1676

A CONDENSED DICTIONARY ENGLISH-TURKISH

PRONOUNCING AND EXPLANATORY

AND INCLUDING CURRENT HISTORICAL AND GEOGRAPHICAL NAMES

OFFICIALLY ADOPTED BY THE COMMISSARIAT FOR PUBLIC INSTRUCTION OF THE TURKISH REPUBLIC

BY

COMMANDER A. VAHID BEY, Turkish Navy

ALL RIGHTS RESERVED

CONSTANTINOPLE

1924

فهرست مندرجات

صحیفه

بحریه دائره‌سی ریاستی طرفندن اعطا ایدیلن تقدیرنامه‌نك صورتی (تورکجه) VI

بحریه دائره‌سی ریاستی طرفندن اعطا ایدیلن تقدیرنامه‌نك ترجمه‌سی (انكلیزجه) VII

کتاب حقنده اون مستشرق طرفندن اعطا ایدیلن راپور صورتی (انكلیزجه) VIII

انكلیزجه مقدمه . . . . . . IX-XI

لاتینجه ایله یازلمش اولان تورکجه کلمه‌لرك تلفظی حقنده . XII

انكلیزجه ایضاحات و تعریفات . . . . . . XIII-XV

بو کتابده استعمال ایدیلن مقطعات XVI

افعال غیر قیاسیه . . . . . . XVII-XVIII

تورکجه ایضاحات و تعریفات . . . . . . XIX-XXIII

تورکجه مقدمه . . . . . . XXIV-XXVII

لغات 1-681

انكلیزجه‌ده علی العاده استعمال ایدیلن مقطعات، رموز و اشارات 683-715

انكلیزجه رچته‌لرده مستعمل لاتینجه تعبیرات 716-717

مسکوکات، اوزان و مقیاسات 718-720

CONTENTS

Page

COPY OF AN OFFICIAL TESTIMONIAL BY THE NAVY DEPARTMENT OF THE TURKISH REPUBLIC *(In Turkish)* VI

TRANSLATION OF THE ABOVE MENTIONED TESTIMONIAL *(In English)* VII

COPY OF A REPORT OF EXPERTS. *(In English)* . . VIII

ENGLISH PREFACE . . . . IX-XI

PRONUNCIATION OF TURKISH WORDS IN LATIN CHARACTERS XII

ENGLISH NOTES . . . . XIII-XV

ABBREVIATIONS USED IN THIS DICTIONARY . . . XVI

IRREGULAR VERBS . . . . XVII-XVIII

TURKISH NOTES . . . . XIX-XXIII

TURKISH PREFACE . . . . XXIV-XXVII

THE DICTIONARY 1-681

LIST OF ABBREVIATIONS TOGETHER WITH SIGNS AND SYMBOLS COMMONLY USED IN ENGLISH . . . 683-715

LIST OF LATIN PHRASES USED IN THE WRITING OF PRESCRIPTIONS 716-717

MONIES, WEIGHTS AND MEASURES 718-720

صورت

توركيه جمهوريتی
مدافعهٔ مليه وكالتی
بحريه دائره‌سی

آنقره : ۲۵ نيسان ۱۳۴۰

شعبه ۲
نومرو ۱۱۰۷

واحد بكك تأليفكرده‌سی اولان انكليزجه - توركجه لغات كتابی بحريه تدقيق مؤلفات قوميسيونجه بالاطراف تدقيق ايدلمش و فوق العاده شايان استفاده كورلمشدر. اثر، فنك بالعموم شعباتنه عائد اصطلاحاتی مبذولاً محتويدر. انكليزجه ايله مناسبتدار اولان اوزره همان ايكی نسلدن بری ايلك دفعه اوله‌رق نشر ايديله‌بيلن بو مكمل اثر، مؤلفنك قدرت علميه‌سی كبی عزم وثباتنی دخی بارز بر دليلدر. واحد بكك معارفمزه اولان بو مستثنا خدمتی شبهه‌سز هر وجهله تقديره لايق و بو كتاب، تحصيل و تتبع ايله اشتغال ايدنلره حرارتله توصيه ايدلمكه شايانيدر.

بحريه دائره‌سی رئيسی

عبدالرحيم

[مؤلفه لطفاً كوندريلن بو تقديرنامه بحريه دائره‌سنك جريدهٔ رسميه‌سی اولان (دونانما امرنامه‌سی) نك ۱ مايس ۱۳۴۰ تاريخلی و ۹ نومرولو نسخه‌سنده دخی نشر ايدلمشدر . — ا. و.]

TRANSLATION.

TURKISH REPUBLIC

COMMISSARIAT FOR NATIONAL DEFENCE

NAVY DEPARTMENT

SECTION 2

NUMBER 1107

Angora, 25th. April, 1924.

The English - Turkish Dictionary, compiled by A. Vahid Bey, has been carefully examined by the New Publications Examination Committee of the Navy Department, and has been found to be an extremely useful work. The Dictionary contains a profusion of terms and expressions current in all branches of science. After a period of over half a century during which time no similar work has been produced in English, this extremely valuable Dictionary affords excellent proof of the able knowledge and steady perseverance of the author. The service thus rendered by A. Vahid Bey to public instruction in Turkey undoubtedly deserves great praise while the book itself is worthy of being warmly recommended to all students.

Chief of the Navy Department

(signed) ABDURRAHIM

[The above communication which the Navy Department have been so good as to send the author as a sign of appreciation for his work, was published in General Fleet Orders, issue No. 9 of 1st. May, 1924 — A. V.]

COPY.

Report of a committee of experts formed to examine A. VAHID BEY'S English-Turkish dictionary.

May we recommend to your kind attention a valuable educational work recently prepared by A. Vahid Bey, formerly a journalist and, later, a member of a Turkish Embassy in Europe

This Dictionary is from English into Turkish, and is to be followed later, if circumstances warrant, by a companion volume from Turkish into English. It is by one who has given many years to the study of the Turkish equivalents of English words, and who has had much practical experience in the use of both languages.

His thorough knowledge of German and French has also facilitated him in the preparation of this Dictionary.

This work presents an attempt to give a complete vocabulary of the English words needed by English-speaking people residing in Turkey, in various lines of business. The Turkish meanings are given in both Arabic and Latin characters, thus making it possible for beginners in Turkish to easily get both the spelling and the meaning of the Turkish words.

A committee of able thinkers who are members of the American educational institutions in Constantinople, and several of them Turkish scholars, have examined this Dictionary and approve of the method of transliteration and pronunciation. We can heartily recommend this book as well-nigh essential in the international business and social life of Turkey. It is very valuable for all foreigners who wish to learn Turkish through the medium of English, and also for all who would learn English through the medium of Turkish. It is especially rich in the idiomatic rendering of English phrases into their Turkish equivalents. In short, it is an eminently practical book, suited for every day use.

April 21, 1923. Sincerely,

(Signed) MARY MILLS PATRICK. – *Chairman*
(Ph. D., LL. D., Litt. D.; President, Constantinople College).

MEMBERS OF THE COMMITTEE:

(Signed) F. F. GOODSELL.-(B. D., Director, Language School, Constantinople.)
» F. W. MAC CALLUM.-(D. D.)
» Charles T. RIGGS -(B. D.)
» W. T. ELLIS.-(Ph. D., journalist.)
» Kathryn Newell ADAMS.-(B. A., M. A.)
» L. P. CHAMBERS.-(Ph. D.)
» Katharine S. PEARCE.-(B. A., M. A.)
» W. S. MURRAY.-(Ph. D.)
» W. G. CAMPBELL.-(Barrister.)

PREFACE

„Un Dictionnaire, on ne saurait trop le redire, n'est jamais une œuvre parfaite." (*Académie*, 1878.)

Foreigners labour under the impression that Turkish is extremely difficult to learn. Certain peculiarities due to the fact that Turkish does not belong to the same family as the languages of Europe, added to the distinctive character of its alphabet, do indeed present difficulties which have to be overcome. But no unsurmountable obstacles stand in the way of him who wishes to master this really fine language. And to offset any difficulties, there are certain features which greatly simplify its study. To mention only two of these, in Turkish there are no irregular verbs and no grammatical gender.

It may be said that the chief reason why foreigners have not in the past more generally acquired Turkish, has been the lack of proper books for its study. About sixty four years ago an eminent Englishman, Sir James W. Redhouse, prepared an English-Turkish lexicon for the use of Turks. In this book the Turkish part is written in Turkish characters, so that only those foreigers have been able to use it who mastered the Turkish alphabet. Besides this, Sir J. W. Redhouse himself affirms in his book that he was unable to find the Turkish equivalents of many English words. Nevertheless high tribute of admiration is due to his work, and those Turks of the past and present generations who speak English are greatly indebted to him. It is however evident that a dictionary compiled two generations ago and not since revised would to-day be out of date, as is the case with Redhouse's lexicon. And it is much to be deplored that for over half a century almost no analogous book has been published. Inasmuch as persons more competent in this respect have not undertaken such a work, the present author has ventured to take the first step and has compiled this practical and, for its purpose, sufficiently exhaustive English-Turkish dictionary for the use of the general English-speaking public. The English-speaking nations have, in the last few years, shown such interest in the material and moral development of the Near East that a book of this sort should meet an urgent need, a need which will be more readily felt in the near future.

The author has made every effort to include in this condensed dictionary all modern English words and expressions and at the same time to exclude obsolete and rare words which, in a book of this sort, would be only a superfluous burden. The selection of the words to be included was not an easy task, but the author hopes that the usefulness of the book has been by this means much increased without unduly increasing its bulk.

The most serious difficulty which the author met was the lack of comparatively modern Turkish lexicons and especially the complete absence of general encyclopaedic or technological works containing authoritatively adopted Turkish equivalents of English or even of French commercial, literary, scientific and other words and expressions. The preparation of this dictionary, which contains about 40,000 words, has, on this account, taken more than four and half years of constant hard labour.

Two features of the present work are deserving of especial notice. In the first place, the Turkish equivalents of the English words are written in both Turkish and Latin characters. The system of transliteration followed is not merely the work of the author, but is the result of many meetings and discussions of the author with a committee of leading Turkish scholars of the American educational and other institutions in Constantinople. Consequently the system of transliteration here adopted is not only best suited to the purposes of this dictionary as showing the modern pronunciation of Turkish words in Latin characters, but it might be adopted as a basis of transliteration for analogous works in the future.

A second unique feature of this dictionary is to be found in the inclusion of English synonyms in the Turkish part to indicate different meanings of the English words. In this way, the English-speaking person who uses the dictionary is enabled to avoid the mistakes which might arise from using the wrong Turkish word to express his meaning, although that Turkish word might express another meaning of the English.

The Turkish language has been undergoing, especially during the last fifteen years, a process of modernization. The author sympathizes with this happy evolution, the chief tendency of which is to harmonize spelling with pronunciation. But while this modernized spelling may in the future assume definite shape and become generally recognized, this is not yet the case. He has therefore been rather conservative as regards the orthography of Turkish words in *Turkish characters*. But in the transliteration of Turkish words in *Latin characters* he has necessarly sought to give the common modern pronunciation.

The author is very grateful for encouragement and valuable help to Mary Mills Patrick Ph. D., LL. D., Litt. D., President of the American College for Girls at Constantinople, and to the members of the committee above-mentioned. He is also much indebted to William S. Murray Ph. D., Director of the Preparatory Department of the said American College, for his valuable assistance in the selection of words to be included in and excluded from this dictionary; he has kindly gone over the whole work conjointly with the author. Further, he sincerely thanks L. Powers Chambers Ph. D., Constantinople College, and Captain I. Rahmi Bey, Turkish Navy, for their very kind assistance and many valuable suggestions.

In concluding, the author cannot emphasize too strongly the fact that modern Turkish is by no means the same language as Arabic or Persian, as spoken to-day in Arabia or Persia, anymore than English is the same as French or German. Indeed, while English is a combination of Germanic and French, with enrichments from other languages, Turkish is not a mere combination of other languages, but is a distinct Turanian language which has been very much enriched by contact with Arabic and Persian, themselves a Semitic and an Aryan language respectively. And so it has come about that many Arabic and Persian words, long adopted into Turkish, have become in course of time more or less altered in their pronunciation in Turkish, just as many French words in English have become so Anglicised as to be unrecognizable to a modern Frenchman. It is the modern Turkish pronunciation of these Arabic and Persian words which is given in this dictionary.

Although this work has been prepared chiefly for foreigners, the author is sincerely hopeful that it may be no less useful to Turkish students of the English language. It is also his fond hope that the study of each other's language may bring about between American and English students of Turkish and Turkish students of English better understanding of each other's ideas and aspirations.

Constantinople, September, 1924.

A. VAHID.

PRONUNCIATION

Vowels:

a	short, as in	(past).
â	long, as in	(large).
e	short, as in	(red).
eu	as in the French	(deux).
i	short, as in	(ring)
î	long, as in	(machine).
o	short, as in	(only)
ô	long, as in	(note).
ou	short, nearly as in	(routine).
ôu	longer, nearly as in	(through).
u	nearly like the vowel sound in the last syllable of (**island**) or (explos**ion**), or as in (t**u**ck).	
ü	as in the French	(musée).

Consonants:

ch	as in	(**ch**ange).
g	as in	(**g**arden, **g**et, **g**ive).
gh	light, as in	(thou**gh**)
h	as in	(**h**at, **h**ope).
j	as in	(**J**uly).
q	hard, as in	(lo**ck**)
s	as in	(**s**un, **s**end).
sh	as in	(**sh**ape, **sh**ort)
v	nearly as in	(**v**ery, e**v**ent).
y	always consonant, as in	(**y**ellow).
z	as in	(**z**ero, ha**s**, i**s**).
zh	as two separate letters	(**z-h**).

NOTE: — No silent letter is used in the Latin transliteration of the Turkish words in this book. English readers should therefore carefully bear in mind that there is no silent **e** in the Latin transliteration. Each **e** must be pronounced. They must alse bear in mind that Turkish has no vowel sound corresponding to the **a** in « man » or the **o** in « not » and the **e** in « her » or the **i** in « bird ».

Final **d** and final **b** tend, in pronunciation, to be sounded like **t** and **p** respectively.

NOTES

PRONUNCIATION : — The pronunciation of Turkish words, as shown in Latin characters in this book, is that of the common speech of to-day. English - speaking students will thus be enabled to pronounce these words as nearly as possible in the same manner as modern Turks do, while more advanced students and Turkish scholars have before their eyes the words spelled also in Turkish characters. Since the Latin and the Turkish alphabets do not correspond, it is impossible to transliterate Turkish words by means of separate letters in English for each letter of the Turkish. Besides, it would be absurd to spell Turkish words in Latin characters as they are spelled in the Turkish, for the pronunciation of many words differs from their written construction, as is frequently the case in English. The following example will illustrate the advisability and even the necessity of the system of transliteration here used : —

"Paper" is written in Turkish كاغد = *"kyagud"*, but is pronounced *"Kyâd"*, and the Turkish of *"the bark of the tree"* is written آغاجك قابوغى = *"agajun qabougu"* but is pronounced *"âjun qabôu"*. The latter form is shown in this book in *Latin characters*, while the written form is necessarily shown in *Turkish characters.*

ACCENT : — Although in the declension of pure Turkish words, the roots of the words have a slight accent, it may be said that in Turkish as spoken to-day there is practically *no accent.* On the other hand, there are *long sounds* or vowels, generally in words of Arabic or Persian origin, which take the place, to a certain degree, of accent in other languages ; but this does not mean an *emphasis*, but simply a *prolongation* of the sound. Consequently foreigners should try to pronounce all Turkish words smoothly and, as far as they can, without accent, pronouncing each vowel-sound distinctly.

MARKS OF PUNCTUATION : —

, **The Comma**. — Separates words of the same meaning or nearly so.

Sometimes a sign of accent as commonly used in English dictionaries - (ʹ) - is placed above *a, e, i, â, î, ü* and *u* to show that these vowels must be pronounced *distinctly and strongly.*

; **The Semicolon.** — Separates words of different meanings, or nearly so.

\- **The Hyphen.** — Is sometimes put between two letters or syllables of a single word, merely to show that the letters or syllables so separated must be *separately* pronounced.

— **The Dash.** — Replaces the *immediately preceding* principal English word.

( ) **The Parentheses.** — Indicate that the Turkish words enclosed by them but *connected* to the adjoining Turkish words by a *hyphen*, may be dispensed with, but may also and preferably be used together with the adjoining words.

Turkish words in parentheses when alone or *not connected by a hyphen* to the adjoining words, are either slang or popularisms, or represent approximate meanings. This will be clear to the student from the English word itself.

English words in parentheses without a hyphen, (which are always in small italics), are simply explanatory and serve to denote the different meanings of the English word in question.

... These **three dots** serve to indicate that the prepositions, etc. which in Turkish are used *after* nouns, etc. occur in English *before* nouns, etc.; or vice versa.

They also indicate special cases where *nouns* are used in Turkish in the place of *adjectives*.

EXAMPLES:

1 — The book = كتاب kitab ; in = ده ... da ; *in* the book = كتابده ki-tab - *da*.

2 — The election = انتخاب intihâb ; electoral = intihâbî, or *intihâb...* ; the electoral committee = هیئت انتخابیه hey-eti intihâbiyye, or انتخاب هیئتی *intihâb* hey-eti. This latter form corresponds literally to "the election committee" or "the committee of election".

As in some cases the adjectives in English have no Turkish equivalents the use of nouns instead of adjectives, as described above, becomes necessary. Consequently this sign (...) should prove a valuable guide to English - speaking students.

ABBREVIATIONS. —

1. — Particles indicating the infinitive.—

et. = etmek (the infinitive particle "*to*" or "*to do*") .ا or ایتمك

ol. = olmaq (the infinitive particle "*to*" or "*to be*") .او or اولمق

These are chiefly put at the end of words of Arabic or Persian origin to form the infinitive mood in *Turkish.* They are rarely used for words of pure Turkish origin, the infinitive mood of which is generally formed by adding to the root the suffix "mek" or "maq", according as the vowel of the root is respectively soft or hard. This difference in the formation of the infinitive is thus a very useful guide for foreigners, since the presence of the abbreviations " et. " or " ol. " will generally indicate words of Arabic or Persian origin, while the suffixes "mek" or " mak " will indicate words of pure Turkish origin.

Examples : —

The test = tejrübe; *to test* = tejrübe etmek (or as indicated in this book, "tejrübe et.").

Sick = hasta ; *to be sick* = hasta olmaq (or as indicated in this book, "hasta ol.").

Come ! = gel ! ; *to come* = gelmek.

Shut ! = qapa ! ; *to shut* = qapamaq.

The noun or adjective form of the word *in Turkish* can conversely be obtained by dropping the infinitive particle " et. " or " ol. ", thus.

To manage = idâre et. ; *management* = idâre.
To economize = iqtisâd et. ; *economy* = iqtisâd.
To be happy = mes-ôud ol. ; *happy* = mes-ôud.

2. — Other abbreviations worth noting :—

(act) = *Action* or "*the act of...*" as distinguished from *state.*

(jud.) = *Juridical :* this indicates all words used in *law, tribunals,* etc.

(lit.) = *Literary :* this indicates that the following word belongs to the *fine* or more or less literary language and is not always used or understood by uneducated people. Most scientific and juridical words are of this kind.

(pers.) = *Persons ;* or *of persons*, as distinct form *animals* and *inanimate things.*

(rel.) = *Religion ;* this indicates all words related to *religion, theology, churches, prayers,* etc.

(zo.) = *Zoological,* or *of animals in general,* including *birds, fishes, insects,* etc. .

بوكتابده استعمال ايديلن مقطعات

3. — Other abbreviations used in this dictionary.

a.	adjective	صفت	*mech.*	mechanics	ميخانيك
ad.	adverb	حال	*med.*	medicine	طب
agr.	agriculture	زراعت	*mil.*	military	عسكری
Amer.	American	امريقان	*min.*	mineralogy	معدنيات
ana.	anatomy	تشريح	*mus.*	music	موسيقی
arch.	architecture	معماری	*myth.*	mythology	خرافات
arith.	arithmetic	حساب	*n.*	noun.	اسم
artil.	artillery	طوپجيلق	*naut.*	nautical	بحريه ، گميجيلك
ast.	astronomy	هيئت	*nav.*	navigation	سيرسفائن
bot.	botany	نباتات	*n. pl.*	noun plural	جمع
chem.	chemistry	كيميا	*pers.*	persons (*)	انسانلر حقنده
conj.	conjunction	عاطفه	*phil.*	philosophy	فلسفه
electr.	electricity	الكتريق	*phot.*	photography	فوطوغرافيا
fem.	feminine	مؤنث	*phys.*	physics	حكمت طبيعيه
fig.	figurative	مجازی	*pl.*	plural	جمع
jud.	juridical; law. (*)	عدلی ، حقوقی	*pref.*	prefix	ادات
fort.	fortification	استحكام	*prep.*	preposition	حرف جر
geog.	geography	جغرافيا	*pron.*	pronoun	ضمير
geol.	geology	طبقات	*rel.*	religion (*)	ديانته عائد
geom.	geometry	هندسه	*sci.*	scientific	فنی
gram.	grammar	صرف ، نحو	*sing.*	singular	مفرد
hist.	historical	تاريخی	*surg.*	surgery	فن جراحی
int.	interjection	ندا ، خطاب	*theat.*	theatre	تياترو ، تماشا
lit.	literary (*)	ادبی	*v.*	verb	فعل
mar.	marine	بحريه	*v. a.*	verb active	فعل متعدی
masc.	masculine	مذكر	*v. n.*	verb neuter	فعل لازم
math.	mathematics	رياضيات	*zool.*	zoology (*)	حيوانات .

(*) see above : Abbreviations, 2.

افعال غیر قیاسیه

IRREGULAR VERBS.

حال	ماضی	اسم مفعول	حال	ماضی	اسم مفعول
Abide	abode	abode	Eat	ate, eat	eaten
Awake	awoke	awoke*	Fall	fell	fallen
Be, am	was	been	Feed	fed	fed
Bear	bore, bare	borne	Feel	felt	felt
Beat	beat	beaten, beat	Fight	fought	fought
Become	became	become	Find	found	found
Begin	began	begun	Flee	fled	fled
Behold	beheld	beheld	Fling	flung	flung
Bend	bent*	bent*	Fly	flew	flown
Beseech	besought	besought	Forget	forgot	forgotten
bespeak	bespoke	bespoken	Forsake	forsook	forsaken
Bestride	bestrade,bestrid	bestridden	Freeze	froze	frozen
Bid	bid, bade	bidden, bid	Get	got	got, gotten
Bind	bound	bound	Gild	*gilt	gilt*
Bite	bit	bitten, bit	Gird	girt*	girt*
Bleed	bled	bled	Give	gave	given
Blow	blew	blown	Go	went	gone
Break	broke	broken	Grave	graved	graven
Breed	bred	bred	Grind	ground	ground
Bring	brought	brought	Grow	grew	grown
Build	built*	built*	Hang	hung*	hung*
Burst	burst	burst	Have	had	had
Buy	bought	bought	Hear	heard	heard
Cast	cast	cast	Heave	*hove	*hoven
Catch	caught*	caught*	Hew	hewed	hewn*
Chide	chid	chidden,chid	Hide	hid	hid, hidden
Choose	chose	chosen	Hit	hit	hit
Cleave	cleft, clove	cleft, cloven	Hold	held	held, holden
Cling	clung	clung	Hurt	hurt	hurt
Clothe	*clad	*clad	Keep	kept	kept
Come	came	come	Kneel	knelt*	knelt*
Cost	cost	cost	Knit	knit*	knit*
Creep	crept	crept	Know	knew	known
Crow	crew*	crowed	Lade	laded	laden
Cut	cut	cut	Lay	laid	laid
Dare	durst*	dared*	Lean	*leant	*leant
Deal	dealt*	dealt*	Lead	led	led
Dig	dug*	dug*	Leave	left	left
Do	did	done	Lend	lent	lent
Draw	drew	drawn	Let	let	let
Dream	dreamt*	dreamt*	Lie	lay	lain
Drive	drove	driven	Light	*lit	*lit
Drink	drank	drunk	Lose	lost	lost
Dwell	dwelt*	dwelt*	Make	made	made

حال	ماضی	اسم مفعول	حال	ماضی	اسم مفعول
Mean	meant*	meant*	Sow	sowed	sown
Meet	met	met	Speak	spoke	spoken
Mow	mowed	mown*	Speed	sped	sped
Pay	paid	paid	Spend	spent	spent
Put	put	put	Spill	spilt*	spilt*
Quit	*quit	*quit	Spin	spun	spun
Read	read	read	Spit	spit, spat	spit, spat
Reave	reft*	reft*	Split	split	split
Rend	rent	rent	Spread	spread	spread
Rid	rid	rid	Spring	sprung,sprang	sprung
Ride	rode	ridden	Stand	stood	stood
Ring	rung, rang	rung	Steal	stole	stolen
Rise	rose	risen	Stick	stuck	stuck
Rive	rived	riven*	Sting	stung	stung
Run	ran	run	Strew	strewed	strewn*
Saw	sawed	sawn*	Stride	strode, strid	stridden
Say	said	said	Strike	struck	struck
See	saw	seen	String	strung*	strung*
Seek	sought	sought	Strive	strove*	striven*
Seethe	sod*	sodden*	Strow	strowed	strown*
Sell	sold	sold	Swear	swore	sworn
Send	sent	sent	Sweat	*swet	*swet
Set	set	set	Sweep	swept	swept
Shake	shook	shaken	Swell	swelled	swollen
Shave	shaved	shaven*	Swim	swum, swam	swum
Shear	sheared	shorn*	Swing	swung	swung
Shed	shed	shed	Take	took	taken
Shine	shone*	shone	Teach	taught	taught
Shoe	shod	shod	Tear	tore	torn
Shoot	shot	shot	Tell	told	told
Show	showed	shown*	Think	thought	thought
Shut	shut	shut	Thrive	throve	thriven*
Shred	shred	shred	Throw	threw	thrown
Shrink	shrunk,shrank	shrunk	Thrust	thrust	thrust
Shrive	shrove	shriven	Tread	trod	trodden, trod
Sing	sung, sang	sung	Wake	woke	*woke
Sink	sunk, sank	sunk	Wear	wore	worn
Sit	sat	sat	Weawe	wove*	woven*
Slay	slew	slain	Weep	wept*	wept*
Sleep	slept	slept	Win	won	won
Slide	slid	slidden, slid	Wind	wound*	wound*
Sling	slung	slung	Work	wrought	*wrought
Slink	slunk	slunk	Wring	wrung	wrung
Slit	slit*	slit*	Write	wrote	written
Smite	smote	smitten,smit			

(*) بو ییلدیز اشارتی ، فعلك عین زمانده قیاسی اولدیغنی کوسترر . کلمه‌نك اولنه قونمش اولان ییلدیز اشارتی ، اوکلمه‌نك قیاسی صورتی دها مأنوس اولدیغنه دلالت ایدر .

لاتینجه‌سنه بر کوچوك خط وصل علاوه ایدلمشدر .

... بو اوچ نقطه ، انکلیزجه‌ده اول قوللانیلدیغی حالده تورکجه‌ده عکسنه یعنی صوکره ، یاخود انکلیزجه‌ده صوکره قوللانیلدیغی حالده تورکجه‌ده اول قوللانیلان حرف‌جرلر و سائره ایله صفت مقامنده مستعمل اسملری تصریح ایچون قوللانیلمشدر .

*

معترضه ایچنده کوچوك و اکری لاتین حرفلریله یازلمش اولان انکلیزجه کلمه‌لر ، کلمهٔ اصلیه‌نك مختلف معنالرینی ایضاح ایچون علاوه ایدلمشدر . بو ایضاحات، تورك طلبه‌سنك انکلیزجه کلمات مترادفه‌یی اوکرنملرینه خدمت ایده‌جکی کبی ، عین زمانده انکلیزلرکده بر انکلیزجه کلمه‌نك مختلف معنالرینك تورکجه حقیقی مقابللرینی تعیین ایده‌بیلملرینی تأمین ایدر . بعضاً انکلیزجه بر کلمه‌نك یدی ، سکز مختلف معناسی اولدیغی دوشونیلیرسه بو ایضاحاتك نه قدر مفید اولدیغی تقدیر ایدیلر .

بو کتابده مستعمل مقطعات

مقطعات انکلیزجه کوسترلمشدر و جدولی کتابك باش طرفنده (XVI) نجی صحیفه‌ده در .

(ایتمك) کلمه‌سی (ا.) ایله و (اولمق) کلمه‌سی (او.) ایله اختصار ایدلمشدر .

افعال غیر قیاسیه

افعال غیر قیاسیه کتابك (XVII-XVIII) نجی صحیفه‌سنده در .

q حرفی : دائما (ق) صداسی ویرر .

s حرفی : بونك اساس وخفیف صداسی (س) در . ثقیل اولدیغی زمان (ص) کبی اوقونور . بعضاً ده (ز ، ژ و ش) صدالری ویرر . بو تحولات تلفظ علاواتنده تصریح ایدلمش و(س) صداسی (s)،(ز) صداسی (z) ، (ژ) صداسی (zh) و (ش) صداسی‌ده (sh) ایله کوسترلمشدر .

v،w حرفلری: بو ایکی حرف تورکجه‌ده تقریباً (و) حرف غیر صوتیسنی تمثیل ایدرلر .

x حرفی : بو حرفك اساس و خفیف صداسی (کس) وثقیل صداسی (قس) در . نادراً (کش ، قش) کبی ده تلفظ اولونور . (کس ، قس) صدالری کتابده (ks) ایله و (کش ، قش) صدالری ده (ksh) ایله کوسترلمشدر .

آقسان حقنده

(آقسان) مسئله‌سی ، یعنی بر کلمه‌ده‌کی مختلف هجالردن برینك دیکرلرندن دها قوتلی تلفظ ایدلمسی ، انکلیزجه ده همان تلفظ درجه‌سنده مهمدر . بعضاً یاکلش آقسانله سویله‌نن انکلیزجه بر کلمه‌یی بر انکلیزك بیله آکلامادیغی واقع اوله‌بیلیر . بناءً علیه ، تورك طلبه‌سنك آقسانه‌ده تلفظ درجه‌سنده دقت ایتملری لازمدر . بو کتابده آقسان شو (ʹ) اشارتیله کوسترلمش اولدیغندن ، هانکی هجا اوزرنده ایسه اونك دیکر هجالردن دها قوتلی تلفظ ایدلمسی لازمدر .

تلفظ مشروحاتنده‌کی قیصه خط وصللر ، هجالری تفریقه خدمت ایدر . معمافیه ، آقسان اشارتی اولان یرلرده بو خط وصللر علاوه ایدلمه‌مشدر .

بو کتابده مستعمل اشارتلر

(,) تورکجه کلمات مترادفه‌یی ، (;) دخی معناجه آز چوق یکدیکرندن فرقلی کلمه‌لری آییرر .

— اشارتی ، اك بویوك حرفلرله دیزلمش اولان انکلیزجه کلمه‌لردن هانکیسندن صوکره ایسه او کلمه‌نك یرینه قائم اولور . معمافیه ، بو خط اك بویوك حرفلرله دیزیلن مشتقاتك اولنده ده بولونور ، که بو تقدیرده صرف بر فاصله خدمتنی کورر ، یعنی باشقه بر کلمه‌نك یرینه قائم اولماز .

( ) معترضه داخلنده بولونان تورکجه کلمه‌لر ، یرینه کوره ، تقریبی معنایی افاده ایدرلر، یاخود او معنا ویا تعبیرك قابا ویا عامیانه اولدیغنی کوستررلر . بو جهت ، تورکلره ذاتاً معلوم اولدیغی ایچون بر تشوش حصوله کتیره‌مز . معترضه داخلنده بولونان تورکجه کلمه‌لرك یاننده معترضه‌سز باشقه تورکجه کلمه‌لر بولوندیغی تقدیرده ، معترضه داخلنده‌کی [کلمه‌نك] استعمالنه بهمه‌حال لزوم اولمادیغی آکلاشیلر . بو کبی کلمه‌لرك

تلفظ حقنده بعض ایضاحات متممه

انکلیزجه‌نك تلفظی حقنده یوقاریده‌کی جدولده ، بو کتابه عائد اولمق اوزره ، ایضاحات لازمه مندرجدر . بوندن باشقه ، آشاغیده دخی حروف غیر صوتیه حقنده عمومی ماهیتده و بو کتابله قسماً علاقه‌دار بعض معلومات مجمله اعطا ایدلمکده‌در .

همان هر لسانده عین صدالی اولان شو (b ب ؛ d د ؛ f ف ؛ l ل ؛ m م ؛ n ن ؛ p پ ؛ r ر ؛ t ت ، ط ؛ z ز ، ظ) حرفلری حقنده فضله تفصیلاته لزوم یوقدر . صدالری انکلیزجه‌ده بعضاً دکیشه‌ن دیکر حروف غیرصوتیه‌یه کلنجه ، بونلرك الفباده‌کی اساس صدالرینه نظراً ، واقع اولان تحولات هر کلمهٔ اصلیه‌یی تعقیب ایدن تلفظ علاوه‌لرنده دائما کوسترلمشدر . بوکا رغماً ، محضا تورك طلبه‌سنك استفاده‌سی ایچون ، آشاغیده مختصر و عمومی بعض ایضاحات ویرلمکده‌در :

e حرفی : اساس صداسی (س) در . (e ، i و γ) کبی خفیف حروف صوتیه ایله (i) دن اول‌ده ینه (س) کبی اوقونور . (a ، ā و ū) دن اول عربلرك تلفظ ایتدکلری کبی (ك) صداسی ویرر ، یعنی غایت خفیف (ق) ایله باشلایان کاف عربی کبی اوقونور ؛ (o و u) ایله (ä) دن اول و کلمه یاخود هجا نهایتلرنده (ق) صداسی ویرر . بو کتابده‌کی تلفظ علاوه‌تنده (س) صداسی (s) ایله و (ك ، ق) صدالری‌ده (k) ایله کوسترلمشدر .

g حرفی : اساس صداسی (ج) در . (e ، i و γ) دن اول بعضاً (ج) و بعضاً ده ـ بالخاصه (ā) دن اول ـ (گ) فارسی صداسی ویرر . (a ، o و u) ایله (ä ، i) دن اول ، یعنی ثقیل اولدیغی زمان و کلمه یاخود هجا نهایتلرنده (غ) کبی اوقونور . یالکز کلمه نهایتلرنده‌کی (ing) لاحقه‌سنده نیم مسکوتدر و آنجق (n) حرفنی ثقیل ، یعنی تورکجه صاغر (ڭ) کبی اوقوتمغه حذمت ایدر . بو کتابده‌کی تلفظ مشروحاتنده (ج) صداسی (j) ایله و (گ ، غ) صدالری ده (g) ایله کوسترلمشدر .

h حرفی : بونك اساس وخفیف صداسی (ه) وثقیل صداسی (ح) در . بعضاً ده مسکوتدر ، که بو کبی احوالده تلفظ دائما کوسترلمشدر .

j حرفی : همان دائما (ج) ، نادراً واصلی فرانسزجه اولان کلماتده ، (ژ) صداسی ویرر . تلفظ علاوه‌تنده (ج) صداسی (j) ایله و (ژ) صداسی ده (zh) ایله کوسترلمشدر .

k حرفی : اساس صداسی و (a ، e و i) ایله (ā ، ē) دن اول (ك) عربی کبیدر . (o ، u) ایله (ä ، i) دن اول (ق) صداسی ویرر . تلفظ علاوه‌تنده هر ایکی صداده (k) ایله کوسترلمشدر . کلمه باشلرنده (kn) حرفلری بالکز (ن) صداسی ویرر ، یعنی (k) اوقونماز .

انکلیزجه کلمه‌لرك تلفظنی ایضاح ایچون ترتیب ایدیلن جدول

انکلیزجه حروف صوتیه	بو حروف صوتیه‌یی محتوی و کتابتك هر حرفك صحیفه‌سی باشنده مندرج انکلیزجه کلمه‌لر	مذکور حروف صوتیه‌نك اساس صدالری	تقریباً تورکجه متناظر صدالی کلمه‌لر	تقریباً فرانسزجه مشابه صدالی کلمه‌لر	ملاحظات
a	act	(اَ) کبی ، فقط جزئی یاییق	آفضل ، اك	faire	(١)
ā	chānge	(اَی) « ، قیصه	َمل ، اکری	fée	(٢)
ä	cärd	(آ) « ، اوزون	قابل ، آب	ah !	
e	red	(ئه) « ، قیصه	َبل ، هپ	sept	
ē	mē	(ئی) « ، اوزون	تمنی ، مرئی	abime	
ė	hėr	(ئو) « ، مبسوط و یاییق	یوقدر	heure	
i	in	(اِ) « ، قیصه	بر ، ایکی	fil	
ī	mīne	(آی) « ، اوزون	پای ، برای	faillite	
o	soft	(او) « ، قیصه ونیم مبسوط	صول ، یول	grotte	(٣)
ō	mōte	(عو) « ، مبسوط ویاییق	یوقدر	seau	(٤)
oo	foot	(او) « ، قیصه ونیم مقبوض	قورد ، بوط	boulet	
o͞o	mo͞on	(اوو) « ، اوزون ونیم مقبوض	معبود ، ممدوح	cou	
u	shut	(عِ) « ، ثقیل وقیصه	عرق ، صالغین	(jeune)	(٥)
ū	mūte	(یوو) « ، اوزون	مدیون ، مأیوس	(caillou)	
ɣ	verɣ	(اِ) « ، قیصه	کمی ، بللی	fil	(٦)

(١) تورکجه‌ده تماماً مقابلی یوقدر . تورکجه (أل) و (آلمق) کلمه‌لرنده‌کی (الف) لر آره‌سنده متوسط ، فقط بر آز یاییق بر صدادر .

(٢) بو (اَی) ده‌کی (ی) صداسی محسوس ، فقط نسبةً پك خفیفدر .

(٣) بر قاچ صداسی واردر وهپسی تورکجه‌ده یوقدر . اکثریتله مبسوط و قیصه (واو) ایله ثقیل و قیصه (الف) آراسنده بر صدا ویرر . تورکجه (صول ـ صال) و (قول ـ قال) کبی .

(٤) تورکجه‌ده تماماً یوقدر ؛ مبسوط و یاییق (واو) صداسی ویرر . تورکجه‌ده (طوغری ، صوکره) کلمه‌لرینك علی‌العاده تلفظ ایدلدکلری زمانده‌کی (واو) صداسی کبی .

(٥) تورکجه‌ده بوتون صدالری یوقدر . اکثریتله تورکجه‌ده (آلمق) و (أل) کلمه‌لرنده‌کی (الف) لر آره‌سنده متوسط ، فقط قیصه بر صدادر ؛ یعنی یاییق صدا دکلدر .

(٦) تعریف ایدیلن (ئی) صداسندن باشقه ، اکثریتله فعللرك و بعضاً اسملرك نهایتنده (آی) کبی اوقونور ، بو کبی احوالده تلفظی آیریجه کوسترلمشدر . کلمه وهجا باشلرنده ، تورکجه‌ده‌کی (ی) حرف غیر صوتیسنه معادلدر .

تلفظ حقنده

انكليزجه‌ده تلفظ مسئله‌سی پك مهمدر . تعریفات و اشارات واسطه‌سیله انكليزجه كلمه‌لرك حقيقی تلفظلرينی تماماً ، یعنی فصيح قونوشان بر انكليزك آغزندن چيقديغی كبی كوستره‌بيلمك قابل دكلدر . بوكتابده انكليزجه كلماتك تلفظلرينی ممكن مرتبه اصلنه يقين اوله‌رق كوستره‌بيلمك ايچون ينه انكليزجه حروف صوتيه‌دن استفاده ايدلمك طريقی ترجيح ايدلمشدر ؛ چونكه ، اك سالم و بسيط سيستم بودر ، ظن ايده‌رم . عين زمانده ، انكليزلرك تلفظی ايله امريقاليلرك تلفظی آره‌سنده‌ده آز چوق فرق واردر . انكليز طرز تلفظنك دها طوغری و فصيح اولديغی امريقا لسانيونی دخی اعتراف ايتمكده‌درلر . بناءً عليه ، بوكتابده انكليزجه‌نك تلفظی ، انكليزلرجه اك ايی كتابلردن معدود اولان (چه‌یمبه‌رس) ك انكليز قاموسنده‌كی اصول اساس اتخاذ ايديله‌رك ، كوسترلمشدر . ذاتاً بو سيستم ديكر انكليز قاموسلريله آنسيقلوپه‌ديلرنده همان عموميتله تعقيب ايديلن اك امين و بسيط طرز در .

توركجه حرفلرله انكليزجه كلماتك تلفظلرينی بحقٍ كوستره‌بيلمك امكانسز اولمقله برابر ، آشاغيده‌كی جدولده توركجه حرفلر و كلمه‌لرايله‌ده ايضاحات ويرلمشدر . بناءً عليه ، جدولك ايجه تدقيقی تلفظ حقنده آز چوق بر فكر ايدنمكه خدمت ايدر ، اميدنده‌يم . هر نه قدر يالكز - اوزرلرنده اشارت اولان - سكز حرف صوتينك ايضاحی ده كافی اوله‌بيلير ايديسه ده ، تورك طلبه‌سنك استفاده‌سی ايچون ، جدوله انكليزجه الفباده‌كی حروف صوتيه‌نك جمله‌سی ادخال ايدلديكی كبی ، بونلری احتوا ايدن برر انكليزجه كلمه ، متن كتابده هر صحيفه‌نك باشنه - دائما عينی اولمق اوزره - علاوه ايدلمشدر . بوكلمه‌لرده‌كی حروف صوتيه‌نك بالمجبوريه يالكز اساس صدالری كوستريله‌بيلمش ، معمافيه جدولك آلتنده بعض ايضاحات دها ويرلمشدر . كتابك متننده انكليزجه كلماتك حروف صوتيه صدالری ، جدولده كوستريلن اساس صدالردن وحروف غير صوتيه صدالری ده انكليزجه الفباده‌كی اساس صدالرندن باشقه اولديغی زمان ، بونلرك ناصل تلفظ ايدلمسی لازم كله‌جكی ، اوكلمه‌يی متعاقب آيريجه كوسترلمشدر .

بو كتاب قاموس مكثف طرزنده ترتيب ايدلمش اولديغی جهتله ، هر كلمهٔ اصليه‌یی متعاقب تلفظ دائما كوسترلمش ، فقط اوكلمهٔ اصليه آلتنده جمع و تكثيف ايديلن مشتقاتده هر زمان تكرار ايدلمه‌مشدر . آنجق ، كلمهٔ اصليه‌دن فرقلی اولدقلری تقديرده ، مشتقاتك تلفظ فرقلری ايله لاحقه‌لرينك تلفظلری آيريجه كوسترلمشدر ؛ بناءً عليه ، مشتقاتی متعاقب تلفظ فرقلری كوسترلمه‌مش اولديغی زمان ، بونلرده كلمهٔ اصليه كبی تلفظ ايديله‌جك ديمكدر .

كتابده تلفظك ممكن مرتبه ايضاحنه چاليشيلمش اولمقله برابر ، انكليزجه ايله جدی صورتده اشتغال ايده‌جك ذواتك آتيده‌كی جدولده كوستريلن و عيناً هرصحيفه باشنه علاوه ايدلمش اولان انكليزجه كلمه‌لرك تلفظی فصيح قونوشان بر انكليزدن ايشيتمك اسبابنه توسل ايتملری شبهه‌سز شايان توصيه‌در .

٥ - اثرك طرز ترتيبنه كلنجه ، بوخصوصده بالخاصه (چه‌یمبه‌رس)ك قاموسی ايله (وه‌بسته‌ر)ك مكتشف قاموسی نمونه اتخاذ ايدلمشدر . بو صورتله ، اشتقاقی بر اولان كلمات عين كلمهٔ اصليه آلتنه جمع وتكثيف ايدلمش و معمافيه ، نظر دقتی درحال جلب ايده‌جك وجهله ، بويوك حرفلرله طبع اولونمشدر . بناءً عليه ، اثرك محتوياتی حجمنه نسبتله فضله‌در وكتاب كوچوك بر قاموس مكتشف ماهيتنده‌در .

٦ - كتابدن ، عين زمانده ، هم توركلرك وهم ده انكليزجه‌يه واقف اجنبيلرك استفاده‌لرينی تأمين ايچون ، توركجه كلمات هم تورك وهم لاتين حرفلريله يازلمشدر . عين زمانده ، بر انكليزجه كلمهٔ اصليه‌نك مختلف معنالری ايجابنده انكليزجه كلمات مترادفه ايله ايضاح ايدلمشدر ، كه بو سايه‌ده بر طرفدن اجانبك مقصدلرينی صحت و صراحتله آكلاته‌بيلملری خصوصی تأمين ايدلمش بولنه‌جغی كبی ، ديكر طرفدن توركلرك ده بر چوق انكليزجه كلمات مترادفه‌يی اوكرنمك كبی استفاده‌لری اوله‌جغی اميدنده‌يم . اثرك انكليزجه مقدمه‌سنده بو خصوصات حقنده و بالخاصه توركجه كلماتك املالرينه دائر بعض تفصيلات موجوددر .

٧ - اثرك محتوياتنه الدن كلديكی قدر اعتنا ايدلمكله برابر ، نفاست طبعيه ده نظر دقته آلنمشدر . بناءً عليه ، نه كبی مادی فداكارلقلر ايجاب ايدييورسه بوندن چكينمه‌يه‌رك ، كتابك مملكتمزده تأمينی ممكن اولان اعظمی نفاستده طبع ايدلمسنه و مكملاً تجليدينه چاليشلمشدر . بو خصوصده معارف وكالتمزك مظاهرت قدرشناسانه‌سی موجب شكراندر .

احمد واحد

استانبول : ايلول ١٣٤٠

يقين بر زماندن بری تورکياده اقامت ايتمكده بولونان اك معروف اون ذاتدن مركب بر قوميسيون ، كتابی تقريباً بر بوچوق آی تدقيق ايتدكدن صوكره ، بر صورتی اثرك باش طرفنده عيناً مندرج انكليزجه راپوری اعطا ايتدی . بو راپورده اثر تصويب، تقدير و عمومه توصيه ايدلمكده‌در. يالكز راپورك نهايتنده‌كی فقره‌نك ترجمه‌سنك بورايه درجی ايله اكتفا ايدلمشدر :

« . . . . بو كتابی ، توركيانك بين الملل معاملاتی و اجتماعی حياتی نقطهٔ نظرندن عادتا لازم بر اثر اولمق اوزره ، بوتون قلبمزله توصيه ايده‌بيليرز ؛ انكليزجه واسطه‌سيله توركجه و توركجه واسطه‌سيله انكليزجه اوكرنمك ايسته‌ينلر ايچون پك قيمتداردر . بالخاصه ، انكليزجه تعبيراتك و معروف سوزلرك فصيح توركجه مقابللری جهتيله، محتوياتی زنكيندر. خلاصه، بو كتاب هر كونه استفاده ايديله‌جك غايت پراتيك بر اثردر . » — (اون امضا) .

بوندن باشقه ، قوميسيون اعضالری كتابله پك يقيندن علاقه‌دار اولديلر و يالكز تدقيقله اكتفا ايتمه‌يرك ، پك واقفانه بعض وصايده دخی بولونديلر . بو وصايايی شكرانله تلقی ايتدم و - كتابك ختام بولمش اولمسنه رغماً - تعديلات لازمه‌يی ياپدم .

٤ - عين زمانده ، مذكور قوميسيون اعضای محترمه‌سندن (امريقان اناث قوله‌جی) قسم احضاری مديری و قولومبيا دارالفنونی مأذونی پروفسور (و.س. ماره‌ی) خيلی مدت بنمله برلكده چاليشه‌رق كتابی بدايتدن نهايته قدر و هر انكليزجه كلمه‌يی برر برر تدقيق ايتمك لطفنده بولوندی و بعض كلماتك اخراجنی و بوكا مقابل بعض كلماتك ادخالنی توصيه ايتدی . بناءً عليه ، بو تعديلاتی ده اثرده مع الممنونيه تطبيق ايتدم . بوندن باشقه ، كتاب بر دفعه‌ده اركان حربيهٔ بحريه‌دن قائممقام اسماعيل رحمی بك افندينك نظر تدقيقندن كچدی و مير مومی اليهك قيمتدار مطالعاتنه توفيقاً بعض تصحيحات و علاوات دخی ياپيلدی .

اثر عاجزانه‌مك مهما امكن تأمين مكمليتی ايچون بو صورتله ابذال معاونت ايتمش اولان ذوات محترمه‌يه و بو ميانده (امريقان اناث قوله‌جی) سابق رئيسهٔ فاضله‌سی و فلسفه ، حقوق و ادبيات دوقتوری (مه‌ری ميلس په‌تريق) جنابلريله كتابی لطفاً تدقيق ايتمش اولان قوميسيون اعضای كرامنه و بالخاصه پروفسور (ماره‌ی) ايله محب محترمم اسماعيل رحمی بك افندی‌يه تقديم تشكرات ايلرم .

اثر عاجزانه‌مك صورت ترتیبی ایله محتویاتی حقنده آشاغیده بعض معلومات مختصره عرض ایدلمكده‌در :

۱ ـ كتابك باشلیجه مأخذلری شو درت مهم اثردر : (چه‌یمبه‌رس) ك انكلیزجه قاموسی ؛ (موره‌ت ـ زانده‌رس) ك درت جلد انكلیزجه ـ آلمانجه و آلمانجه ـ انكلیزجه بویوك آنسیقلوپه‌دیك قاموسی ؛ (قلیفتون ـ غریمو) نك ایكی جلد انكلیزجه ـ فرانسزجه و فرانسزجه ـ انكلیزجه قاموسی ؛ (وه‌بسته‌ر) ك انكلیزجه قاموسی .

هر هانكی بر انكلیزجه قاموسك ، هر شیئدن اول ، انكلیزلر ایچون یازلمش اولدیغی اونوتولماملیدر . بناءً علیه ، یالكز انكلیزجه مأخذلره استناداً بر انكلیزجه ـ تورکجه لغات كتابی ترتیب ایتمك ، اعتقادمجه ، شایان توصیه اوله‌ماز ؛ آلمانجه و فرانسزجه اثرلرك ده یالكز تدقیقی دكل ، مأخذلر میاننده بولوندیرلمسی ازهر جهت لازمدر .

۲ ـ انكلیزجه‌ده چوقدن متروك اولان ویا اندر استعمال ایدیلان كلماتك بر انكلیزجه ـ تورکجه لغات كتابنه ادخالی ، یالكز كتابك فضولی اوله‌رق حجمنی بویولتمكه خدمت ایدر . بو ، بر محذور اولمقله قالماز ، عین زمانده ، بوكون پك زبانزد اولان بر چوق تعبیرات و مثاللر ایچون مفید بر صورتده استعمال ایدیله‌بیله‌جك یری اشغال ایتمك كبی بر مضرتده ایراث ایدر . كتابك ترتیبنده بو جهت نظر دقته آلنه‌رق لزومسز كلمات همان كاملاً چیقارلمش و بونلره مقابل ، تورکلر ایچون نافع بر خیلی تعبیرات و مثاللر قونمشدر . فقط ، بو خصوصك تأمینی غایت مشكل بر وظیفه تشكیل ایتمش و وقتك مهم بر قسمنی بو مقصده حصر ایتمك لزومی حاصل اولمشدر .

۳ ـ كتابك مسوده‌لری تماماً احضار ایدلدكدن صوكره ، انكلیزجه ایله مملكتمزده الك زیاده علاقه‌دار اولان مؤسسات تدریسیه‌دن آرناوود كوینده‌كی (امریقان اناث قوله‌جی) رئیسه‌سنه مراجعت ایده‌رك ، (روبه‌رت قوله‌ج) هیئت مدرسینی اركاننده‌ن برقسمی‌ده داخل اولدیغی حالده ، شهرمزده بولونان الك معروف امریقالی و انكلیز مستشرقیننده‌ن مركب بر قومیسیون تشكیلنی و كتابك بحق تدقیقیله بیان مطالعه ایدلمسنی رجا ایتمشدم . بو رجام لطفاً قبول ایدلدی و بر قسمی تورکجه‌یه وسائر السنهٔ شرقیه‌یه حقیله واقف اولان ، حتی بعضلری قرق سنه‌یه

مقدمه

عزم و ثبات ، عمدهٔ حیات !

درت بوچوق سنه‌یی کچن بر سعی متمادی نتیجه‌سنده وجوده کلن شو ناچیز اثری ، بر چوق تشبثاتدن صوکره ، نشر ایده‌بیلمک قابل اولمشدر. بوخصوصده لطفاً مظاهرتده بولونمش اولان ذواته تقدیم تشکرات ایلرم .

الك متبحر لسانیونك نشر ایتدکلری لغات کتابلرنده بیله نقصانلر اولدیغی یته مؤلفلرینك جملهٔ بیاناتندندر و ذاتاً «هیچ بر قاموس تمام عد اولونه‌ماز» سوزی معروفدر . بناءً علیه ، اثر عاجزانه‌مك طبیعتیله پك‌چوق نقائصی اولدیغنی اعتراف ایده‌رم . باخصوص ، تلفیق ایتدیکم شو اثر بوندن تام آلتمش درت سنه مقدم فاضل شهیر (ره‌دحاوص) ك نشر ایتمش اولدیغی انکلیزجه ـ تورکجه «لهجة المعانی» دن صوکره انتشار ایده‌بیلن ایلك جدی انکلیزجه ـ تورکجه لغات کتابیدر . بناءً علیه ، نصف عصردن فضله بر زمانه عائد انقلابات اجتماعیه و ترقیات علمیه‌نك عظمتی و بوکا مقابل لسانمزده انکلیزجه ایله علاقه‌دار همان هیچ بر عصری مأخذك موجود اولمادیغی نظر دقته آلنیرسه ، تلفیقنه جرأت ایتدیکم شو لغات کتابنك نواقصی بر درجه‌یه قدر معذور کورولور ، امیدنده‌یم . عین زمانده ، منوران مملکتدن قریباً دها مکمل آثارك نشرینه همت ایتملرینی رجا و کندیلرینه موفقیت تمنی ایلرم .

(ره‌دحاوص) ك اثری ، زمانه کوره ، جداً مکمل وقیمتدار بر کتابدر و بونی شکرانله اعتراف ایتمك بزم ایچون بر وظیفهٔ وجدانیه‌در . زیرا ، بوکون انکلیزجه‌یه آشنا اولان تورکلرك اکثریت عظیمه‌سی بو لسانده ایدینه‌بیلدکلری معلوماتی ، هر شیئدن اول ، فاضل متوفانك همتنه مدیوندرلر . آنجق ، آلتمش درت سنه اول نشر ایدلدیکی حالده تصحیح و توسیع ایدلمه‌یه‌رك اسکی حالنده قالمش اولان و بوکون بیله «لهجة المعانی لجیمس ردحاوص الانکلیزی» نامنی طاشیان بو اثرك احتیاجات حاضره‌یی تطمین ایده‌میه‌جکی پك طبیعیدر .

CONDENSED DICTIONARY

ENGLISH and TURKISH

A

A, ā, *(a.)* بر bir ; **— A 1,** (ā-wu'n), *(mar.)* برنجی صنف birinji sunuf.

A, a, *(prep.)* ده ...de, da.

Aaron, ār'on *(n. pr).* هارون hâroun;**—'s beard** *(bot.)* قیلیچ اوتی quluj otou ; (صالقیم چیچکی) (salqum chicheyi) ; **— Aaron'ic,** (-'ik) *(a.)* هارونی hârounî.

Aba, ab'a, *(n.)* عبا aba.

Abaca, ab'a-ka, *(n.)* آباقا abaqa, مانیلا کنویری manilla keneviri.

Aback, a-bak',*(ad.)*کری یه geriye ; *(mar.)* قاپانمش qapanmush ; **taken —** *(fig.)* شاشیرمش shashurmush.

Abacus, ab'a-kus, *(n.)* حساب تخته سی hesâb tahtasu; *(arch.)* باشلق طابله سی bashluq tablasu.

Abaft, a-baft', *(ad.)* کریده geride; *(mar.)* قیچده quchda.

Abandon, a-ban'dun, *(v.a.)* ترک ا. terk et. ; *(lit.)* فراغت ا. ferâgat et. ; *(n.)* ترک terk ; *(fig.)* قیدسزلق qaydsuzluq ; **— Aban'doned,** (-'dund) *(a.)* متروک metrôuk ; *(indulged)* مبتلا mübtelâ ; *(vicked)* سفلی süflî.

Abase, a-bās', *(v.a.) (fig.)* آلچاقلاتمق alchaqlatmak ; *(lit.)* تذلیل ا. tezlîl et. ; **— Abase'ment** *(n.)* آلچاله alchalma, ذلت zillet.

Abash, a-bash', *(v.a.)* اوتاندیرمق outandurmaq ; محجوب ا. mahjôub et. ; **— Abashed',** (shd) *(a.)* محجوب mahjôub ; **—Abash'ment** *(n.)* اوتانمه outanma ; محجوبیت mahjôubiyyet.

Abate, a-bāt', *(v.a.)* ایندیرمك indirmek ; *(lit.)* تنزیل ا. tenzîl et.; **—Abate'ment,** *(n.)* تنزیل tenzîl ; *(pl.)* تنزیلات tenzîlât ; **no —!** فیأت مقطوع fiyet maqtôu'.

Abbasides, ab-bas'i-dēz *(n.pl.)* عباسیلر abbâsîler ; بنی عباس benî-abbâs ; *(califs)* خلفای عباسیه houlefâyi abbâsiyye.

Abbey, ab'e, *(n.)* مناستر manastur.

Abbot, ab'ut, *(n.)* باش راهب bash râhib.

Abbreviate, ab-brē'vi-āt *(v.a.)* اختصار ا. ihtisâr et. ; (قیصالتمق) (qusaltmaq) ; **abbreviā'ted** *(a.)* مختصر mouhtasar; (قیصه) (qusa) ; **— Abbreviā'tion,** (-'shun) *(n.)*اختصار ihtisâr; *(pl.)* رموزات rümôuzât ; *(lit.)* مقطعات mouqatta-ât.

Abdicate, ab'di-kāt, *(v.)* . استعفا ا istî'fâ et. ; فراغت ا. ferâgat et.; **— Abdica'tion,** (-kā'shun) *(n.)* استعفا istî'fâ; فراغت ferâgat.

Abdomen, ab-dō'men, *(n.)* قارن qarn ; *(lit.)* بطن batn ; **— Abdom'inal** *(a.)* قارن... qarn... ; بطنی batnî.

Abduct, ab-dukt',*(v.a.)*.غصب ا gasb et.; *(pers.)* جبراً کوتورمك jebren geutürmek ; طاغه قالدیرمق dagha qaldurmaq; **—Abduc'tion,** (-duk'shun) *(n.)* غصب gasb ; *(pers.)* طاغه قالدیرمه dagha qaldurma ; قاچیرمه qachurma ; *(ana.)* تبعید teb-îd.

Abeam, a-bēm', *(ad.) (mar.)* بورداده bordada.

Abed, a-bed', *adv.* یاتاقده yataqda.

Abel. a'bel, *(n.pr.)* هابل hâbil.

Aberration, ab-ėr-rā'shun, *(n.)* انحراف inhirâf ; *(light)* انحنای ضیا inhinâyi zuyâ.

Abet, a-bet', *(v.a.)* تشویق ا. teshvîq et. ; **— Abet'tor,** (-'tėr) *(n.)* مشوق müshevviq.

Abeyance, a-bā'ans, *(n.)* تعطیل tâ'tîl ; *(fig. & lit.)* معلقیت mou-allaqiyyet ; **in —** *(a.)* معطل mou-attal ; *(fig.)* معلق mou-allaq ; *(jud.)*; محلول mahloul.

Abhor, ab-hor', *(v.a.)* نفرت ا. nefret et.; *(lit.)* توحش ا. tevahhoush et.; **— Abhor'rence,** (-'rens) *(n.)* نفرت nefret; *(lit.)* استکراه istikrâh ; **— Abhor'rent**

(a.) (*-of*) متنفر müteneffir; **—Abhor'rently** *(ad.)* نفرتله nefretle.

Abide, a-bīd', *(v.)* قالمق qalmaq ; (*endure*) تحمل ا. tehammül et. ; *(-by)* طورمق dourmaq; ثبات ا. sebât et. ; **—Abīd'ing,** *(a.)* دواملى devâmlu ; *(fig.)* ثباتلى sebâtlu ; **—Abīd'ingly** *(ad.)* دواملى صورتده devâmlu sôuretde; ثباتله sebâtla.

Ability a-bil'i-ti, *(n.)* اقتدار iqtidâr.

Abject ab'jekt, *(a.)* عادى âdî, دكرسز deyersiz; *(fig.)* ذليل zelîl; **—Abject'**(*v.a.*) رد ا. redd et. ; **— ness** *(n.)* عاديلك âdîlik; ذلت zillet.

Abjure, ab-jōōr, *(v.a.)* (قطعياً) فراغت ا. (qatuyyen-) ferâgat et.; **—Abjurā'tion,** (-'shun) *(n.)* فراغت ferâgat.

Ablation, ab-lā'shun, *(n.)* *(med.)* قطع qatu' ; *(lit.)* استيصال istîsâl.

Ablative, ab'lat-iv, *(n.)* مفعول عنه mefôulün anh.

Ablaze, a-blāz', *(a.)* آلولى alevli ; *(fig.)* قيزغين quzgun.

Able, ā'bl, *(a.)* مقتدر mouqtedir ; **—bodi'ed.** (-d'id) *(a.)* صاغلام sâlam; **—Ably,** (ā'bli) *(ad.)* اقتدارله iqtidârla; ماهرانه mâhirâne.

Ablution, ab-lōō'shun, *(n.)* ييقانمه yuqanma ; *(rel.)* آبدست abdest.

Abnegation, abne-gā'shun *(n.)* *(lit.)* فراغت ferâgat ; *(fig.)* تحمل tehammül.

Abnormal, ab-nor'mal, *(a.)* غيرطبيعى gayri tabî' ; *(sci.)* فوق العاده fevqal-âde.

Aboard, a-bōrd', *(ad.)* كميده gemide ; *(railway)* ترنده trende.

Abode, a-bōd', *(n.)* اقامتكاه iqâmetgyâh; *(fig.)* ير yer, محل mahall.

Abolish, ab-ol'ish, *(v.a.)* فسخ ا. fesih et.; لغو ا. lagv et. ; **— Abol'ished,** (-'ishd) *(a.)* مفسوخ mefsôuh, ملغا mülgâ.

Abolition, ab-ol-ish'un, *(n.)* لغو lagv, ابطال ibtâl.

Abominable, ab-om'in-a-bl, *(a.)* منفور menfôur; شنيع shenî';**—Abom'inably** *(ad.)* منفورصورتده menfôur sôuretde.

Abominate, ab-om'in-āt, *(v.a.)* نفرت ا. nefret et.; **—Abominā'tion,** (-'shun) نفرت nefret ; *(infamy)* شناعت shenâ-at, خباثت habâset.

Aborigines, ab-o-rij'in-ēz, *(n pl.)* يرليلر yerliler ; ايلك سكنه ilk sekene ; **— Aborig'inal,** (-rij'-) *(a.)* ايلك ilk, ابتدائى ibtidâ-î ; **—Aborig'inally** *(ad.)* الك اول en evvel, اصلاً aslen.

Abortion, ab-or'shun, *(n.)* چوجق دوشورمه chojouq düshürme ; *(fig.)* غريبه garîbe; **—Abort'ive,** (-t'iv) *(a.)* دوشمش düshmüsh; *(fig.)* قصورلى qousôurlou, *(lit.)* عقيم aqîm.

Abound, ab-ownd', *(v.n.)* چوق بولونمق choq boulounmaq ; *(lit.)* مبذول او. mebzôul ol.

About, a-bowt', *(prep.)* عائد â-id, حقنده haqqunda ; *(vicinity)* اطرافنده etrâfunda ; *(nearly)* تقريباً taqrîben... ; راده سنده ...raddesinde; **to be—** اوزره او. ...üzre ol.;**—«noon»** اوكله يه طوغرى «euyleye» dôrou ; تقريباً زوالده taqrîben zevâlde.

Above, a-buv', *(prep.)* (ك) اوستنده ...(in-) üstünde ; *(higher)* ...(دن دها) يوقارى... (den daha-) youqaru ; *(lit.)* (ك)فوقنده ...(in-) fevqinde ; *(more)* (دن دها) فضله ...(den daha-) fazla ; **—all** هله hele ; باخصوص bâhousôus.

Abrade, ab-rād', *(v.a.)* سيلمك silmek ; *(fig.)* تخريب ا. tahrîb et.

Abraham, a'bra-ham, *(n.pr.)* آبراهام abraham ; (ابراهيم) (ibrâhim).

Abrasion, ab-rā'zhun, *(n.)* سيلنتى silinti; قازينتى qazuntu.

Abreast, a-brest', *(ad.)* يان يانه yan yana ; *(opposite)* قارشيسنده qarshusunda; *(mar.)* بورداده bordada.

Abridge, a-brij', *(v.a.)* قيصالتمق qusaltmaq; *(lit.)* اختصار ا. ihtisâr et.; **—Abridg'ement,** (-brij'-) *(n.)* اختصار ihtisâr; خلاصه houlâsa.

Abroad, a-brawd', *(ad.)* خارجده hârijde; طيشاريده dusharda ; *(foreign)* *(lit.)* ممالك اجنبيه ده memâliki ejnebiyyede.

Abrogate, ab'ro-gāt, *(v.a.)* فسخ ا. fesih et.; لغو ا. lagv et. ; **— Abrogā'tion,** (-'shun) *(n.)* لغو lagv, ابطال ibtâl ; فسخ fesih.

Abrupt, ab-rupt', *(a.)* سرت sert ; *(sudden)* بردن بره birden bire, *(lit.)* عجولانه ajôulâne;**—ly** *(ad.)* بردن بره birden bire, آكسزين ansuzun ; *(lit.)* خشونتله houshôunetle ; **—ness** *(n.)* سرتلك sertlik, *(lit.)* خشونت houshôunet ; عجله ajele.

Abscess, ab'ses, *(n.)* ياره yara, التهاب iltihâb.

Abscind, ab-sind', *(v.a.)* كسمك kesmek.

Abscond, abs-kond', *(v.n.)* قاچمق qachmaq ; *(lit.)* غيبوبت ا. gaybôubet et. ; تغيب ا. tegayyüb et. ; **—Abscond'er,**

(n.) فراری firâri ; غائب gâ-ib, *(lit.)* متغیب mütegayyib.

Absence, abs'ens, *(n.)* یوقلق yoqlouq ; *(pers.)* غیاب guyâb ; *(act)* بولونمایش boloúnmayush ; — **of mind** طالغینلق dalgunluq; غفلت gaflet;—**Abs'ent** *(a.)* یوق yoq; *(pers.)* بولونمامش boulounmamush; —**Absent'** *(v.)*—**one's self** بولونمامق boulounmamaq, اثبات وجود ایتمه‌مك isbâti vüjôud etmemek ; *(fig.)* ایفا ایتمه‌مك îfâ etmemek ; —**minded** *(a.)* طالغین dalgun; — **Absentee,** (-ē') *(n.)* بولونمایان boulounmayan ; *(lit)* متغیب mütegayyib ; — **Absentee'ism,** (-'izm) *(n.)* بولونمایش boulounmayush ; تغیب tegayyüb, غیبوبت gaybôubet.

Absolute, ab'sol-ūt, *(a.)* مطلق moutlaq; قطعی qat-î ; —**lү** *(ad.)* مطلقا moutlaqâ ; قطعیا qat-uyyen ; — **Ab'solūtion,** (-shun) *(n.)* برائت berâ-et ; *(lit.)* اطلاق utlâq ; *(rel.)* کفارت kefâret ; —**Ab'solūtism,** (-izm) *(n.)(lit.)* مطلقیت moutlaqiyyet; —**Ab'solūtist,** *(n.)* مطلقیت طرفداری moutlaqiyyet tarafdâru ; — **Absol'ūtory,** (-or-i) *(a.)* ...تبرئه tebri-e... ; *(lit.)* اطلاقی utlâqî.

Absolve, ab-zolv', *(v.a.)* عفو ا. afv et. ; *(lit.)* تبرئه ا. tebri-e et.

Absorb, ab-sorb' *(v.a.)* امیك emmek, *(lit.)* بلع ا. beli' et. ; مص ا. mass et. ; *(swallow)* یوتمق youtmaq ; *(engage)* اشغال ا. ishgâl et.;—**Absorbed',** (bd') *(a.)* بلع ایدلمش beli' edilmish; *(fig.)* طالمش dalmush, پك مشغول pek meshgôul ; —**Absorb'ent** *(a.)* امیجی emiji, امن emen ; مص ایدیجی mass ediji *(n.)* قوروتیجی شی (ماده) emiji (-madde) ; qouroutoujou shey;—**Absorp'tion,** (-'shun) *(n.)* امه emme, بلع beli' ; *(fig.)* طالمه dalma, اشتغال ishtigâl.

Abstain, abs-tān', *(v.n.)* ال چکمك el chekmek ; *(fig.)* چکینمك chekinmek, *(lit.)* امتناع ا. imtinâ' et.; —**Abstain'er,** *(n.)* ممسك mümsik ; *(fig.)* مستنکف müstenkif.

Abstemious, abs-tēm'i-us, *(a.)* *(lit.)* پرهیزکار perhîzkyâr; *(fig.)* معتدل môu'tedil; —**ness,** *(n.)* پرهیز perhîz; اعتدال î'tidâl; *(rel.)* امساك imsâk.

Abstention, abs-ten'shun, *(n.)* چکینمه chekinme; *(pol.)* استنکاف istinkyâf;—**Absten'tionist,** (-'shun-ist)*(n.)(pol.)* مستنکف müstenkif.

Abstinence, abs'tin-ens *(n.)* امساك imsâk ; *(fig.)* اعتدال î'tidâl ; اجتناب ijtinâb.

Abstract, abs-trakt' *(v.a.)* آییرمق ayurmaq: *(lit.)* تجرید ا. tejrîd et.; *(purloin)* *(lit.)* انتحال ا. intihâl et. ; —**Abs'tract** *(n.)* خلاصه houlâsa; روح rôuh ; *(a.)(lit.)* معنوی mâ'nevî ; *(phil.)* مجرد müjerred ; *(fig.)* درین derîn; — **lү** *(ad.)* معنا mâ'nen ; معنوی اولهرق mâ'nevî olaraq ; *(separately)* مستقلا müstaqillen ; *(lit.)* مجرد صورتده müjerred sôuretde ; — **noun** اسم معنا ismi mâ'nâ; —**number** عدد مجرد adedi müjerred ; — **Abstract'ed,** (td) *(a.)* *(fig.)* طالغین dalgun ; ذهنی مشغول zihni meshgôul; — **Abstrac'tion,** (-'shun) *(n.)* *(fig.)* طالغینلق dalgunluq ; *(phil.)* تجرد tejerrüd ; *(act)* تجرید tejrîd ; انتحال intihâl.

Abstruse, abs-trōōs', *(a.)* قاریشیق qarushuq ; *(lit.)* مغلق môuglaq ; —**ness** *(n.)* *(lit.)* مغلقیت môuglaqiyyet; آکلاشیلمایش anlashulmayush.

Absurd, ab-surd', *(ad.)* عبث abes, مناسبتسز minâsebetsiz ; غریب garîb ;—**lү** *(ad.)* عبث صورتده abes sôuretde ; —**Absurd'ity,** (-'i-ti) *(n.)* مناسبتسزلك minâsebetsizlik ; غرابت garâbet.

Abundant, ab-und'ant, *(a.)* چوق choq; بول bol, *(lit.)* مبذول mebzôul; —**lү** *(ad.)* مبذولا mebzôulen; چوق choq;—**Abund'ance,** (-'ans) *(n.)* بوللق bollouq ; *(lit.)* مبذولیت mebzôuliyyet, *(fig.)* فیض feyz.

Abuse, ab-ūz', *(v.a.)* سوء استعمال ا. sôuyi isti'mâl et. ; *(injure)* تحقیر ا. tahqîr et.; *(violate)* اغفال ا. îgfâl et.. ; تجاوز ا. tejâvüz et.;—**Abuse,** (ab-ūs') *(n.)* سوء استعمال sôuyi isti'mâl ; تجاوز tejâvüz ; —**Abūs'ive,** (-'siv) *(a.)* یولسز yolsouz; —**Abūs'ively,** *(ad.)* یولسز اولهرق yolsouz olaraq ; *(lit.)* متجاوزانه mütejâvizâne .

Abut, a-but', *(v.n.)* بیتیشمك bitishmek ; *(lit.)* ملاقی او. mülâqî ol.;—**Abut'ment,** *(n.)* مسند mesned, آیاق ayaq ; اوج ouj;— **Abut'tal** *(n.)(pl.)* حدود houdôud ; — **Abut'ting** *(a.)* مقابل mouqâbil ; مجاور müjâvir.

Abyss, a-bis', *(n.)* اوچوروم ouchouroum; *(fig.)* گرداب girdâb ; ورطه varta.

Abyssinia, ab-is-sin'i-a, *(n.pr.)* حبشستان habeshistän ; — **Abyssin'ian** *(a.)* ...حبشستان habeshistän... ; (حبشی) (habeshî) ; *(n.)* حبشستانلی habeshistänlu, (حبش) (habesh).

Academy, ak-ad'em-i, *(n.)* آقادەمى aqa-demi; *(lit.)* انجمن دانش enjümeni dâ-nish—**Academ'ic**, (-'ik) *(a.)* ...آقادەمى aqademi...; *(n.)* آقادەميك aqademik;—**Academ'icals**, (-kalz) *(n.pl.)* آقادەمى البسەسى aqademi elbisesi;—**Academ-ic'ian**, (-mish'an) *(n.)* آقادەمى اعضاسى aqademi â'zâsu.

Accede, ak-sēd', *(v.n.)* قبول ا. qabôul et., موافقت ا. mouvâfaqat et.; *(throne)* جلوس ا. jülôus et.; قعود ا. qou-ôud et.

Accelerate, ak-sel'ėr-āt, *(v.a.)* تسريع ا. tesrî' et.; *(lit.)* تعجيل ا. ta'jîl et.;—**Ac-celerā'tion**, (-'shun) *(lit.) (act)* تعجيل ta'jîl; *(sci.)* مقدار تعجيل miqdâri ta'jîl; (سرعت) تزايد tezâyüd (sür-at); —**Ac-cel'erātive**, (-'iv) *(a.) (lit.)* متزايد mü-tezâyid; تعجيلى ta'jîlî.

Accent, ak'sent, *(n.)* آقسان axan; *(fig.)* قوت qouvvet;—**Accent'**, *(v.a.)* قوت ويرمك qouvvet vermek; *(lit.)* تشديد ا. tesh-dîd et.; — **Accentūā'tion**, (-'shun) *(n.)* (قويمه) آقسان axan (qoyma); تشديد teshdîd.

Accept', ak-sept', *(v.a.)* قبول ا. qabôul; et. — **Accept'able**, *(a.)* مقبول maq-bôul *(lit.)* شايان قبول shâyânu qabôul —**Accept'ance**, (-'ans) *(n.)* قبول qa-bôul; تصديق tasdîq; *(bill)* قبول ايدلمش بونو qabôul edilmish bono;—**Accept'er**, *(n.)* قبول ايدن qabôul eden.

Access, ak'ses, *(n.)(lit.)* تقرب teqarrüb; وصول vousôul; *(jud.)* مساعده müsâde; *(med.)* نوبت nebet; —**Acces'sible**, *(a.)* ياناشيلير yanashulur; *(lit.)* قابل وصول qâ-bili vousôul; *(go)* كيديلير gidilir: —**Acces'sion**, (-sesh'un) *(n.)* وصول vou-sôul; *(increase)* تزايد tezâyüd; *(lit.)* انضمام inzumâm; *(med.)* نوبت nebet; *(jud.)* موافقت mouvâfaqat; **deed of**— موافقتنامه mouvâfaqatnâme; —**to the throne** جلوس (تخت) (tahta-) jülôus.

Accessory, ak'ses-sor-i, *(a.) (lit.)* منضم mounzam; فرعى fer-î; *(n.&a.) (jud.)* شريك sherîk; ياردمجى yardumju; *(pl.)* طاقملر taqumlar; *(lit.)* تفرعات teferrüât; — **after the fact** *(jud.)* ياتاق yataq —**before the fact** مشوق müshevviq; — **Ac'cessorily**, (-li) *(ad.)* فرعاً fer-an.

Accident, ak'sid-ent, *(n.)* قضا qazâ; عارضه âruza; *(chance)* تصادف tesâdüf; — **Accident'al** *(a.)* قضاءً qazâ-en; *(fig.)* تصادفى tesâdüfî; *(lit.)* عارضى âru-zî; *(n.) (lit.)* عرض araz; —**Accident'ally** *(ad.)* تصادفاً tesâdüfen; قضاءً qazâ-en.

Acclamation, ak-klam-ā'shun, *(n.)* آلقش alqush; *(lit.)* تحسين tahsîn; — **Acclaim**, (ak-klām') *(v.a.)* آلقيشلامق alqushlamaq; *(n.)(lit.)* ستايش sitâyish.

Acclimatize, ak-klīm'at-īz, *(v.n.)* آليشمق alushmaq; امتزاج ا. imtizâj et.; *(v.a.)* آليشديرمق alushdurmaq; — **Acclima-tization**, (-tīzā'shun) امتزاج imtizâj; *(act.)* آليشديرمه alushdurma.

Acclivity, ak-kliv'i-ti, *(n.)* باير bayur, چيقيش chuqush;

Accolade, ak-ol-ād', *(n.)* قوجاقلاشمه qou-jaqlashma; *(lit.)* مصافحه mousâfaha; *(com.)* جمع jem; *(mus.)* رابطه râbuta.

Accommodate, ak-kom'modāt, *(v.a.)* اويدورمق ouydourmaq; — **to** تأليف ا. te'lîf et.; —**with** تدارك ا. tedârik et.; تأمين ا. te'mîn et. *(rest)* يرلشديرمك yer-leshdirmek; *(lit.)* اعزاز ا. î'zâz et. — **one's self** اويمق ouymaq; *(lit.)* اكتفاء ا. iqtifâ et.; *(are you well accommod-ated?)* راحتكز ايى مى؟ rahatunuz iyimi? — **Acom'modāting**, *(a.)* اويغون ouy-goun; *(fig.)* يوله كلير yola gelir; *(obliging)* نازك nâzik; تسهيلات كوسترر tes-hîlât geusterir; — **Accom-modā'tion**, (-'shun) *(n.)* اويمه ouy-ma; *(lit.)* اكتفاء iqtifâ; *(arrangement)* ائتلاف î'tilâf; *(fin.)* استقراض istiqrâz; *(courtesy)* نزاكت nezâket; *(facility)* تسهيلات tes-hîlât; *(place)* ير (ياتاجق) (yatajaq-) yer; *(lit.)* اسباب استراحت esbâbu istirâhat; — **bill** پروفورما بونو proforma bono; (شكلى كفالت) (sheklî kefâlet); — **ladder** اسكله iskele.

Accompany, ak-kum'pan-i, *(v.a.)* رفاقت ا. refâqat et.; — **Accom'pani-ment** *(n.)* رفاقت refâqat; اشتراك ish-tirâk; — **Accom'panist** *(n.) (mus.)* رفيق refîq.

Accomplice, ak-kom'plis, *(n.)* شريك (جرم) sherîk (-jürm).

Accomplish, ak-kom'plish *(v.a.)* اكمال ا. ikmâl et.; *(effect)* ياپمق yapmaq; تأمين ا. te'mîn et.; —**Accom'plished**, (sht) *(a.)* مكمل mükemmel; — **fact** امر واقع emri vâqî'; — **Accom'plish-ment** *(n.) (lit.)* كمال kemâl; تكمل tekemmül; *(pl.)* كمالات kemâlât; *(completion)* اكمال ikmâl.

Accord, ak-kord', *(n.)* ائتلاف î'tilâf;

آهنك âhenk ; *(v.n.)* ائتلاف ا. i'tilâf et. ; **— with** (ئه) اویغون ...(e-) ouymaq ; *(v.a.)* اوزلاشدیرمق ouzlashdurmaq ; *(lit.)* تألیف ا. te'lîf et. ; *(grant)* بخش ا. bahsh et. ; ویرمك vermek ; **— Accord'ance,** (-'ans) *(n.)* *(lit.)* توافق tevâfouq ; **in— with** (ئه) توفیقاً ...(e) tevfîqan ; وجهیله ...vejhile; **— Accord'ing,** *(a.)* موافق mouvâfuq ; **—to** (ئه) گوره ...(e-) geure; (ئه) نظراً ... (e-) nazaran ; **— Accord'-ingly,** *(ad.)* بو سببدن bou sebebden, بناءً علیه binâ-en aleyh ; اوكا گوره ona geure.

Accordion, ak-kord'ion, *(n.)* آقوردهئون (aqordeyon), آرمونیك armonik.

Accost, ak-kost', *(v.a.)* یاقلاشمق yaqlashmaq ; *(fig.)* باشلامق bashlamaq.

Accouchement, ak-kōōsh'mong, *(n.)* طوغورمه doghourma, *(lit.)* وضع حمل vaz-u haml ; **— Accoucheur,** (-kôu-shèr'), *(n.)* قابل qâbil, لاوطه lavta ; *(fem.)* قابله qâbile, ابه ebe.

Account, ak-kownt', *(n.)* حساب hesâb; *(description)* حكایه hikâye, تعریف tâ'rîf ; *(explanation)* ایضاحات îzâhât; افاده ifâde ; *(v.a.)* حساب ا. hesâb et.; *(judge)* حكم ا. hükm et.; عد ا. add et ; **—for** حساب ویرمك hesâb vermek ; *(explain)* ایضاحات ویرمك îzâhât vermek ; مدافعه ا. müdâfâ et. ; *(fig.)* باشه چیقمق basha chuqmaq ; حقلامق haqlamaq ; **to be in — with...** (له) حسابی او. ...(le-) hesâbu ol. ; **on —** علی الحساب alel hesâb ; **on—of** دن ناشی ...den nâshî ; حسبیله... hasebîle ; **on that —** بو سببدن bou sebebden... ; **on no—** اصلا aslâ... ; هیچ بر وجهیله hich bir vejhile; **to take into —** حسابه آلمق ...hesâba almaq ; دوشونمك... düshünmek ; **by all —s** روایته گوره rivâyete geure ; **— book** محاسبه دفتری mouhâsebe defteri ; **— current** حساب جاری hesâbu jârî ; **—Accountabil'ity,** (-ti) *(n.)* *(fig.)* مسئولیت mes-ôuliyyet, **— Account'able,** *(a.)* مسئول mes-ôul ; **— Account'ant** *(n.)* محاسبه جی mouhâsebeji ; **— 's office** محاسبه قلمی mouhâsebe qalemi ; **chief —** محاسبه مدیری mouhâsebe müdîri; **—Account'antship,** *(n.)* محاسبه جیلك mouhâsebejilik.

Accoutrements, ak-kōō'tèr-ments, *(n.pl.)* ملبوسات melbôusât; تجهیزات tejhîzât.

Accredit, ak-kred'it, *(v. a.)* اعتبار ا. î'tibâr et. ; *(nominate)* تعیین ا. tâ'yîn et. ; **— with** (ئه) عطف ا. ...(e-) atf et. ; **Accred'ited,** (td) *(a.)* معتبر mou'teber; **—to** (ئه) مأمور ...(e-) me'môur.

Accretion, ak-krē'shun, *(n.)* تزاید tezâyüd ; *(lit.)* التحاق iltihâq ; *(med.)* یاپیشمه yapushma.

Accrue, ak-krōō', *(v.n.)* زیاده‌لشمك ziyâdeleshmek ; بویومك beuyümek;**—unto** (ئه) اصابت ا. ...(e-) isâbet et.

Accumulate, ak-kūm'ul āt, *(v.n.)* طوپلانمق toplanmaq, *(lit.)* تراكم ا. terâküm et.; *(v.a.)* طوپلامق toplamaq;**—Accūmūlā'-tion,** (-'shun) *(n.)* طوپلانمه toplanma ; *(lit.)* تجمع tejemmü' ; تراكم terâküm **— Accūm'ūlātor,** (-ur) *(n.)* جامع jâmi'; *(electr.)* آكومولاتور aküműlateur.

Accurate, ak'kūr-āt, *(ad.)* طوغری dôrou, *(lit.)* صحیح sahîh ; **— ly** *(ad.)* صحتله suhhatle ; **— Ac'curacy,** (-a-si) *(n.)* طوغریلق dôroulouq ; *(lit.)* صحت suhhat.

Accursed, ak-kurs'ed, *(a.)* ملعون melôun ; *(fig.)* منفور menfôur.

Accuse, ak-kūz' *(v.a.)* اتهام ا. it-hâm et. ; **— Accūsā'tion,** (-'shun) *(n.)* اتهام it-tihâm ; **— Accūs'ative,** (-'tiv) *(a. & n.)* *(gram.)* مضاف mouzâf ; **— Accūs'atory,** (-'a-tor-i) *(a.)* اتهامی it-hâmî ; **— Accūsed',** (zd.) *(a. & n.)* متهم müttehim ; مظنون maznoun.

Accustom, ak-kus'tum, *(v.a.)* آلیشدیرمق alushdurmaq ; **— Accus'tomed,** (-'tumd) *(a.)* آلیشیق alushuq ; *(usual)* معتاد môu'tâd ; **to be —** آلیشمق alushmaq ; اعتیاد ا. î'tiyâd et.

Ace, ās, *(n.)* آسو aso ; *(dice)* یك yek ; *(atom)* ذره zerre ; **to be within an—of** (ئه) رمق قالمق ...(e-) ramaq qalmaq.

Acephalous, a-sef'a-lus *(a.)* قفاسز qafasuz ; باشسز bashsuz.

Acerbity, as-ėr'bi-ty, *(n.)* آجیلق ajuluq.

Acetic, as-et'ik, *(a.)* *(chem.)* خلی hallî; **— acid** حامض خل hâmuzu hal ; **— Ac'etate,** (-'tāt) *(n.)* خلیت halliyyet ; (سركه) (sirke); **—Acet'ify,** (-'i-fī) *(v. a.)* (سركه‌لشدیرمك) (sirkeleshdirmek) ; **— Acet'ylene,** (-'lēn) *(n.)* آسه‌تیلن asetilin.

Ache, āk, *(n.)* آغری âru ; *(v.n.)* آغریمق ârumaq ; **— Aching,** (āk'ing) *(a.)* آغریان âruyan ; وجعلی vejî'li.

Achieve, a-chēv', *(v.a.)* یاپمق yapmaq, ایفا ا. îfa et. ; *(fig.)* استحصال ا. istihsâl et. ; تأمین ا. te'mîn et. ; *(win)* قازانمق

qazanmaq ; — **Achiev'able** *(a.)* ياپيلير yapulur, قابل qâbil; —**Achiev'ement,** *(n.)* *(act)* استحصال istihsâl ; ايفا îfâ ; *(success)* موفقيت mouvaffaqiyyet; *(pl. & lit.)* كمالات kemâlât, آثار âsâr.

Acid, as'id, *(a.)* اكشى ekshi ; *(fig.)* آجى aju ; *(chem.)* حامضى hâmuzî ; *(n.)* حامض hâmuz; — **Acid'ify,** (-'i-fi) *(v. a.)* حامضه تحويل ا. hâmuza tahvîl et. ; — **Acid'ity,** (-ti) *(n.)* حامضيت hâmuzuyyet ; *(fig.)* اكشيلك ekshilik ; — **Acid'ūlate,**(-lāt) *(v.a.)* حامضله قاريشديرمق hâmuzla qarushdurmaq ; — **Acid'ūlous,** (-lus) *(a.)* حامضلى hâmuzlu ; مايخوش mayhosh ; *(fig.)* آجى aju, تأثيرلى te'sîrli.

Acknowledge, ak-nol'ej, *(v a.)* تصديق ا. tasdîq et. ; *(lit.)* تأييد ا. teyîd et ; *(answer)* جواب ويرمك jevâb vermek ; *(fig.)* مقابله ا. mouqâbele et. ; *(thank)* تشكر ا. teshekkür et.; —**Acknowl'edged,** (-'ejd) *(a.)* مصدق mousaddaq ; *(a.)* مسلّم müsellem ; *(fig.)* معروف mâ'rôuf ; — **Acknowl'edgment,** (-'ej-) *(n.)* تصديق tasdîq, *(lit.)* تأييد te'yîd ; جواب jevâb ; مقابله mouqâbele ; تشكر teshekkür.

Acme, ak-mē, *(n.)* *(lit.)* ذروه zirve; *(poet.)* مرتبهٔ قصوا mertebeyi qousvâ.

Acorn, ā'korn, *(n.)* *(bot)* پالاموط palamout.

Acoustic, a-kowst'ik, *(a.)* ... صدا sedâ ... ; *(lit.)* صوتى savtî; —**Acoust'ics,** (-'iks) *(n.)* مبحث صدا mebhasi sedâ.

Acquaint, ak-kwānt', *(v.a.)* طانيتمق tanutmaq ; —**with** بيلديرمك bildirmeq ; اخبار ا. ihbâr et. ; —**Acquaint'ance,** (-'ans) *(n.)* *(pers.)* طانيدق tanuduq ; *(knowledge)* معلومات mâ'lôumât ; *(fig.)* الفت ülfet ; **one of my—s** طانيدقلرمدن برى tanuduqlarumdan biri ; **to keep up an—(with)** ...له كوروشمك ...(le-) geurüshmek; —**Acquaint'ed,** (-t'd) *(a.)* طانيشيق tanushuq ; كوروشور geurüshür ; *(familiary)* آليشيق alushuq; *(lit.)* مألوف me'lôuf ; *(knowing)* واقف vâquf ; **to be—(with)** (ى) ... طانيمق ...(i-) tanumaq ; *(fig.)* بيلمك bilmeq, واقف او. vâquf ol.

Acquiesce, ak-kwi-es', *(v.a.)* قبول ا. qabôul et. ; موافقت ا. mouvâfaqat et. —**Acquies'cence,** (-es'ens) *(n.)* موافقت mouvâfaqt; تصويب tasvîb.

Acquire, a-kwīr', *(v.a.)* قازانمق qazanmaq ; *(attain)* الده ا. elde et. ; *(lit.)* استحصال ا. istihsâl et.; — **Acquir'ement** *(n.)* معلومات mâ'lôumât ; *(lit.)* مكتسبات müktesebât.

Acquisition, ak-kwiz-ish'un, *(n.)* قازانج qazanj ; مال mal ; *(act)* استحصال istihsâl ; *(fig.)* نعمت ni'met.

Acquit, ak-kwit', *(v.a.)* قورتارمق qôurtarmaq ; — **of** (دن) ... تبرئه ا. ... (den-) tebri-e et. ; *(settle)* تسويه ا. tesviye et.; *(behave)* طاورانمق davranmaq ; — **Acquit'tal,** (-'al) *(n.)* *(jud.)* برائت berâet ; —**Acquit'tance,** (-'ans) *(n.)* *(lit.)* ابرا ibrâ ; *(payment)* تسويه tesviye; تأديه te'diye ; *(receipt)* سند sened, مقبوض maqbôuz.

Acre, ā'kėr, *(n.)* دونم deunüm;—**Acrage,** (ā'kėr-āj) *(n.)* (مقدارى) دونم deunüm (-miqdâru) ; ساحه sâha.

Acrid, ak'rid, *(a.)* آجى aju ; كسكين keskin ; *(n.)* آجيلق ajuluq.

Acrimony, ak'ri-mun-i, *(n.)* آجيلق ajuluq ; *(fig. & lit.)* خشونت houshôunet ; —**Acrimōn'ious,** (-'i-us) *(a.)* آجى aju; *(fig.)* سرت sert, *(lit.)* خشين hashîn.

Acrobat, ak'ro-bat, *(n.)* جانباز janbaz;—**Acrobat'ic,** (-'ik) *(a.)*...جانبازلق janbazluq... ; جانباز كبى janbaz gibi ; — **Acrobat'ism,** (-'izm) *(n.)* جانبازلق janbazluq ; *(fig.)* هنر hüner.

Across, a-kros', *(ad.)* قارشى يه qarshuya; *(crosswise)* آيقرى ayquru ; چاپراز chapraz.

Act, akt, *(n.)* فعل fi'l ; *(pl.)* افعال ef-âl ; *(behaviour)* حركت hareket ; *(pl.)* حركات harekyât ; *(law)* قانون qânôun ; *(decision)* قرارنامه qarârnâme ; *(document)* وثيقه vesîqa ; *(theatre)* پرده perde ; *(v.n.)* *(exert)* اجرا ا. ijrâ et. ; تأثير ا. te'sîr et. ; *(behave)* حركت ا. hareket et. ; معامله ا. mouâmele et.; *(theatre)* اوينامق oynamaq ; *(lit.)* تمثيل ا. temsîl et. ; *(feign)* ...كبى ياپمق ...gibi yapmaq ; *(duty)* ايفاى وظيفه ا. îfâyu vazîfe et; *(v.a.)* ايفا ا. îfâ et. ; **in — to** ياپاركن ...yaparken ; اثناسنده ...esnâsunda, **to—on** (ه) توفيقاً حركت ا. ... (e-) tevfîqan hareket et. ; (ه) امتثال ا. ...(e) imtisâl et. ; —**of God** *(jud. & lit.)* قوهٔ مجبره qouvveyi müjbire; *(pl.)* آفات سماويه âfâtu semâviyye.

Acting, akt'ing, *(n.)* حركت hareket ; *(theatre)* رولى ايفا rolou îfâ, *(lit.)* تمثيل temsîl ; *(a.)* وكيل vekîl; —«**minister**» «ناظر» وكيلى «nâzur» vekîli; — **partner** *(com.)* شريك فعال sherîki fa'âl..

Action, ak'shun, *(n.)* فعل fi'l; *(behaviour)* حركت hareket; *(jud.)* دعوا dâ'vâ; *(event)* وقعه vaq-a; *(pl.)* وقايع vaqâyi'; *(mar.)* محاربه mouhârebe; **to take**—*(jud.)* دعوا ا. dâ'vâ et.; تعقيب ا. tâ'qîb et.; *(fig.)* توسل ا. tevessül et.; **clear for**—حربه حاضر اول! harbe hazur ol!; — **Ac'tionable** *(a.)* دعوا ايديله بيلير dâ'vâ edilebilir.

Active, akt'iv, *(a.)* فعال fa'âl; *(effective)* تأثيرلي te'sirli; فعلى fi'li; *(phil.)* فاعل fâ-il; *(nimble)* چويك chevik; *(lit.)* جوال jevvâl; — **officer** موظف ضابط mouvazzaf zâbit; — **verb** فعل متعدى fi'li müte-addî; —**lγ** *(ad.)* فعاليتله fa'âliyyetle; — **Activ'ity,** (-'i-ti) *(n.)* فعاليت fa'âliyyet.

Actor, akt'ur, *(n.)* آقتور aqteur; —**Act-ress,** (akt'res) *(n.)* آقتريس aqtris.

Actual, akt'ū-al, *(a.)* حقيقى haqîqî; فعلى fi'lî; *(now.)* شمديكى shimdiki...; حاضر...hâzur; —**lγ** *(ad.)* بالفعل bilfi'l; *(really)* حقيقةً haqîqaten; *(now)* اليوم elyevm; — **Actual'ity,** (-'i-ti) *(n.)* حقيقت ha-qîqat; *(now.)* حال حاضر hâli hazur; *(pl. & lit.)* وقايع حاضره vaqâyi' hâzura; *(fig.)* يڭى حوادث yeni havâdis.

Actuary, akt'ū-ar-i, *(n.)* مقيد mou-qayyid; *(insurance)* محاسب mouhâsib.

Actuate, akt'ū-āt, *(v.a.)* ايشلتمك ishlet-mek; *(fig.)* تحريك ا. tahrîk et.; **Actūā'-tion,** (-'shun) تحريك tahrîk.

Acumen, ak-ū'men, *(n.)* *(fig.)* عقل aql, ذكا zekâ.

Acute, ak'ūt, *(a.)* كسكين keskin; *(fig.)* حاد hâd; شديد shedîd; *(intel-ligent)* ذكى zekî; — **lγ** *(ad.)* حاد برحالده hâd bir halde; شدتله shiddetle; — **ness** *(n.)* كسكينلك keskinlik; *(fig.)* شدت shiddet; ذكا zekâ.

Adage, ad'āj, *(n.)* ضرب مثل darbu me-sel; سوز seuz.

Adam, ad'am, *(n.pr.)* آدم âdem.

Adalia, ad-a-li'a *(n.pr.)* *(city)* آنطاليه antalye.

Adamant, ad'a-mant, *(n.)* پولاد pôu-lâd; سرت الماس sert elmas; — **Adam-an'tine,** (-tin) *(a.)* پولاددن pôulâddan; *(fig.)* سرت sert; متين metîn.

Adana, ad'a-na *(n.pr.)* آطنه adana.

Adapt, ad-apt', *(v.a.)* اويدورمق ouydour-maq; طاقمق taqmaq; *(fig.)* توفيق ا. tevfîq et.; *(theatre)* آداپته ا. adapte et.; اقتباس ا. iqtibâs et.; — **one's self**; اويمق ouymaq; امتزاج ا. imtizâj et.; — **Adapt'able** *(a.)* اويار ouyar, موافق mouvâfuq; *(fig.)* ملايم mülâ-yim; — **Adabtabil'ity,** (-'ti) *(n.)* قابليت qâbiliyyet; — **Ada'pted,** (td) *(a.)* موافق mouvâfuq; اويغون ouygoun; آداپته adapte; *(lit.)* مقتبس mouqtebes; — **Adaptā'tion,** (-'shun) *(n.)* *(lit.)* توفيق tevfîq; *(fitness)* اويغونلق ouygoun-louq; *(fig.)* امتزاج imtizâj *(theatre)* اقتباس iqtibâs; تطبيق tatbîq, *(sci.)* انطباق intubâq.

Adaγ, a-dā, *(ad.)* كونده günde; يومى yevmî.

Add, ad, *(v.a.)* علاوه ا. ilâve et.; ضم ا. zamm et.; *(arith.)* جمع ا. jem et.; — **Addit'ion,** (-'shun) *(n.)* علاوه ilâve; جمع jem; **in—to** علاوةً (ه) ...(e) ilâve-ten; فضله اوله‌رق fazla olaraq; — **Ad-dit'ional,** (-dish'un-al) *(a.)* فضله fazla, آيرى ayru; — **Addit'ionallγ,** *(ad.)* علاوةً ilâveten; آيريجه ayruja.

Addenda, ad-den'da, *(n.)* *(pl.)* ذيل zeyl; علاوه ilâve.

Adder, ad'er, *(n.)* قاره‌ييلان qara yulan.

Addict, ad-dikt', *(v.n.)* مبتلا اول. müb-tela ol.; — **Addict'ed,** (-t'd) *(a.)* مبتلا mübtelâ; دوشكون düshgün.

Addle, ad'dl, *(a.)* چوروك chürük; جيلق julq; — **headed,** *(a.)* بوش قفالى bosh qafalu; سرسم sersem.

Address, ad-dres', *(n.)* آدرس adres; *(speech)* نطق noutq, *(lit.)* خطابه hutâ-be; *(communication)* عريضه arîza; *(manners)* اطوار etvâr; *(dexterity)* درايت dirâyet; *(pl.&lit.)* اهتمام ihtimâm; نوازش nüvâzish; *(v.a.)* خطاب ا. hu-tâb et.; *(send)* كوندرمك geundermek, يازمق yazmaq; *(apply)* مراجعت ا. mou-râjât et.; —**one's self** ايشه قويولمق ishe qoyoulmaq.

Adduce, ad-dūs', *(v.a.)* ذكر ا. zikr et.; ايراد ا. îrâd et.; — **Adduc'tion,** (-duk'shun) *(n.)* ذكر zikr; *(lit.)* استشهاد istish-hâd; *(ana.)* تقريب taqrîb; — **Adduc'tor,** (-dukt'ur) *(n.)* *(ana.)* مقرب (عضله) mouqarrib (-azele).

Adenoid, a'de-nō-id *(a.)* *(ana.)* بز شكلنده bez sheklinde, *(lit.)* غددى الشكل gou-dediyyüsh-shekl.

Adept, ad-ept', *(a.)* ماهر mâhir; *(lit.)* استاد üstâd.

Adequate, ad'e-kwāt, *(a.)* كافى kyâfî; *(fig.)* كفايتلى kifâyetli; — **lγ** *(ad.)* كافى درجه‌ده kyâfî derejede; — **ness** *(n.)* كفايت kifâyet.

Adhere, ad-hēr', *(v.n.)* یاپیشمق yapushmaq ; *(fig.)* التحاق ا. iltihâq et. ; آیریلمامق ayrulmamaq; —**Adhēr'ence,** (-'ens) *(n.)* یاپیشمه yapushma ; *(fig.)* التحاق iltihâq ; تبعیت teba-iyyet ; — **Adhēr'ent,** *(a.)* یاپیشیق yapushuq, *(lit.)* ملاصق mülâsuq ; *(fig.)* طرفدار tarafdâr; صادق sâduq ;

Adhesion, ad-hē'zhun, *(n.)* یاپیشمه yapushma ; *(lit.)* التصاق iltisâq ; *(fig.)* التحاق iltihaq ; *(lit.)* مربوطیت merboûtuyyet ; — **Adhēs'ive,** (-hēs'iv) *(a.)* یاپیشغان yapushgan ; *(lit.)* ملاصق mülâsuq.

Adit, ad'it, *(n.)* آغز âz ; مدخل medhal.

Adjacent, ad-jās'ent, *(a.)* بیتیشیك bitishik, *(lit.)* مجاور müjâvir ; — **Adjā'cency,** (-'sen-si) *(n.)* *(lit.)* اتصال ittisâl ; مجاورت müjâveret.

Adjective, ad'jek-tiv, *(n.)* صفت sufat.

Adjoin, ad-join', *(v.a.)* بیتیشمك bitishmek ; *(fig.)* برلشمك birleshmek, *(lit.)* التحاق ا. iltihâq et. ; — **Adjoin'ing,** *(a.)* بیتیشیك bitishik; یانندهکی yanundaki ; *(lit.)* مجاور müjâvir.

Adjourn, ad-jurn', *(v.a.)* کری براقمق geri braqmaq ; تأخیر ا. te'hîr et ; *(lit.)* تعلیق ا. tâ'lîq et. ; — **Adjourn'ment,** *(n.)* تأخر te-ehhour ; *(act)* تأخیر te'hîr.

Adjudge, ad-juj', *(v.a.)* قرار ویرمك qarâr vermek ; تخصیص ا. tahsîs et.

Adjudicate, ad-jōō'di-kāt, *(v.a.)* حکم ویرمك hüküm vermek ; *(sell)* مزایدهیه قویمق müzâyedeye qomaq; — **Adjudicā'tion,** (-'shun), *(n.)* حکم hüküm; قرار qarâr ; مزایده müzâyede ; *(bankruptcy)* افلاس قراری iflâs qarâru.

Adjunct, ad'junkt, *(a.)(lit.)* منضم mounzam ; *(pers.)* معاون mou-âvin ; *(n.)* علاوه ilâve, *(lit.)* ضمیمه zamîme ; معاون mou-âvin.

Adjure, ad-jōōr', *(v.a.)* *(lit.)* تحلیف ا. tahlîf et. ; *(ask)* نیاز ا. niyâz et. ; — **Adjurā'tion,** (-jōōr-ā'shun), *(n.)* یمین yemîn ; *(act.)* تحلیف tahlîf ; *(fig.)* نیاز niyâz ; *(lit.)* ابرام ibrâm.

Adjust, ad-just', *(v.a.)* طاقمق taqmaq; *(fig.)* دوزلتمك düzeltmek; تنظیم ا. tanzîm et. ; — **Adjust'ment,** *(n.)* ترتیب tertîb ; تنظیم tanzîm ; *(jud.)* تسویه tesviye ; تصفیه tasfiye.

Adjutant, ad'joot-ant, *(n.)* *(mil.)* یاور yâver ; *(assistant)* معاون mou âvin ; — **general,** (اردو) ارکان حرب رئیسی (ordou) erkyâni harb reyîsi ; (فریق) (ferîq).

Administer, ad-min'is-tēr, *(v.a.)* اداره ا. idâre et. ; *(execute)* ایفا ا. îfâ et. ; *(apply)* تطبیق ا. tatbîq et. ; *(give)* ویرمك vermek ; — **Administrā'tion,** (-'shun), *(n.)* اداره idâre ; *(department)* دائره dâ-ire; *(office)* ادارهخانه idârehâne; — **Admin'istrātive,** (-'tiv), *(a.)* اداری idârî ; — **Administrā'tor,** (-'tur), *(n.)* اداره مأموری idâre me'môurou ; مدیر müdîr.

Admiral, ad'mir-al, *(n.)* آمیرال amiral ; —**of the fleet** بویوك آمیرال beuyük amiral ; **vice** — فریق آمیرال ferîq amiral ; **rear** — لوا آمیرال livâ amiral ; —**ship,** آمیرال کمیسی amiral gemisi ; — **Ad'miralty,** (-ti) *(n.)* بحریه نظارتی bahriyye nezâreti ; دائرهٔ بحریه dâ-ireyi bahriyye.

Admire, ad-mīr' *(v. a.)* (چوق) بکنمك (choq-) beyenmek, تقدیر ا. taqdîr et. ; *(fig.)* حیران او. hayrân ol. ; *(love)* پك سومك pek sevmek ; — **Ad'mirable,** (-'mir-) *(a.)* فوق العاده fevqal-âde, *(lit.)* شایان تقدیر shâyânu taqdîr ; — **Ad'mirably,** (-'mir-) *(ad.)* فوق العاده fevqal-âde ; شایان تقدیر صورتده shâyânu taqdîr sôuretde ; — **Admīr'er,** *(n.)* *(lit.)* تقدیرکار taqdîrkyâr ; — **Admiration,** (-mir-ā'shun) *(n.)* تقدیر taqdîr ; حیرت hayret.

Admission, ad-mish'un, *(n.)* قبول qabôul; *(entrance)* دخول dühôul; مساعده müsâde ; *(fee)* دخولیه dühôuliyye ; *(confession)* اعتراف î'tirâf ; — **Free !** دخول سربست ! dühôul serbest ! ; دخولیه یوقدر ! dühôuliyye yoqdour ! ; — **ticket,** بیلت bilet ; (دخولیه بیلتی) (dühôuliyye bileti); —**Admis'sible,** (-mis'i-bl) *(a.)* قبول اولنور qabôul olounour ; *(lit.)* شایان قبول shâyânu qabôul.

Admit, ad-mit', *(v.a.)* قبول ا. qabôul et.; *(fig.)* مساعده ا. müsâde et. ; *(confess)* تسلیم ا. teslîm et. ; اعتراف ا. î'tirâf et. ; —**Admitt'ance,** (-'ans) *(n.)* قبول qabôul ; مساعده müsâde ; **no—** ! کیرمك ممنوعدر ! girmek memnôu'dour ! ; کیرلمز ! girilmez !

Admix, ad-miks', *(v.a.)* قاریشدیرمق qarushdurmaq ; *(lit.)* مزج ا. mezj et. ; — **Admix'ture,** (-tūr) *(n.)* خلیطه halîta; *(added)* علاوه ilâve.

Admonish, ad-mon′ish, *(v.a.)* نصیحت ا. nasîhat et ; تنبیه ا. tenbîh et. ; *(reprove)* اخطار ا. ihtâr et. ; — **Admon′isher** *(n.)* اخطار ایدن ihtâr eden ; *(lit.)* ناصح nâsuh; — **Admonition,** (-′shun) *(n.)* تنبیه tenbîh, اخطار ihtâr ; *(rel.)* نصیحت nasîhat ; — **Admon′itory,** (-to-ri) *(a.)* اخطاری ihtârî ; *(lit.)* نصیحتکارانه nasîhat-kyârâne.

Ado, a-dōō′, *(n.)* ایش ish ; *(fig.)* کورولتی gürültü ; **much—about nothing** بوشنه کورولتی boshouna gürültü.

Adobe a-dō′bā, *(n. & a.)* کرپیچ kerpich...

Adolescent, ad-o-les′ent, *(a.)* کنج genj; *(lit.)* شاب (امرد) shâb (-emred) ; *(fig.)* کورپه keurpe ; — **Adoles′cence,** (-′ens) *(n.)* کنجلك genjlik ; *(lit.)* شباب shebâb, رشد rüshd.

Adopt, ad-opt′. *(v.a.)* قبول ا. qabôul et. ; *(choose)* اختیار ا. ihtiyâr et. ; *(child)* اولادلق ا. evladluq et ; — **Adop′tion,** (-′shun) *(n.)* قبول qabôul ; —**Adop′tive,** (-′tiv) *(a.)* *(lit.)* منتخب müntahab; —**child** *(n.)* اولادلق evladluq ; اولاد معنوی evladu mâ′nevî ; — **father** بابالق babaluq ; پدر معنوی pederi mâ′nevî.

Adore, ad-ōr′, *(v.a.)* *(rel.)* طاپمق tapmaq ; *(fig. & lit.)* پرستش ا. perestish et. ; — **Ador′able,** *(a.)* پرستشه لایق perestishe lâyuq ; — **Adorā′tion,** (-′shun) *(n.)* *(rel.)* طاپینمه tapunma ; عبادت ibâdet ; *(fig.)* پرستش perestish.

Adorn, ad-orn′, *(v.a.)* سوسلهمك süslemek ; *(lit.)* تزیین ا. tezyîn et. ; — **Adorn′ed,** (-nd) *(a.)* سوسلنمش süslenmish ; *(lit.)* مزین müzeyyen ; — **Adorn′ment,** *(n.)* سوس süs ; زینت zînet; *(pl.)* تزیینات tezyînât.

Adown, a-down′, *(ad.)* آشاغیه ashâya; *(at.)* آشاغیده ashâda.

Adrianople, ad-ri-an-ō′pl *(n.pr.)* ادرنه edirne.

Adriatic, ad-ri-at′ık, *(n.pr.)* آدریاتیق (کورفزی) adriyatiq (-keurfezi).

Adrift, a-drift′, *(a. & ad.)* سرسری serserî ; یوزمكده yüzmekde ; سابح sâbih.

Adroit, a-droit′, *(a.)* ماهر mâhir ; بجریكلی bejerikli ; — **ly,** *(ad.)* مهارتله mehâretle ; — **ness,** *(n.)* مهارت mehâret ; درایت dirâyet.

Adulate, ad′ū-lāt, *(v.a.)* یالتاقلق ا. yaltaqluq et. ; — **Adūlā′tion,** (-′shun) *(n.)* ریا riyâ ; تبصبص tebasbous ; — **Ad′ūlātor,** (-′tur) *(n.)* یالتاق yaltaq ; ریاكار riyâkyâr

Adult, ad-ult′, *(a.)* *(lit.)* بالغ bâlig ; رشید reshîd ; *(n.)* بویوك beuyük ; — **ness,** *(n.)* *(lit.)* بلوغ bülôug; *(jud.)* رشد rüshd; — **age,** *(lit.)* سن رشد sinni rüshd; *(fig.)* کنجلك genjlik.

Adulterate, ad-ult′ėr-āt, *(v.a.)* قاریشدیرمق qarushdurmaq, *(lit.)* تغشیش ا. tâgshîsh et. ; *(a.)* قاریشیق qarushuq ; *(fig.)* بوزوق bozouq ; *(illegitimate)* *(lit.)* غیر مشروع gayri meshrôu′.

Adulterine, ad-ult′ėr-in, *(a.)* *(lit.)* غیر مشروع gayri meshrôu′ ; (پیچ) (pich).

Adultery, ad-ult′ėr-i, *(n.)* *(lit.)* مناسبت غیر مشروعه minâsebeti gayri meshrôu-a ; خیانت huyânet.

Adumbrate, ad-um′brāt, *(v.a.)* خیالاً کوسترمك hayâlen geustermek ; طاسلاق یاپمق taslaq yapmaq.

Advance, ad-vans′, *(v.a.)* ایلرلهمك ilerlemek ; *(progress)* ترقی ا. teraqqî et. ; *(promote)* ترفیع ا. terfî′ et. ; *(fig.)* ترویج ا. tervîj et. ; تشویق ا. teshvîq et. ; *(propose)* تكلیف ا. teklîf et. ; *(pay)* آوانس ویرمك avans vermek; *(n.)* ایلرلهمه ilerleme ; ترقی teraqqî ; *(fin.)* آوانس avans ; **in**—*(fig.)* شمدیدن shimdiden ; *(com.)* پشیناً peshinen ; — **Advance′d,** (sd) *(a.)* ایلرلهمش ilerlemish ; *(mil.)* ایلری ileri... ; —**in years** *(a.)* یاشلی yashlu ; کچكین gechkin ; — **Advance′ment,** *(n.)* ترقی teraqqî ; *(rank)* ترفیع terfî′ ; *(fin.)* آوانس avans.

Advantage, ad-vant′āj, *(n.)* استفاده istifâde ; *(fig.)* فائده fayda ; *(superiority)* *(lit.)* تفوق tefevvouq ; رجحان rüjhân : *(v.a.)* فائدهلی او. faydalu ol. ; **to take—of** (دن) استفاده ا. ...(den-) istifâde et.; **you have the — of me** سزکله مشرف اولامامشدم sizinle müsherref olmamushdum ; — **Advantā′geous,** (-′jus) *(a.)* استفادهلی istifâdeli ; *(lit.)* نافع nâfî′ ; — **terms** نافع شرائط nâfî′ sharâ-it.

Advent, ad′vent, *(n.)* کلمه gelme ; *(fig.)* حلول houlôul ; *(rel.)* (کوچوك) پرهیز (küchük) perhîz; *(birth)* ولادت velâdet.

Adventitious, ad-vent-ish′us, *(a.)* تصادفی tesâdüfî ; *(lit.)* عارضی âruzî.

Adventure, ad-vent′ūr, *(n.)* *(lit.)* سرکذشت sergüzesht, ماجرا mâjerâ ; *(spirit)* جرأت jür-et ; *(n.)* جرأت ا.

jür-et et.; آتیلمق atulmaq; —**Advent′ūrer.** *(n.) (lit.)* ماجراپرست mâjerâ-perest ; *(vagabond)* سرسری serserî ; — **Advent′ūrous,** (-rus) *(a.)* تهلکه‌لی teh-likeli ; *(lit.)* جرأتکار jur-etkyâr ; — **Advent′ūrously,** *(ad.)* جرأتکارانه jür-etkyârâne ; تهلکه‌لی tehlikeli ; *(lit.)* سرکذشتجویانه sergüzesht-jôuyâne.

Adverb, ad′vėrb, *(n.) (gram.)* حال hâl ; ظرف zarf.

Adversary, ad′vėrs-ar-i, *(n.)* خصم hasm ; *(lit.)* مخاصم mouhâsum.

Adverse, ad′vėrs, *(a.)* فنا fenâ ; — **to** مخالف(ه)...(e-)môuhâlif;—**Advers′ity,** (-ti) *(n.)* فنالق fenâluq ; مخالفت mouhâ-lefet; *(misfortune)* عکسیلك axilik; فلاکت felâket.

Advert, ad-vėrt′, *(v.a.)* اخطار ا. ihtâr et. ; ایما ا. îmâ et.

Advertise, ad-vėrt-īz′, *(v. a.)* اعلان ا. i′lân et. ; *(inform)* اخبار ا. ihbâr et. ; — **Advert′isement,** (-t′iz-) *(n.)* اعلان i′lân.

Advice, ad-vīs′, *(n.)* توصیه tavsuye ; *(pl.)* معلومات mâ′lôumât, *(lit.)* اخبارات ihbârât ; *(opinions) (pl.)* مطالعات môu-tâlât ; *(lit.)* وصایا vasâyâ ; — **boat,** قوریه کمیسی qouriye gemisi ; (مخبر) (mouhbir) ; **letter of** —اخبارنامه ih-bârnâme ; راپور rapor.

Advise, ad-vīz′, *(v.a.)* توصیه ا. tavsuye et. ; — **of** اخبار ا. ihbâr et. ; بیان ا. beyân et. ; *(v.n.)* —**with** استشاره ا. (ل) ...(le) istishâre et ; — **Advīs′able,** (-vīz′a-bl) *(a.)* موافق mouvâfuq ; *(lit.)* شایان توصیه shâyânu tavsuye ; — **Advīsabil′ity,** (-ti) *(n.)* اصابت isâbet ; موافق اولمسی mouvâfuq olmasu ; — **Advis′er,** (z′ėr) *(n.)* توصیه ایدن tavsuye eden. ; *(fig.)* مشاور müshâvir ; *(partisan)* طرفدار tarafdâr.

Advised, ad-vīzd′, *(a.)* تدبیرلی tedbîrli ; *(knowing)* بیلیر bilir ; — **ly,** *(ad.)* تدبیرله tedbîrle; عاقلانه âqilâne ; **ill** — تدبیرسز tedbîrsiz ; عقلسز aqulsuz ; **well** — عقللی aqullu ; تدبیرلی tedbîrli.

Advocate, ad′vo-kāt, *(n.) (jud.)* آووقات avouqat ; *(fig.)* مدافع müdâfi′; طرفدار tarafdâr ; *(v.a.)* التزام ا. iltizâm et.; مدافعه ا. müdâfâ et. ; — **Ad′vocacy,** (-ka-si) *(n.)* آووقاتلق avouqatluq ; *(fig.)* مدافعه müdâfâ ; التزام iltizâm.

Adz, adz, *(n.)* کسر keser ; بالطه balta.

Aegian, ē-jē′an, *(n. pr.)* آطه‌لر دکزی ada-lar denizi ; — **Islands** جزائر بحرسفید je-zâyiri bahri sefîd ; (آطه‌لر) (adalar).

Aerate, ā′ėr-āt, *(v.a.)* هوالاندیرمق ha-valandurmaq ; — **A′erāted,** (td) *(a.)* هوالاندیرلمش havalandrulmush ; غازلی gazli.

Aerial, ā ēr′i-al, *(a.)* هوائی havâ-î ; هوا... havâ... ; *(lofty)* یوکسك yüxek, *(poet)* بلند bülend ; — **line,** خط هوائی hattu havâ-î ; — **navigation,** *(lit.)* سیر هوائی seyri havâ-î.

Aerify, ā′ėr-i-fī, *(v.a.)* غازه تحویل ا. gaze tahvîl et. ; هوایه قلب ا. havâya qalb et.;—**A′eriform,** *(a.)* غاز حالنده gaz hâ-linde; *(fig.)* هوائی havâ-î; خیالی hayâlî.

Aero-, ā′ėr-o, ...هوا havâ...; —**lite,**(-līt) *(n.)* حجر سماوی hajeri semâvî ; —**drom** *(n.)* طیاره استاسیونی tayyâre istasyonou; —**l′ogy,** (-ji) *(n.)* علم هوا. ilmi havâ ;— **m′etėr** *(n.)* میزان کثافت هوا mîzânu ke-sâfeti havâ ; — **naut,** (-nawt) *(n.)* طیاره‌جی tayyâreji ; بالونجی balonjou ; — **naut′ic.** (-′ik) *(a.)* ...سیر هوائی seyri havâ-î... ; ...طیران tayrân... ; — **naut′-ics,** (-′iks) *(n.) (sci.)* (فن) طیران (fenni-) tayrân ; — **plane,** (-plān) *(n.)* طیاره tayyâre ;— **stat′ic,** (-ik) *(a.)* هوادە معلق havada mou-allaq;—**stat′ics,** (-′iks) *(n.) (sci.)* قوانین هوائیه qavânîni havâ-iyye.

Afar, a-fär′, *(ad.)* اوزاقده ouzaqda ; *(lit.)* بعید ba-îd ; *(from)* اوزاقدن ouzaqdan.

Affable, af′fa-bl, *(a.)* نازك nâzik ; *(lit.)* لطفکار loutfkyâr ; — **Affabil′ity,** (-ti) *(n.)* نزاکت nezâket ; لطف loutf.

Affair, af-fār′, *(n.)* ایش ish ; *(matter)* خصوص housôus ; مسئله mes-ele ; دوئللو dü-ello ; *(mil.)* مصادمه mousâdeme ; *(pl)* امور oumôur ; معاملات mou-âme-lât ; — **of honour** حیثیت مسئله‌سی hay-siyet mes-elesi ; دوئللو dü-ello ; **as—s stand** شمدیکی حالده shimdiki halde.

Affect′, af-fekt′, *(v.a.)* تأثیر ا. te′sîr et.; *(show)* ... کبی یاپمق ...gibi yapmaq; طوریی طاقینمق ...tavrunu taqunmaq ; — **ignorance** بیلمه‌مزلکه کلمك bilmemezliye gelmek ; *(lit.)* تجاهل ا. tejâhül et. ; — **illness** خسته کبی یاپمق hasta gibi yap-maq ; . *(lit.)* تمارض ا. temârouz et. ; **Af-fectā′tion,** (-′shun) *(n.)* جعلی حرکت jâ′lî hareket ; یاپمه‌جق yapmajuq ;—**Affect′-ed,**(td) *(a.)* متأثر müte-essir *(lit.)* متحسس mütehassis ; *(false)* جعلی jâ′lî ; ساخته sahte ; — **ly** *(ad.)* ساخته اطوارله sahte

etvârla ; جعلی اولارق jâ'lî olaraq ; **mentally—** مجذوب mejzôub ; **—Affect'ing** *(a.)* مؤثر mü-essir.

Affection, af-fek'shun, *(n.)* محبت mouhabbet ; شفقت shefqat ; *(disposition)* خاصه hâssa ; *(lit.)* تمایل temâyül ; *(disease)* علت illet ; *(fig.)* ابتلا ibtilâ ; — **Affec'tionate,** (-āt) *(a.)* مشفق müshfiq ; *(fig.)* مشتاق müshtâq ; *(inclined) (lit.)* متمایل mütemâyil ; *(fig.)* سودالی sevdâlu;**—Affec'tionately,** (āt-li)*(ad.)* شفقتله shefqatle ; محبتله mouhabbetle.

Affiance, af-fī'ans, *(v.)* **— one's self** نشانلانمق nishanlanmaq.

Affidavit, af-fi-dā'vit,*(n.)(jud.)*(تحریری) افاده(tahrîrî-) ifâde; بیاننامه beyânnâme.

Affiliate, af-fil'i-āt, *(v.a.)* قبول ا. qabôul et.;*(jud.)* بابا طانیمق baba tanumaq; *(fig.)* عطف ا. atf et.; **—Affiliā'tion,** (-'shun) *(n.)* قبول qabôul ; *(fig.)* اشتراك ishtirâk.

Affinity, af-fin'i-ti, *(n.)* صهریت suhriyyet ; قرابت qarâbet ; *(resemblance)* مشابهت müshâbehet.

Affirm, af-fèrm', *(v.a.)* تصدیق ا. tasdîq et. ; *(lit.)* تأیید ا. te'yîd et.;**—Affirm'ant** *(n.)* تصدیق ایدن tasdîq eden;**—Affirm'ative,** (-'at-iv) *(a.)* تصدیقی tasdîqî ; *(phil.)* ایجابی îjâbî ; *(positive)* مثبت müsbet ; **—Affirm'atively,** (-'at-iv-li) *(ad.)* تصدیقاً tasdîqan ; مثبت صورتده müsbet sôuretde.

Affix, af'fiks, *(n.)* علاوه ilâve ; *(lit.)* لاحقه lâhiqa ; — **Affix',** *(v.a.)* علاوه ا. ilâve et. ; *(lit.)* الحاق ا. ilhâq et.

Afflict, af-flikt', *(v.a.) (lit.)* متأثر ا. müte-essir et. ; مضطرب ا. mouztarib et.; **— Afflic'ted,** (-'td) *(a.)* متأثر müte-essir; مبتلا mübtelâ;**—Afflic'ting***(a.)* الیم elîm ; **— Afflic'tion,** (-'shun) *(n.)* الم elem ; اضطراب uzturâb.

Affluent, af'flōō-ent, *(a.) (lit.)* مبذول mebzôul ; **—in** زنکین zengin ; *(n.)* ایرمق urmaq, قول qol ; **— Af'fluence,** (-'ens) *(n.) (lit.)* مبذولیت mebzôuliyyet; ثروت servet.

Afflux, af'fluks, *(n.)* جریان jereyân ; *(increase)* تزاید tezayüd.

Afford, af-fōrd', *(v.a.)* ویرمك vermek ; حاصل ا. hâsul et. ; *(able)* قادر او. qâdir ol. ; الندن کلمك elinden gelmek.

Afforestation, af-for-es-tā'shun, *(n.)* اورمان تأسیسی orman te'sîsi.

Affranchise, af-fran'chīz, *(v.a.)* سربست براقمق serbest buraqmaq ; *(lit.)* اطلاق ا. utlâq et. ; *(exemption)* عفو ا. afv et.

Affray, af-frā',*(n.)* منازعه münâzâ; کورولتی gürültü.

Affront, af-frunt', *(v.a.)* تجاوز ا. tejâvüz et. ; تحقیر ا. tahqîr et. ; *(n.)* تجاوز tejâvüz.

Affusion, af-fū'zhun, *(n.)* دوکولمه deukülme ; *(lit.)* انصباب insubâb.

Afghan, äf-gän', *(n.)* افغانلی efgânlu ; *(language)* افغان لسانی efgân lisânu ; *(carpet)* اورتی eurtü, (بطانیه) (battâniye) ; *(a.)* افغان efgân ; **— Afghan'istän,** *(n. pr.)* افغانستان efgânistân ; **— Emir of —** افغانستان امیری efgânistân emîri.

Afield, a-fēld', *(ad.)* قره ده qarada ; صحراده sahrâda.

Afire, a-fīr', *(ad.)* یانمقده yanmaqda ; طوتوشمش totoushmoush.

Aflame, a-flām', *(ad.)* آلو ایچنده alev ichinde ; یانمقده yanmaqda ; *(a.)* آلولی alevli, *(lit.)* مشتعل müshta-il ; *(fig.)* حرارتلی harâretli ; **to set —** طوتوشدیرمق toutoushdourmaq ; اشعال ا. ish-âl et.

Afloat, a-flōt', *(ad.)* صو اوستنده sou üstünde, *(lit.)* سابح sâbih ; *(fig.)* شایع shâyi'.

Afoot, a-foot', *(ad.)* آیاقده ayaqda ; *(walking)* یایا yaya ; *(fig.)* اوزره اولمق olmaq üzre, *(lit.)* دردست derdest.

Afore, a-fōr', *(ad.)* اوکده eunde ; *(fig.)* اول evvel ; **— hand,** *(ad.)* اولدن evvelden ; **— said,** *(a.)* اولکی evvelki مذکور mezkyôur.

Afraid, a-frād', *(a.)* اندیشه‌لی endîsheli **I am — (that)** ...(که) قورقارم qorqarum (-ki)....

Afresh, a-fresh', *(ad.)* یکیدن yeniden, تکرار tekrâr.

Africa, af'rik-a, *(n.pr.)* افریقا afriqa ;**— Afr'ican,** (-an) *(a.)* ...افریقا afriqa... ; *(n.)* افریقالی afriqalu.

Aft, aft, *(ad.)(mar.)* (طوغری) قیچه qucha (dōrou) ; *(at.)* قیچده quchda.

After, aft'èr, *(pron.)* صکره (دن) ...(dan-) sōra ; *(behind)* آرقه‌سنده (ك) ...(in-) arqasunda ; *(imitating)* توفیقاً (ئه) ...(e-) tevfîqan ; نظراً (ئه) ...(e-) nazaran ; *(a.)* ...آرقه arqa... ; *(mar.)* ...قیچ kuch... ; **— ages,** (-ājz) *(n.)*. *(lit.)* آتی âtî ; *(pl.)* اخلاف ahlâf ; **— birth,** *(n.)* صوك son ; *(lit.)* مشیمه meshîme ; **— crop,** ایکنجی محصول ikinji mahsôul; —

game, *(fig.)* یکیدن تشبث yeniden teshebbüs ; — **life,** صوك كونلر son günler ; *(lit.)* آخر عمر âhuru eumr ; — **math,** *(fig.)* نتایج netâyij ; — **most,** الك كری en geri ; *(fig.)* الك صوك en son ;— **noon,** *(n.)* بعدالزوال bâ'dez-zevâl ; اوكلەدن صوكره euyleden sôra ; — **thought,** *(n.)* صوكرەدن دوشونمه sôradan düshünme, محاكمه mouhâkeme ; — **wards,** (-wardz) *(ad.)* صوكره (دن) sôra (-dan) ; *(lit.)* بالآخره bil-âhura.

Again, a-gen', *(ad.)* تكرار tekrâr, بر دها bir daha ; كذا kezâ ; — **and** — تكرار تكرار tekrâr tekrâr ; دفعاتله def-âtle.

Against, a-genst', *(prep.)* (ه)...قارشی ...(e-) qarshu ; *(opposing)* ... علیهنده aleyhinde ; مخالف mouhâlif ; *(instead)* (ه) بدل ...(e-) bedel ; (ه) مقابل ...(e-) mouqâbil.

Agape, ag'a-pē, *(a.)* آغزی آچیق âzu achuq ; *(fig.)* شاشیرمش shashurmush, *(lit.)* متحیر mütehayyir.

Agate, ag'āt, *(n.)* عقیق (طاشی) aqîq (-tashu).

Age, āj, *(n.)* یاش yash, *(lit.)* سن sinn ; *(period)* دور devr ; عصر asr ; *(pl. & lit.)* اعصار â'sâr ; *(generation)* بطن batn ; ذریت zürriyyet ; *(jud.)* رشد rüshd ; **of** — فاعل مختار fâ-ili mouhtâr ; **under**— صبی sabî ; **to come of** — اثبات رشد ا. isbâti rüshd et. ; — **Aged,** (ā'jd) *(a.)* یاشلی yashlu; یاشنده yashunda.

Agenda, aj-end'a, *(n.)* روزنامه rôuznâme; *(book)* مخطره دفتری mouhtura defteri.

Agent, āj'ent, *(n.)* آجنته ajente ; وكیل vekîl; *(means)* واسطه vâsuta; آدم adam; *(force) (lit.)* مؤثر mü-essir ; عامل âmil ; **general** —وكیل عمومی vekîli oumoumî ; **sub** — آجنته معاونی ajente mou-âvini ; — **Ag'ency,** (-si) *(n.)* آژانس ajans ; وكالت vekyâlet ; *(action)* ایش ish ; تأثیر te'sîr ; *(fig.)* وساطت vesâtet ; دلالت delâlet.

Agglomerate, ag-glom'ėr-āt, *(v. a.)* طوپلامق toplamaq ; *(v.n.)* طوپلانمق toplanmaq ; *(lit.)* تراكم ا. terâküm et.

Agglutinate, ag-glōōt'in-āt, *(v.a.)* یاپشدیرمق yapushdurmaq; *(lit.)* الصاق ا. ilsâq et. ; *(v. n.)* یاپیشمق yapushmaq ; — **Agglu'tinative,** (-tiv) *(a.) (lit.)* ملصق mülsuq ; *(language)* تلاصقی telâsouqî ; متلاصق mütelâsuq.

Aggrandize, ag'grand-īz, *(v.a.)* بویولتمك beuyültmek ; — **Ag'grandizement,** (-īz-ment) *(n.)* بویومه beuyüme; *(act.)* توسیع tevsî'.

Aggravate, ag'grav-āt, *(v.a.)* فنالاشدیرمق fenâlashdurmaq ; *(lit.)* تشدید ا. teshdîd et. ; — **Aggravā'tion,** (-'shun) *(n.)* فنالاشمه fenâlashma ; *(lit.)* وخامت vahâmet ; *(exaggeration)* مبالغه moubâlaga.

Aggregate, ag'greg-āt, *(a.)* مجموع mejmôu' ;*(n.)* عموم oumôum; یكون yekyôun; *(v.a.)* طوپلامق toplamaq ; جمع ا. jem et.; — **Aggregā'tion,** (-'shun) *(n.)* طوپلانمه toplanma ; *(lit.)* تجمع tejemmü'.

Aggression, ag-gresh'un, *(n.)* تجاوز tejâvüz ; هجوم hüjôum ; — **Aggres'sive,** (-gres'iv) *(a.)* تجاوزی tejâvüzî ; *(ad.)* تجاوزكارانه tejâvüzkyârâne ; — **Aggres'sor,** (-'ur) *(n.) (lit.)* متجاوز mütejâviz.

Aggrieve, ag-grēv', *(v.a.) (lit.)* رنجیده ا. renjîde et.

Agha, a'ga, *(n.)* آغا agha.

Aghast, a-gast', *(a.)* شاشیرمش shashurmush ; پك قورقمش pek qorqmoush.

Agile, aj'il, *(a.)* آتیك atik ; چویك chevik; **Agil'ity,** (-'i-ti) *(n.)* چویكلك cheviklik ; خفیفلك hafiflik.

Agio, ā'ji-o *(n.)* پاره فرقی para farqu ; آجیو ajiyo.

Agitate, aj'i-tāt, *(v.a.)* چالقالامق chalqamaq ; صاللامق sallamaq ; *(fig.)* تحریك ا. tahrîk et. ; — **Agitā'tion,** (-'shun) *(n.)* چالقانمه chalqanma ; *(fig.)* اغتشاش îgtishâsh ; — **Agitā'tor,** (-'tur) *(n.)* اغتشاشجی îgtishashju.

Aglow, a-glō', *(a.)* قیزیل quzul ; قیزغین quzgun.

Agnostic, ag-nos'tik, *(a.)* لا ادری lâ-edrî ; — **Agnos'ticism,** (-'ti-sizm) *(n.)* لا ادریه(مسلكی) lâ-edriye(-mesleki).

Ago, a-gō', *(ad.)* اول ...evvel ; *(lit.)* مقدم ...mouqaddem ; **how long** — ? نه زمان ؟ ne zeman ? ; نه قدر اولیور ؟ ne qadar oluyor ?

Agoing, a-gō'ing, *(ad.) (fig.)* اولمقده olmaqda ; جاری jârî.

Agony, ag'o-ni, *(n.)* جان چكیشمه jan chekishme ; *(lit.)* (حالت) احتضار (hâleti-) ihtizâr ; — **Ag'onize,** (-nīz) *(v.n.)* جان چكیشمك jan chekishmek ; *(fig.)* مجادله ا. müjâdele et. ; *(v.a.)* اشكنجه ا. ishkenje et. ; — **Ag'onizing**

(a.) جان چكيشن jan chekishen ; *(lit.)* احتضارده ihtizârda.

Agrarian, ag-rā'ri-an, *(a.)* چفتجى chift-ji, *(lit.)* زراعى zirâ-î.

Agree, a-grē', *(v. n.)* اويمق ouymaq, *(lit.)* توافق ا. tevâfouq et. ; *(fig.)* ائتلاف ا. i'tilâf et. ; *(accept)* قبول ا. qa-bôul et. ; — **Agree'able,** *(a.)* اويغون ouygoun, موافق mouvâfuq ; *(pleasant)* خوش hosh ; — **Agree'ably,** *(ad.)* موافق صورتده mouvâfuq sôuretde ; خوش hosh ; — **Agree'd,** *(a.) (-upon)* مقرر mouqarrer ; قرار ويرلمش qarâr veril-mish ; — **Agree'ment,** *(n.)* ائتلاف i'tilâf ; *(concordance) (lit.)* مطابقت mou-tâbaqat ; *(conformity) (lit.)* توافق tevâ-fouq ; *(written)* ائتلافنامه i'tilâfnâme; مقاوله نامه mouqâvelenâme ; **to come to an—** اويوشمق ouyoushmaq; ائتلاف ا. i'tilâf et.

Agriculture, ag'ri-kult-ūr, *(n.)* زراعت zirâ-at ; چفتجيلك chiftjilik ; — **Agri-cult'ūral,** *(a.)* *(lit.)* زراعى zirâ-î ; — **Agricult'ūrist,** *(n.)* زراعتجى zirâ-atji ; چفتجى chiftji.

Agrimony, ag'ri-mun-i, *(n.)* قاصيق اوتى qasuq otou.

Agronomics, ag-rō-nō'miks, *(n.)* فن زراعت fenni zirâ-at; چفتلك ادارهسى chift-lik idâresi.

Aground, a-grownd', *(ad.)* قرهيه اوطورمش qaraya otourmoush.

Ague, ā'gū, *(n.) (med.)* نوبت nebet ; تيترهمه titreme; — **A'gūish,** *(a.)* صيتمهلى sutmalu ; *(fig.)* صوغوق soghouq.

Ahead, a-hed', *(ad.)* ايلرىيه ileriye ; اوكده eunde.

Aid, ād, *(n.)* ياردم yardum, معاونت mou-âvenet ; *(v. a.)* ياردم ا. yardum et ; معاونت ا. mou-âvenet et.;—**-de-camp,** (ād'-de-kōng) ياور yâver; *(first-)* سرياور ser yâver.

Ail, āl, *(v.a.)* راحتسز ا. rahatsuz et. ; **what —s you?** نهكز وار؟ neniz var? ; **nothing —s me** برشيم يوق bir sheyim yoq;—**Ail'ment,** *(n.)* راحتسزلق rahat-suzluq, اضطراب uzturâb.

Aim, ām, *(n.)* هدف hedef ; *(fig.)* مقصد maxad; امل emel; *(v.a.)* نشان آلمق nishan almaq ; *(fig.)* قصد ا. qasd et. ; تصور ا. tesavvour et.; —**Aim'ed,** (ām'd) *(a.)* *(lit.)* معطوف mâ'tôuf; متوجه mütevejjih; —**Aim'less,** *(a.)* مقصدسز maxadsuz , بيهوده beyhôude.

Aintab, īn'tāb, *(n.pr.)* عينتاب ayntab.

Air, ār, *(n.)* هوا havâ ; *(mus.)* مقام ma-qâm ; هوا havâ ; *(fig.)* حال hâl ; طور tavr : *(look)* باقيش baqush ; *(v.a.)* هوالاندرمق havalandurmaq ; **open —** *(n. & a.)* آچيق هوا achuq havâ ; — **craft,** طياره tayyâre ; *(pl. & lit.)* مراكب هوائيه merâkibi havâ-iyye ; — «**for-ces**» «قواى» هوائيه «qouvâyi» havâ-iyye ; — **gun,** هوا طوپى havâ topou ; —**hole,** منفذ menfez; — **man,** طيارهجى tayyâreji ; — **ministry,** قواى هوائيه نظارتى qouvâyi havâ-iyye nezâreti ; — **pump,** هوا طلومبهسى havâ touloum-basu ; — **ship,** سفينهٔ هوائيه sefîneyi havâ-iyye ; (بالون) (balon) ; *(pl.)* سفن هوائيه süfünü havâ-iyye ; — **tight,** هوا كچمز havâ gechmez ; صيقى suqu ; — **Ai'ring,** *(n.)* هوالاندرمه havalandur-ma ; *(fig.)* هوا آلمه hava alma ; كزينتى gezinti ; — **Airy,** (ār'i) *(a.)* هوائى ha-vâ-î ; *(open)* هوادار havâdâr ; *(fig.)* ضعيف (يوركلى) zayuf (-yürekli).

Aisl, īl, *(n.)* جناح jenâh ; دائره dâ-ire ; *(passage)* كچيد gechid ; آره يول ara-yol; — **Aisled,** (īld) *(a.)* جناحلى jenâh-lu ; «**three**» — «اوچ» جناحلى «üch» je-nâhlu.

Ajar, a-jär', *(a.)* آرالق araluq ; آز آچيق az achuq.

Akin, a-kin', *(a.)* خصم husum ; *(fig.)* مشابه müshâbih.

Alabaster, al'a-bas-tėr, *(n.)* صو مرمرى sou mermeri.

Alacrity, a-lak'ri-ti, *(n.)* نشئه nesh-e ; شوق shevq.

Aladdin, a-lad'din, *(n.pr.)* علاء الدين alâ-eddin ; —**'s lamp** علاء الدينك فنارى alâ-eddinin feneri.

Alarm, a-lärm', *(n.)* هيجان heyejân ; تلاش telâsh ; *(mil.)* سلاح باشنه silâh ba-shuna ; *(fig.)* تهلكه tehlike ; *(v.a.)* قورقو ويرمك qorqou vermek ; تهلكهدن خبردار ا. tehlikeden haberdâr et. ; —**signal** تهلكه اشارتى tehlike ishâreti ; — **Alarm'ing,** *(a.)* قورقونج qorqounj ; *(lit.)* مهيج müheyyij ; — **Alarm'ist,** *(n.)* تلاشجى telâshju ; ولولهجى velveleji.

Alas, a-las', *(int.)* هيهات! heyhât! يازيق كه yazuq ki.... .

Albania, al-ba'ni-a *(n.pr.)* آرناودلق arna-voudlouq ; — **Alba'nian,** *(a. & n.)* آرناود arnavoud.

Albatross, al′ba-tros *(n.) (zo.)* دكز اوردكى deniz eurdeyi.

Albeit, awl-bē′it, *(ad.)* كرچه gerchi...; هرنه‌قدر herneqadar....

Albescent, al-bes′ent, *(a.)* آقچيل aq-chul; بياضمسى beyazumsu.

Albino, al-bī′no, *(n.)* آلبينوس albinos; جهر jehr; بياض صاچلى beyaz sachlu; **Al′binism,** (-′bin-izm) *(n.)* رنكسزلك renksizlik; (آلبينوسيت) (albinosiyyet).

Album, al′bum, *(n.)* آلبوم albüm.

Albumen, al-bū′men, *(n.)* آلبومين albo-min; — **Albūminous,** (-′min-us) *(a.)* آلبومينلى albominli; *(lit.)* زلالى zü-lâlî.

Alchemy, al′ki-mi, *(n.)* (علم) سيميا (ilmi-) simyâ.

Alcohol, al′kō-hol, *(n.)* اسپرتو ispirto; *(lit.)* كئول kü-ôul; — **Alcohol′ic,** (-′ik) *(a.) (lit.)* كئولى kü-ôulî; *(n.)* عياش ayyâsh; — **Alcoholisā′tion,** (-zā′-shun) *(n.)* اسپرتولاندرمه ispirtolandur-ma.

Alcove, al′kōv, *(n.)* حجره heujre.

Alder, awl′dėr, *(n.) (bot.)* قزيل آغاج qu-zul âj.

Alderman, awl′dėr-man, *(n.)* مختار mouhtâr; بلديه اعضاسى belediye â′zâsu.

Ale, āl, *(n.)* انكليز براسى ingiliz birasu; — **house,** براخانه birahâne.

Alembic, al-em′bik, *(n.)* انبيق inbik.

Aleppo, a-lep′po, *(n. pr.)* حلب haleb; — **button,** *(med.)* حلب چيبانى haleb chu-banu.

Alert, al-ėrt′, *(a.)* آتيك atik, تەتيك tetik; *(matchful)* اچيق كوز achuq geuz; **on the** — تەتيكدە tetikde; غايت متيقظ gâyet muteyaqquz.

Alexander, aleks-an′dėr, *(n. pr.)* اسكندر iskender; — **the Great** اسكندر كبير iskenderi kebîr; — **Alexan′dretta,** *(n. pr.)* اسكندرون iskenderon; — **Alexan′dria,** (-′dri-a) *(n. pr.)* اسكندريه iskenderiyye.

Alfalfa, al-fal′fa, *(n.)* قابا يونجه qaba yonja; (خلفا اوتى) halfa otou.

Algebra, al′je-bra, *(n.)* (علم) جبر (ilmi-) jebr; **higher** — جبر اعلى jebri â′lâ; — **Algebra′ical,** (-′ik-al) *(a.)* جبرى je-brî; — **geometry** هندسهٔ حليه hende-seyi halliyye; — **sum** مجموع جبرى mej-môu jebrî; — **Algebra′ically,** *(ad.)* جبرله jebirle, بالجبر bil-jebr.

Algeria, al-je′ri-a *(n. pr.)* جزاير jezâ-yer; — **Al′gerine,** (-′je-rēn) *(a.)* جزاير... jezâyer...; *(n.)* جزايرلى jezâ-yerli.

Alias, ā′li-as, *(ad.) (lit.)* نام ديكر namu dîger...; براسمىده bir ismide.

Alibi, al′i-bī, *(ad.)* حاضر بولونمايش hâzur bouloun mayush; *(lit.)* غيبوبت gay-bôubet.

Alien, āl′yen, *(a. & n.)* اجنبى ejnebî, يابانجى yabanju; *(adverse)* مخالف mou-hâlif; — **office,** اجانب قلمى ejânib qalemi; — **A′lienable,** *(a.)* صاتيله‌بيلير satulabilir; *(lit.)* قابل فراغ qâbili fe-râg.

Alienate, āl′yen-āt, *(v.a.)* صاتمق sat-maq; فراغ ا. ferâg et.; *(fig.)* صوغوتمق soghoutmaq; جايدرمق jaydurmaq; — **Alienā′ted,** (td) *(a.)* صاتيلمش satul-mush, *(lit.)* مفروغ mefrôug; *(fig.)* صوغومش sogoumoush; جايمش jay-mush; — **Alienā′tion,** (-′shun) *(n.)* الدن چيقارمه eldeu chuqarma, فراغ fe-râg; *(fig.)* صوغوقلق soghouqlouq, جايمه jayma; — **of mind** دليلك delilik, جنت jinnet; — **Alienā′tor,** (-′tur) *(n.)* صاتان satan, *(lit.)* فارغ fârig.

Aliform, a′li-fōrm, *(a.)* قانات شكلنده qa-nad sheklinde.

Alight, a-līt′, *(v.n.)* — **upon** (ه) قونمق ...(e-) qonmaq; — **from** (دن) اينمك ...(den-) inmek; *(a.)* يانان yanan; *(lit.)* مشتعل müshta-il.

Alike, a-līk′, *(a.)* برى برينه بكزر birbi-rine benzer, *(lit.)* مشابه müshâbih; *(ad.)* كذا kezâ; عين وجهله aynu vej-hile.

Aliment, al′i-ment, *(n.)* ييه‌جك yiyejek; *(fig.)* غدا gudâ; *(v. a.) (lit.)* تغديه ا. tâgdiye et.; تدارك ا. tedârik et.; — **Aliment′al,** *(a.)* بسله‌يجى besleyiji; *(lit.)* مغدى mougaddî; — **Aliment′ary,** (-′ar-i) *(a.) (lit.)* غدائى gudâ-î; ...مأكولات me′kyôulât...; ...ييه‌جك yiye-jek...; *(mach.)* فيد fîd; ...املا imlâ...; — **department** اعاشه دائره‌سى i-âshe dâ-iresi; مأكولات دائره‌سى me′kyôulât dâ-iresi; — **canal** *(lit.)* انبوبهٔ هضميه en-bôubeyi hazmiyye; — **Alimentā′tion,** (-′shun) *(n.) (lit.)* تغدى tegad-dî; *(act)* اعاشه i-âshe; *(fig.)* تدارك tedârik.

Alimony, al′i-mun-i, *(n.)* معيشت ma-îshet; *(jud.)* نفقه nefaqa.

Alive, a-līv′, *(a.)* جانلی janlu; *(fig.)* حساس hassâs; مستعد müsta-id.

Alizarin, a-liz′a-rēn, *(n.)* جهری (آلا) (ala-) jehri کوک بویا keuk boya; **red —** کوک قیرمزی keuk qurmuzu.

Alkali, al′ka-li, *(n.)* قلوی qalevî; — **Al′kaline**, (-līn) *(a.)* قلوی qalevî; **Alkalin′ity**, (-lin′i-ti) *(n.) (lit.)* قلویت qaleviyyet; — **Al′kalize**, (-līz) *(v.a.)* قلویلشدیرمك qalevîleshdirmek; *(lit.)* تقلیه ا. taqliye et.; — **Al′kaloid**, *(n.)* شبه قلوی shibhi qalevî.

All, awl, *(a.)* بتون bütün, هپ hep; جمله jümle; **one and —** هرکس herkes; **at —** اصلا aslâ; قطعیاً qat-uyyen; **in —** جمعاً jem-an; هپسی hepsi; **— but** دن غیری ...den gayri; مستثنا müstesnâ; *(almost)* همان همان hemen hemen; **after —** بوننکله برابر bounounla berâber; نهایت nihâyet...; **—'s one** عین شی aynu-shey; هپسی بر hepsi bir; **once for—** یالکز بر دفعه yalunuz bir defâ; ایلك وصوك ilk ve son; **— the better** دها ایی daha iyi; *(lit.)* نعم المطلوب nî′mel-matlôub; **— right** ایی iyi; اعلا â′lâ; تمام tamam; *(int.)* ! پکی pekîy!; **—Saints'day**, *(a.)* پاسقالیه pasqalye, (توسهن) (tôusen.)

Allah, al′la, *(n.)* الله allah.

Allay al-lā′, *(v. a.)* یاتیشدیرمق yattushdurmaq; تسکین ا. teskîn et..

Allege, al-lej′, *(v.a.)* ادعا ا. iddâ et.; اسناد ا. isnâd et; — **Allegā′tion**, (-′shun) *(n.)* ادعا iddâ; **Alleged′**, (jd) *(a.)* ذکر ایدیلن zikr edilen; ادعا اولونان iddâ olounan.

Allegiance, al-lēj′i-ans, *(n.)* صداقت sadâqat; *(lit.)* مربوطیت merbôutuyyet.

Allegory, al′le-gor-i, *(n.)* کنایه kinâye; —**Allegor′ic**, (-′ik) *(a.)* کنائی kinâ-î; *(fig.)* دوقوناقلو doqounaqlu.

Alleviate, al-lēv′i-āt, *(v. a.)* خفیفلتمك hafifletmek; تخفیف ا. tahfîf et; —**Alleviā′tion**, (-′shun) *(n.)* خفیفلمه hafifleme; *(fig.)* تسلی teselli; فرحلق ferahluq.

Alley, al′li, *(n.)* یول yol; *(lit.)* خیابان huyâbân.

Alliance, al-lī′ans, *(n.)* قرابت qarâbet; *(pol.)* اتفاق ittifâq; — **Allied**, (-līd′) *(a.)* متفق müttefiq; —**powers** دول متفقه düveli müttefiqa.

Alligation, al-li-gā′shun *(n.) (arith.)* حساب وسطی hesâbu vasatî; (خلیطه) (halîta).

Alligator, al′li-gā-tur, *(n.)* تمساح timsâh.

Alliteration, al-lit-ėr-ā′shun, *(n.)* سجع sejî′; —**Allit′erative**, (-iv) *(a.) (lit.)* سجعی sej-î; مسجع müsejjâ′.

Allocate, al′lo-kāt, *(v.a.)* تخصیص ا. tahsîs et.; — **Allocātion**, (-′shun) *(n.)* تخصیصات tahsîsât; عائدات â-idât.

Allocution, al-lo-kū′shun, *(n.)* نطق noutq; *(lit)* خطابه hutâbe.

Allopathy, al-lop′a-thi, *(n.)* تداوی بالضد tedâvî-i bizzud;—**Allopath′ic**, (-′ik) *(a.)* تداوی بالضد (اصولیله) tedâvî-i bizzud (-ousôulîle).

Allodial, al-lō′di-al, *(a.)* ...ملك mülk....

Allot, al-lot′, *(v.a.)* افراز ا. ifrâz et.; *(lit.)* تخصیص ا. tahsîs et.; *(distribute)* توزیع ا. tevzî′ et.; — **Allot′ment**, *(n.)* حصه hisse; *(act.)* افراز ifrâz; توزیع tevzî′.

Allow, al-low′, *(v.a.)* براقمق buraqmaq; مساعده ا. müsâde et.; *(fin.)* تنزیل ا. tenzîl et; —**for** نظر دقته آلمق nazaru diqqate almaq; — **Allow′able**, *(a.)* جائز jâ-iz; مشروع meshrôu′; *(fin.)* قابل تنزیل qâbili tenzîl; — **Allow′ance**, (-′ans) *(n.)* مساعده müsâde; رضا ruzâ; *(fin.)* تخصیصات tahsîsât; *(discount)* اسقونطو isqonto, تنزیلات tenzîlât; *(sci.)* احتیاط پایی ihtiyât payu; **to make—for** (ی)...حسابه آلمق (i-)hesâba almaq.

Alloy, al-loi′, *(v. a.)* قاریشدیرمق qarushdurmaq; *(lit.)* تخلیط ا. tahlît et.; *(fig.)* اصلاح ا. uslâh et.; *(n.)* خلیطه halîta.

Allude, al-lūd′, *(v.n.)* ایما ا. îmâ et.; مراد ا. mourâd et.

Allure, al-lūr′, *(v.a.)* جذب ا. jezb et.; جلب ا. jelb et.; — **Allūre′ment**, *(n.)* *(lit.)* جاذبه jâzibe; لطافت letâfet; — **Allūr′ing**, *(a.)* جاذبه لی jâzibeli; لطیف latîf; — **Allūr′ingly**, *(ad.)* جاذبه ایله jâzibeyle; لطافتله letâfetle.

Allusion, al-lū′zhun, *(n.)* ایما îmâ; کنایه kinâye; — **Allus′ive**, (-lūs′iv) *(a.)* ایمالی îmâlu; *(lit.)* ایماکار îmâkyâr;— **Allūs′ively**, *(ad.)* ایما ایله îmâla, *(lit.)* ایماکارانه îmâkyârâne.

Alluvial, al-lū′vi-al, *(a.)* نهری nehrî; ...طوله dolma..., *(lit.)* متراکم müterâkim.

Ally, al-lī', *(n.)* متفق müttefiq ; *(pl.)* متفقين müttefiqîn ; *(v. a.)* برلشدیرمك birleshdirmek ; — **one's self** برلشمك birleshmek ; *(fig.)* ; مناسبت پیدا ا. minâsebet peydâ et.

Almanac, al'ma-nak, *(n.)* سالنامه sâlnâme ; تقويم taqvîm, آلماناق almanaq.

Almighty, awl-mīt'i, *(n.)* **The** — الله allah ; *(lit.)* قادر مطلق qâdiri moutlaq ; *(fig.)* آمر مطلق âmiri moutlaq.

Almond, ä'mund, *(n.)* بادم bâdem ; **burnt** — قاوورولمش بادم qavroulmoush bâdem.

Almost, awl'mōst, *(ad.)* همان (همن) hemen (-hemen) ; تقریباً taqrîben.

Alms, ämz, *(n.)* صدقه sadaqa ; *(fig.)* اعانه i-âne ; — **house**, دارالعجزه dârül ajeze ; عمارتخانه amâret-hâne.

Aloe, al'ō, *(n.)* صبر اوتی sabr otou ; *(pl. & med.)* مسهل müs-hil.

Aloft, a-loft', *(a.)* یوقاریده youqarda ; *(mar.)* چناقلقده chanaqluqda.

Alone, al-ōn', *(a. & ad.)* یالکز yalunuz ; کندی کندینه kendi kendine ; **let it** — ! براقك buraqun !; ! طوقونمایك doqounmayin !

Along, a-long', *(ad.)* بوینه boyouna ; *(time)* مدتنجه ...müddetinje ; —**with** برابر (له) ...(le-) berâber ; برلکده (له) ...(le-) birlikde ; **all**— كاملاً kyâmilen ; *(time)* دائما dâ-imâ ; هر زمان her zeman; — **side**, *(ad.)* یاننده yanunda; *(mar.)* بورداسنده bordasunda.

Aloof, a-lōōf', *(ad.)* اوزاقده ouzaqda ; آچیقده achuqda ; **to keep** — اوزاق طورمق ouzaq dourmaq.

Aloud, a-lowd', *(ad.)* آوازله avazla; *(fig.)* زیادهسیله ziyâdesîle.

Alpaca, al-pak'a, *(n.)* آلپاقه alpaqa.

Alphabet, al'fa-bet, *(n.)* الفبا elifba ; — **Alphabetā'rian**, (-'ri-an) *(n.)* *(fig.)* مبتدی mübtedî ; — **Alphabet'ical**, (-'ik-al) *(a.)* الفبا صیرهسی elifba surasu; —**Alphabet'ically**, *(ad.)* الفبا صیرهسیله elifba surasîle.

Already, awl-red'i, *(ad.)* ذاتاً zâten... ; اولجه evvelje... .

Also, awl'so, *(ad.)* ده ...de, دخی... dahî ; كذا kezâ... .

Altar, awlt'ar, *(n.)* محراب mihrâb; *(fig.)* كرسی kürsî.

Alter, awl'tėr, *(v.a.)* دكیشدیرمك deyishdirmek ; *(lit.)* تغییر ا. tagyîr et. ; — **Al'terable**, *(a.)* دكیشیر deyishir; *(lit.)* متحول mütehavvil ; — **Al'terant**, *(a. & n.)* *(lit.)* مبدل mübeddil; *(chem.)* محلل mouhallil ; — **Alterā'tion**, (-'shun) *(n.)* دكیشمه deyishme ; *(lit.)* تغیر tegayyür ; *(act.)* تغییر tâgyîr.

Altercate, al'tėr-kāt, *(v. n.)* آتیشمق atushmaq ; *(fig.)* مناقشه ا. münâqasha et. ; — **Altercā'tion**, (-'shun) *(n.)* منازعه münâzâ ; قاوغا qavga.

Alternate, al-tėr'nāt, *(v.a.)* یكدیكرینی تعقیب ا. yekdigerini tâ'qîb et. ; *(lit.)* تناوب ا. tenâvüb et. ; *(a.)* *(lit.)* متناوب mütenâvib ; — **Alter'nately**, *(ad.)* صیره ایله sura ile ; — **Alternā'tion**, (-'shun) *(n.)* تحول tehavvül; *(lit.)* تناوب tenâvüb ; تعاقب te-âqoub ; — **Alter'native**, (-'na-tiv) *(a.)(lit.)* متناوب mütenâvib ; *(n.)* ایكیدن بری ikiden biri ; *(fig.)* چاره chāre ; **to have no**— باشقه چاره قالمامق bashqa chāre qalmamaq ; مجبور اول mejbôur ol ; — **Alter'natively**, *(ad.)* صیره ایله sura ile ; بربرینی تعقیباً birbirini tâ'qîben ; *(lit.)* متناوباً mütenâviben.

Although, awl-*thō*', *(conj.)* هرنه قدر herneqadar... ; كرچه gerchi... .

Altitude, alt'i-tūd, *(n.)* ارتفاع irtifâ' ; یوكسكلك yüxeklik ; **meridian** — ارتفاع نصف النهاری irtifâ-u nusfun-nehârî.

Altogether, awl-too-ge*th*'ėr, *(ad.)* بوسبتون büsbütün ; تماماً tamâmen.

Altruism, al'troo-ism, *(n.)* *(lit.)* دیكر اندیشلك dîger endîshlik.

Alum, al'um, *(n.)* شاب shap ;—**Alū'minous**, (-nus) *(a.)* شابلی shaplu.

Aluminium, al-ū-min'i-um, *(n.)* آلومینیوم aleuminyüm.

Alumnus, al-um'nus, *(n.)* شاكرد shâkird ; *(resident)* لیلی طلبه leylî talebe, —**Alum'ni**, *(pl.)* طلبه talebe, (شاكردان) (shâkirdân) ; **society of alumni** طلبه برلكی talebe birlîy ; (طلبه مخادنت جمعیتی) (talebe mouhâdenet jem-iyyeti).

Alveolar, al've-o-lar, *(a.)* یووالی youvalu *(teeth)* ...دیش یوواسی dish youvasu... ; *(lit.)* سنخی sinhî;—**Alve'olus**, *(n.)* دیش یوواسی dish youvasu; *(bee's)* پتك petek.

Always, awl'wāz, *(ad.)* دائما dâ-imâ ; هرزمان her zeman.

Amadou, am'a-dōō, *(n.)* قاو qav.

Amain, a-mān', *(ad.)* تام قوتله tam qouvvetle.

Amalgam, a-mal′gam, *(n.)* مالغامه malgama; **—Amal′gamate,** (- āt) *(v. a.)* مالغامه ا. malgama et.; *(fig.)* مزج ا. mezj et.; *(lit.)* توحيد ا. tevhîd et. *(v. n.)* امتزاج ا. imtizâj et.; *(fig.)* اتحاد ا. ittihâd et.; **—Amal′gamāted,** (-td.) *(a.)* *(com.)* متحد müttehid.

Amanuensis, a-man-ū-en′sis, *(n.)* كاتب kyâtib, *(lit.)* مستنسخ müstensih.

Amaranth, -us, am′ar-anth, -us, *(n.)* *(bot.)* خروس ايبيكى horoz ibîy.

Amass, a-mas′, *(v.a.)* طوپلامق toplamaq, جمع ا. jem et.

Amateur, am-at-ār′, *(n.)* آماتور amateur; مراقلى meraqli, هوسكار haveskyâr.

Amaze, a-māz′, *(v.a.)* شاشيرتمق shashurtmaq; *(lit.)* متحير ا. mütehayyir et.; **— Amazed,** (a-māz′d) *(a.)* متحير mütehayyir; **to be —** حيرت ا. hayret et.; **—Amaze′ment,** (-māz′-) *(n.)* حيرت hayret; **— Amāz′ing,** *(a.)* حيرت ويريجى hayret veriji; **— Amāz′ingly,** *(ad.)* شايان حيرت (درجه‌ده) shâyânu hayret (-derejede); *(fig.)* مدهش müdhish.

Amazon, am′az-on, *(n.)* آمازون amazon.

Ambassador, am-bas′a-dur, *(n.)* سفير (كبير) sefîr (-kebîr); ايلچى elchi; *(fem.)* سفيره sefîre; **— Ambassador′ial,** *(a.)* ...سفارت sefâret...; **— Ambass′adorship,** *(n.)* سفيرلك sefîrlik.

Amber, am-bėr, *(n.)* كهربا kehrübâ; **— gris,** (-′grēs) *(n.)* عنبر anber.

Ambidextrous, am-bi-deks′trus, *(a.)* ايكى اليله ايشليه‌بيلير iki elîle ishleyebilir; *(lit.)* ذوالیمینین zül-yemîneyn; *(fig.)* غايت بجريكلى gâyet bejerikli.

Ambiguity, am-bi-gū′i-ti, *(n.)* *(lit.)* مبهميت mübhemiyyet; **— Ambig′ūous,** (-′ū-us) *(a.)* مبهم mübhem; مشكوك meshkyôuk;**—Ambig′ūously,** *(ad.)* مبهم صورتده mübhem sôuretde.

Ambition, am-bish′un, *(n.)* حرص hurs; *(lit.)* احتراص ihtirâs; **— Ambit′ious,** (-bish′us) *(a.)* حريص harîs; **— Ambi-t′iously,** *(ad.)* حرصله hursla, *(lit.)* حريصانه harîsâne.

Amble, am′bl *(v.n.)* اشكين كيتمك eshgin gitmek; **— Am′bling,** *(a.)* اشكين eshgin; *(n.)* اشكين كيديش eshgin gidish.

Ambrosia, am-brō′zhi-a, *(n.)* عنبريه anberiyye; *(fig.)* لذيذ شئ lezîz shey; **— Ambrō′sial,** *(a.)* لذيذ lezîz; *(fig.)* نفيس nefîs.

Ambulant, am′bū-lant, *(a.)* سيار seyyâr; **— Am′būlance,** (-ans) *(n.)* سيار خسته‌خانه seyyâr hastahâne; آمبولانس ambülans; **— Am′būlatory,** (-or-i) *(a.)* سيار seyyâr; *(walking)* ...كزمه gezme...; *(n.)* كزنتى يرى gezinti yeri; پرومناد (يرى) promenad (-yeri).

Ambuscade, am′busk-ād, *(n.)* پوصو posou; *(v.a.)* پوصويه دوشورمك posouya düshürmek.

Ambush, am′boosh, *(n.)* پوصو posou; **to lay an —** پوصو قورمق posou qourmaq; **to lie in —** پوصوده ياتمق posouda yatmaq; **to fall into an —** پوصويه دوشمك posouya düshmek.

Ameliorate, a-mēl′yor-āt, *(v.n.)* ايلشمك iyileshmek; *(fig.)* صلاح كسب ا. salâh kesb et.; *(v.a.)* اصلاح ا. uslâh et; **— Ameliorā′tion,** (-′shun) *(n.)* صلاح salâh; ايلك iyilik.

Amen, ā′men′, *(int.)* آمين! âmin!

Amenable, a-mēn′a-bl, *(a.)* مسئول mesôul; *(subject)* تابع tâbi′; *(docil)* ملايم mülâyim.

Amend, a-mend′, *(v.a.)* تصحيح ا. tas-hîh et.; *(improve)* اصلاح ا. uslâh et.; *(modify)* تعديل ا. tâ′dîl et.; *(v.n.)* ايلشمك iyileshmek; **— Amend′able,** *(a.)* قابل اصلاح qâbili uslâh; **— Amend′atory,** (-ri) *(a.)* اصلاحى uslâhî; تعديلى tâ′dîlî; **— Amend′ed,** *(a.)* *(lit.)* معدل mou-addel; **— Amend′ment,** *(n.)* *(pl.)* تصحيحات tas-hîhât; تعديلات tâ′dîlât; اصلاحات uslâhât; **— Amends′,** (-dz′) *(n.pl.)* تضمينات tazmînât.

Amenity, am-en′i-ti, *(n.)* كوزللك güzellik; طاتليلق tatluluq.

Amerce, a-mėrs′, *(v.a.)* جزا ويرمك jezâ vermek; **— Amerce′ment,** *(n.)* جزا (ى نقدى) jezâ (-yi-naqdî).

America, a-mer′ik-a, *(n. pr.)* امريقا ameriqa; **— Amer′ican,** (-kan) *(a.)* امريقان ameriqan; ...امريقا ameriqa...; *(n.)* امريقالى ameriqalu; **— Amer′icanism,** (-izm) *(n.)* امريقان خصوصيتى ameriqan housôusuyyeti; *(idiom)* امريقان شيوه‌سى ameriqan shîvesi.

Amethyst, a′meth-ist, *(n.)* جبلقوم (طاشى) jebelloqoum (-tashu).

Amiable, ām′i-a-bl, *(a.)* سوكيلى sevimli; نازك nâzik; **— Am′iably,** *(ad.)* نازكانه

nâzikyâne; — **Amiabil'ity,** (-ti) *(n.)* نزاكت nezâket; التفات iltifât.

Amiantus, a-mi-ant'us, *(n.)* پاموق طاشی pamouq tashu; آسبستوس asbestos.

Amicable,-ly, am'ik-a-bl,-li, *(a. & ad.)* دوستانه dostâne; *(jud.)* صلحاً soulhan.

Amid, a-mid', *(prep.)* اورته‌سنده orta-sunda; آره‌سنده arasunda; — **'ships,** *(ad.)* وسط سفینه‌ده vasatu sefînede.

Amiss, a-mis', *(a.)* یاکلش yanlush; ناقص nâqus.

Amity, am'i-ti, *(n.)* دوستلق dostlouq; خیر خواهلق hayr hâhluq.

Ammonia, am-mō'ni-a, *(n.)* آمونیاق amonyaq; — **Ammo'niac,** (-ak) *(a.)* آمونیاقلی amonyaqlu.

Ammunition, am-mūn-ish'un, *(n.)* جبخانه jebhâne; مهمات mühimmât.

Amnesia, am-nē'si-a, *(n.)* حافظه‌یی غائب ایتمه hâfuzayi gayb etme; *(lit.)* نسیان nisyân.

Amnesty, am'nest-i, *(n.)* عفو عمومی afvi oumôumî.

Among, a-mung', *(prep.)* آره‌سنده ...ara-sunda; (ك) ایچنده ...(in-) ichinde; **from** — (ك) ایچندن ...(in-) ichinden.

Amorous, am'or-us, *(a.)* عاشق âshuq.

Amortize, a-mort'īz, *(v.a.)* *(fig.)* اطفا ا. utfâ et.; — **Amortizā'tion,** (-'shun) آمورتیسمان amortisman; اطفا utfâ.

Amount, a-mownt', *(n.)* مقدار miqdâr; *(fin.)* مبلغ meblâg; *(v.n.)* بالغ اول. bâ-lig ol; وارمق varmaq; **a great — of...** بر چوق... bir choq...; کلی مقدار küllî miqdâr...

Ampere, am-pār', *(n.)* آمپەر amper.

Amphibious, am-fib'ius, *(a.)* *(lit.)* ذوالمعاشین zül-ma-âsheyn.

Amphitheatre, am-fi-thē'a-tėr, *(n.)* آمفی تیاتر amfitiyâtur.

Ample, am'pl, *(a.)* واسع vâsî; چوق choq; — **ness,** *(n.)* چوقلق choqlouq; *(lit.)* وسعت vüs-at.; — **Amplifica'-tion,** (-kā'shun) *(n.)* توسیع tevsî'; — **Am'plify,** (-'fi) *(v.a.)* توسیع ا. tevsî' et.; تفصیل ا. tafsîl et.; — **Am'ply,** (-'pli) *(ad.)* واسع مقدارده vâsî' miqdâr-da; *(fig.)* مع زیادة mâ' ziyâdetin.

Amplitude, am'pli-tūd, *(n.)* *(lit.)* وسعت vüs-at; *(ast.)* سعه si-a.

Amputate, am'pūt-āt, *(v.a.)* کسمك kesmek; قطع ا. qatu' et.; —**Ampūtā'-tion,** (-'shun) *(n.)* کسمه kesme; *(med.)* قطع عضو qat-u ouzv.

Amsterdam, am-stėr-dam', *(n.pr.)* آمستردام amisterdam.

Amulet, am'ū-let, *(n.)* نسخه nüs-ha, (موسقه) (mousqa).

Amuse, a-mūz', *(v.a.)* اکلندیرمك eylen-dirmek; — **one's self** اکلنمك eylen-mek; ذوق ا. zevq et.; — **Amūse'-ment,** *(n.)* اکلنجه eylenje; ذوق zevq; —**Amūs'ing,** *(a.)* اکلنجه‌لی eylenjeli; تحف tahaf.

An, an, *(a.)* بر bir.

Anachronism, an-a'kron-izm, *(n.)* تاریخ خطاسی târîh hatâsu.

Anæmia, an-ēm'i-a, *(n.)* قانسزلق qan suzluq; *(lit.)* فقرالدم faqrüd-dem.

Anæsthetic, an-ēs-thet'ik, *(a. & n.)* مبطل حس moubtuli hiss.

Anagram, an'a-gram, *(n.)* آناغرام ana-gram, (مقلوب معکوس) (maqlôubu mâ'-kyôus); تقدیم - تأخیر taqdîm te'hîr.

Analogy, an-al'o-ji, *(n.)* بکزه‌مه ben-zeme; *(lit.)* مشابهت müshâbehet; *(phil.)* قیاس qiyâs; — **Analog'ical,** (-j'ik-al) *(a.)* *(lit.)* تشبیهی teshbîhî; قیاسی qiyâsî; — **Anal'ogize,** (-jīz) *(v.a.)* تشبیه ا. teshbîh et.; قیاس ا. qiyâs et.; — **Anal'ogous,** (-gus) *(a.)* مشابه müshâbih.

Analyse, an'a-līz, *(v.a.)* *(chem.)* آنالیز ا. analiz et.; تحلیل ا. tahlîl et.; *(fig.)* شرح ا. sherh et.; — **Anal'ysis,** (an-al'is-is) *(n.)* تحلیل tahlîl; شرح sherh; *(summary)* خلاصه houlâsa; — **An'a-lyst,** (-list) *(n.)* تحلیلجی tahlîlji; *(fig. & lit.)* شارح shârih; — **Analyt'ical,** (-lit'ik-al) *(a.)* تحلیلی tahlîlî.

Anarchy, an'ark-i, *(n.)* آنارشی anar-shi; تذبذب tezebzüb; *(lit.)* فوضا fevzâ; فترت fetret; —**Anarch'ist,** (k'ist) *(n.)* آنارشیست anarshist.

Anathema, an-ath'em-a, *(n.)* آفاروز afaroz; لعنتلمه lâ'netleme; —**Anath'-ematize,** (-īz) *(v.a.)* آفاروز ا. afaroz et..

Anatomy, an-a'tom-i, *(n.)* تشریح tesh-rîh; — **Anatom'ical,** (-'ik-al) *(a.)* تشریحی teshrîhî; — **Anat'omist,** *(n.)* مشرح müsherrih.

Ancestor, an'ses-tur, *(n.)* جد jedd; دده dede; *(pl.)* اجداد ejdâd; *(fig.)* اسلاف eslâf; — **Ances'tral,** *(a.)* ارثی irsî; اجداددن قالمه ejdâddan qalma.

Anchor, angk'ur, *(n.)* دمير demir ; *(v.n.)* دميرلمك demirlemek ; **floating—** صال دمير sal demir ; **kedge —** كوچوك طونوز küchük tonoz ; **to cast —** دمير آتمق demir atmaq ; دميرلمك demirlemek ; **to let go the —** دميرى فوندا ا. demiri founda et. ; **to weigh —** دميرى ويرا ا. demiri vira et. ; *(fig.)* حركت ا. hareket et. ; **— Anch'orage,** (-āj) *(n.)* دمير محلى demir mahalli ; *(dues)* لنكر رسومى lenger rüsôumou.

Ancient, ān'shent, *(a.)* اسكى eski ; *(hist.)* قديم qadîm ; *(pers.)* اسبق esbaq ; **—ly,** *(ad.)* اسكيدن eskiden ; *(lit.)* قديماً qadîmen ; **the—s** *(pl.)* اسكى آدملر eski adamlar, *(lit.)* قدما qoudemâ ; **the—times** *(pl.)* ازمنهٔ قديمه ezmîneyi qadîme.

And, and, *(conj.)* و ve... ; له ...le.

Andiron, and'ī-urn, *(n.)* اوجاق ايزغاره‌سى ojaq uzgarasu.

Anecdote, an'ek-dōt, *(n.)* حكايه hikyâye ; *(lit.)* قصه qussa ; منقبه menqibe ; **—Anecdoct'ical,** (-'ik-al) *(a.)* حكايه طرزنده hikyâye tarzunda ; *(lit.)* منقبوى menqibavî.

Anemone, a-nem'o-ne, *(n.)* شقايق sheqâyiq ; كريد لاله‌سى girid lâlesi.

Aneroid, an'e-roid, *(n.)* معدنى بارومتره mâ'denî barometre.

Anew, a-nū', *(ad.)* يكيدن yeniden ; تكرار tekrâr.

Angel, ān'jel, *(n.)* ملك melek ; **— Angel'ical, -ly,** (-'ık-al,-li) *(a. & ad.)* ملك كبى melek gibi.

Anger, ang'ger, *(n.)* طارغينلق dargunluq, حدت hiddet ; *(lit.)* انفعال infi-âl ; *(v.a.)* طارلتمق darultmaq ; *(lit.)* مغبر ا. môugber et..

Angle, ang'gl, *(n.) (geom.)* زاويه zâviye ; *(fishing)* اولطه olta ; *(v. a.)* بالق طوتمق baluq toutmaq; *(fig.)* آولامق avlamaq; **acute —** زاويهٔ حاده zâviyeyi hâdde ; **obtuse —** زاويهٔ منفرجه zâviyeyi münferije ; **right —** زاويهٔ قائمه zâviyeyi qâ-ime ; **solid —** زاويهٔ مجسمه zâviyeyi müjesseme ; **external —** زاويهٔ خارجه zâviyeyi hârije ; **internal—** زاويهٔ داخله zâviyeyi dâhule ; **— Ang'led,** *(a.)* كوشه‌لى keusheli; *(lit.)* منزوا müzevvâ ; **— Ang'ler,** *(n.)* بالق طوتان baluq toutan ; **— Ang'ling,** *(n.)* بالق طوتمه baluq toutma.

Anglican, ang'glik-an, *(a.)* آنغليقان angliqan ; انكليز ingiliz ; **the — Church** آنغليقان كليساسى angliqan kilisesi ; **— Ang'licism,** (-sizm), *(n.)* انكليز شيوه‌سى ingiliz shîvesi ; **— Ang'licize,** (-sīz) *(v.a.)* انكليزجه‌لشديرمك ingilizjeleshdirmek.

Anglo-, ang'glo, *(pref.)* انكليز ingiliz...; آنغلو anglo... ; **— sax'on,** *(n.)* آنغلو ساقسون anglo saxon ; **— «Turkish»** انكليز «تورك»... ingiliz «türk»... .

Angora, ang-gō'ra, *(n.pr.)* آنقره anqara; *(cloth)* آنقره صوفى anqara sofou; **— cat** آنقره كديسى anqara kedisi ; (وان كديسى) (van kedisi);**—goat** آنقره كچيسى anqara kechisi ; **— wool** آنقره ياپاغى anqara yapâ.

Angry, ang'gri, *(a.)* طارغين dargun ; حدتلى hiddetli ; *(lit.)* مغبر môugber; **— Ang'rily,** (-li) *(a.)* حدتله hiddetle ; *(lit.)* اغبرارله îgbirârla.

Anguish, ang'gwish, *(n.)* كدر keder ; الم elem.

Angular, ang'gul-ar, *(a.)* كوشه‌لى keusheli ; *(lit.)* منزوا müzevvâ ; *(fig.)* چتين chetin.

Aniline, an'il-in, *(n.)* آنيلين anilin.

Animal, an'im-al, *(n.)* حيوان hayvan ; *(a.)* حيوانى hayvânî.

Animate, an'im-āt, *(v.a.)* جانلاندرمق janlandurmaq ; *(fig.)* تشويق ا. teshvîq et. ; **— An'imāted,** (-td) *(a.)* *(fig.)* حرارتلى hararetli ; شوقلى shevqli ; غيرتلى gayretli ; **— An'imāting,** *(a.)* شوق ويريجى shevq veriji ; **— Animā'tion,** (-'shun) *(n.)* شوق shevq ; غيرت gayret.

Animosity, an-im-os'i-ti, *(n.)* دشمنلق düshmanluq ; عداوت adâvet.

Anise, an'is, *(n.)* اناصون anason.

Ankle, angk'l, *(n.)* طوپوق topouq ; *(fig. & lit.)* كعب kâ'b.

Annals, an'alz *(n.) (pl.)* تاريخ tarîh ; *(lit.)* قيود qouyôud ; وقايع vaqâyî' ; **— Ann'alist,** *(n.) (lit.)* وقعه نويس vaq-a nüvîs.

Anneal, an-ēl', *(v.a.)* تاولامق tavlamaq ; *(fig.)* يومشاتمق yumushatmaq ; **— Anneal'ed,** (-ī'd) *(a.)* تاولى tavlu.

Annex, an-neks', *(n.)* علاوه ilâve ; ذيل zeyl; *(buildings)* مشتملات müshtemilât; *(attached)* مربوط merbôut; *(pl.)* مربوطات merbôutât ; *(v.a.)* علاوه ا. ilâve et ; *(attach)* ربط ا. rabt et. ; *(pol.)* الحاق ا. ilhâq et. ; **— Annex'ed,** *(a.)* مربوط

merbôut ; ملحق mülhaq ; — **Annexātion**, (-'shun) *(n.)* ربط rabt ; علاوه ilâve ; *(pol.)* الحاق ilhâq.

Annibal, an'ni-bal, *(n. pr.)* آنيبال anibal.

Annihilate, an-nī'hil-āt, *(v.a.)* *(lit.)* امحا ا. imhâ et ; *(abrogation)* ابطال ا. ibtâl et. ; — **Annihilā'tion**, (-'shun) *(n.)* امحا imhâ ; ابطال ibtâl.

Anniversary, an-ni-vėrs'ar-i, *(a.)* سنوی senevî ; *(n.)* سنهٔ دوريه seneyi devriyye.

Annotate, an'not-āt, *(v.a.)* *(lit.)* شرح ا. sherh et. ; تحشيه ا. tahshiye et. ; — **An'notātion**, ('-shun) *(n.)* شرح sherh, تفسير tefsîr ; تحشيه tahshiye ; — **An'notātor**, (-tur) *(n.)* شارح shârih ; مفسر müfessir.

Announce, an-nowns', *(v.a.)* اعلان ا. î'lân et. ; اخبار ا. ihbâr et. ; *(declare)* بيان ا. beyân et. ; تبليغ ا. teblîg et. ; — **Announce'ment**, *(n.)* اعلان î'lân ; تبليغ teblîg.

Annoy, an-noi', *(v.a.)* تعجيز ا. tâ'jîz et. ; صيقمق suqmaq ; — **Annoy'ance**, (-'ans) *(n.)* صيقنتی suquntu ; راحتسزلق rahatsuzluq ; *(pl.)* تعجيزات tâ'jîzât ; — **Annoy'ing**, *(a.)* صيقيجی suquju ; *(lit.)* مزعج müz-ij.

Annual, an'nū-al, *(a.)* سنوی senevî ; — **ly** *(ad.)* هر سنه her sene.

Annuity, an-nū'i-ti, *(n.)* سنه‌لك (تقسيط) senelik (-taxît) ; *(lit.)* تخصيصات سنويه tahsîsâtu seneviyye.

Annul, an-nul', *(v. a.)* ابطال ا. ibtâl et. ; فسخ ا. fesih et. ; — **Annul'ment**, *(n.)* ابطال ibtâl ; لغو lagv.

Annular, an'nūl-ar, *(a.)* يووارلاق youvarlaq ; *(lit.)* دائروی dâ-irevî ; حلقوی halqavî.

Annunciation, an-nun-si-ā'shun, *(n.)* تبليغ teblîg ; *(rel.)* وحی vahy. الهام ilhâm.

Anodyne, an'o-dīn, *(n.)* (علاج) اويوشديريجی ouyoushdouroujou (-ilâj) ; *(lit.)* مسكن müsekkin.

Anoint, an-oint', *(v.a.)* ياغلامق yâlamaq ; *(rel.)* مسح ا. mesih et. ; — **Anoint'ed**, (-t'd) *(a.)* ياغلی yâlu ; *(bad)* (قشرلنمش) (qasherlenmish) ; **The** — مسيح mesîh.

Anomaly, an-om'al-i, *(n.)* انتظامسزلق intizâmsuzluq ; *(lit.)* غير طبيعيلك gayri tabî'lik ; — **Anom'alous**, (-lus) *(a.)* غير طبيعی gayri tabî'.

Anon, an-on' *(ad.)* همان hemen ; شمدی shimdi ; **ever and** — آره صيره ara sura ; دائما dâ-imâ.

Anonymous, an-on'im-us, *(a.)* آنونيم anonim ; *(fig.)* امضاسز imzâsuz.

Another, an-u*th*'er, *(a.)* باشقه bashqa, ديكر dîger ; **one** — بربری birbiri, يكديكری yekdîgeri ; **after one** — بربرندن صوكره birbirinden sōra ; *(lit.)* يكديكرنی متعاقب yekdîgerini mütâqib.

Answer, an'sėr, *(n.)* جواب jevâb ; *(v.n.)* جواب ويرمك jevâb vermek ; *(conform)* ايفا ا. îfâ et. ; *(lit.)* امتثال ا. imtisâl et. ; — **the helm** دومن ديكلمك dümen dinlemek ; — **for** مسئول اول. mes-ôul ol ; *(dog)* آكلامق anlamaq ; — **An'swerable**, *(a.)* جواب ويريلير jevâb veriliir ; — **for** مسئول mes-ôul ; — **to** اويغون ouygoun.

Ant, ant, *(n.)* قرنجه qarunja.

Antagonism, ant-ag'on-izm, *(n.)* ضديت zuddiyyet ; خصومت housôumet ; — **Antag'onist**, *(n.)* ضد zudd ; مخالف mouhâlif ; معارض mou-âruz ; — **force** مخالف قوت mouhâlif qouvvet ; مقاومت mouqâvemet ; — **muscle** *(lit.)* عضلهٔ متضاده azaleyi mütezâdde ; — **Antag'onize**, (-iz) *(v.)* مخالفت ا. mouhâlefet et. ; ضد تأثير ا. zudd te'sîr et..

Antarctic, ant-ärkt'ik, *(n.)* مدار قطب جنوبی medâru qoutbu jenoûbî.

Antecedent, an-te-sēd'ent, *(a.)* اولكی evvelki ; *(lit.)* مقدم mouqaddem ; *(n.)* *(log. & math.)* مقدم mouqaddem ; *(pl.)* امثال emsâl ; *(lit.)* سوابق sevâbuq ; — **Antecēd'ence**, (-'ens) *(n.)* *(lit.)* تقدم teqaddüm ; سبقت sebqat.

Antedate, an'te-dāt, *(v.a.)* اول تاريخ قويمق evvel târih qomaq ; *(lit.)* تقديم ا. taqdîm et.

Antediluvian, an-te-di-lū'vi-an, *(a.)* *(lit.)* قبل الطوفان qablet-toûfân.

Antelope, an'te-lōp, *(n.)* طاغ كچيسی dâ kechisi.

Antemeridian, an-te-me-ri'di-an, *(a.)* قبل الزوال qablez-zevâl ; (اول) (evvel).

Antennæ, an-ten'ē, *(n.pl.)* آنتن anten.

Anterior, an-tē'ri-or, *(a.)* اول evvel ; *(place)* اوكده‌كی eundeki ; — **ly**, *(ad.)* مقدما mouqaddemâ ; — **Anterior'ity**,

(-'ti) *(n.)* تقدّم teqaddüm; قدم qidem.
Anteroom, an'te-rōōm, *(n.)* آنتی شامبر anti-shambur; وەستیبول vestibül.
Anthem, an'them, *(n.)* قصيده qasîde; **national —** ملی هوا millî hava; ملی مارش millî marsh.
Anthology, an-thol'oj-i, *(n.)* *(lit.)* ازهار ezhâr; *(poet.)* (مجموعهٔ) اشعار (mejmouayu) esh-âr.
Anthracite, an'thras-īt, *(n.)* آنتراسیت (کومورى) antrasit (-keumürü).
Anthropoid, an'throp-oid, *(n.)* یارى انسان yaru insan; شبه انسان shibi insân.
Anthropology, an-throp-ol'oj-i, *(n.)* *(lit.)* مبحث بشر mebhasi besher.
Anthropomorphism, an-throp-o-morf'izm, *(n.)* *(phil.)* مجسمه (مسلکی) müjessime (-mesleki); *(rel.)* اللهی انسانه تشبیه allâhu insana teshbîh; (شرك) (shirk); **— Anthropomorph'ic**, (-'ik) *(a.)* انسان شکلنده insan sheklinde; مجسم müjessem.
Anti, ant'i, *(pref.)* غیر... gayri...; قارشی (ه) ...(e-) qarshu; *(med.)* مضاد... mouzâddu...; *(pers.)* ...علیهدارى ...aleyhdâru; مخالف (ه) ...(e-) mouhâlif.
Antic, ant'ik, *(a.)* قبا qaba; غریب garîb; *(pl.)* تحفلق tahafluq.
Antichristian, an-ti-kri's-tian, *(a. & n.)* خرستیانلق علیهدارى huristiyanluq aleyhdâru.
Anticipate, an-tis'ip-āt, *(v.a.)* اولدن یاپمق evvelden yapmaq, *(lit.)* تعجیل ا. tâ'jîl et.; *(fig.)* حس ا. hiss et.; کشف ا. keshf et. · *(expect.)* مأمول ا. me'môul et.; **— Anticipā'tion**, (-'shun) *(n.)* تعجیل tâ'jîl; *(fig.)* حس hiss; تخمین tahmîn; *(phil.)* مقدمات mouqaddemât; **in —** اولدن evvelden; پشیناً peshînen.
Antifouling, ant'i-fowl'ing, *(a.)* کیر طوتماز kir toutmaz; *(lit.)* مضاد تفسخ mouzâddu tefessouh.
Antidote, an'ti-dōt *(n.)* پان زهر pan-zehir; *(fig.)* چاره châre.
Antigone, an-tig'o-ne, *(n.pr.)* *(island)* بورغاز آطه‌سی bourgaz adasu.
Antimony, an'ti-mun-i, *(n.)* آنتیمون antimon; راستیق طاشی rastuq tashu.
Antioch, an'ti-ok, *(n.pr.)* انطاکیه antakye.
Antipathy, an-tip'ath-i, *(n.)* سومه‌یش sevmeyish; نفرت nefret; *(opposition)* ضدیت zuddyyet; **— Antipathet'ical**, (-'ik-al) *(a.)* سویمسز sevimsiz; صوغوق soghouq; آنتیپاتیق (antipatiq).
Antipestilential, an-ti-pes-ti-le'n-shal, *(a.)* وبایه قارشی vebâya qarshu; *(lit.)* مضاد طاعون mouzâddu tâ-ôun.
Antipode, an-tip'od, *(n.)* *(ast.)* سمت قدم semti qadem; *(fig.)* ضد zudd; *(pl.)* اضداد ezdâd.
Antiquary, an'ti-kwar-i, *(n.)* آنتیقه‌جی antiqaju; *(hobby)* آنتیقه مراقلیسی antiqa merâqlusu; **— Antiquār'ian**, *(a.)* آنتیقه antiqa; قدیم qadîm; *(n.)* آنتیقه‌جی antiqaju; **— An'tiquāted**, (-td) *(a.)* قدیم qadîm; اسکیمش eskimish; *(fig.)* کهنه keuhne; **— Antique'**, (-tēk') *(n.)* آنتیقه (شی) antiqa (-shey); **— Antiq'uity**, (-tik'wi-ti) *(n.)* *(lit.)* زمان قدیم zemânu qadîm; *(pl.)* ازمنهٔ قدیمه ezmineyi qadîme.
Anti-Semitic, an-ti-semit'ik, *(a. & n.)* موسوی علیهدارى môusevî aleydâru.
Antiseptic, an-ti-sept'ik, *(n. & a.)* آنتیسپتیك antiseptik; *(lit.)* مضاد تعفن mouzâddu te-âffün.
Antithesis, an-tith'e-sis, *(n.)* *(lit.)* تضاد tezâdd; *(phil.)* نقیض مدعا naqîzu müddeâ; *(pl.)* اضداد ezdâd.
Antwerp, ant'wėrp, *(n.pr.)* آنوەرس anvers.
Anus, ān'us, *(n.)* مقعد maqad.
Anvil, an'vil, *(n.)* اورس eurs; **on the—** *(fig.)* حاضرلانمقده hazurlanmaqda; دردست derdest.
Anxious, angk'shus, *(a.)* اندیشه‌لی endîsheli; *(fig.)* منتظر mountazur; *(keen)* *(lit.)* خواهشگر hâhishger; **— ly**, *(ad.)* اندیشه ایله endîsheyle; *(fig.)* صبرسزلقله sabursuzluqla; حرارتله harâretle; **— Anxiety**, (ang-zi'e-ti) *(n.)* اندیشه endîshe; مراق merâq; *(fig.)* امل emel.
Any, en'ni, *(a.)* هر هانکی her hangi; **— body**, *(n.)* هر کیم her kim; **— how**, هر حالده her halde; نه اولورسه اولسون ne oloursa olsoun; **— more**, آرتق artuq...; دها زیاده daha ziyâde...; **— one**, هر هانکی بری her hangi biri; *(pers.)* هر کیم her kim.
Aorta, ā-or'ta, *(n.)* *(ana.)* شریان ابهر shiryânu ebher; (بویوك طامار) (beuyük damar).
Apace, a-pās', *(ad.)* چابوق chabouq; سرعتله sür-atle.
Apart, a-pärt', *(ad.)* آیرى ayru; آیریجه

ayruja ; — **from** دن غیری ...den gayru; دن آیری اولارق ...den ayru olaraq.

Apartment, a-pärt'ment, *(n.)* دائره dâire ; آپارتمان apartuman.

Apathy, ap'ath-i, *(n.)* حسسزلك hissizlik; لاقیدی lâqaydî ; — **Apathet'ic** (-'ik) *(a.)* حسسز hissiz ; لاقید lâqayd ; گوشك gevshek.

Ape, āp, *(n.)* مایمون maymoun ; *(fig.)* مقلد mouqallid ; — **Ap'ish,** *(a.)* مایمون گبی maymoun gibi ; تحف tahaf.

Aperient, a-pē'ri-ent, *(a. & n.) (med.)* ملین müleyyin.

Aperture, a'pėrt-ūr, *(n.)* دلیك delik ; منفذ menfez.

Apex, ā'peks, *(n.)* تپه tepe, *(lit.)* ذروه zirve

Aphasia, a-fā'zi-a, *(n.) (phil.)* ضیاع کلام zuyâ-u kelâm ; افاده ایده‌مه‌یش ifâde edemeyish.

Aphelion, a-fē'li-on, *(n.) (ast.)* اوج نقطه‌سی evj noqtasu.

Aphorism, af'or-izm, *(n.)* حکمت hikmet ; مشهور سوز mesh-hôur seuz ; *(lit.)* وجیزه vejîze ; *(sci.)* قاعده qâ-ide, اساس esâs; *(pl. & lit.)* حکمیات hikmiyyât.

Apiece, a-pēs', *(ad.)* هر بری her biri ; دانه‌سی tânesi...

Apocalypse, a-pok'al-ips, *(n.) (rel. & lit.)* الهامات ilhâmât ; — **Apocalypt'ic,**(-'ik)*(a.)* الهامی ilhâmî; *(fig.)* آکلاشیلماز anlashulmaz, مغلق mouglaq.

Apocrypha, a-pok'rif-a, *(n.pl.) (rel.)* صحتی مشکوك سوره‌لر suhhati meshkyôuk sôureler, (مجهولات) (mejhôulât) ; — **Apoc'ryphal,***(a.)* مشکوك meshkyôuk.

Apogee, ap'o-jē, *(n.) (ast.)* اوج نقطه‌سی evj noqtasu ; *(fig.)* (بالا) اوج evj (-bâlâ).

Apologue, a'pol-og, *(n.)* (اخلاقی) حکایه (ahlâqî-) hikyâye; تشبیه teshbîh.

Apology, a-pol'oj-i, *(n.)* اعتذار i'ti-zâr; ترضیه tarzuye ; *(defence)* مدافعه müdâfâ ; — **Apol'ogist,** (-jist) *(n.)* مدافع müdâfi' ; — **Apol'ogize,** (-jīz) *(v.n.)* اعتذار ا. i'tizâr et.. عفو دیله‌مك afv dilemek ; — **for,** ترضیه ویرمك tarzuye vermek.

Apoplexy, a'po-pleks-i, *(n.) (med.)* اینمه inme, نزول nüzül.

Apostasy, a-post'a-si, *(n.)* دونمه deunme; *(lit.)* ارتداد irtidâd ; —**Apost'ate,** (-'āt) *(a. & n.)* مرتد mürted.

A posteriori, ā-pos-tē-ri-ō'ri, *(a.) (phil.)* بعدی bâ'dî ; (صوکره‌دن) (sôradan) ; تجربی tejrübî ; اثردن مؤثره انتقالا eserden mü-essire intiqâlen.

Apostle, a-pos'l, *(n.)* حواری havârî; *(pl.)* حواریون havâriyyoun ; *(fig. & lit.)* پیشوا pîshivâ.

Apostrophe, a-pos'trof-e, *(n.)* ویرگول virgül.

Apothecary, a-poth'ek-ar-i, *(n.)* اجزاجی ejzâju ; — **'s shop,** اجزاخانه ejzâhâne.

Apotheosis, a-po-thē'o-sis, *(n.) (lit.)* تعظیم tâzîm, تبجیل tebjîl.

Appal, ap-pawl', *(v.a.)* قورقوتمق qorqoutmaq ; — **Appall'ing,** *(a.)* قورقونج qorqôunj, مخوف mahôuf ; مدهش müdhish.

Appanage, ap'pan-āj, *(n.) (pl.)* املاك emlâk; *(lit.)* مقاطعه mouqâtâ ; *(attributes)* توابع tevâbi'.

Apparatus, ap-par-āt'us, *(n.)* جهاز jihâz; آلت âlet; ماکنه makine.

Apparel, ap-par'el, *(n.) (lit.)* کسوه kisve ; *(v.a.)* تجهیز ا. tejhîz et.

Apparent, ap-pār'ent, *(a.)* ظاهری zâhirî ; *(evident)* آشکار âshikyâr ; **heir —** (وارث مطلق) (vârisi moutlaq) ; *(crown)* ولی عهد velî ahd ; — **ly,** *(ad.)* ظاهرا zâhiren ; *(fig.)* ...آکلاشیلان anlashulan... ; غالبا gâlibâ... ; — **time** *(ast.)* وقت حقیقی vaqti haqîqî

Apparition, ap-par-ish'un, *(n.)* گورونمه geurünme ; *(fig.)* ظهور zouhôur ; *(ghost)* خیالت hayâlet ; *(phil.)* (ترئی) (tere'î).

Appeal, ap-pēl', *(v.n.) (jud.)* استیناف ا. istînâf et. ; — **to** مراجعت ا. mürâjât et. ; رجا ا. rijâ et. ; *(n.)* استیناف istînâf. ; *(fig.)* مراجعت mürâjât, *(lit.)* خطاب hutâb ; **high court of —** استیناف محکمه‌سی istînâf mâhkemesi ; — **Appel'able,** *(a.)* قابل استیناف qâbili istînâf ; — **for** مسئول mes-ôul ; — **Appeal'er,** *(n.) (jud. & lit.)* مستأنف müste'nîf.

Appear, ap-pēr', *(v.n.)* گورونمك geurünmek ; *(present)* حاضر بولونمق hazur bounlounmaq, *(lit.)* اثبات وجود ا. isbâti vüjôud et. ; *(book)* انتشار ا. intishâr et. ; — **Appar'ance,** (-'ans) *(n.)* گورونیش geurünüsh, ظاهر zâhir ; *(pl.)* ظواهر zavâhir; *(phenomenon)* حادثه hâdise ; *(ghost)* خیالت hayâlet ; *(jud.)* اجابت ijâbet, اثبات وجود isbâti vüjôud ;

to all — ظاهراً zâhiren...; هر وجهله her vejhile...; **to keep up — s** *(lit.)* ظواهری محافظه ا. zavâhiri mouhâfaza et.; **day of** — *(jud.)* یوم محاکمه yevmi mouhâkeme; **default of** — *(jud.)* گلمهیش gelmeyish; *(lit.)* عدم اجابت ademi ijâbet; **it appears** *(fig.)* (کبی) کورینور (gibi-) geurüniyor.

Appease, ap-pēz', *(v.a.)* باصدیرمق basdurmaq, تسکین ا. teskîn et.

Appellant, ap-pel'ant, *(n.)* *(jud. & lit.)* مستأنف müste'nif; *(petitioner)* مستدعی müsted-î.

Appellation, ap-pel-ā'shun, *(n.)* اسم ism; نام nâm; — **Appell'ative,** (-tiv) *(n.)* اسم جنس ismi jins; *(a.)* اسمی ismî; *(general)* عمومی oumôumî; — **Appell'atively,** *(ad.)* اسماً ismen; عموماً oumôumen.

Append, ap-pend' *(v.a.)* آصمق asmaq; *(fig.)* علاوه ا. ilâve et.; **Append'age,** (-'āj) *(n.)* *(pl.)* تتمات tetimmât; تفرعات teferrü-ât; — **Append'ant,** *(a.)* *(lit.)* معلق mou-allaq; متمم mütemmim; *(n.pl.)* تتمات tetimmât; —**Append'ix,** (-'iks) *(n.)* ذیل zeyl; علاوه ilâve; *(ana.)* کورباغرصاق keur bârsaq; — **Appendici'tis,** (-sī'tis) *(n.)* آپاندیسیت apandisit; (کورباغرصاق التهابی) (keur bârsaq iltihâbu).

Appertain, ap-pėr-tān', *(v.n.)* عائد او. â-id ol.; راجع او. râjî' ol.; — **Appertain'ing,** *(a.)* — **to** (ه) عائد ...(e-) â-id.

Appetite, ap'pet-īt, *(n.)* *(lit.)* اشتها ishtihâ (ishtah); — **Appetiz'ing,** (-īz'-) *(a.)* اشتها ویریجی ishtah veriji; *(fig. & lit.)* جالب اشتها jâlibi ishtihâ.

Applaud, ap-plawd', *(v.a.)* آلقیشلامق alqushlamaq; *(fig.)* تقدیر ا. taqdîr et.; بکنمك beyenmek; — **Applaud'er,** *(n.)* آلقیشلایان alqushlayan; *(lit.)* تقدیرکار taqdîrkyâr; — **Applause',** (ap-plawz') *(n.)* آلقیش alqush; *(fig.)* تقدیر taqdîr.

Apple, ap'l, *(n.)* الما elma; — **of the eye** کوز ببکی geuz bebeyi; **crap** — یبانی الما yabâni elma; — **peel** الما قبوغی elma qabôu; — **yard** الما باغچهسی elma bâgchesi.

Appliqué, ap'lik-ā, *(n.)* آپلیکه aplike; (یاپیشدیرمه) (yapushdurma).

Apply, ap-plī', *(v.a.)* تطبیق ا. tatbîq et.; *(use)* استعمال ا. istî'mâl et.; — **one's self** مراجعت ا. mürâjât et.; — **Appli'ance,** (-plī'ans) *(n.)* *(act.)* تطبیق tatbîq; استعمال istî'mâl; *(pl.)* وسائط vesâit; ترتیبات tertîbât; — **Applicabil'ity,** (-plik-a-bil'i-ti) *(n.)* *(lit.)* قابلیت تطبیقیه qâbiliyyeti tatbîqiyye; — **Ap'plicable,** (-'plik-) *(a.)* قابل تطبیق qâbili tatbîq; *(fig.)* اویغون ouygoun; — **Ap'plicant,** (-'plik-) *(n.)* طالب tâlib; *(petitioner)* مستدعی müsted-î; *(student)* چالیشقان chalushgan; — **Applicā'tion,** (-plik-ā'shun) *(n.)* تطبیق tatbîq; استعمال istî'mâl; *(request)* مراجعت mürâjât; طلب taleb; *(attention)* دقت diqqat; غیرت gayret,; **on**— طلب وقوعنده taleb vouqôunda...; **—s should be made (to)** (ه) مراجعت ایدلملیدر ...(e) mürâjât edilmelidir.

Appoint, ap-point', *(v.a.)* تعیین ا. tâ'yîn et.; *(determine)* قرارلاشدیرمق qarârlashdurmaq; **to be — ed** تعیین اولونمق tâ'yîn olounmaq; — **Appoint'ment,** *(n.)* تعیین tâ'yîn; *(situation)* مأموریت me'môuriyyet; *(decision)* قرار qarâr; *(pl.)* ترتیبات tertîbât; *(equipment)* لوازم levâzum; تجهیزات tejhîzât; *(engagement)* راندهوو randevôu; ملاقات mülâqât; **by** — سوزلشهرك seuzlesherek; *(order)* امر اوزرینه emir üzerine; **to make an**— بر وقت تعیین ا. bir vaqit tâ'yîn et.; (راندهوو ویرمك) (randevôu vermek); **purveyor by** — سرای متعهدی saray müte-ahhidi; — **branch** مأمورین مدیریتی me'môurîn müdîriyyeti.

Apportion, ap-pōr'shun, *(v.a.)* تقسیم ا. taxîm et.; افراز ا. ifrâz et.; — **Appor'tionment** *(n.)* تقسیم taxîm; توزیع tevzî'.

Apposite, ap'poz-īt, *(a.)* مناسب minâsib; — **ness,** *(n.)* مناسبت minâsebet.

Apposition, ap-poz-ish'un, *(n.)* وضع vazu'; علاوه ilâve; *(sci.)* تراکب terâküb; *(gram.)* تتابع tetâbou'.

Appraise, ap-prāz', *(v.a.)* تخمین ا. tahmîn et.; تقدیر ا. taqdîr et.; — **Aprais'er** *(n.)* مخمن mouhammin.

Appreciate, ap-prē'shi-āt, *(v.a.)* تقدیر ا. taqdîr et.; *(raise)* *(fin.)* یوکسلتمك yüxeltmek; آرتیرمق arturmaq; — **Appre'ciable,** (-'shi-) *(a.)* قابل تقدیر qâbili taqdîr; *(fig.)* خیلی haylu; (خاطری صاییلیر) (haturu sayulur); — **Appreciā'tion,** *(n.)* تقدیر taqdîr; *(fig.)* مطالعه moutâlâ; *(pl.)* تقدیرات taqdîrât; مطالعات moutâlât; *(fin.)* تزاید tezâyüd; ترفع tereffü'.

Apprehend, ap-pre-hend', *(v.a.)* آکلامق

anlamaq, ا. ادراك idrâk et. ; *(seize)* طوتمق toutmaq ; ا. توقیف tevqîf et. ; *(fear)* قورقمق qorqmaq ; *(lit.)* ا. تحاشی tehâshî et; — **Apprehens′ible,** (si-) *(a.)* آڭلاشیلیر anlashulur ; — **Apprehen′sion,** (-′shun) *(n.)* آڭلایش anlayush, ادراك idrâk ; *(seizing)* ضبط zabt ; توقیف tevqîf ; قورقو qorqou, اندیشه endîshe ; — **Aprehen′sive,** (-′siv) *(a.)* *(lit.)* مدرك müdrik ; *(intelligent)* ذکی zekî ; عقللی aqullu ; *(fearful)* اندیشه‌لی endîsheli.

Apprentice, ap-prent′is, *(n.)* شاکرد shâkird ; *(craft)* چراق churaq ; *(v.a.)* چراق ویرمك churaq vermek ; **to be —ed to** (ه) ...(e.) چراق او. churaq ol.; — **Apprent′iceship** *(n.)* شاکردلك shâkirdlik ; چراقلق churaqluq.

Apprise, ap-prīz′, *(v.a.)* *(jud.)* فیئات تقدیر ا. fiyet taqdîr et. ; — **of** ا. اخبار ihbâr et. ; — **Appris′er,** *(n.)* *(jud.)* داین dâyin ; (له) مفروغ mefroûg (-leh).

Approach, ap-prōch′, *(v.n.)* یاقلاشمق yaqlashmaq, *(lit.)* ا. تقرب teqarrüb et.; *(apply)* ا. مراجعت mürâjât et. ; *(v.a.)* یاقلاشدیرمق yaqlashdurmaq ; *(resemble)* بڭزه‌مك benzemek ; *(n.)* تقرب teqarrüb ; *(pl.)* جوار jivâr, حوالی havâlî.

Approbate, ap′pro-bāt, *(a.)* ا. تصویب tasvîb et.; — **Approbā′tion,** (-′shun) *(n.)* تصویب tasvîb ; *(rel.)* جواز jevâz.

Appropriate, ap-prō′pri-āt, *(v.a.)* ا. تصرف tesarrouf et. ; ا. کندینه مال kendine mâl et. ; *(assign)* ا. تخصیص tahsîs et.; *(a.)* *(lit.)* مخصص mouhassas ; خصوصی housôusî ; *(suitable)* مناسب minâsib; — **ly** *(ad.)* مناسب‌صورتده minâsib sôuretde ; — **ness** *(n.)* مناسبت minâsebet; اصابت isâbet; — **Appropriā′tion,** (-′shun) *(n.)* تصرف tesarrouf ; استعمال istî′mâl ; *(parliament)* تخصیصات tahsîsât ; — **clause** تخصیصات فصلی tahsîsât faslu, (فصل) (fasl).

Approve, a-prōōv′, *(v.a.)* ا. تصویب tasvîb et. ; *(jud.)* کندی منفعتنه قوللانمق kendi menfâtine qoullanmaq, استفاده ا. istifâde et. ; — **Approv′able** *(a.)* موافق mouvâfuq; — **Approv′al** *(n.)* تصویب tasvîb ; **on—** مخیر mouhayyer; **with your—** تصویبکزله tasvîbinizle ; —**Approv′ed,** (-v′d.) *(a.)* مصدق mousaddaq ; *(pers.)* معروف mâ′rôuf, مجرب müjerreb.

Approximate, ap-proks′im-āt, *(v.a.)* ا. تقریب taqrîb et. ; *(v.n.)* ا. تقرب teqarrüb et. ; *(a. & n.)* تقریبی taqrîbî ; — **Approximā′tion,** (-′shun) *(n.)* تقریب taqrîb ; تقرب teqarrüb ; — **Approx′imative,** (-tiv) *(a.)* تقریبی taqrîbî ; — **Approx′imatelγ** *(ad.)* تقریباً taqrîben ; علی‌التقریب alet-taqrîb.

Appurtenances, ap-pur′ten-ans, *(n. pl.)* مشتملات müshtemilât ; تفرعات teferrü-ât ; —**Appur′tenant,** *(n.)* مربوط merbôut ; تابع tâbi′.

Apricot, ā′pri-kot, *(n.)* قایسی qayusu ; زردالی zerdâli.

April, ā′pril, *(n.)* نیسان nisan.

A priori, ā pri-ō′rī, *(a.)* بدیهی bedîhî ; *(phil.)* قبلی qablî ; (متعارف) (müte-ârif) ; **Aprio′rism,** (-izm) *(n.)* قبلیه (مسلکی) qabliyye (-mesleki) — **Aprio′rist,** *(n.)* قبلی qablî.

Apron, ā′prun, *(n.)* اوکلك eunlük.

Apropos, a-pro-pō′, *(ad.)* بو خصوصده bou housôusda ; بو مناسبتله bou minâsebetle ; — **of** حقنده ...haqqunda ; *(a.)* مناسب minâsib, موافق mouvâfuq.

Apt, apt, *(a.)* الویرشلی elverishli ; مستعد müsta-id ; — **lγ,** *(ad.)* اویغون صورتده ouygoun sôuretde ; همان hemen ; — **Apt′itude,** (-tūd) *(n.)* استعداد istî′dâd.

Aquarium, a-kwā′ri-um, *(n.)* حیوانات بحریه موزه‌سی hayvânâtu bahriyye müzesi.

Aquatic, a-kwat′ik, *(a.)* صوده یاشار souda yashar, ...صو sou... ; *(lit.)* مائی mâ-î.

Aqueduct, ak′we-dukt, *(n.)* صوکمری sou kemeri; بند bend.

Arab, ar′ab, *(n.)* عرب arab ; — **Arāb′ia,** *(n. pr.)* عربستان arabistân ; حجاز hijâz ; —**Ar′abic,** (-ik) *(a.)* عربی arabî ; *(n.)* عربجه arabja, عربی arabî ; — **Ar′abism,** (-izm) *(n.)* عربی شیوه‌سی arabî shîvesi ; — **Ar′abist,** *(n.)* عربجه متخصصی arabja mütahassusu ; *(pl.)* عربیون arabiyyôun.

Arabesque, ar′ab-esk, *(n.)* عربه‌سك arabesk ; عرب طرزی arab tarzu.

Arable, ar′a-bl, *(a.)* اکیله‌بیلیر ekilebilir ; *(lit.)* قابل زرع qâbili zeri′.

Arbiter, är′bit-ėr, *(n.)* حکم hakem ; — **Ar′bitrage,** (- rāj) *(n.)* *(fin.)* آربیتراژ arbitrâj ; — **Arbit′rament,** *(n.)* قرار qarâr ; — **Ar′bitrarγ,** (-ri) *(a.)*

اختیاری ihtiyârî ; *(despotic)* کیفی keyfî ; عندی indi ; *(pol.)* مستبدانه müstebidâne ; — **Ar'bitrarily**, *(ad.)* کیفی اولرق keyfî olaraq ; مستبدانه müstebidâne ; — **Ar'bitrate**, (-'rāt) *(v.n.)* حکملک ا. hakemlik et. ; *(fig.)* قرار ویرمك qarâr vermek ; — **Arbitrā'tion**, (-'shun) *(n.)* حکم (اصولی) hakem (-ousôulü) ; *(fig.)* قرار qarâr ; تسویه tesviye ; **bond of** — تحکیمنامه tahkîmnâme ; **court of** — حکم مجلسی hakem mejlisi ; (حکم محکمه‌سی) (hakem mahkemesi) ; **to submit to** — حکمه‌حواله ا. hakeme havâle et. ; — **Ar'bitrātor**, (-tur) *(n.)* حکم hakem.

Arborescent, är-bur-es'ent, *(a.)* آغاج کبی âj gibi, *(lit.)* شجری shejerî.

Arboriculture, är'bur-i-kul-tūr *(n.)* تشجیر teshjîr ; آغاج یتیشدیرمه âj yetishdirme ; فدانلق تأسیسی fidanluq te'sîsi ; — **Arboricul'tūral**, *(a.)* تشجیری teshjîrî.

Arc, ärk, *(n.)* قوس qavs ; *(electr.)* آرق ark.

Arcade, ärk-ād', *(n.)* صیره کمرلر sura kemerler.

Arch, ärch, *(n.)* کمر kemer, *(lit.)* طاق tâq ; *(v. a.)* کمر یاپمق kemer yapmaq ; —**Arch'ed**, (ch'd) *(a.)* کمرلی kemerli ; *(like)* مقوس moukavves.

Arch, ärch, *(a.)* پك pek ; باش bash ; بیوك beuyük.

Archæology, ärk-ē-ol'oj-i, *(n.)* (علم) آثار عتیقه (ilmi-) âsâru atîqa ; — **Archæolog'ical**, (-j'ik-al) *(a.)*...آثار عتیقه âsâru atîqa... ; — **Archæol'ogist**, (-'jist) *(n.)* آثار عتیقه عالمی âsâru atîqa âlimi.

Archaic, ärk-ā'ik, *(a.)* قدیم (طرز) (târzı) qadîm ; اسکی eski ; — **Archā'ism**, (-'izm) *(n.)* قدما طرزی qoudemâ tarzu.

Archangel, ärk-ān'jel, *(n.)* بیوك ملك beuyük melek ; *(lit.)* ملك مقرب meleki mouqarrib.

Archbishop, ärch-bish'up, *(n.)* باش پسقوپوس bash pisqopos ; متره‌پولیت metrepolit.

Archduke, ärch-dūk', *(n.)* آرشیدوق ârshidüq ; (غراندوق) (grândük) ; — **Archduchy**, (ärch - duch'i) *(n.)* آرشیدوقلك ârshidüqlük ; غراندوقه‌لق grândoqâluq.

Archer, ärch'er, *(n.)* اوقچی oqjou ; کمانکش kemânkesh ; — **Arch'ery**, (-ri) *(n.)* اوقچیلق oqjoulouq ; کمانکشلك kemânkeshlik.

Archimedes, är-ki-mē'dēz, *(n.pr.)* آرشیمید ârshimid ; — **Archimē'dēan screw**, آرشیمید ویده‌سی ârshimid videsi.

Archipelago, ärk-i-pel'a-gō, *(n.)* آطه‌لر دکزی adalar denizi.

Architect, ärk'i-tekt, *(n.)* معمار mî'mâr ; — **Architect'ūral**, *(a.)* معماری mî'mârî ; — **Architect'ure**, (-t'ūr) *(n.)* معمارلق mî'mârluq ; *(lit.)* فن معماری fenni mî'mârî.

Archives, ärk'īvz, *(n.pl.)* اوراق evrâq ; *(records)* قیود qouyôud ; — **Arch'ivist**, *(n.)* اوراق مأموری evrâq me'mourou.

Arctic, ärk'tik, *(a.)* قطب شمالی (مداری) (medâru) qoutbu shimâlî ; *(fig.)* بوز کبی bouz gibi ; صوغوق soghouq.

Ardent, ärd'ent, *(a.)* *(fig.)* حرارتلی harâretli ; غیرتلی gayretli ; — **ly**, *(ad.)* حرارتله harâretle ; غیرتله gâyretle ; —**spirits** *(n.pl.)* قوتلی مسکرات qouvvetli müskirât ; — **Ard'our**, (-'ur) *(n.)* غیرت gâyret ; حرارت harâret ; آتش âtesh.

Arduous, ärd'ū-us, *(a.)* چتین chetin ; مشکل müshkül ; — **ly**, *(ad.)* مشکلاتله müshkülâtla ; غیرتله gayretle ; — **ness**, *(n.)* زحمت zahmet ; مشکلات müshkülât ; غیرت gayret.

Are, är, *(pl.)* درلر ...durlar ; (در) (...dur).

Area, ā're-a, *(n.)* ساحه sâha ; *(building)* آرهلق araluq ; *(geom.)* مساحهٔ سطحیه mesâhâyi sat-hiyye.

Arena, a-rē'na, *(n.)* میدان meydân.

Areometer, ā-re-om'e-tėr, *(n.)* مقیاس کثافت miqyâsi kesâfet.

Argent, ä'j'ent, *(n. & a.)* ...کوموش gümüsh... ; سیمین sîmîn ; — **Ar'gentine**, (-īn) *(a.)* سیمین sîmîn ; کوموش کبی gümüsh gibi ; *(fish)* کوموش بالغی gümüsh balugh ; — **Agentif'erous**, (-rus) *(a.)* کوموشلی gümüshlü ; سیملی sîmli.

Argentine, är'jen-tīn, *(n.pr.)* آرژانتین arjantin ; — **Republic** آرژانتین جمهوریتی arjantin jümhôuriyyeti.

Argil, är'jil, *(n.)* کیل kil ; بالچق bâlchuq.

Argue, ärg'ū, *(a.)* ادعا ا. iddâ et ; *(discussion)* مباحثه ا. mübâhase et. ; *(prove)* اثبات ا. isbât et. ; — **against** (ه) اعتراض ا. ...(e-) i'tirâz et. ; (ی) جرح ا. ...(i-) jerh et. ; — **for** (ی) مدافعه ا. ...(i-) müdâfâ et. ; —**with** (له) مناقشه ا. ...(le-) münâqasha et. ; — **Arg'ūer**,

(n.) معترض mouʼteriz; — **Argʹūment,** *(n.)* دليل delîl; *(pl.)* دلائل delâ-il; *(act.)* مباحثه mübâhase; **fallacious** — دليل باطل delîli bâtul; — **Argumentāʹtion,** (-ʹshun) *(n.)* *(lit.)* استدلال istidlâl; *(pl.)* استدلالات istidlâlât; اثبات isbât;—**Argugumentʹative,** (-tiv) *(a.)* *(lit.)* استدلالى istidlâlî; مدلل müdellel; *(disputing)* مناقشه يوللى münâkasha yollou; *(pers.)* مباحثه جى mübâhaseji; — **Argumentʹatively,** *(ad.)* مباحثه ايله mübâhaseyle; مناقشه ايله münâqashayle.

Argus, ärgʹus, *(n.)* آچيق كوز achuq geuz; ذكى zekî.

Aria, āʹri-a, *(n.)* *(mus.)* هوا hava, مقام maqâm.

Arid, arʹid, *(a.)* قوراق qouraq; *(fig.)* عقيم aqîm: — **Aridʹity,** (-ʹi-ti) *(n.)* قوراقلق qouraqluq; عقامت aqâmet.

Aries, āʹri-ēz, *(n.)* *(ast.)* حمل برجى haml bürjü; **first point of** — اول حمل نقطه سى evveli haml noqtasu.

Aright, a-rītʹ, *(ad.)* طوغرى dōrou.

Arise, a-rīzʹ, *(v.n.)* قالقمق qalqmaq; *(fig.)* ظهور ا. zouhôur et.; تولد ا. tevellüd et.

Aristocracy, ar-is-tokʹras-i, *(n.)* اصالت asâlet; *(pl.)* زادكان zâdegyân; — **Arʹistocrat,** *(n.)* اصيلزاده asîlzâde; *(fig.)* كبار kibâr; — **Aristocratʹic,** (-ʹik) *(a.)* اصيل asîl; *(fig.)* كبار kibâr; **Aristocratʹically,** *(ad.)* اصيلانه asîlâne; كبارانه kibârane.

Arithmetic, ar-ithʹmet-ik, *(n.)* (علم) حساب (ilmi-) hesâb; — **Arithmetʹical,** *(a.)* حسابى hesâbî; — **Arithmetʹically,** *(ad.)* حساب قاعده سنجه hesâb qâ-idesinje; بالحساب bil-hesâb; — **Arithmeticʹian,** (-tishʹan) *(n.)* حساب عالمى hesâb âlimi; *(pl.)* حسابيون hesâbiyyôun.

Arius, a-rīʹus, *(n. pr.)* آريوس âriyüs; —**Arian,** (āʹri-an) *(a.)* ... آريوس âriyüs...; *(n.)* آريوس طرفدارى âriyüs tarafdâru; (آريه ن)(âriyen);—«**doctrine**» آريوس مذهبى âriyüs mezhebi.

Ark, ärk, *(n.)* سفينه sefîne, تكنه tekne.

Arm, ärm, *(n.)* قول qol; *(fig.)* شعبه shôuʹbe; *(weapon)* سلاح silâh; *(pl.)* اسلحه esliha; *(ensigns)* آرمه arma; — **in** — قول قوله qol qola; — **chair,** قولتوق (صانداليه) qoltouq (-sandalye); — **pit,** قولتوق آلتى qoltouq altu; — **Armʹed,** (mʹd.) *(a.)* مسلح müsellah; — **Armʹful,** (-ʹfōōl) *(a.)* قوجاق طولوسى koujaq dolousou; — **Armʹless,** *(a.)* قولسز qolsouz, چولاق cholaq; سلاحسز silâhsuz.

Armada, ärm-āʹda, *(n.)* آرمادا armada, دونانمه donanma.

Armament, ärmʹa-ment, *(n.)* اسلحه esliha, تجهيزات tejhîzat; *(act.)* تسليحات teslîhât; **limitation of** — تحديد تسليحات tahdîdi teslîhât.

Armature, ärʹma-tūr, *(n.)* زره zurh; *(sci.)* آرماتور armatür; *(phys.)* دمير لوحه demir levha; *(pl.)* جهاز jihâz.

Armenia, ar-mēʹni-a, *(n. pr.)* ارمنستان ermenistän; — **Armēʹnian,** *(a. & n.)* ارمنى ermeni; *(language)* ارمنيجه ermenije.

Armistice, ärmʹist-is, *(n.)* متاركه mütâreke.

Armlet, ärmʹlet, *(n.)* بيلهزك bilezik; چنبر chenber *(mar.)* قوى qoy.

Armorial, är-mōrʹi-al, *(a.)* ...آرمه arma... — **bearings** آرمه arma.

Armour, ärmʹur, *(n.)* زره zurh; — **belt** *(mar.)* زره قوشاق zurh qoushaq; — **plate,** زره لوحه zurh levha; — **Armʹoured,** (-ʹurd) *(a.)* زرهلى zurhlu;— **Armʹourer,** *(n.)* توفنكجى اوسته tüfekji ousta; *(manufacturer)* سلاح عاملى silâh âmili; — **Armʹoury,** (-i) *(n.)* سلاحخانه silâhhâne; سلاح قولكسيونى silâh qollexiyonou.

Army, ärmʹi, *(n.)* اوردو ordou; —**corps,** قول اوردو qol ordou.

Arnica, ärʹni-ka, *(n.)* *(bot.)* اوكوز كوزى eukeuz geuzü.

Aroma, a-rōʹma, *(n.)* *(lit.)* رايحه râyiha. عطر utr; *(fig.)* لذت lezzet; — **Aromatʹic,** (-ʹik) *(a.)* رايحه لى râyihalu; *(lit.)* عطرى utrî; *(n)* *(pl.)* *(fats)* عطريات utriyyât; *(spices)* بهارات bahârât; — **Arōʹmatize,** (-īz) *(v.a.)* *(lit.)* تعطير ا. tâʹtîr et.

Around, a-rowndʹ, *(ad.)* اطرافنه etrâfuna; *(on)* اطرافنده etrâfunda.

Arouse, a-rowzʹ, *(v.a.)* قالديرمق qaldurmaq; *(fig.)* تحريك ا. tahrîk et.; **to be** — **ed** قيزمق quzmaq.

Arrack, arʹak, *(n.)* (عرق) (araq), پرنج راقيسى pirinj raqusu.

Arraign, ar-rānʹ, *(v.a.)* دعوا ا. dâʹvâ et.; اتهام ا. it-hâm et.; — **Arraignʹment.** *(n.)* دعوا dâʹvâ; اتهام ittihâm.

Arrange, ar-rānj′, *(v.a.)* ترتیب ا. tertîb et.; تنظیم ا. tanzîm et.; *(settle)* تسویه ا. tesviye et.; *(v.n.)* قرارلاشدیرمق qarâr-lashdurmaq, ائتلاف ا. i′tilâf et.; — **Arrange′ment**, *(n.) (act.)* ترتیب tertîb; تسویه tesviye; *(agreement)* ائتلاف i′ti-lâf; *(pl.)* ترتیبات tertîbât; **to come to an** — اویوشمق ouyoushmaq. ائتلاف ا. i′tilâf et.; — **to be arranged** ائتلاف ایدلمك i′tilâf edilmek; مقرر او. mou-qarrer ol.

Arrant, ar′rant, *(a.)* پك فنا pek fenâ; شریر sherîr.

Array, ar-rā′, *(n.)* صره sura; *(mil.)* صف saff; *(fig.)* موکب mevkib; *(dress) (lit.)* لباس libâs; *(fig.)* زینت zînet, احتشام ihtishâm; *(jud.)* ژوری ترتیبی jüri ter-tîbi; *(v. a.)* ترتیب ا. tertîb et.; *(adorn)* تزیین ا. tezyîn et.; دیزمك dizmek; *(jud.)* دعوت ا. dâ′vet et.; **battle** — صف حرب saffu harb.

Arrear, ar-rēr′, *(n.)* (معاشات) گذشته gü-zeshte (ma-âshât).

Arrest, ar-rest′, *(v.a.)* توقیف ا. tevkîf et.; *(n.)* توقیف tevkîf; **under** — *(a.)* موقوف mevqôuf; *(ad.)* موقوفاً mev-qôufen; **to be — ed** توقیف ایدلمك tev-qîf edilmek.

Arrive, ar-rīv′, *(v.n.)* واصل او. vâsul ol.; گلمك gelmek; — **Arrīv′al**, *(n.)* وصول vousôul; ورود vürôud; *(pers.)* مواصلت mouvâsalat; **on** — وصولنده ...vousôu-linde.

Arrogant, ar′rog-ant, *(a.)* گستاخ küs-tâh; — **ly**, *(ad.)* گستاخانه küstâhâne; — **Ar′rogance**, (-ans) *(n.)* گستاخلق küstâhluq; عظمت azamet.

Arrogate, ar′rog-āt, *(v.a.)* ادعا ا. iddâ et.; (ه) تصدی ا. ...(e-) tesaddî et.

Arrow, ar′rō, *(n.)* اوق oq; *(lit.)* سهم sehm; — **shaped** *(a.)* اوق شکلنده oq sheklinde; — **shot** *(n.)* اوق منزلی oq menzili; — **root**, آروروت arorot; — **Ar′rowy**, (-i) *(a.)* اوق کبی oq gibi; *(fig.)* سریع serî′.

Arsenal, är′se-nal, *(n.)* ترسانه tersâne.

Arsenic, är′sen-ik, *(n.)* آرسنیك arseniq; (صیچان اوتی) (suchan otou).

Arson, ärs′on, *(n.)* قوندافجیلق qoundaq-juluq; قصداً ایقاع حریق qasden îqâ-u harîq.

Art, ärt, *(n.)* صنعت san-at; *(pl.)* صنایع sanâyî′; *(skill)* هنر hüner; مهارت meharet; *(rules)* اصول ousôul; *(lit.)* آداب âdâb; **fine — s** صنایع نفیسه sanâyi′ nefîse; — **Art′ful**, (-′fōōl) *(a.)* صنعتلی san-atli; *(fig.)* ماهر mâhir; *(cunning)* قورناز qournaz; — **Art′fully**, *(ad.)* ماهرانه mâhirâne; — **Art′less**, *(a.)* عادی âdî; *(fig.)* صاف sâf.

Artery, är′tėr-i, *(n.) (ana.)* (شاه) طامار (shâh-) damar; *(lit.)* شریان shiryân; *(pl.)* شرایین sherâyîn; *(fig.)* طریق tarîq; جاده jadde; — **Arter′ial**, *(a.) (lit.)* شریانی shiryânî.

Artesian, är-tē′zhan, *(a.)* آرته‌زیه‌ن arte-ziyen; — **well** آرته‌زیه‌ن قویوسی arte-ziyen qouyousou.

Artichoke, är′ti-chōk, *(n.)* انگنار engi-nar; **Jerusalem** — *(lit.)* یر الماسی yer elmasu.

Article, ärt′i-kl, *(n.) (jud.)* ماده madde; *(pl.)* مواد mevâdd; *(things)* اشیا eshyâ; *(com.)* امتعه emti-a; *(composition)* مقاله maqâle; *(ana.)* مفصل mafsal; *(gram.)* حرف تعریف harfi tâ′rîf; *(pl. & mar.)* روله rola; طائفه دفتری tayfa defteri; *(v.a.)* ماده‌لره آییرمق maddelere ayur-maq; *(jud.)* ماده تصریح ا. madde tas-rîh et.; *(bind)* مقاوله یاپمق mouqâvele yapmaq; *(v.n.)* مشروط او. meshrôut ol.; ائتلاف ا. i′tilâf et.; —**s of associa-tion** شرکت مقاوله نامه‌سی shirket mou-qâvele-nâmesi; — **s of war** قانوننامهٔ عسکری qânôunnâmeyi askerî; — **Art′icled**, (-kld) *(a.)* ماده ماده madde madde; *(apprentice)* چراق churaq; معاون mou-âvin; — **with** (ك) یاننده ...(in-) yanunda; (ك) معاونی ...(in-) mou-âvini.

Articular, är-tik′ular, *(a.)* ...مفصل maf-sal...; مفصلی mafsalî.

Articulate, är-tik′ūl-āt, *(v.a.)* آیری تلفظ ا. ayru telaffouz et.; *(a.) (gram.)* منفصل mounfasul; *(ana.)* مفصللی mafsallu; — **ly** *(ad.)* آیری آیری ayru ayru; *(fig. & lit)* واضحاً vâzuhen.

Artifice, ärt′i-fis, *(n.)* هنر hüner; *(trick)* دسیسه desîse; — **Artific′ial**, (-fish′al) *(a.)* صنعی soun-î; *(fig.)* اویدیرمه ouy-dourma; **Artific′ially**, *(ad.)* صنعی اولارق soun-î olaraq.

Artillery, är-til′ėr-i, *(n.) (sci.)* طوپجیلق topjoulouq; *(pl.)* طوپلر toplar; طوپ top; *(service)* ...طوپجی topjou...; —**man** طوپجی topjou; — **officer** طوپجی ضابطی topjou zâbiti; **field** — ...صحرا طوپجی

sahrâ topjou... ; **heavy** — ...آغر طوپجى âr topjou... ; **light** — ...خفيف طوپجى hafîf topjou... **mountain**—...جبل طوپجى jebel topjou...

Artisan, ärt′i-zan, *(n.)* صنعتكار san-at-kyâr ; ايشجى ishji.

Artist, ärt′ist, *(n.)* آرتيست artist ; صنعتكار san-atkyâr;—**Artist′ical,-ly**,(-′ik-al, -li) *(a. & ad.)* صنعتكارانه san-atkyârâne.

Arya, ā′ri-a, *(n.pr.)* آريا âriya ; (ايران) (îrân), (هرات) (herat); —**A′ryan**, *(a.)* آرى ârî ; آريانى âriyânî ; — **language** آرى لسانى ârî lisânu ; *(pl.)* السنهٔ آريه el-sineyi âriye ; — **peoples** اقوام آريه aqvâmu âriye.

As, az, *(conj.)* كبى gibi... ; *(because)* ايچون ...ichün, دن ناشى ...den-nâshî;*(quantity)* قدر ...qadar ; *(while)* ايكن iken ; — **if**, كويا gyôuyâ...; —**for**, حقنده ...haqqunda ; (ئه) كلنجه ...(e-) gelinje ; — **from** دن اعتباراً den î′tibâren; تاريخندن ...târîhinden ; — **long** — دكجه ...dikje, دقجه ... duqja ; اولدقجه ... oldouqja ; — **it were** ديه‌لمكه diyelimki... ; اولسون ...olsoun ; بر نوع bir nevî′... ; —**much** اوقدر oqadar... ; عين aynu... ; —**soon**— نجه... inje, ...unja; (ى) متعاقب ...(i-)mü-te-âqib;—**well** ...كذا kezâ..., عين وجهله aynu-vejhile.

Ascend, as-send′, *(v.n.)* يوكسلمك yüxel-mek ; *(lit.)* صعود ا. sou-ôud et. ; *(time)* *(lit.)* رجوع ا. rüjôu′ et.; *(v.a.)* (اوزرينه) چيقمق(üzerine-)chuqmaq;—**Ascend′-ant**, *(a.)* يوكسلن yüxelen; *(phil.)* متصاعد mütesâ-ud ; *(ast.)* صاعد sâ-ud ; *(n.)* *(superiority)* فائقيت fâ-iqiyyet ; نفوذ nü-fôuz ; *(astrology)* ييلديز yulduz ; (طالع) (tâlî′) ; *(ancestor)* جد jedd;— **Ascend′-ency**, (-′en-si) *(n.)* فائقيت fâ-iqiyyet; حكم hükm, نفوذ nüfôuz.

Ascension, as-sen′shun, *(n.)* يوكسلمه yüxelme, *(lit.)* صعود sou-ôud ; *(rel.)* عروج ourôuj ; **right** — *(ast.)* مطالع ma-tâlî′ ; —**day** (كونى) معراج mî′râj (-gü-nü) ; *(lit.)* يوم عروج yevmi ourôuj.

Ascent, as-sent′, *(n.)* *(lit.)* صعود sou-ôud, يوكسليش yuxelish ; *(elevation)* ارتفاع irtifâ′; *(advance)* ترقى teraqqî ; *(slope)* تپه tepe, باير bayur ; **line of** — *(fig.)* نسب neseb.

Ascertain, as-sėr-tān′, *(v.a.)* تحقيق ا. tahqîq et.; تعيين ا. tâ′yîn et. ; — **As-certain′able**, *(a.)* آكلاشيلير anlashu-lur.

Ascetic, as-set′ik, *(a. & n.)* زاهد zâhid; منزوى münzevî ; *(fig.)* متعصب moute-assub ; — **Ascet′ixism**, (-′i-sizm) *(n.)* زهد zühd ; انزوا inzivâ.

Ascribe, a-skrīb′, *(v.a.)* عطف ا. atf et., حمل ا. haml et. ; — **Ascrīb′able**, *(a.)* عطف اولونه‌بيلير atf olounabilir.

Ash, ash, *(n.)* — **tree** (آغاجى) ديش بوداق dish boudaq (-âju) ; — **Ash′en**, *(a.)* (دن) ديش بوداق dish boudaq (-dan).

Ash, ash, *(n.)* كول kül ; — **bucket**, كول باقراجى kül baqraju ; —**hole**, كلخان külhan ; — **pan**, كوللك küllük ; — **Ashy**, *(a.)* كول كبى kül gibi; *(fig.)* صولوق solouq.

Ashamed, a-shāmd′, *(a.)* اوتانمش ou-tanmush ; محجوب mahjôub ; **to be** — اوتانمق outanmaq ; محجوب او. mah-jôub ol.

Ashes, ash′ez, *(n.pl.)* (لر) كول kül (-ler); *(lit.)* رماد rimâd; *(body)* جسد jesed; *(lit.)* بقاياى عظام baqâyâyi uzâm ; *(ruins)* انقاض enqâz ; خرابه harâbe ; **to lay in** — كول ا. kül et.; خراب ا. harâb et.

Ashore, a-shōr′, *(ad.)* ساحله sâhile ; *(on)* ساحلده sâhilde ; **to go** — قره‌يه چيقمق qa-raya chuqmaq ; **to be driven** — قره‌يه كيتمك qaraya gitmek ; اوطورمق otourmaq.

Asia, āzh′ya, *(n.pr.)* آسيا asya ; — **Mi-nor**, آناطولى anadolou; *(lit.)* آسياى صغرى asyâyi sôugrâ; —**Asiat′ic**, (-′ik) *(a.)* ...آسيا asya... ; *(lit.)* آسيائى asyâ-î ; *(flo-rid)* *(lit.)* مطنطن moutantan ; *(n.)* آسيالى asyalu.

Aside, a-sīd′, *(ad.)* بر طرفه bir tarafa ; *(on)* بر طرفده bir tarafda ; *(apart)* آيريجه ayrūja ; *(a.)* آيرى ayru, خصوصى hou-sôusî ; *(secret)* كيزلى gizli ; **to set** — بر طرفه براقمق bir tarafa buraqmaq; *(fig.)* اهمال ا. ihmâl et. ; *(dress)* چيقارمق chu-qarmaq ; *(jud.)* نقض ا. naqz et.; رفع ا. ref et.; **to turn** — چويرمك chevir-mek ; *(fig.)* اغفال ا. îgfâl et. ; **to stand** — بر طرفده طورمق bir tarafda dourmaq ; *(fig.)* كرى طورمق geri dourmaq.

Ask, ask. *(v.a.)* صورمق sormaq ; سؤال ا. sü-âl et, ; *(require)* ايسته‌مك istemek ; رجا ا. rijâ et. ; — **for** آرامق aramaq.

Askance, a-skans′, *(ad.)* (دن) يان yan (-dan); **to look** — يان باقمق yan baq-maq.

Askew, a-skū′, *(ad.)* یانه yana; مائلاً mâ-ilen; چارپیق charpuq.
Aslant, a-slant′, *(a. & ad.)* یان yan; مائل mâ-il.
Asleep, a-slēp′, *(ad.)* اویقوده ouyqouda.
Aslope, a-slōp′, *(ad.)* یاتیق yatuq; مائل mâ-il.
Asp, asp, *(n.)* ییلان yulan.
Asparagus, as-par′a-gus, *(n.)* آسپەرژ asperj; قوش قونماز qoush qonmaz.
Aspect, as′pekt *(n.)* منظره manzara; *(fig.)* حال hâl; *(ast. & fig.)* صفحه safha, *(pl.)* صفحات safhât.
Asperity, as-per′i-ti, *(n.)* سرتلك sertlik; *(fig.)* شدت shiddet.
Asperse, as-pērs′, *(v. a.)* افترا ا. iftirâ et.; بهتان ا. bühtân et.; — **Asper′-sion**, (-′shun) *(n.)* افترا iftirâ.
Asphalt, as-falt′, *(n.)* آسفالت asfalt.
Asphyxia, as-fik′si-a, *(n.)* احتناق ihti-nâq; *(lit.)* انقطاع تنفس inqutâ-u teneffüs; —**Asphyx′iate**, (-āt), *(v.a.)* احناق ا. ih-nâq et.; بوغمق bōmaq; —**Asphyx′iant**, *(n.)* مخنق (ماده) mouhniq (-madde).
Aspic, as′pik, *(n.)* آسپیق aspik, (صالچه) (salcha).
Aspirant, as-pīr′ant, *(n.)* طالب tâlib; نامزد nâmzed.
Aspirate, as′pir-āt, *(v. n.)* تنفس ا. te-neffüs et.; چکمك chekmek; *(v. a.)* *(gram.)* بوغازدن تلفظ ا. boghazdan te-laffouz et.; — **Aspirā′tion**, (-′shun) *(n.)* ایچری چکمه icheri chekme, مص mass; *(gram.)* بوغازدن تلفظ boghazdan telaffouz; *(fig.)* امل emel; *(pl.)* آمال âmâl; — **Aspirā′tor**, (-′tur) *(n.)* *(med.)* آسپیراتور aspirateur; (مخلیه) (mouhalliye).
Aspire, as-pīr′ *(v.a.)* آرزو ا. arzôu et.; *(lit.)* خواهشکر او. hâhishger ol.; — **Aspīr′ing**, *(a.)* ایستکلی istekli; *(lit.)* حریص harîs; *(mach.)* چکیجی chekiji; *(n.)* امل emel.
Ass, as, *(n.)* (اشك) (eshek), مرکب mer-keb; — **driver**, اشکجی eshekji.
Assail, as-sāl′, *(v.a.)* تجاوز ا. tejâvüz et.; — **Assail′ant**, *(n.)* متجاوز mütejâviz; خصم hasm.
Assassin, as-as′in, *(n.)* قاتل qâtil, جانی jânî; — **Assas′sinate**, (-āt) *(v.a.)* قتل ا. qatl et.; اولدیرمك euldürmek; — **Assassinā′tion**, (-′shun) *(n.)* قتل qatl; *(fig.)* جنایت jinâyet.

Assault, as-sawlt′, *(v.a.)* هجوم ا. hü-jôum et.; *(jud.)* تعرض ا. te-arrouz et.; — **Assault′er**, *(n.)* مهاجم mühâjim; متعرض müte-arruz.
Assay, as-sā′, *(n.)* تجربه tejrübe; *(gold)* عیار ayâr; *(drink)* چاشنی cheshni; *(v.a.)* تجربه ا. tejrübe et.; **mark of** — عیار ayâr, تمغا damga.
Assemble, as-sem′bl, *(v.n.)* طوپلانمق toplanmaq, اجتماع ا. ijtimâ′ et.; *(v. a.)* طوپلامق toplamaq; *(fig.)* دعوت ا. dâ′vet et.; — **Assem′blage**, (-āj) *(n.)* طاقم taqum; هیئت hey-et.
Assembly, as-sem′bli, *(n.)* مجلس mejlis; *(act)* اجتماع ijtimâ′; *(mil.)* تجمع tejem-mou′; —**room**, اجتماع صالونی ijtimâ′ sa-lonou; (مجلس (اوطهسی mejlis (-odasu); **general** — مجلس عمومی mejlisi oumôu-mî; **National** — مجلس ملی mejlisi millî; **Grand National — of Turkey** تورکیه بویوك ملت مجلسی türkiya beuyük millet mejlisi.
Assent, as-sent′, *(v.n.)* قبول ا. qabôul et.; راضی او. râzu ol.; *(n.)* رضا ruzâ, موافقت mouvâfaqat; —**Assent′ingly**, *(ad.)* *(lit.)* موافقتکارانه mouvâfaqat-kyârâne.
Assert, as-sērt′, *(v.a.)* ادعا ا. iddâ et.; *(affirm)* *(lit.)* تأیید ا. te′yîd et.; — **Asser′tion**, (-′shun) *(n.)* ادعا iddâ; تأیید te′yîd; *(evidence)* افاده ifâde; — **Assert′ive**, (-t′iv) *(a.)* *(lit.)* تأییدی te′-yîdî; *(positive)* مثبت müsbet.
Assess, as-ses′, *(v.a.)* تخمین ا. tahmîn et.; تقدیر ا. taqdîr et.; *(tax)* (رسوم) طرح ا. (rüsôum-) tarh et.; — **Assess′-able**, *(a.)* *(tax)* ویرگیه تابع vergiye tâbi′; — **Assess′ment**, *(n.)* ویرگی vergi; *(act.)* تخمین tahmîn; تقدیر taq-dîr; — **Assess′or**, (-′ur) *(n.)* مخمن mouhammin; *(jud.)* مشاور (اعضا) mü-shâvir (-â′zâ).
Assets, as′sets, *(n.pl.)* اموال emvâl; ثروت servet; *(fin.)* مطلوبات matlôubât; — **and liabilities** مطلوبات و دیون matlôubât ve düyôun; آلهجق ویرهجك alajaq ve-rejek.
Asseveration, as-sev-ēr-ā′shun *(n.)* عهد ahd; تأمین te′mîn.
Assiduity, as-sid-ū′i-ti, *(n.)* غیرت gay-ret; *(lit.)* اقدام iqdâm; — **Assid′uous**, (-′u-us) *(a.)* چالیشقان chalushgan; *(lit.)* مقدم mouqdim; — **ly**, *(ad.)* غیرتله

gayretle ; *(lit.)* مقدمانه mouqdimâne.

Assign, as-sīn′, *(v.a.)* تخصيص ا. tahsîs et. ; تعيين ا. tâ′yîn et. ; *(refer)* حواله ا. havâle et. ; *(jud.)* اثبات ا. isbât et. ; — **over** ترك ا. terk et.; نقل ا. naql et.; *(n.)* خلف halef; *(lit.)* مفروغ (له) mefroûg (-leh) ; — **Assign′able**, *(a.) (lit.)* قابل تخصيص qâbili tahsîs ; — **Assign′ed**, (-sīn′d) *(a.)* معين mou-ayyen ; *(lit.)* مخصص mouhassas ; — **Assignee**, (as-sin-ē′) *(n.) (jud.)* وكيل (مرخص) vekîl (-mourahhas) ; (*bankruptcy*) سنديق sindiq ; — **Assign′ment**, *(v.) (act.)* تخصيص tahsis; تعيين tâ′yîn; *(fin.)* حواله havâle ; پوليچه policha ; *(document)* وثيقه vesîqa; — **Assign′or**, (-′ur) *(v.)* تخصيص ايدن tahsîs eden ; *(jud.)* فارغ fârig ; *(fin.)* حواله ويرن havâle veren ; (مرسل) (mürsil).

Assimilate, as-sim′il-āt, *(v.a.) (lit.)* تمثيل ا. temsîl et. ; *(v.n.) (lit.)* تمثل ا. temessül et. ; — **Assimilā′tion**, (-′shun) *(v.)* تمثل temessül ; *(act.)* تمثيل temsîl ; — **Assim′ilātive**, (-tiv) *(a.)* تمثيلى temsîlî; ممثل mümessil; *(tending)* قابل تمثل qâbili temessül.

Assist, as-sist′, *(v.a.)* ياردم ا. yardum et.; *(v.n.)* (حاضر) بولونمق (hazur-) bouloun-maq; —**Assist′ance**, (-′ans) *(v.)* ياردم yardum; معاونت mou-âvenet; — **Assist′ant**, *(v.)* معاون mou-âvin ;—«**secretary**» «كاتب» معاونى «kyâtib» mou-âvini; —«**engine**» «ماكنه» ياردیجی yardumju «makine».

Assize, as-sīz′, *(n.)* نرخ narh ; *(pl.)* محكمه (موقوت) (mevqôut-) mahkeme ; *(session)* اجتماع ijtimâ′; *(v.a.)* نرخ قويمق narh qomaq ; *(fig.)* تقدير ا. taqdîr et. ; — **Assīz′er** *(v.)* بلديه مفتشى belediye müfettishi.

Associate, as-sō′shi-āt, *(v.a.)* تشريك ا. teshrîk et. ; *(v.n.)* اشتراك ا. ishtirâk et. ;*(n. & a.)* شريك sherîk ; رفيق refîq ; — **Asso′ciable**, *(a.)* مونس mônnis ; نازك nâzik ; — **Asso′ciāted**, (td) *(a.)* مشترك müshterek ; *(lit. & pol.)* مشارك müshârik; **The Allied and— Powers** *(lit.)* دول متفقه ومشاركه düveli müttefiqa ve müshârike ; — **Associā′tion**, (-′shun) *(n.)* جمعيت jem-iyyet; *(act.)* اشتراك ishtirâk, مشاركت müshâreket; *(phil.)* تداعى tedâ-î ; — **of ideas** *(lit.)* تداعىٔ افكار tedâ-î′ efkyâr ; *(contiguity)* تمادى temâdî ; رابطه râbuta.

Assonance, as′son-ans, *(lit.)* قافيه qâfiye ; *(fig.)* آهنك âhenk ; — **As′sonant** *(a.)* مقفا mouqaffâ ; آهنكلى âhenkli.

Assort, as-sort′, *(v.a.)* آييرمق ayurmaq, *(lit.)* تصنيف ا. tasnîf et. ; *(com.)* چشيد ياپمق cheshid yapmaq ; *(v.n.)* اويمق ouymaq ; *(lit.)* تطابق ا. tetâbouq et. ; — **Assort′ed**, (t′d) *(a.)* چشيدلى cheshidli; — **Assort′ment** *(n.) (act.)* تصنيف tasnîf ; *(variety)* چشيد cheshid ; انواع envâ′.

Assuage, as-swāj′, *(a.a.)* تسكين ا. teskîn et., تخفيف ا. tahfîf et.; *(v.n.)* خفيفلمك hafiflemek ; — **Assuāge′ment** *(n.)* خفيفلمه hafifleme ; سكونت sükyôunet ; — **Assuāg′ing**, (j′ing) *(a.)* مسكن müsekkin.

Assume, as-sūm′, *(v.a.)* فرض ا. farz et.; *(undertake)* درعهده ا. der ouhde et.; باشلامق bashlamaq ; *(v.n.)* ادعا ا. iddâ et.; قالقيشمق (ئه) ...(e-) qalqushmaq ; — **Assūm′able** *(a.)* فرض اولونه بيلير farzolounabilir ; — **Assūmed′**, (-sūmd′) *(a.)* مفروض mefrôuz ; *(fig.)* موهوم mevhôum ;—**Assūm′ing**, *(a.)* عظمتلى azametli ; كستاخ küstâh — **that**... فرض ايدهلم كه farz edelimki... ;— **Assūm′ingly**, *(ad.)* عظمتله azametle.

Assumption, as-sum′shun, *(n.)* فرضيه farazuyye ; *(act.)* فرض farz ; *(fig.)* قبول qabôul ; *(log.)* صغرى sougrâ ; *(rel.)* آسومپسيون asompsiyon; معراج (مريم) mî′râj (-meryem) ; — **Assump′tive**, (-′tiv) *(a.)* مفروض mefrôuz.

Assure, a·shōōr′, *(v.a.)* تأمين ا. te′mîn et.; *(insure)* سيغورطه ا. sigorta et. ; — **Assūr′ance**, (-′ans) *(n.)* تأمينات te′mînât ; سيغورطه sigorta ; — **Assūred′**, (rd′) *(a.)* امين emîn; سيغورطهلى sigortalu ; — **you may rest** — امين اوله بيليرسكز emîn olabilirsiniz ; اعتماد ايده بيليرسكز î′timâd edebilirsiniz.

Assyria, as-sir′i-a, *(n.pr.)* آثوريه âsôurya ; — **Assyr′ian**, *(a. & n.)* آثورى âsôurî ; *(language)* آثورى لسانى âsôurî lisânu, آثوريجه âsôurîje.

Aster, as′tėr, *(n)* ييلديز چيچكى yulduz chicheyi, (پات) (pat).

Asterisk, as′tėr-isk, *(n.)* ييلديز (اشارتى) yulduz (-ishâreti).

Astern, a-stėrn′, *(ad.) (mar.)* كريه geriye ; (طورنستان) (tornistan).

Asteroid, as′tėr-oid, *(n.)* شبه سياره shibhi seyyâre ; كوچوك سياره küchük

seyyâre; *(pl. & lit.)* سیارات صغیره sey-yârâtu saguîre.

Asthma, asth'ma, *(n.)* نفس طارلغی nefes darlugh.

Astigmatism, a-stig'ma-tizm, *(n.)* آستیغماتیزم astigmatîzm; — **Astigmat'ic**, (-'ik) *(a.)* آستیغماتیق astigmatiq.

Astir, a-stir', *(ad.)* حرکتده hareketde; *(fig.)* آیاقده ayaqda; *(bed)* قالقمش qalqmush.

Astonish, as-ton'ish, *(v.a.)* حیرت ویرمك hayret vermek; شاشیرتمق shashurt-maq; — **Aston'ished**, (-shd) *(a.)* شاشمش shashmush; *(lit.)* متحیر mütehayyir; **to be** — حیرت ا. hayret et.; شاشمق shashmaq; — **Aston'ishing**, *(a.)* شاشیله‌جق shashulajaq; حیرت ویریجی hayret veriji; — **Aston'ishingly**, *(ad.)* شاشیله‌جق درجه‌ده shashulajaq derejede; شایان حیرت درجه‌ده shâyânu hayret derejede; — **Aston'ishment**, *(n.)* حیرت hayret.

Astound, as-townd', *(v.a.)* شاشیرتمق shashurtmaq; *(lit.)* متحیر ا. mütehayyir et.; — **Astound'ing**, *(a.)* شاشیله‌جق shashulajaq; *(lit.)* شایان حیرت shâyânu hayret.

Astraddle, a-strad'dl, *(ad.)* آپیشمش apushmush; — **of** اوزرنده ...üzerinde; (ه) ...(e-) بینمش binmish.

Astrakhan, as'tra-kan, *(n. & a.)* آستراغان asturagan.

Astral, as'tral, *(a.) (lit.)* کوکبی kevkebî; نجومی nüjôumî; *(full)* ییلدیزلی yulduzlu; — **body**, خیالت hayâlet; *(pl.)* ارواح ervâh.

Astray, a-strā', *(ad.)* صاپمش sapmush; آواره âvâre; **to go** — یولدن صاپمق yoldan sapmaq; *(fig.)* آواره او. âvâre ol.

Astride, a-strīd', *(ad.)* آپیشمش apush-mush; اوزرنده ...üzerinde.

Astringe, as-trinj', *(v.a.)* صیقمق suq-maq; صیقیشدیرمق suqushdurmaq; *(med.)* قبض ا. qabz et.; — **Astrin'gent**, (-'jent) *(a. & n.)* قابض qâbuz; *(fig.)* سرت sert; — **Astrin'gency**, (-'jen-si) *(n.) (lit.)* تقبض teqabbouz; تقلص teqallous; *(fig.)* سرتلك sertlik.

Astrology, as-trol'o-ji, *(n.)* رمل reml; علم نجوم ilmi nüjôum; — **Astrol'oger**, (-jer) *(n.)* رمال remmâl; — **Astrolog'ic**, (-loj'ik) *(a.)* رملی remlî; علم نجوم... ilmi nüjôum....

Astronomy, as-tron'om-i, *(n.)* (علم) هیئت (-ilmi) hey-et; فلکیات felekiyyât; **Nautical** — هیئت بحریه hey-eti bahriyye; — **Astron'omer**, *(n.)* هیئتشناس heyet-shinâs; — **Astronom'ical**, (-'ik-al) *(a.)* فلکی felekî; هیئی hey-î; ...هیئت hey-et...; — **time** وقت هیئت vaqti hey-et; — **Astronom'ically**, *(ad.) (lit.)* بالهیئه bilhey-e; علم هیئتجه ilmi hey-etje.

Astute, ast-ūt', *(a.)* کیرکین girgin; ذکی zekî.

Asunder, a-sun'der, *(ad.)* آیری ayru; پارچه‌لانمش parchalanmush; **to go** — پارچه‌لانمق parchalanmaq; قوپمق qop-maq; **to take** — پارچه‌لامق parchala-maq.

Asylum, a-sīl'um, *(n.)* دارالعجزه dârül-ajeze; *(fig.)* ملجأ melje', **lunatic** — تیمارخانه tumar-hâne; *(lit.)* بیمارخانه bî-mâr-hâne.

At, at, *(prep.)* ده ...de; اوزرنده ...üzerin-de; ه ...e.

Atavism, at'av-izm, *(n.) (lit.)* اصلنه رجوع asluna rüjôu'; آتایه چکمه ataya chekme; تکرر tekerrür; *(med.)* (توارث) (tevârüs)

Ataraxia, at-a-raks'i-a, *(n.)* تام لاقیدی tam lâqaydî; قایغوسزلق qaygousuzluq.

A'theism, ā'the-izm, *(n.)* انکار الالهی al-lâhu inkyâr; *(fig.)* دینسزلك dînsizlik; — **A'theist**, *(n.)* منکر (بالله) münkir (-billâh); *(fig.)* دینسز dînsiz.

Athens, ath'enz, *(n.pr.)* آتینه atine; — **Athē'nian**, *(a.)* ...آتینه atine...; *(n.)* آتینه‌لی atineli.

Athlete, ath'lēt, *(n.)* آتلت atlet; سپورجی sporjou; *(fig.)* قوتلی (آدم) qouvvetli; (-adam); — **Athlet'ic**, (-'ik) *(a.)* آتلتیق atletiq; ...کورش güresh...; ...سپور spor...; — **Athlet'ics**, (-'iks) *(n.)* آتلتیق atletiq; کورش güresh; سپور spor, ادمان idman; — **Athlet'icism**, (-sizm) *(n.)* آتلتیزم atletîzm; سپور spor; ادمانجیلق idmanjuluq.

Athos, a'thos, *(n.pr.)* **Mount** — آینارز aynaroz.

Athwart, a-thwawrt', *(ad.)* چاپراز cha-praz, آیقیری ayquru.

Atlantic, at-lan'tik, *(n. & a.)* آتلانتیق atlantiq — **Ocean**; *(lit.)* بحر محیط اطلاسی bahri mouhîti atlâsî.

Atlas, at'las, *(n.) (geog.)* اطلس atlaz; *(silk)* اطلس atlaz; (جانفس) (janfes); *(poet.)* دیبا dîbâ.

Athmosphere, at′mo-sfēr, *(n.)* هوا (جو) (jevvi-) havâ; هوای نسیمی havâyi nesîmî; *(fig.)* محیط mouhît; *(sci.)* آتموسفر atmosfer; — **Atmospher′ic,** (-fer′ik) *(a.)* هوائی havâ-î; *(lit.)* جوی jevvî; *(sci.)* تضییق هوا... tazyîqu havâ...; — «**hammer**» «تضییق هوا «چکیجی tazyîqu havâ «chekiji».

Atom, at′om, *(n.)* آتوم atom; *(lit.)* جزؤ فرد jüz-ü ferd; *(fig.)* ذره zerre; — **Atom′ic,** (-′ik) *(a.)* آتوم... atom..., *(lit.)* ذروی zerrevî; — **theory** آتوم نظریه‌سی atom nazariyyesi; — **Atomic′ity,** (-is′i-ti) *(n.)* قابلیت امتزاجیه qâbiliyyeti imtizâjiyye; — **At′omism,** (-izm) *(n.)* آتومیزم atomîzm; (عالمك ذراتدن تشکلی) (âlemin zerrâtdan teshekkülü); — **At′omizer,** *(n.)* توز ماکنه‌سی toz makinesi; (طحنیه جهازی) (tahniyye jihâzu).

Atone, at-ōn′ *(v.)* *(rel.)* کفارت ا. kefâret et.; — **for** (ئی) اوده‌مك ...(i-) uedemek; *(lit.)* (ئی) تلافی ا. ...(i-) telâfî et.; — **Atone′ment,** *(n.)* کفارت kefâret; *(fig.)* ائتلاف i′tilâf; باریشمه barushma; — **for** بدل bedel, تعویضات tâ′vîzât.

Atony, at′on-i, *(n.)* *(med.)* ضعف zâ′f, درمانسزلق dermânsuzluq; — **At′onic,** (-ik) *(a.)* قوتسز qouvvetsiz.

Atrocious, a-trō′shus, *(a.)* غدار gaddâr, شنیع shenî′; — **ly,** *(ad.)* ظالمانه zâlimâne, غدارانه gaddârâne; — **Atroc′ity,** (-s′i-ti) *(n.)* غدارلق gaddârluq, *(lit.)* شناعت shenâ-at; *(pl.)* مظالم mezâlim.

Atrophy, a′trof-i, *(n.)* ضعف zâ′f; لاغرلق lâgarluq.

Attach, at-tach′, *(v.a.)* ربط ا. rabt et.; علاوه ا. ilâve et.; *(pers.)* ترفیق ا. terfîq et.; *(jud.)* حجز ا. hajz et.; — **Attached′,** (-tachd′) *(a.)* مربوط merbôut; — **Attach′ment,** *(n.)* رابطه râbuta; *(fig.)* مربوطیت merbôutuyyet, علاقه alâqa; *(jud.)* حجز hajz; مصادره mousâdere.

Attaché, a-ta′shā, *(n.)* آتاشه atashe; **commercial** — تجارت آتاشه‌سی tijâret atashesi; **military** — آتاشه میلیتر atashe militer; **naval** — آتاشه ناوال atashe naval.

Attack, at-tak′, *(n.)* هجوم hüjôum; تجاوز tejâvüz; *(v.a.)* هجوم ا. hüjôum et.; *(med.)* عارض او. âruz ol.

Attain, at-tān′, *(v.a.)* الده ا. elde et.; *(lit.)* استحصال ا. istihsâl et.; *(v.n.)* یتیشمك yetishmek; واصل او. vâsul ol.; — **Attain′able,** *(a.)* الده ایدیلیر elde edilir; یتیشیلیر yetishilir; — **Attain′ment,** *(n.)* *(act.)* استحصال istihsâl; وصول vousôul; *(pl. & lit.)* مکتسبات müktesebât.

Attainder, at-tān′dėr, *(n.)* لکه leke; *(jud.)* (حقوق) اسقاط isqat (-houqôuq).

Attaint, at-tānt′, *(v.a.)* *(jud.)* محکوم ا. mahkyôum et.; اسقاط ا. isqât et.; *(fig.)* لکه‌لمك lekelemek.

Attar, at′ar, *(v.)* عطر utr; (یاغ) (yâ); — **of roses** گل یاغی gül yâ.

Attempt, at-temt′, *(v.)* تشبث teshebbüs; *(v.a.)* تشبث ا. teshebbüs et.; (ئه) قالقیشمق ...(e-) qalqushmaq.

Attend, at-tend′, *(v.)* (حاضر) بولونمق (hazur-) bouloumaq; کلمك gelmek; *(accompany)* رفاقت ا. refâqat et.; *(service)* باقمق baqmaq; خدمت ا. hidmet et.; *(attention)* دقت ا. diqqat et.; *(lit.)* اهتمام ا. ihtimâm et.; — **Attend′ance,** (-′ans) *(n.)* خدمت hidmet; رفاقت refâqat; *(waiting)* انتظار intizâr; — **upon** زیارت ziyâret; *(be present)* (حاضر) بولونمه (hazur-) bouloumma; *(pl.)* معیت ma-uyyet; رفقا rüfeqâ; **medical** — تداوی tedâvî; ویزیته vizita; **to be in** — وظیفه‌ده بولونمق vazîfede bouloumaq; خدمتده بولونمق hidmetde bouloumaq; — **book** دوام دفتری devâm defteri; **hours of** — ایش باشی زمانی ish bashu zemânu; وظیفه زمانی vazîfe zemânu; — **Attend′ant,** *(a. & n.)* رفیق refîq; *(servant)* خدمتجی hizmetji; *(pl.)* معیت ma-uyyet; *(fig. & lit.)* مترافق müterâfuq.

Attention, at-ten′shun, *(n.)* دقت diqqat; *(lit.)* اهتمام ihtimâm; *(civility)* نزاکت nezâket; **to pay** — دقت ا. diqqat et.; **to call** — **to** (ئه) نظر دقتی جلب ا. ...(e-) nazaru diqqati jelb et.; اخطار ا. ihtâr et; — **Attent′ive,** (t′iv) *(a.)* دقتلی diqqatli; *(fig.)* نازك nâzik; — **Attent′ively,** *(ad.)* دقتله diqqatle; *(lit.)* اهتمامله ihtimâmla.

Attenuate, at-ten′ū-āt, *(v.a.)* خفیفلتمك hafifletmek; *(v.n.)* خفیفله‌مك hafiflemek; آزالمق azalmaq; *(a.)* خفیف (له‌مش) hafif (-lemish); — **Atten′ūant,** *(n.)* مخفف mouhaffif; — **Attenūā′tion,** (-′shun) تخفیف tahfîf; آزالمه azalma.

Attest, at-test′, (*v.a.*) تصديق ا. tasdîq et.; *(n.) (written)* وثيقه vesîqa; تصديقنامه tasdîqnâme;—**Attestā′tion**, (-′shun) *(n.)* تصديق tasdîq; شهادت shehâdet; *(mil.)* يمين yemin; تحليف tahlîf; — **Attest′er**, *(n.)* تصديق ايدن tasdîq eden; شاهد shâhid.

Attic, at′ik, *(a.) (lit.)* فصيح fasîh; ظريف zarîf; *(n.)* چاتى آرەسى chatu arasu.

Attire, at-tīr′, *(n.)* قيافت quyâfet, زينت zînet; *(v.a.)* ترتيب ا. tertîb et.; تزيين ا. tezyîn et.

Attitude, at′ti-tūd, *(n.)* طور tavr, حركت hareket; *(condition)* وضعيت vazuyyet.

Attorney, at-tur′ni, *(n.)* وكيل vekîl; *(jud.)* مدعئ عمومى müdde-î′ oumômûmî; — **general** باش مدعئ عمومى bash müdde-î′ omômumî; **power of** — وكالتنامه vekyâletnâme; —**Attor′neyship** *(n.)* وكالت vekyâlet; *(jud.)* مدعئ عموميلك müdde-î′ oumômûmîlik.

Attract, at-trakt′, *(v. a.)* جذب ا. jezb et.; *(fig.)* جلب ا. jelb et.; — **Attractabil′ity**, (-′i-ti) *(n.)* چكيلمه chekilme; —**Attrac′tion**, (-′shun) *(n.)* جاذبه jâzîbe;—**Attract′ive**, (tiv) *(a.)* جاذب jâzib; — **Attract′ively**, *(ad.)* جاذبه ايله jâzibeyle; جاذب صورتده jâzib sôuretde;

Attribute, at-trib′ūt, *(v a.)* عطف ا. atf et.; حمل ا. haml et.; *(n.)* صفت sufat, *(pl.)* اوصاف evsâf; *(phil.)* مسند mesned; *(gram.)* خبر haber; — **Attribū′tion**, (-′shun) *(n.) (act.)* عطف atf; *(quality)* صفت sufat; *(fig.)* صلاحيت salâhiyyet; — **Attrib′utive**, (tiv) *(a.) (lit.)* عطفى atfî; وصفى vasfî; *(n.)* صفت sufat.

Attrition, at-tri′shun, *(n.)* آشينمه ashunma; *(med.)* بره bere; *(rel.)* ندامت nedâmet.

Attune, at-tūn′, *(v.a.)* آقورد ا. aqord et.; *(fig.)* آهنك ويرمك âhenk vermek, تأليف ا. te′lîf et.

Aubergine, o′ber-jēn, *(n.)* پاطليجان patlujan.

Auburn, aw′burn, *(a.)* قومرال qoumral.

Auction, awk′shun, *(n.)* مزاد mezad; مزايده müzâyede; **public** — عمومى مزاد oumômûmî mezad; *(lit.)* مزايدهٔ علنيه müzâyedeyi aleniyye; — **Auctioneer′**, (-ēr′)*(n.)* دلال tellal; مزاد مامورى mezad me′mourou; منادى münâdî.

Audacious, aw-dā′shus, *(a.)* كستاخ küstâh; جرأتكار jür-etkyâr; — **ly**, *(ad.)* كستاخانه küstâhâne; —**Audacity**, (aw-das′i-ti) *(n.)* جرأت jür-et; كستاخلق küstâhluq.

Audible, awd′i-bl, *(a.)*. ايشيديلير ishidilir; *(fig.)* واضح vâzuh; — **Aud′ibly**, *(ad.)* خيزلى huzlu; ايشيديلهجك صورتده ishidilejek sôuretde; — **ness**, *(n.)* ايشيدلمه ishidilme; *(lit.)* وضوح vouzôuh.

Audience, awd′i-ens, *(n.) (jud.)* استماع istimâ′; *(interview)* ملاقات mülâqât; *(king′s)* حضوره قبول houzôura qabôul; *(pl.)* حاضرون hâzurôun, سامعين sâmi-în; **to have an** — (حضوره) قبول اولونمق (houzôura-) qabôul olounmaq; ملاقات ا. mülâqât et

Audit, awd′it, *(n.)* حساب hesâb; *(act.)* تدقيق حسابات tedqîqi hesâbât; *(v.a.)* (حساباتى)تدقيق ا. (hesâbâtu-) tedqîq et.; — **office**, تدقيق محاسبات (دائرەسى) tedqîqi mouhâsebât (-dâ-iresi); *(railway)* قونترول قلمى qontrol qalemi; — **Aud′itor**, (-ur) *(n.)* حساب مفتشى hesâb müfettishi; *(railway)* سرمفتش ser müfettish; *(hearer)* سامع sâmî′; — **Auditor′ium**, *(n.)* سامعين محلى sâmi-în mahalli, صالون salon; *(monastery)* قبول اوطەسى qabôul odasu; — **Aud′itory** (-o-ri) *(n.) (ana.)* ...قولاق qoulaq..., *(lit.)* سمعى sem-î; *(pl.)* سامعين sâmi-în; *(room)* صالون salon; قونفرانس صالونى qonfrans salonou.

Auger, aw′gėr, *(n.)* بورغو bourgou; مثقب misqab.

Aught, awt, *(n)* شى shey; **for** —**I know** ... بنم بيلديكم (شى) benim bildîym (-shey)...

Augment, awg-ment′, (*v.a.*) آرتيرمق arturmaq, *(lit.)* تزييد ا. tezyîd et.; زيادەلشمك ziyâdeleshmek: *(n.)* فضله fazla; *(gram.)* زائده zâ-ide; — **Augmentā′tion**, (-′shun) *(n.)* ضم zamm; *(act)* تزايد tezâyüd; —**Augment′ative**, (-tiv) *(a.) (lit.)* تزييدى tezyîdî; زائد zâ-id; *(n.) (gram.)* (ادات) مبالغه (edâtu-) mübâlaga.

Augur, aw′gur, *(n.)* اوغور oughour; *(lit.)* فال fâl; *(v. n.)* يورمق yormaq, *(lit.)* تفأل ا. tefe′ül et.; — **Au′gury**, (-i) *(n.)* تفأل tefe′ül · *(omen)* علامت alâmet, دليل delîl; *(lit.)* فال fâl; **good** — فال خير fâli hayr.

August, aw′gust, *(n.)* آغستوس aghoustos.

August, aw-gust', *(a.)* *(lit.)* مبجل mü-bejjel, محترم mouhterem; مقدس mou-qaddes.
Aunt, änt, *(n.)* خاله hala; *(mother's)* تيزه teyze.
Aureola, awr-ē'o-la, *(n.)* *(lit.)* هاله hâle; نور nôur.
Auricle, awr'i-kl, *(n.)* قولاق ممه‌سى qou-laq memesi; — **Auric'ular**, (-ik'u-lar)*(a.)*...قولاق qoulaq..., *(lit.)* اذنى üznî; *(fig.)* قولاقدن qoulaqdan; شفاهى shi-fâhî; — « **assurance** » « تأمينات » شفاهى shifâhî «te'mînât»; — **Auric'ularly**, *(ad.)* ايشيده‌رك ishiderek; *(fig.)* قولاغنه qoulâna; كيزليجه gizlije.
Auriferous, awr-if'ėr-us, *(a.)* آلتونلى altunlu, *(lit.)* ذهبى zehebî.
Aurora, aw-rō'ra, *(n.)* فجر fejr; — **borealis**, (-bō-rē-ā'lis), فجر شمالى fejri shimâlî.
Auscultation, aws-kult-ā'shun, *(n.)* خسته‌يى دينلكمه (hastayu-) dinleme; اصغا usgâ.
Auspice, aw'spis, *(n.)* فال fâl; *(pl.)* علائم alâ-im; *(protection)* حمايه (معنويه) himâye (-i-mâ'neviyye); *(condition)* احوال ahvâl; شرائط sherâ-it; **under the — s of** (ك)...حمايه‌سنده ...(in-) himâye-sinde; **under favourable—** مساعد شرائط داخلنده müsâ-id sherâ-it dâhulinde; خيرلى علائمه hayurlu alâ-imle; — **Auspi'cious**, (-'sh-us) *(a.)* خيرلى ha-yurlu; مسعود mes-ôud; *(lit.)* متيمن mü-teyemmin; — **Auspi'ciously**, *(ad.)* خيرله hayurla; مساعد صورتده müsâ-id sôuretde.
Austere, aws-tēr'. *(a.)* سرت sert; آجى aju; *(fig.)* شدتلى shiddetli; *(fanatical)* متعصب müte-assub; — **ly**, *(ad.)* شدتله shiddetle; — **Auste'rity**, (-ste'r-i-ti) *(n.)* سرتلك sertlik; *(fig.)* شدت shid-det; *(rel.)* امساك imsâk; تعصب te-as-soub.
Austral, aws'tral. *(a.)* جنوبى jenôubî.
Australia, aws-trā'li-a. *(n.pr.)* آوسترالیا avousturalya; — **Austrā'lian**, *(a.)* ...آوسترالیا avousturalya...; *(n.)* آوسترالیالى avousturalyalu.
Austria, aws'tri-a, *(n.pr.)* آوستريا avous-turya; — **Aus'trian**, *(a.)* ...آوستريا avousturya...; (نمسه) (nemse); *(n.)* آوستريالى avousturyalu; (نمسه‌لى) (nem-seli).

Authentic, aw-thent'ik, *(a.)* طوغرى dōrou; *(lit.)* موثوق mevsôuq; — **Au-thent'ically**, *(ad.)* موثوقاً mevsôuqan; — **Authent'icate**, (-'i-kāt) *(v.a.)* تصديق ا. tasdîq et.; *(lit.)* تأييد ا. te'yîd et.; توثيق ا. tevsîq et.;—**Authenticā'-tion**, (-'shun) *(n.)* تصديق tasdîq; تأييد te'yîd; — **Authentic'ity**, (-s'i-ti) *(n.)* طوغريلق dōroulouq; *(lit.)* صحت suh-hat, موثوقيت mevsôuqiyyet.
Author, awth'or, *(n.)* محرر mouharrir; *(lit.)* مؤلف mü-ellif; *(doer)* فاعل fâ-il; *(fig.)* مسبب müsebbib; — **Auth'oress** *(n.)* محرره mouharrire; *(lit.)* مؤلفه mü-ellife; — **Authorizā'-tion**, (-'shun) *(n.)* مساعده müsâde; مأذونيت me'zôuniyyet; — **Auth'o-rize**, (-īz) *(v.a.)* مساعده ا. müsâde et.; مأذونيت ويرمك me'zôuniyyet ver-mek; — **Auth'orship**, *(n.)* محررلك mouharrirlik; مؤلفلك mü-elliflik.
Authority, awth-or'it-i, *(n.)* صلاحيت salâhiyyet; — **over** حكم hükm; نفوذ nüfôuz; *(phil.)* ولايت vilâyet: *(oppres-sing)* سلطه salta; *(permission.)* مساعده müsâde; *(pers.)* صلاحيتدار ذات salâhiy-yetdâr zât; *(learned)* *(lit.)* متبحر mü-tebahhir; *(pl.)* مأمورين me'môurîn; مقامات maqâmât; **on good —** پك موثوق pek mevsôuq — **Author'itative**, (-tiv) *(a.)* صلاحيتدار salâhiyyetdâr; — **Author'itātivly**, *(ad.)* صلاحيتله salâ-hiyyetle; *(dictatorially)* آمرانه âmirâne.
Autobiography, aw-to-bī-og'raf-i, *(n.)* ترجمهٔ حال terjümeyi hâl; خاطرات hâtu-rât.
Autocrat, aw'to-krat, *(n.)* مستبد müs-tebid; — **Autoc'racy**, (-'ra-si) *(n.)* استبداد istibdâd; — **Autocrat'ic,-ally**, (-'ik, -'ik-al-li) *(a. & ad.)* مستبدانه müstebidâne.
Autograph, aw'to-graf, *(n.)* ال يازيسى el yazusu; *(lit.)* خط دست hattu dest; **Autograph'ic,-ally**, (-'ik,-'ik-al-li), *(a. & ad.)* خط دستيله hattu destîle.
Automaton, aw-tom'a-ton, *(n.)* اوطومات otomat; — **Automat'ic**, (-'ik) *(a.)* اوطوماتيق otomatıq; *(lit.)* ذات الحركه zâtül-hareke; *(fig.)* غير اختيارى gayri ihtiyârî; —**Automat'ically**, *(ad.)* اوطوماتيق صورتده otomatiq sôuretde; *(fig.)* كندى كندينه kendi kendine.
Automobile, aw-to-mō'bil, *(n.)* اوطوموبيل otomobil.

Autonomy, ow-ton′o-mi, *(n.)* مختاريت mouhtâriyyet ; — **Auton′omous**, (-′om-us) *(a.)* مختار mouhtâr.

Autopsy, aw′top-si, *(n.)* فتح ميت fet-hi meyyit.

Autotype, aw′to-tīp, *(n.)* فوطوغراف باصمه‌سى fotōghraf basmasu ; اوتوتيپى ototipi ; *(fig.)* عينى aynu.

Autumn, aw′tum, *(n.)* صوك بهار son bahâr; *(lit.)* خريف harîf; — **Autum′nal**, (-′nal) *(a.)* ...صوك بهار son bahâr... ; *(lit.)* خريفى harîfî ; *(poet.)* خزان hazân ; — **«evening»** «خزان آقشامى» hazân «aqshamu».

Auxiliary, awg-zil′yar-i, *(a.)* ياردمجى yardumju ; معاون mou-âvin ; — **verb** ياردمجى فعل yardumju fi′l.

Avail, a-vāl′, *(n.)* فائده fayda ; خدمت hidmet · *(v.a.)* فائده‌سى او. faydasu ol. ; (ايشه) يارامق (ishe-) yaramaq ; — **of** قوللانمق qoullanmaq ; مستفيد او. müstefîd ol ; **to be of no —** فائده‌سى اولمامق faydasu olmamaq ; — **Avail′able**, *(a.)* فائده‌لى faydalu ; يارار yarar ; *(obtainable)* بولونور boulounour ; موجود mevjoud ; — **Avail′ably**, *(ad.)* نافع صورتده nâfi′ sôuretde ; استفاده ايله istifâdeyle ; — **Avails′**, *(n.pl.)* حاصلات hâsulât.

Avalanche, av′al-ansh, *(n.)* چيغ chugh; *(slip)* چيغ سقوطى chugh souqôutou ; هيلان heyelân.

Avarice, av′ar-is, *(n.)* حرص hurs ; طمع tamâ′; *(lit.)* خست hisset.

Avaricious, av-ar-ish′us, *(a.)* خسيس hasîs ; طمعكار tamâ′kyâr ; — **ly**, *(ad.)* خسيسانه hasîsâne ; —**ness**, *(n.)* خسيسلك hasîslik ; حرص hurs.

Avenge, a-venj′, *(v.a.)* انتقام آلمق intiqâm almaq ; — **Aveng′er**, (j′ėr) *(n.)* انتقامجى intiqâmju.

Avenue, av′en-ū, *(n.)* جاده jadde.

Aver, a-vėr′, *(v.a.)* اثبات ا. isbât et.

Average, av′ėr-āj, *(a.)* وسطى vasatî; *(n.)* وسطيسى vasatîsi ; *(mar.)* خسار hasâr ; آوارى avari ; *(v.a.)* وسطيسنى آلمق vasatîsini almaq; **above the —** وسطك فوقنده vasatun fevqinde; **an — «family»** «اورته حاللى بر عائله» orta halli bir «â-ile».

Averse, a-vėrs′, *(a.)* —**to** (ه) مخالف ...(-e) mouhâlif ; — **Aver′sion**, (-′shun) *(n.)* مخالفت mouhâlefet ; *(hatred)* نفرت nefret; *(object)* منفور (شى) menfour (-shey).

Avert, a-vėrt′, *(v.a.)* جايدرمق jaydurmaq ; *(fig.)* برطرف ا. bertaraf et.

Aviary, ā′vi-ar-i, *(n.)* قوشخانه qoushhâne.

Aviation, ā-vi-ā′shun *(n.)* طيران tayrân; سير هوائى seyri havâ-î ; — **A′viātor**, (-tur) *(n.)* طياره‌جى tayyâreji.

Avid, a-vid, *(a.)* حريص harîs; — **Avid′ity**, (-′i-ti) *(n.)* حرص hurs ; *(lit.)* تهالك tehâlük.

Avocation, a-vo-kā′shun, *(n.)* ايش ish ; مشغوليت meshgôuliyyet.

Avoid, a-void′, *(v.a.)* منع ا. men et. ; برطرف ا. bertaraf et.; *(jud.)* فسخ ا. fesih et. ; *(escape)* قاچمق qachmaq ; *(fig.)* قورتولمق qourtoulmaq ;—**Avoid′able**, *(a.)* منعى قابل men-i qâbil; **not—** چاره‌سز châresiz ; — **Avoid′ance**, (-′ans) منع men, دفع def ; *(jud.)* ابطال ibtâl ; لغو lagv; *(vacancy)* *(lit.)* انحلال inhilâl.

Avoirdupois, av-or-dū-poiz′, *(n.)* انكليز وزن مقياسى ingiliz vezn miqyâsu ; (وزن) (vezn), (ثقلت) (siqlet).

Avow, a-vow′, *(v.a.)* اعتراف ا. î′tirâf et. ; بيان ا. beyân et. ; *(jud.)* (اسبابنى) ايضاح ا. (esbâbunu-) îzâh et. ; مدافعه ا. müdâfâ et. ; — **Avow′al**, *(n.)* اعتراف î′tirâf ; اقرار iqrâr ; —**Avow′ed**, (wd) *(a.)* آشكار âshikyâr ; صريح sarîh ; — **Avow′edly**, *(ad.)* علناً alenen, *(lit.)* صراحةً sarâhaten.

Await, a-wāt′, *(v.a.)* بكلمك beklemek ; انتظار ا. intizâr et.

Awaken, a-wāk′n, *(v.a.)* اوياندرمق ouyandurmaq ; *(fig.)* ايقاظ ا. îqâz et.; — **Awake**, (a-wāk′) *(v.n.)* اويانمق ouyanmak ; *(a.)* اويانيق ouyanuq ; **to be — to** (ه)... آگاه او. ...(e-) âgyâh ol. ; — **Awāk′ener**, *(n.)* *(lit.)* منبه münebbih ; — **Awāk′ening**, *(n.)* اويانمه ouyanma; *(fig.)* انتباه intibâh.

Award, a-wawrd′, *(v.a.)* بخش ا. bahsh et. ; *(jud.)* قرار ويرمك qarâr vermek, حكم ا. hükm et. ; *(n.)* حكم hükm ; قرار qarâr ; — **Award′er**, *(n.)* *(jud.)* حكم hakem ; حاكم hâkim.

Aware, a-wâr′, *(a.)* خبردار haberdâr, واقف vâquf ; **to be — of** (ى)... بيلمك ...(-i) bilmek ; (دن)... خبردار او. ...(den-) haberdâr ol..

Away, a-wā′, *(ad.)* اوزاقده ouzaqda ; *(absent)* كيتمش gitmish, يوق yoq ;

to go — كيتمك gitmek; *(fig.)* صاووشمق savoushmaq; **to do — with** يوق ا. yoq et.; نهايت ويرمك nihâyet vermeq; **— with him!** دفع ايدك! def edin!; **— with you!!** دفع اول! def ol!.

Awe, aw, *(n.)* قورقو qorqou; حذر hazer; *(v.a.)* قورقوتمق qorqoutmaq; **to keep in—** (ى) قورقوتمق ...(i-) qorqoutmaq; (ه) كنديني صايديرمق ...(e-) kendini saydurmaq; **— struck**, *(a.)* قورقمش qorqmoush; *(lit.)* مدهوش medhôush.

Aw′ful, aw′fōōl, *(a.)* قورقونج qorqounj; مخوف mahôuf; *(fig.)* برباد berbâd; **— ly**, *(ad.)* قورقونج بر حالده qorqounj bir halde; مدهش صورتده müdhish sôuretde; **— ness**, *(n.)* دهشت dehshet.

A-week, a-wēk′, *(ad.)* هفتهده haftada.

A-while, a-hwīl′, *(ad.)* برآز biraz; بر مدت bir müddet.

Awkward, awk′ward, *(a.)* ترس ters; فنا fenâ; *(fig.)* مناسبتسز minâsebetsiz; *(clumsy)* بيچيمسز bichimsiz; عجائب ajâyib; **— ly**, *(ad.)* فنا صورتده fenâ sôuretde; ترس ters; **— ness**, *(n.)* ترسلك terslik; بيچيمسزلك bichimsizlik; حنطالق hantalluq.

Awl, awl, *(n.)* بيز biz.

Awning, awn′ing, *(n.)* تنته tente; **— stanchion** *(mar.)* ايستيليوز istilyoz.

Awry, a-rī′, *(ad.)* چارپيق charpuq; *(fig.)* ياكلش yanlush; **to go** — چارپيق كيتمك charpuq gitmek.

Axe, aks, *(n.)* بالطه balta.

Axiom, aks′yum, *(n.)* *(lit.)* بداهت bedâhet, بينه beyyine; *(sci.)* متعارفه müte-ârife.

Axis, aks′is, *(n.)* محور mihver; **— Ax′-ial**, (aks′i-al) *(a.)* محورى mihverî.

Axle, aks′l, *(n.)* ميل mil; دينكيل dingil.

Aye, ā, *(ad.)* أوت evet; حقيقة haqîqaten; *(n.)* موافقت mouvâfaqat; *(pl.)* قبول ايدنلر qabôul edenler.

Azalea, a-zā′le-a, *(n.)* *(bot.)* آچاليه achalya; (امريقان خانم الى) (ameriqan hanum eli).

Azerbaijan, ä-zėr-bī-jän′, *(n.pr.)* آذربايجان âzerbayjâu.

Azimuth, az′im-uth, *(n.)* *(ast.)* سمت semt; **— circle** سمت دائرهسى semt dâiresi; **— tables** سمت جداولى semt jedâvili.

Azote, a-zōt′, *(n.)* آزوت azot; **— Azot′-ic**, (-′ik) *(a.)* آزوتيق azotiq; **— Az′o-tite**, (-′tīt) *(n.)* آزوتيت azotiyyet.

Azure, azh′ūr, *(a. & n.)* ماوى (كوك) (geuk-) mâvi; *(a.)* *(lit.)* كبودى keboudî; *(fig.)* براق berrâq; **— stone** لاجورد طاشى lâjiverd tashu.

B

B, bē, *(mus.)* سى sî.

Babble, bab′l, *(v.n.)* چاغلامق châghlamaq; *(fig.)* كوهزهلك ا. gevezelik et.; **— Babb′ler**, *(n.)* كوهزه geveze.

Babel, bā′bel, *(n.pr.)* بابل bâbil; *(n.)* يوكسك بنا yüxek binâ; *(confusion)* تذبذب tezebzüb; (چوربا) (chorba); **Tower of** — بابل قولهسى bâbil qoulesi.

Baboon, ba-bōōn′, *(n.)* مايمون maymoun.

Baby, bā′bi, *(n.)* ببك bebek; چوجق chojouq; **—farmer**, باقيجى baquju; (چوجق آليجى) (chojouq aluju); **— hood**, *(n.)* چوجقلق chojouqlouq; *(pl.)* اطفال etfâl; **Bā′byish**, (-′bi-ish) *(a.)* ببك كبى bebek gibi; *(fig.)* طفلانه tuflâne.

Babylon, bab′i-lun, *(n.pr.)* بابل bâbil; **— Babylōn′ian**, *(a.)* ...بابل bâbil...; *(fig.)* مدهش müdhish.

Baccalaureate, bak-ka-law′re-āt, *(n.)* باقالورهآ baqalore-a; *(lit.)* ملازمت رؤسى milâzemet rü-ôusou.

Bacchanal, bak′a-nal, *(a.)* ...عشرت ishret...; *(n.)* عياش ayyâsh; *(fem.)* سفيهه sefîhe; **— Bac′chante**, (-′kant,

or -kant'i) *(n.) (fem.)* شراب پریسی sharab perisi ; — **Bacchus**, (bak'kus) *(n.pr.)* باکوس bakus ; شراب معبودی sharab mâ'boûdü.

Bachelor, bach'el-or, *(n.)* بکار bekyar; *(university)* شهادتنامه‌لی (shehâdetnâmeli); مأذون (me'zôun).

Bacillus, ba-sil'us, *(n.)* باسیل basil.

Back, bak, *(n.)* آرقه arqa ; کری geri ; *(ad.)* کریه geriye ; *(again)* تکرار tekrâr ; *(v.n.)* کریلمک gerilemek ; *(v.a.)* *(fig.)* مظاهرت ا. mouzâheret et.; **to be—** کری کلمک geri gelmek ; عودت ا. avdet et. ; **behind the —** آرقه‌سندن arqasundan ; *(fig.)* غیابنده guyâbunda ; — **bone**, آرقه کمیکی arqa kemîy ; *(lit.)* عمود فقاری amôudi feqârî; — **ground**, آرقه زمین arqa zemîn ; — **slide**, *(v.n.)* دونمک deunmek ; *(lit.)* ارتداد ا. irtidâd et. ; — **slider**, *(n.)* مرتد mürted ; — **stairs**, *(n.pl.)* آرقه مردیون arqa merdiven ; *(fig.)* انتریقه intriqa ; — **ward**, *(ad.)* آرقه‌یه طوغری arqaya dōrou ; کریه geriye ; *(a.)* ایستکسز isteksiz ; کوشک gevshek ; کری geri ; تنبل tenbel ; — **Backed**, (bakd) *(a.)* آرقه‌لو arqalu ; — **by** *(fig.)* ...طرفندن مظاهرت ایدیلن ...tarafundan mouzâheret edilen ; (ك) حمایه‌سنده ...(in-) himâyesinde.

Backbite, bak'bīt, *(v.a.)* چکیشدیرمک chekishdirmek ; ذم ا. zemm et. ; — **Back'bīter**, *(n.)* فصال fassâl ; مفتری müfterî.

Backgammon, bak-gam'un, *(n.)* طاوله tavla.

Bacon, bā'kn, *(n.)* ژامبون پاصديرمه‌سی jambon pasdurmasu.

Bacterium, bak-tē'ri-um, *(n.)* باقتری baqteri ; باسیل basil ; *(pl.)* باقتریلر baqteriler ; — **Bacteriol'ogist**, (-jist) *(n.)* باقتریولوغ baqteriyolog ; — **Bacteriol'ogy**, (-ji) *(n.)* باقتریولوژی baqteriyoloji.

Bad, bad, *(a.)* فنا fenâ ; **to go to the —** فنالاشمق fenâlashmaq ; *(fig.)* بوزولمق bozoulmaq ; — **blood**, *(lit.)* انفعال infiâl ; — **ly**, *(ad.)* فنا حالده fenâ hâlde ; — **ness**, *(n.)* فنالق fenâluq ; *(fig.)* کوتولك keutülük.

Badge, baj, *(n.)* علامت alâmet, نشان nishan.

Badger, baj'ēr, *(n.) (zo.)* پورصوق porsouq ; *(v. a.)* راحتسز ا. rahatsuz et. ; *(pursue)* تعقیب ا. tâ'qîb et.

Baffle, baf'fl, *(v. a.)* شاشیرتمق shashurtmaq, آلداتمق aldatmaq ; — **Baf'fler**, *(n.)* بوزان bozan ; دساس dessâs.

Bag, bag, *(n.)* طوربه torba ; کیسه kese ; **hand—** چانطه chanta ; *(sack)* چوال chouval ; *(v. a.)* طقمق tuqmaq, صوقمق soqmaq ; *(hunt.)* یاقالامق yaqalamaq ; آولامق avlamaq ; *(steal)* آشیرمق ashurmaq ; درجیب ا. der-jeb et.; *(v. n.)* شیشمک shishmek ; پوت ا. pot ol. ; — **and baggage** بوتون اشیا bütün eshyâ ; پولی پرتی pulu purtu ; تماماً tamâmen ; — **pipe**, طولوم touloum ; غایده gayda ; — **Baggage**, (bag'āj) *(n.)* اشیا eshyâ ; باغاژ bagâj ; — **Bag'ging**, (bag'ing) *(n.)* طوربه‌لق بز torbaluq bez.

Bagatelle, bag-a-tel', *(n.)* اهمیتسز شی ehemmiyetsiz shey ; *(pl.)* جزئیات juziyyât ; *(mus.)* خفیف پارچه hafif parcha ; باغاتل bagatel.

Bagdad, bäg-däd', *(n. pr.)* بغداد bâghdad ; — **railway** بغداد شمندوفری bâghdad shimendiferi.

Bail, bāl, *(n.)* کفالت kefâlet; تأمینات te'mînât ; *(v. a.)* کفالته ربط ا. kefâlete rabt et. ; — **Bail'able**, *(a.)* کفالته ربط اولونه‌بیلیر kefâlete rabt olounabilir ; — **Bail'bond**, کفالتنامه kefâletnâme ; — **Bailee**, (bāl-ē') *(n.)* امین emîn, *(lit.)* مستودع müstevdî' ; — **Bail'or**, (-'ur) *(n.)* تودیع ایدن tevdî' eden.

Bailiff, bāl'if, *(n.)* قواص qavas ; اجرا مأموری ijrâ me'môurou ; **high —** حاکم hâkim ; **farm —** چفتلك مدیری chiftlik müdîri.

Bait, bāt, *(n.)* چرز cherez ; *(fish)* یم yem ; *(fig.)* طوزاق touzaq ; *(v. a.) (zo.)* یم ویرمک yem vermek ; *(fig.)* یملمک yemlemek ; جلب ا. jelb et. ; *(hunt.)* قیزیشدیرمق quzushdurmaq ; *(v. n.) (zo.)* یم ییمک yem yemek ; *(refreshment)* قهوه آلتی ا. qâvaltu et. ; (چیملنمک) (chimlenmek) ; — **Bait'ing**, *(n.)* تحریک tahrîk ; تعجیز tâ'jîz ; *(rest)* توقف tevaqqouf.

Bake, bāk, *(v. a.)* (فروننده) پیشیرمک (furunda-) pishirmek ; قیزارتمق quzartmaq ; *(lit.)* طبخ ا. tabh et. ; *(dry)* قوروتمق qouroutmaq ; *(v. n.)* قیزارمق quzarmaq ; قورومق qouroumaq ; — **house**, فرون furun ; — **stone**, تپسی tepsi ; — **Bāk'er**, *(n.)* فرونجی furunju ; *(bread)* اتمکجی ekmekji ; — **'s man** طبلکار tablakyâr ; — **Bāk'ery**, (-'er-i) *(n.)* فرون furun ; *(profession)* اتمکجیلك ekmekjilik ; *(lit.)* طحنیه tahniyye.

Baking, bāk'ing, *(n.)(act.)* (فروننده) پیشیرمه (furunda-) pishirme; *(dry)* قورومه qourouma; **one —** بر پیشم bir pishim; بر فرون bir furun; **—pan,** تپسی tepsi; **— powder,** پاسته مایه‌سی pasta mayasu.

Balance, bal'ans, *(n.) (scales)* ترازو terâze; *(ast. & (fig.)* میزان mîzân; *(clock's)* رقاص raqqas; *(equilibrium)* موازنه mouvâzene; *(surplus)* بقیه baqiyye; متباقی mütebâqî; کریسی gerisi; *(v.a.) (fin. & fig.)* موازنه یاپمق mouvâzene yapmaq; *(mind)* دوشونمك düshünmek; *(v.n.) (fin & lit.)* توازن ا. tevâzün et.; *(dance)* رقص ا. rax et.; *(hesitate)* تردد ا. tereddüd et.; **— sheet,** بیلانچو bilancho; موازنه mouvâzene.

Balcony, balk'on-i, *(n.)* بالقون balqon.

Bald, bawld, *(a.)* کل kel; *(bare)* چیپلاق chuplaq; *(fig.)* یاوان yavan; **— ness,** چیپلاقلق chuplaqluq; *(fig.)* یاوانلق yavanluq.

Baldrick, bawld'rik, *(n.)* قاییش qayush; حمائل hamâ-il.

Bale, bāl, *(n.)* بالیه balye, دنك denk.

Bale, bāl, *(n.) (evil)* درد derd; کدر keder; *(v.a.)* دنك یاپمق denk yapmaq; **— Bale'ful,** (-'fōōl) *(a.)* منحوس menhôus.

Balk, bawk, *(n.) (agr.)* کنار kenar, سورولمه‌مش یر sürülmemish yer; *(beam)* کیریش kirish; پوترل potrel; *(v.a.)* رد ا. redd et.; *(check)* بوزمق bozmaq; مخالفت ا. mouhâlefet et.; *(disappoint)* بوشه چیقمق bosha chuqmaq; (آلداتمق) (aldatmaq); **— of timber,** ایشلنمش کراسته ishlenmish kereste.

Balkan, bäl-kän', *(a.)* بالقان balqan; *(n.pl.)* بالقانلر balqanlar; **— Peninsula** بالقان شبه جزیره‌سی balqan shibhi jezîresi; **— States** بالقان دولتلری balqan devletleri, بالقان حکوماتی balqan hükyoumâtu.

Ball, bawl, *(n.)* طوپ top; یووارلاق youvarlaq; *(artil.)* کولله gülle; مرمی mermî; *(globe)* کره küre; *(entertainment)* بالو balo; *(v.n.)* طوپ او. top ol.; **— room,** دانس صالونی dans salonôu.

Ballad, ball'ad, *(n.)* شرقی sharqu; منظومه manzôume.

Ballast, bal'last, *(n.)* صافره safra; صافره قویمق safra qomaq; **— heaver** صافره‌جی safraju.

Ballet, ball'ā, *(n.)* باله‌ت balet.

Ballistics, ball-is'-tik, *(n.)* (فن) بالستیق (fenni-) balestiq.

Balloon, ball-oon', *(n.)* بالون balon.

Ballot, bal'ut, *(n.)* یووارلاق youvarlaq; *(pol.)* رأی (پوصله‌سی) re'y (-pouslasu); *(fig.)* انتخاب intihâb; *(v.n.)* رأی ویرمك re'y vermek; انتخاب یاپمق intihâb yapmaq; **—for,** قرعه چکمك qour-a chekmek; **— box,** انتخاب صندوغی intihâb sandughu; رأی قوطیسی re'y qoutousou.

Balsam, bawl'sam, *(n.)* پلسنك pelesenk; *(fig.)* دوا devâ; تسلی teselli; *(v.a.)* ایی ا. iyi et.; **—Balsam'ic,** (-'ik) *(a.)* پلسنكلی pelesenkli; *(fig.)* شفالی shifâlu; خوش hosh.

Baltic, bawl'tik, *(n.pr.)* بالطق (کورفزی) baltuq (-keurfezi).

Baluchistan, ba-lū'chis-tän, *(n.pr.)* بلوجستان bülôujistân; **— Balū'chi,** *(n.)* بلوجی bülôujî.

Balustrade, bal'ust-er-ād, *(n.)* پارمقلق parmaqluq.

Bamboo, bam-bōō', *(n.)* هند قامیشی hind qamushu; (بامبو) (bambou).

Bamboozle, bam-bōō'zl, *(v. a.)* آلداتمق aldatmaq; طولاندیرمق dolandurmaq; **— Bamboo'zler,** *(n.)* طولاندیریجی dolanduruju.

Ban, ban, *(n.)* ممنوعیت memnôu-uyyet; *(act.)* نفی nefy; طرد tard; *(rel.)* آفاروز afaroz; *(v. a.)* منع ا. men et.; *(rel.)* تلعین ا. tel-în et.

Banal, bān'al, *(a.)* بیاغی bayâ; عادی âdî.

Banana, ba-nä'na, *(n.)* موز mouz.

Band, band, *(n.) (tic)* باغ bâ; *(fig.)* رابطه râbuta; *(strip)* قوشاق qoushaq; قورده‌له qordele; *(troop)* کروه gürôuh; *(brigands)* چته chete; *(mus.)* باندو bando, موزیقه mouzuqa; *(v. a.)* طوپلامق toplamaq; *(v. n.)* طوپلانمق toplanmaq; **— box,** قارتون qarton; **— master,** *(mil.)* موزیقه معلمی mouzuqa mou-allimi.

Bandage, band'āj, *(n.)* صارغی sargu; *(eye)* باغ bâ.

Bandelet, band'e-let, *(n.)* پرواز pervaz, شرید sherid.

Banderol, ban'de-rōl, *(n.)* باندرول bandurol.

Bandit, ban'dit, *(n.)* شقی shaqî, حیدود haydoud; *(pl.)* اشقیا eshqiyâ.

Bandy, ban'di, *(n.)* راکت raket; (چوماق)

(chomaq); — **ball** هوكه‌ی hokey; *(v.a.)* وورمق vourmaq; چارپمق charpmaq; *(fig.)* آتیشمق atushmaq; — **legged,** *(a.)* چارپیق باجاقلی charpuq bajaqlu.

Bane, bān, *(n.)* *(fig.)* فلاكت felâket, *(lit.)* خرابی harâbî; — **Bane'ful,** (-'fōōl) *(a.)* زهرلی zehirli; *(fig.)* مهلك mühlik; مشئوم mesh-ôum; — **Bane'fulness,** *(n.)* مضرت mazarrat; *(fig.)* شئامت she-âmet.

Bang, bang, *(n.)* ضربه darbe; *(explosion)* *(lit.)* طراقه tarâqa; انفلاق infilâq; *(noise)* گورولتو gürültü; *(int.)* پات! pat!; *(v.a.)* چارپمق charpmaq; *(fig.)* دوومك deuvmek; هجوم ا. hüjôum et..

Banish, ban'ish, *(v. a.)* طرد ا. tard et.: *(pol.)* نفی ا. nefy et.; تبعید ا. teb-îd et.; — **Ban'ishment,** *(n.)* طرد tard; نفی nefy, تبعید teb-îd.

Banjo, ban'jo, *(n.)* كیتاره kitara.

Bank, bangk, *(n.)* *(fin.)* بانقه banqa; *(bench)* صیره sura; قناپه qanape; *(ridge)* كنار kenâr; *(mar.)* بانق banq; *(v.a.)* بانقه‌یه یاتیرمق banqaya yaturmaq; *(enclose)* سد یاپمق sed yapmaq; — **out** ییغمق yughmaq; — **up** *(fire)* اوجاق چكمك ojaq chekmek; — **book,** بانقه جزدانی banqa jüzdanu; جزدان jüzdan; —**note,** بانقنوط banqunot; — **Bank'-able,** *(a.)* بانقه‌جه معتبر banqaja môu'te-ber; اسقونطوسی قابل isqontosou qâbil; — **Bank'er,** *(n.)* بانكر banker; — **Bank'ing,** *(a.)* بانقه... banqa...; — **business** بانقه ایشی banqa ishi; — **transactions** معاملات مالیه mou-âmelâtu mâliyye; — **house** بانقه banqa; *(lit.)* مؤسسهٔ مالیه mü-esseseyi mâliyye.

Bankrupt, bangk'rupt, *(a. & n.)* مفلس müflis; *(v.a.)* افلاس ایتدیرمك iflâs etdir-mek; **to be a** — افلاس ا. iflâs et.; — **Bank'ruptcy,** (-si) *(n.)* افلاس iflâs; **declaration of** — اعلان افلاس î'lânu iflâs; **fraudulent** — حیله‌لی افلاس hîleli iflâs.

Banner, ban'ėr, *(n.)* سانجاق sanjaq; بایراق bayraq; *(fig. & lit.)* لوا livâ.

Banns, banz, *(n.pl.)* نكاح اعلانی nikyâh î'lânu; **to ask the** — نكاحی اعلان ا. ni-kyâhu î'lân et.; **to forbid the** — نكاحه اعتراض ا. nikyâha î'tirâz et..

Banquet, bangk'wet, *(n.)* ضیافت zuyâ-fet; *(v.a.)* ضیافت ویرمك zuyâfet vermek; *(lit.)* اعزاز ا. î'zâz et.

Bantam, ban'tam, *(n.)* اسپچ خروسی is-pech horozou; *(a.)* كوچوك küchük; *(fig.)* قاوغاجی qavgaju; —**weight** كوچوك ثقلت küchük siqlet....

Banter, bant'ėr, *(v.a.)* لطیفه ا. latîfe et.; — **Bant'erer,** *(n.)* شاقاجی shaqaju.

Baptism, bapt'izm, *(n.)* وافتیز vaftiz; —**Baptize,**(-īz')*(v.a.)*. وافتیز ا. vaftiz et..

Bar, bär, *(n.)* *(rod)* چوبوق chouchouq; صیریق suruq; *(railing)* پارمقلق parma-qluq; قول qol; *(barrier)* سد sedd; *(fig.)* مانعه mâni-a; *(drinking)* بار bar; *(jud.)* بارو baro; تزگیاه tezgyah; *(v.a.)* قاپامق qapamaq; باغلامق bâlamaq; — **from** (ه) مانع اول. .(e-) mânî' ol.; منع ا. men et..

Barbarous, bär'bar-us, *(a.)* باربار bar-bar; وحشی vahshî; — **ly,** *(ad.)* باربارجه barbarja; وحشیانه vahshiyâne; — **Barbār'ian,** *(a. & n.)* باربار barbar; وحشی vahshî; — **Barbar'ity,** (-'i-ti) *(n.)* باربارلق barbarluq; وحشت vahshet.

Barbary, bär'bar-i, *(n.pr.)* بربرستان ber-beristân; افریقای شمالی afriqâyi shimâ-lî; — **Bar'baresque,** (-resk) *(a. & n.)* بربری berberî; مغربی magrubî; *(art)* خشین hashîn.

Barber, bärb'ėr, *(n.)* بربر berber; پروكار perôukyar.

Barbette, bar-bėt', *(n.)* باربت barbet.

Bard, bärd, *(n.)* شاعر shâ-ir: *(covering)* اورتو eurtü; — **Bard'ed,** *(a.)* اورتولی eurtülü; زرهلو zurhlu.

Bare, bār, *(a.)* چیپلاق chuplaq; آچیق achuq; *(fig.)* میداننده meydanda; *(poor)* فقیر faqîr; *(fig.)* ساده sâde; *(v.a.)* صویمق soymaq; آچمق achmaq; *(weapon)* چكمك chekmek; — **ly,** *(ad.)* *(fig.)* آنجق an-jaq; — **ness,** *(n.)* چیپلاقلق chuplaqluq; *(fig.)* فقر faqr; یاوانلق yavanluq; — **faced,** *(fig.)* *(a.)* علنی alenî; یوزسز yüzsüz; — **facedly,** *(ad.)* اوتانمه‌دن outanmadan; — **facedness,** *(n.)* حیاسزلق hayâsuzluq; — **foot,** *(a. & ad.)* یالین آیاق yalun ayaq; —**headed,** *(a.)* باشی آچیق bashu achuq; شاپقه‌سز shapqasuz.

Bargain, bär'gin. *(n.)* پازارلق pazar-luq; *(fig.)* كله‌پیر kelepir; *(v.n.)* پازارلق ا. pazarluq et.; — **with,** (له) ایش یاپمق ... (le-) ish yapmaq; **into the** — فضله اولەرق fazla olaraq; پاره‌سز para suz; جابا jaba.

Barge, bärj,*(n.)* صندال sandal; بارقه bar-qa; *(for load.)* صالاپوریه salapourya; —

board, صاچاق sachaq ; — **man,** صاندالجی sandalju.

Bark, bärk, *(n.)* *(tree)* قابوق qabouq ; *(mar.)* ناوی nâvi ; *(zo.)* حاولامه havlama ; اولومه ouloúma ; *(v.n.)* حاولامق havlamaq ; اولومق ouloumaq ; *(v.a.)* قابوغنی صویمق qabôunou soymaq — **bark'ed,** *(a.)* قابوقلو qabouqlou.

Barley, bär'li, *(n.)* آرپه arpa ; — **corn,** (آرپه دانه‌سی) arpa (-tânesi) ; — **meal,** آرپه اونی arpa ounou ; **peeled** — آرپه شعریه‌سی arpa she'riyesi.

Barm, bärm, *(n.)* مایه maya ; — **barm'y,** (-'i) *(a.)* مایه‌لو mayalu ; کوپوکلی keupüklü.

Barn, bärn, *(n.)* آنبار anbar ; *(v.a.)* آنباره قومق anbara qomaq.

Barnacle, bär'na-kl, *(n.)* قابوقلی حیوان qabouqlou hayvan ; *(fig.)* صیرناشیق surnashuq ; *(pl.)* *(horse's)* یواشه yavasha.

Barometer, bar-om'et-ėr, *(n.)* بارومتره barometre ; میزان هوا mîzânu havâ.

Baron, bar'on. *(n.)* بارون baron ; — **bar'onage,** (-āj) *(n.)* بارونلق baronlouq ; — **bar'oness,** *(n.)* بارونه‌س barones.

Baronet, bar'on-et, *(n.)* بارونه‌ت baronet.

Barrack, bar'ak, *(n.)* باراقه baraqa ; *(pl. & mil.)* قیشله qushla ; *(v.a.)* یرلشدیرمك yerleshdirmek.

Barrel, bar'el, *(n.)* واریل varil, فوچی fuchu ; *(gun's)* ناملو namlu : *(v.a.)* فوچی‌یه قومق fuchuya qomaq.

Barren, bar'en, *(a.)* قیصیر qusur ; *(fig.)* عقیم aqîm ; *(n.pl.)* چول cheul ; قیصیر اراضی qusur arâzî ; قیراچ qurach.

Barricade, bar'ik-ād, *(n.)* سپر siper ; مانعه mâni-a ; *(v.a.)* سپر یاپمق siper yapmaq ; *(fig.)* حائل اول. hâ-il ol.

Barrier, bar'i-ėr, *(n.)* مانعه mâni-a ; *(fig.)* حائل hâ-il.

Barrister, bar'is-tėr, *(n.)* — **at law,** محامی mehâmî ; دعوا وکیلی dâ'vâ vekîli.

Barrow, bar'rō, *(n.)* ال آرابه‌سی el arabasu *(mound)* یغین yughun ; تپه tepe ; — **coat,** فانیله قوندق fanile qoundaq.

Barter, bär'tėr. *(n.)* مبادله moubâdele ; *(v.)* مبادله ا. moubâdele et.

Barytone, bar'i-tōn, *(n.)* باریتون bariton.

Basalt, bas-awlt', *(n.)* سیاه مرمر siyah mermer.

Base, bās, *(a.)* آلچاق alchaq, عادی âdî ; — **ly,** *(ad.)* آلچاقجه alchaqja ; — **ness,** *(n.)* آلچاقلق alchaqluq, عادیلك âdîlik.

Base, bās, *(n.)* طابان taban ; *(geom. & arch.)* قاعده qâ-ide ; *(fig. & chem.)* اساس esâs ; *(mil.)* اس üss ; **naval** — اس بحری üssü bahrî ; — **of operations** اس الحرکات üssül-harekyât ; — **line,** ضلع معلوم zul-u mâ'lôum ; — **Bās'al,** *(a.)* ...قاعده qâ-ide... ; اساسی esâsî ; — **Base'less,** *(a.)* اساسسز esâssuz ; — **Base'lessness,** *(n.)* اساسسزلق esâssuzluq ; — **Base'ment,** *(n.)* زمین zemîn.

Base-ball, bās-bawl, *(n.)* بیس بول beysbol ; (طوپ اویونی) (top oyounou).

Basel, bä'zel, *(n. pr.)* بازل bâzel.

Bashful, bash'fool, *(a.)* محجوب mahjôub ; چکینگن chekingen ; — **ness,** *(n.)* محجوبیت mahjôubiyyet.

Basic, bās'ik, *(a.)* اساسی esâsî ; *(fig.)* ضروری zarôurî.

Basilica, baz-il'ik-a, *(n.)* کلیسا kilise ; *(hist.)* دیوان dîvân.

Basin, bās'n, *(n.)* لکن liyen ; *(place)* حوض havouz ; *(area)* *(lit.)* حوضه havza ; ساحه sâha.

Basis, bās'is, *(n.)* تمل temel ; قاعده qâ-ide ; *(fig.)* اساس esâs ; **on the — of...** اساسی اوزرینه... ...esâsu üzerine; **on this —** بو اساس اوزرندن bou esâs üzerinden.

Bask, bask. *(v.a.)* ایصیتمق usutmaq ; *(v. n.)* ایصینمق usunmaq ; *(sun)* کونشلنمك günesh-lenmek.

Basket, bas'ket, *(n.)* سپت sepet ; — **work,** سپت ایشی sepet ishi ; — **maker,** سپتجی sepetji.

Basra, bäs'rä, *(n.pr.)* بصره basra.

Bas-relief, bä-re-lēf', *(n.)* قابارتمه qabartma ; *(lit.)* مسنم müsennem.

Bass, bās, *(a.)* *(mus.)* باصو baso ; *(fig.)* جدی jiddî ; آغر âr ; *(n.)* *(fish)* حانی (بالغی) hani (-balugh) ; — **viol,** (-vī'ol), ویولونسل viyolonsel.

Bastard, bas'tard, *(n.)* پیچ pich ; *(lit.)* ولد طبیعی veledi tabî-î ; *(a.)* غیر مشروع gayri meshrôu' ; *(fig.)* خالص دکل hâlis deyil ; ساخته sahte.

Baste, bāst, *(v.a.)* دوومك deuvmek ; *(fat)* یاغلامق yâlamaq, یاغ دوکمك yâ deukmek ; *(sew)* تیه‌للمك teyellemek ; دیکمك dikmek.

Bastinade, bast-in-ād', *(n.)* طیاق dayaq ; *(v.a.)* طیاق آتمق dayaq atmaq.

Bastion, bast'yun, *(n.)* طابيه tabya.
Bat, bat, *(n.) (zo.)* يراسه yarasa.
Bat, bat, *(n.)* طوقماق toqmaq; *(sport)* چوماق chomaq, مطراق matraq; دكنك deynek; *(v.)* وورمق vourmaq; — **horse,** مكارى حيوانى mekkyâri hayvanu; — **'man,** مكارەجى mekkyâreji; *(servant)* خدمتجى (نفر) hizmetji (-nefer); *(restaurant)* لوقنطەجى logantaju; *(weight)* باطمان batman; — **s'man,** (وورىجى) (vouroujou).
Batch, bach, *(n.)* طاقم taqum; *(pers.)* قافله qâfile; *(baking)* بر فرون bir furun; پيشيم pishim.
Bate, bāt, *(n.)* منازعه münâzâ; *(v. n.)* چيرپنمق churpunmaq.
Bath, bäth, *(n.)* حمام hamam; بانيو banyo; *(phot.)* بانيو banyo; **Turkish,** — حمام hamam (تورك حمامى) (türk hamamu); **Order of the B** — حمام نشانى hamam nishanu; **to take a** — بانيو ا. banyo et.; ييقانمق yuqanmaq; *(lit.)* استحمام ا. istihmâm et.; *(drink)* فضله ايچمك fazla ichmek: — **'room,** بانيو (اوطەسى) banyo (-odasu).
Bathe, bā*th*, *(v.a.)* ييقامق yuqamaq; بانيو ا. banyo et.; *(v.n.)* ييقانمق yuqanmaq; *(lit.)* استحمام ا. istihmâm et.; — **Bath'ing,** *(n.)* بانيو... banyo...; حمام... hamam...; —**dress** حمام طاقمى hamam taqumu; بانيو اثوابى banyo esvabu; — **season,** بانيو موسمى banyo mevsimi.
Bating, bāt'ing, *(prep.)*... مستثنا müstesnâ.
Batiste, ba-tē'st, *(n.)* باتيست batist.
Baton, bat'on, *(n.)* دكنك deynek; *(staff)* عصا asâ; **Field-Marshal's** — عصاى مشيريت asâyi müshîriyyet.
Battalion, bat-al'yun, *(n.)* طابور tabour.
Batten, bat'n. *(n.)* تريز tiriz; *(v.a.)* تريز چكمك tiriz chekmek; *(v.n.)* سميزلەمك semizlemek.
Batter, bat'ėr, *(n.)* خمور hamour; *(sticking)* چريش chirish; *(v.a.)* دوومك deuvmek; *(mil.)* بومباردمان ا. bombarduman et.; *(v.n.) (wall)* انجلمك injelmek; —**Bat'tering,** *(n.)*—**charge,** تام باروت حقى tam barut haqqku — **train** محاصره باتاريەسى mouhâsara bataryasu; آغر طوپلر âr toplar; — **ram** شاهمردان shâhmerdân.

Battery, bat'ėr-i. *(n.)* باتاريا batarya; *(electr.)* پيل pil.
Battle, bat'l, *(n.)* محاربه mouhârebe; *(v.n.) (fig.)* چارپيشمق charpushmaq; — **field,** ميدان حرب meydânu harb; — **ship,** زرهلو zurhlu.
Battlement, bat'l-ment, *(n.)* مازغال mazgal; — **Batt'lemented,** (td) *(a.)* مازغاللى mazgallu.
Bauble, baw'bl, *(n.)* صاچمه sachma.
Bawl, bawl, *(v.n.)* فرياد ا. feryâd et.; — **out,** چاغرمق chârmaq.
Bay, bā, *(n.) (mar.)* كورفز keurfez; *(bot.)* دفنه defne; *(a.)* قومرال qoumral; **to be at** — وضعيت آلمق vazuyyet almaq; *(fig.)* مخاطرەدە قالمق mouhâtarada qalmaq; **to keep at** — ياقلاشدرمامق yaqlashdurmamaq; مدافعه ا. müdâfâ et.; — **berry,** دفنه (دانەسى) defne (-tânesi); — **laurel,** طفلان taflan; —**leaf** دفنه ياپراغى defne yaprâ; —**tree,** دفنه آغاجى defne âju; — **rum,** لوسيون losyon; (دفنه اسپرتوسى) (defne ispirtosou).
Bayonet, bā'on-et, *(n.)* سونكو süngü; *(v.a.)* سونكولەمك süngülemek.
Bavaria, ba-va'ri-a, *(n.pr.)* باويەرا baviyera; — **Bava'rian,** *(a.)* باويەرا... baviyera...; *(n.)* باويەرالى baviyeralu.
Bazaar, ba-zär', *(n.)* بازار pazar; چارشى charshu; *(fair)* سركى sergi; **Grand B**— چارشوى كبير charshôuyi kebîr; (قاپالى چارشى) (qapalu charshu).
Be, bē, *(v.n.)* اولمق olmaq; بولونمق boulounmaq.
Beach, bēch, *(n.)* صيغلق sughluq; قومسال qoumsal; *(v.)* قومساله چكمك qoumsala chekmek.
Beacon, bē'kn, *(n.)* اشارت ishâret; علامت alâmet; *(mar.)* شماندره shamandura; *(v.a.)* تنوير ا. tenvîr et.
Bead, bēd, *(n.)* دانه tâne; بونجوق bonjouq; *(pl.)* تسبيح tesbih.
Beadle, bēd'l, *(n.)* مباشر mübâshir.
Beagle, bē'gl, *(n.) (zo)* تازى tazu; *(fig.)* جاسوس jâsôus.
Beak, bēk, *(n.)* غاغا gaga; — **Beak'ed,** (kd) *(a.)* غاغالى gagalu.
Beam, bēm, *(n.)* كريش kirish; لاطه lata; *(mar.)* كمره kemere; *(balance)* قول qol; *(pole)* اوق oq; ميل mil; *(ray)* شعاع shouâ'; *(lit.)* حزمه hazme; *(v.a.)* سرمك sermek; — **forth** صاچمق sachmaq; نشر ا.

neshr et.; *(v.n.)* انتشار ا. intishâr et.; *(fig.)* پارلامق parlamaq; — **Beam'less,** *(a.)* *(fig.)* دونوق donouq; — **Beam'y,** (-'i) *(a.)* *(mar.)* اوطوراقلى otouraqlu; كنيش genish; *(fig.)* پارلاق parlaq.

Bean, bēn, *(n.)* فصوليه fasoulye; **broad—** باقلا baqla; **French —** تازه فصوليه tâze fasoulye.

Bear, bār, *(v.a.)* طاشيمق tashumaq; *(fig.)* حامل او. hâmil ol.; *(endure)* تحمل ا. tehammül et.; *(birth)* طوغورمق doghourmaq; *(fig.)* حاصل ا. hâsul et.; *(behave)* طاورانمق davranmaq; *(entitled)* حائز او. hâ-iz ol.; *(it must be borne in mind)* خاطرده طوتولملیدر haturda toutoulmaludur; اونوتولملیدر ounoutoulmamaludur; — **Bear'er,** *(n.)* حامل hâmil; **the —** حامل ورقه hâmili veraqa; **to the —** *(fin.)* حاملنه hâmiline...; — **Bear'ing,** *(n.)* یاتاق yataq; *(fig.)* طور tavr; حركت hareket; *(situation)* وضعيت vazuyyet; *(mar.)* كرتريز kerteriz; سمت semt; جهت jihet; *(relation)* مناسبت minâsebet; تعلق te-allouq; *(endurance)* تحمل tehammül; **to lose one's —s** شاشيرمق shashurmaq.

Bear, bār, *(n.)* آيى ayu; **Great —** *(ast.)* دب اكبر dübbü ekber; **Lesser —** دب اصغر dübbü asgar; — **Bear'ish,** *(a.)* آيىجه ayuja; خويراتجه hoyratja.

Beard, bērd, *(n.)* صقال saqal; *(bot.)* پوسكول püskül; *(v.a.)* *(oppose)* قارشى كلمك qarshu gelmek; — **Beard'ed,** *(a.)* صقاللى saqallu; — **Beard'less,** *(a.)* صقالسز saqalsuz.

Beast, bēst, *(n.)* حيوان hayvan; *(fig.)* وحشى vahshî; — **Beast'liness,** *(n.)* *(lit.)* بهيميت behîmiyyet; — **Beast'ly,** (-'li) *(a.)* *(lit.)* بهيمى behîmî; *(fig.)* برباد berbâd.

Beat, bēt, *(v.a.)* وورمق vourmaq; *(fig.)* دوومك deuvmek; *(mus.)* چالمق chalmaq; *(v.n.)* چارپمق charpmaq;—**about** *(mar.)* وولطه ا. volta et.; — **up** *(mil.)* باصغين یاپمق basgun yapmaq; — **down** تنزيل ا. tenzîl et.; *(fig.)* مغلوب ا. mâglôub et.; تنكيل ا. tenkîl et.; —**Beat'en,**(t'n)*(a.)* دوولمش deuvülmüsh; *(experienced)* پيشكين pishkin; *(defeated)* مغلوب mâglôub; — **Beat'er,** *(n.)* طوقماق toqmaq; *(pers.)* ووروجى vouroujou; —**Beat'ing,** *(n.)* ضربه darbe; *(pl.)* ضربات darbât; *(fig.)* طیاق dayaq; — **of the heart** ضربات قلب darbâtu qalb; *(fig.)* خلجان halejân.

Beatify, bē-at'i-fī, *(v.a.)* تقديس ا. taqdîs et.; تبجيل ا. tebjîl et.; — **Beatifica'tion,** (-fi-kā'shun) *(n.)* تقديس taqdîs.

Beauty, bū'ti, *(n.)* كوزللك güzellik, لطافت letâfet; — **spot,** بك ben; —**Beau'tiful,** (-'ti-fōōl) *(a.)* كوزل güzel; لطيف latîf; — **Beau'tifully,** *(ad.)* لطيف صورتده latîf sôuretde; — **Beau'tify,** (-'ti-fī) *(v.a.)* كوزللشدیرمك güzelleshdirmek; *(adorn)* تزيين ا. tezyîn et.

Beaver, bēv'ėr, *(n.)* *(zo)* قوندوز qoundouz; قاستور qastor.

Becalm, be-käm', *(v.a.)* تسكين ا. teskîn et.; —**Becalmed',** (-kämd')*(a.)* ساكن sâkin; *(lit.)* آسوده âsôude.

Because, be-kawz', *(conj.)* چونكه chünki..., زيرا zîrâ...: — **of** دن طولايى ... den dolayu; ايچون ...ichün.

Beckon, bek'n, *(v.a.)* اشارت ا. ishâret et.; چاغرمق chârmaq.

Becloud, bē-klowd', *(v.a.)* اورتمك eurtmek; قاپلامق qaplamaq; *(fig.)* بوزمق bozmaq.

Become, be-kum', *(v.n.)* اولمق olmaq; *(v.a.)* (ه) ياقيشمق ..(e-) yaqushmaq; — **Becom'ing,** *(a.)* یاراشیر yarashur; موافق mouvâfuq; *(graceful)* كوزل güzel; بچيملى bichimli.

Bed, bed, *(n.)* یاتاق yataq; *(river)* ديب dib; *(layer)* طبقه tabaqa; *(v.a.)* یاتیرمق yaturmaq; *(v.n.)* یاتمق yatmaq; **to go to the —**; یاتمق yatmaq; — **clothes,** یاتاق طاقمى yataq taqumu; — **linen,** یاتاق چارشفى yataq charshafu; — **rid,** *(a.)* یاتالق yatalaq; —**room,** یاتاق اوطه سى yataq odasu; — **stead,** قاریوله qaryola; — **straw,** اوت ot; — **Bed'ding,** *(n.)* یاتاق طاقمى yataq taqumu; *(zo.)* آلتلق altluq.

Bedaub, be-dawb', *(v.a.)* بولاشدیرمق boulashdurmaq; *(fig.)* چركين یاپمق chirkin yapmaq.

Bedazzle, be-daz'l, *(v.a.)* قاماشدیرمق qamashdurmaq.

Bedeck, be-dek', *(v.a.)* اورتمك eurtmek; *(fig.)* سوسلمك süslemek.

Bedew, be-dū', *(v.a.)* نملندیرمك nemlendirmek.

Bedim, be-dim', *(v.a.)* *(fig.)* قارارتمق qarartmaq.

Bedizen, be-dīz'n, *(v.a.)* دوناتمق donatmaq ; سوسلمك süslemek.
Bedlam, bed'lam, *(n.)* تیمارخانه tumarhâne.
Bedraggle, be-drag'l, *(v. n.)* كیرلتمك kirletmek ; ایصلاتمق uslatmaq.
Bedrench, be-drensh', *(v.a.)* ایصلاتمق uslatmaq.
Bee, bē, *(n.)* آری aru ; *(fig.)* اجتماع ijtimâ'; (یاردم) (yardum) ; **swarm of — s** آری سوروسی aru sürüsü ; **— hive,** آری قوواني aru qovanu ; **— house,** قوواناق qovanluq.
Beech, bēch, *(n.)* آق كوركن aq gürgen.
Beef, bēf, *(n.)* صیغیر sughur ; **roast —** روزبیف rozbif ; **— steak** بیفتك biftek.
Beer, bēr, *(n.)* بیرا bira ; **— house,** بیراخانه birahâne.
Beet, bēt, *(n.)* پانجار panjar.
Beetle, bē'tl, *(n.)* بوجك beujek ; *(v. n.)* صارقمق sarqmaq ; **— browed,** *(a.)* صارقیق قاشلی sarquq qashlu ; *(fig.)* فنا باقیشلی fenâ baqushlu ; **— Beet'ling,** *(n.)* دووه‌مه deuvme, (پاتاقلامه) (pataqlama).
Befall, be-fawl', *(v.n.)* اولمق (واقع) (vâqî') olmaq.
Befit, be-fit', *(v.a.)* اویمق (ئه) ...(e-) ouymaq ; یاراشمق (ئه) ...(e-) yarashmaq ; **Befit'ting,** *(a.)* اویغون ouygoun ; موافق mouvâfuq.
Befool, be-fōōl', *(v.a.)* قاندیرمق qandurmaq ; اكلنمك eylenmek.
Before, be-fōr', *(a.)* اول evvel ; *(ad.)* اوكنده eunünde ; ایلریده ilerde ; **— 'hand,** *(ad.)* اولا evvelâ ; اولدن evvelden.
Befriend, be-frend', *(v.a.)* دوستلق ا. (ئه) ...(e-) dostlouq et. ; یاردم ا. yardum et. ; **— one's self** كندینی دوشونمك kendini düshünmek.
Beg, beg, *(v.a.)* رجا ا. rijâ et. ; *(v. n.)* *(alms)* دیلنمك dilenmek ; **to — the question** *(log.)* طوغری فرض ا. dōrou farz et. ; قبول ا. (اولدن) (evvelden-) qabôul et. ; **— Beg'gar,** (-'gėr) *(n.)* دیلنجی dilenji : *(lit.)* سائل sa-il ; **— Beg'garliness,** (-'gėr-) *(n.)* فقر faqr ; سفالت sefâlet ; **— Beg'garly,** (-'gėr-lı) *(a.)* فقیر faqîr, سفیل sefîl; *(ad.)* سفیلانه sefîlâne ; **— Beg'ging,** *(n.)* رجا rijâ ; دیلنمه dilenme ; **to go a—** طالبی اولمامق tâlibi olmamaq; بوش قالمق bosh qalmaq.
Beget, be-get', *(v.a.)* تولید ا. tevlîd et. ; سبب او. sebeb ol.
Begin, be-gin', *(v.a.)* باشلامق bashlamaq ; **to — with** اولا evvelâ... ; **— Begin'ner,** *(n.)* مبتدی mübtedî ; **— Begin'ning.** *(n.)* باشلانغیج bashlanguj ; بدایت bidâyet, مبدأ mebde'
Begrudge, be-gruj', *(v.a.)* چوق كورمك choq geurmek ; حسد ا. hased et..
Beguile, be-gīl', *(v.a.)* آلداتمق aldatmaq ; *(time)* وقت كچیرمك vaqit gechirmek;**—Beguil'er** *(n.)* حیله‌كار hîlekyâr.
Behalf, be-häf', *(n.)* طرف taraf ; **on—of** نامنه ...nâmuna ; طرفندن ...tarafundan.
Behave, be-hāv', *(v.n.)* داورانمق davranmaq ; حركت ا. hareket et.; **—yourself!** تربیه‌سزلك ایتمه‌یكز ! terbiyesizlik etmeyiniz ! ; ادبكزی محافظه ایدیكز ! edebinizi mouhâfaza ediniz ! **— Behāv'iour,** (-'yėr) طور tavr ; حركت hareket.
Behead, be-hed', *(v.a.)* باشنی كسمك bashunu kesmek.
Behind, be-hīnd', *(prep. & n.)* كری geri; آرقه arqa ; *(ad.)* كریسنده gerisinde ; آرقه‌سنده arqasunda.
Behold, be-hōld', *(v.a.)* باقمق baqmaq ; سیر ا. seyr et. ; *(int.)* ! ایشته ishte ! .
Behoove, be-hōōv', *(v.t.)* **it — s** لازمدر ...lâzumdur ; ایجاب ایدر ...îjâb eder.
Being, bē'ing, *(a.)* موجود mevjôud ; حاضر hâzur ; *(n.)* موجودیت mevjôudiyyet; شی shey ; *(essence)* روح rôuh ; *(pers.)* مخلوق mahlôuq ; **in —** دردست derdest ; اولمقده olmaqda.
Belated, be-lāt'd, *(a.)* كجیكمش gejikmish.
Belay, be-lā', *(v.a.)* *(mar.)* باغلامق bâlamaq.
Belch, beltch, *(v.a.)* اوكورمك euyürmek ; *(fig.)* فیرلاتمق furlatmaq ; *(n.)* اوكورمه euyürme ; افرازات ifrâzât.
Beleaguer, be-lēg'ėr, *(v.a.)* محاصره ا. mouhâsara et ; *(fig.)* احاطه ا. ihâta et.
Belfry, bel'fri, *(n.)* چاك قوله‌سی chan qoulesi ; *(mar.)* چاك ترتیباتی chan tertîbâtu.
Belgium, bel'ji-um, *(n. pr.)* بلچیقا belchiqa ; **—Bel'gian,** *(a.)* ....بلچیقا belchiqa... ; *(n.)* بلچیقالی belchiqalu.
Belgrade, bel-grād', *(n. pr.)* بلغراد belgrad.
Belie, be-lī', *(v.a.)* آلداتمق aldatmaq.
Belief, be-lēf', *(n.)* اعتماد î'timâd ; اعتقاد î'tiqâd.

Believe, be-lēv′, *(v.a.)* ایناقق inanmaq; اعتماد ا. i'timâd et.; — **in** (ه) اعتقاد ا. ...(e-)i'tiqâd et.; *(think)* ظن ا. izann et.; **I** — ظن ایدرم zann ederim; **to make** — ادعا ا. iddâ et.; ایناندیرمق inan durmaq; — **Believ′able,** *(a.)* ایناتیلیر inanulur.

Belittle, be-lit′l, *(v.a.)* آز کوسترمك az geustermek; کوچولتمك küchültmek; *(lit.)* استصغار ا. istisgâr et..

Bell, bel, *(n.)* چاك chan; چینغراق chunguraq; *(electric)* زیل zil; — **-wether,** *(zo.)* کوسهمن keusemen; *(fig.)* اله باشی ele bashu.

Belles-lettres, bel-let′r. *(n.pl.)* ادبیات edebiyyât; — **Belletris′tic,** (-′tik) *(a.)* ادبی edebî; ادیبانه edîbâne.

Belligerent, bel-ij′ėr-ėnt, *(a. & n.)* محارب mouhârib; مخاصم mouhâsum; — **Bellig′erency,** (-ėn-si) *(n.)* محاربلك mouhâriblik; مخاصملق mouhâsumluq.

Bellow, bel′lō, *(v.n.)* باغرمق bârmaq; *(zo)* بوکورمك beuyürmek.

Bellows, bel′lōz, *(n.)* کوروك keurük.

Belly, bel′li *(n.)* قارن qarn; *(v.n.)* شیشمك shishmek; — **ache,** قارن آغریسی qarn ârusu; — **band,** قولان qolan.

Belong, be-long′, *(v.n.)* عائد او. â-id ol.; *(pers.)* منسوب او. mensôub ol.;

Beloved, be-luvd′, *(a.)* سوکیلی sevgili; *(fig.)* عزیز azîz.

Below, be-lō′, *(a.)* آشاغی ashâ; *(ad.)* آشاغیسنده ashâsunda; آلتنده altunda; آشاغیده ashâda.

Belt, belt, *(n.)* قوشاق qoushaq; کمر kemer; *(fig.)* منطقه mountuqa; *(v.a.)* قوشاتمق qoushatmaq.

Belvedere, bel′ve-dēr, *(n.)* جهانما jihânnümâ.

Bemoan, be-mōn′, *(v.a.)* آجیمق ajumaq; کدر ا. keder et.; *(v.n.)* آجینمق ajunmaq; *(lit.)* تظلم ا. tezallüm et..

Bench, bensh, *(n.)* صیره sura; پیکه peyke; *(jud.)* محکمه mahkeme; *(pl.)* حاکملر hâkimler; *(seat)* *(fig.)* موقع mevqî; **the — and bar** *(lit.)* حکام و محامی hükkyâm ve mehâmî; — **division,** حقوق محکمهسی houqôuq mahkemesi.

Bend, bend, *(v.a.)* ایکمك îymek; *(fig.)* اقناع ا. iqnâ′ et.; *(tie)* باغلامق bâlamaq; طوتدیرمق toutdourmaq; *(v.n.)* ایکیلمك iyilmek; *(fig.)* قانع او. qânî′ ol.; *(n.)* دیرسك dirsek; *(lit.)* انحنا inhinâ; *(tie)* باغ bâ; **to — over** صارقمق sarqmaq; ایکیلمك iyilmek; — **Bend′able,** *(a.)* ایکیلیر iyilir; *(fig. & lit.)* انحنالی inhinâlu; — **Bend′ing,** *(n.)* میل meyl; *(lit.)* انحنا inhinâ.

Beneath, be-nēth′, *(prep.)* آلتنده altunda; *(fig.)* آشاغی ashâ; یاقیشماز yaqushmaz.

Benediction, ben-e-dik′shun, *(n.)* تقدیس taqdîs; (دعا) خیر hayr (-dou-â).

Benefaction, ben-e-fak′shun, *(n.)* خیر hayr; حسنات hasenât; — **Benefac′tor,** (-′tur) *(n.)* صاحب خیر sâhibi hayr; *(fig.)* ولی نعمت velî nî′met.

Benefice, ben′e-fis, *(n.)* *(rel.)* توجیه tevjîh; پایه pâye; *(living)* عائدات â-idât; — **Benef′icence,** (-sens) *(n.)* خیر hayr; خیرات hayrât; — **Benef′icent,** (-sent) *(a.)* خیرلی hayrlu; — **Benefic′ial,** (-fish′al) *(a.)* *(fig.)* نافع nâfî′; — **Benefic′iary,** (-fish′i-ar-i) *(n. & a.)* عائدات آلان â-idât alan.

Benefit, ben′e-fit *(n.)* فائده fayda; منفعت menfât; *(fig.)* تعاون te-âvün; *(v.a.)* فائدهسی او. faydasu ol.; *(v.n.)* استفاده ا. istifâde et.; — **society,** تعاون جمعیتی te-avün jem-iyyeti; برلك birlik.

Benevolent, ben-ev′ol-ent, *(a.)* *(lit.)* کریم kerîm; لطفکار loutfkyâr; — **ly,** *(ad.)* کریمانه kerîmâne; — **institution** مؤسسهٔ خیریه mü-esseseyi hayriyye; — **Benev′olence,** (-lens) *(n.)* مروت mürüvvet; کرم kerem; *(charity)* تبرع teberrü′.

Benighted, be-nīt′ed, *(a.)* قارارمش qararmush; *(lit.)* مظلم mouzlim; *(ignorant)* جاهل jâhil.

Benign, ben-īn′, *(a.)* ایی iyi; *(pers)* ایی قلبلی iyi qalbli; *(mild)* ملایم mülâyim; — **Benig′nity,** (-ig′ni-ti) *(n.)* ایلك iyilik; ملایمت mülâyemet.

Bent, bent, *(a.)* ایکیلمش iyilmish; — **on** *(a.)(fig.)* قرار ویرمش qarâr vermish; *(n.)* میل meyl; *(fig. & lit.)* تمایل temâyül; استقامت istiqâmet; *(bot.)* اوت ot; *(fig.)* چایر chayur.

Benumb, be-num′, *(v.a.)* اویوشدیرمق ouyoushdourmaq; حسنی ابطال ا. hissini ibtâl et.

Benzine, ben′zēn, *(n.)* بنزین benzin.

Benzol, ben′zōl *(n.)* بنزول benzol.

Bequeath, be-kwēth′, *(v.a.)* ترك ا. terk et.; براقمق buraqmaq; — **Bequest,**

(-kwest')*(n.)* ترك terk ; تبرع teberrü'; *(that)* وصيت vasuyyet ; ميراث mîrâs.

Bereave, be-rēv', *(v.a.)* محروم ا. mahrôum et. ; *(lit.)* مهجور ا. mehjôur et. ; — **Bereave'ment**, *(n.)* كدر keder ; ماتم mâtem ; *(pl.)* تأثرات te-essürât.

Berlin, bėr'lin, *(n.pr.)* برلين berlin.

Berne, bern, *(n.pr.)* برن bern.

Berrү, ber'i, *(n.)* دانه tâne ; ميوه meyva.

Berth, bėrth, *(n.)* ياتاق yataq ; ير yer ; *(mar.)* دمير يرى demir yeri.

Berүl, bėr'il. *(n.)* زمرد (طاشى) zümrüd (-tashu).

Beseech, be-sēch', *(v.a.)* يالوارمق yalvarmaq ; نياز ا. niyâz et. ; — **Besee-ch'ing**, *(a.)* نياز niyâz.

Beseem, be-sēm', *(v.n.)* اويمق ouymaq ; ياقيشمق yaqushmaq ; —**Besee-m'ing**, *(a.)* اويغون ouygoun ; ياقيشير yaqushur.

Beset, be-set', *(v.a.)* احاطه ا. ihâta et. ; *(a.) (fig.)* داعى dâ-î : *(lit.)* آلوده âlôude; — **with difficulties** پك كوچ pek güch ; *(lit.)* مشكلاتى داعى müshkülâtu dâ-î ; — **Beset'ting**, *(a.)* معتاد môu'tâd.

Beside, be-sīd', *(prep.)* يانندە yanunda ; *(out)* خارجندە hârijinde ; — **one's self**, *(a.)* چيلغين chulgun ; *(lit.)* متهيج müteheyyij; **te be—one's self** چيلديرمق chuldurmaq.

Besides, be-sīdz', *(prep.)* دن ماعدا ...den mâ'dâ*(a.)* علاوة (ه) ...(e-)ilâveten ; *(ad.)* بوندن باشقه boundan bashqa...

Besiege, be-sēj', *(v.a.)* احاطه ا. ihâta et. ; *(mil.)* محاصره ا. mouhâsara et. ; — **Be-sieged'**, (jd) *(a.)* محصور mahsôur; — **Besieg'er**, (jėr) *(n.)* محاصر mouhâsur.

Besmear, be-smēr', *(v.a.)* كيرلتمك kirletmek ; بولاشديرمق boulashdurmaq.

Besot, be-sot', *(v.a.)* بوناتمق bounaltmaq ; — **Besot'ted**, (-'td) *(a.)* بونالمش bounalmush.

Bespeak, be-spēk', *(v.a.)* سپارش ا. sipârish et. ; *(fig.)* دلالت ا. delâlet et..

Bespread, be-spred', *(v.a.)* قاپلامق qaplamaq ; سرپمك serpmek.

Bessarabia, bes-sa-ra'bi-a, *(n. pr.)* بسارابيا besarabya.

Best, best, *(a.)* اڭ ايى en iyi ; اڭ اعلا en â'lâ ; *(ad.)* — **of all** اڭ ايسى en iyisi ; — **man**, صاغدج sâduj.

Bestial, best'i-al, *(a.)* حيوان كبى hayvan gibi ; *(lit.)* بهيمى behîmî ; — **Bestial'-itү**, (-'i-ti) *(n.) (fig.)* وحشت vahshet; *(lit.)* بهيميت behîmiyyet.

Bestir, be-stėr', *(v.a.)* تحريك ا. tahrîk et. ; — **one's self** قيملدامق qumuldamaq.

Bestow, be-stō', *(v.a.)* ويرمك vermek, *(lit.)* بخش ا. bahsh et. ; — **Best-ow'al**, *(n.)* اعطا i'tâ ; — **Bestow'er**, *(n.)* ويرن veren ; بخش ايدن bahsh eden.

Bestride, be-strīd', *(v.a.)* بينمك binmek.

Bet, bet, *(n.)* بحث bahs ; *(v.a.)* بحث طوتمق bahs toutmaq, ادعا ا. iddâ et. ; — **Bet'ting**, *(n.)* بحث bahs.

Betake, be-tāk', *(v.a.)* مراجعت ا. mürâjât et. ; — **one's self** طوغريلمق dōroulmaq ; *(fig.)* توسل ا. tevessül et.

Bething, be-thingk', *(v.a.)* — **one's self** خاطرلامق haturlamaq ; دوشونمك düshünmek.

Bethlehem, beth'le-hem, *(n. pr.)* بيت اللحم beytül-lahm.

Betoken, be-tō'kn, *(v.a.)* اخبار ا. ihbâr et. ; اخطار ا. ihtâr et. ; *(fig.)* دلالت ا. delâlet et..

Betraү, be-trā', *(v.a.)* آلداتمق aldatmaq ; خيانت ا. ihânet et. ; — **Betraү'al**, *(n.)* خيانت ihânet ; — **Betraү'er**, *(n.)* خائن hâ-in ; صداقتسز sadâqatsiz.

Betroth, be-troth', *(v.a.)* نشانلامق nishanlamaq ; — **Betroth'al**, *(n.)* نشان (لامه) nishan (-lanma), نامزدلك nâmzedlik ; — **Betroth'ed**, *(a. & n.)* نشانلى nishanlu.

Better, bet'ėr, *(a.)* دها ايى daha iyi ; *(ad.)* دها ايسى daha iyisi : *(v.a.)* اصلاح ا. uslâh et..

Between, be-twēn', *(prep.)* آره‌سندە arasunda ; بيننده beyninde ; — **us** آره‌مزدە aramuzda.

Beverage, bev'ėr-āj, *(n.)* ايچه‌جك ichejek: *(pl.)* مشروبات meshrôubât ; *(liquor)* ايچكى ichki.

Bevү, bev'i, *(n.)* كومه küme ; سورو sürü.

Bewail, be-wāl', *(v.a.)* آجيمق ajumaq ; اسف ا. esef et. ; *(v.n.)* آغلامق âlamaq ; — **Bewail'ing**, *(n.)* فرياد feryâd ; ماتم mâtem.

Beware, be-wār', *(v.n.)* صاقينمق saqunmaq ; دقت ا. diqqat et. ; *(int.)* دقت ! diqqat !

Bewilder, be-wil'dėr, *(v.a.)* شاشيرتمق shashurtmaq ; — **Bewil'derment**, *(n.)*

شاشغينلق shashgunluq ; حيرت hayret.

Bewitch, be-wich′, *(v.a.)* بويو ياپمق bü-yü yapmaq ; *(fig. & lit.)* تسحير ا. tes-hîr et. ; — **Bewitch′ing**, *(a.)* لطيف la-tîf; *(lit.)* سحار sehhâr; —**Bewitch′ery**, (-′er-i) *(n.) (fig.)* سحر sihr; جاذبه jâzibe.

Bey, bā, *(n.)* بك bey ; **B — of Tunis** تونس بكى tounous beyi;—**Bey′lerbey′**, *(n.)* بكلربكى beylerbeyi.

Beyond, be-yond′, *(prep.)* اوزاقده ou-zaqda ; *(fig.)* خارجنده hârijinde ; فوقنده fevqinde; **it is — my power** قوتمك فوقندهدر qouvvetimin fevqindedir ; الدن كلمز elimden gelmez; —**seas**, *(ad.)* دكز آشيرى deniz ashuru.

Beyroot, bā′rōōt, *(n.pr.)* بيروت bey-rout, (berout).

Bias, bī′as, *(n.)* ميل meyl; *(fig.)* طرفكيرلك tarafgîrlik ; *(v.a.)* التزام ا. iltizâm et.; طرفكيرلك ا. tarafgîrlik et.; —**Bi′assed**, (bī′asd) *(a.) (fig.)* طرفكير tarafgîr; *(lit.)* متمايل mütemâyil.

Bib, bib, *(n.)* اونلك eunlük.

Bible, bī′bl, *(n.)* انجيل (شريف) injîl (-she-rîf) — **Society**, انجيل نشر جمعيتى neshri injîl jem-iyyeti; ميسيونر جمعيتى (misyo-ner jem-iyyeti); —**House** *(Constant-inople)* امريقان خانى ameriqan hanu ; — **Bib′lical**, (-ık-al) انجيلى injîlî.

Bibliography, bib-li-og′raf-i, *(n.)* بيبليوغرافى bibliyôghrafi ; *(lit.)* كتابيات kitâbiyyât.

Bicker, bik′ėr, *(v.n.)* قاوغا ا. qavga et.

Bicycle, bī′sikl, *(n.)* بيسيقلت bisiqlet ; ولوسپيد velospid.

Bid, bid, *(v.a.)* تكليف ا. teklîf et. ; *(com.)* فيئات ويرمك fıyet vermek ; *(command)* امر ا. emr et.; دعوت ا. dâ′vet et.; *(wish)* تمنى ا. temennî et. ; *(n.)* تكليف teklîf ; **to — fair** ... كبى كورونمك ...gibi geurün-mek ; بكزهمك benzemek ; —**Bid′der**, *(n.)* طالب tâlib ; فيئات ويرن fiyet veren ; —**Bid′ding**, *(n.)* تكليف teklîf ; *(fig.)* امر emr ; دعوت dâ′vet.

Bide, bīd, *(v.a.)* انتظار ا. intizâr et. ; — **Bīd′ing**, *(n.)* انتظار intizâr; *(residence)* اقامتكاه iqâmet-gyâh.

Biennial, bī-en′yal, *(a.)* ايكى سنهلك iki senelik ; ايكى سنهده بر iki senede bir ;ييل آشيرى yul ashuru.

Bier, bēr, *(n.)* تسكره teskere ; (تابوت) (tabout).

Bifurcation, bī-fur-kā′shun, *(n.)* قول qol ; *(act)* آيريلمه ayrulma ; *(lit.)* انقسام inqisâm.

Big, big, *(a.)* بويوك beuyük; *(pregn.)* كبه gebe ; حامله hâmile ; *(haughty)* مغرور mâgrôur; عظمتلى azametli; *(important)* مهم mühim ; بويوك beuyük ; — **ness**, *(n.)* بويوكلك beuyüklük ; *(fig.)* عظمت azamet.

Bigamy, big′am-i, *(n.) (lit.)* تعدد زوجات te-addüdi zevjât.

Bight, bīt, *(n.)* قوى qoy; *(rope)* رودا roda.

Bigot,-**ed**, big′ot,-ed, [*(n. & a.)* متعصب müte-assub ; — **to** طرفدار tarafdâr ; باغلانمش bâlanmush ; —**Big′otry**, (-ri) *(n.)* تعصب te-assoub ; *(fig.)* عناد inâd.

Bilateral, bī-lat′ėr-al, *(a.)* ايكى طرفلى iki taraflu.

Bilbo, bil′bō, *(n.)* مچ mech ; *(poet.)* شمشير shimshîr ; *(pl.)* پرانغه puranga.

Bile, bīl, *(n.)* اود eud ; صفرا safra ; *(fig.)* عكسيلك axilik ; — **Bilious**, (bil′i-us) *(a.)* صفراوى safrâvî.

Bilge, bilj, *(n.)* قارن qarn ; اورته orta ; *(mar.)* سينتينه sintine ; *(v.n.)* دهلينمك delinmek ; صو ا. sou et. ; — **water**, سينتينه صويى sintine souyou.

Bilk, bilk, *(v.a.)* صاووشمق savoushmaq ; *(cheat)* آلداتمق aldatmaq; *(n.)* طولانديريجى dolanduruju.

Bill, bil, *(n.) (pol.)* لايحه lâyiha ; *(jud.)* اتهامنامه it-hâmnâme ; *(fin.)* بونو bono ; *(account)* حساب (پوصلهسى) hesâb (-pous-lasu) ; فاطوره fatoura ; *(declaration)* بياننامه beyânnâme ; ورقه veraqa ; *(theat.)* پروغرام prōghram ; *(advertise-ment)* اعلان î′lân ; *(mar.)* روله rola ; *(axe)* مزراق muzraq; تبر teber; *(bird′s)* غاغا gaga ; *(anchor)* طرناق اوجى turnaq oujou ; *(v.a.)* قيد ا. qayd et. ; *(v.n.) (fig.)* سويشمك sevishmek ; اوپوشمك eupüshmek;—**sticker**, اعلان ياپيشديريجى î′lân yapushduruju ; — **of exchange** پوليچه poliche ; حواله havâle ; — **of fare** يمك ليستهسى yemek listesi ; — **of health** پراتيقه pratiqa ; پاتنته patente ; — **of lading** قونشمنتو qonishmento; — **of mortality** وفيات ليستهسى vefeyât listesi ; — **of parcels** فاطوره fatoura.

Billet, bil′et, *(n.)* بيلت bilet ; پوصله pousla.

Billiards, bil′yardz, *(n.)* بيلاردو bilar-do ; **to play at —** بيلاردو اوينامق bilar-do oynamaq ; — **stick** استهقا isteqa ; — **ball** بيله bile.

Billion, bil′yun, *(n.)* بيليون bilyon ; ميليار milyar.

Billow, bil'ō *(n.)* طالغه dalga; *(v. n.)* طالغه‌لانمق dalgalanmaq; قبارمق qabarmaq; — **Bil'lowỵ,** (-i) *(a.)* طالغه‌لی dalgalu.

Bin, bin, *(n.)* قوطی qoutou; قاب qab; *(bottle)* شیشه‌لك shishelik.

Bind, bīnd, *(v.a.)* باغلامق bâlamaq; ربط ا. rabt et.; — **about** صارمق sarmaq; چویرمك chevirmek; *(oblige)* مجبور ا. mejbôur et.; *(restrain)* *(lit.)* تقیید ا. taqyîd et.; — **over** تأمینات آلمق te'mînât almaq; *(jud.)* كفالته ربط ا. kefâlete rabt et.; *(book)* جلدلمك jildlemek; *(passion)* بند ا. bend et.; — **one's self** باغلانمق bâlanmaq; تعهد ا. te-ahhüd et.; سوز ویرمك seuz vermek; *(v. n.)* *(med.)* انقباض اول. inqibâz ol.; *(cement)* طوتمق toutmaq; *(n.)* باغ bâ; *(capacity)* قدرت qoudret; — **Bīnd'er,** *(n.)* مجلد müjellid; — **Bīnd'erỵ,** (-'ėr-i) *(n.)* مجلدخانه müjellid-hâne; — **Bīnd'ing,** *(n.)* باغ bâ; *(med.)* صارغی sargu; *(book)* جلد jild; *(act)* باغلامه bâlama; *(a.)* مجبوری mejbôurî, *(lit.)* تعهدی متضمن te-ahhüdü moutazammun; *(med.)* قابض qâbuz; — **force** *(jud.)* حكم hükm.

Binocular, bi-nok'ular, *(a.)* چفت chift; *(n.)* چفته دوربین chifte dürbün.

Biographỵ, bī-og'raf-i, *(n.)* ترجمهٔ حال terjümeyi hâl; *(pl. & lit.)* تراجم احوال terâjümü ahvâl.

Biologỵ, bī-ol'oj-i, *(n.)* بیولوژی bioloji; علم حیات ilmi hayât.

Biped, bī'ped, *(a. & n.)* ایكی آیاقلی iki ayaqlu.

Biplane, bī'plān, *(n.)* چفت سطحلی طیاره chift satuhlu tayyâre.

Birch, bėrch, *(n.)* قاین آغاجی qayn âju.

Bird, bėrd, *(n.)* قوش qoush; *(v. n.)* قوش آولامق qoush avlamaq; — **lime,** اوكسه euxe; — **'s eye «view»** قوش باقیشی «منظره» qoush baqushu «manzara»; *(fig.)* هیئت عمومیه heyeti oumoûmiyye; خلاصه houlâsa.

Birth, bėrth, *(n.)* تولد tevellüd; *(fig.)* طوغوش doghoush; اصل asl; **to give —** *(fig.)* تولید ا. tevlîd et.; موجب اول. môujib ol.; **by—** ارثاً irsen; *(fig.)* جبلی jibillî; **—daỵ,** طوغدیغی كون dôdôu gün; *(lit.)* یوم ولادت yevmi velâdet; — **place,** طوغدیغی یر dôdôu yer; *(lit.)* محل ولادت mahalli velâdet.

Bis, bis, *(n.)* تكرار tekrar; *(dito)* كذا kezâ.

Biscaỵ, bīs-'kā, *(n.pr.)* بیسكی biski; **Bay of —** بیسكی كورفزی biski keurfezi.

Biscuit, bis'kit, *(n.)* بیسكووی bisküvi; *(mil.)* پكسماد peksimed.

Bisect, bī-sekt', *(v.a.)* ایكی‌یه آیرمق ikiye ayurmaq; *(math.)* تنصیف ا. tansîf et.; — **Bīseg'ment,** *(n.)* نصف nusf.

Bisexual, bi-sek'shōō-al, *(a.)* خنثا hünsâ.

Bishop, bish'op, *(n.)* بیشوپ bishop; پیسقوپوس pisqopos; — **Bish'opric,** (rik) *(n.)* بیشوپلق bishoplouq; - پیسقوپوسلق pisqoposlouq.

Bismarck, bis'mark, *(n.pr.)* بیسمارق bismarq.

Bissextile, bis-sext'il, *(a.)* كبیسه kebîse; —**year,** سنهٔ كبیسه seneyi kebîse.

Bistourỵ, bis'tor-i, *(n.)* نشتر neshter.

Bit, bit, *(n.)* پارچه parcha; *(tool)* مثقب misqab; *(horse)* كم gem; *(v.a.)* كم وورمق gem vourmaq; **a little —** برآز biraz; برپارچه bir parcha; **not a —** اصلا aslâ...; هیچ hich...; **to take the — in his teeth** *(fig.)* كمی آزی‌یه آلمق gemi azuya almaq.

Bitch, bich, *(n.)* قانجیق qanjuq.

Bite, bīt, *(v.a.)* ایصیرمق usurmaq; *(fig.)* كمیرمك kemirmek; *(injure)* *(lit.)* رنجیده ا. renjîde et.; *(n.)* ایصیریق usuruq; *(fig.)* یاره yara; *(piece)* لقمه loqma; —**Bīt'ing,** *(a.)* *(fig.)* كسكین keskin; تأثیرلی te'sîrli.

Bithinia, bi-thin'i-a, *(n.pr.)* قوجه ایلی qoja ili.

Bitlis, bit-lis, *(n.pr.)* بیتلیس bitlis.

Bitter, bit'ėr, *(a.)* آجی aju; *(fig.)* مؤثر mü-essir; — **lỵ,** *(ad.)* آجی aju; *(fig.)* فنا حالده fenâ halde; — **ness,** *(n.)* آجیلق ajuluq; *(fig.)* & *(lit.)* مرارت merâret.

Bittern, bit'tėrn, *(n.)* *(zo.)* بالقجیل baluqjul; بالابان balaban.

Bitumen. bi-tū'men, *(n.)* بیتوم bitüm, زفت zift; — **Bitū'minous,** (nus) *(a.)* بیتوملی bitümlü; زفتلی ziftli.

Bivalve, bī'valv, *(a.)* ایكی قابوقلی iki kabouqlou.

Bivouac, biv'oo-ak, *(n.)* *(mil)* اردوگاه ordougyâh; *(v.n.)* اردوگاه قورمق ordougyâh qourmaq; گیجه‌لمك gejelemek.

Bi-weekly, bī'-wēk'li, *(a.)* هفتهده ایكی دفعه haftada iki de-fa.

Bizarre, bi-zär', *(a.)* تحف tahaf, غریب garîb ; *(n.) (bot.)* (قرانفیل) ابرولی eb-rôuli (-qaranfil).

Blab, blab, *(n.)* كوزه geveze ; *(v.n.)* كوزهلك ا. gevezelik et. ; — **Blab'ber**, *(n.)* مزور müzevvir.

Black, blak, *(a.)* سیاه siyah, قاره qara ; *(obscure)* مظلم mouzlim ; *(n.)* سیاه siyah ; *(v.a.)* قارارتمق qarartmaq ; — **ness**, *(n.)* سیاهلق siyahluq ; *(fig.)* ظلمت zoulmet ; — **berry**, بوكورتلن beuyürtlen ; — **bird**, قاره طاوق qara tavouq ; —**board**, طاش تخته tash tahta ; — **lead**, قورشون معدنی qourshoun mâ'deni ; *(powder)* قورشون توزی qourshoun tozou; *(colour)* صوبا بویاسی soba boyasu ; — **smith**, دمیرجی demirji ; —**Black'ball**, (-'bawl) *(v.a.)* رد ا. redd et. ; *(pol.)* رأی ویرمهمك re'y vermemek ; — **Black'en**, *(v.a.)* قارارتمق qarartmaq ; *(fig.)* ذم ا. zemm et. ; *(v. n.)* قارارمق qararmaq ; — **Black'guard**, (-'gärd) *(a. & n.)* چاپقین chapqun ; — **Black'ing**, *(n.)* قوندره بویاسی qoundura boyasu ; — **Black'-ish**, *(a.)* سیاهجه siyahja.

Blackmail, blak'māl, *(n.)* فدیه fidye ; *(letter)* تهدید مكتوبی tehdîd mektou-bou ; *(v.a.)* تهدید ا. tehdîd et.

Bladder, blad'ėr, *(n.)* مثانه mesâne ; كیسه kese ; — **Bladd'ered**, (-'ėrd)*(a.)* شیشكین shishkin ; *(fig.)* بوش bosh.

Blade, blād, *(n.)* آغز âz ; یوز yüz ; *(bot.)* یاپراق yapraq ; *(oar)* پالا pala ; — **bone**, كورك كمیكی kürek kemîy.

Blame, blām, *(n.)* قباحت qabâhat, قصور qousôur ; *(lit.)* تقبیح taqbîh ; *(v.a.)* *(lit.)* تقبیح ا. taqbîh et. ; مؤاخذه ا. mü-âhaze et. ; — **Blām'able**, *(a.)* قصورلی qousôurlou ; مذموم mezmôum ; — **Blame'less**, *(a.)* قصورسز qousôur-souz ; *(fig.)* معصوم mâ'sôum.

Bland, bland, *(a.)* ملایم mülâyim ; طاتلی tatlu ; — **ness**, *(n.)* ملایمت mülâyemet.

Bland, bland, *(n.)* آیران ayran.

Blandish, bland'ish, *(v.a.)* یالتاقلانمق yaltaqlanmaq ; — **Bland'ishment**, *(n.)* طاتلیلق tatluluq ; *(lit.)* نوازش nüvâ-zish.

Blank, blangk, *(a.)* بیاض beyaz ; *(fig.)* بوش bosh ; *(confused)* شاشقین shash gun ; *(pale)* بكزی آتمش benzi atmush ; *(artil.)* قوری صیقی qourou suqu ; *(n.)* (كاغد) بوش bosh (-kyâd) ; *(void)* بوشلق boshlouq ; *(v.a.)* شاشیرتمق shashurt-maq ; —**ly**, *(ad.)* شاشقین بر حالده shash-gun bir halde ; — **ness**, *(n.)* بوشلق boshlouq ; *(fig.)* قارغاشهلق qargasha-luq.

Blanket, blangk'et, *(n.)* یورغان yorgan ; *(flannel)* بطانیه battâniye ; *(fig.)* اورتو eurtü.

Blare, blār, *(v.n.)* كورلهمك gürlemek ; *(n.)* كورولتو gürültü ; سس ses.

Blaspheme, blas-fēm', *(v. n.)* كفر ا. küfr et. ; تحقیر ا. tahqîr et..

Blast, blast, *(n.)* جریان jereyân ; *(sound)* دودوك düdük ; *(explosion)* اشتعال ishti-âl ; *(med.)* آنی خستهلق ânî hastaluq ; وبا vebâ ; *(bot.)* یانیق yanuq ; *(v.a.)* تخریب ا. tahrîb et. ; محو ا. mahv et. ; *(powder)* برهوا ا. berhavâ et. ; — **Blast'ed**, *(a.)* ملعون mel-ôun ; — **Blast'ing**, *(n.)* انفلاق... infilâq... .

Blatant, blāt'ant, *(a.)* كورولتیجی gürül-tüjü ; ولولهجی velveleji ; — **nonsense** پك صاچمه شی pek sachma shey.

Blaze, blāz, *(n.)* آلو alev ; *(fig.)* ضیا züyâ ; *(mark)* اشارت ishâret ; *(v.n.)* آلولنمك alevlenmek ; *(fig.)* پارلامق parla-maq ; *(v.a.)* آلولندیرمك alevlendirmek ; اشارت یاپمق ishâret yapmaq ; *(proclaim)* اعلان ا. i'lân et. ; نشر ا. neshr et. ; — **Blāz'ing**, *(a.)* آلولی alevli ; *(fig.)* علنی alenî.

Blazon, blā'zn, *(v.a.)* اعلان ا. i'lân et. ; ثنا ا. senâ et. ; *(n.)* (فنی) آرمه arma (-fenni) ; (آرمهجیلق) (armajuluq).

Bleach, blēch, *(v.a.)* بیاضلاتمق beyazlat-maq ; قصارت ا. qusaret et. ; *(v.n.)* بیاضلانمق beyazlanmaq ; — **Bleach'er**, *(n.)* چرپیجی churpuju ; قصارتجی qusa-retji ; — **Bleach'ery**, (-'ėr-i) *(n.)* چرپی محلی churpu mahalli ; قصارتخانه qusaret-hâne.

Bleak, blēk, *(n.) (zo)* آق كفال aq kefal ; *(a.)* صولغون solgoun ; رنكسز renksiz ; *(fig.)* طاتسز tatsuz ; — **ness**, *(n.)* چیپلاقلق chuplaqluq ; صوغوقلق soghouq-louq.

Blear, blēr, *(a.)* چاپاقلی chapaqlu ; شیشمش shishmish ; — **eyed**, كوزی چاپاقلی geu-zü chapaqlu ; *(fig.)* كوزی قاماشمش geu-zü qamashmush ; عقلسز aqulsuz.

Bleat, blēt, *(n.)* ملهمه meleme ; *(v.n.)* ملهمك melemek.

Bleed, blēd, *(v.n.)* قانامق qanamaq; *(v.a.)* قان آلمق qan almaq; *(lit.)* فصد ا. fasd et.; *(money)* (صيزديرمق) (suzdurmaq); پاره چكمك para chekmek; — **Bleed'ing,** *(n.)* قانامه qanama.

Blemish, blem'ish, *(n.)* قصور qousôur; لكه leke; *(v.a.)* سقط ا. saqat et.; *(fig.)* لكه‌لمك lekelemek.

Blench, blensh, *(v.n.)* بكزى آتمق benzi atmaq; اوركمك ürkmek; چكينمك chekinmek.

Blend, blend, *(v.a.)* قاريشديرمق qarushdurmaq; *(lit.)* مزج ا. mezj et.; *(n.)* قاريشيق qarushuq; (مه‌لانژ) (melânj); — **Blend'ing,** *(n.)* امتزاج imtizâj; *(act)* مزج mezj.

Bless, bles, *(v.a.)* تسعيد ا. tes-îd et.; *(prosperity)* مسعود ا. mes-ôud et.; — **one's self** مسعود اول. mes-ôud ol.; بختيار اول. bahtiyâr ol.; **God — you!** الله راضى اولسون! allâh râzu olsoun!; مسعود اولكز! mes-ôud olounouz!; — **Bless'ed,** (bles'd) *(a.)* مسعود mes-ôud; *(rel.)* مقدس mouqaddes; — **Bless'edly,** *(ad.)* سعادتله se-âdetle; — **Bless'ing,** *(n.)* سعادت se-âdet; نعمت nî'met; *(rel.)* دعا dou-â; *(gift)* هديه hediye; (عنايت) (inâyet); **to ask a —** دعا ا. dou-â et.; **what a —!** نه سعادت! ne se-âdet!

Blight, blīt, *(n.)* سام sam; طوك don; *(fig.)* ضرر zarar; *(v.a.)* ياقمق yaqmaq; *(fig.)* محو ا. mahv et.

Blind, blīnd, *(a.)* كور keur, *(lit.)* اعمى â'mâ; *(n.)* پانجور panjour; *(v.a.)* كور ا. keur et.; *(fig.)* اورتمك eurtmek; — **ly,** *(ad.)* *(fig.)* كور كورينه keur keurüne; — **ness,** *(n.)* كورلك keurlük; — **Blind'-fold,** *(a.)* كوزلرى باغلى geuzleri bâlu; *(fig.)* كور keur, عقلسز aqulsuz; *(v.a.)* كوزينى باغلامق geuzünü bâlamaq; *(fig.)* اغفال ا. îgfâl et..

Blink, blingk, *(v. n.)* ايشيلدامق ushuldamaq; *(wink)* كوز ا. geuz et.; باقمق baqmaq; *(n.)* پارلتى parultu; *(act.)* باقيش baqush; — **Blink'ers,** *(n.pl.)* كوزلك geuzlük.

Bliss, blis, *(n.)* سعادت se-âdet; — **Bliss'-ful,** (-'fōōl) *(a.)* مسعود mes-ôud; — **Bliss'fully,** *(ad.)* مسعودانه mes-ôudâne.

Blister, blis'tėr, *(n.)* قابارجق qabarjuq; سيويلجه sivilje; *(v. n.)* اوچوقلامق ouchouqlamaq; *(v.a.)* قابارتمق qabartmaq; — **beetle,** قودوز بوجكى qoudouz beujeyi.

Blithe, blī*th*, *(a.)* شن shen; ممنون memnôun; — **ness,** *(n.)* نشئه nesh-e; سرور sürôur.

Blizzard, bliz'ard, *(n.)* قار فورطنه‌سى qar furtunasu.

Bloat, blōt, *(v.a.)* — **up** قابارتمق qabartmaq; *(v. n.)* قابارمق qabarmaq.

Bloater, blōt'ėr, *(n.)* *(zo.)* رينغا بالغى runga balugh.

Block, blok, *(n.)* كوتوك kütük; *(obstruction)* حائل hâ-il; بلوق bloq; *(mar.)* مقاره maqara; — **of houses** آطه ada; *(v.a.)* طيقامق tuqamaq; *(fig.)* حائل اول. hâ-il ol.; — **head,** *(n. & a.)* احمق ahmaq; — **house,** بلوق هاوز bloq hâvz; قولوبه qoulübe; — **tin,** كولچه قالاى külche qalay.

Blockade, blok-ād', *(n.)* آبلوقه ablouqa; *(v.a.)* آبلوقه ا. ablouqa et.; **to raise a —** آبلوقه‌يى رفع ا. ablouqayi refi' et.; **to run a —** آبلوقه‌يى اخلال ا. ablouqayi ihlâl et; فرار ا. firâr et..

Blood, blud, *(n.)* قان qan; *(fig.)* صوى soy; *(zo.)* جنس jins; *(relation)* قرابت qarâbet; *(v.a.)* قان آقيتمق qan aqutmaq; **full —** *(n. & a.)* *(zo.)* خالص hâlis; *(lit.)* خالص الدم hâlisüd-dem; *(fig.)* اصيل asîl; **half —** *(n. & a.)* *(zo.)* ملز melez; *(lit.)* نصف الدم nusfüd-dem; *(pers.)* اووكى üvey; **in—** *(a.)* قوتلى qouvvetli, ديڭج dinj; **the best —** *(fig & pl.)* اڭ اصيللر en asîller; اڭ) كزيده‌لر) en güzîdeler; — **horse,** جنس آت jins at; —**shed,** *(n.)* (قان (دوكولمه‌سى qan (-deukülmesi); *(lit.)* سفك دماء sefki dimâ'; — **shot,** *(a.)* قان اولمش qan olmoush; *(fig.)* قيزارمش quzarmush; — **sucker,** *(n.)* *(zo.)* سولوك sülük; *(fig. & lit.)* طفيلى toufeylî; — **thirsty,** *(a.)* قانه صوصامش qana sousamush, *(lit.)* خونخوار hôunhâr; — **Blood'iness,** *(n.)* قانليلق qanluluq; *(lit.)* خونريزلك hôunrîzlik; — **Blood'less,** *(a.)* قانسز qansuz; — **Blood'y,** (-'i) *(a.)* قانلى qanlu.

Bloom, blōōm, *(n.)* چيچك chichek; *(fig. & lit.)* طراوت tarâvet; *(v.n.)* چيچك آچمق chichek achmaq.

Blossom, blos'om, *(n.)* چيچك chichek; غنجه qonja; *(v.n.)* چيچك آچمق chichek achmaq; —**into** *(lit.)* انكشاف ا. inkishâf et; — **Bloss'omy,** (-i) *(a.)* چيچكلى chichekli.

Blot, blot, *(n.)* لکه leke ; *(v.a.)* لکه‌لمك lekelemek ; *(dry)* قوروتمق qouroutmaq ; *(fig.)* محو ا. mahv et. ; —**blott'ing paper** سونکر کاغدی sünger kyâdu.

Blotch, bloch, *(n.)* چیل chil ; لکه leke ; *(v.a.)* چیل قاپلامق chil qaplamaq ; — **Blotch'y**, (-'i) *(a.)* چیللی chilli.

Blouse, blowz, *(n.)* بلوز blouz ; (کوملك) (geumlek).

Blow, blō, *(n.)* ضربه darbe ; *(v.n.)* اسمك esmek ; *(v.a.)* چارپمق charpmaq ; *(fig.)* صاوورمق savourmaq ; *(breathe)* اوفله‌مك üflemek ; *(sound)* اوتدیرمك eutdürmek ; *(eggs)* یومورطلامق youmourtlamaq ; **to — off** *(mar.)* ستیم صالیویرمك stim saluvermek ; **to — over** کچمك gechmek ; زائل اول. zâ-il ol. ; **to — up** پاتلاتمق patlatmaq ; *(fig.)* برهوا ا. berhavâ et. ; **to — out** سوندیرمك seundürmek ; اوفله‌مك üflemek ; **at a —** بر ضربه‌ده bir darbede ; بردنبره birdenbire ; — **pipe**, قویومجی لامبه‌سی qouyoumjou lambasu ; — **Blow'ing**, *(n.)* اسمه esme ; اوفلمه üfleme.

Blubber, blub'ėr, *(n.)* بالینه یاغی baline yâ ; *(v.n.)* هیچقرمق huchqurmaq.

Blue, bloo, *(a. & n.)* ماوی mâvi; *(washing)* چیوید chivid ; *(v.a.)* چیویدله‌مك chividlemek ; — **ness**, *(n.)* ماویلك mâvilik ; — **bottle**, *(bot.)* پیغمبر چیچکی peygamber chicheyi ; (بیوك) سینك (beuyük-) sinek ; *(fig.)* پولیس polis ; — **jacket**, بحریه عسکری bahriye askeri ; گمیجی gemiji ; *(pl.)* افراد بحریه efrâdu bahriyye ; — **peter**, حرکت فلامه‌سی hareket flamasu ; پارلامنتو parlamento.

Bluff, bluf, *(a.)* صارپ sarp, دیك dik ; *(rough)* قابا qaba ; *(n.)* بلوف bleuf ; *(v.n.)* بلوف یاپمق bleuf yapmaq ; — **ness**, *(n.)* قابالق qabaluq.

Bluish, bloo'uish, ماویمسی *(a.)* mâvimsi.

Blunder, blun'dėr, *(n.)* خطا hata ; *(fig.)* فالصو falso ; *(v. n.)* خطا ا. hatâ et. ; — **Blun'dering**, *(a.)* سرسم sersem ; *(n.)* پوت pot ; خطا hatâ.

Blunt, blunt, *(a.)* کوت küt, کور keur ; *(fig.)* قابا qaba ; *(v.a.)* کورلتمك keurletmek ; کوت ا. küt et. ; — **ly**, *(ad.)* قاباجه qabaja ; — **ness**, *(n.)* قابالق qabaluq,

Blur, blur, *(n.)* لکه leke ; *(v.a.)* لکه ا. leke et. ; بولاشدیرمق boulashdurmaq.

Blurt, blurt, *(v.a.)* سویله‌ییویرمك seuyleyivermek ; دوشونمه‌دن سویله‌مك düshünmeden seuylemek.

Blush, blush, *(n.)* اوتانمه outanma ; *(v. n.)* قیزارمق quzarmaq ; — **Blush'ing**, *(a.)* محجوب mahjôub.

Bluster, blus'tėr, *(n.)* اوغولتی oughoultou ; فورطنه furtuna ; *(fig.)* یایغاره yaygara ; *(boasting)* اوکونمه euvünme ; *(v. n.)* پاطیردی ا. paturdu et. ; اوکونمك euvünmek ; — **Blus'tering**, *(n.)* یایغاره yaygara ; *(a.)* یایغاره‌جی yaygaraju ; اوکونیر euvünür.

Boar, bōr, *(n.)* (ارکك) طوموز (erkek-) domouz ; — **Boar'ish**, *(a.)* طوموز کبی domouz gibi ; غدارانه gaddârâne.

Board, bōrd, *(n.)* تخته tahta ; لوحه levha ; قارتون qarton ; *(table)* ماصه masa ; *(fig.)* پانسیون pansiyon, یمك yemek ; *(assembly)* مجلس mejlis ; *(v.a.)* قاپلامق qaplamaq ; یمك ویرمك yemek vermek ; *(mar.)* آبوردا اول. aborda ol. ; *(railway)* (ه) بینمك ...(e-) binmek ; *(v. n.)* پانسیونر اول. pansiyoner ol. ; — **and lodging** یمك و اقامت yemek ve iqâmet ; **on** — *(mar.)* گمیده gemide ; ترنده trende ; **above** — *(fig.)* آچیق achuq ; ناموسکارانه nâmôuskyârâne ; — **of administration**, مجلس اداره mejlisi idâre ; — **of Admiralty**, شورای بحریه shôurâyi bahriyye ; — **of trade**, تجارت دائره‌سی tijâret dâ-iresi ; (تجارت نظارتی) (tijâret nezâreti) ; — **Board'er**, *(n.)* پانسیونر pansiyoner.

Boarding, bōrd'ing, *(n.)* قاب qab ; *(act.)* قاپلامه qaplama ; *(mar.)* آبوردا اولمه aborda olma ; — **house**, پانسیون pansiyon ; مسافرخانه misâfirhâne ; — **officer**, *(mar.)* تحری ضابطی teharrî zâbiti ; *(customs)* معاینه مأموری mou-âyene me'môurou ; — **school**, لیلی مکتب leylî mekteb.

Boast, bōst, *(n.)* اوکونمه euvünme ; *(lit.)* تفاخر tefâhour ; *(v. n.)* اوکونمك euvünmek ; *(lit.)* تفاخر ا. tefâhour et. ; *(v.a.)* مدح ا. medh et. ; — **Boast'ful**, (-'fool) *(a.)* مغرور mâgrôur, *(lit.)* بالا پرواز bâlâpervâz.

Boat, bōt, *(n.)* صندال sandal ; *(navy)* فلیقه fliqa ; *(dish)* قایق طباغی qayuq tabâ ; صالچالق salchaluq ; *(v. n.)* صندالله کیتمك sandalla gitmek ; **steam** — استیمبوط stimbot ; چاتانه chatana ; — **man**, صندالجی sandalju ; — **Boat'ing**, *(n.)* صندالله کزینه sandalla gezin-

me; — **Boat'swain,** (bō'sn) پورصون porsoun.

Bob, bob, *(n.)* پاندانت pandant; يووارلاق youvarlaq; *(fig.)* شيلين shilin; *(refrain)* نقرات naqarât; — **wig** كاكل kyâkül; بوقله bouqle; *(v.n.)* صاللانمق sallanmaq; *(v.a.)* صاللامق sallamaq.

Bobbin, bob'in, *(n.)* بوبين bobin; مقاره maqara.

Bode, bōd, *(v.n.)* علامت او. alâmet ol.; دلالت ا. delâlet et.; **this — s well** خيره علامتدر ...hayra alâmetdir.

Bodice, bod'is, *(n.)* بدن beden; قورسه qorsa; ايچ يلكى ich yeleyi.

Bodily, bod'ili, *(ad.)* بدناً bedenen; وجودجه vüjôudje; *(fig.)* كاملا kyâmilen; فعلا fi'len.

Bodkin, bod'kin, *(n.)* بيز biz; ايكنه îyne.

Body, bod'i, *(n.)* وجود vüjôud; بدن beden; *(lit.)* بنيه bünye; *(sci.)* جسم jism; ماده madde; *(main)* آنا ana; كتله kitle; *(pers.)* آدم adam; *(pl.)* هيئت hey-et; *(dead)* جسد jesed; نعش nâ'sh; *(v.a.)* تشكيل ا. teshkîl et.; طوپلامق toplamaq; **every —** هركس herkes; **no —** كيمسه kimse; — **guard,** خاصه عساكرى hâssa asâkiri; (عساكرى) محافظ mouhâfuz (-asâkiri).

Bog, bog, *(n.)* باتاقلق bataqluq; *(zo)* قاره باتاق qara bataq; — **Bog'gy,** (-'gi) *(a.)* باتاقلق bataqluq.

Bogus, bō'gus, *(a.)* ساخته sahte; (مردار) (mourdar).

Bohemia, bo-hē'mia, *(n.pr.)* بوهميا bohemya; — **Bohe'mian,** *(a.)* ...بوهميا bohemya...; *(n.)* بوهميالى bohemyalu; *(fig.)* دربدر derbeder.

Boil, boil, *(v.a.)* قايناتمق qaynatmaq; *(v.n.)* قاينامق qaynamaq; *(n.)* چيبان chuban; **to — over** طاشمق tashmaq; *(fig.)* غليان ا. galeyân et.; — **Boil'er,** *(n.)* قازان qazan; — **Boil'ing,** *(n.)* قاينامه qaynama; غليان galeyân; *(dressing)* حاشلامه hashlama; — **point** *(sci.)* نقطهٔ غليان noqtayi galeyân.

Boisterous, bois'tėr-us, *(a.)* كورولتولى gürültülü; شدتلى shiddetli; —**ly,** *(ad.)* كورولتو ايله gürültüyle.

Bold, bōld, *(a.)* جسور jesôur; *(impudent)* كستاخ küstâh; جرأتكار jür-etkyâr; *(steep)* صارپ sarp; *(fig.)* صريح sarîh; — **ness,** *(n.)* جرأت jür-et; — **faced,** يوزسز yüzsüz.

Bolshevism, bol'she-vizm, *(n.)* بولشهويزم bolshevîzm; بولشهويكلك bolsheviklik; — **Bol'shevik,** *(a. & n.)* بولشهويك bolshevik; *(pl.)* بولشهويكلر bolshevikler.

Bolster, bōl'stėr, *(n.)* مندر minder; ياصدوق yasduq; *(v.a.)* — **up** طولديرمق doldourmaq; — **out** طوتمق toutmaq; *(lit.)* ادامه ا. idâme et.

Bolt, bōlt, *(n.)* سوركو sürgü; *(pin.)* جيواطه juvata; ميل mil; *(arrow)* اوق oq; *(v.a.)* سورمهلمك sürmelemek; ميخلامق muhlamaq; *(throw)* فيرلاتمق furlatmaq; *(swallow)* يوتمق youtmaq; *(sift)* الهمك elemek; *(v.n.)* فيرلامق furlamaq; *(fig.)* قاچمق qachmaq; **bolting cloth** الك بزى elek bezi; **bolting house** قالبور خانه qalbour-hâne; تصفيهخانه tasfiye-hâne.

Bomb, bom, *(n.)* بومبا bomba, خمبره houmbara; — **vessel,** بومبارطه bombarta.

Bombard, bom-bärd', *(v.a.)* بومباردمان ا. bombarduman et., طوپه طوتمق topa toutmaq, — **Bombard'ment,** *(n.)* بومباردمان bombarduman.

Bombast, bom'-, bum'bast, *(n.)* مبالغه moubâlaga; —**Bombas'tic,** (-ik) *(a.)* مبالغهلى moubâlagalu; مغرورانه mâgrôurâne.

Bombay, bom-bā', *(n. pr.)* بومباى bombay.

Bona fide, bō'na fīd'ā, *(a.)* حسن نيتله hüsnü niyyetle, صميمى samîmî; حقيقى haqîqî; — **traveller,** (يابانجى) (yabanju).

Bonbon, bong'bong, *(n.)* بونبون bonbon; (شكرلمه) (shekerleme).

Bond, bond, *(n.)* باغ bâ, *(fig.)* رابطه râbuta; *(written)* سند sened; *(fin.)* بونو bono; تحويلات tahvîlât; *(pl.)* اسارت esâret; *(wall)* اوركو eurgü, طرز tarz; *(v.a.)* آنترپويه قومق anturpoya qomaq; *(v.n.)* طوتمق toutmaq; — **holders,** تحويلات حامللرى tahvîlât hâmilleri; دائنلر dâ-inler; — **man,** اسير esîr, كوله keule; — **sman,** *(jud.)* كفيل kefîl; — **maid,** جاريه jâriye; — **Bond'age,** (-'āj) *(n.)* اسارت esâret.

Bonded, bond'd, *(a.)* باغلى bâlu; — **debts,** تحويلات tahvîlât; اوبليغاسيون obligasyon; —**goods,** كومروكدن كچمهمش اشيا gümrükden gechmemish eshyâ; — **warehouse,** آنترپو anturpo.

Bone, bōn, *(n.)* كمیك kemik; *(fish)* قیلچیق qulchuq; *(v.a.)* كمیكنی چیقارمق kemîyni chuqarmaq; *(fig.)* غصب ا. gasb et.; — **setter**, چیقیقجی chuquqju; — **Bone'-less**, كمیكسز kemiksiz.

Bonfire, bon'fīr, *(n.)* شنلك shenlik; *(lit.)* شهرآیین shehr âyîn.

Bonnet, bon'et, *(n.)* باشلق bashluq.

Bonny, bon'i, *(a.)* نازك nâzik; كوزل güzel; سویملی sevimli; شیرین shirin.

Bonus, bōn'us, *(n.)* اكرامیه ikrâmiye.

Bony, bōn'i, *(a.)* كمیكلی kemikli; *(fig.)* قوتلی qouvvetli.

Book, book, *(n.)* كتاب kitâb; *(writing)* دفتر defter; *(pl.)* دفاتر defâtir; *(v.a.)* قیود quyoûd; قید ا. qayd et; *(ticket)* بیلت آلمق bilet almaq; طوتمق toutmaq; — **binder**, *(n.)* مجلد müjellid; — **binding** جلدجیلك jildjilik; — **case**, كتبخانه kütübhâne; اتاژر etajer; — **keeper**, محاسبه‌جی mouhâsebeji; — **keeping** (اصولی) محاسبه mouhâsebe (-ousôulü); — **maker**, یاریش آخنته‌سی yarush ajentesi; — **seller**, كتابجی kitabju; — **shop**, (دكانی) كتابجی kitabju (-dükkyanu); — **trade**, كتابجیلق kitabjuluq; — **worm**, *(fig.)* كتاب قوردی kitab qourdou; **booking office** بیلت یری bilet yerî; كیشه gishe.

Boom, bōōm, *(n.)* *(mar.)* بومبا boumba; سرن seren; *(chain)* زنجیر zinjir; *(roar)* اوغولتی oughoultou; ایكیلتی inilti; *(business)* فعالیت fa'âliyyet; معامله mou-âmele; *(fig.)* (دالاوره) (dalavere); *(v.a.)* یوكسلتمك yüxeltmek; رهقلام یاپمق reqlam yapmaq; *(v.n.)* یوكسلمك yüxelmek; ایی كیتمك iyi gitmek; — **Boom'ster**, *(n.)* (دالاوره‌جی) (dalavereji).

Boon, bōōn, *(n.)* لطف loutf; نعمت nî'met; *(a.)* شن shen.

Boor, bōōr, *(n.)* كویلی keuylü; قابا آدم qaba adam; — **Boor'ish**, *(a.)* قابا qaba; خویراد hoyrad; — **Boor'ishly**, *(ad.)* قاباجه qabaja; خویرادجه hoyradja.

Boot, bōōt, *(n.)* بوت bot; چیزمه chizme; *(profit)* كار kyâr; استفاده istifâde; *(v.a.)* (چیزمه) كیدیرمك (chizme-) giydirmek; *(fig.)* فائده‌سی او. faydasu ol.; *(v.n.)* كیمك giymek; — **jack**, چیزمه چكه‌جك chizme chekejek; — **legger**, *(n.)* قاچاقجی qachaqju; (مسكرات قاچاقجیسی) (müskirât qachaqjusu); — **tree**, چیزمه قالبی chizme qalubu; — **Boot'ed**, *(a.)* چیزمه‌لی chizmeli; — **Boot'less**, چیزمه‌سز chizmesiz; *(fig.)* فائده‌سز faydasuz.

Booth, bōōth, *(n.)* قولوبه qoulübe; چادیر chadur.

Booty, bōōt'i, *(n.)* یغما yâma; *(mil.)* غنائم ganâ-im.

Borax, bō'raks, *(n.)* بوراقس borax; تنكار tenkyâr.

Bordeaux, bor-dō', *(n.pr.)* بوردو bordo; *(n.)* بوردو شرابی bordo sharabu.

Border, bord'ėr, *(n.)* كنار kenâr; *(land)* حدود houdoûd; *(v.a.)* چویرمك chevirmek; همحدود او. hem-boudoûd ol.; — **Bord'erers**, *(n.)* حدود اهالیسی houdoûd ahâlîsi; *(fig.)* مجاور müjâvir.

Bore, bōr, *(n.)* دلیك delik; صوندا sonda; *(artil.)* چاپ chap; *(fig.)* جان صیقیجی jan suquju; بلا belâ; *(v.a.)* دلمك delmek; صوندا ا. sonda et.; *(fig.)* جان صیقمق jan suqmaq; — **Bōr'er**, *(n.)* بورغو bourgou; مثقب misqab; *(pers.)* بورغوجی bourgoujou; — **Bōr'ing**, *(n.)* دلمه delme; *(fig.)* صیقیلمه suqulma; *(pl.)* طالاش talash; *(hole)* دلیك delik.

Born, bawrn, *(a.)* طوغمش dōmoush; — **at** لی ...li, ...lu; (ده) طوغمش ...(de-) dōmoush.

Borough, bur'ō, *(n.)* كوی keuy; قریه qariyye.

Borrow, bor'ō, *(v.a.)* بورج آلمق borj almaq; *(lit.)* استقراض ا. istiqrâz et.; *(adapt)* *(lit.)* اقتباس ا. iqtibâs et.

Boscage, bosk'āj, *(n.)* قورولق qoroulouq.

Bosh, bosh, *(n.)* صاچمه sachma; بوش لاف bosh laf.

Bosnia, bos'ni-a, *(n. pr.)* بوسنه bosna; — **Bos'nian**, *(a.)* بوسنه... bosna...; *(n. & a.)* بوشناق boshnaq.

Bosom, booz'um, *(n.)* كوكس geu-üs; *(fig. & lit.)* سینه sîne; حرم harîm; *(a.)* قلبی qalbî; *(fig.)* محرم mahrem; *(v.a.)* قلبنده صاقلامق qalbinde saqlamaq; — **friend**, محرم دوست mahrem dost; *(cloth)* یون یلك yün yelek; — **enemy**, كیزلی دشمن gizli düshman; (قوینونده یلان) (qoynounda yulan).

Bosphorus, bos'fo-rus, *(n.pr.)* بوغاز ایچی boghaz ichi; قاره دكز بوغازی qara deniz boghazu; بحرسیاه بوغازی bahru siyâh boghazu.

Boss, bos, *(n.)* بونجوق bonjouq; *(orn.)* قاباریمه qabartma; روزت rozet; *(pers.)* رئیس reyîs; باش bash; *(v.a.)* سوسله‌مك

süslemek ; *(manage)* اداره ا. idâre et.; قوماندا ا. qoumanda et..

Boston, bo's-tun, *(n.pr.)* بوستون boston.

Botany, bot'an-i, *(n.)* علم نباتات ilmi nebâtât; — **Botan'ical,** (-'ik-al) *(a.)* نباتی nebâtî ; — **Bot'anist,** *(n.)* نباتات متخصصی nebâtât mütahassusu.

Botch, boch, *(n.)* فنا ایش fenâ ish; *(med.)* شیش shish ; *(v.)* فنا یاپمق fenâ yapmaq ; —**up** یامالامق yamalamaq ; — **Botch'y,** (-'i) *(a.)* یاملو yamalu ; فنا fenâ.

Both, bōth, *(a.)* هرایکیسی her ikisi, ایکیسیده ikiside ; هم hem....

Bother, bo*th*'ėr, *(n.)* صیقنتو suquntu ; *(v.a.)* صیقمق suqmaq ; تعجیز ا. tâ'jîz et..

Bottle, bot'l, *(n.)* شیشه shishe ; *(v.a.)* شیشه‌یه قومق shisheye qomaq; — **brush,** یووارلاق فیرچه youvarlaq furcha ; — **rack,** شیشه طولابی shishe dolabu ; کوز geuz.

Bottom, bot'um, *(n.)* دیب dib ; آلت alt; *(fig.)* اساس esâs ; *(mar.)* قارینه qarine ; *(fig.)* تکنه tekne ; *(v.a.)* دیب قومق dib qomaq ; *(fig.)* اسناد ا. isnâd et.; *(v. n.)* بینمك binmek ; — **Bott'omed,** *(a.)* دیبلی dibli ; — **Bott'omless,** *(a.)* دیبسز dibsiz ;—**Bott'omry,** (-ri) *(n.) (mar.)* ترهین terhîn, استقراض istiqrâz.

Bough, bow, *(n.)* دال dal.

Bounce, bowns, *(v. n.)* فیرلامق furlamaq ; سکمك sekmek ; *(v.a.)* فیرلاتمق furlatmaq ; سکدیرمك sekdirmek ; *(n.)* فیرلایش furlayush ; سکمه sekme ; *(boast)* مبالغه moubâlaga ; *(lie)* یالان yalan ; حیاسزلق hayâsuzluq ; — **Bounc'er,** (sėr) *(n.) (fig.)* یالانجی yalanju ; — **Bounc'ing,** (sing) *(a.)* قوتلی qouvvetli, جثه‌لی jüsseli; *(fig.)* مبالغه‌لی moubâlagalu.

Bound, bownd, *(a.)* باغلی bâlu ; *(fig.)* مجبور mejbôur ; *(book)* جلدلی jildli ; *(ready)* اوزره ...üzre ; *(lit.)* منتهی mütlehî ; *(n.)* حد hadd ; *(fig.)* درجه dereje ; *(pl.)* حدود houdôud ; *(leap)* صیچرامه suchrama ; ظیپلامه zuplama; *(v. n.)* صیچرامق suchramaq ; **whither — ?** نره‌یه؟ nereye ? ; — **for** (ه) کیده‌جك ...(e-) gidejek ; (ه) کیتمك اوزره ...(e-) gitmek üzre ; — **Bound'en,** (dn) *(a.)* مجبوری mejbôurî ; الزم elzem ;—**Bound'less,** *(a.)* حدسز hadsiz ; واسع vâsî'.

Boundary, bownd'a-ri, *(n.)* حدود houdôud.

Bounds, bowndz, *(n.pl.)* حدود houdôud ; **in** — ممنوع دکل memnôu deyil ; **out of** — ممنوع memnôu' ; (یاساق) (yasaq) ; **within** — اعتدالله i'tidâlle ; حد داخلنده hadd dâhilinde ; **within the** — **of** داخلنده ...dâhilinde.

Bounty, bown'ti, *(n.)* لطف loutf; *(premium)* اکرامیه ikrâmiye ; تخصیصات tahsîsât ; — **Boun'teous,** (-'te-us) *(a.)* جومرد jeumerd ; *(lit.)* عالیجناب âlîjenâb ; — **Boun'teously,** *(ad.)* چوق choq ; *(lit.)* سمیحانه semîhâne.

Bouquet, bōō'kā, *(n.)* دمت demet; *(fig.)* چیچك chichek ; *(wine)* رایحه râyiha.

Bourgeoisie, bōōrzh'waw-zē, *(n.) (lit.)* صنف متوسط sunufu mütevassut ; بورژووازی boujouvazî.

Bourse, bōōrs, *(n.)* بورسه borsa.

Bouse, bōōz, *(n.)* عشرت ishret ; *(v.n.)* عشرت ا. ishret et.; (چکمك) (chekmek).

Bout, bowt, *(n.)* نوبت nebet; صیره sura; *(sport)* مصارعه mousârâ' ; *(fig.)* مجادله müjâdele ; **drinking** — عشرت ishret ; **this** — بودفعه bou def-a.

Bow, bō,*(n.)* اوق oq; (یای) (yay); *(curve)* قوس qavs ; *(knot)* فیونغه fiyonga ; *(mar.)* پرووا prouva ; باش bash ; *(mus.)* یای yay ; — **legged,** *(a.)* اکری باجاقلو eyri bajaqlu ; — **man,** اوقجی oqjou ; *(mar.)* پرووه‌جی prouvaju ; — **shot,** اوق منزلی oq menzili; — **string,** اوق کریشی oq kirishi.

Bow, bow, *(n.) (fig.)* رووه‌رانس reverans; (سلام) (selâm) ; *(v.a.)* ایکلمك îymek ; *(v.n.)* رووه‌رانس یاپمق reverans yapmaq ; سلاملامق selâmlamaq ; **to make one's** — سلاملایه‌رق چکیلمك selâmlayaraq chekilmek ; رووه‌رانس یاپه‌رق کیتمك reverans yaparaq gitmek ; **a bowing acquaintance** اوزاقدن طانیدق ouzaqdan tanuduq ; یالکز سلاملاشیلان طانیدق yalunuz selâmlashulan tanuduq.

Bowels, bow'elz, *(n.pl.)* باغرصاقلر bârsaqlar ; *(fig.)* وسط vasat ; داخل dâhul.

Bower, bow'ėr, *(n.)* دائره dâ-ire ; *(garden)* قمریه qameriyye; —**Bow'ery,** (-i) *(a.)* کولکلك geulgelik.

Bowl, bōl, *(n.)* طاس tas; کاسه kyâse;*(cup)* قدح qadeh ; *(ball)* طوپ top ; *(v.a.)* یووارلامق youvarlamaq ; آتمق atmaq ; *(v.n.)* طوپ اوینامق top oynamaq ; — **Bowl'er,** *(n.)* طوپ اوینایان top oynayan ; *(hat)* یاصسی شاپقه yassu shapqa; — **Bowl'ing green,** چایر chayur.

Bowsprit, bō'sprit, *(n.)* جیوادره juvadra.

Box, boks, *(n.)* قوطی qoutou; صندوق sanduq; *(hut)* قولوبه qoulübe; *(theater)* لوجه loja; *(carriage)* آرابهجی یری arabaju yeri; *(v.a.)* قوطی‌یه قویمق qoutouya qomaq.

Box, boks, *(n.)* *(sport)* بوقس box; مشته müshte; *(v.n.)* بوقس یاپمق box yapmaq; — **Box'er,** *(n.)* بوقسور boxeur; — **Box'ing** *(n.)* بوقس box; — **match** بوقس مصارعه‌سی box (-mousârâsu).

Boy, boy, *(n.)* اوغلان ôlan; ارککك erkek-چوجق chojouq; *(servant)* غارسون garson; — **Boy'ish, -ly,** *(a. & ad.)* چوجقجه chojouqja; —**Boyh'ood,** *(n.)* چوجقلق chojouqlouq; *(lit.)* صباوت sabâvet.

Boycott, boy'kot, *(v.a.)* بویقوت ا. boyqot et.; *(n.)* بویقوتاژ boyqotâj.

Brace, brās, *(n.)* قوشاق qoushaq; ربطیه rabtuye; *(pair)* چفت chift; *(mar.)* پراصیه prasya; *(pl.)* آصقی asqu; *(v.a.)* صیقمق suqmaq; ربط ا. rabt et..

Bracelet, brās'let, *(n.)* بیلهزك bilezik.

Bracket, brak'et, *(n.)* کند kened; *(support)* دیرسك dirsek; قول qol; یاتاق yataq; *(math.)* (بویوك) معترضه (beuyük-) môu'taruza; کره kerre.

Brackish, brak'ish, *(a.)* آجی aju; طوزلی touzlou; — **ness,** *(n.)* آجیلق ajuluq.

Brad, brad, *(n.)* پین pin; (اینجه) چیوی (inje-) chivi;—**awl,** بیز biz; قلم qalem.

Brag, brag, *(n.)* گوهزهلك gevezelik;*(v.n.)* اوکونمك euvünmek; آتمق atmaq.

Braggart, brag'art, *(n.)* بیهوده beyhôude; یالانجی yalanju.

Brahman, brä'man, *(n.)* براهمن brâhmen; — **Brahman'ic,** (-'ik) *(a.)* ...براهمن brâhmen....

Braid, brād, *(n.)* اورکو eurgü; قوردون qordon; غیطان gaytan; *(v.a.)* اورمك eurmek.

Brain, brān, *(n.)* بین beyn; *(fig.)* فکر fikr; — **sick** دلی deli; مجذوب mejzôub; — **Brain'less,** *(a.)* بینسز beyinsiz; عقلسز aqulsuz.

Brake, brāk, *(n.)* طوقماق toqmaq; فرن fren; *(mar.)* بوصه bosa; *(handle)* قول qol; مانوه‌له manevele; *(bot.)* چالیلق chaluluq.

Bramble, bram'bl, *(n.)* (چالیسی) بوکورتلن beuyürtlen (-chalusu).

Bran, bran, *(n.)* کپك kepek.

Branch, bransh, *(n.)* دال dal; قول qol; *(com.)* شعبه shôu'be; *(v.n.)* دال‌لانمق dallanmaq; *(fig.)* تشعب ا. tesha'oub et.; توسع ا. tevessü' et.; —**Branch'y,** (-i) *(a.)* داللی dallu.

Brand, brand, *(n.)* یانیق yanuq; *(fig.)* مارقه marqa; علامت alâmet; *(v.a.)* داغلامق dâlamaq; *(fig.)* نشان یاپمق nishan yapmaq; — **new,** ییپ یکی yep yeni.

Brandish, brand'ish, *(v.a.)* صاوورمق savourmaq; صاللامق sallamaq.

Brandy, brand'i, *(n.)* برهندی brendi; قونیاق qonyaq.

Brass, bräs, *(n.)* پرنج pirinch; *(v.a.)* پرنج قاپلامق pirinch qaplamaq; — **Brass'y,** (-'i) *(a.)* ...پرنج pirinch...; *(like)* پرنج کبی pirinch gibi; *(harsh)* قاتی qatu; قابا qaba; *(impudent)* حیاسز hayâsuz.

Bravado, brav-ā'do, *(n.)* قابادایلق qabadayuluq; *(pers.)* قابادای qabadayu.

Brave, brāv, *(a.)* جسور jesôur, شجیع shejî'; *(excellent)* فوق‌العاده fevqalâde; *(n.)* قهرمان qahramân; *(v.a.)* مقاومت ا. mouqâvemet et.; —**ly,***(ad.)* شجیعانه shejî-âne;—**Brāv'ery,** (-'er-i) *(n.)* شجاعت shejâ-at; قهرمانلق qahramânluq.

Bravo, bräv'o, *(int.)* !براوو brâvo!; *(n. pl.)* اشقیا eshqiyâ.

Brawl, brawl, *(n.)* کورولتو gürültü; عربده arbede; *(v. n.)* کورولتو ا. gürültü et.; قاوغا ا. qavaga et..

Brawn, brawn, *(n.)* *(zo.)* یبان طوموزی yaban domouzou; *(fig.)* قوت qouvvet; — **Brawn'y,** (-'i) *(a.)* اتلی etli; قوتلی qouvvetli.

Bray, brā, *(n.)* آکیرمه anurma; (قابا) سس (qaba-) ses; *(v. n.)* آکیرمق anurmaq; *(fig.)* باغرمق bârmaq; *(v.a.)* دوومك deuvmek.

Brazen, brā'zn, *(a.)* ...پرنج pirinch...; *(impudent)* حیاسز hayâsuz; *(v.n.)* اوتانمامق outanmamaq; — **faced,** حیاسز hayâsuz; (یوزی تنکه قاپلی) (yüzü teneke qaplu).

Brazier, brā'zėr, *(n.)* مانغال mangal; *(pers.)* باقیرجی baqurju.

Brazil, bra-zil', *(n. pr.)* برازیلیا brazilya; — **Brazil'ian,** *(a.)* ...برازیلیا brazilya...; *(n.)* برازیلیالی brazilyalu.

Breach, brēch, *(n.)* رخنه rahne, سقطلق saqatluq; *(fig.)* بوزولمه bozoulma; *(act.)* اخلال ihlâl; *(word)* نقض naqz,

نکول nükyôul;— **of promise** سوزندن دونمه seuzünden deunme ; *(lit.)* نقض عهد naqzu ahd.

Bread, bred, *(n.)* اکمك ekmek; فرانجلا franjela.

Breadth, bredth, *(n.)* کنیشلك genishlik, عرض arz.

Break, brāk, *(v.a.)* قیرمق qurmaq; *(violate)* اخلال ا. ihlâl et.; بوزمق bozmaq; *(v.n.)* قیرلمق qurulmaq; *(crack)* چاتلامق chatlamaq; *(fig.)* سقوط ا. souqôut et.; *(friends)* بوزوشمق bozoushmaq; *(day)* آغارمق agharmaq; *(bankrupt)* افلاس ا. iflâs et.; *(n.)* قیرلمه qurulma; *(fig.)* خلل halel; *(lit.)* انقطاع inqutâ'; *(opening)* آرالق araluq; *(carriage)* بریك breyk; تعلیم آرابه‌سی tâ'lim arabasu; **to — away** *(v.a.)* قوپارمق qoparmaq; *(v. n.)* قوپمق qopmaq; *(disperse)* طاغیلمق dâlmaq; *(flee)* قاچمق qachmaq; **to—down** ییقمق yuqmaq; *(v.n.)* سقوط ا. souqôut et.; **to—open** قیروب آچمق qurub achmaq; کیرمك girmek; **to—out** چیقمق chuqmaq; *(fig.)* ظهور ا. zouhôur et.; **to — through** یارمق yarmaq, دلمك delmek; *(fig.)* ازاله ا. izâle et.; *(jud.)* اخلال ا. ihlâl et.; **to—up** طاغیتمق dâtmaq; *(fig.)* تعطیل ا. tâ'tîl et.; **— neck,** *(n.)* اوچوروم ouchouroum; *(a.)* تهلکه‌لی tehlikeli; **— in,** *(n.)* سرقت sirqat; تجاوز tejâvüz; *(exercise)* تعلیم tâ'lîm; تربیه terbiye; *(v.a.)* زورله کیرمك zorla girmek; تجاوز ا. tejâvüz et.; *(zo.)* تعلیم ا. tâ'lîm et.; تربیه ا. terbiye et.; **— water,** طالغه قیران dalga quran, سد sedd; **— Break'able,** *(a.)* قیریلیر qurulur; **— Break'age,** (-'āj) *(n.)* قیریق quruq; قیرلمه qurulma; *(allowance)* قیریق بدلی quruq bedeli; قیرلمه پایی qurulma payu; **— Break'er,** *(n.) (mar.)* چاتلاق chatlaq.

Breakfast, brek'fast, *(n.)* قهوه آلتی qâvaltu; *(v.n.)* قهوه آلتی ا. qâvaltu et.; **— set,** قهوه آلتی طاقمی qâvaltu taqumu.

Breast, brest, *(n.)* کوکس geu-üs; *(lit.)* صدر sadr; *(fig.)* قلب qalb; *(v.a.)* مقاومت ا. mouqâvemet et.; **— plate,** کوکسلك geu-üslük; زره zurh; **— work,** سپر siper; *(mar.)* پونتل pountel.

Breath, breth, *(n.)* نفس nefes; صولوق solouq; **— Breath'less,** *(a.)* نفسی طیقانمش nefesi tuqanmush; *(fig.)* خلجانلی halejânlu; *(dead)* جانسز jansuz.

Breathe, brēth, *(n.)* تنفس ا. teneffüs et.; **— Breath'ing,** *(n.)* تنفس teneffüs; *(fig.)* استراحت istirâhat; **— after** تمنی (ی)...(i-) temennî; *(a.)* جانلی janlu.

Breech, brēch, *(n.) (artil.)* قویروق qouyrouq; **— loader,** قویروقدن طولمه (طوپ) qouyrouqdan dolma (-top); **— Breech'es,** (-ez) *(n.pl.)* بریچس brîchs; سواری پانطالونی süvâri pantalonou.

Breed, brēd, *(v.a.)* طوغورمق doghourmaq; *(train)* بویوتمك beuyültmek; بسلمك beslemek; *(fig.)* انتاج ا. intâj et.; *(n.)* جنس jins; **— Breed'er,** *(n.)* بسلین besleyen; **— Breed'ing,** *(n.)* تولید tevlîd; *(fig.)* تربیه terbiye; **good—** ایی تربیه iyi terbiye; **man of —** تربیه‌لی آدم terbiyeli adam; کبار انسان kibar insan.

Breeze, brēz, *(n.)* روزکار (خفیف) (hafif-) rüzgyar; *(poet.)* نسیم nesîm; *(rumour)* روایت rivâyet; *(disturbance)* کورولتو gürültü; منازعه münâzâ; **— Breez'y,** (-'i) *(a.)* روزکارلی rüzgyarlu; *(mar.)* فریشقه frushqa; *(fig.)* خیالی hayâlî; **— plans** خیالات hayâlât.

Brevet, brev'et, *(n.)* برات berât; *(mil.)* عنوان ounvân; بیوردلدی bouyourouldou.

Brevity, brev'it-i, *(n.)* قیصه‌لق qusaluq; اختصار ihtisâr.

Brew, brōō, *(v.a.)* بیرا یاپمق bira yapmaq; *(v.n.)* بیرا او. bira ol.; مایه‌لانمق mayalanmaq; **—Brew'er,** *(n.)* بیراجی biraju; **—Brew'ery,** (-'er-i) *(n.)* بیرا فابریقه‌سی bira fabriqasu.

Bribe, brīb, *(n.)* رشوت rüshvet; *(v.a.)* رشوت ویرمك rüshvet vermek; **—Brīb'er,** (-'ēr)*(n.)* رشوت ویرن rüshvet veren; *(lit.)* راشی râshî; **— Brīb'ery,** ('er-i) *(n.)* رشوتجیلك rüshvetjilik; *(lit.)* ارتشا irtishâ.

Bric-à-brac, brik'-a-brak, *(n.)* آنتیقه‌لر antiqalar; نادیده شیلر nâdîde sheyler.

Brick, brik, *(n.)* طوغله tôula; *(fig.)* قالب qalub; *(pers.)* ایی آدم iyi adam; *(v.a.)* دیوار اورمك douvar eurmek; **— dust,** خراسان horâsan; **— kiln,** طوغله فورونی tôula furunu; اوجاق ojaq; **— layer,** دیوارجی douvarju; **— maker,** طوغله‌جی tôulaju; **—work,** دیوار (ایشی) douvar (-ishi); *(pl.)* طوغله فابریقه‌سی tôula fabriqasu.

Bride, brīd, *(n.)* کلین gelin; **—groom,** کووکی güvey; داماد dâmad; **—'s man,** صاغدج sâduj; **— Brīd'al,** *(a.)* ...کلین

gelin... ; *(wedding)* ...دوكون düyün... ; — **veil** دوواق douvaq.

Bridge, brij, *(n.)* كوپرى keuprü ; *(mar.)* كوپرى اوستى keuprü üstü ; بريج brij ; *(v.a.)* كوپرى قورمق keuprü qourmaq.

Bridle, brī′dl, *(n.)* يولار yular ; ديزكين dizgin; *(v.a.)* يولار طاقمق yular taqmaq; *(fig.)* طوتمق toutmaq ; **to — up** *(fig.)* قيزمق quzmaq ; قابارمق qabarmaq.

Brief, brēf, *(a.)* قيصه qusa ; مختصر mouhtasar ; *(n.)* خلاصه houlâsa ; —**ly**, *(ad.)* قيصه جه qusaja ; خلاصةً houlâsatan ; — **ness**, *(n.)* قيصه لق qusaluq ; **in** — خلاصه... houlâsa... ; قيصه جه qusaja ; قيصه qusa.

Brier, brī′ėr, *(n.)* چالى chalu.

Brig, brig, *(n.)* *(mar.)* بريق briq.

Brigade, brig-ād′, *(n.)* *(mil.)* لوا livâ ; —**Brigadier′(-general)**, (brig-a-dēr′) ميرلوا mîri-livâ.

Brigand, brig′and, *(n.)* حيدود haydoud ; شقى shaqî ; *(pl.)* اشقيا eshqiyâ ; —**Brig′andage**, (-āj) *(n.)* حيدودلق haydoudlouq ; شقاوت sheqâvet.

Bright, brīt, *(a.)* پارلاق parlaq ; *(clear)* براق berrâq ; *(fig.)* ذكى zekî ; —**ly**, *(ad.)* پارلاق صورتده parlaq sôuretde; —**ness**, *(n.)* پارلاقلق parlaqluq ; — **Bright′en**, (brīt′n) *(v.a.)* پارلاتمق parlatmaq ; *(lit. & fig.)* تنوير ا. tenvîr et. ; *(v.n.)* پارلامق parlamaq.

Brilliant, bril′yant, *(a.)* پارلاق parlaq ; *(n.)* پرلانطه purlanta; — **ly**, *(ad.)* *(fig.)* پارلاق صورتده parlaq sôuretde ; فوق العاده fevqal-âde ; — **Brill′iancy**, (si) *(n.)* پارلاقلق parlaqluq ; *(fig. & lit.)* رونق revnaq.

Brim, brim, *(n.)* كنار kenar ; آغز âz ; *(v.a.)* طولديرمق doldourmaq ; **full to the** — آغزينه قدر طولو âzuna qadar dolou.

Brimstone, brim′stōn, *(n.)* كوكورد kükürd.

Brinded, brin′ded, *(a.)* بنكلى benekli ; چيزكيلى chizgili.

Brine, brīn, *(n.)* صالاموره salamoura ; *(fig.)* دكز deniz ; *(v.a.)* صالاموره ياپمق salamoura yapmaq.

Bring, bring, *(v.a.)* كتيرمك getirmek ; *(fig.)* حاصل ا. hâsul et. ; — **down** اينديرمك indirmek; *(fig.)* تنزيل ا. tenzîl et.; — **forth** چيقارمق chuqarmaq; *(fig.)* موجب او. môujib ol. ; تولید ا. tevlîd et ; — **forward** *(math)* نقل يكون ا. naqli yekyôun et. ; — **up** بيولتمك beuyültmek ; يتشديرمك yetishdirmek.

Brink, bringk, *(n.)* كنار kenar; **on the — of** (ك) كنارنده .. (in-) kenarunda.

Briny, brīn′y, *(a.)* طوزلو touzlou ; *(fig.)* آجى aju ; *(mar.)* ياقاموزلى yaqamozlou ; **the** — *(n.)* دكز deniz.

Brisk, brisk, *(a.)* چويك chevik ; *(lit.)* جوال jevvâl ; *(sharp)* كسكين keskin ; *(v.a.)* — **up** جانلانديرمق janlandurmaq ; تحريك ا. tahrîk et. ; — **ly**, *(ad.)* حرارتله harâretle ; *(lit.)* جواليتله jevvâliyyetle; — **ness**, *(n.)* شوق shevq ; جواليت jevvâliyyet.

Bristle, bris′l, *(n.)* طوموز قيلى domouz qulu ; *(v.)* ديكيلمك dikilmek ; قالقمق qalqmaq.

Britain, brit′n, *(n.pr.)* **Great** — (بيوك) بريتانيا (beuyük-) britanya ; انكلتره ingiltere; — **Britan′nic**, (brit-an′ik) *(a.)* انكليز ingiliz; **His—Majesty** انكلتره قرالى حضرتلرى ingiltere quralu hazretleri ; **His — Majesty's «Government»** انكليز «حكومت» قراليهسى ingiliz «hükyôumeti» quraliyyesi; — **Brit′ish**, *(a.)* انكليز ingiliz ; — **Brit′on**, *(n.)* انكليز ingiliz.

Brittle, brit′l, *(a.)* قيريلير qurulur; كورك gevrek ; *(lit.)* رقيق raqîq.

Broach, brōch, *(n.)* مثقب misqab; *(v.a.)* دلمك delmek; — **Broach′er**, *(n.)* *(fig.)* مسبب müsebbib ; اويديران ouydouran.

Broad, brawd, *(a.)* كنيش genish انكلى enli ; *(free)* آچيق achuq ; سربست serbest ; *(vast)* *(fig.)* واسع vâsi′ ; *(coarse)* قالين qalun; *(fig.)* قابا qaba; — **ly**, *(ad.)* قاباجه qabaja ; — **ness**, *(n.)* كنيشلك genishlik ; *(fig.)* قابالق qabaluq ; — — **′cast**, *(a.)* طاغنيق dânuq; *(fig.)* واسع vâsi′ ; *(lit.)* منتشر münteshir ; *(v.a.)* *(agr.)* (سيرك) سرپمك (seyrek-) serpmek ; *(wireless)* نشر ا. neshr et. ; تلسز تلفون نشر ا. telsiz telefon neshr et. ; — **′casting**, *(n.)* تلسز تلفون (نشرى) telsiz telefon (neshri) ; — **side**, *(n.)* بوردا borda ; *(fire)* بوردا آتشى borda ateshi ; — **Broad′en**, *(v.a.)* توسيع ا. tevsî′ et. .

Brocade, brok-ād′, *(n.)* صيرمه (ايشلمه) surma (-ishleme) ; — **Brocād′ed**, (d′d) *(a.)* صيرمه لى surmalu.

Brock, brok, *(n.)* *(zo.)* پورصوق porsouq; *(fig.)* پيس (حريف) pis (-herif).

Brogue, brōg, *(n.)* چاريق charuq.

Broil, broil, *(n.)* قاوغا qavga; قارغاشەلق qargashaluq; *(v.a.)* ایزغارە یاپمق uzgara yapmaq; *(v.n.)* قیزمق quzmaq; — **Broil'er,** *(n.)* ایزغارە uzgara; *(fig.)* اغتشاشجی îgtishâshju.

Broken, brōk'n *(a.)* قیرلمش qurulmush; *(lit.)* منکسر münkesir; قیریق quruq; *(fig.)* بوزوق bozouq; *(pers.)* دوشکون düshgün;—**ly,** *(ad.)* پارچە پارچە parcha parcha; *(fig.)* فنا بر حالدە fenâ bir halde; — **ness,** *(n.)* قیریقلق quruqluq; *(fig. & lit.)* انکسار inkisâr; — **ness of heart** *(lit.)* انکسار قلب inkisâru qalb; مأیوسیت me'yôusiyyet; — « **English** » بوزوق « انکلیزجە » bozouq « ingilizje »; فنا « انکلیزجە » fenâ «ingilizje»; — **heart-ed,** *(a.)* قلبی قیریق qalbi quruq; مأیوس me'yôus; *(poet.)* منکسرالبال münkesirül-bâl.

Broker, brōk'ėr, *(n.)* سیمسار simsar, قومیسیونجی qomisyonjou; — **Brok'-erage,** (-āj) *(n.)* قومیسیون qomisyon; *(business)* قومیسیونجیلق qomisyonjouloq.

Bronchitis, brongk-i'tis, *(n.)* برونشیت bronshit.

Bronze, bronz, *(n.)* برونز bronz; طونج tounj; *(v.a.)* برونز قاپلامق bronz qaplamaq.

Brooch, brōch, *(n.)* بروش brosh.

Brood, brōōd, *(n.)* *(zo.)* قولوچقە qoulouchqa; *(fig.)* چولوق چوجق cholouq chojouq; *(race)* صوی soy; جنس jins; *(v.n.)* قولوچقە یاتمق qoulouchqa yatmaq; *(v.a.)* بویوتمك beuyütmek; بسلەمك beslemek; — **Brood'y,** (-'i) قولوچقە qoulouchqa; *(fig.)* دوشونجەلی düshünjeli.

Brook, brook, *(n.)* درە dere; ایرمق urmaq; — **Brook'let,** *(n.)* چای chay, درە dere.

Broom, brōōm, *(n.)* سوپورکە süpürge; *(bot.)* قاطر طرناغی qatur turnâ; — **stick,** سوپورکە صاپی süpürge sapu.

Broth, broth, *(n.)* ات صویی et souyou; چوربا chorba.

Brother, bru*th*'ėr, *(n.)* برادر birâder; قارداش qardash; *(pl.)* برادرلر birâderler; — **ly,** *(ad.)* قارداشجە qardâshje; *(lit.)* برادرانە birâderâne; — **in law,** قاین برادر qayun birâder; *(sister's)* انیشتە enishte; — **Broth'erhood,** *(n.)* قارداشلق qardashlik; *(lit. & fig.)* اخوت ouhouvvet; — **Breth'ern,** *(n.pl.)* *(fig.)* اخوان ihvân.

Broussa, brōō-sa', *(n.pr.)* بروسە boursa, (brousa).

Brow, brow, *(n.)* قاش qash; *(hill)* یاماج yamaj; *(aspect)* سیما sîmâ; *(fig.)* کورونش geurünüsh.

Browbeat, brow'bēt, *(v.a.)* فنا باقمق fenâ baqmaq; قورقوتمق qorqoutmaq; — **Brow'beating,** *(n.)* غضب gazab; تهدید tehdîd; *(a.)* *(lit.)* غضوب gazôub, تهدیدکار tehdîdkyâr.

Brown, brown, *(a.)* قهوە رنکی qahve rengi; *(pers.)* اسمر esmer; *(dark)* قویو qoyou; *(n.)* *(fig.)* (مانغیر) (mangur); *(v.a.)* قارارتمق qarartmaq; — **sugar,** خام شکر ham sheker; — **coal,** لینییت linyit.

Browse, browz, *(n.)* دال dal, سورکون sürgün; *(v. n.)* آتلاتمق atlatmaq.

Bruise, brōōz, *(v.a.)* دوومك deuvmek; ازمك ezmek; *(fig.)* دقتسزلك ا. diqqatsizlik et.; *(n.)* برە bere; چوروك chürük.

Brunt, brunt, *(n.)* حملە hamle; *(fig.)* شدت shiddet.

Brush, brush, *(n.)* فیرچە furcha; *(v.a.)* فیرچەلامق furchalamaq; سوپورمك süpürmek; — **wood,** چالی chalu; — **Brush'y,** (-'i) *(a.)* قیللی qullu.

Brussels, brus'elz, *(n.pr.)* بروکسل brüxel; — **sprouts,** بروکسل لحنەسی brüxel lahanasu; — **lace,** بروکسل دانتەلی brüxel danteli.

Brute, brōōt, *(a. & n.)* وحشی vahshî; *(lit.)* خونخوار hôunhâr; — **Brut'al,** (brōōt'al) *(a.)* وحشی vahshî; غدار gaddâr; — **Brut'ally,** *(ad.)* وحشیانە vahshiyâne; —**Brutal'ity,** (-ti) *(n.)* وحشت vahshet, غدارلق gaddârluq; — **Brut'alize,** (-īz) *(v.a.)* وحشی ا. vahshî et.; *(v. n.)* وحشی او. vahshî ol..

Bubble, bub'l, *(n.)* حبە habbe; *(fig.)* هوا hava, هیچ hich; *(scheme)* شانتاژ shantâj; طوزاق touzaq; *(v. n.)* قاینامق qaynamaq; *(v.a.)* *(fig.)* طولاندیرمق dolandurmaq.

Bucharest, bōō-ka-rest', *(n.pr.)* بکرش bükresh.

Bucharia, bu-ka'rī-a, *(n.pr.)* بخارا bouhârâ.

Buck, buk, *(n.)* *(zo.)* قارەجە qaraja; *(fig.)* شن کنج shen genj; *(v. n.)* تپمك tepmek; *(obstinate)* تعنّد ا. te-annüd et.; — **wheat,** داری daru, قارە بغدای qara bôuday.

Bucket, buk'et, *(n.)* قوغا qova.

Buckle, buk'l, *(n.)* قوپچه qopja; طوقه toqa; *(v.a.)* ايليشديرمك ilishdirmek, طاقمق taqmaq; *(v. n.)* ايكيلمك iyilmek; *(fig.)* چابالامق chabalamaq, طاقيلمق taqulmaq.

Buckler, buk'lėr, *(n.)* قالقان qalqan; سپر siper.

Buckram, buk'ram, *(n.)* قانوەچه qaneveche.

Bucolic, bū-kol'ik, *(n.)* چوبان شرقيسى choban sharqusu; *(a.)* *(lit.)* رعائى ri-â-î.

Bud, bud, *(n.)* طومروق tomrouq; غنچه qonja; *(fig.)* ياورو yavrou; *(v.n.)* طومروقلانمق tomrouqlanmaq; *(v.a.)* آشيلامق ashlamaq.

Buddha, bōōd'da, *(n.)* بودا bouda; — **Bud'dhism**, (-'izm) *(n.)* بودا مذهبى bouda mezhebi.

Budge, buj, *(v.n.)* قيميلدانمق qumuldanmaq.

Budget, buj'et, *(n.)* بودجه büdje; *(lit.)* موازنهٔ ماليه müvâzeneyi mâliyye; *(sack)* چانطه chanta; —**Commission,** بودجه قوميسيونى büdje qomisyonou; موازنهٔ ماليه انجمنى müvâzeneyi mâliyye enjümeni.

Buff, buf, *(n.)* درى deri; قايش qayush; *(colour)* دوه تويى رنكى deve tüyü rengi;

Bufallo, buf'a-lō, *(n.)* مانده manda.

Buffer, buf'ėr, *(n.)* تامپون tampon.

Buffet, buf'et, *(n.)* بوفه büfe; *(blow)* ضربه darbe; يومروق youmrouq; *(v.a.)* وورمق vourmaq; *(fig.)* قارشى كلمك qarshu gelmek.

Buffoon, buf-ōōn', *(n.)* قوميق qomiq; تحف tahaf; — **Buffoon'ery**, ('er-i) *(n.)* تحفلق tahafluq.

Bug, bug, *(n.)* تخته بيتى tahta biti; كهله kehle; — **Bug'gy**, (-gi) *(a.)* بيتلى bitli; *(n.)* آرابه araba.

Bughear, bug'hār, *(n.)* قورقو qorqou; اوهام evhâm.

Bugle, bū'gl, *(n.)* بورى borou; *(bead)* صيرچه surcha; *(v.n.)* بورى چالمق borou chalmaq; — **horn,** آو بوريسى av borousou; — **Bug'ler,** *(n.)* *(mil.)* بوروزن boruzan.

Build, bild, *(v.a.)* انشا ا. inshâ et.; — **on** *(fig.)* (ە) كوونمك ...(e-) güvenmek; —**up** *(fig.)* تأسيس ا. te'sîs et.; وجوده كتيرمك vüjôude getirmek; — **Build'er,** *(n.)* ياپان yapan; انشا ايدن inshâ eden; *(lit.)* عامل âmil; *(fig.)* بانى banî; —**Build'ing,** *(n.)* بنا binâ; *(act)* انشا inshâ; *(pl.)* مبانى mebânî; انشاآت inshâ-ât; **public — s** مبانىٔ رسميه mebânî-i-resmiyye; مبانىٔ مليه mebânî-i-milliyye; *(lit.)* اماكن اميريه emâkini emîriyye; **naval — s** انشاآت بحريه inshâ-âtu bahriyye.

Bulb, bulb, *(n.)* *(bot.)* چيچك صوغانى chichek sovanu; باش bash; الكتريق لامباسى elektrik lambasu; آمپول ampül.

Bulgaria, bool-ga'ri-a, *(n. pr.)* بولغارستان boulgaristân; — **Bulga'rian,** *(a. & n.)* بولغار boulgar.

Bulge, bulj, *(n.)* چيقينتى chuquntu; شيش shish; *(v.n)* بل ويرمك bel vermek.

Bulk, bulk, *(n.)* حجم hajm; كتله kitle; *(fig. & lit.)* قسم كلى qusmu küllî; اساس esâs; *(mar.)* آنبار حموله‌سى anbar hamoulesi; **to break the —** *(mar.)* يوك بوشالتمق yük boshaltmaq; تخليه ا. tahliye et.; **in —** طوپدن topdan; **to sell in —** *(mar.)* آنبارده صاتمق anbarda satmaq; **to load in —** آنباره يوكلەمك anbara yüklemek; تحميل ا. tahmîl et.; — **head,** *(n.)* بولمه beulme; — **Bulk'iness,** *(n.)* جسامت jesâmet; — **Bulk'y,** (-'i) *(a.)* حجملى hajimli; بويوك beuyük.

Bull, bool, *(n.)* اوكوز euküz; بوغا bogha; *(ast.)* ثور (برجى) sevr (-bürjü); *(pope's)* امرنامه emirnâme; *(fin.)* سپه‌كولاتور spekülateur; — **dog,** بولدوغ boul-dog; — **dose,** *(n.)* قيرپاچ qurpach; *(v.a.)* تهديد ا. tehdîd et.; — **finch,** اسپينوز ispinoz; — **head,** احمق ahmaq; — **'s eye,** يووارلاق پنجره youvarlaq penjere; *(target)* نشان تخته‌سى مركزى nishan tahtasu merkezi; هدف مركزى hedef merkezi; *(mar.)* لومبوز loumbouz.

Bulletin, bool'e-tin, *(n.)* تبليغ teblîg; *(med.)* راپور rapor; *(book)* سالنامه sâlnâme; (رساله) (risâle).

Bullion, bool'yun, *(n.)* كولچه külche.

Bully, bool'i, *(n.)* قاوغاجى qavqaju; قاباداى qabadayu; *(v.a.)* زوربالق ا. zorbaluq et.; تهديد ا. tehdîd et.; — **Bul'lying,** *(a.)* زوربا zorba; *(lit.)* تهديدكار tehdîdkyâr; — **Bul'lyingly,** *(ad. & lit.)* تهديدكارانه tehdîdkyârâne; زوربالقله zorbaluqla.

Bulrush, bool'rush, *(n.)* *(bot.)* ساز saz; حصير اوتى hasur otou.

Bulwark, bool'wark, *(n.)* طابيه tabya

سپر siper ; *(mar.)* کوپشته küpeshte.
Bump, bump, *(n.)* *(med.)* یومرو youmrou ; شیش sish ; *(v.)* چارپمق charpmaq; — **Bump'er,** *(n.)* طولو قدح dolou qadeh ; *(fig.)* قالابالق (غلبه‌لك) qalabaluq.
Bumpkin, bump'kin, *(n.)* قابا آدم qaba adam ; کویلی keuylü.
Bumptious, bump'shus, *(a.)* عظمتلی azametli ; — **ly,** *(ad.)* مغرورانه mâgrourâne.
Bun, bun, *(n.)* چورك cheurek ; بریوش briyosh.
Bunch, bunsh, *(n.)* دمت demet ; دسته deste ; **(v.a.)** دمت یاپمق demet yapmaq; —**of flowers** بوکه (bouke), چیچك (دمتی) chichek (-demeti); — **of grapes** اوزوم صالقیمی üzüm salqumu ; — **of keys** آناختار دسته‌سی anahtar destesi; — **Bunch'y,** (-'i) *(a.)* دمت حالنده demet hâlinde.
Bundle, bun'dl, *(n.)* باغ bâ; پاکت paket; بوغچه bôgcha ; **(v.a.)** باغلامق bâlamaq ; صارمق sarmaq.
Bung, bung, *(n.)* طاپه tapa; **(v.a.)** طیقامق tuqamaq; — **hole,** دلیك delik; آغز âz.
Bungalow, bung'ga-lō, *(n.)* (کوشك) (keushk) ; بانغالو bangalo.
Bungle, bung'l, **(v.a.)** فنا یاپمق fenâ yapmaq ; بوزمق bozmaq ; *(n)* فالصو falso; پوط pot ; — **Bung'ler,** *(n.)* بجریکسز bejeriksiz ; فالصوجی falsojou.
Bunion, bun'yun, *(n.)* ناصور nasur.
Bunk, bungk, *(n.)* قاماره qamara; قومپارتمان qompartuman ; *(v.n.)* یاتمق yatmaq ; اویومق ouyoumaq.
Bunker, bungk'ėr, *(n.)* صندوق sanduq; *(mar.)* کومورلك keumürlük, بونکر bounker.
Bunting, bunt'ing, *(n.)* ئه‌تامین etamin ; *(mar.)* شالی shâlî.
Buoy, boi, *(n.)* شاماندیره shamandura ; **(v.a.)** شاماندیره قویمق shamandura qomaq ; —**up** صابح طوتمق sâbih toutmaq ; *(fig.)* یوکسلتمك yüxeltmek ; جانلاندیرمق janlandurmaq ; — **Buoy'ancy,** (-'ansi) *(n.)* *(lit.)* صابحیت sâbihiyyet : *(fig.)* خفیفلك hafiflik ; *(cheerfulness)* نشئه nesh-e ; *(com.)* رواج revâj ; — **Buoy'ant,** *(a.)* صابح sâbih ; *(fig.)* خفیف hafif ; نشئه‌لی nesh-eli, شن shen ; *(fin.)* رواجلی revâjlu ; *(lit.)* متزاید mütezâyid.
Burden, bur'dn, *(n.)* یوك yük ; **(lit.)** بار bâr ; *(refrain)* نقرات neqarât ; **(v.a.)** یوکلمك yüklemek ; *(fig.)* تحمیل ا. tah-mîl et. ; — **of proof** *(jud.)* اثبات کلفتی isbât külfeti ; — **Bur'densome,** (-sum) *(a.)* آغر âr, مشکل müshkül.
Bureau, būr'ō *(n.)* بورو büro ; یازیخانه yazuhâne ; *(department)* قلم qalem ; دائره dâ-ire ; *(com.)* اداره‌خانه idârehâne ; *(toilet)* قومودین qomodin.
Bureaucracy, būr-ō'kras-i, *(n.)* حکومت معاملاتی hükyôumet mou-âmelâtu ; *(fig.)* قرطاسیه‌جیلك qurtâsiyejilik ; — **Bureau'crat,** *(n.)* قرطاسیه‌جی qurtâsiyeji ; — **Bureaucrat'ic,** (-'ik) *(a.)* قرطاسی qurtâsî.
Burglar, burg'lar, *(n.)* خرسز hursuz ; صاریق sâriq ; — **Burg'lary,** (-i) *(n.)* خرسزلق hursuzluq ; سرقت sirqat.
Burgomaster, burg'o-mas-ter, *(n.)* بلدیه رئیسی belediye reyîsi.
Burial, ber'i-al, *(n.)* دفن defn ; *(lit.)* تدفین tedfîn ; — **ground,** مزارلق mezarluq ; قبرستان qabristân ; —**service,** *(lit.)* مراسم تدفینیه merâsimi tedfîniyye.
Burletta, bur-let'a, *(n.)* وودویل vodvil ; قومه‌دی qomedi.
Burly, bur'li, *(a.)* ایری iri, حنطل hantal.
Burn, burn, **(v.a.)** یاقمق yaqmaq ; *(v. n.)* یانمق yanmaq ; *(n.)* یانیق yanub ; **to — out** یانوب بیتمك yanub bitmek; — **Burn'er,** *(n.)* غاز مه‌مه‌سی gaz memesi ; بق beq ; — **Burn'ing,** *(n.)* یانمه yanma ; *(lit.)* احتراق ihtirâq ; *(a.)* یانان yanan ; *(fig.)* شدید shedîd.
Burn, burn, *(n.)* *(brook)* دره dere ; *(spring)* منبع menbâ', چشمه cheshme.
Burnish, burn'ish, **(v.a.)** جلالامق jilâlamaq ; ورنیکله‌مك verniklemek *(v. n.)* پارلامق parlamaq ; — **Burn'isher,** *(n.)* مشقله (میسقالا) misqala ; *(pers.)* جلاجی jilâju.
Burnt, burnt, *(a.)* یانمش yanmush ; *(fig.)* قیزغین quzgun.
Burrow, bur'ō, *(n.)* این in; اویوق oyouq; *(v.n.)* کومولمك geumülmek ; *(fig.)* کیزلنمك gizlenmek ; **(v.a.)** اویمق oymaq.
Burst, burst, *(v.n.)* پاطلامق patlamaq ; **(v.a.)** پاطلاتمق patlatmaq; قیرمق qurmaq; *(n.)* *(act.)* پاطلامه patlama; پاطلاق patlaq; **to—forth** فیرلامق furlamaq ; **to — into** (ه) باشلامق ...(e-) bashlamaq ; — **up,** *(n.)* سقوط suqôut, فالصو falso.
Bury, ber'i, **(v.a.)** کومك geummek ; *(pers.)* دفن ا. defn et. ; *(fig.)* اورتمك eurtmek ; — **Bur'ied,** (-'id) *(a.)*

مدفون medfôun ; *(fig.)* طالمش dalmush.

Bush, boosh, *(n.)* چالی chalu ; *(ground)* چالیلق chaluluq, خالی یر hâlî yer ; *(metal)* زیوانه zuvana ; *(v.n.)* چالیلق اول. chaluluq ol. ; — **Bush′y,** (-′i) *(a.)* چالیلق chaluluq.

Bushel, boosh′el, *(n.)* کیله kile.

Business, biz′nes, *(n.)* ایش ish ; مشغولیت meshgôuliyyet ; — **like,** *(a.)* تجارجه tüjjarja ; عملی amelî ; — **man,** ایش آدمی ish adamu ; *(pl.)* ایش آدملری ish adamlaru ; تجار tüjjar ; — **world,** *(lit.)* عالم تجارت âlemi tijâret.

Buskin, busk′in, *(n.)* بوت bot ; *(fig.)* فاجعه fâju-a.

Bust, bust, *(n.)* بوست büst.

Bustle, bus′l, *(n.)* تلاش telâsh; عجله ajele; *(v.n.)* تلاش ا. telâsh et. ; — **Bust′ler,** (bus′lėr) *(n.)* تلاشجی telâshju ; — **Bust′ling,** (bus′ling) *(a.)* تلاشلی telâshlu ; — **Bust′lingly,** *(ad.)* تلاشله telâshla.

Busy, biz′i, *(a.)* مشغول meshgôul ; *(active)* فعال fa′âl ; — **body,** ایشکذار ishgüzâr ; عقلا ouqalâ ; — **Bus′ily,** (-′i-li) *(ad.)* فعالیتله fa′âliyyetle.

But, but, *(prep.)* فقط feqat ; *(only)* آنجق anjaq ; *(except)* مستثنا ...müstesnâ.

Butcher, booch′ėr, *(n.)* قصاب qasab ; *(v.a.)* کسمك kesmek ; — **Butch′ery,** (-i) *(n.)* قصابلق qasabluq; *(place)* سلخخانه salhhâne ; *(shop)* قصاب دکانی qasab dükkyanu ; *(fig.)* قتال qutâl.

Butler, but′lėr, *(n.)* کیلارجی kilerji; *(v.n.)* کیلارجیلك ا. kilerjilik et. ; — **ship,** کیلارجیلق kilerjilik.

Butt, but, *(n.)* *(cask)* مانجانه manjana ; *(target)* هدف hedef ; طوپراق هدف topraq hedef ; *(push)* *(zo.)* ووروش vouroush ; *(v.)* وورمق vourmaq ; طوسلامق toslamaq ; — **end,** *(n.)* دیب dib ; *(fig.)* اساس esâs ; نتیجه netîje ; *(rifle)* دیبجك dibjik.

Butter, but′ėr, *(n.)* تره یاغ tere yâ ; *(v.a.)* یاغ سورمك yâ sürmek ; — **boat,** صالچالق salchaluq ; — **cup,** آده چیچکی ada chicheyi; — **fly,** کلبك kelebek ; — **milk,** آیران ayran ; — **trade,** یاغجیلق yâjuluq; یاغ تجارتی yâ tijâreti ; — **Butt′ery,** (-i) *(a.)* تره یاغلی tereyâlu ; *(like)* تره یاغ کبی tereyâ gibi.

Button, but′n, *(n.)* دوکمه düyme ; *(v.a.)* ایلیکلمك iliklemek ; *(fig.)* قاپامق qapamaq ; — **hole,** ایلیك ilik ; — **hook,** تیربوتون tîr-büton.

Buttress, but′res, *(n.)* پایانده payanda ; طیاق dayaq ; *(v.a.)* پایاندهلامق payandalamaq ; طوتدورمق toutdourmaq.

Buxom, buks′um, *(a.)* کوزل güzel ; اندامل endâmlu ; *(things)* قوتلی qouvvetli.

Buy, bī, *(v.a.)* صاتون آلمق satun almaq ; مبایعه ا. moubâyâ et. ; — **in** کری آلمق geri almaq ; — **Buy′er,** *(n.)* مشتری müshteri ; آلیجی aluju.

Buzz, buz, *(n.)* وزیلتی vuzultu ; *(fig.)* فیصیلتی fusultu ; *(v.n.)* وزیلدامق vuzuldamaq ; *(fig.)* فیصیلدامق fusuldamaq.

Buzzard, buz′ard, *(n.)* *(zo)* دکز قارتالی deniz qartalu ; *(fig.)* سرسم sersem.

By, bī, *(prep.)* *(side)* یاننده ...yanunda ; *(through)* له ...le, la ; *(pers.)* طرفندن ...tarafundan ; *(ad.)* یاننده yanunda ; یقیننده yaqînunda ; *(about)* راددهسنده raddesinde ; *(mar.)* کرته kerte... ; **one — one** برر برر birer birer ; — **and —** درحال derhâl ; همان hemen ; — **the —** بو مناسبتله bou minâsebetle ; — **the «pound»** «لیبره» سی «libre» si... ; — **election,** منفرد انتخاب münferid intihâb ; (اکمال انتخابی) (ikmâl intihâbu) ; — **end,** *(n.)* مقصد maxad ; امل emel ; — **word,** سوز seuz ; ضرب مثل darbu mesel ; **North — West**ییلدیز کرته قرهیل yulduz kerte qarayel ; — **′gone,** *(a.)* کچمش gechmish ; ماضی mâzî ; — **lane,** *(n.)* دار یول dar yol ; — **law,** نظام nizâm ; *(lit.)* قوانین محلیه qavânîni mahalliyye ; — **′name,** لقب leqab ; — **′place,** *(n.)* تنها یر tenhâ yer ; — **product,** (فرعی محصول) (fer-î mahsôul) ; — **′road,** *(n.)* صاپه یول sapa yol ; — **stander,** *(n.)* سیرجی seyirji ; *(helper)* یاردیمجی yardumju.

Byron, bī′run, *(n.pr.)* (لورد) بایرون (lord-) bayron.

Byzantium, biz-an′shi-um, *(n.pr.)* بیزانس bizans ; — **Byzan′tine,** (-′tīn) *or* (-′tin) *(a.)* بیزانس... bizans... ; *(n.)* بیزانسلی bizanslu.

C

Cab, kab, *(n.)* آرابه araba ; — **'man,** *(n.)* آرابه‌جی arabaju, — **'stand,** *(n.)* آرابه توقف محلی araba tevaqqouf mahalli.

Cabal, ka-bal', *(n.)* انتریقه intriqa ; قومپلو qomplo ; — **Cab'ala,** *(n.)* علم لدن ilmi ledün ; — **Cab'aller,** *(n.)* فسادجی fesâdju ; — **Cabalist'ic,** (-'ik) *(a.)* گیزلی gizli ; *(lit.)* اسرارانگیز esrâr engîz.

Cabbage, kab'āj, *(n.)* لحانه lahana ; — **stump,** لحانه قوچانی lahana qochanu.

Cabin, kab'in, *(n.)* قولوبه qoulübe ; لوجه loja ; *(mar.)* قماره qamara ; *(v.a.)* حبس ا. habs et. ; — **boy,** قماروت qamarot.

Cabinet, kab'in-et, *(n.)* طولاب dolab ; *(pol. & phot.)* قابینه qabine ; — **Council,** مجلس وکلا mejlisi vükelâ ; —**maker,** طاوشان tavshan, طوغرامه‌جی dôramaju.

Cable, kā'bl, *(n.)* قابلو qablo ; *(measure)* غومنه gomine ; *(v.a.)* تلغراف چکمك telgraf chekmek ; — **gram,** (قابلو) تلغرافنامه (qablo-) telgrafnâme ; — **Cā'bled,** (-'bld) *(a.)* قابلولو qablolou ; قوردونلو qordonlou.

Cabriolet, kab-ri-ō-lā', *(n.)* قابریوله qabriyole, آرابه araba.

Cacao, ka-kā'o, *(n.)* قاقائو qaqâ-o.

Cackle, kak'l, *(n.)* *(zo.)* غیداقلامه gudaqlama ; *(v. n.)* غیداقلامق gudaqlamaq ; — **Cack'ler,** *(n.)* *(fig.)* چالچنه chalchene.

Cacophony, ka-kof'ō-ni, *(n.)* *(lit.)* تنافر (حروف) tenâfür (-hourôuf).

Cactus, kak'tus, *(n.)* قاقتوس qaqtüs ; فرنك انجیری firenk injiri.

Cad, kad, *(n.)* سایس seyis ; *(fig.)* اوشاق oushaq.

Cadastral, ka-das'tral, *(a.)* طاپو... tapo... ; امور تصرفیه... oumôuru tesarroufiyye... ; — **Cadas'tre,** (-'tr) *(n.)* امور تصرفیه oumôuru tesarroufiyye ; طاپو ادارهسی tapo idâresi.

Cadaverous, ka-dav'ėr-us, *(a.)* أولو كبی eulü gibi ; قدید qadîd.

Caddy, kad'i, *(n.)* چای قوطیسی chay qoutousou ; قوطی qoutou.

Cadence, kā'dens, *(n.)* وزن vezn ; آهنك âhenk ; — **Cā'denced,** (-'densd) *(a.)* موزون mevzôun.

Cadet, ka-det', *(n.)* طلبه talebe ; — **Cadet'ship,** *(n.)* طلبه‌لك talebelik.

Cadger, kaj'ėr, *(n.)* مطره‌باز madrabaz ; *(beggar)* دیلنجی dilenji.

Cadi, kā'di, *(n.)* قاضی qadu.

Cæsar, sē'zar, *(n. pr.)* سه‌زار sezar ; قیصر qayser ; — **Cæsarē'a,** *(n. pr.)* *(city)* قیصری qayseri.

Café, käf'ā, *(n.)* قهوه‌خانه qahvehâne ; غازینو gazino ; قرائتخانه qurât-hâne.

Cage, kāj, *(n.)* قفس qafes ; *(fig.)* محبس mahbes ; *(v.a.)* قفسه قویمق qafese qomaq, قاپامق qapamaq.

Caïque, kä-ēk', *(n.)* قایق qayuq.

Cairo, kī'ro, *(n. pr.)* قاهره qâhire.

Cajole, ka-jōl', *(v.a.)* اوقشامق oqshamaq ; یوزینه گولمك yüzüne gülmek ; — **Cajōl'ery,** (-'ėr-i) *(n.)* یالتاقلق yaltaqluq ; یوزه گولمه yüze gülme.

Cake, kāk, *(n.)* كیك keyk ; قرابیه qourâbiye ; *(v. n.)* قاتیلاشمق qatulashmaq.

Calais, kal'a-is, *(n. pr.)* قاله qale.

Calamity, kal-am'i-ti, *(n.)* فلاكت felâket ; — **Colam'itous,** (-'i-tus) *(a.)* فلاكتلی felâketli ; وخیم vahîm.

Calcareous, kal-kā're-us, *(a.)* كیرچلی kirechli ; *(lit.)* كلسی kilsî.

Calcine, kal'sin, *(v.a.)* یاقمق yaqmaq ; *(v.n.)* یانمق yanmaq.

Calcium, kal'si-um, *(n.)* قالسیوم qalsiyum.

Calculate, kal'kū-lāt, *(v.)* حساب ا. hesâb et. ; *(fig.)* تخمین ا. tahmîn et. ; ظن ا. zann et. ; — **Cal'cūlable,** *(a.)* قابل حساب qâbili hesâb ; *(fig.)* ایناندیلیر inanulur ; — **Calcūlā'tion,** (-'shun) *(n.)* حساب hesâb ; تخمین tahmîn ; — **Cal'cūlātor,** (-tur) *(n.)* محاسب mouhâsib ; حساب ماكنه‌سی hesâb makinesi.

Calcutta, kal-kut'ta, *(n.pr.)* قالكوته qalküte.

Caldron, kōl'dron, *(n.)* قازان qazan.

Caledonia, kal-e-dō'ni-a, *(n.pr.)* اسقوچيا isqochya; — **Caledo'nian,** *(a.)* اسقوچ isqoch; *(n.)* اسقوچيالى isqochyalu.

Calendar, kal'en-dar, *(n.)* تقويم taqvîm; ليسته liste; *(v.a.)* قيد ا. qayd et.; **gardener's —** باغچه تقويمى bâgche taqvîmi; **perpetual —** تقويم دائمى taqvîmi dâ-imî; **racing—** يارش تاريخلرى yarush târihleri; **— month** ماه تقويمى mâhi taqvîmî; **— year** سنهٔ تقويميه seneyi taqvîmiyye.

Calender, kal'en-dėr, *(n.)* پرداخت ماكنه‌سى perdaht makinesi; پرەسه prese; باصغى basgu; *(v.a.)* پرداخت ا. perdaht et..

Calf, käf, *(n.)* بوزاغى bozâ; طانه dana; *(fig.)* سرسم sersem; **— skin,** سختيان sahtiyan.

Caliber, kal'i-bėr, *(n.)* چاپ chap; *(fig.)* اقتدار iqtidâr; اعتبار i'tibâr.

Calico, kal'i-kō, *(n.)* پاتيسقه patisqa; **printed —** باصمه basma.

Calif, kā'lif *or* kal'if, *(n.)* خليفه halîfe; **— Cal'ifate,** (-āt) *(n.)* خلافت hulâfet.

California, kal-i-for'ni-a, *(n.pr.)* قاليفورنيا qaliforniya.

Caligraphy, kal-ig'ra-fi, *(n.)* حسن خط hüsnü hatt; **— Calig'raphist,** *(n.)* خطاط hattât.

Calk, kawk, *(n.)* قايار qayar *(v.a.)* قايار ا. qayar et.; *(mar.)* قلفات ا. qalafat et..

Call, kawl, *(v.n.)* چاغرمق chârmaq; **— on** زيارت ا. ziyâret et.; اوغرامق ôuramaq; *(v.a.)* چاغرمق chârmaq; *(name)* دمك demek; *(lit.)* تسميه ا. tesmiye et.; *(invite)* دعوت ا. dâ'vet et.; **— for** صورمق sormaq; آرامق aramaq; **—forth** توليد ا. tevlîd et.; **— together** طوپلامق toplamaq; دعوت ا. dâ'vet et.; **— up** اويانديرمق ouyandurmaq; تحريك ا. tahrîk et.; *(n.)* سس ses; *(fig.)* دعوت dâ'vet; تلفون telefon; *(visit)* زيارت ziyâret; **— money,** وعده‌سز پاره vâ'desiz para; *(pl.)* وعده‌سز موجودات vâ'desiz mevdôu-ât; **— Call'er,** *(n.)* زيارتجى ziyâretji; **— Call'ing,** *(n.)* وظيفه vazîfe; ايش ish.

Callisthenics, kal-is-then'iks, *(n.pl.)* رياضت بدنيه riyâzeti bedeniyye; (تربيهٔ اندام) (terbiyeyi endâm); (ظرافت) (zarâfet).

Callous, kal'us, *(a.)* ناصيرلى nasurlu; *(fig.)* قاتى qatu; حسسز hissiz; **—ness,** *(n.)* *(fig.)* حسسزلك hissizlik.

Callow, kal'ō, *(a.)* تويسز tüysüz; *(fig.)* طوى toy.

Calm, käm, *(a.)* ساكن sâkin; *(n.)* سكونت sükyôunet; *(v.a.)* تسكين ا. teskîn et.

Calory, ka'lo-ri, *(n.)* *(sci.)* قالورى qalori, حرور harôur; **— Calor'ic,** (-'ik) *(a.)* حرورى harôurî; *(n.)* حرارت harâret; **— Calorif'ic,** (-'ik) *(a.)* ايصيتيجى usutuju; *(lit.)* تسخينى tes-hînî; **—power** قوهٔ تسخينيه qouvveyi tes-hîniyye; قوهٔ حروريه qouvveyi harôuriyye.

Calumny, kal'um-ni, *(n.)* افترا iftirâ; بهتان bühtân; **— Colum'niāte,** (-'ni-āt) *(v.)* افترا ا. iftirâ et.; **— Calum'niātion,** (-'ni-ā-shun) *(n.)* افترا (ايتمه) iftirâ (-etme); **— Calum'niātor,** (-tur) *(n.)* مفترى müfterî; **— Calum'nious, — ly,** (-'ni-us,-li) *(a. & ad.)* مفتريانه müfteriyâne.

Calvary, kal'va-ri, *(n.)* قالور qalver; *(fig.)* محنت mihnet, عذاب azâb.

Calvinism, kal'vin-izm, *(n.)* قالوينزم qalvinîzm.

Calyx, kal'iks, *(n.)* *(bot.)* خارجى قابوق harijî qabouq, *(lit.)* كأس ke's.

Combered, kam'bėrd, *(a.)* اكريلمش eyrilmish; *(mar.)* ... بالق صيرتى baluq surtu ....

Cambric, kām'brik, *(n.)* باتيست batist; پاتيسقه patisqa.

Cambridge, kām'brij, *(n. pr.)* كمبريج kembrij.

Camel, kam'el, *(n.)* دوه deve; **— hair,** دوه تويى deve tüyü.

Cameo, kam'ē-ō, *(n.)* قابارتمه حك qabartma hakk; (كتابه) (kitâbe); (قاميو) (qamyo).

Camera, kam'ėr-a, *(n.)* قاماره qamara; فوطوغراف ماكنه‌سى fotôghraf makinasi; *(phys.)* حجره heujre.

Camomile, kam'o-mīl, *(n.)* پاپاتيه papatye.

Camp, kamp, *(n.)* اردوگاه ordougyâh; قرارگاه qarargyâh; *(sport)* قامپ qamp; *(v.n.)* قونمق qonmaq; (قامپ قورمق) (qamp qourmaq).

Campaign, kam-pān', *(n.)* سفر sefer, حرب harb; *(fig.)* مجادله müjâdele; *(v.n.)* سفر ياپمق sefer yapmaq; **—Campaign'er,** *(n.)* اختيار عسكر ihtiyar asker.

Campanula, kam-pan'ū-la, *(n.) (bot.)* بورو چیچکی borou chicheyi, خاصکی haseki.

Camphor, kam'for, *(n.)* کافوری kyâfôuri; **—Cam'phorate**, (-āt) *(a.)* کافورلی kyâfôurili; *(v.a.)* کافورلامق kyâfôurlamaq.

Can, kan, *(n.)* تنکه teneke, قاب qab; *(v.a.)* قونسروه یاپمق qonserve yapmaq; **—Canned**, (kand) *(a.)* قونسروه qonserve; قوطیده qoutouda; **—goods** قونسروه‌لر qonserveler.

Can, kan, *(v.)* مقتدر او. mouqtedir ol.; (یاپه) بیلمك (yapa-) bilmek; **he — « see »** «کوره» بیلیر « geure- » bilir; *(neg.)* «کوره» مز « geure-» mez.

Canada, kan'a-da, *(n.pr.)* قانادا qanada; **— Canā'dian**, *(a.)* قانادا... qanada...; *(n.)* قانادالی qanadalu.

Canal, kan-al', *(n.)* قانال qanal; مجرا mejrâ; **— Canalizā'tion**, (-'shun) *(n.)* قانال حفری qanal hafri; *(pl.)* مجاری mejârî; مجرالر mejrâlar.

Canary, ka-nā'ri, *(n.)* **— bird** قاناریه (قوشی) qanarye (-qoushou); **— seed** قوش یمی qoush yemi; **C—Islands** *(n.pr.)* قاناریه آطه‌لری qanarye adalaru.

Cancel, kan'sel, *(v.a.)* بوزمق bozmaq; ابطال ا. ibtâl et..

Cancer, kan'sėr, *(n.) (med.)* قانسر qanser; سرطان seretân; *(ast.)* سرطان برجی seretân bürjü; **— Can'cerous**, (-us) *(a.)* قانسرلی qanserli.

Candelabrum, kan-de-lā'brum, *(n.)* (بويوك) شمعدان (beuyük-) sham'dan.

Candid, kan'did, *(a.)* صاف sâf; خالص hâlis; **— ly**, *(ad.)* خالصانه hâlisâne; صفوتله safvetle; **— ness**, *(n.)* صفوت safvet; خلوص houlôus

Candidate, kan'di-dāt, *(n.)* نامزد. nâmzed; طالب tâlib.

Candied, kan'did, *(a.)* شکرلمه shekerleme; *(fig.)* طاتلی; tatlu — «**lemon**» **peel** «لیمون قابوغی» شکرلمه‌سی «lemon qabôu» shekerlemesi; **— tongue** *(fig.)* طاتلی دیل tantlu dil.

Candle, kan'dl, *(n.)* موم moum; **—mas** *(n.) (rel.)* قمامه (یورطیسی) qamame(-yortousou); **— stick** شمعدان sham'dan.

Candour, kan'dur, *(n.)* خلوص houlôus, صفوت safvet; *(fig.)* استقامت istiqamet.

Candy, kan'di, *(n.)* شکرلمه shekerleme; شکر sheker; *(v.a.)* شکرلمه یاپمق shekerleme yapmaq, *(v.n.)* شکرلنمك shekerlenmek.

Cane, kān, *(n.)(bot.)* قامش qamush; حصیر hasur; *(v.a.)* دوومك deuvmek; **sugar—** شکر قامشی sheker qamushu; **walking—** باستون baston; (دکنك) deynek; **—chair** حصیر صانداليه hasur sandalye.

Canine, ka-nīn', *(a.)* ...کوپك keupek..., *(lit.)* کلبی kelbî.

Canister, kan'is-tėr, *(n.)* قوطی (تنکه) (teneke-) qoutou; **—shot** مسکت misket.

Canker, kang'kėr, *(n.) (med.)* شانقر shanqur; قانسر qanser; ینیرجه علتی yenirje illeti, *(v.a.)* چوروتمك chürütmek, یمك yemek; *(v.n.)* شانقر او. shanqur ol. چورومك chürümek; **— rose** یابانی گل yabâni gül; **— Cank'ered**, (-'ėrd) *(a.)* چورومش chürümüsh; *(fig.)* مضر mouzur. فاسد fâsid.

Cannes, kän, *(n. pr.)* قان (شهری) qan (-shehri).

Cannibal, kan'i-bal, *(n.)* یام‌یام yam-yam; **can'nibalism**, (-izm) *(n.)* یام‌یاملق yam-yamluq; *(fig.)* وحشت vah-shet.

Cannon, kan'un, *(n.)* طوپ top; *(billards)* قارامبول qarambol; *(v.n.)* قارامبول یاپمق qarambol yapmaq; **— ball**, کولله gülle; **— shot**, مرمی mermî; *(range)* طوپ منزلی top menzili **—Cannonade'**, (-ād') *(n.)* بومباردومان bombarduman; *(v.a.)* طوپه طوتمق, topa toutmaq; **—Can-—noneer'**, (-ēr') *(n.)* طوپجی topjou.

Canoe, ka-nōō', *(n.)* قانو qano; (خفیف صندال) (hafif sandal); فوطه fouta.

Canon, kan'un, *(n.) (lit.)* احکام ahkyâm, *(pers)* پاپاس papaz; راهب râhib; **—law**, *(lit.)* احکام دینیه ahkyâmu dîniyyé; **—Canon'ical**, (-'ik-al) *(a.)* دینی dînî; ...کلیسا kilise...; (روحانی) (rôuhânî) **—Can'onize**, (-īz) *(v.a.)* تقدیس ا. taqdîs et.; تبجیل ا. tebjîl et.

Canopy, kan'o-pi, *(n.)* صایوان sayvan; قبه qoubbe; اورتو eurtü; *(v.a.)* صایوان یاپمق sayvan yapmaq; اورتمك eurtmek.

Cant, kant, *(n.)* میل meyl; *(fig.)* یاپمه‌جق yapmajuq; غریب افاده garîb ifâde; *(v.a.)* ایکمك îymek; *(v.n.)* ایکیلمك iyilmek; *(fig.)* تحف قونوشمق tahaf qonoushmaq.

Cantata, kan-tä'ta, *(n.)* (منظومه) (manzôume); (شرقی) (sharqu); **— Can'-tatrice**, (-'ta-trēs) *(n.)* شانتوز shanteuz.

Canteen, kan-tēn', *(n.)* مطره matra; *(barrack)* آنبار anbar; قیشله بقالی qushla baqqalu.

Canter, kan'tėr, *(n.) (zo)* (کیدیش) اشکین eshgin (-gidish); *(pers.)* مرائی mürâ-i; *(v.n.)* اشکین کیتمك eshgin gitmek.

Canterbury, kan'tėr-ber-ri, *(n.)* ئه‌تاژه etajer ; **Archbishop of C —** کەنتەربوری باش پسقوپوسی kenterbeuri bash pisqoposou.

Cantharides, kan-thar'i-dēz, *(n.pl.)* قوندوز qoundouz.

Canticle, kan'ti-kl, *(n.)* غزل gazel; الهی ilâhi.

Cantilever, kan'ti-lē-vėr, *(n.)* (دیرسك) (dirsek).

Canto, kan'tō, *(n.)* قانطو qanto.

Canton, kan'tun, *(n.)* قانتون qanton ; ناحیه nâhiye ; *(fig.)* قسم qusum ; *(v.a.)* تقسیم ا. taxîm et. ; افراز ا. ifrâz et. ; — **Can'tonment,** *(n.)* قوناق qonaq.

Canvas, kan'vas, *(n.)* یلکن بزی yelken bezi; (مشمع) موشامبه moushamba; *(v.a.)* اورتمك eurtmek.

Canvass, kan'vas, *(v.a.)* تدقیق ا. tedqîq et. ; *(discuss)* مذاکره ا. müzâkere et. ; *(sollicit)* مراجعت ا. mürâjât et. ; طلب ا. taleb et. ; — **for** (لهنه) رأی تأمین ا. ...(lehine-) re'y te'mîn et.; (ی) توصیه ا. ...(i-) tavsuye et. ; *(n.)* تدقیق tedqîq ; مذاکره müzâkere ; *(pol.)* (رأی ایچون) مراجعت (re'y ichün-) mürâjât ; تدقیقات tedqîqât ; — **Can'vasser,** *(n.)* طالب tâlib ; مراجعتجی mürâjâtju ; *(inspector)* انتخاب مفتشی intihâb müfettishi.

Cap, kap, *(n.)* باشلق bashluq ; قالپاق qalpaq ; *(hat)* شاپقه shapqa ; *(artil.)* قاپسول qapsül ; *(v.a.)* اورتمك eurtmek ; *(fig. & lit.)* تتویج ا. tetvîj et. ; قاپسول قویمق qapsül qomaq ; — **maker,** باشلقجی bashluqju ; قالپاقجی qalpaqju.

Capable, kāp'a-bl, *(a.)* مقتدر mouqtedir ; — **Capabil'ity,** (-'i-ti) *(n.)* اقتدار iqtidâr ; اهلیت ehliyyet.

Capacity, kap-as'i-ti, *(n.)* حجم hajm ; استیعاب istî-âb ; *(mind)* اقتدار iqtidâr ; استعداد istî'dâd ; *(authority)* صلاحیت salâhiyyet; صفت sufat; — **Capā'cious,** (-'shus) *(a.)* واسع vâsî'.

Caparison, ka-par'is-un, *(n.)* خاشه hashe, اورتو eurtü ; *(v.a.)* اورتمك eurtmek, *(fig.)* سوسلەمك süslemek.

Cape, kāp, *(n.)* بورون (بورن) bourn ; *(tailoring)* پله‌رین pelerin ; قاپ qap ; — **The,** — قاپ مستملکه‌سی cap müstemlekesi.

Caper, kā'pėr, *(v.n.)* صیچرامق suchramaq ; *(fig.)* جوشمق joshmaq ; *(n.)* صیچرایش suchrayush ; *(fig.)* سرور sürôur.

Capillary, kap'il-a-ri, *(a.) (sci.)* شعری she'rî ; — **Capillar'ity,** (-'i-ti) *(n.)* آثار شعریه âsâru she'riyye.

Capital, kap'it-al, *(a.)* باش bash, بویوك beuyük ; *(excellent)* مکمل mükemmel ; *(n.)* باشلق bashluq ; *(city)* پایتخت pâyitaht ; مرکز merkez ; *(money)* سرمایه sermâye ; — **letter** بویوك حرف beuyük harf ; — **ly,** *(ad.) (fig.)* مکمل mükemmel ; مدهش müdhish ; *(jud.)* اعدام صورتیله i'dâm sôuretîle ; —**crime** جنایت jinâyet ; — **sentence** اعدام حکمی i'dâm hükmü ; — **ships** زرهلیلر zurhlular ; **fixed** — اموال ثابته emvâli sâbite ; املاك ودمیرباش اشیا emlâk ve demirbash eshyâ ; **floating** — نقد ومالزمه naqid ve mâlezime ; **working** — ایشلتمه سرمایه‌سی ishletme sermâyesi ; **Cap'italism,** (-izm) *(n.)* سرمایه‌دارلق sermâyedârluq ; *(fig.)* سرمایه نفوذی sermâye nüfôuzou, قاپیتالیزم qapitalîzm ; — **Cap'italist,** *(n.)* سرمایه‌دار sermâyedâr ; *(pl.)* سرمایه‌داران sermâyedârân ;— **Cap'italize,** (-īz) *(v.a.)* سرمایه‌یه تحویل ا. sermâyeye tahvîl et..

Capitular, kap-it'ūl-ar *(n.)* اعضا â'zâ ; — **ly,** *(ad.)* مجلس قراریله mejlis qarârîle.

Capitulate, kap-it'ūl-āt, *(v. n.)* تسلیم او. teslim ol. ; *(fig.)* انقیاد ا. inqiyâd et. ; **Capitūlā'tion,** (-'shun) *(n.)* تسلیم teslim ; *(pl. & hist.)* قاپیتولاسیونلر qapitülasyonler ; *(lit.)* عهود عتیقه ouhôudi atîqa.

Capon, kā'pn, *(n.) (zo.)* ایغلیق umluq.

Caprice, ka-prēs', *(n.)* قاپریس qapris ; *(lit.)* احتراص ihtirâs; تلون televvün ; — **Capric'ious,** (-prish'us) *(a.)* حریص harîs ; *(lit.)* متلون mütelevvin.

Capricorn, kap'ri-korn, *(n.) (ast.)* جدی (برجی) jedî (-bürjü).

Capsize, kap-sīz', *(v.n.)* دوریلمك devrilmek ; *(mar.)* آلبوره او. alboura ol.; *(v.a.)* دویرمك devirmek.

Capstan, kap'stan, *(n.)* ایرغاد urgad ; بوجورغاد bojourgad.

Capsule, kap'sūl, *(n.)* قاپسول qapsül; *(bot.)* قابوق qabouq ; — **Cap'sular,** *(a.)* قاپسول کبی qapsül gibi ; بوش bosh.

Captain, kap'tān, *(n.)* قپودان (قاپدان) qapdan, سواری süvâri ; *(fig.)* رئیس reyis ;

(rank) (mar.) قاليون قپودانى qalyon qapdanu; *(mil.)* يوز باشى yüz-bashu; —**Cap'tainship,** *(n.)* قپودانلق capdanluq; سواريلك süvârilik; *(mil.)* يوزباشيلق yüz-bashuluq.

Caption, kap'shun, *(n.) (jud.)* مقدمه mouqaddeme. *(lit.)* سرنامه sernâme; عنوان ounvân.

Captious, kap'shus, *(a.)* خويسز houysouz; يايغاره‌جى yaygaraju; تنقيدجى tenqîdji.

Captive, kap'tiv, *(n.&a.)* اسير esîr; —**Cap'tivate,** (-āt) *(v.a.) (lit.)* تسخير ا. tes-hîr et; —**Cap'tivāting,** *(a.) (lit.)* جاذب jâzib; سحّار sehhâr; — **Captiv'ity,** ('-i-ti) *(n.)* اسارت esâret.

Capture, kap'tūr *(n.)* ضبط zabt; توقيف tevqîf; *(things)* غنائم ganâ-im; *(v.a.)* ضبط ا. zabt et.

Car, kär, *(n.)* آرابه araba; واغون vagon; **motor**— اوتوموبيل otomobil; **Pullman** — ياتاقلى واغون yataqlu vagon; صالونلى واغون salonlou vagon; —**man** آرابه‌جى arabaju.

Caramel, kar'a-mel, *(n.)* قارامه‌ل qaramel.

Carat, kar'at, *(n.)* قيراط qurat.

Caravan, kar'a-van, *(n.)* كاروان kyârvan.

Caraway, kar'a-wā, *(n.) (bot.)* كيميون kimyon.

Carbine, kär'bīn, *(n.)* قارابينا qarabina.

Carbolic, kar-bol'ik, *(a.)* — **acid** *(n.)* حامض قاربول hâmuzu qarbol; فه‌نول fenol; —**soap** قاربول صابونى qarbol sabounou.

Carbon, kär'bon, *(n.)* قاربون qarbon, *(lit.)* فحم fahm; — **Car'bonate,** (-āt) *(n.)* قاربونات qarbonat; — **Car'bonic,** (-ik) *(a.)* قاربونيك qarbonik; *(lit.)* فحمى fahmî; — **acid** حامض قاربون hâmuzu qarbon; — **Carbonif'erous,** (-rus) *(a.)* كومورلى keumürlü; *(lit.)* فحمى fahmî; — **Car'bonize,** (-īz) *(v.a.)* ياقمق yaqmaq; قاربونيزه ا. qarbonize et. — **Car'bonized,** (-īzd) *(a.)* كومور اولمش keumür olmoush; قاربونيزه qarbonize; —**paper** قاربون كاغدى qarbon kyâdu; قوپيه كاغدى qopya kyâdu.

Carbuncle, kär'bung-kl, *(n.) (med.)* سيويلجه sivilje.

Carcass, kär'kas, *(n.)* قارقاس qarqas; قفس qafes; اسكلت iskelet.

Card, kärd, *(n.)* قارت qart; كاغد kyâd; **playing**— اويون كاغدى oyoun kyâdu; **visiting**—(ويزيت) قارت qart (-vizit); — **board** مقوا mouqavva; — **case** قارت ويزيت قوطيسى qart visit qoutousou; **to shuffle the — s** كاغدلرى قاريشديرمق kyâdlaru qarushdurmaq; **to deal the—s** كاغد ويرمك kyâd vermek.

Cardiac, kär'di-ak, *(a.)* ...قلب qalb...., قلبى qalbî; *(n.)* قلب خسته‌لغى qalb hastalugh; قارديياق qardyaq.

Cardiff, kär'dif, *(n. pr.)* قارديف qardif; — **coal** قارديف كومورى qardif keumürü.

Cardinal, kär'din-al, *(n.)* قاردينال qardinal; *(a.)* اصلى aslî, اساسى esâsî; *(colour)* قويو قرمزى qoyou qurmuzu.

Care, kār, *(n.)* دقت diqqat; *(lit.)* اهتمام ihtimâm; *(trouble)* غائله gâ-ile, دوشونجه düshünje; *(v. n.)* دقت ا. diqqat et.; **to take** — دقت ا. diqqat et.; *(-of)* (دن) صاقينمق ...(den-) saqunmaq; (ه) باقمق ...(e-) baqmaq; — **taker,** بكجى bekji; (محافظ) (mouhâfuz); — **Care'ful,** (-'fōōl) *(a.)* دقتلى diqqatli; *(ad.)* دقتله diqqatle; اهتماماه ihtimâmla; — **Care'less,** *(a.)* دقتسز diqqatsiz; لاقيد lâqayd; —**Care'lessness,** *(n.)* دقتسزلك diqqatsizlik; غفلت gaflet.

Careen, ka-rēn', *(n.) (mar.)* قارينه qarine; *(v.a.)* (يان) ياتيرمق (yan-) yaturmaq; قارينه‌يه باصديرمق qarineye basdurmaq; **careening wharf** قلفات يرى qalafat yeri.

Career, ka-rēr', *(n.)* مسلك meslek; *(ast.)* محرك mahrek.

Caress, ka-res', *(v. a.)* اوقشامق oqshamaq, سومك sevmek; *(n. pl.) (lit.)* التفات iltifât, نوازش nüvâzish.

Cargo, kär'go, *(n.)* يوك yük, حموله hamôule; **general** — مختلف حموله mouhtelif hamôule; متنوع اشيا mütenevvi' eshyâ; —**boat,** شيلپ shilep.

Caricature, kar'i-ka-tūr, *(n.)* قاريقاتور qariqatür.

Carmine, kär'mīn, *(n.)* قارمه‌ن qarmen, لعل lâ'l.

Carnage, kär'nāj, *(n.)* قان qan, بوغوشمه boghoushma; *(lit.)* مجادله müjâdele.

Carnal, kär'nal, *(a.) (lit.)* شهوانى shehvânî; — **intercourse,** جماع jimâ'; — **minded,** *(a.)* شهوتلى shehvetli.

Carnation, kar-nā'shun, *(n.)* تن رنكى ten rengi; *(bot.)* قرنفيل qaranfil.

Carnival, kär'ni-val, *(n.)* قارناوال qarnaval.

Carnivorous, kar-niv'ō-rus, *(a.)* ات يين et yiyen, *(lit.)* آكل اللحم âkilül-lahm.

Carol, kar'ol, *(n.)* شرقى sharqu, *(fig.)* ثنا senâ; *(v.a.)* ثنا ا. senâ et.; *(v. n.)* شرقى سويلمك sharqku seuylemek; *(fig.)* سوينمك sevinmek.

Carotid, ka-rot'id, *(n. & a.)* شاه طامار... shâh damar....

Carouse, kar-owz', *(n.)* عشرت ishret; *(v.n.)* ايچمك ichmek, عشرت ا. ishret et..

Carp, kärp, *(n.)* *(zo.)* سازان بالغى sazan balugh; *(v. n.)* اكلنمك eylenmek.

Carpathian, kär-pa'thi-an, *(a.)* ...قارپات qarpat...; — **Mountains** قارپات طاغلرى qarpat dâlaru; *(n. pl.)* قارپاتليلر qarpatlular.

Carpenter, kär'pent-ėr, *(n.)* مرانغوز marangoz, دولگر dülger; —**Car'pentry**, (-ri) *(n.)* مرانغوزلق marangozlouq.

Carpet, kär'pet, *(n.)* خالى halu; كچه keche; *(v.a.)* خالى دوشه‌مك halu deushemek; **Holy** — كسوه kisve; *(procession)* محمل mahmel; (صره آلايى) (sürre alayu); — **bag**, هكبه heybe; چانطه chanta.

Carriage, kar'ij, *(n.)* آرابه araba; *(transport)* نقل naql; نقليه naqliye; *(fig.)* وضعيت vazuyyet; طور tavr; *(charges)* نقليه اجرتى naqliye üjreti; — **load**, آرابه يوكى araba yükü; — **paid**, مع نقليه mâ' naqliye; نقليه اجرتى داخل naqliye üjreti dâhil.

Carrier, kar'i-ėr, *(n.)* ناقل nâqil; حامل hâmil; *(com.)* سوقياتجى sevqiyyâtju; — **pigeon** پوسته كوكرجينى posta güverjini.

Carrot, kar'ut, *(n.)* هاووچ havouj.

Carry, kari', *(v.a.)* طاشيمق tashumaq; *(lit.)* حامل او. hâmil ol.; *(transport)* نقل ا. naql et.; سوق ا. sevq et.; **to — one's self** طاورانمق davranmaq; حركت ا. hareket et.; **to — off** قالديرمق qaldurmaq; *(fig.)* قاچيرمق qachurmaq; كوتورمك geutürmek; *(kill)* اولدورمك euldürmek; *(win)* قازانمق qazanmaq; **to — on** ياپمق yapmaq; ايفا ا. îfâ et.; *(continue)* تعقيب ا. tâ'qîb et.; **to — through** اكمال ا. ikmâl et.; ايفا ا. îfâ et. **to — forward** نقل يكون ا. naqli yekyôun et..

Cart, kärt, *(n.)* يوك آرابه‌سى yük arabasu; آرابه araba; *(v.a.)* نقل ا. naql et.; طاشيمق tashumaq; — **load**, آرابه يوكى araba yükü; — **wright**, (-rīt) آرابه ياپان araba yapan; — **Cart'age**, (-'āj) *(n.)* نقليه naqliye; *(cost)* نقليه اجرتى naqliye üjreti; — **Cart'er**, *(n.)* آرابه‌جى arabaju.

Carte - blanche, kärt - (-blänsh), *(n.)* *(fig.)* صلاحيت كامله salâhiyyeti kyâmile; (آچيق بونو) (achuq bono); **to have** — صلاحيت كامله‌سى او. salâhiyyeti kyâmilesi ol.; — - **de-visite** (-vi-zi't) *(n.)* قارت دو ويزيت qart-deu-vizit.

Cartel, kärt'el, *(n.)* قارت qart; *(com.)* ائتلاف î'tilâf; *(mil.)* مبادلهٔ اسرا mübâdeleyi üserâ; — **ship**, اسرا كميسى üserâ gemisi.

Carthage, kär-thā'j, *(n.pr.)* قارطاجه qartaja; — **Carthagi'nian**, (-ji'ni-an) *(a.)* ...قارطاجه qartaja...; *(n.)* قارطاجه‌لى qartajalu; *(pl.)* قارطاجه‌ليلر qartajalular.

Cartilage, kär'ti-lāj, *(n.)* *(ana)* قيقيرداق ququrdaq; — **Cartilagi'nous**, (-j'i-nus) *(a.)* قيقيرداقلى ququrdaqlu.

Cartoon, kär-tōōn', *(n.)* قارتون qarton.

Cartouche, kär-tōōsh', *(n.)* خارطوچ hartouch.

Cartridge, kär'trij, *(n.)* فشك fishek; — **box**, فشكلك fisheklik; پالاصقه palasqa.

Carve, kärv, *(v.a.)* اويمق oymaq; *(ornament)* اويمه ياپمق oyma yapmaq; *(engrave)* حك ا. hakk et.; *(meat)* كسمك kesmek; *(fig.)* تقسيم ا. taxîm et.; — **Carv'ing**, *(n.)* اويمه oyma; *(fig.)* تقسيم taxîm.

Cascade, kas-kād', *(n.)* چاغلايان châghlayan.

Case, kās, *(n.)* حال hâl; خصوص housôus; *(med.)* وقعه vaq-a; *(jud.)* دعوا dâ'vâ; *(fig.)* مسئله mes-ele; **the** — حقيقت haqîqat; *(lit.)* ماوقع mâ-vaqâ'; **in** — ...حالده ...halde; ...تقديرده ...taqdîrde; *(-of)* ...حالنده ...hâlinde; ...وقوعنده ...vouqôunda; **in any** — هرحالده herhalde.

Case, kās, *(n.)* *(box)* قوطى qoutou, *(big)* صندوق sanduq; *(cover)* محفظه mahfaza; *(fig.)* ظرف zarf; *(typ.)* قاصه qasa; *(v.a.)* قوطى‌يه قومق qoutouya qomaq; صندوقلامق sanduqlamaq; — **harden**, *(v.a.)* تاولامق tavlamaq, صو ويرمك sou vermek; — **knife**, مطبخ چاقى moutbaq puchâ; — **Cās'ing**, *(n.)* قاپلامه qaplama; ظرف zarf.

Casemate, kās'māt, *(n.)* قازمت qazmet.

Casement, kās-ment, *(n.)* پنجره (قنادلو) (qanadlu-) penjere; قاصه qasa.

Cash, kash, *(n.)* نقد naqd; پشين پاره peshin para; *(v.a.)* نقده تحويل ا. naqde tahvîl et.; *(pay)* تأديه ا. te'diye et.; *(get)* تحصيل ا. tahsîl et.; **for —** پشين پاره ايله peshin parayle; **hard —** معدنى پاره mâ'denî para; *(pl.)* مسكوكات mes-kyôukyât; **small —** اوفاقلق oufaqluq; بوزوقلق bozouqlouq; **— account,** قاصه حسابى qasa hesâbu; *(bank)* قرهدى qre-di; **—book,** قاصه دفترى qasa defteri; **— Cashier',** (-ēr') *(n.)* وزنهدار vezne-dâr; قاصهدار qasadâr; *(v.a.)* چيقارمق chuqarmaq; **chief —** سر وزنهدار ser veznedâr.

Cashmere, kash'mēr, *(n. pr.)* قشمير qashmir; *(n.)* (قازمير) (qazmir); **— shawl** شال shal; قشمير شالى qashmir shalu; **— Cashmēr'ian,** *(a.)* قشمير... qashmir...; *(n.)* قشميرلى qashmirli.

Cask, kask, *(n.)* فوچى fuchu, واريل varil.

Casket, kask'et, *(n.)* محفظه mahfaza; چكمجه chekmeje; *(coffin)* تابوت tabout.

Caspian, kas'pi-an, **— Sea** *(n. pr.)* بحر خزر bahri hazer.

Casque, kask. *(n.)* قاسكت qasket, باشلق bashluq; *(mil.)* مغفر magfer.

Cassation, kas-sā'shun, *(n.)* *(jud.)* نقض naqz; تميز temyîz; **court of —** ديوان تميز dîvânu temyîz.

Cassimere, kas-i-mēr', *(n.)* قازمير qaz-mir.

Cassock, kas'ok, *(n.)* جبه jübbe, ساقو saqo; **— Cas'socked,** (-'okd) *(a.)* جبهلى jübbeli.

Cast, kast, *(n.)* *(act.)* آتمه atma, آتم atum; سرپمه serpme; *(metal)* دوكمه deukme; *(mould)* قالب qalub; فورم form; *(manner)* طور tavr, چالم chalum; طرز tarz; *(turn)* حركت hareket; **—of the eye** باقيش baqkush, نظر nazar; *(v.a.)* آتمق atmaq; *(fig.)* صاچمق sachmaq; *(metal)* دوكمك deukmek; *(v.n.)* *(fig.)* دوشونمك düshünmek; تاسارلامق tasarla-maq; **to—about** *(fig.)* آراشديرمق arash-durmaq; **to—off** ترك ا. terk et.; دفع ا. def et.; *(n.)* متروك metrôuk; **to — out** طيشارى آتمق dusharu atmaq; چيقارمق chuqarmaq; *(fig.)* طرد ا. tard et.; **— iron,** دوكمه دمير deukme demir.

Castamoni, kas'ta-mo-ni, *(n.pr.)* قسطمونى qastamoni.

Castanet, kas'ta-net, *(n.)* زيل zil; چارپاره charpara.

Castaway, kast'a-wā, *(n. & a.)* متروك metrôuk; *(pers.)* ذليل zelîl.

Caste, käst, *(n.)* صنف sunüf; طبقه tabaqa; *(phil.)* مرتبه mertebe; *(pl.)* مراتب me-râtib.

Caster, kast'ēr, *(n.)* آتيجى atuju· *(metal)* دوكمهجى deukmeji; *(theatre)* رهژيسسور rejisseur; *(salt)* طوزلق touzlouq; بيبرلك biberlik.

Castigate, kas'tig-āt, *(v.a.)* تنقيد ا. ten-qîd et.; تصحيح ا. tas-hîh et..

Casting, kast'ing, *(n.)* آتم atum; *(me-tal)* دوكوم deuküm; *(fig.)* ترتيبات tertî-bât; *(a.)* *(fig.)* قطعى qat-î; نافذ nâfiz.

Castle, kas'l, *(n.)* قلعه qale; حصار hisar; *(fig.)* شاتو shato.

Castor, kas'tor, *(n.)* *(zo)* قوندوز qoun-douz; *(fig.)* قاستور qastor; *(wheel)* تكرلك (آياق) tekerlek (-ayaq); **—«hat»** قاستور «شاپقه» qastor «shapqa»; **— oil,** هند ياغى hind yâ; **—Cas'torine,** (-īn) *(n.)* قاستورين qastorin.

Castrate, kas'trāt, *(v.a.)* *(zo.)* ايغديش ا. ughdush et.; *(pers.)* خادم ا. hadum et.; **—Castrā'tion,** (-'shun) *(n.)* *(lit.)* اخصا ihsâ;

Casual, kash'ū-al, *(a.)* تصادفى tesâdüfî; *(lit.)* عارضى âruzî; **— ly,** *(ad.)* تصادفاً tesâdüfen; راست كله rast gele; **—Cas'-ūalty,** (-ti) *(n.)* تصادف tesadüf; *(pl.)* وقوعات vouqôu-ât; *(mil.)* ضايعات zâyu-ât.

Casuistry, kaz-ū-ist'ri, *(n.)(lit.)* (وجدانيات) (vijdâniyyât); (فقه) (fuqkuh.)

Cat, kat, *(n.)* كدى kedi; **— Call,** *(n.)* ايصليق usluq; *(v.)* ايصليق چالمق usluq chalmaq; *(fig.)* استثقال ا. istisqâl et.; **—fish,** كدى بالغى kedi balugh; **—'s paw,** *(n.)* كدى پنچهسى kedi penchesi; *(fig.)* واسطه vâsuta; *(lit.)* بازيچه bâzîche; *(pl. & mar.)* فريشقه هوا frushqa hava.

Cataclysm, kat'a-klizm, *(n.)* طوفان tôu-fân; *(fig.)* آفت âfet; مصيبت mousîbet.

Catacomb, kat'a-kōm, *(n.)* مدفن med-fen; قبر qabr; *(pl.)* مقابر meqâbir.

Catafalque, kat-a-falk', *(n.)* قاتافالق qa-tafalq; *(car)* جنازه آرابهسى jenâze ara-basu.

Catalepsy, kat'a-lep-si, *(n.)* قان طونمهسى qan donmasu; *(lit.)* جمود jümôud.

Catalogue, kat'a-log, *(n.)* قاتالوغ qata-log; ليسته liste; *(v.a.)* قاتالوغ ياپمق qa-talog yapmaq.

Cataplasm, kat'a-plazm, *(n.) (med.)* لاپه lapa.

Cataract, kat'a-rakt, *(n.)* شلاله shilâle; *(med.)* پرده perde.

Catarrh, kat-är', *(n.)* قاتار qatar; نزله nezle; — **Catarrh'al,** *(a.)* ...نزله nezle...; *(lit.)* زكامى zükyâmî.

Catastrophe, kat-as'trō-fē, *(n.)* فلاكت felâket.

Catch, kach, *(v.a.)* ياقالامق yaqalamaq; طوتمق toutmaq; *(v.n.)* ياقالانمق yaqalanmaq; طوتولمق toutoulmaq; *(n.)* طوتمه toutma; *(mach.)* قول qol; تتيك tetik; *(fig.)* آو av; *(lit.)* شكار shikyâr; (آوانطه) (avanta); *(snare)* طوزاق touzaq; **to — cold** صغوق آلمق soghouq almaq; **to — fire** آتش آلمق atesh almaq; طوتوشمق toutoushmaq; **to — up** ياقالامق yaqalamaq; *(fig.)* بند ا. bend et.; — **word,** نقرات neqarât; — **Catch'er,** *(n.)* طوتان toutan; آوجى avju; *(net)* آغ â; *(fig.)* طوزاق touzaq; *(mach.)* سوركو sürgü; — **Catch'ing,** *(n.)* طوتمه toutma; *(a.) (med.)* سارى sârî; — **Catch'y,** (-'i) *(a.)* جاذب jâzib; كوزل güzel.

Catechise, kat'e-kīz, *(v.a.)* صورمق sormaq; صيقيشديرمق suqushdurmaq; *(rel.)* تلقين ا. telqîn et.; — **Cat'echism,** (-kizm) *(n.)* سؤال - جواب sü-âl-jevâb; *(fig.)* قواعد qavâ-id; اساسات esâsât.

Category, kat'e-gor-i, *(n.)* جنس jins; نوع nevî'; *(phil.)* مقوله maqôule; *(class)* صنف sunuf; *(pl.)* انواع envâ'; *(phil.)* مقولات maqôulât; — **Categor'ical,** (-'i-kal) *(a.)* قطعى qat-î; *(ad.)* قطعياً qat-uyyen.

Cater, kā'tėr, *(v.)* تدارك ا. tedârik et.; — **for** احتياجنى تأمين ا. ihtiyâjunu te'mîn et.; باقمق baqmaq; — **Cā'terer,** *(n.)* وكيلخرج vekilharj; *(supplier)* متعهد müte-ahhid; *(fig.)* خادم hâdim.

Caterpillar, kat'ėr-pil-ar, *(n.) (zo)* طرطيل turtul; قورت qourt.

Catgut, kat'gut, *(n.) (mus.)* كيريش kirish; تل tel.

Cathartic, kath-ärt'ik, *(a.)* تميزله‌يجى temizleyiji; *(a. & n.) (med.)* مسهل müshil; *(lit.)* منقى müneqqî.

Cathedral, kath-ēd'ral, *(n.)* (بيوك) كليسا (büyük-) kilise; قاتەدرال qatedral.

Catholic, kath'ol-ik, *(a. & n.)* قتوليك qatolik; *(universal)* كلى küllî; — **Cathol'icism,** (-'i-sizm) *(n.)* قتوليكلك qatoliklik; *(fig. & lit.)* كليت külliyyet; عموميت oumôumiyyet.

Catkin, kat'kin, *(n.) (bot.)* سكود چيچكى seuyüd chicheyi.

Cattle, kat'l, *(n.)* صيغير sughur; *(pl.)* حيوانلر hayvanlar; *(lit.)* مواشى mevâshî.

Caucasian, kaw-kā'zhi-an, *(a.)* ...قافقاس qafqas...; *(n.)* قافقاسلى qafqaslu; — **Caucā'sus,** (-'sus) *(n. pr.)* قافقاسيه qafqasya.

Caucus, kaw'kus, *(n.)* خصوصى اجتماع housôusî ijtimâ'; (مشاوره) (müshâvere).

Caudle, kaw'dl, *(n.)* شربت (لوصه) (lôsa-) sherbet; صيجاق بيرا sujaq bira.

Caul, kawl, *(n.) (ana.)* شيردان shurdan; *(fig.)* فيله file; باشلق bashluq.

Cauliflower, kaw'li-flow-ėr, *(n.)* قرنەبهار qarna-bahâr.

Caulk, kawk, *(v.a.) (mar.)* قلفات ا. qalafat et.; — **Caulk'er,** *(n.)* قلفاتجى qalafatju; — **Caulk'ing,** *(n.)* ...قلفات qalafat...

Cause, kawz, *(n.)* سبب sebeb; *(pl.)* اسباب esbâb; *(jud.)* دعوا dâ'vâ; *(fig.)* منفعت menfât; *(phil.)* علت illet; *(v.a.)* سبب او. sebeb ol., موجب او. môujib ol.; *(lit.)* انتاج ا. intâj et.; **first —** مسبب اول müsebbi evvel; سبب اصلى sebebi-aslî; *(God)* الله allah; **final —** غايه gâye; مقصد اصلى maxadu aslî; *(phil.)* علت غائيه illeti gâ-iyye; *(universe's) (lit.)* سبب تكوين sebebi tekvîn; (معناى) كائنات (mâ'nâyi-) kyâ-inât; **prime —** مسبب حقيقى müsebbibi haqîqî: روح rôuh; **Cause of — s** الله allah, خالق hâliq; *(lit.)* (حضرت) مسبب الاسباب (hazreti-) müsebbibül-esbâb; — **and effect** علت و اثر illet ve eser, سبب و نتيجه sebeb ve netîje; لازم و ملزوم lâzum ve melzôum; **to show —** اسبابنى ايضاح ا. esbâbunu îzâh et.; مدافعه ا. müdâfâ et.; **to make common —** برلشمك birleshmek; اويوشمق ouyoushmaq; — **Caus'al,** (z'al) *(a.) (lit.)* سببى sebebî; طلبى talebî; — **Causal'ity,** (-'i-ti) *(n.) (lit.)* عليت ulliyyet; **Cause'less,** *(a.)* سببسز sebebsiz.

Causerie, kōz'ri, *(n.)* محاوره mouhâvere; *(lit.)* مصاحبه mousâhabe.

Causeway, kawz'wā, *(n.)* شوسه shose.

Caustic, kaws'tik, *(a.)* ياقيجى yaquju, *(lit.)* محرق mouhriq; *(fig.)* آجى aju.

Cauterize, kaw'tėr-īz, *(v.a.)* داغلامق

dâlamaq, ياقمق yaqmaq ; — **Cauterization**, (-'shun) *(n.)* داغلامه dâlama ; قوتهريزاسيون qoterizasyon.

Caution, kaw'shun, *(n.)* احتياط ihtiyât, تدبير tedbîr ; *(warning)* اخطار ihtâr ; تبليغات teblîgât ; *(jud.)* كفالت kefâlet ; *(security)* تأمينات te'mînât ; ***(v.a.)*** اخطار ا. ihtâr et. ; — **Cau'tioner**, *(n.)* *(jud)* كفيل kefil ; — **Cau'tious**, (-'shus) *(a.)* احتياطلى ihtiyâtlu ; مدبر müdebbir ; — **Cau'tiously**, *(ad.)* احتياطله ihtiyâtla ; مدبرانه müdebbirâne.

Cavalcade, kav-al-kād', *(n.)* آتليلر atlular, سواريلر süvâriler.

Cavalier, kav-al-ēr', *(n.)* سوارى süvâri ; *(hist.)* سلاحشور silâh-shor ; *(dance)* قاواليه qavalye ; رفيق refîq ; *(a.)* *(free)* لاابالى lâ-übâlî ; *(haughty)* مغرور mâgrôur ; *(gay)* شن shen ; ***(v.a.)*** قاواليه‌لك ا. qavalyelik et., رفاقت ا. refâqat et..

Cavalry, kav'al-ri, *(n.)* سوارى süvâri ; **—man** (عسكرى) سوارى süvâri (-askeri) ; *(pl.)* سواريلر süväriler.

Cave, kāv, *(n)* مغاره mâghra ; اين in ; قاو qav.

Cavern, kav'ērn, *(n.)* مغاره mâghra : دليك delik ; —**Cav'ernous**, (-nus)*(a.)* اويوق oyouk,

Caviar, kav-i-är', *(n.)* حاويار havyar.

Cavil, kav'il, *(n.)* بهانه bahâne ; *(lit.)* مغالطه mougâlata ; *(v.n.)* بهانه بولمق bahâne boulmaq ; اعتراض ا. i'tiraz et.

Cavity, kav'it-i, *(n.)* اويوق oyouq, چوقور chouqour ; *(lit. & med.)* جوف jevf.

Caw, kaw, *(v.n.)* اوتمك eutmek ; *(n.)* قارغه سسى qarga sesi.

Cayenne, kā-en', *(n.)* قيرمزى بيبر qurmuzu biber.

Cease, sēs, *(v.n.)* بيتمك bitmek ; كسيلمك kesilmek ; طورمق dourmaq ; ***(v.a.)*** بيتيرمك bitirmek, كسمك kesmek ; — **Ceas'ing**,(-z'-)*(n.)*كسيلمه kesilme; *(lit.)* انقطاع inqutâ'; — **Cease'less** *(a.)*متمادى mütemâdî ;—**Cease'lessly** *(ad.)* متماديا mütemâdiyen,*(lit.)* لاينقطع lâ-yenqati'.

Cedar, sē'dar, *(n.)* سدر sedr; فستق) (آغاجى (fustuq âju), ارزه erze.

Cede, sēd, ***(v.a.)*** ويرمك vermek, ترك ا. terk et. ; *(v.n.)* قبول ا. qabôul et., اطاعت ا. itâ-at et.

Ceiling, sēl'ing, *(n.)* طاوان tavan ; *(lit.)* سقف seqf.

Celebrate, sel'e-brāt, ***(v.a.)*** مراسم ياپمق merâsim yapmaq ; *(lit.)* تسعيد ا. tes-îd et.; — **Cel'ebrāted**, (td) *(a.)* مشهور mesh-hôur; —**Celebrā'tion**, (-'shun) *(n.)* تسعيد tes-îd; احتفال ihtifâl ; *(rel.)* آيين âyîn ; — **Celeb'rity**, (-'ri-ti) *(n.)* شهرت sheuhret, نام nâm ; *(pers)* مشهور ذات mesh-hôur zât ; *(pl.)* مشاهير meshâhîr.

Celerity, sel-er'it-i *(n.)* سرعت sür-at.

Celery, sel'er-i *(n.)* كرويز kereviz.

Celestial, sel-est'yal, *(a.)* *(ast)* سماوى semâvî ; *(fig.)* قدسى qoudsî ; *(n. pl.)* چينليلر chinliler.

Celibacy, sel'i-bas-i, *(n.)* بكارلق bekyarluq; (تجرد) (tejerrüd); —**Cel'ibate**, (-bāt) *(a.)* بكار bekyar, مجرد müjerred;

Cell, sel, *(n.)* حجره heujre *(room)* اوطه oda ; —**Cell'ular** *(a.)* حجره‌لى heujreli *(lit.)* حجروى heujrevî.

Cellar, sel'ar, *(n.)* مخزن mahzen ; ***(v.a.)*** مخزنه قويمق mahzene qomak ; — **Cell'arage**, (-āj) *(n.)* *(pl.)* مخزنلر mahzenler ; قاولر qavlar ; *(charge)* مخزن اجرتى mahzen üjreti ; (ارضيه) (arzuye) ; — **Cell'aret**, *(n.)* شيشه‌لك shishelik; صندوق sanduq ; — **Cell'arist**, *(n.)* مخزنجى mahzenji.

Celluloid, sel'ū-loid, *(n. & a.)* سه‌للولويد sellüloyd.

Celt, selt, *(n.)* سلت selt; *(axe)* بالطه balta; —**Celt'ic**, (-'ik) *(a.)* ...سلت selt... ; *(n.)* سلت لسانى selt lisânu.

Cement, se-ment', *(n.)* چيمنتو chimento; *(fig.)* رابطه râbuta ; ***(v.a.)*** ياپيشديرمق yapushdurmaq ; ربط ا. rabt et. ; *(v.n.)* طوتمق toutmaq ; — **Cementā'tion**, (-'shun) *(n.)* چيمنتولامه chimentolama ; *(fig.)* ربط rabt.

Cemetery, sem'e-tèr-i, *(n.)* مزارلق mezarluq ; قبرستان qabristan.

Cenotaph, sen'ō-taf, *(n.)* مزار mezar; آبده âbide.

Cense, sens, ***(v.a.)*** توتسولمك tütsülemek; — **Cens'ēr**, *(n.)* بخوردان bohourdan.

Censor, sen'sor, *(n.)* سانسور sanseur ; — **Censō'rious**, (-'ri-us) *(a.)* *(lit.)* تقبيحى taqbîhî ; تنقيدى tenqîdî ; — **Censō'riously**, *(ad.)* مؤاخذه‌كارانه müâhazekyârâne; — **Cen'sorship**, *(n.)* سانسورلك sanseurlük ; — **of the press** مطبوعات سانسورلكى matbôu-ât sanseurlüy.

Censure, sen'shūr, *(n.)* *(lit.)* مؤاخذه

mou-âhaze ; تنقید tenqîd ; *(blame)* تقبیح taqbîh ; **(v.a.)** مؤاخذه ا. mü-â-haze et.; تقبیح ا. taqbîh et.; — **Cen′sūrable,** *(a.)* شایان تقبیح shâyânu taqbîh ; — **Cen′sūrer,** *(n.) (lit.)* منقد münaqqid.

Census, sen′sus, *(n.)* تحریر نفوس tahrîri nüfôus.

Cent, sent, *(n.)* سهنت sent ; (سانتیم) (santim).

Centenary, sen′tin-ar-i, *(n. & a.)* یوزنجی سنه yüzünjü sene; یوزنجی سنهٔ دوریه yüzünjü seneyi devriyye.

Centennial, sen-ten′i-al, *(a.)* یوز سنه‌ده بر yüz senede bir ; یوز سنه‌لك yüz senelik ; *(n.)* یوزنجی سنهٔ دوریه yüzünjü seneyi devriyye.

Centesimal, sen-tes′i-mal, *(a.)* یوزنجی yüzünjü ; *(n.)* ماءت mi-ât.

Centesimo, sen-tes′i-mo, *(n.)* چنتزمه chentezme ; (سانتیم) (santim).

Centigrade, sen′ti-grād, *(a.)* سانتیغراد santigrad.

Centigramme, sen′ti-gram,*(n.)* سانتیغرام santigram.

Centimetre, sen′ti-mē-tr, *(n.)* سانتیمتره santimetre ; (سانتیم) (santim).

Centiped, sen′ti-ped, *(n.) (zo)* قرق آیاق qurq ayaq.

Centre, sen′tėr, *(n.)* مرکز merkez; **(v.a.)** مرکزه قویمق merkeze qomaq ; *(collect)* مرکزه طوپلامق merkeze toplamaq; *(v.n.)* طوپلانمق toplanmaq ; *(lit.)* تمرکز ا. te-merküz et. ; — **Cen′tral,** *(a.)* مرکزی merkezî; ...مرکز merkez...; *(n.)* سانترال santural;—**Centralizā′tion,**(-′shun) *(n.) (pol.)* مرکزیت merkeziyyet; — **Cen′tralize,** (-īz) **(v.a.)** مرکزه جمع ا. merkeze jem et. ; توحید ا. tevhîd et..

Centrifugal, sen-trif′ū-gal, *(a.) (sci.)* عن‌المرکز anil-merkez *(n.)* سانتریفوك san-trifük ; — **«force»** «قوهٔ» عن‌المرکزیه «qouvveyi» anil-merkeziyye.

Centripetal, sen-trip′et-al, *(a.) (sci.)* الی‌المرکز ilel-merkez ; — **«force»** «قوهٔ» الی‌المرکزیه « qouvveyi » ilel-merke-ziyye.

Centuple, sen′tū-pl, *(a.)* یوز مثلی yüz misli; **(v.a.)** یوز مثلی یاپمق yüz misli yapmaq.

Century, sen′tū-ri, *(n.)* عصر asr ; *(pl.)* عصرلر asurlar ; *(lit.)* اعصار â′sâr ; *(play)* یوز صایی yüz sayu ; (دالیا) (dalya); «**past**» — «گچن» عصر « gechen » asur; *(pl.)* «اعصار» سالفه « â′sâru » sâlife ; « **twentieth** » — «یکرمنجی» عصر « yir-minji » asur ; **in the course of cen-turies** *(lit.)* مرور اعصارله mürôuru â′sârla... ; — **Centū′rial,** *(a.)* ...عصرلق asurluq..., عصری asrî.

Cephalic, se-fal′ik, *(a.)* باشه عائد basha â-id, *(lit.)* رأسی re′sî ; *(n.)* باش آغریسی علاجی bash ârusu ilaju.

Ceramic, se-ram′ik, *(a. & n.)* چینی chini.

Cerate, sē′rāt, *(n.)* معجون mâ′joun ; *(med.)* مرهم merhem.

Cere, sēr, *(n.)* بالمومی balmoumou.

Cereal, sē′ri-al, *(n.)* ذخیره zahîre ; *(pl.)* حبوبات houbôubât.

Cerebrum, ser′e-brum, *(n.)* دماغ du-mâg ; — **Cer′ebral,** *(a.)* بینه عائد bey-ne â-id ; *(lit.)* دماغی dumâguî.

Cerecloth, sēr′klōth, *(n.)* (مشمع) موشامبه moushamba.

Ceremony, ser′e-mo-ni, *(n.)* مراسم me-râsim ; *(rel.)* آیین âyîn ; *(mil.)* تشریفات teshrîfât ; *(fig.)* تکلیف tekellüf ; **with-out** — تکلیفسزجه teklîfsizje ; *(lit.)* بلاتکلف bilâ-tekellüf ; — **Ceremō′nial,** *(a.)* مراسمه عائد merâsime â-id ; *(n.)* مراسم merâsim ; *(rel.)* اصول ousôul ; آداب âdâb ; — **Ceremō′nially,** *(ad.)* مراسمجه merâsimje ; **Ceremō′nious,** (-′ni-us) *(a.)* مراسملی merâsimli ; *(lit.)* تکلفلی te-kellüflü ; — **Ceremō′niously,** *(ad.)* تکلفله tekellüfle ; مراسمله merâsimle.

Certain, sėr′tān, *(a.) (fixed)* معین mou-ayyen ; مثبت müsbet ; *(sure)* محقق mou-haqqaq; امین emîn ; *(some)* بعض bâ′zu...; *(one)* بر bir ; — **ly,** *(ad.)* طبیعی tabî′ ; شبهه‌سز shübhesiz ; **a** — بر bir ; *(pers.)* بر bir ; نامنده بری nâmunnda biri ; — «**person**» «آدملر» بعض bâ′zu «adam-lar» ; — **Cer′tainty,** (-ti) *(n.) (lit.)* قطعیت qat-uyyet ; صحت suhhat ; *(phil.)* یقین yaqîn.

Certify, sėr′ti-fī, **(v.a.)** تصدیق ا. tasdîq et. ; *(lit.)* تأیید ا. te′yîd et.; — **Certif′-icate,**(fi-kāt) *(n.)* وثیقه vesîqa ; شهادتنامه shehâdetnâme ; **(v.a.)** وثیقه ویرمك ve-sîqa vermek ; تصدیق ا. tasdîq et. ; — **Certificā′tion,** (-′shun) *(a.)* تصدیق tasdîq ; — **Cer′tified,** (-fīd) *(a.)* مصدق mousaddaq.

Ceruse, sē′rōōs, *(n.)* استوبج üstübej.

Cervical, sėr′vi-kal, *(a.)* ...بويون boyoun...; *(lit.)* عنق ounqî, ربقى rubqî.

Cessation, ses-ā′shun, *(n.)* *(lit.)* انقطاع inqutâ′; توقف tevaqqouf.

Cession, sesh′un, *(n.)* ترك terk; فراغ ferâg; —**Ces′sionary,** (-ri) *(n.)* *(jud.)* مفروغ (له) mefrôug (-leh).

Cesspool, ses′pōōl, *(n.)* چوقور chouqour; لغم lâm.

Ceylon, sē′lon, *(n.pr.)* سيلون (آطه‌سى) seylon (-adasu).

Chafe, chāf, *(v.a.)* سوروشديرمك sürüshdürmek; *(fig.)* قيزديرمق quzdurmaq; *(v.n.)* سورونمك sürünmek; *(mar.)* چارپمق charpmaq; *(fig.)* قيزمق quzmaq; — **Chāf′ing,** *(n.)* آشينمه ashunma; *(fig.)* حدت hiddet; *(med.)* يارە yara; بره bere: — **dish** اوجاق ojaq; تاوه tava.

Chaff, chaf, *(n.)* كپك kepek; صمان saman; *(fig.)* صاچمه sachma; *(banter)* شاقه shaqa; لطيفه latîfe; *(v.n.)* اكلنمك eylenmek; لطيفه ا. latîfe et.; — **Chaff′y,** (-′i) *(a.)* چوپلى cheuplü; صمانلى samanlu; *(fig.)* صاچمه sachma; اهميتسز ehemmiyyetsiz.

Chaffer, chaf′ėr, *(v.n.)* صاتين آلمق satun almaq; پازارلق ا. pazarluq et.; — **Chaff′erer,** *(n.)* پازارلقجى pazarluqju; (طمعكار) (tama′kyâr).

Chaffinch, chaf′insh, *(n.)* اسپينوز ispinoz.

Chagrin, sha-grēn′, *(n.)* كدر keder; *(v.a.)* مكدر ا. mükedder et..

Chain, chān, *(n.)* زنجير zinjir; *(fig.)* صيره sura; سلسله silsile; **watch** — كوستك keustek; *(pl.)* علاقه alâqa; *(lit.)* روابط revâbut; *(v.a.)* باغلامق bâlamaq; *(fig.)* بند ا. bend et.; — **up** ربط ا. rabt et.; — **of mountains** صيره طاغلر sura dâlar; *(lit.)* سلسلهٔ جبال silsileyi jibâl; — **bridge,** آصمه كوپرى asma keuprü; — **pump,** چالپارەلى طولومبه chalparalu touloumba.

Chair, chār, *(n.)* صانداليه sandalye; اسكمله iskemle; *(office)* مقام maqâm; *(presidency)* رياست riyâset; *(professorship)* مدرسلك müderrislik; *(int.)* سكوت! sükyôut!; *(v.a.)* *(fig.)* اوموزه قالديرمق omouza qaldurmaq; **to take the**— رياست ا. riyâset et.; رياسته كچمك riyâsete gechmek; — **bottomer.** اسكمله اوروجى iskemle eurüjü; —**man,** *(n.)* رئيس re-îs; —**′manship,** *(n.)* رياست riyâset.

Chalcography, kal-kog′ra-fi, *(n.)* باقر حكى baqur hakki.

Chaldea, kal-dē′a, *(n.pr.)* عراق قديم irâqu qadîm; (بابلستان) (bâbilistân); — **Chaldē′an,** *(a. & n.)* كلدانى kildânî; *(pl.)* كلدانيلر kildânîler; — **Chaldaic,** (kal-dā′ik) *(a.)* كلدانى kildânî; *(n.)* *(language)* كلدانى لسانى kildânî lisânu; كلدانيجه kildânîje.

Chalice, chal′is, *(n.)* طاس tas; قدح qadeh.

Chalk, chawk, *(n.)* تباشير tebeshir; *(v.a.)* تباشير سورمك tebeshir sürmek; — **pit,** تباشير اوجاغى tebeshir ojâ; — **stone,** كيرج طاشى kirech tashu; — **Chalk′y,** (-′i) *(a.)* تباشيرلى tebeshirli.

Challenge, chal′enj, *(n.)* ميدان اوقومه meydan oqouma; تهديد tehdîd; *(fig.)* دعوت dâ′vet; *(v.a.)* ميدان اوقومق meydan oqoumaq; دعوت ا. dâ′vet et.; —**Chal′lenger,** (-jėr) *(n.)* ميدان اوقويان meydan oqouyan; معترض môu′teriz.

Chamber, chām′bėr, *(n.)* اوطه oda; *(assembly)* مجلس mejlis: *(parliament)* مجلس مبعوثان mejlisi meb-ôusân; *(gun's)* خزنه hazne; — **of commerce** تجارت اوطه‌سى tijâret odasu; —**counsel** خصوصى مشاور (عدلى) housôusî müshâvir (-adlî); —**maid** فام دوشامبر fam-deu-shambur; — **practice** خصوصى مشاورلك housôusî müshâvirlik.

Chamberlain, chām′bėr-lān, *(n.)* مابينجى mâbeynji; تشريفاتجى teshrîfâtju; — **Cham′berlainship** *(n.)* مابينجيلك mâbeynjilik; تشريفاتجيلق teshrîfâtjuluq.

Chameleon, ka-mēl′yun, *(n.)* *(lit.)* بوقلمون bôuqalemôun.

Chamfer, cham′fėr *(n.)* اولوق olouq, ييو yiv; *(v.a.)* ييو آچمق yiv achmaq; **cham′fered,** (-′fėrd) *(a.)* اولوقلى olouqlou; ييولى yivli.

Chamois, sha′moi, *(n.)* شاموا shamouva; كچى دريسى kechi derisi;— **leather** كودرى geuderi.

Champ, champ, *(v.n.)* چيكنه‌مك chîynemek; *(noise)* شاپيرداتمق shapurdatmaq.

Champagne, sham-pān′, *(n.)* شامپانيا shampanya.

Champignon, sham-pin′yon, *(n.)* مانطار mantar.

Champion. cham′pi-un, *(n.)* شامپيون shampiyon; *(fig.)* مدافع müdâfî′; *(a.)* برنجى birinji; مكمل mükemmel;—**ship** *(n.)* شامپيونلق shampiyonlouq; *(-of)* مدافعلك müdâfî′lik.

Chance, chans, *(n.)* شانس shans; طالع tâli'; *(risk)* تصادف tesâdüf; *(probablity)* احتمال ihtimâl; امید ümîd; *(a.)* تصادفی tesâdüfî; *(v.n.)* اولق (واقع) (vâqî'-) olmaq; تصادف ا. tesâdüf et.; *(v.a.)* تشبث ا. teshebbüs et.; جرأت ا. jür-et et.; **by—** تصادفاً tesâdüfen; **there is no—** امید یوقدر ümîd yoqdour, غیرمحتملدر ....gayri mouhtameldir; **to stand a —** احتمالی اول. ihtimâli ol..

Chancel, chan'sel, *(n.)* *(rel.)* (محفل) (mahfel).

Chancellor, chan'sel-or, *(n.)* شانسهلیه shanseliye; قانچیلار qanchilar.

Chancery, chan'sėr-i, *(n.)* قانچیلاریه qanchilarya; *(jud.)* دیوان dîvân.

Chancre, shang'kėr, *(n.)* شانقره shanqre.

Chandler, shan'dlėr, *(n.)* صاتیجی satuju; **ship —** (بحریه ملزمه‌جیسی) (bahriye mâlezimejisi).

Change, chānj, *(n.)* تبدل tebeddül; *(pl.)* تحولات tehavvülât; *(money)* اوفاقلق oufaqluq; *(rest)* فرق farq; پاره‌نك اوستی paranun üstü; بورسه borsa; *(v.a.)* تبدیل ا. tebdîl et.; دکیشدیرمك deyishdirmek; *(v.n.)* دکیشمك deyishmek; *(lit.)* تحول ا. tehavvül et.; **to — money** پاره بوزدیرمق para bozdourmaq; **to — one's mind** فکرینی دکیشدیرمك fikrini deyishdirmek; جایمق jaymaq; **— Chānge'able,** (-j'a-bl) *(a.)* دکیشیر deyishir; قرارسز qarârsuz; *(lit.)* متحول mütehavvil; **— Change'less,** *(a.)* دکیشمز deyishmez; ثابت sâbit; **— Chānge'ling,** *(n.)* سقط (چوجق) saqat (-chojouq).

Channel, chan'el, *(n.)* قانال qanal; *(fig.)* طریق tarîq; واسطه vâsuta; *(v.a.)* اویمق oymaq; مجرا یاپمق mejrâ yapmaq; *(fig.)* تبلیغ ا. teblîg et.; **The —** مانش دکزی manish denizi.

Chant, chant, *(n.)* شرقی sharqu; *(rel.)* الهی ilâhi; *(v.a.)* (قصیده) اوقومق (qasîde) oqoumaq; *(praise)* ثنا ا. senâ et.; *(sell)* (اوقوتمق) (oqoutmaq); **— Chan-t'er,** *(n.)* *(lit.)* مغنی mouganni; *(fig.)* مطرباز madrabaz.

Chanticleer, chant'i-klēr, *(n.)* خروس horoz.

Chaos, kā'os, *(n.)* قاریشیقلق qarushuqluq; تذبذب tezebzüb; **— Chaot'ic,** (kā-ot'ik) *(a.)* قاریشیق qarushuq; مذبذب müzebzeb.

Chap, chap, *(n.)* *(fissure)* چاتلاق chatlaq; *(n.)* *(pl.)* چكه chene; *(v.n.)* چاتلامق chatlamaq; *(fig.)* ووروق vourmaq.

Chap, chap, *(n.)* آدم adam; **old —** (بزمکی) (bizimki); (! دوستم) (dostoum !).

Chape, chāp, *(n.)* طوقه toqa; اوج ouj.

Chapel, chap'el, *(n.)* (کوچوك) کلیسا (küchük-) kilise; شاپهل shapel; معبد mâ'bed.

Chaperon, shap'e-rōn, *(n.)* شاپه‌رون shaperon; (مربیه) (mürebbiye); (رفیقه) (refîqa); *(cap.)* باشلق bashluq; *(v.a.)* رفاقت ا. refâqat et.; (حمایه ا.) (himâye et.).

Chaplain, chap'lān, *(n.)* پاپاس papaz; *(Islam)* امام imam.

Chaplet, chap'let, *(n.)* چلنك chelenk; *(rel.)* تسبیح tesbih; *(metal)* چنبر chenber; حلقه halqa.

Chapman, chap'man, *(n.)* صاتیجی satuju; (اسکیجی) (eskiji); *(buyer)* مشتری müshteri.

Chapter, chap'tėr, *(n.)* فصل fasul; باب bâb; *(rel.)* مجلس mejlis; *(v.a.)* فصللره آییرمق fasullara ayurmaq; *(fig.)* تکدیر ا. teqdîr et.; **— and verse** قطعی اثبات qat-î isbât; *(lit.)* دلائل قطعیه delâ-ili qat-uyye; **—house,** مجلس روحانی mejlisi rôuhânî.

Char, chär, *(n.)* *(zo.)* آلابالق ala baluq.

Char, chär, *(v.a.)* کومور یاپمق keumür yapmaq; یاقمق yaqmaq.

Char-à-banc, shar'-a-bang, *(n.)* (آچیق) اومنیبوس (achuq-) omnibüs, شارابان sharaban.

Character, kar'ak-tėr, *(n.)* *(typ.)* حرف harf, اشارت ishâret; *(fig. & lit.)* سجیه sejiyye, سیرت sîret, *(pl.)* سجایا sejâyâ; *(nature)* ماهیت mâhiyyet; طبیعت tabîat, *(pl.)* طبایع tabâyu'; *(quality)* صفت sufat, *(pl.)* اوصاف evsâf; *(figure)* تیپ tip; *(pl.)* اشخاص esh-hâs; *(v.a.)* باصمق basmaq; *(fig.)* تعریف ا. tâ'rîf et.; **— Characteris'tic,** (-'tik) *(a.)* خصوصی housôusî, خاص hâss; *(lit.)* شعاری shi-ârî; *(n.)* خصوصیت housôusuyyet; *(lit.)* شعار shi-âr; صفت کاشفه sufâti kyâshife; *(pl.)* (ممیزه) اوصاف evsâf (-mümeyyize); **— Char'acterize,** (-īz) *(v.a.)* تعریف ا. tâ'rîf et., *(lit.)* توصیف ا. tavsîf et.; **— Char'acterless,** *(a.)* *(pers.)* سجیه‌سز sejiyyesiz.

Charade, shar-äd', *(n.)* بیلمجه bilmeje; معما mou-ammâ.

Charcoal, chär'kōl, *(n.)* مانغال كومورى mangal keumürü, كومور keumür ; — **pencil,** فوزن füzen.

Charge, chärj, *(n.)* يوك yük, *(lit. & sci.)* حموله hamôule ; *(custody)* امانت emânet ; عهده ouhde ; *(duty)* وظيفه vazîfe ; مأموريت me'môuriyyet ; *(gun's)* باروت حقى barut haqqu ; *(attack)* حمله hamle, هجوم hüjôum ; *(jud.)* جرم jürm ; اتهام ittihâm ; *(cost)* اجرت üjret, بدل bedel ; *(pl.)* مصارف masârif ; *(v.a.)* يوكلمك yüklemek, *(lit.)* تحميل ا. tahmîl et. ; *(task)* *(lit.)* توظيف ا. tavzîf et. ; مأمور ا. me'môur et. ; *(gun)* طولديرمق doldourmaq, املا ا. imlâ et. ; *(mil.)* هجوم ا. hüjôum et. ; *(jud.)* اتهام ا. it-hâm et. ; *(fig.)* اسناد ا. isnâd et. ; *(money)* حسابنه كچيرمك hesâbuna gechirmek ; (اجرت) طلب ا. (üjret-) taleb et. ; **in** — مأمور me'môur ; **to take — of** (ى) درعهده ا. ...(i-) der-ouhde et. ; **to give in** — تسليم ا. teslîm et. ; حواله ا. havâle et. ; — **Charge'able,** (-j'a-bl) *(a.)* *(jud.)* قابل اتهام qâbili it-hâm ; *(fin.)* ايستهنهبيلير istenebilir ; — **Charg'er,** (j'er) *(n.)* *(zo.)* محاربه باركيرى mouhârebe beygiri, آت at ; *(platter)* طبله tabla ; *(gun)* باقراج baqraj.

Chargé-d'affaires, shar'zhā-da-fār', *(n.)* مصلحتگذار maslahat-güzâr.

Chariot, char'i-ot, *(n.)* آرابه araba.

Charitable, char'i-ta-bl, *(a.)* فقراپرور fouqarâ-perver; خيرپرور hayr-perver, خيريه ... hayriyye ; — **«institutions»** *(lit.)* «مؤسسات» خيريه «mü-essesâtu» hayriyye ; — **man** صاحب خير sâhibi hayr ; *(pl.)* خيرپروران hayr-perverân ; —**purposes** *(lit.)* مقاصد خيريه maqâsudu hayriyye.

Charity, char'i-ti, *(n.)* خير hayr ; *(pl.)* خيرات hayrât ; امور خيريه oumôuru hayriyye ; *(fig.)* عنايت inâyet ; شفقت shefqat ; *(alms)* صدقه sadaqa ; —**ball,** شفقت بالوسى shefqat balosou; —**bazar,** شفقت بازارى shefqat pazaru; —**school,** خيرات مكتب hayrât mekteb ; —**organization,** جمعيت خيريه jem-miyyeti hayriyye ; فقراپرور جمعيتى fouqarâ-perver jem-iyyeti ; **out of** — مرحمةً merhameten... ; **to ask**—اعانه ايستهمك i-âne istemek ; صدقه ايستهمك sadaqa istemek ; —**begins at home** انسان اولا كنديني دوشونمكه مجبوردر insân evvelâ kendini düshünmeye mejbôurdour; *(humorous)* اولا جان (صوكره جانان) (evvelâ jân sôra jânân).

Charlatan, shär'la-tan, *(n.)* شارلاتان sharlatan ; —**Char'latanism,** (-izm) *(n.)* شارلاتانلق sharlatanluq.

Charm, chärm, *(n.)* *(fig.)* لطافت letâfet; *(lit.)* جاذبه jâzibe ; *(occult)* افسون efsôun; *(v.a.)* افسون ا. efsôun et. ; *(fig. & lit.)* تسخير ا. tes-hîr et. ; مفتون ا. meftôun et. ; —**Charmed,** (md) *(a.)* سحرلى sihirli; *(fig.)* مفتون meftôun; —**Charm'er,** *(n.)* *(fig & lit.)* فسونكار füsôunkyâr; — **Charm'ing,** *(a.)* خوش hosh ; لطيف latîf ; *(lit.)* سحار sehhâr ; — **Charm'ingly,** *(ad.)* پك لطيف (صورتده) pek latîf (-sôuretde) جاذبه ايله jâzibeyle ; — **Charm'less,** *(a.)* جاذبهسز jâzibesiz.

Chart, chärt, *(n.)* خريطهٔ بحريه harîtayu bahriyye ; (خريطه) (harta).

Charter, chärt'er, *(n.)* وثيقه vesîqa ; *(privilege)* برات berât ; امتياز imtiyâz ; *(v.a.)* امتياز ويرمك imtiyâz vermek; *(fig.)* توثيق ا. tevsîq et. ; *(mar.)* كيرالامق kirâlamaq ; — **day,** يوم تأسس yevmi te-essüs ; (سنهٔ دوريهٔ تأسس) (seneyi devriyyeyi te-essüs);—**party,** *(mar.)* ايجار واستيجار قونطراتى îjâr ve istîjâr qontratu;(مقاولهنامه)(mouqâvelenâme); **Chart'ered,** ('erd) *(a.)* امتيازلى imtiyâzlu ; *(mar.)* كيرالانمش kirâlanmush.

Charwoman, chär-woom'an, *(n.)* ايشجى قادين ishji qadun ; كوندهلكجى gündelikji.

Charwork, chär-wurk', *(n.)* كوندهلك ايش gündelik ish.

Chary, chār'i, *(a.)* احتياطلى ihtiyâtlu ; ادارهلى idâreli ; **Char'ily,** *(ad.)* احتياطله ihtiyâtla ; اداره ايله idâreyle.

Chase, chās, *(v.a.)* تعقيب ا. tâ'qîb et. ; قووالامق qovalamaq ; *(hunt)* آولامق avlamaq; *(decorate)* اويمق oymaq ; ايشلهمك ishlemek; *(n.)* تعقيب tâ'qîb ; *(hunt)* آو av ; *(fig.)* شكار shikyâr; *(ground)* آو يرى av yeri ; اورمان orman ; **Chās'er,** *(n.)* آوجى avju; *(decorator)* قلمكار qalemkyâr; *(mar.)* محرب mouharrib ; — **Chās'ing,** *(n.)* آوجيلق avjuluq ; آو av; *(decoration)* اويمهجيلق oymajuluq ; حك hakk.

Chasm, kazm, *(n.)* يارق yaruq ; اويوق oyouq ; *(fig.)* بوشلق boshlouq.

chasseur, sha-sėr', *(n.)* آوجى avju ; *(domestic)* شاسور shaseur. اسپير ispir ; (قواص) (qavas).

Chaste, chāst, *(a.)* عفيف afîf : — **ly,** *(ad.)* عفيفانه afîfâne ; — **Chas'tity,**

(-'ti-ti) *(n.)* عفت iffet; صفوت safvet.
Chasten, chās'n, ***(v.a.)*** تأديب ا. te'dîb et.; *(rel.)* تصفيه ا. tasfiye et.; تهذيب ا. tehzîb et.; — **Chās'tened**, (-s'nd) *(a.) (lit.)* مصفا mousaffâ; *(fig.)* معتدل môu'tedil.
Chastize, chas-tīz' ***(v.a.)*** جزالاندرمق jezâlandurmaq; — **Chas'tizement**, (-'tiz-) *(n.)* جزا jezâ.
Chat, chat, *(n.)* لاقيردى laqurdu, لاف laf; *(fig.)* صحبت sohbet; *(v.n.)* قونوشمق qo-noushmaq; — **Chat'ter**, *(v.n.)* كوزهلك ا. gevezelik et.; — **box** چال چكه chal chene, كوزه geveze; — **Chat'terer**, *(n.)* كوزه geveze.
Chattels, chat'lz, *(n.pl.)* اشيا eshyâ; اموال emvâl.
Chauffeur, shōf-fėr', *(n.)* شوفور shofeur.
Chauvinism, shō'vin-izm, *(n.)* شوووهنيزم shovenîzm; طاشغينلق tashgunluq; — **Chau'vinist**, *(n.)* طاشغين tashgun; شووون shoven; شوووهنيست shovenist; *(lit.)* افراطپرست ifrât-perest; —**Chauvinist'-ic**, (-'ik) *(a.)* طاشغين tashgun; مفرط moufrut.
Chaw, chaw, *(n.)* چكه chene; ***(v.a.)*** چيكنهمك chîynemek; *(fig.)* دوشونمك dü-shünmek.
Cheap, chēp, *(a.)* اوجوز oujouz; اهون ehven; —**ly**, *(ad.)* اوجوزجه oujouzja; — **ness**, *(n.)* اوجوزلق oujouzlouq; *(lit.)* اهونيت ehveniyyet; **dirt**— پك اوجوز pek oujouz; (بادهوا) (bedâva); — **trip**, اوجوز تنزه oujouz tenezzüh; —**Cheap'-en**, (p'n) ***(v.a.)*** اوجوزلاتمق oujouzlat-maq; *(fig.)* تنزيل ا. tenzîl et.; *(v.n.)* اوجوزلامق oujouzlamaq.
Cheat, chēt, *(n.)* حيله hîle; ***(v.a.)*** حيله ا. hîle et.; آلداتمق aldatmaq; —**Cheat'er**, *(n.)* حيلهكار hîlekyâr.
Check, chek, *(n.)* مانعه mâni-a; قونترول qontrol; مارقه marqa; پوصله pousla; *(cloth)* (قماش) قارره qarre (-qoumash); ***(v.a.)*** مانع او. mâni' ol.; قونترول ا. qon-trol et.; —'**mate**, (-'māt) *(n.)* مغلوبيت mâglôubiyyet; *(v.a.)* مغلوب ا. mâglôub et.; — **taker**, قونترول مأمورى qontrol me'mûrou; (بيلتجى) (biletji); — **Check'er**, *(n.)* قونترولور qontroleur; *(pl.)* داما dama.
Cheek, chēk, *(n.)* ياناق yanaq; *(pl.)* يان yan; يانلر yanlar; *(effrontery)* كستاخلق küstâhluq; — **bone**, الماجق كميكى elma-juq kemî; — **tooth**, آزى ديش azu dish; — **Cheek'y**, (-'i) *(a.)* شيمارق shumaruq; (ادبسز) (edebsiz); (كستاخ) (küstâh).
Cheer, chēr, *(n.)* آلقيش alqush; تقدير taqdîr; *(joy)* كيف keyf; نشئه nesh-e; *(v.a.)* آلقيشلامق alqushlamaq; *(fig.)* تشويق ا. teshvîq et.; — **up** ***(v.a.)*** نشئهلندرمك nesh-elendirmek; *(v.n.)* نشئهلنمك nesh-elenmek; جسارته كلمك jesârete gelmek; —**Cheer'ful**, (-'fōōl) *(a.)* شن shen; شاطر shâtur; — **Cheer'-fully**, *(ad.)* شطارتله shatâretle; — **Cheer'less**, *(a.)* نشئهسز nesh-esiz; طاتسز tatsuz.
Cheese, chēz, *(n.)* پينير peynir; — '**mong'er**, (-mung'ėr) *(n.)* پينيرجى pey-nirji; — **Chees'y**, (-'i) *(a.)* پينير كبى peynir gibi; *(fig.)* كوزل güzel.
Chef, shef, *(n.)* شف shef; *(cook)* آشجى باشى ashju bashu; — **d'œuvre**, (sha-dėvr') *(n.) (lit.)* شاه اثر sâh eser.
Chemical, kem'ık-al, *(a.)* كيميوى kim-yevî *(n.pl.)* مواد كيمويه mevâddi kim-yeviyye; — **ly**, *(ad.)* بالكيميا bil-kim-yâ; — **works**, مواد كيمويه فابريقهسى mevâddi kimyeviyye fabriqasu.
Chemise, she-mēz', *(n.)* شهميز shemîz; كوملك geumlek; — **Chemisette**, (-i-zet') *(n.)* شهميزت shemizet.
Chemistry, kem'is-tri, *(n.)* (علم) كيميا (ilmi-) kimyâ; — **Chem'ist**, ***(n.)*** كيمياكر kimyâger; *(druggist)* اجزاجى ejzâju; — '**s shop** اجزا دهپوسى ejzâ de-posou; اجزاخانه ejzâhâne.
Cheque, chek, *(n.)* چك chek; — **book**, چك دفترى chek defteri.
Chequer, chek'ėr, *(n.)* سطرنج satranj; قارره qarre; ***(v.a.)*** قارره ياپمق qarre yap-maq; *(fig.)* بوزمق bozmaq; — **Cheq'-uerred**, (-'ėrd) *(a.)* سطرنجلى satran-jlu; آلاجه alaja; *(fig. & lit.)* متلون mü-televvin.
Cherburg, shėr'bėrg, *(n.pr.)* شهربورغ sherbourg.
Cherish, cher'ısh, ***(v.a.)*** بسلهمك besle-mek; *(lit.)* پرورده ا. perverde et.; — **Cher'ishment**, *(n.) (lit.)* پرورش per-verish; *(fig.)* نوازش nüvâzish.
Cherry, cher'i, *(n.)* كراز kirez; **Kentish** —ويشنه vishne; —**brandy**, چهرى برهندى cheri brendi; — **stone**, كراز چكردكى kirez chekirdeyi; *(fig.)* هيچ hich.

Cherub, cher′ub, *(n.)* ملك (بويوك) (beu-yük-) melek; *(lit.)* كروبى kerroûbî; *(child)* كوزل چوجق güzel chojouq; (نور) (طوپى) (nôur topou); — **Cher′ubim**, *(n.pl.)* ملائكه melâ-ike; *(lit.)* كروبيون kerroûbiyyôun; — **Cher′ubin**, *(a.)* ملك كبى melek gibi; *(fig.)* كوزل güzel.

Chess, ches, *(n.)* سطرنج shatranj; — **board**, سطرنج ماصهسى shatranj masasu; — **man**, پارچه parcha; — **player**, سطرنج اويونجيسى shatranj oyounjousou.

Chest, chest, *(n.)* كوكس geu-üs; *(lit.)* صدر sadr; *(box)* صندوق sanduq; قوطى qoutou; — **of drawers** قومود qomod; قونسول qonsol; — **Chest′ed**, (td) *(a.)* كوكسلى ...geu-üslü.

Chestnut, ches′nut, *(n.)* كستانه kestâne; *(a.)* كستانه رنكى kestâne rengi; *(zo.)* طورى dorou.

Chevalier, shev-a-lēr′, *(n.)* شوواليه sheuvalye; سلاحشور silâh-shor.

Chevron, shev′ron, *(n.)* چاتى chatu, (چاتغى) (chatgu); *(mar.)* علامت فارقه alâmeti fâriqa, (نشان) (nishan); (نصف) (معين) (nusuf ma-în).

Chew, chōō, *(v.a.)* چيكنه‌مك chîynemek; *(fig.)* دوشونمك düshünmek; **to — the cud** كويش كتيرمك gevish getirmek; *(fig.)* تكرارلامق tekrârlamaq; **chew′ing gum** *(n.)* ساقز saquz.

Chicago, she·kaw′go, *(n.pr.)* شيقاغو shiqâgo.

Chicane, shi-kān′, *(v. n.)* دساسلق ا. des-sâsluq et.; (يايغاره ا.) (yaygara et.); *(n.)* دسيسه desîse; — **Chicā′nery**, (-′ne-ri) *(n.)* تزويرات tezvîrât; (يايغاره) (yaygara).

Chick, chik, *(n.)* پيليچ pilich; *(fig.)* ياورو yavrou; — **peas**, نخود nohoud; — **wead**, *(bot.)* فاره قولاغى fâre qoulâ; — **Chick′en**, (k′n) *(n.)* پيليچ pilich; جيوجيو jivjiv; **roast** — قيزارمش پيليچ quzarmush pilij; پيليچ اسقارهسى pilij uzgarasu; — **pox**, *(med.)* صو چيچكى sou chicheyi; *(lit.)* جدرى jedrî.

Chicory, chik′o-ri, *(n.)* هندبا hindibâ; (شيقوره) (shiqore).

Chide, chīd, *(v.a.)* آزارلامق azarlamaq; سويلنمك seuylenmek; — **away** قوغق qovmaq; — **Chīd′ing**, *(n.)* تكدير tekdîr; *(pl.)* تكديرات tekdîrât.

Chief, chēf, *(n.)* باش bash, شف shef; رئيس re-îs; *(a.)* ...اصل asul...; اساسلى esâslu; *(ad.)* باشليجه bashluja; — **ly**, *(ad.)* باشليجه bashluja; — **Chief′dom**, (-′dum) *(n.)* رياست riyâset; — **Chief′-tain**, (-′tin) *(n.)* رئيس reyîs; (سركرده) (sergerde); — **Chief′tainry**, (-′tin-ri) *(n.)* رئيسلك reyîslik.

Chilblain, chil′blān, *(n.)* شيش shish; چاتلاق chatlaq.

Child, chīld, *(n.)* چوجق chojouq; —**bed**, لوسهلق lôsaluq; — **Chīld′ish**, *(a.)* چوجقجه chojouqja; *(lit. & fig.)* طفلانه tuflâne; — **Chīld′hood**, *(n.)* چوجقلق chojouqlouq; *(lit.)* صباوت sabâvet; — **Chīld′less**, *(a.)* چوجقسز chojouqsouz; — **Chil′dren**, *(n. pl.)* چوجقلر chojouq-lar; اطفال etfâl.

Chile, chē′lā, *(n.pr.)* شيلى shili; — **Chi′lian**, *(a.)* ...شيلى shili...; *(n.)* شيليلى shilili.

Chill, chil, *(n. & a.)* صوغوق soghouq; آياز ayaz; *(v.a.)* صوغوتمق soghoutmaq; *(v. n.)* صوغومق soghoumaq; **to catch a** — اوشومك üshümek; صوغوق آلمق so-ghouq almaq; — **Chil′ly**, (-′i) *(a.)* صوغوقجه soghouqja; *(fig.)* بارد bârid.

Chime, chīm, *(n.) (mus.)* مقام maqâm; *(fig.)* آهنك âhenk, *(pl.)* چاك سسلرى chan sesleri; *(v.a.)* چالمق chalmaq; **to — in with** (ه) اشتراك ا. ...(e-) ishtirâk et..

Chimera, ki-mē′ra, *(n.)* اژدر ejder; *(fig.)* هيولا hüyôulâ; كابوس kyâbôus; — **Chimer′ical**, (-′i-kal) *(a.)* خيالى hayâlî; قوروونتولو qourountoulou.

Chimney, chim′ni, *(n.)* باجا baja; شهمينه shemine, اوجاق ojaq; — **board** شهمينه قاپاغى shemine qapâ; — **corner** *(fig.)* آتش كنارى atesh kenaru; — **piece** شهمينه اوستى shemine üstü; (راف) (raf); — **pot** باجا بوريسى baja borousou; كلاه külah; — **sweeper** اوجاقجى ojaqju.

Chimpanzee, chim-pan′zē, *(n.) (zo)* شيمپانزه shimpanze; (مايمون) (may-moun).

Chin, chin, *(n.)* چكه chene; *(v.n.)* چكه چالمق chene chalmaq.

China, chīn′a, *(n.p.r.)* چين chin; *(n.)* چينى chini; — **Chinese′**, (nēz′) *(a.)* ...چين chin...; *(n.)* چينلى chinli; *(language)* چينجه chinje.

Chinchilla, chin-chil′la, *(n.)* شينشيلا shinshilla; *(-fur)* شينشيلا (كورك) shin-shilla (-kürk).

Chink, chingk, *(n.)* ياريق yaruq; چاتلاق

chatlaq; *(v.a.)* چاتلاتمق chatlatmaq; *(fill)* طولديرمق doldourmaq; *(sound)* چينلاتمق chunlatmaq; *(v.n.)* چاتلامق chatlamaq;—**Chink'y**, (-'i) *(a.)* چاتلاق chatlaq.

Chintz, chints, *(n.)* باصمه basma, چيت chit.

Chios, kī'os, *(n.pr.)* ساقز (آطه‌سى) saquz (-adasu).

Chip, chip, *(n.)* يونغه yonga; پارچه parcha; *(v.a.)* يونتمق yontmaq; كسمك kesmek; **—off** قوپارمق qoparmaq; *(v.n.)* قوپمق qopmaq; **a—of the old block** (تام باباسنك اوغلى) tam babasuun ôlou); (الولد سر ابى) (elveledi surru ebî).

Chiropodist, kī-rop'o-dist, *(n.)* ناصيرجى nasurju.

Chirp, chėrp, *(n)* جيويلتى juvultu; *(v.n.)* جيويلدامق juvuldamaq.

Chirrup, chir'up, *(v.a.) (fig.)* تشويق ا. teshvîq et.

Chisel, chiz'el, *(n.)* كسكى keski, قلم qalem; *(v.a.)* ايشلمك ishlemek; اويمق oymaq; **—off** تراش ا. turash et.; **—out** *(fig.)* طولاندېرمق dolandurmarq;—**Chis'elled**, (-'eld) *(a.)* ايشلمه ishleme; *(fig.)* كسكين keskin; — **Chis'elling** *(n)* ايشلمه ishleme; تراش turash.

Chit, chit, *(n.)* چوجق chojouk; *(fig.)* ياورو yavrou.

Chitchat, chit'chat, *(n.)* صحبت sohbet, (چكه) (chene).

Chivalry, shiv'al-ri, *(n.)* شووالیه‌لك sheuvalyelik; *(fig.)* مردلك merdlik; — **Chiv'alrous,-ly**, (-rus,-li) *(a. & ad.)* مردانه merdâne.

Chlorin, klō'rin, *(n.)* قلور qlor; — **Chlō'ride**, (-'rid) or (-'rīd) *(n.)* قلورور qlorür; —**Chlo'roform**, *(n.)* قلوروفورم qloroform.

Chockful, chok'fōōl, طولو dolou; قالابالق qalabaluq.

Chocolate, chok'ō-lāt, *(n.)* چيقولاتا chiqolata.

Choice, chois, *(n.)* انتخاب intihâb; *(a.)* سچمه sechme. *(lit.)* منتخب müntehab; — **ly** *(ad.)* اهتماماً ihtimâmla; —**ness** *(n.)* فوق العاده‌لك fevqal-âdelik; *(lit.)* ممتازيت mümtâziyyet;—**Choice'st** *(a.)* اك كوزل en güzel; اك منتخب en müntehab.

Choir, kwīr, *(n.)* قورا; qora; (مغنيلر) (mougannîler).

Choke, chōk, *(v.a.)* بوغمق bômaq; *(fig.)* طيقامق tuqamaq; باصديرمق basdurmaq; — **damp**, بوغيجى هوا boghoujou hava, غاز gaz.

Choler, kol'ėr, *(n.)* صفرا safra; *(fig.)* اوفكه eufke, حدت hiddet; — **Chol'eric**, (-ik) *(a.)* صفراوى safrâvî; *(fig.)* حديد hadîd.

Cholera, kol'ėr-a, *(n.)* قولرا qolera.

Choose, chōōz, *(v.a.)* انتخاب ا. intihâb et.; بكنمك beyenmek; *(v. n.)* اختيار ا. ihtiyâr et.; ترجيح ا. terjîh et.; — **Choos'ing**, (z'ing) *(n.)* آرزو arzôu, انتخاب intihâb; — **Chōs'en**, (z'n) *(a.)* منتخب müntehab.

Chop, chop, *(n.)* قوتلت qotlet, پيرزولا pirzola; *(blow)* ضربه darbe; *(change)* تحول tehavvül; *(pl.)* چكه chene; *(mouth)* آغز âz; *(fig.)* مدخل medhal; *(gun)* فم fem; *(v.a.)* قيمق quymaq; *(fig.)* پارچه‌لامق parchalamaq; *(change)* دكيشديرمك deyishdirmek; *(com.)* مبادله ا. moubâdele et.; *(v.n.)* دكيشمك deyishmek; — **Chopp'er**, *(n.)* ساطير satur; *(pers.)* ياريجى yaruju, اودونجى odounjou.

Chopping, chop'ing, *(a.)* قالين qalun; *(fig.)* حنطل hantal; — **block** ات كوتوكى et kütüy; — **board** ات تخته‌سى et tahtasu; — **knife** ساطير satur — **machine** ات ماكنه‌سى et makinesi.

Chord, kord. *(n.) (mus.)* كيريش kirish, تل tel; آقورد aqord, *(fig.)* آهنك âhenk; *(math.)* وتر veter.

Chorography, kō-rog'ra-fi, *(n.)* قوروغرافى qorografi, *(lit.)* (توصيف اراضى) tavsîfi arâzî.

Chorus, kō'rus, *(n.)* قورا qora; (مغنيلر) (mougannîler): — **Chō'ral**, *(a.)*...قورا qora...; ...تغنى teganni...; —**Chōrale**, (-rā'l) *(n.) (rel.)* الهى ilâhi; —**Chōr'ist**, *(n.)* قوريست qorist; *(lit.)* مغنى mouganni.

Chowder, chow'dėr, *(n.)* بالق حاشلامه‌سى (baluq hashlamasu); قالەتەلى بالق (qaleteli baluq).

Christ, krīst, *(n. pr.)* (حضرت) عيسى (hazreti-) isâ.

Christen, kris'n, *(v.a.)* وافتيز ا. vaftiz et.; — **Chris'tening**, *(n.)* وافتيز vaftiz.

Christi'an, kris'chun, *(n. & a.)* خرستيان huristiyan; — **association** *(lit.)* جمعيت خرستيانيه jem-iyyeti huristiyâniyye; — **world** *(lit.)* عالم خرستيانيت âlemi huristiyâniyyet; — **name** واقتيز اسمى

vaftiz ismi ; مخلص mahlas ; — **Christian'itү,** (kris-chi-an'i-ti)*(n.)* خرستیانلق huristiyanluq ; — **Christ'ianize,** (kris'chun-īz) *(v.a.)* تنصر ایتدیرمك tenassour etdirmek.

Christiania, kris-te-ä'ne-ä, *(n.pr.)* قریستیانیا qristiyanya.

Christmas, kris'mas, *(n.)* نوئل no-el ; میلاد عیسی mîlâdu îsâ ; — **box,** نوئل هدیه‌سی no-el hediyesi.

Chromatic, krō-mat'ik, *(a.)* *(lit.)* لونی levnî ; ...الوان elvân... .

Chronic, kron'ik, *(a.)* قرونیك qronik ; مزمن müzmin.

Chronicle, kron'i-kl, *(n.)* تاریخ târîh ; وقایع vaqâyi' ; *(written)* وقایعنامه vaqâyi-nâme ; *(rel.)* مناقب menâqib ; *(v.a.)* قید ا. qayd et. ; حکایه ا. hikyâye et. ; —**Chron'icler,** (-'ik-lėr)*(n.)* وقعه نویس vaq-a nüvîs.

Chronology, kron-ol'o-ji, *(n.)* قرونولوژی qronoloji ; تاریخ târîh ; زمان zemân ; — **Chronolog'ical,** (ji-kal) *(a.)* قرونولوژیق qronolojiq ; زمانی zemânî.

Chronometer, kron-om'e-tėr, *(n.)* قرونومتره qronometre.

Chrysalis, kris'a-lis, *(n.)* ایپك قوردی ipek qourdou ; *(lit.)* دود حدیث dôudi hadîs.

Chrysanthemum, kris-an'the-mum, *(n.)* قریزانتم qrizantem; قاسم پاتی qasum patu.

Chub, chub, *(n.)* قایا بالغی qaya balugh.

Chubby, chub'i, *(a.)* بودور bodour ; شیشکین shishkin.

Chuck, chuk, *(n.)* *(zo)* غیداقلامه gudaqlama ; *(fig.)* پیلیچ pilich ; یاورو yavrou ; *(stone)* چاقیل chaqul ; *(pl.)* بیله (اویونی) bile (-oyounou) ; *(blow)* تماس temâs ; *(fig.)* اوقشامه oqshama ; *(v.a.)* *(zo)* غیداقلامق qudaqlamaq ; *(fig.)* اوقشامق oqshamaq.

Chuckle, chuk'l, *(n.)* غیداقلامه gudaqlama ; *(fig.)* قیقیردامه ququrdama ; *(v.n.)* *(fig.)* گولومسه‌مك gülümsemek ; قیقیردامق ququrdamaq ; *(v.a.)* چاغرمق chârmaq; *(caress)* اوقشامق oqshamaq.

Chum, chum, *(n.)* آرقداش arqadash ; رفیق refîq.

Chump, chump, *(n.)* کوتوك kütük ; طاقوز taqoz.

Chunk, chungk, *(n.)* کوتوك kütük ; قالین پارچه qalun parcha; — **Chunk'y,** (-'i) *(a.)* بودور bodour ; قالین qalun.

Church, church, *(n.)* کلیسا kilise; *(v.a.)* *(fig.)* دعا ا. dou-â et. ; — **man,** پاپاس papaz ; — **rate,** کلیسا عائداتی kilise âidâtu ; — **warden,** متولی mütevellî ; — **yard,** قبرستان qabristan; *(lit.)* خطیره hatîre.

Churlish, churl'ish, *(a.)* قابا qaba ; وحشی vahshî.

Churn, churn, *(n.)* یاییق yayuq ; *(v.a.)* یاغ چیقارمق yâ chuqarmaq.

Chute, shōōt, *(n.)* آقینتی aquntu ; جریان jereyân ; شلاله shilâle.

Chyle, kīl, *(n.)* *(med.)* کیلوس kilos ; صالیه salye

Chyme, kīm, *(n.)* کیموس kimüs ; (حاصلات هضمیه) (hâsulâtu hazmiyye) ; — **Chymifica'tion,**(-kā'shun)*(n.)* کیموسه تحول kimüse tehavvül.

Cicero, sis'e-ro, *(n.pr.)* چیچه‌رو chichero.

Cicerone, sis-e-rō'ne, *(n.)* رهبر rehber; ترجمان terjüman ; *(v.n.)* رهبرلك ا. rehberlik et. ; ترجمانلق ا. terjümanluq et..

Cider, sī'dėr, *(n.)* سیدر sidr ; الما شرابی elma sharabu.

Cigar, si-gär', *(n.)* سیغار sigar.

Cilicia, si-lish'i-a, *(n.pr.)* کلیکیا kilikya.

Cinchona, sin-kō'na, *(n.)* قیناقینا qunaquna.

Cincinnati, sin-sin-nä'ti, *(n. pr.)* چینچیناتی chinchinâti.

Cinder, sin'dėr, *(n.)* کومور توزی keumür tozou ; قیرینتی quruntu ; *(mar.)* پاساکول pasakül.

Cinematograph, sin-e-mat'o-graf,*(n.)* سینه‌ما sinema.

Cineration, sin-e-ra'shun, *(n.)* یاقمه yaqma, *(lit.)* ترمید termîd.

Cinnamon, sin'a-mon, *(n.)* دارچین tarchun.

Cinque, singk, *(n.)* پنج penj, (بشلی) (beshli).

Cipher, sī'fėr, *(n.)* صفر sufur ; اینیسیال inisiyal, مارقه marqa ; *(Sultan's)* طغرا toura ; *(secret)* شیفره shifre ; *(v. n.)* شیفره یازمق shifre yazmaq.

Circassia, sėr-kash'ya, *(n. pr.)* چرکزستان cherkezistan ; — **Circass'ian,** *(a. & n.)* چرکس cherkez.

Circle, sėrk'l, *(n.)* دائره dâ-ire ; *(fig. & pl.)* محافل mehâfil ; *(v.a.)* احاطه ا. ihâta et. ; *(v. n.)* دور ا. devr et..

Circuit, sėr'kit, *(n.)* دوره devre ; *(area)* ساحه sâha ; *(jud.)* منطقه mountuqa ;

(v. n.) دور ا. devr et.; — **Circū'itous,** (sėr-kū'it-us) (a.) طولاشيق dolashuq; صاپا sapa; —**Circū'itously,** (ad.) طولاشهرق dolasharaq.

Circular, sėr'kū-lar, (a.) مدور müdevver; دائروى dâ-irevî; (n.) تعميم tâ'mîm; (lit.) تحريرات عموميه tahrîrâtu oumoumiyye; — **notes** (fin.) قره‌دى مكتوبلرى qredi mektoublaru.

Circulate, sėr'kū-lāt, (v.a.) طولاشديرمق dolashdurmaq; (fig.) نشر ا. neshr et., اشاعه ا. ishâ-a et.; (v. n.) طولاشمق dolashmaq; دور ا. devr et.; (fig.) دوران ا. devrân et.; (money) تداول ا. tedâvül et.; — **Circulā'tion,** (-'shun) (n.) دور devr; جريان jereyân; (fig.) دوران devrân; انتشار intishâr; (money) پاره para, رايج آقچه râyij aqje; (act.) تداول tedâvül; (sale) رواج revâj; صاتيش satush.

Circumambient, sėr-kum-am'bi-ent; (a.) احاطه ايدن ihâta eden, محيط mouhît.

Circumcise, sėr'kum-sīz, (v.a.) سنت ا. sünnet et.; (fig.) كسمك kesmek; — **Cir'cumcīser,** (n.) سنتجى sunnetji; —**Cir'cumci'sion,**(-si'zhun) (n.) سنت sünnet, ختان hutân.

Circumference, sėr-kum'fėr-ens, (n.) محيط mouhît.

Circumflex, sėr'kum-fleks, (n.) سيرقونفله‌كس sirqonflex.

Circumnavigate, sėr-kum-nav'i-gāt, (v.a.) (اطرافنى) دور ا. (etrâfunu-) devr et.; طولاشمق dolashmaq; — **Circumnavigā'tion,** (-'shun) (n.) (اطرافنى) دور (etrâfunu) devr.

Circumscribe, sėr-kum-skrīb', (v.a.) احاطه ا. ihâta et.; (fig.) تحديد ا. tahdîd et.; — **Circumscrip'tion,** (-'shun) (n.) حدود houdoud; (act.) تحديد tahdîd.

Circumspect, sėr'kum-spekt, (a.) احتياطلى ihtiyâtlu,; (lit.) متيقظ müteyaqquz; —**ly,** (ad.) مدبرانه müdebbirâne; — **Circumspec'tion,** (-'shun) (n.)(lit.) تيقظ teyaqqouz; احتياط ihtiyât.

Circumstance sėr'kum-stans, (n.) حال hâl; (pl.) احوال ahvâl, شرائط sherâ-it; (details) تفرعات teferrü-ât; ايضاحات îzahât; **under these—s** بو شرائط تحتنده bou sherâ-it tahtunda....; **in «good» —s** «ايى» بر حالده «iyi» bir halde; **that depends on—s** بو احواله تابعدر bou ahvâle tâbi'dir; **to be in easy—s** مرفه اول.

müreffeh ol; گچينه‌جكى اول. gechinejeyi ol; — **Circumstan'tial,** (-'shal) (a.) (detailed) مفصل moufassal; دقيق daqîq; (incidental) (lit.) عارضى âruzî; (fig.) فرعى fer-î; (n.pl.) تفرعات teferrü-ât, فروع fürou'; — **evidence** دلائل فرعيه delâ-ili fer-uyye; استدلالات istidlâlât; — **Circumstan'tiate,** (-'shi-āt) (v.a.) تفصيلاً ايضاح ا. tafsîlen îzâh et.; اثبات ا. isbât et..

Circumvent, sėr-kum-vent', (v.a.) آلداتمق aldatmaq, (آتلاتمق) (atlatmaq); —**Circumven'tion,** (-'shun) (n.) حيله hîle.

Circus, sėr'kus, (n.) سيرق sirq.

Cirrus, sir'us, (n.) (lit.) طحاف tahâf; (بولوط) (boulout); — **cū'mulus,** طحاف دجنوى tahâfu dijnevî; — **strā'tus,** طحاف عارضى tahâfu âruzî.

Cistern, sis'tėrn, (n.) صهريج sahrunj; (خزينه) hazne.

Citadel, sit'a-del, (n.) حصار hisar; قلعه qale.

Cite, sīt, (v.a.) (jud.) جلب ا. jelb et.; دعوت ا. dâ'vet et.; (quote) ذكر ا. zikr et.; (lit.) ايراد ا. îrâd et.; (adduce) (lit.) استشهاد ا. istish-hâd et.; —**citā'tion,** (si-tā'shun) (n.) جلب jelb; احضار ihzâr; (quotation) نقل naql; (lit.) ايراد îrâd.

Citizen, sit'i-zen, (n.) همشهرى hemshehrî; (pl.) اهالى ahâlî; تبعه tebe-a; **fellow** —وطنداش vatandâsh; —**Cit'izenship,** (n.) همشهريلك hemsherîlik; يرليلك yerlilk; (nationality) تابعيت tâbi-iyyet.

Citron, sit'run, (n.) ليمون limon; آغاج قاوونى âj qavounou.

City, sit'i, (n.) شهر shehir.

Civet, siv'et (n.) مسك mis; —**cat,** مسك كديسى mis kedisi.

Civic, siv'ik, (a.) بلدى beledî; شهرى shehri.

Civil, siv'il, سويل sivil; ملكى milkî; (jud.) حقوقى houqouqî; (polite) نازك nâzik, كبار kibar; — **law** (lit.) قانون مدنى qânounu medenî; (احكام عدليه) (ahkyâmu adliyye); — **Government,** حكومت ملكيه hükyoumeti milkiyye; — **marriage,** ازدواج مدنى izdivâju medenî; — **tribunals,** محاكم حقوقيه mahâkimi houqouqiyye; — **war** داخلى محاربه dâhilî mouhârebe; اختلال ihtilâl; — **Civil'ian,**(n.) سيويل sivil; — **Civil'ity,** (-'i-ti) (n.) نزاكت nezâket; تربيه terbiye.

Civilise, siv'il-īz, *(v.a.)* مدنیلشدیرمك medenî-leshdirmek; *(lit.)* تمدین ا. temdîn et.;—**Civilizā'tion,** (-li-zā'shun) *(n.)* مدنیت medeniyyet; —**Civ'ilized,** (-līzd) *(a.)* مدنی medenî; — **world** *(lit.)* عالم مدنیت âlemi medeniyyet.

Clack, klak, *(n.)* چاتیردی chaturdu; *(fig.)* (ظیرلتی) (zurultu); *(v.n.)* چاتیرداماق cha-turdamaq; *(fig.)* (ظیرلداماق) (zurulda-maq).

Claim, klām, *(n.)* طلب taleb; *(jud.)* دعوا dâ'vâ; *(fig. & pl.)* مدعیات müdde-uyyât; *(right)* حق haqq; مطلوب mat-lôub; *(pl.)* مطالب matâlib; *(v.a.)* طلب ا. taleb et.; *(fig.)* ادعا ا. iddâ et.; — **Claim'able,** *(a.)* ایستەنەبیلیر istenebilir; — **Claim'ant,** *(n.)* مدعی müdde-î; طالب tâlib; صاحب (sâhib).

Clairvoyance, klār-voi'ans, *(n.)* *(lit.)* بصیرت basîret; کیاست kiyâset; دوربینلك dôurbînlik; — **Clairvoy'ant,** *(a.)* دوربین dôurbîn; *(n.)* دوربین آدم dôurbîn adam; (فطین ذات) (fatîn zât).

Clam, klam, *(n.)* *(zo)* طاراق taraq; *(v.n.)* یاپیشمق yapushmaq; طوتمق toutmaq; — **Clam'my,** (-'i) *(a.)* یاپیشقان ya-pushgan; ایصلاق uslaq.

Clamber, klam'bėr, *(v.n.)* طیرمانمق tur-manmaq.

Clamour, klam'ur, *(n.)* باطیردی paturdu; ولوله velvele; *(v.n.)* باغیرمق bârmaq; — **for** کورولتو ا. gürültü et.; —**Clam'-ourer,** *(n.)* کورولتوجی gürültüjü; ولولەجی velveleji; — **Clam'orous,** (-rus) *(a.)* کورولتولی gürültülü; *(pers.)* ولولەجی velveleji; — **Clam'orously,** *(ad.)* کورولتو ایلە gürültüyle.

Clamp, klamp, *(n.)* کند kened; منکنه mengene; *(v.a.)* کندلمك kenedlemek.

Clan, klan, *(n.)* قبیله qabîle; *(fig.)* طاقم taqum; *(lit.)* زمره zümre.

Clandestine, klan-des'tin, *(a.)* کیزلی gizli; خفی hafî; — **ly,** *(ad.)* کیزلیدن gizliden; خفیاً hafiyyen.

Clang, klang, *(n.)* سس ses; طاقیردی ta-qurdu; *(fig.)* شاقیردی shaqurdu; *(v.n.)* چینلامق chunlamaq; شاقیرداماق shaqur-damaq; — **of arms** سلاح شاقیردیسی si-lah shaqurdusu; *(fig.)* حرب harb.

Clank, klangk, *(n.)* طاقیردی taqurdu; *(v.a.)* شاقیرداتمق shaqurdatmaq; *(v.n.)* شاقیرداماق shaqurdamaq.

Clap, klap, *(n.)* شاقیردی shaqurdu; باطیردی paturdu; *(v.a.)* وورمق vourmaq; چارپمق charpmaq; *(v.n.)* وورمق vour-maq; *(applaud)* آلقیشلامق alqushla-maq; — **up** قاپامق qapamaq; باغلامق bâlamaq; —**'trap,** *(n.)* رەقلام reqlam; کوسترش geusterish; — **Clap'per,** (-'ėr) *(n.)* والف valf; دیل dil; *(pers.)* آلقیشجی alqushju; —**Clap'ping,**(-'ing) *(n.)* *(fig.)* آلقیش alqush.

Claret, klar'et, *(n.)* بوردو شرابی bordo sharabu; *(blood)* قان qan.

Clarify, klar'i-fī, *(v.a.)* تمیزلمك temiz-lemek; *(lit.)* تصفیه ا. tasfiye et.; *(v.n.)* تمیزلنمك temizlenmek; *(fig.)* آچیلمق achul-maq; —**Clarificā'tion,** (-fi-kā'shun) *(n.)* براقلاشمه berrâqlashma; *(fig.)* آچیلمه achulma.

Clarinet, klar'in-et, *(n.)* قلارینەت qla-rinet, (قرانەتا) (quraneta).

Clarion, klar'i-on, *(n.)* بورو borou; زورنا zourna.

Clash, klash, *(n.)* چارپیشمه charpushma, *(lit.)* تصادم tesâdüm · *(v.)* چارپیشمق char-pushmaq; *(lit.)* تصادم ا. tesâdüm et.; *(disagree)* اویمامق ouymamaq, *(lit.)* مباین او. mübâyin ol.; — **Clash'ing,** *(n.)* چارپیشمه charpushma; *(fig.)* اختلاف ihtilâf; — **of «ideas»** *(lit.)* مصادمهٔ «افکار» mousâdemeyi «efkyâr».

Clasp, klasp, *(n.)* قوپجه qopja; *(v.a.)* قوپجەلامق qopjalamaq; طوتدیرمق tout-dourmaq; *(v. n.)* طاقیلمق taqulmaq; —**'knife,** چاقی chaqu; — **Clasp'er,** *(n.)* قانجه qanja; *(bot.)* فلیز filiz.

Class, klas, *(n.)* صنف sunuf; *(v.a.)* ترتیب ا. tertîb et.; *(lit.)* تصنیف ا. tasnîf et.; **evening** — کیجه درسی geje dersi; — **mate,** صنف آرقداشی sunuf arqada-shu; — **Classificā'tion,** (-i-fi-kā'-shun) *(n.)* *(lit.)* تصنیف tasnîf; — **Clas's-ify,** (-'i-fī) *(v.a.)* آییرمق ayurmaq, *(lit.)* تصنیف ا. tasnîf et..

Classic, klas'ik, *(a. & n.)* قلاسیق qlasiq; مخلد mouhalled; *(pl.)* مخلدات mouhal-ledât.

Clatter, klat'ėr, *(n.)* چاتیردی chaturdu; کورولتو gürültü; *(v. n.)* چاتیرداماق cha-turdamaq; *(fig.)* کورولتو ا. gürültü et..

Clause, klawz, *(n.)* ماده madde; *(fig. & pl.)* احکام ahkyâm.

Clavicle, klav'i-kl, *(n.)* *(ana.)* کوپریجك کمیکی keuprüjük kemîy.

Claw, klaw, *(n.)* طیرناق turnaq; پنجه

penche; *(v.a.)* طيرمالامق turmalamaq; *(seize)* ياقالامق yaqalamaq; — **Clawed,** (klawd) *(a.)* پنچه‌لی pencheli.

Clay, klā, *(n.)* بالچق balchuq, چامور chamour; *(fig.)* طوپراق topraq; — **pit,** بالچق اوجاغی balchuq ojâ; — **pipe,** (لوله) پیپو (lüle)- pipo.

Clean, klēn, *(a.)* تمیز temiz; *(fig.)* پاك pâk: *(ad.)* تماماً tamâmen; *(v.a.)* تمیزلمك temizlemek; — **ly,** *(ad.)* تمیزجه temizje; *(a.)* تمیز temiz; — **Clean'liness,** *(n.)* تمیزلك temizlik; نظافت nezâfet.

Cleanse, klenz, *(v.a.)* تمیزلمك temizlemek; *(lit.)* تطهیر ا. tat-hîr et.; — **Cleans'er,** *(n.)* تمیزلییجی temizleyiji; *(med. & lit.)* منقی münaqqî.

Clear, klēr, *(a.)* تمیز temiz; *(free)* آچیق achuq; *(transparent)* براق berrâq; صاف sâf; *(plain)* آچیق achuq; *(lit.)* صریح sarîh; *(evident)* آشكار âshikyâr; میدانده meydanda; *(ad.)* آچیقجه achuqja; *(quite)* تماماً tamâmen; *(v.a.)* تمیزلمك temizlemek; *(fig.)* آییرمق ayurmaq; *(free)* قورتارمق qourtarmaq; *(jud.)* تبرئه ا. tebri-e et.; *(settle)* تسویه ا. tesviye et.; *(lit.)* تصفیه ا. tasfiye et.; *(customs)* (گومروكدن) گچیرمك (gümrükden-) gechirmek; *(v.n.)* آچیلمق achulmaq; **to — away** قالدیرمق qaldurmaq; **to — off** برطرف ا. ber-taraf et.; **to — up** *(v.n.)* آچیلمق achulmaq; *(fig. & lit.)* توضح ا. tevazzouh et.; **to get —** قورتولمق qourtoulmaq; **to keep —** *(from)* (دن) اجتناب ا. ...(den) ijtinâb et.; — **ly,** *(ad.)* آچیقجه achuqja; *(lit.)* صراحةً sarâhaten; — **ness,** *(n.)* آچیقلق achuqluq; *(lit.)* صراحت sarâhat; براقلق berrâqluq; — **Clear'ance,** (-'ans) *(n.)* تسویه tesviye; تصفیه tasfiye *(mar.)* پراتیقه pratiqa; — **Clear'ing house,** تصفیه بانقه‌سی tasfiye banqasu.

Cleave, klēv, *(v.a.)* یارمق yarmaq; *(v.n.)* یارلمق yarulmaq; *(stick)* یاپیشمق yapushmaq; *(fig.)* مربوط او. merbôut ol.; — **Cleav'age,** (-'āj) *(n.)* *(act)* یارلمه yarulma; *(lit.)* انشقاق inshiqâq; یاریق yaruq; *(fig.)* تفرقه tefriqa; اختلاف ihtilâf; — **Cleav'er,** *(n.)* بالطه balta; *(pers.)* یاریجی yaruju.

Cleft, kleft, *(n.)* یاریق yaruq; چاتلاق chatlaq.

Clematis, klem'a-tis, *(n.)* *(bot.)* فول بحری foul-bahri.

Clement, klem'ent, *(a.)* مرحمتلی merhametli; مشفق müshfiq; *(rel.)* رحیم rahîm; — **Clem'ency,** (-si) *(n.)* مرحمت merhamet; *(lit.)* رأفت re'fet.

Clergy, klėr'ji, *(n.)* *(pl.)* رهبان rühbân; — **man,** پاپاس papaz; راهب râhib; — **Cler'ical,** (-'i-kal) *(a.)* ...پاپاس papaz...; ...رهبان rühbân...; روحانی rôuhânî.

Clerk, klärk, *(n.)* کاتب kyâtib; *(rel.)* راهب râhib; — **Clerk'ship,** *(n.)* کاتبلك kyâtiblik.

Clever, klev'ėr, *(a.)* عقللی aqullu; مقتدر mouqtedir; *(good)* ایی iyi; — **ly,** *(ad.)* عاقلانه âqilâne; ماهرانه mâhirâne; — **ness,** *(n.)* درایت dirâyet.

Cliché, klē-shā', *(n.)* قلیشه qlishe.

Click, klik, *(n.)* طیقیردی tuqurdu.

Client, klī'ent, *(n.)* مشتری müshteri; *(jud.)* موکل müvekkil.

Cliff, klif, *(n.)* یار yar; قایا qaya; — **Cliff'y,** (-'i) *(a.)* قایالق qayaluq; صارپ sarp.

Climate, klī'māt, *(n.)* هوا hava; اقلیم iqlîm.

Climax, klī'maks, *(n.)* غایه gâye, *(lit.)* درجهٔ قصوا derejeyi qousvâ; ذروه zirve.

Climb, klīm, *(v.)* طیرمانمق turmanmaq; (ه) چیقمق ...(e-) chuqmaq; — **Climb'ers,** (-'ėrz) *(n.pl.)* *(bot.)* صارماشیق sarmashuq.

Clinch, klinsh, *(v.a.)* صیقیشدیرمق suqushdurmaq; *(fig.)* یاقالامق yaqalamaq; *(nail)* چاقمق chaqmaq; پرچین ا. perchin et.; *(argument)* اسکات ا. iskyât et.; *(lit.)* الزام ا. ilzâm et.; — **Clinch'er,** *(n.)* کند kened; *(fig. & lit.)* مسکت جواب müskit jevâb.

Cling, kling, *(v.n.)* یاپیشمق yapushmaq, صارلمق sarulmaq; *(fig.)* مربوط او. merbôut ol..

Clinic, klin'ik, *(n.)* قلینیك qlinik; معاینه‌خانه mou-âyenehâne; *(lit.)* سریریات serîriyyât; *(pers.)* (یاتاقده) خسته (yataqda-) hasta; *(a.)* سریری serîrî.

Clink, klingk, *(n.)* شاقیردی shaqurdu; *(v.n.)* چینلامق chunlamaq; *(v.a.)* چینلاتمق chunlatmaq.

Clip, klip, *(n.)* قیرپمه qurpma; *(thing)* قیرپینتی qurpuntu; *(blow)* فیسکه fiske; ضربه darbe; *(paper)* مقطوعه maqtôu-a; پارچه parcha; *(pl.)* قیصاچ qusach; جیمبیز jumbuz; *(paper)* (ربطیه) (rabtuye); *(v.a.)* قیرپمق qurpmaq; کسمك kesmek;

(coin) قازیمق qazumaq; **to— the wings** قناطلرینی قیرپمق qanadlarunu qurpmaq; *(fig.)* مانع او. mânî' ol.; — **Clipp'er,** *(n.)* یوك مقاصی yün maqasu; *(mar.)* خفیف یلکنلی hafif yelkenli; *(coin)* قالپازان (قلپزن) qalpazan; *(fig.)* (یامان) (yaman).

Clique. klēk, *(n.)* غروپ gouroup; (قومیته) (qomite); *(gang)* گروه gürôuh, (عونه) (avene).

Cloak, klōk, *(n.)* قاپوط qapout; پالطو palto; *(fig.)* اورتو eurtü; *(v.a.)* اورتمك eurtmek; *(fig.)* گیزلمك gizlemek; — **room,** غاردروب gardurob; (وهستیبول) (vestibül).

Clock, klok, *(n.)* ساعت sât; — **dial,** قادران qadran; —**maker,** ساعتجی sâtji; — **work,** ساعت ماکنه‌سی sât makinesi; *(a.) (fig.)* ساعت کبی sât gibi, منتظم mountazam; **it is «seven» o'clock** ساعت «یدی» sât «yedi»!

Clod, klod, *(n.)* کرپیچ kerpich; *(fig.)* قالب qalub; *(stupid)* سرسم sersem; *(v. n.)* کرپیچ او. kerpich ol.; — **hopper,** (-hop'ĕr) کویلی keuylü; قابا آدم qaba adam.

Clog, klog. *(n.)* آغاج قوندره âj qoundura; *(fig.)* کوستك keustek; مانع mânî'; *(v.a.) (-up)* طیقامق tuqamaq; *(zo.)* کوستك وورمق keustek vourmaq; *(fig.)* طیقامق tuqmaq; *(hinder)* منع ا. men et.; حائل او. hâ-il ol.; *(v. n)* طیقانمق tuqanmaq; پکیشمك pekishmek; — **Clogg'iness,** (-g'i-) *(n.)* حائل hâ-il; *(pl.)* موانع mevânî'.

Cloister, klois'tĕr, *(n.)* مناستر manastur; *(pl.)* دهلیز dihlîz; *(v.a.)* (مناستره) (manastura-) قاپامق qapamaq; — **Clois'tral,** *(a.)* ...مناستر manastur...; *(fig.)* تنها tenhâ.

Close, klōs, *(n.)* قاپالی یر qapalu yer; آولی avlu; *(plot)* عرصه arsa; *(a.)* قاپالی qapalu; *(lit.)* محصور mahsôur; *(near)* یقین yaqun; *(intimate)* صیقی suqu; صمیمی samîmî; *(narrow)* صیق suq; *(secret)* گیزلی gizli; خصوصی housôusî; *(ad.)* یقیندن yaqundan; *(tightly)* صیقیجه suquja; — **ly,** *(ad.)* یقیندن yaqundan; صیقیجه suquja; — **ness,** *(n.)* یقینلق yaqunluq; صیقلق suquluq; *(fig.)* دقت diqqat; *(reservedn.) (lit.)* کتومیت ketôumiyyet; **to keep —** حاضر او. hazur ol.; آیرلمامق ayrulmamaq; — **by,** پك یقین pek yaqun; — **Corporation,** *(lit.)* جمعیت منحصره jem-iyyeti münhasura; — **handed,** *(a.)* الی صیقی eli suqu; جمری jimri; — **stool,** اسکمله لازملق iskemle lâzumluq.

Close, klōz, *(n.) (end)* ختام hutâm; نهایت nihâyyet; *(v.a.)* قاپاتمق qapatmaq; *(draw)* صیقیشدیرمق suqushdurmaq; *(finish)* بیتیرمك bitirmek; *(fig.)* حل ا. hall et.; *(v.n.)* قاپانمق qapanmaq; *(end)* ختام بولمق hutâm boulmaq; **to — a bargain** اویوشمق ouyoushmaq; ایشی بیتیرمك ishi bitirmek; **with closed doors** خفی صورتده hafî sôuretde; — **Clōs'ing,** (-z'-) *(n.)* قاپانمه qapanma; ختام hutâm; *(end)* صوك son; *(lit.)* خاتمه hâtime; — **Clōs'ure,** (-zh'ur) *(n.)* قاپامه qapama; *(end)* نهایت nihâyet; *(parliament)* ختام hutâm; کفایت kifâyet.

Closet, kloz'et, *(n.)* قابینه qabine; حجره heujre; **water —** خلا halâ; قدمخانه qademhâne; تووالت tovalet.

Clot, klot, *(n.)* پیختو puhtu; *(v.n.)* پیختولاشمق puhtulashmaq.

Cloth, kloth, *(n.)* قوماش qoumash; بز bez; *(fig. & lit.)* کسوه kisve; *(covering)* اورتو eurtü; **the —** راهبلك râhiblik; *(pl.)* رهبان rühbân; **table —** ماصه اورتوسی masa eurtüsü.

Clothe, klō*th*, *(v.a.)* گیدیرمك giydirmek; *(fig.)* تجهیز ا. tejhîz et.; *(cover)* اورتمك eurtmek; — **one's self** گیینمك giyinmek; *(fig.)* اورتونمك eurtünmek.

Clothes, klō*th*z, (klōz) *(n.pl.)* چاماشیر chamashur; **suit of —** اثواب esvab; البسه elbise; —**basket** چاماشیر سپتی chamashur sepeti; —**Clōth'ier,** (*th'*yĕr) قوماشجی qoumashju; مانیفاتورجی manifotraju.

Cloud, klowd, *(n.)* بولوط boulout; *(lit.)* سحاب sehâb; *(spot)* لکه leke; *(v.a.)* قارارتمق qarartmaq; اورتمك eurtmek; *(stain)* لکه‌لمك lekelemek; *(v.n.)* قارارمق qararmaq; —**Cloud'iness,** *(n.)* قارارتی qarartu; *(fig.)* طونوقلق donouqlouq; *(cloth)* خاره hâre; — **Cloud'less,** *(a.)* براق berrâq; — **Cloud'γ,** (-'i) *(a.)* بولوطلو bouloutlou; *(fig.)* مظلم mouzlim; لکه‌لی lekeli, دومانلی doumanlu; خاره‌لی hâreli; *(gloomy)* طونوق donouq *(fig.)* کدرلی kederli; *(shady)* (لك) کولکه geulge (-lik).

Clout, klowt, *(n.)* یامه yama; *(rag)* پاچاوره pachavra; *(blow)* توقات toqat; *(v.a.)*

— **up** یاپامامق yamamaq ; توقات آتمق toqat atmaq.

Clove, klōv, *(n.)* (قورو) قره‌نفیل (qourou-) qaranfil ; — **gillyflower**, (-ji'li-flow-ėr) *(n.)* *(bot.)* قره‌نفیل qaranfil.

Cloven, klōv'n, *(a.)* چاتال chatal, یاریق yaruq ; — **footed**, *(a.)* چاتال طیرناقلی chatal turnaqlu ; — **hoof**, *(n.)* *(fig.)* شیطان sheytan.

Clover, klov'ėr, *(n.)* یونجه yonja ; **to live in**— راحت یاشامق rahat yashamaq.

Clown, klown, *(n.)* قابا آدم qaba adam ; قومیق qomiq ; صویتاری soytaru ; — **Clown'ish**, *(a.)* قابا qaba ; حویرات hoyrat ; — **Clown'ishly**, *(ad.)* قاباجه qabaja, حویراتجه hoyratja.

Cloy, kloi, *(v.a.)* بیقدیرمق buqdurmaq, اوصاندیرمق ousandurmaq.

Club, klub, *(n.)* قلوب qouloub; محفل mahfel ; *(stick)* صوپا sopa ; دکنك deynek ; *(pl.)* اسپاتی ispâti ; *(v.a.)* وورمق vourmaq ; دوومك deuvmek ; *(v.n.)* طوپلانمق toplanmaq ; — **for** اشتراك ا. ishtirâk et. ; — **footed** یومرو آیاقلی youmrou ayaqlu ; — **law**, *(n.)* زوربالق zorbaluq ; *(lit.)* تحکم tehakküm.

Cluck, kluk, *(v.n.)* غیداقلامق gudaqlamaq ; — **Cluck'ing**, *(n.)* غیداقلامه gudaqlama ; *(fig.)* طاقیردی taqurdu.

Clue, kloo, *(n.)* یومق youmaq ; *(fig.)* ایز iz, ایپ اوجی ip oujou ; *(lit.)* نقطهٔ استناد noqtayi istinâd.

Clump, klump, *(n.)* کوتوك kütük ; *(fig.)* کومه küme ; *(pl.)* (بیلمجه) (bilmeje) ; — **Clump'y**, (-'i) *(a.)* آغر âr.

Clumsy, klum'zi, *(a.)* قابا qaba, حنطل hantal ; *(fig.)* بجریکسز bejerixiz ; — **Clum'siness**, (-'zi-) *(n.)* قابالق qabaluq ; بجریکسزلك bejerixizlik.

Cluster, klus'tėr, *(n.)* دمت demet ; *(fig.)* کومه küme ; *(grapes)* صالقم salqum ; *(v.n.)* طوپلانمق toplanmaq ; کومه اول. küme ol..

Clutch, kluch, *(n.)* پنچه penche ; قبضه qabza ; *(act.)* یاقالامه yaqalama ; غصب gasb ; *(pl. & fig.)* مظالم mezâlim ; غدارلق gaddârluq ; *(v.a.)* یاقالامق yaqalamaq ; طوتمق toutmaq.

Clutter, klut'ėr, *(n.)* قاریشیقلق qarushuqluq; گورولتو gürültü ; *(v.a.)* قاریشدیرمق qarushdurmaq; ییغمق yughmaq; *(v.n.)* ییغیلمق yughulmaq.

Clyster, klis'tėr, *(n.)* تنقیه tenqiye ; *(v.a.)* تنقیه یاپمق tenqiye yapmaq ; — **pipe**, شیرینغه shrunga.

Coach, kōch, *(n.)* آرابه araba ; *(trainer)* معلم mou-allim ; *(v.a.)* *(fig.)* اوکرتمك euyretmek ; *(spo)* تعلیم یاپدیرمق tâ'lim yapdurmaq ; *(v.n.)* آرابه قوللانمق araba qoullanmaq ; *(fig.)* اوکرنمك euyrenmek; تعلیم ا. tâ'lim et. ; — **box**, آرابه‌جی یری arabaju yeri ; — **house**, آرابه‌لق arabaluq ; — **man**, آرابه‌جی arabaju ; — **Coach'ing**, *(n.)* *(fig.)* تعلیم tâ'lim ; یتیشدیرمه yetishdirme ; احضار ihzâr.

Coactive, ko-akt'iv, *(a.)* جبری jebrî.

Coadjutant, kō-ad-jōō'tant, *(n.)* معاون (لردن) mou-âvin (-lerden).

Co-agency, ko-ā'jen-si, *(n.)* مشترك وکالت müshterek vekyâlet ; — **Co-ā'gent**, (-'jent) *(n.)* (لردن) وکیل vekîl (-lerden); مشترك وکیل müshterek vekîl.

Coagulate, kō-ag'ū-lāt, *(v.n.)* پیختیلانمق puhtulanmaq ; — **Coagulā'tion**, (-'shun) *(n.)* پیختیلانمه puhtulanma.

Coal, kōl, *(n.)* کومور keumür ; *(v.a.)* کومور ویرمك keumür vermek ; *(v.n.)* کومور آلمق keumür almaq; — **basket**, چاوالیه chavalye ; — **cellar**, کومورلك keumürlük ; — **heaver**, کومور حمالی keumür hamalu ; — **man**, کومورجی keumürjü; — **merchant**, کومور تجاری keumür tüjjaru; — **mine**, کومور معدنی keumür mâ'deni ; اوجاق ojaq ; — **monger**, (-mun'gėr) *(n.)* کومورجی keumürjü ; — **owner**, معدنجی mâ'denji; —**pit**, اوجاق ojaq; قویو qouyou; — **whipper**, کومور عمله‌سی keumür amelesi.

Coalesce, kō-al-es', *(v.n.)* برلشمك birleshmek.

Coalition, kō-al-ish'un, *(n.)* اشتراك ishtirâk ; اتحاد ittihâd ; *(pol.)* قوآلیسیون qo-âlisyon ; (تمرکز) (temerküz) ; — **Cabinet**, تمرکز قابینه‌سی temerküz qabinesi ; مختلط قابینه mouhtelit qabine.

Coarse, kōrs, *(a.)* قابا qaba; — **ly**, *(ad.)* قاباجه qabaja ; — **ness**, *(n.)* قابالق qabaluq ; — **grained**, *(a.)* ایری (دانه‌لی) iri (-tâneli).

Coast, kōst, *(n.)* ساحل sâhil; *(v.n.)* *(mar.)* قیی کیتمك quyu gitmek ; — **defence**, ساحل مدافعه‌سی sâhil müdâfâsu; —**man**, قولجی qoljou; —**guard**, *(n.)* ساحل محافظی sâhil mouhâfuzu; —**Coast'ing**, *(n)* قابوتاژ qabotâj ; ساحل سیری sâhil seyri ;

— **trade,** ساحل تجارتی sâhil tijâreti.

Coat, kōt, *(n.)* اثواب esvab; *(zo.)* پوست post; *(layer)* طبقه tabaqa, قات qat; *(v.a.)* كيديرمك giydirmek, *(fig.)* اورتمك eurtmek; *(paint)* سورمك sürmek, قاپلامق qaplamaq; — **of arms** آرمه arma; — **Coat'ing,** *(n.)* اورتو eurtü; طبقه tabaqa; *(cloth)* آستار astar, ايچ ich; *(pl.)* قوماشلر qoumashlar.

Coax, kōks, *(v.a.)* اوقشامق oqshamaq; يوزه كولمك yüze gülmek; — **Coax'er,** *(n.)* يالتاق yaltaq; — **Coax'ingly,** *(ad.)* يوزه كولرك yüze gülerek; *(lit.)* ملتفتانه mültefitâne.

Cob, kob, *(n.)* *(zo.)* يوك باركیری yük beygiri; *(bot.)* مصر قوچانی musur qochanu; — **web,** اوروومجك آغی eurümjek â; *(fig.)* طوزاق touzaq.

Cobalt, kō'bawlt, *(n.)* — **blue** قوبالت (ماویسی) qobalt (-mâvisi).

Cobble, kob'l, *(v.a.)* یاماماق yamamaq, قابا دیکمک qaba dikmek; — **Cobb'ler,** *(n.)* اسکیجی eskiji.

Cochineal, koch'i-nēl, *(n.)* قیرمز qurmuz.

Cock, kok, *(n.)* *(zo.)* خروس horoz; *(male)* ارکك erkek...; *(tap)* موصلق mouslouq; *(erect)* (دیك) چیقنتی (dik-) chuquntu; *(gun)* چاقماق chaqmaq; *(v.a.)* قالديرمق qaldurmaq, دیکمك dikmek; *(gun)* تتیکه آلمق tetiye almaq; *(v. n.)* قالقمق qalqmaq; دیکیلمك dikilmek; — **boat,** فلیقه fliqa, (کوچوك) صاندال (küchük-) sandal; — **chafer,** *(zo.)* مایس بوجکی mayus beujeyi; — **crow,** *(fig.)* سحر وقتی seher vaqti, ارکن erken; — **fight,** خروس دوکوشی horoz deuyüshü; — **Cock'scomb,** (-'z-kōm) *(n.)* ایبیك ibik; *(bot.)* خروس ایبیکی horoz ibîy; — **Cock'tail,** (-'tāl) *(n.)* قوقتیل qoqteyl; *(zo.)* آت at, یاریش بارکیری yarush beygiri; *(fig.)* قابا تقلیدجی qaba taqlidji.

Cockade, kok-ād', *(n.)* قوقارد qoqârd.

Cockle, kok'l, *(n.)* *(zo.)* طراق taraq; *(bot.)* کلینجك gelinjik; *(v.a.)* بوروشدیرمق bouroushdourmaq; *(v.n.)* بوروشمق bouroushmaq.

Cockney, kok'ne, *(n.)* لوندرهلی londuralu; شهرلی shehirli; *(fig.)* زوپپه züppe.

Cocoa, kō'kō, *(n.)* قاقائو qaqâ-o; —**nut,** هندستان جویزی hindistan jevizi.

Cocoon, ko-kōōn', *(n.)* قوزه qoza; — **Cocoon'ery,** (-'e-ri) *(n.)* قوزهخانه qozahâne.

Coction, kok'shun, *(n.)* خاشلامه hashlama; پیشمه pishme, قایناما qaynama.

Cod, kod, *(n.)* قابوق qabouq; — **fish,** مورینا بالغی morina balugh; *(fig.)* زنکین zengin; —**liver-oil,** بالق یاغی baluq yâ.

Code, kōd, *(n.)* قانوننامه qânôunnâme; *(com.)* قود qôd; — **of signals** اشارت دفتری ishâret defteri; **The—** تدریسات نظامنامهسی tedrîsât nizâmnâmesi; — **Cod'ify,** (-'i-fī) *(v.a.)* تنظیم ا. tanzîm et.; جمع ا. jem et.; *(lit.)* تلفیق ا. telfîq et..

Codicil, kod'i-sil, *(n.)* وصیتنامه ذیلی vasuyyetnâme zeyli; علاوه ilâve.

Codling, kod'ling, *(n.)* قوزالاق (الما) qozalaq (-elma).

Coefficient, kō-ef-fish'ent, *(n.)* *(math.)* امثال emsâl; *(fig.)* شریك sherîk.

Coequal, ko-ē'kwal, *(a. & n.)* معادل mou-âdil; کفو küfv.

Coerce, kō-ers', *(v.a.)* تضییق ا. tazyîq et.; اجبار ا. ijbâr et.; — **Coerc'ible,** (-s'i-) *(a.)* قابل اجبار qâbili ıjbâr; — **Coer'cion,** (kō-er'shun) *(n.)* تضییق tazyîq; *(lit.)* زجر zejr, اجبار ijbâr; **means of —** *(lit.)* وسائط زجریه vasâ-iti zejrıyye; جبر jebr; — **Coerc'ive,** (-s'iv) *(lit.)* جبری jebrî; *(lit.)* زجری zejrî; — **Coerc'ively,** *(ad.)* جبراً jebren.

Coeval, kō-ē'val, *(a.)* همسن hem-sinn, *(fig. & lit.)* معاصر mou-âsur.

Co-exist, kō-egz-ist', *(v.n.)* *(lit.)* مترافق اول. müterâfuq ol.; — **Co-exist'ence,** (-'ens) *(n.)* *(lit.)* موجودیت مشترکه mevjôudiyyeti müshtereke; — **Co-exist'ent,** *(a.)* *(lit.)* مترافق müterâfuq; هموجود hem-vüjôud.

Coffee, kof'ē, *(n.)* قهوه qahve; — *(with milk)* سوتلی قهوه sütlü qahve; **black —** سوتسز قهوه sütsüz qahve; (ساده) (sâde); —**bean,** چکردك قهوه chekirdek qahve; — **house,** قهوه (خانه) qahve (-hâne); قراتخانه qurât-hâne; — **mill,** قهوه دکرمنی qahve deyirmeni; — **pot,** جزوه jezve; — **roaster,** قهوه تاوهسی qahve tavasu.

Coffer, kof'er, *(n.)* صندوق sanduq; قاصه qasa; — **dam,** قوفهردام qoferdam; تمل temel.

Coffin, kof'in, *(n.)* تابوت tabout; *(v.a.)* تابوته قویمق tabouta qomaq; تکفین ا. tekfîn et..

Cog, kog, *(n.)* دیش dish; *(fig.)* اغفال

îgfâl, حيله hîle; *(v.a.)* ديش قويمق dish qomaq; ديش آچمق dish achmaq; *(stop)* توقيف ا. tevqîf et.; *(cheat)* حيله ياپمق hîle yapmaq; — **wheel,** ديشلى چرخ dishli charq.

Cogent, kō'jent, *(a.)* قوتلى qouvvetli; *(lit.)* مقنع mouqnî'; — **Co'gency,** (-si) *(n.)* قوت qouvet; *(lit.)* قوهٔ اقناعيه qouvveyi iqnâ-iyye.

Cogitate, koj'i-tāt, *(v. n.)* دوشونمك düshünmek; — **Cogitā'tion,** (-'shun) *(n.)* دوشونمه düshünme; *(lit.)* تأمل teemmül.

Cognac, kō'nyak, *(n.)* قونياق qonyaq.

Cognate, kog'nāt, *(a.)* مشابه müshâbih; عينى aynu; *(a. & n.)* *(pers.)* خصم husum; اقربا aqrabâ; صوى soy.

Cognition, kog-nish'un, *(n.)* *(lit.)* وقوف vouqôuf; اطلاع uttulâ'; — **Cog'nisance,** (-sans), *(n.)* معلومات mâ'lôumât; خبر haber; *(jurisdiction)* حق قضا haqqu qazâ; صلاحيت salâhiyyet; *(badge)* علامت alâmet.

Cohabit, kō-hab'it, *(v. n.)* برلكده ياشامق birlikde yashamaq; — **Cohabitā'tion,** (-'shun) *(n.)* برلكده ياشامه birlikde yashama; برلكده اقامت birlikde iqâmet.

Co-heir, kō-âr', *(n.)* وارث مشترك vârisi müshterek.

Cohere, kō-hēr', *(v.n.)* ياپيشمق yapushmaq; *(lit.)* التصاق ا. iltisâq et.; — **Cohēr'ence,** (-'ens) *(n.)* ياپيشمه yapushma; لصوق lüsôuq; التصاق iltisâq; *(fig.)* ارتباط irtibât; رابطه râbuta; **force of** — قوهٔ لصوقيه qouvveyi lüsôuqiyye; تماسك temâsük; — **Cohēr'ent,** *(a.)* ياپيشيق yapushuq; *(lit.)* ملاصق mülâsuq; *(fig.)* مربوط merbôut; متحد müttehid; — **Cohē'sion,** (-'zhun) *(n.)* ياپيشمه yapushma; *(sci)* تماسك temâsük.

Cohort, kō'hort, *(n.)* مفرزه müfreze; *(fig.)* طاقم taqum; زمره zümre.

Coiffure, koif'fūr, *(n.)* سرپوش serpôush; *(hair)* (قوافور) (qouvaffür); —**Coiff'eur,** (-'ėr) *(n.)* پروكار peroukyâr; بربر berber.

Coil, koil, *(n.)* قانغال qangal; حلقه halqa; *(mar.)* روده roda; *(v.a.)* قانغال ا. qangal et.; طولامق dolamaq; *(v.n.)* قانغال او. qangal ol.; طولانمق dolanmaq.

Coin, koin, *(n.)* سكه sikke; *(pl.)* مسكوكات meskyôukyât; *(v.a.)* پاره باصمق para basmaq; *(lit.)* سكه ضرب ا. sikke darb et.; *(fig.)* اويدورمق ouydourmaq; ايجاد ا. îjâd et.; — **Coin'age,** (-'āj) *(n.)* پاره para; مسكوكات meskyôukyât; *(act)* سكه ضربى sikke darbu; *(fig.)* ايجاد îjâd; اثر eser; — **Coin'er,** *(n.)* سكه‌زن sikkezen; *(counterfeiter)* (قلبزن) قالپازان qalpazan; *(fig.)* موجد môujid.

Coincide, kō-in-sīd', *(v.n.)* تصادف ا. tesâdüf et.; *(lit.)* تطابق ا. tetâbouq et.; — **Coin'cidence,** (-'si-dens) *(n.)* تصادف tesâdüf; *(lit.)* تطابق tetâbouq; تحادث tehâdüs; — **Coin'cident,** (-'sī-) *(a.)* مطابق moutâbuq; *(lit.)* متصادف mütesâdif.

Coke, kōk, *(n.)* (كومورى) قوق qoq (-keumürü).

Colander, kul'end-ėr, *(n.)* سوزگچ süzgej.

Cold, kōld, *(n.)* صوغوق soghouq; *(fig.)* بارد bârid; *(n.)* صوغوق soghouq; *(lit.)* برودت bürôudet; — **ly,** *(ad.)* صوغوق soghouq; *(fig.)* باردانه bâridâne; — **ness,** *(n.)* *(fig.)* صوغوق معامله soghouq mou-âmele; **to — be** صوغومق soghoumaq; *(pers.)* اوشومك üshümek; **to catch** — صوغوق آلمق soghouq almaq; — **blooded,** *(a.)* صوغوق قانلى soghouq qanlu.

Cole, kōl, *(n.)* *(bot.)* لحانه lahana.

Colic, kol'ik, *(n.)* قوليك qolik; قارن آغريسى qarn ârusu.

Collaborator, kol-ab'ō-rā-tor, *(n.)* رفيق (مساعى) refîq(-mesâ-î); معاون mou-âvin; —**Collaborā'tion,** (-'shun) *(n.)* معاونت môu-âvenet; اشتراك ishtirâk.

Collapse, kol-aps', *(n.)* چوكمه cheukme; *(lit.)* انهدام inhidâm; *(fig.)* سقوط souqôut; عقامت aqâmet; *(v. n.)* چوكمك cheukmek; *(fig.)* سقوط ا. souqôut et.; محو او. mahv ol..

Collar, kol'ar, *(n.)* ياقه yaqa; *(dog's)* طاسمه tasma; *(ring)* حلقه halqa; قوشاق qoushaq; *(v.a.)* ياقه طاقمق yaqa taqmaq; *(fig.)* ياقالامق yaqalamaq; — **boue,** كوپرجك كميك keuprüjük kemîy.

Collate, kol-āt', *(v.a.)* مقابله ا. mouqâbele et., تطبيق ا. tatbîq et.; — **Collā'tion,** (-'shun) *(n.)* مقابله mouqâbele; تطبيق tatbîq; *(meal)* خفيف يمك hafif yemek, (سحور) (sahour); *(rel.)* توجيه tevjîh; وقف vaqf; — **Collāt'or,** (-'ur) *(n.)* مقابله‌جى mouqâbeleji; *(rel.)* واقف vâquf.

Collateral, kol-at'ėr-al, *(a.)* یان یانه yan yana; *(lit.)* جانبی jânibî; *(corresponding) (lit.)* متناظر mütenâzur; متوازی mütevâzî; *(indirect)* طولاییسیله dolayusîle, *(lit.)* فرعی fer-î; *(n.)* اقربا aqrabâ.

Colleague, kol'ēg, *(n.)* مسلکداش meslekdâsh, رفیق refîq; *(pl.)* رفقا (ی مسلك) rufaqâ (-yi-meslek).

Collect, kol-ekt', *(v.a.)* طوپلامق toplamaq, جمع ا. jem et.; *(v.n.)* طوپلانمق toplanmaq; بریکمك birikmek; — **Col'lect**,*(n.)(rel.)* دعا dou-â; **to—one's self** كندینی طوپلامق kendini toplamaq; — **Collect'ed**, (t'd) *(a.)* طوپلانمش toplanmush, *(lit.)* مجتمع müjtemi'; *(cool) (fig.)* ساکن sâkin, اعتدالی یرنده i'tidâli yerinde; — **Collect'edly**, *(ad.) (fig.)* اعتدالله i'tidâlle; — **Collect'edness**, *(n.)(fig.)* سکونت sükyôunet, (اعتدال دم) i'tidâl (-dem); —**Collec'tion**,(-'shun) *(n.)* قوللکسیون qollexiyon; *(act)* جمع jem; *(rel.)* اعانه جمعی i-âne jem-i; *(dues)* تحصیل tahsîl; *(pl.)* تحصیلات tahsîlât; *(assemblage)* اجتماع ijtimâ'; *(fig.)* تجمع tejemmü'; *(college)*(امتحان (عمومی imtihân (oumôumî); *(fig.)* (اعتدال (دم i'tidâl(-dem); *(works)* مجموعه mejmou-a; *(lit.)* کلیات külliyyât; — **Collect'ive**, (-t'iv) *(a.)* مجتمع müjtemi'; —**noun** اسم جمع ismi jemî'; — **Collect'ively**, *(ad.)* هپ بردن hep birden; *(lit.)* مجتمعاً müjtemi-an; — **Collect'ivism**, (-t'i-vizm) *(n.) (lit.)* جامعیت jâmi-uyyet; اشتراك ishtirâk; (سوسیالیزم) (sosiyalîzm); — **Collect'or**, (-t'ur) *(n.)* طوپلایان toplayan; قوللکسیون یاپان qollexiyon yapan; *(dues) & (com.)* تحصیلدار tahsîldâr; *(tickets)* بیلتجی biletji; مأمور me'mour; — **Collect'-orate**, (rāt) *(n.)* مدیریت müdîriyyet; دائره dâ-ire.

College, kol'ej, *(n.)* (مکتب (عالی mekteb (-âlî); *(institution)* مؤسسه mü-essese; *(society)* جمعیت jem-iyyet; — **Collē'gian**, (-'ji-an) *(n.)* طلبه talebe; — **Collē'giate**, (-'ji-āt) *(a.)* ...مکتب mekteb...; *(like)* مکتب طرزی mekteb tarzu...; *(containing)* مکتبی موجود mektebi mevjôud.

Collide, kol-īd', *(v.n.)* مصادمه ا. mousâdeme et..

Collier, kol'yėr, *(n.)* کومورجی keumürjü; معدن عمله‌سی mâ'den amelesi; *(ship)* کومور کمیسی keumür gemisi; — **Coll'iery**, (-i) *(n.)* کومور معدنی keumür mâ'deni; اوجاق ojaq.

Collision, kol-lizh'un, *(n.)* مصادمه mousâdeme; *(fig.)* چارپیشمه charpushma; — **mat**, *(mar.)* مصادمه بالتی mousâdeme paleti.

Collocation, kol-lo-kā'shun, *(n.)* ترتیب tertîb; وضع vazu'.

Colloquy, kol'o-kwi, *(n.)* قونوشمه qonoushma; *(lit.)* محاوره mouhâvere; مکالمه mükyâleme; — **Collō'quial**, (-'kwi-al) *(a.)* ...قونوشمه qonoushma...; ...محاوره mouhâvere...; (عادی (لسان (lisânu-) âdî; علی العاده alel-âde; *(lit.)* زبانزد zebânzed.

Collusion, kol-ū'zhun, *(n.)* اشتراك ishtirâk; مدخل medhal.

Cologne, ko-lōn' *(n.pr.)* قولونیا qolonya; — **water** قولونیا qolonya.

Colon, kō'lon, *(n.)* قولون qolon; ایکی نقطه iki noqta; *(ana)* (کودن (باغرصاغی geuden (-bârsâ).

Colonel, kur'nėl *(n.)* میرآلای mîralay; — **ship**, *(n.)* میرآلایلق mîralayluq.

Colonnade, kol-on-ād', *(n.) (pl.)* ستونلر sütôunlar; *(fig.)* صیره sura.

Colony, kol'on-i, *(n.)* مستعمله müstemleke; *(pl.)* مستعملکات müstemlekyât; *(fig.)* قولونی qoloni; جماعت jemâ-at; (تبعه) (tebe-a); — **Colōn'ial**, *(a.)* ...مستعملکات müstemlekyât...; *(n.pl.) (fin.)* مستعملکات اسهامی müstemlekyât es-hâmu; — **department** مستعملکات دائره‌سی müstemlekyât dâ-iresi; — **Col'onist**, *(n.)* (مهاجر) mouhâjir; — **Colonizā'tion**, (-'shun) *(n.)* مستعمله تأسیسی müstemleke te'sîsi; *(lit.)* استعمار istî'mâr; — **Col'onize**, (-īz) *(v.a.)* مستعمله تشکیل ا. müstemleke teshkîl et.; *(lit.)* استعمار ا. istî'mâr et.; *(v.n.)* یرلشمك yerleshmek; *(lit.)* توطن ا. tevattoun et..

Colossus, kol-os'us, *(n.)* دیو dev; جسیم هیکل jesîm heykel; — **Colos'sal**, *(a.)* جسیم jesîm; *(fig.)* پك بویوك pek beuyük, مدهش müdhish.

Colour, kul'ur, *(n.)* رنك renk; *(lit.)* لون levn; *(fig.)* کورونیش geurünüsh; *(pretext)* بهانه bahâne; *(paint)* بویا boya; *(pl.)* رنکلر renkler, *(lit.)* الوان elvân; بویالر boyalar; *(flag)* سانجاق sanjaq; بایراق bayraq; باندیرا bandura; *(v.a.)* رنك ویرمك renk vermek; بویامق boyamaq; *(fig.)* ...کبی کوسترمك ...gibi geustermek; *(v.n.)* رنکلنمك renklenmek; *(fig.)* قیزارمق quzarmaq; —**man**,

بویاجی boyaju ; بویا صاتان boya satan ; — **Colourā'tion,** (-'shun) *(n.)* رنك renk ; *(act.)* تلوین telvîn ; — **Col'oured,** (-'ėrd) *(a.)* رنكلی renkli ; بویالی boyalu ; — **Col'ouring,** (-'ėr-ing) *(n.)* رنك renk ; *(fig.)* صورت sôuret ; *(act)* تلوین telvîn ; *(substance)* بویا boya; **false** — *(fig.)* تحریف tahrîf ; — **Col'ourist,** (-'ėr-ist) *(n.)* رسام ressam ; قولوریست qolorist ; — **Col'ourless,** *(a.)* رنكسز renksiz ; *(fig.)* بی طرف bî-taraf.

Colt, kōlt, *(n.)* *(zo.)* تای tay ; *(fig.)* طوی toy ; *(mar.)* چوما chuma, اوج ouj ; —**'s foot** *(bot.)* اوكسوروك اوتی exürük otou ; —**'s tooth** سوت دیشی süt dishi ; ایلك دیش ilk dish ; — **Colt'ish,** *(a.)* حوپپا hoppa.

Columbia, kō-lum'bi-a, *(n. pr.)* قولومبیا qolombiya ; — **University,** قولومبیا دارالفنونی qolombiya dârülfünôunou.

Columbine, kol'um-bīn, *(a.)* قومری كبی qoumrou gibi; *(n.)* *(bot.)* خاصكی (كوپه‌سی) haseki (-küpesi) ; *(fig.)* معشوقه mâ'shôuqa.

Columbus, kol-lum'bus, *(n. pr.)* — **Christopher,** قریستوف قولومب qristof qolomb.

Column, kol'um, *(n.)* ستون sütôun ; دیرك direk ; *(mil.)* قول qol ; *(journal)* ستون sütôun ; **in** «**double**» — **s** «چیفت» ستونلی «chift» sütôunlou.

Coma, kō'ma, *(n.)* *(bot.)* پوسكول püskül; یاپراق yapraq ; *(ast.)* قویروق qouyrouq ; *(med.)* بایغینلق baygunluq; درین اویقو derin ouyqou ; *(lit.)* سبات sübât ; — **Cōm'atose,** (-tōs) *(a.)* بایغین baygun, *(lit.)* بیهوش bîhôush.

Comb, kōm, *(n.)* طراق taraq ; *(zo.)* ایبیك ibik ; تپه tepe ; *(hill)* ذروه zirve ; *(cells)* كومچ gümech ; *(v.a.)* طرامق taramaq ; *(v. n.)* *(mar.)* چارپمق charpmaq, كوپورمك keupürmek.

Combat, kom'bat, *(n.)* محاربه mouhârebe ; *(fig.)* مجادله müjâdele ; *(v. n.)* چارپیشمق charpushmaq ; مجادله ا. müjâdele et. ; — **Com'batant,** *(a. & n.)* محارب mouhârib ; **non** — غیرمحارب gayru mouhârib ; — **Com'bative,** (-tiv) *(a.)* منازعه‌جی münâzâju.

Combine, kom-bīn', *(v.a.)* قاریشدیرمق qarushdurmaq ; *(lit.)* مزج ا. mezj et. ; تركیب ا. terkîb et. ; *(v.n.)* قاریشمق qarushmaq ; *(lit & sci.)* امتزاج ا. imtizâj et. ; *(fig.)* برلشمك birleshmek ; *(n.)* *(com.)* اتحاد ittihâd; —**Combinā'tion,** (-bi-nā'shun) *(n.)* *(act.)* مزج mezj; تركیب terkîb ; *(union)* امتزاج imtizâj ; *(fig.)* اتحاد ittihâd ; ترتیبات tertîbât ; *(pl.)* قومبینه‌زون qombinezon; —**room** تنفسخانه teneffüs-hâne ; صالون salon ; —**Combined,** (-bīnd') *(a.)* *(sci.)* ممتزج mümtezij ; مركب mürekkeb ; *(fig. & com.)* متحد müttehid ; مشترك müshterek.

Combustible, kom-bust'i-bl, *(a.)* یانار yanar ; *(fig.)* مشتعل mushta-il ; *(pers.)* عصبی asabî ; *(n.)* *(pl.)* محروقات mahrôuqât.

Come, kum, *(v.n.)* كلمك gelmek; *(happen)* واقع او. vâqî' ol. ; —**at** یتیشمك yetishmek ; *(obtain)* الده ا. elde et. ; —**down** اینمك inmek ; آشاغی كلمك ashâ gelmek ; —**for** ... ایچون كلمك ...ichün gelmek; آرامق aramaq ; ایسته‌مك istemek; — **in** كیرمك girmek; *(yield)* قبول ا. qabôul et.; *(lit.)* انقیاد ا. inqiyâd et. ; *(int.)* كیریكز ! giriniz ! ; — **on** یاقلاشمق yaqlashmaq ; ایلریله‌مك ilerlemek ; —**out** چیقمق chuqmaq ; — **upon** یاقالامق yaqalamaq.

Comedy, kom'e-di, *(n.)* قومه‌دی qomedi; *(lit.)* مضحكه moudhike ; *(fig.)* قومه‌دیا qomidya ; — **Comē'dian,** *(n.)* قومه‌دیه‌ن qomediyen; قومیق qomik; *(fig.)* قومه‌دیاجی qomidyaju ; (حقه‌باز) (hoqqabaz).

Comely, kum'ly, *(a.)* كوزل güzel — **Come'liness,** *(n.)* لطافت letâfet; *(fig.)* ادب edeb.

Comet, kom'et, *(n.)* قویروقلی یلدیز qouyrouqlou yulduz.

Confit, kum'fit, *(n.)* بونبون bonbon ; شكرلمه shekerleme ; — **Com'fiture,** (-'fit-ūr) *(n.)* رچل rechel.

Comfort, kun'furt, *(n.)* قونفور qonfor ; *(lit.)* اسباب استراحت esbâbu istrâhat ; سهولت sühôulet ; (رفاه) (refâh) ; *(relief)* *(fig.)* تسلی teselli ; تشویق teshvîq ; *(v.a.)* *(fig.)* تسلی ا. teselli et. ; *(lit.)* ترفیه ا. terfîh et. ; — **Com'fortable,** *(a.)* راحت rahat ; *(lit. & fig.)* مرفه müreffeh ; — **Com'fortably,** *(ad.)* راحتجه rahatja ; — **Com'forter,** *(n.)* یاردیمجی yardumju ; *(rel.)* شفاعتجی shefâ-atji ; *(tippet)* بویون آتقیسی boyoun atgusu ; **Job's** — ساخته دوست sahte dost.

Comic, kom'ik, *(a. & n.)* قومیق qomiq ; تحف tahaf ; *(paper)* مزاح غزته‌سی mezâh gazetesi ; — **Com'ically,** *(ad.)* قومیق صورتده qomiq sôuretde.

Coming, kum'ing, *(n.)* كلمه gelme; *(fig.)*

حلول houloul ; *(a.)* گله‌جك gelejek ; *(lit.)* آتی âtî; —**in**, *(n.)* گیریش girish; *(beginning)* بدایت bidâyet ; *(income)* گلیر gelir; واردات vâridât ; **I am —!** گلیورم geliyoroum ! .

Comity, kom′i-ti, *(n.)* نزاکت nezâket ; *(lit.)* موالات mevâlât.

Comma, kom′a, *(n.)* ویرگول virgül ; *(fig.)* فاصله fâsula ; **inverted — s** جائزه (لر) jâ-ize (-ler).

Command, kom-mand′, *(n.)* امر emr ; *(fig.)* اداره idâre ; *(mil.)* قوماندا qoumanda ; *(v.a.)* امر ا. emr et. ; *(fig.)* اداره ا. idâre et. ; *(mil.)* قوماندا ا. qoumanda et. ; *(dominate)* حاکم او. hâkim ol. ; **in —** *(of)* (ك) قوماندانی ...(in) qoumandanu ; *(mar.)* (ك) سواریسی ...(jn) süvârisi ; — **Commandant′**, *(n.)* قوماندان qoumandan ; — **Command′er**, *(n.)* قوماندان qoumandan ; *(mar.)* قوروت قپودانی qourvet qapdanu ; — **in-Chief**, باش قوماندان bash qoumandan ; — **Command′ing**, *(a.)* حاکم hâkim ; — **officer**, *(mar.)* سواری süvâri ; — **Command′ingly**, *(ad.)* حاکمانه hâkimâne; آمرانه âmirâne: — **Command′ment**, *(n.)* امر emr: *(pl.)* اوامر evâmir; — **The Ten C—s** *(lit.)* اوامر عشره evâmiri ashere.

Commemorate, kom-em′o-rāt, *(v.a.)* *(lit.)* تسعید ا. tes-îd et. ; *(fig.)* یاد ا. yâd et. ; — **Commemorā′tion**, (-′shun) *(n.)* *(lit.)* احتفال ihtifâl; آیین âyin ; *(act)* *(lit.)* تسعید tes-îd; تذکیر نام tezkîri nâm.

Commence, kom-ens′, *(v.)* باشلامق bashlamaq ; — **Commence′ment**, *(n.)* باشلانغیج bashlanguj ; بدایت bidâyet ; *(college)* دیپلوما توزیعی (مراسمی) diploma tevzî-i (-merâsimi).

Commend, kom-end′, *(v.a.)* توصیه ا. tavsuye et. ; *(praise)* ثنا ا. senâ et. ; *(trust)* امانت ا. emânet et. ; تودیع ا. tevdî′ et. ; *(adorn)* تزیین ا. tezyîn et. ; — **itself**, موافق گورونمك mouvâfuq geurünmek ; *(lit.)* شایان توصیه او. shâyânu tavsuye ol. ; — **me** *(to)* (ه) عرض احترام ایدرم ! ...(e-) arzu ihtirâm ederim ! ; — **Commend′able**, *(a.)* موافق mouvâfuq ; *(lit.)* شایان توصیه shâyânu tavsuye ; *(good)* مرغوب mergôub ; — **Commend′ableness**, *(n.)* مزیت meziyyet ; *(lit.)* محسنات mouhassenât; — **Commendā′tion**, (-′shun) *(n.)* توصیه tavsuye ; ثنا senâ ; *(rel.)* دعا dou-â ; — **Commend′atory**, (-ri) *(a.)* ...توصیه tavsuye...; *(praising)* *(lit.)* ستایشکارانه sitâyishkyârâne ; — **letter** توصیه مکتوبی tavsuye mektôubou ; — **poem** مدحیه medhiye.

Commensurate, kom-en′sū-rāt, *(v.a.)* تناسب ویرمك tenâsüb vermek ; *(fig.)* توفیق ا. tevfîq et. ; *(a.)* متناسب mütenâsib ; *(fig.)* اویغون ouygoun ; — **ly**, *(ad.)* متناسباً mütenâsiben; — **Commen′sūrable**, *(a.)* متناسب mütenâsib.

Comment, kom′ent, *(n.)* *(pl.)* مطالعات moutâlât ; *(explanations)* تفسیرات tefsîrât ; *(critics)* تنقیدات tenqîdât ; *(v.n.)* بیان مطالعات ا. beyânu moutâlât et. ; تفسیر ا. tefsîr et. ; تنقید ا. tenqîd et. ; **much —** بر چوق مطالعات bir choq moutâlât... ; — **Comm′entary**, (-ri) *(n.)* مطالعات moutâlât ; *(book)* شرح sherh ; *(lit.)* انتقادات intiqâdât ; — **Comm′entātor**, (-tur) *(n.)* *(lit.)* شارح shârih ; منقد münaqqid.

Commerce, kom′ërs, *(n.)* تجارت tijâret ; *(v. n.)* *(fig.)* مناسبتده بولونمق minâsebetde boulounmaq ; — **Commer′cial**, (-′shal) *(a.)* تجاری tijârî ; ...تجارت tijâret... ; — **Commer′cially**, *(ad.)* تجارةً tijâreten ; تجارتجه tijâretje.

Commination, kom-in-ā′shun *(n.)* *(rel.)* عتاب itâb ; —**Commin′atory**, (-′a-tori) *(a.)* *(lit.)* عتابی itâbî, منذر münzir.

Commingle, kom-ing′gl, *(v.a.)* قاریشدیرمق qarushdurmaq ; مزج ا. mezj et. ; — **Comming′led**, (g′ld) قاریشیق qarushuq.

Commiserate, kom-iz′ër-āt, *(v.a.)* آجیمق ajumaq ; مرحمت ا. merhamet et. ; — **Commiserā′tion**, (-′shun) *(n.)* مرحمت merhâmet.

Commissary, kom′is-ar-i, *(n.)* قومیسر qomiser ; وکیل vekîl ; *(pol.)* ممثل (سیاسی) mümessil (-siyâsî); *(rel.)* بیشوپ وکیلی bishop vekîli ; **High —** فوق العاده قومیسر fevqal-âde qomiser; — **Commissā′riat**, *(n.)* قومیسرلك qomiserlik ; ممثللك mümessillik ; *(ministry)* وکالت vekyâlet.

Commission, kom-ish′un, *(n.)* قومیسیون qomisyon ; هیئت hey-et ; *(duty)* وظیفه vazife ; *(com.)* قومیسیون qomisyon ; دلالیه tellâliye ; *(v.a.)* مأمور ا. me′mour et. ; توظیف ا. tavzîf et. ; *(ship)* دونانمایه الحاق ا. donanmaya ilhâq et. ; قادرویه ادخال ا. qadroya idhâl et. ; — **agent**

قوميسيونجى qomisyonjou; — **Commissionaire′**, (när′) *(n.)* قوميسيونر qomisyoner, (آدم) (adam); — **Commiss′ioned,** *(a.)*—**officer** ضابط zâbit; **non—officer** كوچوك ضابط küchük zâbit; — **ship** دوننمايه داخل سفينه donanmaya dâhil sefîne; — **Commiss′ioner**, *(n.)* وكيل vekîl; قوميسر qomiser; *(member)* اعضا â′zâ; *(India)* متصرف mütasarruf; **High** — فوق العاده قوميسر fevqal-âde qomiser; ممثل سياسى mümessili siyâsî.

Commit, kom-it′, *(v.a.) (do.)* ياپمق yapmaq, ايتمك etmek; *(pledge)* تعهد ا. teahhüd et.; *(com.)* سپارش ا. siparish et.; *(trust)* توديع ا. tevdî′ et.; تسليم ا. teslîm et.; — **one's self** تعهد ا. teahhüd et.; *(compromise)* مسئوليته كيرمك mes-ôuliyyete girmek; — **to prison** حبس ا. habs et.; توقيف ا. tevqîf et.; — **to memory** ازبرلمك ezberlemek; — **to the grave** دفن ا. defn et.; — **to the deep** دكزه آتمق denize atmaq; (دكزه دفن ا.) (denize defn et.); — **Commit′ment,** *(n.)* توديع tevdî′; *(pl.)* تعهدات te-ahhüdât; *(imprisonm.)* توقيف tevqîf; *(order) (jud.)* توقيف امرى tevqîf emri; *(com.)* سپارش siparish; *(parliament)* (انجمنه) حواله (enjümene-) havâle; — **Commit′tal,** *(n.)* توديع tevdî′; تعهد te-ahhüd; *(fig.)* فالصو falso.

Committee, kom-it′ē, *(n.)* قوميته qomite; انجمن enjümen.

Commodious, kom-ō′di-us, *(a.)* راحت rahat; فرح ferah; —**ly**, *(ad.)* راحتجه rahatja; — **Commode′,** (ko-mōd′) *(n.)* قومود qomod; — **Commod′ity,** (-′i-ti) *(n.) (pl.)* اشيا eshyâ; امتعه emti-a.

Commodore, kom′o-dōr, *(n.)* قومودور qomodor.

Common, kom′un, *(a.)* عادى âdî; معتاد môu′tâd; *(general)* عمومى oumôumî; مشترك müshterek; *(phil.)* عامه âm-me; *(n.)* مرعا mer-â; *(pl.)* عوام avâm; *(pl.)* مبعوثان meb-ôusân; *(v.n.)* اشتراك ا. ishtirâk et.; —**ly**, *(ad.)* مشتركاً müshtereken; *(ordinary)* على العاده alel-âde; عموميتله oumôumiyyetle; **House of C—s** عوام قماره‌سى avâm qamarasu; —**place,** *(n.)* عمومى محل oumôumî mahall; *(fig.)* عادى شى âdî shey; *(pl.)* مبتذل شيلر mübtezel sheyler; *(a.)* معلوم mâ′lôum; معتاد môu′tâd; *(ordinary)* باياغى bayâ; مبتذل mübtezel; —**book** نوط دفترى not defteri; —**sense,** عقل سليم aqlu selîm; ادراك idrâk; — **Comm′oner,** *(n.)* خلق halq; عوام avâm; *(pol.)* مبعوث mebôus; عوام قماره‌سى اعضاسى avâm qamarasu â′zâsu; *(pl.)* مبعوثلر meb-ôuslar.

Commonwealth, kom′un-welth, *(n.)* (خلق حكومتى) (halq hükyôumeti); جمهوريت jümhôuriyyet; *(fig. & lit.)* جمهور jümhôur.

Commotion, kom-mō′shun, *(n.)* كورولتو gürültü; اغتشاش igtishâh.

Commune, kom-ūn′, *(v.n.)* كوروشمك geurüshmek; قونوشمق qonoushmaq; —**Comm′une,** (-′ūn) *(n.)* دائره dâ-ire; بلديه belediye; *(corporation)* جماعت jemâ-at; — **Commūn′al,** *(a.)* ...جماعت jemâ-at...; ...دائره dâ-ire....

Communicate, kom-ūn′i-kāt *(v.a.)* نقل ا. naql et.; ربط ا. rabt et.; *(fig.)* تبليغ ا. teblîg et.; بيلديرمك bildirmek; *(v.n.)* اختلاط ا. ihtilât et.; *(fig.)* مخابره ا. mouhâbere et.; *(common)* ارتباطى اول. irtibâtu ol.; اشتراكى اول. ishti·âki ol.; — **Commūn′icable,** (-ka-bl) *(a.)* اختلاط قابل ihtilât qâbil; *(fig.)* تبليغى ممكن teblîgu mümkün; — **Commūnicā′tion,**(-kā′shun)*(n.)* ارتباط irtibât, اختلاط ihtilât; *(correspondence)* مخابرات mouhâberât; *(act)* تبليغ teblîg; *(transports)* مناقلات münâqalât; — **Commūn′icative,** (-tiv) *(a.) (fig.)* احتياطسز ihtiyâtsuz; بوش بوغاز (bosh boghaz).

Communion, kom-ūn′yun, *(n.)* اشتراك ishtirâk· اختلاط ihtilât; *(fig.)* الفت ülfet; *(rel.)* قومونيون qomünyon.

Communiqué, kom-ūn′i-kā, *(n.)* تبليغ (رسمى) teblîg (-resmî); (بياننامه) (beyânnâme).

Communism, kom′ū-nizm, *(n.)* قومونيزم qomünîzm; — **Com′mūnist,** *(n.)* قومونيست qomünist.

Community, kom-ūn′i-ti, *(n.)* جماعت jemâ-at; *(act)* اشتراك ishtirâk; *(fig.)* جمعيت jem-iyyet.

Commute, kom-ūt′, *(v.a.)* دكيشديرمك deyishdirmek; تبديل ا. tebdîl et.; *(jud.)* تخفيف ا. tahfîf et.; — **Commūt′able,** *(a.)* تحويلى ممكن tahvîli mümkün; دكيشير deyishir;—**Commūtā′tion,** (-′shun) *(n.)* تبديل tebdîl; *(jud.)* تخفيف tahfîf.

Compact, kom-pakt′, *(a.)* صيق suqu; *(close)* صيق suq; *(lit.)* كثيف kesîf; *(brief)* مختصر mouhtasar; *(v.a.)* صيقيشديرمق suqushdurmaq; *(fig.)* تقويه ا. taqviye et.;

—lү, *(ad.)* طوپلوجه toplouja ; **—ness,** صيقيلق suquluq ; متانت metânet ; *(fig.)* طوپلولق toploulouq.

Companion, kom-pan′yun, *(n.)* رفيق refîq *(n.)* شريك sherîk ; **— ship,** *(n.)* آرقداشلق arqadashluq ; رفاقت refâqat.

Companү, kum′pa-ni, *(n.)* قومپانيه qoumpanya, شركت shirket ; *(fig.)* جمعيت jem-iyyet ; *(mil.)* بولوك beulük ; *(ship's)* افراد efrâd ; **...and—** *(com.)* وشركاسى ...ve shürekyâsu ; **to keep—** (ه)... رفاقت ا. ...(e-) refâqat et. ; **« good »** — آرقداش «ايى» «iyi» arqadash ; *(lit.)* حسن قرين hüsnü qarîn.

Compare, kom-pār′, *(v.a.)* مقايسه ا. mouqâyese et. ; *(liken)* تشبيه ا. teshbîh et. ; **— Com′parable,** (-pa-ra-) *(a.)* مقيس maqîs ; **— Compar′ative,** (-tiv) *(a.)* نسبى nisbî ; *(gram.)* تفضيلى tafzîlî ; — **«forces»** «قوّاى» نسبيه «qouvâyi» nisbiyye ; **— Compar′ativelү** *(ad.)* نسبةً nisbeten ; **— Compar′ison,** (-sun, *or*-sn) *(n.)* نسبت nisbet ; قياس qiyâs ; *(act)* مقايسه mouqâyese ; **beyond all—** امثالسز emsâlsiz ; **by way of—** بالمقايسه bil-mouqâyese ; مقايسه ايدرك mouqâyese ederek ; قياساً qiyâsen.

Compartment, kom-pärt′ment, *(n.)* دائره da-ire ; قسم qusum ; *(railway)* قومپارتيمان qompartuman.

Compass, kum′pas, *(n.) (mar.)* پوصله pousla ; *(pl.)* پرگل pergel ; *(space)* ساحه sâha ; *(fig.)* وسعت vüs-at ; *(circle)* دائره dâ-ire ; *(limit)* حدود houdoud ; *(v.a.)* دور ا. devr. et. ; *(surround)* احاطه ا. ihâta et. ; *(obtain)* تأمين ا. te′mîn et. ; استحصال ا. istihsâl et. ; *(plot)* پلان ياپمق pilan yapmaq ; *(lit.)* تصميم ا. tasmîm et..

Compassion, kom-pash′un, *(n.)* مرحمت merhamet ; *(fig.)* تأثر te-essür ; — **Compass′ionate,** (-āt) *(a.)* مرحمتلى merhametli ; *(v.a.)* آجيمق ajumaq, مرحمت ا. merhamet et. ; **— allowance** اولاد شهدا تخصيصاتى evlâdu shüheda tahsîsâtu ; **— Compass′ionatelү** *(ad.)* آجيه‌رق ajuyaraq ; مرحمةً merhameten.

Compatible, kom-pat′i-bl, *(a.)* اويغون ouygoun ; **— with** *(lit.)* (له) قابل تأليف ...(le-) qâbili te′lîf ; **—Compatibil′itү,** (-bil′i-ti) *(n.) (lit.)* توافق tevâfouq, آهنك âhenk.

Compatriot, kom-pā′tri-ot, *(n.)* وطنداش vatandâsh ; همشهرى hemsherî.

Compel, kom-pel′, *(v.a.)* زورلامق zorlamaq ; اجبار ا. ijbâr et. ; **to be compelled** (-pel′d) مجبور او. mejbôur ol..

Compendium, kom-pen′di-um, *(n.)* خلاصه houlâsa ; **— Compen′dious,** (-us) *(a.)* قيصه qusa, مختصر mouhtasar ; **— Compen′diouslү,** مختصراً mouhtasaran ; اجمالاً ijmâlen.

Compensate, kom′pen-sāt, *(v.a.)* تضمين ا. tazmîn et. ; *(lit.)* تلافى ا. telâfî et. ; **— Compensā′tion,** (-′shun) *(n.)* تضمينات tazmînât ; *(lit.)* تعويضات tâ′vîzât ; *(fee)* اجرت üjret ; *(act)* تلافى telâfî ; **— Compen′satorү,** (-′sa-to-ri) *(a.)* تضمينى tazmînî ; بدل اوله‌رق bedel olaraq ; *(lit.)* تعويضى tâ′vîzî.

Compete, kom-pēt′, *(v. n.)* رقابت ا. reqâbet et. ; مسابقه ا. müsâbaqa et. ; **— Competi′tion,** (-′shun) *(n.)* مسابقه müsâbaqa ; رقابت reqâbet ; **— Competi′tor,** (-′tur) *(n.)* رقيب raqîb ; مسابقه ايدن müsâbaqa eden.

Competent, kom′pe-tent, *(a.)* اهليتلى ehliyyetli ; مقتدر mouqtedir ; صلاحيتدار salâhiyyetdâr ; *(fit)* موافق mouvâfuq ; **— Com′petence,** (-ens) *(n.)* اهليت ehliyyet, *(lit.)* كفايت kifâyet ; *(authority)* صلاحيت salâhiyyet.

Compile, kom-pīl′, *(v.a.)* طوپلامق toplamaq ; جمع ا. jem et. ; *(lit.)* تلفيق ا. telfîq et. ; **— Compilā′tion,** (-pi-lā′-shun) *(n.) (act.) (lit.)* جمع jemi′ ; تلفيق telfîq ; **— Compīl′er,** *(n.)* جامع jâmi′ ; *(lit.)* مصنف mousannif.

Complacent, kom-plā′sent, *(a.)* مستريح müsterîh ; *(lit.)* مطمئن moutma-in ; **— Compla′cencү,** (-si) *(n.)* استراحت قلب istirâhati qalb, *(lit.)* اطمئنان utmî′nân.

Complain, kom-plān′, *(v. n.)* شكايت ا. shikyâyet et. ; **— Complain′er,** *(n.)* مشتكى müshtekî ; **— Complaint′,** *(n.)* شكايت shikyâyet ; *(fig.)* درد derd.

Complaisant, kom′plā-zant, *or* komplā-zan′t, *(a.)* نازك nâzik ; لطفكار loutfkyâr ; **— Complaisance′,** (-zans′) *(n.)* نزاكت nezâket ; *(lit.)* خاطرنوازلق hâtur nüvâzluq.

Complement, kom′ple-ment, *(n.) (sci.)* تمام tamâm ; متمم mütemmim ; *(mar.)* مرتبات mürettebât ; *(v.a.)* اتمام ا. itmâm et. ; **— Complement′arү,** (-′a-ri) *(a.)* علاوه... ilâve... ; *(lit.)* متمم mütemmim.

Complete, kom-plēt′, *(a.)* تمام tamâm ; تكميل tekmîl ; *(fig.)* مكمل mükemmel ;

(v.a.) بیتیرمك bitirmek; اكمال ا. ikmâl et.; — **ly,** *(ad.)* تماماً tamâmen; كاملاً kyâmilen; — **Complē'tion,** (-'shun) *(n.)* ختام hutâm; *(act.)* اكمال ikmâl, اتمام itmâm; — **Complē'tive,** (-'tiv) *(a.)* *(lit.)* متمم mütemmim.

Complex, kom'pleks, *(a.)* قاریشیق qarushuq; *(lit.)* مغلق môuglaq; *(compound)* مركب mürekkeb; — **Complex'ity,** (-'i-ti) *(n.)* قاریشیقلق qarushuqluq; *(lit.)* مغلقیت môuglaqiyyet.

Complexion, kom-plek'shun, *(n.)* سیما sîmâ; *(disposition)* طبیعت tabî-at; مزاج mizâj; *(colour)* رنك renk; تن ten.

Compliance, kom-plī'ans, *(n.)* اویمه ouyma; *(lit.)* اقتفا iqtifâ; امتثال imtisâl; *(fig.)* مسامحه müsâmaha; **in — with** (ئه) توفیقاً ...(e-) tevfîqan; (ئه) امتثالاً ...(e-) imtisâlen; — **Complī'ant,** *(lit.)* منقاد münqâd; راضی râzu.

Complicate, kom'pli-kāt, *(a.)* قاریشیق qarushuq; *(lit.)* مغلق môuglaq; *(fig.)* مشكل müshkül; *(v.a.)* قاریشدیرمق qarushdurmaq; *(lit.)* اشكال ا. ishkyâl et.; — **Complicā'tion,** (-'shun) *(n.)* قاریشیقلق qarushuqluq; *(lit.)* تشوش teshevvüsh; *(med.)* اختلاط ihtilât.

Compliment, kom'pli-ment, *(n.)* سلام selâm; *(fig.)* تقدیر taqdîr; *(flattery)* قومپلیمان qompliman; جمیله jemîle; *(v.a.)* قومپلیمان یاپمق qompliman yapmaq; — *(with)* (له) تلطیف ا. ...(le-) taltîf et.; *(gratulate)* تبریك ا. tebrîk et.; — **Compliment'ary,** (-'a-ri) *(a.)* *(lit.)* جمیله كارانه jemîle-kyârâne; **to feel one's self complimented** مفتخر اول. müftahir ol.; محظوظ اول. mahzôuz ol..

Complot, kom'plot, *(n.)* قیام qiyâm; سوء قصد sôuyi qasd; فساد fesâd.

Comply, kom-plī', *(v.n.)* — **with** (ئه) راضی اول. ...(e-) râzu ol.; *(lit.)* اقتفا ا. iqtifâ et.; امتثال ا. imtisâl et..

Component, kom-pō'nent, *(a.)* *(lit.)* مركب mürekkib; *(n.)* جزء jüz; *(pl.)* اجزا ejzâ; — **parts,** *(lit.)* اقسام مركبه axâmu mürekkibe; اجزا ejzâ.

Comport, kom-pōrt', *(v.n.)* —*(with)* (له) اویمق ...(le-) ouymaq; — **one's self** داورانمق davranmaq; حركت ا. hareket et..

Compose, kom-pōz', *(v.a.)* تشكیل ا. teshkîl et.; تركیب ا. terkîb et.; *(mus.)* بستهلمك bestelemek; *(fig.)* ترتیب ا. tertîb et.; *(calm)* تسكین ا. teskîn et.; — **one's self** یاتیشمق yatushmaq; كندینه كلمك kendine gelmek; — **Compōsed',** (zd) *(a.)* *(fig.)* ساكن sâkin; وقور vaqôur; — **Compōs'edly,** *(ad.)* اعتدالله i'tidâlle; وقارله veqârla; — **Compōs'er,** *(n.)* مؤلف mü-ellif; *(mus.)* قومپونیست qomponist; بستهكار bestekyâr; — **Com'posite,** (-'po-zit, or -zīt) *(a.)* مختلط mouhtelit; *(a. & n.)* *(mar.)* قومپوزایت qompozâyt; — **Composi'tion,** (-poz-i'shun) *(n.)* تركیب terkîb; *(fig.)* ترتیب tertîb; *(work)* اثر eser; تألیف te'lîf; *(jud.)* ائتلاف i'tilâf; اوزلاشمه ouzlashma; *(bankrupt's)* یوزدهلك (حصه) yüzdelik (-hisse); — **Compos'itor,** (-'tur) *(n.)* *(typ.)* مرتب mürettib; — **Compō'sing stick,** *(typ.)* قومپاس qompas; — **Compō'sure,** (-'zhur) *(n.)* سكونت sükyôunet; *(lit.)* اطمئنان utmi'-nân; اعتدال i'tidâl.

Compot, kom'pot, *(n.)* قومپوستو qomposto.

Compound, kom-pownd', *(a.)* مركب mürekkeb; *(mach.)* قامپاوند qampâvund; *(n.)* تركیب terkîb; خلیطه halîta; *(v.a.)* تركیب ا. terkîb et.; مزج ا. mezj et.; *(v.n.)* ائتلاف ا. i'tilâf et.; *(with)* (ئه) موافقت ا. ...(e-) mouvâfaqat et.; — « **interest** » مركب «فائض» « fâ-izi » mürekkeb; — **Compound'er,** *(n.)* مرتب mürettib; *(apothecary)* اجزاجی ejzâju; *(jud.)* ضامن zâmin; *(agrees)* *(lit.)* مؤتلف mü'telif.

Comprehend, kom-pre-hend', *(v.a.)* آكلامق anlamaq, *(lit.)* ادراك ا. idrâk et.; *(include)* احتوا ا. ihtivâ et.; — **Comprehen'sible,** (-'si-bl) *(a.)* آكلاشیلیر anlashulur; *(fig.)* معقول mâ'qôul; — **Comprehen'sion,**(-'shun) *(n.)* آكلاییش anlayush, ادراك idrâk; احتوا ihtivâ; شمول shümôul; — **Comprehen'sive,** (-'siv) *(a.)* شموللی shümoullü; *(full)* واسع vâsî', مكمل mükemmel; — **Comprehen'sively,** *(ad.)* مكملاً mükemmelen; تفصیلاً tafsîlen.

Compress, kom-pres', *(n.)* *(med.)* قومپرس qompres; *(v.a.)* تضییق ا. tazyîq et.; *(condense)* صیقمق suqmaq, *(lit.)* تكثیف ا. texîf et.; — **Compressed'air,** هوای مضیق havâyi mouzîq; — **Compress'ible,** *(a.)* قابل تضییق qâbili tazyîq; — **Compress'ion,** (-pre-sh'un) *(n.)* تضییق tazyîq; *(poles)* باصیقلق

basuqluq; — **Compress'or,** ('ur) *(n.)* باصغی basgu.

Comprise, kom-prīz', *(v.a.)* (ی) احتوا ا. ...(i-) ihtivâ et.; (نه) شامل اول. ...(e-) shâmil ol.; — **Compris'ing,** *(a.)* (ی) حاوی ...(i-) hâvî; (نه) شامل ...(e-) shâmil.

Compromise, kom'prō-mīz, *(n.)* اوزلاشمه ouzlashma, ائتلاف i'tilâf; چارهٔ تسویه châreyi tesviye; *(v.n.)* اوزلاشمق ouzlashmaq; *(v.a.)* اوزلاشدیرمق ouzlashdurmaq; تسویه ا. tesviye et.; *(endanger)* ضرر ویرمك zarar vermek; —**one's self** مسئولیته گیرمك mes-ôuliyyete girmek; مسئول اول. mes-ôul ol.; — **Com'promising,** (-mīz-ing) *(a.)* موجب مسئولیت môujibi mes-ôuliyyet, تهلکه‌لی tehlikeli; *(affects)* (ه) دوقونور ...(e-) doqounour; (له) علاقه‌دار ...(e-) alaqadâr.

Compulsion, kom-pul'zhun, *(n.)* زور zor, جبر jebr; **on** — جبراً jebren; — **Compul'sory,** (-'so-ri) *(a.)* مجبوری mejbôurî; — **Compul'sorily,** *(ad.)* جبراً jebren; مجبوری اوله‌رق mejbôurî olaraq.

Compunction, kom-pungk'shun, *(n.)* ندامت nedâmet.

Compute, kom-pūt', *(v.a.)* حساب ا. hesâb et.; *(fig.)* تخمین ا. tahmîn et.; — **Compūt'able,** *(a.)* حساب ایدیله‌بیلیر hesâb edilebilir; — **Compūtā'tion,** (-'shun) *(n.)* حساب hesâb; تخمین tahmîn.

Comrade, kom'rād, *(n.)* آرقداش arqadash, رفیق refîq; — **Com'radeship** *(n.)* آرقداشلق arqadashluq; رفاقت refâqat.

Con, kon, *(n.)* علیه aleyh; *(v.)* ازبرلەمك ezberlemek; *(mar.)* اداره ا. idâre et.; — **Conn'ing** *(n.)* اداره idâre; سوق sevq; —**tower** *(mar.)* قپودان قوله‌سی qapdan qoulesi.

Concatenate, kon-kat'e-nāt, *(v.a.)* صیره‌لامق suralamaq; *(fig.)* ربط ا. rabt et.; — **Concatenā'tion,** (-'shun) *(n.)* صیره sura; *(lit.)* توالی tevâlî; *(act)* ربط rabt.

Concave, kon'kāv, *(a.)* چوقور chouqour; اویوق oyouq; *(sci)* مقعر mouqa'ar; —**Concav'ity,** (-kav'i-ti) *(n.)* چوقورلق chouqourlouq; *(lit.)* مقعریت mouqa'ariyyet. — **Concā'vo-Con'cave** مقعر مضاعف mouqa'aru mouzâ-af; — **Concā'vo-Con'vex** مقعر ـ محدب mouqa'ar-mouhaddeb.

Conceal, kon-sēl', *(v.a.)* گیزله‌مك gizlemek, صاقلامق saqlamaq, کتم ا. ketm et.; — **Concealed',** (-ld) *(a.)* گیزلی gizli, خفی hafî; —**Conceal'ment** *(n.)* *(act)* گیزله‌مه gizleme, کتم ketm; *(secrecy)* سر surr; *(lit.)* مکتومیت mektôumiyyet; *(place)* اختفاگاه ihtifâgyâh.

Concede, kon-sēd', *(v.)* ویرمك vermek, ترك ا. terk et.; *(admit)* قبول ا. qabôul et..

Conceit, kon-sēt', *(n.)* آکلایش anlayush, ادراك idrâk; *(idea)* فکر fikr; *(fancy)* خیال hayâl; *(over-estimation)* عظمت azamet; تفاخر tefâhour; — **Conceit'ed** *(a.)* عظمتلی azametli; مغرور mâgrôur; — **Conceit'edly** *(ad.)* عظمتله azametle, تفاخرله tefâhourle; — **Conceit'edness,** *(n.)* عظمت azamet, تفاخر tefâhour.

Conceive, kon-sēv', *(v.a.)* آکلامق anlamaq; درك ا. derk et.; *(imagine)* ظن ا. zann et.. تصور ا. tesavvour et.; *(v.n.)* *(-of)* تخیل ا. tehayyül et.; *(pregnancy)* گبه قالق gebe qalmaq; حامله اول. hâmile ol.; — **Conceiv'able,** (-sēv'-) *(a.)* آکلاشیلیر anlashulur; *(fig.)* عقله گلیر aqla gelir; وارد vârid.

Concentrate, kon'sen-trāt, *or* kon-sen'-, *(v.a.)* طوپلامق toplamaq, جمع ا. jem et.; *(lit.)* تمرکز ایتدیرمك temerküz etdirmek; *(v.n.)* طوپلانمق toplanmaq; تمرکز ا. temerküz et.; — **Con'centrāted,** (td) *(a.)* *(sci.)* متکاثف mütekyâsif — **fire** قونسانتره آتش consantre atesh; — **Concentrā'tion,** (-'shun) *(n.)* طوپلانمه toplanma; تجمع tejemmü'; *(lit.)* تمرکز temerküz.

Concentric, kon-sen'trik, *(a.)* *(lit.)* متحدالمرکز müttehidül-merkez.

Concept, kon'sept, *(n.)* فکر fikr, تلقی telaqqî; -*(phil.)* مفهوم mefhoūm, *(pl.)* مفهومات mefhoumât; — **Concep'tion,** (-'shun) *(n.)* آکلایش anlayush; فکر fikr; تلقی telaqqî; *(med.)* گبه قالمه gebe qalma; —**Concep'tūalism,** (-izm) *(n.)* مفهومیه (مسلکی) mefhôumiyye (meslekî); — **Concep'tūalist** *(n.)* مفهومیه‌جی mefhôumiyyeji; — **Concep'tive,** ('tiv) *(a.)* مدرك müdrik; — **power** *(lit.)* قوۀ مدرکه qouvveyi müdrike; ادراك idrâk.

Concern, kon-sėrn′, *(n.)* ایش ish; خصوص housous; *(interest)* علاقه alâqa; اشتراك ishtirâk; *(anxiety)* اندیشه endîshe; درد derd; *(firm)* شركت shirket; تجارتخانه tijâret-hâne; *(v.a.)* (ه) عائد اولـ. ...(e) â-id ol.; (ه) تعلق ا. ...(e)te-allouq et.; *(affect)* (ه) تأثیر ا. ...(e-) te′sîr et.; *(about)* علاقه‌دار اولـ. alâqadâr ol.; *(interfere)* قاریشمق qarushmaq; — **with** (له) مشغول اولـ. ...(le-) meshghôul ol.; — **Concerned**, (nd′) *(a.)* علاقه‌دار alâqadâr; اندیشه‌ده endîshede; **the parties** — علاقه‌داران alâqadârân; — **Concer-n′ing**, *(a.)* (ه) عائد ...(e-) â-id; (ه) دائر ...(e-) dâ-ir; — **Concern′ment**, *(n.)* ایش ish; علاقه alâqa; اندیشه endîshe; *(importance)* اهمیت ehemmiyyet: *(interference)* مداخله müdâhala; **of great** — پك مهم pek mühim; **of public** — عمومه عائد oumôuma â-id...; ملتی علاقه‌دار ایدر milleti alâqadâr eder....

Concert, kon′sėrt, *(n.)* قونسر qonser; مسامره müsâmere; *(fig.)* ائتلاف i′tilâf; اتحاد ittihâd; *(v.a.)* طوپلامق toplamaq; *(fig.)* ترتیب ا. tertîb et.; **in** — *(with)* (له) ... بركلده (le-) birlikde.

Concession, kon-sesh′un, *(n.)* امتیاز imtiyâz; *(pl.)* امتیازات imtiyâzât; *(fig.)* فداكارلق fedâkyârluq; مساعده müsâde; — **Concess′ionnaire**, (-′un-ār) *(n.)* صاحب امتیاز sâhibi imtiyâz.

Conciliate, kon-sil′i-āt, *(v.a.)* تألیف ا. te′lîf et.; *(pers.)* باریشدیرمق barushdurmaq; — **Concilia′tion**, (-′shun) *(n.)* ائتلاف i′tilâf; اوزلاشمه ouzlashma; *(act)* تألیف te′lîf; — **Concil′iator**, (-tur) *(n.)* متوسط mütevassut; — **Concil′iatory**, (-o-ri) *(a.)(lit.)* ائتلافكارانه i′tilâf-kyârâne; *(intervening)* تأليفكارانه te′lîf-kyârâne.

Concise, kon-sīs′, *(a.)* قیصه qusa; مجمل müjmel; *(lit.)* وجیز vejîz; — **ly**, *(ad.)* قیصه‌جه qusaja *(lit.)* مجملاً müjmelen; — **ness**, *(n.)* قیصه‌لق qusaluq; *(lit.)* ایجاز îjâz.

Conclave, kon′klāv, *(n.)* قونقلاو مجلسی qonqlâv mejlisi.

Conclude, kon-klōōd′, *(v.a.)* بیتیرمك bitirmek; خاتمه ویرمك hâtime vermek; *(judge)* حكم ا. hükm et.; *(agreement)* عقد ا. aqd et.; *(v.n.)* ختام بولمق hutâm boulmaq; *(infer)* *(lit.)* استنتاج ا. istintâj et.; — **Conclūd′ed**, (-d′d) *(a.)* بیتمش bitmish; تمام tamâm; *(fig.)* حل ایدلمش hall edilmish; **to be** — *(periodicals)* ختامی كله‌جك نسخه‌ده hutâmu gelejek nüs-hada; *(daily papers)* ختامی یارین hutâmu yarun; صوكی یارین sonou yarun; — **Conclūd′ing**, *(a.)* ...خاتمه hâtime...; ختامی hutâmî; صوك son; — **Conclū′sion**, (-′zhun) *(n.)* نهایت nihâyet; خاتمه hâtime; عقد aqd; *(inference)* نتیجه netîje; قناعت qanâ-ât; *(lit.)* استدلال istidlâl; **in** — خاتمه اولهرق hâtime olaraq...; ...نهایت nihâyet...; **to bring to a** — بیتیرمك bitirmek; *(lit.)* انتاج ا. intâj et.; حل ا. hall et.; — **Conclū′sive**, (-′siv) *(a.)* صوك son; *(fig.)* قطعی qat-î; *(convincing)* مقنع mouqnî′; — **Conclū′sively**, *(ad.)* قطعی اولهرق qat-î olaraq; مقنع صورتده mouqnî′ sôuretde.

Concoct, kon-kokt′, *(v.a.)* *(fig.)* ترتیب ا. tertîb et.; *(v. n.)* هضم ا. hazm et.; — **Concoc′tion**, (-′shun) *(n.)* *(fig.)* ترتیب tertîb.

Concord, kon′kord, *(n.)* اویغونلق ouygounlouq, *(lit.)* مطابقت moutâbaqat; *(fig.)* آهنك âhenk; *(v. n.)* اویمق ouymaq; *(lit.)* تطابق ا. tetâbouq et.; *(fig.)* توافق ا. tevâfouq et.; — **Concord′ance**, (-′ans) *(n.)* *(gram.)* مطابقت moutâbaqat; *(index)* فهرست fihrist; — **Concord′ant**, *(a.)* مطابق moutâbuq; *(fig.)* متحد müttehid; — **Concord′at**, (-′at) *(n.)* قونقوردآتو qonqordâto; ائتلاف i′tilâf.

Concourse, kon′kōrs, *(n.)* طوپلانمه toplanma; *(lit.)* مجمع mejmâ′.

Concrete, kon′krēt, *(a.)* كثیف kesîf; *(positive)* مثبت müsbet, مادی maddî; *(phil.)* مشخص müshahhas; *(arith.)* متجانس mütejânis; —**Concrete′**, *(v.a.)* پكیشدیرمك pekishdirmek; *(v.n.)* پكیشمك pekishmek; *(n.)* ...بهتون beton...; — **Concrē′tion**, (-′shun) *(n.)* كتله kitle; *(act.)* طوڭمه donma; *(lit.)* تصلب tesâllüb; *(med.)* شیش shish; طاش tash.

Concubine, kong′kū-bīn, *(n.)* مترس metres; (اوطه‌لق) (odaluq); — **Concū′binage**, (-′bi-nāj) *(n.)* بركلده یاشامه birlikde yashama; *(fig.)* (استفراش) (istifrâsh).

Concur, kon-kur′, *(v.n.)* اویمق ouymaq, توافق ا. tevâfouq et.; *(assent)* موافقت ا. mouvâfaqat et.; *(coincidence)* تصادف ا. tesâdüf et., *(lit.)* تطابق ا. tetâbouq et.; *(co-operation)* اشتراك ا. ishtirâk et.;

معاونت ا. mou-âvenet et. ; — **Concurr'ence,** (-'ens) *(n.)* تطابق tetâbouq ; *(fig.)* موافقت mouvâfaqat ; اشتراك ishtirâk ; — **Concurr'ent,** *(a.)* مطابق moutâbuq ; *(fig.)* متحد müttehid, مشترك müshterek ; *(n.)* *(jud.)* رفيق refîq ; شاهد shâhid ; — **Concurr'ently,** *(ad.)* مشتركاً müshtereken ; متحداً müttehiden.

Concussion, kon-ku'shun, *(n.)* مصادمه mousâdeme ; *(lit.)* تصادم tesâdüm.

Condemn, kon-dem', *(v.a.)* *(jud.)* محكوم ا. mahkyôum et.; *(blame)* تقبيح ا. taqbîh et. ; *(reject)* رد ا. redd et. ; تصويب ايتمامك tasvîb etmemek ; — **Condemnā'tion,** (-nā'shun)*(n.)* محكوم ايتمه mahkyôum etme, حكم hükm ; تقبيح taqbîh ; رد redd; —**Condem'natory,** (-'na-to-ri) *(a.)* محكوميتي متضمن mahkyôumiyyeti moutazammun ; *(fig.)* تقبيحى taqbîhî: **Condemned',** (-demd') *(a.)* محكوم mahkyôum ; **to be —** محكوم او. mahkyôum ol..

Condense, kon-dens', *(v.a.)* تكثيف ا. texîf et. ; *(fig.)* صيقيشديرمق suqushdurmaq ; — **Condens'able,** *(a.)* قابل تكثيف qâbili texîf ; — **Condenā'tion,** (-'shun) *(n.)* تكثيف texîf ; *(state)* تكاثف tekyâsüf ; — **Condensed,** (sd') *(a.)* مكثف mükessef ; متكاثف mütekyâsif ; —**Condens'er** *(n.)* قوندنسر qondenser ; *(lit.)* مكثفه mükessife.

Condescend, kon-de-send', *(v. n.)* تنزل ا. tenezzül et. ; لطف ا. loutf et. ; *(-upon)* تفصيلات ويرمك tafsîlât vermek ; *(lit.)* تخصيص ا. tahsîs et. ; —**Condescend'ence,** (-ens) *(n.)* *(jud.)* ايضاحات îzâhât ; اسباب esbâb; —**Condescend'ing,** *(a.)* ملتفت mültefit ; نازك nâzik ; — **Condescen'sion,** (-'shun) *(n.)* تنزل tenezzül, التفات iltifât نزاكت nezâket.

Condign, kon-dīn', *(a.)* لايق lâyuq; سزا sezâ.

Condiment, kon'di-ment, *(n.)* بهار bahâr, *(pl.)* بهارات bahârât ; *(fig.)* چشنى cheshni ; بهار قومق bahâr qomaq.

Condition, kon-dish'un, *(n.)* حال hâl ; *(term)* شرط shart ; *(pl.)* احوال ahvâl, شرائط sherâ-it ; *(rank)* *(fig.)* درجه dereje, اعتبار i'tibâr ; *(v.a.)* شرط قويمق shart qomaq ; *(lit.)* تقييد ا. taqyîd et.; **on—** شرطيله ...shartîle; اوزره ...üzre ; — **Conditional,** (-'shun-al) *(a.)* شرطلى shartlu *(lit.)* مشروط meshrôut ; *(fig.)* مقيد mouqayyed; —**Condi'tionnally,** *(ad.)* شرطله shartla *(lit.)* مشروطاً meshrôutan; — **Condi'tioned,** (-'shund) *(a.)* حالده ... halde ; *(dependent)* مقيد mouqayyed; مشروط meshrôut; *(relative)* نسبى nisbî.

Condole, kon-dōl', *(v.n.)* *(-with)* (ى) تعزيه ا. ... (i-) tâ'ziye et.; **Condōl'ence,** (-'ens) *(n.)* تعزيه tâ'ziye.

Condor, kon'dor, *(n.)* *(zo-)* آق بابا aq baba ; قارتال qartal.

Conduce, kon-dūs', *(v.n.)* موجب او. môujib ol. ; خادم او. hâdim ol. ; — **Condū'cive,** (-'siv) *(a.)* خادم hâdim; موجب môujib.

Conduct, kon-dukt', *(v.a.)* سوق ا. sevq et. كتورمك geutürmek ; *(direct)* توجيه ا. tevjîh et., *(water)* اساله ا. isâle et.; *(manage)* اداره ا. idâre et. ; *(electr.)* نقل ا. naql. et. ; —**one's self** داورانمق davranmaq, حركت ا. hareket et. ; — **Con'duct,** *(n.)* اداره idâre ; *(fig.)* طور tavr; حركت hareket; *(pl.)* حركات harekyât; —**Conduct'ible** *(a.)* ناقل nâqil ; *(can be)* قابل نقل qâbili naql;—**Conductibil'ity,** (-bil'i-ti) *(n.)* ناقليت nâqiliyyet ; قابليت نقل qâbiliyyeti naql ; — **Conduc'tion,** (-'shun) *(n.)* سوق sevq; نقل naql ; — **Conduct'ive,** (-'tiv) *(a.)* ناقل nâqil ; —**Conduct'or,** (-tur) *(n.)* قوندكتور qondükteur ; *(manager)* مدير müdîr; *(mus.)* (دوركستر) شف shef (-dorkestr) ; *(sci.)* ناقل nâqil.

Conduit, kun'dit, *(n.)* مجرا mejrâ ; بورى borou.

Cone, kōn, *(n.)* *(bot.)* قوزالاق qozalaq ; *(sci.)* مخروط mahrôut.

Confection, kon-fek'shun, *(n.)* شكرلمه shekerleme ; رچل rechel ; *(dress)* حاضر البسه hazur elbise ; *(act)* تركيب terkîb; مزج mezj ; *(v.a.)* شكرلمه ياپمق shekerleme yapmaq ; *(prepare)* احضار ا. ihzâr et. ; ياپمق yapmaq ; — **Confec'tioner,** *(n.)* شكرجى shekerji; — **Confec'tionery,** (-ri) *(n.)* شكرجيلك shekerjilik ; *(pl.)* شكرلر shekerler ; شكرلمه لر shekerlemeler ; *(shop)* شكرجى دكانى shekerji dükkyanu ; (پاستهجى دكانى) (pastaju dükkyanu).

Confederate, kon-fed'ĕr-āt, *(a.)* متحد müttehid ; *(n.)* متفق müttefiq ; *(accomplice)* شريك sherîk ; *(pl.)* عونه avene ; — **Confed'eracy,** (-ra-si) *(n.)* اتحاد ittihâd ; *(complot)* فساد fesâd ; سوء

قصد sôuyi qasd; — **Confederā'tion,** (-'shun) *(n.)* اتحاد ittihâd; — **Confed'erative,** (-ra-tiv) *(a.)* اتحادى ittihâdî; متحد müttehid.

Confer, kon-fėr', *(v.a.)* ويرمك vermek; اعطا ا. i'tâ et.; *(rank)* توجيه ا. tevjîh et.; *(v.n.)* — **with** (له) كوروشمك ...(le-) geurüshmek; (له) مذاكره ا. ...(le-) müzâkere et.;—**Con'ference,** (-ens) *(n.)* قونفرانس qonfurans; *(act)* مذاكره müzâkere; «**peace**» — «صلح» قونفرانسى «soulh» qonfuransu.

Confess, kon-fes', *(v.a.)* اقرار ا. iqrâr et.; اعتراف ا. i'tirâf et.; *(rel.)* كناه چيقارمق günâh chuqarmaq; كفارت ا. kefâret et.; — **Confess'ion,** (sh'un) اقرار iqrâr; اعتراف i'tirâf; *(rel.)* كفارت kefâret; *(lit.)* اعتراف ذنوب i'tirâfu zünôub; — **of faith** مذهب mezheb; دين dîn; — **Confess'ional,** (-sh'un-al) *(a.)* اقرارى iqrârî; *(rel.)* ...كفارت kefâret...; *(n.)* كفارت حجرهسى kefâret heujresi; — **Confessed,** (-fesd') *(a.)* معلوم mâ'lôum; مسلم müsellem; آشكار âshikyâr.

Confide, kon-fīd', *(v.a.)* امانت ا. emânet et.; توديع ا. tevdî' et.; *(v.n.)* اعتماد ا. i'timâd et.; — **Con'fidence,** (-'fi-dens) *(n.)* اعتماد i'timâd; *(boldness)* جرأت jür-et; — **trick** طولاندريجيلق dolandurujuluq; (تاوجيلق) (tavjuluq); — **Con'fident,** (-'fi-) *(a.)* امين emîn; قانع qânî'; *(bold)* جرأتكار jür-etkyâr; — **Con'fidently,** (-'fi-) *(ad.)* امنيتله emniyyetle; اعتمادله i'timâdla; قوياً qaviyyen; — **Confiden'tial,** (-fi-den'shal) *(a.)* محرم mahrem; — **Confiden'tially,** *(ad.)* محرمانه mahremâne.

Configuration, kon-fig-ū-rā'shun, *(n.)* (خارجى) شكل shekl (-hârijî); *(fig.)* وضعيت vaz-uyyet.

Confine, kon'fīn, *(n.)* حدود houdôud; — **Confine',** *(v.a.)* همحدود اول. hemhoudôud ol.; مجاور اول. müjâvir ol.; *(limit)* تحديد ا. tahdîd et., حصر ا. hasr et.; *(enclose)* قاپامق qapamaq, *(fig.)* حبس ا. habs et.; — **to be confined,** (-fīnd') *(fig.)* منحصر اول. mounhasur ol.; —**at** *(jud.)* (ه) حبس ايدلمك (...e-) habs edilmek; — **to his bed** خسته ياتمق hasta yatmaq; ياتاقدن چيقهمامق yataqdan chuqamamaq; — **of a «boy»** «بر «اوغلان طوغورمق bir « ôghlan » doghourmaq; — **Confine'ment,** (-fīn'-) *(n.)* قاپانمه qapanma; *(fig.)* اشتغال ishtigâl; *(imprisonment)* حبس habs; محبوسيت mahbôusiyyet, موقوفيت mevqôufiyyet; *(woman)* لوغوصهلق lôsaluq, *(act.)* وضع حمل vaz-u haml.

Confirm, kon-fėrm', *(v.a.)* تأييد ا. te'yîd et.; تصديق ا. tasdîq et.; — **Confirmā'tion,** (-'shun) *(n.)* *(lit.)* تأيد te-eyyüd; *(act)* تأييد te'yîd; تصديق tasdîq; *(rel.)* قونفيرماسيون qonfirmasyon; — **Confirm'atory,** (-'a-to-ri) *(a.)* *(lit.)* تأييدى te'yîdî; — **to be confirmed',** (-'fėrmd') *(lit.)* تأيد ا. te-eyyüd et.; تحقق ا. tehaqqouq et.; *(med.)* قرونيك اول. qronik ol..

Confiscate, kon'fis-kāt, *(v.a.)* مصادره ا. mousâdere et.; ضبط ا. zabt et.; *(a.)* مصادره اولونمش mousâdere olounmoush; — **Confiscā'tion,** (-'shun) *(n.)* مصادره mousâdere, ضبط zabt.

Conflagration, kon-flag-rā'shun, *(n.)* يانغين yangun; (هائل) حريق harîq (-hâil); *(fig.)* آفت âfet.

Conflict, kon'flikt, *(n.)* اختلاف ihtilâf; *(pers.)* مجادله müjâdele; منازعه münâzâ; *(v.n.)* چارپيشمق charpushmaq; *(fig.)* مخالف اول. mouhâlif ol; — **Conflict'ing,** *(a.)* ضد zudd, *(lit.)* متباين mütebâyin; مخالف mouhâlif.

Confluence, kon'floo-ens, *(n.)* برلشمه birleshme, *(lit.)* تلاقى telâqî; اجتماع ijtimâ'; — **Con'fluent,** *(a.)* طوپلانان toplanan, *(lit.)* ملاقى mülâqî; *(n.)* قول qol.

Conform, kon-form', *(a.)* موافق mouvâfuq; مطابق moutâbuq; *(v.a.)* تطبيق ا. tatbîq et.; توفيق ا. tevfîq et.; *(v.n.)* اويمق ouymaq; توافق ا. tevâfouq et.; *(fig. & lit.)* اقتفا ا. iqtifâ et.; — **Conform'able,** *(a.)* اويغون ouygoun, موافق mouvâfuq; — **Conform'ably,** *(ad.)* توفيقاً ...tevfîqan; — **Conformā'tion,** (-'shun) *(n.)* توافق tevâfouq; *(structure)* تشكلات teshekkülât; —**Confor'mity** (-'i-ti) *(n.)(lit.)* اقتفا iqtifâ; امتثال imtisâl; **in — with** (ه) توفيقاً ...(e-) tevfîqan; ...موجبنجه ...môujibinje.

Confund, kon-fownd', *(v.a.)* قاريشدرمق qarushdurmaq; *(fig.)* بوزمق bozmaq, *(lit.)* تشويش ا. teshvîsh et.; — **Confound'ed** *(a.)* قاريشيق qarushuq; *(fig.)* برباد berbâd.

Confraternity, kon-fra-tėr'ni-ti, *(n.)* اخوت ouhouvvet; *(fig.)* مخادنت mouhâdenet; (زمره) (zümre).

Confront, kon-frunt', *(v.a.)* قارشيلاشديرمق qarshulashdurmaq; *(fig.)* مقابله ا. mouqâbele et.; *(pers.)* يوزلشديرمك yüzleshdirmek; — **Confrontā'tion,** (-'shun) *(n.)* يوزلشديرمه yüzleshdirme, *(lit.)* مواجهه müvâjehe.

Confuse, kon-fūz', *(v.a.)* قاريشديرمق qarushdurmaq; *(fig.)* شاشيرتمق shashurtmaq; — **Confūsed** (-fūzd') *(a.)* قاريشيق qarushuq; شاشغين shashgun **to be** — قاريشمق qarushmaq; *(fig.)* شاشيرمق shashurmaq; هرج ومرج او. herjü merj ol.; — **Confūs'edlү** *(ad.)* شاشغين بر حالده shashgun bir hâlde; — **Confū'sion,** (-'zhun) *(n.)* تشوش teshevvush قاريشيقلق qarushuqluq; *(fig.)* شاشغينلق shashgunluq.

Confute, kon-fūt', *(v.a.)* رد ا. redd et.; تكذيب ا. tekzîb et.; — **Coefūtā'tion,** (-'shun) *(n.)* رد redd; تكذيب tekzîb.

Congeal, kon-jēl', *(v.a.)* طوندیرمق dondourmaq; *(v.n.)* طوڭمق donmaq; *(fig.)* طوڭوب قالمق donoub qalmaq.

Congenial, kon-jē'ni-al, *(a.)* (بربرينه) اويغون (birbirine-) ouygoun; عين طبيعتده aynu tabî-atde; — **Congēnial'itү,** (-'i-ti) *(n.)* *(lit.)* مطابقت moutâbaqat; مشابهت müshâbehet.

Congenital, kon-jen'i-tal, *(a.)* ارثى irsî; خلقى hulqî.

Conger, kong'gėr, *(n.)* *(zo.)* ميغرا migra, ييلان بالغى yulan balugh.

Fongest, kon-jest', *(v.a.)* طوپلامق toplamaq; *(med.)* شيشيرمك shishirmek; *(v.n.)* شيشمك shishmek; *(lit.)* تراكم ا. terâküm et.; —**Congest'ion,** (-shun) *(n.)* (med.) قان طوپلانمسى qan toplanmasu; شيشمه shishme; *(fig.)* ازدحام izdihâm.

Conglomerate, kon-glom'ėr-āt, *(a.)* ييغلمش yughulmush, *(lit.)* متراكم müterâkim; *(v.a.)* ييغمق yughmaq; *(v.n.)* طوپلانمق toplanmaq, *(lit.)* تراكم ا. terâküm et.; — **Conglomerā'tion,** (-'shun) *(n.)* طوپ اولمه top olma; *(fig.)* بيريكمه birikme; *(fig.)* تراكم terâküm.

Conglutinate, kon-glōō'tin-āt, *(a.)* ياپيشيق yapushuq; *(v.n.)* ياپيشمق yapushmaq; *(fig.)* برلشمك birleshmek; — **Conglutinā'tion,** (-'shun) *(n.)* پكيشمه pekishme; *(fig.)* برلشمه birleshme.

Congo, kong'gō, *(n.pr.)* قونغو qongo; *(n.)* قونغولى qongolou; (زنجى) (zenjî); *(tea)* سياه چاى siyah chay.

Congratulate, kon-grat'ū-lāt, *(v.a.)* تبريك ا. tebrîk et.; — **Congratūlā'tion,** (-'shun) *(n.)* تبريك tebrîk; *(pl.)* تبريكات tebrîkyât; — **Congrat'ūlātorү,** (-ri) *(a.)* تبريكى tebrîkî.

Congregate, kong'gre-gāt, *(v.a.)* طوپلامق toplamaq; *(v.n.)* طوپلانمق toplanmaq; اجتماع ا. ijtimâ' et.; — **Congregā'tion,** (-'shun) *(n.)* اجتماع ijtimâ'; مجلس mejlis; *(rel.)* جماعت jemâ-at.

Congress, kong'gres, *(n.)* قونغره qongura; *(lit.)* مؤتمر mü'temer.

Congruencү, kong'grōō-ensi, *(n.)* توافق tevâfouq; *(lit.)* آهنك âhenk; انسجام insijâm; — **Cong'ruent,** *(a.)* مطابق moutâbuq; *(lit.)* متجانس mütejânis.

Conical, kon'i-kal, *(a.)* مخروطى mahrôutî; — **projection,** تسطيح مخروطى tastîhi mahrôutî; — **sections,** قطوع مخروطيات qoutôu-u mahrôutuyyât.

Conjecture, kon-jekt'ūr, *(n.)* ظن zann; *(pl.)* تخمينات tahmînât; فرضيات farazuyyât (*(v.a.)* ظن ا. zann et.; تخمين ا. tahmîn et.; — **Conject'ūral,** *(a.)* تخمينى tahmînî; فرضى farazî; — **Conject'ūrallү,** *(ad.)* ظناً zannan; تخميناً tahmînen; فرضياتله farazuyyâtla.

Conjoin, kon-join', *(v.a.)* برلشديرمك birleshdirmek; *(v.n.)* برلشمك birleshmek; — **Conjoint',** *(a.)* مشترك müshterek; — **Conjoint'lү,** *(ad.)* مشتركاً müshtereken; برلكده birlikde.

Conjugate, kon'joo-gāt, *(v.a.)* *(gram.)* تصريف ا. tesrîf et.; *(v.n.)* *(zo.)* چيفتلشمك chiftleshmek; *(a.)* *(sci.)* مزدوج müzdevij; — **Con'jugal,** *(a.)* ازدواجى izdivâjî; زوجى zevjî; — **relations** مناسبات زوجيه minâsebâtu zevjiyye; — **Conjugā'tion,** (-'shun) *(n.)* تصريف tasrîf; *(union)* برلشمه birleshme; اتحاد ittihâd.

Conjunct, kon-junkt', *(a.)* برلشمش birleshmish; *(lit.)* متصل mouttasul; — **lү,** *(a.)* برلكده birlikde; مشتركاً müshtereken; — **Conjunc'tion,** (-'shun) *(n.)* برلشمه birleshme; اتحاد ittihâd; *(gram.)* عاطفه âtufa; — **Conjuc'ture,** (-'tūr) *(n.)* ارتباط irtibât; *(pl. & fig.)* احوال ahvâl; ايجابات زمان ijâbâtu zemân; *(crisis)* بحران bouhrân.

Conjure, kun'jėr *and* kon-jōōr', *(v.a.)* يالوارمق yalvarmaq; — **up** بويو ياپمق büyü yapmaq; *(fig.)* ايجاد ا. îjâd et.;

اويدورمق ouydourmaq; — **Conjūrā'tion**, (-'shun) *(n.)* نياز niyâz; بويو büyü; سحر sihir; — **Con'jūrer**, *(n.)* بويوجى büyüjü; سحرباز sihirbâz.

Connect, kon-ekt', *(v.a.)* ربط ا. rabt et.; برلشدیرمك birleshdirmek; — **Connec-t'ed**, (-t'd) *(a.)* مربوط merbôut; باغلى bâlu; — **Connec'tion**, (-'shun) ارتباط irtibât; *(fig.)* مناسبت minâsebet; *(client)* مشترى müshteri; **in this** — بو مناسبتله bou minâsebetle; **in — with** مناسبتيله ...minâsebetîle; **to be in — with** (له) ... مناسبتى او. (le-) minâsebeti ol.; **to enter into — with** (له) مناسبت پيدا ا. ...(le-) minâsebet peydâ et..

Connive, kon-īv', *(v.n.)* مسامحه ا. müsâmaha et.; — **Connīv'ance**, (-'ans) *(n.)* مسامحه müsâmaha; *(lit.)* اغماض عين îgmâzu ayn.

Connoisseur, kon-es-sehr', *(n.)* اهل ehl, ارباب erbâb; — **Connoisseur'ship**, *(n.)* اختصاص ihtisâs, وقوف vouqôuf,

Connubial, kon-ū'bi-al, *(a.)* ازدواجى izdivâjî; ...نكاح nikyâh..., عقدى aqdî.

Conquer, kong'kėr, *(v.a.)* فتح ا. fetih et.; ضبط ا. zabt et.; *(lit.)* تسخير ا. teshîr et.; — **Con'queror**, (-ur) *(n.)* فاتح fâtih; *(fig.)* غالب gâlib; — **Con'quest**, (-'kest) *(n.)* فتح fetih; ضبط zabt; *(pl.)* فتوحات fütôuhât.

Consanguine, kon-sang'gwin, *(a.)* برصويدن bir soydan; — **Consanguin'ity**, (-'i-ti) *(n.)* صوى soy; قرابت qarâbet, (قان) (qan).

Conscience, kon'shens, *(n.)* وجدان vijdân; *(phil.)* شعور shou-ôur; **matter of** — وجدانى برمسئله vijdânî bîr mes-ele; **Conscien'tious**, (-'shus) *(a.)* وجدانى vijdânî; *(pers.)* وجدانلى vijdânlu; — **Conscien'tiously**, *(ad.)* وجداناً vijdânen; *(fig.)* منصفانه mounsufâne.

Conscious, kon'shus, *(a.)* *(lit.)* مدرك müdrik; واقف vâquf; *(phil.)* شعورى shou-ôurî; — **ly**, *(ad.)* بيلهرك bilerek; — **ness**, *(n.)* *(lit.)* ادراك idrâk; شعور shou-ôur.

Conscript, kon'skript, *(n.)* *(mil.)* قرعه نفرى qour-a neferi; *(a.)* مقيد mouqayyed; — **Conscrip'tion**, (-'shun) *(n.)* قرعه qour-a; اخذ عسكر ahzi asker.

Consecrate, kon'se-krāt, *(v.a.)* *(rel.)* تقديس ا. taqdîs et.; *(devote)* حصر ا. hasr et., تخصيص ا. tahsîs et.; — **Consecrā'tion**, (-'shun) *(n.)* تقديس taqdîs; *(fig.)* تخصيص tahsîs; — **Con'secrāted**, (td) *(a.)* مقدس mouqaddes.

Consecution, kon-se-kū'shun, *(n.)* *(lit.)* توالى tevâlî; *(pl.)* نتايج netâyij; — **Consec'utive**, (-k'u-tiv) *(a.)* *(lit.)* متوالى mütevâlî; متعاقب müte-âqib; — **Consec'utively**, *(ad.)* متواليا mütevâliyen; يكديكرينى تعقيبا yekdîgerini tâ'qîben.

Consent, kon-sent', *(n.)* رضا ruzâ, موافقت mouvâfaqat; *(v.)* راضى او. râzu ol.; موافقت ا. mouvâfaqat et.; **mutual** — رضاى طرفين ruzâyu tarafeyn; **by common** — *(lit.)* (ايله) موافقت مشتركه mouvâfaqati müshtereke (-ile); متفقاً (müttefiqan).

Consequence, kon'se-kwens, *(n.)* نتيجه netîje, *(pl.)* نتايج netâyij; *(effect)* اثر eser; *(importance)* اهميت ehemmiyyet; تأثير te'sîr; **in — of** دن ناشى ...den nâshî; حسبيله ...hasebîle; — **Con'sequent**, (-kwent) *(a.)* *(-on)* (ك) نتيجه‌سى ...(in-) netîjesi; (دن) متولد ...(den-) mütevellid; *(n.)* نتيجه netîje; — **Con'sequently**, *(ad.)* بناءً عليه binâ-en aleyh; — **Consequen'tial**, (-'shal) *(a.)* (دن) متولد ...(den-) mütevellid; *(pompous)* عظمتلى azametli; — **Consequen'tially**, *(ad.)* عظمتله azametle.

Conserve, kon-sėrv', *(v.a.)* محافظه ا. mouhâfaza et.; *(food)* قونسروه ياپمق qonserve yapmaq; *(n.)* قونسروه qonserve; — **Conservā'tion**, (-'shun) *(n.)* محافظه mouhâfaza; حفظ hufz; *(sci.)* تحفظ tehaffouz, محفوظيت mahfôuzuyyet; — **of energy** بقاى قدرت baqâyi qoudret; تحفظ قدرت tehaffouzu qoudret; — **of matter** بقاى ماده baqâyi madde, تحفظ ماده tehaffouzu madde;

Conser'vative, (-'va-tiv) *(a. & n.)* قونسرواتور qonservateur, محافظه‌كار mouhâfazakyâr; *(fig.)* احتياطكار ihtiyâtkyâr; — **Conser'vatively**, *(ad.)* محافظه‌كارانه mouhâfazakyârâne; — **Conser'vatism**, (-tizm) *(n.)* محافظه‌كارلق mouhâfazakyârluq; — **Con'servātor**, (-tur) *(n.)* محافظ mouhâfuz; امين emîn; — **Conser'vatory**, (-to-ri) *(a.)* محافظ mouhâfuz; *(n.)* *(bot.)* سر ser; ليمونلق limonlouq; *(mus.)* قونسرواتووار qonservatüvâr; دارالالحان dârül-elhân.

Consider, kon-sid'ėr, *(v.a.)* *(think)* عد ا.

add et., فرض ا. farz et. ; *(deliberate)* تدقیق ا. tedqîq et. ; تذکر ا. tezekkür et. ; *(account)* نظر دقته آلمق nazaru diqqate almaq ; (ی) دوشونمك ...(i-) düshünmek ; *(respect)* حرمت ا. hürmet et. ; *(v.n.)* دوشونمك düshünmek ; — **Consid'erable,** *(a.)* چوق choq ; *(lit.)* عظیم azîm ; کلی küllî ; — **Consid'erably,** *(ad.)* خیلی haylu; زیادەسیله ziyâdesîle ; — **Consid'erate,** (-rāt) *(a.)* دوشونجەلی düshünjeli ; *(lit.)* دور اندیش dôur endîsh ; *(-towards)* (ه) حرمتکار ...(e-)hürmetkyâr;—**Consid'erātely,** *(ad.)* دوشونجه ایله düshünjeyle ; حرمتله hürmetle;—**Considerā'tion,**(-'shun) *(n.)* *(act)* تدقیق tedqîq; تذکر tezekkür; *(reason)* ملاحظه mülâhaza ; *(pl.)* اسباب esbâb;ملاحظات mülâhazât, *(importance)* اهمیت ehemmiyyet ; *(fig.)* اعتبار i'tibâr ; حرمت hürmet ; *(jud.)* تعویضات tâ'vîzât ; **to take into —** نظر دقته آلمق nazaru diqqate almaq ; (ی) دوشونمك ...(i-) düshünmek ; —**consid'ering that** حسبیله ...hasebîle; اولماسندن ناشی ...olmasundan nâshî.

Consign, kon-sīn',*(v.a.)* *(-to)* (ه) کوندرمك ...(e-) geundermek; ارسال ا. irsâl et.; *(entrust)* تودیع ا. tevdî' et. ; *(transfer)* حواله ا. havâle et.; *(money)* دەپوزیتو ا. depozito et.; — **Consignee,** (kon-sinē') *(n.)* مرسل الیه mürsili ileyh ; (قومیسیونجی) (qomisyonjou) ; — **Consign'or,** (-sīn'ur) *(n)* مرسل mürsil ; — **Consign'ment,** (-sīn'-) *(n.)* *(act)* ارسال irsâl ; تودیع tevdî' ; حواله havâle ; *(com.)* قونسینیاسیون qonsinyasyon ; **goods in—** قونسینیاسیون مال qonsinyasion mal ; امانت اشیا (emânet eshyâ);مودوعات (mevdôu-ât).

Consist, kon-sist', *(v.n.)* *(-of)* (دن) عبارت او. ...(den-) ibâret ol. ; *(in-)* (دن) مرکب او. ...(den-) mürekkeb ol. ; *(exist)* قائم او. qâ-im ol. ; موجود او. mevjôud ol. ; *(agree)* اویمق ouymaq ; — **Consist'ency,** (-'en-si) *(n.)* *(quality)* خاصه hâssa ; *(density)* قوام quvâm ; *(agreement)* توافق tevâfouq ; *(lit.)* انسجام insijâm ; *(fixedness)* ثبات sebât ; دکیشمەییش deyishmeyish ; — **Consist'ent,** *(a.)* قواملو quvâmlu ; *(fig.)* ثابت sâbit ; *(agrees)* موافق mouvâfuq ; *(lit.)* متجانس mütejânis ; *(fig.)* اویغون ouygoun ; *(-with)*(له) قابل تألیف ...(le-) qâbili te'lîf ; **to make — with** (ه) اویدیرمق ...(e-) ouydourmaq ; (له) تألیف ا. ...(le) te'lîf et.; **it is not—«for him»** «اونا» یاقیشماز ...«ona» yaqushmaz; — **Consist'ently,** *(ad.)* طبیعتیله tabîatîle; *(lit.)* بالنتیجه bin-netîje; — **Consist'ory,** (-'o-ri) *(n.)* مجلس (روحانی) mejlis (-rouhânî).

Console, kon'sōl, *(n.)* قونسول qonsol.

Console, kon-sōl', *(v.a.)* تسلی ا. tesellî et. ; — **Consōl'able,** *(a.)* قابل تسلی qâbili tesellî;—**Consolā'tion,** (-'shun) *(n.)* تسلی tesellî ; — **Consōl'er,** *(n.)* تسلی ایدن tesellî eden ; *(lit.)* تسلیکار tesellîkyâr.

Consolidate, kon-sol'i-dāt, *(v.a.)* پکیشدیرمك pekishdirmek ; *(fig. & lit.)* تقویه ا. taqviye et. ; ترصین ا. tarsîn et.; *(v.n.)* *(fig.)* قوتلنمك qouvvetlenmek ; اتحاد ا. ittihâd et.; — **Consolidā'tion,** (-'shun) *(n)* تقویه taqviye ; تحکیم tahkîm ; *(lit.)* تأیید te'yîd ; *(unite)* توحید tevhîd.

Consols, kon'solz, *(n.)* قونسولید qonsolid.

Consommé, kon-so-mā', *(n.)* قونسومه qonsome ; (ات صویی) (et souyou).

Consonant, kon'son-ant, *(a.)* موافق mouvâfuq ; مطابق moutâbuq; *(n.)* *(gram.)* حرف غیر صوتی harfi gayri savtî ; *(pl.)* حروف غیر صوتیه hourôufu gayri savtiyye ; — **ly,** *(ad.)* موافق صورتده mouvâfuq sôuretde; —**Con'sonance,** (-ans) *(n.)* *(lit.)* آهنك âhenk ; توافق tevâfouq.

Consort, kon'sort, *(n.)* ارقداش arqadash ; رفیق refîq ; *(wife)* زوجه zevje ; *(husband)* زوج zevj ; *(mar.)* اش esh ; *(v.a.)* برلشدیرمك birleshdirmek ; *(v.n.)* برلشمك birleshmek ; *(fig.)* اویمق ouymaq ; — **Con'sortship,** *(n)* رفاقت refâqat ; *(fig.)* مناسبت minâsebet.

Conspicious, kon-spik'ū-us, *(a.)* آشکار âshikyâr; *(lit.)* بارز bâriz; *(sci.)* عیان ayân ; *(pers.)* معروف mâ'rôuf ; — **ly,** *(ad.)* آشکار صورتده âshikyâr sôuretde ; *(lit.)* واضحاً vâzuhan ; — **ness,** *(n.)* *(lit.)* وضوح vouzôuh ; صراحت sarâhat.

Conspire, kon-spīr', *(v.n.)* فساد ترتیب ا. fesad tertîb et. ; *(help)* معاونت ا. mouâvenet et.; — **Conspir'acy,** (-spir'a-si) *(n.)* فساد fesâd; سوء قصد sôuyi qasd; قیام qiyâm;—**Conspir'ator,** (-spir'a-tur) *(n.)* مفسد müfsid.

Constable, kun'sta-bl, *(n.)* مأمور me'môur ; *(jud.)* قواص qavas ; *(police-)*

پوليس polis ; ضابطه مأمورى zâbita me'-môurou.

Constant, kon'stant, *(a.)* دائمى dâ-imî; *(lit.)* متمادى mütemâdî ; *(fixed)* ثابت sâbit; دواملو devâmlu ; — **lγ**, *(ad.)* دائما dâ-imâ ; *(lit.)* متماديا mütemâdiyen ; — **Con'stancγ**, (-si) *(n.)* دوام devâm ; ثبات sebât ; قرار qarâr ; *(faithfulness)* صداقت sadâqat.

Constantinople, kon-stan'ti-no'pl, *(n.pr.)* استانبول ustamboul; *(lit.)* درسعادت derse-âdet; —**Constan'tinopoli'tan**, *(a.)* ...استانبول ustamboul... ; *(n.)* استانبوللى ustamboullou.

Constantinus, kon-stan-ti'nus, *(n.pr.)* قسطنطين qostantin.

Constantza, kon-stan'tza, *(n. pr.)* كوستنجه keustenje.

Constellation, kon-stel-ā'shun, *(n.)* *(ast.)* برج bürj ; جمله jümle ; *(pl.)* بروج bürôuj ; صور كواكب souveri kevâkib; *(fig.)* يلديز yulduz, طالع tâli' ; *(persons)* *(lit.)* مشاهير meshâhîr.

Consternation, kon-stėr-nā'shun, *(n.)* قورقو qorqou, دهشت deh-shet ; *(fig.)* فتور fütôur.

Constipate, kon'stip-āt, *(v.a.)* قبض ا. qabz et., انقباض ويرمك inqibâz vermek ; — **Constipā'tion**, (-'shun) *(n.)* انقباض inqibâz, پكلك peklik.

Constituent, kon-stit'ū-ent, *(a.)* *(lit.)* مركب mürekkib; *(fig.)* مؤسس mü-essis, اصلى aslî ; *(n.pl.)* *(pol.)* مؤسسان mü-essisân; — **Constit'ūencγ**, (-si) *(n.)* دائرۂ انتخابيه dâ-ireyi intihâbiyye.

Constitute, kon'stit-ūt, *(v.a.)* تركيب ا. terkîb et. ; *(fig.)* تشكيل ا. teshkîl et. ; — **Constitū'tion**, (-'shun) *(n.)* *(act.)* تركيب terkîb, تشكيل teshkîl ; *(body)* بنيه bünye; ناتوره natoura ; *(condition)* تشكلات teshekkülât; *(pol.)* مشروطيت meshrôutuyyet, *(laws)* قانون اساسى qânôunu esâsî ; — **Constitū'tional**, (-'shun-al) *(a.)* اساسى esâsî; *(natural)* طبيعى tabî' ; فطرى futrî ; *(med.)* بنيوى bünyevî ; *(pol.)* مشروطى meshrôutî ; — **Constitu'tionalist**, *(n.)* مشروطيتپرور meshrôutuyyet-perver; — **Con'stitūtive**, (-tiv) *(a.)* مركب mürekkib; *(fig.)* اساسى esâsî.

Constrain, kon-strān', *(v.a.)* تضييق ا. tazyîq et. ; اجبار ا. ijbâr et.; *(limit)* *(lit.)* تقييد ا. taqyîd et. ; —**Constrained**, (-strānd') *(a.)* جبرى jebrî ; *(lit.)* مضطر mouztar ; — **Constrain'edlγ**, *(ad.)* كرها kerhen : جبرا jebren ; — **Constraint'**, *(n.)* مجبوريت mejbôuriyyet; تضييق tazyîq.

Constrict, kon-strikt', *(v.a.)* صيقمق suqmaq ; *(contract)* بوزمك büzmek ; قبض ا. qabz et. ; — **Constric'tion**, (-'shun) *(n.)* صيقمه suqma; قبض qabz; صيقيلق suquluq ; — **Constrict'or**, (t'ur) *(n.)* صيقيجى suquju; *(zo.)* قاره يلان qara yulan, بوا bo-a.

Constringe, kon-strinj', *(v.a.)* صيقمق suqmaq ; چكمك chekmek.

Construct, kon-strukt', *(v.a.)* انشا ا. inshâ et. ; اعمال ا. i'mâl et. ; *(make)* ياپمق yapmaq ; *(fig.)* تشكيل ا. teshkîl et. ; — **Constru'ction**, (-'shun) *(n.)* ياپى yapu, بنا binâ; *(pl.)* انشاآت inshâ-ât; *(act.)* انشا inshâ; اعمال i'mâl; *(gram.)* انشا inshâ ; ترتيب tertîb; *(meaning)* معنا mâ'nâ ; — **Construct'ive**, (-t'ıv) *(a.)* ...بنا binâ...; بانى bânî, مؤسس müessîs ; *(inferred)* *(lit.)* استدلالى istidlâlî ; *(jud.)* مفروض mefrôuz ; — **Construct'ivelγ**, *(ad.)* ضمنا zumnen ; استدلالا istidlâlen ; — **Construct'or**, (-t'ur) *(n.)* بانى bânî, عامل âmil; ياپان yapan.

Construe, kon'stroo, *(v.a.)* ترتيب ا. tertîb et.; *(translate)* ترجمه ا. terjüme et. ; *(interpret)* تفسير ا. tefsîr et..

Consul, kon'sul, *(n.)* قونسلوس qonsolos, شهبندر shehbender ; — **general** جنرال قونسلوس jeneral qonsolos, باش شهبندر bash shehbender ; **vice**— شهبندر معاونى shehbender mou-âvini ; — **Con'sular**, *(a.)* ...قونسلوسلق qonsoloslouq... ...شهبندرلك shehbenderlik... ; —**Con'sulate**, (-āt) *(n.)* قونسلوسخانه qonsoloshâne ; شهبندرخانه shehbender-hâne ; — **Con'sulship**, *(n.)* قونسلوسلق qonsoloslouq ; شهبندرلك shehbenderlik.

Consult, kon-sult', *(v.a.)* دانيشمق danushmaq ; صورمق sormaq ; *(apply)* مراجعت ا. mürâjât et. ; *(v.n.)* استشاره ا. istishâre et. ; *(med.)* قونسولتو ا. qonsülto et. ; — **Cosultā'tion**, ('-shun) *(n.)* استشاره istishâre, مذاكره müzâkere ; *(med.)* قونسولتو qonsülto ; — **Consult'ative**, (-'a-tiv) *(a.)* استشارى istishârî ; — **Consult'ing**, *(a.)* ...مشاور müshâvir...

Consume, kon-sūm', *(v.a.)* صرف ا. sarf et.;

(lit.) استهلاك ا. istihlâk et.; *(exhaust)* بيترمك bitirmek; *(fig.)* چورونمك chürütmek; محو ا. mahv et.; *(v.n.)* صرف اولونمق sarf olounmaq; — **Consūm'er,** *(n.)* مستهلك müstehlik.

Consummate, kon'sum-āt, *(a.)* تام tam; مكمل mükemmel; *(v.a.)* اكمال ا. ikmâl et.; *(conjugal)* استفراش ا. istifrâsh et., (زفاف ا.) (zifâf et.); — **bγ** *(a.)* تماماً tamâmen; مكملاً mükemmelen; — **Consummā'tion,** (-'shun) *(n.)* اكمال ikmâl · *(jud.)* (زفاف) (zifâf); مقارنت mouqârenet; استفراش istifrâsh.

Consumption, kon-sum'shun *(n.)* صرف sarf, استهلاك istihlâk; صرفيات sarfiyyât; *(med.)* ورم verem; — **Consump'tive,** (-'tiv) *(a.)* ...استهلاك istihlâk...; *(fig.)* مهلك mühlik; *(med.)* ورم verem; *(n.)* متورم müteverrim.

Contact, kon'takt, *(n.)* تماس temâs; **to be in — with** تماس ا. (له) ...(le-) temâs et.; **to come in — with** *(fig.)* (له) تماسه كلك ... (le-) temâse gelmek; **to make** —*(electr.)* قونتاقت ياپمق qontaqt yapmaq.

Contagion, kon-tā'jun, *(n.)* سرايت sirâyet; — **Contā'gious,** (-'jus)*(a.)* سارى sârî; بولاشيق boulashuq; —**diseases** امراض سارية emrâzu sâriye..

Contain, kon-tān', *(v.a.)* حاوى او. hâvî ol.; اولمق olmaq; *(fig.)* احتوا ا. ihtivâ et.; *(sexual)* امساك ا. imsâk et..

Contaminate, kon-tam'i-nāt, *(a.)* كيرلى kirli; لكه لى lekeli; *(lit.)* ملوث mülevves; *(v.a.)* كيرلتمك kirletmek; *(lit.)* تلويث ا. telvîs et.; — **Contaminā'tion,** (-'shun) *(n.)* كير kir; لكه leke.

Contemplate, kon'tem-plāt. *(v.a.)* تصميم ا. tasmîm et.; تصور ا. tesavvour et.; *(look)* سير ا. seyr et.; *(lit.)* تماشا ا. temâshâ et.; — **Contemplā'tion,** (-'shun)*(n.)* تدقيق tedqîq; *(imagination)* *(lit.)* تخيل tehayyül; تأمل te-emmül; *(phil.)* استغراق istîgrâq; *(pl.)* تخيلات tehayyülât; **in**—دوشونيلن düshünülen; *(lit.)* متصور mütesavver; — **Contem'plative,** (-tiv) *(a.)* طالغين dalgun; *(lit.)* متأمل müte-emmil; خيالى hayâlî; — **Con'templātor,** (-tur) *(n.)* سيرجى seyirji; *(lit.)* تماشاكر temâshâger; *(fig.)* مدقق müdaqqiq.

Contemporary, kon-tem'po-ra-ri, *(a. & n.)* معاصر mou-âsur; *(pl.)* معاصرين mou-âsurîn.

Contempt, kon-tempt', *(n.)* تحقير tahqîr; *(lit.)* استخفاف istihfâf; *(jud.)* تجاوز tejâvüz; **in — of** رغماً (ئه) ...(e-) râgmen; — **of court** محكمه يه تجاوز mahkemeye tejâvüz; محكمه يى تحقير mahkemeyi tahqîr; — **Contempt'ible,** *(a.)* بياغى bayâ; رذيل rezîl; منفور menfôur; *(insignificant)* اهميتسز ehemmiyyetsiz; **to make** — *(fig.)* دوشورمك düshürmek; — **Contempt'ibleness,** *(n.)* باياغيلق bayâluq; — **Contempt'uous,** (-t'u-us) *(a.)* عظمتلى azametli; *(lit.)* استخفافكيار istihfâfkyâr; — **Contempt'uously,** *(ad.)* عظمتله azametle; *(lit.)* استخفافكارانه istihfâfkyârâne; محقرانه mouhaqqirâne.

Contend, kon-tend', *(v.n.)* مخالفت ا. mouhâlefet et.; مجادله ا. müjâdele et.; *(urge)* ادعا ا. iddâ et..

Content, kon-tent', *or* kon'tent, *(a.)* ممنون memnoun; *(satisfied)* قانع qânî'; *(n.)* ممنونيت memnôuniyyet; قناعت qanâ-at; *(v.a.)* ممنون ا. memnôun et.; *(lit.)* تطمين ا. tatmîn et.; — **one's self** قانع او. qânî' ol.; — **Content'ed,** (t'd) *(a.)* ممنون memnôun; — **Content'edly,** *(ad.)* ممنوناً memnôunen; — **Content'ment,** *(n.)* ممنونيت memnôuniyyet.

Content, kon-tent', *(n.)* سعه si-a; مساحه mesâha; *(pl.)* محتويات mouhteviyyât; *(written)* مندرجات münderejât; **table of — s** فهرست مندرجات fihristi münderejât.

Contention, kon-ten'shun, *(n.)* مخالفت mouhâlefet; مجادله müjâdele; منازعه münâzâ; — **Conten'tious,** (-'shus) *(a.)* قاوغاجى qavgaju; منازعه جى münâzâju; — **Conten'tiously,** *(ad.)* منازعه ايله münâzâyla.

Contest, kon-test', *(n.)* مخالفت mouhâlefet; *(dispute)* مجادله müjâdele; *(fig.)* مسابقه müsâbaqa; *(words)* مناقشه münâqasha; *(v.a.)* مخالفت ا. mouhâlefet et.; — **for** مجادله ا. müjâdele et.; *(fig.)* مسابقه ا. müsâbaqa et.; — **Contest'ed,** *(a.)* منازعه لى münâzâlu; — **Contest'able,** *(a.)* قابل اعتراض qâbili î'tirâz; — **Contest'ant,** *(n.)* معارض mouâruz; *(pol.)* نامزد nämzed; رقيب raqîb.

Context, kon'tekst, *(n.)* رابطه râbuta; *(lit.)* سياق siyâq; *(fig.)* ترتيب tertîb.

Contiguous, kon-tig'ū-us, *(a.)* بيتيشيك bitishik; *(lit.)* متصل mouttasul; *(sci.)* مجاور müjâvir; *(phil.)* متقارن müteqârin;

— **ly,** *(ad.)* بيتيشيك صورتده bitishik sôuretde; —**Contigū′ity,** (-′i-ti) *(n.)* *(lit.)* اتصال ittusâl; مجاورت müjâveret; *(phil.)* تقارن teqârün.

Continent, kon′ti-nent, *(n.)* قطعه qut-a; *(fig.)* اوروپا avroupa; *(a.)* قناعتكار qa-nâtkyâr, *(lit.)* ممسك mümsik; — **Con′tinence,** (-nens) *(n.)* اعتدال i′tidâl; امساك imsâk; — **Continent′al,** *(a.)* برى berrî; *(fig.)* ...اوروپا avroupa..; قونتينانتال qontinantal; — **system** تجريد سياسى tejrîd siyâseti.

Contingent, kon-tin′jent, *(a.)* محتمل mouhtemel, ملحوظ melhôuz; — **upon** (ه) تابع ...(e-) tâbi′; *(accidental)* تصادفى tesâdüfî; *(n.)* حصه hisse; *(event)* احتمال ihtimâl, *(pl.)* احتمالات ihtimâlât; *(mil.)* قطعات qut-ât; — **Contin′gency,** (-si) *(n.)* ظهورات zouhôurât, احتمالات ihtimâlât; *(phil.)* امكان imkyân.

Continue, kon-tin′ū, *(v. n.)* دوام ا. devâm et.; *(v.a.) (lit.)* ادامه ا. idâme et.; *(extend)* تمديد ا. temdîd et.; **to be contin′ūed,** (-′ūd) مابعدى وار mâbâ′di var; — **Contin′ūal,** (-′ū-al) *(a.)* دائمى dâ-imî; *(lit.)* متمادى mütemâdî; — **Contin′ūally,** *(ad.)* دائما dâ-imâ; متمادياً mütemâdiyen; — **Contin′ūance,** (-′ū-ans) *(n.)* دوام devâm; *(lit.)* توالى tevâlî; *(jud.)* تعليق tâ′lîq; — **Continūā′tion,** (-′shun) *(n.)* دوام devâm; *(lit.)* تمادى temâdî; *(extension)* امتداد imtidâd; — **Continū′ity,** (-′i-ti) *(n.)* *(lit.)* توالى tevâlî; *(phil.)* ديمومت deymôumet.

Contort, kon-tort′, *(v.a.)* بورمق bourmaq, بوكمك bükmek; —**Contor′tion,** (-′shun) *(n.)* بورولمه bouroulma; بوكولمه bükülme.

Contour, kon-toor′, *(n.)* اطراف etrâf; محيط mouhît; —**line,** تسويه منحنيسى tesviye münhanîsi; ارتفاع منحنيسى irtifâ′ münhanîsi.

Contraband, kon′tra-band, *(n. & a.)* قونترابانـد qontraband; قاچاق qachaq; *(traffic)* قاچاقجيلق qachaqjuluq; — **goods,** قاچاق اشيا qachaq eshyâ; — **of war,** حرب قاچاغى harb qachâ; — **Con′trabandist,** *(n.)* قاچاقجى qachaqju.

Contract, kon-trakt′, *(n.)* قونطرات qontrat; *(written)* مقاوله‌نامه mouqâvelenâme; **matrimonial** — عقد aqd; نكاح كاغدى nikyâh kyâdu; *(v.a.)* قونطرات ا. qontrat et.; عقد ا. aqd et.; *(draw)* قيصالتمق qusaltmaq; چكمك chekmek; *(lessen)* آزالتمق azaltmaq; *(fig.)* اختصار ا. ihtisâr et.; *(incur)* (ه) دوچار او. ...(e-) dôuchâr ol.; آلمق almaq; *(v. n.)* قيصالمق qusalmaq; چكيلمك chekilmek, *(lit.)* تقلص ا. teqallous et.; *(fig.)* آزالمق azalmaq; — **Contract′ed,** (-t′d) *(a.)* دار dar; محدود mahdôud; *(mean)* سفلى süflî; خسيس hasîs; — **Contract′ible,** *(a.)* قيصالير qusalur; چكر cheker; — **Contractibil′ity,** (-′i-ti) *(n.)* قيصالمه qusalma; *(lit.)* قابليت تقلص qâbiliyyeti teqallous; **contract′ing parties** عاقدين âqidîn; *(if two)* طرفين عاقدين tarafeyni âqideyn; —**Contrac′tion,** (-′shun) *(n.)* قيصالمه qusalma; چكيلمه chekilme; *(lit.)* تقلص teqallous; *(fig.)* اختصار ihtisâr; — **Contract′or,** (-′ur) *(n.)* عاقد âqid; *(purveyor)* متعهد müteahhid.

Contradict, kon-tra-dikt′. *(v.a.)* نقض ا. naqz et; *(deny)* تكذيب ا. tekzîb et.; *(contrary)* مخالف او. mouhâlif ol.; *(lit.)* تضاد تشكيل ا. tezâdd teshkîl et.; — **Contradic′tion,** (-′shun) *(n.)* *(act)* نقض naqz; تكذيب tekzîb; رد redd; *(inconsistency) (lit.)* تناقض tenâqouz; تعارض te-ârouz; تضاد tezâdd; — **Contradict′or,** (-′ur) *(n.)* معارض mouâruz: — **Contradic′tory,** (-′to-ri) *(a.)* ضد zudd; *(lit.)* متناقض mütenâquz; متباين mütebâyin; *(n.)* تضاد tezâdd; *(pl.)* اضداد ezdâd.

Contradistinction, kon-tra-dis-tink′shun, *(n.)* ضديله تفريق zuddîle tefrîq.

Contrary, kon′tra-ri; *(a. & n.)* مخالف mouhâlif; عكسى axi; متقابل mouqâbil; **to be**— مخالف او. mouhâlif ol.; **on the** — بالعكس bil-akis; — **Con′trarily,** *(ad.)* عكسنه axine; خلافنه hulâfuna; بالعكس bil-akis.

Contrast, kon-trast′, *(n.)* ضد zudd; *(lit.)* تضاد tezâdd; *(v.a.)* قارشيلاشديرمق qarshulashdurmaq; *(v.n.)* ضد او. zudd ol; *(lit.)* تضاد تشكيل ا. tezâdd teshkîl et.; تعارض ا. te-ârouz et..

Contravene, kon-tra-vēn′, *(v.a.)* مخالفت ا. mouhâlefet et.; *(jud.)* خلافنده حركت ا. hulâfunda hareket et.; اخلال ا. ihlâl et.; — **Contraven′tion,** (-ven′shun) *(n.)* مخالفت mouhâlefet; *(jud.)* خلافى حركت hulâfu hareket; اخلال ihlâl.

Contribute, kon-trib′ūt, *(v.a.)* معاونت ا.

mou-âvenet et.; *(serve) (fig.)* خادم اول. hâdim ol.; *(share)* اشتراك ا. ishtirâk et.; —«an article» «بر مقاله» يازمق « bir maqâle» yazmaq; —**Contribū'tion,** (-'shun) *(n.)* معاونت mou-âvenet; *(fund)* اعانه i-âne; *(levy)* تكاليف tekyâlîf; ويركى vergi; *(share)* حصّه (اشتراك) hisse (i-ishtirâk); *(journals)* مقاله maqâle; يازيلر yazular; *(act) (lit.)* معاونت قلميه mou-âveneti qalemiyye; — **Contrib'ūtor,** (-'ū-tur) *(n.)* ياردمجى yardumju; مظاهر mouzâhir; *(fig.)* رفيق refîq; *(pl.)* رفقا rüfaqâ; — **Contrib'-ūtory,**(-'ū-to-ri)*(a.)* ياردمجى yardumju; *(fig.)* مظاهر mouzâhir; رفيق refîq ;*(com.)* (قوماندیتر) (qomanditer).

Contrite, kon'trīt, *(a.)* نادم nâdim; *(rel.)* توبه‌كار tevbekyâr; —**ly,** *(ad.)* ندامتله nedâmetle; — **Contri'tion,** (-trish'un) *(n.)* ندامت nedâmet; *(rel.)* توبه tevbe.

Contrive, kon-trīv', *(v.a.)* ترتيب ا. tertîb et.; *(contemplate)* دوشونمك düshünmek; قورمق qourmaq; — **Con-trīv'ance,** (-'ans) *(n.)* ترتيب tertîb; هنر hüner; *(pl.)* ترتيبات tertîbât; *(design) (fig.)* پلان pilan; عقل aql; — **ill contrived,**(-trīvd')*(a.)* فنا دوشونلمش fenâ düshünülmüsh; *(pers.)* بدخواه bedhâh; **Contrīv'er** *(n.)* ياپان yapan; *(lit.)* مرتب mürettib.

Control, kon-trōl', *(n.)* قونترول qontrol; *(lit.)* مراقبه müräqaba; *(command)* امر emr; اداره idâre; *(v.a.)* قونترول ا. qontrol et.; تفتيش ا. teftîsh et.; *(govern)* اداره ا. idâre et.; — **Contrōll'er,** *(n.)* قونترولور qontroleur, مفتش müfettish; *(lit.)* مراقب müräqib.

Controvert, kon'tro-vėrt, *(v.a.)* رد ا. redd et.; اعتراض ا. î'tirâz et.; — **Con'troversy,** (-si) *(n.)* اختلاف ihtilâf; مناقشه münâqasha; *(resistance)* مخالفت mouhâlefet; — **Controver'sial,** (-'shal) *(a.)* مناقشه‌لى münâqashalu; *(lit.)* منازع فيه münâzi-ün-fîh.

Contumacy, kon'tū-mā-si, *(n.)* عناد inâd; *(lit.)* تمرد temerrüd; *(jud.)* عدم اجابت ademi ijâbet; غياب guyâb; **for—** غياباً guyâben...; — **Contūmā'cious,** (-'shus) *(a.)* عناد‌جى inâdju, سركش serkesh; *(jud.)* غائب gâ-ib, متغيب mütegayyib; گلمه‌مش gelmemish; — **Contūmā'ciously,** *(ad.)* غياباً guyâben.

Contumely, kon'tū-mel-i, *(n.)* كفر küfür; *(pl.)* تحقيرات tahqîrât, *(lit.)* شتوم shütôum; —**Contūmē'lious,**(-'li-us) *(a.)* تحقيركار tahqîrkyâr; تجاوزكار tejâvüzkyâr; — **Contūmē'liously,** *(ad.)* تحقيركارانه tahqîrkyârâne, تجاوزكارانه tejâvüzkyârâne.

Contuse, kon-tūz', *(v.a.)* يارەلامق yaralamaq; ازمك ezmek, برەلەمك berelemek; — **Contū'sion,** (-'zhun) *(n.)* ياره yara; بره bere, ازيك ezik.

Conundrum, kon-un'drum, *(n.)* بيلمجه bilmeje, معما mou-ammâ.

Convalescence, kon-val-es'sens, *(n.)* ايلشمه iyileshme, *(lit.)* نقاهت neqâhet; — **Convales'cent,** *(a.)* حال نقاهتده hâli neqâhetde; *(n.)* ايلشن iyileshen; — **home** نقاهتخانه neqâhet-hâne.

Convene, kon-vēn', *(v.a.)* طوپلامق toplamaq; *(fig.)* دعوت ا. dâ'vet et.

Convenience, kon-vēn'yens, *(n.)* راحت (لق) rahat (-luq), *(lit.)* حضور houzôur; *(fig.)* مناسب زمان minâsib zemân; *(pl.)* ترتيبات tertîbât, اسباب استراحت esbâbu istirâhat; *(closet)* تووالت tovâlet; **at your —** مساعد زمانكزده müsâ-id zemânunuzda; — **Convēn'ient,** *(a.)* موافق mouvâfuq, مناسب minâsib; *(comfortable)* راحت rahat; — **Convēn'iently,** *(ad.)* راحتجه rahatja.

Convent, kon'vent, *(n.)* مناستر manastur; — **Convent'icle,** (-'i-kl) *(n.)* جماعت jemâ-at, مجلس mejlis.

Convention, kon-ven'shun, *(n.)* مجلس mejlis, اجتماع ijtimâ', *(jud.)* مقاوله mouqâvele; *(usage)* عادت âdet, *(lit.)* تعامل te-âmül; « **military** »— مقاوله « عسكرى » «askerî» mouqâvele; — **Conven'tional,** *(a.)* قونوانسيونل qonvansiyonel; *(fig.)* معتاد môu'tâd, *(lit.)* متعامل müte-âmil; *(phil.)* اعتبارى î'tibârî; — **Conven'tionally,** *(ad.)* اصولاً ousôulen, *(lit.)* تعاملاً te-âmülen.

Converge, kon-vėrj', *(v.n.)* ياقلاشمق yaqlashmaq; *(lit.)* تقرب ا. teqarrüb et.; — **Converg'ency,** (j'en-si) *(n.)* برلشمه birleshme; تقرب teqarrüb; *(sci.)* تقارب teqârüb; — **of meridians** تقارب نصف النهارى teqârübi nusfun-nehârî; — **Converg'ent,** (j'ent) *(a.)* ياقلاشان yaqlashan; *(lit.&sci.)* متقرب müteqarrib.

Converse, kon-vėrs', *(n.)* صحبت sohbet; *(fig.)* مناسبت minâsebet; *(v.n.)* قونوشمق qonoushmaq; *(fig.)* كوروشمك geurüshmek; — **Con'versant,** *(a.)* آكاه

anlar; واقف vâquf; — **Conversā'tion,** (-'shun) *(n.)* مكالمه mükyâleme; محاوره mouhâvere; *(pl.)* مكالمات mükyâlemât; *(fig.)* مناسبت minâsebet; — **Conversā'tional,** (-'shun-al) *(a.)* ...مكالمه mükyâleme...; ...قونوشمه qonoushma; — **style** اسلوب مكالمه üslôubu mükyâleme; اسلوب محاوره üslôubu mouhâvere; — **power** قوهٔ ناطقه qouvveyi nâtuqa; كوزل قونوشه بيلمه güzel qonoushabilme; طلاقت talâqat; — **Conversā'tionalist,** *(n.)* ايى قونوشان iyi qonoushan; (خطيب) (hatîb); *(fig.)* (مير كلام) (mîri kelâm).

Converse, kon'vėrs, *(a.)* معكوس mâ'kyôus; مقلوب maqlôub; *(n.)* معكوس mâ'kyôus; *(proposition)* قضيهٔ معكوسه qazuyye-i mâ'kyôuse; — **ly,** *(ad.)* معكوساً mâ'kyôusen; — **proportional** معكوساً متناسب mâ'kyôusen mütenâsib; —**Con'version,** (-'shun) *(n.)* تبدل tebeddül; *(act)* تبديل tebdîl; تحويل tahvîl; *(math.)* حل hall; تحويل tahvîl; *(fig.)* عكس ax; *(mil.)* چرخ charh; *(rel.)* دونمه deunme; تبديل دين tebdîli dîn; *(mind)* تبديل فكر tebdîli fikr.

Convert, kon-vert', *(v.a.)* تبديل ا. tebdîl et.; تحويل ا. tahvîl et.; *(fig.)* قلب ا. qalb et.; *(rel.)* دونمك deunmek; *(to Islamism)* اهتدا ا. ihtidâ et.; *(to Christianism)* تنصر ا. tenassour et.; *(n.)* دونمه deunme; مهتدى mühtedî; — **be Convert'ed,** (-t'd) ! ايمانه كل îmâna gel!; — **Convert'ible,** *(n.)* قابل تحويل qâbili tahvîl; قلب ايديله بيلير qalb edilebilir.

Convex, kon'veks, *(a.)* قاباريق qabaruq; *(sci.)* محدب mouhaddeb;—**Convex'ity,** (-'ī-ti) *(n.)* قابارتى qabartu; *(sci.)* محدبيت mouhaddebiyyet.

Convey, kon-vā', *(v.a.)* نقل ا. naql et.; سوق ا. sevq et.; *(notify)* بيان ا. beyân et.; تبليغ ا. teblîg et.; *(jud.)* فراغ ا. ferâg et.; — **Convey'ance,** (-'ans) *(n.)* نقل naql; سوق sevq; *(means)* *(pl.)* وسائط نقليه vesâ-iti naqliyye; *(jud.)* فراغ ferâg; — **Convey'er,** *(n.)* سوق ايدن sevq eden.

Convict, kon-vikt', *(v.a.)* محكوم ا. mahkyôum et.; *(fig.)* اسكات ا. iskyât et.; *(n.)* محكوم mahkyôum; مجرم müjrim; — **Convic'tion,** (-'shun) *(n.)* *(jud.)* محكوميت mahkyôumiyyet; *(belief)* قناعت qanâ-at; **to carry** — تماماً اقناع ا. tamâmen iqnâ' et.; *(lit.)* تطمين ا. tatmîn et..

Convince, kon-vins', *(v.a.)* قاندرمق qandurmaq; اقناع ا. iqnâ' et.; — **to be convinc'ed** (s'd) قانع اول. qânî' ol..

Convivial, kon-viv'i-al, *(a.)* شن shen; كيفلى keyfli.

Convocate, kon'vo-kāt, *(v.a.)* طوپلامق toplamaq; *(fig.)* دعوت ا. dâ'vet et.; — **Convocā'tion,** (-'shun) *(n.)* *(act)* دعوت dâ'vet; جلب jelb; *(assembly)* مجلس mejlis; اجتماع ijtimâ'.

Convoke, kon-vōk', *(v.a.)* (اجتماعه) دعوت ا. (ijtimâ-a-) dâ'vet et.; طوپلامق toplamaq; *(claim)* طلب ا. taleb et..

Convoy, kon'voy, *(n.)* رفاقت refâqat; *(protection)* محافظه mouhâfaza; *(escort)* قافله qâfile; *(lit.)* موكب mevkib; *(mar.)* قونووى qonvoy; *(v.a.)* رفاقت ا. refâqat et.; محافظه ا. mouhâfaza et..

Convulse, kon-vuls', *(v.a.)* صارمق sarmaq; *(fig.)* مختل ا. mouhtell et.; *(med.)* اختلاج ياپمق ihtilâj yapmaq; — **Convul'sion,** (-'shun) *(n.)* اختلاج ihtilâj; *(pl.)* اختلاجات ihtilâjât; *(disturbance)* اختلال ihtilâl; — **Convuls'ive,** (-s'iv) *(a.)* اختلاجى ihtilâjî.

Cony, kō'ni, *(n.)* *(zo.)* طاوشان tavshan.

Coo, kōō, *(v.n.)* (قومرى) اوتمك (qoumrou-) eutmek; *(fig.)* جلوه‌لشمك jilveleshmek.

Cook, kook, *(n.)* آشجى ashju; ***(v.a.)*** پيشيرمك pishirmek; *(falsify)* حيله ياپمق hîle yapmaq; تحريف ا. tahrîf et.; **man—** اركك آشجى erkek ashju; **woman—** قادين آشجى qadun ashju; **master—** آشجى باشى ashju bashu; — **Cooked,** (kd) *(a.)* پيشمش pishmish; *(fig.)* ساخته sahte; حيله‌لى hîleli; — **Cook'ery,** (-'ė-ri) *(n.)* آشجيلق ashjuluq; *(art)* *(lit.)* طباخت tabâhat;—**Cook'ing,** *(n.)* پيشيرمه pishirme, *(lit.)* طبخ tabh; —**range** قوزينه qouzine; اوجاق ojaq; —**ustensils** مطبخ ادواتى moutbaq edevâtu.

Cool, kōōl, *(a.)* سرين serin; *(fig.)* بارد bârid; صوغوق soghouq; *(calm)* ساكن sâkin; لاقيد lâqayd; *(n.)* سرينلك serinlik; ***(v.a.)*** صوغوتمق soghoutmaq, *(fig.)* تسكين ا. teskîn et.; تخفيف ا. tahfîf et.; *(v.n.)* سرينلمك serinlemek; صوغومق soghoumaq; — **ly** *(ad.)* سرينجه serinje; *(fig.)* باردانه bâridâne; لاقيدانه

lâqaydâne ; *(calmly)* اعتدالله i'tidâlle ; **— ness,** *(n.)* سرینلك serinlik ; *(fig.)* لاقیدی lâqaydî; اعتدال i'tidâl;**—Cool'er,** *(n.)* مبرد müberrid.

Coom, kōōm, *(n.)* قورووم qouroum; *(fig.)* کیر kir ; یاغ yâ ; *(vault)* کمر kemer ; قبه qoubbe.

Coop, kōōp, *(n.)* کومس kümes ; قفس qafes ; *(cask)* فوچی fuchu ; واریل varil ; *(v.a.)* کومسه قوماق kümese qomaq ;*(fig.)* طیقمق tuqmaq ; **— Coo'per,** *(n.)* فوچیجی fuchuju ; واریلجی varilji ; **— Coo'per-age,** (-āj) *(n.)* فوچیجی fuchuju ; *(fee)* واریل اجرتی varil üjreti ; **— Coo'perγ,** (-ri) *(n.)* واریلجیلك variljilik ; *(pl.)* فوچیلر fuchular.

Co-operate, kō-op'ėr-āt, *(v.n.)* برلکده چالیشمق birlikde chalushmaq ; *(lit.)* تشریك مساعی ا. teshrîki mesâ-î et. ; **— Co-operā'tion,** (-'shun) *(n.)* *(lit.)* تشریك مساعی teshrîki mesâ-î ; مشارکت müshâreket ; تعاون te-âvün ; **— Co-op'erative,** (-ra-tiv) *(a.)* *(lit.)* تعاونی te-âvünî ; **— society** (شرکت) قوئوپهراتیف qo-operatif (-shirket) ; تعاون شرکتی te-âvün shirketi ; **— Co-op'erātor,** (-tur) *(n.)* (مساعی) شریك sherîk (-me-sâ-î) ; رفیق refîq.

Co-ordinate, kō-or'di-nāt, *(v.a.)* تنظیم ا. tanzîm et. ; *(lit.)* انسجام ویرمك insijâm vermek, توحید ا. tevhîd et. ; *(a.)* منتظم mountazam ; عین درجهده aynu dere-jede ; *(n.)* *(pl. & sci.)* کمیات وضعیه kem-miyyâtu vaz-uyye ; **—lγ,** *(ad.)* منتظماً mountazaman ; عین درجهده aynu de-rejede ; *(lit.)* متساویاً mütesâviyen ; انسجاملە insijâmla ; **— Co-ordinā'-tion,** (-'shun) *(n.)* *(act.)* تنظیم tanzîm, توحید tevhîd ; *(state)* نظام nizâm ; انسجام insijâm.

Coot, kōōt, *(n.)* *(zo.)* یابان اوردکی yaban eurdeyi.

Copaiba, ko-pā'ba, *(n.)* پلسنك یاغی pe-lesenk yâ.

Copal, kō'pal, *(n.)* قوپال qopal ; (رچینه) (rechine).

Copartner, kō-pärt'nėr, *(n.)* (شرکادن) (shürekyâdan), اورتاق ortaq ; حصه‌دار hissedâr ; **— Copart'nership,** *(n.)* حصه‌دارلق hissedârluq ; *(fig.)* اشتراك ish-tirâk.

Cope, kōp, *(n.)* باشلق bashluq, سرپوش serpôush ; *(rel.)* جبه jübbe ; *(v.a.)* *(-with)* (له) باشه چیقمق ...(le-) basha chuqmaq; **— Cōp'ing,** *(n.)* اورتو eurtü; تپه tepe.

Copier, kop'i-ėr, *(n.)* قوپیه‌جی qopyaju, *(lit.)* مستنسخ müstensih.

Copenhagen, ko-pen-ha'gen, *(n. pr.)* قوپنهاغ qopenhag.

Corpernicus, ko-pėr'ni-kus, *(n. pr.)* قوپرنیك qopernik.

Copious, kō'pi-us, *(a.)* چوق choq, *(lit.)* مبذول mebzôul ; *(fig.)* مفصل moufassal ; **—lγ,** *(ad.)* مبذولاً mebzôulen ; مفصلاً moufassalan ; **— ness,** *(n.)* مبذولیت mebzôuliyyet ; *(fig.)* وسعت vüs-at.

Copper, kop'ėr, *(n.)* باقیر baqur ; *(money)* باقیر پاره baqur para ; *(mar.)* باقیر قاپلامه baqur qaplama ; *(a.)* (دن) باقیر baqur (-dan) ; *(lit.)* نحاسی nühâsî ; *(colour)* باقیر رنکی baqur rengi ; *(v.a.)* باقیر قاپلامق baqur qaplamaq ; **— plate,** باقیر لوحه baqur levha ; *(typ.)* باقیر باصمه‌سی baqur basmasu ; **— smith,** *(n.)* باقیرجی ba-qurju.

Coppice, kop'is, *(n.)* قورو qorou.

Copt, kopt, *(n.)* قبطی qubtu : *(pl.)* قبطیلر qubtular ; **— Copt'ic,** (-'ik) *(a.)* قبطی qubtu ; *(n.)* *(language)* قبطی لسانی qubtu lisânu.

Copula, kop'ū-la, *(n.)* رابطه râbuta ; **— Cop'ūlate,** (-lāt) *(v.a.)* ربط ا. rabt et. ; *(v.n.)* *(fig.)* چیفتلشمك chiftleshmek ; **— Copūlā'tion,**(-'shun) *(n.)* *(zo.)* چیفتلشمه chiftleshme ; *(bot.)* القاح ilqâh ; **— Cop'ūlātive,** (-tiv) *(a.)* برلشدیرن bir-leshdiren ; *(gram.)* عاطفه âtufa.

Copγ, kop'i, *(n.)* قوپیه qopya, صورت sôu-ret ; *(specimen)* نمونه nümôune ; *(issue)* نسخه nüs-ha ; *(v.a.)* قوپیه ا. qopya et. ; صورت چیقارمق sôuret chuqarmaq ; *(lit.)* استنساخ ا. istinsâh et. ; *(imitate)* تقلید ا. taqlîd et. ; **fair—** *(n.)* تبییض ایدلمش صورت tebyîz edilmish sôuret ; بیاض beyaz ; **foul—** مسوده müsvedde; **—book,** قوپیه دفتری qopya defteri; **—hold,***(n.)* *(jud.)* تیمار tumar ; وقف vaqf ; **—holder,** *(n.)* تیمار صاحبی tumar sâhibi; **— Cop'γing,** *(n.)* قوپیه... qopya... ; *(lit.)* استنساخ... istinsâh...; **—press** قوپیه ماکنه‌سی qop-ya makinesi; پرەسه prese; **—Cop'γist,** *(n.)* مستنسخ müstensih ; *(fig.)* تقلیدجی taqlidji.

Copyright, kop'i-rīt, *(n.)* *(lit.)* حق تمثیل haqqu temsîl ; ملکیت ادبیه milkiyyeti edebiyye ; *(a.)* (در) حقوق محفوظ hou-qôuqou mahfôuz (-dour);**—by** ...صاحبی

sâhibi...; ...صاحب و ناشری sâhib ve nâshiri...; *(v.a.)* حقوقی محافظه ا. houqôuqounou mouhâfaza et.; **—edition,** تمثیلی ممنوع اثر temsîli memnôu' eser; اقتباسی ممنوع طبع iqtibâsu memnôu' tabu'; حقوقی محفوظ طبع houqôuqou mahfôuz tabu'; **— law,** ملکیت ادبیه قانونی milkiyyeti edebiyye qânounou.

Coquette, ko-ket', *(n. & a.) (lit.)* شوخ shôuh; عشوه باز ishvebâz;**—Coq'uetry,** (-ri) *(n.)* جلوه jilve; عشوه ishve; **— Coquett'ish** *(a.)(lit.)* شوخانه shôuhâne; جلوه‌لی jilveli.

Coral, kor'al*(n.)* مرجان merjan; **—reef** مرجان قایا merjan qaya.

Corban, kor'ban, *(n.)* قربان qourban; آداق adaq.

Cord, kord, *(n.)* ایپ ip; شرید sherid; *(mus.)* تل tel; *(fig.)* رابطه râbuta; *(sci)* وتر veter; **—scale** وتر مقیاسی veter miqyâsu; **— wood** استیف اودونی istif odounu;**— Cord'age,** (-'āj) *(n.) (pl.)* ایپلر ipler; خلاطلر halatlar; **Cord'ite,** (-'īt) *(n.)* قوردایت qordâyt; باروت barut.

Cordelier, kor-de-lēr', *(n.)* قوردەلیه qordelye; شرید sherid.

Cordial, kor'di-al, *(a.)* صمیمی samîmî; *(med.)*مقوی mouqavvî; منبه münebbih; **—ly** *(ad.)* صمیمانه samîmâne; خالصانه halisâne; **—Cordial'ity,** (-'i-ti) *(n.)* صمیمیت samîmiyyet; خلوص houlôus.

Cordon, kor'don, *(n.)* قوردون qordon.

Cordwainer, kord'wān-ėr, *(n.)* سراج seraj; خفاف haffâf.

Core, kōr, *(n.) (bot.)* ایچ ich; زیوانه zuvana;*(fig.)* گوبك geubek; *(lit.)* نوه nüve; *(v.a.)* ایچنی چیقارمق ichini chuqarmaq.

Co-regent, kō-rē'jent. *(n.)* نائب مشترك nâ-ibi müshterek.

Co-religionist, kō-re-lij'un-ist, *(n.)* دینداش dîndâsh.

Co-relation, ko-re-lā'shun, *(n.) (lit.)* نسبت متقابله nisbeti müteqâbile; *(fig.)* تعلق te-allouq.

Co-respondent, kō'-re-spond-ent, *(n.) (jud.)* مظنون مشترك maznôunu müshterek; هم فعل hem-fî'l; (شریك جرم) (sherîki jürm).

Corfu, kor-fōō', *(n.pr.)* قورفو qorfou.

Cork, kork, *(n.)* مانطار mantar; طاپه tapa; *(v.a.)* طاپه‌لامق tapalamaq; *(fig.)* قاپامق qapamaq; **— screw,** *(n.)* تیر بوشون tîr-boushon; **— Corked,** (korkt) *(a.)* مانطارلی mantarlu; طاپه‌لی tapalu; *(wine)* مانطار قوقولی mantar qoqoulou; *(black)* قارارمش qararmush.

Corn, korn, *(n.)* بغدای bôuday; *(fig.)* اکین ekin; *(grain)* دانه dâne; *(pl. & com.)* حبوبات houbôubât; ذخیره zahîre; *(med.)* ناصیر nasur; *(v.a.)* دانه‌لەمك tanelemek; *(salt)* طوزلامق touzlamaq; **— cutter,** ناصیرجی nasurju; پەدیکور pedikür; **— field,** اکین تارلاسی ekin tarlasu; **— floor,** خرمن harman; **— flour,** مصر اونی musur ounou; **— loft,** ذخیره آنباری zahîre anbaru; **— merchant,** ذخیره تجاری zahîre tüjjaru; **— mill,** اون دکرمنی oun deyirmeni; **— rose,** گلینجك gelinjik; **— stack,** اکین ییغینی ekin yughunu; **— stalk,** اکین دمتی ekin demeti; **— wain,** اکین آرابه‌سی ekin arabasu.

Corner, kor'nėr, *(n.)* کوشه keushe; *(fig.)* زاویه zâviye; *(street)* کوشه باشی keushe bashu; *(com.)* غروپ gouroup; **— stone,** کوشه طاشی keushe tashu; *(fig.)* اساس esâs; **— wise,** *(a.)* چاپراز chapraz; **— Cor'nered,** ('nėrd) *(a.)* کوشه‌لی keusheli; *(lit.)* مزوا müzevvâ; مشکل وضعیتده müshkül vaz-uyyetde.

Cornet, kor'net, *(n.) (mus.)* قورنەت qornet.

Cornice, kor'nis, *(n.)* قورنیش qornish; صاچاق sachaq.

Corolla, kō-rol'a, *(n.) (bot. & lit.)* تویج tüveyj.

Corollary, kor-ol'a-ri, *(n.)* نتیجه netîje; دلیل delîl.

Corona, ko-rō'na, *(n.)* تاج tâj; تپه tepe; *(sci.)* اکلیل iklîl; **— Cor'onal,** *(a.)* ...تاج tâj...; **— Coronā'tion** (-'shun) *(n.) (lit.)* تتوج tetevvüj; **— ceremony** رسم تتوج resmi tetevvüj; *(pl.)* مراسم تتوجیه merâsimi tetevvüjiyye.

Coroner, kor'o-nėr, *(n.) (jud.)* تحقیق مأموری tahqîq me'môurou; (مدعیٔ عمومی) (müdde-î' oumôumî).

Coronet, kor'o-net, *(n.)* تاج tâj; باشلق bashluq.

Corporal, kor'po-ral, *(a.)* بدنی bedenî; *(fig.)* جسمانی jismânî; *(n.) (mil.)* اون‌باشی on-bashu; **— ly,** *(ad.)* بدناً bedenen; جسماً jismen.

Corporate, kor'po-rāt, *(a.) (lit.)* یکوجود yek-vüjôud; متحد müttehid;**—Corporā'tion,** (-'shun) *(n.)* جمعیت jem-iyyet.

Corporeal, kor-po′rēl, *(a.) (lit.)* جسمانی jismânî ; *(fig.)* مادی maddî.
Corps, kōr, *(n.)* بدن beden ; جسم jism ; *(fig.)* هیئت hey-et ; *(mil.)* قطعات qut-ât; **— diplomatique,** *(lit.)* هیئت دیپلوماسیه hey-eti diplomâsiyye ; **—de garde,** محافظ قطعات mouhâfuz qut-ât.
Corpse, korps, *or* kors, *(n.)* جسد jesed; نعش nâ′sh.
Corpulence, kor′pul-ens, *(n.)* شیشمانلق shishmanluq ; سمن semen ; **— Cor′-pulent,** *(a.)* شیشمان shishman ; *(lit.)* ملحم mülahham.
Corpus, kor′pus, *(n.)* وجود vüjôud ; *(collection)* کلیات külliyyât; **—Chris′ti,** (-kris′ti) *(-day)* پاسقالیه pasqalye ; یورطی yortou ; **—delic′ti,** (-de-lik′tī) (دلیلی) جرم (delîli-) jürm ; **— Juris,** کلیات حقوقیه kulliyyâti houqôuqiyye.
Corpuscle, kor′pusl, *(n.)* ذره zerre; *(lit.)* جزء فرد jüz-ü ferd ; **—Corpus′cu-lar,** (-′ku-lar) *(a.) (lit.)* جسیمی jüseymî.
Correct, kor-ekt′, *(a.)* طوغری dôrou ; صحیح sahîh ; *(fig.)* درست dürüst ; ***(v.a.)*** دوزلتمك düzeltmek; تصحیح ا. tas-hîh et.; *(fig.)* اصلاح ا. uslâh et.; **—lʏ,** *(ad.)* طوغری اولهرق dôrou olaraq ; **— ness,** *(n.)* طوغریلق dôroulouq; صحت suhhat ; *(fig.)* استقامت istiqâmet ; **— Correc′tion,** (-′shun) *(n.)* تصحیح tas-hîh; *(fig.)* تأدیب te′dîb ; *(jud.)* جزا jezâ ; **under —** تدقیقه معلق tedqîqa mou-allaq ; **mark of—** صح اشارتی sahh ishâreti ; **— Correc′-tional,** (-′shun-al) *(a.) (lit.)* تصحیحکار tas-hîhkyâr ; *(jud.)* تأدیبی te′dîbî ; **— Correct′or,** (t′ur) *(n.)* مصحح mousah-hih ; *(fig.)* مربی mürebbî.
Correlate, kor′e-lāt, *(v.n.)* یکدیکرینه تعلق او. yekdîgerine te-allouqou ol. ; متقابلا مناسبتی او. müteqâbilen minâ-sebeti ol. ; **— Correlā′tion,** (-′shun) *(n.)* تعلق (یکدیکرینه) (yekdîgerine-) te-allouq ; مناسبت متقابله minâsebeti müteqâbile ; **— Correl′ative,** (-′tiv) *(a.)* متقابل müteqâbil ; متناسب mütenâ-sib ; *(n.)* لازم lâzum ; (متناظر) (mütenâ-zur) ; **— «obligation»** مشروط «تعهد» «te-ahhüdü» meshrôut ; متقابل «تعهد» «te-ahhüdü» müteqâbil ; **— proposi-tion** جمله جوابیه jümleyi jevâbiyye ; (لازم) (lâzum) ; (ملزوم) (melzôum) ; **— Correl′ativelʏ,** *(ad.)* متقابلا muteqâ-bilen ; متناسبا mütenâsiben.

Correspond, kor-e-spond′, *(v.n.)* تقابل ا. teqâbül et. ; تطابق ا. tetâbouq et. ; *(write)* مخابره ا. mouhâbere et.; **—Cor-respond′ence,** (-′ens) *(n.)* تطابق te-tâbouq ; تقابل teqâbül ; *(letters)* مخابرات mouhâberât ; تحریرات tahrîrât ; **— Correspond′ent,** *(a.)* مطابق moutâ-buq ; *(n.)* مخابر mouhâbir ; **— Cor-respond′ing,** *(a.) (lit.)* متناظر müte-nâzur.
Corridor, kor′i-dōr, *(n.)* قوریدور qori-dor ; دهلیز dihlîz.
Corrigible, kor′i-ji-bl, *(a.)* دوزه‌لیر dü-zelir ; *(fig.)* قابل اصلاح qâbili islâh.
Corroborate, kor-ob′o-rāt, *(v.a.)* تقویه ا. taqviye et. ; *(lit.)* تأیید ا. te′yîd et. ; **—Corroborā′tion,** (-′shun) *(n.)* تأیید te′yîd ; تصدیق tasdîq ; **— Corrob′-orative,** (-′tiv) *(a.)* تأییدی te′yîdî ; *(a. & n.) (med.)* مقوی mouqavvî.
Corrode. kor-ōd′, ***(v.a.)*** آشیندیرمق ashun-durmaq ; چوروتمك chürütmek ; *(v.n.)* آشینمق ashunmaq; *(rust)* پاسلانمق paslan-maq ; **—Corrōd′ible,** *(a.)* آشینیر ashu-nur ; چورور chürür ; **— Corrō′sion,** (-′zhun) *(n.)* آشینمه ashunma ; چورومه chürüme ; پاسلانمه paslanma ; **—Cor-rō′sive,** (-′siv) *(a.)* یقیجی yuquju ; *(lit.)* آکل âkil ; چوروتور chürütür.
Corrugate, kor′oo-gāt, *(v.a.)* بوروشدیرمق bouroushdourmaq ; **— corrugated metal** اولوقلی لوحه olouqlou levha.
Corrupt, kor-upt′, *(a.)* بوزوق bozouq ; *(fig.)* مرتکب mürtekib ; *(v.a.)* بوزمق bozmaq ; *(fig.)* افساد ا. ifsâd et. ; آیارتمق ayartmaq ; *(v.n.)* بوزولمق bozoulmaq ; چورومك chürümek ; **— Corrupt′ible,** *(a.)* بوزولور bozoulour ; *(fig.)* آیارتیله‌بیلیر ayartulabilir;**—Corrup′tion,**(-′shun) *(n.)* بوزولمه bozoulma ; چورومه chürü-me ; *(fig.)* ارتکاب irtikyâb ; سوء استعمال sôuyi istî′mâl ; **— Corrupt′ive,** (-tiv) *(a.)* فاسد fâsid ; آیارتیجی ayar-tuju.
Corsair, kor′sār, *(n.)* قورصان qoursan.
Corset, kor′set, *(n.)* قورسه qorse ; **— maker,** قورسه‌جی qorseji.
Corsica, kor′si-ka, *(n.pr.)* قورسیقه (آطه‌سی) qorsiqa (-adasu).
Cortege, kor-tāzh′, *(n.)* آلای alay, *(lit.)* موکب mevkib.
Corvette, kor-vet′, *(n.) (mar.)* قوروت qorvet.

Cosmetic, koz-met′ik, *(n.)* قوزمه‌تیك qozmetik; *(a.)* طراوت ویریجی tarâvet veriji.

Cosmogony, koz-mog′o-ni, *(n.)* *(lit.)* تکوین tekvîn; خلقت hulqat.

Cosmography, koz-mog′ra-fi, *(n.)* قوزموغرافیا qozmôghrafya; هیئت hey-et; فلکیات felekiyyât; — **Cosmog′rapher**, *(n.)* هیئتشناس heyet-shinâs.

Cosmology, koz-mol′o-ji, *(n.)* مبحث تکوین mebhasi tekvîn; — **Cosmolog′ical**, (j′i-kal *(a.)* کونی kevnî.

Cosmopolitan, koz-mo-pol′i-tan, *(n. & a.)* قوزموپولیت qozmopolit; (وطنسز) (vatansuz); *(fig.)* سربست serbest.

Cosmos, koz′mos, *(n.)* عالم âlem; جهان jihân; *(order)* *(lit.)* نظام عالم nizâmu âlem; *(fig.)* آهنك âhenk.

Cossack, kos′ak, *(n.)* قازاق qazaq.

Cosset, kos′set, *(n.)* سوکیلی sevgili; (کوزده) (geuzde).

Cost, kost, *(n.)* مصرف masraf; *(price)* فیئات fiyet; *(pl.)* مصارف masârif; *(v. n.)* مال اول. mâl ol.; مصرف اول. masraf ol.; — **ly**, *(ad.)* مصرفلی masraflu; *(valuable)* قیمتلی quymetli; **free of** — مصرفسز masrafsuz; مجاناً mejjânen; **at small**— اوجوز oujouz; **it — s** ... فیئاتی ... دز fiyeti... dir; (ئه) چیقار ...(e-) chuqar; (ئه) مال اولور .. (e-) mâl olour; **what does it—?** فیئاتی نه‌در؟ fiyeti nedir? قاچه چیقار؟ qacha chuqar?; **what did it — ?** قاچه مال اولدی؟ qacha mâl oldou?; — **price**, *(n.)* سرمایه‌سی sermâyesi; مالیت mâliyyet; **at** — سرمایه‌سنه sermâyesine; مال اولدیغی فیئات mâl oldôu fiyete.

Costive, kos′tiv, *(a.)* *(med.)* منقبض mounqabuz; — **ness**, *(n.)* انقباض inqibâz, پکلك peklik.

Costume, kos-tūm′, *(n.)* قوستوم qostüm; البسه elbise.

Cosy, kō′zi, *(a.)* راحت rahat; **tea**— چای کلاهی chay külahu; — **Cōs′ily**, (-z′i-li) *(ad.)* راحتجه rahatja.

Cot, kot, *(n.)* قولوبه qoulübe; *(bed)* بشیك beshik; *(mar.)* براندە buranda.

Coterie, kō′te-rē, *(n.)* زمره zümre; *(lit.)* بزم bezm.

Cottage, kot′āj, *(n.)* قولوبه qoulübe; باراقه baraqa; *(residence)* صیفیه sayfiye; کوشك keushk.

Cotton, kot′n, *(n.)* باموق pamouq; *(cloth)* باموقلی pamouqlou; *(v. n.)* *(fig.)* یاتیشمق yatushmaq; — **thread**, تیره tire; — **yarn**, باموق ایپلکی pamouq iplîyi.

Couch, kowch, *(n.)* قناپه qanape; یاتاق yataq; *(lair)* ان in; یاتدیغی یر yatdugh yer; *(layer)* طبقه tabaqa; *(v.a.)* یاتیرمق yaturmaq; *(express)* قلمه آلمق qaleme almaq; افاده ا. ifâde et.; *(v.n.)* یاتمق yatmaq; —**grass**, آیریق اوتی ayruq otou; **Couched**, (kowchd) *(a.)* یاتمش yatmuch; *(fig.)* مائل mâ-il; —**in** افاده‌لی ...ifâdeli; (طرزده) یازلمش ...(tarzda-) yazulmush.

Cough, kof, *(n.)* اوکسورك euxürük; *(v.)* اوکسورمك euxürmek.

Council, kown′sil, *(n.)* مجلس mejlis; شورا shôurâ; دیوان dîvân; *(pers.)* مشاور müshâvir; — **Coun′cillor**, (-′sil-ėr) *(n.)* مشاور müshâvir; اعضا â′zâ.

Counsel, kown′sel, *(n.)* نصیحت nasîhat; توصیه tavsuye; *(idea)* فکر fikr; مطالعه moutâlâ; *(deliberation)* استشاره istishâre; *(pers.)* آووقات avouqat; دعوا وکیلی dâ′vâ vekîli; *(v.a.)* توصیه ا. tavsuye et.; **to hold**— استشاره ا. istishâre et.; مذاکره ا. müzâkere et.; **to keep**— *(fig.)* سر صاقلامق surr saqlamaq; کتوم اول. ketôum ol.; —**keeper** *(n.)* کتوم ketôum; —**Coun′sellor**, (-′sel-ėr) *(n.)* *(jud.)* دعوا وکیلی dâ′vâ vekîli; وکیل vekîl; *(fig.)* ناصح nâsuh; **privy**— مشاور خاص müshaviri hâss.

Count, kownt, *(n.)* *(number)* عدد aded; صایی sayu; *(fig.)* حساب hesâb; *(jud.)* مادهٔ (اتهامیه) madde (-i it-hâmiyye); *(v.a.)* صایمق saymaq; تعداد ا. tâ′dâd et.; *(consider)* عد ا. add et.; *(v.n.)* صایلمق sayulmaq; *(depend)* کوونمك güvenmek; اعتماد ا. î′timâd et.; — **Count′er**, *(n.)* *(fin.)* کیشه gishe; *(shop)* دستکاه tezgyah *(indicator)* ساعت sât, *(lit.)* معدد mouaddid; *(mark)* مارقه marqa; پول poul; **counting house** وزنه vezne; — **Count′less**, *(a.)* حسابسز hesâbsuz; *(lit.)* لایعد lâyü-ad.

Count, kownt, *(n.)* قونت qont; —**Count′ess**, *(n.)* قونتس qontes; — **Coun′ty**, (-′ti) *(n.)* قونتلق qontlouq; (ایالت) (eyâlet).

Countenance, kown′ten-ans, *(n.)* سیما sîmâ; *(fig.)* حال hâl; *(favour)* مسامحه müsâmaha; *(v.a.)* مسامحه ا. müsâmaha et.; یوز ویرمك yüz vermek; **in** — بوزولمامش bozoulmamush; صیقیلمامش suqulmamush; صوغوق قانلی soghouq qanlu; **out of**— بوزولمش bozoulmoush; صیقیلمش suqulmush; محجوب mahjôub.

Counter, kown'tėr, *(ad.)* مقابل mouqâbil... ;—**act'**, *(v.a.)* مخالفت ا. mouhâlefet et.; مقابله ا. mouqâbele et.; —**ac'tion**, *(n.)* مخالفت mouhâlefet; مقابله mouqâbele; *(pl. & lit.)* تدابیر مانعه tedâbîri mâni-a; — **-attack**, *(n.)* مقابل هجوم mouqâbil hüjôum; —**'balance**, *(n.)* دنك denk; *(fig.)* قارشیلق qarshuluq ; —**bal'ance**, *(v.a.)* موازنه یاپمق müvâzene yapmaq ; *(lit.)* توزین ا. tevzîn et.; *(fig.)* تلافی ا. telâfî et.; — **-bound**, *(n.)* مقابل تأمینات mouqâbil te'mînât; —**-charge**, *(n.)* مقابل اتهام mouqâbil it-tihâm; — **'check**, *(v.a.)* مانع اول. mânî' ol. ; — **-check'**, *(n.)* مانعه mâni-a; *(sci.)* مقاومت mouqâvemet; *(fin.)* سند موقت senedi mouvaqqat; — **-current**, *(n.)* مقابل جریان mouqâbil jereyân;(آنافور) (anafor); —**'feit**,(-'fit) *(a.& n.)* قالپ qalp; ساخته sahte; تقلید taqlid ; *(v.a.)* تقلید ا. taqlid et. : ساختهسنی یاپمق sahtesini yapmaq ; — **'feiter**, (-'fit-ėr) *(n.)* ساختهکار sahtekyâr; قالپازان (قلپزن) qalpazan ; — **- foil**, *(n.)* قوچان qochan ; — **mand'**, *(v.a.)* ابطال ا. ibtâl et. ; كری آلمق geri almaq ; *(n.)* ایكنجی امر ikinji emir ; — **'mark**, *(n.)* قونترول اشارتی qontrol ishâreti ; (دمغه) (damga) ; — **mine'**, (-mīn') *(v.a.)* ممانعت ا. mümânât et. ; مخالفت ا. mouhâlefet et. ; — **-'mine**, *(n.) (mil.)* مقابل تدبیر mouqâbil tedbîr ; *(fig.)* انتریقه intriqa ; — **- poison**, *(n.)* پان زهر pan zehir ; — **- proposal**, *(n.)* مقابل تكلیف mouqâbil teklîf ; — **- 'sign**, (-'sīn) *(n.)* تصدیق tasdîq ; *(mil.)* پاروله parola ; — **sign'**, *(v.a.)* تصدیق ا. tasdîq et. ; امضا ا. imza et..

Country, kun'tri, *(n.)* مملكت memleket ; *(land)* طشره tashra ; *(fig.)* وطن vatan ; — **house**, صیفیه sayfiye; كوشك keushk; — **man**, *(n.)* طشرهلی tashralu ; *(compatriot)* وطنداش vatandâsh; *(pl.)* وطنداشلر vatandâshlar ; — **squire**, (اشرافدن) (eshrâfdan) ; — **town**, قصبه qasaba.

Coup, kōō, *(n.)* ضربه darbe ; — **d'état**, (-de-ta') *(n.) (lit.)* ضربهٔ حكومت darbeyi hükyôumet ; (تقلیب حكومت) taqlîbi hükyôumet); حكومته سوء قصد hükyôumete sôuyi qasd; — **de grace**, (de-grä's) *(n.)* صوك ضربه son darbe; (صوك قورشون) (son qourshoun) ; — **d'œil**, (-de'y) *(n.)* نظر nazar ; باقیش baqush.

Coupé, kōō-pā, *(n.)* قوپه (آرابهسی) qoupe (arabasu).

Couple, kup'l, *(n.)* چیفت chift ; *(v.a.)* برلشدیرمك birleshdirmek; *(zo)* چیفتلشدیرمك chiftleshdirmek ; *(pers.)* أولندیرمك evlendirmek ; **married** — زوج - زوجه zevj-zevje : (قاری - قوجه) (qaru-qoja) ; — **Coup'ling**, *(n.)* رابطه râbuta ; *(pl.)* ارتباط ترتیباتی irtibât tertîbâtu.

Courage, kur'āj, *(n.)* جسارت jesâret ; *(mil)* شجاعت shejâ-at ; — **Courā'geous**, (-'jus) *(a.)* جسور jesôur ; شجیع shejî' ;—**Courā'geously**, *(ad.)* جسورانه jesôurâne ; شجیعانه shejî-âne.

Courier, kōō'ri-ėr, *(n.)* قوریه qôuriye.

Course, kōrs, *(n.)* جریان jereyân ; سیر seyr ; *(trip)* سفر sefer ; *(direction)* جهت jihet ; *(way)* یول yol; *(fig.)* طریق tarîq; *(mar.)* جهت سیر jiheti seyr ; روطه rota; *(races)* یاریش yarush ; قوشو qoshou ; *(lecture)* قورس qors ; درس ders ; *(dish)* قاب qab; طباق tabaq ; *(com.)* پیاسه piyasa ; *(med.)* كور kür ; تداوی tedâvî ; *(pl.) (med.)* آی باشی ay bashu ; حیض hayz ; *(mar.)* یلكنلر yelkenler ; *(v.n.)* قوشمق qoshmaq ; *(v.a.)* تعقیب ا. tâ'qîb et. ; *(hunt.)* آولامق avlamaq ; **in the — of** اثناسنده ...esnâsunda ; **in the — of time** مرور زمانله mürôuru zemânla ; **in due —** زمانی كلنجه zemânu gelinje ; وقتنده vaqtinde... ; **of —** طبیعی tabî' ; شبهسز shübhesiz ; — **Cours'er**, *(n.)* قوشوجی qoshoujou ; *(hunter)* آوجی avju; *(zo.)* آو حیوانی av hayvanu ; —**Cours'ing**, *(n.)* آو av... .

Court, kōrt, *(n.)* آولی avlu ; میدان meydan ; *(jud.)* محكمه mahkeme ; *(judges)* هیئت حاكمه hey-eti hâkime ; *(assembly)* مجلس mejlis ; *(palace)* سرای... saray... ; مابین mâbeyn ; *(love)* قورته qorta ; *(v.a.)* طلب ا. taleb et. ; *(fig.)* قورته ا. qorta et. ; — **of inquiry** هیئت تحقیقیه hey-eti tahqîqiyye ; — **of justice** دیوان عدالت dîvânu adâlet ; — **ly**, *(a.)* كبار kibar ; نازك nâzik ; — **baron**, لوردلق دیوانی lordlouq dîvânu ; — **bred**, سرایدن یتیشمه saraydan yetishme ; — **day**, قبول كونی qabôul günü ; — **dress**, سرای البسهسی saray elbisesi ;—**guide**, زادكان سالنامهسی zâdegyân sâlnâmesi ; — **lady**, دام دونور dam-doneur ;—**martial**, (mär'-shal) دیوان حرب dîvânu harb ; — **plaster**, انكلیز یاقیسی ingiliz yaqusu ; **yard**, آولی avlu ; — **Courteous**, (kurt'yus) *(a.)* نازك nâzik ; — **Court'-**

eously, *(ad.)* نازكانه nâzikyâne; — **Court'like,** (-'līk) *(a.)* نازك nâzik; كبار kibar; — **Court'ship,** *(n.)* نزاكت nezâket; *(fig.)* قورته qorta.

Courtesy, kōrt'e-si, *or* kurt'e-si, *(n.)* نزاكت nezâket; *(respect)* رعايت ri-âyet; **by — of** (ك) مساعده‌لريله ...(in-) müsâde-lerîle; (ك) لطفلريله ...(in-) loutflarîle.

Cousin, kuz'n, *(n.)* قوزه‌ن qouzen; *(fem.)* قوزين qouzın; قاردش چوجقلرى qardesh chojouqlaru; — **ship,** *(n.)* قوزه‌نلك qouzenlik.

Cove, kōv, *(n.)* *(mar.)* قوى qoy; *(vault)* قبه qoubbe, كمر kemer; *(v.a.)* كمر ياپمق kemer yapmaq.

Covenant, kuv'e-nant, *(n.)* مقاوله mou-qâvele; عهدنامه ahd-nâme; *(rel.)* عهد ahd; *(v.)* عهد ا. ahd et.; مقاوله ياپمق mouqâvele yapmaq.

Cover, kuv'ėr, *(n.)* اورتو eurtü; ظرف zarf; *(lid)* قاپاق qapaq; *(refuge)* سپر siper; *(lit.)* ملجأ melje'; *(pretext)* بهانه bahâne; *(fin.)* قارشيلق qarshuluq; **table** — *(pl.)* قوووه‌ر qouver; (سفره طاقمى) (sofra taqumu); (سرويس) (servis); *(v.a.)* اورتمك eurtmek, قاپامق qapamaq; *(conceal)* كيزله‌مك gizlemek; ستر ا. setr et.; *(suffice)* كفايت ا. kifâyet et.; *(copulate)* چيفتلشمك chiftleshmek; *(brood)* قولوچقه ياتمق qoulouchqa yat-maq; — **Cov'ered,** (-'ėrd) *(a.)* اورتولى eurtülü; *(lit.)* مستور mestôur; قاپالى qapalu; *(fig.)* كيزلى gizli; *(hat)* شاپقه‌سى باشنده shapqasu bashunda; — **Cov'-ering,** *(n.)* اورتو eurtü; قاپاق qapaq.

Covert, kuv'ėrt, *(a.)* اورتولى eurtülu; قاپالى qapalu; *(lit.)* محفوظ mahfôuz; *(secret)* كيزلى gizli; *(n.)* مأوا me'vâ; *(fig.)* التجاكاه iltijâgyâh; — **coat,** خفيف پارده‌سو hafif pardesü; — **Cov'erture,** (-'ėr-tūr) *(n.)* *(jud.)* اولیلك evlilik; *(lit.)* منكوحيت menkyôuhiyyet.

Covet, kuv'et, *(v.a.)* ايسته‌مك istemek; *(fig.)* كوز ديكمك geuz dikmek; طمع ا. tamâ' et.; *(v.a.)* آرزو ا. arzôu et.; — **Cov'etable,** *(a.)* طمع ايديلير tamâ' edilir; — **Cov'etous,** (-us) *(a.)* حريص harîs; پك ايستكلى pek istekli; *(avari-cious)* خسيس hasîs; طمعكار tamâ'kyâr; —**Cov'etously,** *(ad.)* حريصانه harîsâne; خسيسانه hasîsâne; — **Cov'etousness,** *(n.)* حرص hurs; طمع tamâ'.

Cow, kow, *(n.)* اينك *(v.a.)* قورقوتمق qor-qoutmaq; يلديرمق yuldurmaq, *(-into)* اجبار ا. ijbâr et.; — **boy,** صغيرتماچ su-ghurtmaj; (چوبان ياماغى)(choban yamâ); —**hide,** اينك دريسى inek derisi; *(whip)* قامچى qamchu; *(v.a.)* قامچيلامق qam-chulamaq; — **house,** آخور ahur; —**pox,** آشى ashu; — **Cow'ish,** *(a.)* اينك كبى inek gibi; *(fig.)* طبانسز taban-suz.

Coward, kow'ard, *(n.)* قورقاق qorqaq; *(mean)* عادى âdî; آلچاق alchaq; —**ly,** *(ad.)* قورقاقجه qorqaqja; جبينانه jebînâne: آلچاقجه alchaqja; — **Cow'ardliness,** *(n.)* قورقاقلق qorqaqluq; *(lit.)* جبانت jebânet; عاديلك âdîlik.

Cower, kow'ėr, *(v.n.)* چومِلمك cheumel-mek; (چوكمك) (cheukmek); *(fig.)* قورقمق qorqmaq.

Cowl, kowl, *(n.)* باشلق bashluq; (قوقوله‌ته) (qouqoulete); قاپشون qapshon.

Coxcomb, koks'kōm, *(n.)* *(fig.)* حوپپا hoppa; دلى deli; (ظيپير) (zupur).

Coxswain, kok'sn, *(n.)* *(mar.)* سردومن ser-dümen.

Coy, koy, *(a.)* محجوب mahjôub; اوتانغاچ outangaj; *(v.n.)* چكينمك chekinmek; احتراز ا. ihtirâz et. *(v.a.)* اوقشامق oq-shamaq; —**ly,** *(ad.)* محجوبانه mahjôu-bâne; —**ness,** *(n.)* صيقيلمه suqulma; محجوبيت mahjôubiyyet.

Crab, krab, *(n.)* *(zo.)* ينكيج yengej; *(bot.)* يابان آلماسى yabân elmasu; *(fig.)* خويسز houysouz; عكسى axi; *(ast.)* سرطان (برجى) seretân (-bürjü); — **Crabb'ed,** (krab'd) *(a.)* عكسى axi; *(harsh)* سرت sert, *(lit.)* خشين hashîn; *(difficult)* كوچ güj; قاريشيق qarushuq; — **Crabb'edness,** *(n.)* عكسيلك axilik; خشونت houshôunet; كوجلك güjlük.

Crack, krak, *(n.)* چاتلاق chatlaq;ياريق yaruq; *(sound)* چاتيردى chaturdu; كورولتو gürültü; *(defect)* نقيصه naqîse; قصور qousôur; *(a.)* (يامان)(yaman); (مكمل) (mükemmel); *(v.a.)* چاتلاتمق chatlatmaq; قيرمق qurmaq; *(split)* يارمق yarmaq; *(v.n.)* چاتلامق chatlamaq; قيرلمق qurul-maq; يارلمق yarulmaq; *(sound)* چاتيردامق chaturdamaq; **to** — «**a bottle**» «بر شيشه» چكمك «bir shishe» chekmek; آتمق atmaq; **to** — **up** *(fig.)* مدح ا. medh et.; **to** — **credit** اعتبارينى بوزمق i'tibârunu bozmaq; — **brained,** *(a.)* قاچيق qa-chuq; (ظيرظوپ) (zur-zop) — **halter,** *(n.)* *(fig.)* ملعون mel-ôun; (آصيلەجق حريف) (asulajaq herif); **Crack'er,** *(n.)* *(pers.)*

یالانجی yalanju : مبالغه‌جی moubâlagaju ; *(firework)* بونبون فشکی bonbon fisheyi.

Crackle, krak'l, *(n.)* چیتیردی chuturdu; سس ses ; *(v.n.)* چیتیردامق chuturdamaq; — **Crackl'ing**, *(n.)* چیتیردی chuturdu; *(meat)* ژامبون روستو jambon rosto.

Cradle, krā'dl, *(n.)* بشیك beshik ; *(lit.)* مهد mehd; *(fig.)* صباوت sabâvet ; *(mar.)* قیزاق quzaq ; **(v.a.)** بشیکه یاتیرمق beshiye yaturmaq ; **hanging** — صالنجاق salunjaq; — **of civilization** *(lit.)* مهد مدنیت mehdi medeniyyet; —**of liberty** *(lit.)* مهد حریت mehdi hürriyyet.

Craft, kraft, *(n.)* صنعت san-at ; مسلك meslek ; *(artifice)* هنر hüner ; *(fig.)* دسیسه desîse ; *(mar.)* تکنه tekne ; *(pl.)* مراکب merâkib ; **small** — *(lit.)* مراکب صغیره merâkibi saguîre ; — **s'man** *(n.)* صنعتکار san-atkyâr ; اصناف esnaf ; — **Craft'iness**, *(n.)* *(fig.)* هنر hüner; دسیسه desîse ; — **Craft'γ**, (-'i) *(a.)* قورناز qournaz ; ماهر mâhir ; —**Craft'ilγ**, *(ad.)* ماهرانه mâhirâne.

Crag, krag, *(n.)* قایا qaya; طاشلق tashluq; —**Cragg'ed**, (kra'gd) *(a.)* قایالق qayaluq... ; طاشلق tashluq... .

Cram, kram, *(n.)* اویدیرمه ouydourma ; یالان yalan ; *(exaggeration)* مبالغه moubâlaga ; *(v.a.)* طیقمق tuqmaq ; طولدیرمق doldourmaq : *(examination)* (امتحانه) حاضرلامق (imtihâna-) hazurlamaq ; *(false)* ایناندیرمق inandurmaq ; (آتمق) (atmaq) ; *(v.n.)* طیقینمق tuqunmaq ; *(lit.)* یالان سویلمك yalan seuylemek.

Cramp, kramp, *(n.)* کنه‌د kened; منکنه mengene; *(fig.)* حائل hâ-il; مانع mânî'; *(med.)* سیکیر طوتولماسی sinir toutoulmasu; **(v.a.)** کنه‌دلمك kenedlemek ; *(fig.)* مانع او. mânî' ol. ; *(med.)* سیکیر طوتولمق sinir toutoulmaq;—**Cramp'ed**, (-p'd) *(a.)* طوتولمش toutoulmoush.

Cranberry, kran'ber-i, *(n.)* یابانی مرسین yabâni mersin.

Crane, krān, *(n.)* ماچونه machouna; وینچ vinch ; *(v.a.)* قالدیرمق qaldurmaq ; — **'s bill** *(bot.)* ساردونیا sardünye ; — **Crān'age**, (-'āj) *(n.)* ماچونه اجرتی machouna üjreti.

Cranium, krā'ni-um, *(n.)* قفا طاسی qafa tasu.

Crank, krangk, *(n.)* مانوه‌له manevele, قول qol ; قرانق qranq ; *(a.)* خفیف hafif, ضعیف zayuf ; *(mar.)* حواله‌لی havâleli ; یاتیق yatuq ; *(merry)* شن shen ; *(v.a.)* ایکمك îymek : *(v. n.)* قیورلمق quvrulmaq; —**Crank'γ**, (-'i) *(a.)* چارپیق charpuq ; *(infirm)* ضعیف zayuf ; *(whimsy)* تحف tahaf ; (عجایب) (ajâyib).

Crannγ, kran'i, *(n.)* چاتلاق chatlaq, یاریق yaruq.

Crape, krāp, *(n.)* قره‌پ qrep ; *(v.a.)* قیویرمق quvurmaq.

Crash, krash, *(n.)* چاتیردی chaturdu, *(lit.)* طراقه tarâqa ; *(collapse)* ییقیلمه yuqulma, *(lit.)* انهدام inhidâm ; *(fall)* سقوط souqôut ; *(fig.)* افلاس iflâs ; *(v.n.)* ییقیلمق yuqulmaq ; سقوط ا. souqôut et. ; *(v.a.)* پارچه‌لامق parchalamaq ; ازمك ezmek.

Crater, krāt'ėr, *(n.)* تپه tepe ; منفذ menfez.

Cravat, kra-vat', *(n.)* قراوات qravat ; بویون باغی boyoun bâ.

Crave, krāv, *(v.a.)* یالوارمق yalvarmaq, نیاز ا. niyâz et. ; — **Crāv'ing**, *(n.)* امل emel ; آرزو arzôu.

Craven, krāv'n, *(a.)* طبانسز tabansuz : آلچاق alchaq ; *(n.)* قورقاق qorqaq ; *(v.a.)* ییلدیرمق yuldurmaq ; رذیل ا. rezîl et. ;

Craw, kraw, *(n.)* قورصاق qoursaq ; — **fish**, ینکج yengej.

Crawl, krawl, *(v. n.)* سورونمك sürünmek, قایماق qaymaq ; *(body)* اورپرمك ürpermek ; — **Crawl'er**, *(n.)* سورونن sürünen ; *(zo.)* زاحفه zâhife.

Crayon, krā'on, *(n.)* قورشون قلم qourshoun qalem ; پاستل pastel ; *(drawing)* قاره قلم qara qalem ; **(v.a.)** چیزمك chizmek ; قاره‌لامق qaralamaq.

Craze, krāz, *(n.)* چیلغینلق chulgunluq ; *(v.a.)* بوزمق bozmaq ; *(insane)* چیلدیرتمق chuldurtmaq ; — **Crāz'iness**, *(n.)* چیلغینلق chulgunluq ; خفت hiffet ; — **Crāz'γ**, (-'i) *(a.)* سقط saqat, ضعیف zayuf ; *(fig.)* چیلغین chulgun, قاچیق qachuq.

Creak, krēk, *(v.n.)* غیجیردامق gujurdamaq, اوتمك eutmek ; — **Creak'ing**, *(n.)* غیجیرتی gujurtu, سس ses.

Cream, krēm, *(n.)* قایماق qaymaq, قرم qrem ; *(fig.)* روح rôuh ; *(best)* الك کوزل en güzel ; *(v.a.)* قایماغی آلمق qaymânu almaq ; *(v. n.)* قایماق باغلامق qaymaq bâlamaq ; — **cheese**, تازه پینیر tâze peynir ; لور پینیری (lor peyniri); — **'faced**, *(fig.)* صولوق بکزلی solouq benizli.

Crease, krēs, *(n.)* قیرمه qurma, باسته basta; قات qat; *(v.a.)* باسته یاپمق basta yapmaq.

Create, krē-āt′, *(v.a.)* یاراتمق yaratmaq, خلق ا. halq et.; *(fig.)* یاپمق yapmaq, ترتیب ا. tertîb et.; *(produce)* احداث ا. ihdâs et.; *(title)* توجیه ا. tevjîh et.; نصب ا. nasb et.; — **Creā′tion**, (-′shun) *(n.)* خلقت hulqat; *(universe)* عالم âlem; *(lit.)* کائنات kyâinât; *(act)* احداث ihdâs; توجیه tevjîh; *(art)* ابداع ibdâ′; — **Creā′tive**, (-′tiv) *(a.)* یاراتیجی yaratuju; *(fig.)* ایجادی îjâdî; *(lit.)* ابداعی ibdâ-î; — **Creā′tor**, (-′tur) *(n.)* یاپان yapan; *(lit.)* مبدع mübdî′; مرتب mürettib; **The** — خالق hâliq; الله allah; — **Creature**, (krē′tūr) *(n.)* مخلوق mahlôuq; *(pl.)* مخلوقات mahlôuqât; *(fig.)* بنده bende; یارداقجی yardaqju; **low** — *(fig.)* عادی مخلوق âdî mahlôuq; دنی denî; — **conforts** -یه‌جك ایچه‌جك yiyejek-ichejek; *(fig.)* ازواق ezvâq; (رفاه) (refâh).

Credence, krē′dens, *(n.)* قره‌دەنس qredens; *(trust)* اعتماد î′timâd; — **Creden′tial**, (-′shal) *(n.)* وثیقه vesîqa; *(pl.)* وثائق vesâ-iq; *(pol.)* اعتمادنامه î′timâdnâme.

Credible, kred′i-bl, *(a.)* ایناتیلیر inanulur; *(lit.)* شایان اعتماد shâyânu î′timâd; — **Credibil′ity**, (-bil′i-ti) *(n.)* طوغریلق dôrouluoq: *(lit.)* موثوقیت mevsôuqiyyet.

Credit, kred′it, *(n.)* اعتماد î′timâd; *(com.)* قره‌دی qredi; اعتبار î′tibâr; *(honour)* شرف sheref; *(banking)* تسلیمات teslîmât; مطلوبات matlôubât; *(budget)* تخصیصات tahsîsât; *(v.a.)* ایناتمق inanmaq; اعتبار ا. î′tibâr et.; *(lend)* قره‌دی ویرمك qredi vermek; *(bookkeeping)* ایراد قید ا. îrâd qayd et; **on** — قره‌دی ایله qredîyle; ویره‌سی‌یه veresiye; **letter of** — قره‌دی مکتوبی qredi mektoubou; **to give** — قره‌دی آچمق qredi achmaq; *(fig.)* اعتبار ا. î′tibâr et.; **to gain** — اعتبار قازانمق î′tibâr qazanmaq; *(fig.)* ایناتیلمق inanulmaq; **to have** — قره‌دیسی او. qredisi ol.; اعتباری او. î′tibâru ol.; — **Cred′itable**, *(a.)* ایناتیلیر inanulur; *(fin.)* معتبر môu′teber; — **Cred′itor**, (-′i-tur) *(n.)* آلاجقلی alajaqlu; *(lit.)* داین dâyin; *(pl.)* داینلر dâyinler.

Credulity, kre-d′uli-ti, *(n.)* صافلق sâfluq; *(lit.)* ساده‌دللك sâde-dillik; —**Cred′ulous**, (-lus) *(a.)* صاف sâf; *(lit.)* ساده‌دل sâde-dil; — **Cred′ulously**, *(ad.)* صافلقله sâfluqla; *(lit.)* ساده‌دلانه sâde-dilâne.

Creed, krēd, *(n.)* *(rel.)* مذهب mezheb; اعتقاد î′tiqâd; *(fig. & lit.)* عقیده aqîde.

Creek, krēk. *(n.)* *(mar.)* قوی qoy; آغز âz; *(river)* ایرمق urmaq; — **Creek′y**, (-′i) *(a.)* قویلق qoylouq...; گیرینتیلی girintili.

Creep, krēp, *(v.n.)* سورونمك sürünmek; صوقولمق soqoulmaq; *(bot.)* صارلمق sarulmaq; *(med.)* اورپرمك eurpermek; تیترەمك titremek; —**Creep′er**, *(n.)* *(zo.)* زاحفه zâhife; *(fig.)* سورونن sürünen; *(bot.)* صارماشیق sarmashuq.

Cremation, krem-ā′shun, *(n.)* یاقمه yaqma; احراق ihrâq; *(lit.)* ترمید termîd.

Creole, krē′ōl, *(n. & a.)* ملز melez.

Creosote, krē′o-sōt, *(n.)* قره‌اوزوت qreozot; قطران روحی qatran rôuhou.

Crepuscular, kre-pus′kū-lar, *(a.)* فجری fejrî; — **Crepus′cule**, (-′kul) *(n.)* قرارتو qarartu; *(lit.)* فجر fejr; شفق shefaq.

Crescent, kres′ent, *(a.)* (یاریم) آی (yarum-) ay; هلال hilâl; *(a.)* هلال شکلنده hilâl sheklinde; *(increasing)* بویوین beuyüyen, *(lit.)* متزاید mütezâyid; **red**— هلال احمر hilâli ahmer; **green**— هلال احضر hilâli ahzar.

Cress, kres, *(n.)* تره tere; **water**— صو تره‌سی sou teresi.

Cresset, kres′et, *(n.)* فنار fener; مشعله mesh-ale.

Crest, krest, *(n.)* *(zo.)* تپه tepe; ایبیك ibik; *(horse)* یله yele; *(top)* ذروه zirve; رأس re′s; *(plume)* طوغ tôugh; *(fig.)* تاج tâj; *(courage)* جسارت jesâret; *(fig.)* غرور gourôur; — **Crest′ed**, *(a.)* تپه‌لی tepeli; —**Crest′fallen**, (-′fawln) *(a.)* یلغین yulgun; مایوس me′yôus.

Cretaceous, krē-tā′shus, *(a.)* تباشیرلی tebeshirli; *(lit.)* کلسی kilsî.

Crete, krēt, *(n.pr.)* کرید girid; — **Cretan**, (krēt′n) *(a.)* ...کرید girid...; *(n.)* *(n.)* کریدلی giridli.

Cretonne, kret-on′, *(n.)* قره‌تون qreton.

Crevice, krev′is, *(n.)* یاریق yaruq; چاتلاق chatlaq; *(v.a.)* یارمق yarmaq; چاتلاتمق chatlatmaq.

Crew, kroo, *(n.)* افراد efrâd; طاقم taqum; *(mar.)* طایفه tayfa; گمیجی gemiji.

Crib, krib, *(n.)* يملك yemlik ; آخور ahur; *(cottage)* قولوبه qoulübe ; *(translation)* ترجمه terjume ; (قوپيه) (qopya). *(v.a.)* قاپامق qapamaq ; *(steal)* آشيرمق ashurmaq ; *(lit.)* اقتباس ا. iqtibâs et. .

Cribble, krib'l, *(n.)* قالبور qalbour ; ألك elek ; ***(v.a.)*** الهمك elemek.

Crick, krik, *(n.)* اسپازموز uspazmoz ; بويون طوتولماسى boyoun toutoulmasu.

Cricket, krik'et, *(n.) (zo.)* چكركه chekirge ; قريكەت qriket ; — **Crick'eter,** *(n.)* قريكەت اويونجيسى qriket oyounjousou.

Crier, krī'er, *(n.)* دلال tellal ; *(jud.)* منادى münâdî ; قواص qavas.

Crime, krīm, *(n.)* جرم jürm ; *(fig.)* جنايت jinâyet ; *(sin)* گناه günâh.

Crimea, krī-me'a, *(n.pr.)* قريم qurum ; — **Crīme'an,** *(a.)* ...قريم qurum... ; *(n.)* قريملى qurumlu — **War** قريم محاربەسى qurum mouhârebesi.

Criminal, krim'in-al, *(n.)* مجرم müjrim; *(fig.)* جانى jânî ; *(a.)* جزائى jezâ-î ; جنائى jinâ-î ; —**lY,** *(ad.)(fig.)* جانيانه jâniyâne; **habitual** — *(n.)* سابقەلى sâbuqalu ; —**code** جزا قانوننامەسى jezâ qânôunnâmesi ; —**action,** جنحه دعواسى jounha dâ'vâsu ; — **conversation,** *(jud.)* مناسبت غير مشروعه minâsebeti gayri meshrôu-a ; (زنا) (zinâ) ; *(fig.)* فحش fouhsh.

Criminate, krim'in-āt, ***(v.a.)*** اتهام ا. ittihâm et. ; — **Criminā'tion,** (-'shun) *(n.)* اتهام ittihâm.

Crimp, krimp, *(a.)* قيريلير qurulur ; كورەك gevrek ; ***(v.a.)*** قيرمق qurmaq ; *(hair)* قيوريرمق quvurmaq ; *(seize)* طوتمق toutmaq ; *(fig.)* افساد ا. ifsâd et. ; تجاوز ا. tejâvüz et. .

Crimson, krim'zn, *(a.)* قويو قيرمزى qoyou qurmuzu ; *(lit.)* لعل lâ'l ; *(n.)* قيرمزيلق qurmuzuluq.

Cringe, krinj, *(n.)* يالتاقلق yaltaqluq ; *(fig.)* ذلت zillet ; *(v.n.)* يالتاقلق ا. yaltaqluq et. ; — **Crin'ger,** (-'jėr) *(n.)* ذليل zelîl.

Crinkle, krink'l, *(v. n.)* قيوريلمق quvrulmaq ; زيقزاق كيتمك ziqzaq gitmek ; — **Crink'lY,** (-'li) *(a.)* ييلانقاوى yulanqâvi.

Cripple, krip'l, *(n. & a.)* سقط saqat ; معلول mâ'lôul ; *(pl.)* معلولين mâ'lôulîn ; ***(v.a.)*** سقط ا. saqat et. ; *(fig.)* بوزمق bozmaq, *(lit.)* سكتەدار ا. sektedâr et. ; — **Cripp'led,** (pld) *(a.)* سقط saqat ; معلول mâ'lôul ; *(n.pl.)* معلولين عسكريه mâ'lôulîni askeriyye.

Crisis, krī'sis, *(n.)* قريز qrîz ; بحران bouhrân ; **financial** — بحران مالى bouhrânu mâlî.

Crisp, krisp, *(a.)* قيوريم quvrum ; طالغەلى dalgalu ; *(dry)* كورەك gevrek ; *(fresh)* تازه tâze ; *(lit.)* جيد jeyyid ; *(firm)* متين metîn ; *(lit.)* جوال jevvâl ; *(v.a.)* قيوريرمق quvurmaq.

Criterion, krī-tē'ri-on, *(n.)* محك mahakk; معيار mi'yâr ; *(phil.)* قسطاس qustâs.

Critical, krit'ik-al, *(a.)* جدى jiddî; تهلكەلى tehlikeli ; *(judging) (lit.)* تنقيدى tenqîdî ; انتقادى intiqâdî ; — **lY,** *(ad.)* جدى صورتده jiddî sôuretde ; *(lit.)* تنقيدكارانه tenqîd-kyârâne ; — **stage** بحران bouhrân ; تهلكه tehlike ; — **Crit'ic,** (-'ik) *(n.)* منقد münaqqid ; — **Crit'icism,** (-'i-sizm) *(n.)* تنقيد tenqîd ; انتقاد intiqâd ; *(pl.)* تنقيدات tenqîdât ; — **Crit'icise,** (-'i-sīz) *(v.a.)* مؤاخذه ا. mü-âhaze et. ; تنقيد ا. tenqîd et. ; — **Critique,** (kri-tēk') *(n.) (lit.)* انتقاد intiqâd ; تنقيد tenqîd.

Croak, krōk, *(n.)* باغيرمه bârma ; (وقوقه) (vaqvaqa); *(pl.)* (موت) سكرات sekerât (-mevt) ; *(v.n.)* باغيرمق bârmaq, اوتمك eutmek ; *(fig.)* سويلنمك seuylenmek ; *(die)* أولمك eulmek.

Croatian, kro-a'shi-an, *(a. & n.)* خروات hurvat ; *(language)* خرواتجه hurvatja ; **Croa'tia,** *(n. pr.)* خرواتستان hurvatistân.

Crock, krok, *(n.)* چناق chanaq, چوملك cheumlek ; *(dirt)* كير kir ; *(v.a.)* كيرلتمك kirletmek ; — **Crock'erY,** (-'ė-ri) *(n.) (pl.)* چناق-چوملك chanaq-cheumlek.

Crocodile, krok'o-dīl, *(n.)* تمساح timsah.

Crocus, krō'kus, *(n.) (bot.)* صفران safran ; چيكدم chîydem.

Cromwell, krum'wel, *(n.pr.)* قروموه‌ل qromvel.

CronY, krōn'i, *(n.)* قفادار qafadar, صيق دوست suqu dost.

Crook, krōōk, *(n.)* قانجه qanja ; ديرسك dirsek ; *(bending) (act.)* ايكيلمه iyilme, *(lit.)* انحنا inhinâ ; *(swindle)* حيله hîle ; *(pers.)* حيله‌كار hîlekyâr ; — **backed,** *(a.)* قنبور qanbour ; — **Crooked,** (-k'd) *(a.)* اكرى eyri ; قانجەلى qanjalu ; *(fig.)* چارپيق charpuq ; حيله‌لى

hîleli; —**words** عكسى سوزلر axî seuzler; — **Crook'edly,** *(ad.)* آيقيرى ayquru ; ترس ters ; — **Crook'edness,** *(n.)* اكريلك eyrilik; چارپيقلق charpuqluq; *(fig.)* عكسيلك axilik ; حيله hîle.

Crop, krop, *(n.)* اكين ekin ; *(fig.)* محصول mahsoul ; *(zo.)* قورصاق qoursaq ; *(v.a.)* بيچمك bichmek;*(fig.)* طوپلامق toplamaq; آلمق almaq ; *(v.n.)* محصول ويرمك mahsoul vermek ; —**out** چيقمق chuqmaq;كورونمك geurünmek ; —**up** ظهور ا. zouhôur et. ; —**ear,** *(n.)* قولاقسز qoulaqsuz;— **Crop'ful,** (-'fōōl) *(a.)* طويمش doymoush ; — **Cropp'er,** *(n.)* *(zo.)* كوكرجين güverjin.

Croquet, krō'kā, *(n.)* قروكت (اويونى) qroket (-oyounou).

Croquette, krok-et', *(n.)* قروكت qroket; (كوفته) (keufte).

Crosier, krō'zhėr, *(n.)* عصا asâ.

Cross, kros, *(n.)* صليب salîb ; خاچ hach; *(fig.)* الم elem ; *(mar.)* چيپو chipo; *(a.)* چاپراز chapraz ; آيقيرى ayquru ; *(fig.)* ترس ters ; عكسى axi ; *(v.a.)* خاچ ياپمق hach yapmaq ; *(cancel)* سيلمك silmek; ابطال ا. ibtâl et.; *(oppose)* بوزمق bozmaq; مخالفت ا. mouhâlefet et. ; *(lit.)* (له) تعارض ا. ...(le) te-ârouz et. ; *(join)* تلاقى ا. telâqî et.; قارشيلاشمق qarshulashmaq ; *(cheque)* اشارت ا. isharet et. ; (نامنى) قيد ا. (nâmunu-) qayd et.; *(pass)* (قارشى يه) كچمك (qarshuya) gechmek ; (ى) كچمك ...(i) gechmek; *(v.n.)* چاپراز او. chapraz ol.; —**ness,** *(n.)* *(fig.)* عكسيلك axilik; **red—** صليب احمر salîbi ahmer ; —**and pile** يازى - طغرا (اويونى) yazu toura (-oyounou); —**action,** *(jud.)* مقابل دعوا mouqâbil dâ'vâ ; —**bar,** قول qol ; سوركى sürgü ; —**bow,** تاتار اوقى tatar oqou ; —**breed,** *(n. & a.)* ملز melez ; *(bot.)* آشيلى ashulu ; —**country,** *(a.)* يول خارجندن yol hârijinden... ; —**examination,** *(n.)* *(jud.)* مواجهه mouvâjehe; (متقابل استنطاق) (müteqâbil istintâq) ; —**eyed,** شاشى shashu ; —**grained,** *(a.)* قاريشيق qarushuq ; *(fig.)* عكسى axi ; ترس ters; —**legged** *(a.)* باغداش (قورمش) bâdash (-qourmoush) ; —**motion,** مقابل تكليف mouqâbil teklîf ; *(jud.)* مقابل طلب mouqâbil taleb ; *(pl.)* مدعيات متقابله müdde-uyyâtu müteqâbile ; —**road,** صاپه يول sapa yol ; آيقيرى يول ayquru yol ; —**Cross'ing,** *(n.)* كچيد gechid ; *(act)* كچمه gechme ; مرور mürôur ; *(zo.)* چيفتلشديرمه chiftleshdirme; *(rel.)* استاوروز (ياپمه) ustavroz (-yapma); طاپنمه tapunma —**point** مقاص maqas ; تلاقى نقطه سى telâqî noqtasu ; —**Cross'wise,** (-'wīz) *(ad.)* چاپراز chapraz ; آيقيرى ayquru.

Crotch, kroch *(n.)* چتال chatal ; جنكل chengel.

Crotchet, kroch'et, *(n.)* قوپجه qopja ; قروشه qroshe ; پارانتز parantez; *(fancy)* مراق meraq ;—**Croch'ety,** (-'e-ti) *(a.)* عجايب ajäyib ; تحف tahaf.

Crouch, krowch, *(v.n.)* ايكيلمك iyilmek; *(fig.)* تبصبص ا. tebasbous et. ; — **Crouch'er,** *(n.)* ذليل zelîl. باياغى bayâ.

Croup, krōōp, *(n.)* *(med.)* قوش پالازى qoush palazu ; *(zo.)* آرقه سى arqasu.

Crow, krō, *(n.)* *(zo.)* قارغه qarga; *(cry)* خروس اوتمه سى horoz eutmesi ; *(mach.)* مانوله manevele ; *(v.n.)* اوتمك eutmek; *(boast)* اوكونمك euvünmek ; (آتمق) (atmaq) ; — **bar,** دمير قول demir qol; — **keeper,** قورقولوق qorqoulouq ; —**'s foot** *(n.)* *(bot.)* بوروشوق bouroushouq.

Crowd, krowd, *(n.)* قالابالق (غلبه لك) qalabaluq ; *(lit.)* ازدحام izdihâm ; *(v.n.)* طوپلانمق toplanmaq ; بيريكمك birikmek; —**in** ايچرى طولمق icheri dolmaq ; — **Crowd'ed,** *(n.)* طولى dolou ; قالابالق qalabaluq.

Crown, krown, *(n.)* تاج tâj ; باشلق bashluq ; *(lit.)* (اكليل) iklîl *(top)* تپه tepe; *(lit.)* ذروه zirve ; *(accomplishment)* *(lit.)* كمال kemâl; تكمل tekemmül; *(sovereign)* حكمدار hükümdâr ; *(fig.)* مقام حكمدارى maqâmu hükümdârî ; *(coin)* قرون qron; *(anchor's)* ممه meme ; *(v.a.)* *(lit.)* تتويج ا. tetvîj et. ; *(fig.)* تزيين ا. tezyîn et. ; *(accomplish)* اكمال ا. ikmâl et.; *(mil.)* تاجلامق tâjlamaq ; — **jewels,** سراى مجوهراتى saray müjevherâtu ; — **land,** املاك خاصه emlâki hâssa ; — **prince,** ولى عهد velî-ahd ; — **work,** *(mil.)* تاج طابيه tâj tabya;—**Crowned,** (krownd) *(a.)* تاجلى tâjlu; — **Crown'ing,** *(n.)* *(lit.)* تتوج tetevvüj.

Crucial, krōō'shi-al, *(a.)* چاپراز chapraz ; خاچوارى (hach-vâri); *(trying)* چتين chetin ; مشكل müshkül.

Crucible, krōō'si-bl, *(n.)* پوته pota ; چوملك cheumlek ; قاب qab.

Crucify, krōō'si-fī, *(v.a.)* *(rel.)* چارميخه كرمك charmuha germek; *(fig.)* اشكنجه ا. ishkenje et. ; *(subdue)* *(lit.)* تغلب ا.

tegallüb et.; — **Cru'cifix,** (-'si-fiks) *(n.)* چارمیخ charmuh ; *(rel.)* خاچ hach ; استاوروز ustavroz ; — **Crucifix'ion,** (-fik'shun) *(n.)* چارمیخه کرمه charmuha germe; *(fig.)* اذا ezâ; جفا jefâ ; —**Cru'ciform,** *(a.)* چاپراز chapraz ; خاچ شکلنده hach sheklinde.

Crude, krōōd, *(a.)* خام ham *(fig.)* قابا qaba ; *(lit.)* خشین hashîn ; *(unfinished)* *(lit.)* ناتمام nâ-tamâm ; — **Crud'ity,** (krōōd'i-ti) *(n.)* خاملق hamluq ; قابالق qabaluq.

Cruel, krōō'el, *(a.)* ظالم zâlim ; غدار gaddâr ; *(fig.)* شدید shedîd ; —**ly,** *(ad.)* ظالمانه zâlimâne ; غدارانه gaddârâne ;— **Cru'elty,** (krōō'el-ti) *(n.)* ظلم zoulm ; *(pl.)* مظالم mezâlim.

Cruise, krōōz, *(n.)* سفر sefer ; سیر seyr; *(lit.)* جولان jevelân ; *(v.n.)* طولاشمق dolashmaq ; جولان ا. jevelân et. ; — **Cruis'er,** *(n.)* قرووازور qrouvazeur.

Crumb, krum, *(n.)* قیرینتی quruntu ; *(bread)* اکمك اوفاقلری ekmek oufaqlaru; *(soft)* اکمك ایچی ekmek ichi ; — **cloth** یایغی yaygu ; (کچه) (keche).

Crumble, krum'bl, *(v.a.)* اوفالتمق oufaltmaq; ازمك ezmek ; *(v.n.)* اوفالمق oufalmaq.

Crummy, krum'mi, *(a.)* یومشاق yumushaq; *(fig.)* ایری iri; وجودلی vüjôudlou.

Crump, krump, *(a.)* چارپیق charpuq ; *(wrinkled)* بوروشوق bouroushouq ; — **Crump'et,** *(n.)* (قدایف) (qadayuf) ; کیك keyk.

Crumple, krump'l, *(v.a.)* بوروشدیرمق bouroushdourmaq ; *(v.n.)* بوروشمق bouroushmaq.

Crunch, krunsh, *(v.a.)* (آغزده) چیکنه‌مك (âzda-) chîynemek ; ازمك ezmek.

Crupper, krup'ėr, *(n.)* *(zo)* صاغری sâghru ; *(strap)* قوسقون qousqoun.

Crusade, kroo-sād', *(n.)* اهل صلیب محاربه‌سی ehli salîb mouhârebesi ; *(fig.)* مجادله müjâdele; —**Crusād'er,** *(n.)* اهل صلیب ehli salîb.

Cruse, krōōz, *(n.)* دستی testi ; چوملك cheumlek.

Crush, krush, *(v.a.)* ازمك ezmek; تضییق ا. tazyîq et. ; *(fig.)* تخریب ا. tahrîb et.; *(v.n.)* ازلمك ezilmek; *(n.)* تضییق tazyîq ; *(crowd)* قالابالق qalabaluq ; محشر mahsher ; **to — a cup** بر قدح آتمق bir qadeh atmaq ; — **Crush'er,** *(n.)* ازیجی (شی) eziji (-shey) ; قیریجی quruju ; *(retort)* مدهش جواب müdhish jevâb ; فنا مقابله fenâ mouqâbele; *(pers.)* پولیس polis ; — **Crush'ing,** *(a.)* ازیجی eziji ; *(lit.)* قاهر qâhir ; مدهش müdhish.

Crust, krust, *(n.)* قابوق qabouq ; کنار kenar; *(sci.)* قشر qushr; *(v.n.)* قابوقلانمق qabouqlanmaq; قشر باغلامق qushr bâlamaq; —**Crusta'cea,** (krus-tā'shi-a) *(n.pl.)* قابوقلی حیوانلر qabouqlou hayvanlar; *(lit.)* حیوانات قشریه hayvânâtu qushriyye; — **Crust'ily,** (-'i-lī) *(ad.)* *(fig.)* ترسلکله terslikle ; سرتلکله sertlikle; —**Crust'y,** (-'i) *(a.)* قابوقلی qabouqlou; *(lit.)* قشری qushrî ; *(fig.)* ترس ters.

Crutch, kruch, *(n.)* قولتوق دکنکی qoltouq deyneyi ; *(mar.)* دستك destek ; *(v.a.)* طوتمق toutmaq ; دستکله‌مك desteklemek.

Cry, krī, *(n.)* سس ses ; باغرمه bârma ; *(lamenting)* فریاد feryâd ; آواز avaz ; *(v.)* باغیرمق bârmaq ; حایقیرمق hayqurmaq ; *(fig.)* فریاد ا. feryâd et. ; *(weep)* آغلامق âlamaq; — **up** مدح ا. medh et.; — **down** ذم ا. zemm et. ; **to—out for help** فریاد ا. feryâd et. ; *(lit.)* استمداد ا. istimdâd et. ; — **Cry'ing,** (krī'ing) *(n.)* آواز avaz ; فریاد feryâd ; *(a.)* باغیرەرق bâraraq ; آوازله avazla ; *(fig.)* آشکار âshikyâr ; *(lit.)* صریح sarîh.

Crypt, kript, *(n.)* بودروم bodouroum; لحد lahd ; — **Cryp'tic,** (-'tik) *(a.)* گیزلی gizli ; خفی hafî.

Crystal, kris'tal, *(n. & a.)* قریستال qristal ; بلور billôur ; *(fig.)* بلوری billôurî ; صاف sâf ; — **Crys'talline,** (-'ta-līn) *(a.)* *(sci.)* بلوری billôurî ; *(ana.)* زجاجی züjâjî;—**Crys'tallize,** (-'ta-līz) *(v.n.)* تبلر ا. tebellür et. ; *(v.a.)* تبلر ایتدیرمك tebellür etdirmek; — **Crystallizā'tion,** (-ta-li-zā'shun) *(n.)* تبلر tebellür.

Cub, kub, *(n.)* *(zo.)* یاورو yavrou ; *(child)* یارامز yaramaz ; *(v.)* یاورولامق yavroulamaq.

Cuba, kū'ba, *(n.pr.)* کوبا küba.

Cube, kūb, *(n.)* *(sci.)* مکعب mük-ab ; *(v.a.)* *(lit.)* تکعیب tek-îb et. ; — **root,** جزر مکعب jezri mük-ab ; — **Cūb'ical,** (-'i-kal) *(a.)* ...مکعب mük-ab... , مکعبی mük-abî ; — **Cūb'ically,** *(ad.)* تکعیباً tek-îben; مکعب اولەرق mük-ab olaraq ; — **Cūb'icalness,** *(n.)* *(lit.)* مکعبیت

mük-abiyyet; — **Cūb'iform,** *(a.)* مكعب شكلنده mük-ab sheklinde.

Cubit, kūb'it, *(n.)* قول qol, دیرسك dirsek.

Cuckoo, koo'kōō, *(n.) (zo.)* غوغو (قوشى) gougou (-qoushou); — **clock,** غوغوقلى ساعت gougouqlou sât.

Cucumber, kū'kum-bėr, *(n.)* صالاته‌لق salataluq; (خیار) (huyar).

Cud, kud, *(n.) (zo.)* كويش gevish; چیكنه‌مه chīyneme.

Cuddle, kud'l, *(v. a.)* قوجاقلامق qojaqlamaq; صارلمق sarulmaq, (صیقیشدیرمق) (suqushdurmaq); *(v. n.)* قوجاقلاشمق qoujaqlashmaq; *(n.)* قوجاقلاشمه qoujaqlashma; *(lit.)* معانقه mou-âneqa.

Cuddy, kud'i, *(n.)* كیلار kiler; *(mar.)* قومانیه‌لق qoumanyaluq; *(pers.)* سرسم sersem.

Cudgel, kud'jel, *(n.)* صوپا sopa; *(v. a.)* دوومك deuvmek, طیاق آتمق dayaq atmaq; — **proof** طیاقدن ییلماز dayaqdan yulmaz; *(fig.)* (قشرلنمش) (qasherlenmish).

Cue, kū, *(n.)* اوج ouj; *(billiards)* استه‌قا isteqa; *(hair)* صاچ sach, اوركو eurgü; *(hint)* ايما îmâ, پارولا parola; *(duty)* رول rol; وظیفه vazîfe; *(v.a.)* اورمك eurmek.

Cuff, kuf, *(n.)* طوقات toqat, یومروق youmrouq; *(cloth)* ین yen; مانشت manshet; *(v.a.)* طوقات آتمق toqat atmaq, وورمق vourmaq; *(v. n.)* دوكوشمك deuvüshmek.

Cuirass, kwi-ras', *(n.)* زره zurh, جبه jebe; — **Cuirassier,** (-ra-sēr') *(n.)* زرهلی عسكر zurhlu asker, (جبه‌جی) (jebeji).

Cuisine, kwe-zēn', *(n.)* مطبخ moutbaq; *(fig.)* یمكلر yemekler.

Culinary, kū'lin-ar-i, *(a.)* آشجیلق... ashjuluq..., *(lit.)* طباخت... tabâhat....

Cull, kul, *(v. a.)* طوپلامق toplamaq; *(select)* سچمك sechmek, آییرمق ayurmaq; *(n.) (fig.)* بودالا boudala.

Cullender, kul'en-dėr, *(n.)* سوزكچ süzgej.

Culm, kulm *(n.) (bot.)* صاپ sap; صامان saman; *(coal)* توز كومور toz keumür

Culminate, kul'min-āt, *(v.n.) (ast.)* غایت ارتفاعه وارمق gâyeti irtifâ-a varmaq; *(fig.)* كمالى بولمق kemâli boulmaq; تتوج ا. tetevvüj et.; غایه‌سنه وارمق gâyesine varmaq; — **Culminā'tion,** (-'shun) *(n.) (ast.)* غایت ارتفاع gâyeti irtifâ'; *(fig.)* غایه gâye; درجهٔ قصوا derejeyi qousvâ; كمال kemâl.

Culpable, kul'pa-bl, *(a.)* مجرم müjrim; قباحتلى qabâhatli; — **Culpabil'ity,** (-bil'i-ti) *(n.)* جرم jürm; قباحت qabâhat.

Culprit, kul'prit, *(n.)* مجرم müjrim.

Cultivate, kul'ti-vāt *(v.a.)* اكمك ekmek; *(lit.)* زرع ا. zeri'et.; *(fig.)* تربیه ا. terbiye et.; یتیشدیرمك yetishdirmek; *(v.n.)* زراعت ا. zirâ-at et.; **to—friendship** (ك) دوستلغنى قازانمق ...(in-) dostlôunou qazanmaq; — **Cul'tivāted,** (td) *(a.)* اكیلمش ekilmish; مزروع mezrôu'; *(fig.)* منور münevver; — **Cultivā'tion,** (-'shun) *(n.)* زراعت zirâ-at; فلاحت felâhat; *(fig.)* تربیه terbiye; اصلاح uslâh; *(civilization)* عرفان irfân; مدنیت medeniyyet; —**Cul'tivātor,** (-tur) *(n.)* چیفتجی chiftji; *(pl.)* زراع zürrâ'; *(fig.)* مربى mürebbî.

Culture, kul'tūr. *(n.)* زراعت zirâ-at; فلاحت felâhat; *(med.)* كولتور kültür; *(refinement) (lit.)* عرفان irfân; حرث hars; *(v.a.)* یتیشدیرمك yetishdirmek; —**Cul'tured,** (-'tūrd) *(a.)* یتیشمش yetishmish; *(lit.)* منور münevver.

Culver, kul'vėr, *(n.) (zo.)* كوكرجین güverjin.

Culvert, kul'vėrt, *(n.)* مجرا mejrâ; كمر kemer.

Cumber, kum'bėr, *(n.)* صیقینتى suquntu; *(v.a.)* صیقینتى ویرمك suquntu vermek; بار او. bâr ol.; — **Cum'bersome,** (-sum) *(a.)* آغر âr; حنطل hantal; *(fig.)* صیقیجى suquju; —**Cum'brance,** (-'brans) *(n.)* یوك yük; صیقینتى suquntu.

Cumin, kum'in, *(n.)* كیمیون qimyon.

Cumulate, kūm'ū-lāt, *(v.a.)* بیریكدیرمك birikdirmek; ییغمق yughmaq; — **Cūm'ūlātion,** (-'shun) *(n.)* بیریكمه birikme; *(lit.)* تراكم terâküm; —**Cūm'ūlative,** (-la-tiv) *(a.)* متزاید mütezâyid.

Cumulus, kū'mū-lus, *(n.) (lit.)* دجنه dijne; (بولوط) (boulout); —**nim'bus** دجنهٔ باقع dijneyi baqi'; —**strā'tus** دجنهٔ عارضى dijneyi âruzî.

Cuneiform, qū'ni-form, *(a.) (lit.)* مسمارى mismârî; میخى mîhî; — **characters** حروف مسماریه hourôufu mismâriyye; —**writing** خط مسمارى hattu mismârî; خط میخى hattu mîhî.

Cunning, kun'ing, *(a.)* قورناز qournaz;

ماهر mâhir ; دساس dessâs ; *(n.)* قورنازلق qournazluq ; مهارت mehâret ; **—ly** *(ad.)* قورنازجه qournazja ; ماهرانه mâhirâne.

Cup, kup, *(n.)* قدح qadeh; *(tea)* فنجان finjan; *(bowl)* كاسه kyâse; *(fig.)* نصيب nasîb; *(v.a.) (med.)* حجامت ا. hajamat et. ; وه‌نتوز قويمق vendouz qomaq ; **a—of «coffee»** بر فنجان «قهوه» bir finjan «qahve» ; **in his — s** *(fig.)* سرخوش sarhosh ; **— and ball** حاجى ياتماز haju yatmaz; **— bearer,** *(lit.)* ساقى sâqî; **—Cup'ful,** (-'fōōl) *(a.)* بر قدح bir qadeh... ; بر فنجان bir finjan... ; **— Cupp'ing,** *(n.)* حجامت hajamat ; **— glass** وه‌نتوز vendouz ; حجامت شيشه‌سى hajamat shishesi.

Cupboard, kub'urd, *(n.)* طولاب dolab ; بوفه büfe ; *(v.a.)* طولابه قويمق dolaba qomaq ; قالديرمق qaldurmaq.

Cupidity, kū-pid'i-ti, *(n.)* حرص hurs ; طمع tamâ'.

Cupola, kū'po-la, *(n.)* قبه qoubbe ; *(mil.)* زرهلى قوله zurhlu qoule ; *(mar.)* (زرهلى) تارت (zurhlu-) taret.

Cur, kur, *(n.)* (عادى كوپك) (âdî keupek); *(fig.)* آلچاق alchaq; **— Cur'rish,** (-'ish) *(a.)* دنى denî ; آلچاق alchaq ; **— Cur'rishly,** *(ad.)* آلچاقجه alchaqja; **— Cur'rishness,** *(n.)* دناءت denâ-et.

Curate, kūr'āt, *(n.)* پاپاس papaz ; **— Cūr'ateship,** (-'āt-ship) *(n.)* پاپاسلق papazluq.

Curator, kūr-ā'tor, *(n.)* محافظ mouhâfuz ; امين emîn ; *(jud.)* وصى vasî.

Curb, kurb, *(n.)* (زنجيرى) كم gem (-zinjiri) ; فرن fren ; *(v.a.) (zo.)* كم طاقمق gem taqmaq ; *(fig. & lit.)* منقاد ا. münqâd et. ; **— stone** بوردور bordür ; كنار طاشى kenar tashu.

Curd, kurd, *(n.)* كسيلمش سوت kesilmish süt ; (يوغورت) (yoghourt) ; *(v.a.)* قويولاتمق qoyoulatmaq ; كسديرمك kesdirmek; **—Curd'le,** (d'l) *(v.a.)* يوغورت ياپمق yoghourt yapmaq ; *(v.n.)* يوغورت او. yoghourt ol. ; *(fig.)* پيختيلاشمق puhtulashmaq.

Cure, kūr, *(n.)* كور kür ; تداوى tedâvî ; *(healing)* ايلشمه iyileshme ; شفا shifâ ; *(remedy)* دوا devâ ; *(rel.)* وقايه viqâye ; صيانت suyânet ; *(v.a.)* تداوى ا. tedâvî et. ; *(fig.)* اصلاح ا. uslâh et. ; *(dry)* قوروتمق qouroutmaq ; *(salt)* طوزلامق touzlamaq ; **— all,** *(n.)* *(fig.)* اكسير ixîr; **—Cūr'able,** *(a.)* ايلشير iyileshir; *(lit.)* قابل تداوى qâbili tedâvî ; **— Cūr'ative,** (-tiv) *(a.)* شفالى shifâlu... ; (ئه) نافع ...(e-) nâfî' **— Cure'less,** *(a.)* دواسز devâsuz ; چاره‌سز châresiz; ايى اولماز iyi olmaz ; **— Cūr'ing house,** تصفيه‌خانه tasfiye-hâne.

Curfew, kur'fū, *(n.)* ايشيق سوندرمه ushuq seundürme ; *(fig.)* ياتمه زمانى yatma zemânu.

Curious, kū'ri-us, *(a.)* تحف tahaf ; غريب garîb ; *(inquisitive)* مراقلى merâqlu ; *(rare)* نادر nâdir ; **— ly,** *(ad.)* غريب صورتده garîb sôuretde ; مراقله merâqla; **— Cūrios'ity,** (-ri-os'i-ti) *(n.)* غرابت garâbet ; مراق merâq ; *(object)* تحف شى tahaf shey ; *(pl.)* نادرات nâdirât ; **out of —** مراق ايدرك merâq ederek ; **— shop** (آنتيقه‌جى دكانى) (antiqaju dükkyanu) ; (خردواتجى دكانى) (hurdevatju dükkyanu).

Curl, kurl, *(n.)* قيوروم quvrum ; بوكوم büküm ; بوقله bouqle ; *(v.a.)* قيويرمق quvurmaq ; بوكمك bükmek ; *(v.n.)* قيوريلمق quvrulmaq ; **— Cur'ly,** (-'li) *(a.)* قيويرجق quvurjuq ; **— Cur'ling-irons,** صاچ ماشاسى sach mashasu.

Currant, kur'ant, *(n.)* فرنك اوزومى frenk üzümü ; قوش اوزومى qoush üzümü.

Currency, kur'en-si, *(n.)* *(money)* پاره para ; كچر آقچه gecher aqje ; *(circulation)* تداول tedâvül ; كچمه gechme ; *(course)* پياسه piyasa; رائج râyij ; *(fig.)* قناعت عموميه qanâ-ati oumôumiyye; **paper —** كاغد پاره kyâd para ; اوراق نقديه evrâqu naqdiyye ; **foreign —** اجنبى پاره‌سى ejnebî parasu ; (قامبيو) (qambiyo) ; **to give —** *(fig.)* نشر ا. neshr et. ; **to gain —** *(fig.)* قبوله مظهر او. qabôule mazhar ol. .

Current, kur'ent, *(a.)* جارى jârî ; بوكونكى bou günkü... ; *(present)* ...حاضر hâzur; *(com.)* كچر gecher ; متداول mütedâvil ; *(n.)* جريان jereyân ; *(mar.)* آقينتى aquntu ; **— ly,** *(ad.)* *(fig.)* عموميتله oumôumiyyetle ; هر يرده her yerde ; **—ness,** *(n.)* رواج revâj ; انتشار intishâr ; **— events** *(lit.)* وقايع جاريه vaqâyî' jâriye ; احوال ahvâl ; شئون shü-ôun ; **— ideas** افكار حاضره efkyâru hâzura ; بوكونكى قناعت bou günkü qanâ-at ; **—articles** كچر مال gecher mal ; صاتيلير مال satulur mal ; **— of air** جريان هوا jereyânu

havâ ; (قوراندر) (qourander): «**alternate**» — *(electr.)* «متناوب» جریان jereyânu «mütenâvib» ; — «**of the river**» «نهرك» آقینتیسی nehrin aquntusu.

Curriculum, kur-ik'ul-um, *(n.)* درسلر dersler, قورس qors ; (مسلك درسلری) (meslek dersleri).

Currier, kur'i-ėr, *(n.)* دباغ dabâgh ; سپیجی sepiji.

Curry, kur'i, *(v. a.)* دباغ ا. dabâgh et., سپیله‌مك sepilemek ; *(zo.)* قشاغی ا. qashâ et. ; **to — favour** تبصبص ا. tebasbous et. ; — **comb,** قاشاغی qashâ.

Curse, kurs, *(n.)* بلا belâ ; لعنت lâ'net ; *(v. a.)* تلعین ا. tel-în et. ; *(v.n.)* سویلنمك seuylenmek, انکسار ا. inkisâr et. ; *(swear)* کفر ا. küfür et., تزییف ا. tezyîf et. ; — **Curs'ed,** (kurs'd) *(a.)* منفور menfôur ; مشئوم mesh-ôum ; *(pers.)* ملعون mel-ôun ; — **Curs'edly,** *(ad.)* ملعونانه mel-ôunâme ; —**Curs'edness,** *(n.)* فنالق fenâluq ; *(lit.)* شئامت sheâmet ; *(pers.)* خباثت habâset.

Cursory, kur'sor-i, *(a.)* سطحی sat-hî, عجله ajele ; — **Cur'sorily,** (-ri-li) *(ad.)* سطحی صورتده sat-hî sôuretde.

Curtail, kur-tāl', *(v.a.)* کسمك kesmek ; *(fig.)* قیصالتمق qusaltmaq ; تنقیص ا. tenqîs et. .

Curtain, kur'tin, *(n.)* پرده perde ; *(mil.)* پرده خطی perde hattu ; *(v. a.)* پرده چکمك perde chekmek ; *(fig.)* قاپامق qapamaq ; اورتمك eurtmek ; **behind the—** کیزلیدن gizliden ; ال آلتندن el altundan ; —**arm** پرده قانجه‌سی perde qanjasu ; —**rod** پرده چوبوغی perde choubôu.

Curve, kurv. *(n.)* منحنی münhanî ; قوس qavs ; *(v.a.)* ایکمك îymek ; *(lit.)* انحنا ویرمك inhinâ vermek ; —**Carv'ature,** (tūr) *(n.)* اکریلك eyrilik ; *(lit.)* انحنا inhinâ ; قوس qavs ; —**of the earth** محدبیت ارض mouhaddebiyyeti arz ; — **Cur'ved,** (-'vd) *(a.)* منحنی münhanî ; مقوس mouqavves.

Cushion, koosh'un, *(n.)* کوشه یاصدیغی keushe yasdugh ; یاصدیق yasduq ; (مندر) (minder) ; *(rubber)* لاستیك lastik ; *(v.a.)* یاصدیق قویمق yasduq qomaq ; طیامق dayamaq.

Custard, kus'tard, *(n.)* قرم qrem ; (یومورطه‌لی سوت) (youmourtalu süt).

Custody, kus'to-di, *(n.)* محافظه mouhâfaza ; نظارت nezâret ; *(imprisonment)* توقیف tevqîf ; **in—** محفوظ mahfôuz ; *(pers.)* موقوف mevqôuf ; **in «my»—** «بنم» تحت محافظه‌مده «benim» tahtu mouhâfazamda ; «بکا» تودیعا «bana» tevdîan.

Custom, kus'tum, *(n.)* عادت âdet ; *(lit.)* اعتیاد î'tiyâd ; *(usaage) (pl.)* عادات âdât ; آداب âdâb ; *(duties)* رسوم rüsôum ; (کومروك) gümrük ; —**duty,** *(n.)* کومروك رسومی gümrük rüsôumou ; —**free,** *(a.)* کومروك رسومندن معاف gümrük rüsôumoundan mou-âf ; — **Custom-house,** *(n.)* کومروك gümrük ; (رسومات اداره‌سی) rüsôumât (-idâresi) ; —**officer** رسومات مأموری rüsôumât memôurou ; —**broker** کومروك سیمساری gümrük simsaru ; — **Cus'tomary,** (-a-ri) *(a.)* معتاد môu'tâd ; —**Cus'tomarily,** *(ad.)* معتاد وجهله môutâd vejhile ; — **Cus'tomer,** *(n.)* مشتری müshteri.

Cut, kut, *(n.)* کسمه kesme ; قیم quyum ; *(blow)* ضربه darbe ; *(tailoring)* بیچکی bichki ; بیچیم bichim ; *(piece)* پارچه parcha ; دیلیم dilim ; *(wound)* کسیك kesik ; یاره yara ; *(engraving)* قالب qalub ; باصمه basma ; *(passage)* کچید gechid ; یول yol ; *(pl.)* تنزیلات tenzîlât ; *(lit.)* تنقیحات tenqîhât ; *(v.a.)* کسمك kesmek ; قطع ا. qatu' et. ; *(shorten)* قیصالتمق qusaltmaq ; —**away** *(v.)* قوپارمق qoparmaq ; *(n.)* (قاته‌وه) (qateve) ; پارده‌سو pardesü ; —**down** کسمك kesmek ; *(fig.)* تنزیل ا. tenzîl et. ; —**in** داخل او. dâhil ol. ; قاریشمق qarushmaq ; —**off** کسمك kesmek ; چیقارمق chuqarmaq ; *(fig.)* تخریب ا. tahrîb et. ; —**out** تراش ا. turash et. ; چیقارمق chuqarmaq ; — **through** دلمك delmek ; — **up** اویمق oymaq ; طوغرامق dôramaq ; *(fig.)* ذم ا. zemm et. ; **to—short** قیصه کسمك qusa kesmek ; اختصار ا. ihtisâr et. ; *(check)* مانع او. mânî' ol. ; — **and dried** *(a.)* حاضر hazur ; *(fig.)* یاوان yavan ; بایات bayat ; — **throat,** *(n.)* قاتل qâtil ; شقی shaqî ; — **water,** *(n.)* *(mar.)* تالیمار talımar ; تیغ tîg ; —**Cutter,** (kut'ėr) *(n.)* قوطره qotra ; —**Cutting,** (kut'ing) *(a.)* کسکین keskin ; *(fig.)* دوقوناقلی doqounaqlu ; *(n.)* کسیم kesim ; یاریق yaruq ; *(fig.)* بیچیم bichim ; *(paper)* مقطوعه maqtôu-a ; پارچه parcha.

Cuticle, kū'ti-kl, *(n.)* دری (خارجی) (hâriji-) deri ; *(lit.)* بشره beshere.

Cutlass, kut'las, *(n.)* قليچ quluj ; پالا pala.

Cutler, kut'lėr, *(n.)* پيچاقچى puchaqju ; چاقيجى chaquju ; — **Cut'lerγ,** (-i) *(n.)* پيچاقچيلق puchaqjuluq ; *(pl.)* چتال - پيچاق chatal - puchaq.

Cutlet, kut'let, *(n.)* قوتلەت qotlet ; پيرزولا pirzola.

Cuttle, kut'l, *(n.)* — **fish** مركب بالغى mürekkeb balugh.

Cycle, sī'kl, *(n.)* دور devr ; *(fig.)* سلسله silsile ; *(v. n.)* دور ا. devr et. : *(fig.)* بيسيقلتله گزمك bisiqletle gezmek ; — **Cγ'clical,** (si'k-li-kal) *(a.)* دورى devrî; —**Cγ'clist,** (sī'klist) *(n.)* بيسيقلته بينن bisiqlete binen ; — **Cγ'cloid,** (sī'-kloid) *(n.)* شبه دائره shibhi dâ-ire ; — **Cyclom'eter,** (sī-) *(n.)* سيقلومتره siqlometre ; (مقياس قوس) (miqyâsi qavs) ; *(distance)* مسافه ساعتى mesâfe sâti ; — **Cyclo'metrγ,** (sī-klo'met-ri) *(n.)* مساحهٔ دائره mesâhayi dâ-ire ; — **Cγ'clōne,** (sī'klōn) *(n.)* قاصيرغه qasurga ; (خورطوم) (hortoum).

Cyclops, sī'klops, *(n.)* ديو dev.

Cylinder, sil'in-dėr, *(n.)* سيليندير silindir ; اسطوانه üstouvâne ; — **Cylin'-drical,** (-'dri-kal) *(a.)* اسطوانى üstouvânî.

Cγmbal, sim'bal, *(n.)* زيل zil.

Cγnic, sin'ik, *(n.&a.)* كلبى kelbî ; *(pl.)* كلبيون kelbiyyôun; *(contempting)* استخفافكار istihfâfkyâr ; *(shameless)* حياسز hayâsuz ; — **Cγn'icallγ,** (-ik-al-li) *(ad.)* استخفافكارانه istihfâfkyârâne ; حياسزجه hayâsuzja ; **Cγn'icism,** (-'i-sizm) *(n.)* *(phil.)* مسلك كلبيون mesleki kelbiyyôun ; *(fig.)* استخفاف istihfâf ; حياسزلق hayâsuzluq.

Cγpress, sī'pres, *(n.)* سلوى (آغاجى) selvi (-âju).

Cγprus, sī'prus, *(n.pr.)* قبريس qubrus; — **Cγp'rian,** (sip'ri-an) *(a.)* قبريس... qubrus... ; *(n.)* قبريسلى qubruslu.

Cγrenaica, sir-e-nā'i-ka, *(n.pr.)* (بنغازى) (bingâzi) ; (بارقا) (barqa).

Czar, tsär, *(n.)* چار char; — **Czari'na,** *(n.)* چاريچه charicha ; — **Czar'evitch,** (-'e-vich) *(n.)* چاروويچ charovich ; (پرەنس) (prens).

Czech, tshek, *(a. & n.)* چك chek ; (چه) (cheh) ; *(pl.)* چكلر chekler ; — **Czecho-Slov'akia,** *(n.pr.)* چه‌قو - سلوواقيا cheqo-slovaqya ; — **Czecho - Slov'akian,** *(a. & n.)* چه‌قو - سلوواق cheqo-slovaq.

D

Dab, dab, *(v.a.)* دوقونمق doqounmaq ; *(n.)* تماس temâs, دوقونمه doqounma ; *(expert)* ارباب erbâb ; *(fish)* پيسى بالغى pisi balugh.

Dabble, dab'l, *(v.)* صوده اوينامق (souda-) oynamaq ; *(-with)* (ـه) قاريشمق ...(e-) qarushmaq; بورنى صوقمق (bournounou soqmaq) ; **Dabb'ler,** *(n.)* هوائى havâ-î; قيدسز qaydsuz.

Dactγliographγ, dak-ti'liog-rafi, *(n.)* داقتيلوغرافى daqtiloghrafi ; — **Dactγ'-liographer,** *(n.)* داقتيلوغراف daqtilō-ghraf.

Daddγ, dad'i, *(n.)* (پاپا) (papa); بابا baba.

Daffodil, daf'o-dil, *(n.)* *(bot.)* برواق bervaq, چيريش اوتى chirish otou.

Dag, dag, *(n.)* قاما qama, پالا pala ; *(v. a)* كسمك kesmek, دلمك delmek.

Dagger, dag'ėr, *(n.)* خنجر hancher, قاما qama ; *(v.a.)* وورمق vourmaq, خنجرلمك hancherlemek ; **at — 's drawn** پيچاق پيچاغه puchaq puchâ ; پك دشمن pek düshman.

Daggle, dag'l, *(v.a.)* چاموره سورمك chamoura sürmek ; *(v. n.)* چامور او. chamour ol. ; — **tail,** *(a.)* چامورلى chamourlou

Dahlia, dāl'i-a, *(n.)* يلديز چيچكى yulduz chicheyi, داليا dalya.

Dailγ, dā'li, *(a.)* يومى yevmî ; *(ad.)* هركون her gün ; كونده günde ; — **paper,** يومى غزته yevmî gazete.

Daintγ, dān'ti, *(a.)* نفيس nefîs, لطيف latîf ; *(pers.)* شيق shuq ; *(fig.)* نازلى nazlu ; *(n.)* چرز cherez ; شكرلمه shekerleme ; — **Dain'tiness,** *(n.)* نفاست

nefâset ; *(fig.)* كبارلق kibarluq ; ناز nâz.

Dairy, dā'ri, *(n.)* سوتخانه süt-hâne ; — **maid**, سوتجی قیز sütjü quz ; — **man**, سوتجی sütjü.

Dais, dā'is, *(n.)* كرسی kürsü.

Daisy, dā'zi, *(n.)* پاپاتیه papatye.

Dale, dāl, *(n.)* دره dere, وادی vâdî.

Dally, dal'i, *(v.n.)* اوینامشق oynashmaq; اكلنمك eylenmek ; وقت كچیرمك vaqit gechirmek ; — **Dall'iance**, (-'i-ans) *(n.)* لطیفه latîfe ; جلوه‌لشمه jilveleshme.

Dalmatian, dal-mā'shan, *(a.)* دالماچیا... dalmachya... ; *(n.)* دالماچیالی dalmachyalu ; — **Dalmā'tia**, (-'sha) *(n.pr.)* دالماچیا dalmachya.

Dam, dam, *(n.)* *(zo.)* آنا ana ; *(play)* داما dama ; *(embankment)* سد sedd ; بند bend ; *(v.a.)* سد یاپمق sedd yapmaq ; قاپامق qapamaq.

Damage, dam'āj, *(n.)* ضرر zarar, خسار hasâr ; *(pl.)* ضررو زیان zararü ziyân, تضمینات tazmînât ; *(v.a.)* خسار یاپمق hasâr yapmaq ; *(fig.)* اضرار ا. uzrâr et. ; اخلال ا. ihlâl et. ; —**Dam'aged**, (-'ājd) *(a.)* سقط (لانمش) saqat (-lanmush), *(lit.)* خسارزده hasârzede ; *(fig.)* متضرر mütazarrur.

Damascus, da-mas'kus, *(n.pr.)* شام sham ; — **Damascene**, (da'mas-ēn), *(a.)* شام... sham... ; *(n.)* شاملی shamlu.

Damask, dam'ask, *(a.)* شام ایشی sham ishi ; داماس damas ; *(n.)* شام قوماشی sham qoumashu ; (پیكه) (pike) ; *(v.a.)* پیكه ایشلمك pike ishlemek ; —**Damaskeen'**, (kēn') *(v.a.)* ایشلمك ishlemek.

Dame, dām, *(n.)* دام dâm ; (قادین) (qadun).

Damn, dam, *(v.a.)* لعنت ا. lâ'net et. ; تقبیح ا. taqbîh et. ; — **Dam'nable**, (-'na-bl) *(a.)* ملعون mel-ôun ; منفور menfôur ;—**Damnā'tion**, (-nā'shun) *(n.)* لعنت lâ'net ; *(rel.)* عذاب azâb : — **Damned**, (damd) *(a.)* ملعون mel-ôun ; مطعون mat-ôun.

Damp, damp, *(a.)* نملی nemli ; رطوبتلی routôubetli ; *(n.)* رطوبت routôubet ; *(v.a.)* نملندیرمك nemlendirmek ; *(fig.)* باصدیرمق basdurmaq ; مانع او. mânî' ol. ; *(discourage)* شوقنی قیرمق shevqini qurmaq ; — **ness**, *(n.)* رطوبت routôubet ; — **Dam'per**, *(n.)* پرده perde ; قاپاق qapaq ; *(fig.)* حائل hâ-il.

Damsel, dam'zel, *(n.)* قز quz ; (قالفه) (qalfa).

Damson, dam'zn, *(n.)* مردم اریكی mürdüm erîy.

Dance, dans, *(n.)* دانس dans ; رقص rax ; *(v.n.)* دانس ا. dans et. ; رقص ا. rax et. ; *(fig.)* اوینامق oynamaq ; — **Danc'er**, *(n.)* دانس ایدن dans eden ; دانسور danseur ; *(fem.)* رقاصه raqqâse ; **merry—s** فجر شمالی fejri shimâlî ; — **Danc'ing**, (s'ing) *(n.)* دانس (ایتمه) dans (-etme) ; — **master**, دانس معلمی dans mou-allimi ; — **school** دانس مكتبی dans mektebi.

Dandelion, dan-de-lī'un, *(n.)* *(bot.)* هندبا hindi-bâ.

Dandle, dan'dl, *(v.a.)* حوپلاتمق hoplatmaq ; صاللامق sallamaq.

Dandruff, dand'ruf, *(n.)* قوناق qonaq ; كپك kepek.

Dandy, dan'di, *(n.)* (دندی) (dendi) ; پك شیق pek shuq ; (اوزه‌نمش شیق) (üzenmish shuq).

Dane, dān, *(n.)* دانیمارقه‌لی danimarqalu ; — **Dān'ish**, *(a.)* دانیمارقه... danimarqa... ; *(n.)* دانیمارقه لسانی danimarqa lisânu.

Danger, dān'jėr, *(n.)* تهلكه tehlike ; — **Dān'gerous**, (-us) *(a.)* تهلكه‌لی tehlikeli ; — **Dān'gerously**, *(ad.)* تهلكه‌لی صورتده tehlikeli sôuretde.

Dangle, dang'gl, *(v.)* صارقمق sarqmaq ; آصیلمق asulmaq ; — **Dan'gler**, *(n.)* *(fig.)* صیرناشیق surnashuq.

Dank, dangk, *(a.)* ایصلاق uslaq ; یاش yash.

Danubian, dan-ū'bi-an, *(a.)* طونه touna... ; *(n.)* طونه‌لی tounalu ; — **Danu'be**, (-ū'b) *(n.pr.)* طونه touna.

Dapper, dap'ėr, *(a.)* چویك chevik ; تتیك tetik ; *(neat)* كوزل ghüzel.

Dapple, dap'l, *(a.)* آلاجه alaja ; بنكلی benekli ; *(v.a.)* بنكله‌مك beneklemek.

Dardanelles, där-da-nelz', *(n.)* چناق قلعه chanaq qale.

Dare, dār, *(v.)* (ه) قالقیشمق ...(e) qalqushmaq ; (ه) جرأت ا. ...(e-) jür-et et. ; I — «say» «دیه» بیلیرم «diye-» bilirim ; —**devil**, *(n.)* كوزی پك geuzü pek ; غایت جسور gâyet jesôur ; (قاچیق) (qachuq) ; — **Dār'ing**, *(a.)* جسور jesôur ; *(lit.)* جرأتكار jür-etkyâr ; *(n.)* جرأت jür-et ; — **Dār'ingly**, *(ad.)* جرأتكارانه jür-etkyârâne.

Darius, da-ri'us, *(n.pr.)* دارا dârâ.

Dark, därk, *(a.)* قارانلق qaranluq ; *(lit.)* مظلم mouzlim ; *(colour)* قویو qoyou; *(n.)* قارانلق qaranluq ; **— ness**, *(n.)* قارانلق qaranluq ; *(fig.)* ظلمت zoulmet ; **— Dark′en,** (k′n) *(v.a.)* قارارتمق qarartmaq ; *(fig.)* بوزمق bozmaq; *(v.n.)* قارارمق qararmaq ; **— Dark′some,** (-′sum) *(a.)* مظلم mouzlim ; طونوق donouq.

Darling, där′ling, *(n.)* سوکیلی sevgili ; روح rôuh ; **my —** ! روحم rôuhoum ! ; سوکیلم ! sevgilim !.

Darn, därn, *(v.a.)* اورمك eurmek; تعمیر ا. tâ′mîr et. ; *(n.)* اورکو eurgü ; (یاما) (yama) ; **darn′ing-needle** اورکو ایکنه‌سی eurgü îynesi ; طغ tugh.

Dart, därt, *(n.)* قارغی qargu ; جرید jirid; *(v.a.)* آتمق atmaq ; فیرلاتمق furlatmaq ; *(v.n.)* فیرلامق furlamaq.

Dash, dash, *(n.)* ضربه darbe ; چارپمه charpma ; *(attack)* هجوم hüjôum ; حمله hamle ; *(fig.)* کوستریش geusterish ; *(gram.)* خط وصل hattu vasl ; (چیزکی) (chizgi) ; *(v. a.)* چارپمق charpmaq ; فیرلاتمق furlatmaq ; *(water)* صیچراتمق suchratmaq ; *(destroy)* تخریب ا. tahrîb et. ; *(mix)* قاریشدیرمق qarushdurmaq ; *(v.n.)* چارپمق charpmaq ; فیرلامق furlamaq ; صیچرامق suchramaq ; **to — off** عجله کیتمك ajele gitmek ; فیرلامق furlamaq ; *(sketch)* یازیویرمك yazuvermek ; قارالامق qaralamaq ; **to cut a —** چالیم صاتمق chalum satmaq; کوستریش ا. geusterish et.; **—Dash′ing,** *(a.)* عجله ajele; حیزلی huzlu ; *(reckless)* جسور jesôur ; آتیلغان atulgan ; *(fig.)* پارلاق parlaq ; کبار kibar ; **— Dash′inglγ,** *(ad.)* شانلی (صورتده) shanlu (-sôuretde).

Dastard, das′tard, *(a. & n.)* قورقاق qorqaq ; آلچق alchaq ; *(v.a.)* ییلدیرمق yuldurmaq ; **—lγ,** *(ad.)* آلچقجه alchaqja.

Data, dā′ta, *(n.pl.)* معلومات mâ′lôumât ; *(sci.)* عناصر anâsur ; *(phil.)* معطالر môu′tâlar.

Date, dāt, *(n.)* تاریخ târîh ; زمان zemân ; *(v.a.)* تاریخ قویمق târih qomaq ; *(v.n.)* *(-from)* (دن) باشلامق ...(den) bashlamaq; **out of —** اسکی eski ; کهنه keuhne ; **up to —** یکی yeni ; *(lit.)* عصری asrî ; موده‌یه موافق modaya mouvâfuq ; **— Dāt′ed,** (td) *(a.)* تاریخلی ...târihli; **—Date′less,** *(a.)* تاریخسز târihsiz.

Date, dāt, *(n.) (bot.)* خورما hourma ; **— tree,** خورما آغاجی hourma âju.

Dative, dāt′iv, *(n.) (gram.)* مفعول الیه mef-ôulün ileyh.

Daub, dawb, *(n.)* فنا رسم fenâ resim; *(v.a.)* بویامق boyamaq ; *(fig.)* بولاشدیرمق boulashdurmaq ; **— Daub′er,** *(n.)* بویاجی boyaju ; *(fig.)* عجمی رسام ajemi ressam.

Daughter, daw′tėr, *(n.)* قیز quz ; *(lit.)* کریمه kerîme; **—in-law** *(n.)* کلین gelin; **— lγ** *(a. & ad.) (poet.)* دخترانه douhterâne ; *(fig.)* مطیع moutî′.

Daunt, dänt, *(v.a.)* قورقوتمق qorqoutmaq ; ییلدیرمق yuldurmaq ; **— Daunt′less,** *(a.)* کوزی پك geuzü pek ; ییلماز yulmaz.

David, da′vid, *(n. pr.)* داوود (حضرت) (hazreti-) dâvôud.

Davit, dāv′it, *(n.) mar.)* ماتافوره matafora.

Dawdle, daw′dl, *(v.n.)* قیمیلدامامق qumuldamamaq ; **— Daw′dler,** *(n.)* تنبل tenbel ; بطی batî.

Dawn, dawn, *(n.)* سحر وقتی seher vaqti; فجر fejr ; طاك dan ; *(fig.)* بدایت bidâyet ; *(lit.)* صبح soubh ; *(v.n.)* کون طوغمق gün dômaq ; کون آغارمق gün ârmaq ; *(fig.)* کورونمکه باشلامق geurünmeye bashlamaq ; طلوع ا. toulôu′ et. ; **— -to-dusk** فجر الی شفق fejr ilâ shefaq... .

Dαy, dā, *(n.)* کون gün ; *(lit.)* یوم yevm; *(-time)* کوندوز gündüz ; **—by—** کوندن کونه günden güne ; **every—** هرکون her gün; **every other—** کون آشیری gün ashuru ; ایکی کونده بر iki günde bir ; **to- —** بوکون bou gün ; **some—** برکون bir gün... ; کونك برنده günün birinde ; **—labourer** کوندوز چالیشان gündüz chalushan ; (کوندوزجی) (gündüzjü).

Dazzle, daz′l, *(v.a.)* قاماشدیرمق qamashdurmaq ; *(fig.)* مفتون ا. meftôun et. ; *(v.n.)* قاماشمق qamashmaq ; **— Dazz′ling,** *(a.)* کوز قاماشدیریجی geuz qamashduruju ; *(n.)* قاماشمه qamashma ; *(fig.)* پاریلتی parultu.

Deacom, dē′kn, *(n.)* دیاقوس diyaqos ;— **Dea′conrγ,** (-ri) دیاقوسلق diyaqoslouq.

Dead, ded, *(a.)* اولمش eulmüsh ; *(a.&n.)* اولو eulü; *(lit.)* میت meyyit ; *(fig.)* ایصسز ussuz ; سکوت sükyôut ; **—lγ** *(a.) (lit.)* مهلك mühlik ; وخیم vahîm ; *(like)* اولو کبی eulü gibi ; **—beat** *(a.)* پریشان perîshân ; بیتکین bitkin ; **—calm** *(n.)* ایصسزلق ussusuzluq ; *(lit.)* سکونت تامه sükyôuneti tâmme ; **—drunk** *(a.)*

پك سرخوش pek sarhosh ; *(lit.)* مست لايعقل mesti lâ-ya'qal ; **—lock,** *(n.)* طورغونلق dourgounlouq ; *(lit.)* عطالت تامه atâleti tâmme ; **— reckoning,** *(n.)* *(mar.)* پاراكته سيرى parakete seyri; **—weight,** *(n.)* *(mar.)* آغر حموله âr hamôule ; *(fig.)* صيقينتى suquntu ; بار bâr ; **— wind,** مخالف روزكار mouhâlif rüzgyar ; — **Dead'en,** (ded'n) *(v.a.)* أولديرمك euldürmek ; قوتنى قيرمق qouvvetini qurmaq ; — **Dead'liness,** *(n.)* وخامت vahâmet ; دهشت dehshet.

Deaf, def, *(a.)* صاغر sâr ; *(fig.)* دويغوسز douygousouz ; **— ness,** *(n.)* صاغرلق sârluq ; — **Deaf'en,** (def'n) *(v.a.)* صاغر ا. sâr et. ; *(fig.)* طيقامق tuqamaq.

Deal, dēl, *(n.)* مقدار miqdâr ; *(cards)* توزيع tevzî' ; *(timber)* چام تخته سى cham tahtasu, كرسته kereste ; *(v.a.)* طاغتمق dâtmaq, توزيع ا. tevzi' et. ; *(v. n.)* *(-with)* (له) معامله ده بولنمق ...(le-) mouâmelede boulounmaq ; *(act)* حركت ا. hareket et. ; معامله ا. mou-âmele et. ; *(-in)* ايشى ياپمق ...ishi yapmaq ; تجارتى ياپمق ...tijâreti yapmaq ; **a great —** بر خيلى bir haylu... ; بر چوق bir choq... ; — **Deal'er,** *(n.)* تاجر tâjir ; اصناف esnaf ; **double —** *(fig.)* ايكى يوزلى iki yüzlü ; **plain —** صميمى samîmî, طوغرى dôrou ; — **Deal'ing,** *(n.)* معامله mouâmele ; *(pl.)* معاملات mou-âmelât.

Dean, dēn, *(n.)* مدير müdîr ; *(president)* رئيس re-îs ; — **Dean'ery,** (-'er-i) *(n.)* مديريت müdîriyyet ; رياست riyâset.

Dear, dēr, *(a.)* عزيز azîz ; *(lit.)* معزز mouazzez ; *(com.)* پهالى pahalu ; **— ness,** *(n.)* پهاليلق pahaluluq ; *(value)* قيمت quymet ; *(love)* محبت mouhabbet ; **to hold —** *(lit.)* تقديس ا. taqdîs et. ; تبجيل ا. tebjîl et. ; **— me !** (صحيحمى ؟) (sâhimi ?) ; حقيقةً ! haqîqaten ! ; **my—!** عزيزم ! azîzim ! ; **my — friend** عزيز دوستم azîz dostoum ; **— sir !** محترم افندم ! mouhterem efendim ! ; — **Dearth,** (dėrth) *(n.)* پهاليلق pahaluluq ; *(want)* يوقلق yoqlouq, *(lit.)* فقدان fiqdân ; *(famine)* قحط quht ; غلا gulâ.

Death, deth, *(n.)* وفات vefât ; أولوم eulüm ; **— bed,** أولوم ياتاغى eulüm yatâ ; **— duties,** (وراثت رسومى) (verâset rüsôumou) ; **— like,** أولو كبى eulü gibi ; **— rattle,** جان چكيشمه jan chekishme ; *(lit.)* سكرات موت sekerâtu mevt ; **— warrant,** اعدام حكمى i'dâm hükmü.

Debar, de-bär', *(v.a.)* منع ا. men et. ; اخراج ا. ihrâj et..

Debark, de-bärk', *(v.a.)* اخراج ا. ihrâj et. ; — **Debarkā'tion,** (-'shun) *(n.)* اخراج ihrâj.

Debase, de-bās', *(v.a.)* ايندير مك indirmek ; بوزمق bozmaq ; — **Debase'ment,** *(n.)* تنزيل tenzîl.

Debate, de-bāt', *(n.)* مباحثه mübâhase; مذاكره müzâkere ; *(v.a.)* مذاكره ا. müzâkere et. ; مناقشه ا. münâqasha et. ; *(v. n.)* *(lit.)* تذكر ا. tezekkür et. ; — **Debāt'able,** *(a.)* قابل مناقشه qâbili münâqasha.

Debauch, de-bawch', *(v.a.)* اغفال ا. îgfâl et. ; افساد ا. ifsâd et. ; *(n.)* سفاهت sefâhet ; —**Debauch'ery,** (-'ėr-i) *(n.)* سفاهت sefâhet.

Debenture, de-ben'tūr, *(n.)* سند sened ; *(obligations)* تحويلات tahvîlât ; *(customs)* اعاده علم وخبرى i-âde ilmü haberi.

Debilitate, de-bil'i-tāt, *(v.a.)* ضعف ويرمك zâ'f vermek ; اخلال ا. ihlâl et. ; — **Debil'ity,** (-'i-ti) *(n.)* ضعف zâ'f ; *(lit.)* وهن vehn.

Debit, de'bit, *(n.)* ذمت zimmet ; *(v.a.)* ذمت قيد ا. zimmet qayd et. .

Debris, de-brē', *(n.pl.)* انقاض enqâz.

Debt, det, *(n.)* بورج borj ; دين deyn ; **floating—s** *(lit.)* ديون غيرمنتظمه düyôunu gayru mountazama ; **public—s** ديون عموميه düyôunu oumôumiyye ; — **Debt'or,** (det'ur) *(n.)* بورجلى borjlou ; مديون medyôun.

Decade, dek'ād, *(n.)* اون عدد on aded ; *(years)* اون سنه on sene.

Decadence, dek'a-dens, *(n.)* *(lit.)* انحطاط inhitât.

Decalogue, dek'a-log, *(n.)* *(rel.)* اوامر عشره evâmiri ashere.

Decamp, de-kamp', *(v.a.)* نقل ا. naql et. ; چكيلمك chekilmek.

Decant, de-kant', *(v.a.)* آييرمق ayurmaq; دوكمك deukmek ; سوزمك süzmek.

Decapitate, de-kap'i-tāt, *(v.a.)* بوينى وورمق boynounou vourmaq ; — **Decapitā'tion,** (-'shun) *(n.)* باشنى كسمه bashunu kesme.

Decay, dē-kā', *(n.)* چورومه chürüme ; *(fig.)* سقوط souqôut ; زوال zevâl ; *(v.a.)*

چوروتمك chürütmek ; *(fig.)* خراب ا. harâb et.; *(v.n.)* چوروومك chürümek; *(fig.)* زوال بولمق zevâl boulmaq ; — **Decayed'**, (-kād') *(a.)* چوروك chürük.

Decease, dē-sēs', *(n.)* وفات vefât ; *(v.n.)* وفات ا. vefât et. ; أولمك eulmek ; — **Deceased'**, (-sēsd') *(a.)* أولمش eulmüsh ; **the—** *(n.)* متوفا müteveffâ.

Deceit, de-sēt', *(n.)* حيله hîle ; ساختەكارلق sahtekyârluq ; — **Deceit'ful**, (-'fōōl) *(a.)* حيلەكار hîlekyâr ; — **Deceit'fully**, *(ad.)* حيله ايله hîleyle ; ساختەكارانه sahtekyârâne.

Deceive, de-sēv', *(v.a.)* آلداتمق aldatmaq ; **Deceiv'able**, *(a.)* آلدانير aldanur ; صاف sâf.

December, de-sem'bėr, *(n.)* كانون اول kyânôunu evvel.

Decennial, de-sen'ial, *(a.)* اون سنەلك on senelik; اون سنەده بر on senede bir.

Decent, dē'sent, *(a.)* اديب edîb ; *(lit.)* نزيه nezîh ; *(proper)* موافق mouvâfuq ; *(modest)* معتدل môu'tedil ; *(lit.)* متواضع mütevâzu' ; — **ly**, *(ad.)* اديبانه edîbâne ; *(lit.)* نزيهانه nezîhâne ; معتدلانه môu'tedilâne ; — **Dē'cency**, (-'sen-si) *(n.)* ادب edeb ; *(lit.)* نزاهت nezâhet; *(modesty)* اعتدال î'tidâl.

Decentralisation, de-sen-trali-zā'-shun, *(n.)* *(pol.)* عدم مركزيت ademi merkeziyyet.

Deception, de-sep'shun, *(n.)* ذهاب zehâb ; *(lit.)* سقوط خيال souqôutu hayâl ; *(act)* آلداتمه aldatma ; اغفال îgfâl ; — **Decept'ible**, *(a.)* آلدانير aldanur ; غافل gâfil ; — **Decept'ive**, (tiv) *(a.)* آلداتيجى aldatuju; *(lit.)* مغفل môugfil.

Decide, de-sīd', *(v.a.)* قرار ويرمك qarâr vermek ; قرارلاشديرمق qarârlashdurmaq ; — **Decid'ed**, *(a.)* مقرر mouqarrer ; *(fig.)* متين metîn ; — **Decid'edly**, *(ad.)* قطعياً qat-uyyen ; *(fig.)* متانتله metânetle ; عزمله azmile.

Decimal, des'i-mal, *(a.)* اعشارى â'shârî ; *(n.)* كسر اعشارى kesri â'shârî ; — **system**, اصول اعشارى ousôuli â'shârî.

Decimate, des'i-māt, *(v.a.)* اونده برينى آلمق onda birini almaq ; *(fig.)* اتلاف ا. itlâf et. ; — **Decimā'tion**, (-'shun) *(n.)* اتلاف itlâf ; امحا imhâ ; *(mil.)* مجازات müjâzât.

Decipher, de-sī'fėr, *(v.a.)* حل ا. hall et. ; *(fig.)* استخراج ا. istihrâj et..

Decision, de-sizh'un, *(n.)* قرار qarâr ; حكم hükm ; **to come to a —** قرار ويرمك qarâr vermek ; — **Deci'sive**, (-'siv) *(a.)* قطعى qat-î ; — **Deci'siveness**, *(n.)* قطعيت qat-uyyet.

Deck, dek, *(n.)* كوكرته güverte ; *(v.a.)* دوناتمق donatmaq ; تزيين ا. tezyîn et. ; *(v.a.)* كوكرته قاپلامق güverte qaplamaq; — **passenger**, كوكرته يولجيسى güverte yoljousou ; « **three** » **deck'er** *(n.)* اوچ آنبارلى (گمى) « üch » anbarlu (-gemi).

Declamation, de-kla-mā'shun, *(n.)* نطق noutq ; *(lit.)* خطابت hutâbet ; *(display)* *(lit.)* طنطنه tantana; —**Declam'atory**, (m'a-to-ri) *(a.)* *(lit.)* مطنطن moutantan; — مهيج müheyyij.

Declare, de-klār', *(v.a.)* بيان ا. beyân et.; افاده ا. ifâde et.; *(announce)* اعلان ا. î'lân et. ; — **Declarā'tion**, (-'shun) *(n.)* بيان beyân ; اعلان î'lân ; *(jud.)* افاده ifâde ; مدافعه müdâfâ ; *(pol. & com.)* بياننامه beyânnâme ; —**Declar'atory**, (-r'a-to-ri) *(a.)* مبين ...mübeyyin ; ايضاحى îzâhî.

Declension, de-klen'shun, *(n.)* ميل meyl ; *(decay)* زوال zevâl ; سقوط souqôut ; *(gram.)* تصريف tasrîf.

Decline, de-klīn', *(n.)* زوال zevâl ; *(lit.)* انحطاط inhutât ; سقوط souqôut ; *(v.n.)* ميل ا. meyl et. ; اكيلمك iyilmek ; *(deviate)* انحراف ا. inhirâf et. ; *(refuse)* رد ا. redd et.; قبول ايتمه‌مك qabôul etmemek ; *(gram.)* تصريف ا. tasrîf et. ; — **Declinā'tion**, (in-ā'shun) *(n.)* *(ast.)* ميل meyl ; *(fig.)* انحراف inhirâf.

Declivity, de-kliv'i-ti *(n.)* ميل meyl ; اينيش inish ; — **Decli'vous**, (-'vus) *(a.)* اينيشلى inishli ; مائل mâ-il.

Decoct, de-kokt', *(v.a.)* قايناتمق qaynatmaq ; — **Decoc'tion**, (-'shun) خلاصه houlâsa ; صو sou.

Decollate, de-kol'āt, *(v.a.)* (باشنى) كسمك (bashunu-) kesmek ; يونتمق yontmaq; *(fig.)* محو ا. mahv et. .

Decolleté, dā-kol-e-tā', *(a.)* دەقولته deqolte.

Decompose, de-kom-pōz', *(v.a.)* آييرمق ayurmaq ; حل ا. hall et. ; *(v.n.)* چورومك chürümek ; *(lit.)* انحلال ا. inhilâl et. ; *(fig.)* بوزولمق bozoulmaq ; *(lit.)* انفساخ ا. infisâh et. ;—**Decomposi'tion**,(-pozi'shun) *(n.)* چورومه chürüme ; بوزولمه bozoulma ; *(lit.)* انحلال inhilâl.

Decorate, dek'o-rāt, *(v.a.)* سوسلەمك süslemek; تزيين ا. tezyîn et.; *(medal)* نشان ويرمك nishan vermek; — **Decorā'tion**, (-'shun) *(n.)* زينت zînet; *(pl.)* تزيينات tezyînât; نشان nishan.

Decorous, de-kō'rus, *(a.)* اديبانه edîbâne; موافق mouvâfuq; — **Decō'rum**, *(n.)* ادب edeb; اركان erkyân.

Decoy, de-koy', *(n.)* يم yem; طوزاق touzaq; *(v.a.)* طوزاغه دوشورمك touzâ düshürmek; اغفال ا. îgfâl et.; —**duck** *(fig.)* چيغيرتغان chughurtgan; —**man** قوشجى qoushjou; آوجى avju.

Decrease, de-krēs', *(n.)* آزالمه azalma; *(lit.)* تناقص tenâqous; *(v.n.)* آزالمق azalmaq; تناقص ا. tenâqous et..

Decree, de-krē', *(n.)* امر emr; اراده irâde; *(jud.)* قرار qarâr; *(v.a.)* امر ا. emr et.; *(jud.)* حكم ا. hükm et..

Decrepit, de-krep'it, *(a.)* پير (فانى) pîr (-fânî); معتوه mâ'tôuh; — **Decrep'itude**, (-'it-ūd) *(n.)* *(lit.)* شيخوخت sheyhôuhat; (وهن) (vehn).

Decrepitate, de-krep'i-tāt, *(v.n.)* چيتيرداماق chuturdamaq; — **Decrepitā'tion**, (-'shun) *(n.)* چيتيردى chuturdu.

Decrescent, de-kres'ent, *(a.)* (كيتدكجه) آزالان (gitdikje-) azalan; *(lit.)* متناقص mütenâqus.

Decretal, de-krē'tal; *(n.)* امر emr; اراده irâde.

Decry, de-krī', *(v.a.)* ذم ا. zemm et.; *(lit.)* تقبيح ا. taqbîh et.; — **Decrī'al**, *(n.)* ذم zemm; تقبيح taqbîh.

Decumbent, de-kum'bent, *(a.)* اكيلمش iyilmish; ياتيق yatuq.

Decuple, dek'ū-pl, *(a.)* اون مثلى on misli; *(v.a.)* اون مثلى ياپمق on misli yapmaq.

Dede-Agach, de'de-a-gach, *(n. pr.)* دده آغاج dede âj.

Dedicate, ded'i-kāt, *(v.a.)* *(lit.)* اتحاف ا. it-hâf et.: — **Dedicā'tion**, (-'shun) *(n.)* اتحاف it-hâf.

Deduce, de-dūs', *(v.a.)* چيقارمق chuqarmaq; *(infer)* *(lit.)* استخراج ا. istihrâj et.; — **Deduce'ment**, *(n.)* نتيجه netîje; — **Deduct'**, (de-dukt') چيقارمق chuqarmaq; *(arith.)* طرح ا. tarh et.; تنزيل ا. tenzîl et.; —**Deduc'tion**, (-duk'shun) *(n.)* طرح tarh; تنزيل tenzîl; *(fig.)* نتيجه netîje; *(phil.)* استنتاج istintâj.

Deed, dēd, *(n.)* فعل fi'l; ايش ish; *(fig.)* حركت hareket; *(document)* وثيقه vesîqa; سند sened; *(pl.)* افعال ef-âl; حركات harekyât.

Deem, dēm, *(v.n)* عد ا. add et.; ظن ا. zann et..

Deep, dēp, *(a.)* درين derin; *(lit.)* عميق amîq; *(wise)* عالم âlim; *(cunning)* قورناز qournaz; *(n.)* درين derin; *(sea)* دكز deniz; — **ly**, *(ad.)* *(fig.)* زياده‌سيله ziyâdesîle; —**Deep'en**, (p'n) *(v.a.)* درينلتمك derinletmek; *(fig. & lit.)* تعميق ا. tâ'mîq et.; *(colour)* قويولاشديرمق qoyoulashdurmaq; *(increase)* آرتيرمق arturmaq; *(v.n.)* درينلشمك derinleshmek.

Deer, dēr, *(n.)* كيك geyik; قاره‌جه qaraja.

Deface, de-fās', *(v.a.)* بوزمق bozmaq; سيلمك silmek; *(fig.)* تخريب ا. tahrîb et..

De facto, de-fak'to, *(ad.)* فعلاً fi'len; بالفعل bilfi'l.

Defalcate, de-fal'kāt, *(v.a.)* كسمك kesmek; تنزيل ا. tenzîl et.; *(abuse)* ذمتنه كچيرمك zimmetine gechirmek; غصب ا. gasb et.; — **Defalcā'tion**, (-'shun) *(n.)* تنزيل tenzîl; *(fig.)* ارتكاب irtikyâb; سوء استعمال sôuyi istî'mâl.

Defame, de-fām', *(v.a.)* افترا ا. iftirâ et.; —**Defamā'tion**, (-'shun) *(n.)* افترا iftirâ; —**Defam'atory**, (-'a-to-ri) *(a.)* مفتريانه müfteriyâne; — **Defām'er**, *(n.)* مفترى müfterî.

Default, de-fawlt', *(n.)* قصور qousôur; خطا hatâ; *(offence)* جرم jürm; تهمت teuhmet; *(v.n.)* قصور ا. qousôur et.; *(jud.)* امتناع ا. imtinâ' et.; **in** — *(a.)* تهمتلى teuhmetli; *(-of)* عكسى تقديرده axi taqdîrde...; ياخود yâhoud...; *(jud.)* غيابنده...guyâbunda; غياباً guyâben; «**judgment**» **by** — «حكم» غيابى guyâbî «hükm»; — **Default'er**, *(n.)* تهمتلى teuhmetli; *(lit.)* خائن hânis; *(jud.)* غائب gâ-ib; *(lit.)* مستنكف müstenkif.

Defeat, de-fēt', *(n.)* مغلوبيت mâglôubiyyet; *(v.a.)* مغلوب ا. mâglôub et.; *(fig.)* تخريب ا. tahrîb et..

Defect, de-fekt', *(n.)* قصور qousôur; نقصان noxân; —**Defec'tion**, (-'shun) *(n.)* قصور qousôur; *(-from)* عصيان usyân; — **Defect'ive**, (t'iv) *(a.)* قصورلى qousôurlou; سقط saqat; نقصان noxân.

Defence, de-fens', *(n.)* مدافعه müdâfâ; —**of Rights «Party»** «فرقه‌سى» مدافعهٔ حقوق müdâfâyi houqôuq «furqasu»; — **Defence'less**, *(a.)* مدافعه‌سز müdâfâsuz.

Defend, de-fend′, *(v.a.)* مدافعه ا. müdâfâ et.; *(protect)* حمایه ا. himâye et.; **— one's self** کندینی مدافعه ا. kendini müdâfâ et.; **— Defend′ant**, *(n.)* *(jud.)* مظنون maznôun, مدعیٌ علیه müdda-î′ aleyh; **— Defend′er**, *(n.)* مدافع müdâfi′; *(fig.)* حامی hâmî; **— Defens′-ible**, (s′i-bl) *(a.)* قابل مدافعه qâbili müdâfâ; **— Defens′ive**, (siv) *(a.)* *(lit.)* تدافعی tedâfou-î.

Defer, de-fer′, *(v.a.)* تأخیر ا. te′hîr et.; *(lit.)* تأجیل ا. te′jîl et.; *(submit)* عرض ا. arz et., حواله ا. havâle et.; *(v. n.)* رعایت ا. ri-âyet et.; *(yield)* امتثال ا. imtisâl et., *(lit.)* اقتفا ا. iqtifâ et; **— Def′erence**, (-ens) *(n.)* رعایت ri-âyet; *(fig.)* مطاوعت moutâvâ′t; **—Deferen′-tial**, (-′shal) *(a.)* مطیع mouti′, *(lit.)* حرمتکار hürmetkyâr; **— Deferr′ed**, (r′d) *(a.)* *(lit.)* مؤجل mü-ejjel.

Defiance, de-fi′ans, *(n.)* مخالفت mouhâlefet; مقاومت mouqâvemet; **— Defi′-ant**, *(a.)* مخالف mouhâlif; *(lit.)* جرأتکار jür-etkyâr.

Deficient, de-fish′ent, *(a.)* اکسیك exik, نقصان noxân; **—Defic′iency**, (-fish′en-si) *(n.)* اکسیکلك exiklik, نقصانیت noxâniyyet; *(lit & fig.)* کفایتسزلك kifâyetsizlik.

Deficit, def′is-it, *(n.)* آچیق achuq, ذمت zimmet; نقصان noxân.

Defile, dē-fīl′, *(n.)* کچید gechid; بوغاز boghaz; *(v.a.)* کیرلتمك kirletmek, تلویث ا. telvîs et.; *(violate)* بوزمق bozmaq; تجاوز ا. tejâvüz et.; *(v.n.)* *(mil.)* رسم کچید یاپمق resmi gechid yapmaq.

Define, de-fīn′, *(v.a.)* تعریف ا. tâ′rîf et.; *(fix)* تعیین ا. tâ′yîn et.; تصریح ا. tasrîh et..

Definite, def′in-it, *(a.)* *(lit.)* معین mouayyen; *(fig.)* قطعی qat-î; **— Defini′-tion**, (-in-i′shun) *(n.)* تعریف tâ′rîf; ایضاح îzâh; **— Defin′itive**, (-′it-iv) *(a.)* قطعی qat-î; **— Defin′itively**, *(ad.)* قطعی صورتده qat-î sôuretde.

Deflagrate, def′la-grāt, *(v.a.)* یاقق yaqmaq, طوتشدیرمق toutoushdourmaq; **— Def′lagrable**, (-gra-bl) *(a.)* یانار yanar, طوتوشور toutoushour.

Deflect, de-flekt′, *(v.a.)* صاپدیرمق sapdurmaq; چویرمك chevirmek; **— Def-lec′tion**, (-′shun) *(n.)* *(sci.)* انکسار inkisâr; انحراف inhirâf; *(metals)* انحنا inhinâ; چوکمه cheukme.

Deflower, de-flowr′, *(v.a.)* صولدیرمق soldourmaq, *(fig.)* خراب ا. harâb et.; *(girl)* بکرینی ازاله ا. bikrini izâle et..

Deforcement, de-fōrs′ment, *(n.)* غصب gasb; *(jud)* مخالفت mouhâlefet.

Deform, de-form′, *(v.a.)* بیچیمینی بوزمق bichimini bozmaq; *(lit.)* شکلنی تغییر ا. sheklini tâgyîr et.; **— Deformed′**, (-formd′) *(a.)* بیچیمسز bichimsiz; شکلی بوزولمش shekli bozoulmoush; **— deform′ity**, (-′i-ti) *(n.)* بیچیمسزلك bichimsizlik; چارپیقلق charpuqluq.

Defraud, de-frawd′, *(v.a.)* آلداتمق aldatmaq; حیله ا. hîle et.; **— Defraud′-er**, *(n.)* ساختهکار sahtekyâr.

Defray, de-frā′, *(v.a.)* اودهمك eudemek; تسویه ا. tesviye et..

Deft, deft, *(a.)* بجریکلی bejerikli; ذکی zekî.

Defunct, de-funkt′, *(a. & n.)* متوفا müteveffâ.

Defy, de-fi′, *(v.a.)* (ه) قارشی کلمك ...(e) qarshu gelmek; مخالفت ا. mouhâlefet et..

Degenerate, de-jen′ėr-āt, *(v.n.)* بوزولمق bozoulmaq; *(lit.)* تفسخ ا. tefessouh et.; *(a.)* بوزولمش bozoulmoush; *(lit.)* متفسخ mütefessih; **— Degen′eracy**, (-′ėr-a-si) *(n.)* بوزولمه bozoulma; *(lit.)* تفسخ tefessouh.

Degrade, de-grād′, *(v.a.)* تنزیل ا. tenzîl et.; **— Degradā′tion**, (-′shun) *(n.)* تنزیل tenzîl; *(fig.)* سقوط souqôut; *(mil.)* تنزیل رتبه tenzîli rütbe; *(colour)* خفیفلمه hafifleme; **— Degrād′ing**, *(a.)* *(fig.)* یاقیشماز yaqushmaz; *(lit.)* مخل شرف mouhilli sheref.

Degree, de-grē′, *(n.)* درجه dereje; *(fig.)* مرتبه mertebe; *(relationship)* درجهٔ قرابت derejeyi qarâbet; **—of « heat »** درجهٔ «حرارت» derejeyi « harâret »; **— of «latitude»** درجهٔ «عرض» derejeyi «arz»; **to a —** او درجه o dereje...; صوك درجه son dereje; **by—s** یاواش یاواش yavash yavash; *(lit.)* تدریجاً tedrîjen.

Deify, dē′i-fī, *(v.a.)* تقدیس ا. taqdîs et.; *(lit.)* تألیه ا. te′lîh et.; **— Deification**, (dē-i-fi-kā′shun) *(n.)* تقدیس taqdîs; *(lit.)* تألیه te′lîh.

Deign, dān, *(v.n.)* تنزل ا. tenezzül et.; *(v.a.)* بخش ا. bahsh et..

Deism, dē′izm, *(n.)* ایمان îmân; *(lit.)* (الوهیته) اعتقاد (ülôuhiyyete-) î′tiqâd;

— **Dē'ist,** *(n.)* اللهى طانير allâhu tanur; معتقد môu'teqid; — **Dē'ity,** (-'i-ti) *(n.) (lit.)* الوهيت ülôuhiyyet; *(myth.)* اله ilâh; *(fem.)* الـٰهه ilâhe; *(pl.)* آلهه âlihe.

Deject, de-jekt', *(v.a.)* مأيوس ا. me'yôus et.; كدر ويرمك keder vermek; — **De-ject'ed,** (td) *(a.)* مأيوس me'yôus; مكدر mükedder; — **Dejec'tion,** (-'shun) *(n.)* كدر keder; يأس ye's; *(pl.)* تبول tebevvül.

De jure, de-jū're, *(lit.)* حكماً hükmen; حقوقاً houqôuqan.

Delate, de-lāt', *(v.a.)* افشا ا. ifshâ et.; اعلان ا. i'lân et.; *(charge)* اتهام ا. it-hâm et.; ذم ا. zemm et.; — **Delā'tion,** (-'shun) *(n.)* ذم zemm; فسادلق fesâdluq.

Delay, de-lā', *(v.a.)* تأخير ا. te'hîr et.; گجيكديرمك gejikdirmek; *(v.n.)* گجيكمك gejikmek; *(lit.)* تأخر ا. te-ehhour et.; *(n.)* تأخر te-ehhour; — **Delay'ed,** (-lā'd) *(a.)* گجيكمش gejikmish; گيرى قالمش geri qalmush.

Del credere, del cred'e-re, *(n.)* كفالت kefâlet.

Delectable, de-lekt'a-bl, *(a.)* خوش hosh; لطيف latîf; — **Delectā'tion,** (-'shun) *(n.)* لذت lezzet; حظ hazz.

Delegate, del'e-gāt, *(n. & a.)* وكيل vekîl; *(pol.)* دهلگه delege; مرخص mourahhas; *(v.a.)* توكيل ا. tevkîl et.; مأمور ا. me'môur et.; — **Delegā'tion,** (-'shun) *(n.)* دهلغاسيون delegasyon; هيئت مرخصه hey-eti mourahhasa; *(act)* توكيل tevkîl; *(fin.)* حواله havâle; *(pl.)* تحويلات tahvîlât.

Deleterious, del-e-tē'ri-us, *(a.)* مضر mouzur; فنا fenâ; *(poisonous)* زهرلى zehirli.

Delf, delf, *(n.)* چينى chini; فايانس fayans.

Delhi, del'hi, *(n.pr.)* دلهى delhi.

Deliberate, de-lib'ėr-āt, *(a.)* دوشونجهلى düshünjeli; محاكمهلى mouhâkemeli; *(knowingly)* قصدى qasdî; *(lit.)* مصمم môusammem; *(v.n.)* دوشونمك düshünmek; *(lit.)* تأمل ا. te-emmül et.; — **ly,** *(ad.)* دوشونهرك düshünerek; *(lit.)* تأمل ايله te-emmülle; قصداً qasden; — **Deliberā'tion,** (-'shun) *(n.)* اعتدال i'tidâl; *(lit.)* تأمل te-emmül; — **Delib'erative,** (-'ėr-a-tiv) *(a.)* دوشونجهلى düshünjeli; *(participating)* رأى صاحبى re'y sâhibi; اشتراكى ishtirâkî; *(n.)* مذاكره müzâkere; — **Delib'eratively,** *(ad.)* دوشونهرك düshünerek; رأى صاحبى اولهرق re'y sâhibi olaraq; بالاشتراك bil-ishtirâk.

Delicate, del'i-kāt, *(a.)* نازك nâzik; *(frail)* نارين nârin; *(nice)* نفيس nefîs; — **ly,** *(ad.)* نازكانه nâzikyâne; كبارجه kibarja; — **Del'icacy,** (-'i-ka-si) *(n.)* نزاكت nezâket; *(refinement)* ظرافت zarâfet; كبارلق kibarluq; نفاست nefâset; *(weakness) (lit.)* نحافت nehâfet; *(pl.)* شكرلهمهلر shekerlemeler; چرزلر cherezler.

Delicious, de-lish'us, *(a.)* طاتلو tatlu; لذيذ lezîz; *(fig.)* نفيس nefîs; لطيف latîf; — **ly,** *(ad.)* نفيس صورتده nefîs sôuretde; — **ness,** *(n.)* نفاست nefâset.

Delight, de-līt', *(n.)* حظ hazz; محظوظيت mahzôuzuyyet; ذوق zevq; سرور sürôur; *(lit.)* تلذذ telezzüz; **Turkish**— لقوم loqoum; *(v. n.)* مسرور او. mesrôur ol.; محظوظ او. mahzôuz ol.; *(lit.)* متلذذ او. mütelezziz ol.; *(v.a.)* ممنون ا. memnôun et.; *(lit.)* تسخير ا. tes-hîr et.; — **Delight'ful,** (-'fōōl) *(a.)* خوش hosh; لطيف (پك) (pek-) latîf; — **Delight'fully,** *(ad.)* لطيف صورتده latîf sôuretde.

Delineate, de-lin'e-āt, *(v.a.)* چيزمك chizmek; شكلنى ياپمق sheklini yapmaq; *(fig.)* تعريف ا. tâ'rîf et.; — **Delineā'tion,** (-'shun) *(n.)* شكل shekl; قروكى qroki; *(fig.)* تعريف tâ'rîf.

Delinquent, de-ling'kwent, *(n. & a.)* قباحتلى qabâhatli; مجرم müjrim; — **Delin'quency,** (-si) *(n.)* قباحت qabâhat; جرم jürm.

Delirious, de-lir'i-us, *(a.)* هذيانلى hezeyânlu; *(fig.)* چيلغين chulgun; — **Delir'ium,** *(n)* صايقلامه sayuqlama; هذيان hezeyân; *(fig.)* بحران bouhrân.

Deliver, de-liv'ėr, *(v.a.)* تسليم ا. teslîm et.; *(free)* قورتارمق qourtarmaq; *(lit.)* تخليص ا. tahlîs et.; *(blow)* آتمق atmaq; *(med.)* چوجقى آلمق choujôu almaq; — «**a speech**» «برنطق» ايراد ا. «bir noutq» îrâd et.; — **Deliv'erance,** (-'ėr-ans) *(n.)* تسليم teslîm; تخليص tahlîs; *(utter)* بيان beyân; *(lit.)* ايراد îrâd; *(med.)* چوجقى آلمه choujôu alma; طوغورتمه doghourtma; — **Deliv'ery,** (-'ėr-i) *(n.)* تسليم teslîm; توزيع tevzî'; قورتارمه qourtarma; *(med.)* قورتولمه qourtoulma; وضع حمل vaz-u haml; *(pl.)* تسليمات teslîmât; *(sci.)* مقدار miqdâr; **on** —

تسلیمی اوزرینه ...teslîmi üzerine; تسلیمنده ...teslîminde; *(com.)* تسلیمات مقابلنده teslîmât mouqâbilinde ; **after —** بعدالتسلیم bâ'det-teslîm ; **before—** قبل التسلیم qablet-teslîm.

Dell, del, *(n.)* دره dere.

Delta, del'ta, *(n.)* دلتا delta ; دیل dil.

Delude, da-lūd', *(v.a.)* آلداتمق aldatmaq.

Deluge, del'ūj, *(n.)* طوفان tôufân ; *(v.a.)* *(fig.)* صویه بوغمق souya bômaq.

Delusion, de-lū'zhun, *(n.)* حیله hîle ; *(fig.)* خیال hayâl ; *(lit.)* ذهاب zehâb ; — **Delū'sive,** (-'siv) *(a.)* بوش bosh ; خیالی hayâlî ; *(lit.)* مغفل mougfil.

Delve, delv, *(n.)* چوقور chouqour ; خندك hendek ; *(v.a.)* قازمق qazmaq ; بللهمك bellemek.

Demagogue, dem'a-gog, *(n.)* *(lit.)* عوامفریب avâm-firîb ; — **Demagog'ic, -ally,** (-j'ik,-al-li) *(a.& ad.)* عوامفریبانه avâm-firîbâne.

Demand, de-mand', *(v.a.)* طلب ا. taleb et. ; ایستهمك istemek ; *(n.)* طلب taleb ; *(need)* احتیاج ihtiyâj ; *(fig.)* رواج revâj ; **on —** ایستهنیرسه istenirse ; طلب وقوعنده taleb vouqôu'nda ; **in great —** چوق آرانیر choq aranur ; پك رواجده pek revâjda ; — **Demand'er,** *(n.)* طالب tâlib ; صوران soran ; *(fin.)* داین dâyin.

Demarcation, de-mark-ā'shun, *(n.)* حدود houdôud ; *(act)* تفریق tefrîq ; *(mil.)* تحدید حدود tahdîdi houdôud.

Demean, de-mēn', *(v. a.)* **—one's self** داورانمق ...davranmaq ; — **Demean'our,** (-n'ẽr) *(n.)* طور tavr, حرکت hareket ; *(pl.)* حرکات harekyât.

Dement, de-ment', *(a. & n.)* بوناق bounaq, مجذوب mejzôub ; *(v. a.)* چیلدیرتمق chuldurtmaq.

Dementia, de-men'shi-a, *(n.)* عته ateh ; *(fig.)* سرسملك sersemlik.

Demerit, de-mer'it, *(n.)* قصور qousôur ; *(pl. & lit.)* نقایص naqâyus.

Demi, dem'i, *(a.)* یاریم yarum, نصف nusuf ; *(lit.)* نیم nîm ;**— god,** *(lit.)* نیم معبود nîm mâ'bôud ; *(fig.)* داهی dâhî.

Demise, de-mīz', *(n.)* ارتحال irtihâl ; *(jud.)* فراغ ferâg, انتقال intiqâl ; *(v. a.)* ترك ا. terk et. ; وصیت ا. vasyyet et. ; *(v. n.)* *(-on)* (ه) انتقال ا. ...(e-) intiqâl et. .

Demission, de-mish'un, *(n.)* استعفا istî'fâ ; *(fig.)* تنزیل tenzîl.

Demiurge, dem'i-urj, *(n.)* *(phil.)* صانع sânu'.

Demobilize, de-mob'il-īz, *(v.a.)* (عسکری) ترخیص ا. (askeri-)terhîs et. ; —**Demobilizā'tion,** (liz-ā'shun) *(n.)* سفربرلك ختامی seferberlîyn hutâmu ; ترخیص terhîs ; — **Demob'ilized,** (līzd) *(a.)* ترخیص ایدلش terhîs edilmish ; *(soldiers)* مستبدل müstebdel ; (سیویل) (sivil).

Democles, dem'o-k-lēz, *(n.pr.)* دهموقلهس demoqles.

Democrat, dem'o-krat, *(n.)* دهموقرات demoqrat ; — **Democrat'ic,** (-'ik) *(a.)* دهموقراتیك demoqratik ; (خلقجی) (halqju) ; — **party** دهموقرات فرقهسی demoqrat furqasu ; خلق فرقهسی halq furqasu; —**Democ'racy,** (-'ra-si) *(n.)* دهموقراسی demoqrasi ; خلق ادارهسی halq idâresi.

Demolish, de-mol'ish, *(v.a.)* ییقمق yuqmaq ; *(lit.)* هدم ا. hedm et. ; *(fig.)* تخریب ا. tahrîb et. ; — **Demoli'tion,** (-'shun) *(n.)* ییقمه yuqma ; هدم hedm ; تخریب tahrîb.

Demon, dē'mon, *(n.)* دیو dev, عفریت ifrît ; *(devil)* شیطان sheytân ; خبیث habîs ; — **Demō'niac,** (-'ni-ak) *(a.)* خبیثانه habîsâne ; *(n.)* دلی deli, (پریلی) (perili).

Demonstrate, de-mon'strāt, *(v. a.)* کوسترمك geustermek ; *(prove)* اثبات ا. isbât et. ; — **Domon'strable,** *(a.)* کوستریلهبیلیر geusterilebilir ; اثباته قابل isbâtu qâbil ; — **Demonstrā'tion,** (-'shun) *(act)* کوسترمه geusterme ; اظهار uzhâr ; اثبات isbât ; *(fig.)* کوستریش geusterish ; نمایش nümâyish ; **military —** نمایش عسکری nümâyishi askerî ; **naval —** نمایش بحری nümâyishi bahrî ; — **Demon'strative,** (-tiv) *(a.)* علنی alenî, *(lit.)* تشهیری tesh-hîrî ; اثباتی isbâtî ; *(fig.)* نمایشکارانه nümâyish-kyârâne ; — **Dem'onstrātor,** (-tur) *(n.)* کوسترن geusteren ; اثبات ایدن isbât eden ; *(teacher)* تطبیقات معلمی tatbîqât mou-allimi.

Demoralize, de-mor'al-īz, *(v.a.)* جسارتی قیرمق jesâretini qurmaq, مأیوس ا. me'yôus et. ; — **Demoralizā'tion,** (-iz-ā'shun) *(n.)* یأس ye's ; معنویات بوزولهسی mâ'neviyyât bozoulmasu ; *(fig.)* فتور fütôur ; —**Demor'alized,** (līzd) *(a.)* معنویاتی بوزولمش mâ'neviyyâtu bozoulmoush ; مأیوس me'yôus.

Demosthenes, de-mos′the-nēz, *(n. pr.)* دەموستەن demosten.

Demulcent, de-mul′sent, *(a.) (lit.)* مسكن müsekkin.

Demur, de-mur′, *(n.)* تردد tereddüd; *(delay)* تأخر te-ehhour; *(v. n.)* تردد ا. tereddüd et.; *(jud.)* اعتراض ا. i′tirâz et.; *(lit.)* تعويق ا. tâ′vîq et.; — **Demur′rage,** (-′āj) *(n.) (mar.)* (قونطرا) استاريه (qontra-) istarya; *(payment)* تضمينات tazmînât.

Demure, de-mūr′, *(a.) (lit.)* متواضع mü-tevâzu′; *(false)* ساخته وقارلى sahte veqârlu.

Den, den, *(n.)* مغاره maghara, اين in; *(fig.)* حجره heujre; دائره dâ-ire.

Denationalize, de-nash′un-al-īz, *(v.a.)* مليتدن اسقاط ا. milliyyetden isqât et.; *(property)* سربست براقمق serbest buraqmaq, *(lit.)* اعادهٔ ملكيت ا. i-âdeyi milkiyyet et..

Denaturalize, de-nat′ū-ral-īz, *(v. a.)* تابعيتدن اخراج ا. tâbi-uyyetden ihrâj et..

Denial, de-nī′al, *(n.)* رد redd; انكار inkyâr; *(official)* تكذيب tekzîb; — **Denī′able,** *(a.)* قابل انكار qâbili inkyâr; ردى ممكن reddi mümkün.

Denominate, dē-nom′ın-āt, *(v.a.)* ديمك ...demek; نامنى ويرمك nâmunu vermek; — **Denominā′tion,** (-′shun) *(n.)* نام nâm; عنوان ounvân; *(sect)* زمره zümre; صنف sunuf; — **Denom′inātor,** (tur) *(n.) (arith.)* مخرج mahrej.

Denote, dē-nōt′ *(v.a.)* كوسترمك geustermek, اشارت ا. ishâret et.; اشعار ا. ishâr et.; — **Denotā′tion,** (-′shun) *(n.)* اشارت ishâret; اشعار ish-âr.

Dénouement, dā-nōō′mong, *(n.)* نتيجه netîje; عاقبت âqibet.

Denounce, de-nowns′, *(v.a.)* اخبار ا. ihbâr et., افشا ا. ifshâ et.; اعلان ا. î′lân et.; — **Denounce′ment,** *(n.)* اخبار ihbâr; افشا ifshâ.

Dense, dens, *(a.)* صيق suq, *(lit.)* كثيف kesîf; *(fig.)* قالابالق qalabaluq; — **ly,** *(ad.)* كثيف صورتده kesîf sôuretde; *(fig.)* پك زياده pek ziyâde; — **Dens′ity,** (s′i-ti) *(n.)* كثافت kesâfet.

Dent, dent, *(n.)* بره bere, اويوق oyouq; *(v.a.)* برهلمك berelemek, نشان ا. nishan et.; —**Den′tal,** *(a.)* ...ديش dish...; — **forceps** ديش كرپتنى dish kerpeteni; — **surgery** ديش طبابتى dish tabâbeti; ديشجيلك dishjilik; — **Dentāt′ed,** *(a.)* ديشلى dishli; چنتيك chentik; — **Den′tifrice,** (-ti-fris) *(n.)* ديش توزى dish tozou; *(liquid)* ديش صويى dish souyou; **Den′tist,** *(n.)* ديشجى dishji; ديش طبيبى dish tabîbi; — **Den′tistry,** (-ri) *(n.)* ديشجيلك dishjilik; — **Denti′tion,** (-′shun) *(n.)* ديش سورمه‌سى dish sürmesi; *(pl.)* ديشلر dishler; **milk** — سوت ديشلرى süt dishleri.

Denude, de-nūd′, *(v.a.)* صويمق soymaq; آچمق achmaq; *(fig.)* تجريد ا. tejrîd et.; — **Denūdā′tion,** (-′shun) *(n.)* صويولمه soyoulma; آچيلمه achulma; *(act)* صويمه soyma.

Denunciation, de-nun-shi-ā′shun, *(n.)* افشا ifshâ, اخبار ihbâr; —**Denun′ciātor,** (tur) *(n.)* مخبر mouhbir.

Deny, de-nī′, *(v.a.)* رد ا. redd et.; انكار ا. inkyâr et.; *(declare)* تكذيب ا. tekzîb et.; — **one's self** امساك ا. imsâk et.; *(rel.)* رياضت ا. riyâzet et..

Deodorise, dē-ō′dor-īz, *(v.a.)* دەزنفكته ا. dezenfekte et; — **Deo′doriser** (-īz-ėr) *(n.)* مضاد تعفن mouzâddu te-affün.

Depart, de-pärt′, *(v.n.)* كيتمك gitmek; ترك ا. terk et.; *(-from)* (دن) آيريلمق ...(den-) ayrulmaq; *(fig.)* (دن) انحراف ا. ...(den-) inhirâf et.; *(die)* وفات ا. vefât et.; ارتحال ا. irtihâl et.; **the depart′ed** *(a. & n.)* متوفا müteveffâ; — **Depar-t′ure,** (tūr) *(n.)* كيديش gidish, *(lit.)* مفارقت müfâraqat; آيريلمه ayrulma; *(jud.)* فراغت ferâgat, كف يد keffi yed; *(death)* وفات vefât, ارتحال irtihâl; *(navigation)* بعد تمامى bôu′di temâmî; *(artil.)* انحراف inhirâf; **new** — *(lit.)* تجدد tejeddüd, انقلاب inqilâb; يكيلك yenilik.

Department, de-pärt′ment, *(n.)* دائره dâ-ire; *(country)* ايالت eyâlet; — **Departmen′tal,** *(a.)* ...دائره dâ-ire...; — **store** بون مارشه bonmarshe; مغازه maghaza.

Depend, de-pend′, *(v.n.)* تابع او. tâbi′ ol.; *(lit.)* متوقف او. mütevaqquf ol.; *(-from)* صارقمق sarqmaq; آصيلمق asulmaq; *(-upon) (fig.)* (ه) كوكنمك ...(e-) güvenmek; (ه) اعتماد ا. ...(e-) î′timâd et.; — **Depend′ence,** (′ens) *(n.)* تابعيت tâbiuyyet; *(relation)* تعلق te-allouq; *(administration)* ملحقات mülhaqât; مشتملات müshtemilât; — **Depend′ent,** *(a. & n.)* تابع tâbi′; *(pl.)* توابع tevâbi′,

Depict, de-pikt′, *(v.a.)* ترسيم ا. tersîm et.;

(lit.) تصویر ا. tasvîr et.; *(fig.)* تعریف ا. târ'îf et..

Depletion, de-plē'shun *(n.) (lit.)* تنقیص tenqîs; *(med.)* قان آلمه qan alma; — **Deplēt'ed,** (t'd) *(a.) (fig.)* آزالمش azalmush; توکنمش tükenmish.

Deplore, de-plōr', *(v.a.)* (ہ) ... اسف ا. (e-) esef et.; (ہ) ...آجیمق (e-) ajumaq; — **Deplōr'able,** *(a.) (lit.)* مؤسف müessef; آجینیر ajunur; —**Deplōr'ably,** *(ad.)* مؤسف صورتده mü-essef sôuretde; آجیناجق بر حالده ajunajaq bir halde.

Deplume, de-plōōm', *(v.a.)* (توینی) یولمق (tüyünü-) yolmaq; *(v.n.)* (تویلری) دوکلمك (tüyleri-) deukülmek.

Deponent, de-pō'nent, *(n.) (jud.)* افاده ورن ifâde veren; شاهد shâhid.

Deppulate, de-pop'ū-lāt, *(v.a.)*(اهالیسنی) آزالتمق (ahâlîsini-) azaltmaq; *(fig.)* اکسیلتمك exiltmek; **Depopulā'tion,** (-'shun) *(n.)* سکنه‌سنی تنقیص sekemesini tenqîs; *(destruction) (lit.)* امحا imhâ; قلع qalu'.

Deport, de-pōrt', *(v.a.)* تهجیر ا. tehjîr et.; نفی ا. nefi et.; نقل ا. naql et.; — **one's self** داورانمق ...davranmaq; حرکت ا. ... hareket et.; — **Deportā'tion,** (-'shun) *(n.)* تهجیر tâhjîr; —**Depōrt,-ment,** *(n.)* طور tavr; حرکت hareket.

Depose, de-pōz', *(v.a.)* عزل ا. azl et.; *(dethrone)* خلع ا. halu' et. *(jud.)* افاده ا. ifâde et.; تقریر ا. taqrîr et.; —**on oath** (مع‌القسم) افاده ا. (mâ'lqasem-) ifâde et.; — **Depōs'ed,** (z'd) *(a.)* مخلوع mahlôu'.

Deposit, de-poz'it, *(n.) (com.)* پی pey; تأمینات آقچه‌سی te'mînât aqjesi; *(fin.)* دهپو depo; *(lit.)* مودوعات mevdôu-ât; *(sci.)* طورطو tortou; رسوب rüsôub; *(v.a.)* پی ویرمك pey vermek; دهپو ا. depo et.; تودیع ا. devdî' et.; *(sci.)* ترسب ا. teressüb et.; دیبینه چوکمك dibine cheukmek; *(put)* قویمق qomaq; دوکمك deukmek; —**Depos'itary,** (-ari) *(n.) (jud.)* امین emîn; *(lit.)* مستودع müstevdî'; محافظ mouhâfuz; — **Deposi'tion,** (-'shun) *(n.)* عزل azl; *(throne)* خلع halu', *(jud.)* افاده ifâde; تقریر taqrîr; *(sci.)* طورطو tortou; رسوب rüsôub.

Depot, de-pō', *(n.)* دهپو depo, آنبار anbar; ارضیه arzuye.

Deprave, de-prāv', *(v.a.) (fig.)* بوزمق bozmaq, افساد ا. ifsâd et.; — **Depravā'tion,** (-'shun) *(n.)* فساد fesâd; *(lit.)* سقوط اخلاق souqôutu ahlâq; *(rel.)* ضلالت dalâlet; — **Depraved,** (deprāvd') *(a.)* بوزوق bozouq; فاسد fâsid.

Deprecate, dep're-kāt, *(v.a.)* یالوارمق yalvarmaq; *(prevent)* مانع اوا. mânî' ol.; ایستمه‌مك istememek; — **Deprecā'tion,** (-'shun) *(n.)* تمنی temennî; *(against)* عکسینی تمنی axini temennî.

Depreciate, de-prē'shi-āt, *(v.a.)* فیئاتنی قیرمق fiyetini qurmaq, تنزیل ا. tenzîl et.; *(v.n.)* دوشمك düshmek, تنزل ا. tenezzül et.;—**Depreciā'tion,** (-'shun) *(n.)* تنزل tenezzül; سقوط. souqôut.

Depredation, dep-re-dā'shun, *(n.)* یاغما yâma; *(fig.)* تخریبات tahrîbât; *(lit.)* خرابی harâbî.

Depress, de-pres', *(v.a)* باصدیرمق basdurmaq; باصمق basmaq; *(dispirit)* جسارتنی قیرمق jesâretini qurmaq, مأیوس ا. me'yôus et.; *(subdue) (lit.)* منقاد ا. münqâd et.;—**Depressed,** (-presd') *(a.)* باصیق basuq; *(fig.)* مأیوس me'yôus; متأثر müte-essir; — **Depress'ion,** (-presh'un) *(n.)* سقوط souqôut; تنزل tenezzül; *(ast.)* انحطاط inhutât; *(hollow)* چوقور chouqour; چوکوك cheukük.

Deprive, de-prīv', *(v.a.)* محروم ا. mahrôum et.; اسقاط ا. isqât et.; — **Deprivā'tion,** (-pri-vā'shun) *(n.)* ضیاع zuyâ', محرومیت mahrôumiyyet; *(pers.)* عزل azl; اسقاط isqât.

Depth, depth, *(n.)* درینلك derinlik; عمق oumq; *(fig. & lit.)* اعماق â'mâq.

Depute, de-pūt', *(v.a.)* توکیل ا. tevkîl et.; تعیین ا. tâ'yîn et.; —**Deputā'tion,** (-'shun) *(n.)* هیئت مرخصه hey-eti mourahhasa.

Deputy, dep'ū-ti, *(n.)* وکیل vekîl; مرخص mourahhas; *(parliament)* مبعوث mebôus; — **chairman,** رئیس وکیلی re-îs vekîli; — **governor,** والی معاونی vâlî mou-âvini; (والی وکیلی) (vâlî vekîli).

Derail, de-rāl', *(v.n.)* رایدن چیقمق raydan chuqmaq; *(v.a.)* رایدن چیقارمق raydan chuqarmaq.

Derange, de-rānj', *(v.a.)* بوزمق bozmaq, قاریشدیرمق qarushdurmaq; *(fig.)* اخلال ا. ihlâl et.; — **Deranged',** (-rānjd) *(a.)* بوزوق bozouq; *(fig.)* مختل mouhtel; — **Derānge'ment,** *(n.)* بوزولمه bozoulma; بوزوقلق bozouqlouq; *(lit.)* اختلال ihtilâl.

Derelict, der'e-likt, *(a.)* متروك metrôuk;

خالی hâlî ; *(fig.)* قیدسز qaydsuz ; *(n.)* صاحبسز مال sâhibsiz mal ; *(pl.)* اموال متروکه emvâli metrôuke; — **Derelic'tion,** (-'shun) *(n.)* ترك terk.

Deride, de-rīd', *(v.a.)* استهزا ا. istihzâ et. ; اکلنمك eylenmek.

Derision, de-rizh'un, *(n.)* استهزا istihzâ; آلای alay; —**Deri'sive, -ly,** (-'siv,-li) *(a. & ad.)* مستهزیانه müstehziyâne.

Derive, de-rīv', *(v.a.)* *(-from)* (دن) آلمق ...(den-) almaq; **to be —d** (دن)حاصل اول. ...(den-) hâsul ol. ; *(gram.)* (دن) مشتق اول. ...(den-) müshtaqq ol. ; — **Deri-vā'tion,** (-ri-vā'shun) *(act)* استحصال istihsâl; *(gram.)* اشتقاق ishtiqâq ; *(pl.)* مشتقات müshtaqqât ; *(fig.)* منشأ menshe'; *(evolution)* *(lit.)* تكامل tekyâmül ; انکشاف inkishâf ; — **Deriv'ative,** (-riv'a-tiv) *(a. & n.)* مشتق müshtaqq; *(fig.)* فرعی fer-î ; — **Deriv'atively,** *(ad.)* بالاشتقاق bil-ishtiqâq.

Dermatology, dėr-ma-tol'o-ji, *(n.)* علم امراض جلدیه ilmi emrâzu jildiyye ; —**Dermatolog'ical,** (-j'ik-al) *(a.)* جلدی jildî ;— **Dermatol'ogist,** (-jist) *(n.)* امراض جلدیه متخصصی emrâzu jildiyye mütahassusu.

Derogate, der'o-gāt, *(v.n.)* آزالمق azalmaq ; *(fig.)* مختل اول. mouhtell ol..

Dervish, dėr'vish, *(n.)* درویش dervish ; **whirling—** مولوی درویشی mevlevî dervishi.

Descant, des'kant, *(n.)* قصیده qasîde ; (دم) (dem) ; *(v.n.)* *(fig.)* اوزاتمق ouzatmaq ; (دم وورمق) (dem vourmaq).

Descend, de-send', *(v.n.)* اینمك inmek ; دوشمك düshmek ; *(lit.)* نزول ا. nüzôul et. ; *(generation)* نسلندن اول. ...neslinden ol. ; *(-on)* (ی) باصمق ...(i) basmaq; استیلا ا. istîlâ et.; — **Descend'ant,** *(n.)* نسل nesl ; *(pl.)* اولاد evlâd ; *(lit.)* احفاد ahfâd ; **Descend'ent,** *(a.)* اینن inen ; *(lit.)* نازل nâzil ; *(fig.)* نسلندن ...neslinden ; — **Descent',** *(n.)* اینیش inish ; *(lit.)* نزول nüzôul ; *(fig.)* سقوط souqôut; *(slope)* بایر bayur ; اینیش inish ; *(-on)* باصقین basgun ; استیلا istîlâ; *(offspring)* نسلندن اولمه ..neslinden olma ; *(pl.)* ذریت zürriyyet ; *(lit.)* احفاد ahfâd.

Describe, de-skrīb', *(v.a.)* تعریف ا. tâ'rîf et. ; *(lit.)* توصیف ا. tavsîf et.; *(delineate)* رسم ا. resm et.; ترسیم ا. tersîm et. ; — **Describ'able,** *(a.)* قابل تعریف qâbili tâ'rîf; قابل ترسیم qâbili tersîm.

Description, de-skrip'shun, *(n.)* تعریف tâ'rîf ; *(lit.)* توصیف tavsîf ; *(kind)* نوع nevî' ; جنس jins ; *(pl.)* انواع envâ' ; **by—** تعریفله tâ'rîfle...; **beyond all—** تعریفك فوقنده tâ'rîfin fevqinde...; فوق العاده fevqal-âde ; **of all—s** هر نوع her nevî'... ; انواع envâ-u... ; *(fig.)* هرچشید her cheshid... ; — **Descrip'tive,** (-'tiv) *(a.)* *(sci.)* ترسیمی tersîmî ; رسمی resmî ; *(lit.)* توصیفی tavsîfî ; —**geometry** هندسهٔ رسمیه hendeseyi resmiyye ; —**power** *(lit.)* قدرت توصیفیه qoudreti tavsîfiyye.

Descry, de-skrī'. *(v.a.)* کشف ا. keshf et..

Desecrate, des'e-krāt, *(v. a.)* (ه) حرمتسزلك ا. ...(e-) hürmetsizlik et. ; (ه) تجاوز ا. ...(e-) tejâvüz et.; — **Dese-crā'tion,** (-'shun) *(n.)* حرمتسزلك hürmetsizlik تجاوز tejâvüz.

Desert, dez'ėrt, *(a.)* خالی hâlî, تنها tenhâ; *(fig.)* خراب harâb ; *(n.)* چول cheul ; صحرا sahrâ; — **of Sahara** *(n. pr.)* صحرای کبیر sahrâyi kebîr.

Desert, de-zėrt', *(v. a.)* (ی) ترك ا. ...(i-) terk et. ; *(v.n.)* قاچمق qachmaq, فرار ا. firâr et. ; — **Desert'er,** *(n.)* فراری firâri, قاچاق qachaq ; *(mil.)* عسکر قاچاغی asker qachâ ; —**Deser'tion,** (-'shun) *(n.)* ترك terk ; *(mil.)* فرار firâr; *(fig.)* متروکیت metrôukiyyet; *(jud.)* ترك وظیفه terki vazîfe.

Deserve, de-zėrv', *(v.a.)* قازانمق qazanmaq ; *(v.n.)* (ی) حق ا. ...(i-) haqq et., (ه)لایق اول. ...(e-) lâyuq ol.; —**Deserv'ed,** (v'd) *(a.)* لایق lâyuq, مستحق müstehaqq ; — **Deserv'edly,** *(ad.)* بحق bihaqqin, حقیله haqqîle ; — **Deserv'ing,** *(a.)* لایق lâyuq ; *(n. pl.)* لیاقت liyâqat; خدمات hidemât.

Desiccate, de-sik'āt, *(v.a.)* قوروتمق qouroutmaq ; *(v. n.)* قورومق qouroumaq ; — **Desiccā'tion,** (-'shun) *(n.)* قوروتمه qouroutma.

Desiderata, de-sid-ėr-ā'ta, *(n. pl.)* آرزولر arzôular ; مطالب matâlib.

Design, de-zīn', *(n.)* رسم resm, پلان pilan ; *(fig.)* مقصد maxad, فکر fikr ; *(v.a.)* رسم ا. resm et. ; *(fig.)* تصمیم ا. tasmîm et. ; — **Design'edly,** *(ad.)* قصداً qasden ; — **Design'er,** *(n.)* رسام ressam ; *(fig.)* مرتب mürettib · — **Design'ing,** *(a.)* *(fig.)* قورناز qournaz; دساس dessâs.

Designate, des′ig-nāt, *(v. a.)* تعيين ا. tâ′yîn et.; كوسترمك geustermek; *(fig.)* تخصيص ا. tahsîs et.; *(name)* تسميه ا. tesmiye et.; ديمك demek; **—Designā′-tion,** (-′shun) *(n.)* اسم ism; *(title)* صفت sufat, عنوان ounvân; *(act)* تعيين tâ′yîn; تخصيص tahsîs; تسميه tesmiye.

Desire, de-zīr′, *(n.)* آرزو arzôu; امل emel; *(v. a.)* ايستهمك istemek, آرزو ا. arzôu et.; **he — s** آرزو ايدر ...arzôu eder, ايستر ...ister; **— Desīr′able,** *(a.)* ايستهنير istenir, آرزو ايديلير arzôu edi-lir; **— Desīr′ableness,** *(n.)* ايستهنمه istenme; *(fig.)* مناسب اوله minâsib olma; **—Desīr′ous,** (-′us) *(a.)* ايستهكلى istekli; طالب tâlib; *(lit.)* خواهشكر hâ-hishger; **—Desīr′ously,** *(ad.)* ايستهيهرك isteyerek.

Desist, de-sist′, *(v. n.)* واز كچمك vaz-gechmek; *(lit.)* فراغت ا. ferâgat et.; **— Desist′ance,** (-′ans) *(n.) (lit.)* فراغت ferâgat.

Desk, desk, *(n.)* يازى ماصهسى yazu ma-sasu: رحله ruhle.

Desolate, des′o-lāt, *(a.)* خراب harâb, ويران vîrân; *(fig.)* پريشان perîshân; *(place)* خالى hâlî, تنها tenhâ; *(v. a.)* خراب ا. harâb et., پريشان ا. perîshân et.; **— ly,** *(ad.)* پريشان برحالده perîshân bir halde; **— Desolā′tion,** (-′shun) *(n.)* پريشانلق perîshânluq, ويرانلق vîrân-luq; *(lit.)* خرابى harâbî.

Despair, de-spâr′, اميدسزلك ümîdsizlik, يأس ye′s; *(lit.)* نوميدى nevmîdî; *(v. n.)* مأيوس او. me′yôus ol.; *(lit.)* نوميد او. nevmîd ol.; **out of —** يأسله ye-isle...; **— Despair′ingly,** *(ad.)* مأيوسانه me′-yôusâne.

Despatch, de-spach′, *(n.)* *(act)* سوق sevq, ارسال irsâl; *(haste)* عجله ajele, سرعت sür-at; *(message)* تلغراف telgraf; تحريرات tahrîrât; *(v. a.)* كوندرمك geun-dermek, سوق ا. sevq et.; *(hasten) (lit.)* تسريع ا. tesrî′ et.; تعجيل ا. tâ′jîl et.; *(kill)* اولدرمك euldürmek; **— boat,** مخابره سفينهسى mouhâbere sefînesi; قوريه گميسى qôuriye gemisi.

Desperado, des-pėr-ā′dō, *(n.)* چلغين chulgun; كوزى قيزمش geuzü quz-mush, *(lit.)* نوميد nevmîd.

Desperate, des′pėr-āt, *(a.)* مأيوس me′-yôus, اميدسز ümîdsiz; *(fig.)* مدهش müdhish; **— ly,** *(ad.)* مأيوسانه me′-yôusâne, *(lit.)* نوميدانه nevmîdâne; *(fig.)* بوتون غيرتيله bütün gayretîle; *(lit.)* مذبوحانه mezbôuhâne; **— Des-perā′tion.** (-′shun) *(n.)* يأس ye′s, اميدسزلك ümîdsizlik.

Despicable, des′pi-ka-bl, *(a.)* دكرسز deyersiz; *(fig.)* عادى âdî; آلچق alchaq; **— ness,** *(n.)* عاديلك âdîlik; دنائت de-nâ-et.

Despise, de-spīz′, *(v.a.)* (ه) نفرت ا. ...(e-) nefret et.; *(lit.)* (ى) استحقار ا. ...(i-) istihqâr et..

Despite, de-spīt′, *(n.)* فنالق fenâluq; *(fig.)* خصومت housôumet; **in — of** (ه) رغماً ...(e-) râgmen; **— Despite′ful,** (-′fōōl) *(a.)* فنا fenâ; خصومتلى housôu-metli; **— Despite′fully,** *(ad.)* خصومتله housôumetle.

Despoil, de-spoil′, *(v.a.)* ياغما ا. yâma et.; صويمق soymaq.

Despond, de-spond′, *(v.n.)* مأيوس او. me′yôus ol., *(lit.)* نوميد او. nevmîd ol.; **Despond′ency,** (-′en-si) *(n.)* يأس ye′s, اميدسزلك ümîdsizlik; **— Des-pond′ent,** *(a.)* مأيوس me′yôus.

Despot, des′pot, *(n.)* مستبد müstebid; **— Despot′ic, - ally,** (-′ik, -al-li) *(a.)* & *(ad.)* مستبدانه müstebidâne; **— Des′potism,** (-izm) *(n.)* استبداد istib-dâd.

Dessert, dez-ėrt′, *(n.)* يمش yemish; (شكرلمه) (shekerleme); **— service,** يمش طباقلرى yemish tabaqlaru; يمش طاقملرى yemish taqumlaru.

Destine, des′tin, *(v.a.)* تخصيص ا. tahsîs et.; *(fig.)* اراده ا. irâde et.; **— Des-tinā′tion,** (-′shun) *(n.)* *(act)* تخصيص tahsîs; *(end)* مقصد maxad; *(fate)* قدر qader; *(place)* ير yer; آدرس adres; *(lit.)* محل مقصود mahalli maxôud; **— Des′tiny,** (-′ti-ni) *(n.)* قدر qader, قسمت qismet; *(lit.)* مقدرات mouqadderât.

Destitute, des′ti-tūt, *(a. & n.)* متروك metrôuk; *(-of)* (دن) محروم ...(den-) mah-rôum; *(poor)* محتاج mühtâj; *(fig.)* بى كس bî-kes; *(pl.)* محتاجين mühtâjîn; **— Destitū′tion,** (-′shun) *(n.)* محروميت mahrôumiyyet; فقر faqr, احتياج ihtiyâj.

Destroy, de-stroy′, *(v.a.)* ييقمق yuq-maq; تخريب ا. tahrîb et.; *(fig.)* محو ا. mahv et.; **— Destroy′er** *(n.)* محو ايدن mahv eden; *(lit.)* ماحى mâhî; *(mar.)* محرب mouharrib.

Destruction, de-struk′shun, *(n.)* ييقمه

yuqma ; تخريب tahrîb ; *(fig.)* محو mahv; *(rel.)* هلاك helâk ; *(pl.)* تخريبات tahrîbât; **—Destruc'tible,** *(a.)* قابل تخريب qâbili tahrîb ; محو اولور mahv olour ; — **Destruc'tive,** (-'tiv) *(a.)* *(lit.)* تخريبكار tahrîbkyâr ; مهلك mühlik ; — **Destruc'tively,** *(ad.)* تخريبكارانه tahrîbkyârâne.

Desuetude, des'we-tūd, *(n.)* *(lit.)* ترك اعتياد terki i'tiyâd ; بيراقمه buraqma.

Desultory, des'ul-tor-i, *(a.)* ترتيبسز tertîbsiz ; رابطه‌سز râbutasuz ; *(hasty)* عجولانه ajôulâne ; *(mil.)* طاغنيق dânuq ; غيرمنتظم gayru mountazam.

Detach, de-tach', *(v.a.)* آييرمق ayurmaq ; تفريق ا. tefrîq et. ; *(fig.)* افراز ا. ifrâz et. ; تخصيص ا. tahsîs et. ; — *(disconnect)* (ى) چيقارمق ...(i-) chuqarmaq ; *(v.n.)* آيرلمق ayrulmak ; چيقمق chuqmaq ; — **Detached',** (-tachd') *(a.)* آيرى ayru ; *(fig.)* مفرز müfrez ; — **Detach'edly,** *(ad.)* آيرى آيرى ayru ayru ; — **Detach'ment,** *(n.)* *(act)* تفريق tefrîq ; افراز ifrâz ; *(mil.)* مفرزه müfreze.

Detail, de-tāl', *(v.a.)* آييرمق ayurmaq ; *(fig.)* تفصيلات ويرمك tafsîlât vermek ; *(n. pl.)* تفصيلات tafsîlât ; **in—** آيرى آيرى ayru ayru ; *(fig.)* مفصلاً moufassalan ; *(lit.)* تفصيلاً tafsîlen ; — **Detailed',** (ld') *(a.)* تفصيلاتلى tafsîlâtlu ; مفصل moufassal.

Detain, de-tān', *(v.a.)* آليقومق aluqomaq ; توقيف ا. tevqîf et. ; — **Detain'er,** *(n.)* طوتان toutan ; *(jud.)* غاصب gâsub ; *(warrant)* *(lit.)* تمديد موقوفيت امرى temdîdi mevqôufiyyet emri.

Detect, de-tekt', *(v.a.)* كشف ا. keshf et. ; سزمك sezmek ; — **Detec'tion,** (-'shun) *(n.)* كشف keshf ; *(lit.)* ظاهره اخراج zâhire ihrâj ; — **Detect'ive,** (-'tiv) *(n.)* خفيه hafiye ; سيويل پوليس sivil polis ; — **force** ضابطهٔ خفيه zâbutayi hafiyye ; — **Detect'or,** (t'ur) *(n.)* بولان boulan ; *(instrument)* مشعر müsh-ir ; (ترتيبات) (tertîbât) ; — **lock** امنيت كليدى emniyyet kilidi.

Detention, de-ten'shun, *(n.)* توقيف tevqîf ; *(jud.)* تحت نظارته آلنمه tahtu nezârete alunma ; *(state)* توقف tevaqqouf . *(delay)* تأخر te-ehhour ; — **Detent',** (-tent') *(n.)* قول qol. تتيك tetik.

Deter, de-tėr', *(v.a.)* اوركوتمك ürkütmek ; *(fig.)* منع ا. men et. .

Deteriorate, de-tē'ri-o-rāt, *(v.a.)* بوزمق bozmaq ; *(lit.)* تحريف ا. tahrîf et. ; *(v.n.)* بوزولمق bozoulmaq ; فنالاشمق fenâlashmaq ; — **Detē'riorāted,** (td) *(a.)* بوزوق bozouq, فنا fenâ ; مغشوش mâgshôush ; — **Detēriorā'tion,** (-'shun) *(n.)* بوزمه bozma ; *(lit.)* تغشيش tâgshîsh ; *(fig. & lit.)* تحريف tahrîf ; *(state)* بوزولمه bozoulma.

Determinate, de-tėr'mi-nāt, *(a.)* معين mou-ayyen ; *(fig.)* قطعى qat-î ; **—Determinā'tion,** (-'shun) *(n.)* *(act)* تعيين tâ'yîn ; *(lit.)* تثبيت tesbît ; *(resolution)* عزم azm ; قرار qarâr ; **—Deter'minative,** (-na-tiv) *(a.)* تعيين ايدن tâ'yîn eden ; *(lit.)* مميز mümeyyiz ; *(limiting)* تحديدى tahdîdî ; *(n.)* خصوصيت housôusuyyet ; *(pl. & lit.)* اوصاف (مميزه) evsâf (-mümeyyize).

Determine, de-tėr'min, *(v.a.)* تعيين ا. tâ'yîn et. ; (ه) قرار ويرمك ...(e-) qarâr vermek ; *(settle)* *(fig.)* حل ا. hall et. ; اكمال ا. ikmâl et. ; — **Deter'mined,** (-'mind) *(a.)* معين mou-ayyen ; محدود mahdôud ; *(fig.)* مقرر mouqarrer ; *(resolute)* عزمكار azimkyâr ; متين metîn ; — **Deter'minism,** (-izm) *(n.)* *(phil.)* جبريه (مسلكى) jebriyye(-mesleki) ; معينيت mou-ayyeniyyet ; *(fig.)* ضرورت zarôuret, اضطرار uzturâr.

Detest, de-test', *(v.a.)* نفرت ا. nefret et. ; *(lit.)* استكراه ا. istikrâh et. ; — **Detest'able,** *(a.)* منفور menfôur.

Dethrone, de-thrōn', *(v.a.)* خلع ا. halu' et. ; (تختدن انديرمك) (tahtdan indirmek) ; — **Dethrōne'ment,** *(n.)* خلع halu' ; اسقاط isqât ; — **Dethrōn'ed,** (n'd) *(a.)* مخلوع mahlôu'.

Detonate, det'o-nāt, *(v.a.)* پاتلاتمق patlatmaq ; *(v.n.)* پاتلامق patlamaq ; *(lit.)* انفلاق ا. infilâq et. ; — **Detonā'tion,** (-'shun) *(n.)* انفلاق infilâq.

Detract, de-trakt', *(v.n.)* *(-from)* ذم ا. zemm et. ; اخلال ا. ihlâl et. ; — **Detrac'tion,** (-'shun) *(n.)* ذم zemm.

Detriment, det'ri-ment, *(n.)* ضرر zarar ; *(fig.)* عليه aleyh ; — **Detriment'al,** *(a.)* مضر mouzur ; عليهنه aleyhine.

Deuce, dūs, *(n.)* *(cards)* ايكيلى ikili ; *(die)* دو dü ; *(devil)* شيطان sheytan ; *(fig.)* عكسيلك axilik ; — **ace,** *(n.)* ايكى بر iki bir ; — **Deuc'ed,** (dūs'd) *(a.)* ملعون mel-ôun ; خبيث habîs ; *(very)* پك pek,

چوق choq; — **Deuc'edly,** *(ad.)* ابلیسانه iblîsâne.

Devastate, dev'as-tāt, *(v.a.)* خراب ا. harâb et.; تخریبات یاپمق tahrîbât yapmaq; — **Devastā'tion,** (-'shun) *(n.)* تخریبات tahrîbât; خسارات hasârât; *(act)* تخریب tahrîb.

Develop, de-vel'op, *(v.a.)* آچمق achmaq; *(fig.)* انکشاف ایتدیرمك inkishâf etdirmek; *(coutry)* اعمار ا. i'mâr et.; *(photo.)* دهوهلوپه ا. develope et.; *(v.n.)* آچیلمق achulmaq: *(fig.)* ترقی ا. teraqqî et.; انکشاف ا. inkishâf et.; — **Devel'opment,** *(n.)* *(v.a.)* ترقی teraqqî; انکشاف inkishâf; *(country)* عمران oumrân; *(evolution)* *(lit.)* تکامل tekyâmül; **doctrine of** — تکامل نظریهسی tekyâmül nazariyyesi.

Devest, de-vest', *(v.a.)* *(jud.)* نزع ا. nezi' et; اسقاط ا. isqât et..

Deviate, dē'vi-āt, *(v.n.)* صاپمق sapmaq; *(lit.)* انحراف ا. inhirâf et.; *(v.a.)* صاپدیرمق sapdurmaq; *(lit.)* اماله ا. imâle et.; — **Deviā'tion,** (-'shun) *(n.)* انحراف inhirâf; *(error)* خطا hata; —**of the compass** انحراف عارضی inhirâfu âruzî.

Device, de-vīs', *(n.)* ترتیب tertîb; *(fig.)* هنر hüner; ترتیبات tertîbât; *(motto)* دهویز devîz; **full of—s** هنرلی hünerli...; ماهرانه mâhirâne....

Devil, dev'l, *(n.)* شیطان sheytan; — **Dev'ilish, -ly** *(a. & ad.)* *(lit.)* شیطنتکارانه sheytanat-kyârâne; ابلیسانه iblîsâne; *(very)* پك pek; زیادهسیله ziyâdesîle; — **Dev'ilry,** (-ri) *(n.)* شیطنت sheytanat.

Devious, dē'vi-us, *(a.)* صاپه sapa; طولاشیق dolashuq; *(fig.)* آواره âvâre.

Devise, de-vīz', *(v.a.)* ترتیب ا. tertîb et.; ایجاد ا. îjâd et.; —**by will** ترك ا. terk et.; وصیت ا. vasuyyet et.; *(v.n.)* دوشونمك düshünmek; *(n.)* وصیت vasuyyet; — **Devis'able,** (z'a-bl) *(a.)* ترتیب ادیلهبیلیر tertîb edilebilir; *(jud.)* وصیت ادیلهبیلیر vasuyyet edilebilir; — **Devisee',** (zē') *(n.)* (وارث) (vâris); — **Devis'er,** (z'er) *(n.)* ترتیب ایدن tertîb eden; موجد môujid; — **Devis'or,** (z'ur) *(n.)* وصیت ایدن vasuyyet eden; *(lit.)* موصی môusî; متبرع müteberrî'.

Devoid, de-void', *(a.)* *(-of)* (دن) عاری ...(den-) ârî; سز ...siz; ...suz; (دن) محروم ...(den-) mahrôum.

Devolution, dev-ol-ū'shun *(n.)* انتقال intiqâl; — **Devolve',** (-volv') *(v.n.)* *(-on)* (ه) انتقال ا. ...(e-) intiqâl et.; *(fig.)* (ه) قالمق ...(e-) qalmaq; (ه) دوشمك ...(e-) düshmek.

Devote, de-vōt', *(v.a.)* حصر ا. hasr et.; تخصیص ا. tahsîs et.: وقف ا. vaqf et.; *(sacrifice)* فدا ا. fedâ et.; ترك ا. terk et.; —**Devōt'ed,** (t'd) *(a.)* *(fig.)* صادق sâduq; مربوط merbôut; — **Devōt'edly,** *(ad.)* صداقتله sadâqatle; خالصانه hâlusâne; —**Devō'tion,** (-'shun) *(n.)* *(act)* وقف vaqf; تخصیص tahsîs; *(fig.)* خلوص houlôus; *(lit.)* مربوطیت merbôutuyyet; *(rel.)* عبادت ibâdet; دعا dou-â; — **Devōtee',** (tē') *(n.)* صوفی sofou; *(lit.)* متقی müttaqî; زاهد zâhid.

Devour, de-vowr', *(v.a.)* یوتمق youtmaq; یمك yemek; *(fig.)* محو ا. mahv et..

Devout, de-vowt', *(a.)* صوفی sofou; *(lit.)* زاهد zâhid; متقی müttaqî; —**ly,** *(ad.)* *(lit.)* متقیانه müttaqiyyâne; زاهدانه zâhidâne; —**ness,** *(n.)* *(lit.)* زهد zühd; تقوا taqvâ.

Dew, dū, *(n.)* چیك chîy; *(poet.)* شبنم shebnem; *(v.a.)* نملندیرمك nemlendirmek; —**of youth** *(poet.)* عنفوان شباب ounfüvânu shebâb; —**'drop,** چیك داملاسی chîy damlasu; *(lit.)* دردانه dürdâne; — **'lap,** *(n.)* *(zo.)* گردان gerdan; صارقیق دری sarquq deri; — **Dew'y,** (-'i) *(a.)* نملی nemli.

Dexterity, deks-ter'i-ty, *(n.)* هنر hüner, مهارت mehâret; — **Dex'terous,** (-us) *(a.)* ماهر mâhir; — **Dex'terously,** *(ad.)* ماهرانه mâhirâne.

Diabetes, dī-a-bē'tēz, *(n.)* دیابهت diyabet, شکر علتی sheker illeti; — **Diabet'ic,** (-bet'ik) *(a.)* دیابهتیق diyabetik; شکردن مضطرب shekerden mouztarib.

Diabolic, -ally, dī-a-bol'ık, -al-li, *(a. & ad.)* شیطنتکارانه sheytanat-kyârâne, ابلیسانه iblîsâne.

Diadem, dī'a-dem, *(n.)* باشلق bashluq, تاج tâj; *(lit.)* اکلیل ikiîl.

Diagnosis, dī-ag-nō'sis, *(n.)* تشخیص tesh-hîs; تعریف tâ'rîf; —**Diagnos'tic,** (-nos'tik) *(a.)* *(lit.)* فارق fâriq; ممیز mümeyyiz; *(n.)* علامت alâmet; *(pl.)* علائم alâ-im; *(med.)* تشخیص tesh-hîs.

Diagonal, dī-ag'o-nal, *(a.)* دیاغونال diyagonal; قطرانی qoutrânî; *(n.)* قطرانی خط qoutrânî hatt; (قطر) (qoutr);

—ly, *(ad.)* آیقیری ayquru ; قطرانی اوله‌رق qoutrânî olaraq.

Diagram, dī'a-gram, *(n.)* دیاغرام diya-gram ; شکل shekl.

Dial, dī'al, *(n.)* قادران qadran ; مینه mi-ne ; **sun —** بسیطه basîta.

Dialect, dī'a-lekt, *(n.)* شیوه shîve ; لهجه lehje.

Dialectics, dī-a-lek'tiks, *(n.pl.)* *(lit.)* آداب مناظره âdâbu münâzara; جدل jedel.

Dialogue, dī'a-log, *(n.)* محاوره mouhâ-vere ; *(lit.)* محاضره mouhâzara.

Diameter, dī-am'e-tėr, *(n.)* قطر qoutr ; (محور) (mihver) ; **— Diamet'rical**, *(a.)* قطرانی qoutrânî ; **—opposition** *(fig.)* تضاد تام tezâddu tâm ; **— Diamet'ri-cally**, *(ad.)* قطراً qoutren ; *(fig.)* تماماً tamâmen, طبان طبانه taban tabana.

Diamond, dī'a-mond, *(n.)* الماس elmas ; *(cards)* قارو qaro ; بقلوا baqlava ; **— cutting**, *(n.)* الماس‌تراشجیلق elmas-trashjuluq ; (قویومجیلق) (qouyoumjou-louq).

Diaper, dī'a-pėr, *(n.)* پیکه pike ; *(v. a.)* پیکه یاپمق pike yapmaq ; *(fig.)* تزیین ا. tezyîn et. .

Diaphanous, dī-af'a-nus, *(a.)* شفاف sheffâf ; براق berrâq.

Diaphragm, dī'a-fram, *(n.)* دیافرام diyafram ; زار zar, *(lit.)* حجاب hijâb.

Diarrhœa, dī-a-rē'a, *(n.)* دیاره diyâre, اسهال is-hâl.

Diary, dī'a-ri, *(n.)* مخطره دفتری mouh-tura defteri ; روزنامه rôuznâme ; *(pl. & fig.)* خاطرات hâturât.

Diatonic, dī-a-ton'ik, *(a.)* *(mus.)* دیاتونیق diyatonik, (قدمه‌لی) (qademeli).

Diatribe, dī'a-trīb, *(n.)* تنقید tenqîd ; مناقشه münâqasha.

Dibble, dib'l, *(n.)* قلم qalem, چلیك che-lik : *(v.a.)* دلمك delmek, آچمق achmaq ; *(v.n.)* قالدیروب ایندیرمك qaldurub indir-mek, (طارتمق) (tartmaq).

Dice, dīs, *(n.pl.)* زارلر zarlar ; *(v.n.)* زار آتمق zar atmaq; *(fig.)* قومار اوینامق qou-mar oynamaq.

Dickens, dik'enz, **what the — !** *(int.)* های شیطان ! hây sheytan ! ; نه عکسی ! ne axi ! .

Dicky, dik'i, *(n.)* کوکسلك geu-üslük ; *(carriage)* سائیس یری seyis yeri.

Dictate, dik'tāt, *(v.a.)* دیکته ا. dikte et.; یازدیرمق yazdurmaq; *(say)* سویله‌مك seuy-lemek ; *(fig.)* امر ا. emr et. ; تلقین ا. telqîn et. ; *(n.)* *(fig.)* امر emr ; *(pl.)* تلقینات telqînât ; *(impulse)* سوق sevq ; *(lit.)* غلیان galeyân ; **— Dictā'tion**, (-'shun) *(n.)* دیکته dikte; **— Dictā'-tor**, (-'tur) *(n.)* *(fig.)* دیکتاتور dikta-teur ; *(lit.)* آمر مطلق âmiri moutlaq; **— Dictatō'rial, -ly**, *(a.)* مطلق moutlaq ; *(a. & ad.)* آمرانه âmirâne; *(lit.)* متحکمانه mütehakkimâne; **— Dictā'torship**, *(n.)* دیکتاتورلك diktateurlük; *(lit.)* تحکم tehakküm.

Diction, dik'shun, *(n.)* کلام kelâm, سوز seuz.

Dictionary, dik'shun-a-ri, *(n.)* لغات (کتابی) lougât (-kitabu); (لهجه) (lehje); *(big)* قاموس qâmôus.

Dictum, dik'tum, *(n.)* سوز seuz, کلام kelâm ; *(jud.)* حکم hükm.

Die, dī, *(n.)* زار zar; *(fig.)* قومار qoumar; *(stamp)* سکه sikke ; قالب qalub.

Die, dī, *(v.n.)* أولمك eulmek, وفات ا. vefât et. ; *(fig.)* زوال بولمق zevâl boulmaq ; **— hard**, *(n.)* *(fig.)* چابوق أولمز chabouq eulmez ; معند mou-annid.

Diet, dī'et, *(n.)* دیه‌ت diyet, پرهیز perhîz; *(v.n.)* پرهیز ا. perhîz et. ; **— Di'etary**, *(a.)* ...پرهیز perhîz... ; ...دیه‌ت diyet... ; *(n.)* تعیین tayun; (مقنن) (mouqannen).

Diet, dī'et, *(n.)* *(pol.)* دیه‌ت مجلسی diyet mejlisi.

Differ, dif'ėr, *(v.n.)* فرق ا. farq et. ; آیریلمق ayrulmaq ; *(lit.)* .. تخلف tehallüf et. ; **— Diff'erence**, (-ens) *(n.)* فرق farq ; *(fig.)* اختلاف ihtilâf ; مباینت mü-bâyenet. ; *(sci.)* تفاوت tefâvüt ; *(v.a.)* آییرمق ayurmaq ; تفریق ا. tefrîq et. ; **— Diff'erent**, *(a.)* آیری ayru ; فرقلی farq-lu ; *(fig.)* مختلف mouhtelif ; **— Diff'-erently**, *(ad.)* مختلف صورتده mouhte-lif sôuretde ; فرقلی اوله‌رق farqlu ola-raq ; **— Differen'tial**, (-'shal) *(a.)* *(math.)* تفاضلی tefâzoulî ; **— calculus** حساب تفاضلی hesâbu tefâzoulî.

Difficult, dif'i-kult, *(a.)* زور zor, کوچ güch; *(lit.)* مشکل müshkül; **—ly**, *(ad.)* کوچلکله güchlükle; مشکلاتله müshk-ülâtla; **— Diff'iculty**, (-i) *(n.)* کوچلك güchlük; مشکلات müshkülât.

Diffident, dif'i-dent, *(a.)* محترز mouh-teriz; **—Diff'idence**, (-dens) *(n.)* اجتناب ijtinâb, چکینمه chekinme.

Diffuse, dif-ūz', *(v.a.)* يايمق yaymap, نشر ا. neshr et.; *(v. n.)* يايلمق yayulmaq; *(lit.)* انتشار ا. intishâr et.; *(a.)* يايلمش yayulmush, *(lit.)* منتشر münteshir; *(wordy)* اوزون ouzoun, *(lit.)* مفصل moufassal; — **Diffūsed**, (zd) *(a.)* يايلمش yayulmush; *(fig.)* گوشك gevshek; — **Diffūs'edlY**, *(ad.) (fig.)* اوزون اوزاديه ouzoun ouzaduya; — **Diffū'sion**, (-'zhun) *(n.)* يايلمه yayulma; *(lit.)* انتشار intishâr; توسع tevessü'; — **Diffūs'ive**, (siv) *(a.)* واسع vâsî'; طاغنق dânuq, *(lit.)* منتشر münteshir; — **Diffūs'ivelY**, *(ad.)* واسع صورتده vâsî' sôuretde; *(lit.)* مبذولا mebzôulen.

Dig, dig, *(v.)* قازمق qazmaq; *(lit.)* حفر ا. hafr et.; *(-out)* چيقارمق chuqarmaq, *(-through)* دلمك delmek; — **Digg'er**; (dig'èr) *(n.)* قازيجى qazuju, قازمهجى qazmaju; *(mach.)* قازمه ماكينهسى qazma makinesi; — **Digg'ings**, (dig'inz) *(n. pl.) (lit.)* حفريات hafriyyât; *(mining)* اوجاقلر ojaqlar; يرلر yerler.

Digest, di-jest', *(v.a.)* هضم ا. hazm et.; *(arrange)* ترتيب ا. tertîb et., *(lit.)* تصنيف ا. tasnîf et.; *(think)* دوشونمك düshünmek; *(fig.)* احضار ا. ihzâr et.; *(v. n.)* ارمك erimek, هضم او. hazm ol.; — **Digest'ible**, *(a.)* قابل هضم qâbili hazm, ارير erir; *(fig.)* خفيف hafif; —**Digest'er**, *(n.)* هاضم hâzum; *(vessel)* انبيك inbik; — **Diges'tion**, (-'shun) *(n.)* هضم hazm; *(fig.)* تصنيف tasnîf, تلخيص telhîs; — **Digest'ive**, (tiv) *(a. & n.)* هاضم hâzum, معدوى mi'devî.

Digest, dī'jest, *(n.)* خلاصه houlâsa, اجمال ijmâl; *(lit.)* فذلكه fezleke; *(jud.)* مجموعهٔ قوانين mejmou-ayi qavânîn; « **literary** » — «ادبى» اجمال ijmâli « edebî ».

Digit, dij'it, *(n.) (arith.)* رقم raqqam, خانه hâne; *(measure)* پارمق parmaq; — **Dig'ital**, *(a. & n.)* پارمق parmaq...; **Dig'itate**, (-āt) *(a.)* پارمقلى parmaqlu; *(like)* پارمق كبى parmaq gibi.

DignifY, dig'ni-fī, *(v.a.)* يوكسلتمك yüxeltmek, پايه ويرمك pâye vermek; *(lit.)* اعلا ا. î'lâ et.; — **Dig'nified**, (-fīd) *(a.)* وقارلى veqârlu, شرفلى sherefli; *(noble)* اصيل asîl.

DignitY, dig'ni-ti, *(n.)* شرف sheref; حيثيت haysiyyet; *(rank)* اعتبار î'tibâr; پايه pâye; درجه dereje; *(mien)* وقار veqâr; — **Dig'nitarY**, (-ta-ri) *(n.)* *(pl.)* معتبران môu'teberân; رجال rijâl.

Digress, di-gres', *(v. n.)* صدددن چيقمق sadedden chuqmaq, انحراف ا. inhirâf et.; — **Digress'ion**, (-gresh'un) *(n.)* صدددن چيقمه sadedden chuqma, انحراف inhirâf; — **Digress'ive**, (-gres'iv) *(a.)* صدددن خارج sadedden hârij; *(lit.)* فضولى fouzôulî.

Dike, dīk, *(n.)* سد sedd; ديوار douvar; خندك hendek; *(geol.)* طامار damar; *(v.a.)* سد يايمق sedd yapmaq; خندك قازمق hendek qazmaq.

Dilapidate, di-lap'i-dāt, *(v.a.)* خراب ا. harâb et.; تخريب ا. tahrîb et.; *(fig.)* محو ا. mahv et.; *(v.n.)* خراب او. harâb ol.; *(fig.)* محو او. mahv. ol.; —**Dilapidā'tion**, (-'shun) *(lit.)* خرابى harâbî; *(pl.)* تخريبات (بدلى) tahrîbât (-bedeli).

Dilate, di-lāt', *(v. a.)* توسيع ا. tevsî' et. *(v.n.)* توسع ا. tevessü' et.; بويومك beuyümek; — **Dilāt'able**, *(a.)* بويور beuyür; آچيلير achulur; — **Dilatā'tion**, (-'shun) *(n.)* توسع tevessü'; *(lit.)* انبساط inbisât.

Dil'atorY, dil'a-to-ri, *(a.)* بطى batî; سورونجهلى sürünjemeli; —**Dil'atorilY**, *(ad.)* بطائتله batâ-etle; *(fig.)* سورونجهايله sürünjemeyle; *(lit.)* تعويقكارانه tâ'vîqkyârâne.

Dilemma, di-lem'a, *(n.)* چيقماز (يول) chuqmaz (-yol); *(lit.)* كريوه gireyve.

Dilettante, dil-et-an'te, *(n.)* مراقلى meraqlu; هوسكار haveskyâr; (آماتور) (amateur).

Diligent, dil'i-jent, *(a.)* چاليشقان chalushgan; غيور gayyôur; — **Dil'igentlY**, *(ad.)* غيورانه gayyôurâne; **Dil'igence**, (-jens) *(n.)* غيرت gayret; *(lit.)* جهد jehd; اقدام iqdâm; *(coach)* پوسته آرابهسى posta arabasu.

Dill, dil, *(n.) (bot.)* دره اوتى dere otou.

DillY-dallY, dil'i-dal'i, *(v.a.)* اويالامق oyalamaq; *(v.n.)* اوينامق oynamaq; حايلازلق ا. haylazluq et..

Diluent, dil'ū-ent, *(a. & n.)* صولانديريجى soulanduruju; *(lit.)* مخفف mouhaffif.

Dilute, dil-ūt', *(v.a.)* صولانديرمق soulandurmaq; *(lit.)* تخفيف ا. tahfîf et.; — **Dilūt'ed**, (td) *(a.)* صولانديرلمش soulandurulmush; خفيف hafîf.

Diluvium, dil-ū'vi-um, *(n.) (lit.)* ترسبات teressübât; طبقات رسوبيه tabaqâtu rüsôubiyye; — **Dilū'vian**, *(a.) (lit.)* طوفانى tôufânî; *(geol.)* رسوبى rüsôubî.

Dim, dim, *(a.)* طونوق donouq : بولانيق boulanuq ; *(fig.)* مظلم mouzlim ; *(v.a.)* بولاندیرمق boulandurmaq ; قارارتمق qarartmaq ; **—ly**, *(ad.)* طونوق بر حالده donouq bir halde ; مظلم صورتده mouzlim sôuretde ; **—ness**, *(n.)* طونوقلق donouqlouq ; قارارتی qarartu ; *(lit.)* ظلمت zoulmet ; — **Dimm'ish** *(a.)* بولانيقجه boulanuqja ; طونوقجه donouqja.

Dimension, di-men'shun, *(n.)* ابعاد eb-âd ; *(size)* حجم hajm ; جسامت jesâmet.

Diminish, di-min'ish, *(v.n.)* آزالمق azalmaq, *(lit.)* تناقص ا. tenâqous et. ; *(v.a.)* آزالتمق azaltmaq, *(lit.)* تنقيص ا. tenqîs et. ; *(fig.)* كوچولتمك küchültmek.

Diminution, dim-in-ū'shun, *(n.)* آزالمه azalma, *(lit.)* تناقص tenâqous ; *(fig.)* كوچولمه küchülme ; — **Dimin'utive**, (-'u-tiv) *(a.)* جزئى jüz-î ; كوچوك küchük ; *(n.)* *(gram.)* اسم تصغير ismi tasguîr ; —**Dimin'utively**, *(ad.)* آزار آزار azar azar ; اوفاق اوفاق oufaq oufaq.

Dimity, dim'i-ti, *(n.)* پازن pâzen.

Dimple, dim'pl, *(n.)* چوقور chouqour ; *(face)* چوپور choupour ; *(v.a.)* چوقور آچمق chouqour achmaq.

Din, din, *(n.)* كورولتى gürültü ; *(lit.)* طراقه tarâqa ; *(v.a.)* كورولتو ا. gürültü et.

Dinar, dē-när', *(n.)* دينار dînâr.

Dine, dīn, *(v.n.)* يمك يمك yemek yemek ; *(lit.)* طعام ا. ta-âm et ; — **Din'ing room**, يمك اوطەسى yemek odasu ; طعام صالونى ta-âm salonou.

Dingle, ding'gl, *(n.)* دره dere, كچيد gechid.

Dingy, din'ji, *(a.)* كيرلى kirli, بولانيق boulanuq ; — **Din'giness**, (-'ji-) *(n.)* كير kir ; طونوقلق donouqlouq.

Dingy, ding'gi, *(n.)* *(mar.)* پاتاليه patalye.

Dinner, din'ėr, *(n.)* يمك yemek, *(lit.)* طعام ta-âm ; — **party**, ضيافت zuyâfet, يمك yemek ; *(persons)* دعوتليلر dâ'vetliler, *(lit.)* مدعوين med-ôuvîn ; — **time**, يمك زمانى yemek zemânu ; *(fig.)* پايدوس paydos ; — **service**, سفره طاقمى sofra taqumu.

Dint, dint, *(n.)* بره bere, ايز iz ; *(force)* قوت qouvvet ; **by — of** قوتيله ...qouvvetîle, واسطه‌سيله ...vâsutasîle ; بناءً (ئه) ...(e-) binâ-en.

Diocese, dī'ō-sēs, *(n.)* پسقوپوسلق pisqoposlouq, (دائره) (dâ-ire).

Diogenes, di-oj'e-nēz, *(n.pr.)* ديوژن diyojen.

Dip, dip, *(n.)* طالمه dalma : *(bath)* بانيو banyo ; *(sci.)* انحطاط inhutât ; ميل meyl ; *(v.a.)* طالدیرمق daldurmaq ; *(flag)* اينديرمك indirmek ; آريا ا. ariya et. ; *(fig.)* سلاملامق selâmlamaq ; *(rel.)* واقتيز ا. vaftiz et. ; *(v.n.)* طالمق dalmaq ; *(fig.)* ميل ا. meyl et. ; **a — in the sea** *(fig.)* دكز بانيوسى deniz banyosou ; — **of the horizon** انحطاط افق inhutâtu oufq ; — **of the needle** ميل ابره meyli ibre, ابره‌نك ميلى ibrenin meyli ; **to — the sail**ماينا يلكن ا. mayna yelken et..

Diphtheria, dif-thē'ri-a, *(n.)* ديفتەرى difteri, قوش پالازى qoush palazu.

Diphtong, dif'thong, *(n.)* ديفزونغ difzong.

Diploma, di-plō'ma, *(n.)* ديپلوما diploma ; شهادتنامه shehâdet-nâme ; *(rel.)* اجازت ijâzet.

Diplomacy, di-plō'ma-si, *(n.)* ديپلوماسى diplomasi ; — **Diplomat'ic**, (-'ik) *(a.)* ديپلوماتيق diplomatiq ; (خارجيه) (hârijiyye) ; *(n. pl.)* (تدقيق وثائق) tedqîqi vesâ-iq ; — **service** خارجيه مأموريتى hârijiyye me'môuriyyeti ; ديپلوماسى وظائفى diplomasi vazâ-ifi ; — **Diplomat'ically**, *(ad.)* ديپلوماتيق صورتده diplomatiq sôuretde ; *(lit.)* طرق ديپلوماسيه ايله tourouqu diplomâsiyye ile ; (سياسةً) (siyâseten) · — **Diplō'matist**, *(n.)* ديپلومات diplomat ; (سياسى) (siyâsî).

Dipper, dip'ėr, *(n.)* *(zo.)* قاره‌باطاق qara bataq ; *(vessel)* مشربه mashraba.

Dire, dīr, *(a.)* دهشتلى dehshetli ; وخيم vahîm ; —**Dire'fully**, (-'fōol-li) *(ad.)* مدهش صورتده müdhish sôuretde.

Direct, di-rekt', *(a.)* طوغرى dôrou ; *(fig.)* طوغريدن طوغرى dôroudan dôrou ; *(outspoken)* صريح sarîh ; آچيق achuq ; *(sci.)* مستقيم müstaqîm ; *(v.a.)* طوغرولتمق dôroultmaq ; چويرمك chevirmek ; *(lit.)* توجيه ا. tevjîh et. ; *(guide)* سوق ا. sevq et. ; اداره ا. idâre et. ; *(order)* ترتيب ا. tertîb et. ; تعليمات ويرمك tâ'lîmât vermek ; *(address)* آدرس يازمق adres yazmaq ; كوندرمك geundermek ; *(v.n.)* اداره ا. idâre et. ; — **ly**, *(ad.)* طوغريدن طوغرى‌يه dôroudan dôrouya ; *(lit.)* بلا واسطه bilâ vâsuta ; *(fig.)* آچيقجه achuqja ; *(immediately)* همان hemen ; درحال derhâl ; —**Direc'tion**, (-'shun) *(n.)* جهت jihet ; *(instruction)* تعليمات tâ'lîmât ; *(management)* اداره idâre ; ديره‌كسيون direxiyon ; *(mar.)* رهبر rehber ; آدرس adres ; — **Direct'ive**, (tiv) *(a.)*

(lit.) موجه müvejjih ; *(-rule)* تعلیمات tâ'-
lîmât; وجهۂ حرکت vejheyi hareket;
— **Direct'or,** (tur) *(n.)* دیرکتور di-
rektor ; مدیر müdîr ; **board of—s** هیئت
مدیران hey-eti müdîrân;(مجلس اداره)(mej-
lisi idâre); —**Direct'orate,** (-āt) *(n.)*
مدیریت müdîriyyet; — **Directōr'ial,**
(a.) مدیریت müdîriyyet...; **Direct'ory,**
(-ri) *(a.)* ناظم nâzum; *(fig.)* تعلیمات قبیلندن
tâ'lîmât qabîlinden ; *(n.)* تعلیمات tâ'lî-
mât ; *(guide)* رهبر rehber ; سالنامه sâl-
nâme ; *(pl.)* مدیران müdîrân ; دیرکتورلر
direktorlar ; *(lit.)* *(hist.)* دیرکتوار di-
rektüvâr; (حکومت عرفیه) (hükyôumeti
ourfiyye) ; — **Direct'ress,** *(n.)* مدیره
müdîre ; دیرکتریس direktris.
Dirge, dèrj *(n.)* مرثیه mersiye.
Dirigible, dir'i-ji-bl, *(a.)* قابل سوق qâ-
bili sevq ; *(n.)* بالون balon.
Dirk, dèrk, *(n.)* مچ mech.
Dirt, dèrt, *(n.)* کیر kir, پیسلك pislik ;
(lit.) لوث levs ; *(mud)* چاموور chamour ;
— **cheap,** پك اوجوز pek oujouz, بادهوا
bedâva ; — **Dirt'iness,** *(n.)* پیسلك
pislik ; *(fig.)* دنائت denâ-et ; — **Dirt'y,**
(-'i) *(a.)* کیرلی kirli, پیس pis ; *(lit.)* ملوث
mülevves ; — **Dirt'ily,** *(ad.)* کیرلی
بر حالده kirli bir halde.
Disable, dis-ā'bl, *(v.a.)* ضعیفلاتمق zayuf-
latmaq ; سقط ا. saqat et.; *(jud. & fig.)*
اسقاط ا. isqât et. ; *(mil. & mar.)* حربدن
خارج بیراقمق harbden hârij buraqmaq ;
— **Disāb'led,** (-'ld) *(a.)* سقط saqat ;
(fig.) ساقط sâqit ; *(-soldier)* *(n.)* معلول
mâ'loul ; *(pl.)* معلولین mâ'lôulîn ; ضعفا
zou-afâ ; *(-for service)* *(a.)* خدمته الویریشلی
دکل hidmete elverishli deyil ; (معلول)
(mâ'loul) ; *(warships)* *(a.)* حربدن خارج
harbden hârij ; — **Disabil'ity,** (-a-
bil'i-ti) *(n.)* ضعف zâ'f ; معلولیت mâ'lôu-
liyyet ; *(jud.)* حکمسزلك hükümsüzlük.
Disadvantage, dis-ad-vant'āj, *(n.)*
مضرت mazarrat ; *(fig.)* محذور mohzôur;
(pl.) محاذیر mahâzîr; — **Disadvantā'-
geous,** (-'jus) *(a.)* مضر mouzur; *(fig.)*
محذورلو mahzôurlou ; *(unfavourable)*
غیر مساعد gayri müsâ-id.
Disaffect, dis-af-fekt', *(v.a.)* *(fig.)*
صوغوتمق soghoutmaq ; جایدیرمق jay-
durmaq ; — **Disaffect'ed,** (td) *(a.
& n.)* مخالف mouhâlif ; *(lit.)* علیهدار
aleyhdâr; *(pl.)* غیر ممنونلر gayri mem-
nôunlar ; — **Disaffec'tion,** (-'shun)
(n.) *(lit.)* عدم تمایل ademi temâyül ;
مخالفت mouhâlefet.

Disaffirm, dis-af-fèrm',*(v.a.)* رد ا. redd
et. ; *(jud.)* جرح ا. jerh et. ; نقض ا.
naqz et. .
Disagree, dis-a-grē', *(v.n.)* اویمامق ouy-
mamaq ; موافق اولمامق mouvâfuq ol-
mamaq; *(dissent)* اویوشمامق ouyousha-
mamaq ; اختلاف حاصل او. ihtilâf hâsul
ol. ; — **Disagree'able,** *(a.)* *(fig.)*
ناخوش nâhosh; فنا fenâ; — **Disagree'-
ment,** *(n.)* اختلاف ihtilâf ; *(lit.)* مباینت
mübâyenet.
Disallow, dis-al-low', *(v.a.)* رد ا. redd
et. ; — **Disallow'ance,** (-'ans) *(n.)*
رد redd; *(lit.)* عدم تصویب ademi tasvîb.
Disappear, dis-ap-pēr' *(v.n.)* غائب او.
qayb ol.; *(fig.)* زائل او. zâ-il ol.; *(pers.)*
غیبوبت ا. gaybôubet et. ; — **Disap-
pear'ance,** (-'ans) *(n.)* غائب اولمه qayb
olma ; *(fig.)* زوال zevâl ; *(lit.)* اندفاع
indifâ'; *(pers.)* غیبوبت gaybôubet.
Disappoint, dis-ap-point', *(v.a.)* جانی
صیقمق janunu suqmaq ; *(lit.)* متأثر ا.
müte-essir et. ; — **Disappoint'ing,**
(n.) جان صیقیجی jan suquju ; *(lit.)* ناخوش
nâhosh ; — **Disappoint'ment,** *(n.)*
عدم ممنونیت âdemi memnôuniyyet ;
(lit.) انکسار خیال inkisâru hayâl.
Disapprove, dis-ap-prōōv', *(v.a.)*
بکنمه‌مك beyenmemek ; *(lit.)* تنسیب
ایتمه‌مك tensîb etmemek ; — **Disap-
prov'al,** (-prōōv'al) *(n.)* *(lit.)* عدم
تصویب âdemi tasvîb ; رد redd.
Disarm, diz-ärm', *(v.a.)* *(mil. & mar.)*
سلاحدن تجرید ا. silâhdan tejrîd et. ;
(-a person) سلاحنی آلمق silâhunu almaq;
(-the population) سلاح طوپلامق silâh top-
lamaq ; *(v.n.)* *(pol.)* تحدید تسلیحات یاپمق
tahdîdi teslîhât yapmaq;—**Disarm'-
ament,** *(n.)* سلاحدن تجرید silâhdan tej-
rîd ; *(pol.)* تحدید تسلیحات tahdîdi tes-
lîhât.
Disaster, diz-as'tèr, *(n.)* مصیبت mousî-
bet ; فلاکت felâket ; — **Disas'trous,**
(-'trus) *(a.)* فلاکتی موجب felâketi môu-
jib ; مهلك mühlik ; فجیع fejî' ; — **Dis-
as'trously,** *(ad.)* فلاکتله felâketle ;
فجیع صورتده fejî' sôuretde.
Disavow, dis-a-vow', *(v.a.)* طانیمامق
tanumamaq ; رد ا. redd et. : تکذیب ا.
tekzîb et ; — **Disavow'al,** *(n.)* رد
redd ; تکذیب tekzîb انکار inkyâr.
Disband, dis-band', *(v.a.)* طاغتمق dât-
maq ; *(mil.)* ترخیص ا. terhîs et. ; *(v.n.)*
طاغلمق dâlmaq.

Disbelieve, dis-be-lēv′, *(v.)* (ه) ايناناماق ...(e-) inanmamaq; شبهه ا. shübhe et.; —**Disbelief′**, (-lēf′) *(n.)* شبهه shübhe; تردد tereddüd.

Disburden, dis-bur′dn, *(v.a.)* بوشالتمق boshaltmaq; خفيفلتمك hafifletmek; *(fig.)* قورتارمق qourtarmaq.

Disburse, dis-burs′, *(v.a.)* صرف ا. sarf et.; خرج ا. harj et.; — **Disburse′ment**, *(n.)* مصرف masraf; *(act)* صرف sarf; *(lit.)* تأديات te′diyyât.

Disc, disk, *(n.)* قرص qours: پلاق plaq.

Discard, dis-kärd′, *(v.a.)* آتمق atmaq; *(reject)* رد ا. redd et.; طرد ا. tard et.; *(lit.)* اسقاط ا. isqât et..

Discern, diz-ėrn′, *(v.a.)* فرق ا. farq et.; تقدير ا. taqdîr et.; *(lit.)* تميز ا. temyîz et.; — **Discern′ible**, *(a.)* آكلاشيلير anlashulur; فرق اولنور farq olounour; *(lit.)* قابل تقدير qâbili taqdîr; — **Discern′ing**, *(a.)* آكلار anlar; *(lit.)* مدرك müdrik; *(lit.)* مميز mümeyyiz; — **Discern′ment**, *(n.)* *(lit.)* ادراك idrâk; محاكمه mouhâkeme; *(power) (lit.)* قوۀ تميزيه qouvveyi temyîziyye; *(fig.)* تفريق tefrîq.

Discharge, dis-chärj′, *(n.)* چيقارمه chuqarma اخراج ihrâj; *(flowing)* جريان jereyân; *(pl.)* افرازات ifrâzât; *(payment)* تسويه tesviye; تأديه te′diye; *(jud.)* تبرئه tebri-e; *(lit.)* ابرا ibrâ; *(artil.)* انداخت endaht; *(performance)* ايفا îfâ; اجرا ijrâ; *(dismissal)* اخراج ihrâj; *(mil.)* ترخيص terhîs; *(v.a.)* چيقارمق chuqarmaq; اخراج ا. ihrâj et.; *(unload)* بوشالتمق boshaltmaq; *(lit.)* تخليه ا. tahliye et.; *(emit)* افراز ا. ifrâz et.; *(fin.)* تسويه ا. tesviye et., تأديه ا. te′diye et.; *(jud.)* تبرئه ا. tebri-e et.; ابرا ا. ibrâ et.; *(artil.)* انداخت ا. endaht et.; *(perform)* ايفا ا. îfâ et.; ياپمق yapmaq; *(dismiss)* چيقارمق chuqarmaq, اخراج ا. ihrâj et.; *(fig.)* عفو ا. afv et.; *(mil.)* ترخيص ا. terhîs et..

Disciple, dis-ī′pl, *(n.)* شاكرد shâkird; *(lit.)* تلميذ telmîz, *(pl.)* تلاميذ telâmîz; *(rel.)* مريد mürîd; *(-of Christ)* حوارى havârî; *(pl.)* حواريون havâriyyôun; *(fig.)* سالك sâlik.

Discipline, dis′i-plin, *(n.)* ديسيپلين disiplin; انتظام intizâm; **military** — انضباط عسكرى inzubât askerî; — **Dis′ciplinary**, (-a-ri) *(a.)* انضباطى inzubâtî; *(lit. & rel.)* ترهيبكارانه terhîbkyârâne; —**Disciplinā′rian**, *(n. & a.)* سرت (آمر) sert (-âmir); *(lit.)* انضباطكار inzubâtkyâr.

Disclaim, dis-klām′, *(v.a.)* رد ا. redd et.; تكذيب ا. tekzîb et.; *(jud.)* فراغت ا. ferâgat et.; — **Disclaim′er**, *(n.)* فارغ fârig; *(act)* تكذيب tekzîb; *(jud.)* فراغت (نامه) ferâgat (-nâme).

Disclose, dis-klōz′, *(v.a.)* آچمق achmaq; *(fig.)* افشا ا. ifshâ et. — **Disclōs′ure**, (zh′ūr) *(a.)* آچمه achma; *(fig.)* افشا ifshâ; *(pl.)* افشاآت ifshâ-ât; كشف keshf.

Discolour, dis-kul′ur, *(v.a.)* صولديرمق soldourmaq; رنككى دكيشديرمك rengini deyishdirmek; *(v. n.)* صولمق solmaq; رنككى دكيشمك rengi deyishmek.

Discomfit, dis-kum′fit, *(v.a.)* بوزمق bozmaq, پريشان ا. perîshân et.; — **Discom′fiture**, (-′fi-tūr) *(n.)* هزيمت hezîmet.

Discomfort, dis-kum′furt, *(n.)* صيقينتى suquntu; *(fig.)* كدر keder; *(v.a.)* صيقمق suqmaq, راحتسز ا. rahatsuz et..

Disconcert, dis-kon-sėrt′, *(v.a.)* بوزمق bozmaq; *(fig.)* شاشيرتمق shashurtmaq; — **Disconcert′ed**, *(a.)* شاشقين shashgun; *(lit.)* متحير mütehayyir.

Disconnect, dis-kon-ekt′, *(v.a.)* آييرمق ayurmaq; چيقارمق chuqarmaq; — **Disconnect′ed**, *(a.)* آيرى ayru; چيقمش chuqmush; *(fig.)* ارتباطسز irtibâtsuz; **Disconnec′tion**, (-′shun) *(n.)* آيرلمه ayrulma, چيقمه chuqma; چيقارمه chuqarma.

Disconsolate, dis-kon′sō-lāt, *(a.)* تسلى بولماز tesellî boulmaz; *(lit.)* نوميد nevmîd.

Discontent, dis-kon-tent′, *(a.)* غير ممنون gayri memnôun; *(n.)* خوشنودسزلق hoshnoudsouzluq; *(lit.)* عدم ممنونيت ademi memnôuniyyet.

Discontinue, dis-kon-tin′ū, *(v.a.)* ترك ا. terk et.; كسمك kesmek; تعطيل ا. tâ′tîl et.; *(v.n.)* كسيلمك kesilmek; *(lit.)* منقطع او. mounqatu′ ol.; — **Discontinūā′tion**, (-′shun) *(n.)* كسيلمه kesilme; *(lit.)* انقطاع inqutâ′: — **Discontin′ūous**, (-′ū-us) *(a.)* دوامسز devâmsuz; فاصله لو fâsulalu.

Discord, dis′kord, *(n.)* اختلاف ihtilâf; *(mus.)* آهنكسزلك âhenksizlik; — **Discord′ant**. *(a.)* آهنكسز âhenksiz; *(fig.)* اختلافلى ihtilâflu; *(lit.)* متباين mütebâyin.

Discount, dis'kownt, *(n.)* اسقونطو isqonto; *(v.a.)* اسقونطو ا. isqonto et.; *(fig.)* احتياطله تلقى ا. ihtiyâtla 'telaqqî et.; **at a—** *(a.)* قيمتندن آشاغى quymetinden ashâ; *(fig.)* دوشكون düshgün; اعتبارسز î'tibârsuz; **Discount'able,** *(a.)* اسقونطو ايديله‌بيلير isqonto edilebilir.

Discountenance, dis-kown'ten-ans, *(n.) (lit.)* عدم ترويج ademi tervîj; *(v.a.)* يوز ويرممك yüz vermemek; تجويز ايتمه‌مك tejvîz etmemek.

Discourage, dis-kur'āj, *(v.a.)* جسارتنى قيرمق jesâretini qurmaq; **—Discour'aging,** (-'āj'ing) *(a.)* جسارت قيريجى jesâret quruju; *(lit.)* غيرت شكنانه gayret shikenâne; **— Discour'agement,** *(n.)* جسارتسزلك jesâretsizlik; انكسار شوق inkisâri shevq.

Discourse, dis-kōrs', *(n.)* سوز seuz; نطق noutq; *(lit.)* خطابه hutâbe; *(v. n.)* قونوشمق qonoushmaq; *(fig.)* بحث ا. bahs et.; *(lit.)* خطاب ا. hutâb et..

Discourteous, dis-kurt'yus, *(a.)* قابا qaba; نزاكتسز nezâketsiz.

Discover, dis-kuv'ėr, *(v.a.)* كشف ا. keshf et.; بولمق boulmaq; **— Discov'ery,** (-i) *(n.)* كشف keshf.

Discredit, dis-kred'it, *(v.a.)* اينانمامق inanmamaq; *(fig.)* اعتباردن دوشورمك î'tibârdan düshürmek; *(n.)* اعتبارسزلق î'tibârsuzluq; *(fig.)* سقوط souqôut; *(repute)* سوء شهرت sôuyi sheuhret; **— Discred'itable,** *(a.) (lit.)* معيوب mâ'yôub; مخل شرف mouhilli sheref.

Discreet, dis-krēt', *(a.)* مدبر müdebbir; عقللى aqullu; كتوم ketôum; **—ly,** *(ad.) (lit.)* مدبرانه müdebbirâne; كتومانه ketômâne.

Discrepancy, dis-krep'an-si, *(n.)* اختلاف ihtilâf; *(lit.)* تناقض tenâqouz; **— Discrep'ant,** *(a.)* مختلف mouhtelif; *(lit.)* متناقض mütenâquz.

Discrete, dis-krēt', *(a.)* آيرى ayru; *(lit.)* منفرد münferid; **—ly,** *(ad.)* آيرى آيرى ayru ayru; *(lit.)* منفرداً münferiden.

Discretion, dis-kresh'un, *(n.)* تدبير tedbîr; بصيرت basîret; *(choice)* تنسيب tensîb; رأى re'y; **at your—** ناصل ايسترسه‌كز nasul isterseniz; *(lit.)* رأيكزه محول re'yinize mouhavvel.

Discriminate, dis-krim'i-nāt, *(v.a.)* تفريق ا. tefrîq et.; *(lit.)* تمييز ا. temyîz et.; **— ly,** *(ad.) (lit.)* صراحةً sarâhaten; دقيق صورتده daqîq sôuretde; **— Discrimina'tion,** (-'shun) *(n.)* فرق farq; *(lit.)* تمييز temyîz; **— Discrim'inative,** (tiv) *(a.) (lit.)* تمييزى temyîzî, مميز mümeyyiz; *(fig.)* نافذ nâfiz, مدقق müdaqqiq.

Discursive, dis-kur'siv, *(a.)* عقلى aqlî; *(lit.)* استدلالى istidlâlî; **— faculty** قوۀ محاكمه qouvveyi mouhâkeme.

Discuss, dis-kus', *(v.a.)* مذاكره ا. müzâkere et.; *(fig.)* كوروشمك geurüshmek, *(lit.)* تذكر ا. tezekkür et.; **— Discuss'ion,** (-kush'un) *(n.)* مذاكره müzâkere; *(jud.)* تدقيقات tedqîqât; *(med.)* قاپانمه qapanma; **to enter into —** مذاكره‌يه كيرشمك müzâkereye girishmek; **to close the —** مذاكره‌يى اكمال ا. müzâkereyi ikmâl et.; **under —** تحت مذاكره‌ده tahtu müzâkerede.

Disdain, dis-dān', *(n.)* غرور gourôur; *(lit.)* استخفاف istihfâf, استحقار istihqâr; *(v.a.)* بكنمه‌مك beyenmemek, تنزل ايتمه‌مك tenezzül etmemek; *(lit.)* استحقار ا. istihqâr et.; **— Disdain'ful,** (-'fōōl) *(a.)* مغرور mâgrôur; *(lit.)* استخفافكار istihfâfkyâr; **— Disdain'fully,** *(ad.)* استخفافكارانه istihfâfkyârâne.

Disease, diz-ēz', *(n.)* علت illet, خسته‌لق hastaluq; راحتسزلق rahatsuzluq; *(fig.)* انديشه endîshe; **— Diseased',** (zd) *(a.)* خسته hasta; راحتسز rahatsuz.

Disembark, dis-em-bärk', *(v.a.)* (قاره‌يه) چيقارمق (qaraya-) chuqarmaq, *(lit.)* اخراج ا. ihrâj et.; *(v.n.)* (قاره‌يه) چيقمق (qaraya-) chuqmaq; **— Disembarka'tion,** (-'shun) *(n.)* اخراج ihrâj; چيقمه chuqma.

Disembarrass, dis-em-bär'as, *(v.a.)* قورتارمق qourtarmaq.

Disembody, dis-em-bod'i, *(v.a.)* طاغيتمق dâtmaq, *(mil.)* ترخيص ا. terhîs et.; *(fig. & lit.)* تجريد ا. tejrîd et.; **— Disembod'ied,** (-'id) *(a.) (mil.)* مأذون me'zôun; مستبدل müstebdel; *(fig.)* مجرد müjerred.

Disembowel, dis-em-bow'el, *(v.a.)* باغرصاقلرينى چيقارمق barsaqlarunu chuqarmaq; *(fig.)* تشهير ا. tesh-hîr et..

Disenchant, dis-en-chant', *(v.a.)* متأثر ا. müte-essir et.; محزون ا. mahzôun et.; **— Disenchant'ment,** *(n.)* حزن hüzn, غم gam; **— Disenchant'ed,** (td) *(a.) (poet.)* ناشاد nâ-shâd.

Disencumber, dis-en-kum'bėr, *(v.a.)*

خفيفلتمك hafifletmek ; *(fig.)* قورتارمق qourtarmaq.

Disengage, dis-en-gāj', *(v.a.)* چيقارمق chuqarmaq ; *(fig.)* قورتارمق qourtarmaq ; — **Disengage'ment**, *(a.)* چيقمه chuqma ; قورتولمه qourtoulma; *(chem.)* آيرلمه ayrulma, فرار firâr.

Disentangle, dis-en-tang'gl, *(v.a.)* آچمق achmaq ; قورتارمق qourtarmaq.

Disfavour, dis-fā'vur, *(n.)* اعتبارسزلق i'tibârsuzluq ; *(lit.)* نكبت nükbet ; *(v.a.)* خوشلانمامق hoshlanmamaq.

Disfigure, dis-fig'ūr, *(v.a.)* بوزمق bozmaq; *(lit.)* شكلنى تغيير ا. sheklini tâgyîr et. ; — **Disfigūrā'tion**, (-'shun) *(n.)* *(lit.)* تغيير tâgyîr ; تحريف tahrîf ; *(ugliness)* بيچيمسزلك bichimsizlik.

Disgorge, dis-gorj', *(v.a.)* چيقارمق chuqarmaq ; *(med.)* غثيان gaseyân et. ; **Discorge'ment**, *(n.)* افراز ifrâz ; غثيان gaseyân.

Disgrace, dis-grās' *(n.)* عيب ayub ; رذالت rezâlet ; يوز قاره‌سى yüz qarasu ; *(fig.)* اعتبارسزلق i'tibârsuzluq ; نكبت nükbet ; *(v.a.)* (اعتباردن) دوشورمك (i'tibârdan-) düshurmek ; محجوب ا. mahjôub et. ; **to be in** — اعتباردن دوشمك i'tibârdan düshmek ; *(lit.)* منكوب او. menkyôub ol. ; — **Disgrace'ful**, (-'fōōl) *(a.)* فنا fenâ ; ياقيشماز yaqushmaz; *(lit.)* ناخوش nâhosh · **Disgrace'fully**, *(ad.)* ناخوش صورتده nâhosh sôretde.

Disguise, dis-gīz', *(v.a.)* گيزلەمك gizlemek; *(appearance)* تبديل قيافت ا. tebdîli qiyâfet et. ; *(n.)* گيزلنمه gizlenme ; *(fig.)* ساخته قيافت sahte qiyâfet ; *(lit.)* نقاب niqâb.

Disgust, diz-gust', *(v.a.)* نفرت ا. nefret et.; خوشلانمامق hoshlanmamaq; *(n.)* نفرت nefret ; *(lit.)* استكراه istikrâh ; — **Disgust'ing**, *(a.)* منفور menfôur ; *(lit.)* مستكره müstekreh ; ناخوش nâhosh.

Dish, dish, *(n.)* طباق tabaq ; *(fig.)* يمك yemek ; *(v.a.)* طباغه قويمق tabâ qomaq ; *(defeat)* (ى) ...(i-) مغلوب ا. mâglôub et.; (ى) ...(i-) باصدرمق basdurmaq;—**cloth**, طباق بزى tabaq bezi.

Dishearten, dis-härt'n, *(v.a.)* مكدر ا. mükedder et. ; مأيوس او me'yôus et. ; اوصاندرمق ousandurmaq.

Dishevelled, di-shev'eld,*(a.)* قارمه‌قاريشيق qarma qarushuq ; پريشان perîshân.

Dishonest, diz-on'est, *(a.)* ناموسسز nâmous-souz ; *(corrupt)* مرتكب mürtekib ; —**ly**, *(ad.)* ناموسسزجه nâmous-souzja ; — **Dishon'esty**, (-i) *(n.)* ناموسسزلق nâmous-souzlouq ; *(fig.)* ارتكاب irtikyâb.

Dishonour, diz-on'ur, *(n.)* عيب ayub ; لكه leke; *(v.a.)* اوتاندرمق outandurmaq; شرفنى اخلال ا. sherefini ihlâl et. ; *(girl)* عرضنه تجاوز ا. urzuna tejâvüz et. ; *(payment)* طانيمامق tanumamaq ; *(lit.)* تسويه اتمەمك tesviye etmemek ; —**Dishon'ourable**, *(a.)* شرفسز sherefsiz.

Disillusion, dis-il-lū'zhun, *(n.)* آلدانمه aldanma ; *(lit.)* انكسار خيال inkisâru hayâl ; *(v.a.)* انكسار خياله اوغراتمق inkisâru hayâle ôuratmaq.

Disinclination, dis-in-kli-nā'shun,*(n.)* ايستكسزلك isteksizlik ; *(lit.)* عدم تمايل ademi temâyül;—**Disincline'**,(-klīn') *(v.a.)* جايدرمق jaydurmaq ; صوغوتمق soghoutmaq—**Disinclined'**,(-klīnd') *(a.)* آرزوسز arzôusouz ; *(lit.)* غير متمايل gayri mütemâyil.

Disinfect, dis-in-fekt', *(v.a.)* دەزنفكته ا. dezenfekte et. ; تبخير ا. tebhîr et. ; — **Disinfect'ant**, *(n.)* مضاد تعفن mouzâddu te-affün.

Disinherit, dis-in-her'it, *(v.a.)* رد ا. redd et. ; وراثتدن اسقاط ا. verâsetden isqât et. .

Disinter, dis-in-tėr', *(v.a.)* *(fig.)* ظاهره چيقارمق zâhire chuqarmaq ; *(exhume)* فتح ميت ا. fet-hi meyyit et. ; — **Disinter'ment**, *(n.)* ظاهره اخراج zâhire ihrâj ; فتح ميت fet-hi meyyit.

Disinterested, dis-in'tėr-est-ed, *(a.)* لاقيد lâqayd ; *(impartial)* بى طرف bî-taraf ; — **ly**, *(ad.)* لاقيدانه lâqaydâne ; بى طرفانه bî-tarafâne ; *(lit.)* حسبى اولەرق hasbî olaraq .

Disjoin, dis-join', *(v.a.)* آيرمق ayurmaq ; *(fig.)* آهنگنى بوزمق ahengini bozmaq ; *(v.n.)* آيرلمق ayrulmaq ; — **Disjoint'**, *(v.a.)* آيرمق ayurmaq ; پارچەلامق parchalamaq ; *(land)* افراز ا. ifrâz et.; **Disjoint'ed**, (td) *(a.)* آيرلمش ayrulmush ; *(lit.)* مفرز müfrez ; *(fig.)* رابطەسز râbutasuz.

Disjunction, dis-jungk'shun, *(n.)* *(act)* تفريق tefrîq ; *(state)* آيرلمه ayrulma ; *(lit.)* انفصال infisâl ; — **Disjunct'ive**, (tiv) *(a. & n.)* *(gram.)* عاطفه âtufa.

Dislike, dis-līk', *(n.)* نفرت nefret,

خوشلانمایش hoshlanmayush ; *(v.a.)* خوشلانمامق hoshlanmamaq ; سومهمك sevmemek.

Dislocate, dis′lō-kāt, *(v.a.)* یرندن چیقارمق yerinden chuqarmaq ; بوزمق bozmaq ; — **Disloca′tion,** (-′shun) *(n.)* چیقارمه chuqarma, اخراج ihrâj ; *(fig.)* بوزمه bozma.

Dislodge, dis-loj′, *(v.a.)* چیقارمق chuqarmaq ; اخراج ا. ihrâj et., طرد ا. tard et. ; *(v.n.)* چیقمق chuqmaq.

Disloyal, dis-loi′al, *(a.)* صداقتسز sadâqatsiz ; *(treacherous)* خائن hâ-in ; — **Disloγ′altγ,** (-ti) *(n.)* صداقتسزلك sadâqatsizlik ; خیانت huyânet, اهانت ihânet.

Dismal, diz′mal, *(a.)* كدرلی kederli, *(lit.)* ملول melôul ; *(n.pl.)* كدر keder, *(lit.)* ملال melâl ; — **lγ,** *(ad.)* ملولانه melôulâne.

Dismantle, dis-man′tl, *(v.a.)* صویمق soymaq, *(lit.)* تجرید ا. tejrîd et. ; *(mar.)* اسلحهسنی چیقارمق eslihasunu chuqarmaq ; *(mil.)* هدم ا. hedm et. .

Dismask, dis-mask′, *(v.a.)* میدانه چیقارمق meydana chuqarmaq ; *(lit.)* تشهیر ا. tesh-hîr et. .

Dismast, dis-mast′, *(v.a.)* دیركلرینی چیقارمق direklerini chuqarmaq.

Dismaγ, dis-mā′, *(n.)* قورقو qorqou, دهشت deh-shet ; *(lit.)* نومیدی nevmîdî ; *(v.a.)* قورقوتمق qorqoutmaq, *(lit.)* تدهیش ا. tedhîsh et. .

Dismember, dis-mem′bėr, *(v.a.)* پارچهلامق parchalamaq ; —**Dismem′berment,** *(n.)* پارچهلامه parchalama, *(lit.)* مقاسمه mouqâseme.

Dismiss, dis-mis′, *(v.a.)* چیقارمق chuqarmaq ; اخراج ا. ihrâj et. ; عزل ا. azl et. ; *(expel)* طرد ا. tard et. ; *(jud.)* رد ا. redd et. ; — **Dismiss′al,** *(n.)* عزل azl ; اخراج ihrâj.

Dismount, dis-mownt′, *(v.n.)* *(-from)* (دن) انمك ...(den-) inmek ; *(v.a.)* اندیرمك indirmek ; *(fig.)* چیقارمق chuqarmaq, سوكمك seukmek.

Disobedient, dis-o-bē′di-ent, *(a.)* اطاعتسز itâ-atsiz ; سركش serkesh ; —**Disobe′dience,** (-ens) *(n.)* سركشلك serkeshlik ; اطاعتسزلك itâ-atsizlik.

Disobey, dis-o-bā′, *(v.a.)* اطاعتسزلك ا. itâ-atsizlik et. ; سركشلك ا. serkeshlik et. .

Disoblige, dis-o-blīj′, *(v.a.)* كوجندیرمك güjendirmek ; *(lit.)* رنجیده ا. renjîde et. ; —**Disoblīg′ing,** (j′ing) *(a.)* نزاكتسز nezâketsiz ; *(lit.)* خاطرشكن hâtur-shiken.

Disorder, dis-or′dėr, *(n.)* قاریشقلق qarushuqluq ; *(fig.)* اغتشاش îgtishâsh ; *(med.)* علت illet ; اختلال ihtilâl ; *(v.a.)* بوزمق bozmaq ; قاریشدیرمق qarushdurmaq ; —**Disor′derlγ,** (-li) *(a.)* قاریشیق qarushuq ; پریشان perîshân ; *(lawless)* یولسز yolsouz ; *(ad.)* قاریشیق برحالده qarushuq bir halde ; — **doings** یولسزلقلر yolsouzlouqlar ; *(lit.)* سیئات seyyi-ât ; — **house** عمومخانه oumôumhâne.

Disorganize, dis-or′gan-īz, *(v.a.)* بوزمق bozmaq ; قاریشدیرمق qarushdurmaq ; —**Disorganizā′tion,** (-iz-ā′shun) *(n.)* قاریشیقلق qarushuqluq ; انتظامسزلق intizâmsuzluq ; *(lit.)* تشوش teshevvüsh.

Disown, diz-ōn′, *(v.a.)* رد ا. redd et. ; انكار ا. inkyâr et. .

Disparage, dis-par′āj, *(v.a.)* تقدیر اتمهمك taqdîr etmemek ; *(fig.)* حرمتسزلك ا. hürmetsizlik et. ; — **Dispar′agement,** *(n.)* حرمتسزلك hürmetsizlik ; *(lit.)* تنزیل قدر tenzîli qadr.

Disparate, dis′par-āt, *(a.)* فرقلی farqlu ; نسبتسز nisbetsiz ; *(n.pl.)* فرقلی شیلر farqlu sheyler.

Disparitγ, dis-par′i-ti, *(n.)* فرق farq ; نسبتسزلك nisbetsizlik ; *(lit.)* مباینت mübâyenet.

Dispassion, dis-pash′un, *(n.)* سكونت sükyôunet , *(lit.)* آسودكی âsôudegî ; — **Dispass′ionate,** (-āt) *(a.)* ساكن sâkin ; *(lit.)* آسوده âsôude ; هیجانسز heyejânsuz ; — **Dispass′ionātelγ,** *(ad.)* سكونتله sükyôunetle.

Dispel, dis-pel′, *(v.a.)* طاغتمق dâtmaq ; *(fig.)* دفع ا. def et. .

Dispensarγ, dis-pens′ar-i, *(n.)* دیسپانسر dispanser.

Dispensation, dis-pen-sā′shun, *(n.)* طاغیتمه dâtma ; توزیع tevzî′ ; *(permission)* مساعده müsâde ; *(lit.)* معافیت mouâfiyyet ; *(rel.)* خیرو شر hayrü-sher ; تقدیر الهی taqdîri ilâhî.

Dispense, dis-pens′, *(v.a.)* طاغیتمق dâtmaq ; توزیع ا. tevzî′ et. ; *(medicines)* ترتیب ا. tertîb et. ; احضار ا. ihzâr et. ; — **with** واز كچمك vaz gechmek ; صرف نظر ا. sarfu nazar et. ; *(jud.)* استثنا ا. istisnâ et. ; معاف طوتمق mou-âf toutmaq ; — **Dispens′er,** *(n.)* توزیع ایدن tevzî′ eden ; اداره ایدن idâre eden.

Disperse, dis-pėrs', *(v.a.)* صاچمق sachmaq, يايمق yaymaq; *(drive)* طاغيتمق dâtmaq; *(v.n.)* يايلمق yayulmaq; *(mar.)* تباعد ا. tebâ-oud et.; *(fig.)* طاغلمق dâlmaq; *(vanish)* زائل اول. zâ-il ol.; — **Dispers'ed**, (sd) *(a.)* طاغينيق dânuq; پراكنده perâkende; — **Dispers'edly**, *(ad.)* طاغينيق صورتده dânuq sôuretde; — **Disper'sion**, (-'shun) *(n.)* طاغيتمه dâtma; طاغلمه dâlma; يايلمه yayulma; تباعد tebâ-oud; *(light)* انتشار intishâr.

Dispirit, dis-pir'it, *(v.a.)* جسارتنى قيرمق jesâretini qurmaq; *(fig.)* مأيوس ا. me'yôus et.; — **Dispir'ited**, (td) *(a.)* مأيوس me'yôus; جسارتسز jesâretsiz.

Displace, dis-plās', *(v.a.)* يرندن چيقارمق yerinden chuqarmaq; *(fig.)* اخراج ا. ihrâj et.; — **Displace'ment**, *(n.)* اخراج ihrâj; *(mar.)* ماء مخرج mâ-i mahrej.

Display, dis-plā', *(fig.)* كوسترمك geustermek; *(exhibit)* تشهير ا. tesh-hîr et.; *(fig.)* نمايش يايمق nümâyish yapmaq; اظهار ا. uzhâr et.; *(n.)* عرض arz, اظهار uzhâr; تشهير tesh-hîr; *(fig.)* نمايش nümâyish, كوسترش geusterish; **this is mere**— بو صرف كوسترشدر bou surf geusterishdir.

Displease, dis-plēz', *(fig.)* جاننى صيقمق janunu suqmaq; *(v.n.)* خوشلانمامق hoshlanmamaq; — **Displeas'ed**, (-plēz'd) *(a.)* غير ممنون gayri memnôun; *(angry)* دارغين dargun; مغبر môugber; — **Displeas'ing**, (-plēz'ing) *(a.)* جان صيقيجى jan suquju, *(lit.)* ناخوش nâhosh; — **Displeas'ure**, (-plezh'ūr) *(n.)* عدم ممنونيت ademi memnôuniyyet; *(lit.)* انفعال infu-âl.

Disport, dis-pōrt', *(n.)* اكلنجه eylenje; *(v.)* اكلنمك eylenmek; نشئه لنمك neshelenmek.

Dispose, dis-pōz', *(v.a.)* ترتيب ا. tertîb et.; استعمال ا. istî'mâl et.; *(lit.)* تصرف ا. tesarrouf et.; *(incline)* *(lit.)* اماله ا. imâle et.; قاندرمق qandurmaq; *(-of)* (ى) ..(i-) قوللانمق qoullanmaq: استعمال ا. istî'mâl et.; *(sell)* صاتمق satmaq; — **Disposed'**, (zd) *(a.)* مساعد müsâ-id, *(lit.)* متمايل mütemâyil; **ill** — ايستكسز isteksiz; *(lit.)* غير متمايل gayri mütemâyil; — **Dispos'edly**, *(ad.)* ترتيبله tertîble; نظاملە nizâmla; — **Dispos'al**, (-poz'al) *(n.)* ترتيب tertîb, نظام nizâm; *(lit.)* تصرف tesarrouf; *(order)* امر emr; *(sale)* صاتيش satush; **I am at your** — امريكزه آماده يم emrinize âmâdeyim; — **board** صاتيش قوميسيونى satush qomisyonou; — **Disposit'ion**, (-pozish'un) *(n.)* ترتيبات tertîbât; *(temper)* حال hâl, مزاج mizâj; *(tendency)* استعداد istî'dâd; *(lit.)* تمايل temâyül; *(pl.)* تمايلات temâyülât; *(jud.)* ترك terk; تخصيص tahsîs; *(jud. & pl.)* احكام ahkyâm.

Dispossess, dis-poz-zes', *(v.a.)* محروم ا. mahrôum et.; *(lit.)* نزع ا. nezi' et., اسقاط ا. isqât et..

Disproof, dis-prōōf', *(n.)* رد redd; جرح jerh.

Disproportion, dis-pro-pōr'shun, *(n.)* نسبتسزلك nisbetsizlik; *(lit.)* عدم تناسب ademi tenâsüb; *(v.a.)* بيچيمنى بوزمق bichimini bozmaq; — **Dispropōr'tionate**, (-'shun-āt) *(a.)* اويغماز ouymaz, *(lit.)* غير متناسب gayri mütenâsib.

Disprove, dis-prōōv', *(v.a.)* رد ا. redd et.; جرح ا. jerh et..

Dispute, dis-pūt', *(n.)* مناقشه münâqasha; اختلاف ihtilâf; *(v.a.)* مناقشه ا. münâqasha et.; اعتراض ا. i'tirâz et.; *(v.n.)* منازعه ا. münâzâ et.; **beyond** — آشكار âshikyâr, مسلم müsellem; **a matter of** — منازعه لى بر مسئله münâzâlu bir mesele; — **Disput'able**, *(a.)* قابل مناقشه qâbili münâqasha, مشكوك meshkyôuk; — **Dis'putant**, *(a. & n.)* معترض môu'teriz, مخالف mouhâlif; — **Disputā'tious**, (-'shus) *(a.)* منازعه جى münâzâju; (شرت) (shirret).

Disqualify, dis-kwol'i-fī, *(v.a.)* *(lit.)* تجريد ا. tejrîd et.; اسقاط ا. isqât et.; *(jud.)* رد ا. redd et.; — **Disqualificā'tion**, (-fi-kā'shun) *(n.)* اسقاط isqât; موافق اولمايش mouvâfuq olmayush, اهليتسزلك ehliyyetsizlik; — **Disqual'ified**, (-fīd) *(a.)* الويريشلى دكل elverishli deyil, يارامز yaramaz; *(lit.)* ساقط sâqit.

Disquiet, dis-kwī'et, *(v.a.)* راحتسز ا. rahatsuz et., انديشه ويرمك endîshe vermek; *(n.)* انديشه endîshe.

Disquisition, dis-kwi-zish'un, *(n.)* تدقيق tedqîq; *(lit.)* تعميق tâ'mîq.

Disraeli, diz-rā'le, *(n. pr.)* ديزرائيلى dizra-eli; لورد بيقونسفيلد lord biqonsfild.

Disregard, dis-re-gärd', *(v.a.)* اهمال ا. ihmâl et.; اهميت ويرمه مك ehemmiyyet vermemek, *(lit.)* استخفاف ا. istihfâf et.; *(n.)* اهمال ihmâl; *(lit.)* لاقيدى lâqaydi, استخفاف istihfâf; — **Disregard'ful**,

(-'fōōl) *(a.) (lit.)* لاقید lâqayd ; *(fig.)* استخفافکیار istihfâfkyâr.

Disrepute, dis-re-pūt', *(n.)* سوءشهرت sôuyi sheuhret; — **Disrepūt'able,** *(a.)* اعتبارسز i'tibârsuz ; فنا fenâ ; *(fig.)* رذیل rezîl; — **Disrepūt'ablү,** *(ad.)* رذیلانه rezîlâne.

Disrespect, dis-re-spekt', *(n.)* حرمتسزلك hürmetsizlik; — **Disrespect'ful,** (-'fōōl) *(a.)* حرمتسز hürmetsiz.

Disrobe, dis-rōb', *(v.a.)* صویمق soymaq ; البسه‌سنی چیقارمق elbisesini chuqarmaq.

Disruption, dis-rup'shun, *(n.)* پاره‌لانمه paralanma ; یاریق yaruq ; *(fig.)* تفرقه tefriqa ; *(rel.)* اعتزال i'tizâl.

Dissatisfactorү, dis-sat-is-fak'tor-i, *(a.)* مطلوبه مغایر matlôuba mougâyir; — **Dissatisfac'tion,** (-'shun) *(n.)* ممنونیتسزلك memnôuniyyetsizlik ; *(lit.)* عدم خوشنودی ademi hoshnôudî.

Dissatisfү, dis-sat'is-fī, *(v.a.) (fig.)* طویورمامق doyourmamaq ; ممنون ایتمه‌مك memnôun etmemek ; *(fig.)* اقناع ایتمه‌مك iqnâ' etmemek ; — **Dissat'isfied,** (-fīd) *(a.)* طویمامش doymamush ; غیرممنون gayri memnôun; قانع دکل qânî' deyil.

Dissect, dis-sekt', *(v.a.)* پارچه‌لامق par-chalamaq ; *(cut)* آییرمق ayurmaq ; *(lit.)* تشریح ا. teshrîh et.; *(analyse)* تحلیل ا. tahlîl et. ; *(lit.)* تعمیق ا. tâ'mîq et. ; — **Dissect'ed,** *(a.)* پارچه حالنده parcha hâlinde ; آیریلمش ayrulmush ; — **map** پافتالی خریطه paftalu harta ; — **Dissec'-tion,** (-'shun) *(n.)* پارچه‌لامه parchala-ma ; آییرمه ayurma ;*(fig. & med.)* تشریح teshrîh ; — **Dissect'ing,** *(a.)* ...تفریق tefrîq... ; *(med.)* ...تشریح teshrîh... ; — **clerk** (تفریق کاتبی) (tefrîq kyâtibi) ; — **instrument** تشریح آلتی teshrîh âleti ; —**knife** نیشتر neshter.

Dissemble, dis-sem'bl, *(v.a.)* کیزله‌مك gizlemek ; کتم ا. ketm et. ; *(v.n.)* مرائیلك ا. mürâ-îlik et..

Disseminate, dis-sem'i-nāt,*(v.a.)* صاچمق sachmaq ; *(fig.)* یایمق yaymaq ; نشر ا. neshr et..

Dissent, dis-sent', *(v.n.)* آیریلمق ayrul-maq ; اختلاف ا. ihtilâf et. ; *(n.)* اختلاف ihtilâf ; *(fig.)* تفرقه tefriqa ; *(rel.)* اعتزال i'tizâl ; —**Dissent'er,** *(n.)* مخالف mou-hâlif; معترض mou'teriz ; معتزل môu'tezil; — **Dissen'sion,** (-'shun) *(n.)* اختلاف ihtilâf ; *(fig.)* تفرقه tefriqa.

Dissertation, dis-sert-ā'shun *(n.)* مباحثه mübâhase ; *(treatise)* رساله risâle ; (ردیه) (reddiyye).

Dissevere, dis-sev'ẽr, *(v.a.)* آییرمق ayur-maq ; پارچه‌لامق parchalamaq ; *(v.n.)* آیریلمق ayrulmaq.

Dissident, dis'i-dent, *(a. & n.)* مخالف mouhâlif ; آیریلان ayrulan ; *(rel.)* معتزل môu'tezil; —**Diss'idence,** (-ens) *(n.)* اختلاف ihtilâf ; *(fig.)* تفرقه tefriqa ; *(rel.)* اعتزال i'tizâl.

Dissimilar, dis-sim'i-lar, *(a.)* فرقلی farqlu ; باشقه bashqa ; مختلف mouhtelif; **Dissimilar'itү,** (-'i-ti) *(n.)* فرق farq.

Dissimulate, dis-sim'ū-lāt,*(v.a.)* کیزله‌مك gizlemek ; جعلی یاپمق jâ'lî yapmaq ; *(v.n.)* ریاکارلق ا. riyâkyârluq et. ; — **Dissimulā'tion,** (-'shun) *(n.)* جعلی حرکت jâ'lî hareket ; ساخته‌لك sahtelik ; *(hypocrisy)* ریا riyâ.

Dissipate, dis'i-pāt, *(v.a.)* طاغیتمق dât-maq ; *(waste)* اسراف ا. isrâf et.; هبا ا. hebâ et.; —**Dissipā'tion,**(-'shun) *(n.)* طاغیلمه dâlma ; *(fig.)* اندفاع indifâ' ; اسراف isrâf ; *(debauchery)* سفاهت sefâ-het ; **life of** — *(lit.)* حیات سفیهانه hayâtu sefîhâne.

Dissoluble, diz-zol'ū-bl, *(n.) (chem.)* اریر erir ; منحل münhall ; *(fig.)* ابطالی ممکن ibtâli mümkün ; — **Dissolūbil'itү,** (-bil'i-ti) *(n.)* اریمه eri-me ; *(lit.)* انحلال inhilâl.

Dissolute, diz'zol-ūt, *(a.) (fig.)* بوزوق اخلاقلی bozouq ahlâqlu ; اخلاق ضعیف ahlâqu zayuf ; — **Dissolū'tion,** (-'shun) *(n.) (sci.)* اریمه erime ; *(lit.)* انحلال inhilâl ; *(fig.)* انفساخ infisâh ; *(death)* أولوم eulüm ; *(fig.)* زوال zevâl.

Dissolve, di-zolv', *(v.a.) (sci.)* اریتمك eritmek ; حل ا. hall et. ; *(fig.)* طاغیتمق dâtmaq ; فسخ ا. fesih et. ; *(destroy)* تخریب ا. tahrîb et. ; محو ا. mahv et. ; *(v.n.)* اریمك erimek ; منحل او. münhall ol. ; *(fig.)* طاغلمق dâ'maq; *(lit.)* انفساخ ا. infisâh et. ; *(waste)* زائل او. zâ-il ol. ; محو او. mahv ol. ; — **Dissolv'ent,** *(a. & n.)* اریتیجی eritiji ; *(lit.)* محلل mou-hallil.

Dissonant, dis'o-nant, *(a.)* آهنکسز âhenksiz ; — **Diss'onance,** (-ans) *(n.)* آهنکسزلك âhenk-sizlik ; *(lit.)* تنافر tenâfür.

Dissuade, dis-swād' *(v.a.)* جایدیرمق jay-durmaq ; — **Dissuasion,** (dis-swā'-zhun) *(n.)* جایدیرمه jaydurma ; —

Dissuas'ive, (dis-swā'siv) *(a.)* جايدران jayduran ; (اولان) مانع mânî' (-olan) ; *(n.)* محذور mahzôur.

Dissyllable, dis-sil'a-bl, *(n.)* ايكى هجالى كلمه iki hejeli kelime ;—**Dissyllab'ic,** (-'ik) *(a.)* ايكى هجالى iki hejeli.

Distaff, dis'taf, *(n.)* اورگه ourge; — **side** *(fig.) (a.)* قادينلر qadunlar.

Distance, dis'tans, *(n.)* مسافه mesâfe ; اوزاقلق ouzaqluq ; *(mus.)* فاصله fâsula ; *(reserve)* وقار veqâr, تمكين temkîn ; *(v.a.)* گريده بيراقمق geride buraqmaq ; *(separate)* آيرمق ayurmaq ; فاصله بيراقمق fâsula buraqmaq ; **to keep one's —** وقارينى محافظه ا. veqârunu mouhâfaza et. ; حدينى بيلمك haddini bilmek.

Distant, dis'tant, *(a.)* اوزاق ouzaq, *(lit.)* بعيد ba-îd ; *(reserved)* آغر âr ; صوغوق soghouq, *(lit.)* مجتنب müjtenib ; — **ly,** *(ad.)* اوزاقدن ouzaqdan ; *(fig.)* صوغوق soghouq, بارداانه bâridâne ; **on—terms** آرهلرى صوغوق aralaru soghouq ; مناسباتى گرگين minâsebâtu gergin.

Distaste, dis-tāst', *(n.)* خوشلانمايش hoshlanmayush, سوهميش sevmeyish ; — **Distaste'ful,** (-'fōōl) *(a.)* طاتسز tatsuz ; *(lit.)* ناخوش nâhosh.

Distemper, dis-tem'pėr, *(n.) (humour)* خويسزلق houysouzlouq; تيتيزلك titizlik ; *(painting)* تهمپهرا tempera ; (مات رسم) (mat resim); *(v.a.)* راحتسز ا. rahatsuz et. ; جانني صيقمق janunu suqmaq ; — **Distem'pered,** (-'pėrd) *(a.)* تيتيز titiz; خويسز houysouz ; *(bad)* فنا fenâ, بوزوق bozouq.

Distend, dis-tend', *(v.a.)* گرمك germek ; آچمق achmaq ; *(v.a.)* يايلمق yayulmaq ; — **Distend'ed,** *(a.)* آچيق achuq ; گرگين gergin ; —**Disten'tion,** (-'shun) *(n.)* گرمه germe ; يايمه yayma ; *(fig.)* توسع tevessü'.

Distil, dis-tıl', *(v.n.)* سوزولمك süzülmek; طاملامق damlamaq ; *(v.a.)* (انبيقدن) چكمك (inbikden-) chekmek ; *(lit.)* تقطير ا. taqtîr et. ; — **Distillā'tion,** ('-shun) *(lit.)* تقطير taqtîr ; — **Distil'ler,** (-'ėr) *(n.)* انبيق inbik ; —**Distil'lery,** (-'ėr-i) *(n.)* تقطيرخانه taqtîrhâne ; *(spirits)* مسكرات فابريقهسى müskirât fabriqasu ; — **Distil'led water,** (-dis-til'd) *(n.)* ماء مقطر mâ-i mouqattar.

Distinct, dis-tingkt', *(a.)* آيرى ayru ; مستقل müstaqil ; *(clear)* آچيق achuq ; *(lit.)* واضح vâzuh ; —**ly,** *(ad.)* آيرى آيرى ayru ayru ; *(fig.)* عيان صورتده ayân sôuretde ; *(lit.)* واضحاً vâzuhen ; — **ness,** *(n.) (lit.)* وضوح vouzôuh ; صراحت sarâhat ; — **Distinc'tion,** (-'shun) *(n.)* فرق farq ; *(act)* تفريق tefrîq ; *(eminence) (lit.)* ممتازيت mümtâziyyet ; شهرت sheuhret ; *(honour)* شرف sheref ; *(lit.)* تميز temeyyüz ; — **Distinct'ive,** (tiv) *(a.)* آيران ayuran ; *(lit.)* مميز mümeyyiz ; *(fig.)* خصوصى housôusî ; — **mark** علامت فارقه alâmeti fâriqa ; مارقه marqa.

Distinguish, dis-ting'gwish, *(v.a.)* آيرمق ayurmaq ; تفريق ا. tefrîq et. ; *(lit.)* تميز ا. temyîz et. ; — **one's self** آيرلمق ayrulmaq ; *(lit.)* تميز ا. temyyüz et. ; — **Disting'uished,** (shd) *(a.)* ممتاز mümtâz ; گزيده güzîde ; — **Disting'uishing,** *(a.)* خصوصى housôusî ; فارق fâriq.

Distort, dis-tort', *(v.a.)* چارپيتمق charputmaq ; بوكمك bükmek; *(fig.)* تحريف ا. tahrîf et. ; *(v. n.)* چارپيلمق charpulmaq ; بوكولمك bükülmek ; — **Distor'tion,** (-'shun) *(n.)* چارپيقلق charpuqluq; *(sci.)* بوكولمه bükülme; *(lit.)* التوا iltivâ; *(fig.)* تحريف tahrîf ; تغير tegayyür.

Distract, dis-trakt', *(v.a.)* جلب ا. jelb et. ; اشغال ا. ishgâl et. ; *(fig.)* چيلديرتمق chuldurtmaq ; — **Distract'ed,** (td) *(a.)* چيلغين chulgun ; سرسم sersem ; — **Distract'edly,** *(ad.)* چيلغينجه chulgunja ; — **Distrac'tion,** (-'shun) *(n.)* طالغينلق dalgunluq ; مشغوليت meshgôuliyyet ; *(madness)* چيلغينلق chulgunluq; ديوانهلك dîvânelik ; *(amusement)* اكلنجه eylenje.

Distrain, dis-trān', *(v.a.)* ضبط ا. zabt et. ; حجز ا. hajz et. ; *(v. n.)* حقوقنى محافظه ا. houqôuqounou mouhâfaza et. ; — **Distraint',** *(n.)* ضبط zabt ; مصادره mousâdere ; حجز hajz.

Distress, dis-tres', *(n.)* مخاطره mouhâtara ; *(calamity)* فلاكت felâket ; *(pain)* ضرورت zarôuret ; (اليم) اضطراب (elîm-) uzturâb ; *(v.a.)* فلاكته صوقمق felâkete soqmaq ; اضطراب ويرمك uzturâb vermek ; — **Distressed',** (-tresd') *(a.)* فلاكتزده felâketzede ; مضطرب mouztarib ; *(ship)* مخاطرهده mouhâtarada ; **to be —** مضطرب او. mouztarib ol. ; — **Distress'ful,** (-'fōōl) *(a.)* اليم elîm ; مضطرب mouztarib ; —

Distress'fully, *(ad.)* الیم صورتده elîm sôuretde ; اضطرابله uzturâbla ; — **Distress'ing,** *(a.)* الیم elîm ; فجیع fejî'.

Distribute, dis-trib'ūt, *(v.a.)* طاغیتمق datmaq ; توزیع ا. tevzî' et ; *(fig.)* تطبیق ا. tatbîq et. ; **to — justice** توزیع عدالت ا. tevzî-i adâlet et. ; — **Distribū'tion,** (-'shun) *(n.)* توزیع tevzî' ; *(sci.)* طاغلمه dâlma, انتشار intishâr ; *(log.)* معنایی تشمیل mâ'nâyi teshmîl; عمومه تطبیق oumôuma tatbîq ; — **Distrib'ūtive,** (tiv) *(a.)* تفریقی tefrîqî ; توزیعی tevzî-î ; — **justice** احقاق حق ihqâqu haqq;—**Distribū'tor,** (-'tur) *(n.)* تصنیف مأموری tasnîf me'-môurou ; موزع müvezzî'.

District, dis'trikt, *(n.)* ناحیه nâhiye ; *(fig.)* منطقه mountuqa ; *(pl.)* حوالی havâlî ; مناطق menâtuq ; **military —** منطقهٔ عسکریه mountuqayi askeriyye ; **electoral —** دائرهٔ انتخابیه dâ-ireyi intihâbiyye ; منطقهٔ انتخابیه mountuqayi intihâbiyye ; *(pl.)* مناطق انتخابیه menâtuqu intihâbiyye.

Distrust, dis-trust', *(n.)* اعتمادسزلق î'timâdsuzluq ; شبهه shübhe ; — **Distrust'ful,** (-'fōōl) *(a.)* اعتمادسز î'timâdsuz ; موسوس müvesvis ; — **Distrust'fully,** *(ad.)* اعتمادسزلقله î'timâdsuzluqla ; شبهه ایله shübheyle.

Disturb, dis-turb', *(v.a.)* بوزمق bozmaq; *(fig.)* اخلال ا. ihlâl et. ; *(agitate)* قاریشدیرمق qarushdurmaq ; *(worry)* تعجیز ا. tâ'jîz et. ; — **Disturb'ance,** (-'ans) *(n.)* بوزولمه bozoulma ; *(pl. & lit.)* اختلالات ihtilâlât ; قاریشیقلق qarushuqluq, اغتشاش îgtishâsh ; — **Disturb'er,** *(n.)* بوزان bozan ; — **of peace** اغتشاشجی îgtishâshju ; *(jud.)* متجاوز mütejâviz.

Disunion, dis-ūn'yun, *(n.)* آیریلمه ayrulma ; *(fig.)* اختلاف ihtilâf, نفاق nifâq.

Disunite, dis-ū-nīt', *(v.a.)* آییرمق ayurmaq ; *(fig.)* آره‌سنی بوزمق arasunu bozmaq ; *(v. n.)* آیریلمق ayrulmaq.

Disuse, dis-ūs', *(v.a.)* قوللانمامق qoullanmamaq ; ترک ا. terk et. ; *(n.)* ترک terk.

Ditch, dich, *(n.)* خندک hendek ; *(v.a.)* خندک قازمق hendek qazmaq.

Ditto, dit'ō, *(ad.)* کذا kezâ....

Ditty, dit'i, *(n.)* شرقی sharqu ; منظومه manzôume.

Diurnal, dī-ur'nal, *(a.)* یومی yevmî ; *(n.)* دعا کتابی dou-â kitabu ; — **motion,** *(ast.)* حرکت یومیه harcketi yevmiyye.

Divan, di-van', *(n.)* سدیر sedir ; دیوان dîvân.

Dive, dīv, *(v.n.)* طالمق dalmaq ; باطمق batmaq ; — **Div'er,** *(n.)* طالغیچ dalguj; *(zo.)* قاره باطاق qara bataq.

Diverge, di-vērj' *(v.n.)* آیریلمق ayrulmaq; *(lit.)* تباعد ا. tebâ-oud et. ; *(fig. & lit.)* تخلف ا. tehallüf et. ; — **Diverg'ence,** (j'ens) *(n.)* آیریلمه ayrulma ; *(n.)* تباعد tebâ'oud ; *(fig.)* تخلف tehallüf ; — **Diverg'ent,** (j'ent) *(a.)* آیریلان ayrulan ; اوزاقلاشان ouzaqlashan ; *(lit.)* متباعد mütebâ-id.

Diverse, div-ērs', *(a.)* مختلف mouhtelif; متفرق müteferriq ; *(several)* بر قاچ bir qach... ; —**ly,** *(ad.)* مختلف صورتده mouhtelif sôuretde ; — **Diversificā'tion,** (si-fi-kā'shun) *(n.)* تحول tehavvül ; *(lit.)* تنوع tenevvü' ; — **Diver'siform,** *(a.)* مختلف‌الاشکال mouhtelifül-eshkyâl ; — **Diver'sity,** (-'si-ti) *(n.)* فرق farq ; باشقه‌لق bashqaluq ; — **Diver'sify,** (-'si-fī) *(v.a.)* دکیشیك یاپمق deyishik yapmaq ; چشید یاپمق cheshid yapmaq.

Diversion, di-vēr'shun, *(n.)* تحویل tahvîl ; *(fig.)* دکیشیکلك deyishiklik ; *(mil.)* اغفال îgfâl ; اماله imâle.

Divert, di-vērt', *(v.a.)* چویرمك chevirmek ; تحویل ا. tahvîl et. ; *(fig.)* اغفال ا. îgfâl et. ; *(amuse)* اکلندیرمك eylendirmek.

Divest, di-vest', *(v.a.)* صویمق soymaq ; *(fig.)* تجرید ا. tejrîd et. .

Divide, di-vīd'. *(v.a.)* آییرمق ayurmaq ; تقسیم ا. taxim et. ; *(two)* ایکی‌یه آییرمق ikiye ayurmaq ; *(pol.)* رأیه قویمق re'ye qomaq ; *(v.n.)* آیریلمق ayrulmaq ; *(lit.)* انقسام ا. inqisâm et.; *(fig.)* اختلاف حاصل او. ihtilâf hâsul ol. ; — **Divid'ed** *(a.)* آیریلمش ayrulmush ; *(lit.)* منقسم münqasem ; — **Divid'er,** *(n.)* آییران ayuran; *(arith.)* قاسم qâsum ; *(instrument)* پرکار (پرکل) pergel.

Dividend, div'i-dend, *(n.)* تمتع temettü'; —**of «five» per cent** یوزده بش تمتع yüzde «besh» temettü'.

Divine, di-vīn', *(a.)* قدسی qoudsî ; سماوی semâvî ; *(lit.)* لاهوتی lahôutî; *(n.)* علمادن oulemâdan ; (ولی) (velî) ; *(v.a.)* کشف ا. keshf et. ; کهانت ا. kehânet et. ; — **Divinā'tion,** (vin-ā'shun) کشف keshf; کهانت kehânet ; —**Divin'ity,** (-vin'i-ti) *(n.)* قدسیت qoudsiyyet ; *(theology)*

الٰهيات ilâhiyyât ; *(being)* قدسی ذات qoudsî zât ; الٰهی شی ilâhî shey ; *(pl.)* مقدسات mouqaddesât; «doctor» of — «الٰهيات دوقتوری» ilâhiyyât «doqtorou»; «professor» of— «الٰهيات مدرسی» ilâhiy-yât «müderrisi».

Diving, dīv'ing, *(n.)* طالغيچ dalguch... ; — **apparatus,** طالغيچ طاقمی dalguch taqumu ; — **Dress,** طالغيچ البسه‌سی dalguch elbisesi.

Division, di-vizh'un, *(n.)* قسم qusm ; دائره dâ-ire; *(arith.)* تقسیم taxîm; *(fig.)* توزيع tevzî' ; *(seperation)* آيرلمه ayrul-ma, *(lit.)* انقسام inqisâm ; *(difference)* آيرلق ayruluq, اختلاف ihtilâf ; *(mil. & mar.)* فرقه furqa; *(district)* منطقه moun-tuqa, دائره dâ-ire ; *(vote)* آرایه وضع ârâ-ye vazu' ; رأيه قومه re'ye qoma ; *(pl. & mar.)* يوقلامه yoqlama, (ديوان) (di-van) ; — **of labour** تقسیم مساعی taxîmi mesâ-î ; توزيع عمل tevzî-i amel ; — **Divis'ional,** (-vizh'un-al) *(a.)* ...تقسیم taxîm... ; *(mil.)* ...فرقه furqa... ; ...دائره dâ-ire... ; قاسم qusum... ; — **officer** بولوك ضابطی beulük zâbiti ; — **Divis'-ible,** (-viz'i-bl) *(a.)* قابل تقسیم qâbili taxîm ; آيرلير ayrulur ; — **Divisibil'-ity,** (-viz-i-bil'i-ti) *(n.)* قابلیت تقسیم qâ-biliyyeti taxîm; —**Divis'ive,** (-vīz'-iv) *(a.)* *(fig.)* اختلافی موجب ihtilâfu môu-jib; — **Divis'or,** (-vīz'ur) *(n.)* *(arith.)* مقسوم علیه maxôumu aleyh.

Divorce, di-vōrs' *(n.)* طلاق tulâq, بوشامه boshama ; *(v.a.)* بوشامق boshamaq, تطلیق ا. tatlîq et. ; *(fig.)* آيرلمق ayrul-maq ; — **Court,** طلاق محاكمه‌سی tutlâq mahkemesi ; *(Islamic)* محكمهٔ شرعیه mahkemeyi sher-uyye ; — **to be divorc'ed,** (-vōrs'd) آيرلمق ayrul-maq; *(for women)* بوشانمق boshanmaq.

Divulge, di-vulj' *(v.a.)* يايمق yaymaq ; *(fig.)* افشا ا. ifshâ et. ; اشاعه ا. ishâ-a et. ; — **to be divulg'ed,** (-vulj'd) يايلمق yayulmaq, شايع او. shâyî' ol..

Dizzy, diz'i, *(a.)* سرسم sersem ; باشدونن shashgun ; *(v.a.)* سرسم ا. sersem et. ; — **Dizz'iness,** *(n.)* باش دونمه‌سی bash deunmesi, سرسملك sersemlik.

Do, dōō, *(v.a.)* ياپمق yapmaq; ايتمك etmek; *(performe)* ايفا ا. îfâ et., اجرا ا. ijrâ et.; *(finish)* بيتيرمك bitirmek ; — **away** قالديرمق qaldurmaq ; *(fig.)* برطرف ا. ber-taraf et. ; *(abolish)* فسخ ا. fesih et.; لغو ا. lagv et. ; — **for** (ه) ياراما‌ق .. (e-) yaramaq ; خدمت ا. (ه) ...(e-) hidmet et. ; *(kill)* اولدورمك euldürmek, *(fig.)* محو ا. mahv et. ; — **over** تكرار ا. tek-râr et. ;—**up** دوزلتمك düzeltmeq, تنظیم ا. tanzîm et. ; *(fatigue)* پك يورمق pek yormaq, *(lit.)* بی‌تاب ا. bî-tâb et. ; — **with** (ی) قوللانمق ...(i-) qoullanmaq ; — **without** لزوم گورمه‌مك lüzôum geur-memek ; واز گچمك vaz gechmek ; **to have to** — **with** (له) علاقه‌سی او. ...(le-) alâqasu ol. ; (له) مناسبتی او. ...(le-) mi-nâsebeti ol. ; I — «**hear**» اوت «ايشيديورم» evet «ishidi» yoroum; حقیقةً «ايشيديورم» haqîqaten «ishidi» yoroum.

Docile, dō'sīl, *(a.)* حلیم halîm ; مطیع moutî' ; —**Docil'ity,** (-sil'i-ti) *(n.)* حلم hilm ; ملايمت mülâyemet.

Dock, dŏk, *(n.)* رختم ruhtum ; *(dry-)* حوض havouz ; *(jud.)* مظنون موقعی maz-nôun mevqî' ; *(v.a.)* حوضلامق havouz-lamaq ; حوضه صوقمق havouza soqmaq ; **floating** — سابح حوض sâbih havouz; **graving** — حوض havouz ; (ثابت حوض) (sâbit havouz); —**yard,** حوض فابريقه‌لری havouz fabriqalaru ; (ترسانه) (tersâ-ne) ; — **Dock'age,** (-'āj) *(n.)* حوضلانمه havouzlanma ; *(dues)* حوض اجرتی ha-vouz üjreti ; — **Dock'er,** *(n.)* حوض عمله‌سی havouz amelesi ; لیمان عمله‌سی li-man amelesi.

Docket, dok'et, *(n.)* خلاصه houlâsa ; اتيكت etiket, (قولاق) (qoulaq) ; *(jud.)* دعاوی لیسته‌سی da-âvî listesi ; *(v.a.)* خلاصه چیقارمق houlâsa chuqarmaq ; قید ا. qayd et..

Doctor, dok'tur, *(n.)* دوقتور doqtor ; *(med.)* دوقتور doqtor ; طبیب tabîb, (حكیم) (hekim) ; *(v.a.)* تداوی ا. tedâvî et. ; *(fig.)* حیله ا. hîle et., تغشیش ا. tâgshîsh et. ; — **Doc'torate,** (-āt) *(n.)* دوقتورا doqtora ; *(lit.)* رؤس rü-ôus ; — **Doc'-torship,** *(n.)* دوقتورلق doqtorlouq.

Doctrine, dok'trin, *(n.)* مسلك meslek, عمده oumde ; عقیده aqîde, دستور düs-tôur ; —**Doc'trinaire,** (-'trin-ār) *(n.)* نظرياتجی nazariyyâtju; اصولپرست ousôul-perest ; *(a.)* نظری nazarî ; — **Doc'-trinal,** *(a.)* مسلكی meslekî ; علمی ilmî.

Document, dok'ū-ment, *(n.)* وثیقه ve-sîqa, *(pl.)* وثائق vesâ-iq; *(v.a.)* *(lit.)* توثیق ا. tevsîq et ; — **Docūment'-ary,** (-'a-ri) *(a.)* *(lit.)* وثائقه مستند vesâ-iqa müstenid ; مثبت müsbet.

Dodge, doj, *(n.)* دسیسه desîse ; *(lit.)* تعلل

te-allül; *(v.a.)* آشيرمق ashurmaq; قاچيرمق qachurmaq; *(v.n.)* قاچمق qachmaq, حيله ا. hîle et.; *(lit.)* تعلل ا. te-allül et.; — **Dogd'er,** (j'ër) *(n.)* دساس dessâs; حيله كار hîlekyâr.

Dodecanes, dō-de-kä'nes, *(n.pr.)* اون ایکی آطه on iki ada; *(lit.)* جزائر اثنی عشر jezâ-iri isnâ asher.

Doff, dof, *(v.a.)* صویمق soymaq; چیقارمق chuqarmaq.

Dog, dog, *(n.)* كوپك keupek; *(lit.)* كلب kelb; *(v.a.)* تعقيب ا. tâ'qîb et.; *(worry)* تعجيز ا. tâ'jîz et.; — **days,** *(lit.)* ايام باحور eyyâmu bahôur; — **fish,** كوپك بالغى keupek balugh; جام كوز jam geuz; — **rose,** يبانى كل yabâni gül; — **Dogg'ed,** (g'd) *(a.)* عنادجى inadju; ترس ters, عكسى axi; — **Dogg'edly,** *(ad.)* عنودانه anôudâne; عكسيلكله axi-likle; — **Dogg'ish,** (g'ish) *(a.)* كوپك كبى keupek gibi; *(brutal)* غدار gaddâr, وحشى vahshî.

Dogma, dog'ma, *(n.)(lit.)* عقيده aqîde: *(pl.)* احكام ahkyâm; — **Dogmat'ic,** (tik) *(a.)* قطعى qat-î; *(phil.)* ايقانى îqânî; يقينى yaqînî; *(fig.)* متحكم mütehakkim; — **Dogmat'ically,** *(ad.)* قطعى صورتده qat-î sôuretde: متحكمانه mütehakkimâne; — **Dogmat'ics,** (t'iks) *(n. pl.)* عقائد aqâ-id; (الهيات) ilâhiyyât; — **Dog'-matism,** (tizm) *(n.)* قطعيت مطالعات qat-uyyeti moutâlat; *(phil.)* ايقانيه (مسلكى) iqâniyye (-mesleki); *(fig.)* تحكم tehakküm; — **Dog'matist,** *(n.)* *(phil.)* ايقانجى îqânju; *(pl.)* ايقانيون îqâ-niyyôun; يقينيون yaqîniyyôun, *(fig.)* متحكم mütehakkim; — **Dog'matize,** (tîz) *(v.)* احكام وضع ا. ahkyâm vazu' et.; نص ا. nass et.; *(fig.)* تحكم ا. te-hakküm et.; قطعى سويلمك qat-î seuy-lemek; — **Dog'matized,** (tizd) *(a.)* موضوع mevzôu'; منصوص mansôus.

Doily, doi'li, *(n.)* پچته (كوچوك) (kü-chük-) pechete; آلتلق altluq.

Doings, dōō'ingz *(n. pl.)* افعال ef-âl; حركات harekyât; *(events)* وقايع vaqâyi'.

Dole, dōl, *(n.)* كدر keder; الم elem; *(charity)* اعانه i-âne; *(lit.)* تبرعات teberrü-ât; *(v.a.)* توزيع ا. tevzî' et.; — **Dole'-ful,** (-'fōōl) *(a.)* كدرلى kederli; ملول melôul; **Dole'fully,** *(ad.)* كدرلى بر حالده kederli bir halde; ملولانه melôulâne.

Doll, dol, *(n.)* بيبك bebek; *(fig.)* قوقله qouqla.

Dollar, dol'ar, *(n.)* دولار dolar.

Dolphin, dol'fin, *(n.)* يونس بالغى yôunous balugh.

Dolt, dōlt, *(n.)* احمق ahmaq; بوداله bou-dala; — **Dolt'ishness,** *(n.)* حماقت hamâqat.

Domain, do-mān', *(n.)* ملك mülk; *(fig.)* ساحه sâha.

Dome, dōm, *(n.)* قبه qoubbe; *(church)* دوم dom; كليسا kilise; *(fig. & lit.)* كاشانه kyâshâne; *(v.a.)* قبه ياپمق qoubbe yapmaq; — **Domed,** (dōmd) *(a.)* قبه لى qoubbeli.

Domestic, do-mes'tik, *(a.)* داخلى dâhilî; *(fig.)* خصوصى housôusî; *(house)* أو... ev...; *(lit.)* بيتى beytî; *(tame)* اهلى ehlî; *(n.)* خدمتجى hizmetji; —**trade** تجارت داخليه tijâreti dâhiliyye; —**animals** حيوانات اهليه hayvânâtu ehliyye; — **affairs** أو ايشلرى ev ishleri; *(fig.)* امور داخليه oumôuru dâhiliyye; — **Do-mes'tically,** *(ad.)* أوجه evje; داخلاً dâhilen; — **Domes'ticate,** (-'ti-kāt) *(v.a.)* آليشديرمق alushdurmaq; — **Domestic'ity,** (-tis'i-ti) *(n.)* عائله حياتى â-ile hayâtu.

Domicile, dom'i-sil, *(n.)* مسكن mesken; اقامتكاه iqâmetgyâh; *(v.a.)* يرلشديرمك yerleshdirmek; اسكان ا. iskyân et.; — **Dom'iciled,** (-'ī-sild) *(a.)* مقيم mouqîm; — **Domicil'iary,** (-i-sil'i-a-ri) *(a.)* اقامتكاه iqâmetgyâh...; —**visit** اقامتكاه تحريسى iqâmetgyâh teharrîsi; — **Domiciliā'tion,** (-sil-i-ā'shun) *(n.)* اسكان iskyân; اقامت iqâmet.

Dominate, dom'in-āt, *(v.a.)* حاكم اول. hâkim ol.; حكم ا. hükm et.; — **Dom-inā'tion,** (-'shun) حاكميت hâkimiyyet; *(fig.)* تحكم tehakküm; — **Dom'inant,** *(a.)* حاكم hâkim; غالب gâlib; *(mus.)* دومينانت dominant.

Domineer, dom-in-ēr', *(v.n.)* تحكم ا. tehakküm et..

Dominion, do-min'yun, *(n.)* حكم hükm, حاكميت hâkimiyyet; *(country)* دومينيون dominyon, ممالك memâlik; (مستملكه) (müstemeleke).

Don, don, *(n.)* عالم âlim; *(college)* مدرس müderris; *(Spanish)* دون don.

Donation, do-nā'shun, *(n.)* اعطا î'tâ, ترك terk; *(gift)* اعانه i-âne; *(pl.)* تبرعات teberrü-ât; — **Don'ative,** (-'a-tiv) *(n.&a.)* هديه... hediye...; اكراميه... ikrâ-miye...; — **Donāt'or,** (tur) *(n.)* ويرن

veren, *(lit.)* متبرع müteberrî'; صاحب خير sâhibi hayr; *(pl.)* متبرعين müteberru-în.

Done, dun, *(a.)* ياپلمش yapulmush; ايدلمش edilmish; *(exhausted)* بيتمش bitmish; تمام tamam; **over —** چوق پيشمش choq pishmish; **under —** آز پيشمش az pishmish, چى chîy.

Donkey, dong'ki, *(n.)* مركب merkeb, (اشك) (eshek); **— engine,** *(mar.)* دونكى donki; ياردمجى ماكنه yardumju makine.

Doom, dōōm, *(n.)* حكم hükm; *(condemnation)* محكوميت mahkyôumiyyet; *(fig.)* زوال zevâl; *(destiny)* قدر qader; بخت baht; *(v.a.)* محكوم ا. mahkyôum et.; **— Dooms'day,** (dōōmz'dā) *(n.)* يوم قيامت yevmi qiyâmet; **— Doomed,** (dōōmd) *(a.)* محكوم ...mahkyôum.

Door, dōr, *(n.)* قاپو qapu; **— keeper,** قاپوجى qapuju; **— way,** مدخل medhal.

Dormant, dor'mant, *(a.)* اويقوده ouyqouda; *(lit.)* نائم nâ-im; *(fig.)* متروك metrôuk; *(n.)* كيريش kirish; **— Dor'mer-window,** *(n.)* چاتى پنجره سى chatu penjeresi; **—Dor'mitory,** (-to-ri) ياتاقخانه yataqhâne; قوغوش qoghoush.

Dorsal, dor'sal, *(a.)* ...آرقه arqa..., *(lit.)* ظهرى zahrî.

Dose, dōz, *(n.)* مقدار miqdâr, دوز doz; *(v.a.)* مقدار تعيين ا. miqdâr tâ'yîn et..

Dot, dot, *(n.)* نقطه noqta; *(v.a.)* نقطه لامق noqtalamaq;**—Dot'ted line,** نقطه لى خط noqtalu hatt; *(lit.)* خط موهوم hattu mevhôum; خط منقوط hattu menqôut.

Dotation, do-tā'shun, *(n.)* ايراد تخصيصى îrâd tahsîsi; (ايتمه) وقف vaqf (-etme); **—Dō'tal,** *(a.)*...جهاز ...jihâz,(cheyiz...); ايراد îrâd...

Dote, dōt, *(v.n.)* آليقلامق aluqlamaq; بونامق bounamaq; *(-on)* (ه) چيلديرمق ...(e-) chuldurmaq, (ه) مبتلا او. ...(e-) mübtelâ ol.; **— Dōt'age,** (-'āj) *(n.)* بوناقلق bounaqluq, *(lit.)* عته ateh; *(fig.)* ابتلا ibtilâ; **— Dōt'ard,** *(n. & a.)* بوناق bounaq, آليق aluq; *(fig.)* چيلغين chulgun.

Double, dub'l, *(a.)* چيفت chift,*(lit.)* مضاعف mouzâ-af; ايكى قات iki qat; *(n.)* چيفت chift; ايكى مثلى iki misli, *(lit.)* ضعف zu'f; دوبله double; *(trick)* حيله hîle; معرفت mâ'rifet; *(v.a.)* ايكى مثلى ياپمق iki misli yapmaq; *(lit.)* تضعيف ا. taz-îf et.; *(fold)* قاتلامق qatlamaq; *(v. n.)* ايكى مثلى او. iki misli ol.; *(lit.)* تضاعف ا. tezâ-ouf et.; *(turn)* آشمق ashmaq, طولاشمق dolashmaq; **— barelled,** چيفته (ناملولى) chifte (-namlulu); **—breasted,** چيفته اوكلى chifte eunlüe; **—dyed,** ايكى قات بويالى iki qat boyalu; *(fig.)* تام چاپقين (tam chapgun); **— entry,** اصول مضاعفه ousôulu mouzâ-afa.

Doublet, dub'let, *(n.)* اش esh; عينى aynu; *(garment)* يلك yelek.

Doubt, dowt, *(n.)* شبهه shübhe; *(v. n.)* شبهه ا. shübhe et.; تردد ا. tereddüd et.; **there is no — about it** شبهه سز shübhesiz, اكا شبهه يوق ona shübhe yoq, **—Doubt'ful,** (-'fōōl) *(a.)* شبهه لى shübheli; مشكوك meshkyôuk; **— Doubtless,** *(a.)* شبهه سز shübhesiz, طبيعى tabî'.

Dough, dō, *(n.)* خامور (خمير) hamour; **— Dough'y,** (-'i) *(a.)* خامور كبى hamour gibi; *(fig.)* يومشاق yumushaq.

Doughty, dow'ti, *(a.)* جسور jesôur.

Douse, dows, *(v.a.)* صويه باطيرمق souya baturmaq, ايصلاتمق uslatmaq; *(mar.)* ماينا ا. mayna et.; *(v.n.)* باطمق batmaq.

Dove, duv, *(n.)* قومرى qoumrou, كوكرجين güverjin; *(fig.)* جان jan, جكر jiyer; **— cot,** كوكرجينلك güverjinlik; **— tail,** *(n.)* كچمه gechme; قورت آغزى qourt âzu; پاريله parile; *(v.a.)* كچمه ياپمق gechme yapmaq; *(fig.)* اويديرمق ouydourmaq; *(v. n.)* *(fig.)* اويوشمق ouyoushmaq.

Dover, do'vėr, *(n.pr.)* دوور dover.

Dowager, dow'a-jėr, *(n.)* والده valde; (طول) (doul); **— queen,** والدهٔ قرالى valdeyi qurâlî.

Dower, dow'ėr, *(n.)* جهاز jihâz, (چهيز) (cheyiz); *(widow's)* ايراد îrâd, نفقه nefaqa; **— Dow'ry,** (-'ri) *(n.)* (جهاز) (cheyiz); (دراخوما) (durahoma).

Down, down, *(n)* تويى tüy; حاو hav; **— Down'y,** (-'i) *(a.)* تويلى tüylü; *(fig.)* يومشاق yumushaq.

Down, down, *(n.)* *(mar.)* قومصال qoumsal; *(pl.)* يايلا yayla; مرعا mer-â.

Down, down, *(ad.)* آشاغى ashâ; آشاغيده ashâda; *(fig.)* دوشمش düshmüsh; **— cast,** *(a.)* *(fig.)* كدرلى kederli; مأيوس me'yôus; **— fall,** *(n.)* دوشمه düshme; سقوط souqôut; *(ruin)* انقراض inqrâz; **— hill,** *(a.)* اينيشلى inishli, مائل mâ-il; **— pour,** *(n.)* شدتلى ياغمور shiddetli yâmour; **— right,** *(a.)* آچيق achuq; قابا

qaba; *(ad.)* آچيقجه achuqja; قاباجه qabaja; هيچ چكينمه‌دن hich chekinmeden; — **wards,** *(ad.)* (طوغرى) آشاغى ashâ (-dôrou); آشاغيده ashâda.

Doyen, dwaw'yong, *(n.)* اك قدملى en qidemli, شيخ sheyh; — **of the diplomatic corps** شيخ‌السفرا sheyhoussüferâ.

Doze, dōz, *(v.n.)* اويوقلامق ouyouqlamaq; (كسديرمك) (kesdirmek); سرسملمك sersemlemek; *(n.)* اويوقلامه ouyouqlama;—**Doz'ʏ,**(-'i) *(a.)* اويوشوق ouyoushuq, سرسم sersem; *(wood)* چوروك chürük.

Dozen, duz'n, *(n.)* دوزينه düzüne.

Drab, drab, *(a.)* قويو قورشونى qoyou qourshôuni; *(fig.)* كيرلى kirli, مردار mourdar; *(n.)* فاحشه fâhishe.

Drachma, drak'ma, *(n.)* دراخمى drahmi.

Draft, dräft, *(n.)* جريان jereyân; چكيش chekish; *(fin.)* پوليچه poliche, حواله havâle; *(art)* رسم resim; طاسلاق taslaq; *(writing)* مسوده müsvedde; *(mil.)* اكمال افرادى ikmâl efrâdu; *(mar.)* چكديكى صو chekdîy sou; *(v.a.)* رسم ياپمق resim yapmaq; *(write)* قلمه آلمق qaleme almaq, *(lit.)* تسويد ا. tesvîd et.; *(detach)* آييرمق ayurmaq, افراز ا. ifrâz et..

Drag, drag, *(n.)* طراق taraq; *(carriage)* آرابه araba; فرن fren, *(fig.)* حائل hâ-il; *(v.a.)* سوروكلمك sürüklemek; چكمك chekmek; *(mar.)* طرامق taramaq; *(v.n.)* سوروكلنمك sürüklenmek; *(mar.)* (دمير) طرامق (demir) taramaq.

Draggle, drag'l, *(v.n.)* سورونمك sürünmek; *(fig.)* كيرلنمك kirlenmek.

Dragoman, drag'o-man, *(n.)* ترجمان terjüman; **first** — باش ترجمان bash terjüman.

Dragon, drag'un, *(n.)* اژدر ejder; دراغون dragon; — **fly,** آت سينكى at sineyi;— **like,** *(a.)* اژدر كبى ejder gibi; *(fig.)* غضوب gazôub.

Dragoon,dra-gōōn', *(n.)* دراغون dragon; آغر سوارى âr süvâri; *(v.a.)* *(fig.)* زورلامق zorlamaq; اجبار ا. ijbâr et..

Drain, drān, *(n.)* مجرا mejrâ; لغم lâm; *(flow)* جريان jereyân; *(fig.)* صرفيات sarfiyyât; *(drink)* ايچكى ichki; *(v.a.)* آقيتمق aqutmaq; *(filter)* سوزمك süzmek; *(dry)* قوروتمق qouroutmaq; *(fig.)* صرف ا. sarf et.; بيتيرمك bitirmek; *(v.n.)* آقمق aqmaq; جريان ا. jereyân et.; سوزولمك süzülmek; — **Drain'age,** (-'āj) *(n.)* آقيتمه aqutma; سوق sevq; *(pl.)* مجرالر mejrâlar; *(lit.)* مجارى mejârî; *(rivers)* جدوللر jedveller; —**tube** *(med.)* فيتيل fitil; —**Drain'er,** *(n.)* سوزكچ süzgech.

Drake, drāk, *(n.)* (اركك) اوردك (erkek-) eurdek.

Dram, dram. *(n.)* درهم direm..

Drama, dram'a, *(n.)* درام dram; *(lit.)* هائله hâ-ile; *(fig.)* فاجعه fâju-a; —**Dramat'ic,** (-'ik) *(a.)* *(lit.)* هائلوى hâ-ilevî; *(fig.)* فجيع fejî'; — **Dramat'ically,** *(ad.)* فجيع صورتده fejî' sôuretde; فجيعانه fejî-âne; —**Dram'atist,** *(n.)* *(lit.)* فاجعه نويس fâju-a nüvîs.

Drape, drāp, *(v.a.)* دوناتمق donatmaq; تزيين ا. tezyîn et.; — **Drāp'er,** *(n.)* چوخه‌جى chouhaju; مانيفوطراجى manifotraju; — **Drāp'erʏ,** (-'ér-i) *(n.)* مانيفوطراجيلق manifotrajuluq; مانيفوطرا تجارتى manifotra tijâreti, *(pl.)* قاشلر qoumashlar; مانيفوطرا اشياسى manifotra eshyâsu; *(hangings)* پردەلر perdeler; آصغيلر asgular.

Drastic, dras'tik, *(a.)* شديد shedîd ;*(lit.)* زجرى zejrî; *(n.)* *(med.)* قوتلى مسهل qouvetli müs-hil.

Draught, dräft, *(n.)* جريان jereyân; چكيش chekish; *(drink)* ايچيش ichish; يودوم youdoum; *(fig.)* ايچكى ichki; *(sketch)* طاسلاق taslaq; قروكى qroki; *(writing)* مسوده müsvedde; *(mar.)* چكديكى صو chekdîy sou; *(fish)* چكيش chekish; —**of air** جريان هوا jereyânu havâ; قوراندر qourander; **forced—** جريان جبرى jereyânu jebrî; **at a—** بر چكيشده bir chekishde; بر يودومده bir youdoumda: — **Draughts,** (tz) *(n.)* دامه dama; **to play at—** دامه اوينامق dama oynamaq; — **Draughts'man,** *(n.)* رسام ressam; مهندس mühendis; *(writer)* مسود müsevvid; *(lit.)* منشى münshî; —**Draughts'manship,** *(n.)* رساملق ressamluq; مسودلك müsevvidlik; *(fig.)* قوه قلميه qouvveyi qalemiyye; منشيلك münshîlik.

Draw, draw, *(v.a.)* چكمك chekmek; *(fig.)* جلب ا. jelb et.; جذب ا. jezb et.; *(extend)* كرمك germek; *(receive)* اخذ ا. ahz et.; تأمين ا. te'mîn et.; *(art)* چيزمك chizmek; ترسيم ا. tersîm et.; *(mar.)* صو چكمك sou chekmek; *(n.)* چكيش chekish; كشيده keshîde; **to—aside** بر طرفه چكمك bir tarafa chekmek;

(fig.) آیارتمق ayartmaq; **to — back** *(v.n.)* کری چکلمك geri chekilmek; *(fig.)* صرف نظر ا. sarfu nazar et.; **to—in** چکلمك chekilmek; قیصالمق qusalmaq; **to—over** *(fig.)* جلب ا. jelb et.; قاندیرمق qandurmaq; **to—up** دیزیلمك dizilmek; *(mil.)* طابور اول. tabour ol.; *(compose)* تنظیم ا. tanzîm et.; قلمه آلمق qaleme almaq; *(stop)* طورمق dourmaq; **to—a bill** بر پولیچه چکمك bir poliche chekmek; حواله ویرمك havâle vermek; **to —money** پاره آلمق para almaq; پاره چکمك para chekmek; — **Draw′back,** (-′bak) *(n.)* محذور mahzôur; *(pl.)* محاذیر mehâzîr; *(duty)* استرداد istirdâd; *(sum)* اعاده ایدیلن مبلغ i-âde edilen meblag; ردیات reddiyyât; — **Draw′bridge,** (-′brij) *(n.)* طاقمه کوپری taqma keuprü; — **Draw′ėr,** *(n.)* چکن cheken; *(fin.)* حواله ویرن havâle veren; *(box)* چکمجه chekmeje; کوز geuz; *(pl.)* دون don; — **Drawee,** (draw-ē′) *(n.)* حواله آلان havâle alan.

Drawing, draw′ing, *(n.)* چکمه chekme: *(lit.)* جر jerr: *(art)* رسم resim; قاره قلم qara qalem; *(lottery)* چکلمه chekilme; کشیده keshîde; *(pl. & com.)* واردات vâridât; حاصلات hâsulât; **in —** طوغری dôrou; **out of —** یاکلش yanlush; — **book,** رسم دفتری resim defteri; — **room,** قبول صالونی qabôul salonou; صالون salon; — **room car** صالونلی واغون salonlou vagon.

Drawl, drawl, *(v.)* ککله‌مك kekelemek; میریلدانمق muruldanmaq; *(n.)* اوزاتمه ouzatma.

Drawn, drawn, *(a.)* چکلمش chekilmish; *(game)* باشه باش basha bash; (مات) (mat).

Dray, drā, *(n.)* آرابه (بیوك) (beuyük-) araba; — **man,** آرابه‌جی arabaju.

Dread, dred, *(n.)* قورقو qorqou; دهشت dehshet; *(lit.)* حشیت hashyet; *(v.a.)* قورقوتمق qorqoutmaq; *(lit.)* تدهیش ا. tedhîsh et.; — **Dread′ful,** (-′fōōl) *(a.)* قورقونج qorqounj; *(lit.)* مخوف mahôuf; — **Dread′fully,** *(ad.)* قورقونج بر حالده qorqounj bir halde; مدهش صورتده müdhish sôuretde; — **Dread′less,** *(a.)* پرواسز pervâsuz.

Dream, drēm, *(n.)* رؤیا rü′yâ; *(fig.)* خلیا houlyâ; خیال hayâl; *(v. n.)* رؤیا کورمك rü′yâ geurmek; *(fig.)* تخیل ا. tehayyül et.; — **Dream′er,** *(n.)* *(fig.)* خیال پرور hayâl-perver; تخیل ایدن tehayyül eden; —**Dream′less,** *(n.)* رؤیاسز rü′yâsuz; *(fig.)* خیالسز hayâlsiz; —**Dream′y,** (′-i) *(a.)* رؤیا کبی rü′yâ gibi; *(fig.)* خیالی hayâlî; طالغین dalgnn.

Dreary, drēr′i, *(a.)* مأیوس me′yôus; **Drear′ily,** (-′i-li) *(ad.)* مأیوسانه me′yôusâne.

Dredg, drej, *(n.)* طراق taraq; *(mar.)* طراق دوبه‌سی taraq doubasu; *(v.a.)* طرامق taramaq; *(cooking)* اونلامق ounlamaq; پانه یاپمق pane yapmaq; — **Dredg′ing,** (-j′ing) *(n.)* طرامه tarama; اونلامه ounlama.

Dregs, dregz, *(n. pl.)* طورطو tortou; *(fig.)* سوپروتو süprüntü.

Drench, drensh, *(v.a.)* ایصلاتمق uslatmaq; *(lit.)* اشباع ا. ishbâ′ et.; *(n.)* علاج ilaj; شروب shouroub; —**Drench′ed,** (shd) *(a.)* ایصلانمش uslanmush; *(-in)* ایچنده ...ichinde; *(lit.)* مشبوع (له) ...(le-) meshbôu′.

Dress, dres, *(n.)* البسه elbise; اثواب esvab; *(fig. & lit.)* کسوه kisve: لباس libâs; *(v.a.)* کیدیرمك giydirmek; *(lit.)* اکسا ا. ixâ et.; *(arrange)* تنظیم ا. tanzîm et.; *(fig.)* تزیین ا. tezyîn et.; *(prepare)* احضار ا. ihzâr et.; ترتیب ا. tertîb et.; *(sore)* تمیزله‌مك temizlemek; پانسمان یاپمق pansuman yapmaq; **full—** بیوك اونیفورمه beuyük üniforma; — **coat,** رسمی البسه resmî elbise; (فراق) (fraq); —**goods** البسه‌لك قماشلر elbiselik qoumashlar; —**maker,** ترزی terzi; **Dress′er,** *(n.)* کیدیرن giydiren; *(fig.)* ترتیب ایدن tertîb eden; *(med.)* تیمارجی tumarju; جراح jerrah; *(table)* دستگاه (ترکاه) tezgyah.

Dressing, dres′ing, *(n.)* ...کیینمه giynme...; *(pl.)* ...البسه elbise...; ...تووالت tovalet...; *(fig.)* زینت zînet; *(sauce)* صالچه salcha; تربیه terbiye; *(land)* کیریزمه kirizme; کوبره شربتی gübre sherbeti; *(med.)* صارغی sargu; پانسمان pansuman;—**case,** تووالت چانطه‌سی tovalet chantasu; —**gown,** روب دو شامبر rob-deu-shambur; —**room,** کیینمه اوطه‌سی giyinme odasu; غاردروب gardurob.

Dressy, dres′i, *(a.)* تمیز کیینیر temiz giyinir; شیق shuq; *(fig.)* کوستریشلی geusterishli.

Dribble, drib′l, *(v.n.)* طاملامق damlamaq; *(slaver)* صالیه‌سی آقمق salyasu aqmaq; *(v.a.)* طاملاتمق damlatmaq;

(fig.) تدریجاً یاپمق tedrîjen yapmaq; **—away** توکتمك tüketmek.

Drift, drift, *(n.)* سورمه sürme; *(mar.)* جریان jereyân; دوشمه düshme; *(heap)* کومه küme; یغین yugun; *(geol.)* بریکنتی birikinti, *(lit.)* ترسبات teressübât; *(mining)* قانال qanal, کچید gechid; *(aim)* مقصد maxad, هدف hedef; *(v.a.)* سوروکلمك sürüklemek; سوق ا. sevq et.; *(v.n.)* سوروکلنمك sürüklenmek; دوشمك düshmek; *(heaps)* یغیلمق yughulmaq, طوپلانمق toplanmaq; *(lit.)* تراکم ا. terâküm et.; **—wood,** سابح اودون sâbih odoun.

Drill, dril, *(n.)* مثقب misqab; *(agr.)* یاتاق yataq, اوجاق ojaq; *(sowing)* تخم ماکنهسی tohoum makinesi; *(row)* چیرپی churpu, صیره sura; *(cloth)* دیمی dimi, دوق doq; *(v.a.)* دلمك delmek; *(agr.)* تخم اکمك tohoum ekmek, صیرهلامق suralamaq; *(mil.)* تعلیم ایتدیرمك tâ'lim etdirmek; **— plough,** تخم ماکنهسی tohoum makinesi; **Dril'ling,** *(n.)* دلمه delme; *(mil.)* تعلیم tâ'lim; **— machine** مثقب ماکنهسی misqab makinesi; **—master** تعلیم معلمی tâ'lim mou-allimi.

Drink, dringk, *(n.)* ایچکی ichki; ایچهجك ichejek; *(pl.)* مشروبات meshroûbât; *(v.)* ایچمك ichmek; *(fig.)* یوتمق youtmaq; **to — to the health of** (ك) صحتنه ایچمك ...(in-) suhhatine-ichmek; (ك) شرفنه ایچمك ...(in-) sherefine ichmek; **—money** بخشش bahshush; **— Drink'able,** *(a.)* ایچیلیر ichilir; *(lit.)* قابل شرب qâbili shürb; **— Drink'er,** *(n.)* عیاش ayyâsh.

Drip, drip, *(n.)* طاملامه damlama; *(roof)* طاملالق damlaluq; صاچاق sachaq; *(v.n.)* طاملامق damlamaq; **— stone,** صاچاق sachaq; **— Dripp'ing,** *(n.)* یاغ yâ; (صو) (sou); *(lard)* اریمش طوموز یاغی erimish domouz yâ.

Drive, drīv, *(v.a.)* سورمك sürmek, ایتمك itmek; *(fig.)* سوق ا. sevq et.; اداره ا. idâre et.; *(nails)* میخلامق muhlamaq, چاقمق chaqmaq; *(force)* زورلامق zorlamaq; اجبار ا. ijbâr et.; **— on** سورمك sürmek, قوشدیرمق qoshdourmaq; **— out** (دن) چیقارمق ...(den-) chuqarmaq; طرد ا. tard et.; *(v.n.)* چارپمق charpmaq, آتیلمق atulmaq; *(carriage)* کیتمك gitmek; *(mar.)* دوشمك düshmek; *(fig.)* سوروکلنمك sürüklenmek; *(n.)* سورمه sürme; *(excursion)* کیدیش gidish, تنزه tenezzüh; *(hunt.)* تعقیب tâ'qîb; *(road)* آرابه یولی araba yolou, شوسه shose; **full —** دورت نعله deurt nala; تام سرعتله tam sür-atle; **— Driv'er,** *(n.)* سوروجی sürüjü; *(carriage)* آرابهجی arabaju; *(motorcar)* شوفور shofeur; *(railway)* قوندوکتور qondükteur, ماکینیست makinist.

Driving, drīv'ing, *(a.)* محرك mouharrik; *(fig.)* ولولهلی velveleli; *(n.)* سوق sevq; *(fig.)* هدف hedef, *(lit.)* سائق sâ-iq; **— box,** آرابهجی یری arabaju yeri; **— wheel,** آنا چرخ ana charq; آنا تکرلك ana tekerlek.

Drivel, driv'l, *(n.)* صالیه salya; *(fig.)* صاچمه sachma; *(v.n.)* صالیهسی آقمق salyasu aqmaq; *(fig.)* صاچمهلامق sachmalamaq.

Drizzle, driz'l, *(n.)* خفیف یاغمور hafif yâmour; صولو سپکن soulou sepken; *(v.n.)* (یاغمور) سرپمك (yâmour-) serpmek.

Droll, drōl, *(a.)* تحف tahaf; **— Droll'ery,** (-'ėr-i) *(n.)* تحفلق tahafluq.

Dromedary, drum'e-dar-i, *(n.)* هجین hejin; دوه deve.

Drone, drōn, *(n.) (zo.)* ارکك آری erkek aru; *(fig.)* خیلاز haylaz; (دالقاووق) (dalqavouq): **— Drō'nish,** *(a.)* تنبل tenbel; **— Drōn'ishly,** *(ad.)* خیلازجه haylazja; (دالقاووقجه) (dalqavouqja).

Droop, drōōp, *(v.n.)* صارقمق sarqmaq; *(fall)* دوشمك düshmek; *(fig.)* سقوط ا. souqôut et.; *(bot.)* صولمق solmaq; بایلمق bayulmaq; **— Droop'ing,** *(a.)* صارقیق sarquq; *(fig.)* دوشکون düshgün; بایغین baygun.

Drop, drop, *(n.)* طامله damla; *(lit.)* قطره qatra; *(fall)* دوشمه düshme; سقوط souqôut; *(hanging)* آصقی asgu; کوپه küpe; *(mar.)* پالانغه palanga; *(pl.)* پاستیل pastil, شکر sheker; *(v.n.)* طاملامق damlamaq; *(fig.)* دوشمك düshmek; سقوط ا. souqôut et.; *(sink)* باطمق batmaq; *(end)* بیتمك bitmek; تمام اول. tamam ol.; **— in** ایچری کیریویرمك icheri girivermek; (طاملامق) (damlamaq); **— into** *(fig.)* (ه) قونمق ...(e-) qonmaq, (ی) الده ا. ...(i-) elde et.; **— off** دوکولمك deukülmek; دوشمك düshmek; *(fig.)* فوت اول. fevt ol.; *(v.a.)* طاملاتمق damlatmaq; دوشورمك düshürmek; *(let go)* بیراقمق buraqmaq; *(anchor)* فوندا ا. founda et.; *(fig.)* اسقاط ا. isqât et.; اخراج ا. ihrâj et.; *(break off)* کسمك kesmek;

(lit.) قطع علاقه ا. qat-u alâqa et.; (utter) سويله‌يى‌ويرمك seuyleyivermek ;—**a note** يازى‌ويرمك yazuvermek; برپوصله كوندرمك. bir pousla geundermek; — **curtain,** صحنه پرده‌سى sahne perdesi ; — **Drop′p′ing,** (n.) طامله‌مه damlama ; (pl.) صيزينتى suzuntu; ضايعات zâyu-ât; (dung) قوش كوبره‌سى qoush gübresi.

Dropsy, drop′si, (n.) استسقا (علتى) istis-qâ (-illeti); — **Drop′sical,** (-′si-kal) (a.) استسقالى istisqâlu.

Dross, dros, (n.) جروف jürôuf; (fig.) سوپرونتو süprüntü, دكرسز شيلر deyersiz sheyler; — **Dross′y,** (-′i) (a.) جروفلى jürôuflou; (fig.) دكرسز deyersiz.

Drought, drowt, (n.) قوراقلق qouraqluq; صوسزلق sousouzlcuq; — **Drought′y,** (-′i) (a.) قوراق qouraq; صوسز sousouz.

Drove, drōv, (n.) سورو sürü, كومه küme; — **Drōv′er,** (n.) صيغيرتماچ sughurt-mach, چوبان choban.

Drown, drown, (v.a.) بوغمق bômaq; (fig.) باصديرمق basdurmaq; (v. n.) بوغلمق boghoulmaq, غرق او. garq ol.; — **Drowned,** (nd) (a.) بوغلمش boghoul-moush, مغروق mâgrôuq.

Drowse, drowz, (n.) اويوشوقلق ouyou-shouqlouq, آغيرلق ârluq; (v.n.) اويوقلامق ouyouqlamaq, پينكله‌مك pineklemek; (v.a.) اويوشديرمق ouyoushdourmaq; اويقو كتيرمك ouyqou getirmek; — **Drows′ily,** (zi-li) (ad.) اويوقلايه‌رق ouyouqlayaraq; سرسم برحالده sersem bir halde; (fig.) لاقيدانه lâqaydâne;— **Drows′y,** (zi) (a.) اويوشوق ouyou-shouq; سرسم sersem.

Drudge, druj, (v.n.) چوق چاليشمق choq chalushmaq; (fig.) (جانى چيقمق) (janu chuqmaq); (n.) اسير esîr, كوله keule; — **Drudg′ery,** (jėr-i) (n.) آغير ايش âr ish; (fig. & pl.) خدمات سفليه hide-mâtu süfliyye; — **Drudg′ingly,** (jing-li) (ad.) چوق اوغراشه‌رق choq ôu-rasharaq; مشققتله meshaqqatle.

Drug, drug, (n.) اجزا ejzâ; علاج ilaj; (pl.) (اجزاى طبيه) (ejzâyu tubbiyye); (com.) صاتيلماز مال satulmaz mal; (fig.) مشتريسز متاع müshterisiz metâ′; — **Drugg′ist,** (gist) (n.) اجزا تاجرى ejzâ tâjiri; (اجزاجى) (ejzâju).

Drugget, drug′et, (n.) كچه keche, فرنك خاليسى frenk halusu; اورتو eurtü.

Druid, drōō′id, (n.) مجوسى (mejôusî).

Drum, drum, (n.) طاوول davoul; ترامپه‌ته trampete; (box) قوطى qoutou, ظرف zarf; (mach.) چرخ charq, اسطوانه üs-touvâne; (ear′s) زار zar, (lit.) طبل tabel; — **stick,** دكنك deynek, أل el; — **Drumm′er,** (n.) طاوولجى davouljou; ترامپه‌ته‌جى trampeteji.

Drunk, drungk, (a. & n.) سرخوش sar-hosh; **to get —** سرخوش او. sarhosh ol.; — **Drunk′ard,** (n.) سرخوش sar-hosh; عياش ayyâsh; — **Drunk′en,** (a.) سرخوش sarhosh; (fig.) مست mest; — **Drunk′enness,** (n.) سرخوشلق sar-hoshlouq; (lit.) سكر حال sikri hâl.

Druses, drōō′sēz, (n. pl.) دروزيلر dürzîler.

Dry, drī, (a.) قورو qourou; (lit.) يابس yâbis; (thirsty) صوصامش sousa-mush; (fig.) ياوان yavan, (lit.) خايده hâyîde; (milk) سوتسز sütsüz; (wine) سرت sert; (سك) (seq); (v.a.) قوروتمق qouroutmaq; (fig.) بيتيرمك bitirmek; (v.n.) قورومق qouroumaq; — **ness,** (n.) قورولق qouroulouq; (lit.) يبوست yübôuset; — **goods,** مانيفوطرا mani-fotra; — **light,** (n.) براق ضيا berrâq zuyâ; (fig.) فكر سالم fikri sâlim; — **Dri′er,** (n.) سيقاتيف siqatif; قوروتمه ماكنه‌سى qouroutma makinesi; — **Dry′salt,** (-′sawlt) (v.a.) طوزلامق touzlamaq; قوروتمق qouroutmaq.

Dual, dū′al, (a.) (lit.) مثنا müsennâ; —**Dū′alism,** (-izm) (n.) ايكيلك ikilik; (lit.) ثنائيت senâ-iyyet; — **Dū′alist,** (n.) ايكيليه معتقد ikiliye môu′teqid; (lit.) ثنائى senâ-î; — **Dūal′istic,** (-ik) (a.) ثنائى senâ-î; — **Dū′ality,** (-i-ti) (n.) ايكيلك ikilik.

Dub, dub, (v.a.) وورمق vourmaq; (confer) توجيه ا. tevjîh et.; نصب ا. nasb et.; (n.) ضربه darbe.

Dubious, dū′bi-us, (a.) شبهه‌لى shübhe-li; (lit.) مبهم mübhem; — **ly,** (ad.) مبهم صورتده mübhem sôuretde; —**ness,** (n.) مبهميت mübhemiyyet.

Dublin, dub′lin, (n.pr.) دوبلين düblin.

Ducal, dū′kal, (a.) ...دوقه‌لق doqaluq... .

Duchy, duch′i, (n.) دوقه‌لق doqaluq; — **Duch′ess,** (n.) دوشس düshes.

Duck, duk, (n.) اوردك eurdek; (darling) جان jan; سوكيلى sevgili; (v.a.) طالديرمق daldurmaq; ايصلاتمق uslatmaq; (v.n.) طالمق dalmaq; **wild—** يابان اوردكى yaban eurdeyi; —**Duck′ling,** (n.) اوردك پالازى eurdek palazu; (fig.) ياورو yavrou.

Ductile, duk′til, (a.) يومشاق yumshaq;

(fig.) حليم halîm ; سوز دينلر seuz dinler ; — **Ductil'ity,** (-til'i-ti) *(n.)* *(sci.)* انجرار injirâr ; انطراق inturâq ; *(fig.)* حلم hilm; *(lit.)* انحنا inhinâ.

Dudgeon, duj'un, *(n.)* خنجر hancher ; *(fig.)* حدت hiddet ; كين kîn ; غيظ gayz.

Due, dū, *(a.)* لايق lâyuq ; *(proper)* عائد â-id ; راجع râjî; مخصوص mahsôus ; *(fig.)* تام tam ; حقيقى haqîqî ; *(fin.)* وعدهسى تمام vâ'desi tamam ; *(lit.)* واجب التأديه vajib-üt-te'diye ; *(ad.)* تماماً tamâmen ; تام tam ; *(n.)* حق haqq ; *(fin.)* مطلوب mat-lôub ; *(fee)* اجرت üjret ; *(tax)* رسوم rü-sôum ; — **to** عائد (ه) ... (e-) â - id ; *(resulting)* حسبيله ...hasebîle ; دن ناشى ...den-nâshî ; **to become—** وعدهسى كلمك vâ'desi gelmek ; **to pay — attention** حقيله دقت ا. haqqîle diqqat et..

Duel, dū'el, *(n.)* دوئللو dü-ello ; **to fight a—** دوئللو ا. dü-ello et..

Duet, dū-et', *(n.)* دوئتو dü-etto.

Dug, dug, *(a.)* قازلمش qazulmush ; *(n.)* *(zo.)* مه meme.

Duke, dūk, دوق düq ; دوقه düqa ; — **Duk'edom,**('dum)*(n.)* دوقهلق düqaluq.

Dulcimer, dul'si-mer, *(n.)* سنطور san-tour.

Dull, dul, *(a.)* طونوق donouq ; صيقنتيلى suquntulu ; *(slow)* آغر âr ; بطى batî ; *(fig.)* غبى gabî ; *(cheerless)* روحسز rôuh-souz ; مغموم mâgmôum ; *(blunt)* كور keur; باصيق basuq; —**ness,** *(n.)* صيقنتى suquntu ; ثقلت siqlet ; *(fig.)* غباوت ga-bâvet; حماقت hamâqat; كورلك keurlük; طونوقلق donouqlouq; — **Dull'ard,** *(n.)* احمق ahmaq ; (صالماز) (salmaz).

Duly, dū'li, *(ad.)* اصولاً ousôulen *(fig.)*; تماماً tamâmen ; حقيله haqqîle ; *(time)* وقتنده vaqtinde; —«**elected**» اصولاً منتخب ousôulen «muntehab» ; — **received** *(fin.)* تماماً اخذ ايدلمش (در) tamâmen ahz edilmish (-dir); *(letter)* وقتنده اخذ ايدلمش (در) vaqtinde ahz edilmish (-dir).

Dumb, dum, *(a.)* ديلسز dilsiz ; *(lit.)* ابكم ebkem ; *(fig.)* صامت sâmit ; —**ly,** *(ad.)* سسسزجه sessizje ; — **ness,** *(n.)* ديلسزلك dilsizlik ; *(lit.)* ابكميت ebkemiyyet ; **to strike —** آغزينى طيقامق âzunu tuqa-maq ; شاشيرتمق shashurtmaq ; —**bells,** گولله gülle ; ژيمناستيق گوللهلرى jimnastiq gülleleri ; — **show,** پاندومينه pando-mine ; — **Dumfound',** (-fownd') *(v.a.)* صوصدرمق sousdourmaq ; *(fig.)* شاشيرتمق shashurtmaq; حيرتده بوراقمق hay-retde buraqmaq; — **Dumfound'ed,** *(a.)* شاشقين shashgun ; *(lit.)* متحير mü-tehayyir.

Dummy, dum'mi, *(n.)* *(pers.)* ديلسز dil-siz ; *(fig.)* مانيكن maniken ; *(imitation)* تقليد taqlid ; ياپمه yapma.

Dump, dump, *(n.)* صيقنتو suquntu ; نشهسزلك nesh-esizlik ; *(v.a.)* آتمق at-maq; بوشالتمق boshaltmaq ; — **Dump'-ish,** *(a.)* نشهسز nesh-esiz ; صيقنتيلى su-quntulu ; — **Dump'y,** (-'i) *(a.)* بودور bodour ; *(pers.)* طيقناز tuqnaz.

Dun, dun, *(a.)* قويو (قهوه رنكى) qoyou (-qâhve rengi); *(n.)* *(zo.)* طورى آت do-rou at.

Dun, dun, *(v.a.)* آلاجغنى ايستهمك alajânu istemek ; صيقشدرمق suqushdurmaq ; *(n.)* *(pers.)* آلاجقلو alajaqlu; (بلالو) (belâ-lu) ; *(demand)* آلاجق طلبى alajaq talebi; اخطارنامه ihtârnâme ; *(hill)* تپه tepe.

Dunce, duns,*(n.)* سرسم sersem; غبى gabî.

Dung, dung, *(n.)* پسلك pislik ; *(agr.)* گوبره gübre ; *(v.n.)* پسلهمك pislemek ; *(v.a.)* گوبرهلهمك gübrelemek ; — **hill,** گوبره يغينى gübre yughunu ; *(fig.)* مزبله mezbele.

Dungeon, dun'jun, *(n.)* زندان zundan ; *(v.a.)* زندانه آتمق zundana atmaq.

Duodecimal, dū-o-des'i-mal, *(a.)* اون ايكنجى on ikinji ; *(n.)* اون ايكيده بر on ikide bir.

Dupe, dūp, *(n.)* آبدال abdal; احمق ahmaq; *(v.a.)* آلداتمق aldatmaq.

Duplex, dū'pleks, *(a.)* مضاعف mouzâ-af ; چيفت chift.

Duplicate, dū'pli-kāt, *(a.)* چيفت chift ; ايكى نسخه iki nüs-ha...; *(n.)* صورت sôu-ret, *(lit.)* نسخهٔ ثانيه nüs-hayi sâniye ; *(v.a.)* قوپيه ا. qopya et ; نسخهٔ ثانيه چيقارمق nüs-hayi sâniye chuqarmaq ; *(double)* تضعيف ا. taz-îf et.; **in—** ايكى نسخه اولارق iki nüs-ha olaraq... ; — **Dūplicā'tion,** (-'shun) *(n.)* تضعيف taz-îf ; — **Dūplici'ty,** (si-ti) *(n.)**(fig.)*

ايكى يوزلولك iki yüzlülük ; دسيسه desîse.

Durable, dūr'a-bl, *(a.)* طيانيقلى dayanuqlu ; *(fig.)* دواملى devâmlu ; — **Dūr'ably,** (bli) *(ad.)* دواملى صورتده devâmlu sôuretde ; — **Dūrabil'ity,** (-bil'i-ti) طيانمه dayanma ; دوام devâm ; — **Dūrā'tion,** (-'shun) *(n.)* دوام devâm ; مدت müddet; *(phil.)* صيرورت sayrôuret; **to be of long—** چوق سورمك choq sürmek ; **—of a «revolution»** بر «دور» مدتى bir «devr» müddeti.

Durazzo, dōō-rät'so, *(n. pr.)* دراج draj.

During, dū'ring, *(prep.)* اثناسنده esnâsunda; ظرفنده ...zarfunda; ده ...de; ...da.

Dusk, dusk, *(n.)* قرارتى qarartu ; الاجه قارانلق alaja qaranluq ; *(lit.)* نيم ظلمت nîm zoulmet ; شفق shefaq ; —**Dusk'iness,** *(n.)* *(fig.)* كدر keder;—**Dusk'y,** (-'i) *(a.)* قارانلق qaranluq ; قويو qoyou; *(lit.)* مظلم mouzlim ; *(fig.)* مكدر mükedder ; — **Dusk'ily,** *(ad.)* مغمومانه mâgmôumâne.

Dust, dust, *(n.)* توز toz ; *(v.a.)* توزينى آلمق tozounou almaq ; سوپورمك süpürmek; *(sprinkle)* (توز) سرپمك (toz-) serpmek ; **—cart,** چوپ آرابه‌سى cheup arabasu ; تنظيفات آرابه‌سى tanzîfât arabasu ; — **man,** چوپجى cheupjü ; —**pan,** فاراش farash ; — **Dust'er,** *(n.)* توز بزى toz bezi ; توى tüy ; — **Dust'y,** (-'i) *(a.)* توزلى tozlou.

Dutch, duch, *(a.)* فلمنك... felemenk... ; *(n.)* فلمنكجه felemenkje ; **—man,** فلمنكلى felemenkli.

Duty, dū'ti, *(n.)* وظيفه vazîfe ; خدمت hidmet ; ايش ish ; *(respects)* احترام ihtirâm ; *(lit.)* تعظيمات tâ'zîmât ; *(tax)* ويركى vergi, رسوم rüsôum ; — **Dū'tiable,** *(a.)* ويركى‌يه تابع vergiye tâbi' ; رسوم آلنير rüsôum alunur; **on—** وظيفه‌ده vazîfede; خدمتده hidmetde;—**Dū'tiful,**(-'ti-fōōl) *(a.)* وظيفه شناس vazîfe-shinâs; *(fig.)* احترامكار ihtirâmkyâr ; — **Dū'tifully,** *(ad.)* *(lit.)* وظيفه‌شناسانه vazîfe-shinâsâne ; احترامكارانه ihtirâmkyârâne, *(lit.)* تعظيمكارانه tâ'zîmkyârâne ; — **Dū'tifulness,** *(n.)* وظيفه شناسلق vazîfe-shinâsluq.

Dwarf, dwawrf, *(a. & n.)* بودور bodour; *(pers.)* جوجه jüje ; *(v.a.)* كوچولتمك küchültmek ; — **Dwarf'ish,** *(a.)* كوچوك küchük ; جوجه كبى jüje gibi.

Dwell, dwel, *(v.n.)* اقامت ا. iqâmet et. ; اوطورمق otourmaq ; *(remain)* قالمق qalmaq ; *(fig.)* دوام ا. devâm et. ; *(-on)* اصرار ا. usrâr et. ; — **Dwell'er,** *(n.)* اوطوران otouran; *(pl.)* سكنه sekene; — **Dwell'ing,** *(n.)* اقامت iqâmet; —**house** اقامتكاه iqâmetgyâh, مسكن mesken; — **place** محل اقامت mahalli iqâmet.

Dwindle, dwin'dl, *(v.n.)* كوچولمك küchülmek ; آزالمق azalmaq ; *(v.a.)* آزالتمق azaltmaq ; — **away** زائل او. zâ-il ol. .

Dye, dī, *(n.)* بويا boya ; رنك renk ; *(v.a.)* بويامق boyamaq ; — **Dy'er,** (dī'ėr) *(n.)* بوياجى boyaju ; — **Dye'ing,** (dī'ing) *(n.)* بويامه boyama ; *(lit.)* تلوين telvîn ; —**house** بوياخانه boyahâne; بويا فابريقه‌سى (boya fabriqasu).

Dying, dī'ing, *(a.)* أولن eulen ; أولمكده eulmekde: *(n.)* أولوم eulüm; *(fig.)* زوال zevâl.

Dinamics, di-nam'iks, *(n.)* جراثقال jerri esqâl ; مبحث حركات mebhasi harekyât; — **Dy'namo,** (dī'na-mo) *(n.)* دينامو dinamo.

Dynamite, din'a-mīt, *(n)* ديناميت dinamit.

Dynasty, din'as-ti *or* dī'nas-ti, *(n.)* خاندان hânedân ; — **Dynas'tic,** (-'tik) *(a.)* خاندان... hânedân... .

Dysentery, dis'en-ter-i, *(n.)* ديزانتەرى dizanteri, قانلى باصور qanlu bâsour; — **Dysenter'ic,** (-'ik) *(a.)* ديزانتەريلى dizanterili.

Dyspepsia, dis-pep'si-a, *(n.)* سوءهضم sôuyi hazm, هضمسزلق hazm-suzluq ; — **Dyspep'tic,** (-'tik) *(a.)* سوءهضم... sôuyi hazm... ; *(sick)* سوءهضمه مبتلا sôuyi hazme mübtelâ; *(fig.)* مريض marîz ; — **opinion** بدبينلك bedbînlik ; *(lit.)* افكار مريضه (efkyâru marîza).

E

Each, ēch, *(a.)* هر her ; هربری her biri ; بهری beheri ; **— other** بری برینی biri birini... ; *(lit.)* یکدیگرینی yekdîgerini.... .

Eager, ē'gėr, *(a.)* ایستکلی istekli ; *(lit.)* خواهشکر hâhishger ; حریص harîs ; **—lү** *(ad.)* ایستکله istekle; خواهشله hâhishle ; *(fig.)* شدتله shiddetle ; **— ness,** *(n.)* شدتلی آرزو shiddetli arzôu ; خواهش hâhish ; *(fig.)* حرص hurs ; *(lit.)* تهالك tehâlük.

Eagle, ē'gl, *(n.)* قارتال qartal;**—sighted,** کسکین کوزلی keskin geuzlü ; *(lit.)* نافذ نظرلی nâfiz nazarlu ; **— Eag'let,** *(n.)* قارتال یاورووسی qartal yavrousou.

Ear, ēr, *(n.)* قولاق qoulaq ; *(fig.)* دقت diqqat ; **to lend an—** قولاق ویرمك qoulaq vermek ; دیکلهمك dinlemek ; **walls have—s !** یرك قولاغی وار yerin qoulâ var ! ; **—ache,** (-āk) قولاق آغریسی qoulaq ârusu ; **— lap,** قولاق ممهسی qoulaq memesi ; **—mark,** *(n.)* اشارت ishâret; مارقه marqa ; **— ring,** کوپه küpe ; **— wig,** *(zo.)* قولاغه قاچان qoulâ qachan : *(fig.)* مرائی mürâ-i ; **— Eared,** (ērd) *(a.)* قولاقلی qoulaqlu ; **—Ear'less,** *(a.)* قولاقسز qoulaqsuz.

Ear, ēr, *(n.) (bot.)* باشاق bashaq ; *(v.n.)* باشاقلانمق bashaqlanmaq ; **— Eared,** (ērd) *(a.)* باشاقلی bashaqlu.

Earl, ėrl, *(n.)* ئرل erl ; قونت qont ; **— Earl'dom,** (-'dum) *(n.)* قونتلق qontlouq.

Earlү, ėr'li, *(a.)* ایرکن erken ; *(fig.)* عجله ajele ; وقتسز vaqitsiz ; *(ad.)* ایرکندن erkenden ; **—bird,** *(n.) (fig.)* ایرکن قالقار erken qalqar ; (صباحجی) (sabahju) ; **—life,** *(n.)* کنجلك genjlik ; *(in his-)* کنجلکینده kenjlîynde ; **—in the morning** صباح ایرکن sabah erken... ; **— Ear'liness,** *(n.)* ایرکنلك erkenlik ; *(fig.)* عجله ajele.

Earn, ėrn, *(v.a.)* قازانمق qazanmaq ; **— Earn'ings,** (-'ingz) *(n. pl.)* قازانج qazanj : *(savings)* تصرفات tesarroufât .

Earnest, ėr'nest, *(a.)* جدی jiddî ; حقیقی haqîqî ; *(eager)* استکلی istekli ; *(lit.)* خواهشکر hâhishger ; *(n.)* جدیت jiddiyyet.

Earnest, ėr'nest, *(n.)(money)* (پی (آقچهسی pey (-aqchesi) ; تأمینات te'mînât ; **— lү,** *(ad.)* جداً jidden ; جدی صورتده jiddî sôuretde ; حقیقةً haqîqaten ; **—ness,** *(n.)* جدیت jiddiyyet; **—hope** جدی امید jiddî-ümîd ; امید قوی ümîdi qavî.

Earth, ėrth, *(n.)* طوپراق topraq, *(lit.)* خاك hâk; *(land)* قاره qara ; *(ast.)* ارض arz ; *(world)* دنیا dünyâ ; یریوزی yer yüzü; *(v.a.)* کوممك geummek ; *(fig.)* صاقلامق saqlamaq ; *(v.n.)* کوموللك geumülmek, طوپراغه کیرمك toprâ girmek ; **— lү,** *(a.)* ارضی arzî ; *(fig.)* دنیوی dünyevî, مادی maddî ; **— Earth'en,** (ėrth'n)*(a.)* (طوپراق (دن topraq (-dan)...; **— Earth'enware,** (-wār) *(n.)* چاناق chanaq, چوملك cheumlek ; فایانس fayans ; *(pl.)* طوپراق معمولاتی topraq mâ'môulâtu ; **— Earth'quake ,** (-'kwāk) *(n.)* زلزله zelzele, حرکت ارض hareketi arz; **— Earth'liness,** *(n.)* *(lit.)* دنیا پرستلك dünyâ-perestlik.

Ease, ēz, *(n.)* راحت rahat ; *(lit.)* رفاه refâh ; *(facility)* قولایلق qolayluq, سهولت sühôulet ; *(v.a.)* یاتیشدیرمق yatushdurmaq ; خفیفلتمك hafifletmek ; *(free)* قورتارمق qourtarmaq, تسهیل ا. tes-hîl et. ; **— Ease'ful,** (-'fōōl) *(a.)* راحت rahat, *(lit.)* آسوده âsôude ; ساکن sâkin.

Easel, ēz'l, *(n.)* سهپا sehpâ.

East, ēst, *(n.)* شرق sharq ; *(mar.)* کون طوغیشی gün doghoushou ; *(a.)* شرقی sharqî ; ...شرق sharq... ; **— Near, —** شرق قریب sharqu qarîb ; **— Far, —** آقصای شرق axâyu sharq ; **—Middle,—** شرق وسطی sharqu vasatî ; **—' most,** *(a.)* اك شرقده‌کی en sharqdaki ; *(lit.)* منتهای شرق mûntehâyi sharqî ; **— 'ward,** *(ad.)* شرقه طوغری sharqa dôrou; شرقه متوجه sharqa mütevejjih ; **— East'ern,** *(a.)* شرقی sharqî ; **—Church** اورتودوقس کلیساسی ortodox kilisesi ; **— Empire** شرق روما ایمپراطورلغی sharqî roma impratorlôu ; هندستان (hindistân) ; **— East'erlү,** *(a.)* شرقی sharqî ;

...شرق sharq... ; شرقه متوجه sharqa mütevejjih ; *(from)* شرقدن sharqdan.

Easter, ēst'ėr, *(n.)* پاسقالیه pasqalya ; — **eggs**, پاسقالیه یومورطەلری pasqalya youmourtalaru.

Easy, ēz'i, *(a.)* قولای qolay, سهیل sehil; *(fig.)* راحت rahat; *(tranquil)* ساكن sâkın ; آسوده âsôude; *(loose)* كوشك gevshek ; *(int. & mar.)* ! یاواش yavash ! , ! خفیف یول hafif yol ! ; **stand** — ! *(mil.)* ! یرنده راحت yerinde rahat ! ; **to take it** — اهمیت ویرمامك ehemmiyyet vermemek ; تلاش اتمامك telâsh etmemek ; — **chair**, قولتوق (صاندالیه) qoltouq (-sandalye) ; — **going**, *(a.)* *(zo.)* رهوان rahvan ; *(fig.)* قیدسز qaydsuz; ملایم mülâyim ; — **virtue**, سربستلك serbestlik, *(lit.)* خفت hiffet ; *(of-)* سربست serbest; خفیف مشرب hafîf-meshreb ; — **Eas'ily**, *(ad.)* قولایجه qolayja, سهولتله sühôuletle ; راحتجه rahatja ; — **Eas'iness**, *(n.)* قولایلق qolayluq, سهولت sühôulet ; *(fig. & lit.)* رفاه refâh ; *(indulgence)* ملایمت mülâyemet, مسامحه müsâmaha.

Eat, ēt, *(v.a.)* ییمك yemek ; *(fig.)* صرف ا. sarf et. ; *(corrode)* كمیرمك kemirmek, چوروتمك chürütmek; *(v.n.)* ییمك yemek; *(lit.)* اكل ا. ekl et. ; — **Eat'able**, *(a.)* ینیر yenir, *(lit.)* قابل اكل qâbili ekl ; *(n.pl.)* مأكولات me'kyôulât ; — **Eat'er**, *(n.)* ییهن yiyen, *(lit.)* آكل âkil ; *(fig.)* كمیریجی kemiriji ; — **Eat'ing**, *(n.)* ییهجك yiyejek ; *(act)* ییمه yeme, *(lit.)* تناول tenâvül ; *(a.)* ...ییمك yemek... ; ییهن yiyen ; — **house** ییمكخانه yemekhâne ; آشخانه ash-hâne.

Eau-de-Cologne, ō'de-ko-lōn', *(n.)* قولونیا (صویی) qolonya (-souyou).

Eaves, ēvz, *(n.pl.)* صاچاق sachaq, چیقینتی chuquntu ; — **'drop**, *(n.)* صاچاق صویی sachaq souyou, آقینتی aquntu ; *(v.)* *(fig.)* كیزلی دیكلهمك gizli dinlemek ; تجسس ا. tejessüs et. ; — **'dropper**, *(n.)* مراقلی merâqlu, *(lit.)* متجسس mütejessis.

Ebb, eb, *(n.)* جزر jezr ; *(fig.)* زوال zevâl, سقوط souqôut ; *(v.n.)* جزر اول. jezr ol. , چكیلمك chekilmek ; *(sink)* اینمك inmek, آزالمق azalmaq; *(decline)* *(fig.)* زوال بولمق zevâl boulmaq ; — **tide**, جزر jezr.

Ebony, eb'on-i, *(n. & a.)* آبانوز abanoz; — **Eb'onist**, *(n.)* آبانوزجی abanozjou ; (صدفجی) (sedefji).

Ebriety, e-brī'e-ti, *(n.)* سرخوشلق sarhoshlouq ; *(lit.)* سكر حال sikri hâl.

Ebullient, e-bul'yent, *(a.)* قاینار qaynar... ; *(fig.)* غلیانده galeyânda... , *(lit.)* متهیج müteheyyij ; — **Ebulli'tion**, (e-bul'i-shun), *(n.)* قاینامه qaynama, *(lit.)* غلیان galeyân ; *(fig. & lit.)* تهیج teheyyüj ; جوشش jôushish.

Eccentric, ek-sen'trik, *(a.&n.)* اكسنتریق exentrik ; خارج عن المركز hâriji anil-merkez; *(fig.)* غریب garîb, (عجائب) (ajâyib) ; — **Eccentric'ity**, (-s'i-ti) *(n.)* خارجیت عن المركز hârijiyyeti anil-merkez ; *(fig.)* غرابت garâbet.

Ecclesiastical, ek-kle-zi-as'ti-kal, *(a.)* ...كلیسا kilise.. , كلیسایه عائد kiliseye â-id; *(fig.)* روحانی rôuhânî ; — «**affairs**» كلیسا «ایشلری» kilise «ishleri» ; «امور» روحانیه «oumôuru» rôuhâniyye.

Echelon, esh'e-long, *(n.)* *(mil.)* ئشهلون eshelon ; قدمه نظامی qademe nizâmu ; **en** — قدمهلی qademeli ; قدمه نظامنده qademe nizâmunda.

Echo, ek'ō, *(n.)* عكس صدا axi sedâ; *(lit.)* طنین tanîn ; *(fig.)* تقلید taqlid ; *(pers.)* مقلد mouqallid ; *(v.n.)* عكس ا. ax et. ; *(v.a.)* تكرار ا. tekrâr et. ; *(fig.)* تقلید ا. taqlîd et. ; *(flatter)* تبصبص ا. tebasbous et. .

Éclat, ā-klä', *(n.)* *(lit.)* شعشعه sha'shâ ; شان shân.

Eclectic, ek-lek'tik, *(a.)* اقتباسی iqtibâsî: *(broad)* كنیش genish ; احاطهلی ihâtalu ; اقتطافجی iqtitâfju ; *(phil.)* اقتطافی iqtitâfî; — **Eclec'ticism**,(-'ti-sizm) *(n.)* *(phil.)* اقتطافیه مسلكی iqtitâfiyye mesleki.

Eclipse, e-klips', *(n.)* كسوف küsôuf ; *(moon's)* خسوف housôuf ; *(darkness)* ظلمت zoulmet ; *(fig.)* سوكمه seunme ; *(lit.)* انطفا intufâ ; *(v.n.)* *(ast.)* طوتولمق toutoulmaq ; *(fig.)* سونمك seunmek ; *(lit.)* منطفی اول. mountafî ol ; *(v.a.)* *(fig.)* كورلتمك keurletmek ; — **Eclipsed'**, (sd) *(a.)* *(ast.)* طوتولمش toutoulmoush ; *(lit.)* منكسف münkesif ; منخسف münhasif ; *(fig.)* سونمش seunmüsh ; *(lit.)* منطفی mountafî.

Ecliptic, e-klip'tik, *(n. & a.)* *(ast.)* ...دائرةالشمس dâ-iretüsh-shems... ; *(a.)* كسوفی küsôufî ; خسوفی housôufî.

Economy, ek-on'o-mi, *(n.)* ئقونومی eqonomi ; اداره idâre; تصرف tesarrouf; *(system)* اقتصاد iqtisâd ; *(rules)* احكام ahkyâm ; قواعد qavâ-id ; *(operations)*

افعال ef-âl ; (قانون) (qânôun) ; **animal** — تشکلات حیوانیه teshekkülâtu hayvâniyye ; **Christian** — احکام خرستیانیه ahkyâmu huristiyâniyye; **domestic** — ادارۂ بیتیه idâreyi beytiyye ; **national** — اقتصاد ملی iqtisâdu millî ; **political** — اقتصاد سیاسی iqtisâdu siyâsî ; — **of Heaven** ارادۂ الٰهیه irâdeyi ilâhiyye ; — **of nature** (قانون طبیعت) (qânôunu tabî-at) ; «**Commissariat**» **of** — اقتصاد وکالتی iqtisâd «vekyâleti»; «**minister**» **of** — اقتصاد «ناظری» iqtisâd «nâ-zuru»; — **Econom'ic,** (-'ik) *(a.)* اقتصادی iqtisâdî ; ...اقتصاد iqtisâd... ; *(frugal)* ادارەلی idâreli ; مقتصد mouqtasud; — **affairs** امور اقتصادیه oumôuru iqtisâdiyye:— **Congress** اقتصاد قونغرەسی iqtisâd qongurasu ; — «**questions**» *(lit.)* مسائل اقتصادیه «mesâ-ili» iqtisâdiyye ; — **Econom'ically,** (-'ik-al-li) *(ad.)* اقتصاداً iqtisâden ; *(fig.)* ادارە ایله idâreyle ; — **Econom'ics,** (-'iks) *(n.)* (علم) اقتصاد (ilmi) iqtisâd ; اقتصادیات iqtisâdiyyât ; *(management)* ادارە idâre ; —**Econ'omist,** *(n.)* اقتصادجی iqtisâdju; *(pl.)* اقتصادیون iqtisâdiyyôun; —**Econ'omize,** (-īz) *(v.)* اقتصاد ا. iqtisâd et. ; تصرف ا. tesarrouf et.; ادارە ا. idâre et..

Ecstasy, ek'sta-si, *(n.) (lit.)* وجد vejd ; *(joy)* فرط سرور fartu sürôur ; *(v.a.)* غشی ا. gashy et. ; — **in ec'stasies,** (-sis) وجد ایچندە vejd ichinde; غشی اولمش gashy olmoush.

Ecuador, ek'wä-dor, *(n. pr.)* اکوادور (جمهوریتی) eqvador (jümhôuriyyeti).

Ecumenical, ek-ū-men'ik-al, *(a.)* عمومی oumôumî ; — **Patriarch,** روم پطریق roum patrîy; — **Patriarchate,** روم پطریقخانەسی roum patriqhânesi.

Eczema, ek'zē-ma, *(n.)* اکزما ekzema.

Eddy, ed'i, *(n.)* گرداب girdâb ; *(v. n.)* گرداب تشکیل ا. girdâb teshkîl et..

Eden, ē'den, *(n.)* عدن adn ; *(fig.)* جنت jennet ; *(n. pr.)* عدن aden.

Edge, ej, *(n.)* کنار kenar; *(cutting)* آغز âz; اوج ouj; *(sharpness) (fig.)* شدت shiddet; *(mind's)* شدت ذکا shiddeti zekyâ; فطانت fatânet;*(v.a.)* کنار یاپمق kenar yapmaq; *(sharpen)* کسکینلتمك keskinletmek ; *(move)* سورمك sürmek ; *(fig.)* تحریك ا. tahrîk et. ; *(lit.)* نومید ا. nevmîd et.; *(v.n.)* صوقولمق soqoulmaq ; **on the — of** (ك) کنارندە ... (in-) kenarunda ; *(fig.)* اوزرە ...üzre; —**tool,** *(lit.)* آلت قاطعه âleti qâtu-a ; — **Edged,** (ejd) *(a.)* کنارلی kenarlu ; آغزلی ...âzlu ; *(sharp)* کسکین keskin ; **two**— ایکی آغزلی iki âzlu ; *(fig.)* ایکی طرفی کسکین iki tarafu keskin; — **Edge'less,** *(a.)* کنارسز kenarsuz ; *(blunt)* کور keur ; *(fig.)* یاوان yavan ; — **Edge'ways,** (-'wāz) *(ad.)* یاندن yandan ; یانه طوغری yana dôrou ; — **Edg'ing,** (-j'ing) *(n.)* کنار kenar ; بوردور bordür.

Edible, ed-'i-bl, *(a.)* ینیر yenir; *(lit.)* قابل اکل qâbili ekl ; *(n. pl.)* مأکولات me'kyôulât.

Edict, ē'dikt, *(n)* امر emr ; *(king's)* (فرمان) (fermân) ; ارادە irâde ; *(rel.)* بیاننامه beyânnâme.

Edify, ed'i-fī, *(v.a.) (fig. & lit.)* تهذیب ا. tehzîb et. ; ارشاد ا. irshâd et. ; — **Ed'ifying,** (-fī-ing) *(a.) (lit.)* تهذیبکار tehzîbkyâr ; ارشادکار irshâdkyâr ; — **Ed'ifice,** (-fis) *(n.)* بنا binâ.

Edinburgh, ed'in-bėr-rė, *(n.pr.)* ادینبورغ edinbourg.

Edit, ed'it, *(v.a.)* نشر ا. neshr et. ; — **Edi'tion,** (-'shun) نشر neshr ; طبع tabu' ; «**second**»— «ایکنجی» طبع «ikinji» tabu' ; — **Ed'itor,** (-tur) *(n.)* ناشر nâshir ; (طابع) (tâbu') ; (ممثل) (mümessil); *(journals)* مدیر müdîr ; باش محرر bash mouharrir; —**Editō'rial,** *(a.)* ...مدیریت müdîriyyet... ; *(n.)* باش مقاله bash maqâle ; —**bureau** (دائرەسی) مدیریت müdîriyyet (-dâ-iresi) ; هیئت تحریریه اوطەسی hey-eti tahrîriyye odasu —**staff** هیئت تحریریه hey-eti tahrîriyye:—**Ed'itress,** *(n.)* ناشرە nâshire ; *(journals)* مدیرە müdîre; باش محررە bash mouharrire.

Educate, ed'ū-kāt, *(v.a.)* تعلیم ا. tâ'lîm et. ; اوکرتمك euyretmek ; —**up** یتیشدیرمك yetishdirmek ; تربیه ا. terbiye et. ; — **Edūcā'tion,** (-'shun) *(n.)* تحصیل tahsîl ; تربیه terbiye; *(public)* معارف ma-ârif; تدریسات tedrîsât; *(fig.)* عرفان irfân ; *(act)* یتیشدیرمه yetishdirme ; **Board of E**— مجلس معارف mejlisi ma-ârif ; *(office)* معارف دائرەسی ma-ârif dâ-iresi ; (معارف نظارتی) (ma-ârif nezâreti) ; **Bureau of E**— تدریسات مدیریتی tedrîsât müdîriyyeti ; (معارف مدیریتی) (ma-ârif müdîriyyeti) ; **Commissioner of E**— (معارف وکیلی) (ma-ârif vekîli); (معارف مدیر عمومیسی) (ma-ârif müdîri oumôumîsi) ; — **Edūcā'tional,** (-'shun-al) *(a.)* تدریسی tedrîsî ; عرفانی

irfânî; — **institution** *(n.)* مكتب mekteb, *(lit.)* دارالعرفان dârül-irfân; *(pl.)* مكتبلر mektebler; مؤسسات تدريسيه müessesâtu tedrîsiyye; — **Ed'ūcātor,** (-tur) *(n.)* معلم mou-allim; *(fig.)* مربى mürebbî; — **Ed'ūcāted,** (td) *(a.)* تحصيل كورمش tahsîl geurmüsh, *(lit.)* منور münevver.

Educe, ē-dūs', *(v.a.) (-from)* (دن) چيقارمق ...(den-) chuqarmaq; *(lit.)* استخراج ا. istihrâj et., استدلال ا. istidlâl et.; — **Edūc'ible,** (s'ibl) *(a.)* چيقاريله‌بيلير chuqarulabilir; *(lit.)* قابل استخراج qâbili istihrâj; — **Eduction,** (ē-duk'shun) *(n.)* اخراج ihrâj; *(fig.)* استخراج istihrâj.

Eel, ēl, *(n.)* يلان بالغى yulan balugh.

Efface, ef-fās', *(v.a.)* سيلمك silmek; قازيمق qazumaq; *(fig.)* ازاله ا. izâle et.; — **Effacement,** *(n.)* سيلينتى silinti; *(fig.)* زوال zevâl.

Effect, ef-fekt', *(n.)* فعل fi'l, تأثير te'sîr; *(result)* اثر eser; نتيجه netîje; *(reality)* حقيقت haqîqat; *(v.a.)* ياپمق yapmaq; حاصل ا. hâsul et.; *(fig.)* تأثير ا. te'sîr et.; **in** — فى الحقيقه fil-haqîqa; **to that**— بوخصوصده bou housôusda; بونك ايچون bounoun ichün; **of no** — تأثيرسز te'sîrsiz; حكمسز hükümsüz; **to take** — تأثير ا. te'sîr et.; *(fig.)* معتبر او. môu'teber ol.; — **Effec'tive,** (-'tiv) *(a.)* فعلى fi'lî; *(powerful)* مؤثر mü-essir; — **Effec'tively,** *(ad.)* فعلا fi'len; مؤثر صورتده mü-essir sôuretde; —**Effect'iveness,** *(n.)* تأثير te'sîr; كفايت kifâyet; — **Effect'less,** *(a.)* تأثيرسز te'sîrsiz; فائده‌سز faydasuz; — **Effects',** *(n.pl.)* اشيا eshyâ; *(fin.)* تحويلات tahvîlât; *(property)* مال mal, *(pl.)* اموال emvâl; — **Effec'tual,** (-'tū-al) *(a.)* مؤثر mü-essir; معتبر môu'teber; *(earnest)* جدى jiddî; قطعى qat-î; **to prove**— مؤثر او. mü-essir ol.; فائده ا. fayda et..

Effeminate, ef-fem'in-āt, *(a.)* قادين كبى qadun gibi; ضعيف zayuf; *(n.)* قورقاق qorqaq; *(v. a.)* قادينه بكزتمك qaduna benzetmek; *(fig.)* ضعف ويرمك zâ'f vermek; *(v.n.)* قادينلاشمق qadunlashmaq; *(fig.)* انجه‌لمك injelmek; — **effem'inacy,** (-'in-a-si) *(n.)* قادينه بكزه‌يش qaduna benzeyish; *(fig.)* ضعف zâ'f, كوشكلك gevsheklik.

Effendi, ef-fen'di, *(n.)* افندى efendi.

Effervesce, ef-fėr-ves', *(v.n.)* كوپورمك keupürmek; قابارمق qabarmaq; *(fig.)* فوران ا. feverân et.; — **Effervesc'ence,** (-'ens) *(n.)* كوپورمه keupürme; *(lit.)* فوران feverân; — **Effervesc'ent,** (-'ent) *(a.)* كوپورن keupüren; *(fig.)* فورانلى feverânlu, جوشغون joshgoun.

Efficacious, ef-fi-kā'shus, *(a.)* تأثيرلى te'sîrli, كفايتلى kifâyetli; — **Ef'ficacy,** (-'fi-ka-si) *(n.)* تأثير te'sîr, *(fig.)* كفايتلى kifâyetli.

Efficient, ef-fish'ent, *(a.)* مؤثر mü-essir; الويريشلى elverishli; *(pers.)* كفايتلى kifâyetli, اهليتلى ehliyyetli; *(n.)* فاعل fâ-il; عامل âmil; *(pers.)* اهل ehl; *(mil.)* الويريشلى elverishli (كوكللى) (-geunüllü); — **Effic'iently,** *(ad.)* كفايتله kifâyetle; — **Effic'iency,** (-si) *(n.)* اهليت ehliyet; *(lit.)* كفايت kifâyet; *(power)* تأثير te'sîr; *(mech.)* ايش ish, قدرت qoudret.

Effigy, ef'fi-ji, *(n.)* تصوير tasvîr; (رسم) (resim); *(likeness)* مشابهت müshâbehet.

Efflorescent, ef-flo-res'ent, *(a.) (lit.)* مزهر müzehher; *(chem.)* توز باغلار toz bâlar, *(lit.)* متكرج mütekerrij; — **Efflorescence,** (-'ens) *(n.)* چيچك آچمه chichek achma, *(lit.)* تزهر tezehhür; *(chem.)* توزلانمه tozlanma, *(lit.)* تكرج tekerrüj.

Effluent, ef'floo-ent, *(a.)* آقان aqan, جارى jârî; *(lit.)* متشعب mütesha'ib; *(n.)* قول qol, شعبه shôu'be; — **Ef'fluence,** (-'flōō-ens) *(n.)* جريان jereyân; *(fig.)* هجوم hüjôum.

Efflux, ef'fluks, *(n.)* جريان jereyân, آقينتى aquntu.

Effort, ef'fort, *(n.)* غيرت gayret, سعى sâ'y; *(pl.)* مساعى mesâ-î; **to make an** — اوغراشمق ôurashmaq, غيرت ا. gayret et.; — **Ef'fortless,** *(a.)* عاطل âtul; *(easy)* قولاى qolay, زحمتسز zahmetsiz.

Effrontery, ef-frunt'ėr-i, *(n.)* كستاخلق küstâhluq; حياسزلق hayâsuzluq.

Effulgent, ef-ful'jent, *(a.)* پارلاق parlaq; *(fig.)* شعشعه‌لى sha'shâlu.

Effuse, ef-fūz', *(v.a.)* دوكمك deukmek; *(lit.)* صاچمق sachmaq, نشر ا. neshr et.; *(lit.)* ابذال ا. ibzâl et.; — **Effū'sion,** (-'zhun) *(n.)* دوكولمه deukülme; *(lit.)* انتشار intishâr; *(act)* دوكمه deukme; — **Effū'sive,** (-'siv) *(a.)* مبذول mebzôul; *(emotion)* هيجانلى heyejânlu,

Egg, eg, *(n.)* يومورطه youmourta; *(lit. & sci.)* بيضه beyza; *(v.a.)* يومورطه قاتمق youmourta qatmaq; *(fig.)* تحريك ا.

tahrîk et.; —**shell,** یومورطه قابوغی youmourta qabôu; — **plant,** پاطلیجان patlujan; — **shaped,** یومورطه شکلنده youmourta sheklinde, بیضی beyzî.

Eglantine, eg'lan-tīn, *(n.)* یابانی گل yabâni gül.

Egoism, ē'go-izm, *(n.)* بنلك benlik, *(lit.)* انانیت enâ-iyyet; *(fig.)* خودبینلك hodbînlik; — **E'goist,** (-ist) *(n.)* ئەغوئیست ego-ist, *(phil.)* انائی enâ-î; — **Egoist'ical,** (-'ik-al) *(a.)* انائی enâ-î, ...بنلك benlik...; *(fig.)* خودبینانه hodbînâne.

Egotism, ē'go-tizm, *(n.)* خودبینلك hodbînlik; کندندن بحث (ایتمه) kendinden bahs (-etme); *(lit.)* تفاخر tefâhour; — **E'gotist,** (-tist) *(n.)* خودبین hodbîn; کندینی بکنمش kendini beyenmish.

Egregious, e-grē'ji-us, *(a.)* فوق العاده fevqal-âde; عظیم azîm.

Egress, ē'gres, *(n.)* چیقیش chuqush; خروج hourôuj.

Egret, ē'gret, *(n.)* توغ tôugh; سرغوچ sorgouj.

Egypt, ē'jipt, *(n. pr.)* مصر musur; — **Egyp'tian,** (-'shi-an) *(a.)* ...مصر musur...; مصری musrî; *(n.)* مصرلی musurlu.

Eider, ī'dėr, *(n.)* اوردك eurdek; — **down,** *(n.)* پوپله pouple, قوش تویی qoush tüyü.

Eiffel-tower, īf'el-tow'ėr, *(n. pr.)* ئەیفل قوله‌سی eyfel qoulesi.

Eight, āt, *(a.)* سکز sekiz; **an** — *(n.)* *(mar.)* سکز کورکجی sekiz kürekji, طاقم taqum; *(boat)* درت چیفته deurt chifte, (سکزلك فوطه) (sekizlik fouta); — **Eight'een,** (-'ēn) *(a.)* اون سکز on sekiz; — **Eight'eenth,** (-'ēnth) *(a.)* اون سکزنجی on sekizinji; *(n.)* اون سکزده بر on sekizde bir; — **Eight'fold,** *(a.)* سکز مثلی sekiz misli, سکز قات sekiz qat; — **Eighth,** (āt'th) *(a.)* سکزنجی sekizinji; *(n.)* سکزده بر sekizde bir; — **Eighth'lʏ,** *(ad.)* سکزنجیسی sekizinjisi; *(lit.)* ثامناً sâminen; — **Eight'ieth,** (-'i-eth) *(a.)* سکساننجی sexeninji; *(n.)* سکسانده بر sexende bir; — **Eight'ʏ,** (-'i) *(a.)* سکسان sexen.

Either, ē'*th*ėr, *or* ī'*th*ėr, *(pron.)* یا ye, ya; ایکیسندن بری ikisinden-biri; هر بری her biri.

Ejaculate, e-jak'ū-lāt, *(v.a.)* چیقارتمق chuqartmaq; فیرلاتمق furlatmaq; *(utter)* باغرمق bârmaq; — **Ejacūlā'tion,** (-'shun) *(n.)* چیقارمه chuqarma; *(utterance)* سس ses, ندا nidâ.

Eject, e-jekt', *(v.a.)* چیقارمق chuqarmaq; طرد ا. tard et.; *(fig.)* دفع ا. def et.; *(dismiss)* عزل ا. azl et.; اسقاط ا. isqât et.; — **Ejec'tion,** (-'shun) *(n.)* اخراج ihrâj; دفع defi'; اسقاط isqât; *(vomiting)* استفراغ istifrâgh; — **Eject'ment,** *(n.)* *(jud.)* اخراج ihrâj; استرداد istirdâd; — **Eject'or,** (-'ėr) *(n.)* ئەژەکتور ejekteur; *(fig.)* چیقاران chuqaran.

Elaborate, e-lab'or-āt, *(v.a.)* ایشله‌مك ishlemek; چالیشمق chalushmaq; *(fig.)* اهتمام ا. ihtimâm et.; *(improve)* اصلاح ا. uslâh et.; دوزلتمك düzeltmek; *(a.)* ماهرانه (یاپلمش) mâhirâne (-yapulmush), اهتماملی ihtimâmlu; — **lʏ,** *(ad.)* اهتمامله ihtimâmla; اینجه inje, ماهرانه mâhirâne; — **Elaborā'tion,** (-'shun) *(n.)* ایشله‌مه ishleme, یاپمه yapma; *(refinement)* اینجه‌لك injelik, *(lit.)* تکمل tekemmül; *(process)* *(lit.)* تکون tekevvün; حصول housôul.

Elan, ā-long', *(n.)* حمله hamle; **vital** — *(phil.)* حملهٔ حیات hamleyi hayât.

Elapse, e-laps', *(v.n.)* کچمك gechmek, مرور ا. mürôur et..

Elastic, e-las'tik, *(a.)* الاستیق elastiqî; اسنه‌ك esnek; *(fig.)* (لاستیکلی) (lastikli); *(n.)* لاستیك lastik; لاستیکلی أورمه lastikli eurme; — **Elastic'itʏ,** (-tis'i-ti) *(n.)* الاستیقیت elastiqiyyet.

Elate, e-lāt', *(a.)* یوکسك yüxek; *(fig.)* مغرور mâgrôur, عظمتلی azametli; — **Elā'tion,** (-'tion) *(n.)* غرور gourôur, عظمت azamet.

Elbow, el'bō, *(n.)* دیرسك dirsek; *(v.a.)* دیرسکله‌مك dirseklemek; طیانمق dayanmaq; *(v.n.)* دیرسك یاپمق dirsek yapmaq; *(fig.)* صوقولمق soqoulmaq, چارپمق charpmaq; **out at** — دیرسکی یرتیق dirseyi yurtuq; — **grease,** (-grēz) *(n.)* *(fig.)* اوغراشمه ôurashma, زحمت zahmet; *(rubbing)* سیلمه silme, تمیزلك temizlik; — **room,** *(n.)* کافی یر kyâfi yer; *(fig.)* فرحلق ferahluq; میدان meydân.

Elder, eld'ėr, *(a.)* دها یاشلی daha yashlu; بیوك beuyük; *(n.)* یاشلی yashlu; *(fig.)* قدملی qidemli; *(rel.)* باش پاپاس bash papaz; **«my» — s** دن یاشلیلر «بن» «ben» den yashlular; بندن بیوکلر benden beuyükler; — **lʏ,** *(ad.)* یاشلیجه yash-

luja ; — **brother,** بويوك برادر beuyük birâder ; (آغا، بك) (âbey) ; — **sister,** بويوك همشيره beuyük hemshîre ; (آبلا) (abla) ; — **Eld'ership,** *(n.)* ياشليلق yashluluq ; *(fig.)* قدم qidem ; *(pl. & rel.)* كليسا هيئت اختياريه‌سى kilise hey-eti ihtiyâriyyesi.

Elder, eld'ẽr, *(n.)* *(-tree)* مرور آغاجى mür-ver âju.

Eldest, eld'est, *(a.)* اك ياشلو en yashlu ; اك بويوك en beuyük ; — **son,** بويوك اوغلى beuyük ôlou ; *(jud. & lit.)* اكبر اولاد ذكور ekberi evlâdu zükyôur ; — **daughter,** بويوك قيزى beuyük quzu ; بويوك كريمه beuyük kerîme,

Elect, ē-lekt', *(v.a.)* انتخاب ا. intihâb et.; *(a.)* منتخب müntehab ; *(fig.)* نامزد nâm-zed ; **bride** — نشانلى nishanlu ; « **president** » — منتخب « رئيس » « re-îsi » müntehab ; (لاحق « رئيس ») (« re-îsi » lâhiq) ; **the** — *(pl. & rel.)* (اولياى كرام) (evliyâyi kirâm): **to be elect'ed** انتخاب ايدلمك intihâb edilmek ; — **Elec'tion,** (-'shun) *(n.)* انتخاب intihâb ; *(pol.)* انتخابات intihâbât ; — **Electioneer',** (-shun-ẽr') *(v.a.)* پروپاغانده ياپمق propa-ganda yapmaq ; — **Elect'ive,** (-t'iv) *(a.)* انتخابى intihâbî ; ...انتخاب intihâb... ; — **Elect'ively,** *(ad.)* بالانتخاب bil-inti-hâb ; انتخابله intihâbla ; — **Elect'or,** (-t'ur) *(n.)* منتخب müntahib ; —**Elect'oral,** (-t'or-al) *(a.)* انتخابى intihâbî ; ...انتخاب intihâb... ; —**committee** هيئت انتخابيه hey-eti intihâbiyye ; (منتخبلر انجمنى) (müntahibler enjümeni) ; — **votes** آراى انتخابيه ârâyi intihâbiyye ; **Elect'orate,** (-t'or-āt) *(n.)* منتخبلك müntahiblik ; *(pl.)* منتخبلر müntahi-bler.

Electric, e-lek'trik, *(a.)* ...الكتريق elek-trik..., الكتريقى elektrîqî ; *(n.)* غير ناقل (الكتريق) gayri nâqil (-elektrîqî) ; — **machine** الكتريق ماكنه‌سى elektrik makinesi ; —**spark** شرارهٔ الكتريقيه shi-râreyi elektrîqiyye ; — **current** جريان الكتريقى jereyânu elektrîqî ; —**Electric'ian,** (-sh'an) *(n.)* الكتريقجى elek-trikji ; الكتريق متخصصى elektrik mü-tahassusu ; — **Electric'ity,** (-s'i-ti) *(n.)* الكتريق elektrik ; *(phys.)* الكتريقيت elektrîqiyyet ; — **Elec'trify,** (-fī) *(v.a.)* الكتريقلمك elektriklemek ; *(fig.)* مبهوت ا. mebhôut et. ; — **Electrificā'-tion,** (-fi-kā'-shun) *(n.)* الكتريقلمه elektrikleme ; الكتريقه تحويل elektrike tahvîl ; —**Elec'trically,** *(ad.)* الكتريقله elektrikle.

Electro-, e-lek'tro-, —**chemistry,** *(n.)* كيمياى الكتريقى kimyâyi elektrîqî ; — **meter,** *(n.)* الكتريق ساعتى elektrik sâti; معدد mou-addid ; — **plate,** *(v.a.)* غالوانيز ا. galvaniz et., قاپلامق qapla-maq ; — **Electrol'ysis,** (-'i-sis) *(n.)* تحليل الكتريقى tahlîli elektrîqî ; —**Elec'-trotype,** (-tip) *(n.)* الكتروتيپ elektro-tip ; قليشه qlishe.

Elegant, el'e-gant, *(a.)* ظريف zârîf ; شيق shuq ; —**ly,** *(ad.)* ظريفانه zarîfâne ; — **El'egance,** (-gans) *(n.)* شيقلق shuqluq ; *(lit.)* ظرافت zarâfet.

Elegy, el'e-ji, *(n.)* مرثيه mersiye ; — **Elegiac,** (e-le'ji-ak *or* -jī'ak) *(a.)* مرثيه طرزنده mersiye tarzunda ; *(fig.)* حزين hazîn ; ماتملى mâtemli.

Element, el'e-ment, *(n.)* عنصر ounsour; *(principle)* اساس esâs ; *(pl.)* مبادى me-bâdî ; اساسات esâsât ; *(phys.)* عناصر anâsur. ; *(fig.)* طبيعت tabî-at *(pl.)* *(chem.)* اجسام بسيطه ejsâmu basîte; پيل pil; *(ast.)* كميات kemmiyyât; *(rel.)* اكمك وشراب ekmek ve sharab ; **water is the — of fish** بالغك مابه‌الحياتى صودر balughun mâbihil hayâtu soudour ; **in one's —s** تام يرنده tam yerinde ; (نشئه‌سى يرنده) (nesh-esi yerinde) ; **out of one's—s** نشئه‌سز ne-sh-esiz ; «**play**» **is his**— «اويونه» مبتلادر «ouyouna» mübtelâdur ; اويونسز ياپه‌مز ouyounsouz yapamaz ; —**s of** «**geometry**» مبادئ «هندسه» mebâdî-i «hen-des» ; **four—s** عناصر اربعه anâsuru erba-a ; — **Element'al,** *(a.)* عناصر anâsur... ; اساسى esâsî; —**Element'ary,** (-'a-ri) *(a.)* اساسى esâsî ; بسيط basît ; *(primary)* ابتدائى ibtidâ-î ; —**education** تحصيل ابتدائى tahsîli ibtidâ-î.

Elephant, el'e-fant, *(n.)* فيل fil ; **a white**— *(fig.)* (ناخوش بر هديه) (nâhosh bir hediye).

Elevate, el'e-vāt, *(v.a.)* قالديرمق qal-durmaq ; يوكسلتمك yüxeltmek ; *(lit.)* اعلا ا. i'lâ et. ; *(exhilarate)* *(lit.)* تنشيط ا. tenshît et. ; جانلاندیرمق janlandurmaq; *(gun)* ارتفاع ويرمك irtifâ' vermek ; *(a.)* *(poet.)* رفيع refî' ; معلا mou-allâ ; — **Elevā'tion,** (-'shun) *(sci.)* ارتفاع irti-fâ' ; *(fig.)* يوكسكلك yexeklik ; *(lit.)* رفعت rif-at ; *(act)* يوكسلتمه yuxeltme ; *(lit.)* رفع refi' ; *(hill)* تپه tepe ; بر يوكسك

yüxek yer ; — **El'evātor,** (tur) *(n.)* يوكسلتن yüxelten ; آسانسور asanseur ; — **El'evāted,** (td) *(a.)* يوكسك yüxek ; *(lit.)* مرتفع mürtefi' ; *(fig.)* عالى âlî.

Eleven, e-lev'n, *(a.)* اون بر on bir ; — **Elev'enth,** *(a.)* اون برنجى on birinji.

Elf, elf, *(n.)* جن jin ; پرى peri ; — **Elf'-ish,** *(a.)* جن كبى jin gibi ; *(fig.)* (اوفاجق) (oufajuq).

Elias, e-lī'as, *(n.pr.)* الياس ilyas.

Elicit, e-lis'it, *(v.a.)* چيقارمق chuqarmaq ; *(fig.)* آكلامق anlamaq ; *(lit.)* استخراج ا. istihrâj et. .

Elide, e-līd', *(v.a.)* حذف ا. hazf et. ; *(jud.)* ابطال ا. ibtâl et. .

Eligible, el'i-ji-bl, *(a.)* قابل انتخاب qâbili intihâb ; *(desirable)* مناسب minâsib ; موافق mouvâfuq ; *(qualified)* الويريشلى elverishli ; — **Eligibil'ity,** (-bil'i-ti) *(n.)* مناسب اولمه minâsib olma ; *(lit.)* رجحان rüjhân ; **El'igibly,** *(ad.)* ترجيحاً terjîhen.

Eliminate, e-lim'in-āt, *(v.a.)* آتمق atmaq ; چيقارمق chuqarmaq ; *(fig.)* برطرف ا. ber-taraf et. ; ازاله ا. izâle et. ; *(math.)* حل ا. hall et. ; اصلاح ا. uslâh et. ; — **Eliminā'tion,** (-'shun) *(n.)* اخراج ihrâj ; *(fig.)* دفع defi' ; ازاله izâle ; *(math.)* حل hall ; اصلاح uslâh.

Elision, e-lizh'un, *(n.)* حذف hazf.

Elite, ā-lēt', *(n.)* اك كزيده سى en güzîdesi ; اك ممتازى en mümtâzu ; **the—of society** اك كبار ذوات en kibar zevât ; (كبار صنفك اك كزيده لرى) (kibar sunufun en güzîderi).

Elixir, e-liks'er, *(n.)* اكسير ixîr ; —**of life** اكسير حيات ixîri hayât.

Elk, elk, *(n.)* كيك geyik ; صيغين sughun.

Ell, el, *(n.)* اندازه endâze ; آرشون arshun.

Ellipse, el-lips' *(n.)* قطع ناقص qat-u nâqus ; بيضى beyzî ; — **Ellip'sis,** (-'sis) *(n.)* *(gram.)* حذف hazf ; تقدير taqdîr ; —**Ellip'soid,** (-'soid) *(n.)* قطع ناقص مجسم qat-u nâqusu müjessem ; — **Ellip'-tic,** (-'tic) *(a.)* بيضى beyzî ; *(gram.)* محذوف mahzôuf ; — **Elliptic'ity,** (-s'i-ti) *(n.)* بيضيت beyzuyyet.

Elm, elm, *(n.)* قاره آغاج qara âj.

Elocution, el-o-kū'shun, *(n.)* نطق noutq ; *(lit.)* خطابه hutâbe ; *(eloquence)* *(lit.)* خطابت hutâbet ; *(fig.)* بلاغت belâgat ; — **Elocū'tionist,** *(n.)* بلاغت معلمى belâgat mou-allimi ; *(fig.)* خطيب hatîb ; (ناطقه پرداز) (nâtuqa-perdâz).

Elongate, e-long'gāt, *(v.a.)* اوزاتمق ouzatmaq ; *(lit.)* تمديد ا. temdîd et . — **Elong'āted,** (td) *(a.)* اوزون (پك) (pek-) ouzoun ; *(lit.)* ممتد mümted ; —**Elongā'tion,** (-'shun) *(n.)* اوزاتمه ouzatma ; *(state)* اوزامه ouzama, *(lit.)* امتداد imtidâd ; *(sci)* تطاول tetâvül ; *(distance)* بعد bôu'd.

Elope, e-lōp', *(v.n.)* قاچمق qachmaq ; — **Elope'ment,** *(n.)* قاچمه qachma ; فرار firâr ; **he eloped with the «girl»** «قيز» له قاچدى «quz» la qachdu ; «قيزى» قاچيردى «quzu» qachurdu.

Eloquent, el'o-kwent, *(a.)* *(lit.)* ناطقه لى nâtuqalu ; بليغ belîg ; —**ly,** *(ad.)* بلاغتله belâgatle ; *(lit.)* بليغانه belîgâne ; — **El'oquence,** (-kwens) *(n.)* *(lit.)* طلاقت talâqat ; ناطقه nâtuqa ; *(fig.)* بلاغت belâgat.

Else, els, *(pron.)* باشقه bashqa... ; ديكر diger... ; *(ad.)* ياخود yâhoud ; — **where** باشقه يرده bashqa yerde... ; ديكر طرفده diger tarafda... ; **any one** — باشقه هر كيم bashqa herkim... ; باشقه سى bashqasu... ; **no one** — باشقه هيچ بر كيمسه bashqa hich bir kimse... ; باشقه كيمسه bashqa kimse... ; **nothing** — باشقه هيچ بر شى bashqa hich bir shey... ; **what** — ? باشقه نه ؟ bashqa ne ? ; **who** — ? باشقه كيم bashqa kim ? ; **nowher** — باشقه هيچ بر يرده bashqa hich bir yerde... .

Elucidate, e-lū'si-dāt, *(v.a.)* ايضاح ا. îzâh et. ; *(lit.)* تنوير ا. tenvîr et. ; — **Elūcidā'tion,** (-'shun) *(n.)* ايضاح îzâh ; تنوير tenvîr ; — **Elū'cidātive,** (tiv) *(a.)* ايضاحى îzâhî.

Elude, e-lūd', *(v.a.)* برطرف ا. ber-taraf et. ; *(fig.)* قاچمق qachmaq, صيبرلمق suyrulmaq.

Elusion, e-lū'zhun, *(n.)* قاچمه qachma ; *(fig.)* قاچامق qachamaq ; — **Elū'sive,** (-'siv) *(a.)* قاچامقلى qachamaqlu ; دسيسه لى desîseli ; فرارى firârî ; — **Elū'sory,** (-'so-ri) *(a.)* جعلى jâ'lî, ياپمه yapma ; *(lit.)* مغفل môugfil.

Elysium, e-lizh'i-um, *(n.)* ئه ليزه elize ; جنت jennet.

Emaciate, e-mā'shi-āt, *(v.a.)* ضعيفلاتمق zayuflatmaq ; *(v.n)* ضعيفلامق zayuflamaq ; اريمك erimek ; *(fig.)* زوال بولمق zevâl boulmaq ; — **Emaciā'tion,** (-'shun) *(n.)* ضعف zâ'f ; لاغرلق lâgarluq.

Emanate, em'a-nāt, *(v.n.)* چيقمق chuqmaq; *(lit.)* صدور ا. soudôur et.; *(arise)* نشئت ا. nesh-et et.; — **Emanā'tion,** (-'shun) *(n.)* *(lit.)* صدور soudôur, نبعان nebe-ân; نشئت nesh-et.

Emancipate, e-man'si-pāt, *(v.a.)* قورتارمق qourtarmaq; آزاد ا. âzâd et.; — **one's self** قورتولمق qourtoulmaq; *(fig.)* تجرد ا. tejerrüd et.; — **Emancipā'tion,** (-'shun) *(n.)* قورتولمه qourtoulma; *(fig.)* حريت hürriyyet; *(act)* تخليص tahlîs, *(lit.)* اعتاق i'taq; — **of slaves** منع اسارت men-i esâret; — **of women** *(lit.)* حريت نسوان hürriyyeti nisvân; — **Emancipā'tionist,** (-'shunist) *(n.)* منع اسارت طرفدارى men-i esâret tarafdâru; — **Eman'cipātor,** (-tur) *(n.)* آزاد ايدن âzâd eden; *(fig.)* قورتاران qourtaran; خلاصكار halâskyâr.

Emasculate, e-mas'kū-lāt, *(v.a.)* خادم ا. hadum et.; *(zo.)* ايغديش ا. ughdush et.; *(fig.)* ضعف ويرمك zâ'f vermek.

Embalm, em-bäm', *(v.a.)* *(lit.)* تحنيط ا. tahnît et.: *(perfume)* تعطير ا. tâ'tîr et.; *(preserve)* حفظ ا. hufz et.; *(fig.)* اعتنا ا. i'tinâ et.; — **Embalmer,** (em-bäm'ėr) *(n.)* (تحنيطجى) (tahnîtji).

Embank, em-bangk', *(v.a.)* سد ياپمق sedd yapmaq; — **Embank'ment,** *(n.)* سد sedd; رختيم ruhtum.

Embargo, em-bär'gō, *(n.)* آمبارغو ambargo; *(mar.)* توقيف tevqîf; ممنوعيت memnôu-uyyet; **to lay an—** آمبارغو وضع ا. ambargo vazu' et.; توقيف ا. tevqîf et.; *(fig.)* منع ا. men et..

Embark, em-bärk', *(v.a.)* يوكلهمك yüklemek; اركاب ا. irkyâb et.; *(v.n.)* بينمك binmek, راكب اول. râkib ol. —**in** *(fig.)* (ئه) كيريشمك ...(e-) girishmek; (ئه) باشلامق ...(e-) bashlamaq; — **Embarkā'tion,** (-'shun) اركاب irkyâb.

Embarrass, em-bar'as, *(v.a.)* صيقمق suqmaq; صيقينتى ويرمك suquntu vermek; *(perplex)* شاشيرتمق shashurtmaq; —**Embarr'assed,** (-'asd) *(a.)* صيقيلمش suqulmush; شاشيرمش shashurmush; — **Embarr'assment,** *(n.)* صيقينتى suquntu; مضايقه mouzâyaqa; *(fig.)* شاشغينلق sashgunluq.

Embassy, em'bas-i, *(n.)* سفارت sefâret; *(place)* سفارتخانه sefâret-hâne.

Embattled, em-bat'ld, *(a.)* طيرطيللى turtullu; ديشلى dishli; *(fortification)* مازغاللى mazgallu.

Embellish, em-bel'ish, *(v.a.)* سوسلهمك süslemek; تزيين ا. tezyîn et.; — **Embell'ishment,** *(n.)* سوس süs; زينت zînet; *(lit.)* تزيينات tezyînât.

Ember, em'bėr, *(n. pl.)* (آتش) قور qor (-atesh) **life's last—** *(lit.)* صوك شعلهٔ حيات son shôu'leyi hayât.

Ember-days, em'bėr-dāz, *(n. pl.)* پرهيز كونلرى perhîz günleri.

Embezzle, em-bez'l, *(v.a.)* غصب ا. gasb et.; ارتكاب ا. irtikyâb et.; — **Embezz'lement,** *(n.)* ارتكاب irtikyâb; سوء استعمال sôuyi istî'mâl; *(pl.)* آچيق achuq; ذمت zimmet.

Embitterment, em-bit'ėr-ment, *(n.)* *(lit.)* مرارت merâret; انفعال infu-âl.

Emblazon, em-blā'zn *(v.a.)* آرمه ياپمق arma yapmaq; *(fig.)* تزيين ا. tezyîn et.; *(lit.)* تسعيد ا. tes-îd et.; —**Emblā'zonment,** *(n.)* آرمه arma; *(fig.)* زينت zînet; نقش naqsh.

Emblem, em'blem, *(n.)* اشارت ishâret; رمز remz; دويز devîz; آرمه arma; *(lit.)* كتابه kitâbe; *(symbol)* تمثال timsâl; — **Emblemat'ic,** (-blem-at'ik) *(a.)* *(lit.)* رمزى remzî; تمثالى timsâlî; —**Emblemat'ically,** *(ad.)* اشارتله ishâretle, رموزله rümôuzla; *(lit.)* تمثالى اولەرق timsâlî olaraq.

Embody, em-bod'i, *(v.a.)* برلشديرمك birleshdirmek, جمع ا. jem et.; *(fig.)* جامع اول. jâmi' ol.; *(express)* افاده ا. ifâde et., تمثيل ا. temsîl et.; *(v.n.)* احتوا ا. ihtivâ et.; *(fig.)* تجسم ا. tejessüm et.; — **Embod'iment,** *(n.)* *(act)* تجمع tejemmou'; افاده ifâde; *(fig. & lit.)* (تمثال (مجسم timsâl (-müjessem).

Embolden, em-bōld'n, *(v.a.)* جسارت ويرمك jesâret vermek, *(lit.)* تشجيع ا. teshjî' et..

Emboss, em-bos', *(v.a.)* قابارتمق qabartmaq; *(art.)* قابارتمه ياپمق qabartma yapmaq; — **Emboss'ment,** *(n.)* قابارتمه qabartma; قاقمه qaqma.

Embow, em-bō', *(v.a.)* اكريلتمك eyriltmek; قوس ياپمق qavis yapmaq.

Embowel, em-bow'el, *(v.a.)* باغرصاقلرينى چيقارمق barsaqlarunu chuqarmaq; *(fig.)* بوشالتمق boshaltmaq.

Embrace, em-brās', *(v.a.)* قوجاقلامق qoujaqlamaq, *(lit.)* درآغوش ا. der-âgôush et.; *(adopt)* قبول ا. qabôul et.; *(comprise)* احاطه ا. ihâta et.; *(fig.)* احتوا ا.

ihtivâ et.; *(v. n.)* صارلماق sarulmaq; — **Embrace'ment,** *(n.)* قوجاقلاشمه qoujaqlashma, *(lit.)* معانقه mou-âneqa; *(fig.)* شمول shümôul.

Embracer, em-brās'ėr, *(n.)* راشی râshî; —**Embrāc'erγ,** (s'ėr-i) *(n.)* رشوت تکلیفی rüshvet teklîfi.

Embrasure, em-brā'zhūr, *(n.)* آره‌لق araluq; *(mil.)* مازغال mazgal.

Embrocation, em-bro-kā'shun. *(n.)* ایصلاتمه uslatma, نطل natul; *(lotion)* علاج ilaj.

Embroider, em-broid'ėr, *(v.)* نقش ایشله‌مك naqush ishlemek; —**Embroid'erer,** (-'ėr-ėr) *(n.)* نقش ایشله‌ین naqush ishleyen, (نقشجی) (naqushju); —**Embroid'erγ,** (-'ėr-i) *(n.)* نقش naqsh, (nâsh); ایشله‌مه ishleme; **gold** — صیرمه ایشله‌مه surma ishleme; — **frame** کرکف gergef; — **needle** طیغ tugh.

Embroil, em-broil', *(v.a.)* بوزمق bozmaq, قاریشدیرمق qarushdurmaq; — **Embroil'ment,** *(n.)* قاریشیقلق qarushuqluq; *(lit.)* تشوش teshevvüsh.

Embryo, em'bri-ō, *(n.)* جنین jinîn; *(lit.)* رشیم reshîm; *(fig.)* بدایت bidâyet; **in**— *(lit.)* رشیم حالنده reshîm hâlinde; *(fig.)* قوه‌ده qouvvede; — **Embrγōn'ic,** (n'ik) *(a.)* *(lit.)* جنینی jinînî; رشیمی reshîmî; *(fig.)* ناتمام nâ-tamâm; ابتدائی ibtidâ-î.

Emend, e-mend', *(v.a.)* اصلاح ا. uslâh et.; تعدیل ا. tâ'dîl et.; تصحیح ا. tashîh et.; — **Emendā'tion,** (-'shun) *(n.)* تصحیح tas-hîh; اصلاح uslâh; — **Emen'dātorγ,** (-to-ri) *(a.)* اصلاحی uslâhî; *(lit.)* تنقیحی tenqîhî; تصحیحی tas-hîhî.

Emerald, em'ėr-ald, *(n.)* زمرد zümrüd; *(types)* کوچوك حروفات küchük hourôufât.

Emerge, e-mėrj', *(v.n.)* چیقمق chuqmaq; خروج ا. hourôuj et.; *(reappear)* (تکرار) ظهور ا. (tekrar-) zouhôur et.; *(result)* حاصل اول. hâsul ol.; — **Emer'gencγ,** (-'jen-si) *(n.)* ظهور zouhôur; *(occurences)* ظهورات zouhôurât; *(lit.)* وقایع غیرملحوظه veqâyî gayri melhôuza; *(need)* لزوم عاجل lüzôumu âjil; *(a.)* فوق العاده fevqal-âde...; یاردیمجی yardumju...; —**men** یاردیمجی عمله yardumju amele; فوق العاده عمله fevqalâde amele; **in case of**— ایجابنده îjâbunda; حین حاجتده hîni hâjetde; لزوم عاجل حالنده lüzôumu âjil hâlinde; — **Emer'gent,** (-'jent) *(a.)* چیقان chuqan; ظهور ایدن zouhôur eden; *(fig.)* عاجل âjil; ناکهانی nâgihânî.

Emeritus, e-mer'i-tus, *(a.)* معزول mâ'zôul; (متقاعد) (müteqâ-id).

Emersion, e-mėr'zhun, *(n.)* ظهور zouhôur; (تکرار) کورونمه (tekrar-) geurünme.

Emerγ, em'ėr-i, *(n.)* زیمپارا zumpara; *(v.a.)* زیمپارالامق zumparalamaq; — **paper** زیمپارا کاغدی zumpara kyâdu.

Emetic, e-met'ik, *(n. & a.)* مقیی mouqayyî.

Emigrate, em'i-grāt, *(v.)* هجرت ا. hijret et.; مهاجرت ا. mühâjeret et.; —**Em'igrant,** *(n. & a.)* مهاجر mühâjir; *(pl.)* مهاجرین mühâjirîn; — **Emigrā'tion,** (-'shun) *(n.)* هجرت hijret; مهاجرت mühâjeret.

Eminent, em'i-nent, *(a.)* یوکسك yuxek; عالی âlî; *(distinguished)* *(lit.)* کزیده güzîde; نامدار nâmdâr; —**lγ,** *(ad.)* کمالیله kemâlîle; *(fig.)* غایتله gâyetle, زیاده‌سیله ziyâdesîle; — **domain,** (حق استملاك) (haqqu istimlâk); — **Em'inence,** (-nens) *(n.)* یوکسکلك yuxeklik, *(lit.)* رفعت rif-at; *(height)* ارتفاع irtifâ'; تپه tepe; *(distinction)* شهرت sheuhret, *(lit.)* ممتازیت mümtâziyyet; **His** — (حرمتلو) (hürmetlou...); (رتبتلو) (rütbetlou...).

Emir, em-ēr', *(n.)* امیر emîr; — **Em'irate,** (-āt) *(n.)* امارت emâret; امیرلك emîrlik.

Emissarγ, em'i-sa-ri, *(n.)* مأمور مخصوص me'môuru mahsôus; *(spy)* جاسوس jâsôus, مخبر mouhbir; *(channel)* قانال qanal, مجرا mejrâ; *(a.)* منتشر münteshir.

Emission, e-mish'un, *(n.)* اخراج ihrâj; نشر neshr; *(quantity)* مقدار اخراج miqdâru ihrâj; *(phys.)* انتشار intishâr; صدور soudôur; *(fin.)* ترتیب tertîb; — **theory** انتشار نظریه‌سی intishâr nazariyyesi; — **Emis'sive,** (-'siv) *(a.)* ناشر nâshir; — **power** قوهٔ ناشره qouvveyi nâshire.

Emit, e-mit', *(v.a.)* چیقارمق chuqarmaq, اخراج ا. ihrâj et.; *(sci.)* نشر ا. neshr et.; *(utter)* بیان ا. beyân et.; افاده ا. ifâde et..

Emollient, e-mol'yent, *(n. & a.)* ملین müleyyin.

Emolument, e-mol′ū-ment, *(n.)* استفاده istifâde ; واردات vâridât ; *(salary)* مخصصات mouhassasât.

Emotion, e-mō′shun, *(n.)* هيجان heyejân ; *(lit.)* تهيج teheyyüj ; *(pl.)* تهيجات teheyyüjât; — **Emō′tional**, (-′shun-al) *(a.)* هيجانلى heyejânlu ; متهيج müteheyyij.

Emperor, em′pėr-or, *(n.)* ايمپراطور imprator.

Emphasis, em′fa-sis, *(n.)* شدت shiddet ; قوت qouvvet ; *(fig.)* اهميت ehemmiyyet ; — **Em′phasize**, (-′fa-sīz) *(v.a.)* شدت ويرمك shiddet vermek; *(fig.)* اهميتله بيان ا. ehemmiyyetle beyân et.; اصرار ا. usrâr et. ; — **Emphat′ic**, (-fat′ik) *(a.)* شدتلى shiddetli ; قوتلى qouvvetli ; — **Emphat′ically**, (-fat′ik-al-i) *(ad.)* شدتله shiddetle ; *(fig.)* اهميتله ehemmiyyetle ; *(lit.)* مصراً moușurran.

Empire, em′pīr, *(n.)* ايمپراطورلق impratorlouq; *(dominion) (fig.)* حاكميت hâkimiyyet.

Empiric, em-pir′ik, *(a.)* عملى amelî, *(lit.)* تجربى tejrübî ; *(phil.)* اختبارى ihtibârî ; تدريبى tedrîbî ; *(n.)* عملى (يتيشمش) amelî (-yetishmish) ; *(med.)* ديپلوماسز دوقتور diplomasuz doqtor ; (شارلاتان) (sharlatan); —**Empir′icism**, (-sizm) *(n.)* تجربه tejrübe ; *(phil.)* مسلك تجربى mesleki tejrübî ; اختباريه ihtibâriyye; تدريبيه tedrîbiyye ; *(med.)* شارلاتانلق sharlatanluq, *(lit.)* تطبب tetabboub.

Employ, em-ploy′, *(v.a.)* قوللانمق qoullanmaq, *(lit.)* استخدام ا. istihdâm et. ; *(n.)* مأموريت me′mouriyyet, خدمت hidmet ; in «my» — «بنم» خدمتمده «benim» hidmetimde ; — **Employee′**, (em-ploy-ē′) *(n.)* مأمور me′mour ; *(pl.)* مستخدمين müstahdimîn ; مأمورين me′mourîn ; — **Employ′ėr** *(n.)* پاطرون patron ; صاحب sâhib ; (افندى) (efendi); — **Employ′ment**, *(n.)* قوللانمه qoullanma ; استخدام istihdâm ; *(occupation)* ايش ish, خدمت hidmet.

Emporium, em-pō′ri-um, *(n.)* پازار pazar ; (مركزى) پياسه piyasa (-merkezi) ; *(shop)* مغازه maghaza ; *(fig.)* خزينه hazîne ; — **of intelligence** *(lit.)* خزينهٔ عرفان hazîneyi irfân.

Empower, em-pow′ėr, *(v.a.)* صلاحيت ويرمك salâhiyyet vermek, مساعده ا. müsâde et. ; *(lit.)* اقدار ا. iqdâr et..

Empress, em′pres, *(n.)* ايمپراطوريچه impratoricha ; *(fig.)* حاكمه hâkime.

Empty, emp′ti, *(a.)* بوش bosh, *(lit.)* تهى tehî ; خالى hâlî ; *(vain)* بيهوده beyhôude; نافله nâfile; *(v.a.)* بوشالتمق boshaltmaq ; *(lit.)* تخليه ا. tahliye et.; *(fig.)* بيتيرمك bitirmek ; *(v.n.)* بوشالمق boshalmaq ; دوكولمك deukülmek ; **to feel** — *(fig.)* آجيقمق ajuqmaq ; **to come away**— آلى بوش دونمك eli bosh deunmek ; — **handed,** *(a.)* آلى بوش eli bosh ; *(lit.)* تهى دست tehî dest ; — **Emp′tiness,** *(n.)* بوشلق boshlouq ; *(lit.)* خلا halâ ; *(fig.)* بيهودهلك beyhôudelik ; بطلان boutlân ; *(pl.)* جزئيات jüz-iyyât.

Emulate, em′ū-lāt, *(v.a.)* چاپالامق chabalamaq ; رقابت ا. reqâbet et.; *(imitate)* تقليد ا. taqlîd et., بكزهمك benzemek ; — **Emūlā′tion**, (-′shun) *(n.)* غيرت gayret ; *(competition)* مسابقه müsâbaqa ; رقابت reqâbet ; — **Em′ūlātor,** (tur) *(n.)* رقيب raqîb ; — **Em′ūlātive, -ly,** (tiv, -li) *(a. & ad.) (lit.)* مسابقتكارانه müsâbaqat-kyârâne ; — **Em′ūlous,** (-lus) *(a.)* غيور gayyôur; *(eager)* حريص harîs ; *(lit.)* غبطه كش gubtakesh.

Emulsion, e-mul′shun,*(n.)* سوبيه sübye; سحلب sâleb ; — **Emul′sive,** (-′siv) *(a.)* يومشاتيجى yumushatuju.

Enable, en-ā′bl, *(v.a.)* مساعده ا. müsâde et. ; *(lit.)* اقدار ا. iqdâr et. ; تأمين ا. te′mîn et..

Enact, en-akt′, *(v.a.)* اجرا ا. ijrâ et. ; *(pol.)* تصديق ا. tasdîq et.; قبول ا. qabôul et.;*(law)* شكل قانونيت ويرمك shekli qânôuniyyet vermek; **to be enact′ed** تصديق ايدلمك tasdîq edilmek ; قانونيت كسب ا. qânôuniyyet kesb et.; **be it enacted that** (كه) تصديق اولنور tasdîq olounour (ki)... ; — **Enact′ment,** *(n.)* تصديق tasdîq ; قبول qabôul ; *(law)* قانون qânôun ; قرارنامه qararnâme ; *(pl.)* مواد مخصوصه mevâddi mahsôusa.

Enamel, en-am′el, *(n.)* مينه mine ; صير sur ; *(v.a.)* مينه ايشلمك mine ishlemek; — **Enam′elled,** (-′eld) *(a.)* مينهلى mineli ; غلاسه glase.

Enamour, en-am′ur, *(v.a.)* عاشق ا. âshuq et. ; بند ا. bend et. ;—**Enam′oured,** (-′urd) *(a.)* عاشق âshuq ; **to be**— عاشق او. âshuq ol. ; مفتون او. meftôun ol..

Encage, en-kāj′; *(v.a.)* قفسه قویمق qafese qomaq; قاپامق qapamaq.

Encamp, en-kamp′, *(v.) mil.)* اردوکاه قورمق ordougyâh qourmaq; — **Encamp′ment**, *(n.)* اردوکاه ordougyâh; قرارکاه qarârgyâh.

Encase, en-kās′, *(v.a.)* صندیقلامق sanduqlamaq; *(cover)* قاپامق qapamaq; اورتمك eurtmek; — **Encase′ment**, *(n.)* قاب qab; ظرف zarf; محفظه mahfaza.

Enceinte, äng-sangt′, *(n.) (mil.)* استحکام محیطی istihkyâm mouhîti; ساحه sâha; *(a.) (pregnant)* حامله hâmile.

Enchant, en-chant′, *(v.a.) (lit.)* تسخیر ا. tes-hîr et.; مفتون ا. meftôun et.; — **Enchant′ed**, (t′d) *(a.)* مفتون meftôun; *(lit.)* مسحور mes-hôur; شاد shâd; — **Enchant′ėr**, *(n.) (lit.)* سحار seh-hâr; — **Enchant′ment**, *(n.)* سحر sihr *(act)* تسخیر tes-hîr; *(fig.)* حظ hazz; *(lit.)* شادی shâdî; — **Enchant′ress**, *(n.)* *(sorcerer)* بویوجی büyüjü; *(fig. & lit.)* فسونکار füsôunkyâr; جاذبه‌لی jâzibeli.

Enchase, en-chās′, *(v.a.)* یرینه کچیرمك yerine gechirmek; طاقمق taqmaq; *(art)* ایشلمك ishlemek; قابارتمه یاپمق qabartma yapmaq; — **Enchased′**, (-chāsd′) *(a.)* اویمه‌لی oymalu; ایشلمه‌لی ishlemeli.

Encircle, en-sėrk′l, *(v.a.)* چویرمك chevirmek; قوشاتمق qoushatmaq; *(lit.)* احاطه ا. ihâta et..

Enclose, en-klōz′, *(v.a.)* قاپامق qapamaq; (اطرافنی) چویرمك (etrâfunu-) chevirmek; *(letter)* لف ا. leff et.; — **Enclōsed′**, (-klōzd′) *(a.)* قاپانمش qapanmush; *(lit.)* محاط mouhât; *(letter)* ملفوف meltôuf; *(ad.)* لفاً leffen...; — **Enclōs′ure**, (-zh′ėr) *(n.)* قاپاتمه qapatma; احاطه ihâta; *(contents)* مظروف mazrôuf; ملفوف melfôuf; *(pl.)* ملفوفات melfôufât; *(space)* محل mahall; (قاپالی) عرصه (qapalu-)arsa; *(barrier)* حواله havâle; حائل hâ-il.

Encompass, en-kum′pas, *(v.a.)* احاطه ا. ihâta et.; چویرمك chevirmek.

Encore, äng-kōr′, *(int.)* تکرار! tekrâr!; بر دها! bir daha!; *(n.)* تکرر tekerrür, تکرار tekrâr; *(v.a.)* تکرارینی ایستمك tekrârunu istemek; *(fig.)* آلقیشلامق alqushlamaq; **he had an —** (صحنه‌یه) تکرار چاغیرلدی tekrâr(sahneye-) châruldu; دفعاتله آلقیشلاندی def-âtle alqushlandu.

Encounter, en-kownt′ėr, *(v.)* تصادف ا. tesâdüf et.; قارشیلاشمق qarshulashmaq; *(contest)* چارپیشمق charpushmaq; مجادله ا. müjâdele et.; *(n.)* تصادف tesâdüf; *(lit.)* تلاقی telâqî; *(fig.)* مجادله müjâdele.

Encourage, en-kur′āj, *(v.a.)* جسارت ویرمك jesâret vermek, *(lit.)* تشجیع ا. teshjî′ et.; تشویق ا. teshvîq et.; — **Encour′agement**, (-′āj-ment) *(n.)* تشویق teshvîq; — **Encour′aging**, (-′aj-ing) *(a.) (lit.)* جسارت بخش jesâret-bahsh; تشویقکار teshvîqkyâr; — **Encour′agingly**, (-′aj-ing-li) *(ad.)* تشویقکارانه teshvîq-kyârâne.

Encroach, en-krōch′, *(v.n.)* تجاوز ا. tejâvüz et.; غصب ا. gasb et.; *(fig.)* سوء استعمال ا. sôuyi istî′mâl et.; — **Encroach′er**, *(n.)* غاصب gâsub; — **Encroach′ment**, *(n.)* تجاوز tejâvüz; غصب gasb.

Encrust, en-krust′, *(v.)* قشر باغلامق qushur bâlamaq; قابوق طوتمق qabouq toutmaq.

Encumber, en-kum′bėr, *(v.a.)* حائل او. hâ-il ol., بار او. bâr ol.; *(debts)* بورج تحمیل ا. borj tahmîl et.; — **Encum′brance**, (-′brans) *(n.)* حائل hâ-il, مانع mânî′; بورج borj, استغلال istîglâl; *(children)* اولاد evlâd, چوجقلر chojouqlar.

Encyclopedia, en-sī-klo-pē′di-a, *(n.)* آنسیقلوپه‌دی ansiqlopedi; *(lit.)* محیط المعارف mouhîtül-ma-ârif; — **Encyclopē′dical**, (-′dik-al) *(a.)* آنسیقلوپه‌دیك ansiqlopedik; (محیطی) (mouhîtî).

End, end, *(n.)* اوج ouj; نهایت nihâyet; *(fig.)* صوك son, ختام hutâm; *(aim)* مقصد maxad, غایه gâye; *(result)* نتیجه netîje. عاقبت âqibet; *(v.a.)* بیتیرمك bitirmek; اکمال ا. ikmâl et.; *(v.n.)* بیتمك bitmek, تمام او. tamâm ol.; ختام بولمق hutâm boulmaq; **to this —** بو مقصدله bou maxadla...; **to no —** بوشنه boshouna...; بیهوده beyhôude...; **in the —** نهایت... nihâyet..., صوکنده sonounda; —**End′ing**, *(n.)* نهایت nihâyet, ختام hutâm; *(lit.)* خاتمه hâtime; — **End′less**, *(a.)* نهایتسز nihâyetsiz; *(fig.)* مقصدسز maxadsuz; — **End′lessly**, *(ad.)* متمادیاً mütemâdiyen.

Endanger, en-dān′jėr, *(v.a.)* تهلکه‌یه قویمق tehlikeye qomaq; تهدید ا. tehdîd et..

Endear, en-dēr′, *(v.a.)* سودیرمك sevdirmek. — **Endear′ment**, *(n.)* سومه

sevme, اوقشامه oqshama ; *(lit.)* نوازش nüvâzish ; تطييب tatyîb.

Endeavour, en-dev'ur, *(n.)* سعى sâ'y, غيرت gayret; *(v.a.)* اوغراشمق ôurashmaq; سعى ا. sâ'y et., غيرت ا. gayret et..

Endemic, en-dem'ik, *(n.)* محلى خسته‌لق mahallî hastaluq ; *(pl.)* امراض بلديه emrâzu belediyye.

Endive, en'div, *(n.) (bot.)* صلاطه salata; شيقوره shiqore, (آجى مارول) (aju mâroul).

Endorse, en-dors', *(v.a.)* تصديق ا. tasdîq et. ; *(fin.)* امضا ا. imzâ et. ; جيرو ا. jiro et.; *(fig.)* تصويب ا. tasvîb et.; *(load)* يوكلمك yüklemek : — **Endorse'ment,** *(n.)* تصديق tasdîq, امضا imzâ: جيرو jiro ; — **Endors'er,** *(n.)* جيرو ايدن jiro eden ; امضا صاحبى imzâ sâhibi.

Endow, en-dow', *(v.a.)* ويرمك vermek, بخش ا. bahsh et.; *(gift)* هبه ا. hibe et., وقف ا. vaqf et. ; — **Endow'ment,** *(n.)* وقف vaqf, هبه hibe ; *(lit.)* تبرع teberrü' ; *(faculty)* استعداد isti'dâd, *(lit.)* موهبه mevhibe : — **Endow'er,** *(n.)* ويرن veren, *(lit.)* متبرع müteberrî' ; واقف vâquf.

Endue, en-dū', *(v.a.)* ويرمك vermek ; *(lit.)* اكسا ا. ixâ et. ; تجهيز ا. tejhîz et. ; **Endue'ment,** *(n.)* تزيين tezyîn ; تجهيز tejhîz.

Endure, en-dūr', *(v.)* طايانمق dayanmaq; *(fig.)* تحمل ا. tehammül et. ; — **Endūr'ance,** (-'ans) *(n.)* طايانمه dayanma ; تحمل tehammül, دوام devâm.

Enemy, en'e-mi, *(n.)* دشمن düshman ; خصم hasm · — «**subject**» «تبعه‌سى» دشمن düshman «tebe-asu».

Energy, en'ėr-ji, *(n.)* قدرت qoudret ; *(fig.)* قوت qouvvet, شدت shiddet ; — **Energet'ic,** (-jet'ik) *(a.)* قوتلى qouvvetli ; *(fig.)* مؤثر mü-essir, شديد shedîd ; — **Energet'ically,** *(ad.)* شدتله shiddetle ; مؤثر صورتده mü-essir sôuretde ; *(lit.)* عزمكارانه azimkyârâne.

Enervate, en-ėr'vāt, *(v.a.)* سينيرلنديرمك sinirlendirmek ; اعصابنه دوقونمق â'sâbuna doqounmaq ; *(weaken)* ضعف ويرمك zâ'f vermek ; *(a.)* سينيرلى sinirli, عصبى asabî ; ضعيف za-îf ; — **Enervā'tion,** (-'shun) *(n.)* سينيرلنمه sinirlenme ; ضعف (اعصاب) zâ'f (-â'sâb).

Enfeeble, en-fē'bl, *(v.a.)* ضعف ويرمك zâ'f vermek ; خفيفلتمك hafifletmek ; — **Enfee'blement,** *(n.)* ضعف zâ'f ; مجالسزلك mejâlsizlik ; *(fig.)* آزالمه azalma.

Enforce, en-fōrs', *(v.a.)* اجبار ا. ijbâr et. ; ياپديرمق yapdurmaq ; *(lit.)* انفاذ ا. infâz et. ; تطبيق ا. tatbîq et. ; — **Enforce'ment,** *(n.)* تطبيق tatbîq ; انفاذ infâz ; اجبار ijbâr ; *(force)* قوت qouvvet ; جبر jebr.

Enfranchise, en-fran'chiz, *(v.a.)* قورتارمق qourtarmaq ; تخليص ا. tahlîs et. ; *(fig.)* آزاد ا. âzâd et. ;—**Enfran'chisement,** *(n.)* تخليص tahlîs ; *(pol.)* حقوق مدنيه اكتسابى houqôuqu medeniyye iktisâbu ; *(fig.)* قبول qabôul ; —**of women** قادينلرك حق انتخابى qadunlarun haqqu intihâbu.

Engage, en-gāj', *(v.a.)* طوتمق toutmaq; باغلامق bâlamaq ; *(service)* خدمته آلمق hidmete almaq ; *(lit.)* توظيف ا. tavzîf et. *(occupy)* اشغال ا. ishgâl et. ; *(gage)* ترهين ا. terhîn et. ; *(contest)* چارپيشمق charpushmaq : *(betroth)* نشانلانمق nishanlanmaq ; *(-to)* (ه) نشانلامق ...(e-) nishanlamaq ; *(v.n.)* باغلامق bâlanmaq; وعد ا. vâ'd et. ; سوز ويرمك seuz vermek ; *(-in)* (له) مشغول او. ...(le-) meshgôul ol. ; *(conflict)* مجادله‌يه گيريشمك müjâdeleye girishmek ;—**Engāged,** (-gājd') *(a.)* طوتولمش toutoulmoush ; *(fig.)* مشغول meshgôul ; *(pledged)* سوز ويرمش seuz vermish ; *(fig.)* نشانلى nishanlu ; *(contesting)* مجادله‌ده müjâdelede ; **to be** — نشانلانمق nishanlanmaq ; *(busy)* مشغول او. meshgôul ol. ; — **Engāg'ing,** (-gāj'ing) *(a.)* طوتان toutan ; *(fig.)* مراقلى merâqlu ; *(charming)* گوزل güzel ; جاذب jâzib ; — **Engāge'ment,** (-gāj'-) *(n.)* *(promise)* سوز seuz ; تعهد te-ahhüd ; *(occupation)* ايش ish ; مشغوليت meshgôuliyyet ; (رانده‌وو) (randevôu) ; ترهين terhîn ; چارپيشمه charpushma ; مجادله müjâdele ; *(battle)* محاربه mouhârebe ; *(betrothal)* نشانلانمه nishanlanma ; نامزدلك nâmzedlik.

Engender, en-jen'dėr, *(v.a.)* حاصل ا. hâsul et. ; توليد ا. tevlîd et. ; *(breed)* يتيشديرمك yetishdirmek ; *(v.n.)* حاصل او. hâsul ol. ; تولد ا. tevellüd et. .

Engine, en'jin, *(n.)* ماكنه makine ; جهاز jihâz ; لوقوموتيف loqomotif ; *(fig.)* ترتيبات tertîbât ; **fire**— اطفائيه طولومبه‌سى utfâ-iye touloumbasu ; **steam** — بخار ماكنه‌سى bouhâr makinesi ; —**driver** ماكينيست makinist; —**house** اطفائيه مركزى

utfâ-iye merkezi; — **En'ginerү,** (-'jin-ri) *(n.pl.)* ماكنەلر makineler.

Enginer, en-jin-ēr', *(n.)* مهندس mühendis; *(mar.)* چرخجى charqju; *(mil.)* استحكام ضابطى istihkyâm zâbiti; *(v.a.)* *(fig.)* ترتيب ا. tertîb et.; **civil—** سيويل مهندس sivil mühendis; نافعه مهندسى nâfu-a mühendisi; **—Engineer'ing,** (en-jin-ēr'ing) *(n.)* مهندسلك mühendislik; ماكينستلك makinistlik; *(mar.)* چرخجيلك charqjuluq; *(mil.)* استحكام ايشلرى istihkyâm ishleri.

England, ing'gland, *(n. pr.)* انكلتره ingiltere.

English, ing'glish, *(a.)* انكليز ingiliz; *(n.)* انكليزجه ingilizje; **the—** *(n. pl.)* انكليزلر ingilizler: **—man,** *(n.)* انكليز ingiliz; *(pl.)* انكليزلر ingilizler; **—woman,** *(n.)* انكليز - (قادينى) ingiliz (-qadunu); *(pl.)* انكليز قادينلرى ingiliz qadunlaru.

Engorge, en-gorj', *(v.)* يوتمق youtmaq; *(fam.)* طيقنمق tuqunmaq;**—Engorge'ment,** *(n.)* يوتمه youtma; (طيقنمه) (tuqunma; *(med.)* طيقانمه tuqanma; امتلا imtilâ.

Engraft, en-graft', *(v.a.)* آشيلامق ashlamaq; *(fig.)* صوقمق soqmaq; علاوه ا. ilâve et..

Engrave, en-grāv', *(v.a.)* حك ا. hakk et.; *(fig.)* قازمق qazmaq; **—Engrāv'er,** *(n.)* حكاك hakkyâk; **—Engrāv'ing,** *(n.)* (حك (اتمه hakk (-etme); *(print)* باصمه رسم basma resim.

Engross, en-grōs', *(v.a.)* طوتمق toutmaq; انحصاره آلمق inhisâra almaq; *(profiteering)* احتكار ياپمق ihtikyâr yapmaq; *(write)* قلمه آلمق qaleme almaq; تبييض ا. tebyîz et.; *(fig.)* بويولتمك beuyültmek; **— Engross'er,** *(n.)* *(com.)* محتكر mohtekir; *(writer)* يازيجى yazuju; قوپياجى qopyaju; **— Engross'ing,** *(n.)* قيد qayd; *(com.)* احتكار ihtikyâr.

Engulf, en-gulf', *(v.a.)* يوتمق youtmaq; باصديرمق basdurmaq.

Enhance, en-hans', *(v.a.)* قالديرمق qaldurmaq; *(fig.)* آرتيرمق arturmaq; تزييد ا. tezyîd et.;**—Enhance'ment,** *(n.)* تزييد tezyîd; *(increase)* تزايد tezâyüd; *(fig.)* يوكسلمه yüxelme; *(aggravation)* وخامت vahâmet.

Enigma, en-ig'ma, *(n.)* بيلمجه bilmeje; *(fig.)* معما mou-ammâ: **— Enigmat'ical,** (-mat'ik-al) *(a.)* معما كبى mouammâ gibi; *(obscure)* مظلم mouzlim; مغلق môuglaq; **— Enigmat'icallү,** (-mat'ik-al-i) *(ad.)* معما طرزنده mouammâ tarzunda; *(fig.)* مغلق صورتده môuglaq sôuretde.

Enjoin, en-join', *(v.a.)* امر ا. emr et.; تنبيه ا. tenbîh et.; اخطار ا. ihtâr et..

Enjoү, en-joi', *(v.a.)* ممنون او. memnôun ol., *(lit.)* متلذذ او. mütelezziz ol.; *(use)* استفاده ا. istifâde et.; *(possess)* مالك او. mâlik ol., صاحب او. sâhib ol.; **— Enjoү'able,** *(a.)* خوش hosh; طاتلى tatlu; **— Enjoү'ment,** *(n.)* محظوظيت mahzôuzuyyet; ذوق zevq, *(lit.)* تلذذ telezzüz; مالكيت mâlikiyyet.

Enkindle, en-kin'dl, *(v.a.)* طوتوشديرمق toutoushdourmaq; *(fig.)* تحريك ا. tahrîk et; *(v.n.)* طوتوشمق toutoushmaq; اشتعال ا. ishti-âl et..

Enlarge, en-lärj', *(v.a.)* بويولتمك beuyültmek, توسيع ا. tevsî' et.; *(fig.)* تفصيل ا. tafsîl et.; *(jud.)* سربست بيراقمق serbest buraqmaq, تخليه ا. tahliye et.; *(v.n.)* بويومك beuyümek, توسع ا. tevessü' et.; *(lit.)* انكشاف ا. inkishâf et.; **Enlarge'ment,** *(n.)* توسيع tevsî'; توسع tevessü',*(lit.)* انكشاف inkishâf: *(speech)* اوزونلق ouzounlouq; *(jud.)* تخليه tahliye.

Enlighten, en-līt'n, *(v.a.)* تنوير ا. tenvîr et.; **— Elight'ened,** (-līt'nd) *(a.)* منور münevver; **— Elight'enment,** *(n.)* عرفان irfân; *(act)* تنوير tenvîr.

Enlist, en-list', *(v.a.)* خدمته آلمق hidmete almaq; قيد ا. qayd et.; *(mil.)* عسكره آلمق askere almaq; *(fig.)* تشريك ا. teshrîk et.; *(v.n.)* داخل او. dâhil ol.; قيد اولونمق qayd olounmaq; **— Enlist'ment,** *(n.)* قيد qayd; دخول douhôul; *(mil.)* اخذ عسكر ahzi asker; عسكر طوپلامه asker toplama.

Enliven, en-līv'n, *(v.a.)* جانلانديرمق janlandurmaq; *(fig.)* نشئه لنديرمك neshelendirmek.

Enmitү, en'mi-ti, *(n.)* دشمنلق düshmanluq; عداوت adâvet.

Ennoble, en-nō'bl, *(v.a.)* اصالت ويرمك asâlet vermek; *(fig.)* يوكسلتمك yüxeltmek.

Enoch, ē'nok, *(n.pr.)* ادريس idrîs.

Enormous, e-nor'mus, *(a.)* پك چوق pek choq; *(lit.)* عظيم azîm, جسيم jesîm; *(fig.)* مدهش müdhish; **— Enor'mitү,**

(-'mi-ti) *(n.)* جسامت jesâmet; *(crime)* شناعت shenâ-at; خباثت habâset.

Enos, e'nos, *(n. pr.)* ئه‌نوس enos.

Enough, e-nuf', *(a.)* كافى kyâfî; *(ad.)* كافى درجه‌ده kyâfî derejede; *(n.)* كفايت kifâyet; **more than —** مع زيادة mâ'-ziyâdetin...; فضله‌سيله fazlasîle...

Enrage, en-rāj', *(v.a.)* قيزديرمق quzdurmaq; *(lit.)* اغضاب ا. igzâb et.; — **Enraged'**, (-rājd') *(a.)* قيزغين quzgun; *(lit.)* متهور mütehevvir; غضوب gazôub.

Enrapture, en-rap'tūr, *(v.a.)* *(lit.)* غشى ا. gashy et.; تسخير ا. tes-hîr et..

Enrich, en-rich', *(v.a.)* زنكينلشديرمك zenginleshdirmek; *(fig.)* تزييد ا. tezyîd et.; *(adorn)* تزيين ا. tezyîn et.; — **Enrich'ment**, *(n.)* زنكينلشديرمه zenginleshdirme; ثروت servet; *(fig.)* زينت zînet.

Enrobe, en-rōb', *(v.a.)* كيديرمك giydirmek; *(fig.)* تجهيز ا. tejhîz et..

Enroll, en-rōl', *(v.a.)* قيد ا. qayd et.; *(lit.)* تسجيل ا. tesjîl et.; *(fig.)* ادخال ا. idhâl et.; —**one's self** داخل او. ...dâhil ol.; *(mil.)* خدمت عسكريه‌يه كيرمك hidmeti askeriyyeye girmek; **he is enrolled' in...** (ئه) كيردى ...(e-) girdi; (ئه) قيد اولوندى ...(e-) qayd oloundou; — **Enrol'ment**, *(n.)* قيد qayd; *(register)* سجل sijill; *(pl.)* اوراق evrâq; *(mil.)* اخذ عسكر ahzi asker.

Ensemble, ang-samb'l, *(n.)* *(lit.)* هيئت مجموعه hey-eti mejmôu-a; كل küll.

Enshrine, en-shrīn', *(v.a.)* حفظ ا. hufz et.; *(lit.)* اعتنا ا. i'tinâ et.; *(fig.)* تقديس ا. taqdîs et..

Ensign, en'sīn, *(n.)* بايراق bayraq; سانجاق sanjaq; باندرا bandura; *(mark)* نشان nishan; علامت alâmet; —**bearer** علمدار alemdâr.

Enslave, en-slāv', *(v.a.)* اسير ا. esîr et.; محكوم ا. mahkyôum et.; —**Enslāve'ment**, *(n.)* اسارت esâret; —**Enslāv'er**, *(n.)* ظالم zâlim; اعتسافجى i'tisâfju.

Ensue, en-sū', *(v.n.)* تعقيب ا. tâ'qîb et.; *(-from)* (دن) نشئت ا. ...(den-) nesh-et et.; (دن) تولد ا. ...(den-) tevellüd et.; — **Ensū'ing**, *(a.)* آتيده‌كى âtîdeki; كله‌جك gelejek....

Entablature, en-tab'lat-ūr, *(n.)* پرواز pervaz; صاچاق sachaq; *(lit.)* كتابه kitâbe.

Entail, en-tāl', *(n.)* وقف vaqf; مشروطه meshrôuta; *(v.a.)* (ئى) موجب او. ...(i-) môujib ol., *(lit.)* (ئى) استلزام ا. ...(i-) istilzâm et.; *(jud.)* مشروطاً وقف ا. meshrôutan vaqf et..

Entangle, en-tang'gl, *(v.a.)* قاريشديرمق qarushdurmaq; طولاشديرمق dolashdurmaq; *(lit.)* اشكال ا. ishkyâl et.; **Entang'lement**, *(n.)* قاريشيقلق qarushuqluq, *(lit.)* تشوش teshevvüsh; *(perplexity)* شاشقينلق shashgunluq; *(mar.)* مانعه mâni-a.

Enter, en'tėr, *(v.n.)* (ئه) كيرمك ...(e-) girmek, (ئه) داخل او. ...(e-) dâhil ol.; *(-into)* (ئه) داخل او. ...(e-) dâhil ol.; (ئه) اشتراك ا. ..(e-) ishtirâk et.; *(fig.)* (ئه) كيريشمك ...(e-) girishmek; (ئه) باشلامق ...(e-) bashlamaq; *(v.a.)* صوقمق soqmaq, ادخال ا. idhâl et.; *(record)* قيد ا. qayd et.; *(inscribe)* يازديرمق yazdurmaq, قيد اتديرمك qayd etdirmek; *(begin)* باشلاتمق bashlatmaq; *(jud.)* اقامه ا. iqâme et.; ايتمك ...etmek.

Enterprise, en'tėr-prīz, *(n.)* تشبث teshebbüs; ايش ish; *(adventure)* *(lit.)* سرگذشت sergüzesht; جرأت jür-et; — **En'terprising**, (-prīz-ing) *(a.)* متشبث müteshebbis; *(fig.)* جرأتكار jür-et-kyâr; — **En'terprisingly**, (-prīz-ing-li) *(ad.)* جرأتكارانه jür-etkyârâne.

Entertain, en-tėr-tān', *(v.a.)* مسافر ا. misâfir et.; *(lit.)* اعزاز ا. i'zâz et.; دعوت ا. dâ'vet et.; *(amuse)* اكلنديرمك eylendirmek; *(keep)* محافظه ا. mouhâfaza et.; *(fig.)* بسله‌مك beslemek; *(lit.)* پرورده ا. perverde et.; *(consider)* دوشونمك düshünmek; — **one's self** *(with)* (له) كوروشمك ...(le-) geurüshmek; *(fig.)* (له) مشغول او. ...(le-) meshgôul ol.; **to — an «idea»** بر «فكر» بسله‌مك bir «fikir» beslemek; — **Entertain'er**, *(n.)* دعوت ايدن dâ'vet eden; اوصاحبى ev sâhibi; — **Entertain'ing**, *(a.)* اكلنجه‌لى eylenjeli, خوش hosh; — **Entertain'ment**, *(n.)* دعوت dâ'vet; *(feast)* ضيافت zuyâfet; *(amusement)* اكلنتى eylenti; اكلنجه eylenje; **place of —** اكلنتى محلى eylenti mahalli; *(lit.)* لعبيات محلى lôu'biyyât mahalli; **musical —** قونسر qonser; *(lit.)* موسيقى مسامره‌سى môusiqî müsâmeresi; **theatrical —** اويون oyoun, تياترو tiyatro; *(lit.)* تمثيل temsîl.

Enthrone, en-thrōn', *(v.a.)* تخته اوطورتمق tahta otourtmaq; *(lit.)* اجلاس ا. ijlâs et.

اقعاد ا. iq-âd et.; — **Enthrone'ment,** *(n.)* جلوس jülous, قعود qou-oud; *(act)* اقعاد iq-âd; اجلاس ijlâs.

Enthusiasm, en-thū'zi-azm, *(n.)* شوق shevq; *(lit.)* تهالك tehâlük; —**Enthū'siast,** (-'zi-ast) *(n.)* مشتاق müshtâq; دوشكون düshgün; *(lit.)* تقديركار taqdîr-kyâr; — **Enthūsias'tic,** (-thū-zi-as'tik) *(a.)* شوقلى shevqli; حرارتلى harâretli; — **Enthūsias'ticallʏ,** (-thū-zi-as'tik-al-i) *(ad.)* شوقله shevqle, حرارتله harâretle; *(lit.)* تهالكله tehâlükle.

Entice, en-tīs', *(v.a.)* قاندیرمق qandurmaq, اغفال ا. îgfâl et.; *(tempt)* جلب ا. jelb et.; تحريك ا. tahrîk et.; — **Entīc'er,** (s'ėr) *(n.)* قانديران qanduran; — **Entīc'ing,** (s'ing) *(a.) (lit.)* جاذب jâzib; مغفل môugfil; — **Entīc'inglʏ,** *(ad.)* جاذبه ايله jâzibeyle; *(lit.)* مغفلانه môugfilâne; — **Entīce'ment,** *(n.)* اغفال îgfâl, قانديرمه qandurma; جلب jelb, جذب jezb; تحريك tahrîk.

Entire, en-tīr', *(a.)* بوتون bütün, تكميل tekmîl...; كافه kyâffe; *(zo.)* اعضاسى تمام â'zâsu tamam, *(lit.)* تام الاعضا tâmmül-â'zâ; — **lʏ,** *(ad.)* تماماً tamâmen, كاملاً kyâmilen; بوس بوتون büs-bütün; — **ness,** *(n.) (lit.)* هيئت مجموعه hey-eti mejmôu-a; تماميت temâmiyyet.

Entitle, en-tī'tl, *(v.a.)* اسم قويمق isim qomaq; عنوانى ويرمك ...ounvânunu vermek; *(fig.)* حق قازانديرمق ...haqq qazandurmaq; **to be entit'led (to)** (ه) حق قازانمق ...(e-) haqq qazanmaq; (ى) حق ا. ...(i-) haqq et..

Entitʏ, en'ti-ti, *(n.)* موجوديت mevjôudiyyet, اولش oloush; شى shey, ذات zât; *(phil.)* عين ayn.

Entomb, en-tōōm', *(v.a.)* كومك geummek; دفن ا. defn et.; — **Entomb'ment,** *(n.)* تدفين tedfîn.

Entomologʏ, en-to-mol'o-ji, *(n.) (lit.)* مبحث الهوام mebhasül-hüvâm.

Entrails, en'trālz, *(n.pl.)* باغرصاقلر bârsaqlar, *(lit.)* امعا em-â.

Entrance, en'trans, *(n.)* كيريش girish, دخول douhôul; *(door)* مدخل medhal; قاپو qapu; *(fig.)* مبدأ mebde'; —**money** دخوليه (اجرتى) douhôuliyye (-üjreti).

Entrance, en-trans', *(v.a.) (fig.)* بيتيرمك bitirmek, *(lit.)* بى تاب ا. bî-tâb et.; *(joy)* چيلديرتمق chuldurtmaq; *(lit.)* تسخير ا. tes-hîr et., تهييج ا. tehyîj et..

Entrap, en-trap', *(v.a.)* طوزاغه دوشورمك touzâ düshürmek; ياقالامق yaqalamaq; شاشيرتمق shashurtmaq.

Entreat, en-trēt', *(v.a.)* رجا ا. rijâ et.; التماس ا. iltimâs et.: *(pray)* يالوارمق yalvarmaq; نياز ا. niyâz et.:—**Entreat'ʏ,** (-'i) *(n.)* نياز niyâz; تمنى temennî.

Entrepôt, äng'tr-pō, *(n.)* آنترپو enturpo; ارضيه arzuye.

Entrust, en-trust', *(v.a.)* امانت ا. emânet et.; توديع ا. tevdî' et.; (ه) بيراقمق ...(e-) buraqmaq.

Entrʏ, en'tri, *(n.)* مدخل medhal; *(act)* دخول douhôul; *(writing)* قيد qayd; *(jud.)* تصرف tesarrouf; تسلم tesellüm.

Entwine, en-twīn', *(v.a.)* اورمك eurmek; بوكمك bükmek; صارمق sarmaq.

Enumerate, e-nū'mer-āt, *(v.a.)* صايمق saymaq; *(lit.)* تعداد ا. tâ'dâd et.; *(name)* چاغيرمق chârmaq; اوقومق ... oqoumaq; —**Enūmarā'tion,** (-'shun) *(n.)* تعداد tâ'dâd; ذكر zikr; — **Enū'merātor,** (tur) *(n.)* صاييجى sayuju; تعداد مأمورى tâ'dâd me'mourou.

Enunciate, e-nun'shi-āt, *(v.a.)* بيان ا. beyân et.; *(lit.)* تصريح ا. tasrîh et; — **Enunciā'tion,** (-'shun) *(n.)* بيان beyân; تصريح tasrîh; — **Enun'ciātive,** (tiv) *(a.) (lit.)* اخبارى ihbârî; تصريحى tasrîhî.

Envelop, en-vel'up, *(v.a.)* اورتمك eurtmek; صارمق sarmaq; *(fig.)* كيزلمك gizlemek; — **Envelope,** (en'vel-ōp) *or* (äng'vel-ōp) *(n.)* ظرف zarf; قاب qab; اورتو eurtü.

Envenom, en-ven'um, *(v.a.)* زهر قاتمق zehir qatmaq; *(fig.)* زهرلمك zehirlemek; تسميم ا. tesmîm et..

Enviable, en'vi-a-bl, *(a.)* ايسته نير istenir; غبطه اولنور gubta olounour.

Envious, en'vi-us, *(a.)* قيصقانج qusganj; غبطه ايدن gubta eden; —**lʏ,** *(ad.)* قيصقانه رق qusganaraq; غبطه ايدرك gubta ederek.

Environ, en-vīr'un, *(v.a.)* احاطه ا. ihâta et.; *(fig.)* شامل او. shâmil ol.; — **Envī'ronment,** *(n.) (fig.)* محيط mouhît; اطراف etrâf; واروش varoush; **the influence of—** محيطك تأثيرى mouhîtin te'sîri; — **Environs,** (en-vī'runz) *or* (en'vi-) *(n. pl.)* جوار jivâr; حوالى havâlî.

Envoʏ, en'voi, *(n.)* مرخص mourahhas;

مأمور مخصوص me'mouru mahsôus ; — **extraordinary** مرخص فوق العاده mou-rahhasu fevqal-âde.

Envy, en'vi, *(n.)* غبطه gubta ; *(v.a.)* ایمرنمك imrenmek ; غبطه ا. gubta et. .

Epaulet, ep'ol-et, *(n.)* آپولت apolet.

Ephemeral, ef-em'er-al, *(a.)* *(lit.)* یومی yevmî ; *(fig.)* گچیجی gechiji ; دوامسز devâmsuz.

Ephesus, ef'e-sus, *(n.pr.)* أفس efes ; آیا ثلوغ aya-soloug.

Epic, ep'ik, *(n.)* *(lit.)* داستان dâstân ; (مناقب) (menâqib) ; *(a.)* داستانی dâstânî; (حماسی) (hamâsî).

Epicure, ep'i-kūr, *(n.)* اهل کیف ehli keyf ; *(lit.)* ذوق‌پرست zevq-perest

Epidemic, ep-i-dem'ik, *(a.)* صالغین salgun ; مستولی müstevlî ; *(n.)* صالغین خسته‌لق salgun hastaluq ; *(lit.)* علت مستولیه illeti müstevliye ; اپیدمی epi-demi.

Epidermis, ep-i-dėr'mis, *(n.)* (خارجی) دری (hârijî-) deri ; زار zar ; *(lit.)* بشره beshre.

Epiglottis, ep-i-glot'is, *(n.)* *(ana.)* دیلجك diljik ; *(lit.)* مزمار mizmâr.

Epigram, ep'i-gram, *(n.)* *(lit.)* هجویه hijviye ; (کنایه) (kinâye); نکته nükte; *(pl.)* هجویات hijviyyât ; (رباعیات) (roubâ-uyyât).

Epigraph, ep'i-graf, *(n.)* کتابه kitâbe.

Epilepsy, ep'i-lep-si, *(n.)* صرعه sur-a ; —**Epilep'tic,** *(a.&n.)* صرعه‌لی sur-alu ; *(n.pl.)* صرعه علاجی sur-a ilaju.

Epilogue, ep'i-log, *(n.)* خاتمه hâtime.

Epiphany, e-pif'an-i, *(n.)* حاچی صویه آتمه hachu souya atma ; *(lit.)* القاء صلیب (فی الماء) ilqâ-i salîb fil-mâ' ; پاسقالیه pas-qalye.

Epiphenomenon, ep-i-fen-o'm-e-non, *(n.)* *(phil.)* کولکه حادثه geulge hâdise ; حادثهٔ منضمه hâdise-i moun-zamma ; *(med.)* اعراض فرعیه â'râzu fer-uyye.

Epirus, e-pi'rus, *(n.pr.)* اپیر epir.

Episcopacy, e-pis'ko-pas-i, *(n.)* پیسقوپوسلق pisqoposlouq: بیشوبلق bishop-louq ; *(pl.)* پیسقوپوسلر pisqoposlar.

Episode, ep'i-sōd, *(n.)* حکایه hikyâye ; *(lit.)* منقبه menqibe ; قصه qussa ; *(incident)* وقعه vaq-a ; *(lit.)* ماجرا mâjerâ.

Epistemology, ep-is-tē-mol'oj-i, *(n.)* *(phil.)* مبحث معرفت mebhasi mâ'rifet ; (نظریات معلومات) (nazariyyâti mâ'lôu-mât).

Epistle, e-pis'l, *(n.)* مکتوب mektoub ; *(lit.)* نامه nâme ; *(rel.)* سوره sôure ; فقره fuqra ; *(fig.)* اتحاف it-hâf.

Epistolary, e-pis'to-la-ri, *(a.)* ... انشا inshâ... ; ... کتابت kitâbet ... ; *(lit.)* ...مکاتبه mükyâtebe... .

Epitaph, ep'i-taf, *(n.)* کتابه kitâbe.

Epithet, ep'i-thet, *(n.)* لقب laqab ; صفت sufat ; **strong—s** کفر küfür ; *(lit.)* شتوم shütôum.

Epitome, e-pit'o-me, *(n.)* خلاصه houlâsa; اجمال ijmâl ; *(lit.)* زبده zübde ; **in** — کوچوك مقیاسده küchük miqyâsda ; *(lit.)* اجمالاً ijmâlen ; —**Epit'omize,** (-mīz) *(v.a.)* تلخیص ا. telhîs et. ; اجمال ا. ijmâl et. .

Epoch, ep'ok, *or* ē'-, *(n.)* دور devr ; تاریخ târîh ; **to make an—** یکی بر دور آچمق yeni bir devr achmaq ; انقلاب یاپمق inqilâb yapmaq.

Epsom-salt , ep'sum-sawlt , *(n.)* انکلیز طوزی ingiliz touzou ; مسهل müs-hil ; *(chem.)* کبریتیت مانغانز kibrîtiyyeti manganez.

Equable, ē'kwa-bl, *or* ek'- *(a.)* مساوی müsâvî ; *(lit.)* یکنسق yeknesaq ; مطرد mouttarid ; — **E'quably,** *(ad.)* مساوی اوله‌رق müsâvî olaraq ; *(lit.)* مطرداً mouttariden ; اطراداله utturâdla.

Equal, ē'kwal, *(a.)* مساوی müsâvî ; *(lit.)* سیان seyyân ; *(equivalent)* معادل mou-âdil; *(fit)* لایق lâyuq; الویریشلی elverish-li ; *(just)* عادل âdil ; *(n.)* أش esh ; کفو küfv ; *(pl.)* اقران aqrân ; امثال emsâl ; *(v.a.)* مساوی او. müsâvî ol. ; معادل او. mou-âdil ol. ; — **to «new»** «یکی» کبی «yeni» gibi ; — **to the task** ایشك اهلی ishin ehli ; (بو ایشه) مقتدر (bou ishe) mouqtedir ; **without** — امثالسز em-sâlsiz ; — **ly,** *(ad.)* متساویاً mütesâvi-yen ; عینیله aynîle; *(fig.)* عادلانه âdilâne, بی‌طرفانه bî-tarafâne ; — **Equal'ity,** (-'i-ti) *(n.)* مساوات müsâvât ; *(lit.)* عینیت ayniyyet ; *(evenness)* دوزلك düzlük ; **to treat on an—with** (له) مساوی معامله ا. ...(le-) müsâvi mou-âmele et.; ...عینیله کبی معامله ا. aynîle ...gibi mou-âmele et. ; —**Equalize,** (-īz) *(v.a.)* *(-with)* (ه) بکزتمك ...(e-) benzetmek ; (له) مساوی یاپمق ...(le-) müsâvi yapmaq ; *(even)* تسویه ا. tesviye et. .

Equanimity, ē'kwa-nim'i-ti, *(n.)* اعتدال i'tidâl, تمكين temkîm; سكونت sükyôunet.

Equation, ē-kwā'shun. *(n.)* *(math.)* معادله mou-âdele دستور düstôur; — **of time** *(ast.)* تعديل زمان tâ'dil zemân.

Equator, ē-kwā'tur, *(n.)* خط استوا hattu üstüvâ; — **Equato'rial**, (ē-kwa-tō'-ri-al) *(a.)* استوائی üstüvâ-i.

Equerry, ek'we-ri, *(n.)* سلحدار silahdâr; اصطبل(عامره)مدیری ustabel(-âmire-) müdîri.

Equestrian, e-kwes'tri-an, *(n. & a.)* سواری süvâri; بینیجی biniji; سپاهی spâhî.

Equilateral, ē-kwi-lat'er-al, *(a.)* *(lit.)* متساوی‌الاضلاع mütesâviyül-azlâ'.

Equilibrium, ē-kwi-lib'ri-um, *(n.)* موازنت müvâzenet; *(lit.)* توازن tevâzün; — **Equi'librist**, *(n.)* جانباز janbaz.

Equinox, ē'kwi-noks, *(n.)* *(ast.)* اعتدال (نقطه‌سی) i'tidâl (-noqtasu) *(lit.)* تساوی ٔ لیل‌ونهار tesâvî-i leylü nehâr; **autum nal**— اعتدال خریفی i'tidâli harîfî; **vernal** — اعتدال ربیعی i'tidâli rebî-î; —**Equinoc'tial**, (-nok'shal) *(a.)* اعتدال i'tidâl.

Equip, e-kwip', *(v.a.)* دوناتمق donatmaq; تجهیز ا. tejhiz et.; — **Equipage**, (e'-kwi-pāj) *(n.)* لوازم levâzum; اشیا eshyâ; *(carriage)* ئه‌کیپاژ ekipâj; (قوناق آرابه‌سی) (qonaq arabasu); — **Equip'ment**, *(n.)* لوازم levâzum; *(mil.)* تجهیزات tejhîzât; *(act)* تجهیز tejhîz.

Equitable, ek'wi-ta-bl, *(a.)* عادل âdil, منصف mounsuf; — **Eq'uitably**, *(ad.)* عادلانه âdilâne; منصفانه mounsufâne.

Equitation, ek-wi-tā'shun, *(n.)* بینیجیلك binijilik; جندیلك jündîlik.

Equity, ek'wi-ti, *(n.)* عدالت adâlet; حقانیت haqqâniyyet; **sense of** — *(lit.)* حس معدلت hissi mâ'delet; انصاف insâf.

Equivalent, e-kwiv'a-lent, *(a. & n.)* معادل mou-âdil; مقابل mouqâbil; *(meaning)* مرادف mürâdif; — **Equiv'alence**, (-ens) معادل اوله mou-âdil olma, *(lit.)* تقابل teqâbül.

Equivocal, e-kwiv'ō-kal, *(a.)* ایکی معنالی iki mâ'nâlu; *(fig.)* مبهم mübhem, قاچامقلی qachamaqlu; —**ness**, *(n.)* *(lit.)* مبهمیت mübhemiyyet; — **Equiv'ocate**, (-'o-kāt) *(v.n.)* مبهم سویلمك mübhem seuylemek; — **Equivocā'tion**, (-vo-kā'shun) *(n.)* *(lit.)* ابهام ibhâm; ایهام îhâm; *(fig.)* قاچامق qachamaq.

Era, ē'ra, *(n.)* دور devr; تاریخ târîh.

Eradiate, e-rā'di-āt, *(v.a.)* صاچمق sachmaq, نشر ا. neshr et.; — **Eradiā'tion**, (-'shun) *(n.)* نشر neshr.

Eradicate, e-rad'i-kāt, *(v.a.)* کوکندن چیقارمق keukünden chuqarmaq; *(fig.)* محو ا. mahv et., ازاله ا. izâle et..

Erase, e-rās', *(v.a.)* سیلمك silmek; قازیمق qazumaq; *(demolish)* ییقمق yuqmaq; — **Erasable**, (e-rās'a-bl) *(a.)* سیلینیر silinir; *(fig.)* قابل ازاله qâbili izâle; — **Eraser**, (e-rās'ėr) *(n.)* قازییه‌جق qazuyajaq; (قلمتراش) (qalemturash); *(rubber)* لاستیك lastik; — **Erasure**, (e-rā'zhėr) *(n.)* قازینتی qazuntu; سیلینتی silinti; حك hakk.

Ere, ār, *(ad.)* اول evvel; *(prep.)* (ه) قدر ...(e-) qadar, (ه) قالمه‌دن ...(e-) qalmadan; — **long** *(ad.)* یقینده yaqunda, قریباً qarîben; — **this** بوندن اول boundan evvel, اولا evvelâ; — **while** اولجه evvelje, مقدما mouqaddemâ.

Erect, e-rekt', *(v.a.)* دیکمك dikmek, *(lit.)* رکز ا. rekz et.; *(build)* انشا ا. inshâ et.; *(fig.)* تأسیس ا. te'sîs et.; *(a.)* دیك dik; *(lit.)* قائم qâ-im; — **ly**, *(ad.)* دیك (بر حالده) dik (bir halde); — **as a dart** دیم دیك dim dik; سیپ سیوری sip sivri; **Erec'tion**, (-'shun) *(n.)* رکز rekz; انشا inshâ; *(fig.)* تأسیس te'sîs; *(establishment)* بنا binâ; *(fig.)* مؤسسه mü-essese.

Eremite, er'e-mīt, *(n.)* منزوی münzevî,

Erivan, er-e-vän', *(n.pr.)* اریوان erivan.

Ermine, ėr'min, *(n. & a.)* ئه‌رمین ermin; قاقم qaqum.

Erotic, e-rot'ik, *(a.)* عاشقانه âshuqâne; *(lit.)* سوداوی sevdâvî: *(n.)* *(lit.)* غرامیات garâmiyyât.

Err, er, *(v. n.)* صاپمق sapmaq, انحراف ا. inhirâf et.; یا کلمق yanulmaq; — **Erratic**, (er-at'ik) *(a.)* انتظامسز intizâmsuz; آواره âvâre.

Errand, er'and, *(n.)* خبر haber; (ایش) (ish); **a fool's** — صاچمه شی sachma shey; **to go an** — خبر کتورمك haber geutürmek.

Errant, er'ant, *(a. & n.)* سرسری serserî, آواره âvâre; سیار seyyâr.

Errata, er-ā'ta, *(n. pl.)* یا کلشلر yanlushlar, خطالر hatâlar; *(lit.)* سهویات sehviyyât; **list of** — خطا-صواب جدولی hatâ-savâb jedveli; (سهویات جدولی) (sehviyyât jedveli).

Erroneous, er-ō'n-us, *(a.)* یاكلیش yanlush, خطالی hatâlu; —**ly**, *(ad.)* یاكلیشلقله yanlushluqla, سهواً sehven.

Error, er'ur, *(n.)* یاكلیش yanlush, (یاكلیشلق) (yanlushluq); سهو sehv; *(fig.)* خطا hatâ.

Eructation, e-ruk-tā'shun, *(n.)* كنیرمه genirme.

Erudite, er'ū-dīt, *(a.& n.)* علامه allâme, *(lit.)* متبحر mütebahhir; — **Erūdi'tion**, (-di'shun) *(n.)* درین معلومات derin mâ'lôumât; كمال kemâl.

Eruption, e-rup'shun, *(n.) (lit.)* فوران feverân, اندفاع indifâ'; *(med.)* سیویلجه sivilje, التهاب iltihâb.

Erysipelas, er-i-sip'e-las, *(n.) (med.)* یلانجق yulanjuq.

Erzerum, ėrz'rōōm, *(n. pr.)* ارضروم erzroum.

Escape, es-kāp', *(v.)* قاچمق qachmaq, فرار ا. firâr et.; *(safe)* قورتولمق qourtoulmaq, خلاص او. halâs ol.; *(n.)* فرار firâr; قورتولمه qourtoulma, خلاص halâs; **to have a narrow —** دار قورتولمق dar qourtoulmaq.

Escarp, es-kärp', *(v.a.)* میل ویرمك meyl vermek, تراش ا. turash et.; *(n.)* شیو shiv; سطح مائل sat-hu mâ-il.

Eschatology, es-ka-tol'o-ji, *(n.)* مبحث آخرت mebhasi âhuret.

Escheat, es-chēt', *(n.)* (مال) محلول mahlôul (-mal); *(pl.)* اموال محلوله emavâli mahlôule; محلولات mahlôulât; *(v.n.)* محلول او. mahlôul ol.; **by way of —** محلولاً mahlôulen.

Eschew, es-chōō', *(v.a.)* برطرف ا. bertaraf et.; چكینمك chekinmek, *(lit.)* اجتناب ا. ijtinâb et..

Escort, es'kort, *(n.)* محافظ mouhâfuz; *(attendance)* رفاقت refâqat, معیت ma-iyyet; *(procession)* آلای alay, موكب mevkib; *(v.a.)* رفاقت ا. refâqat et..

Escutcheon, es-kuch'un. *(n.)* آرمه arma; لوحه levha; كتابه kitâbe.

Eskimo, es'ki-mō, *(n. & a.)* ئه‌سكیمو eskimo....

Eski-Shehr, es'ke-shā'r, *(n. pr.)* اسكی شهر eski-shehir.

Esoteric, es-o-ter'ik, *(a.)* باطنی bâtunî; محرم mahrem.

Especial, es-pesh'al, *(a.)* خصوصی housôusî; خاص hâss; —**ly**, *(ad.)* بالخاصه bil-hâssa; باخصوص bâ-housôus.

Esplanade, es-pla-nād', *(n.)* میدان meydan; مسیره mesîre; *(poet.)* چمنزار chemenzâr.

Espouse, es-powz', *(v.a.)* نكاح nikyâh; ازدواج ا. izdivâj et.; *(fig.)* (ئی) التزام ا. ... (i-) iltizâm et.; — **Espousal**, (es-powz'al) *(n.)* ازدواج izdivâj; *(pl.)* عقد aqd; ازدواج مراسمی izdivâj merâsimi.

Espy, es pī', *(v.a.)* كوزتلهمك guzetlemek; آكلامق anlamaq; تجسس ا. tejessüs et..

Esquire, es-kwīr', *(n.)* (جنابلری) (...jenâblaru).

Essay, es'ā, *(n.)* تشبث teshebbüs; تجربه tejrübe; *(composition)* تجربهٔ قلم tejrübe-i qalem; رساله risâle; *(v.a.)* تشبث ا. teshebbüs et., تجربه ا. tejrübe et..

Essence, es'ens, *(n.)* روح rôuh; ئه‌سانس esans; *(v.a.)* تعطیر ا. tâ'tir et..

Essential, es-en'shal, *(a.)* اساسی esâsî; اصلی aslî; *(indispensable)* الزم elzem; اهم ehemm; *(chem.)* عطری utrî; *(n.)* اصل asl; اساس esâs; —**ly**, *(ad.)* اساساً esâsen.

Establish, es-tab'lish, *(v.a.)* تأسیس ا. te'sîs et.; *(fig.)* تثبیت ا. tesbît et.; تعیین ا. tâ'yîn et.; *(confirm)* تأیید ا. te'yîd et.; — **Estab'lished**, (-'lishd) *(a.)* یرلشمش yerleshmish; *(fig.)* مثبت müsbet; *(instituted)* تأسیس ایدلمش ...te'sîs edilmish; مؤسس ...mü-esses; — **Church** رسمی كلیسا resmî kilise; دولت كلیساسی devlet kilisesi; **an — truth** مثبت بر حقیقت müsbet bir haqîqat; — **laws** *(lit.)* قوانین مرعیه qavânîni meruyye; (قوانین موضوعه) (qavânîni mevzôu-a); — «**employee**» دائمی «مأمور» dâ-imî «me'môur»; **to be —** تأسیس ایدلمك te'sîs edilmek; تأسس ا. te-essüs et.; *(fig.)* تحقق ا. tehaqqouq et.; —**Estab'lishment**, *(n.)* مؤسسه mü-essese; *(pl.)* مؤسسات mü-essesât; *(act)* تأسیس te'sîs; تأسس te-essüs; *(rel.)* كلیسا kilise; *(confirmation)* تحقق tehaqqouq; تأیید te-eyyüd; *(residence)* اقامت iqâmet; یرلشمه yerleshme; *(lit.)* تمكن temekkün; *(living)* معیشت ma-îshet; حیات hayât; —**Convention** تمكن مقاوله‌نامه‌سی temekkün mouqâvelenâmesî; **military—** قوهٔ عسكریه qouvveyi askeriyye; (دائمی اردو) (dâ-imî ordou); **naval—** قوهٔ بحریه qouvveyi bahriyye; دونانما donanma; **civil—** مأمورین حكومت me'môurîni hükyôumet; **peace—** قوهٔ

حضریه qouvveyi hazariyye; **war—** قوۀ سفریه qouvveyi seferiyye.

Estate, es-tāt′, *(n.)* حال hâl; *(position)* موقع mevqî′; مرتبه mertebe; *(class)* صنف sunuf; *(fortune)* ثروت servet; *(pl.)* اموال emvâl; مالکانه mâlikyâne; **real —** ملك mülk; *(pl.)* املاك emlâk; اموال غیرمنقوله emvâli gayri menqoule.

Esteem, es-tēm′, *(n.)* حرمت hürmet; اعتبار î′tibâr; *(v.a.)* حرمت ا. hürmet et.; اعتبار ا. î′tibâr et.; *(think)* عد ا. add et.; ظن ا. zann et.; **—Esteem′ed,** *(a.)* معتبر môu′teber; *(pers.)* محترم mouhterem.

Esthetic, ēs-thet′ik, *(a.) (lit.)* بدیع bedî′; بدیعی bedî-î; **—Esthet′ics, (-′iks)** *(n.) (lit.)* بدیعیات bedî-uyyât; بدایع bedâyî′.

Esthonia, es-tho′ni-a, *(n.pr.)* ئەستونیا estonya.

Estimate, es′ti-māt. *(v.a.)* تخمین ا. tahmîn et.; کشف ا. keshf et.; *(fig.)* تقدیر ا. taqdîr et; *(n.)* تخمین tahmîn, *(pl.)* تخمینات tahmînât; کشف keshf; **the—s** بودجه لایحه‌سی büdje lâyuhasu; **— Estimā′tion,** (-′shun) *(n.)* تخمین tahmîn; تقدیر taqdîr; *(honour)* اعتبار î′tibâr: اهمیت ehemmiyyet; **— by sight** کوز تخمینی geuz tahmîni.

Estrange, es-trānj′, *(v.a.) (fig.)* اوزاقلاشدیرمق ouzaqlashdurmaq; صوغوتمق soghoutmaq; **— Estrānge′ment,** *(n.)* صوغوتمه soghoutma; *(lit.)* بیگانه‌لك bigyânelik.

Estray, e-strā′, *(n.)* باشی بوش حیوان bashu bosh hayvan; *(fig.)* آواره âvâre.

Estuary, es′tū-ar-i, *(n.)* نهر آغزی nehir âzu, قوی qoy.

Et cetera, et set′er-a, وسائره ...ve-sâire; الی آخره ...ilâ-âhura; *(n.pl.)* تفرعات teferrü-ât.

Etch, ech, *(v.a.)* حك ا. hakk et.; **— Etch′ing,** *(n.)* حك hakk; باصمه basma; **— needle** حکاك قلمی hakkyâk qalemi.

Eternal, ē-tėr′nal, *(a.)* ابدی ebedî; **—ly,** *(ad.)* ابدیاً ebediyyen, الی الابد ilel-ebed.

Eternity, ē-tėr′ni-ti, *(n.)* ابدیت ebediyyet.

Eternize, ē-tėr′nīz, *(v.a.) (lit.)* پایدار ا. pâyidâr et., ابقا ا. ibqâ et..

Ether, ē′thėr, *(n.)* ئەتر eter; *(lit.)* اثیر esîr; **— Ether′eal,** (ē-thē′re-al) *(a.) (lit.)* اثیری esîrî.

Ethic, eth′ik, *(a.)* اخلاقی ahlâqî; **— Eth′ics,** (-′iks) *(n.)* اخلاق (علم) (ilmi-) ahlâq; اخلاقیات ahlâqiyyât.

Ethiopian, ē-thi-ō′pi-an, *(a. & n.)* زنجی zenjî; حبش habesh.

Ethnic, eth′nik, *(a.)* عرقی urqî.

Ethnography, eth-nog′ra-fi, *(n.)* ئەتنوغرافی etnografi; *(lit.)* علم احوال بشر ilmi ahvâli besher.

Ethnology, eth-nol′o-ji, *(n.)* ئەتنولوژی etnoloji; *(lit.)* تعریف اقوام tâ′rîfi aqvâm; **— Ethnolog′ical,** (-j′ik-al) *(a.)* عرقی urqî.

Ethology, ē-tho-l′o-ji, *(n.) (lit.)* علم سجایا ilmi sejâyâ; (اخلاقیات) (ahlâqiyyât).

Etiolate, ē-ti-o-lāt′, *(v.n.)* صولمق sol-maq, آقجل او. aqjul ol..

Etiquette, et-i-kēt′, *(n.)* ئەتیکەت etiket; *(lit.)* آداب معاشرت âdâbu mou-âsheret; *(ceremonies)* مراسم merâsim.

Etymology, et-i-mol′o-ji, *(n.)* اشتقاق (علم) (ilmi-) ishtiqâq; **— Etymolog′ical,** (j′ik-al) *(a.)* اشتقاقی ishtiqâqî; (منشأی) (menshe′î); **—Etymolog′ically,** *(ad.)* اشتقاقاً ishtiqâqen; اشتقاق جهتیله ishtiqâq jihetîle; (منشأ اعتباریله) (menshe′ î′ti-bârîle).

Euclid, ū-klid′, *(n.pr.)* یوقلید youqlid; اوقلید üqlid.

Eulogy, ū′lo-ji, *(n.)* ثنا senâ; *(lit.)* ستایش sitâyish: *(writing)* مدحیه medhiyye; **— Eulogize,** (ū′lo-jīz) *(v.a.)* ثنا ا. senâ et.; مدح ا. medh et..

Eunuch, ū′nuk, *(n.)* خادم hadum; حرم آغاسی harem âsu.

Euphony, ū′fo-ni, *(n.)* (طاتلی) سس (tatlu-) ses; آهنك âhenk; صوت savt; **— Euphon′ic,** (n′ik) *(a.)* صوتی savtî; *(harmonious)* آهنکلی âhenkli; طاتلی tatlu.

Euphrates, ū-fra′tēz, *(n.pr.)* فرات (نهری) firât (-nehri).

Eureka, ū-rē′ka, *(int.)* ! بولدم bouldoum!; (! آفرین بکا) (âferin bana!)

European, ū-ro-pē′an, *(a.)* ...اوروپا avroupa...; *(n.)* اوروپالی avroupalu; **— Europe,** (ū′rup) *(n.pr.)* اوروپا avroupa.

Evacuate, e-vak′ū-āt, *(v.a.)* بوشالتمق boshaltmaq; تخلیه ا. tahliye et.; *(jud.)* فسخ ا. fesih et.; **—Evacua′tion,** (-kū-ā′shun) اخراج ihrâj; تخلیه tahliye; فسخ fesih; ابطال ibtâl.

Evade, e-vād′, *(v.a.)* قورتارمق qourtar-maq; برطرف ا. ber-taraf et.; *(v.n.)* (دن)

قاچمق ...(den-) qachmaq ; *(lit.)* تعلل ا. te-allül et..

Evanescent, ev-an-es′ent, *(a.) (lit.)* زائل zâ-il ; *(imperceptible)* غیر محسوس gayri mahsôus ; **— Evanesc′ence,** (-′ens) *(n.)* غائب اولمه qayb olma ; زوال zevâl.

Evangelical, ē-van-jel′ik-al, *(a.)* انجیلی injîlî ; پروتستان protestan.

Evaporate, e-vap′or-āt, *(v.n.)* تبخر ا. tebahhour et. ; اوچمق ouchmaq ; *(v.a.)* بخاره قلب ا. bouhâra qalb et. ; تبخیر ا. tebhîr et.; **—Evaporā′tion,** (-′shun) *(n.)* تبخر tebahhour.

Evasion, e-vā′zhun, *(n.)* قاچمه qachma; *(fig.)* قاچامق qachamaq ; بهانه bahâne ; **—Evasive,** (e-vā′siv) *(a.)* قاچامقلی qa-chamaqlu.

Eve, ēv, *(n.pr.)* حوا havvâ.

Eve, ēv, *(n.)* آقشام aqsham ; *(fig.)* عرفه arife ; **on the—** *(of)* (ك) عرفه‌سنده ...(in-) arifesinde.

Even, ēv′n, *(n.)* آقشام aqsham ; *(a.)* دوز düz; مستوی müstevî; *(fig.)* منتظم moun-tazam; *(equal)* دنك denk; مساوی müsâvî; *(arith.)* چیفت chift; *(ad.)* حتی hattâ... ; بیله ...bile ; دخی ...dahî ; *(v.a.)* دوزلتمك dü-zeltmek ; تسویه ا. tesviye et. ; **— or odd** ? تکمی چیفتمی tekmi chiftmi ? **—so** کذا keza... ; عین وجهله aynu vejhile ; **—to** درجه‌سنده ...derejesinde ; **—handed** *(a.)* منصف mounsuf ; عادل âdil ; *(fig.)* حقانیتله haqqâniyyetle ; **—ly,** *(ad.)* دوز düz ; *(eqally)* علی السویه ales-seviyye ; *(fig.)* حقانیتله haqqâniyyetle ; **—ness,** *(n.)* دوزلك düzlük ; *(fig.)* مساوات müsâ-vât ; *(quietness)* اعتدال i′tidâl ; تمکین temkîn.

Evening, ēv′ning, *(n.)* آقشام aqsham ; **— dress,** آقشام البسه‌سی aqsham elbi-sesi.

Event, e-vent′, *(n.)* وقعه vaq-a ; حال hâl ; *(fig.)* عاقبت âqibet ; *(pl.)* وقایع ve-qâyi′ ; *(sport)* مسابقه‌لر müsâbaqalar; یاریشلر yarushlar ; **course of — s** جریان وقایع jereyânu veqâyi′ ; احوال ahvâl ; **at all—s** هرحالده her halde; **—Event′-ful,** (-′fōōl) *(a.)* شایان دقت shâyânu diqqat ; *(fig.)* مهم mühim ; مدهش müd-hish.

Eventual, e-vent′ū-al, *(a.)* صوڭ son, *(lit.)* نهائی nihâ-î ; **— ly,** *(ad.)* نهایت ni-hâyet, عاقبت âqibet ; **— Eventūal′-ity,** (-′i-ti) *(n.)* احتمال ihtimâl ; نتیجه netîje, انجام enjâm.

Ever, ev′ėr, *(ad.)* دائما dâ-imâ, هرزمان her-zemân ; *(lit.)* ابدی ebedî ; **for —** دائما dâ-imâ, الی الابد ilel-ebed ; **scarcely —** نادراً nâdiren..., همان هیچ hemen hich... ; **— green,** *(a.)* دائما یشیل dâ-imâ yeshil ; *(n.)* یاپراقلری دوکولمز نبات yapraqlaru deukülmez nebât ; **— last′ing,** *(a.)* ابدی ebedî, *(lit.)* لایموت lâyemôut, پایدار pâyidâr ; *(n.)* ابدیت ebediyyet, بقا baqâ ; **— more′,** *(ad.)* *(lit.)* لاینقطع lâyenqatu′ ; ابدیاً ebe-diyyen.

Eversion, ē-ver′zhun, *(n.)* دورلمه de-vrilme ; آلت اوست اولمه alt üst olma.

Every, ev′ėr-i, *(a.)* هر her; (هر بر) (her bir) ; **— thing,** هرشی her shey.

Evict, e-vikt′, *(v.a.)* طرد ا. tard et., اخراج ا. ihrâj et. ; *(jud.)* استرداد ا. istir-dâd et., اسقاط ا. isqât et. ; **— Evic′-tion,** (-′shun) *(n.)* اخراج ihrâj; اسقاط isqât ; استرداد istirdâd.

Evidence, ev′i-dens, *(n.)* اثبات isbât, دلیل delîl ; *(pl.)* دلائل delâ-il ; *(jud.)* افاده ifâde, شهادت shehâdet ; *(pers.)* شاهد shâhid ; *(v.a.)* شهادت ا. shehâdet et. ; **to give —** شهادت ا. shehâdet et. ; افاده ویرمك ifâde vermek ; بیان ا. beyân et.. **in—** *(jud.)* معتبر môu′teber, مقنع mouq-nî′ ; *(fig.)* آشکار âshikyâr ; **— Ev′id-ent,** *(a.)* آشکار âshikyâr, میدانده mey-danda ; *(lit.)* صریح sarîh ; **— Ev′id-ently,** *(ad.)* آشکار صورتده âshikyâr sôuretde ; *(lit.)* صراحةً sarâhaten ; بالطبع bit-tabî′ ; **—Eviden′tial,** (-′shal) *(a.)* *(lit.)* اثباتی isbâtî, دلیلی delîlî ; *(fig.)* مقنع mouqnî′.

Evil, ē′vl, *(a.)* فنا fenâ ; *(n.)* فنالق fenâ-luq, شر sherr ; *(fig.)* مضرت mazarrat ; *(med.)* علت illet, مرض maraz ; **—doer,** (-dōō′ėr) *(n.)* فنالق ایدن fenâluq eden ; مجرم müjrim ; **— eye,** *(n.)* نظر nazar ; **—minded,** *(a.)* (فکرلی) فنا fenâ (-fikir-li) ; *(lit.)* بدخواه bedhâh.

Evince, e-vins′, *(v.a.)* کوسترمك geus-termek ; اثبات ا. isbât et.; ابراز ا. ibrâz et. ; **— Evinc′ible,** (s′i-bl) *(a.)* قابل اثبات qâbili isbât; کوستریله‌بیلیر geus-terilebilir ; **— Evinc′ibly,** (s′i-bli) *(ad.)* صراحةً sarâhaten.

Evoke, e-vōk′, *(v.a.)* چاغیرمق chârmaq; دعوت ا. dâ′vet et. ; **— Evocā′tion,** (-kā′shun) *(n.)* دعوت dâ′vet ; جلب jelb;

(jud.) احضار ihzâr; *(phil.)* استجلاب istijlâb.

Evolution, ev-ol-ū'shun, *(n.)* *(lit.)* تكامل tekyâmül; انكشاف inkishâf; انقلاب inqilâb; *(mil.)* مانوره manevre; *(math.)* جذرینی آلمه jezrini alma; **theory of**—تكامل نظریه‌سی tekyâmül nazariyyesi;—**Evolū'tionarY,** (-'shun-a-ri) *(a.)* *(lit.)* انقلابی inqilâbî; تكاملی tekyâmülî.

Evolve, e-volv', *(v.a.)* آچمق achmaq; نشر ا. neshr et.; *(v. n.)* آچیلمق achulmaq; *(fig.)* انتشار ا. intishâr et.; انكشاف ا. inkishâf et..

Ewe, ū, *(n.)* دیشی قویون dishi qoyoun; ماریا marya; — **lamb,** *(n.)* دیشی قوزو dishi qouzou; *(v.n.)* یاوروﻻمق yavroulamaq; طوغورمق doghourmaq.

Ewer, ū'ėr, *(n.)* ابریك ibrik.

Exact, egz-akt', *(a.)* تام tam; طوغری dôrou; صحیح sahîh; *(v.a.)* اجبار ا. ijbâr et.; جبراً آلمق jebren almaq; صیقیشدیرمق suqushdurmaq; — **lY,** *(ad.)* تماماً tamâmen; تام tam...; — **ness,** *(n.)* طوغریلق dôroulouq; صحت suhhat; *(lit.)* مطابقت moutâbaqat; —**sciences** علوم ریاضیه oulôumu riyâzuyye; (علوم مثبته) (oulôumu musbete); — **Exac'tion,** (-'shun) *(n.)* جبر jebr; تضییقات tazyîqât; *(lit.)* تغلب tegallüb; —**Exact'or,** (-t'ėr) *(n.)* مجبر müjbir; *(fig.)* زوربا zorba; تهدیدجی tehdîdji.

Exaggerate, egz-aj'ėr-āt, *(v.a.)* مبالغه ا. moubâlaga et.; بویولتمك beuyültmek; *(lit.)* اعظام ا. i'zâm et.; —**Exaggerā'tion,** (-'shun) *(n.)* مبالغه moubâlaga.

Exalt, egz-awlt', *(v.a.)* یوكسلتمك yüxeltmek; *(lit.)* اعلا ا. i'lâ et.; *(fig.)* تهییج ا. tehyîj et.; — **Exaltā'tion,** (-'shun) *(n.)* یوكسلمه yüxelme; *(fig.)* افراط ifrât; *(joy)* *(lit.)* ابتهاج ibtihâj; تهیج teheyyüj; —**Exalt'ed,** (td) *(a.)* یوكسك yüxek; *(fig. & lit.)* مفرط moufrut; متهیج müteheyyij.

Examine, egz-am'in, *(v.a.)* معاینه ا. mou-âyene et., تجربه ا. tejrübe et.; *(fig.)* تدقیق ا. tedqîq et.; *(jud.)* استجواب ا. istijvâb et.; *(school)* امتحان ا. imtihân et.; — **Examinā'tion,** (-'shun) *(n.)* امتحان imtihân; معاینه mou-âyene, تدقیق tedqîq; استجواب istijvâb, استنطاق istintâq; — **Exam'iner,** (-'in-ėr) *(n.)* *(school)* ممیز mümeyyiz; *(jud.)* مستنطق müstantiq; *(fig.)* مدقق müdaqqiq.

Example, egz-am'pl, *(n.)* مثال misâl; *(pl.)* امثله emsile; *(fig.)* نمونه nümôune; *(warning)* عبرت ibret; **for** — مثلا meselâ; **to set an** — بر مثال تشكیل ا. bir misâl teshkîl et.; نمونه او. nümôune ol.; **to take** — *(by)* (نه) امتثال ا. ...(e-) imtisâl et.; *(fig.)* (دن) عبرت آلمق ...(den-) ibret almaq; — **Exam'plarY,** (-'pla-ri) *(a.)* مثال قبیلندن misâl qabîlinden; *(lit.)* عبرت آمیز ibret âmîz.

Exanimate, egz-an'i-māt, *(a.)* جانسز jansuz; *(fig.)* روحسز rôuhsouz.

Exarch, eks'ärk, *(n.)* اكسارخ exarh.

Exasperate, egz-as'pėr-āt, *(v.a.)* قیزدیرمق quzdurmaq, *(lit.)* اغضاب ا. igzâb et.; *(a.)* قیزغین quzgun; — **Exasperā'tion,** (-'shun) *(n.)* حدت hiddet, غضب gazeb; *(lit.)* نومیدی nevmîdî.

Excavate, eks'ka-vāt, *(v.a.)* قازمق qazmaq, *(fig.)* حفر ا. hafr et.; — **Excavā'tion,** (-'shun) *(n.)* چوقور chouqour; *(pl.)* حفریات hafriyyât; —**Ex'cavātor,** (tur) *(n.)* قازیجی qazuju; حفر ایدن hafr eden; حافر hâfir; *(mach.)* قازمه ماكنه‌سی qazma makinesi.

Exceed, ek-sēd', *(v.a.)* (ی) كچمك ...(i-) gechmek; (ی) آشمق ...(i-) ashmaq; (ی) تجاوز ا. ...(i-) tejâvüz et.; — **Exceed'ing,** *(a.)* فضله fazla, زیاده ziyâde; — **Exceed'inglY,** *(ad.)* صوك درجه‌ده son derejede, زیاده‌سیله ziyâdesile.

Excel, ek-sel', *(v.)* (ی) كچمك ...(i-) gechmek; (نه) فائق او. ...(e-) fâ-iq ol.; *(lit.)* تكمل ا. tekemmül et.; — **Ex'cellence,** (-'el-ens) *(n.)* *(lit.)* مكملیت mükemmeliyyet; ممتازیت mümtâziyyet; **His Ex'cellencY,** (-'el-en-si) (پاشا) حضرتلری ...(pasha-) hazretlerî; (بك افندی) حضرتلری ...(bey efendi) hazretleri; **Your Ex'cellency !** ذات دولتكز zâti devletiniz !; — **Ex'cellent,** (-'el-ent) *(a.)* فوق العاده fevqal-âde, مكمل mükemmel; ممتاز mümtâz.

Except, ek-sept', *(prep.)* دن ماعدا ...den mâ'dâ; مستثنا ...müstesnâ; آنجق anjaq...; *(v.a.)* (ی) خارج طوتمق ...(i-) hârij toutmaq; (ی) استثنا ا. ...(i-) istisnâ et.; *(v.n.)* *(fig.)* اعتراض ا. i'tirâz et.; مخالفت ا. mouhâlefet et.; — **Excep'ting,** *(prep.)* دن باشقه ...den bashqa; (اوله‌رق) مستثنا ...müstesnâ (-olaraq);— **Excep'tion,** (-'shun) *(n.)* مستثنا müstesnâ; استثنا istisnâ; *(objection)* اعتراض i'tirâz; مخالفت mouhâlefet; **without**

— بلا استثنا bilâ istisnâ ; — **Excep'tionable,** (-'shun-a-bl) *(a.)* ياقيشماز yakushmaz ; *(lit.)* نابجا nâbejâ ; قابل اعتراض qâbili i'tirâz; —**Excep'tional,** (-'shun-al) مستثنا müstesnâ ; *(lit.)* استثنائى istisnâ-î ; خصوصى housôusî ; — **Excep'tionally,** (-'shun-al-i) *(ad.)* مستثنا اولارق müstesnâ olaraq ; *(lit.)* استثناءً istisnâ-en.

Excess, ek-ses', *(n.)* فضله fazla ; افراط ifrât; *(abuse)* سوء استعمال sôuyi istî'mâl ; تجاوز tejâvüz ; —**profit,** فضله قازانج fazla qazanj ; حرب قازانجى harb qazanju ; *(-tax)* حرب قازانجى ويركيسى harb qazanju vergisi ; — **Excess'ive,** (-'iv) *(a.)* پك فضله pek fazla ; صوك درجه son dereje ; *(lit.)* مفرط moufrut ; — **Excess'ively,** (-'iv-li) *(ad.)* زياده سيله ziyâdesîle ; صوك درجه ده son derejede ; افراطله ifrâtla.

Exchange, eks-chānj', *(v.a.)* دكيشديرمك deyishdirmek ; تبديل ا. tebdîl et.; *(pers.)* مبادله ا. mübâdele et.; *(n.) (lit.)* مبادله mübâdele ; تعاطى te-âtî; *(telephone)* سانترال santral ; مركز merkez ; *(fin.)* قامبيو qambiyo ; رائج râyij ; *(place)* بورسه borsa ; —**broker,** صراف sarraf ; بورسه سيمسارى borsa simsaru ; (مبايعه جى) (mübâyâju);—**business,** بورسه معاملاتى borsa mou-âmelâtu; صرافلق sarrafluq; —**regulations,** *(fin.)* بورسه نظامنامه سى borsa nizâmnâmesi ; —**office,** *(fin.)* قامبيو دائره سى qambiyo dâ-iresi ; — **Exchāng'er,** (j'ėr) *(n.)* صراف sarraf .

Exchequer, eks-chek'ėr, *(n.)* خزينه hazîne ; ماليه mâliye ; *(v.a.)* دعوا ا. dâ'vâ et. ; **Chancellor of the—** ماليه ناظرى mâliye nâzuru ; —**bill** خزينه تحويلاتى hazîne tahvîlâtu.

Excise, ek-sīz', *(n.)* ويركى vergi ; رسوم rüsôum ; *(department)* ويركى دائره سى vergi dâ-iresi ; *(v.a.)* رسوم طرح ا. rüsôum tarh et. ; — **man,** *(n.)* ويركى مأمورى vergi me'môurou ; (تحصيلدار) (tahsîldâr) ; —**office,** ويركى قلمى vergi qalemi ; تحصيل شعبه سى tahsîl shôu'besi.

Excise, ek-sīz', *(v.a.) (cut)* كسمك kesmek ; قوپارمق qoparmaq ; — **Excis'ion,** (-sizh'un) *(n.)* كسمه kesme ; قطع qatu', *(extirpation) (lit.)* استيصال istîsâl.

Excite, ek-sīt', *(v.a.)* تحريك ا. tahrîk et.; قيزديرمق quzdurmaq ; *(fig.)* تشويق ا. teshvîq et. ; — **Excit'able,** *(a.)* قيزار quzar ; *(fig.)* قابل تحريك qâbili tahrîk, حساس hassâs ; *(phil.)* متحرش müteharrish ; — **Excitant,** (-'sīt *or* -'sit) *(n.) (med.)* منبه münebbih;—**Excit'ed,** (td) *(a.)* غليانده galeyânda, *(lit.)* متهيج müteheyyij ; (اكزيته) (exite); — **Excite'ment,** *(n.)* غليان galeyân ; هيجان heyejân ; *(phil.)* تحرش teharrüsh ; *(act)* تحريك tahrîk ; تحريكات tahrîkyât ; — **Excit'er,** *(n.)* محرك mouharrik ; مشوق müshevviq.

Exclaim, eks-klām', *(v.n.)* باغيرمق bârmaq ; — **Exclamation,** (eks-kla-mā'shun) *(n.)* باغيرمه bârma ; *(surprise)* تعجب te-ajjüb ; *(address)* خطاب hutâb ; ندا nidâ ; **note of —** تعجب اشارتى te-ajjüb ishâreti ; خطاب اشارتى hutâb ishâreti.

Exclude, eks-klōōd', *(v.a.)* چيقارمق chuqarmaq, اخراج ا. ihrâj et.; *(fig.)* منع ا. men et. ; — **Exclu'sion,** (-'zhun)*(n.)* اخراج ihrâj ; *(lit.)* استثنا istisnâ ; — **Exclu'sive,** (-'siv) *(a.)* منحصر mounhasur ; *(-of)* خارج ...hârij ; دن غيرى ..den gayru ; —**Exclu'sively,** (-'siv-li) *(ad.)* يالكز yalunuz ; *(lit.)* منحصراً münhasuran.

Excommunicate, eks-kom-ūn'i-kāt, *(v.a.)* آفاروز ا. afaroz et. ; تلعين ا. telîn et.; — **Excommūnica'tion,** (-kā'shun) *(n.)* آفاروز afaroz ; لعنتلمه lâ'netleme, تلعين tel-în.

Excrement, eks'kre-ment, *(n.)* پيسلك pislik, ترسى ...tersi ; *(lit.)* افرازات ifrâzât ; *(fig.)* مزخرفات müzahrafât.

Excrescence, eks-kres'ens, *(n.)* فضله fazla ; *(med.)* اور our, ناصير nasur.

Excrete, eks-krēt', *(v.a.)* چيقارمق chuqarmaq, افراز ا. ifrâz et. ; *(fig.)* دفع ا. def et. ; — **Excrē'tion,** (-'shun) *(n.)* افراز ifrâz ; دفع def ; *(med.)* اور our.

Excruciate, eks-krōō'shi-āt, *(v.a.)* اذيت ا. eziyet et., اشكنجه ا. ishkenje et. ; —**Excru'ciāting,** *(a.)* فجيع fejî' ; اليم elîm ; — **Excruciā'tion,** (-'shun) *(n.)* اشكنجه ishkenje ; اذا ezâ.

Exculpate, eks-kul'pāt, *(v.a.)* تبرئه ا. tebri-e et. ; — **Exculpā'tion,**(-'shun) *(n.)* برائت berâ-et.

Excursion, eks-kur'shun, *(n.)* تنزه tenezzüh, كزينتى gezinti ; **military —** تنزه عسكرى tenezzühü askerî ; — **train** تنزه ترەنى tenezzüh treni.

Excuse, eks-kūs', *(n.)* معذرت mâ'zeret ;

اعتذار i'tizâr ; *(pretext)* بهانه bahâne ;— **Excuse,** (eks-kūz') *(v.a.)* عفو ا. afv et. ; معذور كورمك mâ'zôur geurmek;— **one's self** اعتذار ا. i'tizâr et. ; معذرت بيان ا. mâ'zeret beyân et. ; **I — you** سزى معذور كوروروم sizi mâ'zôur geurürüm ; **— me!** ! عفو ايدرسكز afv edersiniz ! ; ! باردون pardon ! ; **— Excūs'able,** (-kūz'a-bl) *(a.)* معذور mâ'zôur ; عفو اولنور afv olounour ; **—Excūsed',** (-zd) *(a.)* معذور mâ'zôur ; *(duty)* معاف mou-âf ; **to be —** معذور او. mâ'zôur ol. ; معذور كورولمك mâ'zôur geurülmek; عفو اولونمق afv olounmaq.

Execrable, eks'e-kra-bl, *(a.)* مردار mourdar, *(lit.)* مستكره müstekreh.

Execrate, eks'e-krāt, *(v.a.)* لعنت ا. lâ'net et. ; نفرت ا. nefret et. ; **— Execrā'tion,** (-'shun) *(n.)* لعنت lâ'net; نفرت nefret.

Execute, eks'e-kūt, *(v.a.)* اجرا ا. ijrâ et. ; ايفا ا. îfâ et. ; *(lit.)* انفاذ ا. infâz et.; *(jud.)* اعدام ا. i'dâm et. ; **— Execū'tion,** (-'shun) *(n.)* اجرا ijrâ, ايفا îfâ ; *(a.)* انفاذ infâz ; *(completion)* اكمال ikmâl ; *(jud.)* اعدام i'dâm ; *(warrant)* حكم اعدام hükmi i'dâm ; **— Execū'tioner,** (-'shun-ėr) *(n.)* جلاد jellâd;— **Exec'utive,**(-k'u-tiv)*(a.)*اجرائى ijrâ-î ; فعلى fi'lî ; *(n.)* قوهٔ اجرائيه qouvveyi ijrâ-iyye ; *(members)* اعضاى فعاله â'zâyi fa'âle ; اعضاى عامله â'zâyi âmile ; (هيئت اداره) (hey-eti idâre) ; *(fig. & lit.)* زمامداران zimâmdârân ; **— branch** *(mar.)* صنف حرب sunufu harb ; كوكرته صنفى güverte sunufu ; **—** ‌**officer** *(mar.)* ايكنجى قپودان ikinji qapdan ; سوارئ ثانى süvârî-i sânî ; *(pl.)* صنف حرب ضابطانى sunufu harb zâbitânu ; كوكرته ضابطانى güverte zâbitânu ; **— power** قوهٔ اجرائيه qouvveyi ijrâ-iyye; **— Exec'utor,** (-k'u-tur) *(n.)*اجرا مأمورى ijrâ me'môurou ; *(jud.)* وصى vasî ; متولى mütevellî.

Exemplar, egz-em'plar, *(n.)* مثال misâl ; نمونه nümôune ; **— Exemplary,** (egz-em'plar-i, *or* egz'em-plar-i) *(a.)* *(lit.)* شايان امتثال shâyânu imtisâl.

Exemplify, egz-em'pli-fī, *(v.a.)* مثال كوسترمك misâl geustermek ; *(lit.)* تمثيل ا. temsîl et. ; *(prove)* اثبات ا. isbât et. ; وثيقه ابراز ا. vesîqa ibrâz et. .

Exempt, egz-emt', *(a.)* معاف mou-âf, برى berî ; سربست serbest ; *(v.a.)* استثنا ا. istisnâ et. ; معافيت ويرمك mou-âfiyyet vermek; **—Exemp'tion.** (-emp'shun) *(n.)* استثنا istisnâ, سربستى serbestî; *(lit.)* معافيت mou-âfiyyet.

Exequatur, eks-e-kwā'tur, *(n.)* برات berât; (قونسلوس براتى) (qonsolos berâtu).

Exercise, eks'ėr-sīz, *(n.)* اجرا ijrâ; ايفا îfâ ; *(practice)* تمرين temrîn ; ممارسه mümârese ; عمليات ameliyyât ; *(sport)* ادمان idmân : *(mil.)* تعليم tâ'lim ; مانوره manevre ; *(task)* وظيفه vazîfe ; *(rel.)* رياضت riyâzet ; عبادت ibâdet ; *(v.a.)* ايفا ا. îfâ et. ; اجرا ا. ijrâ et. ; *(use)* استعمال ا. istî'mâl et. ; *(v.n.)* ممارسه ا. mümârese et. ; ادمان ا. idmân et. ; سپور ياپمق spor yapmaq ; **bodily—** رياضت بدنيه riyâzeti bedeniyye ; ژيمناستيق jimnastiq ; **«infantry» —** پياده تعليمى « piyâde » tâ'limi.

Exert, egz-ėrt', *(v.a.)* اجرا ا. ijrâ et. ; صرف ا. sarf et. ; استعمال ا. istî'mal et. ; **— one's self** چاليشمق chalushmaq ; (صرف) غيرت ا. (sarfu-) gayret et. ; **— one's authority** صلاحيتى استعمال ا. selâhiyyetini istî'mâl et. ; **— Exer'tion,** (-'shun) *(n.)* اجرا ijrâ ; ايفا îfâ ; *(use)* صرف sarf; استعمال istî'mâl; *(effort)* غيرت gayret ; تشبث teshebbüs.

Exfoliate, eks-fō'li-āt, *(v.n.)*دوكولمك deukülmek ; آچيلمق achulmaq ; پوللانمق poullanmaq.

Exhale, egz-hāl', *(v.a.)* افراز ا. ifrâz et.; نشر ا. neshr et.; *(v.n.)* انتشار ا. intishâr et. ; **— Exhalā'tion,** (-'shun) *(n.)* انتشار intishâr ; *(evaporation)* تبخر tebahhour ; *(vapour)* بخار bouhâr ; *(fig.)* قوقو qoqou ; حس hiss.

Exhaust, egz-awst', *(v.a.)* بوشالتمق boshaltmaq ; *(fig.)* بيتيرمك bitirmek; *(lit.)* بى تاب ا. bî-tâb et. ; *(n.)* *(mar.)* اكزوست exost ; **— Exhaust'ible,** *(a.)* بوشالير boshalur ; *(fig.)* بيتر biter ; توكنير tükenir ; **— Exhaust'ed,** (td) *(a.)* بوش bosh ; *(fig.)* بيتمش bitmish ; توكنمش tükenmish ; *(tired)* يورغون yorgoun ; بيتكين bitgin ; *(lit.)* بى تاب bî-tâb ; بايغين baygun ; **— Exhaus'tion,** (-'shun) *(n.)* بيتمه bitme; توكنمه tükenme ; *(fig.)* يورغونلق yorgounlouq; بايغينلق baygunluq; *(lit.)* بى تابى bî-tâbî;**—Exhaust'ive,** (-t'iv) *(a.)* اطرافلى etrâflu ; واسع vâsî'; مكمل mükemmel ; **— Exhaust'less,** *(a.)* بيتمز bitmez ; توكنمز tükenmez; *(lit.)* بى پايان bî-pâyân.

Exhibit, egz-ib′it, *(v.a.)* تشهير ا. tesh-hîr et.; *(fig.)* كوسترمك geustermek; عرض ا. arz et.; *(n.)(jud.)* وثيقه vesîqa; سند sened; **—Exhibi′tion,** (-′shun) *(n.)* سرکی sergi; *(lit.)* مشهر mesh-her; *(act)* تشهير tesh-hîr; *(fig.)* عرض arz; *(bounty)* معاونت mou-âvenet; تخصيصات tahsîsât; **— Exhibi′tioner,** (-′shun-ėr) *(n.)* مجانی طلبه mejjânî talebe; **Exhib′itive,** (-tiv) *(a.) (lit.)* تشهيری tesh-hîrî; تمثيلی temsîlî.

Exhilarate, egz-il′a-rāt, *(v.a.)* فرحلق ويرمك ferahluq vermek; نشئه‌لنديرمك nesh-elendirmek; **— Exhil′arant,** *(a.)* نشئه ويريجی nesh-e veriji; مفرح mü-ferrih; **—Exhilarā′tion,** (-′shun) *(n.)* نشئه nesh-e; فرحلق ferahluq; *(lit.)* انبساط inbisât; انشراح inshirâh.

Exhort, egz-hort′, *(v.a.)* تشويق ا. teshvîq et. *(lit.)* ترغيب ا. terguîb et.; **— Exhortā′tion,** (-′shun) *(n.)* تشويق tesh-vîq; *(pl.)* وصايا vasâyâ; تلقينات telqînât.

Exhume, eks-hūm′, *(v.a.)* مزاردن چيقارمق mezardan chuqarmaq; *(fig.)* اخراج ا. ihrâj et.; **— Exhūmā′tion,** (-′shun) *(n.)* فتح ميت fet-hi meyyit; *(fig.)* اخراج ihrâj.

Exigent, eks′i-jent, *(a.)* غايت عجله gâyet ajele; مجبر müjbir; **— Ex′igency,** (-jen-si) *(n.)* احتياج ihtiyâj; ضرورت zarôuret; *(lit.)* لزوم عاجل lüzôumu âjil; **— Exigu′ity,** (eks-i-gū′ti) *(n.)* آزلق azluq; *(lit.)* فقدان fiqdân.

Exile, eks′īl, *(n.)* نفی nefy; *(place)* منفا menfâ; *(person)* منفی menfî; سورکون sürgün; *(v.a.)* نفی ا. nefy et.; سورمك sürmek; *(lit.)* تبعيد ا. teb-îd et..

Exist, egz-ist′, *(v. n.)* موجود اول. mev-jôud ol.; بولونمق boulounmaq; *(live)* ياشامق yashamaq; *(continue)* دوام ا. devâm et.; سورمك sürmek; **— Exist′ence,** (-′ens) *(n.)* موجوديت mevjôudiy-yet; بولونمه boulounma; *(life)* حيات hayât; معيشت ma-îshet; **means of—** *(lit.)* اسباب معيشت esbâbu ma-îshet; **struggle for —** حيات مجادله‌سی hayât müjâdelesi; *(lit.)* جدال حيات jidâli hayât; **to bring into —** وجوده كتيرمك vüjôude getirmek; ياپمق yapmaq; **— Exist′ent,** *(a. & n.)* موجود mev-jôud; **— Exist′ing,** *(a.)* شيمديكی shim-diki; حاضر hâzur; موجود mevjôud.

Exit, eks′it, *(n.)* مخرج mahrej; منفذ menfez; چيقه‌جق ير chuqajaq yer; *(death)* وفات vefât; ارتحال irtihâl.

Exodus, eks′o-dus, *(n.)* خروج hourôuj; *(fig.)* هجرت hijret; سفر sefer.

Exonerate, egz-on′ėr-āt, *(v.a.)* معاف طوتمق mou-âf toutmaq; *(fig.)* تبرئه ا. tebri-e et.; *(mil.)* بدل آلمق bedel almaq; **— Exonerā′tion,** (-′shun) *(n.)* معافيت mou-âfiyyet; *(fig.)* برائت berâ-et.; *(mil.)* بدل نقدی bedeli naqdî.

Exorbitant, egz-or′bi-tant, *(a.)* (حددن) آشيری (hadden-) ashuru; فاحش fâhish; **— Exor′bitance,** (-tans) *(n.)* افراط ifrât.

Exorcise, eks′or-sīz, *(v.a.)* افسون ا. ef-soun et., اوقومق oqoumaq; **— Ex′orcist,** (-sist) *(n.)* اوفوروكجی üfürükjü; (بويوجی) (büyüjü); **— Ex′orcism,** (-sizm) *(n.)* افسون efsoun; سحر sihir.

Exordium, egz-or′di-um, *(n.)* بدايت bi-dâyet; مقدمه mouqaddeme.

Exotic, egz-ot′ik, *(a.)* خارجی hâriji, اجنبی ejnebî; خارجدن كلمه hâriiden gelme; *(n.)* طشره محصولی tashra mahsôulü.

Expand, eks-pand′, *(v.a.)* يايمق yay-maq; *(fig.)* بسط ا. bast et.; *(phys.)* انبساط ايتديرمك inbisât etdirmek; *(math.)* توسيع ا. tevsî′ et.; *(v.n.)* يايلمق yayul-maq; *(fig.)* بويومك beuyümek, توسع ا. tevessü′ et.; *(phys.)* انبساط ا. inbisât et.; **— Expanse,** (-pans′) *(n.)* ساحه sâha; *(firmament)* فضا fezâ; **— Expans′ible,** (-pans′i-bl) *(a.)* بويور beu-yür; *(lit.)* قابل انبساط qâbili inbisât; **— Expansibil′ity,** (-pans-i-bil′i-ti) *(n.)* توسع tevessü′; *(lit.)* قابليت انبساط qâbi-liyyeti inbisât; **— Expan′sion,** (-′zhun) *(n.)* يايلمه yayulma, بويومه beuyüme; *(fig.)* توسع tevessü′, *(lit.)* انشراح inshirâh; *(phys.)* انبساط inbisât; اتساع ittisâ′; *(extent)* وسعت vüs-at; *(lit.)* امتداد imtidâd; « **triple** » — « اوچ » انبساطلی « üch » inbisâtlu; **— Expans′ive,** (-siv) *(a.) (sci.)* انبساطی inbisâtî; *(fig.)* كنيش genish; واسع vâsî′; **—force** قوۀ انبساطيه qouvveyi inbisâtuyye.

Expatiate, eks-pā′shi-āt, *(v.a.)* اوزاتمق ouzatmaq; *(lit.)* اطناب ا. utnâb et., تطويل ا. tatvîl et.; **— Expatia′tion,** (-pā-shi-ā′shun) *(n.)* اطناب utnâb.

Expatriate, eks-pā′tri-āt, *(v.a.)* تهجير ا. tehjîr et.; **— one's self** ترك وطن ا. terki vatan et.; هجرت ا. hijret et.; **— Expātriā′tion,** (-′shun) *(n.)* تهجير tehjîr; تبعيد teb-îd; *(voluntary)* هجرت hijret.

Expect, eks-pekt′, *(v.a.)* بكلەمك bekle-mek, انتظار ا. intizâr et.; *(hope)* اومق oummaq, مأمول ا. me′môul et.; امید ا. ümîd et; — **Expect′-ance,** (-′ans) *(n)* انتظار intizâr; امید ümid; — **Expect′ant,** *(a.)* منتظر mountazur; *(n.)* بكلەین bekleyen; نامزد nâmzed; — **Expectā′tion,** (-′shun) *(n.)* انتظار intizâr: *(hope)* امید ümîd; مأمول me′môul; *(pl.)* احتمالات ihtimâlât; **in — of** (ئە) انتظاراً ...(e-) intizâren; امیدیلە ...umîdîle; **short of**— انتظار خلافندە intizâr hilâfunda...; خلاف مأمول hulâfu me′môul...; —**of life** عمر محتمل eumrü mouhtemel; — **Expect′ed,** (td) *(a.)* مأمول me′môul; منتظر mountazar; **it is** — بكلەنیور .. bekleniyor; انتظار ایدیلیور ...intizâr ediliyor; *(fig.)* امید ایدیلیور ...ümîd ediliyor; — **Expect′ingly,** *(ad.)* امیدلە ümîdle...; (ئە) انتظاراً ...(e-) intizâren.

Expectorate, eks-pek′to-rāt, *(v.a.)* افراز ا. ifrâz et.; توكورمك tükürmek; — **Expectorā′tion,** (-′shun) *(n.)* افراز ifrâz et; افرازات ifrâzât; بلغم balgam.

Expedient, eks-pē′di-ent, *(a.)* مناسب minâsib; موافق mouvâfuq; *(n.)* چارە châre; واسطە vâsuta; *(fig.)* تدبیر tedbîr; **a man for an** — بجریكلی آدم bejerikli adam; ایشگذار آدم ishgüzâr adam; — **ly,** *(ad.)* موافق صورتدە mouvâfuq sôu-retde; *(fig.)* عاقلانە âqilâne; تدبیرلە ted-bîrle; — **Expē′diency,** (-′di-en-si) *(n)* مناسبت minâsebet; اقتضا iqtizâ; *(fig.)* محسنات mouhassenât.

Expedite, eks′pe-dīt, *(v.a.)* سوق ا. sevq et.; تسریع ا. tesrî′ et.;—**Expedi′tion,** (-di′shun) *(n.)* *(speed)* سرعت sür-at; استعجال istî′jâl; *(transport)* سوقیات sev-qiyyât; *(mil.)* قوۀ سفریە qouvveyi seferiyye; سوقیات عسكریە sevqiyyâtu askeriyye; — **Expedi′tious,** (-di′-shus) *(a.)* سریع serî′; عاجل âjil.

Expel, eks-pel′, *(v.a.)* چیقارمق chu-qarmaq: *(fig.)* طرد ا. tard et.; *(pol.)* تبعید ا. teb-îd et..

Expend, eks-pend′, *(v.a.)* صرف ا. sarf et.; — **Expend′iture,** (-′i-tūr) *(n.)* مصرف masraf; *(pl.)* مصارف masârif; صرفیات sarfiyyât; *(act)* صرف sarf.

Expense, eks-pens′, *(n.)* مصرف masraf; *(pl.)* مصارف masârif; **at the — of** (ك) حسابنە ...(in-) hesâbuna; (ك) ضررینە ...(in-) zararuna; **all—s included** بوتون مصارف داخل bütün masârif dâhil; **at«my»—** «بنم» حسابە «benim» hesâbu-ma; مصرف «بن»دن masrafu«ben»den;**petty —s** مصارف متفرقە masârifi müteferriqa; **travelling — s** سیاحت مصارفی seyâhat masârifi; خرجراە harjurâh; — **Ex-pens′ive,** (-s′iv) *(a.)* مصرفلی masraflu; پهالی pahalu; *(pers.)* مسرف müsrif.

Experience, eks-pē′ri-ens, *(n.)* تجربە tejrübe; *(pl.)* تجارب tejârib; *(fig.)* (ماجرا) (mâjerâ); *(v.a.)* تجربە ا. tejrübe et.; *(fig.)* چكمك chekmek; (ئە) معروض قالق ...(e-) mâ′rôuz qalmaq; **lack of** — تجربەسزلك tejrübesizlik; **long** — اوزون تجربە ouzoun tejrübe; *(lit.)* تجارب مدیدە tejâribi medîde; — **Expē′rienced,** (-′ri-ensd) *(a.)* تجربەلی tejrübeli; مجرب müjerreb.

Experiment, eks-per′i-ment, *(n.)* تجربە tejrübe; معاینە mou-âyene; *(v.n.)* تجربە یاپمق tejrübe yapmaq; — **Exper-iment′al,** *(a.)* تجربی tejrübî; — **Ex-periment′ally,** *(ad.)* بالتجربە bit-tej-rübe; تجربە ایلە tejrübeyle;—**Experi-mentā′tion,** (-′shun) *(n.)* *(phil.)* تجریب tejrîb.

Expert, eks-pert′, *(a.)* متخصص müta-hassus; *(fig.)* ماهر mâhir; *(n.)* ارباب erbâb, متخصص mütahassus; *(jud. & pl.)* اهل خبرە ehli hubre; متخصصلر mü-tahassuslar; — **committee** هیئت متخصصە hey-eti mütahassusa; — **opi-nion** *(lit.)* ارباب اختصاصك فكری erbâbu ihtisâsun fikri; *(fig.)* واقفانە مطالعە vâ-qufâne moutâlâ; — **ly,** *(ad.)* واقفانە vâqufâne; *(fig.)* ماهرانە mâhirâne; — **ness,** *(n.)* اختصاص ihtisâs; وقوف vou-qôuf; *(fig.)* مهارت mehâret.

Expiate, eks′pi-āt, *(v.a.)* تعمیر ا. tâ′-mîr et.; *(lit.)* تلافی ا. telâfî et.; *(rel.)* كفارت ا. kefâret et.; — **Expiā′tion,** (-′shun) *(n.)* تلافی telâfî, تعمیر tâ′mîr; *(rel.)* كفارت kefâret.

Expire, eks-pīr′, *(v.a.)* نفس ویرمك nefes vermek; چیقارمق chuqarmaq; *(v.n.)* سونمك seunmek; بیتمك bitmek; *(die)* اولمك eulmek; وفات ا. vefât et.; *(jud.)* ختام بولمق hutâm boulmaq; *(lit.)* منقضی او. mounqazî ol.; — **Expirā′tion,** (-pi-rā′shun) *(n.)* صولوق solouq; نفس nefes; *(end)* ختام hutâm; *(lit.)* انقضا inquzâ.

Explain, eks-plān′, *(v.a.)* ایضاح ا. îzâh et.; — **away** تأویل ا. te′vîl et.; —**Ex-plain′able,** *(a.)* قابل ایضاح qâbili izâh;

آكلاتیله‌بیلیر anlatulabilir ;—**Explanā'tion**, (-plan-ā'shun) *(n.)* ایضاح izâh; *(pl.)* ایضاحات izâhât; *(meaning)* معنا mâ'nâ; — **Explan'atory**, (-plan'a-to-ri) *(a.)* ایضاحی îzâhî; — **annotations** *(lit.)* مشروحات meshrôuhât; ایضاحات izâhât.

Expletive, eks'ple-tiv, *(a.)* زائد za-id; فضله fazla; *(n.)* زائده zâ-ide; فضله fazla; *(lit.)* حشو hushv.

Explication, eks-pli-kā'shun, *(n.)* تعریف tâ'rîf; ایضاح îzâh; معنا mâ'nâ.

Explicit, eks-plis'it, *(a.)* آچیق achuq; *(lit.)* صریح sarîh; —**ly**, *(ad.)* آچیقجه achuqja; صراحةً sarâhaten.

Explode, eks-plōd', *(v.n.)* پاطلامق patlamaq; اشتعال ا. ishti-âl et.; *(lit.)* انفلاق ا. infilâq et.; *(v.a.)* پاطلاتمق patlatmaq; اشعال ا. ish-âl et.; — **Explōd'er**, *(n.)* *(artil.)* آغز اوتی âz otou.

Exploit, eks-ploit', *(n.)* ایش ish; حرکت hareket; *(pl.)* اجراآت ijrâ-ât; حرکات harekyât; *(v.a.)* *(com.)* ایشلتمك ishletmek.

Explore, eks-plōr', *(v.a.)* کشف ا. keshf et.; *(fig.)* تدقیق ا. tedqîq et.; — **Explōr'er**, *(n.)* کاشف kyâshif; —**Explorā'tion**, (-'shun) *(n.)* کشف keshf; *(fig.)* تدقیق tedqîq.

Explosion, eks-plō'zhun, *(n.)* اشتعال ishtiâl; انفلاق infilâq; *(fig.)* غلیان galeyân; — **Explō'sive**, (-'siv) *(a.)* پاطلایجی patlayuju; *(lit.)* مشتعل müshta-il; *(n.)* باروت barut; *(lit.)* مادهٔ مشتعله maddeyi müshta-ile; *(pl.)* مواد مشتعله mevâddi müshta-ile; مواد انفلاقیه mevâddi infilâqiyye.

Exponent, eks-pō'nent, *(n.)* *(math.)* اس üss; قوت qouvvet; *(fig.)* مثال misâl; *(pers.)* تمثیل ایدن temsîl eden; *(explainer)* ایضاح ایدن îzâh eden; *(a.)* ایضاحی îzâhî; —**Exponen'tial**, (-'shal) *(a.)* اسی üssî; —**equation** معادلهٔ اسیه mou-âdeleyi üssiyye.

Export, eks-pōrt', *(v.a.)* اخراج ا. ihrâj et.; اخراجات یاپمق ihrâjât yapmaq; *(n.)* اخراجات ihrâjât; — **Expōrt'able**, *(a.)* قابل اخراج qâbili ihrâj; — **Exportā'tion**, (-'shun) *(n.)* اخراج ihrâj; *(articles)* اخراجات اشیاسی ihrâjât eshyâsu; اخراجات ihrâjât: — **Expōrt'er**, *(n.)* اخراجات یاپان ihrâjât yapan; اخراجات قومیسیونجیسی ihrâjât qomisyonjousou; *(pl.)* (تجار) (tüjjâr).

Expose, eks-pōz', *(v.a.)* کوسترمك geustermek; عرض ا. arz et.; *(make liable)* معروض بیراقمق mâ'rôuz buraqmaq; *(disclose)* میدانه چیقارمق meydana chuqarmaq; تشهیر ا. tesh-hîr et.; *(explain)* بیان ا. beyân et.; ایضاح ا. îzâh et.; *(infant)* ترك ا. terk et.; — **Exposé**, (eks-po-zā') *(n.)* مخطره mouhtura; تقریر taqrîr; *(fig.)* تشهیر tesh-hîr; — **Expōs'ed**, (-pōz'd) *(a.)* معروض mâ'rôuz; *(open)* آچیق achuq; *(fig.)* محافظه‌سز mouhâfazasuz; **to be—(to)** (ئه) عرض ایدلمك ...(e-) arz edilmek; *(fig.)* (ئه) معروض قالمق ...(e-) mâ'rôuz qalmaq; — **Exposi'tion** (-zish'un) *(n.)* سرکی sergi; *(lit.)* مشهر mesh-her; *(act)* عرض arz; تشهیر tesh-hîr; ایضاح izâh; ترك terk; — **Expō'sure**, (eks-pō'zhėr) *(n.)* عرض arz; *(fig.)* تشهیر teh-hîr: افشا ifshâ; *(openness)* معروض بولونمه mâ'rôuz boulounma; *(position)* موقع mevqî'; وضعیت vaz-uyyet; *(jud.)* ترك terk; **death by—** طوکدن وفات dondan vefât; **to make an—** پاطیردی ا. paturdu et.; رذالت چیقارمق rezâlet chuqarmaq.

Expound, eks-pownd', *(v.a.)* ایضاح ا. îzâh et.; *(lit.)* تفسیر ا. tefsîr et..

Express, eks-pres', *(v.a.)* افاده ا. ifâde et.; بیان ا. beyân et.; *(lit.)* درمیان ا. dermeyân et.; *(a.)* آچیق achuq; *(lit.)* صریح sarîh; *(fig.)* قطعی qât-î; *(special)* مخصوص mahsôus; خصوصی housôusî; *(quick)* سریع serî';...اکسپرەس expres...; *(ad.)* بالخاصه bil-hâssa; اکسپرسله expresle...; *(n.)* اکسپرەس expres; سرعت قطاری sür-at qataru; *(mail)* اکسپرەس پوسته‌سی expres postasu; — **ly**, *(ad.)* خاصةً hâssaten, بالخاصه bil-hâssa; *(lit.)* صراحةً sarâhaten; — **Expres'sion**, (-presh'un) *(n)* افاده ifâde; تعریف tâ'rîf; *(manner)* طرز افاده tarzu ifâde; *(term)* تعبیر tâ'bîr; اصطلاح ustulâh; *(pl.)* تعبیرات tâ'bîrât; اصطلاحات ustulâhât; **beyond** — تعریفك فوقنده tâ'rîfin fevqinde; — **Expres'sionless**, *(a.)* روحسز rôuhsouz; معناسز mâ'nâsuz; — **Express'ive**, (-pres'iv) *(a.)* متضمن moutazammun; *(fig.)* روحلی rôuhlou; قوتلی qouvvetli; —**Express'ively**, (-pres'iv-li) *(ad.)* قوتله qouvvetle; تأثیرله te'sîrle;— **Express'iveness**, (-pres'iv-) *(n.)* شدت افاده shiddeti ifâde; روح rôuh; تأثیر te'sîr.

Expropriate, eks-prō'pri-āt, *(v.a.)*

الندن آلمق elinden almaq; *(jud.)* استملاك ا. istimlâk et.; — **Exprōpriā'tion,** (-'shun) *(n.)* استملاك istimlâk.

Expulsion, eks-pul'shun, *(n.)* طرد tard; دفع defi'; اخراج ihrâj;

Expunge, eks-punj', *(v.a.)* سيلمك silmek; *(lit.)* ترقين ا. terqîn et..

Expurgate, eks'pur-gāt, *(v.a.)* تميزلمك temizlemek; *(fig.)* اصلاح ا. uslâh et.; تنقيح ا. tenqîh et.; — **Expurga'tion,** (-gā'shun) *(n.)* تطهير tat-hîr; اصلاح uslâh; تصفيه tasfiye.

Exquisite, eks'kwi-zit, *(a.)* نفيس nefîs; لطيف latîf; *(pers.)* *(lit.)* مشكلپسند müshkül-pesend; تيتيز titiz; — **ly,** *(ad.)* نفيس صورتده nefîs sôuretde; *(lit.)* مشكل پسندانه müshkül-pesendâne; تيتيزلكله titizlikle; — **ness,** *(n.)* نفاست nefâset; — **taste** ذوق سليم zevqi selîm; حسن طبيعت hüsnü tabî-at.

Extant, eks'tant, *(a.)* موجود mevjoud, باقى bâqî; شيمديكى shimdiki, حاضر hâzur.

Extemporary, eks-tem'po-ra-ri, *(a.)* آنى ânî, حاضرلقسز hazurluqsuz; *(lit.)* ارتجالى irtijâlî; — **speaking** ارتجال irtijâl; —**Extem'porarily,** *(ad.)* آنى اولەرق ânî olaraq; *(lit.)* ارتجالاً irtijâlen; — **Extem'porize,** (-rīz) *(v.a.)* ارتجالاً سويلەمك irtijâlen seuylemek; — **Extem'porizer,** (-rīz-ėr) *(n.)* حاضرجواب hazur jevab; *(lit.)* مرتجل mürtejîl.

Extend, eks-tend', *(v.a.)* اوزاتمق ouzatmaq, *(lit.)* تمديد ا. temdîd et.; *(fig.)* توسيع ا. tevsî' et.; *(lit.)* تشميل ا. teshmîl et.; *(seize)* مصادره ا. mousâdere et.; *(value)* تقدير قيمت ا. taqdîri qiymet et.; *(copy)* استنساخ ا. istinsâh et.; *(v.a.)* اوزامق ouzamaq; *(lit.)* امتداد ا. imtidâd et.; *(fig.)* توسع ا. tevessü' et.; *(-to)* (ه) شامل او. ...(e-) shâmil ol..

Extension, eks-ten'shun, *(n.)* امتداد imtidâd; توسع tevessü'; *(act)* تمديد temdîd; *(fig.)* توسيع tevsî'; *(extent)* وسعت vüs-at; *(fig.)* شمول shümôul; — **Exten'sible,** (-'si-bl) *(a.)* اوزار ouzar; بويور beuyür; *(lit.)* قابل اتساع qâbili ittisâ'; — **Exten'sibility,** (-'si-bil'i-ti) *(n.)* بويومه beuyüme; *(lit.)* قابليت اتساع qâbiliyyeti ittisâ'; — **Exten'sive,** (-'siv) *(a.)* واسع vâsî'; كلى küllî; — **Exten'sively,** (-'siv-li) *(ad.)* واسع صورتده vâsî' sôuretde, زيادەسيله ziyâdesîle.

Extent, eks-tent', *(n.)* ساحه sâha; وسعت vüs-at; *(phil.)* حيز hayyiz; *(limit)* حد hadd; درجه dereje; *(jud.)* مصادره mousâdere; *(value)* تقدير قيمت taqdîri qiymet; **to the— of** درجەده ...derejede; درجەسنده ...derejesinde; **to a certain—** بر درجەيه قدر bir derejeye qadar...; **to a large —** واسع مقياسده vâsî' miqyâsda....

Extenuate, eks-ten'ū-āt, *(v.a.)* ضعيفلاتمق zayuflatmaq; *(fig.)* آزالتمق azaltmaq; *(jud.)* تخفيف ا. tahfîf et.; — **Extenūā'tion,** ('shun) *(n.)* تخفيف tahfîf; — **Exten'ūāting,** *(a.)* مخفف mouhaffif; — **circumstances** *(lit.)* اسباب مخففه esbâbu mouhaffife.

Exterior, eks-tē'ri-or, *(a.)* طيش dush, خارجى hârijî; *(fig.)* ظاهرى zâhirî; *(n.)* طيش dush, خارج hârij; *(fig.)* ظاهر zâhir, كورونش geurünüsh; — **ly,** *(ad.)* خارجاً hârijen; ظاهراً zâhiren.

Exterminate, eks-tėr'mi-nāt, *(v.a.)* وجودينى قالديرمق vüjôudünü qaldurmaq; امحا ا. imhâ et.; — **Exterminā'tion,** (-'shun) *(n.)* ازاله izâle; امحا imhâ, *(lit.)* استيصال istîsâl.

External, eks-tėr'nal, *(a.)* خارجى hârijî; *(fig.)* ظاهرى zâhirî; *(school)* نهارى nehârî; — **ly,** *(ad.)* خارجاً hârijen.

Extinct, eks-tinkt', *(a.)* سونمش seunmüsh; بيتمش bitmish; *(lit.)* منطفى mountafî; منقرض mounqaruz; *(abolished)* مفسوخ mefsôuh; — **Extinc'tion,** (-'shun) *(n.)* اطفا utfâ; سونديرمه seundürme; *(fig.)* ابطال ibtâl; امحا imhâ; *(vanishing)* زوال zevâl, *(lit.)* انطفا intufâ.

Extinguish, eks-ting'gwish, *(v.a.)* سونديرمك seundürmek; اطفا ا. utfâ et.; *(fig.)* محو ا. mahv et.; *(surpass)* كورلتمك keurletmek; تفوق ا. tefevvouq et.; *(v.n.)* سونمك seunmek; — **Exting'uishable,** *(a.)* سونر seuner, قابل اطفا qâbili utfâ; — **Exting'uishėr,** *(n.)* سونديرن seundüren; *(candle)* كلاه külâh; — **Exting'uishment,** *(n.)* اطفا utfâ; *(jud.)* توحيد tevhîd; تسويه tesviye.

Extirpate, eks'tėr-pāt, *(v.a.)* كوكندن كسمك keukünden kesmek; *(lit.)* قلع ا. qali' et.; قمع ا. qamu' et.; ازاله ا. izâle et.; — **Extirpā'tion,** (-'shun) *(n.)* *(lit.)* امحا imhâ; قلع qali'; ازاله izâle; *(med.)* تقليع taqlî'.

Extol, eks-tol′, *(v.a.)* بویولتمك beuyültmek; مدح ا. medh et.; *(lit.)* تبجیل ا. tebjîl et..

Extort, eks-tort′, *(v.a.)* غصب ا. gasb et.; تضییق ا. tazyîq et.; ظلم ا. zoulm et.; — **Extor′tion,** (-′shun) *(n.)* جبر jebr; تضیق tazyîq; اعتساف i'tisâf; ظلم zoulm; **Extor′tioner,** (-′shun-ėr) *(n.)* غدار gaddâr; اعتسافجی itisâfju.

Extra, eks′tra, *(a.)* فضله fazla; آیری ayru; *(fig.)* فوق العاده fevqal-âde; *(n.)* علاوه ilâve, ضم zamm.

Extract, eks-trakt′, *(n.)* *(chem.)* خلاصه houlâsa; روح rôuh; جیبره jibre; *(passage)* *(lit.)* فقرهٔ مستخرجه fuqrayi müstahreje; *(v.a.)* چیقارمق chuqarmaq; *(fig.)* استخراج ا. istihrâj et.; *(select)* انتخاب ا. intihâb et.; *(distil)* چکمك chekmek; *(lit.)* تقطیر ا. taqtîr et.; — **Extrac′tion,** (-′shun) *(n.)* چیقارمه chuqarma; *(fig.)* استخراج istihrâj; *(chem.)* چکمه chekme; تقطیر taqtîr; خلاصه houlâsa; *(lineage)* نسل nesl; سلاله sülâle; — **Extract′ive,** (-t′iv) *(a.)* چکیلمش chekilmish; منحل münhall; *(n.)* خلاصه houlâsa; — **Extrac′tor,** (-t′ur) *(n.)* چکن cheken; *(chir.)* منکنه mengene; قیصغاچ qusgach.

Extradition, eks-tra-dish′un; *(n.)* *(lit.)* اعادهٔ مجرمین i-âdeyi müjrimîn.

Extraneous, eks-trān′yus; *(a.)* فضولی fouzôulî; خارجی hârijî; یابانجی yabanju.

Extraordinary, eks-tror′di-nar-i, *(a.)* فوق العاده fevqal-âde: — **Extraor′dinarily,** *(ad.)* فوق العاده اوله‌رق fevqal-âde olaraq; *(fig.)* زیاده‌سیله ziyâdesîle.

Extravagant, eks-trav′a-gant, *(a.)* مفرط moufrut; *(lit.)* افراطپرست ifrâtperest; *(spendthrift)* مسرف müsrif; —**ly,** *(ad.)* مفرطانه moufrutâne; مسرفانه müsrifâne; —**Extrav′agance,** (-gans) *(n.)* طاشقینلق tashgunluq; افراط ifrât; اسراف isrâf.

Extreme, eks-trēm′, *(a.)* صوك son; *(lit.)* غایه gâye; اقصا axâ; *(n.)* صوك درجه son dereje; *(lit.)* غایه gâye; منتها müntehâ; —**ly,** *(ad.)* صوك درجه‌ده son derejede; *(lit.)* درجهٔ نهایه‌ده derejeyi nihâyede; — **Extrem′ity,** (-trem′i-ti) *(n.)* نهایت nihâyet; اوج ouj; *(fig.)* صوك son; *(lit.)* منتها müntehâ.

Extricate, eks′tri-kāt, *(v.a.)* قورتارمق qourtarmaq; خلاص ا. halâs et.; — **Extricā′tion,** (-′shun) *(n.)* تخلیص tahlîs; تخلیه tahliye.

Extrinsic, eks-trin′sik, *(a.)* خارجی hârijî; *(lit.)* فضولی fouzôulî; *(fig.)* عارضی ârızî.

Extrusion, eks-trōō′zhun, *(n.)* طرد tard; دفع defi′; اخراج ihrâj.

Exuberant, eks-ū′bėr-ant, *(a.)* فضله fazla; مبذول mebzôul; فیضلی feyzli; *(happy)* مسعود mes-ôud; — **Exū′berance,** (-ans) *(n.)* *(lit.)* مبذولیت mebzôuliyyet; فیض feyz.

Exult, egz-ult′, *(v.n.)* چوق سوینمك choq sevinmek; *(lit.)* اظهار شادمانی ا. izhâru shâdumânî et.; — **Exult′ant,** *(a.)* مسرور mesrôur; — **Exultā′tion,** (-′shun) *(n.)* سوینمه sevinme; سرور sürôur; *(lit.)* ابتهاج ibtihâj; شادمانی shâdumânî.

Eye, ī, *(n.)* کوز geuz; *(lit.)* بصر basar; *(fig.)* نظر nazar; *(pl.)* انظار enzâr; *(needle's)* دلیك delik; *(loop)* ایلیك ilik; ایلمك ilmek; *(v.a.)* باقمق baqmaq; *(fig.)* ترصد ا. terassoud et.; **black—d** قاره کوزلی qara geuzlü; **one—d** تك کوزلی tek geuzlü; (یکچشم) (yekcheshim); **—ball,** کوز ببکی geuz bebeyi; **—bolt,** مایه mapa; **—brow,** قاش qash; —**glass,** کوزلك geuzlük; *(telescope)* کوز جامی geuz jamu; *(lit.)* عدسهٔ عینیه adeseyi ayniyye; **—infirmary,** سریریات عینیه serîriyyâtu ayniyye; **—lash,** کیرپیك kirpik; **—lid,** کوز قاپاغی geuz qapâ; **—let,** *(n.)* کوز geuz; دلیك delik; ایلمك ilmek; *(mar.)* ماتافیون matafyon; **—piece,** *(n.)* عدسهٔ عینیه adeseyi ayniyye; **—sight,** رؤیت rü′yet; — **sore,** *(n.)* *(fig.)* چیرکین شی chirkin shey; **—splice,** *(n.)* *(mar.)* قاصه دیکیش qasa dikish; **—tooth,** آزی دیش azu dish: **—witness,** *(n.)* کوزیله کورن geuzîle geuren; *(lit.)* رأی العین شاهد re′yel-ayn shâhid.

F

F, *(n.) (mus.)* فا fâ.

Fabian, fā'bi-an, *(a.)* مترددّ mütereddid; كيكديريجى gejikdiriji; *(lit.)* تعويقكار tâ'vîq-kyâr; **— policy** تعويق سياستى tâ'vîq siyâseti; سوروُنجمه sürünjeme.

Fable, fā'bl, *(n.)* مصل masal; حكايه hikyâ-ye; **—Fab'ūlist**, (fab'-) *(n.)* حكايه نويس hikyâye-nüvis; *(fig.)* مصالجى masalju; **— Fab'ūlous**, (-'ū-lus) *(a.)* اويديرمه ouydourma; *(lit.)* مخيل mouhayyel; افسانوى efsânevî; *(fig.)* مدهش müdhish; عظيم azîm; **— Fab'ūlously**, (-'ū-lus-li); *(ad.)* مصل كبى masal gibi; اينانلمايه‌جق درجه‌ده inanulmayajaq derejede.

Fabric, fab'rik, *(n.)* ايشجيلك ishjilik; اعمال i'mâl; *(cloth)* قماش qoumash; بز bez; *(fig. & lit.)* نسج nesj; تشكلات te-shekkülât; *(building)* بنا binâ; فابريقه fabriqa.

Fabricate, fab'ri-kāt, *(v.a.)* ياپمق yap-maq; اعمال ا. i'mâl et.; *(fig.)* اويديرمق ouydourmaq; ترتيب ا. tertîb et.; **— Fabricā'tion**, (-'shun) *(n.)* اعمال i'mâl; اعمالات i'malât; *(fig.)* اويديرمه ouydour-ma; *(lit.)* تصنيع tasnî'; **—Fab'ricator**, (-'ri-ka-tur) *(n.)* فابريقاتور fabriqateur; عامل âmil.

Façade, fa-sād', *(n.) (arch.)* يوز yüz; جبهه jebhe.

Face, fās, *(n.) (ana.)* يوز yüz; چهره chehre; سيما sîmâ; *(surface)* يوز yüz; سطح satuh; اوست üst; *(arch.)* جبهه jeb-he; قادران qadran; مينه mine; *(effront-ery)* جرأت jür-et; (صورت) (sourat) *(v.a.)* قارشى كلمك qarshu gelmek; *(fig.)* تصادف ا. tesâdüf et.; *(cover)* قاپلامق qaplamaq; *(v.n.)* دونمك deunmek; توجه ا. tevejjüh et.; **to make faces** صورت ا. sourat et.: تحف باقمق tahaf baqmaq; **—Faced**, (fāsd) *(a.)* ...يوزلو ...yüzlü; ...قاپلو ...qaplu.

Facet, fas'et, *(n.)* فاسه‌ته faseta.

Facetious, fa-sē'shus, *(a.)* تحف tahaf; *(lit.)* مزاحى mezâhî; *(pers.)* لطيفه‌جى latî-feji; نكره nekre; **— ly**, *(ad.)* لطيفه‌ايله latîfeyle; **— ness**, *(n.)* لطيفه latîfe; تحفلق tahafluq.

Facial, fā'shal, *(a.)* وجهى vejhî; **— ly**, *(ad.)* وجهاً vejhen; **— angle**, زاويهٔ وجهيه zâviyeyi vejhiyye.

Facile, fas'il, *(a.)* قولاى qolay; *(fig.)* نازك nâzik; **— Facil'itate**, (-'i-tāt) *(v.a.)* قولايلاتمق qolaylatmaq; تسهيل ا. tes-hîl et.; **— Facil'ity**, (-'i-ti) *(n.)* قولايلق qolayluq; سهولت sühôulet; *(fig.)* نزاكت nezâket; ملايمت mülâyemet.

Facing, fās'in, *(a.)* قارشى (ئه)...(e-)qarshu; قارشيسنده (ك) ... (in-) qarshusunda; *(n.)* قاپاق qapaq; سوس süs; *(mil.)* جبهه jebhe,

Fac-simile, fak-sim'i-lē, *(n.)* عينى aynu; *(ad.)* عيناً aynen; تماماً tamâmen.

Fact, fakt, *(n.)* حقيقت haqîqat, فعل fî'l; *(fig.)* وقعه vaq-a; كيفيت keyfiyyet; *(phil.)* واقعه vâqu-a; **in —** فى الحقيقه fil-haqîqa, فى الواقع fil-vâqî'.

Faction, fak'shun, *(n.)* فرقه furqa, حزب hazb; (كروه) (gürôuh); **—Fac'tious**, (-'shus) *(a.)* مفسد müfsid; **— Fac'-tiously**, (-'shus-li) *(ad.)* مفسدانه müf-sidâne; تحريكارانه tahrîk-kyârâne.

Factitious, fak-tish'us, *(a.)* صنعى soun-î; جعلى jâ'lî, صورى sôurî.

Factor, fak'tor, *(n.)* فاعل fâ-il; عامل âmil, *(pl.)* عوامل avâmil; *(agent)* وكيل vekîl, سمسار simsar; *(arith.)* مضروب mazrôub, *(pl.)* مضروبلر mazroublar; **judicial —** وصى vasî; **— Fac'torage**, (-āj) *(n.)* اجرت üjret, قوميسيون qomi-syon.

Factory, fak'to-ri, *(n.)* فابريقه fabriqa; اعمالاتخانه i'mâlât-hâne.

Factotum, fak-tō'tum, *(n.)* واسطه vâ-suta; آدم adam.

Faculty, fak'ul-ti, *(n.)* اقتدار iqtidâr; *(quality)* صفت sufat; *(fig.)* صلاحيت sa-lâhiyyet, حق haqq; *(mind's)* حاسه hâsse; ملكه meleke; *(pl.)* حواس hevâss; ملكات melekyât; *(university)* فاكولته fakülte, مدرسه medrese; *(professors)* هيئت مدرسين hey-eti müderrisîn; **— Fac'ultātive**, (-tiv) *(a.)* اختيارى ihti-yârî.

Fad, fad, *(n.)* مراق merâq; هوس heves.

Fade, fād, *(v.n.)* صولمق solmaq; *(fig.)* سوكمك seunmek; زائل اول. zâ-il ol.; — **Fād'ing**, *(a.)* گچيجى gechiji: زائل zâ-il; *(n.)* صولمه solma; *(fig.)* زوال zevâl.

Fag, fag, *(v. n.)* يورولمق yoroulmaq; چوق چاليشمق choq chalushmaq; *(v.a.)* يورمق yormaq, خيرپالامق hurpalamaq; *(n.)* آنغاريه angarye; *(pers.)* بنده bende; محمى mahmî; — **end**, كنار kenar, صاچاق sachaq; — **Fagg'ing**, (fag'ing) *(n.)* آنغاريه angarye; خدمت hidmet.

Faggot, fag'ut, *(n.)* دمت demet, باغ bâ; *(v.a.)* دمت ياپمق demet yapmaq; باغلامق bâlamaq.

Fahrenheit, fä'ren-hīt, *(n.pr.)* فاخرنهايت fâhrenhâyt.

Fail, fāl, *(v.n.)* قصور ا. qousôur et.; *(fig.)* موفق اولهمامق mouvaffaq olamamaq, ياپهمامق yapamamaq; عقيم قالمق aqîm qalmaq; *(quantity)* نقصان اول. noxân ol.; *(fig.)* بولونهمامق boulounmamaq; *(decay)* كسيلمك kesilmek, زوال بولمق zevâl boulmaq; بوزولمق bozoulmaq; *(fin.)* تعطيل تأديات ا. tâ'tîli te'diyyât et.; *(v.a.)* ترك ا. terk et.; كفايت ا. kifâyet et.; *(n.)* قصور qousôur; نقصان noxân; **without** — مطلقا moutlaqâ; بهمه‌حال beheme-hâl; — **Fail'ing**, *(n.)* قصور qousôur; *(prep.)* عكسى تقديرده axi taqdîrde...; — **Fail'ure**, (-'ūr) *(n.)* قصور qousôur, نقصان noxân; عدم موفقيت ademi mouvaffaqiyyet; *(fin.)* تعطيل تأديات tâ'tîli te'diyyât; افلاس iflâs.

Fain, fān, *(a.)* ممنون memnôun; *(obliged)* جبرى jebrî, *(lit.)* اضطرارى uzturârî; —**ly**, *(ad.)* ممنوناً memnôunen.

Faint, fānt, *(a.)* ضعيف zayuf; بايغين baygun; *(fig.)* خفيف hafif; *(v.n.)* ضعيفلامق zayıflamaq; *(fig.)* زائل اول. zâ-il ol.; *(med.)* بايغينلمق bayulmaq; *(discouraged)* قورقمق qorqmaq, *(lit.)* نوميد اول. nevmîd ol.; — **ly**, *(ad.)* خفيفجه hafifje; جزئى jüz-î; — **ness**, *(n.)* ضعف zâ'f, بايغينلق baygunluq; صولوقلق solouqlouq; خفيفلك hafiflik; — **Faint'ed**, (t'd) *(a.)* بايغين baygun; —**Faint-hearted**, (-härt'd) *(a.)* يوركسز yürexiz, جبين jebîn; — **Faint'ing**, *(n.)* بايلمه bayulma, بايغينلق baygunluq; *(a.)* بايغين baygun.

Fair, fār, *(a.)* گوزل güzel; خوش hosh; *(clear)* صاف sâf; براق berrâq; *(just)* حقلى haqlu; درست dürüst; عادلانه âdilâne; *(favourable)* موافق mouvâfuq; معقول mâ'qôul; *(frank)* آچيق achuq; صميمى samîmî; *(ad.)* ايى iyi; يولنده yolounda; *(fig.)* آچيقجه achuqja; ناموسكارانه nâmouskyârâne; **the**— *(n. pl.)* گوزللر güzeller; جنس لطيف jinsi latîf. —**ly**. *(ad.)* گوزلجه güzelje; *(justly)* حقانيتله haqqâniyyetle; منصفانه mounsufâne; *(frankly)* آچيقجه achuqja; صميمانه samîmâne; —**ness**, *(n.)* گوزللك güzellik; صفوت safvet; تميزلك temizlik; حقانيت haqqâniyyet; صميميت samîmiyyet; —**copy**, *(n.)* بياض beyaz تبييض ايدلمش نسخه tebyîz edilmish nüs-ha; —**haired**, *(a.)* صاريشين sarushun; قومرال صاچلى qoumral sachlu; لاپسقه صاچلى lapisqa sachlu; — **play**, *(n.)* حقانيت haqqâniyyet; حسن معامله hüsnü mou-âmele; —**spoken**, *(a.)* نازكانه nâzikyâne; —**sex**, جنس لطيف jinsi latîf.

Fair, fār, *(n.)* پانايير panayir.

Fairy, fār'i, *(n.)* پرى peri; *(a.)* لطيف latîf *(lit.)* بهشتى bihishtî.

Faith, fāth, *(n.)* اعتماد i'timâd; ايمان îmân; *(rel.)* دين dîn; اعتقاد i'tiqâd; *(word)* عهد ahd; سوز seuz; *(honesty)* وفا vefâ; ناموسكارلق nâmouskyârluq; **in good**— حسن نيتله hüsnü niyyetle; صميميتله samîmiyyetle; **bad**— سوء نيت sôuyi niyyet; خيانت huyânet; —**Faith'ful**, (-'fōōl) *(a.)* صادق sâduq; صميمى samîmî; —**Faith'fully**, (-'fōōl-i) *(ad.)* صادقانه sâduqâne; *(fig.)* صميمانه samîmâne; *(exactly)* تماماً tamâmen; — **Faith'fulness**, *(n.)* صداقت sadâqat; صميميت samîmiyyet; — **Faith'less**, *(a.)* صداقتسز sadâqatsiz; خائن hâ-in; *(rel.)* دينسز dînsiz; ايمانسز îmânsuz; — **Faith'lessnes**, *(n.)* صداقتسزلك sadâqatsizlik; خيانت huyânet.

Falcon, fol'kon, *or* faw'kn *(n.)* شاهين shâhin; طوغان doghan; آتماجه atmaja; — **Fal'coner**, *(n.)* طوغانجى doghanju; آوجى avju; — **Fal'conry**, (-ri) *(n.)* طوغانجيلق doghanjuluq; آوجيلق avjuluq; قوشجيلق qoushjoulouq.

Fall, fawl, *(n.)* دوشمه düshme; سقوط souqôut; *(com.)* تنزل tenezzül; *(fig.)* انحطاط inhitât; انقراض inqrâz; *(slope)* ميل meyl; ياماج yamaj; *(cascade)* چاغلايان châghlayan; شلاله shilâle; *(mil.)* سقوط souqôut; *(autumn)* صوك بهار son bahâr; *(v.n.)* دوشمك düshmek; سقوط ا. souqôut et.; *(decrease)* تنزل ا. tenezzül et.; *(river)* آقمق aqmaq; *(snow)*

یاغمق yâmaq; *(rush)* آتیلمق atulmaq; *(fig.)* دوچار اول. dôuchâr ol.; مبتلا اول. mübtelâ ol.; *(vanish)* زائل اول. zâ-il ol.; — **back** گریلەمك gerilemek; رجعت ا. rij-at et.; — **out** واقع اولمق vâqî' olmaq; *(quarrel)* قاوغا ا. qavga et.; منازعه ا. münâzâ et.; — **to** (ە) باشلامق ...(e-) bashlamaq; (لە) اشتغال ا. ...(le-) ishtigâl et.; — **upon** (ە) آتیلمق ...(e-) atulmaq; (ە) هجوم ا. ...(e-) hüjôum et.; — **Fall'ing,** *(a.)* دوشن düshen; *(n.)* دوشمه düshme; اینمه inme; سقوط souqôut.

Fallacγ, fal'a-si, *(n.)* *(lit.)* سفسطه safsata; قیاس باطل qiyâsu bâtul; — **Fallā'cious,** (-'shus) *(a.)* سفسطەلی safsatalu; باطل bâtul; *(lit.)* مغفل môugfil.

Fallible, fal'i-bl, *(a.)* یاكلیر yanulur; یاكلیش اولەبیلیر yanlush olabilir; — **Fallibil'itγ,** (-bil'i-ti) *(n.)* خطا احتمالی hatâ ihtimâli; یاكلمه yanulma.

Fallow, fal'ō, *(a. & n.)* نطس natas; قیراچ qurach; *(colour)* قومرال qoumral; (فوو) (fôv); *(fig.)* نطس ا. natas et.; — **deer,** قارەجه qaraja.

False, fawls, *(a.)* ساخته sahte; جعلی jâ'lî; *(lit.)* صنعی soun-î; — **lγ,** *(ad.)* ساخته بر حالده sahte bir halde; جعلی صورتده jâ'lî sôuretde; — **ness,** *(n.)* ساختەلك sahtelik; — **False-hearted,** (-härt'd) *(a.)* ساخته (قالبلی) sahte (-qalublu); خائن hâ-in; — **False'hood,** *(n.)* ساختەلك sahtelik; *(fig.)* صمیمیتسزلك samîmiyyetsizlik; *(lie)* یالان yalan; *(lit.)* صنیعه sanî-a.

Falsifγ, fawls'i-fī, *(v.a.)* بوزمق bozmaq; تحریف ا. tahrîf et.; *(lit.)* تصنیع ا. tasnî' et.; *(deny)* تكذیب ا. tekzîb et.; **the events falsified «his words»** وقایع «اونك سوزلرینی» تكذیب ایتدی vaqâyî' «onun seuzlerini» tekzîb etdi; — **Falsificā'tion,** (-'shun) *(n.)* تحریف tahrîf; تصنیع tasnî'; تقلید taqlîd; — **Fals'ifier,** (-'i-fī-ėr) *(n.)* ساختەكار sahtekyâr; (قالپازان) (qalpazan).

Falter, fawl'tėr, *(v.n.)* كەكەلەمك kekelemek; سسی طوتولمق sesi toutoulmaq; *(fig.)* صارصیلمق sarsulmaq; *(n.)* كەكەلەمه kekeleme; *(fig.)* قرارسزلق qarârsuzluq; — **Fal'tering,** *(a.)* قرارسز qarârsuz, متردد mütereddid; *(n.)* كەكەلەمه kekeleme; تردد tereddüd.

Fame, fām, *(n.)* شهرت sheuhret; نام nâm; — **Famed,** (fāmd) *(a.)* معروف mâ'rôuf; *(lit.)* مشتهر müshtehir.

Familiar, fa-mil'yar, *(a.)* آلیشیق alushuq; مألوف me'lôuf; *(intimate)* تكلیفسز teklîfsiz; صمیمی samîmî; *(n.)* تكلیفسز دوست teklîfsiz dost; (محرم) (mahrem); — **lγ,** *(ad.)* تكلیفسز صورتده teklîfsiz sôuretde; **to be — with** (ە) آلیشیق اول. ...(e-) alushuq ol.; (لە) مألوف اول. ...(le-) me'lôuf ol.; **to be on — terms with** (لە) تكلیفسز اول. ...(le-) teklîfsiz ol.; — **Familiar'itγ** (-'i-ti) *(n.)* خصوصیت housôusuyyet, تكلیفسزلك teklîfsizlik; *(pl.)* لاابالیلك lâ-übâlîlik; *(acquaintance)* آشنالق âshunâluq; الفت ülfet; — **breeds contempt** لاابالیلكدن حرمتسزلك طوغار lâ-übâlîlikden hürmetsizlik doghar; فضله تكلیفسزلك مضردر fazla teklîfsizlik mouzurdur; — **Famil'iarize,** (-īz) *(v.a.)* آلیشدیرمق alushdurmaq.

Familγ, fam'i-li, *(n.)* فامیلیا familya, عائله â-île; *(sci.)* فصیله fasîle; جنس jins; **in the — way** *(a.)* حامله hâmile, (گبه) (gebe); **in the bosom of one's —** عائلەسنك حریمنده â-ilesinin harîminde; **father of the —** عائله باباسی â-ile babasu; *(fig.)* رئیس عائله re-îsi â-ile; — **man,** عائله صاحبی â-ile sâhibi.

Famine, fam'in, *(n.)* آچلق achluq; قحط quht, (قطلق) (qutluq).

Famish, fam'ish, *(v.a.)* آچ بیراقمق ach buraqmaq; *(v.n.)* آچ قالمق ach qalmaq; آچلقدن أولمك achluqdan eulmek.

Famous, fā'mus, *(a.)* مشهور mesh-hôur; *(lit.)* نامدار nâmdâr.

Fan, fan, *(n.)* یلپازه yelpâze; وانتیلاتور vantilateur; *(wing)* قاناد qanad; *(v.a.)* هوا ویرمك hava vermek; یلپازەلەمك yelpâze-lemek; *(corn)* صاوورمق savourmaq; *(fig.)* تحریك ا. tahrîk et..

Fanatic, fa-nat'ik, *(a. & n.)* متعصب müte-assub; — **Fanat'icallγ,** (-'ik-al-i) *(ad.)* تعصبله te-assoubla; *(lit.)* متعصبانه müte-assubâne; — **Fanat'icism,** (-'i-sizm) *(n.)* تعصب te-assoub.

Fancγ, fan'si, *(n.)* خیال hayâl; *(lit.)* تخیل tehayyül; ظن zann; *(taste)* ذوق zevq; مراق merâq; *(a.)* فانتازی fantazi; ظریف zarîf; *(v.a.)* تخیل ا. tehayyül et.; قورمق qourmaq; *(love)* سومك sevmek; مراقی اول. merâqu ol.; — **ball,** قوستومه بالو qostüme balo; (ماسكەلی بالو) (maskeli balo); قیافت بالوسی qiyâfet balosou; — **dress,** فانتازی قوستوم fantazi qostüm; (بالو اثوابی) (balo esvabu); — **Fair,**

تحافیه پنایری tehâfiye panayuru; *(charity)* شفقت بازاری shefqat pazaru: — **goods,** فانتازی اشیاسی fantazi eshyâsu; تحافیه tehâfiye; لوکس اشیاسی lüx eshyâsu; — **monger,** خیالپرور hayâl-perver: — **work,** ایشلمه ishleme; أل ایشلری el ishleri; *(fig.)* سوس süs; سطحی شیلر sat-hî sheyler; — **Fan'ciful,** (-'si-fōōl) *(a.)* خیالی hayâlî; خیالپرور hayâl-perver; مراقلو merâqlu; —**Fan'cifully,** (-'si-fōōl-i) *(ad.)* خیالایله hayâlle; قورونتوایله qourountîyle; مراقله meraqla.

Fane, fān, *(n.)* *(rel.)* معبد mâ'bed; مقدس یر mouqaddes yer.

Fang, fang, *(n.)* دیش dish; *(claw)* پنچه penche; *(fig.)* شکار shikyâr; *(v.a.)* یاقالامق yaqalamaq; —**Fanged,** (fang'd) *(a.)* دیشلی dishli; پنچه‌لی pencheli; *(fig.)* مجهز müjehhez; — **Fang'less',** *(a.)* دیشسز dishsiz; پنچه‌سز penchesiz.

Fantasia, fan-tä'zi-a, *(n.)* *(mus.)* فانتازی fantazî.

Fantastic, fan-tas'tik, *(a. & n.)* خیالی hayâlî; خیالپرست hayâl-perest; — **Fantas'tically,** (-'tik-al-i) *(ad.)* *(lit.)* خیالپرستانه hayâl-perestâne.

Far, fär, *(a. & ad.)* اوزاق ouzaq; *(lit.)* بعید ba-îd; *(fig.)* پك pek; چوق choq; **by—** زیاده‌سیله ziyâdesîle; **how—** نه قدر ne qadar...; نه درجه ne dereje...; — **away** پك اوزاق pek ouzaq; **so—** هنوز henüz...; شمدی‌یه قدر shimdiye qadar...; **so—as** قدر ...qadar; درجه‌ده ...derejede; (ه) کلنجه ...(e-) gelinje; — **most** اك اوزاقده‌کی en ouzaqdaki.

Farce, färs, *(n.)* اویون oyoun; حیله hîle; (معذبلك) (môu'ziblik); — **Farc'ical,** (-s'ik-al) *(a.)* تحف tahaf.

Farcy, fär'si, *(n.)* صیراجه suraja, آت صیراجه‌سی at surajasu.

Fard, färd, *(n.)* دوزکون düzgün; *(v.n.)* دوزکون سورمك düzgün sürmek.

Fare, fār, *(n.)* ناوول navoul; نقلیه اجرتی naqliye üjreti; یول پاره‌سی yol parasu; *(v.n.)* اولمق olmaq, کچینمك gechinmek.

Farewell, fār-wel', *(n.)* وداع vedâ'; تشییع teshyî'; *(int.)* سلامتله! selâmetle!; *(a.)* وداع... vedâ'...; *(fig.)* صوك son; **to bid** — وداعلاشمق vedâ'lashmaq; تشییع ا. teshyî' et.; — «**dinner**» «وداع ضیافتی» vedâ' «zuyâfeti».

Farinaceous, far-in-ā'shus, *(a.)* اونلی ounlou; نشاسته‌لی nishastalu.

Farm, färm, *(a.)* چیفتلك chiftlik; *(lease)* التزام iltizâm; *(v.a.)* التزام ا. iltizâm et.; —**out** ملتزمه ویرمك mültezime vermek, ایجار ا. îjâr et.; **model** — نمونه چیفتلکی nümôune chiftlîy: — **Farm'er,** *(n.)* چیفتجی chiftji; *(pl.)* زراع zürrâ'; — **Farm'ing,** *(n.)* چیفتجیلك chiftjilik.

Farrier, far'i-ėr, *(n.)* نعلبند nâ'lband; — **Far'riery,** (-'i-ėr-i) *(n.)* نعلبندلق nâ'lbandluq.

Farrow, far'ō, *(n.)* طوموز یاوروسی domouz yavrousou; *(a.)* قیصیر qusur; *(v.n.)* طوغورمق doghourmaq.

Farther, fär'*th*ėr, *(a.)* دها اوزاق daha ouzaq; اوته‌کی euteki; *(ad.)* دها اوزاقده daha ouzaqda; دها ایلری daha ileri; *(fig.)* فضله fazla; — **Far'thest,** *(a.)* اك اوزاق en ouzaq.

Farthing, fär'*th*ing, *(n.)* چاریك پنی cheyrek peni; (بش پاره) (besh para).

Fasces, fas'ēz, *(n.pl.)* فالاقه falaqa; بالطه (balta).

Fascinate, fas'i-nāt, *(v.a.)* مفتون ا. meftôun et., *(lit.)* تسخیر ا. tes-hîr et.; — **Fas'cināting,** (-'i-nāt-ing) *(a.)* جاذب jâzib; *(lit.)* فسونکار füsôunkyâr, سحار sehhâr; —**Fascinā'tion,** (-'shun) *(n.)* *(lit.)* تسخیر tes-hîr; *(power)* جاذبه jâzibe; فسون füsôun; *(state)* مفتونیت meftôuniyyet.

Fascine, fas-sēn', *(n.)* چالی chalu; دمت demet.

Fascism, fas'sizm, *(n.)* فاشیزم fashîzm; — **Fas'cist,** (fas'sist) *(n.)* فاشیست fashist.

Fashion, fash'un, *(n.)* مودا moda; *(fig.)* ظرافت zarâfet; *(form)* فاصون fason, اورنك eurnek; *(custom)* اصول ousôul; عادت âdet; *(manner)* طرز tarz; *(society)* کبار صنفی kibar sunufu; *(v.a.)* یاپمق yapmaq; بچیم ویرمك bichim vermek; **in the—** ...مودا moda...; **to be in the** — مودا او. moda ol.; **it is in the** — ...مودادر ...moda-dur; **to dress in the** — مودایه کوره کیینمك modaya geure giyinmek; مودایی تعقیب ا. modayu tâ'qîb et.; **out of—** موداسی کچمش modasu gechmish; اسکی eski; **latest—** صوك مودا son moda: **after the—of** ...طرزنده ...tarzunda; ...کبی ...gibi; (ی) تقلیداً ...(i-) taqlîden; **in a—** برطرزده bir tarzda: بر درجه‌ده bir derejede; — **Fash'ionable,** *(a.)* مودایه موافق modaya mouvâfuq; ... مودا ... moda ...;

(elegant) شیق shuq ; ظریف zarîf ; کبار kibar ; *(n.)* شیق shuq ; کبار kibar ; — **Fash'ionably,** *(ad.)* مودایه توفیقاً modaya tevfîqan ; *(lit.)* ظریفانه zarîfâne ; کبارانه kibarâne.

Fast, fast ; *(a. & ad.)* چابوق chabouq ; سریع serî' ; *(watch)* ایلری ileri ; *(firm)* ثابت sabit ; صیقی suqu ; محکم mouhkem ; *(mar.)* باغلی bâlu ; *(sleep)* درین derin ; آغر âr ; *(faithful)* صادق sâduq ; متین metîn ; *(extravagant)* خفیف مشرب hafîf-meshreb ; —**by** یانندہ (ك) ...(in) yanunda ; پك یقین (ه) ...(e-) pek yaqun ; **to make—** (صیقی) باغلامق (suqu-) bâlamaq ; —**friends,** صیقی احباب suqu ahbâb ; صمیمی دوست(لر) samîmî dost(-lar).

Fast, fast, *(n.)* اوروج orouj ; *(lit.)* صوم savm ; صیام suyâm ; *(Christian)* پرهیز perhîz; *(mar.)* پالامار palamar; *(v.n.)* اوروج طوتمق orouj toutmaq; پرهیز طوتمق perhîz toutmaq ; —**month,** *(Islamic)* رمضان ramazan ; *(Christian)* پرهیز آیی perhîz ayu ; —**day,** پرهیز کونی perhîz günü; — **Fast'er,** *(n.)* اوروجلی oroujlou ; — **Fast'ing,** اوروج طوتمه orouj toutma ; *(lit.)* صیام suyâm ; پرهیز perhîz.

Fasten, fas'n, *(v.a.)* ربط ا. rabt et. ; طوتدیرمق toutdourmaq ; باغلامق bâlamaq ; *(v.n.)* یاپیشمق yapushmaq ; طوتمق toutmaq ; **Fas'tening,** (fas'n-ing) *(n.)* ربطیه rabtuye ; ارتباط irtibât ; سورکو sürgü.

Fastidious, fas-tid'i-us, *(a.)* تیتیز titiz ; *(lit.)* مشکلپسند müshkül-pesend ; —**ly,** *(ad.)* تیتیزلکله titizlikle ; مشکلپسندانه müshkül-pesendâne ; — **ness,** *(n.)* تیتیزلك titizlik ; مشکلپسندلك müshkül-pesendlik.

Fat, fat, *(a.)* یاغلی yâlu ; *(pers.)* شیشمان shishman, *(lit.)* ملحم mülahham ; *(zo.)* سمیز semiz, یاغلی yâlu ; *(fig.)* ایری iri, طولغون dolgoun ; بویوك beuyük ; *(n.)* یاغ yâ ; *(lit.)* شحم shahm ; *(v.a.)* سمیرتمك semirtmek, بسلهمك beslemek ; *(v. n.)* سمیرمك semirmek ; — **ness,** *(n.)* یاغ yâ ; *(pers.)* شیشمانلق shishmanluq, سمن semen ; *(zo.)* سمیزلك semizlik ; *(fig.)* مبذولیت mebzôuliyyet ; بوللق bollouq ; — **Fatt'en,** (fat'n) *(v.a.)* بسلهمك beslemek ; *(v. n.)* بسلنمك beslenmek ; سمیرمك semirmek ; شیشمك shishmek ; — **Fatt'y,** (fat'i) *(a.)* یاغلی yâlu ; *(sci.)* شحمی shahmî ; *(pers.)* شیشمان shishman.

Fatal, fāt'al, *(a.)* مهلك mühlik, وخیم vahîm ; *(fig.)* مشئوم mesh-ôum ; *(fate)* مقدر mouqadder ; — **ly,** *(ad.)* مهلك صورتده mühlik sôuretde ; *(deadly)* مقتولاً maqtôulen ; *(fig.)* فلاکتله felâketle ; — **Fāt'alism,** (-izm) *(n.)* قدره حواله qadere havâle; *(phil.)* قدریه (مسلکی) qaderiyye (-mesleki) ; جبریه (مسلکی) jebriyye (-mesleki) ; *(fig.)* قیدسزلق qaydsuzluq ; — **Fāt'alist,** *(n.)* *(phil.)* جبریهجی jebriyyeji, قدریهجی qaderiyyeji; *(fig.)* قیدسز qaydsuz, دوشونجهسز düshünjesiz ; (رندمشرب) (rind meshreb) ; —**Fatal'ity,** (fat-al'i-ti) *(n.)* قدر qader, قسمت qismet ; *(fig.)* فلاکت felâket ; شئامت she-âmet ; *(death)* أولوم eulüm.

Fate, fāt, *(n.)* طالع tâlî' ; بخت baht, قدر qader ; *(lit.)* مقدرات mouqadderât ; *(end)* انجام enjâm, عاقبت âqibet ; — **Fat'ed,** (fāt'd) *(a.)* مقدر mouqadder ; موعود mev-ôud ; — **Fate'ful,** (-'fōōl) *(a.)* مهلك mühlik ; مشئوم mesh-ôum.

Father, fä'*th*ėr, *(n.)* بابا baba, پدر peder ; *(ancestor)* جد jedd ; *(fig.)* پیر pîr ; *(protector)* حامی hâmî ; *(v.a.)* قبول ا. qabôul et. ; *(ascribe)* عطف ا. atf et. ; —**ly,** *(ad.)* بابا کبی baba gibi ; *(lit.)* پدرانه pederâne ; **adoptive —** بابالق babaluq ; — **Fa'therhood,** *(n.)* بابالق babaluq , *(lit.)* ابوت übüvvet ; — **Fa'therland,** وطن vatan ; —**Fa'therless,** *(a.)* باباسز babasuz ; یتیم yetîm ; اوکسوز euxuz ; *(fig.)* صاحبسز sâhibsiz.

Fathom, fa*th*'um, *(n.)* قولاچ qoulach ; *(fig.)* اهمیت ehemmiyyet ; تأثیر te'sîr ; *(v.a.)* قولاچلامق qoulachlamaq ; *(mar.)* اسقاندیل ا. isqandil et. ; *(fig. & lit.)* تعمیق ا. tâ'mîq et. ; نفوذ ا. nüfôuz et. ; — **Fath'omless,** *(a.)* پك درین pek derin ; *(fig.)* دیبسز dibsiz ; نهایتسز nihâyetsiz ; *(lit.)* عمیق amîq.

Fatigue, fa-tēg', *(n.)* یورغونلق yorgounlouq; مشقت meshaqqat ; *(-duty)* پراکنده خدمت perâkende hidmet ; ایش ish ; *(v.a.)* یورمق yormaq ; *(lit.)* اتعاب ا. it-âb et..

Fatuous, fat'ū-us, *(a.)* سرسم sersem ; دلیجه delije ; — **Fatū'ity,** (-'i-ti) *(n.)* حماقت hamâqat ; بلاهت belâhet.

Fault, fawlt, *(n.)* قصور qousôur ; قباحت qabâhat ; خطا hatâ ; **at—** شاشیرمش shashurmush ; ایزی غائب ایتمش izi qayb etmish ; **to find—** قصور بولمق qousôur boulmaq ; *(lit.)* تخطئه ا. tahtu-e et. ; تنقید ا. tenqîd et. ; **it is your —** سزك

(در) خطا کز sizin hatânuz (-dur); — **finder** تنقیدجی tenqîdji : قصور بولان qousôur boulan ; *(tel.)* معاینه آلتی mou-âyene âleti ; — **Fault'ily,** (-'i-li) *(ad.)* حقسزلقله haqsuzluqla ; یاکلشلقله yanlushluqla ; — **Fault'iness,** *(n.)* قصور qousôur ; *(lit.)* نقیصه naqîsa ; فناق fenâluq ; — **Fault'less,** *(a.)* خطاسز hatâsuz ; قصورسز qousôursouz ;—**Fault'lessness,** *(n.)* قصورسزلق qousôursouzlouq : *(lit.)* مکملیت mükemmeliyyet ; **Fault'y,** (-'i) *(a.)* قصورلی qousôurlou ; سقط saqat ; نقصان noxân ; *(fig.)* قباحتلی qabâhatli.

Fauna, fawn'a, *(n.pl.)* (عموم) حیوانات (oumôum-) hayvânât.

Faust, fowst, *(n. pr.)* فاوست fâvst.

Favour, fā'vur, *(n.)* لطف loutf ; کرم kerem ; *(grace)* توجه tevejjüh ; *(partiality)* التزام iltizâm ; ترویج tervîj ; *(letter)* لطفنامه loutf-nâme ; مکتوب mektoub, *(knot)* قوقارد qoqard ; روزت rozet ; نشان nishan; *(v.a.)* لطف ا. loutf et. ; مساعده ا. müsâde et. ; *(prefer)* التزام ا. iltizâm et. ; ترویج ا. tervîj et. ; حمایه ا. himâye et.; —**with** (له) تلطیف ا. ...(le-) taltîf et. ; لطف ... ا. ... loutf et. ; **in—of** (ك) لهنده ...(in-) lehinde ; **in the—«of a person»** «برینك» توجهنه مظهر «biri-nin» tevejjühüne mazhar ; (ك) کوزنده ...(in-) geuzünde ; — **Fā'vourable,** (-'vur-a-bl) *(a.)* موافق mouvâfuq, مساعد müsâ-id ; —**Fā'vourableness,** *(n.)* موافقت mouvâfaqat ; *(lit.)* تمایل temâvül ; — **Fā'vourably,** *(ad.)* موافق صورتده mouvâfuq sôuretde ; *(lit.)* تصویبکارانه tasvîbkyârâne; **well fā'voured,** (-'vurd) *(a.)* کوزل güzel ; **ill fā'voured,** (-'vurd) *(a.)* چرکین chirkin ; — **Fā'vourite,** (-'vur-it) *(a.)* سوکیلی sevgili; (پك بکندیکی...) (pek beyendîy...) ; *(lit.)* مرجح mürejjah ; *(n.)* سوکیلی sevgili ; کوزده geuzde ; — **Fā'vouritism,** (-'vur-it-izm) *(n.)* التماس iltimâs, ترویج tervîj, حمایه himâye.

Fawn, fawn, *(v.n.)* یالتاقلق ا. yaltaqluq et., مداهنه ا. müdâhene et., *(n.)* *(zo.)* قاره‌جه یاوروسی qaraja yavrousou ; — **fawn'er,** *(n.)* دالقاوق dalqavouq ; ساختکار sahtekyâr.

Fealty, fē'al-ti, *(n.)* صداقت sadâqat ; یمین yemîn.

Fear, fēr, *(n.)* قورقو qorqou ; *(lit.)* خوف havf ; *(v.n.)* قورقمق qorqmaq ; — **Fear'ful,** (-'fool) *(a.)* قورقونج qorqounj ; مدهش müdhish ; — **Fear'fully,** *(ad.)* مدهش صورتده müdhish sôuretde ; — **Fear'fulness,** *(n.)* دهشت dehshet ; — **Fear'less,** *(a.)* قورقماز qorqmaz, ییلماز yulmaz ; جسور jesôur ; — **Fear'lessly,** *(ad.)* (هیچ) قورقمه‌دن (hich-) qorqmadan ; — **Fear'lessness,** *(n.)* جرأت jür-et ; جسارت jesâret.

Feasible, fēz'i-bl, *(a.)* مناسب minâsib, اولور olour ; *(lit.)* قابل تألیف qâbili te'lîf ; — **Feasibil'ity,** (-'i-ti) *(n.)* مناسبت minâsebet, اصابت usâbet; امکان imkyân.

Feast, fēst, *(n.)* ضیافت zuyâfet ; *(festival)* بایرام bayram ; یورطی yortou ; *(fig.)* سرور sürôur ; *(v.a.)* ضیافت چکمك zuyâfet chekmek ; *(v.n.)* ذوق ا. zevq et. ; *(lit.)* متلذذ او. mütelezziz ol..

Feat, fēt, *(n.)* وقعه vaq-a ; فعل fi'l ; حرکت hareket ; *(pl.)* اجراآت ijrâ-ât ; افعال ef-âl.

Feather, fe*th*'ėr, *(n.)* توی tüy ; *(birds)* قوشلر qoushlar ; *(lit.)* طیور touyôur ; *(v.a.)* توی طاقمق tüy taqmaq ; *(oars)* پالا چویرمك pala chevirmek ; — **bed,** قوش تویی یاتاق qoush tüyü yataq ; — **weight,** *(spo.)* *(n. & a.)* (اك) خفیف ثقلت (en-) hafif siqlet... ; توی ثقلت tüy siqlet ; *(fig.)* اهمیتسز ehemmiyyetsiz ; — **Feath'ered,** (-'ėrd) *(a.)* تویلی tüylü ; قانادلو qanadlu ; — **Feath'erless,** *(a.)* تویسز tüysüz ; —**Feath'ery,** (-'ėr-i) *(a.)* تویلی tüylü ; *(like)* توی کبی tüy gibi.

Feature, fēt'ūr, *(n.)* شکل shekl, حال hâl; *(lit.)* صفحه safha ; *(pl.)* اشکال eshkyâl, صفحات safhât ; *(fig.)* اساسات esâsât ; *(face)* سیما sîmâ, *(lit.)* علائم وجهیه alâimi vejhiyye ; **one of the — s of** (ك) اوصافندن بری ...(in-) evsâfundan biri; (ك) بر خصوصیتی ...(in-) bir housôusuyyeti ; — **s of the day** *(lit.)* شئون shüôun ; اشکال زمان eshkyâli zemân ; کونك اوصافی günün evsâfu; **well feat'ured,** (tūrd) *(a.)* کوزل güzel ; خوش hosh ; **ill feat'ured,** (tūrd) *(a.)* چیرکین chirkin ; فنا fenâ.

Febrifuge, feb'ri-fūj, *(a. & n.)* صیتمه علاجی usutma ilaju ; *(lit.)* دافع حما dâfi' hümmâ.

Febrile, fē'bril, *or* feb'ril, *(a.)* صیتمه‌لی usutmalu; حمالی hümmâlu; حما hümmâ....

February, feb'rōō-ar-i, *(n.)* شباط shoubat.

Fecula, fek'ū-la, *(n.)* فه‌کول fekül, نشاسته nishasta.

Feculent, fek'ū-lent, *(a.)* تورطولی tortoulou; چامورلی chamourlou, بولانیق boulanuq; — **Fec'ūlence,** (-lens) *(n.)* تورطو tortou; پوصه posa.

Fecund, fek'und, *(a.)* چوجغی اولور chojôu olour; *(fig.)* مثمر müsmir, *(lit.)* ولود velôud; — **Fec'undate,** (-āt) *(v.a.)* *(sci.)* القاح ا. ilqâh et.; انبات ا. inbât et.; *(fig.)* تنمیه ا. tenmiye et.; — **Fecundā'tion,** (-'shun) *(n.)* *(sci.)* القاح ilqâh; انبات inbât; *(fig.)* تنمیه tenmiye; — **Fecund'ity,** (-'i-ti) *(n.)* برکت bereket, *(lit.)* ولودیت velôudiyyet.

Federal, fed'ēr-al, *(a.)* متحد müttehid; (فه‌ده‌رال) (federal); — **Fed'eralism,** (-izm) *(n.)* اتحاد (اصولی) ittihâd (-ousôulü); — **Federā'tion,** (-'shun) *(n.)* توحید tevhîd; *(pl.)* اتحاد ittihâd, (فه‌ده‌راسیون) (federasyon); — **Fed'erātive,** (-tiv) *(a.)* متحد müttehid; اتحادی ittihâdi.

Fee, fē, *(n.)* اجرت üjret; *(jud.)* تیمار tumar, زعامت ze-âmet; *(v.a.)* اجرت ویرمك üjret vermek; *(fig.)* طوتمق toutmaq; **conditional** — مشروطه meshrôuta; **simple**— تصرف مطلق tesarroufu moutlaq, *(lit.)* وراثت غیر مشروطه verâseti gayru meshrôuta; **give no — s!** ! بخشش ویرمه‌یکز bah-shush vermeyiniz!.

Feeble, fē'bl, *(a.)* خفیف hafif; ضعیف zayuf; *(fig.)* عاجز âjiz; — **ness,** *(n.)* ضعف zâ'f; عجز ajz; — **minded,** *(a.)* اراده‌سز irâdesiz; عاجز âjiz; —**Fee'bly,** (-'bl-i) *(ad.)* خفیفجه hafifje; جزئی jüz-'î.

Feed, fēd, *(v.a.)* بسله‌مك beslemek; یدیرمك yedirmek; *(lit.)* تغدیه ا. tâgdiye et.; *(fig.)* (احتیاجنی) تأمین ا. (ihtiyâjunu-) te'mîn et.; *(v. n.)* بسلنمك beslenmek; ییمك yemek; *(lit.)* تغدی ا. tegaddî et.; *(n.)* ییه‌جك yiyejek; غدا gudâ; *(zo.)* یم yem; —**Feed'er,** *(n.)* بسله‌ین besleyen; *(eater)* بسلنن beslenen; یین yiyen; *(encourager)* مشوق müshevviq; ظهیر zahîr; — **Feed'ing,** *(n.)* ییمه yeme; ییه‌جك yiyejek; اعاشه i-âshe; *(zo.)* یم yem; اوت ot; *(typ.)* استیف istif.

Feel, fēl, *(v.a.)* حس ا. hiss et.; دویمق douymaq; *(touch)* یوقلامق yoqlamaq; دوقونمق doqounmaq; *(v.n.)* حس ا. hiss et.; *(lit.)* متحسس اول. mütehassis ol.; *(n.)* حس hiss; تماس temâs; —**Feel'er,** *(n.)(zo.)* بیق buyuq; (بوینوز) (boynouz); *(pl.)* لوامس levâmis; *(fig.)* استقاندیل isqandil; (تجربه بالونی) (tejrübe balonou); — **Feel'ing,** *(n.)* حس hiss; *(lit.)* تحسس tehassüs; *(pl.)* حسیات hissiyyât; *(emotion)* *(lit.)* تهیج teheyyüj; *(a.)* حساس hassâs; رقیق raqîq; — **Feel'ingly,** *(ad.)* حس ایدرك hiss ederek; حساسیتله hassâsiyyetle; تحسسله tehassüsle.

Feet, fēt, *(n.pl.)* آیاقلر ayaqlar; *(measure)* قدم qadem.

Feign, fān, *(v.a.)* ظاهراً یاپمق zâhiren yapmaq; ... کبی یاپمق ...gibi yapmaq; تقلید ا. taqlîd et; —**Feigned,** (fānd) *(a.)* جعلی jâ'lî; یاپمه yapma; ساخته sahte; — **Feign'edly,** *(ad.)* ظاهراً zâhiren; جعلی اوله‌رق jâ'lî olaraq.

Feint, fānt, *(n.)* جعلی حرکت jâ'lî hareket, کوستریش geusterish; خدعه houd-a.

Felicitate, fe-lis'i-tāt, *(v.a.)* تبریك ا. tebrîk et.; — **Felicitā'tion,** (-'shun) *(n.)* تبریك tebrîk; *(pl.)* تبریکات tebrîkyât.

Felicity, fe-lis'i-ti, *(n.)* سعادت se-âdet; *(lit.)* مظهریت mazhariyyet; *(pl.)* مظهریات mazhariyyât.

Feline, fē'līn, *(a.)* کدی جنسندن kedi jinsinden; کدی کبی kedi gibi.

Fell, fel, *(v.a.)* کسمك kesmek, قطع ا. qatu' et.; *(n.)* *(zo.)* دری deri, پوست post; *(a.)* غدار gaddâr; — **Fell'er,** *(n.)* کسیجی kesiji; اودونجی (odounju); — **Fell'ing,** *(n.)* کسمه kesme, *(lit.)* قطعیات qat-uyyât; **season for** — قطعیات موسمی qat-uyyât mevsimi.

Fellah, fel'ä, *(n.)* فلاح fellah; — **Fel'laheen,** (-'ä-hēn) *(n.pl.)* فلاحلر fellahlar, فلاحین fellâhîn.

Fellow, fel'ō, *(n.)* آرقداش arqadash; رفیق refîq; *(fig.)* آدم adam; *(equal)* أش esh; اقران aqrân; *(graduate)* مأذون me'zôun; مجاز müjâz; *(pl.)* مأذونین me'zôunîn; *(member)* اعضا â'zâ; —**creature,** *(n.)* *(lit.)* همجنس hem-jins; بنی نوع benî-nevi'; — **feeling,** *(n.)* عینی دویغو aynu douygou; *(lit.)* مشارکت حس müshâreketi hiss; —**student,** *(n.)* رفیق تحصیل refîqi tahsîl; آرقداش arqadash; *(pl.)* رفقای تحصیل rüfaqâyi tahsîl; آرقداشلر arqadashlar;—**Fel'lowship,** *(n.)* آرقداشلق arqadashluq; رفاقت refâqat; یولداشلق yoldashluq; *(society)*

جمعيت jem-iyyet; برلك birlik; *(endowment)* تخصيصات tahsîsât; *(arith.)* تقسيم taxîm; (تقسيمى) حصه hisse (-taxîmi); **good** — ايى آرقداشلق iyi arqadashluq; *(lit.)* حسن امتزاج hüsnü imtizâj.

Felon, fel'on *(n. & o.)* جانى jânî; خبيث habîs; — **Felō'nious,** (-'ni-us) *(a.)* ساخته sahte; شنيع shenî'; *(deliberate)* قصدى qasdî; — **Felō'niously,** (-'ni-us-li) *(ad.)* ساختهكارانه sahtekyârâne; قصداً qasden; —**Fel'ony,** (-'on-i) *(n.)* جنايت jinâyet; شناعت shenâ-at; ساختهكارلق sahtekyârluq.

Felt, felt, *(n.)* كچه keche; *(v.a.)* كچه ياپمق keche yapmaq; — **Felt'ing,** *(n.)* كچهجيلك kechejilik.

Female, fē'māl, *(a. & n.)* ديشى dishi.

Feminine, fem'nin, *(a.)* مؤنث mü-en-nes; *(fig.)* قادين كبى qadun gibi: ...قادينلق qadunluq...; *(lit.)* نسوى nisvî.

Fen, fen *(n.)* باطاقلق bataqluq.

Fence, fens, *(n.)* سپر siper; ديوار dou-var, پارمقلق parmaqluq; *(fig.)* مدافعه müdâfâ; *(sport)* اسقريم isqrim; *(v.a.)* قاپامق qapamaq; مدافعه ا. müdâfâ et.; *(v.n.)* اسقريم ياپمق isqrim yapmaq; مچ تعليمى ا. mech tâ'lim et.; *(evade)* كيزلهمك gizlemek, قاچامقلى سويلهمك qachamaqlu seuylemek; — **Fence'less,** *(a.)* مدافعهسز müdâfâsuz, آچيق achuq; — **Fenc'er,** (s'ėr) *(n.)* اسقريمجى isqrimji; — **Fenc'ing,** (s'ing) *(n.)* محافظه mou-hâfaza, مدافعه müdâfâ; *(fig.)* قاچامق qachamaq; *(spo.)* اسقريم isqrim, مچ mech; — **master** اسقريم معلمى isqrim mouallimi.

Fend, fend, *(v.)* مدافعه ا. müdâfâ et., قوللامق qollamaq; — **off** *(mar.)* آچمق achmaq.

Fender, fend'ėr, *(n.)* سپر siper; كوللك küllük; *(mar.)* اوستورماچه oustour-macha; بالون balon; — **board,** *(n.)* چامورلق chamourlouq.

Fennel, fen'el, *(n.)* دره اوتى dere otou; رزهنه rezene.

Ferment, fėr'ment, *(n.)* مايه maya; *(fig.)* غليان galeyân; *(v.n.)* تخمر ا. teham-mür et.; *(fig.)* فوران ا. feverân et.; غليان ا. galeyân et.; *(v.a.)* تخمر ايتديرمك tehammür etdirmek; *(fig.)* تحريك ا. tahrîk et.;—**Fermentā'tion,**(-'shun) *(n.)* تخمر tehammür; *(fig.)* غليان ga-leyân; انفعال infu-âl.

Fern, fern, *(n.)* اكرلى اوتى eyrelti otou.

Ferocious, fe-rō'shus, *(a.)* وحشى vah-shî; يورتيجى yurtuju; — **ly,** *(ad.)* وحشيانه vah-shiyâne; — **Feroc'ity,** (fe-ros'i-ti) *(n.)* وحشت vah-shet; خونخوارلق hôunhârluq.

Ferret, fer'et, *(n.)* *(zo.)* كلينجك gelin-jik; *(v.a.)* تعقيب ا. tâ'qîb et.; آراشديرمق arashdurmaq.

Ferruginous, fer-rōō'jin-us, *(a.)* دميرلى demirli; چليكلى chelikli; حديدى hadîdî.

Ferrule, fer'il *or* fer'ōōl, *(n.)* اوج ouj; حلقه halqa.

Ferry, fer'i, *(v.a.)* قارشى يه كچيرمك qar-shuya gechirmek; نقل ا. naql et.; *(n.)* كچيد gechid; — **boat,** ساحل واپورى sâhil vapourou; **Bosphorus** — «**line**» «شركت خيريه «خطى shirketi hayriyye «hattu»; (شركت واپورلرى) (shirket va-pourlaru); **Islands** — «**line**» «آطهلر «خطى adalar «hattu»; **Golden-Horn**—«**line**» خليج واپورلرى halîj «vapourlaru»; — **man,** صندالجى sandalju; قايقجى qayuqju.

Fertile, fėr'til, *(a.)* منبت münbit; بركتلى bereketli; *(lit.)* محصولدار mahsôuldâr; — **Fertil'ity,** (-'i-ti) *(n.)* بركت be-reket; *(lit.)* قوهٔ انباتيه qouvveyi inbâ-tiyye; *(fig.)* ثروت servet; — **Ferti-lizā'tion,** (-'shun) *(n.)* انبات inbât; تنميه tenmiye; — **Fer'tilize,** (-īz) *(v.a.)* *(lit.)* انبات ا. inbât et.; تنميه ا. ten-miye et..

Fervent, fėr'vent, *(a.)* حرارتلى harâ-retli; غيرتلى gayretli; — **ly,** *(ad.)* حرارتله harâretle; زيادهسيله ziyâdesîle; — **Fer'vency,** (-si) *(n.)* شوق shevq; حرارت harâret.

Festal, fes'tal, *(a.)* ...ضيافت zuyâfet...; *(lit.)* عيدى îdî: *(fig.)* شن shen; سوينجلى sevinjli.

Fester, fes'tėr, *(n.)* ياره yara; عفونت oufôunet; *(v.n.)* فنالاشمق fenâlashmaq; *(fig.)* كين بسلهمك kîn beslemek.

Festive, fes'tiv *(a.)* مطنطن moutantan; — **Fes'tival,** (-'tiv-al) *(n.)* بايرام bay-ram; يورطى yortou; ضيافت zuyâfet; *(fig.)* شن shen; — **Festiv'ity,** (-'i-ti) *(n.)* شنلك shenlik; دونانما donanma; *(joy)* سرور sürôur; *(lit.)* شادمانى shâdu-mânî.

Festoon, fes-tōōn', *(n.)* فهستون feston; فيستو fisto.

Fetch, fech, *(v.a.)* كتيرمك getirmek;

آرامق aramaq ; *(com.)* تأمین اتمك (te'-mîn-) etmek ; حاصلات كتیرمك hâsulât getirmek ; *(mar.)* واصل او. vâsul ol. ; *(n.)* حیله hile ; قورنازلق qournazluq.

Fête, fāt, *(n.)* مسامره müsâmere ; (فته) (fet) ; **— day** یوم مخصوص yemi mahsôus ; كون gün ; یورطی yortou ; *(pl.)* احتفالات ihtifâlât ; *(v.a.)* تسعید ا. tesîd et. .

Fetid, fē'tid, *(a.)* (فنا) قوقار (fenâ-) qoqar ; متعفن müte-affin ; **— ness,** *(n.)* قوقو qoqou ; تعفن te-affün.

Fetish, fē'tish, *(n.)* اله ilâh ; *(fig.)* مقدس شی (mouqaddes shey) ; *(lit.)* پرستیده perestîde ; **— Fē'tishism,** (-izm) *(n.)* بت پرستلك pout-perestlik ; *(fig.)* پرستش perestish.

Fetlock, fet'lok, *(n.)* *(zo.)* طوپوق (قیللری) topouq (-qullaru) ; پاچه pacha.

Fetter, fet'ėr, *(n.)* زنجیر zinjir ; *(pl.)* كوستك keustek ; *(fig.)* حائل hâ-il ; موانع mevânî' ; *(v.a.)* زنجیر طاقمق zinjir taqmaq ; *(fig.)* مانع او. mânî' ol. ; بند ا. bend et. ; **— lock,** *(n.)* كلید kilid.

Fetus, fē'tus, *(n.)* *(zo.)* دول deul ; جنین jinîn.

Feud, fūd, *(n.)* تیمار tumar ; *(strife)* قان دعواسی qan dâ'vâsu ; نزاع nizâ' ; **— Feud'al,** *(a.)*...دره بكلك dere beylik... ; **— Feud'alism,** (-izm) *(n.)* دره بكلك (اصولی) dere beylik (-ousôulü) ; **— Feud'atory,** (-'a-to-ri) *(n.)* تیمار صاحبی tumar sâhibi.

Fever, fē'vėr, *(n.)* حما hümmâ ; حرارت harâret ; *(excitement)* هیجان heyeyân ; عصبیت asabiyyet ; *(v.a.)* حما تولید ا. hümmâ tevlîd et. ; **hay —** (زكام) (zükyâm) ; *(lit.)* حمای كیاه hümmâyi kiyâh ; **maculated—** لكه‌لی حما lekeli hümmâ ; **— Fē'verish,** *(a.)* حمالی hümmâlu ; حرارتلی harâretli ; **— Fē'verishly,** *(ad.)* *(fig.)* چوق فعالیتله choq fa'âliyyetle ; *(fig.)* حما آلود صورتده hümmâ alôud sôuretde ; **— Fē'verishness,** *(fig.)* حرارت harâret ; عصبیت asabiyyet ; **yellow —** صاری حما saru hümmâ.

Few, fū, *(a.)* آز az ; **a —** برقاچ bir qach ; بعض bâ'zu ; **in —** قیصه‌جه qusaja ; خلاصه houlâsatan ; **— ness,** *(n.)* آزلق azluq ; *(lit.)* قلت qullet.

Fez, fez, *(n.)* فس fes.

Fiancée, fē-ong-sā', *(n.)* نشانلی nishanlu.

Fib, fib, *(n.)* اویدیرمه ouydourma ; مصال masal ; *(v.n.)* اویدیرمق ouydourmaq ; **Fibb'er,** (fib'ėr) *(n.)* مصالجی masalju ; یالانجی yalanju.

Fibre, fī'bėr, *(n.)* لیف lîf ; تل tel ; *(pl.)* الیاف elyâf ; **— Fī'brous,** (-'brus) *(a.)* لیفی lîfî.

Fickle, fik'l, *(a.)* متحول mütehavvil ; *(fig.)* ثباتسز sebâtsuz ; *(lit.)* متلون mütelevvin ; **— ness,** *(n.)* ثباتسزلق sebâtsuzluq ; *(lit.)* تلون televvün.

Fiction, fik'shun, *(n.)* مصال masal ; حكایه hikyâye ; خیال hayâl ; **— Ficti'tious,** (fik-tish'us) *(a.)* مصال قبیلندن masal qabîlinden ; *(fig.)* اویدیرمه ouydourma ; خیالی hayâlî ; **— Ficti'tiously,** (-'tish-us-li) *(ad.)* خیالی اوله‌رق hayâlî olaraq ; **— Ficti'tiousness,** *(n.)* واهیلك vâhîlik ; اصلسزلق asulsuzluq ; (خیالیلك) (hayâlîlik).

Fiddle, fid'l, *(n.)* كمان keman ; كمنجه kemenche ; *(v.)* كمان چالمق keman chalmaq ; *(fig.)* وقت كچیرمك vaqit gechirmek ; **a second — to** (ه) بر آرقداشه اویغون ...(e-) ouygoun bir arqadash ; **— bow,** كمان اوقی keman oqou ; **—string,** كمان تلی keman teli ; **— faddle,** *(n.)* *(fig.)* صاچمه sachma ; *(v.n.)* صاچمه‌لامق sachmalamaq ; **— Fidd'ler,** *(n.)* كمانجی kemanju ; *(fig.)* اهمیتسز شی ehemmiyyetsiz shey ; *(pl.)* جزئیات jüz-iyyât.

Fidelity, fi-del'i-ti, *(n.)* صداقت sadâqat ; *(lit.)* مربوطیت merbôutuyyet ; *(honesty)* استقامت istiqâmet.

Fidget, fij'et, *(n.)* تلاش telâsh ; صبرسزلق sabursuzluq ; *(v.n.)* تلاش ا. telâsh et. ; *(move)* قیملدانمق qumuldanmaq ; **— Fidg'ety,** (fij'e-ti) *(a.)* عصبی asabî ; تلاشجی telâshju.

Fiduciary, fi-dū'shi-a-ri, *(n.)* معتمد môu'temed ; امین emîn ; *(a.)* اعتمادی î'timâdî ; امنیت emniyyet... .

Fief, fēf, *(n.)* تیمار tumar ; زعامت zeamet.

Field, fēld, *(n.)* صحرا sahrâ ; تارلا tarla ; قیر qur ; *(hunting)* آو av ; *(pl.)* آوجیلر avjular ; *(battle-)* میدان حرب meydânu harb ; *(fig.)* ...حرب harb... ; *(room)* ساحه sâha ; زمین zemîn ; **— of operations** ساحهٔ حركات sâhayi harekyât ; **— of view** ساحهٔ رؤیت sâhayi rü'yet ; **— bed,** پورتاتیف قاریولا portatif qaryola ; **— book,** مساحه دفتری mesâha defteri ; **— day,** مانوره كونی manevre günü ; **— glass,** عسكری دوربین askerî dürbün ;

— **gun,** صحرا طوپى sahrâ topou; — **hospital,** سيار خستهخانه seyyâr hastahâne; — **marshal,** مشير müshîr; — **mouse,** قير فارهسى qur fâresi; — **works,** استحكامات خفيفه istihkyâmâtu hafîfe.

Fiend, fēnd, *(n.)* شيطان sheytan; خبيث habîs; — **Fiend'ish,** *(a.)* ابليسانه iblîsâne.

Fierce, fērs, *(a.)* شديد shedîd; *(lit.)* غضوب gazôub; *(ferocious)* وحشى vahshî; — **ly,** *(ad.)* شدتله shiddetle; حدتله hiddetle; — **ness,** *(n.)* شدت shiddet; غضب gazeb.

Fiery, fīr'i, *(a.)* قيزغين quzgun; حديد hadîd; *(lit.)* آتشين âteshîn; — **Fier'-iness,** (fīr'-) *(n.)* شدت shiddet; حدت hiddet; حرارت harâret.

Fife, fīf, *(n.)* دودوك düdük; *(v.n.)* دودوك چالمق düdük chalmaq.

Fifteen, fif'tēn, *(a.)* اون بش on besh; — **Fif'teenth,** *(a.)* اون بشنجى on beshinji; *(n.)* اون بشده بر on beshde bir.

Fifth, fifth, *(a.)* بشنجى beshinji; *(n.)* بشده بر beshde bir; — **ly,** *(ad.)* بشنجيسى beshinjisi; *(lit.)* خامساً hâmisen.

Fifty, fif'ti, *(a.)* اللى elli; — **Fif'tieth,** (-'ti-eth) *(a.)* اللنجى ellinji; *(n.)* اللیده بر ellide bir.

Fig, fig, *(n.)* انجير injir; *(fig.)* اهميتسز شى ehemmiyyetsiz shey; — **tree,** انجير آغاجى injir âju.

Fight, fīt, *(v.n.)* قاوغا ا. qavga et.; *(fig.)* مجادله ا. müjâdele et.; *(mil.)* حرب ا. harb et.; *(v.a.)* (له) مجادله ا. ...(le-) müjâdele et.; *(gain)* (ه) غلبه ا. ...(e-) galebe et.; *(n.)* قاوغا qavga; نزاع nizâ'; مجادله müjâdele; *(mil.)* حرب harb; — **Fight'er,** *(n.)* محارب mouhârib; — **Fight'ing,** *(a.)* ...حرب harb...; ...محاربه mouhârebe...; *(n.)* قاوغا qavga; *(fig.)* مجادله müjâdele; حرب harb; — **ship** حرب گميسى harb gemisi; *(pl.)* سفائن حربيه sefâ-ini harbiyye.

Figure, fig'ūr, *(n.)* شكل shekl; رسم resim; *(number)* عدد aded; *(pl.)* ارقام erqâm; *(appearance)* ظاهر zâhir; *(art.)* فيگور figür; تصوير tasvîr; (بيبهلو) (bibelo); *(pers.)* اندام endâm, بيچيم bichim; *(v.a.)* شكل ويرمك shekil vermek; تصوير ا. tasvîr et.; *(fig.)* تصور ا. tesavvour et.; *(v. n.)* گورونمك geurünmek; *(lit.)* مندرج او. münderij ol.; **an important** — *(fig.)* مهم بر شخصيت mühim bir shahsuyyet; — **Fig'urantes,** (fig'ūr-antz) *(n. pl.)* فيگورانلر figüranlar; — **Figūrā'tion,** (-'shun) *(n.)* تشكيل teshkîl; شكل shekl; *(mus.)* تركيب terkîb; *(lit.)* انتقاش intiqâsh; — **Fig'ūrative,** (-a-tiv) *(a.)* مجازى mejâzî; — **Fig'ūratively,** (-a-tiv-li) *(ad.)* مجازاً mejâzen; — **Fig'ured,** (fig'ūrd) *(a.)* شكللى shekilli; رسملى resimli; *(fig.)* مزين müzeyyen.

Filament, fil'a-ment, *(n.)* ليف lîf; تل tel; *(pl.)* الياف elyâf; عضلات azalât; — **Filament'ous,** (-'us) *(a.)* ليفى lîfî; ايپلك گبى iplik gibi.

Filbert, fil'bert, *(n.)* فندق funduq.

File, fīl, *(n.)* تل tel; باغ bâ; *(roll)* ليسته liste; دسته deste; *(papers)* دوسيه dosye; *(mil.)* صيره sura; طابور tabour; *(v.a.)* دوسيه ياپمق dqsye yapmaq; حفظ ا. hufz et.; دیزمك dizmek; صيرهلامق suralamaq; *(court)* دعوا ا. dâ'vâ et.; محكمهيه مراجعت ا. mahkemeye mürâjât et.; *(v. n.)* طابور او. tabour ol.; صيره ايله گيتمك surayla gitmek; **single**— تك صيره tek sura; **by — s** صيره ايله surayla; — **leader,** چاوش chavoush; باش bash; — **Filed,** (fīld) *(a.)* (تاريخ) ورودى (târîhi-) vürôudü...; *(jud.)* (محكمهيه) توديع ايدلمش (mahkemeye-) tevdî' edilmish.

File, fīl, *(n.)* *(steel)* اگه eye; توريو teurpü; *(v.a.)* *(smooth)* اگهلهمك eyelemek; توريولهمك teurpülemek; *(fig.)* دوزلتمك düzeltmek; اصلاح ا. uslâh et.;—**dust,** طالاش talash; — **Fil'ing,** *(n.)* اگهلهمه eyeleme; توريولهمه teurpüleme; *(pl.)* طالاش talash.

Filial,-ly, fil'yal,-li, *(a. & ad.)* اولادجه evlâdja; *(lit.)* فرزندانه ferzendâne.

Filiation, fil-yā'shun, *(n.)* اولادلق evladluq; *(fig.)* مناسبت minâsebet.

Filibuster, fil'i-bus-tėr, *(n.)* حيدود haydoud; *(pl.)* اشقيا eshqiyâ; *(mar.)* قورصان qoursan; *(pol.)* اوبستروكسيون obstrüxiyon; *(v.a.)* شقاوت ياپمق sheqâvet yapmaq; *(pl.)* اوبستروكسيون ياپمق obstrüxiyon yapmaq.

Filigree, fil'i-grē, *(n.)* فيليغران filigran; *(a.)* فيليغرانلى filigranlu.

Fill, fil, *(v.a.)* طولديرمق doldourmaq; *(lit.)* املا ا. imlâ et.; *(satisfy)* ايفا ا. îfâ et.; *(lit.)* تطمين ا. tatmîn et.; اكمال ا. ikmâl et.; *(occupy)* اشغال ا. ishgâl et.; *(v.n.)* طولمق dolmaq; *(n.)*

(طولديره‌جق) (doldourajaq-) مقدار miqdâr ; طولملق doloumlôuq ; *(eating)* طوغملق doyoumlouq ; — **Fill'er,** *(n.)* حونى houni ; — **Fill'ing,** *(n.)* طولدرمه doldourma; املا imlâ; *(teeth)* پلومبه plombe; *(arch)* خرج harj ; *(woof)* پود poud ; آتغى atgu ; *(fig.)* اكمال ikmâl ; *(pl.)* تتمات tetimmât.

Fillet, fil'et, *(n.)* فيله file ; *(meat)* فيله‌تو fileto ; بود boud ; *(arch.)* تيريز tiriz ; پرواز pervaz ; *(v.a.)* باغلامق bâlamaq ; تيريز چكمك tiriz chekmek.

Fillip, fil'ip, *(n.)* فيسكه fiske ; *(fig.)* تشويق teshvîq ; *(v.a.)* فيسكه وورمق fiske vourmaq; *(fig.)* تشويق ا. teshvîq et.

Filly, fil'i, *(n.)* ياورو قيصراق yavrou qusraq ; *(fig.)* حوپپا hoppa ; شن shen.

Film, film, *(n.)* فيلم film ; شريد sherid ; قورداليه qourdalye ; *(ana.)* زار zar ; *(fig.)* سينه‌ما sinema... ; *(v.a.)* زار باغلامق zar bâlamaq ; *(art.)* فيلم ياپمق film yapmaq ; — **actress,** سينه‌ما آقتريسى sinema aqtrisi ; — **star,** *(fig.)* سينه‌ما يلديزى sinema yulduzu ; (ممتاز آقتريس) (mümtâz aqtris) ; — **Film'y,** (-'i), *(a.)* زارلو zarlu.

Filter, fil'tėr *(n.)* فيلتره filtre ; سوزگچ süzgech; *(v.a.)* فيلتره ا. filtre et.; سوزمك züzmek ; *(v.n.)* سوزلمك süzülmek.

Filth, filth, *(n.)* پسلك pislik ; مزخرفات mouzahrafât ; — **Filth'y,** (-'i) *(a.)* پيس pis ; كيرلى kirli ; *(lit.)* ملوث mülevves ; — **Filth'ily,** (-'i-li), *(ad.)* كيرلى بر حالده kirli bir halde ; ملوث صورتده mülevves sôuretde ; — **Filth'iness,** *(n.)* كير (ليلك) kir (-lilik), *(lit.)* ملوثيت mülevvesiyyet ; *(fig.)* عاديلك âdîlik.

Filtrate, fil'trāt, *(v.a.)* فيلتره ا. filtre et. ; سوزمك süzmek ; — **Filtrā'tion,** (-'shun) *(n.)* سوزمه süzme ; سوزلمه süzülme.

Fin, fin, *(n.)* قاناد qanad ; *(lit.)* مسبح misbah.

Final, fī'nal, *(a.)* صوك son ; *(lit.)* نهائى nihâ-î : *(fig.)* قطعى qat-î ; — **ly,** *(ad.)* نهايت... nihâyet... ; عاقبت... âqibet... ;— **Fī'nalism,** (-izm) *(n.)* *(phil.)* غائيت gâ-iyyet; — **Fī'nalist,** *(n.)* غائيتجى gâ-iyyetji ; — **Final'ity,** (-'i-ti) *(n.)* ختام hutâm ; نهايت nihâyet ; *(fig.)* قطعيت qat-uyyet.

Finale, fe-nä'lā; *(n.)* خاتمه hâtime ; صوك son, نهايت nihâyet.

Finance, fi-nans', *(n.)* ماليه mâliye ; *(v.a.)* پاره ويرمك para vermek ; *(lit.)* نقداً مظاهرت ا. naqden mouzâharet et.; — **Finan'cial,** (-'shal), *(a.)* مالى mâlî ; — **year,** سنهٔ ماليه seneyi mâliyye : — **Finan'cially,** (-'shal-i) مالاً mâlen ; نقداً naqden ; — **Financier,** (fi-nans-ēr') *(n.)* بانكر banker ; سرمايه‌دار sermâyedâr ; *(pl.)* ماليون mâliyyôun ; *(expert)* ماليه متخصصى mâliye mütahassusu.

Finch, finsh, *(n.)* *(zo.)* اسپينوز ispinoz.

Find, fīnd, *(v.a.)* بولمق boulmaq ; *(fig.)* كشف ا. keshf et. ; آكلامق anlamaq; *(supply)* تدارك ا. tedârik et. ; تجهيز ا. tejhîz et. ; *(jud.)* حكم ا. hükm et. ; — **one's self** (كنديني) حس ا. (kendini-) hiss et. ; *(fig.)* تأمين ا. te'mîn et. ; — **out** كشف ا. keshf et. ; آكلامق anlamaq; — **one's account** استفاده ا. istifâde et.; *(n.)* كشف keshf ; — **Find'er,** *(n.)* بولان boulan ; *(fig.)* كاشف kyâshif; — **Find'ing,** *(n.)* بولمه boulma ; *(jud.)* قرار qarâr ; نتيجه netîje ; *(pl.)* طاقم taqum ; آلات âlât ; — **Found,** (fownd) *(a.)* بولنمش bouloun moush.

Fine, fīn, *(a.)* كوزل güzel ; لطيف latîf ; *(exquisite)* نفيس nefîs ; ظريف zarîf ; *(thin)* اينجه inje ; دقيق daqîq ; *(striking)* كوستريشلى geusterishli ; جالب دقت jâlibi diqqat ; *(pure)* صاف sâf: اعلا â'la; *(v.a.)* تصفيه ا. tasfiye et. ; — **ly,** *(ad.)* اينجه inje; دقيق صورتده daqîq sôuretde; *(fig.)* ظريفانه zarîfâne ; — **ness,** *(n.)* اينجه‌لك injelik ; نفاست nefâset ; — **draw,** *(v.a.)* (اينجه) ديكمك (inje-) dikmek ; اورمك eurmek ; — **Fin'ery,** (fīn'ėr-i) *(n.)* زينت zînet ; *(com.)* تصفيه‌خانه tasfiyehâne ; اوجاق ojaq.

Fine, fīn, *(n.)* جزاى نقدى jezâyu naqdî ; تضمينات tazmînât ; *(v.a.)* *(jud.)* جزاى نقدى آلمق jezâyu naqdî almaq: محكوم ا. mahkyôum et. ; **in** — والحاصل velhâsul... ; نهايت nihâyet... .

Finesse, fi-nes', *(n.)* اينجه‌لك injelik ; ظرافت zarâfet ; مهارت mehâret ; *(v.n.)* قورنازلق ا. qournazluq et. ; بلوف ياپمق bleuf yapmaq.

Finger, fing'gėr, *(n.)* پارمق parmaq ; *(v.a.)* دوقونمق doqounmaq ; *(handle)* اداره ا. idâre et. ; قوللانمق qoullanmaq ; *(fig.)* اوينامق oynamaq ; *(v.n.)* *(mus.)* چالمق chalmaq; **fore** — شهادت پارمغى shehâdet parmâ; «**a Turk**» **to the finger**

ips «تورك» طيرناغنه قدر turnâna qadar «türk»; «تورك» خالص hâlis «türk»; — **board,** *(mus.)* قلاويه qlaviye; *(violin)* صاپ sap; — **breadth,** (انى) پارمق parmaq (-eni); — **bowl,** طاس tas; — **mark,** پارمق ايزى parmaq izi; — **post,** مشعر müsh-ir; اشارت ishâret; — **Fing'ered,** (fing'gėrd) *(a.)* پارمقلى parmaqlu; *(bot.)* ديشلى dishli; —**Fin-g'ering,** (fing'gėr-ing) *(n.)* اداره idâre; استعمال istî'mâl; *(mus.)* چالمه chalma; اصول ousôul; *(yarn)* يوك ايپلكى yün iplîy.

Finical, fin'i-kal, *(a.)* تيتيز titiz; مراقلى merâqlu; — **ly,** *(ad.)* تيتيزلكله titizlikle; *(lit.)* مشكلپسندانه müshkül-pesendâne.

Finish, fin'ish, *(v.a.)* بيتيرمك bitirmek; اتمام ا. itmâm et.; اكمال ا. ikmâl et.; *(n.)* جلا jilâ; رەتوش retoush; *(act)* اكمال ikmâl; *(elaboration)* اهتمام ihtimâm; (ايشجيلك) (ishjilik); *(pl.)* تزيينات tezyînât; *(end)* نتيجه netîje; (غلبه) (galebe); — **Fin'ished,** (-'ishd) *(a.)* تمام tamam; بيتمش bitmish; *(fig.)* مكمل mükemmel; — **Fin'ishing,** *(a.)* صوك son; اكمالى ikmâlî; *(n.)* اكمال ikmâl.

Finite, fī'nīt, *(a.)* محدود mahdôud; معين mou-ayyen; — **ly,** *(ad.)* محدود درجه‌ده mahdôud derejede.

Finland, fin'land, *(n. pr.)* فينلاندا finlanda; — **Fin'lander,** *(n.)* فينلاندالى finlandalu; — **Finn,** (fin) *(n.)* فينلاندالى finlandalu; — **Finn'ish,** *(a.)* فينلاندا finlanda....

Fir, fėr, *(n.)* چام (آغاجى) cham (-âju); فيستيق آغاجى fustuq âju; — **apple,** قوزالاق qozalaq; (فيستيق) (fustuq).

Fire, fīr, *(n.)* آتش atesh; *(conflagration)* يانغين yangun; حريق harîq; *(ardour)* حرارت harâret; عشق ashq; شوق shevq; *(v.a.)* ياقمق yaqmaq; اشعال ا. ish-âl et.; *(fig.)* تحريك ا. tahrîk et.; *(v. n.)* يانمق yanmaq; اشتعال ا. ishti-âl et.; *(fig.)* قيزيشمق quzushmaq; *(mil.)* آتش ا. atesh et.; انداخت ا. endaht et.; — **alarm,** حريق مخبرى harîq mouhbiri; — **arms,** *(lit.)* اسلحهٔ ناريه eslihayi nâriyye; — **brand,** آتش atesh; *(fig.)* مفسد müfsid; مزور müzevvir; — **brigade,** اطفائيه آلايى utfâ-iyye alayu; — **brick,** آتش طوغلەسى atesh tôulasu; — **box,** اوجاق ojaq; — **damp,** غاز gaz; — **cock,** حريق موصلغى harîq mouslôu; — **escape,** حريق تخليصيه جهازى harîq tahlîsuyye jihâzu; — **fly,** آتش بوجكى atesh beujeyi; — **irons,** صوبا طاقملرى soba taqumlaru; (ماشا-كورك) (masha-kürek); — **man,** اطفائيه نفرى utfâiyye neferi; *(pl.)* اطفائيه افرادى utfâiyye efrâdu; *(civil)* (طولومبه‌جى) (touloumbaju); *(mar.)* آتشجى ateshji; — **place,** شه‌مينه shemine; اوجاق ojaq; — **proof,** يانماز yanmaz; آتشه مقاوم ateshe mouqâvim; —**side,** آتش كنارى atesh kenaru; اوجاق ojaq; (مانغال باشى) (mangal bashu); — **works,** فشنكلر fishenkler; *(lit.)* العاب ناريه el-âbu nâriyye; — **worship,** آتش‌پرستلك âtesh-perestlik; — **worshipper,** آتش‌پرست âtesh-perest; — **fir'ing,** *(n.)* ياقمه yaqma; احراق ihrâq; *(mil.)* انداخت... endaht...; ... آتش atesh ...; *(med.)* داغلامه dâlama; *(fuel)* محروقات mahrôuqât; — **point** نقطهٔ اشتعال noqtayi ishti-âl.

Firm, fėrm, *(a.)* صيق suqu; قاتى qatu; *(fixed)* ثابت sâbit; *(strong)* محكم mouhkem; *(fig.)* متين metîn; — **ly,** *(ad.)* صيقيجه suquja; *(fig.)* متين صورتده metîn sôuretde; متانتله metânetle; — **ness,** *(n.)* متانت metânet; *(lit.)* صلابت salâbet; ثبات sebât.

Firm, fėrm, *(n.)* شركت shirket; *(title)* عنوان ounvân; نام nâm.

Firmament, fėr'ma-ment, *(n.)* سما semâ; *(lit.)* آسمان âsimân; —**Firmament'al,** *(a.)* سماوى semâvî.

Firman, fėr'man, *(n.)* فرمان fermân.

First, fėrst, *(a.)* برنجى birinji; *(time)* ايلك ilk; *(ad.)* اولا evvelâ; اك اول en evvel; **at** — اولا evvelâ; بدايةً bidâyeten; **in the — place** هر شيدن اول her sheyden evvel; اول امرده evvel emirde; — **born,** *(a.)* ايلك ilk; *(n.)* ايلك اولاد ilk evlâd; — **class,** *(a.)* برنجى صنف birinji sunuf; *(fare)* برنجى موقع birinji mevqî'; — **hand,** *(a. & ad.)* طوغريدن طوغرى‌يه dôroudan dôrouya; بلاواسطه bilâ vâsuta; — **fruits,** تورفنده ميوه‌لر tourfanda meyvalar; *(fig.)* ايلك ثمرات ilk semerât; —**'ly,** *(ad.)* اولا evvelâ; برنجيسى birinjisi ....

Fisc, fisk, *(n.)* خزينه hazîne; واردات دولت vâridâtu devlet; —**Fisc'al,** (fisk'al) *(a.)* خزينه‌يه عائد hazîneye â-id; مالى mâlî; ...واردات vâridât...; *(n.)* ماليه مأمورى

mâliye me'mourou مأموری تحصیل tahsîl me'mourou ; *(jun.)* حاکم hâkim.

Fish, fish, *(n.)* بالق baluq ; *(wood)* تقویه پارچه‌سی taqviye parchasu ; *(v.a.)* بالق طوتمق baluq toutmaq ; *(strengthen)* تقویه ا. taqviye et. ; *(seek)* آراشدیرمق arashdurmaq ; *(fig.)* قورنازلق ا. qournazluq et. ; **queer —** *(fig.)* تحف آدم tahaf adam ; **— ball,** بالق کوفته‌سی baluq keuftesi; **—bone,** قیلچیق qulchuq; **— garth,** دالیان dalyan ; **—hook,** بالق ایکنه‌سی baluq îynesi ; زوقا zoqa ; **— monger,**(-mun'gėr)*(n.)* بالقجی baluqju; (بالق صاتان) (baluq satan) ; **— plate,** ربطیه rabtuye ; کند kened ; لاما lama ; **— Fish'erman,** *(n.)* بالقجی baluqju;— **Fish'erү,** (-'ėr-i) *(n.)* بالقجیلق baluqjuluq; *(place)* بالق یری baluq yeri ; دالیان dalyan;—**Fish'ing,** *(n.)* بالق آوی baluq avu ; بالقجیلق baluqjuluq ; *(a.)* ...بالق baluq... ; ...بالقجی baluqju... ; **— gear** بالق طاقمی baluq taqumu ; **—line** اولطه olta ; **—net** بالق آغی baluq â ; **—Fish'ү,** (-'i) *(a.)* بالق کبی baluq gibi ; *(abounding)* بالغی چوق balugh choq ; *(fig.)* ایناناماز inanulmaz ; *(lit.)* مغفل môugfil.

Fissure, fish'ūr, *(n.)* یاریق yaruq; چاتلاق chatlaq ; رخنه rahne ; *(v.a.)* یارمق yarmaq.

Fist, fist, *(n.)* یومروق youmrouq ; مشته müshte ; **—cuffs,** *(n.pl.)* یومروق قاوغاسی youmrouq qavgasu بوقس box ; **to be at —** دوکوشمك deuyüshmek.

Fistula, fist'ū-la, *(n.)* *(med.)* فیستول fistül ; باصور bâsour ; **—Fist'ūlar,** *(a.)* بورو کبی borou gibi ; *(lit.)* انبوبی enbôubî ; **— Fist'ūlous,** (lus) *(a.)* باصورلی bâsourlou.

Fit, fit, *(a.)* اویغون ouygoun ; موافق mouvâfuq ; *(qualified)* لایق lâyuq ; الویریشلی elverishli ; *(v. n.)* اویمق ouymaq ; یاقیشمق yaqushmaq ; *(v.a.)* اویدیرمق ouydourmaq ; آلیشدیرمق alushdurmaq ; *(pers.)* یتیشدیرمك yetishdirmek ; *(-out)* تجهیز ا. tejhîz et. ; اعطا ا. î'tâ et. ; *(-for)* الویریشلی او. elverishli ol.; **—lү,** *(ad.)* اویغون صورتده ouygoun sôuretde ; مناسب وجهله minâsib vejhile; **— ness,** *(n.)* یاقیشمه yaqushma; مناسبت minâsebet ; *(pers.)* لیاقت liyâqat ; **—Fitt'ing,** (fit'ing) *(a.)* اویغون ouygoun; موافق mouvâfuq ; *(pers.)* اهلیتلی ehliyyetli ; *(n.)* طاقه taqma ; مونتاژ montâj ; تطبیق tatbîq ; *(pl.)* ترتیبات tertîbât ; تتمات tetimmât ; **— shop** مونتاژ دائره‌سی montâj dâ-iresi ; **fitt'ed with** مجهز (له) ...(le-) müjehhez ; حاوی (ی) ...(i-) hâvî.

Fit, fit, *(n.)* *(med.)* نوبت nebet ; *(fig.)* احتلاج ihtilâj ; آنی حرکت ânî hareket ; **by—s** نوبت نوبت nebet nebet ; آره صیره ara sura ; **— s and starts** انتظامسزلق intizâmsuzluq ; *(lit.)* احتلاجی حرکات ihtilâjî harekyât ; احتلاجات ihtilâjât ; **— of « fever »** « حما » نوبتی «hümmâ» nebeti ; **—Fit'ful,** (-'fōōl) *(a.)* احتلاجی ihtilâjî نوبتلی nebetli.

Fiume, fyōō'mā, *(n.pr.)* فیومه fiyoume.

Five, fīv, *(a.)* بش besh ; **— fold,** بش مثلی besh misli ; **— Fiv'er,** *(n.)* بش بر یرده beshi bir yerde ; بش لیرالق besh liraluq.

Fix, fiks, *(v.a.)* طاقمق taqmaq ; ربط ا. rabt et. ; *(fig.)* تثبیت ا. tesbît et. ; تعیین ا. tâ'yîn et.; *(direct)* توجیه ا. tevjîh et. ; (ه) دیکمك ...(e-) dikmek ; *(v.n.)* قالمق qalmaq ; یرلشمك yerleshmek; *(-a point)* *(mar.)* موقع تعیین ا. mevqî' tâ'yîn et.; پونط قومق pount qomaq ; **— Fixā'tion,** (-'shun) *(n.)* تثبیت tesbît ; **— Fixed,** (fiksd) *(a.)* ثابت sâbit ; **—bodies** اجسام ثابته ejsâmu sâbite ; **to be —***(fig.)* تثبیت ایدلمك tesbît edilmek ; **— Fix'ture,** (-'tūr) *(n.)* ثابت اشیا sâbit eshyâ; دمیر باش demir bash ; *(house)* مشتملات müshtemilât; *(time)* اوقات evqât, پروغرام prôghram ; **the «summer» — s** «یاز» یاریشلری « yaz » yarushlaru ; یاز سپور پروغراملری « yaz » spor prôghramlaru.

Fizz, fiz, *(n.)* صودا واتر soda vâter ; شامپانیا shampanya; **— Fiz'zle,** (fiz'zl) *(v.n.)* وزلامق vuzlamaq ; *(fail)* بوزولمق bozoulmaq ; قالیویرمك qalivermek ; *(n.)* وزلتی vuzultu ; *(fig.)* فیاسقو fiyasqo; عدم موفقیت ademi mouvaffaqiyyet.

Flabbү, flab'i, *(a.)* یومشاق yumushaq ; *(fig.)* کوشك gevshek ; **— Flabb'iness,** یومشاقلق yumushaqluq ; کوشکلك gevsheklik.

Flaccid, flak'sid, *(a.)* کوشك gevshek ; قوامسز quvâmsuz.

Flag, flag, *(n.)* سانجاق sanjaq ; باندیرا bandura ; *(bot.)* ساز saz ; *(v.a.)* دوناتمق donatmaq ; *(v.n.)* *(languish)* کوشه‌مك gevshemek ; *(fig.)* کسل کلمك kesel gelmek ; **to break the —** سلاملامق selâmlamaq ; آریا سانجاق ا. ariya sanjaq et. ; **yellow —** *(mar.)* قرانتینه فلامه‌سی qarantine flamasu ; *(war)* صحیه

باندیراسی suhhiyye bandurasu ; — **captain**, (mar.) آميرال كميسى سواريسى amiral gemisi ; süvârisi ; — **lieutenant**, آميرال ياورى amiral yâveri ; — **officer**, (mar.) اركان erkyân ; — **ship**, آميرال كميسى amiral gemisi ; قوماندان سفينه‌سى qoumandan sefînesi ; — **staff**, سانجاق كونديرى sanjaq geunderi ,

Flag, flag, (a.) — **stone**, پارکه طاشى parke tashu ; دوشه‌مه طاشى deusheme tashu ; — **Flagg'ing**, (flag'ing), (n.) قالديريم qaldurum ; دوشه‌مه deusheme ; (pl.) قالديريم طاشلرى qaldurum tashlaru.

Flagellate, flaj'el-āt, (v.a.) دوومك deuvmek ; — **Flagellā'tion**, (-'shun) (n.) ضرب darb ; (rel.) رياضت riyâzet ; دووكمه deuvünme.

Flageolet, flaj'o-let, (n.) فلاوطه flavta ; ناى ney, چيغيرتمه chughurtma.

Flagitious, fla-jish'us, (a.) شنيع shenî'; خبيث habîs ; — **ly**, (ad.) شنيع صورتده shenî' sôuretde ; خبيثانه habîsâne.

Flagrant, flā'grant, (a.) (fig.) علنى alenî ; شنيع shenî' ; — **ly**, (ad.) علناً alenen ; — **Flā'grancy**, (-'gran-si) (n.) علنيت aleniyyet ; شناعت shenâ-at.

Flagrante, flag-ran'te, — **bel'lo**, حرب اثناسنده harb esnâsunda — **delic'to**, جرم مشهود حالنده jürmü mesh-hôud hâlinde.

Flail, flāl, (n.) دووين deuven ; (v.a.) دوومك deuvmek.

Flake, flāk, (n) پول poul, طبقه tabaqa ; — **of snow**, لاپه قار lapa qar ; (bot.) ابرولى قرنفيل ebrôuli qaranfil ; (v.) قابارمق qabarmaq ; — **white**, خالص اوستوبج hâlis üstübej ; — **Flak'y** , (flāk'i) (a.) پوللو poullou ; (قتمرلى) (qatmerli).

Flam, flam, (a.) (fig.) مصال masal ; يالان yalan ; (v.a.) (مصال اوقومق) (masal oqoumaq).

Flambeau, flam'bō, (n.) مشعله meshale; فنار fener; **retraite aux**— فنار آلايى fener alayu.

Flame, flām, (n.) آلو alev ; شعله shôu'le ; (fig.) شدت shiddet ; حرارت harâret ; (love) عشق ashq ; (pers.) معشوقه mâ'shôuqa ; (v.n.) يانمق yanmaq ; آلولنمك alevlenmek ; — **Flāme,less**, (a.) آلوسز alevsiz ; — **Flām'ing**, (a.) آلولى alevli ; (fig.) شدتلى shiddetli ; (poet.) آتشين âteshîn ; — **Flām'y**, (-'i) (a.) شعله‌لى shôu'leli ; آلو كبى alev gibi.

Flanders, flan'dèrz, (n.pr.) فلاندر flander, (شمالى بلچيقا) (shimâlî belchiqa).

Flange, flanj, (n.) فلنج flenj ; كنار kenar.

Flank, flangk, (n.) يان yan ; (mil.) جناح jenâh ; قولتوق qoltouq ; (ana.) بوش بوكر bosh beuyür ; (v.a.) (attack) جناحه هجوم ا. jenâha hüjôum et.; احاطه ا. ihâta et. ; (protect) جناحى تقويه ا. jenâhu taqviye et. ; استناد ا. istinâd et. ;— **files**, جانبدار افراد jânibdâr efrâd ; — **company**, جانبدار مفرزه jânibdâr müfreze ; — **Flank'er**, (n.) (fortress) قولتوق طابيه qoltouq tabya.

Flannel, flan'el, (n. & a.) ...فانيله fanile... .

Flap, flap, (n.) اوج ouj ; اتك etek ; قاپاق qapaq ; (blow) چارپمه charpma ; ضربه darbe ; (v.) چارپمق charpmaq ; وورمق vourmaq ; (hang) صارقمق sarqmaq ; — **eared**, (a.) صارقيق قولاق sarquq qoulaq.

Flare, flār, (n.) آلو alev ; شعله shôu'le ; آيدينلق aydunluq ; (v.n.) پارلامق parlamaq ; چاقمق chaqmaq; — **up** (fig.) حدتلنمك hiddetlenmek ; پارلامق parlamaq ; — **Flār'ing**, (a.) پارلاق parlaq ; آلولى alevli ; (fig.) تحف tahaf.

Flash, flash, (n.) پاريلتى parultu ; ضيا zuyâ ; آلو alev ; (lit.) لمعه lem-a : — **of lightning** شمشك shimshek ; (lit.) بارقه bâriqa ; (fig.) آن ân ; (v.n.) پاريلدامق paruldamaq ; چاقمق chaqmaq ; (water) صيچرامق suchramaq; —**house**, باطاقخانه bataqhâne ; خرسز ياتاغى hursuz yatâ ; — **point**, نقطهٔ اشتعال noqtayi ishti-âl; —**Flash'ing**, (a.) (mar.) شمشكلى shimshekli ; چاقماقلى chaqmaqlu ; (n.) چاقمه chaqma ; صيچرامه suchrama ; — **light** (mar.) شمشكلى فنار shimshekli fener; — **Flash'y**, (-'i) (a.) پارلاق parlaq ; (fig.) كورولتولى gürültulü ; سطحى sat-hî.

Flask, flask, (n.) شيشه shishe ; حصيرلى hasurlu ; (powder) باروتلق barutluq.

Flat, flat, (a.) دوز düz ; مستوى müstevî ; ياصسى yassu ; (vapid) طاتسز tatsuz; ياوان yavan ; (positive) قطعى qat-î ; آچيق achuq ; (dejected) نشئه‌سز nesh-esiz ; مأيوس me'yôus ; (mus.) پست pest ; (gram.) باصيق basuq ; (n.) سطح satuh ; يوز yüz ; (land) دوز ير düz yer ; دوزلك

düzlük ; *(mar.)* صیغلق sughluq ; قومصال qoumsal ; *(house)* آپارتمان apartuman ; دائره dâ-ire ; قات qat ; *(mus.)* به مول be mol ; *(simpleton)* بوداله boudala ; صاف sâf ; (عجمی) (ajemi) ; — **ly,** *(ad.)* دوز (اولهرق) düz (-olaraq) ; *(fig.)* آچیقجه achuqja ; قطعی صورتده qat-î sôuretde ; — **ness,** *(n.)* دوزلك düzlük ; *(fig.)* نشئه‌سزلك nesh-esizlik ; طاتسزلق tatsuzluq ; *(mus.)* پستلك pestlik ; — **Flatt'en,** (flat'n) *(v.a.)* دوزلتمك düzletmek; تسویه ا. tesviye et. ; *(fig.)* نشئه‌سنی بوزمق nesh-esini bozmaq ; *(v.n.)* دوزلنمك düzlenmek ; یاصیلمق yassulmaq ; — **Flatt'ening,** (flat'n-ing) *(n.)* تسویه... tesviye... ; — **mill** تسویه دستكاهی tesviye tezgyahu ; — **Flatt'ish,** (flat'-ish) *(a.)* یاصیجه yassuja ; براز باصیق biraz basuq.

Flatter, flat'ėr, *(v.a.)* اوقشامق oqshamaq; *(fig.)* التفات ا. iltifât et.; *(servile)* یالتاقلق ا. yaltaqluq et.; ریاكارلق ا. riyâ-kyârluq et. ; — **to feel flatt'ered,** (flat'ėrd) افتخار ا. iftihâr et. ; محظوظ اول. mahzôuz ol. ; — **Flatt'ering, - ly,** *(a. & ad.) (lit.)* ملتفتانه mültefitâne ; ستایشكارانه sitâyish-kyârâne ; ریاكارانه riyâ-kyârâne; — **Flatt'ery,** (flat'ėr-i) *(n.)* التفات iltifât; *(lit.)* ستایش sitâyish; *(false)* ریا riyâ ; مداهنه müdâhene.

Flatulent, flat'ū-lent, *(a.)* غازلی gazli ; غاز یاپار gaz yapar... ; *(fig.)* بوش bosh ; بیهوده beyhôude ; — **Flat'ülence,** (-lens) *(n.)* غاز gaz ; (یل) (yel) ; *(fig.)* بیهوده‌لك beyhôudelik.

Flaunt, flawnt *or* flänt, *(v.n.)* نمایش یاپمق nümâyish yapmaq; *(n.)* نمایش nümâyish: كوسترپش geusterish ; — **Flaunt'ingly,** *(ad.)* كوستریشله geusterishle ; نمایشكارانه nümâyish - kyârâne ; — **Flaunt'y,** (-'i) *(a.)* كوستریشلی geusterishli ; *(pers.)* عظمتلی azametli.

Flavour, flā'vur , *(n.)* طاد tad ; لذت lezzet ; چاشنی cheshni ; *(v.a.)* طاد ویرمك tad vermek ; لذت ویرمك lezzet vermek ; — **Flā'voured,** (-'vurd) *(a.)* لذتلی lezzetli ; چاشنیلی cheshnili... ; **full** — تام چاشنیلی tam cheshnili ; قوتلی qouvvetli ; **high** — انفس enfes ; — **Flā'vourless,** (-'vur-les) *(a.)* طاتسز tatsuz ; لذتسز lezzetsiz ; — **Flā'vourous,** (-'vur-us) *(a.)* طاتلی tatlu ; لذتلی lezzetli.

Flaw, flaw, *(n.)* یاریق yaruq ; چاتلاق chatlaq ; *(fig.)* قصور qousôur ; *(lit.)* نقیصه naqîse ; *(v.a.)* یارمق yarmaq ; چاتلاتمق chatlatmaq; — **Flaw'less,** *(a.)* قصورسز qousôursouz ; — **Flaw'y,** (-'i) *(a.)* قصورلی qousôurlou ; سقط saqat.

Flax, flaks, *(n.)* كتن keten ; — **seed,** كتن تخمی keten tohoumou ; — **Flax'en,** *(a.)* ...كتن keten... ; *(hair)* لاپیسقه lapusqa ; *(fig.)* كوزل güzel ; — **Flax'y,** (-'i) *(a.)* كتن كبی keten gibi ; *(colour)* آچیق صاری achuq saru.

Flay, flā, *(v.a.)* درپسنی یوزمك derisini yüzmek ; *(fig.)* تدهیش ا. tedhîsh et. ; — **Flay'er,** *(n.)* یوزیجی (دری) (deri-) yüzüjü ; *(fig.)* غدار gaddâr.

Flea, flē *(n.)* پیره pire ; — **bite,** *(n.)* پیره ایصیرمه‌سی pire usurmasu ; ینیك yenik; *(fig.)* لاشی lâ-shey, اهمیتسز شی ehemmiyyetsiz shey ; — **bitten,** *(a.)* پیره یمش pire yemish ; *(mean)* عادی âdî ; كیرلی kirli ; *(horse)* طوری بنكلی dorou benekli ; — **Flea'bane,** (-'bān) *(n.) (bot.)* پیره اوتی pire otou.

Fleck, flek, *(n.)* لكه leke ; بنك benek ; *(fig.)* نشانه nishâne.

Fledge, flej, *(v.n.)* توپلنمك tüylenmek ; توی چیقارمق tüy chuqarmaq;—**Fledg'ling,** *(n.)* یاورو قوش yavrou qoush ; *(fig.)* تویسز tüysüz, طوی toy.

Flee, flē, قاچمق qachmaq ; فرار ا. firâr et.

Fleece, flēs, *(n.)* یوك yün ; یاپاغی yapâ ; (پلوش) (plüsh); *(v.a.)* قیرپمق qurpmaq ; *(fig.)* یولمق yolmaq ; طولاندیرمق dolandurmaq ; *(cover)* اورتمك eurtmek ; — **Fleeced,** (flēsd) *(a.)* یوكلی yünlü ; (توپلندیرلمش) (tüylendirilmish) ; (پلوشلی) (plüshlü); *(fig.)* صویولمش soyoulmoush ; صیزدیرلمش (suzdurulmush) ; —**Fleec'er,** (flēs'ėr)*(n.) (fig.)* (انصافسز) محتكر (insâfsuz-) mouhtekir ; (یولیجی) (yoloujou) ; — **Fleec'y,** (flēs'i) *(a.)* یوكلی yünlü ; یوك كبی yün gibi ; *(n.)* تویلی tüylü ;

Fleer, flēr, *(v.n.)* *(-upon)* (له) اكلنمك ... (le-) eylenmek ; *(n.)* استهزا istihzâ ; **Fleer'ingly,** *(ad.)* مستهزیانه müstehziyâne.

Fleet, flēt, *(n.)* دوننما donanma ; (فیلو) (filo).

Fleet, flēt, *(a.)* چابوق chabouq ; *(fig.)* سطحی sat-hî ; كچیجی gechiji ; *(v.n.)* كچمك gechmek ; — **away,** *(lit.)* افول ا. üfôul et ; *(v.a.) (mar.)* لاشقه ا. lashqa

et.; — **ly**, *(ad.)* (جه) چابوق chabouq (-ja); سرعتله sür-atle; — **of foot** *(a.)* آیاغنه چابوق ayâna chabouq; — **Fleet'ing,** *(a.)* گچیجی gechiji; زائل zâ-il.

Flemish, flem'ish, *(a.)* فلامان flaman; *(n.)* فلامان لسانی flaman lisânu; *(pers.)* فلامان flaman; فلمنكلی felemenkli; — **school,** فلامان طرز ترسیمی flaman tarzu tersîmi; فلامان مكتبی flaman mektebi.

Flesh, flesh, *(n.)* ات et; *(body)* وجود vüjôud; *(pl.)* مخلوقات mahlôuqât; *(lit.)* بنی بشر benî besher; *(rel.)* نفس (اماره) nefs (-emmâre); *(v.a.)* *(fig.)* آلیشدیرمق alushdurmaq; تربیه ا. terbiye et.; *(dogs)* ات یدیرمك et yedirmek; آوه الیشدیرمق ava alushdurmaq; **an arm of** — انسان یاردیمی insan yardumu; *(lit.)* استطاعت بشریه istitâ-ati besheriyye; — **colour,** ات رنكی et rengi; — **Flesh'iness,** *(n.)* *(pers.)* شیشمانلق shishmanluq; سمن semen; *(zo.)* سمیزلك semizlik; — **Flesh'less,** *(a.)* اتسز etsiz; قورو qourou; —**Flesh'y,** (-'i) *(a.)* اتلی etli; *(pers.)* شیشمان shishman; *(zo.)* سمیز semiz.

Flexible, fleks'i-bl, *(a.)* اكیلیر iyilir; *(fig.)* ملایم mülayim; — **Flexibil'ity,** (-'i-ti) *(n.)* اكیلمه iyilme; *(lit.)* انحنا inhinâ; *(fig.)* ملایمت mülâyemet; — — **Flex'ion,** (flek'shun) *(n.)* انحنا inhinâ; دیرسك dirsek.

Flicker, flik'ėr, *(v.n.)* چیرپینمق churpunmaq; *(flame)* اهتزاز ا. ihtizâz et.; — **Flick'ering,** *(a.)* مهتز mühtez.

Flier, flī'ėr, *(n.)* فراری firâri; *(mach.)* فلای ویل flây-vil; چرخ charq.

Flight, flīt, *(n.)* فرار firâr; قاچمه qachma; *(flying)* اوچش ouchoush; *(artil.)* طیران tayrân; سیر seyr; *(flock)* سورو sürü; كومه küme; *(steps)* مردیون merdiven; *(fig.)* جوشغونلق joshgounlouq; **time of** — *(artil.)* مدت طیران müddeti tayrân; — **Flight'y,** (-'i) *(a.)* خیالی hayâlî; خفیف hafif; *(giddy)* طالغین dalgun; (سرسمجه) (sersemje); *(changeable)* متلون mütelevvin.

Flimsy, flim'zi, *(a.)* اینجه inje; خفیف hafif; طایانماز dayanmaz; *(weak)* ضعیف za-îf; *(fig.)* بوش bosh; اصلسز asulsuz; *(n.)* قوپیه كاغدی qopya kyâdu; — **Flim'siness,** (-'zi-nes) *(n.)* خفیفلك hafiflik; *(fig.)* قوتسزلك qouvvetsizlik; حكمسزلك hükümsüzlük.

Flinch, flinsh, *(v.n.)* چكینمك chekinmek; تردد ا. tereddüd et.; — **Flinch'ing,** *(n.)* چكینمه chekinme; اجتناب ijtinâb; تردد tereddüd; قورقو qorqou; **without** — چكینمه‌دن chekinmeden; بلا تردد bilâ-tereddüd; — **Flinch'ingly,** *(ad.)* چكینه‌رك chekinerek; احترازله ihtirâzla.

Fling, fling. *(v.a.)* آتمق atmaq; فیرلاتمق furlatmaq; *(v.n.)* فیرلامق furlamaq; صیچرامق suchramaq; — **out** *(fig.)* هیچ صاقینمامق hich saqunmamaq; *(n.)* فیرلایش furlayush; صیچرایش suchrayush; *(fig.)* سربستی serbestî; (كیف) (keyf); **in full,** — آلابیلدیكنه alabildîyne; تام سرعتله tam sür-atle; *(recklessly)* هیچ صاقینمقسزین hich saqunmaxuzun.

Flint, flint, *(n.)* چاقماق طاشی chaqmaq tashu; *(fig.)* پولاد pôulâd; *(a.)* *(fig.)* قاتی qatu; طاش... tash...; —**glass.** بللور billour; — **Flint'y,** (-'i) *(a.)* چاقماق طاشلی chaqmaq tashlu; *(fig.)* ظالم zâlim.

Flippant, flip'ant, *(a.)* كوه‌زه geveze; دوشونجه‌سز düshünjesiz; — **ly,** *(ad.)* دوشونمه‌دن düshünmeden; — **Flip'pancy,** (-'an-si) *(n.)* دوشونجه‌سزلك düshünjesizlik.

Flirt, flėrt, *(v.a.)* آتمق atmaq; *(v.n.)* قورته ا. qorta et.; اكلنمك eylenmek; *(n.)* آتیش atush, صاللایش sallayush; *(fig.)* قورته qorta; (فلورت) (fleurt); — **flirtā'tion,** (-'shun) *(n.)* جلوه‌لشمه jilveleshme; عشوه‌بازلق ishvebâzluq; — **Flirti'ngly,** *(ad.)* جلوه ایله jilveyle; عشوه ایله ishveyle, *(lit.)* شوخانه shôuhâne.

Flit, flit, *(v.n.)* فرار ا. firâr et.; كیتمك gitmek; — **Flitt'ing,** (flit'ing), *(n.)* گچمه gechme; *(moving)* كوچ (ایتمه) geuch (-etme); **moonlight** — فرار firâr; صیویشمه (suvushma).

Float, flōt, *(v.n.)* یوزمك yüzmek, *(lit.)* سبح ا. sebh et.; *(circulate)* دوران ا. devrân et.; انتشار ا. intishâr et.; *(v.a.)* یوزدیرمك yüzdürmek; *(water)* صو باصمق sou basmaq; *(plaster)* پرداخت ا. perdaht et.; صیوامق suvamaq; *(fig.)* ایشلتمك ishletmek; رواج ویرمك revâj vermek; *(n.)* صال sal; *(fishing)* اولطه مانطاری olta mantaru; *(trowel)* مالا mala; — **Float'age,** (-'āj) *(n.)* سابحیت sâbihiyyet; قوۀ سبحیه qouvveyi sebhiyye; — **Float'ėr,** *(n.)* سابح

شی sâbih shey ; سبحیه sebhiye ; فلوتور floteur ; *(fig.)* قرارسز qarârsuz.

Floating, flōt'ing, *(a.)* سابح sâbih; *(fig.)* غیر منتظم gayru mountazam ; متبدل mütebeddil ; *(circulating)* شایع shâyi' ; متداول mütedâvil ; *(n.)* یوزدیرمه yüzdürme ; *(plaster)* صیوامه suvama; پرداخت perdaht ; — **bridge,** سابح کوپری sâbih keuprü ; (دوبه) (douba) ; — **light,** فنار دوبه‌سی fener doubasu ; *(American)* فنارلی تخلیصیه شاماندیره‌سی fenerli tahlîsuyye shamandurasu ;—**rumour** شایع اولان روایت shâyi' olan rivâyet ; شایعه shâyi-a.

Flock, flok, *(n.)* سورو sürü ; کومه küme ; *(wool)* یوماق youmaq ; طوره toura ; *(fig.)* طاقم taqum ; *(rel.)* امت ümmet ; جماعت jemâ-at; *(v. n.)* طوپلانمق toplanmaq ; بیریکمك birikmek.

Flog, flog, *(v.a.)* قامچیلامق qamchulamaq ; دوومك deuvmek ; — **Flogg'ing,** (flog'ing) *(n.)* طیاق dayaq ; قامچی qamchu.

Flood, flud, *(n.)* سیل sel ; سیلاب seylâb ; *(tide)* مد medd ; *(deluge)* طوفان tôufân ; *(fig.)* بوللق bollouq ; کثرت kesret ; *(v.a.)* سیل باصمق sel basmaq ; طغیان ا. tôugyân et. ; *(if useful)* فیضان ا. feyezân et.; *(fig.)* استیلا ا. istîlâ et. ; *(bleed)* قان غائب ا. qan qayb et. ; — **gate,** سد sedd ; قاپاق qapaq ; — **mark,** مد اشارتی medd ishâreti.

Floor, flōr, *(n.)* زمین zemîn, دوشه‌مه deusheme ; *(storey)* قات qat ; *(v.a.)* دوشه‌مك deushemek ; *(lit.)* تفریش ا. tefrîsh et. ; *(fig.)* صوصدیرمق sousdourmaq ; غلبه ا. galebe et. ; « **first** » — « بیرنجی » قات « birinji » qat ; — **cloth,** دوشه‌مه‌لك deushemelik ; (موشامبا) مشمعه moushamba ; — **Floor'ing,** (flōr'ing) *(n.)* دوشه‌مه deusheme ; زمین zemîn ; *(material)* دوشه‌مه‌لك deushemelik; *(fig.)* مغلوبیت mâglôubiyyet.

Flop, flop, *(v.a.)* چارپمق charpmaq ; قاریشدیرمق qarushdurmaq ; *(v. n.)* یووارلانمق youvarlanmaq ; *(n.)* سقوط souqôut.

Flora, flō'ra, *(n.pl.)* نباتات nebâtât; *(lit.)* ازهار ezhâr ; *(book) (lit.)* مجموعهٔ ازهار mejmou-ayi ezhâr ; — **Flō'ral,** *(a.)* ...چیچك chichek... ; *(lit.)* زهری zehrî ; *(containing)* چیچکلی chichekli; —**Flores'cence,** (flor-es'ens) *(n.)* چیچك آچمه chichek achma ; *(lit.)* تزهر tezehhür ;

— **Flores'cent,** (flor-es'ent) *(a.)* چیچك آچمش chichek achmush ; *(lit.)* مزهر müzehher ; — **Floricul'turist,** (flor-i-kul'tūr-ist) *(n.)* چیچك یتیشدیریجی chichek yetishdiriji ; — **Flor'id,** *(a.)* چیچکلی chichekli ; *(fig.)* مزین müzeyyen ; *(colour)* طراوتلی tarâvetli ; پارلاق parlaq ; — **Florif'erous,** (flor-if'ėr-us) *(a.)* چیچکلی chichekli ; *(lit.)* حامل ازهار hâmili ezhâr ; — **Flor'iform,** (-'i-form) *(a.)* چیچك کبی chichek gibi ; — **Flor'ist,** *(n.)* چیچکجی chichekji ; چیچك یتیشدیریجی chichek yetishdiriji ; *(writer)* چیچك متخصصی chichek mütahasusu.

Florence, flor'ens, *(n.pr.)* فلورانسه floransa.

Florin, flor'in, *(n.)* فلورین florin.

Floss, flos, *(n.)* تل tel ; توی tüy ; — **silk,** فلوش flüsh ; (یومشاق ایپك) (yumushaq ipek).

Flotilla, flo-til'a, *(n.)* فیلوتیلا flotilla.

Flotsam, flot'sam, *(n.) (mar.)* سابح انقاض sâbih inqâz ; — **and jetsam** آتیلمش اشیا atulmush eshyâ ; (سابح) اشیای متروکه (sâbih-) eshyâyi metrôuke.

Flounce, flowns, *(v.n.)* یووارلانمق youvarlanmaq ; صاوروق کیتمك savrouq gitmek ; *(v.a.)* وولان قویمق volan qomaq ; فاربه‌لا یاپمق farbela yapmaq ; *(n.)* وولان volan ; فاربه‌لا farbela ; *(movement)* فیرلایش furlayush; *(fig.)* صاوروقلق savrouqlouq ; مناسبتسزلك minâsebetsizlik.

Flounder, flown'dėr, *(n.)* دیل بالغی dil balugh ; *(v.n.)* چابالامق chabalamaq.

Flour, flowr, *(n.)* اون oun ; *(lit.)* دقیق daqîq ; *(v.a.)* اون یاپمق oun yapmaq ; *(lit.)* طحن ا. tahn et. ; اونلامق ounlamaq ; — **mill,** اون دکرمنی oun deyirmeni.

Flourish, flur'ish, *(v n.)* انکشاف ا. inkishâf et. ; *(lit.)* نشو ونما بولمق neshvü nümâ boulmaq ; *(prosperous)* مسعود او. mes-óud ol. ; *(display)* دبدبه یاپمق debdebe yapmaq ; تفاخر ا. tefâhour et. ; *(write)* مطنطن یازمق moutantan yazmaq ; *(mus.)* فانتازی یاپمق fantazî yapmaq; *(v.a.)* تزیین ا. tezyîn et. ; *(swing)* صاوورمق savourmaq ; صاللامق sallamaq ; *(fig.)* کوستریش یاپمق geusterish yapmaq ; *(n.)* زینت zînet ; *(pl.)* تزیینات tezyînât ; سوس süs ; *(swing)* فیرلاتیش furlatush ; صاللایش sallayush ; *(fig.)*

آلايش âlâyish ; نمايش nümâyish ; *(words)* طمطراق toumtouraq; *(lit.)* تكلف tekellüf ; *(mus.)* پيشرو peshrev; فانتازى fantazî ; — **of trumpets,** بورى borou; موزيقه mouzuqa ; *(fig.)* نمايش nümâyish ; — **Flour'ishing,** *(a.)* پارلاق parlaq; شعشعه لى sha'shâlu; *(prosperous)* مسعود mes-ôud ; انشراحلى inshirâhlu ; *(showy)* نمايشلى nümâyishli; —**Flour'ishingly,** *(ad.)* شعشعه ايله sha'shâyla; پارلاق صورتده parlaq sôuretde;*(fig.)* آلايشله âlâyishle ; تكلفله tekellüfle.

Flout, flowt, *(v.)* اكلنمك eylenmek ; استهزا ا. istihzâ et. .

Flow, flō, *(v.n.)* آقمق aqmaq ; جريان ا. jereyân et. ; *(tide)* قابارمق qabarmaq ; مد او. medd ol. ; *(hang)* صاللانمق sallanmaq; تموج ا. temevvüj et.; *(abound)* مبذول او. mebzôul ol. ; *(v.a.)* آقيتمق aqutmaq ; صو باصمق sou basmaq ; *(n.)* جريان jereyân ; آقمه aqma ; مد medd ; *(fig.)* آقين aqun ; مبذوليت mebzôuliyyet ; *(speech)* سلاست selâset ; طلاقت talâqat ; — **Flow'ing,** *(a.)* آقار aqar ; جارى jârî ; *(fluent)* سليس selîs ; — **Flow'ingly,** *(ad.)* *(fig.)* چوق choq ; مبذولاً mebzôulen.

Flower,flow'ėr,*(n.)* چيچك chichek;*(fig.)* طراوت tarâvet ; *(best)* اك ممتازى en mümtâzu ; *(v.n.)* چيچك آچمق chichek achmaq ; *(fig.)* بزنمك bezenmek ; *(v.a.)* (چيچكله) سوسلمك (chichekle-) süslemek ; —**de-luce,** (-dā-lūs); *(n.)(bot.)* سوسام sousam; *(fig.)* آرما arma; — **pot,** صاقسى saxu ; — **stand,** چيچكلك chicheklik ; — **Flow'ering.** *(n.)* چيچكلنمه chicheklenme ; — **Flow'ery,** (-'ėr-i) چيچكلى chichekli ; *(lit.)* مزين müzeyyen; *(style)* مطنطن moutantan.

Fluctuate, fluk'tū-āt,*(v.n.)* يووارلانمق youvarlanmaq ; طالغەلانمق dalgalanmaq ; *(fig.)* قرارسز او. qarârsuz ol. ; *(fin.)* تحول ا. tehavvül et. ; *(lit.)* تموج ا. temevvüj et. ; — **Fluc'tūāting,** *(a.)* قرارسز qarârsuz ; متحول mütehavvil ; — **Fluctūā'tion,** (-'shun)*(n.)* طالغەلانمه dalgalanma ; *(fig.)* قرارسزلق qarârsuzluq ; تحول tehavvül ; *(pl. & lit.)* تموجات temevvüjât.

Flue, floo, *(n.)* باجا baja ; بورو borou ; *(down)* توى tüy ; توز toz.

Fluent, flōō'ent, *(a.)* فصيح fasîh ; سليس selîs ; *(fluid)* مايع mâyi' ; سيال seyyâl ; *(n.)* *(arith.)* تمامى tamâmu ; — **ly,** *(ad.)* فصيح صورتده fasîh sôuretde ; *(fig.)* مكمل mükemmel ; — **Flu'ency,** (flōō'en-si) *(n.)* فصاحت fasâhat ; سلاست selâset.

Fluff, fluf, *(n.)* قيرپينتى qurpuntu ; توى tüy ; (پاموق) (pamouq).

Fluid, flōō'id, *(a.)* مايع mâyi' ; سيال seyyâl ; *(n.)* مايع mâyi' ; *(pl.)* مايعات mâyi-ât ; — **Fluid'ity,** (flōō'id-i-ti) *(n.)* *(lit.)* سياليت seyyâliyyet ; مايعيت mâyi-uyyet ; — **Flu'idize,** (flōō'id-īz) *(v.a.)* مايع حالنه قلب ا. mâyi' hâline qalb et. ; *(lit.)* تمييع ا. temyî' et.

Flunk, flungk, *(v. n.)* قازانامامق qazanamamaq ; قالمق qalmaq.

Fluke, flōōk, *(n.)* *(mar.)* طورناق turnaq ; (دمير طورناغى) (demir turnâ) ; *(billards)* قارامبول qarambol ; *(zo.)* ديل بالغى dil balugh ; قورد qourd.

Flummery, flum'ėr-i, *(n.)* *(fig.)* مداهنه müdâhene.

Flurry, flur'i, *(n.)* صاغناق sâghnaq ; روزكار rûzgyar ; *(fig.)* تلاش telâsh ; *(v.a.)* تلاشه صوقمق telâsha soqmaq ; قورقوتمق qorqoutmaq.

Flush. flush, *(v.n.)* قيزارمق quzarmaq : *(flow)* هجوم ا. hüjôum et. ; آقمق aqmaq: *(v.a.)* قيزارتمق quzartmaq ; قيرمزيلق ويرمك qurmuzuluq vermek ; *(hunting)* اوركوتمك ürkütmek ; *(fig.)* متهيج ا. müteheyyij et. ; *(cleanse)* بول ييقامق bol yuqamaq ; *(n)* قيرمزيلق qurmuzuluq ; *(fig.)* حمرت houmret ; *(fig.)* طراوت tarâvet ; *(impulse)* غليان galeyân ; تهيج teheyyüj ; *(abundance)* مبذوليت mebzôuliyyet ; بوللق bollouq , *(cards)* فلوش fleush ; *(a.)* بول bol ; مبذول mebzôul ; *(fresh)* تازه tâze; طراوتلى tarâvetli ; *(weather)* آغر âr ; صيجاق sujaq ; *(level)* بر سويه ده bir seviyyede ; دوز düz ; فلوش fleush ; **in the first — of passion** ايلك هيجانله ilk heyejânla; حسياتك ايلك غليانندە hissiyyâtun ilk galeyânunda ; **flushed with victory** ظفرله متهيج zaferle müteheyyij.

Fluster, flus'tėr, *(n.)* تلاش telâsh; حلجان halejân ; *(v.a.)* شاشيرتمق shashurtmaq; *(drink)* سرخوش ا. sarhosh et. ; مست ا. mest et. ; *(v.n.)* شاشيرمق shashurmaq ; سرخوش او. sarhosh ol. .

Flute, flōōt, *(n.)* اولوق olouq ; ييو yiv ; *(mus.)* فلاوطه flavta ; *(v.a.)* اولوق آچمق olouq achmaq ; ييو آچمق yiv achmaq; *(v.n.)* فلاوطه چالمق flavta chalmaq ; —

Flūt'ist, *(n.)* فلاوطه‌جی flavtaju ; نایزن (neyzen).

Flutter, flut'ėr, *(v.n.)* *(zo.)* چیرپینمق churpunmaq ; صاللانمق sallanmaq ; *(fig.)* طولاشمق dolashmaq ; تلاش ا. telâsh et.; *(v.a.)* صاللامق sallamaq; *(fig.)* قاریشدیرمق qarushdurmaq ; تلاش ویرمك telâsh vermek ; *(n.)* چیرپینمه churpunma ; *(fig.)* تلاش telâsh ; حلجان halejân

Fluvial, flōō'vi-al, *(a.)* نهری nehrî ; نهر... nehir... .

Flux, fluks, *(n.)* جریان jereyân ; آقمه aqma; *(med.)* سیلان seyelân : اسهال is-hâl; *(excrements)* افرازات ifrâzât; *(succession)* کچمه qechme ; مرور mürôur ; *(money)* تداول tedâvül ; *(melting)* اریتیجی (ماده) eritiji (-madde) — **and reflux** مدوجزر meddü jezr ; **bloody** — قانلی اسهال qanlu is-hâl ; دیزانتری dizanteri ; — **Fluxible** (fluks'i-bl) *(a.)* اویر evir ; *(lit.)* مذاب müzâb ; — **Fluxibil'itү,** (fluks-i-bil'i-ti) *(n.)* اریمه erime ; *(lit.)* قابلیت اذابه qâbiliyyeti izâbe;—**Fluxi'-on,** (fluk'shun) *(n.)* جریان jereyân ; آقمه aqma ; مرور mürôur ; *(lit.)* گذران (اولمه) güzerân (-olma) ; *(variation)* تحول tehavvül; *(math.)* تفاضل tefâzoul; *(pl.)* (تمامی) تفاضلی (temâmî-) tefâzoulî.

Flү, flī, *(v.n.)* اوچمق ouchmaq ; *(lit.)* طیران tayrân ; *(fig.)* کچمك gechmek ; — **out,** قیزمق quzmaq ; حدتله فیرلامق hiddetle furlamaq ; — **upon,** آتیلمق atulmaq ; هجوم ا. hüjôum et. ; *(v.a.)* اوچورمق ouchourmaq ; *(avoid)* (دن) قاچمق ...(den-) qachmaq ; (ی) برطرف ا. ... (i-) ber-taraf et. ; *(n.)* سینك sinek ; *(coach)* خفیف ارابه hafif araba ; *(fishing)* یملی ایگنه yemli îyne ; — **paper,** سینك كاغدی sinek kyâdu ; —'**wheel,** فلای ویل flây-vil ; چرخ charq ; (وولان) (volan) ; — **Flү'blow,** (-'blō) *(n.)* سینك یومورطه‌سی sinek youmourtasu ; *(fig.)* کیر kir ; — **Flү'blown,** (-'blōn) *(a.)* کیرلی kirli ; قوردلی qourdlou ; — **Flү'leaf,** (-'lēf) *(n.)* (بوش صحیفه) (bosh sahîfa).

Flүing, flī'in *(a.)* اوچان ouchan ; *(lit.)* طائر tâ-ir ; *(fig.)* سیار seyyâr ; سریع serî'; *(n.)* اوچمه ouchma ; — **artillerү,** خفیف طوپجی hafif topjou ; — **bridge,** موقت کوپری mouvaqqat keuprü ; سیار دوبه seyyâr douba; — **camp,** سیار فرقه seyyâr furqa ; (آوجی طابورلری) (av-ju tabourlaru) ; — **fish,** قیرلانغیج بالغی qurlanguj balugh ; — **shot,** سیار هدفه انداخت seyyâr hedefe endaht.

Foal, fōl, *(n.)* طای tay ; یاورو yavrou ; *(v.)* طوغورمق doghourmaq.

Foam, fōm, *(n.)* کوپوك keupük ; *(v.n.)* کوپورمك keupürmek ; — **Foam'ү,** (-'i) *(a.)* کوپوکلی keupüklü.

Focus, fō'kus, *(n.)* محراق mihrâq ; *(v.a.)* محراقه کتیرمك mihrâqa getirmek ; *(fig.)* تمرکز ایتدیرمك temerküz etdirmek ; — —**Fo'cal,** (fō'kal), *(a.)* محراقی mihrâqî ; احتراق... ihtirâq... ; — **distance,** بعد احتراق bôu'di ihtirâq ; — **point,** نقطهٔ احتراق noqtayu ihtirâq.

Fodder, fod'ėr, *(n.)* یم yem ; *(v.a.)* یم ویرمك yem vermek.

Foe, fō, *(n.)* خصم hasm ; دشمن düsh-man.

Fog, fog, *(n.)* سیس sis ; دومان douman ; — **signal,** سیس اشارتی sis ishâreti ; — **Fogg'ү,** (fog'i) *(a.)* سیسلی sisli ; دومانلی doumanlu ; — **Fogg'iness,** (fog'i-nes) سیس sis ; (سیسلیلك) (sisli-lik).

Foible, foi'bl, *(n.)* ضعف zâ'f.

Foil, foil, *(n.)* ورق veraq ; صیر sur; *(failure)* مغلوبیت mâglôubiyyet ; *(fig.)* (فویا) (foya) ; *(fencing)* تعلیم مچی tâ'lim mechi ; *(v.a.)* *(fig.)* بوزمق bozmaq.

Foist, foist, *(v.a.)* آلداتمق aldatmaq.

Fold, fōld, *(n.)* قات qat ; مثلی misli ; دفعه def-a ; *(v.a.)* قاتلامق qatlamaq ; صارمق sarmaq ; — **Fōld'ed,** *(a.)* قاتلی qatlu ; قاتلانمش qatlanmush ; — **Fōld'er,** *(n.)* قاتلاییجی qatlayuju ; *(typ.)* قیریجی quruju ; (استقه) (isteqa) ; — **Fōld'ing,** *(n.)* قات qat ; *(act)* قاتلامه qatlama... ; — **chair** آچیلیر قاپانیر صندالیه achulur qapanur sandalye ; — **door** (چیفت) قانادلی قاپو (chift-) qanadlu qapu ; —**machine** قاتلامه ماکنه‌سی qatlama makinesi ; قیرمه ماکنه‌سی qurma makinesi.

Fold, fōld, *(n.)* *(enclosure)* آغیل aghul; *(flock)* سورو sürü ; *(fig.)* جماعت jemâ-at ; *(pl. & fig.)* قاریشیق شیلر qarushuq shey-ler ; *(v.a.)* *(zo.)* (آغیله) قاپامق (aghula-) qapamaq.

Foliage, fō'li-āj, *(n.)* یشیللك yeshillik ; یاپراقلر yapraqlar ; *(arch.)* نقوش nou-qôush ; — **Fō'liate,** (-'li-āt) *(v.a.)* دوومك deuvmek ; ورق حالنه کتیرمك veraq hâline getirmek ; *(glass)* صیر چکمك sur chekmek ; قاپلامق qaplamaq ; —

Fō'liated, (-'li-āt-ed) *(a.)* ياپراقلى yapraqlu; ورقلى veraqlu; صيرلى surlu; *(arch.)* مزين müzeyyen; چيچكلى chichekli; — **Fō'liātion,** (-'li-ā-shun) *(n.)* ياپراقلانمه yapraqlanma; يشيللنمه yeshillenme; *(beating)* دوومه deuvme; صيرلامه surlama; *(decoration)* تزيين tezyîn; نقش naqsh.

Folio, fō'li-ō, *(n.)* فوليو folyo; *(book's)* فورمه forma; *(wrapper)* قاب qab; جلبند jilbend; *(com.)* صحيفه sahîfe.

Folk, fōk, *(n.)* خلق halq; اهالى ahâlî; *(pl.)* عائله â-ile; (چولوق چوجق) (cholouq chojouq); — **'lore,** (-'lōr) خلق اعتقادى halq î'tiqâdu; عادات âdât; *(lit.)* عنعنه an-ane; — **speech,** خلق لسانى halq lisânu; (شيوه) (shîve).

Follow, fol'ō, *(v.a.)* تعقيب ا. tâ'qîb et.; *(result)* حاصل او. hâsul ol.; *(adopt)* قبول ا. qaboûl et.; *(fig.)* ديكلهمك dinlemek; *(imitate)* تقليد ا. taqlîd et.; *(lit.)* امتثال ا. imtisâl et.; *(v.n.)* تعقيب ا. tâ'qîb et.; حاصل او. hâsul ol.; **letter to — !** مكتوب پوستهده در ! mektoub postada dur!; مكتوب يولده در mektoub yoldadur; **it follows from this** بوندن آكلاشيلير boundan anlashulur; بناءً عليه binâ-en aleyh...; — **Fol'lower,** (fol'ō-ėr), *(n.)* تعقيب ايدن tâ'qîb eden; *(fig.)* طرفدار tarafdâr; *(lit.)* تلميذ telmîz; *(pl.)* تلاميذ telâmîz; طرفداران tarafdarân; *(suit)* معيت ma-uyyet; *(lover)* سودالى sevdâlu; عاشق âshuq; (قورته) (qorta) — **Fol'lowing,** (fol'ō-ing), *(a.)* آشاغيده كى ashâdaki...; آتيده كى âtîdeki; *(time)* تعقيب ايدن tâ'qîb eden, *(lit.)* متعاقب müte-âqib; *(next)* ايرتسى ertesi.

Folly, fol'i, *(n.)* ديوانه لك dîvânelik; جنت jinnet.

Foment, fo-ment', *(v.a.)* *(med.)* بانيو ا. banyo et.; ييقامق yuqamaq; *(lit.)* تكميد ا. tekmîd et.; — **Fomentā'tion,** (-'shun) *(n.)* بانيو banyo; *(fig.)* تحريك tahrîk; تشويق teshvîq; — **Foment'er,** *(n.)* *(fig.)* محرك mouharrik; مشوق müshevvîq.

Fond, fond, *(a.)* دوشكون düshgün; مبتلا mübtelâ; **to be — of** (ى) ... چوق سومك ... (î-) choq sevmek; (ه) ... دوشكون او. ...(e-) düshgün ol.; **he is — of «dancing»** «دانسه» مبتلادر «dansa» mübtelâ dur; «دانسى» چوق سور «dansu» choq sever — **hope** امل emel; — **ness,** دوشكونلك düshgünlük; ابتلا ibtilâ; مراق merâq; *(love)* محبت mouhabbet.

Fondle, fond'l, *(v.a.)* اوقشامق oqshamaq; سومك sevmek; — **Fond'ling,** *(a.& n.)* سوكيلى sevgili; نازلى nazlu; (جان) (jan).

Font, font, *(n.)* *(rel.)* وافتيز قورنهسى vaftiz qournasu; *(typ.)* حروفات طاقم taqum hourôufât.

Food- fōōd, *(n.)* ييهجك yiyejek; *(fig.)* غدا gudâ; اعاشه i-âshe...; — **stuff,** ارزاق erzâq; *(lit.)* مواد غدائيه mevâddi gudâ-iyye; مأكولات me'kyôulât.

Fool, fōōl, *(n.)* بودالا boudala; ديوانه dîvâne; *(lit.)* ابله ebleh; *(jester)* نكره nekre; تحف tahaf; (دالقاووق) (dalqavouq); *(v.a.)* آلاى ا. alay et.; اكلنمك eylenmek; *(deceive)* آلداتمق aldatmaq; *(v.n.)* اوينامق oynamaq; - (مسخره لق ا.) (masqaraluq et.); — **away,** اسراف ا. isrâf et.; هبا ا. hebâ et.; **to make a—of** (له) ...اكلنمك ...(le-) eylenmek; (له) ...آلاى ا. ...(le-) alay et.; —**'scap** كلاه külah; —**-hardy** *(a.)* دليجه جسور delije jesôur; چيلغين chulgun;—**-hardiness,** *(n.)* دليجه جرأت delije jür-et; چيلغينلق chulgunluq; — **Fool'ish,** *(a.)* بودالا boudala; دلى deli; *(ridiculous)* كولنج gülünj; تحف tahaf; — **Fool'ishly,** *(ad.)* بودالاجه boudalaja; *(lit.)* ابلهانه eblehâne; كولنج صورتده gülünj sôuretde; — **Fool'ishness,** *(n.)* دليلك delilik; *(lit.)* بلاهت belâhet; *(fig.)* غرابت garâbet.

Foolscap, fōōlz'kap, *(n.)* (تقريرلك) كاغد (taqrîrlik-) kyâd.

Foot, foot, *(n.)* آياق ayaq; *(measure)* قدم qadem; *(base)* آلت alt; ديب dib; قاعده qâ-ide; *(mil.)* ...پياده piyâde...; *(cooking)* پاچه pacha; *(v.n.)* يورومك yürümek; دانس ا. dans et.; *(v.a.)* تپينمك tepinmek; چارپمق charpmaq; **on —** ياياً yaya; *(fig.)* دردست derdest; *(to set on —)* باشلاتمق bashlatmaq; ياپمق yapmaq; — **ball,** فوت بول fout bol; — **bridge,** ياياً كوپرى yaya keuprü; — **boy,** اوشاق oushaq; —**fall,** *(n.)* آياق سسى ayaq sesi; — **hold,** *(n.)* باصهجق ير basajaq yer; *(fig.)* طوتامق toutamaq; *(lit.)* استنادكاه istinâdgyâh; — **note,** اخطار ihtâr; هامش hâmish; نوط not; — **pace,** عادى يورويش âdî yürüyüsh; — **path,** پياده قالديريمى piyâde qaldurumu; — **pound,** *(sci.)* قدم ليبره qadem libre; — **print,** آياق ايزى ayaq

izi ; — **step,** آياق ايزى ayaq izi ; *(fig.)* ايز iz ; *(pl. & lit.)* اثر isr ; — **worn,** آشينمش ashunmush ; ييپرانمش yupranmush ; — **Foot'ed,** (t'd) *(a.)* آياقلى ayaqlu ; باجاقلى bajaqlu ; — **Foot'ing,** *(lit.)* آياق ayaq ; يورويش yürüyüsh ; *(foundation)* تمل temel ; قاعده qâ-ide ; *(fig.)* اساس esâs ; *(lit.)* استنادگاه istinâdgyâh ; *(position)* درجه dereje ; موقع mevqi' ; *(settlement)* پشتهماللق peshtemalluq; *(lit.)* تعويض tâ'vîz; *(lace)* (عادى) دانتل (âdi-) dantel ; **to obtain a —** ايى طوتونمق iyi toutounmaq ; *(fig.)* استنادگاه تأمين ا. istinâdgyâh te'mîn et.; **friendly —** دوستانه مناسبات dostâne minâsebât ; دوستلق dostlouq ; **on the same —** عينى درجهده aynu derejede ; مساوى musâvî.

Fop, fop, *(n.)* حوپپا hoppa ; — **Fopp'ery,** (fop'ér-i) *(n.)* حوپپالق hoppaluq; — **Fopp'ish,** (fop'ish), *(a.)* حوپپا hoppa ; بيهوده beyhôude ; — **Fopp'ishly,** *(ad.)* حوپپاجه hoppaja ; *(lit.)* خفيف مشربانه hafîf-meshrebâne.

For, for, *(prop.)* ايچون ...ichün ; *(direction)* ئه ...e, ...a ; يه ...ye ; *(behalf)* يرينه ...yerine ; ناميه ...nâmuna ; *(beneficial to)* لهنه ...lehine ; *(conj.)* زيرا zîrâ... ; چونكه chünki... ; — «**three days**» «اوچ كون» ايچون «üch gün» ichün ; «اوچ كون» مدتله «üch gün» müddetle; **as —** حقنده ...haqqunda ; (ئه) كلنجه ...(e-) gelinje; — **all that** بونكا رغماً bouna râgmen... ; (بونكله برابر...) (bounounla berâber...).

Forage, for'aj, *(n.)* يم yem ; (آرپه صمان) (arpa saman) ; *(v.v.)* يم تدارك ا. yem tedârik et. ; (اوت قوپارمق) (ot qoparmaq) ; *(v.a.)* غصب ا. gasb et. .

Forasmuch, for'az-much, *(conj.)* — **as,** حسبيله ...hasebîle ; بوندن طولايى boundan dolayu... .

Forbear, for-bār', *(v.)* صبر ا. sabr et. ; تحمل ا. tehammül et. ; *(lit.)* جبر نفس ا. jebri nefs et. ; *(avoid)* اجتناب ا. ijtinâb et ; — **Forbear'ance,** (-'ans), *(n.)* صبر sabr, تحمل tehammül ; — **money,** (تأخر ايچون) تضمينات (te-ehhour ichün-) tazmînât.

Forbid, for-bid', *(v.a.)* منع ا. men et. ; — **Forbidd'en,** (for-bid'n) *(a.)* ممنوع memnôu'; — **degree,** نكاح دوشمهيش nikyah düshmeyish ; قرابت qarâbet ; — **fruit.** *(lit.)* ميوهٔ ممنوعه meyvayi memnôu-a ; — **Forbidd'ing,** (forbid'ing), *(a.)* فنا fenâ ; ناخوش nâhosh; *(repulsive)* منفور menfôur ; كريه kerîh.

Force, fōrs, *(n.)* قوت qouvvet ; *(vehemence)* شدت shiddet ; *(validity)* حكم hükm ; *(coercion)* زور zor ; جبر jebr ; تضييق tazyîq ; *(v.a.)* زورلامق zorlamaq ; اجبار ا. ijbâr et.; تضييق ا. tazyîq et ; *(bot.)* تورفنده يتيشديرمك tourfanda yetishdirmek ; *(cooking)* طولدورمق doldourmaq ; *(v.n.)* چابالامق chabalamaq; كنديني زورلامق kendini zorlamaq ; **by —** زورله zorla ; جبراً jebren ; **in —** *(jud.)* معتبر môu'teber ; مرعى mer-î ; — **pump,** آلاويره طولومبه alavere touloumba ; **military —** قوهٔ عسكريه qouvveyi askeriyye ; *(pl.)* قواى عسكريه qouvâyi askeriyye ; **naval —** قوهٔ بحريه qouvveyi bahriyye ; — **Forced,** (fōrsd) *(a.)* جبرى jebrî ; مجبورى mejbôurî ; *(unnatural)* زوراكى zorâki; *(lit.)* صنعى soun-î; — **Force'ful,** (-'fōōl) *(a.)* قوتلى qouvvetli ; — **Forc'ible,** (fōrs'i-bl) *(a.)* جبرى jebrî ; *(efficacious)* قوتلى qouvvetli ; مؤثر mü-essir ; — **entry** تجاوز tejâvüz; — **Forc'ibly,** (fōrs'i-bli) *(ad.)* جبراً jebren ; مجبوراً mejbôuren ; *(fig.)* شدتله shiddetle;—**Forc'ing,** (fōrs'ing) *(n.)* اجبار ijbâr ; *(bot.)* تورفندهجيلق tourfandajuluq ; سهرده يتيشديرمه serde yetishdirme ; — **house** سهر ser.

Forceps, for'seps, *(n.)* منكنه mengene; قيصقاچ qusqach.

Ford, fōrd, *(n.)* صيغ صو sugh sou ; كچيد gechid ; *(v.a.)* (صودن) كچمك (soudan-) gechmek ; — **Fōrd'able,** *(a.)* صيغ sugh ; كچيلير gechilir.

Fore, fōr, *(a.)* ايلك ilk ; اوكدهكى eundeki; *(time)* اولكى evvelki ; مقدم mouqaddem ; *(mar.)* باش bash ; *(ad.)* اوكده eunde , اولدن evvelden ; — **and aft** *(mar.)* طولانى tôulânî ; — **advise',** *(v.a.)* اخطار ا. ihtâr et. ; ايقاظ ا. îqâz et. ; — **'arm,** *(n.)* ديرسك dirsk ; قول qol ; — **arm',** *(v.a.)* تجهيز ا. tejhîz et.; احضار ا. ihzâr et. ; — **bode',** (-bōd') *(v.a.)* كشف ا. keshf et. ; حس ا. hiss et. ; — **bōd'ing,** *(n.)* حس قبول الوقوع hissi qablel-vouqôu' ; — **'cast,** *(n.)* تخمين tahmîn ; *(fig.)* تدبير tedbîr; بصيرت basîret ; — **cast',** *(v.a.)* كشف ا. keshf et. ; *(v.n.)* حاضرلانمق hazurlanmaq ; (اولدن) دوشونمك (evvelden-) düshünmek ; — **'castle,** (-'kas-l) *(mar.)*

باش قصاره bash qasara ; — **cho′sen,** (-chōz′n) *(a.)* منتخب (اولدن) (evvelden-) müntehab ; — **close′,** (-klōz′) *(v.a.)* منع ا. men et. ; *(jud.)* صاتدیرمق satdurmaq ; مداخله ا. müdâhale et. ; — **clos′ure,** (-klōzh′ūr) *(n.) (jud.)* مزایده müzâyede ; فروخت fourôuht ; — **date′,** (-dāt′) *(v.a.)* تاریخی اول قومق târîhini evvel qomaq ; — **doom′,** *(v.a.)* تقدیر ا. taqdîr et. ; (اولدن) محکوم ا. (evvelden-) mahkyôum et. ; — **′fathers,** آتالر atalar ; اجداد ejdâd; *(fig.)* اسلاف eslâf ; — **′foot,** اوك آیاق eun ayaq ; — **gō′,** *(v.a.)* ترك ا. terk et. ; فراغت ا. ferâgat et. ; *(precede)* تقدم ا. teqaddüm et. ; — **gō′ing,** *(a.)* اولکی evvelki ; مقدم mouqaddem ; — **gone,** (-gon′) *(a.)* کچمش gechmish ; *(lit.)* متقدم müteqaddim ; *(deliberate)* اولجه دوشونلمش evvelje düshünülmüsh ; — **conclusion** قناعت اولیه qanâ-ati evveliyye ; — **′ground,** اوك (زمین) eun (-zemîn) ; — **′head,** آلن alun; — **′land,** چیقینتی chuquntu ; (بورن) bourn ; — **′lock,** پرچم perchem ; **to take time by the —** فرصتدن استفاده ا. fursatdan istifâde et.; — **′man,** فورمن formen; اوسته ousta ; *(chief)* رئیس re-îs; — **′mast,** پرووا دیرکی prouva direyi ; — **men′tioned,** (-men′shund) *(a.)* بالاده‌کی bâlâdaki ; مذکور mezkyôur ; — **′mōst,** *(a.)* اك اوکده‌کی en eundeki; ایلك ilk ; *(fig.)* اك ایلری en ileri ; اك معروف en mâ′rôuf ; — **′name,** (-′nām) *(n.)* ایلك اسمی ilk ismi ; اسم ism ; — **′noon,** *(n.)* صباح sabah ; قبل الزوال qablez-zevâl ; — **ordain′,** *(v.a.)* ترتیب ا. tertîb et. ; تقدیر ا. taqdîr et. ; — **′part,** *(n.)* باش طرف bash taraf ; اوك قسم eun qusm ; — **run′,** *(v.a.)* اول کلمك evvel gelmek ; *(lit.)* تقدم ا. teqaddüm et. ; — **runn′er,** *(n.)* خبرجی haberji ; *(sign)* علامت alâmet ; دلیل delîl ; — **shad′ow,** *(n.)* علامت alâmet; *(v.a.)* دلالت ا. delâlet et. ; *(think)* دوشونمك düshünmek ; — **′sight,** (-′sīt) *(n.)* بصیرت basîret ; *(lit.)* کیاست kiyâset ; — **stall′,** (-stōl′) متیقظ اول. müteyaqquz ol. ; آتیك داورانمق (atik davranmaq) ; *(buy)* (قاپامق) (qapatmaq) ; (هپسنی) صاتین آلمق (hepsini-) satun almaq ; — **stall′er,** (-stōl′ėr) *(n.)* محتکر mouhtekir ; (مطره‌باز) (madrabaz) ; — **taste′,** (-tāst′) *(n.)* تخمین tahmîn ; *(lit.)* نشوه nishve ; خیال hayâl ; *(v.a.)* تخمین ا. tahmîn et. ; (اولدن) سوینمك (evvelden-) sevinmek ; *(lit.)* نشوه‌یاب اول. nishveyâb ol. ; — **tell′,** اخبار ا. ihbâr et. ; اولدن سویلمك evvelden seuylemek ; کشف ا. keshf et. ; — **′top,** پرووا چاناقلغی prouva chanaqlugh ; — **warn′,** *(v.a.)* ایقاظ ا. îqâz et. ; اخطار ا. ihtâr et..

Foreign, for′in, *(a.)* اجنبی ejnebî ; یابانجی yabanju; *(pol.)* خارجی hârijî; —**Office,** (انکلتره) خارجیه نظارتی (ingiltere-)hârijiyye nezâreti ; — **For′eigner,** (for′in-ėr)*(n.)* اجنبی ejnebî ; *(pl.)* اجانب ejânib.

Forest, for′est, *(n. & a.)* اورمان orman...; قورو qorou... ; *(v.a.)* اورمان تأسیس ا. orman te′sîs et. ; — **For′ester,** *(n.)* قوروجی qoroujou ; اورمان مأموری orman me′môurou.

Forfeit, fof′fit, *(v.a.)* ضایع ا. zâyu′ et. ; غائب ا. qayb et. ; حقوقی ساقط اول. houqôuqou sâqut ol. ; *(n.)* ضیاع zuyâ′ ; ضرر zarar; *(fine)* جزا jezâ; —**For′feited,** (-′fit-ed) *(a.)* ضایع اولمش zâyu′ olmoush ; ساقط sâqut ; — **For′feiture,** (-′fi-tūr) *(n.)* ضیاع zuyâ′ ; (ضبط) (zabt).

Forge, fōrj, *(n.)* اوجاق ojaq ; دمیرخانه demirhâne ; اعمالاتخانه i′mâlât-hâne; *(v.a.)* (دمیر) دوومك (demir-) deuvmek; ایشلمك ishlemek ; اعمال ا. i′mâl et. : *(fraud)* ساخته یاپمق sahte-yapmaq ; تقلید ا. taqlîd et. ; *(v.n.)* ساخته‌کارلق ا. sahtekyârluq et.; (قالپازانلق ا.) (qalpazanluq et.); — **Forged,** (fōrjd) *(a.)* ساخته sahte ; (قالپ) (qalp) ; — **Forg′er,** (fōrj′ėr) عامل âmil ; *(fig.)* ساخته‌کار sahtekyâr ; قالپازان (قلپزن) qalpazan ; — **Forg′ery,** (fōrj′ėr-i) *(n.)* ساخته‌کارلق sahtekyârluq; *(thing)* تقلید taqlid ; (شی) ساخته sahte (-shey).

Forget, for-get′, *(v.a.)* اونوتمق ounoutmaq ; *(fig.)* اهمال ا. ihmâl et. ; — **me not,** *(n.) (bot.)* (چیچکی) مینه mine (-chicheyi) ; — **Forget′ful,** (-′fōol) *(a.)* اونوتغان ounoutgan ; اهمالجی ihmâlji ; — **Forget′fnlness,** *(n.)* اونوتغانلق ounoutganluq ; اهمالجیلك ihmâljilik ; — **Forgott′en,** (-got′n) *(a.)* اونوتلمش ounoutoulmoush ; *(lit.)* منسی münsî.

Forgive, for-giv′; *(v.a.)* عفو ا. afv et. ; — **ness,** *(n.)* عفو afv ; *(lit.)* رأفت re′fet ; — **Forgiv′ing,** (-giv′ing) *(a.)* مرحمتلی merhametli ; ملایم mülâyim ; *(n.)* عفو afv ; مرحمت merhamet.

Fork, fork, *(n.)* چاتال chatal ; *(pl.)* قوللر

qollar; *(lit.)* شعبات shou-abât; *(v.n.)* چاتال او. chatal ol.; آیرلمق ayrulmaq; *(v.a.)* آیرمق ayurmaq; چاتال یاپق chatal yapmaq; *(agr.)* بللهمك bellemek; — **Forked,** (forkd) *(a.)* چاتاللی chatallu; *(like)* چاتال کبی chatal gibi; — **shoes** سیوری قوندرهلر sivri qounduralar; — **lightning** زیقزاق شمشك ziqzaq shimshek.

Forlorn, for-lorn′, *(a.)* متروك metrôuk; *(pers.)* بیچاره bîchâre; سفیل sefîl; —**ness,** *(n.)* متروکیت metrôukiyyet; *(fig.)* سفالت sefâlet; — **′hope,** *(n.)* *(mil.)* فدائی (طاقمی) fedâ-î (-taqumu); *(pl.)* فدائیلر fedâ-îler.

Form, form, شکل shekl, صورت sôuret; *(fig.)* طرز tarz; *(model)* موده‌ل model; نموته nümôune; قالب qalub; *(mode)* اصول ousôul; *(lit.)* تعامل te-âmül; *(appearance)* بیچیم bichim; اندام endâm; *(schedule)* مطبوع ورقه matbôu′ veraqa; بوش جدول bosh jedvel; *(bench)* صیره sura; *(fig.)* صنف sunuf; *(v.a.)* تشکیل ا. teshkîl et.; شکل ویرمك shekil vermek; *(settle)* ترتیب ا. tertîb et; حاصل ا. hâsul et.; *(v.n.)* شکل آلمق shekil almaq; تشکل ا. teshekkül et.; **to — an opinion,** بر فکر ایدینمك bir fikir edinmek; بر فکر حاصل ا. bir fikir hâsul et.; **in due —** اصولی دائرەسندە ousôuli dâ-iresinde; **in different forms,** اشکالی مختلفەدە eshkyâli mouhtelifede; مختلف صورتلردە mouhtelif sôuretlerde; **for —'s sake** اصوله رعایةً ousôule ri-âyeten; شکلی محافظه ایچون shekli mouhâfaza ichün; — **Form′al,** *(a.)* صوری sôurî; *(ceremonious)* رسمی resmî; قطعی qat-î *(pers.)* تکلیفلی teklîfli; *(methodical)* اصوله موافق ousôule mouvâfuq; منتظم mountazam; — **Form′ally,** *(ad.)* رسماً resmen; قطعیاً qat-uyyen; اصولاً ousôulen; — **For′malism,** (-′mal-izm) *(n.)* *(phil.)* صوریت sôuriyyet; صوریه مسلکی sôuriyye mesleki; *(fig.)* اصول پرستلك ousôul-perestlik; تکلف tekellüf; — **For′malist,** *(n.)* اصولپرست ousôul-perest;—**Formal′ity,**(-mal′i-ti) *(n.)* معامله mou-âmele; اصول ousôul; *(pl.)* معاملات mou-âmelât; *(ceremony)* *(lit.)* تکلف tekellüf; *(pl.)* مراسم merâsim; — **Formed,** (formd) *(a.)* *(lit.)* متشکل müteshekkil; *(fig.)* یتیشمش yetishmish; الویریشلی elverishli —

Form′less, *(a.)* شکلسز shekilsiz; بیچیمسز bichimsiz; اصولسز ousôulsüz.

Format, for′ma, *(n.)* جسامت jesâmet; فورمه forma.

Formation, for-mā′shun, *(n.)* تشکل teshekkül; *(act)* تشکیل teshkîl; ترتیب tertîb; *(structure)* تشکلات teshekkülât; غروپ gouroup; — **Form′ātive,** (tiv), *(a.)* تشکیلی teshkîlî; *(gram.)* اشتقاقی ishtiqâqî; *(n.)* مشتق müshtaq; — **effect** *(lit.)* تأثیر ارشادکاری te′sîri irshâdkyârî; — **period** *(lit.)* دورۀ تشکل devreyi teshekkül; (تحصیل چاغی) tahsîl châghu).

Former, form′ėr, *(a.)* اولکی evvelki, ایلك ilk; *(pers.)* *(ex-)* سابق sâbuq; *(old)* اسبق esbaq; — **ly,** *(ad.)* اولجه evvelje; مقدما mouqaddemâ.

Formidable, for′mi-da-bl, *(a.)* مدهش müdhish; *(lit.)* مهیب mühîb; قورقونج qorqounj; — **For′midably,** *(ad.)* مدهش صورتده müdhish sôuretde.

Formula, form′ū-la, *(n.)* شکل shekl; صورت sôuret; *(fig.)* اصول ousôul; *(rel.)* عقیده aqîde; ایمان îmân; *(math.)* دستور düstôur; *(chem.)* فورمول formül; رموز rümôuz; *(med.)* ترتیب tertîb; رچته rechete; — **Form′ulary,** (-′ū-la-ri) *(a.)* *(lit.)* تعاملی te-âmülî; معین mou-ayyen; *(n.)* اصول ousôul; ارکان erkyân; *(book)* مجموعۀ آداب mejmo-ayi âdâb′; نمونه nümôune; — **Form′ulate,** (-′ū-lāt) *(v.a.)* ترتیب ا. tertîb et.; *(express)* بیان ا. beyân et.; درمیان ا. dermeyân et..

Fornication, for-ni-kā′shun, *(n.)* زنا zinâ; فحش fouhsh; — **For′nicator,** (-′ni-kā-tur) *(n.)* زانی zânî; *(fem.)* زانیه zâniye.

Forsake, for-sāk′, *(v.a.)* ترك ا. terk et.; — **Forsāk′ing,** *(n.)* ترك terk.

Forsooth, for-sōōth′, *(ad.)* حقیقةً haqîqaten.

Forswear, for-swār′, *(v.a.)* یمین ایله انکار ا. yemînle inkyâr et.; *(v.n.)* یالان یره یمین ا. yalan yere yemîn et...

Fort, fōrt, *(n.)* طابیه tabya; قلعه qale; شاتو shato.

Forte, fōrt, *(n.)* قوت qouvvet; *(fig.)* تفوق tefevvouq.

Forte, fōr′te, *(a.)* *(mus.)* تیز tîz.

Forth, fōrth, *(ad.)* اوکده eunde; ایلریه ileriye; *(time)* اول evvel; **and so—** الی آخره ilâ âhura; و سائره ...ve sâ-ire;

— 'coming, *(a.)* دردست derdest; قريب qarîb: *(ready)* حاضر hazur; موجود mevjôud; —with', *(ad.)* همان hemen; درحال derhâl.

Fortify, for'ti-fī, *(v.a.)* تقويه ا. taqviye et.; تحكيم ا. tahkîm et.; — **Fortificā'tion**, (-fi-kā'shun) *(n.)* تقويه taqviye; تحكيم tahkîm; *(work)* استحكام istihkyâm.

Fortitude, for'ti-tūd, *(n.)* متانت metânet.

Fortnight, fort'nīt, *(n.)* اون درت كون on deurt gün; ايكى هفته iki hafta; — **ly**, *(ad.)* ايكى هفته‌ده بر iki haftada bir.

Fortress, for'tres, *(n.)* قلعه qale; استحكام istihkyâm.

Fortuitous, for-tū'i-tus, *(a.)* تصادفى tesâdüfî; — **ly**, *(ad.)* تصادفاً tesâdüfen; — **ness**, *(n.)* تصادف tesâdüf.

Fortune, for'tūn, *(n.)* طالع tâlî'; بخت baht; قدر qader; *(wealth)* ثروت servet; — **hunter**, ثروت آوجيسى servet avjusu; (زنكين قيز آرايان) (zengin quz arayan); — **teller**, فالجى falju; فاله باقان fala baqan; — **telling**, *(n.)* فالجيلق faljuluq; فاله باقمه fala baqma; —**less**, *(a.)* طالعسز tâlî'siz; فقير faqîr; —**For'tunate**, (-'tūn-āt), *(a.)* ايى iyi; خيرلى hayurlu; مسعود mes-ôud; — **For'tunately**, (-'tūn-āt-li) *(ad.)* ايى كه iyiki; چوق شكر choq shükür; (بركت ويرسونكه) (bereket versinki).

Forty, for'ti, *(a.)* قرق qurq; — **For'tieth**, (-'ti-eth) *(a.)* قرقنجى qurqunju; *(n.)* قرقده بر qurqda bir.

Forum, fō'rum, *(n.)* بازار pazar; *(court)* محكمه mahkeme; *(fig.)* ديوان dîvân.

Forward, for'ward, *(a.)* ايلرى ileri; *(too ready)* ايستكلى istekli; آماده âmâde; *(fig.)* يوزسز yüzsüz; *(unripe)* موسمسز mevsimsiz; *(mar.)* باش... bash...; پرووا... prouva...; *(v.a.)* سوق ا. sevq et.; *(quicken)* تسريع ا. tersî' et.; *(help)* ترويج ا. tervîj et.; مظاهرت ا. mouzâheret et.; — **ness**, *(n.)* ايستك istek; استعجال istî'jâl; *(fig.)* يوزسزلك yüzsüzlük; — **For'warder**, *(n.)* سوق ايدن sevq eden; *(supporter)* مروج mürevvij; — **For'warding agent**, سوقيات آجنته‌سى sevqiyyât ajentesi; — **For'wards**, (dz) *(ad.)* ايلريده ilerde; اوكده eunde; (ايلرى (يه طوغرى ileri (-ye dôrou).

Fossil, fos'il, *(n.)* *(lit.)* مستحاثه müstehâse; *(a.)* مستحاثه حالنده müstehâse hâlinde; طوپراق... topraq...; *(fig.)* كهنه keuhne.

Foster, fos'tėr, *(v.a.)* امزيرمك emzirmek; *(fig.)* باقمق baqmaq; بسله‌مك beslemek; *(encourage)* ترويج ا. tervîj et.; تشويق ا. teshvîq et.; *(n.)* سوت... süt...; — **brother**, سوت برادر süt birâder; — **child**, سوت اولاد süt evlâd; —**mother**, سوت والده süt valde; — **Fos'tering**, *(a.)* *(fig.)* حامى hâmî; *(n.)* بسله‌يش besleyish; *(fig.)* حمايه himâye.

Foul, fowl, *(a.)* پيس pis; كيرلى kirli; بولاشيق boulashuq; *(fig.)* فنا fenâ; بوزوق bozouq; *(v.a.)* كيرلتمك kirletmek; بولاشديرمق boulashdurmaq; *(fig.)* بوزمق bozmaq; *(v.n.)* بولاشمق boulashmaq; *(fig.)* بوزولمق bouzoulmaq; **to claim a** — اعتراض ا. i'tirâz et.; قبول ايتمه‌مك qabôul etmemek; — **ness**, *(n.)* كير kir; *(fig.)* چيركينلك chirkinlik; *(meanness)* عاديلك âdîlik; خباثت habâset; — **air**, بوزوق هوا bozouq hava; — **means**, *(n.)* عاديلك âdîlik; *(lit.)* وسائط غير مشروعه vesâ-iti gayru meshrôu-a; —**mouthed**, *(a.)* (آغزى پيس) (âzu pis); قابا qaba; — **play**, *(n.)* حيله hîle; ساخته‌كارلق sahtekyârluq; — **weather**, فنا هوا fenâ hava; — **water**, بولانيق صو boulanuq sou; **to make** —*(mar.)* ديبى بولمق dibi boulmaq; اوطورمق otourmaq.

Found, fownd, *(v.a.)* تأسيس ا. te'sîs et.; — **Foundā'tion**, (-'shun) *(n.)* تأسيس te'sîs; *(base)* تمل temel; *(fig.)* اساس esâs; *(institution)* مؤسسه mü-essese; *(endowment)* وقف vaqf; *(lit.)* تبرعات teberrü-ât; «**Carnegie**» — «قارنه‌جى مؤسسه‌سى» «qarneji» mü-essesesi; — **Found'er**, *(n.)* مؤسس mü-essis; واقف vâquf; *(fig.)* بانى bânî.

Found, fownd, *(v.a.)* *(cast)* دوكمك deukmek; — **Found'er**, *(n.)* دوكه‌جى deukmeji; —**Found'ry**, (-'ri) *(n.)* دوكه‌جيلك deukmejilik; *(house)* دوكومخانه deukümhâne.

Founder, fownd'ėr, *(v.n.)* *(mar.)* باطمق batmaq; غرق او. garq ol.; *(fig.)* چوكمك cheukmek; *(v.a.)* باطيرمق baturmaq; *(horse)* چوق يورمق choq yormaq; سقط ا. saqat et.

Foundling, fownd'ling, *(n.)* بولنمش چوجق boulounmoush chojouq; متروك چوجق metrôuk chojouq; لقيطه laqîta; —

hospital, يتيمخانه yetîm-hâne; (لقيطه‌خانه) (laqîta-hâne).

Fountain, fownt'ān, *(n.)* چشمه chesh-me; *(source)* منبع menbâ'; پيكار pu-nar; *(jet)* فسقيه fusquye; *(reservoir)* خزينه hazne; — **head,** پيكار باشى pu-nar bashu; *(fig.)* منشأ menshe'; منبع menbâ'; —**pen,** مركبلى قلم mürekkeb-li qalem.

Four, fōr, *(a.)* دورت deurt; — **footed,** دورت آياقلو deurt ayaqlu; *(lit.)* چارپا chârpâ; — **score,** سكسان sexen; — **square,**(*a.*) مربع mourabbâ'; *(fig.)* متين metîn; — **wheeler,** دورت تكرلكلى آرابه deurt tekerlekli araba; — **Fourth,** (fōrth) *(a.)* دوردنجى deurdünjü; *(n.)* دورتده بر deurtde bir; ربع roubou'; — **Fourth'ly,** (fōrth'li) *(ad.)* دوردنجيسى deurdünjüsü; *(lit.)* رابعاً râbu-an.

Fourteen, for'tēn, *(a.)* اون دورت on deurt; —**Four'teenth,**(*a.*) اون دوردنجى on deurdünjü; *(n.)* اون دورتده بر on deurtde bir.

Fowl, fowl, *(n.)* طاووق tavouq; قوش qoush; *(pl. & lit.)* طيور touyôur; *(v.)* قوش آولامق qoush avlamaq; — **Fowl'-er,** *(n.)* قوشجى qoushjou; آوجى avju; — **Fowl'ing,** *(n.)* قوش آوى qoush avu; — **net** قوش آغى qoush âghu; — **piece** آو توفنكى av tüfeyi.

Fox, foks, *(n.)* تيلكى tilki; — **chase,** *(n.)* تيلكى آوى tilki avu; —**Fox'glove,** (-'gluv) *(n.)* *(bot.)* يوكسوك اوتى yüxük otou.

Fraction, frak'shun, *(n.)* پارچه parcha; قسم qusum; *(pl.)* اقسام axâm; *(arith.)* كسر kesr; *(pl.)* كسور küsôur; **decimal—** كسر اعشارى kesri â'shârî; **vulgar —** كسر عادى kesri âdî; — **Frac'tional,** (-'shun-al) *(a.)* كسرى kesrî; *(fig.)* جزئى jüz-î.

Fractious, frak'shus, *(a.)* ترس ters; منازعه‌جى münâzâju; — **ly,** *(ad.)* ترسلكله terslikle; — **ness,** *(n.)* ترسلك terslik.

Fracture, frak'tūr, *(n.)* قيريلمه qurulma; *(breach)* قيريق quruq; *(v.a.)* قيرمق qur-maq.

Fragile, fraj'il, *(a.)* قيريلير qurulur; *(lit.)* رقيق raqîq; — **Fragil'ity,** (fraj-il'i-ti) *(n.)* قيريلمه qurulma; *(lit.)* رقت riqqat.

Fragment, frag'ment, *(n.)* پارچه par-cha; قسم qusm; *(pl.)* اقسام axâm; —

Frag'mentary, (-'men-ta-ri) *(a.)* پارچه (حالنده) parcha (-hâlinde); پارچه‌لردن مركب parchalardan mürekkeb.

Fragrant, frā'grant, *(a.)* رايحه‌لى râyi-halu; *(lit.)* معطر mou-attar; — **Frā'-grance,** (-'grans) *(n.)* (كوزل) قوقو (güzel-) qoqou; *(lit.)* رايحه râyiha.

Frail, frāl, *(a.)* ضعيف za-îf; طايانماز da-yanmaz; (كوورك) (gevrek); *(n.)* زنبيل zenbil; سپت sepet; — **ness,** *(n.)* ضعف zâ'f; مقاومتسزلك mouqâvemet-sizlik.

Frame, frām, *(n.)* چرچيوه cherchive; قاصه qasa; شاسى shasi; *(skelton)* چاتى chatu; قفس qafes; بدن beden; *(organ-ization)* ترتيب tertîb; تشكلات teshek-külât; *(form)* شكل shekl; *(fig.)* حال hâl; *(mind)* *(lit.)* حالت فكريه hâleti fikriyye; *(embroidery)* كركف gergef; *(mar.)* پوسطه posta; *(v.a.)* شكل ويرمك shekil vermek; ترتيب ا. tertîb et.; *(construct)* طاقمق taq-maq; قورمق qourmaq; چاتمق chatmaq; *(fig.)* دوشونمك düshünmek; ياپمق yapmaq; *(pictures)* چرچيوه‌لمك cherchivelemek; — **house,** اخشاب أو ahshab ev; — **work,** چاتى chatu; بدن beden; *(out-line)* طاسلاق taslaq; — **Frām'er** *(n.)* چرچيوه‌جى cherchiveji; *(fig.)* ياپان ya-pan, مرتب mürettib; — **Frām'ing,** *(n.)* چاتى chatu; *(act)* قورمه qourma; ترتيب tertîb.

Franc, frangk, *(n.)* فرانق franq.

France, frans, *(n.pr.)* فرانسه fransa.

Franchise, fran'chiz *or* -īz, *(n.)* سربستى serbestî, معافيت mou-âfiyyet; **elective —** حق انتخاب haqqu intihâb.

Frangible, fran'ji-bl, *(a.)* قيريلير qu-rulur.

Frank, frangk, *(a.)* آچيق achuq; سربست serbest; صميمى samîmi; — **ly,** *(ad.)* آچيقجه achuqja; — **ness,** *(ad.)* صراحت sarâhat; صميميت samîmiyyet.

Frank, frangk, *(n.)* فرنك frenk.

Frantic, fran'tik, *(a.)* چيلغين chulgun; *(lit.)* متهور mütehevvir; — **ly,** *(ad.)* چيلغينجه chulgunja; — **ness,** *(n.)* چيلغينلق chulgunluq; تهور tehevvür.

Frap, frap, *(v.a.)* *(mar.)* باغلامق bâla-maq, قاصه ياپمق qasa yapmaq.

Fraternal,-ly, fra-tèr'nal,-li,*(a. & ad.)* قارداشجه qardeshje; *(lit.)* اخوتكارانه ou-houvvet-kyârâne; — **Fraternizā'-tion,** (-ni-zā'shun), *(n.)* قاردش اولمه

qardesh olma; *(lit.)* تأسيس اخوت te'sî-si ouhouvvet; *(fig.)* الفت ülfet; — **Frater'nity,** (-'ni-ti), *(n.)* قارداشلق qardeshlik; اخوت ouhouvvet; — **Frat'ernize,** (-nīz), *(v.n.)* قارداش او. qardesh ol.; *(fig.)* الفت ا. ülfet et.; امتزاج ا. imtizâj et. .

Fratricide, frat'ri-sīd, *(n.)* *(pers.)* قارداش قاتلى qardesh qâtili; *(act)* قارداش قتلى qardesh qatli.

Fraud, frawd, *(n.)* ساختهكارلق sahte-kyârluq; حيله hîle; — **Fraud'ülent,** *(a.)* ساخته sahte; حيلهلى hîleli; — **Fraud'ülently,** *(ad.)* حيله ايله hîleyle; ساختهكارانه sahtekyârâne.

Fraught, frawt, *(a.)* طولو dolou; *(fig.)* داعى dâ-î; — **with danger** داعئ تهلكه dâ-îyi tehlike; مخاطرهلى mouhâtaralu.

Freak, frēk, *(n.)* غرابت garâbet; (عقلندن أيش) (aqlundan esish); — **of nature** عجيبه ajîbe; *(lit.)* غريبهٔ خلقت garîbe-i hulqat; — **Freak'ish,** *(a.)* غريب garîb; (عجائب) (ajâyib); (قاچيق) (qachuq) — **Freak'ishly,** *(ad.)* غرابتله garâbetle; *(lit.)* عجيبانه ajîbâne; مجنونانه mejnôunâne.

Freckle, frek'l, *(n.)* چيل chil; لكه leke; *(v.)* چيل او. chil ol.; چيللنمك chillenmek; — **Freck'led,** (frek'ld) *(a.)* چيللى chilli; لكهلى lekeli.

Free, frē, *(a.)* سربست serbest; حر hür; *(frank)* آچيق achuq; *(exempt)* برى berî; معاف mou-âf; *(lit.)* آزاده âzâde; (— **of charge)** مجانى mejjânî; بلا اجرت bilâ üjret; *(v.a.)* قورتارمق qourtarmaq; تخليص ا. tahlîs et.; *(fig.)* تبرئه ا. tebri-e et.; *(liberty)* تخليه ا. tahliye et.; — «**on board**» «گميده» تسليم «gemi-de» teslîm; — **ly,** *(ad.)* سربستجه serbestje; اختياريله ihtiyârîle; مجاناً mejjânen; *(much)* چوق choq; —-**board**, (-bōrd) *(n.)* *(mar.)* بوردا سطحى (ارتفاعى) borda sat-hu (-irtifâ-u); — **'booting,** *(n.)* شقاوت sheqâvet; —-**hearted,** (-härt'd) *(a.)* جوامرد jeumerd; عاليجناب âlijenâb; — -**heartedness,** *(n.)* جوامردلك jeumerdlik; مروت mürüvvet; — **'hold,** *(n.)* ملك mülk; تيمار tumar; — **'mason,** (-mās'n) *(n.)* فارماصون farmason; — **ma'sonry,** (-mā'sn-ri) *(n.)* فارماصونلق farmasonlouq; — **school,** مجانى مكتب mejjânî mekteb; —-**'stone,** مالطه طاشى malta tashu; — **'thinker,** سربست فكرلى serbest fikirli; *(lit.)* غير متعصب gayru müte-assub; —-**will,** *(n.)* اختيار ihtiyâr; حسن رضا hüsnü ruzâ; *(phil.)* اراده irâde; — **Free'dom,** (-'dum) *(n.)* سربستى serbestî; حريت hürriyyet; *(lit.)* معافيت mou-âfiyyet; *(citizenship)* همشهريلك hemshehrîlik; *(license)* سربستلك serbestlik; لاابالىلك lâ-übâlîlik.

Freeze, frēz, *(v.n.)* طوكمق donmaq; *(lit.)* انجماد ا. injimâd et.; *(v.a.)* طوكدرمق dondourmaq; *(fig.)* حيرتده بوراقمق hay-retde buraqmaq · — **Freez'ing,** *(n.)* طوكمه donma; *(lit.)* انجماد injimâd; *(a.)* طوكدريجى dondouroujou; *(fig.)* بوز كبى bouz gibi; — **machine** مبرد müberrid; (بوز ماكنهسى) (bouz ma-kinesi); —**mixture** بوز (طوزلى) (touz-lou-) bouz; (آشلامه) (ashlama) — **point** *(lit.)* نقطهٔ انجماد noqtayi injimâd.

Freight frāt, *(n.)* ناولون navloun; نقليه (اجرتى) naqliye (-üjreti); *(cargo)* حموله hamôule; يوك yük; *(v.a.)* يوكلهمك yüklemek; *(hire)* طوتمق toutmaq; استيجار ا. istîjâr et.; — **Freight'er,** (frāt'ėr) *(n.)* مستأجر müste'jir; *(ship)* شيلپ shilep; يوك واپورى yük vapourou; يوك گميسى yük gemisi.

French, french, *(a.)* فرانسز fransuz; *(n.)* فرانسزجه fransuzja; — **beans,** تازه فصوليه tâze fasoulye; — **'man,** فرانسز fransuz; *(pl.)* فرانسزلر fransuz-lar; — **'woman,** فرانسز (قادينى) fransuz (-qadunu); **to take — leave** خبرسز گيتمك habersiz gitmek; (صيويشمق) (su-vushmaq); — **French'ify,** (-'i-fī) *(v.a.)* فرانسزلاشديرمق fransuz-lashdur-maq.

Frenzy, fren'zi, *(n.)* چيلغينلق chulgun-luq; جنت jinnet; تهور tehevvür; *(v.a.)* چيلديرتمق chuldurtmaq.

Frequent, frē'kwent, *(a.)* صيق suq; چوق choq; كثرتلى kesretli; *(v.a.)* صيق گيتمك suq gitmek; *(lit.)* مداومت ا. mü-dâvemet et.; — **ly,** *(ad.)* صيق صيق suq suq; اكثريا exeriyyâ; چوق كره choq kere; — **ness,** *(n.)* كثرت kesret; تكرر tekerrür; — **Frē'quency,** (-'kwen-si) *(n.)* تكرر tekerrür; *(lit.)* توالى te-vâlî; تتابع tetâbou'; — **Frequen-tā'tion,** (-kwen-tā'shun) *(n.)* *(lit.)* مداومت müdâvemet; — **Frequent'er,** (-kwent'ėr) *(n.)* *(lit.)* مداوم müdâvim.

Fresco, fres'kō, *(n.)* فرهسك fresk, نقش naqsh; — **painting,** *(n.)* (نقاشلق)

(naqqashluq); (قلمكارلق) (qalem-kyârluq).

Fresh, fresh, *(a.)* تازه tâze; *(new)* یکی yeni; *(saltless)* طوزسز touzsouz; تازه tâze; *(mar.)* فریشقه frushqa; — **lү,** *(ad.)* یکیدن yeniden; *(recently)* اخیراً ahîren; — **ness,** *(n.)* تازه‌لك tâzelik; *(lit.)* طراوت tarâvet; یکیلك yenilik; — **'man,** مبتدی mübtedî; *(-class)* برنجی صنف birinji sunuf; مبتدی صنفی mübtedî sunufu; — **water,** طاتلی صو tatlu sou; — **Fresh'en,** *(v.a.)* تازه‌لشدیرمك tâze-leshdirmek; *(salt)* طوزینی چیقارمق tou-zounou chuqarmaq; *(v.n.)* تازه‌لنمك tâzelenmek; *(fig.)* سرینله‌مك serinle-mek; *(mar.)* سرتلشمك sertleshmek; آرتمق artmaq.

Fret, fret, *(v.a.)* آشیندیرمق ashundur-maq; ییمك yemek; ییپراتمق yupratmaq; *(skin)* یاره ا. yara et.; *(vex)* قیزدیرمق quzdurmaq; ازعاج ا. iz-âj et.; *(irritate)* تحریك ا. tahrîk et; *(v.n.)* آشینمق ashun-maq; ینمك yenmek; ییپرانمق yupran-maq; *(fig.)* صیقیلمق suqulmaq; قیزمق quzmaq; *(n.)* طالغه‌لانمه dalgalanma; *(fig.)* غلیان galeyân; *(vexation)* صیقینتی suquntu; — **Fret'ful,** (-'fōōl) *(a.)* طالغه‌لی dalgalu; *(peevish)* حدتلی hid-detli; خویسز houysouz; ترس ters; — **Fret'fullү,** (-'fōōl-i) *(ad.)* حدتله hid-detle; عکسیلکله axilikle; ترسلکله ters-likle.

Fret, fret, *(v.a.)* *(ornament)* قابارتمه یاپمق qabartma yapmaq; *(n.)* *(work)* کتابه kitâbe; اویمه oyma; — **saw,** اویمه دستره‌سی oyma testiresi; — **Frett'ed,** (fret'ed) *(a.)* اویمه‌لی oymalu; کتابه‌لی kitâbeli.

Friable, frī'a-bl, *(a.)* دوولیر deuvülür; توز اولور toz olour; *(fig.)* کوره‌ك gev-rek; — **Friabil'itү,** (-bil'i-ti), *(n.)* ازیلمه ezilme; دوولمه deuvülme.

Friar, frī'ar, *(n.)* راهب râhib, پاپاس pa-paz; — **Frī'arү,** *(n.)* مناستر manastur.

Fribble, frib'l, *(v.n.)* اکلنمك eylen-mek; اوینامق oynamaq.

Friction, frik'shun, *(n.)* *(lit.)* دلك delk; تماس temâs; *(fig.)* اختلاف ihtilâf; *(med.)* فریقسیون frixiyon; — **Fric'tional,** (-'shun-al) *(a.)* ...فریقسیون frixiyon...; ...دلك وتماس delkü temâs....

Fridaү, frī'dā, *(n.)* جمعه (کونی) jouma (-günü).

Friend, frend, *(n.)* دوست dost; محب mouhib; — **lү,** *(ad.)* دوستانه dostâne; — **society** مخادنت جمعیتی mouhâdenet jem-iyyeti; تعاون جمعیتی te-âvün jem-iyyeti; — **Friend'ship,** *(n.)* دوستلق dostlouq; *(lit.)* مودت meveddet; مخادنت mouhâdenet.

Frieze, frēz, کتابه kitâbe; فریز friz.

Frigate, frig'āt, *(n.)* فرقتین firqateyn.

Fright, frīt, *(n.)* قورقو qorqou; دهشت deh-shet; — **Fright'en,** (frīt'n) *(v.a.)* قورقوتمق qorqoutmaq; *(lit.)* اخافه ا. ihâfe et.; — **Fright'ful,** (-'fōōl) *(a.)* قورقونج qorqounj; *(lit.)* مخوف mahôuf; — **Fright'fullү,** *(ad.)* قورقونج بر حالده qorqounj bir halde; مدهش صورتده müd-hish sôuretde; — **Fright'fulness,** *(n.)* دهشت deh-shet.

Frigid, frij'id, *(a.)* صوغوق soghouq; *(lit.)* بارد bârid; منجمد münjemid; *(fig.)* روحسز rôuhsouz; *(lit.)* جامد jâmid; — **lү,** *(ad.)* صوغوق (بر حالده) soghouq (-bir halde); *(fig. & lit.)* بارادانه bâri-dâne; — **ness,** *(n.)* برودت büröudet; صوغوقلق soghouqlouq; — **zones,** *(n.pl.)* مناطق منجمده menâtuqu münje-mide.

Frigorific, frig-o-rif'ik, *(a.)* صوغوتان soghoutan; *(lit.)* مبرد müberrid; ...تبرید tebrîd....

Frill, fril, *(n.)* فاربه‌لا farbela; وولان vo-lan; *(v.a.)* فاربه‌لا یاپمق farbela yapmaq; *(v.n.)* تیترمك titremek; خیشیرداماق hu-shurdamaq.

Fringe, frinj, *(n.)* کنار kenar; صاچاق sachaq; *(hair)* پرچم perchem; فریزه firize; — **Fringe'less,** *(a.)* صاچاقسز sachaqsuz; — **Fring'ү,** (frinj'i) *(a.)* صاچاقلی sachaqlu.

Fripperү, frip'ėr-i, *(n.)* اسکی البسه eski elbise; *(shop)* اسکیجی دکانی eskiji dük-kyanu; *(fig.)* سوپرونتو süprüntü; *(a.)* دکرسز deyersiz; اهمیتسز ehemmiyyet-siz; — **Fripp'er,** (frip'ėr) *(n.)* اسکیجی eskiji; قولتوقجی qoltouqjou.

Frisk, frisk, *(v.n.)* صیچرامق suchramaq; اوینامق oynamaq; *(n.)* صیچرایش such-rayush; اویون oyoun; *(fig.)* نشئه nesh-e; — **Frisk'ful,** (-'fōōl) *(a.)* نشئه‌لی nesh-eli; شن shen; — **Frisk'ilү,** *(ad.)* نشئه ایله nesh-eyle; شطارتله shatâretle; — **Frisk'iness,** *(n.)* نشئه nesh-e; شطارت shatâret; — **Frisk'ү,** (-'i) *(a.)* شن shen; نشئه‌لی nesh-eli; اویناق oynaq.

Frith, frith, *(n.) (mar.)* قوى qoy ; بوغاز boghaz ; آغز âz.

Fritter, frit'ėr, *(n.)* بورك beurek ; *(sweet)* طاتلو tatlu ; (بهنيه) (benye) ; *(fragment)* پارچه parcha ; *(v.a.)* پارچهلامق parchalamaq ; *(-away)* اسراف ا. isrâf et. ; توكتمك tüketmek.

Frivolous, friv'ol-us, *(a.)* سطحى sat-hî; بيهوده beyhôude ; *(fig.)* خفيف مشرب hafîf-meshreb ; *(jud.)* اساسسز esâssuz; بوش bosh; معناسز mâ'nâsuz; واهى vâhî; **— ly,** *(ad.)* سطحى صورتده sat-hî sôuretde ; خفتله hiffetle ; **— Frivol'ity,** (-'i-ti) *(n.)* بيهودهلك beyhôudelik ; خفت hiffet ; (سطحيلك) (sat-hîlik).

Frizz, friz, *(v.a.)* فريزه ا. frize et. ; قيورمق quvurmaq; *(n.)* فريزه frize; بوقله bouqle; قيورم quvrum; **—Frizz'le,** (friz'l) *(n.)* بوقله bouqle ; *(v.n.)* قيورلمق quvrulmaq.

Fro, frō, *(ad.)* كرى geri ; **to and —** ايلرى - كرى ileri-geri.

Frock, frok, *(n.)* البسه elbise ; *(men)* ستره setre; رەدينغوت redingot; *(women's)* فستان fistan ; اثواب esvab ; *(priests)* جبه jübbe ; *(mar.)* كوملك geumlek ; **— coat,** رەدينغوت redingot; (استانبولين) (istamboulin).

Frog, frog, *(n.)* قوربغه qourbâ; *(horse's)* طيرناق ايچى turnaq ichi ; *(rail)* مقاص maqas ; *(button)* طوقه toqa ; چاپراز chapraz ; **— Frogg'y,** (frog'i) *(a.)* قوربغهلى qourbâlu ; *(like)* قوربغه كبى qourbâ gibi ; *(voice)* سسى قيصيلمش sesi qusulmush ; (بوغاز اولمش) (boghaz olmoush.

Frolic, frol'ik, *(a.)* شن shen ; *(n.)* نشئه nesh-e ; شطارت shatâret; *(amusement)* ذوق zevq ; اكلنجه eylenje *(v.n.)* ذوق ا. zevq et.; اكلنمك eylenmek ; **—Frol'icsome,** (-sum) *(a.)* شن shen ; نشئهلى nesh-eli.

From, from, *(prep.)* دن ...den, ...dan ; *(by)* طرفندن ...tarafundan ; *(away)* اوزاقده ouzaqda ; اوتهده eutede ; *(time)* دن اعتباراً den î'tibâren.

Front, frunt, *(n.)* اوك eun ; يوز yüz ; *(ana.)* آلن alun ; *(mil.)* جبهه jebhe ; *(wig)* پروكه perüke ; *(fig.)* اك مهم جهت en mühim jihet ; *(impudence)* جرأت jür-et ; كستاخلق küstâhluq ; *(a.)* ...اوك eun... ; اوكدهكى eundeki ; *(v.a.)* قارشى كلمك qarshu gelmek ; مخالفت ا. mouhâlefet et. ; *(v.n.)* اوكنده او. eunde ol. ; *(face)* (ه) باقمق ...(e-) baqmaq ; *(fig.)* (ه) متوجه او. ...(e-) müteveijih ol. ; **in — of** (ك) اوكنده ...(in-) eunünde ; (ك) قارشيسنده ... (in-) qarshusunda ; **to come to the —** ايلريلهمك ilerlemek ; *(fig.)* اشتهار ا. ishtihâr et. ; كسب اهميت ا. kesbi ehemmiyyet et. ; **— box,** اوك لوجه eun loja ; **— Front'al,** *(a.)* ...اوك eun... ; *(lit.)* جبهوى jebhevî ; ...آلن alun... ; *(n.)* آصقى asgu ; باغ bâ ; *(arch.)* صاچاق sachaq ; **— Front'age,** (-'āj) *(n.)* يوز yüz ; جبهه jebhe ; **— Front'let,** *(n.)* باغ bâ ; چاتقى chatgu ; (قوردهله) (qordele).

Frontier, fron'ēr, *(n. & a.)* حدود houdôud....

Frontispiece, front'i-spēs, *(n.)* يوز yüz ; جبهه jebhe ; *(figure)* رسم resim ; لوحه levha.

Frost, frost, *(n.)* طوك don ; قراغى qurâ ; *(v.a.)* قراغى طوتمق qurâ toutmaq ; طوكمق donmaq ; **— bite,** (-bīt) *(n.)* طوك don ; طوكمه donma ; **—bitten,** (-bit'n) *(a.)* طوكمش donmoush; آيازده قالمش ayazda qalmush ; **— bound,** (-bownd), *(a.)* طوكمش donmoush ; قراغى طوتمش qurâ toutmoush ; **— Frost'iness,** *(n.)* طوك don ; آياز ayaz ; **— Frost'y,** (-'i) *(a.)* طوك طوتمش don toutmoush;(آيازلى) ayaz (-lu) ; *(fig.)* بوز كبى bouz gibi ; بارد bârid ; *(hair)* قير qur ; آغارمش ârmush.

Froth, froth, *(n.)* كوپوك keupük ; *(fig.)* بيهوده beyhôude ; صاچمه sachma ; *(v.a.)* كوپورتمك keupürtmek; *(v.n.* كوپورمك keupürmek ; كوپوك باغلامق keupük bâlamaq ; **— Froth'y,** (-'i) *(a.)* كوپوكلى keupüklü.

Froward, frō'ward, *(a.)* ترس ters ; عنادجى inâdju ; **— ly,** *(ad.)* سركشجه serkeshje ; ترس ters ; **— ness,** *(n)* ترسلك terslik ; عنادجيلق inâdjuluq.

Frown, frown, *(v.n)* قاشلرينى چاتمق qashlarunu chatmaq ; حدتلى باقمق hiddetli baqmaq ; *(n.)* قاش چاتمه qash chatma ; حدتلى باقيش hiddetli baqush ; **— Frown'ingly,** *(ad.)* قاشلرينى چاتهرق qashlarunu chataraq ; حدتله hiddetle.

Frozen, frōz'n, *(a.)* طوكمش donmoush ; *(lit.)* منجمد münjemid ; **— Ocean,** بحر منجمد bahri münjemid.

Fructify, fruk'ti-fī, *(v.a.) (lit.)* انبات ا. inbât et. ; اثمار ا. ismâr et· ; *(fig.)* تنميه ا. tenmiye et. ; *(v.n.)* ثمره ويرمك semere vermek ; **—Fructif'rous** (-tif'ėr-us)

(a.) میوه‌لو meyvalu ; *(fig.. & lit.)* ثمره‌دار semeredâr ; — **Fructifica'tion,** (-fi-kā'shun), *(n.)* میوه meyva ; *(act)* انبات inbât ; اثمار ismâr.

Frugal, frōō'gal, *(a.)* اداره‌لی idâreli; ساده sâde ; *(lit.)* ممسک mümsik ; — **ly,** *(ad.)* اداره‌یله idâreyle ; ساده صورتده sâde sôuretde; — **Frugal'ity,** (-'i-ti) *(n.)* اداره idâre ; نه قونومی eqonomi ; امساك imsâk ; *(fig.)* ساده‌لك sâdelik.

Fruit, frōōt, *(n.)* میوه meyva ; یمیش yemish ; *(fig.)* ثمره semere ; محصول mahsôul ; *(effect)* نتیجه netîje ; *(v.n.)* میوه ویرمك meyva vermek ; *(lit.)* مثمر او. müsmir ol. ; — **bearer,** *(n.)* میوه‌لو آغاج meyvalu âj ; یمیشلی آغاج yemishli aj ; — **tree,** میوه آغاجی meyva âju ; — **Fruit'age,** (-'āj) *(n.) (pl.)* میوه‌لر meyvalar; یمیشلر yemishler; — **Fruit'erer,** *(n.)* یمیشجی yemishji ; مانآو manav ; — **Fruit'ful,** (-'fōōl), *(a.)* محصولدار mahsôuldâr ; *(fig.)* مثمر müsmir ; — **Fruit'less,** *(a.)* میوه‌سز meyvasuz ; *(fig.)* محصولسز mahsôulsüz ; ثمره‌سز semeresiz ; عقیم aqîm ; — **Fruit'lessly,** *(ad.)* بیهوده beyhôude ; نافله nâfile ; —**Fruit'lessness,** *(n.)* ثمره‌سزلك semeresizlik ; عقامت aqâmet ; — **Fruit'y** (-'i), *(a.)* میوه کبی meyva gibi.

Fruition, frōō-ish'un, *(n.) (lit.)* تملك temellük ; تلذذ telezzüz.

Frump, frump, *(v.)* اکلنمك eylenmek.

Frustrate, frus'trāt, *(v.a.)* بوزمق bozmaq ; مانع او. mânî' ol. ; *(defeat)* باصدیرمق basdurmaq ; — **Frustrā'tion,** (-'shun), *(n.)* ممانعت mümânât ; عقامت aqâmet.

Fry, frī, *(v.a.)* (یاغده) قیزارتمق (yâda-) quzartmaq ; (طاوه یاپمق) (tava yapmaq) ; *(fig.)* قیزدیرمق quzdurmaq ; *(v.n.)* قیزارمق quzarmaq ; *(n.)* قیزارتمه quzartma ; (طاوه‌سی) (tavasu) ; *(swarm)* سورو süru; *(fig.)* کوچوك شیلر küchük sheyler; دوکونتو (deuküntu) ; **small** — اوفاق تفك oufaq tefek ; *(fig.)* اهمیتسز شیلر ehemmiyyetsiz sheyler ; *(lit.)* جزئیات juz-iyyât ; *(children)* چوجقلر chojouqlar ; — **Fried,** (frīd): *(a.)* قیزارمش quzarmush; ... طاوه‌سی tavasu ; —**eggs,** صحنده یومورطه sahanda yomourta ; طاوه‌ده یومورطه tavada youmourta ; — **fish** بالق طاوه‌سی baluq tavasu ; — **potatoes** قیزارمش پتاتس quzarmush patates ;—**Fry'ing pan,** طاوه tava.

Fuchsia, fū'shi-a; *(n.)* کوپه چیچکی küpe chicheyi.

Fuddle, fud'l, *(v.a.)* سرخوش ا. sarhosh et. ; ایچیرمك ichirmek ; *(v.n.)* سرخوش او. sarhosh ol. .

Fudge, fuj, *(n.)* صاچمه sachma ; *(int.)* ! تحف شی tahaf shey ! ; ! نه صاچمه ne sachma ! .

Fuel, fū'el, *(n.)* محروقات mahrôuqât ; **liquid** — مایع محروقات mâyi' mahrôuqât ; **to add — to the fire** یانغینه کورو کله کیتمك yanguna keurükle gitmek.

Fugitive, fūj'i-tiv, *(a.)* فراری firâri ; قاچاق qachaq ; *(fig.)* کچیجی gechiji; موقت mouvaqqat ; *(perishable)* فانی fânî ; *(lit.)* سریع الزوال serî-üzzevâl ; *(quick)* سریع serî'; *(n.) (pers.)* ملتجی mülteji ; فراری firâri ; —**from justice** فراری مجرم firâri müjrim ; *(lit.)* متغیب mütegayyib ; قاچاق qachaq ; — **ness,** *(n.)* دوامسزلق devâmsuzluq ; زوال zevâl ; سرعت sür-at.

Fulcrum, ful'krum, *(n.)* مسند mesned ; مانوه‌له مسندی manevele mesnedi.

Fulfil, fool-fil', *(v.a.)* ایفا ا. îfâ et. ; یاپمق yapmaq ; — « **his promise** » « وعدینی » ایفا ا. « vâ'dini » îfâ et. ; — **Fulfil'ment,** *(n.)* ایفا îfâ ; حصول housôul.

Fulgent, ful'jent, *(a.)* پارلاق parlaq ; *(lit.)* شعشعه‌لی sha'shâlu ; *(poet.)* درخشان drah-shân ; — **Ful'gency,** (-'jen-si) *(n.)* پارلاقلق parlaqluq ; *(lit.)* رونق revnaq ; شعشعه sha'shâ.

Full, fool, *(a.)* طولو dolou ; *(lit.)* مملو memlôu ; *(plenty)* چوق choq ; مبذول mebzôul ; *(complete)* تام tâm, *(lit.)* کامل kyâmil ; تکمیل tekmîl ; *(ad.)* تماماً tamâmen ; کاملاً kyâmilen ; *(n.)* طولغونلق dolgounlouq ; *(fig.)* کمال kemâl ; — **moon,** بدر (تام) bedr (-tâm) ; — **pay,** *(mar.)* تام معاش tam ma-âsh ; — **tide,** *(lit.)* مد اقترانی meddi iqtirânî; —**speed,** تام یول tam yol ; صوك سرعت son sür-at; (! فلسپید) (filispid !) ; — **Fully,** (fool'li) *(ad.)* تماماً tamâmen ; کاملاً kyâmilen ; — **Fulness,** (fool'nes) *(n.)* طولغونلق dolgounlouq ; فضله‌لق fazlaluq ; *(fig.)* کمال kemal ; — **of time** وعده vâ'de; وقت معین vaqti mou-ayyen ; —**of years** سن کمال sinni kemâl ; شیخوخت sheyhôuhat.

Full, fool, *(v.a.)* قصارت ا. qasaret et. ; باصغی‌یه قومق basguya qomaq ; — **Fuller,** (fool'er) *(n.)* چیرپیجی churpuju ;

— s' earth كل kil ; — **Fullery**, (fool'ėr-i) *(n.)* قصارتخانه qasaret-hâne ; (چيرپى محلى) (churpu mahalli).

Fulminate, ful'min-āt, *(v.n.)* كورلهمك gürlemek ; *(fig.)* (آتش پوسكورمك) (atesh püskürmek) ; تهور ا. tehevvür et. ; *(v.a.)* پاتلاتمق patlatmaq ; *(fig.)* (ياغدرمق) (yâdurmaq) ; *(rel.)* تلعين ا. tel-în et. ; *(n.)* فولميناث fulminat ; — **Fulminā'tion**, (-'shun) *(n.)* كورلهمه gürleme ; *(explosion)* پاتلامه patlama ; اشتعال ishti-âl ; *(fig.)* غضب gazeb , تهور tehevvür ; *(rel.)* تلعين tel-în ; (آفوروز) (aforoz).

Fumble, fum'bl, *(v. n.)* بوشنه اوغراشمق boshouna ôurashmaq ; (بجرهمهمك) (bejerememek) ; *(speech)* كككلهمك kekelemek ; — **Fum'bler**, *(n.)* عجمى ajemi ; بجريكسز bejerixiz ; حنطل hantal ; — **Fum'blingly**, *(ad.)* عجميجه ajemije.

Fume, fūm, *(n.)* دومان douman ; بخار bouhâr ; *(rage)* حدت hiddet ; (آتش) (atesh) ; *(v.n.)* توتمك tütmek ; بوغوسى چيقمق boughousou chuqmaq ; *(fig.)* قيزمق quzmaq ; — **Fūm'ous**, (-'us) *(a.)* ايسلى isli ; *(bot.)* دومانلى doumanlu.

Fumet, fū'met, *(n.)* قوقو qoqou ; ات قوقوسى et qoqousou.

Fumigate, fūm'i-gāt, *(v.a.)* توتسولهمك tütsülemek ; تبخير ا. tebhîr et. ; — **Fūmigā'tion**,(-'shun), *(n.)* توتسو tütsü ; قوقو qoqou ; *(act)* توتسولهمه tütsüleme ; تبخير tebhîr ; — **Fūm'igator**, ('i-ga-tur) *(n.)* بخوردان bouhourdan.

Fumitory, fūm'i-to-ri, *(n.)* *(bot.)* شاهتره اوتى shahtere otou.

Fun, fun, لطيفه latîfe ; اكلنجه eylenje ; **in** — (دن) شاقا shaqa (-dan); لطيفه اولهرق latîfe olaraq ; **like** — *(fig.)* چارچابوق char-chabouq ; همان hemen.

Function, fungk'shun, *(n.)* فعل fi'l ; *(duty)* وظيفه vazîfe ; ايش ish ; *(phil.)* افعوله ef-ôule ; *(faculty)* صفت sufat ; *(service)* مراسم merâsim ; *(feast)* ضيافت zuyâfet ; مسامره müsâmere ; *(sci.)* فعل fi'l; فعاليت fa'âliyyet ; *(pl.)* افعال ef-âl; *(math.)* تابع tâbi' ; **animal — s** *(lit.)* فعاليت عضويه fa'âliyyeti ouzviyye ; **social — s** وظائف اجتماعيه vazâ-ifi ijtimâ-uyye ; **vital — s** *(lit.)* افعال حياتيه ef-âli hayâtiyye ; (وظيفه) (vazîfe) ; — **Func'tional**, (-'shun-al) *(a.)* فعلى fi'lî ; عملى amelî ; *(duty)* وظيفه... vazîfe... ; (رسمى) (resmî) ; — **Func'tionary**, (-'shun-a-ri), *(n.)* مأمور me'môur ; *(pl.)* مأمورين me'môurîn ; مستخدمين müstahdimîn.

Fund, fund, مبلغ meblag ; پاره para ; *(pl.)* مبالغ mebâlig ; *(fin.)* اسهام es-hâm ; *(capital)* سرمايه sermâye ; *(charitable)* اعانه i-âne ; (صندوق) (sanduq) ; *(v.a.)* سرمايه يه تحويل ا. sermâyeye tahvîl et. ; اسهامه قلب ا. es-hâma qalb et.; **literary** — محررين مخادنت جمعيتى mouharririn mouhâdenet jem-iyyeti ; محررين تعاون صندوق mouharririn te-âvün sandugh ; **sinking** — اطفا آقچهسى utfâ aqchesi ; — **Fund'able**, *(a.)* سرمايه يه قابل تحويل sermâyeye qâbili tahvîl ; — **Fund'ed**, *(a.)* سرمايه يه تحويل ايدلمش sermâyeye tahvîl edilmish ; اسهام حالنده es-hâm hâlinde ; (منتظم) (mountazam).

Fundamental, fun-da-ment'al, *(a.)* اساسى esâsî ; اصلى aslî ; *(important)* مهم mühim ; الزم elzem ; *(n.)* اساس esâs ; اصل asl ; — **ly**, *(ad.)* اساساً esâsen ; اصلاً aslen ; — **Fundamental'ity**, (-'i-ti) *(n.)* اساس esâs ; *(lit.)* اصليت asliyyet.

Funeral, fū'nėr-al, *(a.)* جنازه... jenâze... ; تدفين... tedfîn... ; *(n.)* جنازه (مراسمى) jenâze (-merâsimi) ; — « **expenses** » «جنازه مصارفى» jenâze «masârifi» ; *(lit.)* «مصارف» تدفينيه « masârifi » tedfîniyye.

Fungus, fung'gus, *(a.)* مانتار كبى mantar gibi ; سونكر كبى sünger gibi.

Funicular, fū-nik'ū-lar, *(a.)* تل... tel... ; *(lit.)* ليفى lîfî ; — **railway** فونيكولر füniküler ; (تل شمندوفرى) (tel shimendiferi).

Funk, fungk, *(n.)* *(fear)* قورقو qorqou ; دهشت deh-shet ; *(v.)* قورقمق qorqmaq ; تيترهمك titremek ; *(smell)* فنا قوقمق fenâ qoqmaq.

Funnel, fun'el, *(n.)* باجه baja ; *(instrument)* حونى houni.

Funnily, fun'i-li, *(ad.)* لطيفه يوللو latîfe yollou ; تحف tahaf.

Funny, fun'i, *(a.)* تحف tahaf ; (عجائب) (ajâyib) ; *(amusing)* اكلنجه لى eylenjeli; خوش hosh ; — **bone** ديرسك كميكى dirsek kemîy ; — **man** قوميق qomiq ; *(humorist)* مزاحجى mezâhju ; *(lit.)* لطيفه كو latîfe-gyôu.

Fur, fur, *(n.)* كورك kürk ; *(coating)* پاس pas ; كير kir ; *(a.)* كورك... kürk... ;

کورکلی kurklü ; *(v.a.)* کورك قاپلامق kürk qaplamaq ; *(v.n.)* کیرلنمك kirlenmek ; **— coat,** کورکلی مانطو kürklü manto ; کورك kürk ; **— trade,** کورك تجارتی kürk tijâreti ; کورکجیلك kürkjülük ; **— Fur′rier,** (-′ri-ėr) *(n.)* کورکجی kürkjü.

Furbelow, fur′be-lō, *(n.)* فاربه‌لا farbela ; قیرمه qurma ; *(v.a.)* فاربه‌لا یاپمق farbela yapmaq.

Furbish, fur′bish, *(v.a.)* جلالامق jilâlamaq ; مصقله ا. musqala et. ; *(fig.)* سوسلمك süslemek.

Furcation, fur-kā′shun, *(n.)* آیرلمه ayrulma ; چاتال اولمه chatal olma.

Furious, fū′ri-us, *(a.)* قیزغین quzgun ; *(lit.)* متهور mütehevvir ; *(violent)* شدتلی shiddetli ; **— ly,** *(ad.)* تهورله tehevvürle ; شدتله shiddetle ; **— ness,** *(n.)* تهور tehevvür ; شدت shiddet.

Furl, furl, *(v.a.)* صارمق sarmaq ; **— the sails** یلکنلری صارمق yelkenleri sarmaq.

Furlough, fur′lō, *(n.)* صله sula ; (صلهٔ رحم) (sula-i rahm) ; اذن izin ; *(v.a.)* مأذونیت ویرمك me′zôuniyyet vermek ; صله‌یه کوندرمك sulaya geundermek.

Furnace, fur′nās, *(n.)* اوجاق ojaq ; فرون furun ; *(fig.)* جهنم jehennem.

Furnish, fur′nish, *(v.a.)* دوشه‌مك deushemek ; *(lit.)* تفریش ا. tefrîsh et. ; *(supply)* تجهیز ا. tejhîz et. ; اعطا ا. i′tâ et. ; تدارك ا. tedârik et. ; **—Fur′nished,** (-′nishd) *(a.)* موبیلیه‌لی mobilyalu; *(lit.)* مفروش mefrôush ; دوشنمش deushenmish ; *(fig.)* مجهز müjehhez ; **— room** موبیلیه‌لی اوطه mobilyalu oda ; **— Fur′nisher,** *(n.)* موبیلیه‌جی mobilyaju; قولتوقجی qoltouqjou ; **—Fur′nishings,** (-′nish-ingz) *(n.pl.)* اشیا eshyâ ; *(lit.)* مفروشات mefrôushât ; *(fittings)* ترتیبات tertîbât.

Furniture, fur′ni-tūr, *(n.)* دوشه‌مه deusheme ; موبیلیه mobilya ; *(lit.)* مفروشات mefrôushât ; *(fig.)* مالزمه mâlezime.

Furrow, fur′ō, *(n.)* *(bot.)* ایز iz ; اولك eulek ; یاریق yaruq ; *(face)* بوروشوق bouroushouq ; *(v.a.)* یارمق yarmaq ; اویمق oymaq.

Further, fur′*th*ėr, *(a.)* دها اوزاق daha ouzaq ; دها ایلری daha ileri; *(additional)* دها فضله daha fazla; *(ad.)* دها اوزاقده daha ouzaqda ; اوته‌ده eutede ; *(in addition)* بوندن باشقه boundan bashqa ; آیریجه ayruja ; *(v.a.)* ایلرلتمك ilerletmek ; *(promote)* ترویج ا. tervîj et. ; یاردم ا. yardum et. ; **— «particulars»** «دها فضله «معلومات daha fazla «mâ′lôumât» ; «تفصیلات» فضله fazla «tafsîlât» ; **till — orders** اشعار اخیره دکین ish-âru ahîre deyin ; **— more,** (-mōr) *(ad.)* بوندن باشقه boundan bashqa ; **—most,** *(a.)* اك اوزاق en ouzaq.

Furtive, fur′tiv, *(a.)* کیزلی gizli ; **— ly,** *(ad.)* کیزلیجه gizlije ; خفیاً hafiyyen.

Fury, fū′ri, *(n.)* غضب gazeb ; تهور tehevvür ; حدت hiddet ; **to be in a —** حدتلنمك hiddetlenmek ; تهور ا. tehevvür et. .

Furze, furz, *(n.)* *(bot.)* قاره چالی qara chalu ; حصیر اوتی hasur otou.

Fuse, fūz, *(v.a.)* اریتمك eritmek ; *(lit.)* اذابه ا. izâbe et. ; *(v.n.)* اریمك erimek ; *(n.)* طاپه tapa ; **— Fusible,** (fūz′i-bl) *(a.)* ایرر erir ; *(lit.)* قابل اذابه qâbili izâbe ; (مذاب) (müzâb) ; **— Fusibility,** (fūz-i-bil′i-ti) *(n.)* اریمه erime ; *(lit.)* قابلیت اذابه qâbiliyyeti izâbe ; **— Fusion,** (fū′zhun) *(n.)* اریمه erime ; *(lit.)* اذابه izâbe ; *(union)* اتحاد ittihâd ; برلشمه birleshme ; *(act)* توحید tevhîd.

Fusee, fū-zē′, *(n.)* قاو qav ; فشنك fishek ; *(mach.)* میل mil ; طولاب dolab.

Fusilier, fū-zil-ēr′, *(n.)* توفنکلی پیاده tüfekli piyâde.

Fuss, fus, *(n.)* تلاش telâsh ; (یایغاره) (yaygara) ; **— and feathers** *(fig.)* بوشنه پاطیردی boshouna paturdu ; ولوله velvele ; **— Fussily,** (fus′i-li) *(ad.)* یایغاره ایله yaygarayle ; تلاشله telâshla , **— Fussy,** (fus′i) *(a.)* تلاشجی telâshju; یایغاره‌جی yaygaraju.

Fust, fust, *(n.)* بدن beden ; اسطوانه üstouvâne.

Fustian, fust′yan, *(n.)* دیمی dimi ; پاموقلی pamouqlou ; *(a.)* *(fig.)* طمطراقلی toumtouraqlu ; صاچمه sachma.

Fusty, fust′i, *(a.)* کوفلی küflü . (چوروك) قوقولو (chürük-) qoqoulou ; **— Fust′iness,** *(n.)* کوف küf ; قوقو qoqou.

Futile, fū′til, *(a.)* بیهوده beyhôude ; بوش bosh ; عبث abes ; **— Futility,** (fū-til′i-ti) *(n.)* بیهوده‌لك beyhôudelik ; معناسزلق mâ′nâsuzluq.

Future, fūt′ūr, *(n.)* استقبال istiqbâl ; آتی âtî ; *(a.)* کله‌جك gelejek ; *(lit.)* مستقبل müstaqbel ; آتی âtî ; **in (the) —** ایلریده ilerde ; استقبالده istiqbâlde ; *(lit.)* آتیاً âtiyen ; **— Futurity ,** (fū-tūr′i-ti) *(n.)* استقبال istiqbâl ; *(events)* *(lit.)* حادثات مستقبله hâdisâti müstaqbele.

Fuzz, fuz, *(n.)* توز toz, تویلر tüyler ; *(v.n.)* توز او. toz ol. ; اوچمق ouchmaq.

G

G, *(n.)* *(mus.)* صول sol.

Gab, gab, *(n.)* كوەزەلك gevezelik ; (چكه) (chene) ; *(v.n.)* كوەزەلك ا. gevezelik et. ; **gift of the —** چكه chene ; جربزه jerbeze.

Gabble, gab'l, *(n.)* كوەزەلك gevezelik ; *(v.n.)* كوەزەلك ا. gevezelik et. ; (اوتمك) eutmek ; **— Gabbler**, (gab'lėr), *(n.)* كوەزه geveze ; (چالچكه) (chal-chene).

Gable, gā'bl, *(n.)* چاتی ديواری chatu douvaru.

Gad, gad, *(n.)* اوج ouj, شيش shish ; (دمير) چوبوق (demir-) chouboúq; *(v.n.)* طولاشمق dolashmaq ; آوارەلك ا. âvâre-lik et. ; **— fly**, آت سينكی at sineyi ; **— Gadder**, (gad'ėr), *(n.)* سرسری serse-rî ; آواره âvâre.

Gaff, gaf *(n.)* غنجه qonja ; *(mar.)* كيز giz.

Gag, gag, *(n.)* باغ bâ ; طيقاچ tuqach ; (بز) (bez) ; *(v.a.)* آغزينی طيقامق âzunu tuqamaq ; صوصدرمق sousdourmaq.

Gage, gāj, *(n.)* رهن rehin ; تأمينات te'-mînât.

Gain, gān, *(n.)* كار kyâr ; قازانج qazanj ; *(fig.)* فائده fayda ; استفاده istifâde; *(v.a.)* قازانمق qazanmaq ; *(lit.)* كسب ا. kesb et. ; *(v.n.)* ايلرلەمك ilerlemek :**—Gain'-er**, *(n.)* قازانان qazanan ; **— Gain'ful**, (-'fōōl) *(a.)* كارلی kyârlu ; فائدەلی fay-dalu ; **— Gain'fully**, (-'fōōl-i) *(ad.)* قازانجله qazanjla ; نافع صورتده nâfî' sôu-retde ; **—Gain'less**, *(a.)* كارسز kyâr-suz ; فائدەسز faydasuz.

Gainsay, gān'sā, *(v.a.)* انكار ا. inkyâr et. ; رد ا. redd et. .

Gait, gāt, *(n.)* كيديش gidish ; يورويش yürüyüsh ; *(poet.)* رفتار reftâr ; **— Gait'er**, *(n.)* كەتر getr ; توزلق tozlouq.

Gala, gā'la, *(n.)* آلای alay ; *(a.)* رسمی resmî ; **— days**, *(lit.)* ايام رسميه eyyâ-mu resmiyye.

Galata, gal'a-ta, *(n.pr.)* *(Constantinople)* غلطه galata.

Galatz, gä'läts, *(n.pr.)* قالاص qalas.

Galaxy, gal'ak-si, *(n.)* *(ast)* كهكشان kehkeshân ; *(assemblage)* *(lit.)* ممتاز زمره mümtâz zümre; كزيدەلر güzîdeler.

Gale, gāl, *(n.)* بورا bora ; فورطنه furtu-na ; *(noise)* پاطيردی paturdu ; ولوله vel-vele.

Galen, gā'len, *(n.pr.)* جالينوس jalinos.

Galicia, ga-lish'i-a, *(n.pr.)* غاليچيا gali-chya ; **— Galic'ian**, (-lish'i-an), *(a.)* غاليچيا... galichya... ; *(n.)* غاليچيالی ga-lichyalu.

Galilean, gal-i-lē'an, *(a.)* ...غاليلەنك ga-lilenin... ; **— Galilē'o**, *(n.pr.)* غاليله ga-lile.

Galipot, gal'i-pot, *(n.)* چام ساقزی cham saquzu.

Gall, gawl, *(n.)* *(ana.)* صفره safra; *(fig. & lit.)* مرارت merâret ; انفعال infu-âl ; *(v.a.)* ياره ا. yara et. ; اينجتمك injitmek; *(fig.)* اوزمك üzmek ; تعجيز ا. tâ'jîz et. ; **— bladder**, اود eud ; **— nut**, مازی mazu.

Gallant, gal'ant, *(a.)* شجيع shejî' ; جسور jesôur ; **— Gallant'** *(a.)* *(courteous)* غالان galan ; نازك nâzik ; كبار kibar ; **— ly**, *(ad.)* شجيعانه shejî-âne ; ييكيتجه yiyitje ; *(fig.)* كبارانه kibârâne ; **— Gall'antry**, (-'ant-ri) *(n.)* شجاعت she-jâ-at ; ييكيتلك yiyitlik ; *(fig.)* كبارلق ki-barluq ; نزاكت nezâket.

Gallery, gal'ėr-i, *(n.)* غالەری galeri ; دهليز dihlîz ; صالون salon.

Galley, gal'i, *(n.)* *(mar.)* قادرغه qadur-ga ; *(captain's)* سواری كيكی süvâri kiki; *(cooking)* مطبخ moutbaq ; *(typ.)* صحيفه تختەسی sahîfa tahtasu ; (تكنه) (tekne); **— proof**, پرووالر prouvalar ; تصحيحلر tas-hîhler.

Gallic, gal'ik, *(a.)* فرانسز fransuz; (غولوا) (qolüva); **— Gallicism**, (gal'i-sizm) *(n.)* فرانسز شيوەسی fransuz shîvesi ; فرانسزجه كلمه (استعمالی) (fransuzja kelime istî'mâli).

Gallipoli, gal-lip'o-li, *(n.pr.)* كليبولى gelibolou.

Gallon, gal'un, *(n.)* غالون galon.

Galloon, ga-lōōn', *(n.)* شريد sherid; غيطان gaytan; — **Galloon'ed**, (n'd) *(a.)* شريدلى sheridli; صيرمەلى surmalu.

Gallop, gal'up, *(n.)* غالوپ galop; *(v.n.)* غالوپ كيتمك galop gitmek.

Gallows, gal'us, *(n.)* دار آغاجى dar âju; —**bird**, *(fig.)* ملعون mel-ôun; (آصيلەجق حريف) (asulajaq herif).

Galvanism, gal'van-izm, *(n.)* غالوانيزمه galvanizme; (يالدز) (yalduz) — **Galvan'ic**, (-'ik) *(a.)* غالوانيق galvaniq; ...غالوانيزمه galvanizme...; —**Gal'vanize**, (-'van-īz) *(v.a.)* غالوانيزمه ا. galvanizme et.; *(fig.)* يالدزلامق yalduzlamaq; — **Gal'vanized**, (-'van-īzd) *(a.)* غالوانيزه galvanize; قاپلامه qaplama; — **Gal'vanizer**, (-'van-īz-ėr) *(n.)* غالوانيزجى galvanizji; يالدزجى yalduzju.

Gamble, gam'bl, *(v.n.)* قومار اويناميق qoumar oynamaq; *(n.)* قومار qoumar; اويون oyoun; to — **away** غائب ا. qayb et.; *(fig.)* هبا ا. hebâ et.;—**Gam'bler**, *(n.)* قومارباز qoumarbaz; اويونجى oyounjou; — **Gam'bling house**, قومارخانه qoumarhâne.

Gambol, gam'bol. *(n.)* صيچرامه suchrama; اويون oyoun; *(fig.)* نشئه nesh-e; *(v.n.)* صيچرامق suchramaq; اوينامق oynamaq.

Game, gām, *(n.)* اويون oyoun; (پارتى) (parti); *(hunt.)* آو av; *(fig.)* شكار shikyâr; *(-animals)* آو حيواناتى av hayvânâtu; *(trick)* حيله hîle; اويون oyoun; *(aim)* مقصد maxad; پلان pilan; *(a.)* ...آو av...; *(plucky)* كوزى پك geuzü pek; جسور jesôur; (ايشكذار) (ishgüzâr); **to make — of** (له) آلاى ا. ...(le-) alay et.; (له) اكلنمك ...(le-) eylenmek; **I know his —** مقصدينى بيليورم maxadunu biliyoroum; **the — is not worth the candle** زحمته دكمز zahmete deymez; (آستارى يوزندن پهاليدر) (astaru yüzünden pahaludur); **big —** بويوك آو beuyük av; (حيوانات وحشيه آوى) hayvânâtu vahshiyye (-avu); — **bag**, آو چانطه‌سى av chantasu; — **keeper**, آو قوروجيسى av qoroujousou; — **laws**, آوجيلق نظامنامه‌سى avjuluq nizâmnâmesi; صيدوشكار قانونى saydü shikyâr qânôunou; — **Game'some**, (-'sum) *(a.)* شن shen; (اويناق) (oynaq); **Gām'ing**, *(n.)* ...اويون oyoun...; — **debt** اويون بورجى oyoun borjou; قومار بورجى qoumar borjou; — **table** اويون ماصه‌سى oyoun masasu.

Gammon, gam'un, *(n.)* ژامبون jambon; *(hoax)* حيله hîle; (صاچمه) (sachma); مارس mars; *(v.a.)* آلداتمق aldatmaq; (يره وورمق) (yere vourmaq); مارس ا. mars et..

Gamut, gam'ut, *(n.)* *(mus.)* غام gam; مقياس miqyâs.

Gander, gan'dėr. *(n.)* قاز (اركك) (erkek-) qaz.

Gang, gang, *(n.)* كروه gürôuh; طاقم taqum; (عونه) (avene); *(v. n.)* كيتمك gitmek; — **of workmen** عمله طاقمى amele taqumu; (پارتى) (parti); —**of thieves** خيرسز قومپانيه‌سى hursuz qoumpanyasu; خيرسز كروهى hursuz gürôuhou; ...**and his gang** (و) عونه‌سى ...(ve-) avenesi; — **board**, (اسكله) قالاص qalas (-iskele); — **way**, كچيد gechid *(mar.)* لومبار آغزى loumbar âzu; اسكله iskele.

Gangrene, gang'grēn, *(n.)* قانغرن qangren; *(v.n.)* قانغرن او. qangren ol.; — **Gangrenous**, (gang'rēn-us) *(a.)* قانغرن اولمش qangren olmoush.

Gantlet, gant'let, *(n.)* (زره) الديون (zurh-) eldiven; *(mar.)* طياق dayaq; جزا jezâ; **to run the —** جزا چكمك jezâ chekmek; (صيره طياغى يمك) (sura dayâ yemek); *(fig.)* تكدير ايدلمك tekdîr edilmek.

Gaol, jāl, *(n.)* زندان zundan; حبسخانه habs-hâne; **to break —** حبسخانه‌دن قاچمق habs-hâneden qachmaq: فرار ا. firâr et..

Gap, gap, *(n.)* ياريق yaruq; دليك delik; بوشلق boshlouq; *(fig.)* فاصله fâsula; *(passage)* كچيد gechid; بوغاز boghaz; **to stand in the—** مدافعه‌يه حاضر او. müdâfâya hazur ol.; (تتيكده طورمق) (tetikde dourmaq); **to stop a —** بر دليكى طيقامق bir deliy tuqamaq; *(fig.)* بر اكسيكى تماملامق bir exiy tamamlamaq; بر ايشه يارامق bir ishe yaramaq; —**toothed**, ديشلرى اكسيك dishleri exik.

Gape, gāp, *(v. n.)* اسنه‌مك esnemek; *(open)* آچيق طورمق achuq dourmaq; *(stare)* حيرتله باقمق hayretle baqmaq; شاشمق shashmaq; *(n.)* اسنه‌مه esneme; آچيلمه achulma; — **Gāp'ing**, *(a.)* اسنه‌ين esneyen; *(fig.)* آغزى آچيق âzu achuq; *(lit.)* متحير mütehayyir.

Garage, gär'äzh, *(n.)* غاراژ garâj.

Garb, gärb, قيافت qiyâfet; *(lit.)* كسوه kisve; *(bot.)* دمت demet; *(v.a.)* اكسا ا. ixâ et..

Garbage, gär'bāj, *(n.)* سوپرونتو süprüntü; *(zo.)* باغرصاقلر bârsaqlar.

Garble, gär'bl, *(v.a.)* الهمك elemek; *(fig.)* سچمك sechmek; *(corrupt)* بوزمق bozmaq; *(lit.)* تحريف ا. tahrîf et..

Garden, gär'dn, *(n.)* باغچه bâgche; *(for vegetables)* بوستان bostan; *(poet.)* حديقه hadîqa; باغ bâg; — **of Eden**, *(poet.)* باغ عدن bâgu adn; حديقهٔ جنت hadîqayi jennet; **kitchen** — سبزه باغچه‌سى sebze bâgchesi; **flower** — چيچك باغچه‌سى chichek bâgchesi; **hanging** — آصمه باغچه asma bâgche; — **party**, غاردن پارتى gardn parti; باغچه دعوتى bâgche dâ'veti; *(concert)* باغچه مسامره‌سى bâgche müsâmeresi; —**Gar'dener**, (-'dn-ėr) *(n.)* باغچوان bâgchevan; — **Gar'dening**, (-'dn-ing) *(n.)* باغچوانلق bâgchevanluq; باغچه ايشلرى bâgche ishleri.

Gargle, gär'gl, *(n.)* غرغره gargara; *(v.a.)* غرغره ا. gargara et..

Garibaldi, gar-i-bal'di, *(n.pr.)* & *(n.)* غاريبالدى garibaldi.

Garland, gär'land, *(n.)* كيرلاند girland; (يشيللك) (yeshillik); چلنك chelenk.

Garlic, gär'lik, *(n.)* صارمصاق sarumsaq; *(clove)* ديش dish; — **Gar'licky**, (-'lik-i) *(a.)* صارمصاقلى sarumsaqlu; *(like)* صارمصاق كبى sarumsaq gibi.

Garment, gär'ment, *(n.)* اثواب esvab; البسه elbise; *(fig. & lit.)* لباس libâs; *(v.a.)* كيديرمك giydirmek.

Garner, gär'nėr, *(n.)* آنبار anbar; دهپو depo; *(v.a.)* آنباره قويمق anbara qomaq.

Garnet, gär'net, *(n.)* لعل (طاشى) lâ'l (-tashu).

Garnish, gär'nish, *(v.a.)* سوسلهمك süslemek; *(n.)* سوس süs; غارنيتور garnitür; *(hist.)* خرج haraj; پاره para.

Garret, gar'et, *(n.)* چاتى اوطه‌سى chatu odasu; طاوان آره‌سى tavan arasu.

Garrison, gar'i-sn, *(n.)* غارنيزون garnizon; عساكر محافظه asâkiri mouhâfuza; *(v.n.)* غارنيزون تأسيس ا. garnizon te'sîs et..

Garrote, gar-rōt', *(v.a.)* بوغمق bômaq; *(lit.)* اخناق ا. ihnâq et..

Garrulous, gar'ū-lus, *(a.)* چوق سويلر choq seuyler; كوهزه geveze.

Garter, gär'tėr, *(n.)* چوراب باغى chorab bâ; ژارتيه jartiye; *(badge)* ديز باغى نشانى dîz bâ nishanu; *(v.a.)* باغلامق bâlamaq.

Gas, gas, *(n.)* غاز gaz; *(coal-)* هوا غازى hava gazi; *(talk)* بوش لاقرد bosh laflar; — **engine**, غاز موتورى gaz moteurü; — **fitter**, غاز ايشچيسى gaz ishjisi; — **stove**, هوا غازى صوباسى hava gazi sobasu; — **works**, غازخانه gazhâne; — **gaseous**, (gā'ze-us), *(a.)* غاز حالنده gaz hâlinde; *(sci.)* غازى gâzî; *(fig.)* هوائى havâ-i; — **gasify**, (gas'i-fī), *(v.a.)* غازه تحويل ا. gaze tahvîl et.; — **gasometer**, (gas-om'it-ėr), *(n.)* غازومتره gazometre; غاز ساعتى gaz sâti.

Gash, gash, *(n.)* پيچاق يارهسى puchaq yarasu; *(lit.)* جريحه jerîha; *(v.a.)* - ياره لامق yaralamaq.

Gasket, gas'ket, *(n.)* *(mar.)* قالچته qalchete; باغ bâ.

Gasolene, gas'ō-lēn, *(n.)* غازولين gazolin; (بنزين) (benzin).

Gasp, gasp, *(n.)* صولومه solouma; نفس nefes; *(v.n.)* صولومق soloumaq; *(desire)* آرزو ا. arzôu et.; — **out** كوچلكله سويلهمك güchlükle seuylemek; **the last** — صوك نفس son nefes; *(extremity)* منتها müntehâ; غايه gâye; — **Gasp'ingly**, ('ing-li), *(ad.)* صولوق صولوغه solouq solougha; *(fig.)* خلجانله halejânla; مشكلاتله müshkülâtla.

Gastric, gas'trik, *(a.)* معدوى mi'devî; معده... mi'de...; — **fever**, معده حماسى mi'de hümmâsu; —**Gastritis**, (gas-trī'tis) *(n.)* معده التهابى mi'de iltihâbu.

Gate, gāt, *(n.)* قاپو qapu; مدخل medhal; — **keeper**, قاپوجى qapuju; — **money**, دخوليه douhôuliyye.

Gather, gath'ėr, *(v.a.)* طوپلامق toplamaq; *(learn)* آكلامق anlamaq; *(fig.)* استخبار ا. istihbâr et.; *(lit.)* استدلال ا. istidlâl et.; *(sew)* قيرمه ياپمق qurma yapmaq; *(v.n.)* طوپلانمق toplanmaq; بيريكمك birikmek; *(assemble)* اجتماع ا. ijtimâ' et.; *(n.)* قيرمه qurma; قات qat; — **Gath'erer**, (-'ėr-ėr) *(n.)* طوپلايجى toplayuju; *(agr.)* دهوشيريجى devshiriji; *(sewing)* قاتلاييجى qatlayuju; قيرمه ماكينه‌سى qurma makinesi; — **Gath'ering**, *(n.)* طوپلامه toplama;

طوپلانمه toplanma; اجتماع ijtîmâ'; *(crowd)* قالابالق qalabaluq; ازدحام izdihâm; *(agr.)* محصول mahsoul; *(med.)* شیش shish; التهاب iltihâb.

Gaud, gawd, *(n.)* سوس süs; — **Gaud'y**, (-'i) *(a.)* سوسلی süslü; کوستریشلی geusterishli; *(n.)* ضیافت zuyâfet; (یوم مخصوص) (yevmi mahsôus); — **Gaud'ily**, (-'i-li) *(ad.)* دبدبه‌ایله debdebeyle; نمایشله nümâyishle; — **Gaud'iness**, *(n.)* دبدبه debdebe; آلایش âlâyish.

Gauge, gāj, *(n.)* مقیاس miqyâs; اولچو eulchü; *(ship's)* چکدیکی صو chekdîy sou; *(v.a.)* اولچمك eulchmek; تخمین ا. tahmîn et.; *(mar.)* مساحه ا. mesâha et.; **narrow** — دار خطلی dar hatlu; **broad** — کنیش خطلی genish hatlu; **standard** — معیار خطلی mî'yâr hatlu; معیار عرضنده mî'yâr arzunda; —**Gauge-able**, (gāj'a-bl) *(a.)* اولچیله‌بیلیر eulchülebilir; قابل مساحه qâbili mesâha; — **Gauger**, (gāj'ėr) *(n.)* مخمن mouhammin; (استیماتور) (estimateur).

Gaunt, gänt, *(a.)* ضعیف zayuf; لاغر lâgar.

Gauze, gawz, *(n.)* غاز gaz; (تول) (tül); غاز بویامه gaz boyama; *(a.)* ...غاز gaz...; **wire** — اورمه تل eurme tel; تل قماش tel qoumash; — **Gauz'y**, (-'i) *(a.)* تول کبی tül gibi; غاز کبی gaz gibi.

Gawk, gawk, *(n. & a.)* احمق ahmaq; *(tall)* طویل tavîl; حنطل hantal.

Gay, gā, *(a.)* شن shen; نشئه‌لی nesh-eli; *(bright)* پارلاق parlaq; *(fig.)* کوستریشلی geusterishli; *(American.)* کیف keyf; ایچمش ichmish; — **life** شن حیات shen hayât; **a — while** خیلی زمان haylu zemân; — **Gaiety**, **Gayety**, (gā'e-ti) *(n.)* نشئه nesh-e; شطارت shatâret; *(display)* زینت zînet; آلایش âlâyish; — **Gaily**, **Gayly**, (gā'li) *(ad.)* نشئه‌ایله nesh-eyle; شطارتله shatâretle; *(fig.)* پارلاق صورتده parlaq sôuretde; کوزل güzel.

Gaze, gāz, *(v n.)* باقمق baqmaq; کوزینی دیکمك geuzünü dikmek; *(n.)* باقیش baqush; *(lit.)* نظر nazar; **at** — شاشقین shashgun; طوکمش قالمش (donmoush qalmush); —**Gāz'er**, *(n.)* باقان baqan.

Gazette, ga-zet', *(n.)* غزته gazete; *(official)* رسمی جریده resmî jerîde; *(v.a.)* نشر ا. neshr et..

Gazetteer, ga-zet-ēr' *(n.)* فهرست fihrist; (جغرافیا لغاتی) (jôghrafya lougâti).

Gear, gēr, *(n.)* طاقم taqum; ترتیبات tertîbât; *(mach.)* دونانم donanum; *(dress)* کیه‌جك giyejek; *(v.a.)* کیدیرمك giydirmek; *(mach.)* طاقمق taqmaq; ایشلتمك ishletmek; **in**— طاقیلی taqulu; ایشلمکده ishlemekde; **out of**—ایشلمیور ishlemiyor; تعطیل tâ'til; **head** — سرپوش serpôush; (باشلق) (bashluq); — **Gearing**, (gēr'ing) *(n.)* دونانم donanum; ترتیبات tertîbât.

Gelatine, jel'a-tīn, *or* -tēn, *(n.)* ژه‌لاتین jelatin, طوتقال toutqal; — **Gelatinous**, (jel-at'in-us) *(a.)* ژه‌لاتینلی jelatinli.

Geld, geld, *(v.a.)* *(zo)* ایغدیش ا. ughdush et..

Gem, jem, *(n.)* مجوهر müjevher; *(fig.)* جوهر jevher; *(pl.)* جواهر jevâhir; *(v.a.)* بزه‌مك bezemek; تزیین ا. tezyîn et..

Gendarme, jen-därm', *(n.)* ژاندارمه (نفری) jandarma (-neferi); — **Gendarmerie**, (jen-där'me-rē) *(n.)* ژاندارمه jandarma; (ضبطیه) (zabtuye).

Gender, jen'dėr, *(n.)* نوع nevî'; **grammatical** — جنس jins; *(v.a.)* *(fig.)* تولید ا. tevlîd et.;

Genealogy, jen-e-al'o-ji, *(n.)* نسب neseb, شجره shejere; *(science)* علم انساب ilmi ensâb; — **Genealogical**, (jen-e-al-oj'ik-al) *(a.)* نسبی nesebî.

General, jen'ėr-al, *(a.)* عمومی oumôumî; *(n.)* جنرال jeneral; (پاشا) (pasha); *(pl.)* ارکان erkyân; **in** — عمومیتله oumôumiyyetle; — **ly**, *(ad.)* عمومیتله oumôumiyyetle; عموماً oumôumen; — **General'ity**, (-'i-ti) *(n.)* عمومیت oumôumiyyet; اکثریت exeriyyet; — **Generaliss'imo**, (-al-is'i-mo) *(n.)* باش قوماندان bash qoumandan; — **Generalize**, (-al-īz') *(v.a.)* عمومیلشدیرمك oumôumî-leshdirmek; *(lit.)* تشمیل ا. teshmîl et.; تعمیم ا. tâ'mîm et.; — **Gen'eralship**, *(n.)* جنراللق jeneralluq; (پاشالق) (pashaluq).

Generate, jen'ėr-āt, *(v.a.)* حاصل ا. hâsul et.; تولید ا. tevlîd et.; — **Genera'tion**, (-'shun) *(n.)* تولید tevlîd; *(descent)* نسل nesl; بطن batn, ذریت zurriyyet; *(pl.)* انسال ensâl; *(sci.)* تولد tevellüd; *(lit.)* تکون tekevvün; **present**— نسل حاضر nesli hâzur; **future**— نسل آتی nesli âtî; *(pl.)* انسال آتیه ensâli âtiye; **past** — **s** انسال ماضیه ensâli

mâzuye; اسلاف eslâf; **spontaneous** — *(lit.)* تكونِ بالذات tekevvünü bizzât; — **Gen'erātor,** (tur) *(n.)* محصل mouhassul; مولد müvellid; — **Gen'erātive,** (tiv), *(a.)* *(lit.)* ولود velôud; — **Gen'erātrix,** (triks), *(n.)* محصل mouhassul; *(math.)* محدث mouhaddis; — **Gen'eric,** (-'er-ik), *(a.)* جنسى jensî.

Generous, jen'ėr-us, *(a.)* جومرد (جوانمرد) jeumerd; عاليجناب âlîjenâb; لطفكار loutfkyâr; *(wine)* نفيس nefîs; مغدى mougaddî; — **ly,** *(ad.)* *(lit.)* عاليجنابانه âlîjenâbâne; نجيبانه nejîbâne; *(abundantly)* مبذولا mebzôulen; *(lit.)* سميحانه semîhâne; — **Generos'ity,** (-ėr-os'i-ti) *(n.)* *(lit.)* سماحت semâhat; سخاوت sehâvet; علوجناب oulüvvü jenâb.

Genesis, jen'e-sis, *(n.)* خلقت hulqat; *(lit.)* تكوين tekvîn.

Geneva, jē-nē'va, *(n.pr.)* جنوره jinevre; — **Convention,** جنوره مقاوله‌نامه‌سى jinevre mouqâvele-nâmesi; — **cross,** صليب احمر (بايراغى) salîbi ahmer (-bayrâ); — **Gēnē'van theology,** قالوينيزم qalvinîzm: — **Genevese,** (je-nē-vēz') *(a.)* جنوره... jinevre...; *(n.)* جنورهلى jinevreli.

Genial, jē'ni-al, *(a.)* حيات ويريجى hayât veriji; *(lit.)* ولود velôud; *(cheering)* خوش hosh; انشراح ويريجى inshirâh veriji; شن shen; — **ly,** *(ad.)* شطارتله shatâretle; *(lit.)* انشراحله inshirâhla; — **Genial'ity,** (-'i-ti) *(n.)* سرور sürôur; شطارت shatâret; *(lit.)* انشراح inshirâh; انبساط inbisât.

Genital, jen'i-tal, *(a.)* تناسلى tenâsülî; — **Gen'itals,** (-'i-talz) *(n. pl.)* اعضاى تناسليه â'zâyi tenâsüliyye.

Genitive, jen'i-tiv, *(n. & a.)* مضاف اليه mouzâfu ileyh.

Genius, jēn'yus, *(n.)* دها dehâ; *(spirit)* روح rôuh; *(demon)* جن jin; *(characteristic)* خصوصيت housôusuyyet; *(lit.)* شعار shu-âr; اوصاف evsâf; **man of —** داهى dâhî; *(pl.)* داهيلر dâhîler; *(lit.)* دهاة dühhât.

Genoese, je-nō-ēz', *(n. & a.)* جنويز jeneviz...; — **Genoa,** (jen'o-a) *(n. pr.)* جنوه jenova.

Genteel, jen-tēl', *(a.)* نازك nâzik; تربيه‌لى terbiyeli; ظريف zarîf; — **ly,** *(ad.)* نازكانه nâzikyâne; كبارانه kibârâne; — **ness,** *(n.)* نزاكت nezâket; *(lit.)* ظرافت zarâfet; **the —** *(lit.)* آداب ظرافت âdâbu zarâfet; اوضاع كبارانه evzâ-u kibârâne.

Gentile, jen'tīl, *(a.)* اصيل asîl; جنس jins; *(rel.)* (كافر) (kâfir); (كتابسز) (kitabsuz); *(gram.)* عرقى urqî; — **Gentil'ity,** (-til'i-ti) *(n.)* اصالت asâlet; *(fig.)* نجابت nejâbet.

Gentle, jent'l, *(a.)* نازك nâzik; كبار kibar; *(mild)* حليم halîm; ملايم mülâyim; *(slight)* خفيف hafif; معتدل môu'tedil; *(v.a.)* *(zo.)* تربيه ا. terbiye et.; — **ness,** *(n.)* نزاكت nezâket; كبارلق kibarluq; ملايمت mülâyemet; — **folk,** كبارلر kibarlar; زادكان zâdegyân; — **Gent'ly,** (-'li) *(ad.)* نازكانه nâzikyâne; *(slightly)* خفيفجه hafifje; ياواشجه yavashja.

Gentleman, jen'tl-man, *(n.)* كبار آدم kibar adam; (افندى) (efendi); جنتلمن gentilmen; *(pl.)* (افنديلر) (efendiler); (بك افنديلر) (bey efendiler); — **like,** كبارجه kibarja; نازكانه nâzikyâne; — **Gen'tlewoman,** (-'tl-woom-an) *(n.)* كبار قادين kibar qadun; (خانم افندى) (hanum efendi).

Gentry, jen'tri, *(n.)* معتبران môu'teberân; *(people)* عوام avâm; (طاقم) (taqum).

Genuflection, jen-ū-flek'shun, *(n.)* دیز چوكمه diz cheukme; *(fig.)* حرمت hürmet.

Genuine, jen'ū-in, *(a.)* خالص hâlis; حقيقى haqîqî; — **ly,** *(ad.)* خالصانه hâlisâne; حقيقى اولەرق hâqîqî olaraq; — **ness,** *(n.)* صافلق sâfluq; *(lit.)* خالصيت hâlisuyyet; *(fig.)* خلوص houlôus; صميميت samîmiyyet.

Genus, jē'nus, *(n.)* نوع nevî'; جنس jins; *(class)* صنف sunuf; قسم qusm.

Geography, je-og'ra-fi, *(n.)* جغرافيا jôghrafya; **physical —** جغرافياى طبيعى jôghrafyâyu tabî-î; **political —** جغرافياى سياسى jôghrafyâyu siyâsî; — **Geog'rapher,** (-'ra-fėr) *(n.)* جغرافيا متخصصى jôghrafya mütahassusu; — **Geograph'ical,** (-raf'ik-al) *(a.)* جغرافى jôghrâfî; — **latitude** عرض جغرافى arzu jôghrâfî; — **position** موقع جغرافى mevqi' jôghrâfî; وضعيت جغرافيه vazuyyeti jôghrâfiyye; — **Geographi'cally,** (-raf'ik-al-i) *(ad.)* جغرافى اولەرق jôghrâfî olaraq; جغرافيا اعتباريله jôghrafya i'tibârîle.

Geology, je-ol'o-ji, *(n.)* ژه‌ئولوژى je-oloji;

طبقات tabaqât; *(lit.)* علم طبقات الارض ilmi tabaqâtül-arz; — **Geolog'ical,** (-oj'ik-al) *(a.)* ژه‌ئولوژیق je-olojiq; ارضی arzî; — **Geol'ogist,** (-'o-jist) *(n.)* ژه‌ئولوژیست je-olojist; طبقات متخصصی tabaqât mütahassusu.

Geomancy, jē'o-man-si, *(n.)* رمل reml.

Geometry, je-om'e-tri, *(n.)* هندسه hendese; — **Geom'eter,** (-'me-tėr) *(n.)* هندسه معلمی hendese mou-allimi; (مهندس) (mühendis); —**Geomet'rical,** (-met'rik-al) *(a.)* هندسی hendesî; — **Geomet'rically,** (-met'rik-al-i) *(ad.)* بالهندسه bil-hendese.

Georgian, jorj'i-an, *(n. & a.)* *(Caucasus)* گرجی gürjü; آجار ajar; — **Geor-g'ia,** (-'ji-a) *(n.pr.)* گرجستان gürjistan; آجاره ajara.

Geranium, je-rā'ni-um, *(n.)* ساردنیا (چیچکی) sardünya (-chicheyi).

Germ, jėrm, *(n.)* اوز euz; اصل asl; *(lit.)* مایه mâye; *(bot.)* تخم tohoum; فیلیز filiz.

German, jėr'man, *(a. & n.)* آلمان alman; *(language)* آلمانجه almanja; — **German'ic,** (-'ik) *(a.)* جرمه‌ن jermen; آلمان alman; *(n.)* جرمه‌ن لسانی jermen lisânu; — **Ger'manism,** (-izm) *(n.)* آلمانلق almanluq; *(idiom)* آلمان شیوه‌سی alman shîvesi; **Ger'many,** (-'man-i) *(n.pr.)* آلمانیا almanya.

German, jer'man, *(a.)* یقین yaqun; *(jud.)* اوز euz; *(lit.)* لابوین liebeveyen; — **Germane,** (jėr-mān') *(a.)* قریب qarîb; مشابه müshâbih; *(fig.)* موافق mouvâfuq;

Germinate, jėrm'in-āt, *(v n.)* فیلیز سورمك filiz sürmek; *(fig.)* بویومك beuyümek; — **Germinā'ting box,** *(n.)* *(bot.)* قاصه qasa.

Gestation, jes-tā'shun, *(n.)* گبه‌لك gebelik.

Gesticulate, jes-tik'ū-lāt, *(v.n.)* حركتلر یاپمق hareketler yapmaq; (ژه‌ست یاپمق) (jest yapmaq); — **Gesticūlā'tion,** ('shun) *(n.)* حركت hareket, (ژه‌ست) (jest); *(pl.)* اوضاع evzâ', حركات harekyât.

Gesture, jes'tūr, *(n.)* حركت hareket; (ژه‌ست) (jest); وضعیت vaz-uyyet; *(pl.)* اوضاع evzâ'.

Get, get, *(v.a.)* آلمق almaq; *(obtain)* بولمق boulmaq; تأمین ا. te'mîn et.; كسب ا. kesb et.; *(seize)* یاقالامق yaqalamaq; الده ا. elde et.; *(learn)* اوكرنمك euyrenmek; *(beget offspring)* حامله قالمق hâmile qalmaq; (گبه قالمق) (gebe qalmaq) *(fig.)* پیدا ا. peydâ et.; *(v.n.)* اولمق olmaq; — **along** ایلریله‌مك ilerlemek; ترقی ا. teraqqî et.; —**at** (ئه) یتشمك ... (e-) yetishmek; — **away** قورتولمق qourtoulmaq; (صاووشمق) (savoushmaq); — **back** گری آلمق geri almaq; *(recover)* یرینه قومق yerine qomaq; تلافی ا. telâfî et.; — **in** گیرمك girmek; داخل او. dâhil ol.; — **off** گیتمك gitmek; *(fig.)* قورتولمق qourtoulmaq; — **on** ایلریله‌مك ilerlemek; — **out** چیقمق chuqmaq; *(v.a.)* چیقارمق chuqarmaq; —**over** گچمك *(v.a.)* برطرف ا. ber-taraf et.; (آتلاتمق) (atlatmaq); *(fig.)* آلداتمق aldatmaq; — **to** واصل او. vâsul ol.; — **through** بیتیرمك bitirmek; اكمال ا. ikmâl et.; یاپمق yapmaq; — **round** تسویه ا. tesviye et,.; (قاندیرمق) (qandurmaq; — **up** قالقمق qalqmaq; *(ascend)* یوكسلمك yuxelmek; *(arrange)* ترتیب ا. tertîb et.; **to — made** یاپدیرمق yapdurmaq; تأمین ا. te'mîn et..

Geyser, gī'sėr, *(n.)* قاینارجه qaynarja; (قاپلیجه) (qapluja).

Ghastly, gast'li, *(a.)* أولو گبی eulü gibi; *(hideous)* مدهش müdhish; وخیم vahîm; — **Glast'liness,** *(n.)* صولوقلق solouqlouq; *(fig.)* دهشت deh-shet.

Ghazi, gä'zē, *(n.)* غازی gâzî.

Gherkin, gėr'kin, *(n.)* كوچوك صالاطه‌لق küchük salataluq; (طورشولق خیار) (tourshoulouq huyar).

Ghost, gōst, *(n)* هیولا hüyôulâ; خیالت hayâlet; روح rôuh; **The Holy —,** روح القدس rôuhül-qouds; **to give up the —** تسلیم روح ا. teslîmi rôuh et.; أولمك eulmek; **—ly,** *(ad.)* هیولا گبی hüyôulâ gibi; خیال گبی hayâl gibi; *(rel.)* روحانی rôuhânî; — **like,** هیولا گبی hüyôulâ gibi; *(fig.)* قورقونج qorqounj.

Giant, jī'ant, *(n.)* دیو dev; *(a.)* دیو گبی dev gibi; *(fig.)* جسیم jesîm; *(lit.)* مهیكل müheykel.

Gibberish, gib'ėr-ish, *(a.)* اكلاشیلماز anlashulmaz; *(n.)* اكلاشیلماز سوزلر anlashulmaz seuzler; (قوش دیلی) (qoush dili); — **Gibber,** (gib'ėr) *(v. n.)* قاریشیق قونوشمق qarushuq qonoushmaq.

Gibbet, jib'et, *(n.)* دار آغاجی dar âju; *(crane)* سهپا sehpâ; قول qol; *(v.a.)*

آصمق asmaq ; *(fig.)* تشهیر ا. tesh-hîr et..

Gibbous, gib'us, *(a.)* قنبور qanbour ; *(lit.)* محدب mouhaddeb.

Gibe, jīb, *(n.)* اکلنمه eylenme ; *(lit.)* استخفاف istihfâf ; *(v.)* اکلنمك eylenmek ; استخفاف ا. istihfâf et..

Giblets, jib'lets, *(n. pl.)* ایچی ichi ; جکرلری jiyerleri.

Gibraltar, ji-brawl'tėr, *(n. pr.)* جبرالطه jibralta ; *(lit.)* جبل الطارق jebelüt-târiq; **Strait of —** جبرالطه بوغازی jibralta boghazu.

Giddy, gid'i, *(a.)* باشی دونمش bashu deunmüsh ; سرسم sersem ; *(fig.)* قرارسز qarârsuz ; *(lit.)* خفیف مشرب hafîf-meshreb ; **— headed**, *(a.)* سرسم sersem ; (بینسز) (beyinsiz) ; **— Giddily**, (gid'ili) *(ad.)* باشی دونه‌رك bashu deunerek ; سرسمجه sersemje ; **— Gidd'iness**, *(n.)* باش دونمه‌سی bash deunmesi ; سرسملك sersemlik.

Gift, gift, *(n.)* هدیه hediye ; (اکرام) (ikrâm) ; *(quality)* استعداد istî'dâd ; داد حق dâdi haqq; موهبه mevhibe; *(v.a.)* ویرمك vermek ; مظهر ا. mazhar et.; — **« for languages »** استعداد «لسانیه» « lisânâ » istî'dâd ; **I would not have it for a —** هدیه بیله اولسه ایسته‌مم hediye bile olsa istemem ; (بادهوا ویرسه‌لر آلمام) (bedâva verseler almam) ; **— Gift'ed,** *(a.) (lit.)* وهبی vehbî ; *(fig.)* استعدادلی istî'dâdlu ; ذکی zekî ; *(-with)* مظهر (ه) ...(e-) mazhar ; (له) متصف ...(le-) mouttasuf.

Gig, gig, *(n.)* آرابه araba ; (طالیقه) (taliqa); *(mar.)* کیك kik ; **— man,** *(fig.)* جیمری jimri ; پاره‌یه حریص paraya harîs.

Gigantic, jī-gan'tik, *(a.)* جسیم jesîm ; عظیم azîm ; مدهش müdhish.

Giggle, gig'l, *(v.n.)* صیریتمق surutmaq ; کولمك gülmek ; *(n.)* صیریتمه surutma ; **Giggler,** (gig'lėr) *(n.)* صیریتقان surutgan ; ییلیشیق yulushuq.

Gild, gild, *(v.a.)* یالدیزلامق yalduzlamaq; *(fig.)* تذهیب ا. tezhîb et. ; **— Gild'er,** *(n.)* یالدیزجی yalduzju ; تذهیبجی tezhîbji; **— Gild'ing,** *(n.)* یالدیز yalduz ; *(act)* یالدیزلامه yalduzlama; *(lit.)* تذهیب tezhîb.

Gill, gil, *(n.) (fish's)* قولاق qoulaq ; *(lit.)* غلصمه goulsuma ; *(fowl's)* صقال saqal.

Gill, jil, *(n.) (girl)* قیز quz.

Gillyflower, jil'i-flow-ėr, *(n.)* شببوی shabboy.

Gilt, gilt, *(a.)* یالدیزلی yalduzlu ; *(lit.)* مذهب müzehheb ; *(n.)* یالدیز yalduz ;— **edged,** یالدیزلی (کناری) (kenaru-) yalduzlu ; *(fig.)* معتبر môu'teber ; صاغلام sâlam ; **— head,** *(n.)* قیرمزی بالق qurmuzu baluq ; لیپاری lipari ; (باربونیه) (barbounya).

Gimbal, gim'bal, *(n.)* ناظم nâzum; *(naut.)* یالپه چنبرلری yalpa chenberleri.

Gimcrack, jim'krak, *(n.)* اویونجاق oyounjaq ; *(fig.)* صاچمه sachma.

Gimlet, gim'let, *(n.)* بورغو bourgou.

Gimp, gimp, *(n.)* دانتل dantel ; خرج harj ; (کیپور) (gipür).

Gin, jin, *(n.)* طوزاق touzaq ; *(mach.)* ماچونه machouna ; وینچ vinch ; *(spirit)* جن jin ; آردیچ arduj ; *(v.a.)* طوزاغه دوشورمك touzâ düshürmek ; *(clean)* آیقلامق ayuqlamaq ; تمیزله‌مك temizlemek.

Ginger, jin'jėr, *(n.)* زنجفیل zenjefil ; **— beer,** جینجیبرا jinjibre ; **— bread,** (زنجفیللی) چورك (zenjefilli-) cheurek ; *(fig.)* قابا سوس qaba süs ; بایاغی شیلر bayâ sheyler.

Gingerly, jin'jėr-li, *(a. & ad.)* یاپمه yapma; *(soft)* یاواشجه yavashja; احتیاطلی ihtiyâtlu.

Gingham, ging'ham, *(n.)* طوقومه doqouma ; بز bez.

Gipsy, jip'si, *(n. & a.)* چنکانه chingene; قبطی qubtu ; **— Gip'sydom,** (-dum) *(n.)* چنکانه‌لك chingenelik ; قبطیلك qubtîlik ; *(pl.)* چنکانه‌لر chingeneler.

Giraffe, ji-raf', *(n.)* زرافه zürâfe.

Gird, gėrd, *(v.a.)* قوشاتمق qoushatmaq ; صارمق sarmaq ; باغلامق bâlamaq ; *(furnish)* تجهیز ا. tejhîz et. ; **— one's self** *(fig.)* حاضرلانمق hazurlanmaq; **— Gird'er,** *(n.)* قوشاق qoushaq ; (پوتره‌ل) (potrel) ; طابان taban.

Girl, gėrl, *(n.)* قیز quz ; **— Girl'hood,** *(n.)* قیزلق quzluq ; *(fig.)* صباوت sabâvet; **— Girl'ish,** *(a.)* قیز کبی quz gibi; *(fig.)* جاهل jâhil ; طوی toy ; **—Girl'ishness,** *(n.) (fig.)* جاهللك jâhillik; طویلق toylouq.

Girth, gėrth, *(n.)* قولان qolan ; *(waist)* بل bel ; (محیط) (mouhît); *(v.a.)* قوشاتمق qoushatmaq.

Gist, jist, *(n.)* روح مسئله rôuhu mes-ele; مهم نقطه mühim noqta.

Give, giv, *(v.a.)* ویرمك vermek : اعطا ا. î'tâ et.; *(v.n.) (yield)* چوکمك cheukmek

ایکیلمك iyilmek *(melt)* اریمك eri-mek; — **in** انقیاد ا. inqiyâd et.; قبول ا. qabôul et.; — **forth** نشر ا. neshr et.; اعلان ا. i'lân et.; — **over** تسلیم ا. teslîm et.; *(v.n.)* واز كچمك vaz gechmek; *(cease)* كسیلمك kesilmek; بیتمك bitmek; —**place** ترك موقع ا. terki mevqî' et.; —**up** ترك ا. terk et; بیراقمق buraqmaq; واز كچمك vaz gechmek; — **and take** *(n.)* ایی كچینمه iyi gechin-me; درست معامله dürüst mou-âmele; **to — it to one** *(fig.)* تربیه‌سنی ویرمك terbiye sini vermek; **to — one's self away** آغزندن قاچیرمق âzundan qachurmaq; — **Giv'en**, *(a.)* *(math.)* معلوم mâ'lôum; *(-to)* (ئه) مبتلا ...(e-) mübtelâ; (ئه) دوشكون ...(e-) düshgün; — **Giv'er**, *(n.)* ویرن veren; — **Giv'ing**, *(n.)* ویرمه verme; اعطا i'tâ.

Glacial, glā'shi-al, *(a.)* بوز كبی bouz gibi; صوغوق soghouq; — **Glacé**, (glä-sā') *(a.)* غلاسه glase; پارلاق parlaq.

Glacier, glā'shēr, *(n.)* جمودیه jümôudiyye.

Glad, glad, *(a.)* ممنون memnôun; مسرور mesrôur; **I am very — «to see you»** «سزی كوردیكمه» پك ممنونم «sizi geurdüy-me» pek memnôunoum; — **ly**, *(ad.)* ممنونیتله memnôuniyyetle; ممنوناً mem-nôunen; —**ness**, *(n.)* ممنونیت memnôu-niyyet; مسرت meserret; — **Gladd-en**, (glad'n) *(v.a.)* ممنون ا. memnôun et.; سویندیرمك sevindirmek; —**Glad'-some**, (-'sum) *(a.)* شن shen; شاطر shâtur; — **Glad'somely**, (-'sum-li) *(ad.)* سوینجله sevinjle; شطارتله shatâ-retle.

Glade, glād, *(n.)* میدان meydan; چایر chayur; یول yol.

Gladiator, glad'i-ā-tor, *(n.)* پهلوان peh-livan.

Glair, glār, *(n.)* یومورطه آقی youmourta aqu; *(lit.)* زلال zülâl; — **Glairy**, (glār'i), *(a.)* زلالی zülâlî.

Glance, glans, *(n.)* باقیش baqush; نظر nazar; *(lit.)* لمحه lemha; *(light)* چاقیش chaqush; *(lit.)* لمعه lem-a; *(v.n.)* باقمق baqmaq; *(lit.)* عطف نظر ا. atfu nazar et.; *(light)* چاقمق chaqmaq; پاریلدامق pa-ruldamaq; *(fly off)* سكمك sekmek; فیرلامق furlamaq; *(allusion)* ایما ا. îmâ et.; **at a —** بر باقیشده bir baqush-da; **at first —** ایلك نظرده ilk nazarda; وهلةً vehleten; — **coal**, پارلاق كومور parlaq keumür; (آنتراسیت) (antrasit);

— **Glancingly**, (glans'ing-li) *(ad.)* سكه‌رك sekerek: *(fig.)* سرعتله sür-atle; سطحی صورتده sat-hî sôuretde.

Gland, gland, *(n.)* *(ana.)* بز bez; *(lit.)* غده goudde; *(mar.)* غله‌ند glend; — **Gland'ulous**, (-'ūl-us) *(a.)* بز كبی bez gibi; *(lit.)* غدوی gouddevî.

Glanders, gland'ėrz, *(n.)* *(zo.)* نزله nezle; رعام ru-âm.

Glare, glār, *(n.)* پاریلتی parultu; (كسكین ضیا) (keskin zuyâ); *(look)* كسكین نظر keskin nazar; *(v. n.)* پارلامق parla-maq; *(fig.)* دهشتلی باقمق dehshetli baq-maq; — **Glār'ing**, *(a.)* پارلاق parlaq; كوز قاماشدیریجی geuz qamashduruju; *(notorious)* آشكار âshikyâr; علنی ale-nî; *(piercing)* كسكین keskin; (دیم دیك) (dim dik); — **Glār'ingly**, *(ad.)* علناً alenen.

Glasgow, glas'go, *(n.pr.)* غلاسقو glasgo.

Glass, glas, *(n.)* جام jam; *(mirror)* آیینه ayna; *(vessel)* بارداق bardaq; قدح qa-deh; *(telescope)* دوربین dürbün; *(pl.)* كوزلك geuzlük; *(a.)*...جام jam...; *(lit.)* زجاجی züjâjî; *(v.a.)* جام طاقمق jam taqmaq; **cut —** كسمه جام kesme jam; (قریستال) (qristal); **ground —** بوزلی جام bouzlou jam; — **blower**, جام یاپیجی jam ya-puju; شیشه‌جی shisheji: —**case**, جامكان jamekyân; ویترین vitrin: — **house**, سر ser; *(manufactory)* جام فابریقه‌سی jam fabriqasu; *(photo.)* جاملی اوطه jam-lu oda; **to live in a —** *(fig.)* تهلكه‌یه معروض بولونمق tehlikeye mâ'rôuz bou-lounmaq; — **man**, جامجی jamju; — **ware**, جاملر jamlar; شیشه‌لر shisheler; *(lit.)* مواد زجاجیه mevâddi züjâjiyye; — **works**, شیشه فابریقه‌سی shishe fabri-qasu; جام فابریقه‌سی jam fabriqasu; — **Glass'ful**, (-'fōōl) *(a.)* ...بر بارداق bir bardaq...; ...بر قدح bir qadeh...; — **Glassy**, (glas'i) *(a.)* ...جام jam...; جاملی jamlu; *(like)* جام كبی jam gibi.

Glauber's, glaw'bėrz — **salt**, *(n.)* سولفاتو soulfato; سولفات دو سود sülfat-deu-süd.

Glaze, glāz, *(n.)* جلا jilâ; صیر sur: پرداخت perdaht; *(v.a.)* جلا ویرمك jilâ vermek; پرداخت ا. perdaht et.; *(pot-tery)* صیرلامق surlamaq; — **Glāzier**, (glāz'i-ėr) *(n.)* جامجی jamju; — **'s diamand** جامجی الماسی jamju elmasu; — **Glāz'ing**, *(n.)* جامجیلق jamjuluq;

صيرجيلق surjuluq ; *(painting)* (جلا (لامه jilâ (-lama).

Gleam, glēm, *(v.n.)* پارلامق parlamaq ; *(flash)* چاقمق chaqmaq; *(n.)* پارلاقلق parlaqluq ; ضيا zuyâ ; *(beam) (lit.)* شعاع shou-â' ; لمعه lem-a ; — **Gleamy,** (glēm'i) *(a.)* پارلاق parlaq ; شعاعلی shou-â'lu.

Glean, glēn, *(v.a.)* طوپلامق toplamaq ; *(n.)* طوپلامه toplama : (دوكونتو) (deu-küntü); — **Gleaner,** (glēn'ẽr) *(n.)* طوپلاييجی toplayuju.

Glebe, glēb, *(n.) (min.)* كرپيچ kerpich; (طوپراق) (topraq) ; *(church's)* اراضی arâzî.

Glee, glē, *(n.)* سوينج sevinj; نشئه nesh-e; *(mus.)* شرقی sharqu ; — **Glee'ful,** (-'fōōl) *(a.)* شن shen ; كيفلی keyfli.

Glen, glen, *(n.)* وادی vâdî ; دره dere.

Glide, glīd, *(v.n.)* قايمق qaymaq ; *(flow)* آقمق aqmaq ; *(n.)* قايمه qayma ; آقمه aq-ma ; جريان jereyân ; — **Glīd'er,** *(n.)* موتورسز طياره moteursüz tayyâre ; — **Glīd'ing,** *(n.) (aeron.)* موتورسز طيران moteursüz tayrân.

Glimmer, glim'ẽr, *(n.)* پاريلتی parultu ; ضيا (-خفيف) (hafif-) zuyâ ; *(v.n.)* پاريلدامق paruldamaq ; — **Glimm'ering,** *(n.)* پاريلتی parultu ; *(a.)* خفيف ضيالی hafif zuyâlu.

Glimpse, glimps, *(n.)* ضيا zuyâ ; *(lit.)* شعله shôu'le ; لمعه lem-a ; *(view)* نظر nazar; *(fig.)* خيال hayâl ; *(v.n.)* پارلايوب غائب او. parlayub qayb ol. ; — **at** (ه) كوز كزديرمك .. (e-) geuz gezdirmek; **to catch a — of** (ی) آز كوره بيلمك ...(i-) az geurebilmek ; (ی) براز كورمك ...(i-) biraz geurmek.

Glisten, glis'n, *(v.n.)* پارلامق parlamaq; *(n.)* پاريلتی parultu.

Glitter, glit'ẽr, *(v.n.)* پارلامق parlamaq; پاريلدامق paruldamaq ; *(n.)* پاريلتی pa-rultu ; پارلاقلق parlaqluq ; — **Glitter-ing,** (glit'ẽr-ing) *(a.)* پارلاق parlaq ; شعشعه لی sha'shâlu ; — **Glitt'eringly,** *(ad.)* پارلايه رق parlayaraq ; *(fig.)* پارلاق صورتده parlaq sôuretde.

Gloat, glōt, *(v.n.)* كوزلرينی ديكمك geuz-lerini dikmek ; باقمق baqmaq ; *(with joy)* حظ ا. hazz et. ; سير ا. seyr et. .

Globe, glōb, *(n.)* كره küre ; *(earth)* ارض arz ; دنيا dünyâ ; *(lit.)* كرهٔ ارض küreyi arz ; **celestial** — كرهٔ سما kü-reyi semâ ; — **trotter,** *(n.)* دور عالم سياحی devri âlem seyyâhu ; — **trot-ting,** *(n.)* دور عالم سياحتی devri âlem seyâhati; —**Globose,** (glob-ōs') *(a.)* طوپ كبی top gibi ; *(n.)* طوپ top ; — **Globular,** (glob'ū-lar) *(a.)* يووارلاق youvarlaq ; كروی kürevî ; — **Glob-ule,** (glob'ūl) *(n.)* كره جك kürejik ; دانه dâne ; *(lit.)* كريوه küreyve ; *(pl.)* كريوات küreyvât ; *(-of blood) (lit.)* كريوات دمويه küreyvâtu demeviyye ; — **Globulin (e),** (glob'ūl-in) *(n.)* *(lit.)* كريوين küreyveyn ; *(blood)* كريوات بيضا küreyvâtu beyzâ.

Gloom, glōōm, *(n.)* قارارتی qarartu ; ظلمت (-خفيف) (hafif-) zoulmet ; *(sullen-ness)* فتور fütôur ; يأس ye's ; *(v.n.)* قارارمق qararmaq ; *(fig.)* فتور كتيرمك fü-tôur getirmek; مأيوس او. me'yôus ol.; *(v.a.)* قارارتمق qarartmaq ; *(fig.)* يأس ويرمك ye's vermek ; —**Gloom'y,** (-'i) *(a.)* قارانلق qaranluq ; *(sad)* مأيوس me'yôus ; ملول melôul ; — **Gloom'-ily,** *(ad.)* قارانلق بر حالده qaranluq bir halde; *(fig.)* ملولانه melôulâne ; مأيوسانه me'yôusâne ; — **Gloom'iness,** *(n.)* قارارتی qarartu ; *(fig.)* يأس ye's ; ملال melâl.

Glorify, glō'ri-fī, *(v.a.)* ثنا ا. senâ et. ; بويولتمك beuyültmek ; *(lit.)* تبجيل ا. teb-jîl et. ; — **Glorificā'tion,** (-fi-kā'-shun) *(n.)* يوكسلتمه yuxeltme ; *(lit.)* اعلا î'lâ ; ثنا senâ ; تبجيل tebjîl.

Glory, glō'ri, *(n.)* شان shân ; شرف she-ref ; *(splendour) (lit.)* حشمت hashmet ; اجلال ijlâl ; *(rel.)* نور nôur ; هاله hâle ; *(v.n.)* افتخار ا. iftihâr et. ; تفاخر ا. te-fâhour et. ; — **Glorying,** (glō'ri-ing) *(n.)* اوكونمه euvünme ; تفاخر tefâhour ; — **Glorious,** (glō'ri-us) *(a.)* شانلی shanlu ; *(lit.)* عالی âlî ; مبجل mübejjel ; *(excellent)* فوق العاده fevqal-âde ; مكمل mükemmel ; — **Gloriously,** (glō'ri-us-li) *(ad.)* شانله shânla ; شرفله she-refle ; احتشامله ihtishâmla.

Gloss, glos, *(n.)* جلا jilâ ; پارلاقلق parlaq-luq ; *(v.a.)* جلالامق jilâlamaq ; پارلاتمق parlatmaq ; *(fig.)* يالديزلامق yalduzla-maq ; —**Glossiness,** (glos'i-nes) *(n.)* جلا jilâ ; پارلاقلق parlaqluq ; پرداخت perdaht ; — **Glossy,** (glos'i) *(a.)* پارلاق parlaq ; جلالی jilâlu.

Gloss, glos, *(n.) (remarks)* شرح sherh ; تفسير tefsîr ; *(v. n.)* شرح ا. sherh et. ;

— **Glossarial,** (glos-ā'ri-al) *(a.)* ایضاحی îzâhî ; تفسیری tefsîrî ; — **notes** مشروحات meshrôuhât ; — **GlossarY,** (glos'sa-ri) *(n.)* (کتابی) لغات lougât (-kitabu) ; (لغات شرحی) (lougât sherhi) ; — **Glosser,** (glos'sėr) *(n.)* شارح shârih ; مفسر müfessir.

Glottis, glot'is, *(n.) (lit.)* خنجره hanchere ; مزمار mizmâr.

Glove, gluv, *(n.)* الدیون eldiven ; *(v.a.)* الدیون طاقمق eldiven taqmaq ; — **stretcher,** الدیون ماشه‌سی eldiven mashasu ; — **Gloved,** (gluvd) *(a.)* الدیونلی eldivenli ; — **Glover,** (gluv'ėr) *(n.)* الدیونجی eldivenji.

Glow, glō, *(n.)* آتش atesh ; حرارت harâret ; *(lit.)* تاب tâb ; *(fig.)* شوق shevq ; *(v.n.)* پارلامق parlamaq ; یانمق yanmaq ; *(fig.)* شوقه کلمك shevqe gelmek ; — **worm,** آتش بوجگی atesh beujeyi ; — **Glowing,** (glō'ing) *(a.)* پارلاق parlaq ; *(lit.)* آتشین âteshîn ; *(fig.)* شوقلی shevqli ; حرارتلی harâretli.

Gloze, glōz, *(v.)* مداهنه müdâhene ; مدح ا. medh et. .

Glue, glōō, *(n.)* طوتقال toutqal ; *(v.a.)* یاپیشدیرمق yapushdurmaq ; **marine** — معجون mâ'joun ; — **GlueY,** (glōō'i) *(a.)* طوتقاللی toutqallu ; *(sticky)* یاپیشغان yupushgan ; *(lit.)* لزوجی lüzôujî.

Glut, glut, *(v.a.)* یوتمق youtmaq ; (طیقینمق) (tuqunmaq) ; *(supply)* طولدیرمق doldourmaq ; — **with** (ئه) بوغمق ...(e-) bômaq ; *(n.)* فضله‌لق fazlaluq ; بوللق bollouq ; *(fig.)* مانعه mâni-a ; طیقانمه tuqanma ; امتلا imtilâ.

Gluten, glōō'ten, *(n.)* غلوتن glüten ; — **Glutinous,** (glū'tin-us) *(a.)* غلوتنلی glütenli ; یاپیشغان yapushgan.

Glutton, glut'n, *(n.)* اوبور obour ; اکول ekyôul ; — **Glutt'onous,** (-us) *(a.)* اوبور obour ; اکول ekyôul ; — **Glutt'onously,** (-us-li) *(ad.)* اوبورجه obourja ; اکولانه ekyôulâne ; — **Glutt'onY,** (-'i) *(n.)* اوبورلق obourlouq.

GlYcerine, glis'ėr-in, *(n.)* غلیسرین gliserin.

Gnarl, närl, *(n.)* بوداق boudaq ; یومرو youmrou ; — **Gnarled,** (närld) *(a.)* بوداقلی boudaqlu.

Gnash, nash, *(v.n.)* غیجیردامق gujurdamaq ; *(v.a.)* غیجیرداتمق gujurdatmaq ; — **Gnashing,** (nash'ing) *(n.)* غیجیرتی gujurtu ; *(a.)* غیجیرتیلی gujurtulu.

Gnat, nat, *(n.)* سینك (سیوری) (sivri-) sinek.

Gnaw, naw, *(v.a.)* کمیرمك kemirmek ; یمك yemek ; *(torment)* اذیت ا. eziyet et. .

Gnome, nōm, *(n.)* جن jin ; دیو dev.

Gnomon, nō'mon, *(n.) (ast.)* عضاده ouzâde ; میل mil ; مرقم mirqam ; *(hour's)* عقرب aqreb.

Gnostic, nos'tik, *(a.)* (غنوستیق) (gunostiq) ; عرفانی irfânî ; علمی ilmî ; عقلی aqlî ; *(cunning)* قورناز qournaz ; — **Gnosis,** (nō'sis) *(n.)* علم ilm ; (علم عقائد) (ilmi aqâ-id) ; — **Gnosticism,** (nos'ti-sizm) *(n.) (phil.)* (مسلکی) عرفانیه irfâniyye (-mesleki).

Go, gō, *(v.n.)* کیتمك gitmek ; عزیمت ا. azîmet et. ; *(pass)* کچمك gechmek ; *to be about)* اوزره او. ...üzre ol. ; *(extend)* اوزامق ouzamaq ; وارمق varmaq ; — **about** آرامق aramaq ; *(fig.)* غیرت ا. gayret et. ; *(mar.)* تیره‌موله ا. tremola et. ; — **along** یولنه دوام ا. yolouna devâm et. ; — **along with** (ئه) رفاقت ا. ...(e-) refâqat et. ; (له) برابر کیتمك ...(le-) berâber gitmek ; — **at** (ئه) صالدیرمق ...(e-) saldurmaq ; (ئه) هجوم ا. ...(e-) hüjôum et. ; — **back** کری کیتمك geri gitmek ; — **backward** کریله‌مك gerilemek ; — **between** آره‌سنه کیرمك arasuna girmek ; *(fig.)* واسطه او. vâsuta ol. ; — **beyond** آشمق ashmaq ; تجاوز ا. tejâvüz et. ; — **by** (یانندن) کچمك (yanundan-) gechmek ; *(fig.)* تعقیب ا. tâ'qîb et. ; — **down** انمك inmek ; دوشمك düshmek ; *(sink)* باطمق batmaq ; *(to be believed)* ظن ایدلمك zann edilmek ; — **far** *(fig.)* چوق سورمك choq sürmek ; یتیشمك yetishmek ; — **for** ایچون کیتمك ...ichün gitmek ; *(pass for)* صاییلمق sayulmaq ; عد اولنمق add olounmaq ; *(take up)* (ئه) کیرمك ...(e-) girmek ; داخل او. dâhil ol. ; *(approve)* (ی) التزام ا. ...(i-) iltizâm et. ; (ئه) طرفدار او. ...(e-) tarafdâr ol. ; — **for nothing** دکری اولمامق deyeri olmamaq ; هیچه صاییلمق hiche sayulmaq ; — **forward** ایلریله‌مك ilerlemek ; — **in** (ئه) کیرمك ...(e-) girmek ; — **in for** (ئه) چالیشمق ...(e-) chalushmaq ; (ی) آرزو ا. ...(i-) arzôu et. ; *(like)* (دن) خوشلانمق ...(den-) hoshlanmaq ; (ئه) مراق او. ...(e-) merâqu ol. ; — **into** (ایچری) کیرمك (icheri-) girmek ; (ئه) داخل او. ...(e-) dâhil ol. ; — **near**

یاقلاشمق yaqlashmaq ; آز قالمق az qalmaq ; — **off** كيتمك gitmek ; ترك ا. terk et. ; *(die)* أولمك eulmek ; *(fade)* صولمق solmaq ; *(explode)* پاطلامق patlamaq ; اشتعال ا. ishti-âl et. ; — **on** ايلريلمك ilerlemek ; *(fig.)* دوام ا. devâm et. ; *(int.)* دوام ايديكز ! devâm ediniz ! ; — **out** چيقمق chuqmaq ; *(extinguished)* سوكمك seunmek ; — **over** *(fig.)* تدقيق ا. tedqîq et. ; كوزدن كچيرمك geuzden gechirmek ; — **round** طولاشمق (اطرافنى) (etrâfunu-) dolashmaq ; دور ا. devr et. ; — **through** كچمك (ايچندن) (ichinden-) gechmek ; *(accomplish)* اكمال ا. ikmâl et. ; *(examine)* تماماً تدقيق ا. tamâmen tedqîq et. ; — **under** يوقلامق yoqulmaq ; *(to be called)* طانمق tanunmaq ; دينمك denmek ; *(fig.)* معروف او. mâ'rôuf ol. ; — **up** چيقمق (يوقارى) (youqaru-) chuqmaq ; *(fig.)* آرتمق artmaq ; يوكسلمك yüxelmek ; — **well** ايى كيتمك iyi gitmek ; — **with** برلكده كيتمك birlikde gitmek ; *(agree)* اويمق (ئه) ...(e-) ouymaq ; *(fig.)* تصديق ا. tasdîq et. ; تصويب ا. tasvîb et.; — **without saying** *(fig.)* آشكار او. âshikyâr ol. ; شبهه‌سز او. shübhesiz ol. ; *(it goes-)* آشكاردر âshikyârdur ; شبهه‌سزدر shübhesizdir ; **I am go'ing «to write»** «يازمق» اوزره‌يم «yazmaq» üzreyim; شيمدى «يازى» يورم shimdi « yazu- » yoroum ; **to let** — بيراقمق buraqmâq ; صاليويرمك saluvermek ; *(mar.)* لاشقه ا. lashqa et. ; — **it !** *(int.)* ! هايدى haydi ! ; ! غيرت gayret !.

Go, gō, *(n.)* ايش ish ; مسئله mes-ele ; *(energy) (fig.)* حرارت harâret ; فعاليت fa'âliyyet ; *(game)* اويون oyoun ; دفعه def-a ; *(success)* موفقيت mouvaffaqiyyet ; **no** — نافله nâfile ; امكانسز imkyânsuz ; **a fine** — ايى بر ايش iyi bir ish ; *(fig.)* ! ايشته بر مسئله ishte bir mes-ele ! ; «**two pence**» **a** — هر دفعه‌سى «ايكى پنى» her def-asu « iki peni » ; **all the** — تام موده tam moda ; — **ahead,** *(a.)* آتاق ataq ; جسور jesôur ; *(fig.)* عزمكار azimkyâr ; — **between,** *(n.)* واسطه vâsuta ; متوسط mütevassut ; (ميانه‌جى) (meyâneji) ; — **by,** *(n.)* فرار firâr ; *(fig.)* قاچامق qachamaq ; *(disregard)* حرمتسزلك hürmetsizlik ; (آلديرمايش) (aldurmayush) ; *(spo.)* ايلريلمه ilerleme ; كچمه gechme ; — **cart,** *(n.)* چوجق اسكمله‌سى chojouq iskemlesi ; (چوجق آرابه‌سى) (chojouq arabasu) .

Goad, gōd, *(n.)* اوكندره euvendire ; چوماق chomaq ; *(fig.)* تشويق teshvîq ; *(v.a.)* دورتمك dürtmek.

Goal, gōl, *(n.) (spo.)* غول gôl ; صايى sayu ; *(post.)* ديرك direk ; *(spo.)* (قلعه) (qale) ; *(mark)* نشان nishan ; *(aim)* هدف hedef ; مقصد maxad ; *(the team won by «seven» — s to 'love')* طاقم 'صفره' قارشى «يدى» غول ايله قازاندى taqum 'sufura' qarshu « yedi » gôlla qazandu ; طاقم صفره قارشى يدى صايى ايله غالب كلدى taqum sufura qarshu yedi sayu ile gâlib geldi ; — **keeper,** قلعه‌جى qaleji.

Goat, gōt, *(n.)* كچى kechi ; — **skin,** كچى دريسى kechi derisi ; — **Goatee,** (gōt-ē') *(n.)* سيورى صقال sivri saqal ; **Goatish,** (gōt'ish) *(a.)* كچى كبى (قوقار) kechi gibi (-qoqar) ; *(lustful)* شهوتلى shehvetli ; (قيزغين) (quzgun).

Gobble, gob'l, *(fig.)* يوتمق (عجله) (ajele-) youtmaq ; (طيقينمق) (tuqunmaq) ; — **Gobbler,** (gob'lėr) *(n.)* اوبور obour ; *(zo.)* هندى hindi.

Gobelin, gob'e-lin, *(n.)* غوبلن goblen.

Goblet, gob'let, *(n.)* كاسه kyâse ; قدح qadeh ; **magical** — سحرباز حقه‌سى sihirbaz hoqqasu.

Goblin, gob'lin, *(n.)* زبانى zebâni ; هيولا hüyôulâ ; ديو dev.

God, god, *(n.)* الله allah ; جناب حق jenâbu haqq ; تاكرى tanru ; *(myth.)* اله ilâh ; (معبود) (mâ'bôud) ; *(pl. & lit.)* آلهه âlihe ; **thank** — الله‌ه شكر allaha shükür ; حمد اولسون hamd olsoun ; **house of** — بيت الله beytoullâh ; معبد mâ'bed ; — **grant it !** ! انشالله inshallah ! ; — **ly,** *(a.)* الهى ilâhî ; ربانى rebbânî ; قدسى qoudsî ; *(pious)* صوفى sofou ; *(lit.)* متقى müttaqî ; — **child,** *(n.)* وافتيز اولادى vaftiz evlâdu ; *(fig.)* محمى mahmî ; — **father,** *(n.)* وافتيز باباسى vaftiz babasu ; *(fig.)* حامى hâmî ; — **head,** *(n.)* الوهيت ülôuhiyyet ; *(fig.)* قدسيت qoudsiyyet ; —**like,** *(a.)* الهى ilâhî ; ربانى rebbânî ; —**forsaken,** *(a.)* سفيل sefîl ; — **speed,** *(int.)* ! سلامتله selâmetle ! ; ! الله موفقيت ويرسين allah mouvaffqiyyet versin ! ; — **'s truth,** *(n.)* حقيقت مطلقه haqîqâti moutlaqa ; *(fig.)* قطعى افاده qat-î ifâde ; — **Goddess,** (god'es) *(n.)* الهه ilâhe ; معبوده mâ'bôude ; — **God'less,** *(a.)* دينسز dînsiz ; اعتقادسز i'tiqâdsuz ; — **God'lessness,** *(n.)* دينسزلك dînsizlik ;

اعتقادسزلق i'tiqâdsuzluq. — **God'liness,** *(n.)* دیندارلق dîndârluq; *(lit.)* تقوا taqvâ.

Goethe, gė-tė, *(n pr.)* گویته geuyte.

Goffer, gof'ėr, *(v.a.)* پلیسه یاپمق plise yapmaq; (ماشه‌لامق) (mashalamaq).

Goggle, gog'l, *(v.n.)* شاشی باقمق shashu baqmaq; *(stare)* گوزلرینی آچمق geuzlerini achmaq; — **eγed,** *(a.)* پاطلاق گوزلی patlaq geuzlü; — **Gogg'les** (gog'lz) *(n.pl.)* *(zo.)* گوزلکلر geuzlükler.

Gold, gōld, *(n. & a.)* آلتون altun; *(-lace)* صیرمه surma; قلاپدان qlapdan; *(colour)* آلتون رنگی altun rengi; (صاری) (saru); — **beater,** ورقجی veraqju; — **dust,** آلتون توزی altun tozou; — **finch,** *(zo.)* سقا قوشی saqa qoushou; — **fish,** مرجان بالغی merjan balugh; — **foil,** آلتون ورق altun veraq; آلتون پلاق altun plaq; — **leaf,** آلتون ورق altun veraq; — **smith,** قویومجی qouyoumjou; — **Gold'-en,** (d'n) *(a.)* آلتون (دن) altun (-dan); *(lit.)* زرین zerrîn; *(bright)* پارلاق parlaq; *(best)* اك ایی en iyi; اك قیمتلی en quymetli; *(happy)* مسعود mes-ôud; — **Golden Horn,** *(n.pr.)* خلیج halîj.

Golf, golf, *(n.)* غولف (اویونی) golf (-oyounou).

Golosh, go-losh', *(n.)* لاستیك (لر) lastik (-ler); غالوش galosh.

Gondola, gon'do-la, *(n.)* غوندول gondol.

Gone, gon, *(a.)* گیتمش gitmish; *(passed)* گچمش gechmish; *(lost)* بیتمش bitmish; محو اولمش mahv olmoush; — **on** مبتلا (ه) ..(e-) mübtelâ; — **over** تدقیق ایدلمش tedqîq edilmish.

Gong, gong, *(n.)* زیل zil; (غونغ) (gong).

Good, good, *(a.)* ایی iyi; اعلا â'lâ; *(fine)* گوزل güzel; *(fin.)* معتبر môu'teber; *(competent)* الویریشلی elverishli; کفایتلی kifâyetli; *(n.)* ایلك iyilik; خیر hayr; فائده fayda; *(n. pl.)* اشیا eshyâ; *(com.)* امتعه emti-a; *(ad.)* اییجه iyije; گوزلجه güzelje; *(int.)* پکی! pekîy!; اعلا! â'lâ!; **as — as** ... گبی ... gibi; عینیله aynîle...; **for—** ...نهایت nihâyet...; والحاصل vel-hâsul...; — **bye!** اللهه ایصمارلادق! allâ usmarladuq!; (آدیو) (adiyeu); — **ness,** *(n.)* ایلك iyilik; — **breeding,** *(n.)* تربیه terbiye; نجابت nejâbet; — **evening,** آقشامکز خیر اولسون! aqshamunuz hayr olsoun!; آقشام شریفلر خیر اولسون! aqsham sherifler hayr olsoun!; (بونسووار) (bonsouvâr) — **morning,** صباحکز خیر اولسون! sabahunuz hayr olsoun!; صباح شریفلر خیر اولسون! sabah sherifler hayr olsoun!; (بونژور) (bonjôur); — **natured,** *(a.)* ایی طبیعتلی iyi tabî-atli; حلیم halîm; — **night,** گیجه‌کز خیر اولسون! gejeniz hayr olsoun!; الله راحتلق ویرسین! allah rahatluq versin!; — **will,** *(n.)* حسن نیت hüsnü niyyet; خیر خواهلق hayur hâhluq; *(com.)* اعتبار i'tibâr; (مشتریلری) (müshterileri); **to buy the goodwill** (پشتماللق ویرمك) (peshtemalluq vermek); تعویضات ویرمك tâ'vîzât vermek.

Goose, gōōs, *(n.)* قاز qaz; *(iron)* اوتو ütü; *(fig.)* احمق ahmaq; — **neck,** قاز بوینی qaz boynou; — **quill,** قاز قنادی qaz qanadu; *(pen)* توی قلم tüy qalem.

Gooseberrγ, gōōz'ber-i, *(n.)* بکتاشی اوزومی bektâshi üzümü.

Gore, gōr, *(n.)* قان qan; پیختی puhtu; — **Gorγ,** (gōr'i) *(a.)* قانلی qanlu; قان ایچنده qan ichinde.

Gore, gōr, *(n.)* *(tailoring)* پیش pesh; پارچه parcha; *(triangle)* مثلث müselles; *(v.a.)* پیش قویمق pesh qomaq; *(pierce)* صاپلامق saplamaq; یاره‌لامق yaralamaq.

Gorge, gorj, *(n.)* بوغاز boghaz; گچید gechid; *(fortification)* مدخل medhal; *(v.)* یوتمق youtmaq; چوق ییمك choq yemek.

Gorgeous, gor'jus, *(a.)* دبدبه‌لی debdebeli; محتشم mouhteshem; — **lγ,** *(ad.)* دبدبه ایله debdebeyle; احتشامله ihtishâmla; — **ness,** *(n.)* دبدبه debdebe; احتشام ihtishâm.

Gosling, goz'ling, *(n.)* قاز پالازی qaz palazu.

Gospel, gos'pel, *(n.)* انجیل injîl; (مناقب عیسی) (menâqibi îsâ); *(truth)* حقیقت مطلقه haqîqati moutlaqa.

Gossamer, gos'a-mėr, *(n.)* شیطان اوروجکی sheytan eurümejeyi; *(lit.)* لعاب شمس li-âbu shems.

Gossip, gos'ip, *(n.)* حوادث havâdis; لاقیردی laqurdu; (دیدی قودی) (dedi-qodou); *(pers.)* چال چکه chal-chene; گوه‌زه geveze; *(v. n.)* قونوشمق qonoushmaq; گوه‌زه‌لك ا. gevezelik et.; —

Goss'iping, *(n.)* صحبت sohbet; (كوه‌زه‌لك) (gevezelik); ديدى قودى dedi-qodou.

Gouge, gowj, *or* gōōj, *(n.)* كسكى keski, قلم qalem; *(v.a.)* اويمق oymaq.

Gourd, gōrd *or* gōōrd, *(n.)* *(bot.)* قنطار قباغى qantar qabâ; چوطره chotra.

Gourmand, gōōr'mand, *(n. & a.)* اوبور obour *(lit.)* شكمپرور shikem-perver.

Gout, gowt, *(n.)* *(med.)* داملا damla; نقريس (علتى) niqrîs (-illeti); **—Gouty,** (gowt'i) *(a.)* نقريسلى niqrîsli.

Gout, gōō, *(n.)* *(taste)* ذوق zevq; طبيعت tabî-at; (غوستو) (gousto).

Govern, guv'ern, *(v.a.)* اداره ا. idâre et.; سوق ا. sevq et.; **— Gov'ernable,** *(a.)* قابل اداره qâbili idâre; *(tame)* مطيع moutî'; **— Gov'erness,** *(n.)* مربيه mürebbiye; **— Gov'ernment,** *(n.)* حكومت hükyôumet; اداره idâre; **— officers** حكومت مأمورلرى hükyôumet me'môurlaru; مأمورين حكومت me'môurîni hükyôumet; **The «British» —** «انكليز» حكومتى «ingiliz» hükyôumet; **—Government'al,** *(a.)* ...حكومت hükyôumet...; حكومته عائد hükyôumete â-id; **— Gov'ernor,** (-'ėrn-ur) *(n.)* متصرف mütasarruf; (والى) (vâlî); *(tutor)* مربى mürebbî; (ولى) (velî); *(bank's)* ناظر nâzur; *(regulator)* ناظم nâzum; رەغولاتور regoulator; **— Gov'ernor-general,** والى vâlî; برنجى صنف والى birinji sunuf vâlî.

Gown, gown, *(n.)* اثواب esvab; البسه elbise; *(official)* رسمى البسه resmî elbise; (خفتان) (haftân); **— Gowns'man,** (n'z) *(n.)* *(jud.)* حاكم hâkim; (آووقات) (avouqat); *(university)* مدرس müderris; (اعضا) (â'zâ).

Grab, grab, *(v.a.)* قاپمق qapmaq; غصب ا. gasb et.; *(n.)* غصب gasb.

Grace, grās, *(n.)* لطف loutf; كرم kerem; *(rel.)* غفران goufrân; مرحمت merhamet; *(pardon)* عفو afv; (مساعده) (müsâde) *(elegance)* ظرافت zarâfet; ادا edâ; *(pl.)* توجه tevejjüh. عنايت inâyet; *(myth.)* (پرى) (peri); *(pl. & lit.)* آلهۀ حسن‌وآن âlihe-i hüsnü ân; *(v.a.)* تزين ا. tezyîn et.; شرف ويرمك sheref vermek; **day of —** *(rel.)* يوم غفران yevmi goufrân; **days of —** *(fin.)* مهلت mühlet; (مساعده) (müsâde); **in the good —s of** (ك) ...توجهنه مظهر...(in-) tevejjühüne mazhar; (ك) ...كوزنده (in-) geuzünde; **to fall from —** *(rel.)* ضلالته دوشمك zalâlete düshmek; مرتد او. mürtedd ol.; **— cup,** صوك قدح son qadeh; *(fig.)* تشكر (قدحى) teshekkür(-qadehi); **—Grace'-ful,** (-'fōōl) *(a.)* ملتفت mültefit; *(pretty)* لطيف latîf; ظريف zarîf; **— Grace'fully,** (-'fōōl-i) *(ad.)* لطافتله letâfetle; جاذبه ايله jâzibeyle; ظرافتله zarâfetle; ادا ايله edâ-ile; **— Grace-less,** (grās'les) *(a.)* ناخوش nâhosh; فنا fenâ; **— Gracious.** (grā'shus) *(a.)* لطفكار loutfkyâr; ملتفت mültefit; *(pretty)* شيرين shirin; لطيف latîf; ظريف zarîf; *(rel.)* رحيم rahîm; كريم kerîm; **good — ! !** نه سعادت ne se-âdet!; لطف) (! الهى) (loutfu ilâhî!); **— Gracious-ly,** (grā'shus-li) *(ad.)* لطفكارانه loutf-kyârâne; كريمانه kerîmâne.

Grade, grād, *(n.)* درجه dereje; *(fig.)* مرتبه mertebe; *(slope)* ميل meyl; **— Gradation,** (grad-ā'shun) *(n.)* *(lit.)* تدريجاً ترقى tedrîjen teraqqî; درجات derejât; *(fig.)* مراتب merâtib; **— Gra-dient,** (grā'di-ent) *(a.)* ميللى meyilli; *(n.)* ميل meyl; ارتفاع irtifâ'; **— Grad-ual,** (grad'ū-al) *(a.)* تدريجى tedrîjî; *(n.)* *(rel.)* دعا dou-â; **— Gradually,** (grad'ū-al-i) *(ad.)* تدريجاً tedrîjen; **— Graduate,** (grad'ū-āt) *(v.a.)* آييرمق ayurmaq; *(lit.)* درجاته تقسيم ا. derejâta taxîm et.; *(v.n.)* ديپلومه آلمق diploma almaq; رؤس آلمق rü-ôus almaq; *(n.)* مأذون me'zôun; *(rel.)* مجاز müjâz; **— Grad'uated,** (grad'ū-ā-td) *(a.)* *(sci.)* درجه‌لى derejeli; تقسيماتلى taxî-mâtlu; **— Graduation,** (grad-ū-ā'-shun) *(n.)* درجاته تقسيم derejâta taxîm; *(college)* ديپلومه توزيعى diploma tevzî-i; رؤس اعطاسى rü-ôus î'tâsu; **— Graduator,** (grad'ū-āt-ur) *(n.)* (پركل) پركار pergel; جدول jedvel; *(electr.)* ناظم nâzum.

Graft, graft, *(n.)* آشى ashu; *(v.a.)* آشيلامق ashlamaq; *(tissue)* اكله‌مك eklemek; *(fig.)* علاوه ا. ilâve et.; ادخال ا. idhâl et.; **— Graft'ing,** *(n.)* آشى ashu; *(act)* آشيلامه ashlama.

Grain, grān, *(n.)* دانه dâne; حبه habbe; *(corn)* حبوبات houbôubât; *(fibres)* نسج nesj; سطح satuh; طامار damar; *(fig.)* جوهر jevher; *(weight)* چكيردك chekir-dek; *(v.a.)* دانه‌لمك dânelemek; *(paint)* مرمر تقليدى بويامق mermer taqlidi bo-yamaq; ماوون تقليدى بويامق mavoun

taqlidi boyamaq ; — **Grained,** (grănd) *(a.)* دانه‌لی tâneli ; *(rough)* قابا qaba ; طامارلو damarlu ; — **Grainy,** (grān'i) *(a.)* دانه‌لی tâneli ; چکردکلی chekirdekli.

Gram, gram, *(n.)* غرام gram.

Grammar, gram'ar, *(n.)* غرامر gramer; صرف (نحو) sarf (-nahiv) ; *(fig.)* قواعد qavâ-id ; —**school,** (اعدادی) (î'dâdî) ; — **Grammā'rian,** *(n.)* صرفجی (sarfju); صرف معلمی sarf mou-allimi; *(pl.)* صرفیون sarfiyyôun; — **Grammatical,** (gram-at'ik-al) *(a.)* صرفی sarfî; صرف... sarf... ; قواعد... qavâ-id... ; — «**rule**» صرف «قاعده‌سی» sarf «qâ-idesi» ; *(pl.)* «قواعد» صرفیه «qavâ-idi» sarfiyye ; — **Grammatically**, (gram-at'ik-al-i), *(ad.)* صرفجه sarfja ; قاعدةً qâ-ideten.

Granary, gran'ar-i, *(n.)* ذخیره آنباری zahîre anbaru.

Grand, grand, *(a.)* بویوك beuyük ; عالی âlî ; — **ly,** *(ad.)* عظمتله azametle ; — **ness,** *(n.)* بویوکلك beuyüklük ; عظمت azamet; — **child,** طورون toroun; *(pl.)* احفاد ahfâd ; — **daughter,** طورون toroun ; حفیده hafîde ; — **duke,** غراندوق grandüq ; (غراندوقه) (grandoqa) ; — **jury,** غران ژوری gran jüri; (هیئت تحقیقیه) (hey-eti tahqîqiyye) ; — **father,** بویوك پدر beuyük peder ; (آغا بابا) (âgh baba) ; *(fig. & pl.)* اجداد ejdâd; **great** — دده dede ; جد jedd ; — **master,** رئیس re-îs ; — **mother,** بویوك والده beuyük valde ; **great** — ننه nine ; — **son,** طورون toroun ; حفید hafîd; **great** — حفید زاده hafîd zâde; —**Grand'eur,** (-'ūr) *(n.)* بویوکلك beuyüklük ; *(fig.)* عظمت azamet ; *(lit.)* علویت oulviyyet ; — **Grandiloquent**, (grand-il'o-kwent) *(a.)* مطنطن moutantan ; — **Grandil'oquently,** (-il'o-kwent-li) *(ad.)* طنطنه ایله tantanayle ; عظمتله azametle ; یوکسکدن آته‌رق yüxekden ataraq ; — **Grandiose,** (gran'di-ōs) *(a.)* بویوك beuyük ; عظیم azîm ; محتشم mouhteshem ; مهیب mühîb.

Granite, gran'it, *(n.)* غرانیت (طاشی) granit (-tashu).

Grant, grant, *(v.a.)* ویرمك vermek ; اعطا ا. î'tâ et. ; ترك ا. terk et. ; *(bestow)* بخش ا. bahsh et. ; تخصیص ا. tahsîs et. ; *(admit)* قبول ا. qabôul et. ; فرض ا. farz et. ; *(n.) (jud.)* ترك terk ; فراغ ferâg ; *(allowance)* تخصیصات tahsîsât ; *(gift)* تبرع teberrü' ; (هدیه) (hediye) ; **to take for grant'ed** قبول ا. qabôul et.; تسلیم ا. teslîm et. ; محقق عد ا. mouhaqqaq add et. .

Granulate, gran'ūl-āt, *(v.a.)* دانه‌لمك tânelemek ; *(rough)* قاباردمق qabartmaq ; مات یاپمق mat yapmaq ; *(v. n.)* دانه‌لنمك tânelenmek ; اوفالمق oufalmaq ; *(a.)* دانه‌لی tâneli ; *(fig.)* قابا qaba ; مات mat.

Grape, grāp, *(n.)* اوزوم üzüm ; **bunch of — s** اوزوم صالقیمی üzüm salqumu ; صالقیم اوزوم salqum üzüm ; — **shot,** *(artil.)* (شراپنل) (shrapnel) ; — **stone,** اوزوم چکردکی üzüm chekirdeyi ; — **vine,** آصمه asma ; چوبوق choubouq ; — **Grape'less,** *(a.) (fig.)* اوزومدن دکل üzümden deyil ; خالص دکل hâlis deyil.

Graphic, -al, graf'ik, -al, *(a.)* تعریفی tâ'rîfî ; *(writing)* یازی ایله yazu ile ; تحریری tahrîrî ; *(delineating)* خطی hattî; شکلی sheklî ; ترسیمی tersîmî ; *(illustrated)* مصور mousavver ; *(fig.)* جانلی janlu ; — **arts,** *(lit.)* صنایع ترسیمیه sanâyî' tersîmiyye ; (رساملق) (ressamluq) ; — **description,** *(sci.)* اشکالله تعریف eshkyâlle tâ'rîf ; تعریف ترسیمی tâ'rîfi tersîmî ; *(fig.)* اطرافلی تعریف etrâflu tâ'rîf ; (جانلی تصویر) (janlu tasvîr) ; — **Graphically,** (graf'ik-al-i) *(ad.)* شکلله shekille ; (چیزکی ایله) (chizgîyle) ; *(lit.)* ترسیماً tersîmen ; *(fig.)* اطرافیله etrâfile ; تماماً tamâmen.

Graphite, graf'it, *(n.)* غرافیت grafit.

Grapple, grap'l, *(v.a.)* یاقالامق yaqalamaq ; طوتمق toutmaq ; *(v. n.) (fig.)* مجادله ا. müjâdele et. ; طوتوشمق toutoushmaq ; — **Grappling,** (grap'ling) *(n.) (fig.)* مجادله müjâdele; —**irons** قانجه qanja.

Grasp, grasp, *(v.a.)* یاقالامق yaqalamaq; طوتمق toutmaq ; *(comprehend)* آکلامق anlamaq ; احاطه ا. ihâta et. ; *(n.)* یاقالامه yaqalama ; ضبط zabt ; طوتمه toutma ; *(fig.)* احاطه ihâta ; ادراك idrâk ; — **Grasp'ing,** *(a.)* طوتان toutan ; *(fig.)* حریص harîs ; طمعکار tamâ'kyâr ; — **Grasp'ingly,** *(ad.)* حرصله hursla ; طمعله tamâ'la.

Grass, gras, *(n.)* اوت ot ; چمن chimen ; چایر chayur ; *(v.a.)* چمن قاپلامق chimen qaplamaq ; چایر اول. chayur ol.; *(zo.)* اوتلاتمق otlatmaq ; — **green,** *(a.)* چمنلی chimenli ; یم یشیل yem-yeshil ; —

-hopper, چكركه chekirge; آغستوس بوجكى avoustos beujeyi; **— land,** مرعا mer-â; چاير chayur; **— plot,** چاير chayur; *(lit.)* چمنزار chemenzâr; — **Grassy,** (gras'i) *(a.)* اوتلى otlou; (لك) چمن chimen (-lik).

Grate, grāt, *(n.)* اسقاره uzgara; اوجاق ojaq; — **Grated,** (grāt'd) *(a.)* اسقارهلى uzgaralu; — **Grāt'ing,** *(n.)* اسقاره (دميرلرى) uzgara (-demirleri); قفس qafes.

Grate, grāt, *(v.a.)* رندهلهمك rendelemek; قازيمق qazumaq; سورتمك sürtmek; *(irritate)* تحريك ا. tahrîk et.; — **Grāt'er,** *(n.)* رنده rende; — **Grāt'ing,** *(n.)* چيتيردى chuturdu; خيشيرتى hushurtu; *(a.)* *(painful)* ناخوش nâhosh; اليم elîm; چيركين chirkin; — **Grāt'ingly,** *(ad.)* چيركين صورتده chirkin sôuretde; *(lit.)* اليمانه elîmâne.

Grateful, grāt'fōōl, *(a.)* منتدار minnetdâr; متشكر müteshekkir; *(lit.)* مديون شكران medyôunu shükıân; *(pleasant)* خوش hosh; كوزل güzel; **— ly,** *(ad.)* تشكرله teshekkürle; *(lit.)* منتدارانه minnetdârâne; ممنوناً memnôunen; **— ness,** *(n.)* شكران shükrân; منتدارلق minnetdârluq; تشكر teshekkür; ممنونيت memnôuniyyet.

Gratis, grā'tis, *(ad.)* مجاناً mejjânen; بلا اجرت bilâ üjret; (بادهوا) (bedâva).

Gratitude, grat'i-tūd, *(n.)* منتدارلق minnetdârluq; *(lit.)* شكران shükrân.

Gratify, grāt'ifī, *(v.a.)* ممنون ا. memnôun et.; تطمين ا. tatmîn et.; — **Gratifying,** (grat'i-fī-ing) *(a.)* موجب ممنونيت môujibi memnôuniyyet; *(lit.)* موجب اطمئنان môujibi utmi'nân; — **Gratifica'tion,** (-fi-kā'shun), *(n.)* ممنونيت memnôuniyyet; حظ hazz; *(lit.)* اطمئنان utmi'nân; *(money)* اكراميه ikrâmiye.

Gratuity, gra-tū'i-ti, *(n.)* مكافات mükyâfât; *(bonus)* اكراميه ikrâmiye; — **Gratu'itous,** (-tū'i-tus) *(a.)* مجانى mejjânî; (پارهسز) (parasuz); *(lit.)* حسبى hasbî; *(arbitrary)* كيفى keyfî; بلا سبب bilâ sebeb; اصلسز asulsuz.

Gratulation, grat-ū-lā'shun, *(n.)* تبريك tebrîk; *(pl.)* تبريكات tebrîkyât.

Grave, grāv, *(a.)* آغر âr; *(serious)* جدى jiddî; وخيم vahîm; *(reserved)* وقارلى veqârlu; **— ly,** *(ad.)* آغر صورتده âr sôuretde; وخيم صورتده vahîm sôuretde; *(pers.)* جديتله jiddiyyetle; وقارله veqârla; **— ness,** *(n.)* وخامت vahâmet; جديت jiddiyyet.

Grave, grāv. *(n.)* مزار mezar; قبر qabr; *(v.a.)* قازمق qazmaq; حفر ا. hafr et.; اويمق oymaq; **— clothes,** كفن kefen; **— digger,** مزارجى mezarju; **— stone,** مزار طاشى mezar tashu; **— yard,** مزارلق mezarluq; قبرستان qabristân; — **Grāv'ing,** *(n.)* قازمه qazma; حفر hafr.

Gravel, grav'el, *(n.)* چاقيل chaqul; *(med.)* قوم qoum; *(v.a.)* چاقيل دوشهمك chaqul deushemek; قوم دوشهمك qoum deushemek; *(puzzle)* شاشيرتمق shashurtmaq; صيقمق suqmaq; **it—s «me»** «بنى» صيقار «beni» suqar; خوشلانمام hoshlanmam; **— walk,** *(n.)* چاقيل قاپلى يول chaqul qaplu yol; قوملى يول qoumlou yol; — **Gravelly,** (grav'el-i) *(a.)* چاقيللى chaqullu; قوملى qoumlou.

Graver, grāv'ėr, *(n.)* حكاك hakkyâk; *(burin)* قلم qalem; (چليك) (chelik).

Gravity, grav'i-ti, *(n.)* *(sci.)* جاذبه jâzibe; *(weightiness)* آغرلق ârluq; ثقلت siqlet; *(fig.)* اهميت ehemmiyyet; *(seriousness)* جديت jiddiyyet; **centre of —** مركز ثقلت merkezi siqlet; **specific —** ثقلت اضافيه siqleti izâfiyye; **I could not keep my —** جديتمى محافظه ايدهمهدم jiddiyyetimi mouhâfaza edemedim; كندمى طوتهمادم kendimi toutamadum; — **Grav'itate,** (-'i-tāt) *(v.n.)* چكلمك chekilmek; جذب ايدلمك jezb edilmek; *(fig. & lit.)* منجذب او. münjezib ol.; تمايل ا. (شدتله) (shiddetle-) temâyül et.; — **Gravitā'tion,** (-'shun) *(n.)* جاذبه jâzibe; *(fig. & lit.)* انجذاب injizâb; تمايل temâyül; **law of —** جاذبۀ عموميه قانونى jâzibe-i oumôumiyye qânôunou.

Gravy, grāv'i, *(n.)* ات صويى et souyou; صالچه salcha; **— boat,** صالچهلق salchaluq.

Gray, grā, *(a.)* بوز boz; قورشونى qourshôuni; *(hairs)* قير qur; آغارمش ârmush; *(fig.)* ياشلى yashlu; *(n.)* بوز رنكى boz rengi; *(horse)* قير آت qur at; *(badger)* پورصوق porsouq; **to turn —** آغارمق ârmaq; قير دوشمك qur düshmek; **— of the « morning »** « صباح » قاراكلغى « sabah » qaranlugh; سحر وقتى seher vaqti; **— beard,** *(n.)* *(fig.)* ياشليجه آدم yashluja adam; (آدم) كچكين gechkin (-adam); *(vessel)* دستى testi; **—hound,**

(n.) تازی tazu ; *(mar.)* مخرب mouharrib ; — **Grayish,** (grā'ish) *(a.)* آقچیل aqjul ; (قیرانطه) (quranta).

Graze, grāz, *(v.a.)* صیرمق suyurmaq ; تماس ا. temâs et; ; *(zo.)* اوتلاتمق otlatmaq ; *(v.n.)* اوتلامق otlamaq; — **Grazier,** (grā'zhėr) *(n.)* چوبان choban ; چلب cheleb.

Grease, grēs, *(n.)* یاغ yâ ; *(lit.)* شحم shahm ; *(inflammation)* قوناق علتی qonaq illeti : *(v.a.)* یاغلامق yâlamaq ; — **Greasγ,** (grēs'i) *(a.)* یاغلی yâlu ; *(lit.)* شحمی shahmî ; *(fig.)* کیرلی kirli ; — **Greas'iness,** *(n.)* یاغ yâ ; (یاغلیلق) (yâluluq) ; *(fig.)* کیر kir.

Great, grāt, *(a.)* بیوک beuyük ; *(lit.)* کبیر kebîr ; *(big)* جسیم jesîm ; عظیم azîm ; *(vast)* واسع vâsî' ; *(much)* چوق choq ; خیلی haylu ; *(pregnant)* حامله hâmile ; (گبه) (gebe) ; **the** — *(n.pl.)* بیوکلر beuyükler ; اکابر ekyâbir ; — **lγ,** *(ad.)* زیادهسیله ziyâdesîle ; پك چوق pek choq ; — **ness,** *(n.)* بیوکلك beuyüklük ; جسامت jesâmet ; *(fig.)* عظمت azamet; —**circle,** *(ast.)* دائرهٔ عظیمه dâireyi azîme;—**circle sailing** دائرهٔ عظیمه سیری dâ-ireyi azîme seyri.

Greece, grēs, *(n.pr.)* یونانستان yôunânistan ; — **Grecian,** (grē'shan) *(a.)* یونانی yôunânî ; یونان طرزی yôunân tarzu; *(n.)* یونانلی yôunânlu ; *(scholar)* یونانیجه متخصصی yôunânîje mütahassusu ; — **Greek,** (grēk) *(a.)* یونانی yôunânî; ...یونان yôunân... ; *(in Turkey)* روم roum ; *(n.)* یونانلی yôunânlu ; روم roum ; *(language)* یونان لسانی yôunân lisânu ; یونانیجه yôunânîje ; رومجه roumja : **old** — قدیم یونانیجه qadîm yôunânîje.

Greed, grēd, *(n.)* حرص hurs ; طمع tamâ' ; — **Greedγ,** (grēd'i) *(a.)* حریص harîs ; خسیس hasîs ; (آچ گوزلی) (ach geuzlü) ; — **Greed'ilγ,** *(ad.)* حرصله hursla ; طمعله tamâ'la.

Green, grēn, *(a.)* یشیل yeshil; *(unripe)* خام ham ; تازه tâze ; *(young)* گنج genj ; *(fig.)* تجربهسز tejrübesiz ; طوی toy ; *(n.)* یشیللك yeshillik ; *(plot)* چایر chayur ; *(cooking)* سبزه sebze ; *(pl.)* (لر) یشیللك yeshillik (-ler) ; *(v.a.)* یشیللندیرمك yeshillendirmek ; — **lγ,** *(ad.)* (عجمیجه) (ajemije); —**ness,** *(n.)* یشیللك yeshillik; *(fig.)* طویلق toylouq ; (عجمیلك) (ajemilik) ; *(freshness)* تازهلك tâzelik ; — **back,** *(n.)* *(fig.)* کاغد پاره kyâd para ; — **finch.** اسپینوز ispinoz ; — **gage,** *(n.)* *(bot.)* بارداق اریگی bardaq erîy ; — **grocer,** سبزهجی sebzeji ; (زهرزواتجی) (zerzevatju) ; مانا و manav ; — **horn,** طوی toy ; (عجمی) (ajemi) ; — **house,** سره ser ; لیمونلق limonlouq ; — **room,** آقتور اوطهسی aqteur odasu; —**Green'ish,** *(a.)* یشیلیمسی yeshilimsi.

Greet, grēt, *(v.a.)* سلاملامق selâmlamaq; استقبال ا. istiqbâl et. ; *(congratulate)* تبریك ا. tebrîk et. ; — **Greet'ing,** *(n.)* سلام selâm ; التفات iltifât ; *(welcome)* استقبال istiqbâl ; تبریکات tebrîkyât ; **hearty** — حرارتلی استقبال harâretli istiqbâl ; حسن قبول hüsnü qabôul.

Gregarious, gre-gā'ri-us, *(a.)* کومه حالنده (یاشار) küme hâlinde (-yashar); مجتمع müjtemî'.

Gregorian, gre-gō'ri-an, *(a.)* ...غرهغوار gregouvar... ; —**calendar,** تقویم افرنجی taqvîmi efrenjî; غرهغوار تقویمی gregouvar taqvîmi.

Grenada, grē-nā'da, *(n. pr.)* غرهناطه grenata.

Grenade, gre-nād', *(n.)* *(mil.)* خمبره houmbara ; بومبا bomba ; — **Grenadier,** (-a-dēr') *(n.)* خمبرهجی houmbaraju.

Greγ, grā, *(see)* **Graγ.**

Gridiron, grid'ī-urn, *(n.)* اسقاره uzgara; *(mar.)* قیزاق quzaq.

Grief, grēf, *(n.)* درد derd ; کدر keder ; اضطراب uzturâb.

Grieve, grēv, *(v.a.)* مکدر ا. mükedder et. ; متأثر ا. müte-essir et.; اضطراب ویرمك uzturâb vermek ; *(v.n.)* مکدر او. mükedder ol. ; متأثر او. müte-essir ol.; —**Grievance,** (grēv'ans) *(n.)* کدر keder ; اضطراب uzturâb ; *(hardship)* حقسزلق haqsuzluq ; *(complaint)* شکایت shikyâyet ; — **Grievous,** (grēv'us) *(a.)* حقسز haqsuz ; الیم elîm ; —**Grievously,** (grēv'us-li) *(ad.)* ظالمانه zâlimâne ; شدتله shiddetle ; —**Grievousness,** (grēv'us-nes) *(n.)* اضطراب uzturâb ; الم elem ; *(misfortune)* فلاکت felâket ; شآمت she-âmet ; *(graveness)* وخامت vahâmet.

Grill, gril, *(n.)* اسقاره uzgara ; *(v.a.)* اسقارهسنی یاپمق uzgarasunu yapmaq ; قیزارتمق quzartmaq ; — **room,** غریل روم gril rôum ; — **Grillade,** (gril'-âd) *(n.)* ...اسقارهسی ...uzgarasu.

Grim, grim, *(a.)* چیرکین chirkin; قورقونج qorqounj; **— ly,** *(ad.)* چیرکین صورتده chirkin sôuretde; **— ness,** *(n.)* چیرکینلك chirkinlik.

Grimace, gri-mās′, *(n.)* *(lit.)* اشمئزاز ishmî′zâz; (صورت) (sourat); *(v. n.)* اشمئزاز یاپمق ishmî′zâz yapmaq; (صورت ا.) (sourat et.).

Grime, grīm, *(n.)* پیسلك pislik; کیر kir; *(v.a.)* کیرلتمك kirletmek; **— Grimy,** (grīm′i) *(a.)* کیرلی kirli; قاره qara.

Grin, grin, *(v.n.)* کولمك gülmek; (صیریتمق) (surutmaq); *(n.)* کولوش gülüsh; (صیریتیش) (surutush); **— Grinning,** (grin′ing) *(a.)* صیریتغان surutgan; **— Grinningly,**(grin′ing-li)*(ad.)* صیریته‌رق surutaraq.

Grind, grīnd, *(v.a.)* اوکوتمك euvütmek; ازمك ezmek; دوومك deuvmek; *(sharpen)* بیله‌مك bilemek; *(rub)* سورتمك sürtmek; آشیندیرمق ashundurmaq; *(oppress)* تضییق ا. tazyîq et.; ظلم ا. zoulm et.; **to— the teeth** دیشلرینی غیجیردامق dishlerini. gujurdatmaq; *(fig.)* دیش بیله‌مك dish bilemek; **— stone,** دکرمن طاشی deyirmen tashu; *(sharpening)* بیله‌کی طاشی biley tashu; **—Grīnd′er,** *(n.)* دکرمنجی deyirmenji; بیله‌ییجی bileyji; *(tooth)* ازی دیش azu dish; **— Grīnd′ing,** *(n.)* اوکوتمه euvütme; بیله‌مه bileme.

Grip, grip. *(n.)* خندك hendek; اولوق olouq; *(grasp)* طوتمه toutma; **to lose one's —** ضبط ایده‌مه‌مك zabt edememek; باشه چیقه‌مامق basha chuqamamaq; شاشالامق shashalamaq.

Gripe, grīp, *(v.a.)* طوتمق toutmaq; یاقالامق yaqalamaq; *(squeeze)* صیقمق suqmaq; *(pain)* اضطراب ویرمك uzturâb vermek; *(n.)* طوتمه toutma; صیقمه suqma; *(hands)* مصافحه mousâfaha; *(handle)* صاپ sap; *(clutching)* قانجه qanja; کند kened; **— Gripes,** (grīpz) *(pl.)* قولیق qoliq; صانجی sanju; *(fig.)* صیقینتی suquntu; **— Grip′ing,** *(a.)* صانجیلی sanjulu; وجعلی vejî′li; *(avaricious)* خسیس hasîs; صیقی suqu; *(n.)* صانجی sanju; قولیك qoliq; **— Grip′ingly,** *(ad.)* اوجاعله evjâ′la; *(fig.)* الملهٔ elemle; اضطرابله uzturâbla; **— Grippe,** (grip) *(n.)* غریپ grip; انفلوئنزا enflü-enza; (اسپانیول) (uspanyol).

Grisly, griz′li, *(a.)* قورقونج qorqounj; کریه kerîh.

Grist, grist, *(n.)* بغدای bôuday; حبوبات houbôubât; *(profit)* کار kyâr; (آوانطه) (avanta); **to bring — to the mill** کار کتیرمك kyâr getirmek; **— mill,** اون دکرمنی oun deyirmeni.

Gristle, gris′l, *(n.)* قیقیرداق quq− qurdaq; **— Gristly,** (grist′li) *(a.)* قیقیرداقلی ququrdaqlu.

Grit, grit, *(n.)* قوم qoum چاقیل chaqul; *(firmness)* متانت metânet; جسارت jesâret; سجیه sejiyye; *(pl.)* یولاف youlaf; **—stone,** کوفکی طاشی keufki tashu; **— Gritty,** (grit′i) *(a.)* قوملی qoumlou; چاقیللی chaqullu.

Grizzled, griz′ld, *(a.)* بوز boz; قیر qur; آلاجه alaja.

Groan, grōn, *(n.)* ایکلتی inilti; *(distress)* فغان figân; فریاد feryâd; *(v.n.)* ایکله‌مك inlemek; *(fig.)* فریاد ا. feryâd et.; **— Groan′ing,** *(n.)* ایکله‌مه inleme; فغان figân; *(poet.)* نالش nâlish.

Groats, grōts, *(n.)* (ایرمیکی) یولاف youlaf (-irmîy).

Grocer, grōs′ėr, *(n.)* بقال baqqal; (عطار) (aqtar); **—Grocery,** (grōs′ėr-i) *(n.)* بقالیه مغازه‌سی baqqâliye maghazasu; بقال دکانی baqqal dükkyanu.

Grog, grog, *(n.)* پونچ pounch; (غروغ) (grog); **— Groggy,** (grog′i) *(a.)* سرخوش sarhosh; (چاقیر کیف) (chaqur keyf); *(weak)* ضعیف za-îf; مجالسز mejâlsiz; بیتکین bitkin.

Groin, groin, *(n.)* قاصیق qasuq; *(arch.)* کوشه keushe; قوس qavis; **— Groined,** (nd) *(a.)* کوشه‌لی keusheli; قوسلی qavisli.

Groom, grōōm, *(n.)* اوشاق oushaq; آغا agha; *(horses)* سایس seyis; *(v.a.)* تیمار ا. tumar et..

Groove, grōōv, *(n.)*ییو yiv; اولوق olouq; *(v.a.)* ییو آچمق yiv achmaq; اویمق oymaq; **— Gooved,** (vd) *(a.)* ییولی yivli; اولوقلی olouqlou.

Grope, grōp, *(v.n.)* یوقلامق yoqlamaq; آراشدیرمق arashdurmaq.

Gross, grōs, *(a.)* قابا qaba; قالین qalun; *(com.)* غیر صافی gayri sâfî; *(fig.)* قابا qaba; *(n.)* هپسی hepsi; جمله‌سی jümlesi; *(mil.)* قوهٔ کلیه quvveyi külliyye; *(com.)* غروسه grosa; (اون ایکی دوزینه) (on iki düzine); **in —** طوپدن topdan; **— ly,** *(ad.)* قاباجه qabaja; **— ness,** *(n.)* قابالق qabaluq.

Grotesque, grō-tesk', *(a.)* قابا qaba; غریب garîb; *(n.)* غروته‌سك grotesk; (اشکال عجیبه) (eshkyâli ajîbe); — **Grōtes'query,** (-tes'kėr-i) *(n.)* غرابت garâbet; (عجیب اوضاع) (ajîb evzâ').

Grotto, grot'ō, *(n.)* اين in; مغاره maghara.

Ground, grownd, *(n.)* زمين zemîn; *(earth)* یر yer; طوپراق topraq; *(land)* عرصه arsa; *(pl.)* اراضى arâzî; *(mar.)* ديب dib; *(reason)* سبب sebeb; اساس esâs; *(art)* زمين zemîn; *(v.a.)* تأسيس ا. te'sîs et.; بنا ا. binâ et.; قورمق qourmaq; *(art)* زمين ياپمق zemîn yapmaq; *(coat)* اورتمك eurtmek; قاپلامق qaplamaq; **above —** فوقانى fevqânî; *(fig.)* ميدانده meydanda; **to gain —** ایلرلەمك ilerlemek; *(fig.)* اهميت كسب ا. ehemmiyyet kesb et.; **— floor,** زمين قاتى zemîn qatu; **— plot,** بنانك زمينى binânun zemîni; **— rent,** اجارۀ وقفيه ijâre-i vaqfiyye; **— sill,** طابان دوشه‌مه‌سى taban deushemesi; **— swell,** *(mar.)* أولو دكز eulü deniz; **— work,** تمل temel; *(fig.)* اساس esâs; *(pl.)* اساسات esâsât; **—Ground'less,** *(a.)* *(fig.)* اساسسز esâssuz; سببسز sebebsiz; **—Grounds,** (dz) *(n.pl.)* طورتى tortou; پوصه posa; *(coffee)* تلوه telve.

Ground, grownd, *(a.)* ازيلمش ezilmish; چكلمش chekilmish; (توز) (toz).

Groundsel, grownd'sel, *(n.)* *(bot.)* قاناريه اوتى qanarye otou.

Group, grōōp, *(n.)* غروپ gouroup; كومه küme; *(pers.)* هيئت hey-et; *(v.a.)* غروپ ياپمق gouroup yapmaq; طوپلامق toplamaq.

Grouse, grows, *(n.)* *(zo.)* يابان خروسى yaban horozou.

Grove, grōv, *(n.)* قوروق qoroulouq; آغاجلق âjluq.

Grovel, grov'el, *(v.n.)* سوروتمك sürünmek; *(fig.)* ذليل او. zelîl ol.; **— Grov'elling,** (-'el-ing) *(a.)* ذليل zelîl; — سفلى süflî.

Grow, grō, *(v.n.)* بویومك beuyümek; *(bot.)* سورمك sürmek; *(lit.)* نشوونما بولمق neshvü nümâ boulmaq; *(become)* اولمق olmaq; **to — better** ایيلشمك iyileshmek; صلاح بولمق salâh boulmaq; **to — worse** فنالاشمق fenâlashmaq; وخامت كسب ا. vahâmet kesb et.; — **Grown up,** (grōn) *(a.)* بويوك beuyük; — **Grower,** (grō'ėr) *(n.)* يتشديريجى yetishdiriji; *(lit.)* مستحصل müstahsul; چيفتجى chiftji; — **Growing,** (grō'ing) *(a.)* بويوين beuyüyen; *(fig.)* آرتان artan; *(n.)* بويومه beuyüme; يتيشمه yetishme.

Growth, grōth, *(n.)* بويومه beuyüme; *(lit.)* نشو ونما neshvü nümâ; *(progress)* ترقى teraqqî; انكشاف inkishâf; *(fig.)* عظمت azamet; *(product)* محصول mahsôul; **of native —** يرلى محصولى yerli mahsôulü; *(pl.)* محصولات داخليه mahsôulâtu dâhiliyye; **of his own —** كندى يتشديرديكى kendi yetishdirdîy....

Grub, grub, *(n.)* قورد qourd; بوجك beujek; *(v.a.)* قازمق qazmaq; *(root)* سوكمك seukmek; *(v. n.)* (چامور) قازمق (chamour-) qazmaq; *(fig.)* يورولمق yoroulmaq; *(eat)* يمك يمك yemek yemek; — **Grubber,** (grub'ėr) *(n.)* چاپا chapa; طراق taraq.

Grudge, gruj, *(n.)* كين kîn; غرض garez; عداوت adâvet; *(v.a.)* عداوت كوسترمك adâvet geustermek; حسد ا. hased et.; *(v.n.)* كين بسلمك kîn beslemek; *(discontent)* بكنممك beyenmemek; (سويلنمك) (seuylenmek); — **Grudgingly,** (gruj'ing-li)*(ad.)* بكنميه‌رك beyenmeyerek; سويلنه‌رك seuylenerek; (ووريلدانه‌رق) (vuruldanaraq).

Gruel, grōō'el, *(n.)* چوربا chorba.

Gruesome, grōō'sum, *(a.)* مدهش müdhish; قورقونج qorqounj; اليم elîm; فجيع fejî'; ظالم zâlim.

Gruff, gruf, *(a.)* بوغوق boghouq; *(fig.)* قابا qaba; *(stern)* سرت sert; **—ly,** *(ad.)* قاباجه qabaja; **— ness,** *(n.)* بوغوقلق boghouqlouq; *(fig.)* قابالق qabaluq.

Grumble, grum'bl, *(v.n.)* سويلنمك seuylenmek; (ووريلدانمق) (vuruldanmaq); **— Grum'blingly,** (-'bl-ing-li) *(ad.)* سويلنه‌رك seuylenerek; (ووريلدانه‌رق) (vuruldanaraq).

Grunt, grunt, *(n.)* خيرلتى hurultu; خورولتى horoultou; *(v.n.)* خورولدامق horouldamaq.

Guarantee, gar-an-tē', *(n.)* غارانتى garanti; تأمينات te'mînât; *(pers.)* كفيل kefîl; *(v.a.)* غارانتى ا. garanti et.; تأمين ا. te'mîn et.; **— for** (ه) كفالت ا. ...(e-) kefâlet et.; (ه) كفيل او. ... (e-) kefîl ol.; **—Guarantee'd,** (tē'd) *(a.)* تأميناتلى te'mînâtlu; *(jud.)* مكفل mükeffel; —

against (ئه) قارشى تأمين ايدلمش ...(e-) qarshu te'mîn edilmish ; — «railway» «شمندوفر» تأميناتلى «te'mînâtlu» shimendifer ; — **Guaranty,** (gar'an-ti) *(n.)* غارانتى garanti ; تأمينات te'mînât ; *(jud.)* كفالت kefâlet ; — **fund** تأمينات آقچه‌سى te'mînât aqchesi ; *(fin.)* احتياط آقچه‌سى ihtiyât aqchesi **to give** — تأمينات ويرمك te'mînât vermek; *(jud.)* كفالت ا. kefâlet et. ; كفيل ا. kefîl ol..

Guard, gärd, *(v.a.)* محافظه ا. mouhâfaza et. ; بكلمك beklemek; *(n.)* محافظه mouhâfaza : *(fig.)* صيانت suyânet ; وقايه viqâye ; *(man)* بكجى bekji : *(mil.)* نوبتجى nebetji ; *(pl.)* عساكر محافظه asâkiri mouhâfuza ; (طابورى) خاصه hâssa (-tabourou) : *(coach)* قوندوكتور qondükteur ; *(caution)* تيقظ teyaqqouz ; احتياط ihtiyât ; **to be on one's** — متيقظ او. müteyaqquz ol. ; احتياطلى بولنمق ihtiyâtlu boulounmaq ; دقت ا. diqqat et. ; — **ship,** محافظ سفينه mouhâfuz sefîne; —**Guard'ed,** (d'd) *(a.)* محفوظ mahfôuz ; محافظه‌لى mouhâfazalu ; *(cautious)* متيقظ müteyaqquz ; احتياطلى ihtiyâtlu : — **Guard'edly,** (d'd-li) *(ad.)* *(fig.)* احتياطله ihtiyâtla; احترازله ihtirâzla; —**Guard'ian,** *(n.)* غارديان gardiyan ; بكجى bekji; محافظ mouhâfuz; *(fig.)* حامى hâmî; مدافع müdâfi'; *(lit.)* نگهبان nigehbân ; *(jud.)* وصى vasî ; ولى velî : — **angel** *(lit.)* محافظ ملك ملك الصيانه melekis-suvâne ; mouhâfuz melek ; *(fig.)* حامى hâmî ; — **Guard'ianship,** *(n.)* غارديانلق gardiyanluq ; محافظلق mouhâfuzluq ; *(fig.)* حمايه himâye ; — **Guard'less,** *(a.)* محافظه‌سز mouhâfazasuz ; *(fig.)* مدافعه‌سز müdâfâsuz ; حمايه‌سز himâyesiz.

Gudgeon, guj'un, *(n.)* *(fig.)* احمق ahmaq ; سرسم sersem ; *(v.a.)* آلداتمق aldatmaq.

Guess, ges, *(v.)* تخمين ا. tahmîn et. : ظن ا. zann et. ; *(n.)* ظن zann ; تخمين tahmîn ; *(lit.)* قرينه qarîne ; **I** — ظن ايدرم zann ederim ; — **work,** *(n.)* تخمينى ايش tahmînî ish ; ظنله حركت zanla hareket ; — **Guessingly,** (ges'ing-li) *(ad.)* تخمينله tahmînle ; قرينه‌ايله qarîneyle ; ظنله zanla.

Guest, gest, *(n.)* مسافر misâfir ; — **chamber,** مسافر اوطه‌سى misâfir odasu.

Guide, gīd, *(v.a.)* يول كوسترمك yol geustermek; رهبرلك ا. rehberlik et.; سوق ا. sevq et. ; *(n.)* رهبر rehber ; — **book,** رهبر (كتابى) rehber (-kitabu) ; —**post,** *(n.)* يول مشعرى yol müsh-iri ; اشارت ishâret ; — **Guidance,** (gīd'ans) *(n.)* رهبر rehber ; *(act)* سوق sevq: *(lit.)* تنوير tenvîr ; ارشاد irshâd ; — **Guideless,** (gīd'les) *(a.)* رهبرسز rehbersiz.

Guild, gild, *(n.)* جمعيت jem-iyyet ; برلك birlik ; درنك dernek ; (لونجه) (lonja) ; — **hall,** جمعيت مركزى jem-iyyet merkezi : *(London)* شهراماتى shehr emâneti.

Guile, gīl, *(n.)* حيله hîle ; دسيسه desîse ; — **Guileless,** (gīl'les) *(a.)* حيله‌سز hîlesiz ; صميمى samîmî ; صاف sâf.

Guilt, gilt, *(n.)* جرم jürm ; قباحت qabâhat ; قصور qousôur ; — **Guilt'iness,** *(n.)* قباحت qabâhat ; مسئوليت mes-ôuliyyet ; *(lit.)* مجرميت müjrimiyyet ; — **Guilt'less,** *(a.)* قباحتسز qabâhatsiz ; معصوم mâ'sôum ; — **Guilt'y,** (-'i) *(a.)* مجرم müjrim ; مسئول mes-ôul ; قباحتلى qabâhatli ; **to plead** — اعتراف جرم ا. i'tirafu jürm et. ; **to plead not** — (جرمى) انكار ا. (jürmü-) inkyâr et. ; معصوميتى ادعا ا. mâ'sôumiyyetini iddâ et..

Guinea, gin'i, *(n.pr.)* كينه gine ; *(n.)* كينى gine.

Guipure, gē-pōōr', *(n.)* كيپور kipür.

Guise, gīz, *(n.)* قيافت qiyâfet ; *(lit.)* كسوه kisve ; طرز tarz.

Guitar, gi-tär', *(n.)* كيتاره kitâra.

Gulf, gulf, *(n.)* كورفز keurfez ; *(abyss)* قويو qouyou ; اوچوروم ouchouroum ; *(fig.)* كرداب girdâb ; **G— Stream,** (-strēm) كورفز آقينتيسى keurfez aquntusu.

Gull, gul, *(n.)* مارطى martu ; *(trick)* حيله hîle ; اويون oyoun : *(pers.)* صاف sâf ; *(v.a.)* آلداتمق aldatmaq ; — **Gullible,** (gul'i-bl) بون beun ; صافدل sâfdil ; — **Gullibility,** (gul-i-bil'i-ti) *(n.)* صافلق sâfluq ; بونلك beunlük.

Gullet, gul'et, *(n.)* بوغاز boghaz ; مجرا mejrâ.

Gully, gul'i, *(n.)* اويوق oyouq ; چوقور chouqour ; مجرا mejrâ; *(v.a.)* اويمق oymaq ; يارمق yarmaq ; — **hole,** لغم آغزى lâ'm âzu ; باجه baja.

Gulp, gulp, *(n.)* يودوم youdoum ; آغز طولوسى âz dolousou ; *(v.a.)* يوتمق youtmaq.

Gum, gum, *(n.)* ضمغ zamq; *(v.a.)* ضمغلامق zamqlamaq; یاپیشدیرمق yapushdurmaq; — **arabic**, ضمغ عربی zamqu arabî; — **Gummy**, (gum'i) *(a.)* ضمغلی zamqlu; *(fig.)* یاپیشغان yapushgan; (چاپاقلی) (chapaqlu).

Gum, gum, *(n.)* *(ana.)* دیش اتلری dish etleri; — **boil**, *(n.)* دیش اتلری التهابی dish etleri iltihâbu.

Gumption, gump'shun, *(n.)* درایت dirâyet.

Gun, gun, *(n.)* طوپ top; *(rifle)* توفنك tüfek; *(v.a.)* طوپ قومق top qomaq; طوپ تعبیه ا. top tâ'biye et.; *(v.n.)* آتمق atmaq; انداخت ا. endaht et.; **great** — بویوك طوپ beuyük top; *(person)* مهم آدم mühim adam; — **boat**, غانبوط ganbot; — **carriage**, طوپ آرابهسی top arabasu; قونداق qoundaq; — **cotton**, پاموق باروتی pamouq barutu; — **metal**, غان مهطل gan metal; — **powder**, طوپ باروتی top barutu; — **shot**, طوپ منزلی top menzili; *(within)* طوپ منزلی داخلنده top menzili dâhilinde; — **smith**, طوپجی اوستهسی topjou oustasu; توفنكجی (اوستهسی) tüfekji (-oustasu); — **stock**, دیبجك dibjik; — **Gunner**, (gun'ėr) *(n.)* طوپجی topjou; — **Gunnery**, (gun'ėr-i) *(n.)* طوپجیلق (فنی) topjoulouq (-fenni).

Gurgle, gur'gl, *(v.n.)* غورلامق gourlamaq; — **Gur'gling**, *(n.)* غوروولتی gouroultou; میریلتی murultu.

Gush, gush, *(v.n.)* فیشقیرمق fushqurmaq; آقمق aqmaq; *(fig.)* جوشمق joshmaq; *(n.)* فیشقیرمه fushqurma; فوران feverân; — **Gush'ing**, *(a.)* فیشقیران fushquran; جوشان joshan; *(fig.)* جوشغون joshgoun.

Gusset, gus'et, *(n.)* قولتوق آلتی qoltouq altu; پیش pesh.

Gust, gust, *(n.)* (غوستو) (gousto); ذوق zevq; *(lit.)* تمایل temâyül; — **Gust'o**, (-'o) *(n.)* ذوق zevq.

Gust, gust, *(n.)* *(blast)* اسمه esme; صاغناق sâghnaq; *(fig.)* فوران feverân; — **Gust'y**, (-'i) *(a.)* فورطنهلی furtunalu; سرت sert.

Gut, gut, *(n.)* باغرصاق bârsaq; *(pl.)* باغرصاقلر bârsaqlar; امعا em-â; *(v.a.)* باغرصاقلرینی چیقارمق bârsaqlarunu chuqarmaq; *(fig.)* تمیزلهمك temizlemek; *(plunder)* یاغما ا. yâma et.; صویمق soymaq.

Gutta-percha, gut'a-pėrch'a, *(n.)* غوتهپرقا qouta-berqa.

Gutter, gut'ėr, *(n.)* اولوق olouq; صو یولی sou yolou; مجرا mejrâ; *(pl.)* چامور chamour; پیسلك pislik; — **snipe**, (-snīp) *(fig.)* دیلنجی چوجقلری dilenji chojouqlaru.

Guttural, gut'ur-al, *(a.)* بوغازدن boghazdan; غیرتلاقدن gurtlaqdan; *(lit.)* حلقومی houlqôumî; خنجری hancherî.

Guy, gī, *(n.)* *(mar.)* وهنتو vento; قلاووز qulavouz; *(fig.)* مسخره masqara.

Guzzle, guz'l, *(v. n.)* چوق ایچمك choq ichmek; عشرت ا. ishret et.; (آتمق) (atmaq); — **Guzzler**, (guz'lėr) *(n.)* عیاش ayyâsh.

Gymnasium, jim-nā'zi-um, *(n.)* جیمناز jimnâz; مكتب mekteb.

Gymnastic, jim-nas'tik, *(a.)* ...جیمناستیق jimnastiq...; — **Gymnastics**, (jim-nas'tiks) *(n.)* جیمناستیق jimnastiq; (تربیهٔ بدنیه) (terbiye-i bedeniyye); **Gymnast**, (jim'nast) *(n.)* جیمناستیق معلمی jimnastiq mou-allimi.

Gypsum, jip'sum, *(n.)* آلچی (طاشی) alchu (-tashu); كبریتیت كلس kibrîtiyyeti kils; — **Gypsiferous**, (jip-sif'ėr-us) *(a.)* آلچیلی alchulu.

Gyve, jīv, *(v.a.)* *(lit.)* بند ا. bend et.; — **Gyves**, (jīvz) *(n. pl.)* زنجیرلر zinjirler; (پرانغه) (puranga); *(fig. & lit.)* ربقه rubqa.

H

Ha, hä, *(int.)* ! ها ha ! .

Habeas-corpus, hā'be-as-kor'pus, *(n.)* **writ of —** (احضار امری) (ihzâr emri); (استجواب امری) (istijvâb emri).

Haberdasher, hab'ėr-dash-ėr, *(n.)* عطار aqtar ; تحافیه‌جی tehâfiyeji ; **— Hab'erdasherγ**, (-ėr-i) *(n.)* تحافیه tehâfiye ; (خردوات) (hurdavat).

Habiliment, ha-bil'i-ment, *(n.) (pl.)* اثواب esvâb ; البسه elbise.

Habit, hab'it, *(n.)* عادت âdet ; *(lit.)* اعتیاد î'tiyâd ; *(zo.)* خوی houy ; *(condit.)* حال hâl ; *(lit.)* تشکلات teshekkülât ; *(dress)* البسه elbise ; *(riding-)* آت قوستومی at qostümü ; *(v.a.)* کییدیرمك giydirmek ; **— Habit'ūal**, (-bit'ū-al) *(a.)* معتاد môu'tâd ; *(ad.)* بر معتاد ber-môu'tâd ; **—Habit'uate**,(-bit'ū-āt)*(v.a.)* آلیشدیرمق alushdurmaq;**—Hab'itude**, (-'it-ūd) *(a.)* عادت âdet ; *(lit.)* اعتیاد î'tiyâd ; *(pl.)* عادات âdât ; **— Habitué**, (hab-it'ū-ā) *(n.)* مداوم müdâvim.

Habitable, hab'it-a-bl, *(n.)* اوطوریلیر otouroulour ; *(lit.)* قابل سکنا qâbili süknâ ; **—Habitā'tion**, (-'shun) *(n.)* مسکن mesken; *(act)* اسکان iskyân; اقامت iqâmet.

Hack, hak, *(n.)* چنتیك chentik ; بره bere; *(zo.)* بارکیر beygir ; *(fig.)* اسیر esîr ; *(v.a.)* چنتمك chentmek ; قییمق quymaq; *(fig.)* چارپمق charpmaq ; **— down** کسمك kesmek ; *(fig.)* بالطه‌لامق baltalamaq.

Hackle, hak'l, *(n.)* طراق taraq ; *(fish.)* زوقا zoqa ; *(v.a.)* طرامق taramaq ; *(fig.)* پارچه‌لامق parchalamaq.

Hackneγ, hak'ni, *(n.) (zo.)* بارکیر beygir; *(a.)* ...کیرا kira... ; ...کیرالق kirâluq...; *(fig.)* مبتذل mübtezel ; بایاغی bayâ ; **— coach**, کیرا آرابه‌سی kirâ arabasu.

Hadj, haj, *(n.)* حج hajj ; **— Hadj'i**, *(n.)* حاجی haju.

Hafiz, hä'fiz, *(n.)* حافظ hâfuz.

Haft, haft, *(n.)* صاپ sap ; قبضه qabza ; *(v.a.)* صاپ طاقمق sap taqmaq ; *(fig.)* یرلشدیرمك yerleshdirmek.

Hag, hag, *(n.)* جادو jadu; (عجوزه) (ajôuze).

Haggard, hag'ard, *(a.)* یابانی yabâni ; **— lγ**, *(ad.)* وحشیانه vah-shiyâne.

Haggle, hag'l, *(v.a.)* چوق بازارلق ا. (choq-) pazarluq et. ; *(fig.)* پارچه‌لامق parchalamaq ; **— Haggler**, (hag'lėr) *(n.)* طمعکار tamâ'kyâr ; خسیس hasîs.

Hague, hāg, *(n.pr.)* لاهی lahi ; **The — Court**, لاهی (صلح) محکمه‌سی lahi (soulh-) mahkemesi.

Haifa, hī'fa, *(n.pr.)* حیفا hayfa.

Hail, hāl, *(n.)* طولو dolou ; *(v.a.)* طولو یاغمق dolou yâmaq ; **— stone**, طولو دانه‌سی dolou tânesi ; **— storm**, طولو فورطنه‌سی dolou furtunasu.

Hail, hāl, *(n.) (greeting)* سلام selâm ; (آشنالق) (ashnaluq ; *(int.)* ! هاللو halo ! ; *(v.a.)* سلاملامق selâmlamaq ; (آشنالق ا.) (ashnaluq et.).

Hair, hăr, *(n.)* قیل qul ; توی tüy; *(head)* صاچ sach ; **— brained**, *(a.)* بینسز beyinsiz ; دلی deli ; **— breadth**, *(n.) (fig.)* بر آن bir ân; رمق remaq; **—brush**, صاچ فورچه‌سی sach furchasu; **— cloth**, قیل قماش qul qoumash ; **— dresser**, بربر berber ; پروکار peroukyâr ; **—pin**, فیرکته firkete ; **—Hair'less**, *(a.)* صاچسز sachsuz ; تویسز tüysüz ; **— Hair'γ**, (-'i) *(a.)* قیللی qullu ; تویلی tüylü ; صاچلی sachlu.

Halberd, hal'bėrd, *(n.)* مزراق muzraq ; حربه harbe.

Halcyon, hal'si-un, *(n.) (zo.)* بالقجین baluqjun ; مارطی martu ; *(a.)* ساکن sâkin ; *(lit.)* آسوده âsôude.

Hale, hāl, *(a.)* دینج dinj ; صاغلام sâlam ; *(n.)* خیر hayr.

Half, häf, *(n. & a.)* یاریم yarum ; نصف musf ; یاری yaru ; *(ad.)* یاری یاری‌یه yaru yaruya ; **— done**, *(a.)* آز پیشمش az pishmish ; آز قیزارمش az quzarmush ; **— hearted**, *(a.)* لاقید lâqayd ; صوغوق soghouq ; **—mast**, مزستره mezestire ; **— measure**, یاریم تدبیر yarum tedbîr ; **— moon**, *(ast.)* تربیع terbî' ;

یارم آی yarum ay ; هلال (hilâl) ; — **paү,** *(n.)* آچیق معاش achuq ma-âshu ; *(on-)* آچیقده achuqda ; غیر فعال gayri fa'âl ; — **price,** *(n.)* نصف اجرت nusf üjret ; *(ad.)* نصف اجرتله nusf üjretle; — **waү,** *(a.)* ...یاری یول yaru yol... ; *(ad.)* اورته‌سنده ortasunda ; یاری یولده yaru yolda ; **better—** *(fig.)* زوجه zevje.

Halki, hal'ki, *(n. pr.) (Constantinople)* هیبه‌لی آطه heybeli ada.

Hall, hawl, *(n.)* هول hol ; (صالون) (salon) ; **—mark,** *(n.)* تمغا damga ; *(v.a.)* تمغالامق damgalamaq.

Halleluja, hal-e-lōō'ya, *(n.) (rel.)* حمد hamd ; تهلیل tehlîl.

Halloo, hal-lōō', *(int.)* ! آلو alô ! ; *(v.n.)* سسلنمك seslenmek ; *(v.a.)* قیشقیرتمق qushqurtmaq ; *(fig.)* تشویق ا. teshvîq et..

Hallow, hal'ō, *(n.)* عزیز azîz ; *(v.a.)* تقدیس ا. taqdîs et..

Hallucination, hal-lū-sin-ā'shun, *(n.)* خطا hatâ ; تحریف tahrîf ; *(med.)* قورونتی qourountou ; وهم vehm : *(phil.)* خیالی حس hayâli hiss ; — **Hallū'cinatorү,** (-'sin-a-to-ri) *(a.)* وهمی vehmî ; تحریفی tahrîfî.

Halo, hā'lō, *(n.) (ast.)* هاله hâle ; *(rel.)* نور nôur ; *(v.a.)* هاله یاپمق hâle yapmaq.

Halt, hawlt, *(n.)* طورش douroush ; *(lit.)* توقف tevaqqouf ; *(v.n.)* طورمق dourmaq ; *(lame)* طوپاللامق topallamaq ; *(fig.)* تردد ا. tereddüd et. ; *(a.)* طوپال topal ; *(int.)* ! طور dour !.

Halter, hawlt'ėr, *(n.)* ایپ ip ; *(zo.)* یولار yular ; *(v.a.)* باغلامق bâlamaq.

Halve, häv, *(v.a.)* ایکی‌یه آییرمق ikiye ayurmaq ; *(lit.)* تنصیف ا. tansîf et. ; — **Halved,** (hävd) *(a.)* ایکی‌یه آیریلمش ikiye ayrulmush.

Ham, ham, *(n.)* ژامبون jambon ; بود bood.

Hambourg, ham'bėrg, *(n.pr.)* هامبورغ hambourg.

Hamlet, ham'let, *(n.)* کوی keuy.

Hammer, ham'ėr, *(n.)* چکیچ chekich; طوقماق toqmaq ; *(arms)* خروس horoz ; *(v.a.)* دوومك deuvmek ; *(fig.)* اوغراشمق ôurashmaq ; **to bring to the —** میدانه چیقارمق meydana chuqarmaq ; *(auction)* مزاد ا. mezad et. ; صاتمق satmaq ; — **cloth,** *(n.)* اورتو eurtü.

Hammock, ham'uk, *(n.)* حامق hamaq; *(mar.)* براندە buranda.

Hamper, ham'pėr, *(n.)* سپت sepet ; کوفه küfe ; *(v.a.)* سپته قویمق sepete qomaq.

Hamper, ham'pėr, *(n.) (fig.)* مانع mâ-nî' ; حائل hâ-il ; *(v.a.)* مانع او. mânî' ol.; حائل او. hâ-il ol..

Hand, hand, *(n.)* أل el ; *(lit.)* دست dest ; *(clock's)* عقرب aqreb ; یلقوان yelqovan; *(mach.)* مشعر müsh-ir ; *(writing)* یازی yazu ; خط hatt ; *(side)* طرف taraf ; *(persons)* عمله amele ; *(mar.)* افراد efrâd ; طائفه tayfa ; *(v.a.)* ویرمك vermek ; سوق ا. sevq et. ; *(mar.)* صارمق sarmaq ; **at —** یقین yaqun ; دردست derdest ; **in—** ألده elde ; موجود mevjôud ; **to take in—** أله آلمق ele almaq ; درعهده ا. der-ouhde et. ; — **in —** أل أله el ele ; برلکده birlikde ; **off —** بردن بره birden bire ; همان hemen ; *(fig.)* دوشونمه‌دن düshünmeden ; **on the one —** بر طرفده bir tarafdan... ; **on the other —** دیکر طرفدن dîger tarafdan ; **under —** أل آلتندن el altundan ; کیزلی gizli ; — **to mouth** *(fig.)* احتیاطسز ihtiyâtsuz ; دوشونجه‌سز düshünjesiz ; — **s off !** ! اللر یوقاری eller youqaru ! ; ! داورانما davranma !; — **bill,** بیاننامه beyânnâme ; اعلان i'lân ; — **book,** رساله risâle ; (أل کتابی) (el kitabu) ; — **cuff,** *(n.)* کلپچه kelepje ; *(v.a.)* کلپچه‌لمك kelepjelemek ; — **cart,** أل آرابه‌سی el arabasu ; — **grenade,** أل خمبره‌سی el houmbarasu ; — **work,** أل ایشی el ishi ; *(fig.)* ایشجیلك ishjilik ; اعمالیه i'mâliye ; — **writing,** أل یازیسی el yazusu ; *(lit.)* خط دست hattu dest.

Handicap, hand'i-kap, *(n.)* هه‌ندی کپ hendi-kep ; مانعه mâni-a ; *(fig.)* مشکلات müshkülât ; *(lit.)* موانع mevânî' ; *(v.a.)* موازنه یاپمق müvâzene yapmaq ; *(fig.)* اشکال ا. ishkyâl et. ; مانع او. (ئه) ...(e-) mânî' ol..

Handicraft, hand'i-kraft, *(n.)* صنعت san-at ; — **sman,** *(n.)* اصناف esnâf ; ارباب erbâb.

Handiwork, hand'i-wurk, *(n.)* أل ایشی el ishi ; صنعت san-at.

Handkerchief, hang'kėr-chif, *(n.)* مندیل mendil ; *(for neck)* آتغی atgu.

Handle, hand'l, *(n.)* صاپ sap ; قولپ qoulp ; *(door)* طوقماق toqmaq ; *(fig.)* آلت âlet ; بهانه bahâne ; *(v.a.)* قوللانمق qoullanmaq ; اداره ا. idâre et. ; *(com.)*

معامله ياپمق mou-âmele yapmaq ; *(discuss)* مذاكره ا. müzâkere et. ; ايضاح ا. îzâh et. ; *(v.n.)* دوقنمق doqounmaq ; — **Hand'ler,** *(n.)* ارباب erbâb ; —**Hand'ling,** *(n.)* استعمال istî'mâl ; اداره idâre ; *(fig.)* معامله mou-âmele.

Handsel, hand'sel, *or* han'sel, *(n.)* پى pey ; (سفتاح) (siftah).

Handsome, han'sum, *(a.)* كوزل güzel; *(pers.)* ياقيشقلى yaqushuqlu; *(lit.)* متناسب mütenâsîb ; *(generous)* بول bol ; ايى iyi ; *(lit.)* سميحانه semîhâne ; — **ly,** *(ad.)* لطيف صورتده latîf sôuretde ; *(lit.)* ظريفانه zarîfâne ; — **ness,** *(n.)* كوزللك güzellik ; لطافت letâfet; *(fig.)* سخاوت sehâvet ; سماحت semâhat ; نجابت nejâbet.

Handy, hand'i, *(a.)* قوللانيشلى qoullanushlu ; *(skilful)* ماهر mâhir ; بجريكلى bejerikli ; — **Hand'ily,** (-'i-li) *(ad.)* ماهرانه mâhirâne ; —**Hand'iness,** *(n.)* *(fig.)* هنر hüner ; مهارت mehâret.

Hang, hang, *(v.a.)* آصمق asmaq ; *(lit.)* تعليق ا. tâ'lîq et. ; طاقمق taqmaq ; *(pers.)* آصمق asmaq ; صلب ا. salb et. ; *(v.n.)* آصيلمق asulmaq ; صارقمق sarqmaq ; *(fig. & lit.)* معلق او. mou-allaq ol. ; — **back** *(fig.)* كرى طورمق geri dourmaq ; چكينمك chekinmek ; — **on** ياپيشمق yapushmaq ; *(fig.)* باغلانمق bâlanmaq ; *(worry)* صيقمق suqmaq ; تعجيز ا. tâ'jîz et. ; — **over** صارقمق sarqmaq ; آبانمق abanmaq ; — **toghether** *(fig.)* متحد او. müttehidol.; برى برينه مربوط او. biri birine merbôut ol. ; — **dog,** *(n. & a.)* خبيث habîs; ملعون mel-ôun; — **hang'er,** (gėr) *(n.)* چنكل chengel ; قانجه qanja ; - **on** *(n)* *(fig.)* صيرناشيق surnashuq ; دالقاوق dalqavouq ; *(lit.)* كاسه ليس kyâse-lîs;—**Hang'ing,** (ging) *(a.)* آصيلى asulu ; *(fig. & pers.)* آصيلمغه لايق asulmaya lâyuq ; *(n.)* آصيلمه asulma ; *(pl.)* آصغى asgu ; پرده لر perdeler ; — **Hang'man,** جلاد jellâd; —**Hang'nail,** (-'nāl) *(n.)* شيطان طيرناغى sheytan turnâ.

Hank, hangk, *(n.)* قانغال qangal ; طوره toura ; *(fig.)* رابطه rabtuye.

Hanker, hangk'ėr, *(v.n.)* آرزو ا. arzôu et. ; حسرت چكمك hasret chekmek , — **Hank'ering,** *(n.)* حسرت hasret ; اشتياق ishtiyâq.

Hanover, han'o-vėr, *(n.pr.)* هانوره hanevre.

Hap, hap, *(n.)* تصادف tesâdüf ; طالع tâlî' ; *(v.n.)* (واقع) اولمق (vâqî'-) olmaq ; — **-Hazard,** *(n.)* بخت baht ; ظهورات zouhôurât ; *(a.)* راست كله rast gele ; تصادفى tesâdüfî ; — **Hap'less,** *(a.)* طالعسز tâlî'siz ; بختسز bahtsuz.

Happen, hap'en, *(v.n.)* اولمق olmaq ; وقوع بولمق vouqôu' boulmaq ; تصادف ا. tesâdüf et..

Happy, hap'i, *(a.)* مسعود mes-ôud ; بختيار bahtiyâr ; *(lucky)* موفقيتلى mouvaffaqiyyetli ; —**Happily,** (hap'i-li) *(ad.)* مسعودانه mes-ôudâne ; موفقيتله mouvaffaqiyyetle ; *(int.)* چوق شكر ! choq shükür !;—**Happiness,** (hap'i-nes) *(n.)* سعادت se-âdet ; بختيارلق bahtiyârluq.

Harangue, ha-rang', *(n.)* نطق noutq ; *(lit.)* خطابه hutâbe ; *(v.a.)* نطق سويلمك noutq seuylemek.

Harass, har'as, *(v.a.)* صيقمق suqmaq ; يورمق yormaq ; *(lit.)* بيزار ا. bîzâr et..

Harbinger, här'bin-jėr, *(n.)* خبرجى haberji ; (مژده جى) (müjdeji) ; *(fig.)* علامت alâmet.

Harbour, här'bur, *(n.)* ليمان liman ; مرسا mersâ ; *(fig.)* التجاكاه iltijâgyâh ; *(v.a.)* محافظه ا. mouhâfaza et.; حمايه ا. himâye et. ; *(indulge)* ترويج ا. tervîj et.; *(v.n.)* بارينمق barunmaq; التجا ا. iltijâ et. ; — **master,** ليمان رئيسى liman reîsi ; — **Har'bourer,** (-'bur-ėr) *(n.)* حامى hâmî ; معين mou-în ; مظاهر mouzâhir.

Hard, härd, *(a.)* سرت sert ; قاتى qatu ; *(sci.)* صلب soulb ; *(difficult)* كوچ güch ; آغر âr ; *(severe)* سرت sert ; آغر âr ; شدتلى shiddetli ; *(painful)* حقسز haqsuz ; اليم elîm ; *(rigorous)* چتين chetin ; *(industrious)* چاليشقان chalushgan ; فعال fa'âl ; *(ad.)* شدتله shiddetle; *(fig.)* كوچلكله güchlükle ; *(closely)* ياقين yaqun ; پك pek... ; چوق choq... ; — **ly,** *(ad.)* شدتله shiddetle ; كوچلكله güchlükle; *(scarcely)* آنجق anjaq... ; همان هيچ hemen hich ; *(lit.)* مستبعد müsteb-ad ; — **ness,** *(n.)* قاتيلق qatuluq ; سرتلك sertlik ; *(fig.)* شدت shiddet ; *(difficulty)* مشكلات müshkülât; مشقت meshaqqat ; — **by,** *(ad.)* (ك) يانندە ...(in-) yanunda ; (ئه) پك ياقين ...(e-) pek yaqun ; — **up,** *(ad.)* *(fig.)* صيقينتيده suquntuda ; *(mar.)* اورصه آلاباندە orsa alabanda ; — **fisted,** *(a.)* ألى صيق

eli suqu ; جمری jimri ; حسیس hasîs ; — **hearted,** *(a.)* قاتی یورکلی qatu yürekli ; مرحمتسز merhametsiz ; — **labour,** *(lit.)* خدمات شاقه hidematu shâqqe ; *(jud.)* کورك جزاسی kürek jezâsu ;— **money,** معدنی پاره mâ'denî para ; *(pl.)* مسکوکات meskyôukyât ; — **ware,** (wār) *(n. pl.)* معدنی اشیا mâ'denî eshyâ; —**water,** آجی صو aju sou ;—**Hard'en,** *(v.a.)* سرتلشدیرمك sertleshdirmek; *(firm)* صیقیشدیرمق suqushdurmaq ; پکیشدیرمك pekishdirmek ; *(v.n.)* قاتیلاشمق qatulashmaq ; سرتلشمك sertleshmek ; *(sci.)* تصلب ا. tesallüb et. ; — **Hard'ening,** *(n.)* قاتیلاشمه qatulashma ; — **Hards,** (härdz) *(n. pl.)* قیتیق qutuq ; کنویر kenevir ; — **Hard'ship,** *(n.)* *(fig.)* غدر gadr : حقسزلق haqsuzluq ; اضطراب uzturâb.

Hardy, härd'i, *(a.)* جسور jesôur ; *(resolute)* ییلماز yulmaz ; *(lit.)* عزمکار azimkyâr ; *(enduring)* پیشکین pishkin ; متحمل mütehammil ; — **Hard'ily,** (-'i-li) *(ad.)* جسورانه jesôurâne ; *(fig.)* متانتله metânetle ; تحمل ایله tehammülle ; — **Hard'iness,** *(n.)* جسارت jesâret ; *(fig.)* متانت metânet; تحمل tehammül; پیشکینلك pishkinlik.

Hare, hār, *(n.)* طاوشان tavshan ; — **brained,** *(a.)* سرسم sersem ; — **lipped,** *(a.)* یاریق دوداقلی yaruq doudaqlu ; دوداغی یاریق doudâ yaruq.

Harem, hā'rem, *(n.)* حرم harem.

Hark, härk, *(v.n.)* دیکلهمك dinlemek ; *(int.)* ! طور dour ! ; ! دیکله dinle ! .

Harlequin, här'le-kwin, *(n.)* حقهباز hoqqabaz ; (پالیاچو) (palyâcho) : *(fig.)* صویتاری soytaru ; — **Har'lequinade,** ('le-kwin-ād) *(n.)* حقهبازلق hoqqabazluq : صویتاریلق soytaruluq.

Harlot, här'lot, *(n.)* فاحشه fâhishe ; — **Har'lotry,** (-ri) *(n.)* فاحشهلك fâhishelik.

Harm, härm, *(n.)* ضرر zarar ; فنالق fenâluq ; *(v.a.)* ضرر ویرمك zarar vermek ; *(fig.)* ضرری او. zararu ol.; فنالق ا. fenâluq et ; **it does not —** (ئه) ضرری یوقدر ...(e-) zararu yoqdour ; (ئه) تأثیر اجرا ...(e-) te'sîr etmez; — **Harm'ful,** (-'fōōl) *(a.)* مضر mouzur ; فنا fenâ ; — **Harm'fully,** (-'fōōl-i) *(ad.)* مضر صورتده mouzur sôuretde ; — **Harm'fulness,** (-'fōōl-nes) *(n.)* مضرت mazarrat ; فنالق fenâluq ; — **Harm'less,** *(a.)* ضررسز zararsuz; —**Harm'lessly,** (-'les-li) *(ad.)* ضررسزجه zararsuzja ; معصومانه mâ'sôumâne; — **Harm'lessness,** (-'les-nes) *(n.)* ضررسزلق zararsuzluq; *(fig.)* معصومیت mâ'sôumiyyet.

Harmonic, har-mon'ik, *(a.)* آهنکلی âhenkli ; *(n.pl.)* آهنك اصوات âhenki esvât ; — **motion,** حرکت تألیفیه hareketi te'lîfiyye ; — **proportion,** نسبت تألیفیه nisbeti te'lîfiyye ; —**Harmon'ica,** (-'ik-a) *(n.)* آرمونیك armonik.

Harmony, här'mo-ni, *(n.)* آهنك âhenk; *(lit.)* (حسن) امتزاج (hüsnü-) imtizâj ; — **Har'monize,** (-īz) *(v.a.)* آهنك ویرمك âhenk vermek ; *(lit.)* تألیف ا. te'lîf et.; *(v.n.)* امتزاج ا. imtizâj et. ; — **Harmō'nious,** (-'ni-us) *(a.)* آهنکلی âhenkli ; *(lit.)* آهنکدار âhenkdâr.

Harness, här'nes, *(n.)* قوشوم qoshoum; طاقم taqum ; *(v.a.)* قوشمق qoshmaq ; دوناتمق donatmaq.

Haroun, hä'rōōn, *(n.pr.)* هارون hârôun ; **H — -al - Rashid,** (-'ėr-ra-shēd) هارون الرشید hârôunür-reshîd.

Harp, härp, *(n.)* حارپ harp ; *(v.n.)* حارپ چالمق harp chalmaq ; *(fig.)* اوزاتمق ouzatmaq ; *(lit.)* اطناب ا. utnâb et. ; — **Harp'ist,** *(n.)* حارپیست harpist.

Harpoon, här-pōōn' *(n.)* زیپقین zupqun ; *(v.a.)* زیپقینلامق zupqunlamaq ; صاپلامق saplamaq.

Harpy, här'pi, *(n.)* *(fig.)* شرت shirret ; *(zo.)* آلا طوغان ala doghan.

Harrow, har'ō, *(n.)* *(agr.)* طیرمیق turmuq ; طراق taraq ; *(v.a.)* سورمك sürmek ; طرامق taramaq ; *(fig.)* پارچهلامق parchalamaq ; اوصاندیرمق ousandurmaq ; — **Harrowing,** (har'ō-ing) *(n.)* طرامه tarama ; *(a.)* الیم elîm ; *(lit.)* دلسوز dilsôuz.

Harry, har'i, *(v.a.)* یاغما ا. yâma et. ; *(fig.)* تخریب ا. tahrîb et. ; اشکنجه ا. ishkenje et. .

Harsh, härsh, *(a.)* سرت sert ; آجی aju ; *(fig.)* قابا qaba ; *(lit.)* خشین hashîn ; — **ly,** *(ad.)* سرت صورتده sert sôuretde ; *(lit.)* خشونتله houshôunetle ; — **ness,** *(n.)* سرتلك sertlik ; آجیلق ajuluq ; *(lit.)* خشونت houshôunet.

Hart, härt, *(n.)* کییك geyik ; قارهجه qaraja . —**Hartshorn,** (härts'hōrn) *(n.)* کییك بوینوزی geyik boynouzou ; *(chem.)* (محلولی) آمونیاق amonyaq (-mahlôulü).

Harum-scarum, hā'rum-skā'rum, *(a.)* قاچيق qachuq ; (ظير ظوپ) (zur zop).

Harvest, här'vest, *(n.)* حصاد hasâd ; خرمن harman ; محصول mahsôul ; *(fig.)* نتيجه netîje ; ثمره semere ; *(v.a.)* بيچمك bichmek ; حصاد ا. hasâd et. ; *(fig.)* استحصال ا. istihsâl et. ; *(lit.)* اقتطاف ا. iqtitâf et.; **—home,** خرمن صوكى harman sonou ; *(fig.)* ضيافت zuyâfet ; **— man,** حصادجى hasâdju ; اوراقجى oraqju ; **— moon,** بدر حصاد bedri hasâd.

Hash, hash, *(n.)* قيمه quyma ; *(v.a.)* قيمق quymaq ; **to make a — of** (ى) ...(i-) خراب ا. harâb et. ; (ى) ...(i-) برباد ا. berbâd et..

Hasp, hasp, *(n.)* كند kened ; كوپرى keuprü ; *(v.a.)* طاقمق taqmaq ; كندلهمك kenedlemek.

Hassock, has'uk, *(n.)* ياصديق yasduq ; مندر minder.

Haste, hāst, *(n.)* عجله ajele ; *(lit.)* استعجال ا. istiʻjâl et. ; *(vehemence)* شدت shiddet ; **make — !** ! چابوق chabouq ! ; (! هايدى) (haydi !) **— Hasten,** (hās'n) *(v.a.)* تعجيل ا. tâʻjîl et. ; صيقيشديرمق suqushdurmaq ; *(v.n.)* عجله ا. ajele et. ; **— Hastily,** (hāst'i-li) *(ad.)* عجله ايله ajeleyle ; همان hemen ; (چارچابوق) (char chabouq) ; *(fig.)* شدتله shiddetle ; **— Hasty,** (hāst'i) *(a.)* عجله ajele ; چابوق chabouq ; *(pers.)* عجول ajôul ; حدتلى hiddetli ; **— pudding** لاپه lapa.

Hat, hat, *(n.)* شاپقه shapqa ; **— band,** شاپقه قوردهلهسى shapqa qordelesi ; **— box,** شاپقه قوطوسى shapqa qoutousou.

Hatch, hach, *(n.)* قاپو qapu ; *(mar.)* قاپورطه آغزى qaporta âzu ; لومبار قاپاغى loumbar qapâ ; *(v.a.)* قاپامق qapamaq ; **— way,** *(n.)* *(mar.)* لومبار آغزى loumbar âzu ; قاپورطه qaporta.

Hatch, hach, *(n.)* *(zo.)* قولوچقه qoulouchqa ; *(pl.)* پيليچلر pilichler ; *(v.a.)* قولوچقه ياتيرمق qoulouchqa yaturmaq ; *(v.n.)* قولوچقه ياتمق qoulouchqa yatmaq.

Hatchet, hach'et, *(n.)* بالطه balta ; ساطير satur.

Hate, hāt, *(n.)* كين kîn ; نفرت nefret ; *(v.a.)* نفرت ا. nefret et. ; **— Hate'ful,** (-'fōōl) *(a.)* منفور menfôur ; كريه kerîh ; *(manifesting)* كيندار kîndâr ; نفرتلى nefretli ; **—Hate'fully,** (-'fōōl-i) *(ad.)* منفور صورتده menfôur sôuretde ; نفرتله nefretle ; **— Hāt'er,** *(n.)* دشمن düshman ; *(lit.)* متنفر müteneffir ; **— Hatred,** (hā'tred) *(n.)* كين kîn ; عداوت adâvet ; نفرت nefret.

Hatter, hat'ėr, *(n.)* شاپقهجى shapqaju.

Haughty, hawt'i, *(a.)* مغرور mâgrôur ; كبرلى kibirli ; عظمتلى azametli ; **— Haught'ily,** (-'i-li) *(ad.)* مغرورانه mâgrôurâne; عظمتله azametle; **—Haught'iness,** *(n.)* غرور gourôur ; كبر kibir ; عظمت azamet.

Haul, hawl, *(n.)* چكيش chekish ; (وولى) (voli) ; *(fig.)* منفعت menfât ; *(v.a.)* چكمك chekmek; *(mar.)* ويرا ا. vira et.; *(sail)* اورصه ا. orsa et. ; *(fig.)* سير ا. seyr et. ; **— Haul'age,** (-'āj) *(n.)* چكيش chekish ; جر jerr ; *(charge)* يدك اجرتى yedek üjreti ; جريه jerriyye.

Haunch, hawnsh, *(a.)* قالچه qalcha.

Haunt, hawnt, *(v.a.)* دوام ا. devâm et.; (صيقى) (suqu-) تعقيب ا. tâ'qîb et. ; *(n.)* زيارتكاه zuyâretgyâh ; **— Haunt'ed,** (td) *(a.)* پريلى perili ; تكين دكل tekin deyil ; **— Haunt'er,** *(n.)* مداوم müdâvim.

Have, hav, *(v.a.)* مالك او. mâlik ol. ; اولمق olmaq ; *(hold)* طوتمق toutmaq ; **— at** (ه) ...(e-) آتيلمق atulmaq; (ه) ...(e-) هجوم ا. hüjôum et.; **—it out** (ى) ...(i-) بيتيرمك bitirmek ; (ى) ...(i-) حل ا. hall et. ; **— on** كيمك giymek ; *(lit.)* لابس او. lâbis ol. ; **— rather** ترجيح ا. terjîh et. ; **— Hav'ing,** *(n.)* مال mal ; *(pl.)* اموال emvâl ; *(manners)* اطوار etvâr ; **— been** ...اولمسى حسبيله ...olmasu hasebîle ; ...اولديغندن ...oldôundan ; **— been «sold»** «صاتيلمش» اولديغندن «satulmush» oldôundan.

Haven, hā'vn, *(n.)* ليمان liman ; مرسا mersâ ; *(fig.)* ملجأ melje'.

Haversack, hav'ėr-sak, *(n.)* طوربه torba ; *(mil.)* چانطه chanta.

Havoc, hav'uk, *(n.)* خسار hasâr ; *(pl.)* تخريبات tahrîbât ; *(v.a.)* تخريب ا. tahrîb et..

Hawk, hawk, *(n.)* *(zo.)* آتماجه atmaja ; شاهين shâhin ; *(v.n.)* آولامق avlamaq.

Hawk, hawk, *(v.n.)* *(throat)* توكورمك tükürmek ; *(v.a.)* *(sell)* صاتمق satmaq; باغرمق bârmaq ; كزديرمك gezdirmek.

Hawker, hawk'ėr, *(n.)* سيار صاتيجى seyyâr satuju ; *(hunter)* آوجى avju.

Hawse, hawz, *(n.)* **— holes,** *(mar.)* لوچه دلكلرى locha delikleri ; **— pipe** لوچه locha.

Hawser, häz'ėr, *(n.)* یومه yoma ; قابلو qablo ; **— laid,** *(a.)* أوروِلمش eurülmüsh ; بوكولمش bükülmüsh.

Hawthorn, haw'thorn, *(n.)* قاره چالی qara chalu.

Hay, hā, *(n.)* اوت (قوری) (qourou-) ot ; *(v.a.)* قوروتمق qouroutmaq ; **— cock,** اوت یغینی ot yughunu.

Hazard, haz'ard, *(n.)* بخت baht ; تصادف tesâdüf ; *(risk)* مخاطره mouhâtara ; *(mil.)* سرکذشت sergüzesht ; *(game)* قومار qoumar; *(v.a.)* بخته حواله ا. bahta havâle et. ; تهلکه‌یه قویمق tehlikeye qomaq; *(v.n.)* جرأت ا. jür-et et.: *(fig.)* کیریشمك girishmek ; آتیلمق atulmaq ; **— Haz'ardous,** (-'ard-us) *(n.)* تهلکه‌لی tehlikeli ; مخاطره‌لی mouhâtaralu ; **— Haz'ardously,** (-'ard-us-li) *(ad.)* *(lit.)* ماجرا پرستانه mâjerâ-perestâne.

Haze, hāz, *(n.)* سیس sis ; دومان douman; *(fig.)* پریشانلق perîshânluq ; **— Hāz'y,** (-'i) *(a.)* سیسلی sisli ; دومانلی doumanlu ; *(fig.)* مظلم mouzlim ; **— Hāz'iness,** *(n.)* قارارتی qarartu ; دومان douman.

Haze, hāz, *(v.a.)* شاشیرتمق shashurtmaq; أوزمك üzmek.

Hazel, hā'zl, *(n.)* فندق آغاجی funduq âju ; *(a.)* *(colour)* فندقی funduqî ; **— nut,** فندق funduq.

He, hē, *(pron.)* او o ; (مومااليه) (moûmâileyh) ; *(n.)* آدم adam ; *(n. & a.)* ارکك erkek.

Head, hed, باش bash ; قفا qafa ; *(zo.)* رأس re's ; *(chief)* باش bash ; سر ser... ; رئیس re'îs ; *(title)* عنوان ounvân ; *(lit.)* سرنامه ser-nâme; *(river)* منبع menbâ' ; *(beer)* کوپوك keupük; *(brain)* *(fig.)* عقل aql ; قفا qafa ; بین beyn ; *(v.a.)* باشه کچمك basha gechmek: سوق ا. sevq et. ; اداره ا. idâre et. ; *(naut.)* قارشیلامق qarshulamaq ; *(v.n.)* باش یاپمق bash yapmaq ; **— or tail** یازی طغرا yazu-toura ; **over — and ears** طالمش dalmush ; بونالمش bounalmush ; **to go — over heels** یوارلانمق youvarlanmaq ; طاقلاق قیلمق taqlaq qulmaq ; **— ache,** باش آغریسی bash ârusu ; **— band,** صارغی sargu; باغ bâ ; **— dress,** *(n.)* باشلق bashluq ; *(lit.)* سرپوش serpôush ; **— fast,** *(n.)* *(mar.)* باش پالاماری bash palamaru ; **— land,** بورن (بورن) bourn ; **— less,** *(a.)* باشسز bashsuz ; **— light,** *(n.)* اوك لامبه eun lamba ; اوك فنار eun fener ; *(mar.)* پرووا فناری prouva feneri ; **— long,** *(ad.)* علی العجله alel ajele ; حدتله hiddetle ; **— master,** سر معلم ser mou-allim ; **— most,** الك اوکده‌کی en eundeki ; ایلك ilk ; **— office,** مرکز اداره merkezi idâre ; **— piece,** باشلق bashluq; *(fig.)* عقل aql ; قفا qafa ; **— quarters,** *(n.)* *(mil.)* قرارکاه qaragyâh ; *(fig.)* مرکز merkez; *(pl.)* محافل mehâfil ; **— strong,** *(a.)* دیك باش dik bash ; سرکش ser-kesh ; **— stall,** *(n.)* *(zo.)* باشلق bashluq ; **— stone,** کوشه طاشی keushe tashu : *(grave)* باش (طاشی) bash (-tashu) ; **— Head'iness,** *(n.)* دیك باشلق dik bashluq ; سرکشلك ser-keshlik ; **— Head'ing,** *(n.)* سر لوحه ser-levha ; باش bash; **— Head'y,** (-'i) *(a.)* دوشونجه‌سز düshünjesiz ; عنادجی inâdju ; *(intoxicating)* باشه وورر basha vourour; سرت sert.

Heal, hēl, *(v.a.)* ایی ا. iyi et. ; تداوی ا. tedâvî et. ; *(fig.)* اصلاح ا. uslâh et. ; *(v. n.)* ایلشمك iyileshmek ; *(lit.)* التیام بولمق iltiyâm boulmaq ; افاقت بولمق ifâqet boulmaq ; **— Heal'ing,** *(n.)* افاقت ifâqet; التیام iltiyâm ; *(act)* تداوی tedâvî ; *(a.)* شفالی shifâlu ; *(fig.)* فائده‌لی faydalu.

Health, helth, *(n.)* صحت suhhat ; عافیت âfiyet ; **bill of —** *(mar.)* پاتنته patente ; پراتیقه pratiqa ; **board of —** صحیه مجلسی suhiyye mejlisi ; **your — !** صحتکزه ! suhhatinize ! ; شرفکزه ! sherefinize ! ; **— Health'ful,** (-'fōōl) *(a.)* صحی suhhî ; *(fig.)* صاغلام sâlam ; **— Health'iness,** *(n.)* صحت suhhat ; صاغلاملق sâlamluq ; زنده‌لك zindelik; **— Health'y** (-'i) *(a.)* صحی suhhî; *(fig.)* صاغلام sâlam ; عافیتده âfiyetde.

Heap, hēp, *(n.)* یغین yughun ; کومه küme ; *(-of)* بر چوق bir choq ... ; کومه‌سی ...kümesi ; *(v.a.)* یغمق yughmaq ; طوپلامق toplamaq ; *(lit.)* جمع ا. jem et ; **— Heap'ing,** *(n.)* یغلمه yughulma; بیریکمه birikme; *(lit.)* تراکم terâküm.

Hear, hēr, *(v.)* دویمق douymaq ; ایشیتمك ishitmek ; *(listen)* دیکله‌مك dinlemek ; *(lit.)* استماع ا. istimâ' et.; *(news)* خبر آلمق haber almaq ; دویمق douymaq ; *(int.)* ! ایشیتك ishitin ! ; ! دویك douyoun ! ; **to be heard,** (hėrd) ایشیدلمك ishidilmek ; دویولمق douyoulmaq : *(news)* خبر آلنمق

haber alunmaq; **have you heard «of him»** ؟ «اوندن» خبر آلديكزمی «on-dan» haber aldunuzmu ? ; — **Hear'er,** *(n.)* ايشيدن ishiden ; سامع sâmi' ; *(pl.)* سامعين sâmi-în; —**Hear'ing,** *(n.)* ديكلهمه dinleme ; استماع istimâ' ; *(sense) (lit.)* سامعه sâmi-a; — **Hear'say,** (-'sā) *(n.)* روايت rivâyet ; *(lit.)* مسموعات mesmôu-ât ; *(a.)* روايته مستند rivâyete müste-nid ; ...دويمه douyma... .

Hearken, härk'n, *(v.n.)* (یی) ديكلهمك ...(i-) dinlemek ; (ه) قولاق ويرمك ...(e-) qoulaq vermek.

Hearse, hėrs, *(n.)* جنازه آرابه‌سی jenâze arabasu ; — **like,** *(a.)* ماتملی mâtemli; حزين hazîn.

Heart, härt, *(n.)* قلب qalb ; يورك yü-rek ; *(affection)* كوكل geunül ; *(cards)* قوپه qoupa ; *(bot.)* كوبك geubek ; *(in-ward)* ضمير zamîr; ايچ ich; **by** — ازبر ezber ; **to learn by** — ازبرلهمك ezber-lemek ; — **ache,** *(fig.)* كدر keder ; *(lit.)* هجران hijrân ; — **break,** *(n.)* الم elem ; كدر keder ; — **broken,** *(a.)* الملی elemli ; مكدر mükedder ; *(poet.)* مجروح الفؤاد mejrôuhül-fü-âd; منكسر البال münkesirülbâl ; — **burn,** *(n.)* معده قايناماسی mî'de qaynamasu ; — **bur-ning,** *(n.) (fig.)* كين kîn ; عداوت adâ-vet ; — **disease,** قلب خسته‌لغی qalb hastalugh ; — **easing,** *(a.)* تسكين ايديجی teskîn ediji ; *(lit.)* اطمئنان بخش utmî'nân-bahsh ; — **felt,** *(a.)* قلبی qalbî ; صميمی samîmî ; — **less,** *(a.)* قلبسز qalbsiz ; ظالم zâlim ; *(courage)* يوركسز yüreksiz ; جسارتسز jesâretsiz ; — **rending,** *(a.)* پك آجيقلی pek ajuq-lu ; *(lit.)* دلسوز dil-sôuz ; دلخراش dil-hurâsh ; — **'s ease,** *(n.)* استراحت قلب istirâhati qalb; *(lit.)* اطمئنان utmî'nân; *(bot.)* هرجائی منكشه herjâ-i menekshe ; — **sick,** *(a.) (fig.)* مكدر mükedder ; مأيوس me'yôus ; — **Hearten,** (härt'n) *(v.a.)* جسارت ويرمك jesâret vermek ; تشجيع ا. teshjî' et. ; — **Heartily,** (härt'i-li) *(ad.)* بوتون قلبيله bütün qal-bîle ; صميمانه samîmâne ; — **Heart-iness,** (härt'i-nes) *(n.)* صميميت samî-miyyet ; — **Hearty,** (härt'i) *(a.)* قلبی qalbî ; صميمی samîmî : *(healthy)* صاغلام sâlam ; *(fig.)* قوتلی qouvvetli.

Hearth, härth, *(n.)* اوجاق ojaq ; *(fig.)* يورد yourd.

Heat, hēt, *(n.)* حرارت harâret ; صيجاقلق sujaqluq ; *(excitement)* شدت shiddet ; *(fig.)* حرص hurs; *(ardour)* غيرت gayret; حرارت harâret; *(race)* ياريش yarush ; قوشو qoshou ; مسابقه müsâbaqa ; *(v.a.)* ايصيتمق usutmaq; *(lit.)* تسخين ا. tes-hîn et. ; *(fig.)* قيزيشديرمق quzushdurmaq ; *(v.n.)* ايصينمق usunmaq ; — **Heat'ed,** (t'd) *(a.)* ايصينمش usunmush; تسخين ايدلمش tes-hîn edilmish ; صيجاق sujaq ; — **Heat'er,** *(n.)* صيجاق دمير sujaq demir; *(lit.)* مسخن müsahhin ; — **Heat'ing,** *(n.)* تسخين tes-hîn ; *(a.)* ايصيتير usutur; ايصيتيجی usutuju ; قيزديريجی quzduruju; مسخن müsahhin ; **central** — قالوريفر qalorifer.

Heath, hēth, *(n.) (bot.)* چالی chalu ; فوندا founda ; *(land)* چاليلق chaluluq ; قير qur.

Heathen, hē'*th*n, *(n. & a.)* دينسز dînsiz كافر kyâfir ; — **Heathen'ish,** *(a.)* كافرانه kyâfirâne ; *(fig.)* ظالم zâlim ; باربار barbar ; — **Hea'thenism,** (-izm) *(n.)* كفر küfr ; شرك shirk ; *(fig.)* باربارلق bar-barluq ; ظلم zoulm.

Heather, he*th*'ėr, *(n.)* (اوتی) فوندا foun-da (-otu) ; چالی chalu ; **to set the — on fire** مسئله چيقارمق mes-ele chuqar-maq ; (يانغينه كوروكله كيتمك) (yanguna keurükle gitmek).

Heave, hēv, *(v.a.)* قالديرمق qaldurmaq ; *(throw)* آتمق atmaq ; فيرلاتمق furlatmaq; *(swell)* قابارتمق qabartmaq ; *(out)* چيقارمق chuqarmaq ; چكمك chekmek ; *(mar.)* ويرا ا. vira et. ; **to — to** *(v.n.)* طورمق dourmaq ; *(mar.)* فاچه ا. facha et. ; *(rise)* قالقمق qalqmaq ; قابارمق qabar-maq; *(vomit)* اوكورمك euyürmek; قوصمق qousmaq ; — **Heav'ing,** *(n.)* آتيش atush ; قابارمه qabarma ; *(lit.)* تلاطم te-lâtoum.

Heaven, hev'n, *(n.)* كوك geuk ; سما se-mâ ; *(rel.)* عرش arsh ; *(lit.)* سموات se-mâvât ; آسمان âsimân ; *(God)* الله allah; *(blessing)* سعادت اخرويه se-âdeti ouhre-viyye ; — **born,** *(a.) (lit.)* سماوی se-mâvî ; قدسی qoudsî ; — **Heavenly,** (hev'n-li) *(a.)* سماوی semâvî ; *(fig.)* صاف sâf ; مبارك moubârek ; لاهوتی lâhôutî ; *(ad.) (lit.)* قدسيانه qoudsiyâne; —**bodies** *(ast.)* اجرام سماويه ejrâmu semâviyye ; — **Heav'enliness,** *(n.) (fig. & lit.)* قدسيت qoudsiyyet ; علويت oulviyyet.

Heavy, hev'i, *(a.)* آغر âr : *(lit.)*

ثقيل saqîl ; *(difficult)* كوچ güch ; مشكل müshkül ; *(big)* جسيم jesîm ; *(fig.)* عظيم azîm ; مهم mühim ; *(dull)* طونوق donouq ; عاطل âtul ; *(liquor)* قوتلى qouvvetli ; *(indigestible)* آغر âr ; هضمى كوچ hazmu güch ; — **hearted,** *(a.)* مكدر mükedder ; — **lāden,** *(a.)* چوق يوكلى choq yüklü ; يوكى آغر yükü âr ; — **weight,** *(a.)* آغر جثه لى âr jüsseli ; *(sport.)* ...آغر ثقلت âr siqlet... ; — **Heavily,** (hev'i-li) *(ad.)* آغر صورتده âr sôuretde ; *(slowly)* آغر آغر âr âr ; *(very)* پك pek ; زياده سيله yiyâdesîle ; — **Heaviness,** (hev'i-nes) *(n.)* آغرلق ârluq ; ثقلت siqlet ; *(fig.)* صيقنتى suquntu ; كدر keder.

Hebdomadal, heb-dom'a-dal, *(a.)* هفته لق haftaluq... ; *(lit.)* اسبوعى üsbôu-î.

Hebrew, hē'brōō, *(n.)* *(pers.)* عبرانى ibrânî ; يهودى yahoudi ; *(a.)* عبرانى ibrânî ; *(language)* عبرانيجه ibrânîje ; — **Hebraism,** (hē'b-ra-izm) *(n.)* عبرانى شيوه سى ibrânî shîvesi ; — **Hebraist,** (hē'b-ra-ist) *(n.)* عبرانى عالمى ibrânî âlimi ; عبرانيجه متخصصى ibrânîje mütahassusu.

Hecatomb, hek'a-tom, *(n.)* قربان qourban ; *(fig.)* بويوك تلفات beuyük telefât ; عظيم ضايعات azîm zâyi-ât.

Hector, hek'tor, *(n.)* قابا دايى qaba dayu ; *(v.)* قابا دايلق ا. qaba dayuluq et. ; *(fig.)* تعجيز ا. tâ'jîz et. ; —**Hec'toring,** *(n.)* قابا دايلق qaba dayuluq ; *(fig.)* يايغاره yaygara ; *(a.)* يايغارهجى yaygaraju.

Hedge, hej, *(n.)* چيت chit ; چالى chalu ; *(v.a.)* چيت چكمك chit chekmek ; قوشاتمق qoushatmaq ; *(fig.)* محافظه ا. mouhâfaza et. ; *(v.n.)* صاقلانمق saqlanmaq ; — **bill,** باغجى پيچاغى bâghju pichâ ; ساطير satur ; — **hog,** *(zo.)* كيرپى kirpi.

Hedjaz, hej-äz', *(n.pr.)* حجاز hijâz.

Hedonism, hē'dō-nizm, *(n.)* *(phil.)* ذوقيه (مسلكى) zevqiyye (-meslekі) ; — **Hē'donist,** *(n.)* *(phil.)* ذوقيهجى zevqiyyeji.

Heed, hēd, *(n.)* دقت diqqat ; *(lit.)* اهتمام ihtimâm ; *(v.a.)* دقت ا. diqqat et. ; (ايى) ديكلمك (iyi-) dinlemek ; —**Heed'ful,** (-'fōōl) *(a.)* دقتلى diqqatli ; — **Heed'fully,** (-'fōōl-i) *(ad.)* دقتله diqqatle ; — **Heed'less,** *(a.)* دقتسز diqqatsuz ; قيدسز qaydsuz.

Heel, hēl, *(n.)* طوپوق topouq ; طابان taban ; *(boot)* اوكجه eukje ; *(fig.)* آرقه arqa ; صوك son ; *(v.a.)* اوكجه طاقمق eukje taqmaq ; طابان كچيرمك taban gechirmek ; *(v.n.)* تعقيب ا. tâ'qîb et. ; *(mar.)* (يان) ياتمق (yan-) yatmaq ; **at a person's — s** (ك) پشنده ...(in-) peshinde ; **to take to one's — s** طابانى قالديرمق ...tabanu qaldurmaq ; قاچمق qachmaq ; — **ball,** بالموم balmoumou ; — **tap,** *(n.)* آرتيق artuq ; — **Heeled,** (hēld) *(a.)* طوپوقلى topouqlou ; اوكجه لى eukjeli ; — **Heel'ėr,** *(n.)* معقب mou-aqqib.

Hegemony, he-jem'o-ni, *(n.)* تحكم tehakküm ; هكه مونيا hegemonya.

Hegira, hej'i-ra, *(n.)* هجرت hijret ; *(year)* سنهٔ هجريه seneyi hijriyye ; *(a.)* هجرى hijrî.

Heifer, hef'ėr, *(n.)* ياورو اينك yavrou inek ; (بوزاغى) (bouzâ).

Height, hīt, *(n.)* يوكسكلك yüxeklik ; ارتفاع irtifâ' ; *(hill)* تپه tepe ; *(fig.)* كمال kemâl ; غايه gâye ; — **Height'en,** (t'n) *(v.a.)* يوكسلتمك yüxeltmek ; *(fig.)* تزييد ا. tezyîd et..

Heine, hī'nė, *(n.pr.)* هاينه hayne.

Heinous, hā'nus, *(a.)* شنيع shenî' ; منفور menfôur ; — **ly,** *(ad.)* شنيع صورتده shenî' sôuretde ; — **ness,** *(n.)* شناعت shenâ-at.

Heir, ār, *(n.)* وارث vâris ; — **apparent,** *(n.)* ولى عهد velî-ahd ; — **Heirdoom,** (ār'dōōm) *(n.)* وارثلك vârislik ; (حق) وراثت (haqqu-) verâset ; —**Heiress,** (ār'es) *(n.)* وارثه vârise ; — **Heirless,** (ār'les) *(a.)* وارثسز vârissiz ; بلا وارث bilâ vâris ; — **Heirloom,** (ār'lōōm) *(n.)* ميراث mîrâs ; مال موروث mâli mevrôus ; *(fig.)* يادكار yâdigyâr ; — **Heirship,** (ār'ship) *(n.)* وراثت verâset.

Helgoland, hel'go-land, *(n.pr.)* هلغولاند helgoland.

Heliotrope, hē'li-o-trōp, *(n.)* *(bot.)* كون چيچكى gün chicheyi ; وانيليا vanilya ; *(stone)* قان طاشى qan tashu.

Hell, hel, *(n.)* جهنم jehennem ; —**born,** *(a.)* *(lit.)* جهنمى jehennemî ; — **Hellish,** (hel'ish) *(a.)* جهنم كبى jehennem gibi ; *(fig.)* شنيع shenî'.

Hellebore, hel'e-bōr, *(n.)* *(bot.)* چوپلمه cheupleme.

Hellenic, hel-len'ik *or* hel-lē'nik, *(a.)* يونانى yôunânî ; ...يونان yôunân... ; —

Hellenism, (hel'en-izm) *(n.)* يونانلىلق yôunânluluq ; يونانيلك yôunânîlik.

Helm, helm, *(n.)* *(mar.)* يكه yeke ; *(fig.)* اداره idâre ; **at the** — دومنده dümende ; *(fig.)* باشده bashda ; *(-of)* (ك) باشنده ...(in-) bashunda;; *(lit.)* رأس (ك) كارنده ...(in-) re'si kyârunda;—**sman,** دومنجى dümenji ; سر دومن ser-dümen.

Helmet, hel'met, *(n.)* باشلق bashluq ; مغفر magfer ; — **Hel'meted,** (td) *(a.)* مغفرلى magferli.

Help, help, *(n.)* ياردم yardum; معاونت mou-âvenet ; *(fig.)* چاره chàre ; امداد imdâd ; *(v.a.)* ياردم ا. yardum et. ; معاونت ا. môu-âvenet et. : *(abstain)* تحمل (ه) ا. ...(e-) tehammül et. ; (دن) منع نفس ا. ...(den-) men-i nefs et. ; — **one's self** آلمق almaq ; (يمك) (yemek): (ايچمك) (ichmek) ; — **yourself!** بويورك ! bouyouroun ! ; آليكز ! alunuz ! ; — **Help'er,** *(n.)* ياردمجى yardumju ; — **Help'ful,** (-'fōōl) *(a.)* معين mou-în ; *(lit.)* معاونتكار mou-âvenetkyâr ; — **Help'fully,** (-'fool-i) *(ad.)* معاونتكارانه mou-âvenetkyârâne ; — **Help'less,** *(a.)* *(fig.)* عاجز âjiz ; بى چاره bî-châre ; — **Help'lessly,** (-'les-li) *(ad.)* چاره‌سز بر حالده châresiz bir halde ; — **Help'lessness,** (-'les-nes) *(n.)* چاره‌سزلك châresizlik ; عجز ajz ; — **Help'mate,** (-'māt) *(n.)* رفيق refîq ; *(fem.)* رفيقه refîqa.

Helter-skelter, hel'ter-skel'ter, *(ad.)* قارمه قاريشيق qarma qarushuq ; *(n.)* پريشانلق perîshânluq.

Helve, helv, *(n.)* صاپ sap ; *(v.a.)* صاپ گچيرمك sap gechirmek.

Helvetic, hel-vet'ik, *(a.)* ... اسويچره isvichre... ; —**Helvē'tia,** *(n. pr.)* اسويچره isvichre.

Hem, hem, *(n.)* كنار kenar ; باصغى basgu ; *(v.a.)* باصديرمق basdurmaq ; قيورمق quvurmaq.

Hemisphere, hem'i-sfēr, *(n.)* نصف كره nusf küre ; — **Hemispher'ical,** (-sfer'ik-al) *(a.)* نصف كروى nusf kürevî.

Hemlock, hem'lok, *(n.)* بالدران اوتى balduran otou.

Hemorrhage, hem'or-āj, *(n.)* سيلان دم seyelânu dem ; (امورراجى) (emoraji).

Hemp, hemp, *(n.)* كنوير kenevir; — **seed,** كنوير تخمى kenevir tohoumou.

Hen, hen, *(n.)* طاووق tavouq ; *(a.)* ديشى dishi ; — **coop,** طاووق قفسى tavouq qafesi ; كومس kümes ; — **'pecked,** (-pekd) *(a.)* *(fig.)* زبون zebôun ; (قليبيق) (qlubuq).

Hence, hens, *(ad.)* بورادن bouradan ; *(consequently)* بو سببدن bou sebebden ; بناءً عليه binâ-en aleyh ; —**'forth,** *(ad.)* بوندن صوكره boundan sôra ; بعدما bâ'demâ.

Hepatic, hē-pat'ik, *(a.)* ...قاره جكر qara jiyer... ; *(lit.)* كبدى kebdî.

Her, hėr, *(pron.)* اونك onoun ; مومااليهانك (môumâ-ileyhânun) ; —**Hers,** (hėrz) *(pron.)* اونككى onounki.

Heraclea, hėr-a-kle'a, *(n. pr.)* اركلى ereyli.

Herald, her'ald, *(n.)* خبرجى haberji ; منادى münâdî ; — **Her'aldry,** (-ri) *(n.)* آرمه‌جيلق armajuluq ; *(pl.)* آرمه‌لر armalar.

Herb, hėrb, *or* ėrb, *(n.)* اوت ot; چيم chim; *(greens)* يشيللك yeshillik ; *(lit.)* حشيش hashîsh ; — **Herba'ceous,** (-ā'shus) *(a.)* اوت كبى ot gibi ; *(lit.)* حشيشى hashîshî ; — **Herb'age,** (-'āj) *(n.)* اوت ot ; *(pl.)* اوتلر otlar; چمن chimen ; *(pasture)* اوتلاق otlaq ; مرعا mer-â ; — **Herb'al,** *(n.)* طبى نباتات مجموعه‌سى tubbî nebâtât mejmou-asu ; — **Herb'alist,** *(n.)* كوكجى keukjü ; *(sci.)* نباتات عالمى nebâtât âlimi.

Herbivorous, hėr-biv'or-us, *(a.)* اوت ير... ot yer... ; *(lit.)* آكل نبات âkili nebât.

Herculean, hėr-kū'lē-an, *(a.)* هركول كبى herkül gibi ; *(fig.)* پك كوچ pek güch ; *(lit.)* معظم mou-azzam ; — **Hercules,** (hėr-kūl'ēz) *(n. pr.)* هركول herkül.

Herd, hėrd, *(n.)* سورو sürü ; *(fig.)* كروه güròuh ; *(pers.)* چوبان choban ; *(v.a.)* سورمك sürmek ; *(v.n.)* سورو او. sürü ol.; — **s'man,** چوبان choban ; صيغيرتماج sughurtmach.

Here, hēr, *(ad.)* بوراده bourada ; *(toward)* بورايه bouraya ; *(int.)* ايشته ! ishte ! ; — **and there,** شوراده بوراده shourada-bourada ; *(fig.)* آره صيره ara-sura; —**is,** بوراده (در) ...bourada(-dur); *(int.)* ايشته ! ishte ! (بيورك !) (bouyouroun !) — **you are !** ايشته ايسته‌ديككز ! ishte istedîyniz ! ; ايشته آراديغكز ! ishte aradughnuz ! ; **neither — nor there** نه بوراده نه اوراده ne bourada ne orada ;

(fig.) اهمیتسز ehemmiyyetsiz اوقدر اهمیتی یوق o qadar ehemmiyyeti yoq; — **'about,** *(ad.)* بورالرده bouralarda; — **aft'er,** *(ad.)* بعدما bâ'demâ...; *(n.)* آتی âtî; *(rel.)* آخرت âhuret; — **by,** (-bī') بوصورتله bou sôuretle; بونونله bounounla; *(near)* یاقین (ده) yaqun (-da); — **in,** بونده bounda...; ایچنده ...ichinde; *(fig.)* بو خصوصده bou housôusda; —**of'** بونك bounoun...; اونك onoun...; — **tofore,** (-to-fōr') شمدیه قدر shimdiye qadar...; اوولجه evvelje...; — **upon',** بونك اوزرینه bounoun üzerine...; — **with,** بونکله bounounla; *(inclosed)* لفاً leffen...; *attached)* ربطاً rabtan; مربوطاً merbôutan.

Heredity, he-red'i-ti, *(n.)* *(lit.)* وراثت verâset; توارث tevârüs; — **Hered'-itary,** (-'i-ta-ri) *(a.)* ارثی irsî; — **Hered'itarily,** (-'i-ta-ri-li) *(ad.)* ارثاً irsen.

Heresy, her'e-si, *(n.)* *(lit.)* ضلالت dalâlet; تردی tereddî; — **Her'etic,** (-'e-tik) *(n. & a.)* *(lit.)* مترددی mütereddî.

Heritage, her'it-āj, *(n.)* میراث mîrâs; *(act)* وراثت verâset.

Hermetic, -ally, hėr-met'ik, -al-i, *(a. & ad.)* صم صیق sum suqu; هوا کچمز صورتده hava gechmez sôuretde.

Hermit, hėr'mit, *(n.)* منزوی münzevî; *(rel.)* تارك دنیا târiki dünyâ; — **Her'-mitage,** (-āj) *(n.)* مناستر manastur; *(lit.)* انزواگاه inzivâgyâh.

Hernia, hėr'ni-a, *(n.)* فتق futuq; (قاصیق چاتلامهسی) (qasuq chatlamasu).

Hero, hē'rō, *(n.)* قهرمان qahramân; *(fig.)* قهرمانو وقعه qahramânu vaq-a; — **Her-oine,** (her'ō-in) *(n.)* *(fem.)* قهرمان qah-ramân; — **Hero'ic, -ally,** (hē-rō'ik, -al-i) *(a. & ad.)* قهرمانجه qahramânja; *(lit.)* قهرمانانه qahramânâne; *(n.)* *(lit.)* داستان dâstân; *(pl.)* مبالغات moubâle-gât; *(lit.)* اطرا utrâ; — **Hērō'ic verse,** داستان dâstân; *(style)* *(lit.)* (اسلوب حماسی) (üslôubu hamâsî); —**Hērō'ic medi-cine,** تأثیری قطعی علاج te'sîri qat-î ilaj; —**Hērō'ic size,** *(a.)* جسامتی طبیعیهدن بیوك jesâmeti tabi-iyyeden beuyük; — **Hērō'i-com'ic,** *(a.)* (حماسی مضحك) (ha-mâsî-moudhik); —**Heroism,** (her'o-izm) *(n.)* قهرمانلق qahramânluq; شجاعت shejâ-at; حماست hamâset.

Herodotus, he-rod'o-tus, *(n.pr.)* هرودوت herodot.

Heron, her'un, *(n.)* *(zo.)* بالیقجین baluq-jun.

Herring, her'ing, *(n.)* رینغا (بالغی) ringa (-balugh).

Herself, hėr-self', *(pron.)* کندی kendi; *(lit.)* بالذات bizzât; **by** — کندی کندینه kendi kendine; یالکز (باشنه) yalunuz (-bashuna).

Hesitate, hez'i-tāt, *(v.n.)* چکینمك che-kinmek; *(lit.)* تردد ا. tereddüd et.; — **Hes'itāting,** *(a.)* متردد mütered-did; — **Hes'itātingly,** *(ad.)* چکینرك chekinerek; ترددله tereddüdle; — **Hesitā'tion,** (-'shun) *(n.)* تردد tered-düd; **without** — چکینمهدن chekinme-den; *(lit.)* بلا تردد bilâ tereddüd.

Heterodox, het'er-o-doks, *(a.)* عمومه مخالف oumôuma mouhâlif; — **Het'-erodoxy,** (-i) *(n.)* ضلالت dalâlet; *(lit.)* تردی teredddî.

Hew, hū, *(v.a.)* یونتمق yontmaq; کسمك kesmek; — **Hewer,** (hū'ėr), *(n.)* طاشجی tashju.

Hexagon, heks'a-gon, *(n.)* مسدس mü-seddes; — **Hexag'onal,** *(a.)* مسدس (شکلنده) müseddes (-sheklinde).

Heyday, hā'dā, *(n.)* شطارت shatâret; کنجلك genjlik; *(int.)* ! وای vây!.

Hiatus, hī-ā'tus, *(n.)* بوشلق boshlouq; *(lit.)* فاصله fâsula; *(gram.)* تنافر tenâfür.

Hibernate, hī'bėr-nāt, *(v.n.)* قیشلامق qushlamaq.

Hibernian, hī-bėr'ni-an, *(a.)* ...ایرلانده irlanda...; *(n.)* ایرلاندهلی irlandalu; — **Hiber'nia,** *(n.pr.)* ایرلانده irlanda.

Hiccough, hik'up, *(n.)* هیچقیریق huch-quruq; *(v.n.)* هیچقیرمق huchqurmaq.

Hidden, hid'en, *(a.)* کیزلی gizli; صاقلی saqlu; — **ly,** *(ad.)* کیزلیجه gizlije.

Hide, hīd, *(v.a.)* کیزلهمك gizlemek; صاقلامق saqlamaq; *(v.n.)* کیزلنمك giz-lenmek; صاقلانمق saqlanmaq; — **and seek,** صاقلانباج اویونی saqlanbaj oyou-nou; — **Hīd'ing,** *(n.)* کیزلهمه gizleme; — **one's self** کیزلنمه gizlenme; *(lit.)* اختفا ihtifâ; — **place** کیزلندیکی یر giz-lendîy yer; *(lit.)* اختفاگاه ihtifâgyâh; مفر mefer.

Hide, hīd, *(n.)* *(zo.)* دری deri; پوست post; — **'bound,** (-'bownd) *(a.)* دریلی derili; *(stubborn)* عنادجی inâdju; — **Hid'ing,** *(n.)* *(fig.)* طایاق dayaq.

Hideous, hid'e-us, *(a.)* چیرکین chirkin;

کریه kerîh ; قورقونچ qorqounj ; — **ly,** *(ad.)* کریه صورتده kerîh sôuretde ; — **ness,** *(n.)* چیركینلك chrkinlik ; شناعت shenâ-at ; دهشت dehshet.

Hierarch, hī'ėr-ärk, *(n.)* *(lit.)* رئیس (روحانی) re-îs (-rôuhânî) ; شیخ sheyh; — **Hierarchical,** (hī-ėr-ärk'i-kal) *(a.)* ...مراتب merâtib... ; — **Hierarchically,** (hī-ėr-ärk'i-kal-i) *(ad.)* مراتب صیره‌سیله merâtib surasîle ; سلسلهٔ مراتب اعتباریله silsileyi merâtib î'tibârîle ; — **Hierarchy,** (hī'ėr-är-ki) *(n.)* (سلسلهٔ) مراتب (silsileyi-) merâtib ; *(pl.)* اصحاب مراتب es-hâbu merâtib ; *(rel.)* علما oulemâ ; رهبان rühbân ; **celestial** — ملكلر melekler ; *(lit.)* ملائكهٔ كرام melâ-ikeyi kirâm.

Hieroglyph, hī'ėr-o-glif, *(n.)* هیه‌روغلیف hiyeroglif.

Higgle, hig'l, *(v.n.)* طمعكارلق ا. tamâ'-kyârluq et. ; پازارلق ا. pazarluq et. ;

High, hī, *(a.)* یوكسك yüxek ; *(lit. & fig.)* عالی âlî ; *(ad.)* یوكسكده yüxekde ; *(very)* پك pek ; چوق choq ; *(lit.)* كمالیله kemâlîle ; *(flesh)* آغرلاشمش ârlash-mush ; بوزیله‌جق bozoulajaq ; *(n.)* كوك geuk; *(rel.)* آخرت âhuret; — **ly,** *(ad.)* زیاده‌سیله ziyâdesîle ; شدتله shiddetle ; پك چوق pek choq;—**ness,** *(n.)* یوكسكلك yüxeklik ; **His** — (فخامتلو) (fahâmet-lou); **Your**— ! فخامتمآب fahâmetme-âb; **it is — time** آرتیق وقتیدر artuq vaqtidir; (گجیكدی بیله) (gejikdi bile) : — **born,** *(a.)* اصیل asîl ; — **coloured,** پارلاق parlaq ; رنگی قوتلی rengi qouvvetli ; — **explosive,** *(a.)* عالی فورانلی âlî feve-rânlu ; — **land,** (اراضی) طاغلق dâluq (-arâzî) ; جبل jebel ; (یایلا) (yayla) ; — **lander,** *(n.)* طاغلی dâlu ; *(pl.)* جبل اهالیسی jebel ahâlîsi ; اسقوچ isqoch ; — **life,** *(n.)* های لایف hây-lâyf ; یوكسك حیات yüxek hayât ; *(pl.)* كبارلر kibarlar ; كبار محافلی kibar mehâfili ; — **minded,** *(a.)* عالیجناب âlîjenâb ; *(proud)* مغرور mâgrôur ; — **pressure,** *(a.)* عالی تضییقلی alî tazyîqli ; ...تضییق عالی tazyîqi âlî...; — **proof,** *(a.)* كسكین keskin ; سرت sert ; — **road,** *(n.)* جاده jadde ; شوسه shose ; — **seasoned,** *(a.)* چوق بهارلی choq bahârlu ; سرت sert ; — **water,** *(n.)* مد medd ; — **'way,** *(n.)* یول yol ; شوسه shose ; *(fig.)* طریق tarîq ; *(poet.)* شهراه shehrâh ; — **'wayman,** *(n.)* شقی shaqî ; *(pl.)* اشقیا eshqiyâ ; — **wrought,** (-rawt) *(a.)* پك هنرلی pek hünerli ; اینجه ایش inje ish ; *(fig.)* متهور mütehevvir ; *(lit.)* متهیج müteheyyij.

Hilarious, hi-lā'ri-us, *(a.)* شن shen ; — **Hilarity,** (hi-lar'i-ti) *(n.)* سوینج sevinj ; نشئه nesh-e.

Hill, hil, *(n.)* تپه tepe ; بایر bayur ; **over — and dale** اینه چوقه ine-chuqa ; *(fig.)* بیك مشكلاتله bin müshkülâtla ; اوغراشه‌رق ôurasharaq ; — **Hillock,** (hil'ok) *(n.)* تپه‌جك tepejik ; تومسك tümsek ; — **Hilly,** (hil'ī) *(a.)* طاغلق dâluq.

Hilt, hilt, *(n.)* قبضه qabza ; صاپ sap.

Him, him, *(pron.)* اونی onou ; — **self,** *(pron.)* كندی kendi ; *(lit.)* بالذات bizzât ; *(accus.)* كندینی kendini ; *(dat.)* كندینه kendine ; (كندیسنه) (kendisine).

Hind, hīnd, *(n.)* *(zo.)* دیشی كه‌یك dishi geyik ; *(pers.)* (یاناشمه) (yanashma).

Hind, hīnd, *(a.)* آرقه arqa ; كری geri.

Hinder, hin'dėr, *(v.a.)* مانع او. mânî' ol.; منع ا. men et. ; — **Hin'derance,** (-'dėr-ans), **Hin'drance,** (-'drans) *(n.)* مانع mânî' ; حائل hâ-il.

Hindermost, hind'ėr-mōst, *(a.)* اك آرقه‌ده‌كی en arqadaki ; صوكنجی so-nounjou.

Hindoo, hin'dōō, *(n.)* هندو hindôu ; هندلی hindli.

Hindoostanee , hin-dōō-stan'ē, *(n.)* هند لسانی hind lisânu ; اردو لسانی ordou lisânu.

Hinduism, hin'dōō-izm, *(n.)* هند عاداتی hind âdâtu ; *(religion)* هندو مذهبی hin-dôu mezhebi.

Hinge, hinj, *(n.)* منتشه menteshe ; میل mil ; *(v.a.)* منتشه طاقمق menteshe taq-maq ; *(fig.)* باغلامق bâlamaq ; *(v. n.)* دونمك deunmek ; *(fig.)* تابع او. tâbi' ol.; **off the — s** *(fig.)* بوزوق bozouq; چیغیرندن چیقمش chughrundan chuqmush.

Hint, hint, *(n.)* ایما îmâ ; *(lit.)* تلقین tel-qîn ; *(idea)* فكر fikr ; *(pl.)* مطالعات mou-tâlât ; *(v.a.)* ایما ا. îmâ et. ; آچمق ach-maq ; — **Hint'ingly,** *(ad.)* ایما طریقیله îmâ tarîqîle ; خفیفجه hafifje.

Hinterland, hint'ėr-land, *(n.)* هینترلاند hinterland.

Hip, hip, *(n.)* قالچه qalcha; قابا ات qaba et;

(v.a.) قالچەسنی چیقارمق qalchasunu chuqarmaq; — **gout,** (-gowt) *(n.)* سیاتیق siyatiq; — **shot,** *(a.)* طوپال topal; بلی قیریق beli quruq.

Hippodrome, hip'o-drōm, *(n.)* آت میدانی at meydanu; (قوشو یری) (qoshou yeri).

Hippopotamus, hip-o-pot'a-mus, *(n.)* هیپوپوتام hipopotam; صو آیغیری sou ayguru.

Hire, hīr, *(n.)* کیرا kirâ; ایجار îjâr; *(v.a.)* کیرالامق kirâlamaq; طوتمق toutmaq; *(lit.)* استیجار ا. istîjâr et.; — **out** کیرایه ویرمك kirâya vermek; ایجار ا. îjâr et.; — **Hired,** (hīrd) *(a.)* کیرا (لانمش) kirâ (-lanmush); کیرا ایله طوتولمش kirâ ile toutoulmoush; *(pers.)* اجرتلی üjretli; —**Hīr'er,** *(n.)* موجر môujir; مال صاحبی mal sâhibi; — **Hire'ling,** *(n.)* اجیر ejîr; *(servant)* خدمتجی hizmetji; — **Hīr'ing,** *(n.)* ایجار îjâr.

His, hiz, *(pron.)* اونك onoun; (مومااليهك) (môumâ-ileyhin); اونککی onounki; *(pl.)* اونککیلر onounkiler.

Hiss, his, *(n.)* ایصلیق usluq; *(v.)* ایصلیق چالمق usluq chalmaq.

Historγ, his'to-ri, *(n.)* تاریخ târîh; **natural** — تاریخ طبیعی târîhi tabî'; — **Histō'rian,** *(n.)* *(lit.)* مورخ müverrih; تاریخشناس târîh-shinâs; — **Histor'ical,** (-'ik-al) *(a.)* تاریخی târîhî; — **Histor'icallγ,** (-'ik-al-i) *(ad.)* تاریخاً târîhan; — **Historiog'rapher,** (-ri-og'raf-ėr) *(n.)* *(lit.)* وقعه نویس vaq-a nüvîs.

Hit, hit, *(v.a.)* وورمق vourmaq; چارپمق charpmaq; *(fit)* اویمق ouymaq; *(v.n.)* دوقونمق doqounmaq; *(succede)* اصابت ا. isâbet et.; موفق او. mouvaffaq ol.; *(n.)* *(mil. & fig.)* اصابت isâbet; موفقیت mouvaffaqiyyet; *(luck)* شانس shans; طالع tâlî'; *(poet.)* سنوحات sünôuhât; **hard** — *(a.)* *(fig.)* فلاکتزده felâket-zede; پك متضرر pek moutazarrur; — **or miss** *(ad.)* راست کله rast gele; تصادفی (اولەرق) tesâdüfî (-olaraq); **to — off** *(fig.)* تقلید ا. taqlîd et.; تعریف ا. tâ'rîf et..

Hitch, hich, *(v.n.)* ایلیشمك ilishmek; طاقیلمق taqulmaq; *(jerks)* طوپاللامق topallamaq; سکمك sekmek; *(v.a.)* طاقمق taqmaq; ایلیشدیرمك ilishdirmek; *(n.)* سکمه sekme; آقصامه axama; *(obstacle)* انکل engel; مانع mânî'; عارضه âruza; سکته sekte; *(naut.)* باغ bâ; ایلمك ilmek; **there is a** — بر اکسیکلك وار ...bir exiklik var; بر عارضه وار ...bir âruza var; **without a** — عارضهسز âruzasuz; *(lit.)* بلا موانع bilâ mevânî'; موفقیت تامه ایله mouvaffaqiyyeti tâmme ile.

Hither, hi*th*'ėr, *(ad.)* بریده beride; بریه beriye; *(a.)* بریکی beriki; (یقینده کی) (yaqundaki); — **to,** شمدی یه قدر shimdiye qadar; *(place)* بورایه قدر bouraya qadar.

Hive, hīv, *(n.)* قوان qovan; آری قووانی aru qovanu; *(fig.)* سورو sürü; آلای alay; *(v.a.)* قووانه آلمق qovana almaq; *(fig.)* بیریکدیرمك brikdirmek; *(v.n.)* برلکده یاشامق birlikde yashamaq; *(fig.)* صیغنمق sughunmaq.

Hoar, hōr, *(a.)* آغارمش ârmush; ...قیر qur...; آق aq; *(fig.)* اسکی eski; *(n.)* آقلق aqluq; قیر qur; *(fig.)* اسکیلك eskilik; *(v.n.)* آغارمق ârmaq; — **frost,** *(n.)* قیراغی qurâ; — **Hoar'γ,** (-'i) *(a.)* آغارمش ârmush; *(fig.)* اسکی eski; *(bot.)* دومانلی doumanlu.

Hoard, hōrd, *(n.)* دفینه defîne; *(fig.)* صاقلی مال saqlu mal; *(v.)* بیریکدیرمك brikdirmek; صاقلامق saqlamaq; — **Hoard'ing,** *(n.)* تخته پرده tahta perde.

Hoarse, hōrs, *(a.)* بوغوق boghouq; قیصیق qusuq; — **lγ,** *(ad.)* بوغوق سسله boghouq sesle; — **ness,** *(n.)* بوغوقلق boghouqlouq; قیصیقلق qusuqluq.

Hoax, hōks, *(n.)* حیله hîle; لطیفه latîfe; *(v.a.)* آلداتمق aldatmaq; لطیفه ا. latîfe et..

Hob, hob, *(n.)* *(pers.)* کویلی keuylü; *(fireplace)* شمینه (یانلری) shemine (-yanlaru); **to play** — *(fig.)* ایش قاریشدیرمق ish qarushdurmaq; — **nail,** *(n.)* نعل چیویسی nâ'l chivisi; *(v.a.)* *(fig.)* چیکنەمك chîynemek.

Hobble, hob'l, *(v.n.)* طوپاللامق topallamaq; آقصامق axamaq; *(v.a.)* *(zo.)* بوقاغی وورمق bouqâ vourmaq; کوستکلەمك keusteklemek; *(n.)* آقصامه axama; طوپاللامه topallama; *(zo.)* بوقاغی bouqâ; کوستك keustek; *(fig.)* مشکلات müshkülât; درد derd; — **Hobbler,** (hob'lėr) *(n.)* طوپال topal; *(mar.)* یدکجی yedekji; *(mil.)* آتلی atlu; سواری süvâri.

Hobby, hob'i, *(n.) (zo.)* آت at ; بارگير beygir ; *(falcon)* شاهين shâhin ; *(aim)* امل emel ; مراق merâq ; **— horse,** آتلى قارنجه atlu qarunja ; *(fig.)* آبدال abdal.

Hock, hok, *(n.)* رەن شرابى ren sharabu; (بياض شراب) (beyaz sharab).

Hockey, hok'i, *(n.)* هوكى (اويونى) hoki (-oyounou).

Hocus-pocus, hō'kus - pō'kus, *(n.)* شارلاتان sharlatan ; حقەباز hoqqabaz ; *(v.a.)* آلداتمق aldatmaq ; *(v.n.)* حقەبازلق ا. hoqqabazluq et. .

Hod, hod, *(n.)* آرقەلق arqaluq ; **— man,** رنجبر renjber.

Hodeida, ho-dā'dä, *(n.pr.)* حديده houdeyde.

Hoe, hō, *(n.)* چاپا chapa ; طراق taraq ; *(v.a.)* چاپالامق chapalamaq; **— Hoeing,** (hō'ing) *(n.)* چاپالامه chapalama.

Hog, hog, *(n.)* طوموز domouz ; *(fig.)* اوبور obour ; **— fish,** آيى بالغى ayu balugh ; **— Hoggish,** (hog'ish) *(a.)* طوموز گبى domouz gibi ; *(fig.)* حنزير hunzur ; خبيث habîs ; *(dirty)* مردار mourdar ; **— Hogg'ishly,** *(ad.) (fig.)* طوموزجه domouzja ; خبيثانه habîsâne.

Hoist, hoist, *(v.a.)* قالديرمق qaldurmaq; *(mar.)* هيسا ا. hisa et. ; *(flag)* چكمك chekmek ; *(lit.)* كشيده ا. keshîde et. .

Hold, hōld, *(v.a.)* طوتمق toutmaq ; *(fig.)* محافظه ا. mouhâfaza et. ; *(occupy)* اشغال ا. ishgâl et. ; *(persist)* ثبات ا. sebât et. ; اصرار ا. usrâr et. ; *(contain)* حاوى او. hâvî ol.; استيعاب ا. istîâb et.; *(title)* حائز او. hâ-iz ol. ; حامل او. hâmil ol. ; *(celebrate)* اجرا ا. ...ijrâ et. ; ياپمق yapmaq; *(meeting)* عقد ا. aqd et.; *(concert)* ويرمك ...vermek ; *(esteem)* عد ا. ...add et. ; صايمق saymaq ; *(bind)* مجبور ا. mejbôur et. ; معتبر او. môu'teber ol. ; *(v.n.)* طورمق dourmaq ; ياپيشمق yapushmaq ; *(continue)* طيانمق dayanmaq ; دوام ا. devâm et. ; *(true)* طوغرى او. dôrou ol. ; *(fig.)* صادق قالمق sâduq qalmaq ; *(n.)* طوتمه toutma ; حفظ hufz ; ضبط zabt ; *(support)* طوته‌جق شى toutajaq shey ; *(lit.)* استنادگاه istinâdgyâh ; *(prison)* محبس mahbes ; قلعه qale ; *(refuge)* ملجأ melje' ; *(ship)* آنبار anbar ; *(int.)* طور ! dour ! ; **to — good** مرعى او. mer-î ol. ; جارى او. jârî ol. ; معتبر او. môu'teber ol. ; **to — forth** *(v.a.)* (ى) عرض ا. ...(i-) arz et. ; (ى) گوسترمك ...(i-) geustermek ; *(v.n.)* نطق ويرمك noutq vermek ; خطاب ا. hutâb et. ; **to — over** تأخير ا. te'hîr et. ; وعده‌سنى گچيرمك vâ'desini gechirmek ; **to — with** (ى) التزام ا. ...(i-) iltizâm et. ; (ه) طرفدار او. ...(e-) tarafdâr ol. ; **— Hōld'er,** *(pers.)* متصرف mütasarruf ; حامل hâmil ; *(handle)* صاپ sap ; قول qol ; *(mar.)* آنبارجى anbarju ; **— Hōld-fast,** *(n.)* كند kened ; چيوى chivi ; *(fig.)* آرقه arqa ; *(lit.)* استنادگاه istinâdgyâh.

Hole, hōl, *(n.)* دليك delik ; *(lit.)* ثقبه süqbe ; چوقور chouqour ; *(den)* مغاره maghara ; *(v.a.)* دلمك delmek ; دليكه صوقمق deliye soqmaq.

Holiday, hol'i-dā, *(n.)* تعطيل tâ'tîl ; مأذونيت me'zôuniyyet ; *(festival)* يورطى yortou ; (بايرام) (bayram) ; *(rest)* استراحت istirâhat ; *(fig.)* عطالت atâlet , *(pl.)* تعطيل زمانلرى tâ'tîl zemânlaru , تعطيللر tâ'tîller ; واقانسلر vaqanslar , *(a.)* ...تعطيل tâ'tîl... .

Holland, hol'and, *(n.pr.)* هولاندا holanda ; فلمنك felemenk ; *(linen)* كتن بزى keten bezi ; اورتو eurtü ; **— Hollander,** (hol'and-ėr) *(n.)* هولاندالى holandalu ; فلمنكلى felemenkli.

Hollow, hol'ō, *(a.)* اويوق oyouq ; بوش bosh ; *(lit.)* مجف müjef ; *(false)* ساخته sahte ; *(n.)* بوشلق boshlouq ; *(lit.)* چوقور chouqour ; *(lit.)* جوف jevf ; *(v.a.)* اويمق oymaq ; قازمق qazmaq ; *(ad.) (fig.)* تماماً temâmen ; كلياً külliyyen ; **— cheeked,** *(a.)* چوكوك ياناقلى cheukük yanaqlu ; **— eyed,** *(a.)* چوقور گوزلى chouqour geuzlü ; **— hearted,** *(a.)* ساخته sahte; خائن hâ-in ; **— ness,** *(n.)* بوشلق boshlouq ; اويوقلق oyouqlouq ; *(fig.)* ساختەلك sahtelik.

Holly, hol'i, *(n.) (bot.)* چوبان پوسكولى choban püskülü ; پرنال purnal ; **—' hock,** (-hok) *(n.)* خطمى hatmi.

Holm, hōlm *or* hōm, *(n.)* آطه‌جق adajuq; صولاق اراضى soulaq arâzî.

Holster, hōl'stėr, *(n.)* سلاحلق silâhluq.

Holy, hō'li, *(a.)* مقدس mouqaddes ; مبارك moubârek ; *(fig.)* پاك pâk ; صاف sâf ; **— coat,** خرقهٔ شريف hurqayi

sherîf ; — **land,** ارض مقدس arzu mouqaddes ; فلسطین flistin ; — **rood,** صلیب salîb ; — **stone,** *(mar.)* مالطه طاشی malta tashu ; پومزه pomza ; *(v.a.)* تمیزلمك temizlemek ; — **Thursday,** عروج عیسی ourôuju îsâ ; — **war,** جهاد jihâd ; *(crusade)* اهل صلیب محاربه‌سی ehli-salîb mouhârebesi ; — **water,** ماء مقدس mâ-i mouqaddes ; *(Islamic)* زمزم zemzem ; — **Hōl'iness,** *(n.) (lit.)* قدسیت qoudsiyyet ; **His** — (حرمتلو) (hürmetlou).

Homage, hom'āj, *(n.)* بیعت bey-at ; *(fig.)* حرمت hürmet ; *(lit.)* تعظیمات tâ'zîmât ; **to pay** — عرض تعظیمات ا. arzu tâ'zîmât et..

Home, hōm, *(n.)* أو ev ; خانه hâne ; *(residence)* یر yer ; مسکن mesken ; *(country)* وطن vatan ; مملکت memleket ; *(asylum)* دارالخیر dârül-hayr ; *(fig.)* یورد yoord ; مأوا me'vâ ; *(a.)* یرلی yerli ; داخلی dâhilî ; *(severe)* شدتلی shiddetli ; مؤثر mü-essir ; *(ad.)* أوه eve... ; أوینه evine... ; *(fig.)* وطنه vatana... ; *(closely)* تماماً tamâmen... ; تام یرینه tam yerine... ; *(fig.)* شدتله shiddetle... ; **at** — *(ad.)* أوده evde ; *(a.) (fig.)* تکلیفسز teklîfsiz ; راحت rahat ; *(n.)* (قبول) (qabôul) ; چای دعوتی chay dâ'veti ; **...is at** — أوده در ...evdedir ; *(fig.)* مسافر قبول ایده‌جکدر ...misâfir qabôul edejekdir ; **from** — أوده دکل ...evde deyil ; چیقدی chuqdu ; — **affairs,** *(n.pl.)* أو ایشلری ev ishleri ; *(pol.)* امور داخلیه oumôuru dâhiliyye ; — **bred,** *(a.)* یرلی yerli ; *(fig.)* ساده sâde ; — **economics,** ادارهٔ بیتیه idâre-i beytiyye ; اقتصاد بیتی iqtisâdu beytî ; — **less,** *(a.)* أوسز evsiz ; یوردسز yourdsouz ; *(fig.)* مکانسز mekyânsuz ; — **ly,** *(a.) (fig.)* قابا qaba ; ساده sâde ; — **made,** أوده یاپیلمش evde yapulmush ; *(country)* یرلی yerli ; داخلی dâhilî ; — **Office,** (انکلتره) داخلیه نظارتی (ingiltere-) dâhiliyye nezâreti ; — **rule,** *(n.)* (مختاریت) (mouhtâriyyet) ; (استقلال اداره) (istiqlâli idârî) ; — **politics,** سیاست داخلیه siyâseti dâhiliyye ; (اداره) (idâre) ; — **Secretary,** (انکلتره) داخلیه ناظری (ingiltere-) dâhiliyye nâzuru ; — **sick,** وطنه حسرت vatana hasret ; — **sickness,** داء الصله dâ-üs-sula ; وطن حسرتی vatan hasreti · — **stead,** (-sted) یر yer ; موقع mevqî' ; *(pl.)* مشتملات müshtemilât ; —**'ward,** *(ad.)* (طوغری) أوه eve (-dôrou)... ; *(fig.)* وطنه vatana... ; *(a.)* ... عودت avdet... ; —**ward bound** *(a.)* وطنه عازم vatana âzim ; عودت اجراکده avdet etmekde....

Homerus, hō-mer'us, *(n.pr.)* هومر homer ; — **Hōmer'ic,** (-'ik) *(a.)* هومره عائد homere â-id ; (هومرك) (homerin...).

Homicide, hom'i-sīd, *(n.)* قتل qatl ; جنایت jinâyet ; *(pers.)* قاتل qâtil ; — **Hom'icidal,** (-'i-sīd-al) *(a.)* ... قتل qatl... ; جنائی jinâ-î.

Homœopathy, hō-me-op'a-thi, *(n.)* *(lit.)* تداوی بالمثل tedâvî bil-misl.

Homogeneous, hō-mō-jē'ni-us, *(a.)* *(lit.)* متجانس mütejânis.

Homonymous, ho-mon'i-mus, *(a.)* *(pers.)* آداش adash ; *(lit.)* همنام hemnâm ; *(gram.)* تلفظلری مشابه telaffouzlaru müshâbih ; *(fig.)* مبهم mübhem.

Hone, hōn, *(n.)* بیله‌کی طاشی biley tashu ; *(v.a.)* بیله‌مك bilemek ; — **Hōn'ing,** *(n.)* بیله‌مه bileme.

Honest, on'est, *(a.)* ناموسلی nâmouslou ; عفیف afîf ; *(just)* طوغری dôrou ; مستقیم müstaqîm ; —**ly,** *(ad.)* ناموسکارانه nâmouskyârâne ; *(frankly)* آچیقجه achuqja ; — **Hōnesty,** (on'est-i) *(n.)* ناموس nâmôus ; عفت iffet ; استقامت istiqâmet ; *(fig.)* طوغریلق dôroulouq ; ناموسکارلق nâmouskyârluq.

Honey, hun'i, *(n.)* بال bal ; *(fig.)* شکر sheker ; طاتلی tatlu ; *(v.a.)* باللاندیرمق ballandurmaq ; — **comb,** (-kōm) *(n.)* کومج gümej ; *(v.a.)* دلمك delmek ; — **combed,** (-kōmd) *(a.)* دلیکلی delikli ; حجره‌لی heujreli ; *(metals)* قارنجه‌لی qarunjalu ; قارنجه‌لانمش qarunja-lanmush ; — **moon,** *(fig.)* بال آیی bal ayu ; — **suckle,** *(n.) (bot.)* خانم الی hanum eli ; —**tongued,** *(a.)* طاتلی دیللی tatlu dilli ; — **Honied,** (hun'id) *(a.)* باللی ballu ; *(fig.)* طاتلی tatlu.

Honorary, on'ur-ar-i, *(a.)* فخری fahrî ; *(n.)* اجرت üjret ; (زحمت) (zahmet).

Honour, on'ur, *(n.)* شرف sheref ; اعتبار î'tibâr ; *(dignity)* اونور onor ; حیثیت haysiyyet ; ناموس nâmôus ; *(pl.)* احترامات ihtirâmât ; تشریفات teshrîfât ; *(v.a.)* حرمت ا. hürmet et. ; اعتبار ا.

i'tibâr et.; *(lit.)* تبجيل ا. tebjîl et.; *(pay)* تسويه ا. tesviye et.; **court of —** ديوان حيثيت dîvânu haysiyyet; **debt of —** ناموس بورجى nâmôus borjou; **lady of —** دام دونور dam doneur; نديمه nedîme; **roll of —** شهدا ليستهسى shühedâ listesi; *(lit.)* سجل مفاخر sijilli mefâhir; **upon my —** ناموسم اوزرينه nâmôusoum üzerine; **—honourable,** (on'ur-a-bl) *(a.)* شرفلى sherefli; *(respectable)* معتبر môu'teber; محترم môuhterem — **Honourably,** (on'ur-a-bli) *(ad.)* شرفله sherefle; شرفلى صورتده sherefli sôuretde; **— Hon'ourless.** *(a.)* شرفسز sherefsiz; حيثيتسز haysiyyetsiz.

Hood, hood, *(n.)* باشلق bashluq; قوقولته qouqoulete; *(lit.)* سرپوش serpôush; *(carriage)* كوروك keurük; اورتو eurtü; *(v.a.)* باشلق كچيرمك bashluq gechirmek اورتمك eurtmek; **— Hood'ed,** *(a.)* باشلقلى bashluqlu; سرپوشلى serpôushlu; اورتولو eurtülü.

Hoodwink, hood'wingk, *(v.a.)* كوزلرينى باغلامق geuzlerini bâlamaq; *(fig.)* اغفال ا. îgfâl et..

Hoof, hōōf, *(n.)* *(zo.)* طيرناق turnaq; **— bound,** *(a.)* طيرناغى صيقيشمش turnâ suqushmush; **— Hoofed,** (fd) *(a.)* طيرناقلى turnaqlu.

Hook, hook, *(n.)* قانجه qanja: چنكل chengel: *(tailoring)* قوپچه qopja; *(agr.)* اوراق oraq; *(mar.)* پراچول prachol; *(fishing)* زوقا zoqa; *(fig.)* طوزاق touzaq; اويون oyoun; *(v.a.)* طاقمق taqmaq; طوتمق toutmaq; قوپچهلامق qopjalamaq; ايليكلهمك iliklemek; **— and eye,** اركك و ديشى قوپچه erkek ve dishi qopja; (فهرمه ژوپ) (ferme jüp); **— Hooked,** (kd) *(a.)* قانجهلى qanjalu; *(bent)* اكرى eyri; *(lit.)* مقوس mouqavves.

Hoop, hōōp, *(n.)* چنبر chenber; حلقه halqa; *(pl.)* قاصناق qasnaq; *(v.a.)* چنبرلهمك chenberlemek: *(fig.)* چويرمك chevirmek: *(lit.)* احاطه ا. ihâta et.; *(v.n.)* باغريشمق bârushmaq.

Hoot, hōōt, *(n.)* حايقيرمه hayqurma; *(fig.)* (يوها) (youha); *(owl's)* بايقوش اوتمهسى bayqoush eutmesi; *(v.a.)* *(fig.)* يوها چكمك youha chekmek.

Hop, hop, *(n.)* ظيپلامه zuplama; صيچرامه suchrama; *(fig.)* دانس dans; رقص rax; *(bot.)* شربتجى اوتى serbetji otou; *(v. n.)* ظيپلامق zuplamaq; صيچرامق suchramaq; *(v.a.)* تربيه ا. terbiye et.; **— Hopper,** (hop'ėr) *(n.)* *(mill)* حونى houni; تكنه tekne; **— Hopping,** (hop'ing) *(n.)* سكمه sekme; ظيپلامه zuplama; *(agr.)* طوپلامه toplama; حصاد hasâd.

Hope, hōp, *(n.)* اميد ümîd; *(v.a.)* اميد ا. ümîd et.; اومق oummaq; **— Hope'ful,** (-'fōōl) *(a.)* اميدوار ümîd-vâr; *(good)* ايى iyi; خيرلى hayurlu; *(lit.)* اميد بخش ümîd-bahsh; **— Hope'fully,** (-'fōōl-i) *(ad.)* اميدله ümîdle; **— Hope'fulness,** (-'fōōl-nes) *(n.)* مساعد كورونمه müsâ-id geurünme; *(lit.)* اطمئنان utmî'nân; **— Hope'less,** *(a.)* اميدسز ümîdsiz; بيهوده beyhôude; *(desperate)* *(lit.)* نوميد nevmîd; **Hope'lessly,** *(ad.)* اميدسزلكله ümîdsizlikle; *(lit.)* نوميدانه nevmîdâne; — **— Hope'lessness,** (-'les-nes) *(n.)* اميدسزلك ümîdsizlik; *(lit.)* نوميدى nevmîdî.

Hopple, hop'l, *(v.a.)* كوستكلهمك keusteklemek; *(n.pl.)* كوستك keustek.

Horary, hōr'a-ri, *(a.)* ساعت... sât...; بر ساعتلك bir sâtlik...; **— circle,** ساعت دائرهسى sât dâ-iresi.

Horde, hōrd, *(n.)* قبيله qabîle: كوچهبه geuchebe; *(fig.)* سورو sürü; كروه gürôuh.

Horizon, ho-rī'zun, *(n.)* افق oufq; *(pl. & lit.)* آفاق âfâq; **apparent —** افق مرئى oufqu mer-î; **artificial —** افق صنعى oufqu soun-î; **rational —** افق حسى oufqu hissî; **true —** افق حقيقى oufqu haqîqî; **— Horizon'tal,** (-iz-on'tal) *(a.)* افقى oufqî; **— Horizon'tally,** (-iz-on'tal-i) *(ad.)* افقه موازى oufqa müvâzî; افقى اولهرق oufqî olaraq.

Horn, horn, *(n.)* بوينوز boynouz; *(mus.)* بورى borou; *(lit.)* صور sôur; **— of plenty** *(fig.)* فيض feyz; *(lit.)* تمثال بركت timsâli bereket; **to wear — s** *(fig.)* (بوينوز طاقمق) (boynouz taqmaq); **— beam,** *(bot.)* كوركن gürgen; **— book,** الفبا جزؤدانى elifbe jüzdanu; *(fig.)* باشلانغج bashlanguj; **— mad,** قيصغانج qusganj; چيلغين chulgun; **— pipe,** *(mus.)* غايدا gayda; *(dans)* حورا hora; **— Horned,** (hornd) *(a.)* بوينوزلى boy-

nouzlou ; *(fig.)* اکری eyri ; — **Horn'less,** *(a.)* بوینوزسز boynouzsouz ; — **Horn'y,** (-'i) *(a.)* بوینوز (دن) boynouz (-dan) ; *(fig.)* قاتی qatu ; سرت sert.

Hornet, horn'et, *(n.)* *(zo.)* اشك آریسی eshek arusu ; *(fig.)* صیرناشیق surnashuq.

Horoscope, hor'o-skōp, *(n.)* زایچه zâyiche ; *(lit.)* طالع tâli' ; یلدیز yulduz.

Horrible, hor'i-bl, *(a.)* مدهش müdhish ; *(lit.)* مخوف mahôuf ; — **Horribly,** (hor'i-bli) *(ad.)* مدهش صورتده müdhish sôuretde.

Horrify, hor'i-fī, *(v.a.)* قورقوتمق qorqoutmaq ; *(lit.)* دهشت ویرمك deh-shet vermek ; — **Horrific,** (hor-if'ik) *(a.)* قورقونج qorqounj ; دهشتلی deh-shetli.

Horror, hor'ur, *(n.)* قورقو qorqou ; دهشت deh-shet ; *(lit.)* خشیت hashyet ; *(pl.)* فجایع fejâyi' ; — **stricken,** (-strik'n) *(a.)* پك قورقمش pek qorqmoush ; حلجانده halejânda ; *(lit.)* مدهوش medhôush.

Horse, hors, *(n.)* آت at ; بارکیر beygir ; *(cavalry)* سواری süvâri ; *(v.a.)* آت تدارك ا. at tedârik et. ; قوشمق (یی) ...(i-) qoshmaq ; *(v.n.)* آته بینمك ata binmek ; **on—back** آت اوزرنده at üzerinde ; *(going)* بارکیرله beygirle... ; *(lit.)* اسب سوار esb-süvâr ; — **bean,** آجی باقله aju baqla ; — **block,** بینك طاشی binek tashu ; — **breaker,** (آت) تعلیمجی (at-) tâ'limji ; (جانباز) (janbaz) ; **pretty — breaker** *(fig.)* (آشفته) (ashifte) ; — **chestnut,** آت کستانه سی at kestânesi ; —**cloth,** حاشه hashe ; اورتو eurtü ; چول choul ;—**dealer,** آت جانبازی at janbazu ; بارکیر صاتان beygir satan ;—**fly,** آت سینکی at sineyi ; — **guards,** خاصه سواریلری hâssa süvârileri ; *(office)* حربیه نظارتی harbiye nezâreti ; باش قوماندانلق bash qoumandanluq ; — **hair,** آت قیلی at qulu ; — **keeper,** سایس seyis ; — **man,** بینیجی biniji ; *(mil.)* سواری süvâri ; — **manship,** *(n.)* بینیجیلك binijilik ; جندیلك jündîlik ; — **power,** بارکیر قوتی beygir qouvveti ; **indicated** — اشعاری بارکیر قوتی ish-ârî beygir qouvveti ; **race,** آت یاریشی at yarushu ; —**radish,** یابان طورپی yaban tourpou ; — **shoe,** *(n.)* نعل nâ'l ; (آت نعلی) (at nâ'lu) ; *(a.)* نعل شکلنده nâ'l sheklinde ; — **whip,** *(n.)* قیرپاچ qurpach ; قامچی qamchu ; *(v.a.)* قامچیلامق qamchulamaq ; دوومك deuvmek.

Hortatory, hort'a-tor-i, *(a.)* *(lit.)* تشویق آمیز teshvîq-âmîz.

Hortensia, hor-ten'shi-a, *(n.)* *(bot.)* اورتانجه ortanja,

Horticulture, hor'ti-kul-tūr, *(n.)* چیچکجیلك chichekjilik ; باغچوانلق bâgchevanluq ; — **Horticul'tūral,** *(a.)* باغچوانلق... bâgchevanluq... ; چیچکجیلك... chichekjilik... ; — **show,** چیچك مشهری chichek mesh-heri.

Hose, hōz, *(n.)* چوراب chorab ; *(pipe)* خورطوم hortoum ; — **Hosier,** (hō'zhėr) *(n.)* چورابجی chorabju ; — **Hosiery,** (hō'zher-i) *(n.)* چورابجیلق chorabjuluq ; *(pl.)* چورابلر chorablar.

Hospice, hos'pēs, *(n.)* مسافرخانه misâfirhâne.

Hospitable, hos'pit-abl, *(a.)* *(lit.)* مسافرپرور misâfir-perver ; *(fig.)* مشفق müshfiq ; — **Hos'pitably,** (-'pit-a-bli) *(ad.)* مسافرپرورلکله misâfir-perverlikle ; اعزازله î'zâzla ; *(lit.)* مسافرپرورانه misâfir-perverâne.

Hospital, hos'pit-al, *(n.)* خستهخانه hastahâne.

Hospitality, hos-pi-tal'it-i, *(n.)* *(lit.)* مسافرپرورلك misâfir-perverlik ; اکرام ikrâm ; اعزاز î'zâz ; *(lit.)* مهمان‌نوازلق mihmân-nüvâzluq.

Host, hōst, *(n.)* أو صاحبی ev sâhibi ; *(innkeeper)* اوتلجی otelji ; لوقانطجی logantaju ; *(army)* اوردو ordou ; *(lit.)* جماعت jemâ-at ; *(rel.)* مقدس اکمك mouqaddes ekmek ; — **Hōst'ess,** *(n.)* أو صاحبه سی ev sâhibesi.

Hostage, hos'tāj, *(n.)* رهینه rehîne.

Hostel, hos'tel, *(n.)* خان han ; اوتل otel ; هول hol.

Hostile, hos'til, *(a.)* مخاصم mouhâsum دشمن düshman ; *(fig.)* مخالف mouhâlif ; — **Hostil'ity,** (-til'i-ti) *(n.)* *(fig.)* خصومت housôumet ; *(pl. & mil.)* مخاصمات mouhâsamât ; حرب harb.

Hostler, hos'lėr *or* os'-, *(n.)* سایس seyis ; اوتل سایسی otel seyisi.

Hot, hot, *(a.)* صیجاق sujaq ; قیزغین quzgun ; *(fervent)* حرارتلی harâretli ; شدید shedîd ; — **ly,** *(ad.)* حرارتله harâretle ; شدتله shiddetle ; **to be** — صیجاق او.

sujaq ol.; ترلمك terlemek; — **bed,** سر ser; ليمونلق limonlouq; *(fig.)* اوجاق ojaq; ياتاق yataq; — **blooded,** *(fig.)* حديد hadîd; — **headed,** قوزغين (قفالو) quzgun (-qafalu); *(fig.)* چلغين chulgun; دوشونجه‌سز düshünjesiz; — **house,** سر ser; *(drying)* قوروتمه محلى qouroutma mahalli; — **press,** *(v.a.)* اوتولمك ütülemek: جلالامق jilâlamaq; — **springs,** *(n.)* قاپليجه qapluja; ايليجه uluja; *(pl.)* قاپليجه‌لر qaplujalar.

Hotel, hō-tel′, *(n.)* اوتل otel.

Hound, hownd, *(n.)* كوپك keupek; آو كوپكى av keupeyi; تازى tazu; *(v.a.)* تعقيب ا. tâ′qîb et..

Hour, owr, *(n.)* ساعت sât; *(fig.)* زمان zemân; — **ly,** *(a.)* هر ساعت her sât...; ساعتده بر sâtde bir; *(frequent)* اكثرى exeri; **at the eleventh** — *(fig.)* صوك دقيقه‌ده son daqîqada; **to keep good — s** ايركن ياتمق erken yatmaq; ايركن قالقمق erken qalqmaq; *(live)* منتظم ياشامق mountazam yashamaq; — **glass,** مينوطه minouta; قوم ساعتى qoum sâti; — **angle,** فضل الدائر fazlüddâ-ir; — **hand,** عقرب aqreb.

House, hows, *(n.)* أو ev; خانه hâne; *(family)* عائله â-ile; *(dynasty)* خاندان hânedân; آل âl; *(-affairs)* أو ايشلرى ev ishleri; *(lit.)* اداره بيتيه idâre-i beytiyye; *(com.)* تجارتخانه tijârethâne; *(lit.)* مؤسسه mü-essese; *(pol.)* پارلامنتو parlamento; مجلس mejlis; *(v.a.)* يرلشديرمك yerleshdirmek; *(lit.)* اسكان ا. iskyân et.; *(protect)* حمايه ا. himâye et.; محافظه ا. mouhâfaza et.; *(v.n.)* اوطورمق otourmaq; ساكن اول. sâkin ol.; **to keep** — أو اداره ا. ev idâre et.; **White H** — رئيس جمهور سرايى re-îsi jümhôur sarayu; — **agent,** املاك دلالى emlâk tellalu; — **breaking,** *(n.)* خرسزلق hursuzluq; سرقت sirqat; *(lit.)* تجاوز tejâvüz; — **flag,** *(mar.)* قومپانيا باندراسى qoumpanya bandurasu; — **hold,** *(n.)* عائله â-ile; أو خلقى ev halqu; *(a.)* أو ev; ...عائله â-ile...; *(lit.)* بيتى beytî; *(mil.)* ... مركز ...merkez; ...محافظ mouhâfuz...; — **hold affairs** أو ايشلرى ev ishleri; *(lit.)* امور بيتيه oumôuru beytiyye; — **hold expenses** اداره مصارفى idâre masârifi; أو مصرفى ev masrafu; *(lit.)* مصارف بيتيه masârifi beytiyye; — **holder,** *(n.)* أو بارق صاحبى ev barq sâhibi; عائله رئيسى â-ile re-îsi; — **keeper,** دائره مديرى dâ-ire müdîri: (كهيا) (kyahya); — **keeping,** *(n.)* أو ادارەسى ev idâresi; *(lit.)* اداره بيتيه idâre-i beytiyye; — **maid,** خدمتجى قيز hizmetji quz; — **physician,** عائله طبيبى â-ile tabîbi; عائله دوقتورى â-ile doqtorou; — **wife,** (hows′wīf, huz′wif, *or* huz′if) *(n.)* أو قادينى ev qadunu; *(case)* ديكيش قوطيسى dikish qoutousou; — **wifery,** (wīf′ri) *(n.)* أو قادينلغى ev qadunlugh; (أو ادارەسى) (ev idâresi).

Housing, howz′ing, *(n.)* سكنا süknâ; *(act)* اسكان iskyân; *(horse)* حاشه hashe; اورتو eurtü; *(store)* آنباره قويمه anbara qoma; *(lit.)* ادخار idhâr.

Hovel, hov′el, *(n.)* قولوبه qoulübe; باراقه baraqa; *(v.a.)* يرلشديرمك yerleshdirmek; *(fig.)* محافظه ا. mouhâfaza et..

Hover, hov′ėr, *(n.)* اوچمق ouchmaq; (سوزولمك) (süzülmek); *(fig.)* اطرافنده طولاشمق etrâfunda dolashmaq; *(hesitate)* تردد ا. tereddüd et..

How, how, *(ad.)* ناصل nasul; — **do you do?** ناصلسكز؟ nasul-sunuz?; ايجيسكز؟ iyimi-siniz?; — **long,** نه قدر (زمان) ne-qadar (-zemân); — **many,** قاچ qach; (نه قدر) (ne-qadar); — **much,** نه قدر ne-qadar; — **often,** قاچ دفعه qach def-a; قاچ كره qach kerre.

However, how-ev′ėr, *(ad.)* مع مافيه mâ′-mâfîh...; بوننله برابر bounounla berâber...; *(nevertheless)* گرچه gerchi...; هر نه قدر her-ne-qadar....

Howitzer, how′its-ėr, *(n.)* هاوان (طوپى) havan (-topou); اوبوس obüs.

Howl, howl, *(v.n.)* اولومق ouloumaq; *(n.)* اولومه oulouma; —**Howl′ing,** *(n.)* اولومه oulouma; اينلمه inleme.

Hubble-bubble, hub′l--bub′l, *(n.)* نارگيله nargile.

Hubbub, hub′ub, *(n.)* گورولتو gürültü; ولوله velvele; عربده arbede.

Huckle, huk′l, *(n.)* چيقينتى chuquntu; — **backed,** *(a.)* قنبور qanbour; چيقيق chuquq.

Huckster, huk′stėr, *(n.)* سيار صاتيجى seyyâr satuju; گزديريجى gezdiriji; *(v.a.)* گزديرمك gezdirmek; صاتمق satmaq.

Huddle, hud'l, *(n.)* قالابالق qalabaluq ; قارغاشالق qargashaluq ; *(v.n.)* قاريشمق qarushmaq ; صيقيشمق suqushmaq ; *(v.a.)* قاريشديرمق qarushdurmaq; *(dress)* عجله كيمك ajele giymek ; (آتيويرمك) (atuvermek).

Hue, hū, *(n.)* رنك renk ; *(fig.)* كورونش geurünüsh ; *(cry)* آواز avaz ; باغريشمه bârushma ; — **Hue'less,** *(a.)* رنكسز renksiz.

Huff, huf, *(n.)* دارغينلق dargunluq ; حدت hiddet ; *(v.a.)* قابارتمق qabartmaq ; قالديرمق qaldurmaq ; *(v.n.)* دارلمق darulmaq ; قيزمق quzmaq ; كوسمك güsmek ; —**Huffish,** (huf'ish) *(a.)* قيزغين quzgun ; *(lit.)* كستاخ keustâh ; — **Huffishly,** (huf'ish-li) *(ad.)* حدتله hiddetle ; قيزغين برحالده quzgun bir halde ; — **Huffishness,** (huf'ish-nes) *(n.)* قيزغينلق quzgunluq ; كستاخلق küstâhluq.

Hug, hug, *(n.)* صارلمه sarulma ; صيقمه suqma ; *(v.a.)* صارلمق sarulmaq ; قوجاقلامق qoujaqlamaq ; *(mar.)* صوقولمق soqoulmaq.

Huge, hūj, *(a.)* پك بيوك pek beuyük ; جسيم jesîm ; *(fig.)* مدهش müdhish ; عظيم azîm ; — **ly,** *(ad.)* مدهش صورتده müdhish sôuretde ; — **ness,** *(n.)* جسامت jesâmet ; *(fig.)* دهشت deh-shet.

Hulagu, hu-lā'gu, *(n.pr.)* هلاكو helâgyôu.

Hulk, hulk, *(n.)* *(mar.)* تكنه tekne ; كهنه كمى keuhne gemi ; دوبا douba.

Hull, hul, *(n.)* *(mar.)* تكنه tekne; *(covering)* قابوق qabouq ; ظرف zarf ; *(v.a.)* *(mar.)* تكنه‌سنى دلمك teknesini delmek ; *(strip)* قابوغنى صويمق qabôunou soymaq ; *(v.n.)* سوروكلنمك sürüklenmek ; يوزمك yüzmek.

Hum, hum, *(n.)* وزيلتى vuzultu ; *(v.n.)* وزلامق vuzlamaq ; *(fig.)* مريلدانمق muruldanmaq; *(int.)* ! ها ha !

Human, hū'man, *(a.)* انسانى insânî ; *(lit.)* بشرى besherî ; *(n.)* انسان insân ; — **ly,** *(ad.)* انسانى insâni ; انسانجه insânja ; — **being,** *(n.)* انسان insân ; *(pl. & lit.)* بنى بشر benî besher ; — **Humane,** (hū-mān') *(a.)* انسانيتلى insâniyyetli ; مرحمتلى merhametli ; مشفق müshfiq ; — **Humanely,** (hū-mān'-li) *(ad.)* انسانيتكارانه insâniyyet-kyârâne; مشفقانه müshfiqâne; — **Humaneness,** (hū-mān'nes) *(n.)* انسانيت insâniyyet; شفقت shefqat; —**Humanity,** (hū-man'it-i) *(n.)* انسانيت insâniyyet ; بشريت besheriyyet ; *(pl.)* ادبيات edebiyyât; لاتينجه latinje ; — **Humanitarian** , (hū-man'i-tā'ri-an) *(n.)* انسانيتپرور insâniyyet-perver; *(a.)* انسانى insânî ; انسانيتپرورانه insâniyyet-perverâne ; — **Humanize,** (hū'man-īz) *(v.a.)* انسانلاشديرمق insanlashdurmaq ; تمدين ا. temdîn et. ; *(v.n.)* انسانلاشمق insanlashmaq ; *(lit.)* تمدن ا. temeddün et. .

Humble, hum'bl, *(a.)* عاجز âjiz ; *(fig.)* ناچيز nâchîz ; *(lit.)* متواضع mütevâzu' ; وضيع vazî' ; *(v.a.)* كبرينى قيرمق kibrini qurmaq ; *(lit.)* تذليل ا. tezlîl et ; —**ness,** *(n.)* كوچوكلك küchüklük ; *(lit.)* تواضع tevâzôu'; محويت mahviyyet ; — **Hum'bly,** (-'bli) *(ad.)* عاجزانه âjizâne ; فقيرانه faqîrâne.

Humbug, hum'bug, *(n.)* حيله hîle ; اويون oyoun ; *(pretence)* بوش سوز bosh seuz ; باطل ادعا bâtul iddâ ; *(pers.)* شارلاتان sharlatan ; دساس dessâs ; *(v.a.)* آلداتمق aldatmaq ; اويون ا. oyoun et. .

Humdrum, hum'drum, *(a.)* صيقينتيلى suquntulu ; طاتسز tatsuz ; *(n.)* باياغى لافلر bayâ laflar ; لقلقيات laqlaqiyyât ; *(pers.)* آبدال abdal ; روح صيقيجى آدم rôuh suquju adam.

Humectant, hū-mek'tant, *(a.)* نملنديريجى nemlendiriji ; — **Hūmect',** *(v.a.)* ايصلاتمق uslatmaq ; نملنديرمك nemlendirmek.

Humid, hū'mid, *(a.)* نملى nemli ; رطوبتلى routôubetli ; *(lit.)* راطب râtub ; — **Hūmid'ity,** (-'i-ti) *(n.)* نم nem ; رطوبت routôubet.

Humiliate, hū-mil'i-āt, *(v.a.)* اوتانديرمق outandurmaq ; قدرينى تنزيل ا. qadrini tenzîl et. ; *(lit.)* تذليل ا. tezlîl et. ; — **Hūmil'iāting,** *(a.)* اوتانيله‌جق outanulajaq ; *(lit.)* موجب خجالت môujibi hajâlet ; موجب عار môujibi âr ; — **Hūmiliā'tion,** (-'shun) *(n.)* ذلت zillet; خجالت hajâlet ; *(act)* تذليل tezlîl.

Humility, hū-mil'i-ti, *(n.)* عجز ajz ; فقر faqr ; *(modesty)* تواضع tevâzôu ; محويت mahviyyet.

Humming, hum'ing, *(n.)* وزیلتی vuzultu ; **— bird,** آری قوشی aru qoushou ; **— top,** فریلداق furuldaq.

Humour, hū'mur, *(n.)* مزاج mizâj ; کیف keyf ; *(lit.)* حالت hâlet ; *(mirth)* لطیفه latîfe ; آلای alay ; *(lit.)* مزاح mezâh ; *(med.)* خلط halt ; مایع mâyî' ; *(v.a.)* خوش کورمك hosh geurmek ; تحمل ا. tehammül et. ; **— good hū'moured,** (-'murd) کیفلی heyfli ; مساعد müsâ-id ; **— ill hū'moured,** (-'murd) ترس ters ; عکسی axi ; **— Hū'morist,** (-'mor-ist) *(n.)* نکره nekre ; تحف tafaf ; *(writer)* مزاحجی mezâhju ; **— Hū'morous,** (-'mor-us) *(a.)* کیفنه تابع keyfine tâbi' ; مزاجی mizâjî ; *(fig.)* مزاحی mezâhî ; تحف tahaf ; **—paper** مزاح غزته‌سی mezâh gazetesi.

Hump, hump, *(n.)* قنبور qanbour ; *(v.a.)* *(fig.)* قیزدیرمق quzdurmaq ; **—one's self** کندینی صیقمق kendini suqmaq ; غیرت ا. gayret et. **—'back,** *(n. & a.)* قنبور qanbour.

Hunch, hunsh, *(n.)* قنبور qanbour ; یومروق youmrouq ; *(v.a.)* قنبور ا. qanbour et. ; ایکمك îymek.

Hundred, hun'dred, *(n. & a.)* یوز yüz ; *(district)* ناحیه nâhiye **—s of** یوزلرجه yüzlerje... ; **—fold,** *(a.)* یوز قات yüz qat ; یوز مثلی yüz misli ; **— weight,** *(n.)* قنطار qantar ; **— Hun'dredth,** *(a.)* یوزنجی yüzünjü ; *(n.)* یوزده بر yüzde bir.

Hungarian, hung-gā'ri-an, *(n. & a.)* مجار majar; **— Hungary,** (hung'ga-ri) *(n.pr.)* مجارستان majaristan.

Hunger, hung'gėr, *(n.)* آچلق achluq ; *(fig.)* آرزو arzôu ; حسرت hasret ; *(v.n.)* آجیقمق ajuqmaq ; **— bitten,** (-bit'n) *(a.)* آچلقدن اولن achluqdan eulen ; **—Hungry,** (hung'ri) *(a.)* آچ ach ; *(fig.)* تشنه teshne.

Hunt, hunt, *(n.)* آو av ; *(fig.)* تعقیب tâ'qîb ; *(pl.)* آوجیلر avjular ; *(hounds)* آو کوپکلری av keupekleri ; *(v.a.)* آولامق avlamaq ; *(fig.)* آرامق aramaq ; تعقیب ا. tâ'qîb et. ; *(v.n.)* آوه کیتمك ava gitmek ; **— after,** (ك) پیشنده قوشمق ...(in-) peshinde qoshmaq ; (ی) تعقیب ا. ...(i) tâ'qîb et. ; (ی) آرامق ... (i-) aramaq ; **— Hunt'er,** *(n.)* آوجی avju ; *(lit.)* صیاد sayyâd ; **— Hunt'ing,** *(n.)* آوجیلق avjuluq ; آو av ; *(lit.)* صید sayd; **— box** آوجی قولوبه‌سی avju qoulübesi ; کوشك keushk ; **— Hunts'man,** *(n.)* آوجی avju ; *(servant)* آوجی سایس avju seyis .

Hurdle, hur'dl, *(n.)* چیت chit ; پارمقلق parmaqluq ; **— race,** *(n.)* (چیت) مانعه‌لی یاریش (chit-) mâni-alu yarush.

Hurl, hurl, *(v.a.)* آتمق atmaq ; فیرلاتمق furlatmaq ; *(n.)* آتیش atush ; فیرلاتیش furlatush ; *(fig.)* عربده arbede.

Hurra, hoor-rä' *(int.)* ! یاشا yasha ! ; ! یاشاسین yashasun ! .

Hurricane, hur'ri-kān, *(n.)* قاصیرغه qasurga ; هاریقان hariqan.

Hurry, hur'i, *(n.)* عجله ajele ; *(lit.)* استعجال istî'jâl ; *(tumult)* قارغاشه‌لق qargashaluq ; *(v.n.)* عجله ا. ajele et. ; *(lit.)* استعجال ا. istî'jâl et. ; *(v.a.)* صیقیشدیرمق suqushdurmaq ; *(lit.)* تعجیل ا. tâ'jîl et. ; **to be in a —** . عجله‌سی او ...ajelesi ol. ; . عجله ایشی او ajele ishi ol.; **— Hurriedly,** (hur'id-li) *(ad.)* علی العجله alel ajele , عجله ایله ajeleyle.

Hurt, hurt, *(v.a.)* خسار ویرمك hasâr vermek; *(fig.)* اینجیتمك injitmek ; *(lit.)* رنجیده ا. renjîde et. ; *(n.)* یاره yara ; خسار hasâr ; *(fig.)* مضرت mazarrat ; حقسزلق haqsuzluq ; **— Hurt'ful,** (-'fōōl) *(a.)* مضر mouzur ; *(fig.)* حقسز haqsuz; **— Hurt'fully,** (-'fōōl-i) *(ad.)* مضرتله mazarratla ; مضر صورتده mouzur sôuretde ; *(fig.)* حقسزجه haqsuzja ; **— Hurt'fulness,** (-'fōōlnes) *(n.)* مضرت mazarrat ; **— Hurt'less,** *(a.)* ضررسز zararsuz.

Hurtle, hurt'l, *(n.)* چارپمق charpmaq; مصادمه ا. mousâdeme et. .

Husband, huz'band, *(n.)* زوج zevj ; (قوجه) (qoja); *(v.a.)* اولندیرمك evlendirmek; *(economize)* (ی) اداره ا. ...(i-)idâre et.; اقتصاد ا. iqtisâd et.; **—man,** چیفتجی chiftji ; **— Hus'bandry,** (-'band-ri) *(n.)* اداره idâre ; *(agr.)* چیفتجیلك chiftjilik ; زراعت zirâ-at.

Hush, hush *(int.)* ! هیش hish ! ; ! صوص sous ! ; ! سکوت sükyôut ; *(v.a.)* صوصدیرمق sousdourmaq ; **— up** *(fig.)* باصدیرمق basdurmaq ; کسمك kesmek ; **— money,** حق سکوت haqqu sükyôut.

Husk, husk, *(n.)* قابوق qabouq ; *(pl.)* قابوقلر qabouqlar ; *(fig.)* سوپرونتو

süprüntü; *(v.a.)* قابوغنی صویمق qabôunou soymaq ; — **Husked,** (huskd) *(a.)* قابوقلی qabouqlou ; *(stripped)* صویولمش soyoulmoush ; ایچ ich.

Husky, husk'i, *(a.)* بوغوق boghouq ; قابا qaba ; — **Husk'iness,** *(n.)* بوغوقلق boghouqlouq ; *(fig.)* قابالق qabaluq ; *(lit.)* خشونت houshôunet.

Hussar, hooz-zär', *(n.)* هوسار hüsâr ; خفیف سواری hafif süvâri.

Hussy, huz'i, *(n.)* (سورتوك) (sürtük).

Hustle, hus'l, *(v.a.)* اجتماع itmek ; *(v.n.)* ایتیشمك itishmek ; بری برینی اجتماع biri birini itmek.

Hut, hut, *(n.)* قولوبه qoulübe ; باراقه baraqa ; *(v.a.)* یرلشدیرمك yerleshdirmek.

Hutch, huch, *(n.)* صندیق sanduq ; **rabbit** — طاوشان قفسی tavshan qafesi ; کومس kümes.

Hyacinth, hī'a-sinth, *(n.)* سنبل sünbül.

Hybrid, hī'brid, *or* hib'-, *(n. & a.)* ملز melez.

Hydrant, hī'drant, *(n.)* صو ترازیسی sou terâzesi ; صو یولی sou yolou.

Hydrate, hī'drāt, *(n.)* *(chem.)* مائیت mâ-iyyet.

Hydraulic, -al hī-drawl'ik, -al, *(a.)* هیدرولیق hidrolik ; ...صو sou.. ; *(n. pl.)* هیدرولیق hidrolik ; *(lit.)* حرکات میاه harekyâtu meyâh.

Hydrogen, hī'dro-jen, *(n.)* مولدالماء müvellidül-mâ ; (ایدروژن) (idrojen).

Hydrography, hī-drog'ra-fi, *(n.)* بحری خریطه‌جیلق bahrî harîtajuluq ; *(lit.)* خریطهٔ بحریه اخذی harîta-i bahriyye ahzi ; — **Hydrographer,** (hī-drog'-raf-ėr) *(n.)* بحریه خریطه‌جیسی bahriyye harîtajusu ; — **Hydrographical,** (hī-drog-raf'ik-al) *(a.)* ...خریطهٔ بحریه harîta-i bahriyye... ; ...بحری خریطه‌جیلق bahrî harîtajuluq... ; — **department** خریطهٔ بحریه دائره‌سی harîta-i bahriyye dâ-iresi.

Hydrometer, hī-drom'et-ėr, *(n.)* هیدرومتره hidrometre ; *(lit.)* مقیاس مایعات miqyâsu mâyu-at.

Hydrophobia, hī-dro-fō'bi-a, *(n.)* قودوز qoudouz ; *(lit.)* داءالکلب dâ-ül-kelb ; **institute of** — داءالکلب تداویخانه‌سی dâ-ül-kelb tedâvî-hânesi ; — **Hydrophobic,** (hī-dro-fob'ik) *(a.)* قودوزه مبتلا qoudouza mübtelâ ; قودورمش qoudourmoush.

Hydroplane, hī-dro-plān', *(n.)* دکز طیاره‌سی deniz tayyâresi ; بحری طیاره bahrî tayyâre.

Hyena, hī-ē'na, *(n.)* *(zo.)* صیرتلان surtlan ; *(fig.)* جناوار janavar.

Hygiene, hī'jēn, *(n.)* حفظ صحت hufzu suhhat ; — **Hygienic,** (hī-ji-en'ik) *(a.)* صحی suhhî ; — **Hygienically,** (hī-ji-en'ik-al-i) *(ad.)* صحی اولەرق suhhî olaraq ; صحی صورتده suhhî sôuretde ; *(sci.)* حفظ صحتجه hufzu suhhatje.

Hymen, hī'men, *(n.)* *(ana.)* زار zar ; *(lit.)* غشاء بکر gushâ-i bikr ; *(myth.)* ازدواج معبودی izdivâj mâ'bôudü.

Hymn, him, *(n.)* قصیده qasîde ; *(rel.)* دعا dou-â ; الٰهی ilâhi ; *(v.a.)* قصیده سویلمك qasîde seuylemek ; الٰهی اوقومق ilâhi oqoumaq ; **national**— ملی مارش millî marsh ; — **book,** *(rel.)* الٰهی کتابی ilâhi kitabu ; *(poet.)* مجموعهٔ قصائد mejmou-ayi qasâ-id.

Hyperbole, hī-per'bo-le, *(n.)* مبالغه moubâlega ; *(poet.)* اطرا utrâ ; — **Hyperbola,** (hī-per'bo-la) *(n.)* *(geom.)* قطع زائد qat-u zâ-id ; — **Hyperbolic,** (hī-per-bol'ik) *(a.)* مبالغه‌لی moubâlegalu ; —**Hyperbolize,** (hī-per'bol-īz) *(v.)* مبالغه ا. moubâlega et. ; — **Hyperboloid,** (hī-per'bol-o-id) *(n.)* قطع زائد مجسم qat-u zâ-idi müjessem.

Hyphen, hī'fen, *(n.)* خط hatt ; *(gram.)* خط وصل hattu vasl.

Hypnotism, hip'no-tizm, *(n.)* ایپنوتیزمه ipnotizme ; *(lit.)* تنویم tenvîm ; — **Hypnot'ic,** (-t'ik) *(a.)* منوم münevvim.

Hypochondria, hip-o-kon'dri-a, *(n.)* قورونتو qourountou ; اوهام evhâm ; *(med.)* قاره سودا qara sevdâ ; داء مراق dâ-i merâq ; — **Hypochon'driac,** (-'dri-ak) *(a.)* اوهاملی evhâmlu.

Hypocrisy, hi-pok'ri-si, *(n.)* ریا riyâ ; — **Hyp'ocrite,** (-'ok-rit) *(n.)* مرائی mürâ-î ; —**Hypocrit'ical,** (-rit'ik-al) *(a.)* ریاکار riyâkyâr ; — **Hypocrit'ically,** (-rit'ik-al-i) *(ad.)* ریاکارانه riyâkyârâne.

Hypostasis, hī-pos'ta-sis, *(n.)* ماده

madde ; جوهر jevher ; *(rel.)* اقنوم üqnôum ; *(pl.)* اقانيم eqânîm.

Hypotenuse, hī-pot'en-ūs, *or* hip- *(n.)* وتر قائمه veteri qâ-ime ; (وتر) (veter).

Hypothec, hī-poth'ek, *(n.)* رهين rehîn; — **Hypothecate,** (hī-poth'e-kāt) *(v.a.)* ترهين ا. terhîn et..

Hypothesis, hī-poth'e-sis, *(n.)* فرضيه farazuyye ; *(pl.)* فرضيات farazuyyât ; — **Hypothetical,** (hī-poth-et'ik-al) *(a.)* فرضى farazî ; قياسى qiyâsî.

Hyssop, his'up, *(n.) (bot.)* چوردوك اوتى cheurdük otou ; زوفا zofa.

Hysteric, his-ter'ik, *(a.)* سيكيرلى sinirli ; (ايستهريك) (isterik) ; — **Hysteria,** (his-tēr'i-a) *(n.)* (خستهلغى) سيكير sinir (-hastalugh) ; رحم خستهلغى rahim hastalugh.

I

I, ī, *(pron.)* بن ben ; *(phil.)* انا ene.

Ibis, ī'bis, *(n.)* (قاره) ليلك (qara-) leylek.

Ice, īs, *(n.)* بوز bouz ; *(v.a.)* طوكديرمق dondourmaq ; — **cream** (طوكديرمه) دوندرمه dondourma; —**'berg,** بوز آطهسى bouz adasu ; *(lit.)* جموديه jümôudiyye; — **'bound** *(a.)* بوز ايچنده bouz ichinde ; طوكمش donmoush ; — **'house,** بوزخانه bouzhâne ; — **Icicle,** (ī'si-kl) *(n.)* (صارقيق) بوز (sarquq-) bouz ; — **Iciness,** (ī'si-nes) *(n.)* صوغوق soghouq ; *(lit.)* شدت برودت shiddeti bürôudet ; — **Icing,** (ī'sing) *(n.)* صوغوتمه soghoutma ; آشيلامه ashlama ; *(sugar)* غلاسه glase; شكرلمه shekerleme ; — **Icy,** (ī'si) *(a.)* بوز كبى bouz gibi ; بوزلى bouzlou ; *(fig.)* صوغوق soghouq; بارد bârid.

Iceland, īs'land, *(n.pr.)* ايزلانده izlanda; — **Ice'lander,** *(n.)* ايزلاندلى izlandalu.

Icon, ī'kon, *(n.) (lit.)* تصوير عيسى tasvîri îsâ.

Idea, ī-dē'a, *(n.)* فكر fikr ; *(pl.)* افكار efkyâr ; *(fig.)* مطالعه moutâlâ ; **to form an** — بر فكر حاصل ا. bir fikir hâsul et. ; — **Ideal,** (ī-dē'al) *(n.)* *(lit.)* ايده آل ide-al ; مفكوره mefkyôure; *(a.)* ايده آل ide-al ; *(lit.)* مفكوروى mefkyôurevî ; خيالى hayâlî ; *(perfect)* فوق العاده fevqal-âde ; *(lit.)* اكمل ekmel ; — **Idealism,** (ī-dē'al-izm) *(n.)* ايده آليزم ide-alîzm ; — **Idealist,** (ī-dē'al-ist) *(n.)* ايده آليست ide-alist ; مفكورهجى mefkyôureji ; *(fig.)* خيالپرست hayâl-perest ; — **Idealize,** (ī-dē'al-īz) *(v.) (lit.)* تخيل ا. tehayyül et. ; مفكوروى شكل ويرمك mefkyôurevî shekil vermek.

Identify, ī-den'ti-fī, *(v.a.)* تشخيص ا. tesh-hîs et. ; *(prove)* اثبات ا. isbât et.; *(pers.)* هويتنى تعيين ا. hüviyyetini tâ'yîn et. ; — **one's self with** (له) عين فكرده او. ..(le-) aynu fikirde ol. ; (ه) اشتراك ا. ...(e-) ishtirâk et. ; — **Identifica'tion,** (-fi-kā'shun) تشخيص tesh-hîs ; اثبات isbât ; تعيين هويت tâ'yîni hüviyyet ; — **Iden'tifiable,** (-'ti-fī-a-bl) *(a.)* قابل تشخيص qâbili tesh-hîs ; اثباتى ممكن isbâtu mümkün.

Identity, ī-den'ti-ti, *(n.)* عينى اولش aynu oloush ; *(lit.)* عينيت ayniyyet ; *(pers.)* هويت hüviyyet ; — **Iden'tical,** (-'tik-al) *(a.)* عينى aynu ; بر bir ; مساوى müsâvî.

Ideology, ī-de-ol'o-ji, *(n.) (lit.)* (علم) تفكر (ilmi-) tefekkür ; افكار efkyâr ; *(metaphysics)* مافوق الطبيعه mâfevqout-tabî-a ; — **Ideol'ogist,** (-'o-jist) *(n.)* *(lit.)* متفكر mütefekkir; *(pl.)* متفكرين mütefekkirîn ; *(fig.)* نظرياتجى nazariyyâtju.

Idiom, id'i-um, *(n.) (a.)* شیوه shîve ; لهجه lehje ; — **Idiomat'ic,** (-at'ik) *(a.)* ...شیوه shîve... ; ...لهجه lehje... ; شیوهیه موافق shîveye mouvâfuq ; فصیح fasîh ; سلیس selîs.

Idiot, id'i-ut, *(n. & a.)* احمق ahmaq ; بودالا boudala ; *(med.)* مجذوب mejzôub ; — **Id'iocy,** (-si) *(n.)* حماقت hamâqat ; *(lit.)* بلاهت belâhet ; — **Idiot'ic,-ally,** (-tik,-al-i) *(a. & ad.)* بودالاجه bouda-laja ; *(lit.)* ابلهانه eblehâne ; — **Id'iot-ism,** (-tizm) *(n.)* حماقت hamâqat ; *(lit.)* بلاهت belâhet.

Idle, ī'dl, *(a.)* تنبل tenbel ; عاطل âtul ; *(vain)* خوش hosh ; بیهوده beyhôude ; *(v.a.)* (ی) ...(-i) هبا ا. hebâ et. ; (ی) ...بوش كچیرمك ...(i-) bosh gechirmek ; *(v. n.)* حایلازلق ا. haylazluq et. ; بوش طورمق bosh dourmaq ; — **ness,** *(n.)* تنبللك tenbellik ; عطالت atâlet ; *(fig.)* بیهودهلك beyhôudelik ; — **I'dlėr,** *(n.)* تنبل tenbel ; حایلاز haylaz ; — **I'dly,** (-i) *(ad.)* تنبل تنبل tenbel tenbel ; حایلازجه haylazja ; *(lit.)* عاطلانه âtulâne.

Idol, ī'dul, *(n.)* تصویر tasvîr ; *(lit.)* تمثال timsâl ; *(adored)* محبوب mahbôub ; *(lit.)* پرستیده perestîde; *(god)* معبود mâ'bôud; — **I'dolize,** (-īz) *(v.a.) (lit.)* پرستش ا. perestish et..

Idolater, ī-dol'a-tėr, *(n.) (rel.)* پتپرست pout-perest ; *(admirer) (lit.)* پرستشكار perestishkyâr ; — **Idol'atrize,** (-'at-rīz) *(v.)* پرستش ا. perestish et., — **Idol'atry,** (-'at-ri) *(n.)* پتپرستلك pout-perestlik ; *(lit.)* تعبد te-abbüd ; *(fig.)* پرستش perestish ; ابتلا ibtilâ.

Idyl, ī'dil, *(n.)* غزل gazel ; قصیده qa-sîde ; — **Idyllic,** (ī-dil'ik) *(a.) (lit.)* راعیانه râ-uyâne.

If, if, *(conj.)* اگر eyer ; شاید shâyed ; سه ...se, ...sa ; — **he comes** (اگر) كلیرسه (eyer-) gelir-se ; — **not,** یوقسه yoxa...; اولمازسه olmazsa... ; *(lit.)* عكسی تقدیرده axi taqdîrde.

Igneous, ig'ne-us, *(a.) (lit.)* ناری nârî ; ...آتش atesh... .

Ignis-fatuus, ig'nis-fat'ū-us, *(n.)* سراب serâb ; بخار bouhâr.

Ignite, ig-nīt', *(v.a.)* طوتوشدیرمق tou-toushdourmarq ; *(lit.)* اشعال ا. ish-âl et. ; *(v.n.)* طوتوشمق toutoushmaq ; *(lit.)* اشتعال ا. ishti-âl et. ; — **Ignition,** (ig-ni'shun) *(n.)* یاقمه yaqma ; اشعال ish-âl ; *(being)* یانمه yanma ; اشتعال ishti-âl.

Ignoble, ig-nō'bl, *(a.)* عادی âdî ; سفلی süflî.

Ignominy, ig'nō-min-i, *(n.)* سقوط souqôut ; ذلت zillet ; *(infamy)* آلچقلق alchaqliq ; دنائت denâ-et ; — **Ignomin'ious,** (-min'i-us) *(a.)* ذلیل zelîl ; سفلی süflî ; آلچق alchaq.

Ignoramus, ig-nō-rā'mus, *(n.)* الله (اعلم) (allâhü â'lem) ; بیلمهیز bilme-yiz ; *(fig.)* جاهل jâhil ; اجهل ejhel.

Ignore, ig-nōr', *(v.a.)* طانیمامق tanu-mamaq ; بیلمهمك bilmemek ; *(wilfully)* بیلمهمزلك ا. milmemezlik et. ; *(lit.)* تجاهل ا. tejâhül et. ; *(disregard)* اهمیت ویرمهمك ehemmiyyet verme-mek ; — **Ig'nōrant,** *(a.)* جاهل jâhil ; *(fig.)* بیخبر bî-haber ; —**Ig'nōrantly,** *(ad.)* جاهلانه jâhilâne ; — **Ig'nōrance,** (-rans) *(n.)* جهالت jehâlet ; *(fig.)* غفلت gaflet ; بیلمهییش bilmeyish ; **Invincible** — *(rel.)* عفو اولنور گناه afv olounour günâh ; **vincible** — عفو اولنماز گناه afv olounmaz günâh.

Ilex, ī'leks *(n.) (bot.)* پرنال purnal ; پالاموط palamoud.

Iliad, il'i-ad, *(n.)* ایلیاد ilyad ; **an— of woes** *(lit.)* بر سلسلهٔ مصائب bir sil-sileyi masâ-ib.

Ill, il, *(a.)* فنا fenâ ; *(unfortunate)* عكسی axi ; مشئوم mesh-ôum ; *(sick)* خسته hasta ; راحتسز rahatsuz ; *(ad.)* فنا fenâ ; آز az ; *(n.)* فنالق fenâluq ; مضرت mazarrat ; **to take it**— *(lit.)* سوء تلقی ا. sôuyi telaqqî et. ; مغبر اول. môugber ol. ; — **bred,** *(a.)* تربیهسز terbiyesiz ; قابا qaba ; —**breeding,** *(n.)* فنا تربیه fenâ terbiye ; —**ness,** *(n.)* خستهلق hastaluq ; — **off,** *(a.)* فنا (حالده) fenâ (-halde) ; صیقینتیلی suquntulu ; —**treat,** *(v.a.)* فنا معامله ا. fenâ mou-âmele et. ; — **will,** *(n.)* عداوت adâvet ; سوء نیت sôuyi niy-yet.

Illegal, il-lē'gal, *(a.) (lit.)* غیر قانونی gayri qânôunî ; *(fig.)* غیر مشروع gayri meshrôu' ; یولسز yolsouz ; — **Illegal'ity,** (-'i-ti) *(n.)* یولسزلق yol-souzlouq ; *(lit.)* غیر مشروعیت gayri meshrôu-uyyet ; اصولسزلك ousôul-süzlük ; — **Ille'galize,** (-īz) *(v.a.)* منع ا. men et. ; رد ا. redd et..

Illegible, il-lej'i-bl, *(a.)* اوقونماز oqounmaz ; مغلق môuglaq ; وضوحسز vouzôuhsouz ; — **Illegibility**, (il-le-ji-bil'i-ti) *(n.)* اوقونمايش ouqounmayush ; *(lit.)* مغلقيت môuglaqiyyet ; وضوحسزلق vouzôuhsouzlouq.

Illegitimate, il-le-jit'i-māt, *(a.)* غير مشروع gayri meshrôu' ; *(v.a.)* غير مشروع عد ا. gayri meshrôu' add et. ; — **ly**, *(ad.)* غير مشروع صورتده gayri meshrôu' sôuretde ; — **Illegit'imacy**, (-'i-ma-si) *(n.)* غير مشروعيت gayri meshrôu-uyyet.

Illiberal, il-lib'ėr-al, *(a.)* خسيس hasîs ; *(mean)* باياغی bayâ ; — **Illiberal'ity**, (-'i-ti) *(n.)* خست hisset ; آزلق azluq.

Illicit, il-lis'it, *(a.)* غير مشروع gayri meshrôu'; يولسز yolsouz ; ممنوع memnôu'.

Illimitable, il-lim'it-a-bl, *(a.)* غير محدود gayri mahdôud.

Illiterate, il-lit'ėr-āt, *(a.)* امی ümmî ; *(fig.)* جاهل jâhil ; — **Illit'eracy**, (-'ėr-a-si) *(n.)* امیلك ümmîlik ; *(fig.)* جهالت jehâlet.

Illogical, il-loj'i-kal, *(a.)* غير منطقی gayri mantuqî ; غير معقول gayri mâ'qôul.

Illuminate, il-lū'min-āt, *(v.a.)* *(lit.)* تنوير ا. tenvîr et. ; *(art)* تذهيب ا. tezhîb et. ; *(a.)* *(fig.)* منور münevver ; — **Illū'minated**, (-'min-āt-ed) *(a.)* تنوير ايدلمش tenvîr edilmish ; تذهيب ايدلمش tezhîb edilmish ; —**Illūminā'tion**, (-'shun) *(n.)* *(act)* تنوير tenvîr ; *(pl.)* تنويرات tenvîrât ; *(fig.)* ضيا zuyâ; نور nôur ; *(phil.)* الهام ilhâm ; *(art)* تذهيب tezhîb ; (مينياتور) (minyatür) ; *(pl.)* تذهيبات tezhîbât ; — **Illū'minative**, (-a-tiv) *(a.)* *(fig.)* ايضاحی îzâhî ; تنويری tenvîrî ; — **Illū'minātor**, (-tur) *(n.)* رسام ressam; (تذهيبجی) (tezhîbji) ; — **Illū'minism**, (-'min-izm) *(n.)* (مسلکی) اشراقيه ishrâqiyye (-mesleki).

Illusion, il-lū'zhun, *(n.)* ذهاب zehâb ; خطا hatâ ; خيال hayâl ; *(trick)* حيله hîle ; اکلنجه eylenje ; — **Illū'sionist**, (-'zhun-ist) *(n.)* خيالی hayâlî ; *(tricks)* حقه‌باز hoqqabaz ; — **Illū'sive**, (-'siv) *(a.)* يا كليش yanlush ; *(lit.)* موهوم mevhôum ; خيالی hayâlî.

Illustrate, il-lus'trāt, *(v.a.)* تصوير ا. tasvîr et. ; *(explain)* تعريف ا. tâ'rîf et. ; ايضاح ا. îzâh et. ; — **Illus'trāted**, (-'trāt-ed) *(a.)* مصور mousavver ; رسملی resimli ; — **Illustrā'tion**, (-'shun) *(n.)* رسم resim ; تصوير tasvîr ; *(fig.)* ايضاح îzâh ; — **Illus'trative**, (-'tra-tiv) *(a.)* *(lit.)* تصويری tasvîrî ; ايضاحی îzâhî ; — **Illus'trator**, (-'trā-tur) *(n.)* *(lit.)* مصور mousavvir; رسام ressam ; *(fig.)* مفسر müfessir.

Illustrious, il-lus'tri-us, *(a.)* *(lit.)* كزيده güzîde ; ممتاز mümtâz ; *(poet.)* بلند bülend ; ذيشان zî-shân ; — **ly**, *(ad.)* شانله shânla ; شرفله sherefle ; — **ness**, *(n.)* شان shân ; عظمت azamet.

Image, im'āj, *(n.)* صورت sôuret ; شكل shekl ; ستاتو statü ; *(likeness)* عينی aynu ; *(lit.)* تمثال timsâl ; *(optics)* خيال hayâl ; عکسی axi ; *(pl. & phil.)* صور مرتسمه souveri mürteseme ; *(v.a.)* تصوير ا. tasvîr et. ; *(mind)* *(lit.)* تخيل ا. tehayyül et..

Imagine, im-aj'in, *(v.n.)* ظن ا. zann et.; تصور ا. tesavvour et. ; *(lit.)* تخيل ا. tehayyül et. : *(v.a.)* دوشونمك düshünmek ; — **Imag'inable**, (-aj'in-a-bl) *(a.)* دوشونيلير düshünülür ; تصور ايديله‌بيلير tesavvour edilebilir ; *(fig.)* قابل qâbil ; — **Imag'inary**, (-aj'in-a-ri) *(a.)* متصور mütesavver ; تصوری tesavvourî ; خيالی hayâlî ; *(lit.)* مخيل mouhayyel ; — **Imaginā'tion**, (-aj-i-nā'shun) *(n.)* تصور tesavvoür ; *(lit.)* تخيل tehayyül ; *(med.)* قوروتی qourountou ; *(pl.)* تخيلات tehayyülât; تصورات tesavvourât ; — **Imag'inative**, (-aj'in-āt-iv) *(a.)* خيالی hayâlî ; *(full)* خيالی واسع hayâli vâsî' ; *(lit.)* مبدع mübdî'.

Imam, i-mam', *(n.)* امام imâm.

Imbecile, im'be-sēl, *(n. & a.)* آبدال abdal ; عليل alîl ; — **Imbecil'ity**, (-sil'i-ti) *(n.)* بلاهت belâhet ; علت illet.

Imbed, im-bed', *(v.a.)* يرلشديرمك yerleshdirmek ; كومك gümmek.

Imbibe, im-bīb', *(v.)* چكمك chekmek; امك emmek ; *(fig. & lit.)* بلع ا. beli' et. .

Imbosom, im-booz'um, *(v.a.)* *(fig.)* باغرينه باصمق bâgruna basmaq ; *(lit.)* تبجيل ا. tebjîl et. .

Imbroglio, im-brōl'yō, *(n.)* قارغاشەلق qargashaluq; فساد fesâd; *(fig. & lit.)* مغالطه mougâlata.

Imbros, im'bros, *(n.pr.)* ایمروز (آطەسی) imroz (-adasu).

Imbue, im-bū', *(v.a.)* ایصلاتمق uslatmaq; *(tinge)* ایچیرمك ichirmek; *(fig.)* تلقین ا. telqîn et.; — **Imbued**, (im-būd') *(a.) (fig.)* ایچمش ichmish; *(lit.)* مشحون mesh-hôun; *(fig.)* طامارلرینه ایشلەمش damarlaruna ishlemish.

Imitate, im'i-tāt, *(v.a.)* تقلید ا. taqlîd et.; — **Im'itable**, (-'i-ta-bl) *(a.)* قابل تقلید qâbili taqlîd; *(worthy) (lit.)* شایان امتثال shâyânu imtisâl; —**Imitā'tion**, (-'shun) *(n.)* تقلید taqlîd; — **Im'itātive**, (-tiv) *(a.)* تقلیدی taqlîdî; *(fig.)* تقلیدجی taqlidji; — **Im'itātor**, (-tur) *(n.)* مقلد mouqallid; تقلیدجی taqlidji.

Immaculate, im-mak'ū-lāt, *(a.)* لکەسز lekesiz; *(lit.)* پاك pâk; عذرا ouzrâ; — **ly**, *(ad.)* عفیفانه afîfâne; صافیانه sâfiyâne; — **ness**, *(n.)* عفت iffet; عصمت ismet; — **conception**, *(n.) (lit.)* (عقیدهٔ) حمل مریم (aqîdeyi-) hamli meryem.

Immanent, im'a-nent, *(a.)* باقی bâqî; ثابت sâbit; *(lit.)* اصلی aslî; — **Immanence**, (im'an-ens) *(n.) (lit.)* اصلیت asliyyet.

Immaterial, im-a-tē'ri-al, *(a.)* معنوی mâ'nevî; *(fig.)* اهمیتسز ehemmiyyetsiz; — **Immaterialism**, (im-a-tē'ri-al-izm) *(n.) (lit.)* عدم مادیت ademi maddiyyet; — **Immateriality**, (im-a-tē'ri-al-i-ti) *(n.)* غیر مادیلك gayri maddîlik; معنویت mâneviyyet; *(fig.)* اهمیتسزلك ehemmiyyetsizlik; — **Immaterialize**, (im-a-tē'ri-al-īz) *(v.a.) (lit.)* ماددەن تجرید ا. maddeden tejrîd et..

Immature, im-a-tūr', *(a.)* خام ham; اولمامش olmamush; *(fig.)* موسمسز mevsimsiz; — **Immaturity**, (im-a-tūr'i-ti) *(n.)* خاملق hamluq; *(fig.)* نقصان noxân; کفایتسزلك kifâyetsizlik.

Immeasurable, im-mezh'ūr-a-bl, *(a.)* اولچولەمز eulchülemez; *(fig.)* حدسز hadsiz; *(lit.)* بی‌پایان bî-pâyân.

Immediate, im-mē'di-āt, *(a.)* همان hemen; درحال derhâl; *(quick) (lit.)* سریع serî'; عاجل âjil; *(direct)* طوغریدن طوغری dôroudan dôrou; *(lit.)* بلاواسطه bilâ vâsuta; — **ly**, *(ad.)* همان hemen; درحال derhâl; — **ness**, *(n.)* سرعت sür-at; همان تعقیب ایدیش hemen tâ'qîb edish.

Immemorial, im-me-mō'ri-al, *(a.)* پك اسکی pek eski; پك قدیم pek qadîm; *(lit.)* ازلی ezelî.

Immense, im-mens', *(a.)* واسع vâsî'; *(lit.)* بی‌پایان bî-pâyân; وسیع vesî'; — **ly**, *(ad.)* پك زیاده pek ziyâde; زیادەسیله ziyâdesîle; — **Immensity**, (im-mens'i-ti) *(n.)* بیوکلك beuyüklük; وسعت vüs-at; پایانسزلق payânsuzluq; فسحت füs-hat.

Immerge, im-mėrj', *(v.a.)* باطیرمق baturmaq; طالدیرمق daldurmaq.

Immerse, im-mėrs', *(v.a.)* باطیرمق baturmaq; طالدیرمق daldurmaq; *(fig.)* اشغال ا. ishgâl et.; — **Immersion**, (im-mėr'shun) *(n.)* طالدیرمه daldurma; *(lit.)* غطس gats; *(fig.)* طالمه dalma; طالغینلق dalgunluq; *(rel.)* وافتیز vaftiz; *(ast. & lit.)* انخساف inhusâf; احتجاب ihtijâb.

Immigrate, im'i-grāt, *(v. n.)* هجرت ا. hijret et.; —**Immigrant**, (im'i-grant) *(a. & n.)* مهاجر mühâjir; — **Immigration**, (i-mi-grā'shun) *(n.)* مهاجرت mühâjeret.

Imminent, im'i-nent, *(a.)* یقین yaqun; قریب qarîb; *(threatening)* قورقولیر qorqoulour; ملحوظ melhôuz; — **Imminence**, (im'i-nens) *(n.)* تقرب teqarrüb; عیان اولش ayân oloush.

Immobility, im-mo-bil'i-ti, *(n.)* حرکتسزلك hareketsizlik; قیمیلدامایش qumuldamayush.

Immoderate, im-mod'ėr-āt, *(a.)* اعتدالسز i'tidâlsiz; *(lit.)* مفرط moufrut; — **Immoderation**, (im-mod-ėr-ā'shun) *(n.)* افراط ifrât.

Immodest, im-mod'est, *(a.)* طاشغین tashgun; مفرط moufrut; *(shameless)* کستاخ küstâh; حیاسز hayâsuz; — **Immodesty**, (im-mod'est-i) *(n.)* افراط ifrât; حیاسزلق hayâsuzluq.

Immolate, im'o-lāt, *(v.a.)* قربان ا. qourbân et.; *(fig.)* فدا ا. fedâ et.; — **Immolation**, (im-o-lā'shun) *(n.)* قربان ذبحی qourban zebhi; *(fig.)* فداکارلق fedâkyârluq.

Immoral, im-mor'al, *(a.)* چیرکین chirkin; *(lit.)* مغایر اخلاق mougâyiri

ahlâq ; — **Immorality,** (im-mor-al'iti) *(n.)* اخلاقسزلق ahlâqsuzluq ; *(lit.)* اخلاقه مغايرت ahlâqa mougâ-yeret.

Immortal, im-mor'tal, *(a.)* أولز eul-mez ; *(lit.)* لايموت lâ-yemoût ; — **Immortality,** (im-mor-tal'i-ti) *(n.)* بقا baqâ ; *(lit.)* ابديت ebediyyet ; — **Immortalize,** (im-mor'tal-īz) *(v.a.)* ابقا ا. ibqâ et.; *(lit.)* پايدار ا. pâyidâr et..

Immovable, im-mōōv'a-bl, *(a.)* حركت ايتمز hareket etmez ; ثابت sâbit ; *(fig.)* حسسز hissiz ; لاقيد lâqayd ; *(obstinate)* عنود anôud ; *(n.pl.)* غير منقولات gayri menqôulât ; اشياى ثابته eshyâyi sâ-bite.

Immune, im-mūn', *(a.)* معاف mou-âf ; مصون masoûn ; — **Immunity,** (im-mūn'i-ti) *(n.)* معافيت mou-âfiyyet ; مصونيت masoûniyyet.

Immure, im-mūr', *(v.a.)* ديوار چكمك douvar chekmek ; قاپامق qapamaq ; *(fig.)* حبس ا. habs et. .

Immutable, im-mūt'a-bl, *(a.)* دكيشمز deyishmez ; ثابت sâbit ; — **Immu-tability,** (im-mū-ta-bil'i-ti) *(n.)* دكيشمه‌ييش deyishmeyish ; *(lit.)* استقرار istiqrâr ; *(phil.)* قيوميت qayyôumiy-yet.

Imp, imp, *(n.)* شيطان sheytân ; *(child)* پيچ pich.

Impact, im-pakt', *(v.a.)* صيقيشدرمق suqushdurmaq ; پكيشدرمك pekish-dirmek ; *(n.)* صدمه sademe ; ضربه darbe.

Impair, im-pār', *(v.a.)* بوزمق bozmaq ; اخلال ا. ihlâl et. ; *(a.)* ياقيشماز ya-qushmaz ; بوزوق bozouq.

Impalpable, im-pal'pa-bl, *(a.)* حس اولونماز hiss olounmaz ; *(lit.)* رقيق raqîq ; *(fig.)* اينجه inje ; درين derin ; — **Impalpabil'ity,** (-bil'i-ti) *(n.)* حس ايدلميش hiss edilmeyish ; *(lit.)* رقت riqqat ; *(fig.)* اينجه‌لك injelik.

Imparity, im-par'i-ti, *(n.)* فرق farq ; نسبتسزلك nisbetsizlik.

Impart, im-pärt', *(v.a.)* ويرمك vermek; بخش ا. bahsh et. ; *(communicate)* نقل ا. naql et. ; *(fig.)* تبليغ ا. teb-lîg et. .

Impartial, im-pär'shal, *(a.)* بى طرف bî-taraf ; — **ly,** *(ad.)* بى طرفانه bî-tara-fâne ; منصفانه mounsufâne ; — **Im-partiality,** (im-pär-shal'i-ti) *(n.)* بى طرفلق bî-tarafluq ; *(fig.)* حقانيت haq-qâniyyet.

Impassable, im-pas'a-bl, *(a.)* گچيلمز gechilmez ; چتين chetin.

Impassible, im-pas'i-bl, *(a.)* طويماز douymaz ; *(lit.)* حسسز hissiz ; لاقيد lâqayd ; — **Impassibility,** (im-pas-i-bil'i-ty, *(n.)* حسسزلك hissizlik ; لاقيدى lâqaydî.

Impassion, im-pash'un, *(v.a.)* تحريك ا. tahrîk et. ; *(lit.)* تهييج ا. tehyîj et. ; — **Impass'ioned,** (-pash'und) *(a.)* *(lit.)* متهيج müteheyyij.

Impassive, im-pas'iv, *(a.)* حسسز his-siz ; لاقيد lâqayd.

Impatient, im-pā'shent, *(a.)* عجله‌جى ajeleji ; صبرسز sabursuz ; هيجانده heyejânda ; — **ly,** *(ad.)* صبرسزلقله sabursuzluqla ; هيجانله heyejânla ; — **Impā'tience,** (-'shens) *(n.)* صبرسزلق sabursuzluq ; هيجان heyejân: اشتياق ishtiyâq.

Impeach, im-pēch', *(v.a.)* اتهام ا. it-hâm et. ; *(lit.)* مؤاخذه ا. mü-âhaze et.; — **Impeach'able,** (-pēch'a-bl) *(a.)* قباحتلى qabâhatli ; *(lit.)* قابل اتهام qâ-bili it-hâm ; — **Impeach'ment,** (-pēch'ment) *(n.)* اتهام it-hâm ; *(pol.)* محاكمه‌سى طلب mouhâkemesini taleb ; *(hinderance)* منع men.

Impeccable, im-pek'a-bl, *(a.)* پاك pâk ; *(lit.)* لايخطى lâ-youhtî.

Impede, im-pēd', *(v.a.)* مانع او. mâ-nî' ol. ; *(lit.)* تعويق ا. tâ'vîq et. ; — **Imped'iment,** (-ped'i - ment) *(n.)* مانع mânî' ; حائل hâ-il ; *(pl.)* موانع mevânî' ; *(speech)* ركاكت rekyâket; — **Impediment'a,** (-ped-i-ment'a) *(n.pl.)* اشيا eshyâ ; آغرلق ârluq.

Impel, im-pel', *(v.a.)* سورمك sürmek ; *(fig.)* تحريك ا. tahrîk et. ; — **Impel-lent,** (im-pel'ent) *(a. & u.)* سائق sâ-iq ; سبب sebeb.

Impend, im-pend', *(v.n.)* صارقمق sarq-maq ; *(fig.)* تهديد ا. tehdîd et. ; *(near)* قريب او. qarîb ol. ; دردست او. derdest ol.; —**Impend'ing,** *(a.)* صارقان sarqan ; *(fig.)* تهديد ايدن tehdîd eden; *(near)* قريب qarîb ; ملحوظ melhôuz.

Impenetrable, im-pen'e-tra-bl, *(a.)* دلينمز delinmez ; نفوذ ايديلمز nüfôuz

edilemez: *(fig.)* آکلاشیلماز anlashulmaz; *(insensible)* آکلامز anlamaz; حسسز hissiz.

Impenitent, im-pen′i-tent, *(a.)* نادم اولماز nâdim olmaz; معند mou-annid; — **Impen′itence,** (-′i-tens) *(n.)* تمرد temerrüd.

Imperative, im-per′a-tiv, *(a.)* آمرانه âmirâne; *(fig.)* متحکمانه mütehakkimâne; *(obligatory)* ضروری zarôurî; مبرم mübrem; — **ly,** *(ad.)* آمرانه âmirâne; *(necessarily)* قطعیاً qatuyyen; مبرم صورتده mübrem sôuretde; بالضروره bizzarôure; — **mood,** امر صیغه‌سی emr sîgasu.

Imperceptible, im-pėr-sep′ti-bl *(a.)* فرق اولوناماز farq olounmaz; *(lit.)* غیر محسوس gayri mahsôus.

Imperfect, im-pėr′fekt, *(a.)* اکسیك exik; ناقص nâqus; *(defective)* قصورلی qousôurlou; — **ly,** *(ad.)* نقصان اولهرق noxân olaraq; — **Imperfec′tion,** (-pėr-fek′shun) *(n.)* نقصان noxân; قصور qousôur.

Imperial, im-pē′ri-al, *(a.)* ...امپراطورلق impratorlouq..; ...امپراطوری impratorî; *(ex-Sultan's)* ...شاهانه shâhâne; ...همایون hümâyôun; — **Impē′rialism,** (-izm) *(n.)* امپراطورلق impratorlouq; *(fig.)* ئەمپەریالیزم emperiyalîzm; — **Impē′rialist,** *(n.)* امپریالیست emperiyalist.

Imperil, im-per′il, *(v.a.)* تهلکه‌یه قومق tehlikeye qomaq.

Imperious, im-pē′ri-us, *(a.) (lit.)* متحکم mütehakkim; *(fig.)* مجبر müjbir; مبرم mübrem; — **ly,** *(ad.)* متحکمانه mütehakkimâne; *(fig.)* مبرم صورتده mübrem sôuretde; بالضروره bizzarôure; بالاضطرار bil-uzturâr.

Imperishable, im-per′ish-a-bl, *(a.)* محو اولماز mahv olmaz; ابدی ebedî.

Impermeable, im-pėr′mē-a-bl, *(a.)* گچمز gechmez; *(lit.)* (...ه) مقاوم ...(e-) mouqâvim; (ئەمپەرمیابل) (emperminabul).

Impersonal, im-pėr′sun-al, *(a.) (lit.)* غیر شخصی gayru shahsî; *(gram.)* ثابت sâbit; — **Impėr′sonate,** (-āt) *(v.a.) (lit.)* تمثیل ا. temsîl et.; *(a.) (lit.)* متشخص müshahhas; مجسم müjessem.

Impertinence, im-pėr′ti-nens, *(n.)* صایغیسزلق saygusuzluq; کستاخلق küstâhluq; — **Impėr′tinent,** *(a.)* کستاخ küstâh; مناسبتسز minâsebetsiz; — **Impėr′tinently,** *(ad.)* کستاخانه küstâhâne.

Imperturbable, im-pėr-tur′ba-bl, *(a.)* ساکن sâkin; ثابت sâbit; *(fig.)* تمکینلی temkînli.

Impetuous, im pet′ū-us, *(a.)* شدید shedîd; *(pers.)* حدتلی hiddetli; متهور mütehevvir; —**Impetūos′ity,** (-os′i-ti) *(n.)* شدت shiddet; تهور tehevvür.

Impetus, im′pe-tus, *(n.)* حیز huz; *(lit.)* صولت savlet; *(fig.)* شدت shiddet.

Impious, im′pi-us, *(a.)* دینسز dînsiz; اعتقادسز i′tiqâdsuz; *(fig.)* حرمتسز hürmetsiz; — **Impiety,** (im-pī′e-ti) *(n.)* دینسزلك dînsizlik; حرمتسزلك hürmetsizlik.

Implacable, im-plāk′a-bl, *(a.)* اویوشماز ouyoushmaz; *(fig.)* عنود anôud; *(lit.)* بی امان bî-amân.

Implant, im-plant′, *(v.a.)* دیکمك dikmek; *(fig.)* صوقمق soqmaq; یرلشدیرمك yerleshdirmek.

Implausible, im-plawz′i bl, *(a.)* غیر معقول gayru mâ′qôul; اینانیلماز inanulmaz.

Implead, im-plēd′, *(v.a.)* دعوا ا. dâ′vâ et.; قانوناً تعقیب ا. qânôunen tâ′qîb et..

Implement, im′ple-ment, *(n.)* آلت âlet; *(pl.)* آلات âlât; ادوات edevât; *(v.a.)* اجرا ا. ijrâ et.; —**Implemen′tal,** *(a.)* آلت قبیلندن âlet qabîlinden; *(fig.)* (گبی) واسطه vâsuta (-gibi); یاردیمجی yardumju.

Implicate, im′pli-kāt, *(v.a.)* بولاشدیرمق boulashdurmaq; قاریشدیرمق qarushdurmaq; —**Implica′tion,** (-kā′shun) *(n.)* علاقه alâqa; مدخل medhal; *(act)* ادخال idhâl; بولاشدیرمه boulashdurma.

Implicit, im-plis′it, *(a.) (lit.)* ضمنی zumnî; مسکوت meskyôut; *(relying)* تماماً امین tamâmen emîn; — **ly,** *(ad.)* ضمناً zumnen; *(fig.)* امنیت تامه ایله emniyyeti tâmmeyle; (کورکورینه) (keur keurüne); — **ness,** *(n.) (lit.)* ماهیت ضمنیه mâhiyyeti zumniyye;

(trust) امنيت تامه emniyyeti tâmme.
Implore, im-plōr′, *(v.a.)* يالوارمق yal-varmaq ; نياز ا. niyâz et. ; — **Im-plōr′inglỵ,** *(ad.)* يالواره‌رق yalvararaq.
Implỵ, im-plī′, *(v.a.)* دلالت ا. delâlet et.; *(lit.)* تضمن ا. tezammoun et.; *(fig.)* ايجاب ا. îjâb et.; *(lit.)* استلزام ا. istilzâm et..
Impolite, im-po-līt′, *(a.)* قابا qaba; نزاكتسز nezâketsiz; — **lỵ,** *(ad.)* قاباجه qabaja; — **ness,** *(n.)* قابالق qabaluq.
Impolitic, im-pol′i-tik, *(a.)* تدبيرسز tedbîrsiz.
Imponderable, im-pon′dėr-a-bl, *(a.)* وزن ايديله‌مز vezn edilemez; *(lit.)* رقيق raqîq.
Import, im-pōrt′, *(v.a.)* *(com.)* ادخال ا. idhâl et.; *(signify)* افاده ا. ifâde et.; *(fig.)* دلالت ا. delâlet et.; تضمن ا. tezammoun et.; *(n.)* ادخالات idhâlât; *(meaning)* معنا mâ′nâ; *(lit.)* شمول shümôul; — **and export,** ادخالات واخراجات idhâlât ve ihrâjât; — **dutỵ,** ادخالات رسومى idhâlât rüsôumou; — **trade,** ادخالات (تجارتى) idhâlât (-tijâreti); — **Impōrt′able,** *(a.)* ادخال ايديله‌بيلير idhâl edilebilir; — **Importā′tion,** (-′shun) *(n.)* ادخال idhâl; *(pl.)* ادخالات idhâlât; — **Impōrt′er,** *(n.)* ادخالاتجى idhâlâtju; ادخالات ياپان idhâlât yapan; (ادخالات قوميسيونجيسى) (idhâlât qomisyonjousou).
Important, im-pōrt′ant, *(a.)* مهم mühim; اهميتلى ehemmiyyetli; — **Im-pōrt′ance,** (-′ans) *(n.)* اهميت ehemmiyyet.
Importune, im-pōr-tūn′, *(v.a.)* تعجيز ا. tâ′jîz et.; صيقمق suqmaq; *(urge)* ابرام ا. ibrâm et.; تضييق ا. tazyîq et.; **Impōrt′unate,** (-′tūn-āt) *(a.)* مزعج müz-ij; مناسبتسز minâsebetsiz; — **Impōrtun′itỵ,** (-tūn′i-ti) *(n.)* تعجيز tâ′jîz; مناسبتسزلك minâsebetsizlik; ابرام ibrâm.
Impose, im-pōz′, *(v.a.)* اوستنه قويمق üstüne qomaq; *(fig.)* اجبار ا. ijbâr et.; امر ا. emr et.; *(dues)* طرح ا. tarh et.; وضع ا. vazu′ et.; *(typ.)* صيره‌لامق suralamaq; تنظيم ا. tanzîm et.; — **upon** *(fig.)* آلداتمق aldatmaq; — **laws** قانون وضع ا. qânôun vazu′ et.; — **Impos′-ing,** (-pōz′ing) *(a.)* هيبتلى heybetli; *(lit.)* مهيب mühîb; *(fig.)* عظمتلى azametli; — **Imposi′tion,** (-po-zi′shun) *(n.)* وضع vazu′; *(rel.)* تقديس taqdîs; *(tax)* رسوم rüsôum; تكاليف tekyâlîf; *(deception)* آلداتمه aldatma; حيله hîle.
Impossible, im-pos′i-bl, *(a.)* امكانسز imkyânsuz; محال mahâl; — **Impos-sibil′itỵ,** (-pos-i-bil′i-ti) *(n.)* امكانسزلق imkyânsuzluq; *(pl.)* محالات mahâlât.
Impostor, im-pos′tur, *(n.)* ساخته‌كار sahtekyâr; — **Impos′ture,** (-′tūr) *(n.)* حيله hîle; ساخته‌كارلق sahtekyârluq.
Impotent, im′po-tent, *(a.)* عاجز âjiz; ضعيف zâ-îf; — **Im′potence,** (-′po-tens) *(n.)* عجز ajz; ضعف zâ′f; *(med.)* عدم اقتدار ademi iqtidâr.
Impound, im-pownd′, *(v.a.)* توقيف ا. tevqîf et.; *(fig.)* منع ا. men et.; *(lit.)* تقييد ا. taqyîd et..
Impoverish, im-pov′ėr-ish, *(v.a.)* فقيرلشديرمك faqîrleshdirmek; *(fig.)* ضعف ويرمك zâ′f vermek; سفيل ا. sefîl et.; — **Impov′ėrishment,** *(n.)* فقر faqr; فقيرلشمه faqîrleshme; *(fig.)* ضعف zâ′f; سقوط souqôut.
Impracticable, im-prak′tik-a-bl, *(a.)* اوله‌ماز olamaz; قابل دكل qâbil deyil; *(stubborn)* عنادجى inâdju; ترس ters; *(way)* گچيلمز gechilmez; چتين chetin; — **Imprac′ticabilitỵ,** (-′ti-ka-bil-i-ti) *(n.)* امكانسزلق imkyânsuzluq; مشكلات müshkülât; عناد inâd; ترسلك terslik.
Imprecate, im′pre-kāt, *(v.a.)* تلعين ا. tel-în et.; — **Impreca′tion,** (-kā′shun) *(n.)* تلعين tel-în.
Impregnable, im-preg′na-bl, *(a.)* ضبط اولونماز zabt olounmaz; آلنه‌ماز alunamaz; *(fig.)* صارصيلماز sarsulmaz.
Impregnate, im-preg′nāt, *(v.a.)* *(pers.)* حامله براقمق hâmile buraqmaq; *(fig.)* تلقيح ا. telqîh et.; نقل ا. naql et.; *(saturate)* اشباع ا. ishbâ′ et.; ايچيرمك ichirmek; — **Im-pregnā′tion,** (-′shun) *(n.)* تلقيح telqîh; اشباع ishbâ′.
Imprescriptible, im-pre-skrip′ti-bl, *(a.)* دائمى dâ-imî; (مؤبد) (mü-ebbed); *(jud.)* مرور زمانه تابع دكل mürôuru zemâna tâbi′ deyil.

Impress, im-pres′, *(v.a.)* باصمق basmaq; *(stamp)* تمغالامق damgalamaq; *(mil.)* عسکره آلمق askere almaq; اجبار ا. ijbâr et.; *(wind)* تأثیر یاپمق te′sîr yapmaq; فکرینه یر ا. fikrine yer et.; — **Im′press**, *(n.)* تمغا damga; *(likeness)* عینی aynu; قالب qalub; *(fig.)* اثر eser; ایز iz; *(mil.)* مجبوری خدمت mejbourî hidmet; — **Impress′ible**, (-pres′i-bl) *(a.)* باصیله‌بیلیر basulabilir; *(fig.)* حساس hassâs; مستعد müsta-id; — **Impress′ion**, (-presh′un) *(n.)* باصمه basma; طبع tabu′; *(effect)* تأثیر te′sîr; *(lit.)* انطباع intubâ′ احتساسات ihtisâsât; — **Impress′ionable**, (-presh′un-a-bl) *(a.)* متأثر اولور müte-essir olour; حساس hassâs; — **Impress′ive**, (-pres′iv) *(a.)* مؤثر mü-essir; — **Impress′iveness**, (-pres′iv-nes) *(n.)* تأثیر te′sîr; *(fig.)* عظمت azamet.

Imprint, im-print′, *(v.a.)* طبع ا. ta-bu′ et.; باصمق basmaq; *(stamp)* تمغالامق damgalamaq; — **Im′print**, *(n.)* اسم ism; تمغا damga.

Imprison, im-priz′n, *(v.a.)* حبس ا. habs et.; — **Impris′onment**, (-priz′n-ment) *(n.)* حبس habs; *(state)* محبوسیت mahbôusiyyet.

Improbable, im-prob′a-bl, *(a.)* غیر محتمل gayri mouhtemel; *(lit.)* مستبعد müsteb-ad; — **Improbabil′ity**, (-bil′i-ti) *(n.)* *(lit.)* عدم احتمال ademi ihtimâl.

Improbity, im-prob′i-ti, *(n.)* عفتسزلك iffetsizlik; *(fig.)* حیله hîle.

Impromptu, im-promp′tū, *(a. & ad.)* دوشونمدن düshünmeden; *(lit.)* بالبداهه bil-bedâhe; ارتجالاً irtijâlen; *(n.)* ارتجال irtijâl.

Improper, im-prop′ėr, *(a.)* یولسز yol-souz; یاقیشماز yaqushmaz; *(wrong)* یاکلیش yanlush; — **ly**, *(ad.)* یولسز اولەرق yolsouz olaraq; یاکلیش اولەرق yanlush olaraq; — **Impropriety**, (im-pro-prī′e-ti) *(n.)* یولسزلق yolsouz-louq; مناسبتسزلك minâsebetsizlik.

Impropriate, im-prō′pri-āt, *(v.a.)* *(lit.)* تمليك ا. temlîk et.; *(a.)* ...ملك mülk....

Improve, im-prōōv′, *(v.a.)* اصلاح ا. uslâh et.; دوزلتمك düzeltmeq; *(v. n.)* ایلشمك iyileshmek; صلاح بولمق salâh boulmaq; *(progress)* ترقی ا. teraqqî et.; — **Improv′able**, (-prōōv′a-bl) دوزه‌لیر düzelir; *(lit.)* قابل اصلاح qâbili uslâh; — **Improve′ment**, (-prōōv′-ment) *(n.)* صلاح salâh; ترقی teraqqî; *(act)* اصلاح uslâh; *(pl.)* اصلاحات uslâ-hât.

Improvident, im-prov′i-dent, *(a.)* دوشونجه‌سز düshünjesiz; احتیاطسز ihti-yâtsuz; —**Improv′idence**, (-′i-dens) *(n.)* احتیاطسزلق ihtiyâtsuzluq; اسراف isrâf.

Improvisate, im-prov′i-zāt, *(v.a.)* همان سویلەمك hemen seuylemek; *(lit.)* ارتجالاً سویلەمك irtijâlen seuylemek; *(do)* آنسزین یاپمق ansuzun yapmaq; بجرمك bejermek; — **Improvisā′tion**, (-zā′shun) *(n.)* حاضر جوابلق hazur je-vâbluq; *(lit.)* ارتجال irtijâl; — **Im-provisa′tor**, (-zā′tur) *(n.)* حاضر جواب hazur jevâb; *(lit.)* مرتجل mürtejil; خطیب hatîb.

Imprudent, im-prōō′dent, *(a.)* تدبیرسز tedbîrsiz; — **Impru′dence**, (-prōō′-dens) *(n.)* تدبیرسزلك tedbîrsizlik.

Impudent, im′pū-dent, *(a.)* عارسز ar-suz; حیاسز hayâsuz; — **Im′pud-ence**, (-′pū-dens) *(n.)* حیاسزلق hayâ-suzluq.

Impugn, im-pūn′, *(v.a.)* اتهام ا. it-hâm et.; هجوم ا. hüjôum et.; اعتراض ا. î′tirâz et..

Impulse, im′puls, *(n.)* حرکت hareket; تأثیر te′sîr; *(sci.)* حیز huz; صدمه sade-me; *(phil.)* الجا iljâ; — **Impu′lsion**, (-pul′shun) *(n.)* سوق sevq; تحریك tahrîk; *(fig.)* تشویق teshvîq; تأثیر te′-sîr; — **Impuls′ive**, (-puls′iv) *(a.)* محرك mouharrik; *(fig.)* آنی ânî; بردن‌بره birden bire; دوشونمکسزین düshün-mek-sizin; *(mech.)* متقابل müteqâbil; متناوب mütenâvib; — **Impuls′ively**, (-puls′iv-li) *(ad.)* آنی اولەرق ânî-ola-raq; بردن‌بره birden bire.

Impunity, im-pūn′i-ti, *(n.)* جزاسز قالمه jezâsuz qalma; *(lit.)* استثنا istisnâ; معافیت mou-âfiyyet.

Impure, im-pūr′, *(a.)* قاریشیق qaru-shuq; مخلوط mahlôut; *(fig.)* کیرلی kirli; بولاشیق boulashuq; — **Impur′-ity**, (-pūr′i-ti) *(n.)* کیر kir; *(lit.)* لوث levs; فنالق fenâluq.

Impute, im-pūt′, *(v.a.)* (ئه) عطف ا. ...(e-) atf et.; حمل ا. haml et.; — **Im-**

pūt'able, *(a.)* عطف اولونه‌بيلير atf olounabilır; احتمال ويريله‌بيلير ihtimâl verilebilir; — **Impūtā'tion**, (-'shun) *(n.)* عطف atf; اسناد isnâd; *(reproach)* اتهام ittihâm; تقبيح taqbîh; *(reckoning)* محسوب mahsôub.

In, in, *(prep.)* ده ..de, ...da; *(by)* له ...le, ...la; *(ad.)* ايچنده ...ichinde; ايچرى icheri...; **to be—** اوده بولونمق evde bolounmaq; **—as much as** حسبيله ...hasebîle; **—itself** كندى كندينه kendi kendine; *(lit.)* بذاته bizâtihî: **—s and outs** هر طرفى her tarafu; بوتون تفرعاتى bütün teferrü-âtu; —**«one month»** «بر آى-» ده «bir ay-» da: — **«my opinion»** «بنم فكرم» جه «benim fikrim» - je.

Inability, in-a-bil'i-ti, *(n.)* اقتدارسزلق iqtidârsuzluq; كفايتسزلك kifâyetsizlik.

Inaccessible, in-ak-ses'i-bl, *(a.)* ياقلاشيله‌مز yaqlashulamaz; اوزاق ouzaq; *(obtain)* الده ايديلمز elde edilmez.

Inaccurate, in-ak'kūr-āt, *(a.)* ياكليش yanlush: **—Inac'curacy**, (-ak'kūr-a-si) *(n.)* خطا hatâ; اساسسزلق esâssuzluq.

Inactive, in-akt'iv, *(a.)* عاطل âtul; *(chem.)* تأثيرسز te'sîrsiz; **—Inac'tion**, (-ak'shun) *(n.)* عطالت atâlet, عدم فعاليت ademi fa'âliyyet; **—Inactiv'ity**, (-ak-tiv'i-ti) *(n.)* عطالت atâlet.

Inadequate, in-ad'e-kwāt, *(a.)* اكسيك exik; نقصان noxân; **—Inad'equacy**, (-'e-kwa-si) *(n.)* كفايتسزلك kifâyetsizlik; *(lit.)* عدم كفايه ademi kifâye.

Inadmissible, in-ad-mis'i-bl, *(a.)* اولماز olmaz: *(lit.)* غير جائز gayri jâ-iz: — **Inadmissibil'ity**, (-mis-i-bil'i-ti) *(n.)* *(lit.)* عدم جواز ademi jevâz.

Inadvertent, in-ad-vėrt'ent, *(a.)* دقتسز diqqatsiz; — **ly**, *(ad.)* سهواً sehven; دقتسزلكله diqqatsizlikle; **—Inadvert'ence**, (-'ens) *(n.)* سهو sehv; دقتسزلك diqqatsizlik; *(fig.)* غفلت gaflet.

Inalienable, in-āl'yen-a-bl, *(a.)* صاتيلاماز satulamaz; فراغ ايديلمز ferâg edilemez.

Inanimate, -ed, in-an'im-āt, -ed, *(a.)* جانسز jansuz; اولو eulü; *(lit.)* جامد jâmid.

Inanition, in-a-ni-sh'un, *(n.)* آچلق achluq; بايغينلق baygunluq; **—Inan'ity**, (-'i-ti) *(n.)* *(fig.)* معناسزلق mâ'nâsuzluq.

Inapplicable, in-ap'plik-a-bl, *(a.)* اويماز ouymaz; *(lit.)* غير قابل تطبيق gayru qâbili tatbîq.

Inappreciable, in-ap-prē'shi-a-bl, *(a.)* تقدير ايديلمز taqdîr edilemez; *(great)* پك بيوك pek beuyük.

Inapproachable, in-ap-prōch'a-bl, *(a.)* ياناشيلماز yanashulmaz; اوزاق ouzaq.

Inapt, in-apt', *(a.)* استعدادسز istî'dâdsuz; يارامز yaramaz; **—Inapt'itude**, (-'i-tūd) *(n.)* قابليتسزلك qâbiliyyetsizlik.

Inarticulat, in-är-tik'ūl-āt, *(a.)* *(zo.)* مفصلسز mafsalsuz; *(gram.)* غير ملفوظ gayri melfôuz: *(fig.)* آكلاشيلماز anlashulmaz; *(lit.)* وضوحسز vouzôuhsouz.

Inattentive, in-at-tent'iv, *(a.)* دقتسز diqqatsiz.

Inaudible, in-awd'i-bl, *(a.)* دويولماز douyoulmaz; ايشيديلمز ishidilmez;— **Inaud'ibly**, (-awd'i-bli) *(ad.)* غايت خفيف gâyet hafif.

Inaugurate, in-aw'gūr-āt, *(v.a.)* *(lit.)* كشاد ا. küshâd et.; تأسيس ا. te'sîs et.; *(solemnly)* رسم كشاديني ياپمق resmi küshâdunu yapmaq: **—Inau'gūral**, *(a.)* ايلك ilk; *(lit.)* افتتاحى iftitâhî; — **Inaugūrā'tion**, (-'shun) *(n.)* رسم كشاد resmi küshâd; *(fig.)* باشلايش bashlayush.

Inauspicious, in-aw-spish'us, *(a.)* مشئوم mesh-ôum; منحوس menhôus.

Inborn, in'bawrn, *(a.)* فطرى futrî; *(lit.)* جبلى jibillî: مفطور meftôur.

Inbred, in'bred, *(a.)* كندنده موجود kendinde mevjôud; فطرى futrî; جبلى jibillî.

Incalculable, in-kal'kū-la-bl, *(a.)* حسابسز hesâbsuz; *(lit.)* لايعد lâyü-ad.

Incandescent, in-kan-des'ent, *(a.)* *(lit.)* نار بيضا حالنده nâri beyzâ hâlinde; متشهب müteshehhib; — **Incandes'cence**, (-kan-des'ens) نار بيضا حالى nâri beyzâ hâli; تشهب teshehhüb.

Incantation, in-kan-tā'shun, *(n.)* بويو büyü; افسون efsoun.

Incapable, in-kāp'a-bl *(a.)* عاجز âjiz; *(fig.)* اقتدارسز iqtidârsuz.
Incapacity, in-kap-as'i-ti, *(n.)* عجز ajz; اقتدارسزلق iqtidârsuzluq; *(legal)* عدم صلاحیت ademi salâhiyyet.
Incarcerate, in-kär'sėr-āt, *(v.a.)* حبس ا. habs et.; قاپامق qapamaq; — **Incarcera'tion,** (-kär-sėr-ā'shun) *(n.)* حبس habs; *(med.)* احتناق ihtinâq.
Incarnate, in-kär'nāt, *(a.) (flesh)* ات باغلامش et bâlamush; *(fig.)* مجسم müjessem; *(colour)* تن رنگی ten rengi; پنبه penbe; *(v.a.)* هاوی اول. hâvî ol.; *(lit.)* تمثل ا. temessül et.; *(v. n)* ات باغلامق et bâlamaq; ایلیشمك iyileshmek; — **Incarna'tion,** (-kär-nā'shun) *(n.) (lit.)* تمثل temessül; تشخص teshahhous; *(form)* شکل مشخص shekli müshahhas; اشتحاله ishtihâle; *(manifestation) (lit.)* تظاهر tezâhür; *(rel.)* تجلی tejellî; *(med.)* ات باغلامه et bâlama; قاپانمه qapanma.
Incautious, in-kaw'shus, *(a.)* احتیاطسز ihtiyâtsuz.
Incendiary, in-sen'di-ar-i, *(n.)* قونداقجی qoundaqju; *(fig.)* مفسد müfsid; *(a.)* قصدی qasdî; قونداقجیلق qoundaqjuluq...; *(fig.)* تحریککارانه tahrîk-kyârâne; — **Incen'diarism,** (-sen'di-ar-izm) *(n.)* قونداقجیلق qoundaqjuluq; قصداً حریق qasden harîq.
Incense, in-sens', *(v.a.)* قیزدرمق quzdurmaq; تحریك ا. tahrîk et.; *(perfume)* توتسولمك tütsülemek; تبخیر ا. tebhîr et.; *(n.)* توتسو tütsü; گونلك günlük; *(fig.)* مداهنه müdâhene; — **Incense'ment,** *(n.)* اوفكه eufke; غضب gazeb.
Incentive, in-sent'iv, *(a.)* سائق sâ-iq; مشوق müshevviq; *(n.)* تشویق teshvîq.
Inception, in-sep'shun, *(n.)* بدایت bidâyet; باشلایش bashlayush; — **Incept,** (in-sept') *(v.n.)* باشلامق bashlamaq; — **Incep'tive,** (-sep'tiv) *(a.) (lit.)* ابتدائی ibtidâ-î; ... مبدأ mebde'....
Incertitude, in-sėr'ti-tūd, *(n.)* قرارسزلق qarârsuzluq; تردد tereddüd; *(lit.)* مبهمیت mübhemiyyet.
Incessant, in-ses'ant, *(a.)* متمادی mütemâdî; *(lit.)* متوالی mütevâlî; — **ly,** *(ad.)* متمادیاً mütemâdiyen.
Incest, in'sest, *(n.)* ممنوع ازدواج memnôu' izdivâj; (قیزیل باشلق) (quzul bashluq).

Inch, insh, *(n.)* پوس poos; **by — s** *(fig.)* آزار آزار azar azar; آغر آغر âr âr; **every** — *(fig.)* تماماً tamâmen; کاملاً kyâmilen; — **Inched,** (inshd) *(a.)* پوس تقسیماتلی pous taxîmâtlu.
Incident, in'si-dent, *(a.) (sci.)* وارد vârid; *(occuring)* واقع vâqî'; تصادفی tesâdüfî; *(resulting) (lit.)* منبعث münba-is; متحدث mütehaddis; *(n.)* حادثه hâdise; وقعه vaq-a; — **In'cidence,** (-'si-dens) *(n.) (sci.)* ورود vüröud; *(tax)* اصابت isâbet; (مقدار) (miqdâr); *(occurrence)* وقوع vouqôu'; ظهور zouhôur; **angle of** — زاویهٔ ورود zâviyeyi vüröud; — **Incident'al,** *(a.)* تصادفی tesâdüfî; عارضی âruzî; *(expenses)* مصارف متفرقه masârifi müteferriqa; — **Incident'ally,** (-'al-i) *(ad.)* تصادفاً tesâdüfen.
Incineration, in-sin-ėr-ā'shun, *(n.)* احراق ihrâq; ترمید termîd; — **Incinerate,** (in-sin'ėr-āt) *(v.a.)* یاقمق yaqmaq; کول ا. kül et..
Incipient, in-sip'i-ent, *(a.)* (هنوز) باشلایان (henüz-) bashlayan; طوغان doghan.
Incise, in-sīz', *(v.a.)* یارمق yarmaq; دشمك deshmek; *(engrave)* حك ا. hakk et.; اویمق oymaq; — **Incis'ion,** (-sizh'-un) *(n.)* یاره yara; یاروق yaruq; *(act)* یارمه yarma; *(med)* انسیزیون ensîziyon; — **Incisive,** (-sī'siv) *(a.)* کسکین keskin; *(fig.)* تأثیرلی te'sîrli; — **Inci'sor,** (-sī'zor) *(n.)* اوك دیش eun dish.
Incite, in-sīt', *(v.a.)* تحریك ا. tahrîk et.; تشویق ا. teshvîq et.; — **Incite'ment** (-sīt'ment) *(n.)* تحریك tahrîk; تشویق teshvîq; — **Incit'ant,** (-sīt'ant) *(n.)* منبه münebbih; — **Incit'er,** (-sīt'ėr) *(n.)* محرك mouharrik; مشوق müshevviq.
Incivility, in-si-vil'i-ti, *(n.)* قابالق qabaluq; نزاکتسزلك nezâketsizlik.
Inclement, in-klem'ent, *(a.)* سرت sert; شدتلی shiddetli; *(pers.)* مرحمتسز merhametsiz; *(lit.)* خشین hashîn; — **Inclem'ency,** (-klem'en-si) *(n.)* شدت shiddet; خشونت houshôunet.
Incline, in-klīn', *(v.n.)* ایکیلمك eyilmek; میل ا. meyl et.; *(fig.)* تمایل ا. temâyül et.; *(v.a.)* یاتیرمق yatırmaq; *(lit.)* اماله ا. imâle et.; *(n.)* میل meyl; — **Inclin'able,** (-klīn'a-bl) *(a.)* مائل mâ-il; (برآز) متمایل (biraz-) mütemâyil; — **Inclination,** (-kli-nā'-

shun) *(n.)* ميل meyl; *(fig.)* تمايل temâyül; **angle of —** ميل زاويه‌سى meyl zâviyesi; **— Inclined,** (-klīnd') *(a.)* مائل mâ-il; *(fig.)* متمايل mütemâyil; **— plane** سطح مائل sat-hu mâ-il.

Include, in-klōōd', *(v.a.)* ادخال ا. idhâl et.; *(comprise)* احتوا ا. (ى) ...(i-) ihtivâ et.; (ه) ...(e-) شامل او. shâmil ol.; **— Includ'ing,** (-klūd'ing) *(a.)* (له) ... برابر (le-) berâber; داخل اولەرق ...dâhil olaraq; **— Inclu'sion,** (-klū'zhun) *(n.)* ادخال idhâl; *(restriction)* تحديد tahdîd; **— Inclu'sive,** (-klū-siv) *(a.)* داخل ...dâhil; شامل shâmil; **—Inclu'sively,** (-klū'siv-li) *(ad.)* برلكده ...birlikde; داخل اولەرق dâhil olaraq.

Incognito, in-kog'ni-tō, *(ad.)* *(lit.)* متنكراً mütenekkiren; (تبديل) (tebdîl); *(fig.)* كيزلى gizli.

Incoherent, in-kō-hēr'ent, *(a.)* كوشك gevshek; *(fig.)* رابطه‌سز râbutasuz; **—Incohēr'ence,** (-'ens) *(n.)* كوشكلك gevsheklik; رابطه‌سزلق râbutasuzluq.

Incombustible, in-kom-bust'i-bl, *(a.)* يانماز yanmaz.

Income, in'kum, *(n.)* ايراد îrâd; كلير gelir; واردات vâridât; **— tax,** ايراد ويركيسى îrâd vergisi; (تمتع ويركيسى) (temettu' vergisi).

Incommensurable, in-kom-en'sū-ra-bl, *(a.)* نسبتسز nisbetsiz; قياس قبول ايتمز qiyâs qabôul etmez.

Incommode, in-kom-ōd', *(v.a.)* تعجيز ا. tâ'jîz et.; راحتسز ا. rahatsuz et.; **— Incommodious,** (in-kom-ō'di-us) *(a.)* راحتسز rahatsuz.

Incomparable, in-kom-par'a-bl, *(a.)* قياس ايديله‌مز qiyâs edilemez; امثالسز emsâlsiz; **— Incom'parably,** (-'par-a-bli) *(ad.)* امثالسز درجه‌ده emsâlsiz derejede.

Incompatible, in-kom-pat'i-bl, *(a.)* *(-with)* (ه) اويماز ...(e-) ouymaz; *(lit.)* (له) غير قابل تأليف ...(le-) gayru qâbili te'lîf; *(n.pl.)* اضداد ezdâd.

Incompetent, in-kom'pe-tent, *(a.)* كفايتسز kifâyetsiz; *(legal)* صلاحيتسز salâhiyyetsiz; **— Incom'petence,** (-'pe-tens) *(n.)* كفايتسزلك kifâyetsizlik; صلاحيتسزلك salâhiyyetsizlik.

Incomplete, in-kom-plēt', *(a.)* اكسيك exik; ناتمام nâ-tamâm; **— ness,** *(n.)* اكسيكلك exiklik; نقصان noxân.

Incomprehensible, in-kom-pre-hen'si-bl, *(a.)* آكلاشيلماز anlashulmaz; **— Incomprehen'sion,** (-'shun) *(n.)* آكلاشيلمايش anlashulmayush; **— Incomprehen'sive,** (-'siv) *(a.)* محدود mahdôud; نقصان noxân.

Inconceivable, in-kon-sēv'a-bl, *(a.)* آكلاشيلماز anlashulmaz; عقل ايرمز aqul ermez; **— Inconceiv'ably,** (-sēv'a-bli) *(ad.)* عقل ايرميه‌جك درجه‌ده aqul ermeyejek derejede.

Incongruous, in-kong'grōō-us, *(a.)* اويماز ouymaz; مخالف mouhâlif; *(fig.)* اويغونسز ouygounsouz; *(lit.)* سقيم saqîm; **— Incongruity,** (in-kong-grōō'i-ti) *(n.)* *(lit.)* مباينت mübâyenet; سقامت seqâmet.

Inconsequent, in-kon'se-kwent, *(a.)* برى برينى طوتماز biri birini toutmaz; *(fig.)* مناسبتسز minâsebetsiz; منطقسز mantuqsuz; **— Inconsequential,** (-se-kwen'shal) *(a.)* نتيجه‌سز netîjesiz; اهميتسز ehemmiyyetsiz; **— Incon'sequence,** (-'se-kwens) *(n.)* رابطه‌سزلق râbutasuzluq; مناسبتسزلك minâsebetsizlik.

Inconsiderable, in-kon-sid'ėr-a-bl, *(a.)* اهميتسز ehemmiyyetsiz; جزئى jüz-î.

Inconsiderate, in-kon-sid'ėr-āt, *(a.)* دوشونجه‌سز düshünjesiz; **— Inconsiderā'tion,** (-'shun) *(n.)* دوشونجه‌سزلك düshünjesizlik.

Inconsistent, in-kon-sist'ent, *(a.)* اويماز ouymaz; *(lit.)* مباين mübâyin; *(changing)* ثباتسز sebâtsuz; قرارسز qarârsuz; **— Inconsist'ency,** (-'en-si) *(n.)* ثباتسزلق sebâtsuzluq; *(lit.)* مباينت mübâyenet.

Inconsolable, in-kon-sōl'a-bl, *(a.)* تسلى بولماز tesellî boulmaz.

Inconstant, in-kon'stant, *(a.)* دوامسز devâmsuz; قرارسز qarârsuz; **— Incon'stancy,** (-'stan-si) *(n.)* قرارسزلق qarârsuzluq.

Incontestable, in-kon-test'a-bl, *(a.)* انكار ايديله‌مز inkyâr edilemez; آشكار âshikyâr.

Incontinent, in-kon'ti-nent, *(a.)* كنديني طوته‌ماز kendini toutamaz; *(fig.)* دوشكون düshgün; مبتلا mübtelâ; *(immediate)* همان hemen; درحال

derhâl; — **Incon'tinence,** (-'ti-nens) *(n.)* دوشکونلك düshgünlük; ابتلا ibtilâ.

Incontrovertible, in-kon-tro-vėrt'i-bl, *(a.)* آشکار âshikyâr; *(lit.)* بدیهی bedîhî.

Inconvenient, in-kon-vēn'yent, *(a.)* اویماز ouymaz; موافق دکل mouvâfuq deyil; *(fig.)* مناسبتسز minâsebetsiz; — **Inconven'ience,** (-vēn'yens) *(n.)* محذور mahzôur; مشکلات müshkülât; *(fig.)* راحتسزلق rahatsuzluq; *(v.a.)* راحتسز ا. rahatsuz et..

Inconvertible, in-kon-vėrt'i-bl, *(a.)* دکیشدیریلهمز deyishdirilemez; دکیشمز deyishmez; *(fin.)* ثابت sâbit.

Incorporate, in-kor'po-rāt, *(v.a.)* برلشدیرمك birleshdirmek; *(lit.)* توحید ا. tevhîd et.; *(v.n.)* برلشمك birleshmek; اتحاد ا. ittihâd et.; *(a.)* متحد müttehid; — **Incor'porated,** (-'po-rāt-ed) *(a.)* مقید mouqayyed; قید ایدلمش qayd edilmish; *(-with)* (ایله) متحد (...le-) müttehid; (ه) مربوط (...e-) merbôut; — **Incorporā'tion,** (-'shun) *(n.)* اتحاد ittihâd; *(act)* توحید tevhîd; مزج mezj; *(formation)* تشکیل teshkîl; تشکل teshekkül; *(association)* جمعیت jem-iyyet.

Incorporeal, in-kor-po're-al, *(a.)* *(lit.)* (اثیری) (esîrî); *(rel.)* روحانی rôuhânî.

Incorrect, in-kor-ekt', *(a.)* یاکلیش yan-lush; *(fig.)* یولسز yolsouz; یاقیشماز ya-qushmaz; — **lɣ,** *(ad.)* یاکلیش اولهرق yanlush olaraq; *(fig.)* یولسز اولهرق yolsouz olaraq; — **ness,** *(n.)* یاکلیشلق yanlushluq.

Incorrigible, in-kor'i-ji-bl, *(a.)* دوزلمز düzelmez; اصلاح ایدیلهمز uslâh edile-mez.

Incorrupt, in-kor-upt', *(a.)* بوزولمامش bozoulmamush; *(fig.)* عفیف afîf.

Increase, in-krēs', *(v.n.)* آرتمق art-maq; *(lit.)* تزاید ا. tezâyüd et.; بویومك beuyümek; *(v.a.)* آرتیرمق ar-turmaq; *(fig.)* تزیید ا. tezyîd et.; چوغالتمق choghaltmaq; — **In'crease,** *(n.)* تزاید tezâyüd; *(profit)* استفاده istifâde; حاصلات hâsulât; — **In-creas'ed,** (s'd) *(a.)* آرتمش artmush; *(much)* فضله fazla; زیاده ziyâde; *(lit.)* متزاید mütezâyid; — **Increas'ing,** (-krēs'ing) *(a.)* آرتان (کیتدکجه) (git-dikje-) artan; *(lit.)* متزاید müteza-yid; — **Increas'inglɣ,** (-krēs'ing-li) *(ad.)* آرتهرق artaraq; بویویهرك beuyüyerek; *(lit.)* متزایداً mütezâ-yiden.

Incredible, in-kred'i-bl, *(a.)* اینانیلماز inanulmaz; — **Incred'iblɣ,** (-'i-bli) *(ad.)* اینانیلماز درجهده inanulmaz de-rejede.

Incredulous, in-kred'ū-lus, *(a.)* (چابوق) اینانماز (chabouq-) inanmaz; اعتمادسز î'timâdsuz; — **Incredu'litɣ,** (-kred ū'li-ti) *(n.)* اعتمادسزلق î'timâd-suzluq; شبهه shübhe.

Increment, in'kre-ment, *(n.)* فضله fazla; علاوه ilâve; *(math.)* تزاید tezâyüd; **unearned** — شرفلنمه she-reflenme; تزاید قیمت tezâyüdi qiy-met; *(tax)* شرفیه sherefiyye.

Incriminate, in-krim'in-āt, *(v.a.)* اتهام ا. it-hâm et..

Incubate, in'kū-bāt, *(v.a.)* قولوچقه یاتمق qoulouchqa yatmaq; *(fig.)* دوشونمك düshünmek; — **Incubator,** (in'kū-bā-tur) *(n.)* قولوچقه ماکنهسی qou-louchqa makinesi.

Incubus, in'kū-bus *(n.)* کابوس kyâ-bôus; *(demon)* شیطان sheytan.

Inculcate, in-kul'kāt, *(v.a.)* اوکرتمك euyretmek; (قفاسنه صوقمق) (qafasu-na soqmaq).

Inculpate, in-kul'pāt, *(v.a.)* اتهام ا. it-hâm et.; — **Inculpā'tion,** (-'shun) *(n.)* اتهام ittihâm.

Incumbent, in-kum'bent, *(a.)* لازم lâzum; واجب vâjib; *(lit.)* مترتب mü-terettib; *(n.)* راهب râhib; — **In-cum'bencɣ,** (-'ben-si) *(n.)* لزوم lüzôum; *(lit.)* وجوب vüjôub; *(char-ge)* یوك yük; وظیفه vazîfe; *(rel.)* راهبلك râhiblik; *(rights)* حقوق hou-qôuq.

Incur, in-kur', *(v.a.)* ازرینه آلمق ...üzerine almaq; (ه) کیرمك ...(e-) girmek; (ه) دوچار اول. ...(e-) dôu-châr ol..

Incurable, in-kūr'a-bl, *(a.)* ایی اولماز iyi olmaz; تداوی ایدیلهمز tedâvî edi-lemez; *(n.)* امیدسز خسته ümîdsiz hasta; — **Incurabilitɣ,** (in-kūr-a-bil'i-ti) *(n.)* امیدسزلك ümîdsizlik; چارهسزلك chāresizlik; — **Incurablɣ,**

(in-kūr'a-bli) *(ad.)* اميدسز بر حالده umîdsiz bir halde.

Incursion, in-kur'shun, *(n.)* آقين aqun ; ياغما yâma ; — **Incur'sive,** (-kur'siv) *(a.)* آقينجيلق aqunjuluq... ; آقينجى aqunju.

Indebted, in-det'ed, *(a.)* مديون med-yôun ; *(fig.)* ممنتدار minnetdâr ; —**ness,** *(n.)* بورج borj ; ديون düyôun ; *(fig.)* منت minnet ; *(lit.)* شكران shük-rân.

Indecent, in-dē'sent, *(a.)* قابا qaba ; غليظ glîz ; *(lit.)* مغاير ادب mougâyiri edeb ; —**ly,** *(ad.)* قاباجه qabaja ; *(lit.)* بى ادبانه bî edebâne ; سربازانه serbâzâ-ne : — **Indecency,** (in-dē'sen-si) *(n.)* قابالق qabaluq ; نزاهتسزلك nezâ-hetsizlik ; غلطت galzat ; *(shameful-ness)* عيب ayb ; سربازلق serbâzluq.

Indecision, in-de-sizh'un, *(n.)* قرارسزلق qarârsuzluq ; تردد tereddüd ; — **Indeci'sive,** (- sī'siv) *(a.)* قرارسز qarârsuz ; متردد müteredddid ; *(doubt-ful)* مشكوك meshkyôuk.

Indecorous, in-de-kō'rus, *(a.)* *(lit.)* مخل آداب mouhulli âdâb ; سربازانه serbâzâne; مغاير ادب mougâyiri edeb ; —**Indeco'rum,** (-kō'rum) *(n.)* ادبسزلك edebsizlik ; سربازلق serbâzluq.

Indeed, in-dēd', *(ad.)* حقيقةً haqî-qaten... ; جداً jidden... .

Indefatigable, in-de-fat'i-ga-bl, *(a.)* يورولماز yoroulmaz ; يلماز yulmaz ; — **ness,** *(n.)* يلمايش yulmayush ; تحمل tehammül ; ثبات sebât ; — **Iedefati'gably,** (-'i-ga-bli) *(ad.)* هيچ يورولمقسزين hich yoroulmaqsuzun ; يلمايه‌رق yulmayaraq ; متانتله metâ-netle.

Indefinable, in-de-fīn'a-bl, *(a.)* تعريف ايديله‌مز tâ'rîf ; edilemez ; تحديد اولونه‌ماز tahdîd olounamaz; —**Indefin'ably,** (-fīn'a-bli) *(ad.)* تعريف ايديله‌ميه‌جك صورتده tâ'rîf edilemeyejek sôuretde ; تحديد اولونه‌مايه‌جق درجه‌ده tahdîd olounamaya-jaq derejede.

Indefinite, in-def'i-nit, *(a.)* غير معين gayri mou-ayyen ; —**ly,** *(ad.)* *(time)* بلا مدت bilâ müddet ; *(fig.)* الى نهايه ilâ nihâye.

Indelible, in - del'i - bl, *(a.)* سيلينمز silinmez ; چيقماز chuqmaz ; *(fig.)* ابدى ebedî ; پايدار pâyidâr ; — **In-delibil'ity,** (-bil'i-ti) *(n.)* سيلينه‌مه‌ييش silinemeyish ; بقا baqâ ; دوام devâm ; —**Indel'ibly,** *(ad.)* سيلينمز بر حالده silin-mez bir halde ; دائمى صورتده dâ-imî sôuretde ; ابدياً ebediyyen.

Indelicate, in-del'i-kāt, *(a.)* قابا qaba ; — **Indel'icacy,** (-'i-ka-si) *(n.)* قابالق qabaluq.

Indemnify, in-dem'ni-fī, *(v.a.)* اوده‌مك eudemek ; تضمين ا. tazmîn et. ; — **Indemnificā'tion ,** (-fi-kā'shun) *(n.)* بدل bedel ; تضمينات tazmînât ; تعويضات tâ'vîzât ; *(act)* تضمين tazmîn ; تلافى telâfî.

Indemnity, in-dem'ni-ti, *(n.)* تضمينات tazmînât ; تعويضات tâ'vîzat ; *(security)* ضمان zoumân ; *(jud.)* كفالت kefâlet.

Indent, in-dent', *(v.a.)* چنتمك chent-mek ; اويمق oymaq ; *(apprentice)* چيراق ويرمك churaq vermek ; (ه) يرلشديرمك ...(e-) yerleshdirmek ; *(v.n.)* قونطرات ياپمق qontrat yapmaq ; *(n.)* چنتيك chentik ; كسيك kesik ; — **In-dentā'tion,** (-'shun) *(n.)* چنتيك chen-tik ; چوقور chouqour ; كيرينتى girinti ; *(art)* اويمه oyma ; — **Indent'ed,** (t'd) *(a.)* اويمه‌لو oymalu ; زيقزاق ziq-zaq ;—**Inden'tion,** (-'shun)*(n.)* كنار kenar ; بوشلق boshlouq ; —**Indent'-ure,** (-dent'ūr) *(n.)* قونطرات qon-trat ; سند sened ; *(v.a.)* چيراق ويرمك churaq vermek ; ايشه قويمق ishe qomaq ; *(bind)* تعهد ا. te-ahhüd et. ; باغلامق bâlamaq.

Independent, in-de-pend'ent, *(a. & n.)* مستقل müstaqil ; — **ly,** *(ad.)* مستقلاً müstaqillen ; باشلى باشنه bash-lu bashuna ; آيرى اولارق ayru olaraq ; — **Independ'ence,** (-'ens) *(n.)* استقلال istiqlâl ; **national** — استقلال ملى istiqlâli millî ; — **day,** استقلال كونى istiqlâl günü ; يوم استقلال yevmi istiqlâl ; *(anniversary)* سنهٔ دوريهٔ استقلال seneyi devriyye-i istiqlâl.

Indescribable, in-de-skrīb'a-bl, *(a.)* تعريف اولونه‌ماز tâ'rîf olounamaz ; *(pl.)* پانطالون pantalon ; (دون) (don) ; — **Indescrib'ably,** (-skrīb'a-bli) *(ad.)* تعريف ايديله‌ميه‌جك درجه‌ده tâ'rîf edileme-yejek derejede.

Indestructible, in-de-struk'ti-bl, *(a.)* محو اولماز mahv olmaz ; تخريب ايديله‌مز tahrîb edilemez ; — **Indestruc-tibil'ity,** (-struk-ti-bil'i-ti) *(n.)* تخريب

تحریب ایدیلهمهیش tahrîb edilemeyish ; محو ایدیلهمهیش mahv edilemeyish ; بقا baqâ : — **Indestruc'tibly**, (-struk' ti-bli) *(ad.)* تخریب ایدیلهمیهجك صورتده tahrîb edilemeyejek sôuretde ; محو ایدیلهمیهجك صورتده mahv edilemeye-jek sôuretde.

Indeterminable, in-de-tėr'min-a-bl, *(a.)* تعیین ایدیلهمز tâ'yîn edilemez ; *(sci.)* تصنیف ایدیلهمز tasnîf edilemez.

Indeterminate, in-de-tėr'mi-nāt, *(a.)* غیر معین gayri mou-ayyen ; مجهول mejhôul ; *(fig.)* قرارسز qarârsuz ; — **Indeterminā'tion**, (-'shun) *(n.)* قرارسزلق qarârsuzluq ; تردد tereddüd.

Index, in'deks, *(n.)* مشعر müsh-ir ; *(finger)* شهادت پارمغی shehâdet parmâ ; *(book)* فهرست fihrist ; *(math.)* اس üss ; *(v.a.)* فهرست یاپمق fihrist yapmaq.

India, ind'ya, *(n.pr.)* هندستان hindis-tân ; — **corn**, مصر musur ; — **ink**, چینی chini ; — **man**, *(mar.)* (هند واپوری) (hind vapourou) — **rub-ber**, لاستیك lastik ; قاوچوق qav-chouq ; — **In'dian**, *(a.)* هند hind ; *(n.)* هندلی hindli.

Indicate, in'di-kāt, *(v.a.)* كوسترمك geustermek ; اشعار ا. ish-âr et. ; *(fig.)* (ـه) دلالت ا. ...(e-) delâlet et. ; — **Indicā'tion**, (-'shun) *(n.)* *(lit.)* ارائه irâ-e ; اشعار ish-âr ; دلالت de-lâlet ; *(mark)* علامت alâmet ; *(pl.)* دلائل delâ-il ; — **Indic'ative**, (-dik' a-tiv) *(a.)* دلیلی delîlî ; *(sci.)* اشعاری ish-ârî ; *(gram.)* اخباری ihbârî ; — **In'dicator**, (-'di-kā-tur) *(n.)* *(sci.)* ساعت sât ; مشعر müsh-ir ; *(mar.)* ایندیكهتور indiketeur ; *(fig.)* دلیل delîl.

Indices, in'di-sēz, *(n.pl.)* *(math.)* اسلر üsler.

Indict, in-dīt', *(v.a.)* *(jud.)* قانوناً تعقیب ا. qânôunen tâ'qîb et. ; تحت محاكمهیه آلمق tahtu mouhâkemeye al-maq ; — **Indictee**, (in-dīt-ē') *(n.)* مظنون maznôun ; — **Indicter**, (in-dīt'ėr) *(n.)* مدعی müdda-î ; — **In-dictment**, (in-dīt'ment) *(n.)* اقامهٔ دعوی iqâmeyi dâ'vâ ; *(written)* استدعا istid-â ; تقریر taqrîr ; *(official)* اتهامنامه it-hâmnâme.

Indiction, in-dik'shun, *(n.)* اعلان i'lân ; بیاننامه beyânnâme ; *(cycle)* دور devr ; (اون بش سنه) (on besh sene).

Indifferent, in-dif'ėr-ent, *(a.)* لاقید lâqayd ; *(neuter)* بیطرف bî-taraf ; *(unimportant)* اهمیتسز ehemmiyyet-siz ; *(middle)* اورته orta ; فنا دكل fe-nâ deyil ; — **ly**, *(ad.)* لاقیدانه lâ-qaydâne ; — **Indiff'erence**, (-dif' ėr-ens) *(n.)* لاقیدی lâqaydî ; *(fig.)* اهمیتسزلك ehemmiyyet-sizlik.

Indigenous, ie-dij'en-us, *(a.)* یرلی yerli ; داخلی dâhilî.

Indigent, in'di-jent, *(a.)* محتاج müh-tâj ; فقیر faqîr ; — **ly**, *(ad.)* فقیرانه faqîrâne ; ضرورتله zarôuretle ; — **In'digence**, (-'di-jens) *(n.)* احتیاج ihtiyâj ; ضرورت zarôuret ; فقر faqr.

Indigestible, in-di-jest'i-bl, *(a.)* هضم اولونماز hazm olounmaz ; آغر âr ; — **Indigest'ion** , (-di-jest'yun) *(n.)* هضمسزلق hazumsuzluq ; سوء هضم sôuyi hazm,

Indignant, in-dig'nant, *(a.)* قیزغین quz-gun ; *(lit.)* منفعل münfa-il ; متنفر mü-teneffir ; — **ly**, *(ad.)* نفرتله nefretle ; انفعالله infu-âlle ; — **Indigna'tion**, (-dig-nā'shun) *(n)* *(lit.)* انفعال infu-âl ; نفرت nefret ; استكراه istikrâh.

Indignity, in-dig'ni-ti, *(n.)* دكرسزلك deyersizlik ; لیاقتسزلك liyâqetsizlik ; *(insult)* تجاوز tejâvüz ; سوء حركت sôuyi hareket.

Indigo, in'di-go, *(n.)* چیوید chivid.

Indirect, in-di-rekt', *(a.)* اكری eyri ; *(fig.)* طولاشیق dolashuq ; طولامباجلی dò-lambajlu ; — **ly**, *(ad.)* طولاییسیله dola-yusîle ; *(lit.)* بالواسطه bilvâsuta ; — **fire** , حائلی انداخت hâ-illi endaht ; ایندیرهكت انداخت indirekt endaht.

Indiscernible, in-diz-ėrn'i-bl, *(a.)* فرق اولونماز farq olounmaz ; كورونمز geu-rünmez ; — **Indiscernibly**, (in-diz-ėrn'i-bli) *(ad.)* كورونمیهجك صورتده geu-rünmeyejek sôuretde ; فرق ایدیلهمیهجك درجهده farq edilemeyejek derejede.

Indiscipline, in-dis'i-plin, *(n.)* انضباطسزلق inzubâtsuzluq ; قاریشیقلق qarushuq-luq ; تشوش teshevvush.

Indiscreet, in-dis-krēt', *(a.)* صایغیسز saygusuz , ملاحظهسز mülâhazasuz ; *(talk)* بوش بوغاز bosh boghaz ; *(fig. & lit.)* متجسس mütejessis ; — **ly**, *(ad.)* صایغیسزلقله saygusuzluqla ; دوشونمیهرك düshünmeyerek ; ملاحظهسزجه mülâ-hazasuzja ; متجسسانه mütejessisâne ;

— **Indiscre'tion,** (-kresh'un) *(n.)* صایغیسزلق saygusuzluq ; بوش بوغازلق bosh boghazluq; *(lit.)* افشاآت îfshâ-ât.

Indiscriminate, in-dis-krim'i-nāt, *(a.)* فرقسز farqsuz ; قاریشیق qarushuq ; — **lγ,** *(ad.)* بلاتفریق bilâ tefrîq ; —**Indiscrim'inating,** (-krim'i-nāt-ing) *(a.)* — **Indiscrim'inative,** (-krim'i-na-tiv) *(a.)* آیرمز ayurmaz; تفریق ایتمکسزین tefrîq etmeksizin ; (مساوی) (müsâvî); — **Indiscrimina'tion,** (-'shun) *(n.)* آیرمایش ayurmayish; تفریق ایتمه‌یش tefrîq etmeyish ; عدم تفریق ademi tefrîq.

Indispensable, in-dis-pens'a-bl, *(a.)* چاره‌سز chàresiz ; الزم elzem ; ضروری zarôurî;—**Indispensabil'ity,**(-pens-a-bil'i-ti) *(n.)* بهمه‌حال لزوم beheme-hâl lüzôum ; *(lit.)* الزمیت elzemiyyet; ضرورت zarôuret; — **Indispens'ably,** (-'a-bli) *(ad.)* مطلقا moutlaqâ ; بالضروره bizzarôure.

Indispose, in-dis-poz', *(v.a.)* راحتسز ا. rahatsuz et. ; *(fig.)* بوزمق bozmaq ; صوغوتمق soghoutmaq ; —**Indisposed,** (-pōzd') *(a.)* *(sick)* راحتسز rahatsuz ; *(averse)* مخالف mouhâlif ; *(lit.)* غیر متمایل gayri mütemâyil; —**Indisposi'tion,** (-po-zi'shun) *(n.)* ایسته‌کسزلك isteksiz-lik ; *(lit.)* عدم تمایل ademi temâyül; *(health)* راحتسزلق rahatsuzluq.

Indisputable , in-dis'pū-ta-bl ; *(a.)* مسلم müsellem; آشكار âshikyâr ; قطعی qat-î ; صریح sarîh, —**ness,** *(n.)* صراحت sarâhat ; قطعیت qat-uyyet ; —**Indis'-putably** , (-'pū-ta-bli) *(ad.)* آشكار صورتده âshikyâr sôuretde ; *(lit.)* صراحة sarâhaten ; قطعیاً qat-uyyen.

Indissoluble, in-dis'ol-ū-bl, *(a.)* اریمز erimez : *(lit.)* غیر منحل gayri mün-hall ; *(fig.)* آیرلماز ayrulmaz ; — **In-dissolubil'ity** , (-dis-ol-ū-bil'i-ti) *(n.)* اریمه‌یش erimeyish ; غیر منحل اولش gayri münhall oloush; *(fig.)* آیرلمایش ayrulmayush ; — **Indiss'olubly,** (-dis'ol-ū-bli) *(ad.)* اریمیه‌جك بر حالده eri-meyejek bir halde ; *(fig.)* آیرلمیه‌جق صورتده ayrulmayajaq sôuretde.

Indistinct, in-dis-tingkt', *(a.)* قاریشیق qarushuq , *(fig.)* آكلاشیلماز anlashul-maz ; *(lit.)* معلق môuglaq ; — **lγ,** *(ad.)* قاریشیق بر حالده qarushuq bir halde ; *(fig.)* آكلاشیلماز صورتده anla-shulmaz sôuretde ; — **Indistinc'-tion,** (-tingk'shun) *(n.)* قاریشیقلق qa-rushuqluq ; فرق اولونامایش farq oloun-mayush ; *(lit.)* مغلقیت môuglaqiyyet.

Indite, in-dīt', *(v.a.)* یازمق yazmaq ; قلمه آلمق qaleme almaq .

Individable, in-di-vīd'a-bl, *(a.)* آیریلامز ayrulamaz ; *(lit.)* غیر قابل تقسیم gayru qâbili taxîm.

Individual, in-di-vid'ū-al, *(a.)* *(lit.)* فردی ferdî ; *(fig.)* آیری ayru *(lit.)* منفرد münferid ; *(n.)* فرد ferd ; *(fig.)* شخص shahs ; *(pl.)* افراد efrâd ; اشخاص esh-hâs ; — **lγ,** *(ad.)* آیری آیری ayru ayru ; *(lit.)* منفرداً münferiden ; فرداً ferden ; — **Individ'ualism,** (-'ū-al-izm) *(n.)* انفراد infirâd ; فردیت ferdiy-yet ; — **Individual'ity,** (-dū-al'i-ti) *(n.)* *(lit.)* فردیت ferdiyyet ; *(fig.)* خصوصیت housôusuyyet ; — **Individ'ualize,** (-'ū-al-īz) *(v.a.)* آیرمق ayurmaq ; *(lit.)* تخصیص ا. tahsîs et. .

Indivisible, in-di-viz'i-bl, *(a.)* *(lit.)* غیر قابل تقسیم gayru qâbili taxîm ; *(math.)* اصغر نامتناهی asgar nâ-müte-nâhî ; — **Indivisibil'ity,** (-viz-i-bil'i-ti) *(n.)* *(lit.)* غیر قابلیت تقسیم gayru qâbiliyyeti taxîm ; —**Indivis'ibly,** (-viz'i-bli) *(ad.)* تقسیم ایدیله‌میه‌جك درجه‌ده taxîm edilemeyejek derejede ; غیر قابل تقسیم صورتده gayri qâbili taxîm sôuretde.

Indo-Chinese, in'dō-chī-nēz', *(a.)* هند چینی hindi chînî.

Indocile, in-dō'sīl, *or* in-dos'il, *(a.)* سرت sert ; سركش serkesh.

Indolent, in'do-lent, *(a.)* قیدسز qayd-suz ; *(lit.)* عاطل âtul ; — **lγ,** *(ad.)* لاقیدانه lâqaydâne ; عاطلانه âtulâne ; — **In'dolence,** (-'do-lens) *(n.)* لاقیدی lâqaydî ; عطالت atâlet.

Indoor, in'dōr, *(a.)* داخلی dâhilî ; ایچری icheri ; — **In'doors,** (-'dōrz) *(ad.)* ایچریده icherde ; داخلده dâhilde.

Indubitable, in-dū'bit-a-bl, *(a.)* شبهه‌سز shübhesiz ; قطعی qat-î ; —**ness,** *(n.)* قطعیت qat-uyyet ; صراحت تامه sarâhati tâmme ; — **Indu'bitably,** (-dū'bi-ta-bli) *(ad.)* قطعی صورتده qat-î sôu-retde ; صراحت كامله ایله sarâhati kyâ-mile ile.

Induce, in-dūs', *(v.a.)* اقناع ا. iqnâ' et.; تشویق ا. teshvîq et. ; — **Induce'-ment,** (-dūs'ment) *(n.)* سبب sebeb ;

سائق sâ-iq ; *(jud.)* قياس qiyâs ; *(lit.)* استدلال istidlâl; —**Indu'cible**, (-dū'si-bl) *(a.)* قانار qanar ; اقناع ايديله‌بيلير iqnâ' edilebilir ; *(jud.)* قابل قياس qâbili qiyâs.

Induct, in-dukt', *(v.a.)* تقديم ا. taqdîm et. ; توديع ا. tevdî' et. ; —**Induc'tion**, (-duk'shun) اجراى مأموريت ijrâyi me'môuriyyet ; *(lit.)* اقعاد iq-âd ; *(prelude)* مقدمه mouqaddeme ; مدخل medhal ; *(reasoning)* قياس qiyâs ; استخراج istihrâj ; *(phil.)* استقرا istiqrâ ; *(phys.)* اندوكسيون endüxiyon ; (انتقال بالتأثير) (intiqâl bit-te'sîr) ; —**Induc'tive**, (-duk'tiv) *(a.)* *(phil.)* استقرائى istiqrâ-î ; قياسى qiyâsî ; *(lit.)* استخراجى istihrâjî ; —**Induc'tively**, (-duk'tiv-li) *(ad.)* قياساً qiyâsen ; *(phil.)* استقراءً istiqrâ-en ; مشاهده‌يه مستنداً müshâhedeye müsteniden.

Inductile, in-duk'til, *(a.)* اوزاماز ouzamaz ; *(lit.)* غير قابل انجرار gayru qâbili injirâr.

Indulge, in-dulj', *(v.a.)* مسامحه ا. müsâmeha et. ; تحمل ا. tehammül et. ; ترويج tervîj et. ; *(v.n.)* مبتلا او. mübtelâ ol. ; — **Indul'gence**, (-'jens) *(n.)* مسامحه müsâmeha : تحمل tehammül ; *(rel.)* عفو afv ; (كفارت) (kefâret) — **Indul'gent**, (-'jent) *(a.)* ملايم mülâyim ; *(lit.)* مسامحه‌كار müsâmehakyâr;—**Indul'gently**,(-'jent-li) *(ad.)* ملايمتله mülâyemetle ; مسامحه‌كارانه müsâmeha-kyârâne.

Indurate, in'dū-rāt, *(v.a.)* قاتيلاشديرمق qatulashdurmaq ; *(v.n.)* قاتيلاشمق qatulashmaq ; *(a.)* قاتى qatu.

Industry, in'dus-tri, *(n.)* *(com.)* صنايع sanâyî' ; *(fig.)* غيرت gayret ; اقدام iqdâm : — **Indus'trial**, *(a.)* *(lit.)* صناعى sounâ-î ; — **school** مكتب صنايع mektebi sanâyî' ; —**Indus'trially**, (-'tri-al-i) *(ad.)* صنايع اعتباريله sanâyî' i'tibârîle ; — **Indus'trious**, (-'tri-us) *(a.)* چاليشغان chalushgan ; غيور gayyôur ; — **Indus'triously**, (-'tri-us-li) *(ad.)* چاليشهرق chalusharaq ; غيورانه gayyôurâne ; اقداملا iqdâmla.

Indwelling, in'dwel-ing, *(a.)* ايچنده‌كى ichindeki ; *(lit.)* باطنى bâtunî ; درونى derôunî ; *(fig.)* دائمى dâ-imî ; *(n.)* دوام devâm ; وجود vüjôud.

Inebriate, in-ē'bri-āt, *(v.a.)* سرخوش ا. sarhosh et. ; *(lit.)* سرمست ا. sermest et.; *(v.n.)* سرخوش او. sarhosh ol. ; *(a. & n.)* سرخوش sarhosh ; — **Inebriety**, (in-ēb-rī'e-ti) *(n.)* سرخوشلق sarhoshlouq ; *(lit.)* سكر حال sikri hâl.

Inedible, in-ed'i-bl, *(a.)* ينمز yenmez ; *(lit.)* غير قابل اكل gayri qâbili ekl.

Inedited, in-ed'it-ed, *(a.)* *(lit.)* غير مطبوع gayru matbôu' ; نشر اولونمامش neshr olounmamush ; *(lit.)* غير منتشر gayri müntesher.

Ineffable, in-ef'a-bl, *(a.)* تعريف ايديلمز tâ'rîf edilemez ; *(lit.)* توصيفى محال tavsîfi mehâl ; سويلنمز seuylenemez ; — **ness**, *(n.)* سويلنه‌مه‌يش seuylenemeyish ; تعريف ايديله‌مه‌يش tâ'rîf edilemeyish ; — **Ineff'ably**, (-ef'a-bli) *(ad.)* سويلنه‌ميه‌جك درجه‌ده seuylenemeyejek derejede ; تعريف ايديله‌ميه‌جك صورتده tâ'rîf edilemeyejek sôuretde.

Ineffaceable, in-ef-fās'a-bl, *(a.)* سيلينمز silinmez ; *(fig.)* زوال بولماز zevâl boulmaz ; پايدار pâyidâr ; — **Inefface'ably**, (ef-fās'a-bli) *(ad.)* سيلينميه‌جك صورتده silinemeyejek sôuretde ; زوال بولماز بر حالده zevâl boulmaz bir halde ; ابدياً ebediyyen.

Ineffective, in-ef-fek'tiv, *(a.)* تأثيرسز te'sîrsiz ; فائده‌سز faydasuz ; — **ly**, *(ad.)* بيهوده beyhôude ; نافله nâfile.

Inefficacious, in-ef-fi-kā'shus, *(a.)* كفايتسز kifâyetsiz ; — **Inef'ficacy**, (-ef'fi-ka-si) *(n.)* كفايتسزلك kifâyetsizlik.

Inefficient, in-ef-fish'ent, *(a.)* كفايتسز kifâyetsiz ; — **ly**, *(ad.)* كفايتسزلكله kifâyetsizlikle ; — **Ineffic'iency**, (-ef-fish'en-si) *(n.)* كفايتسزلك kifâyetsizlik.

Inelegance, in-el'e-gans, *(n.)* چيركينلك chirkinlik ; ظرافتسزلك zarâfetsizlik ; — **Inel'egant**, *(a.)* چيركين chirkin ; قابا qaba ; — **ly**, *(ad.)* چيركين صورتده chirkin sôuretde.

Ineligible, in-el'i-ji-bl, *(a.)* ياقيشماز yaqushmaz ; *(lit.)* غير موافق gayri mouvâfuq ; *(legal)* انتخاب ايديلمز intihâb edilemez ; — **Ineligibil'ity**, (-el-i-ji-bil'i-ti) *(n.)* ياقيشمايش yaqushmayush ; مناسبت آلمايش minâsebet almayush ; انتخاب ايديله‌مه‌يش intihâb edilemeyish ; — **Inel'igibly**, (-el'i-ji-bli) *(ad.)* ياقيشمايه‌جق وجهله yaqushmayajaq vejhile.

Ineloquence, in-el'o-kwens, *(n.)* طوتوقلق toutouqlouq; ياوانلق yavanluq.

Inequality, in-e-kwol'i-ti, *(n.)* فرق farq; *(lit.)* عدم مساوات ademi müsâvât; *(unevenness)* پوروز pürüz; انتظامسزلق intızâmsuzluq; *(incompetency)* كفايتسزلك kifâyetsizlik; اقتدارسزلق iqtidârsuzluq.

Inequitable, in-ek'wi-ta-bl, *(a.)* حقسز haqsuz; انصافسز insâfsuz; — **Ineq'uity,** (-ek'wi-ti) *(n.)* حقسزلق hqsuzluq; انصافسزلق insâfsuzluq.

Inert, in-ėrt', *(a.)* عاطل âtul; بطی batî; — **ly,** *(ad.)* عاطلانه âtulâne; — **ness,** *(n.)* عطالت atâlet; بطائت batâ-et; — **Inertia,** (in-ėr'shi-a) *(n.)* *(sci.)* عطالت atâlet; **moment of —** وزنيت عطالت vezniyyeti atâlet.

Inestimable, in-es'tim-a-bl, *(a.)* پك قيمتدار pek qiymetdâr; حسابسز hesâbsuz; — **Ines'timably,** (-'ti-ma-bli) *(ad.)* تقديرك فوقنده taqdîrin fevqinde; حساب ايديلەميەجك درجەده hesâb edilemeyejek derejede.

Inevitable, in-ev'it-a-bl, *(a.)* چارەسز châresız; ضرورى zarôurî; — **Inev'itably,** (-'it-a-bli) *(ad.)* چارناچار char nâ-châr; *(lit.)* بالضروره bizzarôure; — **Inevitabil'ity,** (-bil'i-ti) *(n.)* چارەسزلك châresizlik; ضرورت zarôuret.

Inexact, in-egz-akt', *(a.)* ياكلش yanlush; غير صحيح gayri sahîh; — **Inexact'itude,** (-egz-akt'i-tūd) *(n.)* ياكلش اولش yanlush oloush; عدم صحت ademi suhhat.

Inexcusable, in-eks-kūz'a-bl, *(a.)* عفو اولونماز afv olounmaz; معذرت قبول اتمز mâ'zeret qabôul etmez; — **Inexcu-abil'ity,** (-eks-kūz-a-bil'i-ti) *(n.)* عفو اولونامايش afv olounamayush; معذرت قبول اتمەيش mâ'zeret qabôul etmeyish; —**Inexcusably,** (in-eks-kūz'a-bli) *(ad.)* عفو اولونماز درجەده afv olounmaz derejede.

Inexhaustible, in-egz-hawst'i-bl, *(a.)* بيتمز bitmez; توكنمز tükenmez; پايانسز pâyânsuz; — **Inexhaustibil'ity,** (-egz-hawst-i-bil'i-ti) *(n.)* بيتمەيش bitmeyish; توكنمەيش tükenmeyish; پايانسزلق payansuzluq; —**Inexhaust'ibly,** (-egz-hawst'i-bli) *(ad.)* بيتمز توكنمز صورتده bitmez tükenmez sôuretde; پايانسز درجەده pâyânsuz derejede.

Inexorable, in-egz'or-a-bl, *(a.)* شدتلی shiddetli; *(lit.)* بی امان bî-amân; — **Inexorably,** (in-egz'or-a-bli) *(ad.)* شدتله shiddetle; *(lit.)* بی رحمانه bî-rahmâne; — **Inexorability,** (in-egz-or-a-bil'i-ti) *(n.)* شدت shiddet; *(lit.)* خشونت houshôunet.

Inexpedient, in-eks-pē'di-ent, *(a.)* غير موافق gayri mouvâfuq; *(fig.)* مناسبتسز minâsebetsiz; — **Inexpē'dience,** (-'di-ens) *(n.)* موافق اولمايش mouvâfuq olmayush; مناسبتسزلك minâsebetsizlik.

Inexperience, in-eks-pē'ri-ens, *(n.)* تجربەسزلك tejrübesizlik; — **Inexpē'rienced,** (-'ri-ensd) *(a.)* تجربەسز tejrübesiz.

Inexpiable, in-eks'pi-a-bl, *(a.)* عفو اولونماز afv olounmaz; تلافی ايدلمز telâfî edilmez; —**Inex'piably,** (-eks'pi-a-bli) *(ad.)* عفو اولونامايەجق درجەده afv olounamayajaq derejede; تلافی ايديلەميەجك صورتده telâfî edilemeyejek sôuretde.

Inexplicable, in-eks'pli-ka-bl, *(a.)* آكلاشيلماز anlashulmaz; غير قابل ايضاح gayri qâbili îzâh; — **Inexplic-abil'ity,** (-eks-pli-ka-bil'i-ti) *(n.)* آكلاشيلەمايش anlashulamayush; غير قابل ايضاح اولش gayri qâbili îzâh oloush; — **Inex'plicably,** (-eks'pli-ka-bli) *(ad.)* آكلاشيلماز صورتده anlashulmaz sôuretde; ايضاح ايديلەميەجك بر حالده îzâh edilemeyejek bir halde.

Inexpressible, in-eks-pres'i-bl, *(a.)* سويلنەمز seuylenemez; افاده ايديلەمز ifâde edilemez; *(pl.)* پانطالون pantalon; (دون) (don); — **Inexpressibly,** (-eks-pres'i-bli) *(ad.)* سويلنەميەجك درجەده seuylenemeyejek derejede; افاده ايديلەميەجك صورتده ifâde edilemeyejek sôuretde.

Inexpressive, in-eks-pres'iv, *(a.)* معناسز mâ'nâsuz; — **ness,** *(n.)* معناسزلق mâ'nâsuzluq.

Inextinguishable, in-eks-ting'gwish-a-bl, *(a.)* سونمز seunmez; *(fig.)* ابدى ebedî; — **Inextin'guishably,** *(ad.)* سونمز صورتده seunmez sôuretde; *(fig.)* دائما dâ-ima; ابدياً ebediyyen.

Inextricable, in-eks'tri-ka-bl, *(a.)*

قاريشيق qarushuq ; *(lit.)* مشوش müshevvesh ; — **Inex'tricably**, (-eks'-tri-ka-bli) *(ad.)* قاريشيق صورتده qarushuq sôuretde ; مشوش بر حالده müshevvesh bir halde.

Infallible, in-fal'i-bl, *(a.)* شاشماز shashmaz ; امين emîn ; ياكلماز yanulmaz ; — **Infall'ibly**, (-fal'i-bli) *(ad.)* مطلقا moutlaqâ ; هر حالده her halde ; — **Infallibil'ity**, (-fal-i-bil'i-ti) *(n.)* شاشمايش shashmayush ; قطعيت qat-uyyet.

Infamous, in'fa-mus, *(a.)* عادي âdî ; رذيل rezîl ; *(bad)* فنا fenâ ; ياقيشماز yaqushmaz ; **In'famously**,(-fa-mus-li) *(ad.)* عاديجه âdîje ; ياقيشماز صورتده yaqushmaz sôuretde ; — **In'famy**, (-'fa-mı) *(a.)* عاديلك âdîlik ; آلچاقلق alchaqluq ; *(jud.)* سوء شهرت sôuyi sheuret.

Infant, in'fant, *(n.)* چوجق chojouq ; *(jud.)* صبي sabî ; *(pl.)* صبيان soubyân; *(a.)* ... چوجق chojouq ... *(fig.)* كورپه keurpe ; — **school**, صبيان مكتبي soubyân mektebi ; — **In'fancy**, (-'fan-si) *(n.)* چوجقلق chojouqlouq ; *(lit.)* صباوت sabâvet.

Infante, in-fan'tā, *(n.)* (انفانت) (enfant): پرنس prens ; — **Infan'ta**, (-'ta) *(n.)* (انفانته) (enfanta) پرنسس prenses.

Infanticide, in-fant'i-sīd, *(n.)* چوجق قتلی chojouq qatli ; *(lit.)* قتل اولاد qatli evlâd ; *(pers.)* چوجق قاتلی chojouq qâtili ; اولاد قاتلی evlâd qâtili.

Infantry, in'fant-ri, *(n.)* *(mil.)* پياده piyâde ; **light** — خفيف پياده hafif piyâde.

Infatuate, in-fat'ū-āt, *(v.a.)* سرسم ا. sersem et. ; *(fig.)* چيلديرتمق chuldurtmaq ; شاشيرتمق shashurtmaq ; — **Infatua'tion**, (-fat-ū-ā'shun) *(n.)* چيلغينلق chulgunluq ; *(lit.)* مفتونيت meftôuniyyet.

Infect, in-fekt', *(v.a.)* بولاشديرمق boulashdurmaq ; سرايت ا. sirâyet et. ; *(fig.)* افساد ا. ifsâd et. ; تلويث ا. telvîs et. ; *(a.)* بوزوق bozouq ; بولاشيق boulashuq ; — **Infec'tion**, (-fek'shun) *(n.)* بولاشمه boulashma ; سرايت sirâyet; *(fig.)* افساد ifsâd ; — **Infec'tious**, (-fek'shus) *(a.)* بولاشيق boulashuq ; ساري sârî ; *(fig.)* فاسد fâsid ; — **Infec'tiously**, (-fek'shus-li) *(ad.)* ساري صورتده sârî sôuretde ; — **Infec'tiousness**, (-fek'shus-nes) *(n.)* ساريلك sârîlik ; بوزوقلق bozouqlouq.

Infelicity, in-fe-lis'i-ti, *(n.)* نكبت nükbet ; سفالت sefâlet ; *(fig.)* مناسبتسزلك minâsebetsizlik.

Infer, in-fer', *(v.a.)* آكلامق anlamaq ; *(lit.)* استدلال ا. istidlâl et. ; *(v.n.)* حكم ا. hükm et. ; — **Infer'able**, *(a.)* قابل استدلال qâbili istidlâl ; استخراج اولنه بيلير istihrâj olounabilir ; — **In'ference**, (-'fer-ens) *(n.)* استدلال istidlâl ; *(pl.)* استدلالات istidlâlât ; *(conclusion)* نتيجه netîje ; قناعت qanâ-at ; — **Inferen'tial**, (-fer-en'shal) *(a.)* *(lit.)* استدلالي istidlâlî ; مستدل müstedel ; — **Inferen'tially**, (-fer-en'shal-i) *(ad.)* استدلالا istidlâlen.

Inferior, in-fē'ri-ur, *(a.)* آشاغي ashâ ; دون doon ; *(mean)* سفلي süflî ; *(n.)* مادون mâdoun ; — **Inferior'ity**, (-ōr'i-ti) *(n.)* آشاغيلق ashâluq ; *(fig.)* عاديلك âdîlik.

Infernal, in-fer'nal, *(n.)* جهنم كبي jehennem gibi ; جهنمي jehennemî ; *(mean)* سفلي süflî ; *(devilish)* ابليسانه iblîsâne ; ملعونانه mel-ounâne ; — **machine**, بومبا bomba.

Infest, in-fest', *(v.a.)* اضرار ا. uzrâr et. ; اخلال ا. ihlâl et. ; *(a.)* مضر mouzur.

Infidel, in'fi-del, *(a.)* اينانماز inanmaz ; *(rel.)* كافر kyâfir ; ايمانسز îmânsuz ; **Infidel'ity**, (-'i-ti) *(n.)* اعتمادسزلق î'timâdsuzluq ; *(rel.)* كفر küfr ; ايمانسزلق îmânsuzluq; *(fig.)* خيانت huyânet ; صداقتسزلك sadâqatsizlik.

Infinite, in'fin-it, *(a.)* نهايتسز nihâyetsiz ; *(lit.)* نامتناهي nâ-mütenâhî ; *(n.)* *(God)* الله allah ; — **ly**, *(ad.)* الى نهايه ilâ-nihâye ; نامتناهي صورتده nâ-mütenâhî sôuretde ; *(fig.)* زياده سيله ziyâdesile ; كلياً külliyyen ; — **ness**, *(n.)* نامتناهيلك nâ-mütenâhîlik; *(lit.)* فسحت füs-hat.

Infinitive, in-fin'it-iv, *(a.)* غير محدود gayri mahdôud ; *(gram.)* مصدر masdar ; — **ly**, *(ad.)* غير محدود صورتده gayri mahdôud sôuretde; — **mood**, مصدر صيغه سي masdar sîgasu.

Infirm, in-ferm', *(a.)* ضعيف za-îf ; متانتسز metânetsiz ; *(med.)* عليل alîl ; خسته hasta ; — **ly**, *(ad.)* ضعفله zâf-la ; متانتسزجه metânetsizje ; بر عليل

حالده alîl bir halde; — **Infirm'ary**, (-fėrm'a-ri) *(n.)* خسته‌خانه hastahâne; — **Infirm'ity**, (-fėrm'i-ti) *(n.)* ضعف zâ'f; معلوليت mâ'lôuliyyet; *(defect)* نقصان noxân.

Inflame, in-flām', *(v.a.)* اشعال ا. ishâl et.; *(fig.)* آلولندیرمك alevlendirmek; تحريك ا. tahrîk et.; *(v.n.)* اشتعال ا. ishti-âl et.; آلولنمك alevlenmek; *(med.)* التهاب ا. iltihâb et.; **Inflammable**, (in-flam'a-bl) *(a.)* يانار yanar; طوتوشور toutoushour; *(lit.)* مشتعل müshta-il; *(fig.)* عصبى asabî; — **Inflammation**, (in-flam-ā'shun) *(n.)* اشتعال ishti-âl; *(med.)* التهاب iltihâb; — **Inflammatory**, (in-flam'a-to-ri) *(a.)* مشتعل müshta-il; *(fig.)* تحريككارانه tahrîk-kyârâne; التهابى iltihâbî.

Inflate, in-flāt', *(v.a.)* قابارتمق qabartmaq; شيشيرمك shishirmek; — **Infla'tion**, (-flā'shun) *(n.)* قابارمه qabarma; شيشمه shishme; *(fig.)* تزايد tezâyüd; *(act)* قابارتمه qabartma; *(fig.)* آرتيرمه arturma; *(speech)* طمطراق toumtouraq.

Inflect, in-flekt', *(v.a.)* ايكمك îymek: *(fig.)* توجيه ا. tevjîh et.; *(voice)* اويدورمق ouydourmaq; *(gram.)* تصريف ا. tasrîf et.; — **Inflec'tion**, (-flek'shun) *(n.)* ايكيلمه iyilme; *(lit.)* انحنا inhinâ; *(voice)* نغمه nâgme; آهنك âhenk; *(phys.)* انعطاف in-utâf; *(fig.)* تمايل temâyül; *(gram.)* تصريف tasrîf.

Inflexible, in-fleks'i-bl, *(a.)* ايكيلمز iyilmez; *(fig.)* عنود amoûd; — **Inflexibil'ity**, (-fleks-i-bil'i-ti) *(n.)* سرتلك sertlik; *(fig.)* عناد inâd; *(lit.)* تمرد temerrüd; — **Inflex'ibly**, (-fleks'i-bli) *(ad.)* ايكيلميه‌رك iyilmeyerek; *(fig.)* عنودانه anoûdâne.

Inflict, in-flikt', *(v.a.)* ياپمق yapmaq; *(lit.)* ايقاع ا. îqâ' et.; *(punishment)* تجزيه tejziye; (جزايه) محكوم ا. (jezâya-) mahkyôum et.; — **Inflic'tion**, (-flik'shun) *(n.)* حكم hükm; جزا jezâ; *(act)* اجرا ijrâ; تطبيق tatbîq; — **Inflict'ive**, (-flik'tiv) *(a.)* تأديبى te'dîbî; جزائى jezâ-î.

Influence, in'floo-ens, *(n.)* نفوذ nüfôuz; تأثير te'sîr; *(v.a.)* تأثير اجرا ا. te'sîr ijrâ et.; *(lit.)* اجراى نفوذ ا. ijrâyi nüfôuz et.; **he has great** — (اونك) بويوك نفوذى واردر (onoun-) beuyük nüfôuzou vardur; (او) پك نافذدر (o-) pek nâfizdir; **to be influenced** نفوذه تابع او. nüfôuza tâbi' ol.; تأثيره قاپيلمق te'sîre qapulmaq; — **Influen'tial**, (-floo-en'shal) *(a.)* نفوذلى nüfôuzlou; قوتلى qouvvetli; *(lit.)* نافذ nâfiz; — **Influen'tially**, (-floo-en'shal-i) *(ad.)* نفوذله nüfôuzla; نافذانه nâfizâne.

Influenza, in-floo-en'za, *(n.)* انفلوئنزا enflü-enza.

Influx, in'fluks, *(n.)* جريان jereyân; آقمه aqma; *(abundance)* كثرت kesret; *(lit.)* مبذوليت mebzôuliyyet.

Infold, in-fold', *(v.a.)* صارمق sarqmaq.

Inform, in-form', *(v.a.)* بيلديرمك bildirmek; اخبار ا. ihbâr et.; معلومات ويرمك mâ'lôumât vermek; — **Inform'ant**, *(n.)* مخبر mouhbir; — **Informā'tion**, (-'shun) *(n.)* معلومات mâ'lôumât: خبر haber; *(act)* اخبار ihbâr; **to gain** — اوكرنمك euyrenmek; معلومات آلمق mâ'lôumât almaq; —**Informed'**, (md) *(a.)* واقف vâquf; *(lit.)* معلوماتدار mâ'lôumâtdâr; **to be** — خبر آلمق haber almaq; استخبار ا. istihbâr et.; **we are** — استخبار ايديبورز ...istihbâr ediyorouz; خبر آلدق (ى) ...(i-) haber alduq.

Informal, in-for'mal, *(a.)* غير رسمى gayri resmî; خصوصى housôusi; —**ly**, *(ad.)* غير رسمى اوله‌رق gayri resmî olaraq; — **Informal'ity**, (-'i-ti) *(n.)* اصوله مخالفت ousôule mouhâlefet; *(fig.)* تكليفسزلك teklîfsizlik; *(fault)* قصور qousôur.

Infraction, in-frak'shun, *(n.)* اخلال ihlâl; — **Infract'**, (-frakt') *(v.a.)* اخلال ا. ihlâl et..

Infrequent, in-frē'kwent, *(a.)* نادر nâdir; — **ly**, *(ad.)* بعضاً bâ'zen; نادراً nâdiren; **not** — **ly** اكثريا exeriyyâ; على الاكثر alel-exer; — **Infrē'quency**, (-'kwen-si) *(n.)* ندرت nedret.

Infringe, in-frinj', *(v.a.)* اخلال ا. ihlâl et.; (ه) تجاوز ا. ...(e-) tejâvüz et.; — **Infringe'ment**, *(n.)* نقض naqz; اخلال ihlâl.

Infuriate, in-fū'ri-āt, *(v.a.)* قيزديرمق quzdurmaq; *(lit.)* اغضاب ا. îgzâb et.;

— **Infū'riated,** (-'ri-āt-ed) *(a.)* قيزغين quzgun; *(lit.)* متهور mütehevvir.
Infuse, in-fūz', *(v.a.)* (ایچنه) دوكمك (ichine-) deukmek; *(fig.)* صوقمق soqmaq: ادخال ا. idhâl et.; *(inspire)* تلقين ا. telqîn et.; — **Infū'sion,** (-'zhun) *(n.)* دوكمه deukme; مزج mezj; *(lit.)* نقع naqu'; *(solution)* محلول mahlôul; *(lit.)* منقوع menqôu'; *(fig.)* تلقين telqîn; الهام ilhâm.
Infusible, in-fūz'i-bl, *(a.)* اريمز erimez; *(lit.)* غير مذاب gayri müzâb.
Infusoria, in-fū-sō'ri-a, *(n.pl.)* *(lit.)* (نقيعيه) حوينات houveynât (-naqîuyye); — **Infū'sorү,** (-'so-ri) *(a.)* *(lit.)* نقيعى naqî-î.
Ingenious, in-jē'ni-us, *(a.)* هنرلى hünerli; ماهر mâhir; *(fig.)* عارفانه ârifâne; — **lү.** *(ad.)* ماهرانه mâhirâne; —**ness, ingenuitү,** (in-jen-ū'i-ti) *(n.)* هنر hüner; مهارت mehâret; *(fig.)* ذكا zekyâ.
Ingenuous, in-jen'ū-us, *(a.)* صاف sâf; مستقيم müstaqîm; *(generous)* نجيب nejîb; — **lү,** *(ad.)* صفوتله safvetle; نجيبانه nejîbâne; — **ness,** *(n.)* صفوت safvet; *(lit.)* درستى dürüstî.
Inglorius, in-glō'ri-us, *(a.)* شرفسز sherefsiz; *(lit.)* خجل hajîl; — **lү,** *(ad.)* شرفسزلكله sherefsizlikle; خجلانه hajîlâne; رذيلانه rezîlâne; — **ness,** *(n.)* شرفسزلك sherefsizlik; رذالت rezâlet; *(lit.)* خجالت hajâlet.
Ingot, in'got, *(n.)* كولچه külche.
Ingrain, in-grān', *(v.a.)* يوك حالنده بويامق yün hâlinde boyamaq; (خام بويامق) (ham boyamaq); *(fig.)* ایچنه ایشلتمك ichine ishletmek; كوكلشديرمك keukleshdirmek; *(a.)* خام بويانمش ham boyanmush; (ثابت بويالى) (sâbit boyalu).
Ingratitude, in-grat'i-tūd, *(n.)* نانكورلك nankeurlük; *(lit.)* كفران küfrân.
Ingredient, in-grē'di-ent, *(n.)* جزؤ jüzü'; *(pl.)* اجزا ejzâ; *(pl.)* اجزاى مركبه ejzâyi mürekkibe.
Ingress, in'gres, *(n.)* دخول douhôul; كيريش girish.
Inhabit, in-hab'it, *(v.a.)* اسكان iskyân; *(v.a.)* اقامت ا. iqâmet et.; اوطورمق outourmaq; — **Inhab'itable,** (-'it-a-bl) *(a.)* قابل اسكان qâbili iskyân; — **Inhab'itance,** (-'it-ans) *(n.)* اسكان iskyân; اقامت iqâmet; — **Inhab'itant,** *(n.)* مقيم mouqîm; *(n. pl.)* سكنه sekene; اهالى ahâlî; — **Inhabitā'tion,** (-'shun) *(n.)* اقامت iqâmet; *(place)* اقامتگاه iqâmetgyâh.
Inhale, in-hāl', *(v.a.)* ایچنه چكمك ichine chekmek; يوتمق youtmaq; — **Inhala'tion**, (-hal-ā'shun) *(n.)* تنفس teneffüs; چكيش chekish.
Inharmonious, in-har-mō'ni-us, *(a.)* آهنكسز âhenksiz: —**ness,** *(n.)* آهنكسزلك âhenksizlik; —**lү,** *(ad.)* آهنكسز صورتده âhenksiz sôuretde; —**Inharmonic,** (in-har-mon'ık) *(a.)* آهنكسز âhenksiz.
Inhere, in-hēr', *(v.n.)* ياپيشمق yapushmaq; *(fig.)* مربوط او. merbôut ol.; — **Inhēr'ence,** (-'ens) *(n.)* ياپيشمه yapushma; *(lit.)* مربوطيت merbôutuyyet; *(existence)* موجوديت mevjôudiyyet; **Inhēr'ent,** *(a.)* مربوط merbôut; *(innate)* طبيعى tabî'; *(lit.)* جبلى jibillî.
Inherit, in-her'it, *(v.a.)* *(lit.)* توارث ا. tevârüs et.; — **Inher'itance,** (-'it-ans) *(n.)* ميراث mîrâs; *(act)* وراثت verâset; *(lit.)* توارث tevârüs; *(gift)* *(fig.)* موهبه mevhibe; —**Inher'ited,** *(a.)* موروث mevrôus; —**Inher'itor,** (-'i-tur) *(n.)* وارث vâris.
Inhibit, en-hib'it, *(v.a.)* منع ا. men et.; توقيف ا. tevqîf et.; — **Inhibi'tion,** (-bi'shun) *(n.)* *(act)* منع men; توقيف tevqîf; *(prohibtion)* ممنوعيت memnôu-uyyet; *(jud.)* تعطيل محاكمه امرى tâ'tîli mouhâkeme emri.
Inhospitable, in-hos'pit-a-bl, *(a.)* مسافر سومز misâfir sevmez; *(pol.&lit.)* اجانب كريز ejânib-girîz; — **Inhos'pitablү,** (-'pit-a-bli) *(ad.)* *(fig.)* ايستهميهرك istemeyerek; بارادانه baridâne; *(lit.)* اجانب كريزانه ejânib-girîzâne; — **Inhospital'itү,** (-al'i-ti) *(a.)* مسافر سومهيش misâfir sevmeyish; اجانب كريزلك ejânib girîzlik.
Inhuman, in-hū'man, *(a.)* ظالم zâlim; *(lit.)* غير انسانى gayri insânî; — **lү,** *(ad.)* ظالمانه zâlimâne; غدارانه gaddârâne; — **Inhūman'itү,** (-'i-ti) *(n.)* ظلم zoulm; وحشت vahshet.
Inhume, in-hūm', *(v.a.)* كومك geummek; *(pers.)* دفن ا. defn et.; — **Inhūmā'tion,** (-'shun) *(n.)* دفن defn; تدفين tedfîn.

Inimical, in-im′i-kal. *(a.)* مخالف mou-hâlif ; معارض mou-âruz ; **—ly,** *(ad.)* خصمانه hasmâne.

Inimitable, in-im′it-a-bl, *(a.)* تقليد ايديله‌مز taqlîd edilemez ; *(fig.)* امثالسز emsâlsiz; **— Inim′itably,** (-′it-a-bli) *(ad.)* تقليد ايديله‌میه‌جك صورتده taqlîd edilemeyejek sôuretde ; امثالسز درجه‌ده emsâlsiz derejede.

Iniquity, in-ik′wi-ti, *(n.)* حقسزلق haqsuzluq ; ظلم zoulm ; *(rel.)* كناه gü-nâh : فساد fesâd ; **— Iniq′uitous,** (-ik′wi-tus) *(a.)* حقسز haqsuz ; انصافسز insâfsuz ; *(fig.)* فاسد fâsid ; **— Iniq′-uitously,** (-ik′wi-tus-li) *(ad.)* حقسزجه haqsuzja ; انصافسزجه insâfsuzja; فاسدانه fâsidâne.

Initial, in-ish′al, *(a.)* ايلك ilk ; برنجی birinji ; ابتدائی ibtidâ-î ; *(n.)* ايلك حرف ilk harf ; مارقه marqa ; *(v.a.)* مارقه قومق marqa qomaq ; اشارت ا. ishâret et. ; **— ly,** *(ad.)* بدايةً bi-dâyeten ; اساساً esâsen ; **— Initiate,** (in-ish′i-āt) *(v.a.)* باشلاتمق bashlat-maq ; *(fig.)* اوكرتمك euyretmek ; كوسترمك geustermek ; *(v.n.)* باشلامق bashlamaq ; *(a. & n.)* مبتدی müb-tedî ; (عجمی) (ajemi) ; **— Initiation,** (in-ish-i-ā′shun) *(n.)* باشلاتمه bash-latma ; *(fig.)* دلالت delâlet ; تقديم taqdîm ; **— Initiatory,** (in-ish′i-ā-to-ri) *(a.)* ابتدائی ibtidâ-î ; *(n.)* مقدمه mouqaddeme ; *(lit.)* مبادی me-bâdî.

Initiative, in-ish′i-ā-tiv, *(a.)* ابتدائی ibtidâ-î ; ...مبدأ... mebde′... ; *(n.)* تشبث teshebbüs ; *(parliament)* حق تكليف haqqu teklîf ; **to take the —** تشبث ا. teshebbüs et. ; توسل ا. te-vessul et. ; **of —** *(a.)* متشبث mü-teshebbis... .

Inject, in-jekt′, *(v.a.)* شيرينغه ا. shu-runga et. ; *(fig.)* ادخال ا. idhâl et.; *(water)* صو باصمق sou basmaq ; **— Injec′tion,** (-jek′shun) *(n.)* شيرينغه shurunga ; احتقان ihtiqân ; **— In-jec′tor,** (-jek′tur) *(n.)* شيرينغه shu-runga ; انژكتور enjekteur.

Injudicious, in - joo - dish′us, *(a.)* محاكمه‌سز mouhâkemesiz ; تدبيرسز ted-birsiz ; **— ly,** *(ad.)* ملاحظه‌سزجه mü-lâhazasuzja ; **— ness,** *(n.)* محاكمه‌سزلك mouhâkemesizlik ; تدبيرسزلك tedbir-sizlik.

Injunction, in-jungk′shun, *(n.)* امر emr ; اخطار ihtâr ; *(jud.)* نهی nehy; مداخله müdâhale.

Injure, in′joor, *(v.a.)* يارەلامق yara-lamaq ; سقط ا. saqat et. ; *(fig.)* اضرار ا. uzrâr et. ; *(annoy)* اخلال ا. ihlâl et. ; *(fig.)* اينجيتمك injitmek ; كوجنديرمك güjendirmek ; **— In′jur-ed,** (-′joord) *(a.)* مجروح mejrôuh ; **to be —** يارەلانمق yaralanmaq; مجروح اول. mejrôuh ol. ; **— Inju′rious,** (-jū′ri-us) *(a.)* مضر mouzur ; *(fig.)* مخل mouhill : *(unjust)* حقسز haqsuz ; **— Inju′riously** (-jū′ri-us-li) *(ad.)* مضر صورتده mouzur sôuretde ; حقسزجه haqsuzja ; متجاوزانه mütejâvizâne ; **In′jury,** (-′joor-i) *(n.)* مضرت ma-zarrat ; ضرر zarar ; خسار hasâr ; *(wound)* يارە yara ; جريحه jerîha ; *(wrong)* حقسزلق haqsuzluq ; تجاوز tejâvüz.

Injustice, in-jus′tis, *(n.)* غدر gadr ; حقسزلق haqsuzluq.

Ink, ingk, *(n.)* مركب mürekkeb ; *(v.a.)* كيرلتمك kirletmek ; لكه ياپمق le-ke yapmaq ; **— ′stand,** *(n.)* حقه hoqqa ; **— ′horn,** *(n.)* (دیویت) (di-vit) ; **— Ink′ling,** *(n.)* *(fig.)* خبر haber ; *(hint)* ايما îma ; اشارت ishâ-ret ; **to get an — of** (ی) خبر آلمق ...(i-) haber almaq ; (ی) سزمك ...(-i) sezmek ; **— Ink′y,** (-′i) *(a.)* مركبلی mürekkebli.

Inlaid, in-lād′, *(a.)* قاپلامه qaplama ; ايشلمه ishleme ; قاقمه qaqma.

Inland, in′land, *(a.)* داخلی dâhilî ; *(ad.)* داخلده dâhilde ; *(n.)* داخل dâhil.

Inlay, in-lā′, *(v.a.)* ايشلمك ishlemek ; قاپلامق qaplamaq ; **— Inlay′ĕr,** *(n.)* اويماجی oymaju ; صدفجی sedefji.

Inlet, in′let, *(n.)* مدخل medhal, قاپو qapu ; *(mar.)* قوی qoy ; آغز âz.

Inmate, in′māt, *(n.)* ساكن sâkin ; *(pl.)* سكنه sekene ; *(fig.)* رفيق refîq; *(tenant)* مستأجر müste′jir.

Inmost, in′mōst, *(a.)* اك ايچری en ichi-ri ; *(lit.)* اعماق â′mâq.

Inn, in, *(n.)* خان han ; اوتل otel ; **— s of court** (محامی جمعيتی) (mehâmî jem-iyyeti) ; **— keeper,** خانجی hanju ; اوتلجی otelji.

Innate, in-nāt′, *(a.)* طبيعی tabî′ ; *(lit.)* جبلی jibillî ; فطری futrî ; *(phil.)* وهبی vehbî.

Innavigable, in-nav'i-ga-bl, *(a.)* گمی ایشلەمز gemi ishlemez; *(lit.)* غیر قابل سیر gayri qâbili seyr.

Inner, in'ėr, *(a.)* دها ایچری daha icheri; داخلی dâhilî; —**'most,** *(a.)* اك ایچری en icheri; اك ایچ en ich.

Innocent, in'o-sent, *(a.)* معصوم mâ'sôum; *(fig.)* ضررسز zararsuz; —**lү,** *(ad.)* معصومانه mâ'sôumâne; ضررسزجه zararsuzja; — **Innocence,** (in'o-sens) *(n.)* معصومیت mâ'sôumiyyet; ضررسزلق zararsuzluq; *(purity)* صفوت safvet.

Innovate, in'o-vāt, *(v.)* یکیلشدیرمك yenileshdirmek; *(lit.)* تجدید ا. tejdîd et.; *(fig.)* تجدد یاپمق tejeddüd yapmaq; — **Innovation,** (in-o-vā'shun) *(n.)* یکیلك yenilik; *(lit.)* تجدد tejeddüd; — **Innovator,** (in'o-vā-tur) *(n.)* *(lit.)* مجدد müjeddid.

Innumerable, in-nū'mėr-a-bl, *(a.)* صایلەمز sayulamaz; حسابسز hesâbsuz; پك چوق pek choq; *(lit.)* لایعد lâyü-ad; —**Innūmerabil'itү,** (-mėr-a-bil'i-ti) *(n.)* صایلەمایش sayulamayush; كثرت kesret; — **Innū'merablү,** *(ad.)* صایلەمایەجق درجەدە sayulamayajaq derejede; پك چوق pek choq.

Inobservant, in-ob-zėrv'ant, *(a.)* دقتسز diqqatsiz; رعایتسز ru-âyetsiz; — **Inobserv'able,** (-zėrv'a-bl) *(a.)* كورونمز geurünmez; — **Inobserv'ance,** (-zėrv'ans) *(n.)* دقتسزلك diqqatsizlik; *(fig.)* رعایتسزلك ru-âyetsizlik.

Inoculate, in-ok'ū-lāt, *(v.)* آشیلامق ashlamaq; — **Inocula'tion,** (-ok-ū-lā'shun) *(n.)* آشی ashu; *(act)* آشیلامە ashlama; *(lit.)* تلقیح telqîh.

Inodorous, in-ō'dur-us, *(a.)* قوقوسز qoqousouz; رایحەسز râyuhasuz

Inoffensive, in-of-fen'siv, *(a.)* ضررسز zararsuz; —**lү,** *(ad.)* ضررسز صورتدە zararsuz sôuretde; — **ness,** *(n.)* مضرتسزلك mazarratsuzluq

Inoperative, in-op'ėr-a-tiv, *(a.)* تأثیرسز te'sîrsiz.

Inopportune, in-op-por-tūn', *(a.)* وقتسز vaqitsiz; مناسبتسز minâsebetsiz; —**lү,** *(ad.)* مناسبتسز صورتدە minâsebetsiz sôuretde; — **Inopportun'itү,** (-op-por-tūn'i-ti) *(n.)* صیرەسز اولش surasuz oloush; مناسبتسزلك minâsebetsizlik.

Inordinate, in-or'di-nāt, *(a.)* آشیری ashuru; *(lit.)* مفرط moufrut; —**lү,** *(ad.)* آشیری درجەدە ashuru derejede; افراطلە ifrâtla; — **Inordinā'tion,** (-'shun) *(n.)* اصولی تجاوز ousôulü tejâvüz; انتظامسزلق intizâmsuzluq; طاشغینلق tashgunluq.

Inorganic, in-or-gan'ik, *(a.)* *(lit.)* غیر عضوی gayru ouzvî; — **chemistrү,** کیمیای غیر عضوی kimyâyi gayru ouzvî; — **Inorgan'icallү,** (-'ik-al-i) *(ad.)* غیر عضوی صورتدە gayri ouzvî sôuretde.

Inquest, in'kwest, *(n.)* معاینه mouâyene; تحقیقات tahqîqât.

Inquietude, in-kwī'et-ūd, *(n.)* اندیشه endîshe; اضطراب uzturâb.

Inquire, in-kwīr', *(v.n.)* صورمق sormaq; *(fig.)* تحقیق ا. tahqîq et.; *(lit.)* استفسار ا. istifsâr et.; — **Inquiringlү,** (in-kwīr'ing-li) *(ad.)* سؤال طرزندە süâl tarzunda; *(lit.)* استفسارکارانه istifsârkyârâne; — **Inquirү,** (in-kwīr'i) *(n.)* سؤال sü-âl; *(lit.)* استفسار istifsâr; *(jud.)* تحقیق tahqîq.

Inquisition, in-kwi-zish'un, *(n.)* تحقیقات tahqîqât; *(hist.)* انکیزیسیون engizisyon; — **Inquisitive,** (in-kwiz'i-tiv) *(a.)* مراقلی merâqlu; *(lit.)* متجسس mütejessis; — **Inquis'itivelү,** *(ad.)* متجسسانه mütejessisâne, — **Inquis'itiveness,** (-kwiz'i-tiv-nes) *(n.)* مراق merâq; تجسس tejessüs; — **Inquis'itor,** (-kwiz'i-tur) *(n.)* مراقلی merâqlu; متجسس mütejessis.

Inroad, in'rōd, *(n.)* باصغین basgun; تجاوز tejâvüz.

Insane, in-sān', *(a.)* مجنون mejnôun; *(lit.)* مختل الشعور mouhtellüsh-shouôur; مجذوب mejzôub; *(fig.)* عقلسز aqulsuz; —**lү,** *(ad.)* مجنونانه mejnôunâne; عقلسزجه aqulsuzja; — **asуlum,** تیمارخانه tumarhâne; — **Insanitү,** (in-san'i-ti) *(n.)* جنت jinnet; *(lit.)* اختلال شعور ihtilâli shou-ôur.

Insatiable, in-sā'shi-a-bl, *(a.)* طویماز doymaz; *(fig.)* تطمین ایدیلەمز tatmîn edilemez; — **Insa'tiablү,** (-sā'shi-a-bli) *(ad.)* طویمایەرق doymayaraq; غیر قابل تطمین صورتدە gayri qâbili tatmîn sôuretde.

Inscribe, in-skrīb', *(v.a.)* قید ا. qayd et.; یازمق yazmaq; *(engrave)* حك ا.

hakk et.; *(dedicate)* اتحاف ا. it-hâf et.; *(geom.)* داخلنه چیزمك dâhiline chizmek; — **Inscription,** (in-skrip'shun) *(n.)* قید qayd; یازی yazu; *(title)* عنوان ounvân; اتحاف it-hâf; *(engraved)* كتابه kitâbe.

Inscrutable, in-skrōōt'a-bl, *(a.)* (حكمتی) آكلاشیلاماز (hikmeti-) anlashulmaz; كشف ایدیلمز keshf edilemez; *(lit.)* غیر قابل ایضاح gayru qâbili îzâh; اسبابی مجهول esbâbu mejhôul; — **Inscrutabil'ity,** (-skrōōt-a-bil'i-ti) *(n.)* اساسی آكلاشیلامایش esâsu anlashulamayush; (مجهولیت) (mejhôuliyyet); — **Inscrut'ably,** (-skrōōt'a-bli) *(ad.)* كشف ایدیلمیه‌جك صورتده keshf edilemeyejek sôuretde; آكلاشیلامایه‌جق درجه‌ده anlashulamayajaq derejede.

Insect, in'sekt, *(n.)* بوجك beujek; *(pl.)* حشرات hasharât; *(a.)* بوجك كبی beujek gibi; *(fig. & lit.)* طفیلی toufeylî; — **powder,** تخته قورویسی توزی tahta qourousou tozou; — **Insectā'rium,** *(n.)* حشرات موزه‌سی hasharât müzesi; — **Insectiv'orous,** (-'or-us) *(a.)* بوجك یر beujek yer; *(lit.)* آكل الحشرات âkilül-hasharât.

Insecure, in-se-kūr', *(a.)* امین دكل emîn deyil; تهلكه‌لی tehlikeli; *(fig.)* شبهه‌لی shübheli; — **Insecur'ity,** (-kūr'i-ti) *(n.)* امنیتسزلك emniyyetsizlik; تهلكه tehlike; شبهه shübhe.

Insensible, in-sen'si-bl, *(a.)* حسسز hissiz; دویماز douymaz; *(imperceptible)* حس اولونماز hiss olounmaz; *(lit.)* غیر محسوس gayri mahsôus; — **Insen'sibly,** (-'si-bli) *(ad.)* حس اولونمایه‌جق درجه‌ده hiss olounmayajaq derejede; — **Insensibil'ity,** (-bil'i-ti) *(n.)* حسسزلك hissizlik; لاقیدی lâqaydî.

Inseparable, in-sep'ar-a-bl, *(a.)* آیریلاماز ayrulamaz; مربوط merbôut; *(lit.)* غیر قابل انفكاك gayri qâbili infikyâk; — **Inseparabil'ity,** (-sep-ar-a-bil'i-ti) *(n.)* آیریلامایش ayrulamayush; مربوطیت merbôutuyyet; — **Insep'arably,** (-sep'ar-a-bli) *(ad.)* آیریلامایه‌جق صورتده ayrulamayajaq sôuretde; (یكدیكرینه) مربوط اولهرق (yekdîgerine) merbôut olaraq.

Insert, in-sėrt' *(v.a.)* صوقمق soqmaq; ادخال ا. idhâl et.; *(write)* درج ا. derj et.; *(n.)* علاوه ilâve; — **Insertion,** (-sėr'shun) *(n.)* ادخال idhâl; درج derj.

Inset, in'set, *(n.)* علاوه ilâve; *(picture)* داخلدكی رسم dâhildeki resim.

Inside, in'sīd. *(n.)* ایچی ichi; ایچ طرف ich taraf; *(a.)* ایچ ich; داخلی dâhilî; *(ad.)* ایچریده icherde; *(-of)* ...داخلنده ...dâhilinde; ...ظرفنده ...zarfunda.

Insidious, in-sid'i-us, *(a.)* خبیث habîs; خائن hâ-in; *(lit.)* فرصتجو fursat-jôu; *(fig.)* سینسی sinsi; — **ly,** *(ad.)* خائنانه hâ-inâne; سینسیجه sinsije; — **ness,** *(n.)* خیانت huyânet; خباثت habâset; سینسیلك sinsilik.

Insight, in'sīt, *(n.)* وقوف vouqôuf; *(lit.)* نفوذ نظر nüfôuzi nazar; *(act)* تدقیق tedqîq.

Insignia, in-sig'ni-a, *(n. pl.)* علامتلر alâmetler; اشارتلر ishâretler; *(honour)* آرمه‌لر armalar; نشانلر inshanlar.

Insignificant, in-sig-nif'i-kant, *(a.)* معناسز mâ'nâsuz; *(little)* جزئی jüz-î; اهمیتسز ehemmiyyetsiz; — **ly,** *(ad.)* اهمیتسز صورتده ehemmiyyetsiz sôuretde; — **Insignif'icance,** (-'i-kans) *(n.)* معناسزلق mâ'nâsuzluq; اهمیتسزلك ehemmiyyetsizlik.

Insincere, in-sin-sēr', *(a.)* ساخته sahte; جعلی jâ'lî; وفاسز vefâsuz; — **ly,** *(ad.)* جعلی اولهرق jâ'lî olaraq; صمیمیتسزلكله samîmiyyetsizlikle; وفاسزجه vefâsuzja; — **Insincer'ity,** (-sin-sēr'i-ti) *(n.)* صمیمیتسزلك samîmiyyetsizlik; ساخته‌لك sahtelik; وفاسزلق vefâsuzluq.

Insinuate, in-sin'ū-āt, *(v.a.)* صوقمق soqmaq; *(fig.)* قاندیرمق qandurmaq; *(hint)* ایما ا. îmâ et.; تشهیر ا. teshhîr et.; *(v.n.)* صوقولمق soqoulmaq; حلول ا. houlôul et.; — **Insin'uating,** (-'ū-āt-ing) *(a.)* صوقولغان soqoulgan; حلول ایدیجی houlôul ediji; *(fig.)* مغفل môugfil; — **Insinua'tion,** (-sin-ū-ā'shun) *(n.)* حلول houlôul; دخول douhôul; *(hint)* ایما îmâ; كنایه kinâye; تلقین telqîn.

Insipid, in-sip'id, *(a.)* طاتسز tatsuz; یاوان yavan; — **ly,** *(ad.)* طاتسز صورتده tatsuz sôuretde; — **Insipid'ity,** (-'i-ti) *(n.)* طاتسزلق tatsuzluq; یاوانلق yavanluq.

Insist, in-sist', *(v.n.)* اصرار ا. usrâr et.; ثبات ا. sebât et.; — **Insist'ence,**

(-'ens) *(n.)* اصرار usrâr ; ثبات sebât ; ابرام ibrâm ; — **Insist'ent,** *(a.)* مصر mousur; مبرم mübrem ; *(remarkable) (lit.)* جالب دقت jâlibi diqqat.

Insnare, in-snār', *(v.a.)* طوزاغه دوشورمك touzâ düshürmek ; اغفال ا. îgfâl et..

Insolation, in-so-lā'shun *(n.)* كونشه سرمه güneshe serme ; قوروتمه qouroutma ; *(bot.)* يانيق yanuq.

Insolent, in'so-lent, *(a.)* كستاخ küstâh ; ادبسز edebsiz ; — **ly,** *(ad.)* كستاخجه küstâhja ; — **In'solence,** (-lens) *(n.)* كستاخلق küstâhluq ; ادبسزلك edebsizlik.

Insoluble, in-sol'ū-bl, *(a.)* اريمز erimez ; *(lit.)* غير محلول gayri mahlôul; *(fig.)* حل اولونماز hall olounmaz ; — **Insolūbil'ity,** (-bil'i-ti) *(n.)* اريمه‌يش erimeyish ; انحلال ايتمه‌يش inhilâl etmeyish ; *(fig)* حل ايديله‌مه‌يش hall edilemeyish.

Insolvent, in-solv'ent, *(a. & n.)* مفلس müflis ; تأديه‌دن عاجز te'diyeden âjiz ; — **Insolv'ency,** (-'en-si) *(n.)* افلاس iflâs ; *(lit.)* تعطيل تأديات tâ'tîli te'diyyât; غرامت garâmet.

Insomnia, in-som'ni-a, *(n.)* اويقوسزلق ouyqousouzlouq ; *(lit.)* يقظه yaqaza.

Insomuch, in-so-much', *(ad.)* حتى hattâ... ; بيله ...bile.

Inspect, in-spekt', *(v.a.)* تفتيش ا. teftîsh et. ; معاينه ا. mou-âyene et. ; — **Inspec'tion,** (-spek'shun) *(n.)* تفتيش teftîsh ; معاينه mou-âyene, — **Inspect'or,** (-spekt'ur) *(n.)* مفتش müfettish; — **Inspect'orate,** (-spekt'or-āt) مفتشلك müfettishlik ; *(body)* هيئت تفتيشيه hey-eti teftîshiyye ; *(district)* دائرهٔ تفتيشيه dâ-ireyi teftîshiyye.

Inspire, in-spīr', *(v.a.)* ايچرى چكمك icheri chekmek ; مص ا. mass et. ; *(infuse) (fig.)* القا ا. ilqâ et. ; تلقين ا. telqîn et. ; *(divine)* الهام ا. ilhâm et. ; —**Inspiration,** (in-spi-rā'shun) *(n.)* نفس nefes ; *(act)* (ايچرى) چكيش (icheri-) chekish ; *(fig.)* تلقين telqîn ; الهام ilhâm ; — **Inspired,** (in-spīrd') *(a.) (lit.)* ملهم mülhem ; تلقيناتلى telqînâtlu; — **Inspīr'ing,** *(a.) (lit.)* الهامكار ilhâmkyâr ; —**Inspīr'ingly,** (-'ing-li) *(ad.)* الهامكارانه ilhâmkyârâne.

Inspirit, in-spir'it, *(v.a.)* جانلاندرمق janlandurmaq ; تشجيع ا. teshjî' et. ; تشويق ا. teshvîq et..

Install, in-stawl', *(v.a.)* يرلشديرمك yerleshdirmek ; *(lit.)* اقامه ا. iqâme et. ; *(sci.)* تأسيس ا. te'sîs et. ; — **Installation,** (in-stawl-ā'shun) *(n.)* يرلشديرمه yerleshdirme ; تأسيس te'sîs ; *(sci.)* تأسيسات te'sîsât.

Instalment, in-stawl'ment, *(n.)* تقسيط taxît ; **by** — تقسيطله taxîtle ; *(lit.)* مقسطاً mouqassatan.

Instance, in'stans, *(n.)* اصرار usrâr ; ابرام ibrâm ; *(occurrence)* وقوع vouqôu' ; دفعه def-a ; *(example)* مثال misâl ; **for** — مثلا meselâ... ; فرضا farazâ... ; **at the** — **of** (ك) طلبى اوزرينه ...(in-) talebi üzerine ; (ك) اصراريله ...(in-) usrârîle.

Instant, in'stant, *(a.)* آنى ânî ; *(lit.)* عاجل âjil ; *(current)* حال hâl ; جارى jârî ; *(n.)* آن ân ; — **ly,** *(ad.)* همان hemen ; درحال derhâl; شيمدى shimdi ; — **Instantan'eous,** (-tān'e-us) *(a.)* آنى ânî ; *(photo.)* انستانتانه enstantane ; — **Instantan'eously,** (-tān'e-us-li) *(ad.)* برآنده bir ânde; آنى اولهرق ânî olaraq.

Instauration, in-stawr-ā'shun, *(n.)* تجديد tejdîd ; *(fig.)* اعاده i-âde.

Instead, in-sted', *(ad.)* (ك) يرينه ...(in-) yerine ; (كه) مقابل ...(e-) mouqâbil.

Instep, in'step, *(n.)* آياغك اوستى ayaghun üstü ; طراق taraq ; *(zo.)* انجيك injik.

Instigate, in'sti-gāt, *(v.a.)* تحريك ا. tahrîk et. ; تشويق ا. teshvîq et. ; — **Instigā'tion,** (-'shun) *(n.)* تشويق teshvîq ; — **In'stigātor,** (tur) *(n.)* مشوق müshevviq.

Instil, in-stil', *(v.a.)* آقيتمق aqutmaq; طاملاتمق damlatmaq ; *(fig. & lit.)* الهام ا. ilhâm et..

Instinct, in'stingkt, *(n.)* حس hiss ; سوق طبيعى sevqi tabî' ; *(zo.)* حس حيوانى hissi hayvânî ; *(phil.)* غريزه garîze ; *(a.)* حسلى hisli ; *(lit.)* متحسس mütehassis ; — **Instinct'ive,** (-t'iv) *(a.)* حسى hissî ; *(phil.)* غريزى garîzî ; *(involuntary)* غير اختيارى gayri ihtiyârî ; — **Instinct'ively,** (-'iv-li) *(ad.)* حسله hisle ; سوق طبيعى ايله sevqi tabî-îyle ; غير اختيارى اولهرق gayri ihtiyârî olaraq.

Institute, in'sti-tüt, *(n.) (lit.)* مؤسسه

mü-essese; *(fig.)* اساس esâs; *(pl.)* اساسات esâsât; *(society)* انستيتو ens-stitü; انجمن enjümen; *(v.a.)* تأسيس ا. te'sîs et.; تشكيل ا. teshkîl et.; — **Institu'tion,** (-tū'shun) *(n.)* مؤسسه mü-essese; اساس esâs; *(act)* تأسيس te'sîs; تشكيل teshkîl; *(pl.)* مؤسسات mü-essesât; *(fig.)* اساسات esâsât; — **In'stitutor,** (-tū-tur) *(n.)* مؤسس mü-essis; *(lit.)* واضع vâzu'; *(instructor)* معلم mou-allim; *(fig.)* مربى mürebbî.

Instruct, in-strukt', *(v.a.)* اوكرتمك euyretmek; تدريس ا. tedrîs et.; *(inform)* اخبار ا. ihbâr et.; *(order)* تعليمات ويرمك tâ'lîmât vermek; —**Instruc'tion,** (-'shun) *(n.)* تدريس tedrîs; تعليم tâ'lîm; *(knowledge)* معارف ma-ârif; *(fig.)* معلومات mâ'lôumât; *(pl.)* تعليمات tâ'lîmât; **public** — معارف ma-ârif; « **Ministry of** » **Public I**— « معارف نظارتى » ma-ârif «nezâreti»; « **Commissariat of** » **Public I**— معارف «وكالتى» ma-ârif «vekyâleti»; **to ask — s** تعليمات طلب ا. tâ'lîmât taleb et.; — **Instruc'tional,** (-struk'shun-al) *(a.)* *(lit.)* تدريسى tedrîsî; تحصيلى tah-sîlî; — **Instruct'ive,** (t'iv) *(a.)* مفيد müfîd; نافع nâfî'; — **Iustruct'-or,** (t'ur) *(n.)* معلم mou-allim; **I am instructed** تعليمات آلدم ...tâ'lîmât aldum; (ه) مأمورم ...(e-) me'môu-roum.

Instrument, in'stroo-ment, *(n.)* آلت âlet; *(pl.)* آلات âlât; *(fig.)* واسطه vâsuta; *(contract)* مقاوله mouqâve-le; سند sened; — **Instrument'al,** *(a.)* آلت قبيلندن âlet qabîlinden; *(fig.)* ياردمجى yardumju; خادم hâdim; *(mus.)* آلتله چالينان âletle chalunan; — **Instrumental'ity,** (-i'ti) *(n.)* واسطه vâsuta; وساطت vesâtet; — **Instrumentā'tion,** (-'shun) *(n.)* ترتيب tertîb; *(mus.)* چالغى چالمه chal-gu chalma.

Insubordinate, in-sub-or'din-āt, *(a.)* سركش serkesh; اطاعتسز itâ-atsiz; — **Insubordinā'tion,** (-'shun) *(n.)* سركشلك serkeshlik.

Insufferable, in-suf'ėr-a-bl, *(a.)* چكيلمز chekilmez; تحمل اولونماز te-hammül olounmaz; — **Insuff'er-ably,** (-suf'ėr-a-bli) *(ad.)* تحملفرسا درجهده tehammulfersâ derejede; مدهش صورتده mudhish sôuretde.

Insufficient, in-suf-fish'ent, *(a.)* نقصان noxân; كفايتسز kifâyetsiz; — **ly,** *(ad.)* نقصان اولهرق noxân olaraq; — **Insufficience,** (in-suf-fish'ens) *(n.)* كفايتسزلك kifâyetsizlik.

Insular, in'sū-lar, *(a. & n.)* آطهلى ada-lu; *(fig.)* دار فكرلى dar fikirli.

Insulate, in'sū-lāt, *(v.a.)* تجريد ا. tejrîd et.; — **Insūlā'tion,** (-'shun) *(n.)* تجريد tejrîd; — **In'sūlātor,** (tur) *(n.)* *(elec.)* ايزولاتور izolateur; (مجرد) (müjerrid).

Insult, in'sult, *(n.)* حقارت haqâret; تجاوز tejâvüz; —**Insult',** *(v.a.)* تحقير ا. tahqîr et.; (ه) تجاوز ا. ...(e-) tejâvüz et.; — **Insult'ing,** *(a.)* *(lit.)* تحقير آميز tahqîr âmîz; — **Insult'ingly,** (-'ing-li) *(ad.)* تحقيرله tahqîrle; *(lit.)* محقرانه mou-haqqirâne; متجاوزانه mütejâvizâne.

Insuperable, in-sū'pėr-a-bl, *(a.)* باشه چيقيلماز basha chuqulmaz; *(lit.)* غير قابل اقتحام gayru qâbili iqtihâm: — **Insuperabil'ity,** (-sū-pėr-a-bil'i-ti) *(n.)* غير قابل اقتحام اولش gayru qâbili iqtihâm oloush; — **Insu'perably,** (-sū'pėr-a-bli) *(ad.)* باشه چيقيلهمايهجق درجهده basha chuqulamayajaq derejede; غير قابل اقتحام صورتده gayru qâbili iq-tihâm sôuretde.

Insupportable, in-sup-pōrt'a-bl, *(a.)* چكيلمز chekilmez; طايانيلماز dayanulmaz; *(lit.)* تحملفرسا tehammül-fersâ; —**ness,** *(n.)* طايانيلهمايش dayanulamayush; تحملفرسا اولش tehammül-fersâ oloush; — **Insupport'ably,** (sup-pōrt'a-bli) *(ad.)* طايانيلهمايهجق درجهده dayanulama-yajaq derejede; تحملفرسا بر حالده te-hammül-fersâ bir halde.

Insure, in-shoor', *(v.a.)* تأمين ا. te'mîn et.; *(com.)* سيغورطه ا. sigorta et; *(v.a.)* سيغورطه او. sigorta ol.; —**Insur'able,** (-shoor'a-bl) *(a.)* سيغورطه ايديلهبيلير si-gorta edilebilir; — **Insur'ance,** (-shoor'ans) *(n.)* سيغورطه sigorta; —**company** سيغورطه شركتى sigorta shirketi; —**Insured,** (-shoord') *(a.)* سيغورطهلى sigortalu; — **Insur'er,** (-shoor'ėr) *(n.)* سيغورطه ايدن sigorta eden; سيغورطهجى sigortaju.

Insurgent, in-sur'jent, *(a. & n.)* عاصى âsî; *(pl.)* عصات ous-sât.

Insurmountable, in-sur-mownt'a-bl, *(a.)* باشه چیقیلماز basha chuqulmaz; *(lit.)* عظیم azîm دهشتلی deh-shetli.

Insurrection, in-sur-rek'shun, *(n.)* عصیان usyân; قیام qiyâm; — **Insurrec'tional,** (-'shun-al) *(a.)* عصیانی usyânî.

Insusceptible, in-sus-sep'ti-bl, *(a.)* دویماز douymaz; حسسز hissiz; — **Insusceptibility,** (-sus-sep-ti-bil'i-ti) *(n.)* دویامایش douyamayush; حسسزلك hissizlik.

Intact, in-takt', *(a.)* مصون masoûn; تمام tamâm; *(fig.)* لکه‌سز lekesiz; —**ness,** *(n.)* مصونیت masoûniyyet.

Intangible, in-tan'ji-bl, *(a.)* طوتولماز toutoulmaz; *(fig.)* حس اولونماز hiss olounmaz; خیالی hayâlî; — **Intangibility,** (-ji-bil'i-ti) *(n.)* طوتولامایش toutoulamayush; حس اولونامایش hiss olounamayush; —**Intan'gibly,** (-'ji-bli) *(ad.)* طوتولامایه‌جق صورتده toutoulamayajaq sôuretde; حس اولونامایه‌جق درجه‌ده hiss olounamayajaq derejede.

Integer, in'te-jėr, *(n.)* تمام tamâm; *(arith.)* عددی تام adedi tâmm: — **Integral,** (in'teg-ral) *(a.)* تام tâmm; بوتون bütün; *(n.)* تمام tamâm; — **calculus** حسابی تمامی hesâbi temâmî; — **In'tegrally,** (-'teg-ral-i) *(a.)* تماما tamâmen; کاملا kyâmilen; — **In'tegrant,** (-'teg-rant) *(a.)* *(lit.)* متمم mütemmim; — **In'tegrate,** (-'teg-rât) *(v.a.)* تماملامق tamamlamaq; *(math.)* تمامیسنی آلمق temâmîsini almaq; — **Integ'rity,** (-teg'ri-ti) *(n.)* مصونیت masôuniyyet; *(pol.)* تمامیت temâmiyyet; *(fig.)* عفت iffet; **territorial** — *(lit.)* تمامیت ملکیه temâmiyyeti milkiyye.

Intellect, in'tel-lekt, *(n.)* آکلایش anlayush; *(lit.)* ادراك idrâk; ذهن zihn; *(pl.)* عقل aql; *(lit.)* عاقله âqile; — **Intellec'tion,** (-tel-lek'shun) *(n.)* *(phil.)* تعقل te-aqqül; فکرت fikret; — **Intellect'ive,** (-'iv) *(a.)* عقلی aqlî; ادراکی idrâkî; *(able)* مدرك müdrik; — **Intellect'ual,** (-tel-lekt'ū-al) *(a.)* ادراکی idrâkî; فکری fikrî; ذهنی zihnî; *(educational)* عرفانی irfânî; *(enlightened)* منور münevver; — **Intellect'ually,** (-tel-lekt'ū-al-i) *(ad.)* عرفانا irfânen; فکرا fikren; ادراکا idrâken; — **Intellect'ualism,** (-tel-lekt'ū-al-izm) *(n.)* ذهنیه مسلکی zihniyye mesleki; — —**Intellect'ualist,**(-tel-lekt'ū-al-ist) *(n.)* ذهنیه‌جی zihniyyeji.

Intelligent, in-tel'i-jent, *(a.)* ذکی zekî; عاقللو aqullu; — **ly,** *(ad.)* ذکا ایله zekyâ ile; عاقلانه âqilâne; — **Intell'igence,** (-'i-jens) *(n.)* ذکا zekyâ; عقل aql; *(phil.)* ذهن zihn; *(information)* خبر haber; *(pl.)* استخبارات istihbârât; *(relation)* الفت ülfet; مناسبت minâsebet; *(spirit)* روح rouh; — **office** استخبارات دائره‌سی istihbârât dâiresi; استخبارات قلمی istihbârât qalemi; (استطلاعات شعبه‌سی) (istutlâ-ât shôu'besi).

Intelligible, in-tel'i-ji-bl, *(a.)* *(lit.)* واضح vâzuh; سلیس selîs; — **ness, Intelligibil'ity,** (-tel-i-ji-bil'i-ti) *(n.)* وضوح vouzôuh; سلاست selâset; —**Intell'igibly,** (-'i-ji-bli) *(ad.)* وضوحله vouzôuhla; سلاستله selâsetle.

Intemperance, in-tem'pėr-ans, *(n.)* افراط ifrât; طاشغینلق tashgunluq; *(drunken)* عشرته ابتلا ishrete ibtilâ; عیاشلق ayyâshluq; — **Intem'perate,** (-'pėr-āt) *(a.)* طاشغین tashgun; *(lit.)* مفرط moufrut; عیاش ayyâsh; — **Intem'perately,** (-'pėr-āt-li) *(ad.)* افراطله ifrâtla.

Intend, in-tend', *(v.)* نیت ا. niyyet et.; تصمیم ا. tasmîm et.; — **Intended,** *(a.)* مصمم mousammem; متصور mütesavver; *(n.)* نامزد nâmzed.

Intendant, in-tend'ant, *(n.)* مدیر müdîr; *(supply)* لوازم مأموری levâzum me'mourou; — **Intend'ancy,** (-'ansi) *(n.)* لوازم دائره‌سی levâzum dâ-iresi.

Intense, in-tens', *(a.)* شدتلی (پك) (pek-) shiddetli; *(fig.)* حرارتلی harâretli; — **ly,** *(ad.)* شدتله shiddetle; حرارتله harâretle; — **Intens'ify,** (-tens'i-fī) *(v.a.)* آرتیرمق arturmaq; *(lit.)* تشدید ا. teshdîd et.: *(v.n.)* شدتلنمك shiddetlenmek; — **Intens'ity,** (-tens'i-ti) *(n.)* شدت shiddet; — **Intens'ive,** (-tens'iv) *(a.)* شدید shedîd; *(gram.)* تشدیدی teshdîdî; — **Intens'ively,** (-tens'iv-li) *(ad.)* شدتله shiddetle; *(fig.)* فعالیتله fa'âliyyetle.

Intent, in-tent', *(n.)* نیت niyyet; مقصد maxad; *(a.)* دقتلی diqqatli; مقدم mouqdim; **to all — s and purposes** هر وجهله her vejhile; هر خصوصده her

housôusda; **Inten'tion,** (-ten'shun) *(n.)* نيت niyyet; مقصد maxad; فكر fikr; — **Inten'tional,** (-ten'shun-al) *(a.)* قصدى qasdî; مخصوص mahsous; — **Inten'tionally,** (-'shun-al-i) *(ad.)* قصداً qasden; بيلەرك bilerek; *(jud.)* تعمداً te-ammüden.

Inter, in-tėr', *(v.a.)* كومك geummek; *(pers.)* دفن ا. defn et.; — **Intėr'ment,** *(n.)* تدفين tedfîn; دفن defn.

Inter-, in-tėr', *(pref.)* ...آره ara...; ...آره‌سنده ...arasunda; ...بين beynel....

Interact, in-tėr-akt'. *(n.) (thea.)* آنتيراقت anturaqt; (پرده آره‌سى) (perde arasu); *(fig.)* فاصله fâsula; *(v.n.) (lit.)* متقابلاً تأثير ا. müteqâbilen te'sîr et.; — **Intėrac'tion,** (-'shun) *(n.) (lit.)* تأثير متقابل te'sîri müteqâbil.

Intercalate, in-tėr'kal-āt, *(v.a.)* آره‌يه صوقمق araya soqmaq; *(fig.)* علاوه ا. ilâve et.; — **Intėrcalā'tion,** (-'shun) *(n.)* علاوه ilâve; — **Intėr'calary,** (-'kal-a-ri) *(a.)* فضله fazla; زائد zâ-id.

Intercede, in-ter-sēd', *(v.n.)* آره‌يه كيرمك araya girmek; توسط ا. te-vassout et.; *(plead)* شفاعت ا. shefâ-at et.; — **Interced'ent,** (-tėr-sēd'ent), *(a.)* توسطكار tevassoutkyâr; متوسط mütevassut; توسطكارانه tevassoutkyârâne; *(fig.)* التماسى iltimâsî.

Intercept, in-tėr-sept', *(v.a.)* قطع ا. qatu' et.; *(fig.)* طوتمق toutmaq; توقيف ا. tevqîf et.; — **In'tercept,** (in'tėr-sept) *(n.) (sci.)* فرق farq; فاصله fâsula; *(ast.)* ارتفاع فرقى irtifâ' farqu; — **Intercep'tion,** (-tėr-sep'shun) *(n.)* قطع qatu'; توقيف tevqîf.

Intercession, in-tėr-sesh'un, *(n.)* شفاعت shefâ-at; التماس iltimâs; — **Intėrcess'or,** (-ses'sur) *(n.)* متوسط mütevassut; شفاعتجى shefâ-atji; *(rel.)* شفيع shefî'.

Interchange, in-tėr-chānj', *(v.a.)* مبادله ا. mübâdele et.; دكيشديرمك de-yishdirmek; *(v.n.)* مناوبه ا. münâvebe et.; دكيشمك deyishmek; *(n.)* مبادله mübâdele; — **Interchange'able,** (-tėr-chānj'a-bl) *(a.) (lit.)* متبادل mütebâdil; قابل مبادله qâbili mübâdele; — **Interchange'ably,** (-tėr-chānj'a-bli) *(ad.)* متبادل صورتده mütebâdil sôuretde; متبادلاً mütebâdilen; متناوباً mütenâviben.

Intercommunicate, in-tėr-kom-ūn'i-kāt, *(v.n.)* مناقله ا. münâqale et.; اختلاط ا. ihtilât et.; *(correspondence)* مخابره ا. mouhâbere et.; —**Intercommunica'tion,** (-tėr-kom-ūn-i-kā'shun) *(n.)* مناقله münâqale; مخابره mouhâbere; *(pl.)* مناقلات münâqalât.

Intercourse, in'tėr-kōrs, *(n.)* اختلاط ihtilât; مناسبت minâsebet; *(pl.)* مناسبات minâsebât.

Interdict, in-tėr-dikt', *(v.a.)* منع ا. men et.: *(n.) (rel.)* نهى nehy; (آفوروز) (aforoz); — **Interdic'tion,** (-tėr-dik'shun) *(n.)* منع men; نهى nehy; — **Interdict'ory,** (-tėr-dikt'or-i) *(a.) (lit.)* ممانعتكارانه mümânâtkyârâne; نهيى nehyî; — **Interdict'ed,** (-tėr-dikt'd) *(a.)* ممنوع memnôu'.

Interest, in'tėr-est, *(n.)* فائده fayda; *(fig.)* منفعت menfât; *(concern)* علاقه alâqa; *(fin.)* فائض fâ-iz; *(v.a.)* علاقه‌دار ا. alâqadâr et.; — **In'tėres-ted,** *(a.)* منفعتدار menfâtdâr; علاقه‌دار alâqadâr; *(biassed)* طرفكير taraf-gîr; **persons —** علاقه‌داران alâqadârân; منفعتداران menfâtdârân; — **In'tėresting,** *(a.)* ئه‌نته‌رسان interesan; *(fig.)* مراقلى merâqlu; (جاذب) (jâzib); *(useful)* نافع nâfî'; مفيد müfîd; — **In'tėrestingly,** *(ad.)* مراقله merâqla; نافع صورتده nâfî' sôuretde.

Interfere, in-tėr-fēr', *(v.n.) (-with)* (ئه) قاريشمق ...(e-) qarushmaq; (ئه) مداخله ا. ...(e-) müdâhale et.; *(phys.)* تكاسر ا. tekyâsür et.; — **Interfer'ence,** (-tėr-fēr'ens) *(n.)* مداخله müdâhale; *(phys.)* تكاسر tekyâsür; — **Interfer'ing,** (-tėr-fēr'ing) *(a.)* قاريشان qarushan; مداخله ايدن müdâhale eden; *(phil. & sci.)* متكاسر mütekyâsir; — **causes** علل متكاسره ileli mütekyâsire.

Interim, in'tėr-im, *(a.)* وكيل vekîl; موقت mouvaqqat; *(n.)* فاصله fâsula; — **bill,** سند موقت senedi mouvaqqat; **ad —** موقتاً mouvaqqaten...; *(pers.)* وكالةً vekyâleten....

Interior, in-tē'ri-ur, *(a.)* ايچ ich; داخلى dâhilî; *(n.)* داخل dâhil; ايچى ichi; *(rel.)* باطن bâtun; « **Ministry**

of the » I— «نظارتی» داخلیه dâhiliyye «nezâreti».
Interjection, in-tėr-jek'shun, *(n.)* (حرف) ندا (harfi-) nidâ ; *(fig.)* خطاب hutâb.
Interline, in-tėr-līn', *(v.a.)* (سطرلر) آره‌سنه یازمق (saturlar-) arasuna yaz-maq ; **—Interlin'ear**, (-tėr-lin'e-ėr) *(a.)* (سطرلر) آره‌سنه یازلمش (saturlar-) arasuna yazulmush ; (متناوب) (mü-tenâvib) ; **— Interlinea'tion**, (-tėr-lin-e-ā'shun) *(n.)* (سطرلر) آره‌سنه تحریر (saturlar-) arasuna tahrîr ; *(pl.)* تصحیحات tas-hîhât ; تعدیلات tâ'dîlât.
Interlocution, in-tėr-lo-kū'shun, *(n.)* محاوره mouhâvere ; *(lit.)* مخاطبه mouhâ-taba ; *(jud.)* قرار موقت qarâru mou-vaqqat ; (قرینه) (qarîne) ; **—Inter-loc'utor**, (-tėr-lok'ū-tur) *(n.)* مخاطب mouhâtab.
Interlope, in-tėr-lōp', *(v.)* غصب ا. gasb et. : تجاوز ا. tejâvüz et. ; **— Interlop'er**, (-tėr-lōp'ėr) *(n.)* غاصب gâsub ; *(com.)* قاچاقجی qachaqju.
Interlude, in'tėr-lōōd, *(n.)* *(thea.)* (فصل آره‌سی) (fasul-arasu) ; (انترمه‌ززو) (intermezzo); (کوچوك پیه‌س) (küchük piyes).
Intermarry, in-tėr-mar'i, *(v.a.)* آره‌لرنده تاهل ا. aralarunda te-ehhül et. ; (قیز آلوب ویرمك) (quz alub vermek) ; متقابلا ازدواج ا. müteqâbilen izdivâj et. ; **—Intermarr'iage**, (-tėr-mar'i-āj) *(n.)* متقابل ازدواج müteqâbil iz-divâj.
Intermeddle, in-tėr-med'l, *(v. n.)* قاریشمق qarushmaq ; آره‌یه كیرمك araya girmek.
Intermediary, in-tėr-mē'di-ar-i, *(a.)* *(lit.)* متوسط mûtevassut ; *(n.)* واسطه vâsuta ; **— Interme'diate**, (-tėr-mē'di-āt) *(a.)* آره‌ده‌كی aradaki ; متوسط mütevassut ; **— Interme'diately**, (-tėr-mē'di-āt-li) *(ad.)* متوسط صورتده mütevassut sôuretde.
Interminable, in-tėr'min-a-bl, *(a.)* بیتمز توكنمز bitmez tükenmez ; نهایتسز nihâyetsiz ; **— ness**, *(n.)* بیتمه‌یش bitmeyish ; توكنمه‌یش tükenmeyish ; *(lit.)* لایتناهیلك lâ-yetnâhîlik ; **— In-ter'minably**, *(ad.)* بیتمز توكنمز بر حالده bitmez-tükenmez bir halde ; لایتناهی صورتده lâ-yetenâhî sôuretde.
Intermingle, in-tėr-ming'gl, *(v.a.)* قاریشدیرمق qarushdurmaq ; طولاشدیرمق dolashdurmaq; *(v.n.)* قاریشمق qarush-maq.
Intermission, in-tėr-mish'un, *(n.)* *(lit.)* فاصله fâsula ; توقف tevaqqouf ; *(sci.)* تناوب tenâvüb ; **— Intermis-sive**, (-tėr-mis'siv) *(a.)* فاصله‌لی fâ-sulalu ; *(lit.)* متناوب mütenâvib.
Intermit, in-tėr-mit', *(v.a.)* فاصله ویرمك fâsula vermek ; تعطیل ا. tâ'tîl et. ; **— Intermitt'ent**, (-tėr-mit'ent) *(a.)* فاصله‌لی fâsulalu ; *(sci.)* متناوب müte-nâvib ; *(med.)* نوبتلی nebetli ; **—In-termitt'ingly**, (-tėr-mit'ing-li) *(ad.)* نوبتله nebetle ; فاصله‌ایله fâsulayla ; متناوباً mütenâviben.
Intermix, in-tėr-miks', *(v.a.)* قاریشدیرمق qarushdurmaq ; **— Intermix'ture**, (-tėr-miks'tūr) *(n.)* خلیطه halîta ; مخلوط mahlôut.
Internal, in-tėr'nal, *(a.)* ایچ ich : ایچری icheri ; *(fig.)* داخلی dâhilî ; **— ly**, *(ad.)* داخلاً dâhilen ; ایچریدن iche-riden.
International, in-tėr-nash'un-al, *(a.)* بین‌الملل beynel-milel ; **— law**, حقوق دول houqôuqu düvel.
Interpellation, in-tėr-pel-ā'shun, *(n.)* *(lit.)* استیضاح istîzâh ; سؤال sü-âl ; **— Inter'pellate**, (-tėr'pel-āt) *(v.a.)* استیضاح ا. istîzâh et.
Interpolate, in-tėr'po-lāt, *(v.a.)* بوزمق bozmaq ; *(lit.)* تحریف ا. tahrîf et. ; *(math.)* تعدیل ا. tâ'dîl et. ; طولدیرمق doldourmaq ; **— Interpola'tion**, (-tėr-po-lā'shun) *(n.)* تحریف tahrîf : *(sci.)* تعدیل tâ'dîl ; تعدیلات tâ'dîlât.
Interpose, in-tėr-pōz', *(v.a.)* آره‌سنه صوقمق arasuna soqmaq ; *(offer)* تكلیف ا. teklîf et. ; *(v. n.)* آره‌یه كیرمك araya girmek ; *(fig.)* مداخله ا. müdâhale et. ; **— Interposi'tion**, (-tėr-po-zi'shun) *(n.)* توسط tevassout ; مداخله müdâhale ; *(hinderance)* حائل hâ-il ; *(act)* حیلولت haylôulet.
Interpret, in-tėr'pret, *(v.a.)* تفسیر ا. tefsîr et. ; ایضاح ا. îzâh et. ; **— Inter'pretable**, (-tėr'pret-a-bl) *(a.)* *(lit.)* قابل تفسیر qâbili tefsîr ; **— In-terpreta'tion**, (-tėr-pret-ā'shun) *(n.)* تفسیر tefsîr ; **—Interpreta'tive**, (-tėr-pret-ā't-iv) *(a.)* *(lit.)* تفسیری

tefsîrî ; — **Inter'preter,** (-tėr'pret-ėr) *(n.) (lit.)* مفسر müfessir; *(drogman)* ترجمان terjüman ; *(translator)* مترجم müterjim.

Interregnum, in-tėr-reg'num, *(n.)* فاصلهٔ سلطنت fâsulayi saltanat ; فاصلهٔ حكومت fâsulayi hükyôumet ; *(fig.)* فاصله fâsula ; *(pol.)* فترت fetret ; بحران bouhrân.

Interrogate, in-tėr'o-gāt, *(v.)* صورمق sormaq ; سؤال ا. sü-âl et. ; *(jud.)* استنطاق ا. istintâq et. : —**Interroga'tion,** (-tėr-o-gā'shun) *(n.)* سؤال sü-âl ; استنطاق istintâq ; *(gram.)* استفهام istifhâm ; **point of —** استفهام اشارتی istifhâm ishâreti ; —**Interr'ogator,** (tėr'o-gāt-ur) *(n.)* صوران soran ; *(jud.)* مستنطق müstantiq ; **Interrog'ative,** (-tėr-og'a-tiv) *(a.) (lit.)* استفساری istifsârî ; سؤال طرزنده sü-âl tarzunda ; *(n.) (gram.)* (ادات) استفهام (edâti-) istifhâm ; — **Interrog'atively,** (-tėr-og'a-tiv-li) *(ad.)* استفهام صورتیله istifhâm sôuretîle ; — **Interrog'atory,** (-tėr-og'a-to-ri) *(a.) (lit.)* استفساری istifsârî ; *(jud.)* استنطاقی istintâqî ; *(n.)* سؤال sü-âl ; استنطاق istintâq.

Interrupt, in-tėr-rupt', *(v.a.)* كسمك kesmek ; قطع ا. qatu' et. ; تعطیل ا. tâ'tîl et. ; *(hinder)* مانع او. mânî' ol. ; — **Interrup'ted,** *(a.)* بوزوق bozouq ; كسیلمش kesilmish ; *(lit.)* منقطع mounqatu' ; — **Interrup'tedly,** (-'ted-li) *(ad.)* انقطاعله inqutâ'la ; فاصله ایله fâsulayla ; — **Interrup'tion,** (-tėr-rup'shun) *(n.) (lit.)* انقطاع inqutâ'.

Intersect, in-tėr-sekt', *(v.a.)* قطع ا. qatu' et. ; كچیرمك gechirmek ; *(divide)* تقسیم ا. taxîm et. ; *(v. n.) (lit.)* تلاقی ا. telâqî et. ; *(sci.)* تقاطع ا. teqâtôu' et. ; — **Intersec'tion,** (-tėr-sek'shun) *(n.) (lit.)* تلاقی telâqî ; *(sci.)* تقاطع teqâtôu' ; **point of—** نقطهٔ تقاطع noqtayi teqâtôu' ; **common —** فصل مشترك faslu müshterek.

Intersperse, in-tėr-spėrs', *(v.a.)* سرپمك serpmek ; یایمق yaymaq ; *(lit.)* نشر ا. neshr et. .

Interstice, in'tėr-stis, *(n.)* آره ara ; آرالق araluq ; *(time)* فاصله fâsula ; مدت müddet.

Intertwine, in-tėr-twīn', *(v.a.)* اورمك eurmek ; صارمق sarmaq ; *(v.n.)* صارلمق sarulmaq ; *(fig.)* مربوط او. merbôut ol. .

Interval, in'tėr-val, *(n.)* آره ara ; آرالق araluq ; *(sci.)* (مدت) فاصله (müdeti-) fâsula ; — **of time** فاصلهٔ زمان fâsula-i zemân ; آره‌ده‌كی وقت aradaki vaqit ; **at — s** فاصله ایله fâsulayle ; زمان زمان zemân-zemân ; **an— « of five minutes »** «بش دقیقه‌لق» وقت «besh daqîqaluq» vaqit ; «بش دقیقه» مدت «besh daqîqa» müddet.

Intervene, in-tėr-vēn', *(v.a.)* آره‌یه كیرمك araya girmek ; *(pers.)* مداخله ا. müdâhale et. ; *(occur)* وقوع بولمق vouqôu' boulmaq ; **Interven'tion,** (-tėr-ven'shun) *(n.)* مداخله müdâhale ; وقوع vouqôu' ; *(lit.)* حیلولت haylôulet.

Interview, in'tėr-vū, *(n.)* ملاقات mülâqât ; *(v.a.)* (له) ملاقات ا. ...(le-) mülâqât et. ; (له) كوروشمك ...(le-) geurüshmek.

Interweave, in-tėr-wēv', *(v.a.)* اورمك eurmek ; *(fig.)* مزج ا. mezj et. .

Intestate, in-tes'tāt, *(a.)* وصیتسز vasuyyetsiz ; بلاوصیت bilâ vasuyyet ; —**Intes'tacy,** (-'ta-si) *(n.)* بلاوصیت وفات bilâ vasuyyet vefât.

Intestine, in-tes'tin, *(a.)* داخلی dâhilî ; *(n.pl.)* باغرصاقلر bârsaqlar ; امعا em-â ; —**Intes'tinal,** *(a.)* ...باغرصاق bârsaq...; *(lit.)* امعائی em-â-î.

Intimate, in'ti-māt, *(v.a.)* بیلدیرمك bildirmek ; اخبار ا. ihbâr et. ; *(hint)* ایما ا. îmâ et. ; *(lit.)* اشراب ا. ishrâb et. ; *(a.)* محرم mahrem ; صیقی suqu ; صمیمی samîmî ; *(familiary)* تكلیفسز teklîfsiz ; — **friend** صیقی دوست suqu dost ; *(fig.)* محرم اسرار mahremi esrâr ; — **ly,** *(ad.)* محرمانه mahremâne ; صمیمانه samîmâne ; — **In'timacy,** (-ti-ma-si) *(n.)* تكلیفسزلك teklîfsizlik; صمیمیت samîmiyyet ; محرمیت mahremiyyet.

Intimation, in-ti-mā'shun, *(n.)* اخبار ihbâr ; تبلیغ teblîg ; *(hint)* ایما îmâ ; اخطار ihtâr.

Intimidate, intim'i-dāt, *(v.a.)* قورقوتمق qorqoutmaq ; *(lit.)* اخافه ا. ihâfe et. ; —**Intiminā'tion,** (-'shun) *(n.)* قورقوتمه qorqoutma ; اخافه ihâfe ; (تهدید) (tehdîd)

Into, in'too, *(prep.)* ... ایچری icheri... ; ...یه ...ye ; ایچنه ...ichine.

Intolerable, in-tol'ėr-abl, *(a.)* چکیلمز chekilmez ; طیانیلماز dayanulmaz ; *(lit.)* تحمل‌فرسا tehammül-fersâ · — **Intol'erably,** (-'ėr-a-bli) *(ad.)* تحملك فوقنده tehammülün fevqinde; طیانیلماز درجه‌ده dayanulmaz derejede ; — **Intol'erance,** (-'ėr-ans) *(n.)* تحملسزلك tehammülsüzlük ; متانتسزلك metânetsizlik ; *(fig.)* تعصب te'assoub ; —**Intol'erant,** *(a.)* تحملسز tehammülsüz ; صبرسز sabursuz ; *(fig.)* متعصب müteassub.

Intonate, in'ton-āt, *(v.n.)* (سسی) تنظیم ا. (sesi-) tanzîm et. ; آقورد ا. aqord et. ; آهنك ویرمك âhenk vermek; *(rel.)* اوقومق oqumaq ; *(lit.)* تلاوت ا. tilâvet et. ; — **ntonā'tion,** (-'shun) *(n.)* سس ses ; نغمه nâgme ; *(rel.)* مقام maqâm ; (مقدمه) (mouqaddeme).

Intoxicate, in-toks'i-kāt, *(v.a.)* سرخوش ا. sarhosh et. ; *(fig.)* مست ا. mest et.; — **Intox'icating,** (-toks'i-kāt-ing) *(a.)* سرخوش ایدیجی sarhosh ediji : *(lit.)* مسکر müskir ; — **liquors** مسکرات müskirât ; — **Intoxica'tion,** (-toks-i-kā'shun) *(n.)* سرخوشلق sarhoshlouq; سکر حال sikri hâl ; *(fig.)* مستی mestî ;

Intractable, in-trakt'a-bl, *(a.)* سرکش serkesh ; عکسی axi ; — **Intractabil'ity,** (-trakt-a-bil'i-ti) *(n.)* عکسیلك axilik ; عناد inâd ; سرکشلك serkeshlik ; — **Intract'ably,** (-trakt'a-bli) *(ad.)* عکسیلکله axilikle ; سرکشانه serkeshâne.

Intransitive, in-tran'si-tiv, *(a.) (gram.)* لازم lâzum ; — **ly,** *(ad.)* لازم حالنده lâzum hâlinde ; لازم صورتنده lâzum sôuretinde.

Intransmutable, in-trans-mūt'a-bl, *(a.)* دکیشمز deyishmez ; دکیشدیریله‌مز deyishdirilemez ; تبدیل ایدیله‌مز tebdîl edilemez.

Intrench, in-trench', *(v.a.)* خندك قازمق hendek qazmaq ; *(v.n.) (fig.)* تجاوز ا. tejâvüz et. ; استیلا ا. istîlâ et..

Intrepid, in-trep'id, *(a.)* قورقماز qorqmaz ; ییلماز yulmaz ; جسور jesōōr ; — — **ly,** *(ad.)* جسورانه jesōōrâne ; — **Intrepid'ity,** (-'i-ti) *(n.)* جسارت jesâret; متانت metânet.

Intricate, in'tri-kāt, *(a.)* قاریشیق qarushuq ; *(lit.)* مغلق môuglaq; — **In'tricacy,** (-'tri-ka-si) *(n.)* قاریشیقلق qarushuqluq ; *(lit.)* مغلقیت môuglaqiyyet.

Intrigue, in-trēg', *(n.)* انتریقه intriqa ; دسیسه desîse ; *(v.n.)* انتریقه یاپمق intriqa yapmaq ; — **Intrig'uer,** (-trēg'-ėr) *(n.)* انتریقه‌جی intriqaju.

Intrinsic, - al, in-trin'sik,-al, *(a.)* اساسی esâsî; اصلی aslî ; *(fig.)* حقیقی haqîqî ; — **Intrin'sically,** (-'sik-al-i) *(ad.)* اساساً esâsen ; *(lit.)* حد ذاتنده haddi zâtinde.

Introduce, in-tro-dūs', *(v.a.)* صوقمق soqmaq ; ادخال ا. idhâl et. ; *(fig.)* احداث ا. ihdâs et. ; *(pers.)* تقدیم ا. taqdîm et. ; — **Introduc'tion,** (-duk'-shun) *(n.)* ادخال idhâl ; احداث ihdâs ; *(persons)* تقدیم taqdîm ; *(book)* مدخل medhal ; (مقدمه) (mouqaddeme) ; *(mus.)* اوورتور ouvertür ; (پیشرو) (peshrev) ; **letter of —** (تقدیمنامه) (taqdîm-nâme) ; توصیه‌نامه tavsuye-nâme ; — **Introduc'tory,** (-duk'to-ri) *(a.)*...مبدا mebde'... ; *(lit.)* ابتدائی ibtidâ-î ; تقدیمی taqdîmî ; — **part** مقدمه mouqaddeme.

Introspection, in-tro-spek'shun, *(n.)* تدقیق tedqîq ; نظر nazar ; — **of one's self** کندینی معاینه kendini mou-âyene; *(lit.)* تدقیق نفس tedqîqi nefs; (مراقبه) (müraqabe) ; تأمل te-emmül ; — **Introspect'ive,** (-spek'tiv) *(a.)* تدقیقی tedqîqî.

Intrude, in-trōōd', *(v.n.)* صوقولمق soqoulmaq ; داخل او. dâhil ol. ; *(fig.)* حلول ا. houlôul et.; *(v.a.)* صوقمق soqmaq ; ادخال ا. idhâl et. ; — **Intrud'er,** (-trōōd'ėr) *(n.) (fig.)* صیرناشیق surnashuq ; یاناشمه yanashma ; مناسبتسز minâsebetsiz ; — **Intru'sion,** (-trōō'-zhun) *(n.)* صوقولمه soqoulma ; *(fig.)* حلول houlôul ; دخول douhôul ; *(worrying)* تعجیز tâ'jîz ; — **Intru'sive,** (-trōō'siv) *(a.)* معجز mou-ajjiz ; صیرناشیق surnashuq.

Intuition, in-tū-ish'un, *(n.) (lit.)* ادراك idrâk شعور shou-ôur ; *(phil.)* حدس hades ; — **Intuit'ionalism,** (-tū-ish'un-al-izm) (مسلکی) حدسیه hadesiyye (-mesleki) ; — **Intuit'ionalist,** (-tū-ish'un-al-ist) *(n.)* حدسیه‌جی hadesiyyeji ; — **Intu'itive,** (-tū'tiv)

(a.) (lit.) شعورى shou-ôurî ; حدسى ha-desî.

Inundate, in-un'dāt, *or* in'-, *(v.a.)* صو باصمق (سيل) (sel-) basmaq ; صو باصمق sou basmaq ; *(lit.)* اساله ا. isâle et. ; **Inundā'tion,** (-'shun) *(n.)* سيل sel ; سيلاب seylâb : طغيان tôugyân *(act)* اساله isâle.

Inure, in'ūr', *(v.a.)* آليشديرمق alush-durmaq ; *(v.n.)* عائد او. â-id ol. : — **Inure'ment,** (-ūr'ment) *(n.)* آليشمه alushma ; اعتياد i'tiyâd ; *(fig.)* پيشكينلك pishkinlik.

Inutility, in-ū-til'i-ti, *(n.)* فائده‌سزلق faydasuzluq ; *(fig.)* بيهوده‌لك beyhôu-delik ; *(thing)* فائده‌سز شى faydasuz shey.

Invade, in-vād', *(v.a.)* استيلا ا. istîlâ et.; تسلط ا. tesallout et. ; — **Invād'er,** *(n.)* مستولى müstevlî ; متجاوز müte-jâviz.

Invalid, in'va-lid, *(a.)* ضعيف za-îf ; معلول mâ'lôul ; *(jud.)* حكمسز hüküm-süz ; غير معتبر gayri môu'teber ; *(n.)* معلول mâ'lôul ; *(pl.)* معلولين mâ'lôulîn ; *(v.a.)* معلول ا. mâ'lôul et. ; *(discharge)* معلولاً اخراج ا. mâ'lôulen ihrâj et. ; (چوروكه چيقارمق) (chürüye chuqar-maq); **she's quite an —** او پك خسته‌لقليدر o pek hastaluqludur ; **he is a great —** او دائما خسته‌در o dâ-imâ has-tadur ; **— military — s,** معلولين عسكريه mâ'lôulîni askeriyye ; *(association of-)* معلولين عسكريه جمعيتى mâ'lôulîni as-keriyye jem-iyyeti ; *(society for-)* معلولين عسكريه معاونت جمعيتى mâ'lôulîni askeriyye mou-âvenet jem-iyyeti ; — **Inval'idate,** (-'id-āt) *(v.a.) (jud.)* چوروتمك chürütmek ; ابطال ا. ibtâl et. ; — **Invalidā'tion,** (-'shun) *(n.)* ابطال ibtâl ; — **Invalid'ity,** (-'i-ti) *(n.)* حكمسزلك hükümsüzlük ; *(fig.)* بطلان bôutlân.

Invaluable, in-val'ū-a-bl, *(a.)* قيمت بيچيله‌مز qiymet bichilemez ; *(fig.)* تقديرك فوقنده taqdîrin fevqinde ; عظيم azîm ; بى‌مثال bî-misâl ; — **Inval'uably,** (-'ū-a-bli) *(ad.)* قيمت بيچيله‌ميه‌جك درجه‌ده qiymet bichilemeyejek dere-jede ; فوق‌العاده fevqal-âde.

Invariable, in-vā'ri-a-bl, *(a.)* دكيشمز deyishmez; تبدل ا.مز tebeddül etmez ; ثابت sâbit ; — **Invā'riably,** (-'ri-a-bli) *(ad.)* دكيشمكسزين deyishmek-sizin ; *(fig.)* دائما dâ-imâ.

Invasion, in-vā'zhun, *(n.)* استيلا istîlâ ; **Invā'sive,** (-'siv) *(a.)* مستولى müs-tevlî ; استيلاكار istîlâkyâr ; *(lit.)* استيلاكارانه istîlâkyârâne ; مستوليانه müstev-liyâne.

Invective, in-vek'tiv, *(n.)* كفر küfür ; تحقير tahqîr ; *(a.)* غليظ galîz ; *(lit.)* تزييفكار tezyîfkyâr ; — **ly,** *(ad.)* تزييفكارانه tezyîf-kyârâne; محقرانه mou-haqqirâne ; غليظ صورتده galîz sôu-retde.

Inveigh, in-vā', *(v.a.)* تحقير ا. tahqîr et. ; كفر ا. küfür et. .

Inveigle, in-vē'gl, *(v.a.)* آيارتمق ayart-maq ; اغفال ا. îgfâl et. .

Invent, in-vent', *(v.a.)* ايجاد ا. îjâd et. ; اختراع ا. ihtirâ' et. ; *(fig.)* اويدرمق ouydourmaq ; *(lit.)* تصنيع ا. tasnî' et. ; — **Inven'tion,** (-ven'shun) *(n.)* ايجاد îjâd ; اختراع ihtirâ' ; *(pl.)* اختراعات ihtirâ-ât ; *(deceit)* اويدرمه ouydour-ma ; *(lit.)* صنيعه sanî-a ; —**Invent'ive,** (-vent'iv) *(a.)* خيالى واسع hayâli vâsî' ; *(ingenious)* ماهر mâhir ; *(lit.)* مبدع mübdî' : *(deceitful)* يالانجى ya-lanju ; مفغل môugfil;—**Invent'ively,** (-vent'iv-li) *(ad.)* اويدررق ouydou-raraq ; — **Invent'or,** (-vent'ur) *(n.)* موجد môujid ; مخترع mouhterî' ; *(fig.)* اويدران ouydouran.

Inventory, in'ven-tor-i, *(n.)* مفردات دفترى müfredât defteri ; ليسته liste ; *(v.a.)* ليسته‌سى ياپمق listesini yapmaq ; دفترينى تنظيم ا. defterini tanzîm et. .

Inverse, in-vėrs', *(a.)* معكوس mâ'-kyôus ; *(fig.)* ترس ters ; عكسى axi ; — **ly,** *(ad.)* ترسنه tersine ; عكسنه axine ; *(sci.)* معكوساً mâ'kyôusen ; — **Inver'sion,** (-vėr'zhun) *(n.) (lit. & sci.)* معكوسيت mâ'kyôusiyyet ; انقلاب inqilâb ; *(act.)* عكس ax ; قلب qalb ; تبديل tebdîl.

Invert, in-vėrt', *(v.a.)* عكس ا. ax et. ; قلب ا. qalb et. ; ترسنه چويرمك tersine chevirmek ; —**Invėrt'ed,** *(a.)* معكوس mâ'kyôus; ترس ters ; —**Invert'edly,** (-vėrt'ed-ly) *(ad.)* ترسنه tersine ; معكوساً mâ'kyôusen.

Invest, in-vest', *(v.a.)* كيديرمك giy-dirmek ; اكسا ا. ixâ et. ; *(fig.)* تجهيز ا. tejhîz et. ; ويرمك vermek ;

(*surround*) قوشاتمق qoushatmaq; احاطه ا. ihâta et.; (*siege*) محاصره ا. mouhâsara et.; (*money*) یاتیرمق yaturmaq; تودیع ا. tevdî′ et.; — **Invest′ed,** (*a.*) (*fig.*) مجهز müjehhez; (*fin.*) یاتیرلمش yaturulmush; (*lit.*) مودوع mevdôu′; — **Invest′iture,** (-′i-tūr) (*n.*) توجیه مقام tevjîhi maqâm; نصب nasb; تعیین tâ′yîn; **royal** — توجیهات tevjîhât; **to hold an** — توجیهاتده بولونمق tevjîhâtda bouloun-maq; مراتب توجیه ا. merâtib tevjîh et.; —**Invest′ment,** (*n.*) تجهیز tejhîz; احاطه ihâta; محاصره mouhâsara; (*fin*) پاره قویمه para qoma; (*lit.*) تنمیه tenmiye; (*amount*) حصهٔ اشتراك hisseyi ishtirâk; **to make an**— پاره یاتیرمق para yaturmaq; (اسهام صاتین آلمق) (es-hâm satun almaq); — **bank** (اسهام بانقه‌سی) (es-hâm banqasu); (سندات بانقه‌سی) (senedât banqasu): —**papers** حصه سنداتی hisse senedâtu; تحویلات tahvîlât.

Investigate, in-vest′i-gāt, (*v.a.*) آراشدیرمق arashdurmaq; تدقیق ا. tedqîq et.; تحقیق ا. tahqîq et.; — **Investigā′tion,** (-′shun) (*n.*) تحقیق tahqîq; تدقیق tedqîq; (*pl.*) تحقیقات tahqîqât; تدقیقات tedqîqât; — **Invest′igator,** (-′i-gā-tur) (*n.*) آراشدیران arashduran: تحقیق ایدن tahqîq eden; (*lit.*) مدقق müdaqqiq; —**Invest′igātory,** (*a.*) تحقیقی tahqîqî; تدقیقی tedqîqî.

Inveterate, in-vet′ėr-āt, (*a.*) کوکلشمش keukleshmish; مزمن müzmin.

Invidious, in-vid′i-us, (*a.*) حسود ha-sôud; بدخواه bedhâh; عداوتکار adâ-vetkyâr; (*enviable*) غبطه ایدیلیر gub-tâ edilir: — **ly,** (*ad.*) حسودانه ha-sôudâne; بدخواهانه bedhâhâne; عداوتکارانه adâvetkyârâne; — **ness,** (*n.*) حسد hased; غیض gayz; عداوت adâvet.

Invigorate, in-vig′o-rāt, (*v.a.*) قوت ویرمك qouvvet vermek; (*fig.*) تشجیع ا. teshjî′ et.; — **Invig′orāting,** (*a.*) قوت ویریجی qouvvet veriji; مقوی mou-qavvî; — **Invigorā′tion,** (-′shun) (*n.*) تقویه taqviye; تشجیع teshjî′.

Invincible, in-vin′si-bl, (*a.*) مغلوب اولماز mâglôub olmaz; ییلماز yulmaz; (*rel.*) عفو اولنور afv olounour; معذور mâ′zour; — **proof** دلیل قطعی delîli qat-î: غیر قابل جرح دلیل gayru qâbili jerh delîl; (*pl.*) دلائل قطعیه delâ-ili qat-uyye; — **Invin′cibly,** (-′si-bli) (*ad.*) ییلمقسزین yulmaqsuzun; غالبانه gâlibâne.

Inviolable, in-vī′ōl-a-bl, (*a.*) بوزولماز bozoulmaz; (*lit.*) خللدن مصون halel-den masôun; — **Inviolabil′ity,** (-bil′i-ti) (*n.*) (*lit.*) مصونیت masôuniy-yet; محفوظیت mahfôuzuyyet.

Invisible, in-viz′i-bl, (*a.*) کورونمز geurünmez; (*lit.*) غیر مرئی gayri mer-î; — **Invis′ibly,** (-viz′i-bli) (*ad.*) کورونمه‌دن geurünmeden; — **Invisibil′ity,** (-viz-i-bil′i-ti) (*n.*) کوروله‌مه‌یش geurülemeyish; (*lit.*) غیر مرئیت gayri mer-iyyet.

Invite, in-vīt′, (*v.a.*) دعوت ا. dâ′vet et.; (*attract*) جلب ا. jelb et.; جذب ا. jezb et.; — **Invitation,** (in-vi-tā′shun) (*n.*) دعوت dâ′vet; — **Invīt′ed,** (*a.*) دعوتلی dâ′vetli; مدعو med-ôu; (*pl.*) دعوتلیلر dâ′vetliler; مدعوین med-ôuvîn; — **Invīt′ing,** (*a.*) دعوت ایدن dâ′vet eden; (*fig.*) جاذب jâzib; — **Invīt′ingly,** (-′ing-li) (*ad.*) جاذبه ایله jâzibeyle; جاذب صورتده jâzib sôu-retde.

Invocation, in-vo-kā′shun) (*n.*) دعوت dâ′vet; جلب jelb; (*rel.*) دعا dou-â; (*lit.*) مناجات münâjât.

Invoice, in′vois, (*n.*) (*com.*) فاطوره fatoura; (*v.a.*) فاطوره یاپمق fatoura yapmaq.

Invoke, in-vōk′, (*v.a.*) دعوت ا. dâ′-vet et.; جلب ا. jelb et.; (*implore*) نیاز ا. niyâz et.; مراجعت ا. mürâ-jât et.; (*mention*) ذکر ا. zikr et.; ایراد ا. îrâd et..

Involuntary, in-vol′un-tar-i, (*a.*) غیر اختیاری gayri ihtiyârî; ایسته‌میه‌رك istemeyerek; — **Invol′untarily,** (-tar-i-li) (*ad.*) غیر اختیاری اوله‌رق gayri ihtiyârî olaraq; ایسته‌میه‌رك isteme-yerek; ایسته‌مکسزین istemexizin.

Involution, in-vo-lū′shun, (*n.*) قیوریله quvrulma; (*lit.*) التوا iltivâ; (*gram.*) تشوش teshevvüsh; (*math.*) رفع refi′.

Involve, in-volv′, (*v.a.*) صارمق sar-maq; احاطه ا. ihâta et.; (*imply*) موجب او. môujib ol.; (*lit.*) استلزام ا. istilzâm et.; (*entangle*) قاریشدیرمق qarushdurmaq; (*math.*) رفع ا. ref et.;

it — s تأثیر ایدر (ئه) ...(e-) te'sîr eder; موجب اولور (ئی) ...(i-) môujib olour; استلزام ایدر (ئی) ...(i-) istilzâm eder; — **Involved'**, (vd') *(a.)* *(fig.)* ایچنده ...ichinde; *(affected)* متأثر müte-essir; دوچار اولمش (ئه) ...(e-) dôuchâr olmoush; *(interested)* داخل dâhil; مدخلدار medhaldâr; *(math.)* مرفوع merfôu'; *(bot.)* قیوروق quvruq; *(lit.)* التوالی iltivâlu; — «**in debts**» «بورج» ایچنده «borj» ichinde; (مدیون) (medyôun).

Invulnerable, in-vul'nėr-a-bl, *(a.)* یارالانماز yaralanmaz; مقاوم mouqâvim; *(fig.)* متین metîn.

Inward, in'ward, *(a.)* ایچ ich; داخلی dâhilî; *(fig.)* درونی derôunî; *(rel.)* باطنی bâtunî; — **ly**, *(ad.)* *(from-)* ایچردن icherden; داخلاً dâhilen; *(toward)* (طوغری) ایچری‌یه icheriye (-dôrou); — **ness**, *(n.)* ایچی ichi; *(essence)* روح rôuh; معنا mâ'nâ; *(sincerity)* خلوص houlôus; — **In'wards**, (-'wardz) *(ad.)* داخلاً dâhilen; *(n. pl.)* باغرصاقلر bârsaqlar; *(lit.)* امعا em-â; ایچی ichi.

Inwrap, in-rap', *(v.a.)* صارمق sarmaq.

Iodine, ī'o-din, *(n.)* ایود iyod.

Ionia, ī-ō'ni-a, *(n. pr.)* ایونیا iyonya; (آیدین) (aydun); — **Ionian**, (ī-ō'ni-an) *(a. & n.)* ایونی iyonî; — **Ionic**, (ī-ŏ'n-ik) *(a.)* ایونی iyonî; — **order** ایونی طرز معماریسی iyonî tarzu mî'mârîsi; — **school** ایونی مذهب فلسفیسی iyonî mezhebi felsefîsi; ایونی مکتبی iyonî mektebi.

Ipecacuanha, ip-e-kak-ū-an'a, *(a.)* *(med.)* آلتون کوکی altun keukü.

Irak, e-räk', *(n.pr.)* عراق iraq; (جزیرة العرب) (jezîretül-arab).

Iran, ī-ran', *(n. pr.)* ایران îrân; — **Ira'nian**, (ī-rā'ni-an) *(a.)* ایرانی îrânî; ...ایران îrân...; *(n.)* ایرانی îrânî; *(language)* ایرانیجه îranîje; (فارسی) (fârisî).

Irascible, ī-ras'i-bl, *(a.)* تیتیز titiz; عصبی asabî; — **Irascibility**, (ī-ras'i-bil'i-ti) *(n.)* تیتیزلك titizlik; حدت hiddet.

Ire, īr, *(n.)* حدت hiddet; غضب gazeb; — **Irate**, (ī'rāt) *(a.)* اوفکه‌لی eufkeli; حدتلی hiddetli.

Ireland, īr'land, *(n. pr.)* ایرلاندا irlanda; — **Irish**, (ī'rish) *(a.)* ...ایرلاندا irlanda...; — **man** *(n.)* ایرلاندالی irlandalu; — **woman** (قادین) ایرلاندالی irlandalu (-qadun).

Iridescent, ir-i-des'ent, *(a.)* علائم سما رنکنده alâ-imi semâ renginde; (شانژان) (shanjan); (طیفی) (tayfî).

Iris, ī'ris, *(n.)* *(bot.)* سوسام sousam; *(rainbow)* علائم سما alâ-imi semâ; *(ana. & lit.)* طبقهٔ قزحیه tabaqayi qouzehiyye.

Irksome, erk'sum, *(a.)* جان صیقیجی jan suquju; ناخوش nâhosh; — **ness**, *(n.)* صیقینتی suquntu; مناسبتسزلك minâsebetsizlik.

Iron, ī'urn, *(n.)* دمیر demir; *(pl.)* زنجیر zinjir; *(jud.)* پرانغه pranga; *(a.)* دمیر (دن) demir (-den); *(lit.)* حدیدی hadîdî; *(stern)* دمیر کبی demir gibi; *(fig.)* متین metîn; *(poet.)* آهنین âhenîn; *(v.a.)* *(jud.)* زنجیره وورمق zinjire vourmaq; پرانغه بند ا. pranga-bend et.; *(cloths)* اوتولمك ütülemek; اوتو یاپمق ütü yapmaq; — **bound**, *(a.)* دمیر کنکدلی demir kenedli; لامه‌لی lamalu; (دمیرله) تقویه ایدلمش (demirle-) taqviye edilmish; *(mar.)* قایالق qayaluq; — **clad**, *(n.)* *(mar.)* (اسکی) زرهلی (eski-) zurhlu; — **founder**, *(n.)* دوکمه‌جی deukmeji; — **master**, *(n.)* دمیرخانه صاحبی demirhâne sâhibi; — **monger**, (-mun'gėr) *(n.)* دمیرجی demirji; خرده‌جی hourdaju; — **mould**, *(n.)* پاس pas; لکه leke; — **ware**, *(n.pl.)* دمیر معمولاتی demir mâ'môulâtu; — **works**, *(n.)* *(pl.)* دمیر اقسامی demir axâmu; دمیر ایشلری demir ishleri; *(furnace)* دوکوخانه deukümhâne; دمیرخانه demir-hâne; — **Ironing**, (ī'ur-ning) *(n.)* اوتو (لمه) ütü (-leme); — **machine** اوتو ماکنه‌سی ütü makinesi; — **Irony**, (ī'ur-ni) *(a.)* دمیر (دن) demir (-den); *(containing)* دمیرلی demirli; *(lit.)* حدیدی hadîdî; *(like)* دمیر کبی demir gibi; *(fig.)* سرت sert.

Ironical, ī-ron'ik-al, *(a.)* مستهزی müstehzî; — **ly**, *(ad.)* اکلنه‌رك eylenerek; آلای ایدرك alay ederek; *(lit.)* مستهزیانه müstehyziyâne.

Irony, ī'run-i, *(n.)* استهزا istihzâ; **the —of fate** *(lit.)* جلوهٔ طالع jilveyi tâlî'; استهزای طالع istihzâyi tâlî'.

Irradiate, ir-rā'di-āt, *(v.a.)* پارلاتمق parlatmaq; *(lit.)* تنویر ا. tenvîr et.; *(a.)* پارلاق parlaq; *(lit.)* نوار nevvâr;

— **Irradiance**, (ir-rā'di-ans) *(n.)* پارلاقلق parlaqluq ; ضيا zuyâ ; شعاع shou-â' ; —**Irradiant**, (ir-rā'di-ant) *(a.)* پارلاق parlaq ; *(lit.)* مشعشع müsha'sha' ; نوار nevvâr ; —**Irradiation**, (ir-rā-di-ā'shun) *(n.)* *(act)* نشر ضيا neshri zuyâ ; *(sci.)* تشعشع tesha'shou' ; *(brightness)* نور nôur ; *(lit.)* شعشعه sha'shâ ; *(intellectual)* *(lit.)* نور عرفان nôuri irfân.

Irrational, ir-rash'un-al, *(a.)* عبث abes ; غير معقول gayru mâ'qôul ; *(math.)* اصم asamm ; —**Irrationality**, (ir-rash-un-al'i-ti) *(n.)* منطقسزلق mantuqsuzluq ; غرابت garâbet ; *(math.)* اصميت asammiyyet.

Irreconcilable, ir-rek-on-sīl'a-bl, *(a.)* *(pers.)* باريشديريله‌ماز barushdurulamaz ; *(inconsistent)* اويماز ouymaz ; امتزاج ايده‌مز imtizâj edemez ; *(lit.)* غير قابل تأليف gayru qâbili te'lîf ; —**ness**, *(n.)* غير قابل تأليف اولش gayru qâbili te'lîf oloush ; اويمايش ouymayush ; —**Irreconcilably**, (ir-rek-on-sīl'a-bli) *(ad.)* غير قابل تأليف صورتده gayru qâbili te'lîf sôuretde ; امتزاج ايده‌ميه‌جك درجه‌ده imtizâj edemiyejek derejede.

Irrecoverable, ir-re-kuv'ẽr-a-bl, *(a.)* تلافى ايديله‌مز telâfî edilemez ; *(sick)* ايى اولماز iyi olmaz ; اميدسز ümîdsiz ; —**Irrecov'erably**, (-kuv'ẽr-a-bli) *(ad.)* تلافى ايديله‌ميه‌جك وجهله telâfî edilemiyejek vejhile ; اميدسز درجه‌ده ümîdsiz derejede.

Irredeemable, ir-re-dēm'a-bl, *(a.)* چاره‌سز chảresiz ; قورتاريله‌ماز qourtarulamaz ; *(pol.)* غير مستخلص gayri müstahlas.

Irrefutable, ir-re-fūt'a-bl, *(a.)* جرح اولونه‌ماز jerh olounamaz ; *(lit.)* صريح sarîh ; بارز bâriz ; —**Irrefutably**, (ir-re-fūt'a-bli) *(ad.)* صراحةً sarahaten ; بارز صورتده bariz sôuretde ; جرح ايديله‌ميه‌جك درجه‌ده jerh edilemeyejek derejede.

Irregular, ir-reg'ū-lar, *(a.)* غير منتظم gayru mountazam ; *(vicious)* يولسز yolsouz ; *(gram.)* غير قياسى gayri qiyâsî ; *(n.)* (چته‌جى) (cheteji) ; —**ly**, *(ad.)* غير منتظم صورتده gayru mountazam sôuretde ; —**forces** قواى غير منتظمه qouvâyi gayru mountazama ; (چته‌لر) (cheteler) ; —**Irregūlar'ity**, (-'i-ti) *(n.)* انتظامسزلق intizâmsuzluq ; *(lit.)* يولسزلق yolsouzlouq ; سوء استعمال sôuyi istî'mâl.

Irrelevant, ir-rel'e-vant, *(a.)* *(lit.)* نابجا‌محل nâbemahal ; صدددن خارج saded-den hârij ; فضولى fouzôulî ; زائد zâ-id ; —**ly**, *(ad.)* صدددن خارج اوله‌رق sadadden hârij olaraq ; فضولى صورتده fouzôulî sôuretde ; —**Irrel'evancy**, (-'e-van-si) *(n.)* صدددن خارج اولش sadedden hârij oloush ; فضولى اولش fouzôulî oloush.

Irreligious, ir-re-lij'us, دينسز dînsiz ; اعتقادسز î'tiqâdsuz.

Irremediable, ir-re-mē'di-a-bl, *(a.)* چاره‌سز chảresiz ; دوزه‌لمز düzelmez ; —**ness**, *(n.)* چاره‌سزلك chảresizlik ; —**Irremediably**, (ir-re-mē'di-a-bli) *(ad.)* چاره‌سز صورتده chảresiz sôuretde.

Irremissible, ir-re-mis'i-bl, *(a.)* عفو اولنه‌ماز afv olounamaz ; مسامحه ايديله‌مز müsâmeha edilemez ; —**Irremiss'ibly**, (ir-re-mis'i-bli) عفو اولنه‌ماياجق درجه‌ده afv olounamayajaq derejede ; —**Irremiss'ive**, (ir-re-mis'iv) *(a.)* عفو ايتمز afv etmez ; مسامحه ايتمز müsâmeha etmez ; شدتلى shiddetli.

Irremovable, ir-re-mōōv'a-bl, *(a.)* قالديريله‌ماز qaldurulamaz ; تملّى temelli ; *(fig.)* دكيشديريله‌مز deyishdirilemez ; —**ness**, *(n.)* قالديريله‌مايش qaldurulamayush ; دكيشديريله‌مه‌يش deyishdirilemeyish ; —**Irremovably**, (ir-re-mōōv'a-bli) قالديريله‌ماياجق صورتده qaldurulamayajaq sôuretde ; دكيشديريله‌ميه‌جك وجهله deyishdirilemeyejek vejhile.

Irreparable, ir-rep'ar-a-bl, *(a.)* تعمير ايديله‌مز tâ'mîr edilemez ; *(fig.)* تلافى ايديله‌مز telâfî edilemez ; —**Irreparabil'ity**, (ir-rep'ar-a-bil'i-ti) *(n.)* غير قابل تعمير اولش gayru qâbili tâ'mîr oloush ; تعمير ايديله‌مه‌يش tâ'mîr edilemeyish ; —**Irreparably**, (ir-rep'ar-a-bli) *(ad.)* تعمير ايديله‌ميه‌جك درجه‌ده tâ'mîr edilemeyejek derejede.

Irrepressible, ir-re-pres'i-bl, *(a.)* منع ايديله‌مز men edilemez ; باصديريله‌ماز basdurulamaz.

Irreproachable, ir-re-prōch'a-bl, *(a.)* قصورسز qousôursouz ; مكمل mükemmel ; —**ness**, *(n.)* قصورسزلق qousôursouzlouq ; مكمليت mükemmeliyyet ; —**Irreproachably**, (ir-re-prōch'a-bli) *(ad.)* مكمل صورتده mükemmel sôuretde ; مكملاً mükemmelen.

Irresistible, ir-re-zist′i-bl, *(a.)* طيانيلماز dayanulmaz; *(lit.)* مقاومتسوز mouqâvemetsôuz; — **Irresistibility,** (ir-re-zist-i-bil′i-ti) *(n.)* طيانيلمايش dayanulamayush; مقاومت ايديلهمهيش mouqâvemet edilemeyish; —**Irresist′ibly,** (ir-re-zist′i-bli) *(ad.)* طيانيلمايهجق درجهده dayanulamayajaq derejede.

Irresolute, ir-rez′o-lūt, *(a.)* قرارسز qarârsuz; مترده müteredded; —**ly,** *(ad.)* ترددله tereddüdle; — **Irresolution,** (ir-re-zo-lū′shun) *(n.)* قرارسزلق qarârsuzluq; تردد tereddüd.

Irrespective, ir-re-spekt′iv, *(a.)* فرقسز farqsuz; *(-of)* (ه‌) باقمقسزين ...(e-) baqmaqsuzun; — **ly,** *(ad.)* بلاتفريق bilâ tefrîq; (ه‌) باقمايهرق ...(e-) baqmayaraq.

Irresponsible, ir-re-spons′i-bl, *(a.)* غير مسئول gayri mes-ôul; *(authority)* صلاحيتسز salâhiyyetsiz; —**Irrespons′ibly,** (-spons′i-bli) *(ad.)* صلاحيتى اولمقسزين salâhiyyeti olmaqsuzun; — **Irresponsibil′ity,** (-spons-i-bil′i-ti) *(n.)* عدم مسئوليت ademi mes-ôuliyyet; عدم صلاحيت ademi salâhiyyet.

Irretrievable, ir-re-trēv′a-bl, *(a.)* تلافيسى غير ممكن telâfîsi gayri mümkün; تعمير ايديلهمز tâ′mîr edilemez; — **ness,** *(n.)* تلافى ايديلهمهيش telâfî edilemeyish; غير قابل تعمير اولش gayru qâbili tâ′mîr oloush; — **Irretrievably,** (ir-re-trēv′a-bli) *(ad.)* تلافى ايديلهميهجك صورتده telâfî edilemeyejek sôuretde.

Irreverent, ir-rev′ėr-ent, *(a.)* حرمتسز hürmetsiz; رعايتسز ri-âyetsiz; — **ly,** *(ad.)* حرمتسزلكله hürmetsizlikle; رعايتسزلكله ri-âyetsizlikle; — **Irreverence,** (ir-rev′ėr-ens) *(n.)* حرمتسزلك hürmetsizlik; رعايتسزلك ri-âyetsizlik.

Irrevocable, ir-rev′o-ka-bl, *(a.)* كرى آلنهماز geri alunamaz; قطعى qat-î; دكيشمز deyishmez; — **ness,** *(n.)* قطعيت qat-uyyet; — **Irrevocably,** (-ir-rev′o-ka-bli); *(ad.)* صورت قطعيهده sôureti qat-uyyede; قطعياً qat-uyyen.

Irrigate, ir′i-gāt, *(v.a.)* صولامق soulamaq; *(lit.)* اسقا ا. isqâ et.; اروا ا. irvâ et.; — **Irrigable,** (ir′i-ga-bl) *(a.)* قابل اسقا qâbili isqâ; — **Irrigation,** (ir-i-gā′shun) *(n.)* صولامه soulama; *(lands)* اروا irvâ; اسقا isqâ; — **Irrigator,** (ir-i-gāt′ur) *(n.)* صولايان soulayan; *(med.)* ايريغاتور irigateur; شيرينغه shurunga.

Irritate, ir′i-tāt, *(v.a.)* قيزديرمق quzdurmaq; تحريك ا. tahrîk et.; *(med.)* تخريش ا. tahrîsh et.; —**Irritability,** (ir-i-ta-bil′i-ti) *(n.)* *(fig.)* عصبيت asabiyyet; *(sensibility)* حساسيت hassâsiyyet; — —**Irritable,** (ir′i-ta-bl) *(a.)* عصبى asabî; حديد hadîd; *(med.)* حساس hassâs; *(lit.)* متخرش müteharrish; — **Irritant,** (ir′i-tant) *(a.)* قيزديريجى quzduruju; *(fig.)* محرك mouharrik; *(med.)* مخرش mouharrish; — **Irritation,** (ir-i-tā′shun) *(n.)* حدت hiddet; غضب gazeb; *(med.)* تخرش teharrüsh.

Irruption, ir-rup′shun, *(n.)* استيلا istîlâ; باصغين basgun; *(fig.)* طغيان tôugyân; فوران feverân.

Is, iz, در ...dir, ...dur.

Isaac, ī′zak, *(n.pr.)* اسحق is-haq.

Isfahan, is-fa-hän′, *(n. pr.)* اصفهان usfahân.

Isinglass, ī′zing-glas, *(n.)* بالق طوتقالى baluq toutqalu.

Islam, iz′lam, *(n.)* اسلام islâm; اسلاميت islâmiyyet; — **Islamic,** (iz-lam′ik) *(a.)* ...اسلام islâm...; ...مسلمان müsliman...; — **Islamism,** (iz′lam-izm) *(n.)* اسلاميت islâmiyyet; اسلام islâm.

Island, ī′land, *(n.)* آطه ada; *(lit.)* جزيره jezîre; *(v.a.)* آطه تشكيل ا. ada teshkîl et.; — **Islander,** (ī-land-ėr) *(n.)* آطهلى adalu.

Isle, īl, *(n.)* آطه ada; — **Islet,** (ī′let) *(n.)* آطهجق adajuq.

Isolate, ī′so-lāt, is′o-lāt *or* iz′, *(v.a.)* تجريد ا. tejrîd et; — **Is′olāted,** (ī′so- *or* iz′o-) *(a.)* آيرى ayru; *(lit.)* مجرد müjerred; *(fig.)* تنها tenhâ; *(sci.)* تجريد ايدلمش tejrîd edilmish; — **Is′olable,** (ī′so- *or* iz′o-) *(n.)* آيريلهبيلير ayrulabilir; *(sci.)* قابل تجريد qâbili tejrîd; — **Isolation,** (ī-so-lā′shun *or* iz-o-lā′shun) *(n.)* تجريد tejrîd; *(state)* *(lit.)* تجرد tejerrüd.

Ismael, is′ma-el, *(n.pr.)* اسماعيل ismâ-îl.

Israelite, iz′ra-el-īt, *(n. & a.)* موسوى

môusevî; *(n.pl.)* *(hist.)* بنی اسرائیل benî isrâ-îl; — **Israel,** (iz'ra-el) *(n.pr.)* اسرائیل isrâ-îl.

Issue, ish'ū, *(n.)* چیقیش chuqush; خروج hourôuj; *(discharge)* اخراج ihrâj; *(fig.)* اصدار usdâr; *(publication)* نشر neshr; انتشار intishâr; *(copy)* نسخه nüs-ha; *(children)* اولاد evlâd; ذریت zürriyyet; *(result)* نتیجه netîje; *(fig.)* عاقبت âqibet; *(profit)* حاصلات hâsulât; *(fig.)* ثمره semere; *(distrubition)* توزیع tevzî'; *(jud.)* دعوا dâ'vâ; *(fig.)* مسئله mes-ele; *(med.)* آقینتی aquntu; (یاره) (yara); *(v.n.)* چیقمق chuqmaq; *(fig.)* حاصل او. hâsul ol.; *(flow)* آقمق aqmaq; *(lit.)* نبعان ا. neb-ân et.; *(jud.)* نتیجه لنمك netîjelenmek; *(v.a.)* چیقارمق chuqarmaq; نشر ا. neshr et.; توزیع ا. tevzî' et.; *(fin.)* اخراج ا. ihrâj et.; **at —** منازعه‌لی münâzâlu: *(lit.)* منازع فیه münâzi-ün fîh; **in the —** نهایت... nihâyet...; عاقبت... âqibet...; **bank of —** رسمی بانقه resmî banqa; (قائمه بانقه‌سی) (qâ-ime banqasu); **male —** ارکك اولاد erkek evlâd; *(jud.)* اولاد ذکور evlâdu zükyôur; **without —** چوجغی اولمامش chojôu olmamush; *(jud.)* بلا ولد bilâ veled; **to join —** عکسنی ادعا ا. axini iddâ et.; رد ا. redd et.; *(-with)* (له)... مجادله ا. ...(le-) müjâdele et.; (ك)... علیهنه حرکت ا. ...(in-) aleyhine hareket et..

Isthmus, ist'mus, *(n.)* دیل dil.

It, it, *(pron.)* او o; *(accusative)* اونی onou; *(dative)* اوکا ona...; — **Its,** *(pron.)* اونك onoun...; سی...si; ی ...i; — **Itself',** *(pron.)* کندی kendi...; کندینی kendini; **by —** کندی کندینه kendi kendine; *(lit.)* بذاته bizâtihî; **in and by —** آیریجه تدقیق ایدلش ayruja tedqîq edilmish; مستقلاً تدقیق ایدلش müstaqillen tedqîq edilmish; **the thing speaks for —** ایش کندینی کوستریور ish kendini geusteriyor; تفصیلاته حاجت یوقدر tafsîlâta hâjet yoqdour.

Italy, it'a-li, *(n.pr.)* ایتالیا italya; — **Ital'ian,** *(a.)* ایتالیا... italya...; *(n. & a.)* ایتالیان italyan; *(language)* ایتالیانجه italyanja.

Italic, i-tal'ik, *(a.)* اسکی ایتالیانجه eski italyanja...; لاتینجه latinje; — **version** (سی) لاتینجه ترجمه latinje terjüme (-si); — **Ital'icize,** (-'i-sīz) *(v.a.)* ایتالیقله باصمق italiqle basmaq; *(fig.)* تقویه ا. taqviye et.; — **Italics,** (-'iks) *(n.pl.)* ایتالیق italiq; (اکری لاتین حرفلری) (eyri latin harfleri).

Itch, ich, *(n.)* قاشینمه qashunma; *(fig.)* آرزو arzôu; *(v.n.)* قاشینمق qashunmaq; *(fig.)* آرزو ا. arzôu et.; ایسته‌مك istemek; — **Itch'ing,** *(n.)* قاشینتی qashuntu; — **Itch'y,** (-'i) *(a.)* اویوز ouyouz.

Item, ī'tem, *(n.)* پارچه parcha; قلم qalem; عدد aded; *(pl.)* مفردات müfredâd, *(ad.)* کذا kezâ...; *(v.a.)* قید ا. qayd et.; نوط ا. not et.; **news —s** *(lit.)* شئون shü-ôun; حوادث متفرقه havâdisi müteferriqa; — **Itemize,** (ī'tem-īz) *(v.a.)* مفرداتنی کوسترمك müfredâtunu geustermek; (بیان ا.) (beyân et.); *(fig.)* تفصیلات ویرمك tafsîlât vermek.

Itinerary, ī-tin'ēr-ar-i, *(n.)* رهبر rehber; *(time)* تعرفه tâ'rife; *(a.)* یولجیلق... yoljoulouq...; سیاحت... seyâhat...; — **Itinerate,** (ī-tin'ēr-āt) *(v.n.)* سیاحت ا. seyâhat et.; دوره چیقمق devre chuqmaq.

Itinerant, ī-tin'ēr-ant, *(a.)* سیار seyyâr; *(n.)* سیاح seyyâh; — «**preacher**» سیار «واعظ» seyyâr «vâ-uz»; — **map,** سیاحت خریطه‌سی seyâhat harîtasu; (رهبر) (rehber).

Ivory, ī'vo-ri, *(n. & a.)* فیل دیشی fil dishi.

Ivy, ī'vi, *(n.)* *(lit.)* صارماشیق sarmashuq.

J

Jabber, jab'ėr, *(v.n.)* چابوق قونوشمق chabouq qonoushmaq; *(n.)* آڭلاشيلماز سوز anlashulmaz seuz.

Jacinth, jā'sinth, *(n.)* لعل lâ'l.

Jack, jak, *(n.) (pers.)* آدم adam; اوشاق oushaq; *(mar.)* گميجى gemiji; *(screw)* چرخ charq; فير دوندى fur deundü; *(flag)* جيوادره سنجاغى juvadra sanjâ; *(cards)* باجاق bajaq; **— a-Lantern** آيدينلق aydunluq; نور nôur; **— of all trades** هزار فن hezâri fen; **— boots,** اوزون چيزمه‌لر ouzoun chizmeler; **— Ketch,** جلاد jellâd; **— knife,** *(mar.)* گميجى پيچاغى gemiji puchâ; **— pudding,** مسخره masqara; **— sprat,** بيچاره (آدمجغز) bî-châre (-adamjâz); **— tar,** *(fig.)* گميجى gemiji; (دكز قوردى) (deniz qourdou).

Jackal, jak'awl, *(n.)* چقال chaqal.

Jackanapes, jak'a-nāps, *(n.) (fig.)* مايمون maymoun; كنديني بگنمش kendini beyenmish.

Jackdaw, jak'daw, *(n.)* آلا قارغه ala qarga.

Jacket, jak'et, *(n.)* جاكت jeket; *(mach.)* صارغى sargu; قاپلامه qaplama.

Jacob, ja'kob, *(n. pr.)* يعقوب yâ'qôub.

Jaculation, jak-ū-lā'shun, *(n.)* آتيش atush; فيرلاتيش furlatush; **— Jaculate,** (jak'ū-lāt) *(v.a.)* آتمق atmaq; فيرلاتمق furlatmaq.

Jade, jād, *(n.) (zo.)* باركير beygir; *(fig.)* قديد qadîd; بيتكين bitkin; *(woman)* جادو jadu; *(v.a.)* فضله يورمق fazla yormaq; بيتيرمك bitirmek.

Jade, jād, *(n.) (stone)* يشيل مرمر yeshil mermer.

Jaffa, yäf'fä, *(n. pr.)* يافه yafa.

Jag, jag, *(n.)* چنتيك chentik; ديش dish; *(v.a.)* چنتمك chentmek; **— Jagged,** (jag'd) *(a.)* چنتيك chentik; ديشلى dishli; پروزلى pürüzlü.

Jaguar, jag'ū-är, *(n.)* قاپلان qaplan; جنوار janavar.

Jail, jāl, *(n.)* حبسخانه habs-hâne; زندان zundan; **— bird,** محبوس mahbous; *(fig.)* ملعون mel-ôun; **— Jailer,** (jāl'ėr) *(n.)* غارديان gardiyan.

Jalap, jal'ap, *(n.)* مسهل müs-hil; (چالاپا) (chalapa).

Jalousie, zhal-oo-zē, *(n.)* ژالوزى jalouzi; (پانژور) (panjour).

Jam, jam, *(n.)* رچل rechel; (مربع) (mourabbâ'); ازمه ezme; *(v.a.)* ازمك ezmek; صيقمق suqmaq; **— Jammed,** (jamd) *(a.)* صيقيشمش suqushmush.

Jamaica, ja-mā'ka, *(n.pr.)* جامايقا jamayiqa.

Jamb, jam, *(n.)* سووه seuve; كنار kenar.

Jamshid, jam-shēd', *(n. pr.)* جمشيد jemshîd.

Jangle, jang'l, *(v.n.)* قاوغا ا. qavga et.; منازعه ا. münâzâ et.; **— Jang'lėr,** *(n.)* قاوغاجى qavgaju; منازعه‌جى münâzâju; **— Jang'ling,** *(n.)* قاوغا qavga; منازعه münâzâ.

Janina, yä'ne-na, *(n. pr.)* يانيه yanya.

Janitor, jan'i-tor, *(n.)* قاپوجى qapuju; (بواب) (bevvâb).

Janizary, jan'i-zar-i, *(n.)* يكى چرى yeni cheri.

January, jan'ū-ar-i, *(n.)* كانون ثانى kyânôunu sânî.

Japan, ja-pan', *(n.pr.)* ژاپونيا japonya; **— Jap,** jap, **- Japanese,** (ja-pan-ēz') *(a.&n.)* ژاپون japon; *(language)* ژاپونجه japonja.

Japan, ja-pan', *(n.)* روغن rougan; لاق laq; *(v.a.)* لاكه ياپمق lake yapmaq.

Jar, jär, *(n.)* چيركين سس chirkin ses; *(clash)* چارپيشمه charpushma; *(lit.)* تصادم tesâdüm; *(discord)* اختلاف ih-

ihtilâf ; *(lit.)* شقاق shiqâq ; *(v. n.)* سس چیقارمق ses chuqarmaq ; چارپیشمق charpushmaq ; *(fig.)* منازعه ا. münâzâ et. ; *(v.a.)* صارصمق sarsmaq.

Jar, jär, *(n.)* *(pot)* قاوانوز qavanoz ; دستی testi.

Jargon, jär'gun, *(n.)* قبا لسان qaba lisân ; (چاپقین لسان) (chapqun lisânu).

Jasmine, jas'min, *(n.)* یاسمین yâsemin.

Jasper, jas'pèr, *(n.)* یشم yeshem ; عقیق aqîq.

Jaundice, jän'dis, *(n.)* صاریلق (علتی) saruluq (-illeti) ; — **Jaundiced**, (jän'disd) *(a.)* صاریلیغه مبتلا sarulugha mübtelâ ; *(fig.)* حسود hasôud ; دشمنجه düshmanja.

Jaunt, jänt, *(n.)* طولاشمه dolashma ; تنزه tenezzüh ; *(v.n.)* کزمك gezmek ; تنزه یاپمق tenezzüh yapmaq; —**Jaunt'ing car**, تنزه آرابهسی tenezzüh arabasu.

Jaunty, jänt'i, *(a.)* شن shen ; کوستریشی سور geusterishi sever ; — **Jaunt'iness**, *(n.)* نشئه nesh-e ; شطارت shatâret ; *(fig.)* ظرافت zarâfet.

Java, jä'va, *(n. pr.)* جاوا java ; — **Javanese'**, (-nēz') *(a.)* ...جاوا java... ; *(n.)* جاوالی javalu.

Jaw, jaw, *(n.)* چکه chene ; آغز âz ; *(v. n.)* سویلنمك seuylenmek ; آزارلامق azarlamaq ; — **bone**, چکه کمیکی chene kemiy.

Jay, jā, *(n.)* (آلا) قارغه (ala-) qarga ; *(fig.)* بودالا boudala.

Jealous, jel'us, *(a.)* قیصقانج qusganj ; حسود hasôud ; —**Jealousy**, (jel'us-i) *(n.)* قیصقانجلق qusganjluq ; حسد hased.

Jeer, jēr, *(n.)* استهزا istihzâ ; *(v.)* استهزا ا. istihzâ et. ; اکلنمك eylenmek ; —**Jeer'èr**, *(n.)* مستهزی müstehzî ; — **Jeer'ingly**, *(ad.)* مستهزیانه müstehziyâne ; اکلنهرك eylenerek.

Jehovah, je-hō'va, *(n.)* الله allah.

Jelly, jel'i, *(n.)* ژله jele : پلته pelte; —**broth**, قونسومه qonsome ; (ات صویی) (et souyou) ; — **fish**, آلتاپوت altapot ; —**Jellied**, (jel'id) *(a.)* پلته حالنده pelte hâlinde ; طوکمش donmoush.

Jenny, jen'i, *(n.)* *(zo.)* دیشی مرکب dishi merkeb ; چرخ charq ; دستگاه (تزکاه) tezgyah.

Jeopardy, jep'ard-i, *(n.)* مخاطره mouhâtara ; تهلکه tehlike ; — **Jeopardous**, (jep'ard-us) *(a.)* مخاطرهلی mouhâtaralu ; تهلکهلی tehlikeli ; — **Jeopardize**, (jep'ard-īz) *(v.a.)* تهلکهیه قومق tehlikeye qomaq ; مخاطرهیه قومق mouhâtaraya qomaq.

Jerk, jèrk, *(v.a.)* سیلکمك silkmek ; آتمق atmaq ; *(v.n.)* سیلکینمك silkinmek ; صیچرامق suchramaq ; *(n.)* سیلکینتی silkinti ; صدمه sademe.

Jerkin, jèr'kin, *(n.)* جاکت jeket ; یلك yelek.

Jersey, jèr'zi, *(n.)* ژرسه jerse.

Jerusalem, je-rōō'sa-lem, *(n. pr.)* قدس (شریف) qouds (-sherîf).

Jest, jest, *(n.)* شاقه shaqa ; لطیفه latîfe ; *(v.n.)* لطیفه ا. tatîfe et. ; شاقه ا. shaqa et. ; **in** — اولهرق لطیفه latife olaraq; (شاقهدن) (shaqadan); —**book**, *(lit.)* مجموعهٔ لطائف mejmou-ayi letâ-if ; — **Jest'èr**, *(n.)* شاقهجی shaqaju ; نکره nekre ; *(fool)* دلقاوق dalqavouq.

Jesuit, jez'ū-it, *(n.)* جیزویت jizvit ; — **Jesuit'ical, -ly**, (jez-ū-it'ik-al, -i) *(a. & ad.)* جیزویتجه jizvitje ; — **Jesuitism**, (jes'ū-it-izm) *(n.)* *(fig.)* جیزویتلك jizvitlik ; شیطنت sheytanat.

Jesus, jē'zus, *(n.)* (حضرت) عیسی (hazreti-) îsâ.

Jet, jet, *(n.)* *(water)* فیسقیه fusquye ; *(gaz)* موصلوق mouslouq ; *(stream)* جریان jereyân ; ستون sütôun ; *(v.a.)* آتمق atmaq ; فیرلاتمق furlatmaq ; فیشقیرتمق fushqurtmaq ; *(v.n.)* تجاوز ا. tejâvüz; et. ; (چاتمق) (chatmaq) ; — **Jet d'eau**, (je-dō') *(n.)* فیسقیه fusquye; *(fountain)* حوض havôuz.

Jet, jet, *(n.)* *(mineral)* سیاه کهربا siyah kehrübâ ; —**Jetty**, (jet'i) *(a.)* ...کهربا kehrübâ... ; *(fig.)* سیم سیاه sim-siyah.

Jetty, jet'i, *(n.)* اسکله iskele ; رختیم ruhtum ; سد sedd.

Jeu, zhe, -**de mots**, (-de-mō') *(n.)* جناس jinas; کنایه kinâye; — **d'esprit**, (-des-prē') *(n.)* نکته nükte ; ظرافت zarâfet.

Jew, jōō, *(n.)* یهودی yahoudi ; موسوی môusevî ; — **Jewish**, (jōō'ish) *(a.)* موسوی môusevî : یهودی yahoudi ; — **Jewishly**, (jōō'ish-li) *(ad.)* یهودیجه yahoudije ; — **Jewishness**, (jōō'ish-nes) *(n.)* یهودیلك yahoudilik.

Jewel, jōō'el, *(n.)* مجوهر müjevher; *(pl.)* مجوهرات müjevherât; *(fig.)* جوهر jevher; *(pers.)* (کوز ببکی) (geuz bebeyi); — **case**, محفظه mahfaza; — **Jeweller**, (jōō'el-ėr) *(n.)* قویومجی qouyoumjou; جواهرجی jevâhirji; — **Jewellery**, **Jewelry**, (jōō'el-ri) *(n.)* قویومجیلق qouyoumjoulouq; *(pl.)* مجوهرات müjevherât; جواهر jevâhir.

Jib, jib, *(n.)* *(mar.)* فلوق floq; *(v.n.)* کریلهمك gerilemek; *(zo.)* اورکمك ürkmek; **flying** — قونطرا فلوق qontra floq; **the cut of one's** — سیما sîmâ; *(fig.)* کورونش geurünüsh; — **boom**, *(mar.)* باستون baston.

Jiffy, jif'fi, *(n.)* بر آن bir ân; *(lit.)* لحظه lahza.

Jig, jig, *(n.)* دانس dans; (هواسی) اویون oyoun (-havasu); *(v.n.)* اویناماق oynamaq.

Jilt, jilt, *(n.)* *(lit.)* عشوه‌باز ishvebâz; *(fig.)* وفاسز vefâsuz; *(v.n.)* عشوه‌بازلق ا. ishvebâzluq et.; جلوه ا. jilve et.; *(v.a.)* اغفال ا. îgfâl et.; جذب ا. jezb et..

Jimmy, jim'mi, *(n.)* کومور واغونی keumür vagonou; *(fig.)* صاچمه sachma; *(pers.)* مهاجر mühâjir.

Jingle, jing'l, *(v.n.)* چینلامق chunlamaq; *(v.a.)* چینلاتمق chunlatmaq; *(n.)* چینلامه chunlama; شیقیردی shuqurdu.

Jingo, jing'gō, *(n. & a.)* *(pol.)* شووه‌نیست shovenist; حربجو harbjôu; — **Jingoism**, (jing'gō-izm) *(n.)* شووه‌نیستلك shovenistlik; حربجولق harbjôulouq.

Joan of Arc, jān-ov-ärk', *(n. pr.)* ژان دارق jan-dârq.

Job, job, *(n.)* ایش ish; خدمت hidmet; *(fig.)* آوانطه avanta; (دالاوره) (dalavere); *(stab)* ضربه darbe; یاره yara; *(v.a.)* وورمق vourmaq; صاپلامق saplamaq; *(let)* کرایه ویرمك kirâya vermek; *(trade)* آلوب صاتمق alub satmaq; سیمسارلق ا. simsarluq et.; **a — lot** کله‌پر kelepir; (وورغون) (vourgoun); **bad** — فنا بر ایش fenâ bir ish; (ضرر) (zarar); **man of all — s** مسلکسز آدم mesleksiz adam; *(lit.)* ماجرا پرست mâjerâ-perest; — **Job'ber**, *(n.)* سیمسار simsâr; *(fig.)* (دالاوره‌جی) (dalavereji).

Jockey, jok'i, *(n.)* جوکی joki; (بینیجی) (biniji); *(dealer)* جانباز janbaz; *(v.a.)* آلداتمق aldatmaq; — **club**, جوکی قلوب joki qouloub; سپاهی اوجاغی sipâhi ojâ.

Jocose, jo-kōs', *(a.)* خوش hosh, اکلنجه‌لی eylenjeli.

Jocular, jok'ū-lar, *(a.)* تحف tahaf; کولونج gülünj; — **Jocular'ity**, (-'i-ti) *(n.)* تحفلق tahafluq; لطیفه latîfe.

Jog, jog, *(n.)* ضربه darbe; صارصینتی sarsuntu; *(v.a.)* صارصمق sarsmaq; *(push)* ایتمك itmek; دورتمك dürtmek; *(fig.)* ایقاظ ا. îqâz et.; جانلاندیرمق janlandurmaq; *(v.n.)* قیمیلدانمق qumuldanmaq; یاواش یورومك yavash yürümek; *(fig.)* کچینمك gechinmek.

Joggle, jog'l, *(v.a.)* صارصمق sarsmaq; صاللامق sallamaq; *(n.)* اولوق olouq.

Join, join, *(v.a.)* برلشدیرمك birleshdirmek; ربط ا. rabt et.; *(associate)* تشریك ا. teshrîk et.; *(annex)* علاوه ا. ilâve et.; *(lit.)* الحاق ا. ilhâq et.; *(v.n.)* برلشمك birleshmek; یاپیشمق yapushmaq; *(fig.)* اشتراك ا. ishtirâk et.; التحاق ا. iltihâq et.; — **Join'ėr**, *(n.)* مرانغوز marangoz; دوغرامه‌جی dôramaju; —**Join'ery**, (-'ėr-i) *(n.)* دوغرامه‌جیلق dôramajuluq; — **Join'ing**, *(n.)* *(act)* ربط rabt; الصاق ilsâq; *(seam)* ارتباط یری irtibât yeri; *(junction)* التصاق iltisâq; *(fig.)* التحاق iltihâq.

Joint, joint, *(n.)* ارتباط irtibât; التصاق iltisâq; *(ana.)* مفصل mafsal; *(meat)* بوط bout; قول qol; *(mar.)* آرموز armouz; *(a.)* مشترك müshterek; *(v.a.)* ربط ا. rabt et.; *(cooking)* آیرمق ayurmaq; *(v.n.)* برلشمك birleshmek; — **ly**, *(ad.)* برلکده birlikde; مشترکاً müshtereken; **out of** — یرندن چیقمش yerinden chuqmush; *(fig.)* بوزوق bozouq; *(lit.)* مشوش müshevvesh; — **heir**, وارث مشترك vârisi müshterek; — **manager**, مشترك مدیر müshterek müdîr; (دیرکتورلردن) (direktorlardan); — **stock**, *(n.)* حصه hisse; سرمایه (مشترك) (müshterek-) sermâye; *(a.)* حصه‌لی hisseli; قولله‌کتیف qollektif; — **stock company** قولله‌کتیف شرکت qollektif shirket; —**Joint'ed**, *(a.)* مربوط merbôut; *(ana.)* مفصللی mafsallu; — **Juint'ure**, (t'ūr) *(n.)* مال mal, *(lit.)* (موجل) ایراد îrâd

(-mü-ejjel); *(v.a.)* ايراد تخصيص ا. îrâd tahsîs et..

Joist, joist, *(n.) (arch).* كيريش kirish; *(v.a.)* كيريش قومق kirish qomaq.

Joke, jōk, *(n.)* شاقه shaqa: لطيفه latîfe; *(v.n.)* لطيفه ا. latîfe et.; شاقه ا. shaqâ et.; *(v.a.)* (له) اكلنمك ...(le-) eylenmek; (ه) طاقيلمق ...(e-) taqulmaq; **practical** — ال شاقه‌سى el shaqasu; — **Jōk'ēr,** *(n.)* شاقه‌جى shaqaju; *(fig.)* شن shen; — **Jōk'ingly,** *(ad.)* لطيفه يوللى latîfe yollou; (شاقه‌دن) (shaqadan).

Jole, jōl, *(n.)* ياناق yanaq; **cheek by** — باش باشه bash basha; يالكز yalunuz.

Jolly, jol'i, *(a.)* نشئه‌لى nesh-eli; آهنكلى âhenkli; *(robust)* قوتلى qouvvetli; طيقناز tuqnaz; — **boat,** پاتاليه patalye; — **Jollification,** (jol-i-fi-kā'shun) *(n.)* اكلنتى eylenti; آهنك âhenk; (جنبش) (jünbüsh).

Jolt, jōlt, *(n.)* صارصينتى sarsuntu: *(v.a.)* صارصمق sarsmaq; *(v.n.)* صارصيلمق sarsulmaq.

Jordan, jor'dan, *(n. pr.)* اردن erden; (شريعه) (sherî-a); *(n.)* اردن صويى erden souyou; (زمزم) (zemzem).

Joseph, jō'zef, *(n. pr.)* يوسف yôusouf.

Jostle, jos'l, *(v.a.)* ايتمك itmek; چارپمق charpmaq; *(v.n.)* چارپيشمق charpushmaq.

Jot, jot, *(n.)* ذره zerre; *(fig.)* ذره قدر zerre qadar; *(v.a.)* قيد ا. qayd et.; نوط ا. not et.; — **Jotting,** (jot'ing) *(n.)* مخطره mouhtura; نوط not.

Journal, jur'nal, *(n.)* ژورنال journal; غزته gazete; — **Journalism,** (jur'-nal-izm) *(n.)* غزته‌جيلك gazetejilik; — **Journalist,** (jur'nal-ist) *(n.)* غزته‌جى gazeteji; — **Journalistic,** (jur-nal-ist'ik) *(a.)* ...غزته‌جيلك gazetejilik...; ...محررلك mouharrirlik...; — **Journalize,** (jur'nal-īz) *(v.n.)* مقاله يازمق maqâle yazmaq; *(v.a.)* ژورناله قيد ا. journala qayd et.; يوميه دفترينه كچيرمك yevmiye defterine gechirmek.

Journey, jur'ni, *(n.)* سياحت seyâhat; يولجيلق yoljoulouq; يول yol; *(v.n.)* سياحت ا. seyâhat et.; — **'man,** *(n.)* كونده‌لكجى gündelikji; ايشجى ishji; — **work,** *(n.)* يوميه ايشى yevmiye ishi.

Jovial, jō'vi-al, *(a.)* شن shen; شطارتلى shatâretli; — **ly,** *(ad.)* نشئه ايله nesh-eyle; شطارتله shatâretle; — **Jovial'-ity,** (-'i-ti) *(n.)* نشئه nesh-e; شطارت shatâret; (ذوق وصفا) (zevqü safâ).

Joy, joy, *(n.)* سوينچ sevinj; مسرت meserret; سرور sürôur; *(v.n.)* سوينمك sevinmek; مسرور اول. mesrôur ol.; — **Joy'ful,** (-'fōōl) *(a.)* سوينجلى sevinjli; مسرور mesrôur; *(happy)* مسعود mes-ôud; —**Joy'fully,** (-'fōōl-i) *(ad.)* سوينجله sevinjle; ممنوناً memnôunen; — **Joy'less,** *(a.)* نشئه‌سز nesh-esiz; — **Joy'ous,** (-'us) *(a.)* سوينجلى sevinjli; شن shen.

Jubilant, jōō'bi-lant, *(a.)* مسرور mesrôur; مسرت ايچنده meserret ichinde; — **Jubilation,** (jōō-bil-ā'shun) *(n.)* شنلك shenlik; *(lit.)* شادمانى shâdumânî; مسرت meserret.

Jubilee, jōō'bi-lē, *(n.)* اللنجى سنه ellinji sene; (فوق العاده) سنهٔ دوريه seneyi devriyye (-i- fevqalâde); *(rel.)* آيين âyîn.

Judaical, jōō-dā'ik-al, *(a.)* موسوى môusevî; يهودى yahoudi; — **Judaism,** (jōō'da-izm) *(n.)* يهوديلك yahoudilik; *(lit.)* عقائد موسويه aqâ-idi môuseviyye.

Judas-tree, jōō'das-trē, *(n.)* ارغوان آغاجى ergouvân âju.

Judge, juj, *(n.)* حاكم hâkim; *(pl.)* حكام hükkyân; *(rel.)* قاضى qadu; *(fig.)* حكم hakem; ارباب erbâb; *(v.)* حكم ويرمك hüküm vermek; فصل ا. fasl et.; *(fig.)* محاكمه ا. mouhâkeme et.; — **Judge'ship,** *(n.)* حاكملك hâkimlik; قاضيلق qaduluq; — **Judg'ment,** *(n.)* حكم hükm; *(act)* محاكمه mouhâkeme; — **day** قيامت كونى qiyâmet günü; محشر mah-sher.

Judicial, jōō-dish'al, *(a.)* عدلى adlî; حقوقى houqôuqî; *(rel.)* شرعى sher-î; — **ly,** *(ad.)* حكماً hükmen; — **committee,** انجمن عدلى enjümeni adlî.

Judiciary, jōō-dish'i-ar-i, *(a.)* عدلى adlî; محاكمه عائد mehâkime â-id; *(n. pl.)* حكام hükkyâm..

Judicious, jōō-dish'us, *(a.)* محاكمه‌لى mouhâkemeli; مدبر müdebbir; — **ly,** *(ad.)* عاقلانه âqilane; محاكمه ايله mouhâkemeyle; دوشونه‌رك düshünerek; —**ness,** *(n.)* محاكمه mouhâkeme; تدبير tedbîr; بصيرت basîret.

Jug, jug, *(n.)* دستى testi; چوملك cheumlek; *(v.a.)* بوغوده پيشيرمك boughouda pishirmek; *(v. n.) (birds)* شاقلامق shaqlamaq.

Juggle, jug'l, *(n.)* حقه‌بازلق hoqqa-bazluq ; حیله hîle ; *(v.n.)* حقه‌بازلق ا. hoqqabazluq et. ; — **Juggler,** (jug'lėr) *(n.)* حقه‌باز hoqqabaz ; *(fig.)* حیله‌باز hîlebâz ; — **Jugglery,** (jug'-lėr-i) *(n.)* حقه‌بازلق hoqqabazluq ; أل چابوقلغی el chabouqlôu.

Jugular jug'ū-lar, *(a.)* ...بويون bo-youn... ; *(lit.)* عنقی ounqî ; *(n.)* شاه طامار shâh damar.

Juice, jōōs, *(n.)* صو (يی) sou (-you) ; *(lit.)* عصاره ousâre ; — **Juiceless,** (jōōs'les) *(a.)* صوسز soussouz ; قورو qourou ; — **Juiciness,** (jōōs'i-nes) *(n.)* صو(لیلق) sou (-loulouq) ; —**Juicy,** (jōōs'i) *(a.)* صولی soulou ; عصاره‌لی ousâreli.

Jujube, jōō'jōōb, *(n.)* *(lit.)* عناب oun-nab.

Julian, jōōl'yan, *(a.)* رومی roûmî ; — **calendar,** تقویم رومی taqvîmi roûmî ; تاریخ رومی târîhi roûmî ; — **year,** سنهٔ رومیه seneyi roûmiyye.

July, jōō-lī', *(n.)* تموز temmouz.

Jumble, jum'bl, *(n.)* قاریشیقلق qaru-shuqluq ; قاریشیق شی qarushuq shey ; *(fig.)* (چوربا) (chorba) ; *(v.a.)* قاریشدیرمق qarushdurmaq ; *(v.n.)* قاریشمق qa-rushmaq.

Jump, jump, *(v.n.)* آتلامق atlamaq ; صیچرامق suchramaq ; —**at** (ه) آتیلمق ...(e-) atulmaq ; *(fig.)* (ه) تهالك كوسترمك ...(e-) tehâlük geustermek ; — **up** فیرلامق furlamaq ; *(lit.)* شتاب ا. shi-tâb et. .

Junction, jungk'shun , *(n.)* التصاق iltisâq ; تلاقی telâqî ; *(point)* نقطهٔ التصاق noqtayi iltisâq.

Juncture, jungk'tūr, *(n.)* ارتباط irti-bât ; *(time)* نازك زمان nâzik zemân ; مهم آن mühim ân ; *(pl.)* احوال ahvâl; زمان zemân.

June, jōōn, *(n.)* حزیران hazîran.

Jungle, jung'gl, *(n.&a.)* چالیلق cha-luluq.

Junior, jōōn'yur, *(a.)* كوچوك küchük : *(mil.)* قدمسز qidemsiz ; *(n.)* كوچوك küchük ; (كوچوكی) (küchüy).

Juniper, jōō'ni-pėr, *(n.)* آردیچ arduj.

Junk, jungk, *(n.)* اسكی خلات eski halat; *(meat)* طوزلی أت touzlou et.

Junk, jungk, *(n.)* *(ship)* چین كمیسی chin gemisi.

Junket, jung'ket, *(n.)* كیزلی ضیافت gizli zuyâfet ; خصوصی اكلنتی housôusî ey-lenti ; بون بون bon-bon ; *(v.n.)* اكلنتی ترتیب ا. eylenti tertîb et. .

Jupiter, jōō'pi-tėr, *(n.pr.)* ژوپیتر jü-piter ; *(ast.)* مشتری (یلدیزی) müshterî (-yulduzu).

Juridical, jōō-rid'ik-al, *(a.)* حقوقی hou-qôuqî ; قانونی qânôunî ; *(lit.)* قضائی qazâ-î ; — **ly,** *(n.)* حقوقاً houqôuqan ; قانوناً qânôunen.

Jurisconsult, jōō-ris-kon'sult, *(n.)* حقوقشناس houqôuq-shinâs ; *(rel.)* فقیه faqîh ; *(councillor)* مشاور عدلی müshâ-viri adlî.

Jurisdiction, jōō-ris-dik'shun, *(n.)* *(lit.)* قضا qazâ ; صلاحیت قضا salâhiyyeti qazâ ; *(district)* دائرهٔ قضا dâ-ireyi qazâ.

Jurisprudence,jōō-ris-prōō'dens,*(n.)* علم حقوق ilmi houqôuq ; (اصول محاكمه) (ousôuli mouhâkeme) ; *(rel.)* فقه fu-quh ; **medical** — طب عدلی tubbu adlî.

Jurist, jōō'rist, *(n.)* حقوقشناس hou-qôuq-shinâs ; *(rel.)* فقیه faqîh.

Juror, jōō'rur, *(n.)* ژوری اعضاسی jüri â'zâsu ; هیئت عدول اعضاسی hey-eti adôul â'zâsu.

Jury, jōō'ri, *(n.)* ژوری jüri ; هیئت عدول hey-eti adôul ; — « **mast,** » موقت « دیرك » mouvaqqat « direk ».

Just, just, *(a.)* طوغری dôrou ; حقلی haqlu ; عادل âdil ; *(ad.)* *(precisely)* تام tam ; *(almost)* (هان) هان hemen (-hemen) ; *(only)* هنوز henüz ; آنجق anjaq ; — **ly,** *(ad.)* طوغری اوله‌رق dôrou olaraq ; بحق bi-haqqin ; عادلانه âdi-lâne ; — **ness,** *(n.)* طوغریلق dôrou-louq ; حقانیت haqqâniyyet ; عدالت adâlet ; — **as,** اوزره ایكن ...üzre iken ; اثناده ...esnâda ; — **by,** یاننده ...yanun-da ; — **now,** هان شیمدی hemen shim-di... ; دمین demin...

Justice, jus'tis, *(n.)* عدالت adâlet ; حقانیت haqqâniyyet ; *(judge)* حاكم ha-kim; — **of the peace** صلح حاكمی soulh hâkimi ; **Lord Chief** — استیناف محكمه‌سی رئیس اولی istînâf mahkemesi re-îsi evveli ; باش حاكم bash hâkim ; *(lit.)* رئیس الحكام re-îsül-hükkyâm; **High Court of** — دیوان عالی dîvânu âli ; محكمهٔ عالیه mahkemeyi âliye ; « **ministry of** » — « نظارتی » عدلیه adli-ye «nezâreti» ; **to do** — حقوقنی محافظه ا.

houqôuqounou mouhâfaza et.; *(fig.)* عدالت كوسترمك adâlet geustermek.
Justify, jus'ti-fī, *(v.a.)* (ه) حق ويرمك ...(e-) haq vermek; محق او. mouhiqq ol.; *(prove)* اثبات ا. isbât et.; *(lit.)* تبرئه ا. tebri-e et.; *(v.n.)* *(typ.)* تنظيم ا. tanzîm et.; تسويه ا. tesviye et.; **to be justified** (-fīd) حقلى او. haqlu ol.; معذور او. mâ'zôur ol.; **—Justifi'able,** (-fī'a-bl) حقلى haqlu; معذور mâ'zôur; **— Justifi'ably,** (-fī'a-bli) *(ad.)* حقلى اولەرق haqlu olaraq; معذرت اوزرينه mâ'zeret üzerine; **— Justifica'tion,** (-fi-kā'shun) *(n.)* حق haqq; معذرت mâ'zeret; سبب sebeb; *(vindication)* تبرئه tebri-e; اثبات isbât; **— Jus'tificative,** (-'ti-fi-kāt-iv) *(a.)* *(lit.)* مثبت müsbit; اثباتى isbâtî; **— Jus'tifier,** (-'fī-ėr) *(n.)* عفو ايديجى afv ediji; *(fig.)* مدافع müdâfi'; *(typ.)* تسويەجى tesviyeji; **— Jus'tifying,** (-fī-ing) *(n.)* تسويه tesviye.
Jut, jut, *(v.n.)* چيقينتى ياپمق chuquntu yapmaq; **Juttingly,** (jut'ing-li) *(ad.)* چيقينتيلى صورتده chuquntulu sôuretde; **— Jutty,** (jut'i) *(n.)* چيقينتى chuquntu; *(pier)* اسكله iskele; *(a.)* چيقينتيلى chuquntulu.
Jute, jōōt', *(n.)* هند كنويرى hind keneviri; (ژوت) (jüt); (چوال بزى) (chouval bezi).
Juvenile, jōō've-nīl, *or* -nil *(a.)* كنج genj; كنجلره مخصوص genjlere mahsôus; **— books,** كنجلره مخصوص كتابلر genjlere mahsôus kitablar; **— years,** دور شباب devri shebâb; **— Juvenility,** (jōō-ven-il'i-ti) *(n.)* كنجلك genjlik; *(lit.)* شباب shebâb; *(fig.)* خفيف مشربلك hafîf-meshreblik.
Juxtaposition, juks-ta-po-zish'un, *(n.)* *(lit.)* اتصال ittisâl; *(addition)* انضمام inzumâm.

K

Kaaba, kä'bä, *(n.)* كعبه kya'be.
Kabul, kä-bool', *(n.pr.)* كابل kyâbil.
Kaiser, kī'zėr, *(n.)* قيصر qayser; ايمپراطور imprator.
Kaisarieh, kī-sar-ē'ä, *(n.pr.)* قيصرى qayseri.
Kaleidoscope, ka-lī'do-skōp, *(n.)* قالەيدوسقوپ qaleydosqop; (اشكال نما) (eshkyâl-nümâ); **—Kaleidoscopic,** (ka-lē-dos-kop'ik) *(a.)* *(fig.)* لطيف latîf; *(lit.)* رنكارنك rengyâ-renk; (بوقلمون) (bôuqalemôun).
Kali, ka'li, *(n.)* قاليه qalye; حمض پوتاس houmzu potas.
Kant, kant, *(n.pr.)* قانت qant.
Karlsbad, karlz-bäd', *(n. pr.)* قارلسباد qarlsbad.
Kashgar, kash-gär', *(n. pr.)* كاشغر kyâshger.
Keel, kēl, *(n.)* *(mar.)* اومورغه omourga; قارينه karine; *(boat)* بارقو barqo; كمى gemi; *(v.)* يارمق yarmaq; *(fig.)* سير ا. seyr et.; *(lit.)* جولان ا. jevelân et.; *(turn)* آلبوره او. alboura ol.; **false —** قونطرا اومورغه qontra omourga; **—Keel'age,** (-'āj) *(n.)* ليمان رسومى liman rüsôumou; **— Keel'son,** (-'sun) *(n.)* ايچ اومورغه ich omourga.
Keen, kēn, *(a.)* كسكين keskin; *(eager)* حريص harîs; *(lit.)* خواهشكر hâhishger; *(penetrating)* تأثيرلى te'sîrli; *(lit.)* نافذ nâfiz; *(fig.)* شديد shedîd; *(mind)* جوال jevvâl; ذكى zekî; **—ly,** *(ad.)* كسكين بر حالده keskin bir halde; *(fig.)*

حرصله hursla ; خواهشله hâhishle ; شدتله shiddetle ; —**ness,** *(n.)* كسكينلك keskinlik ; *(fig.)* حرص hurs; ايستك istek; *(penetration)* تأثير te'sîr ; نفوذ nüfôuz ; *(lit.)* جواليت jevvâliyyet; شدت shiddet; —**eyed,** (-īd) *(n.)* كسكين كوزلى keskin geuzlü ; *(fig. & lit.)* نافذ نظرلى nâfiz nazarlu.

Keen, kēn, *(n.)* ماتم mâtem ; *(v. n.)* ماتم طوتمق mâtem toutmaq ; آغلامق âlamaq ; — **Keen'ēr,** *(n.)* (ماتمجى) (mâtemji).

Keep, kēp, *(v.a.)* طوتمق toutmaq ; محافظه ا. mouhâfaza et. ; حفظ ا. hufz et. ; *(v.n.)* طورمق dourmaq ; (كندينى) طوتمق (kendini-) toutmaq ; *(n.)* ييه‌جك yiyejek ; *(fig.)* معيشت ma-ishet ; *(fortress)* ايچ قلعه ich qale ; **to—about** يانندە بولونمق yanunda bolounmaq ; **to — at** ثبات ا. sebât et. ; دوام ا. devâm et. ; **to — away** *(v.a.)* اوزاق بولونديرمق ouzaq bouloundourmaq ; *(v. n.)* اوزاق بولونمق ouzaq bolounmaq ; *(fig.)* اجتناب ا. ijtinâb et. ; **to—back** آليقومق aluqomaq ; صاقلامق saqlamaq ; **to — down** تضييق ا. tazyîq et. ; باصديرمق basdurmaq ; **to— from** اوزاق بولونديرمق ouzaq bouloundourmaq ; (دن) صاقلامق ...(den-) saqlamaq ; **to—in** براقمامق buraqmamaq: *(student)* حبس ا. habs et. ; *(conceal)* صاقلامق saqlamaq ; **to—off** ياقلاشديرمامق yaqlashdurmamaq ; منع ا. men et.; **to—on** چيقارمامق chuqarmamaq; *(fig.)* ابقا ا. ibqâ et. ; **to—out** صوقمامق soqmamaq ; *(fig.)* منع ا. men et. ; برطرف ا. ber-taraf et. ; **to—under** *(fig.)* منقاد ا. münqâd et. ; **to—up** طوتمق toutmaq; محافظه ا. mouhâfaza et. ; *(continue)* ابقا ا. ibqâ et. ; دوام ا. devâm et. ; **to — it up** اكلنمك eylenmek ; *(fig.)* طالمق dalmaq ; *(remain)* قالمق qalmaq ; دوام ا. devâm et. ; **to — one's bed** ياتاقدن چيقمامق yataqdan chuqamamaq ; خسته ياتمق hasta yatmaq; **to — one's countenance** كنديني طوتمق kendini toutmaq ; جديتنى محافظه ا. jiddiyyetini mouhâfaza et. ; — **Keep'ēr,** *(n.)* صاحب sâhib ; مدير müdîr ; *(guardian)* بكجى bekji ; محافظ mouhâfuz ; — **Keep'ing,** *(n.)* محافظه mouhâfaza ; نظارت nezâret ; *(support)* مظاهرت mouzâheret ; *(art)* آهنك âhenk; تناسب tenâsüb; — **Keep'sake,** (-'sāk) *(n.)* خاطره hâtura ; يادكار yâdigyâr.

Keg, keg, *(n.)* مانجانه manjana ; فوچى fuchu.

Kennel, ken'el, *(n.)* كوپك قولوبه‌سى keupek qoulübesi ; *(fox)* تيلكى اينى tilki ini ; *(v.a.)* قولوبه‌يه صوقمق qoulübeye soqmaq ; ياتيرمق yaturmaq ; *(v.n.)* ياتمق yatmaq.

Kennel, ken'el, *(gutter)* *(n.)* صو يولى sou yolou ; مجرا mejrâ.

Kerchief, kêr'chif, *(n)* اورتو eurtü; (يمنى) (yemeni).

Kermes, kêr'mēz, *(n.)* قيرمز qurmuz.

Kernel, kêr'nel, *(n.)* ايچ ich ; (ايچى) (ichi) ; *(fig.)* جوهر jevher ; روح rôuh ; — **Kernelly,** (kêrn'el-i) *(a.)* ايچلى ichli.

Kettle, ket'l, *(n.)* ابريق ibrik ; كوكوم güyüm ; تنجره tenjere ; — **drum,** نقاره naqqâre ; دنبلك dünbelek.

Key, kē, *(n.)* آناختار anahtar ; *(books)* مفتاح miftâh ; *(mus.)* صدا sedâ ; پرده perde ; *(piano)* ديش dish ; — **board,** *(mus.)* قلاويه qlaviye ; — **hole,** آناختار دليكى anahtar delîy ; — **note,** *(mus.)* نغمه nâgme ; اساس نوطه esâs nota ; *(fig.)* اساس esâs ; — **stone,** (طاشى) رابطيه rabtuye (-tashu) ; *(fig.)* تمل temel ; اساس esâs.

Khaki, kä'kē,, *(a.)* خاكى hâkî ; (طوپراق رنكى) (topraq rengi) ; *(n.)* خاكى قماش hâkî qoumash.

Khan, kan, *(n.)* خان han ; — **Khanate,** (kan'āt) *(n.)* خانلق hânluq.

Khan, kan, *(n.)* *(inn)* خان han.

Khedive, ked-ēv,' *(n.)* خديو hudîv ; — **Khedivial,** (ked-ēv'i-al) *(a.)* خديوى hudîvî ; ... خديويت hudîviyyet... ; — **Khediviat,** (ked-dēv'āt) *(n.)* خديويت hudîviyyet ; خديولك hudîvlik.

Khorassan, ko-räs-sän', *(n.pr.)* خراسان horasan.

Kick, kik, *(n.)* تكمه tekme ; *(zo.)* چيفته chifte ; *(gun's)* سكرديم seyirdim; *(v.a.)* تكمه وورمق tekme vourmaq ; *(zo.)* چيفته آتمق chifte atmaq ; *(v.n.)* تپمك tepmek ; *(fig.)* مخالفت ا. mouhâlefet et. ; *(gun)* سكرديم ياپمق seyirdim yapmaq ; — **off,** *(n.)* ايلك ضربه ilk darbe ; *(fig.)* مبدأ mebde' ; — **Kicker,** (kik'ēr) *(n.)* *(zo.)* چيفته‌لى (باركير) chifteli (-beygir).

Kickshaws, kik'shawz, *(n.)* تحف شی tahaf shey ; سوس süs ; *(fig.)* غریبه garîbe.

Kid, kid, *(n.)* *(zo.)* اوغلاق ôlaq ; کچی یاوریسی kechi yavrousou ; *(boy)* چوجق chojouq ; اوغلان ôlan ; *(gloves)* غلاسه الدیون glase eldiven ; *(a.)* غلاسه glase ; *(v.)* طوغورمق doghourmaq.

Kidnap, kid'nap, *(v.a.)* قاچیرمق qachurmaq ; کتورمك geutürmek ; *(child)* چوجق چالمق chojouq chalmaq ; — **Kid'napping,** (-'nap-ing) *(n.)* طاغه قالدیرمه dagha qaldurma ; قاچیرمه qachurma.

Kidney, kid'ni, *(n.)* بوبرك bebrek ; *(fig.)* طبیعت tabî-at ; *(sort)* جنس jins ; نوع nevî' ; — **bean,** فصولیه fasoulye.

Kief, ke-ef', *(n.pr.)* کیف kiyef.

Kiel, kēl, *(n.pr.)* کیل kil.

Kill, kil, *(v.a.)* أولدیرمك euldürmek ; قتل ا. qatl et. ; *(zo.)* کسمك kesmek ; ذبح ا. zebh et. ; *(hunt.)* وورمق vourmaq ; *(fig.)* محو ا. mahv et. ; ازاله ا. izâle et. ; *(n.)* آو av ; **to — off** محو ا. mahv et. ; **to — time** وقت کچیرمك vaqit gechirmek ; — **Killer,** (kil'ėr) *(n.)* قصاب qasab ; *(fig.)* قاتل qâtil ; — **Killing,** (kil'ing) *(n.)* قتل qatl ; *(a.)* أولدیریجی euldürüjü ; *(lit.)* مهلك mühlik.

Kiln, kil, *(n.)* اوجاق ojaq ; فرون furun ; — **Kilndry,** (kil'drī) *(v.a.)* فروننده قوروتمق furunda qouroutmaq.

Kilogramme, kil'o-gram, *(n.)* کیلوغرام kilogram ; کیلو kilo ; ...**per** — کیلوسی kilosou... .

Kilometre, kil'o-mē-tr, *(n.)* کیلومتره kilometre ; — **Kil'ometric,** (-'o-met-rik) *(a.)* ...کیلومتره kilometre... ; — **guarantee fund** کیلومتره تأمینات آقچه‌سی kilometre te'mînât aqchesi.

Kimono, ki-mō'nō, *(n.)* کیمونو kimono ; مشلح mashlah.

Kin, kin, *(n.)* قرابت qarâbet ; *(pl.)* اقربا aqrabâ ; خصم husum ; *(a.)* منسوب mensôub ; اقربا aqrabâ.

Kind, kīnd, *(a.)* لطفکار loutfkyâr ; نازك nâzik ; *(benevolent)* مشفق müshfiq ; کریم kerîm ; *(n.)* نوع nevî' ; جنس jins ; *(fig.)* قبیل qabîl ; مقوله maqôule ; — **ly,** *(ad.)* لطفاً loutfen ; *(a.)* مشفق müshfiq ; — **ness,** *(n.)* لطف loutf ; نزاکت nezâket ; *(tenderness)* شفقت shefqat ; **in** — عیناً aynen ; اشیا اوله‌رق eshyâ olaraq ; **in a** — بر نوع bir nevî'... ; برصورتله bir sôuretle ; — **Kind'liness,** *(n.)* لطف loutf ; نزاکت nezâket.

Kindergarten, kin'dėr-gär'tn, *(n.)* کیندرغارتن kinder-gartun ; (آنا مکتبی) (ana mektebi) ; چوجق باغچه‌سی chojouq bâgchesi.

Kindle, kin'dl, *(v.a.)* یاقمق yaqmaq ; طوتوشدیرمق toutoushdourmaq ; *(fig.)* تحریك ا. tahrîk et. : *(v.n.)* یانمق yanmaq.

Kindred, kin'dred, *(a.)* خصم husum ; *(fig.)* مشابه müshâbih ; مماثل mümâsil; *(n.)* قرابت qarâbet ; *(pl.)* اقربا aqrabâ ; *(fig.)* امثالی emsâli.

King, king, *(n.)* قرال qural ; حکمدار hükümdâr ; *(cards)* طاغلی dâlu ; پاپاس papaz ; — **ly,** *(ad.)* *(fig.)* شاهانه shâhâne ; — **'s Bench,** *(jud.)* حقوق محکمه‌سی houqôuq mahkemesi ; — **'s evil** *(med.)* صیراجه suraja ; — **fisher** *(n.)* *(zo.)* امیرجك قوشی emirjik qoushou ; بالقجین baluqjun ; —**King'dom,** (-'dum) *(n.)* قراللق quralluq ; *(fig.)* سلطنت saltanat ; —**King'ship,** *(n.)* قراللق qualluq.

Kinsfolk, kinz'fōk, *(n. pl.)* عرقداشلر urqdâshlar.

Kiosk, ki-osk', *(n.)* کوشك keushk ; *(box)* قولوبه qoulübe.

Kismet, kis'met, *(n.)* قسمت qismet ; قدر qader.

Kiss, kis, *(v.a.)* اوپمك eupmek ; *(fig.)* تماس ا. temâs et. ; *(v. n.)* اوپوشمك eupüshmek ; *(n.)* بوسه pôuse ; **to— hands** أل اوپمك el eupmek ; *(king's)* عرض تشکر ا. arzu teshekkür et. .

Kit, kit, *(n.)* *(zo.)* کدی یاوروسی kedi yavrousou ; *(mus.)* کیتاره kitara ; *(outfit)* چانطه chanta ; آغرلق ârluq ; اشیا eshyâ ; **the whole** — بوتون عائله bütün â-ile ; هپسی hepsi. . .

Kitchen, kich'en, *(n.)* مطبخ moutbaq; *(utensil)* اوجاق ojaq ; قوزینه qouzine ; *(relish)* یمك yemek ; — **boy,** آشجی چیراغی ashju churâ ; یاماق yamaq ; —**stuff,** یاغ yâ ; خرج harj.

Kite, kīt, *(n.)* *(zo.)* چایلاق chaylaq ; *(paper.)* اوچورتمه ouchourtma ; *(fish)* پیسی بالغی pisi balugh ; *(fig & lit)* موهومات mevhôumât ; **to fly a** —

اوچورتمه اوچورمق ouchourtma ouchourmaq ; *(fig.)* (پاره) طولاندیرمق (para-) dolandurmaq ; — **flying,** (flī'ing) *(n.) (fig.)* طولاندیریجیلق dolandurujuluq.

Kitten, kit'n, *(n.)* کدی یاورویسی kedi yavrousou ; *(v.n.)* یاورولامق yavroulamaq.

Knack, nak, *(n.)* ترتیب tertîb ; اصول ousôul ; *(trick)* اویون oyoun ; مهارت mehâret.

Kizil Irmak, kiz'il-ėr'mak, *(n. pr.)* قیزیل ایرماق quzul urmaq.

Knag, nag, *(n.)* بوداق boudaq.

Knap, nap, *(v.a.)* پارچهلامق parchalamaq ; قیرمق qurmaq.

Knapsack, nap'sak, *(n.)* چانطه chanta ; طوربه torba.

Knave, nāv, *(n.)* چاپقین chapqun ; یالانجی yalanju ; *(cards)* باجاق bajaq ; — **Knavery,** (nāv'ėr-i) *(n.)* چاپقینلق chapqunluq; حیلهکارلق hîlekyârluq; — **Knavishly,** (nāv'ish-li) *(ad.)* چاپقینلقله chapqunluqla ; حیلهکارانه hîlekyârâne.

Knead, nēd, *(v.a.)* یوغورمق youghourmaq ; ازمك ezmek ; — **Kneader,** (nēd'ėr) *(n.)* خمورکار (خمیرکار) hamourkyâr ; — **Knead'ing trough,** خمور تکنهسی hamour teknesi.

Knee, nē, *(a.)* دیز diz ; دیرسك dirsek; *(mar.)* پراچول prachol ; —**cap,** *(ana.)* دیز قاپاغی diz qapâ ; *(covering)* دیزلك dizlik ; — **deep,** دیزلره قدر dizlere qadar ; *(sunk)* دیزلری باطمش dizleri batmush.

Kneel, nēl, *(v.n.)* دیز چوکمك diz cheukmek ; *(fig.)* سرفرو ا. serfürôu et.; نیاز ا. niyâz et. ; — **Knelt,** (nelt) *(a.)* دیز چوکمش diz cheukmüsh.

Knell, nel, *(n.)* چاك سسی chan sesi ; *(v. n.)* چینلامق chunlamaq; *(v.a.)* چاك چالمق chan chalmaq.

Knickerbockers, nik-ėr-bok'ėrz, *(n. pl.)* قیصه پانطالون kusa pantalon ; (پوطور) (potour).

Knife, nīf, *(n.)* پیچاق puchaq ; **pocket** — چاقی chaqu; — **grinder,** *(n.)* بیلهیجی bileyji.

Knight, nīt, *(n.)* سلاحشور silâh-shor ; *(fig.)* اصیل asîl ; *(v.a.)* اصالت ویرمك asâlet vermek ; — **'hood,** *(n.)* سلاحشورلق silâh-shorlouq ; *(fig.)* اصالت asâlet.

Knit, nit, *(v.a.)* اورمك eurmek ; *(unite)* باغلامق bâlamaq ; ربط ا. rabt et. ; *(brows)* (قاشلرینی) چاتمق (qashlarunu-) chatmaq ; — **Knitter,** (nit'ėr) *(n.)* اوروجی eurüjü ; — **Knitting,** (nit'ing) *(n.)* اورکو eurgü ; *(act)* اورمه eurme ; — **machine** طوقومه دستگاهی doqouma tezgyahu ; اورکو ماکنهسی eurgü makinesi ; — **needle** تیغ tugh.

Knob, nob, *(n.)* یومرو youmrou ; طوپ top ; باش bash ; — **Knobby,** (nob'i) *(a.)* یومرولی youmroulou ; بوغوملی boghoumlou.

Knock, nok, *(v.a.)* وورمق vourmaq ; چارپمق charpmaq ; *(door)* چالمق chalmaq ; *(n.)* ضربه darbe ; صدمه sademe ; **to — about** چارپمق charpmaq ; *(fig.)* طولاشمق dolashmaq ; (سورتمك) (sürtmek) ; **to—down** (یره) دوشورمك (yere-) düshürmek ; *(fig.)* ییقمق yuqmaq ; *(auction)* ...ویرمك ...vermek ; اوزرینه بیراقمق üzerine buraqmaq ; *(suppress)* باصدیرمق basdurmaq ; (تپهلهمك) (tepelemek) ; **to — off** کسمك kesmek ; بیتیرمك bitirmek ; **to — out** *(fig.)* مغلوب ا. mâglôub et. ; — **out auction** *(n.)* حیلهلی مزاد hîleli-mezad ; (مطرهبازلق) (madrabazluq) ; **to — up** *(fig.)* قالدیرمق qaldurmaq ; *(weary)* صیقمق suqmaq ; اوزمك üzmek ; *(hastily)* عجله یاپمق ajele yapmaq ; (یاپیویرمك) (yapuvermek) ; *(v.n.)* اوزولمك üzülmek; صیقیلمق suqulmaq ; **Knocker,** (nok'ėr) *(n.)* طوقماق toqmaq ; — **Knocking,** (nok'ing) *(n.)* چالنمه chalunma ; سس ses ; ضربه darbe.

Knoll, nōl, *(v.)* چالمق chalmaq ; چینلاتمق chunlatmaq ; *(n.)* تپه tepe.

Knot, not, دوکوم düyüm ; *(bond)* رابطه râbuta ; باغ bâ ; *(difficulty)* مشکل müshkül ; *(lit.)* عقده ouqde ; *(tree)* بوداق boudaq ; *(pad)* طابله tabla ; آرقهلق arqaluq ; *(mile)* میل بحری mîli bahrî ; *(mil.) (v.a.)* دوکوملهمك düyümlemek ; باغلامق bâlamaq ; *(fig.)* ربط ا. rabt et. ; *(v.n.)* دوکوملنمك düyümlenmek ; طولاشمق dolashmaq ; — **Knotless,** (not'les) *(a.)* دوکومسز düyümsüz ; *(bot.)* بوداقسز boudaqsuz ; — **Knotted,** (not'ed) *(a.)* دوکوملی düyümlü ; بوغوملی boghoumlou ; بوداقلی boudaqlu ; — **Knotty,** (not'i) *(a.)* دوکوملی düyümlü ; *(fig.)* طولاشیق dolashuq ; قاریشیق qarushuq; عقدهلی ouqdeli.

Know, nō, *(v.a.)* بیلمك bilmek ; معلوماتی او. mâ'lôumâtu ol. ; *(persons)*

طانمق tanumuq ; — **Knowable,** (nō'a-bl) *(a.)* بیلینیر bilinir ; آکلاشیلیر anlashulur ; — **Knowing,** (nō'ing) *(a.)* بیلیر bilir ; *(lit.)* واقف vâquf ; *(intelligent)* ذکی zekî ; قورناز qournaz ; — **Knowingly,** (nō'ing-li) *(ad.)* بیلەرك bilerek ; واقفانە vâqufâne.

Knowledge, nol'ej, *(n.)* معلومات mâ'lôumât ; وقوف vouqôuf : *(fig.)* خبر haber ; **to one's —** بیلدیکنە کورە bildîyne geure ; معلوماتنە نظراً mâ'lôumâtuna nazaran ; **to my —** بنم بیلدیکمە کورە benim bildîyme geure ; بنم بیلدیکم benim bildîm....

Known, nōn, *(a.)* معلوم mâ'lôum ; *(fig.)* طانِنمش tanunmush ; بیلینیر bilinir ; **to be —** معلوم او. mâ'lôum ol.; بیلینمك bilinmek ; *(fig.)* طانِنمق tanunmaq ; **it is —** معلومدر mâ'lôumdour ; *(fig.)* بیلینیر bilinir ; طانیلیر tanulur.

Knuckle, nuk'l, *(n.)* اویناق یری oynaq yeri ; مفصل mafsal ; *(fingers')* پارمق مفصلی parmaq mafsalu ; *(v.n.)* *(fig.)* اطاعت ا. itâ-at et. ; *(lit.)* انقیاد ا. inqiyâd et. ; — **bones,** *(n.)* آشیق اویونی ashuq oyounou.

Kodak, kō'dak, *(n.)* قوداق (ماکنەسی) kodak (-makinesi).

Konia, ko'ne-a, *(n.pr.)* قونیە qonya.

Koran, kō'rän, *(n.)* قرآن (کریم) qourân (-kerîm).

Korea, kō-rē'a, *(n.pr.)* قورە (شبه جزیرەسی) qore (-shibhi jezîresi).

Kurd, koord, *(n.)* کرد kürd ; — **Kurd'ish,** *(a.)* کرد kürd... ; — **Kurdistan',** (-dis-tän') *(n.pr.)* کردستان kürdistan.

Kutaiha, ku-tä'yä, *(n. pr.)* کوتاهیە kütâhye.

L

La, lä, *(int.)* ! باق baq ! ; ! ایشتە ishte ! ; *(mus.)* لا la.

Label, lā'bel, *(n.)* یافتە yafta ; ئەتیکەت etiket ; *(wills)* ذیل zeyl ; *(v.a.)* ئەتیکەت قومق etiket qomaq ; یافتەلامق yaftalamaq.

Labial, lā'bi-al, *(a.) (lit.)* شفوی shefevî; *(n.)* حرف شفوی harfi shefevî.

Laboratory, lab'or - a - tor - i , *(n.)* لابوراتوار laboratouvar ; *(arms)* فابریقە fabriqa ; اعمالاتخانە î'mâlât-hâne.

Labour, lā'bur, *(n.)* ایش ish ; سعی sâ'y ; عمل amel ; *(com.)* ایشجیلك ishjilik ; *(birth)* آغری âru ; وضع حمل vaz-u haml ; *(v.n.)* چالیشمق chalushmaq ; *(fig.)* اوغراشمق ôurashmaq ; سعی ا. sâ'y et. ; **to—under** (له) مجادلە ا. ...(le-) müjâdele et., (ك) تحت تأثیرندە بولونمق ...(in-) tahtu te'sîrinde bounlounmaq ; **hand —** *(n.)* أل ایشی el ishi ; أل امکی el emeyi ; ایشجیلك ishjilik ; — «**ministry**» «مساعی «نظارتی mesâ-î «nezâreti» —«**party**» عملەفرقەسی amele furqasu ; «مساعی» فرقەسی «mesâ-î» furqasu ; — **Laborious,** (la-bō'ri-us) *(a.)* چالیشقان chalushgan ; *(wearisome)* یوروجی yoroujou ; —**Laboriously,** (la-bō'ri-us-li) *(ad.)* چالیشەرق chalusharaq ; یورولەرق yoroularaq ; — **Laboriousness,** (la-bō'ri-us-nes) *(n.)* چالیشقانلق chalushganluq ; — **Labourer,** (lā'bur-ėr) *(n.)* ایشجی ishji ; عملە amele.

Laburnum, la-bur'num, *(n.)* صاری صالقیم saru salqum.

Labyrinth, lab'i-rinth, *(n.)* لابیرنت labirint ; *(fig.)* چیقماز یول chuqmaz yol ; قاریشیقلق qarushuqluq.

Lac, lak, *(n.)* لاق laq ; رچینە rechine ; *(India)* لاق laq ; یوز بیك روپیە yüz bin roupye.

Lace, lās, *(n.)* دانتل dantel ; غيطان qaytan ; شريد sherid ; *(v.a.)* دانتل قويمق dantel qomaq ; قوردون كچيرمك qordon gechirmek ; *(intermix)* قاتمق qatmaq ; قاريشدرمق qarushdurmaq ; — **maker**, صيرمه كش surmakesh ; شريدجى sheridji ; — **Laced**, (lāsd) *(a.)* دانتللى dantelli ; قوردونلى qordonlou ; *(gold)* صيرمه لى surmalu ; *(mixed)* قاريشيق qarushuq.

Lacerate, las'ėr-āt, *(v.a.)* يرتمق yurtmaq ; يارالامق yaralamaq ; —**Lacerated**, (las'ėr-āt-ed) *(a.)* يرتيق yurtuq ; يارهلو yaralu ; — **Laceration**, (las-ėr-ā'shun) *(n.)* يرتمه yurtma ; يرتيق yurtuq ; *(med.)*ياريق yaruq ; ياره yara.

Lachrymal, lak'ri-mal, *(a.)* كوز ياشى... geuz yashu... ; *(ana.)* دمعى dem-î.

Lack, lak, *(n.)* نقصان noxân ; اكسيكلك exiklik ; *(destitution)* محروميت mahrôumiyyet ; *(lit.)* فقدان fiqdân ; *(v.)* نقصان او. noxân ol. ; بولونمامق bolounmamaq ; *(fig.)* محروم او. mahrôum ol. ; عارى او. ârî ol. ; — **adaisical**, (a-dā'zik-al) *(a.)* مغموم mâgmôum ; حساس hassâs.

Lacker, lak'ėr, *(n.)* لاق laq ; روغن rougan ; *(v.a.)* لاكه ياپمق lake yapmaq.

Lackey, lak'i, *(n.)* اوشاق oushaq ; *(v.)* *(fig.)* اوشاقلق ا. oushaqluq et. .

Laconic, -al, la-kon'ik, -al, *(a.)* قيصه qusa ; *(lit.)* موجز môujiz ; — **ly**, *(ad.)* قيصهجه qusaja ; مختصر — مفيد mouhtasar-müfîd ; *(lit.)* ايجازله îjâzla ; — **Laconism**, (lak'on-izm) *(n.)* قيصه سوز qusa seuz ; *(lit.)* ايجاز îjâz.

Lacteal, lak'te-al, *(a.)* سوتلى sütlü ; *(lit.)* لبنى lebenî ; *(chyle)* ناقل كيلوس nâqili kilüs ; *(n.)* *(pl.)* اوعيهٔ لبنيه ev-uyeyi lebeniyye ; — **Lac'tary**, (-'ta-ri) *(a.)* سوتلى sütlü ; *(n.)* سوتخانه süt-hâne ; — **Lactic acid**, (lak'tik-as'id) حامض لبن hâmuzu leben.

Lad, lad, *(n.)* كنج genj ; دليقانلى deliqanlu ; (شاب امرد) (shâbu emred).

Ladder, lad'ėr, *(n.)* مردیون merdiven ; *(mar.)* اسكله iskele.

Lade, lād, *(v.a.)* يوكلهمك yüklemek ; *(lit.)* تحميل ا. tahmîl et. ; — **Laden**, (lā'dn) *(a.)* يوكلى yüklü ; — **Lād'ing**, *(n.)* *(act)* تحميل tahmîl ; *(cargo)* حموله hamôule.

Ladle, lād'l, كپچه (كفچه) kepje ; — **Ladleful**, (lâd'l-fōōl) *(n.)* كپچه طولوسى kepje dolousou ; بر كپچه bir kepje.

Lady, lā'di, *(n.)* ليدى leydi ; (مادام) (madam); (خانم) (hanum); **young —**, كنج خانم genj hanum ; كنج مادام genj madam ; *(pl.)* كنج خانملر genj hanumlar ; كنج مادامل genj madamlar; — **'s maid**, فام دوشامبر fam-deu-shambur ; — **for Ladies**, (lā'dis) خانملره مخصوص hanumlara mahsous ; (قادينلره مخصوص) (qadunlara mahsous); — **bird**, *(n.)* خانم بوجكى hanum beujeyi ; — **day**, *(n.)* آنونسياسيون anonsiyasyon ; — **like**, *(a.)* كبار kibar ; *(lit.)* نزيه nezîh.

Lag, lag, *(a.)* آغر âr ; كرى geri ; *(v.n.)* كرى قالمق geri qalmaq ; — **Laggard**, (lag'ard) *(n. & a.)* تنبل tenbel ; كوشك gevshek ; — **Lagging**, (lag'ing) *(a.)* كرى geri ; تنبل tenbel ; بطى batî ; — **Laggingly**, (lag'ing-li) *(ad.)* عاطلانه âtulâne ; بطائتله batâ-etle.

Lagoon, la-gōōn', *(n.)* صيغ كول sugh geul ; باطاقلق bataqluq.

Laic, lā'ik, *(a.)* لايق layig ; *(lit.)* (لادينى) (lâ-dînî) ; *(rel.)* جسمانى jismânî.

Lair, lār, *(n.)* اين in.

Laird, lārd, *(n.)* املاك صاحبى emlâk sâhibi ; (افندى) (efendi).

Laity, lā'i-ti, *(n.)* عوام avâm ; *(rel.)* هيئت جسمانيه hey-eti jismâniyye.

Lake, lāk, *(n.)* كول geul ; —**Lake'let**, *(n.)* كوچوك كول küchük geul.

Lamb, lam, *(n.)* قوزو qouzou ; ياورولامق yavroulamaq ; — **Lambkin**, (lam'kin) *(n.)* كوچوك قوزو küchük qouzou : سوت قوزوسى süt qouzousou; *(fig.)* قوزوجق qouzoujouq.

Lame, lām, *(a.)* طوپال topal ; سقط saqat ; *(fig.)* فنا fenâ ; *(v.a.)* سقط ا. saqat et. ; — **ness**, *(n.)* طوپاللق topalluq ; سقطلق saqatluq ; *(fig.)* قصور qousôur ; — **duck**, *(fig.)* مفلس müflis.

Lament, la-ment', *(n.)* اسف esef ; *(lit.)* تظلم tezallüm; *(cry)* فغان figân; *(poet.)* نالش nâlish; *(v.)* اسف ا. esef et.; آجيمق ajumaq ; *(cry)* فرياد ا. feryâd et. ; — **Lam'entable**, (-'ent-a-bl) *(a.)* مؤسف mü-essef ; اليم elîm ; آجينير ajunur ; — **Lam'entably**, (-'ent-a-bli)

(ad.) آجینەجق صورتده ajunajaq sôuretde; — **Lamenta'tion,** (-ment-ā'-shun) *(n.)* آجینمه ajunma; تظلم tezallüm; فریاد feryâd; فغان figân; — **Lament'inglʏ,** (-'ing-li) *(ad.)* آجییەرق ajuyaraq; اسفله esefle,

Lamina, lam'i-na, *(n.)* ورق veraq; طبقه tabaqa; *(lit.)* صفیحه safîha; — **Lam'inated,** (-'in-āt-ed) *(a.)* ورقلی veraqlu; *(lit.)* صفیحی sâfîhî.

Lamp, lamp, *(n.)* لامبه lamba; *(lantern)* فنار fener; — **black,** *(n.)* ایس is; قوروم qouroum; — **chimneʏ,** (chim'-ni) *(n.)* لامبه شیشه‌سی lamba shishesi; — **lighter,** (līt'ėr) *(n.)* فنارجی fenerji; — **shade,** (shād) *(n.)* آباژور abajour.

Lampoon, lam-pōōn', *(n.)* *(lit.)* هجو hijv; تزییف tezyîf; *(v.a.)* هجو ا. hijv et.; تزییف ا. tezyîf et..

Lampreʏ, lam'pre, *(n.)* ییلان بالغی yulan balugh; بوفا boufa.

Lance, lans, *(n.)* مزراق muzraq; *(pers.)* مزراقلی muzraqlu; *(v.a.)* مزراقلامق muzraqlamaq; *(med.)* دەشمك deshmek; آچمق achmaq; — **Lan'cer,** (-'sėr) *(n.)* مزراقلی سواری muzraqlu süvâri; — **Lan'cet,** (-'set) *(n.)* *(med.)* نیشتر neshter; *(window)* دار پنجره dar penjere.

Land, land, *(n.)* قره qara; طوپراق topraq; *(estate)* املاك emlâk; اراضی arâzî; *(country)* مملکت memleket; *(pl.)* ممالك memâlik; *(v.a.)* قره‌یه چیقارمق qaraya chuqarmaq; اخراج ا. ihrâj et.; *(v.n.)* قره‌یه چیقمق qaraya chuqmaq; **native** — وطن vatan; — **fall,** (fawl) *(n.)* *(mar.)* قره (کورونمه‌سی) qara (-geurünmesi); *(jud.)* میراث (بکله‌نیلمه‌ین) (beklenilmeyen-) mirâs; (اراضی) (arâzî); — **forces,** (fors's) *(n.pl.)* قوای برّیه qouvâyi berriyye; — **hōlder,** *(n.)* اراضی صاحبی arâzî sâhibi; — **ladʏ,** (lā'di) *(n.)* املاك صاحبه‌سی emlâk sâhibesi; *(mistress)* أو صاحبه‌سی ev sâhibesi; مدیره müdîre; — **lord,** *(n.)* املاك صاحبی emlâk sâhibi; *(renter)* مال صاحبی mal sâhibi; موجر môujir; *(pl.)* اصحاب املاك es-hâbu emlâk; *(keeper)* صاحبی sâhibi; مدیر müdîr; — **mark,** *(n.)* حدود اشارتی houdôud ishâreti; *(mar.)* قره اشارتی qara ishâreti; *(fig.)* علامت alâmet; — **owner,** (ōn'er) *(n.)* املاك صاحبی emlâk sâhibi; اراضی صاحبی arâzî sâhibi; — **scape,** (skāp) *(n.)* منظره manzara; (پەیزاژ) (peyzâj); — **slip,** *(n.)* طوپراق قایمه‌سی topraq qaymasu; *(lit.)* هیلان heyelân; سقوط souqôut; — **tax,** *(n.)* اراضی ویرکیسی arâzî vergisi; — **land'ed,** *(a.)* ...املاك emlâk...; *(pers.)* املاك صاحبی emlâk sâhibi; — **interest** *(n.)* *(fig.)* اصحاب املاکك منافعی es-hâbu emlâkin (menâfi-i); — **property** ملك mülk; *(pl.)* املاك emlâk; اراضی arâzî.

Landau, lan'daw, *(n.)* لاندو lando.

Landing, land'ing, *(n.)* قره‌یه چیقمه qaraya chuqma; *(mil.)* ...اخراج ihrâj...; *(staircase)* صحنلق sahanluq, — **charges,** تخلیه اجرتی tahliye üjreti; دیزبارقو dizbarqo; — **operation,** *(mil.)* اخراج حرکاتی ihrâj harekyâtu; — **place,** *(mar.)* اسکله iskele; *(mil.)* اخراج نقطه‌سی ihrâj noqtasu.

Lane, lān, *(n.)* یول (دار) (dar-) yol.

Language, lang'gwāj, *(n.)* لسان lisân; دیل dil; *(pl.)* السنه elsine; **foreign** — اجنبی لسانی ejnebî lisânu; *(pl.)* السنهٔ اجنبیه elsineyi ejnebiyye.

Languid, lang'gwid, *(a.)* کەوشك gevshek; بایغین baygun; — **ness,** *(n.)* کەوشکلك gevsheklik.

Languish, lang'gwish, *(n.)* کەوشکلك gevsheklik; فتور fütôur; *(v.n)* کەوشه‌مك gevshemek; ضعف کلمك zâ'f gelmek; — **Languishing,** (lang'guish-ing) *(a.)* کەوشك gevshek; *(com.)* کساد kesâd; *(pers.)* بایغین baygun; درمانسز dermânsuz.

Languor, lang'gwur, *(n.)* کەوشکلك gevsheklik; *(lit.)* رخاوت rahâvet; ضعف zâ'f; *(melancholy)* ملال melâl.

Lank, langk, *(a.)* بویلی boylou; اینجه inje; ضعیف zayuf; — **ness,** *(n.)* اینجه‌لك injelik; ضعیفلق zayufluq; — **Lank'ʏ,** (-'i) *(a.)* اینجه inje; اوزون ouzoun.

Lantern, lant'ėrn, *(n.)* فنار fener; **dark** — خرسز فناری hursuz feneri; **majic** — سحرباز فناری sihirbaz feneri; — **jawed** *(a.)* اینجه یوزلی inje yüzlü; چوکوك یاناقلی cheukük yanaqlu.

Lap, lap, *(n.)* اتك etek; *(fig.)* قوجاق qoujaq; *(fold)* کنار kenar; چیقینتی chuquntu; قات qat; *(round)* دور devr; *(v.a.)* *(wrap)* صارمق sarmaq; قاتلامق qatlamaq; *(lay)* اوزرینه قویمق üzerine

qomaq ; طوتدیرمق toutdourmaq ; *(polish)* جلالامق jilâlamaq ; تمیزلمك temizlemek ; *(v.n.)* بینمك binmek ; باصمق basmaq ; — **dog,** (كوپكى) فینو fino (-keupeyi) ; — **Lap'ful,** (-'fōōl) *(a.)* اتك طولوسى etek dolousou ; *(fig.)* قوجاق طولوسى qoujaq dolousou.

Lap, lap, *(v.a.)* *(lick)* یالامق yalamaq ; *(v.n.)* یالامق yalamaq ; ایچمك ichmek.

Lapel, la-pel', *(n.)* قاپاق qapaq ; (جیب قاپاغى) (jeb qâpâ).

Lapidary, lap'i-dar-i, *(n.)* قویومجى qouyoumjou ; الماس كسیجى elmas kesiji ; *(a.)* ... طاش tash... ; *(lit.)* محكوك mahkyôuk ; *(fig.)* مختصر-مفید mouhtasar-müfîd ; — **Lapidā'tion,** (-'shun) *(n.)* طاشلامه tashlama : رجم rejm.

Lapidify, la-pid'i-fī, *(v.a.)* طاش حالنه كتیرمك tash hâline getirmek ; *(v.n.)* طاش اول. tash ol. ; *(lit.)* تحجر ا. tehajjür et..

Lapse, laps, *(n.)* سقوط souqôut ; *(time)* مرور mürôur ; مدت müddet ; *(fault)* قصور qousôur ; خطا hatâ ; *(v.a.)* سقوط ا. souqôut et. ; *(fig.)* ساقط اول. sâqut ol.; *(time)* كچمك gechmek ; مرور ا. mürôur et. ; *(neglect)* اهمال ا. ihmâl et.; — **Lapsed,** (lapsd) *(a.)* *(jud.)* ساقط sâqut ; حكمسز hükümsüz ; *(n.)* *(rel.)* مرتد mürtedd.

Lapwing, lap'wing, *(n.)* *(zo.)* قیز قوشى quz qoushou.

Larceny, lär'sen-i, سرقت sirqat; خرسزلق hursuzluq.

Larch, lärch, *(n.)* قاره چام qara cham.

Lard, lärd, *(n.)* طوموز یاغى domouz yâ ; *(v.a.)* یاغلامق yâlamaq ; طولدیرمق doldourmaq ; *(mix)* قاتمق qatmaq ; قاریشدیرمق qarushdurmaq.

Larder, lärd'ėr, *(n.)* كیلار kiler ; *(provision)* ارزاق erzâq ; قومانیه qoumanya ; مصرف masraf.

Large, larj, *(a.)* بیوك beuyük ; واسع vâsî' ; *(abundant)* چوق choq ; بول bol ; *(mar.)* پوپه poopa ; —**ly,** *(ad.)* زیادەسیله ziyâdesîle ; *(lit.)* واسع مقیاسده vâsî' miqyâsda ; *(abundantly)* بول بول bol bol ; *(lit.)* مبذولاً mebzôulen ; — **ness,** *(n.)* جسامت jesâmet ; وسعت vüs-at ; *(fig.)* بوللق bollouq ; **at** — عمومیتله oumôumiyyetle ; *(fig.)* كاملاً kyâmilen ; *(detailed)* مفصلاً moufassalan ; *(lit.)* بالاطراف bil-etrâf ; *(free)* سربستجه serbestje ; —**hearted,** (härt'd) *(a.)* عالیجناب âlîjenâb ; — **heartedness,** (härt'd-nes) *(n.)* بیوكلك beuyüklük ; *(lit.)* علوجناب oulüvvü jenâb ; — **minded,** *(a.)* واسع معلوماتلى vâsî' mâ'lôumâtlu; *(lit.)* احاطەلى ihâtalu.

Lark, lärk, *(n.)* *(zo.)* چایر قوشى chayur qoushou ; —**spur,** *(n.)* *(bot.)* هزاران چیچكى hezâren chicheyi.

Lark, lärk, *(n.)* *(frolic)* اویون oyoun ; اكلنجه eylenje ; *(v. n.)* اكلنمك eylenmek.

Larva, lär'va, *(n.)* *(zo.)* طیرطیل turtul ; قورد qourt ; *(lit.)* سرفه sürfe.

Larynx, lār'ingks, *(n.)* غیرتلاق gurtlaq ; بوغاز boghaz.

Lascivious, las-siv'i-us, *(a.)* شهوتلى shehvetli ; *(lit.)* شهوت انكیز shehvetengîz ; — **ness,** *(n.)* شهوت shehvet ; ابتلا ibtilâ.

Lash, lash, *(n.)* (اوجى) قامچى qamchu (-oujou) ; *(stroke)* ضربه darbe ; *(fig.)* طیاق dayaq ; *(retort)* *(lit.)* تزییف tezyîf ; *(lit.)* مؤاخذه mü-âhaze ; *(v.a.)* قامچیلامق qamchulamaq ; دوومك deuvmek ; *(fig.)* تزییف ا. tezyîf et. ; تكدیر ا. tekdîr et. ; *(fasten)* باغلامق bâlamaq ; ربط ا. rabt et. ; *(mar.)* فاچونه ا. fachouna et. ; — **Lash'ing,** *(n.)* طیاق dayaq ; *(fig.)* جزا jezâ ; *(rope)* باغ bâ ; ایپ ip ; *(mar.)* فاچونه fachouna ; *(pl.)* بر چوق bir choq... .

Lass, las, *(n.)* قیز quz.

Lassitude, las'i-tūd, *(n.)* كوشكلك gevsheklik ; یورغونلق yorgounlouq; *(fig.)* اوصانج ousanj.

Lasso, las'ō, *(n.)* كمند kemend; *(v.a.)* یاقەلامق yaqalamaq; كمند آتمق kemend atmaq.

Last, last, *(a.)* صوك son ; صوكنجى sonounjou ; *(time)* كچن gechen... ; *(lit.)* اخیر ...ahîr ; *(ad.)* نهایت nihâyet ; عاقبت âqibet ; *(n.)* صوك son ; نهایت nihâyet ; *(fig.)* انجام enjâm ; *(v.n.)* طیانمق dayanmaq ; قالمق qalmaq ; *(continue)* سورمك sürmek ; دوام ا. devâm et. ; **at** — نهایت nihâyet... ; عاقبت âqibet... ; — **but not least,** *(fig.)* صوك فقط مهم son feqat mühim ; — **but one,** صوكدن ایكنجى sondan ikinji ; — **heir,** (ār) *(n.)* (محلولاً وارث) (mahlôulen vâris) ; — **night,** دون كیجه dün geje ; (دون

(آقشام) (dün aqsham); — «**day**» «کون» کچن gechen «gün»; — «**year**» «سنه» کچن gechen «sene»; *(lit.)* سنهٔ «سابقه» «seneyi» sâbuqa; — **Last′-ing,** *(a.)* طیانیقلی dayanuqlu; *(fig.)* دواملو devâmlu; *(lit.)* پایدار pâyidâr.

Last, last, *(n.)* *(shoe-)* قالب qalub; *(weight)* یوك yük; *(fig.)* بار bar; — **Last′ėr,** *(n.)* قالبجی qalubju.

Latakia, lä-ta-kē′a, *(n. pr.)* لاذقیه laz-qiye.

Latch, lach, *(a.)* ماندال mandal; *(v.a.)* مانداللامق mandallamaq; — **′key,** مایمونجق maymounjouq.

Latchet, lach′et, *(n.)* باغ bâ; قوردون qordon.

Late, lāt, *(a.)* کچ gech; کری geri; *(last)* صوك son; اخیر ...ahîr; *(former)* سابق sâbuq; *(old)* اسبق esbaq; *(dead)* متوفا müteveffâ; *(Islams)* مرحوم mer-hôum; — **lγ,** *(ad.)* کچنده gechende...; *(lit.)* اخیراً ahîren...; — **ness,** *(n.)* کجیکمه gejikme; کچ اولمه gech olma; تأخر te-ehhour; — **Later,** (lāt′ėr) *(ad.)* صوکره sôra; *(lit.)* بالآخره bil-âhura; — **Lāt′est,** *(a.)* اك صوك en son; اك کچ en gech; نهایت nihâyet: — **news** اك صوك حوادث en son havâdis.

Latent, lā′tent, *(a.)* خفی hafî; *(lit.)* عاطل âtul; نائم nâ-im; — **Latency,** (lā′-ten-si) *(n.)* عطالت atâlet.

Lateral, lat′ėr-al, *(a.)* یان yan; *(lit.)* جانبی jânibî; جداری jidârî; — **lγ,** *(ad.)* یاندن yandan; *(lit.)* جانباً jâniben.

Lath, läth, *(n.)* لاطه lata; (شیشه) (shi-she); بغدادی bâ′dâdî; *(v.a.)* لاطه قومق lata qomaq.

Lathe, lā*th*, *(n.)* چرخ charq; طورنه دستکاهی torna tezgyahu.

Lather, la*th*′ėr, *(n.)* کوپوك keupük; *(v.a.)* کوپوکلهمك keupüklemek; صابونلامق sabounlamaq; *(beat)* دوومك deuv-mek; (ایصلاتمق) (uslatmaq); *(v. n)* کوپورمك keupürmek.

Latin, lat′in, *(n. & a.)* لاتین latin; *(language)* لاتینجه latinje; — **Lat′in-ist,** *(n.)* لاتینجه متخصصی latinje mü-tahassusu; — **Lat′inize,** (-′in-īz) *(v.a.)* لاتینجهلشدیرمك latinjeleshdir-mek; *(v.n.)* لاتینجه قونوشمق latinje qonoushmaq; *(fig.)* لاتینجه (چوق) (choq-) latinje qoullanmaq. قوللانمق

Latitude, lat′i-tūd, *(n.)* عرض arz; *(extent)* کنیشلك genishlik; وسعت vüs-at; — **Latidūd′inal,** *(a.)* عرضی arzî; (عرضانی) (arzânî); — **Lati-tūd′inally,** (-′i-nal-i) *(ad.)* عرضاً arzen; عرض جهتیله arz jihetîle; — **Latitūdinā′rian,** *(a. & n.)* کنیش مذهبلی genish mezhebli; سربست ser-best.

Latten, lat′en, *(n.)* پرنج pirinj; غالوانیزلی صاج galvanizli sach.

Latter, lat′ėr, *(a.)* صوکرهکی sôraki; *(lit.)* اخیر ...ahîr; *(second)* ایکنجیسی ikinjisi; *(fig.)* صوك son.

Lattice, lat′is, *(n.)* قفس qafes; *(v.a.)* قفس یاپمق qafes yapmaq; — **work,** *(n.)* قفس ایشی qafes ishi; چاتغی chatgu.

Laud, lawd, *(v.a.)* ثنا ا. senâ et.; تقدیر ا. taqdîr et.; *(lit.)* تبجیل ا. teb-jîl et.; *(n.)* ثنا senâ; *(lit.)* ستایش sitâyish; *(rel.)* صباح دعاسی sabah dou-âsu; (تمجید) (temjîd); — **Laud-able,** (lawd′a-bl) *(a.)* *(lit.)* ممدوح memdôuh; شایان تقدیر shâyânu taq-dîr; مستحسن müstahsen, — **Laud-ably,** (lawd′a-bli) *(ad.)* شایان تقدیر (صورتده) shâyânu taqdîr (-sôuretde); — **Laudatory,** (lawd′a-to-ri) *(a.)* تقدیر یوللی taqdîr yollou; *(lit.)* ستایشکارانه sitâyish-kyârâne; ثناکارانه senâkyâ-râne; *(n.)* *(lit.)* ستایش sitâyish; تقدیرات taqdîrât; — **Lauder,** (lawd′ ėr) *(n.)* *(lit.)* ثناکار senâkyâr; تقدیرکار taqdîrkyâr.

Laudanum, lawd′a-num, *(n.)* آفیون روحی afyon rôuhou; (منوم) (mü-nevvim).

Laugh, läf, *(n.)* کولمه gülme; *(lit.)* خنده hande; *(v.n.)* کولمك gülmek; *(v.a.)* اکلنمك eylenmek; (ه) کولمك ...(e-) gülmek; — **Laughable,** (läf′a-bl) *(a.)* کولونج gülünj; تحف tahaf; — **Laughably** (läf′a-bli) *(ad.)* کولونج صورتده gülünj sôuretde;. — **Laughing,** (läf′ing) *(a.)* کولن gülen; *(n.)* کولش gülüsh; — **stock** مسخره masqara; *(lit.)* هدف استهزا he-defi istihzâ; — **Laughingly,** (läf′ ing-li) *(ad.)* کولهرك gülerek; — **Laughter,** (läf′tėr) *(n.)* قهقهه qah-qaha; *(lit.)* خنده hande; *(pl.)* خنده (لر) hande (-ler).

Launch, länsh, *(n.)* *(mar.)* ستیمبوط stimbot; (چاتانه) (chatana); *(act)*

تنزيل tenzîl ; *(ceremonies)* رسم تنزيل resmi tenzîl; *(v.a.)* تنزيل ا. tenzîl et.; قيزاقدن ايندرمك quzaqdan indirmek; *(fig.)* باشلاتمق bashlatmaq ; *(v. n.)* قيزاقدن اينمك quzaqdan inmek ; — **Launching,** (länsh'ing) *(n.)* تنزيل tenzîl ; — **ways** قيزاقلر quzaqlar.

Laundry, lawn'dri, *(n.)* چاماشيرخانه chamashur-hâne ; — **Launder,** (lawnd'ėr) *(n.)* چاماشيرجى chamashurju : *(trough)* تكنه tekne ; اولوق olouq; *(v.a.)* چاماشير يقامق chamashur yuqamaq ; *(iron)* اوتولمك ütülemek ; — **Laundress,** (lawn'dres) *(n.)* چاماشيرجى (قادين) chamashurju (-qadun).

Laureate, law're-āt, *(n.)* لوره‌آ lore-a; *(poet-)* اكليل صاحبى شاعر iklîl sâhibi shâ-ir ; ممتاز شاعر mümtâz shâ-ir ; *(a.)* تتويج ايدلمش tetvîj edilmish ; اكليل قازانمش iklîl qazanmush ; *(fig.)* ممتاز mümtâz ; *(v.a.)* *(lit.)* تتويج ا. tetvîj et. ; اكليل ويرمك iklîl vermek.

Laurel, law'rel, *(n.)* دفنه (آغاجى) defne (-âju) ; *(fig.)* شرف sheref ; شان shân ; *(crown)* *(lit.)* اكليل iklîl.

Lausanne, lō-zän', *(n.pr.)* لوزان lôzan; — «**Peace**» **Treaty** لوزان «صلح» معاهده‌نامه‌سى lôzan «soulh» mou-âhedenâmesi.

Lava, lä'va, *(n.)* لاو lav ; *(pl.)* افرازات ifrâzât.

Lavatory, lav'a-to-ri, *(n.)* لاوامانه lavmana ; *(closet)* تووالت tovalet ; آره‌لق araluq ; قدمخانه qademhâne ; *(med.)* بانيو banyo.

Lave, lāv, *(v.a.)* يقامق yuqamaq ; بانيو ا. banyo et..

Lavender, lav'en-dėr, *(n.)* *(bot.)* لاوانطه (چيچكى) lavanta (-chicheyi) ; — **water,** لاوانطه صويى lavanta souyou.

Lavish, lav'ish, *(a.)* بول bol ; *(lit.)* مبذول mebzôul ; *(extravagant)* مسرف müsrif ; *(v.a.)* اسراف ا. isrâf et. ; هبا ا. hebâ et. ; — **ly,** *(ad.)* بول بول bol bol ; مسرفانه müsrifâne ; —**Lav'ishėr,** *(n.)* مسرف müsrif ; — **Lav'ishment,** *(n.)* اسراف isrâf.

Law, law, *(n.)* قانون qânôun ; *(rel.)* شريعت sherî-at ; *(jurisprudence)* حقوق houqôuq ; — **of nature** *(lit.)* قانون طبيعت qânôunu tabî-at ; **to study—** حقوق تحصيل ا. houqôuq tahsîl et. ; —**abiding,** *(a.)* قانونه مطيع qânôuna moutî' ; — **suit,** *(n.)* دعوا dâ'vâ ; محاكمه mouhâkeme ; — **Law'yėr,** *(n.)* آووقات avouqat ; دعوا وكيلى dâ'vâ vekîli ; (محامى) (mahâmî).

Lawful, law'fōōl, *(a.)* قانونى qânôunî; *(legitimate)* مشروع meshrôu' ; — **ly,** *(ad.)* قانوناً qânôunen ; مشروع صورتده meshrôu' sôuretde ; — **ness,** *(n.)* مشروعيت meshrôu-uyyet ; — **days,** ايام عاديه eyyâmu âdiye ; ايش كونلرى ish günleri

Lawn, lawn, *(n.)* چاير châyur ; چمن chimen ; —**tennis,** لوون ته‌نيس lôvn-tenis.

Lawn, lawn, *(n.)* *(linen)* باتيست batist ; اينجه كتان inje keten.

Lax, laks, *(a.)* كوشك gevshek ; *(fig.)* كنيش مشربلى genish meshrebli ; *(med.)* اسهاللى is-hâlli ; —**Laxative,** (laks'a-tiv) *(a. & n.)* مسهل müs-hil ; ملين müleyyin ; —**Laxity,** (laks'i-ti) *(n.)* كوشكلك gevsheklik.

Lay, lā, *(v.a.)* قويمق qomaq ; *(lit.)* وضع ا. vazu' et. ; *(spread)* سرمك sermek ; تفريش ا. tefrîsh et. ; *(calm)* تسكين ا. teskîn et. ; ياتيشديرمق yatushdurmaq ; *(beat)* ياتيرمق yaturmaq ; باصديرمق basdurmaq ; *(impose)* تحميل ا. tahmîl et. ; طرح ا. tarh et. ; *(v. n.)* ياتمق yatmaq ; *(eggs)* يومورطلامق youmourtlamaq; *(n.)* طبقه tabaqa ; قات qat ; *(situation)* طوروش douroush ; وضعيت vazuyyet ; *(song)* شرقى sharqu ; غزل gazel ; **on a —** حصه ايله hisseyle ; كاره مشترك kyara müshterek ; **to — about** اطرافنه چارپمق etrâfuna charpmaq ; **to — aside** بر طرفه قويمق bir tarafa qomaq ; *(fig.)* بر طرفه بيراقمق bir tarafa buraqmaq ; **to — before** عرض ا. arz et. ; تقديم ا. taqdîm et. ; **to — by** صاقلامق saqlamaq ; حفظ ا. hufz et. ; **to — the cloth** سفره‌يى قورمق sofrayi qourmaq ; **to — down** ترك ا. terk et. ; *(arms)* بيراقمق buraqmaq ; تسليم ا. teslîm et. ; *(delineate)* رسم ا. resm et. ; *(fig.)* تعريف ا. tâ'rîf et. ; *(deposit)* ياتيرمق yaturmaq ; *(affirm)* بيان ا. beyân et. ; بيلديرمك bildirmek ; **to — in** طوپلامق toplamaq ; تدارك ا. tedârik et ; **to—open** آچمق achmaq; كوسترمك geustermek , **to—out** صرف ا. sarf et. ; *(display)* عرض ا. arz et. ; ايضاح ا. îzâh et. ; *(dead)* تجهيز ا.

tejhîz et.; تکفین ا. tekfîn et. ; **to—to** (ه) اوغراشمق ...(e-) ôurashmaq ; (ه) صارلمق ...(e-) sarulmaq ; *(mar.)* فاچا ا. facha et. ; توقیف ا. tevqîf et. ; **to—up** صاقلامق saqlamaq ; ادخار ا. idhâr et. ; *(confine)* قاپامق qapamaq ; *(bed)* یاتیرمق yaturmaq ; یاتالاق ا. yatalaq et.; **— days,** *(mar.)* استاریه (-کونلری) istarya (-günleri) ; **— stall,** کوبرهلك gübrelik ; چوپلك cheuplük ; **—Laid,** (lād) *(a.)* قونمش qonmoush ; *(lit.)* موضوع mevzôu' ; *(art)* ایشلهمه ishleme; ایشلنمش ishlenmish; **—up** صاقلانمش saqlanmush ; *(ill)* خسته hasta ; یاتالاق yatalaq ; **— Layer,** (lā'ėr) *(n.)* طبقه tabaqa ; قات qat ; *(bot.)* طالدیرمه daldurma ; *(eggs)* یومورطهلر youmourtalar ; **— Layering,** (lā'ėr-ing) *(n.)* *(bot.)* طالدیرمه (عملیاتی) daldurma (-ameliyyâtu) ; **— Laying,** (lā'ing) *(n.)* قورمه qourma ; وضع vazu' ; *(plaster)* ایلك طبقه ilk tabaqa ; *(eggs)* یومورطهلر youmourtalar ; *(act)* یومورطلامه youmourtlama ; **— out** ترتیبات tertîbât ; *(act)* تنظیم tanzîm.

Lay, lā, *(a.)* عوام avâm ; *(rel.)* جسمانی jismânî ; *(unprofessional)* غیر متخصص gayru mütahassus ; **— man,** عوام avâm ; *(rel.)* جسمانی jismânî; **— figure,** موده‌ل model ; مانیکن maniken ; *(fig.)* قالب qalub ; قوقله qouqla.

Lazar, lā'zar, *(n.)* مسکین miskin.

Lazaret, laz-a-ret', *(n.)* *(mil.)* خستهخانه hastahâne ; *(quarantine)* تحفظخانه tehaffouzhâne.

Lazy, lā'zi, *(a.)* تنبل tenbel ; *(lit.)* عاطل âtul ; **— Lazily,** (lā'zi-li) *(ad.)* تنبل تنبل tenbel - tenbel ; عاطلانه âtulâne ; **— Lā'ziness,** *(n.)* تنبللك tenbellik ; عطالت atâlet ; *(lit.)* رخاوت rahâvet.

Leach, lēch, *(n.)* بوغاطه boughata ; کوللی صو küllü sou ; *(v.a.)* بوغاطه یاپمق boughata yapmaq.

Lead, led, *(n.)* قورشون qourshoun ; *(mar.)* اسقاندیل isqandil ; *(typ.)* (انترلین) (anturlîn) ; *(pl.)* قورشون لوحه qourshoun levha ; دام dam ; *(v.a.)* *(cover)* قورشون قاپلامق qourshoun qaplamaq ; *(seal)* پلومبه ا. plombe et. ; مهرلهمك mühürlemek ; *(lit.)* تختیم ا. tahtîm et. ; **hand —** ال اسقاندیلی el isqandili ; **— line** اسقاندیل صاولوسی isqandil savlosou ; **—Leaden,** (led'n) *(a.)* قورشون (دن) qourshoun (-dan) ; *(fig.)* آغر âr.

Lead, lēd, *(v.a.)* سوق ا. sevq et. ; اداره ا. idâre et. ; *(life)* سورمك sürmek ; *(lit.)* امرار ا. imrâr et. ; *(v.n.)* (ه) کیتمك ...(e-) gitmek ; *(show)* یول کوسترمك yol geustermek ; اوکدن کیتمك eunden gitmek ; *(result)* منجر او. ...münjerr ol. ; *(command)* حاکم او. hâkim ol. ; **to — away** سوروکلهمك sürüklemek; *(n.)* *(direction)* اداره idâre; قوماندا qoumanda ; *(electr.)* آنا ناقل ana nâqil ; *(cards)* ال el ; *(fig.)* تقدم teqaddüm ; **— Leader,** (lēd'ėr) *(n.)* رئیس re-îs ; لیدهر lîder ; باش bash ; *(journals)* باش مقاله bash maqâle ; *(mach.)* آنا چرخ ana charq ; *(pers.)* قوندوکتور qondükteur ; **— Leadership,** (lēd'ėr-ship) *(n.)* ریاست riyâset ; لیدهرلك lîderlik ; *(fig.)* اداره idâre ; سوق واداره قدرتی sevqü idâre qoudreti ; **— Leading,** (lēd'ing) *(a.)* باشلیجه bashluja ; ...اساس esâs...; ...اصل asul... ; *(important)* مهم mühim ; *(n.)* سوق sevq ; اداره idâre ; **— strings** چوجق قوشاغی chojouq qoushâ ; (آصغی) (asgu) ; *(fig.)* وصایت vasâyet ; **— « personalities »** «ایلری کلن ذوات» ileri gelen « zevât » ایلری کلنلر ileri gelenler;

Leaf, lēf, *(n.)* یاپراق yapraq ; *(lit.)* ورق veraq ; *(door)* قاناد qanad ; *(v.n.)* یاپراقلانمق yapraqlanmaq; **— Leafage,** (lēf'āj) *(n.)* *(pl.)* یاپراقلر yapraqlar ; **— Leaflet,** (lēf'let) *(n.)* *(typ.)* ورقه veraqa ; کاغد kyâd ; جزؤ jüz ; **— Leafy,** (lēf'i) *(a.)* یاپراقلی yapraqlu.

League, lēg, *(n.)* جمعیت jem-iyyet ; برلك birlik; اتحاد ittihâd ; *(v.n.)* جمعیت تشکیل ا. jem-iyyet teshkîl et. ; اتحاد ا. ittihâd et. ; **navy —** دونانما جمعیتی donanma jem-iyyeti ; **L— of Nations,** جمعیت اقوام jem-iyyeti aqvâm ; **— Leaguer,** (lēg'ėr) *(n.)* متفق müttefiq; *(mil.)* محاصره mouhâsara.

League, lēg, *(n.)* *(measure)* فرسخ fersah ; اوچ میل üch mil.

Leak, lēk, *(n.)* صیزنتی suzuntu ; *(mar.)* دلیك delik; یاره yara ; *(act)* صو ایچه sou etme ; *(v.n.)* صیزمق suzmaq ; *(mar.)* صو ا. sou et. ; **— out** آقمق aqmaq ; *(fig.)* دویولمق douyoulmaq ; *(lit.)* ترشح ا. teresh-shouh et. ; —

Leakage, (lĕk′āj) *(n.)* صو ایچه sou etme; *(com.)* ضایعات (پايى) zâyu-ât (-payu); فيره fire; *(fig.)* دویولمه douyoulma; شایع اولمه shâyi′ olma; *(lit.)* ترشح teresh-shouh; — **Leaky**, (lēk′i) *(a.)* دلیك delik; صیزار suzar.

Lean, lēn, *(a.)* ضعيف zayuf; لاغر lâgar; *(fig.)* فائده سز faydasuz; یاوان yavan; *(n.)* یاغسز أت yâsuz et.; —**ness**, *(n.)* ضعیفلق zayufluq; لاغرلق lâgarluq; *(fig.)* یاوانلق yavanluq; قیصیرلق qusurluq.

Lean, lēn, *(v.n.)* میل ا. meyl et.; *(-against)* (ه) طایانمق ...(e-) dayanmaq; (ه) استناد ا. ...(e-) istinâd et.; *(turn)* دونمك deunmek; انحراف ا. inhirâf et..

Leander, le-an′dėr, *(n.pr.)* — **Tower** *(Constantinople)* قیز قوله‌سی quz qoulesi.

Leap, lēp, *(n.)* آتلايش atlayush; صیچرایش suchrayush; *(v.n.)* آتلامق atlamaq; صیچرامق suchramaq, *(v.a.)* (اوزرندن) آتلامق (üzerinden-) atlamaq; *(zo.)* چیفتلشمك chiftleshmek; — **frog**, (اویونی) بردربر bir-dir-bir (oyounou); — **year**, سنهٔ کبیسه seneyi kebîsi; —**Leapingly**, (lēp′ing-li) *(ad.)* آتلایه‌رق atlayaraq; ظیپلایه‌رق zuplayaraq.

Learn, lėrn, *(v.)* اوکرنمك euyrenmek; تحصیل ا. tahsîl et.; *(hear)* خبر آلمق haber almaq; ایشیتمك ishitmek; *(-of a person)* (ه) امتثال ا. ...(e-) imtisâl et.; (ی) نمونه عد ا. ...(i-) nümôune add et.; — **Learned**, (lėrn′d) *(a.)* عالم âlim; معلوماتلی mâ′lôumâtlu; *(skilful)* ماهر mâhir; واقف vâquf; **the** — *(n.pl.)* علما oulemâ; عالملر âlimler; *(lit.)* منوران münevverân; —**Learnedly**, (lėrn′d-li) *(ad.)* عالمانه âlimâne; واقفانه vâqufâne; — **Learning**, (lėrn′ing) *(n.)* علم ilm; معلومات mâ′lôumât; *(fig.)* وقوف vouqôuf; **New** — رونه‌سانس reunessans; (انتباه) (intibâh).

Lease, lēs, *(n.)* کیرا kirâ; التزام iltizâm: قونطرات qontrat; *(v.a.)* کیرایه ویرمك kirâya vermek; ایجار ا. îjâr et.; *(tenant)* طوتمق toutmaq; استیجار ا. istîjâr et.; *(v.n.)* طوپلامق toplamaq; **on** — کیرا ایله kirâ ile; ایجارله îjârla; التزامله iltizâmla; — **′hōld**, *(a.)* کیرالنمش kirâlanmush; *(n.)* مأجور me′jôur; املاك emlâk; —**′hōlder**, *(n.)* مستأجر müste′jir; ملتزم mültezim

Leash, lēsh, *(n.)* باغ bâ; کوستك keustek; *(v.a.)* باغلامق bâlamaq.

Least, lēst, *(a.)* اك آز en az; *(lit.)* اصغری asgarî; اك اوفاق en oufaq; **at** — هیچ اولمازسه hich olmazsa; لااقل lâ-aqel; اك آزی en azu; **in the** — ...هیچ hich...; ...اصلا aslâ....

Leather, le*th*′ėr, *(n. & a.)* دری deri; کوسله keusele; — **dresser**, *(n.)* دباغ dabâgh; — **merchant**, دری تجاری deri tüjjaru; — **Leathern**, (le*th*′-ėrn) *(a.)* دری (دن) deri (-den).

Leave, lēv, *(n.)* اذن izn; رخصت rouhsat; *(farewell)* وداع vedâ; **on** — *(a.)* مأذون me′zôun; *(ad.)* مأذوناً me′zôunen; **to take** — مساعده ایسته‌مك müsâde istemek; وداع ا. vedâ′ et..

Leave, lēv, *(v.a.)* ترك ا. terk et.; بیراقمق buraqmaq; *(allow)* مساعده ا. müsâde et.; *(v.n.)* آیرلمق ayrulmaq; کیتمك gitmek; عزیمت ا. azîmet et..

Leaven, lev′n, *(n.)* مایه maya.

Leavings, lēv′ingz, *(n. pl.)* بقیه baqiyye; انقاض enqâz; *(fig.)* متروکات metrôukyât.

Lecher, lech′ėr, *(n.)* زندوست zendost; سفیه sefîh; چاپقین chapqun; *(v. n.)* سفاهت ا. sefâhet et..

Lecture, lek′tūr, *(n.)* درس ders; قونفرانس qonfurans; محاضره (mouhâzara); تقریر taqrîr; *(rel.)* موعظه mevuza; *(reproof)* تقبیح taqbîh; *(v.a.)* درس ویرمك ders vermek; *(rel.)* وعظ ا. vâ′z et.; تقبیح ا. taqbîh et.; *(v.n.)* قونفرانس ویرمك qonfurans vermek; — **room**, قونفرانس صالونی qonfurans salonou; — **Lecturer**, (lek′tūr-ėr) *(n.)* مدرس müderris; محاضر mouhâzur; *(lit.)* خطیب hatîb; *(rel.)* واعظ vâ-uz.

Ledge, lej, *(n.)* کنار kenâr; *(shelf)* راف raf; — **Ledgy**, (lej′i) *(a.)* رافلی raflu; چیقنتیلی chuquntulu.

Ledger, lej′ėr, *(n.)* سجل sijill; *(com.)* دفتر کبیر defteri kebîr.

Lee, lē, *(n.)* *(mar.)* روزکار آلتی rüzgar altu; *(fig.)* حمایه himâye; *(n. pl.)* طورتو tortou; — **′way**, (-′wā) *(n.)* *(mar.)* دوشمه düshme.

Leech, lēch, *(n.)* *(zo.)* سولوك sülük; *(pers.)* حکیم hekim; *(v.a.)* سولوك یاپیشدیرمق sülük yapushdurmaq.

Leech, lēch, *(n.)* *(sail)* یاقه yaqa.
Leek, lēk, *(n.)* *(bot.)* پراصه purasa.
Leer, lēr, *(n.)* یان باقیش yan baqush; *(v.n.)* یان باقمق yan baqmaq.
Left, left, *(a.)* صول sol; **— hand,** *(n.)* صول ال sol el; *(a.)* *(fig.)* صول (طرف) sol (-taraf); **— handed,** *(a.)* صولاق solaq; *(lit.)* یساری yesârî; **— off** *(a.)* اسکی eski; متروك metrôuk.
Leg, leg, *(n.)* باجاق bajaq; بوط bout; *(table)* آیاق ayaq; **— bail,** *(n.)* فرار firâr; **— Legged,** (leg'd) *(a.)* باجاقلی ...bajaqlu; آیاقلی ...ayaqlu; **— Legging,** (leg'ing) *(n.)* دیزلك dizlik; توزلق tezlouq.
Legacy, leg'a-si, *(n.)* میراث mîrâs; متروکات metrôukyât; *(act)* وصیت vasuyyet; **— Legatee,** (leg-a-tē') *(n.)* *(lit.)* موصی له môusuy-leh; (وارث) (vâris).
Legal, lē'gal, *(a.)* مشروع meshrôu'; قانونی qânôunî; *(rel.)* شرعی sher-î; **ly,** *(ad.)* قانوناً qânôunen; *(rel.)* شرعاً sher-an; **— Legality,** (le-gal'i-ti) *(n.)* *(lit.)* مشروعیت meshrôu-uyyet; **— Legalize,** (lē'gal-īz) *(v.a.)* قانونیت ویرمك qânôuniyyet vermek; *(sanction)* تصدیق ا. tasdîq et.; *(fig.)* مساعده ا. müsâde et.; **— Legalization,** (lē'gal-īz-ā-shun) *(n.)* تصدیق tasdîq.
Legate, leg'āt, *(n.)* ایلچی elchi; وکیل vekîl; **— Legā'tion,** (-'shun) *(n.)* *(pol.)* سفارت sefâret; *(place)* سفارتخانه sefâret-hâne.
Legend, lej'end, *or* lē'-, *(n.)* ماصال masal; حکایه hikyâye; *(lit.)* منقبه menqiba; *(motto)* یازی yazu; کتابه kitâbe; **— Legendary,** (lej'end-a-ri) *(n.)* اویدورمه ouydourma; ماصال قبیلندن masal qabîlinden; *(n.)* ماصالجی masalju; *(pl.)* مناقب menâqib.
Legible, lej'i-bl, *(a.)* اوقوناقلی oqounaqlu; *(fig.)* آکلاشیلیر anlashulur; واضح vâzuh; **— Legibly,** (lej'i-bli) *(ad.)* *(a.)* واضحاً vâzuhen; آکلاشیلهجق صورتده anlashulajaq sôuretde.
Legion, lē'jun, *(n.)* آلای alay; *(mil.)* قطعات qut-ât; *(many)* بر چوق bir choq; کلیتلی külliyyetli; **— of Honour,** *(n.)* لژیون دونور lejiyon-doneur.
Legislate, lej'is-lāt, *(v.n.)* قانون یاپمق qanôun yapmaq; **— Legislation,** (lej-is-lā'shun) *(n.)* *(lit.)* وضع قانون vaz·u qânôun; *(pl.)* قانونلر qânôunlar; قوانین qavânîn; **— Legislativ,** (lej'is-la-tiv) *(a.)* تشریعی teshrî-î; **— assembly** هیئت تشریعیه hey-eti teshrî-uyye; **— power** قوهٔ تشریعیه qouvveyi teshrî-uyye; **— Legislator,** (lej'is-lā-tur) *(n.)* *(lit.)* واضع قانون vazu' qânôun; شارع shârî'.
Legist, lē'jist, *(n.)* قانونشناس qânôunshinâs; حقوقشناس houqôuq-shinâs.
Legitimate, le-jit'i-māt, *(a.)* مشروع meshrôu'; *(v.a.)* مشروع عد ا. meshrôu' add et.; تصدیق ا. tasdîq et.; *(fig.)* اثبات ا. isbât et.; **— ly,** *(ad.)* مشروع صورتده meshrôu' sôuretde; **— Legitimacy,** (le-jit'i-ma-si) *(n.)* *(lit.)* مشروعیت meshrôu-uyyet.
Leguminous, leg-ū'mi-nus, *(a.)* بقله فصیلهسندن baqla fasîlesinden.
Leibnitzian, līb-nit'zi-an, *(a.)* لایبنیچ... laybnich...; لایبنیچك... laybnichin...; **— Leibnitz,** (līb-nitz') *(n.pr.)* لایبنیچ laybnich.
Leisure, lē'zhōōr *or* lezh'-, *(n.)* بوش وقت bosh vaqit; سربست زمان serbest zemân; **— ly,** *(ad.)* راحتجه rahatja; عجلهسز ajelesiz; **at —** مساعد زمانده müsâ-id zemânda; بوش وقتده bosh vaqitde.
Leipsic, līp'sik, *(n. pr.)* لایپچیغ lâypchiq.
Lemon, lem'un, *(n.)* لیمون limon; **— drop,** *(n.)* لیمون شکری limon shekeri; **— juice,** (jōōs) *(n.)* لیمون صویی limon souyou; **— Lemonade,** (lem-un-ād') *(n.)* لیموناطه limonata.
Lend, lend, *(v.a.)* (عاریت) ویرمك (âriyyet-) vermek; *(lit.)* اعاره ا. i-âre et; *(money)* اقراض ا. iqrâz et.; *(let)* ایجار ا. îjâr et.; **— Lend'er,** *(n.)* ویرن veren; *(fin.)* مقرض mouqruz; **— Lend'ing,** *(n.)* *(lit.)* اعاره i-âre; ایجار îjâr; *(fin.)* اقراض iqrâz, اداانه idâne.
Length, length, *(n.)* اوزونلق ouzounlouq, طول tôul; *(time)* مدت müddet; **at —** اوزون اوزادیه ouzoun ouzaduya; *(lit.)* مفصلاً moufassalan; *(at last)* ... نهایت nihâyet...; **—'wise,** ('wīz) *(ad.)* اوزونلغنه ouzounlôuna; *(lit.)* طولاً tôulen; **—Length'en,** *(v.a.)* اوزاتمق ouzatmaq; *(v.n.)* اوزامق ouzamaq; **— Length'y,** (-'i) *(a.)* اوزون ouzoun.
Lenient, lē'ni-ent, *(a.)* ملایم mülâyim;

(*merciful*) مرحمتلى merhametli; (*med.*) ملين müleyyin; — **ly**, (*ad.*) ملايمتله mülâyemetle; — **Leniency**, (lē′-ni-en-si) (*n.*) ملايمت mülâyemet.

Lenitive, len′it-iv, (*a. & n.*) (*med.*) ملين müleyyin; مسكن müsekkin.

Lenity, len′it-i, (*n.*) رفق rufq; ملايمت mülâyemet.

Lens, lenz, (*n.*) عدسه adese; (جام) (jam); (*eye's*) (*lit.*) طبقهٔ زجاجيه tabaqayi züjâjiyye; **burning** — پرتوسوز pertev-souz.

Lent, lent, (*n.*) بويوك پرهيز beuyük perhîz.

Lentil, len′til, (*n.*) مرجمك merjimek.

Leopard, lep′ard, (*n.*) پارس pars; (قاپلان) (qaplan).

Leper, lep′ėr, (*n.*) مسكين miskin; جذاملو jüzâmlu; — **'s hospital**, مسكينخانه miskin-hâne.

Leprosy, lep′ro-si, (*n.*) مسكينلك mis-kinlik; جذام jüzâm.

Lesion, lē′zhun, (*n.*) (*med.*) ياره yara; عارضه âruza; (*fig.*) ضرر zarar; خلل halel.

Less, les, (*a. & ad.*) (دها) آز ...(daha-) az, آشاغى ...ashâ; (*lit.*) دون dôun; (*n.*) آز az; كوچوك küchük; **to grow** — آزالمق azalmaq; تناقص ا. tenâqous et.; — **Lessen**, (les′n) (*v.a.*) آزالتمق azalt-maq; كوچولتمك küchültmek; (*v.n.*) آزالمق azalmaq; كوچولمك küchülmek; — **Lesser**, (les′ėr) (*a.*) كوچوك küchük.

Lessee, les-sē′, (*n.*) مستأجر müste′jir; ملتزم mültezim.

Lesson, les′n, (*n.*) درس (*fig.*) عبرت ibret; (*reproach*) تقبيح taqbîh.

Lessor, les′or, (*n.*) موجر môujir.

Lest, lest, (*conj.*) قورقوسيله ...qorqou-sîyle; اولماسون ...olmasun; اولماسون ديه olmasun diye.

Let, let, (*v.a.*) بيراقمق buraqmaq; مساعده ا. müsâade et.; (*lease*) كيرايه ويرمك ki-râya vermek; (*lit.*) ايجار ا. îjâr et.; (*cause*) دیرمق ...durmaq; ياپديرمق yap-durmaq; **to (be)** — (*a.*) كيرالق kirâ-luq; **to — alone** راحت بيراقمق rahat buraqmaq; دوقونمامق doqounmamaq; **to — down** اينديرمك indirmek; **to — blood** قان آلمق qan almaq; **to — in** (ايچرى) بيراقمق (icheri-) buraqmaq; (*swindle*) آلداتمق aldatmaq; اويون ا. oyoun et.; **to — into** (*fig.*) (نه) آگاه ا. ...(e-) âgyâh et.; **to — off** (*fig.*) صالويرمك saluvermek; عفو ا. afv et.; **to — on** (*fig.*) ادعا ا. iddâ et.; **to — out** قاچيرمق qachurmaq; (*secrets*) افشا ا. ifshâ et.; (*lease*) كيرايه ويرمك kirâya vermek; ايجار ا. îjâr et.; — **Letting**, (let′ing) (*n.*) كيرايه ويرمه ki-râya verme; ايجار îjâr; (*contract*) احاله ihâle.

Let, let, (*v.a.*) (*prevent*) منع ا. men et.; حائل او. hâ-il ol.; (*n.*) حائل hâ-il; مانع mânî′.

Lethal, lē′thal, (*a.*) اولديريجى euldü-rüjü; مهلك mühlik.

Lethargy, leth′ar-ji, (*n.*) (*med.*) اويقو خسته لغى ouyqou hastalugh; (*lit.*) سبات sübât; (*fig.*) اويوشوقلق ouyoushouq-louq; اهمال ihmâl; — **Lethargic**, (leth-ar′jik) (*a.*) اويوشوق ouyoushouq; عاطل âtul.

Letter, let′ėr, (*n.*) مكتوب mektoub; (*official*) تحريرات tahrîrât; تذكره tez-kere; (*typ.*) حرف harf; (*text*) متن metn; افاده ifâde; (*pl.*) ادبيات edebiy-yât; (*fig.*) عرفان irfân; (*v.a.*) تمغالامق damgalamaq; **covering** — تحريرات tahrîrât; (اسباب موجبه لايحه سى) (esbâbu môujibe lâyihasu); **to the (very)** — حرفياً harfiyyen; حرفى حرفنه harfi har-fine; (*fig.*) تماماً tamâmen; — **s patent**, برات berât; فرمان fermân; (*invention*) اختراع براتى ihtirâ′ berâtu; — **s of administration** حجت heujjet; — **book**, قوپيه دفترى qopya defteri; دوسيه dosye; — **box**, مكتوب قوطيسى mektoub qoutousou; — **founder**, (fownd′ėr) (*n.*) حروفات دوكمه جيسى hou-roûfât deukmejisi; — **press**, (*n.*) قوپيه پرهسه سى qopya presesi; (*typ.*) حروفات باصمه سى hourôufât basmasu; — **writer**, (rīt′ėr) (*n.*) انشا (كتابى) inshâ (-kitabu); مكتوب نمونه لرى mek-toub nümôuneleri; — **stamp**, (*n.*) پوسته تمغاسى posta damgasu; تمغا dam-ga; — **Lettered**, (let′ėrd) (*a.*) اديب edîb; (*fig.*) منور münevver.

Lettuce, let′is, (*n.*) مارول mâroul.

Levant, le-vant′, (*n. & a.*) شرق... sharq...; شرقى sharqî; — **Levant′-ine**, (-′in) *or* (-′īn) (*a. & n.*) لوانتين levantin; (شرقلى) (sharqlu).

Levee, le-vē′, (*n.*) سد sedd; رختيم ruhtum.

Levee, le-vē′ *or* lev′ē, *(n.) (reception)* رسم قبول resmi qaboûl; مشغول mesoûl.

Level, lev′el, *(a.)* دوز düz; مستوى müstevî; *(horizontal)* افقى oufqî; *(fig.)* مساوى müsâvî; بر سويه bir seviyyede; *(sagacious)* محاكمه لى mouhâkemeli; عاقلانه âqilâne; *(n.)* حذا hizâ; سويه seviyye; *(instrument)* تسويه روحى tesviye rôuhou; تسويه شيشه سى tesviye shishesi; *(surface)* سطح satuh; مستوى müstevî; *(fig.)* سويه seviyye; درجه dereje; *(v.a.)* تسويه ا. tesviye et.; دوزلتمك düzeltmek; — **Lev′eller,** (-′el-ėr) *(n.)* تسويه جى tesviyeji; — **Lev′elling,** (-′el-ing) *(n.)* تسويه (عمليّاتى) tesviye (-ameliyyâtu).

Lever, lē′vėr, *(n.)* مانوله manevele; — **arm,** مانوله قولى manevele qolou.

Leveret, lev′ėr-et, *(n.)* ياورو طاوشان yavrou tavshan.

Leviathan, le-vī′a-than, *(n.)* ديو dev.

Levity, lev′it-i, *(n.)* خفيفلك hafiflik; *(lit.)* خفت hiffet; *(fig.)* خفيف مشربلك hafîf-meshreblik.

Levy, lev′i, *(n.)* طوپلامق toplamaq; *(n.)* طوپلامه toplama; *(fig.)* اجتماع ij-timâ′; *(tax)* ويركى vergi; تكاليف tekyâlîf; *(pl. & mil.)* (طوپلامه) افراد (toplama-) efrâd.

Lewd, lūd, *(a.)* چاپقين chapqun; سفيه sefîh; **ly,** *(ad.)* سفيهانه sefîhâne.

Lexicon, leks′i-kon, *(n.)* لغات (كتابى) lougât (-kitabu); قاموس qâmôus; — **Lexicographer,** (leks-i-kog′raf-ėr) *(n.)* لغات محررى lougât mouharriri; قاموس محررى qâmôus mouharriri; لغتشناس lougât-shinâs; *(pl.)* لغويون lougaviyyôun; — **Lexicography,** (leks-i-kog′raf-i) *(n.)* علم لغات ilmi lougât.

Liable, lī′a-bl, *(a.)* تابع tâbi′; *(responsible)* مسئول mes-ôul; *(exposed)* معروض mâ′rôuz; — **Liability,** (lī-a-bil′i-ti) *(n.)* مسئوليت mes-ôuliyyet; *(obligation)* تعهد te-ahhüd; *(pl.)* تعهدات te-ahhüdât; *(debt)* بورج borj; دين deyn; *(pl.)* ديون düyôun.

Liaison, lē-ā-zong′, *(n.)* ارتباط irtibât; *(fig.)* مناسبت minâsebet; — **officer,** ارتباط ضابطى irtibât zâbiti.

Liar, lī′ar, *(n.)* يالانجى yalanju; (دوزنباز) (düzenbaz).

Libation, lī-bā′shun, *(n.) (act)* (يره) دوكمه (yere-) deukme; *(liquid)* دوكيلن مايع deukülen mâyi′.

Libel, lī′bel, *(n.)* افترا iftirâ; *(journalistic)* ذم وقدح zemmü-qadih; *(v.a.)* ذم ا. zemm et.; عليهنده بولنمق aleyhinde bolounmaq; *(jud.)* دعوا ا. dâ′vâ et.; — **Libeller,** (lī′bel-ėr) *(n.)* ذم ايدن zemm eden; (مفترى) (müfterî); — **Libellous,** (lī′bel-us) *(a.)* عليهده aleyhde; *(lit.)* قدحى متضمن qadhi mütezammun; — **Libellously,** (lī′bel-us-li) *(ad.)* ذم ايدرك zemm ederek.

Liberal, lib′ėr-al, *(a. & n.)* حر hürr; حريت پرور hürriyyet-perver; *(generous)* جوامرد jeumerd; *(lit.)* سميح semîh; *(extension)* واسع vâsî′; چوق choq; *(salary)* طولغون dolgoun; *(lit.)* مستوفا müstevfâ; *(n.) (pol.)* ليبرال liberal; *(pl.)* ليبراللر liberallar; احرار ahrâr; — **ly,** *(ad.)* فضله fazla; بول بول bol bol; *(lit.)* سميحانه semîhâne; *(pol.)* احرارانه ahrârâne; — **opinions,** *(lit.)* افكار احرارانه efkyâru ahrârâne; — «**party**», «ليبرال «فرقه سى liberal furqasu; احرار فرقه سى ahrâr furqasu; — **Liberal′ity,** (-′i-ti) *(n.)* مروت mürüvvet; *(lit.)* سخاوت sehâvet; *(honesty)* استقامت istiqâmet; حقانيت haqqâniyyet.

Liberate, lib′ėr-āt, *(v.a.)* قورتارمق qourtarmaq; تخليص ا. tahlîs et.; *(sci.)* آيرمق ayurmaq; تفريق ا. tefrîq et.; *(jud.)* تخليه ا. tahliye; et.; — **Liberā′tion,** (-′shun) *(n.)* خلاص halâs; *(act)* تخليص tahlîs; *(sci.)* تفريق tefrîq; *(jud.)* تخليه tahliye; تبرئه tebri-e; — **Liberā′tor,** (-′tur) *(n.)* قورتاران qourtaran; *(lit.)* خلاصكار halâskyâr; منجى münjî; —**of the nation** خلاصكار ملت halâskyâru millet.

Liberty, lib′ėr-ti, *(n.)* حريت hürriyyet; سربستى serbestî; *(privilege)* امتياز imtiyâz; *(fig.)* مساعده müsâde; — **of the press** حريت مطبوعات hürriyyeti matbôu-ât; —**of conscience** حريت وجدان hürriyyeti vijdân; —**of trade** سربستئ تجارت serbestîy tijâret; **personal** — حريت شخصيه hürriyyeti shahsuyye; (مصونيت شخصيه) (masouniyyeti shahsuyye); **to be at** — سربست او. serbest ol.; مأذون او. me′zôun ol.; **to take the** — **of** (ه) جرأت ا. ...(e-) jür-et et.; (ه) اجتسار ا.

...(e-) ijtisâr et. ; **religious** — حریت دینیه hürriyyeti dîniyye ; **to set at** — صالیویرمك saluvermek ; تخلیه ا. tahliye et. ; — **Liber'tinage,** (-'tin-āj) *(n.)* چاپقینلق chapqunluq ; حایلازلق haylazluq ; — **Lib'ertine,** (-'ėr-tin) *(n.)* چاپقین chapqun ; سفیه sefîh ; *(a.)* سربست serbest ; ادبسز edebsiz.

Library, lī'brar-i, *(n.)* کتبخانه kütübhâne ; — **Librarian,** (lī-brā'ri-an) *(n.)* حافظ کتب hâfuzu kütüb.

Lice, līs, *(n. pl.)* بیتلر bitler ; کهله‌لر kehleler.

License, lī'sens, *(n.)* اذن izn ; رخصت rouhsat ; *(written)* تذکره tezkere ; رخصتنامه rouhsatnâme ; اذننامه izinnâme ; *(v.a.)* کستاخلق küstâhluq ; یولسزلق yolsouzlouq ; *(v.a.)* اذن ویرمك izin vermek; **marriage** — نکاح اذننامه‌سی nikyâh izin-nâmesi ; — **Licensed,** (lī'senst) *(a.)* مأذون me'zôun ; رخصتلی rouhsatlu; —**Licentiate,** (lī-sen'shi-āt) *(n.)* مأذون me'zôun ; *(rel.)* مجاز müjâz ; —**Licentious,** (lī-sen'shus) *(a.)* *(fig.)* لاابالی lâ-übâlî ; *(lustful)* سفیه sefîh.

Libya, lib'i-a, *(n.pr.)* لیبیا libye; (افریقای شمالی) (afriqâyi shimâli); —**Lib'yan Desert,** لیبیا صحراسی libye sahrâsu.

Lichen, lī'ken *or* lich'en, *(n.)* یوصون yosoun ; *(lit.)* حزاز hazâz ; *(med.)* جلد التهابی jild iltihâbu ; لکه leke.

Licit, lis'it, *(a.)* جائز jâ-iz ; مشروع meshrôu'.

Lick, lik, *(v.a.)* یالامق yalamaq ; *(beat)* طیاق آتمق dayaq atmaq ; *(fig.)* غلبه ا. galebe et. ; *(n.)* یالامه yalama ; *(fig.)* طیاق dayaq ; *(smear)* طلا tulâ ; سورمه sürme ; — **Lickerish,** (lik'ėr-ish) *(a.)* طاتلی tatlu ; *(pers.)* *(lit.)* شکمپرور shikemperver ; *(fig.)* حریص harîs.

Lid, lid, *(n.)* قپاق qapaq.

Lie, lī, *(n.)* یالان yalan ; *(lit.)* کذب kizb ; *(v.n.)* یالان سویلمك yalan seuylemek.

Lie, lī, *(v. n.)* *(rest)* یاتمق yatmaq ; طورمق dourmaq ; *(situated)* واقع او. vâqî' ol. ; کائن او. kyâ-in ol. ; *(consist)* عبارت او. ibâret ol. ; *(jud.)* جائز او. jâ-iz ol. ; **to — about** قالمق qalmaq ; سورونمك sürünmek ; **to — in** لوسه یاتمق lôsa yatmaq ; **here lies** — بوراده مدفوندر ...bourada medfôundour.

Lief, lēf, *(ad.)* ممنوناً memnôunen ; *(a.)* عزیز azîz.

Liège, lēj, *(n.pr.)* لییژ liyej.

Liege, lēj, *(a.& n.)* تابع tâbi' ; — **lord,** متبوع metbôu'.

Lien, lī'en *or* lē'en, *(n.)* *(jud.)* توقیف tevqîf ; حجز hajz.

Lieutenant, lef-ten'ant, *(n.)* ملازم milâzim ; *(mar.)* یوزباشی yüzbashu ; *(fig.)* وکیل vekîl ; (معاون) (mou-âvin) ; **deputy** — (متصرف) (mütasarruf) ; (قائمقام) (qaymaqam) ; **lord** — والی vâlî ; **sub** — *(mar.)* ملازم milâzim ; — **colonel,** قائمقام qaymaqam ; — **commander,** *(mar.)* قدملی یوزباشی qidemli yüzbashu ; — **general,** فریق ferîq ; —**Lieutenancy,** (lef-ten'an-si) *(n.)* وکالت vekyâlet ; *(mil.)* ملازملك milâzimlik.

Life, līf, *(n.)* حیات hayât ; جان jan ; *(period)* عمر eumr ; — **and death** *(a.)* حیات وممات hayât ve memât... ; —**boat,** تخلیصیه صاندالی tahlîsuyye sandalu ; *(navy)* دکز فلیقه‌سی deniz fliqasu ; — **giving,** *(a.)* حیات ویریجی hayât veriji ; *(lit.)* حیاتبخش hayât-bahsh ; — **guard,** (gärd) *(n. & a.)* محافظ mouhâfuz ; خاصه hâssa ; معیت ma-uyyet ; —**belt,** تخلیصیه یلکی tahlîsuyye yeleyi; یلك yelek ; — **buoy,** (boi) *(n.)* تخلیصیه سمیدی tahlîsuyye simidi ; — **insurance,** (in-shōōr'ans) حیات سیغورطه‌سی hayât sigortasu ; — **rent,** (قید حیات شرطیله) ایراد (qaydi hayât shartîle-) îrâd ; — **saving,** *(a.)* تخلیصیه tahlîsuyye ; جان قورتاران jan qourtaran ; — **size,** (sīz) *(a.)* طبیعی جسامتده tabî' jesâmetde... ; — **time,** (مدت) حیات (müddeti-) hayât ; **in his** — حیاتنده hayâtunda... ; **all his** — بوتون حیاتی bütün hayâtu... ; بوتون عمری bütün eumrü... ; — **work,** ثمرهٔ حیات semereyi hayât : *(aim)* غایهٔ حیات gâyeyi hayât ; —**Lifeless,** (līf'les) *(a.)* جانسز jansuz ; *(fig.)* روحسز rôuhsouz.

Lift, lift, *(v.a.)* قالدیرمق qaldurmaq; *(lit.)* رفع ا. ref et. ; *(fig.)* یوکسلتمك yüxeltmek ; *(steal)* آشیرمق ashurmaq ; *(n.)* قالدیرمه qaldurma ; رفع ref ; *(rise)* قالقمه qalqma ; یوکسلمه yüxelme; *(mach.)* لیفت lift ; آسانسور asanseur ; *(mar.)* مانتیله mantilye ; **dread** — *(fig.)* آغر یوك âr yük; صیقینتی suquntu;

— **Lift'ing-jack,** *(n.)* ميچاچو michâcho.

Ligament, lig'a-ment, *(n.)* رابطه râbuta; *(ana.)* سيكير sinir; *(lit.)* رباط rubât; — **Ligament'ous**, (-'us) *(a.)* سيكيرلى sinirli; *(lit.)* رباطى rubâtî; — **Ligā'tion,** (-'shun) *(n.)* رابطه râbuta; *(act)* ربط rabt; — **Lig'ature,** (-'a-tūr) *(n.)* باغ bâ; رابطه râbuta; *(typ.)* بيتيشيك حرف bîtishik harf; *(lit.)* كرفت (يازى) girift (-yazu).

Light, līt, *(a.)* خفيف hafif; *(colour)* آچيق achuq; *(gay)* شن shen; *(amusing)* اوينق oynaq; *(amusing)* اكلنجه لى eylenjeli; *(loose)* كوشك gevshek; *(sandy)* قوملى qoumlou; *(v.n.)* (*-on*) قونمق qonmaq; اينمك inmek; *(chance)* راست كلمك rast gelmek; — **ly,** *(ad.)* خفيفجه hafifje; *(gaily)* كوله رك gülerek; *(lit.)* خفتله hiffetle; — **ness,** *(n.)* خفيفلك hafiflik; *(fig. & lit.)* خفت hiffet; — **footed,** چويك chevik; آياغنه چابوق ayâna chabouq; — **handed,** الى چابوق eli chabouq; بجريكلى bejerikli; *(empty)* الى بوش eli bosh; *(insufficient)* آز az; نقصان noxân; — **headed,** دوشونجه سز düshünjesiz; *(delirious)* صايقلار sayuqlar; — **hearted,** شن shen; *(lit.)* سبكروح sebikrôuh; — **horse,** *(mil.)* خفيف سوارى hafif süvâri...; — **minded,** دوشونجه سز düshujesiz; *(lit.)* خفيف مشرب hafîf-meshreb; — **weight,** (wāt) *(a.)* *(spo.)* خفيف ثقلت hafif siqlet...; — **Lighten,** (līt'n) *(v.a.)* خفيفلتمك hafifletmek; تخفيف ا. tahfîf et.; *(fig.)* فرحلق ويرمك ferahluq vermek; *(v.n.)* خفيفلهمك hafiflemek; — **Lights,** (līts) *(n.pl.)* آق جكرلر aq jiyerler; — **Lightsome,** (līt'sum) *(a.)* فرح ferah; آيدينلق aydunluq; *(gay)* شن shen; *(lit.)* جوال jevvâl.

Light, līt, *(n.)* ضيا zuyâ; آيدينلق aydunluq; *(fig.)* نور nôur; *(lit.)* عرفان irfân; *(day)* كوندوز gündüz; *(mar.)* فنار fener; *(v.a.)* ياقمق yaqmaq; *(illuminate)* تنوير ا. tenvîr et.; *(v.n.)* ياڭمق yanmaq; پارلامق parlamaq; *(a.)* *(bright)* آيدينلق aydunluq; **to — up** ياقمق yaqmaq; **inner** — *(rel.)* نور ايمان nôuru îmân; **head** — *(mar.)* سيليون فنارى silyon feneri; **side —s** *(mar)* بورده فنارلرى borda fenerleri; **to bring to—** بولمق boulmaq; ميدانه چيقارمق meydana chuqarmaq; **to throw** — *(on)* *(fig.)* (ى) ...(i-) ايضاح ا. îzâh et.; *(lit.)* (ى) ...(i-) تنوير ا. tenvîr et.; — **house,** فنار fener; — **man** فنارجى fenerji; فنار مأمورى fener me'môurou; — **ship** فنار دوبه سى fener doubasu; فنار كميسى fener gemisi; — **Lighting,** (līt'ing) *(n.)* تنوير tenvîr.

Lighten, līt'n, *(v.a.)* *(illuminate)* آيدينلاتمق aydunlatmaq; *(fig.)* تنوير ا. tenvîr et.; *(v.n.)* شمشك چاقمق shimshek chaqmaq; *(clear)* آچيلمق achulmaq; آيدينلامق aydunlamaq; **it —s** شمشك چاقيور shimshek chaquyor; — **Lightning**, (līt'n-ing) *(n.)* شمشك shimshek;ييلديرم yuldurum; — **conductor** پاراطونر paratoner; *(lit.)* سپر صاعقه siperi sâ-uqa.

Lighter, līt'ėr, *(n.)* ماونه mavna; *(smaller)* صالاپوريه salapourya; *(a.)* ياقيجى yaquju; *(lit.)* مشعل müsh-il; — **'man,** ماونه جى mavnaju; صالاپوريه جى salapouryaju; — **men's corporation** ماونه جيلر جمعيتى mavnajular jem-iyyeti; — **Lighterage,** (līt'ėr-āj) *(n.)* ماونه اجرتى mavna üjreti; ماونه نقليه سى mavna naqliyesi.

Ligneous, lig'ne-us, *(a.)* *(lit.)* خشبى hashebî; — **Lignification,** (lig-ni-fi-kā'shun) *(n.)* اودونلاشمه oudounlashma; *(lit.)* تخشب tehash-shüb.

Lignite, lig'nīt, *(n.)* لينييت linyit.

Like, līk, *(a.)* كبى ...gibi; *(resembling)* (ه) ...(e-) بكزر benzer; (ه) ...(e-) مشابه müshâbih; *(equal)* عينى aynu...; طبقى tubqu...; *(n.)* عينى aynu; اش esh; **to look** — (ه) ...(e-) بكزه مك benzemek; كبى كورونمك ...gibi geurünmek; **such** — بو قبيل bou qabîl...; — **ly,** *(a.)* (ه) ...(e-) بكزر benzer; محتمل mouhtemel; *(ad.)* احتماللكه ihtimâlki; — **ness,** *(n.)* بكزه يش benzeyish; *(lit.)* مشابهت müshâbehet; *(art)* صورت sôuret; *(portrait)* تصوير tasvîr; رسم resim; — **Like'lihood,** *(n.)* بكزه يش benzeyish; *(probability)* احتمال ihtimâl; — **Lik'en,** *(v.a.)* بكزه تمك benzetmek; *(fig.)* تشبيه ا. teshbîh et.; — **Like'wise,** (wīz) *(ad.)* عينى وجهله aynu vejhile; كذا kezâ...; ده ...da; ده ...de.

Like, līk, *(v.a.)* ايسته مك istemek; آرزو ا. arzôu et.; *(approve)* بكنمك

beyenmek; تنسيب ا. tensîb et.; *(enjoy)* حظ ا. hazz et.; — سومك sevmek;

Lik'ing, *(n.)* ميل meyl; خوشلانمه hoshlanma; *(lit.)* توجه tevejjüh; *(gout)* ذوق zevq; **on** — مخير mouhayyer.

Lilac, līl'ak, *(n.) (bot.)* ليلاق leylaq; *(a.) (colour)* (ليلا) (lila); افلاطون eflâtoun.

Liliputian, lil-i-pū'shi-an, *(a.)* جوجه jüje; بودور bodour.

Lily, lil'i, *(n.)* زنبق zanbaq; *(a.)* صاف sâf; بياض beyaz; — **of the valley** اينجى چيچكى inji chicheyi; موكه müge; — **Livered,** (liv'ėrd) *(a.)* يوركسز yüreksiz; قورقاق qorqaq.

Limb, lim, *(n.) (ana.)* عضو ouzv; (قول ، باجاق) (qol, bajaq); *(pl.)* اعضا â'zâ; *(bot.)* دال dal; *(v.a.)* پارچه‌لامق parchalamaq; قوپارمق qoparmaq; — **Limbed,** (lim'd) *(a.)* اعضالى ...â'zâlu; قوللى qollou.

Limb, lim, *(n.) (sun's)* محيط mouhît; كنار kenar; *(sextant's)* قوس qavs.

Limber, lim'bėr, *(a.)* ايكيلير iyilir; أسنر esner; *(n.) (mil.)* طوپارلاق toparlaq; (طوپ آرابه‌سى) (top arabasu); *(v.a.)* طوپارلاغه طاقمق toparlagha taqmaq; — **board,** (bōrd) *(n.) (mar.)* سينتينه اورتوسى sintine eurtüsü; — **hole,** (hōl) *(n.)* سينتينه طولومبه دليكى sintine touloumba deliy; — **passage,** (pas'āj) *(n.)* سينتينه يولى sintine yolou.

Lime, līm, *(n.)* طوتقال toutqal; معجون mâ'joun; *(chalk)* كيرچ kirech; *(lit.)* كلس kils; *(v.a.)* صيوامق suvamaq; سورمك sürmek; *(cement)* ياپيشديرمق yapushdurmaq; طوتديرمق toutdourmaq; *(fig.)* اغفال ا. îgfâl et.; **quick** — سونمه‌مش كيرچ seunmemish kirech; — **burner,** كيرچجى kirechji; — **kiln,** كيرچ اوجاغى kirech ojâ; — **light,** (līt) *(n.)* قالسيوم ضياسى qalsiyüm zuyâsu; — **stone,** (طاشى) كيرچ kirech (-tashu); — **twig,** اوكسه euxe; *(fig.)* طوزاق touzaq.

Lime, līm, *(n.) (bot.)* ليمون limon; — **juice,** (jōōs) ليمون صويى limon souyou.

Lime-tree, līm'-trē, *(n.)* ايخلامور (آغاجى) uhlamour (-âju).

Limit, lim'it, *(n.)* حد hadd; *(pl.)* حدود houdôud; *(utmost)* غايه gâye; صوك son; *(v.a.)* تحديد ا. tahdîd et.; *(-to)* (ه) حصر ا. ...(e-) hasr et.; — **Limitā'tion,** (-'shun) *(n.)* تحديد tahdîd; *(lit. & fig.)* تقييد taqyîd; — **Lim'ited,** *(a.)* محدود mahdôud; *(few)* آز az; *(com.)* ليميتد limitid; مسئوليتى محدود mes-ôuliyyeti mahdôud; (قوماندیت) (qomandit); (آنونيم) (anonim); — **Lim'itless,** *(a.)* حدسز hadsiz; *(lit.)* غير محدود gayru mahdôud.

Limn, lim, *(v.a.)* رسم ياپمق resim yapmaq; — **Limner,** (lim'nėr) *(n.)* رسام ressam.

Limp, limp, *(a.)* يوموشاق yumushaq; *(lit.)* انحنالى inhinâlu.

Limp, limp, *(n.)* آقصامه axama; طوپاللامه topallama.

Limpid, lim'pid, *(a.)* براق berrâq; صاف sâf; — **Limpid'ity,** (-'i-ti) *(n.)* براقلق berrâqluq; صافلق sâfluq.

Limy, līm'i, *(a.)* ياپيشقان yapushgan; *(lit.)* لزوجيتلى lüzôujiyyetli; *(calcium)* كيرچلى kirechli; *(lit.)* كلسى kilsî.

Linchpin, linsh'pin, *(n.)* دينكيل چيويسى dingil chivisi.

Linden, lin'den, *(n.)* ايخلامور (آغاجى) uhlamour (-âju).

Line, līn, *(n.)* خط hat; *(cord)* ايپ ip; *(typ.)* سطر satur; *(verse)* مصراع musrâ'; *(note)* پوصله pousla; مكتوب mektoub; *(equator)* خط استوا hattu üstüvâ; *(progency)* نسل nesl; سلاله sülâle; *(mar.)* خط hatt; سفرلر seferler; *(outline)* بيچيم bichim; خطوط houtôut; *(mil.)* صف saff; صيره sura; *(pl)* خطوط houtôut; *(infantry)* پياده piyâde; (عساكر منتظمه) (asâkiri mountazama); *(skin's)* چيزيك chizik; بوروشوق bouroushouq; *(career)* مسلك meslek; طريق tarîq; *(v.a.)* چيزمك chizmek; *(place)* ديزمك dizmek; صيره‌لامق suralamaq; **marriage** —**s** نكاح كاغدى nikyâh kyâdu; اذننامه izin-nâme; **in a** — بر حذاده bir hizâda; مساوى müsâvî; — **of battle** خط حرب hattu harb; **to give** — مسامحه ا. müsâmeha et.; **to drop a** — بر پوصله كوندرمك ياژمق yazmaq; bir pousla geundrmek; — **ahead** پرووا خطى prouva hattu; — **abreast** بوردا خطى borda hattu; — **on bearing** كرتريز خطى kerteriz hattu; اوموزلاق خطى omouzlouq hattu; — **Lineage,** (lin'e-āj) *(n.)* صوى soy; سلاله sülâle; *(pl.)* احفاد ahfâd; —**Lineal,** (lin'e-al)

(a.) خطی hattî ; *(lengitudinal)* طولانی tôulânî ; *(descendent)* نسلندن ...neslinden ; نسلی neslî ; — **Lineally,** (lin′e-al-i) *(ad.)* نسلاً neslen ; اباعن‌جد ebâ-an-jed; *(fig.)* طوغریدن طوغرییه dôroudan dôrouya ; — **Lineament,** (lin′e-a-ment) *(a.)* شكل shekl ; خطوط houtôut ; — **Linear,** (lin′e-ar) *(a.)* خطی hattî ; — **Lineated,** (lin′e-ā-td) *(a.)* چیزگیلی chizgili; — **Liner,** (līn′-ėr) *(n.)* *(mar.)* پوسته واپوری posta vapourou ; (بویوك) خط واپوری (beuyük-) hatt vapourou.

Line, līn, *(v.a.)* *(cover)* قاپلامق qaplamaq; — **Lined,** (līnd) *(a.)* قاپلی qaplu ; قاپلانمش qaplanmush.

Linen, lin′en, *(n.)* (بزی) كتن keten (-bezi) ; *(fig.)* چاماشیر chamashur ; *(a.)* كتن keten... ; **to put on —** چاماشیر دكیشدیرمك chamashur deyishdirmek; **clean —** تمیز چاماشیر temiz chamashur; **dirty—** كیرلی چاماشیر kirli chamashur; **table—** سفره اورتوسی sofra eurtüsü ; — **draper,** یالقجی yâluqju; — **press,** *(n.)* چاماشیر طولابی chamashur dolabu ; (قونصول) (qonsol).

Linger, ling′gėr, *(v. n.)* كچ قالمق gech qalmaq ; *(loiter)* اوزاتمق ouzatmaq ; صاوصاقلامق savsaqlamaq ;— **Lingerer,** (ling′gėr-ėr) *(n.)* اهمالجی ihmâlji ; عاطل âtul ; — **Lingering,** (ling′gėr-ing) *(a.)* یاواش yavash ; بطی batî ; *(n.)* عطالت atâlet ; *(lit.)* بطائت batâ-et ; — **Lingeringly,** (ling′gėr-ing-li) *(ad.)* بطائتله batâ-etle.

Lingual, ling′gwal, *(a.)* لسانی lisânî ; — **Linguist,** (ling′gwist) *(n.)* لسان متخصصی lisân mütahassusu ; *(pl.)* لسانیون lisâniyyôun ; — **Linguistic,** (ling-gwist′ik) *(a.)* لسانی lisânî ; — **Linguistically,** (ling-gwist′ik-al-i) *(ad.)* لساناً lisânen ; — **Linguistics,** (ling-gwist′iks) *(n.)* علم السنه ilmi elsine ; (مقایسهٔ السنه) (müqâyeseyi elsine).

Liniment, lin′i-ment, *(n.)* یاغ yâ ; مرهم merhem.

Lining, līn′ing, *(n.)* قاپلامه qaplama ; *(cloth)* آستار astar ; ایچ ich.

Link, lingk, *(n.)* حلقه halqa ; *(fig.)* رابطه râbuta ; *(mar.)* بقله baqla ; *(v.a.)* باغلامق bâlamaq ; ربط ا. rabt et. ; *(v.n.)* باغلانمق bâlanmaq.

Link, lingk, *(n.)* *(torch)* مشعله meshale ; — **man,** مشعله‌جی mesh-aleji ; *(fig. & poet.)* مشعله‌كش mesh-alkesh ; پیشوا pîshivâ.

Linnet, lin′et, *(n.)* *(zo.)* كتن قوشی keten qoushou.

Linoleum, lin-ō′le-um, *(n)* لینولیوم linoliyüm.

Linseed, lin′sēd, *(n.)* كتن تخمی keten tohoumou ; — **oil,** بزیر یاغی bezir yâ.

Linstock, lin′stok, *(n.)* فتیل صیریغی fitil surugh.

Lint, lint, *(n.)* لیف lîf ; پاموق pamouq.

Lintel, lin′tel, *(n.)* قاپو اوستی qapou üstü ; كمر kemer.

Lion, lī′un, *(n.)* آرسلان arslan ; *(ast.)* (برج) اسد (bürjü-) esed ; —**'s cub,** آرسلان یاوروسی arslan yavrousou ; —**'s share,** *(fig.)* اك بویوك پارچه en beuyük parcha ; بویوك حصه beuyük hisse ; آرسلان پایی arslan payu ; — **hearted,** (härt′d) آرسلان یوركلی arslan yürekli ; جسور jesôur ; — **Lioness,** (lī′un-es) *(n.)* دیشی آرسلان dishi arslan ; — **Lionize,** (lī′un-īz) *(v.a.)* چوق تقدیر ا. choq taqdîr et. ; قهرمان عد ا. qahramân add et. .

Lip, lip, *(n.)* دوداق doudaq ; *(edge)* كنار kenar ; *(lit.)* لب leb ; *(v.a.)* اوپمك eupmek; **to bite the —** دوداقلرینی ایصیرمق doudaqlarunu usurmaq ; *(fig.)* كندینی طوتمق kendini toutmaq ; — **service,** (sėr′vis) *(n.)* *(fig.)* چكه chene ; قورو لاف qourou laf ; —**Lipped,** (lipd′) *(a.)* دوداقلی doudaqlu.

Liquefy, lik′we-fī, *(v.a.)* حل ا. hall et. ; اریتمك eritmek ; *(v.n.)* مایع اول. mâyi′ ol. ; اریمك erimek ; —**Liquefaction,** (lik-wi-fak′shun) *(n.)* *(act)* اریتمه eritme ; *(lit.)* تمییع temyi′; *(state)* *(lit.)* مایعیت mâyu-iyyet.

Liqueur, lik-ėr′, *(n.)* لیكور likeur ; شروب shouroub.

Liquid, lik′wid, *(n.&a.)* مایع mâyi′ ; —**Liquidity,** (lik-wid′i-ti) *(n.)* مایعیت mâyu-iyyet.

Liquidate, lik′wi-dāt, *(v.a.)* تصفیه ا. tasfiye et. ; — **Liquidation,** (lik-wid-ā′shun) *(n.)* لیكیداسیون likidasyon ; تصفیه tasfiye ; — **Liqudator,** (lik-wid-āt′ur) *(n.)* لیكیداتور likidateur ; تصفیه مأموری tasfiye me′môurou.

Liquor, lik'ur, *(n.)* ليكور likeur ; شروب shouroub : *(solution)* محلول mahloul; *(v.a.)* ايصلاتمق uslatmaq ; سورمك sürmek.

Liquorice, lik'ur-is, *(n.)* *(lit.)* ميان كوكى meyân keukü.

Lisbon, liz'bun, *(n.pr.)* ليزبون lizbon.

Lisp, lisp, *(n.)* پلتكلك pelteklik ; *(v.n.)* پلتك قونوشمق peltek qonoushmaq.

List, list, *(n.)* ليسته liste ; جدول jedvel ; *(mil.)* قادرو qadro ; *(cloth)* كنار kenar ; قرپنتو qurpuntu ; *(pl.)* ميدان meydân ; *(lit.)* ميدان مجادله meydânu müjâdele , *(v.n.)* داخل او. dâhil ol. ; *(desire)* ايستهمك istemek ; آرزو ا. arzôu et. ; *(ship)* ميل ا. meyl et. ; يان ياتمق yan yatmaq ; *(v.a.)* داخل ا. dâhil et. ; قيد ا. qayd et. ; *(enclose)* اطرافنى چويرمك etrâfunu chevirmek ; **active** — فعال قادرو fa'âl qadro ; موظف قادرو mouvazzaf qadro ; **army** — عسكرى سالنامه askerî sâlnâme ; **navy** — بحريه سالنامهسى bahriye sâlnâmesi ; **civil** — خزينهٔ خاصه hazîneyi hâssa ; *(payment)* تحصيصات tahsîsât.

Listen, lis'n, *(v.a.)* *(-to)* (ى) ديكلهمك ...(i-) dinlemek ; — **in** تلسز تلفون ديكلهمك telsiz telefon dinlemek;—**Listener,** (lis'n-ėr) *(n.)* سامع sâmi' ; *(fig.)* سوز ديكلر seuz dinler ; —**in** تلسز تلفون ديكلهين telsiz telefon dikleyen ; سامع sâmi' ; —**Listening,** (lis'n-ing) *(n.)* ديكلهمه dikleme ; استماع istimâ' ; *(a.)* ديكلهين dinleyen ; سامع sâmi' ; — **in** *(n.)* تلسز تلفون اخذى telsiz telefon ahzi ; تلسز تلفون استماعى telsiz telefon istimâ-u ; استماع istimâ'.

Listless, list'les, *(a.)* دقتسز diqqatsiz; لاقيد lâqayd ; *(weary)* ايستهكسز isteksiz ; بيقمش buqmush ; — **ly,** *(ad.)* لاقيدانه lâqaydâne ; — **ness,** *(n.)* طالغينلق dalgunluq ; *(lit.)* لاقيدى lâqaydî ; ايستكسزلك isteksizlik.

Litany, lit'a-ni, *(n.)* دعا dou-â ; *(fig.)* نقرات neqarât.

Literal, lit'ėr-al, *(a.)* لفظى lafzî ; — **ly,** *(ad.)* لفظاً lafzen ; *(fig.)* حرفياً harfiyyen ; *(fig.)* تماماً tamâmen.

Literary, lit'ėr-ar-i, *(a.)* ادبى edebî ; — **man,** اديب edîb ; — **property,** *(lit.)* ملكيت ادبيه milkiyyeti edebiyye — **Lit'eracy,** (-'ėr-a-si) *(n.)* عرفان irfân ; — **Lit'erate,** (-'ėr-āt) *(a.)* اوقومش oqoumoush ; *(lit.)* منور münevver ; — **Literati,** (lit-ė-rā'tī) *(n.pl)* منوران münevverân; ادبا üdebâ; — **Literā'tim,** (-'tim) *(ad.)* حرفياً harfiyyen.

Literature, lit'ėr-a-tūr, *(n.)* ادبيات edebiyyât ; *(books)* آثار âsâr ; *(lit.)* تأليفات te'lîfât ; كتابلر kitablar.

Litharge, lith'arj, *(n.)* مرده سنك mürdesenk.

Lithe, līth, *(a.)* ايكيلير iyilir ; *(lit.)* قابل انحنا qâbili inhinâ ; *(active)* جوال jevvâl ; — **ness,** *(n.)* ايكيلمه iyilme ; انحنا inhinâ ; *(fig.)* جواليت jevvâliyyet; چويكلك cheviklik; —**Lithesome,** (līth'sum) *(a.)* ايكيلير iyilir ; *(fig.)* چويك chevik.

Lithography, lith-og'ra-fi, *(n.)* ليطوغرافيا litôghrafya ; طاش باصمهسى tash basmasu ; — **Lithograph'ic,** (-graf'ik) *(a.)* طاش باصمهسى... tash basmasu... .

Litigate, lit'i-gāt, *(v.a.)* دعوا ا. dâ'vâ et. ; منازعه ا. münâzâ et. ; *(v. n.)* دعواسى او. dâ'vâsu ol.; اوغراشمق ôurashmaq ; — **Lit'igant,** *(a. & n.)* دعواجى dâ'vâju ; *(lit.)* مخاصم mouhâsum ; — **Litigā'tion,** (-'shun) *(n.)* دعوا dâ'vâ ; منازعه münâzâ ; — **Litig'ious,** (-tij'us) *(a.)* منازعهلى münâzâlu ; *(lit.)* منازع فيه münâzi-oun-fîh ; *(pers.)* منازعهجى münâzâju.

Litre, lē'tr, *(n.)* ليتره litre.

Litter, lit'ėr, *(n.)* اوت ot ; آلتلق altluq ; *(objects)* دوكونتو deukuntü ; (خردوات) (hurdavat); *(stretcher)* سديه sedye ; تسكره teskere ; *(zo.)* ياورولر yavroular ; *(v.a.)* يايمق yaymaq ; *(fig.)* طاغيتمق dâtmaq ; قاريشدرمق qarushdurmaq ; *(zo.)* ياورولامق yavroulamaq.

Little, lit'l, *(a.)* كوچوك küchük ; آز az ; *(fig.)* ناچيز nâchîz ; *(n.)* اوفاق oufaq ; (مقدار) آز az (-miqdâr) ; *(ad.)* (مقدارده) آز az (-mîqdârda) ; — **ness,** *(n.)* آزلق azluq ; كوچوكلك küchüklük.

Littoral, lit'or-al, *(n. & a.)* ساحل... sâhil... ; *(pl.)* سواحل sevâhil.

Liturgy, lit'ur-ji, *(n.)* اصول ousôul ; *(rel.)* مراسم دينيه merâsimi dîniyye.

Live, liv, *(v.n)* ياشامق yashamaq ; *(fig.)* كچينمك gechinmek ; *(dwell)* اقامت ا. iqâmet et. ; اوطورمق otourmaq.

Live, līv, *(a.)* ديرى diri ; جانلى janlu ; *(vivid)* حرارتلى harâretli ; *(lit.)* جوال jevvâl ; — **stock,** *(n. pl.)* حيوانلر hayvanlar ; مواشى mevâshî ; —**Livelong,**

(liv'long) *(a.)* ابدی ebedî ; اوزون مدت ouzoun müddet ; *(-day)* بوتون كون bütün gün.

Lived, līvd, *(a.)* **high —** كبار kibar ; یوكسك yüxek ; **long —** دواملی devâmlu ; طیانیقلی dayanuqlu ; *(pers.)* اوزون عمرلی ouzoun eumürlü ; **low —** عادی âdî ; آشاغی ashâ.

Livelihood, līv'li-hood, *(n.)* معیشت ma-îshet ; رزق ruzq.

Lively, līv'li, *(a.)* جانلی janlu ; *(vigorous)* *(lit.)* جوال jevvâl ; پرحیات pür-hayât ; *(fig.)* شن shen ; *(place)* قالابالق (غلبه‌لك) qalabaluq ; ایشلك ishlek ; *(ad.)* شوقله shevqle ; حرارتله harâretle ; **—Liveliness,** (līv'li-nes) *(n.)* حیات hayât ; *(lit.)* جوالیت jevvâliyyet ; *(gaiety)* نشئه nesh-e ; شطارت shatâret.

Liver, liv'ėr, *(n.)* قاره‌جكر qara jiyer ; **—colour,** ویشنه چوروك vishne chürüy.

Livery, liv'ėr-i, *(n.)* لیوره livre ; البسه elbise ; *(stable)* آخیر ahur ; بارگیر پانسیونی beygir pansiyonou ; **— man,** لیوره‌لی اوشاق livreli oushaq ; خدمتجی hizmetji ; *(freeman)* امتیازلی اصناف imtiyâzlu esnaf ; **— stable,** كیرا آخیری kirâ ahuru.

Lives, līvz, *(n. pl.)* جانلر jânlar ; حیاتلر hayâtlar.

Livid, liv'id, *(a.)* مور mor ; قورشونی qourshôuni ; **— Livid'ity,** (-'i-ti) *(n.)* مورلق morlouq.

Living, liv'ing, *(a.)* جانلی janlu ; برحیات ber-hayât ; *(flowing)* آقار aqar ; جاری jârî ; *(vigorous)* جوال jevvâl ; *(n.)* حیات hayât ; معیشت ma-îshet ; *(property)* ایراد îrâd ; كلیر gelir ; **— room,** اوطورمه اوطه‌سی outourma odasu ; **— way,** كچینه‌بیله‌جك معاش gechine-bilejek ma-âsh ; (نفقه) (nefaqa).

Lizard, liz'ard, *(n.)* كرتنكله kertenkele.

Lloyd's, loidz, *(n. pr.)* لوید loyd ; (لوئید) (lü-id) ; **— Register,** (rej'is-tėr) لوید رژیستر loyd rejister ; لوید سجلی loyd sijilli ; لوید دفتری loyd defteri.

Load, lōd, *(n.)* یوك yük ; حموله hamôule ; *(v.a.)* یوكله‌مك yüklemek ; تحمیل ا. tahmîl et. ; *(gun)* طولدیرمق doldourmaq ; املا ا. imlâ et. ; *(v.n.)* یوكله‌مك yüklemek ; **— Load'ing,** *(n.)* ...تحمیل tahmîl... ; ...املا imlâ... .

Loaf lōf, *(n.)* صومون somoun ; اكمك ekmek ; **— sugar** كله شكری kelle-shekeri.

Loaf, lōf, *(v.n.)* بوش كزمك bosh gezmek ; **— Loafer,** (lōf'ėr) *(n.)* بوش كزر bosh gezer ; *(lit.)* كاسه‌لیس kyâselîs.

Loam, lōm, *(n.)* أوزلی طوپراق euzlü topraq ; بالچیق balchuq ; *(v.a.)* بالچیقلامق balchuqlamaq ; بسله‌مك beslemek ; **— Loamy,** (lōm'i) *(a.)* أوزلی euzlü ; بالچیقلی balchuqlu.

Loan, lōn, *(n.)* بورج borj ; استقراض istiqrâz ; *(v.a.)* أودونج ویرمك eudünj vermek ; *(lit.)* اقراض ا. iqrâz et. ; **— office,** اداره صندیغی idâne sandugh ; *(broker's)* اقراض مؤسسه‌سی iqrâz müessesesi ; (صراف) (sarraf).

Loath, lōth, *(a.)* ایسته‌كسز isteksiz ; مخالف mouhâlif ; *(lit.)* متنفر mütenefir ; **— ly,** *(ad.)* نفرتله nufretle ; تیكسینه‌رك tixinerek ; **— ness,** *(n.)* تیكسینمه tixinme ; نفرت nefret.

Loathe, lō*th*, *(v.a.)* تیكسینمك tixinmek ; نفرت ا. nefret et. ; **— Loathful,** (lō*th*'fōōl) *(a.)* متنفر müteneffir ; *(exciting)* كریه kerîh ; **— Loathing,** (lō*th*'ing) *(n.)* اكراه ikrâh ; نفرت nefret ; **— Loathsome,** (lōth'sum) *(a.)* كریه kerîh ; منفور menfôur.

Lobby, lob'i, *(n.)* آنتره antre ; *(pol.)* آنتی‌شامبر anti-shambur ; دهلیز dihlîz ; *(pol. & pl.)* قوریدورلر qoridorlar.

Lobe, lōb, *(n.)* *(ana.)* فص fass ; *(ear)* قولاق مه‌مه‌سی qoulaq memesi.

Lobster, lob'stėr, *(n.)* استاقوز istaqoz.

Local, lō'kal, *(a.)* محلی mahallî ; *(lit.)* موضعی mevzu-î ; **— ly,** *(ad.)* یرنده yerinde ; محلاً mahallen ; **— «government»** «حكومت» محلیه «hükyôumeti» mahalliyye ; **— «papers»** *(lit.)* «جرائد» محلیه « jerâ-idi » mahalliyye ; **— Locality,** (lo-kal'i-ti) *(n.)* محل mahall ; موقع mevqî' ; *(pl.)* محال mahâll ; مواقع mevâqî' ; **— Localization,** (lō-kal-i-zā'shun) *(n.)* موضعیلشدیرمه mevzu-îleshdirme ; تجرید tejrîd ; *(phil.)* احلال ihlâl ; **— Lo'calize,** (lō'kal-īz) *(v.a.)* *(lit.)* موضعیلشدیرمك mevzu-îleshdirmek ; تحدید ا. tahdîd et. ; *(isolate)* تجرید ا. tejrîd et. .

Locate, lō-kāt', *(v.a.)* وضع ا. vazu' et. ; *(determine)* موقعنی تعیین ا. mevqî'ni tâ'yîn et. ; **— Location,** (lo-kā'shun) *(n.)* موقع mevqî' ; *(act)* تعیین موقع tâ'yîni mevqî' ; *(jud.)* ایجار îjâr.

Loch, loh, *(n.)* قوی qoy ; كورفز keurfez ; كول geul ; *(med.)* معجون mâ'joun.

Lock, lok, *(n.)* كليد kilid ; *(canal's)* قاپاق qapaq ; *(dock)* حوض havouz ; *(artil.)* چاقماق chaqmaq ; *(state)* قاپانمه qapanma ; كليدلنمه kilidlenme ; *(v.a.)* كليدلمك kilidlemek ; قاپامق qapamaq ; *(v. n.)* كليدلنمك kilidlenmek ; طوتمق toutmaq ; — **fast**, *(a.)* صيق كليدلی suqu kilidli ; — **jaw**, چكه كليدلنمسی chene kilidlenmesi ; تتانوس tetanos ; — **keeper**, قاپاغی (حوض) (havouz-) qapâ ; *(pers.)* قاپوجی qapuju ; — **out**, *(n.)* قاپامه qapama ; ممانعت mümâne-at ; تعطيل tâ'tîl ; —**smith**, چيلنكير chilingir.

Lock, lok, *(n.)* *(hair)* بوقله bouqle ; لوله lüle ; *(bot.)* دمت demet ; طوتام toutam.

Locker, lok'ėr, *(n.)* مخزن mahzen ; **chain** — زنجيرلك zinjirlik.

Locket, lok'et, *(n.)* مداليون medalyon ; قوپجه qopja.

Locomotive, lō - ko - mō'tiv , *(n.)* لوقوموتيف loqomotif ; *(a.)* متحرك müteharrik ; — **Locomotion**, (lō-ko-mō'shun) *(n.)* حركت hareket ; سير seyr.

Locum-tenens, lō'kum-tēn'enz, *(n.)* وكيل vekîl ; قائممقام qaymaqam.

Locust, lō'kust, *(n.)* *(zo.)* چكركه chekirge.

Locust, *(n.)* *(bot.)* كچی بوينوزی kechi boynouzou ; حروب haroub.

Locution, lō-kū'shun, *(n.)* افاده ifâde ; تعبير tâ'bîr ; *(phrase)* جمله jümle.

Lode, lōd, *(n.)* طامار damar ; *(ditch)* خندك hendek ; — **star**, قطب يلديزی qoutb yulduzu ; *(fig.)* رهبر rehber ; — **stone**, مقناطيس طاشی miqnâtîs tashu.

Lodge, loj, *(n.)* لوجه loja ; *(hut)* قولوبه qoulübe ; باراقه baraqa ; *(v.a.)* يرلشديرمك yerleshdirmek ; قومق qomaq ; *(grain)* سرمك sermek ; ياتيرمق yaturmaq ; *(v. n.)* قالمق qalmaq ; اقامت ا. iqâmet et. ; ياتمق yatmaq ; **grand** — بويوك لوجه beuyük loja ; — **Lodgėr**, (loj'ėr) *(n.)* پانسيونر pansiyoner ; — **Lodging**, (loj'ing) *(n.)* اقامت iqâmet ; اسكان iskyân ; *(rooms)* اوطه لر odalar ; دائره dâ-ire ; — **house** پانسيون pansiyon ; — **Lodgment**, (loj'ment) *(n.)* مسكن mesken ; *(act)* اسكان iskyân ; *(mil.)* اشغال ishgâl ; يرلشمه yerleshme.

Loft, loft, *(n.)* چاتی آره سی chatu arasu ; *(rel.)* محفل mahfel ; دهليز dihlîz.

Lofty, loft'i, *(a.)* يوكسك yüxek ; *(fig. & lit.)* عالی âlî ; بلند bülend ; *(haughty)* مغرور mâgrôur ; — **Loft'iness**, *(n.)* يوكسكلك yüxeklik ; *(fig. & lit.)* رفعت rif-at ; علويت oulviyyet ; غرور gourôur.

Log, log, *(n.)* كوتوك kütük ; *(fig.)* اودون odoun ; احمق ahmaq ; — **hut**, (كوتوك) قولوبه (kütük-) qoulübe ; بلوق هاوز bloq-hâvz.

Log, log, *(n.)* *(mar.)* پاراكته parakete ; *(v.a.)* ژورناله قيد ا. journala qayd ol. ; **to heave the** — پاراكته آتمق parakete atmaq ; **deck** — سفينه ژورنالی مسوده سی sefîne journalu müsveddesi ; **signal** — اشارت ژورنالی ishâret journalu ; **patent** — اسقرو پاراكته isqrou parakete ; — **book**, *(mar.)* سفينه ژورنالی sefîne journalu ; سير ژورنالی seyr journalu ; *(school's)* سجل sijill ; — **glass**, *(mar.)* فوله foula ; (مينوطه) (minouta) ; — **line**, پاراكته صاولوسی parakete savlosou.

Loggerhead, log'ėr-hed, *(n.)* احمق ahmaq ; **at —s** قاوغالی qavgalu ; منازعه لی münâzâlu ; **to fall to —s** بوزوشمق bozoushmaq ; قاوغا ا. qavga et. .

Logarithm, log'a-rithm, *(n.)* لغاريتمه lougaritme ; **tables of** — لغاريتمه جداولی lougaritme jedâvili ; (تهبل) (teybul).

Logic, loj'ik, *(n.)* منطق mantuq ; — **Logical**, (loj'ik-al), *(a.)* منطقی mantuqî ; معقول mâ'qôul ; — **Logically**, (loj'ik-al-i) *(ad.)* منطقاً mantuqan ; معقول صورتده mâ'qôul sôuretde ; — **Logician**, (lo-jish'an) *(n.)* (منطقجی) (mantuqju) ; *(lit.)* منطقيون mantuqiyyôun.

Loin, loin, *(n.)* بل bel ; *(pl.)* (لر) بوبرك bebrek (-ler) ; — **cloth**, قوشاق qoushaq ; پشتمال peshtemal.

Loiter, loi'tėr, *(v. n.)* كجيكمك gejikmek ; *(fig.)* طولاشمق dolashmaq ; (سورتمك) (sürtmek) ; — **Loi'tėrėr**, *(n.)* حايلاز haylaz ; سرسری serserî ; — **Loi'tering, -ly**, (-'tėr-ing, - li) *(a. & ad.)* آواره âvâre ; سرسريانه serseriyâne.

Loll, lol, *(v. n.)* اوزانمق ouzanmaq ; (یان کلمك) (yan gelmek) ; صارقمق sarqmaq.

London, lun'dun, *(n.pr.)* لوندره londura ; — **Londoner**, (lun'dun-ėr) *(n.)* لوندره لی londuralu.

Lonely, lōn'li, *(a.)* یالکز yalunuz ; *(place)* تنها tenhâ ; ایصسز ussuz ; *(retired)* منزوی münzevî ; — **Loneliness**, (lōn'li-nes) *(n.)* یالکزلق yalanuzluq; تنهالق tenhâluq.

Long, long, *(a.)* اوزون ouzoun : *(ad.)* اوزون مدت ouzoun müddet ; خیلی زمان haylu zemân ; *(n.)* *(vacancy)* بویوك تعطیل beuyük tâ'tîl ; **before** — یقینده yaqunda ; قریباً qarîben ; **since** — چوقدن بری choqdan beri ; — **ago,** چوقدن choqdan... ; چوق اول choq evvel ; — **boat,** (bōt) بویوك صاندال beuyük sandal ; (ایشقامپاویه) (ishqampaviye) ; — **headed,** (hed'd) *(a.)* عقللی aqullu ; *(lit.)* دور اندیش dôur-endîsh ; — **range,** (rānj) *(a.)* *(artil.)* اوزون منزللی ouzoun menzilli ; — **sighted,** (sīt'd) *(a.)* *(fig.)* مدبر müdebbir ; کیاستلی kiyâsetli ; — **Longanimity,** (long-an-im'i-ti) *(n.)* صبر sabr ; تحمل tehammül ; متانت metânet ; — **Longanimous,** (long-an'im-us) *(a.)* صبرلی saburlu ; متحمل mütehammil.

Long, long, *(v.n.)* آرزو ا. arzôu et. ; اوزلمك euzlemek ; — **Long'ing,** *(n.)* آرزو arzôu ; اشتیاق ishtiyâq ; *(pregnancy)* آش ایرمه ash erme ; — **Long'ingly,** (-li) *(ad.)* اشتیاقله ishtiyâqla.

Longevity, lon-jev'i-ti, *(n.)* چوق یاشامه choq yashama ; *(lit.)* طول عمر tôuli eumr.

Longitude, lon'ji-tūd, *(n.)* طول tôul ; — **Longitudinal,** (lon-ji-tūd'i-nal) *(a.)* طولانی tôulânî ; طولی tôulî ; —**Longitudinally,** (lon-ji-tūd'i-nal-i) *(ad.)* طولاً tôulen.

Loo-table, lōō-tā'bl, *(n.)* تك آیاقلی ماصه tek ayaqlu masa ; دوریم ماصه devrim masa.

Looby, lōōb'i, *(n.)* بودالا boudala.

Look, look, *(v.n.)* باقمق baqmaq ; *(seem)* کورونمك geurünmek ; (ه) بکزهمك ...(e-) benzemek ; *(face)* ناظر او. nâzar ol. ; *(n.)* باقیش baqush ; نظر nazar ; *(int.)* باقڭ baqun ! ; — **here** ! باقیکز ! baqunuz ! ; (بکا باق !) (bana baq !) ; **to — ill** فنا کورونمك fenâ geurünmek; **to — well** ایی کورونمك iyi geurünmek ; — **out,** *(n.)* ترصد terassoud ; *(pers.)* کوزجی geuzjü ; نوبتجی nebetji ; *(place)* یوکسك یر yüxek yer ; *(int.)* دقت ! diqqat ! ; *(v.a.)* دوزلتمك düzeltemek ; مقید او. mouqayyed ol. ; **to — about** اطرافنه باقنمق etrâfuna baqunmaq ; **to — after** (ه) اهتمام ا. ...(e-) ihtimâm et. ; (ه) نظارت ا. ...(e-) nezâret et. ; **to — away** یوزینی چویرمك yüzünu chevirmek ; باشقه طرفه باقمق bashqa tarafa baqmaq ; **to — down** *(on)* (ی) حقیر کورمك ...(i-) haqîr geurmek ; *(lit.)* (ی) استخفاف ا. ...(i-) istihfâf et. ; **to — for** (ی) آرامق ...(i-) aramaq ; *(expect)* (ه) انتظار ا. ...(e-) intizâr et. ; **to — into** (ی) تحقیق ا. ...(i-) tahqîq et. ; **to — over** (ی) تدقیق ا. ...(i-) tedqîq et. ; *(pardon)* (ی) عفو ا. ...(i-) afv et. ; (ی) کورمهمك ...(i-) geurmemek ; **to — through** (ی) (ایچه) تدقیق ا. ...(i-) (iyije-) tedqîq et. ; **to — up** کوزلرینی قالدیرمق geuzlerini qaldurmaq ; یوقاری باقمق youqaru baqmaq ; *(-to)* (ه) کووهنمك ...(e-) güvenmek ; — **Look'ėr** *(n.)* باقان baqan ; قولجی qoljou ; *(-on)* سیرجی seyirji ; *(lit.)* تماشاکر temâshâger ; — **Look'ing glass,** آینه ayna.

Loom, lōōm, *(n.)* دستکاه (تزکاه) tezgyah; *(oar's)* صاپ sap ; (اورته‌سی) (ortasu).

Loom, lōōm, *(v.n.)* پارلامق parlamaq ; *(fig.)* بلیرمك belirmek ; — **Loom'ing,** *(n.)* خیال hayâl ; بلیرمه belirme.

Loop, lōōp, *(n.)* ایلمك ilmek ; فیونغا fiyonga ; *(v.a.)* ایلیشدیرمك ilishdirmek; *(decorate)* تزیین ا. tezyîn et. ; —**'hole,** (hōl) *(n.)* دلیك delik ; *(fig.)* قاچامق qachamaq ; **Loop'ing the** — *(aeron.)* چاپراز دور chapraz devr.

Loose, lōōs, *(a.)* کوشك gevshek; بوش bosh; *(free)* سربست serbest ; *(fig.)* خفیف مشرب hafîf-meshreb; لاقید lâqayd; *(vague)* مبهم mübhem; *(book)* جلدسز jildsiz; جزؤ حالنده jüz hâlinde; *(v.a.)* کوشتمك gevshetmek ; (سربست) براقمق (serbest-) buraqmaq ; — **ly,** *(ad.)* کوشکجه gevshekje; *(fig.)* لاقیدانه lâqaydâne ; خفیف مشربلکله hafîf-meshreblikle ; — **ness,** *(n.)* کوشکلك gevsheklik ; *(fig.)* خفیف مشربلك hafîf-meshreblik ; سربستی serbestî ;

to break — قورتولمق qourtoulmaq ; قاچمق qachmaq ; **to let** — صاليويرمك saluvermek; بيراقمق buraqmaq ; *(mar.)* لاشقه ا. lashqa et. ; — **cash,** بوزوق پاره bozouq para ; اوفاقلق oufaqluq ; — **Loosen.** (lōōs'n) *(v.a.)* كوشتمك gevshetmek ; آچمق achmaq ; *(v. n.)* كوشهمك gevshemek.

Loot, lōōt, *(n.)* ياغما yâma ; غنائم ganâim ; *(v.a.)* ياغما ا. yâma et. ; —**Loot'ing,** *(n.)* ياغما yâma ; ياغماجيلق yâmajuluq.

Lop, lop, *(v. n.)* صارقمق sarqmaq ; — **eared,** (ērd) *(a.)* قولاغى صارقيق qoulâ sarquq ; — **sided,** *(a.) (mar.)* ياتيق yatuq ; استيفى بوزوق istifi bozouq.

Lop, lop, *(v.a.) (cut)* كسمك kesmek ; بودامق boudamaq ; — **Lopping,** (lop'ing) *(n.)* بودامه boudama ; *(pl.)* كسيلمش پارچه‌لر kesilmish parchalar ; *(fig.)* بقيه baqiyye ; متروكات metrôukyât.

Loquacious, lo-kwā'shus, *(a.)* چوق سويلر choq seuyler ; قونوشغان qonoushgan ; — **Loquac'ity,** (-kwas'i-ti) *(n.)* قونوشغانلق qonoushganluq.

Lord, lawrd, *(n.)* لورد lord ; *(fig.)* افندى efendi ; حاكم hâkim ; *(v. n.)* تحكم ا. tehakküm et. ; *(v.a.)* لوردلق توجيه ا. lordlouq tevjîh et. ; **our Lord,** ربمز rabbimiz ; جناب حق jenâbu haqq ; **House of Lords,** لوردلر قاماره‌سى lordlar qamarasu ; — **Lordling,** (lawrd'ling) *(n.)* (ساخته لورد) (sahte lord) (كوچوك لورد) (küchük lord) ; — **Lordliness,** (lawrd'li-nes) *(n.)* عظمت azamet ; وقار veqâr ; —**Lordly,** (lawrd'li) *(a. & ad.)* لوردجه lordja ; لورد كبى lord gibi ; *(fig. & lit.)* متحكمانه mütehakkimâne ; — **Lordship,** (lawrd'ship) *(n.)* لوردلق lordlouq ; **your** — لورد جنابلرى lord jenâblaru.

Lore, lōr, *(n.)* علم ilm ; بيلكى bilgi ; *(lit.)* عرفان irfân.

Lorgnette, lōr-nyet', *(n.)* اوپه‌را دوربينى opera dürbünü.

Lorn, lorn, *(a.)* متروك metrôuk ; ضايع zâyu'.

Lorry, lor'i, *(n.)* قاميون qamyon ; يوك اوطوموبيلى yük otomobili.

Los Angeles, lōs-äng'hel-es, *(n. pr.)* لوس آنجه‌لوس los-anjelos.

Lose, lōōz, *(v.a.)* غائب ا. gayb et. ; ضايع ا. zâyu' et. ; *(miss)* قاچيرمق qachurmaq ; *(v. n.)* غائب ا. qayb et. ; — **Loser,** (lōōz'ėr) *(n.)* غائب ايدن gayb eden ; — **Losing,** (lōōz'ing) *(a.)* ضررلى zararlu ; *(n.)* ضرر zarar.

Loss, los, *(n.)* ضرر zarar ; ضياع zuyâ'; *(mil.)* ضايعات zâyu-ât ; *(destruction)* خسار hasâr ; **complete** — ضياع تام zuyâ-u tâm ; *(fig.)* محو mahv ; **at a** — شاشغين shashgun ; *(lit.)* متردد mütereddid; **to be at a** — شاشيرمق shashurmaq ; — **Lost,** *(a.)* ضايع zâyu'; غائب gâ-ib ; *(fig.)* محو اولمش mahv olmoush.

Lot, lot, *(n.)* طالع tâli' ; بخت baht ; *(mil.)* قرعه qour-a ; *(gamble)* پيانغو piyango ; *(portion)* طاقم taqum ; قافله qâfile ; پارچه parcha ; *(land)* عرصه arsa; **to draw** —**s** قرعه چكمك qour-a chekmek ; پيانغو چكمك piyango chekmek.

Lotion lō'shun, *(n.)* لوسيون losyon ; (محلول) (mahloul).

Lottery, lot'ėr-i, *(n.)* لوته‌رى loteri ; پيانغو piyango.

Lotus, lō'tus, *(n.)* نيلوفر nîlüfer.

Loud, lowd, *(a.)* حيزلى huzlu ; *(fig.)* كورولتولى gürültülü —**ly,** *(ad.)* باغيره‌رق bâraraq ; يوكسك سسله yüxek sesle ; *(fig.)* ولوله ايله velveleyle ; — **ness,** *(n.)* كورولتو gürültu.

Lounge, lownj, *(v.n.)* كزينمك gezinmek ; *(recline)* استراحت ا. istirâhat et. ; (اوزانمق) (ouzanmaq) ; *(n.)* كزينتى gezinti ; استراحت istirâhat ; *(place)* استراحت محلى istirâhat mahalli ; داراچه daracha; شه‌زلونغ shez-long; —**Lounger,** (lownj'ėr) *(n.)* تنبل tenbel ; (راحتجى) (rahatju) ; *(fig.)* هوائى havâ-î.

Louse, lows, *(n.)* بيت bit ; كهله kehle ; — **Lousy,** (lows'i) *(a.)* بيتلى bitli.

Lout, lowt, *(n.)* (مانقافا) (manqafa) ; قابا (آدم) qaba (-adam) — **Loutish,** (lowt'ish) *(a.)* قابا qaba ; حنطل hantal.

Louvre, lōō'vėr, *(n.pr.)* لوور lôuvr ; — **Museum,** لوور موزه‌سى lôuvr müzesi.

Louvre, lōō'vėr, *(n.) (opening)* آره‌لق araluq ; (پنجره) (penjere) ; — **window,** ثابت پانژورلى پنجره sâbit panjourlou penjere ; (باجه) (baja).

Love, luv, *(n.)* محبت mouhabbet ; عشق ashq ; *(pers.)* سوكيلى sevgili ; *(nothing)*

هیچ hich ; *(v.a.)* سومك sevmek ; **in — *(a.)*** عاشق âshuq ; سودالی sevdâlu ; **to fall in —** *(with)* عاشق اول. (ه) ...(e-) âshuq ol. ; سومك (ی) ...(i-) sevmek ; **to make — (to)** قورته ا. (له) ...(le-) qorta et. ; *(fig.)* یالتاقلق ا. (ه) ...(e-) yaltaqluq et. ; **to send one's —** سلام یوللامق ...selâm yollamaq ; (کوزلرینی اوپمك) (...geuzlerini eupmek); **— apple,** (ap'l) دوماتس domâtes ; **— letter,** محبت مکتوبی mouhabbet mektoubou , **— lock,** *(lit.)* زلف zülf ; **— monger,** (mung'ėr) *(fig.)* محبت دلالی mouhabbet tellalu ; (واسطه) (vâsuta) ; **— sick,** عاشق âshuq ; *(lit.)* سودازده sevdâzede ; **— Lovable,** (luv'a-bl) *(a.)* سویلیر sevilir ; *(fig.)* سویملی sevimli ; نازك nâzik ; **— Loveless,** (luv'les) *(a.)* محبتسز mouhabbetsiz ; شفقتسز shefqatsiz ; *(fig.)* قابا qaba ; **— Loveliness,** (luv'li-nes) *(n.)* کوزللك güzellik ; لطافت letâfet ; **— lY,** *(a.)* کوزل güzel ; خوش hosh ; *(ad.)* لطیف صورتده latîf sôuretde ; **— Lover,** (luv'ėr) *(n.)* عاشق âshuq ; *(amateur)* مراقلی merâqlu ; هوسکار haveskyâr ; **— Loving,** (luv'ing) *(a.)* سون seven ; مشتاق müshtâq ; *(fig.)* محبتکار mouhabbetkyâr ; **— Lovingly,** (luv'ing-li) *(ad.)* محبتله mouhabbetle ; عشقله ashqla ; *(lit.)* مشتاقانه müshtâqâne.

Low, lō, *(a.)* آشاغی ashâ ; *(mean)* عادی âdî ; آلچق alchaq ; *(poor)* فقیر faqîr ; *(ad.)* آشاغی ashâ ; فقیرانه faqîrâne ; *(voice)* یواشجه yavashja ; *(v.n.)* اوکورمك euyürmek ; *(n.) (zo.)* اوکورمه euyürme ; *(flame)* آلو alev ; آتش atesh ; **—lY,** *(a.)* آشاغی ashâ ; *(lit.)* وضیع vazî' ; **— ness,** *(n.)* آشاغیلق ashâluq ; عادیلك âdîlik ; **— born,** بایاغی bayâ ; سفلی süflî ; **— land,** باصیق اراضی basuq arâzî ; اووه ova ; **— spirited,** *(a.)* مأیوس me'yôus ; **— water,** *(lit.)* جزر jezr ; **— Lower,** (lō'ėr) *(a.)* دها آشاغی daha ashâ ; **— Lowest,** (lō'est) *(a.)* اك آشاغی en ashâ.

Lower, low'ėr, *(v.a.)* ایندیرمك indirmek ; تنزیل ا. tenzîl et. ; *(mar.)* ماینا ا. mayna et. ; آریا ا. ariya et. ; *(fig.)* دوشورمك düshürmek ; *(v.n.)* اینمك inmek ; دوشمك düshmek ; *(darken)* قارارمق qararmaq ; *(frown)* صورت ا. sourat et. ; دیك باقمق dik baqmaq ; *(a.)* دها آشاغی daha ashâ ; **— Low'ėring,** *(a.)* قرارمش qararmush ; *(fig.)* دارغین dargun ; حدتلی hiddetli.

LoYal, loi'al, *(a.)* صادق sâduq ; *(honest)* مستقیم müstaqîm ; خالص hâlis ; **— lY,** *(ad.)* صادقانه sâduqâne ; *(lit.)* خالصانه hâlisâne ; **— LoY'altY,** (-ti) *(n.)* صداقت sadâqat ; *(fig.)* مخالصت mouhâlasat ; خلوص houlôus ; استقامت istiqâmet.

Lozenge, loz'enj, *(n.) (lit.)* معین ma-în ; (باقلاوا) (baqlava) ; *(sugar)* پاستیل pastil ; شکر sheker.

Lubber, lub'ėr, *(n.)* تنبل tenbel ; سرسم sersem.

Lubricate, lōō'bri-kāt, *(v.a.)* یاغلامق yâlamaq ; **— LubricitY,** (lōō-bris'i-ti) قایمه qayma ; یاغلیلق yâluluq ; *(fig.)* قرارسزلق qarârsuzluq ; *(lust)* شهوت shehvet ; سفاهت sefâhet.

Lucern, lōō-sėrn', *(n.pr.)* لوسهرن lüsern.

Lucid, lōō'sid, *(a.)* براق berrâq ; شفاف sheffâf ; *(shining)* پارلاق parlaq ; *(fig.)* آچیق achuq ; *(lit.)* واضح vâzuh ; *(-mind)* فکری سالم fikri sâlim ; *(lit.)* جید jeyyid ; روشن rôushen ; **— LuciditY,** (lōō-sid'i-ti) *(n.)* پارلاقلق parlaqluq ; براقلق berrâqluq ; *(fig.)* وضوح vouzôuh ; *(mind)* محاکمه mouhâkeme ; *(lit.)* سلامت فکر selâmeti fikr ; جیادت jeyâdet.

Lucifer, lōō'si-fėr, *(n.) (ast.)* زهره zühre ; صباح ییلدیزی sabah yulduzu ; *(devil)* شیطان sheytân ; *(match)* کبریت kibrit ; **— Luciferous,** (lōō-sif'ėr-us) *(a.) (lit.)* ضیادار zuyâdâr ; مضی mouzî ; تنویر ایدیجی tenvîr ediji.

Luck, luk, *(n.)* طالع tâlî' ; بخت baht ; **good —** طالع (حسن) (hüsnü-) tâlî' ; **ill —** بختسزلق bahtsuzluq ; *(lit.)* سوء طالع sôuyi tâlî' ; **to bring —** اوغور کتیرمك oughour getirmek ; **— LuckilY,** (luk'i-li) *(ad.)* تصادفاً tesâdüfen... ; (برکت ویرسونکه) (bereket versinki) چوق شکر choq shükür... ; **—Luckiness,** (luk'i-nes) *(n.)* بختیارلق bahtiyârluq ; طالع tâlî' ; **—Luckless,** (luk'-les) *(a.)* طالعسز tâlî'siz , **— LuckY,** (luk'i) *(a.)* طالعلی tâlî'li ; بختیار bahtiyâr ; مسعود mes-ôud.

Lucre, lōō'kėr, *(n.)* کار kyâr ; منفعت

menfât; (آوانطه) (avanta); — **Lucrative**, (lōō'kra-tiv) *(a.)* کارلی kyârlu; قازانجلی qazanjlu.

Ludicrous, lōō'di-krus, *(a.)* گولونج gülünj; قومیق qomiq; — **ly**, *(ad.)* گولونج صورتده gülünj sôuretde.

Lug, lug, *(v.a.)* سوروکلەمك sürüklemek; چکمك chekmek; *(v. n.)* سوروکلنمك sürüklenmek.

Lug, lug, *(n.) (ear)* قولاق qoulaq.

Lugano, lōō-gä'no, *(n.pr.)* لوغانو lügâno.

Luggage, lug'gej, *(n.)* اشیا eshyâ; — **train**, یوك ترنی yük treni.

Lugubrious, lōō-gū'bri-us, *(a.)* حزین hazîn; آجیقلی ajuqlu; الیم elîm; — **ly**, *(ad.)* حزین صورتده hazîn sôuretde.

Lukewarm, lōōk'wawrm, *(a.)* ایلیق uluq; *(fig.)* گوشك gevshek; لاقید lâqayd; —**ness**, *(n.)* ایلیقلق uluqluq; گوشکلك gevsheklik.

Lull, lul, *(v.a.)* تسکین ا. teskîn et.; یاتیشدیرمق yatushdurmaq; *(v. n.)* خفیفلەمك hafiflemek; سکونت بولمق sükyôunet boulmaq; *(n.)* سکونت sükyôunet — **Lullaby**, (lul'a-bī) *(n.)* نینی ninni.

Lumbago, lum-bā'gō, *(n.)* یل yel; بل آغریسی bel ârusu.

Lumber, lum'bėr, *(n.)* دوکونتو deuküntü; اشیا eshyâ; *(fig.)* قالابالق (غلبەلك) qalabaluq; *(timber)* کرسته kereste; تخته tahta; *(v.a.)* قالابالق ا. qalabaluq et.; ییغمق yughmaq; *(v. n.)* پاطیردی ا. paturdu et.; *(move)* صاوروق گیتمك savrouq gitmek; — **room**, صندیق اوطەسی sanduq odasu; آنبار anbar; — **Lum'bėrėr**, *(n.)* اودونجی odounjou; کرستەجی keresteji.

Luminary, lōō'min-ar-i, *(n.) (lit.)* ضیادار جسم zuyâdâr jism; *(ast.)* نیر neyyir; *(pers.)* عالم âlim; فاضل fâzul; *(pl.)* فضلا fouzalâ; — **Luminous**, (lōōm'in-us) *(a.)* پارلاق parlaq; *(lit.)* ضیادار zuyadâr; نوار nevvâr; مضی mouzî; *(fig.)* واضح vâzuh; سلیس selîs; —**Luminously**, (lōōm'in-us-li) *(ad.)* پارلاق صورتده parlaq sôuretde; *(fig.)* وضوحله vouzôuhla; سلاستله selâsetle.

Lump, lump, *(n.)* پارچه parcha; طوپ top; *(swelling)* یومرو youmrou; *(heap)* کومه küme; ییغینتی yughuntu; *(v.a.)* ییغمق yughmaq; *(com.)* طوپدن آلمق topdan almaq; طوپلامق toplamaq: **to work by the** — گوتوری چالیشمق geutürü chalushmaq; — **sugar**, (shoog'ar) *(n.)* پارچه شکر parcha sheker; — **sum**, طوپلی بر پاره toplou bir para; چوقجه بر پاره choqja bir para; —**Lump'ėr**, *(n.) (mar.)* لیمان عملەسی liman amelesi; بوشالتیجی boshaltuju; *(mil.)* میلیس milis; — **Lump'ish**, *(a.)* قابا qaba; هنطل hantal; احمق ahmaq; — **Lump'y**, (-'i) *(a.)* اشیا طولو eshyâ dolou; ییغلمش yughulmush.

Lunacy, lōō'na-si, *(n.)* دلیلك delilik; جنت jinnet; —**Lunatic**, (lōō'na-tik) *(n. & a.)* دلی deli; مجنون mejnôun.

Lunar, lōōn'ar, *(a.)* قمری qamerî; — **month** شهر قمری shehri qamerî; — **year**, سنۀ قمریه seneyi qameriyye.

Lunch, lunsh, *(n.)* اوکله یمکی euyle yemeyi; *(v.n.)* (اوکله یمکی) یمك (euyle yemeyi-) yemek; **he went to** — یمکه گیتدی yemeye gitdi; — **Luncheon**, (lunsh'un) *(n.)* اوکله یمکی euyle yemeyi.

Lunette, lōō-net', *(n.) (mil.)* آی طابیه ay tabya; *(ceiling)* باجه baja; دەلیك delik.

Lung, lung, *(n.)* آق جگر aq jiyer; — **'wort**, *(n.) (bot.)* جگر اوتی jiyer otou.

Lupine, lōō'pin, *(n.) (bot.)* آجی بقله aju baqla.

Lurch, lurch, *(n.)* مارس mars; *(fig.)* مشکلات müshkülât; *(mar.)* سیلکینتی silkinti; *(v.n.) (evade)* قاچمق qachmaq; *(fig.)* قورنازلق ا. qournazluq et.; *(mar.)* صارصیلمق sarsulmaq; **to leave in the** — مشکل موقعده براقمق müshkül mevqî'de buraqmaq.

Lure, lōōr, *(v.a.)* جذب ا. jezb et.; اغفال ا. îgfâl et.; *(n.) (fig.)* طوزاق touzaq; یملەمه yemleme; جاذبه jâzibe.

Lurid, lōō'rid, *(a.)* طونوق donouq; قورقونج qorqounj.

Lurk, lurk, *(v.n.)* كيزلنمك gizlenmek ; *(wait)* بكلەمك beklemek ; ترصد ا. terassoud et. ; — **Lurk'ing**, *(a.)* كيزلى gizli ; — **place** كيزلنديكى ير gizlendîy yer ; *(fig.)* اختفاكاه ihtifâgyâh.

Luscious, lush'us, *(a.)* پك طاتلى pek tatlu ; بال كبى bal gibi ; *(fig.)* لطيف latîf.

Lusitania, lu-si-ta'ni-a, *(n.pr.)* لوزيتانيا lüzitanya.

Lust, lust, *(n.)* آرزو arzôu ; اشتياق ish-tiyâq ; *(carnal)* شهوت shehvet ; *(v.n.)* جانى ايستەمك janu istemek; —**Lust'ful**, (-'fōōl) *(a.) (lit.)* شهوانى shehvânî ; — **Lust'fully**, ('fōōl-i) *(ad.)* شهوتله shehvetle ; حرصله hursla.

Lustre, lus'tèr, *(n.)* پارلاقلق parlaqluq; جلا jilâ ; لوستره loustura ; *(fig. & lit.)* رونق revnaq ; شعشعه sha'shâ ; *(candlestick)* لوستور lüstür ; آويزه âvîze ; — **Lustration**, (lus-trā'shun) *(n.) (rel.)* طهارت tahâret ; تصفيه tasfiye ; —**Lus'tring**, (-'tring) *(n.)* لوسترين lôustirin ; — **Lus'trous**, (-'trus) *(a.)* پارلاق parlaq ; *(lit.)* نوّار nevvâr.

Lustrum, lus'trum, *(n.)* بش سنه besh sene ; *(rel.)* (دورهٔ كفارت) (devreyi kefâret).

Lusty, lust'i, *(a.)* قوتلى qouvvetli; طولغون dolgoun ; — **Lust'ily**, (-'i-li) *(ad.)* قوتله qouvvetle ; — **Lust'iness**, *(n.)* قوت qouvvet ; *(stoutness)* طولغونلق dolgounlouq ; سمن semen.

Lute, lōōt, *(n.) (mus.)* عود oud ; (كيتاره) (kitâra).

Lute, lōōt, *(n.) (chem.)* معجون mâ'joun ; (چامور) (chamour).

Luther, lū'ther, *(n.pr.)* لوتەر louter.

Luxation, luks-ā'shun, *(n.) (med.)* چيقيق chuquq.

Luxembourg, lèks-en-boor', *(n.pr.)* لوكسەمبورغ lüxembourg; **Grandduchy of** — لوكسەمبورغ غراندوقەلغى lüxembourg gran-doqalugh.

Luxury, luks'ū-ri, *(n.)* لوكس lüx ; زينت zînet ; *(pomp)* آلايش âlâyish ; احتشام ihtishâm ; *(fig.)* سفاهت sefâhet ; — **Luxuriance** , (luks-ū'ri-ans) *(n.)* بوللق bollouq ; *(lit.)* مبذوليت mebzôuliyyet ; — **Luxuriant**, (luks-ū'ri-ant) *(a.)* مبذول mebzôul ; بركتلى bereketli; —**Luxurious**, (luks-ū'ri-us) سوسلى süslü ; مزين müzeyyen ; *(lit.)* مكلف mükellef ; *(pompous) (lit.)* محتشم mouhteshem;—**Luxuriously**,(luks-ū'ri-us-li) *(ad.)* مكلف صورتده mükellef sôuretde ; احتشامله ihtishâmla.

Lyceum, lī-sē'um, *(n.)* ليسه lise; (سلطانى) (soultânî).

Lying, lī'ing, *(n.)* ياتيش yatush ; — **-in-hospital**, *(n.)* ولادتخانه velâdethâne.

Lymph, limf, *(n.) (ana.)* لنفا lenfâ ; صو sou ; — **Lymphatic**, (lim-fat'ik) *(a.)* لنفاوى lenfâvî ; *(n.pl.) (lit.)* اوعيهٔ لنفاويه ev-uyeyi lenfâviyye.

Lynch, linsh, *(n.)* لينچ linch ; پارالامه paralama ; *(v.a.)* لينچ ا. linch et. ; أولديرمك euldürmek ; پارالامق paralamaq ; — **-law**, لينچ اصولى linch ousôulü.

Lynx, lingks, *(n.) (zo.)* واشاق vashaq ; قاره قولاق qara qoulaq ; — **eyed**, (īd) *(a.) (fig.)* كوزى كسكين geuzü keskin ; *(fig. & lit.)* بصيرتكار basîretkyâr.

Lyons, lī'unz, *(n.pr.)* ليون liyon.

Lyre, līr, *(n.) (mus.)* بربط berbat : (لير) (lîr) ; —**Lyric**, (lir'ik) *(a.)* ليريك lirik ; غزلى gazelî ; *(n.)* غزل gazel ; *(pl.)* غزليات gazelyyât

M

Ma'am, mäm, *(n.)* مادام madam ! خانم) (! افندی (hanum efendi !).

Macadamise, mak-ad'am-īz, *(v.a.)* قیریق طاش دوشه‌مك quruq tash deushemek ; شوسه یاپمق shose yapmaq.

Macaroni, mak-a-rō'ni, *(n.)* مقارنا maqarna ; — **Macaron'ic**, (-ron'ik) *(a.)* *(fig.)* چوربا کبی chorba gibi.

Macaroon, mak-a-rōōn', *(n.)* بادم قورابیه‌سی bâdem qourâbiyesi.

Macbeth, mak-beth', *(n. pr.)* مه‌قبث meqbes.

Maccabee, mak'a-bē, *(n. pr.)* مقابی maqqâbî ; *(pl.)* مقابیلر maqqâbîler ; — **Maccabean**, (mak-a-bē'an) *(a.)* مقابی maqqabî.

Mace, mās, *(n.)* عصا asâ ; طوپوز topouz; — **bearer**, قواص qavas.

Macedonia, mas-e-dō'ni-a, *(n.)* ماکدونیا makedonya ; — **Macedō'nian**, *(a.)* ماکدونیا... makedonya... ; *(n.)* ماکدونیالی makedonyalu.

Macerate, mas'ėr-āt, *(v.a.)* صوده بیراقق souda buraqmaq ; ایصلاتمق uslatmaq; *(fig.)* ضعیفلاتمق zayuflatmaq ; *(rel.)* ریاضت ا. riyâzet et.

Machiavellian, mak-i-a-vēl'yan, *(n. & a.)* دساس dessâs ; دسیسه‌کارانه desîsekyârâne ; — **Machiavellianism**, (mak-i-a-vēl'yan-izm) *(n.)* ماکیاولیزم makiyavelîzm ; *(fig.)* دسیسه desîse.

Machinate, mak'i-nāt, *(v.a.)* (فساد) ترتیب ا. (fesad-) tertîb et. ; — **Machination**, (mak-i-nā'shun) *(n.)* انتریقه intriqa; ترتیبات tertîbât.

Machine, ma-shēn', *(n.)* ماکینه makine ; *(v.a.)* ماکینه ایله یاپمق makineyle yapmaq ; — **man**, ماکینیست makinist ; — **gun**, ماکینه‌لی توفنك makineli tüfek ; مترالیوز mitralyeuz ; — **work**, *(n. & a.)* ماکینه ایشی makine ishi ;

— **Machinery**, (ma-shēn'e-ri) *(n.)* مقانیزمه meqanizme ; ترتیبات tertîbât ; *(pl.)* ماکینه‌لر makineler ; — **Machinist**, (ma-shēn'ist) *(n.)* ماکینیست makinist.

Mackerel, mak'ėr-el, *(n.)* اسقومری (بالغی) ousqoumrou (-balugh).

Mackintosh, mak'in-tosh, *(n.)* یاغمورلق yâmourlouq ; قامسله qamsele.

Macrocosm, mak'ro-kozm, *(n.)* کائنات kyâ-inât ; *(lit.)* عالم کبیر âlemi kebîr.

Maculate, mak'ū-lāt, *(v.a.)* لکه‌له‌مك lekelemek ; — **Maculation**, (mak-ū-lā'shun) *(n.)* لکه leke ; *(act)* لکه‌له‌مه lekeleme.

Mad, mad, *(a.)* دلی deli ; دیوانه dîvâne ; مجنون mejnôun ; مجذوب mejzôub ; *(fig.)* چیلغین chulgun ; — **ly**, *(ad.)* دلیجه delije ; دلی کبی deli gibi ; *(lit.)* مجنونانه mejnôunâne ; — **ness**, *(n.)* دلیلك delilik ; *(lit.)* جنت jinnet ; *(fig.)* دیوانه‌لك dîvânelık, — **cap**, *(n.)* قاچیق qachuq ; (ظیرظوپ) (zur-zop) ; — **house**, تیمارخانه tumarhâne ; — **man**, *(n.)* دلی deli ; مجنون mejnôun ; — **woman**, دلی قادین deli qadun ; مجنونه mejnôune; — **madden**, (mad'n) *(v.a.)* دلی ا. deli et. ; چیلدیرتمق chuldurtmaq ; *(v.n.)* دلی او. deli ol. ; چیلدیرمق chuldurmaq ; *(lit.)* تجنن ا. tejennün et..

Madagascar, mad-a-gas'kar, *(n.pr.)* ماداغاسقار (آطه‌سی) madagasqar(-adasu).

Madam, mad'am, *(n.)* مادام madam ; (خانم) (hanum).

Made, mād, *(a.)* یاپیلمش yapulmush ; معمول mâ'môul ; — **up** *(a.)* یاپمه yapma ; *(ready)* حاضر hazur ; — **in « England »** «انکلتره» ده یاپیلمش (در) «ingiltere» de yapulmush (-dur) ; «انکلتره» معمولاتی « ingiltere » mâ'môulâtu ; انکلیز معمولاتی ingiliz mâ'môulâtu.

Madeira, ma-dē'ra, *(n.pr.)* (آطه‌سی) ماده‌يرا madeyra (-adasu); *(n.)* *(wine)* ماده‌يرا شرابی madeyra sharabu.

Madrid, mad-rid', *(n.pr.)* مادريد madrid.

Magazine, mag-a-zēn', *(n.)* مغازه maghaza; *(mil.)* آنبار anbar; *(gun's)* خزينه hazne; *(mar.)* جبخانه‌لك jebhânelik; *(paper)* مجموعه mejmou-a; رساله risâle; — **gun,** اوتوماتيق توفنك otomatik tüfek.

Magdalen, mag'da-len, *(n.pr.)* ماغدالن mâgdalen; *(n.)* *(fig.)* (قيز) توبه‌كار tevbekyâr (-quz).

Maggot, mag'ut, *(n.)* قورت qourt; — **Maggotү,** (mag'ut-i) *(a.)* قورتلی qourtlou; *(fig.)* مراقلی merâqlu.

Magi, mā'jī, *(n.pl.)* مغان mougan; مجوسی mejôusî.

Magic, maj'ik, *(n.)* سحر sihr; — **Magical,** (maj'ik-al) *(a.)* *(lit.)* سحركار sihirkyâr; — **Magicallү,** (maj'ik-al-i) *(ad.)* سحركارانه sihirkyârâne; — **Magician,** (maj-ish'an) *(n.)* سحرباز sihirbâz.

Magistrate, maj'is-trāt, *(n.)* حاكم hâkim; *(peace)* صلح حاكمی soulh hâkimi; — **Magistracү,** (maj'is-tra-si) *(n.)* حاكملك hâkimlik; *(pl.)* حاكملر hâkimler; حكام hükkyâm.

Magna-Charta, mag'na kär'ta, *(n.)* *(lit.)* براتِ كبير berâti kebîr; فرمان fermân; *(fig.)* حجت heujjet.

Magnanimitү, mag-na-nim'i-ti, *(n.)* بويوكلك beuyüklük; *(fig. & lit.)* علو جناب oulüvvü jenâb; — **Magnan'imous,** (-'i-mus) *(a.)* بويوك beuyük; *(lit.)* علوی oulvî; نجيب nejîb.

Magnate, mag'nāt, *(n.)* ماناط manat; *(fig.)* (آدم) بويوك beuyük (-adam); *(rich)* بويوك زنكين beuyük zengin; *(pl.)* اكابر ekyâbir.

Magnesia, mag-nē'sia *(n.pr.)* مغنيسا mâgnisa; — **Magnē'sian,** *(a.)* ...مغنيسا mâgnisa...; *(n.)* مغنيسالی mâgnisalu.

Magnesium, mag-nē'shi-um *or* -si-um, *(n.)* ماغنه‌زيوم magneziyüm; — **light** ماغنه‌زيوم ضياسی magneziyüm zuyâsu; — **Magnē'sia,** (-'shi-a *or* -'si-a) *(a.)* ماغنه‌زيا magneziya; حمض ماغنه‌زيوم houmzou magneziyüm; — **Magnē'sian,** (-'shi-an *or* -'si-an) *(a.)* ماغنه‌زيالی magneziyalu.

Magnet, mag'net, *(n.)* مقناطيس miqnâtîs; (ميخلادز) (muhladuz); *(mach.)* مانيه‌تو manyeto; — **Magnet'ical,** (-'ik-al) *(a.)* مقناطيسی miqnâtîsî; — **Mag'netism,** (-izm) *(n.)* مقناطيسيت miqnâtîsiyyet; (مانيه‌تيزمه) (manyatizme); *(fig.)* جاذبه jâzibe; نفوذ nüfôuz; — **Mag'netize,** (-'net-īz) *(v.a.)* مقناطيسيت ويرمك miqnâtîsiyyet vermek; *(fig.)* مانياتيزمه ا. manyatizme et.; تسخير ا. tes-hîr et.; *(v.n.)* مقناطيسلشمك miqnâtîs-leshmek; مقناطيسيت كسب ا. miqnâtîsiyyet kesb et.; — **Magnet'ic,** (-'ik) *(a.)* مقناطيسی miqnâtîsî; — **needle,** ابرهٔ مقناطيسی ibre-i miqnâtîsî; — **Magneto-electricitү,** الكتريق مقناطيسی elektrîki miqnâtîsî.

Magnificient, mag-nif'i-sent, *(a.)* بويوك beuyük; *(fig.)* فوق العاده fevqal-âde; *(lit.)* محتشم mouhteshem; **Soliman the M** — قانونی سلطان سليمان qânôunî soultân Süleymân; — **Magnif'icience,** (-nif'i-sens) *(n.)* بويوكلك beuyüklük; عظمت azamet; *(lit.)* احتشام ihtishâm.

Magnifү, mag'ni-fī, *(v.a.)* بويولتمك beuyültmek; *(fig.)* اعظام ا. i'zâm et.; — **Mag'nifiable,** (-'ni-fī-a-bl) *(n.)* بويولتيله‌بيلير beuyültülebilir; — **Mag'nified,** (-'ni-fīd) *(a.)* بويولتلمش beuyültülmüsh; *(fig.)* مبالغه‌لی moubâlagalu; — **Mag'nifier,** (-'ni-fī-ėr) *(n.)* پرتوسوز pertevsouz; *(fig.)* مبالغه‌جی moubâlagaju.

Magnitude, mag'ni-tūd, *(n.)* بويوكلك beuyüklük; جسامت jesâmet; *(fig.)* اهميت ehemmiyyet.

Magnolia, mag-nōl'i-a, *(n.)* مانوليا manolya.

Magpie, mag'pī, *(n.)* *(zo.)* صقصغان (قوشی) saxaghan (-qoushou).

Maharajah, ma-ha-rä'jä, *(n.)* مهراجه mehrâje; (پرنس) (prens).

Mahdi, mä'dē, *(n.)* مهدی mehdî.

Mahoganү, ma-hog'a-ni, *(n.)* ماوون mavoun.

Maid, mād, *(n.)* قيز quz; *(virgin)* باكره bâkire; *(servant)* خدمتجی (قيز) hizmetji (-quz); بسلمه besleme.

Maiden, mād'n, *(a.)* قيزلق quzluq...; *(lit.)* باكر bâkir; *(first)* ايلك ilk; *(n.)* قيز quz; — **lү,** *(ad.)* قيز كبی quz gibi; *(fig.)* محجوب mahjôub; — **hair,** *(bot.)* بالدری قاره balduru qara;

— speech, ايلك نطق ilk noutq ; **— trip,** ايلك سفر ilk sefer ; **— Maid'-enhood,** *(n.)* قيزلق quzluq ; *(lit.)* بكارت bekyâret ; *(purity)* صفوت safvet; *(freshness)* تازه‌لك tâzelik ; *(lit.)* طراوت tarâvet.

Mail, māl, *(n.)* پوسته posta ; *(v.a.)* پوسته‌يه ويرمك postaya vermek; كوندرمك geundermek ; **— bag,** پوسته چانطه‌سى posta chantasu ; پوسته چوواﻟﻰ posta chouvalu ; **— coach,** پوسته آرابه‌سى posta arabasu ; **— day,** پوسته كونى posta günü ; **— train,** پوسته ترنى posta treni.

Mail, māl, *(n.)* *(armour)* زره zurh ; *(v.a.)* زره قاپلامق zurh qaplamaq.

Maim, mām, *(n.)* سقطلق saqatluq ; *(loss)* ضياع zuyâ' ; خسار hasâr ; *(v.a.)* سقط ا. saqat et. ; *(fig.)* بوزمق boz-maq.

Main, mān, *(a.)* ...اصل âsl... ; ...اساس esâs... ; اصلى aslî ; اساسى esâsî ; باشليجه bashluja ; *(important)* اك مهم en mühim ; *(n.)* آنا ana ; اصل asl ; اساس esâs ; **— ly,** *(ad.)* باشليجه bashluja ; ... اصل asul... ; **— deck,** پالاوره palavra ; **— line,** آنا خط ana hatt ; **— mast,** غراندى (ديركى) grandi (-direyi) ; **— sail,** مايستره يلكنى mayistre yelkeni ; **— spring,** آنا ياى ana yay ; **— top,** غراندى چاناقلغى grandi chanaqlugh.

Maintain, men-tān', *(v.)* محافظه ا. mouhâfaza et. ; *(lit.)* اِدامه ا. idâme et. ; *(support)* مظاهرت ا. mouzâheret et. ; *(affirm)* ادعا ا. iddâ et. *(lit.)* تأييد ا. te'yîd et. ; **— Maintainable,** (men-tān'a-bl) *(a.)* قابل ادعا qâbili iddâ ; قابل مدافعه qâbili müdâfâ ; **— Maintainer,** (men-tān'ėr) *(n.)* ظهير zahîr ; حامى hâmî ; **— Maintenance,** (men'-tin-ans) *(n.)* معيشت ma-îshet ; *(pl.)* وسائط vesâ-it ; *(protection)* حمايه himâye ; مظاهرت mouzâheret ; *(insistence)* اصرار usrâr ; دوام devâm ; *(intervention)* فضولى مداخله fouzoûlî müdâhale.

Maize, māz, *(n.)* مصر musur.

Majesty, maj'es-ti, *(n.)* شوكت shevket; حشمت hashmet ; *(fig.)* عظمت azamet ; *(lit.)* اجلال ijlâl ; **His —** حشمتلو hashmetlou ; **Jour —** حشمتمآب hashmet-me-âb ! ; **— Majes'tic,** (-'tik) *(a.)* حشمتلى hashmetli ; *(fig.)* محتشم mouhteshem; **— Majes'tically,** (-'tik-al-i) *(ad.)* حشمتله hashmetle.

Major, mā'jur, *(a.)* بويوك beuyük ; *(lit.)* اعظم â'zam ; اكبر ekber ; *(sci.)* كبير kebir ; *(n.)* *(mil.)* بيكباشى bin-bashu ; *(age)* رشيد reshîd ; فاعل مختار fâ-ili mouhtâr ; **— general,** ميرلوا mîrilivâ ; **— Major'ity,** (-'i-ti) *(n.)* بيكباشيلق binbashuluq ; *(age)* رشد rüshd ; *(fig.)* اكثريت exeriyyet.

Make, māk, *(v.a.)* ياپمق yapmaq ; اعمال ا. i'mâl et. ; *(fig.)* ترتيب ا. tertîb et. ; *(n.)* ياپيلش yapulush ; *(fig.)* بيچيم bichim ; شكل shekl ; *(com.)* معمولات mâ'-moûlât ; **to — away** يوق ا. yoq et. ; بر طرف ا. ber-taraf et. ; **to — believe** اينانديرمق inandurmaq ; *(feign)* كبى كوسترمك ...gibi geustermek ; *(n.)* ادعا iddâ ; **to — fast** باغلامق bâlamaq ; ربط ا. rabt et. ; **to — for** (ئه) طوغرولمق ...(e-) dôroulmaq ; *(go)* (ئه) كيتمك ...(e-) gitmek ; **to — free with** (له) يوز كوز او. ...(le-) yüz geuz ol. ; **to — good** تعمير ا. tâ'mîr et. ; *(lit.)* تلافى ا. telâfî et. ; **to — little of** اهميت ويرمه‌مك ehemmiyyet vermemek ; **to — the most of** (دن) اعظمى استفاده ا. ...(den-) â'zamî istifâde et. ; **to — much of** اهميت ويرمك ehemmiyyet vermek *(fond)* اوزرينه دوشمك üzerine düshmek; اكرام ا. ikrâm et. ; **to — nothing of** (دن) برشى آكلامامق ...(den-) bir shey anlamamaq ; (ئه) بر معنا ويرمه‌مك ...(e-) bir mâ'nâ verememek ; **to — off** قورتولمق qourtoulmaq ; قاچمق qachmaq ; **to — out** آكلامق anlamaq ; معنا ويرمك mâ'nâ vermek ; **to — over** (ئه) دور ا. .. (e-) devr et. ; (ئه) ترك ا. ...(e-) terk et. ; **to — ready** حاضرلامق hazurla-maq ; **to — sure** تأمين ا. te'mîn et. ; *(rely)* كووينمك güvenmek ; **to — up** ياپمق yapmaq ; اكمال ا. ikmâl et. ; *(feign)* كبى كوسترمك ...gibi geuster-mek ; *(-for)* تلافى ا. telâfî et. ; *(-to)* ياقلاشمق yaqlashmaq ; *(fig.)* ائتلاف ا. i'tilâf et. ; **to — up one's mind** قرار ويرمك qarâr vermek ; **— peace,** (pēs) *(n.)* *(lit.)* عامل صلح âmili soulh ; **— shift,** *(n.)* چاره châre ; تدبير ted-bîr ; *(fig.)* ادارهٔ مصلحت idâre-i mas-lahat ; **— weight,** (-wāt) *(n.)* علاوه ilâve ; *(fig.)* طولدوريجى doldouroujou ;

— **Māk'ėr,** *(n.)* یاپان yapan ; عامل âmil.

Malady, mal'a-di, *(n.)* خستەلق hastaluq ; مرض maraz.

Malapert, mal'a-pėrt, *(a.)* جرأتکار jür-etkyâr.

Malaria, ma-lā'ri-a, *(n.)* مالاریا malarya ; صیتمه usutma.

Malcontent, mal'kon-tent, *(a. & n.)* غیر ممنون gayri memnoûn.

Male, māl, *(a. & n.)* ارکك erkek.

Malediction, mal-e-dik'shun, *(n.)* لعنت lâ'net ; بد دعا bed dou-â.

Malefactor, mal'e-fak-tur, *(n.)* مجرم müjrim ; فنالق یاپان fenâluq yapan.

Malevolent, mal-ev'o-lent, *(a.)* کوتو keutü ; *(lit.)* بدخواه bed-hâh ; — **Malev'olence,** (-'o-lens) *(n.)* کوتولك keutülük ; فنالق fenâluq.

Malice, mal'is, *(n.)* فنالق fenâluq ; *(lit.)* بدخواهلق bed-hâhluq ; *(fig.)* معذبلك môu'ziblik ; — **Malic'ious,** (-ish'us) *(a.)* فنا fenâ ; *(lit.)* بدخواه bed-hâh ; سوء نیت صاحبی sôuyi niyyet sâhibi ; *(fig.)* معذب môu'zib ; — **Malic'iously,** (-ish'us-li) *(ad.)* بدخواهانه bed-hâhâne ; سوء نیتله sôuyi niyyetle ; — **Malic'iousness,** (-ish'us-nes) *(n.)* فنالق fenâluq ; کوتولك keutülük ; سوء نیت sôuyi niyyet ; *(lit.)* بدخواهلق bed-hâhluq.

Malign, ma-līn', *(a.)* غرضکار garezkyâr ; *(lit.)* بدخواه bed-hâh ; *(v.a.)* کوتولك ا. keutülük et. ; بهتان ا. bühtân et. ; — **Malig'nant,** (-lig'nant) *(a.)* فنا fenâ ; غرضکار garezkyâr ; — **Malig'nity,** (-lig'ni-ti) *(n.)* عداوت adâvet ; غرض garez.

Mall, mawl *or* mal, *(n.)* طوقماق toqmaq ; چوکان chevkyan ; *(v.a.)* دوومك deuvmek.

Mall, mel *or* mal, *(n.)* *(walk)* مسیره mesîre ; آغاچلق یول âjluq yol.

Malleable, mal'e-a-bl, *(a.)* دوولور deuvülür ; *(lit.)* قابل انطراق qâbili inturâq ; — **Malleability,** (mal-e-a-bil'i-ti) *(n.)* دوولمه deuvülme ; *(lit.)* قابلیت انطراق qâbiliyyeti inturâq.

Mallet, mal'et, *(n.)* طوقماق toqmaq ; *(sport)* چوماق chomaq.

Mallow, mal'ō, *(n.)* ابه کومجی ebe gümeji ; **marsh** — خطمی hatmi.

Malpractice, mal-prak'tis, *(n.)* یولسزلق yolsouzlouq ; *(pl.)* قصور qousôur ; خطا hatâ.

Malt, mawlt, *(n.)* مالت malt ; آرپه arpa ; *(v.a.)* مالت یاپمق malt yapmaq ; تربیه ا. terbiye et. ; — **liquor,** آرپه صویی arpa souyou ; بیرا bira.

Malta, mawl'ta, *(n.pr.)* مالطه malta ; — **Maltese,** (mawl-tēz') *(a. & n.)* مالطیز maltuz.

Maltreat, mal-trēt', *(v.a.)* فنا معامله ا. fenâ mou-âmele et. ; سوء معامله ا. sôuyi mou-âmele et. ; — **Maltreat'ment,** *(n.)* فنا معامله fenâ mou-âmele ; سوء معامله sôuyi mou-âmele.

Malversation, mal-vėr-sā'shun, *(n.)* ارتکاب irtikyâb ; سوء استعمال sôuyi istî'mâl.

Mama, mam-mä', *(n.)* آننه anne ; (ماما) (mama).

Mammalia, mam-mā'li-a, *(n.pl.)* ممه‌لی حیوانات memeli hayvânât ; — **Mammal,** (mam'mal) *(n.)* ممه‌لی حیوان memeli hayvan.

Mammet, mam'et, *(n.)* قوقله qouqla.

Mammiferous, ma-mif'ėr-us, *(a.)* ممه‌لی memeli.

Mammon, mam'un, *(n.)* مال mal ; ثروت servet.

Mammoth, mam'uth, *(a.)* *(fig.)* غایت جسیم gâyet jesîm ; مدهش müdhish ; *(lit.)* مهیکل müheykel.

Man, man, *(n.)* آدم adam ; *(male)* ارکك erkek ; *(fig.)* مرد merd ; *(servant)* آدم adam ; خدمتجی hizmetji ; *(husband)* زوج zevj ; (قوجه) (qoja) ; *(chess)* پول poul ; طاش tash ; *(pl. & mil.)* افراد efrâd ; *(v.a.)* تجهیز ا. tejhîz et. ; — **ly,** *(ad.)* ارککجه erkekje ; *(fig.)* مردانه merdâne ; — **of war** حرب کمیسی harb gemisi ; *(pl.)* سفائن حربیه sefâ-ini harbiyye ; — **of letters** ادیب edîb ; محرر mouharrir ; *(pl.)* ادبا üdebâ ; — **'slaughter,** *(n.)* جنایت jinâyet ; *(jud. & lit.)* (بلاتعمد) قتل (bilâ te-ammüd-) qatl ; — **Man'ful,** (-'fōōl) *(a.)* جسور jesôur ; مرد merd ; — **Man'fully,** (-'fōōl-i) *(ad.)* مردانه merdâne ; — **Man'hole,** (-'hōl) *(n.)* *(mar.)* منهول menhôl ; قاپاق qapaq ; آغز âz ; — **Man'hood,** *(n.)* انسانلق insanluq ; *(age)* ارککلك erkeklik ; *(lit.)* رجلیت rüjüliyyet ; — **Man'kind,** *(n.)* *(pl.)* انسانلر insanlar ; *(lit.)* بنی بشر

benî-besher; — **Man'liness,** *(n.)* ارككلك erkeklik; *(fig.)* مردلك merdlik.

Manacle, man'a-kl, *(n.)* كلپچه kelepje; *(v.a.)* كلپچه طاقمق kelepje taqmaq; *(fig.)* باغلامق bâlamaq.

Manage, man'āj, *(v.a.)* قوللانمق qoullanmaq; اداره ا. idâre et.; *(arrange)* ترتيب ا. tertîb et.; *(horse)* تربيه ا. terbiye et.; — **Man'ageable,** (-'āj-a-bl) *(a.)* قابل اداره qâbili idâre; *(mild)* ملايم mülâyim; يوله كلير yola gelir; — **Man'agement,** (-'āj-ment) *(n.)* اداره idâre; — **Man'ager,** (-'āj-ėr) *(n.)* مدير müdîr; ديركتور direkteur; **general** — مدير عمومى müdîri oumoûmî; **joint** — مدير مشترك müdîri müshterek.

Manchester, man'ches-ter, *(n. pr.)* مانچستر manchister.

Mandamus, man-dā'mus, *(n.)* *(jud.)* امر emr; اعلام i'lâm.

Mandarin, man-da-rēn', *(n.)* *(bot.)* ماندالينه mandaline.

Mandate, man'dāt, *(n.)* وكالت vekyâlet; *(pol.)* ماندا manda; (وصايت) (vasâyet); *(order)* امر emr; حواله havâle; *(office)* مأموريت me'môuriyyet; *(deputy's)* مضبطهٔ انتخابيه mazbatayi intihâbiyye; *(pl.)* مضابط انتخابيه mazâbutu intihâbiyye; — **Man'datary,** (-'da-ta-ri) *(n.)* وكيل vekîl; ماندانر mandater; — **Man'datory,** (-'da-to-ri) *(a.)* امرى متضمن emri mütazammun; تعليمات قبيلندن tâ'lîmât qabîlinden.

Mane, mān, *(n.)* *(zo.)* يله yele; — **Maned,** (mānd) *(a.)* يللى yeleli.

Manège, man-āzh', *(n.)* مانژ manej; *(art)* بينيجيلك binijilik.

Manganese, mang-ga-nēz', *(n.)* مانغانز manganez.

Mange, mānj, *(n.)* *(zo.)* اويوز (علتى) ouyouz (-illeti).

Manger, mānj'ėr, *(n.)* يملك yemlik.

Mangle, mang'gl, *(n.)* جندره jendere; پرسه prese; *(v.a.)* باصغىيه قويمق basguya qomaq; پرداخت ا. perdaht et.; — **Mangling,** (mang'gling) *(n.)* باصغى basgu; پرداخت perdaht.

Mangle, mang'gl, *(v.a.)* *(mutilate)* پارچەلامق parchalamaq; — **Mangling,** (mang'gling) *(n.)* پارچەلامه parchalama.

Mango, mang'gō, *(n.)* *(bot.)* هند كيرازى hind kirezi.

Mangy, mānj'i, *(a.)* اويوز ouyouz.

Mania, mā'ni-a, *(n.)* جنت jinnet; مراق merâq; *(ambition)* حرص hurs; *(lit.)* جنون jünôun; — **Maniac,** (mā'ni-ak) *(a. & n.)* دلى deli; مراقلى merâqlu.

Manicure, man'i-kūr, *(n.)* مانيكور manikür.

Manifest, man'i-fest, *(a.)* آشكار âshikyâr; *(lit.)* واضح vâzuh; صريح sarîh; *(n.)* بياننامه beyân-nâme; *(pl.)* بيانات beyânât; *(mar.)* مانيفستو manifesto; *(v.a.)* كوسترمك geustermek; اظهار ا. uzhâr et.; *(declare)* بيان ا. beyân et.; — **ly,** *(ad.)* آشكار صورتده âshikyâr sôuretde; آچيقجه achuqja; — **Manifestā'tion,** (-'shun) *(n.)* ابراز ibrâz; اظهار uzhâr; *(pl.)* تظاهرات tezâhürât.

Manifesto, man-i-fest'ō, *(n.)* بياننامه beyân-nâme; مانيفستو manifesto.

Manifold, man'i-fōld, *(a.)* بر چوق bir choq...; انواع envâ-u...; مختلف mouhtelif.

Manikin, man'i-kin, *(n.)* مانيكن maniken.

Manipulate, ma-nip'ū-lāt, *(v.)* اداره ا. idâre et.; قوللانمق qoullanmaq; *(fig.)* مانوره ياپمق manevre yapmaq; — **Manipūlā'tion,** (-'shun) *(n.)* اداره idâre; ايشلمه ishleme; *(fig.)* مهارت mehâret; — **Manip'ulator,** (-'ū-lāt-ur) *(n.)* *(pers.)* ياپان yapan; مرتب mürettib; *(key)* آناختار anahtar; مانيپولاتور manipülateur.

Manna, man'a, *(n.)* قدرت حلواسى qoudret helvasu; *(fig.)* غدا gudâ; *(lit.)* مائده mâ-ide.

Manner, man'ėr, *(n.)* طرز tarz; *(method)* يول yol; اصول ousôul; *(pl.)* آداب âdâb; *(behaviour)* طور tavr; اطوار etvâr; — **ly,** *(a.)* تربيەلى terbiyeli; نازك nâzik; *(ad.)* نازكانه nazikyâne; *(lit.)* اديبانه edîbâne; **in a** — (اويله) بر طرزده (euyle-) bir tarzda...; كويا gyôuyâ...; **after the** — **of** طرزنده ...tarzunda; كبى ...gibi; **in the same** — عين طرزده aynu tarzda; عين وجهله aynu vejhile; — **Mann'ered,** (man'ėrd) *(a.)* طرزى ...tarzu; *(fig.)* طورلى ...tavrlu; — **Mannerism,** (man'ėr-izm) *(n.)* طور ياپمه yapma

tavr ; تكلف (فضله) (fazla-) tekellüf ; *(writing) (lit.)* يكنسقلق yeknesaqluq; تكرر tekerrür.

Manœvre, ma-nōō'vėr *or* manū'-, *(n.)* مانوره manevre ; *(v.)* مانوره ياپمق manevre yapmaq ; — **Manœ'vrer,** (-nōō'vėr-ėr) *(n.)* مانورهجی manevreji.

Manometer, man-om'e-tėr, *(n.)* مانومتره manometre.

Manor, man'or, *(n.)* مالكانه mâlikyâne ; — **Manō'rial,** *(a.)* ... مالكانه mâlikyâne... .

Mansion, man'shun, *(n.)* شاتو shato ; قوناق qonaq ; — **house,** اقامتكاه iqâmetgyâh ; *(London)* شهر امانتی shehr emâneti.

Mantle, man'tl, *(n.)* مانطو manto ; قاپوط qapout ; *(fig.)* وسیله vesîle ; *(lit.)* نقاب niqâb ; *(v.a.)* اورتمك eurtmek ; ستر ا. setr et. ; *(v.n.)* اورتونمك eurtünmek ; *(spread)* استیلا ا. istîlâ et. ; *(face)* قیزارمق quzarmaq ; — **piece,** راف raf ; شمینه رافی shemine rafu ; — **Mant'let,** *(n.)* قیصه مانطو qusa manto ; *(mil.)* سپر siper.

Manual, man'ū-al, *(a.)* ... ال el... ; *(n.)* رساله risâle ; *(mil.)* تعلیمنامه tâ'lîmnâme ; *(drill)* تعلیم tâ'lîm ; *(mus.)* قلاویه qlaviye ; — **alphabet,** دیلسزلره مخصوص الفبا (کتابی) dilsizlere mahsous elifba (-kitabu).

Manufacture, man-ū-fakt'ūr, *(n.) (act)* اعمال i'mâl ; یاپمه yapma ; *(pl.)* معمولات mâ'moulât ; *(v.a.)* اعمال ا. i'mal et. ; یاپمق yapmaq ; *(fig.)* ترتیب ا. tertîb et. ; —**Manūfact'urer,**(-fakt'ūr-ėr) *(n.)* عامل âmil ; فابریقاتور fabriqateur; —**Manūfact'ory,** (-fakt'o-ri) *(n.)* فابریقه fabriqa ; اعمالاتخانه i'mâlâthâne.

Manure, man-ūr', *(n.)* كوبره gübre ; (شربت) (sherbet) ; *(v.a.)* تربیه ا. terbiye et. ; بسلهمك beslemek.

Manuscript, man'ū-skript, *(a.)* ال یازیسی el yazusu ; ... یازمه yazma... ; *(n.)* یازی yazu ; مسوده müsvedde ; *(pl.)* یازیلر yazular ; مسودهلر müsvedderler.

Many, men'i, *(a.)* بر چوق bir choq ; بر خیلی bir haylu ; *(lit.)* متعدد müteaddid ; *(n.)* خلق halq ; (چوقلری) (choqlaru) ; **as — as** ... قدر ... qadar ; دفعه ...def-a ; — **a time** چوق کره choq kerre ; اکثریا exeriyyâ... ; **too —** پك چوق pek choq ; پك فضله pek fazla; — **times** دفعاتله def-âtle... ; چوق کره choq kerre.

Map, map, *(n.)* خریطه harîta ; (harta) ; پلان pilan ; *(v.a.)* خریطهسنی یاپمق hartasunu yapmaq.

Maple, mā'pl, *(n.) (bot.)* آقجه آغاج aqja âj ; اسفندان isfendân.

Mar, mär, *(v.a.)* بوزمق bozmaq ; سقطلامق saqatlamaq ; *(fig.)* اخلال ا. ihlâl et. .

Marash, mar'ash, *(n.pr.)* مرعش merash.

Marabout, mar'a-bōōt, *(n.)* مارابهت marabet ; *(Islam)* درویش dervish ; (مرابط) (mourâbut).

Maraud, ma-rawd', *(v. n.)* چاپولجیلق ا. chapouljoulouq et. ; — **Maraud'er,**(-rawd'ėr) *(n.)* چاپولجی chapouljou.

Marble, mär'bl, *(n.)* مرمر mermer ; *(ball)* بیله bile ; *(a.)* مرمر(دن) mermer (-den) ; *(veined)* طمارلی damarlu ; مرمر تقلیدی mermer taqlidi ; *(hard)* سرت sert ; *(fig.)* طاش کبی tash gibi ; *(v.a.)* مرمر تقلیدی بویامق mermer taqlidi boyamaq ; — **cutter,** طاشجی tashju ; — **works,** *(n.)* مرمرلر mermerler; مرمر ایشلری mermer ishleri.

March, märch, *(n.)* مارت mart.

March, märch, *(n.)* جریان jeryân ; *(lit.)* روش revish ; *(mil.)* یورویش yürüyüsh ; *(lit.)* مشی عسکری meshyi askerî ; *(mus.)* مارش marsh ; *(v. n.)* یورومك yürümek ; **forced —** جبری یورویش jebrî yürüyüsh ; — **past,** *(n.)* رسم کچید resmi gechid.

Marchioness, mär'shun-es, *(n.)* مارکیز markiz.

Marconi, mär'-ko-ni, *(n.pr.)* مارقونی marqoni.

Mare, mär, *(n.) (zo.)* قیصراق qusraq; —**'s nest,** *(fig.)* عبث شی abes shey; بیهودهلك beyhôudelik ; *(fig.)* ظن باطل zannu bâtul ; *(to find a-)* بیهوده شیلرله مشغول او. beyhôude sheylerle meshgôul ol. ; عبثله اشتغال ا. abesle ishtigâl et. ; کندینی آلداتمق kendini aldatmaq ; —**'s tails,** اینجه بولوطلر inje bouloutlar.

Mardin, mär-dēn', *(n.pr.)* ماردین mardin.

Margarin, mär′gar-in, *(n.)* مارغارين margarin.

Margin, mär′jin, *(n.)* كنار kenar; *(allowance)* (احتياط(پايى ihtiyât (-payu); *(v.a.)* كنار ياپمق kenar yapmaq; چويرمك chevirmek; *(write)* كنارينه يازمق kenaruna yazmaq; *(lit.)* تحشيه ا. tahshiye et.; — **Marginal,** (mär′jin-al) *(a.)* ... كنار kenar...; *(lit.)* جدارى jidârî; — **notes** حاشيه درکنار hâshiye derkenâr: (مشروحات) (meshrôuhât); — **Marginally,** (mär′jin-al-i) *(ad.)* حاشيه طرزنده hâshiye tarzunnda.

Margrave, mär′grāv, *(n.)* ماركى marki.

Marigold, mar′i-gōld, *(n.)* *(bot.)* نركيس nergis.

Marine, ma-rēn′, *(a.)* بحرى bahrî; *(n. & a.)* بحريه bahriye; دكز deniz; *(painting)* دكز رسمى deniz resmi; *(pers.)* بحريه‌لى bahriyeli; كميجى gemiji; **the — s** *(n. pl.)* بحريه سلاح اندازلرى bahriye silâh-endâzlaru; — **insurance,** دكز سيغورطه‌سى deniz sigortasu; — **Mar′iner,** (-′i-nėr) *(n.)* كميجى gemiji.

Marital, mar′i-tal, *(a.)* زوجى zevjî.

Maritime, mar′i-tim, *(a.)* بحرى bahrî; — **power,** بحرى دولت bahrî devlet; *(pl.)* دول بحريه düveli bahriyye.

Maritza, mä-rit′-sä, *(n. pr.)* (مريچ (نهرى merich (-nehri).

Mark, märk, *(n.)* مارقه marqa; *(fig.)* اشارت ishâret; علامت alâmet; *(aim)* هدف hedef; *(distinction)* شهرت sheuhret; *(lit.)* تمايز temâyüz; *(v.a.)* اشارت ا. ishâret et.; *(stamp)* دمغالامق damgalamaq; *(notice)* دقت ا. diqqat et.; — **out** پلانى ياپمق pilanunu yapmaq; *(chose)* انتخاب ا. intihâb et.; — **Marked,** (märkd) *(a.)* اشارتلى ishâretli; مارقه‌لى marqalu; *(fig.)* معروف mâ′rôuf; *(lit.)* بنام benâm; ممتاز mümtâz.

Mark, märk, *(n.)* *(coin)* مارق marq.

Market, mär′ket, *(n.)* پازار pazar; چارشى charshu; *(com.)* پياسه piyasa; *(v.n.)* معامله ياپمق mou-âmele yapmaq; « **money** » — « نقد » پياسه‌سى « naqid » piyasasu; — **garden,** بوستان bostan; — **place,** پازار يرى pazar yeri; — **price,** (پياسه (فياتى piyasa (-fiyeti); — **Marketable,** (mär′ket-a-bl) پياسه‌ده كچر piyasada gecher...: صاتيلير satulur; — **Marketing,** (mär′ket-ing) *(n.)* مبايعات mübâye-ât; آليش ويريش alush verish.

Marksman, märks′man, *(n.)* نشانجى nishanju.

Marl, märl, *(n.)* كيرچلى طوپراق kirechli topraq; كيس kis; *(v.a.)* كيس قاتمق kis qatmaq; تربيه ا. terbiye et.; — **Marly,** (mär′li) *(a.)* كيرچلى kirechli; كيسلى kisli.

Marline, mär′lin, *(n.)* *(mar.)* مورنل mournel; غيرجيله gurjula; *(v.a.)* صارمق sarmaq; — **spike,** (-spīk) *(n.)* قاواليه qavalye.

Marmalade, mär′ma-lād, *(n.)* مارمالاد marmalad; رچل rechel.

Marmora, mär′mo-ra, *(n. pr.)* مرمره marmara; **Sea of —** مرمره دكزى marmara denizi.

Marmot, mär′mot, *(n.)* طاغ صيچانى dâ suchanu.

Marn, märn, *(n. pr.)* مارن mârn.

Maronite, mar′ō-nīt, *(n.)* مارونيت maronit.

Maroon, ma-rōōn′, *(n.)* مارون maron; *(pers.)* حبش habesh.

Maroon, ma-rōōn′, *(a. & n.)* مارون maron; كستانه رنكى kestâne rengi.

Marque, märk, *(n.)* قورصانلق وثيقه‌سى qoursanluq vesîqasu; *(ship)* آقينجى سفينه aqunju sefîne; (رخصتلى) قورصان سفينه‌سى (rouhsatlu-) qoursan sefînesi; **letter of —** قورصانلق براتى qoursanluq berâtu.

Marquee, mär-kē′, *(n.)* بويوك چادير beuyük chadur.

Marquetry, märk′et-ri, *(n.)* قاپلامه qaplama; ايشلمه ishleme; (ماركه‌ترى) (marketrî).

Marquis, mär′kwis, *(n.)* ماركى marki; — **Marquess,** (mär′kwes) *(n.)* ماركيز markiz; — **Marquisate,** (mär′kwiz-āt) *(n.)* ماركيلك markilik.

Marriage, mar′ij, *(n.)* ازدواج izdivâj; تأهل te-ehhül; *(wedding)* وليمه velîme; — **articles,** نكاح كاغدى nikyâh kyâdu; (عقدنامه) (aqidnâme); — **ceremonies,** دوكون düyün; *(lit.)* مراسم ازدواجيه merâsimi izdivâjiyye; — **settlement,** ايراد تخصيصى îrâd tahsîsi; وراثت ايشلرى verâset ishleri; (مهر مؤجل) (mihri mü-ejjel); — **Marriageable,** (mar′ij-a-bl) *(a.)* يتيشمش yetishmish; كلينلك gelinlik.

Marrow, mar'ō, *(n.)* ایلیك ilik; — **bone,** ایلیك کمیکی ilik kemîy; *(pl.)* دیز کمیکلری diz kemikleri; — **Marrowу,** (mar'ō-i) *(a.)* ایلیکلی ilikli.

Marrу, mar'i, *(v.n.)* أولنمك evlenmek; ازدواج ا. izdivâj et.; تأهل ا. te-ehhül et.; *(v.a.)* *(take)* آلمق almaq; *(lit.)* تزوج ا. tezevvüj et.; *(give)* ویرمك vermek; *(lit.)* تزویج ا. tezvîj et.; — **Married,** (mar'id) *(a.)* أولی evli: *(lit.)* متأهل müte-ehhil; — **life** أولیلك حیاتی evlilik hayâtu; (عائله حیاتی) (â-ile hayâtu).

Mars, märz. *(n.)* *(ast.)* مریخ merîh; *(myth.)* حرب معبودی harb mâ'bôudü.

Marseilles, mär-sālz', *(n.pr.)* مارسیلیا mârsilya.

Marsh, märsh. *(a. & n.)* باطاقلق bataqluq; — **Märsh'у,** (-'i) ... باطاقلق bataqluq....

Marshal, mär'shal, *(n.)* *(mil.)* مشیر müshîr; *(herald)* مباشر mübâshir; قواص qavas; *(v.a.)* تنظیم ا. tanzîm et.; ترتیب ا. tertîb et.; دیزمك dizmek; — **Marshaller,** (mär'shal-ėr) *(n.)* تنظیم ایدن tanzîm eden; مرتب mürettib; *(lit.)* ناظم nâzum; — **Marshalling,** (mär'shal-ing) *(n.)* *(act)* تنظیم tanzîm; ترتیب tertîb; *(arrangement)* ترتیبات tertîbât; — **Mär'shalship,** *(n.)* مشیرلك müshîrlik; (مشیریت) (müshîriyyet).

Mart, märt, *(n.)* چارشی charshu; بازار pazar.

Marten, mär'ten, *(n.)* *(zo.)* زرداوا zerdava; *(stone-)* صانصار sansar.

Martial, mär'shal, *(a.)* حربی harbî; عرفی ourfî; *(military)* عسکری askerî; — **law,** ادارهٔ عرفیه idâreyi ourfiyye; **to proclaim — law** ادارهٔ عرفیه اعلان ا. idâreyi ourfiyye i'lân et.; — **lу,** *(ad.)* عرفاً ourfen; اداراً idâreten.

Martinet, mär'tin-et, *(n.)* *(zo.)* صاغان saghan; قیرلانغج qurlanguj; *(disciplinarian)* سرت آمر sert âmir.

Martingale, mär'tin-gāl, -gal, *(n.)* باغ bâ; کوستك keustek; *(mar.)* جوادرا صاقالی juvadra saqalu.

Martinmas, mär'tin-mas, *(n.)* قاسم qasum.

Martуr, mär'tėr, *(n.)* مغدور mâgdôur; مظلوم mazlôum; *(dead)* شهید shehîd; *(v.a.)* غدر ا. gadr et.; ظلم ا. zoulm et.; — **Martуrdom,** (mär'tėr-dum) *(n.)* مغدوریت mâgdôuriyyet; *(death)* شهادت shehâdet; *(suffering)* جفا jefâ; محنت mihnet; *(pl.)* آلام âlâm; — **Martуrologу,** (mär-tėr-ol'o-ji) *(n.)* مظلوملرك حکایهسی mazlôumlarun hikyâsi; *(lit.)* مناقب شهدا menâqibi shühedâ; *(fig.)* تظلم حال tezallümi hâl.

Marvel, mär'vel, *(n.)* *(rel.)* خارقه hâriqa; *(pl.)* خوارق havâriq; *(rel.)* معجزه môu'jize *(astonishment)* حیرت hayret; *(v.n.)* شاشمق shashmaq; حیرت ا. hayret et.; — **Marvellous,** (mär'vel-us) *(a.)* فوق العاده fevqal-âde; خارق العاده hâriqül-âde; *(lit.)* حیرت افزا hayret-efzâ; *(improbable)* اینانیلماز inanulmaz; — **Marvellouslу,** (mär'vel-us-li) *(ad.)* (برصورتده) خارق العاده hâriqül-âde (bir sôuretde); فوق العاده (صورتده) fevqal-âde (-sôuretde); — **Marvelousness,** (mär'vel-us-nes) *(a.)* فوق العادهلك fevqal-âdelik; *(fig.)* غرابت garâbet; *(exaggeration)* مبالغه moubâlaga.

Marу, ma'ri, *(n.pr.)* ماری mari; *(rel.)* (حضرت) مریم (hazreti-) meryem; مریم آنا meryem ana.

Masculine, mas'kū-lin, *(a.)* ارکك erkek; *(gram.)* مذکر müzekker; — **lу,** *(ad.)* *(fig.)* ارککجه erkekje.

Mash, mash, *(n.)* ازمه ezme; پوره püre; لاپه lapa; *(v.a.)* ازمك ezmek; قاریشدیرمق qarushdurmaq; — **Mash'у,** (-'i) *(a.)* ازیك ezik; ازلمش ezilmish; لاپه حالنده lapa hâlinde.

Mask, mask, *(n.)* ماسکه maske; *(fig. & lit.)* نقاب niqâb; *(pers.)* مسخره masqara; *(v.a.)* أورتمك eurtmek; *(fig.)* گیزلهمك gizlemek; *(v.n.)* ماسکه طاقمق maske taqmaq; *(fig.)* گیزلهمك gizlemek; **under the — of** ماسکهسی آلتنده ...maskesi altunda; صورتنده ...sôuretinde; **to throw off the —** *(fig.)* ماسکهیی قالدیرمق maskeyi qaldurmaq; ایشی میدانه وورمق ishi meydana vourmaq; افشا ا. ifshâ et.; — **Masked ball,** *(n.)* ماسکهلی بالو maskeli balo; — **Mask'ėr,** *(n.)* ماسکهلی maskeli; (مسخره) (masqara).

Maskat, mas-kat', *(n.pr.)* مسقط masqat.

Mason, mā'sn, *(n.)* دیوارجی douvarju;

(free-) فارماسون farmason ; — **Masonic,** (mā-sn'ik) *(a.)* ...فارماصون(لق) farmason (-louq)... ; — **Masonry,** (mā'sn-ri) *(n.)* ديوارجيلق douvarjuluq ; *(work)* ديوار (ايشلرى) douvar (-ishleri) ; *(a.)* كاركير kyargir.

Masquerade, mask-ėr-ād', *(n.)* مسخره‌لق masqaraluq : *(pl.)* مسخره‌لر masqaralar ; *(v.n.)* *(fig.)* مسخره‌لق ا. masqaraluq et. .

Mass, mas, *(n.)* كتله kitle ; *(pl.)* خلق halq ; عوام (ناس) avâm (-nâs) ; — **meeting** بويوك ميتينغ beuyük mîting; بويوك اجتماع beuyük ijtimâ'.

Mass, mas, *(n.)* *(rel.)* آيين âyîn ; **high —** بويوك آيين beuyük âyîn.

Massachusetts, mas - sa - chu'sets, *(n.pr.)* مساچوزه‌تس messachüzets.

Massacre, mas'a-kėr, *(n.)* قتال qitâl; قتل عام qatli âm ; *(v.a.)* قتل عام ا. qatli âm et. ; كسمك kesmek.

Massage, ma-säzh', *(n.)* ماساژ masâj; *(v.a.)* ماساژ ياپمق masâj yapmaq ; اوغمق ôuvmaq ; — **Massagist,** (mas'äzh-ist) *(n.)* ماسور maseur ; ماساژ متخصصى masâj mütahassusu ; — **Masseur,** (mas-ėr') *(n.)* ماسور maseur ; — **Masseuse,** (mas-ėz') *(n.)* ماسوز maseuz.

Massive, mas'iv, *(a.)* صوم som ; *(lit.)* مجسم müjessem ; *(bulky)* جسيم jesîm; آغر âr ; *(one)* يكپاره yek-pâre.

Mast, mast, *(n.)* ديرك direk ; — **head** *(mar.)* شاپقه shapqa.

Mast, mast, *(n.)* *(bot.)* پالاموط palamout ; (اخلاط) (ahlat).

Master, mas'tėr, *(n.)* افندى efendi ; *(zo.)* صاحب sâhib ; *(ruler)* حاكم hâkim ; آمر âmir ; *(teacher)* خواجه hoja ; معلم mou-allim ; *(fig.)* اوسته ousta ; *(lit.)* استاد üstâd ; *(leader)* رئيس re-îs ; باش bash ; *(ship's)* قاپودان (قاپدان) qapdan; سوارى süvâri; *(v.a.)* باشه چيقمق basha chuqmaq ; غلبه ا. galebe et.; الده ا. elde et. ; *(skill)* مهارت قازانمق mehâret qazanmaq ; **head —** سر معلم ser mou-allim ; **old —s** اسكى استادلر eski üstâdlar ; قدما qoudemâ ; **past —** اسكى رئيس eski re-îs ; *(fig.)* ارباب erbâb ; صاحب وقوف sâhibi vouqôuf ; **to be — of one's self** نفسنه حاكم او. nefsine hâkim ol. ; — **of ceremonies,** تشريفات مديرى teshrîfât müdîri ; — **of the horse,** اصطبل (عامره) مديرى istabel (-âmire-) müdîri ; — **of the Robes,** اثوابجى باشى esvabju bashu ; سر اثوابى ser esvâbî ; — **at-Arms,** *(mar.)* سفينه امينى sefîne emîni ; — **builder,** (-bild'ėr) قالفه qalfa ; معمار mî'mâr ; — **hand,** *(lit.)* دست مهارت desti mehâret ; *(pers.)* استاد üstâd ; — **key,** (-kē) *(fig.)* مفتاح miftâh ; (سر) (surr) ; — **piece,** (-pēs) *(lit.)* شاه اثر shâh-eser ; — **stroke,** (-strōk) هنر hüner ; (فوق العاده) مهارت (fevqalâde-) mehâret ;

Mas'terful, (-'tėr-fōōl) *(a.)* آمر âmir ; آمرانه âmirâne ; *(skilful)* استاد üstâd; ماهر mâhir ; ماهرانه mâhirâne , — **Mas'tėrless,** *(a.)* صاحبسز sâhibsiz ; باشى بوش bashu bosh ; — **Mas'tėrliness,** *(n.)* اوسته‌لق oustaluq ; مهارت mehâret ; — **Mas'terly,** (-'tėr-li) *(a. & ad.)* ماهرانه mâhirâne ; *(lit.)* استادانه üstâdâne ; — **Mas'tėrship,** *(n.)* خواجه‌لق hojaluq ; *(dominion)* حكم hükm ; آمريت âmiriyyet ; *(superiority)* فائقيت fâ-iqiyyet; —**Mas'tery,** (-'tėr-i) *(n.)* حكم hükm ; *(victory)* غلبه galebe ; *(lit.)* تفوق tefevvouq ; *(skill)* مهارت mehâret.

Mastic, mas'tik, *(n.)* ساقيز saquz ; *(cement)* معجون mâ'joun ; *(liquor)* ماستيقه mastiqa.

Masticate, mas'ti-kāt, *(v.a.)* چيكنه‌مك chîynemek ; — **Mastica'tion,** (-kā'-shun) *(n.)* چيكنه‌مه chîyneme ; — **Mastica'tor,** (-kā'tur) *(n.)* أت ماكينه‌سى et makinesi.

Mastiff, mas'tif, *(n.)* كوپوك keupük ; چامور chamour.

Masturbation, mas-tur-bā'shun, *(n.)* استمنا (باليد) istimnâ' (-bil-yed) ; سوء استعمال sôuyi istî'mâl.

Mat, mat, *(n.)* حصير hasur ; *(mar.)* پالت palet ; *(v.a.)* حصير ياپمق hasur yapmaq; *(interweave)* أورمك eurmek ; *(fig.)* طولامق dolamaq ; — **maker,** حصيرجى hasurju ; — **Matting,** (mat'-ing) *(n.)* حصير (قاپلامه) hasur (-qaplama).

Mat, mat, *(a.)* مات mat ; طونوق donouq ; *(v.a.)* مات ياپمق mat yapmaq.

Matapan, mat-a-pan', *(n. pr.)* ماتابان (بورنى) mataban (bournou).

Match, mach, *(n.)* كبريت kibrit ; *(gum)*

فيتيل fitil ; — **box,** كبريت قوطيسى kibrit qoutousou ; — **lock,** فيتيللى توفنك fitilli tüfek ; — **maker,** كبريتجى kibritji.

Match, mach, *(n.) (marriage)* ازدواج izdivâj ; *(equal)* أش esh ; *(fig.)* اقران aqrân ; كفو küfv ; *(contest)* ماچ mach ; مصارعه mousârâ ; *(fig.)* مسابقه müsâbaqa ; *(v.a.)* مسابقه ا. müsâbaqa et. ; باشه چيقمق basha chuqmaq ; *(marry)* أولنديرمك evlendirmek ; *(v. n.)* أش او. esh ol. ; اويمق ouymaq ; أولنمك evlenmek : **to** — موافق (ه) ...(e-) mouvâfuq ; (ه) ...(e-) اويغون ouygoun ; أش esh ; — **love,** (-luv) *(n.)* محبت ازدواجى mouhabbet izdivâju ; — **maker,** *(fig.)* واسطه vâsuta ; قلاغوز qlavouz ; — **Matchless,** (mach'les) *(a.)* امثالسز emsâlsiz ; *(lit.)* بى نظير bî-nazîr ; — **Matchlessly,** (mach'les-li) *(ad.)* امثالسز درجه‌ده emsâlsiz derejede ; — **Matchlessness,** (mach'les-nes) *(n.)* امثالسزلق emsâlsizlik ; فوق العاده‌لك fevqal-âdelik.

Mate, māt, *(n.)* آرقداش arqadash ; رفيق refîq ; *(pl.)* رفقا rüfaqâ ; *(zo.)* أش esh ; *(steamer's)* ايكنجى (قپودان) ikinji (-qapdan) ; *(navy)* كوچوك ضابط küchük zâbit ; (كديكلى) (gedikli) ; معاون mou-âvin ; *(v.a.)* آرقداش او. arqadash ol. ; *(marry)* أولنمك evlenmek ; *(fig.)* أش او. esh ol. ; مساوى او. müsâvî ol. ; — **Mateless,** (māt'les) *(a.)* يالكيز yalunuz.

Mate, māt, *(n.)* مات mat ; *(v.a.)* مات ا. mat et. .

Matelote, mat'e-lōt, *(n.)* پيلاكى pilaki ; (بالق پلاكيسى) (baluq pilakisi).

Material, ma-tē'rial, *(a.)* مادى maddî ; *(rel.)* جسمانى jismânî ; *(essential)* اساسى esâsî ; مهم mühim ; *(n. pl.)* مالزمه mâlezime ; مواد mevâdd ; — **ly,** *(ad.)* مادةً maddeten ; **raw —s** خام اشيا ham eshyâ ; *(lit.)* مواد ابتدائيه mevâddi ibtidâ-iyye ; **« building » —s** مالزمهٔ «انشائيه» mâlezimeyi « inshâ-iyye » ; **writing —s** *(lit.)* مالزمهٔ قرطاسيه mâlezimeyi qurtâsiyye ; — **Matē'rialism,** (-izm) *(n.)* ماديلك maddîlik ; ماتريياليزم materiyalîzm ; — **Matē'rialist,** *(n.)* مادى maddî ; (دهرى) (dehrî) ; *(pl.)* ماديون maddiyyôun ; — **Matē'rialist'ic,** (-'ik) *(a.)* مادى maddî ; ماديلكه عائد maddîliye â-id ; — **Matērial'ity,** (-'i-ti) *(n.)* ماديت maddiyyet : — **Matē'rialize,** (-īz) *(v.a.)* ماديلشديرمك maddî-leshdirmek ; *(lit.)* ماديت ويرمك (شكل) (shekli-) mâddiyyet vermek.

Materiel, ma-tā-re-el', *(n.)* مالزمه mâlezime ; — **and personnel,** مالزمه ومرتبات mâlezime ve mürettebât.

Maternal, ma-tēr'nal, *(a. & ad.)* ...آنالق analuq... ; *(lit.)* مادرانه mâderâne ; *(parentage)* آنا طرفندن ana tarafundan ; — **ly,** *(ad.)* آناجه anaja ; مادرانه mâderâne ; — **love,** (-luv) شفقت مادرانه shefqati mâderâne ; — **Matēr'nity,** (-ti) *(n.)* آنالق analuq ; والده‌لك vâldelik ; *(lying)* لوسه‌لق lôsaluq.

Mathematics, math-e-mat'iks, *(n.)* رياضيات riyâzuyyât; **higher** — رياضيات عاليه riyâzuyyatu âliye ; — **Mathemat'ical,** (-mat'ik-al) *(a.)* رياضى riyâzî ; — **Mathemat'ically,** (-'ik-al-i) *(ad.)* رياضى صورتده riyâzî sôuretde ; رياضياتله riyâzuyyâtla ; — **Mathematic'ian,** (-mat-ish'an) *(n.)* رياضى riyâzî ; *(pl.)* رياضيون riyâzuyyôun.

Matinée, mat-i-nā', *(n.)* ماتينه matine ; *(lit.)* مصاحبه mousâbaha · *(dress)* صباحلق sabahluq ; ماتينه matine.

Matrice, mā'tris, *(n.)* رحم rahm ; دول ياتاغى deul yatâ ; *(mould)* قالب qalub ; (ماتريس) (matris) ; ياتاق yataq.

Matricide, mat'ri-sīd, *(n.) (act)* والده قتلى vâlde qatli ; *(pers.)* آنا قاتلى ana qâtili ; والده قاتلى valde qâtili.

Matriculate, ma-trik'ū-lāt, *(v.a.)* قيد ا. qayd et. ; قبول ا. qabôul et. ; *(v. n.)* داخل او. dâhil ol. ; كيرمك girmek ; *(n.)* قيدلى qaydli ; مسجل musejjel ; *(member)* اعضا â'zâ ; — **Matricula'tion,** (-tri-kū-lā'shun) *(n.)* قيد qayd ; دخول douhôul ; — **book** سجل sijill ; كنيه دفترى künye defteri.

Matrimonial, mat-ri-mō'ni-al, *(a.)* ازدواجى izdivâjî ; زوجى zevjî ; — **ly,** *(ad.)* نكاحله nikyâhla ; ازدواج طريقيله izdivâj tarîqile ; عقدله aqidle.

Matrimony, mat'ri-mun-i, *(n.)* ازدواج izdivâj ; نكاح nikyâh ; عقد aqd.

Matron, mā'trun, *(n.)* آنا ana ; *(family)* عائله رئيسه‌سى â-ile re-îsesi ; *(hospice)* مديره müdîre ; — **Matronize,** (mā'trun-īz) *(v.a.)* نظارت ا. nezâret et. ; رفاقت ا. refâqat et. ; *(fig.)* حمايه ا. himâye et. .

Matter, mat'ėr, *(n.)* مادّه madde; *(pl.)* مواد mevâdd; شی shey; *(fig.)* خصوص housous; مسئله mes-ele; *(cause)* سبب sebeb; *(jud.)* مادّه madde; موضوع mevzôu'; *(med.)* جراحت jerâhat; *(pl.)* افرازات ifrâzât; no — اهمیتی یوق ehem-miyyeti yoq; — **of fact** *(n.)* حقیقت haqîqat; *(lit.)* واقعه vâqu-a; *(a.)* حقیق haqîqî; *(pers.)* حقیقتجو haqîqat-jôu; طوغری dôrou; **as a — of fact** حقیقةً haqîqaten...; فی الحقیقه fil-haqî-qa...; **a — of course** طبیعی برشی tabî' bir shey; **what's the —** نه وار ؟ ne var? نه اولیور ؟ ne oluyor?; **what's the — with you?** نه کز وار ؟ neniz var? نه اولیورسکز ؟ ne oluyorsunuz?.

Mattock, mat'uk, *(n.)* چاپا chapa; قازمه qazma.

Mattress, mat'res, *(n.)* مندر minder; شیلته shilte; یاتاق yataq; **spring —** یایلی صومیه yaylu somye; **straw —** اوت مندر ot minder; **wire —** تل صومیه tel somye.

Mature, ma-tūr', *(a.)* اولمش olmoush; کماله ایرمش kemâle ermish; *(fig.)* تمام tamâm; *(v.a.)* یتیشدیرمك yetishdirmek; *(fig.)* احضار ا. ihzâr et. *(v.n.)* اولمق ol-maq; کماله ایرمك kemâle ermek; *(fin.)* وعده سی کلمك vâ'desi gelmek; **—ly,** *(ad.)* *(fig.)* حقیله haqqîle; اساسلی صورتده esâs-lu sôuretde; **a — maiden** یتیشمش برقیز yetishmish bir quz; **to grow —** یتیشمك yetishmek; کماله ایرمك kemâle ermek; **— years,** *(lit.)* سن کمال sinni kemâl; **in his — years** یاشی ایلرلهدیکی زمان yashu ilerlediy zemân; *(fig.)* سن کمالنده sinni kemâlinde; **— deliberation,** حقیله تأمل haqqîle te-em-mül; ایی دوشونمه iyi düshünme; **upon — deliberation** اییجه دوشونلدکدن صوکره iyije düshünüldükden sôra; حقیله تأمل ایدیلهرك haqqîle te-emmül edi-lerek; **— Maturate,** (mat'ū-rāt) *(v.a.)* یتیشدیرمك yetishdirmek; احضار ا. ihzâr et.; *(med.)* تقیحه احضار ا. te-qayyouha ihzâr et.; **—Maturation,** (ma-tū-rā'shun) *(n.)* یتیشدیرمه yetish-dirme; احضار ihzâr; *(med.)* تقیحه احضار teqayyouha ihzâr; **— Maturity,** (ma-tūr'i-ti) *(n.)* اولمه olma; کمال ke-mâl; *(fig.)* قوام qivâm; *(fin.)* وعده (حلولی) vâ'de (-houlôuli).

Maul, mawl, *(v.a.)* دوومك deuvmek; *(fig.)* سقط ا. saqat et.; *(n.)* طوقماق toq-maq; **— stick,** *(n.)* دکنك deynek.

Mauritania, maw-ri-tā'ni-a, *(n.pr.)* موریتانیا moritanya.

Mausoleum, maw-so-lē'um, *(n.)* تربه türbe.

Maw, maw, *(n.)* معده mî'de; *(bird)* قورصاق qoursaq; **— worm,** صولیجان soloujan.

Mawkish, mawk'ish, *(a.)* طاتسز tat-suz; کریه kerîh.

Maxillary, maks'il-ar-i, *(a.)* ... چکه chene...; *(lit.)* فکی fekkî.

Maxim, maks'im, *(n.)* دستور düstôur; *(lit.)* قاعدۀ کلیه qâ-ideyi külliyye; *(proverb)* مثل mesel; سوز seuz.

Maxim, maks'im, *(n.pr.)* ماقسیم maxim; **— gun,** ماقسیم طوپی maxim topou; ماکینهلی توفنك makineli tüfek.

Maximum, maks'i-mum, *(a. & n.)* اعظمی â'zamî; غایه gâye; *(ast.)* غایت gâyet; **— altitude,** غایت ارتفاع gâ-yeti irtifâ'; **— «effort»** اعظمی «غیرت» â'zamî « gayret »; **— velocity,** اعظمی سرعت â'zamî sür-at; سرعت غایه sür-ati gâye.

May, mā, *(n.)* مایس mayus; *(life)* *(lit.)* شباب shebâb; *(v.a.)* چیچك طوپلامق chi-chek toplamaq; **— beetle,** مایس بوجکی mayus beujeyi; **— day,** مایسك برنجی کونی mayusun birinji günü; مایسك بری mayusun biri.

May, mā, *(v.n.)* ...ه بیلمك ...e-bilmek; **it — «be»** «اوله» بیلیر ...«ola»-bilir; **— be,** *(ad.)* بلکه belki; احتمال ihtimâl.

Mayonnaise, mā-on-āz', *(n.)* مایونهز mayonez.

Mayor, mā'ur, *(n)* بلدیه رئیسی bele-diye re-îsi; **lord —** شهرامینی shehr emîni; **— Mayoralty,** (mā'ur-al-ti) *(n.)* بلدیه ریاستی belediye riyâseti; **— Mayoress,** (mā'ur-es) *(n.)* بلدیه رئیسی حرمی belediye re-îsi haremi; **lady —** شهر امینی حرمی shehr emîni haremî.

Maze, māz, *(n.)* قاریشیقلق qarushuq-luq; *(fig.)* مشکلات müshkülât; *(v.a.)* قاریشدیرمق qarushdurmaq; *(lit.)* اشکال ا. ishkyâl et.; **— Mazy,** (māz'i) *(a.)* قاریشیق qarushuq.

Me, mē, *(pron.)* بنی beni...; *(to-)* بکا ba-na; *(for-)* بنم ایچون benim ichün; *(from-)* بندن benden.

Meadow, med'ō, *(n.)* چاير chayur ; مرعا mer-â.

Meagre, mē'gėr, *(a.)* ضعيف zayuf ; لاغر lâgar ; ياوان yavan ; **—ly,** *(ad.)* ضعيفجه zayufja ; ضعيف بر حالده zayuf bir halde ; **— ness,** *(n.)* ضعيفلق za-yufluq ; لاغرلق lâgarluq ; *(fig.)* ياوانلق yavanluq.

Meal, mēl, *(n.)* يمك yemek ; طعام ta-âm ; **— time,** يمك وقتى yemek vaqti ; **— mealer,** (mēl'ėr) *(n.)* آبونه (يمكه) (yemeye-) abone.

Meal, mēl, *(n.)* *(powder)* اون oun ; **Indian —** مصر اونى musur ounou ; **— man ,** اونجى ounjou ; **— Mealy,** (mēl'i) *(a.)* اونلى ounlou ; توزلى toz-lou ; **— mouthed** *(a.)* فضله نازك fazla nâzik ; چكينگن chekingen.

Mean, mēn, *(a.)* آشاغى ashâ ; باياغى bayâ ; *(base)* آلچاق alchaq ; خسيس hasîs ; *(middle)* *(a. & n.)* وسطى vasatî ; *(n.pl.)* وسائط vesâ-it ; اسباب esbâb ; *(income)* ايراد îrâd ; كلير gelir ; **— ly,** *(ad.)* باياغيجه bayâja ; آلچقجه alchaqja ; **— ness,** *(n.)* باياغيلق bayâluq ; عاديلك âdîlik ; آلچقلق alchaq-luq ; **by all —s** هر حالده her halde... ; مطلقا moutlaqâ... ; **by no —s** اصلا aslâ... ; هيچ بر وجهله hich bir vejhile ; **by —s of** ...واسطه‌سيله ...vâsutasîle; صورتيله ... sôuretîle ; **by this —s** بو صورتله bou sôuretle... ; **— spirited,** *(a.)* باياغى bayâ ; سفلى süflî ; **— time,** (-tīm) *(n.)* *(ast.)* وقت وسطى vaqti vasatî ; **—'time, —'while,** (-'wīl) *(ad.)* مع مافيه mâ' mâfîh... ; بونكله برابر bounounla berâber... .

Mean, mēn, *(v.a.)* مراد ا. mourâd et. ; ...ديمك ايستمك ...demek istemek; *(signify)* افاده ا. ifâde et. ; *(lit.)* تضمن ا. tezam-moun et. ; *(v. n.)* معناسى او. mâ'nâsu ol. ; *(fig.)* دوشونمك düshünmek.

Meaning, mēn'ing, *(n.)* معنا mâ'nâ ; *(lit.)* مضمون mazmôun ; مفهوم mef-hôum ; *(pl.)* معانى ma-ânî ; *(fig.)* مقصد maxad ; فكر fikir ; *(a.)* معنالى mâ'nâlu ; *(fig.)* معنيدار mâ'nîdâr ; — *(ad.)* معنالى صورتده mâ'nâlu sôuretde ; معنيدار صورتده mâ'nîdâr sôuretde ; — **Meaningless,** (mēn'ing-les) *(a.)* عبث abes ; معناسز mâ'nâsuz ; مقصدسز max-adsuz.

Measles, mē'zlz, *(n.pl.)* قيزاميق quza-muq ; *(zo)* جذام jüzâm ; **—Measly,** (mē'zli) *(a.)* قيزاميقلى quzamuqlu ; جذاملى jüzâmlu ; *(fig.)* مسكين miskin.

Measure, mezh'ūr, *(n.)* أولچو eulchü ; مقياس miqyâs ; مەزوره mezüre ; *(stan-dard)* معيار mi'yâr ; *(fig.)* قياس qiyâs ; *(extent)* وسعت vüs-at ; *(fig.)* حد hadd ; درجه dereje ; *(moderation)* اعتدال i'tidâl ; *(steps)* تدبير tedbîr ; معامله mou - âmele ; *(pl.)* تدابير tedâbîr ; *(mus.)* اصول ousôul ; *(poet.)* وزن vezn ; *(dance)* رقص موزون raxu mevzôun ; *(geol.)* ياتاقلر yataqlar ; *(lit.)* طبقات tabaqât ; *(typ.)* اك en ; عرض arz ; *(v.a.)* أولچمك eulchmek ; *(fig.)* قياس ا. qiyâs et. ; *(v.n.)* وسعتى او. vüs-ati ol. ; *(length)* بويى او. boyou ol.; ...كلمك ...gelmek; **in a —** بر درجه‌يه قدر bir derejeye qadar... ; **above —** حددن فضله had-den fazla ; آشيرى ashuru ; **to take —** أولچى آلمق eulchü almaq ; أولچمك eulchmek ; **to take — s** *(lit.)* تدابير اتخاذ ا. tedâbîr ittihâz et. ; **hard —s** تدابير شديده tedâbîri shedîde ; — **Measurable,** (mezh'ūr-a-bl) *(a.)* أولچيله‌بيلير eulchülebilir ; *(fig.)* معتدل môu'tedil ; — **Measureless,** (mezh'-ūr-les) *(a.)* *(fig.)* حدسز hadsiz ; حسابسز hesâbsiz ; واسع vâsi' ; — **— Measured,** (mezh'ūrd) *(a.)* أولچيلمش eulchülmüsh ; *(fig.)* تمكينلى temkînli ; معتدل môu'tedil ; — **Meas-urement,** (mezh'ūr-ment,) *(n.)* *(act)* مساحه mesâha ; أولچمه eulchme; *(bulk)* حجم hajm ; — **Measuring,** (mezh'ūr-ing) *(a.)* ...أولچى eulchü... ; ...مساحه mesâha... .

Meat, mēt, *(n.)* أت et ; *(fig.)* ييه‌جك yiyejek ; يمك yemek ; — **sales-man,** (-sālz'man) *(n.)* جلب cheleb; (طوپدانجى) (topdanju) ; — **safe,** (sāf) *(n.)* تل طولاب tel dolab ; أت طولابى et dolabu.

Mecca, me'k-a. *(n.pr.)* مكه mekke ; *(lit.)* مكهٔ مكرمه mekke-i mükerreme.

Mechanical, me-kan'ik-al, *(n.)* ...ماكينه makine... ; *(lit.)* ميخانيكى mihanikî ; *(fig.)* غير ارادى gayri irâdî ; *(lit.)* غير شعورى gayri shou-ôuri ; **— ly,** *(ad.)* ماكينه ايله makineyle ; ميخانيكى صورتده mihanikî sôuretde ; — **Mechanic'-ian,** (-kan-ish'an) *(n.)* ماكينيست maki-nist ; — **Mechan'ics,** (-kan'iks) *(n.)* *(sci.)* (فن) ميخانيك (fenni-) mi-hanik ; جر أثقال jerri esqâl ; —

Mechanism, (mek'an-izm) *(n.)* مقانيزمه meqanizme ; *(fig.)* ترتيبات tertîbât.

Mecklenburg, mek'len-bėrg, *(n.pr.)* مكلەنبورغ meklenbourg.

Medal, med'al, *(n.)* مداليه madalya.

Medallion, med-al'yun. *(n.)* مداليون medalyon ; *(art)* كتابه kitâbe.

Meddle, med'l, *(v.n.)* قاريشمق qarushmaq; مداخله ا. müdâhale et. ; **— meddler,** (med'lėr) *(n.)* هر شيئه قاريشان her sheye qarushan ; مناسبتسز minâsebetsiz; **— Meddlesome,** (med'l-sum) *(a.)* ايش قاريشدريجى ish qarushdruju ; انتريقەجى intriqaju ; **— Meddling,** (med'ling) *(n.)* مداخله müdâhale ; *(a.)* *(lit.)* متجسس mütejessis ; هر شيئه قاريشير her sheye qarushur.

Media, mē'di-a, *(n.pr.)* ميديا midya ; **— Mede,** (mēd) *(n.)* ميديالى midyalu ; *(pl.)* ميدياليلر midyalular.

Mediæval, mē-di-ē'val, *(a.)* *(lit.)* قرون وسطائى qourôunu voustâ-î.

Mediant, mēd'i-ant, *(n.)* اورته orta ; وسط vasat.

Mediate, mē'di-āt, *(a.)* اورته orta ; وسط vasat ; *(dependent)* بالواسطه bilvâsuta ; *(v.)* آرەيه كيرمك araya girmek ; *(lit.)* توسط ا. tevassout et. ; **— Mediation,** (-mē-di-ā'shun) *(n.)* *(lit.)* توسط tevassout ; **— Mediative, -ly,** (mē'di-āt-iv, -li) *(a. & ad.)* توسطكارانه tevassoutkyârâne ; **— Mediator,** (mē'di-āt-ur) *(n.)* آرەيه كيرن araya giren ; *(lit.)* مؤتلف mü'telif ; متوسط mütevassut ; *(rel.)* شفيع shefî'.

Medical, med'i-kal, *(a.)* طبى tubbî : **— ly,** *(ad.)* طباً tubben ; **— man,** طبيب tabîb ; دوقتور doqtor

Medicament, med'i-ka-ment, *(n.)* علاج ilaj ; *(pl.)* اجزاى طبيه ejzâyu tubbiyye.

Medicate, med'i-kāt, *(v.a.)* علاج ويرمك ilaj vermek ; *(fig.)* تداوى ا. tedâvî et.; *(impregnate)* علاج قومق ilaj qomaq ; **— Med'icated,** (-'i-kāt-ed) *(a.)* علاجلى ilajlu; طبى tubbî.

Medicine, med'i-sin *or* med'sin, *(n.)* *(sci.)* طب tubb ; *(medicament)* علاج ilaj ; اجزا ejzâ ; *(v.a.)* تداوى ا. tedâvî et. ; **— chest,** اجزا قوطيسى ejzâ qoutousou ; علاج طولابى ilaj dolabu ; **—**

Medic'inal, (-is'in-al) *(a.)* *(lit.)* طبى tubbî ; دوائى devâ-î ; **— Medico-chirurgical ,** (med'i-ko-kī-rur'ji-kal) *(a.)* *(lit.)* ...طبى جراحئ jerrâhî-i tubbî... ; **— Med'ico-legal,** (-lē'gal) *(a.)* ...طب عدلى tubbu-adlî....

Medina, me-di'na, *(n. pr.)* مدينه medîne ; *(lit.)* مدينۀ منوره medîne-i münevvere.

Mediocre, mē'di-ō-kėr, *(a.)* اورته orta; وسط vasat ; *(fig.)* دون dôun ; **— Mediocrity,** (mē-di-ok'ri-ti) *(n.)* اورته حال orta hâl ; *(fig.)* آشاغيلق ashâluq ; *(person)* اهميتسز آدم ehemmiyyetsiz adam.

Medidate, med'i-tāt, *(v.a.)* دوشونمك düshünmek ; *(lit.)* تأمل ا. te-emmül et. ; تفكر ا. tefekkür et. ; **— Meditā'-tion,** (-'shun) *(n.)* *(lit.)* تفكر tefekkür ; تأمل te-emmül ; *(rel.)* مراقبه mürâqabe ; **— Med'itative,** (-'i-tāt-iv) *(a.)* دوشونجەلى düshünjeli ; *(lit.)* متأمل müte-emmil ; **— Med'itatively,** (-'i-tāt-iv-li) *(ad.)* دوشونەرك düshünerek ; تفكرله tefekkürle ; *(lit.)* متأملانه müte-emmilâne.

Mediterranean, med-i-tėr-rā'ne-an, *(a.)* ايچ ich, (داخلى) (dâhilî) ; **— Sea,** بحر سفيد bahri sefîd ; آق دكز aq deniz.

Medium, mē'di-um, *(n.)* اورته orta ; *(agent)* واسطه vâsuta ; *(spiritism)* مەديوم mediyüm ; *(a.)* وسط vasat ; اورته orta; **circulating —** پاره para ; *(pl.)* نقود nüqôud ; **through the — of** ...واسطەسيله ...vâsutasîle ; ...دلالتيله ...delâletîle ; **— sized,** (-sīz'd) *(a.)* اورته بوى orta boy; وسط قطعەده vasat qut-ada.

Medlar, med'lar, *(n.)* *(bot.)* موشموله moushmoula.

Medley, med'li, *(n.)* قارغاشالق qargashaluq; قاريشيقلق qarushuqluq; *(mass)* درلو (تورلى) türlü ; خليطه halîta.

Medullar, me-dul'ar, *(a.)* ايليكلى ilikli ; *(lit.)* مخى mouhî ; *(bot.)* اوزلى euzlü.

Meed, mēd, *(n.)* مكافات mükyâfât ; اكراميه ikrâmiye ; حق haqq.

Meek. mēk, *(a.)* حليم halîm ; *(humble)* متواضع mütevâzu' ; محجوب mahjôub ; *(submissive)* مطيع moutî' ; **— ly,** *(ad.)* حلم ايله hilm ile ; مطيعانه mouti-âne ; **— ness,** *(n.)* حلم hilm ; تواضع tevâzôu'.

Meerschaum, mēr′shawm, *(n.)* دکز کوپوکی deniz keupüy; لوله طاشی lüle tashu.

Meet, mēt, *(v.a.)* تصادف ا. tesâdüf et.; (ی) کورمك ...(i-) geurmek; *(encounter)* مقابله ا. mouqâbele et.; *(execute)* ایفا ا. îfâ et.; *(fin.)* تسویه ا. tesviye et.; *(welcome)* استقبال ا. istiqbâl et.; قارشیلامق qarshulamaq; *(acquaintance)* (له) طانیشمق ...(le-) tanushmaq; *(v.n.)* بولوشمق bouloushmaq; *(assemble)* طوپلانمق toplanmaq; اجتماع ا. ijtimâ′ et.; *(suit)* (ه) توافق ا. ...(e-) tevâfouq et.; (ه) اویمق ...(e-) ouymaq; *(n.)* اجتماع ijtimâ′; بولوشمه bouloushma; — **Meeting**, (mēt′ing) *(n.)* اجتماع ijtimâ′: *(interview)* ملاقات mülâqât; *(pol.)* میتینغ mîting; *(junction)* تلاقی telâqî; — **house** *(rel.)* خصوصی کلیسا housôusî kilise.

Meet, mēt, *(a.)* موافق mouvâfuq; مناسب minâsib; — **ly**, *(ad.)* موافق صورتده mouvâfuq sôuretde; — **ness**, *(n.)* مناسبت minâsebet; توافق tevâfouq.

Megalomania, meg-a-lō-mā′ni-a, *(n.)* بیوکلك سوداسی beuyüklük sevdâsu.

Melancholy, mel′an-kol-i, *(n.)* قوروتی qouroutou; *(lit.)* ملال melâl; — **Melanchol′ic**, (-an-kol′ik) *(a.)* حزین hazîn; قسوت ویریجی qasvet veriji; *(pers.)* قوروتیلی qouroutoulou; ملول melôul.

Melilla, mel′i-la, *(n.pr.)* ملیلا melila.

Melange, mā-longzh′, *(n.)* ملانژ melânj; مخلوط mahlout; خلیطه halîta.

Mêlée, mā-lā′, *(n.)* هرج و مرج herjümerj; عربده arbede.

Melinite, mā′lin-īt, *(n.)* ملینیت (باروتی) melinit (-barutu).

Melioration, mēl-yo-rā′shun, *(n.)* صلاح salâh; ایلك iyilik.

Mellow, mel′ō, *(a.)* یومشاق yumushaq; اولمش olmoush; *(fig.)* ملایم mülâyim; طاتلی tatlu; *(v.a.)* یومشاتمق yumushatmaq; *(fig.)* کماله ایردیرمك kemâle erdirmek; *(v. n.)* یومشامق yumushamaq; اولمق olmaq; — **ness**, *(n.)* یومشاقلق yumushaqluq; *(fig.)* کمال kemâl; — **Mellowy**, (mel′ō-i) *(a.)* یومشاق yumushaq; اولغون olgoun.

Melodrama, mel-o-dram′a, *(n.)* ملودرام melodram.

Melody, mel′o-di, *(n.)* *(mus.)* هوا hava; نغمه nâgme; *(lit.)* ترانه terâne; — **Melō′dious**, (-′di-us) *(a.)* نغمه‌لی nâgmeli; *(fig.)* لطیف latîf.

Melon, mel′un, *(n.)* قاوون qavoun; **water** — قارپوز qarpouz.

Melt, melt, *(v.a.)* اریتمك eritmek; *(lit.)* اذابه ا. izâbe et.; *(waste)* هبا ا. hebâ et.; *(v.n.)* اریمك erimek; *(fig.)* کوشه‌مك gevshemek; یومشامق yumushamaq; — **Melt′ing**, *(n.)* اریتمه eritme; اذابه izâbe; *(a.)* اریتیجی eritiji; *(fig.)* مؤثر mü-essir; آجیقلی ajuqlu; — **furnace** اذابه فرونی izâbe furunu; — **point** *(lit.)* نقطهٔ اذابه noqtayi izâbe.

Member, mem′bėr, *(n.)* عضو ouzv; *(pers.)* اعضا â′zâ; — **Mem′bėrship**, *(n.)* اعضالق â′zâluq; *(pl.)* اعضا (لر) â′zâ (-lar).

Membrane, mem′brān, *(n.)* زار zar; غشا gushâ; — **Membran′eous**, (-brān′us) *(a.)* زارلی zarlu; زار کبی zar gibi; *(lit.)* غشائی gushâ-î.

Memento, me-men′tō, *(n.)* خاطره hâtura; — **Mō′ri**, ! اولو خاطرله eulü-mü-haturla!; (! هوالباقی) (hüvel-bâqî!).

Memoir, mem′wor, *(n.)* خاطرات hâturât.

Memory, mem′o-ri, *(n.)* خاطره hâtura; *(faculty)* (خاطر) (hatur); حافظه hâfuza; **in — of** ...نامنه ...nâmuna; (ك) خاطره‌سنه ...(in-) hâturasuna; ایچون ...ichün; **good** — قوتلی حافظه qouvvetli hâfuza; — **Mem′orable**, (-′or-a-bl) *(a.)* اونوتیلماز ounoutoulmaz; — **Mem′orably**, (-′or-a-bli) *(ad.)* اونوتیلماز صورتده ounoutoulmaz sôuretde; — **Memoran′dum**, *(n.)* مخطره mouhtura; *(pol.)* نوطه nota; — **book** مخطره دفتری mouhtura defteri; — **Memō′rial**, *(a. & n.)* خاطره hâtura...; *(monument)* آبده âbide; *(note)* مخطره mouhtura; تقریر taqrîr.

Menace, men′ās, *(n.)* تهدید tehdîd; *(v.a.)* تهدید ا. tehdîd et.; قورقوتمق qorqoutmaq; — **Men′acing**, (-′ās-ing) *(a.)* *(lit.)* تهدیدکار tehdîdkyâr; *(overhanging)* قورقولو qorqoulou; تهلکه‌لی tehlikeli; — **Men′acingly**, (-′ās-ing-li) *(ad.)* تهدیدکارانه tehdîd-kyârâne.

Menagery, men-äzh'e-ri *or* men-aj'-ėr-i, *(n.) (lit.)* حيوانات وحشيه مانه‌ژى hayvânâtu vah-shiyye maneji ; *(collection)* حيوانات وحشيه hayvânâtu vahshiyye.

Mend, mend, *(v.a.)* تعمير ا. tâ'mîr et. ; يامامق yamamaq ; *(fig.)* اصلاح ا. uslâh et. ; *(v. n.)* دوزه‌لمك düzelmek ; — **Mend'able**, *(a.)* قابل تعمير qâbili tâ'mîr ; *(fig.)* دوزه‌ليلر düzelir ; — **Mend'-ėr**, *(n.)* تعميرجى tâ'mîrji ; *(fig.)* اصلاحاتجى uslâhâtju ; — **Mend'ing**, *(n.)* تعمير tâ'mîr ; *(pl.)* تعميرات tâ'mîrât ; *(improvements)* اصلاحات uslâhât ; تصحيحات tas-hîhât.

Mendacious, men-dā'shus, *(a.)* يالان yalan ; *(pers.)* يالانجى yalanju ; — **Mendac'ity**, (-das'i-ti) *(n.)* يالانجيلق yalanjuluq ; كذب kizb.

Mendicant, men'di-kant, *(n.)* ديلنجى dilenji ; *(lit.)* سائل sâ-il ; *(a.) (lit.)* سائلانه sâ-ilâne ; — **Mendic'ity**, (-dis'-i-ti) *(n.)* ديلنجيلك dilenjilik ; تسئل te-se'ül ; — **society** منع تسئل جمعيتى men-i tese'ül jem-iyyeti.

Menial, mē'ni-al, *(a.)* ...خدمتكارلق hiz-metkyârluq... ; *(servile)* سفلى süflî; عادى âdi ; *(n.)* خدمتجى hizmetji ; *(fig.)* سفيل sefîl.

Meningitis, mē-nin-jī'tis, *(n.) (med.)* مه‌نه‌نژيت menenjit ; *(lit.)* التهاب سحايا ilti-hâbu sehâyâ.

Menses, men'sēz, *(n. pl.)* آى باشى ay bashu ; حيض hayz.

Menstrual, men'strōō-al, *(a.)* ...آى باشى ay bashu... ; ...حيض hayz... .

Mensurable, mens'ū-ra-bl, *(a.)* اولچيلير eulchülür ; *(lit.)* قابل مساحه qâbili mesâha ; — **Mensūrabil'ity**, (-bil'i-ti) *(n.)* اولچيله‌بيلمه eulchülebil-me ; *(lit.)* قابليت مساحه qâbiliyyeti me-sâha ; — **Mensūrā'tion**, (-'shun) *(n.)* مساحه mesâha ; *(sci.)* تطبيقات هندسيه tat-bîqâtu hendesiyye.

Mental, men'tal, *(a.)* عقلى aqlî ; فكرى fiqrî ; *(lit.)* شعورى shou-ourî ; *(sci.)* ذهنى zihnî ; — **ly**, *(ad.)* فكراً fikren ; عقلاً aqlen ; ذهناً zihnen ; — **alienation**, جنت jinnet ; *(lit.)* اختلال شعور ihtilâli shou-our ; — **arithmetic**, حساب ذهنى hesâbu zihnî ; — **Mental'-ity**, (-'i-ti) *(n.) (lit.)* ذهنيت zihniyyet ; حالت فكريه hâleti fikriyye ; (قفا) (qafa).

Mention, men'shun, *(v.a.)* ذكر ا. zikr et. ; بحث ا. bahs et. ; *(n.)* ذكر zikr ; بحث bahs ; **honorable** — تقديرنامه taq-dîrnâme ; ذكر جميل zikri jemîl ; — **Men'tionable**, (-'shun-a-bl) *(a.)* ذكر ايديله‌بيلير ...zikr edilebilir ; — **above men'tioned**, *(a.)* مذكور mez-kyour ; مبحوث mebhous ; ذكر ايديلن zikr edilen ; بالاده‌كى bâlâdaki.

Mentor, men'tor, *(n.)* مرشد mürshid ; ناصح nâsuh.

Mercantile, mėr'kan-tīl, *(a.)* تجارى tijârî ; ...تجار tüjjar... ; — **agency**, (-āj'en-si) *(n.)* استخبارات آجنته‌سى istih-bârât ajentesi ; — **law**, تجارت بحريه قانونى tijâreti bahriyye qânounou ; — **marine**, (ma-rēn') *(n.) (lit.)* بحريۀ تجاريه bahriyye-i tijâriyye ; — **system**, حمايۀ تجارت اصولى himâye-i tijâret ousoulü.

Mercator's, mėr-kā'tors, **-chart**, *(n.)* مارقاتور خريطه‌سى marqator harîtasu ; — **sailing**, *(n.)* مارقاتور سيرى marqa-tor seyri.

Mercenary, mėr'se-nar-i, *(a.)* اجرتلى üjretli ; *(fig.)* منفعتپرست menfât-perest ; حريص harîs ; *(n.)* اجير ejîr ; *(mil.)* اجرتلى عسكر üjretli asker.

Mercer, mėr'sėr, *(n.)* ايپكجى ipekji ; — **Mercery**, (mėr'sėr-i) *(n.)* ايپكجيلك ipekjilik ; *(pl.)* ايپك منسوجاتى ipek mensoujâtu.

Merchandise, mėr'chand-īz, *(n.)* اشيا eshyâ ; امتعه emti-a ; *(railway)* مارشانديز marshandiz.

Merchant, mėr'chant, *(n.)* تاجر tâjir ; *(pl.)* تجار tüjjar ; *(a.)* ... تجارت tijâ-ret... ; ... تجار tüjjar... ; — **tailor**, تجار ترزى tüjjar terzi ; — **vessel**, تجار گميسى tüjjar gemisi ; *(lit.)* سفينۀ تجاريه sefîneyi tijâriyye ; *(pl.)* تجار سفائنى tüjjar sefâ-ini ; سفن تجاريه sü-füni tijâriyye.

Mercury, mėr'kū-ri, *(n.) (min.)* جيوه juva ; *(lit.)* زيبق zeybaq ; *(messenger)* مخبر mouhbir ; — **Mercurial**, (mėr-kū'ri-al) *(a.) (fig.)* جيوه كبى juva gibi ; *(lit.)* جوال jevvâl ; *(n.pl.)* جيوه مستحضراتى juva müstahzarâtu ; — **Mercurialize**, (mėr-kū'ri-al-īz) *(v.a.) (med.)* جيوه ايله معامله ا. juva ile mou-âmele et. ; — **Mercurially**, (mėr-kū'ri-al-i) *(ad.) (fig.)* جيوه كبى juva gibi ; *(lit.)* جوالانه jevvâlane.

Mercury, mėr′kū-ri, *(n.) (ast.)* عطارد outârid.

Mercy, mėr′si, *(n.)* مرحمت merhamet; رحم rahm; **at the — of** (ك) تحت حكمنده ...(in-) tahtu hükmünde; (ك) النده ...(in-) elinde; (ك) كيفنه تابع ...(in-) keyfine tâbi′; **for —!** ! مرحمت merhamet!; ! الله عشقنه allah ashquna!; **— Merciful,** (mėr′si-fōōl) مرحمتلى merhametli; *(God)* رحيم rahîm; **to be —** مرحمت ا. merhamet et.; **— Mercifully,** (mėr′si-fōōl-i) *(ad.)* آجييهرق ajuyaraq; *(lit.)* مرحمتكارانه mer-hamet-kyârâne; **— Merciless,** (mėr′si-les) *(a.)* مرحمتسز merhamet-siz; *(lit.)* بى امان bî-amân; **— Mercilessly,** (mėr′si-les-li) *(ad.)* مرحمتسزجه merhametsizje; *(lit.)* بى رحمانه bî-rahmâne.

Mere, mēr, *(a.)* صرف surf...; ساده sâde; **— ly,** *(ad.)* يالكز yalunuz..; محضا mahzâ...

Mere, mēr, *(n.)* حدود houdôud; *(lake)* كول geul.

Merge, mėrj, *(v.a.)* باطيرمق baturmaq; *(v. n.)* باطمق batmaq; *(fig.)* غائب اول. gayb ol.; **— Merger,** (mėr′jer) *(n.) (jud.)* مزج mezj: الحاق ilhâq; توحيد tevhîd.

Meridian, me-rid′i-an, *(n.) (ast.)* نصف النهار nusfun-nehâr; *(fig.)* غايه gâye; *(midday)* زوال zevâl; *(a.)* نصف النهارى nusfun-nehârî; زوالى ze-vâlî; **first —** مبدأ طول mebde-i tôul; **magnetic —** نصف النهار مقناطيسى nusfun-nehâru miqnâtîsî; **secondary —** نصف النهار فرعى nusfun-nehâru fer-î; **true —** نصف النهار حقيقى nusfun-nehâru haqîqî; **— sun,** زوال كونشى zevâl güneshi; **— Merid′ional,** *(a.)* نصف النهارى nusfun-nehârî; *(longitudinal)* طولا tôulen; *(south)* جنوبى jenôubî; **— parts,** اقسام نصف النهارى axâmu nusfun-nehârî; **— Merid′ionally,** *(ad.)* نصف النهار استقامتنده nusfun-nehâr istiqâmetinde; جنوبا jenôuben; جنوبه طوغرى jenôuba dôrou.

Merit, mer′it, *(n.)* مزيت meziyyet; لياقت liyâqat; دكر deyer; *(pl. & lit.)* مزايا mezâyâ; *(jud.)* نقاط اساسيه noqâtu esâsiyye; *(v.a.)* (ئه) لايق اول. ...(e-) lâyuq ol.; (ى) حق ا. ...(i-) haqq et.; **order of —** درجۀ لياقت derejeyi li-yâqat; **Order for M—** لياقت مداليه سى liyâqat madalyasu; مزيت نشانى me-ziyyet nishanu; **— Meritō′rious,** (-′ri-us) *(a.)* مزيتلى meziyyetli; شايان تقدير shâyânu taqdîr.

Mermaid, mėr′mād, *(n.)* دكز قيزى deniz quzu; صو پريسى sou perisi.

Merry, mer′i, *(a.)* شن shen; نشئه لى nesh-eli; **— go round,** *(n.)* آتلى قارنجه atlu qarunja; **— making,** *(n.)* اكلنجه eylenje; اكلنتى eylenti; **— thought,** *(n.)* لادس كميكى lâdes kemîy; **— Merrily,** (mer′i-li) *(ad.)* نشئه ايله nesh-eyle; شطارتله shatâretle; **— Merriment,** (mer′i-ment) *(n.)* نشئه nesh-e; ذوق zevq; *(fig.)* آلاى alay.

Mersina, mer′si-na, *(n. pr.)* مرسين mersin.

Mesh, mesh, *(n.)* آغ كوزى â geuzü; ايلمك ilmek; *(lit.)* شبكه shebeke; *(v.a.)* آولامق avlamaq; **— Mesh′y,** (-′i) *(a.)* آغ كبى â gibi; *(lit.)* مشبك müsheb-bek.

Meshed, mesh′ed, *(n.pr.)* مشهد mesh-hed.

Mesmerize, mez′mėr-īz, *(v. a.)* مانياتيزمه ا. manyatizme et..

Mesopotamia, me-so-po-tā′mia, *(n.pr.)* عراق irâq; جزيرة العرب jezîretül-arab.

Mess, mes, *(n.)* يمك yemek; *(mar.)* لوقانطه loganta; *(pers.)* سفره آرقداشلرى sofra arqadashlaru; *(v.n.)* برلكده يمك birlikde yemek; **— room,** *(mar.)* لوقانطه loganta; (صالون) (salon).

Mess, mes, *(n.) (disorder)* قاريشيقلق qarushuqluq; صيقينتى suquntu; *(v.a.)* قاريشدرمق qarushdurmaq.

Message, mes′āj, *(n.)* خبر haber; *(pl.)* تبليغات teblîgât.

Messenger, mes′en-jėr, *(n.)* خبرجى haberji; مخبر mouhbir; *(jud.)* مباشر mübâshir; **King's —** قوريه qôu-riye.

Messiah, mes-sīa′, *(n.pr.)* مسيح mesîh.

Messina, mes-sē′na, *(n.pr.)* مسينا me-sina.

Metacentre, met-a-sen′tėr, *(n.) (mar.)* متاسنتر metasenter; مركز موازنت mer-kezi mouvâzenet.

Metage, mēt′āj, *(n.)* قنطاريه qantâ-riyye; *(survey)* مساحه (اجرتى) mesâha (-üjreti).

Metal, met′al, *(n.)* معدن mâ′den; *(pl.)*

معادن mâ-âdin; *(rails)* رايلر raylar; *(mar.)* طوپلر toplar; اسلحه esliha; *(stones)* قیرلمش طاشلر qurulmush tashlar; — **metallic,** (me-tal'ik) *(a.)* معدنی mâ'denî; — **Metallize,** (met'al-īz) *(v.a.)* معدنه تحويل ا. mâ'dene tahvîl et.; —**Metalloid,** (met'al-oid) *(n.)* شبه معدن shibhi mâ'den; *(a.)* شبه معدنی shibhi mâ'denî

Metallurgy, met'al-ur-ji, *(n.)* *(sci.)* علم معادن ilmi ma-âdin; *(industry)* معدنجیلك mâ'denjilik; *(lit.)* صنایع معدنيه sanayî' mâ'deniyye; —**Metallurgic,** (met-al-ur'jik) *(a.)* ... معدنجیلك mâ'denjilik...; —**Metallurgist,** (met'al-ur-jist) *(n.)* معدنجی mâ'denji.

Metamorphic, met-a-mor'fik, *(a.)* *(geol.)* مستحاله müstehâle; — **Metamor'phose,** (-'fōs) *(v.a.)* دکیشدیرمك deyishdirmek; *(lit.)* قلب ا. qalb et.; تحويل ا. tahvîl et.; —**metamor'phosis,** (-'fo-sis) *(n.)* دکیشمه deyishme; *(lit.)* استحاله istihâle; *(myth.)* تناسخ tenâsouh.

Metaphor, met'a-fur, *(n.)* *(lit.)* استعاره isti-âre; تشبيه teshbîh; (کنايه) (kinâye) — **Metaphor'ic,** (-fur'ik) *(a.)* مجازی mejâzî; تشبيهی teshbîhî; —**Metaphor'ically,** (-fur'ik-al-i) *(ad.)* مجازاً mejâzen; تشبيهاً teshbîhen.

Metaphrase, met'a-frāz, *(n.)* حرفياً ترجمه harfiyyen terjüme; —**Metaphras'tic,** (-fras'tik) *(a.)* حرفياً harfiyyen; لفظی lafzî.

Metaphysics, met-a-fiz'iks, *(n.)* *(lit.)* مافوق الطبيعه mâfevqout-tabî-a; مابعد الطبيعه mâbâ'düt-tabî-a; — **Metaphys'ical,** (-fiz'ik-al) *(a.)* مافوق الطبيعی mâfevqout-tabî-î; مابعد الطبيعی mâbâ'düt-tabî-î; *(fig.)* خيالی hayâlî. معنوی mâ'nevî; — **Metaphys'ically,** (-fiz'ik-al-i) *(ad.)* مابعد الطبيعی صورتده mabâ'düt-tabî-î sôuretde; *(fig.)* خيالاً hayâlen; معناً mâ'nen.

Metaplasm, met'a-plazm, *(n.)* *(gram.)* قلب qalb; تحويل tahvîl.

Mete, mēt, *(v.a.)* أولچمك eulchmek: *(n.)* أولچو eulchü; **to — out** تقسيم ا. taxim et..

Metempsychosis, me-temp-si-kō'sis, *(n.)* تناسخ ارواح tenâsouhu ervâh; استحاله istihâle.

Meteor, mē'te-or, *(n.)* *(ast.)* شهاب shehâb; حجر سماوی hajeri semâvî; *(fig.)* خارقه hâriqa.

Meteorology, mē-te-or-ol'o-ji, *(n.)* *(sci.)* علم احوال هوا ilmi ahvâli havâ; *(fig.)* علائم جويه alâ-imi jevviyye; — **Meteorological,** (mē-te-or-o-loj'ik-al) *(a.)* هوائی havâ-î; جوی jevvî; — **Meteorologist,** (mē-te-or-ol'o-jist) *(n.)* احوال هوا متخصصی ahvâli havâ mütahassusu.

Meter, mē'tėr, *(n.)* متره metre; *(fig.)* مقياس miqyâs; ساعت sât.

Methinks, me-thingks', *(v.)* ظن ایدرم zann ederim.

Method, meth'ud, *(n.)* اصول ousôul; طرز tarz; — **Method'ical, -ly,** (-ud'-ik-al, -i) *(a.)* & *(ad.)* اصول دائره سنده ousôul dâ-iresinde; *(fig.)* منتظم mountazam; منتظماً mountazaman; — **Meth'odist,** (-'ud-ist) *(n.)* *(lit.)* اصولپرست ousôul-perest; *(rel.)* مه تودیست metodist; — **Meth'odize,** (-'ud-īz) *(v.a.)* اصوله ربط ا. ousôule rabt et.; تنظيم ا. tanzîm et..

Mètre, mā'tr, *(n.)* متره metre; — **Metric,** (met'rik) *(a.)* ...متره metre...; — **system** متره مقياسی metre miqyâsu.

Metre, mē'tėr, *(n.)* *(rhytm)* وزن vezn; *(verse)* نظم nazm; شعر shi'r; — **Metrical,** (mēt'rik-al) *(a.)* وزنی vezni; موزون mevzôun; — **Metrically,** (mēt'rik-al-i) *(ad.)* وزناً veznen; نظماً nazmen; موزون اوله‌رق mevzôun olaraq.

Metrology, me-trol'o-ji, *(n.)* مقياسات miqyâsât; *(lit.)* (مبحث) اوزان (mebhasi-) evzân.

Metropolis, me-trop'o-lis, *(n.)* پايتخت pâyitaht; *(fig.)* مركز merkez; — **Metropol'itan,** *(a.)* ...پايتخت pâyitaht...; مركزی merkezî; *(n.)* *(rel.)* متره پوليد metrepolid.

Mettle, met'l, *(n.)* حرص hurs; شوق shevq; حرارت harâret; **to put on his** — تحريك ا. tahrîk et., شوقه كتيرمك shevqe getirmek; — **Mettlesome,** (met'l-sum) *(a.)* حرارتلی harâretli; شوقلی shevqli.

Metz, metz, *(n. pr.)* مچ (شهری) mech (-shehri).

Mew. mū, *(n.)* *(zo.)* مارطی martu.

Mew, mū, *(n.)* *(cage)* قفس qafes; *(pl.)*

آخير ahur; اصطبل ustabel; *(v.a.)* قاپامق qapamaq; *(change)* دگیشدیرمك deyishdirmek; *(v.n.)* دگیشمك deyishmek; *(birds)* توی دوكمك tüy deukmek; *(cat)* میاولامق miyavlamaq.

Mexico, meks'i-ko, *(n. pr.)* مكسيقا mexiqa; — **Mexican,** (meks'ik-an) *(a.)* مكسيقا... mexiqa...; *(n.)* مكسيقالی mexiqalu.

Miasma, mī-az'ma, *(n.)* میاسما miyasma; تعفن te-affün; بخار bouhâr; — **Miyasmatic,** (mī-az-mat'ik) *(a.)* میاسمالی miyasmalu; متعفن müte-affin.

Mica, mī'ka, *(n.)* میقا miqa.

Mice, mīs, *(n. pl.)* فارەلر fâreler.

Michael, mī'ka-el, *(n. pr.)* میكائل mîkyâ-îl.

Michigan, mish'i-g'n, *(n. pr.)* میشیغان mishigan.

Mickle, mik'l, *(n. & a.)* چوق choq; كثیر kesîr.

Microbe, mī'krōb, *(n.)* میقروب miqrob.

Microcosm, mī'kro-kozm, *(n.)* *(lit.)* عالم صغیر âlemi saguîr.

Micrometer, mī-krom'e-tėr, *(n.)* میقرومترە miqrometre.

Microphone, mī'kro fōn, *(n.)* میقروفون miqrofon.

Microscope, mī'kro-skōp, *(n.)* میقروسقوپ miqrosqob; خردەبین hourdebîn; — **Microscopic, -al,** (mī-kros-kop'ik, -al) *(a.)* *(lit.)* خردەبینی hourdebînî; *(fig.)* پك كوچوك pek küchük; — **Microscopically,** (mī-kros-kop'ik-al-i) *(ad.)* خردەبینی صورتدە hourdebînî sôuretde; خردەبینلە hourdebînle.

Mid, mid, *(a.)* اورتە orta; وسط vasat; — **age,** اورتە یاش orta yash; — **day,** اویلە euyle; زوال zevâl; — **night,** گیجە یاریسی geje yarusu; *(lit.)* نصف اللیل nusfulleyl; — **summer,** یاز اورتەسی yaz ortasu; — **way,** *(n.)* یاری یول yaru yol; *(a.)* یاری yaru...; — **winter,** *(n.)* قیش اورتەسی qush ortasu.

Middle, mid'l, *(a.)* اورتە orta; وسطی vasatî; *(central)* مركزی merkezî; *(n.)* اورتە orta; وسط vasat; مركز merkez; — **aged,** (ājd) *(a.)* اورتە یاشلی orta yashlu; — **ages,** (ājz) *(lit.)* قرون وسطا qourôunu voustâ; — **class,** (klas) *(n.)* *(lit.)* صنف متوسط sunufu mütevassut; *(a.)* اورتە (حاللی) orta (-halli); *(educational)* ...اورتە تدریسات orta tedrîsât..; اعدادی i'dâdî; — **class schools** اورتە تدریسات مكتبلری orta tedrîsât mektebleri; اعدادیلر i'dâdîler; — **weight,** (wāt) *(n.)* وسط ثقلت vasat siqlet; —

Middlemost, (mid'l-mōst) *(a.)* اك اورتەدەكی en ortadaki; (مركزدەكی) (merkezdeki); — **Middling,** (mid'lıng) *(a.)* اورتە orta.

Midge, mij, *(n.)* *(zo.)* تاتارجق tatarjuq.

Midland, mid'land, *(a.)* داخلی dâhilî; ایچ ich; *(n.)* داخل dâhil; ایچری icheri; *(pl.)* ایچرلری icherleri.

Midship, mid'ship, *(a. & n.)* وسط سفینە vasatu sefîne; — **man,** *(mar.)* مهندس mühendis; *(pl.)* مهندسلر mühendisler.

Midst, midst, *(n.)* اورتە orta; *(ad.)* اورتەسندە ortasunda; آرەسندە arasunda.

Midwife, mid'wīf, *(n.)* ابە ebe; قابلە qâbile; — **Mid'wifery,** (-'wif-ri) *(n.)* ابەلك ebelik; قابلەلك qâbilelik; — **Mid'wives,** ('wīvz) *(n.pl.)* ابەلر ebeler; قابلەلر qâbileler.

Mien, mēn, *(n.)* كورونش geurünüsh; طور tavr.

Might, mīt, *(n.)* قوت qouvvet; *(lit.)* قدرت qoudret; مكنت miknet; **with — and main** بوتون قوتیلە bütün qouvvetîle; اعظمی غیرتلە â'zamî gayretle; — **Mightiness,** (mīt'i-nes) *(n.)* قوت qouvvet; — **Mighty,** (mīt'i) *(a.)* قوتلی qouvvetli; *(fig.)* مدهش müdhish; *(wonderful)* فوق العادە fevqal-âde; — **Mightily,** (mīt'i-li) *(ad.)* قوتلە qouvvetle; مكنتلە miknetle; *(fig.)* زیادەسیلە ziyâdesîle.

Might, mīt, *(v.)* ...ەبیلیردی ...ebilirdi; *(future)* ...ەبیلیر ...ebilir; ...ممكندر ...mümkündür; **he — « see »** «كورە» بیلیردی «geure-» bilirdi; **I — «come»** «گلە» بیلیردم «gele-» bilirdim; **It — be « made »** «یاپیلە» بیلیر؛ «یاپیلمسی» ممكندر «yapula-» bilir; «yapul-» masu mümkündür.

Mignonnette, min-yo-net', *(n.)* *(bot.)* محبت چیچكی mouhabbet chicheyi; یابانی قرانفیل yabâni qaranfil.

Migrate, mī'grāt, *(v.n.)* هجرت ا. hijret et.; — **Migrā'tion,** (-'shun) *(n.)* هجرت hijret; — **Migra'tory,** (-gra'to-ri) *(a.)* كوچبە geuchebe.

Mikado, mi'kā'dō, *(n.)* میقادو miqâdo.

Milan, mil'an, *(n.pr.)* میلانو milâno.

Milch-cow, milch-kow, *(n.)* سوتلی اینك sütlü inek.

Mild, mīld, *(a.)* ملايم mülâyim; معتدل môu'tedil; طاتلو tatlu; **— ly**, *(ad.)* ملايمتله mülâyemetle; خفيفجه hafifje; **— ness**, *(n.)* ملايمت mülâyemet; اعتدال i'tidâl.

Mildew, mil'dū, *(n.)* كوف küf; رطوبت routôubet; *(v.a.)* كوفلندرمك küflendirmek; *(v.n.)* كوفلنمك küflenmek.

Mile, mīl, *(n.)* ميل mil; **geographical—** ميل جغرافی mîli jôghrâfî; **nautical —** ميل بحری mîli bahrî; **statute —** ميل بری mîli berrî; **— Mileage**, (mīl'āj) *(n.)* طولی (ميل حسابيله) (mil hisâbîle-) tôulü; *(fee)* اجرتی (ميل حسابيله) (mil hesâbîle-) üjreti.

Milfoil, mil'foil, *(n.)* *(bot.)* جوان پرچمی juvan perchemi.

Militant, mil'i-tant, *(a.)* مخاصم mouhâsum; *(rel.)* مجاهد müjâhid; **— Mil'itancy**, (-si) *(n.)* جدال jidâl; مجادله müjâdele; **— Mil'itate**, (-'i-tāt) *(v.n.)* *(contend)* مجادله ا. müjâdele et..

Militia, mi-lish'a, *(n.)* ميليس milis.

Military, mil'i-ta-ri, *(a.)* عسكری askerî; *(war)* حربی harbî; *(n.)* اوردو ordou; **—Mil'itarily**, (-'i-ta-ri-li) *(ad.)* عسكرلكجه askerlikje; عسكری صورتده askerî sôuretde; **— Mil'itarism**, (-'i-tar-izm) *(n.)* ميليتاريزم militarîzm; *(fig.)* تحكم عسكری tehakkümü askerî.

Milk, milk, *(n.)* سوت süt; *(v.a.)* (سوت) صاغمق (süt-) sâmaq; **— 'man**, سوتجی sütjü; **— 'woman**, سوتجی قادين sütjü qadun; **— 'sop**, سوت لاپه‌سی süt lapasu; *(fig.)* (لاپاجی) (lapaju); (ميمينتی) (muymuntu); **— Milk'iness**, *(n.)* سوتلولك sütlülük; (سوت) (süt); *(fig.)* يومشاقلق yumushaqluq; **— Milk'y**, (-'i) *(a.)* سوتلی sütlü; *(like)* سوت كبی süt gibi; *(fig.)* ملايم mülâyim; **— way** *(ast.)* كهكشان kehkeshân; صمان اوغريسی saman ôugrousou; (حاجيلر يولی) (hajular yolou).

Mill, mil, *(n.)* دكرمن deyirmen; فابريقه fabriqa; *(sport)* مصارعه mousârâ; *(v.a.)* اوكوتمك euvütmek; چكمك chekmek; *(stamp)* كنار ياپمق kenar yapmaq; زمبالامق zumbalamaq; *(clean)* تميزلمك temizlemek; باصغی‌يه قومق basguya qomaq; *(beat)* دوومك deuvmek; يومروقلامق youmrouqlamaq; **cotton —** ايپلك فابريقه‌سی iplik fabriqasu; **water —** صو دكرمنی sou deyirmeni; **wind —** يل دكرمنی yel deyirmeni; **— dam**, دكرمن حوضی deyirmen havouzou; سد sedd; **— Miller**, (mil'ėr) *(n.)* دكرمنجی deyirmenji.

Millennium, mil-len'i-um, *(n.)* بيك سنه bin sene.

Millesimal, mil-les'im-al, *(a.)* بيكده بر binde bir; (بيكدهلك) (bindelik).

Millet, mil'et, *(n.)* *(bot.)* داری daru.

Milliard, mil'yard, *(n.)* ميليار milyar.

Millimeter, mil'i-mē-tėr, *(n.)* ميليمتره milimetre.

Milliner, mil'in-ėr, *(n.)* شاپقه‌جی shapqaju; موديست modist; **— Millinery**, (mil'in-ėr-i) *(n.)* شاپقه‌جيلق shapqajuluq; *(pl.)* شاپقه‌لر shapqalar; موده اشياسی moda eshyâsu.

Million, mil'yun, *(n.)* ميليون milyon; **— Millionnaire**, (mil'yun-ār) *(n.)* ميليونر milyoner; **— Millionth**, (mil'yunth) *(a.)* ميليوننجی milyonunju; *(n.)* ميليونده بر milyonda bir.

Milt, milt, *(n.)* باليق نفسی baluq nefsi; *(ana.)* دالاق dalaq; *(v.a.)* آشيلامق ashlamaq; **— Milt'ėr**, *(n.)* اركك باليق erkek baluq.

Mimeograph, mim'ē-ō-graf, *(n.)* مستنسخ müstensih; تكثير ماكينه‌سی texîr makinesi; *(v.a.)* تكثير ا. texîr et.; استنساخ ا. istinsâh et.; **— Mim'eographed**, (-'ē-ō-grafd) *(a.)* تكثير ايدلمش texîr edilmish; *(lit.)* مستنسخ müstensah.

Mimic, mim'ik, *(n.)* مقلد mouqallid; *(a.)* تقليد taqlid...; *(phil.)* اوضاعی evzâ-î; *(a. & ad.)* *(lit.)* مقلدانه mouqallidâne; *(v.a.)* تقليد ياپمق taqlid yapmaq; (تحفلق ا.) (tahafluq et.); **— warfare** حرب اويونی harb oyounou; (مانوره) (manevre); **— Mim'icking**, (-'iking) *(n.)* تقليد taqlid; تقليدجيلك taqlidjilik; **— Mi'mics**, (-'miks) *(n.)* ميميق mimiq; (صنعت تقليد) (san-ati taqlîd).

Mimosa, mī-mō'za, *(n.)* *(bot.)* ميموزا mimôza; (عنبر چيچكی) (anber chicheyi).

Minaret, min'a-ret, *(n.)* مناره minâre.

Mince, mins, *(v.a.)* قيمق quymaq; طوغرامق dôramaq; *(talk)* لاقيردی‌يی چكنه‌مك laqurduyu chiynemek;

تحف قونوشمق tahaf qonoushmaq ; *(v. n.) (walk)* تحف يورومك tahaf yürümek ; (قیرتمق) (qurutmaq); **— meat,** *(n.)* قیمه quyma ; **— pie,** (-pī) *(n.)* قیمه‌لی بورك quymalu beurek ; **— Minc'ing,** (-sing) *(a.)* حوپپا hoppa; تحف tahaf ; *(n.)* حوپپالق hoppaluq ; **— Minc'inglγ,** (-sing-li) *(ad.)* حوپپاجه hoppaja.

Mind, mīnd, *(n.)* فكر fikr ; *(v.a.)* دقت ا. diqqat et. ; اهمیت ویرمك ehemmiyyet vermek ; *(think)* دوشونمك düshünmek ; **absence of —** طالغینلق dalgunluq ; *(lit.)* لاقیدی lâqaydî ; **presence of —** (دم) اعتدال i'tidâl (-dem) ; تمكین temkîn ; فطانت fatânet ; **best —s** *(fig.)* اك قفالو آدملر en qafalu adamlar ; اك منورلر en münevverler; **to lose one's —** چیلدیرمق chuldurmaq ; *(lit.)* شعوری مختل او. shou-ôurou mouhtell ol. ; **to bear in —** خاطرلامق haturlamaq; اونوتمامق ounoutmamaq; **never — !** اهمیتی یوق ! ehemmiyyeti yoq ! ; **— Mind'ful,** (-'fōōl) *(a.)* دقتلی diqqatli ; دوشونجه‌لی düshünjeli ; **— Mīnd'fullγ,** (-'fōōl-i) *(ad.)* دقتله diqqatle ; دوشونه‌رك düshünerek ; **— Mīnd'less,** *(a.)* فكرسز fikirsiz ; *(fig.)* سرسم sersem.

Minded, mīnd'd, *(a.)* فكرلی ...fikirli ; *(determined)* عزمكار azimkyâr ; *(inclined) (lit.)* متمایل mütemâyil ; **double —** قرارسز qarârsuz ; *(false)* جعلی jâ'lî ; ساخته sahte.

Mine, mīn, *(pron.)* بنمكی benimki ; *(pl.)* بنمكیلر benimkiler ; **of —** بنم benim... ; «**a friend**» **of —** «بر دوستم» بنم benim « bir dostoum » دوستلرمدن بری dost-larumdan biri.

Mine, mīn, *(n.)* (اوجاغی) معدن mâ'den (-ojâ) ; *(mil.)* لغم lâm ; *(mar.)* طورپیل torpil ; ماین mâyn ; *(v.a.)* قازمق qazmaq ; *(blow)* لغمله آتمق lâmla atmaq ; بر هوا ا. ber-havâ et. ; *(fig.)* محو ا. mahv et. : انتریقه یاپمق intriqa yapmaq ; **— Miner,** (mīn'ėr) *(n.)* معدن عمله‌سی mâ'den amelesi ; **— Mīn'ing,** *(n. & a.)* معدنجیلك mâ'denjilik... .

Mineral, min'ėr-al, *(a.)* معدنی mâ'denî ; *(a. & n.)* ... معدن mâ'den... ; *(pl.)* معادن ma-âdin ; **— oil,** معدن یاغی mâ'den yâ ; **— water,** معدن صویی mâ'den souyou ; **— Mineral'ogγ,** (-ji) *(n.)* علم معادن ilmi ma-âdin.

Minerva, mi-nėr'va, *(n. pr.)* مینه‌روا minerva.

Mingle, ming'gl, *(v.a.)* قاریشدیرمق qarushdurmaq ; *(v. n.)* قاریشمق qarushmaq ; **— Ming'ling,** *(n.)* خلیطه halîta ; مخلوط mahlôut ; *(act)* قاریشدیرمه qarushdurma.

Miniature, min'i-a-tūr, *or* min'i-tūr, *(n. & a.)* مینیاتور minyatür ; *(fig.)* كوچوك küchük ; **— Min'iatūrist,** *(n.)* مینیاتور رسامی minyatür ressamu ; (تذهیبجی) (tezhîbji).

Minikin, min'i-kin, *(n.) (fig.)* یاورو yavrou ; (مینی مینی) (mini-mini) *(pin)* كوچوك طوپلی ایكنه küchük toplou îyne.

Minim, min'im, *(n.) (med.)* طامله damla ; قطره qatra.

Minimum, min'im-um, *(a. & n.)* اك آز en az ; اصغری asgarî ; **— and maximum** اصغری واعظمی asgarî ve â'zamî; **— thermometer** اصغری - اعظمی ترمومتره asgarî-â'zamî termometre; **— limit,** حد اصغری haddi asgarî **— Min'ima,** *(n.pl.) (fig.)* جزئیات jüz-iyyât , (صغائر) (sagâ-ir) ; **— Min'imal,** *(a.)* جزئی jüz-î ; پك كوچوك pek küchük.

Minion, min'yun, *(n.)* مینیون minyon ; سوكیلی sevgili ; كوزده geuzde.

Minister, min'is-tėr, *(n.)* ناظر nâzur ; *(diplomatist)* سفیر sefîr; *(rel.)* پاپاس papaz; راهب râhib ; *(fig.)* واسطه vâsuta ; وكیل vekîl; *(v.n.)* خدمت ا. hidmet et. ; *(v.a.)* اعطا ا. î'tâ et. ; تدارك ا. tedârik et. ; **— of** «**Marine**» «بحریه» ناظری «bahriye» nâzuru ; **— of** «**War**» «حربیه» ناظری «harbiye» nâzuru ; **— of** «**Greece**» «یونان» سفیری «yôunan» sefîri ; **— Ministē'rial,** *(a.)* ... ناظر nâzur... ; ...نظارت nezâret... ; *(executive)* اجرائی ijrâ-î; **— Ministē'riallγ,** (-'ri-al-i) *(ad.)* مأموراً me'môuren ; **— Min'istrant,** *(a.) (lit.)* خادم hâdim ; وظیفه‌دار vazîfedâr ; **— Ministrā'tion,** (-'shun) *(n.)* خدمت hidmet; وظیفه vazîfe.

Ministrγ, min'is-tri, *(n.)* نظارت nezâret ; *(body)* قابینه qabine ; *(pl.)* نظار nouzzâr ; *(service)* خدمت hidmet ; وظیفه vazîfe; *(rel.)* راهبلك râhiblik ; **— of** «**Agriculture**» «زراعت» نظارتی «zirâ-at» nezâreti.

Minium, min'i-um, *(n.)* سولكن sülyen.

Minor, mī'nor, *(a.)* كوچوك küchük ;

آز az; *(fig.)* اهميتسز ehemmiyyetsiz; *(n.)* صبى sabî; صغير saguîr; — **Minority**, (mi-nor'i-ti) *(n.) (jud.)* صباوت sabâvet; *(lit.)* صغر سن sugari sinn; *(pol.)* اقليت aqalliyyet; *(pl.)* اقليتلر aqalliyyetler; — **and majority** اقليت و اكثريت aqalliyyet ve exeriyyet; **rights of minorities** اقليتلرك حقوقى aqalliyyetlerin houqôuqou.

Minster, min'stėr, *(n.)* (بويوك) كليسا (beuyük-) kilise.

Minstrel, min'strel, *(n.)* عاشق âshuq; شاعر shâ-ir.

Mint, mint, *(n.)* منته menta; *(bot.)* نانه nâne; — **drop**, *(n.)* نانه شكرى nâne shekeri.

Mint, mint, *(n.) (fin.)* ضربخانه darbhâne; *(fig.)* منبع menbâ'; *(v.a.)* پاره باصمق para basmaq; *(lit.)* سكه ضرب ا. sikke darb et.; *(fig.)* ايجاد ا. îjâd et.; — **master**, ضربخانه مديرى darbhâne müdîri; — **Mint'age**, (-'āj) *(n.)* سكه sikke; *(pl.)* مسكوكات meskyôukyât; *(duty) (lit.)* (اجرت) ضربيه (üjreti-) darbiyye.

Minuend, min'ū-end, *(n.) (arith-)* مطروح منه matrôuhu minh.

Minuet, min'ū-et, *(n.)* مينوئت (دانسى) minü-et (-dansu).

Minus, mī'nus, *(a. & n.)* ناقص nâqus.

Minute, min-ūt', *(a.)* اينجه inje; *(lit.)* دقيق daqîq; *(small)* اوفاق oufaq; *(fig.)* جزئى jüz-î; — **ly**, *(ad.)* دقيق صورتده daqîq sôuretde; *(lit.)* موشكافانه môu-shikyâfâne; — **ness**, *(n.)* اينجهلك injelik; اوفاقلق oufaqluq; *(fig. & lit.)* صحت تامه suhhati tâmme.

Minute, min'it *or* -ut, *(n.)* دقيقه daqîqa, (daqqa); *(fig.)* آن ân; *(pl.)* ضبطنامه zabutnâme; نوطلر notlar; *(v.a.)* نوط طوتمق not toutmaq; ضبط ا. zabt et.; — **book**, نوط دفترى not defteri; *(assembly's)* مضبطه دفترى mazbata defteri; ضبطنامهلر zabutnâmeler; — **gun**, تهلكه طوپى tehlike topou; *(mourning)* ماتم طوپى mâtem topou; — **hand**, يلقوان yelqovan.

Minutia, mi-nū'shi-a, *(n.pl.)* جزئيات jüz-iyyât; تفرعات teferrü-ât.

Minx, mingks, *(n.)* چاپقين قيز chapqun quz; قوقله qouqla.

Miracle, mir'a-kl, *(n.) (lit.)* خارقه hâruqa; *(rel.)* معجزه môu'jize; *(fig.)* كرامت kerâmet; — **Monger**, (mung'-gėr) *(n.) (lit.)* كرامت فروش kerâmet-fürôush; — **Miraculous**, (mir-ak'-ūl-us) *(a.) (lit.)* خارق العاده hâriqül-âde; شايان حيرت shâyânu hayret; — **Miraculously**, (mir-ak'ūl-us-li) *(ad.)* خارقه قبيلندن hâriqa qabîlinden; خارق العاده اولهرق hâriqül-âde olaraq.

Mirage, mi-räzh', *(n.)* عكس ax; خيال hayâl; *(fig.)* سراب serâb.

Mire, mīr, *(n.)* چامور chamour; *(v.a.)* كيرلتمك kirletmek; *(v. n.)* چاموره باطمق chamoura batmaq; كيرلنمك kirlenmek; — **Miry**, (mī'ri) *(a.)* چامورلى chamourlou.

Mirror, mir'ur, *(n.)* آينه ayna; *(lit.)* مرآت mir-ât; *(v.a.)* عكس ايتديرمك ax etdirmek.

Mirth, mėrth, *(n.)* نشئه nesh-e; *(lit.)* شطارت shatâret; *(amusement)* كولمه gülme; اكلنمه eylenme; — **Mirthful**, (mėrth'fōōl) *(a.)* نشئهلى nesh-eli; شن shen; — **Mirthfully**, (mėrth'-fōōl-i) *(ad.)* نشئه ايله nesh-eyle; شطارتله shatâretle; — **Mirthless**, (mėrth'-les), *(a.)* نشئهسز nesh-esiz; قسوتلى qasvetli.

Mirza, mir'za, *(n.)* ميرزا mîrzâ.

Mis-, mis, *(pref.)* فنا fenâ...; *(lit.)* سوء sôuyi...; *(erronous)* يا كليش yanlush....

Misadventure, mis-ad-ven'tūr, *(n.)* سوء طالع sôuyî tâlî'; فلاكت felâket.

Misadvise, mis-ad-vīz', *(v.a.)* اغفال ا. îgfâl et.; سوء تشويق ا. sôuyi teshvîq et.; — **Misadvised'**, (-vīzd') *(a.)* خطالى hatâlu; سقيم saqîm; غافل gâfil.

Misalliance, mis-al-lī'ans, *(n.)* فنا ازدواج fenâ izdivâj; *(fig.)* بدبختلق bed-bahtluq.

Misanthrope, mis'an-thrōp, *(n.)* انسانيت دشمنى insâniyyet düshmanu; *(lit.)* مردمكريز merdüm-girîz; — **Misanthrop'ical, -ly**, (-throp'ik-al,-i) *(a.) & (ad.) (lit.)* مردمكريزانه merdüm-girîzâne; — **Misan'thropy**, (-'throp-i) *(n.)* انسانلردن نفرت insanlardan nefret; *(lit.)* مردمكريزلك merdüm-girîzlik.

Misapply, mis-ap-plī', *(v.a.)* سوء استعمال ا. sôuyi istî'mâl et..

Misapprehend, mis-ap-pre-hend', *(v.a.)* ياكليش آكلامق yanlush anlamaq;

— **Misapprehension**, (mis-ap-pre-hen′zhun) *(lit.)* سوء تفهم sôuyi tefehhüm ; یاکلیشلق yanlushluq.

Misappropriate, mis-ap-prō′pri-āt, *(v.a.)* سوء استعمال ا. sôuyi istî′mâl et.; غصب ا. gasb et. .

Misbecome, mis - be - kum′, *(v.n.)* یاقیشمامق yaqushmamaq.

Misbehave, mis-be-hāv′, *(v. n.)* فنا حرکت ا. fenâ hareket et. ; — **Misbehaved′**, (-hāvd′) *(a.)* تربیه‌سز terbiyesiz; — **Misbehav′iour**, (-hāv′-yėr) *(n)* سوء حرکت sôuyi hareket.

Misbelieve, mis-be-lēv′, *(v.a.)* یاکلق yanulmaq ; — **Misbelief**, (-lēf′) *(n.)* *(rel.)* کفر küfr ; *(fig.)* اعتقاد باطل î′tiqâdu bâtul.

Miscalculate, mis-kal′kū-lāt, *(v.a.)* یاکلیش حساب ا. yanlush hesâb et. ; — **Miscalcula′tion**, (-kal-kū-lā′shun) *(n.)* خطا hatâ; یاکلیش حساب yanlush hesâb.

Miscarriage, mis-kar′ij, *(n.)* قصور qousôur; عقامت aqâmet; *(med.)* چوجق دوشورمه chojouq düshürme ; *(lit.)* اسقاط جنین isqâtu jinîn; — **Miscar′ry**, (-kar′ri) *(v. n.)* اولمامق olmamaq ; بوشه چیقمق bosha chuqmaq; *(med.)* چوجق دوشورمك chojouq düshürmek.

Miscellaneous, mis-sel-lān′i-us, *(a.)* مختلف mouhtelif ; *(lit.)* متنوع mütenevvî′ ; — **news**, *(lit.)* حوادث متفرقه havâdisi müteferriqa; شئون shü-ôun.

Miscellany, mis′el - ān-i , *(n.)* *(lit.)* معلومات متنوعه mâ′lôumâtu mütenevvi-a ; مقتطفات mouqtatafât.

Mischance, mis-chans′, *(n.)* قضا qaza ; فلاکت felâket ; *(v. n.)* سوء تصادف ا. sôuyi tesâdüf et. .

Mischief, mis′chif, *(n.)* خطا hatâ ; قباحت qabâhat ; *(evil)* فنالق fenaluq; عداوت adâvet ; مضرت mâzarrat : **to do** — فنالق ا. fenâluq et. ; — **maker**, محرك mouharrik ; مفسد müfsid ; — **making**, *(n.)* تحریکات tahrîkyât ; افسادات ifsâdât ; — **Mis′chievous**, (-′chiv-us) *(a.)* *(fig.)* فنا fenâ ; مزعج müz-ij ; مضر mouzur ; *(lit.)* عداوتکار adâvetkyâr ; فنالقله fenâluqla ; — **Mis′chievously**, (-′chiv-us-li) *(ad.)* غرضکارانه garazkâyrâne ; عداوتکارانه adâvetkyârâne ; مضر صورتده mouzur sôuretde.

Misconceive, mis - kon - sēv′ , *(v.)* یاکلیش آکلامق yanlush anlamaq ; *(lit.)* سوء محاکمه ا. sôuyi mouhâkeme et. ; — **Misconception**, (kon-sep′shun) *(n.)* یاکلیشلق yanlushluq ; خطا hatâ ; *(lit.)* سوء تفهم sôuyi tefehhüm.

Misconduct, mis-kon′dukt, *(n.)* قصور qousôur ; *(lit.)* سوء حرکت sôuyi hareket ; — **Misconduct′**, *(v.a.)* فنا یاپمق fenâ yapmaq ; *(lit.)* سوء اداره ا. sôuyi idâre et. ; *(v. n.)* قصور ا. qousôur et. ; سوء حرکت ا. sôuyi hareket et. .

Misconstrue, mis-kon′strōō , *(v.a.)* *(lit.)* سوء تفسیر ا. sôuyi tefsîr et. ; تحریف ا. tahrîf et. .

Miscount, mis-kownt′, *(n.)* خطا hatâ; *(v.a.)* یاکلق yanulmaq.

Miscreant, mis′krē-ant, *(n. & a.)* خبیث habîs ; *(rel.)* کافر kâfir.

Misdeed, mis-dēd′, *(n.)* قباحت qabâhat ; جرم jürm ; *(pl.)* سیئات sey-yi-ât.

Misdemeanor, mis-de-mēn′ur, *(n.)* قباحت qabâhat ; *(jud.)* جرم jürm.

Misdo, mis-dōō′, *(v.)* قصور ا. qousôur et. ; — **Misdo′er**, (-dōō′ėr) *(n.)* مجرم müjrim.

Miser, mī′zėr, *(n.)* خسیس (آدم) hasîs (-adam) ; جیمری jimri ; — **ly**, *(ad.)* خسیسانه hasîsâne.

Miserable, miz′ėr-a-bl, *(a.)* سفیل sefîl ; — **Miserably**, (miz′ėr-a-bli) *(ad.)* سفیلانه sefîlâne.

Misericorde, miz-e-ri-kord′, *(n.)* مرحمت merhamet; *(lit.)* عاطفت âtufat; *(dagger)* خنجر hancher.

Misery, miz′ėr-i, *(n.)* سفالت sefâlet.

Misfeasance, mis-fēz′ans, *(n.)* خطا hatâ ; سهو sehv ; *(lit.)* ذهول zühôul.

Misfortune, mis-for′tūn, *(n.)* طالعسزلك tâlî′sizlik ; فلاکت felâket.

Misgive, mis-giv′, *(v.a.)* قورقوتمق qorqoutmaq ; شبهه‌لندیرمك shübhelendirmek ; *(v. n.)* قورقمق qorqmaq ; شبهه‌لنمك shübhelenmek ; — **Misgiv′ing**, (-′ing) *(n.)* شبهه shübhe ; قورقو qorqou.

Misgovern, mis-guv′ėrn, *(v.a.)* فنا اداره ا. fenâ idâre et. ; — **Miegov′ernment**, (-guv′ėrn-ment) *(n.)* سوء اداره sôuyi idâre.

Misguide, mis-gīd′, *(v.a.)* آیارتمق ayartmaq; افساد ا. ifsâd et.; — **Misguid′ance**, (-gīd′ans) *(n.)* ضلالت delâlet; افسادات ifsâdât.

Mishap, mis-hap′, *(n.)* قضا qazâ; عارضه âruza; حادثه hâdise.

Mishear, mis-hēr′, *(n.)* یاكلیش ایشیتمك yanlush ishitmek.

Misinterpret, mis-in-tėr′pret, *(v.a.)* یاكلیش آكلاتمق yanlush anlatmaq; *(lit.)* سؤ تفسیر ا. sôuyi tefsîr et.; — **Misintėrpretā′tion**, (-′shun) *(n.)* سؤ تفسیر sôuyi tefsîr; یاكلیش آكلاتیش yanlush anlâtush.

Misjudge. mis-juj′, *(v.a.)* آكلاماماق anlamamaq; طانیمامق tanumamaq; *(v.n.)* آلدانمق aldanmaq; یاكلمق yanulmaq.

Mislay, mis-lā′, *(v.a.)* غائب ا. gayb et..

Mislead, mis-lēd′, *(v.a.)* شاشیرتمق shashurtmaq; یاكلتمق yanultmaq; — **Mislead′ing**, (-lēd′ing) *(a.)* یاكلیش yanlush; شاشیرتیر shashurtur; *(lit.)* سؤ تفهمی موجب sôuyi tefehhümü môujib; *(fig.)* مغفل môugfil.

Mismanage, mis-man′āj, *(v.a.)* ادارهسزلك ا. idâresizlik et.; سؤ اداره ا. sôuyi idâre et.; — **Misman′agement**, (-′āj-ment) *(n.)* ادارهسزلك idâresizlik; تدبیرسزلك tedbîrsizlik; سؤ اداره sôuyi idâre.

Misplace, mis-plās′, *(v.a.)* یرینه قویماماق yerine qomamaq; *(fig.)* بوزمق bozmaq; سؤ استعمال ا. sôuyi istî′mâl et.; — **Misplaced′**, (-plāsd′) *(a.)* یرنده دكل yerinde deyil; *(fig.)* مناسبت آلماز minâsebet almaz; — **confidence** لزومندن فضله اعتماد lüzôumundan fazla î′timâd; *(fig.)* خفیف مشربلك hafîf-meshreblik; — **words** مناسبتسز سوزلر minâsebetsiz seuzler; — **Misplace′ment**, (-plās′ment) *(n.)* یرینه قویمایش yerine qomayush; *(fig.)* سؤ استعمال sôuyi istî′mâl; مناسبتسزلك minâsebetsizlik.

Misprint, mis-print′, *(n.)* طبع خطاسی tabu′ hatâsu; *(lit.)* سهو مرتب sehvi mürettib; *(v.a.)* یاكلیش باصمق yanlush basmaq.

Misprision, mis-prizh′un, *(n.)* *(jud.)* سكوت sükyôut; *(lit.)* كتم معلومات ketmi mâ′lôumât; سكوت sükyôut; — **of felony** (اتمه) جنایتی كتم jinâyeti ketm (-etme); — **of treason** خیانتی كتم (اتمه) ketmi huyânet; huyâneti ketm (-etme).

Mispronounce, mis-pro-nowns′, *(v.a.)* یاكلیش تلفظ ا. yanlush telaffouz et.; — **Mispronunciation**, (mis-pro-nown-shi-ā′shun) *(n.)* یاكلیش تلفظ yanlush telaffouz; غلط galet.

Misquote, mis-kwōt′, *(v.a.)* خطا ا. hatâ et.; یاكلیش اقتباس ا. yanlush iqtibâs et.; — **Misquotation**, (mis-kwō-tā′shun) *(n.)* خطا hatâ; سهو sehv; یاكلیش اقتباس yanlush iqtibâs.

Misreckon, mis-rek′n, *(v.a.)* یاكلیش حساب ا. yanlush hesâb et.; یاكلمق yanulmaq; — **Misreck′oning**, (-rek′n-ing) *(n.)* یاكلیش حساب yanlush hesâb; خطا hatâ.

Misrepresent, mis-rep-re-zent′, *(v.a.)* تحریف ا. tahrîf et.; مغالطه یاپمق mougâlata yapmaq; — **Misrepresentā′tion**, (-′shun) *(n.)* تحریف tahrîf; *(lit.)* مغالطه mougâlata.

Misrule, mis-rōōl′, *(n.)* سوء اداره sôuyi idâre; *(disorder)* قاریشقلق qarushuqluq; اغتشاش îgtishâsh; *(v.a.)* سوء اداره ا. sôuyi idâre et..

Miss, mis, *(n.)* میس mis; (مادمازل) (madmazel); — **Misses**, (mis′z) *(n.pl.)* میسلر misler; مادمازللر madmazeller.

Miss, mis, *(v.a.)* اصابت ایتمهمك isâbet etmemek; *(fail)* غائب ا. qayb et.; *(fig.)* قاچیرمق qachurmaq; *(omit)* صرف نظر ا. sarfu nazar et.; *(want)* (ی) آرامق ...(i-) aramaq; (ك) یوقلغی حس ا. ...(in-) yoqlôunou hiss et.; *(failure)* عدم اصابت ademi isâbet; *(loss)* غائب qayb; ضیاع zuyâ′; **to — fire** آتش آلمامق atesh almamaq; **to — «the opportunity** «فرصتی» قاچیرمق «fursatu» qachurmaq; — **Missing**, (mis′ing) *(a.)* نقصان noxân; اكسیك exîk; *(lost)* غائب qayb; ضایع zâyi′.

Misshape, mis-shāp′, *(v.a.)* (شكلنی) بوزمق (sheklini-) bozmaq; *(n.)* بیچیمسزلك bichimsizlik; — **Misshapen**, (mis-shāp′n) *(a.)* بوزوق bozouq; بیچیمسز bichimsiz; *(fig.)* قالپ qalp.

Missile, mis′il, *(n.)* (مرمی) (mermî).

Mission, mish′un, *(n.)* هیئت hey-et; *(duty)* وظیفه vazîfe; مأموریت me′môuriyyet; **Board of M —** میسیونرلر هیئتی misyonerler hey-eti; میسیونرلر جمعیتی misyonerler jem-iyyetti; **military —** هیئت عسكریه hey-eti aske-

riyye; — **school,** ميسيونر مكتبى misyoner mektebi; — **Missionary,** (mish'un-ėr-i) *(n. & a.) (rel.)* ميسيونر misyoner; *(pl.)* ميسيونرلر misyonerler.

Mississippi, mis-sis-sip'pi, *(n.pr.)* ميسيسيپى (نهرى) misisipi (-nehri).

Missive, mis'iv, *(a.)* گوندريله‌جك geunderilejek; *(thrown)* آتيله‌جق atulajaq; *(n.)* مكتوب mektoub; *(pl.)* مخابرات mouhâberât; اوراق evraq.

Mist, mist, *(n.)* سيس sis; دومان douman.

Mistake, mis-tāk', *(n.)* خطا hatâ; سهو sehv; *(fig.)* يانلشلق yanlushluq; *(v.)* خطا ا. hatâ et.; يانلمق yanulmaq; **and no —** *(fig.)* محقق mouhaqqaq; مطلقا moutlaqâ; **by —** يانلشلقله yanlushluqla; سهواً sehven; **to — for** (ى) ظن ا. ...(i-) zann et.; (ه) بكزتمك ...(e-) benzetmek; — **Mistak'en**, (-tāk'n) *(a.)* يانلش yanlush; خطالو hatâlu; **to be —** يانلمق yanulmaq; خطا ا. hatâ et.; **you are —** يانليورسكز yanuluyorsunuz; يانلشكز وار yanlushunuz var.

Mister, mis'tėr, *(n.)* ميستر mustr; موسيو müsyü; افندى ...efendi.

Mistletoe, miz'l-tō, *(n.)* اوكسه اوتى euxe otou.

Mistranslate, mis-trans-lāt', *(v.a.)* يانلش ترجمه ا. yanlush terjüme et.; — **Mistranslation**, (mis-trans-lā'shun) *(n.)* يانلش ترجمه yanlush terjüme.

Mistress, mis'ez, *(n.)* ميسيس misis; مادام madam; خانم ...hanum.

Mistress, mis'tres, *(n.) (chief)* مديره müdîre; رئيسه re-îse; *(loved)* سوگيلى sevgili; معشوقه mâ'shouqa; *(concubine)* مترس metres.

Mistrust, mis-trust', *(n.)* اعتمادسزلق î'timâdsuzluq; ***(v.a.)*** اينانمامق inanmamaq; اعتماد ايتمه‌مك î'timâd etmemek; — **Mistrust'ful,** (-'fōōl) *(a.)* اعتمادسز î'timâdsuz; وسوسه‌لى vesveseli; — **Mistrust'fully,**(-'fōōl-i) *(ad.)* اينانمايه‌رق inanmayaraq; اعتماد ايتميه‌رك î'timâd etmeyerek; وسوسه‌ايله vesveseyle.

Misty, mist'i, *(a.)* سيسلى sisli; دومانلى doumanlu.

Misunderstand, mis-un-dėr-stand', *(v.a.)* يانلش آكلامق yanlush anlamaq; — **Misunderstand'ing**, *(n.) (lit.)* سوء تفهم sôuyi tefehhüm; يانكليشلق yanlushluq.

Misuse, mis-ūs', *(n.)* سوء استعمال sôuyi istî'mâl; — **Misuse,** (mis-ūz') *(v.a.)* سوء استعمال ا. sôuyi istî'mâl et; — **Misusage,** (mis-ūz'āj) *(n.)* سوء استعمال sôuyi istî'mâl.

Mite, mīt, *(n.) (zo.)* قورت qourt; — **Mity,** (mīt'i); *(a.)* قورتلى qourtlou.

Mite, mīt, *(n.) (little)* ذره zerre; پك اوفاق pek oufaq.

Mitigate, mit'i-gāt, *(v.a.)* تخفيف ا. tahfîf et.; تعديل ا. tâ'dîl et.; — **Mitigā'tion,** ('shun) *(n.)* تخفيف tahfîf; تعديل tâ'dîl; تسكين teskîn; — **Mit'igātory,** (-to-ri) *(lit.)* تسكين ايديجى teskîn ediji; مخفف mouhaffif.

Mitrailleuse, mē·tra-lyez', *(n.)* ميتراليوز mitralyeuz.

Mitre, mī'tėr, *(n.)* تاج tâj; پيسقوپوسلق pisqoposlouq; *(chimney's)* باشلق bashluq; كلاه külah; *(arch.)* كوشه keushe; شيو كونيه shiv geunye; — **Mit'riform,** *(a.)* كلاه كبى külah gibi; *(bot.)* مخروطى mahrôutî.

Mitten, mit'n, *(n.)* (پارمقسز) الديون (parmaqsuz-) eldiven.

Mix, miks, *(v.a.)* قاريشديرمق qarushdurmaq; *(lit.)* مزج ا. mezj et.; *(v.n.)* قاريشمق qarushmaq; *(lit.)* امتزاج ا. imtizâj et.; *(fig.)* اختلاط ا. ihtilât et.; *(n.)* قاريشيقلق qarushuqluq; **to — up** قاريشديرمق qarushdurmaq; — **Mixed,** (mikst) *(a.)* قاريشيق qaru-shuq; *(fig.)* مختلط mouhtelit; — **tribunal** محكمه مختلط moutelit mahkeme; *(pl.)* محاكم مختلطه mahâkimi mouhtelite; — **Mix'tion,** (miks'shun) *(n.)* مخلوط mahlôut; *(mordant)* طوتقال toutqal; ضمغ zamq; — **Mix'ture,** (miks'tūr) *(n.)* مخلوط mahlôut; تركيب terkîb.

Mizzen, miz'n, *(n.)* ميزانه mizana; — **mast,** ميزانه ديركى mizana direyi.

Mizzle, miz'l, *(n.)* اينجه ياغمور inje yâmour; *(v. n.)* خفيف ياغمق hafif yâmaq; (چيسه‌لمك) (chiselemek); *(fig.)* صيويشمق suvushmaq; — **Mizzling,** (miz'ling) *(n.)* قالين سيس qalun sis.

Mnemonic, - al, nē-mon'ik, - al, *(a.)* حافظه‌يه ياردمجى hâfuzaya yardumju; *(n. pl.)* (اصولى) حافظه‌يى تقويه hâfuzayi

taqviye (-ousôulü) ; توسیع حافظه tevsî' hâfuza.

Moan, mōn, *(n.)* آه âh ; فغان figân ; *(lit.)* انين enîn ; *(v.)* اينله‌مك inlemek ; آجينمق ajunmaq ; — **Moanful,** (mōn'-fōōl) ; *(a.)* آجيقلی ajuqlu ; *(lit.)* مؤلم mü-ellim ; — **Moanfully,** (mōn'-fōōl-i) *(ad.)* اينله‌يه‌رك inleyerek ; *(lit.)* متألمانه müte-ellimâne.

Moat, mōt, *(n.)* خندك hendek ; چوقور chouqour ; *(v.a.)* خندك قازمق hendek qazmaq.

Mob, mob, *(n.)* آياق طاقمی ayaq taqumu ; *(lit.)* اسافل ناس esâfili nâs ; *(v.a.)* آياقلانمق ayaqlanmaq ; هجوم ا. hüjôum et. ; — **'cap,** (-kap) *(n.)* باشلق bashluq ; بونه bone.

Mobile, mō'bil, *(a.)* سيار seyâr ; متحرك müteharrik ; — **Mobility,** (mo-bil'-i-ti) *(n.)* قابليت حركت qâbiliyyeti hareket ; *(fig.)* قرارسزلق qarârsuzluq ; *(mob)* عوام طاقمی avâm taqumu . — **Mobilizā'tion,** (mo-bi-li-zā'shun) *(mil.)* سفربرلك seferberlik ; — **mobilize,** (mob'il-īz) *(v.a.)* سفربرلك اعلان ا. seferberlik î'lân et. ; *(fig.)* طوپلامق toplamaq ; حركته كتيرمك harekete getirmek.

Mocha, mō'ka, *(n.)* موقا moqa ; (يمن قهوه‌سی) (yemen qahvesi).

Mock, mok, *(v.a.)* اكلنمك eylenmek ; استهزا ا. istihzâ et. ; *(n.)* استهزا istihzâ ; *(a.)* قابا qaba ; ... تقليد taqlid... ; — **Mocker,** (mok'ėr) *(n.)* مستهزی müstehzî ; آلايجی alayju ; — **Mockery,** (mok'ėr-ı) *(n.)* استهزا istihzâ ; آلای alay ; — **Mockingly** (mok'ing-li) *(ad.)* اكلنه‌رك eylenerek ; *(lit.)* مستهزيانه müstehziyâne.

Mode, mōd, *(n.)* طرز tarz ; اصول ou-sôul ; موده moda ; *(mus.)* مقام maqâm.

Model, mod'el, *(n.)* موده‌ل model ; نمونه nümôune ; *(v.a.)* موده‌لنی ياپمق modelini yapmaq ; قالب چيقارمق qalub chuqarmaq ; — **Mod'eller,** (-'el-ėr) *(n.)* موده‌لجی modelji ; قالبجی qalubju ; — **Mod'elling,** (-'el-ing) *(n.)* موده‌لنی ترتيب modelini tertîb ; قالب چيقارمه qalub chuqarma ; *(craft)* موده‌لجيلك modeljilik ; قالبجيلق qalubjuluq.

Moderate, mod'ėr-āt, *(a.)* معتدل môu'tedil ; *(v.a.)* تعديل ا. tâ'dîl et. ; *(lit.)* تخفيف ا. tahfîf et. ; — **ly,** *(ad.)* اعتداله î'tidâlle ; خفيفجه hafifje ; — **Moder-a'tion,** (-ėr-ā'shun) *(n.)* اعتدال î'tidâl ; — **Mod'eratism,** (-'ėr-at-izm) *(n.)* مسلك اعتدال mesleki î'tidâl ; اعتدالپرورلك î'tidâl-perverlik; — **Mod'-erator,** (-'ėr-āt-ur) *(n.)* تعديل ايدن tâ'dîl eden ; معدل mou-addil ; *(president)* رئيس re-îs ; *(arbiter)* حكم hakem.

Modern, mod'ėrn, *(a.)* يكی yeni ; *(lit.)* عصری asrî ; *(n. pl.)* *(lit.)* متأخرين müte-ahhurîn ; معاصرين mou-âsurîn ; — **Mod'ėrnism,** (-izm) *(n.)* *(lit.)* تجدد tejeddüd ; عصريلك asrîlik ; — **Mod'ėrnity,** (-'i-ti) *(n.)* يكيلك yeni-lik ; عصريلك asrîlik ; — **Mod'ėrnist,** *(n.)* تجدد طرفداری tejeddüd tarafdâru ; تجددپرور tejeddüd-perver ; — **Mod'-ėrnize,** (-īz) *(v.a.)* يكيلشديرمك yeni-leshdirmek ; *(lit.)* عصريلشديرمك asrî-leshdirmek ; — **Mod'ėrnizer,** (-īz-ėr) *(n.)* مجدد müjeddid.

Modest, mod'est, *(a.)* معتدل môu'tedil : ساده sâde ; *(pers.)* متواضع mütevâzu' ; *(chaste)* عفيف afîf ; محجوب mahjôub ; — **ly,** *(ad.)* معتدلانه môu'tedilâne ; *(lit.)* متواضعانه mütevâzu-âne ; — **Mod'-esty,** (-ti) *(n.)* اعتدال î'tidâl ; قناعت qanâ-at ; *(pers.)* تواضع tevâzôu'.

Modify, mod'i-fī, *(v.a.)* تعديل ا. tâ'dîl et. ; دكيشديرمك deyishdirmek ; — **Modificā'tion,** (-'i-fi-kā'shun) *(n.)* تعديل tâ'dîl ; *(pl.)* تعديلات tâ'dîlât ; — **Mod'ificatory,** (-'i-fi-ka-to-ri) *(a.)* دكيشديريجی deyishdiriji ; *(lit.)* معدل mou-addil ; — **Mod'ified,** (-'i-fīd) *(a.)* معدل mou-addel ; دكيشمش deyish-mish ; — **Mod'ifier,** (-'i-fī-ėr) *(n.)* دكيشديرن deyishdiren ; تعديل ايدن tâ'dîl eden.

Modulate, mod'ū-lāt, *(v.a.)* سسی دكيشديرمك sesi deyishdirmek ; *(lit.)* تلحين ا. tel-hîn et. ; — **Modūlā'tion,** (-'shun) *(n.)* *(act)* سسی تعديل sesi tâ'dîl ; *(lit.)* تلحين telhîn ; *(melody)* مقام maqâm ; آهنك (اصوات) âhenk (-esvât).

Module, mod'ūl, *(n.)* مقياس miqyâs ; چاپ chap ; *(fig.)* معيار mî'yâr ; اساس esâs.

Modus, mō'dus, *(n.)* اصول ousôul ; طرز tarz ; *(tithes)* بدل bedel ; — **vivendi,** (-vi-ve'n-dī) چاره châre ; *(lit.)* صورت تسويه sôureti tesviye.

Mogul, mō-gul′, *(a. & n.)* موغول mo-goul...

Mohair, mō′hār, *(n.)* تیفتیك tiftik.

Mohammed, mo-ham′ed, *(n. pr.)* محمد (حضرت) (hazreti-) mouhammed; — **Moham′medan**, (-ham′ed-an) *(a.)* ...اسلام islâm...; *(n.)* مسلم müslim; اسلام islâm; مسلمان müsliman; — **Moham′medanism**, (-ham′ed-an-izm) *(n.)* اسلامیت islâmiyyet; دین اسلام dîni islâm.

Moharram, mo-har′am, *(n.)* محرم mouharrem; **Decree of** — محرم قرارنامه‌سی mouharrem qarârnamesi; — **festival** محرم آیینی mouharem âyini.

Moiety, moi′e-ti, *(n.)* یاری yaru; نصف nusf; (بر) پارچه (bir-) parcha.

Moire, mwor, *(n.)* مواره mouvare; خارەلی قماش hâreli qoumash.

Moist, moist, *(a.)* نملی nemli; رطوبتلی routoûbetli; *(v.a.)* نملندیرمك nemlendirmek; (خفیفجه) ایصلاتمق (hafifje-) uslatmaq; — **Moist′ure**, (-tūr) *(n.)* نم nem; رطوبت routoûbet; صو sou.

Molar, mō′lar, *(a.)* اوکوتیجی euvütüjü; *(lit.)* طحنی tahnî; *(n.)* آزی دیش azu dish.

Molasses, mo-las′ez, *(n.)* ملاس melas; شکر پکمزی sheker pekmezi.

Mole, mōl, *(n.)* *(zo.)* کوستبك keustebek.

Mole, mōl, *(n.)* *(spot)* بن ben; *(mar.)* سد sedd; اسکله iskele.

Molecule, mol′e-kūl, *(n.)* مولکول molekül; *(fig.)* ذره zerre.

Molest, mo-lest′, *(v.a.)* ازعاج ا. iz-âj et.; تجاوز ا. tejâvüz et.; — **Molestā′tion**, (-′shun) *(n.)* تجاوز tejâvüz; *(pl.)* ازعاجات iz-âjât.

Molière, mo-le-ar′, *(n. pr.)* مولیر moliyer.

Mollah, mol′a, *(n.)* ملا molla.

Mollify, mol′i-fī, *(v.a.)* یومشاتمق yumushatmaq; *(fig.)* تسکین ا. teskîn et.; — **Mollification**, (mol-i-fi-kā′shun) *(n.)* سکونت sükyôunet; *(act)* یومشاتمه yumushatma; تسکین teskîn.

Mollycoddle, mol′i-kodl, *(n.)* طابانسز tabansuz; (لاپه‌جو) (lapaju).

Moltke, mōlt′ke, *(n. pr.)* مولتکه moltke.

Moment, mō′ment, *(n.)* آن ân; لحظه lahza; *(fig.)* اهمیت ehemmiyyet; *(force)* عامل âmil; قوت qouvvet; *(sci.)* وزنیت vezniyyet; **in a** — بر آنده bir ânde; همان hemen; — **Mō′mentary**, (-′ment-a-ri) *(a.)* آنی ânî; — **Mō′mentarily**, (-′ment-a-ri-li) *(fig.)* آنی اولەرق ânî olaraq; هر آن her ân; — **Momentous**, (-′us) *(a.)* مهم mühim; جدی jiddî; آغر âr; — **Moment′ously**, (-′us-li) *(ad.)* اهمیتله ehemmiyyetle; جدیتله jiddiyyetle; جدی صورتده jiddî sôuretde; — **Moment′ousness**, (-′us-nes) *(n.)* اهمیت ehemmiyyet; جدیت jiddiyyet; وخامت vahâmet; — **Moment′um**, (-′um) *(n.)* *(sci.)* وزنیت vezniyyet.

Monaco, mo-nä′ko, *(n.pr.)* موناقو monâqo; **Prince of** — موناقو پرنسی monâqo prensi.

Monad, mon′ad, *(n.)* ذره zerre; *(lit.)* جوهر بسیط jevheri basît; — **Monad′ic**, (-′ik) *(a.)* بسیط basît; مجرد müjerred; *(lit.)* ذروی zerrevî; (نقیعی) (naqî-î).

Monarch, mon′ark, *(n.)* حکمدار hükümdâr; قرال qural; — **Mon′archism**, (-′ark-izm) *(n.)* قرال طرفدارلغی qural tarafdârlugh; — **Mon′archist**, (-′ark-ist) *(n.)* مونارشیست monarkist; قراللق طرفداری qouralluq tarafdâru; — **Mon′archy**, (-′ark-i) *(n.)* قراللق qaralluq; قرالیت qouraliyyet.

Monastery, mon′as-tėr-i, *(n.)* مناستر manastur; — **Monas′tical**, (-′tik-al) *(a.)* ...مناستر manastur...; *(monks)* ...راهبلك râhiblik...; ...رهبان rühbân...; *(solitary)* منزوی münzevî; — **Monas′tically**, (-′tik-al-i) *(ad.)* راهب کبی râhib gibi; *(lit.)* راهبانه râhibâne; *(fig.)* منزویانه münzeviyâne.

Monastir, mon-as-tėr′, *(n.pr.)* مناستر monastur.

Monday, mun′dā, *(n.)* بازار ایرتسی pazar ertesi.

Monetary, mun′e-tar-i, *(a.)* نقدی naqdî; ...مسکوکات meskyôukyât; — **Mon′etize**, (-tīz) *(v.a.)* مسکوکاته تحویل ا. meskyôukyâta tahvîl et.; تداول ایتدیرمك tedâvül etdirmek.

Money, mun′i, *(n.)* پاره para; نقد naqd; **paper** — کاغد پاره kyâd para; *(pl.)* اوراق نقدیه evrâqu naqdiyye; **to make** — پاره قازانمق para qazanmaq; **to raise** — پاره بولمق para boulmaq; بورج آلمق borj almaq;

ا. استقراض istiqrâz et.; **ready** — حاضر پاره hazur para; الده‌کی پاره eldeki para; نقد موجود naqdi mevjôud; **pot of** — چوق پاره choq para; کلیتلی پاره kulliyyetli para; — **box,** *(n.)* قومباره qoumbara; — **changer,** (-chānj'ėr) *(n.)* صراف sarraf; — **order,** *(n.)* ماندا پوست manda post; حواله‌نامه havâle-nâme.

Monger, mung'gėr, *(n.)* اصناف esnaf; صاتیجی satuju; جی ...ju, ...ji.

Mongolia, mon-gō'li-a, *(n.pr.)* موغولستان mogoulistan;— **Mongol,**(mong'gol), — **Mongolian,** (mong-gō'li-an) *(a. & n.)* موغول mogoul; *(pl.)* موغوللر mogoullar.

Mongrel, mung'grel, *(a. & n.)* صویسز soysouz; ملز melez.

Monism, mon'izm, *(n.) (phil.)* وحدت (نظریه‌سی) vahdet (-nazariyyesi); برلك birlik; — **Mon'istic, -al,** (-'ist-ik, -al) *(a.)* ...وحدت vahdet....

Monition, mon-ish'un, *(n.)* تنبیه ten-bîh; اخطار ihtâr; *(jud.)* دعوت dâ'-vet; اخبار ihbâr; — **Mon'itive,** (-'i-tiv) *(a.)* اخطاری ihtârî; اخباری ihbârî.

Monitor, mon'i-tur, *(n.)* مخبر mouh-bir; *(adviser)* ناصح nâsuh; *(mar.)* مونیتور moniteur; *(student)* چاوش chavoush; (مذاکره‌جی) (müzâkereji); — **Monitō'-rial,** (-'ri-al) *(a.)* اخباری ihbârî; اخطاری ihtârî; — **Monitō'rially,** (-'i-al-i) *(ad.)* اخطارکارانه ihtârkyâ-râne; ناصحانه nâsuhâne; — **Mon'it-ory,** (-'i-to-ri) *(a.)* اخطاری ihtârî; اخباری ihbârî; *(n.)* ناصح nâsuh; *(student)* مذاکره‌جی müzâkereji; — **Mon'itress,** (-'it-res), — **Mon'itrix,** (-'it-riks) *(n.)* مخبره mouhbire; ناصحه nâsuha; *(student)* مذاکره‌جی müzâkereji.

Monk, mungk, *(n.)* پاپاس papaz; راهب râhib; — **Monk'hood,** *(n.)* پاپاسلق papazluq; — **Monk'ish,** *(a.) (lit.)* رهبانی rühbânî; *(like)* پاپاسجه papazja; راهب کبی râhib gibi.

Monkey, mungk'i, *(n.)* مایمون may-moun; *(lit.)* شبك shebek.

Monocle, mon'o-kl, *(n.)* مونوقل mo-noql; تك کوزلك tek geuzlük.

Monogamy, mon-og'a-mi, *(n.)* بر زوجه‌لیلك bir zevjelilik; — **Monog'-amous,** (-mus) *(a.)* بر زوجه‌لی bir zevjeli; (بر قاریلی) (bir qarulu); *(lit.)* وحیدالزوج vahîdüz-zevj.

Monogram, mon'o-gram, *(n.)* مونوغرام monogram; (مارقه) (marqa).

Monolith, mon'o-lith, *(n. & a.)* (یکپاره) طاش (yekpâre-) tash; ستون sutôun.

Monologue, mon'o-log, *(n.)* مونولوغ monolog; (حسبحال) (hasbihâl).

Monomania, mon-o-mā'ni-a, *(n.)* مراق merâq; *(lit.)* جنت واحده jinneti vâhide.

Monopetalous, mon-o-pet'a-lus, *(a.) (lit.)* وحیدالتویج vahîdüt-tüveyj.

Monoplane, mon'o-plān *(n.)* (تك سطحلی) طیاره (tek satuhlu-) tayyâre.

Monopolize, mon-op'o-līz, *(v.a.)* انحصاره آلمق inhisâra almaq.

Monop'oly, (-'o-li) *(n.)* انحصار inhisâr.

Monosyllable, mon-o-sil'la-bl, *(n.)* بر هجالی کلمه bir hejeli kelime; — **Monosyllab'ic,**(-sil-lab'ik) *(a.)* بر هجالی bir hejeli; *(lit.)* وحیدالهجائی vahîdül-hejâ-î.

Monotheism, mon'o-thē-izm, *(n.) (lit.)* توحید tevhîd; وحدانیته اعتقاد vahdâniyyete i'tiqâd; — **Mon'-othēist,** *(n.)* موحد müvahhid; وحدانیته معتقد vahdâniyyete môu'teqid; اهل توحید ehli tevhîd.

Monotony, mon-ot'o-ni, *(n.) (lit.)* یکنسقلق yeknesaqluq; *(fig.)* طاتسزلق tatsuzluq;— **Monot'onous,**(-'on-us) *(a.)* اوصاندیریجی ousandruju; طاتسز tatsuz; *(lit.)* یکنسق yeknesaq.

Monroe, mun-rō', *(n.pr.)* مونرو mon-ro; — **doctrine,** مونرو عمده‌سی mno-ro oumdesi; مونرو پره‌نسیپی monro prensipi.

Monsieur, mo-sye', *(n.)* موسیو mü-syü; *(pl.)* — **Messieurs,** (me-sye').

Monsoon, mon-sōōn', *(n.)* موسم روزکاری mevsim rüzgyaru; (سام روزکاری) (sam rüzgyaru).

Monster, mon'stėr, *(n.)* دیو dev; جنوار janavar; *(fig.)* غریبه garîbe; *(a.)* پك بیوك pek beuyük; مدهش müd-hish; — **Monstros'ity,** (-stros'i-ti) *(n.)* غرابت garâbet; دهشت deh-shet; *(object)* عجیبه ajîbe; — **Mon'strous,** (-'strus) *(a.)* پك بیوك pek beuyük; مدهش müdhish; *(fig.)* عجیب ajîb; — **Mon'strously,** (-'strus-li) *(ad.)* قورقونج بر حالده qorqounj bir halde; مدهش صورتده müdhish sôuretde.

Monte Carlo, mon-tā-kär'lo, *(n.pr.)* مونته‌قارلو monte-qarlo.

Montenegro, mon-tā-nā'gro, *(n.pr.)* قاره طاغ qara dâ.

Month, munth, *(n.)* آی ay ; ماه mâh ; — **lY,** *(a.)* آیلق ayluq ; شهری shehrî; *(ad.)* آیده بر ayda bir ; هر آی her ay ; *(n.)* آیلق مجموعه ayluq mejmou-a ; *(pl. & med.)* آی باشی ay bashu ; حیض hayz.

Montreal, mont-rā-awl', *(n. pr.)* مونتره‌آل montre-al.

Monument, mon'ū-ment, *(n.)* *(lit.)* آبده abide , *(pl.)* آبدات âbidât ; — **Monūment'al,** *(a.)* آبده قبیلندن âbide qabîlinden ; *(fig.)* معظم mou-azzam.

Mood, mōōd, *(n.)* حال hâl ; خوی hooy; مزاج mizâj ; *(anger)* ترسلك terslik ; حدت hiddet ; — **Mood'iness,** *(n.)* ترسلك terslik ; خویسزلق houysouz-louq ; — **Mood'Y,** (-'i) *(a.)* خویسز houysouz ; ترس ters.

Mood, mōōd, *(gram.)* بنا binâ ; صیغه sîga.

Moon, mōōn, *(n.)* آی ay ; *(lit.)* قمر qamer ; — **beam,** (-bēm) *(n.)* شعاع قمر shou-â-u qamer ; — **calf,** (-käf) *(n.)* احمق ahmaq ; عجیبه ajîbe ; — **'light,** (-līt) *(n.)* مهتاب mehtâb ; — **light fitting** گیزلی طاشنمه gizli tashunma ; فرار firâr ; **to make a — light flight** قاچمق qachmaq ; گیزلی طاشنمق gizli tashunmaq ; — **'shine,** (-'shīn) *(n.)* مهتاب mehtâb ; *(show)* *(fig.)* نمایش nümâyish ; بوش شی bosh shey ; *(spirits)* قاچاق مسکرات qachaq müskirât.

Moor, mōōr, *(n.)* قیر qur ; قیراج یر quraj yer ; *(v.a.)* *(mar.)* چیفته دمیرده یاتمق chifte demirde yatmaq ; (پالامارلا) باغلامق (palamarla-) bâlamaq; (دمیرلمك) (demirlemek) ; — **cock,** یابان خروسی yaban horozou ; — **hen,** قاره طاووق qara tavouq ; — **Moor'age,** (-'āj) *(n.)* دمیر یری demir yeri ; — **Moor'ing,** *(n.)* *(act)* باغلامه bâlama ; *(mar.)* چیفته دمیرده یاتمه chifte demirde yatma ; *(pl.)* پالامار palamar ; *(place)* دمیر یری demir yeri ; *(buoys)* شاندیره‌لر shamanduralar.

Moor, mōōr, *(n.)* فاسلی faslu ; مغربی mâgrubî ; *(fig.)* عرب arab; — **Moor'ish,** *(a.)* ... فاس fas... ; مغربی magrubî ; *(sterile)* قیراج quraj.

Moot, mōōt, *(n.)* مجلس mejlis ; *(v.a.)* بحث ا. bahs et. ; — **point,** مسئله mesele ; بحث bahis ; — **Moot'able,** (-'abl) *(a.)* بحث اولونه‌بیلیر bahs olounabilir ; *(lit.)* قابل مناقشه qâbili münâqasha.

Mop, mop, *(n.)* پاچاورا pachavra ; بز bez ; *(mar.)* پاسپاس pas-pas ; *(v.a.)* سیلمك silmek ; — **headed,** *(a.)* *(a.)* صاچلری طاغینیق sachlaru dânuq; باشی طارانمامش bashu taranmamush.

Mope, mōp, *(v.n.)* کدرلی طورمق kederli dourmaq ; صیقیلمق suqulmaq ; *(v.a.)* صیقمق suqmaq ; مأیوس ا. me'yôus et. ; — **Mōp'inglY,** (-'ing-li) *(ad.)* کدرله kederle ; مغمومانه mâgmôumâne ; — **Mōp'ish,** *(a.)* طاتسز tatsuz ; *(pers.)* صیقیلمش suqulmush ; مغموم mâgmôum; مأیوس me'yôus ; — **Mōp'ishlY,** (-'ish-li) *(ad.)* صیقینتی ایله suquntîyle ; مغمومانه mâgmôumâne ; — **Mōp'ishness,** *(n.)* صیقینتی suquntu ; یأس yes ; کدر keder.

Moral, mor'al, *(a.)* اخلاقی ahlâqî ; *(abstract)* معنوی mâ'nevî ; *(n. pl.)* اخلاق ahlâq ; معنویات mâ'neviyyât ; — **lY,** *(ad.)* اخلاقاً ahlâqan ; معناً mâ'nen ; — **certaintY,** *(n.)* بداهت bedâhet ; (قطعیت ضمنیه) (qat-uyyeti zumniyye) ; — **defeat,** *(n.)* مغلوبیت معنویه mâglôubiyyeti mâ'neviyye; — **victorY,** *(n.)* ظفر معنوی zaferi mâ'nevî ; — **facultY,** *(n.)* ادراك idrâk ; قوهٔ محاکه qouvveyi mouhâkeme ; — **law,** *(n.)* اخلاقیات ahlâqiyyât ; قانون وجدان qânounu vijdân ; — **philosophY,** *(n.)* فلسفهٔ اخلاقیه felsefeyi ahlâqiyye ; — **sense,** *(n.)* حس اخلاقی hissi ahlâqî ; وجدان vijdân ; — **Mor'alist,** *(n.)* اخلاق معلمی ahlâq mou-allimi ; *(fig.)* اخلاق طرفداری ahlâq tarafdâru ; *(pl.)* اخلاقیون ahlâqiyôun ; — **Moralist'ic,** (-'ik) *(a.)* اخلاقی ahlâqî ; — **Moral'itY,** (-'i-ti) *(n.)* اخلاق ahlâq ; *(lit.)* خلاقت halâqat; — **Mor'alize,** (-'al-īz) *(v.a.)* تربیه ا. terbiye et. ; *(lit.)* تهذیب ا. tehzîb et. ; *(judge)* اخلاقاً محاکه ا. ahlâqan mouhâkeme et. ; *(v.n.)* *(fig.)* اخلاقدن بحث ا. ahlâqdan bahs et..

Morale, mo-räl', *(n.)* قوهٔ معنویه qouvveyi mâ'neviyye.

Morass, mo-ras', *(n.)* باطاقلق bataqluq.

Moratorium, mo-ra-tō'ri-um, *(n.)*

مورتوريوم moratoryom ; *(lit.)* تأجيل ديون te'jîli düyôun.

Moravia, mo-rā'vi-ā, *(n. pr.)* موراويا moravya.

Morbid, mor'bid, *(a.)* مرضی marazî ; *(fig.)* مضر mouzur ; فنا fenâ ; فاسد fâsid ; — **Morbid'ity,** (-'i-ti) *(n.)* علت illet ; خسته‌لق hastaluq.

Mordant, mor'dant, *(a.)* ایصیریر usurur ; صوقار soqar ; *(fig.)* آجی aju ; ایچنه ایشلر ichine ishler ; *(fixing)* مثبت müsbit ; *(n.)* طوتقال toutqal ; ضمغ zamq ; *(corrosive)* کذاب kezzab.

More, mōr, *(a. & ad.)* دها daha ; دها زیاده daha ziyâde ; — **and** — کیتدکجه فضله gitdikje fazla... ; **no** — آرتیق یوق ...artuq yoq ; — **or less,** آز چوق az choq... .

Morea, mo-rē'a, *(n. pr.)* موره mora ; موره شبه جزیره‌سی mora shibhi jezîresi.

Moreover, mōr-ō'vėr, *(ad.)* بوندن باشقه boundan bashqa... ; کذا kezâ... .

Morganatic, mor-gan-at'ik, *(a.)* *(lit.)* کفو اولمایان küfv olmayan ; *(lit.)* (غیر کفوی) (gayri küfvi) ; — **ally,** (-al-i) *(ad.)* کفو اولمایه‌رق küfv olmayaraq.

Morgue, morg, *(n.)* مورغ morg.

Morn, morn, *(n.)* صباح sabah ; *(lit.)* صبح soubh.

Morning, morn'ing, *(n. & a.)* صباح sabah ; — **gown,** صباحلق sabahluq ; روب دوشامبر rob-deu-shambur ; — **star,** صباح ییلدیزی sabah yulduzu ; (زهره) (zühre) ; — **sun,** صباح کونشی sabah güneshi.

Morocco, mo-rok'ō, *(n. pr.)* فاس fas ; *(n. & a.)* ماروکن maroken ; — **Moroc'can,** (-rok'kan) *(a.)* ...فاس fas... ; مغربی mâgrubî.

Morose, mō-rōs', *(a.)* تیتیز titiz ; عکسی axi ; عبوس abôus ; — **ness,** *(n.)* تیتیزلك titizlik ; عکسیلك aksilik ; کدر keder.

Morphia, mor'fi-a, *(n.)* مورفین morfin.

Morphology, mor-fol'o-ji, *(n.)* *(sci.)* استحاله istihâle ; استحالیات istihâliyyât ; — **Morpholog'ic,** (jik) *(a.)* استحالی istihâlî ; — **Morphol'ogist,** (jist) *(n.)* (استحاله‌جی) (istihâleji) ; *(writer)* استحالیات محرری istihâliyyât mouharriri.

Morris, mor'is, *(v.)* چنکی اویناماق chengi oynamaq ; — **dance,** چنکی chengi.

Morrow, mor'ō, *(n.)* فردا ferdâ ; ایرتسی کون ertesi gün ; **to-—** یارین yarun.

Morse, mors, *(n.)* مورس (اصولی) mors (-ousôulü) ; — **Alphabet,** مورس الفباسی mors elifbâsu.

Morsel, mor'sel, *(n.)* لوقمه loqma ; پارچه parcha.

Mortal, mor'tal, *(a.)* أولدیریجی euldürüjü ; *(lit.)* مهلك mühlik ; *(fig.)* مدهش müdhish ; پك زیاده pek ziyâde ; *(n.)* فانی fânî ; انسان insan ; — **ly,** *(ad.)* مهلك صورتده mühlik sôuretde ; *(fig.)* صوك درجه‌ده son derejede ; — **enemy,** خصم جان hasmu jân ; — **Mortal'ity,** (-'i-ti) *(n.)* فانیلك fânîlik ; *(pl.)* وفیات vefeyât.

Mortar, mor'tar, *(n.)* هاوان havan ; *(cement)* خرج harj.

Mortgage, mor'gāj, *(n.)* ترهین terhîn ; استغلال istiglâl ; *(v.a.)* ترهین ا. terhîn et. ; **in** — مرهون merhôun ; (رهینده) (rehinde) ; —**bond,** *(n.)* رهین سندی rehin senedi ; — **Mortgagee,** (mor-gā-jē') *(n.)* (وفاءً) داین (vefâ-en-) dâyin ;— **Mortgager,** (mor'gā-jėr) *(n.)* (وفاءً) مدیون (vefâ-en-) medyôun.

Mortify, mor'ti-fī, *(v.a.)* محو ا. mahv et. ; *(lit.)* اماته ا. imâte et. ; *(fig.)* ازمك ezmek ; *(v.n.)* قانغرن او. qangren ol. ; چورومك chürümek ; *(fig.)* محو او. mahv ol. ; — **Mor'tifying,** (-fī-ing) أولدیریجی euldürüjü ; *(lit.)* الیم elîm ; — **Mortificā'tion,** (-fi-kā'shun) *(n.)* امحا imhâ ; *(decay)* چورومه chürüme ; *(rel.)* ریاضت riyâzat ; امساك imsâk ; *(humiliation)* حقارت haqâret ; ذلت zillet ; *(pain)* الم elem ; اذا ezâ.

Mortise, mor'tis, *(n.)* زیوانه zuvana ; لامبه lamba *(v.a.)* زیوانه آچمق zuvana achmaq ; دلمك delmek.

Mortuary, mort'ū-ar-i, *(a.)* ... جنازه jenâze... ; *(lit.)* تدفینی tedfînî ; *(n.)* مزارلق mezarluq ; مورغ morg ; *(pl.)* تدفین اجرتی tedfîn üjreti ; — **cloth,** *(n.)* تابوت اورتیسی tabout eurtüsü.

Mosaic, mō-zā'ik, *(n.&a.)* موزاییق mozayiq ; — **Mosaically,** (mō-zā'ik-al-i) *(ad.)* موزاییق طرزنده mozayiq tarzunda ; موزاییقله mozayiqle.

Mosaic, mō-zā'ik, *(a.)* (حضرت) موسی‌یه عائد (hazreti-) môusâya â-id ; موسوی môusevî ; — **law,** شریعت موسویه sherî-ati môuseviyye.

Moscow, mos′ko, *(n.pr.)* موسقووا mosqova.

Moselle, mo-zel′, *(n.pr.)* موزەل môzel; *(n) (wine)* موزەل شرابی môzel sharabu.

Moses, mō′zez, *(n.pr.)* (حضرت) موسی (hazreti-) mousâ.

Moslem, moz′lem, *(a. & n.)* مسلم müslim; مسلمان müsliman; *(pl.)* مسلمانلر muslimanlar; *(lit.)* مسلمین muslimîn; **non—** *(a.&n.)* غیر مسلم gayri müslim; *(pl.)* غیر مسلملر gayri muslimler.

Mosque, mosk, *(n.)* جامع jâmi′; *(small)* مسجد mesjid.

Mosquito, mos-kē′to, سیوری سینك sivri sinek; **— net,** جیبینلك jibinlik.

Moss, mos, *(n.)* یوصون yosoun; *(v.a.)* یوصون باغلامق yosoun bâlamaq: — **Mossy,** (mos′i) *(a.)* یوصونلی yosounlou.

Most, mōst, *(a. & ad.)* (زیادە) اك en (-ziyâde); اکثری exeri; *(n.)* چوغی choghou; اکثریسی exerisi: **at —** اك فضلە en fazla; نهایت nihâyet; **— ly,** *(ad.)* چوق کرە choq kerre; اکثریا exeriyyâ.

Mosul, mō′sul, *(n.pr.)* موصل mousoul.

Mote, mōt, *(n.)* ذرە zerre; نقطە noqta, *(stain)* لکە leke; بنك benek; **— Moted,** (mōt′d) *(a.)* لکەلی lekeli; بنکلی benekli.

Moth, moth, *(n.)* پروانە pervâne; کووە güve; **— eaten,** *(a.)* کووە ییمش güve yemish; **— Moth′y,** (-′i) *(a.)* کووەلی güveli; کووە طولو güve dolou.

Mother, mu*th*′ėr, *(n.)* والدە valde; آنا ana; *(lit.)* مادر mâder; *(a.)* آنا (لق)... ana (-luq)...; *(lit.)* مادرانە mâderâne; *(fig.)* فطری futrî; *(v.a.)* آنالق ا. analuq et.; (کندینە) اولاد ا. (kendine-) evlâd et.; **every —'s son** *(fig.)* هرکس herkes; عموم oumôum; **— ly,** *(ad.)* آنا کبی ana gibi; *(lit.)* مادرانە mâderâne; *(fig.)* مشفق müshfiq; **— - in-law,** قاین والدە qayun valde; (قاین آنا) (qaynana); **— of pearl,** صدف sedef; **— country,** (آنا) وطن (ana-) vatan; مملکت memleket; **— ship,** آنا سفینە ana sefîne; دەپو کمیسی depo gemisi; **— tougue,** آنا لسانی ana lisânu; *(lit.)* لسان مادرزاد lisânu mâder-zâd; **— Motherhood,** (mu*th*′ėr-hood) *(n.)* آنالق analuq; والدەلك valdelik; **— Motherless,** (mu*th*′ėr-les) *(a.)* آناسز anasuz; اوکسوز euxüz.

Mother, mu*th*′ėr, *(n.)* *(chem.)* کوف küf; طورتو tortou; *(v.n.)* کوفلنمك küflenmek; **— Mothery,** (mu*th*′ėr-i) کوفلی küflü; کوفلنمش küflenmish.

Motif, mō′tēf, *(n.)* موتیف motif.

Motion, mō′shun, *(n.)* حرکت hareket; *(pl.)* حرکات harekyât; *(proposition)* تکلیف teklîf; *(pl.)* تکلیفات teklîfât; *(jud.)* طلب taleb; *(pl.)* مطالبات moutâlebât; مدعیات müdda-iyyât; *(v.a.)* تکلیف ا. teklîf et.; اشارت ا. ishâret et.; **— picture,** سینما sinema; **— Motionless,** (mō′shun-les) *(a.)* حرکتسز hareketsiz; ساکن sâkin.

Motive, mō′tiv, *(a.)* محرك mouharrik; *(n.)* سبب sebeb; *(lit.)* سائق sâ-iq; *(fig.)* مقصد maxad; *(art)* موتیف motif; موضوع mevzôu′; **— force, — power,** قوۀ محرکە qouvve-i mouharrike; **— Motiveless,** (mō′tiv-les) *(a.)* *(fig.)* سببسز sebebsiz; مقصدسز maxadsuz.

Motley, mot′li, *(a.)* قاریشیق qarushuq; *(colour)* آلاجە alaja; الوان elvân; *(n.)* آلاجە اثواب alaja esvab; قومیق اثوابی qomiq esvabu; **— minded,** *(a.)* قرارسز qarârsuz; متلون mütelevvin; (مایمون اشتهالی) (maymoun ishtahlu).

Motor, mō′tor, *(n.)* موتور moteur.

Mottled, mot′ld, *(a.)* آلاجە alaja; بنکلی benekli.

Motto, mot′ō, *(n.)* رمز remz; دەویز devîz; *(subject)* موضوع mevzôu′; **— Mottoes,** (mot′ōz) *(n.pl.)* رموز rümôuz; موضوعلر mevzôu′lar.

Moudania, moo-dan′ia, *(n.pr.)* مدانیە moudanya; **— Convention,** مدانیە مقاولەنامەسی moudanya mouqavelenâmesi.

Mould, mōld, *(n.)* قالب qalub; *(fig.)* اساس esâs; *(nature)* طبیعت tabî-at; ماهیت mâhiyyet; *(v.a.)* قالب یاپمق qalub yapmaq; *(fig.)* شکل ویرمك shekil vermek: *(fig.)* یتیشدیرمك yetishdirmek; **— Mouldable,** (mōld′a-bl) *(a.)* قالبی یاپیلەبیلیر qalubu yapulabilir; *(fig.)* شکل ویریلەبیلیر shekil verilebilir; **— Moulder,** (mōld′ėr) *(n.)* قالبجی qalubju; **— Moulding,** (mōld′ing) *(n.)* قالب... qalub...; *(act)* قالبلامە

qalublana; *(fig.)* شكل ويرمه shekil verme; *(ornament)* قابارتمه qabartma; —**machine**, قالب ماكنه‌سی qalub makinesi.

Mould, mōld, *(n.)* *(agr.)* كوبره‌لی طوپراق gübreli topraq; كوف küf; *(v.a.)* *(soil)* چوروتمك chürütmek; كوفلندیرمك küflendirmek; *(v.n.)* كوفلنمك küflenmek; — **Moulder**, (mōld'ėr) *(v.n.)* كوفلنمك küflenmek; چورومك chürümek; *(v.a.)* چوروتمك chürütmek; — **Mouldiness**, (mōld'i-nes) *(n.)* كوف küf; — **Mouldy**, (mōld'i) *(a.)* كوفلی küflü.

Moulting, mōlt'ing, *(n.)* *(zo.)* تووی دوكمه tüy deukme.

Mound, mownd, *(n.)* تپه tepe; ییغین yughun; *(mil.)* بدن beden; سد sedd; *(v.a.)* تحكیم ا. (سد ایله) (sedle-) tahkîm et..

Mount, mownt, *(n.)* طاغ dâ; جبل jebel; *(stand)* آلتلق altluq; مونتور montür; *(zo.)* بینك حیوانی binek hayvanu; *(step)* بینك طاشی binek tashu; *(v.n.)* یوكسلمك yüxelmek; چیقمق chuqmaq; *(v.a.)* یوكسلتمك yüxelt mek; *(horse)* بینمك binmek; *(put)* بیندیرمك bindirmek; *(arrange)* ترتیب ا. tertîb et.; تجهیز ا. tejhîz et.; — **Mounted**, (mownt'd) *(a.)* *(mil.)* آتلی atlu; سواری süvâri; *(fig.)* مجهز müjehhez; — **Mounting**, (mownt'-ing) *(n.)* ... چیقیش chuqush...; *(ornament)* مونتور montür; چرچیوه cherchive.

Mountain, mownt'ăn, *(n.)* طاغ dâ; جبل jebel; — **chain**, سلسلهٔ جبال silsileyi jibâl; — **Mountaineer**, (mownt-ăn-ēr') *(n.)* طاغلی dâlu; *(pl.)* جبل اهالیسی jebel ahâlîsi; — **Mountaineering**, (mownt-ăn-ēr'ing) *(n.)* طاغه چیقمه dagha chuqma; — **Mount'ainous**, (mownt'ăn-us) *(a.)* طاغلق dâluq.

Mountebank, mownt'e-bank, *(n.)* شارلاتان sharlatan; *(v.a.)* آلداتمق aldatmaq.

Mourn, mōrn, *(v. n.)* ماتم طوتمق mâtem toutmaq; *(v.a.)* آجیمق ajumaq; *(lit.)* تلهف ا. telehhüf et.; — **Mourner**, (mōrn'ėr) *(n.)* ماتملی mâtemli; ماتم طوتان mâtem toutan; — **Mournful**, (mōrn'fōōl) *(a.)* ماتملی mâtemli; *(fig.)* حزین hazîn; الیم elîm; — **Mourning**, (mōrn'ing) *(a.)* ماتملی mâtemli; *(n.)* ماتم mâtem; **to go into** — ماتمه كیرمك mâteme girmek; — **coach** ماتم آرابه‌سی mâtem arabasu; — **dress** ماتم البسه‌سی mâtem elbisesi; — **piece** خاطره رسمی hâtura resmi; خاطره تابلوسی hâtura tablosou; — **ring** ماتم یوزوكی mâtem yüzüy; — **stuff** ماتملك قماش mâtemlik qoumash.

Mouse, mows, *(n.)* فاره fâre; فندق صیچانی funduq suchanu; — **hole**, فاره دلیكی fâre delîy; — **trap**, فاره قاپانی fâre qapanu; — **Mouser**, (mows'ėr) *(n.)* آوجی كدی avju kedi.

Moustache, moos-tash', *(n.)* بییق buyuq.

Mouth, mowth, *(n.)* آغز âz; — **piece**, آغزلق âzluq; آغز طرفی âz tarafu; — **Mouthful**, (mowth'fōōl) *(a.)* آغز طولوسی âz dolousou; *(bir-)* (بر) لوقمه loqma.

Mouth, mow*th*, *(v.a.)* باغیرمق bârmaq; سس چیقارمق ses chuqarmaq; *(chew)* چیكنه‌مك chîynemek.

Mouton, mōō'ton, *(n.)* قویون qoyoun; *(pl.)* اغنام âgnâm.

Move, mōōv, *(v.a.)* تحریك ا. tahrîk et.; یوروتمك yürütmek; *(fig.)* متأثر müte-essir et.; اقناع ا. iqnâ' et.; *(push)* ایتمك itmek; سوق ا. sevq et.; *(propose)* تكلیف ا. teklîf et.; توصیه ا. tavsuye et.; *(v. n.)* حركت ا. hareket et.; *(fig.)* قیمیلدامق qumuldamaq; *(house)* نقل ا. naql et.; كوچ ا. geuch et.; *(n.)* حركت hareket; *(fig.)* تشبث teshebbüs; كوچ geuch; *(chess)* چكیش chekish; **to — about** طولاشمق dolashmaq; **to — on** ایلریله‌مك ilerlemek; یورومك yürümek; *(int.)* یورویكز! yürüyiniz!; طورمایكز! dourmayunuz!; — **Movable**, (mōōv'a-bl) *(a.)* متحرك müteharrik; منقول menqôul; *(n.)* موبیلیه mobilya; *(pl.)* اشیا eshyâ; *(-property)* مال منقول mâli-menqôul; *(pl.)* اموال منقوله emvâli menqôule; — **Movableness**, (mōōv'a-bl-nes) *(n.)* *(lit.)* منقولیت menqôuliyyet; — **Moveless**, (mōōv'les) *(a.)* ثابت sâbit; غیرمنقول gayri menqôul; — **Movement**, (mōōv'ment) *(n.)* حركت hareket; سیر seyr; *(pl.)* حركات harekyât; مقانیزمه meqanizme; **military — s**

حركات عسكريه harekyâtu askeriyye ; — **Mover,** (mōōv'ėr) *(n.)* تكليف ايدن teklîf eden ; — **Moving,** (mōōv'ing) *(a.)* متحرك müteharrik ; *(pushing)* محرك mouharrik ; *(lit.)* سائق sâ-iq ; *(pathetic) (lit.)* مهيج müheyyij ; *(n.)* حركت hareket ; *(fig. & pl.)* اسباب esbâb ; *(lit.)* سوائق sevâ-iq.

Mow, mow, *(n.) (bot.)* دمتلر demetler; اوت يغيني ot yughunu ; *(face)* صورت sourat ; *(fig.)* اشمئزاز ishmi'zâz.

Mow, mō, *(v.a.)* يغمق yughmaq ; *(cut)* بيچمك bichmek ; *(fig.)* كسوب بيچمك kesib bichmek ; *(v.n.)* صورت ا. sourat et.; — **Mowed,** (mōd) *(a.)* بيچلمش bichilmish ; — **Mower,** (mō-'ėr) *(n.)* طرپان turpan ; *(pers.)* اوراقجى oraqju ; — **Mowing,** (mō'ing) *(n.)* اوت بيچمه ot bichme ; *(land)* چاير chayur ; — **machine** اوراق ماكنهسى oraq makinesi ; — **time** اوراق موسمى oraq mevsimi.

Mozart, mo-zärt', *(n.pr.)* موزارت mozârt.

Much, much, *(a., ad. & n.)* چوق choq; زياده ziyâde ; چوق شئ choq shey ; **too —** فضله fazla ; لزومسز lüzôumsouz ; **very —** پك زياده pek ziyâde ; **so — the better** دها اي ... daha iyi ; *(lit.)* نعم المطلوب ... nî'mel-matlôub; **so — the worse** دها فنا daha fenâ ; دها بربار daha berbâd ; **not so —** او قدر دكل o qadar deyil ; *(-as)* بيله دكل ... deyil bile ; (حتى ... دكل) (hattâ ... deyil).

Mucilage, mū'si-lāj, *(n.) (gum)* (مايع) ضمغ (mâyi') zamq ; (چيريش) (chirish).

Muck, muk, *(n.)* كوبره gübre ; چامور chamour ; *(fig.)* پيسلك pislik ; — **Muck'y,** (muk'i) *(a.) (fig.)* كيرلى kirli; ملوث mülevves.

Mucus, mū'kus, *(n.)* سوموك sümük ; — **Mucous,** (mūk'us) *(a.)* سوموكلى sümüklü ; *(like)* سوموك كبى sümük gibi ; *(lit.)* مخاطى mouhâtî ; لزوجى lüzôujî.

Mud, mud, *(n.)* چامور chamour; *(v.a.)* چامور ا. chamour et. ; *(stir)* بولاندرمق boulandurmaq ; — **wall,** چامور ديوار chamour douvar; — **Muddy,** (mud'i) *(a.)* چامورلى chamourlou ; *(fig.)* سرسم sersem.

Muddle, mud'l, *(n.)* قاريشيقلق qarushuqluq ; *(fig.)* شاشغينلق shashgunluq; *(v.a.)* قاريشدرمق qarushdurmaq ; بولاشدرمق boulashdurmaq ; *(fig.)* بربار ا. berbâd et. ; — **head,** (-hed) *(a.)* سرسم sersem.

Mudir, mōō'dėr, *(n.)* مدير müdîr.

Mudros, mud'ros, *(n.pr.)* موندروس mondros.

Muezzin, mū-ez'in, *(n.)* مؤذن mü-ezzin, (meyzin).

Muff, muf, *(n.)* مانشون manshon.

Muff, muf, *(n.) (pers.)* بودالا boudala ; *(v.a.)* بوزمق bozmaq.

Muffle, muf'l, *(v.a.)* صارمق sarmaq ; أورتمك eurtmek ; — **Muffler,** (muf'-lėr) *(n.)* أورتو eurtü ; قاپشون qapshon; باشلق bashluq.

Mufti, muf'ti, *(n.)* مفتى müfti.

Mug, mug, *(n.)* بارداق bardaq ; قاب qab.

Mug, mug, *(n.) (face)* صورت sourat ; چهره chehre.

Muggy, mug'i, *(a.)* سيسلى sisli ; قاپالى qapalu ; ايصلاق uslaq.

Mulberry, mul'ber-i, *(n.)* دوت dout ; **black —** قاره دوت qara dout.

Mule, mūl, *(n.)* قاطير qatur ; استر ester; *(instrument)* چرخ charq ; چيقريق chuqruq ; — **driver,** قاطيرجى qaturju.

Mulled, muld, *(a.)* صيجاق وبهارلى sujaq ve behârlu.

Multiform, mul'ti-form, *(a.) (lit.)* مختلف الاشكال mouhtelifül-eshkyâl; متنوع mütenevvî'.

Multiple, mul'ti-pl, *(a.)* چوق choq ; متعدد müte-addid ; *(n.)* مثل misl ; *(lit.)* مضاعف mouzâ-af; **common —** مثل مشترك misli müshterek ; **least common —** مثل مشترك اصغر misli müshtereki asgar; — **Mul'tiplex,** (-pleks) *(a.)* قات قات qat qat ; *(bot.)* قتمرلى qatmerli ; — **Multipli'able,** (-plī'a-bl) *(a.)* قابل تكثير qâbili texîr ; *(arith.)* ضرب اولنه بيلير zârb olounabilir ; — **Mul'tiplicand,** (-pli-kand) *(n.)* مضروب mazrôub ; — **Multiplica'tion,** (-pli-kā'shun) *(n.)* تكثير texîr; *(math.)* ضرب zarb ; — **table** كرات جدولى kerrât jedveli ; — **Mul'tiplier,** (-plī-ėr) *(n.)* *(math.)* مضروب فيه mazrôubu fîh ; *(mach.)* حساب ماكنهسى hesâb makinesi ; — *(mimeograph)* تكثير ماكنهسى texîr makinesi ; — **Mul'tiply,** (-plī) *(v.a.)* تكثير ا. texîr et. ; *(math.)*

ضرب ا. zarb et.; *(v. n.)* آرتمق artmaq; *(lit.)* تكثر ا. tekessür et..

Multitude, mul'ti-tūd, *(n.)* چوقلق choqlouq; كثرت kesret; *(pers.)* غلبهلك (قالابالق) qalabaluq; عوام avâm; — **Multitud'inous,** (-ti-tūd'i-nus) *(a.)* چوق choq; كثير kesîr; *(appearing)* چوق كورونير choq geurünür.

Mum, mum, *(a.)* ساكن sâkin; *(n.)* سكوت sükyôut; *(int.)* صوص! sous!.

Mum, mum, *(n.)* *(beer)* بوغداى بيراسى bôughday birasu.

Mumble, mum'bl, *(v.)* ميريلدانمق muruldanmaq; *(chew)* چيكنهمك chîynemek; (كويش كتيرمك) (gevish getirmek; — **Mum'blingly,** (-'bling-li) *(ad.)* ميريلدانهرق muruldanaraq; خومورداناهرق homourdanaraq.

Mummery, mum'ėr-i, *(n.)* تحفلق tahafluq; مسخرهلق masqaraluq.

Mummify, mum'i-fī, *(v.a.)* موميالامق moumyalamaq; موميا ياپمق moumya yapmaq; — **Mummification,** (mum-i-fi-kā'shun) *(n.)* موميالامه moumyalama.

Mummy, mum'i, *(n.)* موميا moumya; *(v.a.)* موميالامق moumyalamaq.

Mumps, mumps, *(n.)* ترسلك terslik; عكسيلك axiliq; *(med.)* قابا قولاق qaba qoulaq.

Munch, munsh, *(v.)* چيكنهمك chîynemek.

Mundane, mun'dān, *(a.)* دنيوى dünyevî.

Munich, mū'nik, *(n. pr.)* مونيخ mü-nih.

Municipal, mū-nis'i-pal, *(a.)* بلدى beledî; بلديه belediye; *(jud.)* داخلى dâhilî; ملكى milkî; — **Mūnicipal'ity,** (-ni-si-pal'i-ti) *(n.)* بلديه belediyye.

Munificence, mū-nif'i-sens, *(n.)* كرم kerem; *(lit.)* علوجناب oulüvvü jenâb; — **Mūnif'icent,** (-'i-sent) *(a.)* كريم kerîm; عاليجناب âlîjenâb; — **Mūnif'icently,** (-'i-sent-li) *(ad.)* عاليجنابانه âlîjenâbâne; كريمانه kerîmâne.

Munition, mū-ni'shun, *(n.)* تجهيزات (حربيه) tejhîzât (-harbiyye).

Mural, mū'ral, *(a.)* ...ديوار douvar...; *(plants)* ديواره ياپيشير douvara yapushur...; — **painting** نقاشلق naqqashluq; قلمكارلق qalemkyârluq; *(pictures)* نقشلر naqushlar; ديوار رسملرى douvar resimleri.

Murder, mur'dėr, *(n.)* جنايت jinâyet; قتل qatl; *(v.a.)* أولديرمك euldürmek; قتل ا. qatl et.; *(int.)* امداد! imdâd!; يتيشك! yetishin! — **will out** جنايت كيزلى قالماز jinâyet gizli qalamaz; — **in the first degree** قصدى جنايت qasdî jinâyet; تعمداً قتل te-ammüden qatl; — **in the second degree** قضاءً قتل qazâ-en qatl; غير تعمدى جنايت gayri te-âmmüdî jinâyet; — **Mur'dėrer,** *(n.)* قاتل qâtil; جانى jânî; — **Mur'deress,** (-'dėr-es) *(n.)* قاتل قادين qâtil qadun; جانيه jâniye; — **Mur'derous,** (-'dėr-us) *(a.)* قانلى qanlu; جنائى jinâ-î; — **Mur'derously,** (-'dėr-us-li) *(ad.)* جانيانه jâniyâne; قاتل كبى qâtil gibi.

Murky, murk'i, *(a.)* قارانلق qaranluq; *(fig.)* قاره qara; مظلم mouzlim.

Murmur, mur'mur, *(n.)* ميريلتى murultu; *(fig.)* صيزيلتى suzultu; شكايت shikyâyet; *(v. n.)* ميريلدانمق muruldanmaq; *(fig.)* صيزلانمق suzlanmaq; سويلنمك seuylenmek; — **Mur'murėr,** *(n.)* ميريلدايان muruldayan; *(fig.)* مشتكى müshtekî; — **Mur'muring,** *(a.)* ميريلدايان muruldayan; *(fig.)* صيزلانان suzlanan; — **Mur'muringly,** *(ad.)* ميريلدانهرق muruldanaraq; *(fig.)* صيزلانهرق suzlanaraq; سويلنهرك seuylenerek.

Murrain, mur'rān, *(n.)* *(zo.)* وبا vebâ; علت مستوليه illeti müstevliye.

Muscat, mus'kat, *(n.)* *(grape)* مسكت (اوزومى) misket (-üzümü); *(wine)* مسكت شرابى misket sharabu.

Muscle, mus'l, *(n.)* *(ana.)* عضله azale; *(pl.)* عضلات azalât.

Muscular, mus'kū-lar, *(a.)* عضلى azalî; *(fig.)* قوتلى qouvvetli.

Muse, mūz, *(n.)* خيال hayâl; *(lit.)* تفكر tefekkür; *(fig.)* طالغينلق dalgunluq; *(inspiration)* *(lit.)* الهام ilhâm; سنوحات sünôuhât; *(v.n.)* دوشونمك düshünmek; *(fig.)* طالمق dalmaq; — **Musing,** (mūz'ing) *(n.)* خيال hayâl; تفكر tefekkür.

Museum, mū-zē'um, *(n.)* موزه müze.

Mushroom, mush'rōōm, *(n.)* مانطار mantar.

Music, mū'zik, *(n.)* موسيقى môusiqî; چالغى chalgu; — **book,** نوطه دفترى

nota defteri ; — **hall,** قونسەر صالونی qonser salonou ; موزیق هول müzik hol ; — **stool,** پیانو اسکملەسی piyano iskemlesi ; — **Musical,** (mū'zik-al) *(a.)* ... موسیقی môusiqî... ; *(harmonious)* طاتلی tatlu ; *(lit.)* آهنکدار âhenkdâr ; *(n.)* سوواره süvâre ; — **instruments** آلات موسیقیه âlâtu môusiqiyye ; — **Mū'sicallγ,** *(ad.)* موسیقی ایله môusiqîyle ; *(harmoniously)* آهنکله âhenkle ; آهنکدار بر صورتده âhenkdâr bir sôuretde ; — **Musician,** (mūzi'shan) *(n.)* چالغیجی chalguju ; *(expert)* موسیقیشناس môusiqî-shinâs ; *(mil.)* موزیقەجی mouzuqaju.

Musk, musk, *(n.)* مسك mis ; *(zo.)* آهو âhôu ; *(a.)* مسك (قوقولی) mis (-qoqoulou)... ; *(v.a.)* مسك سورمك mis sürmek ; — **cat,** مسك كدیسی mis kedisi ; — **Musk'iness,** *(n.)* مسك قوقوسی mis qoqousou ; — **Musk'γ,** (-'i) *(a.)* مسك قوقولی mis qoqoulou.

Musket, mus'ket, *(n.)* توفنك tüfek ; — **proof,** *(a.)* قورشون کچمز qourshoun gechmez ; — **Musketeer,** (-ket-ēr') *(n.)* توفنكجی tüfekji ; (سلاح انداز) (silâh endâz) ; — **Mus'ketrγ,** (-'ket-ri) *(n.)* *(fire)* یایلیم آتش yaylum atesh.

Muslin, muz'lin, *(n.)* موسلین müslin ; **cambric** — باتیست batist.

Mussel, mus'l, *(n.)* میدیه midye.

Mussulman, mus'ul-man, *(n. & a.)* مسلمان müsliman ; اسلام islam ; مسلم müslim.

Must, must, *(v.n.)* مجبور او. mejbôur ol.; ملی ...meli, ...malu ; **you** — «**give**» «ویر» ملیسکز «ver» meli-siniz ; «ویرمكه» مجبورسکز «vermeye» mejbôur-sunuz ; **it** — «**be done**» «یاپیل» ملیدر ، یاپیلملیدر «yapul» malu-dur.

Must, must, *(n.)* شیرا shura.

Mustache, mus-täsh', *(n.)* بییق buyuq.

Mustard, mus'tard, *(n.)* خردال hardal ; (موتارد) (moutard) ; — **poultice,** (-pō'l-tis) *(n.)* خردال یاقیسی hardal yaqusu ; — **pot,** *(n.)* خردالق hardalluq.

Muster, mus'tėr, *(n.)* یوقلامه yoqlama ; *(v.)* یوقلامه ا. yoqlama et. ; طوپلامق toplamaq ; **to pass** — یوقلامەدن کچمك yoqlamadan gechmek : مطلوبه موافق بولنمق matlôuba mouvâfuq boulounmaq ; — **roll,** *(n.)* یوقلامه دفتری yoqlama defteri.

Mustγ, must'i, *(a.)* اكشیمش ekshimish ; *(foul)* بوزوق bozouq ; کوفلی küflü ; — **Must'iness,** *(n.)* اكشیلك ekshilik ; کوف küf.

Mutable, mū'ta-bl, *(a.)* دکیشەبیلیر deyishebilir ; *(fig.)* قرارسز qarârsuz ; متحول mütehavvil ; — **ness, Mūtabil'itγ,** (-'i-ti) *(n.)* دکیشه بیلمه deyishebilme ; قابلیت تحول qâbiliyyeti tehavvül ; *(fig.)* قرارسزلق qarârsuzluq ; تلون televvün ; — **Mū'tablγ,** (-'ta-bli) *(ad.)* دکیشەرك deyisherek ; *(lit.)* متحولانه mütehavvilâne ; *(fig.)* تلونله televvünle.

Mutation, mū-tā'shun, *(n.)* تحول tehavvül ; انقلاب inqilâb ; *(office)* بجایش bejâyish.

Mute, mūt, *(a.)* *(pers.)* دیلسز dilsiz ; ابکم ebkem ; *(gram.)* صامت sâmit ; *(fig. & lit.)* مسکوت (عنه) meskyôut (-anh) ; *(n.)* دیلسز dilsiz ; *(fig.)* ساکت sâkit ; *(gram.)* صامته sâmite : حرف صامت harfi sâmit ; *(jud.)* مستنکف müstenkif ; *(mus.)* باصغی basgu ; کوپروجك keuprüjük ; — **lγ,** *(ad.)* سسزجه sessizje ; *(lit.)* ساکتانه sâkitâne ; — **ness,** *(n.)* سکوت sükyôut ; *(fig.)* سکوتیلك sükyôutîlik.

Mute, mūt, *(v. n.)* *(zo.)* پیسلەمك pislemek.

Mutilate, mū'ti-lāt, *(v.a.)* کسمك kesmek ; قطع ا. qatu' et. ; *(fig.)* سقط ا. saqat et. ; پارچەلامق parchalamaq ; — **Mūtilā'tion,** (-'shun) *(n.)* *(med.)* قطع عضو qat-u ouzv ; *(fig.)* سقطلامه saqatlama ; *(pl.)* تخریبات tahrîbât.

Mutinγ, mū'ti-ni, *(n.)* عصیان usyân ; قیام qiyâm ; *(v.n.)* عصیان ا. usyân et. ; — **Mūtineer',** (-nēr') *(n.)* عاصی âsî ; *(pl.)* عصات oussât ; — **Mū'tinous,** (-nus) *(a.)* عاصی âsî ; سرکش ser-kesh ; — **Mū'tinouslγ,** (-nus-li) *(ad.)* سرکشانه ser-keshâne ; عصیان ایدەرك usyân ederek.

Mutter, mut'ėr, *(v.)* (ویریلدانمق) (vuruldanmaq) ; خومورداننق homourdanmaq ; — **Mutterer,** (mut'ėr-ėr) *(n.)* خوموردانان homourdanan ; — **Mutteringlγ,** (mut'ėr-ing-li) *(ad.)* خوموردانەرق homourdanaraq.

Mutton, mut'n, *(n.)* قویون (اتی) qoyoun

(-eti); — **chop,** قویون پیرزولاسی qoyoun pirzolasu.

Mutual, mū'tū-al, *(a.)* متقابل müteqâbil; قارشیلقلی qarshuluqlu; *(common)* مشترك müshterek; **by — consent** طرفینك رضاسیله tarafeynin ruzâsîle; *(lit.)* موافقتی متقابله ایله mouvâfaqati müteqâbileyle; — **accounts** قارشیلقلی حسابات qarshuluqlu hesâbât; حسابات متقابله hesâbâtu müteqâbile; — **insurance** قارشیلقلی سیغوریطه qarshuluqlu sigorta; متقابل سیغوریطه müteqâbil sigorta; — « **wall** » مشترك « دیوار » müshterek « douvar »; — **ly,** *(ad.)* متقابلاً müteqâbilen; قارشیلقلی اوله‌رق qarshuluqlu olaraq; — **Mutuality,** (mū-tū-al'i-ti) *(n.)* قارشیلق qarshuluq; مقابله mouqâbele; *(lit. & phil.)* متقابلیت müteqâbiliyyet.

Muzhik, mōō-zhik', *(n.)* موژیق moujiq.

Muzzle, muz'l, *(n.)* *(zo.)* یواشه yavasha; باشلق bashluq; *(gun)* آغز âz; فم fem; *(v.a.)* یواشه قویمق yavasha qomaq; آغزینی باغلامق âzunu bâlamaq; *(fig.)* صوصدیرمق sousdourmaq; — **loader,** (-lōd'ėr) *(n.)* آغزدن طوله (طوپ) âzdan dolma (-top); قاوال طوپی qaval topou; — **velocity,** (vē-los'i-ti) *(n.)* سرعت ابتدائیه sür-ati ibtidâ-iyye.

My, mī, (mi) *(pron.)* بنم benim; ...ام ...im; م ...m; — « **father** » « پدر »م « peder » im; « بابا »م « baba » m.

Myope, mī'ōp; *(n.)* میوپ miyop; اوزاقدن کورمز ouzaqdan geurmez; *(lit.)* قصیرالبصر qasîrül-basar; — **Myopia,** (mī-ō'pia) *(n.)* میوپلق miyoplouq; اوزاقدن کورمه‌ییش ouzaqdan geurmeyish; *(lit.)* قصر بصر qasru basar.

Myosotis, mī-ō-sō'tis, *(n.)* *(bot.)* محبت چیچکی mouhabbet chicheyi; اونوتمه بنی (چیچکی) ounoutma beni (-chicheyi).

Myriad, mir'i-ad, *(n.)* اون بیك on bin; *(fig.)* بیکلرجه binlerje...; پك چوق pek choq....

Myrrh, mėr, *(n.)* صمغ zamq.

Myrtle, mėr'tl, *(n.)* *(bot.)* مرسین آغاجی mersin âju.

Myself, mī-self', *or* (me-self') *(pron.)* کندم kendim; *(accus.)* کندیمی kendimi....

Mystery, mis'tėr-i, *(n.)* سر surr; *(pl.)* اسرار esrâr; — **Mysterious,** (mis-tē'ri-us) *(a.)* آکلاشیلماز anlashulmaz; کیزلی gizli; *(lit.)* اسرار انکیز esrâr engîz; *(fig.)* غریب garîb; مجهول mejhôul; *(obscure)* مظلم mouzlim; — **Mysteriously,** (mis-tē'ri-us-li) *(ad.)* اسرار انکیز صورتده esrâr-engîz sôuretde; — **Mystē'riousness,** *(n.)* سر surr; اسرار انکیز اولش esrâr-engîz oloush; *(obscurity)* ظلمت zoulmet; مجهولیت mejhôuliyyet.

Mystic, -al, mis'tik, -al, *(a.)* خفی hafî; *(phil.)* سری surrî; باطنی bâtunî; *(rel.)* صوفیانه sôfiyâne; *(n.)* *(lit.)* اهل تصوف ehli tesavvouf; — **Mystically,** (mis'tik-al-i) *(ad.)* صوفیانه sôfiyâne; *(lit.)* تصوفکارانه tesavvouf-kyârâne; — **Mysticism,** (mis'ti-sizm) *(n.)* تصوف tesavvouf; *(phil.)* سریلك surrîlik.

Mystify, mis'ti-fī, *(v.a.)* آلداتمق aldatmaq; اغفال ا. îgfâl et.; — **Mystification,** (mis-ti-fi-kā'shun) *(n.)* اغفال îgfâl; *(fig.)* اویون oyoun; دسیسه desîse.

Myth, mith, *(n.)* افسانه efsâne; — **Mythological,** (mi-tho-loj'ik-al) *(a.)* *(lit.)* افسانوی efsânevî; اساطیری esâtîrî; — **Mythologically,** (mith-o-loj'ik-al-i) *(ad.)* افسانه ایله efsâneyle; خرافاتله hurâfâtla; *(lit.)* افسانوی صورتده efsânevî sôuretde; — **Mythology,** (mi-thol'o-ji) *(n.)* *(lit.)* خرافات hurâfât; اساطیر esâtîr; افسانه efsâne.

N

Nab, nab, *(v.a.)* یاقالامق yaqalamaq.
Nablus, näb'lus, *(n.pr.)* نابلس nâblis.
Nacre nā'kr, *(n.)* صدف sedef ; — **Nā'-creous,** (-'kre-us) *(a.)* صدفلی sedefli; صدف کبی sedef gibi.
Nadir, nā'dir, *(n.)* *(ast.)* سمت قدم semti qadem.
Nag, nag, *(n.)* بارکیر beygir ; مدللی midilli.
Nag, nag, *(v.a.)* تعجیز ا. tâ'jîz et. .
Naif, nä-ēf', *(a.)* صاف sâf ; بون beun ; *(natural)* طبیعی tabî' ; — **stone,** صاف الماس sâf elmas ; لکه‌سز طاش lekesiz tash.
Nail, nāl, *(n.)* چیوی chivi ; *(ana.)* طرناق turnaq ; *(zo.)* پنچه penche ; *(v.a.)* میخلامق muhlamaq ; چیویله‌مك chivilemek ; — **brush,** طرناق فیرچه‌سی turnaq furchasu ; — **Nailer,** (nāl'ėr) *(n.)* چیویجی chiviji ; — **Nailerɣ,** (nāl'ėr-i) *(n.)* چیوی فابریقه‌سی chivi fabriqasu ; چیویجیلك chivijilik.
Nainsook, nān-sōōk', *(n.)* نانسوق nan-souq.
Naive, nä'ēv, *(a.)* صاف sâf ; بون beun ; *(lit.)* ساده‌دل sâde-dil ; صافدل sâf-dil ; — **lɣ,** *(ad.)* صافلقله sâfluqla ; *(lit.)* ساده‌دلانه sâde-dilâne ; صافدلانه sâf-dilâne ; — **Naïveté,** (nä'ēv-tā) *(n.)* صافلق sâfluq ; صافدللك sâf-dillik.
Naked, nā'ked, *(a. & n.)* چیپلاق chup-laq ; *(fig.)* ساده sâde ; — **ness,** *(n.)* چیپلاقلق chuplaqluq ; ساده‌لك sâdelik ; **with — eye** دوربینسز dürbünsüz ; (چیپلاق کوزله) (chiplaq geuzle).
Name, nām, *(n.)* اسم ism ; نام nâm ; *(fig.)* شهرت sheuhret ; *(pl.)* آغر سوزلر âr seuzler ; *(v.a.)* دیمك ... demek ; تسمیه ا. tesmiye et. ; *(mention)* ذکر ا. zikr et. ; *(parliament)* اسمنی ذکر ا. ismini zikr et. ; (تجزیه ا. (tejziye et.) ; *(nominate)* تعیین ا. tâ'yîn et. ; **by —** اسما ismen ; اسمی ایله ismîle ; **proper —** *(gr.)* اسم خاص ismi hâss ; علم alem ; **to call — s** سویلنمك seuylenmek ; تحقیر ا. tahqîr et. ; **in the — of** نامنه ...nâmuna ; — **Named,** (nāmd) *(a.)* اسملی ...isimli ; اسمنده ...isminde ; *(mentioned)* ذکر ایدیلن zikr edilen ; **obove —** مذکور mezkyôur ; یوقارده ذکر ایدیلن yoqarda zikr edilen ; بالاده‌کی bâlâdeki ; — **Nameless,** (nām'les) *(a.)* اسمسز isimsiz ; نامی مجهول nâmu mejhôul ; — **Namesake,** (nām'sāk) *(n.)* آداش adash ; *(lit.)* همنام hem-nâm.
Nameɣ, nām'li, *(ad.)* یعنی yâ'nî.
Nap, nap, *(n.)* (قیصه) اویقو (qusa-) ouy-qou ; *(v. n.)* (برآز) اویومق (biraz-) ouyoumaq ; اویوقلامق ouyouqlamaq ; **to catch napp'ing** غافل آولامق gâfil-avlamaq.
Nap, nap, *(n.)* *(cloth)* حاو hav ; — **Nappɣ,** (nap'i) *(a.)* حاولی havlu.
Nape, nāp, *(n.)* انسه ense.
Naphtha, naf'tha, *or* nap'tha, *(n.)* نفت neft ; — **Naph'thalene,** (-lēn) *(n.)* نافتالین naftalin.
Napier, na'pe-ėr, *(n.pr.)* ناپیهر napi-yer.
Napkin, nap'kin, *(n.)* پچته pechete ; پیشکیر peshgir ; — **ring,** پچته حلقه‌سی pechete halqasu.
Naples, nā'plz, *(n.pr)* ناپولی napoli.
Napoleon, na-pō'le-on, *(n.pr.)* ناپولیون napolyon.
Narcissus, nar-sis'us, *(n.)* *(bot.)* زرن zerren ; فولیه foulya.
Narcotic, nar-kot'ik, *(a.)* اویوشدیریجی ouyoushdouroujou ; *(a. & n.)* *(lit.)* مخدر mouhaddir ; — **Nar'cotism,**

(-'kot-izm) *(n.)* اویوشوقلق ouyoushouqlouq ; سرسملك sersemlik.

Nard, närd, *(n.)* سنبل sünbül ; عطر utr.

Narrate, na-rāt', *or* nar' *(v.a.)* آكلاتمق anlatmaq ; حكایه ا. hikyâye et. ; نقل ا. naql et.; — **Narration,** (nar-ā'shun) *(n.)* نقل naql ; حكایه hikyâye ; *(lit.)* تحكیه tahkiye; — **Narrative,** (nar'ā-tiv) *(a.)* حكایه قبیلندن hikyâye qabîlinden ; حكایوی hikyâyevi ; *(n.)* حكایه hikyâye ; — **Narrator,** (nar-āt'ur) *(n.)* حكایه ایدن hikyâye eden ; ناقل nâqil ; راوی râvî.

Narrow, nar'ō, *(a.)* دار dar ; انسز ensiz ; *(fig.)* محدود mahdôud ; *(small)* كوچوك küchük ; جزئی jüz-î ; *(selfish)* خسیس hasîs ; خودبین hodbîn ; *(correct)* طوغری dôrou ; دقتلی diqqatli ; *(n.pl.)* بوغاز boghaz ; كچید gechid ; *(v.a.)* دارالتمق daraltmaq ; قیصمق qusmaq ; *(v.n.)* دارالمق daralmaq ; چكلمك chekilmek ; — **ly,** *(ad.)* دار دارینه dar daruna ; آنجق anjaq ; — **ness,** *(n.)* دارلق darluq ; — **minded,** *(a.)* دار فكرلی dar fikirli ; جاهل jâhil ; — **Norrowing,** (nar'ō-ing) *(n.)* *(act)* دارالتمه daraltma ; *(part)* دار یر dar yer ; دار قسم dar qusm.

Nasal, nāz'al, *(a.)* بورونه عائد bourouna â-id ; گکزدن genizden ; *(lit.)* انفی enfî ; *(n.)* *(lit.)* حرف غنه harfi gounne.

Nascent, nas'ent, *(a.)* طوغان doghan; *(fig.)* نشأت ایدن nesh-et eden ; *(lit.)* متحدث mütehaddis ; — **state,** *(lit.)* حال تكون hâli tekevvün ; — **Nascency,** (nas'en-si) *(n.)* نشأت nesh-et ; *(lit.)* تكون tekevvün ; تحدث tehaddüs.

Nasty, nas'ti, *(a.)* كیرلی kirli ; فنا fenâ ; *(fig.)* ناخوش nâhosh ; یاقیشماز yaqushmaz ; چیركین chirkin ; **a — taste** فنا بر لذت fenâ bir lezzet ; طاتسزلق tatsuzluq ; — **talk** چیركین سوزلر chirkin seuzler ; **what — weather !** ! نه فنا هوا ne fenâ hava ! ; ! نه برباد هوا ne berbâd hava ! ; — **Nas'tily,** (-'ti-li) *(ad.)* كیرلی صورتده kirli sôuretde ; — **Nas'tiness,** *(n.)* كیر kir ; پیسلك pislik ; فنالق fenâluq.

Natal, nā-täl', *(n.pr.)* نانال natal.

Natal, nā'tal, *(a.)* طوغدیغی dôdôu... ; ولادت velâdet ; — **place,** محل ولادت mahalli velâdet ; طوغدیغی یر dôdôu yer ; *(lit.)* مسقط رأس masqatu re's.

Natant, nāt'ant, *(a.)* سابح sâbih ; — **Nātā'tion,** (-'shun) *(n.)* یوزمه yüzme ; *(lit.)* سباحت sebâhat.

Nation, nā'shun *(n.)* ملت millet ; قوم qavm ; *(pl.)* ملل milel ; اقوام aqvâm.

National, nash'un-al, *(a.)* ملی millî; (عمومی) (oumôumî) ; — **Nationalism,** (nash'un-al-izm) *(n.)* *(lit.)* ملیت پرورلك milliyyet-perverlik ; ملیتجیلك milliyet-jilik ; ناسیونالیزم nasyonalîzm ; — **Nationalist,** (nash'un-al-ist) *(n.)* ملیت پرور milliyyet-perver ; ملیتجی milliyyetji ; ناسیونالیست nasyonalist;

Nationality, (nash-un-al'i-ti) *(n.)* ملیت milliyyet ; — **Nationalize,** (nash'un-al-īz) *(v.a.)* ملیلشدیرمك millîleshdirmek.

Native, nā'tiv, *(a.)* یرلی yerli ; *(natural)* طبیعی tabî' ; *(fig.)* فطری futrî ; *(n.)* یرلی yerli ; *(pl.)* یرلیلر yerliler ; *(lit.)* سكنهٔ اصلیه sekeneyi asliyye ; — **ly,** *(ad.)* طبیعی اولهرق tabî' olaraq; فطرةً futraten ; اصلا aslen ; — **ness,** *(n.)* طبیعیلك tabî-îlik ; *(lit.)* اصلیت asliyyet ; یرلیلك yerlilik ; — **country,** وطن vatan; — **Nativism,** (nāt'i-vizm) *(n.)* *(phil.)* فطریلك futrîlik ; (فطریه مسلكی) (futriyye mesleki); *(pol.)* (مسلكی) یرلیلری حمایه yerlileri himâye (-mesleki) ; — **Nāt'ivist,** *(n.)* *(phil.)* (فطریه‌جی) (futriyyeji) ; *(pol.)* یرلیلری حمایه طرفداری yeiileri himâye tarafdâru ; — **Nativity,** (nā-tiv'i-ti) *(n.)* ولادت velâdet ; طوغش doghoush; *(rel)* میلاد milâd.

Natron, nā'trun, *(n.)* صودا soda ; ناطرون natron.

Natty, nat'i, *(a.)* خوش hosh ; سویملی sevimli.

Natural, nat'ū-ral, *(a.)* طبیعی tabî' ; جبلی jibillî ; مفطور meftôur ; *(illegal)* غیر مشروع gayri meshrôu' ; *(mus.)* بقار beqar ; ناتورل natürel ; *(n.)* آبدال abdal ; — **ly,** *(ad.)* طبیعی اولهرق tabî' olaraq ; بالطبع bit-tabî' ; طبیعتیله tabî-atîle ; — **Nat'uralism,** (-'ū-ral-izm) *(n.)* ناتورالیزم natüralîzm ; طبیعیون مسلكی tabî-iyyôun mesleki ; — **Nat'ūralist,** *(a.)* طبیعیوندن tabî-iyyôundan; *(pl.)* طبیعیون tabî-iyyôun; — **Natūralizā'tion,** (-'shun) *(n.)*

ناتورالیزاسیون natüralizasyon ; *(pol.)* تابعیته ادخال tâbi-iyyete idhâl ; (یرلیلشمه) (yerlileshme) ; — **Nat'ūralize,** (-īz) *(v.a.)* آلیشدیرمق alushdurmaq ; *(fig.)* قبول ا. qabôul et. ; *(pol.)* تابعیته ادخال ا. tâbi-iyyete idhâl et. ; (یرلیلشدیرمك) (yerlileshdirmek) ; — **Nat'ūralized,** (-īzd) *(a.)* ناتورالیزه اولمش naturalize olmoush ; (یرلیلشمش) (yerlileshmish).

Nature, nā'tūr, *(n.)* طبیعت tabî-at ; فطرت futrat ; *(fig.)* ماهیت mâhiyyet ; **active** — *(phil.)* فطرت فاطره futratu fâtura ; — **Natured,** (nā'tūrd) *(a.)* طبیعتلی ...tabî-atli ; *(phil.)* مفطور mef-tôur ; « **good** » — « ایی » طبیعتلی « iyi » tabî-atli.

Naught, nawt, *(n. & a.)* هیچ hich ; صفر sufur ; *(ad.)* هیچ hich ; اصلا aslâ ; **to set at** — هیچه صایمق hiche saymaq; — **Naughtily,** (nawt'-i-li) *(ad.)* مناسبتسزجه minâsebetsizje ; *(child)* یارامازجه yaramazja ; یارامازلقله yara-mazluqla ; — **Naughtiness,** (nawt'i-nes) *(n.)* مناسبتسزلك minâsebetsizlik ; یارامازلق yaramazluq ; — **Naughty,** (nawt'i) *(n.)* مناسبتسز minâsebetsiz ; بیهوده beyhôude ; فنا fenâ ; *(child)* یاراماز yaramaz.

Nausea, naw'she-a, *(n.)* بولانتی boulantu ; *(mar.)* دكز طوتمهسی deniz toutmasu ; *(fig.)* استكراه istikrâh ; — **Nauseate,** (naw'she-āt) *(v. n.)* كوكلی بولانمق geunlü boulanmaq ; *(fig.)* استكراه ا. istikrâh et. ; *(v.a.)* كوكلنی بولاندیرمق geunlünü boulandurmaq ; *(fig.)* استكراه ویرمك istikrâh vermek ; — **Nauseous,** (naw'she-us) *(a.)* كوكل بولاندیریجی geunül boulanduruju ; *(fig.)* كریه kerîh ; مستكره müstekreh.

Nautical, naw'tik-al, *(a.)* بحری bahrî ; — **almanach,** تقویم بحری taqvîmi bahrî.

Naval, nā'val, *(a.)* بحری bahrî ; بحریه bahriyye; — **college,** مكتب بحریه mek-tebi bahriyye ; — **officer,** بحریه ضابطی bahriye zâbiti ; — **policy,** سیاست بحریه siyâseti bahriyye ; — **tactics,** تعبیهٔ بحریه tâ'biye-i bahriyye; (فن حرب بحری) (fenni harbi bahrî).

Navarin, nä-vä-rēn', *(n. pr.)* ناوارین navarin.

Nave, nāv, *(n.)* تكرلك باشلغی tekerlek bashlugh ; باشلق bashluq.

Nave, nāv, *(n.)* *(church)* اورته orta ; معبر mî'ber.

Navel, nāv'l, *(n.)* *(ana.)* كوبك geubek ; — **string,** كوبك باغی geubek bâ ; قوشاق qoushaq.

Navigate, nav'i-gāt, *(v. n.)* سیر ا. seyr et. ; سیر وسفر ا. seyrü sefer et. ; *(v.a.)* سوق ا. sevq et. ; اداره ا. idâre et. ; *(upon)* اوزرنده سیر ا. üzerinde seyr et.; **Nav'igable,** (-'i-ga-bl) *(a.)* قابل سیر qâbili seyr ; — **Navigabil'ity,** (-ga-bil'i-ti) *(n.)* قابلیت سیر qâbiliyyeti seyr; — **Navigā'tion,** (-'shun) *(n.)* *(act)* سیر seyr ; سیر وسفر seyrü sefer ; *(science)* سیر سفائن seyri sefâ-in ; — **Nav'igāting officer,** سیر سفینه مأموری seyri sefîne me'môurou ; *(navy)* سیر ضابطی seyr zâbiti ; — **Navigā'tor,** (-'tur) *(n.)* كمیجی gemiji ; (قاپدان) قپودان qapdan ; سیر سفینه مأموری seyri sefîne me'môurou.

Navy, nā'vi, *(n.)* بحریه bahriye ; *(fleet)* دونانما donanma ; — **and army,** دونانما و اوردو donanma ve ordou ; بحریه و بریه bahriyye ve berriyye ; — **blue,** قویو ماوی qoyou mâvi ; قویو لاجورد qoyou lâjiverd ; — **contractor,** بحریه متعهدی bahriye müte-ahhidi ; — **Department,** دائرهٔ بحریه dâ-ireyi bahriyye ; بحریه دائرهسی bahriye dâiresi ; — **estimates,** بحریه بودجهسی bahriye büdjesi.

Nay, nā, *(ad.)* خایر hayur ; اولماز olmaz ; *(n.)* رد redd.

Nazarene, naz'ar-ēn, *(n. & a.)* نصرانی nasrânî ; — **Nazarē'nism** (-izm) *(n.)* نصرانیلك nasrânîlik.

Nazareth, naz'a-reth, *(n. pr.)* ناصره nâsure.

Neap, nēp, *(a.)* آشاغی ashâ ; — **tide,** جزر تربیعی jezri terbî-î ; *(pl.)* مد وجزر تربیعی meddü jezri terbî-î.

Neapolitan, nē-a-pol'i-tan, *(a.)* ...ناپولی napoli... ; *(n.)* ناپولیلی napolili.

Near, nēr, *(a.)* یقین yaqun ; قریب qa-rîb ; *(close)* صمیمی samîmî ; عزیز azîz ; *(greedy)* طمعكار tamâ'kyâr ; *(left)* صول sol ; صولده solda ; *(ad.)* یقینده yaqun-da ; *(fig.)* همان hemen ; *(v.)* یاقلاشمق yaqlashmaq; تقرب ا. teqarrüb et. ; — **ly,** *(ad.)* یقیندن yaqundan ; *(about)* همان hemen ; تقریباً taqrîben ; — **ness,** *(n.)* یقینلق yaqunluq ; قربیت

qourbiyyet; *(intimacy)* صميميت samîmiyyet; *(stinginess)* طمع tamâ'; خست hisset; — **by,** *(ad.)* يانندە yanunda; بيتيشيك bitishik; — **sighted,** (-sīt'd) *(a.)* ميوپ miyop; اوزاقدن كورمز ouzaqdan geurmez; *(lit.)* قصيرالبصر qasîrül-basar.

Neat, nēt, *(a.)* تميز temiz; ظريف zarîf; كوزل güzel; *(pure)* صاف sâf; — **ly,** *(ad.)* تميز صورتده temiz sôuretde; كوزلجه güzelje; *(lit.)* ظريفانه zarîfâne; مكمل صورتده mükemmel sôuretde; — **ness,** *(n.)* تميزلك temizlik; كوزللك güzellik; ظرافت zarâfet.

Neat, nēt, *(n.)* صيغير sughur; — **cattle,** (kat'l) *(lit.)* حيوانات ثوريه hayvânâtu sevrîyye; اوكوز جنسى euküz jinsi; — **herd,** صيغيرتماچ sughurtmach; چوبان choban; — **house,** داوار davar; — **'s foot,** صيغير پاچەسى sughur pachasu.

Nebuchadnezzar, ne-bu-kad-nez'zär, *(n.pr.)* بختالنصر bahtün-nasr.

Nebula, neb'ū-la, *(n.)* دومان douman; *(ast.)* سحاب مضى sehâbu mouzî; — **Neb'ūlous,** (-lus) دومانلى doumanlu; دومان كبى douman gibi.

Necessary, nes'es-sar-i, *(a.)* لازم lâzum; مقتضى mouqtazî; *(compulsary)* ضرورى zarôurî; *(n.) (pl.)* حوائج havâyij; لوازم levâzum; *(privy)* قدمخانه qademhâne; تووالت tovalet; — **necessarily,** (nes'es-sar-i-li) *(ad.) (lit.)* بهمەحال beheme-hâl; مجبوراً mejbôuren; بالضروره biz-zarôure.

Necessity, ne-ses'i-ti, *(n.)* لزوم lüzôum; احتياج ihtiyâj; ضرورت zarôuret; *(pl.)* حوائج havâyij; احتياجات ihtiyâjât; **natural** — احتياج طبيعى ihtiyâju tabî'; — **Necessitate,** (ne-ses'i-tāt) *(v.a.)* لزوم كوسترمك lüzôum geustermek; ايجاب ا. îjâb et.; *(compel)* مجبور ا. mejbôur et.; — **Necessitous,** (ne-ses'i-tus) *(a.)* محتاج mühtâj; فقير faqîr; — **Necessitously,** (ne-ses'i-tus-li) *(ad.)* احتياجله ihtiyâjla; ضرورتله zarôuretle; فقيرانه faqîrâne; — **Necessitousness,** (ne-ses'i-tus-nes) *(n.)* احتياج ihtiyâj; ضرورت zarôuret; فقر faqr.

Neck, nek, *(n.)* بويون boyoun; كردان gerdan; *(fig.)* جان jan; حيات hayât; —**'cloth,** (-kloth) *(n.)* بويون باغى boyoun bâ; قراوات qravat; —**'lace,** (-lās) *(n.)* كردانلق gerdanluq; —**'tie,** (-tī) *(n.)* بويون باغى boyoun bâ; قراوات qravat.

Necrology, nek-rol'o-ji, *(n.) (lit.)* سجل وفيات sijilli vefeyât; تراجم احوال terâjümi ahvâl; (ارتحال) (irtihâl); — **Necrologic, - al,** (nek-ro-loj'ik, -al) *(a.)* تراجم احواله عائد terâjümi ahvâle â-id; (ارتحالى) (irtihâlî); — **Necrologist,** (nek-rol'o-jist) *(n.)* تراجم احوال محررى terâjümi ahvâl mouharriri.

Necromancy, nek'ro-man-si, *(n.)* اولولردن تفأل eulülerden tefe'ül; *(enchantment)* بويو büyü; — **Necromantic, - al,** (nek-ro-man'tik,-al) *(a.)* اولولردن تفأله عائد eulülerden tefe'üle â-id; بويو... büyü...; — **Necromantically,** (nek-ro-man'tik-al-i) *(ad.)* اولولردن تفأل ايدەرك eulülerden tefe'ül ederek; بويو ايله büyüyle.

Necropolis, nek-rop'o-lis, *(n.)* مزارلق mezarluq.

Necrosis, ne-krō'sis, *(n.) (med.)* كميك قانغرينى kemik qangreni; *(lit.)* نخره nahre; — **Necrō'tic,** *(a.)* كميك قانغرينه عائد kemik qangrenine â-id; *(lit.)* (نخرى) (nahrî), (ناخر) (nâhur).

Nectar, nek'tar, *(n.)* آب حيات âbu hayât; كوثر kevser; *(bot.)* بال bal.

Neddy, ned'i, *(n.)* مركب merkeb; (اشك) (eshek).

Née, nā, *(a.)* طوغمش dômoush; *(name)* قيز اسمى quz ismi; عائله اسمى â-ile ismi; (بنت) (bint).

Need, nēd, *(n.)* احتياج ihtiyâj; لزوم lüzôum; *(pl.)* احتياجات ihtiyâjât; *(v.)* لازم او. lâzum ol.; ايجاب ا. îjâb et.; محتاج او. mühtâj ol.; — **Need'ful,** (-'fōōl) *(a.)* محتاج mühtâj; *(necessary)* لازم lâzum; — **Need'fully,** (-'fōōl-i) *(ad.)* احتياجله ihtiyâjla; *(necessarily)* بالضروره biz-zarôure; — **Need'iness,** *(n.)* احتياج ihtiyâj; ضرورت zarôuret; **Need'less,** *(a.)* لزومسز lüzôumsouz; فضله fazla; — **to say** سويلەمكه حاجت يوقدر seuylemeye hâjet yoqdour; ... دركاردر ... derkyârdur; — **Needs,** (nēdz) *(ad.)* مطلقا moutlaqâ; بهمەحال behemehâl; — **Need'y,** (-'i) *(a.)* محتاج mühtâj; فقير faqîr.

Needle, nēd'l, *(n.)* ايكنه îyne; *(compass's)* ابره ibre; — **case,** ايكنه قوطيسى îyne qoutousou; (ايكنەدان) (îyne-

dann) ; — **woman,** ديكيشجى dikishji; ترزى terzi ; ايشلەمەجى ishlemeji ; — **work,** *(n.)* ديكيش dikish ; ايشلەمە ishleme ; — **Needleful,** (nēd'l-fōōl) *(a.)* (ايپلك) بر صاپ bir sap (-iplik) ; (تره) بر اينەلك bir îynelik (-tire).

Nefarious, nē-fā'ri-us, *(a.)* شنيع shenî'; پك فنا pek fenâ ; — **ly,** *(ad.)* خبيثانه habîsâne ; شنيع صورتده shenî' sôuretde ; پك فنا صورتده pek fenâ sôuretde ; — **ness,** *(n.)* شناعت shenâ-at ; خباثت habâset.

Negation, ne-gā'shun, *(n.)* انكار in-kyâr ; رد redd ; نفى nefy ; *(phil.)* سلب selb.

Negative, neg'a-tiv, *(a.)* منفى menfî ; مخالف mouhâlif ; معكوس mâ'kyôus ; *(phil.)* سلبى selbî ; *(n.)* رد redd ; *(gr.)* ادات نفى edâtu nefy ; *(phot.)* نەغاتيف negatif ; — **ly,** *(ad.)* منفى صورتده menfî sôuretde: *(rejecting)* رد ايله reddile; رد ايدەرك redd ederek ; — **ness,** *(n.)* منفى اولوش menfî oloush ; منفيلك menfîlik ; *(fig.)* رد redd ; — **bath,** *(photo.)* نەغاتيف بانيو negatif banyo ; — **electricity,** منفى الكتريق menfî elektrik ; — **quantity,** منفى كميت menfî kemmiyyet ; — **sign,** منفى اشارتى menfî ishâreti ; *(math.)* ناقص اشارتى nâqus ishâreti ; — **vote,** منفى قرار menfî qarâr ; رد redd ; — **Neg'ativism,** (-izm) *(n.)* سلبيه مسلكى selbiyye mesleki.

Neglect, neg-lekt', *(v.a.)* اهمال ا. ihmâl et. ; قصور ا. qousôur et. ; *(n.)* اهمال ihmâl ; تكاسل tekyâsül ; — **Neglect'ful,** (-lekt'fōōl) *(a.)* اهمالجى ihmâlju ; قيدسز qaydsuz ; — **Neglect'fully,** (-lekt'fōōl-i) *(lit.)* اهمالكارانه ihmâlkyârâne ; لاقيدانه lâqaydâne.

Negligée, neg-li-zhā', *(a.)* كيينمەمش giyinmemish ; *(fig.)* لاقيد lâqayd ; *(n.)* كيجەلك gejelik ; صباحلق sabah-luq ; *(necklace)* (مرجان) كردانلق (mer-jan-) gerdanluq.

Negligence, neg'li-jens, *(n.)* اهمال ih-mâl ; قيدسزلق qaydsuzluq ; *(lit.)* لاقيدى lâqaydî ; — **Neg'ligent,** (-jent) *(a.)* قيدسز qaydsuz ; دقتسز diqqatsiz ; — **Neg'ligently,** (-jent-li) *(ad.)* قيدسزجه qaydsuzja; لاقيدانه lâqaydâne ; اهمالله ihmâlle.

Negotiate, ne-gō'shi-āt, *(v.n.)* مذاكره ا. müzâkere et. ; كوروشمك geurüsh-mek ; *(v.a.)* ترتيب ا. tertîb et. ; *(fin.)* جيرو ا. jiro et. ; صاتمق satmaq ; — **Negō'tiable,** (-'shi-a-bl) *(a.)* قابل معامله qâbili mou-âmele ; پياسەدە كچر piyasada gecher ; صاتيلەبيلير satula-bilir ; جيرو ايديلەبيلير jiro edilebilir ; — **Negotiability,** (-shi-a-bil'i-ti) *(n.)* *(com.)* معامله امكانى mou-âmele imkyânu ; صاتيلەبيلمە satulabilme ; جيرو ايديلەبيلمە jiro edilebilme ; — **Negōtia'tion,** (- shi-ā'shun) *(n.)* مذاكره müzâkere ; مكالمه mükyâleme ; *(pl.)* مذاكرات müzâkerât ; — **Negō'-tiator,** (-'shi-at-ur) *(n.)* مرخص mou-rahhas ; *(intermediary)* واسطه vâsuta ; متوسط mütevassut.

Negro, nē'grō, *(n. & a.)* زنجى zenjî ; (عرب) (arab) ; — **Nē'gress,** (-gres) *(n.)* زنجيه zenjiye ; سياهى siyâhî ; (عرب) (arab).

Neigh, nā, *(v. n.)* كيشنەمك kishnemek ; *(n.)* كيشنەمە kishneme ; كيشنەيش kish-neyish.

Neighbour, nā'bur, *(n.)* قومشو qom-shou ; *(fig.)* مجاور müjâvir ; *(pl.)* قومشولر qomshoular ; *(v.)* قومشو اول. qomshou ol. ; ياقين اول. yaqun ol. ; — **ly,** *(ad.)* قومشو كبى qomshou gibi ; *(fig.)* دوستانه dostâne ; — **Neighbour-hood,** (nā'bur-hood) *(n.)* قومشولق qomshoulouq ; *(district)* جوار jivâr ; حوالى havâlî ; — **Neighbouring,** (nā'bur-ing) *(a.)* ياقين yaqun ; مجاور müjâvir ; قومشو qomshou... .

Neither, nē'*th*ėr, *or* nī'*th*ėr, *(pr.)* هيچ برى ...hich biri ; نه او ne-o... ; نه ne... ; نەدە nede... ; — « **of them** » هيچ برى « اونلردن » « onlardan » hich biri ; — **nor,** ... نه ... نه ne... ne... ; — « **he** » **nor I** نه «او» نه بن ne «o» ne ben.

Nemesis, nem'e-sis, *(n.)* نەمەسيس ne-mesis ; انتقام معبودەسى intiqâm mâ'-bôudesi ; *(fig.)* اوج euj ; مقابله mou-qâbele.

Nelson, ne'l-s'n, *(n.pr.)* نەلسون nel-son.

Neoplatonism, nē-o-plā'to-nizm, *(n.)* (مسلكى) نوفلاطونى nev flâtônî (-mesle-ki); — **Neoplatonic,** (nē-o-plā'to-nik) *(a.)* نوفلاطونى nev flâtônî.

Nephew, nev'ū, *or* nef'ū, *(n.)* يكن yegen, (ye-en).

Neptune, nep'tūn, *(n.)* نه پتون nep-tün; *(myth.)* دکیز الٰهی deniz ilâhu.

Nereid, nē're-id, *(n.) (myth.)* دکیز پریسی deniz perisi; (دکیز قیزی) (deniz quzu); *(zo.)* دکیز قرق آیاغی deniz qurq ayâ.

Nero, nē'ro, *(n.pr.)* نه رون neron; — **Nērō'nian,** *(a.)* ... نه رون neron ...; نه رونك neronun.

Nero-antico, nā-rō-an-tē'ko, *(n.)* (قویو) سیاه مرمر (qoyou) siyah mermer.

Nerve, nėrv, *(n.)* سیکیر sinir; *(lit.)* عصب asab; *(pl.)* اعصاب â'sâb; *(bot.)* طمار damar; *(fig.)* متانت metânet; *(v.a.)* متانت ویرمك metânet vermek; — **Nerved,** (nėrvd) *(a.)* سیکیرلی si-nirli; *(bot.)* طمارلی damarlu; — **Nerveless,** (nėrv'les) *(a.) (fig.)* متانتسز metânetsiz; سیکیری کوشك si-niri gevshek; — **Nervosity,** (nėrv-o'si-ti) *(n.)* عصبیت asabiyyet; — **Nervure,** (nėrv'ūr) *(n.)* سیکیر sinir; *(lit.)* عصیب ousayb; *(moulding)* قابارتمه qabartma; — **Nervy,** (nėrv'i) *(a.)* سیکیرلی sinirli; *(strong)* اعصابی قوتلی â'sâbu qouvvetli; قوی qavî.

Nervous, nėrv'us, *(a.)* سیکیرلی sinir-li; عصبی asabî; *(vigorous)* متین me-tîn; قوتلی qouvvetli; *(bot.)* طمارلی damarlu; — **ly,** *(ad.)* عصبیتله asa-biyyetle; — **ness,** *(n.)* عصبیت asa-biyyet; — **system,** *(a.)* جملهٔ عصبیه jümleyi asabiyye.

Nest, nest, *(n.)* یووا youva; *(poet.)* آشیان ashiyân; *(v.)* یووا یاپمق youva yapmaq; — **of thieves** خیرسز یوواسی hursuz youvasu; خیرسز یاتاغی hur-suz yatâ; **to feather one's —** کندی منفعتنی کوزتمك kendi menfâ'tini geu-zetmek; سوء استعمالده بولنمق sôuyi istî'-mâlde boulounmaq.

Nestle, nes'l, *(v.a.)* یاتیرمق yaturmaq; بارندیرمق barundurmaq; *(v.n.)* (یووادہ) یاتمق (youvada-) yatmaq; بارنمق barun-maq; *(fig.)* یرلشمك yerleshmek; صوقولمق soqoulmaq; — **Nestling,** (nes'ling) *(a.)* یووادہ youvada; یاورو yavrou; *(n.pl.)* یاورولر yavroular.

Nestor, nes'tor, *(n.)* نه ستور nestor; *(fig.)* تجربه‌لی اختیار tejrübeli ihtiyar; تجربه‌دیده آدم tejrübe-dîde adam; — **Nestorian,** nes-tō'ri-an, *(a.)* نسطوری nestorî; — **Nestō'rianism,** (-izm) *(n.)* نسطوری مذهبی nestôrî mezhebi.

Net, net, *(n.)* آغ â; *(lit.)* شبکه she-beke; *(fig.)* طوزاق touzaq; *(v.a.)* آغ یاپمق â yapmaq; — **work,** *(n.)* آغ â; شبکه shebeke; قفس qafes; — **fish,** آغ بالغی â balugh; — **Netting,** (net'ing) *(n.)* آغ â; قفس qafes; فیله file; *(act)* آغ اورمه â eurme; آغ یاپمه â yapma; — **needle** مکیك mekik.

Net, net, *(a.)* صافی sâfî; *(v.a.) (com.)* حاصلاتی صافیه ویرمك hâsulâtu sâfiyye vermek; — **weight,** *(n.)* صافی ثقلتی sâfî siqleti; ثقلت صافیه siqleti sâfiy-ye; — **profits,** تمتع صافی temettü' sâfî; حاصلات صافیه hâsulâtu sâfiyye.

Nether, ne*th*'ėr, *(a.)* آشاغی ashâ; — **most,** *(a.)* اك آشاغی en ashâ.

Netherlands, ne*th*'ėr-landz, *(n.pr.)* فلمنك felemenk.

Nettle, net'l, *(n.) (bot.)* ایصیرغان اوتی usurgan otou; *(v.a.) (fig.)* قیزدیرمق quzdurmaq; — **rash,** *(n.)* قاباریق qabaruq; یانیق yanuq; — **tree,** چیتلنبیك آغاجی chitlenbik âju; — **Nett-ling,** (net'ling) *(n.)* باغلامه bâla-ma; ربط rabt.

Neuralgia, nū-ral'ji-a, *(n.)* سیکیر (خسته‌لغی) sinir (-hastalugh); نه ورالژی nevralji; — **Neuralgic,** (nū-ral'jik) *(a.)* سیکیر علتنه عائد sinir illetine â-id.

Neurasthenia, nū-ras-the-nī'a, *(n.)* سیکیر ضعفیتی sinir zâ'fiyyeti; نه وراستنی nevrasteni; — **Neurasthenic,** (nū-ras-thēn'ik) *(a.)* سیکیر ضعفیتنه عائد si-nir zâ'fiyyetine â-id; *(n.)* نه وراستنیك nevrastenik; سیکیرلری ضعیف (آدم) si-nirleri za-îf (-adam).

Neurology, nū-rol'o-ji, *(n.) (lit.)* مبحث اعصاب mebhasi â'sâb.

Neurotic, nū-rot'ik, *(a.)* سیکیر sinir; اعصاب... â'sâb...; عصبی asabî; *(n.) (medicine)* سیکیر علاجی sinir ilaju; — **disease,** سیکیر خسته‌لغی sinir hasta-lugh; *(pl.)* امراض عصبیه emrâzu asa-biyye.

Neuter, nū'tėr, *(a. & n.)* بی طرف bî-taraf; *(gr.)* لازم lâzum; جامد jâmid.

Neutral, nū'tral, *(a. & n.)* بی طرف bî-taraf; — **ly,** *(ad.)* بی طرفانه bî-tarafâne; — **Neutrality,** (nū-tral'i-ti); *(n.)* بی طرفلق bî-tarafluq; **armed —** مسلح بی طرفلق müsellah bî-tarafluq;

— **Neutralize,** (nū'tral-īz) *(v.a.)* بی طرف عد ا. bî-taraf add et.; *(fig.)* تأثیرینی ازاله ا. te'sîrini izâle et.; — **Neutralization,** (nū-tral-i-zā'shun) *(n.)* بی طرف عدی bî-taraf addi; *(fig.)* تأثیرینی ازاله te'sîrini izâle.

Never, nev'ėr, *(ad.)* اصلا aslâ; هیچ hich; — **'more,** (-'mōr) *(ad.)* آرتق هیچ artuq hich; ابدیاً ebediyyen.

Nevertheless, nev-ėr-*the*-les', *(conj.)* مع مافیه mâ'-mâfîh; بوکا رغماً bouna râgmen.

New, nū, *(a.)* یکی yeni; *(lit.)* جدید jedîd; — **lγ,** *(ad.)* یکی (دن) yeni (-den); *(lit.)* مجدداً müjeddeden; *(recently)* گچنلرده gechenlerde; اخیراً ahîren; — **ness,** *(n.)* یکیلك yenilik; — **born,** *(a.)* یکی طوغمش yeni dômoush; *(lit.)* نوزاد nev-zâd; *(fig.)* نوظهور nev-zouhôur; — **comer,** (-kum'ėr) *(n.)* یکی کلن yeni gelen; *(pl.)* یکی کلنلر yeni gelenler; *(fig.)* عجمی ajemi; *(pl.)* یکی کلنلر yeni gelenler; — **laid,** (-lād) *(a.)* تازه tâze; — **year,** (-yėr) *(n.)*ییل باشی yul bashu; سنه باشی sene bashu; — **year's day** ییل باشی (کونی) yul bashu (-günü); — **year's gift** ییل باشی هدیه‌سی yul bashu hediyesi.

Newcastle, nū-kas'sl, *(n.pr.)* *(England)* نیوقاسل nîv-qasul.

Newfoundland, nū-found'land, *(n.pr.)* نیوفاوندلند nîv-fâvundlend.

Newgate, nū'gāt, *(n.)* لوندره حبسخانه‌سی londura habs-hânesi; (توقیفخانه) (tevqîfhâne).

New Jersey, nū-jer'zi, *(n.pr.)* نیو جه‌رسی nîv-jersi.

News, nūs, *(n.)* حوادث havâdis; خبر haber; **what — ?** نه خبر ؟ ne haber?; نه وار نه یوق ؟ ne-var ne-yoq?; — **agent,** (-aj'ent) *(n.)* غزته‌جی gazeteji; (کتابجی) (kitabju); — **boy,** غزته موزعی gazete müvezzî'; — **monger,** (-mung'gėr) *(n.)* حوادثجی havâdisji; حوادث مراقلیسی havâdis meraqlusu; — **paper,** غزته gazete; جریده jerîde; *(pl.)* مطبوعات matbôu-ât.

Newton, nū'tun, *(n.pr.)* نیوتون nîvton; — **Newtonian,** (nū-tō'ni-an) *(a.)* نیوتون nîvton...; نیوتونك nîvtonoun.

New York, nū-yō'rk, *(n.pr.)* نیویورق nîvyorq.

New Zealand, nū-zē'land, *(n.pr.)* نیوزه‌لاند nîvzeland.

Next, nekst, *(a.)* اك یقین en yaqun; صوکره‌کی sôraki; *(ad.)* یاننده yanunda; ...دن صوکره ...den sôra; — **day,** ایرتسی کون ertesi gün; — **«month»** «آی» کله‌جك gelejek «ay»; — **door to** (ئه) بیتیشیك ...(-e) bitishik; (ك) یاننده ...(in-) yanunda; — **time** بر دها bir dâ; کله‌جك دفعه gelejek def-â; — **«to you»** «سز»دن صکره «siz»den sôra.

Niagara, ni-ag'a-ra, *(n.pr.)* نیاغارا (شلاله‌سی) niyagara (-shilâlesi).

Nib, nib, *(n.)* اوج ouj; *(zo-)* غاغا gaga; *(v.a.)* یونتمق yontmaq; قطع ا. qatu' et..

Nibble, nib'l, *(v.)* کمیرمك kemirmek; ایصیرمق usurmaq; *(blame)* قباحت بولمق qabâhat boulmaq; — **Nibbler,** (nib'lėr) *(n.)* کمیریجی kemiriji; *(fig.)* تنقیدجی tenqîdji; — **Nibbling,** (nib'bling) *(n.)* *(act)* کمیرمه kemirme; *(cutting)* یونتمه yontma; تراش turash; *(pl.)* آشینتی ashuntu; یئیك yenik.

Nice, nēs, *(n.pr.)* *(France)* نیس nis.

Nice, nīs, *(a.)* کوزل güzel; لطیف latîf; ایی iyi; *(delicate)* خفیف hafîf; نازك nâzik; *(fig.)* حساس hassâs; *(exact)* دقیق daqîq; صحیح sahîh; *(fastidious)* تیتیز titiz; *(lit.)* مشکلپسند müshkülpesend; — **lγ,** *(ad.)* کوزلجه güzelje; لطیف صورتده latîf sôuretde; خفیفجه hafifje; دقتله diqqatle; — **ness,** *(n.)* لطافت letâfet; ظرافت zarâfet; *(fig.)* اینجه‌لك injelik; *(exactitude)* صحت suhhat; *(lit.)* اعتنا i'tinâ; **a — man** خوش بر آدم hosh bir adam; ایی آدم iyi adam; **a — dinner** کوزل بر یمك güzel bir yemek; نفیس بر یمك nefîs bir yemek; — **to a nicety,** (nīs'e-ti) *(lit.)* کمال اعتنا ایله kemâli i'tinâyle.

Nicea, ni-sē'a, *(n.pr.)* ازنیق izniq.

Niche, nich, *(n.)* حجره heujre.

Nick, nik, *(n.)* چنتیك chentik; *(time)* تام زمانی tam zemânu; تام وقتی tam vaqti; *(luck)* حسن تصادف hüsnü tesâdüf; *(v.a.)* چنتمك chentmek; *(hit)* تام اوزرینه وورمق tam üzerine vourmaq; *(cheat)* آلداتمق aldatmaq; یاقالامق yaqalamaq; **old —** شیطان sheytan; **in the — of time** تام زماننده tam zemânunda.

Nickel, nik'el, *(n.)* نيكل nikel; *(v.a.)* نيكل قاپلامق nikel qaplamaq; — **Nickelage,** (nik'el-āj) *(n.)* نيكل قاپلامه (اصولی) nikel qaplama (-ousôulü); — **Nickelize,** (nik'el-īz) *(v.a.)* نيكل قاپلامق nikel qaplamaq.

Nickname, nik'nām, *(n.)* لقب laqab, (lâb); *(v.a.)* لقب طاقمق lâb taqmaq; *(lit.)* تلقيب ا. telqîb et..

Nicotine, nik'o-tin, *(n.)* نيقوتين niqotin.

Niece, nēs, *(n.)* يكن yegen, (ye-en).

Niello, ni-el'lo, *(n.)* صاوات savat; صاوات ايشلمه savat ishleme; *(impression)* صاوات باصمه‌سی savat basmasu; *(v.a.)* صاوات ايشلمك savat ishlemek; — **Niellure,** (ni-el'ūr) *(n.)* صاوات ايشی savat ishi.

Nigella, nī-jel'a, *(n.)* چورك اوتی cheurek otou.

Niggard, nig'ard, *(a. & n.)* خسيس hasîs; (جيمری) (jimri); — **ly,** *(ad.)* خسيسانه hasîsâne; — **ness,** *(n.)* خسيسلك hasîslik; *(lit.)* خست hisset; (جيمريلك) (jimrilik).

Nigger, nig'er, *(n.)* زنجی zenjî; — **Niggerdom,** (nig'ger-dum) *(n.)* زنجيلك zenjîlik; *(pl.)* زنجيلر zenjîler.

Nigh, nī, *(a.)* ياقين yaqun; *(ad.)* همان hemen; *(prep.)* ياننده yanunda; **to draw —** *(v. n.)* ياقلاشمق yaqlashmaq; تقرب ا. teqarrüb et..

Night, nīt, *(n.)* كيجه geje; *(lit.)* ليل leyl; *(fig.)* ظلمت zoulmet; — **ly,** *(ad.)* كيجه‌لين gejeleyn; *(lit.)* ليلاً leylen; *(every)* هر كيجه her geje; **by —** كيجه‌لين gejeleyn; *(lit.)* ليلاً leylen; **to- —** بو كيجه bou geje; بو آقشام bou aqsham; — **cap,** *(n.)* تاكيه takye; بونه bone; *(drink)* ايچكی ichgi; (پونچ) (pounj); — **dress,** *(n.)* آقشام البسه‌سی aqsham elbisesi; (تووالت) (tovalet), — **fall,** (-fawl) *(n.)* آقشام قارارتيسی aqsham qarartusu; — **gown,** كيجه‌لك gejelik; — **man,** *(scavenger)* لغمجی lâmju; — **school,** (-skōōl) *(n.)* كيجه مكتبی geje mektebi; آقشام درسلری aqsham dersleri; — **mare,** (-mār) *(n.)* كابوس kyâbôus; — **walker,** *(n.)* *(somnambulist)* *(lit.)* سائر فی المنام sâ-iri filmenâm; *(fig.)* آلفته âlüfte; — **walking,** *(n.)* *(lit.)* سير فی المنام seyri filmenâm; *(fig.)* كيجه جولانلری geje jevelânlaru; آلفته‌لك alüftelik; — **watchman,** *(n.)* كيجه بكجيسی geje bekjisi; — **work,** *(n.)* كيجه ايشی geje ishi.

Nightingale, nīt'in-gāl, *(n.)* بلبل bülbül.

Nikolaief, ne-ko-lī'ef, *(n. pr.)* نيقولايف niqolâyef.

Nile, nīl, *(n. pr.)* نيل nîl.

Nihilism, nī'hi-lizm, *(a.)* نيهيليزم nihilîzm; — **Ni'hilist,** *(n.)* نيهيليست nihilist.

Nimble, nim'bl, *(a.)* خفيف hafif; تتيك tetik; چابوق chabouq; — **ness,** *(n.)* تتيكلك tetiklik; خفيفلك hafiflik; *(lit.)* جواليت jevvâliyyet; — **Nim'bly,** (-'bli) *(ad.)* چابوقجه chabouqja.

Nimbus, nim'bus, *(n.)* ياغمور بولوطی yâmour bouloutou; *(lit.)* باقع bâqî'; *(painting)* نور nôur; هاله hâle.

Nimrod, nim'rod, *(n. pr.)* نمرود nemroud.

Nine, nīn, *(a. & n.)* طقوز doqouz; — **fold,** *(a.)* طقوز مثلی doqouz misli; **score,** (-skōr) *(a.)* يوز سكسان yüz sexen; — **Nineteen,** (nīn'tēn) *(a. & n.)* اون طقوز on doqouz; — **Nineteeth,** (nīn'tēnth) *(a.)* اون طقوزنجی on doqouzounjou; *(n.)* اون طقوزده بر on doqouzda bir; — **Ninetieth,** (nīn'-ti-eth) *(a.)* طقساننجی doxanunju; *(n.)* طقسانده بر doxanda bir; — **Ninety,** (nīn'ti) *(a. & n.)* طقسان doxan; — **Ninth,** (nīnth) *(a.)* طقوزنجی doqouzounjou; *(n.)* طقوزده بر doqouzda bir; — **Ninthly,** (nīnth'li) *(ad.)* طقوزنجيسی doqouzounjousou; *(lit.)* تاسعاً tâsi-an.

Nineveh, nin'e-ve, *(n. pr.)* نينوا nineva; (موصل) (mousoul).

Nip, nip, *(n.)* طيرميق turmuq; ياره yara; *(cutting)* كسوب قوپارمه kesib qoparma, قطع qatu'; *(pinch)* چيمديك chimdik; *(frost)* طوكدن قاورولمه dondan qavroulma; خاشلانمه hashlanma; *(fig.)* آجی استهزا aju istihzâ; *(v.a.)* كسمك kesmek; قوپارمق (قيصدروب) (qusdurub-) qoparmaq; چيمديكلمك chimdiklemek; *(destroy)* تخريب ا. tahrîb et.; مانع او. mânî' ol.; *(fig.)* استهزا ا. istizâ et.; **to — in the bud** *(fig.)* باشلاركن باصديرمق bashlarken basdurmaq; طوغاركن اولديرمك dogharken euldürmek; بدايتده ازاله ا. bidâyetde izâle et.; — **Nippers,** (nip'ėrz) *(n. pr.)* جيمبيز jumbuz; قيصقاج qusqaj;

— **Nipping,** (nip′ing) *(a.)* شدتلی shiddetli ; *(fig.)* زهر کبی zehir gibi ; — **Nippinglү,** (nip′ing-li) *(ad.)* آجی آجی aju aju ; شدتله shiddetle.

Nipple, nip′l, *(n.)* ممه meme.

Nishapoor, nish-a-pōōr′, *(n.pr.)* نیشاپور nishâpôur.

Nitre, nī′tėr, *(n.)* کهرچله küherchele ; — **Nī′trate,** (-′trāt) *(n.)* نیترات nit-rat ; آزوتیت azotiyyet ; — **Nī′trous,** (-′trus) *(a.)* آزوتلی azotlou ; آزوتی azotî.

No, nō, *(ad.)* یوق yoq ; دکل ... deyil ; هیچ hich... ; *(n.)* خایر hayur.

Noah, nō′a, *(n.pr.)* نوح (حضرت) (haz-reti-) nôuh ; — **’s ark,** سفینهٔ نوح sefîneyi nôuh.

Noble, nō′bl, *(a.)* اصیل asîl ; نجیب nejîb : — **man.** اصیلزاده asîlzâde ; — **woman,** اصیل قادین asîl qadun ; — **mīnded,** *(a.)* عالیجناب âlîjenâb ; نجیب nejîb ; — **Nobitity,** (no-bil′i-ti) *(n.)* اصالت asâlet ; نجابت nejâbet ; *(pl.)* زادکان zâdegyân ; — **Noblү,** (nō′bli) *(ad.)* اصیلانه asîlâne ; *(lit.)* عالیجنابانه âlîjenâbâne ; نجیبانه nejîbâne.

Nobodү, nō′bod-i, *(n.)* هیچ بر کیمسه hich bir kimse ; کیمسه kimse... .

Nocturn, nok′turn, *(n.)* (*rel.*) کیجه عبادتی geje ibâdeti ; *(art)* کیجه منظره‌سی geje manzarasu ; *(mus.)* کیجه موسیقیسی geje môusiqîsi ; (سه‌ره‌ناد) (serenâd) ; — **Nocturnal,** (nok-tur′nal) *(a.)* ...کیجه geje... ; لیلی leylî ; — **Noctur-nallү,** (nok-tur′nal-i) *(ad.)* کیجه‌لین gejeleyn ; لیلاً leylen ; — **Nocturne,** (nok′turn) *(n.)* *(art)* کیجه رسمی geje resmi ; *(mus.)* سه‌ره‌ناد serenâd.

Nod, nod, *(n.)* باش صاللامه bash salla-ma ; باشله اشارت bashla ishâret ; امر emr ; *(v.)* باش ایکمك bash îymek ; اشارت ا. ishâret et. ; *(sleep)* اویوقلامق ouyouqlamaq ; **land of —** *(fig.)* اویقو ouyqou ; *(lit.)* عالم معنا âlemi mâ′nâ ; — **Nodding,** (nod′ing) *(a.)* باش صاللایان bash sallayan ; *(fig.)* باشله bashla ; *(bot.)* چیچکلری صارقیق chichek-leri sarquq ; — **trees** داللری صارقیق آغاجلر dallaru sarquq âjlar ; — **Nodd-inglү,** (nod′ing-li) *(ad.)* باش صاللایه‌رق bash sallayaraq.

Noddү, nod′i, *(a.)* صاللا باش salla bash *(fig.)* بودالا boudala.

Node, nōd, *(n.)* دوکوم düyüm ; *(bot.)* بوغوم boghoum · *(sci.)* عقده ouqde.

Noël, no′el , *(n.)* نوئل no - el ; میلاد عیسی یورطیسی mîlâdu isâ yortousu.

Noise, noiz, *(n.)* کورولتو gürültü ; پاطیردی paturdu ; *(v. n.)* کورولتو ا. gürültü et. ; *(v.a.)* ولوله قوپارمق vel-vele qoparmaq ; *(lit.)* اشاعه ا. ishâ-a et. ; — **Noiseless,** (noiz′les) *(a.)* کورولتوسز gürültüsüz ; ساکن sâkin : — **Noiselesslү,** (noiz′les-li) *(ad.)* سسزجه sessizje ; ساکنانه sâkinâ-ne ; — **Noisilү,** (noiz′i-li) *(ad.)* کورولتو ایله gürültüyle ; پاطیردی ایله paturduyle ; — **Noisiness,** (noiz′i-nes) *(n.)* پاطیردی paturdu ; یایغاره yaygara ; کورولتو gürültü.

Noisome, noi′sum, *(a.)* مضر mouzur; *(disgusting)* کریه kerîh ; متعفن mü-te-affin ; — **lү,** *(ad.)* مضر صورتده mouzur sôuretde ; کریه صورتده kerîh sôuretde ; — **ness,** *(n.)* مضرت ma-zarrat ; مرداراق mourdarluq ; تعفن te-affün.

Noisү noiz′i, *(ad.)* کورولتولی gürültü-lü ; پاطیردیلی paturdulu ; *(pers.)* یایغاره‌جی yaygaraju ; کورولتوجی gürültüjü.

Nomad, nom′ad, *(n.)* عشیرت ashîret; *(pl.)* عشائر ashâ-ir ; بدویلر bedevîler; — **Nomad′ic,** (-′ik) *(a.)* کوچه‌به geu-chebe ; بدوی bedevî... ; *(fig.)* آواره âvâre; — **Nomad′icallү,** (-′ik-al-i) *(ad.)* عشیرت حالنده ashîret hâlinde; (بدویتله) (bedeviyyetle) ; کوچه‌به‌لکله geuchebelikle ; — **Nom′adism,** (-izm) *(n.)* عشیرت حیاتی ashîret ha-yâtu ; (بدویت) (bedeviyyet) ; *(fig.)* کوچه‌به‌لك geuchebelik ; آواره‌لك âvâ-relik ; — **Nom′adize,** (-īz) *(v.n.)* عشیرت حیاتی سورمك ashîret hayâtu sürmek ; کوچه‌به‌لك ا. geuchebelik et..

Nomenclature, nō′men-klā-tūr, *(n.)* *(sci.)* اصطلاحات ustulâhât ; *(list)* فهرست fihrist ; اسامی esâmî.

Nominal, nom′in-al, *(a.)* لفظی lafzî ; اسمی ismî ; *(com.)* اعتباری î′tibârî ; نومینال nominal ; — **lү,** *(ad.)* لفظاً lafzen ; *(com)* اعتباری اوله‌رق î′tibârî olaraq ; — **«value»,** «قیمت» اعتباریه «qiymeti» î′tibâriyye ; — **Nom′-inalism,** (-izm) *(n.)* *(phil.)* اسمیه مسلکی ismiyye mesleki.

Nominate, nom′in-āt, *(v.a.)* تسمیه ا.

tesmiye et.; *(appoint)* تعيين ا. tâ'yîn et.; مأمور ا. me'môur et.; — **Nominā'tion,** (-'shun) *(n.)* تعيين tâ'yîn; مأموريت me'môuriyyet; — **Nom'inative,** (-a-tiv) *(a.)* اسمى ismî; *(fin.)* نامه محرر nâma mouharrer; *(n.) (gram.)* مبتدا mübtedâ; مجرد müjerred; — **Nom'inatively,** (-a-tiv-e'li) *(ad.)* اسماً ismen; *(fin.)* نامه محرر اولهرق nâma mouharrer olaraq; مبتدا صورتنده mübtedâ sôuretinde; مجرد اولهرق müjerred olaraq;— **Nomi'nātor,** (-tur) *(n.)* تعيين ايدن tâ'yîn eden.

Nominee, nom-in'ē, *(n.)* مأمور me'môur; مرخص mourahhas; *(jud.)* (صاحب استحقاق) (sâhibi istihqâq).

Non, non, *(pref.)* دكل ... deyil; *(lit.)* غير gayri...; عدم ademi...; — **ap-pearance,** (ap-pēr'ans) *(n.) (jud.)* عدم اجابت ademi ijâbet; غياب guyâb; كلمهيش gelmeyish; بولناميش bouloun-mayush; — **attendance,** (at-end'ans) *(n.)* غيبوبت gaybôubet; — **arrival,** (ar-rīv'al) *(n.)* عدم مواصلت ademi mouvâsalat; كلمهيش gelmeyish; — **conductor,** (-kon-dukt'ur) *(n.)* غير ناقل gayri nâqil; — **com-missioned,** (kom-ish'und) *(n.)* — **officer,** كوچوك ضابط küchük zâbit; *(mar.)* (كدكلى) (gedikli); — **vessel,** قادرو خارجى سفينه qadro hâriji sefîne; — **commit'tal,** *(a.)* ضررسز zararsuz; بى طرف bî-taraf; — **conform'-ist,** *(n.)* مخالف mouhâlif; معتزل môu'tezil; — **deliv'ery,** (-e-ri) *(n.)* عدم تسليم ademi teslîm; — **essen-tial,** (es-en'shi-al) *(a.)* فرعى fer-î; *(n.)* تفرعات teferrü-ât; — **existen-ce,** (egz-ist'ens) *(n.)* يوقلق yoqlouq; *(lit.)* عدم وجود ademi vüjôud; فقدان fiqdân; *(nothing)* هيچ hich; — **interven'tion,** (-'shun) *(n.)* عدم مداخله ademi müdâhale; — **observ'-ance,** (-zërv'ans) *(n.)* عدم رعايت ademi ri-âyet; — **pay'ment,** *(n.)* عدم تسويه ademi tesviye; — **perform'-ance,** (-'ans) *(n.)* ياپمايش yapmayush; *(lit.)* عدم ايفا ademi îfa; عدم اجرا ademi ijrâ; — **resident,** (rēz'id-ent) *(a. & n.)* غير مقيم gayri mouqîm; — **'suit,** (-'sūt) *(n.) (jud.)* كف يد keffi yed; امتناع imtinâ'; (تعطيل محاكمه) (tâ'tîli mouhâkeme); *(v.a.)* كف يد ايتديرمك keffi yed etdirmek.

Nonchalance, non'shal-ans, *(n.)* لاابالیلك lâ-übâlîlik; قيدسزلق qaydsuzluq.

None, nun, *(pr.)* هيچ hich; هيچ برى hich biri; *(ad.)* هيچ بر وجهله hich bir vejhile; — **'such,** *(n.) (fig.)* امثالسز شى emsâlsiz shey; خارقه hâriqa.

Nonpareil, non-pa-rel', *(a.)* امثالسز emsâlsiz; *(lit.)* بى مثال bî-misâl; بى نظير bî-nazîr; *(n.)* امثالسز شى emsâlsiz shey; *(excellence)* امثالسزلق emsalsizlik; *(lit.)* ممتازيت müntâziyyet; *(apple)* نفيس الما nefîs elma; *(type)* كوچوك حرف küchük harf.

Nonplus, non'plus, *(n.)* حيرت hayret; شاشقينلق shashgunluq; *(v.a.)* شاشيرتمق shashurtmaq; **to be at a** — حيرتده قالمق hayretde qalmaq.

Nonsense, non'sens, *(n.)* صاچمه sachma; **what a — !** نه صاچمه! ne sachma!; **to talk** — صاچمه سويلهمك sachma seuylemek; صاچمهلامق sachmalamaq; — **verses,** (-vërsz) *(n. pl.)* معناسز شعرلر mâ'nâsuz shi'rler; (وزن ممارسهلرى) (vezn mümâreseleri); *(intentionally)* لطائف letâ-if; — **Nonsens'ical,** (-'ik-al) *(a.)* صاچمه sachma; معناسز mâ'nâsuz; *(lit.)* مالايعنى mâlâ-yâ'nî.

Noodle, nōōd'l, *(n.) (pers.)* صاف sâf; آبدال abdal.

Noodle, nōōd'l, *(n.) (dough)* شعريه she'riye; (كسمه) (kesme); — **soup,** شعريه چورباسى she'riye chorbasu.

Nook, nōōk, *(n.)* كوشه keushe; صاپه ير sapa yer; *(fig.)* حجره heujre.

Noon, nōōn, *(n. & a.)* زوال zevâl; اوكله euyle; **at** — زوالده zevâlde; اوكلهين euyleyn.

Noose, nōōs, *or* nōōz, *(n.)* ايلمك ilmek; *(fig.)* طوزاق touzaq; *(v.a.)* (ايلمك) باغلامق (ilmek-) bâlamaq; *(fig.)* آولامق avlamaq.

Nor, nor, *(con.)* نه ده nede...; نه ne....

Norm, norm, *(n.)* قاعده qâ-ide; دستور düstôur; *(specimen)* نمونه nümôune; *(type)* نوع nevî'; — **Nor'ma,** (-'ma) *(n.)* قاعده qâ-ide; *(instrument)* كونيه geunye; — **Nor'mae,** (-'mē) *(n. pl.)* قواعد qavâ-id; *(lit.)* دساتير desâtir.

Normal, nor′mal, *(a.)* طبیعی tabî′; عادی âdî; *(regular)* منتظم mountazam; *(mentally)* عقلی یرنده aqlu yerinde; محاکمه‌سی یولنده mouhâkemesi yolouuda; *(perpendicular)* عمود amoud; قائم qâ-im; *(n.)* (خط) ناظم (hattu-) nâzum; **— lY,** *(ad.)* طبیعی صورتده tabî′ sôuretde; على العاده alel-âde; *(sci.)* قائمًا qâ-imen; **— school,** (-skōōl) *(n.)* دار المعلمین dârülmou-allimîn; *(for women)* دار المعلمات dârül-mou-allimât; **— Nor′malize,** (-īz) *(v.a.)* دوزه‌لتمك düzeltmek.

North, north, *(n.)* شمال shimâl; *(mar.)* یلدیز yulduz; **— east,** (-ēst) *(n. & a.)* شمال شرق shimâli sharqî; *(mar.)* پویراز poyraz; **— west,** *(n. & a.)* شمال غربی shimâli garbî; *(mar.)* قاره یل qara yel; **— pole,** (-pōl) *(n.)* قطب شمالی qoutbu shimâlî; **— Norther,** (nor*th*′-ėr) *(n.)* شمال روزگاری shimâl rüzgyaru; **— Northerly,** (nor*th*′ėr-li) *(a.)* شمالی shimâlî; *(ad.)* *(from)* شمالدن shimâlden; *(to)* (طوغری) شماله shimâle (-dôrou); **— Northern,** (nor*th*′ėrn) *(a.)* شمالی shimâlî; *(mar.)* یلدیز yulduz...; **— North′ward,** *(ad.)* شماله طوغری shimâle dôrou.

NorwaY, nor′way, *(n. pr.)* نوروچ norvej; **— Norwegian,** (nor-wē′jian) *(a.)* ...نوروچ norvej...; *(n.)* نوروچلی norvejli.

Nose, nōz, *(n.)* بورن (بورون) bourn; *(spout)* اوج ouj; امزیك emzik; *(v.a.)* قوقو دویمق qoqou douymaq; *(fig.)* حس ا. hiss et.; *(oppose)* قارشی کلمك qarshu gelmek; **Roman —** مقوس بورن mouqavves bourn; *(contempt)* غاغا بورن gaga bouroun; **— bag,** *(n.)* *(zo.)* یم طوربه‌سی yem torbasu; **— Nosed,** (nōzd) *(a.)* بورنلی ...bournlou; **— Noseless,** (nōz′lezs) *(a.)* بورنسز bournsouz.

NosegaY, nōz′gā, *(n.)* دمت demet; چیچك chichek.

Nostalgia, nos-tal′ji-a, *(n.)* داء الصله dâ-üs-sula; *(fig.)* حسرت hasret.

Nostril, nos′tril, *(n.)* بورن دلیکی bouroun delîy; *(pl.)* بورن دلیکلری bouroun delikleri.

Nostrum, nos′trum, *(n.)* گیزلی علاج gizli ilaj; قوجه قاری علاجی qoja qaru ilaju.

Not, not, *(adv.)* دکل ...deyil; غیر gayri...; — «possible» دکل «ممکن» «mümkün» deyil; غیر ممکن gayri «mümkün».

Nota bene, nō′ta bē′nē, حاشیه hâshiye; هامش hâmish; اخطار ihtâr.

Notable, nōt′a-bl, *(a.)* شایان دقت shâyânu diqqat; *(notorious)* معروف mâ′rouf; طانینمش tanunmush; *(lit.)* بنام benâm; *(clever)* ذکی zekî; فعال fa′âl; *(n.pl.)* اشراف eshrâf; معتبران mou′teberân; **— Nōt′ablY,** (-′a-bli) *(ad.)* اهمیتله ehemmiyyetle; بالخاصه bil-hâssa; **— Notabil′itY,** (-bil′i-ti) *(n.)* اهمیت ehemmiyyet; *(pers.)* شهرت sheuhret; طانینمش اوله tanunmush olma; *(pl.)* ایلری کلنلر ileri gelenler; *(lit.)* متحیزان mütehayyizân; *(fig. & lit.)* سر آمدان ser-âmedân.

NotarY, nōt′ar-i, *(n.)* **— public,** کاتب عدل kyâtibi adl; **— Notār′iallY,** (-′i-al-i) *(ad.)* کاتب عدل واسطه‌سیله kyâtibi adl vâsutasîle; کاتب عدللکجه kyâtibi adillikje.

Notation, nō-tā′shun, *(a.)* اشارت ishâret; رمز remz; *(pl.)* اشارات ishârât; رموزات rümôuzât.

Notch, noch, *(n.)* چنتیك chentik; دیش dish; *(v.a.)* چنتمك chentmek; **— Notched,** (nochd) *(a.)* چنتیك chentik; چنتیلمش chentilmish; دیشلی dishli.

Note, nōt, *(n.)* نوط not; اخطار ihtâr; *(memorandum)* مخطره mouhtura; *(diplomatic)* نوطه nota; *(letter)* تذکره tezkire; کاغد kyâd; *(fin.)* قائمه qâime; *(mus.)* ورقه veraqa; نوطه nota; *(observation)* دقت diqqat; *(reputation)* شهرت sheuhret; نام nâm; *(v.a.)* اشارت ا. ishâret et.; نوط طوتمق not toutmaq; قید ا. qayd et.; *(fig.)* دقت ا. diqqat et.; نظر دقته آلمق nazaru diqqate almaq; **— book,** نوط دفتری not defteri; **—paper,** مکتوب کاغدی mektoub kyâdu; **— noted,** (nōt′d) *(a.)* معروف mâ′rouf; مشهور mesh-hôur; **to be —** دقت ایدلمك diqqat edilmek; *(fig.)* طانینمق tanunmaq; *(lit.)* اشتهار ا. ishtihâr et.; **— NoteworthY,** (nōt′wėr-*th*i) *(a.)* شایان دقت shâyânu diqqat; مهم mühim.

Nothing, nuth′ing, *(n. & ad.)* هیچ hich; هیچ برشی hich bir shey; **— ness,** *(n.)* هیچلك hichlik; **to come to —** نتیجه‌سز قالمق netîjesiz qalmaq;

to make — of اهميت ويرمامك ehemmiyyet vermemek.
Notice, nōt'is, *(n.)* دقت diqqat; *(information)* خبر haber; اخطار ihtâr; *(civility)* حرمت hürmet; *(v.a.)* فرقنه وارمق farquna varmaq; كورمك geurmek; طانيمق tanumaq; *(respect)* حرمت ا. hürmet et.; *(mention)* بحث ا. bahs et.; — to quit *(n.)* اذن izin; مساعده müsâde; short — قيصه خبر qusa haber; to give — خبر ويرمك haber vermek; اخبار ا. ihbâr et.; to take — دقت ا. diqqat et.; — **Noticeable,** (nōt'is-a-bl) *(a.)* شايان دقت shâyânu diqqat; *(perceptible)* كوريلور geurülür.
Notify, nōt'i-fī, *(v.a.)* بيلديرمك bildirmek; اخبار ا. ihbâr et.; تبليغ ا. teblîg et.; — **Nōtificā'tion,** (-fi-kā'-shun) *(n.)* تبليغ teblîg; اخبار ihbâr; *(pl.)* تبليغات teblîgât.
Notion, nō'shun, *(n.)* فكر fikr; معلومات mâ'lôumât; *(phil.)* مفهوم mefhôum; *(pl.)* مفهومات mefhôumât; *(pl.)* *(articles)* (تحافيه) (tahâfiye); (خردهوات) (hurdavât); I had no — هيچ معلوماتم يوقدى hich mâ'lôumâtum yoqdou; — **Notional,** (nō'shun-al) *(a.)* خيالى hayâlî; تصورى tesavvourî; فكرى fikrî; *(phil.)* مفهومى mefhôumi; — — **Notionally,** (nō'shun-al-i) *(ad.)* فكراً fikren; خيالاً hayâlen; مفهوماً mefhôumen.
Notorious, no-tō'ri-us, *(a.)* معلوم mâ'lôum; آشكار âshikyâr; *(fig.)* معروف mâ'rôuf; *(bad)* معهود mâ'hôud; — **ly,** *(ad.)* تواتراً tevâtiren; علناً âlenen; — **Notoriety,** (nō-to-rī'e-ti) *(n.)* شهرت (سوء) (sôuyi-) sheuhret; طانينمه tanunma; طانينمش اولمه tanunmush olma.
Notwithstanding, not-with-stand'-ing, *(pre.)* رغماً (ه) ...(e-) râgmen; *(conj.)* بوكا رغماً bouna râgmen; هرنه قدر her ne qadar...; *(ad.)* مع مافيه mâ'-mâfîh; ينه gine; — « **his warning** » رغماً «اخطارينه» « ihtâruna » râgmen; — « **my objections** » «اعتراضاتمه» رغماً «i'tirazâtuma» râgmen.
Nought, nawt, *(n.)* هيچ hich; صفر sufur.
Noumenon, nōō'me-non, *(n.)* *(phil.)* اصل asl; اساس esâs; — **Numena,** (nōō'me-na) *(n. pl.)* اساسات esâsât; اصلر asullar; — **Noumenal,** (nōō'-me-nal) *(a.)* اصلى aslî; اساسى esâsî.
Noun, nown, *(n.)* اسم isim, (ism); **Common** — اسم جنس ismi jins.
Nourish nur'ish, *(v.a.)* بسلهمك beslemek; *(lit.)* پرورده ا. perverde et.; *(support)* مظاهرت ا. mouzâheret et.; — **Nourisher,** (nur'ish-ėr) *(n.)* بسلهين besleyen; — **Nour'ishing,** *(a.)* بسلهييجى besleyiji; مغذى mougaddî; — **Nour'ishment,** (nur'-) *(n.)* يمك yemek; *(fig.)* غدا gudâ; *(act)* بسلهيش besleyish; *(lit.)* تغديه tâgdiye.
Novel, nov'el, *(a.)* يكى yeni; جديد jedîd; *(fig.)* غريب garîb; *(n.)* حكايه hikyâye; رومان roman; —**Nov'elist,** *(n.)* رومان محررى roman mouharriri; (رومانجى) (romanju); *(lit.)* حكايه نويس hikyâye nüvîs; — **Nov'elty,** (-ti) *(n.)* يكيلك yenilik; *(lit.)* تجدد tejeddüd; *(pl.)* صوك موده اشيا son moda eshyâ.
November, nō-vem'bėr, *(n.)* تشرين ثانى teshrîni sânî.
Novice, nov'is, *(n.)* مبتدى mübtedî; عجمى ajemi; يكى yeni; — **Novi'tiate,** (-'shi-āt) *(n.)* مبتديلك mübtedîlik; يكيلك yenilik.
Now, now, *(ad.)* شيمدى shimdi; *(conj.)* ه e; (ايمدى) (imdî); *(n.)* حال حاضر hâli hâzur; — **'adays,** (-'a-dāz) شيمدى shimdi; زمانمزده zemânumuzda; اليوم elyevm; آرتيق artuq; — **and then,** آره صيره ara sura; — **that,** ... آرتيق شيمدى artuq shimdi...; ... مادامكه شيمدى mâdemki shimdi...; اولديغندن ...oldôundan.
Nowhere, nō'hwār, *(ad.)* هيچ بر يرده hich bir yerde; *(never)* اصلا aslâ; قطعياً qat-uyyen.
Nowise, nō'wīz, *(ad.)* هيچ بر صورتله hich bir sôuretle.
Noxious, nok'shus, *(a.)* مضر mouzur; *(fig.)* وخيم vahîm; *(lit.)* تخريبكار tahrîbkyâr; — **ly,** *(ad.)* مضر صورتده mouzur sôuretde; مضرتله mazarratla; *(lit.)* تخريبكارانه tahrîbkyârâne; وخيم صورتده vahîm sôuretde; — **ness,** *(n.)* مضرت mazarrat; *(fig.)* وخامت vahamet.

Noyau, nwä'yo, *(n.)* آجی بادم شروبی aju bâdem shouroubou.
Nozzle, noz'l, *(n.)* بورون bourn ; اوج ouj.
Nuance, nū-ans', *(n.)* اماره emâre ; خفیف فرق hafîf farq ; *(lit.)* آنات ânât.
Nubile, nū'bil, *(a.)* یتیشمش yetishmish ; *(lit.)* بالغ bâlig ; مراهق mürâhiq ; *(fem.)* بالغه bâliga ; (کلینلك) (ghelinlik) ; — **Nubility,** (nū-bil'i-ti) *(n.)* (سن) بلوغ (sinni-) bülôug ; *(lit.)* (سن) مراهقه (sinni-) mürâheqa.
Nucleus, nū'kle-us, *(n.)* *(lit.)* نوه nüve; *(fig.)* جوهر jevher ; اساس esâs.
Nude, nūd, *(a.)* چیپلاق chuplaq ; *(fig.)* حکمسز hükümsüz.
Nudge, nuj, *(n.)* دورتمه dürtme ; *(v.a.)* دورتمك dürtmek.
Nudity, nūd'i-ti, *(n.)* چیپلاقلق chuplaqluq ; *(pl.)* چیپلاق یرلر chuplaq yerler ; تن ten.
Nugatory, nū'ga-tor-i, *(a.)* بیهوده beyhôude ; تأثیرسز te'sîrsiz.
Nugget, nug'et, *(n.)* کولچه külche.
Nuisance, nū'sans, *(n.)* تعجیز tâ'jîz ; صیقینتی suquntu ; *(pl.)* تعجیزات tâ'jîzât ; *(fig.)* بلا belâ ; *(damage)* مضرت mazarrat.
Null, nul, *(a.)* حکمسز hükümsüz; هیچ hich ; — **Nullify,** (nul'i-fī) *(v.a.)* فسخ ا. fesih et. ; ابطال ا. ibtâl et. ; — **Nullification,** (nul-i-fi-kā'shun) *(n.)* فسخ fesih ; ابطال ibtâl ; — **Nullity,** (nul'i-ti) *(n.)* هیچلك hichlik ; *(jud.)* حکمسزلك hükümsüzlük ; بطلان boutlân.
Numb, num, *(a.)* اویوشمش ouyoushmoush ; اویوشوق ouyoushouq ; *(v.a.)* اویوشدیرمق ouyoushdourmaq; — **ness,** *(n.)* اویوشوقلق ouyoushouqlouq.
Number, num'bėr, *(n.)* عدد aded ; رقم raqqam ; نومرو nümere ; صایی sayu ; *(multitude)* چوقلق choqlouq ; کثرت kesret ; *(poet.)* وزن vezn ; *(v.a.)* صایمق saymaq ; تعداد ا. tâ'dâd et. ; نومرو قویمق nümere qomaq ; a **great — of** بر چوق bir choq... ; a **certain —** بر مقدار bir miqdâr ; — **Num'bėring,** *(n.)* تعداد tâ'dâd ; نومرو وضعی nümere vaz-u ; — **Num'bėrless,** *(a.)* صاییسز sayusuz ; پك چوق pek choq ; *(lit.)* لایعد lâyü-ad.

Numeral, nū'mėr-al, *(a.)* عددی adedî; *(n.)* رقم raqqam ; *(pl.)* ارقام erqâm ; — **ly,** *(ad.)* عدداً adeden.
Numeration, nū-mėr-ā'shun *(n.)* تعداد tâ'dâd ; *(arith.)* ترقیم terqîm ; — **Numerator,** (nū'mėr-āt-ur) *(n.)* صاییجی sayuju ; *(fraction's)* صورت sôuret.
Numerical, nū-mėr'ik-al, *(a.)* عددی adedî ; عددجه adedje ; — **order,** نومرو صیره‌سی nümere surasu ; — **ly,** *(fig.)* عدداً adeden ; عددجه adedje ; صایی ایله sayuyle.
Numerous, nū'mėr-us, *(a.)* چوق choq; بر چوق bir choq ; متعدد müte-addid ; — **ly,** *(ad.)* چوق choq ; کثرتله kesretle.
Numismatics, nū-mis-mat'iks, *(n.)* فن مسکوکات fenni meskyôukyât.
Nun, nun, *(n.)* راهبه râhibe.
Nuncio, nun'shi-o, *(n.)* پاپا ألچیسی papa elchisi ; — **Nun'ciature,** (-'shi-at-ūr) *(n.)* پاپا ألچیلکی papa elchilîy.
Nunnery, nun'ėr-i, *(n.)* راهبه مناستری râhibe manasturu.
Nuptial, nup'shal, *(a.)* ازدواجی izdivâjî ; *(n. pl.)* دوکون düyün ; *(lit.)* ازدواج مراسمی izdivâj merâsimi; مراسم ازدواجیه merâsimi izdivâjiyye.
Nurse, nurs, *(n.)* *(child's)* دادی dadu ; *(sick)* خسته باقیجی hasta baquju ; باقیجی baquju ; *(bot.)* کولکه‌لك فدان geulgelik fidan ; *(v.a.)* باقمق baqmaq ; **dry —** دادی dadu ; (باقیجی) (baquju) ; **wet —** سوت آنا süt ana ; (سوت ننه) (sütne) ; — **Nurs'ery,** (-'ėr-i) *(n.)* چوجق اوطه‌سی chojouq odasu ; *(bot.)* فدانلق fidanluq ; *(fig.)* منشأ menshe' ; — **maid** چوجق باقیجیسی chojouq baqujusu ; (مادمازل) (madmazel); — **man** *(bot.)* فدانجی fidanju ; یتیشدیرجی yetishdiriji ; — **Nurs'ing,** (-'ing) *(n.)* باقمه baqma ; خسته باقیجیلق hasta baqujuluq ; *(fig.)* بویوتمه beuyütme ; *(lit.)* اهتمام ihtimâm ; — **home** صحت یوردی suhhat yourdou ; تداویخانه tedâvîhâne ; — **Nurs'ling,** (-'ling) *(n.)* چوجق chojouq ; صبی sabî ; *(bot.)* فدان (کورپه) (keurpe-) fidan.
Nut, nut, *(n.)* جویز jeviz ; *(hazel)* فندق funduq ; *(mach.)* صومون somoun ; *(v. n.)* فندق طوپلامق funduq toplamaq ; a **— to crack** *(fig.)* چتین ایش chetin ish ; چاتاللی مسئله chatallu mes-ele ;

— **brown,** *(a.)* جويز رنكى jeviz rengi ; (جويزى) (jevizî) ; — **cracker,** (-krak'-ėr) *(n.)* جويز قيره‌جق jeviz qurajaq ; (جويز چكيجى) (jeviz chekichi) ; — **hook,** *(n.)* جويز صيريغى jeviz surugh.

Nutation, nū-tā'shun, *(n.)* *(bot.)* كونشه دونمه güneshe deunme ; *(ast.)* آثار مهديه âsâri mehdiyye.

Nutmeg, nut'meg, *(n.)* هندستان جويزى hindistan jevizi ; (موسقاد) (müsqâd).

Nutriment, nū'tri-ment, *(n.)* ييه‌جك yiyejek ; غدا gudâ ; *(act)* بسله‌ييش besleyish ; *(lit.)* تغديه tâgdiye ; — **Nū'trient,** (-'tri-ent) *(a. & n.)* مغدى mougaddî ; بسلر besler ; — **Nūtri'tious,** (-trish'us) *(a.)* بسلر besler ; *(lit.)* مغدى mougaddî.

Nutshell, nut'shel, *(n.)* جويز قابوغى jeviz qabôu ; *(fig.)* اهميتسز شى ehemmiyyetsiz shey ; هيچ hich ; **in a** — كوچوك küchük ; كوچوك مقياسده küchük miqyâsda ; *(briefly)* قيصه‌جه qusaja ; مختصراً mouhtasaran.

Nuzzle, nuz'l, *(v. n)* *(rub)* برونى سورتمك bournounou sürtmek ; *(fondle)* صاقلانمق saqlanmaq ; باشنى صاقلامق bashunu saqlamaq ; *(nest)* يوواده ياتمق youvada yatmaq ; *(v.a.)* *(trap)* طوزاغه دوشورمك touzâ düshürmek ; **to — in the blankets** يورغانك آلتنه صاقلانمق yorganun altuna saqlanmaq.

Nymph, nimf, *(n.)* پرى peri ; حورى hôuri ; — **like,** (-līk) *(a.)* پرى كبى peri gibi ; *(fig.)* پك كوزل pek güzel.

O

Oak, ōk, *(n.)* ميشه meshe ; — **apple,** (-ap'l) *(n.)* مازى mazu ; — **bark,** *(n.)* ميشه قابوغى meshe qabôu; — **Oaken,** (ōk'n) *(a.)* ميشه (دن) meshe(-den).

Oakum, ōk'um, *(n.)* اوستوپى üstüpü.

Oar, ōr, *(n.)* كوره‌ك kürek ; *(v.)* كوره‌ك چكمك kürek chekmek; **to feather —s** پالا چويرمك pala chevirmek ; **to unship —s** آريا كوره‌ك ا. ariya kürek et.; كوره‌كلرى ايچريه آلمق kürekleri icheriye almaq ; **to lie on the —s** آلما كوره‌ك ا. alma kürek et. ; *(fig.)* طورمق dourmaq ; لاقيد قالمق lâqayd qalmaq ; **to put in one's —** *(fig.)* فضولى نصيحت ا. fouzôulî nasîhat et. ; (عقلالق ا.) (ouqalâluq et.) ; — **Oared,** (ōrd) *(a.)* كوره‌كلى kürekli ; — **Oarsman,** (ōrz'-man) *(n.)* كوره‌كجى kürekji ; — **Oary,** (ōr'i) *(a.)* كوره‌ك كبى kürek gibi ; كوره‌ك شكلنده kürek sheklinde.

Oasis, ō-ā'sis, *(n.)* واحه vâhe; *(fig. & lit.)* آرامكاه ârâmgyâh; — **Oases,** (ō-ā'sēs) *(n.pl.)* واحه‌لر vâhalar.

Oat, ōt, *(n. & a.)* يولاف youlaf ; — **'meal,** (-'mēl) يولاف اونى youlaf ounou.

Oath, ōth, *(n.)* يمين yemîn ; قسم qasem ; *(jud. & pol.)* تحليف tahlîf ; **on (one's) —** يميناله yemînle ; *(jud.)* مع القسم ma-alqasem ; **to administer an —** يمين ايتديرمك yemîn etdirmek ; تحليف ا. tahlîf et. ; **to take an —** يمين ا. yemîn et. ; **upon one's —** يميناله yemînle ; — **breaking,** (-brāk'ing) *(n.)* *(lit.)* نقض عهد naqzu ahd.

Obdurate, ob'dū-rāt, *(a.)* معند mouannid ; قاتى يوره‌كلى qatu yürekli ; — **ly,** *(ad.)* معنداًنه mou-annidâne; خشونتله houshôunetle ; — **Ob'dūracy,** (-ra-si) *(n.)* تعند te-annüd ; خشونت houshôunet.

Obedience , ō-bē'di-ens , *(n.)* اطاعت

itâ-at; *(lit.)* انقیاد inqiyâd; **passiv —** کور کورینه اطاعت keur keurüne itâ-at; عاطل مطاوعت âtul moutâva-at; **— Obē'dient,** *(a.)* مطیع moutî'; *(lit.)* منقاد münqâd; **— Obē'dientlу,** (-li) *(ad.)* اطاعتله itâ-atle; *(lit.)* مطیعانه moutîâne; **I am yours —** مطیع بندهکز moutî' bendeniz....

Obeisance, ō-bā'sans, *(n.)* رعایت riâyet; حرمت hürmet; سلام selâm.

Obelisk, ob'e-lisk, *(n.)* ستون sütôun; دیکیلی طاش dikili tash.

Obesitу, o-bes'i-ti, *(n.)* شیشمانلق shishmanluq; سمن semen.

Obeу, ō-bā', *(v.)* اطاعت ا. itâ-at; *(lit.)* انقیاد ا. inqiyâd et.; مطاوعت ا. moutâ-vât et..

Obit, ō'bit, *(n.)* وفات vefât: *(funeral)* جنازه jenâze; *(anniversary)* یوم وفات yevmi vefât; **— Obit'uarу,** (-'ū-a-ri) *(n.)* وفیات vefeyât; ارتحال irtihâl.

Object, ob'jekt, *(n.)* شی shey; ماده madde; اشیا eshyâ; *(end)* مقصد maxad; *(gr.)* مفعول (به) mef-ôul (ün-bih): **— glass,** *(n.)* اوبژهقتیف objeqtif; *(lit.)* عدسهٔ مرئیه adeseyi mer-iyye; **— lesson,** (-les'n) *(n.)* تطبیقات tatbîqât; *(fig.)* تجربه tejrübe.

Object, ob-jekt', *(v.n.)* اعتراض ا. îtirâz et.; *(v.a.)* مخالفت ا. mouhâlefet et.; **— Objec'tion,** (-jek'shun) *(n.)* اعتراض î'tirâz; *(pl.)* اعتراضات î'tirâzât; **Objec'tionable,** (-jek'shun-a-bl) *(a.)* غیر مناسب gayri minâsib; یولسز yolsouz; **— Object'ive,** (-jekt'-iv) *(a.)* *(phil. & lit.)* آفاقی âfâqî; حقیقی haqîqî; (شیئی) (shey-î) *(n.)* اوبژهقتیف objeqtif; *(gr.)* مفعول mef-ôul; *(aim)* هدف hedef; مقصد maxad; **— Object'ivelу,** (-jekt'iv-li) *(lit.)* آفاقی اولهرق âfâqî olaraq; حقیقت دائرهسنده haqîqat dâ-iresinde; **— Objectiv'itу,** (-jekt-iv'i-ti) *(n.)* آفاقیت âfâqiyyet; **— Object'or,** (-jekt'ur) *(n.)* معترض môu'teriz; مخالف mouhâlif.

Oblate, ob-lāt', *(a.)* باصیق bâsuq; یاصسی yassu.

Oblate, ob-lāt', *(a.)* مناستره منسوب manastura mensôub; *(n.)* نذر nezr.

Oblation, ob-lā'shun, *(n.)* نذر nezr; خیرات hâyrât; *(fig.)* تبرع teberrü'.

Obligation, ob-li-gā'shun, *(n.)* مجبوریت mejbôuriyyet; *(jud.)* تعهد te-ahhüd; *(bond)* سند sened; **— Ob'ligatorу,** (-gā-to-ri) *(a.)* مجبوری mejbôurî; **— Ob'ligatorilу,** (-ga-to-ri-li) *(ad.)* مجبوری اولهرق mejbôurî olaraq; مجبوراً mejbôuren; *(lit.)* بالاضطرار bil-uzturâr.

Oblige, ō-blīj', *(v.a.)* مجبور ا. mejbôur et.; *(favour)* منتدار ا. minnetdâr et.; **— Obliged,** (o-blījd') *(a.)* مجبور mejbôur; *(thankful)* متشکر müteshekkir; منتدار minnetdâr; **I am much — «to you»** «سزه» منتدارم «size» minnetdârum; «سزه» چوق متشکرم «size» choq müteshekkirim; **— Obligee,** (ob-li-jē') *(n.)* *(fin.)* داین dâyin; **— Oblig'ing,** (-līj'ing) *(a.)* لطفکار loutfkyâr; نازک nâzik; **— Oblig'inglу,** (-līj'ing-li) *(ad.)* نازکانه nâzikyâne; لطفکارانه loutfkyârâne; **— Ob'ligor,** (-'li-gur) *(n.)* ضامن zâmin; *(fin.)* مدیون medyôun.

Oblique, ob-lēk', *(a.)* مائل mâ-il; اکری eyri; **— lу,** *(ad.)* مائلاً mâ-ilen; *(fig.)* طولاییسیله dolayisile; **— Obliq'uitу,** (-lik'wi-ti) *(n.)* میل meyl; اکریلك eyrilik; *(fig.)* قصور qousôur.

Obliterate, ob-lit'ėr-āt, *(v.a.)* سیلمك silmek; بوزمق bozmaq; *(destroy)* تخریب ا. tahrîb et.; ازاله ا. izâle et.. **— Oblitera'tion,** (-lit-ėr-ā'shun) *(n.)* آشینمه ashunma; سیلینمه silinme; *(act)* طی tayy; ابطال ibtâl.

Oblivion, obl-iv'i-un, *(n.)* اونوتمه ounoutma; *(lit.)* نسیان nisyân; **— Obliv'ious,** (-liv'i-us) *(a.)* اونوتغان ounoutgan; *(fig.)* غافل gâfil; **— Obliv'iouslу,** (-liv'i-us-li) اونوتغانلقله ounoutganluqla; *(fig.)* غافلانه gâfilâne; **— Obliv'iousness,** (-liv'i-us-nes) *(n.)* اونوتغانلق ounoutganluq; *(fig.)* غفلت gaflet.

Oblong, ob'long, *(n. & a.)* مستطیل moustatîl.

Obloquу, ob'lo-kwi, *(n.)* طعن tâ'n; تقبیح taqbîh.

Obnoxious, ob-nok'shus, *(a.)* مضر mouzur; *(fig.)* ملعون mel-ôun; خبیث habîs; **— lу,** *(ad.)* مضرتله mazarratla; مضر صورتده mouzur sôuretde; *(fig.)* ملعونانه mel-ôunâne; **— ness,** *(n.)* مضرت mazarrat; *(fig.)* ملعنت mel-anet; خباثت habâset.

Obscene, ob-sēn', *(a.)* معیوب mâ'-

yôub ; *(pers.)* اخلاقسز ahlâqsuz ; — **ly**, *(ad.)* اخلاقسزجه ahlâqsuzja ; معیوب صورتده mâ'yôub sôuretde ; — **ness**, *(n.)* اخلاقسزلق ahlâqsuzluq ; فحش fouhsh.

Obscure, ob-skūr', *(a.)* قارانلق qa-ranluq ; *(lit.)* مظلم mouzlim ; *(fig.)* مجهول mejhôul ; *(v.a.)* قارارتمق qa-rartmaq ; *(fig.)* تشویش ا. teshvîsh et.; — **ly**, *(ad.)* مظلم صورتده mouzlim sôuretde ; *(fig.)* مبهم صورتده mübhem sôuretde ; — **Obscur'ity**, (-skūr'i-ti) *(n.)* قارانلق qaranluq ; ظلمت zoul-met ; *(fig.)* مبهمیت mübhemiyyet.

Obsequies, ob'se-kwiz, *(n.)* جنازه مراسمی jenâze merâsimi ; *(fig.)* مراسم تدفینیه merâsimi tedfîniyye.

Obsequious, ob-sē'kwi-us, *(a.)* ذلیل zelîl ; — **ly**, *(ad.)* ذلتله zilletle ; ذلیلانه zelîlâne ; — **ness**, *(n.)* ذلت zillet.

Observe, ob-zėrv', *(v.a.)* دقت ا. diq-qat et. ; *(sci.)* ترصد ا. terassoud et.; *(refer)* اخطار ا. ihtâr et. ; *(comply)* رعایت ا. ri-âyet et. ; ایفا ا. îfâ et. ; *(v.n.)* كورمك geurmek ; *(sci.)* مشاهده ا. müshâhede et. ; **to — the laws** قانونه رعایت ا. qânouna ri-âyet et. ; *(lit.)* قوانینه تبعیت ا. qavânine teba-uyyet et. ; — **Observ'ance**, (-zėrv'ans) *(n.)* دقت diqqat ; رعایت ri-âyet; *(custom)* اصول ousôul ; *(reverence)* حرمت hürmet ; — **Observ'ant**, (-zėrv'ant) *(a.)* *(lit.)* رعایتكار ri-âyetkyâr; مدقق müdaqqiq ; *(n.)* متعصب müte-assub; — **Observa'tion**, (-zėrv-ā'shun) *(n.)* دقت diqqat ; *(remark)* اخطار ihtâr ; مطالعه moutâlâ ; *(sci.)* مشاهده müshâhede ; *(ast.)* رصد rasad ; — **Observa'tional**, (-zėrv-ā'shun-al) *(a.)* اخطاری ihtârî ; *(sci.)* بالمشاهده bil-müshâhede ; — **Observ'atory**, (-'a-to-ri) *(n.)* رصدخانه rasadhâne ; — **Observ'er**, (-zėrv'ėr) *(n.)* باقان baqan; *(fig.)* مدقق müdaqqiq ; *(ast.)* راصد râ-sud ; *(pol.)* مشاهد müshâhid ; *(fol-lower)* رعایتكار ri-âyetkyâr ; سالك sâlik; — **Observ'ing**, (-zėrv'ing) *(a.)* مدقق müdaqqiq; — **Observ'ingly**, (-zėrv'-ing-li) *(ad.)* دقتله diqqatle ; *(lit.)* مدققانه müdaqqiqâne.

Obsession, ob-sesh'un, *(n.)* تعجیزات tâ'jîzât ; تسلط tesallout.

Obsolete, ob'so-lēt, *(a.)* متروك met-rôuk ; ترك ایدلمش terk edilmish ; *(ru-dimental)* ابتدائی ibtidâ-î ; *(obscure)* مظلم mouzlim ; مجهول mejhôul ; — **law**, مفسوخ قانون mefsôuh qânôun ; ملغا قانون mülgâ qânôun ; *(pl.)* قوانین مفسوخه qavânîni mefsôuha ; — **ly**, *(ad.)* متروك بر حالده metrôuk bir halde; مظلم صورتده mouzlim sôuretde ; — **ness**, *(n.)* متروكیت metrôukiyyet ; *(laws)* مفسوخیت mefsôuhuyyet ; *(obs-curity)* ظلمت zoulmet ; ابتدائیلك ibtidâ-îlik.

Obstacle, ob'sta-kl, *(n.)* حائل hâ-il ; مانع manî' ; *(pl.)* موانع mevânî'.

Obstinate, ob'sti-nāt, *(a.)* عنادجی inâd-ju ; معند mou-annid ; دیك باش dik bash ; — **ly**, *(ad.)* معندانه mou-anni-dâne ; تمردله temerrüdle ; — **Ob'stin-acy**, (-'stin-a-si) *(n.)* عناد inâd ; *(lit.)* تعند te-annüd; تمرد temerrüd ; دیك باشلق dik bashluq.

Obstreperous, ob-strep'ėr-us, *(a.)* كورولتولو gürültülü ; — **ly**, *(ad.)* كورولتو ایله gürültüyle.

Obstruct, ob-strukt', *(v.a.)* طیقامق tu-qamaq ; مانع او. mânî' ol. ; — **Obs-truc'tion**, (-struk'shun) حائل hâ-il ; *(act)* ممانعت mümânât ; *(pol.)* اوبستروكسیون obstrüxiyon ; (تعویق) (tâ'vîq) ; *(med.)* طیقانمه tuqanma; — **Obstruc'tionism**, (-struk'shun-izm) *(n.)* اوبستروكسیون اصولی obstrüxiyon ousôulü ; (تعویق سیاستی) (tâ'vîq siyâseti); — **Obstruc'-tionist**, (-struk'shun-ist) *(n.)* اوبستروكسیون یاپان obstrüxiyon yapan ; (تعویقجی) (tâ'vîqji) ; — **Obstruct'ive**, (-strukt'iv) *(a.)* مانع mânî'; *(lit.)* ممانعتكار mümânâtkyâr ; *(n.)* مخالف mouhâlif.

Obtain, ob-tān', *(v.a.)* استحصال ا. istih-sâl et. ; تأمین ا. te'mîn et. ; بولمق boul-maq ; *(v. n.)* جاری او. jârî ol. ; معتاد او. môu'tâd ol. ; — **Obtain'able**, (-tān'a-bl) *(a.)* بولنور boulounour ; تداركی ممكن tedâriki mümkün ; — **Obtain'ment**, (-tān'ment) *(n.)* استحصال istihsâl ; تأمین te'mîn.

Obtrude, ob-trōōd', *(v.)* صوقولمق so-qoulmaq ; اجبار ا. ijbâr et. ; — **Ob-trud'er**, (-trōōd'ėr) *(n.)* صیرناشیق sur-nashuq.

Obtrusion, ob-trōō'zhun, *(n.)* صوقوله

soqoulma; صیرناشیقلق surnashuqluq; تعجیز tâ'jîz; — **Obtrus'ive,** (-trōō'-siv) *(a.)* صیرناشیق surnashuq; مزعج müz-ij.

Obtuse, ob-tūs', *(a.)* کور keur; *(bot.)* یاصسی yassu; *(fig.)* احمق ahmaq; *(geom.)* منفرجه münferije.

Obverse, ob-vėrs', *(a. & n.)* *(coin)* یوزی yüzü; رسملی طرف resimli tarafu; (طغرا) (tougra); *(bot.)* آشاغیسی دار ashâsu dar.

Obviate, ob'vi-āt, *(v.a.)* چاره بولمق châre boulmaq.

Obvious, ob'vi-us, *(a.)* آشکار âshikyâr; میداندە meydanda; — **ly,** *(ad.)* آشکار صورتدە âshikyâr sôuretde; صراحةً sarâhaten; — **ness,** *(n.)* صراحت sarâhat.

Occasion, ok-kā'zhun, *(n.)* سبب sebeb; وسیله vesîle; *(opportunity)* فرصت fursat; مناسبت minâsebet; *(v.a.)* سبب او. sebeb ol.; موجب او. môujib ol.; احداث ا. ihdâs et.; **on** — ایجابندە ijâbunda; *(time)* بعضاً bâ'zen; زمان زمان zemân zemân; *(-of)* مناسبتیله ...minâsebetîle; **on that** — بو مناسبتله bou minâsebetle; **there is no** — سبب یوقدر ...sebeb yoqdour; **for the** — بو خصوص ایچون bou housôus ichün; — **Occasional,** (ok-kā'zhun-al) *(a.)* تصادفی tesâdüfî; — **Occasionalism,** (ok-kā'zhun-al-izm) *(n.)* *(phil.)* علت عادیه (مسلکی) illeti âdiye (-mesleki); — **Occasionally,** (ok-kā'zhun-al-i) *(ad.)* تصادفاً tesâdüfen; بعضاً bâ'zen.

Occident, ok'si-dent, *(n.)* غرب garb; — **Occidental,** (ok-si-dent'al) *(a.)* غربی garbî; *(n.)* غربلی garblu; — **Occidentally,** (ok-si-dent'al-i) *(ad.)* غرباً garben; *(fig.)* غربلی کبی garblu gibi; غرب طارزندە garb tarzunda.

Occult, ok-kult', *(a.)* خفی hafî; کورونمز geurünmez; — **Occultism,** (ok-kult'izm) *(n.)* علم غیب ilmi gayb.

Occupy, ok'ū-pī, *(v.a.)* اشغال ا. ishgâl et.; *(employ)* قوللانمق qoullanmaq; استخدام ا. istihdâm et.; — **Occupant,** (ok'kū-pant) *(n.)* صاحب sâhib; اشغال ایدن ishgâl eden; — **Occupation,** (ok-kū-pā'shun) *(n.)* *(act)* اشغال ishgâl; *(work)* مشغله meshgale; اشتغال ishtigâl; *(employment)* مشغولیت meshgôuliyyet; military — اشغال عسکری ishgâlu askerî; — **Occupied,** (ok'kū-pīd) *(a.)* مشغول meshgôul; **to be** — اشغال ایدلمك ishgâl edilmek; *(busy)* مشغول او. meshgôul ol.; — **Occupier,** (ok'kū-pī-ėr) *(n.)* اشغال ایدن ishgâl eden; *(tenant)* مستأجر müste'jir.

Occur, ok-kur', *(v.n.)* واقع او. vâqî' ol.; وقوع بولمق vouqôu' boulmaq; *(fig.)* ظهور ا. zouhôur et.; *(coincidence)* تصادف ا. tesâdüf et.; — **Occurrence,** (ok-kur'rens) *(n.)* وقعه vaq-a; تصادف tesâdüf; *(act)* وقوع vouqôu'; *(pl.)* وقوعات vouqôu-ât; وقایع vaqâyi; **to be of frequent** — اکثریتله واقع او. exeriyyetle vâqî' ol.; **to be of ordinary** — معتاد او. môu'tâd ol..

Ocean, ō'shun, *(n. & a.)* بحر محیط bahri mouhît; *(fig.)* عمان oummân; — **Oceanic,** (ō-shun'ik) *(a.)* بحر محیطی bahri mouhîtî; *(fig. & lit.)* بی پایان bî-pâyân.

Ochre, ō'kėr, *(n.)* آشی بویاسی ashu boyasu; اوقر oqr.

Octagon, ok'ta-gon, *(n.)* *(geom.)* مثمن müsemmen; — **Octag'onal,** (ok-) *(a.)* سکز ضلعلی sekiz dulî'li; مثمن müsemmen.

Octangular, ok-tang'gūl-ar, *(a.)* سکز زاویه‌لی sekiz zâviyeli; سکز کوشه‌لی sekiz keusheli.

Octave, ok'tāv, *(a.)* سکز sekiz; *(n.)* *(day)* سکز کون sekiz gün; (هفته‌سی) (haftasu); *(mus.)* اوقتاو oqtav.

Octavo, ok-tā'vō, *(a.)* سکز یاپراقلی sekiz yapraqlu; *(n.)* اوقتاوو oqtavo.

October, ok-tō'bėr, *(n.)* تشرین اول teshrîni evvel.

Octogenarian, ok-to-je-nā'ri-an, *(n. & a.)* سکسانلك sexenlik.

Octopus, ok'to-pus, *(n.)* آختاپوط ahtapot.

Octroi, ok-trwä', *(n.)* اوقترووا (رسومی) oqtrouva (-rüsôumou); دخولیه رسومی douhôuliyye rüsôumou.

Ocular, ok'ū-lar, *(a.)* کوزه عائد geuze â-id; *(lit.)* عینی aynî; — **ly,** *(ad.)* کوره‌رك geurerek; رأی العین re'yel-ayn.

Oculist, ok'ū-list, *(n.)* کوز طبیبی geuz tabîbi; کحال kehhâl.

Odalisk, ō'da-lisk, *(n.)* اوطه‌لق odaluq; *(lit.)* مستفرشه müstefreshe.

Odd, od, *(a.)* تك tek; *(additional)* كسور küsôur; *(fig.)* غريب garîb; تحف tahaf; *(trifles)* اوفاق oufaq; — **oddity,** (od'i-ti) *(n.)* غرابت garâbet; — **odds,** (odz) *(n.)* فرق farq; نسبتسزلك nisbetsizlik; — **and ends** اوفاق تفك oufaq tefek.

Ode, ōd, *(n.)* غزل gazel.

Odessa, o-des'sa, *(n.pr.)* اودسه odesa.

Odious, ō'di-us, *(a.)* منفور menfôur; شنيع shenî'; — **ly,** *(ad.)* شنيع صورتده shenî' sôuretde; — **ness,** **Odium,** (ō'di-um) *(n.)* نفرت nefret.

Odour, ō'dur, *(n.)* قوقو qoqou; رايحه râyiha; — **Odorif'erous,** (-dor-if'ėr-us) *(a.)* قوقولو qoqoulou; *(scented)* *(lit.)* معطر mou-attar; — **Odorif'-erousness,** (-dor-if'ėr-us-nes) *(n.)* رايحه râyiha; *(lit.)* عطر utr; — **Odorous,** (ō'dor-us) *(a.)* قوقولی qoqoulou; رايحه‌لو râyihalu; *(sweet)* ايی قوقولی iyi qoqoulou; *(lit.)* معطر mou-attar; — **Odorously,** (ō'dor-us-li) *(ad.)* قوقو ايله qoqou ile; قوقارق qoqaraq; رايحه ايله râyiha ile; *(lit.)* معطر صورتده mou-attar sôuretde; — **Odourless,** (ō'dur-les) *(a.)* قوقوسز qoqousouz; رايحه‌سز râyihasuz.

Odyssey, od'is-si, *(n.)* أوديسه eu-dise.

Œdipus, ē'di-pus, *(n.pr.)* أوديپوس eu-dipüs.

Œsophagus, ē-sof'a-gus, *(n.)* بوغاز boghaz; *(lit.)* حلقوم houlqôum.

Œstrum, ēs'trum, *(n.)* *(desire)* تهالك tehâlük; شدتلی آرزو shiddetli arzôu; *(passion)* *(lit.)* هيجان شديد heyejâni shedîd; آتش âtesh.

Of, ov, *(prep.)* ك ...in; نك ...nin; دن ...dan, ...den.

Off, of, *(ad.)* اوزاق ouzaq; آچيقده achuqda; چيقمش chuqmush; *(mar.)* آچيقلرنده ...achuqlarunda; **to be** — كيتمك gitmek; **to be well** — مرفه كچينمك müreffeh gechinmek; — **and on** شويله بويله sheuyle beuyle; بعضاً bâ'zen...; —**'hand,** *(ad.)* همان hemen; درحال derhâl; *(fig.)* دوشونمه‌دن düshünmeden; *(free)* صايغيسز saygusuz; —**'print,** *(n.)* آيری طبع ayru tabu'.

Offal, of'al, *(n.)* *(zo.)* سقطات saqatât; *(fig.)* سوپرونتو süprüntü.

Offence, of-fens', *(n.)* قباحت qabâhat; جرم jürm; *(affrontery)* تجاوز tejâvüz; **no** — ! كوجنمه‌ييكز ! güjenmeyiniz !; **to give** — كوجندرمك güjendirmek; *(lit.)* رنجيده ا. renjîde et.; — **Offenceless,** (of-fens'les) *(a.)* ضررسز zararsuz; معصوم mâ'sôum.

Offend, of-fend', *(v.a.)* كوجندرمك güjendirmek; *(lit.)* رنجيده ا. renjîde et.; *(violate)* اخلال ا. ihlâl et.; تجاوز ا. tejâvüz et.; — **Offend'ėr,** *(n.)* مجرم müjrim; قباحتلی qabâhatli; *(rel.)* كناهكار günahkyâr; *(lit.)* آثم âsim; **old** — سابقه‌لی sâbuqalu.

Offensive, of-fens'iv, *(a.)* تجاوزی tejâvüzî; *(mil.)* تعرضی te-arrouzî; *(n.)* تعرض te-arrouz; — **ly,** *(ad.)* تعرضی اوله‌رق te-arrouzî olaraq; تعرضله te-arrouzla; *(fig.)* فنا صورتده fenâ sôuretde; متجاوزانه mütejâvizâne; — **ness,** *(n.)* فنالق fenâluq; بربادلق berbâdluq; — **and defensive,** تعرضی و تدافعی te-arrôuzî ve tedâfou-î.

Offer, of'ėr, *(v.a.)* تكليف ا. teklîf et.; *(present)* عرض ا. arz et.; تقديم ا. taqdîm et.; *(rel.)* فدا ا. fedâ et.; قربان ا. qourbân et.; *(v. n.)* ظهور ا. zouhôur et.; *(desire)* ارزوسنده بولنمق ...arzôusounda boulounmaq; (ه) قالقيشمق ...(e-) qalqushmaq; *(n.)* تكليف teklîf; — **Offering,** (of'ėr-ing) *(n.)* تكليف teklîf; *(rel.)* قربان qourbân; (نذر) (nezr); *(lit.)* تقدمه taqdime; *(fig.)* هديه hediye; **thank** — شكران shükrân; تحميدات tahmîdât; — **Offertory,** (of'ėr-to-ri) *(n.)* *(rel.)* زكات zekyât; *(verses)* دعا dou-â.

Office, of'is, *(n.)* مأموريت me'môuriyyet; وظيفه vazîfe; *(place)* يازيخانه yazuhâne; اداره‌خانه idârehâne; *(rel.)* عبادت ibâdet; *(pl.)* *(house)* ايش اوطه‌لری ish odalaru; كيلار kiler; *(acts)* افعال ef-âl; خدمات hidemât; — **Officer,** (of'fis-ėr) *(n.)* مأمور me'môur; *(pl.)* مأمورين me'môurîn; *(mil.)* ضابط zâbit; *(pl.)* ضابطان zâbitân; **civil** — **s** مأمورين ملكيه me'môurîni milkiyye.

Official, of-fish'al, *(a.)* رسمی resmî; *(n.)* مأمور me'môur; — **ly,** *(ad.)* رسماً resmen.

Officiate, of-fish'i-āt, *(v. n.)* اجرای

ا. وظیفه ijrâyu vazîfe et. ; ا. خدمت hidmet et. ; *(rel.)* ا. مراسمی اداره merâsimi idâre et. .

Officious, of-fish'us, *(a.)* نیم رسمی nîm resmî ; *(overkind)* فضله نازك fazla nâzik ; *(intermeddling)* هر شیئه قاریشیر her sheye qarushur ; — **lγ,** *(ad.)* نیم رسمی صورتده nîm-resmî sôuretde ; *(fig.)* افراطا نزاکتله ifrâtu nezâketle.

Offing, of'ing, *(n.) (mar.)* آچیق achuq , انگین engin.

Offset, of'set, *(n.) (account)* قارشیلق qarshuluq ; مقابل مطلوبات mouqâbil matlôubât ; *(bot.)* پیچ pich ; *(hill)* سد sedd ; *(wall)* سد sedd ; قدمه qademe; *(v.a.)* ا. محسوب mahsôub et.; *(fig.)* ا. تقابل (ه) ...(e-) teqâbül et. ; **to — «these difficulties»** «بو مشکلاته» مقابل «bou müshkülâta» mouqâbil...; بو مشکلاته تقابل ایتمك اوزره bou müshkülâta teqâbül etmek üzre... .

Offshoot, of'sho͞ot, *(n.)* دال dal ; *(fig.)* محصول mahsôul ; *(pl.)* شعبات shouabât.

Offshore, of'shōr, *(ad.)* دکزه طوغری denize dôrou ; *(at a distance)* آچیقده achuqda ; *(from the shore)* آچیغه achugha.

Offside, of'sīd, *(n.)* صاغ طرف sâ taraf ; (آچیق) (achuq).

Offspring, of'spring, *(n.)* اولاد evlâd; ذریت zürriyyet ; *(product)* محصول mahsôul ; *(pl.)* اولاد evlâd ; احفاد ahfâd.

Often, of'n, *(ad.)* اکثریا exeriyyâ; چوق کره choq kerre.

Ogle, ō'gl, *(v.)* باقمق (عاشقانه) (âshuqâne-) baqmaq.

Ogre, ō'gėr, *(n.)* غول یابانی goul-yabâni ; (اوماجی) (oumaju) ; *(fig.)* اوبور obour ; — **Ogress,** (ō'gres) *(n.)* دیو آناسی dev anasu.

Ohio, o-hī'ō, *(n.pr.)* اوهیو ohyo.

Ohm, ōm, *(n.)* اوم om ; (واحد مقاومت) (vâhidi mouqâvemet).

Oil, oil, *(n.)* یاغ yâ ; *(lit.)* زیت zeyt; *(pl.)* یاغلر yâlar ; *(lit.)* زیوت züyôut ; *(v.a.)* یاغلامق yâlamaq ; **lamp —** قندیل یاغی qandil yâ ; **lubricating —** ماکینه یاغی makine yâ ; **rock —** نفت یاغی neft yâ ; **salad —** زیتون یاغی zeytin yâ ; — **cloth,** *(n.)* موشامبه (مشمعه) moushamba ; — **colour,** *(n. & a.)* یاغلی بویا yâlu boya ; — **painting,** *(n.)* یاغلی بویا رسم yâlu boya resim ; — **skin,** موشامبه (مشمعه) moushamba; قامسله qamsele ; — **stone,** بیله‌کی طاشی biley tashu ; — **Oil'γ,** (-'i) *(a.)* یاغلی yâlu.

Ointment, oint'ment, *(n.)* یاغ yâ ; *(med.)* مرهم merhem.

Okra, ō'k-ra, *(n.)* بامیه bamye.

Old, ōld, *(a.)* اسکی eski ; *(pers.)* اختیار ihtiyar ; یاشلی yashlu ; *(former)* اسکی eski ; اسبق esbaq ; *(aged)* لك ...lik; لق ...luq ; **«seven months» —** «یدی آی» لق «yedi ay-» luq; «**five years**»— «بش سنه» لك «besh sene-» lik ; *(pers.)* بش یاشنده besh yashunda ; — **ness,** *(n.)* اسکیلك eskilik ; *(pers.)* اختیارلق ihtiyarluq.

Oleaginous, ō-le-aj'in-us, *(a.)* یاغلی yâlu ; *(lit.)* زیتی zeytî.

Oleiferous, ō-le-if'ėr-us, *(a.)* یاغ ویرر yâ verir ; *(lit.)* حامل زیت hâmili zeyt.

Oleograph, ō'le-o-graf, *(n.)* یاغلی بویا باصمه (سی) yâlu boya basma (-su) ; — **Oleog'raphγ,** (-'raf-i) *(n.)* یاغلی بویا طبع yâlu boya tabu'.

Oleomargarine, ō-le-o-mar'ga-rin, *(n.)* صنعی یاغ soun-î yâ ; (مارغارین) (margarin).

Oligarchγ, ol'i-gärk-i, *(n.)* تحکم tehakküm ; زوربالق zorbaluq ; تغلب tegallüb ; *(body)* متغلبه mütegallibe; — **Ol'igarch,** (-'i-gärk) *(n.)* زوربا zorba ; متغلبه‌دن mütegallibeden ; — **Oligarch'ic-al,** (-i-gärk'ik-al) *(a.)* ...زوربالق zorbaluq... ; ...تحکم tehakküm... ; ...متغلب mütegallib... .

Olive, ol'iv, *(n.)* زیتون zeytin ; — **branch,** زیتون دالی zeytin dalu ; *(fig.)* صلح soulh ; *(pl.) (children)* چوجوقلر chojouqlar ; صبیان soubyân ; — **oil,** زیتون یاغی zeytin yâ.

Olγmpus, o-lim'pus, *(n.)* اولیمپ olimp; (درت سنه) (deurt sene) ; — **Olγmpiad,** (o-lim'pi-ad) *(n.)* اولیمپیاد olimpiyad ; — **Olγmpics,** (o-lim'piks), **Olγm'pic gāmes,** *(n. pl.)* اولیمپیاد اویونلری olimpiyad oyounlaru.

Omar, ō'mar, *(n.pr.)* عمر (حضرت) (hazreti-) eumer.

Omega, ō'meg-a, *(n.) (fig.)* نهایت nihâyet ; غایه gâye.

Omelet, om'e-let, *(n.)* اوملەت omlet.

Omen, ō'men, *(n.)* علامت alâmet ; فال

fâl; *(v.)* ا. تفأل tefe'ül et.; **ill-omened,** (-ō'mend) *(a.)* طالعسز tâ-lî'siz: مشئوم mesh-ôum.

Ominous, om'in-us, *(a.)* مشئوم mesh-ôum; منحوس menhôus; — **ly,** *(ad.)* مشئومانه mesh-ôumâne; — **ness,** *(n.)* شئامت she-âmet; نحوست nühôuset.

Omit, ō-mit', *(v.a.)* ا. ترك terk et.; *(neglect)* ا. اهمال ihmâl et.; ا. قصور qousôur et.; *(writing)* ا. حذف hazf et.; — **Omissible,** (o-mis'i-bl) *(a.)* ترکی جائز terki jâ-iz; — **Omission,** (o-mish'un) *(n.)* ترك terk; اهمال ihmâl; حذف hazf.

Omnibus, om'ni-bus, *(n.)* اومنیبوس omnibüs.

Omnipotent, om-nip'o-tent, *(a.)* قدرتلی qoudretli; *(fig.)* پك نافذ pek nâfiz; قهار qahhâr; *(God)* قادر مطلق qâdiri moutlaq; الله allah; — **Omnip'-otence,** (-tens) *(n.)* قدرت (مطلقه) qoud-ret (-moutlaqa); *(fig.)* نفوذ عظیم nü-fôuzi azîm.

Omnipresent, om-ni-prez'ent, *(a.)* هر یرده موجود her yerde mevjôud; *(God)* مکاندن منزه mekyândan mü-nezzeh.

Omniscient, om-nish'ent, *(a.)* *(lit.)* علامه allâme; عالم کل âlimi küll; *(God)* اعلم a'lem; علیم alîm; — **ly,** *(ad.)* علامه کبی allâme gibi, *(lit.)* متبحرانه müte-bahhirâne;— **Omnisc'ience,** (-nish'-ens) *(n.)* *(lit.)* احاطهٔ علمیه ihâta-i ilmiy-ye; (علم کل) (ilmi küll); قدرت عالمانه qoudreti âlimâne.

Omnivorous, om-niv'or-us, *(a.)* هر شیئی یر her sheyi yer; *(lit.)* آکل المأکولات âkilül-me'kyôulât.

On, on, *(prep.)* اوزرینه ...üzerine; *(ad.)* اوزرنده ...üzerinde; ده ...de; *(int.)* دوام devâm!; ایلری! ileri!.

Once, wuns, *(ad.)* بر کره bir kerre; بر دفعه bir def-a; *(formerly)* بر زمان bir zemân: **at —** همان hemen; درحال derhâl; **all at —** بردن بره birden bire; **for —** یالکز yalunuz; بر دفعه bir def-a; **— for all** ایلك وصوك ilk ve son; **— and again** دفعاتله def-âtle; مکرراً mükerreren.

On dit, ong dē, *(n.)* روایت rivâyet; شایعه shâyi-a; **—s,** (-dēs) *(n. pl.)* روایات rivâyât; شایعات shâyi-ât; (دیدی قودی) (dedi-qodou).

One, wun, *(a.)* بر bir; *(n.)* بر دانه bir tâne; *(pers.)* بر کیمسه bir kimse; *(pron.)* انسان insan; *(accus.)* انسانی in-sanu; **no —** هیچ بری hich biri; *(pers.)* کیمسه kimse...; — **ness,** *(n.)* برلك birlik; تك اولش tek oloush; *(unity)* وحدت vahdet; *(rel.)* احدیت ahadiyyet; *(individuality)* فردیت ferdiyyet; — **s' self',** *(pron.)* کندینی kendini...; *(fig.)* انسانی insanu; — **'sided,** *(a.)* بر طرفلی bir taraflu; *(fig.)* طرفکیرانه tarafgîrâne.

Onerous, on'ėr-us, *(a.)* آغر âr; صیقیجی suquju: مزعج müz-ij; — **ly,** *(ad.)* صیقه‌رق suqaraq; مزعج صورتده müz-ij sôuretde; — **ness,** *(n.)* صیقینتی su-quntu; بار bâr.

Onion, un'yun, *(n.)* صوغان soghan.

Only, ōn'li, *(ad.)* یالکز yalunuz; آنجق anjaq; *(the-)* *(a.)* یکانه yegyâne; یالکز بر yalunuz bir.

Onomatology, on-o-ma-tol'o-ji, *(n.)* مبحث اسامی mebahsi esâmî; اشتقاق (علم) اسامی (ilmi-) ishtiqâqu esâmî.

Onomatopoeia, on-o-mat-o-pē'ya, *(n.)* *(lit.)* تقلیدالصوت taqlîdüs-savt.

Onset, on'set, *(n.)* هجوم hüjôum; حمله hamle.

Onslaught, on'slawt, *(n.)* هجوم hüjôum; حمله hamle.

Ontology, on-tol'o-ji, *(n.)* *(lit.)* مبحث مکونات mebhasi mükevvenât; (تکوین) (tekvîn); (لدنیات) (ledüniyyât); — **Ontolog'ic,** (-loj'ik) *(a.)* تکوینی tek-vîn; لدنی ledünî; اساسی esâsî.

Onward, on'ward, *(a.)* ایلری ileri; *(ad.)* أوکه (طوغری) eune (-dôrou); ایلریه (طوغری) ileriye (-dôrou).

Onyx, on'iks, *(n.)* اونیکس onix; عقیق aqîq.

Ooze, ōōz, *(n.)* چامور chamour; صیزینتی suzuntu; *(v. n.)* صیزمق suzmaq; — **Oozy,** (ōōz'i) *(a.)* چامورلی chamour-lou; *(resembling)* چامور کبی chamour gibi.

Opal, ō'pal, *(n.)* عین‌الشمس aynüsh-shems.

Opaque, ō-pāk', *(a.)* کثیف kesîf; — **ness,** *(n.)* کثافت kesâfet; *(lit.)* غیر شفافیت gayri sheffâfiyyet.

Open, ō'pn, *(a.)* آچیق achuq; *(free)* سربست serbest; *(lit.)* کشاده küshâde;

(*fig.*) مساعد müsâ-id ; (*v.a.*) آچمق ach-maq ; (*mar.*) فورا ا. fora et. ; (*begin*) باشلامق bashlamaq ; (*v.n.*) آچیلمق achulmaq ; (*fig.*) باشلامق bashlamaq ; — **lү,** (*ad.*) آچیقجه achuqja ; صراحةً sarâhaten ; — **ness,** (*n.*) آچیقلق achuqluq ; فرحلق ferahluq ; (*fig.*) سربستلك serbestlik ; صراحت sarâhat ; (*sincerity*) خلوص houlôus ; **half** — یاری آچیق yaru achuq ; آرەلق araluq ; **wide** — آغزینه قدر آچیق âzuna qadar achuq ; — **door,** (*n.*) (*fig.*) آچیق قاپو achuq qapu ; سربست تجارت serbest tijâret ; — **handed,** (*a.*) الی آچیق eli achuq ; جومرد jeumerd ; (*lit.*) سمیحانه semîhane ; — **hearted,** (-härt'd) (*a.*) آچیق قلبلی achuq qalbli ; صمیمی samîmî ; — **Opener,** (ō'pn-ėr) (*n.*) آچیجی achuju ; آچان achan ; (*tool*) آلت âlet ; آچەجق achajaq ; — **Opening,** (ō'pn-ing) (*n.*) آچیقلق achuqluq ; آرەلق araluq ; دەلیك delik ; (*beginning*) باشلایش bashlayush ; (*fig.*) (ایلك) فرصت (ilk-) fursat ; (*a.*) (*med.*) مسهل müs-hil.

Opera, op'ėr-a, (*n*) اوپەرا opera ; — **house,** (*n.*) اوپەرا opera.

Operate, op'ėr-āt, (*v. n.*) یاپمق yapmaq ; ایشلەمك ishlemek ; (*exert*) (*lit.*) اجرای تأثیر ا. ijrâyi te'sîr et. ; (*surgery*) عملیات یاپمق ameliyyât yapmaq ; (*v.a.*) حاصل ا. hâsul et. ; — **Opėrā'tion,** (-'shun) (*n.*) ایش ish ; فعل fi'l ; (*sci.*) عملیه ameliyye ; (*surgery*) عملیات ameliyyât ; اوپەراسیون operasyon ; (*com.*) معامله mou-âmele ; (*mil.*) حرکات harekyât ; — **Op'ėrative,** (-ra-tiv) (*a.*) مؤثر mü-essir ; فعلی fi'lî, (*n.*) مأمور memour ; (*worker*) ایشجی ishji ; — **Op'ėratively,** (-ra-tiv-li) (*ad.*) بالفعل bil-fi'l ; مؤثر صورتده mü-essir sôuretde ; — **Op'erator,** (-'ėr-āt-ur) (*n.*) یاپان yapan ; (*surgent*) اوپراتور operator ; (*telegrapher*) مأمور me'môur ; (*fin.*) معامله‌جی mou-âmeleji.

Operetta, op - ėr - et'a, (*n.*) اوپەرەت operet.

Ophthalmia, of-thal'mi-a, (*n.*) کوز آغریسی geuz ârusu ; — **Ophthalmic,** (of-thal'mik) (*a.*) کوز geuz ; عینی aynî.

Opiate, ō'pi-āt, (*n. & a.*) اویوشدیریجی ouyoushdourouju ; — **Opiated,** (ō'pi-āt'd) (*a.*) اویوشوق ouyoushouq ; اویوشمش ouyoushmoush.

Opinion, ō-pin'yun, (*n.*) رأی re'y ; فکر fikr ; مطالعه moutâlâ ; **in my** — فکریمجه fikrimje ; **in his** (اونك) فکرنجه (onoun-) fikrinje ; **public** — افکار عمومیه efkyâru oumôumiyye ; — **Opinionative,** (ō-pin'yun-āt-iv) (*a.*) عنادجی inâdju ; دیك قفالی dik qafalu.

Opium, ō'pi-um, (*n.*) آفیون afyon.

Opponent, op-pō'nent, (*n. & a.*) مخاصم mouhâsum ; (*fig.*) معارض mouâruz.

Opportune, op-por-tūn', (*a.*) مناسب minâsib ; موافق mouvâfuq ; — **lү,** (*ad.*) تام زماننده tam zemânunda ; صیره‌سنده surasunda ; — **ness,** (*n.*) مناسبت minâsebet ; صیره sura ; — **Opportūn'ism,** (-'izm) (*n.*) فرصته انتظار fursata intizâr ; (*pol.*) اوپورتونیزم oportunîzm ; (وقایعه انتظار سیاسی) (vaqâyi-e intizâr siyâseti) ; — **Opportūn'ist,** (-'ist) (*fig.*) فرصتجو fursatjôu ; (*pol.*) اوپورتونیست oportünist ; (وقایعه انتظار طرفداری) (vaqâyi-e intizâr tarafdâru) ; — **Opportūn'ity,** (-'i-ti) (*n.*) فرصت fursat ; مناسبت minâsebet ; وسیله vesîle.

Oppose, op-pōz', (*v.*) مخالفت ا. mouhâlefet et. ; قارشی قومق qarshu qomaq ; — **Opposed,** (op-pōz'd) (*a.*) قارشی qarshu ; (*fig.*) مخالف mouhâlif ; معارض mou-âruz ; — **Opposite,** (op'-o-zit) (*a.*) قارشیکی qarshuki ; مقابل mouqâbil ; (*n.*) (*contrasting*) ضد zudd ; — **lү,** (*ad.*) قارشی قارشی‌یه qarshu qarshuya ; — **Opposition,** (op-o-zish'un) (*n.*) مخالفت mouhâlefet ; (*resistence*) مقاومت mouqâvemet ; (*ast.*) استقبال istiqbâl : (*pol.*) مخالفت mouhâlefet ; (*party*) فرقهٔ مخالفه furqayi mouhâlife ; مخالفلر mouhâlifler: — **Oppositionist,** (op-o-zi'shun-ist) (*n.*) مخالف mouhâlif.

Oppress, (op-pres') (*v.a.*) تضییق ا. tazyîq et. ; صیقمق suqmaq ; — **Oppression,** (oppresh'un) (*n.*) تضییق tazyiq ; (*fig.*) ظلم zoulm ; اعتساف i'tisâf ; — **Oppressive,** (op-pres'iv) (*a.*) آغر âr ; صیقیجی suquju ; مزعج müz-ij ; (*fig.*) ظالمانه zâlimâne ; (*lit.*) اعتسافکار i'tisâfkyâr ; — **Opressively,** (op-pres'iv-li)

(ad.) صیقه‌رق suqaraq; تضییقله taz-yîqle; (fig.) ظالمانه zâlimâne; ظلمله zoulmle; (lit.) اعتسافکارانه i'tisâfkyârâne; — **Oppressor**, (op-pres'ur) (n.) ظالم zâlim; جبار jebbâr; (pol.) اعتسافجی i'tisâfju.

Opprobrious, op-prō'bri-us, (a.& ad.) تقبیحکارانه taqbîhkyârâne; — **Opprō'brium**, (-'bri-um) (n.) (reproach) تقبیح taqbîh; (infamy) فضاحت fazâhat.

Optic,-al, op'tik, -al, (a.) ...كوز keuz...; بصری basarî; ...رؤيت rü'yet...; —**ly**, (ad.) رؤیت جهتیله rü'yet jihetîle; رؤيتجه rü'yetje; — **angle**, (n.) زاويهٔ رؤيت zâviyeyi rü'yet; — **axis**, (n.) محور رؤيت mihveri rü'yet: — **nerve**, (n.) عصب بصر asabu basar, (pl.) اعصاب بصر â'sâbu basar; — **illusion**, (n.) غلط رؤيت galatu rü'yet; — **Optician**, (ob-tish'an) (n.) (expert) كوز متخصصی geuz mütahassusu; (com.) كوزلكجی geuzlükjü; دوربينجی dürbünjü; — **Op'tics**, (-'tiks) (n.) (مبحث) رؤيت (mebhasi-) rü'yet; (light) (مبحث) ضيا (mebhasi-) zuyâ; (sci.) (مبحث) بصر mebhasi basar.

Optic, op'tik, (n.) كوز geuz; بصر basar.

Optimism, op'ti-mizm, (n.) (lit.) نيكبينلك nîk-bînlik; — **Op'timist**, (n.) نيكبين nîk-bîn; — **optimist'ic**, (-'ik) (a.) نيكبين nîk-bîn; نيكبينانه nîk-bînâne; — **Optimist'ically**, (-'ik-al-i) (ad.) نيكبينانه nîk-bînâne.

Option, op'shun, (n.) اختيار ihtiyâr; (jud.) حق خيار haqqu huyâr; (pl.) (fin.) اوپسيون opsiyon; — **Op'tional**, (-'shun-al) (a.) اختيارى ihtiyârî; (مخير) mouhayyer; **to be — with** حق خيارى او. haqqu huyâru ol.; اوپسيونى او. obsiyonou ol.; — **Op'tionally**, (-'shun-al-i) اختيارى اولەرق ihtiyârî olaraq, (مخير صورتده) (mouhayyer sôuretde); اوپسيونله opsiyonla.

Opulent, op'ū-lent, (a.) زنكين zengin; — **Op'ūlence**, (-lens) (n.) ثروت servet; زنكينلك zenginlik.

Or, or, (conj.) ياخود yâhoud; ويا ve-yâ; يا ye; (n.) آلتون altoun; — **else**, وياخود ve-yâhoud.

Oracle, or'a-kl, (n.) كهانت kehânet; كرامت kerâmet; (pers.) كاهن kyâhin; (pl.) (rel.) وحى vahi; — **Orac'ular**, (-ak'ū-lar), — **Orac'ulous**, (-ak'ū-lus) (a.) (venerable) حكيم hakîm; (obscure) مغلق môuglaq; آكلاشيلماز anlashulmaz; — **Orac'ularly**, (-ak'ū-lar-li) (ad.) كاهنانه kyâhinâne; كهانتله kehânetle; حكيمانه hakîmâne; مغلق صورتده môuglaq sôuretde; — **Orac'ulousness**, (-ak'ū-lus-nes) (n.) طور كاهنانه tavru kyâhinâne; كرامتفروشلق kerâmet-füroushlouq.

Oral, ō'ral, (a.) شفاهى shifâhî; — **ly**, (ad.) شفاهاً shifâhen; — **examination**, (n pl) شفاهى امتحانلر shifâhî imtihânlar.

Orange, or'anj, (n.) پورتقال portaqal; (colour) تورونجى tourounjou; **Seville** — تورونج tourounj; (bergamot) آغاج قاوونى âj qavounou; برغاموت bergamot; — **peel**, پورتقال قابوغى portaqal qabôu; — **Orangeade**, (or'anj-âd') (n.) پورتقال شربتى potaqal sherbeti; اورانژاد oranjâd; — **Orangery**, (or-anj-ėr-i) (n.) پورتقال باغچەسى portaqal bâgchesi; پورتقاللق portaqalluq.

Orang-outang, ō-rang'-ōō-tang', (n.) اورانغ اوتانغ orang-otang; (مايمون) (maymoun).

Oration, ō-rā'shun, (n.) نطق noutq; (lit.) خطابه hutâbe.

Orator, or'a-tor, (n.) خطيب hatîb; — **Or'atory**, (-'a-to-ri) (n.) (lit.) خطابت hatâbet; ناطقه nâtuqa; (rel.) (خصوصى) معبد (housôusî-) mâ'bed.

Oratorio, o-ra'tor-i-o, (n.) دينى اوپرا dînî opera; دينى فاجعه dînî fâji-a.

Orb, orb, (n.) دائره dâ-ire; كره küre; (eye) كوز geuz; (arch) صاغر پنجره sâr penjere; — **Orbic'ular**, (-ik'ū-lar) (a.) يوارلاق youvarlaq; مدور müdevver.

Orbit, or'bit, (n.) مدار medâr; محرك mahrek; (ana.) كوز چوقورى geuz chouqourou; — **Or'bital**, (a.) مدارى medârî; محركى mahrekî; (ana.) كوز چوقورينه عائد geuz chouqourouna â-id.

Orchard, or'chard, (n.) الما باغچەسى elma bâgchesi; الملق elmaluq.

Orchestra, or'kes-tra, (n.) اوركستره orkestre; موزيقه (طاقمى) mouzuqa (-taqumu); — **Or'chestral**, (-'kes-tral)

(a.) ... اورکستره‌یه orkestre... ; اورکستره‌یه عائد orchestreye â-id.

Orchid, or′kid, *(n.)* اورکیده orkide.

Orchitis, or-kī′tis, *(n.) (med.)* اورکید orkid ; التهاب خصیه iltihâbu housye.

Ordain, or-dān′, *(v.a.)* تنظیم ا. tanzîm et. ; *(appoint)* توجیه ا. tevjîh et. ; تعیین ا. tâ′yîn et. .

Ordeal, or′de-al, *(n.)* تجربه tejrübe ; *(fig.)* محنت mihnet ; مشکلات müsh-külât.

Order, or′dėr, *(n.)* صیره sura ; ترتیب tertîb ; *(rank)* درجه dereje ; سلسله silsile ; *(class)* صنف sunuf ; *(rel.)* طریقت tarîqat ; *(tranquillity)* آسایش âsâyish ; انتظام intizâm ; *(insignia)* نشان nishan ; *(mil.)* نظام nizâm ; *(command)* امر emr ; قرار qarâr ; *(com.)* سپارش sipârish ; *(fin.)* حواله havâle ; *(pl.)* مراتب merâtib ; *(v.a.)* ترتیب ا. tertîb et. ; امر ا. emr et. ; *(com.)* سپارش ا. sipârish et. ; *(int.)* سکوت ! sükyôut ! ; دقت ! diqqat ! ; **in — to** ایچون ...ichün ; مقصدیله ...max-adîle ; **in —** *(a.)* ایی iyi ; منتظم mountazam ; **in good —** مکمل mü-kemmel ; **out of —** بوزوق bozouq ; *(fig.)* غیر منتظم gayru mountazam ; **by —** امریله emirle... ; *(-of)* (ك) امریله ...(in-) emrîle ; **to my —** *(com.)* امریمه emrime ; **to his order** امرینه emrine ; *(fin.)* امر و حواله‌سنه emrü havâlesine ; **— in Cuncil** مجلس وکلا قراری mejlisi vükelâ qarâru ; (اراده) (irâde) ; **— of the day** *(mil.)* امر یومی emri yevmî ; **— Or′dėrless,** *(a.)* ترتیبسز tertîbsiz ; غیر منتظم gayru mountazam ; قاریشیق qarushuq ; — **Or′dėrlʏ,** (-li) *(a.)* ترتیبلی tertîbli ; منتظم mountazam ; *(quiet)* ساکن sâ-kin ; مطیع moutî′; *(ad.)* منتظماً moun-tazaman ; اصولی دائره‌سنده ousôulü dâ-iresinde ; *(n.) (mil.)* امربر emir-ber; نوبتجی nebetji.

Ordinal, or′di-nal, *(a.)* صیره‌یی مشعر surayu müsh-ir ; *(n.)* صیره عددی sura adedi ; (نومرو) (nümere).

Ordinance, or′di-nans, *(n.)* نظام ni-zâm ; *(rel.)* آداب (دینیه) âdâb (-dîniy-ye) ; ارکان erkyân.

Ordinarʏ, or′di-na-ri, *(a.)* عادی âdî ; معتاد môu′tâd ; *(fig.)* بایاغی bayâ ; *(n.) (rel.)* پاپاس papaz ; *(meal)* یمك yemek ; تابل دوت tabl-dot ; — **Or′dinarilʏ,** (-ri-li) *(ad.)* هر زمان her zemân ; علی العاده alel-âde ; بروجه معتاد ber-vejhi môu′tâd.

Ordinate, or′di-nāt, *(a.)* ترتیبی ter-tîbli ; *(n.) (math.)* خط ترتیب hattu tertîb ; — **Ordinā′tion,** (-′shun) *(n.) (rel.)* پایه توجیهی pâye tevjîhi ; تقدیس taqdîs ; *(fig.)* تنظیم tanzîm.

Ordnance, ord′nans, *(n.)* طوپلر toplar ; **— department,** *(n.)* طوپجی دائره‌سی topjou dâ-iresi ; مهمات شعبه‌سی mü-himmât shôu′besi ; **— stores,** *(n.)* طوپخانه top-hâne ; مهمات آنباری mü-himmât anbaru ; — **surveʏ,** *(n.)* رسمی خریطه‌لر resmî harîtalar ; (انکلتره خریطه‌سی) (ingiltere harîtasu).

Ordure, or′dūr, *(n.)* مزخرفات müzah-rafât.

Ore, ōr, *(n.)* معدن فیلیزی ma′den filizi ; کولچه külche.

Organ, or′gan, *(n.)* عضو ouzv ; آلت âlet ; *(fig.)* واسطه vâsuta ; غزته ga-zete ; *(mus.)* ارغنون arganon ; اورغ org ; — **Organ′ic,** (-′ik) *(a.)* عضوی ouzvî ; — **chemistry** کیمیای عضوی kimyâyi ouzvî ; — **substances** *(lit.)* عضوی ماده ouzvî madde ; *(pl.)* مواد عضویه mevâddi ouzviyye ; — **Or′-ganism,** (-izm) *(n.) (lit.)* عضویت ouzviyyet ; — **Or′ganist,** *(n.)* اورغجی orgjou ; چالغیجی chalguju.

Organize or′gan-īz, *(v.a.)* تشکیل ا. teshkîl et. ; تنسیق ا. tensîq et. ; — **Organiza′tion,** (-gan-iz-ā′shun) *(n.)* تشکیلات teshkîlât ; *(act)* تشکیل teshkîl ; تنسیق tensîq ; — **Or′ganized,** (-īzd) *(a.)* منتظم mountazam ; تشکیلاتلی tesh-kîlâtlu ; **well —** ایی تشکیلاتلی iyi teshkîlâtlu ; غایت منتظم gâyet moun-tazam.

Orgies, or′jiz, *(n.pl.)* جنبش jünbüsh; *(lit.)* بزم عشرت bezmi ishret ; عیش ونوش îshü nôush.

Orient, ō′ri-ent, *(n. & a.)* شرق sharq; — **Orient′al,** *(a.)* شرقی sharqî ; *(n.)* شرقلی sharqlu ; — **Orient′alism,** (-izm) *(n.) (expression)* شرق تعبیری sharq tâ′bîri ; شرقلی سوزی sharqlu seuzü ; *(custom)* شرق اعتیادی sharq î′tiyâdu ; شرقلیلق sharqluluq ; — **Orient′alist,** *(n.) (lit.)* مستشرق müs-teshriq ; — **Orientā′tion,** (-′shun)

(n.) جهت تعیینی jihet tâ′yîni ; *(fig.)* تدقیقات tedqîqât.

Orifice, or′i-fis, *(n.)* دلیك delik ; فتحه fet-ha.

Origin or′i-jin, *(n.)* اصل asl ; منشاء menshe′ ; *(math.)* مبدأ (نقطه‌سی) meb-de′ (-noqtasu) ; *(cause)* سبب sebeb; — **Orig′inal,** (-ij′in-al) *(a.)* اصلی aslî ; ایلك ilk ; قوپیه دکل qopya deyil; *(fig.)* کورولمه‌مش geurülmemish ; *(n.)* اصل asl ; *(lit.)* نسخهٔ اصلیه nus-hayi asliyye ; *(fig.)* تحف tahaf ; — **Orig′-inally,** (-ij′in-al-i) *(ad.)* عن اصل an-asl ; اساساً esâsen ; — **Original′ity,** (-jin-al′i-ti) *(n.)* اساس esâs ; *(fig.)* یکیلك yenilik ; خصوصیت housôu-suyyet ; *((personality)* شخصیت shah-suyyet;— **Orig′inate,** (-ij′i-nāt) *(v.a.)* احداث ا. ihdâs et. ; انتاج ا. intâj et. ; *(v.n.)* نشأت ا. nesh-et et. ; باشلامق bashlamaq ; — **Orig′inator,** (-ij′in-āt-ur) *(n.)* یاپان yapan ; *(v.a.)* مؤسس mü-essis ; سبب sebeb.

Orison, or′i-zun, *(n.)* دعا dou-â ; *(lit.)* مناجات münâjât.

Orleans, or′lē-ans, *(n. pr.)* اورله‌آن orle-an.

Ornament, or′na-ment, *(n.)* *(art)* نقش naqsh ; *(fig.)* زینت zinet ; سوس süs ; *(pl.)* تزیینات tezyînât ; *(v.a.)* تزیین ا. tezyîn et. ; سوسله‌مك süsle-mek ; — **Ornamet′al,** *(a.)* سوسه عائد süse â-id : *(lit.)* تزیینی tezyînî ; زینت... zînet... ; — **Ornament′ally,** (-′al-i) *(ad.)* سوس اولرق süs olaraq ; تزیینات جهتیله tezyînat jihetîle ; — **Or′nam-entalist,** *(n.)* نقاش naqqash ; قلمکار qalemkyâr ; — **Ornamentā′tion,** (-′shun) *(n.)* *(act)* تزیین tezyîn ; *(art)* نقش naqsh ; *(work)* تزیینات tezyînat ; *(lit.)* نقوش nüqôush.

Ornate, or-nāt′, *(a.)* سوسلی süslü ; *(lit.)* مزین müzeyyen.

Ornithology, or-ni-thol′o-ji, *(n.)* قوشلر qoushlar ; *(lit.)* مبحث طیور mebhasi touyôur.

Orphan, or′fan, *(n. & a.)* یتیم yetîm ; اوکسوز euxüz ; *(pl.)* ایتام eytâm ; — **Or′phanage,** (-′fan-āj) *(n.)* یتیملك yetîmlik ; اوکسوزلك euxüzlük ; *(house)* دارالایتام dârül-eytâm ; یتیمخانه ye-tîmhâne.

Orthodox, or′tho-doks, *(a.)* صحیح sahîh ; *(rel.)* اورتودوقس ortodox ; — **Or′thodoxy,** (-doks-i) *(n.)* طوغریلق dôroulouq ; *(rel.)* اورتودوقسلق orto-doxlouq ; *(phil.)* (مذهب حنیف) (mez-hebi hanîf).

Orthography, or-thog′ra-fi, *(n.)* *(gr.)* املا imlâ ; — **Orthograph′ical,** (-graf′i-kal) *(a.)* املایه عائد imlâya â-id ; ... املا imlâ... .

Oscillate, os′il-lāt, *(v.n.)* اهتزاز ا. ihtizâz et. ; رقص ا. rax et. ; — **Os-cillation,** (os′il-lā′shun) *(n.)* اهتزاز ihtizâz ; رقص rax ; — **Oscillatory,** (os′il-la-to-ri) *(a.)* اهتزازی ihtizâzî.

Osier, ō′zhėr, *(a & n.)* قامش qamush ; ساز saz ; حصیر hasur.

Osprey, os′prā, *(n.)* دکز طاوشانجیلی de-niz tavshanjulu.

Osseous, os′e-us, *(a.)* کمیکلی kemikli ; *(lit.)* عظمی azmî.

Ossify, os′i-fī, *(v.)* کمیك حالنه کلمك ke-mik hâline gelmek ; *(fig.)* قاتیلاشمق qatulashmaq.

Ostend, ost-end′, *(n. pr.)* اوستاند ostand.

Ossuary, os′ū-ar-i, *(n.)* *(lit.)* مخزن عظام mahzeni uzâm.

Ostensible, os - tens′i - bl, *(a.)* عیان ayân ; ظاهر zâhir ; *(fig.)* ظاهری zâhirî ; علنی alenî ; — **Ostens′ibly,** (-′i-bli) *(ad.)* آشکار صورتده âshikyâr sôuretde ; علناً alenen ; *(fig.)* ظاهراً zâhiren.

Ostentation, os - ten - tā′shun, *(n.)* نمایش nümâyish ; — **Ostentā′tious,** (-shus) *(a.)* علنی alenî ; *(pers.)* نمایشجی nümâyishji ; *(lit.)* نمایشکار nümâyish-kyâr; — **Ostentā′tiously,** (-′shus-li) *(ad.)* علناً alenen; *(fig.)* کوسترشله geuste-rishle ; نمایشکارانه nümâyishkyârâne.

Ostrich, os′trich, *(n.)* دوه قوشی deve qoushou.

Other, u*th*′ėr, *(a.)* دیکر dîger ; سائر sâ-ir ; باشقه bashqa ; *(pl.)* باشقه‌لری bashqalaru ; دیکرلری dîgerleri ; — **wise,** (-wīz) *(ad.)* باشقه درلو bashqa türlü ; *(conj.)* یوقسه yoxa... ; عکس تقدیرده axi taqdîrde....

Otter, ot′ėr, *(n.)* *(zo.)* صو صاموری sou samourou ; لوتر loutr.

Otto, ot′o, *(n.)* عطر utr ; یاغ yâ.

Ottoman, ot′o-man, *(a.)* عثمانلی osman-lu... ; عثمانی ...osmânî ; *(n.)* عثمانلی os-manlu ; *(cushion)* سدیر sedir ; مندر minder ; — **Empire,** (-em′pīr) *(n.)*

(formerly) عثمانلی ایمپراطورلغی osmanlu impratorlôu.

Ought, awt, *(v.)* ملی ...meli, ...malu ; لازمدر ...lâzumdur ; **I — to « write »** «یاز» ملی یم «yaz-» malu-yim ; «یاز» مهم لازمدر «yaz»mam lâzumdur.

Ounce, owns, *(n.)* اونز onz ; اونچه eunche ; طقوز درهم (doqouz direm).

Our, owr, *(a.)* بزم bizim ; **— Ours,** (owrz) بزمکی bizimki ; *(pl.)* بزمکیلر bizimkiler; **— Ourselves,** (owr-selvz') *(pl.)* کندیمز kendimiz ; *(accus.)* کندیمزی kendimizi.

Ourfa, ōōr'fa, *(n. pr.)* اورفه ourfa.

Oust, owst, *(v.a.)* طرد ا. tard et. ; اسقاط ا. isqât et..

Out, owt, *(ad.)* طیشاری dusharu ; طیشاریده dusharda ; *(a.)* خارج hârij ; *(exhausted)* بیتمش bitmish ; تام tam ; *(extinguished)* سوینمش seunmüsh ; *(office)* چیقمش chuqmush ; معزول mâ'zôul ; **— of** دن خارج ...den hârij ; سز ...suz, ...siz ; **— and —** تماماً tamâmen... ; **— with him !** آت طیشاری ! at dusharu ! ; دفع ایت ! def et ! ; **— whit it !** تماملایك ! tamamlayun ! ; هپسنی سویلهیك ! hepsini seuyleyin ! ; **he is —** بوراده دکل ! bourda deyil ! ; کیتدی ! gitdi ! ; *(house)* اوده دکل ! evde deyil !.

Outbalance, owt-bal'ans, *(v.a.)* دها آغر کلمك daha âr gelmek ; *(fig.)* کچمك gechmek ; *(lit.)* تفوق ا. tefevvouq et..

Outbid, owt-bid', *(v.a.)* آرتیرمق arturmaq ; **— Outbidder,** (owt-bid'ėr) *(n.)* آرتیران arturan ; **— Outbidding,** (owt-bid'ing) *(n.)* آرتیرمه arturma ; (مزایده) (müzâyede).

Outbreak, owt'brāk, *(n.)* ظهور zouhôur ; *(disturbance)* فوران feverân ; *(pol.)* قیام qiyâm.

Outcast, owt'kast, *(a.)* مطرود matrôud ; *(n.)* سرسری serserî ; منفی menfî.

Outcome, owt'kum, *(n.)* نتیجه netîje ; عاقبت âqibet.

Outcry, owt'krī, *(n.)* آواز avaz ; فریاد feryâd ; *(auction)* مزاد mezad ; *(v.a.)* *(fig.)* غلبه ا. galebe et..

Outdo, owt-dōō', *(v.a.)* (ی) کچمك ...(i-) gechmek; (ه) غلبه ا. ...(e-)galebe et..

Outdoor, owt'dōr, *(a.)* طیشاری dusharu ; ... آچیق هوا achuq hava... ; **— games,** آچیق هوا اویونلری achuq hava oyounlaru ; **— servant,** کوندهلکجی گوندلکجی خدمتجی gündelikji hizmetji;**—sports,** آچیق هوا سپورلری achuq hava sporlaru; **— Outdoors,** (owt'dōrz) *(ad.)* طیشاریده dusharda ; اوده دکل evde deyil.

Outer, owt'ėr, *(a.)* طیشاری (دها) (daha-) dusharu ; خارجی hârijî ; *(n.)* خارجی اصابت hârijî isâbet ; **—'most,** *(a.)* اك طیش en dush; اك خارجی en hârijî; اك اوزاق en ouzaq.

Outface, owt-fās', *(v.a.)* *(fig.)* شرتلك ا. shirretlik et..

Outfit, owt'fit, *(n.)* لوازم levâzum ; تجهیزات tejhîzât ; *(fin.)* مصارف masârif ; *(act)* تجهیز tejhîz ; *(v.a.)* دوناتمق danatmaq ; تجهیز ا. tejhîz et. ; **— Outfitter,** (owt'fit-ėr) *(n.)* متعهد müte-ahhid ; مجهز müjehhiz.

Outgo, owt-gō', *(v.a.)* کچمك gechmek ; *(v.n.)* بیتمك bitmek ; **— Out'go,** *(n.)* مصرف masraf ; **— Outgoing,** (owt'-gō-ing) *(n.)* چیقیش chuqush ; *(limit)* غایه gâye ; صوك son ; *(pl.)* *(fin.)* صرفیات sarfiyyât ; مصارف masârif; *(a.)* چیقان chuqan ; کیدن giden.

Outgrow, owt-grō', *(v.a.)* فضله بویومك fazla beuyümek; (ی) کچمك ...(i-)gechmek ; (ی) تجاوز ا. ...(i-) tejâvüz et..

Outhouse, owt'hows, *(n.)* مشتملات müshtemilât.

Outing, owt'ing, *(n.)* تنزه tenezzüh ; هوا آلمه hava alma.

Outlandish, owt-land'ish, *(a.)* اجنبی ejnebî ; *(fig.)* عجیب ajîb.

Outlaw, owt'law, *(n.)* شقی shaqî ; عاصی âsî ; *(v.a.)* تعقیب ا. tâ'qîb et. ; عاصی عد ا. âsî add et. ; **— Outlawry,** (owt'law-ri) *(n.)* شقاوت sheqâvet ; عصیان usyân ; *(act)* اسقاط حقوق isqâtu houqôuq.

Outlay, owt'lā, *(n.)* مصارف masârif ; صرفیات sarfiyyât.

Outlet, owt'let, *(n.)* مخرج mahrej ; منفذ menfez.

Outline, owt'līn, *(n.)* طاسلاق taslaq ; *(lit.)* شکل خارجی shekli hârijî ; خطوط اساسیه houtôutu esâsiyye; پروژه proje ; *(v.a.)* قروکیسی یاپمق qrokisini yapmaq ; پروژهسنی یاپمق projesini yapmaq.

Outlive, owt-liv', *(v.a.)* (دها) فضله یاشامق (daha-) fazla yashamaq ; قالمق qalmaq.

Outlook, owt'look, *(n.)* ترصد terasoud: *(vigilance)* تيقظ teyaqqouz; دقت diqqat; *(prospect)* احتمال ihtimâl; اميد ümîd; *(tower)* قوله qoule; ترصد محلى terassoud mahalli; *(v.a.)* سرت باقمق sert baqmaq; *(fig.)* اوركوتمك ürkütmek.

Outmarch, owt-märch', *(v.a.)* (ى) كچمك ...(i-) gechmek; (ى) كريده براقمق ...(i-) geride buraqmaq.

Outnumber, owt-num'bėr, *(v.a.)* (دن) فضله اول. ...(den-) fazla ol.; (عددجه) فائق اول. (adedje-) fâ-iq ol.; (ى) تجاوز ا. ...(i-) tejâvüz et..

Outpost, owt'pōst, *(n.)* *(mil.)* ايلرى قول ileri qol; پيشدار pîsh-dâr.

Outrage, owt'rāj, *(n.)* (ه) تجاوز ...(e-) tejâvüz; (ى) تحقير ...(i-) tahqîr; *(v.a.)* تجاوز ا. tejâvüz et.; تحقير ا. tahqîr et.; — **Outrageous,** (owt-rā'jus) *(a.)* تجاوزكار tejâvüzkyâr; *(furious)* مدهش müdhish; — **Outrageously,** (owt-rā'jus-li) *(ad.)* تحقيرله tahqîrle; تجاوزكارانه tejâvüzkyârâne; مدهش صورتده müdhish sôuretde.

Outright, owt'rīt, *(ad.)* همان hemen; بردن بره birden bire; *(completely)* كاملا kyâmilen; كلياً külliyyen; *(a.)* آچيق چكنمكسزين chekinmek-sizin; achuq; (دوبرا) (dobra).

Outsell, owt-sel', *(v.a.)* *(higher price)* فضلهسنه صاتمق fazlasuna satmaq; (نرخى) تجاوز ا. (nerhu-) tejâvüz et.; *(sell more)* دها فضله صاتمق daha fazla satmaq; دها فضله معامله ياپمق daha fazla mou-âmele yapmaq.

Outset, owt'set, *(n.)* بدايت bidâyet; باشلانغج bashlanguj.

Outshine, owt-shīn', *(v. n.)* فضله پارلامق fazla parlamaq; *(v.a.)* (دن) دها فضله پارلامق ... (den-) daha fazla parlamaq; *(fig.)* (ى) كچمك ...(i-) gechmek; (ى) سوندرمك ...(i-) seundürmek.

Outside, owt'sīd, *(n.)* طيشارى dushâru; خارج hârij; *(a.)* خارجى hârijî; *(ad.)* خارجنده hârijinde; طيشاريده dushâruda; — **of** (ك) خارجنده ...(in-) hârijinde; (ك) طيشنده ... (in-) dushunda; *(besides)* بوندن باشقه boundan bashqa; **at the** — ... نهايت nihâyet... ; اعظمى â'zamî... ; — **Outsider,** (owt'sīd-ėr) *(n.)* خارجدهكى hârijdeki; *(stranger)* خارجدن hârijden: يابانجى yabanju; *(horse)* مجهول mejhôul; (يكى) (yeni).

Outskirt, owt'skėrt, *(n.)* جوار jivâr; حوالى havâlî; حدود houdôud.

Outspoken, owt-spō'kn, *(a.)* آچيق achuq; صريح sarîh; (دوبرا) (dobra); صميمى samîmî.

Outstanding, owt-stand'ing, *(a.)* *(unpaid)* تحصيل ايدلهمش tahsîl edilmemish; مطلوب matlôub; *(prominent)* بارز bâriz; *(pers.)* معروف mâ'rôuf; *(current)* جارى jârî; متداول mütedâvil; *(remarkable)* شايان دقت shâyânu diqqat; — **debts,** تحصيل ايدلهمش مطلوبات tahsîl edilmemish matlôubât; — **exchequer bills,** متداول خزينه تحويلاتى mütedâvil hazîne tahvîlâtu; — «**features**», بارز «صفحاتى» bâriz «safhâtu»; شايان دقت «نقاطى» shâyânu diqqat «noqâtu».

Outstrip, owt-strip', *(v.a.)* كچمك gechmek; كريده براقمق geride buraqmaq; *(fig.)* آشمق ashmaq.

Outtalk, owt-tawk', *(v.a.)* (سوزله) باصديرمق (seuzle-) basdurmaq; (چكه ايله) كچمك (cheneyle-) gechmek.

Outvalue, owt-val'ū, *(v.a.)* (قيمتنى) كچمك (qiymetini-) gechmek.

Outward, owt'ward, *(a.)* خارجى hârijî; *(fig.)* ظاهرى zâhirî; *(ad.)* خارجاً hârijen; *(away)* طيشارييه dusharuya; اوزاغه ouzâ.

Outweigh, owt-wā', *(ad.)* (دها) آغر كلمك (daha-) âr gelmek; *(fig.)* غالب اول. gâlib ol..

Outwork, owt'wurk, *(n.)* *(mil.)* متريس metris; طابيه tabye; *(v.a.)* فضله چاليشمق fazla chalushmaq; بيتيرمك bitirmek.

Oval, ō'val, *(a.)* بيضى beyzî; يومورطه شكلنده youmourta sheklinde; *(n.)* بيضى beyzî; — **ly,** *(ad.)* بيضى اولهرق beyzî olaraq.

Ovary, ō'var-i, *(n.)* *(sci.)* مبيض mebyaz.

Ovation, ō-vā'shun, *(n.)* فوق العاده استقبال fefqal-âde istiqbâl; *(lit.)* تظاهرات فوق العاده tezâhürâtu fevqal-âde.

Oven, uv'n, *(n.)* فرون furun.

Over, ō'ver, *(prep.)* اوزرينه üzerine, *(across)* قارشىيه qarshuya; *(ad.)* اوزرنده üzerinde; اوستنده üstünde; *(a.)* فضله fazla; فائق fâ-iq; *(excessively)*

پك pek; زیادهسیله ziyâdesîle; *(past)* گچمش gechmish; تمام temam: **— again,** تكرار tekrâr; مكرر mükerrer;**—and—,** دفعاتله def-âtle; تكرار تكرار tekrar tekrar; مكرراً mukerreren; **— and above,** فضله اولهرق fazla olaraq; آیریجه ayruja; **— the way,** قارشیده qarshuda; (مقابل طرفده) mouqâbil (-tarafda); **— all,** *(a.)* تمام tamam; بیتمش bitmish; **— seas,** *(a.)* دكز آشیری deniz ashuru; *(lit.)* ماورای ابحار mâverâyi ebhâr; *(fig.)* خارجی hârijî; (اجنبی) (ejnebi).

Overact, ō-vėr-akt′, *(v.)* تجاوز ا. tejâvüz et.; ایلری گیتمك ileri gitmek.

Over-all, ō-vėr-awl, *(ad.)* تكمیل tekmîl; كاملی ...kyâmili; — « lenght » «طولی» كاملی «tôuli» kyâmili; **— Overalls,** (ō-vėr-awlz) *(n.)* ایش اثوابی ish esvabu; (طولوم) (touloum); *(leggings)* توزلق tozlouq.

Over-anxious, o-vėr-angk′shus, *(a.)* پك اندیشهلی pek endîsheli; پك مراقلی pek merâqlu; **— ly,** *(ad.)* فضله اندیشه ایله fazla endîsheyle; پك مراق ایدهرك pek merâq ederek.

Overawe, ō-vėr-aw′, *(v.a.)* قورقوتمق qorqoutmaq.

Overbear, ō-vėr-bār′, *(v.a.)* باصدیرمق basdurmaq; غلبه ا. galebe et.; **— Overbearing,** (ō-vėr-bār′ing) *(a.)* متحكم mütehakkim; **— Overbearingly,** (ō-vėr-bār′ing-li) *(ad.)* متحكمانه mütehakkimâne; آمرانه âmirâne.

Overblow, ō-vėr-blō′, *(v.n.)* *(violence)* فضله شدتلی او. fazla shiddetli ol.; *(past)* شدتی گچمك shiddeti gechmek; *(v.a.)* صاوورمق savourmaq; *(blossoms)* چیچك قاپلامق chichek qaplamaq; **— Overblown,** (ō-vėr-blōn′) *(a.)* *(burnt)* یانمش yanmush; *(flowers)* قاوروولمش qavroulmoush.

Overboard, ō′vėr-bōrd, *(ad.)* دكزه denize...: *(fallen)* دكزه دوشمش denize düshmüsh; **to heave —** دكزه آتمق denize atmaq; **a man — !** دكزه بر آدم دوشدی ! denize bir adam düshdü !.

Overburden, ō-vėr-bur′dn, *(v.a.)* فضله یوكلهمك fazla yüklemek; *(fig.)* تضییق ا. tazyîq et..

Overbusy, ō-vėr-biz′i, *(a.)* پك مشغول pek meshgôul; *(fig.)* ایشكذار ishgüzâr; (عقلا) (ouqalâ).

Overcast, ō-vėr-kast′, *(v.a.)* قارارتمق qarartmaq; اورتمك eurtmek; *(sewing)* باصدیرمق basdurmaq; *(a.)* بولوطلی bouloutlou.

Overcharge, ō-vėr-chärj′, *(v.a.)* فضله تحمیل ا. fazla tahmîl et.; *(price)* فاحش فیأت ایستهمك fâhish fiyet istemek; *(n.)* فضلهسی fazlasu.

Overcoat, ō′vėr-kōt, *(n.)* پاردهسو pardesü; **— Overcoating,** (ō′vėr-kōt-ing) *(n.)* پاردهسولك قماش pardesülük qoumash.

Overcome, ō-vėr-kum′, *(v.a.)* بوشه چیقمق bosha chuqmaq; برطرف ا. bertaraf et.; *(v. n.)* غالب گلمك gâlib gelmek.

Overcrowding, ō-vėr-krawd′ing, *(n.)* قالابالق (غلبهلق) qalabaluq; ازدحام izdihâm.

Overdo, ō-vėr-dōō′, *(v.a.)* افراط ا. ifrât et.; *(cook)* فضله پیشیرمك fazla pishirmek; **— Overdone,** (ō-vėr-dun′) *(a.)* چوق پیشمش choq pishmish.

Overdose, ō-vėr-dōs′, *(v.a.)* پك فضله قویمق pek fazla qomaq; **— O′verdose,** *(n.)* فضله مقدار fazla miqdâr.

Overdraw, ō-vėr-draw′, *(v.a.)* گرمك germek; *(fin.)* قرهدیی تجاوز ا. qrediyi tejâvüz et.; *(fig.)* مبالغه ا. moubâlaga et.; **— O′ver-draft,** *(n.)* *(fin.)* فضلهسی fazlasu; آچیق achuq; *(air)* فوقانی جریان fevqânî jereyân.

Overdress, ō-vėr-dres′, *(v.a.)* فضله گیدیرمك fazla giydirmek; *(fig.)* چوق سوسلهمك choq süslemek; **— O′verdress,** *(n.)* اثواب esvab; (طیش اثوابی) (dush esvabu); *(lit.)* لباس خارجی libâsi hâriji.

Overdrive, ō-vėr-drīv′, *(v.a.)* چوق یورمق choq yormaq; تضییق ا. tazyîq et..

Overdue, ō-vėr-dū′, *(a.)* وعدهسی گچمش va′desi gechmish.

Overeat, ō-vėr-ēt′, *(v.)* چوق ییمك choq yemek.

Overfall, ō′vėr-fawl, *(n.)* چاغلایان chāghlayan; *(mar.)* بانق banq; (طوپوق) (topouq).

Overflow, ō-vėr-flō′, *(v.a.)* طاشیرمق tashurmaq; باصمق basmaq; *(v. n.)* طاشمق tashmaq; طغیان ا. tôugyân et.; *(fig.)* مبذول او. mebzôul ol.; *(n.)* طاشمه tashma; طغیان tôugyân; سیلاب seylâb; **— Overflowing,** (ō-vėr-flō′ing)

(n.) طاشمه tashma; *(fig.)* مبذولیت mebzôuliyyet; *(a.)* پك چوق pek choq; مبذول mebzôul; طاشغین tashgun; — **Overflown,** (ō-vėr-flōn') *(a.)* طاشمش tashmush; *(fig.)* پك فضله pek fazla.

Overgrow, ō-vėr-grō', *(n.)* فضله بویومك fazla beuyümek; چوق اوزامق choq ouzamaq; — **Overgrown,** (ō-vėr-grōn') پك بیوك pek beuyük; نسبتسز nisbetsiz; — **Overgrowth,** (ō'vėr-grōth) *(n.)* فضله بویومه fazla beuyüme; نسبتسزلك nisbetsizlik; اوزونلق ouzounlouq.

Overhang, ō-vėr-hang', *(v.a.)* صارقمق sarqmaq; *(v.n.)* حوالهلی او. havâleli ol.; *(n.)* چیقینتی chuquntu; — **Overhanging,** (ō-vėr-hang'ing) *(a.)* صارقیق sarquq; حوالهلی havâleli; چیقینتیلی chuquntulu.

Overhaul, ō-vėr-hawl', *(v.a.)* فضله چکمك fazla chekmek; *(fin.)* قرهدیی تجاوز ا. qrediyi tejâvüz et.; *(turn)* آلت اوست ا. alt üst et.; *(examine)* معاینه ا. mou-âyene et.; تدقیق ا. tedqîq et.; *(repair)* ترمیم ا. termîm et.; تعمیر ا. tâ'mîr et.; *(overtake) (mar.)* (ه) یتیشمك ...(e-) yetishmek; (ی) یاقالامق ...(i-) yaqalamaq; *(n.)* چکیش chekish; معاینه mou-âyene; تدقیق tedqîq; تعمیر tâ'mîr; ترمیمات termîmât.

Overhead, ō-vėr-hed', *(ad.)* تپهسنده tepesinde; فوقنده fevqinde; *(a.)* یوقاری youqaru.

Overhear, ō-vėr-hēr', *(v.a.)* دویمق douymaq; (تصادفاً) ایشیتمك (tesâdüfen-) ishitmek.

Overheat, ō-vėr-hēt', *(v.a.)* فضله ایصیتمق fazla usutmaq.

Overhours, ō'vėr-owrz, *(n.pl.)* فضله ایش ساعتلری fazla ish sâtleri.

Overjoy, ō-vėr-joy', *(v.a.)* چوق سویندیرمك choq sevindirmek; *(lit.)* دلسیر ا. dilsîr et.; *(n.)* عظیم مسرت azîm meserret.

Overlay, ō-vėr-lā', *(v.a.)* *(with)* (له) قاپلامق ...(le-) qaplamaq; اوزرینی (له) أورتمك ...(le-) üzerini eurtmek; *(to cloud) (fig.)* أورتمك eurtmek; ستر ا. setr et.; صاقلامق saqlamaq; *(oppress)* صیقمق suqmaq; تضییق ا. tazyiq et.; *(printing)* قابارتمق qabartmaq; (آلتلق) قومق (altluq qomaq); *(n.)* آلتلق (altluq); — **Overlaying,** (ō-vėr-lā'ing) *(n.)* أورتو eurtü; *(plating)* قاپلامه qaplama; — **Overlaid,** (ō-vėr-lād') *(a.)* قاپلامه qaplama; قاپلانمش qaplanmush; — **with gold** آلتون قاپلامه altun qaplama.

Overleap, ō-vėr-lēp', *(v.a.)* اوزرندن آتلامق üzerinden atlamaq; *(fig.)* گچیویرمك gechivermek; تجاوز ا. tejâvüz et..

Overload, ō-vėr-lōd', *(v.a.)* چوق یوکلهمك choq yüklemek; *(n.)* فضله یوك fazla yük.

Overlook, ō-vėr-look', *(v.a.)* (یوقاریدن) باقمق (youqardan-) baqmaq; نظارت ا. nezâret et.; *(neglect)* گورمهمك geurmemek; اونوتمق ounoutmaq; *(pardon)* عفو ا. afv et.; مسامحه ا. müsâmaha et.; — **Overlooker,** (ō-vėr-look'ėr) *(n.)* مفتش müfettish.

Overmatch, ō-vėr-mach', *(v.a.)* غلبه ا. galebe et.; فائق او. fâ-iq ol.; — **O'vermatch,** *(n.)* فائق قوت fâ-iq quvvet; *(pers.)* اوستون üstün; غالب gâlib.

Overnight, ō'vėr-nīt, *(n.)* آقشام (اوستی) aqsham (-üstü); *(ad.)* دون گیجه dün geje.

Overpay, ō-vėr-pā', *(v.a.)* فضله ویرمك fazla vermek; *(fig.)* سخاوت گوسترمك sehâvet geustermek; — **Overpay'ment,** *(n.)* فضله پاره fazla para; *(fig.)* سماحت semâhat.

Overpower, ō-vėr-pow'ėr, *(v.a.)* غلبه ا. galebe et.; یوله گتیرمك yola getirmek; — **Overpow'ering,** *(a.)* مدهش müdhish; غالب gâlib.

Overproduction, ō'vėr-pro-duk'shun, *(n.)* فضلهلق fazlaluq; *(lit.)* فضلهٔ استحصالات fazlayi istihsâlât.

Overrate, ō-vėr-rāt', *(v.a.)* فضله تخمین ا. fazla tahmîn et.; *(fig.)* اعظام ا. î'zâm et.; مبالغه ا. moubâlega et.; **to — one's self** کندینه فضله اهمیت ویرمك kendine fazla ehemmiyyet vermek; تفاخر ا. tefâhour et..

Overreach, ā-vėr-rēch', *(v.a.)* (یتیشوب) گچمك (yetishib-) gechmek; *(cheat)* آلداتمق aldatmaq; — **Overreach'ing,** *(a.) (cheating)* حیلهکار hîlekyâr; آلداتیر aldâtur; *(n.)* حیله hîle.

Overrule, ō-vėr-rōōl', *(v.a.)* تحکم ا. tehakküm et.; *(jud.)* جرح ا. jerh et.;

رد ا. redd et.; *(v.n.)* حكم سورمك hükūm sürmek; حاكم او. hâkim ol..
Overrun, ō-vėr-run′, *(v.a.)* استيلا ا. istîlâ et.; *(v.n.)* طاشمق tashmaq; تجاوز ا. tejâvüz et.; — **Overrunner,** (ō-vėr-run′ėr) *(n.)* مستولى müstevlî; متجاوز mütejâviz; — **Overrunning,** (ō-vėr-run′ing) *(n.)* استيلا istîlâ; تجاوز tejâvüz; *(a.) (lit.)* متجاوز mütejâviz; استيلاكار istîlâkyâr.
Oversee, ō-vėr-sē′, *(v.a.)* تفتيش ا. teftîsh et.; نظارت ا. nezâret et.; — **Overseer,** (ō-vėr-sē′ėr) *(n.)* مفتش müfettish; معاينه مأمورى mou-âyene me′môurou; (تسلم مأمورى) (tesellüm me′môurou).
Overset, ō-vėr-set′, *(v.a.)* دەويرمك devirmek; *(v.n.)* دەوريلمك devrilmek; *(mar.)* آلبورا او. alboura ol..
Overshadow, ō-vėr-shad′ō, *(v.a.)* گولگه ا. geulge et.; *(protect)* حمايه ا. himâye et.; محافظه ا. mouhâfaza et.; *(eclipse) (fig.)* گورلتمك keurletmek.
Overshoot, ō-vėr-shōōt′, *(v.a.)* هدفى آشمق hedefi ashmaq; — **one's self** *(fig.)* ايلرى گيتمك ileri gitmek; آشمق ashmaq; — **O′vėrshot,** *(a.) (fig.)* گچيلمش gechilmish; (مغلوب) (mâglôub).
Oversight, ō′vėr-sīt, *(n.)* غفلت gaflet; خطا hatâ; سهو sehv.
Oversleep, ō-vėr-slēp′, *(v.)* چوق اويومق choq ouyoumaq; گچ اويانمق gech ouyanmaq.
Overslip, ō-vėr-slip′, *(v.a.) (fig.)* اهمال ا. ihmâl et.; گچمك gechmek.
Overspread, ō-vėr-spred′, *(v.a.)* سرپمك serpmek; ياپمق yaymaq; *(v.n.)* ياييلمق yayulmaq; ياييلمش yayulmush.
Overstate, ō-vėr-stāt′, *(v.a.)* مبالغه ا. moubâlaga et..
Overstep, ō-vėr-step′, *(v.a.)* تجاوز ا. tejâvüz et..
Overstock, ō-vėr-stok′, *(v.a.)* چوق طولديرمق choq doldourmaq; ييغمق yughmaq; *(n.)* فضله لق fazlaluq: *(lit.)* مبذوليت mebzôuliyyet; — **Overstocked,** (ō-vėr-stokt′) *(a.)* چوق طولمش choq dolmoush; *(lit.)* مبذول mebzôul; *(com.)* فضله مال موجود fazla mal mevjôud.
Overstrain, ō-vėr-strān′, *(v.a.)* زورلامق zorlamaq; تضييق ا. tazyîq et..
Overt, ō′vėrt, *(a.)* آچيق achuq; علنى alenî; — **ly,** *(ad.)* علناً alenen; آچيقجه achuqja; — **act,** *(n.)* جرم مشهود jürmi mesh-hôud.
Overtake, ō-vėr-tāk′, *(v.a.)* يتيشمك yetishmek; *(fig.)* ياقالامق yaqalamaq.
Overtax, ō-vėr-taks′, *(v.a.)* تضييق ا. tazyîq et..
Overthrow, ō-vėr-thrō′, *(v.a.)* اسقاط ا. issqât et.; دەويرمك devirmek; — **O′verthrow,** *(n.)* سقوط souqôut; مغلوبيت mâglôubiyyet; *(act)* اسقاط isqât.
Overtrade, ō-vėr-trād′, *(v.n.) (com.)* سرمايەسندن فضله معامله ياپمق sermâyesinden fazla mou-âmele yapmaq: وسعتنى آشمق vüs-atini ashmaq; — **Overtrād′ing,** *(n.)* وسعتنى تجاوز vüs-atini tejâvüz; افراط معامله ifrâtu mou-âmele; *(a.)* وسعتنك فوقنده vüs-atinin fevqinde; آشيرى ashuru; مفرط moufrut.
Overture, ō′vėr-tūr, *(n.)* تكليف teklîf; مقدمه mouqaddeme; *(mus.)* اووەرتور ouvertür; (پيشرو) (peshrev).
Overturn, ō-vėr-turn′, *(v.a.)* آلت اوست ا. alt-üst et.; دەويرمك devirmek; *(ruin)* خراب ا. harâb et.; *(v.n.)* دەوريلمك devrilmek.
Overvalue, ō-vėr-val′ū, *(v.a.)* فضله تخمين ا. fazla tahmîn et.; اعظام ا. î′zâm et..
Overweening, ō-vėr-wēn′ing, *(a.)* بيهوده beyhôude; كندينى بكنمش kendini beyenmish; *(n.)* بيهودەلك beyhôudelik.
Overweigh, ō-vėr-wā′, *(n.)* فضلەسى fazlasu; *(lit.)* فضلهٔ ثقلت fazlayi siqlet; *(v.a.)* آغر باصمق âr basmaq.
Overwhelm, ō-vėr-hwelm′, *(v.a.)* أزمك ezmek; *(fig.)* غلبه ا. galebe et.; *(flow)* استيلا ا. istîlâ et.; — **Overwhel′ming,** (-′ming) *(a.)* آغر âr; أزيجى eziji; *(fig.)* غالب gâlib; *(lit.)* مقاومتسوز mouqâvemetsôuz.
Overwork, ō-vėr-wurk′, *(v.a.)* چوق يورمق choq yormaq; *(v.n.)* چوق چاليشمق choq chalushmaq: — **O′verwork,** *(n.)* فضله ايش fazla ish; *(lit.)* فرط مساعى fartu mesâ-î.
Owerworn, ō-vėr-wōrn′, *(a.)* ييپرانمش yupranmush; *(fig.)* يورغون yorgoun; بيتاب bî-tâb.
Over-zealous, ō-vėr-zel′us, *(a.)* (فضله)

غيرتكش (fazla-) gayretkesh; (عقلا) (ouqalâ).

Oviparous, ō-vip'a-rus, *(a.)* يومورطه‌دن چيقمه youmourtadan chuqma.

Ovule, ōv'ūl, *(n.)* ذره zerre; *(egg)* يومورطه‌جق youmourtajuq; *(lit.)* بييضه büyeyza; — **Ov'ūiar,** *(a.)* يومورطه كبى youmourta gibi; *(lit.)* بييضى büyeyzî; — **Ov'ūlite,** (līt) *(n.)* *(lit.)* بيضهٔ مستحاثه beyzayi müstehâse.

Owe, ō, *(v.a.)* بورجلى او. borjlou ol.; *(fig.)* مديون او. medyôun ol.; مكلف او. mükellef ol.; **I — you «ten pounds»** سزه «اون ليرا» بورجلى‌يم size « on lira » borjlouyoum; سزه « اون ليرا » مديونم size «on lira» medyôunoum; **he — s me «ten shillings»** بكا «اون شيلين» بورجى وار bana «on shilin» borjou var; بكا «اون شيلين» مديوندر bana «on shilin» medyôundour.

Owing, ō'ing, *(a.)* مطلوب matlôub; — **to,** حسبيله ...hasebîle; دن ناشى ...den nâshî; سايه‌سنده ... sâyesinde.

Owl, owl, *(n.)* بايقوش bayqoush; *(v. n.)* قاچاقجيلق ا. qachaqjuluq et.; — **Owl'et,** *(n.)* بايقوش ياوروسى bayqoush yavrousou; آلاجه بايقوش alaja bayqoush; — **Owl'ish,** *(a.)* بايقوش كبى bayqoush gibi; *(fig.)* سرسم sersem.

Own, ōn, *(a.)* كندى kendi...; خصوصى housôusî...; **my — «book»** بنم كندى «كتابم» benim kendi «kitabum».

Own, ōn, *(v.a.)* صاحب او. sâhib ol.; مالك او. mâlik ol. *(acknowledge)* تصديق ا. tasdîq et.; قبول ا. qabôul et..

Owner, ōn'ėr, *(n.)* صاحب sâhib; *(pl.)* اصحاب es-hâb; — **Ownership,** (ōn'ėr-ship) *(n.)* حق تصرف haqqu tesarrouf.

Ox, oks, *(n.)* اوكوز euküz; صيغير sughur; — **eye,** (ī) *(n)* *(bot.)* صارى پاپاتيه saru papatye; — **Oxen,** (oks'n) *(n.pl.)* اوكوزلر euküzler; صيغير sugurlar; *(lit.)* حيوانات بقريه hayvânâtu baqariyye.

Oxia, oks-i'-a, *(n.pr.)* *(Constantinople)* خيرسز آطه hayursuz ada.

Oxide, oks'īd, *(n.)* حمض houmz; اوقسيد oxid; — **Oxidation,**(oks-id-ā'shun) *(n.)* پاصلانمه paslanma; *(lit.)* تحمض tehammouz; — **Oxidizable,** (oks-i-dīz'a-bl) *(a.)* تحمض ايدر teham-mouz eder; قابل تحمض qâbili tehammouz; — **Oxidizer,** (oks'i-dīz-ėr) *(n.)* تحمض ايتديريجى ماده tehammouz etdiriji madde.

Oxygen, oks'i-jen, *(n.)* مولدالحموضه müvellidül-houmôuza; اوقسيژه‌ن oxijen; — **Oxygenate,** (oks'i-jen-āt) *(v.a.)* مولدالحموضه ايله تركيب ا. müvvillidül houmôuzayle terkîb et.; — **Oxygenous,** (oks-ij'en-us) *(a.)* مولدالحموضه‌يه عائد müvellidül-houmôuzaya â-id; (اوقسيژه‌نه) (oxijene).

Oyer, ō'yėr, *(n.)* *(jud.)* استماع istimâ'.

Oyster, ois'tėr, *(n.)* استيريديه istiridye; — **man,** استيريديه‌جى istiridyeji; — **shell,** استيريديه قابوغى istiridye qabôu.

Ozone, ō'zōn, *(n.)* اوزون ozon.

P

Pabulum, pab'ū-lum, *(n.)* غدا gudâ.

Pace, pās, *(n.)* خطوه hatve; آديم adum; *(fig.)* كيديش gidish; *(v. n.)* يورومك yürümek; *(fig.)* كزنمك gezinmek; *(v.a.)* آديملامق adumlamaq; *(fig.)* اولچمك eulchmek; **to keep — with** (له) برابر كيتمك ...(le-) berâber gitmek; (ى) منتظماً تعقيب ا. ...(i-) mountazaman tâ'qîb et..

Pacific, pa-sif'ik, *(a.)* صلحپرور soulh-

perver ; *(lit.)* مسالمتکار müsâlemet-kyâr ; — **Ocean,** بحر محیط کبیر bahri mouhîti kebîr ; — **Pacifica'tion,** (-si-fi-kā'shun) *(n.)* تسکین teskîn ; *(lit.)* تألیف te'lîf ; — **Pacif'icator,** (-'i-kāt-ur) *(n.)* مصلح mouslih ; — **Pacif'icatory, - rily,** (-'i-kāto-ri, -ri-li) *(a. & ad.)* *(lit.)* مصلحانه mouslihâne ; تألیفکارانه te'lîfkyârâne.

Pacify, pas'i-fī, *(v.a.)* تسکین ا. teskîn et. ; *(lit.)* تألیف ا. te'lîf et. ; یاتیشدیرمق yatushdurmaq.

Pack, pak, *(n.)* دنك denk ; *(cards)* دسته deste ; *(zo.)* سورو sürü ; *(hunt.)* آو کوپکلری av keupekleri ; *(-of ice)* بوز یغینی bouz yughunu ; *(med.)* صارغی sargu ; قوشاق qoushaq ; *(v.a.)* ایستیف ا. istif et. ; طوپلامق toplamaq ; صارمق sarmaq ; *(cheat)* حیله یاپمق hîle yapmaq ; *(v. n.)* طوپلانمق toplanmaq ; *(fig.)* صیقیشمق suqushmaq ; — **off** دفع ا. def et. ; کوندرمك geundermek ; — **horse,** *(n.)* یوك بارکیری yük beygiri ; — **man,** *(n.)* صاتیجی satuju ; — **saddle,** (sad'l) *(n.)* سمر semer ; — **Package,** (pak'āj) *(n.)* پاکت paket ; آمبالاژ ambalâj ; *(charges)* آمبالاژ اجرتی ambalâj üjreti; — **Packer,** (pak'ėr) *(n.)* ایستفجی istifji.

Packet, pak'et, *(n.)* پاکت paket ; *(-boat)* پوسته واپوری posta vapourou ; *(v.a.)* پاکت یاپمق paket yapmaq ; صارمق sarmaq.

Packing, pak'ing, *(n.)* آمبالاژ ambalâj ; *(act)* باغلامه bâlama ; ایستیف istif ; *(mach.)* قوشاق qoushaq ; پاکین pakin ; — **case,** (-kās) *(n.)* صندیق sanduq ; اشیا صندیغی eshyâ sandugh ; — **cloth,** *(n.)* چووال بزی chouval bezi ; — **needle,** (-nēd'l) *(n.)* چووالدیز chouvalduz.

Pact, pakt, *(n.)* عهد ahd ; میثاق mîsâq ; **national** — میثاق ملی mîsâqi millî.

Pad, pad, *(n.)* یاصدیق yasduq ; آلتلق altluq ; *(v.a.)* طولدیرمق (ایچنی) (ichini-) doldourmaq ; *(colour)* تثبیت ا. tesbît et. ; — **Padding,** (pad'ing) *(n.)* ایچی ichi ; *(act)* طولدیرمه doldourma ; املا imlâ ; *(colour)* تثبیت tesbît ; *(fig.)* فضولی شیلر fouzoûlî sheyler.

Pad, pad, *(n.)* *(road)* یول yol ; ایز iz ; *(zo.)* راهوان بارکیر rahvan beygir ; *(v. n.)* یورومك yürümek ; آغر کیتمك âr gitmek.

Paddle, pad'l, *(n.)* قیصه کوره‌ك qusa kürek ; پالا pala ; *(board)* قاناد qanad ; *(v. n.)* صو ایله اوینامق sôuyla oynamaq ; *(v.a.)* تحریك ا. tahrîk et. ; — **box,** *(n.)* طاولومباز davloumbaz ; — **steamer,** *(n.)* پادل سفینه padl sefîne; یاندن چرخلی واپور yandan charqlu vapour ; — **wheel,** *(n.)* چرخ charq ; — **Paddler,** (pad'lėr) *(n.)* *(mar.)* کوره‌کجی kürekji ; *(fig.)* حایلاز haylaz; بیهوده beyhôude.

Paddock, pad'uk, *(n.)* چایر chayur.

Padlock, pad'lok, *(n.)* آصمه کلید asma kilid ; *(v.a.)* کلیدلمك kilidlemek.

Paean, pē'an, *(n.)* مدحیه medhiyye ; (شرقی) (sharqu).

Pagan, pā'gan, *(n.)* پوتپرست (بت‌پرست) poutperest ; — **Pā'ganism,** (-izm) *(n.)* پوتپرستلك poutperestlik ; شرك shirk.

Page, pāj, *(n.)* صحیفه sahîfe ; *(pl.)* یازیلر yazular ; *(v.a.)* نومرو قویمق nümere qomaq.

Page, pāj, *(n.)* *(pers.)* پاژ pâj ; (خدمتجی) (hizmetji).

Pageant, paj'ant, *or* pā'- *(n.)* آلای alay ; *(lit.)* موکب mevkib ; *(fig.)* نمایش nümâyish ; *(a.)* دبدبه‌لی debdebeli ; — **Pageantry,** (pāj'ant-ri) *(n.)* آلای alay ; *(fig.)* دبدبه debdebe.

Pagoda, pa-gō'da, *(n.)* پوتخانه pouthâne ; معبد mâ'bed.

Paid, pād, *(a.)* تسویه ایدلمش tesviye edilmish ; — **up,** *(a.)* تماماً تسویه ایدلمش tamâmen tesviye edilmish.

Pail, pāl, *(n.)* قوغا qova ; کردل gerdel ; — **Pailful,** (pāl'fo͞ol) *(a.)* بر قوغا bir qova ; کردل طولوسی gerdel dolousou.

Pain, pān, *(n.)* اضطراب uzturâb ; *(fig.)* الم elem ; عذاب azâb ; *(care)* اهتمام ihtimâm ; *(penalty)* جزا jezâ ; *(pl.)* زحمت zahmet ; اهتمام ihtimâm ; *(birth)* آغری âru ; *(lit.)* اوجاع حمل evjâ-u haml ; *(v.a.)* اوزمك üzmek ; اضطراب ویرمك uzturâb vermek ; **to take — s** زحمت ا. zahmet et. ; اهتمام ا. ihtimâm et. ; — **Painful,** (pān'fo͞ol) *(a.)* آجی aju ; الیم elîm ; *(difficult)* کوچ güch ; زحمتلی zahmetli ; — **Painfully,** (pān'fo͞ol-i) *(ad.)* الیم صورتده elîm sôuretde ; مشقتله meshaqqatle; — **Painfulness,** (pān'-

fōōl-nes) *(n.)* اضطراب uzturâb ; مشقت meshaqqat; *(fig.)* الم elem ; *(lit.)* ماهيت اليمه mâhiyyeti elîme ; — **Painless,** (pān'les) *(a.)* آغريسز ârusuz ; *(fig.)* زحمتسز zahmetsiz ; المسز elemsiz ; — **Painstaking,** (pāns'tā-king) *(a.)* اهتماملى ihtimâmlu ; *(n.)* اهتمام ihtimâm: اعتنا î'tinâ.

Paint, pānt, *(n.)* بويا boya ; *(face's)* دوزكون düzgün; *(v.a.)* بويامق boya-maq ; *(art.)* رسم ياپمق resim yapmaq ; *(v.n.)* بويانمق boyanmaq ; — **box,** *(n.)* بويا قوطيسى boya qoutousou; — **brush,** *(n.)* بويا فورچهسى boya furchasu ; — **Painted,** (pānt'd) *(a.)* بويالى boyalu ; — **Painter,** (pānt'ėr) *(n.)* رسام res-sam ; *(decorator)* نقاش naqqâshı ; *(worker)* بوياجى boyaju ; — **Painting,** (pānt'ing) *(n.)* رسم resim ; **land-scape** — منظره رسمى manzara resmi ; پهيزاژ peyzâj ; **oil** — ياغلى بويا رسم yâlu boya resim ; تابلو tablo.

Painter, pānt'ėr, *(n.)* *(mar.)* خلاط ha-lat ; پرووا خلاطى prouva halatu ; چيما chuma.

Pair, pār, *(n.)* چيفت chift ; *(pers.)* زوج زوجه zevj zevje : *(v.a.)* چيفت ياپمق chift yapmaq ; *(fig.)* برلشديرمك bir-leshdirmek ; *(v.n.)* أش اول. esh ol. ; چيفت اول. chift ol. ; — **off,** *(v. n.)* چيفت اول. chift ol. ; چيفت كيتمك chift gitmek ; *(pol.)* برلشمك birleshmek ; اتحاد ا. ittihâd et. ; متحداً حركت ا. müt-tehiden hareket et. ; — **Paired,** (pārd) *(a.)* چيفت chift ; چيفت چيفت chift chift; *(like)* أش esh ; — **Pairing,** (pār'ing) *(n.)* *(zo.)* چيفتلشمه chiftlesh-me ; — **off,** *(n.)* *(pol.)* برلشمه birlesh-me ; اتحاد ittihâd ; متحداً حركت mütte-hiden hareket ; — **time** *(zo.)* چيفتلشمه زمانى chifteleshme zemânu.

Pal, pal, *(n.)* آرقداش arqadash.

Palace, pal'ās, *(n.)* سراى saray ; قصر qasr.

Palate, pal'āt, *(n.)* دماغ dumag ; *(taste)* *(lit.)* ذائقه zâ-iqa ; *(fig.)* ذوق zevq ; لذت lezzet ; — **Pal'atable,** (-'ā-ta-bl) *(a.)* طاتلى tatlu ; خوش hosh ; لذيذ lezîz.

Palatial, pa-lā'shi-al, *(a.)* ...سراى sa-ray... ; سراى كبى saray gibi ; *(fig.)* شاهانه shâhâne ; محتشم mouhteshem.

Palaver, pal-ä'vėr, *(n.)* محاوره mou-hâvere ; (لاقيردى) (laqurdu) ; *(v.n.)* (لاف ا.) (laf et.); قونوشمق qonoushmaq.

Palestine, pal-es-tīn', *(n.pr.)* فلسطين filistin ; (ارض موعود) (arzu mev-ôud); — **Palestin'ian ,** (-tin'i-an) *(a.)* ...فلسطين filistin... , فلسطينه عائد filis-tine â-id.

Pale, pāl, *(a.)* صولوق solouq; *(face)* بكزى آتمش benzi atmush ; *(colour)* آچيق achuq ; *(v.n.)* صولمق solmaq ; — **ly,** *(ad.)* صولوق بر حالده solouq bir halde ; — **ness,** *(n.)* صولوقلق solouqlouq; — **face,** (-fās) *(a. & n.)* صولوق بكزلى so-louq benizli ; بياض beyaz.

Pale, pāl, *(n.)* قازيق qazuq ; پارمقلق par-maqluq ; *(district)* دائره nâ-ire ; حدود houdôud ; *(pl.)* بولمه beulme ; شرامپول sherampoul ; *(v.a.)* قاپامق qapamaq ; اطرافنى چويرمك etrâfunu chevirmek.

Palette, pal'et, *(n.)* پالهت palet.

Palfrey, pal'fri, *(n.)* آت at ; بينك حيوانى binek hayvanu.

Paling, pāl'ing, *(n.)* پارمقلق parmaqluq; بولمه beulme.

Palisade, pal-i-sād', *(n.)* بولمه beulme ; شرامپول sherampoul ; *(v.a.)* پارمقلق چويرمك parmaqluq chevirmek.

Pall, pawl, *(n.)* تابوت اورتيسى tabout eurtüsü ; *(fig.)* الم elem ; — **bearer,** *(n.)* (ماتمجى) (mâtemji); *(pl.)* (تابوتى طوتانلر) (taboutou toutanlar) ; (ماتمجيلر) (mâ-temjiler).

Pall, pawl, *(v.n.)* اوصانمق ousanmaq ; بيقمق buqmaq : *(v.a.)* اوصانديرمق ou-sandurmaq : بيقديرمق buqdurmaq.

Pallet, pal'et, *(n.)* پالهت palet ; تخته tahta.

Pallet, pal'et, *(n.)* *(mattress)* اوت مندر ot minder ; كرهوت kerevet.

Palliate, pal'i-āt, *(v.a.)* اورتمك eurtmek; *(fig.)* تخفيف ا. tahfîf et.; — **Palliation,** (pal-i-ā'shun) *(n.)* تخفيف tahfîf ; — **Palliative,** (pal'i-ā-tive) *(a.)* مخفف mouhaffif : *(n.)* معذرت mâ'zeret ; *(lit.)* اسباب مخففه esbâbu mouhaffife ; *(med.)* مسكن müsekkin.

Pallid, pal'id, *(a.)* صولوق solouq; رنكى آتمش rengi atmush.

Palm, päm, *(n.)* *(bot.)* (آغاجى) خرما hourma (-âju); *(fig.)* ظفر zafer ; — **Palmery ,** (päm'e-ri) *(n.)* خرمالق hourmaluq ; — **Palmy,** (päm'i) *(a.)* *(fig.)* مظفر mouzaffer ; مسعود mes-ôud.

Palm, päm, *(n.) (hand's)* آووج avouj; آل آيه‌سى el ayasu; *(measure)* آل بويى el boyou; *(mar.)* طيرناق turnaq; *(v.a.)* صاقلامق saqlamaq; *(fig.)* اغفال ا. îgfâl et.; *(money)* طولانديرمق dolandurmaq.

Palmer, päm'ėr, *(n.)* حاجى haju; *(fig.)* حيله hîle; — **worm,** *(n.)* طيرطيل turtul.

Palmiped, pal'mi-pēd, *(a.)* آياقلرى زارلى ayaqlaru zarlu.

Palmistry, pal'mist-ri, *(n.) (lit.)* علم كف ilmi keff; اله باقمه ele baqma.

Palpable, pal'pa-bl, *(a.)* طوتولور toutoulour; *(fig.)* آشكار âshikyâr; صريح sarîh; — **Pal'pably,** (-'pa-bli) *(ad.)* صراحةً sarâhaten.

Palpitate, pal'pi-tāt, *(v.n.)* (يورك) چارپمق (yürek-) charpmaq; آتمق atmaq; — **Palpitā'tion,** (-'shun) *(a.)* آتمه atma; *(lit.)* ضربان darbân.

Palsy, pawl'zi, *(n.)* فلج felj; اينمه inme; — **Pal'sical,** (-'zik-al) *(a.)* مفلوج mefloûj; اينمه‌لى inmeli.

Paltry, pawl'tri, *(a.)* باياغى bayâ; سفلى süflî; دكرسز deyersiz; — **Pal'triness,** *(n.)* كوچوكلك küchüklük; باياغيلق bayâluq; دكرسزلك deyersizlik.

Pamper, pam'pėr, *(v.a.)* ايى بسله‌مك iyi beslemek; *(fig.)* شيمارتمق shumartmaq; بوزمق bozmaq.

Pamphlet, pam'flet, *(n)* رساله risâle; *(pl.)* رسائل resâ-il; — **Pamphleteer,** (pam-flet-ēr') *(n)* رساله محررى risâle mouharriri.

Pan, pan, *(n.)* طاوا tava; كووج güvej; *(ana.)* تپه tepe; *(v.a.)* آيقلامق ayuqlamaq; (تصفيه ا.) (tasfiye et.); *(secure)* تأمين ا. te'mîn et.; **to flash in the —** آتش آلمامق atesh almamaq; *(fig.)* موفق اولامامق mouvaffaq olamamaq; عقيم قالمق aqîm qalmaq.

Pan-, pan, ...پان pan-; — **Amer'ican,** (-'ik-an) *(a.)* پان آمه‌ريقه‌ن pan-ameriqen; — **Islam'ic,** (-'ik) *(a.)* پان اسلاميق pan-islamiq; (اسلامجى) (islamju); — **Is'lamism,** (-izm) *(n.)* پان اسلاميزم pan-islamîzm; اتحاد اسلام (طرفدارلغى) ittihâdu islâm (-tarafdarlugh); (اسلامجيلق) (islamjuluq); — **Slav'ism,** (-izm) *(n.)* پان ايسلاويزم pan-islavîzm; ايسلاو اتحادى islav ittihâdu.

Panacea, pan-a-sē'a, *(n.)* دواى عمومى devâyi oumôumî; دواى كل devâyi küll; (پان زهر) (pan-zehir).

Pancake, pan'kāk, *(n.)* چوره‌ك cheurek; (كوزله‌مه) (geuzleme); (لالانغه) (lalanga).

Pancreas, pan'krē-as, *(n.)* پانقره‌آس panqre-as; اوزدان euzdan.

Pandemonium, pan-dē-mō'ni-um, *(n.)* جهنم jehennem; *(fig.)* عربده arbede; (جورجونا) (jourjouna).

Pane, pān, *(n.)* جام jam; لوحه levha; پارچه parcha; *(hammer)* اوجى oujou; — **Paned,** (pānd) *(a.)* آلاجه alaja; شطرنجلى shatranjlu.

Panegyric, pan-ē-jir'ik, *(n.)* مدحيه medhiyye; *(lit.)* ستايش sitâyish; *(a.) (lit.)* ثناكار senâkyâr; ستايشكارانه sitâyish-kyârâne; — **Panegyrist,** (pan'ē-jir-ist) *(n.)* مداح meddâh; *(lit.)* ستايشكار sitâyishkyâr.

Panel, pan'el, *(n.)* لوحه levha; *(arch.)* كتابه kitâbe; *(jud.)* ژورى jüri; هيئت عدول hey-eti adôul; — **Panelled,** (pan'eld) *(a.)* كتابه‌لى kitâbeli; — **Panelling,** (pan'el-ing) *(n.)* لوحه‌لر levhalar; *(work)* كتابه ايشلرى kitâbe ishleri.

Pang, pang, *(n.)* اضطراب uzturâb; هيجان heyejân; عذاب azâb; *(v.a.)* اضطراب ويرمك uzturâb vermek; اذا ا. ezâ et..

Panic, pan'ik, *(n.)* قورقو qorqou; تلاش telâsh; قارغاشه‌لق qargashaluq; پانيق paniq; *(mil.)* بوزغون bozgoun; *(a.)* ناكهانى nâgihânî; — **stricken,** (strik'n) *(a.)* پك قورقمش pek qorqmoush; برى برينه قاريشمش biri birine qarushmush.

Pannier, pan'yėr, *(n.)* سپت sepet; كوفه küfe.

Panoply, pan'o-pli, *(n.)* زره طاقمى zurh taqumu; آرمه arma.

Panorama, pan-o-rä'ma, *(n.)* پانوراما panorama; عمومى منظره oumôumî manzara.

Pansy, pan'zi, *(n.)* هرجائى منكشه her-jâ-i menekshe.

Pant, pant, *(v.n.)* صولومق soloumaq; يوره‌كى چارپمق yüreyi charpmaq; *(fig.)* پك ايسته‌مك pek istemek; *(n.)* چارپنتى charpuntu; *(fig.)* شدت آرزو shiddeti arzôu; — **Pant'ingly,** (-'ing-li)

(ad.) صولويهرق solouyaraq; *(fig.)* حلجانله halejânla.

Pantaloon, pan-ta-lōōn′, *(n.)* قوميق qomiq; *(pl.)* پانطالون pantalon.

Pantheism, pan′thē-izm, *(n.)* پانتهئيزم pante-îzm; (حكمت اشراقيه) (hikmeti ishrâqiyye); (مسلكى) وجوديه vüjôudiyye (-mesleki); — **Pan′thēist**, *(n.)* پانتهئيست pante-ist; اشراقيوندن ishrâqiyyôundan; (وجوديهجى) (vüjôudiyyeji); *(pl.)* اشراقيون ishrâqiyyôun; — **Panthēist′ical**, (-′ik-al) *(a.)* اشراقى ishrâqî.

Panther, pan′thėr, *(n.)* پارس pars.

Pantile, pan′tīl, *(n.)* (عادى) كيرهميد (âdî-) kiremid.

Pantograph, pan′to-graf, *(n.)* پانتوغراف (آلتى) pantograf (-âleti); — **Pantog′raphy**, (-′raf-i) *(n.)* پانتوغرافى (اصولى) pantografi (-ousôulu); رسم استنساخى resim istinsâhu; *(view)* هيئت عموميهسى hey-eti oumôumiyyesi; *(descriptions)* تعريفات عموميه târîfâtu oumôumiyye.

Pantomime, pan′to-mīm, *(n.)* پاندومينه pandomine; *(pers.)* پاندومينهجى pandomineji.

Pantry, pan′tri, *(n.)* كيلار kiler; قومانيهلق qoumanyaluq.

Pap, pap, *(n.)* *(ana)* مه meme.

Pap, pap, *(n.)* *(food)* لاپه lapa; ازمه ezme; پلته pelte; — **Pappy**, (pap′i) *(a.)* لاپه حالنده lapa hâlinde.

Papa, pa-pä′, *(n.)* بابا baba.

Papacy, pā′pa-si, *(n.)* پاپالق papaluq; — **Papal**, (pā′pal) *(a.)* پاپایه عائد papaya â-id; ...پاپالق papaluq....

Paper, pā′pėr, *(n.)* كاغد kyâd; *(pl.)* اوراق evrâq; غزته gazete; جريده jerîde; *(document)* وثيقه vesîqa; سند sened; *(a.)* ...كاغد kyâd...; *(v.a.)* كاغد قاپلامق kyâd qaplamaq; تاپيسهرى ياپمق tapiseri yapmaq; **litmus** — تورنسول كاغدى tornosol kyâdu; — **cutter**, *(n.)* كاغد پيچاغى kyâd puchâ; — **hanger**, كاغد ياپيشديريجى kyâd yapushduruju; — **hangings** *(n.pl.)* ديوار كاغدى douvar kyâdu; تاپيسهرى tapiseri; — **mill**, *(n.)* كاغد فابريقهسى kyâd fabriqasu.

Papier-maché, pap′yā-mä′shā, *(n.)* پاپيه ماشه papiye-mashe.

Papist, pā′pist, *(n.)* قاتوليك qatolik.

Papyrus, pa-pī′rus, *(n.)* پاپيروس papiros.

Par, pär, *(n.)* مساوات müsâvât; *(fin.)* (اعتباريه) قيمت qiymet (-î′tibâriyye); *(v.a.)* تثبيت ا. tesbît et.; **at** — باشه باش basha bash; **above** — ضمله zamla; قيمتندن فضلهسنه qiymetinden fazlasuna; **below** — اسقونطويله isqontoyle; قيمتندن آشاغى qiymetinden ashâ.

Para, pa-rä′, *(n.)* پاره para.

Parable, par′a-bl, *(n.)* تمثيل temsîl; (معنيدار) حكايه (mâ′nîdâr-) hikyâye; *(v.a.)* تشبيه ا. teshbîh et.; — **Parabol′ic**, (-′ik) *(a.)* تشبيهى teshbîhî; (معنالى) (mâ′nâlu).

Parabola, par-ab′o-la, *(n.)* قطع مكافى qat-u mükyâfî.

Parachute, par′a-shōōt, *(n.)* پاراشوت parashüt; سقوط سپرى siperi souqôut.

Parade, par-ād′, *(n.)* *(mil.)* رسم كچيد resmi gechid; آلاى alay; ديوان divan; *(fig.)* نمايش nümâyish; *(place)* ميدان meydân; *(v. n.)* آلاى ايله كچمك alayla gechmek; *(v.a.)* تشهير ا. teshhîr et..

Paradise, par′a-dīs, *(n.)* جنت jennet; **bird of** — جنت قوشى jennet qoushou; — **Paradisiaic, -al**, (par-a-dis-ī′ak-al) *(a.)* جنت كبى jennet gibi; *(lit.)* جنت آسا; jennet âsâ; بهشتى bihishtî.

Paradox, par′a-doks, *(n.)* غريبه garîbe; — **Paradox′ical**, (-doks′ik-al) *(a.)* غريب garîb; عجيب ajîb.

Paraffin, par′af-fin, *(n.)* پارافين parafin.

Paragraph, par′a-graf, *(n.)* فقره fuqra; بند bend.

Parallax, par′a-laks, *(n.)* اختلاف منظر ihtilâfu manzar.

Parallel, par′al-lel, *(a.)* موازى müvâzî; *(fig.)* عين aynu; نظير nazîr; *(n.)* *(geom.)* خط متوازى hattu mütevâzî; *(geog.)* عرض دائرهسى arz dâ-iresi; *(fig.)* مشابهت müshâbehet; قياس qiyâs; *(pl. & mil.)* موازى سپرلر müvâzî siperler; *(v.)* *(fig.)* قياس ا. qiyâs et.; مشابه او. müshâbih ol.; — **of latitude** عرض دائرهٔ متوازيهسى arz dâ-ireyi mütevâziyesi; — **rulers**, *(mar.)* موازى (جدولى) müvâzî (-jedveli); — **Par′allelism**, (-′al-lel-izm) *(n.)* *(phil.)* موازات müvâzât; *(resemblance)* مشابهت müshâbehet; قياس qiyâs.

Parallelogram, par-al-lel'o-gram, *(n.)* متوازى الاضلاع mütevâziyül-azlâ'.

Paralysis, pa-ral'i-sis, *(n.)* فلج felj; اينمه inme; — **Paralyt'ic,** (-lit'ik) *(n. & a.)* مفلوج meflôuj; اينمه لى in-meli; — **Par'alyze,** (-'a-līz) *(v.a.)* فلجه اوغراتمق felje ôuratmaq; *(fig.)* بوزمق bozmaq; محو ا. mahv et..

Paramount, par'a-mownt, *(a.)* عالى âlî; غالب gâlib; *(important)* غايت مهم gâyet mühim; *(n.)* رئيس re-îs; — **chief,** *(n.)* بيوك رئيس beuyük re-îs.

Paramour, par'a-mōōr, *(n.)* عاشق ashuq; دوست dost.

Parapet, par'a-pet, *(n.)* ديوار dou-var; پارمقلق parmaqluq; *(mil.)* سپر siper.

Paraph, par'af, *(n.)* اشارت ishâret; (ايلك حرفلر) (ilk harfler); *(com.)* صح sah; *(v.a.)* صح چكمك sah chekmek; (پارافه ا.) (parafe et.).

Paraphrase, par'a-frāz, *(n.)* تفسير tefsîr; ايضاح îzâh; *(v.a.)* تفسير ا. tefsîr et.; تفصيل ا. tafsîl et..

Parasite, par'a-sīt, *(n.) (fig.)* دالقاووق dalqavouq; *(lit.)* كاسه ليس kyâse-lîs; *(sci.)* طفيل toufeyl; — **Parasit'ic,** (-sit'ik) *(a.)* رياكار riyâkyâr; طفيلى tou-feylî; — **Parasit'ically,** (-sit'ik-al-i) *(ad.)* طفيلى بر حالده toufeylî bir halde; *(fig.)* دالقاووقجه dalqavouqja; *(lit.)* كاسه ليسانه kyâselîsâne.

Parasol, par'a-sol, *(n.)* شمسيه shem-siye; *(v.a.)* كونشدن قورومق günesh-den qoroumaq; محافظه ا. mouhâfa-za et..

Parcel, pär'sel, *(n.)* پارچه parcha; مقدار miqdâr; *(lot.)* قسم qusum; طاقم taqum; پاكت paket; *(v.a.)* پارچه لامق parchalamaq; تقسيم ا. tax-îm et.; **postal** — پوسته پاكتى posta paketi; قولى پوستال qoli postal; —**s Post,** *(n.)* پاكت پوسته خانه سى paket postahânesi; پاكت دائره سى paket dâ-iresi.

Parch, pärch, *(v.a.)* قاوورمق qavour-maq; قاوورتمق qavourtmaq; *(v.n.)* قاورولمق qavroulmaq; — **Parched,** (pärchd) *(a.)* قاورولمش qavroulmoush.

Parchment, pärch'ment, *(n.)* پارشومن parsheumen; — **paper,** پارشومن كاغدى parsheumen kyâdu.

Pard, pärd, *(n.)* قاپلان qaplan.

Pardon, pär'don, *(n.)* عفو afv; *(rel.)* مغفرت mâgfiret; *(v.a.)* عفو ا. afv et.; **I beg your** — پاردون pardon; عفو ايدرسيكز! afv edersiniz!; *(interro-gative)* افندم؟ efendim?; — **Par-donable,** (pär'don-a-bl) *(a.)* عفو اولنور afv olounour; قابل عفو qâbili afv; معذور mâ'zôur; — **Pardon-ably,** (pär'don-a-bli) *(ad.)* عفو اولنه جق درجه ده afv olounajaq dereje-de; معذور كوريله جك درجه ده mâ'zôur geurülejek derejede.

Pare, pār, *(v.a.)* قوپارمق qoparmaq; يونتمق yontmaq; *(peel)* صويمق soy-maq; *(nails)* يمك yemek.

Parent, pār'ent, *(n.)* ولى velî; *(pl.)* ابوين ebeveyn; *(fig.)* سبب sebeb; — **Pār'entage,** (-āj) *(n.)* صوى soy; نسل nesl; *(relation)* قرابت qarâbet; — **Parent'al,** *(a.)* پدرانه pederâne; *(tender)* مشفق müshfiq; — **Paren-thood,** (pār'ent-hōōd, *(n.)* ولى لك velîlik; ولايت vilâyet.

Parenthesis, pa-ren'the-sis, *(n.pl.)* پارانتز parantez; معترضه môu'taruza; *(math.)* كره kerre; — **Paren'theses,** (-'the-sēz) *(n.pl.)* معترضه لر môu'taru-zalar.

Paring, pār'ing. *(n.)* كسيك kesik; قابوقلر qabouqlar; *(act)* كسمه kesme; صويمه soyma; *(agr.)* بيچمه bichme.

Parish, par'ish, *(n.)* محله mahalle; قريه qariyye; دائرهٔ روحانيه dâ-ireyi rôuhâniyye; *(a.)* ...محله mahalle...; — **priest,** (-prēst) *(n.)* محله پاپاسى mahalle papazu; — **Parishioner,** (par-ish'un-èr) *(n.)* محله لى mahalleli; *(pl.)* محله ليلر mahalleliler; قريه اهاليسى qariyye ahâlîsi.

Paris, par'is, *(n.pr.)* پارس pâris; — **Parisian,** (par-iz'i-an) *(a.)* ...پارس pâris...; *(n.)* پارسلى pârisli.

Parity, par'i-ti, *(n.)* مساوات müsâ-vât; *(analogy)* مشابهت müshâbehet; بكزه يش benzeyish.

Park, pärk, *(n.)* پارق parq; *(v.a.)* قاپامق qapamaq; جمع ا. jem et..

Parlance, pär'lans, *(n.)* سوز seuz; تعبير tâ'bîr.

Parley, pär'li, *(n.)* مكالمه mükyâle-me; *(v.n.)* مكالمه ا. mükyâleme et..

Parliament, pär'li-ment, *(n.)* پارلامنتو parlamento; — **Parliamentary,**

(pär-li-ment'a-ri) (a.) ...پارلامنتو par-lamento... ; (lit.) تشريعى teshrî-î ; — **Parliamentarism,** (pär-li-ment'ar-izm) (n.) پارلامنتو اصولى parlamento ousoûlü.

Parlour, pär'lur, (n.) صالون salon ; مسافر اوطه‌سى misâfir odasu.

Parochial, par-ō'ki-al, (a.) ...محله ma-halle... ; (fig.) محدود mahdôud.

Parody, par'o-di, (n.) نظيره nazîre ; تقليد taqlîd ; (v.a.) نظيره ياپمق nazîre yapmaq ; (lit.) تهزيل tehzîl.

Parole, par-ōl', (n.) پارولا parola ; (prisoner's) سوز seuz ; (a.) (jud.) شفاهى shifâhî.

Paroquet, par'o-ket, (n.) (كوچوك) پاپاغان (küchük-) papân.

Paroxysm, par'oks-izm ; (n.) نوبت nebet ; (lit.) اشتداد مرض ishtidâdu maraz ; (fig.) غليان galeyân ; فوران feverân ; تهور tehevvür.

Parquet, pär-ket', (n.) پارکه parke ; — **floor** پارکه زمين parke zemîn ; پارکه دوشه‌مه parke deusheme ; — **Parquetry,** (pär'ket-ri) (n.) پارکه (دوشه‌مه‌لك) parke (-deushemelik).

Parricide, par'ri-sīd, (n.) ابوين قتلى ebeveyn qatli ; (pers.) ابوين قاتلى ebeveyn qâtili.

Parrot, par'ut, (n.) پاپاغان papân.

Parry, par'i (v.a.) مدافعه ا. müdâfâ et. ; برطرف ا. ber-taraf et. ; (n.) چلمه chelme ; (fig.) مدافعه müdâfâ.

Parse, pärs, (v.a.) (gram.) تحليل ا. tahlîl et. ; اعراب ا. î'râb et. ; — **Parsing,** (pärs'ing) (n.) تحليل tahlîl ; اعراب î'râb.

Parsimony, pär'si-mun-i, (n.) خست hisset ; جيمريلك jimrilik ; — **Pärsimō'nious,** (-'ni-us) (a.) خسيس hasîs ; جيمرى jimri.

Parsley, pärs'li, (n.) مايدانوز maydanoz.

Parsnip, pärs'nip, (n.) يابان هاووجى yaban havoujou.

Parson, pär'sn, (n.) پاپاس papaz ; — **Pär'sonage,** (-'sn-āj) (n.) پاپاس اقامتگاهى papaz iqâmetgyâhu.

Part, pärt, (n.) قسم qusm ; (pl.) اقسام axâm ; (side) طرف tarâf ; (interest) علاقه alâqa ; اشتراك ishtirâk ; (share) حصه hisse ; پاى pay ; (quantity) جزؤ jüz ; پارچه parcha ; (pl.) اجزا ejzâ ; (actor's) وظيفه vazîfe ; رول rol ; (place) ديار diyâr ; حوالى havâlî ; (qualities) اوصاف evsâf ; (v.a.) آيرمق ayurmaq ; تقسيم ا. taxîm et. ; (v.n.) آيريلمق ayrulmaq ; پايلاشمق paylashmaq ; **for my —** (fig.) بكا كلنجه bana gelinje ; بنجه benje... ; **to take — (in)** (ه) اشتراك ا. ...(e-) ishtirâk et. ; (with) (ى) التزام ا. ...(i-) iltizâm et. ; (give) ويرمك vermek ; صاتمق satmaq ; **in —** قسماً qusmen · **in —s** پارچه پارچه parcha parcha ; قسم قسم qusum qusum ; (book) جزؤ حالنده jüz hâlinde ; **of the one —** بر طرفدن bir tarafdan... ; **on the of —** طرفندن ...tarafundan ; **for the most —** قسم اعظمى qusmu â'zamu.

Partake, pär-tāk', (v. n.) اشتراك ا. ishtirâk et. ; — **Partaker,** (pär-tāk'ėr) (n.) مشترك müshterek ; شريك sherîk ; — **Partāk'ing,** (n.) اشتراك ishtirâk ; (fig.) دخل dahl ; علاقه alâqa.

Partial, pär'shal, (a.) قسماً qusmen ; جزئى jüz-î ; (inclined) طرفكير tarafgîr ; — **ly,** (ad.) قسماً qusmen ; (fig.) طرفكيرانه tarafgîrâne ; — **Partiality,** (pär-shal'i-ti) (n.) (fig.) طرفكيرلك tarafgîrlik.

Participate, pär-tis'i-pāt, (v.) اشتراك ا. ishtirâk et. ; — **Participant,** (pär-tis'i-pant) (a. & n.) اشتراك ايدن ishtirâk eden ; مشترك müshterek ; —**Participa'tion,** (pär-tis-i-pā'shun) (n.) اشتراك ishtirâk ; حصه hisse.

Participle, pär'ti-si-pl, (n.) **present —** اسم فاعل ismi fâ-il ; **past —** اسم مفعول ismi mef-ôul.

Particle, pär'ti-kl, (n.) جزؤ jüz ; ذره zerre ; دانه dâne ; (fig.) اجزا ejzâ ; (gram.) ادات edât.

Particular, pär-tik'ū-lar, (a.) خصوصى housôusî... ; مخصوص ...mahsôus ; (strange) شايان دقت shâyânu diqqat ; غريب garîb ; (precise) دقيق daqîq ; تام tam ; (pers.) مراقلى meràqlu ; دقتلى diqqatli ; (n.) خصوص housôus ; (pl.) تفصيلات tafsîlât ; معلومات mâ'lôumât ; (phil.) (single) مفرد müfred ; جزؤ jüz ; — **ly,** (ad.) بالخاصه bil-hâssa ; خاصةً hâssatan ; (very) زياده‌سيله ziyâdesîle ; **in —** خصوصيله housôusîle ; بالخاصه bil - hâssa ; — **Particularity,** (pär-tik-ū-lar'i-ti)

(n.) خصوصيت housôusuyyet ; — **Particularize,** (pär-tik'ū-lar-īz) *(v.a.)* تخصيص ا. tahsîs et. ; *(v. n.)* تفصيل ا. tafsîl et. ; ايضاح ا. îzâh et. .

Parting, pärt'ing, *(a.)* آيرن ayuran ; *(fig.)* وداع... vedâ'... ; *(n.)* تفريق tefrîq ; *(going)* مفارقت müfâraqat ; *(breaking)* قوپمه qopma ; قيريله qurulma ; *(line)* خط فاصل hattu fâsul ; *(hair)* آيرق ayruq ; آيريلان ير ayrulan yer ; بيچيم bichim ; — **of the ways** *(fig.)* اك نازك زمان en nâzik zemân.

Partisan, pär'ti-zan, *(n.)* طرفدار tarafdâr ; *(weapon)* قارغى qargu.

Partition, par-tish'un, *(n.)* تقسيم taxîm ; *(lit.)* انقسام inqisâm ; *(wall)* ديوار douvar ; بولمه beulme ; *(pl.)* بولمه‌لر beulmeler ; تقسيمات taxîmât ; *(mus.)* پارچه parcha ; *(v.a.)* تقسيم ا. taxîm et. ; بولمك beulmek ; آيرمق ayurmaq ; — **Par'titive,** (-'ti-tiv) *(a.)* تقسيمى taxîmî ; توزيعى tevzî-î.

Partner, pärt'nėr, *(n.)* اورتاق ortaq ; شريك sherîk ; *(dance)* قاواليه qavalye ; *(fem.)* رفيقه refîqa ; — **Pärt'nėrship,** *(n.)* اورتاقلق ortaqluq ; اشتراك ishtirâk.

Partridge, pär'trij, *(n.)* ككلك keklik.

Partʏ, pär'ti, *(n.)* پارتى parti ; *(side)* طرف taraf ; *(company)* جمعيت jem-iyyet ; هيئت hey-et ; *(pol.)* فرقه furqa ; *(mil.)* طاقم taqum ; *(a.)* قسم qusum... ; *(pol.)* فرقه furqa... ; — **coloured,** *(a.)* آلاجه alaja ; مختلف رنكلى mouhtelif renkli; — **man,** *(n.)* طرفدار tarafdâr ; *(pol.)* فرقه آدمى furqa adamu ; — **politics,** *(n.)* فرقه سياستى furqa siyâseti ; فرقه‌جيلق furqajuluq ; — **spirit,** *(n.)* فرقه غيرتى furqa gayreti ; — **wall,** *(n.)* مشترك ديوار müshterek douvar.

Parvenu, pär've-nū, *(n. & a.)* تورەدى türedi ; صوكره‌دن كورمه sôradan geurme.

Pasha, pä'sha, *(n.)* پاشا pasha.

Pass, pas, *(n.)* كچيد gechid ; بوغاز boghaz ; پاصو paso ; *(certificate)* تذكره tezkere ; پاصو paso ; وثيقه vesîqa ; *(spo.)* پاس pas ; حمله hamle ; *(v. n.)* كچمك gechmek ; مرور ا. mürôur et. ; *(regard)* عد ايدلك add edilmek; صايلمق sayulmaq ; *(succede)* موفق او. mouvaffaq ol. ; *(approved)* قبول ايدلك qabôul edilmek ; *(v.a.)* كچمك gechmek; تجاوز ا. (ى)...(i-) tejâvüz et. ; *(enact)* تصديق ا. tasdîq et. ; قبول ا. qabôul et.; *(spo.)* پاس ياپمق pas yapmaq ; حمله ا. hamle et. ; *(penetrate)* كچيرمك gechirmek; — **away** كچمك gechmek ; زائل او. zâ-il ol. ; *(die)* أولمك eulmek ; — **off** *(v.a.)* كچيرمك gechirmek; *(palm)* طولاندرمق dolandurmaq ; *(-for)* صايلمق sayulmaq ; — **on** كيتمك (كچوب) (gechib-) gitmek ; — **over** كچمك (قارشى‌يه) (qarshuya-) gechmek ; *(fig.)* كچمك gechmek; باقمامق baqmamaq; — **book,** دفتر defter ; *(fin.)* جزودان jüzdan ; — **port,** پاساپورت pasaport ; — **word,** پارولا parola ; — **Passable,** (pas'a-bl) *(a.)* كچيله‌بيلير gechilebilir ; *(fig.)* فنا دكل fenâ deyil ; ايجه iyije; — **Passablʏ,** (pas'a-bli) *(ad.)* اولدقجه oldouqja... .

Passage, pas'āj, *(n.)* كچيد gechid ; يول yol ; پاساژ pasâj ; *(act)* كچيش gechish; مرور mürôur ; *(fee)* مروريه mürôuriyye ; *(enactment)* تصديق tasdîq ; قبول qabôul ; *(occurrence)* وقوع vouqôu' ; وقعه vaq-a ; *(clause)* فقره fuqra; عباره ibâre ; **bird of** — كچيجى قوش gechiji qoush ; *(fig.)* يولجى yoljou; زيارتجى ziyâretji.

Passenger, pas'en-jėr, *(n.)* يولجى yoljou ; «**cabin**» — «قاماره» يولجيسى «qamara-» yoljousou ; — **room,** *(n.)* انتظار صالونى intizâr salonou ; بكلمه محلى bekleme mahalli.

Passe-partout, pas-pär-tōō', *(n.)* پاس پارتو pas-partôu ; قارتون qarton ; *(key)* (مايمونجق) (maymounjouq).

Passer, pas'ėr, *(n.)* كچيجى gechiji ; — **bʏ,** *(n.)* يولجى yoljou ; *(pl.)* كلن كچن gelen gechen.

Passible, pas'i-bl, *(a.)* مستعد müsta-id; — **Passibilitʏ,** (pas-i-bil'i-ti) *(n.)* استعداد istî'dâd ; حساسيت hassâsiyyet.

Passing, pas'ing, *(a.)* كچيجى gechiji ; *(now)* جارى jârî ; حاضر hâzur ; *(surpassing)* چوق choq ; بيوك beuyük ; *(ad.)* *(exceedingly)* زياده‌سيله ziyâdesîle; صوك درجه‌ده son derejede ; *(n.)* تصديق tasdîq ; قبول qabôul ; — **bell,** *(n.)* وفات چاكى vefât chanu ; *(poet.)* ناقوس رحلت nâqôusi rihlet.

Passion, pash'un, *(n.)* احتراص ihtirâs;

هيجان heyejân ; *(rage)* حدت hiddet; حرص hurs ; *(rel.)* عذاب azâb ; جفا jefâ : — **play,** *(n.)* دينى درام dînî dram; *(Christ's) (lit.)* آلام عيسى âlâmu îsâ; — **week,** *(n.)* مقدس هفته mouqaddes hafta ; — **Passionate,** (pash'un-āt) *(a.)* حريص harîs ; هيجانلو heyejânlu ; *(intense)* شديد shedîd ; *(pers.)* مبتلا mübtelâ ; — **Passionately,** (pash'-un-āt-li) *(ad.)* احتراصله ihtirâsla; هيجانله heyejânla ; شدتله shiddetle ; — **Passionless,** (pash'un-les) *(a.)* احتراصسز ihtirâs-suz ; هيجانسز heyejânsuz ; لاقيد lâqayd.

Passive, pas'iv, *(a.)* تأثيرسز te'sîrsiz ; (منفى) (menfî) ; *(inactive)* مقاومتسز mouqâvemetsiz ; عاطل âtul ; (منفعل) (münfa-il) ; *(gram.)* مفعول mef-ôul ; مجهول mejhôul ; *(phil.)* انفعالى infi-âlî; — **ly,** *(ad.)* بلامقاومت bilâ mouqâvemet ; *(gram.)* مجهول اولەرق mejhôul olaraq ; — **ness, Passivity,** (pas-iv'i-ti) *(n.) (fig.)* مطاوعت moutâvât ; *(inaction)* عطالت atâlet ; *(sci.)* استقرار istiqrâr ; *(phil.)* انفعاليت infi-âliyyet.

Passover, pas'ō-vėr, *(n.)* قربان qourban ; *(holiday)* بايرام bayram ; — **bread,** (-bred) *(n.)* خمورسز hamoursouz.

Past, past, *(a. & n.)* كچمش gechmish; ماضى mâzî ; *(retired)* سابق sâbuq ; *(old)* اسبق esbaq ; **in — times** كچمش زمانلرده gechmish zemânlarda ; ماضيده mâzîde ; **half — «eight»** بچق «سكز» «sekiz» bouchouq.

Paste, pāst, *(n.)* (خمير) خمور hamour ; لاپه lapa ; *(cement)* چيريش chirish ; قولا qola ; *(v.a.)* ياپيشديرمق yapushdurmaq; — **board,** (-bōrd) *(n. & a.)* مقوا mouqavva ; قارتون qarton.

Pastel, pas'tel, *(n.)* پاستەل pastel ; — **Pas'telist,** *(n.)* پاستەل رسامى pastel ressamu.

Pasteurize, pas-tėr'īz, *(v.a.)* پاستوريزه ا. pasteurize et. ; (تلقيح ا.) (telqîh et.).

Pastil, pas'til, *(n.)* پاستيل pastil ; قرص qours ; شكر sheker.

Pastime, pas'tīm, *(n.)* اكلنجه eylenje ; مشغله meshgale.

Pastor, pas'tur, *(n.)* پاستور pastor ; راهب râhib ; *(shepherd)* چوبان choban ; *(lit.)* راعى râ-î ; — **Pas'toral,** (-'tur-al) *(a.) (rel.)* ...پاستورلق pastorlouq... ; ...چوبان choban... ; ...كوى keuy... ; *(n.)* چوبان شعرى choban shi'ri ; *(pl. & lit.)* اشعار راعيه ish-âru râ-uyye ; *(play)* چوبان هواسى choban havasu ; قانطو qanto ; *(rel.)* خطابه hutâbe ; وعظ vâ'z ; — **Pas'torship,** (-'tur-ship), **Pas'torate,** (-'tur-āt) *(n.)* پاستورلق pastorlouq ; *(pl.)* راهبلر râhibler.

Pastry, pāst'ri, *(n.)* خمور ايشى hamour ishi ; پاتيسەرى patiseri ; — **cook,** *(n.)* پاستەجى pastaju ; پاستە ياپان pasta yapan.

Pasture, past'ūr, *(n. & a.)* اوت ot.... يم yem... ; *(land)* مرعا mer-â ; اوتلاق otlaq ; *(v.a.)* اوتلاتمق otlatmaq ; *(v.n.)* اوتلامق otlamaq; — **Past'ūrage,** (-āj) *(n.)* مرعا mer-â ; *(act)* اوتلاتمه otlatma.

Pasty, pāst'i, *(a.)* خمور كبى hamour gibi ; *(n.)* بورەك beurek.

Pat, pat, *(n.)* قالب qalub ; طوپاق topaq.

Pat, pat, *(n.) (blow)* فيسكه fiske ; ضربه darbe ; *(v.a.)* دوقونمق doqounmaq ; اوقشامق oqshamaq ; *(ad.) (fitly)* تام tam... ; (اولەرق) پك موافق pek mouvâfuq (-olaraq).

Patch, pach, *(n.)* يامه yama ; پارچه parcha ; *(phot.)* عرصه arsa ; *(silk)* پچه peche ; *(a.)* يامه‌لى yamalu ; *(v.a.)* يامه‌لامق yamalamaq ; *(fig.)* ياپيويرمك yapuvermek ; — **word,** *(n.)* يامه ايشى yama ishi : *(fig.)* چيركين شى chirkin shey; — **Patcher,** (pach'ėr) *(n.)* يامه‌جى yamaju ; — **Patchy,** (pach'i) *(a.)* يامه‌لى yamalu ; *(fig.)* آهنكسز âhenksiz.

Pate, pāt, *(n.)* باش bash ; تپه tepe ; — **Pated,** (pāt'd) *(a.)* باشلى bashlu.

Patent, pā'tent, *(a.)* امتيازلى imtiyâzlu ; *(open)* عيان ayân ; معلوم mâ'lôum ; *(n.)* پاتنته patente ; امتياز imtiyâz ; برات berât ; *(v.a.)* امتيازنى آلمق imtiyâzunu almaq ; — **office,** (-of'is) *(n.)* پاتنته قلمى patente qalemi ; — **rolls,** *(n.)* برات سجلى berât sijilli ; — **Patentee,** (pā-tent-ē') *(n.)* صاحب امتياز sâhibi imtiyâz.

Paternal, pa-tėr'nal, *(a.)* ...بابالق babaluq... ; پدرانه pederâne ; *(hereditary)* بابادن قالمه babadan qalma ; ارثى irsî ; — **ly,** *(ad.)* باباجه babaja ; پدرانه pederâne ; — **Patėr'nity,** (-'ni-ti) *(n.)* بابالق babaluq ;

(lit.) ابوت übüvvet; *(fig.)* بانیلك bâ-nîlik.

Paternoster, pat-ėr-nos′tėr, *(n.)* تسبیح tesbîh; *(fig.)* دیزی dizi; *(fishing)* اولطه olta; چاپاره chapara; *(arch.)* آصغی asgu; تزیینات tezyînât; *(rel.)* دعا dou-â; ورد vird; *(pl.)* اوراد evrâd; **no penny, no —** ! پارهسز ایش یوق parasuz ish yoq!.

Path, päth, *(n.)* یول yol; طریق tarîq; **— ′finder,** *(n.)* کاشف kyâshif; *(fig. & lit.)* پیشوا pîshivâ; رهبر rehber; **— Päth′less,** *(a.)* یولسز yolsouz; صاپه sapa; *(fig.)* رهبرسز rehbersiz; **— Päth′way,** (-′wā) *(n.)* طریق tarîq; یایا یول yaya yol.

Pathetic, pa-thet′ik, *(a.)* *(lit.)* مهیج müheyyij; مؤثر mü-essir, **— Pathet′-ically,** (-′ik-al-i) *(ad.)* مهیج صورتده müheyyij sôuretde; هیجانله heye-jânla.

Pathology, pa-thol′o-ji, *(n.)* علم امراض ilmi emrâz; مرضیات marazuyyât.

Pathos, pā′thos, *(n.)* تأثیر te′sîr; *(emo-tion)* هیجان heyejân; تأثر te-essür.

Patient, pā′shent, *(a.)* صبرلو saburlu; صبور sabôur; متحمل mutehammil; *(n.)* خسته hasta; **— ly,** *(ad.)* صبورانه sabôurâne; صبر ایدهرك sabr ederek; تأنی ایله te - enniyle; **— Patience,** (pā′shens) *(n.)* صبر sabr; تحمل te-hammül; تأنی te-ennî.

Patriarch, pā′tri-ärk, *(n.)* رئیس re-îs; (شیخ) (sheyh); *(rel.)* پطریق patriq; **— Patriarchal,** (pā-tri-ärk′al) *(a.)* پطریقلك... patriqliq...; *(fig.)* شیخانه sheyhâne; **— Patriarcate,** (pā-tri-ärk′āt) *(n.)* پطریقلك patriqlik; *(resid-ence)* پطریقخانه patriqhâne.

Patrician, pa-trish′an, *(a.)* اصیل asîl; نجیب nejib; *(n.)* اصیلزاده asîlzâde.

Patricide, pat′ri-sīd, *(n.)* *(pers.)* بابا قاتلی baba qâtili; *(act)* بابا قتلی baba qatli.

Patrimony, pat′ri-mun-i, *(n.)* میراث mîrâs; *(rel.)* ایراد îrâd; **— Patrimō′-nial,** (-′ni-al) *(a.)* موروث mevrôus; ارثی irsî; **— Patrimō′nially,** (-′ni-al-i) *(ad.)* ارثاً irsen.

Patriot, pā′tri-ot, *(n. & a.)* وطنپرور va-tanperver; *(pl.)* وطنپروران vatanper-verân; **— Pātriot′ic,** (-′ik) *(a.)* وطنپرور vatanperver; حمیتلی hamiy-yetli; **— Pātriot′ically,** (-′ik-al-i) *(ad.)* وطنپرورانه vatanperverâne; حمیتله hamiyyetle; **— Pā′triotism, (-izm)** *(n.)* وطنپرورلك vatanperverlik; حمیت hamiyyet.

Patristic, -al, pa-tris′tik, -al, *(ad.)* *(lit.)* آباء کنیسایه عائد âbâ-i kinîsâye â-id; *(Islamic)* ائمهٔ مذهبه عائد e-imme-i mezhebe â-id;**— Patrist′ics,** (-′iks), **Patrol′ogy,** (-′o-ji) *(n.)* *(lit.)* آباء کنیسا بحثی âbâ-i kinîsâ bahsi; *(Islamic)* ائمهٔ مذهب بحثی e-imme-i mezheb bahsi.

Patrol, pa-trōl′, *(n.)* قرهقول qara-qol; دوریه devriye; *(v.n.)* قرهقول ا. qara-qol et.; طولاشمق dolashmaq; دوریه کزمك devriye gezmek.

Patron, pā′trun, *(n.)* پاطرون patron; صاحب sâhib; *(fig.)* حامی hâmî; **— Patronage,** (pāt′run-āj) *(n.)* *(fig.)* حمایه himâye; صحابت sahâbet; **— Pa-troness,** (pā′trun-es) *(n.)* صاحبه sâ-hibe; *(fig.)* حامیه hâmiye; **— Patron-ize,** (pāt′run-īz) *(v.a.)* *(fig.)* حمایه ا. himâye et.; حمایهسنه آلمق himâyesine almaq; صحابت ا. sahâbet et..

Patronymic, -al, pat-ro-nim′ik, -al, *(a.)* اجداددن قالمه ejdâd-dan qalma; بابادن موروث babadan mevrôus; **— Pat-ronym′ic,** *(n.)* اجداددن موروث عنوان ejdâd-dan mevrôus ounvân.

Patten, pat′en, *(n.)* پاتن paten; (طاقونیه) (taqounye); *(base)* طابان taban; قاعده qâ-ide.

Patter, pat′ėr, *(v.n.)* پیتردامق putur-damaq; چارپمق charpmaq; **— Patter-ing,** (pat′ėr-ing) *(n.)* پیتردی puturdu; سس ses.

Patter, pat′ėr, *(v.n.)* *(rel.)* ذکر ا. zikr et.; *(fig.)* تکرار ا. tekrâr et..

Pattern, pat′ėrn, *(n.)* نمونه nümôune; موده‌ل model; اورنك eurnek; **— book,** *(n.)* نمونه آلبومی nümôune albeumü; **— maker,** *(n.)* موده‌لجی modelji; قالبجی qalubju; **— shop,** *(n.)* موده‌لخانه mo-delhâne.

Patty, pat′i, *(n.)* بورك beurek; چورهك cheurek;

Paucity, paw′sit-i, *(n.)* آزلق azluq; ندرت nedret.

Paunch, pawnsh, *or* pänsh, *(n.)* قارن qarn; اشکمبه ishkembe; *(v.a.)* قارننی دلمك qarnunu delmek; **— Paunchy,** (pawnsh′i) *(a.)* قارنی بیوك qarnu beuyük: شیشمان shishman.

Pauper, paw'pėr, *(n.)* فقير faqîr; *(fig.)* عاجز âjiz; — **Pauperism,** (paw'pėr-izm) *(n.)* فقر faqr; *(fig.)* عجز ajz.

Pause, pawz, *(n.)* پوز pôz; توقف tevaqqouf; فاصله fâsula; *(v.n.)* طورمق dourmaq; توقف ا. tevaqqouf et.; — **Pauselessly,** (pawz'les-li) *(ad.)* طورمقسزين dourmaqsuzun; بلاتوقف bilâ tevaqqouf; — **Pausing,** (pawz'-ing) *(n.)* دوشونمه düshünme; تفكر tefekkür; — **Pausingly,** (pawz'ing-li) *(ad.)* فاصله ايله fâsulayle; وقت وقت vaqit-vaqit; *(deliberately)* دوشونه‌رك düshünerek.

Pave, pāv, *(v.a.)* دوشه‌مك deushemek; *(street)* قالديرم ياپمق qaldurum yapmaq; *(fig.)* احضار ا. ihzâr et.; — **Paved,** (pāvd) *(a.)* دوشه‌لى deusheli; قالديرملى qaldurumlu; — **Pāve'ment,** *(n.)* قالديرم qaldurum; دوشه‌مه deusheme; — **Paver,** (pāv'ėr) *(n.)* قالديرمجى qaldurumju; — **Pāv'ing,** (-'ing) *(n.)* قالديرم qaldurum; — **stone** قالديرم طاشى qaldurum tashu.

Pavillon, pa-vil'yun, *(n.)* پاويون pa-viyyon; *(mil.)* چادر chadur.

Paw, paw, *(n.)* پنچه penche; *(v.a.)* پنچه‌لمك penchelemek; *(fig.)* قورجالامق qourjalamaq; *(v.n.)* (يرى) قازمق (yeri-) qazmaq; — **Pawed,** (pawd) *(a.)* پنچه‌لى pencheli.

Pawn, pawn, *(n.)* رهن rehin; *(v.a.)* ترهين ا. terhîn et.; **at** — رهنده rehinde; مرهون merhôun; — **broker,** *(n.)* (رهنله) پاره ويرن (rehinel-) para veren; صراف sarraf; تفه‌جى tefeji; — **shop,** *(n.)* اقراض اداره‌خانه‌سى iqrâz idâ-rehânesi; *(public)* اداره صنديغى idâne sandugh; — **ticket,** *(n.)* رهن مقبوضى rehin maqbôuzou; — **Pawnee,** (-nē') *(n.)* (رهنله) پاره آلان (rehinle-) para alan; مستقرض müstaqruz.

Pawn, pawn, *(n.)* *(chess)* پايتاق pay-taq.

Pay, pā, *(n.)* اجرت üjret; پاره para; *(salary)* معاش ma-âsh; آيلق ayluq; *(v.a.)* تأديه ا. te'diye et.; تسويه ا. tes-viye et.; *(fig.)* ادا ا. edâ et.; *(-back)* اعاده ا. i-âde et.; — **in** تسليم ا. teslîm et.; — **off** چيقارمق chuqarmaq: *(mar.)* غير فعال قادرويه نقل ا. gayri fa'âl qad-roya naql et.; موقتا ترخيص ا. mou-vaqqaten terhîs et.; *(revenge)* تلافى ا. telâfî et.; *(naut.)* دوشمك düshmek; — **out** تأديه ا. te'diye et.; توزيع ا. tevzî' et.; *(mar.)* لاشقه ا. lashqa et.; — **day,** تأديات كونى te'diyyât günnü; — **list,** بوردرو bordero; — **master,** كاتب kyâ-tib; معاش كاتبى ma-âsh kyâtibi; — **office,** وزنه vezne; — **Pay'able,** *(a.)* واجب التأديه vâjibüt-te'diye; *(-to)* امرينه emrine; — **Pay'ment,** *(a.)* تأديات te'diyyât; *(act.)* تأديه te'diye; تسويه tesviye; *(fig.)* قارشيلق qarshuluq; مقابله mouqâbele.

Pay, pā, *(v.a.)* *(mar.)* زيفتله‌مك ziftlemek.

Pea, pē, *(n.)* بزليه bezelye; **Egyptian** — نخود nohoud; **sweet** — *(n.)* عطر شاهى utr shâhi; — **nut,** *(n.)* فستق fus-tuq.

Peace, pēs, *(n.)* صلح soulh; سكونت sü-kyôunet; *(int.)* ! سكوت sükyôut! — **breaker,** (brāk'er) *(n.)* كورولتوجى gürültüjü; اغتشاشجى îgtishâshju; — **maker,** *(n.)* باريشديريجى barusduruju; *(lit.)* مصلح mouslih; تأليفكار te'lîf-kyâr; — **offering,** *(n.)* *(rel.)* زكات zekyât; *(fig.)* (تطييب (خاطر tatyîb (-hâtur); — **establishment,** *(mil.)* قوهٔ حضريه qouvveyi hazariyye; — **Peaceable,** (pēs'a-bl) *(a.)* ساكن sâkin; آسوده âsôude.

Peaceful, pēs'fool, *(a.)* ساكن sâkin; صلحپرور soulhperver; — **ly,** *(ad.)* سكونتله sükyôunetle; *(lit.)* مسالمتكارانه müsâlemetkyârâne; — **ness,** *(n.)* صلحپرورلك soulhperverlik; سكونت sükyôunet.

Peach, pēch, *(n.)* شفتالى sheftâli; — **stone,** *(n.)* شفتالى چكردكى sheftâli chekirdeyi.

Peacock, pē'kok, *(n.)* (طاووس (قوشى tavous (-qoushou); *(v.)* غرورلانمق gourôurlanmaq; قيرتمق qurutmaq.

Peahen, pē'hen, *(n.)* ديشى طاووس di-shi tavous.

Peak, pēk, *(n.)* اوج ouj; *(top)* تپه tepe; ذروه zirve; *(mar.)* جونده jounda; — **Peaked,** (pēkd) *(a.)* سيورى sivri; *(fig.)* نارين nârin; *(sickly)* خسته‌لقلى hastaluqlu.

Peal, pēl, *(n.)* سس ses; كورولتو gü-rültü; *(laughter)* قهقهه qahqaha; *(thunder)* طراقه tarâqa; كورلتو gü-rültü; كورلمه gürleme; *(bells)* چاك نغمه‌لرى chan nâgmeleri; *(v. n.)*

چینلامق chunlamaq ; *(v.a.)* چینلاتمق chunlatmaq : *(assail)* کورولتویه بومق gürültüye bômaq ; *(celebrate)* تسعید ا. tes-îd et. .

Pear, pār, *(n.)* آرمود armoud ; **— shaped,** *(a.)* آرمود شکلنده armoud sheklinde ; آرمود بیچیمی armoud bichimi.

Pearl, pėrl, *(n.)* اینجی inji ; *(v.a.)* اینجی ایله سوسلەمك injîyle süslemek ; **— barley,** (-bär'li) *(n.)* فرنك آرپەسی frenk arpasu ; **— Pearly,** (pėrl'i) *(a.)* اینجیلی injili ; *(like)* اینجی کبی inji gibi ; *(clear)* براق berrâq.

Peasant, pez'ant, *(n.)* کویلی keuylü ; *(a.)* ...کویلی keuylü... ; *(fig.)* قابا qaba ; **— Peasantry,** (pez'ant-ri) *(n.)* کویلیلر keuylüler.

Peat, pēt, *(n.)* تزەك tezek.

Pebble, peb'l, *(n.)* (طاشی) چاقیل chaqul (-tashu) ; **— Pebbled,** (peb'ld) *(a.)* چاقیللی chaqullu ; *(paved)* چاقیل دوشەلی chaqul deusheli.

Peccable, pek'a-bl, *(a.)* *(lit.)* آثم âsim ; کناهکار günâhkyâr ; *(fig.)* مخطی mouhtî.

Peccant, pek'ant, *(a.)* کناهکار günâhkyâr ; مجرم müjrim ; *(bad)* فاسد fâsid ; **— Peccancy,** (pek'an-si) *(n.)* کناه günâh ; جرم jürm ; فساد fesâd ; *(pl.)* سیئات seyyi-ât.

Peck, pek, *(n.)* (بطمان) (batman) ; *(amount)* خیلی مقدار haylu miqdâr.

Peck, pek, *(v.a.)* غاغالامق gagalamaq ; *(fig.)* صوقمق soqmaq ; *(eat)* ییمك yemek.

Pectoral, pek'to-ral, *(a.)* ... کوکس geu-üs... ; صدری sadrî ; *(n.)* کوکسلك geu-üslük ; *(priest's)* صدریه sadriye ; *(medicine)* کوکس علاجی geu-üs ilaju.

Peculiar, pe-kūl'yar, *(a.)* خاص hâss; خصوصی housôusî ; *(odd)* غریب garîb ; **— ly,** *(ad.)* خاصةً hâssatan ; **— Peculiarity,** (pe-kūl-yar'i-ti) *(n.)* خصوصیت housôusuyyet ; خاصه hâssa ; *(pl.)* خواص havâss ; اوصاف evsâf ; **— Peculiarize,** (pe-kūl'yar-iz) *(v.a.)* تخصیص ا. tahsîs et. ; آییرمق ayurmaq ; تمییز ا. temyîz et. .

Pecuniary, pe-kū'ni-ar-i, *(a.)* ...پاره para... ; نقدی naqdî ; **— Pecuniarily,** (pe-kū'ni-ar-i-li) *(ad.)* نقداً naqden ; پارەجه paraja.

Pedagogy, ped'a-go-ji, *(n.)* پەداغوژی pedagoji ; تربیهٔ اطفال terbiye (-i etfâl) ; **— Pedagog'ic,** (-goj'ik) *(a.)* *(lit.)* تربیوی terbiyevî ; پەداغوژیق pedagojiq ; **— Ped'agogue,** (-a'gog) *(n.)* تربیەجی terbiyeji ; مربی müreb-bî ; *(pedant)* عقلا ouqalâ.

Pedal, ped'al, *(n.)* پەدال pedal ; آیاق (یری) ayaq (-yeri); *(a.)*...آیاق ayaq... ; *(lit.)* رجلی rijlî.

Pedant, ped'ant, *(n.)* عقلا ouqalâ ; **— Pedant'ic,** (-'ik) *(a.)* *(lit.)* معلوماتفروشانه mâ'lôumât-fürôushâne; **— Pedant'ically,** (-'ik-al-i) *(ad.)* عقلاجه ouqalâja ; **— Ped'antry,** (-ri) *(n.)* عقلالق ouqalâluq ; معلوماتفروشلق mâ'lôumât-fürôushlouq ; *(ignorance)* جهالت jehâlet.

Peddler, ped'lėr, *(n.)* (سیار) صاتیجی (seyyar-) satuju ; **— Peddling,** (ped'ling) *(n.)* صاتیجیلق sutujuluq ; *(fig.)* بیهودەلك beyhôudelik ; *(trifling)* *(a.)* اهمیتسز ehemmiyyetsiz ; بیهوده beyhôude.

Pedestal, ped'es-tal, *(n.)* کرسی kürsü ; قاعده qâ-ide.

Pedestrian, pe-des'tri-an, *(n.)* پیاده piyâde ; یایا کیدن yaya giden *(a.)* یایا yaya ; ... پیاده piyâde... .

Pedicure, ped'i-kūr, *(n.)* پەدیکور pedikür.

Pedigree, ped'i-grē, *(n.)* نسب neseb; شجره shejere.

Pediment, ped'i-ment, *(n.)* صاچاق sachaq ; جبهه jebhe.

Peel, pēl, *(n.)* قابوق qabouq ; دری deri ; *(shovel)* کورەك kürek ; *(v.a.)* صویمق soymaq ; *(v.n.)* صویولمق soyoulmaq ; **— Peeled,** (pēld) *(a.)* صویولمش soyoulmoush; **— Peeling,** (pēl'ing) *(n.)* صویمه soyma ; *(pl.)* قابوقلر qabouqlar.

Peep, pēp, *(n.)* باقیش (کیزلی) (gizli-) baqush ; *(fig.)* ظهور zouhôur ; طلوع toulôu' ; *(v.n.)* کوزتلەمك geuzetlemek ; *(fig.)* کورونمك geurünmek ; **— 'hole,** (-hōl) *(n.)* کیزلی دلیك gizli delik ; **— o' day,** (-o-dā') *(n.)* کون آغارمسی gün ârmasu ; (وقتی) سحر seher (-vaqti) ; **— boys,** *(n.pl.)* (پروتستانلر) (protestanlar); **— Peeper,** (pēp'ėr) *(n.)* *(pers.)* کوزجی geuzjü ; *(zo.)* جیوجیو jivjiv ; *(eye)* کوز geuz.

Peep, pēp, *(n.) (chicken's)* جيوجيو سسى jivjiv sesi; *(v.n.)* (جيوجيو) اوتمك (jiv-jiv-) eutmek; جيويلدامق juvuldamaq.

Peer, pēr, *(n.)* كفو küfv; اقران aqrân; *(noble)* اصيلزاده asîlzâde; *(pl.)* زادكان zâdegyân; *(pol.)* اعيان â'yân; — **Peerage,** (pēr'āj) *(n.)* اصالت asâlet; *(pl.)* زادكان zâdegyân; اشراف eshrâf; *(book)* سجل زادكان sijilli zâdegyân; — **Peeress,** (pēr'es) *(n.)* اصيل (قادين) asîl (-qadun); اصيلزاده asîlzâde.

Peer, pēr, *(v.n.)* تجسس ا. tejessüs et.; *(appear)* كورونمك geurünmek.

Peerless, pēr'les, *(a.)* امثالسز emsâlsiz; *(lit.)* بى نظير bî-nazîr; — **ly,** *(ad.)* امثالسز درجه‌ده emsâlsiz derejede; — **ness,** *(n.)* امثالسزلك emsâlsizlik; فوق العاده‌لك fevqal-âdelik.

Peevish, pēv'ish, *(a.)* خويسز houysouz; تيتيز titiz; — **ly,** *(ad.)* خويسزجه houysouzja; تيتيزلكله titizlikle; — **ness,** *(n.)* خويسزلق houysouzlouq; تيتيزلك titizlik; عكسيلك axilik.

Peg, peg, *(n.)* آغاج چيوى âj chivi; *(tent's)* قازيق qazuq; *(mus.)* آناختار anahtar; ماندال mandal; *(step)* قدمه qademe; *(excuse)* عذر euzr; معذرت mâ'zeret; *(v.a.)* چيويلمك chivilemek; *(com.)* پياسه‌يى طوتمق piyasayu toutmaq; *(v.n.)* ثبات ا. sebât et.; **hat** — شاپقه آصغيسى chapqa asgusu; — **leg,** *(n.)* آغاج باجاق âj bajaq; *(fig.)* سقط saqat; — **top,** *(n.)* طوپاچ topach; *(pl.)* كولوت پانطالون külot pantalon; — **Pegging,** (peg'-ing) *(n.)* چيويلمه chivileme; *(pl.)* چيويلر chiviler; *(mus.)* كرمه germe; *(perseverance)* غيرت gayret; اقدام iq-dâm.

Pelerine, pel'ėr-in, *(n.)* پله‌رين pelerin.

Pelf, pelf, *(n.)* پاره para; *(fig.)* (وورغون) (vourgoun).

Pelican, pel'i-kan, *(n.) (zo.)* سقا قوشى saqa qoushou; انبيك inbik; *(dentist's)* كرپتن kerpeten.

Pelisse, pe-lēs', *(n.)* كورك kürk; مانطو manto.

Pellet, pel'et, *(n.)* دانه tâne; يووارلاق youvarlaq; *(v.a.)* يوارلاق ياپمق youvarlaq yapmaq.

Pellicle, pel'i-kl, *(n.)* زار zar; اينجه درى inje deri; غشا guishâ.

Pell-mell, pel-mel', *(ad.)* قارمه قاريشيق qarma qarushuq.

Pelt, pelt, *(n.)* درى deri; پوست post; — **monger,** (-mung'gėr) *(n.)* دريجى deriji; — **Pelt'ry,** (-'ri) *(n.)* كوركلر kürkler; پوستلر postlar.

Pelt, pelt, *(v.a.)* آتمق atmaq; وورمق vourmaq; — **Pelt'ėr,** *(n.)* صاغناق sâghnaq; *(fig.)* تهور tehevvür; — **Pelt'ing,** (-ing) *(n.)* هجوم hüjôum; *(a.)* شدتلى shiddetli.

Pelvis, pel'vis, *(n.) (ana.)* حوصله hav-sala; — **Pel'vic,** ('vik) *(a.)* حوصلى havsalî.

Pen, pen, *(n.)* قلم qalem; *(feather)* توى tüy; *(v.a.)* يازمق yazmaq; —**horlder,** *(n.)* قلم صاپى qalem sapu; — **knife,** (-'nīf) *(n.)* قلمتراش qalemturash; چاقى chaqu; — **name,** (-'nām) *(n.) (lit.)* نام مستعار nâmu müste-âr.

Pen, pen, *(n.) (fold)* آغل aghul; *(chicken's)* قفس qafes; كومس kümes; *(v.a.) (shut)* قاپامق qapamaq; سد ا. sedd et..

Penal, pē'nal, *(a.)* ... جزا jezâ...; جزائى jezâ-î; — **code,** (-kōd) *(n.)* جزا قانوننامه‌سى jezâ qanôunnâmesi; — **laws,** *(n.)* جزا قانونلرى jezâ qânôun-laru; — **servitude,** *(n.)* كورك (جزاسى) kürek (-jezâsu); *(-for life)* مؤبد كورك (جزاسى) mü-ebbed kürek (-jezâsu).

Penalty, pen'al-ti, *(n.)* جزا jezâ; مجازات müjâzât; **under the — of** جزاسنه تابع (اولەرق) ...jezâsuna tâbi' (-olaraq).

Penance, pen'ans, *(n.) (rel.)* كفارت ke-fâret; رياضت ruyâzat; عذاب azâb.

Pence, pens, *(n.pl.)* پەنس pens; پەنى (لر) peni (-ler); «**six**» — پەنس «آلتى» «altu» pens; پەنى «آلتى» «altu» peni.

Pencil, pen'sil, *(n.)* قورشون قلم qour-shoun qalem; *(art)* فيرچه furcha; *(rays) (lit.)* حزمات hazmât; *(v.a.)* چيزمك chizmek; ترسيم ا. tersîm et.; — **Pen-cilled,** (-'sild) *(a.)* شعاعلى shou-â'lu; (تحريرلى) (tahrîrli).

Pendant, pend'ant. *(n.)* آصغى asgu; *(earring)* كوپه küpe; *(lamp)* آويزه âvize; *(appendix)* ذيل zeyl; *(lit.)* تتمات teti-mât; *(fig.)* نظيره nazîre; *(art)* پاندانت pandant; *(mar.)* فلاندرا flandra; قامچى qamchu; **broad** — *(mar.)* كيدون gi-don.

Pendent, pend'ent, *(a.)* آصيلى asulu; صارقيق sarquq; *(lit.)* معلق mou-allaq;

—**Pend'encγ**, (-'en-si) *(n.)* *(lit.)* صارقمه sarqma ; *(lit.)* معلقیت mou-allaqiyyet.

Pending, pend'ing, *(a.)* *(lit.)* معلق mou-allaq ; *(-to)* تعلیقاً (ه) ...(e-) tâ'lîqan ; انتظاراً (ه) ...(e-) intizâren.

Pendulum, pend'ū-lum, *(n.)* رقاص raqqâs ; — **Pend'ulous**, (-'ū-lus) *(a.)* صارقیق sarquq ; *(swinging)* صاللانیر sallanur.

Penetrate, pen'e-trāt, *(v.)* نفوذ ا. nüfôuz et. ; گیرمك girmek ; *(understand)* آكلامق anlamaq ; — **Pen'-etrable**, (-'e-tra-bl) *(a.)* قابل نفوذ qâbili nüfôuz ; *(pierced)* دلینیر delinir ; گچر gecher ; *(fig.)* آكلاشیلیر anlashulur;— **Penetrabil'itγ**, (-tra-bil'i-ti) *(n.)* دلینه‌بیلمه delinebilme ; *(lit.)* قابلیت نفوذ qâbiliyyeti nüfôuz ; *(fig.)* آكلاشیلمه anlashulma ; — **Pen'-etrāting**, *(a.)* *(lit.)* نافذ nâfiz ; كسكین keskin;— **Pen'etrātinglγ**, (-li) *(ad.)* نافذ صورتده nâfiz sôuretde ; — **Pen-etrā'tion**, (-'shun) *(n.)* دخول douhôul ; نفوذ nüfôuz ; *(fig.)* حلول houlôul ; *(discrimination)* *(lit.)* نفوذ نظر nüfôuzi nazar ; فطانت fatânet ; **pacific** — *(lit.)* حلول مصلحانه houlôuli mouslihâne ; **power of** — قوۀ نفوذیه qouvveyi nüfôuziyye ; — **Pen'-etrātive**, (-tiv) *(a.)* *(lit.)* نافذ nâfiz.

Peninsula, pen-in'sū-la, *(n. & a.)* یاریم آطه yarum ada ; *(lit.)* شبه جزیره shibhi jezîre ; *(n.pr.)* اسپانیا – پورتكیز ispanya - portekiz : — **Penin'sūlar**, *(a.)* ... شبه جزیره shibhi jezîre . . . ; *(like)* شبه جزیره كبی shibhi jezîre gibi.

Penitent, pen'i-tent, *(a.)* نادم nâdim ; *(n.)* توبه‌كار tevbekyâr ; — **lγ**, *(ad.)* ندامتله nedâmetle ; — **Pen'itence**, (-'i-tens) *(n.)* ندامت nedâmet ; پشیمانلق pishmanluq ; *(rel.)* توبه tevbe ; كفارت kefâret ; — **Peniten'tiarγ**, (-'shi-a-ri) *(a.)* تأدیبكارانه te'dîbkyârâne ; *(n.)* حبسخانه habs-hâne.

Penman, pen'man, *(n.)* خطاط hattât ; *(author)* محرر mouharrir ; — **Pen'manship**, *(n.)* حسن خط hüsni hatt ; *(style)* اسلوب üslôub ; كاتبلك kyâtiblik ; *(lit.)* قوۀ قلمیه qouvveyi qalemiyye.

Pennant, pen'ant, *(n.)* *(mar.)* فلاندرا flandura ; فلامه flama ; **broad** — چاتال فلاندرا chatal flandura ; (گیدون) (gidon).

Pennγ, pen'i, *(n.)* پهنی peni ; — **-a-liner**, *(n.)* (یازیجی) (yazuju) ; (عرضحالجی) (arzuhâlji) ; *(fig.)* بیچاره bîchâre ; — **wise**, (-wīz) *(a.)* *(fig.)* (كبریتجی) (kibritji) ; خسیس hasîs : — **worth**, (-wurth) *(a.)* دكرسز deyersiz ; جزئی jüz-î ; *(bargain)* كلهپیر kelepir ; پك اوجوز pek oujouz ; — **Pennies**, (pen'iz) *(n.pl.)* پهنیلر peniler ; پهنی مسكوكاتی peni meskyôukyâtu ; — **Penniless**, (pen'i-les) *(a.)* پهنیسز penisiz ; پاره‌سز parasuz ; *(fig.)* متلیكسز metelixiz ; *(poor)* فقیر faqîr.

Pension, pen'shun, *(n.)* تقاعدیه teqâüdiyye ; تخصیصات tahsîsât ; *(boarding)* پانسیون pansiyon ; *(v.a.)* تقاعد ا. teqâüd et. ; — **Pen'sionarγ**, (-'shun-a-ri) *(n. & a.)* متقاعد müteqâ-id ; پانسیونه‌ر pansiyoner.

Pensive, pen'siv, *(a.)* دوشونجه‌لی düshünjeli ; طالغین dalgun ; — **lγ**, *(ad.)* دوشونه‌رك düshünerek ; ملولانه melôulâne ; — **ness**, *(n.)* دوشونجه düshünje ; طالغینلق dalgunluq.

Pentagon, pen'ta-gon, *(n.)* مخمس mouhammes.

Pentateush, pen'ta-tūk, *(n.)* *(lit.)* اسفار خمسه esfâru hamse.

Pentecost, pen'tē-kost, *(n.)* *(jewish)* كل بایرامی gül bayramu ; *(Christian)* یورطی yortu ; پاسقالیه pasqalye.

Penumbra, pe-num'bra, *(n.)* خفیف كولكه hafif geulge ; *(ast.)* شبه ظل shibhi zull.

Penurγ, pen'ū-ri, *(n.)* احتیاج ihtiyâj ; ضرورت zarôuret ; — **Penū'rious**, (-'ri-us) *(a.)* خسیس hasîs ; طمعكار tamâ'kyâr ; جیمری jimri ; — **Penū'riouslγ**, (-'ri-us-li) *(ad.)* خسیسانه hasîsâne ; طمعكارانه tamâ'kyârâne ; **Penū'riousness**, (-'ri-us-nes) *(n.)* خست hisset ; طمع tamâ'.

Peonγ, pē'on-i, *(n.)* شقایق (چیچكی) shaqâyiq (-chicheyi).

People, pē'pl, *(n.)* خلق halq ; آدملر adamlar ; *(vulgar)* عوام avâm ; *(races)* اقوام aqvâm ; *(v.a.)* اسكان ا. iskyân et. ; —**'s partγ**, *(n.)* خلق فرقه‌سی halq furqasu ; —**'s editions**,

(n.) خلق نشریاتی halq neshriyyâtu ; — **Peopled,** (pē'pld) *(a.)* مسکون ...meskyôun.

Pepper, pep'ėr, *(n.)* بیبر biber ; *(v. a.)* بیبر دوکمك biber deukmek ; بیبرلهمك biberlemek ; *(fig.)* یاغدیرمق yâdurmaq ; — **box,** *(n.)* بیبرلك biberlik ; — **corn,** *(n.)* چکیلهمش بیبر chekilmemish biber ; دووکلمش بیبر deuvülmemish biber ; — **mint,** *(n.)* یابانی نانه yabâni nâne ; *(oil)* نانه روحی nâne rôuhou ; منته menta ; — **Peppery,** (pep'ėr-i) *(a.)* بیبرلی biberli ; کسکین keskin.

Pepsin, pep'sin, *(n.)* مادهٔ هضمیه maddeyi hazmiyye ; پهپسین pepsin ; — **Pep'tic,** (-'tik) *(a.)* هاضم hâzum.

Per, pėr, *(prep.)* ده ...de, ...da ; هر her... : *(through)* له ...le ; واسطه‌سیله vâsutasile ; — **annum,** سنه‌ده sene-de...; سنوی senevî... ; — **cent,** (-sent) یوزده yüz-de... ; — **diem,** کونده gün-de... ; یومی yevmî... ; — **mensem,** آیده ayda... ; شهری shehrî... ; ماهیه mâhiye... .

Pera, pe'ra, *(n. pr.)* *(Constantinople)* بك اوغلی bey ôlou.

Peradventure, per-ad-vent'ūr, *(ad.)* تصادفاً tesâdüfen ; بلکه belki ; *(n.)* تردد tereddüd.

Perambulate, per-am'būl-āt, *(v.a.)* طولاشمق dolashmaq ; کزمك gezmek ; اولچمك eulchmek ; — **Peram'bulator,** (-'būl-āt-ur) *(n.)* *(instrument)* مساحه آلتی mesâha âleti ; *(carriage)* چوجق آرابه‌سی chojouq arabasu.

Perceive, per-sēv', *(v.a.)* آکلامق anlamaq ; حس ا. hiss et. ; *(mind)* ادراك ا. idrâk et. ; — **Perceiv'able,** (-sēv'a-bl) *(a.)* آکلاشیلیر anlashulur ; مخصوص mahsôus.

Percentage, per-sent'āj, *(n.)* یوزدهلك yüzdelik ; قومیسیون qomisyon.

Perceptible, pėr-sept'i-bl, *(a.)* آکلاشیلیر anlashulur ; محسوس mahsôus : — **Perceptibility,** (pėr-sept-i-bil'i-ti) *(n.)* آکلاشیلمه anlashulma ; *(lit.)* محسوسیت mahsôusiyyet ; — **Perceptibly,** (pėr-sept'i-bli) *(ad.)* حس اولنه‌جق صورتده hiss olounajaq sôuretde ; — **Perception,** (pėr-sep'shun) *(n.)* ادراك idrâk ; آکلاییش anlayush ; اطلاع uttulâ' ; حس hiss ; — **Perceptive,** (pėr-sept'iv) *(a.)* *(lit.)* ادراکی idrâkî ; اطلاعی uttulâ-î ; تمییزی temyîzî.

Perch, pėrch, *(n.)* صیریق suruq ; *(roosting)* تونك tünek ; قونمق qonmaq ; تونه‌مك tünemek ; *(v.a.)* قومق qomaq ; اوطورتمق otourtmaq.

Perch, pėrch, *(n.)* *(fish)* (بالغی) حانی hani (-balugh).

Perchance, per-chans', *(ad.)* تصادفاً tesâdüfen ; بلکه belki.

Percolate, pėr'ko-lāt, *(v.a.)* سوزمك süzmek ; *(v.n.)* صیزمق suzmaq ; سوزولمك süzülmek ; — **Percolation,** (pėr-ko-lā'shun) سوزمه süzme ; سوزولمه süzülme ; — **Percolator,** (pėr'ko-lāt-ur) *(n.)* سوزکج süzgej ; فیلتره filitre.

Percussion, per-kush'un, *(n.)* مصادمه mousâdeme ; *(shock)* صدمه sademe ; *(med.)* یوقلامه yoqlama ; دیکلهمه dinleme ; — **cap,** (-kap) *(n.)* قاپسول qapsül ; مصادمه باشلغی mousâdeme bashlugh ; — **lock,** (-lok) *(n.)* چاقماق chaqmaq ; — **fuse,** (-fūz) *(n.)* مصادمه طاپه‌سی mousâdeme tapasu.

Perdition, per-dish'un, *(n.)* *(lit.)* خسران housrân ; خرابی harâbî ; محو mahv.

Perdu, per-dū', *(a.)* غائب gâ-ib ; *(fig.)* امیدسز ümîdsiz ; محو اولمش mahv olmoush ; *(concealed)* کیزلی gizli ; پوصوده posouda.

Peregrination, per-e-gri-nā'shun, *(n.)* غربت gourbet ; سیاحت seyâhat.

Peremptory, per'emp-tor-i, *(a.)* قطعی qat-î ; *(lit.)* متحکم mütehakkim ; — **Per'emptorily,** (-ri-li) *(ad.)* قطعیاً qat-uyyen; صورت مطلقه‌ده sôureti moutlaqada ; *(authoritatively)* *(lit.)* متحکمانه mütehakkimâne.

Perennial, per-en'i-al, *(a.)* دائمی dâimî *(fig.)* ابدی ebedî ; پایدار pâyidâr ; — **ly,** *(ad.)* الی الابد ilel-ebed ; دائما dâimâ.

Perfect, pėr'fekt, *(a.)* مکمل mükemmel ; تام tam ; *(gram.)* ماضی mâzî ; *(v.a.)* اکمال ا. ikmâl et. ; — **ly,** *(ad.)* مکمل صورتده mükemmel sôuretde ; تماماً tamâmen ; — **ness,** *(n.)* مکملیت mükemmeliyyet ; — **Perfection,** (pėr-fek'shun) *(lit.)* تکمل tekemmül ; کمال kemâl.

Perfidious, per-fid'i-us, *(a.)* خائن hâ-in ; *(lit.)* مغفل mougfil ; — **ly,** *(ad.)* خائنانه hâ-inâne ; *(lit.)* مغفلانه mougfilâne ; — **ness. Per'fidy,** (-'fi-di) *(n.)* خیانت huyânet.

Perforate, pėr'fo-rāt, *(v.a.)* دلمك delmek ; — **Per'forāted,** (td) *(a.)* دلیكلی delikli ; *(lit.)* مثقوب mesqôub; — **Perforā'tion,** (-'shun) *(n.)* دلیك delik ; *(act)* دلمه delme ; — **Per'forātor,** (-tur) *(n.)* مثقب misqab.

Perforce, per-fōrs', *(a.)* جبراً jebren; ناچار nâchâr.

Perform, per-form', *(v.a.)* یاپمق yapmaq ; ایفا ا. îfâ et. : *(v.n.)* *(mus.)* چالمق chalmaq ; *(theatre)* اوینامق oynamaq ; *(lit.)* تمثیل ا. temsîl et. ; — **Perform'ance,** (-'ans) *(n.)* ایفا îfâ; اجرا ijrâ ; *(action)* حركت hareket ; *(lit.)* اجراآت ijrâ-ât ; *(work)* اثر eser; *(theatre)* ایش ish ; *(theatre)* اویون oyoun ; *(lit.)* تمثیل temsîl ; (مسامره) (müsâmere) ; — **Perform'ėr,** *(n.)* یاپان yapan ; *(art.)* صنعتكار san-atkyâr ; آرتیست artist ; (ممثل) (mümessil).

Perfume, pėr'fūm *or* pėr-fūm', *(n.)* رایحه râyiha ; لوانطه levanta ; *(pl.)* عطریات utriyyât ; *(v.a.)* *(lit.)* تعطیر ا. tâ'tîr et. ; رایحه نشر ا. râyiha neshr et.; — **Perfūmed,** (pėr-fūmd') *(a.)* قوقولی qoqoulou ; لوانطه‌لو levantalu ; *(lit.)* معطر mou - attar ; — **Perfumer,** (pėr-fūm'ėr) *(n.)* *(pers.)* لوانطه‌جی levantaju ; — **Perfumerγ,** (pėr-fūm'ėr-i), *(n.)* *(pl.)* عطریات utriyyât; لوانطه‌لر levantalar ; *(art)* لوانطه‌جیلق levantajuluq.

Perhaps, per-haps', *(ad.)* بلكه belki; احتمال ihtimâl.

Pericardium, per-i-kär'di-um, *(n.)* زار zar : *(lit.)* غشاء قلب gushâ-i qalb.

Pericarp, per'i-kärp, *(n.)* زار zar ; ظرف zarf ; *(lit.)* غلاف gulâf.

Perigee, per'i-jē, *(n.)* *(ast.)* حضیض hazîz.

Peril, per'il, *(n.)* مخاطره mouhâtara ; تهلكه tehlike ; *(v.a.)* مخاطره‌یه قویمق mouhâtaraya qomaq; — **Per'ilous,** (-'il-us) *(a.)* مخاطره‌لو mouhâtaralu ; تهلكه‌لی tehlikeli ; — **Per'ilouslγ,** (-'il-us-li) *(ad.)* تهلكه‌لی صورتده tehlikeli sôuretde ; مخاطره ایله mouhâtarayle.

Perimeter, per-im'e-tėr, *(n.)* محیط mouhît ; — **Perimet'ric,-al,** (-'rik, -al) *(a.)* محیطی mouhîtî ; — **Perim'etrγ,** (-'et-ri) *(n.)* مساحهٔ محیط mesâhayi mouhît.

Period, pē'ri-ud, *(n.)* دور devr ; *(gram.)* عباره ibâre ; جمله jümle ; *(mark)* نقطه noqta ; — **Pēriod'ic,** (-od'ik) *(a.)* *(lit.)* دوری devrî ; مقنن mouqannen ; موقوت mevqôut ; — **Pēriod'ical,** (-od'ik-al) *(n.)* رسالهٔ موقوته risâleyi mevqôute ; مجموعه mejmou-a ; — **Pēriod'icallγ,** (-od'ik-al-i) *(ad.)* *(lit.)* زمان زمان zemân-zemân ; وقت وقت vaqit-vaqit ; موقوتاً mevqôuten ; اوقات معینه‌ده evqâti mouayyenede ; — **Pēriodic'itγ,** (-o-dis'i-ti) *(n.)* *(pl.)* موقوتیت meuqôutiyyet ; (تناوب) (tenâvüb).

Peripherγ, per-if'ėr-i, *(n.)* محیط mouhît ; — **Peripheral,** (per-if'ėr-al) *(a.)* محیطی mouhîtî.

Periphrase, per'i-frāz, *(n.)* طولایسیله بیان dolayusîyle beyân ; اوزاتمه ouzatma ; *(lit.)* اطناب itnâb.

Perish, per'ish, *(v.a.)* *(life)* تلف او. telef ol. ; هلاك او. helâk ol. ; *(decay)* چوروملك chürümek; *(fig.)* محو او. mahv ol.; — **Per'ishable,** *(a.)* تلف اولور telef olour; چورور chürür ; *(fig.)* فانی fânî ; — **Per'ishableness , Perishabil'itγ,** (-bil'i-ti) *(n.)* تلف اوله‌بیلمه telef olabilme ; چوروممه chürüme ; محو اوله‌بیلمه mahv olabilme.

Peristγle, per'i-stīl, *(n.)* (خارجی) ستونلر (hârijî-) sütôunlar ; آولو avlou ; مدخل medhal.

Peritoneum, per-i-to-nē'um, *(n.)* پەریتون periton ; زار zar.

Periwig, per'i-wig, *(n.)* پروكه perouke.

Periwinkle, per'i-wingk-l, *(n.)* *(zo.)* دكز صالیانغوزی deniz salyangozou; *(bot.)* جزایر منكشه‌سی jezâyir menekshesi.

Perjure, pėr'jōōr, *(v.a.)* یالان یره یمین ا. yalan yere yemîn et. ; یالانجی شاهدلك ا. yalanju shâhidlik et.; *(v.n.)* *(to one's oath)* یمینینی طوتمامق yemînini toutmamaq ; *(lit.)* حانث او. hânis ol. ; — **Pėr'jured,** (-'jōōrd) *(a.)* *(pers.)* یالانجی شاهدلك اتمش yalanju shâhidlik etmish ; *(fig.)* *(oath)* حانث hânis ; یالان (یره) yalan (-yere) ; — **Perjurer,** (pėr'jōōr-ėr) *(n.)* یالانجی شاهد yalanju shâhid ; *(lit.)* حانث hânis ; — **Pėr'jurγ,** (-'jōōr-i) یالان یره یمین yalan yere yemîn ; *(lit.)* حنث hins ; *(breaking)* نقض عهد naqzu ahd ; *(witness's)* یالانجی شاهدلك yalanju shâhidlik.

Perk, pėrk, *(a.)* کوزل güzel ; کبرلی kibirli ; *(v.a.)* سوسلمك süslemek ; *(v. n.)* قیرتمق qurutmaq.

Permanent, pėr'ma-nent, *(a.)* دائمی dâ-imî ; — **ly,** *(ad.)* دائمی صورتده dâ-imî sôuretde ; — **Pėr'manency,** (-si) *(n.)* دوام devâm ; *(lit.)* استقرار istiqrâr.

Permeable, pėr'me-a-bl, *(a.)* (ایچندن) کچر (ichinden-) gecher ; قابل نفوذ qâbili nüfôuz ; — **Pėrmeabil'ity,** (-me-abil'i-ti) *(n.)* *(lit.)* قابلیت نفوذ qâbiliyyeti nüfôuz ; — **Pėr'meate,** (-'me-āt) *(v.a.)* نفوذ ا. nüfôuz et. ; کچمك gechmek.

Permission, per-mish'un, *(n.)* مساعده müsâde ; اذن izn ; رخصت rouhsat ; — **Permiss'ible,** (-mis'i-bl) *(a.)* جائز jâ-iz ; مساعده ایدیلیر müsâde edilir ; — **Permiss'ive,** (-mis'iv) *(a.)* مساعد müsâ-id ; مساعده‌کار müsâdekyâr.

Permit, per-mit', *(v.a.)* مساعده ا. müsâde et. ; اذن ویرمك izin vermek ; *(n.)* مساعده müsâde ; *(written)* وثیقه vesîqa ; تذکره tezkere ; اذننامه izinnâme ; — « **for residence** » « اقامت » تذکره‌سی « iqâmet » tezkeresi ; اقامت وثیقه‌سی iqâmet vesîqasu; — **weather permitting,** (per-mit'ing) هوا مساعد اولورسه hava müsâ-id oloursa.

Permute, per-mūt', *(v.a.)* تبدیل ا. tebdîl et. ; *(pers.)* بجایش ا. bejâyish et. ; — **Permūt'able,** *(a.)* تبدیل ایدیله‌بیلیر tebdîl edilebilir ; قابل مبادله qâbili mübâdele ; *(pers.)* بجایشی ممکن bejâyishi mümkün ; — **Permūtabil'ity,** (-bil'i-ti) *(n.)* تبدیل ایدیله‌بیلمه tebdîl edilebilme ; بجایش ایدیله‌بیلمه bejâyish edilebilme ; — **Permūtā'tion,** (-'shun) *(pers.)* بجایش bejâyish ; *(math.)* مبادله mübâdele ; *(philology)* ابدال ibdâl.

Pernicious, per-nish'us, *(a.)* مضر mouzur ; مهلك mühlik ; — **ly,** *(ad.)* مهلك صورتده mühlik sôuretde ; — **ness,** *(n.)* مضرت mazarrat ; تهلکه tehlike.

Peroration, per-o-rā'shun, *(n.)* خاتمه hâtime ; صوك son.

Peroxid, per-oks'id, *(n.)* حمض الخیر houmzu ahîr.

Perpendicular, pėr-pen-dik'ū-lar, *(a.)* عمودی amôudî ; شاقولی shâqôulî ; *(n.)* شاقول shâqôul ; عمود amôud ; — **ly,** *(ad.)* عموداً amôuden ; شاقولاً shâqôulen.

Perpetrate, pėr'pe-trāt, *(v.a.)* یاپمق yapmaq ; ارتکاب ا. irtikyâb et. ; ایقاع ا. îqâ' et. ; — **Pėrpetrā'tion,** (-'shun) ایقاع îqâ' ; ارتکاب irtikyâb ; — **Pėr'petrātor,** (tur) *(n.)* یاپان yapan ; مجرم müjrim ; فاعل fâ-il.

Perpetual, per-pet'ū-al, *(a.)* ابدی ebedî ; مؤبد mü-ebbed ; — **ly,** *(ad.)* الی الابد ilel-ebed ; مؤبداً mü-ebbeden ; — **motion,** (-mō'shun) *(n.)* حرکت دائمه hareketi dâ-ime ; — **Perpet'ūate,** (-āt) *(v.a.)* ادامه ا. idâme et. ; ابقا ا. ibqâ et. ; — **Perpetū'ity,** (-'i-ti) *(n.)* ابدیت ebediyyet ; *(annuity)* عائدات (دائمه) â-idât (-dâ-ime).

Perplex, per-pleks', *(v.a.)* قاریشدیرمق qarushdurmaq ; اشکال ا. ishkyâl et. ; *(puzzle)* شاشیرتمق shashurtmaq ; — **Perplex'ed,** (-pleks'd) *(a.)* قاریشیق qarushuq ; *(lit.)* مشوش müshevvesh ; *(fig.)* شاشغین shashgun ; — **Perplex'ity,** (-pleks'i-ti) *(a.)* قاریشیقلق qarushuqluq ; تشوش teshevvüsh ; شاشغینلق shashgunluq.

Perquisite, pėr'kwi-zit, *(n.)* عائدات â-idât ; تخصیصات tahsîsât.

Perquisition, pėr-kwi-zi'shun, *(n.)* تحری teharrî ; تحقیقات tahqîqât.

Perry, per'i, *(n.)* آرمود شرابی armoud sharabu.

Persecute, pėr'se-kūt, *(v.a.)* *(jud.)* تعقیب ا. tâ'qîb et. ; *(annoy)* تعجیز ا. tâ'jîz et. ; تضییق ا. tazyîq et. ; — **Persecution,** (pėr-se-kū'shun) *(n.)* تعقیبات tâ'qîbât ; *(oppression)* اعتساف î'tisâf ; *(pl.)* اعتسافات î'tisâfât ; تضییق tazyîq ; *(pl.)* تضییقات tazyîqât ; — **Persecutor,** (pėr'se-kūt-ur) *(n.)* تضییق ایدن tazyîq eden ; اعتسافجی î'tisâfju.

Perseverance, pėr-se-vēr'ans, *(n.)* ثبات sebât ; اقدام iqdâm ; — **Persever'ing,** (-vēr'ing) *(a.)* ثباتلی sebâtlu ; مقدم mouqdîm.

Persia, pėr'shi-a, *(n. pr.)* ایران îrân ; عجمستان ajemistân ; — **Persian,** (pėr'shi-a) *(a. & n.)* عجم ajem ; *(lit.)* ایرانی îrânî ; فرس fers ; — **Gulf,** *(n. pr.)* بصره کورفزی basra keurfezi.

Persist, per-sist', *(v.n.)* اصرار ا. usrâr

et.; ثبات ا. sebât et.; — **Persist′ence,** (-′ens) *(n.)* اصرار usrâr; ثبات sebât; — **Persist′ent,** *(a.)* مصر mousur; — **Persist′ently,** (-li) *(n.)* مصراً mousurren; اصرارله usrârla.

Person, pėr′sun, *(n.)* شخص shahs; آدم adam; كيشى kishi; **in** — كندى kendi...; بالذات bizzât...; **first** — *(gram.)* متكلم mütekellim; **second** — *(gram.)* مخاطب mouhâtab; **third** — *(gram.)* غائب gâ-ib; *(rel.)* روح القدس rôuhül-qouds; *(jud.)* شخص ثالث shahsu sâlis; **juridical** — شخص حكمى shahsu hükmî; *(pl.)* اشخاص حكميه esh-hâsu hükmiyye; **moral** — شخص معنوى shahsu mâ′nevî; *(pl.)* اشخاص معنويه esh-hâsu mâ′neviyye; — **Person-able,** (pėr′sun-a-bl) *(a.)* كوسترishلى geusterishli; ياقيشقلى yaqushuqlu; — **Personage,** (pėr′sun-āj) *(n.)* شخص shahs; *(eminent)* ذات zât; بويوك آدم beuyük adam.

Persona grata, pėr-sō′na grā′ta, *(n.)* آرزو ايديلير (ذات) arzôu edilir (-zât); مظهر توجه (اولمش) mazharu tevejjüh (-olmoush); —**Persona non grata,** *(n.)* آرزو ايدلميين (انسان) arzôu edilmeyen (-insân); توجهدن دوشمش (آدم) tevejjühden düshmüsh (-adam).

Personal, pėr-sun′al, *(a.)* شخصى shahsî; ذاتى zâtî; *(private)* خصوصى housôusî; — **ly,** *(ad.)* بالذات bizzât; كنديسى kendisi; شخصاً shahsan; *(jud.)* تخصيصاً tahsîsan; شخص تعيينى ايله shahs tâ′yînîle; — **estate,** (es-tāt′) *(n.)* اموال منقوله emvâli menqôule; — **Property,** مال (شخصى) (shahsî-) mâl; كندى مالى kendi malu; *(pl.)* اموال شخصيه emvâli shahsuyye; — **Personality,** (pėr-sun-al′i-ti) *(n.)* شخصيت shahsuyyet; *(fig.)* شخصيات shahsuyyât; *(man)* ذات zât; *(pl.)* ذوات zevât; — **Personalty,** (pėr′sun-al-ti) *(n.)* ثروت منقوله serveti menqôule.

Personate, pėr′sun-āt, *(v.a.)* طورينى... طاقنمق ... tavrunu taqunmaq; تمثيل ا. temsîl et.; — **Personation,** (pėr-sun-ā′shun), *(n.)* تقليد taqlîd; تمثيل temsîl.

Personify, per-son′i-fi, *(v.a.)* تمثيل ا. temsîl et.; تشخيص ا. tesh-hîs et.; — **Personification,** (pėr-sun-i-fi-kā′shun) *(n.)* تمثيل temsîl; تشخيص tesh-hîs; — **Personified,** (pėr-sun′i-fīd) *(a.) (lit.)* مشخص müshahhas; مجسم müjessem.

Personnel, pār-so-nel′, *(n.) (com.)* مستخدمين müstahdemîn; (مأمورين) (me′môurîn) *(mil.)* مرتبات mürettebât; (پەرسونەل) (personel).

Perspective, per-spekt′iv, *(n.)* مناظر manazur; *(telescope)* دوربين dürbün; *(a.)* مناظرى manâzurî; **in** — مناظر قواعدينه موافق manâzur qavâ-idine mouvâfuq; — **ly,** *(ad.)* مناظرجه manâzurja; مناظر اعتباريله manâzur î′tibârîle; — **plane,** (-plān) *(n.)* سطح مناظرى sat-hu manâzurî.

Perspicacious, pėr-spi-kā′shus, *(a.)* فطين fatîn; ذكى zekî; — **Perspicacity,** (pėr-spi-kas′i-ti) *(n.)* فطانت fatânet; ذكا zekyâ.

Perspicuity, pėr-spi-kū′i-ti, *(n.)* وضوح vouzôuh; صراحت sarâhat; — **Perspicuous,** (pėr-spik′ū-us) *(a.)* آچيق achuq; واضح vâzuh; صريح sarîh.

Perspire, per-spīr′, *(v.n.)* ترلەمك terlemek; — **Perspiration,** (pėr-spi-rā′shun) *(n.)* تر ter; *(act)* ترلەييش terleyish.

Persuade, per-swād′, *(v.a.)* قاندرمق qandurmaq; اقناع ا. iqnâ et.; — **from** جايدرمق jaydumaq; — **Persua′dable,** (-swād′a-bl) *(a.)* قانار qanar; قابل اقناع qâbili iqnâ′; — **Persua′sion,** (-swā′zhun) *(n.)* قناعت qanâ-at; *(act)* اقناع iqnâ′; — **Persua′sive,** (-swā′siv) *(a.) (lit.)* مقنع mouqnî′; قناعتبخش qanâ-at-bahsh.

Pert, pėrt, *(a.)* عارسز arsuz; كستاخ küstâh; — **ness,** *(n.)* كستاخلق küstâhluq; عارسزلق arsuzluq.

Pertain, per-tān′, *(v.n.)* عائد او. â-id ol.; — **Pertain′ing,** (-tān′ing) *(a.)* (ئه) عائد ...(e-) â-id; (ئه) راجع ...(e-) râjî′; (ئه) متعلق ...(e-) müteallıq.

Pertinacious, pėr-ti-nā′shus, *(a.)* معند mou-annid; مصر mousur; — **ness, Pertinac′ity,** (-nas′i-ti) *(n.)* عناد inâd; ثبات sebât.

Pertinent, pėr′ti-nent, *(a.)* مناسب minâsib; ياقيشير yaqushur; — **ly,** *(ad.)* مناسب صورتده minâsib sôuretde; — **ness,** *(n.)* مناسبت minâsebet; — **Pėr′tinence,** (-nens) *(n.)* مناسبت

minâsebet; اویغونلق ouygounlouq.
Perturb, pėr-turb′, *(v.a.)* قاریشدیرمق qarushdurmaq; تشویش ا. teshvîsh et.; — **Perturbā′tion,** (-′shun) قاریشیقلق qarushuqluq; *(fig.)* خلل halel; *(sci.)* اختلال ihtilâl; — **Perturbā′tor,** (-tur) *(n.)* اغتشاشجی îgtishâshju.
Peru, pe-rōō′, *(n.pr.)* پهرو perou; — **Peruvian,** (per-ōō′vi-an) *(a.)* پهرو... perou...; *(n.)* پهرولی peroulou; — **bark,** *(n.)* قینا قینا quna-quna.
Peruse, per′ūz *or* per-ōōz′, *(v.a.)* مطالعه ا. moutâlâ et.; — **Perusal,** (per-ūz′al *or* per-ōōz′al) *(n.)* مطالعه moutâlâ; قرائت qrâ-et; اوقومه oqouma.
Pervade, per-väd′, *(v.a.)* نفوذ ا. nüfôuz et.; استیلا ا. istîlâ et.; — **Pervā′sion,** (-′zhun) *(n.)* نفوذ nüfôuz; استیلا istîlâ.
Perverse, per-vėrs′, *(a.)* ترس ters; فاسد fâsid; — **Pervėr′sity,** (-′si-ti) *(n.)* ترسلك terslik; فساد fesâd; — **Pervėr′sion,** (-′zhun) *(n.)* فساد fesâd; *(act)* افساد ifsâd.
Pervert, per-vėrt′, *(v.a.)* افساد ا. ifsâd et.; بوزمق bozmaq; *(v.n.)* بوزولمق bozoulmaq; *(n.)* *(lit.)* مترددی mütereddî; — **Pervėrt′ėr,** *(n.)* مفسد müfsîd.
Pervious, pėr′vi-us, *(a.)* قابل نفوذ qâbili nüfôuz; *(open)* آچیق achuq; دلیك delik.
Peseta, pe-sā′ta, *(n.)* پهستا pesta.
Pessimism, pes′i-mizm, *(n.)* بدبینلك bed-bînlik; — **Pessimist,** (pes′i-mist) *(n.)* بدبین bed-bîn; — **Pessimistical,-ly,** (pes-i-mist′ik-al,-i) *(a. & ad.)* بدبینانه bed-bînâne; بدبینلکله bed-bînlikle.
Pest, pest, *(n.)* وبا vebâ; طاعون tâ-ôun.
Pester, pes′tėr, *(v.a.)* (جانی) صیقمق (janunu-) suqmaq; تعجیز ا. tâ′jîz et.; — **Pes′tėrėr,** *(n.)* معجز mou-ajjiz.
Pestiferous, pes-tif′e-rus. *(a.)* وبالی vebâlu; ساری sârî; *(fig.)* صیقیجی suquju.
Pestilent, pest′il-ent, *(a.)* وخیم vahîm; مضر mouzur; *(fig.)* منحوس menhôus; — **ly,** *(ad.)* مضر صورتده mouzur sôuretde; تخریبکارانه tahrîbkyârâne; — **Pest′ilence,** (-lens) *(n.)* آفت âfet; — **Pestilen′tial,** (-′shal) *(a.)* مهلك mühlik; تخریبکار tahrîbkyâr.
Pestle, pes′l, *(n.)* هاوان الی havan eli.
Pet, pet, *(n. & a.)* سوکیلی sevgili; چوق سومك choq sevmek; نازلی آلیشدیرمق nazlu alushdurmaq.
Pet, pet, *(n.)* *(peevishness)* خویسزلق houysouzlouq; دارلمه darulma; *(v.n.)* کوسمك küsmek.
Petal, pet′al, *(n.)* چیچك یاپراغی chichek yaprâ; *(lit.)* ورقه verîqa; (یاپیرغان) (yapurgan).
Petard, pe-tärd′, *(n.)* فشك fishek; بومبا bomba.
Petition, pē-tish′un, *(n.)* استدعا is-tid-â; عرضحال arzu-hâl; *(v.a.)* استدعا ا. istid-â et.; رجا ا. rijâ et.; **to draw up a —** بر عرضحال یازمق bir arzu-hal yazmaq; بر استدعا تنظیم ا. bir istid-â tanzîm et.; — **Petit′ionary,** (pē-tish′un-a-ri) *(a.)* استدعا شکلنده istid-â sheklinde: طلبی متضمن talebi mütazammun; *(supplicatory)* *(lit.)* نیازکار niyâzkyâr; — **Petitioner,** (pē-tish′un-ėr) *(n.)* مستدعی müsted-î; *(fig.)* رجاجی rijâju.
Petrify, pet′ri-fī, *(v.a.)* طاشه قلب ا. tasha qalb et.; سرتلشدیرمك sertleshdirmek; *(fig.)* متحیر ا. mütehayyir et.; *(v.n.)* طاش کسیلمك tash kesilmek; *(lit.)* تحجر ا. tehajjür et.; — **Petrif′ic,** (-rif′ik) *(a.)* *(lit.)* محجر mouhajjir; — **Petrifac′tion,** (-fak′shun) *(lit.)* تحجر tehajjür; مستحاثه müstehâse.
Petroleum, pe-trō′le-um, *(n.)* پترول petrol; (یاغی) غاز gaz (-yâ); — **wells,** *(n.pl.)* پترول قویولری petrol qouyoularu; پترول منبعلری petrol menbâ′laru; — **Petroliferous,** (pe-tro-lif′ėr-us) *(a.)* پترولی محتوی petrolou mouhtevî; پتروللی petrollou.
Petticoat, pet′i-kōt, *(n.)* اتکلك eteklik; ژوپون jüpon; *(woman)* قادین qadun.
Pettifogger, pet′i-fog-ėr, *(n.)* بایاغی آووقات bayâ avouqat; شریر sherîr; — **Pettifoggery,** (pet′i-fo-gėr-i) *(n.)* شررتلك shirretlik.
Pettish. pet′tish, *(a.)* خویسز houysouz; کوسکون küsgün.
Petty, pet′i, *(a.)* کوچوك küchük; *(fig.)*

عادی âdî; — **cash**, (-kash) *(n.)* متفرقه (آقچه‌سی) müteferriqa (-aqjesi); — **expenses**, *(n.pl.)* مصارف متفرقه masârifi müteferriqa; — **officer**, (-of'is-ėr) *(n.)* کوچوك ضابط küchük zâbit; *(mar.)* (كدیكلی) (gedikli); — **Pettiness**, (pet'i-nes) *(n.)* كوچوكلك küchüklük; عادیلك âdîlik.

Petulant, pet'ū-lant, *(a.)* تیتیز titiz; حدید hadîd; — **Pet'ūlance**, (-lans) *(n.)* حدت hiddet; تیتیزلك titizlik.

Pew, pū, *(n.)* محفل mahfel.

Pewter, pū'tėr, *(n. & a.)* قالای qalay; قالای معمولاتی qalay mâ'môulâtu.

Phaeton, fā'e-ton, *(n.)* فایطون fayton.

Phalanx, fal'angks, *(n.)* آلای alay; طاقم taqum; *(ana.)* پارمق كمیكی parmaq kemiy.

Phantasm, fan'tazm, *(n.)* خیالت hayâlet; خیال hayâl; *(spectre)* هیولا hüyôulâ.

Phantasmagoria, fan-taz-ma-gō'ri-a, *(n.pl.)* خیاللر hayâller; اشکال eshkyâl.

Phantom, fan'tom, *(n)* خیال hayâl; خیالت hayâlet; *(a.)* خیالی hayâlî.

Pharaoh, fā'rō, *(n.)* فرعون fir-avoun; — **Pharaonic**, (fā-rōn'ik) فرعونه عائد fir-avouna â-id; فرعونك fir-avounoun.

Pharisaic, -al, far-i-sā'ik, -al, *(a.)* شکلپرست shekil-perest; ریاکار riyâkyâr; — **ally**, (-al-i) *(ad.)* شکلپرستانه shekil-perestâne; — **alness**, (-alnes) *(n.)* شکلپرستلك shekil-perestlik; ریا riyâ.

Pharisee, far'i-sē, *(n.)* *(lit.)* شکلپرست shekil-perest; *(fig.)* مرائی mürâ-î.

Pharmaceutic, -al, fär-ma-sūt'ik, -al, *(a.)* *(lit.)* اسپنچیاری ispenchiyârî; اجزاجیلق... ejzâjuluq...; — **Pharmaceutics**, (fär-ma-sūt'iks) *(n.)* *(sci.)* اجزاجیلق ejzâjuluq; فن اسپنچیاری fenni ispenchiyârî.

Pharmacy, fär'ma-si, *(n.)* *(art)* اجزاجیلق ejzâjuluq; *(store)* اجزاخانه ejzâhâne.

Pharos, fā'ros, *(n.)* *(mar.)* فنار fener.

Phase, fāz, *(n.)* صفحه safha; *(pl.)* صفحات safhât; — **s of moon** صفحات قمر safhâtu qamer.

Pheasant, fez'ant, *(n.)* سولون sülün; — **Pheasantry**, (fez'ant-ri) *(n.)* سولون كومسی sülün kümesi.

Phenicia, fe-nish'i-a, *(n. pr.)* فنیکه fenike; — **Phenician**, (fe-nish'i-an) *(n.)* فنیکه‌لی fenikeli; *(pl.)* فنیکه‌لیلر fenikeliler; *(a.)* فنیکه... fenike...

Phenomenon, fen-om'en-on, *(n.)* حادثه hâdise; *(pl.)* حادثات hâdisât; — **Phenom'enal**, *(a.)* *(lit.)* حادثوی hâdisevî; *(extraordinary)* فوق‌العاده fevqalâde; عجیب ajîb; — **Phenom'enally**, (-'en-al-i) *(ad.)* *(lit.)* حادثوی صورتده hâdisevî sôuretde; *(fig.)* خارق‌العاده بر صورتده hâriqül-âde bir sôuretde.

Phial, fī'al, *(n.)* (كوچوك) شیشه (küchük-) shishe.

Philadelphia, fil-a-del'fi-a, *(n. pr.)* فلادەلفیا filadelfiya.

Philanthropy, fil-an'thro-pi, *(n.)* خیر hayr; انسانیت insâniyyet; خیرات hayrât; — **Philanthrop'ic**, (-'ik) *(a.)* انسانیتپرور insâniyyet-perver; مشفق müshfiq; — « **society** » « جمعیت » خیریه « jem-iyyeti » hayriyye; — **Philanthrop'ically**, (-'ik-al-i) *(ad.)* خیرپرورانه hayr-perverâne; انسانیتپرورانه insâniyyet-perverâne; — **Philanthrop'ist**, *(n)* خیرپرور hayr-perver; صاحب خیر sâhibi hayr; *(pl.)* اصحاب خیر es-hâbu hayr; خیرپروران hayr-perverân.

Philately, fi-lat'e-li, *(n.)* پول طوپلامه poul toplama: *(com.)* پولجیلق pouljoulouq: — **Philat'elist**, *(n.)* پول طوپلایان poul toplayan; *(com.)* پولجی pouljou.

Philharmonic, fil-har-mon'ik, *(a.)* فیل ـ آرمونیق fil-armoniq; موسیقیپرور mousiqî-perver.

Philology, fil-ol'ō-ji, *(n.)* علم لسان ilmi lisân; لسانیات lisâniyyât; — **Philol'ogist**, (-jist) *(n.)* لسان عالمی lisân âlimi; *(pl.)* لسانیون lisâniyyôun.

Philosophy, fil-os'ō-fi, *(n)* فلسفه felsefe; — **Philos'opher**, (-os'ō-fėr) *(n.)* فیلسوف filosof; حکیم hakîm; —**'s stone** كیمیا طاشی kimyâ tashu; اكسیر ixîr; — **Philosoph'ic**, (-os-ōf'ik) *(a.)* فلسفی felsefî; *(fig.)* حکیمانه hakîmâne; — **Philosoph'ically**, (-os-ōf'ik-al-i) *(ad.)* فلسفةً felsefeten; حکیمانه hakîmâne; — **Philos'ophize**, (-os'ō-fīz) *(v. n.)* تفلسف ا. tefelsüf et.; *(fig.)* فیلسوفلق ا. filosoflouq et..

Philter, fil'tėr, *(n.)* سحر sihir; *(poet.)* شراب عشق sherâbu ashq.

Phlegm, flem, *(n.)* بالغم balgam ; *(fig.)* لاقیدی lâqaydî ; — **Phlegmatic**, (fleg-mat'ik) *(a.)* بالغامی balgamî; *(fig.)* لنفاوی lenfâvî ; لاقید lâqayd.

Phoenix, fē'niks, *(n.)* فنیکس fenix ; (قوشی) عنقا anqâ (-qoushou).

Phonetic, -al, fō-net'ik, -al, *(a.)* صوتی savtî ; (تلفظی) (telaffouzî) ; — **ally**, (-al-i) *(ad.)* صوتاً savten ; صوتی اولەرق savtî olaraq ; — **Phōnet'ics**, (-'iks) *(n.)* علم اصوات ilmi esvât ; *(lit.)* صوتیات savtiyyât.

Phonograph, fō'nō-graf, *(a.)* فونوغراف fonôghraf ; — **Phonōg'raphy**, (-i) *(n.)* *(lit.)* قید اصوات gaydi esvât.

Phonology, fō-nol'ō-ji, *(n.)* *(lit.)* مبحث اصوات mebhasi esvât.

Phosphorus, fos'for-us, *(n.)* فوسفور fosfor ; — **Phos'phate**, (-'fāt) *(n.)* فوسفات fosfat ; — **Phos'phorate**, (-'for-āt) *(v.a.)* فوسفوریزه ا. fosforize et. ; — **Phosphoresce'**, (-for-es') *(v. n.)* فوسفورلانمق fosforlanmaq ; — **Phosphores'cence**, (-for-es'sens) *(n.)* فوسفورلانمه fosforlanma ; *(lit.)* تفسفر tefesfür ; *(light)* ضیا zuyâ ; *(mar.)* یقاموز yaqamoz ; — **Phosphores'cent**, (-for-es'sent) *(a.)* ضیادار zuyâdâr ; — **Phosphor'ic**, (-for'ik) *(a.)* فوسفوری fosfôrî ; — **Phos'phorous**, (-'for-us) *(a.)* فوسفورلی fosforlou.

Photo-engraving, fō'tō-en-grā'ving, *(n.)* فوطوغراف حکی fotôghraf hakki ; قلیشه اعمالی qlishe î'mali; چینقوغرافی chinqografi.

Photograph, fō'tog-raf, *(n.)* فوطوغراف fotoghraf ; *(v.a.)* فوطوغرافنی آلمق fotoghrafunu almaq ; — **Photog'rapher**, ('raf-ėr) *(n.)* فوطوغرافجی fotôghrafju; — **Photograph'ic**, (-raf'ik) *(a.)* فوطوغرافی fotôghrâfî ; ... فوطوغراف fotôghraf... ; — **apparatus** فوطوغراف ماکنەسی fotôghraf makinesi; — **Photograph'ically**, (-raf'ik-al-i) *(ad.)* فوطوغرافله fotôghrafla ; — **Photog'raphy**, (-'raf-i) *(n.)* فوطوغرافیا fotôghrafya ; فوطوغرافجیلق fotôghrafjuluq.

Photogravure , fō'tō-grā-vūr , *(n.)* فوطوغراف حکی قلیشه اعمالی fotôghraf hakki; qlishe î'mâli.

. **Photometer**, fō-tom'et-ėr, *(n.)* مقیاس ضیا miqyâsi zuyâ.

Phrase, frāz, *(n.)* عباره ibâre ; جمله jümle ; *(fig.)* تعبیر tâ'bîr ; *(v.a.)* افاده ا. ifâde et. .

Phraseology, frā-ze-ol'o-ji, *(n.)* *(style)* طرز افاده tarzu ifâde ; *(pl.)* تعبیرات tâ'bîrât.

Phrenetic, fren-et'ic, *(a.)* چیلغین chulgun ; *(n.)* دلی deli ; دیوانه dîvâne.

Phrenology, fren-ol'o-ji, *(n.)* مبحث القحف mebhasül-qahf ; — **Phrenolog'ical**, (-loj'ik-al) *(a.)* قحفی qahfî.

Phthisis, thī'sis, *(n.)* ورم verem; سل الرئه sillür-ri-e ; — **Phthisic**, (tiz'ik) *(a.)* سلی sillî ; مسلول meslôul.

Phylactery, filak'tėr-i, *(n.)* نسخه nusha, (mousqa) ; طلسم tulusum.

Phylloxera, fil-ok-sē'ra, *(n.)* فیلوقسرا filoxera.

Physic, fiz'ik, *(n.)* طب tubb ; *(medicament)* علاج ilaj ; *(v.a.)* علاج ویرمك ilaj vermek ; تداوی ا. tedâvî et. ; — **Physics**, (fiz'iks) *(n.)* حکمت طبیعیه hikmeti tabî-uyye ; — **Physician**, (fiz-ish'an) *(n.)* حکیم hekim ; دوقتور doqtor ; طبیب tabîb ; *(pl.)* اطبا etubbâ.

Physical, fiz'ik-al, *(a.)* طبیعی tabî' ; *(material)* جسمانی jismânî ; مادی maddî; *(bodily)* بدنی bedenî ; *(sci.)* حکمی hikmî ; — **ly**, *(ad.)* طبعاً tab-an ; جسماً jismen ; بدناً bedenen ; وجودجه vüjôudja ; — **sciences**, *(n.pl.)* طبیعیات tabî-uyyât ; (علوم طبیعیه) (oulôumu tabî-uyye) ; — **force**, *(n.)* مادی قوت maddî qouvvet ; *(pl.)* قوای مادیه qouvâyi maddiyye ; *(fig.)* (فعلیات) (fî'liyyât) ; (قوت) (qouvvet) .

Physiognomy, fiz-i-og'no-mi, *(n.)* سیما sîmâ ; چهره chehre ; *(sci.)* علم سیما ilmi sîmâ.

Physiology, fiz-i-ol'o-ji, *(n.)* فیزیولوژی fiziyoloji ; (علم) وظائف الاعضا (ilmi-) vazâ-ifül-â'zâ ; غریزیات garîziyyât ; — **Physiologist**, (fiz-i-ol'o-jist) *(n.)* فیزیولوژیست fiziyolojist.

Physique, fiz-ēk', *(n.)* وجود vüjôud ; *(lit.)* تشکلات (بدنیه) teshekkülât (-bedeniyye) .

Pia mater, pī'a-mā'tėr, *(n.)* بین زاری beyn zaru ; *(lit.)* ام رقیقه ümmi raqîqa.

Piano, pi-ä'no, *(n.)* پیانو piyano ; — **Pi'anist**, *(n.)* پیانیست piyanist.

Piastre, pi-as'tėr, *(n.)* غروش gouroush.

Piazza, pi-az'a, *(n.)* پیاسه یری piyasa yeri; تنزه محلی tenezzüh mahalli; (آولی) (avlu).

Piccaninny, pik'a-nin-i, *(n.)* عرب چوجغی arab chojôu; *(pl.)* سفیل چوجقلر sefîl chojouqlar.

Pick, pik, *(n.)* قازمه qazma; *(choice)* انتخاب intihâb: *(printing)* کیر kir; *(ad.)* قوپارمق qoparmaq; *(pluck)* طوپلامق toplamaq; *(select)* سچمك sechmek; *(pierce)* دلمك delmek; آچمق achmaq; *(v.n.)* اعتنا ا. i'tinâ et.; **— of** نشان آلمق nishan almaq; وورمق vourmaq; **— out** نشان قویمق nishan qomaq; آییرمق ayurmaq; **— up** طوپلامق toplamaq; آلمق almaq; **to — a quarrel** قاوغا چیقارمق qavga chuqarmaq; **— lock**, *(n.)* مایموجق maymounjouq; **— pocket**, *(n.)* یان کسیجی yan kesiji; **— Picked**, (pikd) *(a.)* سچمه sechme; منتخب müntehab; **—Picking**, (pik'ing) *(n.)* طوپلاییش toplayush; انتخاب intihâb; تطهیر tat-hîr; *(pl. & fig.)* آوانطه avanta; استفاده istîfâde.

Pickaback, pik'a-bak, *(ad.)* اوموزده omouzda; آرقه‌ده arqada.

Pickaxe, pik'aks, *(n.)* قازمه qazma.

Picket, pik'et, *(n.)* قازیق qazuq; *(cards)* پیکه‌ت (اویونی) piket (-oyounou); *(men)* پوسته posta; طاقم taqum; *(mil.)* ایلری قولی ileri qolou; *(disciplinary)* انضباط پوسته‌سی inzubât postasu; دوریه devriye; *(v.a.)* تقویه ا. taqviye et.; باغلامق bâlamaq.

Pickle, pik'l, *(n.)* طورشی tourshou; صالاموره salamoura; *(fig.)* صیقینتی suquntu; *(child)* یاراماز چوجق yaramaz chojouq; *(small)* اوفاق oufaq; بر آز bir az; *(v.a.)* طورشی یاپمق tourshou yapmaq; صالاموره یاپمق salamoura yapmaq.

Picnic, pik'nik, *(n.)* پیق‌نیق piqniq; تنزه tenezzüh; قیر ضیافتی qur zuyâfeti.

Picric, pik'rik, *(n.)* پیقر piqr; **— acid**, *(n.)* حامض پیقر hâmuzu piqr; **— Picrate**, (pik'rāt) *(n.)* پیقریت piqrit.

Pictorial, pik-tō'ri-al, *(a.)* رسملی resimli; تصویری tasvîrî; *(fig.)* لطیف latîf; **— arts**, *(n.pl.)* *(fig.)* صنایع ترسیمیه sanâyi' tersîmiyye; **— puzzle**, *(n.)* رسملی بیلمجه resimli bilmeje.

Picture, pik'tūr, *(n.)* رسم resim; تصویر tasvîr; *(v.a.)* ترسیم ا. tersîm et.; *(fig.)* تصویر ا. tasvîr et..

Picturesque, pik-tūr-esk', *(a.)* رسم کبی resim gibi; *(fig.)* لطیف latîf.

Pie, pī, *(n.)* بوره‌ك beurek; تارتله‌ت tartlet.

Pie, pī, *(n.)* *(zo.)* صقصغان (قوشی) saxaghan (-qoushou).

Piebald, pī'bawld, *(a.)* آلاجه alaja.

Piece, pēs, *(n.)* پارچه parcha; دانه tâne. *(v.a.)* اکله‌مك eklemek; پارچه وورمق parcha vourmaq; **one —** یکپاره yekpâre; **of a —** *(fig.)* عینی aynu; طبق tubqu; **theatrical —** پیه‌س piyes; **— goods**, *(n.pl.)* قماش پارچه‌لری qoumash parchalaru; پراکنده منسوجات perâkende mensôujât; **— work**, *(n.)* پارچه حسابیله ایش parcha hesâbile ish; کوتوری ایش geutürü ish.

Piecemeal, pēs'mēl, *(ad.)* پارچه حالنده parcha hâlinde; دانه ایله tâneyle; *(fig.)* آزار آزار azar-azar; تدریجاً tedrîjen.

Pier, pēr, *(n.)* پایانده payanda; آیاق ayaq; *(mar.)* اسکله iskele; ریختیم ruhtum; **— glass**, *(n.)* دیوار آینه‌سی douvar aynasu.

Pierce, pērs, *(v.a.)* دلمك delmek; نفوذ ا. nüfôuz et.; *(fig.)* تأثیر ا. te'sîr et.; **— Pierceable**, (pērs'a-bl) *(a.)* دلینیر delinir; قابل نفوذ qâbili nüfôuz; **— Piercer**, (pērs'ėr) *(n.)* مثقب misqab; **— Piercing**, (pērs'ing) *(a.)* دلیجی deliji; سیوری sivri; *(fig.)* آجی aju; مؤثر mü-essir.

Piety, pī'et-i, *(n.)* تقوی taqvâ; زهد zühd; *(fig.)* رعایت ru - âyet; **— Pietism**, (pī'et-izm) *(n.)* تصوف tasavvouf; تقوی taqvâ; **— Pī'etist**, *(n.)* زاهد zâhid; متقی müttaqî.

Pig, pig, *(n.)* طوموز domouz; **— headed**, (-hed'd) *(a.)* احمق ahmaq; عنادجی inâdju; **— sty**, (-stī) *(n.)* طوموز آغیلی domouz aghulu; طوموز آخیری domouz ahuru; **— tail**, (-tāl) *(n.)* أوریلمش صاچ eurülmüsh sach; أورکی eurgü; **— Piggery**, (pig'gėr-i) *(n.)* طوموز آخیری domouz ahuru.

Pigeon, pij'un, *(n.)* کوکرجین güverjin; **— hole**, (-hōl) *(n.)* کوکرجین

یوواسی güverjin youvasu ; *(case)* کوز geuz ; *(v.a.)* اهمال ا. ihmâl et. — **house,** *(n.)* کوکرجینلك güverjinlik.

Pigment, pig'ment, *(n.)* بویا boya.

Pigmy, pig'mi, *(n.)* جوجه jüje ; *(a.)* بودور bodour ; پك كوچوك pek küchük.

Pike, pīk, *(n.)* قارغی qargu ; مزراق muzraq ; — **man,** *(n.)* مزراقلی muzraqlu ; — **Piked,** (pīk'd) *(a.)* سیوری sivri.

Pilchard, pil'chärd, *(n.)* سارداليه بالغی sardalye balugh.

Pile, pīl, *(n.)* قازیق qazuq ; دیرك direk ; *(v.a.)* قازیق چاقمق qazuq chaqmaq ; — **driver,** *(n.)* شاهمردان shâhmerdân.

Pile, pīl, *(n.)* *(heap)* ییغین yughun ; کومه küme ; *(electr.)* پیل pil ; *(nap)* خاو hav ; توی tüy ; *(v.a.)* ییغمق yughmaq ; **to — arms** *(v.a.)* سلاح چاتمق silah chatmaq ; توفنك چاتمق tüfek chatmaq.

Piles, pīlz, *(n. pl.)* *(med.)* باصور bâsour.

Pilfer, pil'fėr, *(v.)* چالمق chalmaq ; چیرپمق churpmaq ; — **Pil'fėring,** (-ing) *(n.)* (کوچوك) سرقت (küchük-) sirqat.

Pilgrim, pil'grim, *(n. & a.)* حاجی haju ; سیاح seyyâh ; زیارتجی ziyâretji ; — **Pil'grimage,** (-āj) *(n.)* *(rel.)* حج hajj ; *(fig.)* زیارت ziyâret.

Piling, pīl'ing, *(n.)* ییغمه yughma ; قازیق چاقمه qazuq chaqma ; *(pl.)* قازیقلر qazuqlar.

Pill, pil, *(n.)* حب hap ; — **box,** *(n.)* حب قوطیسی hap qoutousou.

Pillage, pil'āj, *(n.)* یاغما yâma ; *(v.a.)* یاغما ا. yâma et.

Pillar, pil'ar, *(n.)* دیرك direk ; ستون sütoun.

Pillion, pil'yun, *(n.)* (سمر) یاصدیق yasduq (-semer).

Pillory, pil'or-i, *(n.)* طومروق tomrouq ; *(v.a.)* طومروغه وورمق tomrougha vourmaq ; *(fig.)* تشهیر ا. tesh-hîr et.

Pillow, pil'ō, *(n.)* یاصدیق yasduq ; — **slip,** *(n.)* یاصدیق اورتوسی yasduq eurtüsü ; — **Pillowy,** (pil'ō-i) *(a.)* یومشاق yumushaq.

Pilot, pī'lut, *(n.)* *(aeron.)* پیلوت pilot ; *(mar.)* قلاغوز qulavouz ; *(v.a.)* قلاغوزلق ا. qulavouzlouq et. ; سوق ا. sevq et. ; — **boat,** *(n.)* قلاغوز صاندالی qulavouz sandalu ; قلاغوز استیمبوطی qulavouz stimbotou ; — **engine,** *(n.)* قلاغوز لوقوموتیف qulavouz loqomotif ; — **flag,** *(n.)* قلاغوز فلامه‌سی qulavouz flamasu ; — **house,** *(n.)* دومن أوی dümen evi ; — **Pilotage,** (pī'lut-āj) *(n.)* قلاغوزلق qulavouzlouq ; *(fee)* قلاغوز اجرتی qulavouz üjreti.

Pimenta, pi-men'ta, *(n.)* هند بیبری hind biberi ; یكی بهار yeni bahar.

Pimpernel, pim'pėr-nel, *(n.)* *(bot.)* صیچان قولاغی suchan qoulâ ; موس mous.

Pimple, pim'pl, *(n.)* سیویلجه sivilje ; قابارجق qabarjuq ; — **Pim'pled,** (-'pld) *(a.)* سیویلجه‌لی siviljeli.

Pin, pin, *(n.)* ایکنه îyne ; طوپلی ایکنه toplou îyne ; *(nail)* پین pin ; چیوی chivi ; *(mach.)* میل mil ; *(mus.)* آناختار anahtar ; *(v.a.)* ایکنه‌لمك îynelemek ; طوتدیرمق toutdourmaq ; *(nails)* میخلامق muhlamaq ; *(fig.)* صاپلامق saplamaq ; — **s and needles** أورپرمه ürperme ; تیترمه titreme ; *(lit.)* تنمل tenemmül ; **on one's —** *(fig.)* ایی iyi ; ایشی یولنده ishi yolounda ; *(lit.)* مرفه müreffeh ; — **cushion,** (-koosh'un) *(n.)* ایکنه یاصدیغی îyne yasdugh ; —'**fōld,** *(n.)* آغیل aghuil ; — **hole,** (-hōl) *(n.)* چیوی دلیکی chivi delîy ; *(fig.)* ایکنه دلیکی îyne delîy ; — **money,** (mun'i) *(n.)* جیب خرجلغی jeb harjlugh.

Pinafore, pin'a-fōr, *(n.)* اوکلك eunlük ; بلوز blouz.

Pincers, pin'sėrs, *(n. pl.)* کرپتن kerpeten ; قیصاچ qusach.

Pinch, pinsh, *(n.)* چیمدیك chimdik ; *(fig.)* طوتام toutam ; *(bar)* دمیر demir ; مانیوه‌له manevele ; *(distress)* ضرورت zarôuret ; صیقینتی suquntu ; *(v.a.)* قیصمق qusmaq ; صیقمق suqmaq ; — **Pinch'ing,** (-'ing) *(a.)* صیقیجی suquju.

Pinchbeck, pinsh'bek, *(n.)* طومباق tombaq.

Pine, pīn, *(n.)* چام cham ; — **apple,** (-ap'l) *(n.)* آناناس ananas ; — **nut,**

(n.) قوزالاق qozalaq; — **Pin'erү,** (-'ėr-i) *(n.)* آناناس سەری ananas seri; *(forest)* چاملق chamluq; چام اورمانی cham ormanu.

Pine, pīn, *(v.n.) (pain)* اوزولمك üzülmek; اضطراب چکمك uzturâb chekmek; — **Pin'ing,** (-'ing) *(n.)* الم elem; اوزونتو üzüntü.

Pinion, pin'yun, *(n.)* قاناد (اوجی) qanad (-oujou); كوچوك چرخ küchük charq; *(v.a.)* قانادلرینی باغلامق qanadlarunu bâlamaq; *(fig.)* قوللرینی باغلامق qollarunu bâlamaq; *(lit.)* تقیید ا. taqyîd et..

Pink, pingk, *(n.) (lit.)* قرنفیل qaranfil; *(a.)* پنبه penbe; — **of perfection** *(lit.)* نمونهٔ تکمل nümôuneyi tekemmül.

Pink, pingk, *(v.a.) (pierce)* دلمك delmek; صاپلامق saplamaq; *(decorate)* اویمه یاپمق oyma yapmaq; *(cloth)* آژور یاپمق ajour yapmaq; — **Pinked,** (pingkd) *(a.)* اویمه‌لی oymalu; آژورلی ajourlou.

Pinnace, pin'ās, *(n.)* صاندال sandal; *(navy)* (اشقامپاویا) (ishqampaviya); فلیقه fluqa.

Pinnacle, pin'a-kl, *(n.)* قوله qoule; تپه tepe; ذروه zirve; *(v.a.)* قوله یاپمق qoule yapmaq.

Pint, pīnt, *(n.)* پینت pint; یاریم لیتره yarum litre; — **pot,** *(n.)* بیرا قدحی bira qadehi; *(pers.)* بیراجی biraju.

Pioneer, pī-o-nēr', *(n.) (mil.)* قازمه‌جی (نفر) qazmaju (-nefer); *(fig. & lit.)* پیشوا pîshivâ; *(v.a.)* یول آچمق yol achmuq; *(lit.)* پیشوا او. pîshivâ ol.; احضار ا. ihzâr et..

Pious, pī'us, *(a.)* صوفی sofou; *(lit.)* متقی müttaqî; — **lү,** *(ad.) (lit.)* دیندارانه dîndârâne; *(lit.)* متقیانه müttaqiyâne.

Pip, pip, *(n.) (bot.)* چکیردك chekirdek; *(disease)* قابارجق qabarjuq; آرپه‌جق arpajuq.

Pip, pip, *(v.n.) (chirp)* جیویلدامق juvuldamaq.

Pipe, pīp, *(n.)* بورو borou; *(mus.)* دودوك düdük; (زورنا) (zourna); *(smoking)* چوبوق choubouq; پیپو pipo; *(v.n.)* دودوك چالمق düdük chalmaq; *(whistle)* ایصلق چالمق usluq chalmaq; *(v.a.)* بورو دوشەمك borou deushemek; *(fig.)* نقل ا. naql et.; — **clay,** (-klā) *(n.)* کیل kil; لوله‌جی چاموری lüleji chamourou; — **laying,** (-lā'ing) *(n.)* بورو تفریشی borou tefrîshi.

Piper, pīp'ėr, *(n.)* دودوك چالان düdük chalan; (زورناجی) (zournaju); **bag** — غایداجی gaydaju; **drunk as a** — زیل زورنا سرخوش zil-zourna sarhosh; **to pay the** — مصرفی چکمك masrafu chekmek; (پاره‌لری بایلمق) (paralaru bayulmaq).

Piping, pīp'ing, *(a.)* ضعیف za-îf; خسته‌لقلی hastaluqlu; *(boiling)* قایناr qaynar; *(n.)* دودوك سسی düdük sesi; *(pl.) (system)* بورولر boroular; بورو تفریشاتی borou tefrîshâtu; *(cord)* قوردون qordon.

Pippin, pip'in, *(n.) (bot.)* فرنك آلماسی frenk elmasu.

Piquant, pik'ant, *(a.)* سرت sert; *(fig.)* دوقوناقلی doqounaqlu; تأثیرلی te'sîrli.

Pique, pēk, *(n.)* کوجنمه güjenme; *(lit.)* انفعال infu-âl; *(v.a.)* کوجندیرمك güjendirmek; — **one's self** اوکونمك euvünmek; کندینی مدح ا. kendini medh et..

Piquet, pi-ket', *(n.)* پیکه pike; *(game)* پیکه‌ت (اویونی) piket (-oyounou).

Pirate, pī'rāt, *(n.)* قورصان qoursan; *(fig.)* حیله‌کار hîlekyâr; *(v.n.)* قورصانلق ا. qoursanluq et.; حیله‌کارلق ا. hîlekyârluq et.; — **Piracү,** (pī'ras-i) *(n.)* قورصانلق qoursanluq; *(fig.)* اخلال حقوق ihlâli houqôuq; حیله hîle; — **Piratical,** (pī-rat'ik-al) *(a.)* قورصانلق... qoursanluq...; *(fig.)* حیله‌کارانه hîlekyârâne; — **Piraticallү,** (pī-rat'ik-al-i) *(ad.)* قورصانجه qoursanja; قورصانلقله qoursanluqla; *(fig.)* حیله ایله hîleyle.

Piscina, pis-ī'na, *(n.)* بالق حوضی baluq havouzou.

Piss, pis, *(v. n.)* صو دوکمك sou deukmek; — **Piss-a-bed,** (pis'a-bed) *(n.)* سیدیکلی sidikli.

Pistachio, pis-tā'shi-o, *(n.)* فستق fustuq

Pistil, pis'til, *(n.) (lit.)* عضو تأنیث ouzvu te'nîs.

Pistol, pis'tol, *(n.)* طابانجه tabanja.

Piston, pis'tun, *(n.)* پیستون piston.

Pit, pit, *(n.)* چوقور chouqour; خندك hendek; *(mine)* اوجاق ojaq; قویو qouyou; *(grave)* مزار mezâr; *(fig.)* ورطه varta; *(theatre)* پارکه parke; زمین zemîn; *(ana.)* قارن qarn; *(arm-)* قولتوق آلتی qoltouq altu; *(smallpox)* چوپور choupour; *(v.a.)* اویمق oymaq; *(fig.)* رقابت ا. reqâbet et.; — **coal**, (-kōl) *(n.)* معدن کوموری mâ'den keumürü; — **head**, (-hed) *(n.)* قویو آغزی qouyou âzu; — **saw**, *(n.)* بیچقی buchqu; ساقز بیچقیسی saquz buchqusi.

Pitapat, pit'a-pat, *(n.)* خلجان halejân; *(ad.)* خلجانله halejânla; یورهکی آتهرق yüreyi ataraq.

Pitch, pich, *(n.) (throwing)* آتیش atush; آتیم atum; *(degree)* درجه dereje; میل meyl; *(mus.)* پرده perde; *(mar.)* باش وورمه bash vourma; (طوسلامه) (toslama); *(mech.)* پیچ pich; *(v.a.)* آتمق atmaq; *(fix)* تثبیت ا. tesbît et.; *(set)* ترتیب ا. tertîb et.; *(v.n.)* دوشمك düshmek; طورمق dourmaq; *(fix)* قرار ویرمك qarâr vermek; *(mar.)* باش وورمق bash vourmaq; *(mil.)* قونمق qonmaq; قرارکاه قورمق qarârgyâh qourmaq; — **fork**, *(n.)* چاتال chatal; *(v.a.)* آتمق atmaq; *(fig.)* یوکسلتمك yüxeltmek.

Pitch, pich, *(n.)* زیفت zift; *(v.a.)* زیفتلهمك ziftlemek; — **dark**, زیفیر قارانلق zifir qaranluq; — **Pitch'y**, (-'i) *(a.)* زیفتلی ziftli; *(obscure)* زیفیر کبی zifir gibi; *(lit.)* مظلم mouzlim.

Pitcher, pich'ėr, *(n.)* دستی testi; — **s have ears**! یرك قولاغی وار yerin qoulâ var!; — **plant**, *(n.)* دستی چیچکی testi chicheyi.

Piteous, pit'e-us, *(a.)* آجیقلی ajuqlu; شایان مرحمت shâyânu merhâmet; *(tender)* مرحمتلی merhametli.

Pitfall, pit'fawl, *(n.)* طوزاق touzaq; چوقور chouqour; *(v.a.)* طوزاغه دوشورمك touzâ düshürmek.

Pith, pith, *(n.) (bot.)* اوز euz; *(force)* قوت qouvvet; *(fig.)* روح (مسئله) rôuh (mes-ele); — **Pith'y**, (-'i) *(a.)* اوزلی euzlü; *(fig.)* قوتلی qouvvetli; روحلی rôuhlou.

Pitman, pit'man, *(n.)* معدن عمله‌سی mâ'den amelesi; *(sawyer)* بیچقیجی buchguju.

Pittance, pit'ans, *(n.)* تعیین tayun; نفقه nefeqa.

Pity, pit'i, *(n.)* مرحمت merhamet; *(int.)* یازیق yazuq; *(v.a.)* آجیمق ajumaq; مرحمت ا. merhamet et.; **out of** — مرحمةً merhameten; آجیه‌رق ajuyaraq; **what a** —! نه یازیق ne yazuq!; — **Pit'iable**, (-'i-a-bl) *(a.)* آجینیر ajunur; *(lit.)* شایان مرحمت shâyânu merhamet; — **Pit'iably**, (-bli) *(ad.)* آجینه‌جق صورتده ajunajaq sôuretde; — **Pit'iful**, (-'i-fool) *(a.)* مرحمتلی merhametli; *(exciting)* آجیقلی ajuqlu; الیم elîm; — **Pit'ifully**, (-fool-i) *(ad.)* آجیه‌رق ajuyaraq; مرحمتکارانه merhametkyârâne; *(despicably)* سفیلانه sefîlâne; — **Pit'iless**, *(a.)* مرحمتسز merhametsiz; — **Pit'ilessly**, (-'i-les-li) *(ad.)* (هیچ) آجیمایه‌رق (hich-) ajumayaraq; *(lit.)* بی‌رحمانه bî-rahmâne.

Pivot, piv'ut, *(n.)* میل mil; محور mihver.

Placard, plak'ärd, *(n.)* یافته yafta; لوحه levha; *(v.a.)* اعلان ا. i'lân et.; یافته یاپیشدیرمق yafta yapushdurmaq.

Place, plās, *(n.)* محل mahall; یر yer; *(fig.)* موقع mevqî'; *(employment)* مأموریت me'môuriyyet; *(v.a.)* قویمق qomaq; یرلشدیرمك yerleshdirmek; **to give** — یر ویرمك yer vermek; *(fig.)* انقیاد ا. inqiyâd et.; **to take** — وقوع بولمق vouqôu' boulmaq; (واقع) اولمق (vâqî'-) olmaq; **in** — *(fig.)* یرنده yerinde; مناسب minâsib; **in** — **of** (ك) یرینه ... (in-) yerine; **out of** — مناسبتسز minâsebetsiz; یری دکل yeri deyil.

Placid, plas'id, *(a.)* حلیم halîm; ساکن sâkin; — **ly**, *(ad.)* سکونتله sükyôunetle; — **Placidity**, (plas-id'i-ti) *(n.)* سکونت sükyôunet.

Placket, plak'et, *(n.)* ژوپ jüp; *(plate)* تقویه (لوحه‌سی) taqviye (-levhasu).

Plagiarism, plā′ji-ar-izm, *(n.) (lit.)* انتحال intihâl.

Plague, plāg, *(n.)* آفت âfet; وبا vebâ; *(v.a.)* عارض او. âruz ol.; *(fig.)* بلا كسيلمك belâ kesilmek.

Plaice, plās, *(n.) (zo.)* دیپلاریا بالغی dip-larya balugh.

Plaid, plad *or* plād, *(n.)* اسقوچ قماشی isqoch qoumashu; تارتان tartan.

Plain, plān, *(a.)* دوز düz; *(simple)* ساده sâde; *(clear)* آچیق achuq; صریح sarîh; *(cards)* عادی âdî; *(n.)* اووه ova; *(fig.)* میدان meydân; — **lγ,** *(ad.)* آچیقجه achuqja; *(lit.)* صراحةً sarâhaten; — **ness,** *(n.)* صراحت sarâhat; صمیمیت samîmiyyet; — **song,** *(n.) (rel.)* قیصه دعا qusa dou-â; *(fig.)* ساده افاده sâde ifâde; — **spoken,** *(a.)* آچیق achuq; صریح sarîh.

Plaint, plānt, *(n.)* شكایت shikyâyet; **Plaintiff,** (plānt′if) *(n.) (jud.)* مدعی müdda-î; — **Plaintive,** (plānt′iv) *(a.)* مشتكی müshtekî; كدرلی kederli; — **Plaintively,** (plānt′iv-li) *(ad.)* مشتكیانه müshtekiyâne; شكایت ایدرك shikyâyet ederek.

Plait, plāt, *(n.)* قات qat; اوركو eurgü; *(v.n.)* قاتلامق qatlamaq; اورمك eurmek.

Plan, plan, *(n.)* پلان pilan; *(chart)* پورتولون portolon; *(v.a.)* پلان یاپمق pilan yapmaq; *(fig.)* تصور ا. tesavour et.; — **Planner,** (plan′ėr) *(n.) (fig.)* مرتب mürettib.

Plane, plān, *(n.)* سطح satuh; مستوی müstevî; *(a.)* مستوی müstevî; *(v.a.)* رنده‌لمك rendelemek; تسویه ا. tesviye et.; — **sailing** سیر مستوی seyri müstevî; *(fig.)* قولای ایش qolay ish.

Plane, plān, *(n.) (instrument)* رنده rende; *(mach.)* پولانیه planya; — **Plān′ing machine,** تسویه دستگاهی tesviye tezgyahu; پولانیه دستگاهی planya tezghyahu.

Planet, plan′et, *(n.)* سیاره seyyâre; *(pl.)* سیارات seyyârât; **minor —s** سیارات صغیره seyyârâtu saguîre; — **Plan′etarγ,** (-a-ri) *(a.)* سیاره‌یه عائد seyyâreye â-id; *(fig.)* سیار seyyâr.

Planetoid, plan′et-oid, *(n.)* شبه سیاره shibhi seyyâre.

Plane-tree, plān′-trē, *(n.)* چنار آغاجی chunar âju.

Plank, plangk, *(n.)* تخته tahta; قالاص qalas; *(fig.)* پرنسیپ prensip; *(v.a.)* قاپلامق qaplamaq.

Plant, plant, *(n.)* نبات nebât; *(pl.)* نباتات nebâtât; *(com.)* تأسیسات te′sîsât; فابریقه fabriqa; طاقم taqum; *(plunder)* وورغون vourgoun; *(v.a.)* دیكمك dikmek; *(com.)* تأسیس ا. te′sîs et; *(fig.)* فكرینه یرلشدیرمك fikrine yerleshdirmek; *(lit.)* تلقیح ا. telqîh et.; — **Plantā′tion,** (-′shun) *(n.)* فدانلق fidanluq; قورو qorou; *(colony)* مالكانه mâlikyâne; *(act)* غرسیات garsiyyât; دیكمه dikme; — **Plant′ėr,** *(n.)* قورو صاحبی qorou sâhibi; چیفتجی chiftji.

Plaque, plak, *(n.)* پلاق plaq.

Plash, plash, *(n.)* صو sou; سرپینتی serpinti; چامور chamour; *(v.a.)* صیچراتمق suchratmaq; سرپمك serpmek; — **Plash′γ,** (-′i) *(a.)* چامورلی chamourlou.

Plash, plash, *(v.a.) (branches)* اورمك eurmek; صارمق sarmaq; *(n.)* دال dal.

Plaster, plas′tėr, *(n.)* آلچی alchu; *(wall)* صیوا suva; *(med.)* یاقی yaqu; *(v.a.)* صیوامق suvamaq; *(med.)* یاقی یاپیشدیرمق yaqu yapushdurmaq; *(fig.)* یاتیشدیرمق yatushdurmaq; — **Plas′tėrėr,** *(n.)* صیواجی suvaju; — **Plas′tėring,** (-ing) *(n.)* صیوا suva; صیوا ایشلری suva ishleri; *(art)* صیواجیلق suvajuluq.

Plastic, plas′tik, *(a.)* قالبه كیرر qaluba girer; ...قالب qalub...; *(lit.)* شكلی sheklî; تصویری tasvîrî; مصور mousavver; — **Plastic′itγ,** (-tis′i-ti) *(n.)* شكل قبول ایتمه shekil qabôul etme.

Plat, plat, *(n.)* یر yer; عرصه arsa; *(plait)* اوركو eurgü: طوره toura.

Platane, plat′ān, *(n.)* چنار (آغاجی) chunar (-âju).

Plate, plāt, *(n.)* لوحه levha; *(utensils)* آلتون ـ كوموش (اوانی) altun-gümüsh (-evânî); *(dish)* طاباق tabaq; صحن sahan; *(v.a.)* قاپلامق qaplamaq; — **glass,** *(n.)* بیوك جام beuyük jam; — **Plated,** (plāt′d) *(n.)* قاپلامه qaplama: زرهلی zurhlu; — **Plate′ful,** (-′fōōl) *(n.)* طاباق طولوسی tabaq dolousou; بر صحن bir sahan.

Plateau, pla-tō′, *(n.)* يايلا yayla.

Plateform, plat′form, *(n.)* كرسى kürsü; (پلاتفورم) (platform); *(mil.)* دوشهمه deusheme; *(fig.)* مسلك meslek; — **the** — خطيبلك hatîblik; خطابت hatâbet.

Platinum, plat′in-um, *(n.)* پلاتين platin; — **Plat′inize,** (-′in-īz) *(v.a.)* پلاتين قاپلامق platin qaplamaq.

Platitude, plat′i-tūd, *(n.)* دوزلك düzlük; *(lit.)* بساطت besâtat; *(fig.)* بايانى سوز bayâ seuz.

Plato, plā′to, *(n. pr.)* افلاطون eflâtoun; — **Platonic,** (plā-ton′ik) *(a.)* افلاطونى eflâtounî; *(fig.)* صاف sâf; *(lit.)* صافيانه sâfiyâne; *(not sensual)* غير شهوانى gayri shehvânî; پلاتونيق platoniq; — **Plāton′ically,** (-′ik-al-i) *(ad.)* *(fig.)* صفوتله safvetle; صافيانه sâfiyâne; — **Plā′tonism,** (-izm) *(n.)* پلاتونيزم platonîzm; افلاطون مذهبى eflâtoun mezhebi; *(fig.)* صفوت safvet.

Platoon, pla-tōōn′, *(n.)* *(mil.)* طاقم taqum; افراد جديده efrâdu jedîde.

Platter, plat′ėr, *(n.)* بويوك طاباق beuyük tabaq; *(pers.)* اوروجى eurüjü.

Plaudit, plawd′it, *(n.)* آلقيش alqush; — **Plauditory,** (plawd′it-o-ri) *(a.)* *(lit.)* ستايشكارانه sitâyishkyârâne.

Plausible, plawz′i-bl, *(a.)* معقول mâ′qôul; مصيب mousîb; — **Plausibility,** (plawz-i-bil′i-ti) *(n.)* منطق mantuq; محاكمه mouhâkeme; طوغرى كورونش dôrou geurünüsh; — **Plausibly,** (plawz′i-bli) *(ad.)* معقول صورتده mâ′qôul sôuretde; محاكمه ايله mouhâkemeyle; منطقاً mantuqan.

Play, plā, *(n.)* اويون oyoun; *(act)* حركت hareket: *(v.)* اوينامق oynamaq; *(theatre)* تمثيل ا. temsîl et.; *(mus.)* چالمق chalmaq; *(motion)* تحريك ا. tahrîk et.; اجرا ا. ijrâ et.; — **off** كوسترمك geustermek; ياپمق yapmaq; — **bill,** *(n.)* پروغرام prôghram; — **ground,** *(n.)* اويون محلى oyoun mahalli; — **house,** *(n.)* تياترو tiyatro; — **mate,** (-māt) *(n.)* اويون آرقداشى oyoun arqadashu; — **wright,** (-rīt) *(n.)* تياترو مؤلفى tiyatro mü-ellifi; — **Play′ėr,** *(n.)* اويونجى oyounjou; — **Play′ful,** (-′fōōl) *(a.)* شن shen; شاقه‌جى shaqaju; — **Play′fully,** (-′fōōl-i) *(ad.)* اوينايه‌رق oynayaraq; شطارتله shatâretle; — **Play′fulness,** (-′fōōl-nes) *(n.)* نشئه nesh-e; اكلنجه eylenje; — **Play′thing,** *(n.)* اويونجاق oyounjaq.

Plaza, plä′zä, *(n.)* ميدان meydan; محل mahall.

Plea, plē, *(n.)* مدافعه müdâfâ; معذرت mâ′zeret; *(act)* دعوا dâ′vâ; شكايت shikyâyet; *(fig.)* نياز niyâz.

Plead, plēd, *(v.)* مدافعه ا. müdâfâ et.; افاده ا. ifâde et.; ادا ا. iddâ et.; — **Pleadable,** (plēd′a-bl) *(a.)* قابل مدافعه qâbili müdâfâ; معذور mâ′zôur; — **Pleader,** (plēd′ėr) *(n.)* مدافع müdâfî′; آووقات avoqat; — **Plead′ing,** (plēd′ing) *(n.)* مدافعه müdâfâ; *(pl.)* مدافعات müdâfât; *(a.)* مدافع müdafî′; مدافعه‌كار müdâfâkyâr; — **Plead′ingly,** (plēd′ing-li) *(ad.)* مدافعه‌كارانه müdâfâkyârâne.

Pleasant, plez′ant, *(a.)* خوش hosh; لطيف latîf; — **ness,** *(n.)* لطافت letâfet; كوزللك güzellik.

Pleasantry, plez′ant-ri, *(n.)* لطيفه latîfe; شاقه shaqa.

Please, plēz, *(v.a.)* ممنون ا. memnôun et.; *(v. n.)* خوشلانمق hoshlanmaq; آرزو ا. arzôu et.; *(int.)* لطفاً ! loutfen!; رجا ايدرم ! rijâ ederim!; — «**read**» ! لطفاً «اوقويكز» loutfen «oqouyunuz»!; — **Pleasing,** (plēz′ing) *(a.)* طاتلى tatlu; خوش hosh; *(n.)* لطافت letâfet; — **Pleas′ingly,** (plēz′ing-li) *(ad.)* خوش بر صورتده hosh bir sôuretde.

Pleased, plēzd, *(a.)* ممنون memnôun; **to be** — ممنون او. memnôun ol.; خوشلانمق hoshlanmaq.

Pleasure, plezh′ėr, *(n.)* كيف keyf; ذوق zevq; صفا safâ; *(amusement)* تنزه tenezzüh; اكلنجه eylenje; **I have (the)** — **to** «**send**» «كوندر» مكله كسب ممنونيت ايلرم «geunder-» mekle kesbi memnôuniyyet eylerim; -«كوندر» ممنوناً ييورم memnôunen «geunder-» iyoroum; **at** — ايسته‌نيلديكى كبى istenildîy gibi; كيفه تابع keyfe tâbi′; **with**

— مع‌الممنونیه ممنونیتله memnôuniyyetle ; mâ'l-memnôuniyye ; — **boat,** (-bōt) *(n.)* تنزه واپوری tenezzüh vapourou ; — **ground,** *(n.)* تنزه محلی tenezzüh mahalli ; چایر chayur ; — **trip,** *(n.)* تنزه (سیاحتی) tenezzüh (-seyâhati).

Plebeian, plē-bē'an, *(a.)* عادی âdî ; عامیانه âmiyâne ; *(n. & a.)* عوام avâm... .

Pledge, plej, *(n.)* ضمان zoumân ; کفالت kefâlet ; عهد ahd ; *(v.a.)* تکفل ا. tekeffül et.; ضامن اول. zâmin ol.; *(drink)* شرفنه ایچمك sherefine ichmek ; — **Pledg'er,** (plej'ėr) *(n.)* ضامن zâmin ; کفیل kefîl.

Pleiads, plē'yadz, *(n.pl.) (ast.)* ثریا süreyyâ ; اولکر ülker.

Plenary, plen'ar-i, *(n.)* تکمیل tekmîl; عمومی oumômuî ; *(jud.)* تام tâm ; کامل kyâmil ; — **indulgence,** *(n.) (rel.)* کفارت تامه kefâreti tâmme ; — **meeting,** *(n.)* عمومی جلسه oumômuî jelse ; *(com.)* اجتماع عمومی ijtimâ-u oumômuî.

Plenipotentiary, plen-i-po-ten'shi-a-ri, *(a.)* فوق‌العاده fevqal-âde ; *(n.)* سفیر sefîr ; فوق‌العاده مرخص mourahhasu fevqal-âde.

Plenitude, plen'i-tūd, *(n.)* تمامیت temâmiyyet ; مبذولیت mebzôuliyyet.

Plenty, plen'ti, *(a.)* چوق choq ; مبذول mebzôul ; *(n.)* مبذولیت mebzôuliyyet; کثرت kesret ; — **Plen'tiful,** (-'ti-fo͞ol) *(a.)* چوق choq ; مبذول mebzôul ; — **Plen'tifully,** (-'ti-fo͞ol-i) *(ad.)* مبذولاً mebzôulen; کثرتله kesretle; — **Plentifulness,** *(n.)* (-'ti-fo͞ol-nes) *(n.)* مبذولیت mebzôuliyyet ; کثرت kesret.

Pleonasm, plē'o-nazm, *(n.) (lit.)* حشو قبیح hushvu qabîh ; اطناب utnâb.

Pleurisy, plo͞o'ri-si, *(n.)* ذات‌الجنب zâtül jenb ; پلورزی pleureuzi.

Pliable, plī'a-bl, *(a.)* قاتلانیر qatlanur; ایکیلیر iyilir; *(fig.)* حلیم halîm ; ملایم mulâyim ; — **Pliancy,** (plī'an-si) *(n.) (lit.)* انحنا inhinâ ; *(fig.)* چابوق قانمه chabouq qanma ; یومشاقلق yumushaqluq ; — **Pliant,** (plī'ant) *(a.)* یومشاق yumushaq; اویصال ouysal; *(lit.)* قابل انحنا qâbili inhinâ.

Pliers, plī'ėrz, *(n.)* کرپتن kerpeten.

Plight, plīt, *(n.)* کفالت kefâlet ; تأمینات te'mînât ; *(condition)* حال hâl ; احوال ahvâl, *(bad)* درد derd ; *(v.a.)* تکفل ا. tekeffül et..

Plinth, plinth, *(n.)* قاعده qâ-ide.

Plod, plod, *(v.n.)* آغر یورومك âr yürümek ; *(toil)* اوغراشمق ôurashmaq ; — **Plodder,** (plod'ėr) *(n.) (fig.)* بطی batî; چوق اوغراشیر choq ôurashur; — **Ploddingly,** (plod'ing-li) *(ad.)* آغر âr ; بطائتله batâ-etle ; اوغراشه‌رق ôurasharaq.

Plot, plot, *(n.) (ground)* عرصه arsa ; پلان pilan ; خریطه harta.

Plot, plot, *(n.)* فساد fesâd; قیام qiyâm; *(v.)* پلان ترتیب ا. pilan tertîb et. ; فساد ترتیب ا. fesâd tertîb et. ; — **Plotter,** (plot'ėr) *(n.)* فسادجی fesâdju , —**Plotting,** (plot'ing) *(n.)* فساد fesâd ; سوء قصد sôuyi qasd.

Plough, plow, *(n.)* صاپان sapan; *(wheeled)* پوللوق poullouq ; *(v.a.)* سورمك sürmek; *(v.n.)* صاپان سورمك sapan sürmek ; — **man,** *(n.)* چیفتجی chiftji ; ایشجی ishji ; —**'share,** (-'shār) *(n.)* صاپان دمیری sapan demiri; — **Ploughable,** (plow'-a-bl) سوریله‌بیلیر sürülebilir ; قابل زرع qâbili zeri'.

Plover, pluv'ėr, *(n.) (zo.)* یاغمور قوشی yâmour qoushou.

Pluck, pluk, یورك yürek ; جکر jiyer; *(fig.)* جسارت jesâret ; — **Pluck'y,** (-'i) *(a.)* یورکلی yürekli ; جسور jesôur.

Pluck, pluk, *(v.a.)* قوپارمق qoparmaq ; یولمق yolmaq ; *(reject)* رد ا. redd et. ; دوندورمك deundürmek ; — **up** سورمك sürmek ; قوپارمق qoparmaq ; *(courage)* جسارت آلمق jesâret almaq.

Plug, plug, *(n.)* طاپه tapa ; طیقاج tuqach; *(mar.)* موریله mourile ; طیقامق tuqamaq.

Plum, plum, *(n.)* اریك erik ; *(rasin)* قورو اوزوم qourou üzüm ; *(best)* انفس enfes ; *(sum)* یوز بیك لیرا yüz bin lira ; *(fig.)* ثروت servet ; — **pudding,** اوزوملی پودینغ üzümlü pouding; (پودینغه) (poudinga) ; — **tree,** اریك آغاجی erik âju; — **Plummy,** (plum'i) *(a.)* اریك طولی erik dolou; *(fig.)* ایسته‌نیر istenir.

Plumage, plōōm'āj, *(n.)* تویی tüy ; *(pl.)* تویلر tüyler.

Plumb, plum, *(n.)* شاقول shâqôul ; *(a.)* شاقولی shâqoulî ; *(v.a.)* شاقوله وورمق shâqoule vourmaq ; *(sound)* اسقانديل ا. isqandil et. ; — **line**, شاقول shâqoul, (shavoul) ; — **Plumber**, (plum'ėr) *(n.)* قورشونجی qourshounjou ; (دمیرجی) (demirji) ; — **Plumbery**, (plum'ėr-i) *(n.) (articles)* قورشون معمولاتی qourshoun mâ'moulâtu; *(business)* قورشونجیلق qourshounjoulouq ; — **Plumbing**, (plum'ing) *(n.)* قورشونلامه qourshounlama; اسقانديل isqandil ; *(art)* قورشون ایشلری qourshoun ishleri ; لهمجیلك lehimjilik.

Plumbago, plum-bā'go, *(n.)* قلم قورشونی qalem qourshounou.

Plume, plōōm, *(n.)* تویی. tüy ; *(tuft)* صورغوج sorgouj ; *(fig.)* مكافات mükyâfât ; شرف sheref ; *(v.a.)* سوسلهمك süslemek ; — **one's self** اوكونمك eu-vünmek ; افتخار ا. iftihâr et. ; *(lit.)* تفاخر ا. tefâhour et. ; — **Plumeless**, (plōōm'les) *(a.)* تویسز tüysüz.

Plummet, plum'et, *(n.)* شاقول shâqôul ; اسقانديل isqandil.

Plump, plump, *(a.)* باش آشاغی دوشن bash ashâ düshen ; *(fig.)* حنطل hantal ; قابا qaba ; *(ad.)* قاباجه qabaja ; *(suddenly)* بردن بره birden bire ; — **ly**, *(ad.)* قاباجه qabaja ; دوشونمهدن düshünmeden ; (طامدن دوشمه) (damdan düshme) ; — **ness**, *(n.)* قابالق qabaluq ; حنطللق hantalluq.

Plump, plump, *(a.)* یاغلی yâlu ; سمیز semiz ; *(v.n.)* شیشمك shishmek ; سمیزلهمك semizlemek ; *(v.a.)* بسلهمك beslemek ; سمیزلتمك semizletmek.

Plunder, plun'dėr, *(n.)* یاغما yâma ; چاپولجیلق chapouljoulouq ; — **Plunderer**, *(n.)* یاغماجی yâmaju ; چاپولجی chapouljou.

Plunge, plunj, *(n.)* طالمه dalma ; طالديرمه daldurma ; *(v.a.)* طالديرمق daldurmaq ; باطیرمق baturmaq ; *(v.n.)* طالمق dalmaq ; *(rush)* آتیلمق atulmaq ; *(horse)* باشی صاپلانمق bashu saplanmaq; — **Plunger**, (plunj'ėr) *(n.) (pers.)* طالغیچ dalguch ; *(mil.)* پیستون piston ; سواری süvâri; (آقینجی) (aqunju); *(fig.)* چیلغین chulgun.

Pluperfect plōō'pėr-fekt, *(n.)* حکایهٔ ماضی hikyâye-i mâzî.

Plural, plōō'ral, *(a. & n.)* جمع jemi' ; (جمع) (jem) ; — **Plurality**, (plōōral'i-ti) *(n.)* چوقلق choqlouq ; كثرت kesret ; تعدد te-addüd ; — **Pluralize**, (plōō'ral-īz) *(v.a.)* چوغالتمق choghaltmaq ; تكثير ا. texîr et. ; *(gram.)* جمع یاپمق jemi' yapmaq.

Plus, plus, *(n.) (math.)* زائد zâ-id ; *(a.)* فضله fazla ; — **minus**, زائد ناقص zâ-id nâqus.

Plush, plush, *(n.)* پلوش ploush.

Plutocracy, plōō-tok'rasi, *(n.)* زنكينلرك تحكمی zenginlerin tehakkümü ; *(lit.)* اغنیا ادارهسی âgniyâ idâresi.

Plutonian, plōō-tō'ni-an, **Plutonic**, plōō-ton'ik, *(a.) (dark)* مظلم mouzlim ; *(geol.)* یانمش yanmush ; *(fig.)* ناری nârî ; — **action**, (ak'shun) *(n.)* تأثیرات ناریه te'sîrâtu nâriyye ; فعالیت ناریه fa'âliyyeti nâriyye ; — **rocks**, (-rokz) *(n. pl.)* یانمش قایالر yanmush qayalar ; *(lit.)* صخور ناریه souhôuru nâriyye ; غرانیت granit.

Pluvial, plōō'vi-al, *(a.)* ... یاغمور yâmour... ; یاغمورلی yâmourlou.

Ply, plī, *(v.)* چابالامق chabalamaq ; اقدام ا. iqdâm et. ; *(importune)* صیقمق suqmaq ; تصدیع ا. tasdî' et..

Pneumatic, nū-mat'ik, **Pneumatical**, nū-mat'ik-al, *(a.)* ...هوا havâ... ; — **despatch**, *(n.)* بوری پوستهسی borou postasu ; (تضییق هوا مراسلاتی) (tazyîqi havâ mürâselâtu) ; — **railway**, *(n.)* تضییق هوا شمندوفری tazyîqi havâ shimendiferi ; — **tire**, *(n.)* لاستیك تكرلك lastik tekerlek ; (ایچی هوا ایله طولی لاستیك) (ichi hava ile dolou lastik) ; — **Pneumatically**, (nū-mat'ik-al-i) *(ad.)* هوا ایله hâva-ile ; — **Pneumatics**, (nū-mat'iks) *(n.)* مبحث هوا mebhasi havâ ; غازات gâzât.

Pneumonia, nū-mō'ni-a, *(n.)* ذات الرئه zâtürri-e ; پنومونی püneumoni.

Poach, pōch, *(v.a.)* حاشلامق hashlamaq.

Poach, pōch, *(v.) (fig.)* تجاوز ا. tejâvüz et. ; چالمق chalmaq ; — **Poacher**,

(pōch'ėr) *(n.)* خیرسز hursuz ; متجاوز mütejâviz : *(zo.)* یابان اوردکی yaban-eurdeyi; — **Poaching,** (pōch'ing) *(n.)* سرقت sirqat; *(lit.)* انتحال intihâl.

Pock, pok, *(n.)* قابارجق qabarjuq; — **mark,** *(n.)* (بوزوغی) چیچك chichek (-bozôugh); — **Pock'y,** (-'i) *(a.)* چیچکلی chichekli; چوپور choupour.

Pocket, pok'et, *(n.)* جیب jeb; کیسه kese; *(wool)* بالیه balya; چوال chouval; *(v.a.)* جیبنه آتمق jebine atmaq; *(fig.)* یوتمق youtmaq; کیزلەمك gizlemek; **in** — *(fig.)* کارده kyârda; **out of** — *(fig.)* ضررده zararda; — **book,** جیب کتابی jeb kitabu; جزودان jüzdan; — **money,** (-mun'i) *(n.)* جیب خرجلغی jeb harjlugh.

Pod, pod, *(n.)* *(bot.)* قابوق qabouq; *(v. n.)* قابوق باغلامق qabouq bâlamaq.

Poem, pō'em, *(n.)* منظومه manzôume; شعر shi'r; *(pl.)* اشعار esh-âr.

Poesy, pō'e-si *(a.)* شعر shi'r; شاعرلك shâ-irlik; *(pl.)* اشعار esh-âr.

Poet, pō'et, *(n.)* شاعر shâ-ir; *(pl.)* شعرا shou-arâ; — **Poetess,** (pō'et-es) *(n.)* شاعره shâ-ire; — **Poetic, -ally,** (pō-et'ik, -al-i) *(a.)* & *(ad.)* شاعرانه shâ-irâne; — **license,** (-līs'ens) *(n.)* خیال شاعرانه hayâli shâ-irâne; — **Poetry,** (pō'et-ri) *(n.)* (صنعت) شعر (san-ati-) shi'r; نظم nazm; — **Poetize,** (pō'et-īz) *(v. n.)* شعر سویلەمك shi'r seuylemek; شاعرلك ا. shâ-irlik et..

Poignant, poi'nant, *(a.)* شدتلی shiddetli; آجی aju; — **Poignancy,** (poi'nan-si) *(n.)* شدت shiddet; آجیلق ajuluq; تأثیر te'sîr.

Point, point, *(n.)* نقطه noqta; *(pl. & fig.)* نقاط noqât; *(end)* اوج ouj; *(sport)* صایی sayu; *(the question)* *(fig.)* (اصل) مسئله (asul-) mes-ele; تام یری tam yeri; *(pl.)* *(merits)* اوصاف evsâf; مزیات meziyyât; *(railway's)* مقاص maqas; *(mar.)* *(-of the compass)* جهات jihât; پوصله کرته‌لری pousla kerteleri; *(v.a.)* سیوریلتمك sivriltmek; یونتمق yontmaq; *(punctuate)* نقطه‌لامق noqtalamaq; *(direct)* توجیه ا. tevjîh et.; طوغریلتمق dôroultmaq; *(v.n.)* توجه ا. tevejjüh et.; *(show)* کوسترمك geustermek; — **out** کوسترمك geustermek; *(state)* بیان ا. beyân et.; *(-at)* (ئه) اشارت ا. ...(e-) ishâret et.; *(fix)* (ئه) توجیه ا. ...(e-) tevjîh et.; **at all —s** بوتون نقاطده bütün noqâtda; کاملا kyâmilen; **to the —** *(fig.)* مناسب minâsib; — **for —** نقطه‌سی نقطه‌سنه noqtasu noqtasuna; تماماً tamâmen; **in — of** خصوصنده ...housôusounda; کلنجه (ئه) ...(e-) gelinje; — **of view** نقطهٔ نظر noqtayi nazar; *(pl.)* نقاط نظر noqâtu nazar; **from the — of view of** نقطهٔ نظرندن ...noqtayi nazarundan; جهتیله ...jihetîle; **to stand upon —s** *(fig.)* تفرعاتله مشغول او. teferrü-âtla meshgôul ol.; — **Point'ed,** (t'd) *(a.)* سیوری sivri; کسکین keskin; *(fig.)* معنالی mâ'nâlu; مخصوص mahsous : — **Point'ėr,** *(n.)* مشیر müsh-ir; *(zo.)* زاغار zaghar; آو کوپکی av keupeyi; — **Point'ing,** *(n.)* سیوریلتمه sivriltme; *(punctuate)* *(lit.)* تنقیط tenqît; *(wall)* خرجله طولدیرمه harjla doldourma; تعمیر tâ'mîr; — **stock** *(n.)* *(fig.)* اکلنجه eylenje; *(lit.)* هدف استهزا hedefi istihzâ; — **Point'-less,** *(a.)* کوت küt; *(fig.)* یاوان yavan; روحسز rôuhsouz.

Point-blank, point'-blangk', *(a.)* ... طوغری هدف dôrou hedef... ; (افقی) (oufqî); *(fig.)* طوغریدن طوغری dôroudan dôrou; آچیق achuq; قطعی qat-î; *(ad.)* طوغریدن طوغری‌یه dôroudan dôrouya; *(fig.)* تماماً tamâmen; ... تام tam... ; — **denial,** *(n.)* آچیقدن آچیغه انکار achuqdan achugha inkyâr; رد قطعی reddi qat-î; — **shot,** *(n.)* طوغری هدفه انداخت dôrou hedefe endaht; (افقی انداخت) (oufqî endaht); — **contrary,** *(a. & n.)* تماماً عکسی tamâmen axi; تام عکسی tam axi; *(lit.)* ضد تام zuddu tâmm.

Poise, poiz, *(n.)* ثقلت siqlet; *(fig.)* موازنه müvâzene; *(v.a.)* طارتمق tartmaq; موازنه ا. müvâzene et.; — **Poised,** (poizd) *(a.)* دنك denk; *(lit.)* متوازن mütevâzin.

Poison, poi'zn, *(n.)* زهر zehir; سم semm; *(v.a.)* زهرلەمك zehirlemek; تسمیم ا. tesmîm et.; *(fig.)* بوزمق bozmaq; افساد ا. ifsâd et.; — **Poi'soner,** (-'zn-ėr) *(n.)* زهرلەییجی zehirleyiji; فاسد fâsid; — **Poi'soned,** (-'znd) *(a.)* زهرلنمش zehirlenmish; مسموم

mesmôum ; — **Poi'soning,** (-'zn-ing) *(n.)* زهرلنمه zehirlenme ; تسمم tesemmüm ; — **Poi'sonous,** (-'zn-us) *(a.)* زهرلی zehirli ; *(lit.)* سمناك semnâk; — **gas** زهرلی غاز zehirli gaz.

Poke, pōk, *(n.)* ووروش vouroush ; ضربه darbe ; *(v.a.)* وورمق vourmaq ; چارپمق charpmaq ; *(v. n.)* يوقلامق yoqlamaq ; آراشدیرمق arashdurmaq ; — **Pō'kėr,** *(n.)* *(rod)* دمیر چوبوق demir choubouq ; *(game)* پوکر poker ; — **Pō'ky,** (-'ki) *(a.)* چيركين chirkin ; *(pers.)* احمق ahmaq.

Poke, pōk, *(n.)* *(bag)* طوربه torba ; كيسه kese.

Poland, pō'land, *(n.)* لهستان lehistân ; پولونيا polonya ; — **Pole,** (pōl) *(n.)* لهلی lehli ; — **Pōl'ish,** *(a.)* له leh ; *(n.)* لهجه lehje ; له لسانی leh lisânu.

Polar, pō'lar, *(a.)* قطبی qoutbî ; ...قطب qoutb... ; — **bear,** (-bār) *(n.)* شمال آییسی shimâl-ayusu ; بياض آيی beyaz ayu ; — **circle,** (-sėr'kl) *(n.)* مدار قطب medâru qoutb ; — **Polar'ity,** (-'i-ti) *(n.)* قطبيت qoutbiyyet ; — **Polarization,** (pō-lar-i-zā'shun) *(n.)* *(lit.)* استقطاب istiqtâb.

Pole, pōl, *(n.)* قطب qoutb ; *(pivot)* محور mihver ; میل mil ; *(pile)* دیرك direk ; **magnetic** — قطب مقناطيسی qotbu miqnâtîsî ; — **axe,** (-aks) *(n.)* تبر teber ; بالطه balta ; — **star,** *(n.)* قطب يلدیزی qoutb yulduzu.

Polecat, pōl'kat, *(n.)* *(zo.)* قوقارجه qoqarja ; (قطب صانصاری) (qoutb sansaru).

Polemic , - al , po - lem'ık, - al , *(a.)* مناقشه لی münâqashalu ; *(n.)* معارض mou-âruz ; — **Polem'ically,** (-'ik-al-i) *(ad.)* مناقشه طریقیله münâqasha tarîqîle ; — **Polem'ics,** (-'iks) *(n.)* مناقشۀ قلميه münâqasha-i qalemiyye ; *(pl.)* مناقشات münâqashât.

Police, po-lēs', *(n.)* پولیس polis ; ضابطه zâbuta ; *(v.a.)* نظارت ا. nezâret et. ; — **man,** *(n.)* پولیس polis ; *(pl.)* مأمورین ضابطه me'môurîni zâbuta ; — **office,** (-of'is) *(n.)* پولیس مرکزی polis merkezi ; — **station,** (-stā'shun) *(n.)* پولیس موقعی polis mevqî' ; نقطه noqta.

Policy, pol'i-si, *(n.)* سیاست seyâset ; مسلك meslek.

Policy, pol'i-si, *(n.)* *(insurance)* پولیچه policha.

Polish, pol'ish, *(n.)* جلا jilâ ; ورنيك vernik ; *(fig.)* یالدیز yalduz ; ظرافت zarâfet ; *(v.a.)* جلالامق jilâlamaq ; پرداخت ا. perdaht et. ; *(fig.)* سوسلمك süslemek ; یالدیزلامق yalduzlamaq ; *(v. n.)* جلالانمق jilâlanmaq ; — **Pol'-ished,** (-'ishd) *(a.)* جلالی jilâlu ; *(fig.)* ظریف zarîf ; — **Pol'isher,** *(n.)* جلاجی jilâju ; *(instrum.)* مصقله musqala ; — **Pol'ishing,** *(n.)* جلا jilâ... ; — **pow-der** جلا توزی jilâ tozou ; — **water** جلا صویی jilâ souyou.

Polite, po-līt', *(a.)* نازك nâzik ; — **ly,** *(ad.)* نازكانه nâzikyâne; — **ness,** *(n.)* نزاکت nezâket.

Politic, pol'i-tik, *(a.)* سیاسی siyâsî ; *(fig.)* مدبر müddebir ; ماهر mâhir ; **body** — *(n.)* ملتك هیئت مجموعه‌سی milletin hey-eti mejmôu-asu ; *(lit.)* (بنیۀ سیاسیه) (bünye-i siyâsiyye) ; — **Pol-itic'ian,** (-tish'an) *(n.)* پولتیقه‌جی po-litiqaju ; سیاسی siyâsî ; *(pl.)* سیاسیون siyâsiyyôun ; — **Pol'itics,** (-'i-tiks) پولتیقه poletiqa ; سیاسیات siyâsiyyât.

Political, pol-it'ik-al, *(a.)* سیاسی si-yâsî ; — **ly,** *(ad.)* سیاسةً siyâseten ; — **sciences,** (-sī'ensz) *(a.)* علوم سیاسیه oulôumu siyâsiyye.

Polka, pōl'ka, *(n.)* پولقا polqa.

Poll, pōl, *(n.)* باش bash ; قفا qafa ; *(names)* لیسته liste ; اسامی esamî ; *(election)* انتخاب intihâb ; *(v.a.)* كسمك kesmek ; قیرپمق qurpmaq ; *(bot.)* بودامق boudamaq ; *(enter)* قید ا. qayd et. ; *(v.n.)* رأی ویرمك re'y ver-mek ; — **tax,** *(n.)* ویركی (نفوس باشنه) (nüfôus bashuna) vergi ; *(lit.)* تكاليف شخصیه tekyâlîfi shahsuyye ; (طریق بدلی) (tarîq bedeli).

Pollard, pol'ard, *(n.)* *(bot.)* بودانمش آغاج boudanmush âj ; چیپلاق کوتوك chuplaq kütük ; *(bran)* قابا كپك qa-ba kepek.

Pollen, pol'en. *(n.)* *(bot.)* چیچك توزی chichek tozou ; *(lit.)* طلع talu'.

Pollute, pol-lūt', *(v.a.)* پیسلتمك pis-letmek ; تلویث ا. telvîs et. ; *(pro-fane)* تجاوز ا. tejâvüz et. ; — **Pol-lution,** (pol-lū'shun) *(act)* كيرلتمه kirletme ; تلویث telvîs ; *(state)* كيرلنمه kirlenme ; پیسلك pislik ; *(rel.)* كناه günâh ; *(med.)* احتلام ihtilâm.

Poltroon, pol-trōōn'. *(n.) (idle)* حايلاز haylaz; *(coward)* قورقاق qorqaq; — **Poltroon'ery,** (-trōōn'ėr-i) *(n.)* حايلازلق haylazluq; قورقاقلق qorqaq-luq; جبانت jebânet.

Polyanth, pol'i-anth, *(n.)* چوخه چيچكى chouha chicheyi.

Polygamy, pol-ig'a-mi, *(n.)* تعدد زوجات te-addüdi zevjât.

Polyglot, pol'i-glot, *(n.) (pers.)* چوق لسان بيلير choq lisân bilir; (لسان آشنا) (lisân âshinâ); *(a.) (book)* بر قاچ لسانله يازلمش bir qach lisânla yazulmush.

Polygon, pol'i-gon, *(n.)* پوليغون poli-gon; — **Polyg'onal,** (-lig'o-nal) *(a.)* كثيرالاضلاع kesîrül-azlâ'.

Polyp, pol'ip, *(n.)* پوليپ polip; آختاپوط ahtapot; — **Pol'ypus,** (-pus) *(n.) (med.)* پوليپ polip; لحم زائد lahmu-zâ-id.

Polysyllable, pol'i-sil-a-bl, *(n.)* چوق هجه لى كلمه choq hejeli kelime; — **Polysyllabic,** (pol-i-sil-ab'ik) *(a.)* چوق هجه لى choq hejeli.

Polytechnic, pol-i-tek'nik, *(a.)* پوليتقنيق politeknik.

Polytheism, pol'i-thē-izm, *(n.) (rel.)* شرك shirk; — **Pol'ytheist,** (-'i-thē-ist) *(n.)* مشرك mushrik; *(pl.)* مشركين müshrikîn.

Pomade, po-mād', *(n.)* پوماد pomâd; *(v.a.)* پوماد سورمك pomâd sürmek.

Pomeranate, pom'gran-āt, *(n.) (bot.)* نار nar.

Pommel, pum'el, *(n.)* طوپوز topouz; *(v.a.)* طياق آتمق dayaq atmaq; (اوصلاتمق) (uslatmaq).

Pomp, pomp, *(n.)* دبدبه debdebe; آلايش âlâyish; — **Pomp'ous,** (-'us) *(a.)* مطنطن moutantan; *(pers.)* عظمتلى azametli; — **Pomp'ously,** (-'us-li) *(ad.)* دبدبه ايله debdebeyle; عظمتله azametle; مطنطن صورتده moutantan sôuretde.

Pompadour, pom'pa-dōōr, *(n.)* پومپادور pompadour.

Pompeian, pom-pē'an, *(a.)* ...پومپه ئى pompe-i...; — **ruins,** (rōō'inz) *(a.)* پومپه ئى خرابه لرى pompe-i harâbeleri; — **Pompeii,** (pom-pē'ī) *(n. pr.)* پومپه ئى pompe-i.

Pond, pond, *(n.)* حوض havouz; كول geul; — **lily,** *(n.)* نيلوفر nilüfer; — **Pon'dage,** (-'dāj) *(n.)* صو مقدارى sou miqdâru.

Ponder, pon'dėr, *(v.a.)* طارتمق tartmaq; *(fig.)* تدقيق ا. tedqîq et.; دوشونمك dü-shünmek; — **Pon'derable,** (-a-bl) *(a.)* طارتيلير tartulur; قابل وزن qâbili vezn; — **Ponderabil'ity,** (-bil'i-ti) *(n.)* قابليت وزن qâbiliyyeti vezn; — **Pon'derous,** (-us) *(a.)* آغر âr; ثقيل saqîl; *(fig.)* مهم mühim.

Pontiff, pon'tif, *(n.)* بيشوپ bishop; پسقپوس pisqopos; — **Pontif'ical,** (-tif'ik-al) *(a.)* پسقپوسلق pisqopos-louq...; *(fig.)* محتشم mouhteshem.

Pontoon, pon-tōōn', *(n.)* دوبه douba.

Pony, pō'ni, *(n.) (zo.)* مدللى midilli; *(key)* مفتاح miftâh; شرح sherh; *(money)* يكرمى بش ليرا yirmi besh lira; *(beer)* كوچوك قدح بيرا küchük qadeh bira; **Jerusalem** — مركب mer-keb; (مصر اشكى) (musur esheyi); — **carriage,** (-kar'ij) *(n.)* طاليقه taliqa.

Poodle, pōō'dl, *(n.) (zo.)* فينو (كوپكى) fino (-keupeyi).

Pool, pōōl, *(n.)* حوض havouz; كول geul.

Pool, pōōl, *(n.) (stakes)* ميزا miza; بحث bahs; پول poul; *(v.a.)* بيريكديرمك birikdirmek; جمع ا. jem et.; مزج ا. mezj et.; *(fig.)* تقسيم ا. taxîm et.; پايلاشمق paylashmaq.

Poop, pōōp, *(n.) (mar.)* پوپه poupa; قيچ قصره سى quch qasarasu; *(v.a.)* پوپه دن كلمك poupadan gelmek.

Poor, pōōr, *(a.)* فقير faqîr; *(fig.)* بيچاره bîchâre; زواللى zavallu; *(sterile)* قوتسز qouvvetsiz; ضعيف zayuf; *(little)* آز az; اهميتسز ehemmiyyetsiz; *(n. pl.)* فقرا fouqarâ; — **ly,** *(ad.)* فقيرانه faqî-râne; — **ness,** *(n.)* فقر faqr; ضرورت zarôuret; ضعف zâ'f; *(fig.)* آزلق azluq; — **house,** *(n.)* دارالعجزه dârül-ajeze; — **law,** *(n.)* حمايهٔ فقرا قانونى himâye-i fouqarâ qânôunou.

Pop, pop; *(n.)* سس ses; پاطيردى patur-du; *(v.a.)* پاطلاتمق patlatmaq; *(v. n.)* پاطلامق patlamaq; — **gun,** *(n.)* هوا طوپى hava topou.

Pope, pōp, *(n.)* پاپا papa; *(zo.)* حانى بالغى hani balugh; — **Popedom,** (pōp'dum) *(n.)* پاپالق papaluq; — — **Pōp'ery,** (-'ėr-i) *(n.)* قتوليك مذهبى qatolik mezhebi; — **Pōp'ish,** *(a.)* قتوليك qatolik.

Popinjay, pop′in-jā, *(n.)* پاپاغان papân.
Poplar, pop′lar, *(n.)* قواق (آغاجی) qa-vaq (-âju).
Poppy, pop′i, *(n.) (bot.)* خشخاش hash-hash; **corn —** کلینجك چیچکی gelinjik chicheyi; **field —** قرانفیل (چیچکی) qa-ranfil (-chicheyi); **— head,** (-hed) *(n.)* اویمه باشلق oyma bashluq; تاج tâj; **— oil,** *(n.)* قرانفیل یاغی qaranfil yâ.
Populace, pop′ū-lās, *(n.)* عوام (ناس) avâm (-nâs); آیاق طاقمی ayaq taqumu.
Popular, pop′ū-lar, *(a.)* ...خلق halq...; خلقه مخصوص halqa mahsous; عمومی oumoumî; *(pers.)* معروف mâ′rouf; **— ly,** *(ad.)* عمومی صورتده oumoumî sou-retde; بین العوام beynel-avâm; **— Pop′ūlarism,** (-izm) *(n.)* عوام لاقیردیسی avâm laqurdusu; عامیانه سوز âmiyâne seuz; **— Popūlar′ity,** (-′i-ti) *(n.)* توجه عامه tevejjühi âmme; شهرت sheuhret; **— Pop′ūlarize,** (-īz) *(v.a.)* طانیتمق tanutmaq; تعمیم ا. tâ′mîm et..
Populate, pop′ū-lāt, *(v.a.)* اسکان ا. is-kyân et.; *(v.n.)* نفوس آرتمق nüfôus artmaq; **— Populā′tion,** (-′shun) *(n.)* اهالی ahâlî; سکنه sekene; نفوس nüfôus; *(act)* اسکان iskyân; **— Pop′ūlous,** (-lus) *(a.)* نفوسی چوق nüfôu-sou choq; اهالیسی چوق ahâlîsi choq.
Porcelain, pors′lān, *(n. & a.)* پورسلن porselen; *(lit.)* فغفور fagfôur.
Porch, pōrch, *(n.)* مدخل medhal; دهلیز dihlîz; *(lit.)* رواق revâq.
Porcupine, por′kū-pīn, *(n.)* کیرپی kirpi.
Pore, pōr, *(n.) (pl.)* مسامات mesâ-mât; *(v. n.)* ایی تدقیق ا. iyi tedqîq et. **— Porous,** (pō′rus) *(a.)* مساماتلی mesâmâtlu; **— Porosity,** (po-ros′i-ti) *(n.)* مساماتلی اولمه mesâmâtlu olma, مسامات mesâmât.
Pork, pōrk, *(n.)* ژامبون jambon; طوموز اتی domouz eti; **— chop,** *(n.)* ژامبون قوتلهتی jambon qotleti.
Porphyry, por′fir-i, *(n.)* صوماکی (طاش) somâki (-tash).
Porpoise, por′pus, *(n.) (zo.)* یونس بالغی yôunous balugh; طوموز بالغی domouz balugh.
Porridge, por′ij, *(n.)* سبزه چورباسی sebze chorbasu; *(oatmeal)* یولاف چورباسی youlaf chorbasu.
Porringer, por′in-jėr, *(n.)* کووهچ güvech; چوملك cheumlek.

Port, pōrt, *(n.)* لیمان liman; مندرك mendirek *(gate)*; قاپو qapu; *(demea-nour)* وضعیت vazuyyet; طور tavr; *(larboard)* اسکله iskele; *(wine)* پورتو (شرابی) porto (-sharabu); *(v.a.)* داورانمق davranmaq; طوتمق toutmaq; **— of entry** ادخالات لیمانی idhâlât limanu; **free —** سربست لیمان serbest liman; آچیق لیمان achuq liman; **— charges,** *(n.)* لیمان رسومی liman rüsôumou; **— hole,** *(n.)* لومبار loumbar; **— Pōrt′-able,** *(a.)* پورتاتیف portatif; قابل نقل qâbili naql; **— Pōrt′age,** (-′āj) *(n.)* نقلیه naqliye; *(space)* آره ara.
Portal, pōrt′al, *(n.)* قاپو qapu; مدخل medhal.
Porte, pōrt, *(n.) (Sublime-)* باب عالی bâbu âlî.
Portend, por-tend′, *(v.a.)* علامت او. alâmet ol.; دلیل او. delîl ol..; **— Por′tent,** *(n.)* علامت alâmet; دلیل delîl; **— Portent′ous,** (-′us) *(a.)* *(ill)* منحوس menhôus; مدهش müd-hish.
Porter, pōrt′ėr, *(n.)* حمال hamal; *(liquor)* سیاه بیرا siyah bira; **— Pōrt′ėrage,** (-āj) *(n.)* حمالیه hamâ-liye; نقلیه naqliye.
Porter, pōrt′ėr, *(n.) (gatekeeper)* قاپوجی qapuju; **— Pōrt′ėrage,** (-āj) *(n.)* قاپوجیلق qapujuluq; **— Pōrt′-ėress,** *(n.)* قاپوجی قادین qapuju qadun.
Portfolo, pōrt-fō′li-ō, *(n.)* جزؤدان jüz-dan; پورتفوی portfeuy; *(ministry)* نظارت nezâret; مأموریت me′môuriy-yet.
Portico, pōr′ti-kō, *(n.)* رواق revâq; (قاپو اوکی) (qapu eunü); (دیرکلر آلتی) (direkler altu).
Portière, por-tyār′, *(n.)* قاپو پردهسی qapu perdesi.
Portion, pōr′shun, *(n.)* پارچه parcha; قسم qusm; پورسیون porsiyon; *(al-lotment)* حصه hisse; *(fortune)* ثروت servet; جهاز jihâz; (cheyiz); *(v.a.)* تقسیم ا. taxîm et.; (حصه) آییرمق (his-se-) ayurmaq; *(girl)* جهاز ویرمك cheyiz vermek; **marriage —** دراخومه drahoma; جهاز cheyiz; **— Porti-oner,** (pōr′shun-ėr) *(n.)* حصه‌دار hissedâr; *(official)* قسام qassâm; **— Portionless,** (pōr′shun-les) *(a.)* دراخومه‌سز drahomasuz; *(fig.)* پاره‌سز parasuz.

Portland, pōrt'land, *(n.pr.)* پورتلاند portland; — **cement,** پورتلاند چمنطوسی portland chimentosou.

Portly, pōrt'li, *(a.)* وقارلی veqârlu; *(corpulent)* جثه‌لی jüsseli; ملحم mü-laham; — **Pōrt'liness,** *(n.)* جثه (لیلك) jüsse (-lilik); (بوی بوس) (boy-bos).

Portmanteau, port-man'tō, *(n.)* پورت مانتو port-manto; *(bag)* چانطه chanta.

Portrait, pōr'trāt, *(n.)* تصویر tasvîr; پورتره portre; — **Pōr'traitist,** (-'trāt-ist) *(n.)* پورتره رسامی portre ressa-mu; — **Pōr'traiture,** (-'trā-tūr) *(n.)* رسم resim; تصویر tasvîr; *(fig.)* تعریف tâ'rîf.

Portray, pōr-trā', *(v.a.)* رسمنی یاپمق resmini yapmaq; *(fig.)* تصویر ا. tas-vîr et..

Portugal, pōrt'ū-gal, *(n.pr.)* پورتکیز portekiz; — **Portuguese,** (pōr'tū-gēz) *(a.)* پورتکیز portekiz; *(n.)* پورتکیزلی portekizli.

Pose, pōz, *(n.)* وضعیت vazuyyet; طور tavr; *(v.n.)* وضعیت طاقنمق vazuyyet taqunmaq.

Pose, pōz, *(v.a.)* شاشیرتمق shashurt-maq; صوصدیرمق sousdourmaq; — **Pō'ser,** (-'zėr) *(n.)* مشکل مسئله müsh-kül mes-ele; — **Pō'sing,** (-'zing) *(a.)* مشکل müshkül; شاشیرتیجی sha-shurtuju.

Position, po-zish'un, *(n.)* موقع mev-qî'; وضعیت vazuyyet; *(assertion)* ادعا iddâ; اساس esâs; *(arith.)* معادله mou-âdele.

Positive, poz'i-tiv, *(a.)* مثبت müs-bet; *(fig.)* قطعی qat-î; *(phil.)* اثباتی isbâtî; *(n.)* مثبت müsbet; حقیقت haqîqat; — **ly,** *(ad.)* مثبت اوله‌رق müsbet olaraq; قطعی صورتده qat-î sôuretde; — **ness,** *(n.)* قطعیت qat-uyyet; حقیقت haqîqat; — **Posit-ivism,** (poz'i-tiv-izm) *(n.)* اثباتیه مسلکی isbâtiyye mesleki; — **Positivist,** (poz'i-tiv-ist) *(n.)* اثباتیه‌جی isbâtiy-yeji.

Possess, poz-zes', *(v.a.)* مالك او. mâ-lik ol.; صاحب او. sâhib ol.; الده ا. elde et.; *(occupy)* اشغال ا. ishgâl et.; استیلا ا. istîlâ et.; **to — one's self of** (ی) الله کچیرمك ...(i-) eline gechirmek; (ه) حاکم او. ...(e-) hâkim ol.; —

Possessed, (poz-zesd') *(a.)* دلی deli; مجذوب mejzôub; — **Possession,** (poz-zesh'un) *(n.)* ملك mülk; مال mal; *(act)* تصرف tesarrouf; تملك te-mellük; *(madness)* جنت jinnet; *(pl.)* املاك emlâk; اراضی arâzî; — **Pos-sessive,** (poz-zes'iv) *(a.)* تصرفی te-sarroufî; *(n.)* *(gram.)* مضاف (الیه) mouzâf (-ileyh); — **Possessor,** (poz-zes'ur) *(n.)* متصرف mütassaruf; صاحب sâhib.

Possible, pos'i-bl, *(a.)* قابل qâbil ممکن mümkün; — **Possibility,** (pos-i-bil'i-ti) *(n.)* امکان imkyân; احتمال ihtimâl; — **Possibly,** (pos'-i-bl-i) *(ad.)* بلکه belki; احتمالکه ihti-mâlki.

Post, pōst, *(n.)* پوسته posta; *(place)* موقع mevqî'; *(mil.)* نقطه noqta; *(office)* موقع mevqî'; مأموریت me'-môuriyyet; *(v.a.)* پوسته‌یه ویرمك pos-taya vermek; کوندرمك geundermek; *(set)* قویمق qomaq; یرلشدیرمك yer-leshdirmek; اقامه ا. iqâme et.; *(com.)* قید ا. qayd et.; دفتره کچیرمك def-tere gechirmek; *(inform)* معلومات ویرمك mâ'lôumât vermek; اشعار ا. ish-âr et.; *(v. n.)* سوق ا. sevq et; *(fig.)* استعجال ا. istî'jâl et.; — **bag,** *(n.)* پوسته چانطه‌سی posta chan-tasu; — **captain,** (-kap'tān) *(n.)* قالیون قپودانی qalyon qapdanu; — **card,** (-kärd) *(n.)* قارت پوستال qart postal; — **free,** (-frē) *(a.)* بلا اجرت bilâ üjret; پوسته اجرتی داخل posta üjreti dâhil; — **haste,** (-hāst) *(n.)* عجله ajele; *(a.)* چابوق chabouq; *(ad.)* همان hemen; علی العجله alel-ajele; — **house,** *(n.)* پوسته‌خانه postahâne; — **man,** *(n.)* پوسته‌جی postaju; موزع mü-vezzî'; — **märk,** *(n.)* پوسته پولی posta poulou; — **mastėr,** *(n.)* پوسته مدیری posta müdîri; — **master general** پوسته مدیر عمومیسی posta müdîri oumôu-mîsi; — **office,** *(n.)* پوسته‌خانه posta-hâne; پوسته شعبه‌سی posta shôu'besi; *(department)* پوسته مدیریتی posta mü-dîriyyeti; — **paid,** (-pād) *(a.)* پوسته اجرتی داخل posta üjreti dâhil; — **Pōst'age,** (-'āj) *(n.)* پوسته اجرتی posta üjreti; — **Pōst'al,** *(a.)* ...پوسته pos-ta...; — **note** پوسته چکی posta cheki; — **order** ماندا پوسته manda post; پوسته

حواله‌نامه‌سى posta havâlenâmesi; — **well posted up,** *(a.)* خبردار haber-dâr; واقف vâqif; (منتظماً معلومات آلمش) (mountazaman mâ'lôumât almush); *(to keep-)* (ئه) منتظماً معلومات ويرمك ...(e-) mountazaman mâ'lôumât vermek.

Post, pōst, *(n.) (pillar)* ديرك direk; طياق dayaq; *(v.a.) (expose)* تشهير ا. tesh-hîr et.; يافته ياپيشديرمق yafta yapushdurmaq; — **Pōst'er,** *(n.)* پوسته‌جى postaju; قوريه qôuriye; *(bill)* اعلان i'lân; لوحه levha; *(sticker)* اعلان ياپيشديريجى i'lân yapush-duruju.

Post-, pōst, *(ad.)* (دن) صوكره (...den-) sôra; ... بعدال bâ'del...; — **date',** (-dāt') *(n.)* مؤخر تاريخ mü-ahhar tâ-rîh; *(v.a.)* مؤخر تاريخ قويمق mü-ahhar târîh qomaq; — **'entry,** (-'en-tri) *(n.)* علاوه ilâve; — **'humous,** (-'ū-mus) *(a.)* بعدالوفات bâ'del-vefât; — **merid'ian,** *(a.)* بعدالزوال bâ'dez-zevâl; (صوكره) (sôra); — **mor'tem,** *(a.)* بعدالوفات bâ'del-vefât; *(n.)* فتح ميت fet-hi-meyyit; — **'script,** (-'skript) *(n.)* هامش hâmish; حاشيه hâshiye.

Poste-restante, pōst res-tant', *(n.)* پوست ره‌ستانت post-restant.

Posterior, pos-tē'ri-or, *(a.)* صوكره‌كى sôraki; كرى geri; *(n. pl.)* آرقه arqa; (قبا أت) (qaba et); — **Postērior'ity,** (-or'i-ti) *(n.)* صوكره‌لق sôraluq; *(lit.)* مؤخريت mü-ahhariyyet; — **Poster'-ity,** (-tėr'i-ti) *(n. pl.)* اخلاف ahlâf.

Postil, pos'til, *(n.)* دركنار der-kenâr; هامش hâmish; *(rel.)* حاشيه hâshiye.

Postillon, pōs-til'yun, *(n.)* سوروجى sü-rüjü.

Postpone, pōst-pōn', *(v.a.)* تأخير ا. te'-hîr et.; كرى براقمق geri buraqmaq; — **Postpone'ment,** *(n)* تأخر te-ehhour.

Postulate, pos'tū-lāt, *(n.)* قضيه qa-zuyye; موضوعه mevzôu-a; *(pl.)* موضوعات mevzôu-ât; *(geom.)* متعارفه müte-ârife; *(v.a.)* فرض ا. farz et.; *(demand)* طلب ا. taleb et.; *(fig.)* ادعا ا. iddâ et.; — **Pos'tūlant,** *(n.)* طالب tâlib; نامزد nâmzed; — **Pos'tulatory,** (-'tū-lat-or-i) *(a.)* فرضى farazî; مفروض mefrôuz; موهوم mevhôum.

Posture, pos'tūr, *(n.)* وضعيت vazuyyet; طوروش douroush; *(v.a.)* وضعيت ويرمك vazuyyet vermek; *(v.n.)* وضعيت طاقنمق vazuyyet taqunmaq.

Posy, pō'zi, *(n.)* چيچك chichek; دمت demet; *(verse)* بيت beyt; دوز deviz.

Pot, pot, *(n.)* چوملك cheumlek; قاوانوز qavanoz; *(cooking)* تنجره tenjere; كووج güvej; *(plant)* ساقسى saxu; *(v.a.)* قابه قويمق qaba qomaq; *(fig.)* صاقلامق saqlamaq; ساقسى‌يه قويمق sax-uya qomaq; **to go to —** محو او. mahv ol.; — **bellied,** (-bel'id) *(a.)* قارنى چيقيق qarnu chuquq; — **belly,** (-bel'i) *(n.)* چيقيق قارن chuquq qarn; —**'herb,** *(n.)* سبزه sebze; (سبزه‌وات) (sebzevat); — **luck,** *(n.)* موجود يمك mevjoud yemek.

Potable, pō'ta-bl, *(a.)* ايچيلير ichilir; *(lit.)* قابل شرب qâbili shürb.

Potash, pot'ash, *(n.)* پوتاس potas.

Potassium, po-tas'i-um, *(n.)* پوتاسيوم potasyüm.

Potato, po-tā'to, *(n.)* پاتاتس patates; **small potatoes** *(fig.)* اهميتسز شيلر ehem-miyyetsiz sheyler; (اينجير چكردكى) (injir chekirdeyi).

Potent, pō'tent, *(a.)* قوتلى qouvvetli; *(fig.)* نفوذلى nüfôuzlou: — **ly,** *(ad.)* قوتلى صورتده qouvvetli sôuretde; قوتله qouvvetle; — **Pō'tency,** (-'ten-si) *(n.)* قوت qouvvet; *(fig.)* نفوذ nüfôuz; — **Pō'tentate,** (-'tent-āt) *(n.)* حكمدار hükümdâr; *(fig.)* متنفذ müteneffiz; — **Pōten'tial,** (-ten'shal) *(a.)* قوتلى qouvvetli; *(fig.)* قوه‌ده qouvvede; محتمل mouhtemel; *(gram.)* اقتدارى iq-tidârî; احتمالى ihtimâlî; *(n.)* احتمال ih-timâl; *(sci.)* اقتدار iqtidâr.

Pother, poth'ėr, *(n)* كورولتو gürültü; ولوله velvele; *(v.a.)* تعجيز ا. tâ'jiz et.; *(v.n.)* كورولتو ا. gürültü et..

Potion, pō'shun, *(n.)* علاج ilaj; شروب shouroub; ايچكى ichgi; — **of love** محبت علاجى mouhabbet ilaju; (بويو) (büyü).

Pottage, pot'āj, *(n.)* چوربا chorba.

Potted, pot'ed, *(a.)* قونسروه qonserve; — **meats,** (-mētz) *(n.)* قونسروه أتلر qonserve etler.

Potter, pot'ėr, *(n.)* چوملكجى cheum-lekji; — **Pott'ery,** (pot'ėr-i) *(n.)* چاناق اعمالاتخانه‌سى chanaq i'mâlât-hâ-nesi; *(business)* چاناقجيلق chanaqju-

luq ; *(pl.)* چاناق چوملك chanaq cheumlek.

Potter, pot'ėr, *(v.n.)* حايلازلق ا. haylazluq et..

Potting, pot'ing, *(n.)* *(bot.)* ساقسىيه قومه saxuya qoma ; قونسروه ياپمه qonserve yapma.

Pouch, powch, *(n.)* كيسه kese ; جيب jeb ; *(zo.)* هكبه heybe ; *(mil.)* فشنكلك fisheklik ; *(v.a.)* جيبه قويمق jebe qomaq.

Poult, pōlt, *(n.)* پيليچ pilich ; — **Poulterer,** (pōlt'ėr-ėr) *(n.)* طاووقجى tavouqjou ; — **Poultry,** (pōlt'ri) *(n.)* طاووقجيلر tavouqjoular ; — **yard** كومس kümes.

Poultice, pōl'tis, *(n.)* *(med.)* لاپه lapa; *(v.a.)* لاپه قويمق lapa qomaq.

Pounce, powns, *(n.)* سندالوز توزى sendalos tozou ; *(zo.)* پنچه penche ; *(v.a.)* توز اكمك toz ekmek ; — **box,** *(n.)* توز قوطيسى toz qoutousou ; (ريكدان) (ruhdân).

Pounce, powns, *(v.n.)* *(-upon)* اوزرينه آتيلمق üzerine atulmaq ; ياقالامق yaqalamaq.

Pound, pownd, ليبره libre ; فوند found; *(fin.)* ليرا lira ; *(inclosure)* آغل aghul ; *(v.a.)* (آغله) قاپامق (aghula-) qapamaq; *(beat)* دوومك deuvmek ; *(lit.)* سحق ا. sahq et. ; ازمك ezmek ; — **Poundage,** (pownd'āj) (ليرا باشنه) ويركى (lira bashuna-) vergi ; *(com.)* (ليرا حسابيله) قوميسيون (lira hesâbîle-) qomisyon ; — **Pounder,** (pownd'ėr) *(n.)* ...ليبره‌لك ...librelik ; *(artil.)* فوندلق foundlouq.

Pour, pōr, *(v.a.)* دوكمك deukmek ; بوشالتمق boshaltmaq ; *(fig.)* ياغديرمق yâdurmaq ; *(v. n.)* دوكولمك deukülmek ; *(fig.)* بوشانمق boshanmaq ; — **Pouring,** (pōr'ing) *(a.)* سيل كبى sel gibi.

Pourparler, pōōr-pär'lā, *(n.)* كوروشمه geurüshme ; مذاكرات müzâkerât.

Pout, powt, *(n.)* صومورتمه somourtma ; *(v. n.)* صومورتمق somourtmaq ; — **Pouter,** (powt'ėr) *(n.)* صومورتغان somourtgan ; — **Poutingly,** (powt'ing-li) *(ad.)* صومورته‌رق somourtaraq.

Poverty, pov'ėr-ti, *(n.)* فقر faqr ; احتياج ihtiyâj.

Powder, pow'dėr, *(n.)* توز toz ; *(for face)* پودره poudra ; *(gun's)* باروت barut ; *(v.a.)* دوومك deuvmek ; توز حالنه كتيرمك toz hâline getirmek ; *(sprinkle)* توز سرپمك toz serpmek ; *(v. n.)* توز او. toz ol. ; پودره سورمك poudra sürmek ; — **box,** *(n.)* پودره قوطيسى poudra qoutousou ; — **magazin,** *(n.)* باروتخانه borut-hâne ; جبخانه‌لك jebhânelik ; — **Pow'dery,** (-dėr-i) *(a.)* توز كبى toz gibi ; توزلى tozlou.

Power, pow'ėr, *(n.)* قوت qouvvet ; اقتدار iqtidâr ; *(rule)* حكم kükm ; *(authority)* صلاحيت salâhiyyet ; *(pl.)* قوا qouvâ ; — **loom,** *(n.)* ميخانيكى دستكاه mihanikî tezgyah ; — **Great Powers,** *(n.pl.)* دول معظمه düveli mou-azzama ; — **Pow'erful,** (-'ėr-fōōl) *(a.)* قوتلى qouvvetli ; تأثيرلى te'-sîrli ; — **Pow'erfully,** (-'ėr-fōōl-i) *(ad.)* قوتلى صورتده qouvvetli sôuretde ; شدتله shiddetle ; — **Pow'erless,** (-'ėr - les) *(a.)* قوتسز qouvvetsiz ; ضعيف zayuf.

Pox, poks, *(n.)* چيبان chuban ; (فرنكى) (frengi) ; **small** — (خسته‌لغى) چيچك chichek (-hastalug).

Practicable, prak'ti-ka-bl, *(a.)* ممكن mümkün ; قابل اجرا qâbili ijrâ ; *(road)* كچيلير gechilir ; قابل مرور qâbili mürôur.

Practical, prak'ti-kal, *(a.)* عملى amelî ; پراتيق pratiq ; قابل تطبيق qâbili tatbîq ; — **ly,** *(ad.)* عملى اولەرق amelî olaraq ; *(fig.)* بالفعل bilfi'l ; حقيقتده haqîqatde ; ...همان hemen... ; — **ness,** *(n.)* عمليلك amelîlik ; — **knowledge,** (-nō'lej) *(n.)* عملى معلومات amelî mâ'lôumât ; پراتيق pratiq.

Practice, prak'tis, *(n.)* پراتيق pratiq ; تطبيقات tatbîqât ; ممارسه mümârese ; *(habit)* اعتياد i'tiyâd ; *(performance)* اجرا ijrâ ; اجراى صنعت ijrâyi san-at ; *(med.)* (اجراى) مداوات (ijrâyi-) müdâvât ; *(method)* اصول ousôul ; **target** — انداخت تعليمى endaht tâ'limi ; هدفه انداخت hedefe endaht.

Practise, prak'tis, *(v.a.)* تطبيق ا. tatbîq et. ; استعمال ا. istî'mâl et. ; *(perform)* اجرا ا. ijrâ et. ; *(v. n.)* ادمان ا. idman et. ; — **Practiser,** (prak'ti-sėr) *(n.)* عملى amelî ; تطبيقاتجى tatbîqâtju.

Practitioner, prak-tish'un-ėr, *(n.)* تجربه‌لى (آدم) tejrübeli (-adam); *(medical-)* (پراتيق) دوقتور (pratik-) doqtor; *(jud.)* آووقات avouqat; **general —** (هر خسته‌لغه باقان) دوقتور (her hastalugha baqan-) doqtor.

Pragmatic, -al, prag-mat'ik, -al, *(a.)* ايشكذار ishgüzâr; فعال fa'âl; *(self-important) (fig.)* كستاخ küstâh; كنديني بكنمش kendini beyenmish; **— ly,** *(ad.)* كستاخانه küstâhâne; **— Prag'matism,** (-tizm) *(n.)* فعاليت fa'âliyyet; *(meddlesomeness)* فضولى مداخله fouzoulî müdâhale; (كستاخلق) (küstâhluq).

Prairie, prā'ri, *(n.)* اووه ova; چاير chayur.

Praise, prāz, *(n.)* مدح medh; ثنا senâ; *(v.a.)* مدح ا. medh et.; ثنا ا. senâ et.; **— Praiser,** (prāz'ėr) *(n.) (lit.)* ثناكار senâkyâr; **— Praiseworthy,** (prāz'wėr-*thi*) *(a.)* ممدوح memdôuh; شايان تقدير shâyânu taqdîr.

Prance, prans, *(v.n.) (zo.)* صيچرامق suchrmaq; اوينامق oynamaq; *(fig.)* قابارمق qabarmaq.

Prank, prangk, *(v.a.)* سوسله‌مك süslemek; دوزلتمك düzeltmek; *(n.)* يارامازلق yaramazluq; اويون oyoun.

Prate, prāt, *(v.n.)* كوه‌زه‌لك ا. gevezelik et.; *(n.)* كوه‌زه‌لك gevezelik; **— Prā'ting,** (-'ting) *(a. & n.)* كوه‌زه geveze.

Pratique, prat'ēk, *(n.) (mar.)* پراتيقه pratiqa.

Prattle, prat'l, *(n.)* كوه‌زه‌لك gevezelik; *(v.n.)* كوه‌زه‌لك ا. gevezelik et..

Prawn, prawn, *(n.) (zo.)* تكه teke.

Pray, prā, *(v.)* نياز ا. niyâz et.; *(rel.)* دعا ا. dou-â et.; عبادت ا. ibâdet et.; **— Prayer,** (prā'ėr) *(n.)* نياز niyâz; *(rel.)* عبادت ibâdet; دعا dou-â; **— book,** *(n.)* دعا كتابى dou-â kitabu; **— Prayerful,** (prā'ėr-fōōl) *(a.)* صوفى sofou; *(lit.)* متقى müttaqî; **— Prayerfully,** (prā'ėr-fōōl-i) *(ad.) (lit.)* داعيانه dâ-uyâne; مناجاتله münâjâtla; زاهدانه zâhidâne; **— Prayerless,** (prā'ėr-les) دعا ايتمز dou-â etmez; (بى‌نماز) (bî-namaz).

Preach, prēch, *(v.n.)* وعظ ا. vâ'z et.; *(v.a.)* اعلان ا. i'lân et.; تلقين ا. telqîn et.; **— down** ذم ا. zemm et.; تقبيح ا. taqbîh et.; **— up** مدح ا. medh et.; تحسين ا. tahsîn et.; **— Preacher,** (prēch'ėr) *(n.)* واعظ vâ-uz; خطيب hatîb; **— Preaching,** (prēch'ing) *(n.)* وعظ (اجمه) vâ'z (-etme); خطابه hutâbe.

Preamble, prē-am'bl, *(n.)* مقدمه mouqaddeme; اسباب موجبه esbâbu môujibe.

Prebend, preb'end, *(n.)* عائدات â-idât; تخصيصات tahsîsât; **— Preb'endary,** (-a-ri) *(n.)* (عائداتلى) پاپاس (â-idâtlu-) papaz.

Precarious, prē-kā'ri-us, *(a.)* مشكوك meshkyôuk; قرارسز qarârsuz; تهلكه‌لى tehlikeli; **— ly,** *(ad.)* تهلكه‌لى صورتده tehlikeli sôuretde; مشكوك بر حالده meshkyôuk bir hâlde.

Precaution, pre-kaw'shun, *(n.)* احتياط ihtiyât; بصيرت basîret; *(v.a.)* احتياط ا. ihtiyât et.; **— Precau'tional,** *(a.)* احتياطى ihtiyâtî.

Precede, pre-sēd', *(v.a.)* تقدم ا. teqaddüm et.; سبق ا. sebq et.; **— Precedence,** (prē-sē'dens) *(n.)* تقدم teqaddüm; **to take — of** (ئه) تقدم ا. ...(e-) teqaddüm et.; **— Precedent,** (prē-sē'dent) *(a.)* اولكى evvelki; مقدم mouqaddem; **— Precedent,** (pres'ē-dent) *(n.)* امثال emsâl; **— Precedented,** (pres'ē-dent-ed) *(a.)* امثالى موجود emsâli mevjôud; واقع vâqî'; **— Precendently,** (prē-sē'dent-li) *(ad.)* اولجه evvelje; مقدما mouqaddemâ; **— Preceding,** (prē-sē'ding) *(a.)* اولكى evvelki; سابق sâbuq; مقدم mouqaddem.

Precept, prē'sept, *(n.)* امر emr; *(jud.)* حكم hükm; *(maxim)* قاعده qâ-ide; عقيده aqîde; **— Preceptor,** (prē-sep'tur) *(n.)* مربى mürebbî; رئيس re-îs; **— Preceptory,** (prē-sep'to-ri) *(a.) (lit.)* ارشادكار irshâdkyâr; *(n.) (house)* مدرسه medrese.

Precession, prē-sesh'un, *(n.) (ast.)* حركت رجعيه hareketi rij-uyye.

Precinct, prē'singkt, *(n.)* حدود houdôud; *(district)* ساحه sâha; منطقه mountuqa; *(jud.)* صلاحيت salâhiyyet; **election —s** دائرهٔ انتخابيه dâ-ireyi intihâbiyye; *(pl.)* مناطق انتخابيه manâtuqu intihâbiyye.

Precious, presh'us, *(a.)* قیمتلی qiymetli ; قیمتدار qiymetdâr ; *(ironical)* غریب garîb ; مکمل mükemmel ; *(fastidious)* یاپمه yapma ; *(much)* چوق choq ; پك pek ; *(ad.)* زیادەسیله ziyâdesîle ; — **ly,** *(ad.)* قیمتلی صورتده qiymetli sôuretde ; *(fig.)* اهمیتله ehemmiyyetle ; — **ness,** *(n.)* قیمت qiymet ; — **metals,** قیمتدار معادن qiymetdâr ma-âdin ; — **stones,** مجوهرات müjevherât.

Precipice, pres'i-pis, *(n.)* اوچوروم ouchouroum.

Precipitate, pre-sip'i-tāt, *(v.a.)* آشاغی آتمق ashâ atmaq ; یووارلامق youvarlamaq ; *(fig.)* تعجیل ا. tâ'jîl et. ; *(chem.)* ترسیب ا. tersîb et. ; *(v.n.)* یووارلانمق youvarlanmaq ; آشاغی اوچمق ashâ ouchmaq ; *(fig.)* عجله ا. ajele et. ; آتیلمق atulmaq ; *(chem.)* ترسب ا. teressüb et. ; *(a.)* *(fig.)* عجول ajôul ; دوشونجەسز düshünjesiz ; *(n.)* طورطو tortou ; رسوب rüsôub ; — **Precipitation,** (pre-sip-i-tā'shun) *(fig.)* عجله ajele ; تهالك tehâlük ; *(chem.)* ترسب teressüb : — **Precipitous,** (pre-sip'i-tus) *(a.)* پك دیك pek dik ; *(fig.)* غایت gâyet ; عجله ajele.

Precis, prā-sē', *(n.)* خلاصه houlâsa ; زبده zübde.

Precise, pre-sīs', *(a.)* تام tam ; قطعی qat-î ; *(pers.)* پك دقتلی pek diqqatli ; — **ly,** *(ad.)* تماماً tamâmen : — **ness,** *(n.)* صحت suhhat ; قطعیت qat-uyyet ; — **Precis'ion,** (-sizh'un) *(n.)* صحت suhhat ; طوغریلق dôroulouq.

Preclude, pre-klōōd', *(v.a.)* منع ا. men et. ; برطرف ا. ber-taraf et..

Preclusion, pre-klōō'zhun, *(n.)* منع men ; — **Preclusive,** (pre-klōōs'iv) *(a.)* مانع mânî' ; حائل hâ-il ; — **Preclusively,** (pre-klōōs'iv-li) *(ad.)* ممانعتكارانه mümânât-kyârâne.

Precocious, pre-kō'shus, *(a.)* موسمسز mevsimsiz ; پك ایركن pek erken ; *(lit.)* باكیور bâkyôur; — **ly,** *(ad.)* موسمسز صورتده mevsimsiz sôuretde ; — **Precoc'ity,** (-kōs'i-ti) *(n.)* موسمسزلك mevsimsizlik ; ایركنلك erkeulik.

Preconceive, prē-kon-sēv', *(v.a.)* (اولدن) فكری او. (evvelden-) fikri ol. ; تصمیم ا. tasmîm et. ; — **Prēconcep'tion,** (-sep'shun) *(n.)* فكر fikr ; تصور tesavvour ; تصمیم tasmîm.

Precursor, pre-kur'sor, *(n.)* خبرجی haberji ; *(fig.)* علامت alâmet ; دلیل delîl , — **Precur'sory,** (-'so-ri) *(a.)* اخباری ihbârî ; *(fig.)* مشعر müsh-ir ; علامت قبیلندن alâmet qabîlinden.

Predate, prē-dāt', *(v.a.)* تاریخنی اول قومق târîhini evvel qomaq ; *(fig.)* اول وقوع بولمق evvel vouqôu' boulmaq ; *(lit.)* تقدم ا. teqaddüm et..

Predatory, pred'a-to-ri, *(n.)* چاپولجی chapouljou ; یاغماجی yâmaju ; *(zo.)* یرتیجی yurtuju.

Predecessor, prē-dē-ses'or, *(n.)* سلف selef.

Predestine, pre-des'tin, *(v.a.)* تقدیر ا. taqdîr et. ; اولدن قرارلاشدیرمق evvelden qarârlashdurmaq ; — **Predes'tinate,** (-āt) *(a.)* مقدر mouqadder ; *(v.a.)* تقدیر ا. taqdîr et. : — **Predestinā'tion,** (-'shun) *(n.)* قدر qader; *(rel.)* تقدیر ازلی taqdîri ezelî ; — **Predestinā'rianism,** (-izm) *(n.)* قدره اعتقاد qadere î'tiqâd.

Predetermine, prē-dē-tėr'min, *(v.a.)* تصمیم ا. tasmîm et. ; — **Prēdētermi-nā'tion,** (-mi-nā'shun) *(n.)* تصمیم tasmîm : *(n.)* نیت niyyet.

Predicable, pred'i-ka-bl, *(a.)* جائز jâ-iz ; قابل تطبیق qâbili tatbîq ; — **Predicabil'ity,** (-ka-bil'i-ti) *(n.)* جواز jevâz.

Predicament, prē-dik'a-ment, *(n.)* صنف sunuf ; نوع nevî' ; *(position)* (مشكل) موقع (müshkül-) mevqî'; حال hâl.

Predicate, pred'i-kat, *(v.a.)* *(lit.)* تأیید ا. te'yîd et. ; اسناد ا. isnâd et. ; بنا ا. binâ et. ; *(n.)* صفت sufat : *(log.)* مسند mesned ; — **Predica'tive,** (-kā'tiv) *(a.)* *(lit.)* تأییدی te'yîdî ; اسنادی isnâdî ; — **Predicā'tion,** (-kā'shun) *(lit.)* تأیید te'yîd ; حكم hükm ; اسناد isnâd.

Predict, prē-dikt', *(v.a.)* كشف ا. keshf et. ; اولدن سویلەمك evvelden seuylemek ; — **Predic'tion,** (-dik'shun) *(n.)* كشف keshf ; كرامت kerâmet ; — **Predic'tive** , (-dik'tiv) *(a.)* كرامت قبیلندن kerâmet qabîlinden ; — **Predic'tor,** (-dik'tur) *(n)* كاهن kyâhin ; اولدن سویلەین evvelden seuyleyen.

Predilection, prē-di-lek'shun, *(n.)*

رغبت râgbet, ميل meyl ; فضله محبت fazla mouhabbet.

Predispose, pre-dis-pōz', *(v.a.)* احضار ا. ihzâr et. ; *(lit.)* اماله ا. imâle et. ; — **Predisposit'ion,** (-po-zish'un) *(n.)* ميل meyl ; *(med.)* استعداد istî'dâd.

Predominate, pre-dom'in-āt, *(v.n.)* غالب او. gâlib ol. ; حاكم او. hâkim ol. ; — **Prodom'inant,** (-'in-ant) *(a.)* غالب gâlib ; حاكم hâkim ; — **Predominā'tion,** (-'shun) تفوق tefevvouq ; غلبه galebe.

Pre-elect, prē-e-lekt', *(v.a.)* اولدن انتخاب ا. evvelden intihâb et..

Pre-eminence, prē-em'i-nens, *(n.)* تفوق tefevvouq ; فوق العادهلك fevqal-âdelik ; — **Prē-em'inent,** *(a.)* فائق fâ-iq ; فوق العاده fevqal-âde.

Pre-emption, prē-em'shun, *(n.)* حق تقدم haqqu teqaddüm.

Pre-engage, prē-en-gāj', *(v.a.)* اولدن پيلهمك evvelden peylemek ; — **Pre-engage'ment,** *(n.)* اولدن پيلهمه evvelden peyleme.

Pre-establish, prē-es-tab'lish, *(v.a.)* (اولدن) تثبيت ا. (evvelden-) tesbît et. ; تقدير ا. taqdîr et. ; — **Prē-estab'lished,** (-'lishd) *(a.)* مقدر mouqadder ; ازلى ezelî ; — **harmony** آهنك ازلى âhengi ezelî.

Pre-exist, prē-egz-ist', *(v.n.)* اولدن موجود او. evvelden mevjôud ol.; (زماناً) تقدم ا. (zemânen-) teqaddüm et. ; — **Prē-existence,** (-egz-ist'ens) *(n.)* اولدن موجوديت evvelden mevjôudiyyet ; — **Prē-existent,** (-egz-ist'ent) *(a.)* اولدن موجود evvelden mevjôud ; مقدم mouqaddem.

Preface, pref'ās, *(n.)* مقدمه mouqaddeme ; مدخل medhal ; *(v.a.)* مقدمه ياپمق mouqaddeme yapmaq.

Prefect, prē'fekt, *(n.)* آمر âmir ; والى vâlî ; رئيس re-îs ; — **Prefecture,** (prē'fek-tūr) *(n.)* رياست riyâset; *(town)* بلديه رياستى belediye riyâseti; *(capital's)* شهر امانتى shehr emâneti.

Prefer, prē-fėr', *(v.a.)* ترجيح ا. terjîh et ; تقديم ا. taqdîm et. ; — **Preferable,** (prēf'ėr-a-bl) *(a.)* مرجح müreijah ; دها ايى daha iyi ; — **Preferably,** (prēf'ėr-a-bli) *(a.)* ترجيحاً terjîhan ; (دها ايسى) (daha iyisi) ; — **Preferableness,** (prēf'ėr-a-bl-nes) رجحان rüjhân ; تفوق tefevvouq ; — **Preference,** (prēf'ėr-ens) *(n.)* ترجيح terjîh ; رجحان rüjhân ; — **Preferential,** (pref-ėr-en'shal) *(a.)* ترجيحى terjîhî ; *(privileged)* ممتاز mümtâz; — **Preferred,** (prē-fėrd') *(a.)* مرجح mürejjah ; *(fin. & jud.)* ممتاز mümtâz.

Preferment, prē-fėr'ment, *(n.)* ترفيع terfî'.

Prefigure, prē fig'ūr, *(v.a.)* ايما ا. îmâ et..

Prefix, prē-fiks', *(v.a.)* اولدن تثبيت ا. evvelden tesbît et.; *(gr.)* اوكنه قويمق eunüne qomaq ; — **Prē'fix,** *(n.)* ادات edât.

Pregnant, preg'nant, *(a.)* حامله hâmile; (كبه) (gebe) ; *(fig.)* مثمر müsmir; *(clear)* صريح sarîh ; *(clever)* فطين fatîn ; ذكى zekî ; — **Preg'nancy,** (-'nan-si) *(n.)* حاملهلك hâmilelik ; (كبهلك) gebelik ; *(fig. & lit.)* ولوديت velôudiyyet; *(capacity)* استعداد (فوق العاده) istî'dâd (-fevqal-âde).

Prehistoric, prē-his-tor'ik, *(a.)* قبل التاريخ qablet-târîh.

Prejudge, prē-juj', *(v.a.)* اولدن حكم ا. evvelden hükm et..

Prejudice, prej'ū-dis, *(n.)* ضرر zarar ; خلل halel ; *(mischief)* غرض garez ; عداوت adâvet ; *(v.a.)* اضرار ا. uzrâr et. ; اخلال ا. ihlâl et. **to** «**a person's**» — «برينك» ضررينه «biri-nin» zararuna ; **without** — حقانيتله haqqâniyyetle ; *(lit.)* بلا عوض bilâ uvaz ; كمال بيطرفى ايله kemâli bî-tarafî ile ; **without** — **to** « **any one** » اضرار «هيچ بر كيمسهيى» اتمكسزين «hich bir kimseyi» uzrâr itmexizin ; «كيمسهيه» ضررى دوقونمهدن «kimseye» zararu doqounmadan ; **to do** — اضرار ا. uzrâr et. ; *(fig.)* حقسزلق ا. hqsuzluq et. : — **Prejūdic'ial,** (-dish'al) *(a.)* مضر mouzur ; مخل mouhill ; *(fig.)* غرضكار garezkyâr ; — **Prejūdic'ially,** (-dish'al-i) *(ad.)* مضر صورتده mouzur sôuretde ; غرضكارانه garezkyârâne.

Prelate, prel'āt, *(n.)* پيسقوپوس pisqopos ; مترهپوليد metrepolid ; رئيس re-îs ; — **Prel'acy,** (-'a-si) *(n.)* پيسقوپوسلق pisqoposlouq ; رياست riyâset.

Prelection, pre-lek′shun, *(n.)* درس ders ; خطابه hutâbe.

Preliminarү, prē-lim′in-ar-i, *(a.)* ابتدائی ibtidâ-î ; *(n.)* مقدمه mouqaddeme ; *(pl.)* *(peace)* مقدمات صلحیه mouqaddemâti soulhiyye ; — **Prelim′inarilү,** (-′in-ar-i-li) *(ad.)* بدایةً bidâyeten ; اولاً evvelâ.

Prelude, prē-lūd′, *or* prel′ūd, *(n.)* مقدمه mouqaddeme ; *(mus.)* پیشرو peshrev ; *(fig.)* علائم alâ-im ; *(v.a.)* باشلامق bashlamaq ; *(mus.)* پیشرو یاپمق peshrev yapmaq ; *(v. n.)* مقدمه او. mouqaddeme ol. .

Premature, prē-ma-tūr′, *(a.)* وقتسز vaqitsiz ; *(lit.)* نابهموسم nâbemevsim ; — **lү,** *(ad.)* نابهموسم اولهرق nâbemevsim olaraq ; — **Prēmatur′itү,** (-tūr′i-ti) *(n.)* وقتسزلق vaqitsizlik ; (ایرکنلك) (erkenlik).

Premeditate, prē-med′i-tāt, *(v.a.)* تصمیم ا. tasmîm et. ; قصد ا. qasd et. ; — **lү,** *(ad.)* قصداً qasden ; — **Prēmeditā′tion,** (-′shun) *(n.)* قصد qasd ; نیت niyyet ; — **Prēmed′itative,** (-ta-tiv) *(a.)* قصدی qasdî.

Premier, prē′mi-ėr, *(a.)* ایلك ilk ; باش bash ; *(n.)* *(pol.)* باش وکیل bash vekîl ; — **Prē′mièrship,** *(n.)* باش وکالت bash vekyâlet.

Première, pre-myār′, *(n.)* ایلك تمثیل ilk temsîl ; پرهمیهر premiyer ; *(actress)* پریما دوننا prima donna.

Premise, prē-mīz′, *(v.a.)* مقدمه ایراد ا. mouqaddeme îrâd et. ; تقدیم ا. taqdîm et. .

Premise, prem′is, *(n.)* مقدمه mouqaddeme ; *(n.pl.)* مؤسسات mü-essesât ; یر yer ; بنا binâ.

Premium, prē′mi-um, *(n.)* اکرامیه ikrâmiye ; پریم prim ; *(insurance)* سیغورطه اجرتی sigorta üjreti ; **at a —** اکرامیهلی ikrâmiyeli ; (باشه باشدن فضله(سنه basha bashdan fazla(-suna).

Premonish, prē-mon′ish, *(v.a.)* اخطار ا. ihtâr et. ; ایقاظ ا. îqâz et. ; — **Prēmoni′tion,** (-′shun) *(n.)* اخطارات ihtârât ; ایقاظات îqâzât.

Preoccupү, prē-ok′ū-pī, *(v.a.)* اولدن اشغال ا. evvelden ishgâl et. ; *(fig.)* فضله اشغال ا. fazla ishgâl et. ; — **Preoccupation,** (prē-ok-ū-pā′shun) *(n.)* اولدن اشغال evvelden ishgâl ; *(fig.)* فضله مشغولیت fazla meshgôuliyyet ; فضله اشتغال fazla ishtigâl ; *(pl.)* مشاغل meshâgul.

Preordain, prē-or-dān′, *(v.a.)* اولدن ترتیب ا. evvelden tertîb et. ; تقدیر ا. taqdîr et. ; — **Prēordinā′tion,** (-′shun) *(n.)* اولدن تعیین evvelden tâ′yîn ; تقدیر taqdîr.

Prepaid, prē-pād′, *(a.)* پشیناً (بدلی) (bedeli-) peshînen verilmish.

Preparation, prep-a-rā′shun, *(n.)* حاضرلق hazurluq ; *(act)* احضار ihzâr ; ترتیب tertîb ; *(pl.)* استحضارات istihzârât ; *(chem.)* ترکیب terkîb ; مستحضرات müstahzarât; — **Prēpar′ative,** (-′a-tiv) *(a.)* احضاری ihzârî ; — **Prēpar′atorү,** (-′a-to-ri) *(a.)* احضاری ihzârî ; *(previous)* مقدم mouqaddem ; — **department** قسم احضاری qusmu ihzârî.

Prepare, prē-pār′, *(v.a.)* حاضرلامق hazurlamaq ; احضار ا. ihzâr et. ; *(v.n.)* حاضرلانمق hazurlanmaq; — **Prepared,** (prē-pārd′) *(a.)* حاضر hazur ; *(fig.)* آماده âmâde ; متمایل mütemâyil ; **to be —** حاضر او. hazur ol. ; آماده او. âmâde ol. .

Prepaү, prē-pā′, *(v.a.)* پشیناً تسویه ا. peshînen tesviye et. .

Preponderate, prē-pon′dėr-āt, *(v.)* آغر کلمك âr gelmek ; *(fig.)* غلبه ا. galebe et. ; فائق او. fâ-iq ol. ; — **Prēpon′derance,** (-′dėr-ans) *(n.)* *(lit.)* تفوق tefevvouq ; غلبه galebe ; — **Prēpon′dėrant,** *(a.)* غالب gâlib; فائق fâ-iq.

Preposition, prep-ō-zish′un, *(n.)* حرف جر harfi jerr.

Prepossess, prē-poz-zes′, *(v.a.)* فکرینی طولدیرمق fikrini doldourmaq ; جذب ا. jezb et. ; — **Prepossessing,** (prē-poz-zes′ing) *(a.)* جاذب jâzib ; — **Prepossessed,** (prē-poz-zesd′) *(a.)* مائل mâ-il ; *(lit.)* متمایل mütemâyil ; طرفگیر tarafgîr; — **Prepossession,** (prē-poz-zesh′un) *(n.)* میل meyl; توجه tevejjüh ; *(lit.)* تمایل temâyül.

Preposterous, prē-pos′tėr-us, *(a.)* منطقسز mantuqsuz ; عبث abes.

Prerequisite, prē-rek′wi-zit, *(n.)* شرط اول shartu evvel ; الزم شی elzem shey ; *(a.)* الزم elzem ; ایجاب ایدن îjâb eden.

Prerogative, prē-rog'a-tiv, *(v.)* حقوق houqôuq; امتياز imtiyâz; **Royal —** حقوق حكمدارى houqôuqu hükümdârî.

Presage, prēs'āj, *(n.)* علامت alâmet; فال fâl; *(v.a.)* دلالت ا. delâlet et.; اخطار ا. ihtâr et.; *(v.n.)* حس ا. hiss et..

Presbyopia, pres-bi-ō'pi-a, *(n.)* اوزاقدن كوره بيلمه ouzaqdan geurebilme; (مد بصر) (meddi basar); **— Pres'byope,** (-'bi-ōp) *(n.)* مديدالبصر medîdül-basar.

Presbyterian, prez-bi-tē'ri-an, *(n.)* مختار mouhtâr; *(rel.)* پاپاس papaz; **— Presbytery,** (prez'bi-tėr-i) *(n.)* پاپاس دائرهسى papaz dâ-iresi; پاپاس اقامتگاهى papaz iqâmetgyâhu.

Prescribe, prē-skrīb', *(v.a.)* امر ا. emr et.; *(med.)* توصيه ا. tavsuye et.; (رچته) يازمق (rechete-) yazmaq; *(jud.)* ابطال ا. ibtâl et.; *(v.n.)* *(jud.)* مرور زمانه تابع او. mürôuru zemâna tâ-bi' ol.; ساقط او. sâqut ol.; **— Prescrib'er,** (-skrīb'ėr) *(n.)* آمر âmir; **— Prē'script,** (-'skript) *(n.)* تعليمات tâ'lîmât; نمونه nümôune; **— Prēscrip'tible,** (-skrip'ti-bl) *(a.)* مرور زمانه تابع mürôuru zemâna tâbi'; **— Prēscrip'tion,** (-skrip'shun) امر emr; *(med.)* رچته rechete; *(jud.)* تعامل te-âmül; مرور زمان mürôuru zemân; **— Prēscrip'tive,** (-skrip' tiv) *(a.)* من القديم minel-qadîm; مرور زمانه مستند mürôuru zemâna müs-tenid.

Presence, prez'ens, *(n.)* بولونمه bou-lounma; حضور houzôur; موجوديت mevjôudiyyet; *(calmness)* اعتدال î'tidâl; *(appearance)* طور tavr; حال hâl; قيافت qiyâfet; **in his —** اونك حضورنده onoun houzôurounda; **— chamber,** قبول صالونى qabôul sa-lonou.

Present, prez'ent, *(a.)* موجود mev-jôud; *(time)* شيمديكى shimdiki...; حاضر ...hâzur; *(fig.)* دقتلى diqqatli; *(n.)* حال hâl; *(pl.)* سند sened; يازى yazu; **at —** شيمدى shimdi; شيمديلك shimdi-lik; **to be —** بولونمق boulounmaq; موجود او. mevjôud ol.; **— tense** (صيغهٔ) حال (sîgayi-) hâl; **— ly,** *(ad.)* شيمدى shimdi; همان hemen.

Present, prē-zent', *(v.a.)* تقديم ا. taq-dîm et.; هديه ا. hediye et.; اهدا ا. ihdâ et.; *(n.)* *(sift)* هديه hediye; **to — arms** سلام طورمق selâm dour-maq; **— Prēsent'able,** (-zent'a-bl) *(a.)* شايان تقديم shâyânu taqdîm; *(dress)* قيافتى يرنده qiyâfeti yerinde; **Presenta'tion,** (-zent-ā'shun) *(n.)* تقديم taqdîm; عرض arz; **— Present'-ment,** (-zent'ment) *(n.)* تقديم taq-dîm; *(fin.)* ابراز ibrâz; *(jud.)* اتهام ittihâm.

Presentiment, prē-sen'ti-ment, *(n.)* حس hiss, *(lit.)* حس قبل الوقوع hissi qab-lel-vouqôu'.

Preserve, prē-zėrv', *(v.a.)* صاقلامق saq-lamaq; محافظه ا. mouhâfaza et.; *(n.)* رچل rechel; قونسروه qonserve; *(hunt.)* قورو qorou; *(pl.)* كوزلك geuzlük; **— Preservable,** (prē-zėr'va-bl) *(a.)* صاقلانه بيلير saqlanabilir; **— Preser-vation,** (prē-zėrv-ā'shun) *(n.)* محافظه mouhâfaza; *(fig.)* تحفظ tehaffouz; سلامت selâmet; **— Preservative,** (prē-zėr'va-tiv) *(a.)* *(lit.)* تحفظى teha-fouzî; مانع mânî'; *(n.)* محافظ mouhâ-fuz; (پره زه رواتيف) (prezervatif); **— Preserver,** (prē-zėrv'ėr) *(n.)* محافظ mouhâfuz.

Preside, prē-zīd', *(v.n.)* رياست ا. riyâ-set et.; **— Presidency,** (prēz'i-den-si) *(n.)* رياست riyâset; **— President,** (prēz'i-dent) *(n.)* رئيس re-îs; **— Presidential,** (prē-zi-den'shal) *(a.)* رياسته مخصوص riyâsete mahsôus; رياست... riyâset... .

Press, pres, *(n.)* پرهسه prese; جندره jendere; *(printing)* مطبعه ماكنهسى matba-a makinesi; *(fig.)* تضييق tazyîq; *(closet)* يوك yük; طولاب dolab; **the —** *(pl.)* مطبوعات matbôu-ât; *(books)* تأليفات te'lîfât; *(v.a.)* صيقمق suqmaq; *(fig.)* تضييق ا. tazyîq et.; *(squeeze)* ازمك ezmek; *(mil.)* جبراً خدمته آلمق jebren hizmete almaq; *(v. n.)* صيقيشمق su-qushmaq; **— of sail** بوتون يلكنلر bü-tün yelkenler; **«director» of the —** «مطبوعات» مديرى matbôu-ât «müdîri»; **error of the —** طبع خطاسى tabu' ha-tâsu; سهو مرتب (sehvi mürettib); **ready for the —** *(lit.)* طبعه مهيا tab-a müheyyâ; (تماماً حاضر) (tamâmen ha-zur); **at the —** باصيلمقده basulmaqda; طبع ايدلمكده tabu' edilmekde; **to come**

from the — انتشار ا. intishâr et. ; —**'man,** *(n.)* غزته‌جی gazeteji ; *(pl.)* غزته‌جیلر gazetejiler ; مطبوعات منسوبینی matbôu-ât mensôubîni ; —**Presser,** (pres'ėr) *(n.)* باصقی basgu ; *(fig.)* صیقیجی suquju ; — **Pressing,** (pres'ing) *(a.)* مستعجل müstâ'jel ; *(lit.)* عاجل âjil ; مبرم mübrem ; *(mach.)* ...باصقی basgu... ; *(n.)* تضییق tazyîq.

Pressure, presh'ūr, *(n.)* تضییق tazyîq ; *(fig.)* شدت shiddet ; ابرام ibrâm ; — **gage,** (-gāj) *(n.)* مونومتره monometre.

Prestige, pres-tēzh', *or* pres'tij, *(n.)* حیثیت haysiyyet ; شرف sheref ; **matter of —** حیثیت مسئله‌سی haysiyyet meselesi ; **by reason of —** محافظهٔ حیثیت ایچون mouhâfazayi haysiyyet ichün.

Presume, prē-zūm', *(v.a.)* فرض ا. farz et. ; عد ا. add et. ; *(v.n.)* حدینی آشمق haddini ashmaq ; کستاخلق ا. küstâhluq et ; — **Presumable,** (prē-zūm'a-bl) *(a.)* فرض اولنه‌بیلیر farz olounabilir ; — **Presumably,** (prē-züm'a-bli) *(ad.)* احتمالکه ihtimâlki... ; بلکه belki... ; — **Presuming,** (prē-zūm'ing) *(a.)* عظمتلی azametli ; کستاخ küstâh ; — **Presumingly,** (prē-zūm'ing-li) *(ad.)* عظمتله azametle ; *(lit.)* کستاخانه küstâhâne.

Presumption, prē-zump'shun, *(n.)* فرض farz ; ظن zann ; *(fig.)* کستاخلق küstâhluq.

Presumptive, prē-zump'tiv, *(a.)* مفروض mefrôuz ; محتمل mouhtemel ; — **ly,** *(ad.)* ظناً zannen ; *(lit.)* قیاساً qiyâsen ; **heir —** وارث محتمل vârisi mouhtemel ; (شمدیلک وارث) (shimdilik vâris) ; — **evidence,** *(n.)* احتمالات ihtimâlât ; *(lit.)* دلائل قیاسیه delâ-ili qiyâsiyye ; استدلالات istidlâlât.

Presumptuous, prē-zump'tū-us, *(a.)* عظمتلی azametli ; کستاخ küstâh.

Presuppose, prē-sup-pōz', *(v.a.)* (اولدن) فرض ا. (evvelden-) farz et. ; — **Presupposition,** (prē-sup-po-zi'shun) *(n.)* فرض farz ; شرط shart.

Pretence, prē-tens', *(n.)* بهانه behâne ; *(claim)* ادعا iddâ.

Pretend, prē-tend', *(v.a.)* ادعا ا. iddâ et. ; *(v.n.)* (ه) قالقیشمق ...(e-) qalqushmaq ; کبی یاپمق gibi yapmaq ; **to — illness** خسته کبی یاپمق hasta gibi yapmaq; *(lit.)* تمارض ا. temârouz et.; **to — ignorance** بیلممزلکه کلمک bilmemezliye gelmek ; *(lit.)* تجاهل ا. tejâhül et. ; — **Prētend'ed,** (d'd) *(a.)* ادعا ایدیلن iddâ edilen ; *(fig.)* جعلی jâ'lî ; صوری sôurî ; — **Prētend'ėr,** *(n.)* ادعا ایدن iddâ eden ; طالب tâlib ; — **Prēten'sion,** (-'shun) *(n.)* ادعا iddâ ; طلب taleb ; — **Prēten'tious,** (-'shus) *(a.)* *(fig.)* کستاخ küstâh ; *(lit.)* مشکلپسند müshkül-pesend.

Preternatural, prē-tėr-nat'ū-ral, *(a.)* غیر طبیعی gayru tabî' ; *(lit.)* فوق‌الطبیعه fevqat-tabî-a.

Pretext, prē'tekst, *(n.)* بهانه behâne.

Pretty, pret'i, *(a.)* کوزل güzel ; خوش hosh ; *(ad.)* خیلی haylu ; اولدقجه oldouqja ; — **Prettily,** (pret'i-li) *(ad.)* کوزلجه güzelje ; لطیف صورتده latîf sôuretde ; — **Prettiness,** (pret'i-nes) *(n.)* کوزللك güzellik ; لطافت letâfet.

Prevail, prē-vāl', *(v. n.)* جاری او. jârî ol. ; غالب او. gâlib ol. ; — **on** (ی) ...(i-) اقناع ا. iqnâ' et. ; — **Prevailing,** (prē-vāl'ing) *(a.)* جاری jârî *(dominating)* غالب gâlib ; حاکم hâkim.

Prevalent, prev'al-ent, *(a.)* غالب gâlib ; قوتلی qouvvetli ; جاری jârî ; — **ly,** *(ad.)* قوتلی صورتده qouvvetli sôuretde ; — **Prev'alence,** (-'al-ens) *(n.)* قوت qouvvet ; حکم hükm ; تفوق tefevvouq.

Prevaricate, prē-var'i-kāt, *(v. n.)* حیله ا. hîle et. ; یالانجیلق ا. yalanjuluq et. ; *(jud.)* خیانت ا. huyânet et. ; (اویوشمق) (ouyoushmaq) ; — **Prevarication,** (prē-var-i-kā'shun) *(n.)* حیله hîle ; ارتکاب irtikyâb ; خیانت huyânet ; — **Prevaricator,** (prē-var'i-kā-tur) *(n.)* مرتکب mürtekib ; ساختکار sahtekyâr.

Prevent, prē-vent', *(v.a.)* منع ا. men et. ; — **Prēven'tion,** (-'shun) *(n.)* منع men ; حائل hâ-il ; — **Prēven'tive,** (-'tiv) *(a.)* مانع mânî' ; تحفظی tehaffouzî: *(n.)* محافظ mouhâfuz ; (پره‌زرواتیف) (prezervatif); — **measures,** (-mezh'ūrz) *(n. pl.)* تدابیر مانعه tedâbîri mâni-a ; تقیدات teqayyüdât ; — **service —** *(mar.)* ساحل محافظه‌سی sâhil mouhâfazasu ; — **Prēven'tively,** (-'tiv-li) *(ad.)* احتیاطاً ihtiyâtan ; تحفظی اولەرق tehaffouzî olaraq.

Previous, prē'vi-us, *(a.)* اولكى evvelki ; مقدم mouqaddem ; **— ly,** *(ad.)* اولجه evvelje ; مقدما mouqaddemâ ; **— ness,** *(n.)* تقدم teqaddüm ; اول اولمه evvel olma ; دها اول وقوع daha evvel vouqôu'.

Prevision, pre-vizh'un, *(n.)* بصيرت basîret ; تدبير tedbîr.

Prey, prā, *(n.)* آو av ; *(lit.)* شكار shikyâr ; *(v. n.)* ياقالامق yaqalamaq ; پارچهلامق parchalamaq ; *(fig.)* محو ا. mahv et. .

Price, prīs, *(n.)* فيأت fiyet ; بدل bedel ; **— current,** (-kur'ent) *(n.)* فيأت جاريه fiyeti jâriye ; پياسه فيأتى piyasa fiyeti : **— list,** *(n.)* تعرفه tâ'rife ; فيأت ليستهسى fiyet listesi ; **— Priceless,** (prīs'les) *(a.)* قيمتسز qiymetsiz ; *(beyond price)* امثالسز emsâlsiz ; *(lit.)* گرانبها giranbehâ.

Prick, prik, *(n.)* *(bot.)* ديكن diken ; ايكنه îyne ; *(fig.)* آجى aju ; *(remorse)* عذاب وجدان azâbu vijdân ; ندامت nedâmet ; *(v.a.)* صوقمق soqmaq ; باطيرمق baturmaq ; *(mark)* اشارت ا. ishâret et. ; ايكنهلهمك îynelemek ; *(ears)* ديكمك dikmek ; قابارتمق qabartmaq.

Prickle, prik'l, *(n.)* *(bot.)* ديكن diken ; *(v.a.)* ديكن صوقمق diken soqmaq ; **— Prick'ly,** (-'li) *(a.)* ديكنلى dikenli.

Pride, prīd, *(n.)* غرور gourôur ; افتخار iftihâr ; *(v.a.)* **— one's self** افتخار ا. iftihâr et. ; مغرور او. mâgrôur ol. ; *(lit.)* تفاخر ا. tefâhour et. .

Priest, prēst, *(n.)* پاپاس papaz ; راهب râhib ; *(Moslem)* امام imâm ; **— ly,** *(ad.)* پاپاس كبى papaz gibi ; پاپاسه ياقيشير papaza yaqushur ; **— 'craft,** *(n.)* *(fig.)* پاپاس شيطنتى papaz sheytanatu ; **— 'hood,** *(n.)* پاپاسلق papazluq ; **— ridden,** (-rid'n) *(a.)* پاپاس تحكمنده papaz tehakkümünde ; (اسير) (esîr).

Prig, prig, *(n.)* گستاخ küstâh ; عظمتلى azametli ; *(thief)* خيرسز hursuz ; *(v.a.)* آشيرمق ashurmaq.

Prim, prim, *(a.)* *(earnest)* جدى jiddî ; *(affected)* جعلى jâ'lî ; ياپمه yapma; *(v.a.)* جدى طورمق jiddî dourmaq ; طور طاقينمق tavr taqunmaq ; **— ness,** *(n.)* جديت jiddiyyet ; جعلى طور jâ'lî tavr.

Primacy, prī'ma-si, *(n)* تقدم teqaddüm ; *(rel.)* رياست روحانيه riyâseti rôuhâniyye.

Prima-donna, prē'ma-don'a, *(n.)* پريما دونا prima-donna ; (باش مغنيه) (bash mouganniye).

Primary, prī'mar-i, *(a.)* ابتدائى ibtidâ-î; ايلك ilk ; *(chief)* اصل asul ; *(n.)* باش bash ; آنا ana ; **— school,** (-skōōl) *(n.)* ابتدائى مكتبى ibtidâ-î mektebi; *(pl.)* مكاتب ابتدائيه mekyâtibi ibtidâ-iyye ; **— Prī'marily,** (-li) *(ad.)* بدايةً bidâyeten ; اولا evvelâ.

Primate, prī'māt, *(n.)* باش bash ; رئيس روحانى re-îsi rôuhânî.

Prime, prīm, *(a.)* برنجى birinji ; ايلك ilk ; *(chief)* باش bash ; اصل asul ; *(excellent)* مكمل mükemmel ; *(math.)* اصم asamm; *(n)* بدايت bidâyet; *(dawn)* فجر fejr; *(spring)* بهار bahâr; *(lit.)* عنفوان ounfouvân; *(best)* اعلا â'lâ; سچمه sechme ; گزيده güzîde ; *(v.a.)* *(paint)* آستار وورمق astar vourmaq; *(fig.)* باشلاتمق bashlatmaq ; حاضرلامق hazurlamaq ; **— cost,** *(n.)* سرمايهسى sermâyesi; *(lit.)* ماليت mâliyyet ; **— minister,** *(n.)* باش وكيل bash vekîl ; **— Primer,** (prīm'ėr *or* prim'ėr) *(n.)* *(book)* الفبا (كتابى) elifbe (-kitabu) *(introduction)* مبادى mebâdî; *(gun's)* آغز اوتى âz otou; *(min.)* فيتيل fitil.

Primeval, prī-mē'val ; *(a.)* ايلك ilk ; قديم qadîm.

Primitive, prim'i-tiv, *(a.)* ابتدائى ibtidâ-î ; اسكى eski ; *(sci.)* اصلى aslî ; *(n.)* اصل asl ; **— ly,** *(ad.)* اساساً esâsen ; *(fig.)* ابتدائى بر حالده ibtidâ-î bir halde ; **— ness,** *(n.)* ابتدائيلك ibtidâîlik ; *(fig.)* صافلق sâfluq.

Primogeniture, prī-mo-jen'i-tūr, *(n.)* *(jud.)* اكبر اولاد اولش ekberi evlâd oloush ; (اكبريت) (ekberiyyet) ; **— Primogenial,** (prī-mo-jē'ni-al) *(a.)* ايلك ilk; ابتدائى ibtidâ-î ; *(fig.)* اصلى aslî; مؤسس mü-essis.

Primordial, prī-mor'di-al, *(a.)* ايلك ilk ; ...اصل asul... ; اساسى esâsî.

Primrose, prim'rōz, *(n.)* *(bot.)* طاوشان قولاغى tavshan qoulâ.

Prince, prins, *(n.)* پرنس prens ; *(formerly Turkish)* شهزاده shehzâde; خليفه زاده halîfe zâde ; **— of Wales,** انكليز ولى عهدى ingiliz velî ahdi ; **— ly,** *(a.)* پرنس كبى prens gibi ; *(ad.)* *(fig.)* شاهانه shâhâne ; **— like,** *(a.)* پرنسه ياقيشير

prense yaqushur; پرنس کبی prens gibi; — **Prince'dom, (-'dum)** *(n.)* پرنسلك prenslik; *(pol.)* امارت emâret; — **Prin'cess,** (-'ses) *(n.)* پرنسس prenses; *(formerly Turkish)* سلطان soultan.

Principal, prin'si-pal, *(a.)* باش bash; برنجی birinji; اصل asul...; باشلیجه bashluja; *(n.)* مدیر müdîr; رئیس re-îs; آمر âmir; شف shef; *(jud. & com.)* مؤکل mü-ekkil; *(pl.)* مؤکللر mü-ekkiller; *(culprit)* مجرم müjrim; *(money)* رأس‌المال re'sül-mâl; *(arch.)* آنا دیرك ana direk; **only —s will be dealt with** متوسطلره لزوم یوقدر mütevassutlara lüzôum yoqdour; بالذات مراجعت ایدلملیدر bizzât mürâjât edilmelidir; — **ly,** *(ad.)* باشلیجه bashluja; اساساً esâsen; — **Principal'ity,** (-'i-ti) *(n.)* حکم hükm; پرنسلك prenslik; امارت emâret.

Principle, prin'si-pl, *(n.)* پره‌نسیپ prensip; مسلك meslek; *(rule)* قاعده qâ-ide; اساس esâs; *(lit.)* عمده oumde; *(phil.)* مبدأ mebde'; *(pl.)* مبادی mebâdî; *(v.a.)* اساس قویمق esâs qomaq; **first —s** *(phil.)* مبادیٔ اولی mebâdî-i ôulâ; **sound** — صاغلام اساس sâlam esâs; *(lit.)* مسلك سالم mesleki sâlim; **in** — اساس اعتباریله esâs i'tibârîle; **by** — اساساً esâsen; پره‌نسیپ اعتباریله prensip i'tibârîle; **man of** *(sound)*— پره‌نسیپ صاحبی prensip sâhibi; — **of life** مسلك حیات mesleki hayât.

Prinkipo, prin'ki-po, *(n.pr.)* بویوك آطه beuyük ada.

Print, print, *(n.)* باصمه basma; طبع tabu'; *(v.a.)* طبع ا. tabu' et.; باصمق basmaq; **in** — مطبوع matbôu'; (نسخه‌سی) موجود (nous-hasu-) mevjôud; **out of** — توکنمش tükenmish; موجودی قالمامش mevjôudu qalmamush; — **seller,** (-sel'ér) *(n.)* (استامپه‌جی) (istampaju); حکاك hakkyâk; *(art)* رسمجی resimji; — **works,** (-wurkz) *(n.)* باصمه‌خانه basmahâne; باصمه فابریقه‌سی basma fabriqasu; — **Print'ér,** *(n.)* طابع tâbu'; — **Print'less,** *(a.)* *(fig.)* اثرسز esersiz; نشانه‌سز nishânesiz.

Printing, print'ing, *(n.)* طبع tabu'; باصمه basma; ... مطبعه matba-â...; **house,** *(n.)* مطبعه matba-a; — **ink,** *(n.)* مطبعه مرکبی matba-a mürekkebi; — **office,** (-of'is) *(n.)* مطبعه matba-a; — **machine,** (ma-chēn') *(n.)* طبع ماکنه‌سی tabu' makinesi.

Prior, prī'or, *(a.)* اول evvel; مقدم mouqaddem; *(ad.)* اولا evvelâ; *(n.)* باش راهب bash râhib; — **Priority,** (pri-or'i-ti) *(n.)* تقدم teqaddüm; رجحان rüjhân; *(com.)* حق رجحان haqqu rüjhân; — **Prī'ory,** (-ri) *(n.)* مناستر manastur.

Prism, prizm, *(n.)* منشور menshôur; **Prismatic,** (prizm-at'ik) *(a.)* منشوری menshôurî; — **Prismatically,** (prizm-at'ik-al-i) *(ad.)* منشور شکلنده menshôur sheklinde.

Prison, priz'n, *(n.)* حبسخانه habshâne; توقیفخانه tevqîfhâne; *(v.a.)* حبس ا. habs et.; — **van,** *(n.)* حبسخانه آرابه‌سی habs-hâne arabasu.

Prisoner, priz'ner, *(n.)* محبوس mahbôus; موقوف mevqôuf; *(war)* اسیر esîr; *(pl.)* اسرا üserâ; **state** — سیاسی موقوف siyâsî mevqôuf; — **of war** اسیر حرب esîri harb; *(pl.)* اسرای حرب üserâyi harb.

Privacy, prī'va-si, *(n.)* *(secrecy)* سر surr; *(retirement)* انزوا inzivâ; *(place)* *(lit.)* انزواگاه inzivâ-gyâh.

Private, prī'vāt, *(a.)* خصوصی housôusî; *(n.)* *(mil.)* نفر nefer; — **ly,** *(ad.)* خصوصی اوله‌رق housôusî olaraq; صورت خصوصیه‌ده sôureti housôusuyyede; — **ness,** *(n.)* خصوصیت housôusuyyet; محرمیت mahremiyyet; — **law** *(n.)* حقوق شخصیه houqôuqu shahsuyye; — **parts,** *(n.pl.)* *(ana.)* اعضای تناسلیه â'zâyu tenâsüliyye; — **life,** (-līf) *(n.)* حیات خصوصیه hayâtu housôusuyye; — **Property,** *(n.)* خصوصی مال housôusî mal; *(pl.)* اموال خصوصیه emvâli housôusuyye.

Privateer, prī-va-tēr', *(n.)* *(mar.)* قورصان کمیسی qoursan gemisi; مسلح واپور müsellah vapour; *(v. n.)* قورصانلق ا. qoursanluq et..

Privation, prī-vā'shun, *(n.)* محرومیت mahrôumiyyet; *(act)* سلب selb; تجرید tejrîd; — **Privative,** (priv'a-tiv) *(a.)* مانع mânî'; سالب sâlib; *(log.)* سلبی selbî; *(gr.)* منفی menfî.

Privilege, priv'i-lej, *(n.)* امتیاز imtiyâz; *(fig.)* مساعده müsâde; *(lit.)* مظهریت mazhariyyet; *(v.a.)* امتیاز ویرمك

imtiyâz vermek ; مساعده ا. müsâde et. ; **to have the — of** *(fig.)* (ك) ...(in-) مساعده‌سنه مظهر او. müsâdesine mazhar ol. ; *(honour)* شرفنه نائل او. ...sherefine nâ-il ol. : **breach of —** *(pol.)* اخلال معافيت ihlâli mou-âfiyyet; تجاوز tejâvüz ; — **Priv'ileged,** (-'i-lejd) *(a.)* امتيازلى imtiyâzlu ; ممتاز mümtâz ; معاف mou-âf.

Privy, priv'i, *(a.)* خاص hâss ; خصوصى housôusî ; *(n.)* *(jud.)* علاقه‌دار alâqadâr ; *(pl.)* علاقه‌داران alâqadârân ; *(toilet)* قدمخانه qademhâne ; — **to** (نه) ...(e-) آگاه âgyâh ; (نه) واقف ...(e-) vâqif; — **Council,** (-kown'sil) *(n.)* مجلس خاص mejlisi hâss ; — **Counciller,** (-kown'sil-ur) *(n.)* مشاور خاص müshâviri hâss ; — **purse,** *(n.)* جيب قرالى jebi qurâlî; — **Priv'ily,** (-li) *(ad.)* صورت خصوصيه‌ده sôureti housôusuyyede ; كيزليجه gizlije.

Prize, prīz, *(n.)* مكافات mükyâfât ; *(war)* غنائم ganâ-im ; — **court,** (-kōrt) *(n.)* غنائم محكمه‌سى ganâ-im mahkemesi; — **fighter,** (-fīt'ėr) *(n.)* بوقسور boxeur ; پهلوان pehlivan ; — **money,** (-mun'i) *(n.)* غنائم آقچه‌سى ganâ-im aqjesi ; حصهٔ غنائم hisseyi ganâ-im.

Prize, prīz, *(v.a.)* تقدير ا. taqdîr et. ; *(raise)* قالديرمق qaldurmaq ; آچمق achmaq.

Pro, prō, *(prep.)* لهنه lehine ; — **and con,** له وعليهده leh ve aleyhde ; *(n. pl.)* له و عليهنده‌كى مطالعات leh ve aleyhindeki moutâlât.

Probable, prob'a-bl, *(a.)* محتمل mouh-temel ; — **Probabil'ity,** (-bil'i-ti) *(n.)* احتمال ihtimâl ; — **Prob'abilism,** (-lizm) *(n.)* احتماليه مسلكى ihtimâliyye mesleki ; — **Prob'ably,** (-bli) *(ad.)* احتمالكه ihtimâlki ; بلكه belki.

Probate, prō'bāt, *(n.)* اثبات وصيت is-bâtu vasuyyet ; (اثبات) وراثت (isbâ-tu-) verâset ; *(copy)* وصيتنامه صورتى vasuyyetnâme sôureti ; — **court,** *(n.)* وراثت محكمه‌سى verâset mahke-mesi ; *(Islamic)* (محكمهٔ شرعيه) (mah-kemeyi sher-uyye); — **Probā'tion,** (-'shun) *(n.)* اثبات isbât ; تحقيق tah-qîq ; *(time)* تجربه tejrübe ; ملازملك milâzimlik ; — **Probā'tioner,** (-'shun-ėr) *(n.)* مبتدى mübtedî ; ملازم milâzim ; — **Prō'bative,** (-'ba-tiv) *(a.)* اثباتى isbâtî ; تجربى tejrübî.

Probe, prōb, *(n.)* *(med.)* صوندا sonda; *(v.a.)* صوندا قويمق sonda qomaq ; *(fig.)* تعميق ا. tâ'mîq et. .

Probity, prob'i-ti, *(n.)* عفت iffet : استقامت istiqâmet.

Problem, prob'lem, *(n.)* مسئله mes-ele ; — **Problemat'ical,** (-'ik-al) *(a.)* مشكوك meshkyôuk.

Proboscis, pro - bos'is, *(n)* *(zo.)* خورطوم hortoum.

Proceed, pro-sēd', *(v.n.)* *(advance)* ايلريلمك ilerlemek ; *(issue)* حاصل او. hâsul ol. ; ايلرى كلمك ileri gelmek ; *(act)* باشلامق bashlamaq ; *(lit.)* شروع ا. shürôu' et. ; *(prosecute)* دعوا ا. dâ'vâ et. ; تعقيب ا. tâ'qîb et. ; — **Proce'dure,** (-sē'dūr) *(n.)* معامله mou-âmele ; حركت hareket ; — **Pro-ceed'ing,** (-sēd'ing) *(n.)* معامله mou-âmele ; *(pl.)* معاملات mou-âmelât ; *(jud.)* محاكمه mouhâkeme ; *(written)* مضبطه mazbata ; **summary —s** ادارى تدابير idârî tedâbîr ; — **Pro'ceeds,** (-'sēdz) *(n.)* *(pl.)* حاصلات hâsulât.

Process, pros'es, *(n.)* ترقى teraqqî ; جريان jereyân ; *(operation)* عمليه ame-liyye ; *(phil.)* وتيره vetîre ; *(pl.)* وتيرات vetîrât ; *(jud.)* دعوا dâ'vâ ; *(pl.)* معاملات mou-âmelât ; *(ana.)* يومرو youmrou ; *(lit.)* زائده zâ-ide ; *(v.a.)* *(jud.)* دعوا ا. dâ'vâ et. ; *(art)* تمثيل ا. temsîl et. ; باصمق basmaq ; **logical —** وتيرهٔ منطقيه vetîreyi mantuqiyye; *(pl.)* وتيرات منطقيه vetîrâtu mantuqiyye.

Procession, pro-sesh'un, *(n.)* آلاى alay ; موكب mevkib ; *(act)* تحدث te-haddüs ; صدور soudôur ; — **Proces'-sional,** (-sesh'un-al) *(a.)* آلايه عائد alaya â-id ; *(lit.)* آيينى âyînî ; *(n.)* (الهى) (ilâhi) ; دعا dou-â.

Procès-verbal, prō-sā'-vėrb'al, *(n.)* مضبطه mazbata ; فذلكه fezleke.

Proclaim, pro-klām', *(v.a.)* اعلان ا. i'lân et. ; — **Proclamation,** (pro-klam-ā'shun) *(n.)* بياننامه beyânnâ-me ; *(act)* اعلان i'lân ; — **Proclaim'-er,** (pro-klām'ėr) *(n.)* اعلان ايدن i'lân eden ; *(jud.)* منادى münâdî.

Proclivity, pro-kliv'i-ti, *(n.)* ميل meyl; استعداد istî'dâd.

Procrastinate, pro-kras'ti-nāt, *(v.a.)*

تأخير ا. te'hîr et.; اهمال ا. ihmâl et.; — **Procrastinā'tion,** (-'shun) *(n.)* اهمال ihmâl.

Procreate, prō'krē-āt, *(v.a.)* توليد ا. tevlîd et.; حاصل ا. hâsul et.; — **Procreation,** (prō-krē-ā'shun) *(n.)* تولد tevellüd; حصول housôul; *(act)* توليد tevlîd; — **Procreative,** (prō'krē-at-iv) *(a.)* *(lit.)* توليدى tevlîdî; — **Procreator,** (prō'krē-āt-ur) *(n.)* *(lit.)* والد vâlid; بابا baba; *(fig.)* مسبب müsebbib; *(lit.)* فاطر fâtur.

Proctor, prok'tor, *(n.)* وكيل vekîl; مرخص mourahhas; *(univ.)* (مبصر) (moubassur).

Procure, pro-kūr', *(v.a.)* تدارك ا. tedârik et.; *(v.n.)* (واسطه‌لق ا.) (vâsutaluq et.); — **Procur'able,** (-kūr'a-bl) *(a.)* بولنور boulounour; تداركى ممكن tedâriki mümkün; — **Procura'tion,** (-kūr-ā'shun) *(n.)* *(jud.)* وكالت vekyâlet; *(document)* وكالتنامه vekyâlet-nâme; — **Pro'curātor,** (-'kūr-āt-ur) *(n.)* وكيل vekîl; — **Procur'er,** (-kūr'-ėr) *(n.)* (واسطه) (vâsuta).

Prodigal, prod'i-gal, *(a. & n.)* مسرف müsrif; *(profuse)* مبذول mebzôul; —**lꝩ,** *(ad.)* مسرفانه müsrifâne; بول بول bol bol; — **Prodigal'itꝩ,** (-'i-ti) *(n.)* مبذوليت mebzôuliyyet; *(act)* اسراف isrâf; *(liberality)* سخاوت sehâvet; سماحت semâhat.

Prodigꝩ, prod'i-ji, *(n.)* عجيبه ajîbe; اعجوبه ôu'jôube; — **Prodig'ious,** (-dij'us) *(a.)* عجيب ajîb; مدهش müdhish; — **Prodig'iouslꝩ,** (-dij'us-li) *(ad.)* عجيب صورتده ajîb sôuretde; *(much)* زياده‌سيله ziyâdesîle.

Produce, pro-dūs', *(n.)* محصول mahsôul; حاصلات hâsulât; *(v.a.)* حاصل ا. hâsul et.; *(geom.)* تمديد ا. temdîd et.; *(exhibit)* عرض ا. arz et; ابراز ا. ibrâz et.; *(v. n.)* ثمره ويرمك semere vermek; — **Produc'er,** (-dūs'ėr) *(n.)* مستحصل müstahsul; — **Produc'ible,** (-dūs'i-bl) *(a.)* قابل استحصال qâbili istihsâl; (حصولى) ممكن (housôulü-) mümkün; *(geom.)* قابل تمديد qâbili temdîd.

Product, prod'ukt, *(n.)* محصول mahsôul; *(pl.)* محصولات mahsôulât; مستحصلات müstahsalât; مستحضرات müstahzarât; *(fig.)* ثمره semere; *(arith.)* حاصل ضرب hâsulu zarb; — **Produc'tion,** (-duk'-shun) *(n.)* محصول mahsôul; *(act)* استحصال istihsâl; *(pl.)* محصولات mahsôulât; استحصالات istihsâlât; *(jud.)* وثائق vesâ-iq; — **Produc'tive,** (-duk'-tiv) *(a.)* محصولدار mahsôuldâr; *(lit.)* ولود velôud; *(fig.)* مثمر müsmir; مفيد müfîd; — **Produc'tivelꝩ,** (-duk'-tiv-li) *(ad.)* مثمر صورتده müsmir sôuretde.

Profane, prō-fān', *(v.a.)* حرمتسزلك ا. hürmetsizlik et.; تجاوز ا. tejâvüz et.; *(a.)* حرمتسز hürmetsiz; متجاوز mütejâviz, عادى âdî; — **Profanation,** (prōf-a-nā'shun) *(n.)* عدم حرمت ademi-hürmet; تجاوز tejâvüz; — **Profan-er,** (prō-fān'ėr) *(n.)* متجاوز mütejâviz.

Profess, prō-fes', *(v.a.)* بيان ا. beyân et.; ادعا ا. iddâ et.; *(v.n.)* قبول ا. qabôul et.; *(rel.)* دينه سالك او. dîne sâlik ol.; — **Prōfes'sion,** (-fesh'un) *(n.)* مسلك meslek; صنعت san-at; — **Prōfes'sional,** (-fesh'un-al) *(a.)* مسلكى meslekî; مسلكدن meslekden; (مشتغل) (müshtegul) — **Professor,** (prō-fes'ur) *(n.)* پروفسور profesor; مدرس müderris; *(rel.)* معتقد môu'te-qid; **honorary** — فخرى مدرس fahrî müderris; — **Prōfes'sorship,** (-fes'-ur-ship) پروفسورلق profesorlouq; مدرسلك müderrislik.

Proffer, prof'ėr, *(n.)* تكليف teklîf; *(v.a.)* تكليف ا. teklîf et..

Proficient, prō-fish'ent, *(a.)* ماهر mâhir; واقف vâqif; *(n.)* استاد üstâd; — **lꝩ,** *(ad.)* مهارتله mehâretle; *(lit.)* استادانه üstâdâne; — **Proficiencꝩ,** (prō-fish'en-si) *(n.)* بهره behre; كمال kemâl; ترقى teraqqî.

Profile, prō'fīl, پروفيل profil; - ياندن كورونيش yandan geurünüsh; *(sci.)* مقطع عمودى maqta-u amôudî; *(v.a.)* پروفيلنى ياپمق profilini yapmaq.

Profit, prof'it, *(n.)* كار kyâr; استفاده is-tifâde; *(fig.)* فائده fayda; *(v.a.)* فائده ا. fayda et.; *(v.n.)* قازانمق qazanmaq; كار ا. kyâr et.; مستفيد او. müstefîd ol.; —**and loss** كار وضرر kyâr ve zarar; **rate of** — تمتع نسبتى temettü' nisbeti; **net** — تمتع صافى temettü' sâfî; حاصلات صافيه hâsulâtu sâfiyye; — **sharing,** *(n.)* كاره اشتراك kyâra ishtirâk; —

Prof′itable, *(a.)* كارلو kyârlu ; نافع nâfî′; — **Prof′itably,** (-bli) *(ad.)* كارلو اوله‌رق kyârlu olaraq ; *(fig.)* نافع صورتده nâfî′ sôuretde; — **Prof′iteer-ing,** (-′it-ēr-ing) *(n.)* احتكار ihtikyâr; **Prof′itless,** *(a.)* كارسز kyârsuz; فائده‌سز faydasuz.

Profligate, prof′li-gāt, *(a.)* سفيل sefîl; سفيه sefîh ; *(n.)* اوتانماز outanmaz ; اخلاقسز ahlâqsuz ; — **Prof′ligacy,** (-ga-si) *(n.)* اخلاقسزلق ahlâqsuzluq; حياسزلق hayâsuzluq.

Pro forma , prō for′ma, *(ad.)* اصولاً ousôulen ; شكلى محافظه ايچون shekli mouhâfaza ichün ; صورتا sôuretâ.

Profound, prō-fownd′, *(a.)* درين de-rin ; *(fig.)* عميق amîq ; شدتلى shiddetli; *(mysterious)* خفى hafî; *(n.)* دكز de-niz ; درين ير derin yer ; *(fig. & lit.)* اعماق â′mâq ; — **ly,** *(ad.)* درين صورتده derîn sôuretde ; *(fig.)* زياده‌سيله ziyâ-desîle ; — **ness,** *(n.)* درينلك derin-lik.

Profuse, prō-fūs′, *(a.)* مبذول meb-zôul ; *(pers.)* مسرف müsrif ; — **ly,** *(ad.)* مبذولاً mebzôulen ; مسرفانه müs-rifâne ; — **Profū′sion,** (-′zhun) *(n.)* مبذوليت mebzôuliyyet ; *(act)* ابذال ibzâl ; *(prodigality)* اسراف isrâf.

Progenitor, pro-jen′i-tur, *(n.)* جد jedd ; *(fig.)* مؤسس mü-essis ; بانى bânî.

Progeny, proj′e-ni, *(n.)* ذريت zür-riyyet ; اولاد evlâd.

Prognosis, prog-nō′sis, *(n.)* *(lit.)* استدلالات istidlâlât ; *(med.)* انذار in-zâr ; — **Prognos′tic,** (-′tik) *(a.)* كشفى keshfî ; *(med.)* انذارى inzârî ; *(n.)* كشف keshf ; *(pl.)* تخمينات tah-mînât ; — **Prognos′ticate,** (- ti-kāt) *(v.a.)* كشف ا. keshf et. ; استدلال ا. istidlâl et..

Programme, prō′gram, *(n.)* پروغرام prôghram.

Progress, prog′res, *(n.)* ترقى teraq-qî ; ايلرولمه ilerleme ; *(course)* جريان jereyân ; سير seyr ; — **Prōgress′,** *(v.n.)* ترقى ا. teraqqî et. ; ايلرولمك ilerlemek; — **Prōgression,** (-gresh′ un) *(n.)* حركت hareket ; دوام de-vâm ; *(math.)* تناسب tenâsüb ; تسلسل teselsül; — **Prōgressional,** (-gresh′ un-al) *(a.)* متوالى mütevâlî ; — **Prog′ressist,** (-′res-ist) *(n.)* *(pol.)* ترقى‌پرور teraqqî-perver; — **Prōgress′-ive,** (-gres′iv) *(a.)* مترقى müte-raqqî ; *(fig.)* تدريجى tedrîjî ; — **Prōgress′ively,** (-gres′iv-li) *(ad.)* تدريجاً tedrîjen ; متوالياً mütevâliyen; — **Prōgress′iveness,** (-gres′iv-nes) *(n.)* ايلرولمه ilerleme ; توالى tevâlî.

Prohibit, prō-hib′it, *(v.a.)* منع ا. men et. : — **Prōhib′ited,** *(a.)* ممنوع memnôu′ ; (ياساق) (yasaq) ; — **Prōhibi′tion,** (-bish′un) *(n.)* ممنوعيت memnôu-uyyet ; *(n.)* *(act)* منع men ; *(drinks)* ايچكى ممنوعيتى ichki memnôu-uyyeti ; منع مسكرات men-i müskirât ; *(tribunals)* منع محاكمه men-i mouhâ-keme ; — **Prōhibi′tionist,** (-bish′ un-ist) *(com.)* حمايهٔ تجارت طرفدارى hi-mâyeyi tijâret tarafdâru ; *(drinks)* منع مسكرات طرفدارى men-i müskirât tarafdâru.

Project, prōj′ekt, *(n.)* پروژه proje ; *(fig.)* تصور tesavvour.

Project, prō-jekt′, *(v.a.)* آتمق atmaq ; *(fig.)* قورمق qourmaq ; تصور ا. te-savvour et. ; *(mirror)* عكس ايتديرمك ax etdirmek ; *(sci.)* مرتسمى چيقارمق mürtesemini chuqarmaq ; *(v.n.)* اوزانمق ouzanmaq ; چيقمق chuqmaq ; — **Projectile,** (prō-jek′til) *(n.)* مرمى mermî ; كولله gülle ; — **Projecting,** (prō-jek′ting) *(a.)* چيقينتيلى chuqun-tulu ; *(fig.)* عقللى aqullu ; — **Pro-jection,** (prō-jek′shun) *(n.)* *(act)* رمى remy ; آتمه atma ; *(fig.)* پيلان pi-lan ; *(jutty)* چيقينتى chuquntu ; *(geom.)* ارتسام irtisâm ; مرتسم mürtesem ; — **Projector,** (prō-jek′tur) *(n.)* پروژه‌كتور projekteur ; *(fig.)* مرتب mürettib ; موجد môujid ; — **Projecture,** (-prō-jek′tūr) *(n.)* چيقينتى chuquntu.

Prolate, prō′lāt, *(a.)* اوزون ouzoun ; *(sci.)* ممتد mümtedd.

Prolegomena, prō-leg-om′en-a, *(n.pl.)* مقدمه mouqaddeme ; (مفصل) مدخل (moufassal-) medhal.

Prolepsis, prō-lep′sis, *(n.)* *(lit.)* جملهٔ استينافيه jümleyi istinâfiyye.

Proletarian, prō-le-tā′ri-an, *(a. & n.)* فقير faqîr ; (عمله) (amele) ; — **Proletariat,** (prō-le-tā′ri-at) *(n.)* عمله صنفى amele sunufu ; (عوام) (avâm); پرولەتاريا poletariya.

Proliferation, prō-lif-e-rā'shun, *(n.)* تکثر tekessür ; *(bot.)* تحصل عارض tehassoulu âruz ; — **Prōlif'erous,** (-'e-rus) *(a.)* متکثر mütekessir ; *(bot.)* متناسل mütenâsil.

Prolific, prō-lif'ik, *(a.)* برکتلی bereketli ; *(bot.)* متناسل mütenâsil ; *(fig. & lit.)* ولود velôud ; فیاض feyyâz ; — **ness,** *(n.)* برکت bereket ; فیض feyz ; *(lit.)* ولودیت velôudiyyet.

Prolix, prō'liks, *(a.)* اوزون ouzoun ; *(lit.)* مطول moutavvel ; — **Prolixitγ,** (prō-liks'i-ti) *(n.)* *(lit.)* تطویل tatvîl ; اطناب utnâb.

Prologue, prō'log, *(n.)* مقدمه mouqaddeme ; *(v.a.)* مقدمه یاپمق mouqaddeme yapmaq ; باشلامق bashlamaq.

Prolong, prō-long', *(v.a.)* اوزاتمق ouzatmaq ; تمدید ا. temdîd et. ; — **Prōlongā'tion,** (-'shun) *(n.)* *(act)* تمدید temdîd ; *(lit.)* امتداد imtidâd ; قسم ممتد qusmu mümtedd ; — **of leave of absence** تمدید مأذونیت temdîdi me'zôuniyyet ; — **Prōlonged',** (-longd') *(a.)* اوزون ouzoun.

Promenade, prom-e-näd', *(n.)* پرومناد promnad ; کزمه gezme ; *(lit.)* تفرج teferrüj ; *(place)* پرومناد یری promnad yeri ; کزینتی محلی gezinti mahalli ; *(v. n.)* پرومناد یاپمق promnad yapmaq ; کزنمک gezinmek.

Prominent, prom'i-nent, *(a.)* چیقینتیلی chuquntulu ; کوزه چارپار geuze charpar ; *(distinguished)* کزیده güzîde ; معروف mâ'rôuf; — **lγ,** *(ad.)* کوزه چارپه‌جق صورتده geuze charpajaq sôuretde ; *(fig.)* جالب دقت درجه‌ده jâlibi diqqat derejede ; — **Prom'inence,** (-nens) *(n.)* چیقینتی chuquntu ; *(distinction)* تمیز temeyyüz ; شهرت sheuhret.

Promiscuous, prō-mis'kū-us, *(a.)* قاریشیق qarushuq ; مشترك müshterek ; — **ness,** *(n.)* قاریشیقلق qarushuqluq.

Promise, prom'is, *(n.)* وعد vâ'd ; سوز seuz ; *(v. n.)* وعد ا. vâ'd et. ; سوز ویرمك seuz vermek ; **Land of —** *(rel.)* ارض موعود arzu mev-ôud ; فلسطین flistin ; — **Prom'ised,** (-'ist) *(a.)* وعد ایدلمش vâ'd edilmish ; موعود mev-ôud ; — **Prom'iser,** (-'is-ėr) *(n.)* وعد ایدن vâ'd eden ; — **Prom'ising,** (-'is-ing) *(a.)* ایی کبی iyi gibi ; *(lit.)* امیدبخش ümîd - bahslı ; مساعد müsâ-id ; — **Prom'issorγ,** (-'is-o-ri) *(a.)* تعهدی te-ahhüdî ; — **note** بونو bono ; سند sened.

Promontorγ, prom'on-tor-i, *(n.)* بورون bouroun ; *(ana.)* چیقینتی chuquntu.

Promote, prō-mōt', *(v.a.)* تشویق ا. teshvîq et. ; معاونت ا. mou - âvenet et. ; *(advance)* ترفیع ا. terfî' et. ; *(com.)* شرکت تشکیل ا. shirket teshkîl et. ; — **Prōmōt'ėr,** *(n.)* مروج mürevvij ; مشوق müshevviq ; — **Prōmō'tion,** (-'shun) *(n.)* تشویق teshvîq ; ترویج tervîj ; *(rank)* ترفیع terfî'; **to be on one's —** ترفیع زمانی کلمك terfî' zemânu gelmek ; حق ترفیعی او. haqqi terfî-i ol. ; — **Prōmō'tive,** (-'tiv) *(a.)* تشویقکار teshvîqkyâr.

Prompt, promt, *(a.)* سریع serî' ; چابوق chabouq ; *(ready)* حاضر hazur ; آماده âmâde ; *(cheerful)* شن shen ; *(v.a.)* تحریك ا. tahrîk et. ; *(suggest)* اخطار ا. ihtâr et. ; اوکرتمك euyretmek ; *(lit.)* تلقین ا. telqîn et. ; — **lγ,** *(ad.)* سرعتله sür-atle ; همان hemen ; — **Prompter,** (promt'ėr) *(n.)* سوفلور soufleur ; — **Prompting,** (promt'ing) *(n.)* سوفلورلك soufleurlük ; *(fig.)* تلقین telqîn ; — **Promptitude,** (promt'i-tūd) *(n.)* سرعت sür - at ; *(willingness)* *(lit.)* خواهش hâhish ; *(fig.)* تهالك tehâlük.

Promulgate, pro-mul'gāt, *(v.a.)* نشر ا. neshr et. ; اعلان ا. î'lân et. ; — **Promulgā'tion,** (-'shun) *(n.)* نشر neshr ; اعلان î'lân.

Prone, prōn, *(a.)* باش باشه bash basha; *(inclined)* مائل mâ-il ; *(fig.)* میال meyyâl ; — **ness,** *(n.)* میل meyl.

Prong, prong, *(n.)* دیش dish ; چاتال chatal ; — **Pronged,** (gd) *(a.)* چاتال chatal ; دیشلی dishli.

Pronominal, pro-nom'i-nal, *(a.)* ضمیری zamîrî.

Pronoun, prō'nown, *(n.)* ضمیر zamîr.

Pronounce, prō-nowns', *(v.a.)* بیان ا. beyân et.; تبلیغ ا. teblîg et. ; *(gr.)* تلفظ ا. telaffouz et. ; — **Pronounced,** (prō-nownsd') *(a.)* محقق mouhaqqaq ; مسلم musellem ; بارز bâriz ; — **Pronouncement,** (prō-nowns'-ment) *(n.)* بیان beyân ; تبلیغ teblîg ; — **Pronouncing,** (prō-nown'sing)

(a.) تلفظنى كوسترر telaffouzu geusterir; — **Pronunciation,** (prō-nown-shi-ā'shun) *(n.) (gr.)* تلفظ telaffouz.

Pronunciamento, prō-nun-si-a-men'to, *(n.)* بياننامه beyânnâme.

Proof, proōf, *(n.)* اثبات isbât; دليل delîl; *(test)* تجربه tejrübe; *(spirits)* قوت qouvvet; (عيار) (ayâr); *(a.)* (ئه) مقاوم ...(e-) mouqâvim; كچمز ...gechmez; « water » — « صو » كچمز « sou » gechmez; — **sheets,** (-shētz) *(n.pl.)* تصحيحلر tas-hîhler; پرووالر prouvalar; — **reader,** (-rēd'ėr) *(n.)* مصحح mousahhih; — **Proof'less,** *(a.)* اثباتسز isbâtsuz.

Prop, prop, *(n.)* دستك destek; طياق dayaq; *(fig.)* ظهير zahîr; طيامق dayamaq; دستكلمك desteklemek; *(fig.)* ظهير اوا. zahîr ol..

Propaganda, prop-a-gan'da, *(n.)* پروپاغاندا propaganda; — **Propagan'-dism,** (-'dizm) *(n.)* پروپاغانداجيلق propagandajuluq; — **Propagan'dist,** *(n.)* پروپاغانداجى propagandaju.

Propagate, prop'a-gāt, *(v.a.)* نشر ا. neshr et.; تعميم ا. tâ'mîm et.; *(multiply)* أورتمك üretmek; چوغالتمق choghaltmaq; *(v.n.)* انتشار ا. intishâr et.; أورهمك üremek; چوغالمق choghalmaq; — **Propagā'tion,** (-'shun) *(n.) (act)* نشر neshr; تعميم tâ'mîm; *(state)* انتشار intishâr; توسع tevessü'.

Propel, prō-pel', *(v.a.)* سوق ا. sevq et.; سورمك sürmek; — **Propeller,** (prō-pel'ėr) *(n.) (mar.)* پروانه pervâne; اسقرو isqrou.

Propense, pro-pens', *(a.)* ميال meyyâl; دوشكون düshgün; — **Propens'ity,** (-'i-ti) *(n.)* ميل meyl; استعداد istî'dâd.

Proper, prop'ėr, *(a.)* خاص hâss; *(suitable)* موافق mouvâfuq; لايق lâyuq; *(right)* طوغرى dôrou; حقيقى haqîqî; اصل asul; *(ad.)* پك pek; — **ly,** *(ad.)* حقيله haqqîle; موافق صورتده mouvâfuq sôuretde; *(entirely)* تماماً tamâmen; — **speaking** طوغريسى dôrousou...; اصلى aslu....

Property, prop'ėr-ti, *(n.)* مال mâl; *(estate)* ملك mülk; *(pl.)* اموال emvâl; املاك emlâk; *(quality)* خاصه hâssa; *(pl.)* خواص havâss; *(right)* حق haqq; حق تصرف haqqu tesarrouf; — **Prop'-erties,** (-'ėr-tėz) *(n.pl.) (theatre)* البسه elbise; اشيا eshyâ.

Prophecy, prof'e-si, *(n.)* تخمينات tahmînât; *(fig.)* كهانت kehâmet; *(rel.)* الهام ilhâm.

Prophesy, prof'e-sī, *(v.a.)* كشف ا. keshf et.; بيلديرمك bildirmek; *(v.n.) (fig.)* كهانتده بولنمق kehânetde boulounmaq.

Prophet, prof'et, *(n.)* پيغمبر peygamber; نبى nebî; *(pl.)* انبيا enbiyâ; *(fig.)* كاشف kyâshif; كاهن kyâhin; **false** — *(lit.)* متنبى mütenebbî; — **Prophetic, -ally,** (prof-et'ik, -al-i) *(a. & ad.)* پيغمبرانه peygamberâne; *(fig.)* كاشفانه kyâshifâne; — **Prophethood,** (prof'-et-hōod) *(n.)* پيغمبرلك peygamberlik; *(lit.)* نبوت nübüvvet; *(fig.)* كهانت kehânet.

Propinquity, prō-ping'kwi-ti, *(n.)* ياقينلق yaqinluq; *(time)* قربيت qourbiyyet; *(blood)* قرابت qarâbet; *(place)* قربيت qourbiyyet; مجاور اولش müjâvir oloush; مجاورت müjâveret.

Propitiate, prō-pish'i-āt, *(v.a.)* تسكين ا. teskîn et.; توجه قازانمق tevejjüh qazanmaq; *(v.n.) (rel.)* كفارت ا. kefâret et.; — **Propitiable,** (prō-pish'-i-a-bl) *(a.)* كريم kerîm; ملايم mülâyim; — **Propitiation,** (prō-pish-i-ā'shun) *(n.)* تسكين teskîn; *(lit.)* اعادهٔ توجه i-âdeyi tevejjüh; *(rel.)* كفارت kefâret; استغفار istîgfâr; — **Propitious,** (prō-pi'shus) *(a.)* مساعد müsâ-id; كريم kerîm; — **Propitiously,** (prō-pi'shus-li) *(ad.)* مساعد صورتده müsâid sôuretde; كريمانه kerîmâne.

Proportion, prō-pōr'shun, *(n.)* تناسب tenâsüb; نسبت nisbet; *(v.a.)* تناسب ويرمك tenâsüb vermek; *(lit.)* توزين ا. tevzîn et.; *(divide)* آييرمق ayurmaq; **geometrical** — تناسب هندسى tenâsübi hendesî; — **Prōpōr'tionable,** (-'shun-a-bl) *(a.)* متناسب mütenâsib; — **Prōpōr'tionate,** (-'shun-āt) *(a.)* متناسب mütenâsib; — **Prōpōr'tionless,** (-'shun-les) *(n.)* نسبتسز nisbetsiz; غير متناسب gayri mütenâsib.

Proportional, prō-pōr'shun-al, *(a.) (math.)* تناسبى tenâsübî; متناسب mütenâsib; *(fig.)* نسبى nisbî; **directly** — مبسوطاً متناسب mebsôutan mütenâsib; **inversely** — معكوساً متناسب mâ'kyousen mütenâsib; — **ly,** *(ad.)* متناسباً

mütenâsiben ; — **representation,** *(n.) (pol.)* تمثيل نسبى temsîli nisbî.

Proportioned, prō-pōr'shund, *(a.)* متناسب mütenâsib ; **well —** متناسب mütenâsib ; *(pers.)* اندامـلى endâmlu ; بيچيملى bichimli ; **ill —** غير متناسب gayri mütenâsib ; بيچيمسز bichimsiz.

Propose, pro-pōz', *(v.a.)* تكليف ا. teklîf et. ; *(v.n.)* تصور ا. tesavvour et.; *(marriage)* ازدواج تكليف ا. izdivâj teklîf et. ; — **Propō'sal**, (-'zal) *(n.)* تكليف teklîf ; — **Proposed',** (-pōzd') *(a.)* متصور mütesavver ; تكليف اولنان teklîf olounan.

Proposition, prop-ō-zish'un, *(n.)* تكليف teklîf ; *(pl.)* تكليفات teklîfât ; *(math.)* مسئله mes-ele ; *(pl.)* مسائل mesâ-il ; *(log.)* قضيه qazuyye ; *(pl.)* قضايا qazâyâ ; جمله jümle.

Propound, prō-pownd', *(v.a.)* تكليف ا. teklîf et. ; عرض ا. arz et. .

Proprietor, prō-prī'e-tor, *(n.)* صاحب sâhib ; (صاحبى) (sâhibi) — **Proprietress,** (prō-prī'e-tres) *(n.)* صاحبه sâhibe ; — **Prōpreī'etorship,** *(n.)* صاحبلك sâhiblik ; *(lit.)* ملكيت milkiyyet ; — **Proprī'etary right,** *(n.) (lit.)* حق ملكيت haqqu milkiyyet ; حق تصرف haqqu tesarrouf ; *(pl.)* حقوق تصرفيه houqôuqu tesarroufiyye.

Propriety, prō-prī'e-ti, *(n.) (lit.)* تملك temellük ; *(fig.)* ادب edeb ; اركان erkyân ; *(pl.)* اداب âdâb.

Propulsion, prō-pul'shun, *(n.)* سوق sevq ; تحريك tahrîk ; — **Prōpul'sive,** (-'siv) *(a.)* محرك mouharrik.

Prorogue, prō-rōg', *(v.a.)* تعطيل ا. tâ'tîl et. ; — **Prōrogation,** (pro-rōg-ā'shun) *(n.)* تعطيل tâ'tîl.

Prosaic, -al, prō-zā'ik, -al, *(a.) (lit.)* نثرى nesrî ; *(fig.)* باياغى bayâ ; طاتسز tatsuz ; — **Prosaically,** (prō-zā'ik-al-i) *(lit.)* نثراً nesren ; *(fig.)* باياغى صورتده bayâ sôuretde ; — **Prosaist,** (prō'-zā-ist) *(n.) (lit.)* ناثر nâsir ; *(fig.)* عادى âdî.

Proscenium, prō-sē'ni-um, *(n.)* صحنه اوكى sahne eunü

Proscribe, prō-skrīb', *(v.a.)* اعلان ا. î'lân et. ; *(jud.)* (قانوناً) تعقيب ا. (qânounen-) tâ'qîb et. ; *(banish)* طرد ا. tard et.; *(fig.)* محكوم ا. mahkyôum et.; رد ا. redd et..

Proscript, prō'skript, *(n.)* محكوم mahkyôum ; — **Proscription,** (prō-skrip'shun) *(n.)* تعقيب tâ'qîb ; طرد tard ; *(fig.)* رد redd.

Prose, prōz, *(n.)* نثر nesir ; *(a.)* منثور mensôur ; *(v.a.)* نثر يازمق nesir yazmaq ; *(fig.)* ثقلت ويرمك siqlet vermek ; — **writer,** (rīt'ėr) *(n.) (lit.)* ناثر nâsir , — **Prō'sy,** (-'zi) *(a.)* صيقيجى suquju ; ياوان yavan.

Prosecute, pros'ē-kūt, *(v.a.)* تعقيب ا. tâ'qîb et. ; تجزيه ا. tejziye et. ; — **Prosecu'tion,**(-sē-kū'shun)*(n.)* تعقيبات tâ'qîbât ; *(suit)* دعوا dâ'vâ' ; *(party)* مدعى (طرفى) müdda-î (-tarafu) ; مقام ادعا maqâmu iddâ ; **speech for the —** مدعى عمومينك نطقى müdda-î oumôumînin notqou ; *(written)* ادعانامه iddi-âname ; — **Pros'ecutor,** (-'ē-kūt-ur) *(n.)* تعقيب ايدن tâ'qîb eden ; *(jud.)* مدعى müdda-î ; **public —** مدعى عمومى müdda-î oumôumî.

Proselyte, pros'e-līt, *(n.)* دونمه deunme ; *(to Islam.)* مهتدى mühtedî ; *(v.a.)* دوندرمك deundürmek ; *(fig.)* اقناع ا. iqnâ' et. ; — **Pros'elytism,** (-'e-lit-izm) *(n.)* دوندرمه deundürme ; تبديل دينه تشويق tebdîli dîne teshvîq.

Prosody, pros'ō-di, *(n.) (gr.)* عروض ourôuz.

Prospect, pros'pekt, *(n.)* نظر nazar; *(scene)* منظره manzara ; *(expectation)* اميد ümîd ; احتمال ihtimâl ; — **Prospect',** *(v.n.)* آرامق aramaq ; **to have —** اميدى او. ümîdi ol. ; محتمل او. mouhtemel ol. ; **I have little —** اميدم آز (در) ümîdim az (-dur) ; پك اميد ايتميورم pek ümîd etmiyoroum ; — **Prospec'tor,** (-pek'tur) *(n.)* آرايجى arayuju ; كاشف kyâshif ; — **Prospec'tive,** (-pek'tiv) *(a.)* منتظر mountazur ; *(foresight)* متيقظ müteyaqquz ; *(future)* مستقبل müstaqbel ; محتمل mouhtemel ; *(n.)* كورونش geurünüsh ; — **glass** دوربين dürbün ; — **Prospect'us,** (-pekt'us) *(n.)* اعلان î'lân ; *(school's)* پروغرام prôghrâm.

Prosper, pros'pėr, *(v.a.)* مسعود ا. mes-ôud et. : *(v.n.)* موفق او. mouvaffaq ol. ; ايى او. iyi ol. ; — **Prospėr'ity,** (-'i-ti) *(n.)* سعادت se-âdet ; رفاه refâh ; *(agr.)* فيض feyz ; — **Pros'-**

perous, (-'pėr-us) *(a.)* مسعود mesôud; بختيار bahtiyâr; *(fig.)* مساعد müsâ-id; موفقيتلی mouvaffaqiyyetli; — **Pros'perously**, (-'pėr-us-li) *(ad.)* مسعودانه mes-ôudane; *(fig.)* موفقيتله mouvaffaqiyyetle.

Prostate, pros'tāt, *(n.)* *(ana.)* پروستات prostat.

Prostitute, pros'ti-tūt, *(a. & n.)* فاحشه fâhishe; *(v.a.)* (رذيلانه) صاتمق (rezîlâne-) satmaq; *(fig.)* (پيشكش چكمك) (pishkesh chekmek); — **Prostitū'tion**, (-'shun) *(n.)* فحش fouhsh; فاحشه‌لك fâhishelik.

Prostrate, pros'trāt, *(a.)* مجالسز mejâlsiz; بی‌تاب bî-tâb; *(v.a.)* دويرمك devirmek; ييقمق yuqmaq; *(bow)* يره قاپانمق yere qapanmaq; — **Prostrā'tion**, (-'shun) *(n.)* دويرمه devirme; *(fig.)* ضعف zâ'f; سقوط souqôut; *(rel.)* سجده sejde.

Protasis, prot'a-sis, *(n.)* مقدمه mouqaddeme.

Protect, prō-tekt', *(v.a.)* حمايه ا. himâye et.; صيانت ا. suyânet et.; محافظه ا. mouhâfaza et.; — **Protection**, (prō-tek'shun) *(n.)* حمايه himâye; محافظه mouhâfaza; — **Protectionist**, (prō-tek'shun-ist) *(n.)* حمايهٔ تجارت طرفداری himâyeyi tijâret tarafdâru; — **Protective**, (prō-tek'tiv) *(a.)* حمايه‌كار himâyekyâr; — **Protectively**, (prō-tek'tiv-li) *(ad.)* حمايه‌كارانه himâyekyârâne; — **Protector**, (prō-tek'tur) *(n.)* حامی hâmî; محافظ mouhâfuz; — **Protectorate**, (prō-tek'to-rāt) *(n.)* حمايه himâye; — **Protectress**, (prō-tek'tres) *(n.)* حاميه hâmiye; — **Protectorship**, (prō-tek'tur-ship) *(n.)* حاميلك hâmîlik; حمايه himâye.

Protégé, prō-tā-zhā', *(n.)* محمی mahmî; — **by** (ك) حمايه‌سنده ...(in-) himâyesinde.

Protest, prō'test, *(n.)* پروتستو protesto; *(v.n.)* اعتراض ا. i'tirâz et.; *(declare)* بيان ا. beyân et.; **to be under** — پروتستو ايدلمك protesto edilmek; پروتستولی اول. protestolou ol.; — **Prōtest'**, *(v.a.)* پروتستو ا. protesto et.; — **against** (ی) پروتستو ا. ...(i-) protesto et.; — **Prōt'estant**, *(a. & n.)* *(rel.)* پروتستان protestan; — **Prōt'estanism**, (-izm) *(n.)* پروتستانلق protestanluq; — **Prōtestā'tion**, (-'shun) *(n.)* پروتستو protesto; *(fig.)* اعتراض i'tirâz; بيان beyân; — **Prōtest'ingly**, (-'ing-li) *(ad.)* *(lit.)* معترضانه môu'terizâne; مشتكيانه müshtekiyâne.

Proti, pro'ti, *(n. pr.)* *(Constantinople)* قينه‌لی آطه qunalu ada.

Protocol, prō'tō-kol, *(n.)* مضبطه mazbata; *(v.a.)* ضبط ا. zabt et.; مضبطه ياپمق mazbata yapmaq.

Protoplasm, prō'tō-plazm, *(n.)* پروتوپلازمه protoplazma; (مادهٔ حياتيه) (maddeyi hayâtiyye); — **Prō'tōplast**, (-plast) *(n.)* اصل asl; منشأ menshe'.

Prototype, prō'tō-tīp, *(n.)* اصل asl; (اصل) نمونه (asul-) nümôune.

Protoxide, prō-tok'sīd, *(n.)* حمض اول houmzu evvel.

Protract, prō-trakt', *(v.a.)* اوزاتمق ouzatmaq; تأخير ا. te'hîr et.; *(lit.)* تعويق ا. tâ'vîq et.; *(draw)* (مقياسلی) ترسيم ا. (miqyâslu-) tersîm et.; — **Prōtract'ed**, (t'd) *(a.)* اوزامش ouzamush; سورونجه‌مه‌لی sürünjemeli; — **Prōtrac'tion**, (-'shun) *(n.)* تأخير te'hîr; تعويق tâ'vîq; سورونجه‌مه sürünjeme; *(sci.)* ترسيم tersîm; — **Prōtract'ive**, (-'iv) *(a.)* اوزاتيجی ouzatuju; *(lit.)* تعويقكارانه tâ'vîq-kyârâne; سورونجه‌مه‌لی sürünjemeli; — **Protract'or**, (-'ur) *(n.)* *(instrument)* منقله minqala.

Protrude, prō-trōōd', *(v.a.)* (طيشاری) چيقارمق (dusharu-) chuqarmaq; ايتمك itmek; *(v.n.)* (طيشاری) چيقمق (disharu-) chuqmaq; — **Protrusive**, (prō-trōō'siv) *(a.)* ايتيجی itiji; *(sci.)* دافع dâfi'.

Protuberance, pro-tūb'ėr-ans, *(n.)* چيقينتی chuquntu; شيش shish; يومرو youmrou; — **Protūb'ėrant**, *(a.)* چيقينتيلی chuquntulu; شيشكين shishkin; — **Protūb'ėrantly**, (-'ėr-ant-li) *(ad.)* چيقينتيلی صورتده chuquntulu sôuretde; چيقينتی ايله chuquntîyle; شيشكين بر حالده shishkin bir halde.

Proud, prowd, *(a.)* مغرور mâgrôur; مفتخر müftahir; *(hanty)* كبرلی kibirli; *(ostentatious)* طنطنه‌لی tantanalu; — **ly**, *(ad.)* مغرورانه mâgrôurâne; — **ness**, *(n.)* غرور gourôur.

Prove, prōōv, *(v.a.)* تجربه ا. tejrübe et.; تحقیق ا. tahqîq et.; *(establish)* اثبات ا. isbât et.; *(arith.)* میزان ا. mîzân et.; *(v.n.)* ثابت او. sâbit ol.; چیقمق chuqmaq; **if it —s to be...** اولورسه ...oloursa; چیقارسه ...chuqarsa; اولدیغی تحقق ایدرسه ...oldôu tehaqqouq ederse; ثابت اولورسه لکی ...lîy sâbit oloursa; **Provable,** (prōōv'a-bl) *(a.)* قابل اثبات qâbili isbât; — **Proved,** (prōōvd) *(a.)* مثبت müsbet; **it — to be «good»** «ایی» چیقدی «iyi» chuqdu; «ایی» اولدیغی تحقق ایتدی «iyi» oldôu tehaqqouq etdi.

Provender, prov'en-dėr, *(n.)* *(zo.)* یم yem; *(v.a.)* یم ویرمك yem vermek.

Proverb, prov'ėrb, *(n.)* ضرب مثل darbu mesel; *(pl.)* ضروب امثال drôubu emsâl; — **Provėr'bial,** *(a.)* ضرب مثل حکمنده darbu mesel hükmünde; *(fig.)* مشهور mesh-hôur.

Provide, prō-vīd', *(v.a.)* تدارك ا. tedârik et.; تأمین ا. te'mîn et.; *(equip)* تجهیز ا. tejhîz et.; ترتیب ا. tertîb et.; *(v.n.)* تقیداتده بولنمق teqayyüdâtda bounlounmaq; باقمق baqmaq; — **Prō-vid'ed that,** *(conj.)* شرطیله shartîle; تقدیرده taqdîrde; — **Provider,** (prō-vīd'ėr) *(n.)* باقان baqan; *(com.)* ویرن veren; *(contractor)* متعهد müte-ahhid.

Providence, prov'i-dens, *(n.)* بصیرت basîret; *(rel.)* جناب حق jenâbu haqq; — **Prov'ident,** *(a.)* مدبر müdebbır; *(lit.)* بصیرتکار basîretkyâr; — **Provi-den'tial,** (-'shal) *(a.)* *(lit.)* ربانی rabbânî; مقدر mouqadder.

Province, prov'ins, *(n.)* ولایت vilâyet; ایالت eyâlet; — **Prōvin'cial,** (-'shal) *(a.)* ...ولایت vilâyet...; *(fig.)* قابا qaba; *(n.)* طشرەلی tashralu.

Provision, prō-vizh'un, *(n.)* حاضرلق hazurluq; تدارکات tedârikyât; *(precaution)* احتیاط ihtiyât; *(pl.)* تدابیر tedâbîr; *(jud.)* ماده madde; شرط shart; *(appointment)* تعیین tâ'yîn; انتخاب intihâb; *(food)* ارزاق erzâq; قومانیه qoumanya; *(v.a.)* ارزاق ویرمك erzâq vermek; قومانیه ویرمك qoumanya vermek; **to make —** تدارکاتده بولنمق tedârikyâtda bouloun-maq; *(measures)* تدابیرده بولنمق tedâbîrde boulounmaq; *(-for)* (ی) دوشونمك ... (i-) düshünmek; (ی) نظر دقته آلمق ... (i-) nazaru diqqate almaq; — **merchant,** *(n.)* ذخیره تجاری zahîre tüjjaru; — **room,** *(n.)* *(mar.)* قومانیه‌لق qoumanyaluq.

Provisional, prō-vizh'un-al, *(a.)* موقت mouvaqqat; — **lү,** *(ad.)* موقتاً mouvaqqaten; شمدیلك shimdilik; — **order,** *(n.)* موقت تعلیماتنامه mouvaqqat tâ'lîmâtnâme; — **remedү,** (-rem'e-di) *(n.)* *(jud.)* حجز موقت hajzi mouvaqqat.

Proviso, prō-vī'zō, *(n.)* شرط shart; *(pl.)* شرائط sherâ-it; — **Provi'sorү,** (-'zo-ri) *(a.)* مشروط meshrôut; *(temporary)* موقت mouvaqqat.

Provocation, prov-o-kā'shun, *(n.)* تحریك tahrîk; سببیت sebebiyyet; *(jud.)* سبب sebeb; معذرت mâ'zeret; — **Provo'cative,** (-vō'ka-tiv) *(a.)* سببیت ویریجی sebebiyyet veriji; داعی dâ-î; *(exciting)* تحریککار tahrîk-kyâr; *(n.)* سبب sebeb; سائق sâ-iq.

Provoke, prō-vōk', *(v.a.)* دعوت ا. dâ'vet et.; انتاج ا. intâj et.; سببیت ویرمك sebebiyyet vermek; *(excite)* تحریك ا. tahrîk et.; اغضاب ا. îgzâb et.; — **Provoker,** (prō-vōk'ėr) *(n.)* مسبب müsebbib; محرك mouharrik; — **Prōvō'king,** *(a.)* تحریك ایدیجی tahrîk ediji; تحریککار tahrîk-kyâr; (قیزدیریجی) (quzduruju); — **Prōvōk'-inglү,** (-'ıng-li) *(lit.)* تحریککارانه tahrîk-kyârâne.

Provost, prov'ost, *(n.)* آمر âmir; *(university)* امین emîn; *(mil.)* انضباط ضابطی inzubât zâbiti; **lord —** بلدیه رئیسی belediye re-îsi; — **marshal,** *(n.)* مرکز قوماندانی merkez qoumandanu; *(mar.)* انضباط قوماندانی inzubât qoumandanu.

Prow, prow, *(n.)* *(mar.)* پرووا prou-va; باش bash.

Prow, prow, *(a.)* ییکیت yiyit; — **Prow'ess,** *(n.)* ییکیتلك yiyitlik; شجاعت shejâ-at.

Prowl, prowl, *(v.n.)* آرامق aramaq; کوزلمك geuzlemek.

Proximate, proks'i-māt, *(a.)* (اك) یقین (en-) yaqun; قریب qarîb; *(direct)* اصل asul; ایلك ilk; — **lү,** *(ad.)* درحال derhâl; طوغریدن طوغری‌یه dôroudan dôrouya; — **Proxim'itү,** (-'i-ti) *(n.)* *(lit.)* قربیت qourbiyyet; قرب

qourb ; *(relation)* قرابت qarâbet ; *(place)* جوار jivâr ; **in the — of** (ك) ... (in-) qourbünde قربنده ; (ك) ...(in-) jivârunda جوارنده.

Proxy, proks'i, *(n.)* وكالت vekyâlet ; *(pers.)* وكيل vekîl ; *(written)* وكالتنامه vekyâletnâme.

Prude, prood, *(n.)* (عفيفه) (afîfe) ; *(fig.)* اصولپرست ousôul-perest ; — **Prudery**, (prood'e-ri) *(n.)* (تعصب) (te-assoub) ; عفت iffet.

Prudent, proo'dent, *(a.)* مدبر müdebbir ; — **ly**, *(ad.)* مدبرانه müdebbirâne ; — **Prudence**, (proo'dens) *(n.)* تدبير tedbîr ; — **Prudential**, (prood-en'shal) *(a.)* احتياطى ihtiyâtî ; — **Prudentially**, (prood-en'shal-i) *(ad.)* احتياطاً ihtiyâtan.

Prune, proon, *(n.)* (قورى) اريك (qourou-) erik.

Prune, proon, *(v.a.)* يونتمق yontmaq ; *(bot.)* بودامق boudamaq ; — **Pruner**, (proon'ėr) *(n.)* بوداييجى boudayuju ; — **Pruning**, (proon'ing) *(n.)* ...بودامه boudama... ; — **hook** باغجى پيچاغى bâgju puchâ.

Prussia, prush'-a, *(n. pr.)* پروسيا prousya ; — **Prussian**, (prush'an) *(a.)*... پروسيا prousya... ; *(n.)* پروسيالى prousyalu ; — **blue**, *(n.)* پروسيا ماويسى prousya mâvisi.

Pry, prī, *(v.n.)* تجسس ا. tejessüs et. ; *(n.)* تجسس tejessüs ; — **Prying**, (prī'ing) *(a.)* *(lit.)* متجسس mütejessis ; — **Pryingly**, (prī'ing-li) *(ad.)* مراقله merâqla ; *(lit.)* متجسسانه mütejessisâne.

Psalm, säm, *(n.)* مزمور mezmôur ; *(pl.)* مزامير mezâmîr ; الهى ilâhi ; *(David's)* زبور zebôur ; — **book**, دعاكتابى مزامير mezâmîr ; dou-â kitabu ; — **Psalmist**, (säm'ist, *or* sal'mist) *(n.)* صاحب مزامير sâhibi mezâmîr ; *(David)* داوود (حضرت) (hazreti-) dâvôud ; — **Psa..mody**, (säm'o-di, *or* sal'modi) *(n.)* *(lit.)* تلاوت مزامير telâveti mezâmîr ; *(pl.)* مزامير mezâmîr.

Psalter, sawl'tėr, *(n.)* (كتابى) مزامير mezâmîr (-kitabu) ; *(beads)* تسبيح tesbîh ; مزامير تسبيحى mezâmîr tesbîhi ; — **Psaltery**, (sawl'tėr-i) *(n.)* *(instrument)* سنطور sentôur ; ارغنون erganôun.

Pseudo-, sū'do, *(pref.)* ساخته sahte... ; مستعار ... müste-âr ; *(sci.)* كاذب kyâzib ; — **Pseudonym**, (sū'do-nim) *(n.)* نام مستعار nâmu müste-âr ; — **Pseudonymous**, (sū-don'im-us) *(a.)* نام مستعار تحتنده nâmu müste-âr tahtunda ; *(fig.)* ساخته sahte ; — **Pseudonymously**, (sū-don'im-us-li) *(ad.)* نام مستعارله nâmu müste-ârla ; **pseudo-philosophy** ساخته فلسفه sahte felsefe ; سفسطه safsata.

Psychic, **- al**, sī'kik, - al, *(a.)* روحى rôuhî ; ...اسپريتيزمه ispiritizme... ; — **force**, *(n.)* اسپريتيزمه قوتى ispiritizme qouvveti ; — **researchs**, *(n. pl.)* تدقيقات روحيه tedqîqâtu rôuhiyye ; اسپريتيزمه تدقيقاتى ispiritizme tedqîqâtu.

Psychology, sī-kol'o-ji, *(n.)* *(sci.)* علم روح ilmi rôuh ; روحيات rôuhiyyât ; *(fig.)* احوال روحيه يه عائد ahvâli rôuhiyyeye â-id ; — **Psychologist**, (sī-kol'o-jist) *(n.)* روحيات متخصصى rôuhiyyât mütahassusu ; پسيقولوغ pisiqolog.

Ptolemy, tol'em-i, *(n. pr.)* بطلميوس batlamyos ; — **Ptolemaic**, (tol-e-mā'ik) *(a.)* ...بطلميوس batlamyos... ; — **system** بطلميوس سيستمى batlamyos sistemi.

Puberty, pū'bėr-ti, *(n.)* بلوغ bülôug ; — **Pubescent**, (pū-bes'sent) *(a.)* بالغ bâlig ; *(bot.)* تويلى tüylü ; حاولى havlu.

Public, pub'lik, *(a.)* عمومى oumôumî ; *(government's)* ميرى mîrî ; ... حكومت hükyôumet... ; *(official)* رسمى resmî ; *(n.)* خلق halq ; اهالى ahâlî ; — **ly**, *(ad.)* علناً alenen ; — **house**, بار bar ; بيراخانه birahâne ; — **health**, صحت عموميه suhhati oumôumiyye ; — **holiday**, عمومى تعطيل oumôumî tâ'tîl ; — **lands**, اراضىٔ مليه arâzîy milliye ; اراضىٔ اميريه arâzîy emîriyye.

Publican, pub'li-kan, *(n.)* بيراخانه صاحبى birahâne sâhibi.

Publication, pub-li-kā'shun, *(n.)* نشر neshr ; *(announce)* اعلان i'lân ; *(book)* كتاب kitab ; رساله risâle ; *(pl.)* نشريات neshriyyât.

Publicity, pub-lis'i-ti, *(n.)* انتشار intishâr ; *(fig.)* شيوع shüyôu' ; علنيت aleniyyet ; — **Pub'licist**, (-sist) *(n.)* محرر mouharrir ; غزته‌جى gazeteji.

Publish, pub'lish, *(v.a.)* نشر ا. neshr et. ; طبع ا. tabu' et. ; *(announce)* اعلان ا. i'lân et. ; نشر ا. neshr et. ; — **Pub'lisher,** *(n.)* طابع tâbu' ; (ناشر) (nâshir).

Pucker, puk'er, *(n.)* بوروشوق bouroushouq ; قات qat ; *(confusion)* قاريشيقلق qarushuqluq; *(v.a.)* بوروشدرمق bouroushdourmaq

Pudding, pōōd'ing, *(n.)* پودينغ pouding ; غاتو gato ; *(sausage)* صوجوق soujouq ; — **time,** يمك وقتى yemek vaqti.

Puddle, pud'l, *(n.)* چامور chamour ; كول geul ; *(pers.)* طيقناز (آدم) tuqnaz (-adam) ; *(mixture)* خرج harj ; *(v.a.)* چامور ا. chamour et. ; *(cover)* صيوامق suvamaq ; قاپامق qapamaq ; *(iron)* تصفيه ا. tasfiye et. ; *(v.n.)* بولاشمق boulashmaq.

Pudgy, puj'i, *(a.)* سميز semiz.

Pudicity, pū-dis'i-ti, *(n.)* حيا hayâ ; حجاب hijâb.

Puerile, pū'er-il, *(a.)* چوجقجه chojouqja ; صاچمه sachma ; — **Puerility,** (pū-er-il'i-ti) *(n.)* چوجقلق chojouqlouq ; بيهودەلك beyhôudelik.

Puff, puf, *(n.)* پوف pouf ; نفس nefes ; *(fig.)* مبالغه moubâlaga ; *(v.n.)* صولومق soloumaq ; *(swell)* شيشمك shishmek ; قابارمق qabarmaq ; *(blow)* صاوورمق savourmaq ; *(v.a.)* شيشيرمك shishirmek : *(fig.)* پك مدح ا. pek medh et. ; — **box,** *(n.)* پودره قوطيسى poudra qoutousou ; — **Puffed,** (pufd) *(a.)* شيشمش shishmish ; — **Puffer,** (puf'er) *(n.)* *(fig.)* ياردمجى yardumju ; (كوروكجى) (keurükjü) ; — **Puffing,** (puf'ing) *(a.)* صولومه solouma ; *(fig.)* قابارتمه qabartma ; فضله مدح fazla medh — **Puffy,** (puf'i) *(a.)* شيشكين sishkin ; قابارمش qabarmush.

Pug, pug, *(n.)* مايمون maymoun ; — **dog,** *(n.)* فينو (كوپكى) fino (-keupeyi) ; — **nose,** (nōz) *(n.)* باصيق بورون basuq bouroun.

Pugilism, pū'jil-izm, *(n.)* مشته قاوغاسى müshte qavgasu ; بوقس box ; — **Pugilist,** (pū'jil-ist) *(n.)* بوقسور boxeur.

Pugnacious, pug-nā'shus, *(a.)* قاوغاجى qavgaju ; منازعەجى münâzâju ; — **Pugnac'ity,** (-nas'i-ti) *(n.)* قاوغاجيلق qavgajuluq.

Puissant, pū'is-ant, *(a.)* قوتلى qouvvetli ; قوى qavî ; — **Pū'issance,** (-'is-ans) *(n.)* قوت qouvvet ; *(fig.)* مكنت miknet.

Puke, pūk, *(v.n.)* قوصمق qousmaq ; غثيان ا. gaseyan et. ; *(n.)* مقيء mouqayyî ; *(fig.)* كريه kerîh.

Pull, pool, *(v.a.)* چكمك chekmek ; جر ا. jerr et. ; *(tear)* قوپارمق qoparmaq ; يرتمق yurtmaq ; *(print)* باصمق basmaq ; *(racing)* مانع اول. mânî' ol. ; *(n.)* چكيش chekish ; *(fig.)* چكيشمه chekishme ; مجادله müjâdele ; **to — down** يقمق yuqmaq ; **to — hard** طيانمق dayanmaq ; آصيلمق asulmaq ; **to — out** چكوب (چيقارمق) (chekib-) chuqarmaq ; **to — through** *(fig.)* باشارمق basharmaq ; ايچندن چيقمق ichinden chuqmaq ; **to — up** قوپارمق qoparmaq ; چيقارمق chuqarmaq ; *(halt)* توقيف ا. tevqîf et. ; طورديرمق dourdourmaq.

Pullet, pool'et, *(n.)* پيليچ pilich.

Pulley, pool'i, *(n.)* ماقاره maqara.

Pulmonary, pul'mon-ar-i, *(a.)* آق جكر... aq jiyer... ; *(lit.)* رئوى rievî ; — **artery,** (-är'ter-i) *(n.)* *(lit.)* شريان رئوى shiryânu ri-evî ; — **vein,** (-vān) *(lit.)* اوردهٔ رئويه evrideyi ri-eviyye.

Pulp, pulp, *(n.)* خمور hamour ; لاپه lapa ; *(sci.)* لب leb ; *(v.a.)* خمور ياپمق hamour yapmaq ; ازمك ezmek ; *(separate)* آيرمق ayurmaq ; چيقارمق chuqarmaq ; *(v.n.)* اولمق olmaq ; — **Pulp'ous,** (-'us) *(a.)* خمور كبى hamour gibi ; يومشاق yumushaq.

Pulpit, pool'pit, *(n.)* كرسى kürsü ; **the —** *(pl.)* واعظلر vâ-uzlar.

Pulsation, pul-sā'shun, *(n.)* نبض nabz ; ضربان darbân ; *(sci.)* اهتزاز ihtizâz ; — **Pul'sative,** (-'sa-tiv) *(a.)* آتان atan ; *(lit.)* نابض nâbuz.

Pulse, puls, *(n.)* *(ana.)* نبض nabz ; *(fig.)* حسيات hissiyât ; *(grain)* حبوبات houbôubât ; *(v.a.)* آتمق atmaq ; **to feel one's —** *(med.)* نبضنه باقمق nabzuna baqmaq ; *(fig.)* فكرينى يوقلامق fikrini yoqlamaq ; — **Pulse'less,** *(a.)* ساكن sâkin ; جانسز jansuz.

Pulverize, pul'ver-īz, *(v.a.)* توز ا.

toz et.; دوومك deuvmek; *(lit.)* سحق ا. sahq et.; — **Pulverization,** (-vėr-i-zā'shun) *(n.)* توز ايتمه toz etme; *(lit.)* سحق sahq.

Pumice, pum'is, *(n.)* پومزه pomza; سونكر طاشى sünger tashu; *(v.a.)* سيلمك silmek.

Pump, pump, *(n.)* طولومبه touloumba; *(v.a.)* باصمق basmaq; *(fig.)* لاقيردى قاپمق laqurdu qapmaq; استانديل ا. isqandil et.; — **Pump'age,** (-'āj) *(n.)* باصيلان مقدار basulan miqdâr; — **Pumped,** (pd) *(a.)* *(fig.)* بيتكين bitkin; نفسى توكنمش nefesi tükenmish.

Pump, pump, *(n.)* *(shoe)* دانس قوندره‌سى dans qoundurasu.

Pumpkin, pump'kin, *(n.)* قباق qabaq; بال قباغى bal qabâ.

Pun, pun, *(n.)* جناس jinâs; مضمون mazmôun; *(v.n.)* جناس سويله‌مك jinâs seuylemek.

Punch, punsh, *(n.)* *(puppet)* قوقله qouqla; قاره‌كوز qara-geuz; *(drink)* پونچ pounch; *(tool)* مثقب misqab; چيوى chivi; *(fist)* يومروق youmrouq; مشته müshte; *(a.)* طيقناز tuqnaz.

Punch, punsh, *(v.a.)* *(pierce)* دلمك delmek; *(hit)* يومروقلامق youmrouqlamaq; (پاتاقلامق) (pataqlamaq).

Puncheon, punsh'un, *(n.)* *(cask)* مانجانه manjana; فوچى fuchu.

Punctilious, pungk-til'yus, *(a.)* تيتيز titiz; *(lit.)* تكلفلى tekellüflü; — **ness,** *(n.)* تيتيزلك titizlik; *(lit.)* تكلف tekellüf.

Punctual, pungk'tū-al, *(a.)* تام tam; زماننده zemânunda; — **ly,** *(ad.)* تام وقتنده tam vaqtinde; — **Punctuality,** (pungk-tū-al'i-ti) *(n.)* زماننه دقت zemânuna diqqat; صحت suhhat.

Punctuate, pungk'tū-āt, *(v.a.)* نقطه قويمق noqta qomaq; *(lit.)* تنقيط ا. tenqît et.; — **Punctuation,** (pungk-tū-ā'shun) *(n.)* نقطه‌لامه noqtalama; *(lit.)* تنقيط tenqît.

Puncture, pungk'tūr, *(n.)* دليك delik; ياره yara; *(v.a.)* دلمك delmek; صوقمق soqmaq.

Pungent, pun'jent, *(a.)* كسكين keskin; آجى aju; *(fig.)* تأثيرلى te'sîrli.

Punic, pū'nik, *(a.)* قارطاجه‌لى qartajalu; *(fig.)* خائن hâ-in; (قحبه) (qahbe).

Punish, pun'ish, *(v.a.)* جزا ياپمق jezâ yapmaq; تأديب ا. te'dîb et.; تجزيه ا. tejziye et.; — **Pun'ishable,** *(a.)* جزايه مستحق jezâya müstehaq; — **Pun'ishėr,** *(n.)* جزا ياپان jezâ yapan; *(lit.)* تأديبكار te'dîbkyâr; — **Pun'ishment,** *(n.)* مجازات müjâzât; جزا jezâ; *(act)* تأديب te'dîb; — **Punitive,** (pū'-ni-tiv) *(a.)* جزائى jezâ-î; تأديبى te'dîbî.

Punster, pun'stėr, *(n.)* جناسجى jînâsju.

Punt, punt, *(n.)* دوز صاندال düz sandal.

Puny, pū'ni, *(a.)* جيليز juluz; ضعيف zayuf; كوچوك küchük.

Pup, pup, *(v.n.)* طوغورمق doghourmaq; **to be in** — كبه او. gebe ol..

Pupa, pū'pa, *(n.)* بوجك beujek; قورد qourd; *(lit.)* دود حديث dôudu hadîs.

Pupil, pū'pil, *(n.)* طلبه talebe; *(jud.)* صبى sabî; — **Pū'pilage,** (-āj) *(n.)* صباوت sabâvet.

Pupil, pū'pil, *(n.)* *(eye's)* كوز ببكى geuz bebeyi; *(sci.)* حدقه hadeqa.

Puppet, pup'et, *(n.)* قوقله qouqla; — **show,** *(n.)* قوقله اويونى qouqla oyounou.

Puppy, pup'i, *(n.)* كوپك ياوروسى keupek yavrousou; ياورو yavrou; *(fig.)* حوپا hoppa; — **Puppyism,** (pup'i-izm) *(n.)* حوپالق hoppaluq.

Purblind, pur'blīnd, *(a.)* ميوب miyob. *(lit.)* قصيرالبصر qasîrul basar.

Purchase, pur'chās, *(v.a.)* صاتون آلمق satun almaq; مبايعه ا. mübâyâ et.; *(mech.)* قالديرمق qaldurmaq; *(n.)* مبايعه mübâyâ; *(lit.)* اشترا ishtirâ; *(things)* آلنمش اشيا alunmush eshyâ; (مبايعات) (mübâyât); *(advantage)* فائده fayda; استفاده istifâde; *(mech.)* قوت qouvvet; ميخانيكى ترتيبات mihanikî tertîbât; *(mar.)* پالانغه palanga; دونانم donanum; — **money,** (-mun'i) *(lit.)* بدل اشترا bedeli ishtirâ; — **system,** *(n.)* اصول مبايعات ousôuli mübâyât; — **Pur'chasable,** (-'chās-a-bl) *(a.)* آلنه‌بيلير alunabilir; *(lit.)* قابل اشترا qâbili ishtirâ; *(fig.)* مرتكب mürtekib; — **Pur'chaser,** (-'chās-ėr) *(n.)* مشترى müshteri; آلان alan.

Pure, pūr, *(a.)* صاف sâf; خالص hâlis; *(chaste)* پاك pâk; *(mere)* محض mahzu; *(sci.)* مجرد müjerred; *(phil.)* صرف surf; صرفه surfe; — **ly,** *(ad.)* صرف surf; محضا mahzâ; تماماً tamâmen; — **ness,**

(n.) صافلق sâfluq ; *(fig.)* صفوت safvet; **— and simple** صرف surf...; *(lit.)* منحصراً münhasuran... .

Purée, pü-rā', *(n.)* پوره püre ; (ازمه) (ezme).

Purge, purj, *(v.a.)* تمیزلهمك temizlemek ; تطهیر ا. tat-hîr et. ; *(fig.)* ازاله ا. izâle et. ; *(accused)* تبرئه ا. tebri-e et.; *(v.n.)* تمیزلنمك temizlenmek ; *(med.)* مسهل آلمق müs-hil almaq ; **Purga'tion,** (-gā'shun) *(n.)* تطهیر tathîr ; تبرئه tebri-e ; **— Pur'gative,** (-'ga-tiv) *(a. & n.)* مسهل müs-hil; **— Pur'gatory,** (-'ga-to-ri) *(a.)* تمیزلهییجی temizleyiji ; *(rel.)* اعراف â'râf ; *(fig.)* محنت mihnet.

Purify, pū'ri-fī, *(v.a.)* تمیزلهمك temizlemek ; تصفیه ا. tasfiye et. : **— Pūrifica'tion,** (-ri-fi-kā'shun) تصفیه tasfiye ; تطهیر tat-hîr ; **— Pū'rified,** (-fīd) *(a.)* صاف sâf ; *(lit.)* مصفا mousaffâ ; **— Pū'rifier,** (-fī-ėr) *(n.)* تصفیه ایدیجی tasfiye ediji ; *(sci.)* تصفیه جهازی tasfiye jihâzu.

Purism, pūr'izm, *(n.)* *(lit.)* (اعتنا) (î'tinâ) ; (مشكلپسندلك) (müshkül-pesendlik); **— Pūr'ist,** *(n.)* (مشكلپسند) (müshkül-pesend).

Puritan, pūr'i-tan, *(n. & a.)* *(lit.)* فاضل fâzul ; خلوق halôuq ; *(rel.)* پوریتن püriten; **— Pūr'itanism,** (-izm) *(n.)* صفوت safvet; *(lit.)* تعصب اخلاقی te-assoubu ahlâqî ; *(rel.)* پوریتانیزم püritanîzm.

Purity, pūr'i-ti, *(n.)* تمیزلك temizlik ; صافلق sâfluq ; *(fig.)* صفوت safvet ; خلوص houlôus ; *(chastity)* عفت iffet; نزاهت nezâhet.

Purl, purl, *(v. n.)* آقمق aqmaq ; شیریلدامق shuruldamaq ; *(n.)* شیریلتی shurultu ; سس ses ; *(lit.)* زمزمه zemzeme ; *(knitting)* كنار kenar ; صورمه surma ; **— Purl'ing,** *(a.)* شیریلدایان shuruldayan ; آقان aqan.

Purl, purl, *(n.)* *(ale)* صیجاق بیرا sujaq bira.

Purlieu, pur'lū, *(n.)* حدود houdoud ; جوار jivâr.

Purloin, pur-loin', *(v.a.)* صویمق soymaq ; چالمق chalmaq ; **— Purloin'ėr,** *(n.)* خیرسز hursuz ; سارق sâriq.

Purple, pur'pl, *(a.)* مور mor ; *(lit.)* ارغوان ergouvân : *(n.)* مور رنك mor renk ; *(fig.)* سلطنت saltanat ; *(rel.)* قاردینااللق qardinalluq.

Purport, pur'pōrt, *(n.)* معنا mâ'nâ ; مفهوم mefhôum ; *(v.n.)* دلالت ا. delâlet et. ; كوسترمك geustermek.

Purpose, pur'pos, *(n.)* مقصد maxad ; فكر fikr ; *(v.)* نیت ا. niyyet et. ; قصد ا. qasd et. ; **cross —** شاشیرتمه shashurtma ; **to what —** ؟ نه مقصدله ne maxadla ? ; ؟ نه ایچون ne ichün ? ; **to no —** بوشونه boshouna ; بیهوده beyhôude ; **on —** قصداً qasden ; **— ly,** *(ad.)* مخصوص mahsôus ; قصداً qasden ; **— Pur'poseless,** (-'pos-les) *(a.)* مقصدسز maxadsuz ; بیهوده beyhôude.

Purse, purs, *(n.)* كیسه kese ; *(fig.)* پاره para , *(v.a.)* كیسهیه قویمق keseye qomaq ; باغلامق bâlamaq ; **— Purs'ėr,** *(n.)* وزنهدار veznedâr ; *(mar.)* كاتب kyâtib.

Purslane, purs'lān, *(n.)* سمیز اوتی semiz otou.

Pursue, pur'sū', *(v.a.)* تعقیب ا. tâ'qîb et. ; *(v. n.)* دوام ا. devâm et. ; **— Pursū'able,** *(a.)* یاپیلهبیلیر yapulabilir ; قابل تعقیب qâbili tâ'qîb ; **— Pursū'ance,** (-'ans) *(n.)* تعقیب tâ'qîb ; دوام devâm ; ایفا îfâ ; **in — of** (ك) نتیجهسی اولهرق ...(in-) netîjesi olaraq ; (نه) امتثالاً ...(e-) imtisâlen ; **— Pursū'ant,** *(a.)* موافق mouvâfuq ; *(ad.)* توفیقاً tevfîqan ; **— Pursū'ėr,** *(n.)* تعقیب ایدن tâ'qîb eden ; *(jud.)* مشتكی müshtekî.

Pursuit, pur-sūt', *(n.)* تعقیب tâ'qîb ; *(fig.)* طلب taleb ; *(endeavour)* غیرت gayret ; *(occupation)* مشغولیت meshgôuliyyet ; ایش ish.

Purulence, pū'roo-lens, *(n)* جراحت jerâhat ; *(act)* جراحتلنمه jerâhatlenme ; *(lit.)* تقیح teqayyouh ; **— Purulent,** (pū'roo-lent) *(a.)* جراحتلی jerâhatli ; ایرین كبی irin gibi.

Purvey, pur-vā', *(v.a.)* تدارك ا. tedârik et. ; *(v. n.)* اعطا ا. i'tâ et. ; متعهدلك ا. müte-ahhidlik et. ; **— Purveyance,** (pur-vā'ans) *(n.)* *(act)* تدارك tedârik ; اعطا i'tâ ; *(pl.)* لوازم levâzum ; **— Purveyor,** (pur-vā'ur) *(n.)* متعهد müte-ahhid.

Pus, pus, *(n.)* ایرین irin ; جراحت jerâhat.

Push, poosh, *(v.a.)* ایتمك itmek ; سورمك

sürmek; *(v. n.)* *(fig.)* تضييق ا. taz-yîq et.; صيقيشديرمق suqushdurmaq; حمله ا. hamle et.; *(n.)* حمله hamle; *(fig.)* غيرت gayret; *(exigency)* ضرورت zarôuret; **to — at** هجوم ا. (ه) ... (e-) hüjôum et.; **to — away** دفع ا. def et.; **to — back** كرى سورمك geri sürmek; *(mil.)* پوسكورتمك püskürtmek; **to — on** (ايلرى) سورمك (ileri-) sürmek; *(continue)* دوام ا. devâm et.; *(price)* آرتيرمق arturmaq; **— Pushing,** (poosh'ing) *(a.)* غيور gayyôur; متشبث müteshebbis.

Pusillanimous, pū-si-lan'i-mus, *(a.)* قورقاق qorqaq; ثباتسز sebâtsuz; — **Pūsillanim'ity,** (-'i-ti) *(n.)* جبانت jebânet; ثباتسزلق sebâtsuzluq.

Puss, poos, *(n.)* كدى kedi; (پيسى) (pisi); *(hare)* طاوشان tavshan; — **in the corner** كوشه قاپمامجه keushe qapmaja; **— Pussy,** (poos'i) *(n.)* (ياورو) (yavrou); **— cat** *(n.)* كدى ياوروسى kedi yavrousou; **— foot** *(n.)* كدى آياغى kedi ayâ; *(fig.)* (باجاقسز) (bajaqsuz).

Pustule, pus'tūl, *(n.)* سيويلجه sivilje; **Pus'tulous,** (-'tū-lus) *(a.)* سيويلجه‌لى siviljeli.

Put, poot, *(v.a.)* قويمق qomaq; وضع ا. vazu' et.; *(state)* بيان ا. beyân et.; افاده ا. ifâde et.; **— about** چويرمك chevirmek; *(fig.)* مشكلاته صوقمق müsh-külâta soqmaq; **— away** صيقمق suqmaq; *(avoid)* دفع ا. def et.; *(renounce)* جايمق jaymaq; *(divorce)* بوشامق boshamaq; **— by** بر طرفه قويمق bir tarafa qomaq; صاقلامق saq-lamaq; **— down** باصديرمق basdur-maq; *(enter)* قيد ا. qayd et.; *(descend)* ايندرمك indirmek; چيقارمق chuqarmaq; **— forth** تكليف ا. tek-lîf et.; عرض ا. arz et.; **— in,** صوقمق soqmaq; ادخال ا. idhâl et.; **— in for** تقديم ا. taqdîm et.; مراجعت ا. mürâjât et.; **— in mind** خاطرلاتمق haturlatmaq; **— off** تأخير ا. te'hîr et.; صاومق savmaq; *(mar.)* آچمق achmaq; *(n.)* بهانه bahâne; قاچامق qachamaq; **— on** كييمك giy-mek; **— out** دفع ا. def et; چيقارمق chuqarmaq; *(fire)* سونديرمك seun-dürmek; *(offend)* جانى صيقمق janunu suqmaq; *(disconcert)* شاشيرتمق sha-shurtmaq; *(interest)* فائضه ياتيرمق fâ-ize yaturmaq; **— to,** قوللانمق qoul-lanmaq; *(horses)* قوشمق qoshmaq; *(add)* جمع ا. jem et.; طوپلامق topla-maq; **— to death** أولديرمك euldür-mek; **— to it** صيقيشديرمق suqush durmaq; **— to rights** يولنه قويمق yolouna qomaq; **— to sea** حركت ا. hareket et.; **— to trial** تجربه ا. tejrübe et.; *(ask)* صورمق sormaq; **— up** قالديرمق qaldurmaq; يرينه قويمق yerine qomaq; **— up at** يرلشديرمك yerleshdirmek; اسكان ا. iskyân et.; **— up with** تحمل ا. tehammül et.; چكمك chekmek; *(a.)* مرتب müretteb.

Pup, put, *(n.)* كويلى keuylü; *(prostitute)* فاحشه fâhishe.

Putamen, pū-tā'men, *(n.)* چكردك chekirdek; *(shell)* قابوق qabouq.

Putative, pū'tā-tiv, *(a.)* مفروض mef-rôuz; مظنون maznôun.

Putrefy, pū'tre-fī, *(v.a.)* چوروتمك chü-rütmek; *(v.n.)* چورومك chürümek; **— Pūtrefac'tion,** (-fak'shun) *(n.)* چورومه chürüme; تعفن te-affün; *(fig.)* تفسخ tefessouh; **— Pūtrefac'tive,** (-fak'tiv) *(a.)* چوروتور chürütür.

Putrid, pū'trid, *(a.)* چوروك chürük; قوقمش qoqmoush; *(fig.)* متفسخ mü-tefessih; **— Pūtrid'ity,** (-'i-ti) *(n.)* تعفن te-affün; *(fig.)* تفسخ tefessouh.

Putty, put'i, *(n.)* جامجى معجونى jam-ju mâ'jounou; *(v.a.)* معجونلامق mâ'-jounlamaq.

Puzzle, puz'l, *(n.)* معما mou-ammâ; *(perplexity)* شاشقينلق shashguunluq; *(v.a.)* شاشيرتمق shashurtmaq; *(v.n.)* شاشيرمق shashurmaq; **— over** (ى) چوق دوشونمك ...(i-) choq düshünmek; ذهن يورمق zihin yormaq; **— Puzzler,** (puz'lėr) *(n.)* شاشيرتيجى sha-shurtuju; **— Puzzling,** (puz'ling) *(n.)* شاشقينلق shashgunluq; *(a.)* شاشيرتيجى shashurtuju; معما كبى mou-ammâ gibi.

Pyjamas, pe-jä'maz, *(n.)* پيجاما pijama.

Pyramid, pir'a-mid, *(n.)* اهرام eh-râm; **— Pyramidical,** (pir-a-mid'ik-al) *(a.)* اهرام شكلنده ehrâm sheklinde.

Pyrometer, pīr-om'e-tėr, *(n.)* مقياس نار miqyâsu nâr; درجه dereje.

Python, pī'thon, *(n.)* افعى ييلانى ef-î yulanu.

Q

Quack, kwak, *(n. & a.)* شارلاتان sharlatan; *(zo.)* اوردك سسی eurdek sesi; *(v.n.)* شارلاتانلق ا. sharlatanluq et.; *(zo.)* باغیرمق bârmaq; — **Quackerγ**, (kwak'ėr-i) *(n.)* شارلاتانلق sharlatanluq.

Quadragesima, kwod-ra-jes'i-ma, *(n.)* (بویوك پرهیز) (beuyük perhîz); ایلك بازار ilk pazar.

Quadrangle, kwod'rang-gl, *(n.)* (مربع) (mourabba'); *(geom.)* ذو اربعة الاضلاع zôu erbâtül-azlâ'; — **Quadrangular**, (kwod-rang'gū-lar) *(a.)* درت کوشه‌لی deurt keusheli; *(lit.)* مربع الشکل mourabba'-üsh-shekl.

Quadrant, kwod'rant, *(n.)* ربع دائره roub-u dâ-ire.

Quadrate, kwod'rāt, *(n. & a.)* مربع mourabbâ'; *(exact)* طوغری dôrou; *(suited)* مناسب minâsib; موافق mouvâfuq; *(balanced)* متوازن mütevâzin; *(v.n.)* اویمق ouymaq; — **Quadratic**, (qwod-rat'ik) *(a.)* تربیعی terbî-î; *(n.)* *(algebra)* ایکنجی درجه‌ده معادله ikinji derejede mou-âdele; — **Quadrature**, (qwod'rat-ūr) *(n.)* تربیع terbî'; **the — of the circle** تربیع دائره terbî-i dâ-ire.

Quadrennial, kwod-ren'yal, *(a.)* درت سنه‌لك deurt senelik; درت سنه‌ده بر deurt senede bir.

Quadrilateral, kwod-ri-lat'ėr-al, *(a.)* درت طرفلی deurt taraflu; *(n.)* مربع mourabbâ'.

Quadriliteral, kwod-ri-lit'ėr-al, *(a.)* درت حرفلی deurt harfli.

Quadrille, kwa-dril', *(n.)* قادریل qadril.

Quadruped, kwod'rōō-ped, *(a. & n.)* درت آیاقلی deurt ayaqlu; *(lit.)* چارپا châr-pâ.

Quadruple, kwod'rōō-pl, *(a. & n.)* درت مثلی deurt misli; درت قات deurt qat; *(v.a.)* درت مثلی یاپمق deurt misli yapmaq; *(v.n.)* درت مثلی او. deurt misli ol..

Quaff, kwaf, *(v.a.)* ایچمك (چوق) (choq-) ichmek; (دیکمك) (dikmek); — **Quaffer**, (kwaf'ėr) *(n.)* عیاش ayyâsh.

Quagmire, kwag'mīr, *(n.)* چامور chamour; باطاقلق bataqluq.

Quail, kwāl, *(n.)* *(zo.)* بیلدیرجین buldurjun.

Quail, kwāl, *(v. n.)* ییلمق yulmaq; اورکمك ürkmek; *(v.a.)* ییلدیرمق yuldurmaq.

Quaint, kwānt, *(a.)* عجائب ajâyib; تحف tahaf; — **lγ**, *(ad.)* تحف بر حالده tahaf bir halde; عجائب صورتده ajâyib sôuretde; غرابتله garâbetle; — **ness**, *(n.)* تحفلق tahafluq; غرابت garâbet.

Quake, kwāk, *(v.n.)* تیتره‌مك titremek; *(n.)* تیتره‌مه titreme; *(lit.)* رعشه râ'she; — **Quakinglγ**, (kwā'kin-li) *(ad.)* تیتره‌یه‌رك titreyerek; رعشه ایله râ'sheyle.

Quaker, kwā'kėr, *(n.)* تیتره‌ین titreyen; *(rel.)* (محب) (mouhib); *(pl.)* (محبان) (mouhibbân); **stewed —** (بال شوروبی) (bal shouroubou); — **gun**, *(n.)* آغاج طوپ âj top; تقلید طوپ taqlid top; — **Quakerism**, (kwā'kėr-izm) *(n.)* (محبان طریقتی) (mouhibbân tarîqati).

Qualifγ, kwol'i-fī, *(v.a.)* مستحق ا. müstehaqq et.; دیمك ...demek; صفتنی ویرمك ...sufatunu vermek; *(power)* صلاحیت ویرمك salâhiyyet vermek; *(modify)* تحدید ا. tahdîd et.; تخفیف ا. tahfîf et.; *(v.n.)* اهلیت کسب ا. ehliyyet kesb et.; — **Qualification**, (kwo-li-fi-kā'-shun) اهلیت ehliyyet; *(pl.)* اوصاف evsâf; *(act)* تعدیل tâ'dîl; — **Qualificative**, (kwol'i-fi-kā-tiv) *(n.)* *(lit.)* توصیفی tavsîfî; *(restricting)* تقییدی taqyîdî;

— Qualified, (kwol'i-fīd) *(a.)* اهليتلى ehliyyetli ; صلاحيتدار salâhiyyetdâr ; اوصافى حائز ...evsâfu hâ-iz ; *(limited)* آز az ; محدود mahdôud ; *(conditional)* شرطه معلق sharta mou-allaq ; مشروط meshrôut ; **— acceptance** شرطله قبول shartla qabôul.

Quality, kwol'i-ti, *(n.)* صفت sufat ; *(property)* خاصه hâssa ; *(pl.)* اوصاف evsâf ; *(sci.)* كيفيت keyfiyyet ; *(com.)* جنس jins ; نوع nevî' ; **accidental —** عارضى كيفيت âruzî keyfiyyet ; **«first» —** «برنجى» نوع « birinji » nevi' ; اعلا â'lâ ; **— and quantity,** كيفيت وكميت keyfiyyet ve kemmiyvet ; **the —** *(pl.)* اكابر ekyâbir ; **— Qualitative,** (kwol'i-tā-tiv) *(a.)* *(lit.)* كيفى keyfî ; وصفى vasfî ; **— Qualitatively,** (kwol'i-tā-tiv-li) *(ad.)* كيفيةً keyfiyyeten.

Qualm, kwäm, *(n.)* بولانتى boulantu ; *(fig.)* عذاب وجدان azâbu vijdân.

Quandary, kwon'dar-i, *(n.)* شاشقينلق shashgunluq ; *(lit.)* مبهميت mübhe-miyyet ; مشكلات müshkülât.

Quantity, kwon'ti-ti, *(n.)* مقدار miq-dâr ; *(sci.)* كميت kemmiyyet ; **«constant» —** « ثابته » كميت kemmiyyeti «sâbite» ; **— Quantitative,** (kwon'-ti-tā-tiv) *(a.)* *(sci.)* كمى kemmî ; **— Quantitatively,** (kwon'ti-tā-tiv-li) *(ad.)* مقدارجه miqdârja ; كميةً kem-miyyeten.

Quantum, kwon'tum, *(n.)* مقدار miq-dâr ; *(portion)* قسم qusum ; *(pl.)* مقادير maqâdîr.

Quarantine, kwor'an-tēn, *(n.)* قرانتينه qarantine ; *(v.a.)* قرانتينه وضع ا. qa-rantine vazu' et. ; **— flag,** قارانتينه فلامهسى qarantine flamasu.

Quarrel, kwor'el, *(n.)* قاوغا qavga ; منازعه münâzâ ; *(v.n.)* قاوغا ا. qavga et. ; منازعه ا. münâzâ et. ; **— Quarreller,** (kwor'el-ėr) *(n.)* قاوغاجى qavgaju ; **— Quarrelsome,** (kwor'-el-sum) *(a.)* قاوغاجى qavgaju ; منازعهجى münâzâju ; **— Quarrelsomely,** (kwor'el-sum-li) *(ad.)* منازعه ايله mü-nâzâyla ; نزاعله nizâ'la ; (قاوغا ايله) (qavgayle).

Quarry, kwor'i, *(n.)* اوجاق ojaq ; طاش اوجاغى tash ojâ : *(tile)* چينى طوغله chini tôula ; *(game)* آو av ; *(fig.)* هدف hedef ; *(lit.)* شكار shikyâr ; **— man,** طاشجى tashju.

Quart, kwort, *(n.)* (چاريك غالون) (chey-rek galon).

Quarter, kwor'tėr, *(n.)* دردده بر deurt-de bir ; ربع roubu' ; *(hour's)* چاريك cheyrek ; *(year's)* اوچ آى üch ay ; *(school's)* تيريمهستر trimestir ; *(moon's)* تربيع terbî' ; *(town)* محله mahalle ; قريه qariyye ; *(mil.)* قرارگاه qarâr-gyâh ; *(mar.)* قيچ اوموزلغى quch om-ouzlôu ; *(pl.)* حوالى havâlî ; *(mar.)* باطاريهلر bataryeler ; *(v.a.)* دردده آيرمق deurde ayurmaq ; *(allot)* تقسيم ا. taxîm et. ; *(lodge)* يرلشديرمك yerlesh-dirmek ; *(lit.)* اباته ا. ibate et. ; *(v. n.)* يرلشمك yerleshmek ; **officers of —s** باطاريه ضابطانى batarye zâbi-tânu ; (بولوك ضابطلرى) (beulük zâbit-leri) ; **general —s** *(mar.)* حرب تعليملرى harb tâ'lîmleri ; مانورهلر manevreler ; **— bill,** *(n.)* *(mar.)* حرب توزيعاتى harb tevzî-âtu ; **winter — s** *(mil.)* قيشلاق qushlaq ; **to come to close — s** يومروق يومروغه كلمك youmrouq youm-râ gelmek ; دووشمك deuvüshmek ; **— to « seven » !** « يدى » يه چاريكوار « yedi- » ye cheyrek var ! ; *(at-)* «يدى»يه چاريك قاله « yedi- » ye cheyrek qala ; **— past «six» !** «آلتى»يى چاريك كچيور «altu-» yi cheyrek gechiyor ! *(at-)* «آلتى»يى چاريك كچه « altu- » yi cheyrek geche; **— day,** *(n.)* تقسيط كونى taxît gü-nü; **— deck,** *(n.)* قيچ كوكرته quch gü-verte ; **— master,** *(mil.)* قرارگاه قوماندانى qarârgyâh qoumandanu ; *(mar.)* سردومن serdümen ; **— officer,** آلايدن يتيشمه ضابط alaydan yetishme zâbit ; **— staff,** *(n.)* اوسطورپه ous-tourpa ; صوپا sopa ; **— ly,** *(a.)* اوچ آيلق üch ayluq ; *(ad.)* اوچ آيده بر üch ayda bir ; **— Quartering,** (kwor'-tėr-ing) *(n.)* *(mil.)* يرلشديرمه yerlesh-dirme ; اسكان iskyân ; *(arch.)* بولمه beulme ; *(mar.)* پوپه سير poupa seyr.

Quartet, kwor-tet', *(n.)* *(mus.)* قوارتهت qouvartet ; *(poem)* رباعى roubâ-î.

Quarto, kwor'to, *(n.)* قوارتو qouvar-to ; درت قات deurt qat.

Quartz, kworts, *(n.)* چاقماق طاشى chaq-maq tashu.

Quash, kwosh, *(n.)* ازمك ezmek ; *(fig.)* محو ا. mahv et. ; *(annul)* ابطال ا. ibtâl et..

Quasi, kwā'sī, *(conj.)* گویا gyôuyâ; صانکه sanki; بر نوع bir nevî; *(lit.)* ضمنی zumnî; (شبه) (shibhi...); — **contract,** *(n.)* عقد ضمنی aqdi zumnî; بر نوع مقاوله bir nevî' mouqâvele.

Quaver, kwā'vėr, *(n.)* اهتزاز ihtizâz; *(mus.)* قروش qrosh; *(v.n.)* اهتزاز ا. ihtizâz et.; *(sing)* *(lit.)* تغنی ا. teganni et.; — **Quaverer,** (kwā'vėr-ėr) *(n.)* خواننده hânende.

Quay, kē, *(n.)* ریختیم ruhtum; — **Quayage,** (kē'āj) *(n.)* ریختیم اجرتی ruhtum üjreti.

Quean, kwēn, حوپپا hoppa; (سورتوك) (sürtük).

Queen, kwēn, *(n.)* قرالیچه quralucha; *(cards)* قیز quz; *(chess)* فرز ferz; — **ly,** *(ad.)* قرالیچه کبی quralucha gibi; *(fig.)* شاهانه shâhâne; — - **of - the meadows** *(n.)* *(bot.)* ارکج صاقالی ergej saqalu; — **apple,** (ap'l) *(n.)* فرنك الماسی frenk elmasu; — **mother,** (-mu*th*'ėr) *(n.)* والدهٔ قرالی valde-i qurâlî.

Queer, kwēr, *(a.)* غریب garîb; عجائب ajâyib; — **ly,** *(ad.)* عجائب بر حالده ajâyib bir halde; — **ness,** *(n.)* غرابت garâbet; **to be in — street** *(fig.)* مشکلات ایچنده چیرپینمق müshkülât ichinde churpunmaq; مضایقه‌ده قالمق mouzâyaqda qalmaq.

Quell, kwel, *(v.a.)* باصدیرمق basdurmaq: تنکیل ا. tenkîl et.; —**Queller,** (kwel'-ėr) *(n.)* غالب gâlib.

Quench, kwensh, *(v.a.)* سوندیرمك seundürmek; *(fig.)* تسکین ا. teskîn et.; دفع ا. def et.; — **Quenchable,** (kwensh'a-bl) *(a.)* سونر seuner; قابل اطفا qâbili utfâ; *(fig.)* قابل تسکین qâbili teskîn; — **Quencher,** (kwensh'ėr) *(n.)* سوندیریجی seundürüjü; *(fig.)* مسکن müsekkin,; *(drink)* ایچه‌جك ichejek.

Quern, kwėrn, *(n.)* دکرمن deyirmen; ال دکرمنی el deyirmeni.

Querulous, kwer'ū - lus, *(a.)* مشتکی müshtekî; غیر ممنون gayri memnôun; — **ly,** *(ad.)* مشتکیانه müshtekiyâne; شکایت ایده‌رك shikyâyet ederek.

Query, kwē'ri, *(n.)* سؤال sü-âl; *(fig.)* شبهه shübhe; *(fig.)* سؤال ا. sü-âl et.; صورمق sormaq.

Quest, kwest, *(n.)* تحری teharrî; تدقیق tedqîq; طلب taleb; *(party)* هیئت تحقیقیه hey-eti tahqîqiyye; تدقیق هیئتی tedqîq hey-eti; *(v.a.)* آرامق aramaq; ایستمك istemek.

Question, kwest'yun, *(n.)* سؤال sü-âl; *(doubt)* شبهه shübhe; *(subject)* مسئله mes-ele; *(jud.)* استنطاق istintâq; *(torture)* اشکنجه ishkenje; *(v.a.)* سؤال ا. sü-âl et; صورمق sormaq; *(lit.)* استفسار ا. istifsâr et.; *(jud.)* استنطاق ا. istintâq et.; *(fig.)* شبهه ا. shübhe et.; **the — of ...** مسئله‌سی...mes-elesi; **in—** مذکور mezkyôur...; *(lit.)* موضوع بحث mevzôu' bahs...; **out of the —** اولماز...olmaz; قابل دکل qâbil deyil; موضوع بحث اولهماز...mevzôu' bahs olamaz; **to call in—** رد ا. redd et.; قبول ایتمه‌مك qabôul etmemek; **to put a —** صورمق sormaq; سؤال ا. sü-âl et.; *(lit.)* بر سؤال ایراد ا. bir sü-âl îrâd et.; **that is the —** ایشته مسئله بودر ishte mes-ele boudour; ایش بویله ! ish beuyle!; — **Questionable,** (kwest'yun - a - bl) *(a.)* شبهه‌لی shübheli; شایان تدقیق shayânu tedqîq; — **Questioner,** (kwest'yun-ėr) *(n.)* صوران soran; سؤال ایدن sü-âl eden; — **Questionless,** (kwest' yun-les) *(a.)* شبهه‌سز shübhesiz; طبیعی tabî'; بدیهی dedîhî.

Queue, kū, *(n.)* اورکو (صاچ) eurgü (-sach); *(pers.)* صیره sura; (طابور) (tabour); بکله‌ینلر bekleyenler; *(tail)* اوج ouj; (قویروق) (qouyrouq); **to form a —** صیره اول. sura ol.; صیره تشکیل ا. sura teshkîl et.; بکله‌مك beklemek.

Quibble, kwib'l, *(n.)* مغالطه mougâlata; *(v.n.)* مغالطه‌یه بوغمق mougâlataya bômaq; قاچامق یاپمق qachamaq yapmaq.

Quick, kwik, *(a.)* چابوق chabouq: سریع serî'; *(lively)* دیری diri; *(fig.)* زنده zinde; *(lit.)* جوال jevvâl; *(sensible)* حساس hassâs; *(fig.)* ذکی zekî; *(ad.)* چابوق chabouq; سرعتله sür-atle; *(n.)* جانلی (مخلوق) janlu (-mahlôuq); دیری diri; *(living)* حیات hayât; *(lit.)* جوهر حیات jevheri hayât; ذیروح zî-rôuh; *(flesh)* ات et; — **ly,** *(ad.)* چابوقجه chabouqja; سریعاً serî-an; — **ness,** *(n.)* چابوقلق chabouqlouq; سرعت sür-at; **the — and**

the dead دیریلر و أولولر diriler ve eulüler; یاشایانلر و أولنلر yashayanlar ve eulenler; — **sand,** *(n.)* باطاقلق قوم bataqluq qoum; *(fig.)* ورطه varta; گرداب girdâb; — **set,** *(n.)* چالی chalu; چیت chit; — **silver,** *(n.)* جیوا juva; *(lit.)* زیبق zeybaq; *(glass's)* صیر sur; — **witted,** (wit'd) *(a.)* حاضر جواب hazur jevâb; *(lit.)* مرتجل murtejil; ذکی zekî; — **Quicken,** (kwik'n) *(v.a.)* جانلاندیرمق janlandurmaq; احیا ا. ihyâ et.; *(cheer)* نشئه لندیرمك nesh-elendirmek; شوقه کتیرمك shevqe getirmek; *(excite)* تحریك ا. tahrîk et.; *(hasten)* تسریع ا. tesri' et.; *(v.n.)* جانلانمق janlanmaq; — **Quickening,** (kwik'n-ing) *(n.)* *(med.)* کبه لك حسی gebelik hissi; *(lit.)* بدایت حمل bidâyeti haml.

Quid, kwid, *(n.)* بر شی bir shey; *(tobacco)* توتون tütün.

Quid pro quo, kwid prō kwō, قارشیلق qarshuluq; بدل bedel.

Quiescent, kwī-es'ent, *(a.)* ساکن sâkin; *(letter)* اوقونماز oqounmaz; *(lit.)* مجزوم mejzôum; *(n.)* — **letter** حرف ساکن harfi sâkin; اوقونماز حرف oqounmaz harf; حروف ساکنه houroufu sâkine; اوقونماز حرفلر oqounmaz harfler; — **ly,** *(ad.)* سکونتله sükyôunetle; — **Quies'cence,** *(n.)* سکونت sükyôunet; *(lit.)* جزم jezm.

Quiet, kwī'et, *(a.)* ساکن sâkin; *(lit.)* آسوده âsôude; *(n.)* سکونت sükyôunet; *(pol.)* آسایش âsâyish; *(v.a.)* تسکین ا. teskîn et.; **on the** — *(fig.)* گیزلیجه gizlije; سسزجه sessizje; — **Quietism,** (kwī'et-izm) *(n.)* لاقیدی lâqaydî; سکون sükyôun; *(phil.)* (مسلکی) لاقیدیه lâqaydiyye (-mesleki); — **Quietude,** (kwī'et-ūd) *(n.)* سکونت sükyôunet; *(fig.)* آسودکی âsôudegî.

Quill, kwil, *(n.)* توی قلم tüy qalem; *(fig.)* محررلك mouharrirlik; *(mus.)* مضراب muzrâb; *(tube)* بوری borou; *(fold)* قیرمه qurma; *(v.a.)* قیرمه یاپمق qurma yapmaq; — **driver,** *(n.)* کاتب kyâtib; (عمله ٔ تحریریه) (ameleyi tahrîriyye); — **Quilling,** (kwil'ing) *(n.)* پلیسه plise; قیرمه qurma.

Quilt, kwilt, *(n.)* یورغان yorgan; پیکه pike; (باموقلی) (pamouqlou); *(v.a.)* دیکمك dikmek; (چاتمق) (chatmaq); — **Quilting,** (kwilt'ing) *(n.)* قاپیتونه qapitone...

Quince, kwins, *(n.)* آیوا ayva; — **tree,** *(n.)* آیوا آغاجی ayva âju.

Quincentenary, kwin-sen'te-na-ri, *(a.)* بش عصرلق... besh asurluq...; بش یوزنجی سنه besh yüzünjü sene...; *(n.)* بش یوزنجی سنهٔ دوریه besh yüzünjü seneyi devriyye.

Quincunx, kwin'kungks, *(n.)* بشلی beshli; بشرلی besherli; (سطرنجلی) (satranjlu); (مخمس) (mouhammes).

Quinine, kwin'ēn *or* -īn', *(n.)* کینین kinin.

Quinsy, kwin'zi, *(n.)* *(med.)* خناق hounnâq.

Quintessence, kwin-tes'ens, *(n.)* خلاصه houlâsa; اجمال ijmâl; *(essence)* روح rôuh; زبده zübde; — **Quintessential,** (kwin-tes-en'shal) *(a.)* اجمالی ijmâlî; زبده حالنده zübde hâlinde; (جوهری) (jevherî); (روحی) (rôuhî).

Quintuple, kwin'tū-pl, *(a.)* بش مثلی besh misli; بش قات besh qat; *(v.a.)* بش مثلی یاپمق besh misli yapmaq.

Quip, kwip, *(n.)* استهزا istihzâ; *(lit.)* هزل hezel; *(retort)* جواب jevâb; مقابله mouqâbele; *(v.a.)* استهزا ا. istihzâ et..

Quire, kwīr, *(n.)* دسته deste; *(v.a.)* دسته یاپمق deste yapmaq.

Quirk, kwėrk, *(n.)* دونش deunüsh; *(evasion)* قاچامق qachamaq; چاره châre; یول yol; *(lit.)* گریزگاه girîzgyâh; اینجه لك injelik; *(retort)* مقابله mouqâbele; ایی جواب iyi jevâb; *(attack)* هجوم hüjôum; استهزا istihzâ; *(arch.)* کوشه keushe; کیرینتی girinti; *(v.n.)* سریع دونمك serî' deunmek; *(evade)* قاچامق یاپمق qachamaq yapmaq; کندینی صییرمق kendini suyurmaq; یاقه یی قورتارمق yaqayi qourtarmaq; چاره بولمق châre boulmaq; *(v.a.)* دوندیرمك deundürmek; چویرمك chevirmek; *(twist)* بوکمك bükmek: *(fig.)* چاره تأمین ا. châre te'mîn et.; یول کوسترمك yol geustermek; **there are a thousand** — **s** بیك درلو چاره واردر ... bin turlü châre vardur; بر چوق قاچامق یوللری واردر bir choq qachamaq yollaru vardur; — **Quirkish,** (kwėrk'ish) *(a.)* قاچامقلی qachamaqlu; مغالطه لی mougâlatalu.

Quit, kwit, *(v.a.)* ترك ا. terk et.; *(perform)* ایفا ا. îfâ et.; ادا ا. edâ et.;

(acquit) تبرئه ا. tebri-e et.; *(a.)* قورتولمش qourtoulmoush; برى berî; **to — cost** مصرفنى تسويه ا. masrafunu tesviye et.; **to — scores** حسابلاشمق hesâblashmaq; **notice — to** تخليه تبليغى tahliye teblîgu; تخليه اخبارنامه‌سى tahliye ihbârnâmesi; **— claim,** *(n.)* اوزلاشمه ouzlashma; صلح soulh; *(v.a.)* فراغت ا. ferâgat et.; *(-deed)* *(n.)* ائتلافنامه î'tilâfnâme; **— rent,** *(n.)* *(lit.)* اجارهٔ مؤجله ijâre-i mü-ejjele.

Quite, kwit, *(ad.)* تماماً tamâmen; پك pek...; **— a little** خيلى haylu; ايى epey; **— so** تماماً اويله tamâmen euyle; طوغرى dôrou; أوت evet.

Quits, kwits, *(ad.)* باشه باش basha bash; اوده‌شمش eudeshmish; **to — be** اوده‌شمك eudeshmek; تقاص ا. taqas et;; **double or —** دوبله double.

Quittance, kwit'ans, *(n.)* سند sened; مقبوض maqbôuz; *(act)* ابرا ibrâ; **to cry —** اوده‌شمك eudeshmek.

Quiver, kwiv'ėr, *(v. n.)* تيترەمك titremek; اهتزاز ا. ihtizâz et.; **— Quivering,** (kwiv'ėr-ing) *(n.)* تيترەمه titreme; *(lit.)* رعشه râ'she; *(a.)* تيترك titrek; *(lit.)* لرزان lerezân; **— Quiveringly,** (kwiv'ėr-ing-li) *(ad.)* تيترەيەرك titreyerek; اهتزازله ihtizâzla.

Quiver, kwiv'ėr, *(n.)* (اوقدان) (oqdan); اوق قليفى oq qlufu.

Qui vive, kē vēv, *(int.)* كيمدر او ؟ kimdir o ?; **to be on the —** متيقظ او. müteyaqquz ol..

Quixotic, -ally, kwiks-ot'ik, -al-i, *(a.)* & *(ad.)* دون كيشوت وارى donkishot vâri; *(lit.)* خياليرستانه hayâlperestâne;

— Quixotism, (kwiks'ot-izm) *(n.)* خيالات hayâlât.

Quiz, kwiz, *(n.)* معما mou-ammâ; *(fig.)* استهزا istihzâ; *(examination)* امتحان imtihân; *(v.a.)* شاشيرتمق shashurtmaq; *(fig.)* اكلنمك eylenmek; امتحان ا. imtihân et.; **— Quizzing,** (kwiz'zing) *(n.)* اكلنمه eylenme; استهزا istihzâ.

Quoin, koin, *(n.)* كوشه keushe; *(wedge)* قامه qama; طياق dayaq; *(artil.)* سيكيل siyil.

Quoit, koit, *(n.)* *(sport)* قرص qours; حلقه halqa.

Quorum, kwō'rum, *(n.)* نصاب nusâb; حد نظامى haddi nizâmî; *(fig.)* اكثريت exeriyyet.

Quota, kwō'ta, *(n.)* حصه hisse; حصهٔ اشتراك hisseyi ishtirâk; (مقدار مخصص) (miqdâru mouhassas).

Quote, kwōt, *(v.a.)* نقل ا. naql et.; اقتباس ا. iqtibâs et.; *(com.)* فيأت ويرمك fiyet vermek; فيات تكليف ا. fiyet teklîf et.; **— Quotable,** (kwōt'a-bl) *(a.)* قابل اقتباس qâbili iqtibâs; *(com.)* قابل تكليف qâbili teklîf; **— Quotation,** (kwōt-ā'shun) *(n.)* اقتباس iqtibâs; نقل naql; *(price)* پياسه piyasa; فيأت جاريه fiyeti jâriye; **— marks** جائزه اشارتى jâ-ize ishâreti; **— Quoter,** (kwō'tėr) *(n.)* ناقل nâqil; اقتباس ايدن iqtibâs eden.

Quotidian, kwo-tid'i-an, *(a.)* كوندەلك gündelik; يومى yevmî; *(med.)* نوبت nebet.

Quotient, kwō'shent, *(n.)* *(math.)* خارج قسمت hâriji qismet.

R

Rabbet, rab'et, *(n.)* بيندیرمه bindirme; *(groove)* اويوق oyouq; ييو yiv; *(mar.)* آشوز âshoz; *(v.a.)* ييو آچمق yiv achmaq.

Rabbi, rab'i, *or* rab'ī, **Rabbin**, rab'in, *(n.)* خاخام haham; **grand —** خاخام باشى haham bashu; **— Rabbinate,** (rab'in-āt) *(n.)* خاخاملق haham-

luq; *(office)* خاخامخانه hahamhâne: — **Rabbinic, -al,** (rab-in'ik, -al) *(a.)* ...خاخاملق hahamluq...; ...خاخام ha-ham...; خاخاملره مخصوص hahamlara mahsous; — **Rabbinism,** (rab'in-izm) *(n.)* خاخام عقائدی haham aqâ-idi; *(expression)* خاخام تعبیری haham tâ'bîri; — **Rabbins,** (rab'inz) **Rabbis,** (rab'iz) *(n.pl.)* خاخاملر hahamlar.

Rabbit, rab'it, *(n.)* آطه طاوشانی ada tavshanu; *(v.n.)* طاوشان آولامق tavshan avlamaq; **doe** — (dō-) دیشی طاوشان dishi tavshan; **Welsh** — قیزارمش پینیرلی اکمك quzarmush peynirli ek-mek.

Rabble, rab'l, *(n.)* آیاق طاقمی ayaq ta-qumu; *(lit.)* اسافل ناس esâfili nâs; *(crowd)* قالابالق qalabaluq; *(a.)* قاریشیق qarushuq.

Rabid, rab'id, *(a.)* قودورمش qoudour-moush; *(fig.)* پك قیزغین pek quzgun; چیلغین chulgun.

Rabies, rā'bi-ēz, *(n.)* قودوز علتی qou-douz illeti; *(lit.)* داءالکلب dâ-ül-kelb; — **Rabic,** (rab'ik) *(a.)* قودوز qou-douz....

Race, rās, *(n.)* عرق urq; صوی soy; *(pl.)* عرقلر urqlar; *(wine)* لذت lezzet; چاشنی cheshni.

Race, rās, *(n.)* *(sport)* یاریش yarush; قوشو qoshou; *(water's)* جریان jere-yân; *(v.n.)* قوشمق qoshmaq; یاریش ا. yarush et.; *(v.a.)* یاریش ایتدیرمك ya-rush etdirmek; **flat** — مانعه‌سز یاریش mâni-asuz yarush; **hurdle** — مانعه‌لی یاریش mâni-alu yarush; — **card,** (-kārd) *(n.)* یاریش پروغرامی yarush prôghramu; — **course,** (kōrs) *(n.)* قوشو محلی qoshou mahalli; — **horse,** (-hōrs) *(n.)* یاریش بارکیری yarush bey-giri; یاریش آتی yarush atu; — **Racer,** (rā'sėr) *(n.)* یاریشجی yarushju; *(zo.)* یاریش آتی yarush atu; — **Racing,** (rā'sing) *(n.)* ...یاریش yarush...; ...قوشی qoshou....

Raceme, ra-cēm', *(n.)* *(bot.)* صالقیم salqum; **Racemed,** (ra-sēmd') *(a.)* صالقیملی salqumlu.

Rachis, rā'kis, *(n.)* *(ana.)* آرقه کمیکی ar-qa kemîy; *(lit.)* عمود فقاری amôudu feqâri; *(bot.)* صاپ sap; *(lit.)* سبله seble.

Rachitis, rak-ī'tis, *(n.)* کمیك خسته‌لغی kemik hastalugh; — **Rachitic,** (rak-it'ik) *(a.)* کمیك خسته‌لقلی kemik has-taluqlu; کمیکلری ضعیف kemikleri za-yuf.

Racial, rā'shal, *(a.)* عرقی urqî; — **ly,** *(ad.)* عرقاً urqan; نسلاً neslen.

Rack, rak, *(n.)* کرکف gergef; *(shelf)* راف raf; *(fig.)* اشکنجه ishkenje; *(mech.)* دیشلی قول dishli qol; فنار fe-ner; *(cloud)* خفیف بولوط hafif boulout; *(v.a.)* کرمك germek; *(extort)* اشکنجه ا. ishkenje et.; صیقمق suqmaq; *(mar.)* مرسله یاپمق mürsele yapmaq, *(liquid)* (سیفونله‌) چکمك (sifonla-) chekmek; *(overstrain)* چوق یورمق choq yormaq; *(v.n.)* سورولمك sürülmek; اوچمق ouch-maq; **to — for rent** اشیاسنی ضبط ا. eshyâsunu zabt et.; **training —s** *(artil.)* دیریسه فنارلری dirise fenerleri; — **rent,** *(n.)* فاحش کیرا fâhish kirâ; — **Rack'ing,** *(n.)* اشکنجه ishkenje; عذاب azâb; *(a.)* مدهش müdhish.

Racket, rak'et, *(n.)* راکت raket; *(noise)* کورولتو gürültü; عربده arbede; *(v.n.)* کورولتو ا. gürültü et.; — **Rack-ety,** (rak'et-i) *(n.)* کورولتوجی gürül-tüjü.

Racy, rā'si, *(a.)* سرت sert; قوتلی qouv-vetli; *(fig.)* تأثیرلی te'sîrli; — **Racily,** (rā'si-li) *(ad.)* سرتجه sertje; — **Raciness,** (rā'si-nes) *(n.)* قوت qouv-vet; *(fig.)* تأثیر te'sîr.

Radial, rā'di-al, *(a.)* *(lit.)* شعاعی shou-â-î; *(ana.)* ... بیلك bilek...; *(lit.)* کعبری kâ'berî.

Radiant, rā'di-ant, *(a.)* شعاعلی shou-â'lu; *(fig.)* پارلاق parlaq; *(lit.)* شعشعه‌لی sha'shâlu; *(n)* *(optics)* مبدأ mebde'; — **ly,** *(ad.)* پارلاق صورتده parlaq sôu-retde; *(lit.)* شعشعه ایله sha'shâyle; **Radiance,** (rā'di-ans) *(n.)* پارلاقلق parlaqluq; شعشعه sha'shâ.

Radiate, rā'di-āt, *(v. n.)* انتشار ا. intishâr et.; *(lit.)* تشعب ا. tesha'oub et.; *(fig.)* پارلامق parlamaq; *(v.a.)* نشر ا. neshr et.; *(a.)* شعاعلی shou-â'lu; حزمه‌لی hazmeli; — **Radiation,** (rā-di-ā'shun) *(n.)* انتشار intishâr; *(act)* نشر neshr; — **Radiator,** (rā'di-āt-ur) *(n.)* ناشر nâshir; *(heat)* قالوریفر qalorifer.

Radical, rad′i-kal, *(a.)* اصلی aslî ; اساسی esâsî ; *(lit.)* جذری jezrî ; *(natural)* جبلی jibillî ; *(n.)* اصل asl ; اساس esâs ; *(pol.)* رادیقال radiqal ; جذری jezrî ; **— lʏ,** *(ad.)* کوکندن keukünden ; اساسلی صورتده esâslu sôuretde ; **— ness,** *(n.)* *(lit.)* اصلیت asliyyet ; جبلت jibillet ; *(pol.)* جذریت jezriyyet ; **— sign,** (-sīn) *(n.)* جذر اشارتی jezr ishâreti ; **— Rad′icalism,** (-′i-kal-izm) *(n.)* جذریلك jezrîlik ; جذریت jezriyyet.

Radicate, rad′i-kāt, *(v. n.)* کوکلشمك keukleshmek ; *(a.)* کوکلشمش keukleshmish ; **— Radica′tion,** (-kā′-shun) *(n.)* کوکلنمه keuklenme.

Radiogram, rād′i-og-ram, *(n.)* تلسز تلغرافنامه telsiz telgrafnâme.

Radish, rad′ish, *(n.)* طورپ tourp.

Radium, rā′di-um, *(n.)* رادیوم radyüm.

Radius, rā′di-us, *(n.)* *(geom.)* نصف قطر nusf qoutr ; *(ana.)* بیلك کمیکی bilek kemîy ; *(lit.)* کعبره kâ′bere ; *(branch)* قول qol ; شعاع shou-â′ ; **— of action** نصف قطر سیر nusf qoutru seyr ; **— Radii,** (rā′di-ī) *(n.pl.)* شعاعات shou-â-ât ; نصف قطرلر nusf qoutrlar.

Radix, rā′diks, *(n.)* اساس esâs ; اصل asl ; *(pl.)* اساسات esâsât.

Raffle, raf′l, *(n.)* پیانغو piyango ; لوتەری loteri ; *(v.a.)* پیانغویه قویمق piyangoya qomaq ; *(v. n.)* پیانغو چکمك piyango chekmek.

Raft, raft, *(n.)* صال sal ; *(v.a.)* صال یاپمق sal yapmaq ; *(transport)* صال ایله نقل ا. salla naql et. ; **— Rafts′man,** *(n.)* صالجی salju.

Rafter, raft′ėr, *(n.)* لاطه lata ; کیریش kirish ; *(v.a.)* کیریش قویمق kirish qomaq.

Rag, rag, *(n.)* پاچاوره pachavra ; پیرتی purtu ; **—′man,** *(n.)* اسکیجی eskiji ; **— picker,** (-pik′ėr) *(n.)* پاچاورەجی pachavraju ; اسکیلر آلیجی eskiler aluju ; **— Ragamuffin,** (-′a-muf-in) *(n.)* *(fig.)* سفیل sefîl.

Rage, rāj, *(n.)* تهور tehevvür ; حدت hiddet ; *(intensity)* شدت shiddet ; *(enthusiasm)* ابتلا ibtilâ ; مراق merâq ; *(v. n.)* قیزمق quzmaq ; *(lit.)* تهور ا. tehevvür et. ; *(prevail)* (شدتله) حکم سورمك (shiddetle-) hüküm sürmek ; all the — غایت موده gâyet moda ; پك رواجده pek revâjda.

Ragged, rag′ed, *(a.)*ییرتیق yurtuq ; پژمرده pejmürde ; *(fig.)* سفیل sefîl ; *(uneven)* پوروزلی pürüzlü ; **— lʏ,** *(ad.)* *(fig.)* سفیلانه sefîlâne ; **— ness,** *(n.)* پریشانلق perîshânluq ; پوروز pürüz ; **— school,** (skōōl) *(n.)* محتاجین مکتبی mühtâjîn mektebi.

Raging, rāj′ing, *(a.)* متهور mütehevvir ; *(fig.)* شدید shedîd ; *(n.)* تهور tehevvür ; *(fig.)* شدت shiddet ; **— lʏ,** *(ad.)* تهورله tehevvürle ; شدتله shiddetle.

Ragout, ra-gōō′, *(n.)* راغو ragôu ; اتلی سبزه etli sebze ; (مصقعه) (mousaqqa).

Raid, rād, *(n.)* هجوم hüjôum ; باصغین basgun ; *(v.a.)* آقین ا. aqun et. ; هجوم ا. hüjôum et., **to — the market** پیاسەیی آلت اوست ا. piyasayi alt üst et. ; پانیك چیقارمق panik chuqarmaq ; **— Raider,** (rād′ėr) *(n.)* مهاجم mühâjim ; آقینجی aqunju.

Rail, rāl, *(n.)* رای rây ; *(fences)* پارمقلق parmaqluq ; *(mar.)* کوپشته küpeshte; *(v.a.)* رای قویمق rây qomaq ; پارمقلق چویرمك parmaqluq chevirmek ; **by —** شمندوفرله shimendiferle ; **— ′wаʏ,** (-′wā) *(n.)* شمندوفر shimendifer ; دمیر یولی demir yolou ; *(pl. & lit.)* خطوط حدیدیه houtoutu hadîdiyye; **— Railing,** (rāl′ing) *(n.)* پارمقلق parmaqluq.

Rail, rāl, *(v.n.)* اکلنمك eylenmek ; استهزا ا. istihzâ et. ; **— Railing,** (rāl′ing) *(n.)* استهزا istihzâ ; تجاوز tejâvüz ; *(a.)* مستهزی müstehzî ; **— Raillingly,** (rāl′ing-li) *(ad.)* مستهزیانه müstehziyâne ; متجاوزانه mütejâvizâne ; **— Raillerʏ,** (rāl′ėr-i) *(n.)* استهزا istihzâ.

Raiment, rā′ment, *(n.)* اثواب esvab ; *(pl.)* ملبوسات melbôusât.

Rain, rān, *(n.)* یاغمور yâmour ; رحمت rahmet ; *(v.n.)* یاغمور یاغمق yâmour yâmaq ; *(v.a.)* یاغدیرمق yâdurmaq ; **it —s** یاغمور یاغیور yâmour yâghuyor ; **— ′bow,** (-′bō) *(n.)* علائم سما alâimi semâ ; *(lit.)* قوس قزح qavsi qouzah ; **— drop,** *(n.)* یاغمور طاملەسی yâmour damlasu ; **— proof,** *(a.)* یاغمور گچمز yâmour gechmez ; **— storm,** *(n.)* یاغمور فیرطنەسی yâmour

furtunasu; — **'fall,** (-'fawl) *(n.)* ياغمور yâmour; — **water,** *(n.)* ياغمور صويى yâmour souyou; — **Rainy,** (rān'i) *(a.)* ياغمورلى yâmourlu; **a — day** ياغمورلى بر كون yâmourlou bir gün; *(fig.)* مضايقه زمانى mouzâyeqa zemânu; ضرورت آنلرى zarôuret ânleri.

Raise, rāz, *(v.a.)* قالديرمق qaldurmaq; يوكسلتمك yüxeltmek; *(remove)* رفع ا. ref et.; *(produce)* حاصل ا. hâsul et.; *(fig.)* ايقاع ا. îqâ' et.: موجب او. môujib et.; *(collect)* طوپلامق toplamaq; *(fin.)* تدارك ا. tedârik et.; *(breed)* بويوتمك beuyütmek; يتيشديرمك yetishdirmek; *(swell)* قاباراتمق qabartmaq; *(dead)* ديريلتمك diriltmek; *(lit.)* احيا ا. ihyâ et.; *(excite)* تحريك ا. tahrîk et.; *(build)* انشا ا. inshâ et.; *(monument)* ركز ا. rekz et.; **to — the wind** *(fig.)* پاره الده ا. para elde et.; — **Raised,** (rāz'd) *(a.)* قابارمش qabarmush; *(art)* قابارتمه qabârtma; — **embroidery** قابارتمه نقش qabartma naqsh; — **Raiser,** (rāz'ėr) *(n.)* *(fig.)* ياپان yapan; بانى bânî; مؤسس mü-essis; *(mech.)* دستك destek; — **Raising,** (rāz'ing) *(n.)* قالديرمه qaldurma; رفع ref; *(art.)* قابارتمه qabartma.

Raisin, rā'zn, *(n.)* قورى اوزوم qourou üzüm.

Raison d'être, rā-zong' dā'tr, *(n.)* سبب sebeb; *(lit.)* سبب وجود sebebi vüjôud; حكمت hikmet.

Rajah, rä'ja, *(n.)* راجه raje; (پرنس) (prens).

Rake, rāk, *(n.)* طراق taraq; *(inclination)* ميل meyl; *(v.a.)* طرامق taramaq; *(fig.)* آرامق aramaq; تدقيق ا. tedqîq et.; *(gather)* طوپلامق toplamaq; *(fire)* طولانى انداخت ا. toulânî endaht et.; *(ship)* ياتيرمق yaturmaq; *(v.n.)* ميل ا. meyl et.; ياتمق yatmaq; — **Raker,** (rā'kėr) *(n.)* طراقجى taraqju; ايشجى ishji; *(instrument)* كلبرى gelberi; — **Rā'kish,** *(a.)* *(inclined)* مائل mâ-il; ياتيق yatuq.

Rake, rāk, *(n.)* *(pers.)* سفيه sefîh; چاپقين chapgun; *(v.n.)* سفاهت ا. sefâhet et.; (زنپاره‌لق ا.) (zamparaluq et.); — **hell,** *(n. & a.)* سفيه sefîh; چاپقين chapgun; — **Rā'kish, -ly,** (-li) *(a. & ad.)* سفيهانه sefîhâne; چاپقينجه chapgunja.

Rally, ral'i, *(v.a.)* طوپلامق toplamaq; *(recover)* دوزلتمك düzeltmek; اصلاح ا. uslâh et.; *(v.n.)* طوپلانمق toplanmaq; *(fig.)* دوزلمك düzelmek; *(lit.)* صلاح كسب ا. salâh kesb et.; *(n.)* جمع jem; تجمع tejemmü'; *(recover)* صلاح salâh; انتظام intizâm; *(merriment)* لطيفه latîfe; — **Rall'ying-point,** *(n.)* *(lit.)* نقطهٔ تجمع noqtayi tejemmü'; *(fig.)* مركز merkez.

Rally, ral'i, *(v.)* *(banter)* طاقيلمق taqulmaq; اكلنمك eylenmek; — **Rallyingly,** (ral'i-ing-li) *(ad.)* طاقيله‌رق taqularaq; *(lit.)* مستهزيانه müstehziyâne.

Ram, ram, *(n.)* *(zo.)* قوچ qoch; *(ast.)* حمل برجى haml bürjü; *(mil.)* منجنيق munjunuq; شاهمردان shâhmerdân; *(mar.)* مهموز mahmouz; *(v.a.)* طوسلامق toslamaq; وورمق vourmaq; *(force)* پكيشديرمك pekishdirmek; *(drive)* زورلامق zorlamaq; سورمك sürmek; *(mar.)* راميا ا. rampa et.; *(a.)* قوقولى qoqoulou; *(very)* پك pek; **steam —** بخار چكيجى bouhâr chekiji; پرسه prese; — **rod,** *(artil.)* حربى harbi; ميل mil.; — **Rammer,** (ram'ėr) *(n.)* طوقماق toqmaq; *(artil.)* طومار tomar.

Ramadan, ram'a-dan *or* -dän', *(n.)* رمضان ramazan.

Ramble, ram'bl, *(n.)* كزينه gezinme; طولاشمه dolashma; *(place)* تنزه محلى tenezzüh mahalli; *(v.n.)* طولاشمق dolashmaq; *(discourse)* صدددن چيقمق sadadden chuqmaq; — **Rambl'ėr,** *(n.)* كزيجى geziji; *(fig.)* سرسرى serserî — **Rambl'ing,** *(a.)* سيار seyyâr; *(fig.)* آواره âvâre; سرسرى serserî; *(n.)* طولاشمه dolashma; كزينه gezinme; *(fig.)* آواره‌لك âvârelik.

Rameses, ra-mē'sēz, *(n.pr.)* رامزس ramzes.

Ramify, ram'i-fī, *(v.a.)* دالله‌ره آيرمق dallara ayurmaq; *(v.n.)* داللانمق dallanmaq; *(lit.)* تشعب ا. teshâ'oub et.; — **Ramifica'tion,** (-fi-kā'shun) *(n.)* داللانمه dallanma; *(lit.)* تشعب teshâ'oub; *(sci.)* تغصن tegassoun; — **Ram'ified,** (-'i-fīd) *(a.)* داللى dallu: *(lit.)* متشعب müteshâ'ib.

Ramp, ramp, *(v.n.)* صاريلمق sarulmaq; طيرمانمق turmanmaq; *(bound)* شاهلانمق shahlanmaq; صيچرامق suchramaq; *(n.)* رامپ ramp; (سطح مائل) (sat-hu mâ-il); *(leap)* شاهلانمه shahlanma.

Rampant, ramp'ant, *(a.)* شاخلانمش shâhlanmush; *(fig.)* مفرط moufrut; — **Ramp'ancy,** (-'an-si) *(n.)* شاخلانمه shâhlanma; *(fig.)* افراط ifrât; حدى تجاوز haddi tejâvüz.

Rampart, ram'part, *(n.)* سپر siper; *(fort.)* قلعه بدنی qale bedeni; بدن beden; *(v.a.)* تحکیم ا. tahkîm et..

Ramshackle, ram'shak'l, *(a.)* پك ویران pek vîran; خراب harâb; *(fig.)* برباد berbâd.

Ranch, ranch, *(n.)* چیفتلك chiftlik; (حیوان چیفتلکی) (hayvan chiftlîy); *(v.n.)* حیوان یتیشدیرمك hayvan yetishdirmek; چیفتجیلك ا. chiftjilik et..

Rancid, ran'sid, *(a.)* اکشیمش ekshimish; بوزولمش bozoulmoush; — **Rancid'ity,** (-sid'i-ti) *(n.)* اکشیلك ekshilik.

Rancour, rang'kur, *(n.)* کین kîn; غیظ gayz; — **Rancorous,** (rang'kor-us) *(a.)* کینلی kînli; *(lit.)* عداوتکار adâvetkyâr; — **Rancorously,** (rang'kor-us-li) *(ad.)* کینله kînle; عداوتکارانه adâvetkyârâne.

Rand, rand, *(n.)* کنار kenar.

Random, ran'dum, *(n.)* تصادف tesâdüf; *(a.)* تصادفی tesâdüfî; **at** — راست کله rast gele; تصادفاً tesâdüfen; هدفسز hedefsiz.

Range, rānj, *(n.)* صیره sura; دیزی dizi; *(lit.)* سلسله silsile; *(rank)* صنف sunuf; درجه dereje; *(room)* میدان meydân; یر yer; *(wandering)* طولاشمه dolashma; سیر seyr; *(mind)* معلومات mâ'lôumât; *(lit.)* وسعت قریحه vüs-ati qarîha; حوصله havsala; *(space)* ساحه sâha; *(artil.)* منزل menzil; *(stove)* قوزینه qouzine; اوجاق ojaq; *(v.a.)* دیزمك dizmek; *(fig.)* تنظیم ا. tanzîm et.; ترتیب ا. tertîb et.; *(mar.)* موازی سیر ا. müvâzî seyr et.; *(v.n.)* دیزلمك dizilmek; صیره او. sura ol.; *(fig.)* مساوی او. müsâvî ol.; *(mar.)* (یقین) کچمك (yaqun-) gechmek; — — **finder,** *(mar.)* مسافه آلتی mesâfe âleti; — **lights,** (-lītz) *(pl.)* صیره فنارلر sura fenerler; — **Ranger,** (rānj'ėr) *(n.)* *(forest)* اورمان مأموری orman me'môurou; قورویجی qouroujou; *(zo.)* آو کوپکی av keupeyi; *(rover)* آواره âvâre; سرسری serserî; *(pl. & mil.)* خفیف سواری hafif süvâri.

Rank, rangk, *(n.)* صف saff; طابور tabour; *(fig.)* مرتبه mertebe; درجه dereje; *(grade)* رتبه rütbe; *(v.a.)* قومق qomaq; ادخال ا. idhâl et.; *(arrange)* ترتیب ا. tertîb et.; تصنیف ا. tasnîf et.; *(consider)* عد ا. add et.; صایمق saymaq; *(v.n.)* مرتبه‌سی اولاق mertebesi olmaq; صایلمق sayulmaq; عد اولنمق add olounmaq; — **and file** عموم عسکر oumôum asker; عموم افراد oumôum efrâd; **higer** — داها بیوك رتبه daha beuyük rütbe; **to take** — **of** (ئه) تقدم ا. ...(e-) teqaddüm et.; **to take** — **with** (له) مساوی او. ...(le-) musâvi ol.; (ئه) معادل او. ...(e-) mouâdil ol.; — **Rank'ėr,** *(n.)* آلایلی (ضابط) alaylu (-zâbit); — **Ranks,** *(n.pl.)* طابور tabour; صیره sura; *(fig.)* افراد efrâd; عسکر asker; **all** — عموم افراد oumôum efrâd.

Rank, rangk, *(a.)* قوتلی qouvvetli; فضله fazla; پك زیاده pek ziyâde; *(coarse)* قابا qaba; غلیظ galîz; — **ly,** *(ad.)* قابا صورتده qaba sôuretde; — **ness,** *(n.)* قوت qouvvet; *(fig.)* قابالق qabaluq, *(taste)* آغرلق ârluq.

Ransack, ran'sak, *(v.a.)* آلت اوست ا. alt üst et.; *(fig.)* یاغما ا. yâma et.; صویمق soymaq.

Ransom, ran'sum, *(n.)* فدیهٔ نجات fidyeyi nejât; (پاره) (para); *(rel.)* کفارت kefâret; *(v.a.)* قورتارمق qourtarmaq; فدیه ویرمك fidye vermek; *(rel.)* کفارت ا. kefâret et.; — **Ran'somer,** (-'sum-ėr) *(n.)* *(lit.)* خلاصکار halâskyâr; *(rel.)* منجی münjî.

Rant, rant, *(n.)* فضولی سوزلر fouzôulî seuzler; *(fig.)* گوه‌زه‌لك gevezelik; *(v.n.)* فضله سویلمك fazla seuylemek; گوه‌زه‌لك ا. gevezelik et.; — **Rant'ėr,** *(n.)* گورولتوجی gürültüjü; (گوه‌زه) (geveze); — **Rant'ingly,** (-'ing-li) *(ad.)* پاطیردی ایله paturdîyle; گوه‌زه‌جه gevezeje.

Rap, rap, *(n.)* ضربه darbe; *(knock)* سس ses; *(v.a.)* وورمق vourmaq; چالق chalmaq; *(utter)* سویلمك seuylemek; (صاوورمق) (savourmaq); *(seize)* غصب ا. gasb et..

Rapacious, ra-pā'shus, *(a.)* غاصب gâsub; *(zo.)* یرتیجی yurtuju; وحشی vahshî; *(greedy)* حریص harîs; — **ly,** *(ad.)* غاصبانه gâsubâne; حریصانه harîsâne;

— **Rapacity**, (ra-pas'i-ti) *(n.)* وحشت vah-shet ; *(fig.)* حرص hurs.

Rape, rāp, *(n.)* غصب gasb ; *(woman)* قاچيرمه qachurma ; *(carnal)* تجاوز tejâvüz ; تعرض te-arrouz.

Rape, rāp, *(n.)* *(bot.)* شالغم shalgam ; (پازى) (pazu) ; — **oil**, *(n.)* شالغم ياغى shalgam yâ ; قولزا qolza.

Raphael, raf'ā-el, *(n. pr.)* رافائل rafâ-el ; — **Raphaelesque**, (raf-ā-el-esk') *(a.)* رافائل طرزنده rafâ-el tarzunda ; — **Raphaelism**, (raf'ā-el-izm) *(n.)* رافائل طرز ترسيمى rafâ-el tarzu tersîmi.

Raphania, raf-ā'ni-a, *(n.)* *(med.)* مهميز mahmiz ; ئرغوتيزم ergotîzm ; *(lit.)* داء مهماز dâ-i mehmâz.

Rapid, rap'id, *(a.)* چابوق chabouq ; سريع serî' ; *(n.)* آقينتى aquntu ; — **ly**, *(ad.)* سرعتله sür-atle ; — **Rapid'ity**, (-'i-ti) *(n.)* سرعت sür-at ; — **Rapids**, (rap'idz) *(n.pl.)* آقينتى aquntu ; (شلاله) (shilâle).

Rapier, rā'pi-ėr, *(n.)* مچ mech.

Rapine, rap'in, *(n.)* ياغما yâma ; غصب gasb ; تجاوز tejâvüz.

Rapper, rap'ėr, *(n.)* طوقماق toqmaq ; *(door)* قاپو طوقماغى qapu toqmâ ; حلقه halqa ; *(lie)* يالان yalan ; *(oath)* يمين yemîn.

Rapt, rapt, *(a.)* غايت ممنون gâyet memnôun ; *(lit.)* مسحور mes-hôur ; — **Rap'ture**, (-'tūr) *(n.)* *(lit.)* بويوك ممنونيت beuyük memnôuniyyet ; وجد vejd ; — **Rap'tured**. (-'tūrd) *(a.)* *(lit.)* وجد ايچنده vejd ichinde ; حيران hayrân ; مسحور mes-hôur.

Rare, rār, *(a.)* نادر nâdir ; سيرك seyrek ; *(phys.)* خفيف hâfif ; *(lit.)* منبسط münbasut ; — **ly**, *(ad.)* نادراً nâdiren ; سيرك صورتده seyrek sôuretde ; — **ness**, *(n.)* ندرت nedret ; سيركلك seyreklik ; — **Rarefaction**, (rār-e-fak'shun) *(sci.)* انبساط inbisât ; تخلخل tehâlhül ; — **Rarefy**, (rār'e-fī) *(v.a.)* سيركلشديرمك seyrekleshdirmek ; ياعمق yaymaq ; *(v. n.)* *(lit.)* تخلخل ا. tehalhül et. ; انبساط ا. inbisât et. ; — **Rarity**, (rar'i-ti) *(n.)* ندرت nedret ; *(uncommonness)* ناديدهلك nâdîdelik.

Rascal, ras'kal, *(n. & a.)* خبيث habîs ; ادبسز edebsiz ; سفيل sefîl ; — **ly**, *(ad.)* ادبسزجه edebsizje ; آلچقجه alchaqja.

Rase, rāz, *(v.a.)* قازيمق qazumaq ; سيلمك silmek.

Rash, rash, *(a.)* عجول ajôul ; دوشونجهسز düshünjesiz ; *(n.)* *(med.)* قيزيللق quzulluq ; ايسيلك isilik ; — **ly**, *(ad.)* عجولانه ajôulâne ; دوشونجهسزجه düshünjesizje ; — **ness**, *(n.)* دوشونجهسزلك düshünjesizlik ; عجله ajele,

Rasp, rasp, *(n.)* تورپو teurpü ; *(v.a.)* تورپولهمك teurpülemek ; *(fig.)* خيرپالامق hurpalamaq ; — **Rasp'ing**, *(n.)* تورپولهمه teurpüleme ; *(fig.)* اوصاندرمه ousandurma.

Raspberry, raz'ber-i, *(n.)* آغاج چيلكى âj chileyi.

Rat, rat, *(n.)* فاره fâre ; (صيچان) (suchan) ; *(v. n.)* (قانجيقلق ا.) (qanjuqluq et.) ; **to smell a** — قوشقولانمق qoushqoulanmaq ; حيله سزمك hîle sezmek ; شبهلنمك shübhelenmek ; — **trap**, فاره قاپانى fâre qapanu ; —**'s bane**, (-bān) *(n.)* صيچان اوتى suchan otou ; (آرسهنيق) (arsenic) ; —**'s tail**, (-tāl) *(n.)* قيل دوكولمهسى qul deukülmesi.

Ratan, ra-tan', *(n.)* هزارن hezâren.

Ratchet, rach'et, *(n.)* ماندال mandal ; — **wheel**, (-hwēl) *(n.)* مانداللى چرخ mandallu charq.

Rate, rāt, *(n.)* نسبت nisbet ; حساب hesâb ; *(value)* قيمت qiymet ; فيات fiyet ; *(tax)* رسوم rüsôum ; *(class)* صنف sunuf ; *(movement)* سرعت sür-at ; تخلف tehallüf ; *(v.a.)* حساب ا. hesâb et. ; *(estimation)* تخمين ا. tahmîn et. ; تعيين ا. tâ'yîn et. ; *(tax)* طرح ا. tarh et. ; تقدير ا. taqdîr et. ; *(sci.)* عيار ا. ayâr et. ; *(settle)* تنظيم ا. tanzîm et. ; *(scold)* تكدير ا. tekdîr et. ; *(v. n.)* اعتبار ايدلمك i'tibâr edilmek ; صايلمق sayulmaq ; — **book**, *(n.)* كشف دفترى keshf defteri ; تعرفه tâ'rife ; — **'payer**, *(n.)* مكلف mükellef ; ويركى ويرن vergi veren ; *(pl.)* مكلفين mükellefîn ; **at any** — هر حالده her halde ; **at the** — **of** ... نسبتنده ... nisbetinde ; ... حسابيله ... hesâbile ; **first** — برنجى صنف birinji sunuf ; — **Rāt'able**, *(a.)* قابل تقدير qâbili taqdîr ; *(tax)* رسومه تابع rüsôuma tâbi' ; — **Rater**, (rā'tėr) *(n.)* محمن mouhammin ; — **Rā'ting**, *(n.)* تقدير taqdîr ; تخمين tahmîn ; *(class)* صنف sunuf ; *(pl.)* صنوف

sounôuf ; *(classification)* تصنيف tasnîf; *(scold)* تكدير tekdîr.
Rather, rä*th*'èr, *(ad.)* دها زياده daha ziyâde . . . ; *(lit.)* ترجيحاً terjîhen ; *(somewhat)* برآز biraz. . . .
Ratify, rat'i-fī, *(v.a.)* تصديق ا. tasdîq et. ; — **Ratificā'tion,** (-fi-kā'shun) تصديق tasdîq.
Ratio, rā'shi-o, *(n.)* نسبت nisbet ; *(reason)* سبب sebeb.
Ration, rā'shon, *(n.)* تعيين tayun ; *(pl.)* معينات mou-ayyenât; — **money,** (-mun'i) *(n.)* تعيين بدلى tayun bedeli.
Rational, rash'on-al, *(a.)* عقلى aqlî ; *(fig.)* معقول mâ'qôul ; *(pers.)* عاقل âqil ; محاكمه‌لى mouhâkemeli ; *(geog.)* ذهنى zihnî ; مفروض mefrôuz ; *(math.)* غير اصم gayri asamm ; *(n.)* *(rel.)* صدريه sadriye ; — **ly,** *(ad.)* عقلاً aqlen ; منطقاً mantuqan ; — **Rationalism,** (rash'on-al-izm) *(n.)* (مسلك عقلى) (mesleki aqlî); — **Rationalist,** (rash'on-al-ist) *(n.)* عقليوندن aqliyyôundan ; *(pl.)* عقليون aqliyyôun · — **Rationality,** (rash-on-al'i-ti) *(n.)* معقوليت mâ'qôuliyyet ; منطق mantuq.
Ratlin, rat'lin, *(n.)* *(mar.)* اسقالاريا isqalarya.
Rattle, rat'l, *(n.)* طاقيردى taqurdu ; پاطيردى paturdu ; *(talk)* بوش لاف bosh laf ; (ظيريلتى) (zurultu) ; *(death)* خيريلتى hurultu ; *(v.n.)* طاقيردامق taqurdamaq ; *(fig.)* پاطيردى ا. paturdu et. ; — **headed,** (-hed'd) *(n.)* سرسم sersem ; پاطيرديجى paturduju ; — **snake,** (-snāk) چينغراقلى ييلان shunguraqlu yulan : — **Rattling,** (rat'ling) *(n.)* طاقيردى taqurdu ; *(fig.)* پاطيردى paturdu ; *(a.)* پاطيرديجى paturduju.
Raucity, raws'i-ti, *(n.)* قابالق qabaluq.
Ravage, rav'āj, *(n.)* خسار hasâr ; *(pl.)* خسارات hasârât ; تخريبات tahrîbât ; *(v.a.)* تخريب ا. tahrîb et. ; *(pillage)* ياغما ا. yâma et. ; — **Rav'ager,** (-'āj-èr) *(n.)* ياغماجى yâmaju ; *(lit.)* تخريبكار tahrîbkyâr.
Rave, rāv, *(v.n.)* چيلديرمق chuldurmaq ; *(fig.)* هذيان ا. hezeyân et. ; — **Rā'ving,** *(a.)* چيلغين chulgun ; *(n.)* چيلغينلق chulgunluq ; هذيان hezeyân; — **Rā'vingly,** (-li) *(ad.)* چيلغينجه chulgunja.

Ravel, rav'el, *(v.a.)* *(confuse)* قاريشديرمق qarushdurmaq ; *(unweave)* چوزمك cheuzmek ; آچمق achmaq ; *(solve)* حل ا. hall et. ; *(v.n.)* قاريشمق qarushmaq ; چوزولمك cheuzülmek ; سوكولمك seukülmek ; — **into** (ئى) آرامق ...(i-) aramaq ; — **Rav'elled,** (-'eld) *(a.)* كپكلى kepekli.
Raven, rā'vn, *(n.)* *(zo.)* قوزغون qouzgoun ; قارغه qarga ; *(a.)* قوزغونى qouzgôunî.
Raven, rav'n, *(v.a.)* غصب ا. gasb et.; قاپمق qapmaq ; *(devour)* يوتمق youtmaq ; — **Ravenous,** (rav'vn-us) *(a.)* اوبور obour ; *(fig.)* طويماز doymaz ; حريص harîs.
Ravine, ra-vēn', *(n.)* چوقور chouqour ; خندك hendek ; *(passage)* گچيد gechîd.
Ravish, rav'ish, *(v.a.)* غصب ا. gasb et.; *(sexual)* (عرضنه) تجاوز ا. (urzuna-) tejâvüz et. ; اغفال ا. igfâl et. ; *(fascinate)* تسخير ا. tes-hîr et. ; — **Rav'isher,** *(n.)* غاصب gâsub ; متجاوز mütejâviz ; *(fascinating)* *(lit.)* سحار sehhâr ; فسونكار füsôunkyâr ; — **Rav'ished,** (-'ishd) *(a.)* مفتون meftôun ; حيران hayrân ; — **Rav'ishing,** *(n.)* غصب gasb ; قاچيرمه qachurma ; *(a.)* *(lit.)* سحار sehhâr ; — **Rav'ishingly,** (-li) *(ad.)* غاصبانه gâsubâne : *(fig.)* سحارانه sehhârâne ; — **Rav'ishment,** *(n.)* غصب gasb ; تجاوز tejâvüz ; *(extasy)* *(lit.)* مفتونيت meftôuniyyet ; وجد vejd ; سرور sürôur.
Raw, raw, *(a.)* خام ham; *(cooking)* چيك chîy ; *(skin)* (دريسى) صويولمش (derisi-) soyoulmoush; آچيق achuq; *(fig.)* خام ham ; تجربه‌سز tejrübesiz ; *(n.)* *(fig.)* جان آله‌جق نقطه jan alajaq noqta ; (طمار) (damar) ; — **ness,** *(n.)* خاملق hamluq ; چيكلك chîylik ; *(cold)* شدت shiddet ; — **boned,** (-bōnd) *(a.)* قديد qadîd ; قورى كميك qourou kemik; — **head,** (-hed) *(n.)* اوماجى oumaju ; — **Raw'ish,** *(a.)* خامجه hamja ; برآز خام biraz ham.
Ray, rā, *(n.)* شعاع shou-â' ; *(pl.)* شعاعات shou-â-ât ; *(fig.)* نور nôur ; *(v.a.)* پارلاتمق parlatmaq ; *(v.n.)* پارلامق parlamaq ; **X —s,** *(n. pl.)* ايكس شعاعى iks shou-â-âtu ; (رونتكن)

(reuntgen); — **Raγ'less,** *(a.)* قارا کلق qaranluq.

Raγ, rā, *(n.) (zo.)* کدی بالغی kedi balugh; پیسی بالغی pisi balugh.

Raze, rāz, *(v.a.)* ییقمق yuqmaq; تخریب ا. tahrîb et..

Razor, rā'zor, *(n.)* اوسطوره oustoura; — **strop,** *(n.)* قایش qayush.

Razzia, rat'si-a, *(n.)* آقین aqun; یاغماجیلق yâmajuluq.

Re, rē, تکرار tekrâr...; *(reference)* حقنده ...haqqunda; (ئه) عائد ... (e-) â-id; *(jud.)* مسئله‌سنده ...mes-elesinde.

Reach, rēch, *(v.a.)* اوزاتمق ouzatmaq; *(attain)* یتیشمك yetishmek; *(fig.)* تأمین ا. te'mîn et.; *(v.n.)* اوزانمق ouzanmaq; *(arrive)* یتیشمك yetismek; واصل اول. vâsul ol.; *(n.) (act)* یتیشمه yetishme; *(extent)* وسعت vüs-at *(fig.)* اقتدار iqtidâr; احاطه ihâta; **out of —** یتیشلمز yetishilmez; اوزاق ouzaq; *(fig.)* امکانسز imkyânsuz; **within —** یتیشلیر yetishilir; *(fig.)* ممکن mümkün; **to after —** (ئه) چابالامق ... (e-) chabalamaq.

React, rē-akt', *(v.n.)* عکس العمل axül-amel yapmaq; — **Reaction,** (rē-ak'shun) *(n.)* عکس العمل axül-amel; عکس تأثیر axi te'sîr; *(pol.)* ارتجاع irtijâ'; — **Reactionaγ,** (rē-ak'shun-a-ri) *(a.)* ارتجاعکار irtijâ'kyâr; ارتجاعی irtijâ-î; *(n.)* مرتجع mürteji'; — **Reactive,** (rē-ak'tiv) *(a.)* عکس العملی axül- amelî; مقابل mouqâbil.

Read, rēd, *(v.a.)* اوقومق oqoumaq; *(peruse)* مطالعه ا. moutâlâ et.; *(understand)* آکلامق anlamaq; تفسیر ا. tefsîr et.; *(dreams)* تعبیر ا. tâ'bîr et. *(v.n)* اوقومق oqoumaq; *(lit.)* قرائت ا. qrâ-et et.: *(a.) (pers.)* اوقومش oqoumoush; عالم âlim; **to — between the lines** سطرلر آره‌سندن اوقومق saturlar arasundan oqoumaq; *(fig.)* آکلامق anlamaq; حس ا. hiss et.; — **Readable,** (rēd'a-bl) *(a.)* اوقونور oqounour; — **Reader,** (rēd'ėr) *(n.)* اوقویان oqouyan; *(journals)* قاریء qâri'; *(fem.)* قارئه qâri-e; *(pl.)* قارئین qâri-în; قارئلر qâri'ler; *(rel.)* خواجه hoja; *(Christian)* پاپاس papaz; *(proofs)* مصحح mousahhih; *(book)* قرائت کتابی qrâ-et kitabu; — **Reading,** (rēd'-ing) *(n.)* قرائت qrâ-et; مطالعه moutâlâ; — **room** مطالعه صالونی moutâlâ salonou; — **desk** رحله ruhle.

Readaptation, rē-a-dap-tā'shun *(n.)* (احواله) توفیق (ahvâle-) tevfîq; (تعدیل) (tâ'dîl); — **to the circumstances** *(lit.)* شرائط حاضره‌یه توفیق sherâ-iti hâzuraya tevfîq; وضعیت حاضره ایله تألیف vazuyyeti hâzurayla te'lîf.

Readmit, rē-ad-mit', *(v.a.)* تکرار قبول ا. tekrâr qabôul et.; — **Readmission,** (rē-ad-mish'un) *(n.)* تکرار قبول tekrâr qabôul.

Readγ, red'i, *(a.)* حاضر hazur; *(willing)* آماده âmâde; *(prompt)* چابوق chabouq; *(fig.)* میال meyyâl; *(n.) (-money)* پشین پاره peshin para; نقد naqd; **to make —** حاضرلامق hazurlamaq; احضار ا. ihzâr et.; *(mil. & int.)* ! حاضر اول hazur ol! — **made,** (-mād) *(a.)* حاضر hazur; — **witted,** (-wit'd) *(a.)* حاضر جواب hazur jevâb; *(lit.)* نکته‌دان nükte-dân; ذکی zekî; — **Readilγ,** (red'i-li) *(ad.)* درحال derhâl; ممنوناً memnôunen; — **Readiness,** (red'i-nes) *(n.) (lit.)* مسارعت müsâre-at; *(inclination)* استعداد istî'dâd; میل meyl; *(mil.)* حاضرلق hazurluq; — **of mind** سرعت انتقال sürati intiqâl; ذکا zekyâ; — **of wit** حاضر جوابلق hazur jevâbluq; نکته‌دانلق nüktedânluq.

Reaffirm, rē-af-fėrm', *(v.a.)* تأیید ا. te'yîd et..

Reagent, rē-ā'jent, *(n.)* معیار mî'yar; محك mahek.

Real, rē'al, *(a.)* حقیقی haqîqî; *(phil.)* شأنی she'nî; *(land)* غیر منقول gayri menqôul; ملك mülk; — **lγ,** *(ad.)* حقیقةً haqîqaten; حقیقتده haqîqatde; — **propertγ,** *(n.)* املاك emlâk; اراضی arâzî;—**Real'itγ,** (-'i-ti) *(n.)* حقیقت haqîqat; *(phil.)* شأنیت she'niyyet; *(jud.)* غیر منقولیت gayri menqôuliyyet; **in —** حقیقتده haqîqatde; — **Rē'alism,** (-izm) *(n.)* رهآلیزم re-alîzm; (مسلکی) شأنیه she'niyye (-mesleki); *(art.)* طبیعیلك tabî-îlik; — **Rē'alist,** *(n.)* رهآلیست re-alist; *(phil.)* شأنیه‌جی she'niyyeji; *(pl.)* حقیقیون haqîqiyyôun; — **Realist'ic,** (-'ik) *(a.)* رهآلیستیق re-alistik; شأنی she'nî; طبیعی tabî'; حقیقی haqîqî; — **Rēalizā'tion,** (-'shun) *(n.)* تأمین

te'mîn ; ایفا îfâ ; *(comprehension)* تقدیر taqdîr; — **Rē'alize,** (-īz) *(v.a.)* تأمین ا. te'mîn et. ; ایفا ا. îfâ et. ; *(comprehend)* تقدیر ا. taqdîr et. ; آکلامق anlamaq ; *(convert)* تحویل ا. tahvîl et..

Realm, relm, *(n.)* اولکه eulke ; ممالك memâlik ; *(kingdom)* قراللق quralluq.

Ream, rēm, *(n.)* طوپ top ; (کاغد طوپی) (kyâd topou).

Reanimate, rē-an'i-māt, *(v.a.)* دیریلتمك diriltmek ; *(fig.)* جانلاندیرمق janlandurmaq ; احیا ا. ihyâ et..

Reap, rēp, *(v.a.)* بیچمك bichmek ; حصاد ا. hasâd et. ; *(gather)* طوپلامق toplamaq ; *(fig.)* آلمق almaq ; — **Reaper,** (rēp'ėr) *(n.)* اوراقجی oraqju ; — **Reap'ing-hook,** *(n.)* اوراق oraq ; *(machine)* اوراق ماکنەسی oraq makinesi.

Reappear, rē-a-pēr', *(v. n.)* تکرار کورونمك tekrâr geurünmek ; *(theatre)* تکرار اوینامق tekrâr oynamaq.

Rear, rēr, *(n.)* کری geri ; آرقه arqa ; *(mil.)* دمدار dümdâr.

Rear, rēr, *(v.a.)* یتیشدیرمك yetishdirmek ; بویوتمك beuyütmek ; *(v.n.)* *(zo.)* شاهلانمق shâhlanmaq.

Rearmouse, rēr'mows, *(n.)* یاراسه yarasa.

Reason, rē'zn, *(n.)* عقل aql ; *(phil.)* عاقله âqile ; *(cause)* سبب sebeb ; حکمت hikmet ; *(pl.)* اسباب esbâb ; *(justice)* انصاف insâf ; حق haqq ; *(v. n.)* دوشونمك düshünmek ; تفکر ا. tefekkür et. ; *(deduce)* *(lit.)* استنتاج ا. istintâj et. ; *(debate)* مباحثه ا. mübâhase et. ; کوروشمك gürüshmek ; *(v.a.)* تدقیق ا. tedqîq et. ; تذکر ا. tezekkür et. ; *(persuade)* اقناع ا. iqnâ' et. ; *(lit.)* الزام ا. ilzâm et. ; **by — of** حسبیله ...hasebîle ; دن ناشی ...den nâshî ; **pure —** صرف عقل surf aql; محض عقل mahzu aql; عقل صرفه aqli surfa ; — **Reasonable,** (rē'zn-a-bl) *(a.)* معقول mâ'qoul ; *(just)* منصف mounsuf ; — **Reasonably,** (rē'zn-a-bl-i) *(ad.)* معقول صورتده mâ'qoul sôuretde ; منصفانه mounsufâne ; — **Reasonableness,** (rē'zn-a-bl-nes) *(n.)* منطق mantuq ; معقولیت mâ'qôuliyyet ; *(justice)* انصاف insâf ; اعتدال i'tidâl ; — **Reasoner,** (rē'zn-ėr) *(n.)* متفکر mütefekkir ; *(fig.)* منقد münaqqid ; — **Reasoning,** (rē'zn-ing) *(n.)* تفکر tefekkür ; محاکمه mouhâkeme ; *(phil.)* استدلال istidlâl ; معاقله mou-âqale ; *(argument)* دلیل delîl.

Reassemble, rē-as-sem'bl, *(v.a.)* تکرار طوپلامق tekrâr toplamaq ; *(v.n.)* تکرار طوپلانمق tekrâr toplanmaq.

Reassure, rē-a-shōōr', *(v.a.)* (تکرار) تأمین ا. (tekrâr-) te'mîn et. ; *(insurance)* تکرار سیغورطه ا. tekrâr sigorta et. ; — **Reassurance,** (rē-a-shōōr'-ans) *(n.)* تأکید te'kîd ; *(pl.)* تأمینات مکرره te'mînâtu mükerrere.

Rebate, rē-bāt', *(v.a.)* تنزیل ا. tenzîl et. ; تنزیلات یاپمق tenzîlât yapmaq ; اسقونطو ا. isqonto et..

Rebel, reb'el, *(n. & a.)* عاصی âsî ; *(pl.)* عصات oussât ; *(v. n.)* عصیان ا. usyân et. ; — **Rebellion,** (reb-el'-yun) *(n.)* عصیان usyân ; — **Rebellious,** (re-bel'i-us) *(a.)* عاصی âsî ; *(fig.)* سرکش serkesh ; — **Rebelliously,** (reb-el'i-us-li) *(ad.)* سرکشانه serkeshâne ; عصیانله usyânla.

Rebound, rē-bownd', *(n.)* سکمه sekme; سکیردیم seyirdim ; *(v. n.)* سکمك sekmek ; *(recoil)* سکیردیم یاپمق seyirdim yapmaq ; *(echo)* عکس ا. ax et..

Rebuff, rē-buf', *(n.)* دفع def ; عکس صدمه axi sademe ; *(refusal)* رد redd ; *(v.a.)* دفع ا. def et. ; رد ا. redd et..

Rebuild, rē-bild', *(v.a.)* یکیدن انشا ا. yeniden inshâ et..

Rebuke, rē-būk', *(n.)* آزار azar ; تکدیر tekdîr ; *(v.a.)* تکدیر ا. tekdîr et. ; *(rel.)* عتاب ا. utâb et..

Rebus, rē'bus, *(n.)* معما (رسملی) (resimli-) mou-ammâ ; *(lit.)* لغز lougaz.

Rebut, rē-but', *(v.a.)* رد ا. redd et. ; جرح ا. jerh et..

Recalcitrant, rē-kal'si-trant, *(a.)* مخالف mouhâlif ; سرکش serkesh ; عنود anôud.

Recall, rē-kawl', *(v.a.)* کری چاغیرمق geri chârmaq ; *(revoke)* نقض ا. naqz et. ; فسخ ا. fesih et. ; *(pers.)* عزل ا. azl et. ; *(mind)* خاطرلامق haturlamaq ; *(n.)* *(mil.)* عودت امری avdet emri ; *(fig.)* نقض naqz ; فسخ fesih ; ابطال ibtâl ; *(pers.)* عزل azl ; جلب jelb.

Recant, rē-kant′, *(v.)* نكول ا. nükyôul et.; رجوع ا. rüjôu′ et.; — **Recantation,** (rē-kant-ā′shun) *(n.)* كرى آلمه geri alma; *(lit.)* رجوع rüjôu′; نكول nükyôul.

Recapitulate, rē-ka-pit′ū-lāt, *(v.a.)* خلاصه ا. houlâsa et.; اجمالاً تكرار ا. ijmâlen tekrâr et.; — **Recapitulation,** (rē-ka-pit-ū-lā′shun) *(n.)* (تكرار) خلاصه (tekrâr-) houlâsa; زبده zübde; اجمالاً تكرار ijmâlen tekrâr; — **Recapitulatory,** (rē-ka-pit′ū-la-to-ri) *(a.)* اجمالى ijmâlî.

Recapture, rē-kap′tūr, *(n.)* استرداد istirdâd; *(v.a.)* استرداد ا. istirdâd et..

Recast, rē-kast′, *(v.a.)* تكرار ياپمق tekrâr yapmaq; *(compute)* بر دها حساب ا. bir daha hesâb et.; *(n.)* *(fig.)* تعديل tâ′dîl.

Recede, rē-sēd′, *(v. n.)* (كرى) چكيلمك (geri-) chekilmek; *(lit.)* رجوع ا. rüjôu′ et.; جايمق jaymaq; *(mach.)* كرى تپمك geri tepmek; سكيرديم ياپمق seyirdim yapmaq; *(v.a.)* اعاده ا. i-âde et..

Receipt, rē-sēt′, *(n.)* *(act)* اخذ ahz; قبض qabz; *(written)* مقبوض maqbôuz; سند sened; *(pl.)* واردات vâridât; مقبوضات maqbôuzât; *(v.a.)* مقبوض ويرمك maqbôuz vermek; امضا ا. imzâ et.; — **in full** *(n.)* ابرا سندى ibrâ senedi; **on — of** (ى) آلنجه ...(i-) alunja; (ك) اخذى اوزرينه ...(in-) ahzi üzerine; — **book,** *(n.)* مقبوض دفترى maqbôuz defteri.

Receive, rē-sēv′ *(v.a.)* آلمق almaq; اخذ ا. ahz et.; *(mind)* احاطه ا. ihâta et.; *(accept)* قبول ا. qabôul et.; *(contain)* استيعاب ا. istî-âb et.; *(stolen)* مال مسروق آلمق mâli mesrôuq almaq; ياتاقلق ا. yataqluq et.; *(v.n.)* *(reception)* قبول ا. qabôul et.; — **Receivable,** (rē-sēv′a-bl) *(a.)* (قبولى) جائز (qabôuli-) jâ-iz; *(fin.)* آلهجق alajaq; مطلوب matlôub; **bills —** مطلوبات matlôubât; — **Received,** (rē-sēv′d) *(a.)* آلنمش alunmush; *(current)* جارى jârî; معتبر môu′teber; — **Receiver,** (rē-sēv′ėr) *(n.)* قابض qâbuz; *(tax)* تحصيلدار tahsîldâr; مال مأمورى mal me′môurôu; *(jud.)* مأمور me′môur; متولى mütevellî; *(stolen)* ياتاق yataq; *(chem.)* مأخذ me′haz; قاب qab; *(tel.)* آخذه âhize; — **Receiving,** (rē-sēv′ing) *(n.)* اخذ ahz; قبض qabz; — **instrument** (آلتى) آخذه âhize (-âleti); *(stolen)* ياتاقجيلق yataqjuluq; — **office,** (-of′is) *(n.)* پوسته شعبه‌سى posta shôu′besi; — **ship,** *(n.)* مركز سفينه‌سى merkez sefînesi; (دپو سفينه‌سى) (depo sefînesi).

Recension, rē-sen′shun, *(n.)* تدقيق tedqîq; معاينه mou-âyene; *(lit.)* تدقيق انتقادى tedqîqi intiqâdî.

Recent, rē′sent, *(a.)* يكى yeni; *(lit.)* اخير ahîr; كچن gechen...; — **ly,** *(ad.)* كچنلرده gechenlerde; *(lit.)* اخيراً ahîren; — **Recency,** (rē′sen-si) *(n.)* يكيلك yenilik; *(lit.)* حداثت hadâset.

Receptacle, rē-sep′ta-kl, *(n.)* قاب qab; ظرف zarf; *(bot.)* مزهر mezher; *(water)* مجمع mejmâ′; حوض havouz; *(fig.)* مأوا me′vâ; — **Receptacular,** (rē-sep-tak′ū-lar) *(a.)* *(bot.)* مزهرى mezherî.

Reception, rē-sep′shun, *(n.)* اخذ ahz; *(admittance)* قبول qabôul; *(welcome)* استقبال istiqbâl; — **room,** *(n.)* قبول صالونى qabôul salonou; — **Receptive,** (rē-sept′iv) *(a.)* *(fig.)* حساس hassâs.

Recess, rē-ses′, *(n.)* چكيلمه chekilme; *(lit.)* انزوا inzivâ; *(business)* تعطيل tâ′til; *(room)* ايچ اوطه ich oda; خلوت halvet; *(mar.)* ايچ كورفز ich keurfez; قوى qoy; — **Recession,** (rē-sesh′un) *(n.)* چكيلمه chekilme; *(withdrawal)* فراغت ferâgat; *(return)* اعاده i-âde.

Recherché, rē-sher′shā, *(a.)* انفس enfes; كزيده güzîde; *(rare)* اندر ender; *(peculiar)* تكلفلى teklüflü.

Recipe, res′i-pē, *(n.)* ترتيب tertîb; *(med.)* رچته rechete.

Recipient, rē-sip′i-ent, *(n. & a.)* آلان alan; آخذ ahz; *(chem.)* قاب qab; مأخذ me′haz.

Reciprocal, rē-sip′rō-kal, *(a.)* قارشيلقلى qarshuluqlu; *(lit.)* متقابل müteqâbil; *(sci.)* متبادل mütebâdil; متناظر mütenâzur; *(n.)* قارشيلق qarshuluq; *(math.)* مقلوب maqlôub; — **ly,** *(ad.)* *(lit.)* متقابلاً müteqâbilen; — **Reciprocate,** (rē-sip′rō-kāt) *(v.a.)* مقابله ا. mouqâbele et.; متقابل حركت ا. müte-

qâbil hareket et.; *(v.n.)* *(sci.)* تناوب ا. tenâvüb et.; — **Reciprocating,** (rē-sip'rō-kāt-ing) *(a.)* *(sci)* متناوب mütenâvib; — **motion** حرکت متناوبه hareketi mütenâvibe; — **Reciprocitү,** (rē-sip-ros'it-i) *(n.)* قارشیلق qarshuluq; مقابله mouqâbele; *(interests)* منافع متقابله menâfi' müteqâbile; *(equality)* مساوات müsâvât; *(lit.)* متقابلیت müteqâbiliyyet.

Recite, rē-sīt', *(v.a.)* اوقومق oqoumaq; تقریر ا. taqrîr et.; *(narrate)* نقل ا. naql et.; حکایه ا. hikyâye et.; — **Recital,** (rē-sī'tal) *(n.)* تقریر taqrîr; حکایه hikyâye; *(jud.)* احوالی حکایه ahvâli hikyâye; مقدمه mouqaddeme; *(mus.)* مسامره müsâmere; — **Recitation,** (rē-si-tā'shun) *(n.)* تقریر taqrîr; ازبر اوقومه ezber oqouma; — **Recitative,** (rē-si-ta-tēv') *(a.)* *(lit.)* تقریری taqrîrî; *(n.)* تقریر taqrîr; (خطابه) (hutâbe); (منظومه) (manzôume); — **Reciter,** (rē-sīt'ėr) *(n.)* ناقل nâqil; حکایه ایدن hikyâye eden.

Reckless, rek'les, *(a.)* دوشونجه‌سز düshünjesiz; قیدسز qaydsuz; بی‌پروا bî-pervâ; — **lү,** *(ad.)* دوشونجه‌سزجه düshünjesizje; بی‌پروا bî-pervâ; — **ness,** *(n.)* قیدسزلق qaydsuzluq; دوشونجه‌سزلك düshünjesizlik.

Reckon, rek'n, *(v.)* حساب ا. hesâb et.; *(esteem)* عد ا. add et.; فرض ا. farz et.; — **with** (له) حسابلاشمق ...(le-) hesablashmaq; — **on** (ئه) كوكنمك ...(e-) güvenmek; — **up** (ئی) یكون ا. ...(i-) yekyôun et.; — **for** (دن) مسئول او. ...(den-) mes-ôul olmaq.; — **Reckoner,** (rek'nėr) *(n.)* محاسب mouhâsib; **ready** — حساب جداولی hesâb jedâvili. — **Reckoning,** (rek'n-ing) *(n.)* حساب hesâb; **day of** — حساب كونی hesâb günü; *(rel.)* محشر mah-sher; آخرت âhuret.

Reclaim, rē-klām', *(v.a.)* كری ایسته‌مك geri istemek; طلب ا. taleb et.; *(reform)* اصلاح ا. uslâh et.; — **Reclaimable,** (rē-klām'a-bl) *(a.)* ایسته‌نه‌بیلیر istenebilir; قابل طلب qâbili taleb; *(fig.)* قابل اصلاح qâbili uslâh; — **Reclamation,** (rē-klam-ā'shun) *(n.)* طلب taleb; *(pl.)* مطالبات moutâlabât; *(fig.)* صلاح salâh; عمران oumrân.

Recline, rē-klīn', *(v.a.)* ایكمك îymek; یاتیرمق yaturmaq; *(v.n.)* یاتمق yatmaq; میل ا. meyl et..

Recluse, rē-klōōs', *(a. & n.)* منزوی münzevî; — **lү,** *(ad.)* منزویانه münzeviyâne; — **Reclusion,** (rē-klōō'-zhun) *(n.)* *(lit.)* انزوا inzivâ; عزلت ouzlet.

Recognise, rek'og-nīz, *(v.a.)* طانیمق tanumaq; *(fig.)* تصدیق ا. tasdîq et.; *(recollect)* خاطرلامق haturlamaq; — **Recognised,** (rek'og-nīzd) *(a.)* طانینمش tanunmush; **in the** — **way** اصولی دائره‌سنده ousôulü dâ-iresinde; — **Recognition,** (rek-og-ni'shun) *(n.)* طانیمه tanuma; *(fig.)* تصدیق tasdîq; — **Recognizance,** (rek-og'ni-zans) *(n.)* طانیمه tanuma; *(avowal)* اعتراف î'tirâf; *(obligation)* تعهد te-ahhüd; كفالت kefâlet.

Recoil, rē-koil', *(v.a.)* كری تپمك geri tepmek; *(artill.)* سكیردیم یاپمق seyirdim yapmaq; *(fig.)* چكینمك chekinmek; *(n.)* سكیردیم seyirdim.

Recoin, rē-koin', *(v.a.)* تكرار ضرب ا. tekrâr darb et.; — **Recoinage,** (rē-koin'āg) *(n.)* سكه sikke.

Recollect, rek-ol-ekt', *(v.a.)* تكرار طوپلامق tekrâr toplamaq; *(remember)* خاطرلامق haturlamaq; — **one's self** كندینه كلمك kendine gelmek; — **Recollection,** (rek-ol-ek'shun) *(n.)* *(act)* تخطر tehattour; *(memory)* حافظه hâfuza; *(reminiscence)* خاطره hâtura; *(pl.)* خاطرات hâturât.

Recommence, rē-kom-ens', *(v.a.)* تكرار باشلامق tekrâr bashlamaq.

Recommend, rek-o-mend', *(v.a.)* توصیه ا. tavsuye et.; *(charge)* تودیع ا. tevdî' et.; *(rel.)* امانت ا. emânet et.; — **Recommendable,** (rek-o-mend'a-bl) *(a.)* شایان توصیه shâyânu tavsuye; — **Recommendation,** (rek-o-mend-ā'shun) *(n.)* توصیه tavsuye; **letter of** — توصیه مكتوبی tavsuye mektoubu; — **Recommendatorү, -rilү,** (rek-o-mend'a-to-ri, -li) *(a. & ad.)* توصیه‌كارانه tavsuye-kyârâne; — **Recommender,** (rek-o-mend'ėr) *(n.)* توصیه ایدن tavsuye eden.

Recommit, rē-kom-mit', *(v.a.)* *(jud.)* توقیفخانه‌یه اعاده ا. tevqîfhâneye i-âde

et. ; *(fig.)* كرى كوندرمك geri geundermerk; اعاده ا. i-âde et.; — **Recommit′ment,** *(n.)* اعاده i-âde.

Recompense, rek′om-pens, *(n.)* مكافات mükyâfât; *(fig.)* مقابله mouqâbele; *(v.a.)* مكافات ياپق mükyâfât yapmaq; تلطيف ا. taltîf et.; *(punish)* جزا ياپق jezâ yapmaq; *(fig.)* مقابله ا. mouqâbele et..

Recompose, rē-kom-pōz′, *(v.a.)* يكيدن ترتيب ا. yeniden tertîb et.; *(fig.)* ياتيشديرمق yatushdurmaq; دوزه‌لتمك düzeltmek.

Reconcile, rek′on-sīl, *(v.a.)* باريشديرمق barushdurmaq; *(agreement)* اوزلاشديرمق ouzlashdurmaq; *(fig.)* تأليف ا. te′lîf et.; — **Reconcilable,** (rek′on-sīl-a-bl) *(a.)* قابل تأليف qâbili te′lîf; — **Reconcilement,** (rek′on-sīl-ment) *(n.)* باريشمه barushma; *(fig.)* ائتلاف î′tilâf; *(act)* تأليف te′lîf; — **Reconciliatory,** (rek-on-sil′i-a-to-ri) *(a.)* *(tending)* ائتلافكار î′tilâfkyâr; *(serving)* تأليفكار te′lîfkyâr.

Recondite, rē-kon′dit, *or* rek′on-dīt, *(n)* كيزلى gizli; سر surr; *(profound)* درين derîn; *(lit.)* عميق amîq.

Reconnaissance, re-kon′ā-sans, *or* -zäns, *(n.)* كشف keshf; *(mil.)* استكشاف istikshâf.

Reconnoitre, rek-o-noi′tėr, *(n.)* كشف keshf; *(v.a.)* كشف ا. keshf et.; *(mil.)* استكشاف ياپق istikshâf yapmaq.

Reconquer, rē-kong′kėr, *(v. a.)* استرداد ا. istirdâd et..

Reconsider, rē-kon-sid′ėr, *(v.a.)* تكرار تدقيق ا. tekrâr tedqîq et.; يكيدن تذكر ا. yeniden tezekkür et.; — **Reconsiderā′tion,** (-′shun) *(n.)* يكيدن تذكر yeniden tezekkür.

Reconstruct, rē-kon-strukt′, *(v.a.)* تكرار انشا ا. tekrâr inshâ et.; *(pol.)* اعمار ا. î′mâr et.; — **Reconstruction,** (rē-kon-struk′shun) *(n.)* تكرار انشا tekrar inshâ; *(pol.)* اعمار î′mâr; **Commissariat of** — اعمار وكالتى î′mâr vekyâleti.

Reconvey, rē-kon-vā′, *(v.a.)* اعاده ا. i-âde et.; *(jud.)* اعادةً فراغ ا. i-âdeten ferâg et..

Record, rek′ord, *(n.)* قيد qayd; *(pl.)* قيود qouyôud; *(book)* سجل sijill; *(pl)* سجلات sijillât; *(sign)* دليل delîl; علامت alâmet; *(lit.)* نشانه nishâne: *(highest)* (اك فضله) (en fazla); (امثالسز) (emsâlsiz); رهقور reqor; — **Record,** (rē-kord′) *(v.a.)* قيد ا. qayd et.; تسجيل ا. tesjîl et.; *(fig.)* دلالت ا. delâlet et.; كوسترمك geustermek; **to break the** — امثالنى كچمك emsâlini gechmek; جمله‌يه تفوق ا. jümleye tefevvouq et.; رهقور ياپق reqor yapmaq; — **Recorder,** (rē-kord′ėr) *(n.)* مقيد mouqayyid; اوراق مأمورى evrâq me′môurou; *(judge)* حاكم hâkim; قاضى qadu; *(tel.)* قيد آلتى qayd âleti.

Recount, rē-kownt′, *(v.a.)* تكرار سويلمك tekrâr seuylemek; بر دها نقل ا. bir daha naql et..

Recourse, rē-kōrs′, *(n.)* مراجعت mürâjât; **to have** — مراجعت ا. mürâjât et.; *(help)* استعانه ا. isti-âne et.; *(measures)* توسل ا. tevessül et..

Recover, rē-kuv′ėr, *(v.a.)* استرداد ا. istirdâd et.; *(jud.)* تلافى ا. telâfî et.; *(improve)* اصلاح ا. uslâh et.; *(v. n.)* دوزه‌لمك düzelmek; *(health)* ايلشمك iyileshmek; *(obtain)* استحصال ا. istihsâl et.; تضمينات آلق tazmînât almaq; — **Recoverable,** (rē-kuv′ėr-a-bl) *(a.)* تلافيسى ممكن telâfîsi mümkün; *(fin.)* قابل تحصيل qâbili tahsîl; — **Recovery,** (rē-kuv′ėr-i) *(n.)* تلافى telâfî; *(health)* ايلشمه iyileshme; *(fig.)* صلاح salâh; *(jud.)* تضمين tazmîn.

Recreant, rek′rē-ant, *(n. & a.)* آلچق alchaq; جبين jebîn.

Recreate, rek′rē-āt, *(v.a.)* جانلانديرمق janlandurmaq; *(fig.)* احيا ا. ihyâ et.; *(amuse)* اكلنديرمك eylendirmek; *(v. n.)* ديكلنمك dinlenmek; — **Recreation,** (rek-rē-ā′shun) *(n.)* *(act)* احيا ihyâ; *(refreshment)* ديكلنمه dinlenme: تنفس teneffüs; تعطيل tâ′tîl; *(diversion)* اكلنجه eylenje.

Recrement, rek′rē-ment, *(n.)* افرازات ifrâzât.

Recriminate, rē-krim′in-āt, *(v.a.)* مقابله ا. mouqâbele et.; *(jud.)* بالمقابله اتهام ا. bil-mouqâbele it-hâm et.; — **Rēcriminā′tion,** (-′shun) *(n.)* مقابله mouqâbele; مقابل اتهام mouqâbil ittihâm.

Recrudescent, rē-kroo-des′ent, *(a.)* تكرار فنالاشان tekrâr fenâlashan; —

Recrudescence, (rē-krōō-des'ens) *(n.)* تکرار فنالاشمه tekrâr fenâlashma ; *(med.)* نکس nüx.

Recruit, rē-krōōt', *(n.)* *(mil.)* قرعه نفری qour-a neferi ; *(pl.)* افراد جدیده efrâdu jedîde ; *(v.a.)* اکمال ا. ikmâl et. ; *(fig.)* تلافی ا. telâfî et. ; *(v. n.)* *(health)* ایلشمك iyileshmek ; طوپلانمق toplanmaq ; *(mil.)* عسکر طوپلامق asker toplamaq ; — **Recruiting,** (rē-krōōt'ing) *(n.)* تدارك tedârik ; *(fig.)* تلافی telâfî ; *(mil.)* اخذ عسکر ahzi asker ; ... قرعه qour-a... ; — **party** اخذ عسکر بولوکی ahzi asker beulüyü.

Rectangle rek'tang-gl, *(n.)* مستطیل müstatîl ; — **Rectangular,** (rek-tang'gū-lar) *(a.)* مستطیل (شکلنده) müstatîl (-sheklinde).

Rectify, rek'ti-fī, *(v.a.)* طوغریلتمق dôroultmaq ; دوزه‌لتمك düzeltmek ; *(correct)* تصحیح ا. tas-hîh et. ; تعیین ا. tâ'yîn et. ; *(chem.)* تصفیه ا. tasfiye et. . — **Rectifica'tion,** (-fi-kā'shun) *(n.)* دوزه‌لتمه düzeltme ; تصحیح tas-hîh ; *(chem.)* تصفیه tasfiye ; *(math.)* تقویم taqvîm ; — **Rectifier,** (rek'ti-fi-ėr) *(n.)* مصحح mousahhih ; *(chem.)* تصفیه‌جی tasfiyeji ; — **Rectified,** (rek'-ti-fīd) *(a.)* مصحح mousahhah; *(chem.)* مصفا mousaffâ.

Rectilineal, rek-ti-lin'ē-al, *(a.)* مستقیم‌الخطوط müstaqîmül-houtôut ; مستقیم‌الاضلاع müstaqîmül-azlâ'.

Rectitude, rek'ti-tūd, *(n.)* استقامت istiqâmet ; *(fig.)* درستلك dürüstlük ; طوغریلق dôroulouq.

Rector, rek'tor, *(n.)* *(rel.)* پاپاس papaz ; *(Moslem)* امام imâm ; *(university's)* امین emîn ; (مدیر) (müdîr) ; — **Rec'torship,** *(n.)* پاپاسلق papazluq; امامت imâmet ; امانت emânet ; — **Rectory,** (rek'tor-i) *(n.)* منطقه mountuqa ; محله mahalle ; *(domicile)* پاپاس اقامتکاهی papaz iqâmetgyâhu ; دائره dâ-ire.

Rectum, rek'tum, *(n.)* *(ana.)* سرم sürm ; (مستقیم) (müstaqîm).

Recumbent, rē-kum'bent, *(a.)* یاتیق yatuq ; یاتمش yatmush ; *(fig.)* عاطل âtul ; — **Recumbency,** (rē-kum'ben-si) *(n.)* یاتمه yatma ; طیانمه dayanma ; *(fig.)* عطالت atâlet.

Recuperative, rē-kū'pėr-a-tiv, *(a.)* *(lit.)* تلافیکار telâfîkyâr ; اصلاحی uslâhî ; — **Recuperation,** (rē-kū-pėr-ā'shun) *(n.)* تلافی telâfî ; اصلاح uslâh.

Recur, rē-kur, *(v.n.)* تکرر ا. tekerrür et. ; *(mind)* خاطره کلمك hatura gelmek ; *(recourse)* مراجعت ا. mürâjât et. ; باش وورمق bash vourmaq ; —**Recurrence,** (rē-kur'rens) *(n.)* تکرر tekerrür ; *(fig.)* رجوع rüjôu' ; مراجعت mürâjât; — **Recurrent,** (rē-kur'rent) *(a.)* *(sci.)* راجع râjî' ; *(phil.)* رجعی rij-î.

Red, red, *(a.)* قیرمزی qurmuzu ; *(lit.)* احمر ahmer ; *(fig.)* قیزیل quzul ; *(n.)* قیرمزی رنك qurmuzu renk ; *(v.a.)* آییرمق ayurmaq ; — **ness,** *(n.)* قیرمزیلق qurmuzuluq ; — **book,** (کوتوك) (kütük) ; سجل sijill ; — **breast,** (-brest) *(n.)* *(zo.)* سقا قوشی saqa qoushou ; — **coat,** (-kōt) *(n.)* نظامیه nizâmiye ; بریه berriye ; عسکر asker ; — **hot,** *(a.)* قیزیل quzul ; — **lead,** (-led) *(n.)* سولکن sülyen ; — **letter,** (-let'ėr) *(a.)* *(fig.)* تعطیل... tâ'tîl... ; یورطی... yortou... ; — **Redden,** (red'dn) *(v.a.)* قیرمزیلاتمق qurmuzulatmaq ; *(fig.)* قیزارتمق quzartmaq ; *(v.n.)* قیرمزیلاشمق qurmuzulashmaq ; *(fig.)* قیزارمق quzarmaq ; — **Reddish,** (red'dish) *(a.)* بر آز قیرمزی bir az qurmuzu ; قیرمزیجه qurmuzuja ; — **Red'dishness,** *(n.)* خفیف قیرمزیلق hafif qurmuzuluq ; *(lit.)* خفیف حمرت hafif houmret.

Redan, rē-dan', *(n.)* طابیه tabya.

Reddition, re-dish'un, *(n.)* اعاده i-âde ; *(mil.)* تسلیم teslîm ; *(explanation)* ایضاح îzâh.

Redeem, rē-dēm', *(v.a.)* قورتارمق qourtarmaq ; تخلیص ا. tahlîs et. ; *(perform)* ایفا ا. îfâ et. ; *(fin.)* کری آلمق geri almaq ; اطفا ا. utfâ et. ; — **Redeemable,** (rē-dēm'a-bl) *(a.)* قورتاریلیر qourtarulur ; *(fin.)* قابل اطفا qâbili utfâ ; *(fig.)* قابل تلافی qâbili telâfî ; — **Redeemer,** (rē-dēm'ėr) *(n.)* *(rel.)* شفیع shefî' ; *(fig.)* خلاصکار halâskyâr ; — **Redemption,** (rē-dem'shun) *(fin.)* استرداد istirdâd ; اطفا utfâ ; *(fig.)* خلاص halâs ; *(act)* تخلیص tahlîs ; *(ransom)* فدیه fidye ; بدل bedel.

Redolent, red'ō-lent, *(a.)* قوقولی qoqoulou; *(lit.)* معطر mou-attar; — **Red'olence,** (-'ō-lens) *(n.)* رایحه râyiha.

Redouble, rē-dub'l, *(v.a.)* آرتیرمق arturmaq; تزييد ا. tezyîd et.; *(v.n.)* آرتمق artmaq; *(lit.)* تضاعف ا. tezâouf et..

Redoubt, rē-dowt', *(n.)* طابيه tabya; رەدوت redout; *(v.a.)* حذر ا. hazer et.; — **Redoubtable,** (rē-dowt'a-bl) *(a.)* قورقونج qorqounj; *(lit.)* مهيب mühîb.

Redraft, rē-draft', *(n.)* ایکنجی قوپیه ikinji qopye; *(com.)* یکی بونو yeni bono; ایکنجی بونو ikinji bono.

Re-draw, rē-draw' *(v.a.)* تکرار چکمك tekrâr chekmek; ایکنجی قوپیه‌سنی تنظیم ا. ikinji qopyesini tanzîm et.; *(com.)* یکی بر بونو تنظیم ا. yeni bir bono tanzîm et..

Redress, rē-dres', *(n.)* یاردم yardum; *(fig.)* تلافی telâfî; تعمیر tâ'mîr; *(v.a.)* تنظیم ا. tanzîm et.; *(relieve)* قورتارمق qourtarmaq; یاردم ا. yardum et.; *(compensate)* تلافی ا. telâfî et.; تضمین ا. tazmîn et.; **means of** — تدابیر لازمه tedâbîri lâzume; تدابیر مانعه tedâbîri mâni-a.

Reduce, rē-dūs', *(v.a.)* *(lessen)* آزالتمق azaltmaq; تنزیل ا. tenzîl et.; تنقیص ا. tenqîs et.; *(subdue)* تنکیل ا. tenkîl et.; *(lit.)* منقاد ا. münqâd et.; *(arith.)* اصلاح ا. uslâh et.; *(surgery)* یرینه قومق yerine qomaq; *(chem.)* قال ا. qal et.; تصفیه ا. tasfiye et.; *(arrange)* ترتیب ا. tertîb et.; *(impoverish)* فقیرلشدیرمك fakîrlesdirmek; دوشورمك düshürmek; — **Reduced,** (rē-dūsd') *(a.)* آزالمش azalmush; کوچوك küchük; *(fig.)* دوشکون düshgün; فقیرلشمش fakîrleshmish; *(com.)* تنزیلاتلی tenzîlâtlu; — **Reducible,** (rē-dūs'i-bl) *(a.)* کوچولیر küchülür; قابل تنزیل qâbili tenzîl; — **Reduction,** (rē-duk'shun) *(n.)* تنزیل tenzîl; *(pl.)* تنزیلات tenzîlât; *(diminution)* آزالمه azalma; تناقص tenâqous; *(fig.)* انقیاد inqiyâd; *(arith.)* اصلاح uslâh; *(survey)* کوچولتمه küchültme; — **works** تصفیه‌خانه tasfiyehâne.

Redundance, rē-dun'dans, *(n.)* فضله‌لق fazlaluq; لزومسزلق louzôumsouzlouq; — **Rēdun'dant,** *(a.)* فضولی fouzôulî; زائد zâ-id.

Reduplication, rē-dūp-li-kā'shun, *(n.)* تکرار تضعیف tekrâr taz-îf; *(fig.)* تشدید teshdîd; تکرار tekrâr; *(ana.)* قاتلانمه qatlanma.

Re-echo, rē-ek'ō, *(n.)* صدا (عکس) (axi) sedâ; *(v.a.)* عکس ا. ax et.; *(v.n.)* چینلامق chunlamaq; تکرر ا. tekerrür et..

Reed, rēd, *(n.)* قامیش qamush; *(mus.)* قاوال qaval; نای ney; *(pipe)* بورو borou; *(cloth)* بالینه balina; *(v.a.)* اویمق oymaq; — **mace,** (-mās) *(n.)* صو قامیشی sou qamushu; — **Reedy,** (rēd'i) *(a.)* قامیشلی qamushlu; قامیشله مستور qamushla mestôur.

Re-edify, rē-ed'i-fī, *(fig.)* یکیدن بنا ا. yeniden binâ et.; احیا ا. ihyâ et..

Reef, rēf, *(n.)* قایالق qayaluq; — **Reefy,** (rēf'i) *(a.)* قایالق qayaluq; دوکونتیلی deuküntülu.

Reef, rēf, *(n.)* *(sail)* جامادان jamadan; *(v.a.)* طوپلامق toplamaq; *(mar.)* جامادانه وورمق jamadana vourmaq; — **line,** (-līn) *(n.)* جامادان باغی jamadan bâ.

Reek, rēk, *(n.)* بخار bouhâr; بوغو boughou; *(v.n.)* بوغولانمق baughoulanmaq; — **Reeky,** (rēk'i) *(a.)* بوغولی boughoulou; بخارلی bouhârlu.

Reel, rēl, *(n.)* بوبین bobin; ماقاره maqara; *(v.a.)* صارمق sarmaq; طولامق dolamaq; *(v.n.)* *(stagger)* سندله‌مك sendelemek.

Re-elect, rē-ē-lekt', *(v.a.)* تکرار انتخاب ا. tekrâr intihâb et.; — **re-election,** (rē-ē-lek'shun) *(n.)* تکرار انتخاب tekrâr intihâb.

Re-eligible, rē-el'i-ji-bl, *(a.)* تکرار انتخابی جائز tekrâr intihâbu jâ-iz.

Re-embark, rē-em-bärk', *(v.a.)* تکرار ارکاب ا. tekrâr irkyâb et..

Refetion, rē-fek'shun, *(n.)* خفیف یمك hafif yemek; (چرز) (cherez).

Refectory, rē-fek'tor-i, *(n.)* لوقنطه loganta; طعامخانه ta-âmhâne.

Refer, rē-fėr', *(v.a.)* حواله ا. havâle et.; کوندرمك geundermek; *(v. n.)* *(relate)* بحث ا. bahs et.; اشارت ا. ishâret et.; اضافه ا. izâfe et.; *(allude)* ایما ا. îmâ et.; *(see)* مراجعت ا. mürâjât et.; — **Referable,** (ref'ėr-a-bl)

(a.) حواله اولنه‌بیلیر havâle alounabilir; *(assignable)* قابل عطف qâbili atf; — **Referee,** (rē-fėr-ē') *(n.)* حکم hakem; — **Reference,** (ref'ėr-ens) *(n.) (act)* حواله havâle; *(relation)* مناسبت minâsebet; تعلق te-allouq; *(allusion)* ایما îmâ; بحث bahs; مراجعت mürâjât; *(recommendation)* رەفەرانس referans; توصیه‌نامه tavsuyenâme; *(note)* اخطار ihtâr; *(jud.)* حکمه حواله hakeme hâvâle; **with — to** ...حققنده ...haqqunda; (ه) عطفاً...(e-) atfen; ...مناسبتیله ...minâsebetîle; **with special—to** (ی) بالخاصه ذکر ایدرك ...(i-) bilhâssa zikr ederek; — **book** مأخذ me'haz; رهبر rehber; (مراجعت کتابی) (mürâjât kitabu); *(lit.&pl.)* مستشهدات müstesh-hedât; — **Referred' to,** *(a.)* بحث اولنان bahs olounan...; *(lit.)* موضوع بحث mevzôu' bahs....

Referendum, rē-fėr-en'dum, *(n.) (lit.)* مراقبهٔ خلق mürâqabayi halq; (رأی عام) (re'yi âm); رەفەراندوم referandum.

Refine, rē-fīn', *(v.a.)* تصفیه ا. tasfiye et.; *(fig.)* تهذیب ا. tehzîb et.; *(elegant)* اینجه‌لتمك injeltmek; *(v. n.) (lit.)* اصطفا ا. ustufâ et.; *(fig.)* اینجه‌لمك injelmek; — **Refined,** (rē-fīnd') *(a.) (lit.)* مصفا mousaffâ; *(fig.)* اینجه inje; ظریف zarîf; — **Refinement,** (rē-fīn'ment) *(n.) (act)* تصفیه tasfiye; *(fig.)* تهذیب tehzîb; *(elegance)* اینجه‌لك injelik; ظرافت zarâfet; *(affection)* تکلف tekellüf; — **Refiner,** (rē-fīn'ėr) *(n.)* قالجی qalju; تصفیه‌جی tasfiyeji; *(mach.)* تصفیه جهازی tasfiye jihâzu; — **Refinery,** (rē-fīn'e-ri) *(n.)* قالخانه qalhâne; تصفیه‌خانه tasfiyehâne.

Refit, rē-fit', *(v.a.)* دوزه‌لتمك düzeltmek; *(v. n.)* تعمیر ا. tâ'mîr et..

Reflect, rē-flekt', *(v.a.)* عکس ا. ax et.; *(v. n.)* عکس ا. ax et.; *(lit.)* انعکاس ا. in-ikyâs et.; *(mind)* دوشونمك düshünmek; *(lit.)* تأمل ا. te-emmül et.; *(censure) (lit.)* مؤاخذه ا. mou-âhaze et.; — **Reflected,** (rē-flekt'd) *(a.) (lit.)* منعکس mün-akis; — **Reflectible,** (rē-flekt'i-bl) *(a.) (lit.)* قابل انعکاس qâbili in-ikyâs; — **Reflecting,** (rē-flekt'-ing) *(a.)* عاکس âkis; *(fig.)* دوشونجه‌لی düshünjeli; — **Reflectingly,** (rē-flekt'ing-li) *(ad.)* دوشونه‌رك düshünerek; *(lit.)* متأملانه müte-emmilâne; — **Reflection,** (rē-flek'shun) *(n.) (act)* عکس ax; انعکاس in-ikyâs; *(mind)* تأمل te-emmül; ملاحظه mülâhaza; *(cens.)* مؤاخذه mou-âhaze; اخطار ihtâr; *(ana.)* قات qat; — **Reflective,** (rē-flekt'iv) *(a.) (fig.)* دوشونجه‌لی düshünjeli; *(lit.)* متفکر mütefekkir; *(gram.)* ...مطاوعت moutâvât...; — **Reflectively,** (rē-flekt'iv-li) *(ad.)* دوشونه‌رك düshünerk; — **Reflector,** (rē-flekt'ur) *(n.)* آینه ayna; عاکسه âkise; *(censurer) (lit.)* مؤاخذ mou-âhiz.

Reflex, rē'fleks, *(a.) (lit.)* منعکس mün-akis; ... عکس axi...; *(n.) (action)* عکس العمل axül-amel; *(light)* عکس ضیا axi zuyâ; *(copy)* صورت sôuret.

Refluent, ref'lōō-ent, *(a.)* گری آقان geri aqan; جزری jezrî; — **Reflux,** (rē'fluks) *(a.)* گری آقان geri aqan; *(lit.)* منعکس mün-akis; *(n.)* گری آقمه geri aqma; *(ebb)* جزر jezr.

Reform, rē-form', *(n.)* اصلاحات uslâhât; *(lit.)* تجدد tejeddüd; *(v.a.)* اصلاح ا. uslâh et.; *(v. n.)* دوزه‌لمك düzelmek; *(fig.)* صلاح کسب ا. salâh kesb et.; — **Reforma'tion,** (-'shun) *(n.) (act)* اصلاح uslâh; تنسیق tensîq; *(again)* تکرار تشکیل tekrâr teshkîl; *(state)* اصلاحات uslâhât; تنسیقات tensîqât; *(rel.)* رەفورماسیون reformasyon; انقلاب دینی inqilâbi dînî; *(hist.)* تنظیمات tanzîmât; —**Refor'matory,** (-'a-to-ri) *(a.)* اصلاحی uslâhî; اصلاحاتکارانه uslâhâtkyârâne; — **Reformed',** (md) *(a.)* اصلاح ایدلمش uslâh edilmish; — **Refor'mėr,** *(n.) (lit.)* مجدد müjeddid; *(pol.)* اصلاحاتجی uslâhâtju; — **Refor'mist,** *(n.)* اصلاحات طرفداری uslâhât tarafdâru; (ترقی‌پرور) (teraqqî-perver).

Refound, rē-fownd', *(v.a.)* تعدیل ا. tâ'dîl et.; تجدید ا. tejdîd et..

Refract, rē-frakt', *(v.a.) (sci.)* انکسار ا. inkisâr et.; — **Refracted,** (rē-frak'td) *(a.)* منکسر münkesir; *(bot.)* اگری eyri; — **Refracting,** (rē-frak'ting) *(a.)* کاسر kyâsir; — **Refraction,** (rē-frak'shun) *(n.)* انکسار inkisâr.

Refractory, rē-frak'to-ri, *(a.)* اطاعتسز

itâ-atsiz; سركش serkesh; *(obstinate)* عنادجی inâdju; عكسی axi; *(metal)* اريمز erimez; *(fig.)* متحمل mütehammil; معاف mou-âf; — **Refractorily,** (rē-frak'tor-i-li) *(ad.)* سركشانه serkeshâne.

Refrain, rē-frān', *(n.)* نقرات naqarât; *(fig.)* آثار âsâr.

Refrain, rē-frān', *(v.a.)* طوتمق toutmaq; *(v. n.)* كری طورمق geri dourmaq; چكينمك chekinmek; *(lit.)* اجتناب ا. ijtinâb et..

Refrangible, rē-fran'ji-bl, *(a.)* *(sci.)* قابل انكسار qâbili inkisâr; — **Rē-frangibil'ity,** (-ji-bil'i-ti) *(n.)* قابليت انكسار qâbiliyyeti inkisâr.

Refresh, rē-fresh', *(v.a.)* جانلاندرمق janlandurmaq; تازه‌لك ويرمك tâzelik vermek; *(fig.)* احيا ا. ihyâ et.; — **Refresh'ing,** *(a.)* ديكلنديريجی dinlen-diriji; جانلاندريجی janlanduruju; *(cool)* سرينلك ويريجی serinlik veriji; — **Re-fresh'ment,** *(n.)* ديكلنمه dinlenme; جانلانمه janlanma; *(pl.)* مشروبات mesh-rôubât; (مأكولات) (me'kyôulât); (بوفه) (büfe); **to take** — بر شی ايچمك bir shey ichmek; — **room** بوفه büfe; (لوقنطه) (loganta).

Refrigerant, rē-frij'e-rant, *(a.)* مبرد müberrid; سرينلتيجی serinletiji; *(n.)* *(med.)* ملطف mülattuf; — **Refrige-rate,** (rē-frij'e-rāt) *(v.a.)* *(cold)* صوغوتمق soghoutmaq; تبريد ا. tebrîd et.; *(cool)* سرينلتمك serinletmek; — **Refrigeration,** (rē-frij-e-rā'shun) *(n.)* تبريد tebrîd; سرينلتمه serinletme; — **Refrigerator,** (rē-frij'e-rāt-ur) *(n.)* مبرد müberrid; (بوز طولابی) (bouz dolabu).

Refuge, ref'ūj, *(n.)* ملجأ melje'; *(ex-pedient)* چاره châre; *(v.a.)* بارندرمق barundurmaq; **to take** — التجا ا. il-tijâ et.; بارنمق barunmaq; — **Refu-gee,** (re-fūj-ē') *(n.)* ملتجی mülteji; مهاجر mühâjir.

Refulgence, rē-ful'jens, *(n.)* پارلاقلق parlaqluq; *(lit.)* رونق revnaq; — **Rēful'gent,** (-'jent) *(a.)* پارلاق parlaq; *(lit.)* تابان tâbân.

Refund, rē-fund', *(v.a.)* اعاده ا. i-âde et.; *(fin.)* ايفا ا. utfâ et.; تأديه ا. te'diye et; *(security)* يكی اسهامه تحويل ا. yeni es-hâma tahvîl et.; — **one's self** مطلوبنی آلمق matlôubounou almaq.

Refuse, rē-fūz', *(v.a.)* رد ا. redd et.; قبول ايتمه‌مك qaboul etmemek; *(v. n.)* امتناع ا. imtinâ' et.; *(a.)* دكرسز deyer-siz; *(n.)* سوپرونتو süprüntü; — **Re-fusal,** (rē-fūz'al) *(n.)* رد redd; عدم قبول ademi qaboul; *(right)* حق رجحان haqqu rüjhân; اختيار ihtiyâr; **to give** — حق رجحان ويرمك haqqu rüjhân vermek.

Refute, rē-fūt', *(v.a.)* رد ا. redd et.; جرح ا. jerh et.; — **Rēfū'table,** *(a.)* قابل جرح qâbili jerh; — **Refūtā'-tion,** (-'shun) *(n.)* جرح jerh.

Regain, rē-gān', *(v.a.)* تكرار قازانمق tekrâr qazanmaq; اعاده ا. i-âde et.; *(fig.)* تلافی ا. telâfî et..

Regal -ly, rē'gal, -i, *(a. & ad.)* مكلف mukellef; شاهانه shâhâne.

Regale, rē-gāl', *(n.)* مكلف ضيافت mü-kellef zuyâfet; *(v.a.)* مكلف ضيافت چكمك mükellef zuyâfet chekmek; *(fig. & lit.)* تطييب ا. tatyîb et..

Regalia, rē-gā'li-a, *(n.)* تاج tâj; *(lit.)* مزينات müzeyyenât; — **Regality,** (re-gal'i-ti) *(n.)* سلطنت saltanat.

Regard, rē-gärd', *(n.)* نظر nazar; *(reverence)* حرمت hürmet; اعتبار î'ti-bâr; *(relation)* تعلق te-allouq; مناسبت minâsebet; *(pl.)* احترامات ihtirâmât; *(v.a.)* باقمق baqmaq; حرمت ا. hür-met et.; تعلق ا. te-allouq et.; عائد او. â-id ol.; *(consider)* عد ا. add et.; *(fig.)* اهميت ويرمك ehemmiyyet ver-mek; **with — to** حقنده ...haqqunda; (ه) كلنجه ...(e-) gelinje; (ه) نظراً ...(e-) nazaran; **in — of** حسبيله ...hase-bîle; **in this** — بو خصوصده bou housôusda; **my best —s to** (ه) عرض حرمت ايدرم! ...(e-) arzu hürmet ide-rim!; **with my best —s** احترامات مخصوصه‌مله ihtirâmâtu mahsôusamla; — **Rēgärd'ful,** (-'fōōl) *(a.)* حرمتكار hürmetkyâr; — **Rēgärd'fully,** (-'fōōl-i) *(ad.)* حرمتكارانه hürmetkyârâne; احترامكارانه ihtirâmkyârâne; — **Rē-gärd'ing,** *(prep.)* (ه) عائد ...(e-) â-id; (ه) دائر ...(e-) dâ-ir; — **Rēgärd'less,** *(a.)* حرمتسز hürmetsiz; صايغيسز say-gusuz; *(indifferent)* لاقيد lâqayd; — **Rēgärd'lessly,** (-'les-li) *(ad.)* صايمايه‌رق saymayaraq; لاقيدانه lâqay-dâne.

Regatta, rē-gat'a, *(n.)* دكز ياريشی

deniz yarushu ; یاریشلر yarushlar.

Regency, rē'jen-si, *(n.)* نیابت neyâbet.

Regenerate, rē-jen'ėr-āt, *(v.a.)* احیا ا. ihyâ et. ; *(rel. & fig.)* اصلاح ا. us-lâh et. ; *(a.)* تازه‌لنمش tâzelenmish ; یکی yeni ; *(rel. & lit.)* مظهر هدایت mazharu hidâyet; — **Regeneration,** (rē-jen-ėr-ā'shun) *(n.)* *(act)* احیا ihyâ ; تجدید tejdîd ; *(rel.)* هدایت hidâyet ; — **Regenerator,** (rē-jen'e-rāt-ur) *(n.)* مجدد müjeddid ; محیی mouhyî.

Regent, rē'jent, *(n. & a.)* نائب (سلطنت) nâ-ib (-saltanat) ; *(fem.)* نائبه nâ-ibe.

Regicide, rej'i-sīd, *(n.)* *(pers.)* حکمدار قاتلی hükümdâr qâtili.

Régime, rā-zhēm', *(n.)* طرز tarz ; اصول ousôul ; *(pol.)* اداره idâre ; *(med.)* رەژیم rejîm ; (طرز حیات) (tar-zu hayât) ; **old** — ادارۀ سابقه idâ-reyi sâbuqa ; اسکی اداره eski idâre ; **new** — ادارۀ جدیده idâreyi jedîde ; یکی اداره yeni idâre.

Regimen, rej'i-men, *(n.)* اصول ou-sôul ; قاعده qâ-ide ; *(med.)* رەژیم re-jîm ; پرهیز perhîz ; *(gram.)* *(pl.)* مفعولات mef-oulât.

Regiment, rej'i-ment, *(n.)* آلای alay ; *(v.a.)* (آلای) تشکیل ا. (alay-) tesh-kîl et. ; — **Regiment'al,** (rej-) *(a.)* آلایه عائد alaya â-id ; ...آلای alay... ; *(n. pl.)* اونیفورمه üniforma ; (آلای البسه‌سی) (alay elbisesi).

Region, rē'jun, *(n.)* ساحه sâha ; حوالی havâlî ; *(sci.)* ناحیه nâhiye ; *(pl.)* نواحی nevâhî ; *(inhabitants)* سکنه sekene ; **polar** —**s** نواحئ قطبیه nevâ-hî-i qoutbiyye ; — **Regional,** (rē'-jun-al) *(a.)* محلی mahallî ; موضعی mevzu-î.

Register, rej'is-tėr, *(n.)* سجل sijill ; *(pl.)* سجلات sijillât ; *(pers.)* سجل مأموری sijill me'môurou ; *(damper)* رەغولاتور regoulator ; ناظم nâzum ; *(printing)* تطابق tetâbouq ; *(v.a.)* قید ا. qayd et. ; *(lit.)* تسجیل ا. tesjîl et. ; **ship's** — سند بحری senedi bahrî ; **parish** — کلیسا دفتری kilise defteri ; (کوتوك) (kütük) ; — **office,** *(n.)* *(marriage)* مناکحات قلمی münâkehât qalemi ; *(employment)* ایش اداره‌خانه‌سی ish idâ-rehânesi ; مستخدمین اداره‌خانه‌سی müs-tahdemîn idârehânesi ; — **Regis-tered,** (rej'is-tėrd) *(a.)* مقید mou-qayyed ; — «**letter**» «مکتوب» تعهدلی te-ahhüdlü «mektoub» ; — **ton** رسوم طونه‌سی rüsôum tonasu ; — **Regis-trar,** (rej'is-tėr-ar) *(n.)* مقید mou-qayyid ; *(births etc.)* نفوس مأموری nüfôus me'môurou ; — **general** نفوس مدیر عمومیسی nüfôus müdîri ou-môumîsi ; — **Registration,** (rej-is-trā'shun) *(n.)* قید qayd ; *(lit.)* تسجیل tesjîl ; تحریر tahrîr ; — **Registry,** (rej'is-tri) *(n.)* قید qayd ; *(place)* سجل دائره‌سی sijill dâ-iresi ; *(pl.)* قیود qouyôud.

Reglet, reg'let, *(n.)* چیزکی قالبی chizgi qalubu ; جدول jedvel.

Regnant, reg'nant, *(a.)* حاکم hâkim ; حکمدار hükümdâr ; *(fig.)* حکمفرما hü-küm-fermâ.

Regorge, rē-gorj', *(v.a.)* یوتمق yout-maq ; *(vomit)* قوصمق qousmaq ; *(fig.)* طاشمق tashmaq.

Regrate, rē-grāt', *(v.a.)* آلوب صاتمق alub satmaq ; (مطره‌بازلق ا.) (madra-bazluq et.) ; — **Regrater,** (rē-grā'-tėr) *(n.)* (مطره‌باز) (madrabaz).

Regret, rē-gret', *(n.)* تأسف te-essüf ; اسف esef ; *(remorse)* ندامت nedâmet ; *(v.a.)* تأسف ا. te-essüf et. ; اسف ا. esef et. ; **with** — تأسفله te-essüfle ; مع التأسف mâ'tte-essüf ; — **Rēgret'ful,** (-'fōōl) *(a.)* متأسف müte-essif ; مکدر mükedder; — **Rēgret'fully,** (-'fōōl-i) *(ad.)* تأسفله te-essüfle ; — **Regrett-able,** (rē-gret'a-bl) *(a.)* *(lit.)* مؤسف mü-essef; شایان تأسف shâyânu te-essüf.

Regular, reg'ū-lar, *(a.)* منتظم moun-tazam ; *(fig.)* اصوله موافق ousôule mouvâfuq ; *(custom)* معتاد môu'tâd ; *(gram.)* قیاسی qiyâsî ; *(n.)* *(mil.)* نظامیه عسکری nizâmiye askeri ; *(pl.)* عساکر منتظمه asâkiri mountazama ; — **ly,** *(ad.)* منتظماً mountazaman ; — **Regūlar'ity,** (-'i-ti) *(n.)* انتظام intizâm.

Regulate, reg'ū-lāt, *(v.a.)* تنظیم ا. tan-zîm ; نظام nizâm ; *(pl.)* نظامات nizâ-mât ; *(written)* نظامنامه nizâmnâme; دستور düstôur ; — **Reg'ulator,** (-'ū-lāt-ur) *(n.)* رەغولاتور regoulator ; *(fig.)* ناظم nâzum.

Rehabilitate, rē-ha-bil'i-tāt, *(v.a.)* اعادهٔ اعتبار ا. i-âdeyi i'tibâr et.; — **Rēhabilitā'tion,** (-'shun) *(n.)* اعادهٔ اعتبار i-âdeyi i'tibâr.

Rehearse, rē-hėrs', *(v.a.)* تکرار ا. tekrâr et.; *(narrate)* نقل ا. naql et.; *(theatre)* پرووا ا. prouva et. — **Rehearsal,** (rē-hėr'sal) *(n.)* تکرار tekrâr; نقل naql; حکایه hikyâye; پرووا prouva; — **Rehearser,** (rē-hėrs'ėr) *(n.)* ناقل nâqil.

Reign, rān, *(n.)* سلطنت saltanat; حکومت hühyôumet; *(fig.)* دور devr; *(v.n.)* اجرای حکومت ا. ijrâyi hükyôumet et.; *(fig.)* حکم سورمك hüküm sürmek.

Reimburse, rē-im-burs', *(v.a.)* اودەمك eudemek; تسویه ا. tesviye et.; — **Rēimburs'able,** *(a.)* قابل تسویه qâbili tesviye; اعادةً تسویه‌سی قابل i-âdeten tesviyesi qâbil; *(will be)* تسویه‌سی مشروط tesviyesi meshrôut; — **Rēimburse'ment,** *(n.)* ادا edâ; تسویه tesviye; اعاده i-âde.

Reimport, rē-im-pōrt', *(v.a.)* تکرار ادخال ا. tekrâr idhâl et..

Reimpression, rē-im-presh'un, *(n.)* *(act)* یکیدن طبع yeniden tabu'; *(work)* یکی طبع yeni tabu'; تکرار طبع tekrâr tabu'.

Rein, rān, *(n.)* دیزکین dizgin; *(fig.)* (زمامی) اداره (zimâmu-) idâre; *(v.a.)* اداره ا. idâre et.; — **in** طوتمق toutmaq; *(lit.)* تقیید ا. taqyîd et.; — **up** طوردیرمق dourdourmaq; *(fig.)* دیزکینلرینی چکمك dizginlerini chekmek; *(v.n.)* اطاعت ا. itâ-at et.; **to give the —s** *(fig.)* اویمق ouymaq; دیزکینلرینی ویرمك dizginlerini vermek; **to take the —s** *(fig.)* دیزکینلرینی آله آلمق dizginlerini ele almaq; ادارەیی آله آلمق idâreyi ele almaq; — **Reinless,** (rān'les) *(a.)* دیزکینسز dizginsiz; *(fig.)* باشی بوش bashu bosh; سربست serbest.

Reindeer, rān'dėr, *(n.)* کییك geyik; (آرابه کییکی) (araba geyî).

Reinforce, rē-in-fōrs', *(v.a.)* (تکرار) تقویه ا. (tekrâr-) taqviye et.; — **Reinforcement,** (rē-in-fōrs'ment) *(n.)* *(act)* یکیدن تقویه yeniden taqviye; *(pl. & mil.)* قوای منضمه qouvâyi mounzamma.

Reins, rānz, *(n.pl.)* بوبرکلر bebrekler. *(back)* بل bel; *(rel.)* باطن batun.

Reinstatement, rē-in-stāt'ment, *(n.)* اعاده i-âde; تکرار تأسیس tekrâr te'sîs.

Reiterate, rē-it'e-rāt, *(v.a.)* تکرار ا. tekrâr et.; تأکید ا. te'kîd et.; — **Rēiterā'tion,** (-'shun) *(n.)* تکرار tekrâr; تأکید te'kîd; — **Rēit'erātive,** (tiv) *(a.)* تأکیدی te'kîdî.

Reject, rē-jekt', *(v.a.)* رد ا. redd et.; — **Rejection,** (rē-jek'shun) *(n.)* رد redd.

Rejoice, rē-jois', *(v.n.)* ممنون اول. memnôun ol.; سوینمك sevinmek; *(v.a.)* ممنون ا. memnôun et.; — **Rejoicing,** (rē-jois'ing) *(n.)* ممنونیت memnôuniyyet; مسرت meserret; **public —s** *(pl.)* شنلك shenlik; *(lit.)* شادمانی shâdumânî; — **Rejoicingly,** (rē-jois'ing-li) *(ad.)* مسرتله meserretle.

Rejoin, rē-join', *(v.a.)* برلشدیرمك birleshdirmek; *(pers.)* قاووشدیرمق qavoushdourmaq; *(v. n.)* جوابه مقابله ا. jevâba mouqâbele et.; — **Rējoin'dėr,** *(n.)* مقابل جواب mouqâbil jevâb.

Rejuvenate, rē-jōō've-nāt, *(v.a.)* (تکرار) کنجلشدیرمك (tekrâr-) genjleshdirmek; *(fig.)* تازه حیات ویرمك tâze hayât vermek; — **Rejuvenation,** (rē-jōō-ve-nā'shun) *(n.)* (تکرار) کنجلشدیرمه (tekrâr-) genjleshdirme; احیا ihyâ.

Rejuvenescence, rē-jōō-ve-nes'ens, *(n.)* تازه حیات بولمه tâze hayât boulma; کنجلشمه genjleshme; *(sci.)* (استحاله) (istihâle).

Relapse, rē-laps', *(n.)* تکرار سقوط tekrâr souqôut; *(med.)* نکس nüx; *(v. n.)* تکرار سقوط ا. tekrâr souqôut et.; نکس ا. nüx et..

Relate, rē-lāt', *(v.a.)* نقل ا. naql et.; حکایه ا. hikyâye et.; *(v.n.)* تعلق ا. te-allouq et.; مناسبتی اول. minâsebeti ol.; — **Related,** (rē-lāt'd) *(a.)* منسوب mensôub; *(pers.)* اقربا aqrabâ; — **Relā'ting,** *(-to)* (ـه) عائد ...(e-) â-id; (ـه) متعلق ...(e-) müte-alliq; — **Relation,** (rē-lā'shun) *(n.)* مناسبت minâsebet; تعلق te-allouq; *(pers.)* صهریت suhriyyet; قرابت qarâbet; *(act)* نقل naql; حکایه hikyâye; *(pl.)* مناسبات minâsebât; — **Relationship,** (rē-lā'shun-ship) *(n.)* خصملق husumluq; قرابت qarâbet; *(fig.)* مناسبت minâsebet;

— **Relator** , (rē-lāt'ur) *(n.)* ناقل nâqil ; *(jud.)* مخبر mouhbir.

Relative, rel'a-tiv, *(a.)* نسبی nisbî ; *(lit.)* اضافی izâfî ; *(-to) (respecting)* عائد (ه) ...(e-) â-id ; دائر (ه) ...(e-) dâ-ir ; *(n.)* (نسبت) (nisbet) ; *(pers.)* خصم husum ; *(pl.)* اقربا aqrabâ; *(gram.)* اسم موصول ismi mevsôul ; **he is a — of mine** اقربامدندر aqrabâmdan-dur ; **one of my — s** اقربامدن بری aqrâbam-dan biri ; — **ly,** *(ad.)* نسبةً nisbe-ten... ; بالنسبه bin-nisbe ; — **Relativ'-ity,** (-'i-ti) *(n.) (lit.)* نسبیت nisbiyyet; *(sci.)* اضافت izâfet ; *(phil.)* اضافیه (مسلکی) izâfiyye (-mesleki) ; **theory of —** اضافت نظریه‌سی izâfet nazariyyesi.

Relax, rē-laks', *(v.a.)* گوشتمك gevshet-mek ; *(fig.)* تخفیف ا. tahfîf et. ; *(med.)* یومشاتمق yumushatmaq ; لینت ویرمك leynet vermek ; *(v.n.)* گوشه‌مك gev-shemek ; *(fig.)* خفیفله‌مك hafiflemek ; یومشامق yumushamaq ; — **Relaxa-tion,** (rē-laks-ā'shun) *(n.) (act)* گوشتمه gevshetme ; تخفیف tahfîf ; *(state)* گوشکلك gevsheklik ; *(med.)* لینت leynet.

Relay, rē-lā', *(n.) (zo.)* (یدك) حیوان (yedek-) hayvan ; *(pers.)* اکمال افرادی ikmâl efrâdu ; *(electr.)* مبدله mübed-dile ; *(v.a.)* تجدید ا. tejdîd et. ; *(roof)* آقطارمق aqtarmaq ; — **race,** (-rās) *(n.)* (منزل یاریشی) (menzil yarushu).

Release, rē-lēs', *(v.a.)* قورتارمق qour-tarmaq ; *(free)* براقمق buraqmaq ; *(lit.)* اطلاق ا. utlâq et. ; *(discharge)* عفو ا. afv et. ; *(right)* واز گچمك vaz gech-mek ; فراغت ا. ferâgat et. ; *(lease)* (ایجاری) تمدید ا. (îjâru-) temdîd et. ; تجدید ا. tejdîd et. ; *(n.)* تخلیص tahlîs ; اطلاق utlâq ; عفو afv ; *(acquittal)* ابرا ibrâ ; تبرئه tebri-e ; *(prisoner)* تخلیه tahliye ; *(jud.)* فراغت ferâgat ; — **Releaser,** (rē-lēs'ėr) *(n.)* قورتاران qourtaran ; *(lit.)* خلاصکار halâskyâr.

Relegate, rel'e-gāt, *(v.a.)* نفی ا. nefy et. ; *(jud.)* حواله ا. hâvâle et. ; اعاده ا. i-âde et. ; — **Relegā'tion,** (-'shun) *(n.)* نفی nefy ; *(lit.)* اجلا ijlâ ; *(jud.)* حواله havâle ; اعاده i-âde.

Relent, rē-lent', *(v.n.)* گوشه‌مك gev-shemek ; خفیفله‌مك hafiflemek ; *(fig.)* یومشامق yumushamaq ; *(v.a.)* یاواشلاتمق yavashlatmaq ; *(fig.)* یومشاتمق yu-mushatmaq ; — **Relent'ing,** *(a.)* یومشاق yumushaq ; ملایم mülâyim ; *(n.)* خفیفله‌مه hafifleme ; — **Relent'-less,** *(a.)* قاتی یوره‌کلی qatu yürekli ; مرحمتسز merhametsiz ; *(lit.)* بی‌آمان bî-amân.

Relevancy, rel'e-van-si, *(n.)* مناسبت minâsebet ; *(applicability)* قابلیت تطبیقیه qâbiliyyeti tatbîqiyye ; *(jud.)* کفایت kifâyet ; — **Rel'evant,** *(a.)* مناسبتدار minâsebetdâr ; قابل تطبیق qâbili tat-bîq ; *(jud.)* کافی kyâfî.

Reliable, rē-lī'a-bl, *(a.)* امین emîn ; گوونیلیر güvenilir ; *(lit.)* شایان اعتماد shâyânu î'timâd ; — **Reliance,** (rē-lī'ans) *(n.)* اعتماد î'timâd ; امنیت emniyyet ; *(rel.)* توکل tevekkül ; — **Reliant,** (rē-lī'ant) *(n.)* گوونیر gü-venir.

Relic, rel'ik, *(n.)* یادکار yâdigyâr ; *(lit.)* برگذار bergüzâr ; *(pl.) (rel.)* امانات مقدسه emânâti mouqaddese.

Relief, rē-lēf', *(n.)* یاردیم yardum ; معاونت mou-âvenet ; امداد imdâd ; *(fig.)* فرحلق ferahluq ; *(lit.)* انبساط inbisât ; *(art) (n. & a.)* قابارتمه qabartma ; مسنم müsennem ; *(duty)* (نوبت) دکیشمه (nebet-) deyishme ; **sa-nitary —** امداد صحی imdâdu suhhî ; — **map,** *(n.)* مسنم خریطه müsennem harîta ; — **society,** *(n.)* معاونت جمعیتی mou-âvenet jem-iyyeti.

Relieve, rē-lēv', *(v.a.)* قورتارمق qour-tarmaq ; *(lessen)* تخفیف ا. tahfîf et. ; *(help)* یاردیم ا. yardum et. ; تسهیل ا. tes-hîl et. ; *(art.)* قابارتمه یاپمق qabart-ma yapmaq ; *(jud.)* احقاق ا. ihqâq et.; تلافی ا. telâfî et. ; *(duty)* (نوبت) دکیشدیرمك (nebet-) deyishdirmek ; تبدیل ا. tebdîl et. ; *(consolate)* تسلی ا. tesellî et. ; فرحلق ویرمك ferahluq vermek ; *(lit.)* موجب انبساط او. môu-jibi inbisât ol. .

Religion, rē-lij'un, *(n.)* دین dîn ; (مذهب) (mezheb) ; *(pl.)* ادیان edyân.

Religious, rē-lij'us, *(a.)* دینی dînî ; *(pers.)* متدین mütedeyyin ; *(n.)* راهب râhib ; — **order** طریقت tarîqat ; مذهب mezheb ; — **Religiously,** (rē-lij'us-li) *(ad.) (lit.)* دیانتکارانه diyâ-netkyârâne ; *(fig.)* صادقانه sâduqâne.

Relinquish, rē - ling'kwish, *(v.a.)* ترك ا. terk et. ; فراغت ا. ferâgat et.;

— **Relin′quishment,** *(n.)* ترك terk; فراغت ferâgat.

Reliquary, rel′i-kwā-ri, *(n.)* *(rel.)* صندوقه sandouqa; صندیق sanduq; *(jud.)* مدیون medyôun.

Relish, rel′ish, *(n.)* لذت lezzet; طات tad; *(fig.)* میل meyl; مراق merâq; *(sauce)* صالچه salcha; *(by-dish)* چرز cherez; مزه meze; *(v.a.)* خوشنه گیتمك hoshouna gitmek; سومك sevmek; *(lit.)* متلذذ اول. mütelezziz ol.; *(v.n.)* طاتلی كلمك tatlu gelmek; لذتلی اول. lezzetli ol.; — **Rel′ishing,** *(a.)* لذیذ lezîz; *(lit.)* اشتها آور ishtihâ âver; خوش hosh.

Reluctant, rē-luk′tant, *(a.)* چكینگن chekingen; *(lit.)* مجتنب müjtenib; *(unwilling)* غیر متمایل gayri mütemâyil; ایستهمز istemez; — **ly,** *(ad.)* ایستهمیهرك istemeyerek; چكینهرك chekinerek; — **Reluctance,** (rē-luk′-tans) *(n.)* چكینمه chekinme; ایستهكسزلك isteksizlik; *(lit.)* عدم تمایل ademi temâyül.

Rely, rē-lī′, *(v. n.)* كوكنمك güvenmek; اعتماد ا. i′timâd et..

Remain, rē-mān′, *(v.n.)* قالمق qalmaq; *(n. pl.)* جسد jesed; *(works)* متروكات metrôukyât; — **Remainder,** (rē-mān′dėr) *(n.)* قالان qalan; متباقی mütebâqî.

Remand, rē-mand′, *(v.a.)* كری كوندرمك geri geundermek; اعاده ا. i-âde et.; *(-for)* تأخیر ا. te′hîr et.; تعلیق ا. tâ′lîq et.; *(n.)* اعاده i-âde; *(pers.)* توقیفخانهیه اعاده tevqîfhâneye i-âde; *(it has been remanded for «a week»)* بر هفته تأخیر ایدلدی «bir hafta» te′hîr edildi; *(jud.)* محاكمه كلهجك هفتهیه تعلیق ایدلدی mouhâkeme gelejek haftaya tâ′lîq edildi.

Remark, rē-märk′, *(n.)* مطالعه moutâlâ; اخطار ihtâr; *(observation)* مشاهده müshâhede; دقت diqqat; *(mark)* اشارت ishâret; *(pl.)* مطالعات moutâlât; مشاهدات müshâhedât; *(v.a.)* بیان ا. beyân et.; اخطار ا. ihtâr et.; دقت ا. diqqat et.; — **Remarkable,** (rē-märk′a-bl) *(a.)* شایان دقت shâyânu diqqat; *(extraordinary)* فوق العاده fevqal-âde; *(famous)* مشهور mesh-hôur; — **Remarkably,** (rē-märk′a-bli) *(ad.)* شایان دقت صورتده shâyânu diqqat sôuretde; فوق العاده fevqal-âde; — **Remarkableness,** (rē-märk′a-bl-nes) *(n.)* فوق العادهلك fevqal-âdelik; — — **Remarked,** (rē-märkd′) *(a.)* مارقهلی marqalu; اشارتلی ishâretli; *(fig.)* مشهور mesh-hôur.

Remarry, rē-mar′i, *(v. n.)* تكرار أولنمك tekrâr evlenmek.

Rembrandt, rem′brant, *(n.pr.)* رهمبراند rembrand; — **Rembrandtesque,** (rem-bran-tesk′) *(a.)* رهمبراند طرزنده rembrand tarzunda.

Remedy, rem′e-di, *(n.)* چاره châre; *(med.)* علاج ilaj; *(v.a.)* چاره بولمق châre boulmaq; برطرف ا. ber-taraf et.; — **Remē′diable,** *(a.)* چارهسی بولنور châresi boulounour; *(med.)* قابل تداوی qâbili tedâvî; — **Remē′dial,** *(a.)* چاره قابلندن châre qâbîlinden; تدبیری tedbîrî; — **Rem′ediless,** *(a.)* چارهسز chāresiz; دوزهلمز düzelmez.

Remember, rē-mem′bėr, *(v.a.)* خاطرلامق haturlamaq; درخاطر ا. der-hâtur et.; *(mention)* یاد ا. yâd et.; *(money)* پاره ویرمك para vermek; قوللامق qollamaq; — **me to...!** (اُكه) سلام سویلهیكز ..(e-) selâm seuyleyiniz! — **Remem′brance,** (-′brans) *(n.)* خاطره hâtura; *(memory)* حافظه hâfuza; *(written)* نوط not; قید qayd; *(compliment)* سلام selâm; احترام ihtirâm; **in** — خاطرهسی ایچون hâturasu ichün; *(lit.)* تذكاراً tezkyâren.

Remind, rē-mīnd′, *(v.a.)* خاطرلاتمق haturlatmaq; خاطره كتیرمك hatura getirmek; — **Reminder,** (rē-mīnd′ėr) *(n.)* خاطرلاتیجی haturlatuju; — **Rēmīnd′ful,** (-′fōōl) *(a.)* *(pers.)* اونوتماز ounoutmaz.

Reminiscence, rem-i-nis′ens, *(n.)* خاطره hâtura; *(pl.)* خاطرات hâturât.

Remise, rē-mīz′, *(v.a.)* *(jud.)* فراغت ا. ferâgat et.; *(n.)* فراغت ferâgat; اعاده i-âde.

Remiss, rē-mis′, *(a.)* دقتسز diqqatsiz; اهمالجی ihmâlji; — **ly,** *(ad.)* اهمالكارانه ihmâlkyârâne; — **Remissible,** (rē-mis′i-bl) *(a.)* اهمال ایدیلهبیلیر ihmâl edilebilir; *(lit.)* قابل مسامحه qâbili müsâmeha; — **Remission,** (rē-mish′un) *(n.)* امهال imhâl; *(fig.)* اهمال ihmâl; تسیب teseyyüb; *(pardon)* عفو afv; مسامحه müsameha; *(rel.)*

مغفرت mâgferet; *(abatement)* خفیفلمه hafifleme; سکونت sükyôunet.

Remit, rē-mit′, *(v.a.)* اعاده ا. i-âde et.; *(relax)* تخفیف ا. tahfîf et.; *(pardon)* عفو ا. afv et.; باغشلامق bâshlamaq; *(money)* گوندرمك geundermek; ارسال ا. irsâl et.; *(transfer)* نقل ا. naql et.; *(v.n.)* خفیفلمك hafiflemek; *(n.)* *(jud.)* حواله havâle; تبلیغ teblîg; — **Remittal,** (rē-mit′al) *(n.)* تسلیم teslîm; — **Remittance,** (rē-mit′ans) *(n.)* ارسالات irsâlât; *(money)* پاره para; حواله havâle; — **Remitter,** (rē-mit′ėr) *(n.)* *(pers.)* حواله گوندرن havâle geunderen; (مرسل) (mürsil); *(jud.)* اعادهٔ حقوق i-âdeyi houqôuq; استرداد istirdâd.

Remnant, rem′nant, *(n.)* بقیه baqiyye; متباقی mütebâqî; *(cloth)* پارچه parcha; قوپون qoupon.

Remodel, rē-mod′l, *(v.a.)* تعدیل ا. tâ′dîl et.; اصلاح ا. uslâh et..

Remonstrance, rē-mon′strans, *(n.)* تعزیر tâ′zîr; اخطار ihtâr; — **Rēmon′strant,** *(a. & n.)* تعزیرکار tâ′zîr-kyâr; — **Rēmon′strate,** (-′strāt) *(v.n.)* تعزیر ا. tâ′zîr et.; اخطار ا. ihtâr et..

Remorse, rē-mors′, *(n.)* ندامت nedâmet; عذاب وجدان azâbu vijdân; — **Remorseful,** (rē-mors′fōōl) *(a.)* نادم nâdim; — **Remorsefully,** (rē-mors′fōōl-i) *(ad.)* ندامتله nedâmetle; — **Remorseless,** (rē-mors′les) *(n.)* ندامت ایتمز nedâmet etmez; لاقید lâqayd; *(cruel)* غدار gaddâr.

Remote, re-mōt′, *(a.)* اوزاق ouzaq; *(lit.)* بعید ba-îd; *(little)* پك آز pek az; جزئی jüz-î; — **ly,** *(ad.)* اوزاقدن ouzaqdan; — **ness,** *(n.)* اوزاقلق ouzaqluq.

Remount, rē-mownt′, *(v.)* تکرار بینمك tekrâr binmek; *(n.)* *(mil.)* رهمونت remont; *(zo.)* بارگیر beygir.

Remove, rē-mōōv′, *(v.a.)* قالدیرمق qaldurmaq; *(fig.)* رفع ا. ref et.; ازاله ا. izâle et.; *(pers.)* عزل ا. azl et.; *(v.n.)* نقل ا. naql et.; گیتمك gitmek; *(n.)* مسافه mesâfe; *(promotion)* ترفیع terfî′; *(change)* تبدل tebeddül; تبدیل tebdîl; نقل naql; — **Removal,** (rē-mōō′val) *(n.)* قالدیرمه qaldurma; نقل naql; *(fig.)* رفع ref; ازاله izâle; *(pers.)* عزل azl; تبدیل tebdîl; — **Removed,** (rē-mōōvd′) *(a.)* اوزاق ouzaq; اوزاقدن ouzaqdan.

Remunerate, rē-mū′ne-rāt, *(v.a.)* اجرتنی ویرمك üjretini vermek; *(fig.)* تطمین ا. tatmîn et.: — **Rēmū′ner-able,** (-′ne-ra-bl) *(a.)* مکافاته لایق mükyâfâta lâyuq; — **Rēmūnerā′tion,** (-′shun) *(n.)* اجرت üjret; *(recompense)* مکافات mükyâfât; اکرامیه ikrâmiye; — **Rēmū′nerātive,** (tiv) *(a.)* کارلو kyârlu; استفاده‌لی istifâdeli; — **Remū′neratory,** (-′ne-ra-to-ri) *(a.)* مکافات قبیلندن mükyâfât qabîlinden.

Renaissance, re-nā′sans, *(n.)* رونه‌سانس reunessâns; *(lit.)* تجدد tejeddüd; انتباه intibâh.

Rencounter, ren-kownt′ėr, *(n.)* مصادمه mousâdeme; *(v. a.)* تصادف ا. tesâdüf et.; چارپیشمق charpushmaq.

Rend, rend, *(v.a.)* یرتمق yurtmaq; *(v.n.)* یرتیلمق yurtulmaq.

Render, ren′dėr, *(v.a.)* یاپمق yapmaq; ایتمك itmek; ...لشدیرمك ...leshdirmek; *(return)* رد ا. redd et.; اعاده ا. i-âde et.; *(perform)* ایفا ا. îfâ et.; *(jud.)* اعطا ا. î′tâ et.; *(mus.)* چالمق chalmaq; *(translate)* ترجمه ا. terjüme et.; نقل ا. naql et.; *(clarify)* تصفیه ا. tasfiye et.; اریتمك eritmek; *(n.)* تسلیم teslîm; *(payment)* حساب hesâb; تأدیات te′diyyât; — **Ren′dėring,** *(n.)* نقل naql; ترجمه terjüme: *(interpretation)* تفسیر tefsîr.

Rendez-vous, ren′de-vōō, *or* räng′, *(n.)* راندوو randevôu; ملاقات mülâqât; بولوشمه bouloushma; *(v. n.)* بولوشمق bouloushmaq.

Rendition, ren-di′shun, *(n.)* تسلیم teslîm; نقل naql.

Renegade, ren′ē-gād, *(n.)* دونمه deunme; *(lit.)* مرتد mürtedd.

Renew, rē-nū′, *(v.a.)* تجدید ا. tejdîd et.; *(fig.)* تأکید ا. te′kîd et.; *(begin)* تکرار باشلامق tekrâr bashlamaq; *(invigorate)* جانلاندیرمق janlandurmaq; احیا ا. ihyâ et.; — **Renewable,** (rē-nū′a-bl) *(a.)* قابل تجدید qâbili tejdîd; — **Renewal,** (rē-nū′al) *(n.)* تجدید tejdîd; *(fin.)* تمدید temdîd; *(rel.)* هدایت hidâyet.

Rennet, ren′et, *(n.)* *(zo.)* شیردن shir-

dan ; *(apple)* طاتلى الما tatlu elma.

Renounce, rē-nowns′ *(v.n.)* واز كچمك vaz gechmek ; ترك ا. terk et. ; فراغت ا. ferâgat et. ; *(reject)* رد ا. redd et. ; — **Renouncement,** (rē-nowns′ment) *(n.)* فراغت ferâgat ; رد redd ; — **Renouncer,** (rē-nowns′ėr) *(n.)* فارغ fârig.

Renovate, ren′ō-vāt, *(n.)* تجديد ا. tejdîd et ; تازه‌لمك tâzelemek ; — **Renōvā′tion,** (-′shun) *(n.)* تجديد tejdîd ; *(force)* تازه قوت tâze qouvvet ; *(rel.)* هدايت hidâyet ; — **Ren′ovator,** (-′ō-vāt-ur) *(n.)* مجدد müjeddid.

Renown, rē-nown′, *(n.)* شان shân ; شهرت sheuhret ; — **Renowned,** (rē-nownd′) *(a.)* مشهور mesh-hôur ; *(illustrious)* شانلو shânlu.

Rent, rent, *(n.)* كيرا kirâ ; ايجار îjâr; *(v.a.)* كيرالامق kirâlamaq ; *(let)* كيرايه ويرمك kirâya vermek ; ايجار ا. îjâr et.; *(hold)* طوتمق toutmaq ; استيجار ا. istîjâr et. ; — **day,** (-dā) *(n.)* تقسيط كونى taxît günü ; — **free,** (-frē) *(a.)* كيراسز kirâsuz ; مجاناً mejjânen ; — **Rent′al,** *(n.)* كيرا kirâ ; اجاره ijâre ; *(roll)* مستأجرين جدولى müste′jirîn jedveli ; — **Rent′ėr,** *(n.)* كيراجى kirâju ; مستأجر müste′jir ; *(v.a.)* اورمك eurmek.

Rent, rent, *(n.)* *(fissure)* يارق yaruq ; يرتق yurtuq.

Rentier, rong-tiā′, *(n.)* ايراد صاحبى îrâd sâhibi ; *(pl)* اصحاب عقار es-hâbu aqâr.

Renunciation, rē-nun-si-ā′shun, *(n.)* ترك terk ; فراغت ferâgat ; *(rejection)* رد redd.

Reordain, rē-or-dān′, *(v.a.)* تأكيد ا. te′kîd et. ; — **Reordination,** (rē-or-di-nā′shun) *(n.)* تأكيد te′kîd.

Reorganise, rē-or′gan-īz, *(v.a.)* تنسيق ا. tensîq et. ; — **Rēorganizā′tion,** (-ni-zā′shun) *(act)* تنسيق tensîq ; *(pl)* تنسيقات tensîqât.

Repair, rē-pār′, *(n.)* تعمير tâ′mîr ; *(pl.)* تعميرات tâ′mîrât ; *(fig.)* تضمين tazmîn ; *(abode)* ياتاق yataq ; *(lit.)* اختفاكاه ihtifâgyâh ; *(v.a.)* تعمير ا. tâ′mîr et. ; *(fig.)* تلافى ا. telâfî et. ; تضمين ا. tazmîn et. ; *(v.n.)* كيتمك gitmek ; **under** — تعميرده tâ′mîrde ; — **Repairer,** (rē-pār′ėr) *(n.)* تعميرجى tâ′mîrji ; *(fig.)* ضامن zâmin.

Reparation, rē-par-ā′shun, *(n.)* تعمير tâ′mîr ; *(pl)* تعميرات tâ′mîrât ; *(fig.)* تضمينات tazmînât ; — **commission** تعميرات قوميسيونى tâ′mîrât qomisyonou; — **Reparable,** (rēp′a-ra-bl) *(a.)* قابل تعمير qâbili tâ′mîr; *(fig.)* تلافيسى ممكن telâfîsi mümkün ; — **Reparably,** (rēp′a-ra-bli) *(ad.)* قابل تعمير صورتده qâbili tâ′mîr sôuretde ; — **Reparative,** (rē-par′a-tiv) *(a.)* تعميرى tâ′mîrî ; *(fig.)* تضمينى tazmînî ; *(n.)* چاره châre.

Repartee, rep-ar-tē′, *(n.)* (سريع) مقابله (serî′-) mouqâbele ; (حاضر) جواب (hazur-) jevâb ; *(v.n.)* همان جوابنى ويرمك hemen jevâbunu vermek ; ظريفانه مقابله ا. zarîfâne mouqâbele et. .

Repartition, rē-par-tish′un, *(n.)* تكرار تقسيم tekrâr taxîm.

Repass, rē-pas′, *(v.)* تكرار كچمك tekrâr gechmek ; عودت ا. avdet et. .

Repast, rē-past′, *(n.)* يمك yemek ; طعام ta-âm ; *(v.a.)* بسلمك beslemek ; *(v.n.)* يمك يمك yemek yemek.

Repatriation, rē-pat-ri-ā′shun, *(n.)* وطنه اعاده vatana i-âde ; اسكان iskyân.

Repay, rē-pā′, *(v.a.)* كرى ويرمك geri vermek ; اعاده ا. i-âde et. ; *(again)* تكرار ويرمك tekrâr vermek ; *(v. n.)* اودهمك eudemek ; دكمك ...deymek ; — **Repayable,** (rē-pā′a-bl) *(a.)* اعادهسى مشروط i-âdesi meshrôut ; *(due)* واجب التأديه vâjibit-te′diye ; — **Repayment,** (rē-pā′ment) *(n.)* اعاده i-âde ; تأديه te′diye.

Repeal, rē-pēl′, *(n.)* فسخ fesih ; لغو lagv ; *(v.a.)* فسخ ا. fesih et. ; لغو ا. lagv et. ; — **Repealable,** (rē-pēl′a-bl) *(a.)* قابل فسخ qâbili fesih.

Repeat, rē-pēt′, *(v.a.)* تكرار ا. tekrâr et. ; *(v. n.)* چالمق chalmaq ; *(n.)* تكرر tekerrür ; — **Repeated,** (rē-pēt′d) *(a.)* مكرر mükerrer ; — **Repeatedly,** (rē-pēt′d-li) *(ad.)* مكرراً mükerreren ; تكرار تكرار tekrâr tekrâr ; — **Repeater,** (rē-pēt′ėr) *(n.)* تكرارلاييجى tekrârlayuju ; *(watch)* چالار جيب ساعتى chalar jeb sâti ; *(sci.)* مكرر mükerrir; — **Repeating,** (rē-pēt′ing) *(a.)* مكرر mükerrir ; *(n.)* *(pol.)* حيله hîle.

Repel, rē-pel′, *(v.a.)* دفع ا. def et. ; كرى ايتمك geri itmek ; *(mil.)* پوسكورتمك

püskürtmek ; — **Repellent,** (rē-pel'ent) *(a. & n.)* *(sci.)* دافع dâfî'; *(waterproof)* صو کچمز sou gechmez ; *(cl.)* موشامبه moushamba ; — **Repell'ing power,** قوهٔ دافعه qouvveyi dâfi-a.

Repent, rē-pent', *(v. n.)* پشیمان اول. pishmân ol. ; ندامت ا. nedâmet et. ; *(rel.)* توبه ا. tevbe et. ; استغفار ا. istîgfâr et. ; *(a.)* یرده سورونور yerde sürünür ; *(lit.)* ضعیف zâyif ; — **Rēpent'ance,** (-'ans) *(n.)* پشیمانلق pishmânluq ندامت nedâmet ; *(rel.)* توبه tevbe ; — **Rēpent'ant,** *(a.)* نادم nâdim ; *(n. & a.)* *(rel.)* توبه‌کار tevbekyâr.

Repercussion, rē-pėr-kush'un, *(a.)* عکس ax ; انعکاس in-ikyâs ; *(med.)* ارتدا irtidâ.

Repertoire, rep'ėr-twor, *(n.)* رەپەرتووار repertüvâr ; لیسته liste ; فهرست fihrist.

Repertory, rep'ėr-to-ri, *(n.)* مخزن mahzen ; آنبار anbar.

Repetition, rep-ē-tish'un, *(a.)* تکرار tekrâr . تکرر tekerrür ; *(recitale)* تقریر taqrîr ; — **Repēt'itor,** (-'i-tur) *(n.)* *(pers.)* مذاکره‌جی müzâkereji ; معلم mou-allim.

Repine, rē-pīn', *(v. n.)* (دائماً) شکایت ا. (dâ-imâ-) shikyâyet et. ; سویلنمك seuylenmek ; *(lit.)* تظلم ا. tezallüm et. ; — **Repī'ning,** *(n.)* شکایت shikyâyet ; عدم ممنونیت ademi memnôuniyyet ; *(a.)* مشتکی müshtekî ; — **Repī'ningly,** (-li) *(ad.)* مشتکیانه müshtekiyâne.

Replace, rē-plās', *(v.a.)* یرینه قویمق yerine qomaq ; اعاده ا. i-âde et. ; *(substitute)* اقامه ا. iqâme et. ; تبدیل ا. tebdîl et. ; *(take)* یرینه کچمك yerine gechmek ; خلف اول. halef ol. ; — **Replacement,** (rē-plās'ment) *(n.)* یرینه وضع yerine vazu' ; اعاده i-âde ; *(pers.)* استخلاف istihlâf.

Replenish, rē-plen'ish, *(v.a.)* تکرار طولدیرمق tekrâr doldourmaq ; *(sci.)* املا ا. imlâ et. ; *(fig.)* ییغمق yughmaq.

Replete, rē-plēt', *(a.)* طولو dolou ; طولمش dolmoush ; *(abundant)* مبذول mebzôul ; — **Replē'tion,** (-'shun) *(n.)* فضله‌لق fazlaluq ; *(med.)* طولغونلق dolgounlouq ; *(lit.)* امتلا imtilâ.

Replica, rep'li-ka, *(n.)* *(art)* عینی aynu ; *(mus.)* تکرر tekerrür.

Replication, rep-li-kā'shun, *(n.)* *(jud.)* مقابل جواب mouqâbil jevâb ; مقابله mouqâbele ; *(art)* عینی aynu ; صورت sôuret ; *(repetition)* تکرار tekrâr ; *(fold)* قیورلمه quvrulma ; قیورم quvrum ; — **Rep'licative,** (-'li-kāt-iv) *(a.)* جوابی jevâbî ; مقابل mouqâbil ; *(sci.)* مطوی matvî ; (صارلی) (sarulu).

Reply, rē-plī', *(n.)* جواب jevâb ; *(fig.)* مقابله mouqâbele ; *(v. n.)* جواب ویرمك jevâb vermek ; *(fig.)* مقابله ا. mouqâbele et. ; *(v.a.)* قیورمق quvurmaq.

Report, rē-pōrt', *(n.)* *(written)* راپور rapor ; تقریر taqrîr ; *(rumour)* روایت rivâyet ; خبر haber ; *(pl.)* خبرلر haberler ; معلومات ma'lôumât ; *(description)* افاده ifâde ; تعریف tâ'rîf ; *(noise)* سس ses , کورولتو gürültü . *(v.a.)* اخبار ا. ihbâr et. ; بیلدیرمك bildirmek ; *(relate)* تعریف ا. tâ'rîf et. ; حکایه ا. hikyâye et. ; *(circulate)* سویلمك seuylemek ; اشاعه ا. ishâ-a et. ; *(notes)* قید ا. qayd et. ; ضبط ا. zabt et. ; *(echo)* عکس ا. ax et. ; *(v. n.)* راپور ا. rapor et. ; — **Reporter,** (rē-pōrt'ėr) *(n.)* *(journals)* مخبر mouhbir ; — **Rēpōrt'ing,** *(n.)* مخبرلك mouhbirlik ; **to be reported of** ...سویلنمك ...seuylenmek; روایت ایدلمك ...rivâyet edilmek.

Repose, rē-pōz', *(v.a.)* قویمق qomaq ; یاتیرمق yaturmaq ; *(trust)* اعتماد ا. î'timâd et ; *(calm)* تسکین ا. teskîn et. ; *(v.a.)* طورمق dourmaq ; *(sleep)* یاتمق yatmaq ; استراحت ا. istirâhat et. ; *(-on)* *(fig.)* (ه) کوکنمك ...(e-) güvenmek ; (ه) اعتماد ا. ...(e-) î'timâd et. ; *(n.)* استراحت istirâhat ; *(art)* آهنك âhenk ; — **Reposed,** (rē-pōzd') *(a.)* ساکن sâkin ; *(pers.)* مسترخ müsterîh.

Reposit, rē-poz'it, *(v.a.)* دەپو ا. depo et. ; *(fig.)* تودیع ا. tevdî' et. ; — **Repository,** (rē-poz'i-to-ri) *(n.)* دەپو depo ; مخزن mahzen.

Repossess, rē-poz-zes', *(v.a.)* تکرار الده ا. tekrâr elde et. ; استرداد ا. istirdâd et..

Repoussé, rē-pōō'sā, *(a.)* *(art)* قابارتمه qabartma ; قبارا qabara.

Reprehend, rep-rē-hend', *(v.a.)* تقبيح ا. taqbîh et. ; سرزنش ا. serzinsh et. ; — **Reprēhen'sible**, (-'si-bl) *(a.)* يولسز yolsouz ; شايان تقبيح shâyânu taqbîh ; — **Reprēhen'sion**, (-'shun) *(n.)* تقبيح taqbîh ; *(lit.)* مؤاخذه mü-âhaze ; — **Reprēhen'sive**, (-'siv) *(a.)* تقبيحكار taqbîhkyâr; سرزنشلى sersinshli ; — **Reprēhen'sively**, (-'siv-li) *(ad.)* سرزنشله serzinshle ; تقبيحكارانه taqbîhkyârâne.

Represent, rep-rē-zent', *(v.a.)* تمثيل ا. temsîl et. ; *(theatre)* اوينامق oynamaq; — **Representable**, (rep-rē-zent'a-bl) *(a.)* قابل تمثيل qâbili temsîl; اويناناه بيلير oynanabilir ; — **Representation**, (rep-rē-zent-ā'shun) *(n.)* *(act)* تمثيل temsîl ; *(image)* تصوير tasvîr ; *(fig.)* تمثال timsâl ; *(theatre)* اويون oyoun ; *(lit.)* تمثيل temsîl ; *(delegation)* وكالت vekyâlet ; *(participation)* اشتراك ish-tirâk ; حصه hisse ; *(statement)* افاده ifâde ; تعريف tâ'rîf ; — **Representative**, (rep-rē-zent'a-tiv) *(a.)* تمثيلى temsîlî ; *(n.)* ممثل mümessil ; *(com. & jud.)* وكيل vekîl ; *(heir)* وارث vâris ; — **faculty** قوۀ تمثيليه qouvveyi temsîliyye ; تخيل tehayyül ; **house of —s** مجلس ممثلين mejlisi mümessilîn; (مبعوثان) (meb-ousân) ; — **Representatively**, (rep-rē-zent'a-tiv-li) *(a.)* تمثيلاً temsîlen ; وكالةً vekyâleten.

Repress, rē-pres', *(v.a.)* باصديرمق bas-durmaq ; منع ا. men et. ; — **Repression**, (rē-presh'un) *(n.)* باصديرمه bas-durma ; منع men ; *(lit.)* تقييد taqyîd; — **Repressive**, (rē-pres'iv) *(a.)* *(lit.)* زجرى zejrî ; — **Repressively**, (rē-pres'iv-li) *(ad.)* زجراً zejren.

Reprieve, rē-prēv', *(v.a.)* تعليق ا. tâ'-lîq et. ; تأخير ا. te'hîr et. ; *(lit.)* امهال ا. imhâl et. ; *(n.)* مهلت mühlet ; *(fig.)* سكونت موقته sükyôuneti mouvaq-qate.

Reprimand, rep'ri-mand, *(n.)* تكدير tekdîr ; *(v.a.)* تكدير ا. tekdîr et. ; آزارلامق azarlamaq

Reprint, rē-print', *(ad.)* تكرار باصمق tekrâr basmaq ; *(n.)* يكى طبع yeni tabu'.

Reprisal, rē-prī'zal, *(n.)* مقابله بالمثل mouqâbele bil-misl.

Reproach, rē-prōch', *(n.)* تقبيح taq-bîh ; *(object)* قباحت qabâhat ; نقصان noxân ; *(v.a.)* تقبيح ا. taqbîh et. ; قباحت بولمق qabâhat boulmaq: — **one's self** كنديته قباحت بولمق kendine qabâhat boulmaq ; نادم او. nâdim ol. ; — **Reproachable**, (rē-prōch'a-bl) *(a.)* شايان تقبيح shâyânu taqbîh ; — **Reproachful, -ly**, (rē-prōch'fōōl, -i) *(a. & ad.)* تقبيحكارانه taqbîh-kyârâne ; — **Reproachless**, (rē - prōch'les) *(a.)* مكمل mükemmel.

Reprobate, rep'rō-bāt, *(a. & n.)* سفيل sefîl ; ملعون mel-ôun ; *(v.a.)* تلعين ا. tel-în et. ; رد ا. redd et. ; — **Reprōbā'tion**, (-'shun) *(n.)* *(act)* رد redd ; تلعين tel-în ; *(rel.)* ضلالت dalâlet ; *(mil.)* طرد tard ; اخراج ihrâj.

Reproduce, rē-prō-dūs', *(v.a.)* تكرار حاصل ا. tekrâr hâsul et. ; *(represent)* تمثيل ا. temsîl et. ; *(copy)* قوپيه ا. qopye et. ; *(lit.)* استنساخ ا. istinsâh et. ; — **Reproducer**, (rē-prō-dūs'ēr) *(n.)* مستحصل müstahsul ; *(phonograph)* ديافرام diyafram ; — **Reproduction**, (rē-prō-duk'shun) *(n.)* *(act)* توليد tevlîd ; *(repetition)* تكرار tekrâr ; *(work)* يكى تمثيل yeni temsîl ; *(copy)* صورت sôuret ; *(act)* اقتباس iqtibâs ; *(generation)* تناسل tenâsül ; **faithful** — تماماً عينى tamâmen aynu ; — **Reproductive**, (rē-prō-duk'tiv) *(a.)* توليدى tevlîdî ; تناسلى tenâsülî ; *(phil.)* مصور mousavvir ; *(fig.)* مثمر müsmir ; — **organs** *(zo.)* اعضاى تناسليه â'zâyu tenâ-süliyye ; — **Reproductivity**, (rē-prō-duk-tiv'i-ti) *(n.)* *(lit.)* ولوديت ve-lôudiyyet ; (استثمار) (istismâr).

Reproof, rē-prōōf', *(n.)* تكدير tekdîr ; تقبيح taqbîh.

Reprove, rē-prōōv', *(v.a.)* تكدير ا. tekdîr et. ; آزارلامق azarlamaq ; *(fig.)* تقبيح ا. taqbîh et. ; — **Reprovable**, (rē-prōōv'a-bl) *(a.)* تكديره لايق tek-dîre lâyiq ; *(fig.)* شايان تقبيح shâyânu taqbîh ; — **Reprover**, (rē-prōōv'ēr) *(n.)* تكدير ايدن tekdîr eden ; — **Reprovingly**, (rē-prōōv'ing-li) *(ad.)* تكديركارانه tekdîr-kyârâne.

Reptile, rep'tīl, *(a.)* يرده سورونير yerde sürünür ; *(lit.)* زاحفه zâhife ; *(fig.)* دنى

denî, رذیل rezîl; *(n.pl.)* *(lit.)* حیوانات زاهفه hayvânâtu zâhife.

Republic, rē-pub'lik, *(n.)* جمهوریت jümhôuriyyet; *(pl.)* جماهیر jemâhîr; — **of letters** *(lit.)* جمهور ادبا jümhôuri üdebâ; — **Rēpub'lican,** (-'lik-an) *(a.)* ...جمهوریت jümhôuriyyet...; *(lit.)* جمهوری jümhôurî; *(n.)* جمهوریتپرور jümhôuriyyet-perver; جمهوریت طرفداری jümhôuriyyet tarafdâru; — **Rēpub'licanism,** (-'lik-an-izm) *(n.)* جمهوریتپرورلك jümhôuriyyet-perverlik.

Republish, rē-pub'lish, *(v.a.)* تکرار نشر ا. tekrâr neshr et.; — **Rēpublica'tion,** (-li-kā'shun) *(n.)* تکرار نشر tekrâr neshr.

Repudiate, rē-pū'di-āt, *(v.a.)* انکار ا. inkyâr et.; رد ا. redd et.; *(divorce)* بوشامق boshamaq; تطلیق ا. tatlîq et.; — **Rēpū'diable,** *(a.)* قابل رد qâbili redd; *(fig.)* مردود merdôud; — **Rēpūdiā'tion,** (-'shun) *(n.)* انکار inkyâr; رد redd; *(divorce)* تطلیق tatlîq; — **Rēpū'diator,** (-'i-āt-ur) *(n.)* منکر münkir.

Repugn, rē-pūn', *(v.a.)* مخالفت ا. mouhâlefet et.; — **Repugnance,** (rē-pug'nans) *(n.)* نفرت nefret; استکراه istikrâh; *(reluctance)* چکینمه chekinme; — **Repugnant,** (rē-pug'nant) *(a.)* ضد zudd; متنفر müteneffir; — **Repugnantlʏ,** (rē-pug'nant-li) *(ad.)* کرهاً kerhen; نفرتله nefretle.

Repulse, rē-puls', *(n.)* دفع def; *(fig.)* رد redd; *(v.a.)* دفع ا. def et.; رد ا. redd et.; *(mil.)* پوسکورتمك püskürtmek; — **Rēpul'sion,** (-'shun) *(n.)* دفع def; *(sci.)* قوهٔ دافعه qouvveyi dâfi-a; تدافع tedâfou'; *(fig.)* نفرت nefret; — **Rēpul'sive,** (-'siv) *(a.)* *(sci.)* دافع dâfi' *(fig.)* کریه kerîh; — **Repulsivelʏ,** (rē-puls'iv-li) *(ad.)* کریه صورتده kerîh sôuretde.

Repurchase, rē-pur'chās, *(v.a.)* تکرار صاتون آلمق tekrâr satun almaq; تکرار مبایعه ا. tekrâr moubâyâ et.; *(n.)* تکرار مبایعه tekrâr moubâyâ.

Repute, rē-pūt', *(n.)* اعتبار i'tibâr; شهرت sheuhret; حیثیت haysiyyet; *(opinion)* قناعت qanâ-at; *(v.a.)* اعتبار ا. i'tibâr et.; عد ا. add et.; — **Rep'ūtable,** *(a.)* معروف mâ'rôuf; اعتبارلی i'tibârlu; *(honourable)* محترم mouhterem; — **Rep'ūtablʏ,** (-bli) *(ad.)* حیثیتکارانه haysiyyetkyârâne; ناموسکارانه nâmôuskyârâne; — **Repūtā'tion,** (-'shun) *(n.)* شهرت sheuhret; *(credit)* اعتبار i'tibâr; *(honour)* حیثیت haysiyyet; شرف sheref; — **Rēpūt'ed,** (t'd) *(a.)* معدود mâ'dôud; *(rumoured)* مروی mervî; — **Reputedlʏ,** (rē-pūt'd-li) *(ad.)* تواتراً tevâtiren; — **Rēpūte'less,** *(a.)* اعتبارسز i'tibârsuz.

Request, rē-kwest', *(n.)* رجا rijâ; *(demand)* طلب taleb; آرزو arzôu; *(written)* استدعا istid-â; *(v.a.)* رجا ا. rijâ et.; طلب ا. taleb et.; آرزو ا. arzôu et.; **in** — رواجده revâjda; آرانیر aranur; **on** — ایستەنیرسه istenirse; طلب وقوعنده taleb vouqôu'nda; **at the — of** (ك) رجاسی اوزرینه ...(in-) rijâsu üzerine; (ك) طلبی اوزرینه ...(in-) talebi üzerine; — **Requester,** (rē-kwest'ėr) *(n.)* طالب tâlib; مستدعی müsted-î.

Requiem, rē'kwi-em, *or* rek', *(n.)* استراحت روح آیینی istirâhati rôuh âyîni; دعا dou-â.

Require, rē-kwīr', *(v.a.)* طلب ا. taleb et.; ایستەمك istemek; *(need)* احتیاج او. ihtiyâj ol.; محتاج او. mühtâj ol.; لزوم او. lüzôum ol.; **it is required** ...لازمدر lâzumdur; ...مطلوبدر! ... matlôubdour!; — **Requirement,** (rē-kwīr'ment) *(n.)* طلب taleb; *(need)* احتیاج ihtiyâj; *(pl.)* احتیاجات ihtiyâjât; *(fig.)* ایجابات îjâbât.

Requisite, rek'wi-zit, *(a.)* لازم lâzum; *(indispensable)* مبرم mübrem; الزم elzem; *(needful)* محتاج mühtâj; *(n.)* مالزمه mâlezime; *(pl.)* احتیاجات ihtiyâjât; — **Requisition,** (rek-wi-zish'un) *(n.)* *(act)* طلب taleb; *(written)* استدعا istid-â; دعوت dâ'vet; *(mil.)* رهکیزیسیون rekizisyon; تکالیف حربیه tekyâlîfi harbiyye; *(v.a.)* طلب ا. taleb et.; *(mil.)* وضع ید ا. vaz-u yed et..

Requite, rē-kwīt', *(v.a.)* اودەمك eudemek; اعاده ا. i-âde et.; *(recompense)* مکافات یاپمق mükyâfât yapmaq; — **Requital,** (re-kwīt'al) *(n.)* قارشیلق qarshuluq; بدل bedel; مکافات mükyâfât; **in** — قارشیلق اولەرق qarshuluq olaraq; مکافاةً mükyâfâten.

Rescind, rē-sind′, *(v.a.) (jud.)* فسخ ا. fesih et.; ابطال ا. ibtâl et..

Rescission, rē-sizh′un, *(n.) (jud.)* فسخ fesih; ابطال ibtâl.

Rescript, rē′skript, *(n.)* اراده irâde; امر emr.

Rescue, res′kū, *(v.a.)* قورتارمق qourtarmaq; تخلیص ا. tahlîs et.; *(n.)* خلاص halâs; قورتولمه qourtoulma; *(act)* تخلیص tahlîs; *(forcibly)* جبراً تخلیه jibren tahliye; **a — !** امداد ! imdâd !; یتیشیك ! yetishin !; — **Res′cuer,** (-′kū-ėr) *(n.)* قورتاران qourtaran; *(lit.)* خلاصکار halâskyâr.

Research, rē-sėrch′ *(n.)* تحری teharrî; تدقیق tedqîq; *(pl.)* تحریات teharriyyât; تدقیقات tedqîqât; *(v.)* (یکیدن) تدقیق ا. (yeniden-) tedqîq et.; تحری ا. teharrî et..

Resemble, rē-zem′bl, *(v.a.)* بکزه‌مك benzemek; مشابه اول. müshâbih ol.; — **Resemblance,** (rē-zem′bl-ans) *(n.)* مشابهت müshâbehet; *(phil.)* تشابه teshâbüh; عینی aynu; — **Resembling,** (rē-zem′bl-ing) *(a.)* مشابه müshâbih.

Resent, rē-zent′, *(v.a.)* قیزمق quzmaq; *(lit.)* منفعل اول. münfa-il ol.; — **Resentful,** (rē-zent′fōōl) *(a.)* قیزغین quzgun; کینلی kînli; *(lit.)* منفعل münfa-il; — **Resentment,** (rē-zent′ment) *(n.)* غضب gazeb; کین kîn · *(lit.)* انفعال infu-âl; تهور tehevvür.

Reserve, rē-zėrv′, *(n.)* احتیاط ihtiyât; یدك yedek; *(mil.)* احتیاط ihtiyât; *(funds)* احتیاط آقچه‌سی ihtiyât aqjesi; (احتیاط سرمایه) (ihtiyât sermâye); *(fig.)* وقار veqâr; *(caution)* تقید teqayyüd; *(pol. & pl.)* قیود qouyôud; تقییدات taqyîdât; *(auction)* آلیقومه aluqoma; (توقیف) (tevqîf); محافظه mouhâfaza; *(v.a.)* صاقلامق saqlamaq; *(fig.)* محافظه ا. mouhâfaza et.; **vithout** — بهمحال behemehâl; قطعیاً qat-uyyen; *(lit.)* بلا تقییدات bilâ taqyîdât; — **officer,** (-of′is-ėr) *(n.)* احتیاط ضابطی ihtiyât zâbiti; — **Reservation,** (rē-zėrv-ā′shun) *(n.) (act)* حفظ hufz; *(concealment)* کتم ketm; سکوت sükyôut; *(jud.)* شرط shart; قیود qouyôud; *(pol.)* قید احترازی qaydi ihtirâzî; *(pl.)* قیود احترازیه qouyôudu ihtirâziyye; *(place)* یر yer; محل مخصوص mahalli mahsôus.

Reserved, rē-zėrvd′, *(a.)* صاقلی saqlu; *(fig.)* محفوظ mahfôuz; *(character)* آغر âr; وقور vaqôur; *(shy)* چکینکن chekingen; *(seat)* ره‌زه‌روه rezerve; آیرلمش ayrulmush; **all rights** — کافه حقوق محفوظدر kyâffe houqôuqou mahfôuzdour; — **ly,** *(ad.)* وقورانه vaqôurâne; چکینه‌رك chekinerek; — **ness,** *(n.)* وقار veqâr; *(caution)* تقید teqayyüd; اجتناب ijtinâb.

Reservist, rē-zėr′vist, *(n.)* احتیاط (عسکری) ihtiyât (-askeri); ردیف redif.

Reservoir, rez′ėr-vwor, *(n.)* خزینه hazne; مخزن mahzen; *(water)* خزینه hazne; صهریج sahrunj; ده‌پو depo.

Resettle, rē-set′l, *(v.a.)* یرلشدیرمك yerleshdirmek; *(fig.)* تسکین ا. teskîn et..

Reside, rē-zīd′, *(v.n.)* اوطورمق otourmaq; اقامت ا. iqâmet et.; — **Residence,** (rēz′i-dens) *(n.) (act)* اقامت iqâmet; *(place)* اقامتکاه iqâmetgyâh; *(liquid)* طورولمه douroulma; — **Residency,** (rēz′i-den-si) *(n.)* اقامتکاه iqâmetgyâh; *(official)* قوناق qonaq; سرای saray; — **Resident,** (rēz′i-dent) *(a.) & (n.)* مقیم mouqîm; *(minister)* ایلچی elchi; سفیر sefîr; — «**master**» (مکتبده) مقیم «معلم» (mektebde-) mouqîm «mou-allim»; **to be — at** ده اقامت ا. .. de iqâmet et.; — **Residential,** (rē-zi-den′shal) *(a.)* ... اقامت iqâmet...; اقامته مخصوص iqâmete mahsôus; *(residing)* مقیم mouqîm.

Residue, rez′i-dū, *(n.)* کری قالان geri qalan; بقیه baqiyye; — **Residual,** (rez-id′ū-al) *(a. & n.)* متباقی mütebâqî; باقی baqî; آرتان artan; — **Residuary,** (rez-id′ū-a-ri) *(a.)* بقیه‌یه عائد baqiyyeye â-id; — **legatee** *(n.)* بقیه‌سنه وارث baqiyyesine vâris.

Resign, rē-zīn′, *(v.a.)* ترك ا. terk et.; بیراقمق buraqmaq; *(v.n.)* استعفا ا. istî′fâ et.; چکیلمك chekilmek; — **Resignation,** (rez-ig-nā′shun) *(n.)* ترك terk; فراغت ferâgat; *(office)* استعفا istî′fâ; *(rel.)* توکل tevekkül; *(lit.)* تسلمیت teslîmiyyet; — **Resigned,**

(rē-zīnd′) *(a.)* ساكن sâkin ; متوكل mütevekkil.

Resin, rez′in, *(n.)* رچينه rechine ; ساقز saquz ; — **Resinous**, (rez′in-us) *(a.)* رچينه‌لى rechineli ; ساقزلى saquzlu.

Resist, rē-zist′, *(v.)* مقاومت ا. mouqâvemet et. ; *(fig.)* مخالفت ا. mouhâlefet et. ; طيانمق dayanmaq ; — **Resistance**, (rē-zist′ans) *(n.)* مقاومت mouqâvemet ; (رەزيستانس) (rezistans) ; **passive** — عاطل مقاومت âtul mouqâvemet ; *(armless)* سلاحسز مقاومت silâhsuz mouqâvemet ; — **Resistant**, (rē-zist′ant) *(a.)* مقاوم mouqâvim ; — **Resistible**, (rē-zist′i-bl) *(a.)* طيانيلير dayanulur ; قابل مقاومت qâbili mouqâvemet ; — **Resistless**, (rē-zist′-les) *(n.)* *(irresistible)* طيانيلماز dayanulmaz ; *(unresisting)* طيانهماز dâyanamaz.

Resoluble, rez′ō-lū-bl, *(a.)* ارير erir ; قابل حل qâbili hall.

Resolute, rez′ō-lūt, *(a.)* متين metîn ; عزمكار azimkyâr ; — **ly**, *(ad.)* متانتله metânetle ; *(lit.)* عزمكارانه azimkyârâne ; — **ness**, *(n.)* متانت metânet ; عزم azm.

Resolution, rez-ō-lū′shun, *(n.)* *(fig.)* عزم azm ; متانت metânet ; *(decision)* قرار qarâr ; *(analysis)* حل hall ; *(certainty)* قطعيت qat-uyyet ; *(med.)* طاغيلمه dâlma ; انحلال inhilâl ; — **of forces** حل قوا halli qouvâ ; (تفريق) (tefrîq).

Resolve, rē-zolv′, *(v.a.)* حل ا. hall et. ; *(med.)* طاغيتمق dâtmaq ; *(v. n.)* قرار ويرمك qarâr vermek, *(n.)* قرار qarâr ; — **Resolvable**, (rē-zolv′a-bl) *(a.)* حلى ممكن halli mümkün ; — **Resolved**, (rē-zōlvd′) *(a.)* *(fig.)* مقرر mouqarrer ; — **Resolvedly**, (rē-zōlvd-li) *(ad.)* عزمله azmile ; قطعيتله qat-uyyetle ; — **Resolvent**, (rē-zol′-vent) *(a.)* *(med.)* طاغيتير dâtur ; حل ايديجى hall ediji ; *(n. & a.)* *(lit.)* محلل mouhallil.

Resonance, rez′ō-nans, *(n.)* عكس صدا axi sedâ ; *(lit.)* طنين tanîn ; — **Resonant**, (rez′ō-nant) *(a.)* *(lit.)* طنان tannân ; مهتز mühtez.

Resort, rē-zort′, *(n.)* *(place)* (گيديلن) ير (gidilen-) yer ; تنزه محلى tenezzüh mahalli ; *(fig.)* مأوا me′vâ ; *(relief)* چاره chare ; *(lit.)* مراجعتگاه mürâjâtgyâh ; *(jud.)* صلاحيت salâhiyyet ; *(v.n.)* گيتمك gitmek ; *(fig.)* مراجعت ا. mürâjât et. ; **last** — صوك چاره son châre ; *(jud.)* صوك مرجع son merjî′ ; — **Resorter**, (rē-zort′ėr) *(n.)* مداوم müdâvim.

Resound, rē-zownd′, *(v.a.)* عكس ا. ax et. ; *(praise)* چوق ثنا ا. choq senâ et. ; *(spread)* نشر ا. neshr et. ; *(lit.)* اشاعه ا. ishâ-a et. ; *(v.n.)* انعكاس ا. inikyâs et. ; *(fig.)* ثنا ايدلمك senâ edilmek ; يايلمق yayulmaq ; شايع او. shâyî′ ol. ; — **Resounding**, (rē-zownd′ing) *(a.)* پارلاق parlaq ; *(lit.)* ستايشكارانه sitâyish-kyârâne.

Resource, re-sōrs′, *(n.)* چاره châre ; مراجعتگاه mürâjâtgyâh ; *(pl.)* وسائط vesâ-it ; — **Resourceful**, (re-sōrs′-fōōl) *(a.)* وسائطى چوق vesâ-iti choq ; — **Resourceless**, (re-sōrs′les) *(a.)* وسائطسز vesâ-itsiz ; *(fig.)* چارەسز châresiz.

Respect, rē-spekt′, *(n.)* حرمت hürmet ; احترام ihtirâm ; *(reference)* خصوص housôus ; جهت jihet ; *(pl.)* احترامات ihtirâmât ; *(v.a.)* حرمت ا. hürmet et. ; رعايت ا. ri-âyet et. ; *(fig.)* گوزه‌تمك geuzetmek ; **in — of** (ه) نظراً ...(e-) nazaran ; خصوصنده housôusounda ; **in this** — بو خصوصده bou housôusda ; **in all —s** هر خصوصده her housôusda ; **to have — of** خاطرينى صايمق haturunu saymaq ; التزام ا. iltizâm et. ; **to pay —s** *(lit.)* عرض حرمت ا. arzu hürmet et. ; — **Respectable**, (rē-spek′ta-bl) *(a.)* معتبر mou′teber ; *(fig.)* ايى iyi ; خاطرى صايلير haturu sayulur; — **Respectably**, (rē-spek′-ta-bli) *(fig.)* خيلى haylu ; اعلا â′lâ ; — **Respectful**, (rē-spekt′fōōl) *(a.)* حرمتكار hürmetkyâr ; احتراكار ihtirâmkyâr ; — **Respectfully**, (rē-spekt′fōōl-i) *(ad.)* احتراكارانه ihtirâmkyârâne ; حرمتله hürmetle ; — **Respecting**, (rē-spek′ting) *(prep.)* حقنده haqqunda ; (ه) دائر ..(e-) dâ-ir ; — **Respective**, (rē-spek′tiv) *(a.)* عائد â-id ; *(particular)* خصوصى housôusî ; *(corresponding)* *(lit.)* متناظر mütenâzur ; — **Respectively**, (rē-spek′tiv-li) *(ad.)* متناظراً mütenâzuran.

Respire, rē-spīr′, *(v.)* تنفس ا. tenef-füs et. ; — **Rēspirable,** (re-spīr′a-bl) *(a.)* قابل تنفس qâbili teneffüs ; — **Respiration,** (res-pi-rā′shun) *(a.)* تنفس teneffüs ; **artificial** — صنعی تنفس sôun-î teneffüs ; — **Respirator,** (res′pi-rāt-ur) *(n.)* تنفس جهازی teneffüs juhâzu ; — **Respiratory,** (res-pī′ra-to-ri) *(a.)* تنفسی teneffüsî ; — **organs** اعضای تنفسیه â′zâyi teneffüsiyye.

Respite, res′pit, *(n.)* تعطیل tâ′tîl ; استراحت istirâhat ; *(criminals)* مهلت mühlet ; مساعده müsâde ; *(v.a.)* آره ویرمك ara vermek ; تعطیل ا. tâ′tîl et. ; *(jud.)* تعلیق ا. tâ′lîq et. ; تأخیر ا. te′hîr et. .

Resplendent, re-splen′dent, *(a.)* پارلاق parlaq ; شعشعه‌لی sha′shâlu ; — **ly,** *(ad.)* پارلاق صورتده parlaq sôuretde ; — **Rēsplend′ence,** (-′ens) *(n.)* پارلاقلق parlaqluq ; *(lit.)* شعشعه sha′-shâ.

Respond, rē-spond′, *(v. n.)* جواب ویرمك jevâb vermek ; *(fig.)* مقابله ا. mou-qâbele et. ; *(suit)* توافق ا. tevâfouq et. ; *(liable)* مسئول اول. mes-ôul ol. ; کفیل اول. kefîl ol. ; *(v.a.) (lit.)* تطمین ا. tatmîn et. ; — **Rēspon′dent,** *(n.)* مدافع müdâfi′ ; *(jud.)* مظنون maznôun ; مدعی علیه müdda-î aleyh.

Response, re-spons′, *(n.)* جواب jevâb ; *(fig.)* مقابله mouqâbele ; *(rel.)* دعا dou-â ; **in — to** جواباً (ئه) ...(e-) je-vâben ; اوزرینه ...üzerine ; — **Rēs-pon′sive,** (-′siv) *(a.)* جوابی jevâbî ; *(corresponding)* مطابق moutâbuq.

Responsible, re-spon′si-bl *(a.)* مسئول mes-ôul ; *(important)* مهم mühim ; آغر âr ; *(fin.)* معتبر môu′teber ; — **Rēsponsibil′ity,** (-si-bil′i-ti) *(n.)* مسئولیت mes-ôuliyyet ; *(trust)* اعتماد i′timâd.

Rest, rest, *(n.)* استراحت istirâhat ; *(cessation)* توقف tevaqqouf ; *(tranquillity)* سکونت sükyôunet ; آسایش âsâ-yish ; *(place)* محل استراحت mahalli istirâhat ; *(support)* مسند mesned ; *(v.n)* استراحت ا. istirâhat et. ; دیکلنمك dinlenmek ; *(still)* طورمق dourmaq ; *(lean)* طیانمق dayanmaq ; *(fig.)* استناد ا. istinâd et. ; *(v.a.)* اوطورتمق otourt-maq ; طیامق dayamaq ; *(fig.)* تسکین ا. teskîn et. ; **at** — *(sci.)* سکونتده sü-kyôunetde ; *(fig.)* استراحتده istirâhat-de ; **to take a** — استراحت ا. istirâhat et. ; دیکلنمك dinlenmek ; **to set at** — دیکلندیرمك dinlendirmek ; *(fig.)* تسکین ا. teskîn et. ; — **Rest′less,** *(a.)* طورماز dourmaz ; *(fig.)* راحتسز rahatsuz ; هیجانلی heyejânlu ; *(turbulent)* کورولتولی gürültülü ; — **Rest′lessly,** (-′les-li) *(ad.)* (هیچ) طورمقسزین (hich-) dourmaq-suzun ; *(fig.)* هیجانله heyejânla.

Rest, rest, *(n.) (remainder)* قالان qalan; باقی bâqî ; **the** — دیکرلری dîgerleri ; قالانی qalanu ; *(lit.)* متباقیسی mütebâ-qîsi ; *(v. n.) (remain)* قالمق qalmaq ; آرتمق artmaq ; **all the** — متباقیسی mü-tebâqîsi ; قالانلرك هپسی qalanlarun hepsi ; **it — s «with you»** ایش «سزه» isli «size» qaluyor; قالیور «سزه» تابعدر ... «size» tâbi′dir ; **for the** — دیکرلرینه کلنجه dîgerlerine gelinje; متباقیسی حقنده mütebâqîsi haqqunda.

Restaurant, res′tō-rang, *or* res′to-rant, *(n.)* لوقنطه loganta.

Restitution, res-ti-tū′shun, *(n.)* اعاده i-âde ; رد redd ; *(jud.)* تضمین tazmîn.

Restive, res′tiv, *(a.)* سرکش serkesh ; عنادجی inâdju ; — **ly,** *(ad.)* سرکشانه ser-keshâne ; *(lit.)* متمردانه mütemerri-dâne.

Restore, rē-stōr′, *(v.a.)* اعاده ا. i-âde et. ; *(repair)* تعمیر ا. tâ′mîr et. ; *(fig.)* دوزلتمك düzeltmek ; اصلاح ا. uslâh et.; *(compensate)* تلافی ا. telâfî et. : — **Rēstōr′able,** *(a.)* اعاده‌سی ممکن i-âdesi mümkün : *(repairable)* قابل تعمیر qâbili tâ′mîr ; *(fig.)* دوزه‌لیر düzelir ; — **Restoration,** (rē-stōr-ā′shun) *(n.)* اعاده i-âde; *(repair)* تعمیر tâ′mîr ; تجدید tej-dîd ; *(fig.)* اصلاح uslâh ; تلافی telâfî ; — **Restorative,** (rē-stōr′a-tiv) *(a.)* دوزه‌لتیر düzeltir ; *(a. & n.) (med.)* مقوی mouqavvî.

Restrain, rē-strān′, *(v.a.)* طوتمق tout-maq ; منع ا. men et. ; — **Restraint,** (rē-strānt′) *(n.) (act)* ضبط zabt ; منع men ; *(hinderance)* جبر jebr ; ممانعت mümâne-at; *(of liberty) (lit.)* موقوفیت mevqôufiyyet ; *(fig.)* تقییدات taqyî-dât ; *(reserve)* چکینمه chekinme ; صیقیلمه suqulma.

Restrict, rē-strikt′, *(v.a.)* تحدید ا. tah-dîd et. ; *(lit.)* تقیید ا. taqyîd et. ; —

Restricted, (rē-strikt'd) *(a.)* محدود mahdôud et.; *(lit.)* مقید mouqayyed; — **Restriction,** (rē-strik'shun) *(act)* تقیید taqyîd; تحدید tahdîd; *(lit.)* تقییدات taqyîdât; *(confinement)* انحصار inhisâr; — **Restrictive,** (rē-strik'tiv) *(a.) (lit.)* تقییدی taqyîdî; صیقیجی suquju.

Restringent, rē-strin'jent, *(a.)* صیقیجی suquju; *(med.)* قابض qâbuz.

Result, rē-zult', *(lit.)* نتیجه netîje; *(v.a.)* انتاج ا. intâj et.; حاصل ا. hâsul et.; *(-in)* نتیجه‌لنمك netîjelenmek; **as a — of** (ك) نتیجه‌سی اوله‌رق ...(in-) netîjesi olaraq; — **Resultant,** (rē-zult'ant) *(a.)* حاصل hâsul; *(n.)* محصله mouhassala; — **Resultless,** (rē-zult'les) *(a.)* نتیجه‌سز netîjesiz.

Resume, rē-zūm', *(v.a.)* کری آلمق geri almaq; *(begin)* تکرار باشلامق tekrâr bashlamaq.

Résumé, rā-zü'mā, *(n.)* خلاصه houlâsa; اجمال ijmâl.

Resumption, rē-zump'shun, *(n.)* کری آلمه geri alma; رفع ref; استرداد istirdâd; *(payment)* یکیدن ابتدار yeniden ibtidâr; *(fig.)* تکرار باشلامه tekrâr bashlama.

Resurrection, res-ėr-rek'shun, *(n.)* *(lit.)* بعث بعدالموت bâ'si bâ'del-mevt; — **Resurrectionist,** (rē-sur-rek'shun-ist) *(n.)* أولو خیرسزی eulü hursuzu.

Resuscitate, rē-sus'i-tāt, *(v.a.)* جانلاندیرمق janlandurmaq; *(v.n.)* جانلانمق janlanmaq; — **Resuscitation,** (rē-sus-i-tā'shun) *(n.)* *(act)* جانلاندیرمه janlandurma; احیا ihyâ; *(state)* جانلانمه janlanma; یکی حیات yeni hayât; — **Resuscitative,** (rē-sus'i-tāt-iv) *(a.)* جانلاندیریجی janlanduruju; *(lit.)* حیاتبخش hayât-bahsh; فاطر fâtur.

Retail, rē-tāl', *(n. & a.)* پراکنده perâkende; *(v.a.)* پراکنده صاتمق perâkende satmaq; *(fig.)* یایمق yaymaq; اشاعه ا. ishâ-a et.; — **Retailer,** (rē-tāl'ėr) *(n.)* پراکنده‌جی perâkendeji.

Retain, rē-tān', *(v.a.)* طوتمق toutmaq; *(keep)* محافظه ا. mouhâfaza et; *(detain)* آلیقومق aluqomaq; — **a lawyer** بر آووقات طوتمق bir avouqat toutmaq; — **Retainer,** (rē-tān'ėr) *(n.)* اجیر ejîr; *(dependant)* معیت ma-uyyet; *(pl.)* توابع tevâbi'; *(fee)* آوانس avans; پی pey; — **Retaining,** *(a.)* طوتان toutan; محافظ mouhâfuz; — **fee** پی pey; آوانس avans; — **wall** سد دیواری sedd douvaru.

Retaliate, rē-tal'i-āt, *(v.a.)* عینیله مقابله ا. aynîle mouqâbele et.; — **Retaliā'tion,** (-'shun) *(n.)* مقابله بالمثل mouqâbele bil-misl; *(vengeance)* انتقام intiqâm; — **Retal'iative,** (tiv) *(a.)* مقابله قبیلندن mouqâbele qabîlinden.

Retard, rē-tārd', *(v.a.)* تأخیر ا. te'hîr et.; آلیقومق aluqomaq; — **Retardation,** (rē-tār-dā'shun) *(n.)* مانع mânî'; *(sci.)* تأخر te-ehhour; *(ast.)* مقدار تأجیل miqdâru te'jîl; — **Retardative,** (rē-tār'dāt-iv) *(a.)* *(serving)* تأخیری te'hîrî; *(tending)* تأخری te-ehhourî.

Retch, rech, *(v.n.)* اوکورمك euyürmek; کندینی زورلامق kendini zorlamaq.

Retention, rē-ten'shun, *(n.)* طوتمه toutma; ضبط zabt; *(memory)* حافظه hâfuza; *(preservation)* محافظه mouhâfaza; حفظ hufz; *(med.)* قبض qabz; انقباض inqibâz; — **Rēten'tive,** (-'tiv) *(a.)* طوتار toutar; حافظه‌لو hâfuzalu.

Reticence, ret'i-sens, *(n.)* سکوت sükyôut; کتم ketm; — **Ret'icent,** (-'i-sent) *(a.)* کتوم ketôum.

Reticule, ret'i-kūl, *(n.)* چانطه chanta; *(telescope's)* شبکه shebeke; — **Reticular,** (re-tik'ū-lar) *(a.)* شبکی shebekî; — **Reticulated,** (re-tik'ū-lāt-ed) *(a.)* مشبك müshebbek; آغ شکلنده â sheklinde.

Retina, ret'i-na, *(n.)* *(sci.)* طبقهٔ شبکیه tabaqayi shebekiyye; (شبکه) (shebeke).

Retinue, ret'i-nū, *(n.)* معیت ma-uyyet; توابع tevâbi'.

Retire, rē-tīr', *(v.a.)* چکمك chekmek; *(remove)* قالدیرمق qaldurmaq; *(v.n.)* چکیلمك chekilmek; *(office)* تقاعد او. teqâ-üd ol.; *(bed)* یاتمغه کیتمك yatmaya gitmek; *(n.)* چکیلمه chekilme; — **Retired,** (rē-tīrd') *(a.)* متقاعد müteqâ-id; *(secluded)* تنها tenhâ; *(pers.)* منزوی münzevî; — **list** (صنف) متقاعدین (sunufu-) müteqâ-idîn; — **Retiredly,** (rē-tīrd'li) *(ad.)* منزویانه

münzeviyâne ; — **Retirement,** (rē-tīr'ment) *(n.)* چکیلمه chekilme ; تقاعد teqâ-üd : *(fig.)* انزوا inzivâ ; — **Retiring,** (rē-tīr'ing) *(a.)* چکینکن chekingen ; محجوب mahjôub ; *(office)* ... تقاعد taqâ-üd... .

Retort, rē-tort', *(n.)* مقابله mouqâbele ; جواب jevâb ; *(chem.)* انبیق inbik ; قارنی qarni ; *(v.a.)* رد ا. redd et. ; مقابله ا. mouqâbele et. ; *(chem.)* آیرمق ayurmaq ; *(v. n.)* جواب ویرمك jevâb vermek.

Retouch, rē-tuch', *(n.)* رەتوش retoush; *(v.a.)* رەتوش ا. retoush et. ; *(fig.)* دوزلتمك düzeltmek.

Retrace, rē-trās', *(v.a.)* تکرار ا. tekrâr et. ; رجوع ا. rüjôu' et. ; *(remember)* تخطر ا. tahattour et. ; *(outline)* یکیدن چیزمك yeniden chizmek.

Retract, rē-trakt', *(v.a.)* کری چکمك geri chekmek ; *(fig.)* نقض ا. naqz et. ; *(v. n.)* کری آلمق geri almaq ; *(promise)* نکول ا. nükyôul et. ; *(cloth)* چکیلمك chekilmek ; بوزولمك büzülmek ; — **Retractable,** (rē-trak'ta-bl) *(a.)* کری آلنەبیلیر geri alunabilir ; *(lit.)* قابل نکول qâbili nükyôul; — **Retraction,** (rē-trak'shun) *(n.) (lit.)* نقض naqz ; نکول nükyôul; *(med.)* تقبض teqabbouz.

Retreat, rē-trēt', *(n.)* چکیلمه chekilme ; *(place)* کوشه keushe ; *(lit.)* انزواکاه inzivâgyâh ; *(shelter)* ملجأ melje' ; *(mil.)* رجعت rij-at ; *(rel.)* عزلت ouzlet ; *(v. n.)* چکیلمك chekilmek ; *(mil)* رجعت ا. rij-at et. .

Retrench, rē-trensh', *(v.a.)* آزالتمق azaltmaq ; تنزیل ا. tenzîl et. ; *(v. n.)* اداره یاپمق idâre yapmaq ; تصرف ا. tesarrouf et. ; — **Retrenchment,** (rē-trensh'ment) *(n.)* *(act)* تنزیل tenzîl ; *(economy)* اقتصاد iqtisâd ; اداره idâre ; *(mil.)* متریس metris.

Retribute, rē-trib'ūt, *(v.a.)* حقنی ویرمك haqqunu vermek ; *(return)* اعاده ا. i-âde et. ; *(recompense)* تلطیف ا. taltîf et. ; — **Rētribū'tion,** (-'shun) *(n.)* مقابله mouqâbele ; *(recompense)* مکافات mükyâfât ; — **Rētrib'utive,** - **ly,** (-'ū-tiv-li) *(a. & ad.)* قارشیلق اولەرق qarshuluq olaraq ; مکافات قبیلندن mükyâfât qabîlinden.

Retrieve, rē-trēv', *(v.a.)* اعاده ا. i-âde et. : دوزلتمك düzeltmek ; *(lit.)* تلافی ا. telâfî et. ; — **Retrievable,** (rē-trēv'-a-bl) *(a.)* قابل تعمیر qâbili tâ'mîr ; تلافیسی ممکن telâfîsi mümkün ; — **Retriever,** (rē-trēv'ėr) *(zo.)* آو کوپکی av keupeyi.

Retroaction , re-tro-ak'shun, *(n.)* ماقبله شمول mâqable shümôul ; — **Retroactive,** (rē-tro-ak'tiv) *(a.) (jud.)* ماقبلنه شامل mâqabline shâmil.

Retrocede, rē-tro-sēd', *(v. n.)* کری چکیلمك geri chekilmek ; *(fig.)* کوشەمك gevshemek ; — **Retrocession,** (rē-tro-sesh'un) *(n.) (med.)* اینمه inme ; کوشەمه gevsheme ; *(jud.)* رجوع rüjôu' ; رد redd.

Retrograde, ret'rō-, or rē'trō-grād, *(a.) (ast.)* رجعی rij-î ; کریلەین gerileyen ; *(fig.)* کری geri ; *(lit.)* متدنی mütedennî; *(v. n.)* کریلەمك gerilemek ; — **Retrogression** , (rē-trō-gresh'un) *(n.)* کریلەمه gerileme ; *(fig.)* تدنی tedennî.

Retrospect, ret'rō-spekt or rē'-, *(n.)* *(lit.)* ماضی‌یه نظر mâzîye nazar ; ماضی mâzî ; — **Retrōspect'ive,** (-spekt'iv) *(a.)* ماضی‌یه عائد mazîye â-id ; *(lit.)* رجعی rij-î.

Retrovert, rē'trō-vėrt, *(v.a.)* کری چویرمك geri chevirmek ; *(n.)* رجوع ایدن rüjôu' eden ; — **Retroversion,** (rē-trō-vėr'shun) *(n.)* کری کلمه geri gelme; رجوع rüjôu'.

Return, rē-turn', *(n.) (act)* اعاده i-âde; *(coming)* عودت avdet ; *(retort)* مقابله mouqâbele; جواب jevâb ; *(profit)* کار kyâr ; *(pl.)* حاصلات hâsulât ; *(renewal)* تکرر tekerrür; *(med.)* نکس nüx ; *(report)* راپور rapor; *(pl.)* نتایج netâyij. *(arch.)* چیقمه chuqma ; *(v.a.)* اعاده ا. i-âde et. ; رد ا. redd et. ; راپور ا. rapor et. ; *(elect)* انتخاب ا. intihâb et. ; *(produce)* تأمین ا. te'mîn et. ; کتیرمك getirmek ; *(v.n.)* کری دونمك geri deunmek ; عودت ا. avdet et. ; *(recur)* تکرر ا. tekerrür et. ; *(med.)* نکس ا. nüx et. ; *(retort)* مقابله ا. mouqâbele et. ; *(answer)* جواب ویرمك jevâb vermek ; — **day,** (-dā) *(n.) (jud.)* جلسه jelse ; محاکمه کونی mouhâkeme günü ; — **match** , *(n.)* ایکنجی ماچ ikinji mach ; مکرر اویون mükerrer oyoun ; — **ticket,** *(n.)* عودت بیلتی avdet bileti;

— **Rētur'nable,** (-'na-bl) *(a.)* اعادەسی مقتضی i-âdesi mouqtazî: ردی لازم reddi lâzum; *(pol.)* قابل انتخاب qâbili intihâb; — **Rētur'ning officer,** انتخاب مأموری intihâb me'môurou.

Reunion, rē-ūn'yun, *(n.)* برلشمه birleshme; *(gathering)* اجتماع ijtimâ'.

Reunite, rē-ū-nīt', *(v.a.)* برلشدیرمك birleshdirmek; *(fig.)* تألیف ا. te'lîf et.; *(v.n.)* برلشمك birleshmek.

Reveal, rē-vēl', *(v.a.)* افشا ا. ifshâ et.; كوسترمك geustermek; *(rel.)* الهام ا. ilhâm et.; — **Revealed,** (rē-vēld') *(a.)* آچیق achuq: *(lit.)* مكشوف mekshôuf; *(rel.)* ملهم mülhem; — **Revealer,** (rē-vēl'ėr) *(n.)* خبر ویرن haber veren; *(lit.)* كاشف kyâshif; *(rel.)* ملهم mülhim.

Revel, rev'el, *(n.)* شنلك shenlik; آهنك âhenk; *(orgies)* عشرت ishret: جنبش jünbüsh; *(v.n.)* آهنك یاپمق âhenk yapmaq; اكلنمك eylenmek; *(fig.)* ذوق دویمق zevq douymaq; خوشلانمق hoshlanmaq; — **Rev'eller,** (-'el-ėr) *(n.)* اهل ذوق ehli zevq: عیاش ayyâsh; — **Rev'elry,** (-'el-ri) *(n.)* اكلنتی eylenti; عشرت ishret.

Revelation, rev-ē-lā'shun, *(n.)* افشا ifshâ; اخبار ihbâr; *(rel.)* الهام ilhâm; وحی vahy.

Revellent, rē-vel'ent, *(a.)* *(med.)* (ناقل) (nâqil); مصرف mousarruf.

Revenge, rē-venj', *(n.)* انتقام intiqâm; *(passion)* كین kîn; *(v.)* انتقام آلمق intiqâm almaq; — **is sweet** انتقام طاتلیدر intiqâm tatludur; — **Revengeful,** (rē-venj'fōōl) *(a.)* كینلی kînli; انتقامجی intiqâmju; — **Revengefully,** (rē-venj'fōōl-i) *(ad.)* انتقامجویانه intiqâmjôuyâne; — **Revenger,** (rē-venj'ėr) *(n.)* انتقام آلان intiqâm alan; *(lit.)* منتقم müntaqim.

Revenue, rev'en-ū, *(n.)* ایراد îrâd; واردات vâridât; **state** — واردات دولت vâridâtu devlet; خزینه hazîne; — **cutter,** (-kut'ėr) *(n.)* رسومات كمیسی rüsôumât gemisi; كومرك محافظ سفینەسی gümrük mouhâfuz sefînesi.

Reverberate, rē-vėr'bėr-āt, *(v.a.)* عكس ا. ax et.; *(v.n.)* انعكاس ا. in-ikyâs et.; — **Reverberation,** (rē-vėr-bėr-ā'shun) *(n.)* عكس ax; انعكاس in-ikyâs.

Revere, rē-vēr', *(v.a.)* حرمت ا. hürmet et.; *(lit.)* تبجیل ا. tebjîl et.; — **Reverence,** (rev'ėr-ens) *(n.)* تعظیم tâ'zîm; *(civility)* احترام ihtirâm; *(rel.)* خشوع houshôu'; *(title)* (فضیلتلو) (fazîletlou); *(v.a.)* تبجیل ا. tebjîl et.; — **Reverend,** (rev'ėr-end) *(a.)* محترم mouhterem; (فضیلتلو) (fazîletlou); — **Rev'ėrent,** *(a.)* احترامكار ihtirâmkyâr; — **Revėren'tial,-ly,** (-'shal,-i) *(a. & ad.)* احترامكارانه ihtirâmkyârâne; تعظیمكارانه tâ'zîmkyârâne.

Reverie, rev'e-ri, *(n.)* تخیل tehayyül; *(pl.)* خیالات hayâlât; *(abstraction)* طالغینلق dalgunluq.

Reverse, rē-vėrs', *(n.)* ترسی tersi; عكسی axi; *(fig.)* ضد zudd; *(misfortune)* فلاكت felâket; نكبت nükbet; *(a.)* ترس ters; *(lit.)* معكوس mâ'kyôus; *(v.a.)* ترسنه چویرمك tersine chevirmek; عكس ا. ax et.; *(change)* تبدیل ا. tebdîl et.; *(lit.)* نقض ا. naqz et.; *(annul)* ابطال ا. ibtâl et.; فسخ ا. fesih et.; — **Reversed,** (rē-vėrsd) *(a.)* ترس ters; معكوس mâ'kyôus; — **Reversedly,** (rē-vėrsd-li) *(ad.)* ترسنه tersine; معكوساً mâ'kyôusen; — **Reverseless,** (rē-vėrs'les) *(a.)* دكیشمز deyishmez; قطعی qat-î; — **Reversible,** (rē-vėrs'i-bl) *(a.)* ترسنه چوریلیر tersine chevrilir; *(arith.)* قابل عكس qâbili ax; — **Rēvėr'sing,** *(n.)* ... عكس ax...; ... تبدیل tebdîl...; — **Reversion,** (rē-vėr'shun) *(n.)* عكس ax; *(biology)* *(lit.)* (اصلنه) رجوع (asluna-) rüjôu'; *(possession)* تكرار انتقال tekrâr intiqâl; *(future)* *(lit.)* (ملكیت مستقبله) (milkiyyeti müstaqbele); حق haqq.

Revert, rē-vėrt', *(v.a.)* عكس ا. ax et.; ترسنه چویرمك tersine chevirmek; *(drive)* كری چویرمك geri chevirmek; *(v.n.)* كری دونمك geri deunmek; قالمق qalmaq; *(return)* رجوع ا. rüjôu' et..

Revet, rē-vet', *(v.a.)* *(mil.)* (اكسا ا.) (ixâ et.); دیوار چكمك douvar chekmek; — **Rēvet'ment,** *(n.)* دیوار douvar.

Review, rē-vū', *(n.)* تدقیق tedqîq; *(critically)* تنقید tenqîd; مطالعات moutâlât; *(mil.)* رسم كچید resmi gechid;

(act) تفتيش teftîsh ; *(periodical)* مجموعه mejmou-a; *(v.a.)* تدقيق ا. ted-qîq et.; تنقيد ا. tenqîd et. ; *(mil.)* تفتيش ا. teftîsh et. ; *(v.n.) (lit.)* ارجاع نظر ا. irjâ-u nazar et. ; — **Reviewer,** (rē-vū'ėr) *(n.)* منقد mü-naqqid.

Revile, rē-vīl, *(v.a.)* تزييف ا. tezyîf et.; *(v.n.)* سويلنمك seuylenmek ; تجاوز ا. tejâvüz et..

Revindicate, rē-vin'di-kāt, *(v.a.)* كرى ايستهمك geri istemek; (اعادهسنى) طلب ا. (i-âdesini-) taleb et.

Revise, rē-vīz', *(v.a.)* تدقيق ا. tedqîq et.; *(amend)* تعديل ا. tâ'dîl et. ; *(correct)* تصحيح ا. tas-hîh et.; — **Revised,** (rē-vīzd') *(a.)* تدقيق ايدلش tedqîq edilmish; *(lit.)* مصحح mou-sahhah ; — **Riviser,** (rē-vīz'ėr) *(n.)* مصحح mousahhih; *(fig.)* مدقق mü-daqqiq ; — **Revision,** (rē-vizh'un) *(n.)* تدقيق tedqîq ; تعديل tâ'dîl ; تصحيح tas-hîh ; — **Revisory,** (rē-vīz'o-ri) *(a.)* تدقيقى tedqîqî.

Revisit, rē-viz'it, *(v.a.)* تكرار زيارت ا. tekrâr ziyâret et. : *(return)* عودت ا. avdet et. ; *(n.)* تكرار زيارت tekrâr ziyâret; عودت avdet.

Revive, re-vīv', *(v.n.)* جانلانمق jan-lanmaq ; *(v.a.)* جانلاندرمق janlan-durmaq ; *(com.)* رواج ويرمك revâj ver-mek ; — **Revī'val,** *(n.)* جانلانمه jan-lanma ; اويانمه ouyanma ; *(recovery)* صلاح salâh ; *(renaissance) (lit.)* تجدد tejeddüd ; انتباه intibâh.

Revivify, re-viv'i-fī, *(v.a.)* جانلاندرمق janlandurmaq ; قوتنى اعاده ا. qouvve-tini i-âde et..

Revocation, rē-vō-kā'shun, *(n.)* لغو lagv ; فسخ fesih ; *(promise)* نقض naqz; *(fig.)* كرى آلمه geri alma ; رجوع rü-jôu'; — **Rovocable,** (rēv'o-ka-bl) *(a.)* كرى آلنهبيلير geri alunabilir; *(lit.)* قابل رجوع qâbili rüjôu' ; ابطالى ممكن ib-tâli mümkün.

Revoke, rē-vōk', *(v.a.)* كرى آلمق geri almaq ; *(annul)* فسخ ا. fesih et.; *(pers.)* عزل ا. azl et..

Revolt, rē-vōlt', *(n.)* عصيان usyân ; قيام qiyâm ; *(v.n.)* عصيان ا. usyân et. ; *(shocked)* چوق قيزمق choq quz-maq ; *(v.a.)* آياقلاندرمق ayaqlandur-maq ; *(shock)* اغضاب ا. îgzâb et. : قيزدرمق quzdurmaq ; — **Revōlt'ing,** *(a.) (lit.)* تحملفرسا tehammül-fersâ ; اغضاب ايديجى îgzâb ediji ; — **Revōl-tingly,** (-'ting-li) *(ad.)* قيزيلهجق درجهده quzulajaq derejede ; تحملفرسا درجهده tehammül-fersâ derejede.

Rovolution, rev-ō-lū'shun, *(n.)* اختلال ihtilâl ; *(fig.)* انقلاب inqilâb ; *(revolv-ing)* دور devr ; **The French —** فرانسز اختلال كبيرى fransuz ihtilâli kebîri ; — **Revolutionary,** (rev-ō-lū'shun-a-ri) *(a.)* اختلالى ihtilâlî ; اختلالكارانه ihtilâl-kyârâne ; — **Revolutionist,** (rev-o-lū'shun-ist) *(n.)* اختلالجى ihtilâlji; — **Revolutionize ,** (rev-ō-lū'shun-īz) *(v.a.)* انقلاب ياپمق inqilâb yapmaq ; تبديل ا. tebdîl et..

Revolve, rē-volv', *(v.n.)* دونمك deun-mek ; دور ا. devr et. ; *(meditate)* دوشونمك düshünmek ; *(v.a.)* دوندرمك deundürmek ; چويرمك chevirmek ; *(consider)* تذكر ا. tezekkür et. ; — **Rēvolv'ėr ,** *(n.)* طاپانجه tabanja ; (رهوولور) (revelver) ; — **Rēvolv'ing,** *(a.)* دونر deuner ; *(lit.)* دوار devvâr ; — **storm** دوار فيرطنه devvâr furtuna ; قاصيرغه qasurga.

Revulsion, rē-vul'shun, *(n.)* تبدل te-beddül ; *(med.)* انصراف insurâf; (انتقال) (intiqâl) ; *(separation)* آيرلمه ayrulma.

Reward, rē-wawrd', *(n.)* مكافات mü-kyâfât ; *(evil)* جزا jezâ ; *(fruit)* ثمره semere ; *(v.a.)* مكافات ياپمق mükyâfât yapmaq ; تلطيف ا. taltîf et. ; *(fig.)* مقابله ا. mouqâbele et. ; — **Rēwar'-dable,** *(a.)* مكافاته لايق mükyâfâta lâ-yuq ; — **Rēward'less,** *(a.)* مكافاتسز mükyâfâtsuz.

Rewrite, rē-rīt', *(v.a.)* تكرار يازمق tek-râr yazmaq.

Rhapsody, rap'sodi, *(n.)* راپسودى rap-sodi.

Rhetoric , ret'or-ik , *(n.) (lit.)* بديع bedî'; بيان beyân ; *(oratory) (lit.)* خطابت hutâbet ; فصاحت fasâhat ; — **Rhetorical,** (ret-or'ik-al) *(lit.)* بديعى bedî-î ; *(lit.)* خطيبانه hatîbâne ; — **Rhetorically,** (ret-or'ik-al-i) *(ad.)* اصول بيانه موافق ousôuli beyâna mou-vâfuq ; بديعانه bedî-âne ; خطيبانه ha-tîbâne ; — **Rhetorician ,** (ret-or-

ish'an) *(n.)* بدیع معلمی bedî' mouallimi ; *(orator)* خطیب hatîb ; — **Rhetorize,** *(v.n.)* خطیبلك صاتمق hatîblik satmaq.

Rheum, rōōm, *(n.)* نزله nezle ; — **Rheumatism,** (rōōm'a-tizm) *(n.)* روماتیزمه romatizma.

Rhine, rīn, *(n. pr.)* رەن (نهری) ren (-nehri).

Rhinoceros, rī-nos'ėr-os, *(n.)* کرکدان kerküdân.

Rhodes, rōdz, *(n.pr.)* رودوس rodos.

Rhododendron, rō-do-den'dron, *(n.)* *(bot.)* زقوم zaqqoum.

Rhubarb, rōō'bärb, *(n.)* *(bot.)* راوند râvend.

Rhʏme, rīm, *(n.)* قافیه qâfiye ; نظم nazm ; *(v.a.)* قافیه یاپمق qâfiye yapmaq ; *(v. n.)* *(lit.)* مقفا اول. mouqaffâ ol. ; *(fig.)* آهنك تشکیل ا. âhenk teshkîl et. ; **neither — nor reason** *(fig.)* صاچمه sachma ; معناسز mâ'nasuz ; — **Rheʏmed,** (rīmd) *(a.)* قافیه‌لی qâfiyeli; — **Rhʏmer,** (rīm'ėr) *(n.)* قافیه‌جی qâfiyeji ; — **Rhʏmeless,** (rīm'les) *(a.)* قافیه‌سز qâfiyesiz ; *(fig.)* بوزوق bozouq.

Rhʏthm, ri*th*m, *(n.)* *(poetry)* وزن vezn ; *(fig.)* اسلوب üslôub : — **Rhʏthmical,** (ri*th*'mik-al) *(a.)* موزون mevzôun ; — **Rhʏtmicallʏ,** (ri*th*'-mik-al-i) *(ad.)* موزون بر حالده mevzôun bir halde.

Rib, rib, *(n.)* قابورغه qabourga ; *(bot.)* طمار damar ; *(arch.)* قوشاق qoushaq ; شرید sherid ; چوبوق chouboug ; *(mar.)* پوسته posta ; *(wife)* زوجه zevje ; (قارو) (qaru) ; — **band,** *(n.)* *(mar.)* پوسته قوشاغی posta qoushâ ; استرالیا istralya ; — **Ribbed,** (ribd) *(a.)* *(lit.)* طمارلی damarlu ; *(arch.)* قوشاقلی qoushaqlu ; **iron —** دمیر قوشاقلی demir qoushaqlu ; — **Ribbing,** (rib'ing) *(n.)* قوشاقلر qoushaqlar ; (چاتی) (chatu).

Ribald, rib'ald, *(a.)* بایاغی bayâ ; *(foul)* (آغزی پیس) (âzu pis) ; *(n.)* بایاغی آدم bayâ adam ; سفیه sefîh ; — **Rib'-aldrʏ,** (-'ald-ri) *(n.)* پیس لاقیردیلر pis laqurdular ; *(lit.)* غلطت لسان galzeti lisân.

Ribbon, rib'on, *(n.)* قوردله qordele; شرید sherid ; *(arch.)* تیریز tiriz ; *(reins)* دیزکینلر dizginler ; **to tear to —s** پارچه‌لامق parchalamaq ; پارچه پارچه ا. parcha parcha et.; **to handle the —s** دیزکینلری طوتمق dizginleri toutmaq ; ادارەیی آله آلمق idâreyi ele almaq; — **weaver,** (-wēv'ėr) *(n.)* شریدجی sheridji.

Rice, rīs, *(n.)* پرنج pirinch ; *(cooked)* پیلاو pilav ; — **flour,** (-flowr) *(n.)* پرنج اونی pirinch ounou ; — **milk,** *(n.)* سوتلاج sütlaj ; — **paper,** *(n.)* پرنج کاغدی pirinch kyâdu ; — **water,** *(n.)* پرنج صویی pirinch souyou.

Rich, rich, *(a.)* زنکین zengin ; *(fertile)* منبت münbit ; *(fig.)* محصولدار mahsôuldâr ; *(abundant)* چوق choq ; مبذول mebzôul ; *(luxorious)* مکلف mükellef ; *(ample)* واسع vâsî' ; *(colour)* پارلاق parlaq ; **the —** *(n.pl.)* زنکینلر zenginler ; اغنیا âgniyâ ; — **lʏ,** *(ad.)* چوق choq ; مبذولا mebzôulen ; مکلف صورتده mükellef sôuretde ; — **ness,** *(n.)* زنکینلك zenginlik; ثروت servet ; *(fertility)* برکت bereket ; مبذولیت mebzôuliyyet ; *(luxus)* زینت zînet ; *(lit.)* احتشام ihtishâm ; — **Riches,** (rich'ez) *(n. pl.)* ثروت servet; *(abundance)* فیض feyz ; برکت bereket ; *(intelligence)* *(lit.)* خزینهٔ عرفان hazîneyi irfân ; *(pearl)* جوهر jevher.

Ricinus, ris'i-nus, *(n.)* رچینه rechine; *(oil)* هند یاغی hind yâ.

Rick, rik, *(n.)* اوت ot ; ییغین yughun.

Rickets, rik'ets, *(n.)* کمیك خسته‌لغی kemik hastalugh ; (قیربه) (qurba) ; — **Ricketʏ,** (rik'et-i) *(a.)* کمیك خسته‌لقلی kemik hastaluqlu ; *(feeble)* ضعیف za-îf.

Ricochet, rik - ō - shā' *or* -shet', *(n.)* *(artil.)* سکمه sekme ; سکدیرمه sekdirme ; *(v.n.)* سکمك sekmek.

Rid, rid, *(v.a.)* قورتارمق qourtarmaq ; *(expel)* دفع ا. def et.; بر طرف ا. bertaraf et. ; **to get — of** دن قورتولمق ...(den-) qourtoulmaq ; خلاص اول. halâs ol. ; — **Riddance,** (rid'ans) *(n.)* خلاص halâs ; قورتولش qourtoulouslı ; **a good —** نعمت nî'met ; اصابت isâbet.

Riddle, rid'l, *(n.)* بیلمجه bilmeje ; *(enigma)* معما mou-ammâ.

Riddle, rid'l, *(n.)* *(sieve)* الك elek ; قالبور qalbour ; *(v.a.)* الەمك elemek ; *(holes)* دلیك دشیك ا. delik deshik et. .

Ride, rīd, *(v.n.)* بينمك binmek; *(horse)* آته بينمك ata binmek: *(dominate)* اداره ا. idâre et.; تحكم ا. tehakküm et.; *(fly)* اوچمق ouchmaq; *(fig.)* آتلامق atlamaq; *(mar.)* دميرلى ياتمق demirli yatmaq; *(v.a.)* *(fig.)* قوللانمق qoullanmaq; اداره ا. idâre et.; *(n.)* بينيش binish; *(travel)* سياحت seyâhat; كيديش gidish; **to — a hobby** ايشى افراطه واردىرمق ishi ifrâta vardurmaq; پك ايلرى كيتمك pek ileri gitmek; **to — down** *(fig.)* پك شدتلى معامله ا. pek shiddetli mouâmele et.; **to — over** *(fig.)* تحكم ا. tehakküm et.: **to — easy** *(mar.)* راحت ياتمق rahat yatmaq; باش قيچ وورمامق bash-quch vourmamaq; **to — hard** *(mar.)* چوق باش قيچ وورمق choq bash-quch vourmaq; — **Rider,** (rī'dėr) *(n.)* سوارى süvâri; *(expert)* بينيجى biniji; *(documents)* علاوه ilâve; ذيل zeyl.

Ridge, rij, *(n.)* صيرت surt; *(crest)* تپه tepe; *(v.a.)* صيرت ياپمق surt yapmaq; يارمق yarmaq; — **Ridged,** (rijd) *(a.)* صيرتلى surtlu; كنارلى kenârlu.

Ridicule, rid'i-kūl, *(n.)* استهزا istihzâ; *(v.a.)* اكلنمك eylenmek; استهزا ا. istihzâ et.; — **Ridiculous,** (rid-ik'ū-lus) *(a.)* كولنج gülünj; مسخره masqara; — **Ridiculously,** (rid-ik'ū-lus-li) *(ad.)* كولنج بر حالده gülünj bir halde; رذيلانه rezîlane.

Riding, rīd'ing, *(n.)* بينيش binish; كيديش gidish; *(district)* منطقه mountuqa; *(a.)* ...سوارى süvâri...; ...آت at..; — **bitts,** (-bitz) *(n.pl.)* *(mar.)* بيته‌لر biteler; (بابالر) (babalar); — **habit,** *(n.)* آت قوستومى at qostümü; آمازون amazon; — **master,** (mäs'tėr) *(n.)* سوارى معلمى süvâri mou-allimi; — **school,** (-skōōl) سوارى مكتبى süvâri mektebi; مانژ manej.

Rife, rīf, *(a.)* چوق choq; مبذول mebzôul; *(current)* جارى jâri; مستولى müstevlî.

Riff-raff, rif'-raf, *(n.)* دوكونتو deuküntü; سوپرونتو süprüntü; *(pers.)* اسافل esâfil; آياق طاقمى ayaq taqumu.

Rifle, rī'fl, *(v.a.)* صويمق soymaq; چالمق chalmaq; *(n.)* توفنك tüfek; قارابينا qarabina; *(pl.)* آوجى طابورى avju tabourou; *(mech.)* ييو yiv; — **man,** *(mil.)* *(n.)* آوجى avju; قارابينيه‌ر qarabiniyer; — **range,** (-'rānj) *(n.)* توفنك انداخت تعليمخانه‌سى tüfek endaht tâ'lîmhânesi; — **Ri'fling,** *(n.)* ييو آچمه yiv achma; — **machine,** (-ma-shēn') *(n.)* ييو ماكنه‌سى yiv makinesi.

Rift, rift, *(n.)* يارق yaruq; چاتلاق chatlaq; *(fig.)* خطا hatâ; *(v.a.)* يارمق yarmaq.

Rig, rig, *(n.)* *(mar.)* آرمه arma; دونانم donanum; *(fishing)* اولطه olta; طاقم taqum; *(dress)* قيافت qiyâfet; *(frolic)* اكلنجه eylenje; اويون oyoun; *(v.a.)* دوناتمق donatmaq; تجهيز ا. tejhîz et.; *(v.n.)* يالاندن ياپمق yalandan yapmaq; **to — the market** پياسه‌يى تحريك ا. piyasayi tahrîk et.; مانوره ياپمق manevre yapmaq; — **out,** *(n.)* طاقم taqum; تجهيزات tejhîzât; *(v. a.)* كاملاً تجهيز ا. kyâmilen tejhîz et.; — **Rigger,** (rig'gėr) *(n.)* آرمادور armador; (آرماجى) (armaju); *(pulley)* ماقاره maqara; *(drum)* اسطوانه üstouvâne; — **Rigging,** (rig'ging) *(n.)* *(mar.)* آرما arma; دونانم donanum; **standing —** ثابت آرما sâbit arma; **running —** سلويچه selviche.

Right, rīt, *(a.)* طوغرى dôrou; *(just)* حقلى haqlu; *(well)* ايى iyi; تام tam; *(side)* صاغ sâ; *(lit.)* يمين yemîn; *(dexterous)* ماهر mâhir; *(math.)* قائم qâ-im; *(cloth)* يوز yüz; *(ad.)* طوغرى dôrou; *(very)* پك pek; چوق choq; *(n.)* حق haqq; *(pl.)* حقوق houqôuq; *(justice)* حقانيت haqqâniyyet; *(side)* صاغ (طرف) sâ (-taraf); *(int.)* اعلا â'lâ!; تمام tamam!; *(pers.)* حقلى haqlu!; **the —** *(n.)* *(pol.)* صاغ جناح sâ jenâh; *(conservatives)* (محافظه‌كارلر) (mouhâfazakyârlar); **you are —** حقليسكز haqlusunuz; — **and left** *(ad.)* صاغه صوله sagha-sola; هر ايكى طرفه her iki tarafa; **at all —s** هر خصوصده her housôusda; كافه نقاطده kyâffe noqâtda; **to set to —** دوزلتمك düzeltmek; **to do —** حق كوزتمك haqq geuzetmek; **public —s** *(jud.)* حقوق عموميه houqôuqu oumôumiyye; — **ly,** *(ad.)* طوغرى (اولەرق) dôrou olaraq; — **ness,** *(n.)* طوغرىلق dôroulouq; *(correctness)* صحت suhhat; — **hand,** *(a.)* صاغ sâ; *(n.)* صاغ ال sâ el; — **handed,** *(a.)* *(mech.)* صاغه دونر sagha deuner; *(fig.)* ماهر mâhir; — **down,** *(ad.)* طوغرىدن طوغرى dôroudan dôrou; *(fig.)*

آچیقجه achuqja ; — **off,** *(ad.)* همان hemen ; درحال derhâl.

Righteous, rī'tyus, *(a.)* طوغری dôrou ; مستقیم müstaqîm ; *(just)* حقلی haqlu ; — **ly,** *(ad.)* مستقیمانه müstaqîmâne ; منصفانه mounsufâne ; — **ness,** *(n.)* طوغریلق dôroulouq ; استقامت istiqâmet ; *(rel.)* طاعت tâ-at ; صلاح salâh.

Rightful, rīt'fool, *(a.)* حقلی haqlu ; *(legitimate)* مشروع meshrôu' ; — **ly,** *(ad.)* حقلی اولارق haqlu olaraq ; مشروع صورتده meshrôu' sôuretde; — **ness,** *(n.)* حق haqq ; مشروعیت meshrôuuyyet.

Rigid, rij'id, *(a.)* سرت sert ; ایکیلمز iyilmez ; *(fig. & lit)* خشین hashîn ; *(fanatical)* متعصب müte-assub ; — **ly,** *(ad.)* سرت (صورتده) sert (-sôuretde) ; *(fig.)* شدتله shiddetle ; — **Rigidity,** (rij-id'i-ti) *(n.)* سرتلك sertlik ; *(fig.)* خشونت houshôunet ; تعصب te-assoub ; *(lit.)* صلابت salâbet.

Rigmarole, rig'ma-rōl, *(n.)* ایچ صیقیجی سوزلر ich suquju seuzler ; اوزون حکایه ouzoun hikyâye ; *(a.)* مزعج müz-ij ; مالایعنی mâ-lâ-yâ'nî.

Rigor, rīg'ur, *(n.)* *(med.)* اوشومه üshüme ; تیترمه titreme.

Rigour, rig'ūr, *(n.)* سرتلك sertlik ; *(fig.)* شدت shiddet ; *(med.)* اوشومه üshüme ; برودت büroudet ; تیترمه titreme ; — **Rig'orous,** (-'ur-us) *(a.)* شدتلی shiddetli ; قوتلی qouvvetli ; *(acurrate)* پك طوغری pek dôrou ; *(lit.)* دقیق daqîq ; — **Rig'orously,** (-'ur-us-li) *(ad.)* شدتله shiddetle ; — **Rig'orousnass,** (-'ur-us-nes) *(n.)* شدت shiddet.

Rill, ril, *(n.)* دره dere ; چای chay.

Rim, rim, *(n.)* کنار kenar ; *(wheel)* ایسپیت ispit ; چنبر chenber.

Rime, rīm, *(n.)* قراغی qurâ , چی chîy; *(v.n.)* قراغی باغلامق qurâ bâlamaq ; — **Rimy,** (rī'mi) *(a.)* قراغی طوتمش qurâ toutmoush.

Rimple, rim'pl, *(n.)* بوروشوق bouroushouq : *(v.a.)* بوروشدیرمق bouroushdourmaq.

Rind, rīnd, *(n.)* *(bot.)* قابوق qabouq *(v.a.)* صویمق soymaq ; — **Rinded,** (rīnd'd) *(a.)* قابوقلی qabouqlou.

Ring, ring, *(n.)* حلقه halqa ; *(finger's)* یوزوك yüzük ; *(circle)* دائره dâ-ire ; *(arch.)* چنبر chenber ; *(arena)* میدان meydan ; رینغ ring ; *(group)* غروپ gouroup; — **armour,** (-ärm'ur) *(n.)* *(artil.)* چنبر زره chenber zurh ; — **bolt,** *(n.)* ماپه mapa ; — **finger,** *(n.)* یوزوك پارمغی yüzük parmâ ; — **leader,** *(n.)* شف shef ; *(fig.)* باش bash ; آله باشی ele bashu ; — **worm,** (-wurm) *(n.)* جلد خسته‌لغی jild hastalugh ; کل kel ; *(lit.)* سعف sa'f ; — **Ringed,** (ringd) *(a.)* حلقه‌لی halqalu ; یوزوکلی yüzüklü.

Ring, ring, *(v.a.)* چالمق chalmaq ; *(fig.)* چینلامق chunlamaq ; — **down** *(fig.)* تمام او. tamâm ol. ; — **in** زیل چالمق zil chalmaq ; *(fig.)* باشلامق bashlamaq ; — **up** *(fig.)* قالدیرمق qaldurmaq ; *(curtain)* پرده قالقمق perde qalqmaq; تلفون ا. telefon et. ; *(n.)* *(sound)* زیل zil ; سس ses ; — **Ring'er,** *(n.)* *(pers.)* زیلجی zilji ; — **Ring'ing,** *(n.)* *(act)* چالمه chalma; چالنمه chalunma; چینلامه chunlama ; سس ses ; چاك سسی chan sesi ; — **of the ears** قولاق چینلامه‌سی qoulaq chunlamasu ; قولاقلری چینلامه qoulaqlaru chunlama.

Ringlet, ring'let, *(n.)* حلقه‌جق halqajuq ; *(hair)* بوقله bouqle ; قیوروم quvrum.

Rink, ringk, *(n.)* رینغ ring ; **skating** — سکه‌یتین (رینغ) skeytin (-ring) .

Rinse, rins, *(v.a.)* چالقامق chalqamaq ; *(cleanse)* تمیزلمك temizlemek; — **Rins'ing,** *(n.)* چالقامه chalqama ; — **machine** تطهیر ماکنه‌سی tat-hîr makinesi.

Rio de Janeiro, rē'o-da-zhä-nā'e-ro, *(n.pr.)* ریو دو ژانه‌یرو riyo-deu-ja-neyro.

Riot, rī'ot, *(n.)* عصیان usyân ; قیام qiyâm ; *(noise)* گورولتو gürültü ; *(drink)* عشرت ishret ; *(v.n.)* عصیان ا. usyân et. ; آیاقلانمق ayaqlanmaq ; *(fig.)* پاطیردی ا. pâturdu et. ; عشرت ا. ishret et. ; **to run** — افراطه وارمق ifrâta varmaq ; طاشغینلق ا. tashgunluq et. ; — **Ri'oting,** *(n.)* اغتشاش îgtishâsh ; گورولتو gürültü ; — **Riotous,** (rī'ot-us) *(a.)* عاصی âsî ; اغتشاشجی îgtishâshju ; *(fig.)* گورولتوجی gürültüjü ; *(excessive)* پك فضله pek fazla.

Rip, rip, *(v.a.)* یارمق yarmaq ; *(open)*

آچمق achmaq : — **off** قوپارمق qopar-maq.

Riparian, rī-pā'ri-an, *(n.)* نهر کنارینه عائد nehir kenâruna â-id ; — **nat-ions,** (-na'shunz) *(n.pl.)* نهرله همحدود ملتلر nehirle hemhoudôud milletler; — **rights,** (-rītz) *(n.pl.)* نهرده بالق صیدی حقی nehirde baluq saydu haqqu.

Ripe, rīp, *(a.)* اولمش olmoush ; *(fig.)* کماله ایرمش kemâle ermish ; *(fit)* مساعد müsâ-id ; *(wise)* عاقل âqil ; مجرب müjerreb ; — **ly**, *(ad.)* عاقلانه âqi-lâne ; کیاستله kiyâsetle ; — **ness**, *(n.)* *(fig.)* کمال kemâl ; — **Ripen**, (rī'pn) *(v.n.)* اولمق olmaq ; *(fig.)* کماله ایرمك kemâle ermek ; *(v.a.)* یتیشدیرمك yetishdirmek ; *(fig.)* تکمل ایتدیرمك tekemmül etdirmek.

Ripple, rip'l, *(n.)* طالغهجق dalgajuq ; *(lit.)* موجه mevje : *(v.n)* خفیف طالغهلانمق hafif dalgalanmaq ; *(curl)* قیوریلمق quvrulmaq ; *(v.a.)* طالغهلاندیرمق dal-galandurmaq ; — **Ripp'ling**, *(n.)* *(lit. & pl.)* تموجات temevvüjât ; — **Ripp'lingly**, (-li) *(ad.)* تموجله te-mevvüjle ; طالغهلانهرق dalgalanaraq.

Ripple, rip'l, *(n.)* *(comb.)* طراق ta-raq ; کتن طراغی keten tarâ ; *(v.a.)* طرامق taramaq ; طوپلامق toplamaq.

Rise, rīz, *(n.)* *(v.n.)* قالقمق qalqmaq; *(lit.)* صعود ا. sou-ôud et. ; *(fig.)* یوکسلمك yüxelmek ; ترقی ا. teraq-qî et. ; *(close)* تعطیل ا. tâ'tîl et. ; *(swell)* قابارمق qabarmaq ; *(fig.)* آرتمق artmaq ; *(stars)* طلوع ا. toulôu' et. ; *(appear)* کورونمك geurünmek ; *(fig.)* ظهور ا. zouhôur et. ; *(revolt)* آیاقلانمق ayaqlanmaq ; قیام ا. qiyâm et. ; غلیانه کلمك galeyâna gelmek ; *(rel.)* دیریلمك dirilmek ; *(n.)* قالقیش qalqush ; *(sci.)* صعود sou-ôud ; *(progress)* ترقی teraqqî ; *(increase)* تزاید tezâyüd ; *(ast.)* طلوع toulôu' ; *(origin)* منشأ menshe' ; منبع menbâ ; *(steep)* بایر bayur ; *(arch.)* قدمه qademe ; ارتفاع irtifâ' ; *(mus.)* قوت qouvvet ; *(twig)* دال dal ; چالی chalu ; **to give — to** (ه) سببیت ویرمك ... (e-) sebebiyyet vermek; **to be on the —** یوکسلمك yüxelmek ; *(lit.)* تزاید ا. te-zâyüd et. ; **Early Riser,** (rīz'ėr) *(n.)* ایرکن قالقان erken qalqan ; صباحجی sabâhju ; **rise and fall** قالقوب دوشمه qalqub düshme ; چیقوب اینمه chuqub inme ; *(fig. & lit.)* اعتلا و انحطاط î'tilâ ve inhutât ; تعالی و سقوط te-âlî ve souqôut ; **the assembly rose** مجلس تعطیل ایتدی mejlis tâ'tîl etdi.

Risible, riz'i-bl, *(a.)* کولنج gülünj; تحف tahaf ; — **Risibility,** (riz-i-bil'i-ti) *(n.)* تحفلق tahafluq ; — **Risibly**, (riz'i-bli) *(ad.)* کولونهجك صورتده gülü-nejek sôuretde ; عجیبانه ajîbâne.

Rising, rīz'ing, *(n.)* قالقیش qalqush ; *(fig.)* یوکسلمه yüxelme ; *(revolt)* قیام qiyâm; عصیان usyân ; *(swelling)* شیش shish ; قابارمه qabarma ; *(dough)* خمور hamour ; *(rel.)* محشر mahsher ; قیامت qiyâmet ; *(a.)* قالقان qalqan ; *(lit.)* صاعد sâ-ud ; *(increasing)* *(lit.)* متزاید müte-zâyid; *(approaching)* یاقلاشمقده yaq-lashmaqda ; باصمقده basmaqda ; — **generation,** (-jen-ėr-ā'shun) *(n.)* *(lit.)* نسل آتی nesli âtî ; اخلاف ahlâf ; — **sun,** *(n.)* *(lit.)* شمس طالع shemsi tâlî'.

Risk, risk, *(n.)* تهلکه tehlike ; *(v.a.)* تهلکهیه صوقمق tehlikeye soqmaq ; *(ven-ture)* کوزه آلمق geuze almaq ; *(lit.)* جرأت ا. jür-et et.: **at your —** مسئولیتی سزه عائد mes-ôuliyyeti size â-id; **to run the —** تهلکهیه کیرمك tehlikeye girmek ; — **Risk'y**, (-'i) *(a.)* تهلکهلی tehlikeli.

Rite, rīt, *(n.)* آیین âyîn ; اصول ousôul ; ارکان erkyân.

Ritual, rit'ū-al, *(a.)* آیینی âyînî ; *(n.)* آیین âyîn ; مراسم merâsim ; *(book)* آیین کتابی âyîn kitabu; *(lit.)* مناسك me-nâsik ; — **Rit'ūalism,** (-izm) *(n.)* آداب دینیه âdâbu dîniyye ; مناسك me-nâsik ; — **Rit'ūalist,** *(n.)* آداب دینیهیه رعایتکار âdâbu dîniyyeye ri-âyekyâr; (اهل مناسك) (ehli menâsik) ; *(writer)* مناسك محرری menâsik mouharriri.

Rival, rī'val, *(a. & n.)* رقیب raqîb ; *(fem.)* رقیبه raqîbe ; *(v.a.)* رقابت ا. re-qâbet et. ; — **Rivalry,** (rī'val-ri) *(n.)* رقابت reqâbet.

River, riv'ėr, *(n.)* نهر nehir ; *(a.)* ...نهر nehir... ; نهری nehrî ; — **horse,** (-hōrs) *(n.)* دکز آیغیری deniz ayguru ; — **side,** (-sīd) *(n.)* نهر کناری nehir kenaru.

Rivet, riv'et, *(n.)* پرچین perchin ; *(v.a.)*

پرچین ا. perchin et.; پرچینلهمك perchinlemek; *(fig.)* باغلامق bâlamaq; — **machine,** (-ma-shēn') *(n.)* پرچین ماکینهسی perchin makinesi; — **Riv'eting,** *(n.)* پرچین ایتمه perchin etme; ...پرچین perchin...; — **hammer** پرچین چکیجی perchin chekiji; — **machine** پرچینلهمه ماکینهسی perchinleme makinesi.

Rivulet, riv'ū-let, *(n.)* چای chay; ایرمق urmaq.

Roach, rōch, *(n.)* سازان بالغی sazan balugh; چامچا chamcha.

Road, rōd, *(n.)* یول yol; *(lit.)* طریق tarîq; **high** — جادّه jadde; *(poet.)* شهراه sheh-râh; — **waY,** *(n.)* شوسه shose; — **Roadstead,** (rōd'sted) *(n.) (mar.)* لیمان liman; مرسا mersâ.

Roam, rōm, *(v.n.)* طولاشمق dolashmaq; کزنمك gezinmek; *(lit.)* جولان ا. jevelân et.; — **Roamer,** (rōm'ēr) *(n.) (fig.)* آواره âvâre; (سرسری) (serserî).

Roan, rōn, *(a.)* (رنکی) دمیر قیری demir quru (-rengi).

Roar, rōr, *(v.n.)* کورلهمك gürlemek; حایقیرمق hayqurmaq; *(n.)* کورلهمه gürleme; کومبورتی gümbürtü; *(laughter)* قهقهه qahqaha; — **Roarer,** (rōr'ēr) *(n.) (zo.)* صولور solour; — **Roaring,** (rōr'ing) *(n.)* اوغولتی oughoultou; اولومه oulouma; کورلهییش gürleyish; *(horse)* صولومه solouma; *(a.)* کورلهین gürleyen; کورولتولی gürültülü; *(fig.)* مدهش müdhish.

Roast, rōst, *(v.a.)* قیزارتمق quzartmaq; *(oven)* روستو یاپمق rosto yapmaq; فروندهقیزارتمق furunda quzartmaq; *(coffee)* قاوورمق qavourmaq; *(fig.)* قیزدیرمق quzdurmaq; *(ridicule)* اکلنمك eylenmek; *(n.)* روستو rosto; قیزارتمه quzartma; — **iron,** (-ī'urn) *(n.)* اسقاره uzgara; — **Roasted,** (rōst'd) *(a.)* قیزارمش quzarmush; قاوورولمش qavroulmoush; کباب kebab; — **chestnut** کباب کستانه kebab kestâne; — **Roaster,** (rōst'ēr) *(n.)* فرون furun; *(coffee)* طاوه tava; — **Roasting,** (rōst'ing) *(n.)* قیزارتمه quzartma; *(fig.)* استهزا istihzâ.

Rob, rob, *(v.a.)* صویمق soymaq; چالمق chalmaq; *(fig.)* غصب ا. gasb et.; *(n.)* شروب shouroub; پلته pelte; —

Robber, (rob'ēr) *(n.)* حیدود haydoud; شقی shaqî; *(pl.)* اشقیا eshqiyâ; — **RobberY,** (rob'ēr-i) *(n.)* شقاوت sheqâvet; حیدودلق haydoudlouq; خیرسزلق hursuzluq; *(fig.)* غاصبلق gâsubluq.

Robe, rōb, *(n.)* روبا rouba; البسه elbise; *(lit.)* لباس libâs; *(v.a.)* کیدیرمك giydirmek; *(lit.)* اکسا ا. iksâ et.; *(v.n.)* البسهسنی کیمك elbisesini giymek; **the** — *(fig.)* مسلك وکالت meslekі vekyâlet; (محامیلك) (mehâmîlik); — **de chambre,** (-de·shäm'br) *(n.)* روب دو شامبر rob-deu-shambur; — **māker,** *(n.)* (رسمی) اثوابجی (resmî-) esvabju; ترزی terzi.

Robin, rob'in, *(n.)* *(zo.)* سقا قوشی saqa qoushou.

Robust, rō-bust', *(a.)* کورپوز keurpüz; صاغلام sâlam; دینچ dinj; —**lY,** *(ad.)* دینچ بر حالده dinj bir halde; *(fig.)* صاغلام صورتده sâlam sôuretde; — **ness,** *(n.)* قوت qouvvet; صاغلاملق sâlamluq.

Roc, rok, *(n.)* *(myth.)* (قوشی) عنقا anqâ (qoushou); روخ قوشی roh qoushou.

Rochell - powder, rō-shel' pow'der, *(n.)* *(med.)* سهدلیچ sedlich.

Rochet, roch'et, *(n.)* *(lit.)* خفتان haftân.

Rock, rok, *(n.)* قایا qaya; *(v. a.)* طاشلامق tashlamaq; — **salt,** (-sawlt) *(n.)* قایا طوزی qaya touzou; — **Rock'Y,** (-'i) *(a.)* قایا کبی qaya gibi; *(fig.)* سرت sert; متین metîn; *(full)* قایالق qayaluq.

Rock, rok, *(v.a.)* صاللامق sallamaq; *(shock)* صارصمق sarsmaq; *(v. n.)* صاللانمق sallanmaq; صارصیلمق sarsulmaq.

Rocket, rok'et, *(n.)* راکت raket; فشنك fishek; *(bot.)* روقا roqa.

Rocking, rok'ing, *(n.)* صاللانمه sallanma; *(a.)* صاللانیر sallanur; متحرك müteharrik; — **chair,** (-chār) *(n.)* (متحرك صندالیه) (müteharrik sandalye); صالنجاق صندالیه salunjaq sandalye.

Rococo, rō-kō'kō, *(n.)* روقوقو roqoqo; (تزیینات غریبه) (tezyînâti garîbe); *(fig.)* کهنه keuhne; قابا qaba; تحف tahaf.

Rod, rod, *(n.)* چوبوق choubouq; *(twig)* دکنك deynek; *(sceptre)* عصا asâ;

(fig.) آمریت âmiriyyet ; *(punishment)* جزا jezâ ; *(fig.)* توبیخ tevbîh; *(angling)* قامیش qamush ; *(measure)* رودا roda ; بش بوچوق یارده besh bouchouq yarda.

Rodent, rō'dent, *(a.)* کمیریجی kemiriji ; *(lit.)* قاضم qâzum ; — **Rōden'tia,** (-'shi-a) *(n.pl.)* کمیریجی حیوانات kemiriji hayvânât ; *(lit.)* حیوانات قاضمه hayvânâtu qâzuma.

Rodomontade, rod-ō-mon-tād', *(n.)* اوکونمه euvünme ; تفاخر tefâhour.

Rodosto, rō-dos'to, *(n.pr.)* تکفور طاغی tekir dâ.

Roe, rō, *(n.)* *(zo.)* قاراجه qaraja ; *(eggs)* بالق یومورطه‌سی baluq youmourtasu.

Rogation, rō-gā'shun, *(n.)* نیاز niyâz ; *(rel. & lit.)* ابتهال ibtihâl ; مناجات münâjât; — **days,** (-dāz) *(n.pl.)* معراج عرفه‌سی mî'râj arifesi.

Rogue, rōg, *(n.)* چاپقین chapgun ; *(dishonest)* ادبسز edebsiz ; سفیل sefîl ; *(sturdy)* دربدر derbeder ; دیلنجی dilenji; — **Roguery,** (rōg'e-ri) *(n.)* چاپقینلق chapgunluq ; ادبسزلك edebsizlik ; خیرسزلق hursuzluq ; — **Roguish,** (rōg'ish) *(a.)* بر آز چاپقین bir az chapgun ; — **Roguishly,** (rōg'ish-li) *(ad.)* چاپقینجه chapgunja ; ادبسزجه edebsizje ; — **Roguishness,** (rōg'ish-nes) *(n.)* چاپقینلق chapgunluq ; ادبسزلك edebsizlik.

Roister, rois'tėr, *(v.n.)* پاطیردی ا. paturdu et.; *(n.)* پاطیردیجی paturduju.

Rôle, rōl, *(n.)* رول rol ; وظیفه vazîfe.

Roll, rōl, *(n.)* *(act)* یووارلانمه youvarlanma ; *(cylinder)* سیلیندر silindir ; حدّه hadde ; *(paper)* طومار tomar ; رولو roulo ; *(cloth)* طوپ top ; *(fig.)* وثیقه vesîqa ; *(register)* دفتر defter ; لیسته liste ; سجل sijill ; (رولا) (rola) ; قید qayd ; *(bread)* فرانجله franjela ; *(mil.)* ترامپته trampete ; یوقلامه yoqlama ; *(ship's)* یالپه yalpa ; *(v.a.)* یووارلامق youvarlamaq ; چویرمك chevirmek ; *(wrap)* صارمق sarmaq ; طومار یاپمق tomar yapmaq ; *(press)* حدّه‌دن گچیرمك haddeden gechirmek ; *(v.n.)* یووارلانمق youvarlanmaq ; تکرلنمك tekerlenmek ; *(pers.)* سندله‌مك sendelemek ; طومار او. tomar ol. ; طوپ او. top ol. ; *(ship)* یالپه ا. yalpa et. ; *(move)* سورمك sürmek ; *(mil.)* چالق (ترامپته) (trampete-) chalmaq ; **the —s** قیود qouyôud ; سجل sijill ; دفتر defter ; **Master of the —s** سجل مدیری sijill müdîri ; (اوراق مدیر عمومیسی) (evrâq müdîri oumoumîsi) ; — **call,** (-kawl) *(n.)* *(mil.)* یوقلامه yoqlama ; — **Roller,** (rōl'ėr) *(n.)* سیلیندر silindir; اسطوانه üstouvâne ; *(mach.)* حدّه hadde ; *(med.)* صارغی sargu ; *(pl. & mar.)* تکرلمه tekerleme ; بویوك طالغه beuyük dalga.

Rolling, rōl'ing, *(a.)* دونر deuner ; *(mach.)* ...حدّه hadde... ; — **pin,** *(n.)* اوقلاوه oqlava ; — **mill,** *(n.)* حدّه (ماکنه‌سی) hadde (-makinesi) ; — **press,** *(n.)* اوتو ماکنه‌سی ütü makinesi ; سیلیندر silindir ; — **stock,** *(n.)* ادوات متحرکه edevâti müteharrike.

Roly-poly, rōl'i-pōl'i, *(a.)* طوس طوپارلاق tos toparlaq ; *(n.)* طوپارلاق toparlaq ; (لقمه) (loqma) ; *(pers.)* (طوپوز) (topouz) ; (بودور) (bodour)

Rome, rōm, *(n.pr.)* روما roma ; — **Rō'man,** *(a.)* ...روما roma... ; *(n.)* رومالی romalu ; — **catholic** *(a.)* لاتین latin ; — **Empire,** (-em'pīr) *(n.)* روما امپراطورلغی roma impratorlôu ; — **Rō'manize,** (-īz) *(v. n.)* *(rel.)* لاتین او. latin ol..

Romance, rō-mans', *(n.)* رومان roman; *(fig.)* حکایه hikyâye; *(lit.)* ماجرا mâjerâ; *(fiction)* مصال masal ; *(a.)* رومن romen; (لاتین) (latin) ; *(v.n.)* رومان یازمق roman yazmaq ; *(talk)* مصال سویله‌مك masal seuylemek; اویدورمق ouydourmaq ; *(fancy)* خیال قورمق hayâl qourmaq ; — **in real life** حقیقی ماجرا haqîqî mâjerâ ; (حقیقی رومان) (haqîqî roman) ; **a love —** بر سودا حکایه‌سی bir sevdâ hikyâyesi ; *(lit.)* بر ماجرای عشق bir mâjerâyi ashq.

Romanesque, rō-man-esk', *(a.)* رومانه‌سك romanesk ; *(arch.)* رومانه‌سك طرزی romanesk tarzu.

Romantic, rō-man'tik, *(a.)* رومانتیك romantik; خیالی hayâlî ; *(sentimental)* حسّی hissî ; *(fig.)* لطیف latîf ; — **Rōman'tically,** (-'tik-al-i) *(ad.)* رومانتیك بر طرزده romantik bir tarzda ; مخیل اولارق mouhayyel olaraq ; — **Rōman'ticism,** (-'ti-sizm) *(n.)* رومانتیزم romantîzm ; *(hist.)* (انقلاب ادبی) (inqilâbu edebî).

Romp, romp, *(n.)* اویون oyoun ; گورولتو gürültü ; *(girl)* شن قیز shen quz ; *(rude)* (خویرات) (hoyrat) ; *(v.n.)* اویناماق oynamaq ; گورولتو ا. gürültü et. ; — **Romp'ingly,** (-'ing-li) *(ad.)* اوینایهرق oynayaraq ; گورولتو ایله gürültüyle ; خویراتجه hoyratja ; — **Romp'ish,** *(a.)* اویناق oynaq ; شن shen ; خویرات hoyrat.

Roof, rōōf, *(n.)* طام dam ; *(lit.)* سقف saqf ; *(vault)* قبه qoubbe ; کمر kemer ; *(mouth)* داماق damaq ; *(v.a.)* طام یاپمق dam yapmaq ; اورتمك eurtmek ; *(fig.)* محافظه ا. mouhâfaza et. ; — **Roof'ing,** *(n.) (act)* طام یاپمه dam yapma ; *(materials)* طام ملزمه‌سی dam mâlezimesi ; *(fig.)* مأوا me'vâ ; — **Roof'less,** *(a.)* طامسز damsuz ; آچیق achuq ; *(fig.)* مکانسز mekyânsuz.

Rook, rook, *(n.) (zo.)* قارغه qarga ; *(pers.)* حیله‌کار hîlekyâr ; *(chess)* روح rouh ; *(v.a.)* آلداتمق aldatmaq ; — **Rook'ery,** (-'e-ri) *(n.) (act)* عربده arbede ; *(place) (fig.)* آشاغی محله ashâ mahalle ; سرسری یاتاغی serserî yatâ.

Room, rōōm, *(n.)* اوطه oda ; *(space)* یر yer ; *(fig.)* میدان meydân ; **to make —** یر آچمق yer achmaq ; *(way)* یول آچمق yol achmaq ; — **Room'y,** (-'i) *(a.)* گنیش genish ; فرح ferah.

Roost, rōōst, *(n.)* تونك tünek ; *(v.n.)* تونه‌مك tünemek.

Root, rōōt, *(n.)* کوك keuk ; *(fig.)* اساس esâs ; *(gram.)* اصل asl ; *(progenitor)* جد jedd ; *(math.)* جذر jezr ; *(v.n.)* کوکلشمك keukleshmek ; *(exterminate)* کوکنی چیقارمق keukünü chuqarmaq ; *(lit.)* قلع ا. qalu' et. ; امحا ا. imhâ et. ; *(fig.)* کوکلشدیرمك keukleshdirmek ; *(turn up)* اشه‌له‌مك eshelemek ; — **and branch** *(fig.)* باشدن آشاغی bashdan ashâ ; کاملا kyâmilen ; — **of the matter** روح مسئله rôuhu mes-ele ; اساس esâs ; — **house,** *(n.)* آنبار anbar ; «**square**» — جذر «مربع» jezri «mourabba'» ; — **Root'ed,** (t'd) *(a.)* کوکلی keuklü ; *(fig.)* کوکلشمش keukleshmish.

Rope, rōp, *(n.)* خلاط halat ; ایپ ip ; *(fig.)* دیزی dizi ; *(v.a.)* بالاغمق bâlamaq ; *(fig.)* چکمك chekmek ; **a — of pearls** بر دیزی اینجی bir dizi inji ; **— of sand** *(fig.)* پاموق ایپلیکی pamouq iplîy ; — **dancer,** (-dans'ėr) *(n.)* جانباز janbaz ; — **māker,** *(n.)* ایپجی ipji ; — **yārn,** *(n.)* تل tel ; قول qol ; *(mar.)* فلاسا flasa ; — **Ropery,** (rōp'ėr-i) *(n.)* ایپلکخانه iplikhâne ; ایپ فابریقه‌سی ip fabriqasu.

Rosary, rō'za-ri, *(n.)* گل باغچه‌سی gül bâgchesi ; *(fig.)* گلستان gülistân ; *(rel.)* تسبیح tesbîh ; *(devotion)* ذکر zikr ; عبادت ibâdet ; *(festival)* گل بایرامی gül bayramu.

Rose, rōz, *(n.)* گل gül ; *(colour)* روزا roza ; پنبه‌لك penbelik ; *(nozzle)* سوزگچ süzgej ; *(tie)* روزه‌ت rozet ; *(diamand)* روزه (طاش) roze (-tash) ; **under the —** *(fig.)* صمان آلتندن saman altundan : گیزلی gizli ; **wars of the Roses —** گل محاربه‌لری gül mouhârebeleri ; — **bud,** *(n.)* گل غنچه‌سی gül qonjasu ; *(fig.)* غنچه qonja ; — **mallow,** *(n.)* گل خطمی gül hatmi ; — **water,** *(n.)* گل صویی gül souyou ; *(a.) (fig.)* حسی hissî ; — **wood,** *(n.)* پله‌سنك pelesenk ; — **Rosy,** (rōz'i) *(a.)* گل گبی gül gibi : *(colour)* پنبه penbe ; *(poet.)* گلگون gülgyôun ; *(fig.)* خوش hosh ; گوزل güzel.

Roseate, rōz'e-āt, *(a.)* گللر ایچنده güller ichinde ; گل طولو gül dolou ; *(colour)* قیرمزی qurmuzu.

Rosemary, rōz'mā-ri, *(n.) (bot.)* بیبریه biberiye.

Rosette, rō-zet', *(n.)* روزه‌ت rozet.

Rosin, roz'in, *(n.)* چام ساقزی cham saquzu.

Roster, ros'tėr, *(n.) (mil.)* وظائف تعلیماتنامه‌سی vazâ-if tâ'limâtnâmesi ; لیسته liste ; اسامی esâmî.

Rostrum, ros'trum, *(n.) (zo.)* بورن bourn ; *(birds)* غاغا gaga ; *(mar.)* مهموز mahmouz ; *(tribune)* کرسی kürsü.

Rot, rot, *(n.)* چوروك chürük ; *(fig.)* فساد fesâd ; *(med.)* علت illet ; *(bosh)* صاچمه sachma ; *(v. n.)* چورومك chürümek ; *(fig.)* بوزولمق bozoulmaq ; *(med.)* خسته‌لانمق hastalanmaq ; *(v.a.)* چوروتمك chürütmek ; *(fig.)* افساد ا. ifsâd et. ; — **gut,** *(n.)* فنا ایچکی fenâ ichgi ; *(fig.)* زهر zehir.

Rotate, rō'tāt, *(v. n.)* دونمك deunmek ; *(sci. & lit.)* دوران ا. devrân et. ; *(v.a.)* دوندیرمك deundürmek ; — **Ro-**

tary, (rō'ta-ri) *(a.)* دونر deuner; دونمه deunme; *(sci.)* دوار devvâr; — **Rotā'ting ring,** *(n.)* *(artil.)* چنبر chenber; — **Rotation,** (ro-tā'-shun) *(n.)* دونمه deunme; دوران dev-rân; *(fig.)* دور devr; تبدل tebed-dül; *(order)* صیره sura; **by** — صیره ایله sura ile; (surayle) **axis of** — محور دوران mihveri devrân; — **Rotator,** (ro-tā'tur) *(n.)* *(sci.)* دواره devvâre; مدور müdevvir; — **Ro-tatory,** (rō'ta-to-ri) *(a.)* *(sci.)* دورانی devrânî; *(circle)* دوری devrî; *(suc-cession)* صیره ایله sura ile; *(lit.)* متسلسل müteselsil.

Rote, rōt, *(n.)* ازبر اوقومه ezber oqou-ma; *(row)* صیره sura; **by** — ازبر ezber.

Rotten, rot'n, *(n.)* چوروك chürük; چوروموش chürümüsh; *(fig.)* بوزوق bo-zouq; فاسد fâsid; — **ly,** *(ad.)* چوروك بر حالده chürük bir halde; — **ness,** *(n.)* چوروکلك chürüklük; *(fig.)* فساد fesâd; — **stone,** (-stōn) *(n.)* موسقوف طوپراغی mosqof toprâ.

Rotterdam, rot'ėr-dam, *(n.pr.)* روتردام roterdam.

Rotund, ro-tund', *(a.)* دکرمی deyirmi; یووارلاق youvarlaq; *(lit.)* مدور mü-devver; — **Rotund'ity,** (-'i-ti) *(n.)* دکرمیلك deyirmilik; *(lit.)* کرویت kür-eviyyet; — **Rotund'a,** *(n.)* مدور بنا müdevver binâ; قبه‌لی بنا qoubbeli binâ.

Rouge, rōōzh, *(n.)* قیرمزیلق qurmu-zuluq; بویا boya; *(v.a.)* بویامق bo-yamaq; *(v. n.)* قیرمزیلق سورمك kurmu-zuluq sürmek; — **-et-noir,** (-e-noo-är') *(n.)* قیرمزی سیاه qurmuzu siyah; *(fig.)* (قومار) (qoumar).

Rough, ruf, *(a.)* قابا qaba; *(mar.)* سرت sert; *(n.)* قابالق qabaluq; *(pers.)* قابا آدم qaba adam; — **ly,** *(ad.)* قاباجه qabaja; — **ness,** *(n.)* قابالق qabaluq; *(mar.)* شدت shiddet; — **cast,** (-käst) *(n.)* طاسلاق taslaq; *(mortar)* سرپمه (صیوا) serpme (-suva); *(v.a.)* طاسلاق یاپمق taslaq yapmaq; سرپمه صیوامق serpme suvamaq; — **draught,** (-dräft) *(n.)* (قابا) طاسلاق (qaba-) taslaq; *(written)* مسوده müsvedde; — **guess,** (-ges) *(n.)* قابا تخمین qaba tahmîn; — **hēwn,** *(a.)* قابا qaba; *(unpolished)* جلاسز jilâ-suz; *(unrefined)* خام ham; — **rīder,** *(n.)* سایس seyis; جانباز janbaz; — **shod,** *(a.)* *(zo.)* نعللری چیویلی nallaru chivili; **to ride** — **shod** *(fig.)* طوغریجه هدفی تعقیب ا. dôrouja hedefi tâ-qîb et.; مقصدینی تعقیب ا. maxadunu tâ'-qîb et.; — **Roughen,** (ruf'n) *(v.a.)* قابالاشدیرمق qabalashdurmaq.

Rouleau, rōō-lō', *(n.)* رولو roulo; طومار tomar.

Roulette, rōōl-et', *(n.)* رولت roulet.

Roumania, rōō-mā'ni-a, *(n.pr.)* رومانیا romanya; — **Roumanian,** (rōō-mā'ni-an) *(a.)* ... رومانیا romanya...; *(a.)* رومانیالی romanyalu.

Roumelia, rōōm'ē-li-a, *(n.pr.)* روم ایلی roumeli.

Round, rownd, *(a.)* یووارلاق youvar-laq; *(lit.)* مدور müdevver; *(fig.)* اطرافلی etrâflu; *(plain)* آچیق achuq; *(fam.)* دوبرا dobra; *(continous)* دواملی devâmlu; *(ad.)* دائراً dâ-iren; اطرافنده etrâfunda; *(n.)* یووارلاق youvarlaq; دائره dâ-ire; *(act)* دور devr; *(mil.)* قول qol; *(walk)* طولاشمه dolashma; پرومناد promenad; *(arch.)* قول qol; پارمقلق parmaqluq; *(artil.)* آتیم atum; *(volley)* یایلیم yaylum; *(sport)* راوند râvund; *(scope)* ساحه sâha; *(lit.)* شمول shümôul; *(v.a.)* یووارلاتمق youvar-latmaq; *(surround)* احاطه ا. ihâta et.; چویرمك chevirmek; *(go)* (اطرافنی) طولاشمق (etrâfunu-) dolashmaq; *(complete)* اکمال ا. ikmâl et.; *(v.n.)* یووارلاق او. youvarlaq ol.; *(fig.)* شکلنی آلمق ...shek-lini almaq; *(guard)* دوریه کزمك dev-riye gezmek; — **ly,** *(ad.)* *(fig.)* کاملاً kyâmilen; *(boldly)* آچیقجه achuqja; دوبرا dobra; *(generally)* عمومیتله ou-môumiyyetle; — **ness,** *(n.)* دکیرمیلك deyirmilik; *(boldness)* صراحت sarâ-hat; *(fullness)* مکملیت mükemmeliy-yet; *(lit.)* سلاست selâset; — **'about,** *(a.)* طولاشیق dolashuq; *(lit.)* طولایسیله dolayusîle; *(n.)* (آتلی قارینجه) (atlu qarunja); دونر زمین deuner zemîn; *(dance)* حورا hora; اویون oyoun; — **house,** *(mar.)* قیچ کوکرته قاماراسی quch güverte qamarasu; *(railway)* لوقوموتیف غاراژی loqomotif garâju; لوقوموتیف دائره‌سی loqomotif dâ-iresi; — **numbers,** *(n.pl.)* یووارلاق عددلر

youvarlaq adedler; *(fig.)* یووارلاق حساب youvarlaq hesâb; — **up** *(n.)* قوس qavis; *(mar.)* بالق صیرتی baluq surtu; *(zo.)* طوپلامه toplama; تفریق tefrîq; *(arrangement)* نتیجه‌لنمه netîje-lenme; ختام hutâm; **all** — *(ad.)* دائراً (مادار) dâ-iren (mâ-dâr); بوتون اطرافنی bütün etrâfunu; *(fig.)* تماماً tamâmen; کاملاً kyâmilen; — **-the-world** *(a.)* ... دنیانك اطرافی dünyânun etrâfunu; ... دور عالم devri âlem...; — **Roundish,** (rownd'ish) *(a.)* یووارلاقجه youvarlaqja.

Rouse, rowz, *(v.a.)* قالدیرمق qaldurmaq; *(fig.)* تحریك ا. tahrîk et.; *(awaken)* اویاندیرمق ouyandurmaq; *(zo.)* قیشقیرتمق qushqurtmaq.

Rout, rowt, *(n.)* قالابالق (غلبه‌لك) qalabaluq; آلای alay; *(assembly)* جمعیت jemiyyet; *(zo.)* قورد سورویی qourd sürüsü; *(v.n.)* *(assemble)* طوپلانمق toplanmaq; مجلس قورمق mejlis qourmaq; *(zo.)* اوتمك eutmek; *(wind)* اوغولامق ôughoulamaq.

Rout, rowt, *(n.)* *(mil.)* بوزغون bozgoun; انهزام inhizâm; *(v.a.)* بوزمق bozmaq; انهزامه اوغراتمق inhizâma ôuratmaq; **to put to** — قاچیرمق qachurmaq; منهزم ا. münhezim et..

Route, rōōt, *(n.)* یول yol; **en — for** (ئه) کیتمك اوزره ...(e-) gitmek üzre; (ئه) متوجهاً ...(e-) mütevejjihen.

Routine, roo-tēn', *(n.)* روتین routin; اصول ousôul; *(lit.)* تعامل te-âmül; *(duty)* وظیفه vazîfe; *(pl.)* وظائف vazâif; — **Routinarү,** (roo-tē'na-ri) *(a.)* معتاد môu'tâd; تعاملی te-âmuli.

Rove, rōv, *(v.n.)* طولاشمق dolashmaq; آواره‌لك ا. âvârelik et.; *(v.a.)* *(wool)* بوکمك bükmek; *(undo)* سوکمك seukmek; بوزمق bozmaq; *(n.)* *(roll)* یوماق youmaq; — **Rover,** (rō'vėr) *(n.)* آواره âvâre; *(mar.)* قورصان qoursan; — **Rō'ving,** *(a.)* آواره âvâre; *(fig.)* متلون mütelevvin; *(n.)* آواره‌لك âvârelik; *(wool)* بوکمه bükme.

Row, rō, *(n.)* *(line)* صیره sura; خط hatt; *(mar.)* کورك چکمه kürek chekme; صندال تنزهی sandal tenezzühü; *(v.a.)* صیره‌لامق suralamaq; *(v.n.)* کورك چکمك kürek chekmek; — **'lock,** *(n.)* اسقارموز usqarmoz; — **Rower,** (rō'ėr) *(n.)* *(mar.)* کوره‌کجی kürekji; — **Rowing,** (rō'ing) *(n.)* کورك چکمه kürek chekme; *(race)* کورك یاریشی kürek yarushu; — **boat,** صندال sandal; (قایق) (qayuq).

Row, row, *(n.)* *(brawl)* کورولتو gürültü; عربده arbede; *(v.a.)* *(scold)* آزارلامق azarlamaq; باغرمق bârmaq; *(v.n.)* کورولتو ا. gürültü et.; **what's the** — نه وار؟ ne var?; — **Row'dү,** (-'di) *(a.)* قاوغاجی qavgaju; چاپغین chapgun.

Rowel, row'el, *(n.)* مهموز (اوجی) mahmouz (-oujou).

Roүal, roi'al, *(a.)* قرالی qurâlî; *(fig.)* شاهانه shâhâne; *(n.)* بویوك طبقه (کاغد) beuyük tabaqa (-kyâd); *(mar.)* قونطرا بابا فینغو qontra baba fingo; — **Roү'alism,** (-izm) *(n.)* قرالیت طرفدارلغی qurâliyyet tarafdârlugh; — **Roү'alist,** *(n.)* قرالیت طرفداری qurâliyyet tarafdâru; — **Roү'altү,** (-ti) *(n.)* قرالیت qurâliyyet; قراللق quralluq; *(share)* حصه hisse; حصهٔ تمتع hisseyi temettü'.

Rub, rub, *(v.a.)* سورتمك sürtmek; *(clean)* سیلمك silmek; اوغمق ouvmaq; *(v.n.)* سورونمك sürünmek; تماس ا. temâs et.; *(fig.)* مشکلاتله یاپمق müshkülâtla yapmaq; *(n.)* دلك delk; تماس temâs; *(fig.)* مشکلات müshkülât; حائل hâ-il; *(sarcasm)* *(lit.)* سرزنش serzinsh; **to — down** ایيجه سیلمك iyije silmek; *(zo.)* تیمار ا. tumar et.; **to — off** سیلمك silmek; بر طرف ا. ber-taraf et.; **to — up** سیلمك silmek; *(fig.)* تازه‌لمك tâzelemek; خاطرلاتمق haturlatmaq; **to — upon** *(fig.)* دوقونمق doqounmaq; قیزدیرمق quzdurmaq.

Rubber, rub'ėr, *(n.)* لاستیك lastik; *(towel)* سیله‌جك silejek; *(pers.)* ماسور maseur; *(horse's)* تیمارجی tumarju; *(electr.)* یاصدیق yasduq; *(file)* اکه eye; *(stone)* بیله‌کی طاشی biley tashu; *(brush)* سیلکی silgi; *(a.)* ... لاستیك lastik...; — **stamp,** *(n.)* لاستیك استامپا lastik istampa.

Rubbish, rub'ish, *(n.)* سوپرونتو süprüntü; *(fig.)* دوکونتو deuküntü; *(ruinous)* خرابه‌لر harâbeler; ویرانه‌لر vîrâneler; *(nonsense)* صاچمه شیلر sachma sheyler.

Rubble, rub'l, *(n.)* دوکونتو deuküntü;

(masoury) خرجلى مولوز harjlu moloz.

Rubescent, rōō-bes'ent, *(a.)* قيرمزمسى qurmuzumsu; — **Rubescence,** (rōō-bes'ens) *(n.)* قيرمزيلاشمه qurmuzulashma.

Rubicund, rōō'bi-kund, *(a.)* قيرمزى qurmuzu; قانلى qanlu.

Ruble, rōō'bl, *(n.)* روبله rouble.

Rubric, rōō'brik, *(n.)* *(lit.)* سرنامه sernâme; فصل fasl; *(rel.)* تنبيه tenbîh; ايضاحات îzâhât; *(a.)* قيرمزى qurmuzu; *(lit.)* سرخ sürh; — **Rubricate,** (rōō'brik-āt) *(v.a.)* قيرمزى ايله يازمق qurmuzîyle yazmaq; *(fig.)* تنبيه ا. tenbîh et..

Ruby, rōō'bi, *(n.)* ياقوت yâqôut; *(a.)* قيرمزى qurmuzu; *(lit.)* لعل lâ'l.

Ruck, ruk, *(n.)* بوروشوق bouroushouq; قات qat; *(v.a.)* بوروشديرمق bouroushdourmaq; قاتلامق qatlamaq; *(v.n.)* بوروشمق bouroushmaq.

Rudder, rud'ėr, *(n.)* دومن dümen; *(fig.)* رهبر rehber; — **post,** *(n.)* دومن آناسى dümen anasu; — **Rudderless,** (rud'ėr-les) *(a.)* دومنسز dümensiz.

Ruddle, rud'l, *(n.)* آشى بوياسى ashu boyasu; *(v.a.)* (آشى) بويامق (ashu-) boyamaq.

Ruddy, rud'i, *(a.)* آل al; قيرمزى qurmuzu; — **Ruddiness,** (rud'i-nes) *(n.)* قيرمزيلق qurmuzuluq; *(lit.)* حمرت houmret.

Rude, rōōd, *(a.)* قالين qalun; *(fig.)* قابا qaba; — **ly,** *(ad.)* قاباجه qabaja; — **ness,** *(n.)* قابالق qabaluq.

Rudiment, rōōd'i-ment, *(n.)* اساس esâs; *(elements)* *(pl.)* مبادى mebâdî; — **Rudimental,** (rōōd-i-ment'al), **Rudimentary,** (rōōd-i-ment'a-ri) *(a.)* ابتدائى ibtidâ-î.

Rue, rōō, *(v.a.)* اسف ا. esef et.; *(repent)* پشيمان او. pishmân ol.; جايمق jaymaq; *(v.n.)* كدر ا. keder et.; آجيمق ajumaq; — **Rueful,** (rōō'fōōl) *(a.)* اليم elîm; مؤسف mü-essef; *(piteous)* آجيقلى ajuqlu; — **Ruefully,** (rōō'fōōl-i) *(ad.)* اليم صورتده elîm sôuretde; — **Ruefulness,** (rōō'fōōl-nes) *(n.)* الم elem; كدر keder.

Rue, rōō, *(n.)* *(bot.)* صدف چيچكى sadef chicheyi.

Ruff, ruf, *(n.)* قيرمه ياقه qurma yaqa; فرەز frez, *(mach.)* چنبر chenber; *(v.a.)* *(fig.)* قاريشديرمق qarushdurmaq.

Ruffian, ruf'i-an, *(a. & n.)* شقى shaqî; (جانى) (jânî); — **ly,** *(ad.)* وحشيانه vahshiyâne; جانيانه jâniyâne; *(lit.)* شقاوتكارانه sheqâvetkyârâne; — **Ruffianism,** (ruf'ian-izm) *(n.)* شقاوت sheqâvet; *(fig.)* وحشت vah-shet.

Ruffle, ruf'l, *(n.)* قيرمه qurma; *(fig.)* صيقينتى suquntu; *(trouble)* قارغاشه‌لق qargashaluq; *(v.a.)* بوروشديرمق bouroushdourmaq; *(fig.)* كوجنديرمك güjendirmek; *(agitate)* قاريشديرمق qarushdurmaq; اغتشاش چيقارمق îgtishâsh chuqarmaq; *(v. n.)* قابارمق qabarmaq; *(fig.)* صيقيلمق suqulmaq; *(swagger)* پاطيردى ا. paturdu et.; كورولتو ا. gürültü et.; — **Ruffling,** (ruf'ling) *(n.)* *(fig.)* كورولتو gürültü.

Rug, rug, *(n.)* سجاده sejjâde; كچه keche; *(bed)* اورتو eurtü; بطانيه battâniye; *(v.a.)* قوپارمق qoparmaq.

Rugged, rug'ed, *(a.)* قابا qaba; *(robust)* ايرى iri; صاغلام sâlam; — **ly,** *(ad.)* قاباجه qabaja; *(fig.)* زحمتله zahmetle; — **ness,** *(n.)* قابالق qabaluq; *(lit.)* خشونت houshôunet; *(fig.)* زحمت zahmet; مشكلات müshkülât.

Rugose, rōō'gōs, **Rugous,** rōō'gus, *(a.)* بوروشوق bouroushouq.

Rugosity, rōō-gōs'i-ti, *(n.)* بوروشوقلق bouroushouqlouq; *(fig.)* شدت shiddet.

Ruhr, rōōr, *(n. pr.)* رور rour.

Ruin, rōō'in, *(n.)* خرابه harâbe; *(pl.)* خرابه‌لر harâbeler; *(fig. & lit.)* خرابى harâbî; *(v.a.)* خراب ا. harâb et.; تخريب ا. tahrîb et.; *(fig.)* محو ا. mahv et.; *(v. n.)* خراب او. harâb ol.; *(fig.)* محو ا. mahv ol.; — **Ruined,** (rōō'ind) *(a.)* خراب harâb; *(fig.)* محو اولمش mahv olmoush; — **Ruinous,** (rōō'in-us) *(a.)* خراب harâb; *(pernicious)* مهلك mühlik; *(lit.)* تخريبكار tahrîbkyâr; — **Ruinousness,** (rōō'in-us-nes) *(n.)* پريشانلق perîshânluq; سفالت sefâlet; *(harm)* مضرت mazarrat; *(lit.)* تخريبات tahrîbât.

Rule, rōōl, *(n.)* قاعده qâ-ide; اصول ousôul; *(pl.)* قواعد qavâ-id; *(fig.)* آداب âdâb; *(regulation)* نظام nizâm; *(pl.)* نظامات nizâmât; *(government)*

اداره idâre ; حکومت hükyôumet ; *(authority)* حکم hükm ; *(instrument)* جدول jedvel ; *(v.a.)* اداره ا. idâre et. ; حاکم او. hâkim ol.; *(decision)* قرار ويرمك qarâr vermek ; حکم ا. hükm et. ; *(line)* چيزمك chizmek ; *(v.n.)* حکم ا. hükm et. ; *(fig.)* حکم سورمك hüküm sürmek ; *(com.)* جاری او. jârî ol. ; **to lay down a —** بر قاعده وضع ا. bir qâ-ide vazu' et. ; **as a —** قاعدةً qâ-ideten ; دائما dâ-imâ ; **— of thumb** پارمق حسابی parmaq hesâbu ; تخمين tahmîn ; **sliding —** سورکو جدول sürgü jedvel ; — **Ruler**, (rōōl'ėr) *(n.)* حکمدار hükümdâr ; *(fig.)* حاکم hâkim ; *(instrument)* جدول jedvel ; — **Ruling**, (rōōl'ing) *(a.)* حاکم hâkim ; *(reigning)* حکمدار hükümdâr... ; *(n.)* *(jud.)* حکم hükm ; قرار qarâr ; *(act)* چيزکی چيزمه chizgi chizme.

Rum, rum, *(n.)* روم oum ; — **running**, (-run'ing) *(n.)* مسکرات قاچاقچيلغی müshkirât qachaqjulugh.

Rum, rum, *(a.)* عجائب ajâyib ; تحف tahaf.

Rumble, rum'bl, *(n.)* کورلهمه gürleme ; اوغولتی oughoultou ; *(seat)* اوشاق يری oushaq yeri ; *(v. n.)* کورلهمك gürlemek ; — **Rum'bling**, *(n.)* اوغولتی oughoultou ; کورولتو gürültü ; سس ses ; — **Rum'blingly**, (-bling-li) *(ad.)* کورله‌يه‌رك gürleyerek ; اوغولتی ايله oughoultouyla.

Rumination, rōō-mi-nā'shun, *(n.)* *(zo.)* کويش کتيرمه gevish getirme ; *(fig.)* دوشونمه düshünme ; — **Ruminate**, (rōō'mi-nāt) *(v. n.)* چيکنه‌مك chîynemek ; *(zo.)* کويش کتيرمك gevish getirmek ; *(fig.)* دوشونمك düshünmek ; — **Ruminant**, (rōō'mi-nant) *(a.)* کويش کتيرن gevish getiren.

Rummage, rum'āj, *(v.)* آلت اوست ا. alt - üst et. ; قاريشديرمق qarushdurmaq ; *(fig.)* آراشديرمق arashdurmaq ; *(n.)* قاريشديرمه qarushdurma.

Rumour, rōō'mur, *(n.)* روايت rivâyet; شايعه shâyu-a ; تواتر tevâtir ; *(v.a.)* روايت ا. rivâyet et. ; **it is — ed,** روايت اولنيور ... rivâyet olounuyor ; سويلنيور ... seuyleniyor.

Rump, rump, *(n.)* *(zo.)* کريسی gerisi ; *(fig.)* بقيه baqiyye ; — **steak**, (-stēk) *(n.)* رومستيك roum-stek.

Rumple, rum'pl, *(n.)* بوروشوق bouroushouq ; *(v.a.)* بوروشديرمق bouroushdourmaq ; اورسله‌مك eurselemek.

Rumpus, rum'pus, *(n.)* قاوغا qavga ; کورولتو gürültü.

Run, run, *(v. n.)* قوشمق qoshmaq ; *(fig.)* شتاب ا. shitâb et. ; *(jud.)* جاری او. jârî ol. ; معتبر او. môu'teber ol. ; *(fin.)* کچمك gechmek ; *(lit.)* تداول ا. tedâvül et. ; *(mach.)* ايشله‌مك ishlemek ; *(go)* (ه) کيتمك ...(e-) gitmek ; *(flow)* آقمق aqmaq ; *(rumour)* دوران ا. devrân et. ; شايع او. shâyi' ol. ; *(v.a.)* سوق ا. sevq et. ; اداره ا. idâre et. ; *(zo.)* سورمك sürmek ; *(smuggle)* قاچاقچيلق ا. qachaqjuluq et. ; قاچيرمق qachurmaq ; *(pursue)* تعقيب ا. tâ'qîb et. ; *(blockade)* آبلوقه‌يی بوزمق abloqayi bozmaq ; *(n.)* سير seyr ; جريان jereyân ; *(time)* مرور mürôur ; *(distance)* مسافه mesâfe ; *(ship's)* قروز qrouz ; *(conviction)* اعتقاد i'tiqâd ; *(lit.)* قناعت عموميه qanâ-ati oumôumiyye ; *(bank)* هجوم hüjôum ; *(lit.)* تهاجم tehâjüm ; **in the long —** عاقبت âqibet... ; نهايت nihâyet... ; **to — against** (ه) چارپمق ...(e-) charpmaq ; **to — away** قاچمق qachmaq ; *(n.)* فراری firâri ; *(fig.)* قاچاق qachaq ; *(a.)* *(pers.)* مجتنب müjtenib ; (طابانسز) (tabansuz) ; *(hasty)* غايت عجله gâyet ajele ; — **Runner**, (run'ėr) *(n.)* قوشان qoshan ; قوشوجی qoshoujou ; *(smuggler)* قاچاقچی qachaqju ; *(official)* مأمور me'môur ; (ساعی) (sâ-î) ; *(engineer)* ايشله‌تن ishleten ; ماکينيست makinist ; *(slip)* قيزاق quzaq ; *(bot.)* صارماشيق sarmashuq.

Rundle, run'dl, *(n.)* باصامق basamaq; قدمه qademe ; *(round)* اسطوانه üstouvâne ; ماقاره maqara.

Rundlet, rund'let, *(n.)* واريل varil.

Running, run'ing, *(a.)* جاری jârî ; *(succession)* *(lit.)* متوالی mütevâlî ; *)flowing)* آقار aqar ; *(sport)* قوشو qoshou... ; ياريش yarush... ; *(mil.)* تعقيب tâ'qîb... ; — **accounts**, (-ak-kowntz') *(n. pl.)* حساب جاری hesâbu jârî ; — **days**, (-dāz) *(n. pl)* *(mar.)* سير کونلری seyr günleri ; — **fight**, (-fīt) *(n.)* تعقيب

تعقيب محاربه‌سى tâ'qîb mouhârebesi ; — **fire,** (-fīr) *(n.)* دواملو اندلخت devâmlu endaht : — **water,** *(n.)* آقار صو aqar sou ; *(lit.)* ماء جارى mâ-i jârî ; *(pl.)* آقار صولر aqar soular.

Rupee, rōō-pē', *(n.)* روپى roupi.

Rupture, rup'tūr, *(n.)* قوپمه qopma ; قيريلمه qurulua ; *(fig.)* بوزوشمه bozoushma ; *(pol.)* قطع مناسبات qat-u minâsebât ; *(med.)* فتق (فيتيق) futuq; *(v.a.)* قوپارمق qoparmrq ; *(v.n.)* قوپمق qopmaq ; *(fig.)* بوزولمق bozoulmaq.

Rural, rōōr'al, *(a.)* ...كوى keuy... ...قير qur... ; *(pesr.)* ...كويلى keuylü... ; *(agr.)* زراعى zirâ-î ; *(poet.)* صحرائى sahrâ-î.

Ruse, rōōz, *(n.)* *(trick)* حيله hîle ; (قورنازلق) (qournazluq) ; — **- de - guerre,** (-de-gėr') *(n.)* حيلهٔ حرب hîleyi harb ; خدعه houd-a.

Rush, rush, *(n.)* هجوم hüjôum ; *(elan)* حمله hamle; *(move)* خيز huz; *(fig.)* استعجال istî'jâl ; *(v.n.)* هجوم ا. hüjôum et. ; *(fig.)* عجله ا. ajele et. ; *(v.a.)* سورمك sürmek ; — **Rush'ėr,** *(n.)* *(sp.)* مهاجم muhâjim ; *(fig.)* عجول ajôul.

Rush, rush, *(n.)* *(bot.)* ساز saz ; — **Rush'y,** (-'i) *(a.)* سازلق sazluq.

Rusk, rusk, *(n.)* پكسيماد peksimed ; بيسكووى bisküvi.

Russet, rus'et, *(a.)* پاص رنگى pas rengi; قولا qola ; *(n.)* عبا aba.

Russia, rush'ya, *(n.pr.)* روسيا rousya ; — **Russian,** (rush'yan) *(a. & n.)* روس rous ; موسقوف mosqof.

Rust, rust, *(n.)* پاص pas; *(bot.)* يانيق yanuq ; *(fig.)* خاملق hamluq ; گوشگكلك gevsgeklik ; *(v.n.)* پاصلانمق paslanmaq ; *(fig.)* خاملق گلمك hamluq gelmek ; *(v.a.)* پاصلاتمق paslatmaq ; *(fig.)* چوروتمك chürütmek ; — **proof,** *(a.)* پاص طوتماز pas toutmaz ; — **Rust'ily,** (-'i-li) *(ad.)* پاصلى بر حالده paslu bir halde ; — **Rust'iness,** *(n.)* پاص (ليلق) pas (-luluq) ; *(fig.)* خاملق hamluq ; — **Rust'y,** (-'i) *(a.)* پاصلى paslu ; *(fig.)* خام ham ; تنبل tenbel ; **to grow** — پاصلانمق paslanmaq ; **to turn** — *(fig.)* تعنّد ا. te-annüd et. ; عناد ا. inâd et. ;

Rustic, rus'tik, *(a.)* ... كوى keuy ... ; ... قير qur... ; *(simple)* صاف sâf ; *(rude)* قابا qaba ; *(poet.)* روستائى rôusitâ-î ; صحرائى sahrâ-î ; *(n.)* كويلى keuylü ; چوبان choban ; — **Rus'tically,** (-'tik-al-i) *(ad.)* كويلى طرزنده keuylü tarzunda ; قاباجه qabaja ; صافيانه sâfiyane; — **Rus'ticate,** (-'ti-kāt) *(v.n.)* كويده ياشامق keude yashamaq ; — **Rustica'tion,** (-ti-kā'shun) كوى حياتى keuy hayâtu ; *(pupils)* كويه گوندرمه keuye geunderme ; — **Rustic'ity,** (-tis'i-ti) *(n.)* كويليلك keuylülük ; قابالق qabaluq ; صافلق sâfluq ; *(bot.)* تحمل tehammül.

Rustle, rus'l, *(n.)* خيشيرتى hushurtu ; *(v. n.)* خيشيردامق hushurdamaq ; *(struggl)* قوشمق qoshmaq ; چاليشمق chalushmaq ; — **Rustler,** (rus'lėr) *(n.)* *(fig.)* جوال jevvâl ; فعال fa'âl ; — **Rustling,** (rus'ling) *(a.)* خيشيردار hushurdar ; *(n.)* خيشيرتى hushurtu ; — **Rustlingly,** (rus'ling-li) *(ad.)* خيشيردايه‌رق hushurdayaraq; خيشيرتى ايله hushurtuyle.

Rut, rut, *(n.)* *(track)* تكرلك ايزى teker-lek izi ; *(fig.)* يول yol ; اصول ousôul ;

Rut, rut, *(n.)* *(zo.)* قيزيشمه quzushma ; *(v.n.)* چفتلشمك chiftleshmek.

Ruth, rōōth, *(n.)* مرحمت merhamet ; رحم rahm ; شفقت shefqat ; — **Ruthful,** (rōōth'fōōl) *(a.)* مرحمتلى merhametli ; مشفق müshfuq ; *(piteous)* آجيقلى ajuqlu ; — **Ruthfully,** (rōōth'fōōl-i) *(ad.)* مشفقانه müshfiqâne.

Ruthless, rōōtt'less, *(a.)* باربار barbar; مرحمتسز merhametsiz ; — **ly,** *(ad.)* بارباره barbarja ; *(lit.)* بى رحمانه bî-rahmâne ; — **ness,** *(n.)* باربارلق barbarluq ; وحشت vah-shet.

Rye, rī, *(n.)* چاودار chavdar ; — **grass,** *(n.)* چايير اوتى chayur otou ; قاره‌موق qaramoq.

S

Saadi, sä'di, *(n.pr.)* سعدی sâ'dî.

Sabbath, sab'ath, *(n.)* استراحت کونی istirâhat günü ; *(lit.)* یوم السبت yevmüs-sebet ; *(a.)* مقدس mouqaddes ; ... تعطیل tâ'tîl... .

Sabian, sā'bi-an, *(n.)* اجرام سماویه یه طاپان ejrâmu semâviyyeye tapan ; *(lit.)* صابئ sâbi-î ; — **Sabianism,** (sā'bi-an-izm) *(n.)* اجرام سماویه یه پرستش ejrâmu semâviyyeye perestish ; صابئه مذهبی sâbi-e mezhebi.

Sable, sā'bl, *(n.)* سمور samour ; *(pl.)* سیاه اثواب siyah esvab ; (قارەلر) (qaralar) ; *(a.)* سمور رنکی samour rengi ; سیاه siyah.

Sabot, sä-bō', *(n.)* تحته قوندیره tahta qoundura ; (طاقونیه) (taqounye).

Sabotage, sa-bo-täzh', *(n.)* سوء قصد sôuyi qasd ; تجاوزات tejâvüzât ; (تخریبات) (tahrîbât).

Sabre, sā'bėr, *(n.)* قیلنج quluj ; سواری قیلنجی süvâri quluju.

Saccade, sa-kād', *(n.)* شدتلی ضربه shiddetli darbe.

Saccharine, sak'a-rin, *(a.)* شکر قبیلندن sheker qabîlinden ; *(lit.)* سکری sükkerî ; — **Saccharin,** (sak'a-rin) *(n.)* زاخارین zaharin.

Sacerdotal, sas-ėr-dō'tal, *(a.)* ...راهبلك râhiblik... ; ... علمیه ilmiyye... ;

Sack, sak, *(n.)* چووال chouval ; *(gown)* ساقو saqou ; اثواب esvab ; *(plunder)* یاغما yâma ; *(v.a.)* چوواله قویمق chouvala qomaq ; *(fig.)* یاغما ا. yâma et. ; صویمق soymaq ; **te get the —** قوغلمق qovoulmaq ; *(rejected)* رد ایدلمك redd edilmek ; — **cloth,** *(n.)* چووال بزی chouval bezi ; — **hoist,** *(n.)* چووال آسانسوری chouval asanseurü ; — **race,** (-rās) *(n.)* چووال یاریشی chouval yarushu ; — **Sackful,** (sak'fo͞ol) *(a.)* بر چووال bir chouval ; چووال طولوسی chouval dolousou ; — **Sackage,** (sak'āj) *(n.)* یاغما yâma ; **Sacking,** (sak'ing) *(n.)* چووال بزی chouval bezi ; *(fig.)* یاغما yâma.

Sacrament, sak'ra-ment, *(n.)* ساقرامه نت saqrament ; *(fig.)* عهد ahd ; سوز seuz ; *(bread)* شرابلی اکمك sharablu ekmek ; — **Sacrament'al,** *(a.)* ساقرامه نت قبیلندن saqrament qabîlinden ; *(fig.)* عهدی ahdî ; *(n.)* آیین âyîn ; ارکان erkyân.

Sacred, sā'kred, *(a.)* مقدس mouqaddes; قدسی qoudsî; *(-to)* خاص (ه) ...(e-) hâss; مخصوص (ه) ...(e-) mahsôus ; — **ness,** *(n.)* *(lit.)* قدسیت qoudsiyyet.

Sacrifice, sak'ri-fīs, *(n.)* قربان qourban ; *(loss)* ضرر zarar ; فدیه fidye; *(fig.)* فداکارلق fedâkyârluq ; *(v.a.)* قربان ا. qourbân et. ; تقدیم ا. taqdîm et. ; *(devote)* فدا ا. fedâ et. *(v. n.)* *(rel.)* قربان کسمك qourban kesmek ; — **Sacrificer,** (sak'ri-fīs-ėr) *(n.)* راهب râhib ; *(lit.)* ذابح zâbih.

Sacrilege, sak'ri-lej, *(n.)* *(lit.)* مقدساته تجاوز mouqaddesâta tejâvüz ; حرمتسزلك hürmetsizlik ; — **Sacrilegious, -ly,** (sak-ri-lē'jus, -li) *(a. & ad.)* تجاوزکارانه tejâvüzkyârâne.

Sacrum, sā'krum, *(n.)* قویروق صوقومی کمیکی qouyrouq soqoumou kemiy.

Sad, sad, *(a.)* حزین hazîn ; *(pers.)* محزون mahzôun ; کدرلی kederli ; *(dark)* قاره qara ; قویو qoyou ; *(fig.)* ماتملی mâtemli ; — **ly,** *(ad.)* حزین صورتده hazîn sôuretde ; مأیوسانه me'yôusâne ; — **ness,** *(n.)* حزن hüzn ; یأس ye's ; کدر keder : — **Sadden,** (sad'n) *(v.a.)* کدر ویرمك keder vermek ;

محزون او. mahzôun et.; *(v.n.)* محزون ا. mahzôun ol.;— **Saddening,** (sad'n-ing) *(n.)* *(dye)* قويولاشديرمه qoyou-lashdurma.

Saddle, sad'l, *(n.)* اكر eyer; *(meat)* بل bel; *(v.a.)* اكرينی وورمق eyerini vourmaq; *(fig.)* يوكلهمك yüklemek; — **cloth,** *(n.)* خاشه hashe; — **horse,** *(n.)* بينك حيوانی binek hayvanu; — **Saddled,**(sad'ld)*(a.)*اكرلی eyerli;*(fig.)* يوكلی yüklü; — **Saddler,** (sad'lėr) *(n.)* سراج serâj; — **Saddlery,** (sad'-lėr-i) *(n.)* سراجلق serâjluq; *(place)* سراجخانه sarajhâne; *(pl.)* اكر طاقملری eyer taqumlaru.

Safe, sāf, *(a.)* امين emîn: سالم sâlim; *(free)* مصون masôun; بری berî; *(sound)* صاغلام sâlam; *(n.)* طولاب do-lab; *(money)* قاصه qasa; — **and sound** صاغ سالم sâ sâlim; — **ly,** *(ad.)* امنيتله emniyyetle; *(security)* سالماً sâlimen; *(fig.)* بلا تردد bilâ tereddüd; — **ness,** *(n.)* امنيت emniyyet; سلامت selâmet; — **conduct,** (-kon'dukt) *(n.)* سياحت وثيقهسی seyâhat vesîqasu; پاساپورت pasaport; *(pers.)* محافظ mouhâfuz; — **'guard,** (-gärd) *(v.a.)* محافظه ا. mouhâfaza et.; وقايه ا. viqâye et.; *(n.)* امنيت emniyyet; محافظه mouhâ-faza; *(pers.)* محافظ mouhâfuz; *(lit. & fig.)* نكهبان nigehbân; *(document)* وثيقه vesîqa.

Safety, sāf'ti, *(n.)* امنيت emniyyet; سلامت selâmet; — **fuse,** (-fūz) *(n.)* امنيت طاپهسی emniyyet tapasu; — — **lamp,** *(n.)* امنيت لامبهسی emniyyet lambasu; — **lock,** *(n.)* امنيت كليدی emniyyet kilidi; *(arm)* امنيت تتيكی emniyyet tetiy; — **pin,** *(n.)* چنكل ايكنه chengel îyne; — **valve,** *(n.)* امنيت والفی emniyyet valfu; *(mar.)* سهيفتی والف seyfti valf.

Saffron, saf'run, *(n. & a.)* صافران sa-fran.

Sag, sag, *(v. n.)* ايكيلمك iyilmek; بل ويرمك bel vermek; صارقمق sarqmaq.

Sagacious, sa-gā'shus, *(a.)* ذكی zekî; *(lit.)* فطين fatîn; عاقل âqil; — **ly,** *(ad.)* فطانتله fatânetle; عاقلانه âqilâne; كياستله kiyâsetle; — **Sagac'ity,** (-gas'i-ti) *(n.)* ذكا zekyâ; فطانت fatânet; *(lit.)* كياست kiyâset.

Sage, sāj, *(a.)* عقللی aqullu; *(lit.)* حكيم hakîm; *(n.)* عالم âlim; حكيم hakîm; — **ly,** *(ad.)* عاقلانه âqilâne; حكيمانه ha-kîmâne; — **ness,** *(n.)* عقل aql; حكمت hikmet; *(fig.)* تدبير tedbîr.

Sage, sāj, *(n.)* *(bot.)* آطه چايی ada chayu.

Sago, sā'go, *(n.)* ساغو sâgou.

Sahara, sa-hä'ra, *(n. pr.)* صحرای كبير sahrâyi kebîr.

Sahib, sä'ib, *(n.)* (صاحب) (sâhib); افندی efendi; چلبی chelebi.

Said, sed, *(n.)* *(the-)* مذكور mez-kyôur...; او o...; *(pers.)* موماليه môu-mâ ileyh; **it is** — ديبورلر ...diyor-lar; سويلهنيور seuyleniyor.

Sail, sāl, *(n.)* يلكن yelken; *(ship)* كمی gemi; تكنه tekne; *(trip)* سفر sefer; سير seyr; *(v.)* سير ا. seyr et.; كيتمك gitmek; *(start)* قالقمق qalqmaq; حركت ا. hareket et; **fore-and-aft-** —**s** يان يلكنلری yan yelkenleri; **to set** — يلكن آچمق yelken achmaq; *(fig.)* حركت ا. hareket et.; **to strike** — يلكنلریماينا ا. yelkenleri mayna et.; *(fig.)* يلكنلری صويه اينديرمك yelkenleri souya indirmek; — **cloth,** *(n.)* يلكن بزی yelken bezi; — **Sailer,** (sāl'ėr) *(n.)* يلكنلی yelkenli; كمی gemi; *(fig.)* ...كيدر ...gider; يوللی yollou; — **Sailor,** (sāl'ur) *(n.)* كميجی gemiji; — **s' home** كميجی يوردی gemiji yourdou; كميجی قلوبی gemiji qouloubou.

Sailing, sāl'ing, *(n.)* سير seyr; — **direction,** (-di-rek'shun) *(n.)* رهبر دريا rehberi deryâ; — **vessel,** (-ves'el) *(n.)* يلكن كميسی yelken gemisi; *(pl.)* يلكن سفائنی yelken sâfâ-ini.

Saint, sānt, *(n.)* عزيز azîz; *(pl.)* اعزه a-izze; اوليا evliyâ; *(Israelites)* موسويلر môusevîler; *(a.)* حضرت haz-reti...; (آيا) (aya...); سهنت sent...; **all —s' day** پاسقاليه pasqalye; توسهن tôusen; — **Sainted,** (sānt'd) *(a.)* مقدس mouqaddes; مبارك mübârek; — **Saintlike,** (sānt'līk) *(a.)* مبارك mübârek; اوليا كبی evliyâ gibi.

Sakaria, sa-kar'ya, *(n.pr.)* سقاريا sa-qarya.

Sake, sāk, *(n.)* خاطر hatur, اوغور oughour; **for the — of** ...ايچون ...i-chün; ...اوغورنده ...oughourounda; **for God's —** الله عشقنه allah ashqu-na; **for my —** خاطرم ايچون haturum

ichün; بنم ایچون benim ichün; **for whose** — کیم ایچون؟ kim ichün?.

Salaam, sa-läm′, *(n.)* سلام selâm.

Salacious, sal-ā′shi-us, *(a.)* شهوتلی shehvetli.

Salad, sal′ad, *(n.)* صلاطه salata; — **bowl**, *(n.)* صلاطه کاسه‌سی salata kyâsesi; — **oil**, *(n.)* زیتون یاغی zeytin yâ; — **plate**, (-plāt) *(n.)* صلاطه طاباغی salata tabâ.

Saladin, sal′a-din, *(n.pr.)* صلاح الدین (ایوبی) selâhaddîn (-eyyôubî).

Salamander, sal′a-man-dėr, *(n.)* *(myth.)* سمندر semender; سالاماندر salamandur; *(zo.)* کرتنکله kertenkele.

Salary, sal′a-ri, *(n.)* آیلق ayluq; معاش ma-âsh.

Sale, sāl, *(n.)* صاتیش satush; **for** — صاتیلق satuluq; **forced** — مجبوری صاتیش mejbôurî satush; **terms of** — صاتیش شرائطی satush sherâ-iti; — **Saleable**, (sāl′a-bl) *(a.)* صاتیلیر satulur; *(fig.)* رواجده revâjda; — **Sale-room**, (sāl-rōōm) *(n.)* صاتیش محلی satush mahalli; — **Salesman**, (sālz′man) *(n.)* صاتیجی satuju; — **Salework**, (sāl′wurk) *(n.)* صاتیله‌جق مال satulajaq mal; *(fig.)* باشدن صاومه ایش bashdan savma ish.

Salep, sal′ep, *(n.)* سحلب sâleb.

Saleratus, sal-e-rā′tus, *(n.)* قاربونات qarbonat.

Salic, sāl′ik, *(a.)* *(lit.)* (تقیید وراثت) (taqyîdi verâset...).

Salicin, sal′i-sin, *(n.)* صفصافیه safsâfiye; سالیسین salisin.

Salient, sā′li-ent, *(a.)* چیقینتیلی chuquntulu; *(geom.)* خارجی hâriji; *(fig.)* ظاهر zâhir; *(lit.)* بارز bâriz; *(striking)* جالب دقت jâlibi diqqat.

Saliferous, sā-lif′ėr-us, *(a.)* طوزلی touzlou; *(lit.)* حامل ملح hâmili milh; — **rocks**, *(n.pl.)* طوزلی قایالر touzlou qayalar.

Saline, sā′līn *or* sa-līn′, *(a.)* طوزلی touzlou; *(lit.)* ملحی milhî.

Salisbury, sawlz′bėr-i, *(n.pr.)* **Marquis of** — لورد سالیسبوری lord salisbeuri.

Saliva, sa-lī′va, *(n.)* صالیه salye.

Sallow, sal′ō, *(a.)* صارارمش sararmush; *(v.a.)* صارارتمق sarartmaq.

Sallow, sal′ō, *(n.)* *(bot.)* سکود seuyüd.

Sally, sal′i, *(n.)* چیقیش chuqush: فیرلاییش furlayush; *(mil.)* خروج hourôuj; *(wit)* لاف laf; *(levity)* خفت hiffet; *(v.n.)* فیرلامق furlamaq; *(mil.)* خروج ا. hourôuj et.; *(fig.)* پاطلامق patlamaq.

Salmon, sam′un, *(n.)* صومون بالغی somon balugh.

Salonica, sal-o-nē′ka, *(n.pr.)* سلانیك selânik.

Saloon, sa-lōōn′, *(n.)* صالون salon; — **passengers**, (-pas′en-jėrz) *(n.pl.)* برنجی صنف یولجیلر birinji sunuf yoljoular.

Salt, sawlt, *(n.)* طوز touz; *(chem.)* ملح milh; *(pl.)* املاح emlâh; *(a.)* طوزلی touzlou; *(v.a.)* طوزلامق touzlamaq; — **cellar**, (-sel′ar) *(n.)* طوزلق touzlouq; — **fish**, *(n.)* طوزلی بالق touzlou baluq; — **meat**, (-mēt) *(n.)* طوزلی أت touzlou et; — **pan**, *(n.)* *(basin)* طوزله touzla; — **rheum**, (-rōōm) طوزلی بالغام touzlou balgam; — **Salter**, (sawlt′ėr) *(n.)* طوزجی touzjou; — **Salting**, (sawlt′ing) *(n.)* طوزلامه touzlama; صالاموره salamoura; — **Saltish**, (sawlt′ish) *(a.)* طوزلوجه touzlouja; — **Salty**, (sawlt′i) *(a.)* طوزلی touzlou.

Saltation, sal-tā′shun, *(n.)* حوپلامه hoplama; صیچرامه suchrama; *(biol.)* تشوش teshevvüsh.

Saltpetre, sawlt-pē′tėr, *(n.)* کهرچله küherchele.

Salubrious, sa-lōō′bri-us, *(a.)* صاغلام sâlam; *(lit.)* جید jeyyid; — **Salubrity**, (sa-lōō′bri-ti) *(n.)* صحت suhhat; *(lit.)* جیادت jiyâdet.

Salutary, sal′ū-tar-i, *(a.)* خیرلی hayurlu; نافع nâfi′.

Salute, sal-ūt′; *(n.)* سلام selâm; *(fig.)* نجات nejât; *(mil.)* رسم سلام resmi selâm; *(guns)* طوپ top; سلام طوپی selâm topou; *(v.a.)* سلاملامق selâmlamaq; — **Salūtā′tion**, (-′shun) *(n.)* سلام selâm; *(fig.)* تمنیات temenniyyât; *(act)* سلاملامه selâm-lama.

Salvador, sal-va-dōr′, *(n.pr.)* سالوادور salvador.

Salvage, sal′vāj, *(n.)* تخلیصیه tahlîsuyye...; *(act)* تخلیص tahlîs; *(-charges)*

تخليصيه اجرتى tahlîsuyye üjreti; *(-stock)* قورتاريلان اشيا qourtarulan eshyâ ; — **boat,** (bōt) *(n.)* تخليصيه گميسى tahlî-suyye gemisi.

Salvation, sal-vā'shun, *(n.)* خلاص ha-lâs ; نجات nejât ; *(rel.)* غفران goufrân; — **army,** *(n.)* نجات اوردوسى nejât or-dousou ; *(rel.)* (تشكيلات دينيه) (teshkî-lâtu dîniyye).

Salve, säv, *(n.)* مرهم merhem ; *(fig.)* دوا devâ ; مرهم سورمك merhem sür-mek ; *(fig.)* قورتارمق qourtarmaq ; *(mar.)* تخليص ا. tahlîs et.; — **Salvable,** (salv'a-bl) *(a.)* قورتوليلير qourtoulour.

Salver, sal'vėr, *(n.)* تپسى tepsi ; — **shaped** , (-shāp'd) *(a.)* تپسى كبى tepsi gibi.

Salvo, sal'vō, *(n.)* يايليم آتشى yaylum ateshi ; *(salute)* سلام طوپى selâm to-pou ; *(cheers)* آلقيش (طوفانى) alqush (toufânu).

Samarcand, sam-ar-kand', *(n. pr.)* سمرقند semerkand.

Samaritan , sa-mar'i-tan , *(a.)* *(lit.)* سامرى sâmerî ; *(n.)* *(good-)* صاحب خير sâhibi hayr ; — **Samar'itanism,** (-izm) *(n.)* خير hayr ; حسنات hasenât; *(humanity)* انسانيت (پرورلك) insâniyyet (-perverlik).

Same, sām, *(a.)* عين (عينى) aynu ; **at the — time** عين زمانده aynu zemân-da; — **ness,** *(n.)* *(fig.)* دكيشمه‌ييش de-yishmeyish ; اوصاندريجيلق ousanduru-juluq.

Samos, sām'os, *(n.pr.)* سيسام (آطه‌سى) sisam (-adasu) ; — **Sā'mian,** *(a.)* سيسام ... sisam ... ; *(n.)* سيساملى si-samlu ; — **Sā'miot,** *(n.)* سيساملى si-samlu.

Samovar , sam'ō-vär , *(n.)* سماور se-mâver.

Sample, sam'pl, *(n.)* نمونه nümôune ; مودل model ; **(v.a.)** نمونه ياپمق nümôu-ne yapmaq ; *(examine)* معاينه ا. mou-âyene et. ; — **box** نمونه (قوطوسى) nü-môune (-qoutousou); — **room,** *(n.)* نمونه دائره‌سى nümôune dâ-iresi ; *(fig.)* ميخانه meyhâne ; — **scale,** (-skāl) *(n.)* معيار ترازو mi'yâr terâze ; — **Sam'plėr ,** *(n.)* چشيدجى cheshidji; (نمونه ياپيجى) (nümôune yapuju).

Sampler, sam'plėr, *(n.)* قناوچه qane-veche ; نقش naqsh, (nâsh).

Samsoon, säm-sōōn', *(n. pr.)* صامسون samsoun.

Sanaa, sä-nä', *(n.pr.)* صنعا san-a.

Sanctify, sangk'ti-fī, *(v.a.)* تقديس ا. taqdîs et. ; *(free)* تصفيه ا. tasfiye et. ; — **Sanctification,** (sangk-ti-fi-kā'-shun) *(n.)* تقديس taqdîs ; *(lit.)* اصطفا us-tufâ ; — **Sanctified,** (sangk'ti-fīd) *(a.)* *(lit.)* قدسى qoudsî ; مصفا mou-saffâ ; — **Sanctifier,** (sangk'ti-fī-ėr) *(n.)* *(fig.)* مصفى mousaffî ; *(spirit)* روح القدس rôuhül-qouds.

Sanctimonious , sangk-ti-mō'ni-us , *(a.)* مبارك mübârek ; *(devout)* زاهد zâhid ; متقى müttaqî , *(apparently)* صوفى sofou ; — **ly,** *(ad.)* *(lit.)* قدسيانه qoudsiyâne ; زاهدانه zâhidâne ; صوفيانه sôfiyâne ; — **ness,** *(n.)* *(lit.)* قدسيت qoudsiyyet ; زهد zühd ; تقوى taqvâ ; صوفيلق sofoulouq.

Sanction, sangk'shun, *(n.)* تصويب tas-vîb ; مساعده müsâde ; *(jud.)* امر emr ; تعليمات tâ'lîmât ; **(v.a.)** تصديق ا. tasdîq et. ; تصويب ا. tasvîb et. .

Sanctity, sangk'ti-ti, *(n.)* *(lit.)* قدسيت qoudsiyyet ; *(purity)* صفوت safvet ; *(object)* مقدس شى mouqaddes shey ; *(pl. & lit.)* مقدسات mouqaddesât.

Sanctuary, sangk'tū-ar-i, *(n.)* معبد mâ'bed ; *(asylum)* التجاكاه iltijâgyâh ; *(poet.)* پناه penâh.

Sand, sand, *(n.)* قوم qoum ; *(foundry)* قالب qalub ; *(pl.)* قوملق qoumlouq ; *(mar.)* قومصال qoumsal ; *(fig.)* زمان zemân ; *(v.a.)* قوم دوكمك qoum deuk-mek ; — **bag,** *(n.)* *(mil.)* قوم طوربه‌سى qoum torbasu; — **bank,** *(n.)* قوم ييغينى qoum yughunu ; — **box,** *(n.)* ريخدان (ريكدان) (ruhdân) ; — **glass,** *(n.)* قوم ساعتى qoum sâti ; فولا foula ; — **pāpėr,** *(n.)* زيمپارا كاغدى zumpara kyâdu ; — **Sand'y,** (-'i) *(a.)* قوملى qoumlou ; *(mar.)* قومصال qoumsal *(colour)* قومرال qoumral.

Sandal, san'dal, *(n.)* صندال sandal ; *(strop)* باغ bâ ; قايش qayush · — **wood,** *(n.)* صندال (آغاجى) sandal (-âju) ; صندالوز sandaloz.

Sandarac, san'da-rak, *(n.)* سندروس sendiros ; رچينه rechine.

Sandwich, sand'wich, *(n.)* سه‌ندويچ sendvich.

Sane, sān, *(a.)* صاغلام sâlam ; *(intelligent)* عقلی یرنده aqlu yerinde ; *(fig.)* محاکمه‌لی mouhâkemeli ; — **ly,** *(ad.)* سلامتله selâmetle ; صحتله suhhatle.

Sanguine, sang'gwin, *(a.)* قانلی qanlu ; *(temper)* دموی demevî ; *(colour)* قیزیل quzul ; *(lit.)* آتشین âteshîn ; *(brutal) (lit.)* خونین hôunîn ; *(ardent)* غایت نیکبین gâyet nîkbîn ; امیدوار ümîdvâr ; *(lit.)* پر شوق pür-shevq ; — **Sanguinary,** (sang'gwin-ar-i) *(a.)* قانلی qanlu ; *(a.)* خونریز hôunrîz ; *(n.) (bot.)* جوان پرچمی jivan perchemi ; سانگیز sangiz ; — **Sanguinarily,** (sang'gwin-ar-i-li) *(ad.)* قانلی بر صورتده qanlu bir sôuretde ; *(lit.)* خونریزانه hôunrîzâne.

Sanitary, san'i-tar-i, *(a.)* صحی suhhî ; — **ware,** (-wār) *(n.)* تووالت مالزمه‌سی tovalet mâlezimesi ; مالزمهٔ صحیه mâlezimeyi suhhuyye ; قدمخانه لوازمی qadem-hâne levâzumu ; — **Sanitā'tion,** (-'shun) *(n.)* صحی ترتیبات suhhî tertîbât.

Sanity, san'i-ti, *(n.)* صاغلاملق sâlamluq ; *(intellectual)* سلامت فکر selâmeti fikr ; محاکمه mouhâkeme ; *(lit.)* شعور shou-ôur.

Sanjak, san'jak, *(n.)* سنجاق sanjaq.

Sanskrit, sans'krit, *(n.)* سانسقریت لسانی sansqirit lisânu ; *(a.)* ... سانسقریت sansqirit... .

San Remo, san rā'mo, *(n.pr.)* سان ره‌مو san remo.

San Stefano, san stef'a-no, *(n.pr.)* آیاستفانوس ayastafanos.

Sap, sap, *(n.)* اوز euz ; *(mil)* خندك hendek ; — **Sap'less,** *(a.)* اوزسز euzsüz ; — **Sap'ling,** *(n.) (bot.)* فدان fidan ; *(zo.)* یاورو تازی yavrou tazu.

Sap, sap, *(v.a.)* تخریب ا. tahrîb et. ; برهوا ا. ber-havâ et. ; *(v.n.)* قازمق qazmaq ; — **Sapper,** (sap'ėr) قازمه‌جی qazmaju ; (استحکام نفری) (istihkyâm neferi).

Sapid, sap'id, *(a.)* طاتلی tatlu ; لذیذ lezîz.

Sapience, sā'pi-ens, *(n.)* عقل aql ; درایت dirâyet ; محاکمه mouhâkeme ; — **Sā'pient,** *(a.)* عاقل âqil ; درایتلی dirâyetli.

Saponaceous, sap - o - nā'shus, *(a.)* صابونلی sabounlou.

Sapphire, saf'īr *or* saf'ir, *(n.)* صفیر safîr ; — **Sapphirine,** (saf'ir-in) *(a.)* صفیر (دن) safîr (den-)... ; *(like)* صفیر کبی safîr gibi.

Saracen, sar'a-sen, *(n.)* عربلر arablar ; (شرقلیلر) (sharqlular).

Sarcasm, sär'kazm, *(n.)* استهزا istihzâ ; *(bitter)* آجی سوز aju seuz ; *(smile) (lit.)* زهر خند zehr-hand ; *(written)* هجو hijv, — **Sarcastic, -ally,** (sär-kas'tik, -al-i) *(a. & ad.)* آجی aju ; *(lit.)* مستهزیانه müstehziyâne ; *(lit.)* هجو آمیز hijv âmîz.

Sarcophagus, sär - kof'a - gus, *(n.)* لحد lahd; صندوقه sandôuqa.

Sardine, sär-dēn', *(n.)* صاردالیه (بالغی) sardalye (-balugh).

Sardinia, sär-din'i-a, *(n. pr.)* ساردنیا (آطه‌سی) sardounya (-adasu).

Sardonic, sär-don'ik, *(a.)* جبری jebrî ; (زوراکی) (zorâki).

Sardonyx, sär'don-iks, *(n.)* عقیق aqîq; عقیق یمانی aqîqi yemânî.

Sargasso, sär-gas'o, *(n.)* دکز سازی deniz sazu.

Sarsaparilla, sär-sa-pa-ril'a, *(n.) (bot.)* سپارنا sparna.

Sash, sash, *(n.)* قورده‌له qordele ; قوشاق qoushaq.

Sash, sash, *(n.) (frame)* چرچیوه cherchive ; قاناد qanad ; — **door,** *(n.)* جامکیانلی قاپو jâmekyânlu qapu ; — **frame,** *(n.)* قاصه qasa ; — **window,** *(n.)* قاصه‌لی پنجره qasalu penjere.

Sassanid, sas'a-nid, *(n.)* ساسانی sâsânî : *(pl.)* ساسانیلر sâsânîler ; — **Sassā'nian,** *(a.)* ساسانی sâsânî.

Satan, sā'tan, *(n.)* شیطان sheytân ; ابلیس iblîs ; — **Sātan'ic, -ally,** (-'ik, -al-i) *(a. & ad.) (lit.)* شیطنتکارانه sheytanat-kyârâne ; ابلیسانه iblîsâne ; — **Sā'tanism,** (-izm) *(n.)* شیطنت sheytanat.

Satchel, sach'el, *(n.)* جزودان jüzdan ; چانطه chanta.

Sate, sāt, *(v.a.)* طویورمق doyourmaq ; *(fig.)* طیقمق tuqmaq.

Satellite, sat'el-līt, *(n.)* پیك peyk ; *(fig.)* بنده bende ; *(pl.)* بندکان bendegyân.

Satiate, sā'shi-āt, *(v.a.)* طویورمق doyourmaq ; *(lit.)* اشباع ا. ishbâ' et. ; *(gratify)* تطمین ا. tatmîn et. ; *(a.)* طویمش

doymoush; *(lit.)* مشبوع meshbôu'; — **Satiety**, (sā-tī'e-ti) *(n.)* طویغونلق doygounlouq; *(surfeit)* بیقغینلق buqgunluq; *(lit.)* غنا gunâ.

Satin, sat'in, *(n. & a.)* ساتن saten: آطلاس atlaz; *(v.a.)* پرداخت ا. perdaht et.; جلا ویرمك jilâ vermek; — **Stitch**, *(n.)* فیستو fisto; — **wood**, *(n.)* هند آغاجی hind âju: — **Sat'inet**, *(n.)* اینجه ساتن inje saten.

Satire, sat'īr, *(n.)* *(lit.)* هجو hijv; هزل hezel, — **Satir'ic**, (-tir'ik) *(a.)* هجوی hijvî; هزلی hezelî; *(a.)* هجو طرزنده hijv tarzunda; — **Sat'irist**, (-'ir-ist) *(n.)* هجو محرری hijv mouharriri; — **Sa'tirize**, (-'ti-rīz) *(v.a.)* هجو ا. hijv et.; *(fig.)* چکیشدیرمك chekishdirmek.

Satisfy, sat'is-fī, *(v.a.)* طویورمق doyourmaq; *(fig.)* ممنون ا. memnôun et.; *(lit.)* تطمین ا. tatmîn et.; *(persuade)* اقناع ا. iqnâ' et.; *(v. n.)* ادا ا. edâ et.; — **Satisfac'tion**, (-fak'shun) *(n.)* ممنونیت memnôuniyyet; *(lit.)* اطمئنان utmî'nân; *(amends)* تضمینات tazmîuât; *(act)* تلافی telâfî; *(payment)* تأدیه te'diye; *(conviction)* قناعت qanâ-at; *(apology)* ترضیه tarzuye; تعمیر tâ'mîr; — **Satisfac'tory**, (-fak'to-ri) *(a.)* موجب ممنونیت môujibi memnôuniyyet; (مطلوبه) موافق (matlôuba-) mouvâfuq; *(convincing)* مقنع mouqnî'; — **Satisfac'torily**, (-fak'to-ri-li) *(ad.)* حقیله haqqîle; شایان ممنونیت صورتده shâyânu memnôuniyyet sôuretde; — **Sat'isfied**, (-fīd) *(a.)* ممنون memnôun; قانع qânî'.

Satrap, sā'trap, *(n.)* ساتراپ satrap; *(fig.)* دره بکی dere beyi; مستبد müstebid.

Saturate, sat'ū-rāt, *(v.a.)* *(lit.)* اشباع ا. ishbâ' et.; — **Satūrā'tion**, (-'shun) *(n.)* اشباع ishbâ'.

Saturday, sat'ur-dā, *(n.)* جمعه ایرتسی joumâ ertesi.

Saturn, sat'urn *or* sā'-, *(n.)* *(ast.)* زحل zouhal; — **Saturnā'lia**, *(n.pl.)* ذوق zevq; عالم âlem; — **Saturnā'tion**, (-'shun) *(n.)* اهل ذوق ehli zevq; *(dissolute)* سفیه sefîh; عیاش ayyâsh; — **Sat'urnine**, (-'ur-nīn) *(a.)* طورغون dourgoun; مغموم mâgmôum.

Satyr, sat'ėr, *(n.)* ساتیر satîr; *(fig.)* شهوتپرست shevet-perest; *(butterfly)* كلبك kelebek.

Sauce, saws, *(n.)* صالچه salcha; *(sweet)* طاتلی tatlu; *(impudence)* تربیه‌سزلك terbiyesizlik; **to serve one with the same** — *(fig.)* عینیله مقابله ا. aynîle mouqâbele et.; آجیسنی چیقارمق ajusunu chuqarmaq; — **boat**, (-bōt) *(n.)* صالچه‌لق salchaluq.

Saucer, saws'ėr, *(n.)* طاباق tabaq; فنجان طاباغی finjan tabâ.

Saucy, saws'i, *(a.)* کسکین keskin; *(impudent)* ادبسز edebsiz; کستاخ küstâh; — **Saucily**, (saws'i-li) *(ad.)* ادبسزجه edebsizje; — **Sauciness**, (saws'i-nes) *(n.)* ادبسزلك edebsizlik; کستاخلق küstâhluq.

Saunter, sawn'tėr, *(n.)* طولاشمق dolashmaq; آوارەلك ا. âvârelik et.; — **Saunterer**, (sawn'tėr-ėr) *(n.)* حایلاز haylaz: آواره âvâre.

Saurian, saw'ri-an, *(n.)* *(zo.)* پوللی حیوان poullou hayvan; *(pl. & lit.)* حیوانات ضبابیه hayvânâtu zubâbiyye.

Sausage, saws'āj, *(n.)* صوجوق soujouq.

Savage, sav'āj, *(a. & n.)* وحشی vahshî; — **ly**, *(ad.)* وحشیانه vahshiyâne; — **Sav'agery**, (-'āj-ėr-i) *(n.)* وحشت vahshet.

Savanna, sa-van'a, *(n.)* (آغاجسز) اووه (âjsuz-) ova; ستهپ step.

Savant, sav-ang', *(n.)* عالم âlim; *(pl.)* علما oulema.

Save, sāv, *(v.a.)* قورتارمق qourtarmaq; تخلیص ا. tahlîs et.; *(keep)* صاقلامق saqlamaq; وقایه ا. viqâye et.; *(rel.)* محافظه ا. mouhâfaza et.; *(v.n.)* اداره یاپمق idâre yapmaq; آرتیرمق arturmaq; *(prep.)* دن باشقه ...den bashqa; مستثنا müstesnâ; آنجق anjaq...; **to — appearances** *(lit.)* ظواهری محافظه ا. zevâhiri mouhâfaza et.; — **Saver**, (sāv'ėr) *(n.)* قورتاران qourtaran; — **Sā'viour**, (-'vyur) *(n.)* *(lit.)* خلاصكار halâskyâr; منجی münjî; *(rel.)* شفاعتجی shefâ-atji; *(lit.)* شفیع shefî'.

Saving, sāv'ing, *(a.)* ادارەلی idâreli; *(rel.)* نجات ویریجی nejât veriji; *(exceptional)* استثنائی istisnâ-î; شرطی shartî; *(n.)* تصرف tesarrouf; *(pl.)* تصرفات tesarroufât; —**s - bank** تصرف صندیغی tesarrouf sandugh.

Savour, sā'vur, *(n.)* طات tat; لذت

lezzet; *(v.n.)* لذتلى او. lezzeti ol.; *(smell)* قوقوسى او. qoqousou ol.: *(v.a.)* لذت آلمق lezzet almaq; *(season)* لذت ويرمك lezzet vermek; تربيه ا. terbiye et.; — **Savourily**, (sā'vur-i-li) *(ad.)* لذيذ صورتده lezîz sôuret-de; نفاستله nefâsetle; — **Savouriness**, (sā'vur-i-ness) *(n.)* لذت lezzet; نفاست nefâset; — **Savourless**, (sā'vur-les) *(a.)* طاتسز tatsuz; — **Savoury**, (sā'vur-i) *(a.)* لذيذ lezîz; نفيس nefîs; *(fig.)* خوش hosh; لطيف latîf.

Savoy, sa-voy', *(n.)* *(bot.)* قيورجيق لخنه quvurjuq lahana.

Saw, saw, *(n.)* دستره testire; بيچقى buchgu; *(proverb)* سوز seuz; مثل mesel; *(v.a.)* (دستره ايله) كسمك (testireyle-) kesmek; بيچمك bichmek; — **dust**, *(n.)* طالاش talash; — **file**, (-fīl) *(n.)* دستره اكه‌سى testire eyesi; — **mill**, *(a.)* بيچقى فابريقه‌سى buchgu fabriqasu; — **Saw'yėr**, *(n.)* بيچقيجى buchguju.

Saxon, saks'un, *(a.)* ساقسون saxon; *(n.)* ساقسونيالى saxounyalu; — **Saxony**, (saks'un-i) *(n.pr.)* ساقسونيا saxounya.

Say, sā, *(v.a.)* سويلمك seuylemek; ديمك ...demek; *(declare)* بيان ا. beyân et.; *(imperative)* ديه‌لم ... diyelim; مثلا meselâ ..; *(n.)* عيار ayâr; *(temper)* صو sou; *(milk)* تولبند tülbend; **they** — ديورلر ... diyorlar; سويلنيور ...seuyleniyor; **that is to** — يعنى yâ'nî...; *(lit.)* تعبير ديكرله tâbîri dîgherle... ; — **Say'ing**, *(n.)* سوز seuz; لاقيردى laqurdu; *(proverb)* مثل mesel; *(expression)* تعبير tâ'bîr.

Scab, skab, *(n.)* *(med.)* قابوق qabouq; *(zo.)* اويوز ouyouz; *(v.n.)* قابوق باغلامق qabouq bâlamaq; — **Scabby**, (skab'i) *(a.)* قابوقلى qabouqlou; *(printing)* پروزلى pürüzlü.

Scabbard, skab'ard, *(n.)* قين qun.

Scabious, skā'bi-us, *(a.)* قابوقلى qabouqlou; *(zo.)* اويوز ouyouz; *(n.)* *(bot.)* مسك چيچكى mis chicheyi.

Scaffold, skaf'old, *(n.)* *(arch.)* اسكله iskele; *(platform)* باراقه baraqa; *(criminals)* سهپا sehpâ; *(lit.)* سياستگاه siyâsetgyâh; — **Scaffolding**, (skaf'old-ing) *(n.)* اسكله iskele; *(materials)* ديركلر direkler; اسكله تخته‌لرى iskele tahtalaru.

Scald, skawld, *(v.a.)* خاشلامق hashlamaq; *(n.)* خاشلانمه hashlanma; يانيق yanuq; — **Scald'ing**, *(a.)* قاينار qaynar; — **hot**, قاينار qaynar; پك صيجاق pek sujaq.

Scald, skawld, *(n.)* *(head)* كل kel; *(a.)* ياوان yavan.

Scale, skāl, *(n.)* *(balance)* ترازو terâze; كفه kefe; *(ast. & fig.)* ميزان mîzân; *(standard)* معيار mi'yâr; مقياس miqyâs; *(incrustation)* طاش tash; *(fish)* پول poul; *(v.a.)* *(weigh)* طارتمق tartmaq; *(estimate)* تخمين ا. tahmîn et.; اولچمك eulchmek; *(fish)* پولنى صويمق poulounou soymaq; *(fig.)* تميزلمك temizlemek.

Scale, skāl *(n.)* *(ladder)* مرديون merdiven; اسكله iskele; *(graduation)* درجه dereje; تقسيمات taxîmât; *(mus.)* مسطر mistar; درجات derejât; *(v.a.)* *(mount)* چيقمق chuqmaq; **on a large** — واسع مقياسده vâsi' miqyâsda; **social** — *(lit.)* طبقات اجتماعيه tabaqâtu ijtimâ-uyye; — **Scāl'ing ladder**, *(mil.)* محاصره مرديونى mouhâsara merdiveni; *(fire)* اطفائيه مرديونى utfâ-iye merdiveni.

Scallop, skal'up, *(n.)* *(zo.)* طراق taraq; *(curves)* اويمه oyma; *(dish)* طاوا tava; تپسى tepsi; *(v.a.)* اويمق oymaq; *(cook)* پيشيرمك pishirmek.

Scalp, skalp, *(n.)* (صاچلى) درى (sachlu-) deri; باش bash; *(v.a.)* دريسنى يوزمك derisini yüzmek; *(fig.)* برباد ا. berbâd et..

Scaly, skā'li, *(a.)* پوللى poullou.

Scamp, skamp, *(n)* چاپقين chapgun; حايلاز haylaz; *(v)* فنا ياپمق fenâ yapmaq.

Scamper, skam'pėr, *(v.n.)* قاچمق qachmaq.

Scan, skan, *(v.a.)* *(verse)* وزنى صايمق veznini saymaq; *(lit.)* تقطيع ا. taqtî' et.; *(fig.)* اينجه آرامق inje aramaq; — **Scanning**, (skan'ing) *(n.)* *(lit.)* تقطيع taqtî'.

Scandal, skan'dal, *(n.)* رذالت rezâlet; — **monger**, (mung'gėr) *(n.)* ديدى قوديجى dedi-qodoujou; مفسد müfsid; — **Scandalize**, (skan'dal-īz) *(v.a.)* رذالت ياپمق rezâlet yapmaq; ترذيل ا.

terzîl et.; *(libel)* ذم ا. zemm et.; — **Scandalous, -ly,** (skan'da-lus, -li) *(a. & ad.)* رذيلانه rezîlâne.

Scandinavia, skan-di-nā'vi-a, *(n.pr.)* اسقانديناويا isqandinavya; — **Scandinā'vian,** *(a.)* ...اسقانديناويا isqandinavya...; *(n.)* اسقانديناويالى isqandinavyalu.

Scant, skant, *(a.)* آز az; قط qut; *(v.a.)* قيصمق qusmaq; خسيسلك ا. hasîslik et.; — **Scantily,** (skant'i-li) *(ad.)* غايت آز gâyet az; — **Scant'iness,** *(n.)* آزلق azluq; يوقلق yoqlouq; *(fig.)* خست hisset; — **Scanty,** (skant'i) *(a.)* آز az; قط qut; *(fig.)* خسيس hasîs.

Scantle, skan'tl, *(v.a.)* پارچهلامق parchalamaq; كوچولتمك küchültmek; *(divide)* آييرمق ayurmaq; — **Scantling,** (skant'ling) *(n.)* اوفاق پارچه oufaq parcha; كوچوك بر قسم küchük bir qusm; *(proportion)* نسبت nisbet; *(model)* موده‌ل model; نمونه nümoune; *(fig.)* آز az; هيچ hich.

Scape- (skāp-), — **goat,** (gōt), *(n.)* (بنى اسرائيل كچيسى) (benî isrâ-îl kechisi); *(fig.)* زواللى zavallu; — **grace,** (-grās) *(n.)* هايلاز haylaz; بيهوده beyhoude.

Scape, skāp, *(n.)* *(bot.)* صاپ sap; *(lit.)* ساق جذرى sâqu jezrî; *(column's)* بدن beden.

Scaphander, skā-fan'dėr, *(n.)* طالغيچ البسه‌سى dalguj olbisesi.

Scar, skär, *(n.)* ياره يرى yara yeri; نشان nishan; *(rock)* يار yar.

Scaramouch, skar'a-mowch, *(n.)* قوميق qomik; (پالياچو) (palyâcho); (صوتارى) (soytaru).

Scarce, skārs, *(a.)* نادر nâdir; آز az; نقصان noxân; — **ly,** *(ad.)* نادراً nâdiren; *(barely)* آنجق anjaq; همان هيچ hemen hich: — **Scarcity,** (skārs'i-ti) *(n.)* ندرت nedret; آزلق azluq.

Scare, skār, *(v.a.)* قورقوتمق qorqoutmaq; اوركوتمك ürkütmek; *(n.)* قورقولق qorqoulouq; *(panic)* قورقو qorqou.

Scarf, skärf, *(n.)* آتقى atgu; ئه‌شارپ esharp; *(med.)* باغ bâ; *(v.a.)* اورتمك eurtmek.

Scarf, skärf, *(n.)* *(joint)* گچمه gechme; اكلمك eklemek; ربط ا. rabt et..

Scarify, skar'i-fī, *(v.a.)* قازيمق qazumaq; چنتمك chentmek; *(cupping)* حجامت ا. hajamat et.; *(soil)* طراملق taramaq; — **Scarification,** (skar-i-fi-kā'shun) *(n.)* قازمه qazuma; چنتمه chentme; حجامت hajamat; طرامه tarama; — **Scarifier,** (skar'i-fī-ėr) *(n.)* قازيان qazuyan; *(soil)* طراق taraq.

Scarlatina, skär-la-tē'na, *(n.)* *(med.)* قيزيل (خسته‌لغى) quzul (-hastalugh); (حما) (hümmâ).

Scarlet, skär'let, *(a. & n.)* آل al; قيرمزى qurmuzu; — **fēver,** *(n.)* قيزيل (خسته‌لغى) quzul (-hastalugh).

Scath, Scathe, skāth, *(n.)* ضرر zarar; فنالق fenâluq; *(v.a.)* ضرر ويرمك zarar vermek; — **Scathless,** (skāth'les) *(a.)* صاغ سالم sâ salim.

Scatter, skat'ėr, *(v.a.)* صاچمق sachmaq; سرپمك serpmek; *(disperse)* طاغيتمق dâtmaq; *(v. n.)* صاچيلمق sachulmaq; طاغلمق dâlmaq; — **Scattered,** (skat'-ėrd) *(a.)* طاغلمش dâlmush; ياييلمش yayulmush; *(fig.)* منتشر münteshir.

Scavenger, skav'en-jėr, *(n.)* چوپجى cheupjü; تنظيفات عمله‌سى tanzîfât amelesi.

Scenario, she-nä'ri-ō, *(n.)* — **writer,** (-rīt'ėr) *(n.)* تياترو مؤلفى tiyatro müellifi; *(lit.)* تماشا نويس temâshâ-nüvîs.

Scene, sēn, *(n.)* *(art.)* منظره manzara; *(thea. & fig.)* صحنه sahne; *(play)* پرده perde; *(dispute)* منازعه münâzâ; مناقشه münâqasha; رذالت rezâlet; *(pl.)* مناظر menâzur; *(occurrence)* وقايع vaqâyi'; **to make a** — رذالت چيقارمق rezâlet chuqarmaq; قاوغا ا. qavga et.; — **Scenery,** (sēn'e-ri) *(n.)* منظره manzara; *(pl.)* مناظر menâzur; *(theatre)* دقور deqor; — **Scenic,** (sēn'ik) *(a.)* *(lit.)* تمثيلى temsîlî; ...تماشا temâshâ....

Scent, sent, *(n.)* قوقو qoqou; رايحه râyiha; *(sense)* شامه shâmme; *(v.a.)* قوقو آلمق qoqou almaq; *(fig.)* شبهه‌لنمك shübhelenmek; *(v.n.)* قوقمق qoqmaq; — **bottle,** (-bot'l) *(n.)* لوانطه شيشه‌سى levanta shishesi; — **Scentless,** (sent'les) *(a.)* قوقوسز qoqousouz.

Sceptic, skep'tik, *(n. & a.)* *(fig.)* اعتمادسز î'timâdsuz; شبهه‌لى shübheli; *(phil.)* ريبى reybî; (لا ادريه) (lâ edriye); *(pl.)* ريبيون reybiyyoun; *(rel.)* اعتقادسز î'tiqâdsuz; — **Scepticism,** (skep'ti-sizm) *(n.)* شبهه shübhe; تردد tereddüd.

Sceptre, sep'tėr, *(n.)* عصا asâ ; *(authority) (lit.)* عصای حکومت asâyi hükyôumet ; آمریت âmiriyyet.

Schedule, shed'ūl, *(n.)* لیسته liste ; جدول jedvel ; دفتر defter ; *(railway)* تعرفه tâ'rife ; *(bankruptcy)* بیلانچو bilancho ; *(fig.)* افلاس iflâs ; *(fig.)* قید ا. qayd et. ; لیسته‌یه داخل ا. listeye dâhil et. .

Schema, skē'ma, *(n.)* شه‌ما shema ; شکل shekl ; *(outline)* طاسلاق taslaq ; پلان pilan ; — **Schematic,** (ske-mat'ik) *(a.)* شکلی sheklî; طاسلاق حالنده taslaq hâlinde ; — **Schematize,** (skē'ma-tīz) *(v.a.)* شکل ترتیب ا. shekil tertîb et. ; *(v. n.)* طاسلاق یاپمق taslaq yapmaq ; پروژه یاپمق proje yapmaq ; — **Schematism,** (skē'ma-tizm) *(n.)* شکل shekl ; طاسلاق taslaq ; *(astrology)* صفحات safhât ; صور souver.

Scheme, skēm, *(n.)* پروژه proje ; پلان pilan ; *(system)* اصول ousôul ; طرز tarz ; *(ast.)* اشکال eshkyâl.

Schiller, shil'lėr, *(n. pr.)* شیلله‌ر shil-ler.

Schism, sizm, *(n.) (lit.)* اعتزال î'tizâl ; — **Schismatic,** (sizm-at'ik) *(n.)* رافضی râfuzî ; *(pl.)* معتزله môu'tezile ; *(a.) (fig.)* مخالف mouhâlif.

Schist, shist, *(n.)* شیست shist ; (قایالر) (qayalar).

Scholar, skol'ar , *(n.)* طلبه talebe ; *(savant)* عالم âlim ; متخصص mütahassus ; متوغل mütevaggul ; *(university)* تحصیصاتلی طلبه tahsîsâtlu talebe ; — **Schol'arship,** *(n.)* علم ilim ; معلومات mâ'lôumât ; تخصیصات tah-sîsât.

Scholastic, skol-ast'ik, *(a.)* مکتبه عائد mektebe â-id ; ... طلبه talebe... ; *(medieval) (lit.)* قرون وسطائی qourôunu voustâ-î ; سقولاستیك sqolastik ; *(fig.)* کهنه keuhne ; باطل bâtul ; — **profession,** (-prō-fesh'un) *(n.)* مسلکی تدریس mesleki tedrîs ; معلملك mou-allimlik.

School, skōōl, *(n.)* مکتب mekteb ; *(pl.)* مکاتب mekyâtib ; *(disciples)* *(pl. & lit.)* تلامیذ telâmîz ; طرفداران tarafdârân ; *(system)* طرز tarz ; اصول ousôul ; *(v.a.)* تدریس ا. tedrîs et. ; *(admonish)* توبیخ ا. tevbîh et. ; **public** — عمومی مکتب oumôumî mekteb ; رسمی مکتب resmî mekteb ; *(pl.)* مکاتب رسمیه mekyâtibi resmiyye ; **private** — خصوصی مکتب housôusî mekteb ; *(pl.)* مکاتب خصوصیه mekyâtibi housôusuyye; — **board,** (-bōrd) *(n.)* مکتب هیئت ادارهسی mekteb heyeti idâresi ; **high** — مکتب عالی mektebi âlî ; **high — for girls** اناث مکتب عالیسی ünâs mektebi âlîsi ; **high — for boys** ذکور مکتب عالیسی zükyôur mektebi âlîsi ; — **begins on...** (ده)... مکتب آچیلیور ...(de-) mekteb achuluyor ; (ده)... تدریسات باشلایور ...(de-) tedrîsât bashlayor ; — **boγ,** *(n.)* مکتب چوجغی mekteb chojôu ; *(pl.)* مکتب چوجقلری mekteb chojouqlaru ; — **fellow,** مکتب آرقداشی mekteb arqadashu ; — **master,** *(n.)* مکتب خواجه‌سی mekteb hojasu ; معلم mouallim ; *(fem.)* معلمه mou-allime ; — **School'ing,** *(n.)* تحصیل tahsîl ; *(price)* اجرت تدریسیه üjreti tedrîsiyye ; *(reproof)* توبیخ tevbîh.

Schooner, skōōn'ėr, *(n.)* اسقونه isqona.

Sciatic, sī-at'ik, *(a.)* سیاتیك siyatik ; ... قالچه qalcha... ; *(lit.)* ورکی verekî ; — **Sciatica,** (sī-at'ik-a) *(n.)* سیاتیك siyatik.

Science, sī'ens, *(n.)* علم ilm ; فن fenn ; — **Scientific, - al,** (sī-en-tif'ik, -al) *(a.)* علمی ilmî ; فنی fennî ; — **Scientifically,** (sī-en-tif'ik-al-i) *(ad.)* علماً ilmen ; فنی اولەرق fennî olaraq ; فناً fennen ; — **Scientism,** (sī'en-tizm) *(n.) (phil.)* علمیه‌جیلك ilmiyyejilik ; — **Scientist,** (sī'en-tist) *(n.)* اهل فن ehli fenn ; *(pl.)* ارباب فن erbâbu fenn ; *(phil.)* علمیه‌جی ilmiyyeji.

Scimitar, sim'i-tar, *(n.)* پالا pala ; اکری قیلیج eyri quluj.

Scintillate, sin'til-lāt, *(v. n.)* پاریلدامق paruldamaq ; اهتزاز ا. ihtizâz et. ; — **Scintillation,** (sin-til-lā'shun) *(ast.)* اهتزاز (ضیا) ihtizâz (-zuyâ).

Scion, sī'on, *(n.) (bot.)* پیچ pich ; فلیز fliz ; *(fig.)* یاورو yavrou ; اولاد evlâd.

Scirrhus, skir'rus, *(n.) (med.)* اور our ; شیش shish.

Scissors, siz'orz, *(n.) (pl.)* مقاص (مقراص) maqas.

Scobs, skobz, *(n.)* معدن کوپوکی mâ'den keupüy ; جروف jürôuf.

Scoff, skof, *(n.)* آلاى alay; تحقير tahqîr; *(object)* هدف استهزا hedefi istihzâ; *(v n.)* آلاى ا. alay et.; اكلنمك eylenmek; *(v.a.)* تحقير ا. tahqîr et.; — **Scoffer,** (skof′ėr) *(n.)* مستهزئ müstehzî; — **Scoffingly,** (skof′ing-li) *(ad.)* اكلنرك eylenerek.

Scold, skold, *(v.a.)* تكدير ا. tekdîr et.; آزارلامق azarlamaq; *(v.n.)* سويلنمك seuylenmek; باغيرمق bârmaq; *(n.)* شرت shirret; خويسز قادين houysouz qadun; — **Scold′ing,** *(n.)* تكدير tekdîr; *(a.)* قاوغاجى qavgaju; ترس ters.

Sconce, skons, *(n.)* باش bash; قفا qafa; *(candle)* شمعدان shamdan.

Scoop, skōōp, *(n.)* كپچه kepje; كورك kürek; *(money)* استفاده istifâde; (ووروغون) (vourgoun); *(v.a.)* بوشالتمق boshaltmaq; *(dig)* اويمق oymaq; قازمق qazmaq; *(fig.)* (آتيك داورانمق) (atik davranmaq).

Scope, skōp, *(n.)* ساحه sâha; *(fig.)* شمول shümôul; *(view) (lit.)* ساحهٔ رؤيت sâhayi rü′yet; *(fig.)* وسعت نظر vüsati nazar; احاطه ihâta; *(end)* هدف hedef; مقصد maxad; *(room) (fig.)* ميدان meydân; فرصت fursat; *(mar.)* قالومه qaloma; — **Scopeless,** (skōp′les) *(a.)* مقصدسز maxadsuz; بيهوده beyhôude.

Scorch, skorch, *(v.a.)* قاوورمق qavourmaq; ياقمق yaqmaq; *(v.n.)* قاورولمق qavroulmaq; — **Scorch′ing,** *(a.)* ياقار yaqar; قاوورور qavourour; *(fig.)* پك آجى pek âju; *(n.)* قاورولمه qavroulma.

Score, skōr, *(n.)* چيزى chizi; (كرتيك) (kertik); *(play)* صايى sayu; *(account)* حساب hesâb; بورج borj; *(twenty)* يكرمى yirmi; *(mus.)* نوطه لر notalar; *(v.n.)* صايمق saymaq; *(sport)* ياپمق yapmaq; قازانمق qazanmaq; *(v.a.)* چيزمك chizmek; چنتمك chentmek; —**s of** بر چوق bir choq...; **to pay off old —s** انتقام آلمق intiqâm almaq; آجيسنى چيقارمق ajusunu chuqarmaq; — **Scorer,** (skōr′ėr) *(n.)* *(sport)* صاييجى sayuju; مقيد mouqayyid.

Scoria, skō′ri-a, *(n.)* جروف jürôuf; — **Scorification,** (skō-ri-fi-kā′shun) *(n.)* تصفيه tasfiye; (تجريف) (tejrîf).

Scorn, skorn, *(n.)* *(lit.)* استخفاف istihfâf; *(v.)* استخفاف ا. istihfâf et.; — **Scornful,** (skorn′fōōl) *(a.)* استخفافكار istihfâfkyâr; — **Scornfully,** (skorn′fōōl-i) *(ad.)* استخفافكارانه istihfâfkyârâne.

Scorpion, skor′pi-un, *(n.)* عقرب aqreb.

Scot, skot, *(n.)* حصه hisse; *(tax)* ويركى vergi; — **free,** (-frē) *(a.)* ويركيدن معاف vergiden mou-âf; *(safe)* ضررسز zararsuz; سالم sâlim.

Scotch, skoch, *(n.)* چنتيك chentik; بره bere; *(v.a.)* چنتمك chentmek; برهلمك berelemek; *(stop)* طوردورمق dourdourmaq; طاش قومق tash qomaq.

Scotch, skoch, *(a.)* اسقوچ isqoch; *(n.)* اسقوچ شيوه سى isqoch shîvesi; *(fig.)* ويسكى viski; — **man,** *(n.)* اسقوچيالى isqochyalu; — **woman,** (-wōō′man) *(n.)* اسقوچيالى (قادين) isqochyalu qadun.

Scot, skot, *(n.)* اسقوچيالى isqochyalu; **Scot′land,** *(n. pr.)* اسقوچيا isqochya.

Scoundrel, shown′drel, *(n. & a.)* چاپقين chapgun; خبيث habîs; رذيل rezîl.

Scour, skowr, *(v.a.)* اوغمق ôuvmaq; سيلمك silmek; تميزلمك temizlemek; *(purge)* عمل ويرمك amel vermek; سوكدورمك seukdürmek; *(current)* سوپورمك süpürmek; *(v.n.)* *(run)* قوشمق qoshmaq; طولاشمق dolashmaq; — **Scourer,** (skowr′ėr) *(n.)* لكه جى lekeji; (بوياجى) (boyaju); *(med.)* عمل علاجى amel ilaju; — **Scouring,** (skowr′ing) *(n.)* تطهير tat-hîr; *(angling)* (يم) تازه لمه (yem-) tâzeleme; — **ball** لكه صابونى leke sabounou.

Scourge, skurj, *(n.)* قامچى qamchu; قيرباچ qurpach; *(fig.)* جزا jezâ; *(misfortune)* آفت âfet; مصيبت mousîbet; *(v.a.)* قامچيلامق qamchulamaq; *(fig.)* دوومك deuvmek; مجازات ا. müjâzât et..

Scout, skowt, *(n.)* ايزجى izji; كشاف kesh-shâf; *(fig.)* كوزجى geuzjü; *(servant)* خدمه hademe; *(mar.)* كشاف سفينه kesh-shâf sefîne; *(v. n.)* استكشاف ا. istikshâf et.; *(fig.)* ترصد ا. terassoud et.; كوزتلمك geuzetlemek; *(sneer)* كولمك gülmek; *(lit.)* استخفاف ا. istihfâf et.; — **master,** *(n.)* ايزجى رئيسى izji reyîsi; اوجاق بكى

oymaq beyi; *(general)* باشبوغ bashbôugh.
Scowl, skowl, *(n.)* حدت hiddet; *(v.n.)* قاشلرینی چاتمق qashlarunu chatmaq; حدت ا. hiddet et.; — **Scow'ling,** *(a.)* حدتلی hiddetli; — **Scowl'ingly,** (-'ing-li) *(ad.)* حدتله hiddetle; قاشلرینی چاتەرق qashlarunu chataraq.
Scrabble, skrab'l, *(v. n.)* قازیمق qazumaq; *(scramble)* اوغراشمق ôurashmaq.
Scrag, skrag, *(n. & a.)* قوری کمیك qourou kemik; قدید qadîd; *(v.a.)* آصمق asmaq; بوغازلامق boghazlamaq; — **Scraggy,** (skrag'i) *(a.)* ضعیف zayuf; قوری qourou; *(uneven)* پوروزلی pürüzlü; قابا qaba.
Scramble, skram'bl, *(n.)* غیرت gayret; مجادله müjâdele; *(catching)* قاپیش qapush; *(v. n.)* اوغراشمق ôurashmaq; مجادله ا. müjâdele et; قاپیشمق qapushmaq; *(wriggle)* طیرمانمق turmanmaq; سوروننەرك کیتمك sürünerek gitmek; *(-for)* (ەنە) صاواشمق ...(e-) savashmaq; اوغراشمق ôurashmaq; **in a —** على العجله alel-ajele; درحال derhâl; — **Scram'blêr,** *(n.)* طالب tâlib; (هوسلی) (havesli); — **Scram'blingly,** *(ad.)* (اولو اورته) (oulou orta); همان hemen.
Scrap, skrap, *(n.)* پارچه parcha; *(remnant)* آرتیق artuq; *(metals)* خرده hourda; *(v.a.)* پارچەلامق parchalamaq; *(ship)* فسخ ا. fesih et.; — **book,** *(n.)* آلبوم albüm; — « **iron** » خرده « دمیر » hourda « demir »; — **heap,** *(n.)* خرده ییغینی hourda yughunu; — **metal,** *(n.)* خرده معدن hourda mâ'den; — **Scrappy,** (skrap'i) *(a.)* پارچه پارچه parcha parcha; *(fig.)* ارتباطسز irtibâtsuz.
Scrape, skrāp, *(v.a.)* قازیمق qazumaq; *(mar.)* راسپا ا. raspa et.; *(collect)* بیریکدیرمك birikdirmek; *(fig.)* اوغراشمق ôurashmaq; *(v.n.)* سورتمك sürtmek; *(mus.)* فنا چالمق fenâ chalmaq; *(n.)* صیقینتی suquntu; بلا belâ; **to — acquaintance with** (ك) یانینه صوقولمق ...(in-) yanuna soqoulmaq; (له) طانیشمق ایستەمك ...(le-)tanushmaq istemek; —**Scrāp'êr,** *(shoes)* آیاق دمیری ayaq demiri; (چامورلق) (chamourlouq); *(tool)* دمیر demir; غراتوار gratouvar; *(fig.)* خسیس hasîs; — **Scrāp'ing,** *(n.)* قازینتی qazuntu; *(fig.)* تصرف tesarrouf.
Scratch, skrach, *(v.a.)* طیرمالامق turmalamaq; *(rub)* قاشیمق qashumaq; *(-out)* سیلمك silmek; قازیمق qazumaq; *(v. n.)* قاشینمق qashunmaq; *(erase)* سیلمك silmek; بوزمق bozmaq; *(a.)* تصادفی tesâdüfî; راست کله rast gele; *(lit.)* طیرمیق turmuq; بره bere; *(billards)* قارامبول qarambol; *(pl.)* *(zo.)* قاشینتی qashuntu; **to come up to the —** تجربه ا. tejrübe et.; فعلیاته کچمك fi'liyyâta gechmek; — **wig,** *(n.)* پەروکه peroke; طاقمه صاچ taqma sach; — **Scratching,** (skrach'ing) *(n.)* بره bere; *(pl.)* کوپوك keupük; پوصه posa.
Scrawl, skrawl, *(n.)* فنا یازی fenâ yazu; (قارغەجق) (qargajuq); *(v.a.)* فنا یازمق fenâ yazmaq; قارەلامق qaralamaq.
Scrawny, skraw'ni, *(a.)* ضعیف zayuf لاغر lâgar; قدید qadîd.
Screak, skrēk, *(v.n.)* غیجیرداەمق gujurdamaq; *(n.)* غیجیرتی qujurtu.
Scream, skrēm, *(n.)* فریاد feryâd; آواز avaz; *(v.n.)* فریاد ا. feryâd et.; باغیرمق bârmaq;
Screech, skrēch, *(n.)* آجی سس aju ses; *(v.n.)* آجی باغیرمق aju bârmaq; ویزلامق vuzlamaq; — **owl,** *(n.)* بایقوش bayqoush.
Screen, skrēn, *(n.)* پرده perde; پاراوانه paravana; *(riddle)* قالبور qalbour; ألك elek; *(v.a.)* محافظه ا. mouhâfaza et.; قورومق qoroumaq; *(sift)* ألەمك elemek; — **Screen'ing machine,** *(n.)* ألك ماکنەسی elek makinesi; — **Screenings,** (skrēn'ingz) *(n.)* آرتیق artuq; قالبور آرتیغی qalbour artugh.
Screw, skrōō, *(n.)* ویده vida; *(ship)* اسقرو isqrou; پروانه pervâne; *(twist)* بوکوم büküm; *(paper)* کلاه külah; (توتون) (tütün); *(pressure)* تضییق tazyîq; *(pers.)* جیمری jimri; سفلی süflî; *(v.a.)* ویدەلامق vidalamaq; بوکمك bükmek; *(fig.)* صیقمق suqmaq; تضییق ا. tazyîq et.; **twin —** چفته اسقرو chifte isqrou; **a — loose** *(fig.)* بر بوزوقلق bir bozouqlouq; بر اکسیکلك bir exiklik; — **bolt,** *(n.)* جیواطه juvata; — **driver,** *(n.)* طورنه ویده torna vida; — **jack,** *(n.)* میچاچو michâcho; — **plate,** (-plāt) *(n.)* اسقرو حدەسی isqrou haddesi; — **pro-**

peller, *(n.)* اسقرو پرواڼه isqrou pervâne ; — **ship**, *(n.)* اسقرو سفينه isqrou sefîne ; — **wrench**, (-rensh) *(n.)* ويده آناختارى vida anahtaru.

Scribble, skrib'l, *(n.)* فنا يازى fenâ yazu ; *(v.)* فنا يازمق fenâ yazmaq ; — **Scribbler**, (-skrib'lėr) *(n.)* عجمى محرر ajemi mouharrir.

Scribe, skrīb, *(n.)* يازيجى yazuju ; كاتب kyâtib.

Scrimmage, skrim'āj, *(n.)* چارپيشمه charpushma ; مصادمه mousâdeme ; *(sport)* مجادله müjâdele.

Scrip, skrip, *(n.)* يازى yazu ; كاغد kyâd ; پوصله pousla ; *(fin.)* سند موقت senedi mouvaqqat ; *(bag)* طوربه torba ; چانطه chanta.

Script, skript, *(n.)* باصمه يازى basma yazu ; *(jud.)* وثيقه vesîqa ; خط دست hattu dest.

Scripture, skript'ūr, *(n.)* *(lit.)* كتاب مقدس kitâbu mouqqades ; قيود qouyôud ; — **Scriptural**, (skript'ūr-al) *(a.)* كتاب مقدسه كوره kitâbu mouqaddese geure ; *(biblical)* انجيلى injîlî ; *(fig.)* مقيد mouqayyed ; — **The Scriptures**, *(n.pl.)* انجيل (شريف) injîl (-sherîf).

Scrofula, skrof'ū-la, *(n.)* صيراجه (علتى) suraja (-illeti) ; — **Scrofulous**, (skrof'ū-lus) *(a.)* صيراجه‌لى surajalu.

Scroll, skrōl, *(n.)* طومار tomar ; *(fig.)* طاسلاق taslaq ; *(signature)* قويروق qouyrouq ; علاوه ilâve ; *(art)* نقش naqsh ; اويمه oyma.

Scrub, skrub, *(v.a.)* اوغمق ouvmaq ; سيلمك silmek ; فيرچه‌لامق furchalamaq ; *(v.n.)* *(fig.)* اوغراشمق ôurashmaq ; (ديدنمك) (didinmek) ; *(n.)* *(pers.)* بيچاره bîchâre ; سفيل sefîl ; *(thing)* دكرسز شى deyersiz shey ; عادى âdî ; *(bot.)* چالى chalu ; فونده founda ; *(a.)* بايانى bayâ ; اسكى eski ; — **brush**, *(n.)* تخته فيرچه‌سى tahta furchasu ; — **Scrubby**, (skrub'i) *(a.)* عادى âdî ; قيصه qusa ; *(fig.)* چاليشغان chalushgan.

Scruple, skrōō'pl, *(n.)* چكينمه chekinme ; احتراز ihtirâz ; *(weight)* ثلث درهم sülüs direm ; *(v. n.)* چكينمك chekinmek ; — **Scrupulous**, (skrōō'pūl-us) *(a.)* محترز mouhteriz ; وسوسه‌لى vesveseli ; *(conscientious)* وجدانى vijdânî ; *(exact)* اهتماملى ihtimâmlu ; دقيق daqîq ; — **Scrupulusly**, (skrōō'pūl-us-li) *(lit.)* اهتمامكارانه ihtimâmkyârâne ; چكينه‌رك chekinerek.

Scrutiny, skrōō'ti-ni, *(n.)* (اينجه) تدقيق (inje-) tedqîq ; تحقيق tahqîq ; معاينه mou-âyene ; *(parliament)* تدقيقات tedqîqât ; تدقيق آرا tedqîqi ârâ ; *(pope)* انتخاب intihâb ; آرا ârâ ; — **Scrutineer**, (skrōō-tin-ēr') *(n.)* مدقق müdaqqiq ; — **Scrutinize**, (skrōōt'in-īz) *(v.a.)* (اينجه) تدقيق ا. (inje-) tedqîq et. ; تحقيق ا. tahqîq et. .

Scud, skud, *(n.)* *(cl.)* بولوطلر bouloutlar ; دومان douman ; *(fig.)* فرار firâr ; *(v. n.)* قاچمق qachmaq ; *(mar.)* سورولمك sürülmek ; سوروكلنمك sürüklenmek.

Scuffle, skuf'l, *(n.)* مجادله müjâdele ; قاوغا qavga ; عربده arbede ; *(v. n.)* چارپيشمق charpushmaq.

Scull, skul, *(n.)* *(mar.)* (تك) كورك (tek-) kürek ; بوينا boyna ; *(boat)* (كوچوك) صندال (küchük-) sandal ; فوطه fouta ; *(v. n.)* (يالكز) كورك چكمك (yalunuz-) kürek chekmek ; **diamond** — بر كشيلك فوطه bir kishilik fouta ; الك كوچوك صندال en küchük sandal ; — **Sculling**, (skul'ing) *(n.)* (يالكز) كورك چكمه (yalunuz-) kürek chekme ; كورك ياريشى kürek yarushu.

Scullery, skul'ėr-i, *(n.)* طاباق ييقايه‌جق بر tabaq yuqayajaq yer ; (مطبخ) (moutbaq).

Scullion, skul'yun, *(n.)* آشجى ياماغى ashju yamâ ; بولاشيقجى boulashuqju ; *(fig.)* سفلى süflî.

Sculpture, skulp'tūr, *(n.)* هيكل heykel ; *(occupation)* هيكلتراشلق heykelturashluq ; *(v.a.)* هيكل ياپمق heykel yapmaq ; *(engrave)* حك ا. hakk et. ; اويمق oymaq ; — **Sculptor**, (skulp'tur) *(n.)* هيكلتراش heykelturash.

Scum, skum, *(n.)* كوپوك keupük ; *(fig.)* سوپرونتو süprüntü ; *(v.a.)* كوپوكنى آلمق keupüynü almaq.

Scupper, skup'ėr, *(n.)* *(mar.)* فرنكى دليكى frengi deliy.

Scurf, skurf, *(n.)* قابوق qabouq ; *(head)* كپك kepek ; — **Scurf'y**, (-'i) *(a.)* قابوقلى qabouqlou ; كپكلى kepekli.

Scurrilous, skur'ril-us, *(a.)* قابا qaba; آغزی بوزوق âzu bozouq; — **ly,** *(ad.)* قاباجه qabaja; غلیظ صورتده galîz sôuretde; کفرله küfürle.

Scurry, skur'i, *(v. n.)* تلاش ا. telâsh et.; *(n.)* تلاش telâsh; عجله ajele.

Scurvy, skurv'i, *(n.) (med.)* اسقوربیت isqorbit; *(a.)* اسقوربیتلی isqorbitli; *(fig.)* بایاغی bayâ; سفلی süflî; — **Scurv'ily,** (-'i-li) *(fig.)* سفلیانه süfliyâne; بایاغیجه bayâja; — **Scurv'iness,** *(n.)* بایاغیلق bayâluq; آلچاقلق alchaqluq.

Scutari, skōō'tä-re, *(n.pr.) (Constantinople)* اسکدار üsküdar; *(Albania)* اشقودره ishqodra; **Lake of** — اشقودره کولی ishkodra geulü.

Scutcheon, skuch'un, *(n.)* آرمه arma; لوحه levha.

Scuttle, skut'l, *(n.)* سپت sepet; *(coal)* کومور صندیغی keumür sandugh; *(hole)* دلیك delik; *(mar.)* لومبوز loumbouz; *(v.a.) (mar.)* باطیرمق baturmaq; دلیك آچمق delik achmaq; — **butt,** *(n.)* مانجانه manjana.

Scuttle, skut'l, *(n.) (run)* فیرلایش furlayush; سریع کیدیش serî' gidish; *(v. n.)* قوشمق qoshmaq; فیرلامق furlamaq.

Scythe, sīth, *(n.)* طیرپان turpan.

Sea, sē, *(n.)* دکز deniz; *(lit.)* بحر bahr; *(fig.)* دریا deryâ; *(waves)* دکز deniz; طالغه dalga; **high** — آچیق دکز achuq deniz; **inland** — ایچ دکز ich deniz; **heavy** — سرت دکز sert deniz; فورطنه furtuna; **Black** — قاره دکز qara deniz; بحر سیاه bahri siyâh; **Dead** — بحر لوط bahri lôut; **Red** — بحر احمر bahri ahmer; شاپ دکزی shap denizi; **at** — دکزده denizde; انکینده enginde; *(fig.)* بی‌خبر bî-haber; **to go to** — کمیجی اول. gemiji ol.; بحریه‌یه کیرمك bahriyeye girmek; **to put to** — (دکزه) آچیلمق (denize-) achulmaq; قالقمق qalqmaq.

Sea, sē, *(a.)* ... دکز deniz... بحری bahrî; — **bath,** *(n.)* دکز حمامی deniz hamamu; — **bāthing,** *(n.)* دکز بانیوسی deniz banyosou; دکزه کیرمه denize girme; — **boat,** *(n.)* دکز فلیقه‌سی deniz fliqasu; — **boy,** *(n.)* میچو micho; — **breez,** (-brēz) *(n.)* ایمبات imbat; — **gull,** *(n.)* مارطی martu; — **horse,** (-hōrs) *(n.)* دکز آیغیری deniz ayguru; — **legs,** (-legz) *(fig.)* دکزجیلك denizjilik; — **level,** *(n.)* سطح بحر sat-hu bahir; — **maid,** (-mād) *(n.)* دکز قیزی deniz quzu; — **'man,** *(n.)* کمیجی gemiji; *(pl.)* (بحریه) افراد efrâd (-bahriyye) — **'manship,** *(n.)* کمیجیلك gemijilik; — **monster,** *(n.)* دکز جانواری deniz janavaru; — **piece,** (-pēs) *(n.)* دکز رسمی deniz resmi; (مارین) (marin); — **risk,** *(n.)* دکز تهلکه‌سی deniz tehlikesi; — **sick,** *(a.)* دکز طوتمش deniz toutmoush; **to be** — دکز طوتمق deniz toutmaq; — **sickness,** *(n.)* دکز طوتمه‌سی deniz toutmasu; — **side,** (-sīd) *(n.)* دکز کناری deniz kenaru; ساحل sâhil; — **weed,** *(n.)* ساز saz; یوصون yosoun; — **'worthy,** *(a.)* دکزه متحمل denize mütehammil; دکزجی denizji.

Seal, sēl, *(n.)* مهر mühr; *(stamp)* دمغا damga; *(rel.)* وافتیز vaftiz; *(lit.)* تأیید te'yîd; *(v.a.)* مهرلمك mühürlemek; دمغالامق damgalamaq; *(close)* قاپامق qapamaq; *(fasten)* ربط ا. rabt et.; کنندلمك kenedlemek; *(fig.)* تصدیق ا. tasdîq et.; *(lit.)* تأیید ا. te'yîd et.; **under** — مهرلی mühürlu; قاپالی qapalu; *(lit.)* مختوم mahtôum; *(fig.)* حقیقی haqîqî; **to set one's** — مهرینی باصمق mührünü basmaq; *(fig.)* تجویز ا. tejvîz et.; — **Sealed,** (sēld) *(a.)* مهرلی mühürlu; *(fig.)* قاپالی qapalu; — **Sealer,** (sēl'ėr) *(n.)* مهردار mühürdâr; *(stamp)* دمغا مأموری damga me'môurou; — **Sealing,** (sēl'ing) *(n.)* مهرلمه mühürleme; دمغالامه damgalama; — **wax,** مهر مومی mühür moumou.

Seal, sēl, *(n.) (zo.)* فوغ fog; آیی بالغی ayu balugh; — **Sealer,** (sēl'ėr) *(n.) (mar.)* بالقجی baluqju; — **Sealing,** (sēl'ing) *(n.) (mar.)* فوغ آوی fog avu.

Seam, sēm, *(n.)* دیکیش dikish; *(cicatrice)* یاره yara; *(line)* دیکیش یری dikish yeri; ارتباط یری irtibât yeri; *(vein)* طمار damar; *(mar.)* آرموز armouz; *(v.a.)* دیکمك dikmek; ربط ا. rabt et.; یاره ا. yara et.; — **Seamless,** (sēm'les) *(a.)* دیکیشسز dikishsiz; یکپاره yekpâre; — **Seamstress,** (sēm'stres) *(n.)* (قادین) ترزی terzi (-qadun); مودیستره modistire.

Sear, sēr, *(a.)* قوری qourou; *(fig.)* صارارمش sararmush; صولمش solmoush; *(v.a.)* قوروتمق qouroutmaq; *(scorch)* قاوورمق qavourmaq; *(cauterize)* داغلامق dâlamaq; *(fig.)* صولدورمق soldourmaq.

Search, sėrch, *(v.a.)* آرامق aramaq; *(lit.)* تحری ا. teharrî et.; *(inspect)* یوقلامق yoqlamaq; *(v. n.)* صورمق sormaq; آراشدیرمق arashdurmaq; *(n.)* تحری teharrî; *(examine)* معاینه mou-âyene; **right of** — *(mar.)* تحری حق teharrî haqqu; — **light**, (-līt) *(n.)* پروژه‌کتور projekteur; — **warrant**, (-wor'ant) *(n.)* تحری مذکره‌سی teharrî müzekkeresi; (اقامتگاه تحری امرنامه‌سی) (iqâmetgyâh teharrî emirnâmesi); — **Searcher**, (sėrch'ėr) *(n.)* آرایجی arayuju; *(customs)* معاینه مأموری mou-âyene me'môurou; — **Searching**, (sėrch'ing) *(a.)* *(fig. & lit.)* نافذ nâfiz; مؤثر mü-essir; — **Searchingly**, (sėrch'ing-li) *(ad.)* دقتله diqqatle; اینجه‌دن اینجه‌یه injeden injeye.

Season, sē'zn, *(n.)* موسم mevsim; *(pl.)* مواسم mevâsim; *(fig.)* زمان zemân; وقت vaqit; *(relish)* چاشنی cheshni; تربیه terbiye; *(v.a.)* تربیه ا. terbiye et.; احضار ا. ihzâr et.; *(temper)* تعدیل ا. tâ'dîl et.; *(v.n.)* حاضر اول. hazur ol.; *(accustomed)* آلیشمق alushmaq; الفت ا. ülfet et.; *(fig.)* امتزاج ا. imtizâj et.; **four** —**s** مواسم اربعه mevâsimi erbe-a; *(rel.)* پرهیزلر perhîzler; **in** — اولمش olmoush; وقتی کلمش vaqti gelmish; *(edible)* ینیر yenir; **a word in** — تام یرنده بر سوز tam yerinde bir seuz; **out of** — وقتسز vaqitsiz; *(fig.)* مناسبتسز minâsebetsiz; — **Seasonable**, (sē'zn-a-bl) *(a.)* وقتنده vaqtinde; مناسب minâsib; — **Seasonableness**, (sē'zn-a-bl-ness) *(n.)* وقت vaqit; مناسبت minâsebet; — **Seasoned**, (sē'znd) *(a.)* تربیه‌لی terbiyeli; — **Seasoning**, (sē'zn-ing) *(n.)* تربیه terbiye; چاشنی ویرمه chehsni verme; *(fig.)* احضار ihzâr.

Seat, sēt, *(n.)* یر (اوطوره‌جق) (otourajaq-) yer; اسکمله iskemle; *(site)* موقع mevqî'; محل mahall; *(mansion)* اقامتگاه iqâmetgyâh; قوناق qonaq; *(centre)* مرکز merkez; *(back)* آرقه‌سی arqasu; *(posture)* اوطوروش otouroush; وضعیت vazuyyet; *(v.a.)* اوطورتمق otourtmaq; *(fig.)* یرلشدیرمك yerleshdirmek; **to take a** — اوطورمق otourmaq.

Sebacious, sē-bā'shus, *(a.)* یاغ کبی yâ gibi; *(lit.)* دهنی dehnî.

Secant, sē'kant, *(n.)* *(math.)* قاطع qâtu'; **co** — *(n.)* تمام قاطع tamâmu qâtu'.

Secede, sē-sēd', *(v. n.)* چکیلمك chekilmek; آیرلمق ayrulmaq; *(lit.)* انفصال ا. infisâl et.; *(rel.)* اعتزال ا. i'tizâl et.; — **Secession**, (sē-ses'-shun) *(n.)* افتراق iftirâq; انفصال infisâl; اعتزال i'tizâl; **war of** — افتراق محاربه‌سی iftirâq mouhârebesi; — **Secessionist**, (sē-ses'shun-ist) *(n.)* آیریلان ayrulan; *(lit.)* معتزل môu'tezil; *(fig.)* مخالف mouhâlif.

Seclude. sē-klōōd', *(v.a.)* آییرمق ayurmaq; منع ا. men et.; *(shut)* قاپامق qapamaq; تجرید ا. tejrîd et.; — **Secluded**, (sē-klōōd'd) *(a.)* آیرلمش ayrulmush; قاپالو qapalu; *(fig.)* منزوی münzevî; — **Seclusion**, (sē-klōō'zhun) *(n.)* *(act)* تجرید tejrîd; *(separation)* آیرلمه ayrulma; *(retirement)* *(lit.)* عزلت ouzlet; انزوا inzivâ; *(solitude)* تنها (یر) tenhâ (-yer).

Second, sek'und, *(a.)* ایکنجی ikinji; *(lit.)* ثانی sânî; *(inferior)* دون dôun; *(n.)* ثانیه sâniye; *(duel)* شاهد shâhid; *(pl.)* شاهدلر shâhidler; *(fig.)* یاردیمجی yardumju; *(v.a.)* یاردم ا. yardum et.; *(lit.)* مظاهرت ا. mouzâheret; — **to none** امثالندن کری قالماز emsâlinden geri qalmaz; مکمل mükemmel; — **in command** *(mar.)* سواری ثانی süvârî-i sânî; (قپودان) ایکنجی ikinji (-qapdan); — **best**, *(a.)* (نوع) ایکنجی ikinji (nevî'); اعلا â'lâ; **to come off** — **best** *(fig.)* غائب ا. qayb et.; (ایچری کیتمك) (icheri gitmek); — **ly**, *(ad.)* ایکنجیسی ikinjisi; ثانیاً sâniyen; — **class**, *(n. & a.)* ایکنجی موقع ikinji mevqî'; — **hand**, *(a.)* قوللانلمش qoullanulmush; مستعمل müstâ'mel *(fig.)* مقتبس mouqtebes; اسکیمش eskim sh; — **Seconder**, (sek'und-ėr) *(n.)* *(lit.)* مظاهر mouzâhir.

Secondary, sek'und-a-ri, *(a.)* ایکنجی درجه ikinji dereje; *(lit.)* تالی tâlî; فرعی fer-î; *(n.)* مادون mâ'dôun; *(deputed)* وکیل vekîl; معاون mou-âvin; — **education**, (-ed-ū-kā'shun) *(n.)*

تالى تحصيل tâli tahsîl ; *(pl.)* تدريسات تاليه tedrîsâtu tâliye ; — **Secondarily,** (sek'und-a-ri-li) *(ad.)* ايكنجى درجه‌ده ikinji derejede ; *(lit.)* تالى صورتده tâlî sôuretde ; فرعاً fer-an.

Secrecy, sē'kre-si, *(n.)* *(lit.)* محرميت mahremiyyet ; *(keeping)* كتوميت ketôumiyyet ; *(concealment)* اختفا ihtifâ ; *(privacy)* خصوصيت housôusuyyet ; انزوا inzivâ ; **in** — كيزلى gizli ; محرم mahrem ; خفياً hafiyyen.

Secret, sē'kret, *(a.)* كيزلى gizli ; خفى hafî ; *(confidential)* محرم mahrem ; *(n.)* سر surr ; *(pl.)* اسرار esrâr ; — **ly,** *(ad.)* كيزليجه gizlije ; خفياً hafiyyen ; محرمانه mahremâne.

Secretary, sek're-ta-ri, *(n.)* كاتب kyâtib ; **chief** — باش كاتب bash kyâtib ; **private,** — كاتب خصوصى kyâtibi housôusî ; — **of State,** ناظر nâzur ; (وكيل) (vekîl) ; — **general,** كاتب عمومى kyâtibi oumôumî ; — **Secretarial,** (sek-re-tā'ri-al) *(a.)* ... كاتبلك kyâtiblik ... ; ... كتابت kitâbet... ; — **Secretariate,** (sek-re-tā'ri-āt) *(n.)* كتابت دائره‌سى kitâbet dâ-iresi ; *(governmental)* تحريرات قلمى tahrîrât qalemi; — **Sec'retaryship,** *(n.)* كاتبلك kyâtiblik ; كتابت kitâbet.

Secrete, sē-krēt', *(v.a.)* صاقلامق saqlamaq ; *(ana.)* افراز ا. ifrâz et. ; — **Secretion,** (sē-krē'shun) *(n.)* افرازات ifrâzât ; *(act)* افراز ifrâz.

Sect, sekt, *(n.)* طريق tarîq ; فرقه furqa ; *(rel.)* طريقت tarîqat ; مذهب mezheb ; — **Sectarian,** (sek-tā'ri-an) *(a. & n.)* فرقه‌جى furqaju ; *(fig.)* آيرى ayru ; *(rel.)* مخالف mouhâlif.

Section, sek'shun, *(n.)* *(act)* آييرمه ayurma ; *(geom.)* قطع qatu ; *(part)* قسم qusm ; *(pl.)* اقسام axâm ; *(bran.)* شعبه shôu'be ; *(plan)* مقطع maqta' ; *(line)* فصل مشترك faslu müshterek ; — **Sectional,** (sek'shun-al) *(a.)* *(sci.)* مقطعى maqta-î ; *(fig.)* ... قسم qusum .. ; *(lit.)* منفرد münferid ; — **Sectionalism,** (sek'shun-al-izm) *(n.)* فرقه حسى furqa hissi ; فرقه‌جيلق حسى furqajuluq hissi ; *(lit.)* (انفراد) (infirâd); — **Sector,** (sek'tur) *(n.)* *(geom)* قطاع دائره qutâ-u dâ-ire.

Secular, sek'ū-lar, *(a.)* *(lit.)* قرنى qarnî ; عصرى asrî ; *(permanent)* دائمى dâ-imî ; عصرلرجه سورن asurlarja süren ; *(civil)* ملكى milkî ; ميرى mîrî ; *(rel.)* جسمانى jismânî ; دنيوى dünyevî ; *(n.)* محله پاپاسى mahalle papazu ; — **ly,** *(ad.)* عصرلرجه asurlarja; *(rel.)* جسمانى اوله‌رق jismânî olaraq ; — **Secularity,** (sek-ū-lar'i-ti) *(n.)* جسمانيت jismâniyyet ; دنيويت dünyeviyyet ; — **Secularize,** (sek'ū-lar-īz) *(v.a.)* *(rel.)* جسمانيلشديرمك jismânîleshdirmek ; *(property)* ميريلشديرمك mîrî-leshdirmek ; استملاك ا. istimlâk et..

Secure, sē-kūr', *(a.)* امين emîn ; *(v.a.)* تامين ا. te'mîn et. ; — **ly,** *(ad.)* امين صورتده emîn sôuretde ; — **Security,** (sē-kūr'i-ti) *(n.)* امنيت emniyyet ; *(jud.)* كفالت kefâlet ; تأمينات te'mînât ; *(pl. & fin.)* اسهام es-hâm : تحويلات tahvîlât ; **government Securities,** (sē-kūr'i-tiz) *(n.pl.)* دولت اسهامى devlet es-hâmu.

Sedan, sē-dan', *(n.)* سديه sedye.

Sedate, sē-dāt', *(a.)* ساكن sâkin ; *(lit.)* وقور vaqôur ; — **ly,** *(ad.)* ساكنانه sâkinâne ; — **ness,** *(n.)* وقار veqâr ; تمكين temkîn ; — **Sēd'ative,** (-'a-tiv) *(a. & n.)* مسكن müsekkin ; مخفف mouhaffif.

Sedentary, sed'en-tā-ri, *(a.)* چوق اوطورور choq otourour ; *(fig.)* عاطل âtul.

Sediment, sed'i-ment, *(n.)* طورتى tortou ; *(lit.)* رسوب rüsôub ; — **Sediment'ary,** (-'a-ri) *(a.)* رسوبى rüsôubî.

Sedition, sē-dish'un, *(n.)* عصيان usyân; فساد fesâd ; فتنه fitne ; — **Seditious,** (sē-dish'us) *(a.)* عاصى âsî ; مفسد müfsid ; — **Seditiously,** (sē-dish'us-li) *(ad.)* *(lit.)* عصيانكارانه usyânkyârâne ; سركشانه serkeshâne ; مفسدانه müfsidâne.

Seduce, sē-dūs', *(v.a.)* اغفال ا. îgfâl et. ; باشدن چيقارمق bashdan chuqarmaq ; آلداتمق aldatmaq ; — **Seducer,** (sē-dūs'ėr) *(n.)* آيارتان ayartan ; — — **Seduction,** (sē-duk'shun) *(n.)* اغفال îgfâl ; افساد ifsâd ; *(allurement)* جاذبه jâzibe ; — **Seductive,** (sē-duk'tiv) *(a.)* *(lit.)* مغفل môugfil ; جاذبه‌لى jâzibeli.

Sedulous, sed'ū-lus, *(a.)* چالیشغان chalushgan ; ثباتلی sebâtlu ; — **ly**, *(ad.)* ثباتكارانه sebâtkyârâne ; — **ness**, *(n.)* غیرت gayret ; ثبات sebât.

See, sē, *(v.a.)* كورمك geurmek ; *(visit)* زیارت ا. ziyâret et. ; كورمك geurmek ; *(understand)* آكلامق anlamaq ; *(v.n.)* باقمق baqmaq ; *(attention)* دقت ا. diqqat et. ; *(consider)* ایجابنه باقمق îjâbuna baqmaq ; — **about** دوشونمك düshünmek ; — **to** دقت ا. diqqat et. ; ایی باقمق iyi baqmaq ; **let me** — باقهیم baqayim ; باقالم baqalum ; — **Seeing**, (sē'ing) *(n.)* كوروش geurüsh ; نظر nazar ; — **that** ...حسبیله ...hasebîle ; ...دن ناشی ...den nâshî ; *(because)* چونكه chünkü... .

See, sē, *(n.)* مقام maqâm ; *(jud.)* دائرهٔ قضا dâ-ireyi qaza ; **holy** — پاپالق مقامی papaluq maqâmu.

Seed, sēd, *(n.)* تخم tohoum ; *(fig.)* اصل asl ; *(descendants)* اولاد evlâd ; ذریت zürriyyet ; *(glass)* لكه leke ; حبه habbe ; *(v. n.)* تخملانمق tohoumlanmaq ; *(v.a.)* اكمك ekmek ; — **cake**, (-kāk) *(n.)* آناصونلی چورك anasonlou cheurek ; — **s'man**, *(n.)* تخمجی tohoumjou ; — **trade**, (-trād) *(n.)* تخمجیلق tohoumjoulouq ; — **Seed'ling**, *(n.)* تخمدن یتیشمه tohoumdan yetishme; — **Seedy**, (sēd'i) *(a.)* تخملی tohoumlou ; *(worn)* اسكی eski ; كهنه keuhne ; *(unwell)* فنا fenâ ; كیفسز keyfsiz.

Seek, sēk, *(v.a.)* آرامق aramaq ; صورمق sormaq ; *(v. n.)* چالیشمق chalushmaq ; ایستمك istemek ; — **Seeker**, (sēk'ēr) *(n.)* آرایان arayan ; *(fig.)* طالب tâlib ; — **Seeking**, (sēk'ing) *(n.)* آرامه arama ; تحری teharrî.

Seem, sēm, *(v. n.)* كورونمك geurünmek ; **it —s** ...كورونیور ...geurüniyor ; *(-to me)* بكا ... كورونیور bana... geurüniyor ; ظن ایدیورم zann ediyoroum ; — **Seem'ing**, *(n.)* كورونش geurünüsh ; ظاهر zâhir ; *(a.)* صوری sôurî ; جعلی jâ'lî ; — **Seem'ingly**, (-'ing-li) *(ad.)* صورتا sôuretâ ; ظاهرا zâhiren.

Seemly, sēm'li, *(a.)* موافق mouvâfuq ; مناسب minâsib ; *(decent)* ادیب edîb ; *(handsome)* بیچیملی bichimli ; یاقیشیقلی yaqushuqlu ; *(ad.)* یاقیشیر صورتده yaqushur sôuretde ; ادیبانه edîbâne ; — **Seemliness**, (sēm'li-nes) *(n.)* مناسبت minâsebet ; یاقیشمه yaqushma ; ادب edeb ; *(lit.)* نزاهت nezâhet.

Seer, sēr, *(n.)* كاشف kyâshif ; *(lit.)* كاشف غیب kyâshifi gayb.

Seel, sēl, *(v.a.) (birds)* كوزقاپاقلرینی دیكمك geuz qapaqlarunu dikmek ; *(fig.)* كور ا. keur et. ; اغفال ا. îgfâl et. .

Seesaw, sē'saw, *(n.)* باسكول baskül ; *(play)* تختره واللی tahtara-valli ; *(a.)* *(up and down)* آشاغی – یوقاری ashâyouqaru; *(to and fro)* ایلری – كیری ileri-geri ; *(lit.)* متقابل müteqâbil ; *(v.n.)* متقابل حركت ا. müteqâbil hareket et. .

Seethe, sē*th*, *(v.a.)* خاشلامق hashlamaq; قایناتمق qaynatmaq ; *(v.n.)* قاینامق qaynamaq; خاشلانمق hashlanmaq.

Segment, seg'ment, *(n.)* پارچه parcha; *(geom.)* قطعهٔ دائره qut-ayi dâ-ire ; *(v.n.)* ایریلمق ayrulmaq.

Segregate, seg'rē-gāt, *(v.a.)* آییرمق ayurmaq ; تصفیه ا. tasfiye et. ; *(a.)* آیریلمش ayrulmush.

Seismograph, sīs'mo-graf, *(n.)* سیسموغراف sismôghraf ; زلزله مقیدی zelzele mouqayyidi ; — **Seismography**, (sīs-mog'ra-fi) *(n.)* زلزله تدقیقاتی zelzele tedqîqâtu ; — **Seismic**, (sīs'mik) *(a.)* ... زلزله zelzele... ; ... حركت ارض hareketi arz... .

Seize, sēz, *(v.a.)* یاقالامق yaqalamaq ; طوتمق toutmaq : *(legally)* ضبط ا. zabt et. ; مصادره ا. mousâdere et. ; *(v.n.)* یاقالامق yaqalamaq ; *(metals)* یاپیشمق yapushmaq; طوتمق toutmaq; — **Seizing**, (sēz'ing) *(n.)* یاقالامه yaqalama; *(mar.)* پیان piyan ; مورسله mürsele ; — **Seizure**, (sē'zhōōr) *(n.)* مصادره mousâdere ; ضبط zabt ; *(med.)* آنی خستهلق ânî hastaluq ; (سكتهٔ قلب) (sekteyi qalb).

Seldom, sel'dum, *(ad.)* نادرا nâdiren ; چوق سیرك choq seyrek.

Select, sē-lekt', *(a.)* سچمه sechme; *(lit.)* منتخب müntehab ; *(fig.)* كزیده güzîde ; *(v.a.)* سچمك sechmek ; انتخاب ا. intihâb et. ; — **Selection**, (sē-lek'shun) *(n.)* انتخاب intihâb ; *(fig.)* اختیار ihtiyâr ; *(book) (lit.)* منتخبات müntehabât ; **natural** — *(sci.)* اصطفا ustufâ.

Self, self, *(a.)* كندى kendi; نفس nefsi...; ذات zât...; ذاتى zâtî; *(n.)* كنديسى kendisi; (ذاتى) (zâti); *(pl.)* كنديلرى kendileri; — **adjusting,** *(n.)* كنديلكندن دوزهلير kendilîynden düzelir; اوتوماتيك otomatik; — **command,** *(n.)* اعتدال i'tidâl; نفسنه غلبه nefsine galebe; تمكين temkîn; — **conceit.** (-kon-sēt') *(n.)* عزت نفس izzeti nefs; غرور gourôur; — **defence,** (-de-fens') *(n.)* مدافعهٔ نفس müdâfe-ayi nefs; — **denial,** *(n.)* جبر نفس jebri nefs; امساك imsâk; — **existent,** (-egz-ist'ent) *(a.)* مستقل müstaqil; *(lit.)* بنفسه قائم binefsihî qâ-im; — **government,** *(n.)* استقلال اداره istiqlâli idâre; (دهموقراسى) (demoqrasi); — **importance,** *(n.)* عظمت azamet; — **indulgence,** (-in-dul'jens) *(n.)* سؤ استعمال sôuyi istî'mâl; — **interest,** *(n.) (pl.)* منافع ذاتيه menâfî' zâtiyye; — **possession,** (-poz-zesh'un) *(n.)* اعتدال دم î'tidâli dem; تمكين temkîn; — **sacrifice,** (-sak'ri-fīs) *(n.)* فداى نفس fedâyi nefs; استحقار نفس istihqâru nefs; — **righteous,** (-rīt'e-us) *(a.) (fig.)* مرائى mürâ-i; — **taught,** (-tawt) *(a.)* خواجه‌سز اوكره‌نمش hojasuz euyrenmish.

Selfish, self'ish, *(a.)* خودبين hodbîn; ئەغوئيست ego-ist; — **lγ,** *(ad.)* خودبينانه hodbînâne; — **ness,** *(n.)* خودبينلك hodbînlik.

Seljuk, sel-jōōk', سلجوق selchôuq; *(a.)* سلجوقى selchôuqî; *(n.pl.)* سلجوقيلر selchôuqîler.

Sell, sel, *(v.a.)* صاتمق satmaq; *(lit.)* فروخت ا. fürouht et.; *(v.n.)* صاتيلمق satulmaq; — **off** تصفيه ا. tasfiye et.; ليكيده ا. likide et.; — **out** كاملاً صاتمق kyâmilen satmaq; بيتيرمك bitirmek; — **Seller,** (sel'ēr) *(n.)* صاتيجى satuju; بايع bâyî'; *(book)* صاتيلير كتاب satulur kitab; **best** — اك چوق صاتيلان كتاب en choq satulan kitab.

Selvage, sel'vāj, *(n.)* كنار kenar.

Semaphore, sem'a-fōr, *(n.)* سمافور semafor.

Semblance, sem'blans, *(n.)* كورونش geurünüsh; صورت sôuret; *(like)* بكزه‌يش benzeyish; مشابهت müshâbehet.

Semeiologγ, sē-mī-ol'ō-ji, *(n.)* اعراض مبحث اعراض بحثى â'râzu emrâz bahsi; مبحث علائم امراض mebhasi alâ-imi emrâz.

Semi-, sem'i, *(pref.)* شبه shibhi: *(half)* نصف nusuf...; يارم yarum...; *(fig.)* نيم nîm...; — **annual,** (-an'ū-al) *(a.)* آلتى آيلق altu ayluq; — **annuallγ,** (-an'ū-al-i) *(ad.)* آلتى آيده بر altu ayda bir; — **circle,** (-sēr'kl) *(n.)* نصف دائره nusuf dâ-ire; — **metallic,** (-me-tal'ik) *(a.)* شبه معدنى shibhi mâ'denî; — **official,** (-of-ish'al) *(a.)* نيم رسمى nîm resmî; — **transpā'rent,** *(a.)* نيم شفاف nîm sheffâf.

Seminal, sem'in-al, *(a.) (lit.)* زرعى zer-î...; تخم tohoum...; *(ana.)* نطفى noutfî; *(rudimentary)* ابتدائى ibtidâ-î; *(radical)* اساسى esâsî; جذرى jezrî; — **Seminif'erous,** (-if'ēr-us) *(bot.)* تخملى tohoumlou; *(ana.)* حامل نطفه hâmili noutfa.

Seminarγ, sem'in-ar-i, *(n.) (rel.)* رهبان مكتبى rühbân mektebi; *(Islamic)* مدرسه medrese; *(sci.)* فن مكتبى fen mektebi; *(pl.)* طلبه talebe.

Semitic, sem-it'ik, *(a.) (lit.)* سامى sâmî; ساميه sâmiye; — **languages,** *(n.pl.)* السنهٔ ساميه elsineyi sâmiye.

Senate, sen'āt, *(n.)* سناتو senato; مجلس اعيان mejlisi â'yân; — **Sen'ator,** (-'a-tur) *(n.)* سناتور senator; اعيان اعضاسى â'yân â'zâsu; اعياندن â'yândan; *(pl.)* اعيان â'yân; — **Senatō'rial,** *(a.)* اعيان... â'yân...; اعيانلق... â'yânluq...; — **Sen'atorship,** (-'a-tur-ship) *(n.)* اعيانلق â'yânluq.

Send, send, *(v.a.)* كوندرمك geundermek; *(lit.)* ارسال ا. irsâl et.; *(pers.)* اعزام ا. î'zâm et.; *(v. n.) (mar.)* باش وورمق bash vourmaq; — **away** دفع ا. def et.; صاومق savmaq; — **back** كرى كوندرمك geri geundermek; اعاده ا. i-âde et.; — **for** خبر كوندرمك haber geundermek; *(pers.)* آدم كوندرمك adam geundermek; — **in...** تقديم ا. taqdîm et.; — **off** *(fig.)* سلامتلمك selâmetlemek; *(n.)* تشييع teshyî'; — **Send'ēr,** *(n.)* كوندرن geunderen; مرسل mürsil; — **Send'ing,** *(n.)* ارسال irsâl; *(mar.)* باش وورمه bash vourma.

Senegal, sen-e-gäl', *(n.pr.)* سنه‌غال senegal.

Senile, sē'nil, *(a.) (lit.)* شيخوخى sheyhôuhî ; پيرى pîri ; — **Senility**, (-se-nil'i-ti) *(n.)* اختيارلق ihtiyârluq ; شيخوخت sheyhôuhat.

Senior, sēn'yor, *(a. & n.)* بويوك beuyük ; *(rank)* قدملى qidemli ; — **officer**, *(n.)* قدملى ضابط qidemli zâbit ; — **Seniority**, (sēn-yor'i-ti) *(n.)* دها ياشليلق daha yashluluq ; قدم qidem.

Senna, sen'a, *(n.)* سنامكى sinâmeki.

Senor, se-nyōr', *(n.)* سينيور sinyor ; — **Senora**, (sė-nyō'ra) *(n.)* مادام madam ; — **Senorita**, (sen-yō-rē'ta) *(n.)* مادمازل madmazel.

Sensation, sen-sā'shun, *(n.)* حس hiss ; *(phil. & pl.)* احساسات ihsâsât ; *(fig.)* هيجان heyejân ; **to create** — هيجان توليد ا. heyejân tevlîd et. ; حيرتى موجب او. hayreti môujib ol. ; — **Sensā'tional**, (-'shun-al) *(a.)* حسى hissî ; *(lit.)* مهيج müheyyij ; *(fig.)* مدهش müdhish.

Sense, sens, *(n.)* حس hiss ; فكر fikr ; *(perception)* ادراك idrâk ; *(fig.)* محاكمه mouhâkeme ; *(meaning)* معنا mâ'nâ ; *(fig.)* مآل me-âl ; *(faculty)* حاسه hâsse ; *(pl.)* حواس hevâss ; **five —s** *(lit.)* حواس خمسه hevâssi hamse ; — **of « justice »** حس « عدالت » hissi « adâlet » **in a «good»** — «ايى» معناده «iyi» mâ'nâda ; «ايى» مقصدله « iyi » maxadla ; — **Senseless**, (sens'les) *(fig.)* معناسز mâ'nâsuz ; *(feeling)* حسسز his-siz ; — **Sensibil'ity**, (-bil'i-ti) *(n.)* حساسيت hassâsiyyet ; — **Sens'ible**, *(a.)* حساس hassâs ; *(appreciable)* فرق اولنور farq olounour ; *(lit.)* محسوس mahsôus ; *(judicious)* محاكمه‌لى mouhâkemeli ; — **Sens'ibly**, (-'i-bli) *(ad.)* حس اولنه‌جق درجه‌ده hiss olounajaq derejede ; *(reasonable)* معقول صورتده mâ'qôul sôuretde ; — **Sens'itive**, (-'i-tiv) *(a.)* حساس hassâs ; — **Sens'itively**, (-'i-tiv-li) *(ad.)* حساسيتله hassâsiyyetle ; — **Sens'itiveness**, (-'i-tiv-nes) *(n.)* حساسيت hassâsiyyet.

Sensual, sen'shōō-al, *(a.)* حسى hissî ; *(rel.)* نفسانى nefsânî ; *(voluptuous)* شهوانى shehvânî ; *(pleasures)* *(lit.)* هواپرست havâ-perest ; — **ly**, *(ad.)* نفسانى اولەرق nefsânî olaraq ; شهوتله shehvetle ; — **Sensualism**, (sen'shōō-al-izm) *(phil.)* مسلك حسيون mesleki hissiyyôun ; (احساسيه) (ihsâsiyye) ; سانسو آليزم sansü-alîzm ; *(fig.)* حس hiss ; شهوت shehvet ; *(pleasures)* ذوق zevq ; — **Sensuality**, (sen-shōō-al'i-ti) *(n.)* شهوت shehvet ; *(lit.)* ذوق شهوانى zevqi shehvânî.

Sentence, sen'tens, *(n.)* *(gram.)* جمله jümle ; عباره ibâre ; *(maxim)* سوز seuz ; حكمت hikmet ; *(jud.)* حكم hükm ; *(v.a.)* حكم ا. hükm et. ; *(condemned)* محكوم ا. mahkyôum et. ; — **Senten'tious**, (-'shus) *(a.)* قيصه qusa ; *(lit.)* موجز môujiz ; حكيمانه hakîmâne ; *(bombastic)* عظمتلى azametli ; *(lit.)* متحكمانه mütehakkimâne ; — **Senten'tiously**, (-'shusli) *(ad.)* قيصه‌جه qusaja ; *(lit.)* ايجازله îjâzla ; حكيمانه hakîmâne ; عظمتله azametle.

Sentiment, sen'ti-ment, *(n.)* حس hiss ; حسيات hissiyyât ; *(opinion)* فكر fikr ; مطالعه moutâlâ ; — **Sentiment'al**, *(a.)* حسى hissî ; *(excessively)* حساس hassâs ; — **Sentiment'alism**, (-izm) *(n.)* حساسيت hassâsiyyet ; *(poet.)* تخيلات tehayyülât ; — **Sentimental'ity**, (-'i-ti) *(n.)* حساسيت hassâsiyyet ; تأثر te-essür ; — **Sentiment'alize**, (-īz) *(v.a.)* عرض حسيات ا. arzu hissiyyât et. ; تخيل ا. tehayyül et. .

Sentinel, sen'ti-nel, *(n.)* نوبتجى nebetji ; نقطه noqta.

Sentry, sen'tri, *(n.)* نوبتجى nebetji ; قاره‌قول qaraqol ; — **box**, *(n.)* نوبتجى قولوبه‌سى nebetji qoulübesi ; **to stand** — نوبت بكله‌مك nebet beklemek.

Separate, sep'a-rāt, *(v.a.)* آييرمق ayurmaq ; تفريق ا. tefrîq et. ; *(v. n.)* آيرلمق ayrulmaq ; *(a.)* آيرى ayru ; *(lit.)* منفرد münferid ; — **ly**, *(ad.)* آيرى آيرى ayru ayru ; — **Sep'arable**, *(a.)* آيريلير ayrulur ; قابل تفريق qâbili tefrîq ; — **Separā'tion**, (-'shun) *(n.)* *(act)* آييرمه ayurma ; تفريق tefrîq ; *(state)* آيرلمه ayrilma ; افتراق iftirâq ; — **Sep'aratism**, (-izm) *(n.)* *(rel.)* اعتزال î'tizâl ; مخالفت mouhâlefet ; — **Sep'aratist**, *(n.)* مخالف mouhâlif ; *(lit.)* معتزل môu'tezil.

Sepia, sē'pi-a, *(n.)* سه‌پيه sepye.

September, sep-tem′bėr, *(n.)* ايلول eylül.
Septennial, sep-ten′i-al, *(a.)* يدى سنه‌لك yedi senelik; *(every)* يدى سنه‌ده بر. yedi senede bir.
Septentrional, sep-tēn′tri-on-al, *(a.)* شمالى shimâlî.
Septuagenarian, sep-tū-aj-e-nā′ri-an, *(n.)* يتمشلك yetmishlik.
Septuple, sep′tū-pl, *(a.)* يدى مثلى yedi misli; يدى قات yedi qat.
Sepulchre, sep′ul-kėr, *(n.)* قبر qabr; *(rel.)* مرقد merqad; — **Sepul′chral,** (-′kral) *(a.)* *(lit.)* مرقدى merqadî; *(fig.)* درين derîn; *(lit.)* موتائى mev-tâ-î.
Sequel, sē′kwel, *(n)* معبد mâ′bâd; *(lit.)* نتيجه netîje.
Sequence, sē′kwens, *(n.)* سلسله sil-sile; سه‌رى seri; *(act)* تسلسل tesel-sül; توالى tevâlî.
Sequester, sē-kwes′tėr, *(v.a.)* آييرمق ayurmaq; *(fig.)* تجريد ا. tejrîd et.; *(jud.)* حجز ا. hajz et.; *(v.n.)* فراغت ا. ferâgat et.; — **Sequastration,** (sē-kwes-trā′shun) *(n.)* سكسترو skestro; حجز hajz.
Seraglio, se-ral′yō, *(n.)* اسكى سراى eski saray; طوپقپو سرايى top-qapu sarayu; (گلخانه) (gulhâne); — **point,** *(n.)* سراى بورنى saray bournou.
Serajevo, sā-rä-yā′vo, *(n.pr.)* سراى بوسنه saray-bosna.
Seraph, ser′af, *(n.)* اسرافيل isrâfîl; —**’s trump,** *(n.)* صور اسرافيل sôuru isrâfîl; — **Ser′aphim,** (-′af-im) *(n.pl.)* اسرافيليون isrâfîliyyôun; — **Seraph′ic,** (-af′ik) *(a.)* اسرافيلى isrâfîlî.
Serenade, ser-e-nād′, *(n.)* سه‌ره‌ناد serenâd; *(v.a.)* سه‌ره‌ناد چالمق serenâd chalmaq.
Serene, sē-rēn′, *(n)* ساكن sâkin; *(lit.)* آسوده âsôude; *(unclouded)* براق berrâq; آچيق achuq; *(v.a.)* فرحلق ويرمك ferahluq vermeq; تسكين ا. teskîn et.; — **Serenity,** (se-ren′i-ti) *(n.)*. *(lit.)* سكينت sekînet; آسودكى âsôudegî; براقلق berrâqluq; *(a.)* انشراح inshirâh.
Seres, se′rēz, *(n.pr.)* سيروز siroz.
Serf, sėrf, *(n.)* كوله keule; مملوك memlôuk.
Serge, sėrj, *(n.)* شاياق shayaq.
Sergeant, sär′jent, *(n.)* *(mil.)* چاووش chavoush; — **at arms,** *(n.)* *(parl.)* انضباط مأمورى inzubât me′môurou; — **major,** (-mā′jur) *(n.)* باش چاووش bash chavoush; —**’s inn,** *(n.)* محامى جمعيتى mehâmî jemiyyeti; — **Sergeantship,** (sär′jent-ship) *(n.)* چاووشلق chavoushlouq.
Serial, sē′ri-al, *(a.)* ... صيره sura...; سه‌رى حالنده seri hâlinde; *(n.)* سه‌رى seri; *(periodical)* رساله‌ٔ موقوته risâleyi mevqôute; جزؤ jüz.
Series, sē′ri-ēz, *(n.)* سلسله silsile; «**geometrical**» — «سلسله‌ٔ «هندسيه sil-sileyi «hendesiyye».
Serious, sē′ri-us, *(a.)* جدى jiddî; *(important)* مهم mühim; *(grave)* وخيم vahîm; — **lү,** *(ad.)* جداً jid-den; جدى صورتده jiddî sôuretde; — **ness,** *(n.)* جديت jiddiyyet; *(fig.)* اهميت ehemmiyyet; وخامت vahâmet.
Sermon, sėr′mon, *(n.)* *(rel.)* خطبه houtbe; وعظ vâ′z; *(fig.)* اخطار ih-târ; *(lit.)* خطابه hutâbe; — **Sermonize,** (sėr′mon-īz) *(v.a.)* وعظ ا. vâ′z et.; *(lecture)* تقرير ا. taqrîr et.; *(fig.)* خطاب ا. hutâb et.; اخطار ا. ihtâr et..
Serous, sē′rus, *(a.)* صولى soulou.
Serpent, sėr′pent, *(n.)* ييلان yulan; — **Serpentine,** (sėr-pent′in) *(a.)* ييلانقاوى yulanqâvi; *(n.)* سه‌رپانتين serpantin; *(v.n.)* قيوريلمق quvrulmaq.
Serum, sē′rum, *(n.)* سروم serüm; صو sou; *(lit.)* مصل masl.
Servant, sėr′vant, *(n.)* خدمتجى hiz-metji; *(fig.)* خادم hâdim; بنده bende; *(government’s)* *(pl.)* مأمورين me′môu-rîn; **your obedient** — مطيع بنده‌كز moutî′ bendeniz... .
Serve, sėrv, *(v.a.)* خدمت ا. hidmet et.; *(v.a.)* خادم او. hâdim ol.; يارامق yaramaq; *(mar.)* فاچونه ا. fachouna et.; *(table)* يمك ويرمك yemek ver-mek; سه‌رويس ياپمق servis yapmaq; *(v. n.)* مستخدم او. müstahdem ol.; *(suffice)* كفايت ا. kifâyet et.; موافق او. mouvâfuq ol.; *(avail)* يارامق yara-maq; — **out** طاغيتمق dâtmaq; توزيع ا. tevzî′ et.; **to — time** مدتنى اكمال ا. müddetini ikmâl et..

Servia, ser'vi-a, **Serbia,** ser'bi-a, *(n. pr.)* صربستان surbistan ; — **Ser'-bian,** *(a.)* صرب surb ; *(n.)* صرب surb; *(language)* صرب لسانی surb lisânu ; صربجه surbja.

Service, sėrv'is, *(n.)* خدمت hidmet; *(rel.)* عبادت ibâdet ; *(utility)* فائده fayda ; *(table)* سه‌رویس servis ; سفره طاقمی sofra taqumu ; **military** — خدمت عسکریه hidmeti askeriyye ; **active** — خدمت موظفه hidmeti mouvazzafa ; — **book,** *(n.)* دعا کتابی dou-â kitabu ; — **tree,** *(n.)* اوووز آغاجی üvez âju ; — **Serviceable,** (sėr'vis-a-bl) *(n.)* ایشه یارار ishe yarar ; نافع nâfî' : — **Serviceably,** (sėr'vis-a-bli) *(ad.)* ایشه یارایه‌جق صورتده ishe yarayajaq sôuretde ; نافع صورتده nâfî' sôuretde.

Servile, sėrv'īl, *(a.)* کوله کبی keule gibi ; *(fig.)* ذلیل zelîl ; اسیر esîr ; *(gram.)* تالی tâlî ; زائد zâ-id ; — **ly,** *(ad.)* ذلیلانه zelîlâne ; — **Servilism,** (sėr'vil-izm) *(n.)* اسارت esâret ; ذلت zillet ; — **Servility,** (sėr-vil'i-ti) *(n.)* ذلت zillet ; سفلیت süfliyyet.

Servitor, sėr'vi-tur, *(n.)* خدمتکار hizmetkyâr ; *(fig.)* خادم hâdim ; بنده bende.

Servitude, sėr'vi-tūd, *(n.)* کوله‌لك keulelik ; *(lit.)* رقیت riqqiyyet ; *(jud.)* کلفت külfet.

Sesame, ses'a-mē, *(n.)* سوسام sousam; — **oil,** *(n.)* سوسام یاغی sousam yâ.

Session, sesh'un, *(n.)* جلسه jelse ; *(period)* دورهٔ اجتماع devreyi ijtimâ'; مدت اجتماع müddet ijtimâ' ; **Court of** — استوچیا محکمهٔ عالیه‌سی isqochya mahkemeyi âliyesî ; —**'s hall,** (-hawl) *(n.)* *(jud.)* محکمه صالونی mahkeme salonou ; — **Sessional,** (sesh'un-al) *(a.)* اجتماع... ijtimâ'... .

Set, set, *(n.)* طاقم taqum ; *(play)* سه‌ری seri ; *(pers.)* غروپ gouroup ; *(direction)* جهت jihet ; *(fig.)* تمایل temâyül ; *(sun's)* غروب gourôub ; *(fit)* بیچیم bichim ; *(fig.)* طرز tarz ; *(dance)* چیفت chift ; *(a.)* قونمش qonmoush ; *(lit.)* موضوع mevzôu' ; *(fixed)* ثابت sâbit ; *(fig.)* مقرر mouqarrer ; معین mou-ayyen ; *(regular)* منتظم mountazam ; *(jewelry)* مرصع mourassâ' ; مزین müzeyyen ; *(growth)* یتیشمش yetishmish ; کمالده kemâlde ; *(v.a.)* قویمق qomaq ; وضع ا. vazu' et. ; *(fix)* تثبیت ا. tesbît et. ; *(arrange)* ترتیب ا. tertîb et. ; *(watch)* عیار ا. ayâr et.. ; *(determine)* تعیین tâ'yîn ; *(plant)* دیکمك dikmek ; *(point)* توجیه ا. tevjîh et. ; *(sails)* آچمق achmaq ; *(jewels)* ایشله‌مك ishlemek ; تزیین ا. tezyîn et. ; *(v. n.)* غروب ا. gourôub et. ; اینمك inmek ; *(fixed)* یاپیشمق yapushmaq ; *(zo.)* طورمق dourmaq ; — **down** یره قویمق yere qomaq ; *(fig.)* ایندیرمك indirmek ; *(write)* یازمق yazmaq ; قید ا. qayd et. ; *(determine)* قرار ویرمك qarâr vermek ; تعیین ا. tâ'yîn et. ; *(rebuke)* تکدیر ا. tekdîr et. ; *(n.)* تکدیر tekdîr ; — **forth** عرض ا. arz et., کوسترمك geustermek ; *(declare)* بیان ا. beyân et. ; *(praise)* ثنا ا. senâ et. ; — **free** (سربست) بیراقمق (serbest-) buraqmaq ; — **in** باشلامق bashlamaq ; — **in order** تنظیم ا. tanzîm et. ; — **off** قارشیلق صایمق qarshuluq saymaq ; طوتمق (ه) ...(e-) toutmaq ; *(adorn)* تزیین ا. tezyîn et. ; بزه‌مك bezemek ; *(n.)* قارشیلق qarshuluq ; تضمینات tazmînât ; *(ornament)* سوس süs ; قابارتمه qabartma ; — **out** باشلامق bashlamaq ; حرکت ا. hareket et. ; *(equip)* تجهیز ا. tejhîz et. ; *(n.)* *(pl.)* استحضارات istihzârât ; *(display)* احتشام ihtishâm ; *(ceremony)* تکلف tekellüf ; *(feast)* ضیافت zuyâfet ; — **right** دوزه‌لتمك düzeltmek ; تصحیح ا. tas-hîh et. ; — **to** *(n.)* قاوغا qavqa ; منازعه münâzâ ; — **up** تأسیس ا. te'sîs et. ; *(start)* باشلامق bashlamaq ; تشبث ا. teshebbüs et. ; *(typ.)* ترتیب ا. tertîb et. ; — **of «teeth»** «دیش» طاقمی «dish» taqumu ; — **back** *(n.)* حائل hâ-il ; — **fair** ثابت هوا sâbit hava ; کوزل هوا güzel hava.

Seton, sē'tn, *(n.)* *(med.)* فیتیل (یاقی) fitil (-yaqu)

Settee, se-tē', *(n.)* قاناپه qanape ; *(mar.)* یلکنلی yelkenli ; **bed** — قاناپه یاتاق qanape yataq.

Setter, set'ėr, *(n.)* *(zo.)* آو کوپکی av keupeyi ; *(pers.)* خفیه hafiye.

Setting, set'ing, *(n.)* وضع vazu' ; تأسیس te'sîs ; *(direction)* جهت jihet ; *(mounting)* مونتور montür ; *(theatre)*

(lit.) وضع صحنه vaz-u sâhne; *(mus.)* بسته‌لهمه besteleme; ترتیب tertîb; — **in,** بدایت bidâyet; *(act)* باشلایش bashlayush; باشلامه bashlama; — **up,** ترتیب tertîb; ترتیبات tertîbât; *(act)* تأسس te-essüs.

Settle, set'l, *(v.a.)* اوطورتمق otourtmaq; *(fix)* تثبیت ا. tesbît et.; *(establish)* یرلشدیرمك yerleshdirmek; *(colony)* اسکان ا. iskyân et.; *(decide)* قرارلاشدیرمق qarârlashdurmaq; حل ا. hall et.; *(pay)* تأدیه ا. te'diye et.; تسویه ا. tesviye et.; *(marry)* أولندیرمك evlendirmek; *(v.n.)* اوطورمق otourmaq; یرلشمك yerleshmek; *(adjust)* حل ا. hall et.; تسویه ا. tesviye et.; *(calm)* سکونت بولمق sükyôunet boulmaq; *(sink)* چوکمك cheukmek; *(marry)* أولنمك evlenmek; — **down** یرلشمك yerleshmek; اوطورمق otourmaq; *(fig.)* دوزه‌لمك düzelmek; — **Settled,** (set'ld) *(a.)* ثابت sâbit; *(pol. & lit.)* مستقر müsteqar; *(calm)* ساکن sâkin; منتظم mountazam; *(married)* أولی (بارقلی) evli (-barqlu); — **Settlement,** (set'l-ment) *(n.)* تسویه tesviye; تنظیم tanzîm; *(colony)* مستعمره müstâ'mere; *(act)* یرلشمه yerleshme; *(lit.)* تمکن temekkün; *(wall)* اوطورمه otourma; *(woman's)* *(jud.)* ایراد îrâd; مهر مؤجل mihri mü-ejjel; *(quiteness)* سکونت sükyôunet; — **Settler,** (set'lėr) *(n.)* مهاجر mühâjir; (مستعمره‌جی) (müstâ'mereji); *(planter)* چیفتچی chiftji; — **Settling,** (set'ling) *(n.)* تسویه tesviye; حل hall; *(colony)* اسکان iskyân; *(lit.)* استعمار istî'mâr; *(sediment)* طورتی tortou; *(fin.)* تصفیه tasfiye; حسابلاشمه hesâblashma; — **day** تصفیه کونی tasfiye günü; حساب کونی hesab günü.

Settle, set'l, *(n.)* قاناپه qanape; صیره sura.

Sevastopol, sā-väs-to'pol, *(n.pr.)* سیواستوپول sivastopol.

Seven, sev'n, *(a.)* یدی yedi; — **Sev'enfold,** *(a.)* یدی مثلی yedi misli; یدی قات yedi qat; — **Sev'enteen,** (-'n-tēn) *(a.)* اون یدی on yedi; — **Sev'enteenth,** (-'n-tēnth) *(a.)* اون یدنجی on yedinji; — **Sev'enth,** (-'nth) *(a.)* یدنجی yedinji; — **Sev'enthly,** (-'nth-li) *(ad.)* یدنجیسی yedinjisi; *(lit.)* سابعاً sâbi-an; — **Sev'entieth,** (-'n-ti-eth) *(a.)* یتمشنجی yetmishinji; — **Sev'enty,** (-'n-ti) *(a.)* یتمش yetmish.

Sever, sev'ėr, *(v.a.)* آییرمق ayurmaq; قوپارمق qoparmaq; *(v.n.)* قوپمق qopmaq; *(fig.)* آیریلمق ayrulmaq.

Several, sev'ėr-al, *(a.)* بر قاچ bir qach; مختلف mouhtelif; *(distinct)* آیری ayru; *(a.)* منفرد münferid; — **ly,** *(ad.)* آیری آیری ayru ayru; *(lit.)* منفرداً münferiden; **jointly and** — مشترکاً و منفرداً müshteriken ve münferiden; — **Sev'eralty,** (-'ėr-al-ti) *(a.)* آیریلق ayruluq; *(tenancy)* مستقلاً استیجار müsteqillen istîjâr.

Severe, sē-vēr', *(a.)* شدتلی shiddetli; سرت sert; — **ly,** *(ad.)* شدتله shiddetle; — **Severity,** (sē-ver'i-ti) *(n.)* شدت shiddet.

Sèvres, sāvr, *(n.pr.)* سه‌ور sevr; *(n.)* سه‌ور پورسلنی sevr porseleni.

Sew, sō, *(v.a.)* دیکمك dikmek; *(v.n.)* دیکیش دیکمك dikish dikmek; — **up** دیکوب قاپامق dikib qapamaq; یامامق yamamaq; — **one's stocking** *(fig.)* صوصدیرمق sousdourmaq; آغزینی طیقامق âzunu tuqamaq; **to be sewed up** *(mar.)* اوطورمق otourmaq; *(ruin)* محو او. mahv ol.; (شاپه اوطورمق) (shapa otourmaq); — **Sewer,** (sō'ėr) *(n.)* ترزی terzi; (دیکیشجی) (dikishji).

Sewage, sū'āj, *(n.)* مزخرفات müzahrafât.

Sewer, sū'ėr, *(n.)* *(drain)* مجرا mejrâ; لغم lâm; — **gas,** *(n.)* متعفن هوا müte-affin havâ; — **Suwerage,** (sū'-ėr-āj) *(n.)* *(rel.)* مجاری mejârî; لغملر lâmlar.

Sewing, sō'ıng, *(n.)* دیکیش dikish; — **machine,** (-ma-shēn') *(n.)* دیکیش ماکنه‌سی dikish makinesi; — **silk,** *(n.)* ابریشیم ibrishim; — **thread,** (-thred) *(n.)* تیره tire; ایپلك iplik.

Sex, seks, *(n.)* جنس jins; ارککلك-دیشیلك erkeklik-dishilik; **the** — *(n.pl.)* قادینلر qadunlar; *(lit.)* نسوان nisvân.

Sexagenarian, seks-a-jen-ā'ri-an, *(n. & a.)* آلتمشلق altmushluq.

Sexennial, seks-en'yal, *(a.)* آلتی سنه‌لك altu senelik; — **ly,** *(ad.)* آلتی سنه‌ده بر altu senede bir.

Sextant, seks′tant, *(n.)* سكستانت sex-ant.

Sexton, seks′tun, كليسا محافظى kilise mouhâfuzu; *(digger)* مزارجى mezarju.

Sextuple, seks′tū-pl, *(a.)* آلتى مثلى altu misli, آلتى قات altu qat; *(v.a.)* آلتى مثلى ياپمق altu misli yapmaq.

Sexual, sek′shōō-al, *(a.)* جنسى jinsî; *(intercourse)* تناسلى tenâsülî; — **ly,** *(ad.)* جنساً jinsen; تناسلاً tenâsülen; — **affinity,** (af-fin′i-ti) *(n.)* *(lit.)* ميل تناسل meyli tenâsül; — **organs,** *(n.pl.)* اعضاى تناسليه â′zâyu tenâsüliyye; — **Sexuality,** (sek-shōō-al′i-ti) *(n.)* جنسيت jinsiyyet; *(act)* مقارنت mouqârenet; (جماع) (jimâ′).

Shabby, shab′i, *(a.)* پژمرده pejmürde; اسكى eski; *(pers.)* سفيل sefîl; خسيس hasîs; — **Shabbily,** (shab′i-li) *(ad.)* سفيل بر حالده sefîl bir hâlde; — **Shabbiness,** (shab′i-nes) *(n.)* پژمردهلك pejmürdelik; *(fig.)* خست hisset; سفليت süfliyyet.

Shackle, shak′l, *(n.)* *(mar.)* كليد kilid; *(pl.)* حائل hâ-il; *(v.a.)* باغلامق bâlamaq; *(fig.)* مانع اول. mânî′ ol.; — **bolt,** *(n.)* *(mar.)* كليد ميلى kilid mili.

Shad, shad, *(n.)* *(zo.)* قاره كوز بالغى qara-geuz balugh.

Shaddock, shad′ok, *(n.)* آغاج قاوونى âj qavounou; قيز ممهسى quz memesi.

Shade, shād, *(n.)* كولكه geulge; *(fig.)* اماره emâre; *(obscurity)* قارانلق qaranluq; *(lit.)* ظلمت zoulmet; *(place)* كولكهلك (ير) geulgelik (-yer); *(lamp)* آباژور abajour; *(colour)* درجه dereje; *(fig.)* چشيد cheshid; *(difference)* غايت خفيف فرق gâyet hafif farq; *(protection)* سايه sâye; حمايه himâye; *(soul)* خيالت hayâlet; *(lit.)* ظل zull; *(v.a.)* كولكه ا. geulge et.; *(fig.)* محافظه ا. mouhâfaza et.; سپر اول. siper ol.; *(colour)* رنك ويرمك renk vermek; **all —s of** ... هر چشيد her cheshid...; — **Shād′iness,** *(n.)* كولكهلك geulgelik; — **Shād′ing,** *(n.)* كولكه ويرمه geulge verme; قارارتمه qarartma; *(effect)* (نوآنس) (nü-ans); — **Shād′y,** (-′i) *(a.)* كولكه (لك) geulge (-lik); *(fig.)* مظلم mouzlim; مشكوك meshkyôuk.

Shadow, shad′ō, *(n.)* كولكه geulge; قارانلق qaranluq; *(shelter)* حمايه himâye; *(appearance)* خيال hayâl; علائم alâ-im; قرارتى qarartu; *(v.a.)* كولكه ا. geulge et.; *(fig.)* قارارتمق qarartmaq; *(hide)* اورتمك eurtmek; كيزلهمك gizlemek; *(watch)* كوزتلهمك geuzetlemek; پيشنى تعقيب ا. peshini tâ′qîb et.; — **of death** *(lit.)* ظل ممات zullu memât; *(fig.)* مدهش فلاكت müdhish felâket; — **Shadowy,** (shad′ō-i) *(a.)* كولكه (لك) geulge (-lik); قارانلق qaranluq; *(fig. & lit.)* مظلم mouzlim.

Shaft, shaft, *(n.)* قول qol; ديرك direk; *(arrow)* اوق oq; *(carriage)* اوق oq; *(handle)* صاپ sap; *(column)* بدن beden; ستون sütôun; *(mach.)* شافت shaft; *(well)* قويو qouyou; باجا baja; — **Shaft′ed,** (t′d) *(a.)* قوللى qollou; صاپلى saplu.

Shag, shag, *(n.)* قيل qul; صاچ sach; *(cloth)* توى tüy; *(a.)* قيللى qullu; قابا qaba; — **Shagged,** (shag′d) *(a.)* قيللى qullu; تويلى tüylü; *(fig.)* قابا qaba.

Shagreen, sha-grēn′, *(n.)* شاغرن shagren; (تلاتين) (telâtîn); *(v.a.)* شاغرنه ياپمق shagrene yapmaq.

Shah, shä, *(n.)* شاه shâh.

Shake, shāk, *(v.a.)* صارصمق sarsmaq; صاللامق sallamaq; *(mus.)* تيترهتمك titretmek; *(v. n.)* صارصيلمق sarsulmaq; تيترهمك titremek; *(n.)* صارصينتى sarsuntu; *(mus.)* اهتزاز ihtizâz; **great —s** *(fig.)* مهم شى mühim shey; **to — off** سيلكمك silkmek; **to — hands** أل صيقمق el suqmaq; *(lit.)* مصافحه ا. mousâfaha et.; **to — the head** باش صاللامق bash sallamaq; *(fig.)* رد ا. redd et.; تصويب ايتمهمك tasvîb etmemek; — **Shāk′y,** (-′i) *(a.)* چوروك chürük; ضعيف za-îf.

Shakespeare, shāk′spēr, *(n. pr.)* شكسپير shexpîr; — **Shakespearian,** (shāk-spēr′i-an) *(a.)* ... شكسپير shexpîr...; ... شكسپيرك shexpîrin...;

Shallop, shal′op, *(n.)* شالوپه shalopa.

Shallow, shal′ō, *(a.)* صيغ sugh; *(fig.)* عقلسز aqulsuz; جاهل jâhil; *(trifling)* صاچمه sachma; *(n.)* صيغلق sughluq; قومصال qoumsal; — **ness,** *(n.)* صيغلق sughluq; *(fig.)* عقلسزلق aqulsuzluq; صاچمهلق sachmaluq; معناسزلق mâ′nâsuzluq.

Sham, sham, *(a.)* ساخته sahte; جعلى

jâ'lî ; *(n.)* یالان yalan ; جعلی حرکت jâ'lî hareket ; *(v.a.)* اغفال ا. îgfâl et. ; تقلید ا. taqlîd et. ; *(v. n.)* جعلی یاپمق jâ'lî yapmaq ; گوسترمك ...geus-termek ; — **fight,** (-fīt) *(n.)* مانوره manevre.

Shamanism, sham'an-izm, *(n.)* شامانی مذهبی shâmânî mezhebi.

Shamble, sham'bl, *(v. n.)* سوروکلنمك sürüklenmek ; سندهلمك sendelemek ; — **Sham'bling,** *(a.)* آغر âr ; *(fig.)* یولسز yolsouz.

Shambles, sham'blz, *(n.pl.)* أت بازاری et pazaru ; *(slaughter's)* مذبحه mezbeha.

Shame, shām, *(n.)* عیب ayb ; *(lit.)* شین shîn ; *(feeling)* حیا hayâ ; *(lit.)* حجاب hijâb ; *(v.a.)* اوتاندیرمق outandurmaq . محجوب ا. mahjôub et. ; **for** — ! عیبدر ayubdur ! ; — **faced,** (-fās'd) *(a.)* اوتانغاج outangaj ; — **Shameless,** (shām'les) *(a.)* اوتانماز outanmaz ; حیاسز hayâsuz ; — **Shamelessly,** (shām'les-li) *(ad.)* حیاسزجه hayâsuzja ; رذیلانه rezîlâne.

Shameful, shām'fōōl, *(a.)* اوتانیلهجق outanulajaq ; *(lit.)* معیوب mâ'yôub ; — **ly,** *(ad.)* اوتانیلهجق صورتده outanulajaq sôuretde ; — **ness,** *(n.)* اوتانمه outanma ; *(lit.)* معیوبیت mâ'yôubiyyet.

Shamrock, sham'rok , *(n.)* یونجه yonja.

Shampoo, sham-pōō', *(v.a.)* شامپوان یاپمق shampouvan yapmaq ; *(n.)* شامپوان shampouvan.

Shang - Hai, shang-hī', *(n.pr.)* شانغهای shanghây.

Shank, shangk, *(n.)* باجاق bajaq ; *(pers.)* بالدر baldur ; *(anchor's)* بدن beden ; *(bot.)* صاپ sap ; ساق sâq.

Shanker, shangk'ėr, *(n.)* *(med.)* شانقیر shanqur ; فرنکی یارهسی frengi yarasu.

Shanty, shant'i, *(n.)* قولوبه qouloube ; *(song)* شرقی sharqu ; هیامولا heyamola.

Shape, shāp, *(n.)* شکل shekl ; بیچیم bichim ; *(v.a.)* شکل ویرمك shekl vermek ; *(conceive)* ترتیب ا. tertîb et. ; *(v. n.)* اویمق ouymaq ; **to take** — *(fig.)* (بر) شکل آلمق (bir-) shekl almaq ; *(lit.)* تبلر ا. tebellur et. ; — **Shapeless,** (shāp'les) *(a.)* بیچیمسز bichimsiz.

Shard, shärd, *(n.)* *(zo.)* قابوق qabouq ; — **Sharded,** (shärd'd) *(a.)* قابوقلی qabouqlou.

Share, shār, *(n.)* حصه hisse ; *(certificate)* حصه سندی hisse senedi ; *(pl.)* حصه سنداتی hisse senedâtu ; *(v.a.)* تقسیم ا. taxîm et. ; پایلاشمق paylashmaq ; *(v. n.)* حصه آلمق hisse almaq ; *(lit.)* (ه) اشتراك ا. ...(e-) ishtirâk et. ; **ordinary —s** عادی حصه سنداتی âdî hisse senedâtu ; **preference —s** ممتاز حصه سنداتی mümtâz hisse senedâtu ; — **holder,** *(n.)* حصهدار hissedâr ; *(pl.)* حصهداران hissedârân ; — **Shār'ing,** *(n.)* تقسیم taxîm ; پایلاشمه paylashma.

Share, shār, *(n.)* *(iron)* صابان دمیری sapan demiri.

Shark, shärk, *(n.)* *(zo.)* کوپك بالغی keupek balugh ; *(fig.)* طولاندیریجی dolanduruju ; *(v.a.)* *(-up)* طولاندیرمه dolandurma.

Sharp, shärp, *(a.)* کسکین keskin ; *(point)* سیوری sivri ; *(severe)* شدتلی shiddetli ; *(fig.)* آجی aju ; *(time)* تام tam... ; *(phonetics)* تیز tîz ; سرت sert ; *(alive)* ذکی zekî ; *(fig.)* نافذ nâfiz ; *(interest)* پك حسابی pek hesâbî ; *(fig.)* منفعتپرست menfât-perest ; *(n.)* *(mus.)* دییهز diyez ; تیز سس tîz ses ; *(pl.)* اوزون ایکنه ouzoun îyne ; *(bot.)* کپك kepek ; **at «eight» o'clock** — تام ساعت سکزده tam sât «sekiz» de ; — **ly,** *(ad.)* کسکین صورتده keskin sôuretde ; شدتله shiddetle ; *(quickly)* سرعتله sür-atle ; — **ness,** *(n.)* کسکینلك keskinlik ; سیوریلك sivrilik ; شدت shiddet ; *(bitterness)* آجیلق ajuluq ; *(fineness)* اینجهلك injelik ; ذکا zekyâ ; — **'cut,** *(a.)* *(fig.)* معین mou-ayyen ; صریح sarîh ; — **'set,** *(a.)* پریشان perîshân ; آج ach ; — **'shooter,** نشانجی nishanju ; آوجی avju ; — **sighted,** (-sīt'd) *(a.)* *(lit.)* فطین fatîn ; نافذ نظرلی nâfiz nazarlu ; — **Sharpen,** (shärp'n) ***(v.a.)*** کسکینلتمك keskinletmek ; بیلهمك bilemek ; سیوریلتمك sivriltmek ; *(fig.)* تشدید ا. teshdîd et. ; *(v.n.)* کسکینلشمك keskinleshmek ; — **Sharper,** (shärp'ėr)

(n.) طولاندیریجی dolanduruju; طاوجی tavju.

Shatt-el-Arab, shät-el-ä'räb, *(n.pr.)* شط العرب shattül-arab.

Shatter, shat'ėr, *(v.a.)* قیرمق qurmaq; پارچهلامق parchalamaq; *(fig.)* اخلال ا. ihlâl et.; *(v.n.)* پارچهلانمق parchalanmaq; طاغیلمق dâlmaq; *(n.pl.)* پارچهلر parchalar; اقسام axâm.

Shave, shāv, *(v.a.)* تراش ا. turash et.; *(smooth)* تسویه ا. tesviye et.; *(swindle)* طولاندیرمق dolandurmaq; (وورمق) (vourmaq); *(v.n.)* تراش او. turash ol.; *(n.)* تراش turash; *(instrument)* رنده rende; *(escape)* قورتولش qourtouloush; *(fin.)* مانوره manevre; احتکار ihtikyâr; **by a —** دار دارینه dar daruna; آنجق... anjaq...; **— Shāv'ėr,** *(n.)* بربر berber; *(extortionate)* محتکر mouhtekir; (وورغونجی) (vourgounjou); *(young)* گنج genj; *(lit.)* شاب امرد shâbu emred; **clean shaven,** (shāv'n) *(a.)* مطروش matroûsh; بییقسز و صقالسز buyuqsuz ve saqalsuz.

Shaving, shā'ving, *(n.)* ... تراش turash...; *(pl.)* طالاش talash; **— brush,** *(n.)* تراش فیرچهسی turash furchasu; **— stick,** *(n.)* تراش صابونی turash sabounou.

Shaw, shaw, *(n.)* چیت chit; قورو qorou.

Shawl, shawl, *(n.)* شال shal.

She, shē, *(pron.)* او o; *(mentioned)* موما الیها moûmâ ileyhâ; *(a.)* دیشی dishi; **— «goat»** دیشی کچی dishi kechi.

Sheaf, shēf, *(n.)* دمت demet; *(v.a.)* دمت یاپمق demet yapmaq.

Shear, shēr, *(v.a.)* قیرپمق qurpmaq; کسمك kesmek; **— Shearing,** (shēr'ing) *(n.)* قیرپمه qurpma; *(thing)* قیرپینتی qurpuntu; یوك yün; **— Shears,** (shērz) *(n.)* مقاص maqas.

Sheath, shēth, *(n.)* قین qun; *(membrane)* غلاف gulâf; **— Sheathe,** (shē*th*) *(v.a.)* قیننه قومق qununa qomaq; *(lining)* قاپلامق qaplamaq; **— Sheathed,** (shē*th*d) *(a.)* قینلی qunlu; غلافلی gulâflu; قاپلی qaplu; **— Sheathing,** (shē*th*'ing) *(n.)* قاپلامه qaplama.

Sheave, shēv, *(n.)* دیل dil; ماقاره دیلی maqara dili.

Shed, shed, *(n.)* باراقه baraqa; هانغار hangar.

Shed, shed, *(v.a.)* آییرمق ayurmaq; *(pour)* دوکمك deukmek; *(spread)* طاغیتمق dâtmaq; *(v.n.)* دوکولمك deukülmek; *(n.)* آیریق ayruq; (آیریلیش) (ayrulush).

Sheen, shēn, *(n.)* پارلاقلق parlaqluq; *(lit.)* رونق revnaq; *(a.)* پارلاق parlaq.

Sheep, shēp, *(n.)* قویون qoyoun; *(fig.)* قورقاق qorqaq; سرسم sersem; *(pl.)* قویونلر qoyounlar; *(lit.)* اغنام agnâm; **— 'fold,** *(n.)* آغیل aghul; **— 'shank,** *(n.) (mar.)* مارغاریت margarit; ایلمك ilmek; **— 'skin,** *(n.)* پوستکی peusteki; *(leather)* مشین meshin; **— 'walk,** (-wawk) *(n.)* مرعا mer-â; **— Sheep'ish,** *(a.)* قویون گبی qoyoun gibi; *(fig.)* قورقاق qorqaq; احمق ahmaq; **— Sheep'ishness,** *(a.)* شاشقینلق shashgunluq.

Sheer, shēr, *(a.)* صاف sâf; خالص hâlis; *(simply)* صرف surf; محضا mahzâ; *(ad.)* تماماً tamâmen; *(suddenly)* بردن بره birden bire.

Sheer, shēr, *(n.) (mar.)* قوس qavis; *(v.n.)* صاپمق sapmaq; آیریلمق ayrulmaq; **— about** آچیلمق achulmaq; *(mar.)* آوارا ا. avara et.; **— up** یاناشمق yanashmaq; **— hulk,** *(n.)* سابح ماچونه sâbih machouna; ماچونه گمیسی machouna gemisi; **— Sheers,** (shērz) *(n.pl.)* ماچونه machouna.

Sheet, shēt, *(n.)* لوحه levha; *(paper)* طبقه tabaqa; *(bed's)* چارشاف charshaf; *(mar.)* اسقوتا isqota; *(v.a.)* اورتمك eurtmek; قاپلامق qaplamaq; *(mar.)* قاصه ا. qasa et.; چکمك chekmek; **in — s** طبقه حالنده tabaqa hâlinde; *(not bound)* اجزا حالنده ejzâ hâlinde; جزؤ حالنده jüz hâlinde; *(plates)* لوحه حالنده levha hâlinde; **— anchor,** (-angk'ur) *(n.)* اوجاقلق دمیری ojaqluq demiri; *(support) (lit.)* اصل استنادگاه asul istinâdgyâh; *(last)* صوك چاره son châre; **— iron,** (-ī'urn) *(n.)* صاچ (لوحه) sach (-levha); **— Sheet'ing,** *(n.)* چارشافلق (کتن) charshafluq (-keten).

Shelf, shelf, *(n.)* راف raf; *(mar.)* صیغلق sughluq; دوز قایا düz qaya; *(ship's)* کمره آستاری kemere astaru.

Shell, shel, *(n.)* قابوق qabouq; *(structure)* اسکلت iskelet; دیوارلر douvarlar; *(coffin)* تابوت tabout; *(artil.)* خمبره houmbara; *(v.a.)* صویمق soymaq;

بومباردمان ا. bombarduman et.; دوكمك deuvmek; — **fish,** *(n. pl.)* قابوقلى بالقلر qabouqlou baluqlar; *(lit.)* اصداف (بحريه) esdâf (-bahriyye); — **lac,** *(n.)* شه‌للاق shellaq; — **proof,** *(a.)* خمبره كچمز houmbara gechmez; (محفوظ) (mahfôuz); — **work,** *(n.)* صدف ايشله‌مه sedef ishleme; — **Shelly,** (shel'i) *(a.)* قابوقلى qabouqlou.

Shelter, shel'tėr, *(n.)* ملجأ melje'; بارينه‌جق يير barunajaq yer; *(protection)* حمايه himâye; صيانت suyânet; *(harbour)* ليمان liman; *(shield)* سپر siper; *(fig.)* سايه sâye; *(v.a.)* حمايه ا. himâye et.; محافظه ا. mouhâfaza et.; *(v.n.)* بارينمق barunmaq.

Shelve, shelv, *(v.a.)* راف ياپمق raf yapmaq; *(fig.)* برطرف ا. bertaraf et.; — **Shelves,** (shelvz) *(n.pl.)* رافلر raflar.

Shelve, shelv, *(v.n.)* ميل ا. meyl et.; — **Shel'ving,** *(a.)* مائل mâ-il; *(n.)* ميل meyl.

Shepherd, shep'ėrd, *(n.)* چوبان choban; *(lit.)* راعى râ-î; *(pastor)* راهب râhib; پاپاس papaz; *(v.a.)* چوبانلق ا. chobanluq et.; *(fig.)* وقايه ا. viqâye et.; حمايه ا. himâye et..

Sherbet, shėr'bet, *(n.)* شربت sherbet.

Sherif, Shereef, she-rēf', *(n.)* شريف sherîf.

Sheriff, sher'if, *(n.)* *(jud.)* حاكم hâkim; (عدليه مأمورى) (adliye me'mourou).

Shield, shēld, *(n.)* قالقان qalqan; *(fig.)* سپر siper; *(pers.)* حامى hâmî; *(escutcheon)* آرمه زمينى arma zemîni; *(v.a.)* مدافعه ا. müdâfâ et.; قورومق qouroumaq.

Shift, shift, *(n.)* دكيشمه deyishme; *(contrivance)* تدبير tedbîr; صوك چاره son châre; *(men)* پارتى parti; طاقم taqum; شه‌ميز shemîz; كوملك geumlek; *(v.a.)* دكيشديرمك deyishdirmek; *(v.n.)* دكيشمك deyishmek; *(clothes)* چاشير دكيشمك chamashur deyishmek; *(resort)* چاره بولمق châre boulmaq; *(fig.)* چكيلمك chekilmek; *(mar.)* ديريسه ا. dirise et.; **to make** — يولنى بولمق yolounou boulmaq; بجرمك bejermek; — **Shift'ing,** *(a.)* دكيشير deyishir; *(lit.)* متلون mütelevvin; *(clever)* ذكى zekî; قورناز qournaz; *(n.)* تبدل tebeddül; *(fig.)* قورنازلق qournazluq; — **Shift'less,** *(a.)* بيچاره bî-châre; بجريكسز bejeriksiz.

Shilling, shil'ing, *(n.)* شيلين shilin.

Shin, shin, *(n.)* *(ana.)* ديز كميكى diz kemîy; اينجيك كميكى injik kemîy.

Shindy, shin'di, *(n.)* كورولتو gürültü; قاوغا qavga.

Shine, shīn, *(n.)* پارلاقلق parlaqluq; *(lit.)* رونق revnaq; *(v.n.)* پارلامق parlamaq; — **Shī'ning,** *(a.)* پارلاق parlaq; *(n.)* پارلاقلق parlaqluq; ضيا zuyâ; — **Shiny,** (shī'ni) *(a.)* پارلاق parlaq.

Shingle, shing'gl, *(n.)* تخته tahta; *(plate)* لوحه levha; *(gravel)* چاقيل chaqul; *(v.a.)* تخته قاپلامق tahta qaplamaq.

Shingles, shing'glz, *(pl. & med.)* جلد التهابى jild iltihâbu; قابارقلر qabaruqlar.

Ship, ship, *(n.)* كمى gemi; سفينه sefîne; *(pl.)* سفائن sefâ-in; *(v.a.)* اركاب ا. irkyâb et.; *(load)* يوكله‌مك yüklemek; *(engage)* قيد ا. qayd et.; خدمته آلمق hidmete almaq; *(transport)* نقل ا. naql et.; — **'brōkėr,** *(n.)* كمى سيمسارى gemi simsaru; بحريه قوميسيونجيسى bahriye qomisyonjousou; — **'builder,** (-bild'ėr) *(n.)* كمى ياپان gemi yapan; *(engineer)* انشائيه مهندسى inshâ-iye mühendisi; — **'building,** (-bild'ing) *(n.)* انشاآت بحريه inshâ-âtu bahriyye; *(occupation)* انشائيه‌لك inshâ-iyelik; — **'owner,** (-ō'ner) *(n.)* كمى صاحبى gemi sâhibi; *(pl.)* اصحاب سفائن es-hâbu sefâ-in; — **'shape,** (-shāp) *(a.)* تر تميز ter temiz; ترتيبلى tertîbli; چويك chevik; — **Ship'ment,** *(n.)* اركاب irkyâb; تحميل tahmîl; *(load)* حموله hamôule; — **'wreck,** (-'rek) *(n.)* قضا qazâ; *(fig.)* محو mahv; فلاكت felâket; *(v.a.)* قضايه اوغراتمق qazâya ôuratmaq; *(fig.)* محو ا. mahv et.; — **'wrecked,** (-'rekd) *(a.)* قضازده qazâzede; **to be** — قضايه اوغرامق qazâya ôuramaq; *(fig.)* محو او. mahv ol.; — **'wright,** (-'rīt) *(n.)* مرانغوز marangoz.

Shipping, ship'ping, *(n. & a.)* ...سفائن sefâ-in...; ...واپور vapour...; ...بحريه bahriyye...; — **agent,** (-āj'ent) *(n.)* واپور

اجنته‌سی vapour ajentesi; — **board,** (-bōrd) *(n.)* تجارت بحریه مجلسی tijâreti bahriyye mejlisi; *(office)* تجارت بحریه مدیریتی tijâreti bahriyye müdîriyyeti.

Shiras, shē-räz′ *(n. pr.)* شیراز shîrâz.

Shire, shīr, *(n.)* قونتلق qontlouq; (لوا) (livâ).

Shirk, shėrk, *(v.a.)* برطرف ا. ber-taraf et.; صاومق savmaq.

Shirt, shėrt, *(n.)* گوملك geumlek; *(v.a.)* اورتمك eurtmek; — **Shirting,** (shėrt′ing) *(n.)* (بز) گوملكلك geumleklik (-bez).

Shirvan, shēr-vän′, *(n. pr.)* شیروان shîrvân.

Shiver, shiv′ėr, *(n.)* پارچه parcha; *(v.a.)* پارالامق paralamaq; *(v. n.)* پارالانمق paralanmaq; — **Shivery,** (shiv′ėr-i) *(a.)* گوورك gevrek.

Shiver, shiv′ėr, *(v.a.)* *(tremble)* صارصمق sarsmaq; تیترتمك titretmek: *(v. n.)* تیترمك titremek; — **Shivers,** (shiv′-ėrz) *(n.pl.)* *(med.)* تیترمه titreme; (نوبت) (nebet); — **Shivery,** (shiv′-ėr-i) *(a.)* تیترك titrek; تیترر titrer.

Shoal, shōl, *(n.)* صیغلق sughluq; *(sand-bank)* قومصال qoumsal; *(a.)* صیغ sugh; *(v. n.)* صیغلاشمق sughlashmaq; — **mark,** *(n.)* صیغلق اشارتی sughluq ishâreti.

Shoal, shōl, *(n.)* *(throng)* كومه küme; سورو sürü.

Shock, shok, *(n.)* صدمه sadme; ضربه darbe; صارصینتی sarsuntu; *(paralysis)* اینمه inme; اختلال ihtilâl; *(emotion)* نفرت nefret; *(lit.)* شدت تأثر shiddeti te-essür; تهیج teheyyüj; *(v.a.)* صارصمق sarsmaq; *(fig.)* نفرت ویرمك nefret vermek; — **Shock′ing,** *(a.)* پك فنا pek fenâ; مدهش müdhish; *(repulsive)* پك غلیظ pek galîz; مستهجن müstehjen; — **Shock′ingly,** (-′ing-li) *(ad.)* فنا حالده fenâ halde; غلیظ صورتده galîz sôuretde.

Shock, shok, *(n.)* *(heap)* یغین yughun; *(bot.)* دمتلر demetler; **a — of hair** صیق صاچ suq sach; — **dog,** *(n.)* قابا تویلی كوپك qaba tüylü keupek.

Shoe, shōō, *(n.)* قوندوره qoundura; آیاق قابی ayaq qabu; *(zo.)* نعل na′l; *(arch.)* پاپوچ papouch; اوج ouj; *(v.a.)* قوندوره كیدیرمك qoundura giydirmek; نعللامق nallamaq; اوج طاقمق ouj taqmaq; **another pair of — s** *(fig.)* تماماً باشقه مسئله tamâmen bashqa mes-ele; — **black,** *(n.)* لوستره‌جی losturaju; بویاجی boyaju; — **blacking,** *(n.)* قوندوره بویاسی qoundura boyasu; — **brush,** *(n.)* قوندوره فیرچه‌سی qoundura furchasu; — **maker,** *(n.)* قوندوره‌جی qounduraju; — **string,** *(n.)* قوندوره باغی qoundura bâ; پوتین باغی potin bâ; — **Shoeless,** (shōō′les) *(a.)* قوندوره‌سز qoundurasuz; یالین آیاق yalun ayaq.

Shoot, shōōt, *(n.)* انداخت endaht; *(bot.)* دال dal; پیچ pich; *(passage)* دلیك delik; منفذ menfez; *(rapid)* چاغلایان châghlayan; *(v.a.)* آتمق atmaq; انداخت ا. endâht et.; *(hunt)* آولامق avlamaq; *(kill)* أولدرمك euldürmek; *(pass)* كچمك gechmek; *(v. n.)* *(bot.)* سورمك sürmek; فیشقیرمق fushqurmaq; *(fly)* اوچمق ouchmaq; فیرلامق furlamaq; *(hunt)* آوجیلق ا. avjuluq et.; آولامق avlamaq; — **Shoot′ėr,** *(n.)* آوجی avju; نشانجی nishanju; *(revolver)* طابانجه tabanja.

Shooting, shōōt′ing, *(n.)* ... انداخت endâht...; ... نشان nishan...; *(hunt.)* آو av; صید sayd; *(place)* آو یری av yeri; قورو qorou; — **box,** *(n.)* قولوبه qouloube; قورو كوشكی qorou keushkü; — **gallery,** (-gal′ėr-i) *(n.)* انداخت محلی endâht mahalli; (تعلیمخانه) (tâ′lîmhâne); — **season,** (-sē′zn) *(n.)* آو موسمی av mevsimi; — **star,** *(n.)* *(lit.)* حجر سماوی hajeri semâvî.

Shop, shop, *(n.)* دكان dükkyan; مغازه maghaza; *(industrial)* آتهلیه atelye; اعمالاتخانه i′mâlât-hâne; *(v. n.)* مبایعاتده بولونمق mübâye-âtda boulounmaq; —′**board,** (-bōrd) *(n.)* دستگاه tezgyah; —′**keeper,** (-kēp′ėr) *(n.)* دكانجی dükkyanju; مغازه صاحبی maghaza sâhibi; —′ **man,** *(n.)* مغازه مأموری maghaza me′mûrou; *(pl.)* مستخدمین müstahdemîn; **to talk —** كندندن بحث ا. kendinden bahs et.; *(fig.)* مناسبتسزلك ا. minâsebetsizlik et.; — **Shopping,** (shop′ing) *(n.)* مبایعات mübâye-ât.

Shore, shōr, *(n.)* ساحل sâhil; قیی quyu; — **Shoreless,** (shōr′les) *(a.)* ساحلسز sâhilsiz; انكین engin; *(fig. & lit.)* بی پایان bî-pâyân.

Shore, shōr, *(n.) (support)* دستك des-tek ; (پایانده) payanda ; *(v.a.)* دستكلمك desteklemek.

Shorn, shorn, *(a.)* قیرپلمش qurpul-mush.

Short, short, *(a.)* قیصه qusa ; *(near)* یقین yaqun ; *(lacking)* اكسیك exik ; نقصان noxân ; *(narrow) (fig.)* دار dar ; *(uncivil)* ترس ters ; سرت sert ; **— lу,** *(ad.)* یقینده yaqunda ; قریباً qarîben ; قیصه‌جه qusaja ; **— ness,** *(n.)* قیصه‌لق qusaluq ; نقصان noxân ; **for —** اختصاراً ihtisâren ; **in —** والحاصل velhâsul... ; خلاصه houlâsa... ; قیصه‌جه qusaja .. ; **to fall —** یتیشمه‌مك yetishmemek ; *(fig.)* اولمامق olma-maq ; **to cut —** قیصه كسمك qusa kesmek ; **— circuit,** (-sėr'kit) *(n.)* قوپ سیركووی qoup sirqüvî ; قیصه دوره qusa devre ; **— ' coming,** (-kum'-ing) *(n.)* قصور qousôur ; اهمال ihmâl ; **—'hand,** *(n.)* ستنوغرافی stenôghrafi ; *(handwriter)* ستنوغراف stenôghraf ; **—'sighted,** (-sīt'd) *(a.)* مییوب mi-yob ; *(lit.)* قصیرالبصر qasîrül-basar ; *(fig.)* غبی gabî ; دار فكرلی dar fikirli ; **—'winded,** (-wind'd) *(a.)* نفسی دار nefsi dar ; صولور solour ; **— Short'-age** (-'aj) *(n.) (fig.)* فقدان fiqdân ; نقصان noxân ; **— Short'en,** (t'n) *(v.a.)* قیصالتمق qusaltmaq ; *(v. n.)* قیصالمق qusalmaq.

Shot, shot, *(n.) (act)* آتیم atum ; انداخت endâht ; *(pers.)* نشانجی ni-shanju ; *(lead)* مرمی mermî ; قورشون qourshoun ; *(gun's)* دانه tâne ; گله gülle ; *(hunt.)* صاچمه sachma ; *(range)* منزل menzil ; *(net)* آغ طاقمی â taqu-mu ; *(billards)* قولپو qolpo ; *(sport)* شوت shot ; *(share)* حصه hisse ; حساب hesâb ; *(v.a.)* طولدیرمق doldourmaq ; **—'belt,** *(n.)* حمائل hamâ-il ; فشنكلك fisheklik ; **— dead,** (-ded) *(a.)* مقتول maqtôul ; اولمش eulmüsh.

Shot, shot, *(a.)* آلاجه alaja ; (سطرنجلی) (satranjlu).

Should, shood, *(pa. t.)* ملی ... meli, ... malu ; لازمدر ... lâzumdur ; ایجاب ایدر îjâb eder ; *(in case of)* سه ...se, ...sa ; تقدیرده... taqdîrde; **you — «come»** گلملیسكز «gel-» meli-siniz ; گلمكز لازمدر «gel-meniz» lâzumdur ; **— I «go»** گیدر ایسه‌م «gider-» sem ; گیتدیكم تقدیرده «git-dîym» taqdîrde.

Shoulder, shōl'dėr, *(n.)* اوموز omz, (omouz) ; *(lit.)* دوش dôush ; *(for-tification)* قولتوق qoltouq ; *(v.a.)* اوموزلامق omouzlamaq ; طیانمق dayan-maq ; *(mil.)* سلاح اوموزه ا. silah om-za et. ; **— belt,** *(n.)* قوردون qordon ; حمائل hamâ-il ; **— blade,** (-blād) *(n.)* اوموز كوره‌كی omz küreyi ; **— strap,** *(n.)* اسپالت ispalet.

Shout, showt, *(n.)* آواز avaz ; باغریشمه bârushma ; *(boat)* صندال sandal ; *(v.)* باغیرمق bârmaq ; *(acclaim)* آلقیشلامق alqushlamaq.

Shove, shuv, *(v.)* ایتمك itmek ; قاقمق qaqmaq ; *(n.)* ایتیش itish ; **to — of** *(mar.)* آچمق achmaq ; آوارا ا. ava-ra et. .

Shovel, shuv'l *(n.)* كوره‌ك kürek ; *(v.a.)* كوره‌كله آتمق kürekle atmaq ; **— Shovelful,** (shuv'l-fōōl) *(a.)* كوره‌ك طولوسی kürek dolousou.

Show, shō, *(n.) (act)* كوستریش geus-terish ; نمایش nümayish ; *(parade)* تشهیر tesh-hîr ; *(spectacle)* تماشا te-mâshâ ; *(exhibition)* سرگی sergi ; مشهر mesh-her ; *(sign)* اشارت ishâret ; **— of hands** ال قالدیرمه el qaldurma ; *(v.a.)* كوسترمك geustermek ; **— off** كوستریش یاپمق geusterish yap-maq ; **— up** تشهیر ا. tesh-hîr et. ; *(fig.)* ترذیل ا. terzîl et. ; «**agricultur-al**» **—** «زراعت» سرگیسی «zirât» ser-gisi ; **— case,** (-kās) *(n.)* جامكان jâmekyân ; ویترین vitrin ; **— Show-ilу,** (shō'i-li) *(ad.)* دبدبه ایله debde-beyle ; نمایشله nümâyishle; **— Show-iness,** (shō'i-ness) *(n.)* نمایش nü-mâyish ; دبدبه debdebe ; **— Showу,** (shō'i) *(a.)* كوستریشلی geusterishli ; دبدبه‌لی debdebeli.

Shower, show'ėr, *(n.)* یاغمور yâmour ; صاغناق sâghnaq ; *(v.a.)* یاغدیرمق yâ-durmaq ; *(fig. & lit.)* ابذال ا. ibzâl et. ; *(v.n.)* یاغمق yâmaq ; صاغناق یاپمق sâgh-naq yapmaq ; **— bath,** *(n.)* دوش doush ; **— Shaw'erу,** (-'ėr-i) *(a.)* صاغناقلی sâghnaqlu ; یاغمورلی yâmour-lou.

Shrapnel, shrap'nel, *(n.)* شراپنل shrapnel.

Shred, shred, *(n.)* قیرینتی quruntu ;

پارچه parcha; *(v.a.)* اوفالتمق oufaltmaq; پارچه‌لامق parchalamaq.

Shrew, shroo, *(n.)* شرت قادين shirret qadun; — **Shrew'ish,** (shroo'ish) *(a.)* خويسز houysouz; شرت shirret.

Shrewd, shrood, *(a.)* ذكى zekî; *(lit.)* فطين fatîn; *(cunning)* آچيق كوز achuq geuz; قورناز qournaz; *(malicious)* فنا fenâ; دساس dessâs; — **ly,** *(ad.)* فطانتله fatânetle; *(finely)* عارفانه ârifâne; ماهرانه mâhirâne; — **ness,** *(n.)* فطانت fatânet; مهارت mehâret.

Shriek, shrēk, *(n.)* فرياد feryâd; *(v.n.)* فرياد ا. feryâd et..

Shrill, shril, *(a.)* كسكين keskin; *(lit.)* تيز tîz; *(fig.)* آجى aju.

Shrimp, shrimp, *(n.)* *(zo.)* تكه teke; *(fig.)* بودور bodour.

Shrine, shrīn, *(n.)* محفظه mahfaza; صندوقه sandôuqa; *(altar)* محراب mihrâb; *(fig. & lit.)* مقدسات mouqaddesât.

Shrink, shringk, *(n.)* چكيلمه chekilme; *(lit.)* تقبض teqabbouz; *(fig.)* اجتناب ijtinâb; *(v.n.)* چكيلمك chekilmek; بوزولمك büzülmek; *(fig.)* احتراز ا. ihtirâz et.; *(-at)* اوركمك ürkmek; استكراه ا. istikrâh et.; — **Shrinkable,** (shringk'a-bl) *(a.)* چكر cheker; بوزولير büzülür; — **Shrinkage,** (shringk'āj) *(n.)* چكيلمه پايى chekilme payu; *(weight)* فيره fire; *(fig.)* تناقص tenâqous; ضايعات zâyu-ât.

Shrive, shrīv, *(v.a.)* كناه چيقارمق günâh chuqarmaq; *(v.n.)* استغفار ا. istîgfâr et..

Shrivel, shriv'l, *(v.n.)* بوزولمك büzülmek; *(wrinkle)* بوروشمق bouroushmaq; *(v.a.)* بوزمك büzmek.

Shroud, shrowd, *(n.)* كفن kefen; *(cover)* اورتو eurtü; *(bot.)* دال dal; *(foliage)* ياپراقلر yapraqlar; يشيللك yeshillik; *(pl. & mar.)* چارميخ charmuq; *(v.a.)* تكفين ا. tekfîn et.; *(fig.)* صاقلامق saqlamaq; اورتمك eurtmek; *(bot.)* بودامق boudamaq.

Shrove-tide, shrōv'-tīd, *(n.)* كفارت (كونلرى) kefâret (-günleri); *(lit.)* (ايام مغفرت) (eyyâmu mâgferet).

Shrub, shrub, *(n.)* چالى chalu; چيت chit; كوچوك آغاج küchük âj; — **Shrubbery,** (shrub'e-ri) *(n.)* چاليلق chaluluq; چيتلك chitlik; — **Shrubby,** (shrub'i) *(a.)* چاليلق chaluluq; چيتلى chitli.

Shrub, shrub, *(n.)* *(drink)* ليكور likeur; (شربت) (sherbet).

Shrug, shrug, *(n.)* اوموز سيلكمه‌سى omouz silkmesi; *(v.n.)* اوموز سيلكمك omouz silkmek.

Shudder, shud'ėr, *(n.)* تيترمه titreme; توپلرى اورپرمه tüyleri ürperme; *(v.n.)* توپلرى اورپرمك tüyleri ürpermek; تيكسينمك tiksinmek.

Shuffle, shuf'l, *(v.a.)* قاريشديرمق qarushdurmaq; دكيشديرمك deyishdirmek; *(fig.)* قورنازلق ا. qournazluq et.; *(v.n.)* قاريشديرمق qarushdurmaq; *(feet)* سورتمك sürmek; *(evade)* قاچامق ياپمق qachamaq yapmaq; برطرف ا. bertaraf et.; *(n.)* قاريشديرمه qarushdurma; *(lit.)* مزج mezj; *(fig.)* قاچامق qachamaq; **to — in** صوقولمق soqoulmaq; قاريشمق qarushmaq; **to — off** *(fig.)* صاومق savmaq; برطرف ا. bertaraf et.; *(v.n.)* صاووشمق savoushmaq; چكيلمك chekilmek; — **Shuffler,** (shuf'lėr) *(n.)* قورناز qournaz; (حيله‌كار) (hîlekyâr); — **Shuffling,** (shuf'ling) *(n.)* قاچامق qachamaq; شرتلك shirretlik; *(a.)* شرت shirret; — **Shufflingly,** (shaf'ling-li) *(ad.)* قاچامقلى صورتده qachamaqlu sôuretde; شرتجه shirretje.

Shun, shun, *(v.a.)* برطرف ا. ber-taraf et.; صاقنمق saqunmaq.

Shunt, shunt, *(n.)* يان راى yan ray; يان يول yan yol; *(electr.)* (محوله) (mouhavvile); *(v.a.)* يانه آلمق yana almaq; (تحويل ا.) (tahvîl et.); *(fig.)* صاومق savmaq.

Shut, shut, *(v.a.)* قاپامق qapamaq; *(v.n.)* قاپانمق qapanmaq; — **off** *(fig.)* منع ا. men et.; اخراج ا. ihrâj et.; — **up** قاپامق qapamaq; *(cease)* كسمك kesmek; صوصمق sousmaq; *(oblige)* صوصديرمق sousdourmaq; *(lit.)* اسكات ا. iskyât et.; الزام ا. ilzâm et.; *(a.)* قاپالى qapalu; *(gram.)* باصيق basuq; *(lit.)* مقبوض maqbôuz; — **down,** *(n.)* تعطيل tâ'tîl.

Shutter, shut'ėr, *(n.)* قاپاق qapaq; كپنك kepenk; — **dam,** *(n.)* قاپاقلر qapaqlar.

Shuttle, shut'l, *(n.)* مكيك mekik; *(v.)* كيدوب كلمك gidib gelmek; حركت ا.

hareket et.; *(fig.)* مكيك طوقومو mekik doqoumaq; — **witted,** (-wit'd) *(a.)* قرارسز qarârsuz; خفيف مشرب hafif-meshreb.

Shy, shī, *(a.)* چكينگن chekingen; *(zo.)* اوركك ürkek; *(cautious)* محترز mouhteriz; *(n.)* اوركمه ürkme; *(throw)* آتم atum; ووروش vouroush; *(v.n.)* اوركمك ürkmek; فيرلامق furlamaq; — **ly,** *(ad.)* چكينه‌رك chekinerek; اوركه‌رك ürkerek; — **ness,** *(n.)* چكينگنلك chekingenlik; احتراز ihtirâz; اوركك‌لك ürkeklik.

Shyster, shī'stėr, *(n.)* شارلاتان sharlatan; دساس dessâs; (مطره‌باز) (madrabaz).

Siam, sī-am', *(n. pr.)* سيام siyam; — **Siamese,** (sī-am-ēz') *(a.)* ... سيام siam...; *(n.)* سياملى siyamlu; — **twins** سياملى ايكيزلر siyamlu ikizler.

Siberia, sī-bē'ri-a, *(n. pr.)* سيبريا sibirya.

Sicily, sis'i-li, *(n. pr.)* سيجيليا (آطه‌سى) sijilya (-adasu); — **Sicilian,** (si-sil'yan) *(a.)* ...سيجيليا sijilya...; *(n.)* سيجيليالى sijilyalu.

Sic, sik, *(ad.)* بويله beuyle; عيناً aynen.

Sick, sik, *(a.)* خسته hasta; *(fig. & lit.)* مريض marîz; *(disgusted)* بزمش bezmish; *(lit.)* متنفر müteneffir; *(vomit)* معده‌سى بولانمش mi'desi boulanmush; — **ly,** *(ad.)* خسته بر حالده hasta bir halde; *(a.)* خسته‌لقلى hastaluqlu; ضعيف zayuf; — **ness,** *(n.)* خسته‌لق hastaluq; *(fig.)* علت illet; مرض maraz; *(vomit)* بولانتى boulantu; — **Sick'liness,** *(n.)* ضعف zâ'f; مريضلك marîzlik.

Sickle, sik'l, *(n.)* اوراق oraq.

Side, sīd, *(n.)* يان yan; كنار kenar; *(geom.)* ضلع dulu'; *(part)* طرف taraf; *(fig.)* طرف taraf; *(faction)* طرفداران tarafdârân; پارتى parti; *(a.)* يان yan; كنار kenar; *(lit.)* جانبى jânibî; *(v. n.)* (ى) التزام ا. ...(i-) iltizâm et.; (دن) طرفه او. (den-) tarafa ol.; — **by** — يان يانه yan yana; **right** — يوزى yüzü; **wrong** — ترسى tersi; — **'arm,** *(n.)* قيليج quluj; قصاطوره qasatoura; — **'board,** (-bōrd) *(n.)* بوفه büfe; — **'box,** *(n.)* يان لوجه yan loja; — **'light,** (-līt) *(mar.)* بوردا فنارى borda feneri; *(pl.)* بوردا فنارلرى borda fenerleri; *(window)* يان پنجره yan penjere; *(fig.)* ايضاحات îzâhât; — **'long,** *(a.)* مائل mâ-il; *(ad.)* يانه yana; مائلاً mâ-ilen; *(n.)* ميل meyl; — **'ways,** (-wāz) *(ad.)* ياندن yandan; يانه yana; — **Sīd'ing,** *(n.)* يان خط yan hatt.

Sidereal, sī-dē'rē-al, *(a.)* نجومى nüjoumî.

Sidesman, sīdz'man, *(n.)* معاون mouâvin; *(witness)* شاهد shâhid; *(fig.)* طرفدار tarafdâr.

Sidle, sī'dl, *(v. n.)* يان كيتمك yan gitmek; *(fig.)* صيويشمق suvushmaq.

Siege, sēj, *(n.)* *(mil.)* محاصره mouhâsara; *(v.a.)* محاصره ا. mouhâsara et.; **state of** — ادارهٔ عرفيه idâreyi ourfiyye.

Sienna, si-en'a, *(n.)* طورونجى بويا tourounjou boya.

Siesta, si-es'ta, *(n.)* اويله اويقوسى euyle ouyqousou.

Sieve, siv, *(n.)* قالبور qalbour; ألك elek; *(fig.)* بوش بوغاز bosh boghaz.

Sift, sift, *(v.a.)* ألەمك elemek; *(fig.)* اينجه تدقيق ا. inje tedqîq et.; — **Sift'ėr,** *(n.)* قالبور qalbour; *(pers.)* قالبورجى qalbourjou; *(fig.)* مدقق müdaqqiq.

Sigh, sī, *(n.)* آه âh; *(fig. & lit.)* هجران hijrân; *(v.n.)* آه چكمك âh chekmek; ايچنى چكمك ichini chekmek; — **Sighingly,** (sī'ing-li) *(ad.)* آه چكه‌رك âh chekerek; هجرانله hijrânla.

Sight, sīt, *(n.)* *(act)* كوروش geurüsh; *(lit.)* مشاهده müshâhede; *(eye)* بصر basar; *(fig.)* نظر nazar; *(faculty)* باصره bâsura; رؤيت rü'yet; *(spectacle)* منظره manzara; *(act)* *(lit.)* تماشا temâshâ; سير seyr; *(space)* ساحهٔ رؤيت sâhayi rü'yet; *(examination)* باقيش baqush; تدقيق tedqîq; *(ast.)* رصد rasad; *(gun's)* نشانگاه nishangyah; *(many)* بر چوق bir choq...; *(v.a.)* *(ast.)* رصد ا. rasad et.; *(mar.)* كورمك geurmek; **at** — كورونجه geurünje; *(a.)* *(fin.)* وعده‌سز vâ'desiz; *(ad.)* ابرازنده ibrâzunda...; **at first** — ايلك نظرده ilk nazarda; اولا evvelâ; **by** — يوزندن yüzünden *(pers.)* شخصاً shahsan; **in** — كورونير geurünür; *(lit.)* مرئى mer-î; **of** «**short**» — *(fin.)* «قيصه» وعده‌لى «qusa» vâ'deli; **out of** — كورونمز geurünmez; غائب gâ-ib; —**'seer,** (-sē'ėr)

(n.) سيرجى seyirji ; (سياح) (seyyah); **—'seeing,** (-sē'ing) *(n.)* كزمه gezme ; *(lit.)* تماشا temâshâ ; سير seyr; **— Sightless,** (sīt'les) *(a.)* كور keur ; **— Sightly,** (sīt'li) *(a.)* كوزل güzel ; بيچيملى bichimli.

Sign, sīn, *(n.)* اشارت ishâret ; *(fig.)* علامت alâmet ; *(ast.)* بورج bürj ; *(v.)* اشارت ا. ishâret et. ; *(signature)* امضا ا. imzâ et. ; **—'board,** (-bōrd) *(n.)* لوحه levha ; طبله tabele ; **—'post,** *(n.)* (مشعر) (müsh-ir) ; اشارت ديركى ishâret direyi ; **— Signed,** (sīnd) *(a.)* امضالو imzâlu; **— Signer,** (sīn'ėr) *(n.)* امضا ايدن imzâ eden ; *(lit.)* وضع امضا vâzu' imzâ ; **— Signet,** (sig'-net) *(n.)* مهر mühr ; (تمغا) (damga).

Signal, sig'nal, *(n.)* اشارت ishâret ; *(v.)* اشارت ويرمك ishâret vermek ; *(fig.)* اخبار ا. ihbâr et. ; *(a.)* ظاهر zâhir ; علنى alenî ; *(fig.)* معروف mâ'rôuf ; **— ly,** *(ad.)* علناً alenen ; *(fig.)* تماماً tamâmen ; **— book,** *(n.)* اشارت دفترى ishâret defteri ; **— flag,** *(n.)* اشارت فيلامه سى ishâret flamasu ; **— man,** *(n.)* اشارتجى ishâretji ; *(mar.)* واردا باندبرا varda bandura ; **— man'-ūal,** *(n.)* اشارت تعليماتنامه سى ishâret tâ'lîmâtnâmesi ; **— post,** *(n.)* اشارت كوندرى ishâret geunderi ; **— Sig-nalize,** (sig'nal-īz) *(fig.)* طانيتمق tanutmaq ; شهرت ويرمك sheuhret vermek.

Signature, sig'na-tūr, *(n.)* امضا imzâ; **— Signatory,** (sig'na-to-ri) *(a.)* امضا ايدن imzâ eden ; *(lit.)* وضع امضا vâzu' imzâ ; *(jud.)* عاقد âqid ; *(pl.)* عاقدين âqidîn ; *(if tow)* عاقدين âqideyn.

Signify, sig'ni-fī, *(v.a.)* افاده ا. ifâde et. ; بيلديرمك bildirmek ; *(consequence)* تضمن ا. tezammoun et. ; انتاج ا. intâj et.; **— Signif'icance,** (-nif'i-kans) *(n.)* معنا mâ'nâ ; **— Signif'icant,** (-nif'i-kant) *(a.)* *(fig. & lit.)* معنيدار mâ'nîdâr ; **— Significa'tion,** (-ni-fi-kā'-shun) *(n.)* معنا mâ'nâ ; **— Signif'-icative,** (-nif'i-kā-tiv) *(a.)* *(lit.)* متضمن mütezammun ; *(fig.)* معنالى mâ'nâlu ; *(lit.)* معنيدار mâ'nîdâr ; **— Signif'icatively,** (-nif'i-kā-tiv-li) *(ad.)* معنيدار صورتده mâ'nîdâr sôuretde.

Signor, sē'nyor, *(n.)* سينيور sinyor ; موسيو müsyü ; **— Signora,** (sē-nyō'ra) *(n.)* سينيورا sinyora ; مادام madam ; **— Signorina,** (sē-nyō-rē'na) *(n.)* سينيورينا singorina ; مادمازل madmazel.

Silence, sī'lens, *(n.)* سكوت sükyôut; *(fig.)* سكونت sükyôunet ; *(v.a.)* صوصديرمق sousdourmaq ; *(fig. & lit.)* اسكات ا. iskyât et. ; *(int.)* ! صوص sous ! ; ! صوصون sousoun ! ; **— Sī'-lent,** *(a.)* ساكن sâkin ; سسسز ses-siz ; *(lit.)* ساكت sâkit ; *(pers.)* سكوتى sükyôutî ; *(flavourless)* لذتسز lezzet-siz ; *(odourless)* قوقوسز qoqousouz ; *(unpronounced)* اوقونماز oqounmaz ; مسكوت meskyôut ; **— Silently,** (sī'lent-li) *(a.)* سسسزجه sessizje ; *(lit.)* ساكتانه sâkitâne.

Silex, sī'leks, *(n.)* چاقماق طاشى chaq-maq tashu.

Silhouette, sil-ōō-et', *(n.)* سيلوهت silouhet ; كولكه geulge ; *(fig.)* خيال hayâl.

Silica, sil'i-ka, *(n.)* چاقماق طاشى chaq-maq tashu ; *(lit.)* صوان suvân; *(chem.)* حمض سيليسيوم houmzu silisiyüm ; **— Silicious,** (sil-ish'us) *(a.)* چاقماق طاشى قبيلندن chaqmaq tashu qabîlinden ; *(lit.)* صوانى suvânî ; **— Silicium,** (sil-ish'um) *(n.)* سيليسيوم silisiyüm

Silk, silk, *(n. & a.)* ايپك ipek ; *(lit.)* حرير harîr ; *(maize)* پوسكول püskül ; **— the** *(lit.)* لباس حرير libâsu harîr ; *(fig.)* مشاور خاصلق müshâviri hâsluq; **to take the —** مشاور خاص او. mü-shâviri hâss ol.; **plain —** تافتا tafta; **watered —** (حارهلى ايپك) (hâreli ipek) ; موواره آنتيك mouvare antik ; **— goods,** *(n.pl.)* ايپك منسوجاتى ipek mensôujâtu ; **— mill,** *(n.)* ايپكخانه ipekhâne ; *(lit.)* دارالحرير dârül-harîr ; **— worm,** *(n.)* ايپك قوردى ipek qourdou ; **— Silk'iness,** *(n.)* *(fig.)* يومشاقلق yumushaqluq ; پارلاقلق par-laqluq ; **— Silk'y,** (-'i) *(a.)* ايپك كبى ipek gibi ; *(fig.)* يومشاق yumu-shaq ; پارلاق parlaq.

Sill, sil, *(n.)* اشيك eshik.

Silly, sil'i, *(a.)* مناسبتسز minâsebet-siz ; ديوانه dîvâne ; شاشقين shash-gun ; *(com.)* طورغون dourgoun ; **don't be — !** كندينه كل kendine gel ! ;

! دلیمیسك delimisin ! ; — **Sillily,** (sil'i-li) *(ad.)* دیوانه‌جه dîvâneje ; شاشقینجه chashgunja ; — **Silliness,** (sil'i-nes) *(n.)* مناسبتسزلك minâsebetsizlik; دیوانه‌لك dîvânelik.

Silver, sil'vėr, *(n. & a.)* کوموش gümüsh ; *(lit.)* سیم sîm ; *(gl.)* صیر sur; *(v.a.)* کوموش قاپلامق gümüsh qaplamaq ; *(fig.)* پارلاتمق parlatmaq ; *(glass)* صیرلامق surlamaq ; — **fish,** *(n.)* مرجان بالغی merjan balugh ; — **smith,** *(n.)* قویومجی qouyoumjou ; — **Sil'vering,** *(n.)* کوموش قاپلامه gümüsh qaplama ; یالدزلامه yalduzlama ; — **Sil'very,** (-'vėr-i) کوموشلی gümüshlü ; *(like)* کوموش کبی gümüsh gibi ; *(fig.)* پارلاق parlaq ; براق berrâq ; *(lit.)* سیمین sîmîn.

Similar, sim'i-lar, *(a.)* بکزر benzer; *(lit.)* مشابه müshâbih ; عینی aynu ; *(such)* بو مثللی bou misilli ; مماثل mümâsil ; — **ly,** *(ad.)* مشابه صورتده müshâbih sôuretde ; *(fig.)* عینی وجهله aynu vejhile ; — **Similar'ity,** (-'i-ti) *(n.)* مشابهت müshâbehet.

Simile, sim'i-le, *(n.)* مشابه müshâbih ; عینی aynu ; صورت sôuret ; *(comparison)* تمثیل temsîl ; تشبیه teshbîh ; *(pl.)* امثال emsâl ; — **Simil'itude,** (-'i-tūd) *(n.)* مشابهت müshâbehet ; *(act)* تشبیه teshbîh ; *(similar)* عینی aynu.

Simmer, sim'ėr, *(v.n.)* خفیف قاینامق hafif qaynamaq ; *(fig.)* قیزمق quzmaq.

Simoom, si-mōōm', *(n.) (lit.)* سموم sümôum ; (سام روزکاری) (sam rüzgyaru).

Simper, sim'pėr, *(v.n.)* صیریتمق surutmaq ; *(n.)* صیریتیش surutush ; — **Simp'ering,** *(a.)* صیریتغان surutgan; — **Simp'eringly,** (-'pėr-ing-li) *(ad.)* صیریته‌رق surutaraq ; یلیشه‌رق yulusharaq.

Simple, sim'pl, *(a.)* ساده sâde ; *(sci. & fig.)* بسیط basît ; *(credulous)* صاف sâf; *(lit.)* ساده دل sâde dil; *(mean)* عادی âdî ; *(birth) (lit.)* وضیع vazî' ; (فقیر) (faqîr) ; *(n.)* عادی علاج âdî ilaj; *(herb)* طبی نبات tubbî nebât ; *(v.n.)* (طبی) نبات طوپلامق (tubbî-) nebât toplamaq ; — **minded,** *(a.)* بسیط فکرلی basît fikirli; صاف sâf, — **Simpleton,** (sim'pl-tun) *(n.)* صاف sâf ; (آبدال) (abdal) ; — **Sim'plėr, Sim'plist,** *(n.)* طبی نباتات متخصصی tubbî nebâtât mütahassusu; **Simplic'ity,** (-plis'i-ti) *(n.)* ساده‌لك sâdelik ; *(clearness) (lit.)* بساطت besâtet ; *(sincerity)* صمیمیت samîmiyyet; *(credulity)* صافلق sâfluq ; بلاهت belâhet ; — **Sim'ply,** (-'pli) *(ad.)* ساده‌جه sâdeje ; یالکز yalunuz ; *(merely)* صرف surf.

Simplify, sim'pli-fī, *(v.a.)* ساده‌لشدیرمك sâdeleshdirmek ; *(fig.)* تسهیل ا. teshîl et. ; — **Simplification,** (-fi-kā'-shun) *(n.)* ساده‌لشدیرمه sâdeleshdirme; *(fig.)* تسهیل tes-hîl.

Simplon, sim'plon, *(n. pr.)* سیمپلون simplon.

Simulate, sim'ū-lāt, *(v.a.)* جعلی یاپمق jâ'lî yapmaq ; تقلید ا. taqlîd et.; — **Simūlā'tion,** (-'shun) *(n.) (act)* تقلید taqlîd ; جعلی یاپیش jâ'lî yapush ; *(resemblance)* بکزه‌ییش benzeyish ; مشابهت müshâbehet.

Simultaneous,-ly, sim-ul-tā'nē-us,-li, *(a. & ad.)* برآنده bir ande ; عین زمانده aynu zemânda ; — **ness,** *(n.)* برآنده وقوع bir ande vouqôu' ; عین زمانه تصادف aynu zemâna tesâdüf.

Simurg, si-mōōrg', *(n.)* سیمرغ sîmürg.

Sin, sin, *(n.)(rel.)* کناه günâh ; *(fig.)* جرم jürm ; *(v.n.)* کناه ایشلمك günah ishlemek; **Sin'ful,** (-'fōōl) *(a.)* کناهکار günâhkyâr ; *(lit.)* آثم âsim ; *(fig.)* مجرم müjrim ; — **Sin'less,** *(a.)* کناهسز günâhsuz ; *(fig.)* معصوم mâ'sôum ; بی‌کناه bî-günâh ; — **Sinner,** (sin'ėr) *(n.)* کناهکار günâhkyâr ; *(lit.)* آثم âsim; *(criminal)* مجرم müjrim; *(villain)* خبیث habîs.

Sinai, sī'nā, *(n.pr.)* سینا (شبه جزیره‌سی) sînâ (-shîbhi jezîresi) طور سینا touri sînâ.

Sinapiszm , sin'a-pizm , *(n.)* خردال یاقیسی hardal yaqusu.

Since, sins, *(ad.)* اولدن بری evelden beri ; او زماندن بری o zemândan beri ; *(prep.)* دن بری ...den beri ; *(conj.)* مادامکه mâdemki... ; **ever** — هر زمان her zemân ; دائما dâ-imâ ; **long** — چوقدن بری chcqdan beri; خیلی زماندر haylu zemândur.

Sincere, sin-sēr', *(a.)* صمیمی samîmî ; خالص hâlis ; — **ly**, *(ad.)* صمیمانه samîmâne ; خالصانه hâlisâne ; — **Sincer'ity**, (-ser'i-ti) *(n.)* صمیمیت samîmîyyet ; خلوص houlôus.

Sine, sīn, *(n.) (math.)* جیب jeyb; **Co** — *(n.)* تمام جیب tamâmu jeyb; — **Sinical**, (sīn'ik-al) *(a.)* جیبی jeybî.

Sine, *(prep.)*—**die**, sī'ne dī'e, بلامدت bilâ müddet ; — **quâ non**, (sī'ne kwē-non) شرط مطلقه shartu moutlaqla.

Sinecure, sī'nē-kūr, *(n.) (rel.)* عائدات â-idât; تخصیصات tahsîsât; ایشسز مأموریت ishsiz me'môuriyyet ; *(fig.)* قولای ایش qolay ish.

Sinew, sin'ū, *(n.)* سینیر sinir ; *(pl.)* اعصاب â'sâb ; *(v.a.)* تقویه ا. taqviye et. ; —**s of war** *(fig.)* پاره para ; — **Sinewy**, (sin'ū-i) *(a.)* سینیرلی sinirli; (اعصابی) قوتلی (â'sâbu-) qouvvetli.

Sing, sing, *(v. n.)* شرقی سویله‌مك sharqu seuylemek ; *(lit.)* تغنی ا. tegannî et. ; *(verse)* منظوم اوقومق manzôum oqoumaq ; *(zo.)* اوتمك eutmek ; *(v.a.) (lit.)* تغنی ا. tegannî et.; *(celebrate)* تسعید ا. tes-îd et. ; — **Sing'ėr**, *(n.)* خواننده hânende ; *(lit.)* مغنی mouganni ; *(fem.)* مغنیه mouganniye; (شانتوز) (shanteuz) ; — **Sing'song**, *(n.)* فنا شرقی fenâ sharqu ; (جورجونا) (jourjouna) ; *(a.)* طاتسز tatsuz ; *(lit.)* یكنسق yeknesaq

Singing, sing'ing, *(n.)* شرقی (سویله‌مه) sharqu (-seuylemek) ; *(lit.)* غنا gunâ ; — **ly**, *(ad.)* مقاماله maqâmla ; شرقی سویلیه‌رك sharqu seuyleyerek ; — **book**, *(n.)* شرقی كتابی sharqu kitabu ; — **master**, *(n.)* شرقی خواجه‌سی sharqu hojasu ; *(lit.)* غنا معلمی gunâ mou-allimi; — **school**, (-skōōl) *(n.)* دارالالحان darül-elhân.

Singe, sinj, *(v.a.)* خفیف یاقمق hafif yaqmaq ; آلازلامق alazlamaq.

Single, sing'gl, *(a.)* تك tek ; یالكز بر yalunuz bir ; *(individual) (lit.)* منفرد münferid ; آیری ayru ; *(uncombined)* بسیط basît ; ساده sâde ; *(unmarried)* بكار bekyar ; مجرد müjerred ; *(sincere)* طوغری dôrou ; صمیمی samîmî ; *(v.a.)* آییرمق ayurmaq ; سچمك sechmek ; — **handed**, *(a.)* بر كیشی ایله bir kishîyle ; *(fig.)* بر باشنه bir bashuna ; (باشنه) یالكز yalunuz (-bashuna) ; — **ness**, *(n.)* برلك birlik ; *(alone)* یالكزلق yalunuzluq ; *(sincerity)* صفوت safvet ; صمیمیت samîmiyyet ; — **Sing'ly**, (-'li) *(ad.)* تكر تكر teker - teker ; برر برر birer - birer ; یالكز باشنه yalunuz bashuma ; *(fig.)* صمیمانه samîmâne ; مستقیمانه müstaqîmâne.

Singular, sing'gū - lar , *(a.)* یالكز yalunuz ; *(gram.)* مفرد müfred ; *(rare)* نادر nâdir ; *(fig.)* امثالسز emsâlsiz ; *(odd)* تحف tahaf ; غریب garîb ; *(n.)* مفرد müfred ; — **ly**, *(ad.)* غریب صورتده garîb sôuretde ; عجیبانه ajîbâne ; *(gram.)* مفرد اوله‌رق müfred olaraq ; — **Singularity**, (sing-gū-lar'i-ti) *(n.) (fig.)* غرابت garâbet ; *(particularity)* خصوصیت housôusuyyet ; *(distinction)* ممتازیت mümtâziyyet ; — **Singularize**, (sing'gū-lar-īz) *(v.a.)* آییرمق ayurmaq ; *(lit.)* تفرید ا. tefrîd et. .

Sinic, sin'ik, *(a.)* چین (اصوللی) chin (-ousoulü) ; *(lit.)* چینی chînî.

Sinister, sin'is-tėr, *(a.)* صول sol ; *(fig.)* مشئوم mesh-ôum.

Sink, singk, *(v.a.)* باطمق batmaq ; سقوط ا. souqôut et. ; *(fig.)* اینمك inmek ; دوشمك düshmek ; *(v.a.)* باطیرمق baturmaq ; *(fig.)* ایندیرمك indirmek ; *(fin.)* اطفا ا. utfâ et. ; *(n.)* مجرا mejrâ ; دلیكلی طاش delikli tash ; *(excavation)* چوقور chouqour ; *(lit.)* حفره houfre ; *(fig.)* مزبله mezbele ; — **Sink'ėr**, *(n.)* ثقلت siqlet ; *(fishing)* قورشون qourshoun ; *(mine's) (mar.)* دمیر demir ; — **Sink'ing**, *(n.)* باطیرمه baturma ; *(fig.)* تنزیل tenzîl ; *(fin.)* اطفا utfâ ; *(a.)* باطیریجی baturuju ; — **fund** اطفا آقچه‌سی utfâ aqjesi.

Sinope, si-no'pe, *(n.pr.)* سینوب sinop.

Sinuate, sin'ū-āt, *(a.) (lit.)* معوج mouavvej ; طولاشیق dolashuq ; — **Sinuosity**, (sin-ū-os'i-ti) *(n.) (lit.)* اعوجاج i'vijâj.

Sinus, sī'nus, *(n.)* چوقور chouqour ; *(mar.)* قوی qoy.

Sion, sī'on, *(n. pr.)* سیون siyon ; — **Sionism**, (sī'on-izm) *(n.)* سیونیزم siyonîzm ; — **Sī'onist**, *(n. & a.)* سیونیست siyonist.

Sip, sip, *(v.n.)* اممك emmek ; آز ایچمك

az ichmek ; طاتمق tatmaq ; *(n.)* (یودوم) (youdoum).

Siphon, sī′fun, *(n.)* سیفون sifon.

Sir, sėr, *(n.)* موسیو müsyü ; افندی efendi : *(int.)* ! افندم efendim ! ; *(tit.)* سەر ser... .

Sire, sīr, *(n.)* بابا baba ; *(fig.)* جد jedd ; *(sovereign)* ! سیر sîr ! ; ! افندمز efendimiz ! ; *(lit.)* حشمتمآب hashmetme-âb !.

Siren, sī′ren, *(n.)* دکز قیزی deniz quzu; صو پریسی sou perisi ; *(fig. & lit.)* دلبر dilber ; *(blast)* سایرەن siren ; *(a.) (lit.)* فسونکار füsôunkyâr ; مغفل môugfil.

Sirloin, sėr′loin, *(n.)* فیلەتو fileto.

Sirocco, si-rok′o, *(n.)* سیروقو siroqqo ; (سام روزکاری) (sam rüzgharu).

Sirdar, sėr-där′, *(n.)* سردار serdâr.

Sister, sis′tėr, *(n.)* قیز قارداش quz qardesh ; همشیرە hemshîre ; *(rel.)* سور seur ; راهبە râhibe ; *(a.)* خصم husum ; *(fig. & mar.)* أش esh ; — **lү,** *(ad.)* قارداشجە qardeshje ; همشیرە کبی hemshîre gibi ; — **-in-law,** *(n.) (husband's)* کوروجە geurümje; *(wife's)* بالدیز balduz : *(brother's)* ینکە yenge ; — **Sis′tėrhood,** *(n.)* قارداشلق qardeshlik ; همشیرەلك hemshîrelik ; *(rel. & pl.)* راهبەلر râhibeler; سورلر seurler.

Sit, sit, *(v.n.)* اوطورمق otourmaq ; *(rest)* طورمق dourmaq ; *(birds)* قونمق qonmaq ; *(brood)* قولوچقە یاتمق qoulouchqa yatmaq ; *(fit)* یاقیشمق yaqushmaq ; *(session)* اجتماع ا. ijtimâ′ et. ; *(lit.)* انعقاد ا. in-uqâd et. ; *(wind)* اسمك esmek ; دن کلمك ...den gelmek ; — **down** اوطورمق otourmaq ; *(int.)* ! اوطوریکز otourounouz ! ; ! بویورك bouyouroun ! ; — **up** قالقمق qalqmaq ; اوطورمق otourmaq ; — **up with** یاتمامق yatmamaq ; (ی) بکلەمك ...(i-) beklemek ; **to — loose** *(fig.)* قیدسز داورانمق qayudsuz davranmaq ; آلدیرمامق aldurmamaq; **to — tight** صیقیشمق suqushmaq; *(fig.)* یاپیشمق yapushmaq ; — **Sitting,** (sit′ing) *(n.) (act)* اوطورمە otourma ; *(seat)* یر yer ; موقع mevqî′ : *(session)* اجتماع ijtimâ′ ; *(art)* پوز poz ; *(fig.)* دوام devâm ; اصرار usrâr ; — **room** اوطورمە اوطەسی otourma odasu; (صالون) (salon)

Site, sīt, *(n.)* موقع mevqî′ ; موضع mevzu′ ; *(pl.)* مواقع mevâqî′.

Situation, sit-ū-ā′shun, *(n.)* موقع mevqî′ : *(condition)* وضعیت vazuyyet ; حال hâl ; — **Situated,** (sit′ū-at-ed) *(a.)* کائن kyâ-in ; واقع vâqî′.

Sivas, sē′vas, *(n. pr.)* سیواس sivas.

Six, siks, *(a.)* آلتی altu ; *(n.) (card)* آلتیلی altulu ; *(die)* شش shesh ; *(pl.) (candles)* دستە موم deste moum ; آلتی موم altu moum : **at sixes and sevens** قارمە قاریشیق qarma qarushuq; چوربا کبی chorba gibi ; — **′fold,** *(a.)* آلتی مثلی altu misli , آلتی قات altu qat ; — **pence,** (-pens)*(n.)* آلتی پەنس altu pens; — **shooter,** *(n.)* آلتی پاطلار altu patlar; — **Six′teen,** (-′tēn) *(a.)* اون آلتی on altu ; — **Six′teenth,** (-′tēnth) اون آلتنجی on altunju ; — **Sixth,** *(a.)* آلتنجی altunju ; *(lit.)* سادس sâdis ; — **Sixth′lү,** (-′li) *(ad.)* آلتنجیسی altunjusu ; *(lit.)* سادساً sâdisen ; — **Six′tieth,** (-′ti-eth) *(a.)* آلتمشنجی altmushunju ; — **Six′tү,** (-′ti) *(a.)* آلتمش altmush.

Size, sīz, *(n.)* حجم hajm ; جسامت jesâmet ; *(paper)* قطعە qut-a فورمە forma ; *(v.a.)* آییرمق ayurmaq ; *(lit.)* تصنیف ا. tasnîf et. ; — **up** اولچمك eulchmek ; *(consider)* عد ا. add et. ; *(fig.)* تدقیق ا. tedqîq et. ; *(judge)* حکم ا. hükm et. ; — **Sized,** (sīz′d) *(a.)* جسامتدە ...jesâmetde ; حجمدە ...hajimde ; — **Sīz′ing,** *(n.)* تفریق tefrîq ; *(lit.)* تصنیف tasnîf ; *(university)* آیری پورسیون اصمارلامە ayru porsiyon usmarlama.

Size, sīz, *(n.) (glue)* آھار ahar ; طوتقال toutqal ; *(v.a.)* طوتقاللامق toutqalamaq ; آھارلامق aharlamaq.

Sizzle, siz′l, *(v.n.)* سس چیقارمق ses chuqarmaq ; جیزلامق juzlamaq.

Skate, skāt, *(n.)* پاتەن paten ; *(zo.)* کدی بالغی kedi balugh ; — **Skāt′ėr,** *(n.)* پاتیناژ یاپان patinâj yapan ; — **Skāt′ing,** *(n.)* پاتیناژ patinâj ; سکەیتین skeytin.

Skein, skān, *(n.)* چیلە chile.

Skeleton, skel′e-tun, *(n.)* اسکلت iskelet ; *(framework)* قفس qafes ; قارقاس qarqas ; — **key,** (-kē) *(n.)* مایمونجق maymounjouq.

Sketch, skech, *(n.)* طاسلاق taslaq ; قروکی qroki ; *(fig.)* مقدمە mouqaddeme ; *(v.a.)* طاسلاق یاپمق taslaq yapmaq ; قروکی یاپمق qroki yapmaq ; *(fig.)* قیصەجە تعریف ا. qusaja tâ′rîf et. ;

— **Sketch'y,** (-'i) *(a.)* قروكى حالنده qroki hâlinde; *(fig.)* قيصه qusa; ابتدائى ibtidâ-î.

Skew, skū, *(a.)* اكرى eyri; چارپيق charpuq; *(ad.)* مائلا mâ-ilen; *(v.a.)* اكريلتمك eyriltmek; — **'bridge,** (-brij) *(n.)* اكرى كمرلى كوپرى eyri kemerli keuprü.

Skewer, skū'ėr, *(n.)* شيش shish; *(v.a.)* شيشه كچيرمك shishe gechirmek.

Skid, skid, *(n.)* طاقوز taqoz; *(pl.)* فليقه سهپاسى fliqa sehpâsu; *(v.a.)* طاقوز قومق taqoz qomaq.

Skiff, skif, *(n.)* كيك kik; فوطه fouta.

Skill, skil, *(n.)* هنر hüner; مهارت mehâret; *(experience)* ملكه meleke; وقوف vouqôuf; *(v.)* فرق ا. farq et.; — **Skilled,** (skild) *(a.)* ماهر mâhir; *(expert)* متخصص mütahassus; اوسته ousta; — **Skil'ful,** (-'fōōl) *(a.)* ماهر mâhir; — **Skil'fully,** (-'fōōl-i) *(ad.)* ماهرانه mâhirâne.

Skim, skim, *(n.)* كوپوك keupük; *(v.a.)* كوپوكنى آلمق keupüynü almaq; سيلمك silmek; *(v.n.)* كوپوكلنمك keupüklenmek; *(glide)* قايمق qaymaq; اوزرندن كچمك üzerinden gechmek; — **milk,** *(n.)* قايماغى آلنمش سوت qaymâ alunmush süt; — **Skimmer,** (skim'ėr) *(n.)* كفكير kefkir; *(fig.)* سطحى (شى) sat-hî (-shey); — **Skimming,** (skim'ing) *(n.)* *(act)* كوپوكنى آلمه keupüynü alma; كوپوك keupük; *(cream)* قايماق qaymaq.

Skimp, skimp, *(v.a.)* *(fig.)* فنا ياپمق fenâ yapmaq; باشدن صاومه ياپمق bashdan savma yapmaq.

Skin, skin, *(n.)* درى deri; جلد jild; *(zo.)* پوست post; *(bot.)* قابوق qabouq; زار zar; *(mar.)* ايچ قاپلامه ich qaplama; *(v.a.)* دريسنى يوزمك derisini yüzmek; *(fig.)* غدارلق ا. gaddârluq et.; *(bot.)* صويمق soymaq; *(cover)* قاپلامق qaplamaq; *(v.n.)* *(-over)* درى باغلامق deri bâlamaq; *(lit.)* صيويشمق suvushmaq; — **deep,** (-dēp) *(a.)* جزئى jüz-î; سطحى sat-hî; — **disease,** (-diz-ēz') *(n.)* جلد خستەلغى jild hastalugh; — **Skinned,** (skind) *(a.)* دريلى ... derili; دريسى ... derisi ...; *(stripped)* صويولمش soyoulmoush; — **Skinner,** (skin'ėr) *(n.)* صويوجى soyoujou; (قصاب) (qasab); — **Skinny,** (skin'i) *(a.)* قورى كميك qourou kemik; ضعيف zayuf.

Skip, skip, *(n.)* آتلامه atlama; ظيپلامه zuplama; *(bot.)* باقراچ baqrach; آرابه araba; *(basket)* كوفه küfe; *(v.n.)* صيچرامق suchramaq; *(fig.)* آتلامق atlamaq; كچمك gechmek; *(children)* ايپ آتلامق ip atlamaq; — **jack,** *(n.)* *(fig.)* تورەدى türedi; — **Skipper,** (skip'ėr) *(n.)* آتلايان atlayan; حوپلايان hoplayan; *(cheese)* پينير قوردى peynir qourdou; *(young)* طوى toy; *(mar.)* قاپدان (قپودان) qapdan; رئيس (قوجه) (qoja-) reyîs; —**'s daughters** *(fig.)* كوپوكلى طالغەلر keupüklü dalgalar; — **Skipping,** (skip'ing) *(a.)* حوپپا hoppa; *(n.)* آتلامه atlama; صيچرامه suchrama; — **rope** ايپ ip; (آتلامه ايپى) (atlama ipi).

Skirmish, skėr'mish, *(n.)* چارپيشمه charpushma; آوجى مصادمەسى avju mousâdemesi; — **Skirmisher,** (skėr'mish-ėr) *(n.)* *(mil.)* آوجى avju.

Skirt, skėrt, *(n.)* كنار kenar; *(clothes)* اتك etek; جوپ jüp; اتكلك eteklik; *(v.a.)* كنار چويرمك kenar chevirmek; *(v.n.)* كنارده بولونمق kenarda boulounmaq; — **Skirting,** (skėrt'ing) *(n.)* بوردور bordür; كنار kenar; — **board** قوشاق qoushaq; اتك تختەسى etek tahtasu.

Skit, skit, *(n.)* آلاى alay; استهزا istihzâ; *(coquet)* اويناق oynaq; — **Skittish,** (skit'ish) *(a.)* اويناق oynaq; *(frightened)* اوركك ürkek; *(fig.)* حوپپا hoppa; *(lit.)* متلون mütelevvin.

Skittles, skit'lz, *(n.)* سكيتيلز skitilz; (قايديراق) (qayduraq).

Skull, skul, *(n.)* قفا طاسى qafa tasu.

Skunk, skungk, *(n.)* سقونقس sqounx; *(fig.)* صانصار sansar; خبيث habîs; *(defeat)* هزيمت hezîmet.

Skupshtina, skoopsh'ti-na, *(n.)* سقوپچينا sqoupchina; (صرب پارلامنتوسى) (surb parlamentosou).

Sky, skī, *(n.)* كوك geuk; سما semâ; *(pl. & lit.)* آسمان asumân; — **born,** *(a.)* *(lit.)* سماوى semâvî; — **blue,** (-blōō) *(a.)* كوك ماويسى geuk mâvisi; *(poet.)* كبودى kebôudî; — **lark,** *(n.)* چاير قوشى chayur qoushou; *(v.n.)* شاقه ا. shaqa et.; اكلنمك eylenmek;

— **light,** *(n.)* *(mar.)* قاپورطه qaporta; پنجره (فوقانی) (fevqânî-) penjere; باجا baja; — **rocket,** *(n.)* هوائی فشنك havâ-î fishek; — **scraper,** (-skrāp'ėr) *(n.)* *(fig.)* پك یوكسك بنا pek yüxek binâ.

Slab, slab, *(n.)* تخته tahta; *(stone)* لوحه levha; (مالطه طاشی) (malta tashu); *(mud)* چامور chamour; — **Slabber,** (slab'ėr) *(v. n.)* صالیه آقمق salye aqmaq; — **Slabby,** (slab'i) *(a.)* یاپیشغان yapushgan; چامورلی chamourlou.

Slack, slak, *(a.)* كوشك gevshek; *(weak)* ضعیف zayuf; *(slow)* آغر âr; بطی batî; *(n.)* *(rope's)* بوشی boshou; — **ly,** *(ad.)* كوشكجه gevshekje; آغرجه ârja; — **ness,** *(n.)* كوشكلك gevsheklik; ضعف zâ'f; بطائت batâet; — **Slacken,** (slak'n) *(v.a.)* كوشه لتمك gevsheltmek; *(fig.)* آزالتمق azaltmaq; *(v. n.)* كوشه مك gevshemek; *(fig.)* ضعف كسب ا. zâ'f kesb et.; آزالمق azalmaq; — **Slackening,** (slak'n-ing) *(n.)* كوشه یش gevsheyish.

Slag, slag, *(n.)* پوصه posa; جوروف jürouf.

Slake, slāk, *(v.a.)* سوندیرمك seundürmek; *(v. n.)* سونمك seunmek; — **Slakeless,** (slāk'les) *(a.)* سونمز seunmez.

Slam, slam, *(v.a.)* حیزلی قاپامق huzlu qapamaq; چارپمق charpmaq; *(win)* هپسنی قازانمق hepsini qazanmaq; (سوپورمك) (süpürmek); *(n.)* چارپیش charpush; صدمه sademe; *(n.)* *(fig.)* حنطل hantal.

Slander, slan'dėr, *(n.)* افترا iftirâ; بهتان bühtân; *(v.a.)* افترا ا. iftirâ et.; بهتان ا. bühtân et.; — **Slan'dėrėr,** *(n.)* افتراجی iftirâju; مفتری müfterî; — **Slan'derous,** (-'dėr-us) *(a.)* مفتری müfterî; — **Slan'derously,** *(ad.)* مفتریانه müfteriyâne.

Slang, slang, *(n.)* چاپقین لسانی chapgun lisânu; *(a.)* (عامیانه) (âmiyâne).

Slant, slant, *(a.)* آیقیری ayquru; یان yan; مائل mâ-il; *(n.)* میل meyl; *(fig.)* شانس shans; *(v.a.)* یان یاتیرمق yan yaturmaq; *(v. n.)* میل ا. meyl et.; — **Slant'ing,** *(a.)* میللی meyilli; مائل mâ-il; — **Slant'ingly,** (-'ing-li) *(ad.)* مائلاً mâ-ilen.

Slap, slap, *(n.)* ضربه darbe; سله sille; *(gap)* آره لق araluq; *(v.a.)* چارپمق charpmaq; *(face)* طوقات آتمق toqat atmaq; *(ad.)* بردن بره birden bire; شدتله shiddetle; —**'dash,** *(ad.)* بردن بره birden bire; هیچ دوشونمه دن hich düshünmeden; *(n.)* عجله ajele; عجله ایش ajele ish; *(v.a.)* عجله یاپمق ajele yapmaq; — **up,** *(a.)* مكمل mükemmel; *(grand)* بیوك beuyük; (قوجامان) (qojaman); (قوص قوجه) (qosqoja).

Slash, slash, *(v.a.)* یونتمق yontmaq; كسمك kesmek; *(v. n.)* چارپمق charpmaq; *(n.)* یاره yara; كسیك kesik; *(cloth)* آژور ajour.

Slate, slāt, *(n.)* سیاه مرمر siyâh mermer; آردوواز ardouvaz; قایغان طاشی qaygan tashu; *(writing-)* طاش تخته tash tahta; *(a.)* قورشونی qourshôuni; *(v.a.)* آردوواز قاپلامق ardouvaz qaplamaq; *(fig.)* تكدیر ا. tekdîr et.; *(zo.)* قیشقیرتمق qushqurtmaq; **to have clean** — *(fig.)* كاملاً حل ا. kyâmilen hall et.; ایشی بیتیرمك ishi bitirmek; تماماً تمیزلمك tamâmen temizlemek; — **pencil,** (-pen'sil) *(n.)* طاش قلم tash qalem; — **quarry,** (-kwor'i) *(n.)* آردوواز اوجاغی ardouvaz ojâ; — **Slāt'ėr,** آردوواز ایشجیسی ardouvaz ishjisi; — **Slāt'ing,** *(n.)* آردوواز ardouvaz; قاپلامه qaplama; *(fig.)* تكدیر tekdîr.

Slattern, slat'ėrn, *(n. & a.)* پاصاقلی (قادین) pasaqlu (-qadun); كیرلی kirli.

Slaughter, slaw'tėr, *(n.)* قتل qatl; *(fig.)* قتال qitâl; *(v.a.)* قتل ا. qatl et.; *(zo.)* كسمك kesmek; — **house,** *(n.)* سلخخانه salhhâne; مذبحه mezbeha; — **Slaughterer,** (slaw'tėr-ėr) *(n.)* كسیجی kesiji; ذابح zâbih; — **Slaughterous,** (slaw'tėr-us) *(a.)* قانلی qanlu.

Slav, slāv, *(n.)* اسلاو islav; — **Slavic,** (slāv'ik) *(a.)* اسلاو islav.

Slave, slāv, *(n.)* كوله keule; *(fem.)* جاریه jâriye; *(fig.)* اسیر esîr; *(v.n.)* كوله لك ا. keulelik et.; — **ship,** *(n.)* اسیر كمیسی esîr gemisi; — **trade,** (-trād) *(n.)* اسیر تجارتی esîr tijâreti; — **Slāv'ėr,** *(n.)* اسیرجی esîrji; *(ship)* اسیرجی كمیسی esîrji gemisi; اسیر كمیسی esîr gemisi; — **Slavery,** (slāv'ėr-i) *(n.)* كوله لك

keulelik; اسارت esâret ; — **Slāv'ish, -lY,** *(a. & ad.)* كوله كبى keule gibi; اسير كبى esîr gibi; *(mean)* سفلى süflî; سفليانه süfliyâne.

Slaver, slav'ėr, *(n.)* صاليه salye; *(v.n.)* صاليه آقمق salye aqmaq; *(v.a.)* صاليه بولاشدرمق salye boulashdurmaq.

Slavonic, sla-von'ik, *(a.)* اسلاو islav; سلوواق silovaq.

Slay, slā, *(v.a.)* قتل ا. qatl et.; كسمك kesmek; *(fig.)* محو ا. mahv et.; — **Slayer,** (slā'ėr) *(n.)* قاتل qâtil.

Sleave, slēv, *(n.)* ايپك قيريغى ipek qurugh; قامچى باشى qamchu bashu.

Sledge, slej, *(n.)* قيزاق quzaq; *(hammer)* باليوز balyoz; *(v. n.)* قيزاق قايمق quzaq qaymaq.

Sleek, slēk, *(a.)* دوز düz; يومشاق yumushaq; پارلاق parlaq; *(fig.)* ملايم mülâyim; مقنع mouqnî'; *(v.a.)* يومشاتمق yumushatmaq; پارلاتمق parlatmaq; *(fig.)* تسكين ا. teskîn et.; *(v.n.)* قايمق qaymaq: — **lY,** *(ad.)* يومشاق بر حالده yumushaq bir halde; *(fig.)* ملايمتله mülâyemetle; — **ness,** *(n.)* دوزلك düzlük; يومشاقلق yumushaqluq; *(fig.)* ملايمت mülâyemet.

Sleep, slēp, *(n.)* اويقو ouyqou; *(fig. & lit.)* خواب hâb; *(v.n.)* اويومق ouyoumaq; ياتمق yatmaq; — **Sleeper,** (slēp'ėr) *(n.)* اويويان oyouyan; *(timber)* طبان taban· *(railway)* تراوه‌رس turavers; *(bot.)* كوك keuk; كوتوك kütük: — **Sleepily,** (slēp'i-li) *(a. & ad.)* اويور كبى ouyour gibi; *(fig.)* اويوشوق ouyoushouq; — **Sleepiness,** (slēp'i-nes) *(n.)* اويوشوقلق ouyoushouqlouq; — **Sleepless,** (slēp'les) *(a.)* اويقوسز ouyqousouz; — **Sleeplessness,** (slēp'les-nes) *(n.)* اويقوسزلق ouyqousouzlouq; — **Sleepy,** (slēp'i) اويقوسى كلمش ouyqousou gelmish; *(fig.)* اويوشوق ouyoushouq; سرسم sersem; *(fruit)* كچمش gechmish; كچكين gechkin.

Sleeping, slēp'ing, *(a.)* اويويان ouyouyan; *(zo. & lit.)* نائم nâ-im; *(n.)* اويومه ouyouma; ... ياتاق yataq ...; — **car,** *(n.)* ياتاقلى واغون yataqlu vagon; — **room,** *(n.)* ياتاق اوطه‌سى yataq odasu.

Sleet, slēt, *(n.)* صولى سه‌پكن soulou sepken; *(v.n.)* صولى سه‌پكن ياغمق soulou sepken yâmaq; — **Sleety,** (slēt'i) *(a.)* سه‌پكنلى sepkenli.

Sleeve, slēv, *(n.)* قول qol; *(tube)* فيستان fistan; *(v.a.)* قول طاقمق qol taqmaq; — **button,** (-but'n) *(n.)* قول دوكمه‌سى qol düymesi; — **Sleeved,** (slēv'd) *(a.)* قوللى qollou.

Sleight, slīt, *(n.)* حيله hîle; هنر hüner; — **of-hand** ال چابوقلغى el chabouqlôu; قورنازلق qournazluq.

Slender, slen'dėr, *(a.)* اينجه inje; نارين nârin; *(fig.)* آز az; جزئى jüz-î; *(inadequate)* نقصان noxân; — **means,** (-mēns) *(n.)* نقصان وسائط noxân vesâ-ut; — **thread,** (-thred) *(n.)* *(fig.)* پاموق ايپلكى pamouq iplîy; — **lY,** *(ad.)* *(fig.)* كفايتسز صورتده kifâyetsiz sôuretde; — **ness,** *(n.)* اينجه‌لك injelik; *(fig.)* آزلق azluq; كفايتسزلك kifâyetsizlik.

Slice, slīs, *(n.)* ديليم dilim; *(knife)* بالق توزيع پيچاغى baluq tevzî' pucha; *(v.a.)* ديلمك dilmek.

Slide, slīd, *(n.)* قايمه qayma; *(declivity)* باير bayur; *(mach.)* اسلايد islâyd; *(v.n.)* قايمق qaymaq; *(fig.)* صيويشمق suvushmaq; *(v.a.)* قايدرمق qaydurmaq; — **valve,** *(n.)* اسلايد والف islâyd valf; — **Slider,** (slīd'ėr) *(n.)* قايان qayan; *(sleigh)* قيزاق quzaq; — **Slid'ing,** *(a.)* قايار qayar; *(n.)* قايمه qayma; — **keel** *(mar.)* قونطرا اومورغه qontra omourga.

Slight, slīt, *(n.)* خفيف hafif; جزئى jüz-î; *(superficial)* سطحى sat-hî; *(disdainful)* *(lit.)* استخفافكار istihfâfkyâr; *(n.)* اهمال ihmâl; *(fig.)* حرمتسزلك hürmetsizlik; *(lit.)* استخفاف istihfâf; *(v.a.)* استخفاف ا. istihfâf et.; اهميت ويرمه‌مك ehemmiyyet vermemek; — **lY,** *(ad.)* خفيفجه hafifje; بر آز bir az: — **ness,** *(n.)* خفيفلك hafiflik; *(fig.)* اهمال ihmâl; — **Slightingly,** (slīt'ing-li) *(ad.)* *(lit.)* اهمالكارانه ihmalkyârâne; استخفافكارانه istihfâfkyârâne.

Slim, slim, *(a.)* اينجه inje; ضعيف zayuf.

Slime, slīm, *(n.)* چامور chamour; (بالچق) (balchuq); — **Slimy,** (slīm'i) *(a.)* ياپيشغان yapushgan; چوراق choraq.

Sling, sling, *(n)* صاپان sapan; *(wing)*

آصغی asgu; *(pl. & mar.)* ايزبيرو iz-biro; *(v.a.)* آتمق (صاپان) (sapan-) atmaq; آصمق asmaq; — **stone,** (-stōn) *(n.)* صاپان طاشی sapan tashu; — **Sling'ėr,** *(n.)* صاپانجی sapanju.

Slink, slingk, *(n.)* *(bastard)* پیچ pich; *(zo.)* دوشوك düshük; *(a.)* وقتسز vaqitsiz; *(mean)* سفيل sefîl; *(v. n.)* *(fig.)* صيويشمق suvushmaq; قاچمق qachmaq; *(v.a.)* *(zo.)* دوشورمك düshürmek.

Slip, slip, *(n.)* قايمه qayma; *(fig.)* خطا hatâ; (پوط) (pot); *(bot.)* چليك chelik; *(strip)* شريد sherid; *(paper)* اوزون كاغد ouzoun kyâd; *(printing)* پروالر prouvalar; *(mar.)* قيزاق qu-zaq; *(v.n.)* قايمق qaymaq; *(fig.)* خطا ا. hatâ et.; *(go)* صيويشمق suvush-maq; *(escape)* قورتولمق qourtoulmaq; قاچمق qachmaq; — **knot,** (-not) *(n.)* ايلمك ilmek; — **shod,** *(a.)* اوكجه‌سى باصيق eukjesi basuq; *(fig.)* دقتسز diqqat-siz; (پاصاقلى) (pasaqlu); — **'slop,** *(n.)* صولى شى soulou shey; مخلوط mah-lôut; *(lit.)* خطا hatâ; *(pot)* *(a.)* اهمالجى ihmâlji; — **way,** *(n.)* قيزاق quzaq; — **Slipper,** (slip'ėr) *(n.)* ترلك terlık; — **Slippery,** (slip'ėr-i) *(a.)* قايار qa-yar; قايغان qaygan; *(fig.)* شبهه‌لى shüb-heli; امين دكل emîn deyil.

Slit, slit, *(n.)* ياريق yaruq; دليك delik; *(v.a.)* يارمق yarmaq: *(v.n.)* يارلمق ya-rulmaq; — **Slitter,** (slit'ėr) *(n.)* مقاص maqas.

Sliver, sliv'ėr, *(n.)* ديليم dilim; پارچه parcha; *(v.a.)* ديلمك dilmek; يارمق yarmaq.

Slobbery, slob'ėr-i, *(a.)* صاليه‌لى salyeli; *(muddy)* چامورلى chamourlou; ايصلاق uslaq.

Sloe, slō, *(n.)* يابان اريكى yaban eriy.

Sloop, slōōp, *(n.)* ناوى nâvi; (شالوپه) (shaloupa).

Slop, slop, *(n.)* (پيس) صو (pis-) sou; چامور chamour; (سيفوز) (sifoz); *(pl.)* چركاب (چيركف) chirkef; *(v.a.)* كيرلتمك kirletmek; دوكمك deukmek; — **goods,** *(n.pl.)* اسكيلر eskiler; پيلى پورتى pulu purtu; — **seller,** (-sel'ėr) *(n.)* حاضر اثوابجى hazur esvabju; (قولتوقجى) (qoltouqjou); — **Sloppy,** (slop'i) *(a.)* چامور chamour; پيس pis; —

Slops, *(n.pl.)* اوجوز اثوابلر oujouz es-vablar; دوكونتو deuküntü; (سوپرونتو) (süprüntü).

Slope, slōp, *(n.)* بايير bayur; اينيش inish: ميل meyl; *(ad.)* اينيشلى inishli; مائلا mâ-ilen; *(v.a.)* ميل ويرمك meyl vermek; *(v.n.)* ميل ا. meyl et.; *(fig.)* صيويشمق suvushmaq; — **Slōp'ing,** *(a.)* مائل mâ-il; ياتيق yatuq.

Slosh, slosh, *(n.)* صولى چامور soulou chamour.

Slot, slot, *(n.)* اويوق oyouq; يووا you-va; *(hunt.)* ايز iz.

Sloth, slōth *or* sloth, *(n.)* تنبللك teu-bellik; *(lit.)* كسل kesel; — **Sloth'ful,** ('fōōl) *(a.)* تنبل tenbel.

Slouch, slowch, *(n.)* صارقمه sarqma; *(fig.)* غرابت garâbet; *(v.a.)* صارقيتمق sarqutmaq; *(v.n.)* صارقمق sarqmaq; *(fig.)* تحف او. tahaf ol.; — **Slouchy,** (slowch'i) *(a.)* صارقيق sarquq; عجائب ajâyib; *(fig.)* ابله ebleh; (صالوز) (sa-loz).

Slough, slow, *(n.)* باطاقلق bataqluq; چوقور chouqour; — **Sloughy,** (slow'i) *(a.)* باطاق bataq; چامورلى chamour-lou.

Slough, sluf, *(n.)* *(serpent's)* (دوكولن) درى (deukülen-) deri; *(med.)* قابوق qa-bouq; — **Sloughy,** (sluf'i) *(a.)* *(med.)* قابوقلى qabouqlou.

Slovak, slō-vak', *(a. & n.)* ... سلوواق slovaq ...; *(n.pl.)* سلوواقلر slovaqlar; — **Slōvak'ian,** *(a.)* سلوواق slovaq....

Sloven, sluv'n, *(n.)* پيس آدم pis adam; (پاصاقلى) (basaqlu); — **ly,** *(a.)* پيس pis; *(ad.)* پيس بر حالده pis bir halde.

Slow, slō, *(a.)* آغر âr; ياواش yavash; *(lit.)* بطى batî; *(back)* كرى geri; *(v.n.)* ياواشلامق yavashlamaq; — **ly,** *(ad.)* ياواش ياواش yavash yavash; *(lit.)* بطائتله batâ-etle; — **ness,** *(n.)* بطائت batâ-et; — **worm,** *(n.)* كور ييلان keur yulan.

Slubber, slub'ėr, *(v.a.)* كيرلتمك kir-letmek.

Sludge, sluj, *(n.)* چامور chamour; چامورلى قار chamourlou qar.

Slue, slū, *(v.a.)* چويرمك chevirmek; ويرا ا. vira et.; *(v. n.)* دونمك deun-mek.

Slug, slug, *(n.)* *(zo.)* (بوجك) سوموكلى

sümüklü (-beujek) ; صالیانغوز salyangoz ; *(fig.)* حایلاز haylaz ; (صالماز) (salmaz) ; — **Sluggard,** (slug'ard) *(n.)* تنبل tenbel ; اویقوجی ouyqoujou ; — **Sluggish,** (slug'ish) *(a.)* تنبل tenbel ; عاطل âtul ; آغر âr ; (صالماز) (salmaz) ; — **Sluggishly,** (slug'ish-li) *(ad.)* تنبل تنبل tenbel-tenbel ; *(lit.)* عاطلانه âtulâne.

Sluice, slōōs, *(n.)* قاپاق qapaq ; حوض قاپاغی havouz qapâ ; *(mach.)* سلوز slous ; *(v.a.)* ییقامق yuqamaq.

Slum, slum, *(n.)* فنا یر fenâ yer ; میخانه meyhâne.

Slumber, slum'bėr, *(n.)* اویوقلامه ouyouqlama ; *(v.n.)* اویوقلامق ouyouqlamaq ; — **Slum'beringly,** (-'bėr-ing-li) *(ad.)* اویوقلایه‌رق ouyouqlayaraq; — **Slum'berous,** (-'bėr-us) *(a.)* اویوقلار ouyouqlar ; *(fig.)* اویوشوق ouyoushouq.

Slump, slump, *(v. n.)* *(sink)* باتمق batmaq ; *(fool)* دوشمك düshmek ; *(fig.)* سقوط ا. souqôut et. ; *(fail)* بوزولمق bozoulmaq.

Slur, slur, *(n.)* كیر kir ; *(fig.)* لكه leke ; *(v.a.)* كیرلتمك kirletmek ; *(conceal)* اورتمك eurtmek ; كیزله‌مك gizlemek ; *(v. n.)* سیلینمك silinmek.

Slush, slush, *(n.)* صولی چامور soulou chamour ; *(refuse)* آرتیق artuq ; *(lubrication)* یاغ yâ ; — **Slush'y,** (-'i) *(a.)* چامورلی chamourlou ; یاغلی yâlu.

Slut, slut, *(n.)* (پاصاقلی) (pasaqlu) ; پیس قادین pis qadun.

Sly, slī, *(a.)* قورناز qournaz ; شیطان sheytan ; *(illicit)* كیزلی (قاپاقلی) gizli (-qapaqlu) ; **on the** — شیطنتله sheytanatla ; كیزلیدن gizliden ; — **ly,** *(ad.)* كیزلیجه gizlije ; دسیسه ایله desîseyle , *(lit.)* شیطنتكارانه sheytantkyârâne ; — **ness,** *(n.)* شیطنت sheytanat; — **boots,** *(n.)* *(fig.)* شیطان sheytan.

Smack, smak, *(n.)* طات tad ; لذت lezzet ; *(quantity)* آز مقدار az miqdâr ; *(mar.)* یلكنلی yelkenli ; طاقا taqa ; *(v. n.)* طاتمق tatmaq ; *(fig.)* اثری او. eseri ol. .

Smack, smak, *(n.)* *(noise)* شاپیرتی shapurtu ; *(v. n.)* *(lips)* شاپیرداتمق shapurdatmaq ; — **Smack'ing,** *(a.)* شاپیرتیلی shapurtulu ; كورولتولی gürültülü.

Small, smawl, *(a.)* كوچوك küchük ; اوفاق oufaq ; *(fig.)* آز az ; جزئی jüz-î ; *(petty)* خسیس hasîs ; بایاغی bayâ ; *(weak)* ضعیف za-îf ; *(n. pl.)* پوطور potour ; كولوت külot ; **in a — way** آز سرمایه ایله az sermâyeyle ; كندی حالنده kendi hâlinde ; — **ness,** *(n.)* كوچوكلك küchüklük ; *(fig.)* آزلق azluq : — **arms,** *(n.)* *(lit.)* اسلحهٔ خفیفه eslihayi hafîfe ; — **beer,** (-bēr) *(n.)* خفیف بیرا hafif bira ; *(a.)* *(fig.)* آشاغی ashâ ; — **coal,** (-kōl) *(n.)* قیرینتی كومور quruntu keumür ; كومور قیرینتیلری keumür quruntularu ; *(in the)* — **hours,** صباحه طوغری sabâha dôrou ; صباح ایركن sabah erken ; — **talk,** (-tawk) *(n.)* بوش لافلر bosh laflar.

Smart, smärt, *(n.)* آجی aju ; ألم elem ; *(a.)* آجی aju ; شدتلی shiddetli ; *(vivacious)* تتیك tetik ; جوال jevvâl ; *(dressed)* تمیز temiz; شیق shuq ; *(adroit)* ماهر mâhir ; فعال fa'âl ; *(v.a.)* اضطراب ویرمك uzturâb vermek ; *(v.n.)* آجیمق ajumaq ; *(fig.)* جزاسنی چكمك jezâsunu chekmek ; — **ly,** *(ad.)* شدتله shiddetle ; *(elegantly)* تر تمیز ter-temiz ; شیق صورتده shuq sôuretde ; *(fig.)* جوالیتله jevvâliyyetle ; — **ness,** *(n.)* *(fig.)* مهارت mehâret ; جوالیت jevvâliyyet ; — **looking,** *(a.)* تندرست tendürüst ; *(fig.)* جوال jevvâl; — **money,** (-mun'i) *(n.)* جریمه jereme ; تضمینات tazmînât.

Smash, smash, *(v.a.)* ازمك ezmek ; پارچه‌لامق parchalamaq ; *(v. n.)* ازلمك ezilmek ; پارچه‌لانمق parchalanmaq ; *(fig.)* محو او. mahv ol. ; *(n.)* پارچه‌لانمه parchalanma ; *(fig.)* محو mahv ; *(fin.)* افلاس iflâs ; — **Smash'ėr,** *(n.)* قیریجی quruju ; *(fig.)* مدهش (بر شی) müdhish (-bir shey) ; *(pers.)* ساخته‌كار sahtekyâr.

Smatter, smat'ėr, *(n.)* سطحی معلومات sat-hî mâ'lôumât ; *(v.n.)* معلومات فروشلق ا. mâ'lôumât-füröushlouq et. ; بحث ا. bahs et. ; — **Smatterer,** (smat'ėr-ėr) *(n.)* معلومات فروش ma'lôumât-fürôush ; جاهل jâhil ; — **Smattering,** (smat'ėr-ing) *(a.)* سطحی معلوماتلی sat-hî mâ'lôumâtlu ; — **Smatteringly** ,

(smat'ėr-ing-li) *(ad.)* معلومات فروشلقله mâ'lôumât - fürôushlouqla ; جاهلانه jâhilâne.

Smear, smēr, *(v.a.)* سورمك sürmek ; *(fig.)* بولاشدرمق boulashdurmaq ; *(n.)* لكه leke ; — **Smeary,** (smēr'i) *(a.)* كيرلى kirli ; ياغلى yâlu.

Smell, smel, *(n.)* قوقو qoqou ; رايحه râyiha ; *(faculty) (lit.)* شامّه shâmme ; *(v. n.)* قوقمق qoqmaq; *(use sense)* قوقلامق qoqlamaq; *(v.a.) (perceive)* قوقو دويمق qoqou douymaq ; *(fig.)* سزمك sezmek ; حس ا. hiss et. ; — **Smell'ing bottle,** أسانس شيشهسى esans shishesi; (روح شيشهسى) (rôuh shishesi).

Smelt, smelt, *(v.a.)* اريتمك eritmek ; *(lit.)* اذابه ا. izâbe et. ; — **Smelt'ėr,** *(n.)* قالجى qalju ; دوكمهجى deukmeji ; — **Smelt'ery,** (-'ėr-i) *(n.)* قالخانه qalhâne ; اذابه فرونى izâbe fürunu ; — **Smelt'ing,** *(n.)* قال qal ; دوكوم deuküm ; *(lit.)* اذابه izâbe.

Smelt, smelt, *(n.) (zo.)* استرونكيلوز istirongiloz.

Smile, smīl, *(n.)* تبسم tebessüm ; *(v.n.)* تبسم ا. tebessüm et. ; كولومسهمك gülümsemek ; *(fig.)* مساعد اول. müsâ-id ol. ; — **Smīl'ing,** *(a.)* كولومسهين gülümseyen ; متبسم mütebessim ; — **Smīl'ingly,** ('ing-li) *(ad.) (lit.)* متبسمانه mütebes simâne ; كولومسهيهرك gülümseyerek.

Smirk, smėrk, *(v. n.)* ييليشمق yulushmaq ; صيرتمق surutmaq ; *(n.)* ييليشمه yulushma ; كولوش gülüsh.

Smite, smīt, *(v.a.)* چارپمق charpmaq ; وورمق vourmaq ; *(kill)* تلف ا. telef et ; اولديرمك euldürmek; *(fig.)* مبتلا ا. mübtelâ et. ; *(-off)* قوپارمق qoparmaq ; *(-out)* چيقارمق chuqarmaq ; *(v. n.) (-into)* آتيلمق atulmaq ; هجوم ا. hüjôum et..

Smith, smith, *(n.)* دميرجى demirji ; اوسته ousta ; — **craft,** *(n.)* دميرجيلك demirjilik ; — **Smith'ery,** (-'ėr-i) *(n.)* دميرجى دكانى demirji dükkyanu ; *(work)* دميرجى ايشى demirji ishi ; دمير ايشلرى demir ishleri.

Smock, smok, *(n.)* كوملك geumlek ; — **frock,** *(n.)* ايش اثوابى ish esvabu ; ايشجى كوملكى ishji geumleyi ; (طولوم) (touloum).

Smoke, smōk, *(n.)* دومان douman ; *(v n.)* دومان چيقمق douman chuqmaq; *(-out)* توتمك tütmek ; *(tobacco)* توتون ايچمك tütün ichmek ; *(v.a.) (dry)* قوروتمق qouroutmaq ; فومه ياپمق füme yapmaq ; *(tobacco)* ايچمك ichmek ; *(expel)* دومانه بوغمق doumana bômaq· *(fig.)* دفع ا. def et. ; *(beat)* (پاطاقلامق) (pataqlamaq) ; — **dried,** (-drīd) *(a.)* فومه füme ; — **Smokeless,** (smōk'les) *(a.)* دومانسز doumansuz; — **powder** دومانسز باروت doumansuz barut ; — **Smōk'ėr,** *(n.)* توتون ايچن tütün ichen ; *(place)* سيغاره ايچيلهبيلير (ير) sigara ichilebilir (-yer) ; — **Smōk'ing,** *(n.)* سموكين smôkin ; *(act)* توتمه tütme ; *(tobacco)* سيغاره ايچمه sigara ichme ; *(a.)* دومانلى doumanlu; **no — !** سيغاره ايچمك ممنوعدر ! sigara ichmek memnôu'dour ! ; سيغاره ايچيلمز ! sigara ichilmez ! ; **do you mind my — ?** سيغاره ايچهبيليرمييم ؟ sigara iche-bilirmiyim ? ; — **compartment** فوموار fümüvâr ; سيغاره ايچيلهجك ير sigara ichilejek yer ; — **carriage** سيغاره ايچيلن واغون sigara ichilen vagon ; — **Smōk'y,** (-'i) *(a.)* دومانلى doumanlu ; توتر tüter.

Smooth, smōō*th*, *(a.)* دوز düz ; *(mar.)* راكد râkid ; *(mild)* ملايم mülâyim ; قولاى qolay ; *(calm)* ساكن sâkin ; *(v.a.)* دوزلمك düzlemek ; *(fig.)* تسويه ا. tesviye et. ; ياتيشدرمق yatushdurmaq ; — **ly,** *(ad.)* دوز بر حالده düz bir halde ; *(fig.)* سهولتله sühôuletle ; ملايم صورتده mülâyim sôuretde ; — **ness,** *(n.)* دوزلك düzlük ; *(fig.)* سهولت sühôulet ; ملايمت mülâyemet ; — **faced,** (-fās'd) *(a.)* حليم باقيشلى halîm baqushlu ; طاتلى سيمالى tatlu sîmâlu ; — **tongued,** (-tung'd) *(a.)* طاتلى ديللى tatlu dilli ; — **Smoother,** (smōō*th*'ėr) *(n.)* اوتو ütü ; *(wheel)* تسويه چرخى tesviye charhu.

Smother, smu*th*'ėr, *(n.)* بوغولمه boghoulma ; *(dust)* توز toz ; (كثيف) دومان (kesîf-) douman ; *(fig.)* قاريشيقلق qarushuqluq ; *(v.a.)* بوغمق bômaq ; *(lit.)* اختناق ا. ihnâq et. ; *(fig.)* صاقلامق saqlamaq ; اورتمك eurtmek ; *(v.n.)* بوغولمق boghoulmaq ; — **Smothery,** (smu*th*'ėr-i) *(a.)* بوغوجى boghoujou ; مخنق mouhniq.

Smoulder, smōl'dėr, *(v.n.)* آغر يانمق âr yanmaq.

Smudge, smuj, *(n.)* *(smoke)* ایس is ; *(stain)* لکه leke ; *(v.a.)* ایس ا. is et. .

Smug, smug, *(a. & n.)* کندینی بکنمش kendini beyenmish.

Smuggle, smug'l, *(v.a.)* قاچیرمق qachurmaq ; *(v.n.)* قاچاقجیلق ا. qachaqjuluq et. ; **— Smuggler,** (smug'-lėr) *(n.)* قاچاقجی qachaqju ; **— Smuggling,** (smug'ling) *(n.)* قاچاقجیلق qachaqjuluq.

Smut, smut, *(n.)* لکه leke , کیر kir ; *(soot)* قوروم qouroum ; *(bot.)* یانیق yanuq ; *(fig.)* پیس لافلر pis laflar ; *(v.a.)* لکه ا. leke et. ; قارارتمق qarartmaq ; **— Smutty,** (smut'i) *(a.)* لکه‌لی lekeli ; کیرلی kirli ; *(bot.)* یانیق yanuq.

Smyrna, smėr'na, *(n. pr.)* ازمیر izmir ; **— Smyrniot, - e,** (smėr'ni-ot, - ōt) *(a.)* ازمیر... izmir... ; *(n.)* ازمیرلی izmirli.

Snack, snak, *(n.)* عجله ایله یمك ajele yemek ; *(fig.)* پای pay ; *(v. n.)* پای آلمق pay almaq.

Snag, snag, *(n.)* چیقینتی chuquntu ; *(bot.)* بوداق boudaq ; دال dal ; **— Snaggy,** (snag'i) *(a.)* بوداقلی boudaqlu ; *(fig.)* عکسی axi.

Snail, snāl, *(n.)* سوموکلی بوجك sümüklü beujek ; صالیانغوز salyangoz ; **— clover,** (-klov'ėr) *(n.)* قابا یونجه qaba yonja ; **— shell,** *(n.)* سوموکلی قابوغی sümüklü qobôu ; **— slow,** *(a.)* غایت بطی gâyet batî.

Snake, snāk, *(n.)* ییلان yulan ; *(lit.)* مار mâr ; **— chärm'ing,** *(n.)* ییلان اویناتمه yulan oynatma ; ییلان سحربازلغی yulan sihirbazlugh.

Snap, snap , *(n.)* طیقیردی tuqurdu ; سس ses ; *(catch)* قاپیش qapush ; *(metal)* طوقه toqa ; *(a.)* آنی ânî ; *(v.a.)* قیرمق qurmaq ; قوپارمق qoparmaq ; *(shut.)* قاپاتمق qapatmaq ; *(catch)* *(zo)* قاپمق qapmaq ; ایصیرمق usurmaq ; *(phot.)* ئه‌نستانته‌نه آلمق enstantane almaq ; *(v. n.)* قوپمق qopmaq ; قیریلمق qurulmaq ; *(-at)* (ئه) سویلنمك ... (e-) seuylenmek ; *(zo.)* خیرلامق hurlamaq ; **— shot,** *(n.) (mil.)* سریع آتش serî' atesh ; *(phot.)* (ئه‌نستانته‌نه) فوطوغراف (enstantane-) fotoghraf ;

— Snappish, (snap'ish) *(a.)* عکسی axi ; ترس ters ; *(zo)* ایصیریر usurur ; خویسز houysouz ; **— Snappishly,** (snap'ish-li) *(ad.)* عکسیلکله axilikle ; خویسزجه houysouzja ; **— Snappishness,** (snap'ish-nes) *(n.)* ترسلك terslik ; خویسزلق houysouzlouq.

Snare, snār, *(n.)* طوزاق touzaq ; *(v.a.)* طوزاغه دوشورمك touzâ düshürmek.

Snarl, snärl, *(v.) (zo. & fig.)* خیرلامق hurlamaq ; *(n.)* خیرلتی hurultu ; **— Snärl'ėr,** *(n.) (fig.)* ترس ters ; (خیرلتیجی) (hurultuju).

Snarl, snärl, *(v.a.) (entangle)* طولاشدیرمق dolashdurmaq ; *(fig.)* قاریشدیرمق qarushdurmaq ; بوزمق bozmaq ; *(v. n.)* قاریشمق qarushmaq ; طولاشمق dolashmaq.

Snatch, snach, *(n.)* قاپیش qapush ; *(piece)* پارچه parcha ; لوقمه loqma ; *(v.)* قاپمق qapmaq ; **— block,** *(mar.)* آیاق باستیقه ayaq bastiqa ; **— Snatcher,** (-snach'ėr) *(n.)* آچ کوزلی ach geuzlü ; **body —** أولو خیرسزی eulü hursuzu.

Sneak, snēk, *(v. n.)* سورونمك sürünmek ; صیویشمق suvushmaq ; *(fig.)* بایاغیلق ا. bayâluq et. ; *(n.)* بایاغی bayâ ; *(fig.)* یالتاق yaltaq ; سینسی sinsi ; **— Sneaking,** (snēk'ing); *(a.)* بایاغی bayâ ; ذلیل zelîl ; *(secret)* کیزلی gizli ; سینسی sinsi ; **— Sneakingly,** (snēk'ing-li) *(ad.)* ذلیلانه zelîlâne ; کیزلیجه gizlije.

Sneer, snēr, *(v.)* اکلنمك eylenmek ; استهزا ا. istihzâ et. ; *(n.)* استهزا istihzâ ; **— Sneerer,** (snēr'ėr) *(n.)* مستهزی müstehzî ; **— Sneering,** (snēr'ing) *(n.)* استهزا istihzâ ; *(lit.)* استخفاف istihfâf ; *(a.)* مستهزی müstehzî ; **— Sneeringly ,** (snēr'ing-li) *(ad.)* مستهزیانه müstehziyâne.

Sneeze, snēz, *(v. n.)* آقصیرمق axurmaq ; *(n.)* آقصیرمه axurma ; *(-at)* *(lit.)* (ئی) استصغار ا. ...(i-) istisgâr et. .

Sniff, snif, *(v. n.)* (بورنی) چکمك (bournounou-) chekmek ; *(v.a.)* نفس آلمق nefes almaq ; (بورنه) چکمك (bournouna-) chekmek ; *(n.)* چکیش chekish ; نفس nefes.

Snip, snip, *(v.a.)* كسمك kesmek; (اوجنی) قیرپمق (oujounou-) qurpmaq; *(n.)* كسیك kesik; پارچه parcha; *(tailor)* ترزی terzi; *(pl.)* مقاص maqas.

Snipe, snīp, *(n.) (zo.)* چوللق choullouq; یلوه yelve; *(cigar)* (ازمارىت) (uzmarit).

Snivel, sniv'l, *(n.)* سوموك sümük; *(fig.)* (وزیلتی) (vuzultu); *(v.n.)* سومكورمك sümkürmek; *(fig.)* آغلامق âlamaq; (وىرلامق) (vurlamaq); *(lit.)* تظلم ا. tezallüm et.; — **Sniveller,** (sniv'l-ėr) *(n.)* چوق سومكورىر choq sümkürür; *(fig.)* همان آغلار hemen âlar; (میزمیز) (muz-muz).

Snob, snob, *(n.)* قوندرەجی qoundu-raju; یامەجی yamaju; *(fig.)* بایاغی آدم bayâ adam; *(affecting)* ساختە طورلی sahte tavrlu; — **Snobbish,** (snob'-ish) *(a.)* بایاغی bayâ; ساختە sahte; یاپمه yapma; — **Snobbishly,** (snob'ish-li) *(ad.)* بایاغی صورتدە bayâ sôuretde; ساختە طورله sahte tavrla; — **Snob-bism,** (snob'izm) *(n.)* بایاغیلق bayâ-luq; *(affection)* یاپمەجق yapmajuq; *(phil.)* تصلف tesallüf.

Snook, snōōk, *(v.n.)* كوزتلەمك geuzet-lemek.

Snooze, snōōz, *(v.n.)* اویوقلامق ouyouq-lamaq; *(n.)* اویقو ouyqou.

Snore, snōr, *(v. n.)* خورلامق horlamaq; *(n.)* خورولتی horoultou; خورلامه hor-lama; — **Snōr'ing,** *(n.)* خورلامه hor-lama.

Snort, snort, *(v.n.)* خورلامق horlamaq; — **Snort'ing,** *(n.)* خورولتی horoultou.

Snot, snot, *(n.)* سوموك sümük; *(lit. & med.)* مخاط mouhât; — **Snotty,** (snot'i) *(a.)* سوموكلی sümüklü.

Snout, snowt, *(n.)* بورون (سیوری) (sivri-) bouroun; — **Snouted,** (snowt'd) *(a.)* سیوری بورونلی sivri bourounlou.

Snow, snō, *(n.)* قار qar; *(v.)* قار یاغمق qar yâmaq; — **ball,** (-bawl) *(n.)* قار طوپی qar topou; *(bot.)* قار طوپی (چیچكی) qar topou (-chicheyi); *(v.)* قار طوپی آتمق qar topou atmaq; — **drift,** *(n.)* قار ییغینی qar yughunu; — **drop,** *(n.) (bot.)* قار چیچكی qar chicheyi; آق چیكدم aq chiydem; — **flake,** (-flāk) *(n.)* قار (لاپەسی) qar (-lapasu); — **slip,** *(n.)* چیغ chîgh; قار كتلەسی qar kitlesi; — **storm,** *(n.)* قار فیرطنەسی qar furtunasu; — **Snowy,** (snō'i) *(a.)* قارلی qarlu; *(like)* قار كبی qar gibi; بم بیاض bem-beyaz.

Snub, snub, *(v.a.)* آزارلامق azarlamaq; توبیخ ا. tevbîh et.; *(check)* منع ا. men et.; *(humiliate)* تحقیر ا. tahqîr et.; *(n.)* تكدیر tekdîr; تحقیر tahqîr; — **nose,** (-nōz) *(n.)* یاصسی بورون yassu bouroun; قالقیق بورون qalquq bouroun.

Snuff, snuf, *(n.)* انفیه enfiye; *(v. n.)* انفیه چكمك enfiye chekmek; **to put up to** — خبردار ا. haberdâr et.; (ایشی آچمق) (ishi achmaq); — **box,** *(n.)* انفیه قوطوسی enfiye qoutousou; — **taker,** *(n.)* انفیه چكن enfiye cheken.

Snuff, snuf, *(n)* *(candle's)* یانمش فیتیل yanmush fitil; *(v.a.)* فیتیلنی كسمك fitilini kesmek; *(-out)* سوندورمك seun-dürmek; — **Snuffers,** (snuf'ėrz) *(n. pl.)* موم مقاصی moum maqasu.

Snuffle, snuf'fl, *(v. n)* خیم خیم قونوشمق hum-hum qonoushmaq; — **Snuf-fler,** (snuf'lėr) *(n. & a.)* خیم خیم hum-hum; — **Snuffles,** (snuf'flz) *(n. pl.)* نزله nezle; (نوازل) (nevâzil).

Snug, snug, *(a.)* صیقی suqu; *(fig.)* منتظم mountazam; *(commode)* راحت rahat; خوش hosh; *(v.n.)* صیقیشمق suqushmaq; *(fig.)* صوقولمق soqoulmaq; — **ly,** *(a.)* صیقیجە suquja; راحتجە rahatja; — **ness,** *(n.)* راحتلق rahatluq.

So, sō, *(ad.)* بو صورتلە bou sôuretle; بویلەجە beuyleje; *(high)* او قدر oqa-dar; او درجه o dereje; *(cause)* بوندن طولایی boundan dolayu; *(thus)* اویلە euyle; بویلە beuyle; *(con.)* او حالدە o halde; بو تقدیردە bou taqdîrde; *(int)* ! بویلە beuyle!; **is it** — ؟ اویلەمی euylemi? **be it** — ! اویلە اولسون euyle olsoun!; — **many,** — **much** شو قدر shou qadar; بو قدر bou qadar; — **and** — فلان filan...; — **on** الی آخره ilâ âhura; بویلەجە beuyleje; — **that** اویلەكە euy-leki..; او صورتلەكە o sôuretleki; ایچون ...ichün; **not** — اویلە دكل euyle deyil; — **to say** عادتا âdetâ...; كبی ...gibi; بر نوع bir nevî'...; **or** — یاخود اویلە yâhoud euyle; اونك كبی onoun gibi; — **so** شویلە بویلە sheuyle beuyle.

Soak, sōk, *(v.a.)* طالدیرمق daldurmaq; *(lit.)* غطس ا. gats et; *(drench)* ایصلاتمق uslatmaq; *(v.n.)* ایپیجە ایصلانمق iyije uslanmaq; ایچمك ichmek; چكمك chekmek; *(n.)* غطس gats; — **Scaker,**

(sōk'ėr) *(n.)* *(fig.)* عياش ayyâsh; سرخوش sarhosh; — **Soaking,** (sōk'ing) *(a.)* ايصلاتير uslatur; ايچنه ايشلر ichine ishler; *(n.)* ايصلاتمه uslatma; — **Soaky,** (sōk'i) *(a.)* ايصلاق uslaq.

Soap, sōp, *(n.)* صابون saboun; *(fig.)* ريا كارلق riyâkyârluq; *(bribery)* رشوت rüshvet; *(v.a.)* صابونلامق sabounlamaq; — **boiler,** *(n.)* صابون ياپان saboun yapan; — **boiling,** *(n.)* صابون اعمالى saboun î'mâli; — **bubble,** (-bub'l) *(n.)* صابون كوپوكى saboun keupüy; — **stone,** (-stōn) *(n.)* صابون طاشى saboun tashu; (ترزى تباشيرى) (terzi tebeshiri); — **suds,** (-sudz) *(n.)* صابونلى صو sabounlou sou; — **trade,** (-trād) *(n.)* صابون تجارتى saboun tijâreti; صابونجيلق sabounjoulouq; — **works,** *(n.)* صابون فابريقه سى saboun fabriqasu; صابون اعمالاتخانه سى saboun î'mâlât-hânesi; — **wort,** *(n.)* *(bot.)* چوكن cheuven; (چوكان) (chevkyân); — **Soapy,** (sōp'i) *(a.)* صابونلى sabounlou; *(like)* صابون كبى saboun gibi; *(fig.)* رياكارانه riyâkyârâne.

Soar, sōr, *(v.n.)* يوكسلمك yüxelmek; *(n.)* يوكسليش yüxelish; *(fig.)* تعالى tealî; — **Soaring,** (sōr'ing) *(a.)* يوكسك yüxek; *(fig. & lit.)* بلند bülend; — **Soaringly,** (sōr'ing-li) *(ad.)* يوكسله رك yüxelerek; بلندانه bülendâne.

Sob, sob, *(v.n.)* هيچقيرمق huchqurmaq; *(n.)* هيچقيريق huchquruq; — **Sobbingly,** (sob'ing-li) *(ad.)* هيچقيره رق huchqureraq.

Sober, sō'bėr, *(a.)* *(not drunk)* آييق ayuq; *(fig.)* عقلى باشنده aqlu bashunda; *(temperate)* معتدل mou'tedil; ممسك mümsik; تمكينلى temkînli; *(simple)* ساده sâde; *(fig.)* آغر باش âr bash; — **ly,** *(ad.)* اعتدالله î'tidâlle; تمكينله temkînle; — **Sobriety,** (sob-rī'e-ti) *(n.)* اعتدال î'tidâl; امساك imsâk; *(fig.)* تمكين temkîn.

Sobranye, sō-brän'ye, *(n.)* صوبرانيه sobranye: بلغار پارلامنتوسى boulgar parlamentosou.

Sobriquet, sō-brē-kā', *(n.)* لقب laqab, (لاب lâb); *(assumed)* نام مستعار nâmu müste-âr.

So-called, so'-kawld, *(a.)* ..دينيلن ..denilen; تعبير مخصوصيله tâ'bîri mahsôusîle...; ...نامنده كى ...nâmundaki.

Sociable, sō'sha-bl, *(a.)* كوروشيلير geurüshülür; نازك nâzik; *(lit.)* مونس môunis; *(n.)* آچيق آرابه achuq araba; (بريق) (briq); قاناپه qanape; (قوزوز) (qozeuz); — **Sociability,** (sō-sha-bil'i-ti) *(n.)* انسيت ünsiyyet.

Social, sō'shal, *(n.)* اجتماعى ijtimâ-î; *(friendly)* دوستانه dostâne; مونس môunis; *(pol.)* سوسيال sosiyâl; *(lit.)* اشتراكى ishtirâkî; — **ly,** *(ad.)* اجتماعى صورتده ijtimâ-î sôuretde; *(fig.)* انسيتله ünsiyyetle; — **democrat,** *(a. & n.)* سوسيال دەموقرات sosiyal demoqrat; — **duties,** (dū'tis) *(n.pl.)* وظائف اجتماعيه vazâ-ifi ijtimâ-uyye; — **«intercourse»,** (in-tėr'kōrs), *(n.)* *(lit.)* «مناسبات» اجتماعيه «minâsebâtu» ijtimâuyye; اختلاط ihtilât; — **Socialism,** (sō'shal-izm) *(n.)* سوسياليزم sosiyalîzm; — **Socialist,** (sō'shal-ist) *(n. & a.)* سوسياليست sosiyalist; *(pl.)* اشتراكيون ishtirakiyyôun.

Society, sō-sī'e-ti, *(n.)* *(act)* الفت ülfet; *(lit.)* معاشرت mou-âsheret; *(community)* اشتراك ishtirâk; *(lit.)* مشاركت müshâreket; *(association)* جمعيت jem-iyyet; *(mankind)* *(lit.)* هيئت اجتماعيه hey-eti ijtimâ-uyye; *(fashonable)* سوسيەتە sosiyete; (كبار محافلى) (kibar mehâfili); *(com.)* شركت shirket; **good** — *(lit.)* حسن معاشرت hüsnü mou-âsheret.

Sociology, sō-shi-ol'ō-ji, *(n.)* *(lit.)* علوم اجتماعيه oulôumu ijtimâ-uyye; اجتماعيات ijtimâ-uyyât; — **Sociological,** (sō-shi-o-loj'ik-al) *(a.)* (اجتماعى) (ijtimâ-î).

Sock, sok, *(n.)* قيصه چوراب qusa chorab; *(fig.)* قومه دى qomedi.

Socket, sok'et, *(n.)* *(eye)* كوز چوقورى geuz chouqourou; بوشلق boshlouq; *(metal)* يووا youva; پاپوچ papouch.

Socle, sō'kl, *(n.)* قاعده qâ-ide; مسند mesned; *(wall's)* سوكه seuge.

Socrates, sok'ra-tēz, *(n.pr.)* سقراط soqrat; — **Socratic,** (sōk-krat'ik) *(a.)* سقراطى soqrâtî; — **Socratism,** (sōk'rat-izm) *(n.)* سقراط مسلك فلسفيسى soqrat mesleki felsefîsi.

Sod, sod, *(n. & a.)* چايير chayur.

Soda, sō'da, *(n.)* صودا soda; — **water,** *(n.)* صودا واتر soda vâter; غازوز gazeuz; — **fountain,** (fownt'ān) *(n.)*

صودا واتر جهازى soda vâter jihâzu ; — **Sō'dium,** *(n.)* صوديوم sodiüm.

Sodden, sod'n, *(a.)* حاشلامش hashlamush ; قاينامش qaynamush.

Sodomy, sod'o-mi, *(n.)* لواطه luvâta; فعل شنيع fî'li shenî' ; — **Sodomite,** (sŏd'o-mit) *(n.)* لوطى lôutî.

Soever, sō-ev'ėr, *(ad.)* هر نه her ne... ; نه اولورسه اولسون ne oloursa olsoun; *(pers.)* هر كيم her kim... .

Sofa, sō'fa, *(n.)* قاناپه qanape ; — **bed,** *(n.)* قاناپه ياتاق qanape yataq.

Soft, soft, *(a.)* يومشاق yumushaq ; *(fig.)* ملايم mülâyim ; *(gram.)* خفيف hafif ; ياواش yavash ; *(int.)* ! ياواش yavash ! ; — **ly,** *(ad.)* ياواشجه yavashja ; خفيفجه hafifje ; *(fig.)* ملايمتله mülâyemetle ; — **ness,** *(n.)* يومشاقلق yumushaqluq ; *(fig.)* ملايمت mülâyemet ; — **goods,** *(n.pl.)* مانيفوطرا manifotra ; *(lit.)* منسوجات mensôujât ; — **water,** *(n.)* طاتلى صو tatlu sou ; كوپورر صو keupürür sou ; — **Soften,** (sof'n) *(v.a.)* يومشاتمق yumushatmaq ; *(v.n.)* يومشامق yumushamaq ; — **Softening,** (sof'n-ing) *(n.)* يومشامه yumushama ; **brain** — بينى صولانمه beyni soulanma.

Soi-disant, swo-dē-zong', *(a.)* كويا gôuyâ... .

Soil, soil, *(n.)* طوپراق topraq ; *(fig.)* مملكت memleket ; — **Soiled,** (soild) *(a.)* طوپراقلى ...topraqlu ; طوپراغى toprâ... .

Soil, soil, *(n.)* *(dirt)* پيسلك pislik ; *(fig.)* كير kir ; لكه leke ; *(dung)* كوبره gübre ; **(v.a.)** كيرلتمك kirletmek ; *(feed)* سميرتمك semirtmek ; *(v. n.)* كيرلنمك kirlenmek ; قارارمق qararmaq ; — **pipe,** (-pīp) *(n.)* قوبور qoubour ; — **Soiled,** (soild) *(a.)* كيرلى kirli.

Soirée, swä-rā', *(n.)* سواره souvare ; مسامره müsâmere.

Sojourn, sō'jurn, *(v. n.)* قالمق qalmaq ; طورمق dourmaq ; *(dwell)* اقامت ا. iqâmet et. ; *(n.)* توقف tevaqqouf ; *(lit.)* آرام ârâm ; — **Sojourner,** (sō'jurn-ėr) *(n.)* يولجى yoljou ; مسافر misâfir.

Solace, sol'ās, *(n.)* تسلى teselli ; *(lit.)* اطمئنان utmi'nân ; *(v.a.)* متسلى ا. müteselli et. ; — **Sol'acement,** (-'āsment) *(n.)* تسلى teselli ; اطمئنان utmi'nân.

Solanum, sō-lā'num, *(n.)* *(bot.)* ايت اوزومى it üzümü.

Solar, sō'lar, *(a.)* شمسى shemsî ; — **system,** (-sis'tem) *(n.)* منظومهٔ شمسيه manzôumeyi shemsiyye ; — **year,** (-yėr) *(n.)* سنهٔ شمسيه seneyi shemsiyye.

Sold, sōld, *(a.)* صاتيلمش satulmush.

Solder, sod'ėr, *or* sol'dėr, *(v.a.)* لهيملمك lehimlemek ; ربط ا. rabt et. ; *(n.)* لهيم lehim ; — **Sol'dėrėr,** *(n.)* لهيمجى lehimji ; — **Sol'dėring,** *(n.)* لهيمله‌مه lehimleme ; ربط rabt.

Soldier, sōl'jėr, *(n)* عسكر asker ; *(private-)* نفر nefer ; *(pl.)* افراد efrâd ; *(v. n.)* عسكرلك ا. askerlik et. ; **old** — اسكى عسكر eski asker ; اختيار عسكر ihtiyâr asker ; *(bottle)* بوش شيشه bosh shishe ; *(cigar's)* سيغار آرتيغى sigar artugh ; (ايزماريت) (izmarit) ; — **Soldiery,** (sōl'jėr-i) *(n.)* عسكرلك askerlik ; *(pl.)* عسكرلر askerler ; *(fig.)* (اوردو) (ordou).

Sole, sōl, *(a.)* يالكز yalunuz ; *(lit.)* منفرد münferid ; *(unmarried)* مجرد müjerred ; أولنمه‌مش evlenmemish ; — **ly,** *(ad.)* يالكز yalunuz ; صرف surf ; *(singly)* يالكز باشنه yalunuz bashuna ; — **ness,** *(n.)* يالكزلق yalunuzluq.

Sole, sōl, *(n.)* طابان taban ; *(zo.)* ديل بالغى dil balugh; — **leather,** (-le*th*'ėr) *(n.)* طابان كوسله‌سى taban keuselesi ; — **Soled,** (sōl'd) *(a.)* طابانلى ... tabanlu.

Solecism, sol'ē-sizm, *(n.)* نحو خطاسى nahv hatâsu ; *(fig.)* خطا hatâ ; *(absurdity)* معناسزلق mâ'nâsuzluq ; غرابت garâbet ; — **Solecistic, -al,** (sol-ē-sist'ik, -al) *(a.)* ياكلش yanlush ; خطالى hatâlu ; معناسز mâ'nâsuz ; غريب garîb.

Solemn, sol'em, *(a.)* رسمى resmî ; (مراسملى) (merâsimli) ; *(grave)* جدى jiddî ; وقارلى veqârlu ; آغر âr ; — **ly,** *(ad.)* مراسمله merâsimle ; رسماً resmen ; (جديتله) (jiddiyyetle) ; — **Solemnity,** (sol-em'ni-ti) *(n.)* احتفال ihtifâl ; مراسم merâsim ; *(fig.)* وقار veqâr ; جديت jiddiyyet ; — **Solemnize,** (sol'em-nīz) *(v.a.)* تسعيد ا.

tes-îd et. ; مراسم یاپمق merâsim yapmaq.

Solicit, sō-lis'it, *(v.a.)* استرحام ا. istirhâm et. ; *(demand)* طلب ا. taleb et. ; استدعا ا. istid-â et. ; *(disturb)* تحریك ا. tahrîk et. ; تشویق ا. teshvîq et. ; — **Solicitant,** (sō-lis'it-ant) *(n.)* طالب tâlib ; *(petitioner)* مستدعی müsted-î ; — **Solicitation,** (sō-lis-i-tā'-shun) *(n.)* استرحام istirhâm ; طلب taleb ; — **Solicitous,** (sō-lis'it-us) *(a.)* طالب tâlib . *(desirous)* پك خواهشكر pek hâhishger ; *(anxious)* اندیشه‌لی endîsheli ; *(careful)* اهتماملی ihtimâmlu ; — **Solicitude,** (sō-lis'it-ūd) *(n.)* اندیشه endîshe ; اهتمام ihtimâm.

Solicitor, sō-lis'it-or, *(n.)* طالب tâlib ; *(jud.)* آووقات avouqat ; دعوا وكیلی dâ'vâ vekîli ; — **general,** *(n.)* مدعیٔ عمومی müdda-î' oumoumî.

Solid, sol'id, *(a.)* صوم som ; *(sci.)* مجسم müjessem ; *(chem.)* صلب soulb ; قاتی qatu ; *(cubic)* مكعب mük-ab ; *(fig.)* صاغلام sâlam ; قوتلی qouvvetli ; *(credit)* معتبر môu'teber ; *(earnest)* جدی jiddî; *(n.)* جسم صلب jismi soulb ; — «**gold**» صوم «آلتون» som «altun» **to be** — *(for)* (ك) طرفندن اول. ...(in-) tarafundan ol.; (ی) التزام ا. .. (i-) iltizâm et. ; *(-with)* (له) صیقی دوست اول. ...(le-) suqu dost ol.; — **ly,** *(ad.)* *(fig.)* صاغلام صورتده sâlam sôuretde.

Solidarity, sol-i-dar'i-ti, *(n.)* پكیشیكلك pekishiklik ; *(fig.)* اتحاد ittihâd ; *(lit.)* تساند tesânüd; — **Sol'idary,** (-'i-dar-i) *(a.)* *(fig.)* مشترك müshterek; *(lit.)* متساند mütesânid.

Solidify, so-lid'i-fī, *(v.a.)* قاتیلاشدیرمق qatulashdurmaq ; *(fig.)* تقویه ا. taqviye et. ; تحكیم ا. tahkîm et. ; *(v.n.)* قاتیلاشمق qatulashmaq ; *(chem.)* تصلب ا. tesallüb et..

Solidity, so-lid'i-ti, *(n.)* قاتیلق qatuluq; *(lit.)* صلبیت soulbiyyet ; *(geom.)* حجم hajm ; *(fin.)* اعتبار i'tibâr ; *(fig.)* متانت metânet ; قوت qouvvet ; *(lit.)* صلابت salâbet.

Soliloquy, so-lil'o-kwe, *(n.)* كندی كندینه قونوشمه kendi kendine qonoushma ; (مونولوغ) (monolog).

Solitair, sol-i-tār', *(n.)* *(pers.)* منزوی münzevî ; یالكز yalunuz ; *(ornament)* تك طاش tek tash ; *(cards)* پاسیانس pasiyâns.

Solitary, sol'i-tar-i, *(n.)* یالكز yalunuz; *(lit.)* منزویانه münzeviyâne: *(lonely)* تنها tenhâ ; *(single)* تك tek ; *(lit.)* منفرد münferid ; *(n.)* منزوی münzevî ; — **Sol'itarily,** (-'i-tar-i-li) *(ad.)* یالكزجه yalunuzja ; تنها tenhâ ; — **Solitariness,** (-'i-tar-i-nes) یالكزلق yalunuzluq ; تنهالق tenhâluq.

Solitude, sol'i-tūd, *(n.)* یالكزلق yalunuzluq ; تنهالق tenhâluq *(place)* تنها یر tenhâ yer ; *(lit.)* انزوا inzivâ.

Solo, sō'lō, *(n.)* *(mus.)* صولو solo ; — **Sōlōist,** *(n.)* صولیست solist.

Solomon, sol'o-mon, *(n.pr.)* (حضرت) سلیمان (hazreti-) süleymân; —**'s seal,** (-sēl) *(n.)* مهر سلیمان mihri süleymân.

So-long, sō-long', *(int.)* آدیو adiyeu ! اللهه اصمارلادق allaha usmarladuq ; (ایوالله !) (eyvallah !).

Solstice, sol'stis, *(n.)* *(ast.)* (نقطهٔ) انقلاب (noqtayi-) inqilâb ; **summer** — انقلاب صیفی inqilâbu sayfî ; **winter** — انقلاب شتوی inqilâbu shitevî; — **Solsti'tial,** (-'shal) *(a.)* انقلابی inqilâbî — **points** انقلاب نقطه‌لری inqilâb noqtalaru.

Soluble, sol'ū-bl, *(a.)* اریر erir ; منحل münhall ; — **Solūbil'ity,** (-'i-ti) *(n.)* اریمه erime ; *(lit.)* قابلیت انحلال qâbiliyyeti inhilâl.

Solution, sol-ū'shun, *(n.)* اریتمه eritme ; حل hall ; *(dissolution)* اریمه erime ; *(lit.)* انحلال inhilâl; *(preparation)* محلول mahlôul ; *(fig.)* حل hall ; ایضاح îzâh; *(jud.)* تسویه tesviye ; *(med.)* بحران bouhrân ; نهایت nihâyet ; — **Solute,** (sol-ūt') *(a.)* سربست serbest ; *(merry)* شن shen ; — **Sol'utive,** (-'ūt-iv) *(a.)* اریتیر eritir ; *(laxative)* مسهل müs-hil.

Solve, solv, *(v.a.)* حل ا. hall et. ; — **Solv'able,** *(a.)* قابل حل qâbili hall; *(fin.)* قابل تأدیه qâbili te'diye ; — **Solv'ency,** (-'en-si) *(n.)* *(fin.)* اقتدار مالی iqtidâru mâlî ; — **Solv'ent,** *(a.)* اریتیر eritir ; حل ایدر hall eder ; *(fin.)* تأدیه‌یه مقتدر te'diyeye mouqtedir ; ویره‌بیلیر verebilir.

Somatism, sō'ma-tizm, *(n.)* *(phil.)* مادیجیلك maddîjilik ; (وجودیه مسلكی) (vüjôudiyye mesleki) ; — **Sō'ma,** *(n.)* وجود vüjôud ; بدن beden ; —

Somat'ic, *(a.)* جسمی jismî ; وجودی vüjôudî ; بدنی bedenî ; *(phil.)* مادی maddî ; (وجودیه) (vüjôudiyye...).

Sombre, som'bėr, *(a.)* قویو qoyou ; *(fig.)* مظلم mouzlim ; *(melancholic)* مغموم mâgmôum.

Some, sum, *(a.)* بعض bâ'zu ; *(moderate)* بر آز bir az ; *(about)* تقریباً taqrîben... ; قدر ...qadar ; *(pron.) (pl.)* بعضیلری bâ'zularu ; بعضی کیمسه‌لر bâ'zu kimseler ; — **'body,** (-bod'i) *(n.)* بری biri ; بر آدم bir adam ; — **'how,** *(ad.)* بر صورتله bir sôuretle; ناصلسه nasulsa ; نه ایسه ne ise ; — **thing,** *(n.)* بر شی bir shey ; *(quantity)* بر آز bir az ; بر پارچه bir parcha ; *(ad.)* بر آز bir az ; — **'time,** (-tīm) *(ad.)* بر وقت bir vaqit ; بر زمانلر bir zemânlar ; *(pl.)* بعضاً bâ'zen ; آره صره ara sura ; — **'what,** (-hwot) *(n. & ad.)* بر آز bir az ; — **'where,** (-hwār) *(ad.)* بر یرده bir yerde ; — **'whither,** (-hwi*th*'ėr) *(ad.)* بر یره bir yere.

Somersault, sum'ėr-sawlt, *(n.)* طاقلاق taqlaq ; **to cast —** طاقلاق آتمق taqlaq atmaq.

Somnambulism, som-nam'bū-lizm, *(n.) (lit.)* سیر فی المنام seyri fil-menâm ; — **Somnam'bŭlist,** *(n.) (lit.)* سائر فی المنام sâ-iri fil-menâm.

Somniferous, som - nif'ėr - us, *(a.)* اویوتیجی ouyoutoujou ; *(lit.)* منوم münevvim.

Somnolence, som'nō-lens, *(n.)* اویوقلامه ouyouqlama ; پینه‌کلمه pinekleme ; *(lit.)* نعاس nü-âs ; — **Som'nōlent,** *(a.)* اویوقلار ouyouqlar ; بایغین baygun ; — **Somnōles'cent,** (-les'sent) *(a.)* اویور اویانیق ouyour - ouyanuq ; یاری اویقوده yaru ouyqouda ; پینه‌کلر pinekler.

Son, sun, *(n.)* اوغل ôl ; *(lit.)* مخدوم mahdôum ; *(fig. & pl.)* اولاد evlâd ; **The —** *(rel.)* (حضرت) عیسی (hazreti-) isâ ; مسیح mesîh ; **my — !** اوغلم ! ôloum ! ; ...**and —s** *(com.)* و مخدوملری ...ve mahdôumlaru ; و اولادلری ...ve evlâdlaru ; — **in-law,** *(n.)* داماد dâmâd.

Sonant, sō'nant, *(n.) (lit.)* طنان tannân.

Song, song, *(n.)* شرقی sharqu ; *(rel.)* قصیده qasîde ; الهی ilâhi ; *(poet.)* نظم nazm ; (غزل) (gazel) ; *(mus.) (lit.)* غنا gunâ ; *(zo.)* اوتمه eutme ; — **book,** *(n.)* شرقی کتابی sharqu kitabu ; *(rel.)* الهی کتابی ilâhi kitabu; — **Song'stėr,** *(n.)* خواننده hânende ; *(lit.)* مغنی mouganni ; *(zo.)* اوتر قوش euter qoush ; — **Song'stress,** *(n.)* خواننده hânende ; *(lit.)* مغنیه mouganniye ; (شانتوز) (shanteuz).

Soniferous, son-if'ėr-us, *(a.)* سسلی sesli ; صدا ویرر sedâ verir ; *(lit.)* طنان tannân.

Sonnet, son'et, *(n.)* غزل gazel ; *(v. n.)* غزل سویلمك gazel seuylemek.

Sonorous, sō-nō'rus, *(a.)* سس ویرر ses verir ; یوکسك سسلی yüxek sesli ; — **ly,** *(ad.)* یوکسك سسله yüxek sesle.

Soon, sōōn, *(ad.)* یقینده yaqunda ; قریباً qarîben ; *(immediately)* همان hemen ; **sooner or later** ایر کچ er gech ; عاقبت âqibet ; **no sooner as** (ی) ... متعاقب (i-) ... müte - âqib ; همان hemen... .

Soot, soot, *(n.)* قوروم qouroum ; ایس is ; — **Soot'y,** (-'i) *(a.)* قوروملی qouroumlou ; ایسلی isli.

Sooth, sōōth, *(n.)* حقیقت haqîqat ; *(a.)* حقیقی haqîqî ; *(ad.)* حقیقةً haqîqaten.

Soothe, sōō*th*, *(v.a.)* اوقشامق oqshamaq ; *(fig.)* تسکین ا. teskîn et. ; — **Soother,** (sōō*th*'ėr) *(n.) (lit.)* مسکن müsekkin; — **Soothing,** (sōō*th*'ing) *(a.)* مخفف mouhaffif ; مسکن müsekkin ; *(lit.)* نوازشکار nüvâzishkyâr.

Soothsay, sōōth'sā, *(v. n.)* کشف ا. keshf et. ; — **Soothsayer,** (sōōth'-sā-ėr) *(n.)* کاهن kyâhin.

Sop, sop, *(n.)* تیرید tirid ; *(fig.)* یم yem ; لقمه loqma ; *(v.a.)* تیرید یاپمق tirid yapmaq ; *(v. n.)* تیرید اول. tirid ol. ; *(fig.)* صیر صیقلام اول. sur suqlam ol. ; **sopp'ing wet** *(a.)* تیرید کبی tirid gibi ; صیر صیقلام sur suqlam.

Sophia, sō'fi-a, *(n.pr.)* **St. -** *(-mosk)* آیا صوفیه (جامعی) aya sofya (- jâmi') ; *(city)* صوفیه sofya.

Sophism, sof'izm, *(n.)* سفسطه safsata ; *(fig.)* مغالطه mougâlata ; یاوه yâve ; — **Sophist,** (sof'ist) *(n.)* سفسطه‌جی safsataju ; — **Sophistical,** (sof-ist'-ik-al) *(a.)* سفسطه قبیلندن safsata qabîlinden ; — **Sophistically,** (sof-

ist′ik-al-i) *(ad.)* سفسطه ايله safsatayle; **Sophisticate,** (sof-ist′i-kāt) *(v.a.)* تحريف ا. tahrîf et. ; *(a.)* مغالطه لى mougâlatalu : بيهوده beyhôude; — **Sophistication,** (sof-ist-i-kā′shun) *(n.)* سفسطه safsata ; مغالطه mougâlata ; *(falsification)* تحريف tahrîf.

Sophocles, sof′o-klēz, *(n.pr.)* سوفوقلى sofoqli.

Sophomore, sof′ō-mōr, *(n.)* ايكنجى صنف طلبه سى ikinji sunuf talebesi ; *(a.)* ايكنجى صنف طلبه سنه عائد ikinji sunuf talebesine â-id ; — **Sophomoric,** (sof-o-mōr′ik) *(a.)* *(fig.)* طمطراقلى toumtouraqlu ; *(ignorantly)* عقلاجه ouqelâja ; جاهلانه jâhilâne ; *(college)* ...ايكنجى صنف ikinji sunuf... .

Sophoriferous , sō-fō-rif′ėr-us , *(a.)* اويوتير ouyoutour ; *(lit.)* مخدر mouhaddir.

Soprano, sō-prä′no, *(n.)* صوپرانو soprâno.

Sorb, sorb, *(n.)* *(bot.)* أووز üvez.

Sorbonn, sor-bon′, *(n. pr.)* صوربون (دارالفنونى) sorbon (dârül-fünôunou).

Sorcery, sor′sėr-i, *(n.)* سحر sihr ; بويوجيلك büyüjülük ; — **Sorcerer,** (sor′sėr-ėr) *(n.)* سحرباز sihirbaz ; بويوجى büyüjü ; — **Sorceress,** (sor′sėr-es) *(n.)* بويوجى قادين büyüjü qadun.

Sordid, sor′did, *(a.)* پيس pis ; سفلى süflî : — **ly,** *(ad.)* سفلى صورتده süflî sôuretde ; — **ness,** *(n.)* پيسلك pislik ; سفليت süfliyyet ; *(avarice)* خست hisset.

Sore, sōr, *(n.)* ياره yara ; چيبان chuban ; *(a.)* ياره لى yaralu ; *(fig.)* نازك nâzik ; تحملسز tehammülsüz ; *(sorry)* المى elemli ; *(severe)* شديد shedîd : — **ly,** *(ad.)* الم ايله elemle ; *(lit.)* اليمانه elîmâne ; شدتله shiddetle ; — **ness,** *(n.)* الم elem ; —′**head,** (-hed) *(n. & a.)* مشتكى müshtekî ; غير ممنون gayri memnôun.

Sorites, sō-rī′tez, *(n.)* *(lit.)* دليل متسلسل delîlî müteselsil ; *(pl.)* دلائل متسلسله delâ-ili müteselsile ; قضاياى متسلسله qazâyâyi müteselsile.

Sororicide, sor-or′i-sīd, *(n.)* همشيره قاتلى hemshîre qatli ; *(pers.)* همشيره قاتلى hemshîre qâtili.

Sorrel, sor′el, *(n.)* *(bot.)* قوزى قولاغى qouzou qoulâ.

Sorrel, sor′el, *(n. & a.)* طون رنكى don rengi ; (آل) (al).

Sorrow, sor′ō, *(n.)* كدر keder , الم elem ; *(v.n.)* مكدر او. mükedder ol. ; — **Sorrowful,** (sor′ō-fōōl) *(a.)* كدرلى kederli ; مكدر mükedder ; *(causing)* اليم elîm ; — **Sorrowfully ,** (sor′ō-fōōl-i) *(ad.)* كدرله kederle ; الم ايله elemle ; — **Sorrowless,** (sor′ō-les) *(a.)* كدرسز kedersiz ; المسز elemsiz.

Sorry, sor′i, *(a.)* مكدر mükedder ; *(miserable)* سفيل sefîl ; **I am —** تأسف ايدرم te-essüf ederim ; مع التأسف mâ′t te-essüf... ; (ه) متأسفم ...(e-) müte-ssifim ; — **Sorrily,** (sor′i-li) *(ad.)* كدرله kederle ; سفيلانه sefîlâne ; *(regretting)* مع التأسف mâ′t te-essüf.

Sort, sort, *(n.)* نوع nevi′ ; جنس jins ; *(manner)* طرز tarz ; *(v.a.)* آيرمق ayurmaq ; *(lit.)* تصنيف ا. tasnîf et. ; چشيد ياپمق cheshid yapmaq ; **a — of** بر نوع bir nevî′; **in some — or other** بر صورتله bir sôuretle... ; ناصل اوله بيليرسه nasul olabilirse... ; **all —s** هر نوع her nevî′ ; *(pers.)* هر صنف her sunuf ; **out of —s** *(a.)* بوزوق bozôuq ; *(pers.)* كيفسز keyfsiz ; **of that —** بو قبيل bou qabîl; بو نوع bou nevî′ ; — **Sort′ėr,** *(n.)* آيرجى ayurju ; *(lit.)* مصنف mousannif ; — **Sort′ing,** *(n.)* تفريق tefrîq ; *(lit.)* تصنيف tasnîf.

Sortie, sor′tē, *(n.)* چيقيش chuqush ; *(mil.)* خروج hourôuj ; مخرج mahrej.

Sot, sot, *(n.)* بكرى bekri; عياش ayyâsh; *(fig.)* سرسم sersem ; — **Sottish,** (sot′ish) *(a.)* عياش ayyâsh ; *(fig.)* سرسم sersem ; بودالا boudala ; — **Sottishly ,** (sot′ish-li) *(ad.)* عياشجه ayyâshja.

Soufflé, sōō-flā′, *(n.)* سوفله soufle.

Soul, sōl, *(n.)* جان jan ; *(essence)* روح rôuh ; *(person)* جان jan ; انسان insan; **high souled,** (sōl′d) *(a.)* يوكسك روحلى yüxek rôuhlou ; عاليجناب âlîjenâb ; **Soulless,** (sōl′les) *(a.)* روحسز rôuhsouz ; باياغى bayâ.

Sound, sownd, *(n.)* صدا sedâ ; سس ses ; *(fig.)* بوش لاقيردى bosh laqurdu ; *(passage)* بوغاز boghaz ; كچيد gechid ; *(fish's)* قورصاق qoursaq ; *(med.)*

صوندا sonda ; *(v.a.)* اوتدیرمك eutdürmek ; چالق chalmaq ; *(spread)* اعلان ا. î'lân et. ; نشر ا. neshr et. ; *(mar.)* اسقاندیل ا. isqandil et. ; *(fig.)* فکرینی یوقلامق fikrini yoqlamaq; *(lit.)* استمزاج ا. istimzâj et. ; *(med.)* صوندا قومق sonda qomaq ; معاینه ا. mou-âyene et. ; *(v.n.)* اوتمك eutmek ; صدا ویرمك sedâ vermek ; *(spread)* انتشار ا. intishâr et. ; *(appear)* ... کبی کورونمك ... gibi geurünmek; ...کبی کلمك ...gibi gelmek; *(mar.)* اسقاندیل آتمق îsqandil atmaq ; — **'board,** (-bōrd) *(n.)* عاکسه âkise ; *(pulpit)* تپه tepe ; چاتی chatu; — **post,** *(n.) (mus.)* کوپری keuprü; — **Soundless,** (sound'les) *(a.)* سسز sessiz ; صداسز sedâsuz ; *(deep)* دیبسز dibsiz ; غایت درین gâyet derin ; *(fig.)* نهایتسز nihâyetsiz ; **it sounds ...** *(fig.)* ...کبی کورونیور ...gibi geurüniyor ; ...کبی کلیر ...gibi gelir ; **it sounds well** خوش کورونیر hosh geurünür ; ... ایی کلیر ...iyi gelir.

Sound, sownd, *(a.)* صاغلام sâlam ; متین metîn ; سالم sâlim ; *(correct)* طوغری dôrou ; تمیز temiz ; — **lỵ,** *(ad.)* صاغلام صورتده sâlam sôuretde ; *(fig.)* ایيجه iyije ; تماماً tamâmen ; — **ness,** *(n.)* متانت metânet ; *(fig.)* سلامت selâmet ; *(justice)* استقامت istiqâmet.

Sounding, sownd'ing, *(a.)* سسلی sesli ; صدالی sedâlu ; *(n.)* اسقاندیل (اتمه) isqandil (-etme) ; *(depth)* عمق oumq ; *(pl.)* اسقاندیل عمقلری isqandil oumqlaru ; اسقاندیللر isqandiller ; — **line,** (-līn) *(n.)* اسقاندیل صاولوسی isqandil savlousou ; اسقاندیل تلی isqandil teli; — **machine** اسقاندیل ماکنه‌سی isqandil makinesi ; — **rod** *(mar.)* بورغاتا bourgata.

Soup, sōōp, *(n.)* چوربا chorba ; — **kitchen,** (-kich'n), *(n.)* فقرا مطبخی fouqarâ matbahu ; فقرا آشخانه‌سی fouqarâ ash-hânesi.

Sour, sowr, *(a.)* اکشی ekshi ; *(turned)* اکشیمش ekshimish ; *(milk)* کسیلمش kesilmish ; *(fig.)* صورتسز souratsuz ; صوغوق soghouq ; *(v.a.)* اکشیتمك ekshitmek ; *(v.n.)* اکشیمك ekshimek ; — **lỵ,** *(ad.)* *(fig.)* اکشی صورتله ekshi souratla ; خوشنودسزلقله hoshnoud-souzlouqla; — **ness,** *(n.)* اکشیلك ekshilik ; *(fig.)* خوشنودسزلق hoshnoud-souzlouq ; — **crout,** (-krowt) *(n.)* لخنه طورشیسی lahana tourshousou ; (اکشی لخنه) (ekshi lahana) ; — **Sourish,** (sowr'ish) *(a.)* اکشیجه ekshije.

Source, sōrs, *(n.)* پیکار punar ; منبع menbâ' ; *(pl.)* منابع menâbî' ; **from a good —** ایی بر منبعدن iyi bir menbâ'dan ; موثوقاً mevsôuqan.

Souse, sows, *(n.)* صالامورا salamoura ; طورشی tourshou ; *(feet)* پاچه pacha ; *(v.a.)* طوزلامق touzlamaq ; صالامورا یاپمق salamoura yapmaq ; طورشی یاپمق tourshou yapmaq.

Souse, sows, *(n.) (attack)* آتیلمه atulma ; حمله hamle ; *(ad.)* بردن بره birden bire ; *(descending)* باش آشاغی bash ashâ ; *(v.a.)* قاپمق qapmaq ; آولامق avlamaq ; *(v.n)* آتیلمق atulmaq ; هجوم ا. hüjôum et..

South, sowth, *(n.)* جنوب jenôub ; *(mar.)* قبله qible ; *(a.)* جنوبی jenoubî ; قبله qible ; *(ad.)* جنوبه jenôuba; — **east,** (-ēst) *(n.)* & *(a. & ad.)* جنوب شرقی jenôubu sharqî ; *(mar.)* کشیشلمه keshishleme : — **pole,** (-pōl) *(n.)* قطب جنوبی qoutbu jenôubî ; — **west,** *(n.)* & *(a. & ad.)* جنوب غربی jenôubu garbî ; *(mar.)* لدوس lodos ; — **South'erlỵ,** (su*th*'ėr-li) **South'ern,** (su*th*'ėrn) *(a.)* جنوبی jenôubî; *(in)* جنوبده jenôubda ; *(from)* جنوبدن jenôubdan ; *(toward)* جنوبه (طوغری) jenôuba (-dôrou) ; — **Southernmost,** (su*th*'ėrn-most) *(a.)* اك جنوبی en jenôubî; — **Southward,** (sowth' ward *or* su*th*'ard) *(ad.)* جنوبه (طوغری) jenôuba (-dôrou)

Southdown, sowth'down, *(n.) (zo.)* برنجی نوع قویون birinji nevî' qoyoun ; (قیوریجیق) (quvurjuq).

Souvenir, sōō-ve-nēr', *(n.)* خاطره hâtura ; یادکار yâdigyâr.

Sovereign, suv'rān *or* sov'e-rān, *(a.)* اك یوکسك en yüxek ; *(pol.)* حکمران hükümrân ; *(n.)* حکمدار hükümdâr ; *(coin)* انکلیز لیراسی ingiliz lirasu ; — **—'s speech,** *(n.)* نطق قرالی notqu qurâlî ; — **lỵ,** *(ad.)* *(fig.)* شاهانه shâhâne ; صوك درجه‌ده son derejede ; — **State,** (-stāt) *(n.)* مستقل دولت müstaqil devlet ; — **Sov'ereigntỵ,**

(suv'.ān-ti) *(n.)* حاکمیت hâkimiyyet ; *(pol.)* حقوق حکمرانی houqôuqu hükümrânî ; **national** — حاکمیت ملیه hâkimiyyeti milliyye.

Sow, sow, *(n.)* *(zo.)* دیشی طوموز dishi domouz ; *(metal)* کولچه külche ; قالب qalub.

Sow, sow, *(v.a.)* (تخم) اکمك (tohoum-) ekmek ; زرع ا. zeri' et. ; *(fig.)* نشر ا. neshr et. ; — **Sow'ėr**, *(n.)* اکیجی ekiji ; *(pl.)* زراع zürrâ' ; *(mach.)* تخم ماکنه‌سی tohoum makinesi ; *(fig.)* مشوق müshevviq ; — **Sowing**, (sō'ing) *(n.)* تخم اکمه tohoum ekme ; زرع zeri' ; *(pl.)* تخملق tohoumlouq.

Sowiet, sow'yet, *(a. & n.)* سوویت sovyet... ; *(pl.)* سوویتلر sovyetler.

Spa, spä, *(n.)* قاپلیجه qapluja.

Space, spās, *(n.)* یر yer ; میدان meydân ; ساحه sâha ; *(phil.)* حیز hayyiz , *(largeness)* کنیشلك genishlik ; وسعت vüs-at ; *(interval)* فاصله fâsula ; آره‌لق araluq ; *(opportunity)* فرصت fursat ; *(ast.)* فضا fezâ ; *(v.a.)* فاصله براقمق fâsula buraqmaq ; آیرمق ayurmaq ; — **Spacious**, (spā'shus) *(a.)* کنیش genish ; واسع vâsî' ; فرح ferah ; — **Spaciously**, (spā'shus-li) *(ad.)* فرحجه ferahja ; *(fig.)* واسع صورتده vâsî' sôuretde.

Spade, spād, *(n.)* بل bel ; *(cards)* ماچه macha ; پیکه pike ; *(v.a.)* بللمك bellemek ; **to call a — a —** آچیق آچیغه سویلمك achuq achugha seuylemek; اسمیله سویلمك ismîle seuylemek.

Spahi, spä'hē, *(n.)* سپاهی spâhî.

Spain, spān, *(n. pr.)* اسپانیا ispanya ; — **Spaniard**, (span'yard) *(n.)* اسپانیول ispanyol ; — **Spanish**, (span'ish) *(a.)* ... اسپانیا ispanya... ; اسپانیول ispanyol ; *(n.)* اسپانیولجه ispanyolja ; — **fever**, (-fē'vėr) *(n.)* اسپانیول نزله‌سی ispanyol nezlesi ; غریپ grip ; — **fly**, (-flī) *(n.)* قودوز بوجکی qoudouz beujeyi.

Span, span, *(n.)* قاریش qarush ; *(arch)* کوز geuz ; آچیقلق achuqluq ; *(time)* مدت müddet ; *(fig.)* دوام devâm ; *(yoke)* چیفت chift ; — **of arms** قولاچ qoulach ; *(v.a.)* قاریشلامق qarushlamaq ; اولچمك eulchmek ; *(embrace)* قوجاقلامق qoujaqlamaq ; *(mar.)* کرمك germek ; — **new**, (-nū) *(a.)* یپ یکی yep yeni ; (مجدد) (müjedded).

Spangle, spang'gl, *(n.)* پول poul ; *(v.a.)* پول قومق poul qomaq ; سوسلمك süslemek.

Spaniel, span'yel, *(n.)* *(zo.)* زاغار zâr ; کوپك keupek ; *(a.)* یالتاق yaltaq.

Spank, spangk, *(n.)* ضربه darbe ; (شاپلاق) (shaplaq) ; *(v.a.)* چارپمق charpmaq ; (شاپلاتمق) (shaplatmaq) ; *(large)* پك بیوك pek beuyük ; (قوجامان) (qojaman).

Spank, spangk, *(v. n.)* قاچمق qachmaq ; *(zo.)* چابوق کیتمك chabouq gitmek ; — **Spank'ėr**, *(n.)* *(quick)* خیزلی کیدر huzlu gider ; *(mar.)* راندا یلکنی randa yelkeni; — **Spank'ing**, *(a.)* چابوق chabouq ; خیزلی huzlu.

Spanner, span'ėr, *(n.)* جیواطه آناختاری juvata anahtaru ; آناختار anahtar.

Spar, spär, *(n.)* دیرك direk ; *(mar.)* سرن seren ; *(mining)* (سپات) (spat) ; — **' deck**, *(n.)* *(mar.)* قونطرا کوکرته qontra güverte.

Spar, spär, *(n.)* بوکس box ; *(quarrel)* قاوغا qavga ; *(v. n.)* قاوغا ا. qavga et. ; *(fig.)* کوستریش یاپمق geusterish yapmaq.

Spare, spār, *(v.a.)* قورومق qoroumaq ; وقایه ا. viqâye et.; اسیرکه‌مك esirgemek; *(menage)* اداره ا. idâre et. ; *(without)* ...سز یاپمق ...siz yapmaq ; (ه) لزوم کورمه‌مك ...(e-) lüzôum geurmemek ; *(a.)* قحط qut ; اداره‌لی idâreli ; *(frugal)* ساده sâde ; *(lean)* ضعیف zayuf ; یاوان yavan; *(reserve)* یدك yedek ; فضله fazla ; **to — no «expense»** «مصرف» اسیرکه‌مه‌مك masrafu esirgememek ; «مصرفدن» چکینمه‌مك «masrafdan» chekinmemek ; **have you any «tickets» to — ?** فضله «بیلتکز» وارمی ؟ fazla «biletiniz» varmu ?; **can you — me «five minutes»** بکا بش دقیقه وقتکزی حصر ایده‌بیلیرمیسکز ؟ bana «besh daqqa» vaqtinizi hasr edebilirmisiniz ? ; **we cannot — «you»** «سز»سز یاپه‌مایز «siz»siz yapamayiz ; — **parts**, *(n.pl.)* یدك اقسامی yedek axâmu ; — **time**, *(n.)* بوش وقت bosh vaqit; **at your — time** بوش وقتکزده bosh vaqtinizde ; — **rib**, *(n.)* یاغسز قابورغه yâsuz qabourga ; یاوان yavan ; — **Spār'ing**, *(a.)* آز az ; قحط qut ; اداره‌لی

idâreli ; *(merciful)* مرحمتلی merhametli; قورور qorour; — **Spār'inglγ,** (-'ing-li) *(ad.)* آزار آزار azar azar ; اداره ایله idâreyle ; قورویه‌رق qorouyaraq ; — **Spār'ingness,** *(n.)* احتیاط ihtiyât ; اداره idâre ; *(frugality)* ساده‌لك sâdelik ; آزلق azluq.

Spark, spärk, *(n.)* قیویلجم quvuljum ; *(lit. & sci.)* شراره shirâre ; *(fig.)* ذره zerre *(gallant)* (خوواردہ) (houvarda); *(lover)* عاشق âshuq ; *(v. n.) (fig.)* (خوواردہ‌لق ا.) (houvardaluq et.) **electric** — شرارهٔ الکتریقیه shirâreyi elektrîqiyye.

Sparkle, spärk'l, *(v.n.)* قیویلجم صاچمق guvuljum sachmaq ; *(glitter)* پاریلدامق paruldamaq ; *(wine)* کوپوکلنمك keu-püklenmek ; قاباریمق qabarmaq ; *(n.)* قیویلجم quvuljum ; *(fig.)* پاریلتی parul-tu ; *(lit.)* شراره shirâre ; — **Spärk-ling,** *(a.)* قیویلجیملی quvuljumlu; شراره‌لی shirâreli ; *(fig.)* پارلاق parlaq ; *(lovely)* جوال jevvâl; — **Spärk'linglγ,** (-'ling-li) *(ad.)* شراره ایله shirâreyle ; *(fig.)* پاریلدایه‌رق paruldayaraq.

Sparrow, spar'ō, *(n.)* (قوشی) سرچه ser-che (-qoushou); — **hawk,** *(n.)* آتماجه atmaja.

Sparta, spär'ta, *(n pr.)* اسپارطه ispar-ta ; — **Spär'tan,** *(n.)* ... اسپارطه is-parta... ; *(n.)* اسپارطه‌لی ispartalu; *(fig.)* متین metîn ; جسور jesôur.

Spasm, spazm, *(n.)* اسپازموز ispazmos ; *(lit.)* تشنج teshennüj ; — **Spasmodic,** (spaz-mod'ik) *(a.)* ... اسپازموز ispaz-moz ; اختلاجی ihtilâjî ; شدتلی shiddetli; — **Spasmodicallγ,** (spaz-mod'ik-al-i) *(ad.)* اسپازموزله ispazmozla; *(fig.)* اختلاجله ihtilâjla ; تشنجله teshennüjle.

Spat, spat, *(n.)* ضربه darbe; *(drop)* طامله damla ; *(dispute)* قاوغا qavga ; نزاع nizâ'.

Spatter, spat'ēr, *(v.a.)* صیچراتمق such-ratmaq ; *(fig.)* تلویث ا. telvîs et. ; *(art)* سرپمك serpmek ; *(n.)* چامور cha-mour ; *(lit.)* لکه leke ; — **dashes,** (-dashz) *(n.)* چامورلق chamourlouq; دیزلك dizlik ; — **work,** (-wurk) *(n.)* (قالبدن آلنمه رسم) (qalubdan alunma resim).

Spatula, spat'ū-la, *(n.)* سپاتول spatül; (ماپلاق) (maplaq).

Spavin, spav'in, *(n.)* *(zo. & med.)* اور our ; شیش shish ; — **Spavined,** (spav'ind) *(a.)* اورلی ourlou ; شیشمش shishmish.

Spawn, spawn, *(n.)* یومورطه‌لر you-mourtalar ; یاورولر yavroular ; *(v.a.)* طوغورمق doghourmaq; *(v.n.)* یومورطلامق youmourtlamaq; — **Spawn'ēr,** *(n.)* دیشی بالق dishi baluq.

Spaγ, spā, *(v.a.) (zo.)* بیضه‌لرینی چیقارمق beyzâlarunu chuqaımaq ; (ایغدیش ا.) (ighdish et.).

Speak, spēk, *(v.n.)* قونوشمق qonoush-maq ; *(v.a.)* سویله‌مك seuylemek ; *(explain)* بیان ا. beyân et. ; — **for** (ك) لهنده سویله‌مك .. (in-) lehinde seuy-lemek ; *(confirm)* تأیید ا. (ی) ...(i-) te'yîd et. ; — **of** بحث ا. (دن) ...(den-) bahs et. ; — **out** آچیق سویله‌مك achuq seuylemek ; — **to** (له) کوروشمك .. (le-) geurüshmek ; *(reprove)* تنبیه ا. (ه) ...(e-) tenbîh et. ; — **Speakāble,** (spēk'a-bl) *(a.)* دینه‌بیلیر ...denebilir; *(lit.)* قابل افاده qâbili ifâde ; — **Spea-ker,** (spēk'ēr) *(n.) (lit.)* خطیب ha-tîb ; *(president)* رئیس re-îs ; — **Speakership,** (spēk'ēr-ship) *(n.)* ریاست riyâset; — **Speaking,** (spēk' ing) *(n.)* قونوشمه qonoushma ; مکالمه mükyâleme ; *(speech)* نطق noutq ; *(a.)* قونوشیر qonoushour ; *(fig.)* ناطق nâtuq ; ... قونوشمه qonoushma ... ; — **tube** مکالمه بورویی mükyâleme borousou.

Spear, spēr, *(n.)* مزراق muzraq ; *(fishing)* زیپقین zupqun; *(v.a.)* زیپقینلامق zupqunlamaq ; — **man,** *(n.)* مزراقلی muzraqlu.

Special, spesh'al, *(a.)* خصوصی hou-sôusî ; *(designed)* خاص hâss ; مخصوص mahsôus ; — **lγ,** *(ad.)* بالخاصه bil-hâssa ; مخصوص mahsôus ; خصوصی اوله‌رق housôusî olaraq ; — **Specialist,** (spesh'al-ist) *(n.)* سپه‌سیالیست sipesi-yalist ; متخصص mütahassus ; — **Specialitγ,** (spe - shal'i - ti) *(n.)* خصوصیت housôusuyyet ; *(profession)* اختصاص ihtisâs; *(preparation)* سپه‌سیالیته spesiyalite ; (مستحضرات) (müstahza-rât) ; — **Specialize,** (spesh'al-īz) *(v.a.)* تخصیص ا. tahsîs et. ; *(v.n.)* اختصاص کسب ا. ihtisâs kesb et. ; — **Specialtγ,** (spesh'al-ti) *(n.) (jud.)*

مقاوله خصوصى housousî mouqâvele ; سند sened.

Specie, spē'shi, *(n.) (fin.)* نقد naqd; مسكوكات meskyôukyât.

Species, spē'shēz, *(n.)* نوع nevi' ; جنس jins ; *(pl.)* انواع envâ ; اجناس ejnâs.

Specific, spē-sif'ik, *(n.)* خصوصى علاج housousî ilaj ; *(lit.)* دواى مخصوص devâyi mahsous ; *(a.)* نوعى nev-î ; *(peculiar)* خصوصى housousî ; مخصوص mahsous ; *(precise)* معين mou-ayyen; قطعى qat-î ; *(relative)* اضافى izâfî ; نسبى nisbî ; — **density,** (-dens'i-ti) *(n.)* كثافت اضافيه (سى) kesâfeti izâfiyye (-si) ; — **gravity,** (-grav'i-ti) *(n.)* ثقلت اضافيه (سى) siqleti izâfiyye (-si): — **Specifically,** (spē-sif'ik-al-i) *(ad.)* نوعاً nev-an ; *(fig.)* خاصةً hâssatan ; بالخاصه bil-hâssa.

Specify, spes'i-fi, *(v.a.)* تخصيص ا. tahsîs et. ; تعيين ا. tâ'yîn et. ; *(express)* تصريح ا. tasrîh et. ; — **Specification,** (spe-si-fi-kā'shun) *(act)* تصريح tasrîh ; تعيين tâ'yîn ; *(contract)* تعريفنامه tâ'rîfnâme ; شرطنامه shartnâme ; **counter** — مقابل شرطنامه mouqâbil shartnâme; — **Specified,** (spe-si-fīd') *(a.)* معين mou-ayyen ; مصرح mousarrah ; **for a — purpose** معين بر خصوص ايچون mou-ayyen bir housous ichün ; خصوصى بر مقصدله housousî bir maxadla.

Specimen, spes'i-men, *(n.)* نمونه nümôune ; — «**page**», (-pāj) *(n.)* نمونه «صحيفه‌سى» nümôune «sahîfasu».

Specious, spē'shus, *(a.)* ظاهرى zâhirî ; ظاهراً ايى zâhiren iyi ; — **ly,** *(ad.)* ظاهراً zâhiren ; — **ness,** *(n.)* *(lit.)* صورت ظاهره sôureti zâhire ; ظواهر zavâhir.

Speck, spek, *(n.)* لكه leke ; *(quantity)* ذره zerre ; *(fat)* طوموز ياغى domouz yâ ; *(v.a.)* لكه‌لمك lekelemek.

Speckle, spek'l, *(n.)* بنك benek ; *(v.a.)* بنك ياپمق benek yapmaq ; — **Speckled,** (spek'ld) *(a.)* بنكلى benekli.

Spectacle, spek'ta-kl, *(n.)* منظره manzara ; *(play)* اويون oyoun ; *(lit.)* تماشا temâshâ ; *(pl.)* كوزلك geuzlük ; — **Spectacled,** (spek'ta-kld) *(a.)* كوزلكلى geuzlüklü.

Spectator, spek-tā'tur, *(n.)* سيرجى seyirji ; *(lit.)* تماشاكر temâshâ-ger.

Spectre, spek'tėr, *(n.)* خيالت hayâlet ; — **Spectrum,** (spek'trum) *(n.)* طيف tayf ; — **Spectral,** (spekt'ral) *(a.)* خيالى hayâlî ; طيفى tayfî ; — **Spectroscope,** (spek'trō-skōp) *(n.)* طيفبين tayfbîn.

Specular, spek'ū-lar, *(a.)* آينه كبى ayna gibi ; *(lit.)* مجلا müjellâ ; *(sci.)* صفحوى safhavî.

Speculate, spek'ū-lat, *(v. n.)* تصور ا. tesavvour et. ; *(profit)* سپه‌كولاسيون ياپمق spekülasyon yapmaq ; — **Speculation,** (spek-ū-lā'shun) *(n.)* تصور tesavvour ; فكر fikr ; *(phil.)* معاقله mou-âqale ; *(com.)* سپه‌كولاسيون spekülasyon ; *(fig. & pl.)* تخيلات tehayyulât ; فرضيات farazuyyât ; **much —s** بر چوق فرضيات bir choq farazuyyât... ; — **Speculative,** (spek'ū-lāt-iv) *(a.)* تصورى tasavvourî ; فرضى farazî ; خيالى hayâlî ; *(com.)* سپه‌كولاسيون قبيلندن spekülasyon qabîlinden ; — **Speculator,** (spek'ū-lāt-ur) *(n.)* خيالپرور hayâlperver ; *(com.)* سپه‌كولاتور spekülateur ; (آلاويرهجى) (alavereji) ; — **Speculatory,** (spek'ū-lā-to-ri) *(a.)* تصورى tesavvourî ; خيالى hayâlî ; نظرى nazarî.

Speculum, spek'ū-lum, *(n.)* آينه ayna ; عاكسه âkise ; *(sci.)* منظر minzar.

Speech, spēch, *(n.)* سوز seuz ; *(lit.)* ناطقه nâtuqa ; *(language)* ديل dil ; لسان lisân ; *(oration)* نطق noutq ; *(lit.)* خطابه hutâbe ; — **craft,** *(n.)* قوهٔ ناطقه qouvveyi nâtuqa ; — **Speechify,** (spēch'i-fī) *(v. n.)* سوزه قاريشمق seuze qarushmaq:— **Speechless,** (spēch'les) *(a.)* ديلسز dilsiz ; *(fig.)* ابكم ebkem.

Speed, spēd, *(n.)* سرعت sür-at ; *(success)* موفقيت mouvaffaqiyyet ; *(v. n.)* عجله ا. ajele et. ; *(lit.)* شتاب ا. shitâb et. ; *(v.a.)* تسريع ا. tesrî' et. ; تعجيل ا. tâ'jîl et. ; *(send off)* كوندرمك geundermek ; *(rid)* قورتولق qourtoulmaq ; — **Speedily,** (spēd'i-li) *(ad.)* على العجله alel-ajele ; سرعتله sür-atla ; — **Speediness,** (spēd'i-nes) *(n.)* سرعت sür-at ; عجله ajele ; — **Speedy,** (spēd'i) *(a.)* چابوق chabouq ; سريع serî'.

Speedwell, spēd'wel, *(n.)* *(bot.)* یاوشان اوتی yavshan otou.

Spell, spel, *(v.a.)* هجالامك hejelemek; *(-out)* دیمك ... demek; معناسنده او. ...mâ'nâsunda ol.; *(-backward)* ترس آكلامق ters anlamaq; عكس ا. ax et.; *(v. n.)* املا یازمق imlâ yazmaq; *(n.)* *(fascination)* بویو büyü; سحر sihr; **how do you — it?** املاسی سویلرمیسكز؟ imlâsunu seuylermisiniz?; ناصل یازیلیور؟ nasul yazuluyor?; املاسی ناصل؟ imlâsu nasul?; **— bound,** *(a.)* بویو طوتمش büyütoutmoush; *(lit.)* مسحور mes-hôur; **— Spelling,** (spel'ing) *(n.)* هجا heje; املا imlâ; *(act)* هجالهمه hejeleme; **— book** املا كتابی imlâ kitabu.

Spell, spel, *(v.a.)* *(relieve)* (نوبت) دكیشدیرمك (nebet-) deyishdirmek; *(n.)* *(turn)* طاقم taqum; نوبت nebet; *(time)* زمان zemân; (فاصله) (fâsula); (مدت) (müddet); *(fig.)* دوره devre; **tws —s** (عمله) ایكی طاقم iki taqum (-amele); ایكی پارتی iki parti; **a — of « cold weather »** بر مدت «صوغوق» (لر) bir müddet «soghouq»(-lar); (فاصلهٔ برودت) (fâsulayi bürôudet); **of — bad luck** ادبار زمانی idbâr zemânu; *(lit.)* دورهٔ ادبار devreyi idbâr.

Spelt, spelt, *(n.)* *(bot.)* قیزیلجه بغدای quzulja bôuday.

Spend, spend, *(v.a.)* صرف ا. sarf et.; *(time)* كچیرمك gechirmek; *(v.n.)* مصرف ا. masraf et.; *(use)* كیتمك gitmek; قوللانلمق qoullanulmaq; **— Spend'thrift,** *(n.)* مسرف müsrif; **— Spent,** *(a.)* بیتمش bitmish; صرف ایدلمش sarf edilmish; **to be —** صرف ایدلمك sarf edilmek.

Sperm, spėrm, *(n.)* منی menî; *(lit.)* نطفه noutfa; *(fish)* یومورطه youmourta; **— oil,** *(n.)* اسپرمچت یاغی ispermechet yâ; بالنه یاغی baline yâ; **— Spėrmat'ic,** *(a.)* منی‌یه عائد meniye â-id; نطفی noutfî; **— Spermatocele,** (spėr'ma-to-sēl) *(a.)* امتلای منی imtilâyi menî; **— Spermatorrhea,** (spėr-ma-tor-rē'a) *(n.)* سیلان منی seyelânu menî.

Spermaceti, sper-ma-set'i, *(n.)* بالق نفسی baluq nefsi; اسپرمچت ispermechet.

Spew, spū, *(v.a.)* قوصمق qousmaq; استفراغ ا. istifrâgh et.; **— Spewing,** (spū'ing) *(n.)* استفراغ istifrâgh; قوصمه qousma.

Sphenoid, -al, sfē'noid, -al, *(a.)* قاما شكلنده qama sheklinde; *(lit.)* وتدی vetedî; *(bone)* عظم وتدی azmu vetedî.

Sphere, sfēr, *(a.)* كره küre; *(circle)* دائره dâ-ire; *(fig.)* حال hâl; درجه dereje; *(range)* ساحه sâha, منطقه mountuqa; **armillary —** كرهٔ مشبكه küreyi müshebbeke; **— of activity** ساحهٔ فعالیت sâhayi fa'âliyyet; **— of influence** منطقهٔ نفوذ mountuqayi nüfôuz; **— Spherical,** (sfer'ik-al) *(a.)* كروی kürevî; **— Sphericity,** (sfe-ris'i-ti) *(n.)* كرویت küreviyyet; **— Spherics,** (sfer'iks) *(n.pl.)* كرویات küreviyyât; **— Spheroid,** (sfēr'oid) *(n.)* شبه كره shibhi kürre; **— Spheroidal,** (sfēr-oid'al) *(a.)* شبه كروی shibhi kürevî.

Sphincter, sfingk'tėr, *(n.)* *(ana.)* عاصره âsura; *(anus)* فقحه faqha.

Sphinx, sfingks, *(n.pr.)* سفینكس sfinx; ابوالهول ebül-hevl; *(fig.)* معما mouammâ; *(zo.)* پروانه pervâne.

Sphygmograph, sfig'mō-graf, *(n.)* نبض مقیدی nabz mouqayyidi.

Spice, spīs, *(n.)* بهار bahar; *(smack)* چاشنی cheshni; لذت lezzet; *(fig.)* جزئی jüz-î; *(pl.)* بهارات bahârât; *(v.a.)* بهارلامق bahârlamaq; *(fig.)* سوسلهمك süslemek; رنك ویرمك renk vermek; **— Spiced,** (spīsd) *(a.)* بهارلی bahârlu; قوقولو qoqoulou; **— Spicery,** (spīs'ėr-i) *(n.)* عطار aqtar; *(pl.)* بهارات bahârât; **— Spicy,** (spīs'i) *(a.)* بهارلی bahârlu; *(frag.)* قوقولی qoqoulou; *(fig.)* كسكین keskin; *(showy)* كوستریشلی geusterishli.

Spider, spī'dėr, *(n.)* اوروجك eurümjek; *(lit.)* عنكبوت ankebôut; **— web,** *(n.)* اوروجك آغی eurümjek â; **— work,** *(n.)* آغ â; *(lit.)* شبكه shebeke.

Spigot, spig'ut, *(n.)* طیقاچ tuqach; طیپا tupa.

Spike, spīk, *(n.)* سیوری اوج sivri ouj; *(nail)* بویوك چیوی beuyük chivi; *(bot.)* باشاق bashaq; *(v.a.)* میخلامق muhlamaq; *(gun)* طاپهلامق tapalamaq; تخریب ا. tahrîb et.; **— Spiky,**

(spīk'i) *(a.)* چيويلى chivili ; ديكنلى dikenli.

Spikenard, spīk'närd, *(n.)* *(bot.)* (رومى) سنبل sünbül (-rôumî) ; *(oil)* سنبل ياغى sünbül yâ.

Spile, spīl, *(n.)* طيپا tupa, طيقاچ tuqach; *(pile)* قازيق qazuq ; تمل قازيغى temel qazugh.

Spill, spil, *(n.)* طيپا tupa ; پول poul ;

Spill, spil, *(n.)* *(fall)* سقوط souqôut ; *(v.a.)* دوكمك deukmek ; *(throw)* آتمق atmaq ; دوشورمك düshürmek ; — **a sail** (يلكنى) بوشالتمق (yelkeni-) boshaltmaq ; *(v.n.)* دوكولمك deukülmek; *(fig.)* محو اول. mahv ol..

Spin, spin, *(v.a.)* بوكمك bükmek; (اكيرمك) (eyirmek) ; *(out)* اوزاتمق ouzatmaq ; — **Spinner** , (spin'ėr) *(n.)* ايپلكجى iplikji ; *(fig. & mar.)* (ماواجى) (mavalji) ; ماصالجى masalju ; — **Spinning,** (spin'ing) *(a.)* ... ايپلك iplik... ; — **frame** (تزكاه) دستكاه tezgyah ; — **jenny** چيقريق آرابه‌سى chuqruq arabasu ; املیه elemye ; — **mill** ايپلكخانه iplikhâne ; — **wheel** چيقريق chuqruq.

Spinach, spin'āj, *(n.)* اسپاناق uspanaq.

Spinal, spīn'al, *(a.)* ... آرقه كميكى arqa kemîy... ; *(sci.)* شوكى shevkî ; — **cord,** *(n.)* نخاع شوكى nouhâ-u shevkî.

Spindle, spin'dl, *(n.)* ايك îy ; *(pin)* ميل mil ; محور mihver ; *(fig.)* اينجه inje; — **legs,** (-legz) *(n.pl.)* (ليلك باجاقلى) (leylek bajaqlu) ; — **shaped** , (-shāp'd) *(a.)* ايك كبى îy gibi ; اوجلرى سيورى oujlaru sivri ; — **Spind'ly,** (-'li) *(a.)* پك اوزون pek ouzoun ; (طويل) (tavîl).

Spine, spīn, *(n.)* *(bot.)* ديكن diken ; *(zo.)* چيوى chivi ; آرقه كميكى arqa kemîy ; *(lit.)* عمود فقارى amôudi feqârî ; *(ridge)* بل bel ; اومورغه omourga ; — **Spiny,** (spī'ni) *(a.)* ديكنلى dikenli ; *(fig.)* مشكل müshkül.

Spinel, spin'el, *(n.)* لعل lâ'l.

Spinozism, spi-nōz'izm , *(n.)* سيپينوزا مسلكى spinôza mesleki ; سيپينوزا مذهب فلسفيسى spinôza mezhebi felsefîsi; — **Spinō'za** , *(n. pr.)* سيپينوزا spinôza.

Spinster, spin'stėr, *(n.)* كچكين قيز gechkin quz.

Spiracle, spir'a-kl, *(n.)* دليك delik ; منفس menfes.

Spiral, spī'ral, *(n.)* حلزون halezon ; اسقرو isqrou ; *(a.)* حلزونى halezônî ; — **ly,** *(ad.)* حلزونى اولەرق halezônî olaraq.

Spire, spīr, *(n.)* حلزون halezon ; *(curl)* قيورم quvrum ; *(tapering)* (سيورى) اوج (sivri-) ouj ; كلاه külah ; *(bot.)* صاپ sap ; *(v.n.)* سيورلمك sivrilmek ; *(bot.)* سورمك sürmek.

Spirit, spir'it, *(n.)* روح rôuh ; *(enthusiasm)* شوق shevq ; آتش âtesh; *(ghost)* جين jin ; پرى peri ; *(pl.)* ارواح ervâh; *(volatile)* روح rôuh ; ئەسانس esans ; اسپيرتو ispirto; *(meaning)* معنا mâ'nâ; *(lit.)* فحوا fehvâ ; *(fig.)* اينجەلك injelik ; *(pl. & fig.)* شوق shevq ; هيجان heyejân ; *(pl.)* *(liquids)* روحلر rôuhlar ; ئەسانسلر esanslar ; *(lit.)* زيوت طياره züyôutu tâyyâre ; *(liquors)* مسكرات müskirât ; *(v.a.)* جانلانديرمق janlandurmaq ; *(fig.)* اوچورمق ouchourmaq; يوق ا. yoq et. ; **good —s** *(lit.)* ارواح لطيفه ervâhu latîfe ; پريلر periler ; **evil —s** ارواح خبيثه ervâhu habîse ; جنلر jinler ; **Holy —** *(lit.)* روح القدس rouhül-qouds ; — **lamp,** *(n.)* قامينوطه qaminota ; — **level,** *(n.)* تسويه روحى tesviye rôuhou ; — **world,** *(n.)* *(lit.)* عالم ارواح âlemi ervâh ; — **Spir'itism,** (-izm) *(n.)* اسپيريتيزمه ispiritizme ; — **Spir'itless,** *(n.)* روحسز rôuhsouz ; شوقسز shevqsiz ; — **Spir'ituous,** (-'it-ū-us) *(a.)* اسپرتولى ispirtolou ; *(lit.)* كئولى kü-ôulî ; *(volatile)* طيار tayyâr.

Spirited, spir'it-ed, *(a.)* روحلى rôuhlou ; جانلى janlu ; *(animated)* شوقلى shevqli ; هيجانلى heyejânlu ; **high —** شوقلى shevqli ; *(lit.)* جوال jevvâl ; *(courageous)* جسور jesôur ; **low —** شوقسز shevqsiz ; مأيوس me'yôus ; **mean —** (روحلى) عادى âdî (-rôuhlou) ; سفلى süflî ; **narrow —** محدود فكرلى mahdôud fikirli ; — **ly,** *(ad.)* شوقله shevqle : هيجانله heyejânla ; *(lit.)* جواليتله jevvâliyyetle.

Spiritual, spir'it-ū-al , *(a.)* *(rel.)* روحانى rôuhânî ; مقدس mouqaddes ; *(soul)* باطنى bâtunî ; روحى rôuhî ; *(moral)* معنوى mâ'nevî ; *(intellectual)*

فکری fikrî ; — lү, *(ad.)* روحانی اولهرق rôuhânî olaraq ; فکراً fikren ; — **court,** (-kōrt) *(n.)* روحانی محکمه rôuhânî mahkeme ; *(Islamic)* محکمهٔ شرعیه mahkemeyi sher-uyye ; — **Spir'itualism,** (-'it-ū-al-izm) *(n.)* سپیریتو آلیزم spritü-alîzm ; روحجیلق rôuhjou-louq ; (روحانیات) (rôuhâniyyât) ; (معنویات) (mâ'neviyyât) ; — **Spir'itūalist,** *(n.)* سپیریتوآلیست spritü-alist ; روحجی rôuhjou ; *(pl.)* (روحانیون) (rôuhâniyyôun) ; (باطنیون) (bâtuniyyôun) ; — **Spiritūal'itү,** (-'i-ti) *(n.)* روحانیت rôuhâniyyet ; معنویت mâ'neviyyet ; *(essence)* روح rôuh ; — **Spir'itualize,** (-'it-ū-al-īz) *(v.a.)* روحانیلشدیرمك rôuhânîleshdirmek ; *(refine)* تصفیه ا. tasfiye et. ; (حسیاتدن) تنزیه ا. (hissiy-yâtdan-) tenzîh et. .

Spirt, spir'it, *(v.n.)* فیشقیرمق fushqurmaq ; *(lit.)* فوران ا. feverân et. ; *(v.a.)* فیشقیرتمق fushqurtmaq ; *(n.)* فوران feverân ; *(fig.)* غلیان galeyân ; هجوم hüjôum.

Spit, spit, *(n.)* شیش shish ; *(mar.)* قومصال qoumsal ; دیل dil ; *(v.a.)* شیشه صاپلامق shishe saplamaq.

Spit, spit, *(n.)* *(saliva)* توکوروك tükürük ; *(rain)* سرپینتی serpinti ; *(v.)* توکورمك tükürmek ; سرپمك serpmek ; — **box,** *(n.)* توکوروك حقهسی tükürük hoqqasu ; — **fire,** (-fīr) *(n.)* عصبی آدم asabî adam ; حدید انسان hadîd insân.

Spite, spīt, *(n.)* کین kîn ; غرض garez ; *(v.a.)* غرضی اول. garezi ol. ; نفرت ا. nefret et. ; in — of رغماً (نه) ... (e-) râgmen ; out — of عنادینه inâduna ; عداوتندن adâvetinden ; — **Spiteful,** (spīt'fōōl) *(a.)* غرضکار garezkyâr ; کینلی kînli ; — **Spitefully,** (spīt'fōōl-i) *(ad.)* غرضکارانه garezkyârâne ; عنادینه inâduna ; — **Spitefulness,** (spīt'fōōl-nes) *(n.)* عداوت adâvet ; غرض garez ; عناد inâd.

Spittle, spit'tl, *(n.)* توکوروك tükürük.

Splash, splash, *(n.)* چامور chamour ; پیسلك pislik ; *(v.a.)* صیچراتمق suchratmaq ; *(v. n.)* صیچرامق suchramaq ; —'**board,** (-bōrd) *(n.)* چامورلق chamourlouq ; — **Splash'y,** (-'i) *(a.)* چامورلی chamourlou ; صولی soulou.

Splay, splā, *(a.)* چیقیق chuquq ; *(awkward)* چارپیق charpuq ; *(v.a.)* چیقیق یاپمق chuquq yapmaq ; چیقارمق chuqarmaq ; — **footed,** *(a.)* آیاغی بویوك ayâ beuyük ; چیقیق آیاقلی chuquq ayaqlu.

Spleen, splēn, *(n.)* دالاق dalaq ; *(fig.)* ترسلك terslik ; *(melancholy)* مراق merâq ; قوورونتو qourountou ; — **Spleenful,** (splēn'fōōl) *(a.)* ترس ters ; مراقلی meraqlu ; — **Splenic,** (splen'ik) *(a.)* دالاق... dalaq... ; *(lit.)* طحالی touhâlî ; — **Splenetic,** (splēn-et'ik) *(a.)* ترس ters ; مراقلی merâqlu ; *(n.)* ترس آدم ters adam.

Splendid, splen'did, *(a.)* پارلاق parlaq ; فوق العاده fevqal-âde ; *(magnificent)* محتشم mouhteshem ; — lү, *(ad.)* فوق العاده fevqal-âde ; محتشم صورتده mouhteshem sôuretde ; — **Splen'dent,** *(a.)* پارلاق parlaq ; شعشعهلی sha'shâlu ; — **Splen'dour,** (-'dur) *(n.)* شعشعه sha'shâ ; عظمت azamet ; احتشام ihtishâm.

Splice, splīs, *(v.a.)* اکلهمك eklemek ; *(fig.)* باغلامق bâlamaq ; *(n.)* اورکو eurgü ; *(mar.)* دیکیش dikish ; **long** — *(mar.)* ماتیز matiz ; **short** — *(mar.)* قول باصدیرمه qol basdurma.

Splint, splint, *(n.)* تخته tahta ; یونغه yonga ; *(med.)* قاره صو qara sou ; ناصور nasur ; — **Splint'ēr,** *(n.)* پارچه parcha ; یونغه yonga ; *(v.a.)* پارچهلامق parchalamaq ; *(v n)* پارچهلانمق parchalanmaq.

Split, split, *(v.a.)* یارمق yarmaq ; پارچهلامق parchalamaq ; *(v.n.)* یاریلمق yarulmaq ; پارچهلانمق parchalanmaq: *(secrets)* افشا ا. ifshâ et. ; *(laughter)* قهقهه قوپارمق qahqaha qoparmaq ; *(spoil)* بوزوشمق bozoushmaq ; *(a.)* & *(n.)* یاریق yaruq ; چاتلاق chatlaq: *(fig.)* بوزوشمه bozoushma ; اختلاف ihtilâf ; *(glass)* یارم قدح yarum qadeh ; — **Splitting,** (split'ing) *(a.)* پك شدتلی pek shiddetli ; *(rapid)* ییلدیرم کبی yuldurum gibi.

Splurge, splurj, *(n.)* کوستریش geusterish ; (قابا) نمایش (qaba-) nümayish ; یایغاره yaygara ; *(v.n.)* کوستریش یاپمق geusterish yapmaq.

Splutter, splut'ēr, *(v.n.)* توکوروکلری آقمق tükürükleri aqmaq ; *(ink)* صیچراتمق suchratmaq ; *(fig.)* فنا قونوشمق

fenâ qonoushmaq; *(n.)* پاطيردى pa-turdu.

Spoil, spoil, *(v.a.)* بوزمق bozmaq; افساد ا. ifsâd et.; *(rob.)* ياغما ا. yâma et.; صويمق soymaq; *(v.n.)* بوزولمق bozoulmaq; چورومك chürümek; *(n.)* ياغما yâma; *(pl.)* غنائم ganâ-im; — **Spoil'ėr,** *(n.)* بوزان bozan; *(fig.)* مفسد müfsid; ياغماجى yâmaju; غاصب gâsub; — **Spoils'man,** *(n.)* منفعت‌پرست menfât-perest; **spoils system** منافع شخصيه (اصولى) menâfî' shahsuyye (-ousôulu); موقع ياغماجيلغى mevqî' yâmajulugh; — **Spoilt,** *(a.)* بوزوق bozouq.

Spoke, spōk, *(n.)* پارمق parmaq; قول qol; **to put a — in one's wheel** ...ايشنى بوزمق ...ishini bozmaq.

Spokeshave, spōk'shāv, *(n.)* كوره‌كجى رنده‌سى kürekji rendesi.

Spokesman, spōks'man, *(n.)* وكيل vekîl; مدافع müdâfî'.

Spoliate, spō'li-āt, *(v.a.)* غصب ا. gasb et.; صويمق soymaq; — **Spōliā'-tion,** (-'shun) *(n.)* غصب gasb; سرقت sirqat; ياغما yâma.

Sponge, spunj, *(n.)* سونكر sünger; *(artil.)* اوسقونجه ousqounja; *(fig.)* دالقاووق dalqavouq; *(lit.)* كاسه‌ليس kyâ-se-lîs; *(v.a.)* سونكرلمك süngerlemek; سيلمك silmek; *(fig.)* محو ا. mahv et.. غصب ا. gasb et.; اوسقونجه‌لامق ous-qounjalamaq; *(v. n.)* چكمك chek-mek; ايچمك ichmek; *(fig.)* دالقاووقجه ياشامق dalqavouqja yashamaq; كاسه‌ليسلك ا. kyâselîslik et.; *(rub)* سيلنمك silinmek; سونكر سوروتمك sünger sü-rünmek; **to throw up the —** *(fig.)* مغلوبيتنى اعتراف ا. mâglôubiyyetini i'tirâf et.; *(give up)* ترك ا. terk et.; واز كچمك vaz gechmek; — **cake,** (-kāk) *(n.)* پانديسپانيا pandispanya; — **Spong'ing house,** موقت حبسخانه mouvaqqat habs-hâne; — **Spongy,** (spunj'ı) *(n.)* سونكر كبى sünger gi-bi; *(lit.)* اسفنجى isfenjî.

Sponsal, spon'sal, *(a.)* نكاحى nikyâhî; ازدواجى izdivâjî; — **Spon'sion,** (-'shun) *(n)* كفيل اولمه kefîl olma; كفالت kefâlet.

Sponson, spon'son, *(n.)* *(mar.)* شافت ياتاقلغى shaft yataqlugh; *(pl.)* شافت ياتاقلقلرى shaft yataqluqlaru.

Sponsor, spon'sur, *(n.)* كفيل kefîl; *(godfather)* وافتيز باباسى vaftiz babasu; *(godmother)* وافتيز آناسى vaftiz anasu; — **Spon'sorship,** (-'sur-ship) *(n.)* كفيللك kefîllik; كفالت kefâlet.

Spontaneous, spon-tā'ne-us, *(n.)* كنديلكندن kendîliynden; اختيارى ih-tiyârî; *(phil.)* قسرى qasrî; غير منعكس gayri mün-akis; طوعى tav-î; — **ly,** *(ad.)* كنديلكندن kendilîynden; طوعاً tav-an; اختيارى اوله‌رق ihtiyârî olaraq; — «**combustion**» *(lit.)* بنفسه «احتراق» binefsihî «ihtirâq» كنديلكندن يانمه kendilîynden yanma; — **Spon-tanē'ity,** (-'i-ti) *(n.)* *(phil.)* طوعيت tav-uyyet; *(fig.)* اختيار ihtiyâr; كنديلكندن وقوع kendilîynden vou-qôu'.

Spool, spōōl, *(n.)* ماقاره maqara; بوبين bobin.

Spoon, spōōn, *(n.)* قاشيق qashuq; **dessert —** طاتلى قاشيغى tatlu qashugh; **tea —** چاى قاشيغى chay qashugh; **table —** چوربا قاشيغى chorba qashugh; **to — off** قايماغنى آلمق qaymânu al-maq; — **drift,** *(n.)* *(mar.)* كوپوك keupük; — **meat,** (-mēt) *(n.)* لاپا lapa; — **Spoon'ful,** (-'fōōl) *(n.)* بر قاشيق bir qashuq; *(fig.)* برآز biraz; — **Spoon'y,** ('i) *(a. & n.)* مبتلا müb-telâ; چيلغين chulgun; *(simpleton)* آبدال abdal; سرسم sersem.

Spoor, spōōr, *(n.)* ايز iz.

Sporadic,-al, spo-radik,-al, *(a.)* طاغنيق dânuq; (تك — توك) (tek - tük); *(lit.)* منفرد münferid.

Spore, spōr, *(n.)* *(bot. & lit.)* بزر bü-zeyr; *(pl.)* بزور büzôur; — **Spor-angium,** (spor-an'jum) *(n.)* *(lit.)* كيسهٔ بزور kîseyi büzôur.

Sport, spōrt, *(n.)* سپور spor; ادمان idman; *(play)* اويون oyoun; اكلنجه eylenje; *(mirth)* نشئه nesh-e; *(jest)* شاقه sha-qa; لطيفه latîfe; *(irony)* استهزا istih-zâ; *(top)* اويونجاق oyounjaq; *(fig.)* صاچمه sachma; *(v.n.)* سپور ياپمق spor yapmaq; ادمان ياپمق idman yapmaq; اوينامق oynamaq; اكلنمك eylenmek; *(v.a.)* كيمك giymek; طاقمق taqmaq; **in —** لطيفه اوله‌رق latîfe olaraq; اكلنجه ايچون eylenje ichün; **to make —** اكلنمك eylenmek; *(-with)* (له) اكلنمك

...(le-)eylenmek; (له) آلای ا. ...(le-)alay et.; — **Spōrt'ful,**(-'fōōl) *(a.)* شن shen; شاقەجی shaqaju ; — **Spōrt'fully,** (-'fōōl-i) *(ad.)* شطارتله shatâretle ; — **Spōrt'ing,** *(n.)* سپور spor ; آو av ; *(a.)* ...سپور spor... ; ...ادمان idmân... ; — **club** سپور قلوبی spor qouloubou ; ادمان یوردی idmân yourdou ; — **magazine** سپور غزته‌سی spor gazetesi ; ادمان مجموعه‌سی idmân mejmou-asu ; — **Spōrt'ive,** (-'iv) *(a.)* سپورجی sporjou ; *(merry)* شن shen ; اویناق oynaq ; *(amorous)* سودالی sevdâlu ; حوپپا hoppa ; — **Spōrt'less,** *(a.)* نشئه‌سز nesh-esiz ; — **Spōrts'man,** *(n.)* سپورجی sporjou ; ادمانجی idmânju ; سپورتسمن sportsmen ; — **Spōrts'manlike,** (-'man-līk) *(a.)* سپورجیلغه یاقیشیر sporjoulâ yaqushur ; *(fig.)* درست dürüst; حقلی haqlu; — **Spōrts'manship,** *(n.)* سپورجیلق sporjoulouq; ادمانجیلق idmânjuluq.

Spot, spot, *(n.)* لکه leke ; *(colour)* بنك benek ; *(quantity)* اثر eser ; *(point)* نقطه noqta ; *(place)* یر yer ; محل mahall ; *(fig.)* لکه leke ; عار âr ; *(v.a.)* لکه‌لمك lekelemek ; بنك یاپمق benek yapmaq ; *(recognize)* فرق ا. farq et. ; کشف ا. keshf et. ; *(indicate)* تعیین ا. tâ'yîn et. ; **on the** — محلنده mahallinde ; اوراده orada ; *(com.)* پیاسه‌ده piyasada ; *(immediately)* همان hemen ; درحال derhâl ; — **cash,** *(n.)* پیشین پاره peshin para ; — **Spot'less,** *(a.)* لکه‌سز lekesiz ; (تر) تمیز (ter-) temiz ; — **Spot'lessness,** (-'les-nes) *(n.)* تمیزلك temizlik ; *(lit.)* صافیت sâfiyyet ; — **Spotted,** (spot'ed) *(a.)* لکه‌لی lekeli ; بنکلی benekli ; — **net** (بنکلی تول) (benekli tül) ; — **Spotting,** (spot'ing) *(n.)* *(artil.)* سپوتین spotin ; (هدف تثبیتی) (hedef tesbîti).

Spouse, spowz, *(n.)* قاری قوجه qaru qoja ; *(lit.)* زوجین zevjeyn ; — **Spousal,** (spowz'al) *(a.)* ازدواجی izdivâjî ; زوجی zevjî ; *(n.pl.)* نکاح nikyâh ; عقد aqd.

Spout, spowt, *(n.)* امزیك emzik ; اوج ouj ; بورون boroun ; *(v.a.)* فیشقیرتمق fushqurtmaq ; توجیه ا. tevjîh et. ; *(fig.)* آتمق atmaq ; سویله‌مك seuylemek ; *(v.n.)* فیشقیرمق fushqurmaq ; *(lit.)* فوران ا. feverân et. ; *(speechify)* غلیانه کلمك galeyâna gelmek ; عشقه کلمك ashqa gelmek ; **water** — ظولومبه zouloumba ; خورطوم hortoum ; — **Spouting,** (spowt'ing) *(n.)* فیشقیرمه fushqurma ; *(fig.)* غلیان galeyân ; نطق noutq.

Sprain, sprān, *(n.)* بورقولمه bourqoulma ; اینجینمه injinme ; *(v.a.)* اینجیتمك injitmek ; بورقولمق bourqoulmaq.

Sprat, sprat, *(n.)* *(zo.)* (بالغی) خمسی hamsi (-balugh) ; *(fig.)* (باجاقسز) (bajaqsuz) ; *(pl.)* اوفاق تفك oufaq tefek ; اشیا eshyâ.

Sprawl, sprawl, *(v.n.)* (یره) سریلمك (yere-) serilmek ; یایلمق yayulmaq.

Spray, sprā, *(n.)* *(bot.)* داللر dallar ; سورکون sürgün ; *(mar.)* سرپینتی serpinti ; — **Sprayey,** (sprā'i) *(a.)* داللی dallu ; سرپینتیلی serpintili.

Spread, spred, *(v.a.)* یایمق yaymaq ; *(fig.)* نشر ا. neshr et. ; *(overlay)* سرمك sermek ; *(lit.)* تفریش ا. tefrîsh et. ; *(bot.)* سورمك sürmek ; *(table)* قورمق qourmaq ; حاضرلامق hazurlamaq ; *(v.n.)* یایلمق yayulmaq ; *(fig.)* انتشار ا. intishâr et. ; *(rumour)* شایع اول. shâyî' ol. ; *(disease)* سرایت ا. sirâyet et. ; توسع ا. tevessü' et. ; *(n.)* وسعت vüs-at ; *(compass)* حدود houdoud ; ساحه sâha ; *(cover)* اورتو eurtü ; *(feast)* ضیافت zuyâfet ; *(a.)* یایق yayuq ; کنیش genish ; *(fig.)* واسع vâsî' ; *(fin.)* وعده‌لی vâ'deli ; —**'eagle,** (-ē'gl) *(a.)* *(fig.)* مغرورانه mâgrôurâne ; *(bombastic)* طمطراقلی toumturaqlu ; فنا fenâ ; *(n.)* *(passenger)* بیلتسز یولجی biletsiz yoljou ; —**'eaglеism,** (-ē'gl-izm) *(n.)* طاشقینلق tashgunluq ; شووه‌نیزم shovenîzm ; — **Spreader,** (spred'ẽr) *(n.)* یایان yayan ; اشاعه ایدن ishâ-a eden ; *(implement)* آغزلق âzluq.

Spree, sprē, *(n.)* آهنك âhenk ; اکلنتی eylenti ; *(lit.)* عیش ونوش îshü-nôush.

Sprig, sprig, *(n.)* دال dal ; *(pers.)* کنج genj ; جوان jivân ; *(nail)* ایکنه îyne ; اوج ouj.

Sprightly, sprīt'li, *(a.)* شوقلی shevqli ; جوال jevvâl.

Spring, spring, *(n.)* *(metal)* یای yay ;

زنبرك zenberek ; *(elasticity)* اسنمه esneme ; الاستقیت elastiqiyyet ; *(leap)* آتیلمه atulma ; صیچرامه suchrama ; *(fig.)* قوت qouvvet ; *(origin)* سبب sebeb ; منشأ menshe' ; *(water)* منبع menbâ' ; پیكار punar ; *(season)* ایلك بهار ilk bahâr ; *(lit.)* ربیع rebî' ; *(crack)* چاتلاق chatlaq ; *(mar.)* پورمه‌چه pourmeche ; *(v.a.)* فیرلاتمق furlatmaq ; آتمق atmaq ; *(explode)* پاطلاتمق patlatmaq ; *(bend)* ایكمك iymek ; كرمك germek; *(crack)* چاتلاتمق chatlatmaq ; *(v. n..)* فیرلامق furlamaq ; صیچرامق suchramaq ; اسنمك esnemek; *(fig.)* ظهور ا. zouhôur et. ; چیقمق chuqmaq ; — **balance,** (-bal'ans) *(n.)* یایلی ترازه yaylu terâze ; — **cart,** (-kärt) *(n.)* یایلی آرابه yaylu araba ; — **tide,** (-tīd) *(n.)* مد تربیعی meddi terbî-î ; — **time,** (-tīm) *(n.)* بهار وقتی bahâr vaqti; — **water,** *(n.)* منبع صویی menbâ' souyou ; — **Spring'iness,** *(n.)* اسنمه esneme ; الاستقیت elastiqiyyet ; — **Spring'y,** (-'i) *(a.)* یایلی yaylu ; اسنك esnek ; منبعلری چوق menbâ'laru choq ; پیكارلی pounarlu.

Springe, sprinj, *(n.)* ایلمك ilmek ; طوزاق touzaq ; *(v.a.)* طوتمق toutmaq.

Sprinkle, spring'kl, *(v.a.)* سرپمك serpmek ; اكمك ekmek ; *(rel.)* وافتیز ا. vaftiz et. ; — **Sprin'kling,** *(n.)* سرپینتی serpinti ; سرپمه serpme.

Sprint, sprint, *(n.)* سرعت یاریشی sürat yarushu ; قیصه مسافه یاریشی qusa mesâfe yarushu.

Sprit, sprit, *(n.)* *(mar.)* دیرك direk ; (گیز) (giz) ; — **sail,** (-sāl) *(n.)* یان یلكنی yan yelkeni.

Sprite, sprīt, *(n.)* خیالت hayâlet.

Sprout, sprowt, *(n.)* *(bot.)* سورگون sürgün ; دال dal ; *(pl.)* طومورقلر tomrouqlar.

Spruce, sprōōs, *(a.)* تمیز temiz ; سوسلی süslü ; پك شیق pek shuq ; *(v.a.)* سوسله‌مك süslemek ; (چكی دوزن ویرمك) (cheki düzen vermek) ; *(n.)* چام cham ; كوكنار keuknar ; — **ness,** *(n.)* شیقلق shuqluq ; سوس süs.

Spud, spud, *(n.)* كوچك بل küchük bel ; چاپا chapa.

Spume, spūm, *(n.)* كوپوك keupük.

Spun, spun, *(n.)* تل tel ; ایپلك iplik ; *(a.)* اكریلمش eyrilmish ; — **yarn,** *(n.)* *(mar.)* قوماندو qomando.

Spunk, spungk, *(n.)* قاو qav ; *(fig.)* آتش atesh ; یورك yürek; — **Spunk'y,** (-'i) *(a.)* آتشلی ateshli ; جوال jevvâl.

Spur, spur, *(n.)* مهموز mahmouz ; *(fig.)* تشویق teshvîq ; *(projection)* چیقینتی chuquntu ; *(v.a.)* مهموزلامق mahmouzlamaq ; سورمك sürmek ; *(fig.)* تشویق ا. teshvîq et. ; *(v. n.)* عجله گیتمك ajele gitmek ; **on — the of the moment** وقتك دارلغندن vaqtin darlughundan ; عجله‌دن ajeleden ; — **gall,** *(n.)* مهموز یاره‌سی mahmouz yarasu ; — **leather,** (-le*th*'ėr) *(n.)* مهموز قایشی mahmouz qayushu ; — **wheel,** (-hwēl) *(n.)* دیشلی چرخ dishli charq ; — **Spurred,** (spurd) *(a.)* مهموزلی mahmouzlou.

Spurge, spurj, *(n.)* *(bot.)* سوتلیجه sütlüje.

Spurious, spūr'i-us, *(a.)* قالپ (قلب) qalp ; ساخته sahte ; *(illegal)* غیر مشروع gayri meshrôu'; *(organ)* كاذب kyâzib; — **ly,** *(ad.)* ساخته اوله‌رق sahte olaraq ; — **ness,** *(n.)* ساخته‌لك sahtelik.

Spurn, spurn, *(v.a.)* اتمك itmek ; تكمه‌لمك tekmelemek ; *(fig.)* (نفرتله) رد ا. (nefretle-) redd et. ; *(n.)* رد redd ; *(lit.)* استحقار istihqâr.

Spurt, spurt, *(see)* **Spirt.**

Sputter, sput'ėr, *(n.)* چیتیردی chuturdu ; *(v. n.)* چیتیردامق chuturdamaq; *(v.a.)* چیتیرداتمق chuturdatmaq ; *(fig.)* قاریشیق سویله‌مك qarushuq seuylemek; (پپه‌له‌مك) (pepelemek) ; — **Sputterer,** (sput'ėr-ėr) *(n.)* (پپه‌مه) (pepeme).

Spy, spī, *(n.)* جاسوس jâsôus ; *(v.a.)* جاسوسلق ا. jâsôuslouq et. ; *(lit.)* تجسس ا. tejessüs et. ; — **glass,** *(n.)* دوربین dürbün.

Squab, skwob, *(a.)* حنطل hantal ; *(n.)* مندر minder ; اسكمله iskemle ; *(zo.)* یاورو (گوگرجین) yavrou (-güverjin) ; پیلیچ pilich ; *(fig.)* طوی toy ; جاهل jâhil ; *(ad.)* ثقلتله siqletle; — **Squabbish,** (skwob'ish) *(a.)* قیصه قالین qusa qalun ; (بودور) (bodour) ; حنطل hantal.

Squabble, skwob'l, *(n.)* قاوغا qavga ; منازعه münâzâ *(v. n.)* منازعه ا. münâzâ ; et. .

Squad, skwod, *(n.) (mil.)* طاقم taqum ; **awkward —** عجمی افراد ajemi efrâd.

Squadron, skwod'run, *(n.) (mil.)* سواری بلوکی süvâri beulüy ; بلوك beulük ; *(mar.)* فرقهٔ بحریه furqayi bahriyye ; فیلو filo ; **— Squadroned,** (skwod'rund) *(a.)* مفرزه‌لره آیرلمش müfrezelere ayrulmush.

Squalid, skwol'id, *(a.)* پیس pis ; ملوث mülevves ; **— Squalidity,** (skwol-id'i-ti) *(n.)* پیسلك pislik.

Squall, skwawl, *(n.)* فریاد feryâd ; *(pl.)* یایغاره yaygara ; *(wind)* بورا bora ; *(v. n.)* باغیرمق bârmaq ; **— Squaller,** (skwawl'ėr) *(n.)* یایغاره‌جی yaygaraju ; **— Squally,** (skwawl'i) *(a.)* بورالی boralu ; *(irregular)* غیر منتظم gayru mountazam.

Squander, skwon'dėr, *(v.a.)* اسراف ا. isrâf et. ; هبا ا. hebâ et. ; **— Squanderer,** (skwon'dėr-ėr) *(n.)* مسرف müsrif; **— Squanderingly,** (skwon'dėr-ing-li) *(ad.)* مسرفانه müsrifâne.

Square, skwār, *(a.)* درت کوشه deurt keushe ; مربع mourabbâ' ; *(true)* طوغری dôrou; *(fig.)* منصف mounsuf; ناموسکار nâmouskyâr ; *(exact)* تام tam ; تمام tamâm ; *(n.)* مربع mourabbâ' ; *(mil.)* قلعه qale ; *(space)* میدان meydân ; *(instrument)* کونیه geunye ; *(arith.)* تربیع terbî' ; مربع mourabbâ' ; *(fig.)* عدالت adâlet ; طوغریلق dôroulouq ; *(proportion)* نسبت nisbet ; *(v.a.)* تربیع ا. terbî' et. ; *(adjust)* تنظیم ا. tanzîm et. ; توفیق ا. tevfîq et. ; *(fin.)* تسویه ا. tesviye et. ; *(mar.)* طوغریلتمق dôroultmaq ; *(v.n.)* اویمق ouymaq ; توافق ا. tevâfouq et. ; *(sport)* وضعیت آلمق vazuyyet almaq ; **— ly,** *(ad.)* تربیعاً terbî-an ; *(fig.)* ناموسکارانه nâmouskyârâne ; عادلانه âdilâne ; **— ness,** *(n.)* درت کوشه‌لیلك deurt keushelilik ; *(lit.)* مربعیت mourabbâ-uyyet ; **— sail,** (-sāl) *(n.)* سردن یلکنی seren yelkeni.

Squash, skwosh, *(v.a.)* ازمك ezmek; *(n.)* ازمه ezme ; پلته pelte ; *(act)* ازیلمه ezilme ; **lemon —** لیموناطه (غازوز) limonata (-gazeuz) ; سقووش sqüvesh ; **— Squashy,** (skwosh'i) *(a.)* ایصلاق uslaq.

Squash, skwosh, *(n.) (bot.)* قباق qabaq.

Squat, skwot, *(v.n.)* (یره) چوکمك (yere-) cheukmek ; *(fig.)* اشغال ا. ishgâl et. ; *(a.)* قیصه qusa ; قالین qalun ; **— Squatter,** (skwot'ėr) *(n.)* (مهاجر) (mühâjir).

Squeak, skwēk, *(n.)* (اینجه) سس (inje-) ses ; *(v.n.)* باغیرمق bârmaq ; باغریشمق bârushmaq.

Squeal, skwēl, *(v.n.)* اولومق oulоumaq ; باغیرمق bârmaq ; *(n.)* فریاد feryâd.

Squeamish, skwēm'ish, *(a.)* تیتیز titiz ; خویسز houysouz ; *(delicate)* *(lit.)* مشکلپسند müshkül-pesend ; **— ly,** *(ad.)* تیتیزلکله titizlikle ; *(lit.)* مشکلپسندانه müshkül-pesendâne ; **— ness,** *(n.)* تیتیزلك titizlik ; خویسزلق houysouzlouq ; مشکلپسندلك müshkülpesendlik.

Squeegee, skwē'jē, *(n.)* لاستیك (سوپورکه) lastik (-süpürge); *(phot.)* رولو roulo.

Squeeze, skwēz, *(n.)* صیقمق suqmaq; *(hole)* طیقمق tuqmaq ; *(fig.)* صیقیشدیرمق suqushdurmaq ; *(v.n.)* صیقیشمق suqushmaq; *(n.)* صیقمه suqma; صیقیشدیرمه suqushdurma ; *(fig.)* تضییق tazyîq ; *(crowd)* قالاباليق (غلبه‌لك) qalabaluq ; **— Squeezer,** (skwēz'ėr) *(n.)* صیقیشدیران suqushduran ; پرهسه prese ; *(pl.)* اویون کاغدلری (کوشه‌لی) (keusheli-) oyoun kyâdlaru.

Squib, skwib, *(n.)* فشنك fishek ; *(fig.)* هجو hijv ; *(v.a.)* ا آتمق atmaq ; هجو ا. hijv et. ; *(v.n.)* پاطلامق patlamaq ; هجویه یازمق hijviye yazmaq.

Squill, skwil, *(n.)* آطه صوغانی ada sovanu.

Squint, skwint, *(a.)* شاشی shashu ; *(v.n.)* شاشی باقمق shashu baqmaq ; **— Squinting,** (skwint'ing) *(n.)* شاشیلق shashuluq.

Squire, skwīr, *(n.)* (سلحدار) (silahdâr) ; اشرافدن eshrâfdan ; (افندی) (efendi).

Squirrel, skwir'el, *(n.)* سنجاب sinjab ; تیون teyyoun.

Squirt, skwėrt, *(n.)* شیرینغه shurunga ; *(pl.)* اسهال is-hal ; *(v.a.)* فیشقیرتمق fushqurtmaq.

Stab, stab, *(v.a.)* وورمق vourmaq ; یاره‌لامق yaralamaq ; *(n.)* جرح jerh ; یاره yara.

Stable, stā'bl, *(a.)* ثابت sâbit ; *(firm)*

محكم mouhkem ; متين metîn ; *(durable)* دواملو devâmlu ; *(lit.)* مستقر müsteqar ; — **Stability**, (sta-bil'i-ti) *(n.)* ثبات sebât ; قرار qarâr ; *(lit.)* استقرار istiqrâr ; *(steadiness)* دوام devâm ; *(mar.)* مقاومت mouqâvemet.

Stable, stā'bl, *(n.)* آخير ahur ; *(lit.)* اصطبل ustabel ; *(v.a.)* آخيره قومق ahura qomaq ; — **boy**, *(n.)* سايس ياماغى seyis yamâ ; — **Stāb'ling**, *(n.)* آخيره يرلشديرمه ahura yerleshdirme ; *(pl.)* آخيرلر ahurlar.

Stack, stak, *(n.)* ييغين yughun ; ايستيف istif ; *(arms)* چاتقى chatgu ; *(v.a.)* ييغمق yughmaq ; ايستيف ا. istif et. ; چاتمق chatmaq ; *(cards)* حيله‌لى ترتيب ا. hîleli tertîb et..

Stadium, stā'dī-um, *(n.)* ستاديوم stadiyüm ; (يارش محلى) (yarush mahalli).

Staff, staf, صوپا sopa ; *(pole)* ديرك direk ; *(flag's)* كوندر geunder ; *(sceptre)* عصا asâ ; *(mus.)* چيزگيلر chizgiler ; جدول jedvel ; *(body)* معيت ma-uyyet ; هيئت hey-et ; *(mil. & mar.)* اركان حربيه erkyânu harbiyye ; *(pl.)* اركان erkyân ; **general** — اركان حربيهٔ عموميه erkyânu harbiyyeyi oumôumiyye ; — **college**, (-kol'ej) *(n.)* اركان حربيه مكتبى erkyânu harbiyye mektebi ; — **officer**, (-of'is-ėr) *(n.)* اركان حرب ضابطى erkyânu harb zâbiti.

Stag, stag, *(n.)* اركك كيك erkek geyik ; — **evil**, *(n.)* چكه كيلتلمسى chene kitlenmesi ; تتانوز tetanoz ; — **hound**, (hownd) *(n.)* تازى tazu.

Stage, stāj ; *(n.)* صحنه sahne ; *(representation)* تياترو tiyatro ; *(lit.)* تماشا temâshâ ; *(rest)* منزل menzil ; *(lit.)* مرحله merhale ; *(fig.)* صفحه safha ; *(mar.)* قالاص qalas ; بوردا اسكله‌سى borda iskelesi ; *(degree)* درجه dereje ; **on the** — صحنه‌ده sahnede ; **to put on the** — وضع صحنه ا. vaz-u sahne et. ; تمثيل ا. temsîl et. ; — **box**, *(n.)* اوك لوجه eun loja ; — **coach**, (-kōch) *(n.)* منزل آرابه‌جيسى menzil arabajusu ; — **player**, *(n.)* آقتور aqteur ; آقتريس aqtris ; — **Stager**, (stā'jėr), *(n.)* *(zo.)* منزل بارگيرى menzil beygiri ; **old** — *(fig.)* تجربه‌سى چوق (آدم) tejrübesi choq (-adam) ; آدم (پيشكين) (pishkin-) adam.

Stagger, stag'ėr, *(v.n.)* سندله‌مك sendelemek ; *(fig.)* تردد ا. tereddüd et. ; *(n.pl.)* سرسملك sersemlik ; بولانتى boulantu ; *(zo.)* طامله damla ; — **Staggering**, (stag'ėr-ing) *(n.)* سندله‌مه sendeleme ; صاللانمه sallanma ; *(hesitation)* تردد tereddüd ; *(a.)* سندلر sendeler ; صاللانير sallanur.

Stagnant, stag'nant, *(a.)* راكد râkid ; *(fig.)* طورغون dourgoun ; عاطل âtul ; — **ly**, *(ad.)* طورغون بر حالده dourgoun bir hâlde ; — **Stag'nancy**, (-'nan-si) *(n.)* طورغونلق dourgounlouq ; *(lit.)* ركودت rükyôudet ; *(fig.)* عطالت atâlet ; — **Stagnā'tion**, (-'shun) *(n.)* طورمه dourma ; توقف tevaqqouf ; *(fig.)* طورغونلق dourgounlouq ; *(com.)* كساد kesâd ; — **of business** ايشلرك طورمه‌سى ishlerin dourmasu ; كساد kesâd ; بحران bouhrân.

Staid, stād, *(a.)* آغر âr ; تمكينلى temkînli ; — **ness**, *(n.)* تمكين temkîn ; وقار veqâr.

Stain, stān, *(n.)* لكه leke ; *(v.a.)* لكه ا. leke et. ; *(dye)* بوياق boyamaq ; *(fig.)* لكه‌له‌مك lekelemek ; — **Stained**, (stānd) *(a.)* لكه‌لى lekeli ; *(coloured)* رنكلى renkli ; بويالى boyalu ; — **glass** رنكلى جام renkli jam ; — **Stainer**, (stān'ėr) *(n.)* بوياجى boyaju ; *(fig.)* مفترى müfterî ; — **Stainless**, (stān'-les) *(a.)* لكه‌سز lekesiz ; *(fig.)* پاك pâk ; — **Stainlessly**, (stān'les-li) *(ad.)* لكه‌سز بر حالده lekesiz bir hâlde ; *(fig.)* پاك بر صورتده pâk bir sôuretde.

Stair, stār, *(n.)* باصامق basamaq ; قدمه qademe ; *(pl.)* مردون (نردبان) merdiven ; **up** —**s** *(ad.)* يوقاريده youqarda ; **down** —**s** آشاغيده ashâda ; **back** —**s** *(a.)* *(fig.)* كيزلى gizli ; — **case**, (-kās) *(n.)* مردون merdiven; — **carpet**, *(n.)* مردون خاليسى merdiven halusu ; (يول كچه‌سى) (yol kechesi).

Stake, stāk, *(n.)* قازيق qazuq ; *(punishment)* قازيق qazuq ; (آتش) (atesh) ; *(martyrdom)* مغدوريت mâgdôuriyyet ; *(wager)* بحث bahs ; ميزا miza ; *(v.a.)* قازيق چاقمق qazuq chaqmaq ; بحث ا. bahs et. ; قومق qomaq ; **at** — قونمش qonmoush ; *(fig.)* تهلكه‌ده tehlikede ;

(lit.) موضوع بحث mevzôu' bahs ; — **net,** *(n.)* داليان dalyan.

Stalactite, sta-lak'tīt, *(n.)* ستالاقتيت stalaqtit ; *(lit.)* مقطرهٔ فوقانيه mouqat-tarayi fevqâniyye.

Stale, stāl, *(a.)* بايات bayat ; اسكى eski ; *(worn)* كهنه keuhne ; بيتمش bitmish ; *(n.)* بايات شى bayat shey ; *(urine)* سيديك sidik ; *(handle)* صاپ sap ; *(v.a.)* اسكيتمك eskitmek ; *(v. n.) (zo.)* ايشه‌مك ishemek ; — **ness,** *(n.)* باياتلق bayatluq ; كهنه‌لك keuhnelik.

Stale, stāl, *(n.)* *(allurement)* جاذبه jâzibe ; (يملمه) (yemleme).

Stalemate, stāl'māt, *(n.)* چيقماز chuq-maz ; (پات) (pat) ; *(fig.)* عطالت atâ-let ; توقف tevaqqouf ; *(v.a.)* چيقمازه صوقمق chuqmaza soqmaq; عطالته محكوم ا. atâlete mahkyôum et. .

Stalk, stawk, *(n.)* صاپ sap ; *(chimney)* اوزون باجا ouzoun baja ; *(step)* عظمتلى يورويش azametli yürüyüsh ; — **Stalked,** (stawk'd) *(a.)* صاپلى saplu ; — **Stalky,** (stawk'i) *(a.)* صاپ كبى sap gibi ; قاتى qatu.

Stalk, stawk, *(v.a.)* كيزلى ياقلاشمق gizli yaqlashmaq ; — **Stalker,** (stawk'ėr) *(n.)* آوجى avju ; *(net)* آغ â ; — **Stalk'ing horse,** *(n.)* *(hunt.)* سپر باركيرى siper beygiri ; *(fig.)* بهانه bahâne ; ماسكه maske.

Stall, stawl, *(n.)* آخير ahur ; (كوز) (geuz) ; *(bench)* سركى sergi ; (تزكاه) (tezgyah) ; *(theatre)* قولتوق qoltouq ; (سيتال) (stal) ; *(v.a.)* آخيرده بسله‌مك ahurda beslemek ; — **fed,** *(a.)* بسلى besli ; — **man,** *(n.)* سركيجى sergiji ; — **Stallage,** (stawl'āj) *(n.)* سركى حقى sergi haqqu ; *(rent)* سركى رسومى ser-gi rüsôumou.

Stallion, stal'yun, *(n.)* آيغير ayguir ; (ات) دول deul (-at).

Stalwart, stawl'wart, *(a.)* قوتلى qouv-vetli ; *(lit.)* قوى البنيه qaviyyül-bünye ; *(fig.)* عزمكار azimkyâr ; دونمز deun-mez.

Stamboul, stäm-bōōl, *(n.pr.)* استانبول istamboul.

Stamen, stā'men, *(n.)* *(bot. & lit.)* عضو تذكير ouzvu tezkîr ; ئه‌تامين eta-min; — **Stamina,** (stam'i-na) *(n.pl.)* *(fig.)* اساس esâs ; تمل temel ; قوت qouv-vet ; — **Stam'inal,** *(a.)* ئه‌تامينى eta-minî.

Stammel, stam'el, *(n.)* ستامه‌ل stamel ; قيرمزى يوك قماش qurmuzu yün qou-mash ; *(colour)* طونوق قيرمزى donouq qurmuzu ; كل رنكى gül rengi.

Stammer, stam'ėr, *(v.n.)* پلتك قونوشمق peltek qonoushmaq ; كككه‌له‌مك keke-lemek ; — **Stammerer,** (stam'ėr-ėr) *(n. & a.)* پلتك peltek ; كككه‌مه kekeme; — **Stammeringly,** (stam'ėr-ing-li) *(ad.)* كككه‌ليه‌رك kekeliyerek.

Stamp, stamp, *(n.)* استامپا istampa ; دمغا damga ; *(paper)* پول poul ; *(fig.)* صفت sufat ; *(lit.)* شعار shu-âr ; *(evid-ence)* علامت alâmet ; نشان nishan ; *(pestle)* طوقماق toqmaq ; ديبك dibek ; *(v.a.)* دمغالامق damgalamaq ; باصمق bas-maq ; *(coin)* ضرب ا. darb et. ; *(crush)* ازمك ezmek ; *(foot)* آياغنى وورمق ayâ-nu vourmaq ; *(fix)* *(fig.)* تثبيت ا. tesbît et. ; ابقا ا. ibqâ et. ; — **act,** *(n.)* دمغا قانونى damga qânôunou ; پول نظامنامه‌سى poul nizâmnâmesi ; — **duty,** (-dū'ti) *(n.)* دمغا رسومى damga rüsôumou ; پول رسمى poul resmi ; — **office,** (-of'is) *(n.)* دمغا مديريتى dam-ga müdîriyyeti; — **Stamp'ing mill,** *(n.)* معدن دكرمنى mâ'den deyirmeni ; معدن دبكى mâ'den debeyi.

Stampede, stam-pēd', *(n.)* قارغاشه‌لق qargashaluq ; پانيك panik ; عربده ar-bede.

Stanch, stänsh, *(a.)* قوى qavî ; صاغلام sâlam ; *(trusty)* امين emîn ; ثابت sâbit ; *(v.a.)* طوردورمق dourdourmaq; كسمك kesmek ; *(fig.)* تسكين ا. teskîn et. ; *(v.n)* طورمق dourmaq ; كسيلمك kesilmek ; — **ness,** *(n.)* قوت qouv-vet ; متانت metânet ; *(fig.)* صلابت sa-lâbet ; — **Stanch'less,** *(a.)* توكنمز tükenmez ; كسيلمز kesilmez.

Stanchion, stan'shun, *(n.)* دستك des-tek ; دمير demir ; *(mar.)* پونته‌ل poun-tel.

Stand, stand, *(n.)* *(place)* ير yer ; موقع mevqî' ; *(race)* تريبون tribün ; *(support)* مسند mesned ; دستك destek; آياق ayaq ; *(bench)* طبله tabla ; اسكمله iskemle; *(stop.)* طورش douroush; توقف tevaqqouf ; تعطيل tâ'tîl ; *(difficulty)* مشكلات müshkülât ; مانع mâni' ; *(point)*

صوك نقطه son noqta ; *(v.n.)* طورمق dourmaq; *(feet)* آياقده طورمق ayaqda dourmaq; *(endure)* مقاومت ا. mouqâvemet et ; طيانمق dayanmaq ; دوام ا. devâm et. ; *(position)* موقعى او. mevqî' ol. ; *(relation)* مناسبتى او. minâsebeti ol. ; *(remain)* قالمق qalmaq ; *(fig.)* معتبر او. môu'teber ol. ; *(v.a.)* طيانمق dayanmaq ; *(offer)* درعهده ا. der-ouhde et. ; **te be at a —** طورمق dourmaq ; توقف ا. tevaqqouf et. ; **to make a —** مقاومت ا. mouqâvemet et. ; **to put to a —** طورديرمق dourdourmaq ; توقيف ا. tevqîf et. ; **to — by** ياردم ا. yardum et. ; *(int. & mar.)* حاضر اول ! hazur ol. ! ; آلسته ! alesta ! ; **to — for** (ايچون) نامزدلكنى ...(ichün-) nâmzedlîyni وضع ا. vazu' et. ; *(mar.)* (ه) توجيه ا. ...(e-) tevjîh et. ; (ه) يول طوتمق ...(e-) yol toutmaq ; *(-nothing)* حكمى اولمامق hükmü olmamaq ; **to — in** فيأتنده او. ...fiyetinde ol. ; مال او. mâl ol. ; *(-with)* (له) آكلاشمق ...(le-) anlashmaq ; (له) مناسبتى او. ...(le-) minâsebeti ol. ; **to — off** كرى طورمق geri dourmaq ; اوزاقلاشمق ouzaqlashmaq ; *(mar.)* آچيلمق achulmaq ; *(a.)* چكينكن chekingen ; *(n.)* چكينمه chekinme ; **to — on** دوام ا. devâm et. ; **to — one's ground** موقعنى محافظه ا. mevqî'ni mouhâfaza et. ; *(fig.)* طيانمق dayanmaq ; **to — out** چيقينتيلى او. chuquntulu ol. ; قابارمق qabarmaq ; *(refuse)* امتناع ا. imtinâ' et. ; مقاومت ا. mouqâvemet et. ; **to — to** اشتراك ا. ishtirâk et. ; *(abide by)* ثبات ا. sebât et. ; اصرار ا. usrâr et. ; **to — together** توافق ا. tevâfouq et. ; **to — up** (آياغه) قالقمق (ayâ-) qalqmaq ; قيام ا. qiyâm et. ; *(-for)* (ى) التزام ا. ...(i-) iltizâm et. ; (ى) مدافعه ا. ...(i-) müdâfâ et. ; *(-to)* (ه) مقابله ا. ...(e-) mouqâbele et. ; *(-with)* (له) برابر دانس ا. ...(le-) berâber dans et. ; *(a.)* آياقده ayaqda ; قائم qâ-im ; *(erect)* ديك dik ; *(fair)* منتظم mountazam ; درست dürüst ; **— still,** *(n.)* توقف tevaqqouf ; سكونت sükyôunet ; *(pol.)* انتظار intizâr ; **— Stander-by,** (stand'ėr-bī) *(n.)* سيرجى seyirji ; *(lit.)* تماشاكر temâshâ-ger; **— Stand'-point,** *(n.)* نقطهٔ نظر noqtayi nazar.

Standard, stand'ard, *(n.)* معيار mî'yâr ; *(lit.)* نصاب nusâb ; موده‌ل model ; نمونه nümôune ; *(bot.)* آغاج âj ; ديرك direk ; *(flag)* بايراق bayraq ; *(lit.)* علم alem ; **— bearer,** (-bâr'ėr) *(n.)* علمدار alemdâr ; *(lit.)* پيشوا pîshvâ ; **— compass,** *(n.)* معيار پوصله mî'yâr pousla ; **— Stand'ardize,** (-iz) *(v.a.)* معياره تطبيق ا. mî'yâra tatbîq et. ; تثبيت ا. tesbît et. ; *(model)* نمونه عد ا. nümôune add et. ; موده‌ل اتخاذ ا. model ittihâz et. .

Standing, stand'ing, *(a.)* صاغلام sâlam ; دواملى devâmlu ; ثابت sâbit ; *(erect)* آياقده ayaqda ; قائم qâ'im ; *(n.)* دوام devâm ; تحمل tehammül ; *(place)* موقع mevqî' ; *(fig.)* مرتبه mertebe ; درجه dereje ; *(reputation)* اعتبار î'tibâr ; شهرت sheuhret ; قدم qidem ; **— in contempt** امتناع imtinâ' ; **— ground,** (-grownd) *(n.)* *(fig.)* اساس esâs ; *(lit.)* استنادكاه istinâdgyâh ; (عمده) (oumde) ; **— orders,** *(n.pl.)* تعليمات اساسيه tâ'lîmâti esâsiyye ; اصول ousôul.

Stannary, stan'ar-i, *(a.)* قالاى ... qalay ... ; قالايه عائد qalaya â-id.

Stanza, stan'za, *(n.)* بيت beyt ; قطعه qut-a.

Staple, stā'pl, *(n.)* پياسه piyasa ; بازار pazar ; *(products)* محصولات mahsôulât ; امتعه emti-a ; *(thread)* ايپلك iplik ; *(fig.)* اساس esâs ; *(a.)* اساسلى esâslu ; دائمى dâ-imî.

Staple, stā'pl, *(n.)* *(metal)* قانجه qanja ; كوپرى keuprü.

Star, stär, *(n.)* يلديز yulduz ; *(lit.)* كوكب kevkeb ; *(typ.)* يلديز اشارتى yulduz ishâreti ; *(artist)* كزيده صنعتكار güzîde san-atkyâr ; (يلديز) (yulduz) ; *(v.a.)* يلديزلرله تزيين ا. yulduzlarla tezyîn et. ; *(v.n.)* پارلامق parlamaq ; **fixed —** ثابت يلديز sabit yulduz ; *(pl. & lit.)* كواكب ثابته kevâkibi sâbite ; **—s end stripes** آمريقا باندوراسى ameriqa bandurasu ; **— fish,** *(n.)* بش پارمق besh parmaq ; **— gāz'ėr,** *(n.)* منجم münejjim ; يلديزه باقان yulduza baqan ; **— 'light,** (-līt) *(n.)* يلديز ضياسى yulduz zuyâsu ; **— like,** (-līk) *(n.)* يلديز كبى yulduz gibi ; *(fig.)* پارلاق parlaq ; **— Starless,** (stär'les) *(a.)* يلديزسز

yulduzsuz ; — **Starry,** (stär′ri) *(a.)* یلدزلی yulduzlu ; یلدزکبی yulduz gibi.

Starboard, stär′bord, *(n. & a.)* *(mar.)* سانجاق sanjaq.

Starch, stärch, *(n.)* نشاسته nishasta; *(laundry)* قولا qola ; *(fig.)* طور tavr; *(v.a.)* قولالامق qolalamaq ; — **Starched,** (stärch′d) *(a.)* نشاستەلی nishastalu ; قولالی qolalu ; *(fig.)* جعلی (طورلی) (jâ′lî-) tavrlu ; تکلفلی tekellüflü ; — **Starchily,** (stärch′i-li) *(ad.)* *(fig.)* طورله tavrla ; تکلفله tekellüfle ; — **Starchiness,** (stärch′i-nes) *(n.)* سرتلك sertlik ; قوام qivâm ; *(fig.)* طور tavr ; تکلف tekellüf.

Stare, stār, *(v.a.)* دیك باقمق dik baqmaq ; کوزلرینی آچمق geuzlerini achmaq ; *(fig.)* طوکوب قالمق donoub qalmaq ; *(n.)* حیرتله باقیش hayretle baqush ; نظر nazar ; — **Stā′ring,** *(a.)* دیك باقیشلی dik baqushlu ; کسکین نظرلی keskin nazarlu ; — **Staringly,** (stā′ring-li) *(ad.)* کوزلرینی آچەرق geuzlerini acharaq ; حیرتله باقەرق hayretle baqaraq.

Stark, stärk, *(a.)* قاتی qatu ; قوتلی qouvvetli ; — **ly,** *(ad.)* تماماً tamâmen ; تام tam.

Starling, stär′ling, *(n.)* *(zo.)* صیغیرجق (قوشی) sughurjuq (-qoushou) ; *(piles)* قازیقلر qazuqlar.

Start, stärt, *(n.)* صیچرایش suchrayush ; حمله hamle ; *(departure)* حرکت hareket ; مفارقت müfâreqat ; *(beginning)* بدایت bidâyet ; *(v.n.)* صیچرامق suchramaq ; فیرلامق furlamaq ; حرکت ا. hareket et. ; *(begin)* باشلامق bashlamaq ; *(v.a.)* تحریك ا. tahrîk et. ; *(rouse)* قالدیرمق qaldurmaq ; اورکوتمك ürkütmek ; *(loosen)* بیراقمق buraqmaq ; *(pour)* بوشالتمق boshaltmaq ; صالیویرمك saluvermek ; *(invent)* ایجاد ا. îjâd et. ; کشف ا. keshf et. ; *(begin)* باشلامق bashlamaq ; تأسیس ا. te′sîs et. ; — **after** قوولامق qovalamaq ; تعقیب ا. tâ′qîb et. ; — **back** کری فیرلامق geri furlamaq ; تپمك tepmek ; — **up** *(v.n.)* *(fig.)* آنی ظهور ا. ânî zouhôur et. ; *(a.)* تورەدی türedi ; **to have the** — آتیك طاورانمق atik davranmaq ; *(lit.)* تقدم ا. teqaddüm et. ; — **Starter,** (stärt′ėr) *(n.)* *(mach.)* محرك mouharrik ; قول qol ; مانوەلە manevele ; *(pers.)* انسپکتور inspekteur ; *(inventor)* موجد môujid ; *(fig.)* متشبث mütesshebbis ; — **Start′ing point,** *(n.)* نقطۀ حرکت noqtayi hareket ; *(fig.)* مبدأ mebde′ ; — **Start′ing post,** *(n.)* اشارت ishâret ; (پوطو) (poto).

Startle, stärt′l, *(v.n.)* فیرلامق furlamaq; صیچرامق suchramaq ; *(v.a.)* اورکوتمك ürkütmek ; *(n.)* اورکمه ürkme; هیجان heyejân ; دهشت deh-shet ; — **Start′ling,** *(a.)* قورقونچ qorqounj ; هیجانلی heyejânlu.

Starve, stärv, *(v.n.)* آچلقدن اولمك achluqdan eulmek ; هلاك او. helâk ol. ; *(v.a.)* آچلقدن اولدیرمك achluqdan euldürmek; هلاك ا. helâk et ; — **Starvation,** (stär-vā′shun) *(n.)* آچلق achluq ; *(privation)* محرومیت mahrôumiyyet; *(fig.)* هلاك helâk; — **Starveling,** (stärv′ling) *(a.)* آچ ach ; اولەجك eulejek ; *(n.)* قدید qadîd.

State, stāt, *(n.)* *(government)* دولت devlet ; *(condition)* حال hâl ; وضعیت vazuyyet ; *(body)* صنف sunuf ; هیئت hey-et ; *(quality)* اوصاف evsâf; *(fig.)* موقع mevqî′ ; سویه seviyye ; *(pomp)* سلطنت saltanat ; *(lit.)* احتشام ihtishâm ; *(pl.)* معتبران môu′teberân ; زادکان yâdegyân ; *(legislature)* هیئت تشریعیه hey-eti teshrî-uyye ; *(a.)* رسمی resmî ; میری mîrî ; ...دولت devlet... ; *(pompous)* مکلف mükellef ; سلطنتلی saltanatlu ; *(v.a.)* بیان ا. beyân et. ; افاده ا. ifâde et. ; *(settle)* تنظیم ا. tanzîm et. ; حل ا. hall et. ; — **ly,** *(a. & ad.)* محتشم mouhteshem ; شاهانه shâhâne ; **in** — رسماً resmen ; — **affairs,** *(n.pl.)* امور دولت oumôuru devlet; — «**carriage**» (-kar′ij) *(n.)* سلطنت «آرابەسی» saltanat «arabasu» — **craft,** *(n.)* سیاست siyâset ; ادارۀ دولت idâre-i devlet ; — **Department,** *(n.)* آمریقا خارجیه نظارتی ameriqa hârijiyye nezâreti ; — **room,** *(n.)* بیوك صالون beuyük salon ; (دیوان اوطەسی) (dîvân odasu) ; *(mar.)* قامارا qamara ; *(railway)* قومپارتمان qompartuman ; — **Stāt′ed,** *(a.)* معین mou-ayyen ; ثابت sâbit ; — **Stāte′ment,** *(n.)* افاده ifâde ; *(pl.)* بیانات beyânât ; ایضاحات

izâhât; — **Statesman,** (stāts'man) *(n.)* حكومت آدمى hükyôumet adamu; *(lit.)* رجل دولت rüjl devlet; *(pl.)* رجال دولت rijâli devlet; *(farmer)* چيفتجى chiftji; — **Statesmanlike,** (stāts'-man-līk) *(ad.)* كياستله kiyâsetle; درايتله dirâyetle; مدبرانه müdebbirâne; — **Statesmanship,** (stāts'man-ship) *(n.)* كياست kiyâset; اقتدار iqtidâr; وقوف vouqôuf.

Static, -al, stat'ik, -al, *(a.)* ساكن sâkin; متوازن mütevâzin; ...موازنت müvâzenet...; — **Statics,** (stat'iks) *(n.)* *(sci.)* سكونت sükyôunet; موازنت müvâzenet.

Station, stā'shun, *(n.)* ير yer; محل mahall; *(office)* موقع mevqî'; مأموريت me'môuriyyet; *(condition)* حال hâl; وضعيت vazuyyet; *(railway)* استاسيون istasyon; موقف mevqif; *(mar.)* اسكله iskele; *(navy)* & *(police)* مركز merkez; موقع mevqî'; *(pl.)* مواقع mevâqî'; *(rel.)* زيارتگاه ziyâretgyâh; — **bill,** *(n.)* *(mar.)* ستەيشين بيل steyshin bil; مواقع توزيعاتى mevâqî'.tevzî-âtu; — **house,** *(n.)* پوليس موقعى poulis mevqî'; (قاره‌قول) (qaraqol); — **master,** *(n.)* استاسيون شفى istasyon shefi; — **Stationary,** (stā'shun-a-ri) *(a.)* ثابت sâbit; يرلى yerli; *(sum)* معين mouayyen; — **Stationer,** (stā'shun-ėr) *(n.)* كاغدجى kyâdju; قرطاسيه‌جى qurtâsiyeji; — **Stationery,** (stā'shun-ėr-i) *(a.)* ... كاغدجى kyâdju...; *(lit.)* ...قرطاسيه qurtâsiye...; *(n.)* كاغدجى دكانى kyâdju dükkyanu; *(lit.)* قرطاسيه مغازه‌سى qurtâsiye maghazasu.

Statistics, sta-tist'iks, *(n.pl.)* استاتستيق istatistik; *(lit.)* احصائيات ihsâ-iyyât; — **Statist'ical,** (-'ik-al) *(a.)* احصائى ihsâ-î.

Statue, stat'ū, *(n.)* هيكل heykel; ستاتو statü; — **Statuary,** (-'ū-ar-i) *(n.)* هيكلتراشلق keykelturashluq; *(pers.)* هيكلتراش heykelturash; — **Statuette,** (sta-tū-et') *(n.)* فيكور figür; (بيبه‌لو) (bibelo).

Stature, stat'ūr, *(n.)* بوى بوص boy-bos; اندام endâm.

Status, stā'tus, *(n.)* حال hâl; احوال ahvâl; — **quo,** (-kwō) *(n.)* حال حاضر hâli hâzur; (ستاتوقوو) (statüqô); **in — quo,** *(ad.)* على حاله alâ hâlihî; حالى حاضريله hâli hâzurîle.

Statute, stat'ūt, *(n.)* قانون مخصوص qânounu mahsôus; *(com.)* نظامنامهٔ داخلى nizâmnâmeyi dâhilî; نظامنامه nizâmnâme; **organic** — تشكيلات اساسيه teshkîlâti esâsiyye; — **Stat'utory,** (-'ū-to-ri) *(a.)* نظامى nizâmî; نظامنامه موجبنجه nizâmnâme môujibinje.

Staunch, stawnsh, *(see)* **Stanch.**

Stave, stāv, *(n.)* فوچى تخته‌سى fuchu tahtasu; *(mus.)* هوا hava; بيت beyt; *(v.a.)* قيرمق qurmaq; — **in** دلمك delmek; پاطلاتمق patlatmaq; — **off** دفع ا. def et..

Stay, stā, *(v. n.)* طورمق dourmaq; قالمق qalmaq; *(trust)* كوكنمك küvenmek; *(-with)* (ده)... قالمق ...(de-) qalmaq; (ده)... مسافر او. ...(de-) misâfir ol.; *(v.a.)* طوردرمق dourdourmaq; طوتمق toutmaq; *(prevent)* منع ا. men et.; *(n.)* قالمه qalma; توقف tevaqqouf; *(sojourn)* اقامت iqâmet; *(jud.)* تعطيل tâ'tîl; تعليق tâ'lîq; *(support)* ظهير zahîr; معين mou-în; *(pl.)* قورسه qorse; — **at home** *(n.)* أوده اوطورمه evde otourma; *(a.)* أودن چيقماز evden chuqmaz; **he —s with «us»** «بز»ده مسافردر «biz»de misâfirdir; — **lace,** *(n.)* قورسه شريدى qorse sheridi; — **maker,** *(n.)* قورسه‌جى qorseji.

Stay, stā, *(n.)* *(mar.)* استراليا istiralya; *(v. n.)* *(mar.)* روطه دكيشديرمك rota deyishdirmek; *(sails)* اورصه آلابانده ا. orsa alabanda et.; — **sail,** (-sāl) *(n.)* وه‌لەنا يلكنى velena yelkeni.

Stead, sted, *(n.)* ير yer; *(fig.)* بدل bedel; *(use)* فائده fayda; خدمت hidmet; **in — of** (ك)... يرينه ...(in-) yerine; (نه)... بدل ...(e-) bedel; (نه)... مقابل ...(e-) mouqâbil.

Steadfast, sted'fast, *(a.)* صاغلام sâlam; متين metîn; *(fig.)* ثابت sâbit; — **ly,** *(ad.)* متانتله metânetle; — **ness,** *(n.)* متانت metânet; ثبات sebât; قرار qarâr.

Steady, sted'i, *(a.)* متين metîn; *(fixed)* ثابت sâbit; دواملو devâmlu; *(regular)* منتظم mountazam; *(sober)* كامل kyâmil; چاليشغان chalushgan; *(int.)* ! اويناتمه oynatma !; ! صيوريا suvurya !; *(rudder)* ! ويا viya !;

(v.a.) ثابت طوتمق sâbit toutmaq ; *(rudder)* ويياده طوتمق viyada toutmaq; *(fig.)* تأمين ا. te'mîn et. ; *(v.n.)* ثابت او. sâbit ol. ; صاغلاملاشمق sâlamlashmaq ; — **Steadily,** (sted'i-li) *(ad.)* صاغلام صورتده sâlam sôuretde ; منتظماً mountazaman ; متانتله metânetle ; — **Steadiness,** (sted'i-nes) *(n.)* متانت metânet ; انتظام in-intizâm ; *(constancy)* *(lit.)* استقرار istiqrâr ; دوام devâm.

Steak, stāk, *(n.)* پارچه parcha ; ديليم dilim.

Steal, stēl, *(v.a.)* چالمق chalmaq ; سرقت ا. sirqat et. ; *(literature)* انتحال ا. intihâl et ; *(v.n.)* خيرسزلق ا. hursuzluq et. ; *(slip)* گيزليدن گيتمك gizliden gitmek ; صوقولمق soqoulmaq ; — **Stealing,** (stēl'ing) *(n.)* سرقت sirqat ; خيرسزلق hursuzluq.

Stealthy, stelth'i, *(a.)* گيزلى gizli ; خفى hafî ; — **Stealthily,** (stelth'i-li) *(ad.)* خفياً hafiyyen.

Steam, stēm, *(n.)* بخار bouhâr ; ستيم stim ; *(exhalation)* بوغو boughou ; (دومان) (douman) ; *(fig.)* شدت shiddet ; قوت qouvvet ; *(v.n.)* بخار چيقمق bouhâr chuqmaq ; *(-away)* گيتمك gitmek ; حركت ا. hareket et. ; *(v.a.)* بوغوده پيشيرمك boughouda pishirmek; — **carriage,** (-kar'ij) *(n.)* بخار آرابه‌سى bouhâr arabasu ; — **engin,** (-en'jin) *(n.)* بخار ماكنه‌سى bouhâr makinesi ; — **launch,** (-lawnsh) *(n.)* استيمبوط istimbot ; چاتانه chatana ; — **Man'ūal,** *(n.)* *(mar.)* بخار رساله‌سى bouhâr risâlesi ; — **power,** (puw'ėr) *(n.)* بخار قوتى bouhâr qouvveti ; — **ship,** *(n.)* واپور vapour ; — **Steamer,** (stēm'ėr) *(n.)* واپور vapour.

Steatite, stē'a-tīt, *(n.)* صابون طاشى saboun tashu ; (تالق) (talq).

Steed, stēd, *(n.)* آت at ; بيگير beygir.

Steel, stēl, *(n. & a.)* چليك chelik ; *(fig.)* پولاد pôulâd ; *(v.a.)* چليك ياپمق chelik yapmaq ; *(fig.)* سرتلشديرمك sertleshdirmek ; — **engrāving,** *(n.)* چليك باصمه chelik basma ; — **ware,** (-wār) چليك معمولاتى chelik ma'môulâtu ; — **Steely,** (stēl'i) *(a.)* چليك گبى chelik gibi ; *(fig.)* سرت sert.

Steelbow, stēl'bō, *(n.)* دمير باش اشيا demir bash eshya ; (سرمايه) (sermâye).

Steelyard, stēl'yärd, *(n.)* يايلى ترازو yaylu terâze ; مانوه‌لى ترازو maneveli terâze.

Steep, stēp, *(a.)* ديك dik ; اوچورووم ouchouroum ; صارپ sarp ; *(fig.)* گوج güj ; *(n.)* ديك باير dik bayur ; — **ness,** *(n.)* صارپلق sarpluq ; ديكلك diklik.

Steep, stēp, *(v.a.)* *(imbue)* اچيرمك ichirmek ; ياطيرمق yaturmaq ; *(dip)* طالديرمق daldurmaq ; غطس ا. gats et. ; *(n.)* *(liquor)* شربت sherbet ; — **Steeper,** (stēp'ėr) *(n.)* قاب qab ; تكنه tekne.

Steeple, stēp'l, *(n.)* قوله qoule ; چاك قوله‌سى chan qoulesi ; — **chase,** (-chās) *(n.)* مانعه‌لى ياريش mâni-alu yarush ; — **jack,** *(n.)* قوله تعميرجيسى qoule tâ'mîrjisi ; (منارەجى) (minâreji) ; — **Steepled.** (stēp'ld) *(a.)* قوله‌لى qouleli.

Steer, stēr, *(n.)* *(zo.* طوسون tosoun ; (گنج) اوكوز (genj-) euküz.

Steer, stēr, *(v.a.)* دومن قوللانمق dümen qoullanmaq ; اداره ا. idâre et. ; *(v.n.)* دونمك deunmek ; گيتمك gitmek ; سير ا. seyr et. ; — **Steerage,** (stēr'āj) *(n.)* *(act)* دومن قوللانمه dümen qoullanma ; اداره Idâre ; *(effect)* دومن ديكله‌مه dümen dinleme ; دومن تأثيرى dümen te'sîri ; *(compartment)* طائفه يرى tayfa yeri ; (باش) قصاره آلتى (bash-) qasara altu ; *(motion)* (دومن ايچون كافى) سير (dümen ichün kyâfî-) seyr ; *(fig.)* يول yol ; — **passenger** قصاره آلتى يولجيسى qasara altu yoljousou ; اوچنجى صنف يولجى üchünjü sunuf yoljou ; — **Steer'ing wheel,** *(n.)* دومن طولابى dümen dolabu ; — **Steersman,** (stērs'man) *(n.)* دومنجى dümenji ; سر دومن ser dümen.

Stellar, stel'ar, *(a.)* نجومى nüjômî.

Stellate, stel'lāt, *(a.)* *(bot.)* ... يلديز yulduz... ; *(lit.)* نجمى nejmî.

Stem, stem, *(n.)* صاپ sap ; *(tree)* گوده geuvde ; بدن beden ; *(fig.)* اصل asl ; *(branch)* قول qol ; دال dal ; *(mar.)* باش بودوسلامه‌سى bash bodoslamasu ; *(v.a.)* *(resist)* مقاومت ا. mouqâvemet et. ; *(check)* منع ا. men et. ; *(mar.)*

باش ويرمك bash vermek; كيتمك gitmek: **from — to stern** باشدن قيچه قدر bashdan qucha qadar; *(fig.)* كاملاً kyâmilen; **— Stem'less,** *(a.)* صاپسز sapsuz: كوودهسز geuvdesiz.

Stench, stench, *(n.)* قوقو qoqou; تعفن te-affün.

Stencil, sten'sil, *(n.)* قالب qalub; نقاش قالبى naqqash qalubu: *(v.a.)* قلمكار ايشلهمك qalemkyar ishlemek.

Stenography, sten-og'ra-fi, *(n.)* ستهنوغرافى stenôghrafi; **— Stenog'rapher,** (-'ra-fėr) *(n.)* ستهنوغراف stenôghraf.

Stentorian, sten-tō'ri-an, *(a.)* سسى قوتلى sesi qouvvetli; قالين qalun.

Step, step, *(n.)* آدیم adum; خطوه hatve; *(stair)* باصامق basamaq; قدمه qademe; *(walk)* يورويش yürüyüsh; *(footprint)* آياق سسى ayaq sesi; آياق ايزى ayaq izi; *(action)* تشبث teshebbüs; *(degree)* درجه dereje; *(mast's)* ياتاق yataq; ديب dib; *(mar.)* اسقاچا isqacha; *(pl.)* يول yol; كيديش gidish; *(ladder)* سهپا sehpâ; مردیون merdiven; *(fig.)* تدابير tedâbîr; تشبثات teshebbüsât; *(a.)* اووكى üvey; *(v.n)* يورومك yürümek; *(v.a.)* باصمق basmaq: *(mast)* اوطورتمق otourmaq; ديكمك dikmek; **to — in** كيرمك girmek; *(int.)* بويورك! bouyouroun!; كيريكز! giriniz!; **to — out** چيقمق chuqmaq; آچيلمق achulmaq: *(quick)* حيزلى يورومك huzlu yürümek; **to — over** آتلامق atlamaq; **to take —s** تشبث ا. teshebbüs et.; **— by —** آديم آديم adum adum; *(fig.)* خطوه بخطوه hatve be-hatve; **—'child,** *(n.)* اووكى چوجق üvey chojouq; **—'brother,** *(n.)* اووكى برادر üvey birâder; **— father,** اووكى پدر; üvey peder; **— mother,** اووكى والده üvey valde; **— sister,** *(n.)* اووكى همشيره üvey hemshîre; **— Step'ping stone,** *(n.)* آتلامه طاشى atlama tashu; *(fig.)* واسطه vâsuta; **— Step'stone,** (-'stōn) *(n.)* باصامق basamaq.

Steppe, step, *(n.)* ستهپ step; خالى hâlî; اووه ova.

Stereography, stē'rē-og-ra-fi, *(n.)* ستهروغرافى sterôghrafi; *(lit.)* تسطيح tastîh.

Stereoscope, ster'ē-ō-skōp, *(n.)* ستهروسقوپ sterosqop.

Stereotype, ster'ē-ō-tīp, *(n. & a.)* ستهروتيپ sterotip; قليشه qlishe; *(v.a.)* ستهروتيپ ياپمق sterotip yapmaq: **— Ster'eotyped,** (-'ē-ō-tīpd) *(a.)* ستهروتيپ ياپيلمش sterotip yapulmush; قليشه حالنده qlishe hâlinde; *(fig.)* دكيشمز deyishmez; ثابت sâbit; عينى aynu.

Sterile, ster'il, *(a.)* قيصير qusur; *(fig.)* عقيم aqîm; **— Steril'ity,** (-'i-ti) *(n.)* قيصيرلق qusurluq; *(lit.)* عقامت aqâmet; **— Ster'ilize,** (-'il-īz) *(v.a.)* تعقيم ا. tâ'qîm et.; **— Ster'ilized,** ('il-īzd) *(a.)* ستهريليزه sterilize; تعقيم ايدلمش tâ'qîm edilmish; **— milk** تعقيم ايدلمش سوت tâ'qîm edilmish süt.

Sterling, stėr'ling, *(n.)* ستهرلين sterlin; انكليز ليراسى ingiliz lirasu; *(a.)* صاف sâf; خالص hâlis; *(excellent)* مكمل mükemmel.

Stern, stėrn, *(a.)* سرت sert; *(lit.)* خشين hashîn; **— ly,** *(ad.)* *(lit.)* خشونتله houshôunetle; سرت sert; **— ness,** *(n.)* سرتلك sertlik; *(lit.)* خشونت houshôunet.

Stern, stėrn, *(n. & a.)* *(mar.)* قيچ quch; **— all!** *(int.)* سيا برابر! siya berâber!; **— chaser,** (-chās'ėr) *(n.)* قيچ طوپى quch topou; *(fig.)* اك كرى bajaq; **— most,** *(a.)* اك كرى en geri; **— post,** *(n.)* قيچ بودوسلامهسى quch bodoslamasu; **— way,** (-wā) *(n.)* كرى حركت geri hareket; طورنيستان tornistan.

Sternum, stėr'num, *(n.)* *(ana.)* كوكس (تختهسى) geuüs (-tahtasu).

Sternutation, stėr-nū-tā'shun, *(n.)* آقصيرمه axurma; *(lit.)* عطس ats.

Stethoscope, steth'ō-skōp, *(n.)* *(med.)* مسمع mismâ'; اصغا آلتى usgâ âleti.

Stevedore, stēv'e-dōr, *(n.)* ايستيفجى istifji; **— Stēvedō'ring,** *(n.)* ايستيفجيلك istifjilik; صندیقلامه sanduqlama; (تحميل) (tahmîl).

Stew, stū, *(v.a.)* قاپامه ياپمق qapama yapmaq; خفيف پيشيرمك hafif pishirmek; *(v. n.)* آز پيشمك az pishmek; *(fig.)* تلاش ا. telâsh et.; صيقيلمق suqulmaq; *(n.)* *(meat)* قاپامه qapama; (راغو) (ragôu); *(fish)* پيلاكى pilâki; *(fruits)* قومپوستو qomposto; *(fig.)* تلاش telâsh. صيقينتى suquntu; *(pl.)* *(pers.)* فاحشه fâhishe; **— pan,** *(n.)*

تنجره tenjere ; — **pot,** *(n.)* كووه‌ج güvej ; — **Stewed,** (stū'd) *(a.)* راغو ragôu ; (يخنى) (yahni) ; *(fruits)* قومپوستو qomposto.

Steward, stū'ard , *(n.)* اداره مأمورى idâre me'môurou ; مدير امور müdîr oumôur ; (كهيا) (kahya) ; *(mar.)* قاماروت (سر) (ser-) qamarot ; *(race)* مفتش müfettish ; **Lord High** — مابين مديرى mâbeyn müdîri ; (سراى ناظرى) (saray nâzuru) ; — **Stewardess,** (stū'ard-es) *(n.)* مديره (امور) müdîre (-oumôur) ; *(mar.)* قاماره خدمتجيسى qamara hizmetjisi ; — **Stewardship,** (stū'ard-ship) *(n.)* اداره مامورلغى idâre me'môurlôu.

Sthenic, sthen'ik, *(a.)* قوتلى qouvvetli ; *(robust)* كورپوز keurpüz ; *(inspiring) (lit.)* الهامكار ilhâmkyâr.

Stich, stik, *(n.)* مصراع musrâ' ; *(agr.)* صيره sura.

Stick, stik, *(n.)* دكنك deynek ; صيريق suruq ; *(walking-)* باستون baston ; *(bar)* چوبوق choubouq ; *(fig.)* مناسبتسز minâsebetsiz ; ديك باش dik bash.

Stick, stik, *(v.a.)* صاپلامق saplamaq ; *(stab)* وورمق vourmaq ; قتل ا. qatl et. ; *(adhere)* ياپيشديرمق yapushdurmaq ; طوتديرمق toutdourmaq ; *(v. n.)* صاپلانمق saplanmaq ; طوتمق toutmaq ; ياپيشمق yapushmaq ; *(hesitate)* قالمق qalmaq ; شاشيرمق shashurmaq ; *(fig.)* باغلانمق bâlanmaq ; — **at** طاقيلمق (ه) ...(e-) taqulmaq ; اصرار ا. usrâr et. ; — **by** مربوط او. merbôut ol. ; صادق او. sâduq ol. ; — **fast** ايى طوتمق iyi toutmaq ; صيق ياپيشمق suqu yapushmaq ; — **out** چيقمق chuqmaq ; قابارمق qabarmaq ; — **to** ثبات ا. sebât et. ; عناد ا. inâd et. ; — **up** قالقمق qalqmaq ; *(fig.)* شقاوت ا. sheqâvet et. ; — **up for** مدافعه ا. (ى) ...(i-) müdâfâ et. ; — **Stick'ing plaster,** *(n.)* انكليز ياقيسى ingiliz yaqusu ; — **Stick'iness,** *(n.)* ياپيشغانلق yapushganluq ; *(lit.)* لزوجيت lüzôujiyyet : — **Stick'y,** (-'i) *(a.)* ياپيشغان yapushgan ; *(lit.)* لزوجى lüzôujî.

Stickle, stik'l, *(v.n.)* قاريشمق qarushmaq; مداخله ا. müdâhale et.; علاقه‌دار او. alâqadâr ol. ; — **Stick'lėr,** *(n.)* طرفدار tarafdâr; *(contender)* معترض môu'teriz ; *(lit.)* مشكلپسند müshkülpesend.

Stiff, stif, *(a.)* *(hard)* قاتى qatu ; سرت sert; *(v.a.)* كوج güj , *(resisting)* صاغلام sâlam ; مقاوم mouqâvim ; *(fig.)* عنود anôud ; *(com.)* ثابت sâbit; *(wind)* صيق suqu ; *(med.)* طوتولمش toutoulmoush ; *(fig.)* أولو eulü ; *(rude)* قابا qaba ; صوغوق soghouq ; — **ly,** *(ad.)* سرت بر حالده sert bir halde ; — **ness,** *(n.)* قاتيلق qatuluq ; سرتلك sertlik; — **neck,** *(n.)* بويون طوتولماسى boyoun toutoulmasu ; — **Stiffen,** (stif'n) *(v.a.)* قاتيلاشديرمق qatulashdurmaq ; پكيشديرمك pekîshdirmek; *(v.n.)* قاتيلاشمق qatulashmaq ; سرتلشمك sertleshmek; *(fig.)* عنادى آرتمق inâdu artmaq ; — **Stiffener,** (stif'n-ėr) *(n.)* تقويه پارچه‌سى taqviye parchasu ; تلا tela.

Stifle, stī'fl, *(v.a.)* بوغمق bômaq; اختناق ا. ihnâq et. ; *(fig.)* باصديرمق basdurmaq; *(n.)* *(zo.)* ديز diz.

Stigma, stig'ma, *(n.)* يانيق yanuq ; *(fig.)* لكه leke ; عار âr ; *(bot.)* استيغمات istigmat ; *(med.)* ياره yara ; لكه leke ; — **Stig'mata,** (-'ma-ta) *(n.pl.)* لكه‌لر lekeler ; — **Stigmat'ic,** (-'ik) *(a.)* لكه‌لى lekeli ; — **Stig'matize,** (-'matīz) *(v.a.)* ياقمق yaqmaq ; *(fig.)* لكه‌لمك lekelemek.

Stile, stīl, *(n.)* مرديون merdiven ; پارمقلق parmaqluq ; *(dial)* ميل mil.

Stiletto, sti-let'ō, *(n.)* قامه qama ; پيچاق puchaq ; *(instrument)* بيز biz.

Still, stil, *(a.)* ساكن sâkin ; سس‌سز sessiz ; طورغون dourgoun ; *(n.)* سكونت sükyôunet ; *(ad.)* حالا hâlâ ; الآن el-ân ; ينه gene ; *(more)* دها daha ; *(nevertheless)* مع‌مافيه mâ'-mâfîh ; بونكله برابر bounounla berâber; *(v.a.)* تسكين ا. teskîn et. ; — **born,** *(a.)* أولو طوغمش eulü dômoush ; — **life,** (-līf) *(n.)* اشيا eshyâ ; *(pl.& lit.)* جمادات jemâdât ; — **ness,** *(n.)* سكونت sükyôunet ; — **room,** *(n.)* كيلار kiler.

Still, stil, *(n.) (distil.)* انبيك inbik.

Stilt, stilt, *(n.)* صيريق suruq ; (آياقلق) (ayaqluq) ; *(v.a.)* *(fig.)* يوكسلتمك yüxeltmek.

Stimulus, stim'ū-lus, *(n.)* منبه münebbih ; *(fig.)* تشويق teshvîq ; — **Stim'ūlant,** *(n. & a.)* منبه münebbih ;

(*fig.*) تشويق teshvîq ; — **Stim′ulate,** (-′ū-lat) (*v.a.*) تحريك ا. tahrîk et. ; تشويق ا. teshvîq et. ; — **Stimulā′tion,** (-′shun) (*n.*) تحريك tahrîk ; ايقاظ îqaz ; — **Stimulator,** (-′ū-lāt-ur) (*n.*) مشوق müshevviq ; — **Stim′uli,** (-′ū-lī) (*n.pl.*) منبهلر münebbihler ; (*fig.*) تشويقات teshviqât.

Sting, sting, (*v.a.*) صوقمق soqmaq ; (*pain*) جاننى ياقمق janunu yaqmaq ; (*v.n.*) آجيمق ajumaq ; (*n.*) ايگنه îyne ; (*thrust*) صوقمه soqma ; ياره yara ; — **Stinger,** (sting′ėr) (*n.*) صوقار (حيوان) soqar (-hayvan); (*fig.*) آجى ضربه aju darbe.

Stingy, stin′ji, (*n.*) خسيس hasîs ; — **Stingily,** (stin′ji-li) (*ad.*) خسيسانه hasîsâne ; — **Stinginess,** (stin′ji-nes) (*n.*) خسيسلك hasîslik ; طمع tamâ′.

Stink, stingk, (*v.n.*) (فنا) قوقمق (fenâ-) qoqmaq ; تعفن ا. te-affün et. ; (*n.*) قوقو qoqou ; تعفن te-affün ; — **Stink′ard,** (*n. & a.*) پيس pis ; قوقار qoqar ; (*fig.*) قوقمش qoqmoush ; — **Stink′ingly,** (-′ing-li) پيس قوقو ايله pis qoqôuyla ; قوقارق qoqaraq.

Stint, stint, (*n.*) حد hadd ; نسبت nisbet ; (*allotment*) حصه hisse ; تعيين tayun ; (*v.a.*) تحديد ا. tahdîd et. ; آزالتمق azaltmaq ; (*v.n.*) كسمك kesmek ; اداره ا. idâre et. ; — **Stint′ed,** (*a.*) قحط qut ; محدود mahdôud.

Stipend, sti′pend, (*n.*) معاش ma-âsh: تخصيصات tahsîsât ; — **Stipendiary,** (sti-pend′i-ar-i) (*a.*) معاشلى ma-âshlu ; (*n.*) اجير ejîr ; مأمور me′môur.

Stipple, stip′l, (*v.a.*) نقطه‌لامق noqtalamaq ; دلمك delmek.

Stipulate, stip′ū-lāt, (*v.n.*) قرارلاشديرمق qarârlashdurmaq ; عقد ا. aqd et. ; (*a.*) (*bot.*) مهذب müheddeb ; — **Stip′ulated,** (-′ū-lāt-ed) (*a.*) مشروط meshrôut; — **Stipūlā′tion,** (-′shun) (*n.*) شرط shart ; (*pl.*) احكام ahkyâm; مواد mevâdd.

Stipule, stip′ūl, (*n.*) (*bot.*) ممه‌جك memejik ; (طومروق) (tomrouq) ; (*lit.*) هدب hedeb.

Stir, stėr, (*v.a.*) قاريشديرمق qarushdurmaq ; (*-up*) (*fig.*) تحريك ا. tahrîk et. ; (*rouse*) قالديرمق qaldurmaq ; (*v.n.*) قيميلدانمق qumuldanmaq ; قالقمق qalqmaq ; — **about,** (*a.*) فعال fa′âl ; قوشار qoshar ; (*n.*) (*porridge*) يولاف لاپه‌سى youlaf lapasu ; (كشكك) (keshkek) ; — **Stirrer,** (stir′ėr) (*n.*) (*fig.*) مشوق müshevviq ; قاريشديران qarushduran ; — **Stirring,** (stir′ing) (*a.*) محرك mouharrik ; (*busy*) فعال fa′âl ; متشبث müteshebbis ; (*emotions*) غايت مهيج gâyet müheyyij.

Stirrup, stir′up, (*n.*) اوزنكى üzengi ; (*lit.*) ركاب rikyâb ; (*mar.*) مارسه‌پت كوستكى marsepet keusteyi ; — **cup,** (*n.*) وداع قدحى vedâ′ qadehi ; — **iron,** (-ī′urn) (*n.*) اوزه‌نكى üzengi ; — **leather,** (-leth′ėr) (*n.*) اوزنكى قاييشى üzengi qayushu.

Stitch, stich, (*n.*) ديكيش dikish ; (*loop*) ايلمك ilmek ; كوز geuz ; (*pain*) دالاق شيشمه‌سى dalak shishmesi ; آغرى âru ; (*v.a.*) ديكمك dikmek ; **back** — (*n.*) ايكنه آردى îyne ardu ; **cross** — قرووازه qrouvaze.

Stive, stīv, (*v.a.*) بوغمق bômaq ; (*fig.*) باصديرمق basdurmaq.

Stock, stok, (*n.*) (*tree*) كوتوك kütük ; كووده geuvde ; (*stupid*) احمق ahmaq; (اودون) (odoun) ; (*gun′s*) قونداق qoundaq ; (*anchor*) چيپو chîpo ; (*handle*) صاپ sap; (*progenitor*) جد jedd ; نسب neseb ; (*cattle*) حيوانات hayvânât ; (*flower*) شببوى shabboy ; (*store*) ستوق stoq; موجود مال mevjôud mal; استوق مال istoq mal ; (*fund*) سرمايه sermâye; (*pl. & fin.*) اسهام es-hâm ; تحويلات tahvîlât , (*soup*) أت صويى et souyou ; خلاصه houlâsa ; (*cravat*) (طاقه) بويون باغى (taqma-) boyoun bâ ; (*pl.*) (*punishment*) طومروق tomrouq ; (*mar.*) قيزاق quzaq ; (*fin.*) اسهام es - hâm ; سندات senedât ; (*a.*) (*com.*) ستوق stoq : موجود (دائما) (dâ-imâ-) mevjôud ; (*v.a.*) دپو ا. depo et. ; ادخار ا. idhâr et. ; (*zo.*) حيوان ويرمك hayvan vermek ; (*fig.*) تدارك ا. tedârik et. ; — **to take** — موجود دفترى ياپمق mevjôud defteri yapmaq; (*-in*) (ئه) اشتراك ا. ...(e) ishtirâk et. ; (*fig.*) ايناغمق inanmaq ; — **brōker,** (*n.*) بورسه دلالى borsa tellalu ; صراف sarraf ; — **exchange,** (-eks-chānj′) (*n.*) بورسه borsa ; اسهام بورسه‌سى es-hâm borsasu ; — **fish,** (*n.*) (بالغى) طوزلى مورينا touzlou morina (-balugh) ; — **′holder,** (*n.*) حصه‌دار hissedâr ; — - **in** -

trade, (-in-trād) *(n.)* سرمایه sermâye; موجود مال mevjôud mal ; *(mental)* معلومات mâ'lôumât ; *(lit.)* سرمایهٔ عرفان sermâyeyi irfân; — **jobber,** (-job'ėr) *(n.)* بورسه‌جی borsaju ; معامله‌جی mouâmeleji ; مبایعه‌جی moubâyâju ; — **jobbing,** (-job'ing) *(n.)* بورسه‌جیلق borsajuluq ; سپه‌کولاسیون spekülasyon ; — **list,** *(n.)* بورسه مانوره‌سی borsa manevresi ; — **still,** *(a.)* قیمیلداماز qumuldamaz ; حرکتسز hareketsiz ; — **tāking,** *(n.)* موجودی تعداد mevjôudi tâ'dâd ; موجودی قونترول mevjôudi qontrol.

Stockholm, stok'holm, *(n. pr.)* استوقهولم istokholm.

Stocking, stok'ing, *(n.)* (اوزون) چوراپ (ouzoun-) chorab ; — **frame,** (-frām) *(n.)* چوراپ ماکنه‌سی chorab makinesi.

Stoic, stō'ik, *(n.) (phil.)* (رواقی) (rivâqî) ; — **Stoical,** (stō'ik-al) *(a.)* *(fig.)* متین metîn ; لاقید lâqayd ; — **Stoically,** (stō'ik-al-i) *(ad.)* لاقیدانه lâqaydane ; — **Stoicism,** (stō'isizm) *(n.)* (رواقیلق) (rivâqîlik) ; *(fig.)* متانت metânet ; لاقیدی lâqaydî.

Stoker, stōk'ėr, *(n.) (mar.)* آتشجی ateshji.

Stole, stōl, *(n.) (rel.)* (جبه) (jübbe) ; خفتان haftân ; *(neck)* آتقی atgu ; بوآ bou-a.

Stolid, stol'id, *(a.)* احمق ahmaq ; — **Stolid'ity,** (-'ity) *(n.)* حماقت hamâqat.

Stomach, stum'ak, *(n.)* معده mî'de ; *(fig.)* اشتها (ishtah) , *(lit.)* ishtihâ ; *(courage)* جسارت jesâret ; *(v.a.)* هضم ا. hazm et. ; *(fig.)* تحمل ا. tehammül et. ; — **ache,** *(n.)* معده آغریسی mî'de ârusu ; — **Stomachic,** (stum-ak'ik) *(a.)* معدوی mî'devî.

Stone, stōn, *(n. & a.)* طاش tash ; *(fig.)* حجر hajer ; *(bot.)* چکیردك chekirdek ; *(pl.)* حایالر hayalar ; *(building)* کارکیر kyâgir ; *(v.a.)* طاشلامق tashlamaq ; *(lit.)* رجم ا. rejm et. ; *(wall)* دیوار چکمك douvar chekmek ; *(bot.)* چکیردکنی چیقارمق chekirdeyni chuqarmaq ; **to leave no — unturned** هر چاره‌یه باش وورمق her chareye bash vourmaq ; الدن کلنی یاپمق elden geleni yapmaq ; — **age,** (-āj) *(n.)* طاش دوری tash devri ; — **blīnd,** *(a.)* تماماً کور temâmen keur ; اعما â'mâ ; — **cutter,** (-kut'ėr) *(n.)* طاشجی tashju ; — **fruit,** (-frōōt) *(n.)* چکردکلی میوه chekirdekli meyva; —**'s throw,** *(n.)* (مسافه) طاش آتیمی tash atumu (-mesâfe) ; — **ware,** (-wār) *(n.)* چوملك cheumlek ; — **work,** *(n.)* دیوارجی ایشلری douvarju ishleri ; — **Stony,** (stōn'i) *(a.)* طاشلق tashluq ; *(like)* طاش کبی tash gibi ; *(fig.)* حسسز hissiz ; ظالم zâlim ; — **hearted** طاش یوره‌کلی tash yürekli.

Stool, stōōl, *(n.)* اسکمله iskemle; *(tree)* کوك keuk ; *(w. c.)* تووالت tovalet ; قدمخانه qademhâne ; *(act)* دفع حاجت def-i hâjet ; *(decoy)* چیغیرتغان chughurtgan.

Stoop, stōōp, *(v.n.)* ایکیلمك iyilmek ; *(fig.)* تنزل ا. tenezzül et. ; ارتکاب ا. irtikyâb et. ; *(birds)* اینمك inmek ; طوغریلمق dôroulmaq ; *(n.)* ایکیلمه iyilme ; *(rel.)* رکوع rükyôu' ; *(fig.)* تنزل tenezzül ; ذلت zillet ; *(vessel)* مشربه meshraba ; *(platform)* قاپو اوکی qapu eunü ; (طاشلق) (tashluq) ; — **Stoop'ing,** *(a.)* ایکیلمش iyilmish.

Stop, stop, *(n.)* طورمه dourma ; *(lit.)* توقف tevaqqouf ; *(hinderance)* مانع mânî' ; حائل hâ-il; *(punctuation)* طوراق douraq ; نقطه noqta ; *(interruption)* تعطیل tâ'tîl ; *(lit.)* انقطاع inqutâ' ; *(wood)* طیاق dayaq ; قول qol ; *(v.a.)* طوردیرمق dourdourmaq ; توقیف ا. tevqîf et. ; *(prevent)* منع ا. men et. ; تعطیل ا. tâ'tîl et. ; *(-up)* طیقامق tuqamaq ; قاپامق qapamaq ; *(mar.)* باغلامق bâlamaq ; طوتدیرمق toutdourmaq; *(v.n.)* طورمق dourmaq ; *(fin.)* تعطیل تأدیات ا. tâ'tîli te'diyyât et. ; *(int.)* ! طور dour ! *(writing)* ! نقطه noqta ! *(mar.)* ! ستوپ stop ! ; (! استاپر) (istâper !) ; — **cock,** (-kok) *(n.)* موصلق mouslouq ; — **gap,** *(n.) (fig.)* امداد imdâd ; فائده fayda ; (درده دوا) (derde devâ) ; — **press,** *(n.)* صوك ساعت son sât ; غزته‌نك ماکنه‌یه ویرلدیکی زمان gazetenin makineye verildîy zemân ; —**watch,** *(n.)* ستوپ واچ stop-vach ; توقیف ترتیباتلی ساعت tevqîf tertîbâtlu sât ; — **Stoppage,** (stop'āj) *(n.)* توقف tevaqqouf ; انقطاع inqutâ ; *(act)* توقیف

tevqîf; *(suffing)* طيقامه tuqama; *(fin.)* تعطيل تأديات tâ'tîli te'diyyât; *(deduction)* توقيفات tevqîfât; — **Stopper,** (stop'èr) *(n.)* طاپا tapa; *(mar.)* بوصا bosa; *(v.a.)* طيقامق tuqamaq; قاپامق qapamaq; — **Stoopping,** (stop'ing) *(n.)* *(dentistry)* آلچى alchu; (پلومباژ) (plombâj).

Stopple, stop'l, *(n.)* طاپا tapa; طيقاچ tuqach.

Storax, stō'raks, *(n.)* بخور bohour; قاره كونلك qara günlük.

Store, stōr, *(n.)* چوقلق choqlouq; دهپو depo; آنبار anbar; *(pl.)* لوازم levâzum; قومانيا qoumanya; *(v.a.)* ادخار ا. idhâr et.; دهپو ا. depo et.; آنباره قويمق anbara qomaq; — **keeper,** (kēp'èr) *(n.)* آنبارجى anbarju; دهپو مأمورى depo me'mûrou; *(fig.)* صاتيلماز مال satulmaz mal; — **room,** *(n.)* دهپو depo; *(ship's)* پورتوچ portouj; — **ship,** *(n.)* لوازم كميسى levâzum gemisi; — **Storage,** (stōr'āj) *(n.)* دهپويه وضع depoya vazu'; ادخار idhâr; *(fin.)* دهپو اجرتى depo üjreti.

Stork, stork, *(n.)* ليلك leylek; —**'s bill,** *(n.)* *(bot.)* ساردونيه (چيچكى) sardounye (-chicheyi).

Storm, storm, *(n.)* فيرطنه furtuna; *(fig.)* غليان galeyân; *(mil.)* هجوم hüjôum; ضبط zabt; *(v.a.)* هجوم ا. hüjôum et.; *(v.n.)* فيرطنه ياپمق furtuna yapmaq; — **bird,** (-bèrd) *(n.)* فيرطنه مارطيسى furtuna martusu; — **door,** (-dōr) *(n.)* طيش قاپو dush qapu; (جامكان) (jâmekyan); — **signal,** *(n.)* فيرطنه اشارتى furtuna ishâreti; — **Storm'iness,** *(n.)* *(fig.)* ولوله velvele; شدت shiddet; — **Storm'y,** (-'i) *(a.)* فورطنهلى furtunalu; *(fig.)* كورولتولى gürültülü; ولولهلى velveleli.

Story, stō'ri, *(n.)* حكايه hikyâye; *(fiction)* ماصال masal; *(lie)* يالان yalan; *(v.a.)* حكايه ا. hikyâye et.; تعريف ا. tâ'rîf et.; *(paint)* تاريخى تابلولرله تزيين ا. târîhî tablolarla tezyîn et.; — **teller,** *(n.)* حكايهجى hikyâyeji; ناقل nâqil; *(fig.)* ماصالجى masalju; — **Storied,** (stō'rid) *(a.)* *(lit.)* منقول menqôul; *(interested)* مراقلى meraqlu; علاقهدار alâqadar; *(adorned)* تابلولرله مزين tablolarla müzeyyen.

Story, Storey, stō'ri, *(n.)* *(floor)* قات qat; — **Storied,** (stō'rid) *(a.)* قاتلى qatlu; ...قات ...qat; «**four**» — «درت» قاتلى «deurt» qatlu.

Stout, stowt, *(a.)* صاغلام sâlam; قوتلى qouvvetli; *(fig.)* متين metîn; *(corpulent)* شيشمان shishman; *(lit.)* ملحم mülahham; *(n.)* ستاوت stâvt; سياه بيرا siyah bira; — **ly,** *(ad.)* قوتله qouvvetle; *(fig.)* متانتله metânetle; — **ness,** *(n.)* قوت qouvvet; متانت metânet; — **hearted,** (-härt'ed) *(n.)* *(a.)* يوركلى yürekli; جسور jesôur.

Stove, stōv, *(n.)* صوبا soba; *(cooking)* فرون furoun; اوجاق ojaq; *(v.a.)* ايصيتمق usutmaq; — **pipe,** (-pīp) *(n.)* صوبا بورويسى soba borousou.

Stow, stō, *(v.a.)* يرلشديرمك yerleshdirmek; ايستيف ا. istif et.; *(fig.)* صاقلامق saqlamaq; — **Stowage,** (stō'āj) *(n.)* *(act)* يرلشديرمه yerleshdirme; ايستيف istif; *(room)* آنبار anbar; ايستيف محلى istif mahalli; *(money)* ايستيف اجرتى istif üjreti; — **Stowaway,** (stō'a-wā) *(n.)* بيلتسز يولجى biletsiz yoljou; — **Stower,** (stō'èr) *(n.)* آنبارجى anbarju; ايستيفجى istifji.

Strabismus, strā-bis'mus, *(n.)* شاشيلق shashuluq.

Straddle, strad'l, *(v.n.)* آپيشمق apushmaq; *(fig.)* ايكى طرفى اداره ا. iki tarafu idâre et.; *(n.)* آپيشمه apushma; *(fig.)* ادارهٔ مصلحت idâre-i maslahat; *(fin.)* اوپسيون opsiyon; حق خيار haqqi huyâr; *(v.a.)* آپيشيق طورمق apushuq dourmaq; *(ad.)* آپيشيق apushuq.

Straggle, strag'l, *(v.a.)* (سورودن) آيريلمق (sürüden-) ayrulmaq; *(fig.)* آواره او. âvâre ol.; *(dispersed)* طاغنيق او. dânuq ol.; — **Straggler,** (strag'lèr) *(n.)* آواره âvâre; *(zo.)* باشى بوش حيوان bashu bosh hayvan; — **Straggling,** (strag'ling) *(a.)* طاغنيق dânuq; شوراده بوراده shourada bourada; آواره âvâre; — **money** توقيفات tevqîfât; كسينتى kesinti; قسطاليوم qustal-yevm.

Straight, strāt, *(a.)* طوغرى dôrou; *(lit.)* مستقيم müstaqîm; *(fig.)* ناموسكارانه nâmouskyârâne; *(genuine)* خالص hâlis; *(ad.)* طوس طوغرى dos-dôrou; *(completely)* تماماً tamâmen; *(imme-*

diately) همان hemen ; — **lY,** *(ad.)* طوس طوغری dos-dôrou ; *(fig.)* آچیقجه achuqja ; — **'forward,** *(a.)* آچیق achuq ; صریح sarîh ; *(fig.)* ناموسکارانه nâmouskyârâne ; آچیقجه achuqja ; — **Straighten,** (strāt'n) *(v.a.)* طوغریلتمق dôroultmaq.

Strain, strān, *(n.)* زور zor ; *(fig.)* غیرت gayret ; *(sci.)* گریلمه gerilme ; *(lit.)* انجرار injirâr ; *(injury)* اینجینمه injinme ; *(mus.)* سس ses ; پرده perde ; *(mood)* طور tavr ; حال hâl ; *(writing)* طرز افاده tarzu ifâde ; *(race)* جنس jins ; عرق urq ; *(fig.)* جبلت jibillet ; *(v.a.)* گرمك germek ; *(fig.)* زورلامق zorlamaq ; *(press)* صیقمق suqmaq ; *(injure)* اینجیتمك injitmek ; *(filter)* سوزمك süzmek ; فیلتره ا. filtre et. ; *(v. n.)* چوق غیرت ا. choq gayret et. ; سوزولمك süzülmek ; — **Strainer,** (strān'ér) *(n.)* سوزگچ süzgej ; فیلتره filtre ; — **Straining,** (strān'ing) *(n.)* سوزمه süzme ; *(fig.)* غیرت gayret ; زورلامه zorlama.

Strait, strāt, *(a.)* دار dar ; صیق suqu ; *(fig.)* مشکل müshkül ; *(n.)* بوغاز boghaz ; گچید gechid ; *(pl.)* بوغازلر boghazlar ; *(fig.)* صیقینتی suquntu ; مشکل müshkül ; *(pl.)* مشکلات müshkülât ; — **lY,** *(ad.)* دار صورتده dar sôuretde ; *(fig.)* صیقیجه suquja ; — **ness,** *(n.)* دارلق darluq ; *(fig.)* صیقیلق suquluq ; *(lit.)* ضیق zîq ; *(rel.)* مشکلات müshkülât ; —**'waistcoat,** (-wāst'-kōt) *(n.)* دلی گوملکی deli geumleyi ; —**s Commission,** *(n.)* بوغازلر قومیسیونی boghazlar qomisyonou ; — **Straiten,** (strāt'n) *(v.a.)* دارالتمق daraltmaq ; صیقمق suqmaq.

Strand, strand, *(n.)* قومصال qoumsal ; قیی quyu ; *(v.a.)* قارهیه اوطورتمق qaraya otourtmaq ; *(v. n.)* قارهیه گیتمك qaraya gitmek ; اوطورمق otourmaq ; *(fig.)* عقیم قالمق aqîm qalmaq; — **Strand'ed,** *(a.)* اوطورمش otourmoush ; *(fig.)* چارهسز châresiz.

Strand, strand, *(n.)* *(rope)* قول qol ; *(v.a.)* *(break)* قوپارمق qoparmaq ; *(unite)* (خلاط) اورمك (halat-) eurmek ; — **Strand'ed,** *(a.)* قوللی ...qollou.

Strange, strānj, *(a.)* *(fig.)* غریب garîb ; عجیب ajîb ; *(int.)* ! عجائب ajâyib ! ; — **lY,** *(ad.)* غریب صورتده garîb sôuretde ; — **ness,** *(n.)* غرابت garâbet ; — **Stranger,** (strānj'ér) *(n.)* یابانجی yabanju ; اجنبی ejnebî.

Strangle, strang'gl, *(v.a.)* بوغمق bômaq ; *(lit.)* اختناق ا. ihnâq et. ; *(fig.)* باصدیرمق basdurmaq ; *(n. pl.)* *(med.)* خناق hounnâq ; صاقاغی saqâgh ; — **Strangulated,** (strang'gū-lāt-ed) *(a.)* بوغولمش boghoulmoush ; بوکولمش bükülmüsh ; — **Strangulation,** (stran-gū-lā'shun) *(n.)* بوغولمه boghoulma ; *(lit.)* اختناق ihtinâq ; بوکولمه bükülme.

StranguRY, strang'gū-ri, *(n.)* ادرار زورلغی idrâr zorlôu.

Strap, strap, *(n.)* شرید sherid ; *(leather)* قاییش qayush ; *(iron)* قوشاق qoushaq ; کند kened ; *(epaulet)* اسپالت ispalet ; *(v.a.)* (قاییشله) باغلامق (qayushla-) bâlamaq ; صیقیشدیرمق suqushdurmaq ; *(beat)* دوومك deuvmek ; *(razor)* قاییشه وورمق qayusha vourmaq; — **Strapper,** (strap'ér) *(n.)* قاییشجی qayushju ; *(fig.)* دیو dev ; — **Strapping,** (strap'ing) *(n.)* *(pl.)* قاییشلر qayushlar ; *(fig.)* طیاق dayaq ; *(a.)* طولغون dolgoun ; انداملی endâmlu.

Stratagem, strat'a-jem, *(n.)* خدعهٔ حرب houd-ayi harb ; *(fig.)* اویون oyoun ; مانوره manevre; — **Strateg'ic,** (-tej'-ik) *(a.)* سوقالجیشی sevqüljeyshî ; — **«points»** نقاط سوقالجیشیه «noqâtu» sevqül-jeyshiyye ; — **Strateg'icallY,** (-tej'ik-al-i) *(ad.)* سوقالجیش اعتباریله sevqül-jeysh i'tibârîle; — **Strat'egist,** (-'e-jist) *(n.)* سوقالجیش متخصصی sevqül-jeysh mütahassusu; مانورهجی manevreji ; — **Strat'egY,** (-'e-ji) *(n.)* سوقالجیش sevqül-jeysh ; *(fig.)* مانوره manevre.

StratifY, strat'i-fī, *(v.a.)* *(lit.)* طبقات تشکیل ا. tabaqât teshkîl et. ; — **Stratificā'tion,** (-fi-kā'shun) *(n.)* طبقات تشکیلی tabaqât teshkîli.

Stratum, strā'tum, *(n.)* طبقه tabaqa ; *(bed)* یاتاق yataq ; — **Strā'ta,** *(n.pl.)* طبقات tabaqât ; — **Strat'iform,** *(a.)* طبقات حالنده tabaqât hâlinde; — **StratigraphY,** (-'ra-fi) *(n.)* *(lit.)* توصیف طبقات tavsîfi tabaqât.

Stratus, strā'tus, *(n.)* بولوط (آلچق) (alchaq-) boulout ; گیجه بولوطی geje

bouloutou ; *(lit.)* سحاب عارضى sehâbu âruzî.

Straw, straw, *(n.)* صامان saman ; *(fig.)* هيچ hich ; — **bed**, *(n.)* اوت مندر ot minder ; — **berry**, (-bėr'i) *(n.)* چيلك ehilek ; — **berry root** چيلك فيدهسى chilek fidesi ; — **berry leaf** چيلك ياپراغى chilek yaprâ ; *(pl.)* دوقه‌لق doqaluq ; ماركيلك markilik ; — **colour**, (kul'ur) *(n. & a.)* صامان رنكى saman rengi ; — **house**, (-hows) *(n.)* صامانلق samanluq ; — **hat**, *(n.)* حصير شاپقه hasur shapqa; — **Straw'y**, (-'i) *(a.)* ... صامان saman... ; *(like)* صامان كبى saman gibi.

Stray, strā, *(a.)* آواره âvâre ; *(fig.)* تصادفى tesadüfi ; سرسرى serserî ; *(n.)* آواره‌لك âvârelik ; *(zo.)* باشى بوش حيوان bashu bosh hayvan ; *(v.n.)* *(zo.)* سوروden آيرلمق sürüden ayrulmaq; *(fig.)* صاپمق sapmaq ; آواره او. avâre ol. ; — **Strayer**, (strā'ėr) *(n.)* آواره âvâre ; سرسرى serserî.

Streak, strēk, *(n.)* چيزكى chizgi ; *(mar.)* قوشاق qoushaq ; *(min.)* طمار damar; *(fig.)* علامت alâmet ; اثر eser ; *(v.a.)* چيزكى ياپمق chizgi yapmaq ; نشان ا. nishan et. ; — **Streaky**, (strēk'i) *(a.)* چيزكيلى chizgili ; *(fig.)* غير منتظم gayru mountazam.

Stream, strēm, *(n.)* چاى chay ; ايرمق urmaq ; *(current)* جريان jereyân ; سيل sel ; *(fig.)* سورى sürü; آقين aqun ; *(tendency)* ميل meyl ; *(v.n.)* آقمق aqmaq ; جريان ا. jereyân et. ; *(rays)* انتشار ا. intîshâr et. ; *(stretch)* اوزانمق ouzanmaq ; *(lit.)* امتداد ا. imtidâd et.; — **Streamer**, (strēm'ėr) *(n.)* سانجاق sanjaq ; *(lit.)* علم âlem ; لوا livâ; *(ray)* شعاع shou-â' ; *(pl.)* فجر fejr ; — **Streamlet**, (strēm'let) *(n.)* دره dere; — **Streamy**, (strēm'i) *(a.)* آقان aqan; *(abounding)* ايرمقلى urmaqlu.

Street, strēt, *(n.)* سوقاق soqaq ; *(lit.)* طريق tarîq ; *(brokers)* *(pl.)* بورسه سيمسارلرى borsa simsarlaru ; —'**door**, (-dōr) *(n.)* سوقاق قاپوسى soqaq qapusu; —'**sweeper**, (-swēp'ėr) *(n.)* سوپرونتوجى süprüntüjü ; تنظيفات عمله‌سى tanzîfât amelesi; —'**walker**, (-wowk'ėr) *(n.)* *(fem.)* سورتوك sürtük ; فاحشه fâhishe.

Strength, strength, *(n.)* قوت qouvvet ; متانت metânet ; *(fig.)* قدرت qoudret ; **proof** — *(lit.)* قوهٔ اقناعيه qouvveyi iqnâ-uyye ; **on the — of** موجبنجه ...môujibinje ; (ئه) اعتماداً ...(e-) i'timâden ; — **Strengthen**, (strength'n) *(v.a.)* تقويه ا. taqviye et. ; *(v.n.)* قوتلنمك qouvvetlenmek.

Strenuous, stren'ū-us, *(a.)* يورولماز yoroulmaz ; غيور gayyôur ; — **ly**, *(ad.)* غيورانه gayyôurâne ; — **ness**, *(n.)* غيرت gayret.

Stress, stres, *(n.)* قوت qouvvet ; شدت shiddet ; *(fig.)* ابرام ibrâm ; اصرار usrâr ; *(importance)* اهميت ehemmiyyet ; *(mach.)* تحمل teham-mül ; قوت qouvvet ; تضييق tazyîq ; **under the** — *(fig.)* (ك) تضييقيله ...(in-) tazyîqîle ; مجبوريتيله ...mejbôuriyye-tîle ; **to lay — upon** (ئه) اهميت ويرمك ...(e-) ehemmiyyet vermek ; (ده) اصرار ا. ...(de-) usrâr et..

Stretch, strech, *(v.a.)* كرمك germek ; اوزاتمق ouzatmaq ; *(lie)* ياىمق yaymaq; سرمك sermek ; *(expand)* *(lit.)* توسيع ا. tevsî' et. ; تمديد ا. temdîd et. ; *(exaggerate)* مبالغه ا. moubâlaga et.; *(v.n.)* كريلمك gerilmek ; اوزامق ou-zamaq ; *(n.)* *(act)* كرمه germe ; چكيش chekish ; *(effort)* غيرت gayret ; *(extension)* وسعت vüs-at ; *(lit.)* شمول shümôul ; *(utmost)* *(lit.)* (حد) غايه (haddi-) gâye ; *(mar.)* وولطه volta; دور devr ; **at a** — بر چكيشده bir chekishde ; *(continually)* متماديا mü-temâdiyen ; — **Stretch'ėr**, *(n.)* قالب qalub ; چرچيوه cherchive ; *(sport)* لاستيك lastik ; *(carriage)* سديه sedye; *(mar.)* ياريم اوطوراق yarum otouraq ; — **Stretch'ing frame**, *(n.)* قاصناق qasnaq ; كركف gergef.

Strew, strōō, *(v.a.)* ياىمق yaymaq ; سرپمك serpmek.

Stricken, strik'n, *(a.)* ووروامش vou-roulmoush ; چالينمش chalunmush ; — **in years** اختيار ihtiyâr ; پك ياشلى pek yashlu.

Strict, strikt, *(a.)* صيقى suqu ; *(severe)* شدتلى shiddetli ; قطعى qat-î ; *(exact)* تام tam ; صحيح sahîh ; — **ly**, *(ad.)* قطعياً qat-uyyen ; شدتله shiddetle ; تماماً tamâmen ; — **ness**, *(n.)* شدت shiddet ; قطعيت qat-uyyet ; صحت suhhat ; — **Stricture**, (strik'tūr)

(n.) دارلق darluq ; صیقیشمه suqushma ; طیقانه tuqanma ; *(fig. & lit.)* تنقید tenqîd ; تقبیح taqbîh.

Stride, strīd, *(n.)* آچیق آدیم achuq adum ; *(v.n.)* آچیق آدیمله یورومك achuq adumla yürümek ; *(v.a.)* آتلامق atlamaq.

Strident, strī'dent, *(a.)* کسکین keskin; تیز tîz ; غیجیردار gujurdar.

Strife, strīf, *(n.)* چارپیشمه charpushma; منازعه münâzâ; *(rivalry)* رقابت reqâbet; مسابقه müsâbaqa ; **to be at a — with** ...(le-) (له) مجادله ا. müjâdele et. ; ...(le-) (له) چارپیشمق charpushmaq.

Strike, strīk, *(n.)* غرهو grev ; *(lit.)* تعطیل اشغال tâ'tîli eshgâl ; *(measure)* سیلمه silme ; طولوسی dolousou ; *(v.a.)* وورمق vourmaq ; چارپمق charpmaq : *(coin)* ضرب ا. darb et. ; کسمك kesmek ; *(clock)* چالمق chalmaq ; *(sail)* ایندیرمك indirmek ; ماینا ا. mayna et. *(surprise)* حیرتی موجب او. hayreti môujib ol. ; دقتی جلب ا. diqqati jelb et. ; *(affect)* تأثیر ا. te'sîr et. ; *(match)* چاقمق ...chaqmaq ; یاقمق yaqmaq ; *(agree)* تصدیق ا. tasdîq et. ; عقد ا. aqd et. ; **— down** کسمك kesmek ; دویرمك devirmek ; **— out** چیقارمق chuqarmaq ; *(erase)* سیلمك silmek ; چیزمك chizmek ; *(v. n.)* غرهو یاپمق grev yapmaq ; تعطیل اشغال ا. tâ'tîli eshgâl et. ; *(ship)* اوطورمق otourmaq ; دیبی بولمق dibi boulmaq ; *(flag)* آریا ا. ariya et. ; *(fig.)* تسلیم او. teslîm ol. ; *(bot.)* طوتمق toutmaq ; *(-in)* مداخله ا. müdâhale el. ; **— up** باشلامق bashlamaq ; **— Strīk'ėr,** *(n.)* غرهوجی grevji ; *(pl.)* تهدیدجی tehdîdji ; *(hammer)* طوقماق toqmaq ; *(lever)* مانوهله manevele : *(mar.)* خدمتجی hizmetji ; (قاماروت) (qamarot) ; — **Strīk'ing,** *(a.)* *(lit.)* جالب دقت jâlibi diqqat ; شایان حیرت shâyânu hayret ; *(impressive)* مؤثر mü-essir ; **— Strīk'inglγ,** (-'ing-li) *(ad.)* جالب دقت صورتده jâlibi diqqat sôuretde.

String, string , *(n.)* ایپ ip ; سیجیم sijim ; *(ribbon)* غیطان gaytan ; قوردون qordon ; *(tendon)* سیکیر sinir ; طمار damar; *(bot.)* تل tel ; *(pl.)* الیاف elyâf ; *(mus.)* کیریش kirish ; تل tel ; *(file)* دیزی dizi ; *(fig.)* سورو sürü ; *(lit.)* سلسله silsile ; *(billards)* صایی sayu ; *(aim)* مقصد maxad ; *(v.a.)* دیزمك dizmek ; دوناتمق donatmaq ; *(mus.)* کیریش طاقمق kirish taqmaq , *(tense)* کرمك germek ; *(off)* آییقلامق ayuqlamaq ; — **Stringed,** (stringd) *(a.)* تللی telli ; کیریشلی kirishli ; — **Stringer,** (string'ėr) *(n.)* *(timber)* کیریش kirish ; *(mar.)* (آنا) باغ (ana-) bâ; — **Stringγ,** (string'i) *(a.)* تللی telli ; *(bot.)* سازلی sazlu ; *(lit.)* لیفی lîfî.

Stringent, strin'jent, *(a.)* صیقی suqu ; *(fig. & lit.)* عاجل âjil ; مبرم mübrem ; **— lγ,** *(ad.)* عاجلاً âjilen ; **— Strin'gencγ,** (-'jen-si) *(n.)* شدت shiddet ; ضرورت zarôuret ; *(com.)* مضایقه mouzâyeqa ; (بحران) (bouhrân).

Strip, strip , *(v.a.)* صویمق soymaq ; *(fig.)* محروم ا. mahrôum et. ; **— off** قوپارمق qoparmaq ; چکمك chekmek ; *(v. n.)* صویولمق soyoulmaq ; *(dress)* صویونمق soyounmaq ; *(n.)* شرید sherid.

Stripe, strīp, *(n.)* چیزکی chizgi ; یول yol ; *(blow)* ضربه darbe ; *(mark)* نشان nishan ; قامچی یری qamchu yeri ; *(fig.)* اضطراب uzturâb ; *(v.a.)* چیزمك chizmek ; *(lash)* قامچیلامق qamchulamaq ; **— Striped,** (strīp'd) *(a.)* چیزکیلی chizgili ; یوللی yollou ; **— cloth** یوللی قماش yollou qoumash ; چیزکیلی قماش chizgili qoumash.

Stripling, strip'ling, *(n.)* دلیقانلی deliqanlu ; *(lit.)* شاب امرد shâbu emred.

Strive, strīv, *(v.a.)* چابالامق chabalamaq ; اوغراشمق ôurâshmaq ; سعی ا. sâ'y et. ; **— Strivinglγ,** (strīv'ing-li) *(ad.)* اوغراشهرق ôurasharaq ; غیرتله gayretle.

Strobil, strob'il, *(n.)* قوزه qoza ; چام قوزه‌سی cham qozasu.

Stroke, strōk, *(n.)* ضربه darbe; *(attack)* حمله hamle ; *(fig.)* فلاکت felâket ; *(effort)* غیرت gayret ; همت himmet; *(act)* فعل fi'l ; تأثیر te'sîr ; *(pen's)* چکیش chekish ; خط hatt ; *(mach.)* ستروق stroq ; *(mar.)* حمله hamla; *(pers.)* حمله‌جی hamlaju ; *(act)* چکیش chekish ; *(caress)* اوقشامه oqshama ; *(lit.)* نوازش nüvâzish ; *(v.a.)* چکمك chekmek ; اوقشامق oqshamaq ; سومك sevmek ; *(fig.)* تسکین ا. teskîn et ;

— **Strokesman**, (strōks'man) *(n.)* حمله‌جی hamlaju.

Stroll, strōl, *(n.)* کزینتی gezinti; تنزه tenezzüh; *(v.n.)* طولاشمق dolashmaq; کزمك gezmek; — **Stroller**, (strōl'-ėr) *(n.)* آواره âvâre; — **Strolling**, (strōl'ing) *(n.)* طولاشمه dolashma; *(a.)* سیار seyyâr; *(fig.)* آواره âvâre.

Strong, strong, *(a.)* قوتلی qouvvetli; *(solid)* متین metîn; صاغلام sâlam; *(fig.)* شدتلی shiddetli; — **ly**, *(ad.)* قوتله qouvvetle; شدتله shiddetle; *(much)* زیاده‌سیله ziyâdesîle; چوق choq; — **'hold**, *(n.)* *(mil.)* موقع مستحکم mevqî müstahkem; *(lit.)* تحصنکاه tehassoungyâh; *(fig.)* مرکز merkez; — **room**, *(n.)* (دائره‌سی) قاصه qasa (-dâiresi); چلیك مخزن chelik mahzen.

Strop, strop, *(n.)* *(mar.)* صپان sapan; *(leather)* قاییش qayush; *(v.a.)* صپان وورمق sapan vourmaq; قاییشه وورمق qayusha vourmaq; — **Stropping**, (strop'ing) *(n.)* قاییشه وورمه qayusha vourma; بیلەمه bileme.

Strophe, strōf'e, *(n.)* بیت beyt; قطعه qut-a.

Structure, struk'tūr, *(n.)* یاپی yapu; بنا binâ; *(fig. & lit.)* تشکلات teshekkülât; بنیه bünye; — **Structural**, (struk'tūr-al) *(a.)* *(lit.)* بنیوی bünyevî; تشکلی teshekkülî.

Struggle, strug'l, *(n.)* مجادله müjâdele; *(v.n.)* مجادله ا. müjâdele et.; چابالامق chabalamaq; **the — for life** *(lit.)* مجادلهٔ حیات müjâdeleyi hayât.

Strum, strum, *(v.)* چالمق chalmaq; پاطیردی ا. paturdu et..

Struma, strōō'ma, *(n.)* *(med.)* صیراجه suraja.

Strumpet, strum'pet, *(n.)* فاحشه fâhishe; *(a.)* قرارسز qarârsuz; وفاسز vefâsuz.

Strut, strut, *(n.)* وقار veqâr; عظمت azamet; *(arch.)* دیرسك dirsek; مقاص maqas; *(v.n.)* عظمتلی یورومك azametli yürümek.

Strychnine, strik'nin, *(n.)* ستریکنین strikinin.

Stub, stub, *(n.)* کوك keuk; *(fin.)* قوچان qochan; *(v.a.)* کوکنی چیقارمق keukünü chuqarmaq; — **Stubby**, (stub'i) *(a.)* کوکلی keuklü; *(fig.)* قالین qalun.

Stubble, stub'l, *(n.)* کوکلر keukler; دیبلر dibler.

Stubborn, stub'orn, *(a.)* عنود anôud; *(hardy)* ایکیلمز iyilmez; سرت sert; — **ly**, *(ad.)* عنودانه anôudâne; — **ness**, *(n.)* عناد inâd; ثبات sebât.

Stucco, stuk'ō, *(n.)* آلچی alchu; صیوا suva; *(v.a.)* صیوامق suvamaq.

Stud, stud, *(n.)* (باشلی) چیوی (bashlu-) chivi; پین pin; *(button)* دوکه düyme; *(pole)* دیرك direk; *(chain's)* لوقمه loqma; *(v.a.)* تزیین ا. tezyîn et.; ایشلەمك ishlemek; — **bolt**, *(n.)* اسقرو جیواطه isqrou juvata; — **horse**, (-hōrs) *(n.)* آیغیر aygur; — **work**, *(n.)* ستونلی دیوار sütôunlou douvar; *(leather)* چیویلی زره chivili zurh; — **Studded**, (stud'ed) *(a.)* مزین müzeyyen; *(chain)* لوقمه‌لی loqmalu; — **Studding-sail**, (stud'ing-sāl) *(n.)* جوندا یلکنی jounda yelkeni.

Stud, stud, *(n.)* *(zo.)* آتلر atlar; حیوانلر hayvanlar; *(place)* حارا hâra.

Student, stū'dent, *(n.)* طلبه talebe; *(fig.)* تتبعله مشغول tetebbou'la meshgôul; اوقویان oqouyan; قارء qâri'.

Studio, stū'di-ō, *(n.)* آته‌لیه atelye.

Studious, stū'di-us, *(a.)* چالیشقان chalushgan; غیور gayyôur; *(deliberate)* دوشونلمش düshünülmüsh; *(careful)* اهتماملی ihtimâmlu; — **ly**, *(ad.)* چالیشه‌رق chalusharaq; اهتمامله ihtimâmla.

Study, stud'i, *(n.)* تتبع tetebbou; مطالعه moutâlâ; *(learning)* تحصیل tahsîl; *(art)* ئه‌تود etüd; رسم resim; *(mus.)* پراتیك puratik; *(room)* چالیشمه اوطه‌سی chalushma odasu; یازیخانه yazuhâne; بورو büro; *(v.n.)* چالیشمق chalushmaq; تحصیل ا. tahsîl et.; *(examination)* تتبع ا. tetebbou' et.; تدقیق ا. tedqîq et.; — **Stud'ied**, (-'id) *(a.)* معلوماتلی mâ'lôumâtlu; *(deliberate)* دوشونلمش düshünülmüsh; قصدی qasdî.

Stuff, stuf, *(n.)* *(pl.)* مواد mevâdd; *(filling)* ایچ ich; *(fig.)* اساس esâs; *(texture)* قماش qoumash; *(lit.)* منسوجات mensôujât; *(tallow)* طوك یاغی don yâ; *(effects)* اشیا eshyâ; (پرتی) (purtu); *(nonsense)* بوش لافلر bosh laflar; صاچمه sachma; *(v.a.)* طولدیرمق doldourmaq; *(press)* طیقمق tuqmaq;

— **Stuffing,** (stuf'ing) *(n.)* ایچ ich ; خرج harj ; *(mar.)* صالماسترا salmastura ; — **box** ستافین بوقس stafin box.

Stuffγ, stuf'i, *(a.)* صیقینتیلی suquntulu ; *(head)* سرسم sersem.

Stultifγ, stul'ti-fī, *(v.a.)* چیلدیرتمق chuldurtmaq.

Stum, stum, *(n.)* شیرا shura ; *(wine)* تازه شراب tâze sharab.

Stumble, stum'bl, *(v.n.)* آیاغی چارپمق ayânu charpmaq ; سندهلهمك sendelemek ; *(-upon)* (ه) ...(e-) تصادف ا. tesâdüf et. ; *(fig.)* خطا ا. hatâ et. ; *(n.)* آیاق قایمهسی ayaq qaymasu ; *(fig.)* خطا hatâ ; فالصو falso ; — **Stum'bling block,** *(n.)* مانعه mâni-a ; حائل hâ-il ; *(fig.)* خطایه سبب hatâya sebeb.

Stump, stump, *(n.)* کوك geuk ; قوچان qochan ; *(v.a.)* کسمك kesmek ; *(st.)* چارپمق charpmaq ; وورمق vourmaq ; *(v. n.)* حنطل یورومك hantal yürümek ; *(speech)* نطق سویلهمك noutq seuylemek ; — **orātor,** *(n.)* خلق خطیبی halq hatîbi ; *(pol.)* نامزد nâmzed ; — **speech,** *(n.)* عادی نطق âdî noutq ; (پروپاغاندا) (propaganda) ; — **Stump'γ,** (-'i) *(a.)* کوکلی keuklü ; *(fig.)* بودور bodour.

Stun, stun, *(v.a.)* سرسم ا. sersem et. ; شاشیرتمق shashurtmaq ; — **Stunning,** (stun'ing) *(n.)* حیرت hayret ; *(a.)* شایان حیرت shâyânu hayret ; شاشیرتیجی shashurtuju.

Stunt, stunt, *(v.a.)* (بویومسنه) مانع او. (beuyümesine-) mânî' ol. ; *(n.)* مانع mânî' ; *(zo.)* بودور bodour ; — **Stunt'ed,** (t'd) *(a.)* بودور bodour ; جوجه jüje.

Stupefγ, stū'pi-fī, *(v.a.)* سرسم ا. sersem et. ; شاشیرتمق shashurtmaq ; *(sensibility)* حسی ابطال ا. hissini ibtâl et. ; — **Stupefaction,** (stū-pi-fak'shun) *(n.)* سرسملك sersemlik ; شاشقینلق shashgunluq.

Stupendous, stū-pen'dus, *(a.)* چوق choq ; مبذول mebzôul ; *(amazing)* شایان حیرت shâyânu hayret.

Stupid, stū'pid, *(a.)* سرسم sersem ; عقلسز aqulsuz ; *(fig.)* عبث abes ; — **lγ,** *(ad.)* سرسمجه sersemje ; — **Stupidity,** (stū-pid'i-ti) *(n.)* سرسملك sersemlik ; حماقت hamâqat.

Stupor, stū'por, *(n.)* سرسملك sersemlik ; حسسزلك hissizlik.

Sturdγ, stur'di, *(a.)* قوتلی qouvvetli ; متین metîn : *(resolute) (lit.)* عزمکار azimkyâr ; — **Stur'dilγ,** (-'di-li) *(ad.)* قوتله qouvvetle ; عزمکارانه azimkyârâne ; — **Stur'diness,** *(n.)* قوت qouvvet ; متانت metânet ; عزم azm.

Sturdγ, stur'di, *(n.) (zo.)* سرسملك sersemlik ; — **Stur'died,** (-'did) *(a.) (zo.)* سرسم sersem.

Stupe, stūp, *(n.) (med.)* قومپرهسه komprese ; ایصلاق بز uslaq bez.

Stuprum, stū'prum, *(n.)* عرضه تجاوز urza tejavüz ; فعل شنیع fi'li shenî'.

Sturgeon, stur'jun , *(n.)* مرسین بالغی mersin balugh.

Stutter, stut'ėr, *(v. n.)* ککهلهمك kekelemek ; — **Stutterer,** (stut'ėr-ėr) *(n.)* ککهمه kekeme ; — **Stuttering,** (stut'ėr-ing) *(a.)* ککهمه kekeme ; *(n.)* ککهلهمه kekeleme.

Stγ, stī, *(n.) (zo.)* طوموز آخوری domouz ahuru ; *(fig.)* مزبله mezbele ; *(v.a.)* آخیره قاپامق ahura qapamaq ; *(fig.)* طیقمق tuqmaq.

Stγ, stī, *(n.) (med.)* آرپهجق arpajuq.

Style, stīl, *(n.)* طرز tarz ; *(lit.)* اسلوب üslôub ; *(practice)* اصول ousôul ; *(kind)* نوع nevî' ; *(title)* عنوان ounvân ; القاب elqâb ; *(pin)* میل mil , قلم qalem ; *(v.a.)* دیمك demek ; *(lit.)* تسمیه ا. tesmiye et. ; خطاب ا. hutâb et. ; **old** — (تاریخ) رومی (târîhi-) rôumî ; *(fig.)* آلاتورقه alatourqa ; **new** — آلافرانغه alafuranga ; «**Byzantian**» — « بیزانس » طرزی « bizans » tarzu ; « بیزانس » اسلوبی « bizans » üslôubou ; **to be styled,** (stī'ld) *(com.)* عنوانی طاشیمق ...ounvânunu tashumaq ; — **Stylet,** (stī'let) *(n.)* میل mil ; قاما qama ; — **Stylish,** (stī'lish) *(a.)* ظریف zarîf ; مکلف mükellef ; — **Stylist,** (stī'list) *(n.) (lit.)* ادیب edîb ; صاحب اسلوب sâhibi üslôub.

Stylographγ, stīl-og'ra-fi, *(n.)* ستیلوغرافی stilografi ; — **Stylograph,** (stīl'og-raf) *(n.)* مرکبلی قلم mürekkebli qalem.

Stγptic, stip'tik, *(a.) (med.)* قابض qâbuz ; *(bleeding)* قانی طوردیریجی qanu dourdouroujcu.

Suasion, svā'zhun, *(n.)* اقناع iqnâ' ; — **Suā'sive,** *(a.)* *(lit.)* اقناعى iqnâ-î.

Suave, swäv, *or* swäv, *(a.)* طاتلى tatlu; ملايم mülâyim ; — **Suavity,** (swāv'i-ti) *(n.)* طاتليلق tatluluq ; ملايمت mü-lâyemet.

Sub, sub, *(n.)* آوانس avans ; پى pey ; *(prep.)* .... تحتل tahtel... ; *(pers.)* ثانى ...sânî ; *(fig.)* تالى tâlî... ; — **«con-tractor»,** *(n.)* ثانى «متعهد» «müte-ah-hidi» sânî ; تالى «متعهد» tâlî «müte-ahhid» ; — **«committee»,** *(n.)* تالى «انجمن» tâlî «enjümen» ;— **«terrane-an,** (-te-rā'nē-an) *(a.)* تحت الارض tah-tel- «arz».

Subagent, sub-āj'ent, *(n.)* تالى آجنته tâlî ajente.

Subaltern, sub'al-tėrn, *(n. & a.)* مادون mâdôun ; كوچوك küchük ; *(log.)* فرع feri' ; *(pl.)* فروع fürôu' ; — **Subaltėr'nant,** *(a.)* عمومى oumôumî ; *(n.)* كل küll ; — **Sublatėr'nate,** (-'nāt) *(lit.)* *(lit.)* فرعى fer-î ; *(turn)* متناوب mütenâvib ; *(n.)* جزؤ jüz.

Subaudition , sub-aw-dish'un , *(n.)* معنائى ضمنى mâ'nâyi zumnî ; *(fig.)* (تحتنده هو) (tahtunda hüve).

Subdivide, sub-di-vīd', *(v.a.)* تكرار آيرمق tekrar ayurmaq ; — **Subdivi'-sion,** (-vi'zhun) *(a.)* *(lit.)* تالى اقسام tâlî axâm ; شعبه shôu'be.

Subdue, sub-dū', *(v.a.)* مغلوب ا. mâg-lôub et. ; *(lit.)* تنكيل ا. tenkîl et.; *(submissive)* اطاعته كتيرمك itâ-ate ge-tirmek ; *(lit.)* منقاد ا. münqâd et. ; *(soften)* تخفيف ا. tahfîf et. ; — **Sub-dued,** (-dūd') *(a.)* مطيع moutî' ; *(lit.)* منقاد münqâd ; — **Subdu'er,** (-dū'ėr) *(n.)* غالب gâlib ; تنكيل ايدن tenkîl eden ; اطاعته كتيرن itâ-ate getiren.

Suberic, sū-bėr'ik, *(a.)* مانطار... man-tar... ; *(lit.)* فلينى felî-nî.

Subgenus, sub-jē'nus, *(n.)* قسم qusm ; فصيله fasîle.

Subjacent, sub-jā'sent, *(a.)* آلتنده altunda ; *(lit.)* تحتانى tahtânî.

Subject, sub'jekt, *(a.)* تابع tâbi' ; *(exposed)* معروض mâ'rôuz ; *(condition-al)* مشروط meshrôut ; *(n.)* تابع tâbi'; *(pl.)* تبعه tebe-a ; *(performed)* مفعول mef-ôul ; *(fig.)* هدف hedef ; *(object)* *(lit.)* موضوع mevzôu' ; خصوص hou-sôus ; *(dissection)* جسد jesed ; *(hyp-notism)* مديوم mediüm ; *(gram.)* مبتدا mübtedâ ; *(phil.)* مسند اليه mesnedi ileyh ; *(v.a.)* تابع طوتمق tâbi' tout-maq ; محكوم ا. mahkyôum et. ; — **matter,** (-mat'ėr) *(n.)* *(lit.)* موضوع mevzôu' ; صدد saded ; **the — of discussion** مسئله mes-ele ; بحث bahs ; *(lit.)* موضوع مذاكره mevzôu-u müzâ-kere ; — **Subjec'tion,** (-jek'shun) *(n.)* تابعيت tâbi-uyyet ; *(lit.)* انقياد inqiyâd ; — **Subject'ive,** (-jekt'iv) *(a.)* *(lit.)* انفسى enfüsî ; شخصى shahsî ; — **Subject'ively,** (-jekt'iv-li) *(ad.)* انفسى صورتده infüsî sôuretde ; كندى فكرينه كوره kendi fikrine geure ; — **Subjectiv'ity** , (-jekt-iv'i-ti) *(n.)* *(lit.)* انفسيت enfüsiyyet ; شخصى مطالعه shahsî moutâlâ.

Subjoin, sub-join', *(v.a.)* علاوه ا. ilâve et. ; الحاق ا. ilhâq et. .

Subjugate, sub'jōō-gāt, *(v.a.)* ضبط ا. zabt et. ; *(lit.)* منقاد ا. münqâd et. ; — **Subjugation,** (sub-jōō-gā'shun) *(n.)* ضبط zabt ; استيلا istîlâ ; *(lit.)* تحكم tehakküm.

Subjunctive, sub-jungk'tiv, *(a.)* *(lit.)* ملحق mülhaq ; تذييلى tezyîlî ; *(gram.)* التزامى iltizâmî ; *(n.)* صيغهٔ التزاميه sî-gayi iltizâmiyye.

Sublieutenant, sub-lef-ten'ant, *(n.)* *(mar.)* ملازم (ثانى) milâzim (-sânî).

Sublimate, sub'lim-āt, *(v.a.)* تصفيه ا. tasfiye et. ; *(lit.)* تصعيد ا. tas-îd et.; *(n.)* سوبليمه süblime.

Sublime, sub-līm', *(a.)* عالى âlî ; *(lit.)* بلند bülend ; *(n.)* *(pl. & lit.)* افكار عاليه efkyâru âliye ; معالى ma-âlî ; *(v.a.)* *(fig.)* يوكسلتمك yüxeltmek ; اعلا ا. î'lâ et. ; *(v.n.)* يوكسلمك yüx-elmek ; — **ly,** *(ad.)* عالى درجه‌ده âlî derejede ; *(lit.)* بلندانه bülendâne ; — **Sublim'ity,** (-lim'i-ti) *(n.)* يوكسكلك yüxeklik ; *(lit.)* علويت oulviyyet ; *(fig.)* اصالت asâlet.

Sublunar, sub-lū'nar, *(a.)* *(ast)* تحت قمرى tahtu qamerî ; *(fig.)* دنيوى dünyevî.

Submarine, sub-ma-rēn', *(a.)* تحت البحر tahtel-bahir ; — **boat,** (-bōt) *(n.)* تحت البحر tahtel-bahir ; — **mine,** (-mīn) *(n.)* ماين mâyn ; طورپيل torpil.

Submerge, sub-mėrj′ *(v.a.)* باطیرمق baturmaq; طالدیرمق daldurmaq; *(lit.)* غطس ا. gats et.; — **Submerged′,** (-mėrjd′) *(a.)* باطیرلمش baturulmush; *(lit.)* مغطوس mâgtôus; — **Submer′sion,** (-mėr′shun) *(n.)* باطمه batma; *(act)* غطس gats; باطیرمه baturma.

Submit, sub-mit′, *(v.a.)* عرض ا. arz et.; حواله ا. havâle et.; *(v.n.)* *(lit.)* انقیاد ا. inqiyâd et.; تسلیمیت کوسترمك teslîmiyyet geustermek; — **Submis′sion,** (-mish′un) *(n.)* تسلیمیت teslîmiyyet; انقیاد inqiyâd; *(resignation)* تواضع tevâzôu′; تمکین temkîn; — **Submis′sive,** (-mis′iv) *(a.)* مطیع moutî′; حلیم halîm; *(lit.)* متواضع mütevâzu′; — **Submis′sively,** (-mis′iv-li) *(v.a.)* مطیعانه moutî-âne; انقیادله inqiyâdla; تواضعله tevâzôu′la.

Subocular, sub-ok′ū-lar, *(a.)* کوزك آلتنده‌کی geuzün altundaki; *(lit.)* تحت‌العین tahtel-ayn.

Subordinate, sub-or′di-nāt, *(a.)* مادون madôun; تابع tâbi′; *(series)* *(lit.)* متسلسل müteselsil; *(v.a.)* تابع ا. tâbi′ et.; معیته ویرمك ma-uyyetine vermek; — **ly,** *(ad.)* تابع اوله‌رق tâbi′ olaraq; معیتده ma-uyyetde; *(lit.)* تسلسلاً teselsülen; — **Subordina′tion,** (-′shun) *(n.)* تبعیت te-ba-uyyet; *(rank)* مادونلق mâdôunlouq; *(order)* سلسلهٔ مراتب silsileyi merâtib.

Suborn, sub-orn′, *(v.a.)* قاندیرمق qandurmaq; افساد ا. ifsâd et.; — **Suborna′tion,** (-′shun) *(n.)* افساد ifsâd; رشوت rüshvet.

Subreption, sub-rep′shun, *(n.)* منفعتپرستلك menfât-perestlik; اغفال igfâl.

Subscribe, sub-skrīb′, *(v.a.)* امضا ا. imzâ et.; تعهد ا. te-ahhüd et.; *(attest)* قبول ا. qabôul et.; تصدیق ا. tasdîq et.; *(v.n.)* یازلمق yazulmaq; آبونه او. abone ol.; — **Subscriber,** (sub-skrīb′ėr) *(n.)* آبونه abone; *(signatory)* امضا صاحبی imzâ sâhibi; — **Subscript,** (sub′skript) *(a.)* امضا ایدلمش imzâ edilmish; — **Subscription,** (sub-skrip′shun) *(n.)* امضا imzâ; قید qayd; آبونمان abonuman; *(sum)* مبلغ meblâg; *(pl.)* مبالغ mebâlig; *(charity)* اعانه i-âne; تبرعات teberrü-ât; **price of —** آبونه بدلی abone bedeli.

Subsequent, sub′sē-kwent, *(a.)* صوکره sôra; *(lit.)* متعاقب müte-âqib; — **ly,** *(ad.)* صوکره‌دن sôradan; بالآخره bil-âhura; *(lit.)* متعاقباً müte-âqiben.

Subservient, sub-sėr′vi-ent, *(a.)* (ایشه) یارار (ishe-) yarar; خادم hâdim; نافع nâfi′; *(submissive)* مطیع moutî′; *(lit.)* منقاد münqâd.

Subside, sub-sīd′, *(v.n.)* دیبه چوکمك dibe cheukmek; *(fig.)* اینمك inmek; خفیفلمك hafiflemek; — **Subsidence,** (sub-sī′dens) *(n.)* چوکمه cheukme; اینمه inme.

Subsidy, sub′si-di, *(n.)* معاونت mou-âvenet; *(sum)* تخصیصات tahsîsât; — **Subsid′iary,** (-′i-a-ri) *(a.)* *(lit.)* فرعی fer-î; معاونت قبیلندن mou-âvenet qabîlinden; *(n. & a.)* یاردیمجی yardumju; *(n.pl.)* *(mil.)* عساکر معاونه asâkiri mou-âvine; — **Sub′sidize,** (-′sid-īz) *(v.a.)* معاونت ا. mou-âvenet et.; تخصیصات ویرمك tahsîsât vermek; — **Sub′sidized,** (-′sid-īzd) *(a.)* تخصیصاتلی tahsîsâtlu.

Subsist, sub-sist′, *(v.n.)* موجود او. mevjôud ol.; واقع او. vâqî′ ol.; *(remain)* قالمق qalmaq; دوام ا. devâm et.; *(live)* کچینمك gechinmek; یاشامق yashamaq; — **Subsist′ence,** (-′ens) *(n.)* وجود vüjôud; *(livelihood)* کچینمه gechinme; معیشت ma-îshet; — **Subsist′ent,** *(a.)* موجود mevjôud; واقع vâqî′

Subsoil, sub′soil, *(n.)* زمین zemîn; کسمه kesme.

Substance, sub′stans, *(n.)* جوهر jevher; *(essence)* اصل asl; اساس esâs; *(matter)* ماده madde; جسم jism; *(property)* مال mal; ثروت servet; *(force)* قوت qouvvet; متانت metânet; *(rel. & lit.)* الوهیت ülôuhiyyet.

Substantial, sub-stan′shal, *(a.)* جوهرلی jevherli; اساسلی esâslu; *(phil.)* جوهری jevherî; *(material)* مادی maddî; جسمانی jismânî; *(lasting)* دواملی devâmlu; *(strong)* قوتلی qouvvetli; متین metîn; *(rich)* زنکین zengin; *(considerable)* چوقجه choqja; بول bol; *(suitable)* موافق mouvâfuq; *(real)*

حقيقى haqîqî ; *(pl.)* اساسات esâsât ; — **ly,** *(ad.)* اساسلى صورتده esâslu sôuretde ; حقيله haqqîle ; — **Substantiality,** (sub-stan-shal'i-ti) *(n.)* ماديت maddiyyet ; قوت qouvvet ; متانت metânet ; *(reality)* حقيقت haqîqat ; اساس esâs ; — **Substantiate,** (sub-stan'shi-āt) *(v.a.)* ماديت ويرمك maddiyyet vermek ; تحقق ايتديرمك tehaqqouq etdirmek ; *(prove)* اثبات ا. isbât et. ; *(lit.)* تأييد ا. te'yîd et. ; — **Sub'stantive,** (-'stan-tiv) *(a.)* حقيقى haqîqî ; اساسلى esâslu ; *(independant)* مستقل müstaqil ; *(n.)* اسم ism ; — **Sub'stantively,** (-'stan-tiv-li) *(ad.)* اسم اولهرق ism olaraq.

Substitute, sub'sti-tūt, *(v.a.)* يرينه قويمق yerine qomaq ; اقامه ا. iqâme et. ; *(pers.)* توكيل ا. tevkîl et. ; *(n. & a.)* بدل bedel ; *(pers.)* وكيل vekîl ; مقامنه قائم maqâmuna qâ-im ; — **Substitū'tion,** (-'shun) *(n.)* *(act)* اقامه iqame ; توكيل tevkîl ; *(sci.)* (معادليله) تبديل (mou-âdilîle-) tebdîl.

Substratum, sub-strā'tum, *(n.)* آلت طبقه alt tabaqa ; زمين zemîn ; *(fig.)* جوهر jevher ; اساس esâs.

Substructure, sub'struk-tūr, *(n.)* آشاغى قسم ashâ qusm ; *(lit.)* قسم تحتانى qusmu tahtânî ; *(pl.)* اقسام تحتانيه axâmu tahtâniyye.

Subsultive, sub-sul'tiv, *(a.)* صيچرار suchrar ; *(lit.)* احتلاجى ihtilâjî ; — **Subsul'torily,** (- 'to - ri - li) *(ad.)* صيچرايەرق suchrayaraq ; احتلاجله ihtilâjla

Subtangent, sub'tan-jent, *(n.)* تحت مماس tahtu mümâs.

Subtense, sub-tens', *(n.)* وتر veter.

Subterfuge, sub'tėr-fūj, *(n.)* التجاكاه iltijâgyâh ; *(fig.)* قاچامق qachamaq ; حيله hîle.

Subterranean, sub-te-rā'nē-an, *(a.)* ير آلتى... yer altu... ; تحت‌الارض tahtelarz.

Subtile, sub'til, *(a.)* اينجه inje ; *(lit.)* رقيق raqîq ; *(rare)* لطيف latîf ; *(piercing)* نافذ nâfiz ; كسكين keskin ; *(fig.)* قورناز qournaz ; ماهر mâhir ; — **ly,** *(ad.)* رقيقانه raqîqâne ; *(fig.)* قورنازجه qournazja ; ماهرانه mâhirâne ; — **Sub'tility,** (-'til-i-ti) *(n.)* اينجه‌لك injelik ; *(lit.)* رقت riqqat ; *(fig.)* قورنازلق qournazluq ; دسيسه desîse ; — **Sub'tilize,** (-'til-īz) *(v.a.)* اينجه‌لتمك injeltmek ; *(fig. & lit.)* تعميق ا. ta'mîq et. ; (قيلى قرق يارمق) (qulu qurq yarmaq).

Subtle, sut'l, *(a.)* *(fig.)* قورناز qournaz ; شيطان sheytan ; جين فكرلى jin fikirli ; *(cunning)* دساس dessâs ; *(ingenious)* ماهرانه mâhirâne ; — **'witted,** (-wit'ed) *(a.)* حاضر جواب hazur jevâb ; *(lit.)* نكته‌دان nüktedân.

Subtract, sub-trakt', *(v.a.)* آلمق almaq ; چيقارمق chuqarmaq ; *(math.)* طرح ا. tarh et. ; — **Subtrac'tion,** (-trak'-shun) *(n.)* طرح tarh ; تنزيل tenzîl.

Subtrahend, sub'tra-hend, *(n.)* مطروح matrôuh.

Subtropical, sub-trop'i-kal, *(a.)* منطقهٔ حاره‌يه يقين mountuqayi hârreye yaqun.

Suburb, sub'urb, *(n.)* *(pl.)* ملحقات mülhaqât ; جوار juvâr , *(mil.)* واروش varoush ; — **Subur'ban** , *(a.)* جوار juvâr ; جوارده‌كى juvârdaki ; *(n.)* جوار خلق juvâr halqu.

Subvention, sub-ven'shun, *(n.)* ياردم yardum ; (سوبوانسيون) (sübvansiyon); تخصيصات tahsîsât.

Subversion, sub-vėr'shun, *(n.)* *(act)* تخريب tahrîb ; اخلال ihlâl ; *(ruin)* محو mahv ; *(lit.)* سقوط souqôut ; — **Subver'sive,** (-vėr'siv) *(a.)* ييقيجى yuquju ; *(lit.)* تخريبكار tahrîbkyâr ; مخل mouhil.

Subvert, sub-vėrt', *(v.a.)* آلت اوست ا. alt-üst et. ; ييقمق yuqmaq ; اخلال ا. ihlâl et. ; — **Subvert'er,** (-vėrt'ėr) *(n.)* ييقان yuqan ; *(lit.)* ماحى mâhî ; تخريبكار tahrîbkyâr.

Subway, sub'wā, *(n.)* تونل tünel ; كچيد gechid ; *(pipes)* مجرا mejrâ.

Succeed, suk-sēd', *(v.a.)* تعقيب ا. tâ'qîb et. ; ولى ا. vely et. ; *(v. n.)* توالى ا. tevâlî et. ; *(replace)* يرينه كچمك yerine gechmek ; *(lit.)* استخلاف ا. istihlâf et. ; *(success)* موفق او. mouvaffaq ol. ; — **Succeeding,** (suk-sēd'ing) *(a.)* صوكره‌كى sôraki ; *(lit.)* متعاقب müte-âqib ; *(n.)* *(lit.)* استخلاف istihlâf ; توارث tevârüs.

Success, suk-ses', *(n.)* موفقيت mou-

vaffaqiyyet ; **non —** موفقيتسزلك mouvaffaqiyyetsizlik; **to have —** موفق او. mouvaffaq ol. ; **to wish —** موفقيت تمنى ا. mouvaffaqiyyet temennî et. ; **— Successful,** (suk-ses'fōōl) *(a.)* موفقيتلى mouvaffaqiyyetli ; مسعود mesôud ; **— Successfully,** (suk-ses'-fōōl-i) *(ad.)* موفقيتله mouvaffaqiyyetle: **— Successless,** (suk-ses'les) *(a.)* موفقيتسز mouvaffaqiyyetsiz.

Succession, suk-sesh'un, *(n.)* تعقيب tâ'qîb ; *(lit.)* توالى tevâlî ; *(inheritance) (lit.)* توارث tevârüs ; استخلاف istihlâf ; *(series)* سلسله silsile ; صيره sura ; *(descendants)* ذريت zürriyyet ; *(heritage)* ميراث mîrâs ; **by —** ارثى irsî ; ارثاً irsen ; **order of —** صيره (ترتيبى) sura (-tertîbi) ; *(lit.)* تسلسل teselsül ; **— Successive,** (suk-ses'iv) *(a.) (lit.)* متوالى mütevâlî ; متسلسل müteselsil ; متعاقب müte-âqib ; **— Successively,** (suk-ses'iv-li) *(ad.)* متوالياً mütevâliyen ; متسلسلاً müteselsilen ; **— Successor,** (suk-ses'ur) *(n.)* خلف halef.

Succin, suk'sin, *(n.)* كهربا kehrübâ.

Succinct, suk-singkt', *(a.)* قيصه qusa; *(lit.)* مجمل müjmel ; **— ly,** *(ad.)* قيصه‌جه qusaja ; مجملاً müjmelen.

Succour, suk'ur, *(n.)* امداد imdâd ; ياردم yardum ; *(v.a.)* معاونت ا. mouâvenet et. .

Succulent, suk'ū-lent, *(a.)* صولى soulou ; *(lit.)* آبدار âbdâr ; **— Succulence,** (suk'ū-lens) *(n.)* صو sou; تازه‌لك tâzelik ; *(fig.)* لطافت letâfet. .

Succumb , suk-kum', *(v.n.)* چوكمك cheukmek; سقوط ا. souqôut et. ; *(fig.)* أولمك eulmek.

Such, such, *(a.)* بويله beuyle ; بو كبى bou gibi ; **— as** كبى ...gibi ; مثلا meselâ... ; **— a** ... بويله بر beuyle bir... ; بو قدر bou qadar... ; **— a one** فلان filan... .

Suck, suk, *(v.a.)* اممك emmek ; *(lit.)* مص ا. mass et. ; *(drink)* چكمك chekmek ; *(fig.)* بيتيرمك bitirmek ; *(v.n.)* سوت اممك süt emmek ; چكمك chekmek ; *(n.)* امه emme ; سوت süt ; **— Sucker,** (suk'ėr) *(n.)* امن emen ; *(child)* (ممه‌ده) چوجق (memede-) chojouq ; *(fig.)* ياورو yavrou ; *(toy)* امزيك emzik ; *(drunkard)* بكرى bekri ; *(parasite) (fig.)* داالقاووق dalqavouq ; *(pump's)* پيستون piston ; *(bot.)* پيچ pich ; **— Suck'et,** *(n.)* بون بون bonbon ; شكر sheker ; **— Suck'ing,** *(a.)* اميجى emiji ; **— bottle** بيبه‌رون biberon ; امزيك emzik ; شيشه shishe; **— — fish** طولومبه بالغى touloumba balugh ; **— pump** آليجى طولومبه aluju touloumba ; اميجى طولومبه emiji touloumba.

Suckle, suc'kl, *(v.a.)* امزيرمك emzirmek ; سوت ويرمك süt vermek ; *(lit.)* ارضاع ا. urzâ' et. ; **— Suck'ling,** *(n.)* (ممه‌ده) چوجق (memede-) chojouq; *(zo.)* ياورو yavrou ; *(bot.)* يونجه yonja; *(a.)* ممه‌ده memede ; *(fig.)* طوى toy.

Suction, suk'shun, *(n.)* امه emme ; چكمه chekme ; *(lit.)* مص mass ; **— Suctō'rial,** *(a.)* ممه‌ده بويور memede beuyür ; امر emer.

Sudan, sōō-dän', *(n.pr.)* سودان sôudân.

Sudatory, sū'da-tor-i, *(a.)* ترله‌تيجى terletiji ; ... تر ter... ; *(n.pl.)* تر بانيوسى ter banyosou.

Sudden, sud'en, *(a.)* آنى ânî ; **— ly,** *(ad.)* آنسزين ansuzun ; بردن بره birden bire ; *(death)* فجاءة füj-eten ; **— ness ,** *(n.)* آنى وقوع ânî vouqôu'.

Suds, sudz, *(n.pl.)* صابونلى صو sabounlou sou.

Sue, sū, *(v.a.)* دعوا ا. dâ'vâ et. ; تعقيب ا. tâ'qîb et. ; *(v.n.)* (محكمه‌يه) مراجعت ا. (mahkemeye-) mürâjât et.; *(-for)* (ى) طلب ا. ...(i-) taleb et. ; (ى) رجا ا. ...(i-) rijâ et. ; **— Sū'ing,** *(n.)* دعوا dâ'vâ; *(wooing)* طلب taleb ; نياز niyâz.

Suède, swād, *(a.)* پودوسوئت podeusü-et. .

Suet, sū'et, *(n.)* بوبرك ياغى bebrek yâ; اچ ياغى ich yâ.

Suez, sōō'ez, *(n.pr.)* سويش süveysh ; **— Canal,** *(n.)* سويش قانالى süveysh qanalu.

Suffer, suf'ėr, *(v.)* اضطراب چكمك uzturâb chekmek ; *(affected)* مبتلا او. mübtelâ ol. ; مضطرب او. mouztarib ol. ; *(fig.)* دوچار او. dôuchâr ol.; *(endure)* چكمك chekmek ; تحمل ا. tehammül et. ; *(loss)* متضرر او mütezarrur

ol.; اولمق zâyu' et.; *(trouble)* اذيت چكمك eziyet chekmek; — **Sufferable,** (suf'ėr-a-bl) *(a.)* چكيلير chekilir; جائز jâ-iz; — **Sufferance,** (suf'ėr-ans) *(a.)* اضطراب uzturâb; الم elem; *(pl.)* آلام âlâm; *(tolerate)* تحمل tehammul; مسامحه müsâmeha; — **Sufferer,** (suf'ėr-ėr) *(n.)* خسته hasta; راحتسز rahatsuz; — **Suffering,** (suf'ėr-ing) *(a.)* مضطرب mouztarib; *(n.)* اضطراب uzturâb; الم elem; *(pl.)* آلام âlâm; اضطرابات uzturâbât; *(loss)* ضياع zuya'; ضرر zarar; — **Sufferingly,** (suf'ėr-ing-li) *(ad.)* اضطرابله uzturâbla; الماً elemle.

Suffice, suf'fīs, *(v.n.)* الويرمك elvermek; كافى او. kyâfî ol.; *(v.a.)* كفايت ا. kifâyet et.; *(lit.)* تطمين ا. tatmîn et..

Sufficiency, suf-fi'shen-si, *(n.)* كفايت kifâyet; اهليت ehliyyet; — **Sufficient,** (suf-fi'shent) *(a.)* كافى kyâfî; *(fig.)* كفايتلى kifâyetli; مقتدر mouqtedir; — **reason** كافى سبب kyâfî sebeb; *(pl.)* اسباب كافيه esbâbu kyâfiye; — **Sufficiently,** (suf-fi'shent-li) *(ad.)* كافى درجه‌ده kyâfî derejede.

Suffix, suf'iks, *(n.)* *(lit.)* لاحقه lâhiqa; *(pl.)* لواحق levâhiq; *(v.a.)* الحاق ا. ilhâq et.

Suffocate, suf'ō-kāt, *(v.a.)* بوغمق bômaq; *(lit.)* اخناق ا. ihnâq et.; — **Suffocating,** (suf'ō-kāt-ing) *(a.)* بوغوجى boghoujou; *(lit.)* مخنق mouhniq; — **gas** مخنق غاز mouhniq gaz; — **Suffocation,** (suf-ō-kā'shun) *(n.)* بوغولمه boghoulma; *(lit.)* اختناق ihtinâq.

Suffragan, suf'ra-gan, *(a & n)* معاون mou-âvin.

Suffrage, suf'rāj, *(n.)* رأى re'y; *(assent)* رضا ruzâ; تصويب tasvîb; — **Suf'fragist,** (suf'ra-jist) *(n.)* سوفراژيست süfrajist.

Suffuse, suf-fūz', *(v.a.)* قاپلامق qaplamaq; اورتمك eurtmek; استيلا ا. istîlâ et.; **Suffusion,** (suf-fū'zhun) *(n.)* قاپلايش qaplayush; استيلا istilâ; *(med.)* طاغلمه dâlma; يايلمه yayülma; *(lit.)* انصباب insubâb.

Sugar, shoog'ar, *(n.)* شكر sheker; *(v.a.)* شكر قومق sheker qomaq; *(fig.)* باللامق ballamaq; **cut** — كسمه شكر kesme sheker; كوپ شكر küp sheker **moist** — خام شكر ham sheker; — **coated,** (-kōt'ed) *(a.)* شكرلمه shekerleme...; — **loaf,** (-lōf) *(n.)* كله (شكر) kelle (-sheker) *(a.)* مخروطى mahrôutî; — **mill,** *(n.)* شكر ماكنه‌سى sheker makinesi; شكر پره‌سى sheker presesi; — **plum,** *(n.)* شكرلمه shekerleme; بون بون bon-bon; *(fig.)* التفات iltifât; — **tongs,** *(n.)* شكر ماشه‌سى sheker mashasu; (پەنسەت) (penset); — **of lead,** قورشون توزى qourshoun touzou; *(lit.)* حليت اسرب halliyyeti üsrüb; — **Cugary,** (shoog'ar-i) *(a.)* شكرلى shekerli; *(fond)* طاتلى سور tatlu sever.

Suggest, suj-jest', *(v.a.)* *(lit.)* تلقين ا. telqîn et.; القا ا. ilqâ et.; *(hind)* ايما ا. îmâ et.; تكليف ا. teklîf et.; *(v.n.)* تلقيناتده بولنمق telqînâtda bulounmaq; فكر بيان ا. fikir beyân et.; — **Suggestion,** (suj-jes'shun) *(n.)* تلقين telqîn; *(propose)* تكليف teklîf; *(jud.)* ايما îmâ; فكر fikir; **auto** — *(lit.)* تلقين نفس telqîni nefs; — **Suggestionism,** (suj-jes'shun-izm) *(n.)* *(lit.)* تلقين نظريه‌سى telqîn nazariyyesi; القا ilqâ; — **Suggestive,** (suj-jes'tiv) *(a.)* ايمالى îmâlu; *(inspiring)* *(lit.)* الهامكار ilhâmkyâr; نافع nafî'; مفيد müfîd; *(remarkable)* شايان دقت shâyânu diqqat.

Suicide, sū'i-sīd, *(n.)* انتحار intihâr; — **Suicidal,** (sū-i-sī'dal) *(a.)* انتحار نوعندن intihâr nev-inden; انتحار intihâr...; — **Suicidally,** (sū-i-sī'dal-i) *(ad.)* انتحار صورتيله intihâr sôuretîle; منتحراً müntahiren.

Suit, sūt, *(n.)* *(jud.)* دعوا dâ'vâ; *(set)* طاقم taqum; قات qat; *(cards)* رنك renk; *(marriage)* ازدواج طلبى izdivâj talebi; رجا rijâ; *(v.)* اويمق ouymaq; موافق او. mouvâfuq ol.; — **of clothes** طاقم البسه taqum elbise; البسه طاقمى elbise taqumu; **to follow** — عينى رنكدن اوينامق aynu renkden oynamaq; *(fig.)* تقليد ا. taqlîd et.; — **Suitable,** (sūt'a-bl) *(a.)* اويغون ouygoun; موافق mouvâfuq; مناسب minâsib; — **Suitably,** (sūt'a-bli) *(ad.)* مناسب وجهله minâsib vejhile; اويه‌جق صورتده ouyajaq sôuretde; — **Suitableness.** (sūt'a-blnes) *(n.)* موافق اوله mouvâfuq olma;

مناسبت minâsebet ; — **Suitings,** (sūt'ingz) *(n.pl.)* البسه‌لك قماشلر elbiselik qoumashlar ; — **Suitor,** (sūt'ur) *(n.)* طالب tâlib ; رجاجی rijâju ; *(jud.)* مدعی müdda-î.

Suite, swēt, *(n.)* دائره dâ-ire ; آپارتمان apartuman ; *(pers.)* معیت ma-uyyet.

Sulk, sulk, *(v.n.)* صومورتمق somourtmaq ; — **Sulk'ily,** (-'i-li) *(ad.)* صومورته‌رق somourtaraq ; صورتله souratla; — **Sulk'iness,** *(n.)* عكسيلك axilik ; صورت sourat ; — **Sulk'y,** (-'i) *(a.)* عكسی axi ; صومورتقان somourtgan.

Sullen, sul'en, *(a.)* دارغين dargun ; قيزغين quzgun ; *(gloomy)* مغموم mâgmôum ; — **ly,** *(ad.)* صورتله souratla; *(obstinately)* عنادله inâdla; — **ness,** *(n.)* قيزغينلق quzgunluq ; صورت sourat; عناد inâd.

Sully, sul'i, *(n.)* لكه leke ; كير kir ; *(v.a.)* كيرلتمك kirletmek ; *(v.n.)* كيرلنمك kirlenmek.

Sulphate, sul'fāt, *(n.)* سولفات sülfat; *(lit.)* كبريتيت kibrîtiyyet.

Sulphur, sul'fur, *(n.)* كوكورت kükürt; — **Sulphuric,** (sul-fūr'ik) *(a.)* كبريتی kîbrîtî ; — **acid** حامض كبريت hâmuzu kibrît ; — **ether** لقمان روحی loqman rôuhou;—**Sul'phurous,**(-'fūr-us)*(a.)* كوكورتلی kükürtlü; ...كوكورت kükürt... .

Sultan, sul'tan, *(n.)* *(formerly)* سلطان soultan ; پادشاه pâdishâh ; — **Sultana,** (sul-tä'na) سلطان soultan ; — **Sultanate,** (sul'ta-nāt) *(n.)* سلطنت saltanat ; پادشاهلق pâdishâhluq.

Sultry, sul'tri, *(a.)* صيقينتيلی suquntulu ; صيجاق sujaq ; — **Sul'triness,** صيقينتی suquntu ; حرارت harâret.

Sum, sum, *(n.)* يكون yekyôun ; مجموع mejmôu' ; *(money)* مبلغ meblâg ; پاره para ; *(problem)* مسئله mes-ele ; *(result)* نتيجه netîje ; حاصل hâsul ; *(resume)* خلاصه houlâsa ; *(v.a.)* طوپلامق toplamaq ; جمع ا. jem et. ; *(count)* صايمق saymaq ; *(-up)* خلاصه ا. houlâsa et. ; **to — up all** *(fig.)* والحاصل vel-hâsul... : ... خلاصه houlâsa... .

Sumac, Sumach, sū'mak, *(n.)* سماق آغاجی semmaq (-âju).

Summary, sum'a-ri, *(a.)* قيصه qusa; *(lit.)* مختصر mouhtasar ; مجمل müjmel ; *(n.)* خلاصه houlâsa ; اجمال ijmâl ; —

Summarily, (sum'a-ri-li) *(ad.)* خلاصةً houlâsatan ; اجمالاً ijmâlen ; قيصه‌جه qusaja ; — **Summarist,** (sum'a-rist) *(n.)* اجمالجی ijmâlji ; — **Summarize,** (sum'a-rīz) *(v.a.)* خلاصه ا. houlâsa et. ; اجمال ا. ijmâl et. ; — **Summation,** (sum-ā'shun) *(n.)* *(act)* يكون طوپلامه yekyôun toplama ; جمع jemi' ; يكون yekyôun ; مجموع mejmôu'.

Summer, sum'ėr, *(n. & a.)* ياز yaz; *(lit.)* صيف sayf ; *(v)* يازی كچيرمك yazu gechirmek ; — **freck,** *(n.)* چيل chîl ; — **house,** (-hows) *(n.)* صيفيه sayfiye ; كوشك keushk ; — **ly,** *(ad.)* ياز كبی yaz gibi ; صيجاق sujaq ; — **resort,** (-re-zort') *(n.)* صيفيه sayfiye ; كوی keuy ; — **season,** (-sē'zn) *(n.)* ياز موسمی yaz mevsimi ; — **time,** (-tīm) *(n.)* ياز وقتی yaz vaqti ; *(hour)* ياز ساعتی yaz sâti.

Summer, sum'ėr, *(n.)* *(beam)* طابان taban ; كيريش kirish.

Summerset, *(see)* **Somersault.**

Summit, sum'it, *(n.)* تپه tepe ; *(lit.)* ذروه zirve ; — **level,** *(n.)* اعظمی ارتفاع â'zamî irtifâ'.

Summon, sum'un, *(v.a.)* دعوت ا. dâ'vet. et. ; طوپلامق toplamaq ; *(jud.)* جلب ا. jelb et. ; *(-up)* كنديني صيقمق kendini suqmaq ; جسارتنی طوپلامق jesâretini toplamaq ; — **Summons,** (sum'unz) *(n.)* دعوت dâ'vet ; *(jud.)* جلب jelb ; *(mil.)* طلب taleb ; تكليف teklîf.

Sumpter, sump'tėr, *(n.)* *(zo.)* يوك حيوانی yük hayvanu.

Sumptuary, sumpt'ū-ar-i, *(a.)* منع اسرافات... men-i isrâfât... : — **law,** *(n.)* منع اسرافات قانونی men-i isrâfât qânôunou.

Sumptuous, sumpt'ū-us, *(a.)* مكلف mükellef ; محتشم mouhteshem ; — **ly,** *(ad.)* مكلف صورتده mükellef sôuretde ; *(lit.)* احتشامله ihtishâmla ; — **ness,** *(n.)* دبدبه debdebe ; *(lit.)* احتشام ihtishâm.

Sun, sun, *(n.)* كونش günesh ; *(lit.)* شمس shems ; *(v.a.)* كونشلتمك güneshletmek : كونشه قويمق güneshe qomaq ; *(v.n)* كونشلنمك güneshlemek ; ايصينمق usunmaq ; **under the —** *(fig.)* دنياده dünyâda ; **to**

take the — *(ast.)* رصد یاپمق ra-sad yapmaq ; ارتفاع آلمق irtifâ al-maq ; — **beam,** (-bēm) *(n.) (lit.)* شعاع شمس shou-â-u shems; —**burnt,** *(a.)* كونشده یانمش güneshde yan-mush ; قارارمش qararmush ; — **di'al,** *(n.)* كونش ساعتی günesh sâti' ; بسیطه basîta : — **flower,** *(n.)* آی چیچكی av chicheyi ; — **'rise,** (-'rīz) *(n.)* طلوع (شمس) tou-lôu' (-shems) ; —**'set,** *(n.)* غروب (شمس) gourôub (-shems); —**'shine,** (-'shīn) *(n.)* كونش (ضیاسی) günesh (-zuyâsu); *(fig.)* نور nôur ; سعادت se-âdet ; *(a.) (fig.)* اقبال زمانی iqbâl zemânu... ; **to be in the — shine** *(fig.)* سرخوش اول. sarhosh ol. ; — **spot,** *(n.)* چیل chil ; لكه leke ; —**'stroke,** (-'strōk) *(n.)* كونش چارپمهسی günesh charpmasu ; — **Sunny,** (sun'i) *(a.)* كونشلی gü-neshli ; *(lit.)* مشمس müshemmes ; *(fig.)* پارلاق parlaq ; مسعود mes-ôud.

Sunday . sun'dā, *(n.)* بازار (كونی) pazar (-günü) ; *(fig.)* بایرام bayram.

Sunder, sun'dėr, *(v.a.)* آییرمق ayur-maq ; كسمك kesmek ; **in —** ایكی پارچه iki parcha

Sundry, sun'dri, *(a.)* متفرق mütefer-riq ; مختلف mouhtelif ; — **Sun'dries,** (-'driz) *(n.pl.)* متفرقه müteferriqa ; مختلف شیلر mouhtelif sheyler.

Sunken, sungk'n, *(a.) (mar.)* باطمش batmush ; مغروق mâgrôuq ; *(deep)* كومولمش geumülmüsh ; *(fig.)* چوكوك cheukük ; — **eyes,** (-īz) *(n.pl.)* چوكوك كوزلر cheukük geuzler.

Sunnite, sun'it, *(n. & a.)* سنی sünnî.

Sup, sup, *(n.)* یودوم youdoum : *(v.a.)* چكمك chekmek ; یوتمق youtmaq ; *(v. n.)* (آقشام یمكی) یمك (aqsham ye-meyi-) yemek ; *(-out)* (آقشام) طیشارده یمك (aqsham-) dusharda yemek.

Super, sū'pėr, *(n.)* (دن) فضله ...(den-) fazla ; (ك) فوقنده ...(in-) fevqinde ; *(lit.)* ... فوقال fevqal... .

Superable, sū'pėr-a-bl, *(a.)* باشه چیقیلیر basha chuqulur.

Superabundant, sū-pėr-ab-und'ant, *(a.)* لزومندن فضله lüzôumoundan fazla; پك مبذول pek mebzôul ; — **ly,** *(ad.)* پك مبذولاً pek mebzôuleu ; — **Super-abundance,** (sū-pėr-ab-und'ans) *(n.)* (پك) فضلهلق (pek-) fazlaluq ; *(lit.)* مبذولیت mebzôuliyyet ; وفرت vefret ; — **Superabound,** (sū-pėr-a-bownd') *(v.n.)* لزومندن فضله اول. lü-zôumoundan fazla ol. ; *(fig.)* طاشمق tashmaq.

Superadd, sū-pėr-ad', *(v. n.)* اوزرینه علاوه ا. üzerine ilâve et. ; ضم ا. zamm et. .

Superannuate, sū-pėr-an'ū-āt, *(v.a.)* تحدید سنه تابع ا. tahdîdi sinne tâbi' et. ; تقاعد ا. teqâ-üd et. ; — **Super-annuated,** (sū-pėr-an'ū-āt-ed) *(a.)* تحدید سنه تابع tahdîdi sinne tâbi' ; متقاعد müteqâ-id ; — **Superannua-tion,** (sū-pėr-an-ū-ā'shun) *(n.)* تحدید سن tahdîdi sinn ; *(allowance)* تقاعدیه teqâ-üdiyye ; (قدم ضمی) (qidem zammu).

Superb, sū-pėrb', *(a.) (lit.)* معظم mou-azzam ; محتشم mouhteshem ; *(quality)* اعلا â'lâ ; انفس enfes ; فوق العاده fevq-al-âde ; — **ly,** *(ad.)* عظمتله azametle ; *(lit.)* احتشاملا ihtishâmla ; *(quality)* نفیس صورتده nefîs sôuretde ; فوق العاده fevqal-âde ; — **ness,** *(n.)* عظمت aza-met ; *(lit.)* احتشام ihtishâm ; نفاست nefâset.

Supercargo, sū-pėr-kär'go, *(n.) (mar.)* حموله مأموری hamôule me'môurou.

Supercilious, sū-pėr-sil'i-us, *(a.)* مغرور mâgrôur ; متكبر mütekebbir.

Super - dreadnought, sū'pėr - dred' nawt, *(n.)* سوپهر - درهدنوط süper-drednot.

Supereminent, sū-pėr-em'i-nent, *(a.)* خارق العاده hariqül-âde ; یكتا yektâ ; — **Sūpėrem'inence,** (-'i-nens) *(n.)* خارق العادهلك hâriqül-âdelik ; ممتازیت فوق العاده mümtâziyyeti fevqal-âde.

Supererogation, sū-pėr-er-ō-gā'shun, *(n.)* فضولی غیرت fouzôulî gayret ; — **Supererogatory,** (sū-pėr-er-ōg'a-to-ri) *(a.)* فضولی fouzôulî ; *(rel.)* نافله nâfile.

Superfecondity, sū-pėr-fek-und'i-ti, *(n.) (fig.)* بركت bereket ; فوق العاده مبذولیت fevqal-âde mebzôuliyyet.

Superficies, sū-pėr-fish'yēz, *(n.)* سطح satuh ; ساحه sâha.

Superficial, sū-pėr-fi'shal, سطحی sat-hî; — **ly,** *(ad.)* سطحی اولهرق sat-hî olaraq.

Superfine, sū'pėr-fīn, *(a.)* علی الاعلا aliyyül-â'lâ ; انفس enfes.

Superfluous, sū-pėr′flōō-us, *(a.)* فضله fazla ; لزومسز lüzôumsouz ; **— lɣ,** *(ad.)* فضله اوله‌رق fazla olaraq ; لزومسزجه lüzôumsouzja ; **— ness,** *(n.)* فضله‌لق fazlaluq ; لزومسزلق lüzôumsouzlouq.

Superhuman, sū-pėr-hū′man, *(a.)* *(lit.)* فوق‌البشر fevqal-besher ; *(divine)* قدسی qoudsî.

Superimpose, sū-pėr-im-pōz′, *(v.a.)* اوزرینه قومق üzerine qomaq ; *(geol.)* طبقهٔ فوقانیه تشکیل ا. tabaqayi fevqâniyye teshkîl et..

Superintend, sū-pėr-in-tend′, *(v.a.)* نظارت ا. nezâret et. ; اداره ا. idâre et. ; **— Sūpėrintend′ence,** (-′ens) *(n.)* نظارت nezâret ; اداره idâre ; **— Sūpėrintend′ent,** *(a. & n.)* ناظر nâzur ; مفتش müfettish.

Superior, sū-pē′ri-or, *(a.)* یوکسك yüxek ; *(lit.)* فوقانی fevqânî ; *(fig.)* اوستون üstün ; فائق fâ-iq ; *(rank)* *(a. & n.)* مافوق mâfevq ; *(n.)* *(rel.)* باش راهب bash râhib ; *(fem.)* باش راهبه bash râhibe ; **of — quality** اعلا جنس a′lâ jins ; فوق‌العاده fevqal-âde ; **— Superioritɣ,** (sū-pē-ri-or′iti) *(n.)* *(lit.)* فائقیت fâ-iqiyyet ; تفوق tefevvouq.

Superlative, sū-pėr′la-tiv, *(a.)* اك یوکسك en yüxek ; عالی âlî ; *(lit.)* افضل efzal ; *(gram.)* تفضیلی tafzîlî ; *(n.)* اسم تفضیل ismi tafzîl ; **— lɣ,** *(ad.)* زیاده‌سیله ziyâdesîle ; نهایت درجه‌ده nihâyet derejede.

Supernal, sū-pėr′nal, *(a.)* سماوی semâvî ; **— court** *(lit.)* محکمهٔ کبرا mahkemeyi kübrâ ; محشر mahsher.

Supernatural, sū-pēr-nat′ū-ral, *(a.)* *(lit.)* فوق‌الطبیعه fevqât-tabî-a ; معجزوی môu′jizevî ; *(spiritual)* روحانی rôuhânî ; **— lɣ,** *(ad.)* معجزوی صورتده môu′jizevî sôuretde ; خارقه ایله hâriqayle.

Supernumerarɣ, sū-pėr-nūm′ėr-ar-i, *(a.)* زائد zâ-id ; (مقننden) فضله (mouqannenden-) fazla ; *(n.)* فضله مأمور fazla me′môur ; *(theatre)* فیگوران figüran ; *(pl)* فیگورانلر figüranlar.

Superpose, sū-pėr-pōz′, *(v.a.)* اوزرینه قومق üzerine qomaq ; بیندیرمك bindirmek.

Supersalt, sū-pėr-sawlt, *(n.)* *(chem.)* فوق ملح fevqi milh ; ملح حامض milhi hâmüz.

Superscribe, sū-pėr-skrīb′, *(v.a.)* اوزرینه یازمق üzerine yazmaq : **— Sūpėrscrip′tion,** (-′shun) *(n.)* کتابه kitâbe; یازی yazu; سرلوحه ser-levha.

Supersede, sū-pėr-sēd′, *(v.a.)* (ك) ...یرینه قائم او. ...(in-) yerine qâ-im ol. ; (ی) ...لزومسز بیراقق ...(i-) lüzôumsouz buraqmaq ; ابطال ا. ibtâl et. ; اسقاط ا. isqât et..

Superstition, sū-pėr-stish′un, *(n.)* (باطل) اعتقاد (bâtul-) î′tiqâd ; *(lit.)* سؤ تفأل sôuyi tefe′ül ; تشأم teshe′üm; **— Superstitious,** (sū-pėr-sti′shus) *(a.)* (باطل) اعتقادلی (bâtul-) î′tiqâdlu ; *(fearing)* قورقار qorqar ; *(overexact)* غایت اعتنالی gâyet î′tinâlu ; *(lit.)* مشکلپسند müshkülpesend; **— Superstitiouslɣ,** (sū-pėr-sti′shus-li) *(ad.)* اعتقاد ایده‌رك î′tiqâd ederek ; قورقه‌رق qorqaraq ; (ایناناه‌رق) (inanaraq).

Superstructure, sū-pėr-strukt′ūr, *(n.)* اوست قسم üst qusm ; *(lit.)* قسم فوقانی qusmu fevqânî ; *(pl.)* اقسام فوقانیه axâmu fevqâniyye.

Supervene, sū-pėr-vēn′, *(v.n.)* اوزرینه گلمك üzerine gelmek ; تعقیب ا. tâ′qîb et..

Supervise, sū-pėr-vīz′, *(v.)* نظارت ا. nezâret et. ; باقمق baqmaq ; تفتیش ا. teftîsh et. ; **— Sūpėrvi′sion,** (-vi′zhun) *(n.)* نظارت nezâret ; تفتیش teftîsh ; **— Sūpėrvi′sor,** (-vī′zur) *(n.)* مفتش müfettish ; **— Sūpėrvi′sorɣ,** (-vī′zo-ri) *(a.)* تفتیشی teftîshî.

Supine, sū-pīn′, *(a.)* یاتیق yatuq ; *(fig.)* لاقید lâqayd.

Supper, sup′ėr, *(n.)* آقشام یمکی aqsham yemeyi ; سوپه soupe ; **Lord's —** مقدس طعام mouqaddes ta-âm.

Supplant, sup-plant′, *(v.a.)* یرینی قاپمق yerini qapmaq ; آیاغنی قایدیرمق ayânu qaydurmaq.

Supple, sup′l, *(a.)* یومشاق yumushaq ; *(fig. & lit.)* انحنالی inhinâlu ; *(fawning)* *(lit.)* مزاجگیر mizâj-gîr ; **— ness,** *(n.)* یومشاقلق yumushaqluq ; *(fig. & lit.)* انحنا inhinâ ; مزاجگیرلك mizâj-gîrlik.

Supplement, sup′le-ment, *(n.)* علاوه ilâve ; *(geom.)* متمم mütemmim ; **— Supplementarɣ,** (sup-le-ment′a-ri)

(a.) *(lit.)* منضم mounzamm ; متمم mütemmim ; ... علاوه ilâve...; فضله fazla.

Supplicate, sup'li-kāt, *(v.a.)* نياز ا. niyâz et. : — **Supplicant,** (sup'li-kant) *(a. & n.)* رجاجى rijâju ; *(lit.)* نيازكار niyâzkyâr ; — **Supplicat,** (sup'li-kat) *(n.)* استدعا istid-â ; تقرير taqrîr ; — **Supplication,** (sup-li-kā'shun) *(n.)* نياز niyâz ; *(lit.)* تضرع tezarrôu'.

Supply, sup-plī', *(v.a.)* ويرمك vermek ; اعطا ا. i'tâ et. ; *(procure)* تدارك ا. tedârik et. ; *(fill)* اكمال ا. ikmâl et. ; يرينى طولديرمق yerini doldourmaq ; *(n.)* *(act)* اعطا i'tâ ; تدارك tedârik ; — **Supplies,** (sup-plīz') *(n.pl.)* موجود mevjôud ; لوازم levâzum ; مالزمه mâlezime ; *(food)* قومانيا qoumanya ; ارزاق erzâq ; *(money)* تخصيصات tahsîsât ; *(pers.)* وكيل vekîl ; **military** — لوازم عسكريه levâzumu askeriyye; — **Supplier,** (sup-plī'ėr) *(n.)* ويرن veren ; متعهد müte-ahhid.

Support, sup-pōrt', *(v.a.)* طيانمق dayanmaq ; چكمك chekmek ; تحمل ا. tehammül et. ; *(help)* ياردم ا. yardum et. ; *(lit.)* مظاهرت ا. mouzâheret et. ; *(n.)* طياق dayaq ; دستك destek ; *(base)* قاعده qâ-ide ; تمل temel ; *(help)* مظاهرت mouzâheret ; *(mus.)* رفاقت refâqat ; *(actor's)* رفيق refîq ; — **Suppōrt'able,** (-'a-bl) *(a.)* چكيلير chekilir ; تحمل اولنور tehammül olounour ; *(maintainable)* قابل ادعا qâbili iddâ ; (طوتديريله‌بيلير) (toutdouroulabilir) ; — **Suppōrt'er,** (-'ėr) *(n.)* ياردمجى yardumju ; ظهير zahîr ; *(lit.)* مظاهر mouzâhir ; طرفدار tarafdâr ; *(escutcheon)* تصوير tasvîr ; (حامل) (hâmil).

Suppose, sup-pōz', *(v.a.)* فرض ا. farz et. ; ظن ا. zann et. ; *(int.)* فرض ايده‌لم ! farz edelim ! . . . ; — **Supposable,** (sup-pōz'a-bl) *(a.)* فرض ايديله‌بيلير farz edilebilir; — **Supposed,** (sup-pōzd') *(a.)* *(lit.)* مفروض mefrôuz ; موهوم mevhôum ; — **Supposition,** (sup-po-zi'shun) *(n.)* *(act.)* فرض farz ; ظن zann; *(idea)* فكر fikr; فرضيه farazuyye; *(pl.)* فرضيات farazuyyât ; ظنيات zanniyyât ; **in — that** فرضيله ... farzîle ; ظنيله ... zannîle ; — **Suppositive,** (sup-pōz'i-tiv) *(a.)* *(lit.)* فرضى farazî ; مفروض mefrôuz ; — **Suppositively,** (sup-pōz'i-tiv-li) *(ad.)* فرضى اوله‌رق farazî olaraq ; — **Suppository,** (sup-pōz'i-to-ri) *(n.)* *(med.)* فيتيل fitil; — **Suppōs'ing that,** فرض ايده‌لم كه farz edelim ki... ; فرضيله .. farzîle.

Suppress, sup-pres', *(v.a.)* باصديرمق basdurmaq ; منع ا. men et. ; *(conceal)* صاقلامق saqlamaq ; كتم ا. ketm et. ; *(abolish)* لغو ا. lagv et. : قالديرمق qaldurmaq ; — **Suppression ,** (sup-presh'un) *(n.)* منع men ; توقيف tevqîf ; كتم ketm ; لغو lagv ; — **Suppressive,** (sup-pres'iv) *(a.)* باصديريجى basduruju ; مانع mânî' ; تضييق tazyîqî ; لغو ايدن lagv eden.

Suppurate, sup'ū-rāt, *(v.)* جراحت طوپلامق jerâhat toplamaq; — **Suppuration,** (sup-ū-rā'shun) *(n.)* جراحت طوپلانمسى jerâhat toplanmasu ; *(lit.)* تقيح teqayyüh ; — **Suppurative,** (sup'ū-rā-tiv) *(a. & n.)* مقيح mouqayyih.

Supremacy, sū-prem'a-si, *(n.)* *(lit.)* تفوق tefevvouq ; علويت oulviyyet ; *(authority)* حاكميت hâkimiyyet; آمريت âmiriyyet.

Supreme, sū-prēm', *(a.)* اك يوكسك en yüxek ; عالى âlî ; *(phil.)* اعلا a'lâ ; *(great)* اك بويوك en beuyük ; اعظم â'zam : *(excellent)* اك ممتاز en mümtâz; *(lit.)* يكتا yektâ ; *(n.)* *(lit.)* نقطهٔ عليا noqtayi oulyâ ; اوج evj ; *(pers.)* رئيس re-îs ; حاكم hâkim ; آمر âmir ; — **ly,** *(ad.)* صوك درجه‌ده son derejede; فوق العاده fevqal-âde; — **Bē'ing,** *(n.)* الله allah; جناب حق jenâbu haqq ; — **court,** (-kōrt) *(n.)* محكمهٔ عاليه mahkemeyi âliye.

Sura, sōō'ra, *(n.)* سوره sôure.

Surcharge, sur-chärj', *(n.)* فضله يوك fazla yük ; *(tax)* ضم zamm ; (سور شارژ) (sür-shârj) *(v.a.)* فضله يوكلتمك fazla yükletmek ; *(fig.)* ضم ا. zamm et. ; علاوه ا. ilâve et. .

Surd, surd, *(a. & n.)* *(algebra)* اصم asamm ; *(gram.)* ثقيل saqîl ; صاغر sâr.

Sure, shōōr, *(a.)* امين emîn ; صاغلام sâlam ; — **ly,** *(ad.)* امين صورتده emîn sôuretde ; *(certain)* شبهه‌سز shübhesiz ; **I am —** امينم emînim; **to be —** *(ad.)* شبهه‌سز shübhesiz... ; *(int.)* امين

! اولکز emîn olounouz!; **to make** — *(v.a.)* تأمين ا. te'mîn et.; *(v.n.)* امين او. emîn ol..

Suretγ, shoor'ti, *(n.)* امنيت emniyyet; *(security)* تأمينات te'mînât; ضمان zoumân; *(pers.)* كفيل kefîl; **public** — امنيت عموميه emniyyeti oumoûmiyye; — **Suretiship,** (shoor'ti-ship) *(n.)* تأمينات te'mînât; *(pers.)* كفالت kefâlet.

Surf, surf, *(n.)* كوپوكلى طالغه‌لر keupüklü dalgalar; چاتلاقلر chatlaqlar.

Surface, sur'fās, *(n.)* سطح satuh; يوز yüz; *(min.)* *(a.)* يوقارى youqaru; آچيق achuq; *(fig.)* ظاهرى zâhîrî; *(mar.)* ... سطح بحر sat-hu bahir...; «**plan**» — سطح «مستوى» sat-hu «müstevî»; — **man,** *(n.)* يوقارده چاليشان عمله youqarda chalushan amele; *(railway)* يول عمله‌سى yol amelesi; تسويه‌جى tesviyeji.

Surfeit, sur'fit, *(v.a.)* فضله ويرمك fazla vermek: طيقمق tuqmaq: *(fig.)* بيقديرمق buqdurmaq; *(v.n.)* فضله يمك fazla yemek; *(fig.)* بيقمق buqmaq; *(n.)* فضله يمه fazla yeme; *(sickness)* شيشكينلك shishkinlik; *(lit.)* امتلا imtilâ; *(fig.)* افراط ifrât.

Surge, surj, *(n.)* قابارمه qabarma; *(lit.)* تلاطم telâtoum; طالغه dalga; *(v. n.)* قابارمق qabarmaq; *(v.a.)* *(rope)* سالطيه ا. saltuye et.; (لاشقه ا.) (lashqa et.).

Surgeon, sur'jun, *(n.)* اوپراتور operateur; جراح jerrah; **chief** — سر اوپراتور ser operateur; — **Surgeon'cγ,** (-'jun-si) *(n.)* اوپراتورلك operateurlük; — **Sur'gerγ,** (-'jĕr-i) *(n.)* *(act)* عمليات ameliyyât; *(art)* اوپراتورلك operateurlük; *(science)* فن جراحى fenni jerrâhî; *(place)* عملياتخانه ameliyyat-hâne; — **Surgical,** (surjik'al) *(a.)* جراحى jerrâhî; ... عمليات ameliyyât...; — **Sur'gicallγ,** (-'jikal-i) *(ad.)* عملياتله ameliyyâtla; - اوپرا) سيونله) (operasyonla).

Surloin, sur'loin, *(n.)* فيله‌تو fileto.

Surlγ, sur'li, *(a.)* ترس ters; *(lit.)* خشين hashîn; — **Sur'liness,** *(n.)* ترسلك terslik; *(lit.)* خشونت houshôunet.

Surmise, sur-mīz', *(n.)* ظن zann; شبهه shübhe; *(v.a.)* ظن ا. zann et.; شبهه‌لنمك shübhelenmek.

Surmount, sur-mownt', *(v.a.)* باشه چيقمق basha chuqmaq, غلبه ا. galebe et.; *(above)* آشمق ashmaq; دها يوكسك او. daha yüxek ol.; — **Surmountable,** (sur-mownt'a-bl) *(a.)* باشه چيقيلير basha chuqulur; *(lit.)* قابل اقتحام qâbili iqtihâm; آشيلابيلير ashulabilir; — **Surmounted,** (sur-mownt'ed) *(a.)* *(fig.)* حل ايدلمش hall edilmish; *(lit.)* مندفع mündefi'; *(archit.)* (كمرلى) سيوريجه sivrije (-kemerli) *(figure)* حامل hâmil; (آلتنده‌كى) (altundaki).

Surname, sur'nām, *(n.)* مخلص mahlas; عائله اسمى â-ile ismi; *(v.a.)* مخلص قومق mahlas qomaq; *(lit.)* تلقيب ا. telqîb et..

Surpass, sur-pas', *(v.a.)* كچمك gechmek; تجاوز ا. tejâvüz et.; *(fig.)* تفوق ا. tefevvouq et.; — **Surpass'ing,** (-pas'ing) *(a.)* فائق fâ-iq; مكمل mükemmel; ممتاز mümtâz; — **Surpass'inglγ,** (-pas'ing-li) *(ad.)* فوق العاده fevqal-âde..

Surplice, sur'plis, *(n.)* (بياض جبه) (beyaz jübbe); — **Sur'pliced,** (-'plist) *(a.)* جبه‌لى jübbeli.

Surplus, sur'plus, *(n.)* فضله fazla; متباقى mütebâqî; فضله‌سى fazlasu.

Surprise, sur-prīz', *(n.)* حيرت hayret; *(-attack)* باصغين basgun; *(fig.)* سورپريز sürpriz; *(lit.)* بهت büht; *(v.a.)* حيرت ويرمك hayret vermek; *(lit.)* متحير ا. mütehayyir et.; *(mil.)* باصغين ياپمق basgun yapmaq; *(fig.)* سورپريز ياپمق sürpriz yapmaq; *(-into)* اغفال ا. igfâl et.; (ه) ...دوشورمك ...(e-) düshürmek; — **Surpris'ed,** (-prīz'd) *(a.)* شاشمش shashmush; *(lit.)* متحير mütehayyir; **I am** — شاشدم shashdum; متحيرم mütehayyirim; — **Surpris'edlγ,** (-prīz'd-li) *(ad.)* حيرتله hayretle; — **Surpris'ing,** (-prīz'ing) *(a.)* شاشيله‌جق shashulajaq; *(lit.)* شايان حيرت shâyânu hayret; — **Surpris'inglγ,** (-prīz'ing-li) *(ad.)* شاشيله‌جق درجه‌ده shashulajaq derejede; شايان حيرت صورتده shâyânu hayret sôuretde.

Surrender, sur-ren'dėr, *(n)* تسليم teslîm; *(jud.)* فراغت ferâgat; *(v.n.)* تسليم او. teslîm ol.; *(fig.)* انقياد ا.

inqiyâd et. ; *(v.a.)* تسليم ا. teslîm et. ; فراغت ا. ferâgat et. ; **— at discretion** بلا قيد وشرط تسليم او. bilâ qaydü shart teslîm ol. ; **— upon terms** شرطله تسليم او. shartla teslîm ol. .

Surreptitious, sur-rep-tish'us, *(a.)* ارتكابله irtikyâbla ; ساختەكارانه sahtekyârâne.

Surrey, sur'ā, *(n.)* كوچوك فايطون küchük fayton.

Surround, sur-rownd', *(v.a.)* احاطه ا. ihâta et. ; قوشاتمق qoushatmaq ; — **Surrounded,** (sur-rownd'd) *(a.)* محاط mouhât ; محصور mahsôur ; — **Surrounding,** (sur-rownd'ing) *(a.)* قوشاتان qoushatan ; *(lit.)* محيط mouhît ; *(n.)* احاطه ihâta ; *(pl.)* اطراف etrâf ; محيط mouhît.

Surtax, sur'taks, *(n.)* رسم منضم resmi mounzamm ; سور - تاكس sür-taks.

Survey, sur-vā', *(v.a.)* تفتيش ا. teftîsh et. ; نظارت ا. nezâret et. ; *(examination)* تدقيق ا. tedqîq et. ; *(measure)* مساحه ا. mesâha et. ; *(n.)* تفتيش teftîsh ; تدقيق tedqîq. ; مساحه mesâha ; *(view)* مطالعه moutâlâ ; *(descriptions)* تعريفات târîfât ; احوال عموميه ahvâli oumôumiyye ; *(customs)* منطقه mountuqa ; — **Surveying,** (-vā'ing) *(n.)* *(sci.)* فن مساحه fenni mesâha ; — **Surveyor,** (-vā'ur) *(n.)* مفتش müfettish ; *(measurer)* مهندس mühendis.

Survive, sur-vīv', *(v.a.)* (دن) فضله ياشامق ...(den-) fazla yashamaq ; (دن) عمرى فضله او. ...(den-) eumrü fazla ol. ; *(v.n.)* برحيات قالمق ber-hayât qalmaq ; ياشامق yashamaq ; *(accidents)* قورتولمق qourtoulmaq ; — **Survi'val,** *(n.)* فضله ياشايش fazla yashayush ; *(lit.)* & *(fig.)* تمادى temâdî ; **— of the fittest** *(lit.)* اصطفا ustufâ ; (صاغلامك ياشامهسى) (sâlamun yashamasu) ; — **Survi'vor,** (-'vur) *(n.)* (باقى) قالان (bâqî-) qalan ; برحيات قالان ber-hayât qalan ; *(pl.)* قالانلر qalanlar ; قورتولانلر qourtoulanlar.

Susceptible, sus-sep'ti-bl, *(a.)* مستعد müsta-id ; *(sentimental)* حساس hassâs ; — **Susceptibil'ity,** (sus-sep-ti-bil'i-ti) *(n.)* استعداد istî'dâd ; *(lit.)* حساسيت hassâsiyyet ; تأثر te-essür.

Suscitate, sus'i-tāt, *(v.a.)* تحريك ا. tahrîk et. .

Suspect, sus-pekt', *(v.a.)* شبهه‌لنمك shübhelenmek; — **Suspected,** (-pekt'd) *(a.)* شبهه‌لى shübheli ; مظنون maznôun.

Suspend, sus-pend', *(v.a.)* آصمق asmaq ; *(depend)* تعليق ا. tâ'lîq et. ; *(stop)* تعطيل ا. tâ'tîl et. ; *(pers.)* ايشدن ال چكديرمك ishden el chekdirmek ; (موقة) عزل ا. (mouvaqqaten-) azl et.; رفع ا. ref et. ; — **Suspend'ed,** *(a.)* *(lit.)* معلق mou-allaq ; *(pers.)* معزول mâ'zôul ; ايشدن ال چكديرلمش ishden el chekdirilmish ; **— animation** بايلمه bayulma ; *(lit.)* موت موقت mevti mouvaqqat ; — **Suspend'er,** *(n.)* آصقى asgu.

Suspense, sus-pens', *(n.)* *(lit.)* معلقيت mou-allaqiyyet ; قرارسزلق qarârsuzluq ; *(act)* تعليق tâ'lîq ; *(fin.)* تعطيل tâ'tîl ; **to be in —** معلق طورمق mou-allaq dourmaq ; **to keep in —** معلق طوتمق mou-allaq toutmaq ; تعليق ا. tâ'lîq et. ; — **Suspen'sion,** (-'shun) *(n.)* آصمه asma ; تعليق tâ'lîq ; *(delay)* تأخير te'hîr ; *(stop)* تعطيل tâ'tîl ; *(pers.)* ايشدن ال موقة عزل mouvaqqaten azl ; چكديرمه ishden el chekdirme ; رفع refi' ; **— bridge** آصمه كوپرى asma keuprü ; **— of arms** موقت تعطيل مخاصمات mouvaqqat tâ'tîli mouhâsamât; موقت متاركه mouvaqqat mütâreke ; **— of payment** تعطيل تأديات tâ'tîli te'diyyât ; — **Suspens'ive,** (pens'iv) *(a.)* *(lit.)* تعليقى tâ'lîqî; — **Suspens'ory,** (-pens'-o-ri) *(a.)* *(lit.)* معلق mou-allaq ; مشكوك meshkyôuk ; *(n.)* *(bandage)* سوسپانسوار süspansouvâr.

Suspicion, sus-pish'un, *(n.)* شبهه shübhe ; سوء ظن sôuyi zann ; *(quantity)* غايت آز gâyet az ; **to have — of** (دن) شبهه‌لنمك ...(den-) shübhelenmek ; **on the — of** شبهه‌سى اوزرينه ...shübhesi-üzerine ; — **Suspi'cious,** (-'shus) *(a.)* اعتمادسز î'timâdsuz; *(doubtful)* شبهه‌لى shübheli ; — **Suspi'ciously,** (-'shusli) *(ad.)* شبهه ايله shübheyle ; شبهه‌لنه‌رك shübhelenerek ; قوشقولانه‌رق qoushqoulanaraq ; *(inspiring)* شبهه‌لى بر حالده shübheli bir halde.

Suspire, sus-pīr', *(v. n.)* درين نفس آلمق derin nefes almaq ; *(fig.)* ايچنى چكمك ichini chekmek.

Sustain, sus-tān′, *(v.a.)* طوتمق toutmaq ; محافظه ا. mouhâfaza et. ; *(bear)* دوچار او. dôuchâr ol. ; تحمل ا. tehammül et. ; *(support)* مظاهرت ا. mouzâheret et. ; باقمق baqmaq ; *(maintain)* ادعا ا. iddâ et. ; اصرار ا. usrâr et. ; اثبات ا. isbât et. ; **to — a « loss »** بر « ضیاعه » دوچار او. bir «zuyâ-a» dôuchâr ol. ; ضرر ا. zarar et. ; **— Sustain′able,** (-tān′a-bl) *(a.)* قابل ادعا qâbili iddâ ; قابل مدافعه qâbili müdâfâ ; **— Sustain′er,** (-stān′ėr) *(n.)* دستك destek ; *(fig.)* یاردیمجی yardumju ; ظهیر zahîr.

Sustenance, sus′te-nans, *(n.)* غدا gudâ ; *(fig.)* رزق ruzq ; معیشت ma-îshet ; *(pl.)* ارزاق erzâq ; **— Sustentā′tion,** (-′shun) *(n.) (fig.)* مظاهرت mouzâheret; نفقه nefaqa ; **— fund** عائدات â-idât ; تخصیصات tahsîsât.

Sutler, sut′lėr, *(n.)* اوردو بقالی ordou baqqalu ; **— Sut′lerY,** (-′lėr-i) *(n.)* بقاللق baqqalluq ; *(shop)* (بقال دکانی) baqqal (-dükkyanu).

Suttle, sut′l, *(a.)* صافی sâfî.

Suture, sūt′ūr, *(n.) (med.)* درز derz ; قفا کمیکلرینك التصاقی qafa kemiklerinin iltisâqu ; *(sewing up)* تدریز tedrîz.

Suzerain, sū′ze-rān, *(n.)* حکمدار hükümdâr ; متبوع metbôu′ ; **— Suzerainty,** (sū′ze-rān-ti) *(n.)* حاکمیت hâkimiyyet ; *(pol. & lit.)* حقوق حکمرانی houqôuqu hükümrânî ; متبوعیت metbôu-uyyet.

Swab, swob, *(v.a.)* سیلمك silmek ; *(n.)* پاچاورا pachavra ; *(mar.)* پاص پاص paspas ; *(fig.)* (پیس حریف) (pis herif).

Swaddle, swod′l, *(n.)* قونداق qoundaq ; *(v.a.)* قونداقلامق qoundaqlamaq ; **— Swaddling,** (swod′ling) *(n.)* قونداقلامه qoundaqlama ; **— cloth** قونداق طاقمی qoundaq taqumu.

Swag, swag, *(v. n.)* صارقمق sarqmaq ; *(v.a.)* آشیرمق ashurmaq ; *(n.)* آصغی asgui ; فهستون feston ; *(fig.)* یاغما yâma ; (وورغون) (vourgoun).

Swagger, swag′ėr, *(v. n.)* چالیم صاتمق chalum satmaq ; قابا دایلق ا. qaba dayuluq et. ; *(n.)* قابا دایلق qaba dayuluq ; چالیم chalum ; **— Swaggerer,** (swag′ėr-ėr) *(n.)* قابا دایی qaba dayu ; **— Swaggeringly,** (swag′ėr-ing-li) *(ad.)* چالیمله chalumla ; قورومله qouroumla.

Swain, swān, *(n.)* کویلی keuylü ; کنج genj ; *(lover)* عاشق âshuq.

Swallow, swol′ō, *(v.a.)* یوتمق youtmaq; *(lit.)* بلع ا. beli′ et. .

Swallow, swol′ō, *(n.) (zo.)* قیرلانغیچ qurlanguch ; **— tailed,** (-tāl′d) *(n.)* قویروقلی qouyrouqlou ; چاتال chatal.

Swamp, swomp, *(n.)* باطاقلق bataqluq ; *(v.a.)* باطیرمق baturmaq ; **— Swamp′Y,** (-′i) *(a.)* باطاق (لق) bataq (-luq).

Swan, swon, *(n.)* قوغو (قوشی) qougou (-qoushou) ; **— ′ neck,** *(n.)* قاز بوینی qaz boynou ; **—′s down,** *(n.)* پوپله pouple ; قاز تویی qaz tüyü ; **—′skin,** *(n.)* تویلی فانیله tüylü fanile ; موله‌تون moleton.

Sward, swawrd, *(n.)* چیم chim ; چمن chimen ; *(v.a.)* چمنله اورتمك chimenle eurtmek.

Swarm, swawrm, *(n.)* سورو sürü ; کومه küme ; *(v. n.)* طوپلانمق toplanmaq ; قاینامق qaynamaq ; *(-up)* صاریلمق sarulmaq ; چیقمق chuqmaq ; طیرمانمق turmanmaq.

SwarthY, swawrth′i, *(a.)* اسمر esmer ; قاره qara ; **— Swarth′iness,** *(n.)* اسمرلك esmerlik.

Swash, swosh, *(v. n.)* چارپمق charpmaq ; *(arms)* شاقیردامق shaqurdamaq ; *(n.)* کورولتو gürültü ; *(a.)* یومشاق yumushaq ; **—′buckler,** *(n.)* قابا دایی qaba dayu ; (جاقاجی) (jaqaju).

Swathe, swā*th*, *(n.)* صارغی sargu ; *(v.a.)* صارمق sarmaq ; قونداقلامق qoundaqlamaq.

SwaY, swā, *(v.a.)* صاللامق sallamaq ; *(fig.)* اقناع ا. iqnâ′ et. ; *(lit.)* اماله ا. imâle et. ; *(raise)* قالدیرمق qaldurmaq ; هیسا ا. hisa et. ; *(v. n.)* یاتمق yatmaq ; میل ا. meyl et. ; *(weigh)* آغر باصمق âr basmaq ; *(n.)* صاللانمه sallanma ; آغر باصمه âr basma ; حرکت hareket ; *(authority)* حکم hükm ; امر emr ; *(influence)* نفوذ nüfôuz.

Swear, swār, *(v. n.)* یمین ا. yemîn et. ; قسم ا. qasem et. ; *(-at)* کفر ا. küfür et. ; سوکمك seuvmek ; *(colour)* چیرکین دوشمك chirkin düshmek ; *(-by)* ایناغمق inanmaq ; (قالبنی باصمق) (qalubunu basmaq) ; *(v.a.)* یمینله سویلمك

yemînle seuylemek ; *(lit.)* مع القسم افاده ا. mâ'l-qasem ifâde et. ; *(-in)* بعدالتحليف باشلامق bâ'det-tahlîf bash-latmaq ; — **Swearer,** (swär'ėr) *(n.)* يمين ايدن yemîn eden ; *(profaner)* كفرباز küfürbaz ; سوكن seuven ;

Sweat, swet, *(n.)* تر ter ; *(fig.)* آغر ايش âr ish ; *(v.n.)* ترلمك terlemek ; *(fig.)* عذاب چكمك azâb chekmek ; *(v.a.)* ترلتمك terletmek; *(fig.)* يورمق yormaq ; *(coin)* قازيمق qazumaq ; آشيندرمق ashundur-maq ; *(interest)* (صيزديرمق) (suzdur-maq); — **Sweater,** (swet'ėr) *(n.)* سوه‌تر sveter ; (فانيله) (fanile); — **Sweatiness,** (swet'i-nes) *(n.)* ترليلك terlilik ; — **Sweating,** (swet'ing) *(n.)* ترلمه terleme; — **Sweaty,** (swet'i) *(a.)* ترلی terli.

Sweden, swē'dn, *(n. pr.)* اسوچ isvech; — **Swede,** (swēd) *(n.)* اسوچلی isvech-li ; — **Swēd'ish,** *(a.)* اسوچ isvech ; *(language)* اسوچ لسانی isvech lisânu.

Sweep, swēp, *(v.a.)* سوپورمك süpür-mek ; *(-away)* سوپوروب كوتورمك süpü-rüb geutürmek ; *(pass)* يالامق yala-maq ; *(v.n.)* سوروكلنمك sürüklenmek ; *(pompously)* مغرورانه كچمك mâgrôurâne gechmek ; *(brandish)* صاوورمق savour-maq ; *(n.)* سوپورمه süpürme ; *(extent)* ساحه sâha ; قوس qavis ; *(destructions)* تخريبات tahrîbât ; *(pers.)* اوجاقجی ojaqju; *(pl. & mar.)* بيوك كوره‌كلر beuyük kü-rekler ; — **Sweeper,** (swēp'ėr) *(n.)* سوپوروجی süpürüjü ; چوپجی cheupjü ; — **Sweepings,** (swēp'ingz) *(n. pl.)* سوپرونتو süprüntü; چوپ cheup ; — **Sweepstakes,** (swēp'stākz) *(n. pl.)* هپسنی قازانمه hepsini qazanma ; (پول) (pôul) ; — **Sweepy,** (swēp'i) *(a.)* شدتلی shiddetli; چابوق chabouq ; *(pom-pous)* كوستريشلی geusterishli.

Sweet, swēt, *(a.)* طاتلی tatlu ; *(fig.)* خوش hosh ; لطيف latîf ; *(fresh)* تازه tâze ; *(gentle)* ملايم mülâyim; نازك nâzik; *(n.)* طاتلی tatlu ; *(fig.)* شكر sheker ; *(pl.)* طاتليلر tatlular ; شكرلمه‌لر shekerleme-ler ; **to be — upon** خوشنه كيتمك ho-shouna gitmek ; سودالی باقمق sevdâlu baqmaq ; — **ly,** *(ad.)* طاتلی طاتلی tatlu-tatlu ; — **ness,** *(n.)* طات tat ; طاتليلق tatluluq ; *(fig.)* لطافت letâfet ; — **almond,** *(n.)* بادم شكری bâdem she-keri ; — **bread,** (-bred) *(n.)* اوزدان euzden ; (ری دو وو) (rî-deu-vô) ; — **brier,** (brī'ėr) *(n.)* يابانی كل yabâni gül; *(lit.)* نسرين nesrîn ; — **'heart,** (-härt) *(n.)* سوكيلی sevgili ; — **meat,** (-mēt) *(n.)* طاتلی tatlu ; *(pl.)* طاتليلر tatlular ; شكرلمه shekerleme ; بون بون bon-bon ; — **tongued,** (-tung'd) *(a.)* طاتلی سسلی tatlu sesli ; *(fig.)* طاتلی دیللی tatlu dilli; — **Sweeten,** (swēt'n) *(v.a.)* طاتليلانديرمق tatlulandurmaq ; شكر قويمق sheker qomaq ; *(fig.)* كوزللشديرمك güzel-lesh-dirmek ; لطافت ويرمك letâfet vermek ; — **Sweetish,** (swēt'ish) *(a.)* طاتليجه tatluja ; براز طاتلی bir az tatlu.

Swell, swel, *(v.n.)* شيشمك shishmek ; قابارمق qabarmaq ; *(fig.)* شدتلنمك shid-detlenmek ; *(arrogance)* غرور كتيرمك gourôur getirmek ; قابارمق qabar-maq ; *(v.a.)* شيشيرتمك shishirtmek ; قابارتمق qabartmaq ; *(fig.)* شدتلنديرمك shiddetlendirmek ; *(n.)* شيش shish ; *(act)* قابارمه qabarma ; *(increase)* تزايد tezâyüd ; *(fig.)* شدت shiddet ; *(wave)* طالغه dalga ; اولو دكزلر eulü denizler ; *(lit.)* تلاطم telâtoum ; *(hill)* تپه tepe ; تومسك tümsek ; *(dandy)* شيق shuq ; حوپپا hoppa ; — **'dom,** (-dum) *(n.) (pl.)* كبارلر kibarlar ; شيقلر shuqlar ; — **mob,** *(n.) (pl.)* شيق طولانديريجيلر shuq dolandurujular ; يان كسيجيلر yan kesijiler ; — **Swelling,** (swel'ing) *(n.) (act)* قابارمه qabarma; شيشمه shishme ; *(tumour)* شيش shish.

Swelter, swelt'ėr, *(v.n.)* صيجاقدن بايلمق sujaqdan bayulmaq ; *(v.a.)* بايلتمق bayultmaq ; — **Swelt'ry,** (-'ri) *(a.)* پك صيجاق pek sujaq ; بوغوجی bo-ghoujou.

Swerve, swėrv, *(v.n.)* صاپمق sap-maq ; *(lit.)* انحراف ا. inhirâf et..

Swift, swift, *(a.)* چابوق chabouq ; سريع serî' ; حيزلی huzlu ; *(poet.)* چالاك châlâk ; *(n.) (zo.)* قيرلانغيچ qur-languch ; *(reel)* ماقاره maqara ; سيلندير silindir ; *(stream)* آقينتی aquntu ; — **ly,** *(ad.)* چابوقجه chabouqja ; سرعتله sür-atle ; — **ness,** *(n.)* سرعت sür-at ; — **Swif'tėr,** *(n.)* ايپ ip ; خلاط halat.

Swig, swig, *(n.) (pulley)* پالانغه pa-langa ; *(draught)* چكيش chekish ; يوتوش youtoush ; يودوم youdoum.

Swill, swil, *(v.)* اجله ایچمك ajele ichmek; (آتمق) (atmaq); *(n.)* فضله ایچکی fazla ichki; عیاشلق ayyâshluq; *(act)* (آتیش) (atush); — **Swiller,** (-swil'ėr) *(n.)* بکری bekri; عیاش ayyâsh.

Swim, swim, *(v.n.)* یوزمك yüzmek; *(lit.)* سبح ا. sebh et.; *(dizzy)* دونمك deunmek; سرسم او. sersem ol.; *(overflow)* طاشمق tashmaq; فضله او. fazla ol.; *(v.a.)* یوزەرك کچمك yüzerek gechmek; *(n.)* یوزمه yüzme; *(zo.)* قورصاق qoursaq; **my head —s** باشم دونیور bashum deuniyor; **in the —** ایشك ایچندە ishin ichinde; واقف vâqif; **out of the —** بی‌خبر bî-haber; — **Swimmėr,** (swim'ėr) *(n.)* یوزن yüzen; یوزیجی yüzüjü; — **Swimming,** (swim'ing) *(n.)* یوزمه yüzme; *(lit.)* سباحت sebâhat; *(dizziness)* باش دونمەسی bash deunmesi; سرسملك sersemlik; — **bath** حوض havouz; یوزمه حوضی yüzme havouzou; — **school** یوزمه مکتبی yüzme mektebi; — **Swimmingly,** (swim'ing-li) *(ad.)* قولایجه qolayja; مکمل mükemmel.

Swindle, swin'dl, *(v.a.)* طولاندیرمق dolandurmaq; *(n.)* طولاندیریجیلق dolandurujuluq; — **Swin'dlėr** *(n.)* طولاندیریجی dolanduruju; (طاوجی) (tavju); — **Swin'dling,** *(n.)* طولاندیریجیلق dolandurujuluq; ساختەکارلق sahtekyârluq.

Swine, swīn, *(n.)* طوموز domouz; — **herd,** *(n.)* طوموز چوبانی domouz chobanu; — **pox,** *(n.)* صو چیچکی sou chicheyi; — **Swī'nish,** *(a.)* طوموز کبی domouz gibi; غدار gaddâr.

Swing, swing, *(v.n.)* صاللانمق sallanmaq; *(lit.)* رقص ا. rax et.; *(vibrate)* اهتزاز ا. ihtizâz et.; *(hang)* آصیلمق asulmaq; *(mar.)* صالمق salmaq; *(v.a.)* صاللامق sallamaq; *(brandish)* صاوورمق savourmaq; *(turn)* چویرمك chevirmek; *(hang)* آصمق asmaq; *(n.)* صاللانمه sallanma; *(for children)* صالنجاق salunjaq; *(sweep)* قوس qavis; ساحه sâha; *(freedom)* میدان meydân; سربستی serbestî; *(power)* قوت qouvvet; تأثیر te'sîr; **in full —** تام فعالیتده tam fa'âliyyetde; — **boat,** (-bōt) *(n.)* آرابه صالنجاق araba salunjaq; — **bridge,** (-brij) *(n.)* یاندن آچیلیر کوپری yandan achilir keuprü; — **plough,** (-plow) *(n.)* تکرلکسز صابان tekerleksiz sapan; — **Swing'ing,** *(n.)* صاللانمه sallanma; *(naut.)* صالدیرمه saldurma; *(a.)* صاللانیر sallanur.

Swinge, swinj, *(v.a.)* دوکمك deuvmek; تربیه ا. terbiye et.; — **buckler,** *(n.)* قابا دایی qaba dayu; — **Swingeing,** (swinj'ing) *(a.)* غایت بیوك gâyet beuyük; مدهش müdhish.

Swingle, swing'gl, *(v.a.)* آییقلامق ayuqlamaq; دوومك deuvmek; *(n.)* فالاقه falaqa; آرابه فالاقەسی araba falaqasu.

Swipes, swīps, *(n.)* فنا بیرا fenâ bira.

Swirl, swėrl, *(n.)* کرداب girdâb; *(v.n.)* یووارلانەرق کیتمك youvarlanaraq gitmek; کرداب تشکیل ا. girdâb teshkîl et..

Swiss, swis, *(a.)* ...اسویچره isvichre...; *(n.)* اسویچرەلی isvichreli; *(language)* اسویچره لسانی isvichre lisânu.

Switch, swich, *(n.)* (اینجه) دال (inje-) dal; چوبوق choubouq; *(railway)* مقاص maqas; *(electr.)* قومو تاتور qomütateur; مبدله mübeddile, *(v.a.)* دوومك deuvmek; مقاصدن کچیرمك maqasdan gechirmek; *(electr.)* تبدیل ا. tebdîl et.; (آچمق) (achmaq); (قاپامق) (qapamaq); — **'back,** *(n.)* اینیش چیقیش inish chuqush; (طاغ شمندوفری) (dâ shimendiferi); — **'board,** (-bōrd) *(n.)* (سویچ-بورد) (svich-bôrd); مبدله لوحەسی mübeddile levhasu; — **'man,** *(n.)* مقاصجی maqasju.

Switzerland, swit'zėr-land, *(n.pr.)* اسویچره isvichre.

Swivel, swiv'l, *(n.)* تورنیکه tournike; **chain —** فیر دوندی fur-deundü; **mooring —** قاره مرسل qara mousal; — **bridge,** (-brij) *(n.)* دونر کوپری deuner keuprü; — **gun,** *(n.)* محورلی طوپ mihverli top.

Swoon, swōōn, *(v.n.)* بایلمق bayulmaq; *(n.)* بایلمه bayulma.

Swoop, swōōp, *(v.a.)* قاپمق qapmaq; *(v.n.)* (اوزرینه) قاپانمق (üzerine-) qapanmaq; آتیلمق atulmaq; *(n.)* قاپمه qapma; هجوم hüjôum.

Sword, sōrd, *(n.)* قیلنج quluj; *(lit.)* سیف seyf; — **belt,** *(n.)* قیلنج قایشی quluj qayushu; — **cut,** *(n.)* قیلنج یارەسی quluj yarasu; — **fish,** *(n.)* قیلنج بالغی

quluj balugh; — **hilt,** *(n.)* قيلنج قبضه‌سى quluj qabzasu; — **knot,**(-not)*(n.)* قيلنج پوسكولى quluj püskülü ; — **law,** *(n.)* *(lit.)* تحكم عسكرى tehakkümü askerî.

Sworn, swōrn, *(a.)* يمين ايدلمش yemîn edilmish ; يمينلى yemînli ; — **enemy** خصم جان hasmu jân ; دشمن بى امان düshmanu bî-amân; *(pl.)* يكديكرينك خصم جانى yekdîgerinin hasmu jânu ; — **to,** *(a.)* يمينله بيلديرلمش yemînle bildirilmish ; مع القسم افاده ايدلمش ma-alqasem ifâde edilmish.

Sycamore, sik'a-mōr, *(n.)* فرنك چنارى frenk chunaru.

Sycophant, sik'ō-fant, *(n.)* خفيه hafiye ; مخبر mouhbir ; *(flatterer)* دالقاووق dalqavouq ; *(pl.)* بندكان bendegyân ; — **Sycophancy,** (sik'ō-fan-si) *(n.)* خفيه‌لك hafiyelik ; مداهنه müdâhene ; كاسه‌ليسلك kyâse-lîslik.

Sydney, sid'ni, *(n.pr.)* سيدنى sidni.

Sycosis, sī-kō'sis, *(n.)* *(med.)* زيقوسيس ziqosis ; (چيبان) (chiban).

Syllable, sil'a-bl, *(n.)* هجه heje ; *(fig.)* سوز seuz ; — **Syllabic,** (sil-ab'ik) *(a.)* هجه‌لى hejeli ; *(lit.)* هجائى hejâ-î ; ... هجه heje... ; — **Syllabically,** (sil-ab'ik-al-i) *(ad.)* هجه ترتيبيله heje tertîbîle.

Syllabus, sil'a-bus, *(n.)* خلاصه houlâsa ; اجمال ijmâl ; *(contents)* فهرست fihrist.

Syllepsis, sil-lep'sis, *(n.)* مطابقت معنا moutâbaqati mâ'na ; (مغالطهٔ معنا) (mougâlatayi mâ'nâ).

Syllogism, sil'ō-jizm, *(n.)* *(lit.)* قياس (منطقى) qiyâs (-mantuqî) ; — **Syllogise,** (sil'ō-jīz) *(v.)* *(lit.)* قياسله استنتاج ا. qiyâsla istintâj et. ; — **Syllogistical,** (sil-o-jis'tik-al) *(a.)* قياسى qiyâsî ; — **Syllogistically,** (sil-o-jis'tik-al-i) *(ad.)* قياساً qiyâsen.

Sylph, silf, **Sylphid,** silf'id, *(n.)* پرى peri ; هوا پريسى hava perisi.

Sylvan, (sil'van)*(a.)* ...اورمان... orman...; *(lit.)* صحرائى sahrâ-î.

Symbol, sim'bol, *(n.)* *(lit.)* تمثال timsâl ; *(sign)* رمز remz ; *(pl.)* رموز (ات) rümôuz (ât) ; مرحمات mürahhamât ; اشارات ishârât ; *(rel.)* اركان erkyân ; عقائد aqâ-id ; — **Symbolical,** (sim-bol'ik-al) *(a.)* *(lit.)* تمثالى timsâlî ; رمزى remzî ; — **Symbolically,** (sim-bol'ik-al-i) *(ad.)* رموزله rümôuzla ; اشارتله ishâretle ; تمثالى اولەرق timsâlî olaraq ; — **Symbolism,** (sim'bol-izm) *(n.)* تمثيل temsîl ; تصوير tasvîr ; رموزله افاده rümôuzla ifâde ; *(pl.)* رموزات rümôuzât ; *(rel.)* علم عقائد ilmi aqâ-id ; — **Symbolize,** (sim'-bol-īz) *(v.a.)* *(lit.)* تمثيل ا. temsîl et. ; تصوير ا. tasvîr et. ; *(v.n.)* (ك) تمثالى او. ...(in-) timsâli ol. .

Symmetry, sim'e-tri, *(n.)* *(lit.)* تناظر tenâzour ; تناسب tenâsüb ; آهنك âhenk ; — **Symmetrical,** (sim-et'-rik-al) *(a.)* *(lit.)* متناظر mütenâzur ; متناسب mütenâsib ; — **Symmetrically,** (sim-et'rik-al-i) *(ad.)* متناظراً mütenâzuran ; — **Symmetrize,** (sim'e-trīz) *(v.a.)* *(lit.)* متناظر ياپمق mütenâzur yapmaq.

Sympathy, sim'pa-thi, *(n.)* *(lit.)* اشتراكى حس ishtirâki hiss ; *(phil.)* انجذاب injizâb ; (تجاذب) (tejâzüb) ; علاقه alâqa ; *(conformity)* امتزاج imtizâj ; *(art)* آهنك âhenk ; *(inclination)* ميل meyl ; توجه tevejjüh ; (محبت) (mouhabbet) ; *(compassion)* *(lit.)* تأثر te-essür ; تألم te-ellüm ; *(pl.)* تأثرات te-essürât ; تألمات te-ellümât : — **Sympathetic,** (sim-pa-thit'ik) *(lit.)* *(a.)* سمپاتيك sempatik ; *(phil.)* انجذابى injizâbî ; (تجاذبى) (tejâzübî); *(inclined)* توجهكار tevejjühkyâr ; *(sci.)* علاقوى alâqavî ; اشتراكى ishtirâkî ; *(lovely)* خوش hosh ; سويملى sevimli ; — **Sympathetically,** (sim-pa-thit'ik-al-i) *(ad.)* توجهكارانه tevejjühkyârâne ; تأثرله te-essürle ; — **Sympathize,** (sim'pa-thīz) *(v. n.)* علاقه كوسترمك alâqa geustermek ; اشتراك ا. ishtirâk et. ; *(agree)* اويمق ouymaq ; امتزاج ا. imtizâj et. ; *(like)* خوشنه كيتمك hoshouna gitmek ; بكنمك beyenmek.

Symphony, sim'fō-ni, *(n.)* سيمفونى simfoni ; آهنك âhenk.

Symphysis, sim'fi-sis, *(n.)* *(ana.)* كميكلرك التصاقى kemiklerin iltisâqu ; *(lit.)* ارتفاق irtifâq.

Symposium, sim-pō'zi-um, *(n.)* ضيافت zuyâfet ; مجلس mejlis.

Symptom, simp'tum, *(n.)* علامت alâmet ; *(pl.)* علائم alâ-im ; — **Symptomatic,** (simp-tum-at'ik) *(a.)* علامت

قبيلندن alâmet qabîlinden ; *(sci.)* اعراضى arâzî.

Synagogue, sin'a-gog, *(n.)* حاورا havra ; معبد mâ'bed.

Synalepha, sin-a-lē'fa, *(n.)* ايكى حرفك برلشمسى iki harfin birleshmesi ; تركيب terkîb ; حذف hazf.

Synchronal, sing'krō-nal, *(a.)* عين زمانده aynu zemânda ; — **Synchronize,** (sing'krō-nīz) *(v.n.)* عينى زمانده او. aynu zemânda ol. ; *(v.a.)* زمانى توحيد ا. zemânu tevhîd et.; تطبيق ا. tatbîq et..

Syncope, sing'kō-pe, *(n.)* بايلمه bayulma ; *(lit.)* انقطاع inqutâ' ; *(omission)* حذف (وسطدن) (vasatdan-) hazf; (اختصار) (ihtisâr).

Syncretism, sin'kre-tizm, *(n.) (phil.)* تأليفيه مسلكى te'lîfiyye mesleki ; — **Syncretic,** (sin-kret'ik) *(a.)* تأليفى te'lîfî ; — **Syncretist,** (sin'kre-tist) *(n.)* تأليفيه‌جى te'lîfiyyeji ; — **Syncretize,** (sin'kre-tīz) *(v.a.)* تأليف ا. te'lîf et..

Syndic, sin'dik, *(n.)* سينديق sindiq ; (وكيل) (vekîl) ; — **Syndicate,** (sin'dik-āt) *(n.)* سنديقه sindiqa.

Synod, (sin'od) *(n.)* سينود مجلسى sinod (-mejlisi) ; مجلس روحانى mejlisi rôuhânî ; — **Synodical,** (sin-od'ik-al) *(a.)* سينود sinod... ; مجلس... mejlis...; *(done)* مجلسجه قرار ويرلمش mejlisje qarâr verilmish.

Synonym, sin'o-nim, *(n.) (lit.)* مرادف mürâdif ; — **Synonymous,** (sin-on'im-us) *(a.)* مترادف müterâdif.

Synopsis, sin-op'sis, *(n.)* خلاصه houlâsa ; *(lit.)* اجمال عمومى ijmâli oumôumî ; — **Synoptical,** (sin-op'tik-al) *(a.) (lit.)* اجمالى ijmâlî ; عمومى oumôumî ; — **Synoptically,** (sin-op'tik-al-i) *(ad.)* عمومى اجمالاً oumôumounou ijmâlen.

Syntax, sin'taks, *(n.) (lit.)* نحو nahv; معانى ma-ânî ; — **Syntactical,** (sin-tak'tik-al) *(a.)* نحوى nahvî ; — **Syntactically,** (sin-tak'tik-al-i) *(ad.)* نحواً nahven.

Synthesis, sin'the-sis, *(n.)* تركيب terkîb ; (جمع) (jem) ; — **Synthetic,** (sin-thet'ik) *(a.)* تركيبى terkîbî.

Syphilis, sif'i-lis, *(n.)* فرنكى (علتى) frengi (-illeti) ; — **Syphilitic,** (sif-i-lit'ik) *(a.)* افرنجى efrenjî; فرنكى... frengi... ; *(n.)* فرنكلى frengili.

Syren, *(see)* **Siren.**

Syphon, *(see)* **Siphon.**

Syria, sir'i-a, *(n.pr.)* سوريه sôuriye ; — **Syrian,** (sir'i-an) *(a.)* ... سوريه sôuriye... ; *(n.)* سوريه‌لى sôuriyeli ; — **Syriac,** (sir'i-ak) *(a. & n.)* سريانى süryânî.

Syringe, sir'inj, *(n.)* شيرينغه shurunga ; *(v.a.)* شيرينغه ا. shurunga et..

Syrup, sir'up, *(n.)* شروب shouroub.

System, sis'tem, *(n.)* سيستم sistem ; طرز tarz ; *(method)* اصول ousôul ; *(fig.)* مسلك meslek ; *(order)* نظام nizâm ; *(view)* اعتقاد î'tiqâd ; فكر fikr ; *(assemblage)* جمله jümle ; منظومه manzôume ; *(railway)* شبكه shebeke ; — **Systematical, -ly,** (sis-tem-at'ik-ali) *(a.) & (ad.)* منتظم mountazam ; اصول دائره‌سنده ousôul dâ-iresinde ; *(fig.)* بالالتزام bil-iltizâm ; — **Systematize,** (sis'tem-a-tīz) *(v.a.)* نظامه قومق nizâma qomaq ; تنظيم ا. tanzîm et. ; اصوله ربط ا. ousôule rabt et. ; — **Systematizer,** (sis'tem-a-tīz-ėr) *(n.) (lit.)* ناظم nâzum ; مؤسس mü-essis.

Systole, sis'tō-lē, *(n.) (med.)* انقباض قلب inqibâzu qalb.

Syzygy, siz'i-ji, *(n.) (ast.)* اقتران iqtirân.

T

T, tē, **to a —** (تاماً —) تام tam (-tamamuna); **— shaped,** (-shāp'd) *(a.)* تى شكلنده tî sheklinde; **marked with—** *(fig.)* سابقه‌لى sâbuqalu; (ميملى) (mimli).

Tab, tab, *(n.)* اوج ouj; باغ bâ; *(fin.)* چك chek; حساب hesâb.

Tabard, tab'ard, *(n.)* پالطو palto; مانطو manto.

Tabby, tab'i, *(a.)* آلاجه alaja; *(silk)* مواره mouvare; *(n.)* مواره mouvare; *(stone)* مولوزلى طاش molozlou tash; *(v.a.)* مواره ياپمق mouvare yapmaq; خارەلەمك hârelemek; **— cat,** (-kat) *(n.)* آلاجه كدى alaja kedi; *(fig.)* (قارت قيز) (qart quz); **— Tabbinet,** (tab'-in-et) *(n.)* ايپكلى پردەلك ipekli perdelik.

Tabernacle, tab'ẽr-na-kl, *(n)* چادر chadur; *(lit.)* خيمه hayme; *(body)* وجود vüjôud; *(tempel)* معبد mâ'bed; *(Christian)* صندوقه sandôuqa; *(socket)* يووا youva; *(v.a.)* اقامت ا. iqâmet et.; **the feast of — s** قاميش بايرامى qamush bayramu; **— work,** *(n.)* (حجرەلر) (heujreler); اويمه ايشلرى oyma ishleri; تزيينات tezyînât.

Tablature, tab'la-tūr, *(n.)* رسم resim; نقش naqsh; *(mus.)* (نوطه) (nota).

Table, tā'bl, *(n.)* ماصه masa; *(surface)* لوحه levha; *(inscription)* كتابه kitâbe; *(eating-)* صفره sofra; *(fig.)* يمك yemek; *(persons)* صفرەده اوطورانلر sofrada otouranlar; *(index)* فهرست fihrist; ليسته liste; *(math.)* جدول jedvel; *(pl.)* جداول jedâvil; *(a.)* ... صفره sofra...; ... يمك yemek...; *(v.a.)* فهرست ياپمق fihrist yapmaq; جدول ياپمق jedvel yapmaq *(v. n.)* پانسيونەر او. pansiyoner ol.; ...يمك yemek; **— beer,** (-bēr) *(n.)* خفيف بيرا hafif bira; **— book,** *(n.)* آلبوم albüm; *(measure)* *(lit.)* مقياسات miqyâsât; جداول jedâvil; **— d'hôte,** (ta'bl-dōt) *(n.)* تابل دوت tabl dot; **— knife,** (-nīf) *(n.)* «پيچاغى» يمك yemek «puchâ»; **— land,** *(n.)* يايلا yayla; **— money,** (-mun'i) *(n.)* *(mil.)* طعاميه ta-âmiye; تخصيصات tahsîsât; **— talk,** (-tawk) *(n.)* صفره صحبتى sofra sohbeti; **— turning,** *(n.)* اسپيريتيزمه ispiritizme; **— ware,** (-wār) *(n.)* صفره طاقمى sofra taqumu; **to lay on the—** *(fig.)* تأخير ا. te'hir et.; تعليق ا. tâ'lîq et.; *(pol.)* (مجلسه) عرض ا. (mejlise-) arz et.; **to turn the — s** *(fig.)* عكسنه چويرمك axine chevirmek; عليهنه استعمال ا. aleyhine isti'mâl et..

Tableau, tab'lō, *(n.)* تابلو tablo; رسم resim; لوحه levha.

Tablet, tab'let, *(n.)* لوحه levha; كتابه kitâbe; پلاق plaq; تابلەت tablet.

Taboo, ta-bōō', *(n.)* ممنوعيت memnôuuyyet; *(a.)* ممنوع memnôu'; *(v.a.)* منع ا. men et; (آفاروز ا.) (afaroz et.).

Tabour, tā'bor, *(n.)* دونبەلك dümbelek; *(v.n)* دونبەلك چالمق dümbelek chalmaq.

Tabouret, tab'ōō-ret, *(n.)* اسكمله iskemle; *(embroidery)* كركف gergef; *(needles)* ايگنه قوطوسى îyne qoutousou.

Tabular, tab'ū-lar, *(a.)* دوز düz; لوحه حالنده levha hâlinde; *(schedule)* ... جدول jedvel...; جدول حالنده jedvel hâlinde; *(laminae)* طبقات حالنده tabaqât hâlinde; **— Tab'ula,** (-'ū-la) *(n. pl.)* *(lit.)* الواح elvâh; *(jud.)* قيود qouyôud; **— Tab'ulate,** (-'ū-lāt) *(v.a.)* جدول ترتيب ا. jedvel tertîb et.; فهرست ياپمق fihrist yapmaq; *(shape)* دوز كسمك düz kesmek.

Tacit, tas'it, *(a.)* ضمنى zumnî; مسكوت meskyôut; **— ly,** *(ad.)* ضمناً zumnen; **— Taciturn,** (tas'it-urn) *(n. & a.)* سكوتى sükyôutî; **— Taciturnity,**

(tas-it-urn'i-ti) *(n.)* سکوتیلك sükyôutîlik.

Tack, tak, *(n.)* چیوی (اوفاق) (oufaq-) chivi ; قارفیچه qarfiche ; *(sail)* قونطرا qontra; *(course)* یول yol; *(fig.)* طریق tarîq ; حرکت hareket ; *(terms)* قونطرات qontrat ; *(adherence)* طوتمه toutma ; یاپیشمه yapushma; *(v.a.)* چیویلهمك chivilemek ; ایلیشدیرمك ilishdirmek ; *(v.n.)* *(mar.)* اورصه آلاباندا ا. orsa alabanda et. ; چویرمك chevirmek ; *(fig.)* حرکتنی دکیشدیرمك hareketini deyishdirmek ; (آلاباندا ا.) (alabanda et.).

Tackle, tak'l, *(n.)* دوناتیم donanum ; تجهیزات tejhîzat ; *(pulley)* پالانغه palanga ; *(tools)* طاقم taqum ; *(v.a.)* دوناتمق donatmaq ; *(seize)* طوتمق toutmaq ; ضبط ا. zabt et. ; *(fig.)* باشه چیقمق basha chuqmaq ; حل ا. hall et. ; *(v.n.)* طوتمق toutmaq ; هجوم ا. hüjôum et. ; *(-up)* قوشمق qoshmaq ; — **Tack'ling,** *(n.)* *(mar.)* دوناتیم donanum ; *(instruments)* طاقم taqum ; ادوات edevât ; *(harness)* قوشوم qoshoum.

Tact, takt, *(a.)* اینجهلك injelik ; *(lit.)* فطانت fatânet ; مهارت mehâret ; — **Tact'ful,** (-'fōōl) *(a.)* ماهر mâhir ; — **Tact'fully,** (-'fōōl-i) *(ad.)* اینجهلکله injelikle ; ماهرانه mâhirâne ; — **Tact'less,** *(a.)* تدبیرسز tedbîrsiz ; غبی gabî.

Tactics, tak'tiks, *(n.)* تعبیه tâ'biye ; فن حرب fenni harb ; *(fig.)* مانوره manevre ; حرکت hareket ; — **Tac'tical,** (-'tik-al) *(a.)* تعبیوی tâ'biyevî ; — **Tac'tically,** (-'ik-al-i) *(ad.)* تعبیه اعتباریله tâ'biye i'tibârîle ; — **Tacti'cian,** (-'shan) *(n.)* تعبیهجی tâ'biyeji ; *(fig.)* مانورهجی manevreji.

Tactile, tak'til, *(a.)* طوتولور toutoulour; *(lit.)* محسوس mahsôus ; *(sci.)* لمسی lemsî; — **sense,** (-sens) *(n.)* *(lit.)* لامسه lâmise ; — **Tactil'ity,** (-'i-ti) *(n.)* طوتولهبیلمه toutoulabilme ; *(n.)* محسوسیت mahsôusiyyet.

Tadmor, tad'mor, *(n. pr.)* تدمر (خرابهلری) tedmür (-harâbeleri).

Tadpole, tad'pōl, *(n.)* قوربغه یاوروسی qourbâ yavrousou.

Taenia, tē'ni-a, *(n.)* *(zo.)* دود وحید dôudi vahîd ; صولیجان soloujan.

Taffeta, taf'e-ta, *(n.)* تافتا tafta.

Tag, tag, *(n.)* اوج ouj ; *(com.)* اتیکت etiket ; *(v.a.)* اوج طاقمق ouj taqmaq ; *(fig.)* ربط ا. rabt et. ; — **rag,** *(n.)* اسافل esâfil ; — **tail,** (-tāl) *(n.)* *(fig.)* دالقاووق dalqavouq ; (قویروق) (qouyrouq).

Tail, tāl, *(n.)* قویروق qouyrouq ; *(fig.)* اوج ouj ; نهایت nihâyet ; — **board,** (-bōrd) *(n.)* آرقه قاپاق arqa qapaq ; — **end,** *(n.)* *(fig.)* نهایت nihâyet ; *(pl.)* ادنا بغدای ednâ bôuday.

Tail, tāl, *(n.)* *(jud.)* تصرف مقید tesarroufu mouqayyed ; مشروطه meshrôuta.

Tailor, tāl'ur, *(n.)* ترزی terzi ; *(v.n.)* ترزیلك ا. terzilik et.; — **bird,** (-bėrd) *(n.)* هند قیرلانغیجی hind qurlanguju ; — **made,** (-mād) *(a.)* ترزیده یاپیلمش terzide yapulmush ; (اصمارلامه) (usmarlama) ; تاییور tayyeur ; — **Tailoring,** (tāl'ur-ing) *(n.)* ترزیلك terzilik.

Taint, tānt, *(n)* لکه leke ; کیر kir ; *(infection)* تعفن te-affün ; *(fig.)* فساد fesâd ; — **Taintless,** (tānt'les) *(a.)* لکهسز lekesiz ; *(pure)* تمیز temiz ; صاف sâf.

Take, tāk, *(v.a.)* آلمق almaq ; *(lit.)* اخذ ا. ahz et. ; *(catch)* ضبط ا. zabt et.; *(fig.)* تسخیر ا. tes-hîr et. ; جذب ا. jezb et. ; *(choose)* انتخاب ا. intihâb et.; ترجیح ا. terjîh et.; *(understand)* آکلامق anlamaq ; *(fig.)* ظن ا. zann et. ; *(lit.)* تلقی ا. telaqqî et. ; *(agree)* قبول ا. qabôul et. ; عد ا. add et. ; *(v.n.)* طوتمق toutmaq ; *(effect)* تأثیر ا. te'sîr et. ; نتیجه ویرمك netîje vermek ; *(please)* خوشه کیتمك hosha gitmek ; قبوله مظهر او. qaboule mazhar ol. ; *(n.)* طوتیش toutoush ; چکیش chekish ; — **after** بکزهمك benzemek ; **to — along with** برابر سوروکلهمك berâber sürüklemek ; **to — back** کری آلمق geri almaq ; **to — in** (ایچنه) آلمق (ichine-) almaq ; *(lit.)* احتوا ا. ihtivâ et. ; *(mar.)* صارمق sarmaq ; *(believe)* ایناتمق inanmaq ; تسلیم ا. teslîm et. ; *(n.)* ساختهکارلق sahtekyârluq ; حیله hîle ; **to — off** چیقارمق chuqarmaq ; **to — up** قالدیرمق qaldurmaq ; *(occupy)* باشلامق bashlamaq ; اشغال ا. ishgâl et. ; — **up with** خوشلانمق hoshlanmaq ; مفتون او. meftôun ol. ; — **Taker,** (tak'ėr) *(n.)* آلان alan ; آلیجی aluju ; —

Tā'king, *(n.)* آليش alush ; اخذ ahz ; *(a.)* *(fig.)* جاذبه‌لی jâzibeli ; لطيف latîf ; — **in** *(n.)* اغفال îgfâl ; آلداتمه aldatma.

Talbot, tal'bot, *(n.)* *(zo.)* كوپك keupek ; تازی tazu.

Talc, talk, *(n.)* تالق talq.

Tale, tāl, *(n.)* حكايه hikyâye ; *(fable)* ماصال masal ; *(fig.)* يالان yalan ; *(number)* صايی sayu ; **by** — صايی ايله sayîle ; — **bearer,** (-bār'ėr) *(n.)* *(fig.)* منافق münâfuq ; — **teller,** (-tel'ėr) *(n.)* ناقل nâqil ; (ماصالجی) (masalju) ; *(fig.)* خبرجی haberji.

Talent, tal'ent, *(n.)* استعداد istî'dâd ; داد حق dâdi haqq ; *(ability)* اقتدار iqtidâr ; درايت dirâyet ; — **Tal'ented,** *(a.)* مستعد müsta-id ; درايتلی dirâyetli ; — **Tal'entless,** *(a.)* استعدادسز istî'dâdsuz ; درايتسز dirâyetsiz.

Talion, tal'i-on, *(n.)* قصاص (اصولی) qusas (-ousôulü) ; — **Talion'ic,** (-'ik) *(a.)* قصاص (صورتيله) qusas (-souretîle).

Talisman, tal'is-man, *(n.)* طلسم tulusum ; — **Talisman'ic,** (-'ik) *(a.)* طلسملی tulusumlu ; سحرلی sihirli.

Talk, tawk, *(v. n.)* قونوشمق qonoushmaq ; لاقيردی ا. laqurdu et. *(v.a.)* سويلەمك seuylemek ; *(n.)* قونوشمه qonoushma ; *(lit.)* محاوره mouhâvere ; *(subject)* بحث bahs ; *(rumour)* روايت rivâyet ; لاف laf ; **to — into** *(fig.)* اقناع ا. iqnâ' et. ; **to — over** مذاكره ا. müzâkere et. ; كوروشمك geurüshmek ; **to — to** كورووشمك geurüshmek ; *(fig.)* سويلنمك seuylenmek ; **to — up** آچيقجه سويلەمك achuqja seuylemek ; — **Talkative,** (tawk'a-tiv) *(a.)* قونوشغان qonoushgan ; *(fig.)* چوق سويلر choq seuyler ; فارفاره farfara ; — **Talkatively,** (tawk'a-tiv-li) *(ad.)* چكه ايله cheneyle ; — **Talkativeness,** (tawk'-a-tiv-nes) *(n.)* چكه chene ; چوق قونوشمه choq qonoushma ; — **Talker,** (tawk'ėr) *(n.)* قونوشان qonoushan ; **much** — كوزه geveze ; **Talk'ing of** (ه) كلنجه ...(e-) gelinje ; حقنده ...haqqunda.

Tall, tawl, *(a.)* اوزون (بويلی) ouzoun (-boylou) ; *(lofty)* يوكسك yüxek ; *(courageous)* جسور jesôur ; *(remarkable)* غريب garîb يوكسكدن آتمه yüxekden atma... ; — **ness,** *(n.)* اوزونلق ouzounlouq ; يوكسكلك yüxeklik.

Tallow, tal'ō, *(n.)* طوك ياغی don yâ ; *(v.a.)* ياغلامق yâlamaq ; (موملامق) (moumlamaq) ; — **chandler,** (-shan'dlėr) *(n.)* مومجی moumjou ; — **faced,** (-fāsd) *(a.)* بكزی صولوق benzi solouq ; — **Tallowy,** (tal'ō-i) *(a.)* ياغلی yâlu ; طوك ياغی كبی don yâ gibi.

Tally, tal'i, *(n.)* چتله chetele ; *(fig.)* اش esh ; عينی aynu ; *(v.a.)* چنتمك chentmek ; *(fig.)* اويدورمق ouydourmaq ; *(v. n.)* اويمق ouymaq ; — **man,** *(n.)* ويره‌سيه صاتان veresiye satan ; (ويره‌سيه‌جی) (veresiyeji) — **system,** *(n.)* تقسيط اصولی taxît ousôulü ; ويره‌سيه معامله veresiye mouâmele ; — **trade,** (-trād) *(n.)* ويره‌سيه صاتيش veresiye satush ; تقسيطله صاتيش taxîtle satush.

Talmud, tal'mud, *(n.)* تالمود talmüd ; *(lit.)* شريعت موسويه sherî-ati môuseviyye.

Talon, tal'on, *(n.)* *(zo.)* طيرناق turnaq ; *(pl.)* پنچه penche.

Talus, tā'lus, *(n.)* *(ana.)* طوپوق كميكی topouq kemîy ; *(lit.)* عظم الكعب azmül-kyâ'b ; *(arch.)* اوست چنبر üst chember ; كتابه kitâbe ; *(slope)* ميل meyl ; سطح مائل sat-hu mâ-il.

Tamarack, tam'a-rak, *(n.)* قاره چام qara cham ; آمريقان چامی ameriqan chamu.

Tamarind, tam'a-rind, *(n.)* تمر هند temri-hind ; (دمير هندی) (demir-hindi).

Tambour, tam'bōōr, *(n.)* طنبور tanbour ; *(frame)* كركف gergef ; *(embroidery)* ايشله‌مه ishleme ; *(drum)* سيليندير silindir ; *(v.a.)* (كركف) ايشله‌مك (gergef-) ishlemek ; — **work,** *(n.)* كركف ايشی gergef ishi ; ايشله‌مه ishleme.

Tambourine, tam'bōō-rēn, *(n.)* دف def ; *(dance)* چنكی chengi.

Tame, tām, *(a.)* حليم halîm ; *(spiritless)* يوركسز yürexis ; (قانسز) (qansus) ; *(uninspiring)* ياوان yavan ; روحسز rôuhsouz ; *(zo.)* آليشيق alushuq ; *(lit.)* اهلی ehlî ; *(v.a.)* آليشديرمق alushdurmaq ; تربيه ا. terbiye et. ; *(civilize)* *(lit.)*

تمدین ا. temdîn et.; — **ly,** *(ad.)* حلیمانه halîmâne; *(fig.)* طاتسز (صورتده) tatsuz (-sôuretde); — **ness,** *(n.)* ملایمت mülâyemet; (قانسزلق) (qansuzluq); یاوانلق yavanluq; — **Tamable,** (tām'a-bl) *(a.)* آلیشور alushur; تربیه ایدیله‌بیلیر terbiye edilebilir; — **Tamer,** (tām'ẽr) *(n.)* *(lit.)* مربی mürebbî.

Tamise, ta-mēz', *(n.)* تولبند tülbend; طوربه torba.

Tamp, tamp, *(v.a.)* طیقامق tuqamaq; طولدیرمق doldourmaq.

Tamper, tam'pẽr, *(v.n.)* افساده چالیشمق ifsâda chalushmaq; *(-with)* قاریشمق qarushmaq; مداخله ا. müdâhale et..

Tampion, tamp'i-un, *(n.)* طاپه tapa; *(artil.)* آغز طاپه‌سی âz tapasu.

Tampon, tamp'on, *(n.)* تامپون tampon.

Tan, tan, *(v.a.)* دباغت ا. dabâgat et.; (سپیله‌مك) (sepilemek); *(fig.)* قارارتمق qarartmaq; *(beat)* دوومك deuvmek; (اوصلاتمق) (uslatmaq); *(n.)* میشه قابوغی meshe qabôu; دباغ خرجی dabâg harju; — **pit,** *(n.)* دباغ چوقوری dabâg chouqourou; — **Tanner,** (tan'ẽr) *(n.)* دباغ dabâg; سپیجی sepiji; — **Tannery,** (tan'ẽr-i) *(n.)* دباغخانه dabâg-hâne; — **Tanning,** (tan'ing) *(n.)* دباغت dabâgat.

Tandem, tan'dem, *(ad.)* بری بری آرقه‌سنده biri biri arqasunda.

Tang, tang, *(n.)* قوقو qoqou; *(point)* اوج ouj.

Tangent, tan'jent, *(n.)* مماس mümâs; **co,** — *(n.)* تمام مماس tamâmu mümâs; **to go off at a** — بردن بره دکیشمك birden bire deyishmek; — **Tan'gence,** (-'jens) *(n.)* تماس temâs; **point of** — نقطهٔ تماس noqtayi temâs; — **Tangen'tial,** (-jen'shal) *(a.)* مماسی mümâsî; — **Tangen'tially,** (-jen'shal-i) *(ad.)* مماساً mümâsen.

Tangerine, tan-je-rēn', *(a.)* ... طنجه tanja...; *(n.)* طنجه‌لی tanjalu; *(orange)* طنجه پورتقالی tanja portaqalu.

Tangible, tan'ji-bl, *(a.)* طوتولور toutoulour; *(lit. & fig.)* محسوس mahsôus; — **Tan'gibly,** (-'ji-bli) *(lit.)* محسوس بر حالده mahsôus bir halde; — **Tangibil'ity,** (-ji-bil'i-ti) *(n.)* طوتیله‌بیلمه toutoulabilme; *(lit.)* محسوسیت mahsôusiyyet.

Tangier, tan'jẽr, *(n. pr.)* طنجه tanja.

Tangle, tang'gl, *(v.a.)* طولاشدیرمق dolashdurmaq; *(fig.)* قاریشدیرمق qarushdurmaq; *(v.n.)* طولاشمق dolashmaq; قاریشمق qarushmaq; *(n.)* دوکوم düyüm; قاریشیقلق qarushuqluq; — **Tangled,** (-tang'gld) *(a.)* طولاشیق dolashuq; قاریشیق qarushuq; — **Tanglefoot,** (tang'gl-fōōt) *(n.)* ایچکی ichki; ویسکی viski; راقی raqu.

Tank, tangk, *(n.)* صهریج sahrunj; *(mil.)* تانق tanq; *(v.a.)* صهریجه قویمق sahrunja qomaq; — **car,** (-kär) *(n.)* صهریج واغون sahrunj vagon; — **engine,** (-en'jin) *(n.)* تندرلی لوقوموتیف tenderli loqomotif; — **vessel,** (-ves'el) *(n.)* صهریج کمیسی sahrunj gemisi; (غاز کمیسی) (gaz gemisi).

Tankard, tangk'ard, *(n.)* چوملك cheumlek; *(drinking)* مشربه mashraba.

Tannin, tan'in, *(n.)* مازی جوهری mazu jevheri; تانن tanen.

Tansy, tan'zi, *(n.)* *(bot.)* طرخون tarhon; طوزله اوتی touzla otou.

Tantalize, tan'ta-līz, *(v.a.)* اوزمك üzmek; اذیت ا. eziyet et.; — **Tantalizā'tion,** (-li-zā'shun) *(n.)* اذیت eziyet; — **Tan'talizẽr,** *(n.)* اذیتجی eziyetji.

Tantamount, tan'ta-mownt, *(a.)* معادل mou-âdil; عین نسبتده aynu nisbetde.

Tantivy, tan-tiv'i, *(a.)* چابوق chabouq; *(ad.)* علی العجله alel-ajele; *(ride)* دورت نعله deurt nala; *(v. n.)* قوشمق qoshmaq; فیرلامق furlamaq; *(n.)* هجوم hüjôum.

Tantrum, tan'trum, *(n.)* ترسلك terslik; عکسیلك axilik.

Tap, tap, *(n.)* وورش vouroush; ضربه darbe; *(v.a.)* وورمق vourmaq; دوقونمق doqounmaq; *(v. n.)* چالمق chalmaq.

Tap, tap, *(n.)* *(pipe)* بوری borou; موصلق mouslouq; *(liquor)* ایچکی ichki; *(fig.)* *(pierce)* دلمك delmek; آچمق achmaq; *(v. n.)* *(drink)* ایچکی ویرمك ichki vermek; **on** — فوچیده fuchuda; — **bolt,** *(n.)* کور جیواطه keur juvata; — **room,** *(n.)* میخانه meyhâne; قاباره qabare; — **root,** *(n.)* سیوری کوك sivri keuk; — **Tapping,** (tap'ing) *(n.)* چکمه chekme; آقتارمه aqtarma.

Tape, tāp, *(n.)* قوردون qordon; شرید

sherid ; تلغراف شريدى telgraf sheridi ; *(v.a.)* باغلامق bâlamaq ; *(measure)* اولچمك eulchmek ; — **line,** (-līn) *(n.)* (اولچى) شريد sherid (-eulchü) ; — **'worm,** (-'wurm) *(n.)* صوليجان soloujan.

Taper, tā'pėr, *(n.)* موم moum ; (شمعه) (shem-a) ; *(a.)* سيورى sivri ; *(v. n.)* سيوريلك (كيتدكجه) (gitdikje-) sivrilmek ; — **Tapering,** (tā'pėr-ing) *(a.)* سيوريلن sivrilen ; — **Taperingly ,** (tā'pėr-ing-li) *(ad.)* سيوريلهرك sivrilenerek ; كيتدكجه اينجهلرك gitdikje injelerek ; *(fig.)* كيتدكجه آزالرق gitdikje azalaraq.

Tapester, tap'es-ter, *(n.)* بوفهجى büfeji ; (دستكاهدار) (tezgyahdar); ميخانهجى meyhâneji.

Tapestry , tap'es - tri , *(n.)* تاپيسهرى tapiseri ; ديوار كاغدى douvar kyâdu ; *(v.a.)* تاپيسهرى ياپمق tapiseri yapmaq; كاغدلامق kyâdlamaq.

Tapioca, tap-i-ō'ka , *(n.)* تاپيوقا tapyoqa.

Tapis, tap'is, *(n.)* خالى halu ; ماصه اورتوسى masa eurtüsü ; **on the —** *(fig.)* موقع مذاكرهده mevqi' müzâkerede ; كوروشيلمكده geurüshülmekde.

Tar, tär , *(n.)* قطران qatran ; *(fig.)* كميجى gemiji ; *(v.a.)* قطرانلامق qatranlamaq ; **old —** *(fig.)* دكز قوردى deniz qourdou ; **to — and feather** *(fig.)* رذيل ا. rezîl et. ; عالمه مسخره ا. âleme masqara et. .

Tarantula, tar-an'tū-la, *(n.)* ايرى اورومجك iri eurümjek.

Tarboosh, tär-boosh', *(n.)* فس fes.

Tardy, tär'di, *(a.)* كچ gech ; وقتى كچمش vaqti gechmish ; *(slow)* بطى batî ; — **Tardily,** (tär'di-li) *(ad.)* بطائتله batâ-etle ; كجيكهرك gejikerek: — **Tär'diness,** *(n.)* بطائت batâ-et. ; كجيكمه gejikme.

Tare, tār, *(n.)* طاره dara ; *(v.a.)* طارهسنى چيقارمق darasunu chuqarmaq.

Tare, tār, *(n.) (bot.)* بورچاق bourchaq.

Target, tär'get, *(n.)* قالقان qalqan ; *(artil.)* هدف hedef.

Targum, tār'gum, *(n.)* كلدانيجه تفسير تورات kildânîje tefsîri tevrât.

Tariff, tar'if, *(n.)* تعرفه tâ'rife ; *(v.a.)* تعرفه ياپمق tâ'rife yapmaq.

Tarlatan, tär'la-tan, *(n.)* تارلاتان tarlatan ; موسلين müslin.

Tarnish, tär'nish, *(v.a.)* قارارتمق qarartmaq ; كيرلتمك kirletmek ; *(v.n.)* قارارمق qararmaq.

Tarpaulin , tär - paw'lin, *(n.)* مشمع (موشامبه) moushamba ; *(hat)* كميجى شاپقهسى gemiji shapqasu ; *(fig.)* كميجى gemiji.

Tarry, tär'i, *(v. n.)* كچ قالمق gech qalmaq ; كجيكمك gejikmek.

Tarry, tar'i, *(a.)* قطرانلى qatranlu.

Tarsus, tär'sus, *(n. pr.)* طرسوس tarsos ; *(n.) (ana.)* آياغك طرافى ayâghun tarâ ; *(lit.)* رسغ القدم resgül-qadem.

Tart, tärt, *(n.)* تارت tart ; (پاسته) (pasta); — **Tärt'let,** *(n.)* تارتلت tartlet.

Tart, tärt, *(a.)* اكشى ekshi ; *(fig.)* سرت sert ; — **ly,** *(ad.)* اكشى بر حالده ekshi bir halde ; — **ness,** *(n.)* اكشيلك ekshilik ; سرتلك sertlik ; — **Tärt'ish,** *(a.)* مايخوش mayhosh.

Tartan, tär'tan, *(n.)* طوقومه doqouma.

Tartan, tär'tan, *(n.) (mar.)* (طاقه) (taqa) ; (چكديرمه) (chekdirme).

Tartar, tär'tar, *(n.)* تاتار tatar ; *(fig. & pers.)* خيرچين آدم hurchun adam ; — **Tartary,** (tär'ta-ri) *(n.pr.)* تاتارستان tataristan.

Tartar, tär'tar, *(n.) (wine)* شراب طورتيسى sharab tortousou ; طيرطير turtur ; *(teeth)* كير kir.

Tartarus, tär'ta-rus, *(n.)* جهنم jehennem ; *(lit.)* دوزخ dôuzah ; — **Tartarean,** (tär-tā're-an) *(a.)* جهنمى jehennemî ; *(fig.)* اسفل esfel.

Tartuffe, tär-tōōf', *(n.)* جعلى صوفى jâ'lî sofou ; رياكار riyâkyâr ; مرائى mürâ-î.

Task, task, *(n.)* وظيفه vazîfe ; ايش ish ; *(punishment)* جزا jezâ ; *(v.a.)* وظيفه ويرمك vazîfe vermek ; *(lit.)* توظيف ا. tavzîf et. ; *(fig.)* ايش يوكلتمك ish yükletmek ; **to take to —** تكدير ا. tekdîr et. ; اخطاراتده بولونمق ihtâràtda boulounmaq ; — **māster,** *(n.)* مفتش müfettish ; ايش باشى ish bashu ; — **work,** *(n.)* پارچه حسابيله ايش parcha hesâbile ish ; ايش كوتورى geutürü ish.

Tassel, tas'el, *(n.)* پوسكول püskül ; *(v.a.)* پوسكول طاقمق püskül taqmaq ; — **Tasselled,** (tas'eld) *(a.)* پوسكوللى püsküllü.

Tasso, täs'so, *(n. pr.)* طاشوز tashoz.

Taste, tāst, *(n.)* طات tat; لذت lezzet; *(act)* طاتمه tatma; *(faculty) (lit.)* ذائقه zâ-iqa; *(portion)* طادم tadum; *(gout)* ذوق zevq; مزاج mizâj; *(v.)* طاتمق tatmaq; **to one's —** ذوقنه موافق ...zevqine mouvâfuq; خوشنه کیدر ...hoshouna gider; **— Tasteful,** (tāst'fōōl) *(a.)* طاتلو tatlu; *(lit.)* لذيذ lezîz; *(fig.)* ظريف zarîf; **— Tastefully,** (tāst'fōōl-i) *(ad.)* لذيذ صورتده lezîz sôuretde; *(fig.)* ظرافتله zarâfetle; حسن طبیعتله hüsnü tabî-atle; **— Tasteless,** (tāst'les) *(a.)* طاتسز tat-suz; لذتسز lezzetsiz; *(fig.)* بیچیمسز bichimsiz;**— Tastelessly,** (tāst'les-li) *(ad.)* طاتسز صورتده tatsuz sôuretde; **— Tastelesness,** (tāst'les-nes) *(n.)* طاتسزلق tatsuzluq; *(fig.)* طبیعتسزلك tabî-atsizlik; **— Taster,** (tāst'ėr) *(n.)* چاشنیجی cheshniji; *(instrument)* چاشنیلك cheshnilik; **— Tastily,** (tāst'i-li) *(ad.)* لذتله lezzetle; *(fig.)* کوزلجه güzelje; **— Tāst'ing,** *(n.)* طاتمه tatma; لذتنه باقمه lezzetine baqma; **— Tasty,** (tāst'i) *(a.)* طاتلو tatlu; لذتلی lezzetli; *(fig.)* ظريف zarîf; کوزل güzel; *(pers.)* طبیعت صاحبی tabî-at sâhibi.

Tatar, tä'tar, *(n.)* تاتار tatar; **— Tatā'rian,** *(a.)* ... تاتار tatar...; **— Tatar'ic,** (-'ik) *(n.)* تاتارجه tatarja.

Tatter, tat'ėr, *(n.)* پاچاورا pachavra; پیرتی purtu; *(v.a.)* یيرتمق yurtmaq; **— Tattery,** (tat'ėr-i) *(a.)* پژمرده pejmürde.

Tattle, tat'l, *(n.)* کوه‌زه‌لك gevezelik; لقلقيات laqlaqiyyât; *(v.n.)* کوه‌زه‌لك ا. gevezelik et.; **— Tattler,** (tat'lėr) *(n.)* کوه‌زه geveze; چال چکه chal-chene.

Tatoo, tat-tōō', *(n.) (mil.)* يات بوروسی yat borousou; **the devil's —** پارمق وورمه parmaq vourma; *(fig.)* بکلمه bekleme; جان صیقینتیسی jan suquntusu.

Tatoo, tat-tōō', *(n.) (marks)* دوومه deuvme; *(v.a.)* دوومه یاپمق deuvme yapmaq.

Taunt, tawnt, *(n.)* تعزير tâ'zîr; *(insult)* تجاوز tejâvüz; استهزا istihzâ; *(v.n.)* سوز آتمق süz atmaq; تجاوز ا. tejâvüz et.; *(sarcastic)* استهزا ا. istihzâ et.; *(a.)* پك یوکسك pek yüxek; **— Taunter,** (tawnt'ėr) *(n.)* سوز آتان seuz atan; *(lit.)* متجاوز mütejâviz; **— Taunting,** (tawnt'ing) *(n.)* تجاوز tejâvüz; *(a.) (lit.)* مستهزی müstehzî; **— Tauntingly,** (twant'ing-li) *(ad.)* متجاوزانه mütejâvizâne; مستهزيانه müstehziyâne.

Taurus, taw'rus, *(n.) (ast.)* ثور (برجی) sevr (-bürjü); *(n.pr.)* طوروس (داغلری) toros (-dâlaru).

Tautology, taw-tol'o-ji, *(n.)* (لزومسز) تکرر (lüzôumsouz) tekerrür; **— Tautological,** (taw-to-loj'ik-al) *(a.)* تکررلی tekerrürlü

Tavern, tav'ėrn, *(n.)* تاوه‌رن tavern; بار bar; اوتل otel.

Taw, taw, *(n.)* بيلا bile; بيلا اویونی bile oyounou.

Taw, taw, *(v.a.)* دباغت ا. debâgat et; کوده‌ری یاپمق geuderi yapmaq.

Tawdry, taw'dri, *(a.)* طبیعتسز tabîatsiz; قابا qaba; بایاغی bayâ; **— Taw'driness,** *(n.)* بایاغیلق bayâluq; طبیعتسزلك tabî-atsizlik.

Tawny, taw'ni, *(a.)* اسمر esmer; قويو qoyou.

Tax, taks, *(n.)* ویرکی vergi; رسوم rüsôum; *(lit.)* تکالیف tekyâlîf; *(fig.)* یوك yük; آنغاریه angarye; *(letters)* تاقس tax; *(v.a.)* ویرکی قویمق vergi qomaq; رسوم وضع ا. rüsôum vazu' et.; *(accuse)* اسناد ا. isnâd et.; تحمیل ا. tahmîl et.; *(register)* قید ا. qayd et.; *(estimate)* تقدیر ا. taqdîr et.; تخمین ا. tahmîn et.; *(examine)* تدقیق ا. tedqîq et.; **— gatherer,** *(n.)* تحصیلدار tahsîldâr; **— payer,** *(n.)* مکلف mükellef; *(pl.)* مکلفین mükellefîn; *(fig.)* خلق halq; **— Taxabil'ity,** (-bil'i-ti) *(n.)* مکلفیت mükellefiyyet; **— Tax'able,** *(a.)* ویرکیه تابع vergiye tâbi'; *(jud.)* نظامی nizâmî; **— Taxā'tion,** (-'shun)*(n.)* ویرکی طرحی vergi tarhu; ... تکالیف teykâlîf...; *(jud.)* تخمین tahmîn; تقدیر taqdîr; **— Tax'ėr,** *(n.)* محمن mouhammin.

Taxi, tak'si, *(n.) (-cap)* کیرا اوتوموبیلی kirâ otomobili; **— Taximeter,** (tak-sim'e-tėr) *(n.)* تاقسیمتره taximetre; ساعت sât.

Taxidermy, taks'i-dėr-mi, *(n.)* حیوان (دریسی) طولدیرمه hayvan (-derisi) doldourma; **— Tax'idermist,** *(n.)* حیوان

طولديران (دريسى) hayvan (-derisi-) dol-douran.

Taxis, tak'sis, *(n.)* يرينه قويمه yerine qoma ; صارمه sarma ; *(fig.)* تصنيف tasnîf.

Tea, tē, *(n.)* چاى chay ; *(v.n.)* چاى ايچمك chay ichmek; — **cup,** *(n.)* چاى فنجانى chay finjanu ; — **house,** (-hows) *(n.)* چايخانه chayhâne ; — **kettle,** (-ket'l) *(n.)* چاى ابريقى chay ibrîy ; چايدان chaydan ; — **party,** (pär'ti) *(n.)* چاى دعوتى chay dâ'veti; چاى ضيافتى chay zuyâfeti ; — **pot,** *(n.)* چايدان chaydan ; — **service,** (-sėrv'is) چاى طاقمى chay taqumu ; — **things,** *(n.pl.)* چاى طاقمى chay taqumu; — **urn,** *(n.)* سماور semâver.

Teach, tēch, *(v.a.)* اوكرتمك euyretmek; *(lesson)* تدريس ا. tedrîs et. ; *(v.n.)* خواجه‌لق ا. hojaluq et.; — **Teachable,** (tēch'a-bl) *(a.)* اوكرتيله‌بيلير euyretile-bilir ; قابل تعليم qâbili tâ'lîm ; — **Teacher,** (tēch'ėr) *(n.)* خواجه hoja; معلم mou-allim ; *(fem.)* معلمه mou-allime ; — **Teaching,** (tēch'ing) *(n.)* اوكرتمه euyretme ; تدريس tedrîs ; *(pl.)* تدريسات tedrîsât.

Teak, tēk, *(n.)* تيك آغاجى tik âju ; هند ميشه‌سى hind meshesi.

Teal, tēl, *(n.)* يابان اوردكى yaban eur-deyi;

Team, tēm, *(n.)* طاقم taqum ; تيم tîm ; *(v.a.)* طاقم تشكيل ا. taqum teshkîl et.; — **work,** *(n.)* طاقم ايشى taqum ishi; ايش ish ; — **Teamster,** (tēm'stėr) *(n.)* آرابه‌جى arabaju ; **Teamwise,** (tēm'wīz) *(ad.)* طاقم حالنده taqum hâ-linde ; *(zo.)* قوشولو qoshoulou.

Tear, tēr, *(n.)* كوز ياشى geuz yashu ; *(lit.)* دمع demi' ; **with —s** كوز ياشلريله geuz yashlarîla ; آغلايه‌رق âlayaraq ; — **drop,** *(n.)* ياش (طامله‌سى) yash (-damlasu) ; — **Tearful,** (tēr'fōōl) *(a.)* آغلايان âlayan ; ياشلى yashlu ; — **Tearless,** (tēr'les) *(a.)* ياشسز yashsuz; *(fig.)* حسسز hissiz.

Tear, tār, *(v.a.)* قوپارمق qoparmaq ; *(paper)* ييرتمق yurmaq ; *(thorn)* ياره ا. yara et. ; *(v.n.)* فيرلامق furlamaq ; هجوم ا. hüjôum et. ; *(n.)*ياريق yaruq; ييرتيق yurtuq ; *(fig.)* كورولتو gürültü; **to—the hair** صاچلرينى يولمق sachlarunu yolmaq ; دوونمك deuvünmek ; **to — up** پارچه‌لامق parchalamaq ; قوپارمق qo-parmaq ; — **Tearing,** (tār'ing) *(a.)* مدهش müdhish ; غضوب gazôub .

Tease, tēz, *(v.a.)* طارامق taramaq ; (ديديكله‌مك) (didiklemek) ; *(fig.)* اذيت ا. eziyet et. ; راحتسز ا. rahatsuz et. ; — **Teaser,** (tēz'ėr) *(n.)* طراقجى ta-raqju ; *(glass)* آتشجى ateshji ; *(fig.)* معجز mou-ajjiz.

Teasel, tēz'l, *(n.)* *(bot.)* دوه ديكنى deve dikeni ; *(mach.)* طراق taraq ; *(v.a.)* طرامق taramaq.

Teat, tēt, *(n.)* مه (اوجى) meme (-oujou).

Technical, tek'nik-al, *(a.)* فنى fennî ; علمى ilmî ; *(professional)* مسلكى mes-lekî ; — **ly,** *(ad.)* فناً fennen ; علماً ilmen ; مسلكجه meslekje ; صنعتجه san-atje ; — **term,** *(n.)* فنى تعبير fen-nî tâ'bir ; اصطلاح ustulâh ; *(pl.)* فنى تعبيرات fennî tâ'bîrât ; اصطلاحات فنيه ustulâhâtu fenniyye ; — **Technic-ality,** (tek-nik-al'i-ti) *(n.)* *(lit.)* ماهيت علميه mâhiyyeti ilmiyye ; *(pl.)* فنى تفرعات fennî teferrü-ât ; — **Tech-nics,** (-tek'niks) *(n.pl.)* فنون fünôun; *(arts)* صنايع sanâyî' ; — **Technique,** (tek-nēk') *(n.)* فن fenn ; صنعت san-at ; ايشجيلك ishjilik ; *(mus.)* تەقنيك teknik ; اصول ousôul.

Technology, tek-nol'o-ji, *(n.)* *(lit.)* مبحث فنون mebhasi fünôun ; *(terms)* فنى اصطلاحات fennî ustulâhât ; — **Technological,** (tek-nol-oj'ik-al) *(a.)* فنى fennî ; اصطلاحى ustulâhî.

Te deum, tē dē'um, *(n.)* تەدوم te-düm ; دعا dou-â ; محمدت mahmedet ; شكران shükrân.

Tedious, tē'di-us, *(a.)* صيقيجى suquju ; مزعج müz-ij ; *(long)* اوزون ouzoun ; — **ly,** *(ad.)* مزعج صورتده müz-ij sôu-retde ; — **ness,** *(n.)* طاتسزلق tatsuz-luq ; ايچ صيقمه‌سى ich suqmasu ; اوزونلق ouzounlouq.

Tedium, tē'di-um, *(n.)* جان صيقنتيسى jan suquntusu ; صيقنتى suquntu.

Tee, tē, *(n.)* نشان nishan ; *(golf)* (قلعه) (qale) ; (تپه) (tepe).

Teem, tēm, *(v. n.)* طوغورمق doghour-maq ; *(lit.)* توليد ا. tevlîd et. ; *(abundant)* مبذول او. mebzôul ol. ; قاينامق qaynamaq ; *(pour)* بوشالتمق

boshaltmaq; — **Teeming,** (tēm′ing) *(a.)* چوق choq ; مبذول mebzôul ; *(fruitful) (lit.)* مثمر müsmir.

Teens, tēnz, *(n. pl.) (lit. & fig.)* شباب shebâb ; هنگام شباب hengyâmi shebâb ; طویلق زمانی toylouq zemânu.

Teeth, tē*th*, *(n. pl.)* دیشلر dishler ; *(lit.)* اسنان esnân ; *(v. n.)* دیش چیقارمق dish chuqarmaq ; **in spite of one's** — رغماً مخالفتنه ...mouhâlefetine râg-men ; — **Teething,** (tē*th*′ing) *(n.)* دیش چیقارمه dish chuqarma ; ایلك دیشلر ilk dishler.

Teetotaler, tē-tō′tal-ėr, *(n.)* ایچکی بی بیراقمش ichkiyi buraqmush ; (توبه‌کار) (tevbekyâr) ; — **Teetotalism,** (tē-tō′tal-izm) *(n.)* ایچکی علیهدارلغی ichki aleyhdârlugh ; *(lit.)* منع مسکرات men-i müskirât.

Teetotum, tē-tō′tum, *(n.)* طوپاج topaj ; فیرلداق furuldaq.

Tegument, teg′ū-ment, *(n.)* زار zar ; دری deri.

Tehran, ṭeh-rän′, *(n. pr.)* طهران tah-ran.

Telegram, tel′e-gram, *(n.)* تلغراف (نامه) telgraf (-nâme).

Telegraph, tel′e-graf, *(n.)* تلغراف ماکنه‌سی telgraf makinesi ; *(v.a.)* تلغراف چکمك telgraf chekmek ; — **Telegraph′ic,** (-graf′ik) *(a.)* تلغرافی telgrâfî ; — **Telegraph′ically,** (-graf′ik-al-i) *(ad.)* تلغرافله telgrafla ; باتلغراف bâ-telgraf ; — **Teleg′raphist,** (-′raf-ist) *(n.)* تلغرافجی telgrafju ; — **Teleg′raphy,** (-′gra-fi) *(n.)* تلغراف telgraf ; تلغرافجیلق telgrafjuluq.

Telemachus, te-lem′a-kus, *(n. pr.)* تلهماق telemaq.

Telemeter, tē-lem′e-tėr, *(n.)* تلهمتره telemetre ; مسافه آلتی mesâfe âleti.

Telepathy, tel′e-path-i, *(n.)* تلهپاتی telepatî ; ترابط terâbout.

Telephone, tel′e-fōn, *(n.)* تلفون telefon ; *(v.)* تلفون ا. telefon et. ; — **Telephon′ic,** (-fōn′ik) *(a.)* تلفون ... telefon... ; — **Telephon′ically,** (-fōn′ik-al-i) *(ad.)* تلفونله telefonla ; — **Tel′ephonist,** (-′e-fōn-ist) *(n.)* تلفون مأموری telefon me′mûrou ; *(fem.)* تلفون مأموره‌سی telefon me′mûresi ; — **Tel′ephony,** (-′e-fōn-i) *(n.)* تلفون (فنی) telefon (-fenni).

Telescope, tel′e-skōp, *(n.)* تلسقوپ telesqop ; *(v.n.)* بری بری ایچنه گچمك biri biri ichine gechmek ; — **Teles-cop′ic,** (-skōp′ik) *(a.)* تلسقوپه عائد telescopa â-id ; *(seen)* تلسقوپله کورولەبیلیر telesqopla geurülebilir.

Tell, tel, *(v.a.)* سویلەمك seuylemek ; بیان ا. beyân et. ; *(narrate)* نقل ا. naql et. ; *(denounce)* اخبار ا. ihbâr et. ; — **off** موقتاً تعیین ا. mouvaq-qaten tâ′yîn et. ; موقتاً مأمور ا. mou-vaqqaten me′mour et. ; — **upon** (ه) تأثیر ا. ...(e-) te′sîr et. ; — **tale,** (-tāl) *(n. & a.)* منافق münâfuq ; مخبر mouhbir ; *(open)* آشکار ashikyâr ; *(instrument)* مشعر müsh-ir ; — **Tel-ler,** (tel′ėr) *(n.)* ناقل nâqil ; *(fin.)* وزنه‌دار veznedâr ; *(pol.)* تعداد مأموری tâ′dâd me′mûrou ; — **Telling,** (tel′ing) *(n.)* نقل naql ; حکایه hi-kyâye *(pl.)* افشاآت ifshâ-ât ; *(count-ing)* تعداد tâ′dâd ; *(a.)* مؤثر mü-essir ; — **Tellingly,** (tel′ing-li) *(ad.)* مؤثر صورتده mü-essir sôuretde.

Temerity, te-mėr′i-ti, *(n.)* جرأت jür-et; پرواسزلق pervâsuzluq.

Temper, tem′pėr, *(n.)* قوام quvâm ; *(metal)* تاو tav ; *(lime)* کیرج kirech; *(character)* خوی houy ; مزاج mi-zâj ; *(v.a.)* قوامنه کتیرمك quvâmuna getirmek ; تاولامق tavlamaq ; *(steel)* صو ویرمك sou vermek ; *(moderate)* تعدیل ا. tâ′dîl et. ; تسکین ا. teskîn et. ; **to get out of** — صبری توکنمك sabru tükenmek ; (آرتیق) قیزمق (artuq-) quzmaq ; — **Tem′pered,** (-′pėrd) *(a.) (fig.)* خویلی ...houylou ; ... طبیعتی tabî-ati... ; *(steel)* ...صویی souyou... ; *(mus.)* اویغون ouygoun ; *(moderate)* معتدل môu′tedil ; **good** — ایی خویلی iyi houylou ; حلیم halîm ; **ill** — فنا خویلی fenâ houylou ; ترس ters ; **high** — صویی سرت souyou sert ; — **Tem′pėring,** *(n.)* تاولامه tavlama ; صو ویرمه sou verme.

Temperament, tem′pėr-a-ment, *(n.)* طبیعت tabî-at ; مزاج mizâj ; *(mus.)* (آهنك) (âhenk) ; «**bilious**» — «صفراوی» مزاج «safrâvî» mizâj ; — **Tempėr-amen′tal,** *(a.)* مزاجی mizâjî ; — **Tempėramen′tally,** (-′tal-i) *(ad.)* مزاجاً mizâjen.

Temperance, tem′pėr-ans, *(n.)* اعتدال

i'tidâl; امساك imsâk; *(prohibition)* ... منع مسكرات men-i müskirât...; — **hotel,** (-hō-tel') *(n.)* ايچكيسز اوتل ichkisiz otel; — **society,** (-sō-sī'e-ti) *(n.)* منع مسكرات جمعيتى men-i müskirât jemiyyeti; *(Turkish)* هلال احضر hilâli ahzar.

Temperate, tem'pėr-āt, *(a.)* معتدل môu'tedil; ممسك mümsik; *(calm)* ساكن sâkin; — **ly,** *(ad.)* اعتدال ايله i'tidâlle; — **zones,** (-zōnz) *(n. pl.)* *(lit.)* مناطق معتدله manâtuqu môu'tedile.

Temperature, tem'pėr-a-tūr, *(n.)* درجهٔ حرارت derejeyi harâret.

Tempest, tem'pest, *(n.)* فیرطنه furtuna; *(v.n.)* *(fig.)* پاطیردی ا. paturdu et.; — **Tempest'ūous,** (-'ū-us) *(a.)* فیرطنهلی furtunalu; *(fig.)* شدتلى shiddetli; گورولتولى gürültülü.

Templar, tem'plar, *(n.)* *(jud.)* فقه طلبهسى fuquh talebesi; دعوا وكيلى dâ'vâ vekîli; **Knight** — فقيه faqîh; *(pl.)* فقها fouqehâ.

Temple, tem'pl, *(n.)* معبد mâ'bed; *(Islamic)* مسجد mesjid; *(pl.)* معابد ma-âbid; — **The** — *(Jerusalem)* مسجد اقصا mesjidi axâ: *(London)* (حقوق جمعیتی) (houqôuq jem-iyyeti).

Temple, tem'pl, *(n.)* *(ana.)* شقاق sha-qaq.

Templet, tem'plet, **Template,** tem'-plāt, *(n.)* آنا قالب ana qalub; قالب مودهلى qalub modeli.

Tempo, tem'pō, *(n.)* تهمپو tempo; (وزن) (vezn).

Temporal, tem'por-al, *(a.)* *(rel.)* جسمانى jismânî; *(worldly)* دنیوی dünyevî; *(ana.)* ... شقاق shaqaq...; *(lit.)* صدغى soudguî; — **ly,** *(ad.)* جسمانى اولارق jismânî olaraq; — **Temporal'ity,** (-'i-ti) *(n.)* *(lit.)* جسمانیت jismâniyyet; *(pl.)* ايراد îrâd; عقار aqâr.

Temporary, tem'po-ra-ri, *(a.)* موقت mouvaqqat; — **Tem'porarily,** (-li) *(ad.)* موقتاً mouvaqqaten; — **Tem'-porariness,** *(n.)* موقت اولش mouvaq-qat oloush.

Temporize, tem'po-rīz, *(v.n.)* زمانه اويمق zemâna ouymaq; *(wait)* (فرصت) بكلهمك (fursat-) beklemek; وقت كچيرمك vaqit gechirmek; — **Tem'porizer,** (-'por-īz-ėr) *(n.)* زمان آدمى zemân adamu; — **Tem'porizing,** *(a.)* زمانه اويغون zemâna ouygoun; *(n.)* انتظار intizâr.

Tempt, temt, *(v.a.)* تحريك ا. tahrîk et: *(try)* تجربه ا. tejrübe et.; *(evil)* آيارتمق ayartmaq; باشدن چيقارمق bashdan chuqarmaq; — **Temptation,** (temt-ā'shun) *(n.)* *(act)* تحريك tahrîk; تشويق teshvîq; *(pl.)* تشويقات teshvîqât; *(lit.)* اغوآات igvâ-ât; *(trial)* تجربه tejrübe; — **Tempter,** (temt'ėr) *(n.)* مشوق müshevviq; *(devil)* شيطان sheytan; ابليس iblîs; — **Tempting,** (temt'ing) *(a.)* *(lit.)* جاذب jâzib; مغفل môugfil; طيانيلماز dayanulmaz; — **Tempt-ingly,** (temt'ing-li) *(ad.)* مغفلانه môugfilâne; — **Temptress,** (temt'-res) *(n.)* مغفل قادين môugfil qadun; فتان fettân.

Ten, ten, *(a. & n.)* اون on; *(card)* اونلى onlou; — **fold,** *(a.)* اون مثلى on misli.

Tenable, ten'a-bl, *(a.)* قابل مدافعه qâ-bili müdâfâ.

Tenacious, te-nā'shus, *(a.)* قوپماز qop-maz; طوتار toutar; *(stubborn)* ثباتلى sebâtlu; معند mou-annid; — **ly,** *(ad.)* صيقيجه suquja; *(fig.)* ثباتله sebâtla; عنودانه anôudâne; — **Tenacity,** (te-nas'i-ti) *(n.)* ياپيشقانلق yapushganluq; متانت metânet; *(fig.)* ثبات sebât; عناد inâd.

Tenaille, te'nāl', *(n.)* *(fort.)* (مقراص) مقاص maqas.

Tenant, ten'ant, *(a.)* كيراجى kirâju; مستأجر müste'jir; — **farmer,** *(n.)* ملتزم mültezim; — **Ten'ancy,** (-si) *(n.)* استيجار istîjâr; التزام iltizâm; — **Ten'antless,** *(a.)* كيراجيسز kirâju-suz; بوش bosh; — **Ten'antry,** (-ri) *(n.)* كيراجيلر kirâjular; ملتزملر mültezimler.

Tench, tensh, *(n.)* سازان بالغى sazan balugh.

Tend, tend, *(v.a.)* رفاقت ا. refâqat et.; *(care)* باقمق baqmaq; نظارت ا. nezâret et..

Tend, tend, *(v. n.)* وارمق varmaq; *(fig.)* منجر او. münjerr ol.; *(incline)* ميل ا. meyl et.; *(aim)* معطوف او. mâ'touf ol.; *(contribute)* خادم او. hâdim ol.; — **Tend'ency,** (-si) *(n.)* ميل meyl; استعداد istî'dâd; *(aim)* مقصد maxad.

Tender, tend'ėr, *(n.)* تەندەر tender; *(mar.)* رفاقت گمیسی refâqat gemisi; نقلیه سفینەسی naqliye sefînesi; *(offer)* تکلیف teklîf; تکلیفنامە teklîfnâme; *(jud.)* تأدیات تکلیفی te'diyyât teklîfi; *(v.a.)* تکلیف ا. teklîf et.; تقدیم ا. taqdîm et.

Tender, tend'ėr, *(a.)* *(delicate)* نازك nâzik; *(lit.)* رقیق raqîq; *(young)* كورپە keurpe; *(pitiful)* مشفق müshfiq; مرحمتلی merhametli; *(sensible)* حساس hassâs; *(mar.)* نارین nârin; — **lү,** *(ad.)* شفقتلە shefqatle; *(lit.)* نوازشلە nüvâzishle; *(love)* محبتلە mouhabbetle; — **ness,** *(n.)* شفقت shefqat; *(lit.)* نوازش nüvâzish; محبت mouhabbet; *(care)* اهتمام ihtimâm; — **foot,** *(n. & a.)* عجمی ajemi; یکی yeni; — **hearted,** (-härt'ed) *(a.)* مشفق müshfiq; قلبی رقیق qalbi raqîq; — **loin,** *(n.)* ایچ فیلەتو ich fileto; — **Tend'ėrling,** *(n.)* نازلی nazlu; یاورو yavrou.

Tendinous, ten'di-nus, *(a.)* سیکیر کبی sinir gibi; سیکیرلی sinirli.

Tendon, ten'don, *(n.)* سیکیر sinir.

Tendril, ten'dril, *(n.)* فیلیز filiz.

Tenebrous, ten'e-brus, *(a.)* قارا کلق qaranluq: *(lit.)* مظلم mouzlim.

Tenedos, ten'e-dos, *(n.pr.)* بوزجە آطە bozja ada.

Tenement, ten'e-ment, *(n.)* مسکن mesken; بولوك beulük; دائرە dâ-ire; *(held)* مأجور me'jôur.

Tenesmus, tē-nes'mus, *(n.)* *(med.)* صانجی sanju; صانجیلی اسهال sanjulu is-hâl; *(lit.)* زحیر zahîr.

Tenet, ten'et, *(n.)* *(lit.)* عقیدە aqîde; پرەنسیب prensip.

Tennis, ten'is, *(n.)* تەنیس tenis; — **court,** (-kōrt) *(n.)* تەنیس یری tenis yeri.

Tenon, ten'un, *(n.)* کچمە gechme; دیل dil.

Tenor, ten'ur, *(n.)* تەنور tenor; *(run)* جریان jereyân; *(lit.)* روش revish; *(sense)* مفاد müfâd.

Tense, tens, *(a.)* کرکین gergin; *(fig.)* سرت sert; — **Ten'sible,** (-'si-bl) *(a.)* کریلیر gerilir; — **Ten'sion,** (-'shun) *(act)* کرمە germe; *(st.)* کریلمە gerilme; *(lit.)* توتر tevettür; *(effort)* غیرت gayret; مساعی mesâ-î; *(mental)* اشتغال ishtigâl; *(lit.)* تعب tâ'b; *(feellings)* کرکینلك gerginlik; — **Ten'sive,** ('siv) *(a.)* کریجی geriji.

Tense, tens, *(n.)* زمان zemân; *(gram.)* صیغە sîga.

Tent, tent, *(n.)* چادیر chadur; *(lit.)* خیمە hayme; *(med.)* فیتیل fitil; *(v.a.)* فیتیل صوقمق fitil soqmaq; *(fig.)* یوقلامق yoqlamaq; — **bed,** *(n.)* پردەلی یاتاق perdeli yataq; — **cloth,** *(n.)* چادیر بزی chadur bezi; — **peg,** — **pin,** *(n.)* چادیر قازیغی chadur qazugh; — **pole,** (-pōl) *(n.)* چادیر دیرکی chadur direyi; — **rope,** (-rōp) چادیر ایپی chadur ipi.

Tentacle, ten'ta-kl, *(n.)* *(zo.)* بوینوز boynouz; *(lit. & pl.)* لواحق لامسە levâhiqi lâmise.

Tentative, ten'ta-tiv, *(n.)* تشبث tesheb-büs; تجربە tejrübe; *(a.)* تجربە قبیلندن tejrübe qabîlinden.

Tenter, tent'ėr, *(n.)* *(lit.)* خیمە نشین hayme-nishîn.

Tenter, tent'ėr, *(n.)* کرکف gergef; *(pers.)* ماکینیست makinist; مأمور me'-môur; *(v.a.)* کرمك germek; — **hook,** *(n.)* قانجە qanja; منکنە mengene; **to be on —s** *(fig.)* بویوك اندیشەدە قالمق beu-yük endîshede qalmaq; شاشیرمق shashurmaq.

Tenth, tenth, *(a.)* اوننجی onounjou; *(n.)* اوندە بر onda bir; — **Tenth'lү,** (-'li) *(ad.)* اوننجیسی onounjousou; *(lit.)* عاشراً âshiren.

Tenuitү, te-nū'i-ti, *(n.)* اینجەلك inje-lik; *(rarity)* خفیفلك hafiflik; *(lit.)* رقت riqqat.

Tenure, ten'ūr, *(n.)* (استیجار) شرائط sherâ-it (-istîjâr); *(fig.)* اشغال ishgâl.

Tepefү, tep'ē-fī, *(v.a.)* ایلیتمق ulutmaq; ایلیقلاشدیرمق uluqlashdurmaq; — **Tepefaction**, (te-pē-fak'shun) *(n.)* ایلیتمە ulutma; ایلیقلاشدیرمە uluqlash-durma.

Tepid, tep'id, *(a.)* ایلیق uluq · — **ness,** *(n.)* ایلیقلق uluqluq.

Tergiversation, tėr-ji-vėr-sā'shun, *(n.)* دوزن düzen; قاچامق qachamaq; *(lit.)* تلون televvün.

Term, tėrm, *(n.)* تعبیر tâ'bîr; *(period)* مدت müddet; وعدە vâ'de; *(algebra)* حد hadd; *(pl.)* شرائط sherâ-it; *(v.a.)*

دیمك demek; تعبیر ا. tâ'bîr et.; **to be on —s with** (له) ... آره‌سی ایی او. (le) arasu iyi ol.; **to bring to —s** قبوله اجبار ا. qabôule ijbâr et.; یوله کتیرمك yola getirmek; **to come to —s** اویوشمق ouyoushmaq; ائتلاف ا. i'tilâf et.; **to speak in —s** *(fig.)* آچیق قونوشمق achuq qonoushmaq; **in —s of** (ك)...تعبیرنجه (in-)tâ'bîrinje; — **Têrm'-less,** *(a.)* نهایتسز nihâyetsiz; غیر معین gayri mou-ayyen.

Termagant, tėr'ma-gant, *(a. & n.)* شرت shirret; قاوغاجی qavgaju; — **Têr'magancy,** (-si) *(n.)* شرتلك shirretlik.

Terminate, tėr'min-āt, *(v.a.)* بیتیرمك bitirmek; *(limit)* تحدید ا. tahdîd et.; *(v.n)* ختام بولمق hutâm boulmaq; بیتمك bitmek; — **Têr'minable,** *(a.)* بیتر biter; ختام بولور hutâm boulour; — **Têr'minal,** *(a.)* نهایتده‌کی nihâyetdeki; *(periodic)* معین mou-ayyen; *(n.)* نهایت nihâyet; — **Têrminat'ion,** (-'shun) *(n.)* ختام hutâm; نهایت nihâyet.

Terminology, ter-mi-nol'o-ji, *(n.)* *(lit.)* تعبیرات tâ'bîrât; اصطلاحات ustulâhât; — **Terminolog'ical,** (-oj'ik-al) *(a.)* اصطلاحی ustulâhî.

Terminus, tėr'mi-nus, *(n.)* صوك son; نهایت nihâyet; *(lit.)* منتها munteha; *(railway)* صوك استاسیون son istasyon;— **Termini,** (tėr'mi-nī) *(n.pl.)* منتهالر müntehâlar.

Termite, ter'mīt, *(n.)* بیاض قارنجه beyaz qarunja.

Tern, tėrn, *(n. & a.)* مثلث müselles; اوچلی üchlü.

Terne, tėrn, *(n.)* چینقو قاپلامه chinqo qaplama.

Terra, ter'a, *(n.)* طوپراق topraq; *(lit.)* تراب türâb; — **cotta,** (-kot'a) *(n.)* تەررا قوتا terra qota; (صرسز طوپراق) (sursuz topraq).

Terrace, ter'ās, *(n.)* تراچه (داراچه) taracha; بالقون balqon; *(geol.)* سد sedd.

Terraneous, ter-ā'n-ē-us, *(a.)* ...قاره qara...; بری berrî; — **Terrarium,** (ter-ā'ri-um) *(n.)* قاره حیواناتی موزه‌سی qara hayvânâtu müzesi.

Terrene, terēn', *(a.)* ارضی arzî; *(fig.)* دنیوی dünyevî.

Terrestrial, te-res'tri-al, *(a.)* *(ast.)* ارضی arzî; ... دنیا dünyâ...; *(n.pl.)* سکنهٔ ارض sekeneyi arz; — **globe,** (-glōb) *(n.)* کرهٔ ارض küreyi arz.

Terrible, ter'i-bl, *(a.)* مدهش müdhish; — **infant,** *(n.)* یارامار چوجق yaramaz chojouq; آفاجان afajan; — **ness,** *(n.)* دهشت deh-shet; — **Terribly,** (ter'i-bli) *(ad.)* مدهش صورتده müdhish sôuretde.

Terrier, ter'i-ėr, *(n.)* *(zo.)* زاغر zaghar; آو کوپکی av keupeyi; *(hole)* این in; دلیك delik.

Terrier, ter'i-ėr, *(n.)* *(land)* قید qayd; دفتر defter.

Terrify, ter'i-fī, *(v.a.)* (چوق) قورقوتمق (choq-) qorqoutmaq; *(lit.)* تدهیش ا. tedhish et.; — **Terrific,** (ter-if'ik) *(a.)* مدهش müdhish; مخوف mahôuf.

Territory, ter'i-tō-ri, *(n.)* اراضی arâzî; ملك milk; — **Territorial,** (ter-i-tō'ri-al) *(a.)* ... اراضی arâzî ...; ... قاره qara ...; *(lit.)* ملکی milkî; *(n.pl.)* ردیفلر redifler; عساکر ردیفه asâkiri redîfe; — **Territorially,** (ter-i-tōr'i-al-i) *(ad.)* اراضی جهتیله arâzî jihetîle; ملکاً milken; — **Territoriality,** (ter-i-tōr-i-al'i-ti) *(n.)* *(lit.)* ملکیت milkiyyet; *(right)* *(lit.)* صلاحیت ملکیه salâhiyyeti milkiyye.

Terror, ter'or, *(n.)* (بیوك) قورقو (beu-yük-) qorqou; دهشت deh-shet; — *(pl.)* فجایع fejâyî'; — **stricken,** (-strik'n) *(a.)* دهشت ایچنده deh-shet ichinde; *(lit.)* مدهوش medhôush; — **Terrorism,** (ter'or-izm) *(n.)* *(pol.)* تدهیش پولتیقه‌سی tedhîsh poletiqasu; قورقوتمه qorqoutma; — **Terrorize,** (ter'or-īz) *(v.a.)* *(lit.)* تدهیش ا. ted-hîsh et..

Terse, tėrs, *(a.)* *(lit.)* وجیز vejîz; مفید müfîd; *(elegant)* کوزل güzel; ظریف zarîf; — **ly,** *(ad.)* *(lit.)* ایجازله îjâzla; سلاستله selâsetle; ظرافتله zarâfetle; — **ness,** *(n.)* *(lit.)* ایجاز îjâz; ظرافت zarâfet.

Tertian, tėr'shi-an, *(a.)* کون آشیری gün ashuru; *(n.)* نوبت nebet; صیتمه usutma.

Tertiary, tėr'shi-ar-i, *(a.)* اوچنجی üchünjü; *(lit.)* ثالث sâlis; — **«strata»,** *(n.pl.)* دور ثالث «طبقاتی» devri sâlis «tabaqâtu».

Tesellate, tes'el-āt, *(v.a.)* ايشلهمك ishlemek ; موزائيق ياپمق mozayiq yapmaq ; — **Tessellated,** (tes'e-lāt-ed) *(a.)* ايشلهمهلى ishlemeli ; ماركهته markete ; موزائيق mozayiq.

Test, test, *(n.)* تجربه tejrübe ; پرووا prouva ; معاينه mou-âyene ; *(pot)* پوته pota ; *(standard)* معيار mi'yâr ; *(proof)* اثبات isbât ; *(v.a.)* تجربه ا. tejrübe et. ; *(attest)* تصديق ا. tasdîq et..

Testament, tes'ta-ment, *(n.)* وصيتنامه vasuyyetnâme ; *(rel.)* عهد ahd ; — **Old,** — تورات tevrât ; — **New,** — انجيل injîl ; — **Testament'arƴ,** (-'a-ri) *(a.)* ... وصيت vasuyyet... ; *(by) (lit.)* بالوصايه bil-vasâye; — **prescriptions** وصيتنامه احكامى vasuyyetnâme ahkyâmu ; — **Testament'arilƴ**, (-'a-ri-li) *(ad.)* وصيت صورتيله vasuyyet sôuretîle; وصيتله vasuyyetle.

Testator, tes-tā'tur, *(n.)* وصيت ايدن vasuyyet eden ; *(lit.)* موصى môusî ; — **Testā'trix,** (-'triks) *(n.) (lit.)* موصيه môusuye.

Tester, tes'tėr, *(n.)* اوبه oba ; (جيبنلك) (jibinlik).

Testicle, tes'ti-kl, *(n.)* خايه haya ; خصيه housye.

Testifƴ, tes'ti-fī, *(v.a.)* تصديق ا. tasdîq et. ; شهادت ا. shehâdet et. ; *(-against)* (ى) ...اتهام ا. ...(i-) it-hâm et.; — **Testification,** (-fi-kā'shun) *(n.)* تصديق tasdîq ; شهادت shehâdet ; — **Tes'tifier,** (-'ti-fī-ėr) *(n.)* شاهد shâhid.

Testimonƴ, tes'ti-mō-ni, *(n.)* شهادت shehâdet ; *(proof)* اثبات isbât ; دليل delîl ; *(rel.)* شريعت sherî-at ; *(revelation) (lit.)* الهام ربانى ilhâmu rabbânî ; — **Testimō'nial,** *(a.)* اثباتى isbâtî ; مثبت müsbit ; *(theatre)* ... منفعت menfât... ; *(n.)* وثيقه vesîqa ; *(present)* هديه hediye.

Testing, test'ing, *(n.)* تجربه tejrübe ; معاينه mou-âyene ; *(refining)* تصفيه tasfiye ; *(chem.)* تحليل tahlîl.

Testƴ, tes'ti, *(a.)* ترس ters ; خيرچين hurchun ; — **Tes'tilƴ,** (-'ti-li) *(ad.)* ترسلكله terslikle ; — **Tes'tiness,** *(n.)* ترسلك terslik.

Tetanus, tet'a-nus, *(n.)* تتانوس tetanos; سكير طوتولهسى sinir toutoulmasu.

Tether, te*th*'ėr, *(n.)* ايپ ip ; باغ bâ; *(v.a.)* باغلامق bâlamaq ; *(fig.)* تهديد ا. tahdîd et..

Tetragon, tet'ra-gon, *(n. & a.)* ذو اربعة الاضلاع zou-erbâ'tül-azlâ'.

Tetter, tet'ėr, *(n.)* تمريه temriye.

Teutonic, tū-ton'ik, *(n.)* توتونيق teutoniq ; (آلمان) (alman).

Text, tekst, *(n.)* متن metn ; *(rel.)* نص nass ; آيت âyet ; — **book,** *(n.)* درس كتابى ders kitabu ; مكتب كتابى mekteb kitabu ; *(fig.)* اساسات esâsât ; — **hand,** *(n.)* قالين يازى qalun yazu ; — **Tex'tūal,** *(a.)* متنى metnî ; — **note,** *(lit.)* شرح متون sherhi metoun ; — **Tex'tuallƴ,** (-'tū-al-i) *(ad.)* متناً metnen ; *(fig.)* عيناً aynen ; — **Tex'tuarƴ,** (-'tū-a-ri) *(a.)* متنى metnî ; *(n.) (rel.)* متن طرفدارى metn tarafdâru ; — **sense** *(lit.)* معناى متنى mâ'nâyi metnî.

Textile, tekst'il, *(a.)* طوقونمش doqounmoush ; *(lit.)* منسوج mensôuj ; *(n.)* قماش qoumash ; منسوجات mensôujât.

Texture, tekst'ūr, *(n.)* أورگو eurgü ; *(lit.)* نسج nesj.

Thaler, tä'lėr, *(n.)* تالر taler ; (دولار) (dolar).

Thames, temz ; *(n. pr.)* تايمس (نهرى) taymis (-nehri).

Than, *th*an, *(conj.)* دن ...den ; *(younger — « me »)* «بن» دن دها كنج «ben» den daha genj.

Thank, thangk, *(v.a.)* تشكر ا. teshekkür et. ; *(-for)* رجا ا. rijâ et.; **I' ill — you (for)** (ى) ...رجا ايدهرم ! ..(i-) rijâ ederim ! ; (ى) لطف ايدرميسكز ! ...(i-) loutf edermisiniz ! ; — **Thank'ful,** (-'fo͞ol) *(a.)* متشكر müteshekkir ; — **Thank'fullƴ,** (-'fo͞ol - i) *(ad.)* تشكرله teshekkürle ; متشكراً müteshekkiren; — **Thank'fulness,** *(n.)* منتدارلق minnetdârluq ; — **Thank'less,** *(a.)* نانكور nankeur ; — **Thanks,** *(n.pl.)* تشكرات teshekkürât ; *(fig.)* سايهسنده ... sâyesinde ; — **giving** *(n.)* شكران دعاسى shükrân dou-âsu ; *(act)* شكر shükr ; محمدت mahmedet ; **with — ...** تشكرله teshekkürle... ; **no, — ! !** خاير تشكر ايدهرم hayur teshekkür ederim ! ; **many —** چوق تشكرلر ...choq teshekkürler ! ; چوق تشكر ايدهرم choq teshekkür iderin.

That, *that,* *(pron.)* شو shou ; او o ; *(mentioned)* مذكور mezkyôur ; *(conj.)* كه ...ki ; *(because)* زيرا zîrâ , **— is** يعنى yâ'nî... ; **in —** حسبيله ...hasebîle ; مادامكه mâdemki... .

Thatch, thach, *(n.)* صمان saman ; ساز saz ; *(v.a.)* صمانله أورتمك samanla eurtmek.

Thaumaturgy, thaw'ma-tur-ji , *(n.)* اظهار كرامت uzhâri kerâmet ; معجزه يايمه môu'jize yapma ; **— Thaumaturgic, - al,** (thaw-ma-tur'jik, -al) *(a.)* كرامت قبيلندن kerâmet qabîlinden ; معجزوى môu'jizevî ; **— Thaumaturgics,** (thaw-ma-tur'jiks) *(n.)* كرامت kerâmet ; معجزه môu'jize ; *(pl.)* كرامات kerâmet ; معجزات môu'jizât.

Thaw, thaw, *(v. n.)* اريمك erimek ; *(fig.)* كوشه‌مك gevshemek ; *(v.a.)* اريتمك eritmek ; *(n.)* اريمه erime ; كوشه‌مه gevsheme ; **it — s** قارلر أريبور qarlar eriyor.

The, *the,* *(article)* ى ...i , سى ...si ; *(ad.)* جه ...je ; ...ja.

Theatre, thē'a-tėr, *(n.)* تياترو teyatro ; *(scene)* صحنه sahne ; تماشا temâshâ ; **— Thēat'rical,** (-'rik-al) *(a.)* تياترويه عائد tiyatroya â-id ; *(lit.)* تمثيلى temsîlî ; *(fig.)* جعلى jâ'lî ; *(n.pl.)* تمثيللر temsîller ; اويونلر oyounlar ; **— Thēat'rically,** (-'rik-al-i) *(ad.)* تياترو طرزنده tiyatro tarzunda ; *(lit.)* تمثيلاً temsîlen.

Thebes, thēbz, *(n. pr.)* تبه tebe.

Thee, *thē,* *(pron.)* سنى seni ; **to —** سكا sana ; **of —** سنك senin ; **to — and thou** *(v. n.)* سن ديمك sen demek ; *(fig.)* سنلى بنلى قونوشمق senli benli qonoushmaq.

Theft, theft, *(n.)* سرقت sirqat ; خيرسزلق hursuzluq.

Their, *thār,* *(pron.)* اونلرك onlarun ; **— Theirs,** (*thārz*) *(pron.)* اونلركى onlarunki.

Theism, thē'izm , *(n.)* ايمان îmân ; اللهه اعتقاد allâha î'tiqâd ; *(phil.)* الهيه مسلكى ilâhiyye mesleki ; **— Thē'ist,** *(n.)* اللهه معتقد allâha môu'teqid ; *(phil.)* الهيه‌جى ilahiyyeji.

Them, *them,* *(pron.)* اونلرى onlaru ; **to —** اونلره onlara ; **— selves,** (-selvz') *(pron. pl.)* كنديلرى kendileri.

Theme, thēm, *(n.)* موضوع mevzôu'.

Then, *then,* *(ad.)* او زمان o zeman ; او حالده o halde ; *(afterward)* صوكره sôra ; *(a.)* او زمانكى o zemanki.

Thence, *thens,* *(ad.)* او زماندن o zemandan ; *(place)* اورادن oradan ; *(reason)* او سببدن o sebebden ; **— 'forth,** *(ad.)* او زماندن برى o zemandan beri ; اوندن صوكره ondan sôra.

Theodolite, thē-od'ō-līt, *(n.)* ته‌ئودوليت (آلتى) te-odolit (-âleti).

Theology, thē-ol'ō-ji, *(n.)* *(lit.)* الٓهيات ilâhiyyât ; علوم دينيه oulôumu dîniyye; **— Thēolog'ical,** (-loj'ik-al) *(a.)* ... الٓهيات ilâhiyyât ; (دينى) (dînî) ; **— student** الٓهيات طلبه‌سى ilâhiyyât talebesi ; *(pl.)* طلبهٔ علوم talebeyi oulôum ; **— school** الٓهيات مكتبى ilâhiyyât mektebi; **— Thēol'ogist,** (-'oj-ist) *(n.)* الٓهيوندن ilâhiyyôundan ; *(pl.)* الٓهيون ilâhiyyôun ; علما oulemâ.

Theomancy, thē'ō-man-si, *(n.)* الهام ilhâm ; (كشف غيب) (keshfi gayb).

Theorem, thē'ō-rem, *(n.)* *(math.)* دعواى نظرى dâ'vâyi nazarî ; دعوا dâ'vâ ; مسئله mes-ele.

Theory, thē'o-ri, *(n.)* نظريه nazariyye ; *(pl.)* نظريات nazariyyât ; **— and practice,** نظريات و عمليات nazariyyât ve ameliyyât ; **— of «gravitation»** «جاذبهٔ عموميه» نظريه‌سى «jâzibe-i oumôumiyye» nazariyyesi ; **— Thēōret'ical,** (-'ik-al) *(a.)* نظرى nazarî ; *(ad.)* نظريات اعتباريله nazariyyât î'tibârîle ; بالنظريه bin-nazariyye; **— Thē'ōrist,** *(n.)* نظرى nazarî ; (نظرياتجى) (nazariyyâtju) ; **— Thē'ōrize,** (-rīz) *(v.n.)* نظريه قورمق nazariyye qourmaq.

Theosophy, thē-os'ō-fi, *(n.)* تصوف tesavvouf.

Therapeutic, ther-a-pū'tik, *(n.)* تداويه عائد tedâvîye â-id ; *(n.pl.)* فن تداوى fenni tedâvî.

Therapia, the-rap'ia, *(n.pr.)* طرابيه tarabya.

There, *thār,* *(ad.)* اوراده orada ; *(to)* اورايه oraya ; *(int.)* ! ايشته ishte ! ; **— is,-are,** واردر ...vardur; *(negative)* يوقدر ...yoqdour ; **— was,** واردى ...vardu ; *(negative)* يوقدى ...yoqdou ; **— about',** *(ad.)* اورالرده oralarda ;

(fig.) او رادەلردە o raddelerde; — **aft'er,** *(ad.)* اوندن صوکره ondan sôra; (بعده) (bâ'dehôu); *(according)* اوکا کوره ona gheure; — **bγ,** (-bī') *(ad.)* بو صورتله bou sôuretle; — **for,** (thār-fur') اونك ایچون onoun ichün; بونك ایچون bounoun ichün; — **fore,** (*th*ėr'fur) *(ad.)* بو سببدن bou sebebden; بناءً علیه binâ-en aleyh; — **in',** *(ad.)* اونده onda; بو خصوصده bou housôusda; — **inaf'ter,** *(ad.)* آشاغیسنده ashâsundâ; بالآخره bil-âhura; — **of,** *(ad.)* اونك onoun; اوندن ondan; — **'tofore,** (-'tōō-fōr) *(ad.)* اوندن اول ondan evvel; او زمانه قدر o zemâna qadar; — **'upon,** *(ad.)* اونك اوزرینه onoun üzerine; همان hemen; — **with',** (-wi*th*) *(ad.)* بونکله bounounla; بونك اوزرینه bounoun üzerine; — **'withal,** (-'wi*th*-ōl') *(ad.)* بونکله bounounla; *(same time)* عین زمانده aynu zemânda; بوندن باشقه boundan bashqa.

Thermal, thėr'mal, *(a.)* ... حرارت harâret..; صیجاق sujaq; — **springs,** *(n.pl.)* قاپلیجەلر qaplujalar; ایلیجەلر ulujalar.

Thermometer, thėr-mom'e-tėr, *(n.)* ترمومتره termometre; *(lit.)* میزان الحراره mîzânül-harâre; — **Themomet'rical,** (-'rik-al) *(a.)* ...ترمومتره termometre...; — **Thermomet'rically,** (-'rik-al-i) *(ad.)* ترمومتره ایله termometreyle.

These, *th*ēz, *(pron.)* بونلر bounlar.

Thesis, thē'sis, *(n.)* *(lit.)* نقطهٔ نظر noqtayi nazar; مدعا mudde-â; *(subject)* موضوع mevzôu'; تز tez; *(pl.)* — **Theses,** (thē'sēz).

Thessalia, thes-sā'li-a, *(n.pr.)* تسالیا tesalya.

Thew, thū, *(n.)* عضله azale; *(lit.)* بازو bâzôu, (pazu); *(pl.)* عضلات azalât.

Theγ, *th*ā, *(pron.)* اونلر onlar; — **saγ,** دییورلر ...diyorlar; دینیلیور ...deniliyor.

Thick, thik, *(a.)* قالین qalun; *(dense)* کثیف kesîf; *(close)* صیق suq; *(fig.)* صیقی suqu; *(liquid)* بولانیق boulanuq; *(n.)* قالینلق qalunluq; *(lit.)* ثخن sihan; *(fig.)* اورتەسی ortasu; اك کوجی en güjü; *(pers.)* قالین قفالی qalun qafalu; *(ad.)* صیقیجه suquja; *(frequently)* صیقجه suqja; *(depth)* درینه derine; **through — and thin** بوتون مشکلاته رغماً bütün müshkülâta râgmen; هیچ ییلمقسزین hich yulmaqsuzun; — **ness,** *(n.)* قالینلق qalunluq; *(lit.)* ثخن sihan; — **set,** *(n.)* صیق suq; *(body)* بودور bodour; — **Thicken,** (thik'n) *(v.a.)* صیقمق suqmaq; صیقیشدیرمق suqushdurmaq; قالینلاتمق qalunlatmaq; *(v. n.)* صیقیشمق suqushmaq; — **Thickening,** (thik'n-ing) *(n.)* قالینلاشمه qalunlashma; *(liquid)* قویولاشدیرمه qoyoulashdurma; — **Thick'et,** *(n.)* صیق قورو suq qorou; — **Thick'ish,** *(n.)* قالینجه qalunja.

Thief, thēf, *(n.)* خیرسز hursuz; سارق sâriq; **stop — !** طوتك! toutoun!; خیرسز وار! hursuz vâr!; — **catcher,** (-kach'ėr) *(n.)* سیویل ضابطه sivil zâbuta; (خفیه) (hafiye).

Thieve, thēv, *(v. n.)* خیرسزلق ا. hursuzluq et.; چالمق chalmaq; — **Thievish,** (thēv'ish) *(a.)* خیرسزجه hursuzja; *(ad.)* خیرسزلقله hursuzluqla; چالارق chalaraq; — **Thievishness,** (thēv'-ish-nes) *(n.)* سرقت اعتیادی sirqat î'tiyâdu.

Thigh, thī, *(n.)* قالچه qalcha; *(buchery)* بود boud; — **bone,** (-bōn) *(n.)* قالچه کمیکی qalcha kemîy.

Thill, thil, *(n.)* آرابه قولی araba qolou; قول qol.

Thimble, thim'bl, *(n.)* یوکسوك yüxük; — **rig,** *(n.)* حقه‌بازلق hoqqabazluq; *(v.n.)* آلداتمق aldatmaq

Thin, thin, *(a.)* اینجه inje; *(lean)* ضعیف zayuf; *(liquid)* صولو soulou; خفیف hafif; *(fig.)* سیرك seyrek; *(v.a.)* اینجه‌لتمك injeltmek; خفیفلتمك hafifletmek; سیرکلتمك seyreltmek; *(-away)* اینجه‌لمك injelmek; *(fig.)* آزالمق azalmaq; — **lγ,** *(ad.)* خفیفجه hafifje; سیرکجه seyrekje; — **ness,** *(n.)* اینجه‌لك injelik; ضعیفلق zayufluq; خفیفلك hafiflik; سیرکلك seyreklik; آزلق azluq; — **skinned,** (-skin'd) *(a.)* *(fig.)* حساس hassâs; مستعد müsta-id.

Thine, *th*īn, *(pron.)* سنك senin; سنککی seninki.

Thing, thing, *(n.)* شی shey; *(pl.)* شیلر sheyler; *(effects)* اشیا eshyâ; **the —** *(fig.)* ایش ish; مسئله mes-ele.

Think, thingk, *(v.n.)* دوشونمك düshünmek; *(hold)* عد ا. add et.; ظن ا. zann et.; *(v.a.)* تصور ا. tesavvour et.; *(believe)* فرض ا. farz et.; — **of** فكرى او. ...fikri ol.; — **over** (ى) تأمل ا. ...(-i) te-emmül et.; — **Think'ėr,** *(n.) (lit.)* متفكر mütefekkir; *(pl.)* متفكرين mütefekkirîn; **able** — ايى دوشونن iyi düshunen; ايى محاكمه لى iyi mouhâkemeli; *(pl.)* مقتدر متفكرين mouqtedir mütefekkirîn; **free** — سربست فكرلى serbest fikirli; *(lit.)* غير متعصب gayri müte-assub; — **Think'ing,** *(n.)* دوشونمه düshünme; *(lit.)* تفكر tefekkür; *(fig.)* فكر fikr; *(a.) (lit.)* متفكر mütefekkir; **way of** — *(fig.)* مطالعه moutâlâ; *(lit.)* طرز محاكمه tarzu mouhâkeme; تلقى telaqqî.

Third, thėrd, *(a.)* اوچنجى üchünjü; *(lit.)* ثالث sâlis; *(n.)* اوچده بر üchde bir; ثلث sülüs; — **ly,** *(ad.)* اوچنجيسى üchünjüsü; *(lit.)* ثالثاً sâlisen; **every — day** اوچ كونده بر üch günde bir.

Thirst, thėrst, *(n.)* صوصامه sousama; *(lit.)* عطش atsh; *(v. n.)* صوصامق sousamaq; *(-after) (lit.)* (ه) تشنه ...(e-) teshne ol.; — **Thirstily,** (thėrst'i-li) *(ad.)* صوصايهرق sousayaraq; حرارتله harâretle; *(fig. & lit.)* تهالكله tehâlükle; — **Thirstiness,** (thėrst'i-nes) *(n.)* صوصامه sousama; حرارت harâret; *(fig. & lit.)* تهالك tehâlük; — **Thirsty,** (thėrst'i) *(a.)* صوصامش sousamush; *(poet.)* عطشان atshân; *(fig.)* تشنه teshne; **to be** — صوصامق sousamaq; حرارتى او. harâreti ol.; **I am** — صوصادم sousadum; حرارتم وار harâretim var.

Thirteen, thėr'tēn, *(a.)* اون اوچ on üch; — **Thirteenth,** (thėr'tēnth) *(a.)* اون اوچنجى on üchünjü; *(n.)* اون اوچده بر on üchde bir.

Thirty, thėr'ti, *(a.)* اوتوز otouz; — **Thirtieth,** (thėr'ti-eth) *(a.)* اوتوزنجى otouzounjou; *(n.)* اوتوزده بر otouzda bir.

This, *th*is, *(pron.)* بو bou.

Thistle, this'l, *(n.)* دوه ديكنى deve dikeni; — **down,** *(n.)* ديكن پاموغى diken pamôu; (توى) (tüy); — **Thistly,** (this'li) *(a.)* ديكنلى dikenli.

Thither, *th*i*th*'ėr, *(ad.)* اورايه oraya; — **ward,** *(ad.)* اورايه طوغرى oraya dôrou.

Thole, thōl, *(n.) (mar.)* اسقارموز isqarmoz.

Thole, thōl, *(v.a.)* تحمل ا. tehammül et.

Thong, thong, *(n.)* قاييش qayush; صيرم surum.

Thorax, thō'raks, *(n.)* كوكس geu-üs; *(lit.)* صدر sadr.

Thorn, thorn, *(n.)* ديكن diken; *(fig.)* حائل hâ-il; بلا belâ; — **in the flesh** *(fig.)* ايچنده قورد ichinde qourd; انديشه endîshe; *(to give a-)* ايچنه قورد قومق ichine qourd qomaq; انديشهيه صوقمق endisheye soqmaq; — **back,** *(zo.)* قالقان بالغى qalqan balugh; — **bush,** *(n.)* ديكنلك dikenlik; — **Thorn'y,** (-'i) *(a.)* ديكنلى dikenli; *(fig.)* كوج güj; بلالو belâlu.

Thorough, thur'ō, *(a.)* مكمل mükemmel; تام tam; — **ly,** *(ad.)* تماماً tamâmen; مكملاً mükemmelen; *(lit.)* بالاطراف bil-etrâf; — **bred,** *(a.)* خالص hâlis; خالص الدم hâlisüd-dem; — **fare,** *(n.)* يول yol; كچيد gechid; — **knowledge,** (-nōl'ej) *(n.)* معلومات تامه mâ'lôumâtu tâmme.

Those, *th*ōz, *(pron.)* اونلر onlar; شونلر shounlar; *(such)* (كبى) او o (gibi)...; — «**books**» «كتابلر» او o «kitablar».

Thou, *th*ow, *(pron.)* سن sen.

Though, *th*ō, *(conj.)* هرنه قدر her ne qadar. كرچه gerchi; *(notwithstanding)* بونكله برابر bounounla berâber.

Thought, thawt, *(n.)* دوشونمه düshünme; فكر fikr; *(intention)* نيت niyyet; *(care)* اهتمام ihtimâm; *(fig.)* نزاكت nezâket; *(pl.)* افكار efkyâr; — **Thoughtful,** (thawt'fōōl) *(a.)* دوشونجهلى düshünjeli; *(lit.)* نازك nâzik; *(lit.)* اهتمامكار ihtimâmkyâr; — **Thoughtfully,** (thawf'fōōl-i) *(ad.)* دوشونجه ايله düshünjeyle; *(lit.)* متفكرانه mütefekkirâne; *(fig.)* نزاكتله nezâketle; علاقه ايله alâqayle; — **Thoughtless,** (thawt'les) *(a.)* دوشونجهسز düshünjesiz; *(careless)* قيدسز qaydsuz; *(stupid)* سرسم sersem; بينسز beyinsiz; — **Thoughtlessly,** (thawt'les-li) *(ad.)* دوشونجهسزجه

düshünjesizje ; سرسمجه sersemje ; **— Thoughtlessness,** (thawt'les-nes) *(n.)* دوشونجه‌سزلك düshünjesiz-lik ; قیدسزلق qaydsuzluq ; سرسملك sersemlik ; دیوانه‌لك dîvânelik.

Thousand, thow'zand, *(a & n.)* بیك bin ; **—s of ...** بیكلرجه binlerje... ; **hundreds of —s of** یوز بیكلرجه yüz binlerje ; **... a —** بیكی bini... ; **one in a —** بیكده بر binde bir... ; **— times** بیك دفعه bin def-a ; بیك قات bin qat ; **— and One Nights** بیك بر كیجه (حكایه‌لری) bin bir geje (-hikyâ-yeleri) ; **— fold,** *(a.)* بیك قات bin qat ; بیك مثلی bin misli ; **— Thousandth,** (thow'zandth) *(a.)* بیكنجی bininji ; *(n.)* بیكده بری binde biri.

Thrace, thrās, *(n.pr.)* تراكیا trakya ; **Eastern —** شرقی تراكیا sharqî trakya ; **Western —** غربی تراكیا garbî trakya ; **— Thracian,** (thrā'shun) *(a.)*...تراكیا trakya... ; *(n.)* تراكیالی trakyalu.

Thrall, thrawl, *(n. & a.)* كوله keule ; اسیر esîr ; *(v.a.)* محكوم ا. mahkyôum et. ; اسیر ا. esîr et. ; **— dom,** *(n.)* اسارت esâret ; محكومیت mahkyôu-miyyet.

Thrash, thrash, *(v.a.)* خرمن ا. har-man et. ; *(fig.)* دوومك deuvmek ; تپه‌لمك tepelemek ; **— Thrash'er,** *(n.)* خرمن ایدن harman eden ; **— Thrash'ing,** *(n.)* ...خرمن harman... ; *(fig.)* تپه‌لمه tepeleme ; طیاق dayaq ; **— machine** خرمن ماكنه‌سی harman makinesi ; **— floor** خرمن یری harman yeri.

Thread, thred, *(n.)* ایپلك iplik ; تیره tire ; *(bot.)* تل tel ; *(pl.)* الیاف elyâf ; *(discourse)* رابطه râbuta ; *(lit.)* انسجام insijâm ; *(run)* جریان jereyân ; *(screw)* حلزون halezon ; **— of life** *(lit.)* طریق حیات tarîqi hayât ; مقدرات mouqadderât ; **— bare,** (-bār) *(a.)* ییپرانمش yupranmush ; پك اسكی pek eski ; **— lace,** (-lās) *(n.)* (تیره) دانتل (tire-) dantel.

Threat, thret, *(n.)* تهدید tehdîd ; *(lit.)* اخافه ihâfe ; **— Threaten,** (thret'n) *(v.a.)* تهدید ا. tehdîd et. ; **— Threat-ening,** (thret'n-ing) *(a.)* *(lit.)* تهدیدكار tehdîdkyâr ; *(n.)* *(lit.)* تهدیدات teh-dîdât ; **— Threateningly,** (thret'n-ing-li) *(ad.)* تهدیدكارانه tehdîdkyâ-râne.

Three, thrē, *(a. & n.)* اوچ üch ; **— cornered,** (-kor'nērd) *(a.)* اوچ كوشه‌لی üch keusheli ; مثلث müselles ; **— 'fold,** *(a.)* اوچ قات üch qat ; اوچ مثلی üch misli ; **— 'legged,** (-legd) *(a.)* اوچ آیاقلی üch ayaqlu ; **— 'pence,** (-pens) *(n.)* اوچ پەنس üch pens ; **— 'score,** (-skōr) آلتمش altmush ; **— Three'ply,** (-'pli) *(a.)* اوچ قات üch qat.

Threshold, thresh'old, *(n.)* اشیك eshik ; *(lit.)* عتبه atebe ; *(entrance)* مدخل medhal ; *(fig.)* بدایت bidâyet.

Thrice, thrīs, *(ad.)* اوچ دفعه üch def-a.

Thrift, thrift, *(n.)* تصرف tesarrouf ; اداره idâre ; *(prosperity)* سعادت se-âdet ; *(lit.)* رفاه refâh ; **— box,** *(n.)* قومباره qoumbara ; **— Thrift'ily,** (-'i-li) *(ad.)* اداره ایله idâreyle ; **— Thrift'less,** *(a.)* مسرف müsrif ; اداره‌سز idâresiz ; **— Thrift'y,** (-'i) *(a.)* اداره‌لی idâreli.

Thrill, thril, *(v.n.)* تویلری اورپرمك tüy-leri ürpermek ; *(penetrate)* نفوذ ا. nüfôuz et. ; تأثیر ا. te'sîr et ; *(n.)* خلجان halejân ; **— Thrilling,** (thril'ing) *(a.)* تویلری اورپرتیجی tüyleri ür-pertiji ; *(lit.)* مهیج müheyyij ; مؤثر mü-essir.

Thrive, thrīv, *(v.n.)* بویومك beuyü-mek ; *(lit.)* انكشاف ا. inkishâf et. ; *(succeed)* موفق او. mouvaffaq ol. ; *(lit.)* رفاهه مظهر او. refâha mazhar ol. ; **— Thriv'ing,** *(a.)* مسعود mes-ôud ; *(lit.)* مرفه müreffeh ; **— Thri'vingly,** (-li) *(ad.)* رفاهله refâhla.

Throat, thrōt, *(n.)* بوغاز boghaz ; **sore —** بوغاز آغریسی boghaz ârusu ; خناق hounnâq ; **to cut one's —** (ی) بوغازلامق ...(i-) boghazlamaq.

Throb, throb, *(n.)* آتمه atma ; *(lit.)* ضربان darbân ; *(v.n.)* آتمق atmaq ; چارپمق charpmaq.

Throe, thrō, اضطراب uzturâb ; آجی aju ; *(fig.)* آلام âlâm.

Thrombosis, trom-bō'sis, *(n.)* طمار التهابی damar iltihâbu ; *(lit.)* سد دم seddi dem.

Throne, thrōn, *(n.)* تخت taht ; *(v.a.)* تخته اوطورتمق tahta otourtmaq ; *(lit.)*

ا. اجلاس ijlâs et.; — **Throneless,** (thrōn'les) *(a.)* تختسز tahtsuz.

Throng, throng, *(n.)* قالابالق qalabaluq; ازدحام izdihâm; *(fig.)* سورى sürü; *(v.a.)* طولديرمق doldourmaq; ا. قالابالق qalabaluq et.; *(v.n.)* طولمق dolmaq; أوشوشمك üshüshmek.

Throstle, thros'l, *(n. & zo.)* آرديج قوشى arduj qoushou.

Throttle, throt'l, *(n.)* غيرتلاق gurtlaq; نفس بوروسى nefes borousou; *(v.a.)* بوغمق bômaq; *(mach.)* قاپامق qapamaq; — **valve,** *(n.)* تروتل والف trotul valf.

Through, throō, *(prep.)* ايچندن ichinden; دن ...den; *(among)* آره‌سندن ...arasundan; *(by)* واسطه‌سيله ...vâsutasîle; دلالتيله ...delâletîle; *(consequent)* دن ناشى ...den nâshî; *(ad.)* *(entirely)* ... كاملاً kyâmilen ...; تماماً tamâmen...; — **ly,** *(ad.)* كاملاً kyâmilen... ; باشدن نهايته قدر bashdan nihâyete qadar...; — **out',** *(prep.)* باشدن باشه basdan basha; هر طرفنده her tarafunda; *(ad.)* هر طرفده her tarafda; *(time)* دائما dâ-imâ; مدتنجه ...müddetinje; اثناسنده esnâsunda; *(entirely)* تماماً tamâmen; — **ticket,** *(n.)* طوغرى بيلت dôrou bilet; — **train,** (-trān) *(n.)* طوغرى ترەن dôrou tren; آقطارمه‌سز ترەن aqtarmasuz tren.

Throw, trō, *(v.a.)* آتمق atmaq; *(yarn)* صارمق sarmaq; *(wrestling)* دويرمك devirmek; يره آتمق yere atmaq; *(n.)* آتيم atum; *(distance)* مسافه mesâfe; *(elan)* حمله hamle; آتيليش atulush; **to — away** آتمق atmaq; ا. بر طرف ber-taraf et.; *(lose)* قاچيرمق qachurmaq; ا. غائب gayb et.; *(waste)* ا. هبا hebâ et.; **to — back** ا. رد redd et.; *(reflect)* ا. عكس ax et.; **to — by** بر طرفه آتمق bir tarafa atmaq; **to — down** آشاغى آتمق ashâ atmaq; *(destroy)* ا. تخريب tahrîb et.; *(fig.)* دوشورمك düshürmek; **to — over** ا. ترك terk et.; — **Thrown,** (thrōn) *(a.)* آتيلمش atulmush; *(fig.)* مغلوب mâglôub; *(yarn)* بوكولمش bükülmüsh.

Thrum, thrum, *(n.)* اوج ouj; صاچاق sachaq; *(v.a.)* أورمك eurmek.

Thrum, thrum, *(n.)* *(mus.)* فنا چالغى fenâ chalgu; *(v.n.)* فنا چالمق fenâ chalmaq.

Thrush, thrush, *(n.)* *(zo.)* آرديج قوشى arduj qoushou.

Thrush, thrush, *(n.)* *(med.)* آغز التهابى âz iltihâbu.

Thrust, thrust, *(n.)* ضربه darbe; حمله hamle; *(pressure)* تضييق tazyîq; زور zor; *(v.a.)* صوقمق soqmaq; صاپلامق saplamaq; *(v.n.)* ا. حمله hamle et.; *(intrude)* صوقولمق soqoulmaq; — **on** ا. اجبار ijbâr et.; ا. ابرام ibrâm et.; — **off** كرى سورمك geri sürmek: ا. دفع def et.; — **upon** زورلامق zorlamaq; ا. تضييق tazyîq et..

Thud, thud, *(n.)* سس ses; كورولتو gürültü; *(lit.)* طراقه tarâqa; *(v.n.)* سس چيقارمق ses chuqarmaq; (كورله‌مك) (gürlemek).

Thumb, thum, *(n.)* باش پارمق bash parmaq; *(v.a.)* كيرلتمك kirletmek; *(v.n.)* *(mus.)* چالمق chalmaq; — **screw,** (-skrōō) *(n.)* اشكنجه آلتى ishkenje âleti; منكنه mengene; — **stall,** (-'stawl) *(n.)* يوكسوك yüxük; **by rule of —** عملى اوله‌رق amelî olaraq; *(fig.)* قاباجه qabaja; تخميناً tahmînen; **under one's —** (ك) الندە ...(in-) elinde; (ك) حكمنده ...(in-) hükmünde.

Thump, thump, *(n.)* يومروق youmrouq; ضربه darbe; *(v.a.)* وورمق vourmaq: *(v.n.)* *(mar.)* طوسلامق toslamaq; — **Thump'ing,** *(a.)* بيوك beuyük; جسيم jesîm; *(heavy)* آغر âr; *(fig.)* مدهش müdhish.

Thunder, thun'dėr, *(n.)* كوك كورله‌مسى geuk gürlemesi; *(lit.)* رعد râ'd; *(fig.)* كورولتو gürültü; *(v.n.)* كوك كورله‌مك geuk gürlemek; *(fig.)* كورله‌مك gürlemek: *(v.a.)* ا. اعلان î'lân et.; باغيرمق bârmaq; **it — s** كوك كورله‌يور geuk gürleyor; — **bolt,** *(n.)* شمشك shimshek; يلديرم yuldurum; *(rel.)* آفاروز afaroz; *(pers.)* قهرمان qahramân; — **storm,** *(n.)* كوك كورولتوسى geuk gürültüsü; (فيرطنه) (furtuna); — **Thun'dėring,** *(a.)* *(fig.)* مدهش müdhish; *(lit.)* رعد آسا râ'd âsâ; — **Thun'deringly,** (-'dėr-ing-li) *(ad.)* كورله‌يه‌رك gürleyerek.

Thursday, thurz'dā, *(n.)* پنجشنبه (كونى) pershenbe (-günü).

Thus, *th*us, *(ad.)* بويله beuyle ; شويله sheuyle ; بو صورتله bou sôuretle.

Thwack, thwak, *(n.)* ضربه darbe ; *(v.a.)* (خيزلى) ورومق (huzlu-) vourmaq.

Thwart, thwawrt, *(a.)* آيقيرى ayquru ; قارشى qarshu ; *(n.)* *(mar.)* اوطوراق otouraq ; *(v.a.)* مخالفت ا. mouhâlefet et. ; بوزمق bozmaq ; — **Thwarting,** (thwawrt'ing) *(a.)* قارشى qarshu ; مخالف mouhâlif ; — **Thwartingly,** (thwawrt'ing-li) *(ad.)* مخالف صورتده mouhâlif sôuretde ; عكسيلكله axilikle.

Thy, *th*ī, *(pron.)* سنك senin ; — **self',** كندك kendin.

Thyme, tīm, *(n.)* نانه nâ'ne ; **wild** — يابانى ككيك yabâni kekik.

Tibet, tib'et, *(n.pr.)* تيبه‌ت tibet.

Tick, tik, *(n.)* *(zo.)* صاقيرغه saqurga ; *(cloth)* طوق toq ; **bed** — مندر يوزى minder yüzü ; شيلته‌لك shiltelik.

Tick, tik, *(n.)* *(sound)* طيقيردى tuqurdu ; *(credit)* بورج borj ; ويره‌سى veresi ; *(v. n.)* طيقيردامق tuqurdamaq ; ويره‌سيه ويرمك veresiye vermek ; **on** — ويره‌سيه veresiye.

Ticket, tik'et, *(n.)* بيلت bilet ; بوصله pousla ; *(pol.)* نامزد ليسته‌سى nâmzed listesi ; *(v.a.)* ئه‌تيكت قويمق etiket qomaq ; *(American)* بيلت ويرمك bilet vermek ; **return** — عودت بيلتى avdet bileti ; **season** — موسم آبونه‌مانى mevsim abonumanu ; **the** — *(fig.)* تام آرزو tam arzôu ; مطلوب matlôub ; — **porter,** *(n.)* مارقه‌لى حمال marqalu hamal ; (قوميسيونر) (qomisyoner).

Tickle, tik'l, *(v. n.)* غيجيقلامق gujuqlamaq ; *(fig.)* اوقشامق oqshamaq ; *(v. n.)* غيجيقلانمق gujuqlanmaq ; — **Tick'lėr,** *(n.)* *(fig.)* مشكل müshkül ; *(note)* جيب دفترى jeb defteri ; — **Tick'ling,** *(n.)* غيجيقلانمه gujuqlanma ; — **Tick'lish,** *(a.)* غيجيقلانير gujuqlanur ; *(susceptible)* اويناق oynaq ; حساس hassâs ; *(critical)* نازك nâzik ; مشكل müshkül ; — **Tick'lishness,** *(n.)* غيجيقلانمه gujuqlanma ; حساسيت hassâsiyyet ; قرارسزلق qarârsuzluq ; نزاكت nezâket ; مشكلات müshkülât.

Tide, tīd, *(n.)* مد و جزر meddü jezr ; *(season)* زمان zemân ; موسمى mevsimi ; *(course)* جريان jereyân ; *(v. n.)* آقينتيله كيتمك aquntîle gitmek ; **high** — مد medd ; **low** — جزر jezr ; — **gates,** (-gātz) *(n.pl.)* قاپاقلر qapaqlar ; — **waiter,** (-wāt'ėr) *(n.)* كومروك مأمورى gümrük me'môurou ; — **Ti'dal,** *(a.)* مدى وجزرى meddî ve jezrî ; — **wave** مد طالغه‌سى medd dalgasu.

Tidings, tīd'ingz, *(n.pl.)* حوادث havâdis ; *(lit.)* شئون shü-ôun.

Tidy, tī'di, *(a.)* تميز temiz ; ترتيبلى tertîbli ; قيوراق quvraq ; *(confortable)* راحت rahat ; — **Tidily,** (tī'di-li) *(ad.)* تميزجه temizje ; انتظامله intizâmla ; ترتيبله tertîble ; — **Ti'diness,** *(n.)* تميزلك temizlik ; ترتيب tertîb ; نظام nizâm.

Tie, tī, *(n.)* باغ bâ ; *(fig.)* رابطه râbuta ; *(equality)* مساوات müsâvât ; *(lit.)* تساوى tesâvî ; *(v.a.)* باغلامق bâlamaq ; ربط ا. rabt et. ; *(v.n.)* باشه باش كلك basha bash gelmek ; — **down** *(fig. & lit.)* تقييد ا. taqyîd et. ; **to play off a** — مسابقه‌يى تكرار ا. müsâbaqayi tekrâr et. ; حل ا. hall et. ; — **beam,** *(n.)* كيريش kirish ; قوشاق qoushaq.

Tier, tēr, *(n.)* قات qat ; صيره sura «**second**» — **of boxes** قات «ايكنجى» لوجه‌لر «ikinji» qat lojalar.

Tierce, tērs, *(n.)* فوچى fuchu ; *(cards)* تيه‌رس tiyers ; (اوچ كاغد) (üch kyâd).

Tiff, tif, *(n.)* كوجنمه güjenme ; اغبرار igbirâr.

Tiflis, tif-lēs', *(n.pr.)* تيفليس tiflis.

Tiger, tī'gėr, *(n.)* قاپلان qaplan ; *(bully)* (جاقاجى) (jaqaju) ; *(servant)* سايس seyis ; — **Ti'gress,** *(n.)* ديشى قاپلان dishi qaplan.

Tight, tīt, *(a.)* صيقى suqu ; دار dar ; *(liquid)* آقماز aqmaz ; صيزماز suzmaz ; *(fitting)* بيچيملى bichimli ; *(greedy)* الى صيقى eli suqu ; — **ly,** *(ad.)* صيقيجه suquja ; صيم صيقى sum suqu ; — **ness,** *(n.)* صيقيلق suquluq ; *(density)* كركينلك gerginlik ; *(greediness)* خست hisset ; — **Tighten,** (tīt'n) *(v.a.)* صيقمق suqmaq ; كرمك germek ; — **Tights,** (tītz) *(n.pl.)* مايو mayo ; صيق پانطالون suqu pantalon.

Tigris, tī'gris, *(n.pr.)* دجله (نهرى) dijle (-nehri).

Tilbury, til'ber-i, *(n.)* تيلبورى tilbeuri ; خفيف فايطون hafif fayton.

Tile, tīl, *(n.)* کیرەمید kiremid; *(pipe)* کونك künk; *(enamelled)* چینی chini; *(v.a.)* کیرەمید قاپلامق kiremid qaplamaq; کونك دوشەمك künk deushemek; *(pers.)* بکجی قویمق bekji qomaq; — **kiln,** *(n.)* کیرەمید اوجاغی kiremid ojâ; — **Tiler,** (tīl'ėr) *(n.)* کیرەمیدجی kiremidji; *(lodge)* قاپوجی qapuju; — **Ti'ling,** *(n.)* طام dam; کیرەمیدلر kiremidler.

Till, til, *(prep.)* (ینجەیە) قدر ..(injeye-) qadar; (ە) قدر ...(e-) qadar.

Till, til, *(n.)* پارە چکمجەسی para chekmejesi; کوز geuz.

Till, til, *(v.a.)* ایشلەمك ishlemek: سورمك sürmek; — **Tillable,** (til'a-bl) *(a.)* ا کیلیر ekilir; *(lit.)* قابل زرع qâbili zeri'; — **Tillage,** (til'āj) *(n.)* ایشلنمش طوپراق ishlenmish topraq; *(act)* زراعت zirâ-at; — **Tiller,** (til'ėr) *(n.)* چیفتجی chiftji; عملە amele; *(rudder's)* یکە yeke.

Tilt, tilt, *(n.)* تنتە tente; *(v.a.)* تنتە چکمك tente chekmek; — **Tilt'ed,** *(a.)* تنتەلی tenteli.

Tilt, tilt, *(n.)* *(inclination)* میل meyl; *(thrust)* حملە hamle; *(sp.)* مزراق اویونی muzraq oyounou; *(v.a.)* *(raise)* بر اوجنی قالدیرمق bir oujounou qaldurmaq; یاتیرمق yaturmaq; حملە ا. hamle et.; *(forge)* دوومك deuvmek; *(v.n.)* میل ا. meyl et.; یاتمق yatmaq; — **over** دویرمك devirmek; طومبا ا. toumba et; — **hammer,** (-ham'ėr) *(n.)* (چرخلی) چکیچ (charqlu-) chekij; — **Tilt'ed,** *(a.)* *(raised)* اوجی قالقیق oujou qalquq; *(metal)* دوومە deuvme; ایشلنمش ishlenmish.

Timbal, tim'bal, *(n.)* دونبەلك dümbelek; داربوقە darbouqa.

Timber, tim'bėr, *(n.)* کراستە kereste; *(mar.)* قابورغە qabourga; — **tree,** *(n.)* کراستەلك آغاج kerestelik âj; — **work,** *(n.)* کراستە ایشلری kereste ishleri; طوغرامەجیلق dôramajuluq; — **Tim'bered,** (-'bėrd) *(a.)* کراستەسی... kerestesi...; **well** — کراستەسی چوق kerestesi choq; ایی اورمانلق iyi ormanluq; *(suitable)* الوریشلی elverishli; موافق mouvâfuq.

Time, tīm, *(n.)* زمان zemân; وقت vaqit; *(fig.)* صیرەسی surasu; زمانی zemânu; *(duration)* مدت müddet; *(repetition)* کرە kerre; دفعە def-a; *(mus.)* فاصلە fâsula; (مەزور) (mezür); *(pl.)* احوال ahvâl; *(history)* (عالم) وقایع vaqâyi' (-âlem); *(v.a.)* (زمانی) تنظیم ا. (zemânu-) tanzîm et.; وقتی تعیین ا. vaqti tâ'yîn et.; *(set)* عیار ا. ayâr et.; « **three** » — **s** «اوچ» دفعە «üch» def-a; **at the** — وقتندە ...vaqtinde; **at** — **s** زمان زمان zemân-zemân; آرە صیرە ara sura; **the first** — ایلك دفعە ilk def-a; **in** — زماننندە zemânunda...; *(course)* ...زمانلە zemânla...; **the** — **being** حال حاضر hâli hâzur; شیمدی shimdi; *(for-)* شیمدیلك shimdilik; حال حاضردە hâli hâzurda; **what** — **is it?** ساعت قاچ sât qach?; **to keep** — طوغری کیتمك dôrou gitmek; *(fig.)* شاشیرمامق shashmamaq; *(fig.)* انتظامی محافظە اِتمك intizâmu mouhâfaza et.; **to make**— وقتندە بیتیرمك vaqtinde bitirmerk; *(recover)* وقتی تلافی ا. vaqti telâfî et.; — **ball,** *(n.)* وقت کورەسی vaqit küresi; تایم بول tâym-bôl; — **charter,** *(n.)* استیجار istîjâr; — **fuse,** (-fūz) *(n.)* ثانیەلی طاپە sâniyeli tapa; — **gun,** *(n.)* (زوال طوپی) (zevâl topou); طوپ top; — **honoured,** (-on'urd) *(a.)* اسکی eski; معتبر môu'teber; — **keeper,** (-kēp'ėr) *(n.)* ساعت مقید mouqayyid sât; *(pers.)* قونترول مأموری qontrol me'mourou; — **ly,** *(ad.)* ایرکن erken; *(fig.)* مناسب minâsib; — **piece,** (-pēs) *(n.)* ساعت sât; — **table,** (-tā'bl) *(n.)* تعرفە tâ'rife; — **work,** *(n.)* کوندەلك ایشی gündelik ishi; ساعتلە چالیشمە sâtle chalushma; — **worn,** *(a.)* اسکیمش eskimish; کهنە keuhne; — **Timed,** (tīm'd) *(a.)* **well** — وقتندە vaqtinde; مناسب minâsib; **ill** — وقتسز vaqitsiz; مناسبتسز minâsebetsiz.

Timid, tim'id, *(a.)* قورقاق qorqaq; *(shy)* محجوب mahjôub; چکینکن chekingen; — **ly,** *(ad.)* قورقارق qorqaraq; چکینەرك chekinerek; — **Timid'ity,** (-ti) *(n.)* قورقو qorqou; جبانت jebânet; محجوبیت mahjôubiyyet; جسارتسزلك jesâretsizlik.

Timorous, tim'o-rus, *(a.)* قورقاق qorqaq; جبین jebîn; — **ly,** *(ad.)* قورقارق qorqaraq; *(lit.)* جبینانە jebînâne.

Timur (**-Leng,**) te-mōōr' (-leng), *(n. pr.)* دەمیر لنك demir lenk; تیمور timour.

Tin, tin, *(n.)* قالای qalay ; *(con)* تنكه teneke ; قوطی qoutou ; *(v.a.)* قالایلامق qalaylamaq ; *(pack)* تنكه یه قومق teneke ye qomaq ; قوطی یه قومق qoutouya qomaq ; — **foil,** *(n.)* لوحه قالای levha qalay ; —**'man,** *(n.)* تنكه جی tenekeji ; — **' plate,** (-plāt) *(n.)* تنكه (لوحه) (levha-) teneke ; — **' ware,** (-wār) *(n.)* تنكه معمولاتی teneke mâ'môulâtu.

Tincture, tingk'tūr, *(n.)* خفیف رنك hafif renk ; بویا boya ; *(quantity)* آز مقدار az miqdâr ; *(med.)* روح rôuh ; (محلول) (mahlôul) ; *(v.a.)* رنك ویرمك renk vermek ; بویامق boyamaq.

Tinder, tin'dėr, *(n.)* قاو qav ; (كبریت) (kibrit) ; — **box,** *(n.)* قاو قوطیسی qav qoutousou ; (بریكت) (briket).

Tine, tīn, *(n.)* صاپان اوجی sapan ojou ; اوج ouj.

Ting, ting, *(n.)* چاك سسی chan sesi.

Tinge, tinj , *(v.a.)* رنك ویرمك renk vermek ; *(n.)* رنك renk ; *(fig.)* اثر eser.

Tingle, ting'gl, *(v. n.)* تیترەمك titremek ; صیزلامق suzlamaq · — **Ting'ling,** *(n.)* تیترەمه titreme ; صیزلامه suzlama ; *(fig.)* سیكیرلنمه sinirlenme.

Tinker, tingk'ėr, *(n.)* تنكه جی tenekeji ; (قالایجی) (qalayju).

Tinkle. tink'l, *(v. n.)* چینلامق chunlamaq ; أوتمك eutmek ; *(v.a.)* چینلاتمق chunlatmaq ; — **Tink'ling,** *(n.)* چینلامه chunlama ; صدا sedâ ; *(a.)* سسلی sesli.

Tinsel, tin'sel, *(n.)* پول poul ; سوس süs ; *(fig.)* قابا شی qaba shey ; *(a.)* قابا qaba ; پارلاق parlaq ; *(superficial)* سطحی sat-hî ; *(v.a.)* سوسله‌مك süslemek ; پوللامق poullamaq.

Tint, tint, *(n.)* رنك renk ; *(lines)* چیزگیلر chizgiler ; *(v.a.)* رنك (برآز) ویرمك (biraz-) renk vermek ; — **Tint'ed,** *(a.)* رنكلی renkli ; چیزگیلی chizgili

Tiny, tī'ni, *(a.)* اوفاجق oufajuq ; كوچوجك küchüjük

Tip, tip, *(n.)* اوج ouj ; تپه tepe : *(fig.)* اوج یاپمق ouj yapmaq ; **on the — of the tongue** دیلنك اوجنده dilinin oujounda.

Tip, tip, *(n.)* *(tap)* دوقونمه doqounma; فیسكه fiske ; *(information)* خبر haber ; *(money)* بخشش bahshish ; *(v.a.)* *(strike)* دوقونمق doqounmaq ; *(fig.)* خبر ویرمك haber vermek ; بخشش ویرمك bahshish vermek ; *(v. n.)* یان یاتمق yan yatmaq ; — **over** دورلمك devrilmek ; — **cat,** (-kat) *(n.)* چلیك چوماق (اویونی) chelik chomaq (-oyounou).

Tippet, tip'et, *(n.)* پەلەرن pelerin ; یاقه yaqa.

Tipple, tip'l, *(v. n.)* ایچمك ichmek ; آتمق atmaq ; *(n.)* ایچكی ichki ; (چاقینتی) (chaquntu) ; — **Tippler,** (tip'lėr) *(n.)* ایچر icher ; سرخوش sarhosh ; — **Tippling house,** میخانه meyhâne.

Tipstaff, tip'staf, *(n.)* *(constable)* قواص qavas : مباشر mübâshir.

Tipsy, tip'si, *(a.)* كیف (چاقیر) (chaqur-) keyf : **to get —** كیف او. keyf ol. ; — **Tips'ily,** (-'si-li) كیف بر حالده keyf bir halde.

Tiptoe, tip'tō, *(n.)* آیاغك اوجی ayân oujou ; پارمق اوجی parmaq oujou ; **on —** آیاغك اوجیله ayân oujîle ; خفیفجه hafifje : *(fig.)* پك مراقده pek merâqda ; انتظارده intizârda; **to walk on —** آیاغك اوجیله یورمك ayân oujîle yürümek.

Tiptop, tip'top, *(n. & a.)* مكمل mükemmel : فوق العاده fevqal-âde.

Tirade, ti-rād', *(n.)* *(lit.)* توبیخات tevbîhât ; اخطارات ihtârât.

Tire, tīr, *(n.)* باشلق bashluq ; سوس süs : *(hoop)* چنبر chenber ; *(rubber)* لاستیك (تكرلك) lastik (-tekerlek) ; — **Tireless,** (tīr'les) *(a.)* لاستیكسز lastiksiz.

Tire, tīr, *(v.a.)* یورمق yormaq ; *(fig.)* اوصاندیرمق ousandurmaq ; *(v.n.)* یورولمق yoroulmaq ; اوصانمق ousanmaq ; — **Tired,** (tīrd) *(a.)* یورغون yorgoun ; اوصانمش ousanmush ; **I am —** یورولدم yorouldoum ; یورغونم yorgounoum: — **Tireless ,** (tīr'les) *(a.)* یورولماز yoroulmaz ; — **Tiresome,** (tīr'sum) *(a.)* یوروجی yoroujou ; اوصاندیریجی ousanduruju: — **Tiresomeness,** (tīr'sum-nes) *(n.)* یورغونلق yorgounlouq; اوصانج ousanj.

Tissue, tish'ū, *(n.)* صیرمه surma ; ایشلەمه ishleme ; *(ana.)* نسج nesj ; تشكلات teshekkülât ; *(v.a.)* أورمك eurmek; ایشلەمك ishlemek ; — **pāper,** *(n.)* ایپك كاغدی ipek kyâdu ; اینجه كاغد inje kyâd.

Tit, tit, *(n.) (zo.)* سرچه serche; *(fig.)* ياورو yavrou; — **bit,** اك اعلاسى en â'lâsu; *(bonbon)* شكرلمه shekerleme; — **for tat,** *(fig.)* عينيله مقابله aynîle mouqâbele; (قصاص) (qusas); (من دقه دقه!) (men daqqa douqqa!); — **mouse,** (-mows) *(n.)* آرى قوشى aru qoushou.

Tithe, tīth, *(n.)* عشر oushr; *(pl.)* اعشار â'shâr; — **free,** (-frē) *(a.)* اعشاردن معاف â'shârdan mou-âf; — **Tithabl,** (tīth'a-bl) *(a.)* عشره تابع oushra tâbi'; — **Tither,** (tīth'ėr) *(n.)* اعشار مأمورى â'shâr me'mûrou.

Title, tī'tl, *(n.)* اسم ism; *(distinction)* عنوان ounvân; نام nâm; *(right)* استحقاق istihqâq; *(heading) (lit.)* سرنامه ser-nâme; *(v.a.)* ديمك demek; — **deed,** (-dēd) *(n.)* حجت heujjet; — **page,** (-pāj) *(n.)* قاب صحيفه‌سى qab sahîfasu; باش bash; — **Titled,** (tī'tld) *(a.)* عنوانلى ... ounvânlu; ... نامنده ...nâmunda.

Titter, tit'ėr, *(n.)* (سينسى) كولمك (sinsi-) gülmek; *(v.n.)* خفيف كولمك hafif gülmek.

Tittle, tit'l, *(n.)* پك آز pek az; ذره zerre; — **tattle,** (-tat'l) *(n.)* لقلقيات laqlaqiyyât; *(v.n.)* كوه‌زه‌لك ا. geve-zelik et..

Titular, tit'ū-lar, *(n.) (lit.)* لفظى lafzî; عنوانني حائز ounvânunu hâ-iz; *(n.)* صاحب عنوان sâhibi ounvân; اصيل asîl; *(jud.)* صاحبى sâhibi; — **ly,** *(ad.)* عنواناً ounvânen; اصالةً asâleten.

To, tōō, *(prep.)* ه ...e, ...a; يه ...ye, ..ya; *(infinitive)* مك ...mek; مق ...maq.

Toad, tōd, *(n.) (zo.)* (قاره) قوربغه (qara-) qourbâ; *(fig.)* عادى âdî; — **eater,** (-ēt'ėr) *(n.)* دالقاوق dalqavouq; — **in a hole** طالاش كبابى talash kebabu; *(pers.)* جانلى اعلان janlu i'lân; — **stool,** *(n.)* زهرلى منطار zehirli mantar; — **Toady,** (tōd'i) *(n.)* دالقاوق dalqavouq; *(v.a.)* تبصبص ا. tebasbous et.; — **Toadyism,** (tōd'i-izm) *(n.)* ريا riyâ; تبصبص tebasbous.

Toast, tōst, *(n.)* توست tôst; *(bread)* قيزارمش اكمك quzarmush ekmek; *(v.a.)* شرفنه ايچمك ...sherefine ichmek; قيزارتمق quzartmaq; — **rack,** اكمكلك ekmek-lik; — **Toaster,** (tōst'ėr) *(n.)* (اسقاره) (uzgara).

Tobacco, to-bak'ō, *(n.)* توتون tütün; *(lit.)* دخان douhân; — **box,** *(n.)* طبقه tabaqa; — **pipe,** (-pīp) *(n.)* چوبوق choubouq; — **Tobacconist,** (to-bak'ō-nist) *(n.)* توتونجى tütünjü.

Toboggan, tō-bog'an, *(n.)* قيزاق quzaq; (قيزاق آرابه‌سى) (quzaq arabasu); *(v.n.)* قيزاق قايمق quzaq qaymaq.

Tocsin, tok'sin, *(n.)* تهلكه چاكى tehlike chanu; آلارم alârm.

Toddle, tod'l, *(v. n.)* امكلمك emekle-mek; *(fig.)* كيتمك gitmek; *(n.)* كزينمك gezinmek.

Toe, tō, *(n.)* آياق پارمغى ayaq parmâ; *(v.)* آياغك اوجيله باصمق ayân oujîle basmaq; — **cap,** *(n.)* قوندوره بورنى qoundura bournou; (ماسقاراتا) (masqarata); — **nail,** (-nāl) *(n.)* آياق طيرناغى ayaq turnâ.

Toga, tō'ga, *(n.)* قاپوط qapout.

Together, tōō-geth'ėr, *(ad.)* برلكده bir-likde; برابر berâber; **to come** — برلشمك birleshmek; *(assemble)* طوپلانمق toplanmaq; **to go** — برلكده كيتمك bir-likde gitmek.

Toggle, tog'l, *(n.) (mar.)* قاصه چليكى qasa chelîy; — **iron,** (-ī'urn) *(n.)* (متحرك) زيپقين (müteharrik-) zupqun; — **joint,** *(n.)* ديرسك dirsek.

Toil, toil, *(n.)* زحمت zahmet; يورغونلق yorgounlouq; *(v.n.)* يورولمق yoroul-maq; چاليشمق chalushmaq; — **worn,** *(a.)* يورغون yorgoun; — **Toil'ėr,** *(n.)* چاليشقان chalushgan; يورولماز yoroul-maz; — **Toil'some,** (-'sum) *(a.)* يوروجى yoroujou; زحمتلى zahmetli.

Toil, toil, *(n.) (snare)* طوزاق touzaq.

Toilet, toil'et, *(n.)* تووالت tovalet; — **service,** (-sėr'vis) *(n.)* تووالت طاقمى tovâlet taqumu; — **soap,** (-sōp) *(n.)* تووالت صابونى tovalet sabounou.

Token, tō'kn, *(n.)* علامت alâmet; اشارت ishâret; *(coin)* مارقه marqa; *(fig.)* دليل delîl; *(lit.)* نشانه nishâne.

Tolerate, tol'ėr-āt, *(v.a.)* تحمل ا. teham-mül et.; مساعده ا. müsâde et.; تجويز ا. tejvîz et.; — **Tol'erable,** (-'ėr-a-bl) *(a.)* چكيلير chekilir; تحمل اولنور teham-mül olounour; *(enough)* اورته orta; *(lit.)* متوسط mütevassut; — **Tol'erably,** (-'ėr-a-bli) *(ad.)* ... اولدقجه oldouqja...; — **Tol'erance,** (-'ėr-ans) *(n.)* تحمل tehammül; *(lit.)*

مسامحه müsâmaha ; *(sci.)* تولرانس tolerans ; — **Tol'ērant,** *(a.)* متحمل mütehammil ; صبرلی saburlu ; — **Tol'ērantly,** (-'ēr-ant-li) *(ad.)* مسامحه‌کارانه müsâmahakyârâne ; — **Tolērā'tion,** (-'shun) *(n.)* صبر sabr ; تحمل tehammül ; *(parl.)* حریت hürriyyet ; مساوات müsâvât.

Toll, tōl, *(n.)* اوقتروو‌ا oqtrouva ; رسوم rüsôum ; *(road)* طریق بدلی tarîq bedeli ; *(bridge)* مروریه mürôuriyye ; *(market)* کوپری پاره‌سی keuprü parasu ; تذکره پاره‌سی tezkere parasu; — **bridge,** (-brij) *(n.)* مروریه‌لی کوپری müròuriyyeli keuprü ; — **gate,** (-gāt) *(n.)* قاپو qapou ; (قوردون) (qordon) ; — **house,** (-hows) *(n.)* قولوبه qoulübe ; کیشه gishe ; — **man,** *(n.)* تحصیلدار tahsîldâr.

Toll, tōl, *(n.) (bell)* سس ses ; چاك سسی chan sesi ; *(v.n.)* چالینمق (چاك) (chan-) chalunmaq.

Tomahawk, tom'a-hawk, *(n.)* بالطه balta.

Toman, tō-män', *(n.)* تومن tümen.

Tomato, tō-mä'tō, *(n.)* توماتس domâtes ; *(-sauce)* صالچه salcha ; ازمه ezme.

Tomb, tōōm, *(n.)* مزار mezar ; قبر qabr ; — **stone,** *(n.)* مزار طاشی mezar tashu.

Tombac, tom'bak, *(n.)* طومباق tombaq ; (حلالی) (helâli).

Tombola, tom'bō-la, *(n.)* طومبالا tombola.

Tomboy, tom'boi, *(n.)* حاشاری (hasharu) ; آفاجان قیز afajan quz.

Tomcat, tom'kat, *(n.)* ارکك کدی erkek kedi.

Tome, tōm, *(n.)* جلد jild.

Tomfool, tom'fōōl, *(n.)* دالقاووق dalqavouq ; مسخره masqara ; — **Tomfool'ery,** (-fōōl'e-ri) *(n.)* مسخره‌لق masqaraluq.

Tommy, tom'i, *(n.)* فرانجه‌لا (کوچوك) (-küchük) furanjela ; *(pl.)* ارزاق erzâq ; *(rations)* تعیینات tâ'yînât ; معینات mou-ayyenât.

To-morrow, too-mor'ō, *(n. & ad.)* یارین yarun ; *(fig.)* فردا ferdâ.

Tom-tom, tom'tom, *(n.)* داوول davoul.

Ton, tun, *(n.)* طونه tona ; طون ton ; **long** — انکلیز طونه‌سی ingiliz tonasu ; (یکرمی قنطار) (yirmi qantar) ; **short** — عادی طونه âdî tona ; (بیك کیلو) (bin kilo).

Tone, tōn, *(n.)* قوت qouvvet ; (صدا) (sedâ) ; *(colour)* رنك renk ; آهنك âhenk ; *(mus.)* درجه dereje ; پرده perde ; *(fig.)* طرز tarz ; حال hâl ; *(v.a.)* قوت ویرمك qouvvet vermek ; *(colour)* تون ویرمك ton vermek ; رنك ویرمك renk vermek ; — **down** تعدیل ا. tâ'dîl et. ; *(fig.)* یومشامق yumushamaq ; **sweet toned,** (tōn'd) *(a.)* طاتلی tatlu ; *(lit.)* آهنکدار âhenkdâr.

Tongs, tongz, *(n.pl.)* ماشه masha ; پهنسه‌ت penset.

Tongue, tung, *(n.)* دیل dil ; لسان lisân ; *(idiom)* شیوه shîve ; **to hald one's** — دیلنی طوتمق dilini toutmaq.

Tonic, ton'ik, *(a. & n.)* تونیك tonik ; مغدی mougaddî.

To-night, tōō-nīt', *(n.)* بو آقشام bou aqsham ; بو کیجه bou geje.

Tonnage, tun'āj, *(n.)* طونیلاتو tonilato; *(capacity)* طونه‌سی tonasu ; استیعابی istî-âbu ; *(duty)* طونه رسومی tona rüsôumou ; *(fig.)* صفائن sefâ-in ; طوناژ tonâj.

Tonsil, ton'sil, *(n.)* بادمجك bâdemjik.

Tonsile, ton'sil, *(a.)* قیرپیلیر qurpulur ; *(bot.)* بیچیلیر bichilir.

Tonsure, ton'shōōr, *(n.)* تراش turash.

Too, tōō, *(ad.)* فضله fazla ; پك pek ; *(fig.)* جعلی jâ'lî ; *(also)* کذا kezâ ; دخی ...dahî ; ده ...de ; ...da.

Tool, tōōl, *(n.)* آلت âlet ; *(fig.)* واسطه vâsuta ; *(v.a.)* قالب باصمق qalub basmaq ; — **Tool'ing,** *(n.)* ایشجیلك ishjilik ; *(binding)* قالب qalub ; سوس süs,

Tooth, tōōth, *(n.)* دیش dish ; *(v.a.)* دیش یاپمق dish yapmaq ; — **and nail** *(fig.)* بوتون قوتیله bütün qouvvetîle ; — **ache,** (-āk) *(n.)* دیش آغریسی dish ârusu ; — **brush,** *(n.)* دیش فیرچه‌سی dish furchasu ; — **paste,** (-pāst) *(n.)* دیش معجونی dish mâ'jounou ; پات pat ; — **pick,** *(n.)* کوردان kürdan ; — **powder,** *(n.)* دیش توزی dish tozou; — **Toothed,** *(a.)* دیشلی ...dishli ;

(*bot.*) طيرطيل turtul ; — **Tooth'less,** (*n.*) ديشسز dishsiz ; — **Tooth'some,** (-'sum) (*a.*) لذتلى lezzetli ; طاتلى tatlu.

Top, top, (*n.*) تپه tepe ; اوست üst ; (*fig.*) باش bash ; رأس re's ; (*mar.*) چاناقلق chanaqluq ; (*a.*) اك يوكسك en yüxek ; يوقارى youqaru ; (*v.a.*) تپه‌سنى اورتمك tepesini eurtmek ; اوستنى اورتمك üstünü eurtmek ; (*surpass*) گچمك gechmek ; — **boots,** (*n.*) (كنارلى) چيزمه (kenarlu-) chizme ; — **gallant,** (*n.*) بابافينغو baba-fingo ; — **heavy,** (-hev'i) (*a.*) حواله‌لى havâleli ; (*fig.*) كيف keyf ; سرخوش sarhosh ; —**'mast,** (*n.*) غابيه چوبوغى gabye choubôu ; — —**'most,** (*a.*) اك يوكسك en yüxek ; — **sail,** غابيه يلكنى gabiye yelkeni ; — **side,** (-sīd) (*n.*) يوقارى طرف yoqaru taraf.

Top, top, (*n.*) (*toy*) طوپاچ topach.

Toparch, tō'pärk, (*n.*) رئيس re-îs ; حاكم hâkim ; امير emîr; — **Toparchy,** (tō'pärk-i) (*n.*) امارت emâret ; ايالت eyâlet.

Topaz, tō'paz, (*n.*) طوپاز topaz ; زبرجد zeberjed ; (*yellow*) صارى ياقوت saru yâqôut.

Tope, tōp, (*v. n.*) (چوق) ايچمك (choq-) ichmek ; — **Toper,** (tō'pėr) (*n.*) عياش ayyâsh ; سرخوش sarhosh.

Topic, top'ik, (*n.*) موضوع mevzôu' ; بحث bahs ; (*phil.*) موضوعه mevzôu-a ; (*pl.*) موضوعات mevzôu-ât ; — **Top'ical,** (-'ik-al) (*a.*) (*lit.*) موضعى mevzu-î ; (*subject*) بحثه عائد bahse â-id ; — **Top'ically,** (-'ik-al-i) (*ad.*) موضعاً mevzu-an ; موضوع اعتباريله mevzôu' î'tibârîle.

Topography, tō-pog'ra-fi, (*n.*) طوپوغرافيا topôghrafya ; (خريطه اخذى) (harîta ahzi) ; — **Tōpog'rapher,** (-'raf-ėr) (*n.*) طوپوغراف topôghraf ; (*mil.*) (خريطه مأمورى) (harîta me'môurou) ; — **Topograph'ic,** (-'ik) (*a.*) طوپوغرافيق topôghrafiq ; (موقعى) (mevqu-î).

Topple, top'l, (*v. n.*) يووارلانمق youvarlanmaq ; تكرلنمك tekerlenmek ; دوشمك düshmek.

Topsyturvy, top'si-tur-vi, (*a.*) آلت اوست alt-üst ; (*n.*) قاريشيقلق qarushuqluq.

Torch, torch, (*n.*) مشعله mesh-ale; — **bearer,** (-bār'ėr) (*n.*) مشعله‌جى mesh-aleji ; — **light,** (*n.*) مشعله ضياسى mesh-ale zuyâsu ; — **light procession** فنار آلايى fener alayu.

Torment, tor'ment, (*n.*) اذيت eziyet ; عذاب azâb ; (*v.a.*) اذيت ا. eziyet et. ; صيقمق suqmaq ; عذاب ويرمك azâb vermek ; — **Torment'ėr,** (*n.*) اذيتجى eziyetji ; صيقيجى suquju ; (*rel.*) ظالم zâlim ; (*fork*) چاتال chatal; — **Torment'ingly,** (-li) (*ad.*) عذابله azâbla ; اشكنجه ايله ishkenjeyle.

Tornado, tor-nā'dō, (*n.*) قاصيرغه qasurga.

Torpedo, tor-pē'do, (*n.*) طورپيدو torpido ; (*automatic-*) سيار طورپيدو seyyâr torpido; ذات الحركه طورپيدو zâtülhareke torpido ; (*zo.*) قادرغه بالغى qadurga balugh ; — **boat,** (*n.*) طورپيدو بوط torpido bot ; — **net,** (*n.*) طورپيدو آغى torpedo aghu ; شيپقه shupqa.

Torpid, tor'pid, (*a.*) اويوشوق ouyoushouq ; طوكمش donmoush ; — **Torpid'ity,** (-'i-ti) (*n.*) اويوشوقلق ouyoushouqlouq.

Torpor, tor'por, (*n.*) اويوشمه ouyoushma ; طوكمه donma ; (*fig.*) عطالت atâlet.

Torrefy, tor'e-fī, (*v.a.*) قاوورمق qavourmaq ; — **Torrefaction,** (tor-e-fak'-shun) (*n.*) (*act*) قاوورمه qavourma ; (*state*) قاوورولمه qavroulma.

Torrent, tor'ent, (*a.*) سيل sel ; — **Torrential,** (tor-en'shal) (*a.*) سيل كبى sel gibi ; چوق choq.

Torrid, tor'id, (*a.*) پك صيجاق pek sujaq ; قيزغين quzgun ; — **zone,** (-zōn) (*n.*) منطقهٔ حاره mountuqayi hârre ; — **Torridity,** (tor-id'i-ti) (*n.*) قيزغين حرارت quzgun harâret.

Torsion, tor'shun, (*n.*) بورمه bourma ; (*lit.*) التوا iltivâ ; — **Torsibil'ity,** (-si-bil'i-ti) (*n.*) بورولمه خاصه‌سى bouroulma hâssasu.

Torso, tor'so, (*n.*) كووده geuvde ; بدن beden.

Tort, tort, (*n.*) خطا hatâ; جرم jürm ; قباحت qabâhat.

Tortoise, tor'tis, *or* -tois, (*n.*) قاپلومبغه qaploumbâ ; — **shell,** (*n.*) باغ bâgh; ئه‌قاى eqây.

Tortuous, tor'tū-us, *(a.)* طولاشيق dolashuq; طولامباجلو dolambajlu; *(lit.)* معوج mou-avvej; *(fig.)* حیله‌لی hîleli; **— ly,** *(ad.)* طولامباجلو بر حالده dolambajlu bir halde; *(fig.)* حیله ایله hîleyle; **— Tortuosity,** (tor-tū-os'i-ti) *(n.)* طولامباج dolambaj; *(lit.)* اعوجاج i'vijâj; *(fig.)* حیله hîle.

Torture, tor'tūr, *(n.)* اشکنجه ishkenje; عذاب azâb; *(v.a.)* اشکنجه یاپمق ishkenje yapmaq; **— Tor'turer,** (-'tūr-ėr) *(n.)* ظالم zâlim; اعتسافجی i'tisâfju; **— Tor'turingly,** (-'tūr-ing-li) *(ad.)* اشکنجه ایله ishkenjeyle.

Tory, tō'ri, *(n.)* محافظه‌کار mouhâfazakyâr; (توری) (tori); **— Toryism,** (tō'rizm) *(n.)* محافظه‌کارلق mouhâfazakyârluq.

Toss, tos, *(v.a.)* آتمق atmaq; فیرلاتمق furlatmaq; *(zo.)* (طوس) وورمق (tos-)vourmaq; *(agitate)* صارصمق sarsmaq; تحریک ا. tahrîk et.; *(v.n.)* چالقانمق chalqanmaq; آتیلمق atulmaq; *(-off)* ایچیویرمک ichivermek; *(-up)* هوایه آتمق havaya atmaq; *(coin)* یازی-طوره اوینامق yazu-toura oynamaq; *(n.)* آتمه atma; *(fig.)* هیجان heyejân; **— Tossing,** (tos'ing) *(a.)* آتیش atush; *(sho.)* صارصینتی sarsuntu; *(min.)* صاوورمه

Total, tō'tal, *(a.)* مجموع mejmou'; بوتون bütün; *(complete)* کامل kyâmil; *(n.)* یکون yekyôun; مجموع mejmou'; **grand —** یکون عمومی yekyôuni oumoumî; جمعاً یکون jem-an yekyôun; **— ly,** *(ad.)* کاملاً kyâmilen; کلیاً külliyyen **— Tōtal'ity,** (-'i-ti) *(n.)* هپسی hepsi; کافه‌سی kyâffesi; *(lit.)* کلیت külliyyet.

Totem, tō'tem, *(n.)* (بت) پوت pout; صنم sanem.

Totter, tot'ėr, *(v.n.)* سندله‌مک sendelemek; صاللانمق sallanmaq; **all of a —** تیتره‌یه تیتره‌یه titreye-titreye; **— Tottering,** (tot'ėr-ing) *(a.)* تیترک titrek; سندله‌ین sendeleyen; *(n.)* سندله‌مه sendeleme; **— Totteringly,** (tot'ėr-ing-li) *(ad.)* سندله‌یه‌رک sendeleyerek; تیتره‌یه‌رک titreyerek.

Touch, tuch, *(n.)* دوقونمه doqounma; تماس temâs; *(mus.)* ال el; چالیش chalush; *(hint)* اخطار ihtâr; *(trace)* اثر eser; *(feeling)* حس hiss; *(test)* تجربه tejrübe; محک mahekk; *(v.a.)* دوقونمق doqounmaq; *(fig.)* تماس ا. temâs et; *(mar.)* اوغرامق ôuramaq; *(relate)* تعلق ا. te-allouq et.; *(pity)* متأثر ا. müte essir et.; **— up** *(art)* رتوش ا. retoush et.; **in —** تماسده temâsda; مناسبتده minâsebetde; **— -and-go** *(a.)* گوچ güch; تهلکه‌لی tehlikeli; *(n.)* تهلکه tehlike; **— hole,** (-hōl) *(n.)* فالیه دلیکی falye deliy; **— pāper,** *(n.)* فیتیل fitil; **— stone,** (-stōn) *(n.)* محک طاشی mahek tashu; **to be touched** دوقونولمق doqounoulmaq; *(fig.)* متأثر او. müteessir ol.; **— Touchiness,** (tuch'i-nes) *(n.)* تیتیزلک titizlik; حساسیت hassâsiyyet; **— Touching,** (tuch'ing) *(a.) (fig.)* مؤثر mü-essir; آجیقلی ajuqlu; *(relating)* (ه) دائر ...(e-) dâ-ir; (ه) عائد ...(e-) â-id; **— Touchingly,** (tuch'ing-li) *(ad.)* مؤثر صورتده mü-essir sôuretde; **— Touchy,** (tuch'i) *(a.)* تیتیز titiz; سینیرلی sinirli; حساس hassâs.

Tough, tuf, *(a.)* مقاوم mouqâvim; قوپماز qopmaz; *(viscous)* أوزلو euzlü; طوتار toutar; *(vigorous)* قوتلی qouvvetli; سرت sert; *(difficult)* مشکل müshkül; *(enduring)* طایانیقلی dayanuqlu; پیشکین pishkin; **— ly,** *(ad.)* مقاوم صورتده mouqâvim sôuretde; **— ness,** *(n.)* مقاومت mouqâvemet; سرتلک sertlik; مشکلات müshkülât; *(endurance)* تحمل tehammül; پیشکینلک pishkinlik; **— Toughen,** (tuf'n) *(v.a.)* سرتلشدیرمک sertleshdirmek; *(v.n.)* سرتلشمک sertleshmek; *(fig.)* پیشمک pishmek; **— Toughish,** (tuf'ish) *(a.)* سرتجه sertje; أوزلیجه euzlüje; *(difficult)* چتینجه chetinje.

Toulon, tōō-lōn', *(n. pr.)* طولون toulon.

Tour, tōōr, *(n.)* دور devr; طور tour; **— Tourist,** (tōōr'ist) *(n.)* سیاح seyyâh.

Tournament, tōōr'na-ment, *(n.)* مسابقه‌لر müsâbaqalar; اویونلر oyounlar; تورنووا tournouva; *(hist.)* جرید اویونی jirid oyounou.

Tourniquet, tōōr'ni-ket, *(n.)* تورنیکه tournike.

Touse, towz, *(v. n.)* چکمک chekmek; ایتیشمک itishmek.

Tousle, tow'zl, *(v.a.)* بوزمق bozmaq; برباد ا. berbâd et.

Tow, tō, *(v.a.)* چكمك chekmek ; يدكه آلمق yedeye almaq; *(n.)* قيتيق qutuq; **in —** يدكده yedekde ; **to take in —** يدكه آلمق yedeye almaq ; **— boat**, (-bōt) *(n.)* رومورکور romeurkeur ; **— line**, (-līn) *(n.)* يدك خلاطى yedek halatu ; خلاط halat ; **— path**, *(n.)* يدكجى يولى yedekji yolou ; **— Towage**, (tō'āj) *(n.)* چكمه chekme ; *(money)* يدك اجرتى yedek üjreti ; جريه jerriyye.

Toward, tō'ard, *(prep.)* (ه) طوغرى ...(e-) dôrou ; *(for)* ايچون ...ichün ; ...براى berâyi... ; *(near)* يقين yaqun ; *(ad.)* اوزره ...üzre ; دردست derdest.

Towardly, tō'ward-li, *(a.)* ايستكلى istekli ; استعدادلى istî'dâdlu ; *(docile)* حليم halîm ; *(ad.)* ملايمتله mülâyemetle ; **— Tō'wardliness**, *(n.)* آرزو arzôu ; ايستك istek ; استعداد istî'dâd.

Towel, tow'el, *(n.)* حاولى havlou ; *(altar)* اورتو eurtü ; **— rack**, *(n.)* حاولى صيريغى havlou surugh; **— Tow'elling**, (-'el-ing) *(a.)* حاولى بزى havlou bezi ; *(fig.)* طياق dayaq.

Tower, tow'ēr, *(n.)* قوله qoule ; *(fortress)* برج bürj ; حصار hisar ; *(v.n.)* يوكسلمك yüxelmek ; **— Tow'ēring**, *(a.)* پك يوكسك pek yüxek ; *(violent)* شدتلى shiddetli ; فضله fazla.

Town, town, *(n.)* شهر shehir ; قصبه qasaba ; **the —** قصبه خلقى qasaba halqu ; اهالى ahâlî ; **— hall**, (-hawl) بلديه دائرهسى belediye dâ-iresi ; **— talk**, (-tawk) *(n.)* حوادث havâdis ; *(subject)* كونك مسئلهسى günün meselesi ; **— Town'y**, (-'i) *(n.)* شهرلى shehirli.

Toxicology, tok-si-kol'ō-ji, *(n.)* زهرلر zehirler ; *(lit.)* مبحث سموم mebhasi sümôum ; **— Tox'ic**, (-'ik) *(a.)* سمى semmî ; **— Tox'icant**, (-'i-kant) *(a.)* زهرلى zehirli ; سمى semmî ; *(n.)* سم semm ; زهر zehir.

Toy, toi, *(n.)* اويونجاق oyounjaq ; *(fig. & lit.)* بازيچه bâzîche ; *(amorous)* اويناشمه oynashma ; *(v.n.)* اوينامق oynamaq ; اويناشمق oynashmaq ; **— man**, *(n.)* اويونجاقجى oyounjaqju ; **— shop**, *(n.)* اويونجاق مغازهسى oyounjaq maghazasu; اويونجاقجى دكانى oyounjaqju dükkyanu ; **— Toy'some**, (-'sum) *(a.)* هوائى havâ-î ; اويناق oynaq.

Trace, trās, *(n.)* ايز iz ; اثر eser ; *(plan)* قروكى qroki ; پلان pilan ; *(strap)* قاييش qayush ; *(v.a.)* ايزينى تعقيب ا. izini tâ'qîb et. ; *(discover)* بولمق boulmaq ; قروكيسنى ياپمق qrokisini yapmaq ; چيزمك chizmek ; **— back** *(fig.)* اصلنى آرامق aslunu aramaq ; *(lit.)* ارجاع ا. irjâ' et. ; **— Traceable**, (trās'a-bl) *(a.)* *(fig.)* (ايزى) بولونهبيلير (izi-) boulounabilir; كوستريلهبيلير geusterilebilir ; **— Tracer**, (trā'sēr) *(n.)* بولان boulan ; *(draw.)* رسام ressam ; **— Trā'cery**, (-'se-ri) *(n.)* *(pl.)* تزيينات tezyînât ; اويمهلر oymalar.

Trachea, tra-kē'a, *(n.)* *(lit.)* قصبه qasaba ; (غيرتلاق) (gurtlaq) ; *(bot.)* طامار damar ; *(pl.)* قصبات qasabât ; طامارلر damarlar ; **— Tracheotomy**, (trā-ke-ot'o-mi) *(n.)* غيرتلاق عملياتى gurtlaq ameliyyâtu.

Tracing, trās'ing, *(n.)* قوپيه qopya ; *(act)* قوپيهسنى چيقارمه qopyasunu chuqarma ; **— pāper**, *(n.)* صمان كاغدى saman kyâdu.

Track, trak, *(n.)* ايز iz ; *(path)* يول yol ; *(fig.)* طريق tarîq ; *(races)* قوشو محلى qoshou mahalli ; *(rail)* راى rây ; خط hatt ; *(v.a.)* ايزينى تعقيب ا. izini tâ'qîb et. ; *(marks)* اشارت ا. ishâret et. ; *(tow)* (يدك) چكمك (yedek-) chekmek ; **off the —** يولدن چيقمش yoldan chuqmush ; **— boat**, (-bōt) *(n.)* يدك صاندالى yedek sandalu ; **— layer**, (-lā'ēr) *(n.)* خط عملهسى hatt amelesi ; **— Track'less**, *(a.)* يولسز yolsouz ; خالى hâlî ; هيچ كچيلمهمش hich gechilmemish ; **— Track'man**, *(n.)* خط مأمورى hatt me'môurou.

Tract, trakt, *(n.)* ساحه sâha ; قطعه qut-a ; *(duration)* دوام devâm ; *(rel.)* جزؤ jüz ; رساله risâle.

Tractable, trakt'a-bl, *(a.)* چكيلير chekilir ; *(fig.)* يوله كلير yola gelir ; مطيع moutî' ; **— Tractabil'ity**, (-bil'i-ti) *(n.)* سوز ديكلهمه seuz dinleme ; *(lit.)* مطاوعت moutâvâ't.

Tractile, trakt'il, *(a.)* اوزانير ouzanur ; چكيلهبيلير chekilebilir; **— Tractil'ity**, (-til'i-ti) *(n.)* اوزانمه ouzanma ; *(lit.)* انجرار injirâr.

Traction, trak'shun, *(n.)* *(act)* چکمه chekme ; جر jerr ; *(st.)* چکیلمه chekilme ; *(lit.)* انجرار injirâr ; **mechanical —** *(lit.)* جر میخانیکی jerri mihanikî ; ماکنه قوتی makine qouvveti ; **— Tract'ive,** (-'iv) *(a.)* چکیجی chekiji ; *(lit.)* جری jerrî ; **— force** قوۀ جریه qouveyi jerriyye; **— Tract'or,** (-'ur) *(n.)* *(agr.)* تراقتور traqteur.

Trade, trād, *(n.)* تجارت tijâret ; *(craft)* صنعت san-at ; مسلك meslek ; *(mar.)* سفر sefer ; *(men)* *(pl.)* تجاران tüjjarân ; اصناف esnâf ; *(v. n.)* تجارت ا. tijâret et. ; *(-on)* استفاده ا. istifâde et. ; *(speak)* بحث ا. bahs et. ; *(-with)* تجارتی یاپمق ...tijâreti yapmaq ; معامله‌سی یاپمق ...mou-âmelesi yapmaq; *(mar.)* (ه) سفر ا. . .(e-) sefer et. ; **— mārk,** *(n.)* علامت فارقه alâmeti fâriqa ; مارقه marqa ; **— s'man,** *(n.)* تاجر tâjir ; *(pl.)* تجار tüjjar ; اصناف esnâf ; **— ūnion,** *(n.)* اصناف جمعیتی esnâf jem-iy-yeti ; تجارت اتحادی tijâret ittihâdu ; تجارت برلگی tijâret birliy ; **— winds,** *(n. pl.)* ملتملر meltemler ; **— Trād'ėr,** *(n.)* تاجر tâjir ; *(pl.)* تجار tüjjar ; *(fig.)* ایش آدمی ish adamu ; *(mar.)* واپور vapour ; **— Trād'ing,** *(a.)* ...تجارت tijâret... ; تجاری tijârî ; **— company** تجارت شرکتی tijâret shirketi ; شرکت تجاریه shirketi tijâriyye.

Tradition, tra-dish'un, *(n.)* *(lit.)* عنعنه an-ane ; *(pl)* عنعنات an-anât ; **national —s** *(pl.)* عنعنات ملیه an-anâti milliyye; **— Tradi'tional,** (-dish'un-al) *(a.)* عنعنوی an-anevî ; قدیم qadîm ; **— Tradi'tionally,** (-dish'un-al-i) *(ad.)* عنعنةً an-aneten; **— Tradi'tionalism,** (-dish'un-al-izm) *(n.)* عنعنه پرستلك an-ane perestlik.

Traduce, tra-dūs', *(v.a.)* افترا ا. iftirâ et. ; **— Traduce'ment,** (-dūs'ment) *(n.)* افترا iftirâ; **— Tradu'cer,** (-dū'sėr) *(n.)* مفتری müfterî.

Trafalgar, traf-al-gär', *(n. pr.)* ترافالغار trafalgar ; **battle of —** ترافالغار محاربه‌سی trafalgar mouhârebesi.

Traffic, traf'ik, *(n.)* مناقلات münâqalât ; *(road)* مرور وعبور mürôurü oubôur . *(trade)* معاملات mou-âmelât ; تجارت tijâret ; *(v. n.)* معاملاتده بولونمق mou-âmelâtda boulounmaq; تجارت ا. tijâret et. ; *(v.a.)* مبادله ا. mübâdele et. ; **— manager,** (-man-āj'ėr) *(n.)* انسپکتور inspekteur ; ایشلتمه مدیری ishletme müdîri ; **— Trafficker,** (traf'ik-ėr) *(n.)* تجار tüjjar ; ایش آدمی ish adamu ; (محتکر) (mouhtekir).

Tragedy, traj'e-di, *(n.)* فاجعه fâju-a ; *(lit.)* هائله hâ-ile ; ترازه‌دی trajedi ; **— Tragedian,** (tra-jē'di-an) *(n.)* ترازه‌دیه‌ن trajediyen ; آقتور aqteur ; **— Tragic,** (traj'ik) *(a.)* *(lit.)* هائلوی hâ-ilevî ; *(fig.)* فجیع fejî' ; **— Tragically,** (traj'ik-al-i) *(ad.)* فجیع صورتده fejî' sôuretde ; **— Tragicalness,** (traj'ik-al-nes) *(lit.)* فجاعت fejâ-at ; **— Tragi-comic,** (traj'i-kōm'ik) *(a.)* ترازی - قومیق traji-qomiq ; *(fig.)* حزین hazîn ; غریب garîb.

Trail, trāl, *(n.)* قویروق qouyrouq ; *(lit.)* امتداد imtidâd ; *(track)* ایز iz ; *(v.a.)* سوروکله‌مك sürüklemek ; *(hunt.)* ایزینی تعقیب ا. izini tâ'qîb et. ; *(tread)* چکنه‌مك chîynemek ; *(v. n.)* سوروکله‌نمك sürüklenmek ; سورونمك sürünmek ; *(bot.)* صارلمق sarulmaq.

Train, trān, *(n.)* قویروق qouyrouq ; *(dress)* اوزون اتك ouzoun etek ; *(carriage)* تره‌ن tren ; قطار qatar ; *(zo.)* سوری sürü ; *(series)* سلسله silsile ; *(set)* طاقم taqum ; *(suit)* معیت ma-uyyet ; *(lit.)* اتباع etbâ' ; *(procession)* آلای alay ; *(lure)* طوزاق touzaq ; (یمله‌مه) (yemleme) ; *(v.a.)* چکمك chekmek ; سوروکله‌مك sürüklemek ; *(allure)* جلب ا. jelb et. ; جذب ا. jezb et. ; *(tame)* تربیه ا. terbiye et. ; یتیشدیرمك yetishdirmek ; *(v.n.)* ادمان یاپمق idman yapmaq ; تعلیم ا. tâ'lîm et. ; *(travel)* تره‌نله گیتمك trenle gitmek ; *(intimate)* مناسبتی او. minâsebeti ol. ; صمیمی او. samîmî ol. ; **— oil,** *(n.)* بالق یاغی baluq yâ ; **— Trained,** (trānd) *(a.)* معلم mou-allim ; اوسته ousta ; تجربه‌لی tejrübeli ; **— Trainer,** (trān'ėr) *(n.)* مربی mürebbî ; معلم mou-allim ; **— Training,** (trān'ing) *(n.)* تعلیم tâ'lîm ; تدریسات tedrîsât , *(zo.)* تربیه terbiye ; *(exercise)* ادمان idman ; *(bot.)* یتشدیرمه yetishdirme ; **— college** دارالمعلمین dârül-mou-allimîn ; *(women)* دارالمعلمات dârül-mou-allimât ; **— ship** تعلیم سفینه‌سی tâlîm sefînesi.

Trait, trā, *or* trāt, *(n.)* خط hatt ; *(pl.)* خطوط houtout ; شكل shekl.

Traitor, trā'tur, *(n.)* خائن hâ-in ; — **Traitorous, - ly,** (trāt'ur-us, - li) *(a. & ad.)* خائنانه hâ-inâne; — **Traitress,** (trāt'res) *(n.)* (قادين) خائن hâ in (-qadun).

Trajectory, tra-jek'tō-ri, *(n.) (artil.)* محرك mahrek.

Tram, tram, *(n.)* تراموای tramvay ; *(pit)* آرابه araba ; *(beam)* اوق oq ; قول qol ; — **'car,** *(n.)* تراموای آرابه‌سی tramvay arabasu ; — **'way,** (-'wā) *(n.)* تراموای tramvay.

Trammel, tram'el, *(n.)* آغ â ; *(horse)* كوستك keustek ; *(fig.)* مانع mânî' ; حائل hâ-il ; *(v.a.)* حائل اول. hâ-il ol. .

Tramontane, tra-mon'tān, *(a.) (lit.)* ماورای جبال... mâverâyi jibâl... ; *(fig.)* يابانجى yabanju ; عجايب ajâyib.

Tramp, tramp, *(n.)* يورومه yürüme; *(vagrant)* دربدر der-beder ; *(shoe)* پنچه penche ; دمير طابان demir taban ; *(mar.)* شيلپ shilep ; *(v. n.)* يورومك yürümek ; *(fig.)* طولاشمق dolashmaq ; دربدرلك ا. der-bederlik et. .

Trample, tramp'l, *(v.a.)* چيكنه‌مك chîy-nemek ; *(fig. & lit.)* پايمال ا. pâymâl et.; استخفاف ا. istihfâf et.; — **Tramp'-ling,** *(n.)* آياق سسى ayaq sesi ; پاتيردى paturdu.

Trance, trans, *(n.)* (بايغينلق) (baygun-luq) ; *(fig. & lit.)* وجد vejd ; استغراق istîgrâq.

Tranquil, trang'kwil, *(n.)* ساكن sâkin; *(lit.)* آسوده âsoude ; — **ly,** *(ad.)* ساكنانه sâkinâne; سكونتله sükyôunetle ; — **Tranquility,** (trang-kwil'i-ti) *(n.)* سكونت sükyôunet ; *(pol.)* آسايش âsâyish ; — **Tranquilize,** (trang'-kwil-īz) *(v.a.)* تسكين ا. teskîn et. ; *(v. n.)* سكونت بولمق sükyôunet boul-maq.

Transact, trans-akt', *(v.a.)* ايفا ا. îfâ et. ; ياپمق yapmaq ; *(com.)* معامله ياپمق mou-âmele yapmaq ; — **Transac'-tion,** (-sak'shun) معامله mou-âmele ; *(affair)* ايش ish ; خصوص housous ; *(act)* ايفا îfâ ; *(pl.)* معاملات mou-âmelât; *(society's)* راپورلر raporlar ; *(lit.)* مناظرات münâzarât ; مباحثات mübâhasât ; **fi-nancial — s** معاملات ماليه mou-âmelâtu mâliyye : — **Transact'or,** (-sakt'-ur) *(n.)* ياپان yapan ; اداره ايدن idâre-eden.

Transalpine, trans-alp'in, *(a.)* آلپلرك آرقه‌سنده‌كى alplarun arqasundaki.

Transatlantic, trans-at-lan'tik, *(n.)* ترانس آتلانتيق transatlantiq.

Transcend, tran - send', *(v.a.)* گچمك gechmek ; *(lit.)* تفوق ا. tefevvouq et.: — **Transcendent,** (tran-send'ent) *(a.)* فائق fâ-iq ; فوقنده fevqinde ; *(phil.)* فوق الطبيعه fevqat-tabî-a ; *(fig.)* خيالى hayâlî ; *(math.)* عالى âlî ; — **Tran-scendental,** (tran-send-ent'al) *(a.)* فائق fâ-iq ; *(phil.)* متعالى müte-âlî ; *(vague)* مشكوك meshkyôuk; — **Tran-scendentalism,** (tran-send-ent'al-izm) *(n.)* مافوق الطبيعه mâfevqat-tabî-a ; *(fig.)* خيالات hâyâlât.

Transcribe, tran-skrīb', *(v.a.)* قوپيه ا. qopya et. ; *(lit.)* استنساخ ا. istinsâh et.; — **Transcriber,** (tran-skrīb'ėr) *(n.)* *(lit.)* مستنسخ müstensih ; — **Trans-cript,** (trans'kript) *(n.)* قوپيه qopya ; صورت sôuret ; — **Transcription,** (tran-skrip'shun) استنساخ istinsâh ; صورت sôuret.

Transept, tran'sept, *(n.)* جناح jenâh ; يان yan.

Transfer, trans-fėr', *(n.)* نقل naql ; *(jud.)* فراغ ferâg ; *(v.a.)* نقل ا. naql et. ; فراغ ا. ferâg et. ; — **pāper,** *(n.)* چيقارتمه chuqartma; —**Transfėr'able,** (-'a-bl) *(a.)* قابل نقل qâbili naql ; فراغى ممكن ferâgu mümkün.

Transfiguration, trans-fig-ūr-ā'shun, *(n.)* تبدل tebeddül ; *(lit. & rel.)* تمثل temessül ; تجلى tejellî; — **Transfig'-ure,** (-'ūr) *(v.a.)* تبديل صورت ا. teb-dîli sôuret et. .

Transfix, trans-fiks', *(v.a.)* دلمك del-mek; *(lit.)* قطع ا. qatu' et. .

Transform, trans - form', *(v. a.)* دكيشديرمك deyishdirmek ; تحويل ا. tahvîl et.; *(v.n.)* تحول ا. tehavvül et.; — **Transformā'tion,** (-'shun) *(n.)* تحول tehavvül ; *(med.)* استحاله istihâle ; — **Transfor'mātor,** (-tur) *(n.)* *(electr.)* ترانسفورماتور transformateur ; محوله mouhavvile.

Transfuse, trans - fūz', *(v.a.)* نقل ا. naql et. ; گچيرمك gechirmek ; — **Transfū'sion,** (-'zhun) *(n.)* نقل naql.

Transgress, trans-gres′, *(v.a.)* تجاوز ا. tejâvüz et.; *(jud.)* اخلال ا. ihlâl et.; — **Transgres′sion,** (-gresh′un) *(n.)* تجاوز tejâvüz; *(jud.)* خلاف حركت hu-lâfu hareket; اخلال ihlâl; — **Trans-gres′sive,** (-gres′iv) *(a.)* متجاوز mü-tejâviz; مخل mouhill; — **Transgres′-sor,** (-gres′ur) *(n.)* قباحتلی qabâhatli; مجرم müjrim.

Tranship, tran-ship′, *(v.a.)* آقطارمه ا. aqtarma et.; — **Tranship′ment,** *(n.)* آقطارمه aqtarma.

Transient, tran′shent, *(a.)* كچيجی gechiji; زائل zâ-il.

Transit, trans′it, *(n.)* كچمه gechme; كچيش gechish; *(ast.)* مرور mürour; *(meridian)* نصف‌النهاردن مرور nusfun-nehârdan mürour; *(com.)* ترانسيت transit; *(v.a.)* مرور ا. mürour et.; **to pass in** — ترانسيت ياپمق transit yapmaq; كچيرمك gechirmek; — **instrument,** *(n.)* نصف‌النهار آلتی nus-fun-nehâr âleti; — **duty,** (-dū′ti) *(n.)* ترانسيت رسومی transit rüsoumou; — **goods,** (-gōōdz) *(n.pl.)* ترانسيت اشياسی transit eshyâsu; — **Tran-si′tion,** (-′shun) *(a.)* مرور mürour; *(fig.)* انقلاب inqilâb; *(mus.)* تبدل tebeddül; **period of** — *(fig.)* كچيد زمانی gechid zemânu; *(lit.)* دور انقلاب devri inqilâb; — **Trans′itive,** (-′tiv) *(a.)* *(gram.)* متعدی müte-addî; — **Trans′itively,** (-tiv-li) *(ad.)* متعدی اولارق müte-addî olaraq; — **Trans′itory,** (-to-ri) *(a.)* كچيجی gechiji; موقت mouvaqqat; *(van-ishing)* زائل zâ-il; — **Trans′itorily,** (-to-ri-li) *(ad.)* موقتاً mouvaqqaten.

Transjordan, trans-jor′dan, *(n.pr.)* ماورای‌الشريعه mâverâyish-sherî-a; (اردن) (erden).

Translate, trans-lāt′, *(v.a.)* نقل ا. naql et.; *(language)* ترجمه ا. terjü-me et.; — **Translā′tion,** (-′shun) *(n.)* نقل naql; تحويل tahvîl; ترجمه terjüme; — **Translā′tor,** (-′tur) *(n.)* مترجم mürtejim; ناقل nâqil; *(electr.)* مبدله mübeddile.

Transliterate, trans-lit′e-rāt, *(v.a.)* اجنبی حرفلريله يازمق ejnebî harflerîle yazmaq; — **Translitērā′tion,** (-′shun) *(n.)* حروف اجنبيه ايله تحرير hourôufu ejnebiyyeyle tahrîr.

Translucent, trans-lū′sent, *(a.)* *(lit.)* نيم شفاف nîm sheffâf; براق berrâq; — **Translū′cency,** (-′sen-si) *(n.)* نيم شفافلق nîm sheffâfluq.

Transmarine, trans-ma-rēn′, *(a.)* دكز آشيری deniz ashuru; *(lit.)* ماورای ابحار... mâverâyi ebhâr....

Transmigrate, trans′mi-grāt, *(v.n.)* هجرت ا. hijret et.; *(soul)* *(lit.)* تناسخ ا. tenâsüh et.; — **Transmigrā′tion,** (-′shun) *(n.)* هجرت hijret; مهاجرت mühâjeret; *(state)* *(lit.)* استحاله isti-hâle; *(soul)* تناسخ ارواح tenâsühu ervâh.

Transmission, trans-mish′un, *(n.)* *(act)* نقل naql; *(lit.)* امرار imrâr; *(sending)* ارسال irsâl; *(passing)* مرور mürour; *(jud.)* انتقال intiqâl; — **Transmis′sible,** (-mis′i-bl) *(a.)* قابل نقل qâbili naql; — **Transmis′-sive,** (-mis′iv) *(a.)* *(lit.)* منقول menqoul; منتقل münteqil.

Transmit, trans-mit′, *(v.a.)* نقل ا. naql et.; كچيرمك gechirmek; *(send)* كوندرمك geundermek; ارسال ا. ir-sâl et.; — **Transmit′ter,** (-mit′er) *(n.)* ناقل nâqil; كوندرن geunderen; *(tel.)* مرسله mürsile.

Transmute, trans-mūt′, *(v.a.)* تحويل ا. tahvîl et.; — **Transmū′table,** (-′ta-bl) *(a.)* قابل تحويل qâbili tahvîl; — **Transmūtā′tion,** (-′shun) *(n.)* تحول tehavvül; *(lit.)* استحاله istihâle.

Transom, trans′um, *(n.)* سووه seuve; تراورس travers; *(mar.)* قيچ ياتيرمه‌سی quch yatumasu; — **window,** *(n.)* افقی قانادلی پنجره oufqî qanadlu pen-jere.

Transparent, trans-pār′ent, *(a.)* شفاف sheffâf; — **ly,** *(ad.)* شفاف صورتده shef-fâf sôuretde; — **Transpar′ency,** (-pār′en-si) *(n.)* *(lit.)* شفافيت sheffâ-fiyyet; *(fig.)* صراحت sarâhat.

Transpire, tran-spīr′, *(v.a.)* ترلمك ter-lemek; *(fig. & lit.)* ترشح ا. teresh-shouh et.; شايع او. shâyi′ ol.; — **Transpīr′able,** (-′a-bl) *(a.)* ترلر ter-ler; — **Transpirā′tion,** (-pi-rā′-shun) *(n.)* تر ter; *(act)* ترلمه ter-leme.

Transplant, trans-plant′, *(v.a.)* *(bot.)* باشقه يره ديكمك bashqa yere dikmek;

(*fig.*) قالديرمق qaldurmaq · تبديل ا. teb-dîl et.; — **Transplantā'tion,** (-'shun) (*n.*) نقل naql ; تبديل tebdîl.

Transport, trans-pōrt', (*v.a.*) نقل ا. naql et. ; سوق ا. sevq et. ; (*banish*) نفى ا. nefy et. ; تهجير ا. tehjîr et. ; (*passion*) چيلديرتمق chuldurtmaq ; (*lit.*) تهييج ا. tehyîj et. ; تسخير ا. tes-hîr et.; — **Trans'port,** (*n.*) نقل naql ; سوق sevq ; (*pl.*) سوقيات sevqiyyât ; نقليات naqliyyât ; (*ecstasy*) (*lit.*) هيجان he-yejân ; وجد vejd ; (*mar.*) نقليه گميسى naqliye gemisi ; **charges of** — نقليه اجرتى naqliye üjreti ; — **means,** (*n.pl.*) وسائط نقليه vasâ-iti naqliyye ; — **vessel,** (*n.*) نقليه گميسى naqliye gemisi ; (*pl.*) سفائن نقليه sefâ-ini naq-liyye ; — **Transpōrt'able,** (*a.*) قابل نقل qâbili naql; — **Transportā'tion,** (-'shun) (*n.*) نقل naql ; سوق sevq ; نفى nefy ; — **Transpōrt'ed,** (-t'd) (*a.*) منقول menqôul ; (*fig.*) چيلغين chul-gun ; (*lit.*) سرمست sermest ; — **Trans-pōrt'ing,** (*a.*) (*fig.*) چيلديرتير chul-durtur ; (*lit.*) مهيج müheyyij ; (*rav-ishing*) (*lit.*) سحار sehhâr.

Transpose, trans-pōz', (*v.a.*) (*lit.*) تقديم - تأخير ا. taqdîm-te'hîr et. ; — **Transpos'ition,** (-po-zi'shun) (*n.*) تقديم - تأخير taqdîm-te'hîr ; — **Trans-pos'itively,** (-poz'i-tiv-li) (*ad.*) تقديم - تاخير صورتيله taqdîm-te'hîr sôu-retîle.

Trans-ship, trans-ship', (*v.a.*) آقطارمه ا. aqtarma et. ; — **Trans-ship'ment,** (*n.*) آقطارمه aqtarma.

Transubstantiation, tran-sub-stan-shi-ā'shun, (*n.*) (*lit.*) استحاله istihâle ; انقلاب inqilâb.

Transude, trans-ūd', (*v.n.*) صيزمق suz-maq ; (*lit.*) ترشح ا. teresh-shouh et.; — **Transūdā'tion,** (-'shun) (*a.*) صيزمه suzma ; (*lit.*) ترشح teresh-shouh.

Transverse, trans-vėrs', (*a.*) آيقيرى ayquru ; (*lit.*) مستعرض müstâ'raz ; — **ly,** (*ad.*) آيقيرى اولەرق ayquru ola-raq ; — **Transvėr'sal,** (*n.*) (*lit.*) مستعرضه müstâ'raza ; تراورس travers.

Transylvania, tran-sil-vā'ni-a, (*n.pr.*) ترانسيلوانيا transilvanya.

Trap, trap, (*n.*) قاپان qapan ; (*fig.*) طوزاق touzaq ; حيله hîle ; (*v.a.*) طوتمق tout-maq ; (*fig.*) طوزاغه دوشورمك touzâ dü-shürmek ; — **door,** (-dōr) (*n.*) قاپاق qapaq ; — **Trapper,** (trap'ėr) (*n.*) آوجى avju.

Trap, trap, (*v.a.*) سوسلەمك süslemek ; تزيين ا. tezyîn et. ; — **Trappings,** (trap'ingz) (*n.pl.*) تزيينات tezyînât ; — **Traps,** (trapz) (*n.pl.*) اشيا eshyâ; (پولى پورتى) (pulu-purtu).

Trapezium, tra-pē'zi-um, (*n.*) (*geom.*) منحرف münharif ; تراپز trapez ; — **Trapē'zoid,** (*n.*) شبه منحرف shibhi münharif.

Trappist, trap'ist, (*n.*) تراپيست tra-pist ; (راهبه) (râhibe).

Trash, trash, (*n.*) سوپرونتو süprüntü ; — **Trash'y,** (-'i) (*a.*) دگرسز deyer-siz ; دوكونتو deuküntü.

Trash, trash, (*n.*) (*dog's*) (آغر) طاسمه (âr-) tasma ; مانعه mâni-a.

Travail, trav'āl, (*n.*) مشقت meshaq-qat ; (*birth*) آغرى âru ; (*v. n.*) اوغراشمق ôurashmaq ; آغرى چكمك âru chekmek.

Travel, trav'el, (*n.*) سياحت seyâhat; (*pl.*) سياحت خاطراتى seyâhat hâturâtu ; سياحتنامه seyâhatnâme ; (*v.n.*) سياحت ا. seyâhat et. ; گزمك gezmek ; (*v.a.*) قطع ا. qatu' et. ; گچمك gechmek ; **book of —s** سياحتنامه seyâhatnâme ; — **Traveller,** (trav'el-ėr) (*n.*) سياح seyyâh ; **commercial** — سياح تجار seyyâh tüjjar ; —**'s tale** (*fig.*) يالان yalan ; — **Travelling,** (trav'el-ing) (*a.*) ... سياحت seyâhat... ; — **bag** ال چانطەسى el chantasu ; تووالت چانطەسى tovalet chantasu ; — **dress** سياحت البسەسى seyâhat elbisesi ; — **expenses** سياحت مصارفى seyâhat masârifi; (خرجراه) (harju-râh).

Traverse, trav'ėrs, (*a.*) آيقيرى ayqu-ru ; (*ad.*) آيقيرى اولەرق ayquru olaraq ; (*n.*) تراورس travers ; (*fig.*) حائل hâ-il ; (*jud.*) رديه reddiyye ; (*mil.*) آره سپرى ara siperi ; غالەرى galeri ; (*v.a.*) آيقيرى گچمك ayquru gechmek ; (*fig.*) مانع او. mânî' ol. ; (*jud.*) رد ا. redd et. ; (*v. n.*) (*fencing*) قارشيلامق qar-shulamaq ; (*zo.*) يان گيتمك yan git-mek ; (*turn*) دونمك deunmek ; — **beam,** (-bēm) (*n.*) قوشاق qoushaq; تراورس travers ; — **sailing,** (-sāl'-ing) (*n.*) وولطه سيرى volta seyri.

Travesty, trav'es-ti, *(a.)* باشقه قيافتده bashqa qiyâfetde ; *(ridiculous)* مسخره كبي masqara gibi ; *(n.)* *(lit.)* تقليد (تحريفاً) (tahrîfen-) taqlîd ; هزل hezel ; *(v.a.)* تقليد ا. taqlîd et. : *(lit.)* تهزيل ا. tehzîl et. .

Trawl, trawl, *(v. n.)* (ايغريب) چكمك (urub-) chekmek ; طرامق taramaq ; *(n.)* ايغريب urub ; — **Trawl'ėr,** *(n.)* بالقجى كميسى baluqju gemisi ; (بالقجى قايغى) (baluqju qayugh) ; *(pers.)* بالقجى baluqju.

Tray, trā, *(n.)* تپسى tepsi ; طبله tabla.

Treachery, trech'ėr-i, *(n.)* خيانت huyânet ; — **Treacherous,** (trech'ėr-us) *(a.)* خائن hâ-in ; *(fig. & lit.)* مغفل môugfil ; — **Treacherously,** (trech'ėr-us-li) *(ad.)* خائنانه hâ-inâne ; مغفلانه môugfilâne.

Treacle, trē'kl, *(n.)* پكمز pekmez ; ترياق tiryâq.

Tread, tred, *(n.)* *(act)* باصيش basush ; يورويش yürüyüsh ; *(zo.)* كيديش gidish ; *(step)* باصامق basamaq ; *(v. n.)* باصمق basmaq ; *(walk)* يورومك yürümek ; كيتمك gitmek ; *(fowls)* چيفتلشمك chiftleshmek ; بينمك binmek ; *(v.a.)* چيكنه‌مك chîynemek ; ازمك ezmek ; *(fig.)* اوسته كلمك üste gelmek ; مغلوب ا. mâglôub et. ; — **mill,** *(n.)* *(fig.)* جزا jezâ ; كورك kürek.

Treadle, tred'l, *(n.)* آياق يرى ayaq yeri; باصغى basgu ; *(v.)* (آياقله) ايشلتمك (ayaqla-) ishletmek; چويرمك chevirmek.

Treason, trē'zn, *(a.)* خيانت huyânet; **constructive** — فرعاً خيانت fer-an huyânet; طولاييسيله خيانت dolayusîle huyânet; **high** — خيانت وطنيه huyâneti vataniyye ; **petty** — جنايت jinâyet ; قتل qatl; — **Treasonable,** (trē'zn-a-bl) *(a.)* ...خيانت huyânet... ; — **Treasonably,** (trē'zn-a-bli) *(ad.)* خيانتله huyânetle ; خائنانه hâ-inâne.

Treasure, trezh'ūr, *(n.)* خزينه hazîne ; *(fig.)* ثروت servet ; *(pl. & lit.)* خزائن hazâ-in ; *(fig.)* طوپلامق toplamaq ; بيريكديرمك birikdirmek ; — **Trove,** (trōv) *(n.)* دفينه defîne ; — **Treasurer,** (trezh'ūr-ėr) *(n.)* وزنه‌دار veznedâr ; *(king's)* خزينه‌دار haznedâr ; — **Treasurership,** (trezh'ūr-ship) *(n.)* وزنه‌دارلق veznedârluq : خزينه‌دارلق haznedârluq.

Treasury, trezh'ėr-i, *(n.)* خزينه hazîne ; *(subterranean)* مخزن mahzen ; *(finance)* خزينهٔ ماليه hazîneyi mâliyye ; **board of** — مجلس ماليه mejlisi mâliyye ; **Secretary of the** — ماليه ناظرى mâliye nâzuru ; — **bench,** *(n.)* وكلا موقعى vükelâ mevqî' ; — **bill,** *(n.)* خزينه تحويلاتى hazîne tahvîlâtu.

Treat, trēt, *(n.)* ضيافت zuyâfet ; *(v.)* معامله ا. mou-âmele et. ; *(discourse)* بحث ا. bahs et. ; *(negociate)* كوروشمك geurüshmek ; مذاكره ا. müzâkere et. ; *(entertain)* ضيافت ويرمك zuyâfet vermek ; كراز ا. keraz et. ; *(-to)* (ه) دعوت ا. dâ'vet et. ; *(lit.)* اعزاز ا. î'zâz et. ; *(med.)* تداوى ا. tedâvî et. ; **to stand** — پاره‌سنى ويرمك parasunu vermek ; مصرفى چكمك masrafu chekmek; **to be treated** معامله كورمك ...mou-âmele geurmek ; — **Treatment,** (trēt'ment) *(n.)* معامله mou-âmele ; *(med.)* تداوى tedâvî ; مداوات müdâvât.

Treatise, trēt'is, *(n.)* رساله risâle.

Treaty, trēt'i, *(n.)* معاهده mou-âhede ; *(written)* معاهده‌نامه mou-âhedenâme ; — **of peace** صلح معاهده‌نامه‌سى soulh mou-âhedenâmesi ; **by** — با معاهده bâ mou-âhede ; عهداً ahden.

Trebizond, treb'i-zond, *(n. pr.)* طربزون turabzon.

Treble, treb'l, *(a.)* اوچ قات üch qat ; *(mus.)* تيز tîz ; سوپران sopran ; *(v.a.)* اوچ قات ياپمق üch qat yapmaq ; *(v.n.)* اوچ مثلى او. üch misli ol..

Tree, trē, *(n.)* آغاج âj; *(pl.)* آغاجلر âjlar; *(lit.)* اشجار eshjâr ; *(genealogy)* شجره shejere ; *(shoes)* قالب qalub ; *(v.a.)* آغاجه چيقارمق âja chuqarmaq; — **nail,** (-nāl) *(n.)* آغاج چيوى âj chivi.

Trefoil, trē'foil, *(n.)* *(bot.)* يونجه yonja ; *(ornament)* ترهفل trefl.

Trellis, trel'is, *(n.)* قفس qafes ; — **work,** *(n.)* قفس ايشى qafes ishi ; — **Trellised,** (trel'isd) *(a.)* قفسلى qafesli ; *(lit.)* مشبك müshebbek.

Tremble, trem'bl, *(v.n.)* تيترمك titremek ; *(fig.)* قورقمق qorqmaq ; — **Trem'bling,** *(n.)* تيترمه titreme ; *(lit.)* رعشه râ'she ; *(a.)* تيترك titrek ; — **Trem'blingly,** (-li) *(ad.)* تيترهيەرك titreyerek ; رعشه ايله râ'sheyle.

Tremendous, trē-men'dus, *(a.)* مدهش müdhish ; مهيب mühîb ; — **ly,** *(ad.)*

مدهش صورتده müdhish sôuretde; — **ness,** *(n.)* دهشت deh-shet.

Tremor, trem'or, *(n.)* تيترهمه titreme; *(lit.)* لرزه lerze; چارپمه charpma.

Tremulous, trem'ū-lus, *(a.)* تيترهك titrek.

Trench, trensh, *(n.)* خندك hendek; *(mil.)* سپر siper; *(v.a.)* سپر قازمق siper qazmaq; *(agr.)* قازمق qazmaq; كريزمه ا. kirizme et.; — **Trenchant,** (trensh'ant) *(a.)* كسكين keskin; شدتلى shiddetli; — **Trencher,** (trensh'ėr) *(n.)* قازمهجى qazmaju; *(plate)* تخته tahta; طبله tabla; *(fig.)* يمك yemek; صفره sofra.

Trend, trend, *(v.n.)* اوزانمق ouzanmaq; *(lit.)* امتداد ا. imtidâd et.; *(n.)* ميل meyl; *(lit.)* تمايل temâyül.

Trepan, trē-pan', *(n.)* مثقب misqab; *(snare)* طوزاق touzaq; *(v.a.)* دلمك delmek; *(fig.)* طوزاغه دوشورمك touzâ düshürmek.

Trepidation, trep-i-dā'shun, *(n.)* تيترهمه titreme; *(fig.)* حلجان halejân; قورقو qorqou.

Trespass, tres'pas, *(v.n.)* تجاوز ا. tejâvüz et.; اخلال ا. ihlâl et.; *(annoy)* ازعاج ا. iz-âj et.; *(sin)* كناه ايشلهمك günâh ishlemek; *(n.)* تجاوز tejâvüz; كناه günâh; قصور qousôur; — **offering** *(n.)* كفارت kefâret; — **Tres'passer,** (-'pas-ėr) *(n.)* تجاوز ايدن tejâvüz eden; اخلال ايدن ihlâl eden; *(intruder)* كيرن giren; كناهكار günâhkyâr.

Tress, tres, *(n.)* أوركو eurgü; بوقله bouqle; *(pl.)* قانغال qangal; *(v.a.)* أورمك eurmek; قانغال ا. qangal et.; — **Tressed,** (tresd) *(a.)* أورولى eurülü; قانغال حالنده qangal hâlinde.

Trestle, tres'l, *(n.)* سهپا sehpâ; آياق ayaq; — **work,** *(railway)* سهپا كوپرى sehpâ keuprü.

Tret, tret, *(n.)* طاره tara.

Triad, trī'ad, *(n.)* ترياد triyâd; *(fig.)* اوچلر üchler.

Trial, trī'al, *(n.)* تجربه tejrübe; *(jud.)* محاكمه mouhâkeme; *(suffering)* عذاب azâb; صيقنتى suquntu; **on —** مخير mouhayyer; **hour of —** *(fig.)* مشكل دقيقه müshkül daqîqa; نازك زمان nâzik zemân; — **speed,** *(n.)* تجربه سرعتى tejrübe sür'âti.

Triangle, trī'ang-gl, *(n.)* مثلث müselles; — **Triang'ūlar,** *(a.)* مثلث müselles; اوچ كوشهلى üch keusheli; — **Triangūlā'tion,** (-'shun) مثلثلره تقسيم müselleslere taxîm; نيرنكى neyrengi; *(pl.)* مثلثلر müsellesler.

Triarchy, trī'ar-ki, *(n.)* اوچلر ادارهسى üchler idâresi; اوچ كيشينك تحكمى üch kishinin tehakkümü.

Trias, trī'as, *(n.)* *(geol.)* ترياز triyaz; اراضىء ثالثه arazî-i sâlise.

Tribe, trīb, *(n.)* قبيله qabîle; عشيرت ashîret; *(pl.)* قبائل qabâ-il; *(rel.)* قوم qavm; — **Trib'al,** *(a.)* ... قبيله qabîle..

Tribulation, trib-ū-lā'shun, *(n.)* محنت mihnet; آلام âlâm.

Tribunal, trī-bū'nal, *(n.)* محكمه mahkeme; — **of commerce** تجارت محكمهسى tijâret mahkemesi; — **of Independence** استقلال محكمهسى istiqlâl mahkemesi.

Tribune, trib'ūn, *(n.)* كرسى kürsü; تريبون tribün; *(pers.)* محافظ mouhâfuz; *(lit.)* نكهبان nigehbân.

Tribute, trib'ūt, *(n.)* *(pol.)* جزيه jezye; ويركى vergi; *(present)* هديه hediye; *(lit.)* تحفه touhfe; *(praise)* *(lit.)* تقديرات taqdîrât; ستايش sitâyish; *(homage)* احترامات ihtirâmât; تعظيمات tâ'zîmât; **to pay —** *(fig.)* تقدير ا. taqdîr et.; *(lit.)* تبجيل ا. tebjîl et.; — **Trib'ūtary,** (-ta-ri) *(a.)* *(pol.)* (ويركيه) تابع (vergiye-) tâbi'; *(lit.)* خراجكذار harâj-güzâr; *(fig.)* ياردمجى yardumju; *(n. pl.)* رعايا ri-âyâ; *(river's)* قول qol.

Trice, trīs, *(n.)* آن ân; **in a —** برآنده bir ânde.

Trice, trīs, *(v.a.)* *(mar.)* هيسا ا. hisa et.; قالديرمق qaldurmaq; **— up** ! هيامولا ! heyamola !; ! هيسا hisa !.

Tricennial, trī-sen'i-al, *(a.)* اوتوز سنهلك otouz senelik; اوتوز سنهده بر otouz senede bir.

Tricentenary, trī-sen'te-nā-ri, *(n.)* اوچ يوزنجى سنهٔ دوريه üch yüzünjü seneyi devriyye.

Trichina, tri-kī'na, *(n.)* تريشين trishin; — **Trichinosis,** (tri-ki-nō'sis) *(n.)* تريشين خستهلغى trishin hastalugh.

Trick, trik, *(n.)* حيله hîle; اويون oyoun; *(manners)* عادت âdet; خوى

houy ; *(skill)* هنر hüner ; *(turn)* نوبت nebet ; *(v.a.)* آلداتمق aldatmaq ; اويون ا. oyoun et. ; — **up** سوسلهمك süslemek ; — **Track,** (-trak) *(n.)* طاولا tavla ; — **Trick'ėr,** *(n.)* حيلهباز hîlebaz ; — **Trick'erY,** (-'ėr-i) *(n.)* حيله hîle ; قورنازلق qournazluq ; — **Trick'ish,** *(a.)* حيلهكار hîlekyâr ; قورناز qournaz ; — **Trick'ishlY,** (-li) *(ad.)* قورنازجه qournazja ; حيله ايله hîleyle ; — **Trick'scene,** (-'sēn) *(n.)* حقهبازلق hoqqabazluq ; هنر hüner ; — **Trick'wig,** *(n.)* پروقه perüke ; طاقمه صاچ taqma sach.

Trickle, trik'l, *(v. n.)* آقمق aqmaq ; سوزولمك süzülmek ; *(trop)* طاملامق damlamaq ; — **Trick'let,** *(n.)* دره dere.

Tricolour, trī'kul-or, *(n.)* اوچ رنك üch renk ; فرانسز باندیراسی fransuz bandurasu ; — **Tricoloured,** (trī'-kul-ord) *(a.)* اوچ رنكلی üch renkli.

Tricot, trē'kō, *(n.)* تريقو triqo.

Tricuspid, trī-kus'pid, *(a.)* اوچ اوجلی üch oujlou ; اوچ ديشلی üch dishli.

Trident, trī'dent, *(n.)* يابا yaba ; *(fig.)* عصا asâ ; چاتال chatal.

Triennial, trī-en'yal, *(a.)* اوچ سنهلك üch senelik ; — **lY,** *(ad.)* اوچ سنهده بر üch senede bir.

Triest, trē-est', *(n. pr.)* تريسته tri-yeste.

Trifle, trī'fl, *(n.)* هيچ hich ; *(fig.)* صاچمه sachma ; *(pl. & lit.)* جزئيات jüz-iyyât ; a — بر آز bir-az... ; *(cream)* ميوهلی قرهما meyvalu qrema ; *(v. n.)* اوينامق oynamaq ; — **away** هبا ا. hebâ et. ; بوش گچيرمك bosh gechir-mek ; *(-with)* (له) اكلنمك ...(le-) ey-lenmek ; — **Trifler,** (trī'flėr) *(n.)* بيهوده beyhôude ; — **Tri'fling,** *(a.)* اهميتسز ehemmiyyetsiz ; جزئی jüz-î ; هيچ hich ; *(n.)* اويون oyoun ; بيهودهلك beyhôudelik.

Trig, trig, *(a.)* تندرست tendürüst ; گوزل güzel ; *(tight)* صيق suqu ; صاغلام sâlam.

Trigger, trig'ėr, *(n.)* تتيك tetik.

TrigonometrY, tig-ō-nom'e-tri, *(n.)* مثلثات müsellesât ; **plane** — مثلثات مستويه müsellesâti müsteviyye ; — **spherical** — مثلثات كرويه müsellesâti müreviyye ; — **Trigōnomet'rical, -lY,** (-'ik-al, -li) *(a. & ad.)* ...مثلثات müsellesât... ; مثلثات ايله müsellesâtla.

Triliteral, trī-lit'ėr-al, *(a.)* اوچ حرفلی üch harfli.

Trill, tril, *(n.)* اهتزاز ihtizâz ; *(v. n.)* اهتزاز ا. ihtizâz et. ; *(v.a.)* تيترهتمك tit-retmek.

Trillion, tril'yun, *(n.)* تريليون trilyon.

TrilogY, tril'ō-ji, *(n.)* اوچ فاجعه üch fâju-a ; اوچ پيهس üch piyes.

Trim, trim, *(a.)* بيچيملی bichimli ; تميز temiz ; گوزل güzel ; *(n.)* قيافت qiyâ-fet ; *(lit.)* لباس libâs ; *(arrangement)* ترتيبات tertîbât ; *(mar.)* دنكی dengi ; ايستيف istif ; *(v.a.)* دوزهلتمك düzeltmek ; تنظيم ا. tanzîm et. ; *(dress)* گييديرمك giydirmek ; *(decorate)* سوسلهمك süsle-mek ; *(rebuke)* تكدير ا. tekdîr et. ; *(mar.)* دنكلهمك denklemek ; ايستيف ا. istif et ; — **lY,** *(ad.)* گوزلجه güzelje ; منتظم صورتده mountazam sôuretde ; — **ness,** *(n.)* ترتيب tertîb ; انتظام inti-zâm ; **in good** — نظاملی nizâmlu ; مكمل بر حالده mükemmel bir hâlde ; **out of** — نظامسز nizâmsuz ; پريشان perîshân ; — **Trimmer,** (trim'ėr) *(n.) (mar.)* ايستيفجی istifji ; *(fig.)* زمان آدمی zemân adamu ; *(lit.)* بوقلمون bôu-qalemôun ; *(beam)* كيريش kirish ; طياق dayaq ; *(scold)* اخطار ihtâr ; — **Trimming,** (trim'ing) *(n.)* سوس süs; غارنيتور garnitür ; *(fittings)* ترتيبات ter-tîbât.

Trimester, trī-mes'tėr, *(n.)* اوچ آی üch ay ; تريمهستر trimestr ; — **Tri-mestrial,** (tri-mes'tri-al) *(a.)* اوچ آيلق üch ayluq.

Tringle, tring'gl, *(n.)* پرده چوبوغی perde choubôu ; تيريز tiriz.

TrinitY, trin'i-ti, *(n.) (lit.)* تثليث teslîs ; ترينيته trinite ; *(fig.)* اوچلر üchler ; — **HolY,** — *(lit.)* اقانيم ثلثه eqânîmi se-lâse ; — **house,** (-hows) *(n.)* فنارلر ادارهسی fenerler idâresi ; *(pilots)* قلاغوز ادارهسی qulavouz idâresi ; — **Trini-tā'rian,** *(a.) (lit.)* تثليثی teslîsî ; *(n.pl.)* (خلاصكاران) (halâskyârân).

Trinket, tring'ket, *(n.)* زينت zînet ; مداليون medalyon ; *(v.n.)* انتريقه ياپمق intriqa yapmap ; — **Trink'etėr,** *(n.)* انتريقهجی intriqaju ; — **Trink'etrY,**

(-ri) *(n.) (pl.)* زينت اشياسى zînet eshyâsu; *(lit.)* حليات hulliyyât.

Trio, trē'o, *(n.)* تريو triyo; *(fig.)* اوچلر üchler.

Trip, trip, *(n.)* چلمه chelme; *(mistake)* خطا hatâ; فالصو falso; *(journey)* سياحت seyâhat; تنزه tenezzüh; *(v. n.)* خفيف يورومك hafif yürümek: *(stumble)* سنده‌لمك sendelemek; *(fig.)* خطا ا. hatâ et.; *(v.a.)* دويرمك devirmek; *(-up)* چلمه آتمق chelme atmaq; دوشورمك düshürmek; *(catch)* ياقالامق yaqalamaq; باصديرمق basdurmaq; — **'slip,** *(n.)* زمبا zumba; — **Tripper,** (trip'-ėr) *(n.)* گزن gezen; سياح seyyâh; *(tramway)* واطمان (سفرجى) (seferji) vatman; — **Tripping,** (trip'ing) *(n.)* چلمه chelme; *(fig.)* فالصو falso; خطا hatâ; دانس dans; *(a.)* خفيف hafif; *(merry)* شن shen; — **line** *(mar.)* قانديليسه صاپانى qandilise sapanu; — **Trippingly,** (trip'ing-li) *(ad.)* قوش گبى qoush gibi; خفيفجه hafifje.

Tripartite, trip'ar-tit *or* trī-pär'tīt, *(a.)* اوچ قسمدن مركب üch qusumdan mürekkeb; اوچه منقسم üche münqasem; *(lit.)* ذوالاقسام ثلثه zül-axâmu selâse.

Tripe, trīp, *(n.)* اشكمبه ishkembe; — **man,** *(n.)* اشكمبه‌جى ishkembeji; — **Tripery,** (trī'pėr-i) *(n.)* اشكمبه‌جى دكانى ishkembeji dükkyânu; *(slaughter's)* سلخخانه salhhâne.

Triple, trip'l, *(a.)* اوچ مثلى üch misli; مثلث müselles; *(v.a.)* اوچ مثلى ياپمق üch misli yapmaq; — **alliance,** (-al-lī'ans) *(n.)* اتفاق مثلث ittifâqu müselles; — **expansion,** (-eks-pan'zhun) *(n.)* تريپل اكسپنشين tripl expenshin; (اوچ انبساطلى) (üch inbisâtlu); — **headed,** (-hed'd) *(a.)* اوچ باشلى üch bashlu; — **Triplet,** *(n.)* مثلث müselles; *(mus.)* تريوله triyole; (اوچلمه) (üchleme); — **Trip'licate,** (-kāt) *(a.)* اوچ دفعه üch def-a; *(copy)* اوچ نسخه üch nüs-ha; *(n.)* *(lit.)* نسخهٔ ثالثه nüshayi sâlise; اوچنجى صورت üchünjü sôuret; — **Trip'ly,** (-'li) *(ad.)* اوچ مثلى اوله‌رق üch misli olaraq.

Tripod, trī'pod, *(n. & a.)* سهپا sehpâ; اوچ آياقلى üch ayaqlu.

Tripoli, trip'ō-li, *(n.pr.)* طرابلس (غرب) turablous (-garb); *(Syria)* طرابلس شام turablousu sham; *(n.)* طرابلس طاشى turablous tashu; — **Tripo'litan,** *(a.)* ... طرابلس turablous ...; *(n.)* طرابلسلى turablouslou.

Trisect, trī-sekt', *(v.a.)* اوچه آييرمق üche ayurmaq; *(lit.)* تثليث ا. teslîs et.; — **Trisec'tion,** (-'shun) *(n.)* تثليث teslîs.

Trisyllable, trī-sil' *or* tri-sil'a-bl, *(n.)* اوچ هجالى كلمه üch hejeli kelime; — **Trisyllabic,** (trī- *or* tri-sil-ab'ik) *(a.)* اوچ هجالى üch hejeli.

Trite, trīt, *(a.)* اسكيمش eskimish; *(fig.)* مبتذل mübtezel; — **ness,** *(n.)* اسكيلك eskilik; ياوانلق yavanluq.

Triumph, trī'umf, *(n.)* ظفر zafer; موفقيت mouvaffaqiyyet; *(v. n.)* مظفر او. mouzaffer ol.; *(celebrate)* تسعيد ا. tes-id et.; *(-over)* (له) افتخار ا. ...(le-) iftihâr et.; اوكونمك euvünmek; — **Triumphal,** (trī-um'fal) *(a.)* *(lit.)* ... ظفر zafer ...; — **arch** طاق ظفر tâqu zafer; — **procession** ظفر آلايى zafer alayu; — **Triumphantly,** (trī-um'fant-li) *(ad.)* مظفرانه mouzafferâne; موفقيتله mouvaffaqiyyetle; — **Triumpher,** (trī'um-fėr) *(n.)* مظفر mouzaffer; غالب gâlib.

Triumvir, trī-um'vir, *(n.)* اوچلردن üchlerden; — **Trium'virate,** (-'vir-āt) *(n.)* اوچلر (ادارهسى) üchler (-idâresi).

Trivial, triv'i-al, *(a.)* عادى âdî; اهميتسز ehemmiyyetsiz; مبتذل mübtezel; — **ly,** *(ad.)* عادى صورتده âdî sôuretde; — **ness,** *(n.)* عاديلك adîlik; اهميتسزلك ehemmiyyetsizlik; — **Trivial'ity,** (-'ti) *(n.)* اهميتسز شى ehemmiyyetsiz shey; *(pl.)* جزئيات jüziyyât; — **Triv'ialize,** (-'i-al-īz) *(v.a.)* عاديلشديرمك âdîleshdirmek; مبتذل ا. mübtezel et..

Tri-weekly, trī'-wēk'li, *(a.)* اوچ هفته‌لق üch haftaluq; *(journal)* هفته‌ده اوچ دفعه (چيقار) haftada üch def-a (-chuqar).

Troche, trō'kē, trōch *or* trōk, *(n.)* حب hap; تابلەت tablet.

Trodden, trod'dn, *(a.)* چكينمش chîynenmish; *(fig. & lit.)* پايمال اولمش pâymâl olmoush; حقير haqîr.

Trojan, trō'jan, *(a.)* ... تروو touruva...; *(n.)* تروولى tourovalu;

(fig.) شجيع آدم shejî' adam ; قهرمان kahramân.

Troll, trōl, *(n.)* طولاشمه dolashma ; صيره sura ; *(fishing)* اولطه olta ; *(v.n.)* طولاشمق dolashmaq ; دور ا. devr et. ; *(fishing)* بالق آولامق baluq avlamaq ; *(v. n)* طولاشديرمق dolashdurmaq ; اداره ا. idâre et..

Trollop, trol'op, *(n.) (v.n.)* سورونمك sürünmek ; *(bad)* فنا ياپمق fenâ yapmaq ; *(n.)* پاصاقلى pasaqlu ; *(prostitute)* آلفته âlüfte.

Trombone, tom'bōn, *(n.)* ترومبون trombon ; بورى borou.

Troop, trōōp, *(n.)* سورو sürü ; *(soldier)* عسكر asker ; *(pl.)* عسكرلر askerler ; *(fig.)* قوت qouvvet ; *(company)* بولوك (سوارى) (süvâri-) beulük ; *(theatre)* تروپ troup ; (قومپانيه) (qoumpanya) ; *(v. n.)* طوپلانمق toplanmaq ; *(march)* يورومك yürümek ; — **off** چكيلمك chekilmek ; — **Troop'-ėr,** *(n.)* سوارى عسكرى süvâri askeri ; *(zo.)* سوارى حيوانى süvâri hayvanu ; — **Toop'ship,** *(n.)* عسكرى نقليه سفينه‌سى askerî naqliye sefînesi ; *(pl.)* سوقيات كميلرى sevqiyyât gemileri ; **toop'ing the colours** آلاى alay ; مراسم عسكريه merâsimi askeriyye ; (رسم كچيد) (resmi gechid).

Trope, trōp, *(n.)* مجاز mejâz ; كنايه kinâye ; — **Trō'pical,** (-'pik'al) *(a.)* مجازى mejâzî ; — **Trō'picallγ,** (-'ik-al-i) *(ad.)* مجازاً mejâzen.

Trophic, - al, trof'ik - al, *(a.)* غدائى gudâ-î ; ... غدا gudâ... .

Trophγ, trō'fi, *(n.)* خاطره hâtura ; *(lit.)* بركذار ber-güzâr ; *(ornament)* آرمه arma.

Tropic, trop'ik, *(n.)* مدار medâr ; *(pl.)* مدارين medâreyn ; *(region)* منطقهٔ حاره mountuqayi hârre ; — **of Cancer** مدار سرطان medâri seretân ; — **of Capricorn** مدار جدى medâri jedî ; — **Trop'ical,** (-'ik-al) *(a.)* مدارى medârî ; ... منطقهٔ حاره mountuqayi hârre... .

Trot, trot, *(v. n.)* يورومك (خيزلى) (huzlu-) yürümek ; *(horse)* طيريس كيتمك turus gitmek ; *(n.)* يورومه yürüme ; طيريس كيديش turus gidish ; — **Trotter,** *(n.)* يوروين yürüyen ; طيريس كيدر turus gider ; *(foot)* آياق ayaq ; —

Trottoir, (trot-wor') *(n.)* پياده قالديريمى piyâde qaldurumu ; تروتووار trotouvâr.

Troth, troth, *(n.)* حقيقت haqîqat ; *(fidelity)* صداقت sadâqat ; *(faith)* ايمان îmân ; **by —** ! حقيقةً haqîqaten ! ; والله ! vallâ ! .

Troubadour, trōō'ba-dōōr, *(n.)* عاشق âshuq ; شاعر shâ-ir ; (قصيده‌جى) (qasîdeji).

Trouble, trub'l, *(n.)* زحمت zahmet ; راحتسزلق rahatsuzluq ; *(affliction)* اضطراب uzturâb ; *(disturbance)* قاريشيقلق qarushuqluq ; اغتشاش îgtishâsh ; *(v.a.)* راحتسز ا. rahatsuz et. ; *(annoy)* صيقمق suqmaq ; قاريشديرمق qarushdurmaq ; — **one's self** زحمت ا. zahmet et. ; راحتسز او. rahatsuz ol. ; **don't — your self** راحتسز اولمايكز rahatsuz olmayunuz ; زحمت ايتمه‌يكز zahmet etmeyiniz ; — **feast,** (-fēst) *(n. & a.)* نشئه قاچيران nesh-e qachuran ; اويون بوزان oyoun bozan ; — **Troublesome,** (trub'l-sum) *(a.)* مزعج müz-ij ; *(pol.)* اغتشاشجى îgtishâshju ; — **Troublous,** (trub'lus) *(a.)* قاريشيق qarushuq ; كورولتولى gürültülü.

Trough, trof, *(n.)* تكنه tekne ; يالاق yalaq ; *(hollow)* بوشلق boshlouq ; *(mar.)* طالغه آره‌سى dalga arasu ; چوقور chouqour.

Trousers, trow'zėrz, *(n. pl.)* پانطالون pantalon.

Trout, trowt, *(n.)* آلا بالق ala baluq.

Trover, trō'vėr, *(n.)* استرداد istirdâd ; *(jud.)* اعاده‌سى طلب i-âdesini taleb ; استرداد دعواسى istirdâd dâ'vâsu.

Trow, trō, *(v. n.)* صانمق sanmaq.

Trowel, trow'el, *(n.)* مالا mala ; *(v.a.)* پرداخت ا. perdaht et. .

Troγ, troi, *(n. pr.) (hist.)* تروا tourouva.

Troγ-weight, troi'-wāt, *(n.)* قويومجى طارتيسى qouyoumjou tartusu.

Truant, trōō'ant, *(a. & n.)* حايلاز haylaz ; *(v. n.)* حايلازلق ا. haylazluq et. .

Truce, trōōs, *(n.)* متاركه mütâreke ; **flag of —** مكالمه فلامه‌سى mükyâleme flamasu ; — **Truceless,** (trōōs'les) *(a.)* هيچ طورمه‌دن hich dourmadan ; *(lit.)* لاينقطع lâ-yenqatu'.

Truck, truk, *(n.)* *(barter)* مبادله mübâdele; (ترامپا) (trampa); *(rubbish)* دوكونتو deukuntü; *(v.)* مبادله ياپمق mübâdele yapmaq; — **system**, *(lit.)* عيناً عينيات اصولى ayniyyât ousôulü; تسويه aynen tesviye; — **Truckage**, (truk'āj) *(n.)* مبادله اصولى mübâdele ousôulü.

Truck, truk, *(n.)* *(wheel)* تكرلك teker-lek; *(railway)* يوك واغونى yük vagonou; *(small)* پلەتفورم pletform; ال آرابەسى el arabasu; *(mar.)* شاپقه shapqa; *(v.a.)* نقل ا. naql et.; — **man**, *(n.)* (يوك) آرابەجى (yük-) ara-baju; — **Truckage**, (truk'āj) *(n.)* *(conveyance)* نقل naql; *(charges)* نقليه اجرتى naqliye üjreti.

Truckle, truk'l, *(n.)* *(-bed)* قيزاق qu-zaq; *(wheel)* آياق ayaq; ماقاره maqara; *(v.n.)* سرفرو ا. sefürôu et..

Truculent, truk'ū-lent, *(a.)* غدار gad-dâr; وحشى vah-shî; — **ly**, *(ad.)* غدارانه gaddârâne; — **Truculence**, (truk'ū-lens) *(n.)* غدارلق gaddârluq; وحشت vah-shet.

Trudge, truj, *(v.n.)* يورومك yürümek; زور يورومك zor yürümek.

True, trōō, *(a.)* طوغرى dôrou; حقيقى ha-qîqî; *(exact)* صحيح sahîh; تام tam; *(sincere)* خالص hâlis; صميمى samîmî; — **bill**, *(n.)* لزوم محاكمه قرارى lüzôumi mouhâkeme qarâru; — **blue**, (-blōō) *(a.)* صادق sâduq; *(n.)* مرد merd; بابا يكيت baba-yît; — **love**, *(n.)* سوكيلى sev-gili; — **ness**, *(n.)* طوغريلق dôrou-louq; حقيقت haqîqat; *(fidelity)* صداقت sadâqat; — **Truly**, (trōō'li) *(ad.)* طوغرى اولەرق dôrou olaraq; *(really)* حقيقةً haqîqaten; *(sincerely)* صميميتله samîmiyyetle; صميمانه samîmâne.

Truffle, truf'l, *(n.)* تروف trüf; — **Truffled**, (truf'ld) *(a.)* تروفلى trüflü.

Truism, trōō'izm, *(n.)* حقيقت haqîqat; بداهت bedâhet.

Trump, trump, *(n.)* بورى borou; نفير nefîr.

Trump, trump, *(n.)* *(cards)* قوز qoz; آتو atü; *(fig.)* امين آدم emîn adam; *(v. n.)* قوز اوينامق qoz oynamaq; — **Trum'pery**, (-'ėr-i) *(n.)* صاچمه sach-ma; *(pl.)* باياغى شيئلر bayâ sheyler; دوكونتو deukuntü; *(a.)* دكرسز deyer-siz; عادى âdî.

Trumpet, trum'pet, *(n.)* بورو borou; *(fig.)* مداح meddâh; دلال tellal; *(v.a.)* *(fig.)* اعلان ا. i'lân et.; مدح ا. medh et.; *(v.n.)* بورو چالمق borou chalmaq; — **call**, (-kwal) *(n.)* (بورو (سسى borou (-sesi); — **flower**, *(n.)* بورو چيچكى borou chicheyi; — **Trom'petėr**, *(n.)* بورزن borazan; *(fig.)* دلال tellal; مداح meddâh.

Truncate, trung'kāt, *(v.a.)* (تپەسنى) كسمك (tepesini-) kesmek; — **Trun-cated**, (trug'kāt-ed) *(a.)* كسيك kesik; — **cone** مخروط ناقص mahrôutu nâqus.

Truncheon, trun'shun, *(n.)* عصا asâ; *(cudgel)* صوپا sopa; *(v.a.)* صوپا آتمق sopa atmaq.

Trundle, trun'dl, *(n.)* تكرلك teker-lek; آرابه araba; *(v.a.)* چكمك chek-mek; *(v.n.)* يووارلانمق youvarlanmaq.

Trunk, trungk, *(n.)* كووده geuvde; بدن beden; *(elephant's)* خورطوم hor-toum; *(course)* مجرا mejrâ; اولوق olouq; *(chest)* صنديق sanduq; البسه صنديغى elbise sandugh; — **hose**, (-hōz) *(n.)* قيصه پانطالون qusa panta-lon; — **line**, (-līn) *(n.)* آنا خط ana hatt; — **māker**, *(n.)* صنديقجى sanduqju; — **Trunked**, (-kd) *(a.)* كوودەلى geuvdeli; بدنلى bedenli.

Trunnion, trun'yun, *(n.)* مويلو mouy-lou; — **plate**, (-plāt) *(n.)* مويلو چنبرى mouylou chenberi.

Truss, trus, *(n.)* دمت demet; *(roof)* چاتى chatu; مقاص maqas; *(hernia)* قاصيق باغى qasuq bâ; *(mar.)* طروسه trousa; *(v.a.)* دمت ياپمق demet yap-maq; *(hind)* باغلامق bâlamaq; صيقمق suqmaq; — **māker**, *(n.)* قاصيق باغجى qasuq bâju; — **Trussing**, (trus'ing) *(n.)* باغ bâ; آصغى asgu.

Trust, trust, *(n.)* اعتماد i'timâd; *(rel.)* توكل tevekkül; *(object)* امانت emâ-net; *(credit)* ويرەسيه صاتيش veresiye satush; قرەدى qredi; *(com.)* تروست trost; (سينديقه) (sindiqa); *(v.a.)* اعتماد ا. i'timâd et.; كوونمك güven-mek; قرەديه ويرمك qrediye vermek; *(care)* امانت ا. emânet et.; *(v. n.)* امين اول. emîn ol.; *(hope)* اميد ا. ümîd et.; **in** — امانةً emâneten; **on** — ويرەسيه veresiye; قرەدى ايله qredîle; **breach of** — امانته خيانت emânete huyânet; امنيق سؤ استعمال

emniyyeti sôuyi istî'mâl; — **deed,** *(n.)* وكالتنامه vekyâletnâme; — **Trustee,** (-tē') *(n.)* وكيل vekîl; معتمد môu'temed; *(property's)* متولى mütevellî; — **Trustee'ship,** وكالت vekyâlet; متوليلك mütevellîlik; — **Trust'ful,** (-'fōōl) *(a.)* امين emîn; — **Trust'fullү,** (-'fōōl'i) *(ad.)* امينتله emniyyetle; — **Trust'fulness,** (-fōōl'nes) *(n.)* اعتماد î'timâd; امنيت emniyyet; — **Trust'ilү,** (-'i-li) *(ad.)* صداقتله sadâqatle; امنيتله emniyyetle; — **Trust'iness,** *(n.)* صداقت sadâqat; استقامت istiqâmet; — **Trust'ing,** *(a.)* امين emîn; *(-that)* (ئه) اعتماداً ...(e-) î'timâden; اميديله ...ümîdîle; — **Trust'inglү,** (-li) *(ad.)* اعتمادله î'timâdla; — **Trust'worthү,** (-'wur-*th*i) *(a.)* ايناتيلير inanulur; شايان اعتماد shâyânu î'timâd; امين emîn; — **Trust'ү** (-'i) *(a.)* امين emîn; *(lit.)* شايان اعتماد shâyânu î'timâd; *(strong)* متين metîn.

Truth, trōōth, *(n.)* حقيقت haqîqat; *(pl.)* حقايق haqâyiq; *(exactness)* صحت suhhat; *(fig.)* طوغريلق dôroulouq; **in** — حقيقتده haqîqatde; **to tell the** — طوغرىيى سويلمك dôrouyi seuylemek; *(int.)* طوغريسى dôrousou...; — **Truth'ful,** (-'fōōl) *(a.)* طوغرى dôrou; حقيقى haqîqî; — **Truthfullү,** (trōōth'fōōl-i) *(ad.)* طوغرى اولەرق dôrou olaraq; — **Truthfulness,** (trōōth'fōōl-nes) *(n.)* طوغريلق dôroulouq; — **Truthless,** (trōōth'les) *(a.)* يالان yalan; *(fig.)* ساخته sahte.

Trү, trī, *(v.a.)* تجربه ا. tejrübe et.; *(fig.)* دەنەمك denemek; *(jud.)* محاكمه ا. mouhâkeme et.; *(attempt)* تشبث ا. teshebbüs et.; *(suffering)* يورمق yormaq; صيقمق suqmaq; *(v. n.)* *(effort)* چاليشمق shalushmaq; اوغراشمق ôurashmaq; *(n.)* تجربه tejrübe; *(fig.)* غيرت gayret; — **on** كيمك giymek; پرووا ا. prouva et.; — **Trүing,** (trī'ing) *(a.)* مشكل müshkül.

Trүsail, trī'sāl, *(n.)* يان يلكنى yan yelkeni.

Tub, tub, *(n.)* باديه badya; ليكن liyen; كردل gerdel; *(v.a.)* *(bot.)* صنديقلامق sanduqlamaq; *(bathe)* يقامق yuqamaq; *(v. n.)* يقانمق yuqanmaq.

Tube, tūb, *(n.)* بورى borou; قانال qanal; *(fig.)* تونل tünel; *(paint)* توب tüb; *(v.a.)* بورى طاقمق borou taqmaq; توبه قويمق tübe qomaq; — **Tū'bing,** *(n.)* *(pl.)* بوريلر boroular; — **Tū'būlar,** *(a.)* بورى كبى borou gibi; *(lit.)* انبوبى enbôubî; **water — boiler** صو بوريلى قازان sou boroulou qazan.

Tuber, tū'bėr, *(n.)* صوغان soghan; كوك keuk; — **Tū'berous,** (-'bėr-us) *(a.)* صوغانلى soghanlu; — **Tūbėros'itү,** (-os'i-ti) *(n.)* يومرى youmrou.

Tubercle, tū'bėr-kl, *(n.)* قابارجق qabarjuq; *(lit.)* حدبه hadebe; — **Tūbėrclo'sis,** (-klō'sis) *(n.)* *(med.)* ورم verem; — **Tūbėr'culous,** (-'kulus) *(a.)* قابارجقلى qabarjuqlu; *(lit.)* درنى dernî; ورملى veremli.

Tuberose, tū'be-rōs, *or* tūb'rōz, *(n.)* *(bot.)* ياسمين yâsemîn; تبر tebr.

Tuck, tuk, *(n.)* قيرمه qurma; باسته basta; *(fig.)* ييه‌جك yeyejek; *(mar.)* قروز qrouz; *(v.a.)* صيقيشديرمق suqushdurmaq; — **in** يمك yemek; (طيقينمق) (tuqunmaq); — **up** قاتلامق qatlamaq; قيرمه ياپمق qurma yapmaq; *(fig.)* آصمق asmaq; — **Tucker,** (tuk'ėr) *(n.)* كوكسلك geu-üslük; *(fig.)* بوغاز طوقلغى boghaz toqlôu; مشقت meshaqqat.

Tuesdaү, tūz'dā, *(n.)* صالى (كونى) salu (-günü).

Tuft, tuft, *(n.)* طوپ top; طوره toura; *(tassle)* پوسكول püskül; *(fig.)* زادكان zadegyân — **of hair** پرچم perchem; *(v.a.)* *(fig.)* سوسلەمك süslemek; پرچم ياپمق perchem yapmaq; — **hunter,** *(n.)* دالقاوق dalqavouq; — **Tuft'ed,** *(a.)* پرچملى perchemli; طوپلى toplou; — **buttons** فيونغەلى دوكمه fiyongalu düyme.

Tug, tug, *(v.)* چكمك chekmek; *(n.)* چكيش chekish; — **boat** رومورکور reumorkeur.

Tuition, tū-ish'un, *(n.)* تدريس tedrîs; *(fig.)* تربيه terbiye; *(supervision)* نظارت nezâret; *(fee)* اجرت تدريسيه üjreti tedrîsiyye.

Tula-work, tōō'la-wurk, *(n.)* طولا toula; (ايشلەمه كوموش) (ishleme gümüsh).

Tulip, tū'lip, *(n.)* لاله lâle.

Tulle, tōōl, *(n.)* تول tül.

Tumble, tum'bl, *(v. n.)* دوشمك düshmek; يووارلانمق youvarlanmaq; *(somerset)* طاقلاق قيلمق taqlaq qulmaq; **— in** آتلامق atlamaq; كيرمك girmek; *(bed)* ياتمق yatmaq; *(fit)* اويمق ouymaq; **— to** آكلامق anlamaq; **— up** قالقمق qalqmaq; كيتمك gitmek; *(n.)* سقوط souqôut; يووارلانمه youvarlanma; طاقلاق taqlaq; *(confusion)* قاريشيقلق qarushuqluq; **to — down** *(v.n.)* يقيلمق yuqulmaq; *(v.a.)* دوشورمك düshürmek; *(a.)* يقيق yuquq; خراب harâb; **— Tum'blēr,** *(n.)* صو برداغی sou bardâ; قدح qadeh; *(acrobat)* جانباز janbaz; اويونجی oyounjou.

Tumbrel, tum'brel, *(n.)* چوپ آرابەسی cheup arabasu; آرابه araba.

Tumefy, tū'me-fī, *(v.n.)* شيشمك shishmek; *(v.a.)* شيشيرمك shishirmek; **— Tūmefac'tion,** (-fak'shun) *(n.)* شيش shish.

Tumid, tū'mid, *(a.)* شيشكين shishkin; قابارمش qabarmush; *(fig.)* مطنطن moutantan.

Tumour, tū'mor, *(n.)* شيش shish; چيبان chuban.

Tumult, tū'mult, *(n.)* كورولتو gürültü; عصيان usyân; **— Tūmult'ūous,** (-'ū-us) *(a.)* كورولتولی gürültülü; قاريشيق qarushuq; **— Tūmult'ūously,** *(ad.)* كورولتو ايله gürültüyle; عصيانله usyânla.

Tumulus, tū'mū-lus, *(n.)* تپه tepe; *(fig.)* مزار mezar.

Tun, tun, *(n.)* بويوك فوچی beuyük fuchu.

Tune, tūn, *(n.) (lit.)* نغمه nâgme; *(pl.)* نغمات nâgmât; *(harmony)* آهنك âhenk; آقورد aqord; *(air)* مقام maqâm; *(temper)* حال hâl; مزاج mizâj; *(v.a.)* آقورد ا. aqord et.; *(fig.)* آهنك ويرمك âhenk vermek; *(play) (lit.)* ترنم ا. terennüm et.; **in —** *(lit.)* آهنكدار âhenkdâr; **out of —** آهنكسز âhenksiz; بوزوق bozouq; **to the — of** ...مقدارنده ...miqdârunda; **— Tuneful,** (tūn'fōōl) *(a.)* آهنكلی âhenkli; *(fig.)* لطيف latîf; **— Tunefully,** (tūn'fōōl-i) *(ad.)* لطيف صورتده latîf sôuretde; **— Tuneless,** (tūn'les) *(a.)* آهنكسز âhenksiz; *(fig.)* سسسز sessiz.

Tunic, tū'nik, *(n.)* تونيك tünik; *(ana.)* زار zar.

Tuning-fork, tūn'ing-fork, *(n.)* دياپازون diyapazon.

Tunis, tū'nis, *(n.pr.)* تونس tounous.

Tunnel, tun'el, *(n.)* تونل tünel; كچيد gechid; *(v.a.)* تونل آچمق tünel achmaq.

Turanian, tū-rā'ni-an, *(a.)* تورانی tôurânî; ...توران tôurân...; *(n.)* تورانيجه tôurânîje; **— languages,** (-lang'-gwājz) *(n. pl.)* السنهٔ تورانيه elsineyi tôurâniyye; **— poeples,** اقوام تورانيه aqvâmu tôurâniyye; **— Tūrā'n,** *(n. pr.)* توران tôurân.

Turban, tur'ban, *(n.)* صاريق saruq; قاووق qavouq.

Turbary, tur'ba-ri, *(n.)* كسيك يری kesik yeri; كومور طوپراغی keumür toprâ.

Turbid, tur'bid, *(a.)* بولانيق boulanuq; چامورلو chamourlou; **— Turbid'ity,** (-'i-ti) *(n.)* بولانيقلق boulanuqluq.

Turbine, tur'bīn *or* tur'bin, *(n.)* تاربين tarbin; **— steamer,** *(n.)* تاربين ماكنەلی واپور tarbin makineli vapour; **— Tur'binal,** *(a.)* بورمەلی bourmalu; حلزونی halezônî.

Turbot, tur'bot, *(n.)* قالقان بالغی qalqan balugh; **small —** قالقان ياوروسی qalqan yavrousou.

Turbulent, tur'bū-lent, *(a.)* كورولتوجی gürültüjü; *(disturbed)* ولولەلی velveleli; *(fig.)* هيجانلی heyejânlu; **— ly,** *(ad.)* كورولتو ايله gürültüyle; **— Tur'-būlence,** (-lens) *(n.)* كورولتو gürültü; ولوله velvele; هيجان heyejân.

Turcophile, tur'kō-fil, *(n. & a.)* تورك دوستی türk dostou; تورك محبی türk mouhibbi; تورك طرفداری türk tarafdâru; **—Tur'cophilism,**(-'kō-fil-izm) *(n.)* تورك دوستلغی türk dostlôu; تورك طرفدارلغی türk tarafdârlugh; **— Tur'-cophobist,** (-'kō-fō-bist) تورك دشمنی türk düshmanu.

Tureen, tū-rēn', *(n.)* چوربا كاسەسی chorba kyâsesi; **sauce —** صالچەلق salchaluq.

Turf, turf, *(n.)* چاير چمن chayur chimen; *(peat)* كسيك kesik; ير تزەكی yer tezeyi; *(race)* قوشو qoshou; ياريش yarush; *(place)* قوشو محلی qoshou mahalli; **— Tur'fy,** (-'fi) *(a.)* چمنلی chimenli; كسيكلی kesikli; ... ياريش yarush... .

Turgescent, tur-jes'ent, *(a.)* شیشمش shishmish; قابارق qabaruq.

Turgid, tur'jid, *(a.)* شیشمش shishmish; قابارمش qabarmush; *(fig.)* طنطنه‌لی tantanalu: — **Turgid'ity,** (-jid'i-ti) *(n.)* شیش shish: قابارتی qabartu; *(fig.)* طنطنه tantana: طمطراق toumtouraq.

Turk, turk, *(n.)* ترك turk: *(pl.)* تورکلر türkler; **to turn —** *(rel.)* اهتدا ا. ihtidâ et.; *(fig.)* دکیشمك deyishmek; *(obstinate)* طامارنی طوتمق damaru toutmaq; *(lit.)* تمرد ا. temerrüd et.; — **Turkestā'n,** *(n.pr.)* تورکستان türkistan; — **Turk'ey,** (-'i) *(n.pr.)* تورکیه türkiya; **Republic of —** تورکیه جمهوریتی türkiya jümhôuriyyeti: — **red** (کوك-) قیرمزی (keuk-) qurmuzu: کوك بویا keuk boya: — **Turk'ish,** *(a.)* ...تورك türk...; ...تورکی ...türkî: *(n.)* تورکجه türkje: — **Tur'kōman,** *(n.)* تورکمن türkmen.

Turkey, turk'i, *(n.)* *(zo.)* هندی hindi; **hen —** دیشی هندی dishi hindi: — **cock,** *(n.)* بابا هندی baba hindi.

Turmeric, tur'mėr-ik, *(n.)* زرده‌چاو zerde-chav.

Turmoil, tur'moil, *(n.)* کورولتو gürültü; قاریشیقلق qarushuqluq; *(v.a.)* راحتسز ا. rahatsuz et.; *(v.n.)* اندیشه ا. endîshe et.; اوزولمك üzülmek.

Turn, turn, *(n.)* دونوش deunüsh; دور devr; *(change)* تبدل tebeddül; *(fig.)* نوبت nebet, صیره sura; **(v.a.)** دوندیرمك deundürmek; چویرمك chevirmek; *(change)* تبدیل ا. tebdîl et.; *(v.n.)* دونمك deunmek; دور ا. devr et.; تبدل ا. tebeddül et; **in —s** صیره ایله surayle; *(lit.)* مناوبةً münâvebeten; **in one's —** نوبتنده nebetinde; صیره‌سنده surasunda; **to serve a —** ایشه یارامق ishe yaramaq; **to a —** *(fig.)* تماماً tamâmen; مکملاً mükemmelen; **to — aside** *(v.n.)* دونمك deunmek; باشنی چویرمك bashunu chevirmek; *(fig.)* جایمق jaymaq; چکینمك chekinmek; *(v.a.)* دوندیرمك deundürmek; *(fig.)* جایدیرمق jaydurmaq; **to — away** چویرمك chevirmek; *(dismiss)* چیقارمق chuqarmaq; **to — back** کری چویرمك geri chevirmek; *(v.n.)* کری دونمك geri deunmek; **to — off** چویرمك chevirmek: *(shut)* قاپامق qapamaq: *(dismiss)* چیقارمق chuqarmaq; *(complete)* یاپمق yapmaq; اکمال ا. ikmâl et.; **to — on** آچمق achmaq; *(fig.)* تابع او. tâbi' ol.; **to — out** چیقارمق chuqarmaq; *(zo.)* چاییره چیقارمق chayura chuqarmaq; *(produce)* یاپمق yapmaq; اعمال ا. i'mâl et.; *(result)* اولمق olmaq: نتیجه‌لنمك netîjelenmek; *(strike)* غره‌و یاپمق grev yapmaq; *(bed)* قالقمق qalqmaq; **to — over** اوزرینه آتمق üzerine atmaq; *(fig.)* حواله ا. havâle et.; *(change)* آیرلمق ayrulmaq; *(sell)* صاتیش یاپمق satush yapmaq; معامله‌ده بولونمق mouâmelede boulounmaq; *(examine)* تدقیق ا. tedqîq et.; *(n.)* معامله mouâmele; **to — to** مراجعت ا. mürâjât et.; *(result)* نتیجه‌لنمك netîjelenmek; *(lit.)* انقلاب ا. inqilâb et.; *(point)* (ـه) طوغرلمق ...(e-) dôroulmaq; (ـه)... دونمك (e-) deunmek; **to — up** یوقاری چویرمك youqaru chevirmek; *(happen)* ظهور ا. zouhôur et.; اولمق olmaq; *(refer)* بحث ا. bahs et.; *(n.)* وقعه vaqa-a; حادثه hâdise; **to — upside down** آلت اوست ا. alt-üst et.; — **coat,** (-kōt) *(n.)* *(fig.)* دونك deunek; — **screw,** (-skrōō) *(n.)* طورنه‌ویدا torna-vida; — **stile,** (-stīl) *(n.)* تورنیکه tournike; — **Tur'nėr,** *(n.)* طورنه‌جی tornaju; *(gymnast)* سپورجی sporjou آتلت atlet; *(tumbler)* جانباز janbaz; — **Turn'ery,** (-'ėr-i) *(n.)* طورنه torna; *(pl.)* طورنه ایشلری torna ishleri; (تسویه‌جیلك) (tesviyejilik).

Turning, turn'ing, *(n.)* دونمه deunme; *(art)* طورنه‌جیلق tornajuluq; *(mil.)* چویرمه chevirme; احاطه ihâta; *(form)* شکل ویرمه shekil verme; *(gymnastics)* ژیمناستیق jimnastiq *(pl.)* *(chips)* طالاش talash; یونغه yonga; — **lathe,** *(n.)* طورنه دستکاهی torna tezgyâhu; (تسویه ماکنه‌سی) (tesviye makinesi): — **point,** *(n.)* *(fig.)* دونم نقطه‌سی deunüm noqtasu; اصل مسئله asul mesele; *(critical)* نازك زمان nâzik zemân.

Turnip, tur'nip, *(a.)* شالغام shalgam; — **radish,** *(n.)* بایر طورپی bayur tourpou.

Turpentine, tur'pen-tīn, *(n.)* ترهپنتین trepentin; ترمنتی trementi; **spirit of —** نفت یاغی neft yâ.

Turquoise, tur-koiz′, *or* tur-kēz′, *(n.)* (طاشى) فيروزه firôuze (-tashu); توركواز türqouvâz.

Turret, tur′et, *(n.)* قوله qoule; *(mar.)* تارت taret; — **gun**, *(n.)* تارت طوپى taret topou; — **Turreted**, (tur′et-ed) *(a.)* قوله لى qouleli; تارتلى taretli.

Turtle, tur′tl, *(n.)* قاپلومبه qaploumbâ; — **dove**, (-dōv) *(n.)* قومرو qoumrou; — **soup**, (-sōōp) *(n.)* قاپلومبه چورباسى qaploumbâ chorbasu; (آلاتورتو) (ala-tortü); **to turn** — يوارلانمق youvarlanmaq; *(mar.)* آلبورا ا. al-boura ol..

Tusk, tusk, *(n.)* آزى ديشى azu dishi; ديش dish; — **Tusk′ed**, (k′d) *(a.)* ديشلى dishli; — **Tusk′ėr**, *(n.)* ديشلى فيل dishli fil.

Tussle, tus′el, *(n.)* مجادله müjâdele; *(v. n.)* مجادله ا. müjâdele et..

Tussock, tus′ok, *(n.)* طوپ top; دمت demet.

Tutankhamen, tut-an-hä′men, *(n.pr.)* توتنخامن totenhâmen.

Tutelage, tū′te-lāj, *(n.)* وصايت vasâyet; — **Tū′telar**, *(a.)* وصى vasî; *(fig.)* حامى hâmî.

Tutor, tū′tor, *(n.)* مربى mürebbî; *(jud.)* وصى vasî; *(v.a.)* يتيشديرمك yetishdirmek; تربيه ا. terbiye et.; — **Tutorage**, (tū′tor-āj) *(n.)* مربيلك mürebbîlik; *(jud.)* وصايت vasâyet; — **Tutoress**, (tū′tor-es) *(n.)* مربيه mürebbiye; *(jud.)* وصيه vasuyye.

Twaddle, twod′l, *(n.)* صاچمه sachma; بوش لاف bosh laf; *(v. n.)* صاچمه سويلهمك sachma seuylemek; كوهزهلك ا. gevezelik et.; — **Twaddler**, (twod′-lėr) *(n.)* كوهزه geveze.

Twain, twān, *(a.)* چيفت chift; ايكى iki.

Twang, twang, *(n.)* كسكين سس keskin ses; *(nasal)* كنيزدن سس genizden ses; *(v. n.)* طينلامق tunlamaq; اوتمك eutmek; *(pers.)* كنيزدن قونوشمق genizden qonoushmaq; *(v.a.)* اوتديرمك eutdürmek.

Tweak, twēk, *(v.a.)* چيمديكلهمك chimdiklemek; چكمك chekmek; *(n.)* چيمديك chimdik; *(fig.)* صيقينتى suquntu.

Tweed, twēd, *(n.)* يوك قماش yün qoumash; قابا شاياق qaba shayaq; تويد tüvîd.

Tweedle, twē′dl, *(v.a.)* خفيف دوقنمق hafif doqounmaq; (اوينامق) (oynamaq); *(v. n.)* قيورلمق quvrulmaq.

Tweezers, twēz′ėrz, *(n.)* جيمبيز jumbuz.

Twelfth, twelfth, *(a.)* اون ايكنجى on ikinji; *(n.)* اون ايكيده بر on ikide bir; — **night**, (-nīt) *(n.)* (يورطى) (yortou).

Twelve, twelv, *(a.)* اون ايكى on iki; *(typ.)* اون ايكيلك on ikilik; **the** — *(rel.)* اون ايكيلر on ikiler; — **day writ** *(jud.)* اجابت مهلتى ijâbet mühleti; — **dozen**, (-duz′n) *(a.)* غروسه grosa.

Twenty, twen′ti, *(a.)* يكرمى yirmi; — **fold**, *(a.)* يكرمى مثلى yirmi misli; — **Twen′tieth**, (-′ti-eth) *(a.)* يكرمنجى yirminji.

Twice, twīs, *(ad.)* ايكى كره iki kerre; ايكى دفعه iki def-a.

Twig, twig, *(n.)* دال dal; دكنك deynek; چوبوق choubouq; — **Twiggy**, (twig′i) *(a.)* داللى dallu.

Twig, twig, *(v.a.)* آكلامق anlamaq.

Twilight, twī′līt, *(n.)* فجر fejr; *(evening)* شفق shefaq; *(darkness)* قرارتى qarartu.

Twill, twil, *(n.)* قرووازه قماش qrouvaze qoumash; *(v.a.)* قرووازه اورمك qrouvaze eurmek.

Twin, twin, *(a. & n.)* چيفت chift; *(birth)* ايكيز ikiz; *(fig.)* اش esh; *(pl. & ast.)* جوزا (برجى) jevzâ (-bürjü); *(v. n.)* ايكيز طوغمق ikiz dômaq; *(bring)* ايكيز طوغورمق ikiz doghourmaq; *(fig.)* اش ياپمق esh yapmaq; — **screw**, (-skrōō) *(a.)* چيفت اسقورو ckift ousqrou...; — «**sister**» ايكيز «همشيره» ikiz «hemshîre».

Twine, twīn, *(n.)* ايپ ip; *(mar.)* صاولو savlo; *(silk)* قوردون qordon; *(twist)* بوكوم büküm; *(v.a.)* بوكمك bükmek; صارمق sarmaq; *(v.n.)* صارلمق sarulmaq; بوكولمك bükülmek.

Twinge, twinj, *(n.)* آجى aju; اضطراب uzturâb; *(ad.)* عذاب azâb; *(v.)* اضطراب ويرمك uzturâb vermek; — **of conscience** عذاب وجدان azâbu vijdân.

Twinkle, twing′kl, *(v.n.)* پاریلدامق paruldamaq; *(quiver)* اهتزاز ا. ihtizâz et.; *(eye)* قیرپمق (گوز) (geuz-) qurpmaq; — **Twink′ling,** *(n.)* اهتزاز ihtizâz; پاریلدامه paruldama: *(instant)* آن ân; *(lit.)* لمحهٔ بصر lemhayi basar; **in the — of an eye** بر آنده bir ânde; *(lit.)* لمحهٔ بصیرده lemhayi basarda.

Twirl, twērl, *(v.a.)* چویرمك chevirmek; *(v.n.)* دونمك deunmek.

Twist, twist, *(n.)* بوکوم büküm; *(contortion)* بورمه bourma; *(silk)* قوردون qordon; غیطان gaytan; *(v.a.)* بوکمك bükmek; صارمق sarmaq; بورمق bourmaq; *(fig.)* چویرمك chevirmek; *(lit.)* تحریف ا. tahrîf et.; *(v.n.)* بوکولمك bükülmek; — **of the wrist** *(fig.)* مهارت mehâret; اوستهلق oustaluq; — **Twist′ed,** (t′d) *(a.)* بوکولمش bükülmüsh; — **Twist′ėr,** *(n.)* بوکن büken; *(mar.)* قاصیرغه qasurga.

Twit, twit, *(v.a.)* مؤاخذه ا. mü-âhaze et.; اخطار ا. ihtâr et..

Twitch, twich, *(v.a.)* چکمك chekmek; قوپارمق qoparmaq; *(v.n.)* چکیلمك chekilmek; *(n.)* چکیش chekish; *(med.)* سیلکنتی silkinti; *(lit.)* ارتعاش irti-âsh.

Twitter, twit′ėr, *(n.)* جیویلتی juvultu; *(nerves)* حلجان halejân; *(v.n.)* جیویلدامق juvuldamaq; *(fig.)* فیصیلدامق fusuldamaq; *(palpitate)* حلجان گلمك halejân gelmek; یورکی چارپمق yüreyi charpmaq; — **Twitteringly,** (twit′ėr-ing-li) *(ad.)* جیویلتی ایله juvultîle; *(fig.)* حلجانله halejânla.

Two, tōō, *(a.)* ایکی iki; **in —** ایکی پارچه iki parcha; **to cut in —** ایکی یه آییرمق ikiye ayurmaq; — **decker,** *(n.)* ایکی آنبارلی iki anbarlu; — **fold,** *(a.)* ایکی قات iki qat; — **Tanded,** *(a.)* ایکی اللی iki elli; ایکی مانوهلهلی iki maneveleli; — **pence,** (pens) *(n.)* ایکی پهنس iki pens; — **penny,** (pen-i) *(a.)* ایکی پهنسلك iki penslik; *(fig.)* اوجوز oujouz; دکرسز deyersiz.

Tympan, tim′pan, *(n.)* *(mus.)* سنطور santôur; *(typ.)* چرچیوه cherchive.

Tympanum, tim′pan-um, *(n.)* *(ana.)* قولاق زاری qoulaq zaru; *(lit.)* طبل tabel: — **Tympanic,** (tim-pan′ik) *(a.)* ... زار zar...; طبلی tabelî.

Type, tīp, *(n.)* اصل asl; *(mark)* علامت alâmet; *(fig.)* رمز remz; *(exemplar)* نمونه nümôune; موده‌ل model; *(fig.)* تیپ tip; *(lit.)* تمثال timsâl; *(letter)* *(pl.)* حروفات (دوکمه) (deukme-) hourôufât; — **casting,** *(n.)* حروفات دوکومی hourôufât deukümü; — **founder,** (-fownd′ėr) *(n.)* حروفات دوکمه‌جیسی hourôufât deukmejisi; — **foundry,** (-fownd′ri) *(n.)* حروفات دوکومخانه‌سی hourôufât deukümhânesi; — **setter,** *(n.)* مرتب mürettib; مرتب ماکنه mürettib makine; ترتیب ماکنه‌سی tertîb makinesi; — **write,** (-rīt) *(v.)* ماکنه ایله یازمق makineyle yazmaq; — **writer,** (-rīt′ėr) *(n.)* یازی ماکنه‌سی yazu makinesi; — **Typical,** (tip′ik-al) *(a.)* *(lit.)* رمزی remzî; *(fig.)* نمونه قبیلندن nümôune qâbîlinden; *(lit.)* تمثالی timsâlî; — **Typically,** (tip′ik-al-i) *(ad.)* تمثالاً timsâlen; — **Typify,** (tip′i-fī) *(v.a.)* *(lit.)* تمثیل ا. temsîl et.; — **Typist,** (tī′pist) *(n.)* داقتیلوغراف daqtilôghraf.

Typhoid, tī′foid, *(a.)* تیفوئید tifo-id; — **fēver,** *(n.)* فیه‌ور — تیفوئید fievr-tifo-id.

Typhoon, tī-fōōn′, *(n.)* طایفون tayfoun.

Typhus, tī′fus, *(n.)* تیفو tifo.

Typography, ti- *or* tī-pog′ra-fi, *(n.)* مطبعه‌جیلق matba-ajuluq; *(lit.)* طباعت tabâ-at; تیپوغرافی tipôghrafi; — **Typograph,** (ti′- *or* tī′pog-raf) *(n.)* تیپوغراف ماکنه‌سی tipôghraf makinesi; — **Typographer,** (ti- *or* tī-pog′raf-ėr) *(n.)* تیپوغراف tipôghraf; مطبعه‌جی matba-aju; — **Typographical,** (ti- *or* tī-pog-raf′ik-al) *(a.)* *(lit.)* ...طباعت tabâ-at...; طبعی tab-î; — **Typographically,** (ti- *or* tī-pog-raf′ik-al-i) *(ad.)* طبع جهتیله tabu′ jihetîle.

Typtology, tip-tol′ō-ji, *(n.)* ارواحله قونوشمه ervâhla qonoushma: ارواحی چاغیرمه ervâhu chârma.

Tyranny, tir′an-i, *(n.)* ظلم zoulm;

اعتساف î'tisâf ; — **Tyrannic, -al,** (tĭr-an'ik, -al) *(a.)* ظالم zâlim ; غدار gaddâr ; — **Tyran'nically**, (tī-ran'ik-al-i) *(ad.)* ظالمانه zâlimâne ; غدارانه gaddârâne ; — **Tyr'annize,** (tir'an-īz) *(v.n.)* ظلم ا. zoulm et. ; غدارلق ا. gaddârluq et. ; — **Ty'rant,** (tī'rant) *(n.)* غدار gaddâr ; ظالم zâlim.

Tyre, tīr, *(n. pr.)* (شهری) صور sôur (-shehri) ; — **Tyrian,** (tir'i-an) *(a.)* صوری sôurî ; — **purple** قویو مور qoyou mor.

Tzigany, tsig'a-ni, *(n.)* چنکانه chin-gene ; قبطی qubtu.

U

Ubiquity, ū-bik'wi-ti, *(n.)* هر یرده بولونمه her yerde boulounma ; — **Ubiq-uitous,** (ū-bik'wi-tus) *(a.)* هر یرده موجود her yerde mevjôud ; *(God)* *(lit.)* مکاندن منزه mekyândan münez-zeh.

Udder, ud'ėr, *(n.)* اینك ممه‌سی inek memesi.

Ugly, ug'li, *(a.)* چیرکین chirkin ; — **Ug'lily,** (-'li-li) *(ad.)* چیرکین صورتده chirkin sôuretde ; — **Ug'liness,** *(n.)* چیرکینلك chirkinlik.

Ukase, ū-kās', *(n.)* فرمان fermân ; اراده irâde

Ukraine, o͞o'krān', *(n. pr.)* اوقرانیا ouqranya ; — **Ukrainian,** (o͞o-krān'ian) *(a.)* ...اوقرانیا ouqranya... ; *(n.)* اوقرانیالی ouqranyalu.

Ulcer, ul'sėr, *(n.)* یاره yara ; *(lit.)* قرحه qarha ; *(fig.)* کدر keder ; — **Ul'cerate,** (-'sėr-āt) *(v.a.)* یاره یاپمق yara yapmaq ; *(fig.)* کمیرمك kemir-mek ; *(v. n.)* یاره او. yara ol. ; — **Ulcera'tion,** (-sėr-ā'shun) *(n.) (act)* یاره اولمه yara olma ; *(lit.)* تقرح te-qarrouh ; یاره yara ; — **Ul'cerous,** (-'sėr-us) *(a.)* یاره‌لی yaralu ; *(lit.)* قرحی qarhî.

Ulster, ul'stėr, *(n.)* پالطو palto ; قاپوط qapout.

Ulterior, ul-tē'ri-or, *(a.)* اوته‌ده‌کی eu-tedeki ; *(later)* صوره‌کی sôraki ; *(lit.)* مؤخر mü-ahhar ; — **ly,** *(ad.)* صوکره‌دن sôradan ; *(lit.)* مؤخراً mü-ahharan ; بالآخره bil-âhura.

Ultimate, ul'ti-māt, *(a.)* صوك son ; — **ly,** *(ad.)* صوکنده sonounda ; نهایت nihâyet; — **Ultimā'tum,** *(n.)* اولتیماتوم oltimatom ; — **Ul'timo,** *(a.)* (آیك) کچن gechen (-ayun)... .

Ultra, ul'tra, *(a.)* آشیری ashuru ; *(lit.)* مفرط moufrut ; — « **conservative** » «محافظه‌کار» مفرط moufrut «mouhâfaza-kyâr» ; — **Ultraism,** (-'tra-izm) *(n.)* *(lit.)* (پرستلك) افراط ifrât (-perest-lik) ; — **Ul'traist,** (-'tra-ist) *(n.)* مفرط moufrut ; متعصب müte-assub.

Ultramarine , ul-tra-ma-rēn', *(n.)* *(colour)* دوترمه dôutr-mer ; (ماوی) (mâvi).

Ultramontane, ul-tra-mon'tān, *(a.)* پاپا طرفداری papa tarafdâru ; — **Ul-tramon'tanism ,** (-'ta-nizm) *(n.)* *(fig.)* پاپا طرفدارلغی papa tarafdârlugh.

Umbel, um'bel, *(n.)* *(bot.)* صیوان sayvan ; — **Umbellar,** (um'bel-ar) *(a.)* صیوانی sayvânî.

Umber, um'bėr, *(n.)* اومبر oṁbr.

Umbilical, um-bil'ik-al, *(a.)* ... کوبك geubek . . . ; *(lit.)* سروی sürrevî ; *(geom.)* مرکزی merkezî ; ... محراق mihrâq... ; — **Umbil'icated,** (-'ik-āt-ed) *(a.)* کوبکلی geubekli ; *(like)*

كوبك كبى geubek gibi; — **Umbil'icus,** (-'ik-us) *(n.)* كوبك geubek : *(bot.)* تخم كوزى tohoum geuzü ; *(lit.)* سرة البروز sürretül-bürôuz ; *(geom.)* مركز merkez.

Umbra. um'bra, *(n.)* *(ast.)* ظل zull ; كولكه geulge

Umbrage, um'brāj, *(n.)* كولكه geulge ; *(suspicion)* شبهه shübhe ; *(injury)* اغبرار îgbirâr ; *(appearance)* خيال hayâl ; *(v.a.)* قرارتمق qarartmaq ; **Umbrā'geous,** (-'jus) *(a.)* كولكه‌لك geulgelik.

Umbrella, um-brel'a, *(n.)* شمسيه shemsiye ; — **stand,** *(n.)* شمسيه يرى shemsiye yeri.

Umpire, um'pīr, *(n.)* حكم hakem ; *(jud.)* حكم الحكم hakemül-hakem ; — **Um'pireship,** (-'pīr-ship) *(a.)* حكملك hakemlik.

Un... سز ...siz, ...suz ; غير gayri ... ; بى bî... ; دكل ...deyil ; نا nâ... ; لا lâ ...

Unabashed, un-a-basht', *(a.)* صيقيلماز suqulmaz ; اوتانمقسزين outanmaqsuzun.

Unabated, un-a-bā'ted, *(a.)* اسكيسى كبى eskisi gibi ; عين قوتله aynu qouvvetle.

Unable, un-ā'bl, *(a.)* غير مقتدر gayri mouqtedir ; النده دكل elinde deyil ; **to be** — مقتدر اولامق mouqtedir olmamaq ; (يايه) مامق (yapa-) mamaq.

Unabridged, un'a-brijd, *(a.)* مفصل moufassal.

Unacceptable, un-ak-sept'a-bl, *(a.)* قبول ايديله‌مز qabôul edilemez ; *(fig.)* مناسبتسز minâsebetsiz ; *(lit.)* ناخوش nâhosh ; — **ness,** *(n.)* موافق اولمايش mouvâfuq olmayush ; مناسبتسزلك minâsebetsizlik.

Unaccommodating, un-a-kom'ō-dāting, *(a.)* نزاكتسز nezâketsiz.

Unaccomplished, un-ak-kum'plisht, *(a.)* بيتمه‌مش bitmemish ; ناتمام nâtamâm ; — **Unaccom'plishment,** *(n.)* اكسيكلك exiklik ; نقصان noxân ; كفايتسزلك kifâyetsizlik.

Unaccountable , un-ak-kownt'a-bl , *(a.)* آكلاشيلماز anlashulmaz ; غريب garîb ; — **ness,** *(n.)* آكلاشيلمايش anlashulamayush ; *(fig.)* غرابت garâbet ; — **Unaccountably,** (un-ak-kownt'a-bli) آكلاشيلماز صورتده anlashulmaz sôuretde ; *(fig.)* غرابتله garâbetle.

Unaccustomed, un-a-kus'tomd, *(a.)* آليشمامش alushmamush.

Unacknowledged, un-ak-nol'ejd, *(a.)* *(lit.)* تأييد ايديلمه‌مش te'yîd edilmemish.

Unacquainted, un-ak-kwānt'ed, *(a.)* بيلمز bilmez ; واقف دكل vâqif deyil.

Unacquired, un-a-kwīrd', *(a.)* *(lit.)* غير مكتسب gayri mükteseb ; *(natural)* طبيعى tabî' ; *(lit.)* فطرى futrî ; جبلى jibillî.

Unadapted, un-a-dapt'ed, *(a.)* اويماز ouymaz ; *(fig.)* ياقيشماز yaqushmaz.

Unadorned, un-a-dornd', *(a.)* ساده sâde.

Unadvised, un-ad-vīzd', *(a.)* تدبيرسز tedbîrsiz ; مناسبتسز minâsebetsiz ; — **Unadvisable,** (-vīz'a-bl) *(a.)* غير جائز gayri jâ-iz ; موافق دكل mouvâfuq deyil; — **Unadvisabil'ity,** (-vīz-a-bil'i-ti) *(n.)* محذور mahzôur ; موافق اولمايش mouvâfuq olmayush.

Unaffected, un-af-fekt'ed, *(a.)* طبيعى tabî' ; اولديغى كبى oldôu gibi ; — **ly,** *(ad.)* طبيعى بر حالده tabî' bir hâlde ; ساده‌جه sâdeje ; — **ness,** *(n.)* طبيعيلك tabî'-îlik ; ساده‌لك sâdelik.

Unafraid, un-a-frād', *(a.)* قورقوسز qorqousouz ; قورقماز qorqmaz ; *(lit.)* بى‌پروا bî-pervâ.

Unagreeable, un-a-grē'a-bl, *(a.)* موافق دكل mouvâfuq deyil ; *(fig.)* ناخوش nâhosh ; مناسبتسز minâsebetsiz.

Unaided, un-ā'ded *(a.)* ياردمسز yardumsuz ; كندى كندينه kendi kendine.

Unaiming, un-ā'ming, *(a.)* هدفسز hedefsiz ; مقصدسز maxadsuz.

Unalterable, un-awl'tėr-a-bl, *(a.)* دكيشمز deyishmez ; — **Unal'terably,** (-awl'tėr-a-bli) *(ad.)* دكيشمز صورتده deyishmez sôuretde ; — **Unal'tered,** (-awl'tėrd) *(a.)* دكيشمه‌مش deyishmemish.

Unanimity, ū-na-nim'i-ti, *(n.)* عموميت oumôumiyyet ; *(pol.)* (آرا) اتفاق ittifâq (-ârâ) ; — **Unan'imous,** (-'i-mus) *(a.)* عمومى oumôumî ; متفق müttefiq ; — **Unan'imously,** (-'i-mus-li) *(ad.)* متفقاً müttefiqan ; عموماً oumôumen.

Unannounced, un-an-nownst′, *(a.)* خبرسز habersiz.

Unanswerable, un-an′sėr-a-bl, *(a.)* جواب ويريله‌من jevâb verilemez; *(fig.)* آشكار âshikyâr; *(lit.)* مسكت müskit; — **Unanswerably,** (un-an′sėr-a-bli) *(ad.)* جواب ويريله‌ميه‌جك صورتده jevâb verilemeyejek sôuretde; آشكار صورتده âshikyâr sôuretde; مسكت صورتده müskit sôuretde; — **Unanswered,** (un-an′sėrd) *(a.)* جوابسز jevâbsuz; *(lit.)* مسكوت meskyôut.

Unappealable, un-a-pēl′a-bl, *(a.)* *(jud.)* غير قابل استيناف gayri qâbili istînâf; *(fig.)* صوك son; قطعى qat-î.

Unappeasable, un-a-pē′za-bl, *(a.)* باصديريله‌ماز basdurulamaz; غير قابل تسكين gayri qâbili teskîn.

Unapprehended, un-ap-rē-hen′ded, *(a.)* آكلاشيلمامش anlashulmamush; — **Unapprehensible,** (un-ap-rē-hen′si-bl) *(a.)* آكلاشيلماز anlashulmaz; — **Unapprehensive,** (un-ap-rē-hen′siv) *(a.)* آكلاماز anlamaz; حس ايتمز hiss etmez.

Unapprised, un-a-prīzd′, *(a.)* خبرسز habersiz.

Unarmed, un-ärmd′, *(a.)* سلاحسز silâhsuz; *(fig.)* محافظه‌سز mouhâfazasuz; *(side)* قولسز qolsouz.

Unarrayed, un-a-rād′, *(a.)* ترتيب ايدلمه‌مش tertîb edilmemish; *(undressed)* اثوابسز esvabsuz.

Unartificial, un-är-ti-fish′al, *(a.)* طبيعى tabî; *(fig.)* ساده sâde; بسيط basît; —**ly,** *(ad.)* طبيعى اوله‌رق tabî′ olaraq.

Unascertainable, un-as-ėr-tān′a-bl, *(a.)* تعيين ايديله‌من tâ′yîn edilemez; غير قابل تعيين gâyri qâbili tâ′yîn.

Unashamed, un-a-shāmd′, *(a.)* اوتانماز outanmaz; صيقيلماز suqulmaz; اوتانمقسزين outanmaq-suzun

Unasked, un-askt′, *(a.)* ايسته‌نمه‌مش istenmemish; *(unquestioned)* صورولمامش soroulmamush.

Unaspiring, un-as-pīr′ing, *(a.)* املسز emelsiz; احتراصسز ihtiras-suz.

Unassailable, un-a-sā′la-bl, *(a.)* هجوم ايديله‌من hüjôum edilemez; تعرضدن مصون te-arrouzdan masôun; *(incontestable)* غير قابل جرح gayri qâbili jerh.

Unassimilated, un-a-sim′i-lā-ted, *(a.)* تمثيل ايدلمه‌مش temsîl edilmemish; تمثل ايتمه‌مش temessül etmemish.

Unassisted, un-a-sis′ted, *(a.)* ياردمسز yardumsuz.

Unassuming, un-a-sūm′ing, *(a.)* معتدل môu′tedil; *(lit.)* متواضع mütevâzu′.

Unassured, un-a-shōōrd′, *(a.)* تأميناتسز te′mînâtsuz; *(insurance)* سيغورطه‌سز sigortasuz.

Unattached, un-a-tacht′, *(a.)* باغلى دكل bâlu deyil; *(student)* نهارى nehârî; *(mil.)* آچيقده achuqda; *(jud.)* سربست serbest; *(lit.)* غير محجوز gayri mahjôuz.

Unattainable, un-a-tān′a-bl, *(a.)* يريشيله‌من yerishilemez; *(fig.)* استحصال ايديله‌من istihsâl edilemez.

Unattended, un-a-tend′ed, *(a.)* يالكز yalunuz; *(result)* نتيجه‌سز netîjesiz; *(-to)* لاقيد lâqayd.

Unattractive, un-a-trakt′iv, *(a.)* طاتسز tatsuz; *(lit.)* جاذبه‌سز jâzibesiz.

Unauthentic, un-aw-then′tik, *(a.)* *(lit.)* غير موثوق gayri mevsôuq; — **Unauthen′ticated,** (-aw-then′ti-kāt-ed) *(a.)* *(lit.)* غير مصدق gayri mousaddaq.

Unauthorized, un-aw′thor-īzd, *(a.)* مساعده‌سز müsâdesiz; اذنسز izinsiz

Unavailing, un-a-vāl′ing, *(a.)* فائده‌سز faydasuz; — **Unavail′able,** (-vāl′a-bl) *(a.)* قوللانيله‌ماز qoullanulamaz; *(fig.)* فائده‌سز faydasuz; *(jud.)* غير كافى gayri kyâfî.

Unavoidable, un-a-void′a-bl, *(a.)* چاره‌سز châresiz; — **Umavoid′ably,** (-′a-bli) *(ad.)* چاره‌سز اوله‌رق châresiz olaraq; ناچار nâ-châr.

Unavowed, un-a-vowd′, *(a.)* اعتراف ايدلمه‌مش i′tirâf edilmemish; *(lit.)* مسكوت meskyôut.

Unaware, un-a-wār′, *(a.)* خبرسز habersiz; بيلمكسزين bilmeksizin; **to take —** غافل آولامق gâfil avlamaq; **at unawares,** (un-a-wārz′) *(ad.)* آنسزين ansuzun; بردن‌بره birden bire; *(knowledge)* بيلمكسزين bilmek-sizin; دقتسزلكله diqqatsiz-likle.

Unbacked, un-bakt′, *(a.)* *(zo.)* هيچ بينيلمه‌مش hich binilmemish; *(fig.)* ياردمسز yardumsuz; مظاهرتسز mouzâheretsiz.

Unbaked, un-bākt′, *(a.)* پيشمه‌مش pishmemish; چيك chîy.

Unbalanced, un-bal′anst, *(a.)* موازنه‌سز müvâzenesiz ; *(fin.)* آچيق achuq.
Unballast, un-bal′ast, *(v.a.)* صافره‌سنى چيقارمق safrasunu chuqarmaq ; — **Unballasted,** (un-bal′ast-ed) *(a.)* صافره‌سز safrasuz ; صافره‌سى چيقارلمش safrasu chuqarulmush ; *(unsteady)* قرارسز qarârsuz ; خفيف مشرب hafîf meshreb.
Unbaptised, un-bap′tīzed, *(a.)* وافتيز ايدلمه‌مش vaftiz edilmemish.
Unbar, un-bär′, *(v.a.)* آچمق achmaq ; چيقارمق chuqarmaq ; *(fig.)* تميزلمك temizlemek.
Unbarricade, un-bar′i-kād, *(v.a.)* آچمق achmaq ; — **Unbarricadoed,** (un-bar-i-kā′dōd) *(a.)* آچيق achuq ; حائلسز hâ-ilsiz.
Unbashful, un-bash′fōōl, *(a.)* اوتانماز outanmaz ; يوزسز yüzsüz.
Unbearable, un-bār′a-bl, *(a.)* چكيلمز chekilmez ; تحمل اولونماز tehammül olounmaz.
Unbearded, un-bēr′ded, *(a.)* صقالسز saqalsuz ; *(bot.)* پوسكولسز püskülsüz.
Unbeaten, un-bē′tn, *(a.)* دوولمه‌مش deuvülmemish ; *(untrodden)* چيكنه‌نمه‌مش chîynenmemish ; *(unconquered)* مغلوب اولمامش mâglôub olmamush.
Unbecoming, un-bē-kum′ing, *(a.)* ياقيشماز yaqushmaz ; چيركين chirkin ; *(dress)* بيچيمسز bichimsiz ; ايى اوطورمامش iyi otourmamush ; — **lʏ,** *(ad.)* ياقيشمايه‌جق صورتده yaqushmayajaq sôuretde ; بيچيمسز بر حالده bichimsiz bir hâlde.
Unbefitting, un-bē-fit′ing, *(a.)* اويغونسز ouygounsouz ; چيركين chirkin.
Unbeget, un - bē - get′, *(v.a.)* يوق ا. yoq et. ; محو ا. mahv et. .
Unbegotten, un-bē-got′n , *(a.)* ازلى ezelî.
Unbelief, un-bē-lēf′, *(n.)* *(rel.)* اعتقادسزلق i′tiqâdsuzluq ; — **Unbeliev′er,** (-lēv′ėr) *(n. & a.)* اعتقادسز i′tiqâdsuz ; *(fig.)* اعتمادسز i′timâdsuz ; — **Unbeliev′inglʏ ,** (-lōv′ing-li) *(ad.)* اعتقادسزجه i′tiqâdsuzja ; *(fig.)* ايناغمايه‌رق inanmayaraq.
Unbend, un-bend′, *(v.a.)* چوزمك cheuzmek ; صاليويرمك saluvermek ; *(fig.)* قورتارمق qourtarmaq ; *(v. n.)* كوشه‌مك gevshemek ; *(fig.)* آچيلمق achulmaq ; قونوشمق qonoushmaq ; — **Unbend′ing,** *(a.)* ايكيلمز iyilmez ; *(fig.)* عنود anôud ; مقاوم mouqâvim.
Unbeneficed, un-ben′e-fist, *(a.)* استفاده‌سز istifâdesiz ; *(priest)* عائداتسز âidâtsuz.
Unbeneficial, un-ben-e-fish′al, *(a.)* فائده‌سز faydasuz.
Unbenign, un-bē-nīn′, *(a.)* *(lit.)* بدخواه bedhâh ; مخالف mouhâlif.
Unbenighted, un-bē-nī′ted, *(a.)* ظلمتدن عارى zoulmetden ârî ; *(lit.)* جلى jelî ; بارز bârîz.
Unbiassed, un-bī′asd, *(a.)* بى طرف bî-taraf ; — **lʏ,** *(ad.)* بى طرفانه bî-tarafâne.
Unbidden, un-bid′dn, *(a.)* امرسز emirsiz ; *(spontaneous)* كنديلكندن kendilîynden.
Unbind, un-bīnd′, *(v.a.)* چوزمك cheuzmek ; *(fig.)* سربست بيراقق serbest buraqmaq.
Unbitt, un-bit′, *(v.a.)* چيقارمق chuqarmaq ; (بيته‌دن) فورا ا. (biteden-) fora et. .
Unblamable , un - blā′ma - bl , *(a.)* قصورسز qousôursouz ; مكمل mükemmel ; — **lʏ,** *(ad.)* مكملا mükemmelen.
Unbleached, un-blēcht′, *(a.)* قصارت ايدلمه‌مش qusaret edilmemish ; قابا qaba.
Unblemished, un-blem′isht, *(a.)* لكه‌سز lekesiz ; صاف sâf.
Unblest, un-blest′, *(a.)* سفيل sefîl ; بدبخت bed-baht.
Unbloodʏ, un-blud′i, *(a.)* قانسز qansuz ; *(fig.)* منصفانه mounsufâne ; مصلحانه mouslihâne.
Unblown, un-blōn′, *(a.)* سسسز sessiz ; صاغر sâr ; *(bot.)* آچيلمامش achulmamush ; طومروق حالنده tomrouq hâlinde.
Unboiled, un-boild′, *(a.)* قايناماامش qaynamamush.
Unbolt, un-bōlt′, *(v.a.)* سوكمك seukmek ; *(open)* آچمق achmaq ; — **Unbōlt′ed,** (t′d) *(a.)* آچيق achuq ; *(unsifted)* الكنه‌مش elenmemish ; قابا qaba.

Unborn, un-bawrn', *(a.)* (هنوز) طوغمامش (henüz-) dômamush ; *(lit.)* معدوم mâ'dôum ; *(future)* كله‌جك gelejek ; مستقبل müstaqbel.

Unbosom, un-bōōz'um, *(v.a.)* *(fig.)* آچمق achmaq ; افشا ا. ifshâ et. .

Unbought, un-bawt', *(a.)* صاتين آلنمامش satun alunmamush ; *(fig.)* عفيف afîf.

Unbound, un-bownd', *(a.)* چوزوك cheuzük ; *(book)* اجزا حالنده ejzâ hâlinde; جلدسز jildsiz ; — **Unbound'-ed,** (d'd) *(a.)* حدسز hadsiz ; غير محدود gayri mahdôud ; قونترولسز qontrol-souz.

Unbrace, un-brās', *(v.a.)* چوزمك cheuzmek ; سوكمك seukmek ; *(fig.)* راحت ايتديرمك rahat etdirmek.

Unbred, un-bred', *(a.)* قابا qaba ; تربيه‌سز terbiyesiz ; *(-to)* يتيشديريلمه‌مش yetish-dirilmemish.

Unbreech, un-brēch', *(v.a.)* *(mil.)* سوكمك seukmek; — **Unbreeched,** (un-brēchd') *(a.)* سوكولمش seukül-müsh ; *(breeches)* بيريجسز birîjsiz ; كولوتسز külotsouz.

Unbribable, un-brī'ba-bl, *(a.)* عفيف afîf ; افساد ايديله‌مز ifsâd edilemez.

Unbridle, un-brī'dl, *(v.a.)* يولارينى چيقارمق yularunu chuqarmaq ; *(fig.)* سربست بيراقمق serbest buraqmaq ; — **Unbri'-dled,** (-brī'dld) *(a.)* *(fig.)* باشى بوش bashu bosh ; *(licentious)* كستاخ küs-tâh.

Unbroken, un-brō'kn, *(a.)* قيريلمامش qurulmamush ; *(fig.)* صاغلام sâlam ; بوزولمامش bozoulmamush.

Unbrotherly, un-bru*th*'ėr-li, *(a.)* قارداشلغه ياقيشماز qardashliye yaqush-maz ; *(lit.)* مغاير اخوت mougâyiri ou-houvvet.

Unbuckle, un-buk'l, *(v.a.)* چوزمك cheuzmek ; آچمق achmaq ; *(v.n)* آچيلمق achulmaq.

Unbuilt, un-bilt', *(a.)* انشا ايديلمه‌مش in-shâ edilmemish.

Unburden, un-burd'n, *(v.a.)* *(fig.)* قورتارمق qourtarmaq ; خفيفلتمك hafif-letmek ; *(disclose)* افشا ا. ifshâ et. ; دردينى دوكمك derdini deukmek.

Unburied, un-bur'ēd, *(a.)* كومولمه‌مش geumülmemish.

Unburnt, un-burnt', *(a.)* ياقلمامش yanmamush ; قاورولمامش qavroulma-mush.

Unbusiness-like, un-biz'nes-līk, *(a.)* ايشه الويريشلى دكل ishe elverishli deyil; *(fig.)* سطحى sat-hî ; غير عملى gayri amelî.

Unbutten, un-but'n, *(v.a.)* آچمق ach-maq ; چوزمك cheuzmek,

Uncalled, un-kawld', *(a.)* ايسته‌نمه‌مش istenmemish ; — **for** لزومسز lüzôum-souz.

Uncamp, un-kamp', *(v.a.)* يرندن چيقارمق yerinden chuqarmaq ; اخراج ا. ih-râj et. ; طرد ا. tard et. .

Uncandid, un-kan'did, *(a.)* ساخته sah-te ; جعلى jâ'lî ; — **ly,** *(ad.)* جعلى اولەرق jâ'lî olaraq.

Uncanny, un-kan'i, *(a.)* مشئوم mesh-ôum ; تهلكه‌لى tehlikeli.

Uncanonic, un-ka-non'ik, *(a.)* اصوله مغاير ousôule mougâyir.

Uncap, un-kap', *(v.a.)* چيقارمق chu-qarmaq ; *(v.n.)* باشنى آچمق bashunu achmaq.

Uncared, un-kärd', *(a.)* *(-for)* باقيلمامش baqulmamush ; متروك metrôuk.

Uncase, un-kās', *(v.a.)* (صنديقدن) چيقارمق (sanduqdan-) chuqarmaq آچمق ach-maq.

Unceasing, un-sē'sing, *(a.)* *(lit.)* متمادى mütemâdî ; — **ly,** *(ad.)* متماديا müte-mâdiyen ; هيچ طورمقسزين hich dour-maqsuzun.

Unceremonious, un-ser-ē-mō'ni-us, *(a.)* تكليفسز teklîfsiz ; — **ly,** *(ad.)* تكليفسزجه teklîfsizje.

Uncertain, un-sėr'tān, *(a.)* شبهه‌لى shüb-heli ; *(lit.)* مشكوك meshkyôuk ; — — **ly,** *(ad.)* مشكوك صورتده meshkyôuk sôuretde; — **Uncer'tainty,** (-sėr'-tān-ti) *(n.)* *(lit.)* مبهميت mübhemiy-yet ; شك shekk.

Unchain, un-chān', *(v.a.)* چوزمك cheuzmek ; *(fig.)* سربست بيراقمق serbest buraqmaq.

Unehallenged, un-chal'enjd, *(a.)* مخالفتسز mouhâlefetsiz ; رقيبسز raqîb-siz.

Unchangeable, un-chān-ja-bl, *(a.)* دكيشمز deyishmez ; ثابت sâbit ; — **ly.** *(ad.)* دكيشمز صورتده deyishmez sôu-retde ; قطعيا qat-uyyen ; — **ness, Unchangeabil'ity,**(-chānj-a-bil'i-ti)

(n.) دكيشمه‌ييش deyismeyish; *(lit.)* قطعيت qat-uyyet.

Uncharitable, un-char'i-ta-bl, *(a.)* مرحمتسز merhametsiz ; *(lit.)* خشين hashîn ; — **lγ,** *(ad.)* مرحمتسزجه merhametsizje ; — **ness,** *(n.)* مرحمتسزلك merhametsizlik ; *(lit.)* خشونت houshôunet.

Uncharm, un-chärm', *(v.a.)* سحرينى ازاله ا. sihrini izâle et. ; *(fig.)* تخليص ا. tahlîs et. ; قورتارمق qourtarmaq.

Unchaste, un-chāst', *(a.)* ناموسسز nâmôussouz ; — **lγ,** *(ad.)* ناموسسزجه nâmoussouzja ; بى‌ادبانه bî-edebâne.

Unchecked, un-chekt', *(a.)* سربست serbest ; قونترولسز qontrolsouz.

Uncheerful, un-chēr'fōōl, *(a.)* نشئه‌سز nesh-esiz ; مغموم mâgmôum.

Unchristian, un-kris'tyan, *(a.)* *(lit.)* غير خرستيانى gayri huristiyânî ; *(fig.)* انصافسز insâfsuz ; يولسز yolsouz ; — **lγ,** *(ad.)* انصافسزجه insâfsuzja ; ظالمانه zâlimâne.

Unchurch, un-church', *(v.a.)* *(rel.)* آفاروز ا. afaroz et. ; *(fig.)* طرد ا. tard et. ; اخراج ا. ihrâj et..

Unciform, un'si-form, *(a.)* قانجه شكلنده qanja sheklinde ; چنكل كبى chengel gibi.

Uncircumcised, un-sēr'kum-sīzd, *(a.)* سنتسز sünnetsiz.

Uncivil, un-siv'il, *(a.)* قابا qaba ; نزاكتسز nezâketsiz ; — **Unciv'il-ized,** (-si-vil'īzd) *(a.)* وحشى vahshî ; *(lit.)* غير متمدن gayri mütemeddin.

Unclaimed, un-klāmd', *(a.)* طلب ايدلمه‌مش taleb edilmemish ; صاحبسز sâhibsiz.

Unclasp, un-klasp', *(v.a.)* آچمق achmaq.

Uncle, ung'kl, *(n.)* عموجه amja ; *(mother's)* دايى dayu.

Unclean, un-klēn', *(a.)* كيرلى kirli ; — **lγ,** *(ad.)* كيرلى صورتده kirli sôuretde ; — **Unclean'liness,** (-klēn'-li-nes) *(n.)* كير kir ; كيرليلك kirlilik.

Unclinch, un-klinsh', *(v.a.)* آچمق achmaq ; چوزمك cheuzmek.

Unclothe, un-klō*th*', *(v.a.)* صويمق soymaq ; — **Unclothed',** (*th*d') *(a.)* البسه‌سز elbisesiz ; چيپلاق chuplaq.

Uncloudγ, un-klowd'i, *(a.)* بولوطسز bouloutsouz ; براق berrâq.

Uncock, un-kok', *(v.a.)* بوش بيراقمق bosh buraqmaq ; *(bot.)* سرمك sermek.

Uncoil, un-koil', *(v.a.)* آچمق achmaq ; چوزمك cheuzmek.

Uncoined, un-koind', *(a.)* ضرب ايدلمه‌مش darb edilmemish ; غير مسكوك gayri meskyôuk.

Uncollected, un-kol-ekt'ed, *(a.)* طوپلانمامش toplanmamush ; *(fin.)* تحصيل ايدلمه‌مش tahsîl edilmemish ; *(fig.)* طالغين dalgun ; عقلى يرنده دكل aqlu yerinde deyil.

Uncoloured, un-kul'urd, *(a.)* بوياسز boyasuz ; رنكسز renksiz ; *(fig.)* طبيعى tabî' ; ساده sâde.

Uncombed, un-kō'md, *(a.)* طارانمامش taranmamush.

Uncomelγ, un-kum'li, *(a.)* چيركين chirkin ; — **Uncome'liness,** (-kum'li-nes) *(n.)* چيركينلك chirkinlik ; مناسبتسزلك minâsebetsizlik.

Uncomfortable, un-kum'fur-ta-bl, *(a.)* راحتسز rahatsuz ; صيقينتيلى suquntulu ; — **lγ,** *(ad.)* راحتسز صورتده rahatsuz sôuretde.

Uncommercial, un-kom-er'shal, *(a.)* غير تجارى gayri tijârî.

Uncommon, un-kom'un, *(a.)* نادر nâdir ; *(fig.)* غريب garîb ; *(very)* پك pek ; *(lit.)* خلاف معتاد hulâfu môu'tâd ; — **lγ,** *(ad.)* نادراً nâdiren ; فوق العاده fevqal-âde ; — **ness,** *(n.)* ندرت nedret ; فوق العاده‌لك fevqal-âdelik.

Uncommunicative, un-ko-mū'ni-kā-tiv, *(a.)* *(lit.)* كتوم ketôum ; سكوتى sükyôutî.

Uncomplaining, un-kom-plān'ing, *(a.)* شكايت ايتمز shikyâyet etmez; شكايتسز shikyâyetsiz ; — **lγ,** *(ad.)* شكايت ايتمه‌يرك shikyâyet etmeyerek.

Uncompromising, un-kom'prō-mī-zing, *(a.)* يوله كلمز yola gelmez ; *(lit.)* ائتلافكريز î'tilâf-girîz; اويوشماز ouyoushmaz ; — **lγ,** *(ad.)* *(lit.)* ائتلافكريزانه î'tilâf-girîzâne ; عنودانه anôudâne.

Unconcern, un-kon-sērn', *(n.)* *(lit.)* لاقيدى lâqaydî ; — **Unconcerned',** (-kon-sērnd') *(a.)* لاقيد lâqayd ; — **Unconcer'nedlγ,** (-kon-sēr'nd-li) *(ad.)* لاقيدانه lâqaydâne.

Unconditional, -ly, un-kon-dish'un-al, (-i), *(a. & ad.)* *(lit.)* بلاقيد وشرط bilâ qaydü shart.

Unconfined, un-kon-fīnd', *(a.)* سربست serbest.

Unconfirmed, un-kon-firmd', *(a.)* *(lit.)* تأييد ايدلمهمش te-eyyüd etmemish.

Unconformable, un-kon-form'a-bl, *(a.)* مخالف mouhâlif.

Unconnected, un-kon-ekt'ed, *(a.)* آيرى ayru; *(fig.)* رابطەسز râbutasuz; علاقەسز alâqasuz.

Unconquerable, un-kong'kėr-a-bl, *(a.)* ضبط اولونەماز zabt olounamaz.

Unconscionable, un-kon'shun-a-bl, *(a.)* غير معقول gayru mâ'qôul; انصافسز insâfsuz; **— ness,** *(n.)* منطقسزلق mantuqsuzluq; انصافسزلق insâfsuzluq.

Unconscious, un-kon'shus, *(a.)* بى‌خبر bî-haber; *(lit.)* غير مدرك gayri müdrik; *(fainted)* بايغين baygun; **— ly,** *(ad.)* بيلمەيەرك bilmeyerek; بايغين صورتده baygun sôuretde; **— ness,** *(n.)* حسسزلك hissizlik; *(lit.)* عدم ادراك ademi idrâk, بايغينلق baygunluq.

Unconsidered, un-kon-sid'ėrd, *(a.)* تدقيق ايدلمهمش tedqîq edilmemish.

Unconstitutional, un-kon-sti-tū'shun-al, *(a.)* غير مشروطى gayri meshrôutî; **— ly,** *(ad.)* غير مشروطى صورتده gayri meshrôutî sôuretde.

Unconstrained, un-kon-strānd', *(a.)* سربست serbest; اختيارى ihtiyârî; **— Unconstraint',** (-kon-strānt') *(n.)* سربستى serbestî; اختيار ihtiyâr.

Uncontested, un-kon-tes'ted, *(a.)* مسلم müsellem.

Uncontrollable, un-kon-trōl'a-bl, *(a.)* طوتولاماز toutoulamaz; ضبط ايديلەمز zabt edilemez; **— ly,** *(ad.)* ضبط ايديلەمەيەجك صورتده zabt edilemeyejek sôuretde.

Unconventional, un-kon-ven'shun-al, *(a.)* سربست serbest; *(lit.)* معتاد خلافنده môu'tâd hulâfunda; بلا تكلف bilâ tekellüf.

Unconverted, un-kon-ver'ted, *(a.)* دكيشمهمش deyishmemish; *(rel. & lit.)* محروم هدايت mahrôumu hidâyet.

Unconvinced, un-kon-vin'st, *(a.)* قانع اولمامش qânî' olmamush; **— Uucon-vin'cing,** (-'sing) *(a.)* *(lit.)* غير مقنع gayri mouqnî'.

Uncord, un-kord', *(v.a.)* چوزمك cheuzmek.

Uncork, un-kork', طاپەسى چيقارمق tapasunu chuqarmaq; آچمق achmaq.

Uncouple, un-kup'l, *(v.a.)* آيرمق ayurmaq.

Uncourtly, un-kōrt'li, *(a.)* قابا qaba.

Uncouth, un-kōōth', *(a.)* تحف tahaf; قابا qaba; **— ly,** *(ad.)* تحف صورتده tahaf sôuretde; **— ness,** *(n.)* قابالق qabaluq; غرابت garâbet.

Uncovenanted, un-kuv'e-nan-ted, *(a.)* شرطسز shartsuz; اختيارى ihtiyârî.

Uncover, un-kuv'ėr, *(v.a.)* آچمق achmaq; *(v. n.)* باشنى آچمق bashunu achmaq; **— Uncov'ered,** (-'ėrd) *(a.)* آچيق achuq.

Uncreated, un-kre-āt'ed, *(a.)* ياراتيلمامش yaratulmamush.

Uncritical, un-krit'i-kal, *(a.)* *(lit.)* اصول انتقاده مغاير ousôuli intiqâda mougâyir.

Uncrossed, un-krosd', *(a.)* سربست serbest; آچيق achuq; *(fin. & fin.)* بلا تقييد bilâ taqyîd.

Uncrown, un-krown', *(v.a.)* خلع ا. hali' et.; اسقاط ا. isqât et..

Unction, ungk'shun, *(n.)* ياغ yâ; *(act)* ياغلامه yâlama; *(lit.)* تدهين tedhîn; *(fig.)* تأثير te'sîr; *(rel.)* روحانيت rôuhâniyyet; **— Unc'tuous,** (-'tū-us) *(a.)* ياغلى yâlu; *(fig.)* مؤثر müessir; *(lit.)* رقت‌انگيز riqqat engîz.

Uncultivated, un-kul'ti-vāt-ed, *(a.)* ايشلنمهمش ishlenmemish; اكيلمهمش ekilmemish; تربيه ايدلمهمش terbiye edilmemish; *(fig.)* جاهل jâhil.

Undamaged, un-dam'ājd, *(a.)* خسارسز hasârsuz; *(fig.)* ضررسز zararsuz.

Undaunted, un-dānt'ed, *(a.)* پرواسز pervâsuz; **— ly,** *(ad.)* پرواسزجه pervâsuzja; **— ness,** *(n.)* پرواسزلق pervâsuzluq.

Undecennial, un-dē-sen'i-al, *(a.)* اون بر سنه‌لك on bir senelik.

Undecided, un-dē-sī'ded, *(a.)* قرار ويرلمهمش qarâr verilmemish; معلق mou-allaq; *(pers.)* قرارسز qarârsuz; متردد mütereddid.

Undecipherable, un-dē-sī'fėr-a-bl, *(a.)* اوقونماز oqounmaz; حل اولونماز hall olounmaz.

Undefined, un-dē-fīnd′, *(a.)* تصریح ایدلمه‌مش tasrîh edilmemish ; غیر معین gayri mou-ayyen.

Undeniable, un-dē-nī′a-bl, *(a.)* طوغری dôrou ; *(lit.)* غیر قابل انکار gayri qâbili inkyâr ; — **ly**, *(ad.)* انکار ایدیله‌میه‌جك صورتده inkyâr edilemeyejek sôuretde ; شبهه‌سز shübhesiz.

Undepressed, un-dē-prest′, *(a.)* نومید اولمامش nevmîd olmamush ; متین metîn.

Under, un′dėr, *(prep.)* آلتنده altunda ; تحتنده tahtunda ; *(less)* دن آز ...den az ; *(subordinate)* امرنده ...emrinde ; امری آلتنده emri altunda ; *(during)* اثناسنده ...esnâsunda ; *(course)* ده ...de ; ایدلمکده edilmekde ; — **age**, (-āj) *(n.)* صباوت sabâvet ; *(a.)* صبی sabî ; — **arms**, سلاح آلتنده silah altunda ; — **fire**, (-fīr) *(n.)* آتش آلتنده atesh altunda ; — **discussion**,(-dis-kush′-un) *(a.)* مذاکره‌ده müzâkerede ; — **repair**, (-rē-pār′) *(n.)* تعمیرده tâ′mîr-de ; تعمیر ایدلمکده tâ′mîr edilmekde ; — **sail**, *(mar.)* حال سیرده hâli seyrde ; سفرده seferde ; — **way**, یولده yolda ; اثنای حرکتده esnâyi hareketde ; کیدر ایکن giderken ; — **him**, (ك) رفاقتنده ...(in-) refâqatinde ; (ك) معیتنده ...(in-) ma-uyyetinde; — **my order** امرم آلتنده emrim altunda ; امرمله emrimle.

Underaction, un-dėr-ak′shun, *(n.)* فرعی حرکت fer-î hareket ; تالی فعل talî fi′l.

Underagent, un-dėr-ā′jent, *(n.)* آجنته معاونی ajente mou-âvini.

Underbid, un-dėr-bid′, *(v.a.)* آز ویرمك az vermek ; فیئاتی قیرمق fiyeti qurmaq.

Underbred, un′dėr-bred, *(a.)* *(zo.)* آشاغی جنس ashâ jins ; *(fig.)* تربیه‌سز terbiyesiz.

Underbrush, un′dėr-brush, *(n.)* چالیلر chalular.

Underbuy, un-dėr-bī′, *(v.a.)* قیمتندن آشاغی صاتین آلمق qiymetinden ashâ satun almaq ; تنزیلاتله مبایعه ا. tenzîlâtla moubâyâ et..

Undercharge, un-dėr-chärj′, *(v.a.)* آز قیمت قویمق az qiymet qomaq ; نقصان فیئات ایسته‌مك noxân fiyet istemek ; *(n.)* نقصان مقدار noxân miqdâr ; نقصان فیأت noxân fiyet.

Under-clerk, un′dėr-klärk, *(n.)* کوچوك کاتب küchük kyâtib ; مأمور me′môur.

Underclothes, un′dėr-klōthz, *(n.pl.)* ایچ اثوابلری ich esvablaru ; ایچ البسه‌سی ich elbisesi.

Under-colour, un′dėr-kul′ur, *(n.)* آلت طبقه بویا alt tabaqa boya ; آلتده‌کی رنك altdaki renk ; *(fig.)* رنك renk ; شکل shekl ; *(v.a.)* *(fig.)* اهمیتسز کوسترمك ehemmiyyetsiz geustermek ; اعظام ایتمه‌مك î′zâm etmemek.

Undercurrent, un′dėr-kur-ent, *(n.)* *(lit.)* تحتانی جریان tahtânî jereyân ; *(fig.)* خفی جریان hafî jereyân.

Undercut, un-dėr-kut′, *(v.a.)* آلتندن کسمك altundan kesmek ; *(sell)* دها اوجوز صاتمق daha oujouz satmaq ; — **Un′dercut**, *(n.)* فیله‌تو fileto.

Underdo, un′dėr-dōō′, *(v.a.)* آز یاپمق az yapmaq ; *(cooking)* آز پیشیرمك az pishirmek ; — **Underdone′**, (-dun′) *(a.)* آز az ; کفایتسز kifâyetsiz ; ایی پیشمه‌مش iyi pishmemish.

Underestimate, un-dėr-es′ti-māt, *(v.a.)* آز تخمین ا. az tahmîn et. ; *(fig.)* استصغار ا. istisgâr et..

Underfoot, un-dėr-fōōt′, *(ad.)* یرده yerde ; آیاق آلتنده ayaq altunda ; *(a.)* *(fig.)* ذلیل zelîl ; سفلی süflî.

Undergarment, un′dėr-gär-ment, *(n.)* ایچ چاماشیری ich chamashuru ; ایچ البسه‌سی ich elbisesi.

Undergo, un-dėr-gō′, *(v.a.)* (ه) تابع او. ...(e-) tâbi′ ol. ; (ه) معروض قالمق ...(e-) mâ′rôuz qalmaq ; *(suffer)* دوچار او. dôuchâr ol. ; — **an operation** عملیات یاپدیرمق ameliyyât yapdurmaq.

Undergraduate, un-dėr-grad′ū-at, *(n.)* (طلبه) (talebe)

Underground, un′dėr-grownd, *(a.)* یر آلتی yer altu ; *(lit.)* تحت الارض tah-tel-arz ; *(n.)* تونل tünel ; — **Underground′**, *(ad.)* یر آلتنده yer altunda.

Undergrown, un-dėr-grōn′, *(a.)* بودور bodour ; ایی بویویه‌مه‌مش iyi beuyüyememish ; *(bot.)* چالیلق chaluluq ; —

Undergrowth, un′dėr-grōth, *(n.)* چالیلر chalular.

Underhand, un-dėr-hand′, *(a.)* ال آلتندن el altundan ; کیزلی gizli.

Underlay, un-dėr-lā′, *(v.a.)* آلتنه برشی قویمق altuna bir shey qomaq ; دستك

قويمق destek qomaq ; — **Un'derlay,** *(n.)* آلتلق altluq ; طياق dayaq ; *(geog.)* ميل meyl.

Underlet, un-dėr-let', *(v.a.)* تكرار كرايه ويرمك tekrar kirâya vermek.

Underline, un-dėr-līn', *(v.a.)* آلتنى چيزمك altunu chizmek ; *(n.)* كلهجك اويون اعلانى gelejek oyoun i'lânu.

Underlinen, un-dėr-lin'en, *(n.)* چاماشير chamashur.

Underling, un'dėr-ling, *(n.)* ياماق yamaq.

Undermanned, un-dėr-mand', *(a.)* مرتباتى نقصان mürettebâtu noxân.

Undermine, un-dėr-mīn', *(v.a.) (fig.)* بوزمق bozmaq ; تخريب ا. tahrîb et. ; — **Undėrmin'ėr,** (-mīn'ėr) *(n.)* بوزان bozan ; خصم hasm ; دشمن düshman.

Underneath, un-dėr-nēth', *(ad.)* آلتنده altunda ; آشاغى ashâ.

Underpay, un-dėr-pā', *(v.a.)* نقصان تأديه ا. noxân te'diye et. ; — **Undėr-paid',** (-pād') *(a.)* نقصان تأديه ايدلمش noxân te'diye edilmish ; اكسيك exik.

Underpin, un-dėr-pin', *(v.a.)* (تملى) تقويه ا. (temeli-) taqviye et. ; — **Un'dėrpinning,** (-pin-ing) *(n.)* تقويه (تملى) (temeli-) taqviye ; تقويه عملياتى taqviye ameliyyâtu ; *(stones)* تقويه طاشلرى taqviye tashlaru.

Underprize, un-dėr-prīz', *(v.a.)* آز قيمت تعيين ا. az qiymet tâ'yîn et. ; استصغار ا. istisgâr et.

Underrate, un-dėr-rāt', *(v.a.)* آز تخمين ا. az tahmîn et. ; *(fig.)* استصغار ا. istisgâr et.

Underscore, un-dėr-skōr', *(v.a.)* آلتنى چيزمك altunu chizmek.

Undersecretary, un'dėr-sek-rē-tā-ri, *(n.)* — **of State,** مستشار müsteshâr.

Undersell, un-dėr-sel', *(v.a.)* دها آشاغى صاتمق daha ashâ satmaq ; تنزيلات ياپمق tenzîlât yapmaq.

Undersign, un-dėr-sīn', *(v.a.)* (آلتنى) امضا ا. (altunu-) imzâ et. ; — **Undėr-signed',** (-sīnd') *(a.) (lit.)* آتيده واضع الامضا âtîde vâzu-ül-imzâ ; امضا ايدن imzâ eden.

Undersized, un'dėr-sīzd, *(a.)* (معتاددن) كوچوك (môu'tâddan-) küchük; (بودور) (bodour).

Understand, un-dėr-stand', *(v.a.)* آكلامق anlamaq ; *(lit.)* ادراك ا. idrâk et. ; *(learn)* استخبار ا. istihbâr et. ; *(realize)* تقدير ا. taqdîr et. ; *(suppose)* فرض ا. farz et. ; معنا ويرمك mâ'nâ vermek ; *(v.n.)* اوكرنمك euyrenmek; — **Understand'ing,** *(n.)* آكلاشمه anlashma ; ائتلاف i'tilâf ; *(power)* محاكمه mouhâkeme ; **good —** آهنك âhenk ; حسن مناسبت hüsnü minâsebât ; **to come to an —** آكلاشمق anlashmaq ; ائتلاف ا. i'tilâf et. ; **with this —** بو شرطله bou shartla ; — **Undėrstand'ingly,** (-'ing-li) *(ad.)* آكلايهرق anlayaraq ; *(fig.)* محاكمه ايله mouhâkemeyle ; *(clear)* آچيق achuq.

Understate, un - dėr - stāt', *(v.a.)* آز كوسترمك az geustermek; اكسيك سويلهمك exik seuylemek.

Understood, un - dėr - stood', *(a.)* آكلاشيلمش anlashulmush ; *(fig.)* معلوم mâ'lôum ; *(agreed) (lit.)* مقرر mouqarrer ; مشروط meshrôut ; **that is —** بو طبيعيدر bou tabî'dir ; **it is — that** ...مستخبردر ...müstahberdir ; آكلاشيلمشدر ...anlashulmushdur; ظن اولونيور ...zann olounuyor.

Undertake, un-dėr-tāk', *(v.a.)* درعهده ا. der - ouhde et. ; اوزرينه آلمق üzerine almaq ; *(attempt)* تشبث ا. teshebbüs et. ; — **Undėrta'kėr,** (-tā'kėr) *(n.)* اوزرينه آلان üzerine alan ; متشبث müteshebbis ; *(funeral)* تدفين متعهدى tedfîn müte-ahhidi ; — **Undėrtā'king,** *(n.)* تعهد te-ahhüd ; *(fig.)* تشبث teshebbüs ; *(pl.)* تعهدات te-ahhüdât ; تشبثات teshebbüsât.

Undertow, un'dėr-tō, *(n.)* تحتانى جريان tahtânî jereyân.

Undervalue, un-dėr-val'ū, *(v.a.)* آز تخمين ا. az tahmîn et. ; *(fig.)* قيمتنى بيلمهمك qiymetini bilmemek ; *(lit.)* استصغار ا. istisgâr et. ; *(n.)* اوجوزلق oujouzlouq; آزلق azluq ; *(lit.)* دون قيمت dôun qiymet.

Underwood, un'dėr-wood, *(n.)* چالى chalu ; فدان fidan.

Underwork, un - dėr - wurk', *(v.a.)* اوجوز چاليشمق oujouz chalushmaq ; *(destroy)* تخريب ا. tahrîb et. ; محو ا. mahv et. ; *(v. n.)* آز ايش كورمك az ish geurmek.

Under-world, un'dėr-wurld, *(n.) (lit.)*

عالم تحت قمری âlemi tahtu qamerî.
Underwrite, un-dėr-rīt′, *(v.a.)* (آلتنی) امضا ا. (altunu-) imzâ et. ; *(insurance)* سیغورطه ا. sigorta et. ; — **Un′der-writer**, (-dėr-rīt-ėr) *(n.)* سیغورطه ایدن sigorta eden ; سیغورطهجی sigortaju.
Undeserved, un-de-zėrvd′, *(a.)* حقسز haqsuz ; *(lit.)* ناروا nâ-revâ ; — **lY**, *(ad.)* حقسزجه haqsuzja ; ناروا صورتده nâ-revâ sôuretde : — **ness**, *(n.)* حقسزلق haqsuzluq : *(meritless)* لیاقتسزلك liyâqatsizlik ; — **Undeserv′ing**, *(a.)* لایق دکل lâyuq deyil ; مزیتسز meziy-yetsiz ; — **Undeserv′ingly**, (-de-zėrv′ing-li) *(ad.)* لایق اولمیهرق lâyuq olmayaraq.
Undesigned, un-de-zīnd′,*(a.)* غیر اختیاری gayri ihtiyârî ; تصادفی tesâdüfî.
Undesirable, un-dē-zīr′a-bl, *(a.)* آرزو ایدلمز arzôu edilmez ; ایستهنیلمهین iste-nilmeyen ; — **ness**, *(n.)* خوشه کیتمهیش hosha gitmeyish ; ایستهنیلمهیش istenil-meyish.
Undignified, un-dig′ni-fīd, *(a.)* یاقیشماز yaqushmaz.
Undine, un-dēn′, *(n.)* صو پریسی sou perisi.
Undirected, un-di-rek′ted, *(a.)* آدرهسسز adressiz ; *(unadjusted)* قوروولمامش qou-roulmamush.
Undisciplined , un-dis′i-plind, *(a.)* انتظامسز intizâmsuz ; *(mil.)* انضباطسز inzubâtsuz ; *(untrained)* یتشدیرلمهمش yetishdirilmemish.
Undiscovered, un-dis-kuv′ėrd, *(a.)* مجهول mejhôul ; *(hidden)* کیزلی gizli.
Undisguised, un-dis-gīzd′, *(a.)* علنی alenî; آچیق achuq ; — **lY**, *(ad.)* آچیقجه achuqja ; علناً alenen.
Undismayed, un-dis-mād′, *(n.)* متین metîn ; قورقماز qorqmaz.
Uudisputed, un-dis-pū′ted, *(a.)* مسلم müsellem ; — **lY**, *(ad.)* مسلم اولهرق mü-sellem olaraq ; تسلیم ایدیلهرك teslîm edilerek.
Undistinguished, un-dis-ting′gwisht, *(a.)* آیریلمامش ayrulmamush ; بلاتفریق bilâ tefrîq; — **Undisting′uishable**, (-dis - ting′gwish - a - bl) *(a.)* تفریق ایدیلهمز tefrîq edilemez.
Undistracted, un-dis-trak′ted, *(a.)* راحت rahat ; آسوده asôude ; اخلال ایدلمهمش ihlâl edilmemish.
Undisturbed, un - dis - turbd′, *(a.)* ساکن sâkin ; — **lY**, *(ad.)* سکونتله sükyôunetle ; راحتجه rahatja.
Undivided, un-di-vīd′ed, *(a.)* *(fig.)* متفق müttefiq ; مشترك müshterek ; *(bot.)* یکپاره yek-pâre.
Undivulged, un-di-vuljd′, *(a.)* کیزلی gizli ; مکتوم mektôum ; شایع اولمامش shâyî′ olmamush.
Undo, un-dōō′, *(v.a.)* آچمق achmaq ; *(fig.)* بوزمق bozmaq ; *(ruin)* تخریب ا. tahrîb et. ; *(fig.)* اخلال ا. ihlâl et. ; *(girl)* اغفال ا. îgfâl et. ; — **a fault** خطایی تعمیر ا. hatayi tâ′mîr et. ; — **Undo′ing**, (-dōō′ing) *(n.)* محو mahv ; — **Undone**, (-dun′) *(a.)* یاپیلمامش yapulmamush ; *(open)* آچیق achuq; چوزولمش cheuzülmüsh ; *(ruined)* خراب harâb ; *(fig.)* محو اولمش mahv olmoush.
Undock, un-dok′, *(v.a.)* حوضدن چیقارمق havouzdan chuqarmaq.
Undomesticated, un-dō-mes′ti-kāt-ed, *(a.)* أوه آلیشیق دکل eve alushuq deyil ; *(zo.)* غیر اهلی gayri ehlî ; وحشی vah-shî.
Undoubted, un-dowt′ed, *(a.)* مسلم müsellem ; — **lY**, *(ad.)* شبههسز shüb-hesiz.
Undrawn, un-drawn′, *(a.)* چکیلمهمش chekilmemish ; *(lottery)* کشیده ایدلمهمش keshîde edilmemish.
Undreamed, un-drēmd′, *(a.)* دوشونلمهمش düshünülmemish.
Undress, un-dres′, *(v.a.)* صویمق soy-maq ; البسهسنی چیقارمق elbisesini chu-qarmaq ; — **one's self** صویونمق so-younmaq ; *(n.)* أو البسهسی ev elbi-sesi ; کیجهلك gejelik ; *(mil.)* کوندهلك البسه gündelik elbise ; *(a.)* کوندهلك gündelik... ; عادی âdî ; — **Undres-sed**, (-dresd′) *(a.)* کیینمهمش giyin-memish ; *(unseasoned)* حاضرلانمامش hazurlanmamush ; یاپیلمامش yapul-mamush.
Undue, un-dū′, *(a.)* حقسز haqsuz ; یاقیشماز yaqushmaz.
Undulate, un′dū-lāt, *(v.n.)* طالغهلانمق dalgalanmaq ; *(v.a.)* طالغهلاندیرمق dal-ga′andurmaq ; تیترهتمك titretmek ; — **Un′dulated**, (-dū-lat-ed) *(a.)* طالغهلی dalgalu ; *(sci.)* متموج müte-mevvij ; — **Undulā′tion**, (-′shun) طالغهلانمه dalgalanma ; *(lit.)* تموج

temevvüj · *(pl.)* تموجات temevvüjât; اوندولاسيون ondülasyon ; — **Un'dul-atory,** (-'dū-lā-to-ri) *(a.) (lit.)* تموجی temevvüjî; — **movements** *(lit.)* حركات تموجيه harekyâtu temevvüjiyye ; — **theory** تموج نظريه‌سی temevvüj nazariyyesi.

Unduly, un-dū'li, *(ad.)* حقسز صورتده haqsuz sôuretde; اصولسز اولهرق osôulsüz olaraq.

Undutiful, un-dū'ti-fōōl, *(a.)* دقتسز diqqatsiz ; *(respectless)* حرمتسز hürmetsiz ; — **ly,** *(ad.)* لاقيدانه lâqaydâne ; — **ness,** *(n.)* دقتسزلك diqqatsizlik ; حرمتسزلك hürmetsizlik.

Undying, un-dī'ing, *(a.)* أولمز eulmez ; ابدی ebedî ; *(lit.)* لايموت lâyemôut ; پايدار pâydâr ; — **ly,** *(ad.)* ابدياً ebediyyen ; *(lit.)* پايدار صورتده paydâr sôuretde.

Unearned, un-ernd', *(a.)* قازانيلمامش qazanulmamush ; *(lit.)* غير مكتسب gayri mükteseb ; *(undeserved)* حق ايدلمه‌مش haqq edilmemish ; لياقتسز liyâqatsiz.

Unearth, un-ėrth', *(v.a.)* چيقارمق chuqarmaq ; *(fig.)* ميدانه چيقارمق meydana chuqarmaq ; — **ly,** *(a.) (lit.)* فوق الطبيعه fevqat - tabî-a ; *(bad)* قورقونج qorqounj.

Uneasy, un-ēz'i, *(a.)* انديشه‌لی endîsheli ; راحتسز rahatsuz ; — **Uneas'-iness,** (-ēz'i-nes) *(n.)* انديشه endîshe ; اضطراب uzturâb.

Uneatable, un-ē'ta-bl, *(a.)* يينمز yenmez ; *(lit.)* غير قابل اكل gayri qâbili ekl.

Uneducated, un-ed'ū-kāt-ed, *(a.)* جاهل jâhil; تحصيل كورمه‌مش tahsîl geurmemish.

Unemployed, un-em-ploid', *(a. & n.)* ايشسز ishsiz ; *(pl.)* ايشسزلر ishsizler ; — **Unemploy'ment**, *(n.)* ايشسزلك ishsizlik.

Unending, un-end'ing, *(a.)* بيتمز bitmez ; ابدی ebedî ; — **Unend'ed,** *(a.)* بيتمه‌مش bitmemish ; *(fig.)* نهايتسز nihâyetsiz.

Unenlightened, un - en - līt'nd, *(a.)* *(fig.)* غير منور gayri münevver ; جاهل jâhil.

Unenterprising, un-en'tėr-prī-zing, *(a.)* غير متشبث gayri müteshebbis.

Unentertaining, un-en-tėr-tān'ing, *(a.)* اكلنجه‌سز eylenjesiz ; صيقينتيلی suquntulu.

Unenviable, un-en'vi-a-bl, *(a.)* ايسته‌نمز istenmez ; ايمره‌نيلمز imrenilmez ; غبطه ايدلمز gubta edilmez ; — **Unen'vious,** (-'vi-us) *(a.)* غبطه‌سز gubtasuz.

Unequal, un-ē'kwal, *(a.)* بكزه‌مز benzemez ; مساوی دكل müsâvî deyil ; *(varied)* مختلف mouhtelif ; *(insufficient)* كفايتسز kifâyetsiz ; اقتدارسز iqtidârsuz ; — **Une'qualled,** (-ē'kwald) *(a.)* امثالسز emsâlsiz.

Unequivocal, un-ē-kwiv'ō-kal, *(a.)* صريح sarîh ; آچيق achuq ; — **ly,** *(ad.)* آچيقجه achuqja ; صراحة sarâhaten.

Unerring, un-er'ing, *(a.)* شاشماز shashmaz.

Unessential, un-es-sen'shal, *(a.)* اهميتسز ehemmiyyetsiz ; غير اساسی gayri esâsî ; فرعی fer-î.

Uneven, un-ē'vn, *(a.)* پوروزلی pürüzlü ; دوز دكل düz deyil ; *(unjust)* مساواتسز musâvâtsuz ; *(odd)* تك tek ; — **ly,** *(ad.)* غير منتظم صورتده gayri mountazam sôuretde ; — **ness,** *(n.)* انتظامسزلق intizâmsuzluq.

Uneventful, un-ē-vent'fōōl, *(a.)* حادثه‌سز hâdisesiz ; ساكن sâkin ; آسوده âsôude.

Unexampled, un - egz - am'pld, *(a.)* امثالی يوق emsâli yoq ; كورولمه‌مش geurülmemish.

Unexcelled, un-ek-seld', *(n.)* كچيلمه‌مش gechilmemish ; فائق fâ-iq ; حائز تفوق hâ-izi tefevvouq.

Unexceptionable, un-ek-sep'shun-a-bl, *(a.)* قصورسز qousôursouz ; مكمل mükemmel ; *(jud.)* معتبر môu'teber ; — **Unexcep'tional,** (-ek-sep'shun-al) *(a.)* معتاد môu'tâd ; استثناسز istisnâsuz ; — **Unexcep'tionally,** (-ek-sep'shun-a-li) *(ad.)* بلا استثنا bilâ istisnâ ; *(lit.)* سوياً seviyyen ; علی السويه ales-seviyye.

Unexecuted, un - eks'ē - kū - ted, *(a.)* ياپيلمامش yapulmamush.

Unexhausted, un-egz-awst'ed, *(a.)* بيتمه‌مش bitmemish ; توكنمه‌مش tükenmemish.

Unexpected, un - eks - pekt'ed, *(a.)* بكله‌نيلمه‌ين beklenilmeyen ; *(lit.)* خلاف مأمول hulâfu me'môul ; *(sudden)* آنی ânî ; — **ly,** *(ad.)* بردن بره birden bire;

— ness, *(n.)* آنی وقوع ânî vouqôu'; مأمول ایدلمه‌یش me'môul edilmeyish.

Unexpensive, un-eks-pen'siv, *(a.)* مصرفسز masrafsuz; اوجوز oujouz.

Unexpired, un-eks-pīrd', *(a.)* *(fig.)* منقضی اولمامش münqazî olmamush; حلول ایتمه‌مش houlôul etmemish; تمام اولمامش tamâm olmamush.

Unexplored, un-eks-plōrd', *(a.)* مجهول mejhôul.

Unfading, un-fā'ding, *(a.)* صولماز sol-maz; *(fig.)* مقاوم mouqâvim; زوال بولماز zevâl boulmaz.

Unfailing, un-fāl'ing, *(a.)* امین emîn; شاشماز shashmaz.

Unfair, un-fār', *(a.)* حقسز haqsuz; **— ly,** *(ad.)* حقسز صورتده haqsuz sôuret-de; **— ness,** *(n.)* حقسزلق haqsuzluq.

Unfaithful, un-fāth'fōōl, *(a.)* صداقتسز sadâqatsiz; وفاسز vefâsuz; **— ly,** *(ad.)* صداقتسزلکله sadâqatsizlikle; وفاسزجه vefâsuzja; **— ness,** *(n.)* صداقتسزلك sadâqatsizlik; خیانت huyânet.

Unfamiliar, un-fa-mil'yar, *(a.)* آلیشیلمامش alushulmamush; *(with)* آلیشمامش alushmamush, *(lit.)* مألوف دکل me'lôuf deyil.

Unfashionable, un-fash'un-a-bl, *(a.)* موده‌سی کچمش modasu gechmish; اسکی eski.

Unfasten, un-fas'n, *(v.a.)* آچمق ach-maq; چوزمك cheuzmek.

Unfatherly, un-fā'*th*èr-li, *(a.)* بابالغه یاقیشماز babalugha yaqushmaz; *(lit.)* مغایر ابوت mougâyiri übüvvet; —

Unfathered, (un-fā'*th*èrd) *(a.)* باباسز babasuz; یتیم yetîm.

Unfathomable, un-fa*th*'om-a-bl, *(a.)* درین derin; *(fig.)* آکلاشیلماز anla-shulmaz; **— ness,** *(n.)* درینلك de-rînlik; *(fig.)* اسرار esrâr.

Unfavourable, un-fā'vur-a-bl, *(a.)* مخالف mouhâlif; غیر مساعد gayri müsâ-id; **— ly,** *(ad.)* غیر مساعد صورتده gayri müsâ-id sôuretde.

Unfeasible, un-fēz'i-bl, *(a.)* اویماز ouymaz; اولماز olmaz; موافق دکل mouvâfuq deyil.

Unfeathered, un-fe*th*'èrd, *(a.)* تویسز tüysüz.

Unfeeling, un-fēl'ing, *(a.)* حسسز his-siz; مرحمتسز merhametsiz; **— ly,** *(ad.)* حسسزلکله his-sizlikle; **— ness,** *(n.)* حسسزلك his-sizlik; مرحمتسزلك merhametsizlik.

Unfeigned, un-fānd', *(a.)* صمیمی sa-mîmî; حقیقی haqîqî; **— ly,** *(ad.)* صمیمیتله samîmiyyetle; جداً jidden.

Unfelt, un-felt', *(a.)* حس ایدلمه‌مش hiss edilmemish; دویولماز douyoulmaz; غیر محسوس gayri mahsôus.

Unfenced, un-fenst', *(a.)* آچیق achuq.

Unfetter, un-fet'èr, *(v.a.)* چوزمك cheuz-mek; *(fig.)* تخلیص ا. tahlîs et..

Unfilial, un-fil'yal, *(a.)* اولادلغه یاقیشماز evladlugha yaqushmaz.

Unfine, un-fīn', *(a.)* قابا qaba; عادی âdî.

Unfinished, un-fin'isht, *(a.)* بیتمه‌مش bitmemish; *(lit.)* ناتمام nâ-tamâm.

Unfit, un-fit', *(a.)* یارامز yaramaz; موافق دکل mouvâfuq deyil; *(v.a.)* مانع او. mânî' ol.; **— ness,** *(n.)* یارامایش yaramayush; *(fig.)* اهلیتسزلك ehliyyetsizlik.

Unfixed, un-fiksd', *(a.)* متحرك müte-harrik; *(fig.)* قرارسز qarârsuz; **— ness,** *(n.)* قرارسزلق qarârsuzluq.

Unflagging, un-flag'ing, *(a.)* ثابت sâbit; *(fig.)* متین metîn; قوی qavî.

Unflattering, un-flat'èr-ing, *(a.)* ریاسز riyâsuz; صمیمی samîmî; **— ly,** *(ad.)* خالصانه hâlusâne; صمیمیتله sa-mîmiyyetle.

Unfledged, un-flejd', *(a.)* تویسز tüy-süz; *(fig.)* کورپه keurpe; طوی toy.

Unfleshed, un-fleshd', *(a.)* اتسز etsiz; ضعیف zayuf; *(blood)* قان طاتمامش qan tatmamush.

Unflinching, un-flinsh'ing, *(a.)* متین metîn; ییلماز yulmaz.

Unfold, un-fōld', *(v.a.)* آچمق achmaq; *(spread)* یایمق yaymaq; *(fig.)* سویلمك seuylemek; *(lit.)* تشریح ا. teshrîh et.; *(v.n.)* آچیلمق achulmaq; *(lit.)* انکشاف ا. inkishâf et..

Unforced, un-fōrst', *(a.)* جبر ایدلمه‌مش jebr edilmemish; طبیعی tabî'; *(free)* سربست serbest; اختیاری ihtiyârî.

Unforeknown, un-fōr-nōn', *(a.)* اولدن بیلنمه‌ین evvelden bilinmeyen; اولدن مجهول evvelden mejhôul.

Unforeseen, un-fōr-sēn', *(a.)* *(lit.)* غیر ملحوظ gayri melhôuz; خاطره کلمه‌ین

hatura gelmeyen; — **Unforeseeing,** (un-fōr-sē'ing) *(a.)* تدبيرسز tedbîr-siz; بصيرتسز basîretsiz.

Unforgiving, un-for-giv'ing, *(a.)* عفو ايتمز afv etmez; كينلى kînli.

Unforgotten, un-for-got'en, *(a.)* اونوتولمامش ounoutoulmamush: *(memorable)* اونوتولماز ounoutoulmaz.

Unfortunate, un-for'tū-nāt, *(a.)* بدبخت bedbaht; طالعسز tâlî'siz; *(regretable)* مؤسف mü-essef; — **ly,** *(ad.)* مع التأسف mâ't te-essüf.

Unfought, un-fawt', *(a.)* مجادلەسز mü-jâdelesiz; *(mil.)* حربسز harbsiz; محاربەسز mouhârebesiz.

Unfounded, un-fownd'ed, *(a.)* اساسسز esâs-suz.

Unframed, un-frāmd', *(a.)* چارچيوەسز cherchivesiz; *(fig.)* بيچيمسز bichim-siz; قابا qaba; دوزەلمەمش duzelme-mish.

Unfriendly, un-frend'li, *(a. & ad.)* خصمانه hasmâne; غير دوستانه gayri dostâne; دوستانه دكل dostâne deyil; — **Unfriendliness,** (un-frend'li-nes) *(n.)* دوستانه اولماييش dostâne ol-mayush; خصومت housoumet.

Unfruitful, un-froot'fool, *(a.)* ثمرەسز semeresiz; فائدەسز faydasuz; *(lit.)* غير مثمر gayri müsmir; — **ness,** *(n.)* فائدەسزلك faydasusluq.

Unfulfilled, un-fool-fild', *(a.)* ياپيلمامش yapulmamush; اجرا ايدلەمش ijrâ edil-memish.

Unfunded, un-fun'ded, *(a.)* *(fin.)* قارشيلقسز qarshuluqsuz; غير منتظم gayri mountazam.

Unfurl, un-furl', *(v.a.)* آچمق achmaq; سرمك sermek.

Unfurnished, un-fur'nisht, *(a.)* دوشەنمەمش deushenmemish; موبيليەسز mobilyasuz.

Ungainly, un-gān'li, *(a.)* حنطل hantal; قابا qaba; چيركين chirkin; — **Ungain'liness,** *(n.)* قابالق qabaluq; چيركينلك chirkinlik.

Ungallant, un-gal'ant, *(a.)* نزاكتسز nezâketsiz; قابا qaba.

Ungathered, un-gath'ėrd, *(a.)* طوپلانمامش toplanmamush; *(typ.)* قاتلانمامش qat-lanmamush; طبقه حالنده tabaqa hâ-linde.

Ungear, un-gēr', *(v.a.)* سوكمك seuk-mek; چوزمك cheuzmek; چيقارمق chuqarmaq.

Ungenerous, un-jen'e-rus, *(a.)* خسيس hasîs; — **ly,** *(ad.)* خسيسانه hasîsâne.

Ungenial, un-jē'ni-al, *(a.)* مخالف mou-hâlif; *(lit.)* ناخوش nâhosh.

Ungenteel, un-jen-tēl', *(a.)* قابا qaba; — **ly,** *(ad.)* قابالقله qabaluqla; نزاكتسزجه nezâketsizje.

Ungentlemanly, un-jen'tl-man-li, *(a. & ad.)* باياغى bayâ; كبارلغه مغاير kibarlugha mougâyir; آدابه مخالف âdâba mouhâlif; — **Ungentlemanliness,** (un-jen'tl-man-li-nes) *(a.)* عاديلك adîlik; قابالق qabaluq; آدابه مغايرت âdâba mougâyeret.

Ungird, un-gėrd', *(v.a.)* چوزمك cheuz-mek.

Ungiving, un-giv'ing, *(a.)* خسيس ha-sîs; هديه ويرمز hediye vermez.

Unglazed, un-glāzd', *(a.)* جلاسز ji-lâsuz; *(glass)* جامسز jamsuz; *(earthenware)* صيرسز sursuz; *(cloth)* پارلاق دكل parlaq deyil; مات mat.

Ungloved, un-gluvd', *(a.)* الديونسز eldivensiz.

Unglue, ūn-gloo', *(v.a.)* سوكمك seuk-mek; چيقارمق chuqarmaq.

Ungodly, un-god'li, *(a.)* ايمانسز îmân-suz; *(fig.)* برباد berbâd, — **Ungod'liness,** *(n.)* ايمانسزلق îmânsuzluq.

Ungovernable, un-gov'ėr-na-bl, *(a.)* ضبط اولونماز zabt olounmaz; سركش ser-kesh.

Ungracious, un-grā'shus, *(a.)* قابا qaba; بيچيمسز bichimsiz; — **ly,** *(ad.)* قاباجه qabaja; بيچيمسز صورتده bichimsiz sôuretde; — **Ungrace'ful,** (-grās'fool) *(a.)* فنا fenâ; *(lit.)* ناخوش nâhosh; — **ly,** *(ad.)* ناخوش صورتده nâhosh sôuretde.

Ungrammatical, un-gra-mat'i-kal, *(a.)* صرف قواعدينه مغاير sarf qavâ-idine mougâyir; ياكليش yanlush; — **ly,** *(ad.)* صرف قواعدينه مغاير اولەرق sarf qa-vâ-idine mougâyir olaraq; ياكليش اولەرق yanlush olaraq.

Ungrateful, un-grāt'fool, *(a.)* نانكور nankeur; *(fig.)* طاتسز tatsuz; *(repaying)* فائدەسز faydasuz; زحمته دكمز zah-mete deymez; — **ly,** *(ad.)* نانكورجه nankeurja; *(fig.)* مناسبتسز صورتده

minâsebetsiz sôuretde; — **ness,** *(n.)* نانکورلك nankeurlük.
Ungrounded, un-grownd′ed, *(a.)* اساسسز esâssuz.
Ungrudgingly, un-gruj′ing-li, *(ad.)* ایسته‌یه‌رك isteyerek ; صیقمایه‌رق suqmayaraq ; *(lit.)* سمیحانه semîhâne.
Unguarded, un-gärd′ed, *(a.)* محافظه‌سز mouhâfazasuz ; *(fig.)* تدبیرسز tedbîrsiz ; غافل gâfil ; — **lү,** *(ad.)* محافظه‌سز بر حالده mouhâfazasuz bir hâlde ; *(fig.)* دوشونجه‌سزجه düshünjesizje ; غافلانه gâfilâne.
Unguided, un-gīd′ed, *(a.)* رهبرسز rehbersiz ; *(fig.)* قاریشیق qarushuq.
Unhallowed, un-hal′ōd, *(a.)* دینسز dînsiz ; خبیث habîs.
Unhandsome, un-han′sum, *(a.)* بیچیمسز bichimsiz ; چیرکین chirkin ; — **lү,** *(ad.)* چیرکین صورتده chirkin sôuretde.
Unhandy, un-hand′i, *(a.)* بجریکسز bejeriksiz ; مناسبتسز minâsebetsiz ; فنا fenâ ; — **Unhand′ilү,** (-li) *(ad.)* بجریکسزجه bejerixizje ; مناسبتسزجه minâsebetsizje ; — **Unhand′iness,** *(n.)* بجریکسزلك bejeriksizlik ; مناسبتسزلك minâsebetsizlik ; بیچیمسزلك bichimsizlik.
Unhatched, un-hacht′, *(a.)* یومورطه‌دن چیقمامش youmourtadan chuqmamush ; *(fig.)* کون کورمه‌مش gün geurmemish ; قاپالی qapalu ; خفی hafî.
Unhang, un-hang′, *(v.a.)* چیقارمق chuqarmaq ; آشاغی آلمق ashâ almaq.
Unhappy, un-hap′i, *(a.)* طالعسز tâlî′siz ; *(fig.)* منحوس menhôus ; مشئوم mesh-ôum; — **Unhap′pilү,** (-hap′i-ly) *(ad.)* مع التأسف mât′te-essüf ; *(lit.)* شئامتله she-âmetle; — **Unhap′piness,** (-hap′i-nes) *(n.)* طالعسزلك tâlî′sizlik ; *(lit.)* شئامت she-âmet.
Unhardened, un-här′dnd, *(a.)* قاتیلاشمامش qatulashmamush ; سرتلشمه‌مش sertleshmemish ; یومشاق yumushaq.
Unharmed, un-härmd′, *(a.)* خسارسز hasârsuz : ضررسز zararsuz : — **Unhärm′ful,** (-′fōōl) *(a.)* ضررسز zararsuz.
Unharness, un-här′nes, *(v.a.)* چوزمك cheuzmek; چیقارمق chuqarmaq; *(fig.)* قورتارمق qourtarmaq.
Unhazarded, un-haz′ar-ded, *(a.)* تهلکه‌سز tehlikesiz ; مخاطره‌دن مصون mouhâtaradan masôun.
Unhealthy, un-helth′i, *(a.)* (صحته) مضر (suhhate-) mouzur ; *(fig.)* فنا fenâ ; چوروك chürük ; — **Unhealth′ilү,** (-helth′i-li) *(ad.)* مضر صورتده mouzur sôuretde ; — **Unhealth′iness,** (-helth′i-nes) *(n.)* مضرت mazarrat ; فنالق fenâluq.
Unheard, un-herd′, *(a.)* *(-of)* ایشیدلمه‌مش ishidilmemish ; مجهول mejhôul.
Unheeded, un-hēd′ed, *(a.)* کورولمه‌مش geurülmemish ; اهمال ایدلمش ihmâl edilmish ; — **Unheed′ing,** (-hēd′ing) *(a.)* قیدسز qaydsuz ; *(lit.)* اهمالکار ihmâlkyâr.
Unhesitating, un-hez′i-tāt-ing, *(a.)* ترددسز tereddüdsüz ; ثابت sâbit ; قطعی qat-î ; — **lү,** *(ad.)* بلا تردد bilâ tereddüd ; چکینمکسزین chekinmexizin.
Unhinge, un-hinj′, *(v.a.)* چیقارمق chuqarmaq ; *(fig.)* پریشان ا. perîshân et.
Unhitch, un-hich′, *(v.a.)* چوزمك cheuzmek ; صالیویرمك saluvermek.
Unholy, un-hō′li, *(a.)* اعتقادسز i′tiqâdsuz ; *(lit.)* فاسد fâsid ; — **Unhō′liness,** *(n.)* فساد fesâd ; دینسزلك dînsizlik.
Unhook, un-hook′, *(v.a.)* آچمق achmaq ; چیقارمق chuqarmaq.
Unhoped, un-hōpt′, *(a.)* *(-for)* بکلنمه‌ین beklenmeyen ; امید ایدلمه‌ین ümîd edilmeyen ; غیر مأمول gayri me′môul.
Unhorse, un-hors′, *(v.a.)* دوشورمك düshürmek ; اوزرندن آتمق üzerinden atmaq.
Unhurt, un-hurt′, *(a.)* صاغلام sâlam ضررسز zararsuz.
Uniaxial, ū-ni-ak′si-al, *(a.)* تك محورلی tek mihverli.
Unicorn, ū′ni-korn, *(n.)* لیقورن liqorn; (اسب) (esb); آت at.
Uniform, ū′ni-form, *(a.)* منتظم mountazam ; *(lit.)* مطرد mouttarid ; *(n.)* اونیفورمه üniforma ; البسه elbise ; — **lү,** *(ad.)* منتظماً mountazaman ; *(lit.)* متساویاً mütesâviyen; — **Uniform′itү,** (-′i-ti) *(n.)* انتظام intizâm ; *(lit.)* اطراد utturâd ; انسجام insijâm.
Unify, ū′ni-fī, *(v.a.)* توحید ا. tevhîd et., — **Unifica′tion,** (-fi-kā′shun) *(n.)* اتحاد ittihâd ; برلك birlik ; *(act)* توحید tevhîd.

Unilateral, ū-ni-lat′e-ral, *(a.)* بر طرفلى bir taraflu: *(bot.)* وحيدالجانب vahî-dül-jânib.

Uniliteral, ū-ni-lit′e-ral, *(a.)* تك حرفلى tek harfli.

Unimaginable, un-i-maj′i-na-bl, *(a.)* دوشونيلەمز düshünülemez: *(fig.)* اولاماز olamaz.

Unimpaired, un-im-pārd′, *(a.)* صاغلام sâlam; بوزولمامش bozoulmamush.

Unimpeachable, un-im-pēch′a-bl, *(a.)* قصورسز qousôursouz: مكمل mü-kemmel; پاك pâk; *(incontestable)* غير قابل جرح gayri qâbili jerh.

Unimportant, un-im-pōrt′ant, *(a.)* اهميتسز ehemmiyyetsiz.

Unimproved, un-im-prōōvd′, *(a.)* اصلاح ايدلمەمش uslâh edilmemish: *(fig.& pers.)* جاهل jâhil: *(unused)* قوللانيلمامش qoullanulmamush.

Uninflammable, un-in-flam′a-bl, *(a.)* غير مشتعل gayri müshta-il.

Uninformed, un-in-formd′, *(a.)* خبرسز habersiz: بلا معلومات bilâ mâ′lôumât; *(fig.)* جانسز jansuz; عاطل âtul.

Uninhabitable, un-in-hab′i-ta-bl, *(a.)* ياشانماز yashanmaz; اوطورلماز otou-roulmaz: — **Uninhab′ited,** *(a.)* بوش bosh; *(lit.)* غير مسكون gayri meskyôun.

Uninjured, un-in′jōōrd, *(a.)* صاغلام sâlam

Uninspired, un-in-spīrd′, *(a.)* الهامسز ilhâmsuz; غير ملهم gayri mülhem.

Uninstructed, un-in-struk′ted, *(a.)* تحصيلسز tahsîlsiz; جاهل jâhil; *(directions)* تعليماتسز tâ′lîmâtsuz; *(-in)* (ە) غير واقف ...(e-) gayri vâquf.

Unintelligent, un-in-tel′i-jent, *(a.)* عقلسز aqulsuz.

Unintelligible, un-in-tel′i-ji-bl, *(a.)* آكلاشيلماز anlashulmaz: *(lit.)* مغلق môuglaq; — **ly,** *(ad.)* آكلاشيلماز صورتده anlashulmaz sôuretde; — **Unintelligibil′ity,** (-tel-i-ji-bil′i-ti) *(n.)* *(lit.)* مغلقيت môuglaqiyyet.

Unintentional, un-in-ten′shun-al, *(a.)* تصادفى tesâdüfî; *(lit.)* غير اختيارى gay-ri ihtiyârî: — **ly,** *(ad.)* تصادفاً te-sâdüfen; قضاءً qazâ-en.

Uninterested, un-in′tėr-es ted, *(a.)* لاقيد lâqayd; *(impartial)* بيطرف bî-taraf; — **Unin′teresting,** *(a.)* *(lit.)* جاذبەسز jâzibesiz; فائدەسز faydasuz; *(unamusing)* اكلنجەسز eylenjesiz: طاتسز tatsuz.

Unintermitting, un-in-tėr-mit′ing, *(a.)* فاصلەسز fâsulasuz.

Unintermitted, un-in-tėr-mit′ed, *(a.)* غير متناوب gayri mütenâvib; فاصلەسز fâsulasuz; متمادى mütemâdî; — **ly,** *(ad.)* غير متناوب صورتده gayri müte-nâvib sôuretde; بلا فاصله bilâ fâsula; متمادياً mütemâdiyen; — **Uninter-mitting,** (un-in-tėr-mit′ing) *(a.)* فاصلەسز fâsulasuz: متمادى mütemâdî.

Uninterpretable, un-in-tėr′pre-ta-bl, *(a.)* غير قابل تفسير gayri qâbili tefsîr; ايضاح ايديلەمز îzâh edilemez.

Uninterrupted, un-in-tėr-rup′ted, *(a.)* دواملو devâmlu: *(lit.)* متمادى müte-mâdî: — **ly,** *(ad.)* *(lit.)* بلا فاصله bilâ fâsula: متمادياً mütemâdiyen.

Uninvented, un-in-ven′ted, *(a.)* ايجاد ايدلمەمش îjâd edilmemish.

Uninvited, un-in-vīt′d, *(a.)* دعوتسز dâ′vetsiz.

Union, ūn′yun, *(n.)* اتحاد ittihâd; *(harmony)* آهنك âhenk; *(pl.)* *(fabric)* قاريشيق قماش qarushuq qoumash; (باموقلى) (pamouqlou): — **and prog-ress,** *(pol.)* اتحادو ترقى (فرقەسى) itti-hâdü teraqqî (-furqasu); — **jack,** *(n.)* انكليز باندراسى ingiliz bandurasu; — **Un′ionist,** (ūn′) *(n.)* *(pol.)* اتحادجى ittihâdju; *(com.)* برلك اعضاسى birlik a′zâsu.

Unipolar, ū-ni-pō′lar, *(a.)* *(electr.)* تك قطبلى tek qoutoublou.

Unique, ū-nēk′, *(a.)* تك tek; بر دانه bir tâne; *(lit.)* يكانه yegyâne; *(fig.)* امثالسز emsâlsiz.

Unison, ū′ni-son *(n.)* برلك birlik; *(lit.)* وحدت vahdet; *(harmony)* آهنك âhenk.

Unit, ū′nit, *(n.)* بر bir; واحد vâhid; *(single)* فرد ferd; *(quantity)* *(lit.)* واحد قياسى vâhidi qiyâsî: *(mil.)* جزء تام jüz-ü tâm: *(math. & pl.)* احاد âhâd: **place of —s** آحاد خانەسى âhâd hânesi; — **of force** *(sci.)* واحد قوت vâhidi qouvvet: — **of time** *(sci.)* واحد زمان vâhidi zemân; — **Unitā′-rian,** *(n.)* *(lit. & rel.)* اهل توحيد ehli tevhîd; — **Unitā′rianism,**

(-izm) *(n.)* *(lit.)* توحيد tevhîd ; وحدانيته اعتقاد vahdâniyyete i'tiqâd.
Unite, ū-nīt', *(v.a.)* برلشديرمك bir-leshdirmek ; *(lit.)* توحيد ا. tevhîd et ; *(join)* ربط ا. rabt et. ; *(v.n.)* برلشمك birleshmek ; *(lit.)* اتحاد ا. ittihâd et. ; **— United**, (ū-nīt'd) *(a.)* متحد müt-tahid ; متفق müttefiq ; **— States**, آمريقا ameriqa ; *(lit.)* جماهير متفقهٔ آمريقا jemâhîri müttefiqa-i ameriqa.
Unity, ū'ni-ti, *(n.)* برلك birlik ; *(lit.)* وحدت vahdet ; *(math.)* واحد vâhid ; **the unities**, (ū'ni-tiz) *(n. pl.)* *(lit.)* وحدت زمان ومكان vahdeti zemân ve mekyân.
Universal, ū-ni-vėr'sal, *(a.)* عمومى oumoumî ; كلى küllî ; *(n.)* *(lit.)* قضيهٔ كليه qazuyyeyi külliyye ; *(pl.)* كليات kül-liyyât ; **— ly**, *(ad.)* عموماً oumoumen ; **— Univėrsal'ity**, (-'i-ti) *(n.)* *(lit.)* عموميت oumoumiyyet ; *(capacity)* *(lit.)* احاطهٔ كل ihâtayi küll ; **— Univėr'-salize**, (-īz) *(v.a.)* *(lit.)* تعميم ا. tâ'mîm et. ; عموميلشديرمك oumoumî - leshdir-mek.
Universe, ū'ni-vėrs, *(n.)* كائنات kyâ-inât ; عالم âlem.
University, ū-ni-vėr'si-ti, *(n.)* دارالفنون dârül-fünôun.
Univocal, ū-niv'ō-kal, *(a.)* تك معنالى tek mâ'nâlu ; *(sounds)* صدالرى بر sedâlaru bir.
Unjoyful, un-joi'fōōl, *(a.)* نشئه‌سز nesh-esiz ; طاتسز tatsuz.
Unjust, un-just', *(a.)* حقسز haqsuz ; **— ly**, *(ad.)* حقسزجه haqsuzja.
Unjustifiable, un-jus'ti-fī-a-bl, *(a.)* حقسز haqsuz ; لزومسز lüzôumsouz ; **— ly**, *(ad.)* بلا لزوم bilâ lüzôum ; سببسز se-bebsiz.
Unkind, un-kīnd', *(a.)* شفقتسز shefqat-siz ; *(impolite)* نزاكتسز nezâketsiz ; **— ly**, *(ad.)* غير طبيعى gayri tabî' ; مضر mouzur ; *(ad.)* نزاكتسزجه nezâket-sizje ; **— ness**, *(n.)* شفقتسزلك shefqat-sizlik ; نزاكتسزلك nezâketsizlik.
Unknightly, un-nīt'li, *(a.)* مردلكه ياقيشماز merdliye yaqushmaz.
Unknown, un-nōn', *(a.)* مجهول mej-hôul ; *(-to)* خبرسز habersiz ; **— Un-knowing**, (un-nō'ing) *(a.)* جاهل jâhil ; بيلمز bilmez ; **— Unknowing-ly**, (un-nō'ing-li) *(ad.)* جاهلانه jâhi-lâne ; بيلميه‌رك bilmeyerek.
Unlace, un-lās', *(v.a.)* چوزمك cheuz-mek ; آچمق achmaq ; *(fig.)* حل ا. hall et..
Unladylike, un-lā'di-līk, *(a.)* (خانمغه) ياقيشماز (hanumlugha) yaqushmaz ; قبا qaba.
Unlaid, un-lād', *(a.)* قونمامش qonma-mush ; *(fig.)* ياتيشمامش yatushmamush.
Unlawful, un-law'fōōl, *(a.)* اصولسز ou-sôulsüz ; غير مشروع gayri meshrôu' ; **— ly**, *(ad.)* اصولسز اولەرق ousôulsüz olaraq ; **— ness**, *(n.)* اصولسزلك ousôul-süzlük.
Unlay, un-lā', *(v.a.)* أورگوسنى آچمق eur-güsünü achmaq.
Unlearn, un-lėrn', *(v.a.)* اونوتمق ounout-maq ; **— Unlearn'ed**, (-lėrn'd) *(a.)* جاهل jâhil.
Unleavened, un-lev'nd, *(a.)* مايه‌سز mayasuz ; *(Jewish)* خمورسز hamour-souz.
Unless, un-les', *(conj.)* مه‌دكجه ...me-dikje ; مادقجه ...maduqja ; تاكه tâ-ki... ; آنجق anjaq... ; **— I «see»** بن «گور» مدكجه ben «geur»-medikje ; **— you «take»** سز «آل» مادقجه siz «al» -maduqja.
Unlettered, un-let'ėrd, *(a.)* حرفسز harfsiz ; *(fig.)* امى ümmî.
Unlicensed, un-lī'senst, *(a.)* اذنسز izin-siz.
Unlicked, un-likt', *(a.)* قابا qaba ; بيچيمسز bichimsiz ; *(fig.)* (يونتولمامش) (yontoulmamush).
Unlike, un-līk', *(a.)* بكزه‌مز benze-mez ; باشقه bashqa ; *(ad.)* مخالف اولەرق mouhâlif olaraq ; **— ly**, *(a. & ad.)* غير محتمل gayri mouhtemel ; مستبعد müsteb-ad ; بكزه‌مز benzemez ; **it is not —** محتملدر mouhtemeldir ; مستبعد دكلدر müsteb-ad deyildir ; **— Unlike'lihood**, (-līk'li-hōōd) *(n.)* بكزه‌مه‌يش benzemeyish ; *(lit.)* عدم احتمال ademi ihtimâl.
Unlimited, un-lim'it-ed, *(a.)* غير محدود gayri mahdôud.
Unlink, un-lingk', *(v.a.)* چوزمك cheuz-mek ; آچمق achmaq.
Unlistening, un-lis'ning, *(a.)* ديكله‌مز dinlemez ; ايشيتمز ishitmez ; دقتسز diqqatsiz.
Unload, un-lōd', *(v.a.)* بوشالتمق bosh-altmaq ; *(lit.)* تخليه ا. tahliye et. ;

(fig.) قورتارمق qourtarmaq ; *(sell)* كليتلى صاتمق külliyetli satmaq ; — **Unload'er**, (-lōd'ėr) *(n.)* تخليه جی tahliyeji ; — **Unload'ing**, (-lōd'ing) *(n.)* بوشالتمه boshaltma ; تخليه tahliye ; دیزبارقو dizbarqo ; — **fees** تخليه اجرتی tahliye üjreti.

Unlock, un-lok', *(v.a.)* آچمق achmaq.

Unlooked, un-lo͝okt', *(a.)* *(-for)* غير مأمول gayri me'môul ; خلاف انتظار hulâfu intizâr.

Unloose, un-lo͞os', *(v.a.)* چوزمك cheuzmek ; كوشتمك gevshetmek ; *(fig.)* سربست براقمق serbest buraqmaq.

Unlovely, un-luv'li, *(a.)* قابا qaba ; چيركين chirkin ; — **Unlove'liness**, (-luv'li-nes) *(n.)* چيركينلك chirkinlik ; — **Unlov'ing**, (-luv'ing) *(a.)* محبتسز mouhabbetsiz ; — **Unlov'ingly**, (-luv'ing-li) *(ad.)* خوشلانمايه‌رق hoshlanmayaraq ; سومیه‌رك sevmeyerek.

Unlucky, un-luk'i, *(a.)* طالعسز tâlî'siz ; مشئوم mesh-ôum ; — **Unluck'ily**, (-luk'i-li) *(ad.)* طالعسزلكله tâlî'sizlikle ; *(regr.)* مع التأسف mâ'tte-essüf ; — **Unluck'iness**, (-luk'i-nes) *(n.)* طالعسزلك tâlî'sizlik ; *(lit.)* شئامت sheâmet.

Unmake, un-māk', *(v.a.)* بوزمق bozmaq.

Unmalleable, un-mal'ē-a-bl, *(a.)* دوولمز deuvülmez ; *(fig.)* عنود anôud.

Unman, un-man', *(v.a.)* قورقوتمق qorqoutmaq ; ذليل ا. zelîl et. ; *(mar.)* مرتباتی چیقارمق mürettebâtu chuqarmaq ; — **ly**, *(ad.)* قورقاق qorqaq ; ذليل zelîl ; نامرد nâ-merd ; — **Unman'liness**, *(n.)* جبانت jebânet ; نامردلك nâmerdlik.

Unmanageable, un-man'āj-a-bl, *(a.)* سركش ser-kesh ; ضبط اولونماز zabt olounmaz.

Unmannerly, un-man'ėr-li, *(a.)* قابا qaba ; تربيه‌سز terbiyesiz ; *(ad.)* قاباجه qabaja ; — **Unmannerliness**, (-man'ėr-li-nes) *(n.)* قابالق qabaluq ; تربيه‌سزلك terbiyesizlik.

Unmanufactured, un-man-ū-fak'tūrd, *(a.)* غير معمول gayri mâ'môul ; خام ham ; — **goods**, *(n. pl.)* خام اشيا ham eshyâ ; مواد ابتدائيه mevâddi ibtidâ-iyye.

Unmarked, un-märkt', *(a.)* اشارتسز ishâretsiz ; *(noticed)* كورولمه‌دن geurülmeden ; فرق ایدلممش farq edilmemish.

Unmarketable, un-mär'ket-a-bl, *(a.)* پیاسه‌ده كچمز piyasada gechmez ; صاتيلماز satulmaz.

Unmarried, un-mar'id, *(a.)* بكار bekyâr ; *(girl)* اولنمه‌مش evlenmemish ; قيز quz.

Unmask, un-mask', *(v)* ماسكه‌سنی چیقارمق maskesini chuqarmaq ; *(fig.)* كوسترمك geustermek ; تشهير ا. tesh-hîr et.

Unmatched, un-macht', *(a.)* امثالسز emsâlsiz ; اشی يوق eshi yoq.

Unmeaning, un-mēn'ing, *(a.)* معناسز mâ'nâsuz.

Unmeasured, un-mezh'ūrd, *(a.)* حسابسز hesâbsuz ; حدسز hadsiz.

Unmeet, un-mēt', *(a.)* اويماز ouymaz ; ياقيشماز yaqushmaz.

Unmelodious, un-mē-lō'di-us, *(a.)* طاتسز tatsuz ; آهنكسز âhenksiz.

Unmerchantable, un-mer'chant-a-bl, *(a.)* صاتيلماز satulmaz.

Unmerciful, un-mer'si-fo͞ol, *(a.)* مرحمتسز merhametsiz ; انصافسز insâfsuz ; — **ly**, *(ad.)* مرحمتسزجه merhametsizje.

Uumerited, un-mer'i-ted, *(a.)* لايق دكل lâyuq deyil ; لياقتسز liyâqatsiz.

Unmindful, un-mīnd'fo͞ol, *(a.)* دوشونمز düshünmez ; لاقيد lâqayd : *(negligent)* غافل gâfil ; — **ly**, *(ad.)* لاقيدانه lâqaydâne ; — **ness**, *(n.)* لاقيدلك lâqaydluq ; غفلت gaflet.

Unmingled, un-ming'gld, *(a.)* قاريشمامش qarushmamush ; صاف sâf.

Unmistakable, un-mis-tāk'a-bl, *(a.)* شاشماز shashmaz ; قطعی qat-î ; *(clear)* صريح sarîh ; — **ly**, *(ad.)* قطعی صورتده qat-î sôuretde ; بهمه‌حال behemehâl.

Unmitigated, un-mit'i-gā-td, *(a.)* قوتی قيريلمامش qouvveti qurulmamush ; آزالمامش azalmamush.

Unmixed, un-mikst', *(a.)* قاريشمامش qarushmamush ; صاف sâf.

Unmodified, un-mod'i-fīd, *(a.)* دكيشمه‌مش deyishmemish ; *(lit.)* غير معدل gayri mou-addel.

Unmolested, un-mō-les'ted, *(a.)* ازعاج ایدلمكسزين iz-âj edilmexizin ; راحت rahat ; آسوده âsôude.

Unmoor, un-mōōr′, *(v.)* دمير قالديرمق demir qaldurmaq; حركته حاضرلانمق harekete hazurlanmaq.

Unmotherly, un-mu*th*′ėr-li, *(a.)* آناليغه ياقيشماز analugha yaqushmaz.

Unmounted, un-mown′ted, *(a.) (mil.)* پياده piyâde.

Unmovable , un-mōōv′a-bl , *(a.)* قيميلداماز qumuldamaz ; *(fig.)* متأثر اولماز müte-essir olmaz ; — **Unmoved,** (un-mōōvd′) *(a.)* ساكن sâkin; متين metîn.

Unmusical, un-mū′zi-kal, *(a.)* موسيقيدن آكلاماز môusiqîden anlamaz ; *(harmony)* آهنكسز âhenksiz.

Unmuzzle, un-muz′l, *(v.a.)* آغزيني چوزمك âzunu cheuzmek; *(gun)* طاپەسني چيقارمق tapasunu chuqarmaq ; *(fig.)* قورتارمق qourtarmaq.

Unnail, un-nāl′, *(v.a.)* (چيويسني) چيقارمق (chivisini-) chuqarmaq.

Unnatural, un-nat′ū-ral, *(a.)* غير طبيعى gayri tabî′ ; — **lY,** *(ad.)* غير طبيعى صورتده gayri tabî′ sôuretde.

Unnecessary, un - nes′e - sa - ri, *(a.)* لزومسز lüzôumsouz ; — **Unnecessarily,** (un-nes′e-sa-ri-li) *(ad.)* بلا لزوم bilâ lüzôum ; — **Unnecessariness,** *(n.)* (un-nes′e-sa-ri-nes) لزومسزلق lüzôumsouzlouq.

Unneighbourly , un-nā′bur-li , *(a.)* قومشولغه ياقيشماز qomshoulougha yaqushmaz ; غير دوستانه gayri dostâne.

Unnerve, un-nėrv′, *(v.a.)* ضعف ويرمك zâ′f vermek.

Unnoticed, un-nō′tisd, *(a.)* كورولمەمش geurülmemish ; — **lY,** *(ad.)* حس ايدلمەدن hiss edilmeden ; كورولمەدن geurülmeden.

Unobjectionabl,un-ob-jek′shun-a-bl, *(a.)* ايى iyi ; موافق mouvâfuq.

Unobserved‘un-ob-zervd′, *(a.)* - كورولمەمش geurülmemish ; *(unfollowed)* رعايت ايدلمەمش ru-âyet edilmemish.

Unoccupied, un-ok′ū-pīd, *(a.)* بوش bosh ; اشغال ايدلمەمش ishgâl edilmemish.

Unoffending , un-o-fen′ding , *(a.)* ضررسز zararsuz ; قصورسز qousôursouz.

Unopened, un-ō′pnd, *(a.)* آچيلمامش achulmamush ; قاپالى qapalu.

Unopposed, un-o-pōzd′, *(a.)* ممانعتسز mümânâtsuz ; سربستجه serbestje.

Unpack, un-pak′, *(v.a.)* آچمق achmaq.

Unpaid, un-pād′, *(a.)* تسويه ايدلمەمش tesviye edilmemish ; *(fig.)* پارەسز parasuz ; اجرتسز üjretsiz.

Unpalatable, un-pal′ā-ta-bl, *(a.)* لذتسز lezzetsiz ; *(fig.)* كريه kerîh.

Unparalleled, un-par′a-leld, *(a.)* امثالسز emsâlsiz.

Unpardonable, un-pär′don-a-bl, *(a.)* عفو اولونماز afv olounmaz.

Unparliamentary , un-pär-li-ment′-ar-i, *(a.)* پارلامنتو اصولنه مخالف parlamento ousôulüne mouhâlif ; (خلاف اصول) (hulâfu ousôul).

Unpassionate, un - pash′un - āt, *(a.)* احتراصسز ihtirâssuz.

Unpatriotic, un - pā - tri - ot′ik, *(a.)* وطنپرورلكه مخالف vatanperverliye mouhâlif ; حميتسز hamiyyetsiz.

Unpaved, un-pāvd′, *(a.)* قالديريمسز qaldurumsuz ; دوشەنمەمش deushenmemish.

Unpeaceful, un-pēs′fōōl, *(a.)* كورولتوجى gürültüjü.

Unpensioned, un-pen′shund, *(a.)* تقاعديەسز teqâ-üdiyyesiz ; آيلقسز ayluqsuz.

Unperceived, un-per-sēvd′, *(a.)* حس ايدلمەمش hiss edilmemish ; آكلاشيلمامش anlashulmamush.

Unperformed , un-per-formd′, *(a.)* ياپيلمامش yapulmamush ; ايفا ايدلمەمش îfâ edilmemish ; بيتمەمش bitmemish.

Unphilosophical , un-fil-ō-sof′i-kal , *(a.) (lit.)* غير فلسفى gayri felsefî.

Unpick, un-pik′, *(v.a.)* سوكمك seukmek.

Unpiloted, un-pī′lot-ed, *(a.)* قلاغوزسز qulavouzsous ; *(fig.)* رهبرسز rehbersiz.

Unpin, un-pin′, *(v.a.)* سوكمك seukmek ; چيقارمق chuqarmaq.

Unpitiful , un-pit′i-fōōl, *(a.)* مرحمتسز merhametsiz ; — **lY,** *(ad.)* آجيمايەرق ajumayaraq.

Unplaced, un-plāst′, *(a.)* (قارمه) قاريشيق (qarma-) qarushuq ; طاغنيق daghnuq.

Unpleasant, un-plez′ant, *(a.)* ناخوش nâhosh ; فنا fenâ ; — **lY,** *(ad.)* ناخوش صورتده nâhosh sôuretde ; — **ness,** *(n.)* خوش اولمايش hosh olmayush ; طاتسزلق tatsuzluq.

Unpointed, un-point'ed, *(a.)* كور keur; كوت küt; *(wall)* (چيمنتو) طولديرلمامش (chimento-) doldouroulmamush; *(punctuation)* نقطه‌سز noqtasuz.

Unpolished, un-pol'ishd, *(a.)* جلاسز jilâsuz; مات mat; *(fig.)* قابا qaba; — **glass,** *(n.)* بوزلى جام bouzlou jam.

Unpolluted, un-po-lū'ted, *(a.)* پاك pâk; صاف sâf.

Unpopular, un-pop'ū-lar, *(a.)* سويلمز sevilmez; اعتبارسز i'tibârsuz: — **Unpopular'ity,** (-'i-ti) *(n.)* اعتبارسزلق i'tibârsuzluq.

Unprecedented, un-pres'ē-den-ted, *(a.)* يڭى yeni; امثالى يوق emsâli yoq; وقوعى يوق voqôu-u yoq.

Unprejudiced, un prej'ōō-dist, *(a.)* غرضسز garezsiz; بيطرف bî-taraf; *(-by)* (ه) خلل كلمه‌مش ...(e-) halel gelmemish; (دن) مصون .. (den-) masôun.

Unpremeditated, un-prē-med'i-tā-ted. *(a.) (lit.)* غير قصدى gayri qasdî; اولجه دوشونلمه‌مش evvelje düshünülmemish.

Unprepared, un-prē-pārd', *(a.)* حاضرلقسز hazurluqsuz; حاضر دكل hazur deyil.

Unpresuming, un-prē-zūm'ing, *(a.)* معتدل môu'tedil; *(lit.)* متواضع mütevâzu'.

Unpretending, un-prē-ten'ding, *(a.)* *(lit.)* متواضع mütevâzu'; كوچوك küchük.

Unprevented, un-prē-vent'ed, *(a.)* سربست serbest.

Unprincipled, un-prin'si-pld, *(a.)* مسلكسز mesleksiz; اخلاقه مغاير ahlâqa mougâyir.

Unprinted, un-prin'ted, *(a.)* *(lit.)* غير مطبوع gayri matbôu'.

Unproclaimed, un-prō-klāmd', *(a.)* اعلان ايدلمه‌مش i'lân edilmemish.

Unproductive, un-prō-dukt'iv, *(a.)* قيصير qusur; *(fig.)* ثمره‌سز semeresiz; عقيم aqîm; — **ness,** *(n.)* عقامت aqâmet.

Unprofessional, un-prō-fesh'un-al, *(a.)* غير مسلكى gayri meslekî.

Unprofitable, un-prof'it-a-bl, *(a.)* كارسز kyârsuz; *(fig.)* فائده‌سز faydasuz

Unpromising, un-prom'is-ing, *(a.)* اميدسز ümîdsiz; غير مساعد gayri müsâ-id

Unpronounceable, un-prō-nown'sa-bl, *(a.)* تلفظ ايدلمز telaffouz edilemez; *(fig.)* سويلنمز seuylenemez; — **Unprōnounced,** (-nownsd') *(a.)* غير ملفوظ gayri melfôuz.

Unpropitious, un-prō-pish'us, *(a.)* غير مساعد gayri müsâ-id.

Unproportioned, un-prō-pōr'shund, *(a.)* نسبتسز nisbetsiz; غير متناسب gayri mütenâsib.

Unprotected, un-prō-tek'ted, *(a.)* محافظه‌سز mouhâfazasuz; *(fig.)* حاميسز hâmîsiz.

Unproved, un-prōōvd', *(a.)* ثابت اولمامش sâbit olmamush.

Unprovided, un-prō-vī'ded, *(a.)* *(-with)* سز ...siz; (دن) محروم ...(den-) mahrôum; *(for)* چاره‌سز chāresiz.

Unprovoked, un-prō-vōkt', *(a.)* سببسز sebebsiz.

Unpublished, un-pub'lisht, *(a.)* نشر ايدلمه‌مش neshr edilmemish; *(lit.)* غير منتشر gayri münteshir.

Unqualified, un-kwol'i-fīd, *(a.)* كفايتسز kifâyetsiz; *(fig.)* صلاحيتسز salâhiyyetsiz; *(unrestricted)* غير محدود gayri mahdôud; مطلق moutlaq; *(hunt.)* اذنسز izinsiz.

Unquenchable, un-kwensh'a-bl, *(a.)* سونمز seunmez; شديد shedîd.

Unquestionable, un-kwest'yun-a-bl, *(a.)* مسلم müsellem; آشكار âshikyâr: — **ly,** *(ad.)* شبهه‌سز shübhesiz; آشكار صورتده âshikyâr sôuretde.

Unquiet, un-kwī'et, *(a.)* انديشه‌ده endîshede; — **ly,** *(ad.)* انديشه ايله endîsheyle.

Unraked, un-rākt', *(a.)* (كولى) تميزلنمه‌مش (külü-) temizlenmemish.

Unravel, un-rav'el, *(v.a.)* آيرمق ayurmaq; آچمق achmaq; *(fig.)* تنظيم ا. tanzîm et.; *(explain)* ايضاح ا. îzâh et.; *(v.n.)* آچيلمق achulmaq; *(fig. & lit.)* توضح ا. tevazzouh et..

Unread, un-red', *(a.)* اوقونمامش oqounmamush; *(uncheked)* مقابله ايدلمه‌مش mouqâbele edilmemish; *(n.)* جاهل jâhil; — **Unreadable,** (un-rēd'a-bl) *(a.)* اوقونماز oqounmaz.

Unready, un-red'i, *(a.)* حاضرلقسز hazurluqsuz; *(slow)* بطى batî; بجريكسز bejeriksiz; — **Unread'iness,** (-red'i-nes) *(n.)* *(fig.)* قرارسزلق

qarârsuzluq ; بطائت batâ-et ; بجريكسزلك bejeriksizlik.

Unreal, un-rē′al, *(a.)* صورى sôurî ; ساخته sahte ; — **Unrē′alism, (-izm)** *(n.) (lit.)* غير طبيعيلك gayri tabî′lik.

Unrealized, un-rē′al-īzd, *(a.)* تحقق ايتمهمش tehaqqouq etmemish.

Unreasonable , un-rē′zn-a-bl , *(a.)* غير معقول gayru mâ′qôul ; طاشغين tashgun ; *(lit.)* مفرط moufrut ; —**ness,** *(n.)* طاشغينلق tashgunluq ; افراط ifrât ; — **Unrea′sonablү,** (-rē′zn-a-bli) *(ad.)* افراطله ifrâtla ; فضله fazla.

Unreclaimed, un-rē-klāmd′, *(a.)* كرى ايستهنمهمش geri istenmemish ; *(fig.)* دوزهلمهمش düzelmemish.

Unrecognized, un-rek′og-nīzd, *(a.)* طانيلمامش tanunmamush ; مجهول mejhôul ; — **Unrec′ognizable, (**-nīz-a-bl) *(a.)* طانيلماز tanunmaz.

Unreconciled, un-rek′on-sīld , *(a.)* باريشمامش barushmamush ; *(inconsistent)* اويغمامش ouymamush.

Unrecorded, un-rē-kord′ed, *(a.)* قيد ايدلمهمش qayd edilmemish ; *(fig.)* اونوتلمش ounoutoulmoush.

Unredeemed, un-rē-dēmd′, *(a.) (fin.)* اطفا ايدلمهمش utfâ edilmemish ; *(unfulfilled)* ادا ايدلمهمش edâ edilmemish.

Unregarded , un - rē - gärd′ed , *(a.)* كورولمهمش geurülmemish ; — **lү,** *(ad.)* كورولمهدن geurülmeden ; — **Unregärd′ful,** (-′fōōl) *(a.)* لاقيد lâ-qayd.

Unrelenting, un-rē-lent′ing, *(a.)* شدتلى shiddetli ; *(lit.)* خشين hashîn ; — **lү,** *(ad.)* (عينى) شدتله (aynu-) shiddetle.

Unreliable, un-rē-lī′a-bl, *(a.)* ايناﻧﻴﻠﻪماز inanulamaz.

Unrelievable , un - rē-lēv′a-bl , *(a.)* قورتاريلهماز qourtarulamaz ; ياردم ايديلهمز yardum edilemez ; چارهسز chāre-siz.

Unrelieved, un-rē-lēvd′ , *(a.)* ياردم كورمهمش yardum geurmemish ; *(fig.)* قورتارلمامش qourtarulmamush ; *(guard)* دكيشمهمش deyishmemish.

Unremitting, un-rē-mit′ing, *(a.) (lit.)* متمادى mütemâdî ; — **lү,** *(ad.)* متماديا mütemâdiyen.

Unremovable, un-rē-mōōv′a-bl, *(a.)* تمللى temelli ; قالديريلهماز qaldurulamaz.

Unrepealable , un-rē pēl′a-bl , *(a.)* دكيشمز deyishmez ; قطعى qat-î.

Unrepenting, un-rē-pent′ing, **Unrepentant,** (un-rē-pent′ant) *(a.)* نادم اولمامش nâdim olmamush ; *(lit.)* متمرد mütemerrid ; — **lү,** *(ad.)* نادم اولمقسزين nâdim olmaxuzun ; متمردانه mütemerridâne.

Unreprovable, un-rē-prōōv′a-bl, *(a.)* قصورسز qousôursouz.

Unrequested, un-rē-kwes′ted, *(a.)* ايستهنمهمش istenmemish ; كنديلكندن kendilîynden.

Unresenting, un-re-sent′ing, *(a.)* كينسز kînsiz ; عداوتسز adâvetsiz.

Unreserved, un-re-zėrvd′, *(a.)* آچيق achuq ; — **lү,** *(ad.)* آچيقجه achuqja; صاقينمقسزين saqunmaqsuzun; — **ness ,** *(n.)* صميميت samîmiyyet ; *(lit.)* صراحت sarâhat.

Unresisted, un-rē-zist′ed, *(a.)* بلامقاومت bilâ mouqâvemet ; مقاومت كورمهمش mouqâvemet geurmemish ; سربست serbest.

Unresisting , un-rē-zist′ing , *(a.)* مقاومت ايدهمز mouqâvemet edemez ; غير مقاوم gayri mouqâvim ; *(fig.)* ضعيف za-îf ; عاجز âjiz ; — **lү,** *(ad.)* مقاومت ايدهميهرك mouqâvemet edemeyerek ; *(fig.)* عجزله ajzle.

Unresolved, un-rē-zolvd′, *(a.)* حل اولونمامش hall olounmamush ; *(fig.)* قرارسز qarârsuz.

Unrest, un-rest′, *(n.)* كورولتو gürültü; *(lit.)* شورش shôurish ; *(anxiety)* انديشه endîshe.

Unrestored, un-rē-stōrd′, *(a.)* اسكى حالنده eski hâlinde.

Unrestrained, un-rē-strānd′, *(a.)* غير محدود gayri mahdôud ; *(licentious)* سربست serbest.

Unrestricted, un-rē-strikt′ed, *(a.)* تقييد ايدلمهمش taqyîd edilmemish ; سربست serbest ; — **lү,** *(ad.)* بلاتقييدات bilâ taqyîdât.

Unrevised, un-rē-vī′zd, *(a.)* تدقيق ايدلمهمش tedqîq edilmemish.

Unrewarded, un-rē-wawrd′ed, *(a.)* مكافاتسز mükyâfâtsuz.

Unriddle, un-rid'l, *(v.a.)* حل ا. hall et..

Unrighteous, un-rī'tyus, *(a.)* حقسز haqsuz; *(rel.)* فاسد fâsid; — **ly,** *(ad.)* حقسزجه haqsuzja; — **ness,** *(n.)* حقسزلق haqsuzluq; فساد fesâd; غدر gadr.

Unripe, un-rīp', *(a.)* خام ham; اولمامش olmamush; *(fig.)* يتيشمه‌مش yetishmemish.

Unrivalled, un-rīv'ald, *(a.)* رقيبسز raqîbsiz; امثالسز emsâlsiz.

Unrivet, un-riv'et, *(v.a.)* (پرچينى) چيقارمق (perchinini-) chuqarmaq; سوكمك seukmek.

Unroll, un-rōl', *(v.a.)* آچمق achmaq; *(v.n.)* آچيلمق achulmaq.

Unromantic, un-rō-man'tik, *(a.)* عادى âdî; جاذبه‌سز jâzibesiz.

Unroof, un-rōōf', *(v.a.)* طامنى آچمق damunu achmaq; آچمق achmaq.

Unroot, un-rōōt', *(v.a.)* كوكندن چيقارمق keukünden chuqarmaq.

Unruffled, un-ruf'ld, *(a.)* دوز düz; *(fig.)* ساكن sâkin.

Unruled, un-rōōld', *(a.)* سربست serbest; *(irregular)* قاعده‌سز qâ-idesiz; *(lit.)* مذبذب müzebzeb; *(paper)* چيزكيسز chizgisiz.

Unruly, un-rōōl'i, *(a.)* سركش serkesh; پاطيرديجى paturduju.

Unsaddle, un-sad'l, *(v.a.)* اكرينى چيقارمق eyerini chuqarmaq.

Unsafe, un-sāf', *(a.)* امين دكل emîn deyil; تهلكه‌لى tehlikeli.

Unsaid, un-sed', *(a.)* سويلنمه‌مش seuylenmemish; مسكوت meskyôut; **to leave —** سويله‌مه‌مك seuylememek; مسكوت كچمك meskyôut gechmek.

Unsalable, un-sā'la-bl, *(a.)* صاتيله‌ماز satulamaz.

Unsalaried, un-sal'a-rid, *(a.)* معاشسز ma-âshsuz; آيلقسز ayluqsuz.

Unsatisfactory, un-sat-is-fak'tō-ri, *(a.)* ايى دكل iyi deyil; *(insufficient)* كفايتسز kifâyetsiz; نقصان noxân; — **Unsatisfac'torily,** (-fak'tō-ri-li) *(ad.)* فنا بر حالده fenâ bir hâlde; نقصان اوله‌رق noxân olaraq.

Unsatisfied, un-sat'is-fīd, *(a.)* قانع دكل qânî' deyil; ممنون دكل memnôun deyil; *(lit.)* اطمين ايدلمه‌مش tatmîn edilmemish.

Unsavoury, un-sā'vor-i, *(a.)* طاتسز tatsuz; *(lit.)* ناخوش nâhosh; — **Unsā'vouriness,** (-'vor-i-nes) *(n.)* طاتسزلق tatsuzluq.

Unschooled, un-skōōld', *(a.)* تحصيلسز tahsîlsiz; جاهل jâhil.

Unscoured, un-skowrd', *(a.)* يقانمامش yuqanmamush; خام ham.

Unscrew, un-skrōō', *(v.a.)* ويداسى آچمق vidasunu achmaq.

Unscrupulous, un-skrōō'pū-lus, *(a.)* صايغيسز saygusuz; صيقيلماز suqulmaz; — **ly,** *(ad.)* صيقيلمادن suqulmadan; چكينمه‌دن chekinmeden; — **ness,** *(n.)* صايغيسزلق saygusuzluq; *(fig.)* حياسزلق hayâsuzluq.

Unseal, un-sēl', *(v.a.)* (مهرينى) آچمق (mührünü-) achmaq; *(lit.)* فك ا. fekk et.; — **Unsealed',** (-sēld') *(a.)* مهرسز mühürsüz; آچيق achuq.

Unseam, un-sēm', *(v.a.)* سوكمك seukmek.

Unsearchable, un-sėrch'a-bl, *(a.)* بولونماز boulounmaz; *(lit.)* اسرار انكيز esrâr engîz.

Unseasonable, un-sē'zn-a-bl, *(a.)* وقتسز vaqitsiz; موسمسز mevsimiz; *(fig.)* مناسبتسز minâsebetsiz; صيره‌سز surasuz; — **Unseasonably,** (un-sē'zn-a-bli) *(ad.)* وقتسز اوله‌رق vaqitsiz olaraq; — **Unsea'soned,** (-sē'znd) *(a.)* تربيه ايدلمه‌مش terbiye edilmemish; *(unripe)* يتيشمه‌مش yetishmemish.

Unseat, un-sēt', *(v.a.)* دوشورمك düshürmek; *(lit.)* اسقاط ا. isqât et..

Unseaworthy, un-sē-wur*th*'i, *(a.)* دكزه طايانماز denize dayanmaz.

Unseemly, un-sēm'li, *(a.)* اويغونسز ouygounsouz; ياقيشماز yaqushmaz; — **Unseem'liness,** (-sēm'li-nes) *(n.)* اويغونسزلق ouygounsouzlouq.

Unseen un-sēn', *(a.)* كورولمه‌مش geurülmemish; *(lit.)* غير مرئى gayri mer-î.

Unselfish, un-sel'fish, *(a.)* علاقه‌سز alâqasuz; كندينى دوشونمز kendini düshünmez; *(lit.)* حسبى hasbî; — **ly,** *(ad.)* منفعتنى دوشونميه‌رك menfâ'tini düshünmeyerek.

Unserviceable, un-sėr'vis-a-bl, *(a.)* ايشه يارامز ishe yaramaz.

Unsettle, un-set'l, *(v.a.)* قاريشديرمق qarushdurmaq; اخلال ا. ihlâl et.; *(v.n.)* بوزولمق bozoulmaq; — **Unset'-**

tled, (-set'led) *(a.)* قرارسز qarârsuz; *(liquid)* بولانيق boulanuq; *(inhabited)* اسکان ایدلمامش iskyân edilmemish; *(fin.)* تسويه ایدلمامش tesviye edilmemish; آچيق achuq; — **Unset'tledness,** (-set'ld-nes) *(n.)* قرارسزلق qarârsuzluq.

Unsevered, un-sev'ėrd, *(a.)* آيقلانمامش ayuqlanmamush; آيرلمامش ayrulmamush.

Unshaded, un-shād'ed, *(a.)* كولكەسز geulgesiz; *(painting)* كولكە ويرلمامش geulge verilmemish; *(fig.)* سربست serbest; غير مستور gayri mestôur.

Unshakable, un-shāk'a-bl, *(a.)* صارصيلماز sarsulmaz; متين metîn; — **Unsha'ken,** (-shā'kn) *(a.)* متين metîn.

Unshape, un-shāp', *(v.a.)* شكلنى بوزمق sheklini bozmaq; بيچيمنى بوزمق bichimini bozmaq; *(fig.)* تغيير ا. tagyîr et.; تحريف ا. tahrîf et.; قاريشديرمق qarushdurmaq.

Unshaven, un-shāvn', *(a.)* تراشسز turashsuz.

Unsheathe, un-shē*th*', *(v.a.)* قيندن چيقارمق qunundan chuqarmaq; چكمك chekmek.

Unsheltered, un-shel'tėrd, *(a.)* محافظەسز mouhâfazasuz; ميداندە meydanda; آچيقدە achuqda.

Unship, un-ship', *(v.a.)* چيقارمق chuqarmaq.

Unshoe, un-sho͞o', *(v.a.)* *(zo.)* نعللرينى سوكمك nallarunu seukmek; چيقارمق chuqarmaq.

Unshrinking, un-shring'king, *(a.)* *(-at)* چكينمز chekinmez; — **lү,** *(ad.)* چكينميەرك chekinmeyerek; — **Unshrink'able,** *(a.)* چكمز chekmez.

Unsightlү, un-sīt'li, *(a.)* چيركين chirkin; — **Unsight'liness,** (-sīt'li-nes) *(n.)* چيركينلك chirkinlik.

Unskilful, un-skil'fool, *(a.)* عجمى ajemi; درايتسز dirâyetsiz — **lү,** *(ad.)* عجميجە ajemije; — **ness,** *(n.)* عجميلك ajemilik; — **Unskilled',** (-skild') *(a.)* عجمى ajemi; *(fig.)* قابا qaba; — **labour** قابا ايشلر qaba ishler.

Unsleeping, un-slēp'ing, *(a.)* *(fig.)* متيقظ müteyaqquz.

Unsmooth, un-smoo*th*', *(a.)* پوروزلى pürüzlü; قابا qaba.

Unsociable, un-sō'sha-bl, *(a.)* كوروشلمز geurüshülmez; *(reserved)* قونوشماز qonoushmaz.

Unsold, un-sōld', *(a.)* صاتيلمامش satulmamush.

Unsolicited, un-sō-lis'i-ted, *(a.)* ايستەنمەمش istenmemish; رجاسز rijâsuz.

Unsolved, un-solvd', *(a.)* حل اولونمامش hall olounmamush.

Unsorted, un-sort'ed, *(a.)* آيرلمامش ayrulmamush.

Unsought, un-sawt', *(a.)* ايستەنمەمش istenmemish; *(fig.)* بردن برە birden bire.

Unsound, un-sownd', *(a.)* چوروك chürük; امين دكل emîn deyil; *(defective)* بوزوق bozouq; — **ness,** *(n.)* چوروكلك chürüklük.

Unsparing, un-spār'ing, *(a.)* بول bol; سخى sahî; *(merciless)* مرحمتسز merhametsiz; — **lү,** *(ad.)* بول بول bol-bol; *(lit.)* مبذولا mebzôulen.

Unspeakable, nu-spēk'a-bl, *(a.)* سويلنمز seuylenmez; *(fig.)* تعريف اولونماز tâ'rîf olounmaz; — **lү,** *(ad.)* تعريف ايديلەميەجك درجەدە tâ'rîf edilemeyejek derejede; زيادەسيلە ziyâdesîle.

Unspecified, un-spes'i-fīd, *(a.)* *(lit.)* غير معين gayri mou-ayyen.

Unspoiled, un-spoild', *(a.)* بوزولمامش bozoulmamush; *(fig.)* مصون masôun; پاك pâk.

Unspotted, un-spot'ed, *(a.)* لكەسز lekesiz *(fig.)* عفيف afîf.

Unstable, un-stā'bl, *(a.)* قرارسز qarârsuz; *(lit.)* متبدل mütebeddil; — **ness,** *(n.)* قرارسزلق qarârsuzluq.

Unstained, un-stānd', *(a.)* لكەسز lekesiz; صاف sâf.

Unstamped, un-stampt', *(a.)* دمغاسز damgasuz.

Unsteadү, un-sted'i, *(a.)* قرارسز qarârsuz; طياناماز dayanmaz: — **Unstead'fast.** (-sted'fāst) *(a.)* ثباتسز sebâtsuz; *(lit.)* متلون mütelevvin; — **Unstead'ilү,** (-sted'i-li) *(ad.)* قرارسز صورتدە qarârsuz sôuretde; — **Unstead'iness,** (-sted'i-nes) *(n.)* قرارسزلق qarârsuzluq; *(lit.)* تلون televvün.

Unstrained, un-strānd', *(a.)* سوزولمەمش

süzülmemish ; *(fig.)* زورلامقسزين zorlamaqsuzun ; قولايجه qolayja ; طبيعى tabî'.

Unstring, un-string', *(v.a.)* چوزمك cheuzmek ; *(mus.)* تلنى چيقارمق telini chuqarmaq.

Unstudied, un-stud'id, *(a.)* طبيعى tabî'; — **Unstū'dious,** (-stū'di-us) *(a.)* تنبل tenbel.

Unsubdued, un-sub-dūd', *(a.)* قوتى قيريلمامش qouvveti qurulmamush ; متين metîn.

Unsubmissive , un-sub-mis'iv , *(a.)* اطاعتسز itâ-atsiz ; سركش serkesh.

Unsubstantial, un-sub-stan'shal, *(a.)* كفايتسز kifâyetsiz ; قوتسز qouvvetsiz.

Unsuccessful, un-suk-ses'fōōl, *(a.)* موفقيتسز mouvaffaqiyyetsiz ; عقيم aqîm ; — **ly,** *(ad.)* بلاموفقيت bilâ mouvaffaqiyyet ; عقامتله aqâmetle.

Unsuitable, un-sūt'a-bl, *(a.)* غير موافق gayri mouvâfuq ; اولماز olmaz ; يارامز yaramaz ; *(unbecoming)* ياقيشماز yaqushmaz ; — **ness,** *(n.)* اويغاميش ouymayush ; موافق اولماييش mouvâfuq olmayush ; — **Unsuit'ed,** (-sūt'ed) *(a.)* اويغامامش ouymamush ; *(unsupplied)* وسائطسز vesâ-itsiz.

Unsupplied, un-su-plīd', *(a.)* ويريلمهمش verilmemish ; محروم mahrôum.

Unsupported, un - su - pōr'ted, *(a.)* دستكسز desteksiz ; *(fig.)* ياردمسز yardumsuz ; *(ad.)* مظاهرتسز mouzâheretsiz.

Unsurpassed, un - sur - pasd', *(a.)* كچيلمهمش gechilmemish ; فائق fâ-iq.

Unsuspected , un-sus-pekt'ed, *(a.)* خاطره كلمهمش hatura gelmemish ; مجهول mejhôul.

Unsuspicious , un-sus-pish'us, *(a.)* امين emîn.

Unsustainable, un-sus-tān'a-bl, *(a.)* طوتدوريلهماز toutdouroulamaz; ادعا ايديلهمز iddâ edilemez.

Unswathe, un-swāth', *(v.a.)* (قونداغى) چوزمك (qoundâuu-) cheuzmek.

Unswept, un-swept', *(a.)* سوپورولمهمش süpürülmemish.

Unsworn, un-swōrn', *(a.)* يمين ايديلمهمش yemîn edilmemish ; *(fig.)* تعهد ايديلمهمش te-ahhüd edilmemish ; سربست serbest.

Unsymmetrical, un-si-met'ri-kal, *(a.)* غير متناظر gayri mütenâzur ; غير متناسب gayri mütenâsib ; نسبتسز nisbetsiz.

Unsystematical, un-sis-te-mat'ik-al, *(a.)* اصولسز ousôulsuz; سيستمسز sistemsiz; — **ly,** *(ad.)* اصول داخلنده اولمايهرق ousôul dâhilinde olmayaraq.

Untack, un-tak', *(v.a.)* سوكمك seukmek.

Untainted, un-tānt'ed, *(a.)* لكهسز lekesiz ; *(food)* بوزولمامش bozoulmamush.

Untamed , un - tāmd', *(a.)* آليشمامش alushmamush ; — **Untā'mable,** *(a.)* آليشماز alushmaz ; تربيه ايديلهمز terbiye edilemez.

Untarnished, un-tär'nisht, *(a.)* قارارمامش qararmamush ; *(fig.)* كيرلنمهمش kirlenmemish.

Untasteful, un-tāst'fōōl, *(a. (fig.)* طبيعتسز tabî-atsiz.

Untaught, un-tawt', *(a.)* جاهل jâhil ; بيخبر bî-haber.

Untaxed, un-takst', *(a.)* ويركيدن معاف vergiden mou-âf ; *(jud.)* متهم اولمامش müttehim olmamush ; محكوم اولمامش mahkyôum olmamush.

Untenable, un-ten'a-bl, *(a.)* طوريلهماز douroulamaz ; *(fig.)* ادعا ايديلهمز iddâ edilemez.

Unthankful, un-thank'fōōl, *(a.)* نانكور nankeur.

Unthinkingly, un-thingk'ing-li, *(ad.)* دوشونميهرك düshünmeyerek; *(fig.)* لاقيدانه lâqaydâne ; دوشونمكسزين düshünmeksizin.

Unthought, un-thawt', *(a.) (-of)* دوشونولمهمش düshünülmemish ; — **Unthought'ful ,** (-thawt'fōōl) *(a.)* دوشونجهسز düshünjesiz.

Unthread, un - thred', *(v.a.)* ايپلكنى چيقارمق iplîyni chuqarmaq ; *(fig.)* چوزمك cheuzmek ; *(way)* يول بولمق yol boulmaq.

Unthrifty, un-thrift'i, *(a.)* ادارهسز idâresiz ; مسرف müsrif ; *(fig.)* عقيم aqîm.

Untidy, un-tī'di, *(a.)* نظامسز nizâmsuz ; قاريشيق qarushuq ; چاپاچول chapachôul ; — **Unti'diness,** *(n.)* ترتيبسزلك tertîbsizlik.

Untie, un-tī', *(v.a.)* چوزمك cheuzmek.

Until, un-til', *(prep.)* قدر (ه) ...(e-) qadar ; **not** — آنجق anjaq... ; مهدكجه ...medikje ; مادقجه ...aduqja.

Untimelγ, un-tīm'li, *(a. & ad.)* وقتسز vaqitsiz ; *(lit.)* نابموسم nâbemevsim.

Untiring, un-tīr'ing, *(a.)* یورلماز yoroulmaz ; ثباتکار sebâtkyâr ; **— lγ,** *(ad.)* یورولمقسزین yoroulmaxuzun ; ثباتله sebâtla.

Unto, un'tōō, *(prep.)* ه ... e ; ... â ; يه ... ye.

Untold, un-tōld', *(a.)* سویلنمه‌مش seuylenmemish ; *(lit.)* مسکوت meskyôut.

Untoward, un-tō'ard, *(a.)* عکسی axi ; سرکش serkesh.

Untrained, un-trānd', *(a.)* یتیشدیرلمه‌مش yetishdirilmemish.

Untransferable, un-trans-fer'a-bl, *(a.)* نقل ایدیله‌من naql edilemez.

Untried, un-trīd', *(a.)* تجربه ایدلمه‌مش tejrübe edilmemish ; *(jud.)* محاکمه ایدلمه‌مش mouhâkeme edilmemish.

Untrimmed, un-trimed', *(a.)* دوزلمه‌مش düzelmemish ; نظامه قونمامش nizâma qonmamush ; غیر منتظم gayri mountazam.

Untroubled, un-trub'ld, *(a.)* ساکن sâkin.

Untrue, un-trōō', *(a.)* طوغری دکل dôrou deyil ; *(pers.)* ساخته sahte ; صداقتسز sadâqatsiz ; **— Untru'lγ,** (-trōō'li) *(ad.)* یالاندن yalandan ; *(fig.)* جعلی اولەرق jâ'lî olaraq.

Untrustworthγ, un-trust'wur-*thi*, *(a.)* ایناﻧﻴﻠه‌ماز inanulamaz : امین دکل emîn deyil ; اعتماد ایدیله‌من î'timâd edilemez.

Untruth, un-trōōth', *(n.)* یالان yalan ; اساسسزلق esâs-suzluq.

Unturned, un-turnd', *(a.)* چورلمه‌مش chevrilmemish ; *(fig.)* دوقونلمامش doqounoulmamush ; **to leave no stone —** *(fig.)* هر یره باقق her yere baqmaq ; آرانمامش بر بیراقماق aranmamush yer buraqmamaq.

Untwist, un-twist', *(v.a.)* آچمق achmaq.

Unused, un-ūzd', *(a.)* قوللانیلمامش qoullanulmamush ; *(-to)* آلیشیلمامش alushulmamush ; غیر معتاد gayri môu'tâd.

Unusual, -lγ, un-ū'zhū-al, -li, *(a. & ad.)* خلاف معتاد hulâfu môu'tâd ; فوق العاده fevqal-âde.

Unutterable, un-ut'ėr-a-bl, *(a.)* سویلنمز seuylenmez ; *(fig.)* تحف tahaf.

Unvanquished, un-vang'kwisht, *(a.)* متین metîn.

Unvarnished, un-vär'nisht, *(a.)* جلاسز jilâsuz ; ورنیکسز verniksiz ; *(fig.)* طبیعی tabî' ; ساده sâde.

Unveil, un-vāl', *(v.a.)* آچمق achmaq ; *(fig.)* افشا ا. ifshâ et. ; *(inaugurate)* رسم کشادینی یاپمق resmi küshâdunu yapmaq ; *(v. n.)* آچیلمق achulmaq.

Unwarilγ, un-wā'ri-li, *(ad.)* دوشونمه‌دن düshünmeden ; دلیجه delije.

Unwarlike, un-wawr'līk, *(a.)* حرب ایسته‌من harb istemez ; *(unfit)* حربه یارامار harba yaramaz.

Unwarned, un-wawrnd', *(a.)* خبرسز habersiz.

Unwarrantable, un-wor'ant-a-bl, *(a.)* جائز دکل jâ-iz deyil ; یولسز yolsouz : **— Unwar'ranted,** (-wor'ant-ed) *(a.)* سببسز sebebsiz ; واهی vâhî ; کیفی keyfî ; *(guaranty)* تأميناتسز te'mînâtsuz ; *(responsibility)* بلامسئولیت bilâ mes-ôuliyyet.

Unwarγ, un-wā'ri, *(a.)* دوشونجه‌سز düshünjesiz.

Unwavering, un-wā'vėr-ing, *(a.)* متین metîn ; دکیشمز deyishmez ; **— lγ,** *(ad.)* دکیشمکسزین deyishmexizin ; متانتله metânetle.

Unwearied, un-wēr'id, *(a.)* یورلماز yoroulmaz ; مقدم mouqdim ; **— lγ,** *(ad.)* یورولمقسزین yoroulmaxuzun ; ثباتکارانه sebâtkyârâne.

Unwelcome, un-wel'kum, *(a.) (lit.)* ناخوش nâhosh ; مناسبتسز minâsebetsiz.

Unwell, un-wel', *(a.)* راحتسز rahâtsuz.

Unwept, un-wept', *(a.) (fig.)* (هیچ) آجینامش (hich-) ajunmamush.

Unwholesome, un-hōl'sum, *(a.)* مضر mouzur ; *(fig.)* بوزوق bozouq ; فاسد fâsid ; **— ness,** *(n.)* مضرت mazarrat.

Unwieldγ, un-wēl'di, *(a.)* حنطل hantal ; بطی batî ; **— Unwiel'dilγ,** (-wēl'di-li) *(ad.)* بطائتله batâ-etle.

Unwilling, un-wil'ing, *(a.)* ایسته‌من istemez ; مخالف mouhâlif ; **— lγ,** *(ad.)* ایسته‌میه‌رك istemeyerek ; اسفله esefle ; **— ness,** *(n.)* ایسته‌مه‌یش istemeyish ; ایسته‌کسزلك isteksizlik.

Unwind, un-wīnd', *(v.a.)* آچمق ach-

maq; چوزمك cheuzmek; *(v.n.)* چوزلمك cheuzülmek.

Unwise, un-wīz', *(a.)* عقلسز aqulsuz; تدبيرسز tedbîrsiz; — **ly**, *(ad.)* عقلسزجه aqulsuzja;

Unwitnessed, un-wit'nest, *(a.)* كورلمەمش geurülmemish; شاهدسز shâhitsiz.

Unwittingly, un-wit'ing-li, *(ad.)* بيلميەرك bilmeyerek.

Unwittily, un-wit'i-li, *(ad.)* بودالاجه boudalaja; — **Unwit'ty**, (-wit'i) *(a.)* ياوان yavan; *(pers.)* بودالا boudala.

Unwomanly, un-wŏŏm'an-li, *(a. & ad.)* قادينلغه ياقيشماز qadunlugha yaqushmaz.

Unwonted, un-wunt'ed, *(a.)* آليشيلمامش alushulmamush; خلاف معتاد hulâfu môu'tâd.

Unworthy, un-wur'*th*i, *(a.)* لايق دكل lâyuq deyil; ياقيشماز yaqushmaz; — **Unwor'thily**, (-wur'*th*i-li) *(ad.)* لايق اولمقسزين lâyuq olmaqsuzun; — **Unwor'thiness**, (-wur'*th*i-nes) *(n.)* لياقتسزلك liyâqatsizliq; ياقيشمايش yaqushmayush.

Unwrap, un-rap', *(v.a.)* آچمق achmaq; چوزمك cheuzmeq; *(v.n.)* آچيلمق achulmaq.

Unwrinkle, un-ring'kl, *(v.a.)* دوزەلتمك düzeltmek.

Unwritten, un-rit'n, *(a.)* يازلمامش yazulmamush; *(lit.)* منقول menqôul; غير مكتوب gayri mektôub; — **law**, *(n.)* *(lit.)* تعامل te-âmül.

Unwrought, un-rawt', *(a.)* ايشلەنمەمش ishlenmemish; خام ham; *(fig.)* طبيعى tabî'; أل سورلمەمش el sürülmemish.

Unyielding, un-yēl'ding, *(a.)* مقاوم mouqâvim; سرت sert; *(fig.)* عنود anôud; — **ly**, *(ad.)* عنودانه anôudâne.

Up, up, *(ad.)* يوقارى youqaru; *(on)* يوقاريده youqarda; *(risen)* قالقمش qalqmush; *(fig.)* يوكسلمش yüxelmish; *(excited)* غليانده galeyânda; آرتمش artmush; *(prep.)* اوستنده üstünde; اوزرنده üzerinde; *(a. & n.)* يوقارى qouqaru; *(int.)* ! قالق qalq!; — **'and down'**, آشاغى — يوقارى ashâ-youqaru; — **to** (ه) قدر ...(e-) qadar; *(about)* اوزره ...üzre; **it is** — ! تمام ...tamam!; **time is** — ! وقتدر vaqitdir!; ! وقت تمام vaqit tamam!; **the s— and downs** اقبال و ادبار iqbâl ve idbâr; انقلابات inqilâbât; تقلبات teqallübât.

Upbraid, up-brād', *(v.a.)* سويلنمك seuylenmek; *(lit.)* تقبيح ا. taqbîh et.; — **Upbraid'ing**, (-brād'ing) *(n.)* تكدير tekdîr; اتهام it-hâm.

Upbringing, up'bring-ing, *(n.)* بويولتمه beuyültme.

Upheaval, up-hēv'al, *(n.)* يوكسلمه yuxelme; قابارمه qabarma; ترفع tereffou'.

Uphill, up'hil, *(a.)* بايير bayur; *(fig.)* مشكل müshkül; *(ad.)* بايير يوقارى bayur youqaru; *(fig.)* زحمتله zahmetle; اوغراشه‌رق ôurasharaq.

Uphold, up-hōld', *(v.a.)* طوتمق toutmaq; محافظه ا. mouhâfaza et.; *(continuation)* دوام ا. devâm et.; اصرار ا. usrâr et.; — **Uphōl'dėr**, *(n.)* ظهير zahîr; *(n.)* مدافع müdâfî'.

Upholstery, up-hōl'ste-ri, *(n.)* دوشەمه deusheme; *(lit.)* مفروشات mefrôushât; — **Uphōl'stėrėr**, *(n.)* دوشەمەجى deushemeji; يورغانجى yorganju.

Upkeep, up'kēp, *(n.)* باقيلمه baqulma; (محافظه) (mouhâfaza); *(pers.)* معيشت ma-îshet; **expense of** — مصارف دائمه masârifi dâ-ime.

Upland, up'land, *(n. & a.)* يايلا yayla; طاغلق dâluq; — **Up'landėr**, *(n.)* طاغلى dâlu; يايلالى yaylalu.

Uplift, up-lift', *(v.a.)* قالديرمق qaldurmaq; *(n.)* قالقمه qalqma; قابارمه qabarma.

Upmost, see **Upper**, *(a.)* اك يوكسك en yüxek.

Upon, up-on', *(prep.)* اوزرينه üzerine; اوزرنده üzerinde; — **that**, بونك اوزرينه bounoun üzerine....

Upper, up'ėr, *(a.)* (دها) يوقارى (daha-) youqaru; *(lit.)* فوقانى fevqânî; *(fig.)* دها يوكسك daha yüxek; — **hand**, *(n.)* *(fig.)* تفوق tefevvouq; — **house**, (-hows) *(n.)* اعيان (مجلسى) â'yân (mejlisi); — **most**, *(a.)* اك يوكسك en yüxek; *(first)* اك اول en evvel; — **-story**, (-sto'ri) *(n.)* اوست قات üst qat; يوقارى youqaru; *(fig.)* قفا qafa.

Upraise, up-rāz', *(v.a.)* قالديرمق qaldurmaq; — **Uprais'ing**, (-rāz'ing) *(n.)* بويولتمه beuyültme.

Upright, up′rīt, *(a.)* طوغرى dôrou; *(vertical)* ديك dik; *(lit.)* قائم qâ-im; *(honest)* ناموسكار nâmôuskyâr; مستقيم müstaqîm; — **ly**, *(ad.)* طوغرى اوله‌رق dôrou olaraq; *(fig.)* مستقيمانه müstaqîmâne; قائماً qâ-imen; — **ness**, *(n.)* طوغريلق dôroulouq; *(fig.)* استقامت istiqâmet.

Uprise, up-rīz′, *(v.n.)* قالقمق qalqmaq; *(fig.)* يوكسلمك yüxelmek.

Uproar, up′rōr, *(n.)* قيام qiyâm; كورولتو gürültü.

Uproot, up-rōōt′, *(v.a.)* كوكندن چيقارمق keukünden chuqarmaq; سوكمك seukmek.

Uprouse, up-rowz′, *(v.a.)* اويانديرمق ouyandurmaq; *(fig.)* ايقاع ا. îqâ′ et..

Upset, up-set′, *(v.a.)* دويرمك devirmek; *(lit.)* اسقاط ا. isqât et.; *(spoil)* بوزمق bozmaq; *(v.n.)* دوريلمك devrilmek; *(mar.)* آلبورا او. alboura ol.; — **Up′set**, *(n.)* دوريلمه devrilme; *(lit.)* سقوط souqôut; *(act)* اسقاط isqât; *(fig.)* پريشانلق perîshânluq; — **price**, (-prīs) *(n.)* ايلك پى ilk pey.

Upshot, up′shot, *(n.)* نتيجه netîje; نهايت nihâyet.

Upside, up′sīd, *(n.)* اوستى üstü; *(ad.)* اوستنده üstünde; — **down**, *(ad.)* آلت اوست alt-üst; *(fig.)* قارمه قاريشيق qarma qarushuq; **to be —s with** (له) اودەشمك ...(le-) eudeshmek.

Upstairs, up-stärz′, *(ad.)* يوقارى youqaru; يوقاريده youqarda; *(n.)* يوقارى قات youqaru qat.

Upstart, up′stärt, *(n. & a.)* تورەدى türedi; يڭى (زنكين) yeni (-zengin).

Upturn, up-turn′, *(v.a.)* دويرمك devirmek; — **Upturned′**, (-turnd′) *(a.)* دوريلمش devrilmish; *(fig.)* قالقيق qalquq.

Upward, up′ward, *(ad.)* يوقارى‌يه youqaruya; يوقارى طوغرى youqaru dôrou; *(-of)* (دن) فضله ...(den) fazla; **and —** (و) فضله‌سى ...(ve-) fazlasu.

Uræmia, ū-re′mi-a, *(n.)* *(med.)* دم بول demi bevl; اورەمى üremi.

Ural, ōō-räl, *(n.pr.)* اورال oural.

Uranus, ū′ran-us, *(n.)* اورانوس ürânos.

Urban, ur′ban, *(a.)* ...شهر shehir...; شهرى shehrî; — **population**, *(n.)* شهر اهاليسى shehir ahalîsi.

Urbane, ur-bān′, *(n.)* نازك nâzik; *(civilized)* مدنى medenî; — **Urbanity**, (ur-ban′i-ti) *(n.)* نزاكت nezâket; *(lit.)* رفق rufq.

Urchin, ur′chin, *(n.)* *(zo.)* كيرپى kirpi; *(child)* حشرى hasharu; (پيچ) (pich).

Urdu, ōōr′dōō, *(n.)* اوردو لسانى ordou lisânu.

Urfa, ōōr′fa, *(n.pr.)* اورفه ourfa.

Urge, urj, *(v.a.)* سورمك sürmek; *(fig.)* صيقيشديرمق suqushdurmaq; اصرار ا. usrâr et..

Urgent, ur′jent, *(a.)* مستعجل müstâ′jel; *(fig. & lit.)* مبرم mübrem; عاجل âjil; — **ly**, *(ad.)* عجله ajele; *(lit.)* عاجلاً âjilen; — **need**, *(n.)* احتياج عاجل ihtiyâju âjil; لزوم مبرم lüzôumu mübrem; *(pl.)* احتياجات مبرمه ihtiyâjâtu mübreme; — **Ur′gency**, (-′jen-si) *(n.)* عجله ajele; *(lit.)* مستعجليت müstâ′jeliyyet; مبرميت mübremiyyet.

Urin, ū′rin, *(n.)* بول bevl; ادرار idrâr; *(v.n.)* صو دوكمك sou deukmek; — **Uric**, (ū′rik) *(a.)* بولى bevlî; — **acid** حامض بول hâmuzu bevl: — **U′rinal**, *(n.)* لازملق lazumluq; (اوردك) (ürdek); — **Urinary**, (ū′ri-na-ri) *(a.)* ...ادرار idrâr...; — **disease** ادرار زورلغى idrâr zorlôu; — **passage** ادرار يولى idrâr yolou.

Urn, urn, *(n.)* قاوانوز qavanoz; وازو vazo; *(water)* سماور semâver; **electoral —** انتخاب صنديغى intihâb sandugh; *(pl.)* انتخاب صنديقلرى intihâb sanduqlaru.

Ursa, ur′sa, *(n.)* — **major**, (-mā′jur) دب اكبر dübbi ekber; — **minor**, (mī′nor) دب اصغر dübbi asgar.

Ursine, ur′sin, *(a.)* ... آيى ayu ...; آيى كبى ayu gibi; *(lit.)* دبى dübbî.

Us, us, *(pron.)* بزى bizi...; *(to-)* بزه bize... .

Usage, ū′zāj, *(n.)* استعمال istî′mâl; *(treatment)* معامله mou-âmele; *(custom)* عادت âdet; اصول ousôul.

Use, ūz, *(v.a.)* قوللانمق qoullanmaq; استعمال ا. istî′mâl et.; *(treat)* معامله ا. mou-âmele et.; *(v.n.)* معتادى او. môu′tâdu ol.; — **up** بيتيرمك bitirmek; — **Used**, (ūst) *(a.)* مستعمل müstâ′mel; *(accustomed)* آليشيق alushuq;

عادتی âdeti...; **he — to** «**say**» «سویلهمك» عادتی ایدی «seuylemek» âdeti idi; «سویلر» دی «seuyler» idi.

Use, ūs, *(n.)* استعمال istî'mâl; *(custom)* اصول ousôul; عادت âdet; *(fin.)* فائض fâ-iz; *(utility)* فائده fayda; **in —** مستعمل müstâ'mel; *(fig.)* جاری jârî; **of —** فائدهلی faydalu; نافع nâfi'; **to be of —** فائدهسی او. faydasu ol.; ایشه یارامق ishe yaramaq; **of no —** فائدهسز faydasuz; **to be of no —** فائدهسی اولمامق faydasu olmamaq; **out of —** متروك metrôuk; *(lit.)* ساقط sâqut; **to have — for** لزومی او. ...lüzôumou ol.; *(negative)* لزومی اولمامق lüzôumou olmamaq; **to pay —** فائض ویرمك fâ-iz vermek; **for the — of** مخصوص (ه) ...(e-) mahsôus; ایچون ...ichün; — **Useful**, (ūs'fōōl) *(a.)* فائدهلی faydalu; *(lit.)* نافع nâfî'; مفید müfîd; — **Usefully**, (ūs'fōōl-i) *(ad.)* نافع صورتده nâfî' sôuretde; استفادهایله istifâdeyle; — **Usefulness**, (ūs'fōōl-nes) *(n.)* فائده fayda; *(lit.)* نفع nefi'; *(service)* خدمت hidmet; — **Useless**, (ūs'les) *(a.)* فائدهسز faydasuz; نافله nâfile; بیهوده beyhôude; — **Uselessly**, (ūs'les-li) *(ad.)* بوش یره bosh yere; — **Uselessness**, (ūs'les-nes) *(n.)* فائدهسزلك faydasuzluq; بیهودهلك beyhôudelik.

Usher, ush'ėr, *(n.)* قواص qavas; *(school)* قالفه qalfa; *(v.a.)* تقدیم ا. taqdîm et..

Usual, ū'zhū-al, *(a.)* عادی âdî; معتاد môu'tâd; **as —** معتاد اوزره môu'tâd üzre; هر زمانکی کبی her zemânki gibi; بروجه معتاد ber vejhi môu'tâd; **— ly**, *(ad.)* علی العاده alel-âde; عمومیتله oumôumîyyetle; **— ness**, *(n.)* معتاد اولش môu'tâd oloush; معتاد اولمسی môu'tâd olmasu; تعامل te-âmül.

Usurfruct, ū'zūr-frukt, *(n.)* استفاده istifâde; *(jud.)* غله goulle; *(v.a.)* مستفید او. müstefîd ol..

Usurp, ū-zurp', *(v.a.)* غصب ا. gasb et.; سوء استعمال ا. sôuyi istî'mâl et.; — **Usurpation**, (ū-zurp-ā'shun) *(n.)* غصب gasb; تجاوز tejâvüz; — **Usurper**, (ū'zurp'ėr) *(n.)* غاصب gâsub.

Usury, ū'zhū-ri, *(n.)* احتكار ihtikyâr; *(fin.)* مرابحه mürâbeha; — **Usurer**, (ū'zhū-rėr) *(n.)* محتكر mouhtekir; مرابحهجی mürâbehaju; — **Usurious**, (ū-zhū'ri-us) *(a.)* فاحش fâhish; — **Usuriously**, (ū-zhū'ri-us-li) *(ad.)* *(lit.)* محتكرانه mouhtekirâne.

Utensil, ū-ten'sil, *(n.)* قاب qab; *(pl.)* قابلر qablar; ادوات edevât.

Uterine, ū'ter-in, *(a.)* رحمی rahmî; ... رحم rahim ...; *(jud.)* آناسی بر anasu bir; والده طرفندن valde tarafundan; — **complaints**, *(n. pl.)* رحم خستهلغی rahim hastalugh; — **U'terus**, *(n.)* رحم rahm; (rahim).

Utilize, ū'ti-līz, *(v.a.)* قوللانمق qoullanmaq; *(profit)* استفاده ا. istifâde et.; — **Utilizā'tion**, (-li-zā'shun) *(n.)* قوللانمه qoullanma; استعمال istî'mâl; استفاده istifâde; — **Utility**, (ū-til'i-ti) *(n.)* فائده fayda; *(lit.)* نفع nefi'.

Utmost, ut'mōst, *(n. & a.)* صوك (درجه) son (-dereje); اك فضله en fazla; *(lit.)* اعظمی â'zâmî.

Utopia, ū-tō'pi-a, *(n.)* *(fig.)* خولیا houlyâ; — **Utō'pian**, *(a.)* خیالی hayâlî; *(n.)* خیالپرست hayâl-perest; — **Utō'pianism**, (-izm) *(n.)* *(lit.)* خیالات hayâlât; خیالپرستلك hayâl-perestlik.

Utter, ut'ėr, *(v.a.)* سویلهمك seuylemek; بیان ا. beyân et.; *(circulate)* پاره سورمك para sürmek; — **Utterable**, (ut'ėr-a-bl) *(a.)* سویلنهبیلیر seuylenebilir; آغزه آلینیر âza alunur; — **Utterance**, (ut'ėr-ans) *(n.)* لسان lisân; افاده ifâde; *(fin.)* تداول tedâvül; *(pl.)* بیانات beyânât; **of good —** طاتلی افادهلی tatlu ifâdeli..

Utter, ut'ėr, *(a.)* صوك درجه son dereje; كامل kyâmil; **— ly**, *(ad.)* صوك درجهده son derejede; كلیاً külliyyen.

Uttermost, ut'ėr-mōst, *(a.)* صوك درجه son dereje; اعظمی â'zamî.

Uxorious, uk-sō'ri-us, *(a.)* مطیع (قادینه) (qaduna-) moutî'; دوشكون düshgün; (قلیبیق) (qulubuq).

Uzbeck, ōōz-bek', **Uzbeg**, uz'beg, *(n.)* اوزبك euz-beg.

V

Vacant, vā'kant, *(a.)* بوش bosh; *(fig.)* منحل münhal; *(stupid)* معناسز mâ'nâ-suz; — **Vacancy,** (vā'kan-si) *(n.)* بوشلق boshlouq; *(situation)* منحل یر münhal yer; *(idleness)* تنبللك ten-bellik; *(pl.)* تعطیللر tâ'tîller; — **Vacation,** (va-kā'shun) *(n.)* *(act)* تخلیه tahliye; *(holiday)* تعطیل tâ'tîl; *(pl.)* واقانسلر vaqanslar; تعطیللر tâ'tîller.

Vaccinate, vak'sin-āt, *(v.a.)* آشیلامق ashlamaq; *(lit.)* تلقیح telqîh; — **Vaccinal,** (vak'sin-al) *(a.)* ... آشی ashu...; تلقیحی telqîhî; — **Vaccination,** (vak'sin-ā'shun) *(n.)* آشی ashu; *(act)* آشیلامه ashlama; تلقیح telqîh; — **Vaccinator,** (vak'sin-āt-ur) *(n.)* آشی مأموری ashu me'-mourou; — **Vaccine,** (vak'sīn) *(a.)* *(lit.)* بقری baqarî; ... آشی ashu...; تلقیحی telqîhî; *(n.)* آشی ashu.

Vacillate, vas'il-āt, *(v.n.)* صاللانمق sal-lanmaq; تیترەمك titremek; *(fig.)* تردد ا. tereddüd et.; — **Vacillation,** (vas-il-ā'shun) *(n.)* صاللانمه sallanma; اهتزاز ihtizâz; *(fig.)* تردد tereddüd.

Vacuous, vak'ū-us, *(a.)* بوش bosh; *(fig.)* معناسز mâ'nâsuz; — **Vacuity,** (vak-ū'i-ti) *(n.)* بوشلق boshlouq; *(fig.)* معناسزلق mâ'nâsuzluq; — **Vacuum,** (vak-ū'um) *(n.)* خلا halâ; واقیوم vaq-yüm.

Vade-mecum, vā'dē-mē'kum, *(n.)* رهبر rehber; جیب کتابی jeb kitabu.

Vagabond, vag'a-bond, *(a. & n.)* سرسری serserî; — **Vag'abondage,** (-āj) *(n.)* سرسریلك serserîlik.

Vagary, va-gā'ri, *(n.)* مراق merâq; جنت jinnet.

Vagrant, vā'grant, *(a. & n.)* دربدر der-beder; آواره âvâre; — **Vā'grancy,** (-si) *(n.)* آوارەلك âvârelik; دربدرلك der-bederlik.

Vague, vāg, *(a.)* *(lit.)* مبهم mübhem; — **ly,** *(ad.)* مبهم صورتده mübhem sôu-retde; — **ness,** *(n.)* مبهمیت mübhe-miyyet.

Vain, vān, *(a.)* بیهوده beyhôude; — **ly,** *(ad.)* بیهوده (یره) beyhôude (-yere); بوشنه boshouna; **in** — بیهوده beyhôude; نافله nâfile.

Vainglorious, vān-glō'ri-us, *(a.)* کبرلی kibirli; *(lit.)* خودپسند hodpesend; — **Vainglō'ry,** (-'ri) *(n.)* کبر kibr; بیهودەلك beyhôudelik.

Valance, val'ans, *(n.)* صایوان sayvan; صاچاق sachaq.

Valency, vā'len-si, *(n.)* *(chem.)* قوۀ امتزاجیه qouvveyi imtizâjiyye; نسبت ترکیبیه nisbeti terkîbiyye.

Valentine, val'en-tīn, *(n.)* قارت qart; *(lit.)* (محبت) نامه (mouhabbet-) nâme.

Valerian, val-ē'ri-an, *(n.)* *(bot.)* کدی اوتی kedi otou; *(lit.)* خشیشةالهره hashîshe-tül-hürre.

Valet, val'et *or* val'ā, *(n.)* واله vale; اوشاق oushaq.

Valetudinarian, val-ē-tū-di-nā'ri-an, *(n. & a.)* علیل alîl; مریض marîz.

Vali, vä'lē, *(n.)* والی vâlî.

Valiant, val'yant, *(a.)* شجیع shejî'; بهادر behâdur; — **ly,** *(ad.)* شجاعتله shejâ-atle; مردانه merdâne.

Valid, val'id, *(a.)* معتبر môu'teber; مشروع meshrôu'; — **ly,** *(ad.)* اصولی اوصولو دائرەسنده ousôulü dâ-iresinde; معتبر صورتده môu'teber sôuretde; —**Val'idate,** (-āt) *(v.a.)* *(lit.)* تأیید ا. te'yîd et.; تصدیق ا. tasdîq et.; — **Valid'ity,** (-'i-ti) *(n.)* حکم hükm; *(lit.)* مرعیت mer-uyyet.

Valise, va-lēs', *(n.)* باوول bavoul; چانطه chanta.

Valley, val'i, *(n.)* وادی vâdî; دره de-re; — **of the Kings** *(n.pr.)* وادئ ملوك vâdî-i mülouk.

Vallonia, val-lō'n-ia, *(n.pr.)* آولونيه avlounya.

Valonia, va-lō'ni-a, *(n.) (bot.)* پالاموط palamout.

Valour, val'ur, *(n.)* شجاعت shejâ-at; جسارت jesâret; — **Val'orous,** (-'ur-us) *(a.)* شجيع shejî'; — **Val'orously,** *(ad.) (lit.)* شجيعانه shejî-âne.

Valparaiso, väl-pä-ri'so, *(n.pr.)* والپارزو valparizo.

Value, val'ū, *(n.)* قيمت qiymet; دكر deyer; *(thing)* قيمتلى شى qiymetli shey; مال mal; *(v.a.)* تقدير ا. taqdîr et.; — **in exchange** مبادله قيمتى mübâdele qiymeti; قيمت اقتصاديه qiymeti iqtisâdiyye; — **Valuable,** (val'ū-a-bl) *(a.)* قيمتلى qiymetli; قيمتدار qiymetdâr; — **Valuation,** (val-ū-ā'shun) *(n.)* قيمت qiymet; *(act)* تقدير قيمت taqdîri qiymet; — **Valued,** (val'ūd) *(-at)* قيمت بيچيلمش ...qiymet bichilmish; — **Valuer,** (val'ū-ėr) *(n.)* مخمن mouhammin, اهل خبره ehli hibre; — **Valueless,** (val'ū-les) *(a.)* قيمتسز qiymetsiz; دكرسز deyer-siz.

Valve, valv, *(n.)* والف valf; سوپاپ soupap; *(zo.)* قابوق qabouq; *(lit.)* مصراع musrâ'; — **Val'vūlar,** *(a.)* قاپاقلى qapaqlu; — **Valvule,** (val'v-ūl) *(n.)* قاپاق qaqaq.

Vamp, vamp, *(n.)* اوست درى üst deri; يوز yüz; *(v.a.)* ياماماق yamamaq; *(-up)* علاوه ا. ilâve et.; *(fig.)* اويدرمق ouydourmaq; بجرمك bejermek.

Vampire, vam'pīr, *(n.)* جادى jadu; خورتلاق hortlaq; *(fig.)* جبار jebbâr; — **Vam'pirism,** (-'pir-izm) *(n.)* زوربالق zorbaluq.

Van, van, *(n.) (mil.)* پيشدار pîshdâr; ايلرى قوللر ileri qollar.

Van, van, *(n.) (fan)* يلپازه yelpâze; يابا yaba; *(carriage)* آرابه araba; اشيا واغونى eshyâ vagonou; **motor** — قاميونه‌ت qamyonet; اشيا اوطوموبيلى eshyâ otomobili.

Vandal, van'dal. *(n. & a.)* باربار barbar; وحشى vahshî; — **Van'dalism,** (-izm) *(n.)* باربارلق barbarluq, وحشت vahshet; *(fig. & pl.)* تخريبات tahrîbât.

Vandyke, van'dīk, *(n.pr.)* وانديك vandik.

Vandyked, van-dīkd', *(a.)* دانته‌للى dantelli; اويه‌لى oyalu.

Vane, vān, *(n.)* فير دوندى fur-deundü; يلقووان yelqovan; *(mar.)* پينه‌ل pinel; *(blade)* قاناد qanad.

Vanguard, van'gärd, *(n.)* پيشدار pîshdâr; *(mar.)* رهبر rehber.

Vanilla, van-il'a, *(n.)* وانيليا vanilye.

Vanity, van-i'ti, *(n.)* بيهوده‌لك beyhôudelik; **all is** — هپسى بوشدر hepsi boshdour; — **fair,** *(n.)* دنيا dünyâ; عالم بى معنا âlemi bî mâ'nâ; *(fashion)* موده عالمى moda âlemi; شيقلر shuqlar.

Vanish, van'ish, *(v.n.)* غائب او. gayb ol.; *(lit.)* زائل او. zâ-il ol.; *(math.)* صفره منجر او. sufura münjer ol.; — **Van'ishing,** *(n.)* زوال zevâl; *(a.)* زائل zâ-il.

Vanquish, vangk'wish, *(v.a.)* مغلوب ا. mâglôub et.; — **Vanquishable,** (vangk'wish-a-bl) *(a.)* مغلوب اولور mâglôub olour; — **Vanquished,** (vangk'wishd) *(a.)* مغلوب mâglôub.

Vantage, van'tāj, *(n.)* — **ground,** *(lit.)* تفوق tefevvouq.

Vapid, vap'id, *(a.)* طاتسز tatsuz; ياوان yavan; — **Vapid'ity,** (-'i-ti) *(n.)* طاتسزلق tatsuzluq; ياوانلق yavanluq.

Vapour, vā'pur, *(n.)* بخار bouhâr; بوغو boughou; *(fig.)* هيچ hich; *(pl.)* مراق merâq; قورونتى qouroun-tou; *(v. n.)* تبخر ا. tebahhour et.; *(fig.)* اوكونمك euvünmek; *(-out)* *(fig.)* قورقوتمق qorqoutmaq; — **bath,** *(n.)* بخار بانيوسى bouhâr banyosou; — **Vapourer,** (vā'pur-ėr) *(n.)* مبالغه‌جى mübâlagaju; — **Vaporizā'tion,** (-'shun) *(n.)* تبخر tebahhour; — **Vaporize,** (vā'por-īz) *(v. n.)* تبخر ا. tebahhour et.; — **Vaporous,** (vā'-por-us) *(a.)* بخارلى bouhârlu; بوغولى boughoulou; *(fig.)* قورونتيلى qouroun-toulou; خيالى hayâlî.

Variable, vā'ri-a-bl, *(a.)* متحول mütehavvil; دكيشير deyishir; *(n.)* *(math.)* كميت متحوله kemmiyyeti mütehavvile; — **Variably,** (vā'ri-a-bli) *(ad.)* دكيشه‌رك deyisherek; متحول صورتده mütehavvil sôuretde; تحولله tehavvülle.

Variance, vā'ri-ans. *(n.)* اختلاف ihtilâf ; **at —** بر دکل bir deyil ; مخالف mouhâlif ; **— Vā'riant,** *(n.)* باشقه شکل bashqa shekl ; شکل دیکر shekli dîger.

Variation, va-ri-ā'shun, *(n.)* دکیشمه deyishme ; تحول tehavvül ; *(pl. & lit.)* تحولات tehavvülât ; *(fig.)* دکیشیم deyishim ; *(lit.)* تنوع tenevvou' ; *(ast.)* اختلاف ihtilâf ; *(compass's)* انحراف طبیعی inhirâfu tabî' ; *(mus.)* واریاسیون variyasyon ; **— Variā'tional,** (-'shun-al) *(a.) (lit.)* تحولی tehavvülî.

Varicella, var-i-sel'a, *(n.) (med.)* صو چیچکی sou chicheyi ; *(lit.)* جدری کاذب jedrî-i kyâzib.

Varicose, var'i-kōs, *(a.)* طماری شیشکین damaru shishkin.

Varied, vā'rid, *(a.)* مختلف mouhtelif; *(lit.)* متنوع mütenevvî' ; **— lү,** *(ad.)* مختلف صورتده mouhtelif sôuretde ; باشقه باشقه bashqa bashqa.

Variegate, vā'ri-e-gāt, *(v.a.)* آلاجه یاپمق alaja yapmaq ; **— Varigā'tion,** (-'shun) *(n.) (lit.)* تنوع tenevvou' ; **— Vā'rigated,** (-'i-gāt-ed) *(a.)* آلاجه alaja ; شانژان shanjân.

Varietү, va-rī'e-ti, *(n.)* نوع nevî' ; *(pl.)* انواع envâ' ; *(collection)* چشید cheshid ; *(-theatre)* واریه‌ته (تیاتروسی) variyete (-tiyatrosou) **a great — of** انواع envâ-u... ; بر چوق bir choq... .

Variola, vā-rī'ō-la, *(n.) (med.)* چیچک (علتی) chichek (-illeti) ; *(lit.)* جدری jedrî ; **— Vā'riōloid,** *(a.)* چیچکه مشابه chicheye müshâbih.

Various, vā'ri-us, *(a.)* مختلف mouhtelif ; بر قاچ bir qach ; *(lit.)* متعدد müte-addid , **— lү,** *(ad.)* مختلف صورتله mouhtelif sôuretle ; بر قاچ درلو bir qach türlü.

Varix, vā'riks, *(n.)* طمار شیشکینلکی damar shishkinlîy.

Varlet, vär'let, *(n.)* اوشاق oushaq ; *(fig.)* چاپغین chapgun ; *(scoundrel)* رذیل rezîl.

Varna, vär'nä, *(n.pr.)* وارنه varna.

Varnish, vär'nish, *(n.)* ورنیك vernik ; جلا jilâ ; *(v.a.)* ورنیکله‌مك vernikle-mek ; جلالامق jilâlamaq ; **— Varnished,** (vär'nishd) *(a.)* ورنیکلی vernikli ; جلالو jilâlu ; **— Vär'nishėr,** *(n.)* جلاجی jilâju ; *(fig.)* تاوجی tavju.

Varү, vā'ri, *(v.a.)* دکیشدیرمك deyishdirmek ; *(v.n.)* دکیشمك deyishmek ; تحول ا. tehavvül et. ; *(-from) (lit.)* (دن) تخلف ا. ...(den-) tehallüf et. ; (دن) آیرلمق ...(den-) ayrulmaq ; **— Vā'rүing,** (-'ri-ing) *(a.) (lit.)* متحول mütehavvil.

Vascular, vas'kū-lar, *(a.)* طمار ... damar... ; *(lit.)* وعائی ve-â-î ; **— sүstem,** *(n.)* طمارلر damarlar ; *(lit.)* جملهٔ وعائیه jümleyi ve-â-iyye ; **— plants,** *(n.pl.)* طمارلی نباتات damarlu nebâtât ; **— tissue,** (-tish'ū) *(n.)* نسج وعائی nesji ve-â-î.

Vase, vāz *or* väz, *(n.)* وازو vazo ; قاب qab.

Vaseline, vas'e-lin, *(n.)* وازه‌لین vazelin.

Vassal, vas'al, *(n.)* تابع tâbi' ; *(fig.)* اسیر esîr ; **— state,** (-stāt) *(n.)* امارت emâret ; **— Vassalage,** (vas'al-āj) *(n.)* امارت emâret ; *(fig.)* اسارت esâret ; *(fee)* جزیه jezye.

Vast, vast, *(a.)* واسع vâsî' ; بویوك beuyük ; **— lү,** *(ad.)* واسع مقیاسده vâsî' miqyâsda ; پك زیاده pek ziyâde ; **— ness,** *(n.)* وسعت vüs-at ; جسامت jesâmet.

Vat, vat, *(n.)* (بویوك) فوچی (beuyük-) fuchu ; حوض havouz.

Vatican, vat'i-kan, *(n.)* واتیقان vatiqan ; *(fig.)* پاپالق مقامی papaluq maqâmu.

Vaudeville, vōd'vil, *(n.)* وودویل vodvil.

Vault, vawlt, *(n.)* قبه qoubbe ; کمر kemer ; *(cellar)* مخزن mahzen ; *(tomb)* لحد lahd ; مدفن medfen ; *(jump)* آتلایش atlayush ; *(zo.)* صیچرایش suchrayush ; *(v.a.)* قبه یاپمق qoubbe yapmaq ; کمر یاپمق kemer yapmaq ; *(v.n.)* صیچرامق suchramaq ; *(fig.)* جانبازلق ا. janbazluq et. ; **— Vaulted,** (vawlt'ed) *(a.)* قبه‌لی qoubbeli ; کمرلی kemerli ; **— Vaulter,** (vawlt'ėr) *(n.)* آتلایان atlayan ; *(fig.)* جانباز janbaz.

Vaunt, vawnt *or* vant, *(n.)* اوکونمه euvünme ; *(lit.)* تفاخر tefâhour ; *(v.n.)* اوکونمك euvünmek ; *(v.a.)* مدح ا. medh et. ; **— Vaunt'ėr,** *(n.)* مبالغه‌جی moubâlagaju ; **— Vaunt'inglү,**

(-'i) *(ad.)* اوكونه‌رك euvünerek; مبالغه ايله moubâlagayla.

Veal, vēl, *(n.)* (اتى) طانه dana (-eti).

Vedette, ve-det', *(n.)* *(mil.)* پوسته posta; نوبتجى nebetji.

Veer, vēr, *(v.n.)* دكيشمك deyishmek; دونمك deunmek; *(v.a.)* چويرمك chevirmek; *(rope)* *(mar.)* لاشقه ا. lashqa et.; صاليويرمك saluvermek; — **Veer'ing,** *(n.)* تبدل tebeddül; *(a.)* متبدل mütebeddil.

Vegetable, vej'e-ta-bl, *(n.)* سبزه sebze; نبات nebât; *(a.)* نباتى nebâtî; — **kingdom,** *(n.)* عالم نباتات âlemi nebâtât; — **Vegetal,** (vej'e-tal) *(a.)* نباتى nebâtî; — **Vegetā'rian,** *(a. & n.)* سبزه ير sebze yer; *(lit.)* آكل النبات âkilün-nebât; — **Vegetaline,** (vej'e-tal-in) *(n.)* وه‌ژه‌تالين vejetalin; — **Vegetate,** (vej'e-tāt) *(v.n.)* يتيشمك yetishmek; بيتمك bitmek; *(fig.)* بيهوده ياشامق beyhôude yashamaq; — **Vegetation,** (vej'e-tā'shun) *(n.)* يتيشمه yetishme; *(lit.)* نشو ونما neshvü nümâ; *(pl.)* نباتات nebâtât; — **Vegetative,** (vej'e-tā-tiv) *(a.)* منبت münbit; *(lit.)* انباتى inbâtî.

Vehement, vē'he-ment, *(a.)* شديد shedîd; — **ly,** *(ad.)* شدتله shiddetle; — **Vē'hemence,** (-mens) *(n.)* شدت shiddet; *(lit.)* عنف ounf.

Vehicle, vē'hi-kl, *(n.)* آرابه araba; *(fig.)* واسطه vâsuta; ناقل nâqil; — **Vehic'ūlar,** (-k'ū-lar) *(a.)* ... آرابه araba...; *(lit.)* نقلى naqlî; — **traffic** آرابه مناقلاتى araba münâqalâtu.

Veil, vāl, *(n.)* اورتو eurtü; *(lit.)* نقاب niqâb; *(face)* وو آل vou-âl; پچه peche; *(fig.)* تستر tesettür; *(curtain)* پرده perde; *(fig.)* بهانه behâne; *(bot.)* زار zar; *(v.a.)* اورتمك eurtmek; *(fig.)* كيزله‌مك gizlemek; **to take the** — راهبه او. râhibe ol.; — **Veiling,** (vāl'-ing) *(n.)* اورتو eurtü; *(material)* ووآل vou-âl; *(act)* اورتمه eurtme; ستر setr.

Vein, vān, *(n.)* طمار damar; *(fig.)* حال hâl; جريان jereyân; *(v.a.)* طمار ياپمق damar yapmaq; — **Veined,** (vānd) *(a.)* طمارلى damarlu.

Vellum, vel'um, *(n.)* پارشومه‌ن parsheumen; تيرشه tirshe; — **pāper,** *(n.)* پارشومه‌ن كاغدى parsheumen kyâdu.

Velocipede, vē-los'i-pēd, *(n.)* وه‌لوسپيد velospid; بيسيقلت bisiqlet.

Velocity, vē-los'i-ti, *(n.)* سرعت sür-at; **initial** — سرعت ابتدائيه sür-ati ibtidâiyye.

Velvet, vel'vet, *(n. & a.)* قديفه qadife; — **Velveteen',** (tēn) *(n.)* وه‌لوه‌تين velvetin; — **Vel'vety,** (-ti) *(a.)* قديفه كبى qadife gibi; يومشاق yumushaq.

Venal, vē'nal, *(a.)* صاتيلق satuluq; *(fig.)* مرتكب mürtekib; — **Venal'ity,** (-'i-ti) *(n.)* صاتيلق اوله satuluq olma; *(fig.)* ارتكاب irtikyâb; فساد fesâd.

Venal, vē'nal, *(a.)* *(vein)* ... طمار damar...; *(lit.)* وريدى verîdî.

Vend, vend, *(v.a.)* صاتمق satmaq; — **Vendee,** (vend-ē') *(n.)* آلان alan; مشترى müshteri; — **Vendor,** (-'ur) *(n.)* صاتان satan; بايع bâyi'.

Vendetta, ven-det'ta, *(n.)* قان دعواسى qan dâ'vâsu; انتقام intiqâm.

Veneer, ve-nēr', *(n.)* قاپلامه qaplama; *(fig.)* يالدز yalduz; *(v.a.)* قاپلامق qaplamaq; — **Veneer'ing,** *(n.)* قاپلامه qaplama.

Venefical, vē-nef'i-kal, *(a.)* زهرله‌ييجى zehirleyiji; زهرلى zehirli; *(lit.)* سمناك semnâk.

Venerable, ven'ėr-a-bl, *(a.)* محترم mouhterem; *(lit.)* شايان احترام shâyânu ihtirâm.

Venerate, ven'ėr-āt, *(v.a.)* حرمت ا. hürmet et.; *(lit.)* تبجيل ا. tebjîl et.; — **Venerā'tion,** (-'shun) *(n.)* تعظيم tâ'zîm; احترام ihtirâm; — **Venerator,** (-'ėr-āt-ur) *(n.)* *(lit.)* تعظيمكار tâ'zîmkyâr.

Venereal, vē-nē'rē-al, *(a.)* باهى bâhî; *(sexual)* تناسلى tenâsülî; *(med.)* زهروى zührevî; — **Venery,** (vēn'e-ri) *(n.)* شهوت shehvet; جماع jimâ'.

Venery, ven'ėr-i, *(n.)* *(chase)* آوجيلق avjuluq; صيد sayd.

Venetian, vē-nē'shan, *(a.)* ... وندك venedik...; وه‌نيسيه‌ن venisiyen; *(n.)* وندكلى vendikli; — **Venice,** (ven'is) *(n. pr.)* وندك venedik.

Vengeance, venj'ans, *(n.)* انتقام intiqâm; **with a** — شدتله shiddetle; — **Vengeful,** (venj'fōōl) *(a.)* كينلى kînli; *(lit.)* انتقامجو intiqâmjôu; — **Vengefully,** (venj'fōōl-i) *(ad.)* انتقامجويانه intiqâmjôuyâne.

Venial, vē'ni-al, *(a.)* کوچوك küchük; عفو اولونور afv olounour; — **sin**, *(n.)* کوچوك گناه küchük günâh; *(lit.)* صغیره saguîre; *(pl.)* صغائر sagâ-ir.
Venison, ven'i-zn, آو اتی av eti; قارەجه qaraja.
Venom, ven'um, *(n.)* سم sem; زهر zehir; *(fig.)* بغض bôugz; عداوت adâvet; — **Ven'omous**, (-'um-us) *(a.)* زهرلی zehirli; *(fig.)* کینلی kînli; — **Ven'omouslү**, (-'um-us-li) *(a.)* *(fig.)* غرضکارانه garezkyârâne.
Venous, vē'nus, *(a.)* طمارلی damarlu.
Vent, vent, *(n.)* دلیك delik; منفذ menfez; *(fig.)* خروج hourôuj; *(breath)* صولومه solouma; *(publicity)* شیوع shüyôu'; *(gun's)* فالیه دلیکی falye delîy; *(bird's)* کریسی gerisi; *(v.a.)* بیراقمق buraqmaq; *(fig.)* افشا ا. ifshâ et.; **to give — to** *(fig.)* (ی) بللی ا. ...(i-) belli et.; (ی) افشا ا. ...(i-) ifshâ et.; — **hole**, (-hōl) *(n.)* منفذ menfez; باجا baja; — **peg**, *(n.)* طیپا tupa; — **piece**, (-pēs) *(n.)* زیوانه zuvana.
Ventilate, ven'ti-lāt, *(v.a.)* هوالاندیرمق havalandurmaq; *(fig.)* مباحثه ا. mübâhase et.; اعلان ا. i'lân et.; — **Ventilā'tion**, (-'shun) *(n.)* هوالاندیرمه havalandurma; *(lit.)* تجدید هوا tejdîdi havâ; *(fig.)* مباحثه mübâhase; نشر neshr; — **Ven'tilātor**, (-ur) *(n.)* وانتیلاتور vantilator; *(mar.)* مانیقا maniqa.
Ventral, ven'tral, *(a.)* ... قارن qarn...; *(lit.)* بطنی batnî.
Ventricle, ven'tri-kl, *(n.)* بوشلق boshlouq; *(lit.)* جوف jevf.
Ventriloquism, ven-tril'ō-kwizm, *(n.)* قارندن قونوشمه qarundan qonoushma; — **Ventril'oquist**, (-'o-kwist) *(n.)* قارندن قونوشان qarundan qonoushan.
Venture, ven'tūr, *(n.)* جرأت jür-et; بخت baht; *(v.)* جرأت ا. jür-et et; **at a —** راست گله rast gele; بخته حواله bahta havâle; — **Ven'turer**, (-'tūr-ėr) *(n.)* جرأتکار jür-etkyâr; متشبث müteshebbis; — **Ven'turesome, -lү**, (-'tūr-sum), (-li) *(n.)* جرأتکارانه jür-etkyârâne; تهلکه‌لی tehlikeli; — **Ven'turesomeness**, *(n.)* جرأتکارلق jür-etkyârluq; جرأت jür-et.
Venue, ven'ū, *(n.)* *(jud.)* محل محاکمه mahalli mouhâkeme *(crime)* محل وقعه mahalli vaq-a; محل جنایت mahalli jinâyet; **change of —** محل محاکمه‌نك تبدیلی mahalli mouhâkemenin tebdîli; **to lay the —** محل محاکمه‌یی تعیین ا. mahalli mouhâkemeyi tâ'yîn et..
Venus, vē'nus, *(n.)* وه‌نوس venüs; *(ast.)* زهره zühre.
Veracious, ve-rā'shus, *(a.)* طوغری dôrou; *(lit.)* حقگو haqgyôu; — **lү**, *(ad.)* *(lit.)* حقگویانه haqgyôuyâne; طوغریلقله dôroulouqla; — **Veracitү**, (ve-ras'i-ti) *(n.)* طوغریلق dôroulouq; *(lit.)* صدق افاده sudqu ifâde.
Veranda, ve-ran'da, *(n.)* بالقون balqon; تراچه taracha.
Verb, verb, *(n.)* فعل fî'l; *(pl.)* افعال ef-âl; **regular —** فعل قیاسی fî'l qiyâsî; *(pl.)* افعال قیاسیه ef-âli qiyâsiyye; **irregular —** فعل غیر قیاسی fî'li gayri qiyâsî; *(pl.)* افعال غیر قیاسیه ef-âli gayri qiyâsiyye; — **Ver'bal**, *(a.)* فعلی fî'lî; *(oral)* شفاهی shifâhî; *(literal)* حرفیاً harfiyyen; لفظی lafzî; — **note**, (-nōt) *(n.)* *(lit.)* تقریر شفاهی taqrîri shifâhî; (نوطه) (nota); — **Ver'ballү**, *(ad.)* شفاهاً shifâhen; آغزدن âzdan; حرفیاً harfiyyen; لفظاً lafzan; — **Ver'balize**, (-īz) *(v.a.)* فعله تحویل ا. fi'le tahvîl et.; — **Verbā'tim**, *(ad.)* حرفیاً harfiyyen; عیناً aynen; — **Ver'biage**, (-'bi-āj) *(n.)* فضله الفاظ fazla elfâz; *(fig.)* گوه‌زه‌لك gevezelik; — **Verbose**, (verb-ōs') *(a.)* اوزون ouzoun; — **Verbos'itү**, (-bos'i-ti) *(n.)* اوزونلق ouzounlouq; *(lit.)* اطناب utnâb.
Verbena, ver-bē'na, *(n.)* (چیچکی) مینه mine (-chicheyi).
Verdant, ver'dant, *(a.)* یشیل yeshil; *(lit.)* سبزین sebzîn; *(fig.)* طوی toy; جاهل jâhil; — **Ver'dancү**, (-'dan-si) *(n.)* طویلق toylouq.
Verde-antique, verd-an-tēk', *(n.)* (یشیل) صوماکی (yeshil-) somâki.
Verdict, ver'dikt, *(n.)* حکم hükm; قرار qarâr; *(fig.)* قناعت qanâ-at.
Verdigris, ver'di-gris, *(n.)* جنکار jenkyâr; *(chem.)* حلیت نحاس halliyyeti nühâs.
Verditer, verd'i-tėr, *(n.)* ماوی (رنك) mavi (-renk).

Verdure, ver'dūr, *(n.)* يشيللك yeshillik ; *(fig. & lit.)* طراوت tarâvet ; — **Ver'dured,** (-'dūrd) *(a.)* يشيللنمش yeshillenmish.

Verge, verj, *(n.)* دال dal ; *(fig.)* عصا asâ ; *(authority)* صلاحيت salâhiyyet ; حكم hükm ; *(boundary)* حد hadd ; حدود houdôud ; *(edge)* كنار kenar ; *(lit. & fig.)* قرب qourb ; *(bot.)* چيم chim ; *(v. n.)* ايكيلمك iyilmek ; تقرب ا. teqarrüb et. ; كنارينه كلمك kenaruna gelmek ; **on the — of** (ك) ...(in-) كنارنده kenarunda ; (ئه) رمق قالمش ... (e-) ramaq qalmush ; — **Ver'ger,** (-'jėr) *(n.)* قواص qavas.

Veridical, vē-rid'i-kal, *(a.)* صحيح sahîh ; حقيقى haqîqî.

Verify, ver'i-fī, *(v.a.)* تصديق ا. tasdîq et. ; تدقيق ا. tedqîq et. ; تحقيق ا. tahqîq et. ; — **Verificā'tion,** (-fi-kā'shun) *(n.)* تصديق tasdîq ; تحقيق tahqîq; — **Ver'ifiable,** *(a.)* تحقيقى ممكن tahqîqi mümkün ; — **Ver'ifier,** (-'i-fī-ėr) *(n.)* تصديق ايدن tasdîq eden ; — **of accounts** حسابات مفتشى hesâbât müfettishi.

Verily, ver'i-li, *(ad.)* حقيقةً haqîqaten ; تماماً tamâmen.

Veritable, ver'i-ta-bl, *(a.)* حقيقى haqîqî ; — **Ver'itably,** (-bli) *(fig.)* حقيقةً haqîqaten ; — **Ver'ity,** (-'i-ti) *(n.)* حقيقت haqîqat.

Vermicelli, ver-mi-chel'i, *(n.)* شعريه she'riye.

Vermifuge, ver'mi-fūj, *(n.)* صوليجان علاجى soloujan ilaju.

Vermilion, ver-mil'yun, *(n.)* زنجفره zenjifre ; *(fig.)* آللق alluq ; *(v.a.)* آله بويامق ala boyamaq.

Vermin, ver'min, *(n.)* بوجك beujek ; *(pl.)* حشرات hasharât.

Vermouth, ver'mooth, *(n.)* وه‌رموت vermout.

Vernacular, ver-nak'ū-lar, *(n.)* ... آنا ana... ; ... مملكت memleket ... ; *(n.)* آنا لسانى ana lisânu ; *(lit.)* لسان مادرزاد lisânu mâderzâd.

Vernal, ver'nal, *(a.)* ...بهار bahâr... ; *(lit.)* ربيعى rebî-î ; *(lit.)* ... كنجلك genjlik.

Vernier, ver'ni-ėr, *(n.)* ورنيه verniye.

Veronica, vē-ron'i-ka, *(n.)* وه‌رونيك veronik ; تصوير عيسى tasvîri îsâ; *(bot.)* ياوشان اوتى yavshan otou.

Versatile, ver'sa-til, *(a.)* دونر deuner ; *(fig.)* قرارسز qarârsuz ; *(lit.)* متلون mütelevvin ; — **Versatil'ity,** (-til'i-ti) *(n.)* دونمه deunme ; قرارسزلق qarârsuzluq ; *(lit.)* تلون televvün.

Verse, vers, *(n.)* مصراع musrâ' ; بيت beyt ; *(poetry)* شعر shi'r ; نظم nazm; *(rel.)* آيت âyet ; — **māker,** — **monger,** (-mung'ėr) *(n.)* متشاعر müteshâ-ir ; — **Versificā'tion,** (-fi-kā'shun) *(n.)* نظم nazm ; *(lit.)* عروض arôuz ; *(fig.)* شاعرلك shâ-irlik ; — **Ver'sifier,** (-'si-fī-ėr) *(n.)* *(lit.)* ناظم nâzum ; — **Ver'sify,** (-'si-fī) *(v.n.)* شاعرلك ا. shâ-irlik et. ; *(v.a.)* نظمه تحويل ا. nazma tahvîl et. .

Versed, verst, *(a.)* *(-in)* ايى بيلير iyi bilir; واقف vaquf ; *(expert)* متخصص müta-hassus ; *(math)* مقلوب maqlôub ; معكوس mâ'kyôus.

Version, ver'shun, *(n.)* نقل naql ; ترجمه terjüme ; *(fig.)* روايت rivâyet.

Versus, ver'sus, *(prep.)* عليهنده aleyhinde ; له ...le ; آره‌سنده ...arasunda ; (ئه) قارشى ...(e-) qarshu.

Vertebra, ver'tē-brā, *(n.)* (صيرت كميكى) (surt kemîy) ; *(lit.)* فقره feqra ; — **Ver'tebrae,** (-'te-brē) *(pl.)* كميكلر kemikler ; *(lit.)* فقرات feqrât ; — **Ver'tebral,** *(a.)* *(lit.)* فقارى feqârî ; — **column** *(lit.)* عمود فقارى amôudu feqârî ; آرقه كميكى arqa kemîy.

Vertex, vėr'teks, *(n.)* رأس re's ; تپه tepe ; *(ast.)* رأس نقطه‌سى re's noqtasu.

Vertical, ver'ti-kal, *(a.)* شاقولى shâqôulî ; — **ly,** *(ad.)* شاقولاً shâqôulen.

Verticillate, ver-ti-sil'āt, *(a.)* *(lit.)* حلقوى halqavî ; فلكى felekî.

Vertigo, ver'ti-gō, *(n.)* باش دونمه‌سى bash deunmesi ; سرسملك sersemlik ; — **Vertig'inous,** (-tij'i-nus) *(a.)* دونر deuner ; سرسم sersem.

Vervain, ver'vān, *(n.)* *(bot.)* مينا چيچكى mina chicheyi.

Very, ver'i, *(ad.)* پك pek ; چوق choq ; *(exact)* تام tam ; **the — «man»** تام «آدمى» tam «adamu» ; *(same)* عين «آدم» aynu «adam» ; — **Ver'iest,** (-'i-est) *(ad.)* صوك درجه‌ده son derejede ; تماماً tamâmen.

Vesica, vē-sī'ka, *(n.)* *(ana.)* مثانه mesâne ; كيس kîs.

Vesicle, ves'i-kl, *(n.)* قابارجق qabarjuq ; *(lit.)* حويصل houvaysal.

Vesper, ves'pėr, *(n.)* آقشام (يلديزى) aqsham (-yulduzu).

Vessel, ves'el, *(n.)* قاب qab ; *(mar.)* كمى gemi ; سفينه sefîne ; *(pl.)* سفائن sefâ-in ; مراكب merâkib ; *(tube)* بورى borou ; طمار damar ; *(person)* انسان insân ; **the weaker —** قادين qadun.

Vest, vest, *(n.)* يلك yelek; *(v.a.)* كيديرمك giydirmek *(fig.)* تجهيز ا. tejhîz et. ; *(jud.)* حق بخش ا. haqq bahsh et. ; *(lit.)* تمليك ا. temlîk et. ; *(v.n.)* *(jud.)* صاحب او. sâhib ol. ; عائد او. â-id ol.; **to — in possession** انتقال ا. intiqâl et.; *(lit.)* تملك ا. temellük et. ; **— Ves'ted,** *(a.)* اثوابلى esvablu ; *(fig.)* مجهز müjehhez ; *(jud.)* مالك mâlik ; حق قازانمش haq qazanmush ; **— in** مودوع (ه) ...(e-) mevdôu' ; (ه) عائد ...(e-) â-id.

Vesta, ves'ta, *(n.)* *(myth.)* عائله معبودهسى â-ile mâ'bôudesi ; آتش پريسى âtesh perisi ; *(ast.)* وهستا (سيارهسى) vesta (-seyyâresi).

Vestal, ves'tal, *(a. & n.)* عفيفه afîfe ; پاك pâk.

Vestibule, ves'ti-būl, *(n.)* دهليز dehlîz ; آنتره antre.

Vestige, ves'tij, *(n.)* ايز iz ; اثر eser ; *(pl.)* آثار âsâr.

Vestment, vest'ment, *(n.)* اثواب esvab; البسه elbise ; *(fig. & lit.)* لباس libâs ; *(cover)* اورتو eurtü.

Vestry, ves'tri, *(n.)* *(rel.)* البسه اوطهسى elbise odasu ; *(meeting)* اجتماع ijtimâ'; انتخاب intihâb ; **— clerk,** (-klärk) *(n.)* مختار mouhtâr ; كليسا كاتبى kilise kyâtibi ; **— man,** *(n.)* هيئت اختياريه اعضاسى hey-eti ihtiyâriyye â'zâsu.

Vesuvius, ve-sū'vi-us, *(n. pr.)* وهزو (يانار طاغى) vezo (-yanar dâ) ; **— Vēsū'vian,** *(a.)* ... وهزو vezo... ; *(n)* كبريت kibrit.

Vetch, vech, *(n.)* بورچاق borchaq.

Veteran, vet'e-ran, *(a.)* اسكى eski ; قديم qadîm ; اسبق esbaq ; *(n.)* اسكى eski ; (متقاعد) (müteqâ-id) ; *(fig.)* امكدار emekdâr.

Veterinary, vet'e-ri-na-ri, *(n.)* بيطار baytar ; *(a.)* بيطارلق baytarluq... ; — college, (-kol'ėj) *(n.)* بيطار مكتبى baytar mektebi.

Veto, vē'tō, *(n.)* رد redd ; *(power)* حق رد haqqu redd ; *(v.a.)* رد ا. redd et..

Vex, veks, *(v.a.)* (جان) صيقمق (jan-) suqmaq ; تعجيز ا. tâ'jîz et. ; *(irritate)* قيزديرمق quzdurmaq ; *(lit.)* اغضاب ا. îgzâb et. ; **— Vexā'tion,** (-'shun) *(n.)* صيقينتى suquntu ; **— Vexā'tious,** (-'shus) *(a.)* صيقيجى suquju ; صيقينتيلى suquntulu ; *(lit.)* مزعج müz-ij ; **— Vexed,** (vekst) *(a.)* صيقيلمش suqulmush ; قيزمش quzmush ; *(fig.)* منازعهلى münâzâlu.

Via, vī'a *or* vē'a, *(n.)* يول yol ; *(ad.)* طريقيله ...tarîqile ; دن ...den, ...dan ; — «London» «لوندره» طريقيله «londura» tarîqile.

Via, vē'a, *(int.)* آچيق ! achuq ! .

Viable, vī'a-bl, *(a.)* ياشار yashar.

Viaduct, vī'a-dukt, *(n.)* كمر kemer ; صو كمرى sou kemeri ; بند bend.

Vibrate, vī'brāt, *(v.n.)* تيترهمك titremek ; اهتزاز ا. ihtizâz et. ; *(v.a.)* تيترهتمك titretmek ; **— Vibrā'tion,** (-'shun) *(n.)* اهتزاز ihtizâz ; **— Vī'brātory,** (-ri) *(a.)* تيترهك titrek ; *(lit.)* اهتزازى ihtizâzî.

Vicar, vik'ar, *(n.)* ويقار viqar ; پاپاس papaz ; **— general,** *(n.)* پيسقپوس وكيلى pisqopos vekîli ; (مترهپوليد) (metrepolid) ; **— Vicarage,** (vik'ar-āj) *(n.)* پاپاسلق papazluq.

Vice, vīs, *(n.)* نقيصه naqîsa ; *(pl. & lit.)* نقايص neqâyus ; قبايح qabâyih ; *(horse)* خويسزلق houysouzlouq; *(screw)* منكنه mengene; **— Vicious,** (vish'us) *(a.)* بوزوق bozouq ; *(fig.)* فاسد fâsid ; *(zo.)* خويسز houysouz.

Vice, vīs, *(n.)* *(pers.)* وكيل vekîl ; *(prep.)* يرينه ...yerine ; *(prefix)* ثانى ...sânî ; وكيلى ...vekîli ; معاونى ...mouâvini ; **— «president»** «رئيس» ثانى «re-îs»-i sânî.

Viceroy, vīs'roi, *(n.)* قرال وكيلى qural vekîli ; والئ عمومى vâlî-i oumôumî ; **— Viceroyalty,** (vīs-roi'al-ti) *(n.)* قرال وكالتى qural vekyâleti ; *(lit.)* نيابت niyâbet ; والئ عموميلك vâlî-i oumôumîlik.

Vice versa, vī'sē-vėr'sa, *(ad.)* عكسنه axine ; بالعكس bil-akis.

Vicinity, vis-in'i-ti, *(n.)* جوار juvâr ;

(lit.) قرب qourb ; **in the — of** جوارنده ...juvârunda ; يقيننده (ك) ...(in-) yaqîninda.

Vicissitude, vi-sis'i-tūd, *(n.)* تبدل tebeddül ; انقلاب inqilâb ; *(pl.)* انقلابات inqilâbât.

Victim, vik'tim, *(n.)* قربان qourbân ; **to be —** قربان اول. qourbân ol.; مغدور اول. mâgdôur ol. ; **— Vic'timize,** (-īz) *(v.a.)* قربان ا. qourbân et. ; غدر ا. gadr et. ; *(fig.)* اغفال ا. îgfâl et.

Victor, vik'tor, *(n.)* غالب gâlib ; مظفر mouzaffer ; **— Victōrious,** (-tō'ri-us) *(a.)* غالب gâlib ; مظفر mouzaffer; **—Victōriously,** (-'ri-us-li) *(ad.)* *(lit.)* مظفرانه mouzafferâne ; **— Vic'tory,** (-'to-ri) *(n.)* غلبه galebe ; ظفر zafer ; *(fig.)* مظفريت mouzafferiyyet ; *(pl.)* مظفريات mouzafferiyyât.

Victoria, vik-tō'ri-a, *(n. pr.)* ويقتوريا viqtorya.

Victual, vit'l, *(v.a.)* ارزاق ويرمك erzâq vermek ; *(n.pl.)* قومانيه qoumanya ; ارزاق erzâq : **— Victualler,** (vit'l-er) *(n.)* متعهد müte-ahhid ; **— Victualling,** (vit'l-ing) *(n.)* اعاشه i-âshe ; **— office** اعاشه مأمورلغى i-âshe me'mourlôu; آنبار مأمورلغى anbar m'emourlôu ; **— yard** ارزاق آنبارى erzâq anbaru.

Vie, vī, *(v.)* رقابت ا. reqâbet et. .

Vienna, vi-en'na, *(n. pr.)* ويانه viyana; **— Viennese,** (vi-en-ēs') *(a.)* ...ويانه viyana... ; *(n.)* ويانه لى viyanalu.

View, vū, *(n.)* باقيش baqush ; نظر nazar ; *(reach)* رؤيت rü'yet ; *(scene)* منظره manzara ; *(inspection)* معاينه mou-âyene ; *(jud.)* مشاهده müshâhede ; سير seyr ; *(opinion)* مطالعه moutâlâ ; فكر fikr ; *(intention)* مقصد maxad ; *(fig.)* امل emel ; *(v.a.)* باقمق baqmaq ; *(fig.)* تدقيق ا. tedqîq et. ; دوشونمك düshünmek ; **in — of** حسبيله ...hasebîle; **on —** كوروله بيلير geurülebilir; تشهير ايدلمش tesh-hîr edilmish; **with a — to** ... ايچون ... ichün ; فكريله ... fikrîle ; مقصديله maxadîle ; **— Viewer,** (vū'er) *(n.)* مفتش müfettish ; *(fig.)* مدقق müdaqqiq.

Vigil, vij'il, *(n.)* نوبت nebet ; *(rel.)* عرفه كيجه سى arife gejesi ; **— Vigilance,** (vij'il-ans) *(n.)* *(fig.)* تيقظ teyaqqouz ; **— Vigilant,** (vij'il-ant) *(a.)* متيقظ müteyaqquz ; **— Vigilantly,** (vij'il-ant-li) *(ad.)* تيقظله teyaqqouzla.

Vignette, vin-yet', *(n.)* كتابه kitâbe : نقش naqsh ; وينيه ت vinyet.

Vigour, vig'ūr, *(n.)* قوت qouvvet; **— Vig'orous,** (-'or-us) *(a.)* قوتلى qouvvetli ; **— Vig'orously,** (-'or-us-li) *(ad.)* قوتلى صورتده qouvvetli sôuretde; شدتله shiddetle.

Vilayet, vil-a-yet', *(n.)* ولايت vilâyet.

Vile, vīl, *(a.)* باياغى bayâ ; *(fig.)* بوزوق bozouq ; فاسد fâsid ; **— ness,** *(n.)* باياغيلق bayâluq ; فساد fesâd.

Vilify, vil'i-fī, *(v.a.)* بوزمق bozmaq ; كيرلتمك kirletmek ; *(defame)* افترا ا. iftirâ et. ; **— Vilificā'tion,** (-fi-kā'-shun) *(n.)* افترا iftirâ ; بهتان bühtân ; **— Vil'ifier,** (-'i-fī-ėr) *(n.)* مفترى müfterî.

Villa, vil'a, *(n.)* كوشك keushk.

Village, vil'-ej, *(n.)* كوى keuy , قريه qariyye ; **— Villager,** (vil'ej-ėr) *(n.)* كويلى keuylü.

Villain, vil'ān, *(n.)* خبيث habîs ; سفيل sefîl ; آلچق alchaq ; **— Villainous, -ly,** (vil'ān-us, - li) *(a. & ad.)* خبيثانه habîsâne ; آلچقجه alchaqja ; **— Villainy ,** (vil'ān-i) *(n.)* خباثت habâset ; آلچقلق alchaqluq.

Vim, vim, *(n.)* غيرت gayret ; عزم azm.

Vinculum, ving'kū-lum, *(n.)* رابطه râbuta.

Vindicate, vin'di-kāt, *(v.a.)* طلب ا. taleb et. ; مدافعه ا. müdâfâ et. ; *(lit.)* احقاق ا. ihqâq et. ; **— Vindica'tion,** (-kā'shun) *(n.)* مدافعه müdâfâ ; وقايه viqâye ; اثبات isbât ; **— Vin'dicative, -ly,** (-'kāt-iv-li) *(a. & ad.)* مدافعه كارانه müdâfâ-kyârâne ; *(lit.)* احقاقى ihqâqî ; **— Vin'dicator,** (-'kāt-or) *(n.)* مدافع müdâfî' ; **— Vin'dicatory,** (-'kāt-or-i) *(a.)* اثباتى isbâtî ; مدافعه كارانه müdâfâ-kyârâne ; *(punishing)* تأديبى te'dîbî ; **— Vindic'tive,** (-dik'tiv) *(a.)* كينجى kînji ; *(lit.)* انتقامجو intiqâmjôu ; تأديبى te'dîbî; **— damages** *(lit.)* مع جزا تضمينات mâ'-jezâ tazmînât ; **— Vindic'tively,** (-dik'tiv-li) *(ad.)* انتقامجويانه intiqâm-jôuyâne.

Vine, vīn, *(n.)* آصمه asma ; چوبوق choubouq ; — **dresser,** (-dres'ėr) *(n.)* باغجی bâghju ; — **leaf,** (-lēf) *(n.)* آصمه یاپراغی asma yaprâ ; — **stock,** *(n.)* کوتوك kütük ; — **yard,** *(n.)* باغ bâgh ; — **Vinery,** (vī'ne-ri) *(n.)* آصمه سەری asma seri ; — **Vinous,** (vī'nus) *(a.)* شرابلی sharablu ; *(lit.)* خمری hamrî ; *(colour)* شراب رنکی sharab rengi.

Vinegar, vin'e-gar, *(n.)* سرکه sirke ; — **cruet,** (krōō'et) *(n.)* سرکەلك sirkelik ; سرکه شیشەسی sirke shishesi ; — **māker,** *(n.)* سرکەجی sirkeji ; — **Vinegary,** (vin'e-gar-i) *(a.)* سرکه کبی sirke gibi ; *(fig.)* اکشی ekshi.

Vintage, vint'āj, *(n.)* باغ بوزومی bâgh bozoumou ; *(product)* محصول mahsôul ; *(wine)* شراب sharab.

Vintner, vint'nėr, *(n.)* شرابجی sharabju ; *(cabaret)* میخانەجی meyhâneji.

Viol, vī'ol, *(n.)* ویول viyol ; (بویوك) کمان (beuyük-) keman.

Violate, vī'ō-lāt, *(v.a.)* بوزمق bozmaq ; *(fig.)* تجاوز ا. tejâvüz et. ; *(jud.)* اخلال ا. ihlâl et. ; — **Violation,** (vī-o-lā'shun) *(n.)* تجاوز tejâvüz ; اخلال ihlâl ; نقض naqz ; — **Violator,** (vī'ō-lāt-ur) *(n.)* متجاوز mütejâviz.

Violent, vī'ō-lent, *(a.)* شدتلی shiddetli ; سرت sert ; *(compulsory)* جبری jebrî ; — **ly,** *(ad.)* شدتله shiddetle; جبراً jebren ; — **Violence,** (vī'ō-lens) *(n.)* شدت shiddet ; جبر jebr ; **to do —** جبر ا. jebr et. ; زورلامق zorlamaq ; تجاوز ا. tejâvüz et. .

Violet, vī'ō-let, *(n.)* منکشه menekshe ; *(a.)* منکشه رنکی menekshe rengi ; مور mor ; — **Vīoles'cent,** (-les'sent) *(a.)* مورومسی moroumsou.

Violin, vī-ō-lin', *(n.)* کمان keman ; — **Vī'olonist,** *(n.)* کمانجی kemanju ; کمانی kemânî ; ویولونیست viyolonist.

Violoncello, vē-ō-lon-chel'ō *or* vī-ō-lon-sel'ō, *(n.)* ویولونسل violonsel.

Viper, vī'pėr, *(n.)* افعی ef-î ; ییلان yulan ; — **Viperous,** (vī'pėr-us) *(a.)* ییلان کبی yulan gibi; زهرلی zehirli.

Virago, vi-rā'go, *(n.)* حیاسز قادین hayâsuz qadun.

Virgin, vėr'jin, *(n.)* قیز quz : باکره bâkire ; *(a.)* باکر bâkir ; **V— Mary,** مریم آنا meryem ana ; حضرت مریم hazreti meryem ; — **Virginal,** (vėr'jin-al) *(a.)* ...قیزلق quzluq... ; ...بکارت bekyâret... ; *(lit.)* بکری bikrî ; — **Virginity,** (vėr-jin'i-ti) *(n.)* قیزلق quzluq ; بکر bikr ; *(fig.)* بکارت bekyâret.

Virgo, vėr'go, *(n.)* (برجی) سنبله sünbüle (-bürjü).

Viridity, vir-id'i-ti, *(n.)* یشیللك yeshillik.

Virile, vir'il *or* vī'ril, *(a.)* ارکك erkek ; بالغ bâlig ; — **Viril'ity,** (-'i-ti) *(n.)* ارککلك erkeklik ; بلوغ bülôug ; *(fig.)* قوت qouvvet.

Virtu, vėr'tōō, *(n.)* ذوق صنعت zevqi san-at ; صنایع نفیسه محبتی sanâyiʻ nefîse mouhabbeti ; مراق merâq.

Virtue, vėr'tū, *(n.)* فضیلت fazîlet ; *(force)* قوت qouvvet ; *(pl.)* فضائل fazâ-il ; **in — of** (ە) بناءً ...(e-) binâen ; مقتضاسنجه mouqtazâsunja ; — **Virtual -ly,** (vėr'tū-al -i) *(a.)* & *(ad.)* بالقوه bil-qouvve ; *(sci.)* مقدر mouqadder ; — **Virtuality,** (vėr-tū-al'i-ti) *(n.)* قوت qouvvet ; تأثیر te'sîr ; — **Virtuous,** (vėr'tū-us) *(a.)* *(lit.)* فضیلتکار fazîletkyâr ; عفیف afîf ; — **Virtuously,** (vėr'tū-us-li) *(ad.)* فضیلتکارانه fazîletkyârâne ; عفیفانه afîfâne.

Virtuoso, vėr-tōō-ō'so, *(n.)* *(lit.)* استاد üstâd ; متخصص mütahassus.

Virulent, vir'ū-lent, *(a.)* زهرلی zehirli ; *(fig.)* شدید shedîd ; *(med.)* ویروسی virosî ; — **Vir'ūlence,** (-lens) *(n.)* زهر zehir ; شدت shiddet.

Virus, vī'rus, *(n.)* ویروس virüs ; مادهٔ سمیه maddeyi semmiyye ; سم semm ; *(fig.)* کین kîn ; زهر zehir.

Visage, viz'āj, *(n.)* یوز yüz ; سیما sîmâ ; — **Visaged,** (viz'ājd) *(a.)* ...سیمالی ...sîmâlu ; چهرەلی chehreli.

Viscera, vis'e-ra, *(n.pl.)* باغرصاقلر bârsaqlar ; *(lit.)* احشا ahshâ ; امعا em-â.

Viscount, vī'kownt, *(n.)* ویقونت viqont ; — **Viscountess,** (vī'kownt-es) *(n.)* ویقونتس viqontes.

Viscous, vis'kus, *(a.)* یاپیشغان yapushgan ; *(lit.)* لزوجی lüzôujî ; — **Viskosity,** (vis-kos'i-ti) *(n.)* یاپیشغانلق yapushganluq : لزوجیت lüzôujiyyet.

Visé, vē-zā', *(n.)* ویزه vize ; *(v.a.)* ویزه ا. vize et..

Visible, viz'i-bl, *(a.)* كورونور geurünür ; *(lit.)* مرئی mer-î ; مشهود mesh-hôud ; — **Visibil'ity**, (-bil'i-ti) *(n.)* كورونمه geurünme ; *(lit.)* مرئیت mer-iyyet ; — **Vis'ibly**, (-bli) *(ad.)* *(lit.)* مرئیاً mer-iyyen ; *(fig.)* آشكاره âshikyâre ; ظاهراً zâhiren.

Vision, vizh'un, *(n.)* *(lit.)* رؤیت rü'yet ; بصر basar ; *(imagination)* خیال hayâl; *(rel. & lit.)* الهام ilhâm ; **point of —** نقطهٔ بصر noqtayu basar ; — **Visionary**, (vizh'un-a-ri) *(a.)* خیالی hayâlî ; *(lit.)* موهوم mevhôum ; *(n.)* خیالپرست hayâl-perest ; *(fig.)* دیوانه dîvâne.

Visit, viz'it, *(n.)* زیارت ziyâret ; ویزیته vizite ; *(v.a.)* زیارت ا. ziyâret et. ; *(examination)* معاینه ا. mou-âyene et.; *(v.n.)* كوروشمك geurüshmek ; — **Visitation**, (viz-it-ā'shun) *(n.)* زیارت ziyâret ; *(jud.)* معاینه mou-âyene ; — **Visitor**, (viz'it-ur) *(n.)* زیارتجی ziyâretji ; مسافر misâfir.

Visor, viz'ur, *(n.)* ماسكه maske; (سپر) كوزلك (siper-) geuzlük.

Vista, vis'ta, *(n.)* منظره manzara ; *(pl.)* مناظر manâzur ; *(fig.)* تصورات tasavvourât.

Visual, viz'ū-al, *(a.)* *(lit.)* بصری basarî; مرئی mer-î ; — **Visualize**, (viz'ū-al-īz) *(v.a.)* كوسترمك geustermek ; *(lit.)* توضیح ا. tavzîh et. ; *(v.n.)* *(lit.)* توضح ا. tevazzouh et..

Vital, vī'tal, *(a.)* حیاتی hayâtî ; اهم ehemm ; — **ly**, *(ad.)* حیاتی صورتده hayâtî sôuretde ; كلیاً külliyyen ; — **power**, — **force**, *(n.)* *(lit.)* قوهٔ حیاتیه qouvveyi hayâtiyye ; — **principle**, *(n.)* *(lit.)* مابه‌الحیات mâ-bihil-hayât ; — **question**, *(n.)* حیاتی مسئله hayâtî mesele ; — **Vital'ity**, (-'i-ti) *(n.)* حیات hayât ; *(lit.)* قابلیت حیاتیه qâbiliyyeti hayâtiyye ; *(fig.)* قوت qouvvet ; — **Vī'talize**, (-līz) *(v.a.)* جانلاندیرمق janlandurmaq ; حیات ویرمك hayât vermek ; — **Vī'tals**, (-'talz) *(n. pl.)* اعضای مهمه â'zâyu mühimme ; *(fig.)* اقسام حیاتیه axâmu hayâtiyye.

Vitreous, vit'rē-us, *(a.)* ... جام jam... ; *(lit.)* زجاجی züjâjî ; — **Vitrification**, (-fi-kā'shun) *(n.)* جام اولمه jam olma ; — **Vit'rified**, (-fīd) *(a.)* جام حالنده jam hâlinde ; (مینایه) (emayye) ; — **Vit'rify**, (-fī) *(v.a.)* جامه تحویل ا. jama tahvîl et. ; *(v.n.)* جام او. jam ol. ; — **Vit'rine**, (-'rin) *(n.)* ویترین vitrin ; جامكیان jâmekyan.

Vitriol, vit'ri-ol, *(n.)* زاج zach; **oil of—** زاج یاغی zach yâ ; *(sci.)* حامض كبریت hâmuzu kibrît ; — **Vitriol'ic**, (-'ik) *(a.)* زاج قبیلندن zach qabîlinden ; *(lit.)* كبریتی kibrîtî ; *(fig.)* آجی aju.

Vituperation, vī-tū-pe-rā'shun, *(n.)* تكدیر tekdîr ; *(pl.)* تجاوزات (لسانیه) tejâvüzât (-lisâniyye).

Vivacious, vī-vā'shus, *(a.)* عمری اوزون eumrü ouzoun ; *(active)* فعال fa'âl ; *(lit.)* جوال jevvâl ; شن shen ; — **ly**, *(ad.)* *(lit.)* جوالیتله jevvâliyyetle ; — **Vivac'ity**, (-vas'i-ti) *(n.)* حیات hayât ; *(lit.)* جوالیت jevvâliyyet.

Vivid, viv'id, *(a.)* جانلی janlu ; روحلی rôuhlou ; *(sharp)* كسكین keskin ; *(brillant)* پارلاق parlaq ; — **ly**, *(ad.)* *(fig.)* روحلی (بر صورتده) rôuhlou (-bir sôuretde) ; جانلی (بر حالده) janlu (-bir halde) ; شدتله shiddetle ; — **ness**, *(n.)* حیات hayât ; روح rôuh ; كسكینلك keskinlik ; پارلاقلق parlaqluq ; — **Vivification**, (-fi-kā'shun) *(n.)* *(lit.)* احیا ihyâ ; — **Viv'ify**, (-fī) *(v.a.)* جانلاندیرمق janlandurmaq ; روح ویرمك rôuh vermek ; *(lit.)* احیا ا. ihyâ et .

Viviparous, vī-vip'a-rus, *(a.)* جانلی طوغوران janlu doghouran ; *(lit.)* مولدالحی müvellidül-hayy.

Vivisection, viv-i-sek'shun, *(n.)* دیری تشریح diri teshrîh.

Vixen, vik'sn, *(n.)* دیشی تیلكی dishi tilki ; *(fig.)* خویسز قادین houysouz qadun.

Viz, nām'li *(conj.)* یعنی yâ'nî.

Vizir, vi-zēr', *(n.)* وزیر vezîr ; **grand —** صدراعظم sadru â'zam; — **Vizir'ate**, (-'āt) *(n.)* وزارت vezâret ; **grand —** صدارت sadâret.

Vocable, vō'ka-bl, *(n.)* كلمه kelime ; — **Vocabulary**, (vo-kab'ūl-a-ri) *(n.)* *(lit.)* لغتچه lougatche ; *(pl.)* لغات lougât ; كلمات kelimât.

Vocal, vō'kal, *(a.)* سسلی sesli · *(lit.)* صوتی savtî ; — **ly**, *(ad.)* سسله sesle ; آغزله âzla ; *(lit.)* صوتاً savten ; —

chords, (-kōrdz) *(med. & lit)* حبول صوتيه houbôuli savtiyye ; **— music,** (-mū'zik) *(n.)* غنا gunâ ; موسيقیٔ صوتی mousiqî-i savtî ; **— Vō'calize,** (-īz) *(v.a.)* سسه تحويل ا. sese tahvîl et. ; *(v. n.)* سويلمك seuylemek ; *(lit.)* تغنی ا. teganni et. .

Vocation, vō-kā'shun, *(n.) (lit.)* خطاب hutâb ; *(tendency)* ميل meyl ; استعداد istî'dâd ; *(rel.)* هدايت hidâyet ; *(occuppation)* ايش ish ; مشغوليت mesh-gôuliyyet,

Vocative, vok'a-tiv, *(a.) (lit.)* خطابی hutâbî ; *(n.)* خطاب hutâb ; ندا nidâ.

Vociferate, vō-sif'e-rāt, *(v. n.)* باغيرمق bârmaq ; *(fig.)* كورولتو ا. gürültü et. ; **— Vociferation,** (vō-sif-e-rā'-shun) *(n.)* باغيرمه bârma ; *(fig.)* ياينغاره yaygara ; كورولتو gürültü ; **— Vociferous,** (vō-sif'e-rus) *(a.)* كورولتولی gürültülü ; **— Vocif'erously,** (vō-sif'e-rus-li) *(ad.)* كورولتو ايله gürül-tüyle.

Vogue, vōg, *(n.)* رغبت râgbet ; اعتبار î'tibâr ; *(reception) (fig.)* قناعت عموميه qanâ-ati oumôumiyye ; *(com.)* رواج revâj ; *(fashion)* موده moda ; **in —** جاری jârî ; اعتبارده î'tibârda ; *(lit.)* مرغوب mergôub ; موده moda ; رواجده revâjde.

Voice, vois, *(n.)* سس ses ; صدا sedâ ; *(fig.)* سوز seuz ; رأى re'y ; *(gram.)* بنا binâ ; *(v.a.)* سويلمك seuylemek ; *(fig.)* اعلان ا. î'lân et. ; *(mus.)* پرووا ا. prouva et. ; سس ويرمك ses vermek ; **in —** سسی يرنده sesi yerinde ; **with one —** *(fig.)* متفقاً müttefiqan ; **you have no — in** (ئه) صلاحيتكز يوقدر ...(e-) salâhiyyetiniz yoqdour ; (ئه) قاريشه - مازسكز ...(e-) qarushamaz-sunuz ; **— Voiced,** (voist) *(a.)* سسلی sesli ; ...سسی sesi... ; **— Voiceless,** (vois'les) *(a.)* سسسز ses-siz ; *(fig.)* رأيسز re'y-siz.

Void, void, *(a.)* بوش bosh ; خالی hâlî; *(destitute)* محروم mahrôum ; *(fig.)* عاری ârî ; *(free)* منحل münhal ; *(wanting)* ناقص nâqus ; آز az ; *(force)* حكمسز hükümsüz ; *(n.)* بوش یر bosh yer ; *(fig.)* بوشلق boshlouq ; نقصان noxân ; *(v.a.)* بوشالتمق boshaltmaq; *(fig.)* اخراج ا. ihrâj et. ; *(nullify)* ابطال ا. ibtâl et.; **— ness,** *(n.)* بوشلق boshlouq ; *(nullity)* حكمسزلك hükümsüzlük ; *(lit.)* بطلان boutlân ; **— of «love»** «محبت» دن عاری «mouhabbet» den ârî.

Voivode, Vaivode, voi'-, vā'vōd, *(n.)* وويوودا voyvoda.

Volant, vō'lant, *(a.)* اوچان ouchan ; طائر tâ-ir ; وولان volan.

Volatile, vol'a-til, *(a.)* اوچار ouchar ; *(sci.)* طيار tayyâr ; *(fig.)* هوائی havâ-î ; *(lit.)* متلون mütelevvin ; **— oil,** *(n.)* *(sci.)* زيت طيار zeyti tayyâr ; (روح) (rôuh) ; **— Volatil'ity,** (-til'i-ti) *(n.)* اوچمه ouchma ; *(sci.)* قابليت طيران qâbi-liyyeti tayrân ; *(fig.)* هوائيلك havâ-îlik.

Volcano, vol-kā'no, *(n.)* وولقان volqan; يانار طاغ yanar dâ ; *(lit.)* بركان bür-kyân ; **— Volcan'ic,** (-kan'ik) *(a.)* *(lit.)* بركانی bürkyânî ; وولقانيق vol-qaniq.

Volga, vol'ga, *(n. pr.)* (نهری) اولغا olga (-nehri).

Volition, vō-lish'un, *(n.)* اختيار ihtiyâr; اراده irâde ; **— Vōl'itive,** (-'i-tiv) *(a.)* ارادی irâdî.

Volley, vol'i, *(n.)* (آتشی) يايليم yaylum (-ateshi) ; *(fig.)* طوفان toufân ; سوری sürü ; *(v.a.)* يايليم آتش ا. yaylum atesh et. ; *(return)* كری چلمك geri chelmek ; *(v.n.) (fig.)* اوچوشمق ouchoushmaq ; ياغمق yâmaq ; **— of «applause»** «آلقيش» طوفانی «alqush» tôufânu.

Volt, vōlt, *(n.)* دونش deunüsh ; *(bound)* صيچرايش suchrayish; آتلايش atlayish.

Volt, vōlt, *(n.) (elec.)* وولت volt ; **— Vōl'tage,** (-'tāj) *(n.)* قوتی (وولت) (volt-) qouvveti ; **— Voltā'ic,** (-tā'ik) *(a.)* *(sci.)* وولتائی voltâ-î; **— Vōlt'-ampere,** (-am'pār) *(n.)* وولت ـ آمپر volt-amper; **— Vōlt'metėr,** *(n.)* وولتمتره volt-metre.

Volta, vōl'ta, *(n.) (mus.)* وولطه volta ; دفعه defa.

Voltairian, vol-tār'i-an, *(a.)* وولتره عائد voltere â-id ; ... وولتر volter... ; **— Voltaire,** (-tār') *(n. pr.)* وولتر volter.

Voluble, vol'ū-bl, *(a.) (fig.)* سليس selîs; سريع serî' ; **— Volūbil'ity,** (-bil'i-ti) *(n.) (lit.)* طلاقت talâqat ; سلاست selâset; سرعت sür-at.

Volume, vol'ūm, *(n.)* جلد jild ; *(sci.)* حجم hajm , *(fig.)* جسامت jesâmet; *(voice)* طولغونلق dolgounlouq ; قوت qouvvet ;

— **Volū'minous,** (-nus) *(a.)* حجملى hajimli; *(fig.)* بويوك beuyük; جسيم jesîm; چوق choq; — **book** جسيم اثر jesîm eser; — **writer** آثارى چوق محرر âsâru choq mouharrir.

Voluntary, vol'un-ta-ri, *(a.)* اختيارى ihtiyârî; ارادى irâdî *(n.)* *(lit.)* ارتجال irtijâl; *(pers.)* كوكللى geunüllü; — **Vol'untarily,** (-li) *(ad.)* اختياريله ihtiyârîle; ايستهيهرك isteyerek; كنديلكندن kendilîynden; — **Vol'untaryism,** (-ta-ri-izm) *(n.)* *(phil.)* ارادهجيلك irâdejilik.

Volunteer, vol-un-tēr', *(n. & a.)* كوكللى geunüllü; *(v.a.)* (اختيارى) تكليف ا. (ihtiyârî-) teklîf et.; *(v.n.)* كوكللى قيد او. geunüllü qayd ol..

Voluptuous, vō-lup'tū-us, *(a.)* شهوتلى shehvetli; *(exciting)* *(lit.)* شهوتانكيز shehvet-engîz; — **ly,** *(ad.)* شهوتله shehvetle; — **ness,** *(n.)* شهوت shehvet; — **Vōlup'tūary,** (-a-ri) *(n.)* *(lit.)* شهوتپرست shehvet-perest.

Vomit, vom'it, *(v.a.)* قى ا. qayy et.; استفراغ ا. istifrâgh et.; (قوصمق) (qousmaq); *(v.a.)* چيقارمق chuqarmaq; *(n.)* قى qayy; — **Vom'iting,** *(n.)* استفراغ istifrâgh; (قوصمه) (qousma); — **Vom'itive,** (-'it-tiv) *(a. & n.)* مقيى mouqayyî.

Voracious, vō-rā'shus, *(a.)* اوبور obour; *(fig.)* طويماز doymaz; حريص harîs; — **ly,** *(ad.)* اوبورجه obourja; *(fig.)* حرصله hursla; — **Voracity,** (vō-ras'i-ti) *(n.)* اوبورلق obourlouq; *(fig.)* حرص hurs.

Vortex, vor'teks, *(n.)* كرداب girdâb.

Vorticella, vor-ti-sel'a, *(n.)* *(zo.)* وورتيسل vortisel; حوينات houveynât.

Votary, vō'ta-ri, *(n.)* *(rel.)* عابد âbid; *(fig.)* طرفدار tarafdâr; *(lit.)* پرستشكار perestishkyâr.

Vote, vōt, *(n.)* رأى re'y; *(pl.)* آرا ârâ; *(v.n.)* رأى ويرمك re'y vermek; *(v.a.)* انتخاب ا. intihâb et.; *(declare)* بيان ا. beyân et.; قرار ويرمك qarâr vermek; — **down** *(lit.)* اسقاط ا. isqât et.; — **Voter,** (vōt'ėr) *(n.)* منتخب müntahib; — **Vōt'ing-pā'per,** رأى پوصلهسى re'y pouslasu.

Votive, vōt'iv, *(a.)* نذرى nezrî; — **offering,** (of'ėr-ing) *(n.)* نذر nezr.

Vouch, vowch, *(v.a.)* تصديق ا. tasdîq et.; تأمين ا. te'mîn et.; *(lit.)* توثيق ا. tevsîq et.; *(v.n.)* تكفل ا. tekeffül et.; *(witness)* شهادت ا. shehâdet et.; *(n.)* تأمينات te'mînât; دليل delîl; — **Voucher,** (vowch'ėr) *(n.)* كفيل kefîl; شاهد shâhid; *(paper)* وثيقه vesîqa; سند sened; *(mach.)* حساب ماكنهسى hesâb makinesi; مقيد mouqayyid.

Vouchsafe, vowch-sāf', *(v.a.)* بخش ا. bahsh et.; احسان ا. ihsân et.; *(v.n.)* لطف ا. loutf et.; تنزل ا. tenezzül et..

Vow, vow, *(n.)* عهد ahd; *(v.a.)* عهد ا. ahd et.; *(v.n.)* يمين ا. yemîn et..

Vowel, vow'el, *(n.)* حرف صوتى harfi savtî; *(pl.)* حروف صوتيه hourôufu savtiyye; — **point,** *(n.)* حركه hareke.

Voyage, voi'āj, *(n.)* سفر sefer; دكز سياحتى deniz seyâhati; سياحت seyâhat; *(v.a.)* سفر ا. sefer et.; — **Voy'ager,** (-'āj-ėr) *(n.)* يولجى yoljou; سياح seyyâh.

Vulcan, vul'kan, *(n.pr.)* آتش معبودى atesh mâ'bôudü; — **Vul'canite,** (-īt) *(n.)* سرت قاوچوق sert qavchouq; (ئهبونيت) (ebonit); — **Vul'canize,** (-īz) *(v.a.)* وولقانيزه ا. vülqanize et..

Vulgar, vul'gar, *(a.)* قابا qaba; غليظ galîz; *(mean)* باياغى bayâ; عادى âdî; — **ly,** *(ad.)* قاباجه qabaja; باياغى صورتده bayâ sôuretde; **the** — عوام avâm; — **Vul'garism,** (-izm) *(n.)* قابا سوز qaba seuz; عوام لاقيرديسى avâm laqurdusu; — **Vulgar'ity,** (-'i-ti) *(n.)* قابالق qabaluq; باياغيلق bayâluq; — **Vulgarize,** (-īz) *(v.a.)* قابالاشديرمق qabalashdurmaq.

Vulgate, vul'gāt, *(n.)* (انجيل قديم) (injîli qadîm); (لاتينجه انجيل) (latinje injîl).

Vulnerable, vul'ne-ra-bl, *(a.)* يارهلانير yaralanur; زدهلهنير zedelenir; *(fig.)* بوزولير bozoulour.

Vulnerary, vul'ne-ra-ri, *(a.)* يارهيه ايى yaraya iyi; *(n.)* مرهم merhem; دوا devâ.

Vulture, vult'ūr, *(n.)* قارتال qartal; آق بابا aq baba; *(fig.)* ياماجى yamaju.

W

Wabble, wab'l, *(v. n.)* صاللانمق sallanmaq ; تيترەمك titremek ; — **Wabbling,** (wab'ling) *(a.)* انتظامسز intizâmsuz.

Wad, wod, *(n.)* اوت ot ; طالاش talash ; *(gun)* صيقى suqu ; *(v.a.)* طولديرمق doldourmaq ; صيقى قويمق suqu qomaq ; — **Wadding,** (wod'ing) *(n.)* خرج harj ; اوت ot ; *(cotton)* (تحته) پاموق (tahta-) pamouq.

Waddle, wod'l, *(v. n.)* پايتاق يورومك paytaq yürümek ; صاللانمق sallanmaq.

Wade, wād, *(v. n.)* صوده يورومك souda yürümek ; *(fig.)* كوچ كچمك küch gechmek ; — **Wader,** (wād'ėr) *(n.)* *(zo.)* بالقجيل baluqjul ; *(pl.)* بالقجى چيزمەسى baluqju chizmesi

Wafer, wā'fėr, *(n.)* پول poul ; قاشه qashe ; *(rel.)* مقدس اكمك mouqaddes ekmek ; كەيك keyk ; *(v.a.)* پول ايله قاپامق poulla qapamaq ; قاشه ياپيشديرمق qashe yapushdurmaq.

Waft, waft, *(v.a.)* سورمك sürmek ; (آلوب) كتورمك (alup-) geutürmek ; *(v. n.)* يوزمك yüzmek ; *(n.)* اشارت ishâret ; *(puff)* نفس nefes ; صولوق solouq.

Wag, wag, *(v.a.)* صاللامق sallamaq ; *(go)* كيتمك gitmek ; *(n.)* (باش) صاللامه (bash-) sallama.

Wag, wag, *(n.)* *(droll)* تحف (آدم) tahaf (-adam) ; نكره nekre ; — **Waggish,** (wag'ish) *(a.)* لطيفه قبيلندن latîfe qabîlinden ; *(pers.)* شاقەجى shaqaju ; معذب môu'zib ; — **Waggishly,** (wag'ish-li) *(ad.)* شاقەدن shaqadan; — **Waggishness,** (wag'ish-nes) *(n.)* شاقه shaqa ; تحفلق tahafluq.

Wage, wāj, *(v.a.)* بحث قويمق bahs qomaq ; *(fig.)* كيريشمك girishmek ; قالقيشمق qalqushmaq ; *(n.)* بحث bahs; **living —** ياشايەجق قدر معاش yashayajaq qadar ma-âsh ; — **Wager,** (wā'jėr) *(n.)* بحث bahs ; *(jud.)* يمين تكليفى yemîn teklîfi ; *(v.a.)* بحث قويمق bahs qomaq ; *(fig.)* تهلكەيە قويمق tehlikeye qomaq ; **— of battle** قارشيلقلى چارپيشمه qarshuluqlu charpushma ; مقاتله ايله حل دعوا mouqâteleyle halli dâ'vâ ; **to lay a —** بحث قويمق bahs qomaq ; **a — is a fool's argument** احمق سوز بولامايينجه بحثه قالقيشير ahmaq seuz boulamayinje bahse qalqushur ; — **Wages,** (wā'jz) *(n.)* معاش ma-âsh ; اجرت üjret ; **a week's —** هفتەلق haftaluq.

Waggle, wag'l, *(v. n.)* صاللانمق sallanmaq ; تيترەمك titremek ; *(v.a.)* صاللامق sallamaq.

Wagnerian, vag-nē'ri-an, *(a.)*...واغنەر vagner... ; واغنەرك vagnerin.

Wagon, wag'un, *(n.)* واغون vagon ; آرابه araba ; *(v.a.)* نقل ا. naql et. ; *(v. n.)* آرابەجيلق ا. arabajuluq et. ; **— load,** (-lōd) *(n.)* واغون يوكى vagon yükü ; واغون طولوسى vagon dolousou ; *(fig.)* كليتلى külliyyetli.

Wagtail, wag'tāl, *(n.)* *(zo.)* قويروق صاللايان qouyrouq sallayan.

Wahabee, wä-hä'bē, *(n.)* وهابى vehhâbî ; *(pl.)* وهابيلر vehhâbîler ; — **Wahabiism,** (wä-hä'bi-izm) *(n.)* وهابيلك vehhâbîlik.

Waif, wāf, *(n.)* بولونمش شى boulounmoush shey ; انقاض enqâz ; *(a.)* *(fig.)* سرسرى ser-serî.

Wail, wāl, *(n.)* فرياد feryâd ; آغلامه âlama ; *(lit.)* تظلم tezallüm ; *(v. n.)*

ا. فرياد feryâd et. ; آغلامق âlamaq ; *(v.a.)* آجيمق ajumaq ; يانمق yanmaq ; — **Wailingly,** (wāl'ing-li) *(ad.)* آغلايهرق âlayaraq ; فريادله feryâdla.

Wain, wān, *(n.)* آرابه araba ; **Charles's —** دب اكبر dübbü ekber ; **The lesser —** دب اصغر dübbü asgar.

Wainscot, wān'skot, *(n.)* تخته قاپلامه tahta qaplama; *(v.a.)* تخته قاپلامق tahta qaplamaq.

Waist, wāst, *(n.)* بل bel ; *(fig.)* اورته orta ; — **band,** *(n.)* كمر kemer ; قوشاق qoushaq ; — **deep,** (-dēp) *(a.)* بل يوكسكلكنده bel yüxeklîynde ; بل بويی bel boyou ; — **'coat,** (-kōt) *(n.)* يلك yelek.

Wait, wāt, *(v.a.)* طورمق dourmaq ; — **for** (ی) بكلهمك ...(i-) beklemek; انتظار ا. intizâr et. ; — **on** (ه) خدمت ا. ...(e-) hidmet et. ; (ه) باقمق ...(e-) baqmaq; — **upon** (ی) زيارت ا. ...(i-) ziyâret et. ; *(pl.)* نوئل چالغيجيلری no-el chalgujuları ; *(theatre)* آنتراقت antraqt ; **to lie in —** پوصوده ياتمق posouda yatmaq ; *(n.)* انتظار intizâr ; — **Waiter,** (wāt'-ėr) *(n.)* غارسون garson ; *(tray)* تپسی tepsi ; طاباق tabaq ; *(customs)* گمرك مأموری gümrük me'môurou.

Waiting, wāt'ing, *(n.)* انتظار intizâr ; بكلهمه bekleme ; *(service)* خدمت hidmet; **in —** نوبتجی nebetji ; — وظيفهده vazîfede ; **lady in —** دام دونور dam-doneur ; **lord in —** مابينجی mâbeynji ; قراليچه تشريفاتجيسی quralucha teshrîfâtjusu ; **officer in —** نوبتجی ضابط nebetji zâbit ; — **maid,** (-mād) *(n.)* فام دوشامبر fam-deu-shambur ; *(com.)* غارسون قيز garson quz ; — **room,** *(n.)* بكلهمه اوطه‌سی bekleme odasu ; انتظار صالونی intizâr salonou.

Waive, wāv, *(v.a.)* جايمق jaymaq ; واز كچمك vaz gechmek ; — **Waiver,** (wā'vėr) *(n.)* فراغت ferâgat.

Wake, wāk, *(v. n.)* اويانمق ouyanmaq ; *(v.a.)* اوياندرمق ouyandurmaq ; *(fig.)* ايقاظ ا. îqâz et. ; *(excite)* تحريك ا. tahrîk et. ; *(n.)* عرفه كيجه‌سی ârife gejesi ; *(sitting up)* بكلهمه bekleme : — **Wakeful,** (wāk'fo͞ol) *(a.)* اويانيق ouyanuq ; *(fig.)* متيقظ müteyaqquz ; — **Wakefully,** (wāk'fo͞ol-i) *(ad.)* تيقظله teyaqqouzla ; — **Wakefulness,** (wāk'-fo͞ol-nes) *(n.)* اويقوسزلق ouyqousouzlouq; *(fig.)* تيقظ teyaqqouz; — **Wakening,** (wāk'n-ing) *(n.)* اويانمه ouyanma ; *(fig. & lit.)* انتباه intibâh ; *(jud.)* تكرار باشلامه tekrâr bashlama ; — **Wāk'ing,** *(a.)* اويانيق ouyanuq ; *(n.)* نوبت nebet.

Wake, wāk, *(n.)* *(mar.)* دومن صويی dümen souyou ; *(fig.)* ايز iz ; **in the — of** (ك) پيشنده ...(in-) peshinde.

Wale, wāl, *(n.)* كنار kenar ; پرواز pervaz.

Wales, wālz, *(n. pr.)* غال (ايالتی) gal (-eyâleti).

Walk, wawk, *(v.n.)* يورومك yürümek ; *(go)* يايا گيتمك yaya gitmek ; *(-about)* كزنمك gezinmek ; *(rel.)* سلوك ا. sülôuk et. ; *(v.a.)* يوروتمك yürütmek ; *(pass)* كچمك gechmek ; *(n.)* يورويش yürüyüsh; پرومه‌ناد promenad; كزمه gezme; *(path)* يول yol ; كچيد gechid ; *(place)* كزنتی يری gezinti yeri ; *(fig.)* مسلك meslek ; حيات hayât ; **to take a —** كزمك gezmek ; طولاشمق dolashmaq ; يورومك yürümek ; **to — in** (ه) كيرمك ...(e-) girmek ; *(int.)* كيريكز ! giriniz ! ; بويورك ! bouyouroun ! ; **to — into** *(fig.)* طياق آتمق dayaq atmaq; *(eat)* ايجه يمك iyije yemek ; (قاشيقلامق) (qashuqlamaq) ; **to — with** رفاقت ا. refâqat et. ; — **'over,** (-ō'vėr) *(n.)* (تك) يارش (tek-) yarush; *(fig.)* قولای غلبه qolay galebe ; — **Walker,** (wawk'ėr) *(n.)* يوروين yürüyen ; كزيجی geziji ; *(jud.)* قوروجی qoroujou; — **Walking,** (wawk'ing) *(n.)* يورومه yürüme ; — **stick** باستون baston ; **a — «dictionary»** *(fig.)* آياقلی بر «قاموس» ayaqlu bir « qamôus » ; — **gentleman** *(theat.)* فيكوران figüran ; — **lady** فيكورانت figürant.

Wall, wawl, *(n.)* ديوار douvar ; *(fig.)* سد sedd ; حائل hâ-il ; *(pl.)* قلعه qale; *(v.a.)* ديوار چكمك douvar chekmek ; *(fig.)* حائل او. hâ-il ol. ; — **eye,** (-ī) *(n.)* آقچيل aqchil ; آق كوز aq geuz ; — **flower,** *(n.)* (صاری) شببوی (saru-) shabboy ; — **painting,** *(n.)* نقاشلق naqqashluq ; قلمكارلق qalemkyârluq ; — **pāper,** *(n.)* ديوار كاغدی douvar kyâdu.

Wallachian, wäl-ā'ki-an, *(a.)* اولاخ

oulah; — **Wallachia,** (wäl-ā'ki-a) *(n.pr.)* افلاق eflâq; — **Wallach,** (wäl'ak) *(n.)* اولاخ oulah.

Wallop, wal'op, *(v.n.)* قاینامق qaynamaq; *(fig.)* یووارلانمق youvarlanmaq.

Wallop, wal'op, *(v.a.)* *(beat)* دوومك deuvmek; (اوصلاتمق) (uslatmaq); *(n.)* طیاق dayaq; — **Walloping,** (wal'op-ing) *(a.)* ایری iri; (قوجامان) (qojaman).

Wallow, wol'ō, *(v.n.)* یووارلانمق youvarlanmaq; *(fig.)* دوشمك düshmek.

Wallsend, wawlz'end, *(n.)* نیوقاسل كوموری nivqasul keumürü.

Walnut, wawl'nut, *(n.)* جویز jeviz.

Walrus, wol'rus, *(n.)* دكز آیغیری deniz ayguru; مورس mors.

Waltz, wawlts, *(n.)* والس vals; *(v.n.)* والس ا. vals et..

Wan, won, *(a.)* بكزی صارارمش benzi sararmush; صولوق solouq; — **ness,** *(n.)* صولغونلق solgounlouq.

Wand, wond, *(n.)* دكنك deynek; *(fig.)* عصا asâ.

Wander, won'dėr, *(v.n.)* طولاشمق dolashmaq; *(fig.)* آواره او. âvâre ol.; *(depart)* آیریلمق ayrulmaq; صاپمق sapmaq; *(delirious)* صاییقلامق sayuqlamaq; *(v.a.)* آشمق ashmaq; — **Wanderer,** (won'dėr-ėr) *(n.)* آواره âvâre; سرسری serserî; — **Wanderingly,** (won'dėr-ing-li) *(ad.)* *(lit.)* سرسریانه serseriyâne.

Wane, wān, *(v.n.)* كوچولمك küchülmek; آزالمق azalmaq; *(fig.)* زوال بولمق zevâl boulmaq; *(n.)* آزالمه azalma; زوال zevâl; — **Wān'ing,** *(a.)* زائل zâ-il; كچیجی gechiji.

Want, wont, *(n.)* احتیاج ihtiyâj; *(absence)* نقصان noxân; *(poverty)* ضرورت zarûret; *(v.a.)* محتاج او. mühtâj ol.; *(desire)* ایستمك ıstemek; *(v.n.)* *(deficient)* نقصان او. noxân ol.; *(fig.)* محروم او. mahrôum ol.; I — «to see» «كورمك» ایستیورم «geurmek» istiyoroum; «كورمك» ایسترم «geurmek» isterim; — **Wanting,** (won'ting) *(a.)* نقصان noxân; اكسیك exik; — **Wanted,** (won'ted) *(a.)* لازم lâzum; *(sought)* آرانیور aranuyor; ایستنیور isteniyor; I — «to know» «بیلمك» ایستردم «bilmek» isterdim; «بیلمك» ایستیوردم «bilmek» istiyordoum.

Wanton, won'tun, *(a.)* خفیف مشرب hafif-meshreb; دوشونجه‌سز düshünjesiz; لاقید lâqayd; *(n.)* سربست قادین serbest qadun; هوائی havâ-î; *(v.n.)* اوینامق oynamaq; هوائیلك ا. havâîlik et.; — **ly,** *(n.)* كیف ایچون keyf ichün; *(lit.)* خفیف مشربلكله hafif-meshreblikle; لاقیدانه lâqaydâne; — **ness,** *(n.)* ذوق zevq; كیف keyf; خفیف مشربلك hafif-meshreblik.

Wantwit, wont'wit, *(n.)* سرسم sersem; بودالا boudala.

Wapentake, wap'n-tāk, *(n.)* ناحیه nâhiye; تقسیمات taxîmât.

War, wawr, *(n.)* حرب harb; محاربه mouhârebe; *(v.n.)* حرب ا. harb et.; *(fig.)* مجادله ا. müjâdele et.; **declaration of—** اعلان حرب i'lânu harb; **to declare —** اعلان حرب ا. i'lâni harb et.; **sacred—** جهاد jihâd; حرب مقدس harbi mouqaddes; — **of Liberation** استخلاص حربی istihlâs harbi; — **college,** (-kol'ej) *(n.)* مكتب حربیه mektebi harbiyye; — **cry,** (-krī) *(n.)* *(lit.)* آواز حرب âvâzu harb; — **fare,** (-fār) *(n.)* محاربه mouhârebe; اصول حرب ousôuli harb; *(life)* حیات عسكریه hayâti askeriyye; — **like,** (-līk) *(a.)* حربجو (یانه) harbjôu (-yâne); *(military)* عسكری askerî; — **Office,** (-of'is) *(n.)* حربیه نظارتی harbiye nezâreti; دائرهٔ حربیه dâ-ireyi harbiyye; — **tax,** *(n.)* حرب ویركیسی harb vergisi; — **vessel,** (-ves'el) *(n.)* حرب كمیسی harb gemisi; *(pl.)* سفائن حربیه sefâ-ini harbiyye; — **Warrior,** (wawr'yor) *(n.)* محارب mouhârib; *(lit.)* جنكاور jengyâver.

Warble, wawr'bl, *(v.)* *(zo.)* اوتمك eutmek; *(lit.)* ترنم ا. terennüm et.; *(song)* *(lit.)* نغمه nâgme; *(pl.)* نغمات nâgmât; — **Warbler,** (wawr'bl-ėr) *(n.)* قوش qoush; *(fig.)* شرقیجی sharquju; — **Warblingly,** (wawr'bl-ing-li) *(ad.)* اوته‌رك euterek; *(fig.)* شرق ایله sharqîle.

Warble, wawr'bl, *(n.)* *(tumour)* شیش shish.

Ward, wawrd, *(n.)* محافظه mouhâfaza; *(pers.)* محافظ mouhâfuz; بكجی bekji; *(jud.)* وصایت vasâyet; *(department)*

دائره dâ-ire ; صالون salon ; *(v.a.)* محافظه ا. mouhâfaza et. ; مدافعه ا. müdâfâ et. ; — **off** دفع ا. def et. ; قارشيلامق qarshulamaq ; — **mote,** (-mōt) *(n.)* اجتماع ijtimâ' ; — **robe,** (-rōb) *(n.)* اثواب طولابى esvab dolabu ; غاردروب gardurob ; — **room,** *(n.)* *(mar.)* ضابطان صالونى zâbitân salonou ; (مه‌س) (mes) ; — **Warden,** (wawrd'n) *(n.)* محافظ mouhâfuz ; *(governor)* مدير müdîr ; ناظر nâzur ; — **Wardship,** (wawrd'-ship) *(n.)* محافظلق mouhâfuzluq ; *(jud.)* وصايت vasâyet.

Ware, wār, *(n.)* *(pl.)* اشيا eshyâ ; امتعه emti-a ; **small — s** (اشياسى) تحافيه tehâfiye eshyâsu ; — **'house,** (-hows) *(n.)* مغازه maghaza ; ده‌پو depo ; *(v.a.)* ده‌پويه قويمق depoya qomaq ; **transit—** آنترپو anturpo ; — **keeper** ده‌پو مامورى depo me'môurou ; — **Ware'housing-system,** آنترپو اصولى anturpo ousôulü.

Warm, wawrm, *(a.)* صيجاق sujaq; *(fig.)* حرارتلى harâretli ; *(comfortable)* راحت rahat ; *(v.a.)* ايصيتمق usutmaq ; *(lit.)* تسخين ا. tes-hîn et. ; *(fig.)* تحريك ا. tahrîk et. ; *(v.n.)* ايصينمق usunmaq ; — **ly,** *(ad.)* *(fig.)* حرارتله harâretle ; — **hearted,** (-härt'ed) *(a.)* صميمى samîmî ; — **Warmth,** (wawrmth) *(n.)* صيجاقلق sujaqluq ; حرارت harâret ; صميميت sâmîmiyyet.

Warn, wawrn, *(v.a.)* اخبار ا. ihbâr et.; *(fig.)* ايقاظ ا. îqâz et.; *(admonish)* اخطار ا. ihtâr et. ; — **Warning,** (wawrn'ing) *(n.)* اخطار ihtâr.

Warp, wawrp, *(n.)* آرغاج argach ; *(mar.)* پالامار palamar ; *(v.a.)* ايكمك îymek ; *(fig.)* اغفال ا. îgfâl et. ; *(mar.)* پالامارله يوروتمك palamarla yürütmek ; *(land)* اصلاح ا. uslâh et. ; *(lit.)* اسقا ا. isqâ et. ; *(v. n.)* اكريلمك eyrilmek ; *(fig.)* صاپمق sapmaq.

Warrant, wor'ant, *(n.)* رخصت rouhsat ; *(fig.)* صلاحيت salâhiyyet ; *(jud.)* اعلام î'lâm ; *(arrestation)* توقيف مذكره‌سى tevqîf müzekkeresi ; *(security)* كفالت kefâlet ; تأمينات te'mînât ; *(v.a.)* رخصت ويرمك rouhsat vermek ; *(guarantee)* تأمين ا. te'mîn et. ; *(lit.)* تكفل ا. tekeffül et. ; — **officer,** (-of'is-ėr) *(n.)* ضابط وكيلى zâbit vekîli ; *(mar.)* كدكلى gedikli ; — **Warrantable,** (wor'ant-a-bl) *(a.)* مأذون me'zôun ; *(lit.)* صلاحيتدار salâhiyyetdâr ; *(just)* جائز jâ-iz ; حقلى haqlu ; — **Warranted,** (wor'ant-ed) *(a.)* تأميناتلى te'mînâtlu ; غارانتى ايدلمش garanti edilmish ; — **Warranter,** (wor'ant-ėr) *(n.)* كفيل kefîl ; — **Warranty,** (wor'ant-i) *(n.)* كفالت kefâlet ; غارانتى garanti.

Warren, wor'en , *(n.)* طاوشان آغيلى tavshan aghulu ; قورو qorou ; — **Warrener,** (wor'en-ėr) *(n.)* طاوشان بسله‌ين tavshan besleyen.

Warsaw, wawr'saw, *(n.pr.)* وارشووا varshova.

Wart, wawrt, *(n.)* سيكيل siyil ; ناصور nasur ; *(bot.)* بوداق boudaq ; قاباريق qabaruq.

Wary, wā'ri, *(a.)* مدبر müdebbir ; عقللى aqullu ; — **Warily,** (wā'ri-li) *(ad.)* احتياطله ihtiyâtla ; *(lit.)* عاقلانه âqilâne ; — **Wār'iness,** *(n.)* تدبير tedbîr.

Wash, wosh, *(v.a.)* ييقامق yuqamaq ; بانيو ا. banyo et. ; *(waste)* يالامق yalamaq ; آشينديرمق ashundurmaq ; *(metal)* قاپلامق qaplamaq ; يالديزلامق yalduzlamaq ; *(-off)* سيلمك silmek ; تميزلمك temizlemek ; *(v. n.)* ييقانمق yuqanmaq ; *(clothes)* چاماشير ييقامق chamashur yuqamaq ; *(fig.)* طيانمق dayanmaq ; *(n.)* ييقامه yuqama ; چاماشير ckamashur ; *(med.)* بانيو banyo ; لوسيون losyon ; *(mar.)* چاتلاق chatlaq ; چارپينتى charpuntu ; *(shallow)* صيغلق sughluq ; قومسال qoumsal ; *(sediment)* طورتى tortou ; *(waste)* سوپرونتو süprüntü ; آرتيق artuq ; *(coat)* قاپلامه qaplama ; *(fin. & fig.)* دالاويره dalavere ; (بوغونتى) (boghountou) ; — **off** *(a.)* صولار solar ; چيقار chuqar ; **to — overboard** دكز آلمق deniz almaq; صو كتورمك sou gheutürmek ; — **ball,** (-bawl) *(n.)* (يووارلاق) صابون (youvarlaq-) saboun ; — **basin,** (-bās'n) *(n.)* كووت küvet ; ليكن liyen ; — **house,** (-hows) *(n.)* چاشيرخانه chamashurhâne ; — **leather,** (-le*th*'ėr) *(n.)* كودرى geuderi ; — **stand,** *(n.)* لاوابو lavabo ; — **tub,** *(n.)* تكنه tekne ; ليكن liyen ; — **Washable,**

(wosh'a-bl) *(a.)* ییقانیر yuqanur; ثابت sâbit; — **Washed,** (wosht) *(a.)* ییقانمش yuqanmush; *(sugar)* لکه‌لی lekeli; *(fig.)* ساخته sahte; مانوره‌لی manerveli; — **Washer,** (wosh'ėr) *(n.)* ییقاییجی yuqayuju; *(ring)* پول poul; *(v.a.)* پول قویمق poul qomaq; — **Washerman,** (wosh'ėr-man) چماشیرجی chamashurju; — **Washer-woman,** (wosh'ėr-wōō-man) چماشیرجی قادین chamashurju qadun; — **Washy,** (wosh'i) *(a.)* صولی soulou; خفیف hafif.

Washing, wosh'ing, *(n.)* ییقامه yuqa-ma; چماشیر chamashur; — **machine,** (-ma-shēn') *(n.)* چماشیر ماکنه‌سی chama-shur makinesi; — **powder,** *(n.)* چماشیر توزی chamashur tozou; — **up,** *(n.)* ییقامه yuqama; *(lit.)* تطهیر tat-hîr.

Washington, wosh'ing-tun, *(n. pr.)* واشینغتون vashington.

Wasp, wosp, *(n.)* یابان آریسی yaban arusu; — **Waspish,** (wos'pish) *(a.)* *(waist)* اینجه بللی inje belli; *(fig.)* چابوق قیزار chabouq quzar; حدید hadîd.

Wassail, wos'āl, *(n.)* عشرت ishret; آهنك ahenk; *(liquor)* ایچکی ichki; لیکور likeur; (شربت) (sherbet); *(v.n.)* ایچمك ichmek.

Waste, wāst, *(v.a.)* اسراف ا. isrâf et.; هبا ا. hebâ et.; *(wear)* بیتیرمك bitir-mek; ضایع ا. zâyi' et.; *(destroy)* خراب ا. harâb et.; *(fig.)* محو ا. mahv et.; *(v.n.)* خراب او. harâb ol.; هبا او. hebâ ol.; بیتمك bitmek; *(-away)* محو ا. mahv ol.; *(a.)* خالی hâlî; ویران vîrân; *(abandoned)* متروك metrôuk; *(superfluous)* فضله fazla; آرتیق artuq; لزومسز lüzôumsouz; *(n.)* *(act)* اسراف isrâf; *(pl.)* اسرافات isrâfât; *(land)* ویرانه vîrâne; خالی یر hâlî yer; *(loss)* ضیاع zuyâ'; *(lit.)* خرابی harâbî; *(material)* سوپرونتو süprüntü; *(pl.)* فضلات fazlât; **ante — « law »** منع اسرافات « قانونی » men-i isrâfât « qânôunou »; **to — time** وقت ضایع ا. vaqit zâyi' et.; — **book,** *(n.)* قاره‌لامه دفتری qaralama defteri; *(com.)* أل دفتری el defteri; — **lands,** *(n. pl.)* *(lit.)* اراضیٔ متروکه arâ-zî'-i metrôuke; — **pāper,** *(n.)* لزومسز کاغدلر lüzôumsouz kyâdlar; — **Wasteful, -lү,** (wāst'fōōl, -i) *(a.)* & *(ad.)* مسرفانه müsrifâne; *(lit.)* تخریبکارانه tahrîbkyârâne; — **Waster,** (wāst'ėr) *(n.)* مسرف müsrif; *(refuse)* بوزوق شیلر bozouq sheyler; آرتیقلر ar-tuqlar.

Watch, woch, *(n.)* جیب ساعتی jeb sâti; ساعت sât; *(act)* ترصد terassoud; *(guard)* نوبت nebet; پوسته posta; *(mar.)* واردیا vardiya; *(pers.)* نوبتجی nebetji; *(v.n.)* کوزتله‌مك geuzetlemek; ترصد ا. terassoud et.; — **over** (ه) نظارت ا. ...(e-) nezâret et.; *(sick)* (ه) باقق ...(e-) baqmaq; بکله‌مك (کیجه) (ی) ...(i-) (geje-) beklemek; — **bill,** *(n.)* *(mar.)* واچ بیل vach bil; نوبت وظائفی nebet vazâ-ifi; — **box,** *(n.)* نوبت قولوبه‌سی nebet qoulübesi; — **dog,** *(n.)* چوبان کوپکی choban keupeyi; — **key,** (-kē) *(n.)* ساعت آناختاری sât anahtaru; — **māker,** *(n.)* ساعتجی sâtji; — **'man,** *(n.)* بکجی bekji; — **officer,** (-of'is-ėr) *(n.)* نوبتجی ضابط nebetji zâbit; — **word,** *(n.)* پارولا parola; — **watchful,** (woch'fōōl) *(a.)* متیقظ müteyaqquz; *(attentive)* مدقق mü-daqqiq; — **watchfully,** (woch'-fōōl-i) *(ad.)* تیقظله teyaqqouzla; — **watchfulness,** (woch'fōōl-nes) *(n.)* احتیاط ihtiyât; تیقظ teyaqqouz.

Water, waw'tėr, *(n.)* صو sou; ***(v.a.)*** صولامق soulamaq; *(cloth)* خاره‌له‌مك hârelemek; *(v.n.)* صولانمق soulanmaq; **above —** *(a.)* *(fig.)* قورتولمش qour-toulmoush; راحت rahat; *(ad.)* صو اوستنده sou üstünde; **under —** *(ad.)* صو آلتنده sou altunda; **to make —** *(mar.)* صو ا. sou et.; *(urine)* صو دوکمك sou deukmek; **to make the mouth—** آغزینی صولاندیرمق âzunu sou-landurmaq; ایمرندیرمك imrendirmek; — **bearer,** (-bār'ėr) *(n.)* سقا saqa; صوجی soujou; *(ast.)* (برجی) دلو delv (-bürjü); — **cart,** (-kärt) *(n.)* صو آرابه‌سی sou arabasu; آروزوز arozeuz; — **colour,** (-kul'ur) *(a. & n.)* صولی بویا soulou boya; آقواره‌ل aqvarel; — **fall,** (-fawl) *(n.)* چاغلایان châghla-yân; شلاله shilâle; — **fly,** (-flī) *(n.)* صو سینکی sou sineyi; — **gage,** (-gāj) *(n.)* صو مقیاسی sou miqyâsu; (شیشه) (shishe); *(mar.)* واته‌ر کیج vâter-geyj; — **gall,** (-gawl) *(n.)* نم nem; *(pit)* چوقور chouqour; اویوق oyouq;

— **gate,** (-gāt) *(n.)* قاپاق qapaq ; قاپو qapou ; — **level,** *(n.)* صو سویه‌سی sou seviyyesi ; *(instrument)* تسویه روحی tesviye rôuhou ; — **lily,** (-lil'i) *(n.)* نیلوفر nîlüfer ; — **way,** (-wā) *(n.)* صو یولی sou yolou ; *(ship)* یالی کوتوکی yalu kütüy ; — **wheel,** (-hwēl) *(n.)* صو طولابی sou dolabu ; چرخ charq ; — **works,** *(n.pl.)* طولومبه ماکنه‌لری touloumba makineleri ; (فابریقه) (fabriqa); — **wōrn** , *(a.)* آشینمش ashunmush ; — **Watering,** (waw'tėr-ing) *(n.)* ... صو sou... ; *(act)* صولامه soulama ; صو ورمه sou verme ; *(cloth)* خاره‌لمه hâreleme ; مووارە یاپمه mouvare yapma ; — **place** منبع memba' ; چشمه cheshme ; *(resort)* صولار soular ; قاپلیجه‌لر qaplujalar ; (صیفیه) (sayfiye) : — **trough** *(zo.)* یالاق yalaq ; — **Watery,** (waw'tėr-i) *(a.)* صولی soulou ; ایصلاق uslaq.

Waterloo, waw'tėr-lōō, *(n.pr.)* واتەرلو vaterlo ; **battle of** — واتەرلو محاربه‌سی vaterlo mouhârebesi.

Watt, wot, *(n.)* واط vat.

Wattle, wot'l, *(n.)* دال dal ; — **Wattling,** (wot'l-ing) *(n.)* چیت chit.

Waul, wawl, *(v.a.)* میاولامق miyavlamaq ; باغیرمق bârmaq.

Wave, wāv, *(n.)* طالغه dalga ; *(lit.)* موجه mevje ; *(v.n.)* طالغه‌لانمق dalgalanmaq ; *(lit.)* تموج ا. temevvüj et. ; — **length,** *(n.)* *(mar.)* ایکی طالغه آره‌سی iki dalga arasu ; *(sci.)* موجه طولی mevje tôulü ; — **Wavelet,** (wāv'let) *(n.)* طالغه‌جق dalgajuq ; — **Wavy,** (wā'vi) *(a.)* طالغه‌لی dalgalu ; *(lit.)* متموج mütemevvij.

Waver, wā'vėr, *(v.n.)* صاللانمق sallanmaq ; *(fig.)* تردد ا. tereddüd et. ; — **Waverer,** (wā'vėr-ėr) *(n. & a.)* قرارسز qarârsuz ; متردد mütereddid ; — **Waveringly** , (wā'vėr-ing-ly) *(ad.)* صاللانه‌رق sallanaraq ; ترددله tereddüdle.

Wax, waks, *(n.)* بالموی balmoumou ; *(seal)* مهر مومی mühür moumou ; *(ear)* کیر kir ; *(v.a.)* بالموی سورمك balmoumou sürmek ; — **chandler,** (shan'dl-ėr) *(n.)* بالموجی balmoumjou ; — **tāper,** *(n.)* شمعه shem-a ; — **work,** *(n.)* بالموی ایشی balmoumou ishi ; فیکور figür ; — **waxen,** (waks'n) *(a.)* بالمومندن balmoumoundan ; — **axyw,** (waks'i) *(a.)* بالموی کبی balmoumou gibi ; *(fig.)* یومشاق yumushaq ; یاپیشغان yapushgan ; *(incensed)* قاچیق qachuq.

Wax, waks, *(v. n.)* اولمق olmaq ; لشمك ...leshmek ; *(moon)* بویومك beuyümek.

Way, wā, *(n.)* یول yol ; طریق tarîq ; *(manner)* طرز tarz ; *(means)* چاره châre ; وسائط vesâ-it ; *(method)* اصول ousoûl ; **across the** — قارشیده qarshuda ; ... قارشیسنده ... qarshusunda ; **to give** — طیانه‌مامق dayanamamaq ; *(fig. & lit.)* انقیاد ا. inqiyâd et. ; مطاوعت ا. moutâvât et. ; **to lose one's** — یولنی غائب ا. yoloúnou qayb et. ; شاشیرمق shashurmaq ; **by** — **of** طریقیله ...tarîqîle ; طرزنده ...tarzunda ; دیه ...diye ; **by the** — یولده yolda ; *(fig.)* بو میانده bou meyânda ; بو مناسبتله bou minâsebetle ; صیره‌سی کلمش ایکن surasu gelmishken ; **to make** — یول آچمق yol achmaq ; یر ورمك yer vermek ; *(advance)* ایلریله‌مك ilerlemek ; — **in,** *(n.)* کیریش girish ; مدخل medhal ; — **out,** *(n.)* چیقیش chuqush ; چیقه‌جق یر chuqajaq yer ; — **Ways and means,** *(fin.)* واردات varidât ; *(fig.)* وسائط vesâ-it ; *(lit.)* منابع menâbi' ; **committee of** — *(pol.)* واردات انجمنی vâridât enjümeni ; بودجه انجمنی büdje enjümeni ; — **bill,** *(n.)* یولجی لیسته‌سی yoljou listesi ; ەتیکت etiket ; — **fārer,** *(n.)* یولجی yoljou ; —**'fāring,** *(n.)* یولجیلق yoljoulouq ; سفر sefer ; —**'lay,** (-'lā) *(v.a.)* یولنی کسمك yolounou kesmek ; — **side,** (-sīd) *(n.)* یول کناری yol kenaru ; — **station,** (stā'shun) *(n.)* (کوچوك استاسیون) (küchük istasyon) ; متوسط استاسیون mütevassut istasyon ; — **train,** (-trān) *(n.)* هر استاسیونه اوغرایان ترن her istasyona ôurayan tren ; (قونوانسیونه‌ل) (qonvansiyonel) ; — **'ward,** *(a.)* عکسی axi ; عنادجی inâdju ; *(ad.)* عکسیلکله axilikle ; عنادینه inâduna ; — **wardness,** *(n.)* عکسیلك axilik ; ترسلك terslik ; عناد inâd.

We, wē, *(pron.)* بز biz.

Weak, wēk, *(a.)* ضعیف za-îf, (zayuf);

— **ly**, *(ad.)* ضعيف صورتده za-îf sôuretde ; ضعفله zâ'fla ; — **ness**, *(n.)* ضعف zâ'f ; ضعفيت zâ'fiyyet ; — **hearted**, (härt'ed) *(a.)* يورکسز yüreksiz ; قورقاق qorqaq ; — **Weaken**, (wēk'n) *(v.a.)* ضعيفلاتمق zayuflatmaq ; ضعف ويرمك zâ'f vermek ; *(v. n.)* ضعيفلامق zayuflamaq ; — **Weakening**, (wēk'n-ing) *(n.)* ضعيفلامه zayuflama ; ضعف zâ'f ; *(a.)* ضعيفلايان sayuflayan ; — **Weakling**, (wēk'ling) *(n.)* عاجز âjiz ; بيچاره bî-châre.

Weal, wēl, *(n.)* خير hayr ; سعادت se-âdet ; *(lit.)* رفاه refâh ; *(mark)* بره bere ; ايز iz ; **the public** — منافع عامه menafî' âmme ; مملكتك سعادتی memleketin se-âdeti ; **in** — **and woe** اقبال وادبارده iqbâl ve idbârda.

Wealth, welth, *(n.)* ثروت servet ; — **Wealthy**, (welth'i) *(a.)* زنكين zengin ; ثروتلی servetli ; — **Wealthily**, (welth'i-li) *(ad.)* ثروتله servetle.

Wean, wēn, *(v.a.)* سوتدن كسمك sütden kesmek ; *(fig.)* صوغوتمق sogoutmaq ; — **Weanling**, (wēn'ling) *(a.)* سوتدن كسيلمش sütden kesilmish.

Weapon, wep'un, *(n.)* سلاح silâh ; *(pl.)* اسلحه esliha ; — **Weaponless**, (wep'un-les) *(a.)* سلاحسز silâhsuz.

Wear, wār, *(v.a.)* قوللانمق qoullanmaq ; اسكيتمك eskitmek ; *(carry)* كيمك giymek ; حامل او. hâmil ol. ; طاقمق taqmaq ; *(appear)* كوسترمك geustermek ; *(rub)* آشيندرمق ashundurmaq ; *(-out)* محو ا. mahv et. ; *(fig.)* يورمق yormaq ; *(v.n.)* اسكيمك eskimek ; ييپرانمق yupranmaq ; آشينمق ashunmaq ; *(-well)* ايی طايانمق iyi dayanmaq ; *(n.)* استعمال istî'mâl ; ييمه yenme ; آشينمه ashunma ; — **and tear** *(n.)* ييپرانمه yupranma; اسكيمه eskime; — **Wearable**, (wār'a-bl) *(a.)* كييلير giyilir ; طاقيلير taqulur.

Weary, wē'ri, *(a.)* يورغون yorgoun ; بزكين bezgin ; *(causing)* يوروجی yoroujou ; *(v.a.)* يورمق yormaq ; *(v.n.)* يورلمق yoroulmaq ; *(fig.)* كوزلمك geuzlemek ; — **Weariless**, (wē'ri-les) *(a.)* يورولماز yoroulmaz , طورماز dourmaz ; — **Wearily**, (wē'ri-li) *(ad.)* يورغون بر حالده yorgoun bir halde ; — **Weariness**, (wē'ri-nes) *(n.)* يورغونلق yorgounlouq ; *(fig.)* بزكينلك bezginlik ; اوصانج ousanj ; — **Wearisome**, (wē'ri-sum) *(n.)* يوروجی yoroujou ; *(fig.)* اوصاندريجی ousanduruju ; — **Wearisomely**, (wē'ri-sum-li) *(ad.)* اوصانجله ousanjla ; يوررق yoraraq ; — **Wearisomeness**, (wē'ri-sum-nes) *(n.)* يوروجيلق yoroujoulouq ; صيقمه suqma ; ازعاج iz-âj ; يورغونلق yourgounlouq.

Weasand, wē'zand, *(n.)* بوغاز boghaz ; غيرتلاق gurtlaq.

Weasel, wē'zl, *(n.)* *(zo.)* كلينجك gelinjik.

Weather, we*th*'ėr, *(n.)* هوا hava ; *(a.)* *(mar.)* روزكار اوستی... rüzgyar üstü... ; *(v.a.)* طولاشمق dolashmaq ; آشمق ashmaq ; *(fig.)* مقاومت ا. mouqâvemet et. ; *(v.n.)* صولمق solmaq ; — **beaten**, (bēt'n) *(a.)* فيرطنه يه ياقالانمش furtunaya yaqalanmush; *(fig.)* پيشكين pishkin ; — **bound**, (-bownd) *(a.)* ليمانده قاپانمش lumanda qapanmush ; فيرطنه دن قاچمش furtunadan qachmush; — **cock**, *(n.)* فير دوندی fur-deundü; — **gauge**, (-gāj) *(mar.)* روزكاره نظراً وضعيت rüzgyara nazaran vazuyyet ; *(fig.)* تفوق tefevvouq ; **to gain the** — روزكار اوستنه كچمك rüzgyar üstüne gechmek ; *(fig.)* تفوق ا. tefevvouq et. ; — **glass**, *(n.)* بارومتره barometre.

Weave, wēv, *(v.a.)* اورمك eurmek ; طوقومق doqoumaq ; *(v.n.)* طوقومه جيلق ا. doqoumajuluq et. ; — **Weaver**, (wēv'ėr) *(n.)* طوقومه جی doqoumaju ; — **Weaving**, (wēv'ing) *(n.)* طوقومه جيلق doqoumajuluq ; *(lit.)* نسج nesj ; — **Woven**, (wōvn) *(a.)* طوقونمش doqounmoush ; *(lit.)* منسوج mensôuj; طوقومه doqouma.

Web, web, *(n.)* أوركو eurgü ; قوماش qoumash ; *(lit.)* نسج nesj ; *(net)* آغ â ; *(sci.)* شبكه shebeke ; *(ana.)* زار zar ; دری deri ; *(roll)* طوپ top ; — **footed**, *(a.)* آياغی زارلی ayâ zarlu.

Wed, wed, *(v.a.)* نكاح ا. nikyâh et.; *(lit.)* تزويج ا. tezvîj et. ; *(fig.)* برلشمك birleshmek ; *(v.n.)* نكاح او. nikyâh ol. ; أولنمك evlenmek ; — **Wedding**, (wed'ing) *(n.)* عقد aqd ; نكاح nikyâh ; دوكون düyün ; — **bed** كابين

یاتاغی gelin yatâ; — **day** *(lit.)* یوم ازدواج yevmi izdivâj; دوکون düyün; ولیمه velîme; — **dress** کلین اثوابی ge-lin esvabu; — **present** دوکون هدیه‌سی düyün hediyesi; — **ring** نکاح یوزوکی nikyâh yüzüy.

Wedge, wej, *(n.)* قاما qama; سیکیل siyil; *(v.a.)* یارمق yarmaq; سیکیل قومق siyil qomaq; — **shaped**, (-shāp'd) *(a.)* قاما شکلنده qama sheklinde; سیکیل کبی siyil gibi.

Wedgewood, wej'wood, *(n.)* *(-ware)* (اشیا) مرمر تقلیدی mermer taqlîdi (-eshyâ).

Wedlock, wed'lok, *(n.)* ازدواج izdi-vâj; نکاح nikyâh.

Wednesday, wenz'dā, *(n.)* چهارشنبه (کونی) charshamba (-günü).

Weed, wēd, *(n.)* اوت ot; *(fig.)* دکرسز شی deyersiz shey; *(pl.)* ماتم اثوابی matem esvabu; *(v.a.)* اوتلرینی آییقلامق otlarunu ayuqlamaq; *(fig.)* تمیزلمك temizlemek; — **Weedy**, (wēd'i) *(a.)* اوتلی otlou; *(like)* اوت کبی ot gibi; *(fig.)* دکرسز deyersiz.

Weed, wēd, *(n.)* *(med.)* ممه التهابی meme iltihâbu.

Week, wēk, *(n.)* هفته hafta; — **ly**, *(ad.)* *(a.)* هفته‌لق haftaluq; *(lit.)* اسبوعی üsbôu-i; *(ad.)* هفته‌ده بر haftada bir; *(n.)* هفته‌لق غزته haftaluq gazete; هفته‌لق مجموعه haftaluq mejmou-a; — **'day**, (-dā) *(n.)* عادی کون âdî gün; *(pl. & lit.)* ایام عادیه eyyâmu âdiye; — **end**, *(n.)* هفته نهایتی hafta nihâyeti; *(fig.)* بازار (pazar); تعطیل کونی (tâ'tîl günü); (هفته تعطیلی) (hafta tâ'tîli).

Ween, wēn, *(v.n.)* صانمق sanmaq; ظن ا. zann et..

Weep, wēp, *(v.n.)* آغلامق âlamaq; *(med.)* ترلمك terlemek; *(hang)* صارقمق sarqmaq; *(v.a.)* *(fig.)* آجیمق ajumaq; یاش دوکمك yash deukmek; — **Weep-ing**, (wēp'ing) *(a.)* آغلایان âlayan; کوزلری یاشلی geuzleri yashlu; *(droop-ing)* صارقیق sarquq; — **willow** صالقیم سوکود salqum seuyüd; — **Wept**, *(a.)* آغلامش âlamush.

Weever, wē'vėr, *(n.)* *(zo.)* زارغانه بالغی zargana balugh.

Weevil, wēv'il, *(n.)* *(zo.)* ذخیره قوردی zahîre qourdou; بغدای بیتی bôuday biti.

Weft, weft, *(n.)* آتغی atgu; پود pod.

Weigh, wā, *(v.a.)* طارتمق tartmaq; *(lit.)* وزن ا. vezn et.; *(fig.)* تدقیق ا. tedqîq et.; دوشونمك düshünmek; *(v.n.)* ثقلتی او. ...siqleti ol.; کلمك ...gelmek; *(fig.)* اهمیتی او. ehemmiyyeti ol.; تأثیر ا. te'-sîr et.; — **in** طارتیلمق tartulmaq; — **down** آغر کلمك âr gelmek; *(fig.)* مأیوس ا. me'yôus et.; — **upon** اوزرینه چوکمك üzerine cheukmek; — **Weigher**, (wā'ėr) *(n.)* قنطارجی qantarju; — **Weigh'ing machine**, باسکول baskül.

Weight, wāt, *(n.)* ثقلت siqlet; *(lit.)* وزن vezn; آغرلق ârluq; *(mass)* طارتی tartu; (درهم) (direm); *(fig.)* اهمیت ehemmiyyet; — **Weightily**, (wāt'i-li) *(ad.)* آغر صورتده âr sôuretde; اهمیتله ehemmiyyetle; — **Weighty**, (wāt'i) *(a.)* آغر âr; ثقیل sâqîl; *(fig.)* اهمیتلی ehemmiyyetli.

Weimar, vī'mėr, *(n. pr.)* وایمار vaymar.

Weir, wēr, *(n.)* سد sedd; *(fishing)* دالیان dalyan.

Weird, wērd, *(n.)* قدر qader; طالع tâlî'; *(charm)* سحر sihr; *(a.)* *(lit.)* مقدر mouqadder; سحرباز sihirbâz; *(v.a.)* قسمت ا. qismet et..

Welcome, wel'kum, *(a.)* موافق mou-vâfuq; خوش hosh; *(gladness)* موجب ممنونیت môujibi memnôuniyyet; آرزو ایدیلیر arzôu edilir; *(int.)* ! خوش کلدیکز hosh geldiniz!; ! بویورك bouyou-roun!; *(n.)* استقبال istiqbâl; *(lit.)* حسن قبول hüsnü qabôul; *(v.a.)* حسن قبول ا. hüsnü qabôul et.; **to bid** — استقبال ا. istiqbâl et.; قارشیلامق qarshulamaq.

Weld, weld, *(n.)* *(bot.)* جهری jehri.

Weld, weld, *(v.a.)* قایناق یاپمق qaynaq yapmaq; لحیملمك lehimlemek; *(fig.)* ربط ا. rabt et.; — **Weld'ėr**, *(n.)* قایناق یاپان qaynaq yapan; لحیمجی le-himji; — **Weld'ing**, *(n.)* قایناق qay-naq; لحیم lehim; — **machine** قایناق ماکنه‌سی qaynaq makinesi.

Welfare, wel'fār, *(n.)* سعادت se-âdet; *(lit.)* رفاه refâh; *(health)* عافیت âfiyet; حال hâl.

Welkin, wel'kin, *(n.)* *(lit.)* افلاك eflâk; آسمان âsimân.

Well, wel, *(n.)* قویو qouyou; *(cavity)* بوشلق boshlouq; **the —s** منبعلر men-

bâ'lar ; قويولر qouyoular ; — **drain,** (-drān) *(n.)* مجرا mejrâ ; — **sinkėr,** *(n.)* قويوجى qouyoujou ; — **sinking,** *(n.)* قويو قازمه qouyou qazma ; قويو حفرى qouyou hafri ; — **water,** (-waw'tėr) *(n.)* قويو صويى qouyou souyou ; آجى صو aju sou.

Well, wel, *(a.)* ايى iyi ; *(ad.)* اعلا â'lâ ; ايجه iyije ; حقيله haqqîle ; *(int.)* ! اعلا (پك) (pek-) â'lâ ! ; ! ايى بك pekîy ! ; ! ئەى ey ! ; — **off** *(ad.)* ايى بر حالده iyi bir halde ; كارلى kyârlu ; — **up** *(a.)* ايى بيلير iyi bilir; حقيله واقف haqqîle vâquf ; **just as** — مساوى müsâvî ; بلكه دها ايى belki daha iyi ; —**'advised,** (-ad-vīzd') *(a.)* عقللى aqullu ; *(lit.)* مدبر müdebbir ; مصيب mousîb ; —**'being,** (-bē'ing) *(n.)* ايلك iyilik ; سعادت se-âdet ; *(lit.)* رفاه refâh ; — **bred,** *(fig.)* تربيه‌لى terbiyeli ; كبار kibar ; *(zo.)* جنس jins ; —**'done,** (-'don) *(a.)* ايى iyi ; *(meat)* ايى پيشمش iyi pishmish ; *(int.)* ! آفرين âferin ! ; —**'known,** (-'nōn) معروف mâ'rôuf ; مشهور mesh-hôur ; — **' meaning,** (-'mēn'ing) *(a.)* صميمى samîmî ; — **'meant,** (-'ment) *(ad.)* حسن نيتله hüsnü niyyetle ; ايى فكرله iyi fikirle ; صميمانه samîmâne ; — **' nigh,** (-'nī) *(ad.)* آز قالدى az qaldu ; همان همان hemen hemen ; *(almost)* همان hemen ; عادتا âdetâ... ; — **'read,** (-'red) *(a.)* عالم âlim ; چوق اوقومش choq oqoumosh ; — **'spōken,** *(a.)* خوش hosh ; *(pers.)* طاتلى افاده‌لى tatlu ifâdeli ; — **wishėr,** *(n.)* دوست dost ; *(lit.)* خيرخواه hayurhâh ; — **'won,** *(a.)* حقيله قازانلمش haqqîle qazanulmush ; لايق lâyuq.

Welsh, welsh, *(a.)* وه‌لش velsh ; ... غال gal ... ; غولوا golüva ; *(n.)* وه‌لش شيوه‌سى velsh shîvesi ; *(n. pl.)* وه‌لشلر velshler ; غولوالر golüvalar ; — **rabbit,** *(n.)* قيزارمش پينيرلى اكمك quzarmush peynirli ekmek.

Welt, welt, *(n.)* كنار kenar ; بوردور bordür ; *(v.a.)* كنار چكمك kenar chekmek.

Welter, wel'tėr, *(v. n.)* (ايچنده) ياتمق (ichinde-) yatmaq ; يووارلانمق youvarlanmaq.

Welter - weight, wel'tėr-wāt, *(n.)* آغير ثقلت âr siqlet.

Wen, wen, *(n.) (med.)* اور our.

Wench, wensh, *(n.)* قيز quz ; *(negress)* زنجيه zenjiye ; *(v. n.)* (زنپاره‌لق ا.) (zamparaluq et.).

Went, went, *(pa. t.)* كيتدى gitdi.

West, west, *(n.)* غرب garb ; *(a.)* غربى garbî ; *(mar.)* باطى butu ; — **Indies,** (in'diz) *(n.pr.)* هند غربى hindi garbî ; — **West'ėrlү,** (-li) *(a.)* غربدن garbden ; *(to)* غربه garbe ; — **West'ėrn,** *(a.)* غربى garbî ; ... غرب garb... ; *(n.)* غربلى garblu ; — **Westėrnizā'tion,** (-ni-zā'shun) غربليلاشمه garblulashma ; — **West'ėrnize,** (-īz) *(v.n.)* غربليلاشمق garblulashmaq ; — **West'ward,** *(ad.)* (طوغرى) غربه garbe (-dôrou).

Wet, wet, *(a.)* ايصلاق uslaq ; ياش yash; *(rain)* ياغمورلى yâmourlou ; *(drink)* ايچكى قوللانير ichki qoullanur ; *(fig.)* (ايچكيلى) (ichkili) ; *(n.)* صو sou ; ايصلاقلق uslaqluq ; ياغمور yâmour ; *(moisture)* رطوبت routôubet ; نم nem ; *(v.a.)* ايصلاتمق uslatmaq; *(drink)* (شرفنه) ايچمك (ك) ... (in-) sherefine ichmek ; **a — blanket** ايصلاق يورغان uslaq yorgan ; *(fig.)* طاتسزلق tatsuzluq ; پيشمش آشه صوغوق صو pishmish asha soghouq sou ; — **ness,** *(n.)* ايصلاقلق uslaqluq ; نم nem ; رطوبت routôubet ; — **Wetting,** (wet'ing) *(n.)* ايصلاتمه uslatma ; *(lit.)* ترطيب tartîb ; — **Wettish,** (wet'ish) *(a.)* ايصلاقجه uslaqja; نمليجه nemlije.

Wether we*th*'ėr, *(n.)* بورمه قويون bourma qoyoun.

Whack, hwak, *(n.)* ضربه darbe; پاطيردى paturdu ; *(v.a.)* ووروق vourmaq ; *(fig.)* باى ا. pay et..

Whale, hwāl, *(n.)* بالينه بالغى balina balugh ; — **bone,** (-bōn) *(n.)* بالنا balena ; — **oil,** *(n.)* بالينه ياغى balina yâ ; — **Whaler,** (hwāl'ėr) *(n.)* (بالينه) بالقجى (balina-) baluqju ; *(boat)* بالقجى كميسى baluqju gemisi.

Wharf, hworf, *(n.)* ريختيم ruhtum ; اسكله iskele ; *(fig.)* ريختيم ياپمق rihtum yapmaq ; — **Wharfage,** (hworf'āj) *(n.)* اسكله پاره‌سى iskele parasu ; ريختيم اجرتى ruhtum üjreti ; — **Whar-**

finger, (hworf'in-jėr) *(n.)* اسكله كهياسی iskele kyahyasu; رخيتم مأموری ruhtum me'mûrou.

What, hwot, *(pron. & int.)* ... نه ne... ; — **ev'ėr,** هرنه her ne.. ; — **soever,** (-sō-ev'ėr) هركيم herkim....

Whatnot, hwot'not, *(n.)* ئه تاژه‌ر eta-jer; راف raf.

Wheal, hwēl, *(n.)* چيبان chiban ; سيويلجه sivilje.

Wheat, hwēt, *(n.)* بغدای bôuday ; — **ear,** (-ēr) *(n.)* *(zo.)* سرچه (قوشی) serche (-qoushou); — **Wheaten** , (hwēt'n) *(a.)* بغدای (دن) bôuday (-dan).

Wheedle, hwēd'l, *(v.a.)* اوقشامق oq-shamaq ; يومشاتمق yumushatmaq ; — **Wheedler,** (hwēd'lėr) *(n.)* يالتاق yaltaq; — **Wheedling,** (hwēd'ling) *(n.)* يالتاقلق yaltaqluq ; طاتليلق tatlu-luq ; *(lit.)* نوازش nüvâzish.

Wheel, hwēl, *(n.)* تكرلك tekerlek ; *(mach.)* چرخ charq ; *(mar.)* طولاب dolab ; *(fig.)* طالع tâli'; *(lit.)* دوران devrân ; بيسقلت bisiqlet; *(v.a.)* چويرمك chevirmek ; *(convey)* چكمك chek-mek ; كوتورمك geutürmek ; *(v.n.)* دونمك deunmek ; دور ا. devr et. ; — **of life** زوئيتروپ zo-itrop ; *(fig.)* آيينهٔ (دوران) (âyîneyi devrân) ; —**s within** —**s** *(fig.)* قاريشيقلق qarushuqluq ; عرب صاچی arab sachu ; **there are —s within —s** *(fig.)* هر شيئك بر چاره‌سی واردر her sheyin bir chàresi vardur ; بر يولی بولونور bir yolou boulounour ; **to break a butterfly upon the —** *(fig.)* ايشی اعظام ا. ishi î'zâm et. ; حبه‌يی قبه ياپمق habbeyi qoubbe yapmaq ; — **barrow,** (bar'rō) *(n.)* أل آرابه‌سی el arabasu ; — **work,** *(n.)* *(pl.)* چرخلر charqlar ; — **'wright,** (-'rīt) *(n.)* تكرلكجی tekerlekji ; آرابه ياپيجی araba yapuju ; — **wheeler,** (hwēl'ėr) *(n.)* تكرلكجی tekerlekji ; آرابه‌جی arabaju; *(zo.)* آرقه باركيری arqa beygiri.

Wheeze, hwēz, *(v.n.)* صولومق solou-maq ; خيرلامق hurlamaq ; — **wheez-ing,** (hwēz'ing) *(n.)* صولوق solouq ; خيرلتی hurultu.

Whelk, hwelk, *(n.)* *(zo.)* شيطان كلاهی sheytan külahu.

Whelm, hwelm, *(v.a.)* باطيرمق ba-turmaq ; بوغمق bômaq.

Whelp, hwelp, *(n.)* كوپك ياوروسی keu-pek yavrousou ; ياورو yavrou ; *(fig.)* (ايت) (it) ; *(v.)* ياوورولامق yavroula-maq.

When, hwen, *(ad.)* نه زمان ne zemân ; — **ev'ėr,** هرنه زمان herne zemân ; نه وقت ne vaqit.

Whence, hwens, *(ad.)* نره‌دن nereden; نه‌دن neden ; — **soe'ver,** (-sō-ev'ėr) هر نره‌دن her nereden.

Where, hwār, *(ad.)* نره‌ده nerede ; — **about,** *(ad.)* نره‌لرده nerelerde ; *(n.)* *(pl.)* بولونديغی ير bouloundôu yer ; *(fig.)* معلومات (حقنده) (haqqunda-) mâ'lôumât ; — **as,** (-az) حسبيله ...hasebîle; *(since)* مادامكه mâdemki; *(while)* حالبوكه halbouki ; اولديغی حالده ...oldôu halde; — **by',** (-bī') بو صورتله bou sôuretle ; بوننله bounoula ; — **v'ėr,** هر يرده her yerde ; نره‌يه ne-reye... ; — **'fore,** (-'fōr) بو سببدن bou sebebden ; بناءً عليه binâ-en aleyh ; نه‌دن ؟ neden ? ; *(n.)* اسباب esbâb ; — **in',** *(fig.)* نه خصوصده ؟ ne housôusda ? ; — **in'to,** (-'tōō) نه‌يه ؟ neye ? ; هانكيسنه ؟ hangisine ? ; — — **of',** (كه) اونك (ki-) onoun ; *(what)* نه‌نك ؟ nenin ? ; — **upon',** نه اوزرينه ؟ ne üzerine ? ; بونك اوزرينه bounoun üzerine ; — **with',** نه ايله ؟ neyle? ; — **withal',** (-wi*th*-awl') *(n.)* وسائط vesâ-it.

Wherry, hwer'i, *(n.)* صاندال sandal; *(pl.)* مراكب merâkib.

Whet, hwet, *(v.a.)* بيله‌مك bilemek ; *(fig.)* تحريك ا. tahrîk et. ; *(appetite)* اشتها ويرمك ishtah vermek ; *(n.)* *(act)* بيله‌مه bileme ; تحريك tahrîk ; — **'stone,** (-stōn) *(n.)* بيله‌كی طاشی biley tashu ; مصاد masad ; *(stimulating)* منبه münebbih ; تشويق teshvîq.

Whether, hwe*th*'ėr, *(pron.)* هانكيسی hangisi ; مى ؟ ...mi ? ; *(conj.)* عجبا ؟ ajebâ ? ; ...ايستر ister... ; — **or not** هر حالده her halde ; مطلقا moutlaqâ; **I do not know — «he will come»** «كله‌جك»مى بيلميورم «gelejek»-mi bil-miyoroum ; — **he does or not** ايستر ياپسين ايستر ياپماسين ister yapsun ister yapmasun.

Whew, hwū, *(int.)* واى ! vay ! ; (دهشت !) (deh-shet !) ; *(v.n.)* واى ديمك

vay demek; *(bustle)* قوشمق qosh-maq; فيرلامق furlamaq.

Whey, hwā, *(a.)* سوت صويى süt sou-you; صو sou; — **faced,** (-fās'd) *(a.)* بكزى آتمش benzi atmush.

Which, hwich, *(pron.)* هانكى ؟ hangi?; كه ...ki; — **is** — هانكيسى ؟ hangisi?; آكلاشيلمادى‌كه هانكيسى anla-shulmadu-ki hangisi; — **ev'ėr,** هر هانكى her hangi; هانكيسى hangisi.

Whid, hwid, *(n.)* سريع حركت serî' hareket; *(lie)* يالان yalan; (مارتاوال) (martaval); **to cut —s** يالان سويلەمك yalan seuylemek; آتمق atmaq.

Whiff, hwif, *(n.)* نفس nefes; *(air)* هوا hava; *(eye)* باقيش baqush; *(boot)* صاندال sandal; *(v.a.)* اوفلەمك üfle-mek; **to take a —** بر نفس چكمك bir nefes chekmek.

Whig, hwig, *(n.)* ليبەرال liberal; *(pl.)* احرار ahrâr.

While, hwīl, *(n.)* مدت müddet; زمان zemân; *(ad.)* ايكن ...iken; اثناسنده ...esnâsunda; *(fig.)* اولديغى حالده ...ol-dôu halde; *(as long as)* جه ...je, ...ja; — **away** *(fig.)* وقت كچيرمك vaqit ge-chirmek; **a long —** خيلى مدت haylu müddet; اوزون مدت ouzoun müd-det; **a little —** بر آز (زمان) bir az (-zemân); **it is worth —** (زحمتە) دكر (zahmete-) deyer; *(negati-ve)* (زحمتە) دكمز (zahmete-) deymez.

Whim, hwim, *(n.)* مراق merâq; (قاپريس) (qapris); *(mine)* وينچ vinch; *(fig.)* اوجاق ojaq; — **Whimsical,** (hwim'-zik-al) *(a.)* خيالى hayâlî; *(odd)* غريب garîb; — **Whimsically,** (hwim'zik-al-i) *(ad.)* خيال ايلە hayâlle; غرابتلە ga-râbetle; — **Whimsicality,** (hwim-zik-al'i-ti) *(n.)* غرابت garâbet; — **Whimsy,** (hwim'zi) *(n.)* قوورونتو qourounto; *(fig.)* قاچيقلق qachuqluq.

Whimbrel, hwim'brel, *(n.)* *(zo.)* كورلى قوشى kürlü qoushou.

Whimper, hwim'pėr, *(v.n.)* آغلار كبى سويلەمك âlar gibi seuylemek; *(fig.)* ميريلدانمق muruldanmaq; — **Whim-pering,** (hwim'pėr-ing) *(n.)* قيصيق سس qusuq ses; *(fig.)* ميريلدانمه muruldan-ma; — **Whimperingly,** (hwim'pėr-ing-li) *(ad.)* قيصيق سسلە qusuq sesle; آغلار كبى âlar gibi.

Whin, hwin, *(n.)* *(bot.)* قاطير طرناغى qatur turnâ; — **Whinny,** (hwin'i) *(a.)* چاليلق chaluluq.

Whine, hwīn, *(v.n.)* آغلار كبى ياپمق âlar gibi yapmaq; *(n.)* (يالاندن) آغلامه (yalandan-) âlama; — **Whining, -ly,** (hwīn'ing-li) *(a.)* & *(ad.)* آغلار كبى âlar gibi.

Whinstone, hwin'stōn, *(n.)* مرمر mer-mer; (سرت) طاش (sert-) tash.

Whip, hwip, *(n.)* قامچى qamchu; *(coachman)* آرابەجى arabaju; *(parlia-ment)* (فرقه آدمى) (furqa adamu); (معقب) (mou-aqqib); (دعوتجى) (dâ'-vetji); *(call)* دعوت dâ'vet; *(tackle)* تك پالانغه tek palanga; (ماقاره) (ma-qara); *(v.a.)* قامچيلامق qamchulamaq; *(fig.)* دوومك deuvmek; *(drive)* سورمك sürmek; *(cooking)* وورمق vourmaq; چالقامق chalqamaq; *(-off)* قالديرويرمك qalduruvermek; چيقارمق chuqarmaq; *(-up)* دفع ا. def et.; *(sewing)* باصديرمق basdurmaq; چويرمك chevirmek; *(pol.)* طوپلامق toplamaq; *(v. n.)* كيديويرمك gidivermek; فيرلامق furlamaq; **rid-ing —** قيرپاچ qurpach; — **and spur** *(fig.)* على العجله alel-ajele; — **cord,** *(n.)* (قامچيلق) ايپ (qamchuluq (-ip); — **hand,** *(n.)* صاغ أل sâ el; *(fig.)* تفوق tefevvouq; غلبه galebe; — **māker,** *(n.)* قامچيجى qamchuju; — **Whipper,** (hwip'ėr) *(n.)* (فالاقەجى) (falaqaju); — **in** *(n.)* *(hunt)* (تازى سايسى) (tazu seyisi); *(pol.)* فرقه اركانى furqa erkyâ-nu; (مراقب) (mürâqib); — **snapper** *(n.)* باجاقسز bajaqsuz; چاپقين chapqun; — **Whipping,** (hwip'ing) *(n.)* قامچيلامه qamchulama; *(fig.)* طياق dayaq; *(binding)* باغ bâ; ديكيش di-kish.

Whip-poor-will, hwip'-pōōr-wil', *(n.)* *(zo.)* ياغمور قوشى yâmour qoushou; چوبان آلداتان choban aldatan.

Whir, hwėr, *(v. n.)* اوچمق ouchmaq; (ويزلامق) (vuzlamaq); *(n.)* اوغولتى ou-ghoultou.

Whirl, hwėrl, *(n.)* دونوش deunüsh; *(fig.)* كرداب girdâb; *(v.n.)* (خيزلى) دونمك (huzlu-) deunmek; *(v.a.)* دونديرمك deundürmek; *(fig.)* فيرلاتمق furlat-maq; — **about,** *(n.)* دور devr; چرخ charh; — **pool,** *(n.)* كرداب girdâb;

— **wind,** *(n.)* قاصيرغه qasurga ; *(fig. & lit.)* كردباد girdbâd ; — **Whirling,** (hwėrl'ing) *(a.)* دونر deuner; دوار devvâr.

Whirligig, hwėr'li-gig, *(n.)* اويونجاق oyounjaq ; **merry** — آتلى قارينجه atlu qarunja.

Whisk, hwisk, *(n.) (act)* سيلكمه silkme; *(brush)* سوپورگه süpürghe ; *(eggs)* تل tel ; *(v. n.)* صيچراماق suchramaq ; ظيپلاماق zuplamaq ; *(v.a.)* سوپورمك süpürmek ; فيرلاتمق furlatmaq.

Whisker, hwisk'ėr, *(n.)* يان صقال yan saqal ; (فاوورى) (favori) ; *(zo.)* بييق buyuq ; — **Whiskered,** (hwis'kėrd) *(a.)* فاووريلى favorili ; بييقلى buyuqlu.

Whisky, hwis'ki, *(n.)* ويسكى viski.

Whisper, hwis'pėr, *(v.)* فيصيلدامق fusuldamaq ; *(n.)* فيصيلتى fusultu ; — **Whisperer,** (hwis'pėr-ėr) *(n.)* *(rel.)* مفسد müfsid ; — **Whispering,** (hwis'pėr-ing) *(n.)* *(act)* فيصيلدامه fusuldama ; *(fig.)* فساد fesâd ; *(a.)* فيصيلتيلى fusultulu ; — **Whisperingly,** (hwis'pėr-ing-li) *(ad.)* فيصيلدايه‌رق fusuldayaraq ; *(fig.)* قولاغنه qoulâna ; خفيفجه hafifje.

Whist, hwist, *(n.)* ويست vist.

Whist, hwist, *(a.)* سسسز sessiz ; *(int.)* ! صوص sous ! .

Whistle, hwis'l, *(v.)* ايصليق چالمق usluq chalmaq ; *(n.)* ايصليق usluq ; *(blast)* دودوك düdük ; **to pay for one's** — *(fig.)* چوق طوزلى‌يه مال او. choq touzlouye mâl ol. ; **to wet one's** — *(fig.)* بر ايكى دانه آتمق bir iki tâne atmaq ; — **Whistlingly,** (hwis'l-ing-li) *(ad.)* ايصليق چاله‌رق usluq chalaraq.

Whit, hwit, *(n.)* ذره zerre ; نقطه noqta ; **every** — *(fig.)* كاملاً kyâmilen ; بوتون نقاطده bütün noqâtda ; **not a** — هيچ hich ; اصلا aslâ.

White, hwīt, *(a. & n.)* بياض beyaz ; آق aq ; *(pale)* رنكسز renksiz ; *(pure)* صاف sâf ; *(fig.)* عفيف afîf ; *(v.a.)* بياضلاتمق beyazlatmaq ; — **ness,** *(n.)* بياضلق beyazluq ; — **'bait,** (-'bāt) *(n.)* *(zo.)* كموش بالغى gümüsh balugh ; *(-dinner)* *(pol.)* تعطيل ضيافتى tâ'til zuyâfeti ; — **' boy,** *(n.)* زوربا zorba ; شقى shaqî ; *(pl.)* اشقيا eshqiyâ ; — **'lead,** (-'led) *(n.)* اوستوبج üstübej ; — **'livered,** (liv'-ėrd) *(a.)* قورقاق qorqaq ; جبين jebîn ; — **w'ash,** (-wosh) *(n.)* باداته bada-na ; *(v.a.)* باداته ا. badana et. ; — **washer,** (-wosh'ėr) *(n.)* باداته‌جى badanaju ; — **Whiten,** (hwīt'n) *(v.a.)* بياضلاتمق beyazlatmaq ; *(v. n.)* بياضلانمق beyazlanmaq ; — **Whiting,** (hwīt'ing) *(n.)* *(zo.)* مزكيت بالغى mezgit balugh ; مه‌رلان merlan ; *(chalk)* تباشير tebeshir ; (اسپانيا بياضى) (ispanya beyazu) ; — **Whitish,** (hwīt'ish) *(a.)* بياضمسى beyazumsu ; آچيق aqchul ; — **Whites,** (hwītz) *(n.)* *(med.)* سيلان seyelân.

Whither, hwith'ėr, *(ad.)* نره‌يه ؟ nereye ? ; — **soever,** (-sō-ev'ėr) هر نره‌يه her nereye ; هر يره her yere.

Whitlow, hwit'lō, *(n.)* *(med.)* طولامه dolama.

Whitsuntide, hwit'sun-tīd, *(n.)* پنته‌قوت penteqot ; *(lit.)* عيد خمسين îdi hamsîn.

Whittle, hwit'l, *(n.)* چاقى chaqu ; پيچاق puchaq ; *(v.a.)* كسمك kesmek ; طوغرامق dôramaq.

Whiz, hwiz, *(n.)* ويزلتى vuzultu ; *(v. n.)* ويزلامق vuzlamaq.

Who, hōō, *(pron.)* كيم kim ; *(pl.)* كيملر kimler ; — **ev'ėr,** هر كيم her kim ; — **soever,** (-sō-ev'ėr) كيم اولورسه اولسون kim oloursa olsoun.

Whole, hōl, *(a.)* بوتون bütün ; تمام tamâm ; هپ hep ; جمله jümle ; *(fig.)* صاغلام sâlam ; ايى iyi ; *(n.)* هپسى hepsi ; مجموع mejmôu' ; — **ness,** *(n.)* *(lit.)* تماميت tamâmiyyet; **on the** — جمعاً jem-an ; *(fig.)* عموميتله oumôumiyyetle ; — **Wholly,** (-hō'li) *(ad.)* كاملاً kyâmilen ; كلياً külliyen.

Wholesale, hōl'sāl, *(n.)* طوپدن صاتيش topdan satush ; *(a.)* طوپدن topdan ; *(fig.)* واسع vâsî' ; كلى küllî ; — **dealer,** (-del'ėr) *(n.)* طوپدانجى topdanju ; تجار tüjjar ; — **business,** (buz'nes) *(n.)* طوپدن معامله topdan mou-âmele.

Wholesome, hōl'sum, *(a.)* صاغلام sâlam ; موافق mouvâfuq ; *(healthy)*

صحی suhhî; نافع nâfî': — ly, *(ad.)* صاغلام صورتده sâlam sôuretde; — **ness,** *(n.)* صاغلاملق sâlamluq; *(fig.)* اصابت isâbet; نفع nefi'; صحیلك suh-hîlik.

Whom, hōōm, *(pron.)* کیمی ؟ kimi ?; *(that.)* که ...ki; *(to-)* کیمه kime; *(from-)* کیمدن kimden.

Whoop, hwōōp, *(n.)* آواز avaz; *(lit.)* واویلا vâveylâ; *(v.n.)* باغیرشمق bârushmaq; *(v.a.)* تحقیر ا. (باغیره‌رق) (bâraraq-) tahqîr et.; — **after** (یوها چکمك) (youha chekmek); — **Whoop'ing cough,** (-kawf) بوغمه‌جه اوکسورکی bômaja euxürüy.

Whop, hwop, *(n.)* طیاق dayaq; *(v.a.)* طیاق آتمق dayaq atmaq.

Whore, hōr, *(n.)* فاحشه fâhishe; — **'dom,** (-'dum) *(n.)* فحش fouhsh; زنا zinâ.

Whorl, hworl, *(n.) (bot.)* حلقوی یاپراقلر halqavî yapraqlar; *(lit.)* اوراق فلکیه evrâqi felekiyye.

Whose, hōōz, *(pron.)* کیمك ؟ kimin ?; (اونك) که ...ki (-onoun).

Why, hwī, *(ad.)* نه ایچون ؟ ne ichün? نه‌دن ؟ ne-den ?; *(wherefore)* چونکه chünki...; بو سببدن bou sebebden; — **not ?,** نه ایچون (دکل) ؟ ne ichün (-deyil) ?; — **so ?,** نه ایچون بویله ؟ ne ichün beuyle ?; نه‌دن بویله ؟ ne-den beuyle ?; **the reason** — (ك) سببی ...(in-) sebebi: (نه) سبب ...(e-) sebeb.

Wick, wik, *(n.)* فیتیل fitil.

Wicked, wik'ed, *(a.)* فنا fenâ; بوزوق bozouq; فاسد fâsid; — **ly,** *(ad.)* فنالقله fenâluqla; فسادله fesâdla; — **ness,** *(n.)* فنالق fenâluq; فساد fe-sâd; *(rel.)* کناه günâh.

Wicken, wik'n, *(n.) (bot.)* یابانی دیش بوداق yabâni dish boudaq.

Wicker, wik'ėr, *(a. & n.)* سپت se-pet; — **work,** *(n.)* سپت ایشلری se-pet ishleri.

Wicket, wik'et, *(n.)* قاپو qapou; پارمقلق parmaqluq.

Wide, wīd, *(n.)* کنیش genish; واسع vâsî'; *(fig.)* چوق choq; *(distant)* اوزاق ouzaq; آچیق achuq; — **ly,** *(ad.)* کنیش صورتده genish sôuretde; *(fig.)* واسع صورتده vâsî' sôuretde; زیاده‌سیله ziyâdesîle; — **ness,** *(n.)* کنیشلك genishlik; *(lit.)* وسعت vüs-at; — **awake,** (-a-wāk') *(n.)* ذکی zekî; اویانیق ouyanuq; *(fig.)* متیقظ müteyaqquz; *(n.)* یومشاق شاپقه yu-mushaq shapqa; — **open,** تماماً آچیق temâmen achuq; — **Widen,** (wīd'n) *(v.a.)* کنیشلتمك genishletmek; *(fig.)* توسیع ا. tevsî' et.: *(v.n.)* کنیشله‌مك genishlemek; *(lit.)* توسع ا. teves-sü' et..

Widin, wēd'in, *(n.pr.)* ویدین vidin.

Widow, wid'ō, *(n.)* طول (زوجه) doul (-zevje); *(pol.)* ارامل erâmil; *(v.a.)* طول بیراقمق doul buraqmaq; *(fig.)* محروم ا. mahrôum et.; — **hood,** *(n.)* طوللق doullouq; — **Widower,** (wid'ō-ėr) *(n.)* حرمی أولمش haremi eulmüsh; مجرد (müjerred).

Width, width, *(n.)* کنیشلك genish-lik; عرض arz; *(fig.)* وسعت vüs-at.

Wiesbaden, vēs-bä'den, *(n.pr.)* ویسبادن visbâden.

Wield, wēld, *(v.a.)* قوللانمق qoullan-maq; *(fig.)* اداره ا. idâre et..

Wife, wīf, *(n.)* زوجه zevje; حرم ha-rem; —**'hood,** *(n)* زوجه‌لك zevje-lik.

Wig, wig, *(n.)* پروکه perouke; طاقمه صاچ taqma sach; — **māker,** *(n.)* پروکه‌جی peroukeji; **Wigged,** (wigd) *(a.)* پروکه‌لی peroukeli; طاقمه صاچلی taq-ma sachlu.

Wig, wig, *(v.a.)* آزارلامق azarlamaq.

Wight, wīt, *(n.)* آدم adam; مخلوق mah-lôuq.

Wigwag, wig'wag, *(v.n.)* اشارت ویرمك ishâret vermek; عجائب وضعیتلر آلمق ajâ-yib vazuyyetler almaq.

Wild, wīld, *(a.)* وحشی vah-shî; یابانی yabâni; *(violent)* شدتلی shiddetli; *(fig.)* چیلغین chulgun; *(desert)* ایصسز ussuz; *(frolicsome)* حوپا hoppa; دلی کبی deli gibi; *(n.)* ایصسز یر ussuz yer; *(poet.)* وحشت آباد vah-shet âbâd; **to run** — *(fig.)* سقوط ا. souqôut et.; محو او. mahv ol.; — **ness,** *(n.)* وحشت vah-shet; — **beasts,** (-bēstz) *(n.pl.)* *(lit.)* حیوانات وحشیه hayvânâtu vah-shiyye; — **boar,** (-bōr) *(n.)* یابان طوموزی yaban domouzou; — **cat,** (-kat) *(n.)* یابان کدیسی yaban kedisi; *(a.)* دلیجه delije *(lit.)* جرأتکارنه jür-

etkyârâne; — **fowl,** *(n.)* آو قوشلرى av qoushlaru; — **goose,** يابان قازى yaban qazu; —**goose chase** *(fig.)* دليجه ايشلر delije ishler; چيلغينلق chulgunluq; — **Wilderness,** (wil'dėr-nes) *(n.)* تنها (لق) tenhâ (-luq); *(fig.)* پريشانلق perîshânluq; — **Wildfire,** (wīld'fīr) *(n.)* فشنك fishek; *(lit.)* العاب ناريه el-âbu nâriyye; *(med.)* ييلانجق yulanjuq; *(lightning)* شمشك shimshek; ييلديرم yuldurum: *(like-)* چار چابوق char-chabouq...; درحال derhâl; — **Wild'ly,** (-'li) *(ad.)* *(lit.)* وحشيانه vah-shiyâne; *(fig.)* چيلغينجه chulgunja.

Wile, wīl, *(n.)* حيله hîle; اويون oyoun.

Wilful, wil'fōōl, *(a.)* قصدى qasdî; مخصوص mahsous; *(obstinate)* معند mou-annid; — **ly,** *(ad.)* ايسته‌يه‌رك isteyerek; *(jud.)* قصداً qasden; — **ness**, *(n.)* قصد qasd; عناد inâd; *(jud. & lit.)* تعمد te-ammüd.

Wiliness, wīl'i-nes, *(n.)* قورنازلق qournazluq.

Will, wil, *(n.)* آرزو arzôu; *(arbitrary)* كيف keyf; *(feeling)* نيت niyyet; فكر fekr; حسيات hissiyyât; *(testament)* وصيت vasuyyet; *(determination)* عزم *(v.n.)* آرزو ا. arzôu et.; *(v.a.)* وصيت ا. vasuyyet et.; بيراقمق buraqmaq; **at** — ايسترسه isterse; آرزويه تابع arzôuya tâbi'; *(jud.)* رضاسيله ruzâsîle; **free** — اختيار ihtiyâr; **joint** — مشترك وصيتنامه müshterek vâsuyyetnâme; **where there is a — there is a way** عزمله هرشى اولور azmile her shey olour; مرامك الندن برشى قورتولماز merâmun elinden bir shey qourtoulmaz.

Will, wil, *(aux. v.)* جك ...jek; جق ...jaq; **he — «go»** «كيده» جك «gide» -jek.

Willing, wil'ing, *(a.)* ايستكلى istekli, راضى râzu; *(ready)* *(lit.)* آماده âmâde; خواهشكر hâhishger; — **ly**, *(ad.)* ايسته‌يه‌رك isteyerek; *(lit.)* خواهشله hâhishle; *(gladly)* مع‌المنونيه mâ'l-memnôuniyye; — **ness,** *(n.)* ايستك istek; رضا ruzâ; *(lit.)* خواهش hâhish.

Will-o'-the-wisp, wil'-o-the-wisp', *(n.)* نور nôur; سراب serâb; مغفل شى môugfil shey.

Willow, wil'ō, *(n.)* سوكود seuyüd.

Wily, wīl'i, *(a.)* قورناز qournaz; ماهر mâhir.

Wimble, wim'bl, *(n.)* بورغو bourgou; مثقب misqab.

Wimple, wim'pl, *(n.)* آتقى atgu; اورتو eurtü; *(v.a.)* اورتمك eurtmek.

Win, win, *(v.)* قازانمق qazanmaq; تأمين ا. te'mîn et.; — **Winner,** (win'ėr) *(n.)* قازانان qazanan; — **Winning,** (win'ing) *(a.)* قازانان qazanan; *(attractive)* *(lit.)* جاذب jâzib; *(n. pl.)* قازانج qazanj.

Wince, wins, *(v.n.)* چكينمك chekinmek; اوركمك ürkmek.

Winch, winsh, *(n.)* وينچ vinch; مانوه‌له manevele; *(reel)* قاصناق qasnaq; *(zo.)* چيفته chifte.

Wind, wind, *(n.)* روزكار rüzgyar; *(breath)* نفس nefes; *(v.a.)* *(sound)* چالمق chalmaq; *(expose)* روزكاره عرض ا. rüzgyara arz et.; *(scent)* قوقوسنى آلمق qoqousounou almaq; *(fig.)* حس ا. hiss et.; *(drive)* يورمق yormaq; چوق قوشدرمق choq qoshdourmaq; **to get — of** دويمق douymaq; خبر آلمق haber almaq; **who sows the — reaps the whirlwind** *(fig.)* روزكار اكن فيرطنه بيچر rüzgyar eken furtuna bicher; —**'pipe,** (-pīp) *(ana.)* نفس بوريسى nefes borousou; *(lit.)* قصبه qasaba; *(pl.)* قصبات qasabât; — **Wind'age,** (-'āj) *(n.)* هوا پايى hava payu; — **Wind'-fall,** (-'fawl) *(n.)* دوشمش ميوه düshmüsh meyva; *(fig.)* دوشش düshesh; *(lit.)* حسن طالع hüsnü tâli'; — **Wind'-gauge,** (-'gāj) *(n.)* *(lit.)* ميزان رياح mîzânu riyâh; — **Wind'iness,** *(n.)* سرتلك sertlik; *(fig.)* اوكونمه euvünme; مبالغه moubâlaga; — **Wind'ward,** *(ad.)* روزكاره طوغرى rüzgyara dôrou; *(n.)* روزكار اوستى طرفى rüzgyar üstü tarafu; — **Wind'y,** (-'i) روزكارلى rüzgyarlu; *(fig.)* يوكسكدن آتمه yüxekden atma; مبالغه‌لى moubâlagalu.

Wind, wīnd, *(v.a.)* صارمق sarmaq; *(mach.)* قورمق qourmaq; — **up,** *(fin.)* حسابلرى قاپاتمق hesablaru qapatmaq; *(com.)* ليكيده ا. likide et.; تصفيه ا. tasfiye et.; فسخ ا. fesih et.; *(n.)* ختام hutâm; *(v.n.)* صارلمق sarulmaq; بوكولمك bükülmek; قيورلمق quvrulmaq; —

Wind'ėr, *(n.)* بوروجی boroujou ; صاریجی saruju.

Winding, wīnd'ing, *(n.)* قیوروم quvrum ; بوكوم büküm ; *(a.)* یلانقاوی yulanqâvi ; بوكولی bükülü ; — **lү**, *(ad.)* قیوریلەرق quvrularaq ; — **sheet**, (-shēt) *(n.)* كفن kefen ; *(candle)* آقینتی aquntu ; — **up**, *(n.)* ختام hutâm ; *(com.)* تصفیه tasfiye ; لیكیداسیون likidasyon ; — **sale** (صاتیشی) لیكیداسیون likidashyon (-satushu).

Windlass, wind'las, *(n.)* اورغاد urgad.

Window, win'dō, *(n.)* پنجره penjere ; *(v.a.)* پنجره یاپمق penjere yapmaq ; **blind** — پنجره یری penjere yeri ; اورولمش پنجره eurülmüsh penjere ; — **blind**, *(n.)* ستور stor ; ژالوزی jalouzi ; — **frame**, (-frām) *(n.)* چرچیوه cherchive ; — **glass**, *(n.)* پنجره جامی penjere jamu.

Wine, wīn, *(n.)* شراب sharab ; — **bibber**, *(fig.)* بكری bekri ; — **glass**, *(n.)* شراب قدحی sharab qadehi ; — **merchant**, *(n.)* شراب تاجری sharab tâjiri ; *(pl.)* شراب تجاری sharab tüjjaru ; — **Win'y**, (-'i) *(a.)* شراب گبی sharab gibi.

Wing, wing, *(n.)* قاناد qanad ; *(mil. & pol.)* جناح jenâh ; *(fig.)* حمایه himâye ; *(v.a.)* قاناد طاقمق qanad taqmaq ; *(v.a.)* اوچمق ouchmaq ; *(lit.)* پرواز ا. pervâz et. ; **to take** — اوچمق ouchmaq ; *(fig.)* گیتمك gitmek ; **under the** — **of** *(fig.)* (ك) ... حمایەسندە (in-) himâyesinde ; (ك) ... جناحندە (in-) jenâhunda ; **right** — صاغ جناح sâ jenâh ; **left** — صول جناح sol jenâh ; **the** — **of the building** بنانك جناحی binânun jenâhu ; — **spread**, (-spred) *(n.)* قاناد عرضی qanad arzu ; جناح وسعتی jenâh vüs-ati ; — **Winged**, (-wingd) *(a.)* قانادلی qanadlu ; *(fig.)* یوكسك yüxek ; عالی âlî ; *(quick)* سریع serî'.

Wink, wingk, *(v. n.)* كوز قیرپمق geuz qurpmaq ; *(fig.)* اشارت ا. ishâret et. ; *(connive)* كوز یوممق geuz yoummaq ; *(flicker)* پارلدامق paruldamaq ; *(n.)* كوز قیرپمه geuz qurpma ; *(lit.)* غمزه gamze ; *(hint)* اشارت ishâret ; اخطار ihtâr ; — **Wink'er**, *(n.)* *(zo.)* كوزلك geuzlük.

Winnow, win'ō, *(v.a.)* صاوورمق savourmaq ; *(fig.)* تدقیق ا. tedqîq et. ; — **Winnower**, (win'ō-ėr) *(n.)* خرمنجی harmanju ; — **Win'nowing machine'**, (ma-shēn') قالبور ماكنەسی qalbour makinesi.

Winsome, win'sum, *(a.)* خوش hosh ; شیرین shirin ; شن shen.

Winter, win'tėr, *(n. & a.)* قیش qush ; *(v.n.)* قیشی گچیرمك qushu gechirmek ; *(mil.)* قیشلامق qushlamaq ; — **garden**, *(n.)* قیش باغچەسی qush bâgchesi ; سره ser ; — « **pear** », (-pār) *(n.)* قیش «آرمودی» qush « armoudou » ; — **quarters**, (kwor'tėrz) *(n.)* *(mil.)* قیشلاق qushlaq ; *(residence)* قیش اقامتگاهی qush iqâmetgyâhu ; — **Win'terү**, (-i) *(a.)* قیش گبی qush gibi ; *(fig.)* صغوق soghouq.

Wipe, wīp, *(v.a.)* سیلمك silmek ; *(beat)* دوومك deuvmek ; *(n.)* سیلمه silme ; *(blow)* طیاق dayaq ; **to** — **out** سیلمك silmek ; بوزمق bozmaq ; — **Wip'ėr**, *(n.)* سیلەجك silejek ; بز bez.

Wire, wīr, *(n. & a.)* تل tel ; *(v.a.)* تل ایلە باغلامق telle bâlamaq ; تل قاپلامق tel qaplamaq ; *(v. n.)* تلغراف چكمك telgraf chekmek ; — **draw**, *(v.a.)* تل یاپمق tel yapmaq ; *(fig.)* چوق اوزاتمق choq ouzatmaq ; *(-into)* *(lit.)* تحریف ا. tahrîf et. ; — **draw'ėr**, *(n.)* تلجی telji ; (تل چكیجی) (tel chekiji) ; حدەجی haddeji ; — **draw'ing**, *(n.)* تل اعمالی tel î'mâli ; — **mill**, *(n.)* تل فابریقەسی tel fabriqasu ; (حدەخانه) (haddehâne) ; — **puller**, (-po͝ol'ėr) *(fig.)* اصل فاعلی asul fâ-ili ; اصل ایشی ادارە ایدن asul ishi idâre eden ; (مرتب) (mürettib) ; — **Wirү**, (wī'ri) *(a.)* تللی telli ; تل گبی tel gibi ; *(fig.)* متحمل mütehammil.

Wireless, wīr'les, *(a.)* تلسز telsiz ; *(v.a.)* تلسز تلغراف چكمك telsiz telgraf chekmek ; — **station**, (-stā'shun) *(n.)* تلسز تلغراف استاسیونی telsiz telgraf istasyonou ; — **telegraphy**, (tel'e-graf-i) *(n.)* تلسز

تلغراف telsiz telgraf ; — **telephony**, (tel'e-fon-i) *(n.)* تلسز تلفون telsiz telefon.

Wisdom, wiz'dum, *(n.)* عقل aql ; *(lit.)* فطانت fatânet ; *(fig.)* حكمت hikmet ; *(learning)* *(lit.)* عرفان irfân ; *(book)* *(lit.)* حكميات hikmiyyât ; نصايح nesâyih ; — **tooth**, *(n.)* يكرمى ياش ديشى yirmi yash dishi ; *(fig.)* عقل aql.

Wise, wīz, *(a.)* عقللى aqullu ; *(lit.)* عاقل âqil ; *(learned)* عالم âlim ; عارف ârif ; *(pl.)* علما oulemâ ; *(rel.)* متقى müttaqî ; — **ly**, *(ad.)* عاقلانه âqilâne ; — حكيمانه hakîmâne ; — **ness**, *(n.)* عقل aql ; *(fig.)* تدبير tedbîr ; — **man**, *(n.)* فالجى falju ; — **woman**, (-wōō'man) *(n.)* فالجى قادين falju qadun ; *(birth)* ابه ebe; **never the wiser** ينه اويله gene euyle ; حالا عقللانمامش hâlâ aqullanmamush.

Wise, wīz, *(n.)* صورت sôuret ; طرز tarz ; **in no** — اصلا aslâ ; هيچ بر صورتله hich bir sôuretle.

Wiseacre, wī'zā-kėr, *(n.)* احمق ahmaq ; عقلا ouqelâ.

Wish, wish, *(v.)* آرزو ا. arzôu et. ; *(lit.)* تمنى ا. temennî et. : *(n.)* آرزو arzôu ; تمنى temennî ; *(pl.)* تمنيات temenniyyât ; **good —es** تبريكات tebrîkyât ; **with my best —es** تمنيات خالصانه‌مله temenniyyâtu hâlusânemle ; **I** — ايسته‌رم ... isterim ; آرزو ايده‌رم arzôu ederim ; *(fig.)* تمنى ايده‌رم temennî ederim ; **I — you success** سزه موفقيت تمنى ايده‌رم size mouvaffaqiyyet temennî ederim ; **to — joy** تبريك ا. tebrîk et. ; — **Wish'ful**, (-'fōōl) *(a.)* ايسته‌كلى istekli ; *(fig. & lit.)* نيازكار niyâzkyâr.

Wisp, wisp, *(n.)* طوتام toutam ; دمت demet.

Wistful, wist'fool, *(a.)* جدى jiddî ; دقتلى diqqatli ; دوشونجه‌لى düshünjeli ; — **ly**, *(ad.)* دقتله diqqatle.

Wit, wit, *(n.)* *(lit.)* نكته nükte ; ظرافت zarâfet ; *(ingenuity)* ذكا zekyâ ; اينجه‌لك injelik ; *(pl.)* عقل aql ; ادراك idrâk ; *(pers.)* نكته‌جى nükji ; ظريف zarîf ; *(pl. & lit.)* ظرفا zourefâ ; **to live by one's —s** كليشى كوزل ياشامق gelishi güze yashamaq : تصادفه بيراقمق tesâdüfe buraqmaq ; **out of one's —s** شاشقين shashgun ; **five —s** *(lit.)* حواس خمسه havâssi hamse ; — **Wit'less**, *(a.)* طاتسز tatsuz ; معناسز mâ'nâsuz ; — **Witted**, (wit'ed) *(a.)* فكرلى ... fikirli ; ادراكلى ... idrârkli ; — **Witticism**, (wit'i-sizm) *(n.)* *(lit.)* ظرافت zarâfet ; نكته پردازلق nükteperdâzluq ; — **Wittily**, (wit'i-li) *(ad.)* نكته ايله nükteyle ; ظرافتله zarâfetle ; — **Wittiness**, (wit'i-nes) *(n.)* *(lit.)* ظرافت zarâfet ; روح rôuh ; — **Wittingly**, (wit'ing-li) *(ad.)* بيله‌رك bilerek ; قصداً qasden ; — **Witty**, (wit'i) *(a.)* نكته‌لى nükteli; *(lit.)* ظريف zarîf ; *(lit.)* دوقوناقلى doqounaqlu ; *(droll)* تحف tahaf.

Witch, wich, *(n.)* (قادين) بويوجى büyüjü (-qadun) ; *(fig.)* آفت âfet ; *(v.a.)* بويو ياپمق büyü yapmaq ; *(v.a.)* مفتون ا. meftôun et. ; **—'s glance** نظر nazar ; — **'craft**, *(n.)* بويوجيلك büyüjülük ; سحر sihr ; — **elm**, *(n.)* (آغاجى) كوركن gürgen (-âju) ; — **Witchery**, (wich'e-ri) *(n.)* بويو büyü ; سحر sihr ; — **Witching**, (wich'ing) *(a.)* *(lit.)* فسونكار füsôunkyâr ; *(n.)* سحر sihr ; — **Witchingly**, (wich'ing-li) *(ad.)* فسونكارانه füsôunkyârâne.

Witenagemot, wit'e-na-ge-mōt', *(n.)* *(hist.)* ديوان عالى dîvânu âlî ; مجلس عالى mejlisi âlî.

With, wi*th* *(prep.)* ايله ... ile ; له ...le ; له برابر ...le berâber.

Withal, wi*th*-awl', *(ad.)* بونكله برابر bounounla berâber ; عين زمانده aynu zemânda.

Withdraw, wi*th*-draw', *(v.a.)* كرى چكمك geri chekmek ; *(fig.)* كرى آلمق geri almaq ; رفع ا. ref et. ; *(v. n.)* (كرى) چكيلمك (geri-) chekilmek ; — **Withdrawal**, (wi*th*-draw'al) *(n.)* چكيلمه chekilme ; *(fig.)* رفع ref.

Withe, with *or* wīth, *(n.)* حصير hasur ; ساز saz.

Wither, wi*th*'ėr, *(v.a.)* قوروتمق qouroutmaq ; *(-away)* چوروتمك chürütmek ; *(fig.)* محو ا. mahv et. ;

(*v. n.*) قورومق qouroumaq ; (*fig.*) چورومك chürümek ; صولمق solmaq ; — **Withered,** (wi*th*'ėrd) (*a.*) قورو qourou ; — **Withering,** (wi*th*'ėr-ing) (*n.*) قوروتمه qouroutma ; (*a.*) قوروتور qouroutour ; (*fig.*) أولدیریجی euldürüjü.

Withers, wi*th*'ėrz, (*n. pl.*) (*zo.*) انكسه ense; صیرت surt.

Withhold, wi*th*-hōld', (*v.a.*) آلیقومق aluqomaq ; طوتمق toutmaq ; (*fig.*) مانع او. mânî' ol. ; یاپمامق yapmamaq ; (*v. n.*) گری طورمق geri dourmaq ; — **Withholder,** (wi*th*-hōl'dėr) (*n.*) مانع mânî' ; طوتان toutan.

Within, wi*th*-in', (*prep.*) ...ایچنده ...ichinde ; ...ظرفنده ...zarfunda ; (*fig.*) داخلنده dâhilinde ; (*ad.*) ایچریده icherde ; (*home*) أوده evde ; — **call,** (kwal) یقینده yaqunda.

Without, wi*th*-owt', (*prep.*) سز ...siz, ...suz ; بلا bilâ... ; مكسزین ...mek-sizin; مقسزین ...maq-suzun ; (*ad.*) طیشاریده dusharda ; (*from-*) طیشاریدن dushardan ; خارجدن hârijden ; **to do** — لزوم گورمه‌مك lüzôum geurmemek ; (*lit.*) مستغنی او. müstâgnî ol. ; — « **distinction** » «فرق» سز « farq » -suz ; بلا تفریق bilâ « tefrîq » ; «آییر» مقسزین « ayur » -maqsuzun.

Withstand, wi*th*-stand', (*v.a.*) قارشی طورمق qarshu dourmaq ; (*fig.*) مخالفت ا. mouhâlefet et..

Witness, wit'nes, (*n.*) دلیل delîl ; (*act*) شهادت shehâdet ; (*pers.*) شاهد shâhid ; (*v.a.*) گورمك geurmek ; (*fig.*) شاهد او. shâhid ol. ; (*jud.*) شهادت ا. shehâdet et. ; (*show*) گوسترمك geustermek ; **to bear** — شهادت ا. shehâdet et..

Witwal, wit'wawl, (*n.*) (*zo.*) (بویوك) آغاج قاقان (beuyük-) âj qaqan.

Wive, wīv, (*v.n.*) أولنمك evlenmek.

Wives, wīvz, (*n. pl.*) زوجه‌لر zevjeler.

Wizard, wiz'ard, (*n.*) سحرباز sihirbâz.

Wizen, wiz'n, (*a.*) قوروتیلمش qouroutoulmoush ; قورو qourou ; (*v.n.*) قورومق qouroumaq ; (*v.a.*) قوروتمق qouroutmaq.

Woad, wōd, (*n.*) (*bot.*) چیوید اوتی chivid otou.

Woe, wō, (*n.*) كدر keder ; الم elem ; (*int.*) ! واه vâh ! ; ! یازیق yazuq ! ; — **'begone,** (-begōn') (*a.*) كدرلی kederli ; (*lit.*) محنتزده mihnetzede ; — **Woeful,** (wō'fōōl) (*a.*) الیم elîm ; مأیوس me'yôus ; — **Woefully,** (wō'fōōl-i) (*ad.*) الیم صورتده elîm sôuretde ; مأیوسانه me'yôusâne

Wolf, woolf, (*n.*) قورد qourd ; **to see a** — (*fig.*) سسی قیصیلمق sesi qusulmaq ; بوغاز او. boghaz ol. ; **to keep the** — **from the door** ذخیره ادخار ا. zahîre idhâr et. ; تدارکلی بولونمق tedârikli bounmaq ; — **'s bane,** (bān) (*n.*) (*bot.*) قورد بوغان qourd boghan ; — **dog,** (*n.*) چوبان کوپکی choban keupeyi ; — **fish,** (*n.*) دکز قوردی deniz qourdou ; — **Wolfish,** (woolf'ish) (*a.*) قورد گبی qourd gibi ; (*fig.*) آچ ach ; اوبور obour.

Woman, woom'an, (*n.*) قادین qadun ; — **ly,** (*ad.*) قادینجه qadunja ; (*a.*) (*lit.*) نسوی nisvî ; — **like,** (-līk) (*a.*) قادین گبی qadun gibi ; — **hāter,** (*n.*) قادین سومز qadun sevmez : — **hood,** (*n*) قادینلق qadunluq : (*lit.*) نسویت nisviyyet ; — **Women,** (wim'en) (*n. pl.*) قادینلر qadunlar ; (*lit.*) نسوان nisvân ; — **'s rights** (*lit.*) حقوق نسوان houqôuqu nisvân ; **for** — قادینلره مخصوص qadunlara mahsous.

Womb, wōōm, (*n.*) رحم rahm ; (*fig.*) سینه sîne ; (*cavity*) یاتاق yataq ; چوقور chouqour.

Wonder, wun'dėr, (*n.*) حیرت hayret ; (*marvel*) خارقه hâriqa ; (*strange*) غریبه garîbe ; (*v. n.*) حیرت ا. hayret et. ; (*-at*) (ه) حیران او. ...(e-) hayrân ol. ; شاشیرمق shashurmaq ; **I** — حیرت ایدیورم hayret ediyoroum : (*if*) عجبا ajebâ... ? ; مراق ایتدم merâq etdim ; **I** — **where he is** عجبا نره‌ده ajebâ nerede ? ; **to do** —**s** خارقه‌لر یاپمق hâriqalar yapmaq ; **no** — ! ! حیرت ایدلمه‌سین hayret edilmesin ! ; ! پك طبیعی pek tabî' ! ; **seven** —**s** (*lit.*) عجائب سبعه ajâyibi seb-a ; —**s of nature** (*lit.*) خوارق طبیعت havâriqi tabî-at ; — **struck,** (*a.*) (*lit.*) متحیر mütehayyir ; شاشیرمش shashurmush ; — **Wonderful,** (wun'dėr-fōōl) (*a.*) فوق العاده fevqalâde ; مكمل mükemmel ; (*lit.*) شایان حیرت shâyânu hayret; — **Wonderfully,** (wun'dėr-fōōl-i) (*ad.*) فوق العاده

صورتده fevqal-âde sôuretde ; شاشیله جق درجه ده shashulajaq derejede ; — **Wondefulness,** (wun'dėr-fōōl-nes) *(n.)* فوق العاده لك fevqal-âdelik ; *(lit.)* مكمليت mükemmeliyyet ; — **Wondering,** (wun'dėr-ing) *(a.)* حيران hayrân ; — **Wondrous,** (wun'drus) *(a.)* حیرت ویریجی hayret veriji ; *(strange)* غریب garîb.

Wont, wunt, *(n.)* عادت âdet ; *(v. n.)* عادت ا. âdet et. ; معتادی او. môu'tâdu ol. ; — **Wonted,** (wunt'ed) *(a.)* آلیشیق alushuq ; *(usual)* معتاد môu'tâd.

Woo, wōō, *(v.)* طالب او. tâlib ol. ; ازدواج تکلیف ا. izdivâj teklîf et. ; — **Wooer,** (wōō'ėr) *(n.)* طالب tâlib ; عاشق âshuq ; — **Wooingly,** (wōō'ing-li) *(ad.)* عاشقانه âshuqâne.

Wood, wood, *(n.)* اودون odoun ; *(lit.)* حطب hatab ; *(pl.)* اورمان orman ; *(cask)* فوچی fuchu ; *(v.a.)* اودون ویرمك odoun yermek ; اورمان یاپمق orman yapmaq ; *(v. n.)* اودون آلمق odoun almaq ; — **bine,** (-bīn) *(n.)* *(bot.)* خانم الی hanum eli ; — **cut,** *(n.)* آغاج قالب âj qalub ; *(impression)* قالب باصمه سی qalub basmasu ; — **cutter,** (-kut'ėr) *(n.)* اودونجی odounjou ; — **house,** *(n.)* اودونلق odounlouq ; — **man,** *(n.)* اودونجی odounjou ; *(forest)* قوروجی qoroujou ; — **merchant,** *(n.)* حطب تجاری hatab tüjjaru ; — **picker,** *(zo.)* آغاج قاقان âj qaqan ; — **work,** *(n.)* *(pl.)* اخشاب اقسام ahshab axâm ; دولگر ایشلری dülger ishleri ; — **Wood'ed,** *(a.)* اورمانلق ormanluq ; — **Wood'en,** (d'n) *(a.)* اخشاب ahshab ; ... تخته tahta... ; *(fig.)* اودون گبی odoun gibi ; قبا qaba ; — **Wood'y,** (-'i) *(a.)* اورمانلق ormanluq ; *(sci.)* ... آغاج âj... ; *(lit.)* خشبی hashebî.

Woof, wōōf, *(n.)* آتغی atgu ; — **Woof'y,** (-'i) *(a.)* قالین qalun.

Wool, wool, *(n.)* یوك yün ; — **Woollen,** (wool'n) *(a.)* یوك (دن) yün (-den) ; *(n.)* یوك قماش yün qoumash ; — **draper** چوخه جی chouhaju ; — **Woolly,** (wool'i) *(a.)* یوکلی yünlü ; *(like)* یوك گبی yün gibi ; — **Wool'sack,** *(n.) (fig.)* مندر minder ; سدیر sedir.

Wootz, woots, *(n.)* هند چلیکی hind chelîy.

Word, wurd, *(n.)* کلمه kelime ; *(pl.)* کلمات kelimât ; *(fig.)* سوز seuz ; *(message)* خبر haber ; *(God's)* کلام الله kelâmoul-lâh ; *(v.a.)* افاده ا. ifâde et. ; *(v. n.)* قونوشمق qonoushmaq ; — **book** *(n.)* لغات کتابی lougât kitabu ; **in —** سوزله seuzle ; **in a —** قیصه جه qusaja ; خلاصه houlâsa ; — **for —** حرفیاً harfiyyen ; حرفی حرفنه harfi harfine ; **good —** مدح medh ; ثنا senâ ; **to have —s with** (له) منازعه ا. ...(le-) münâzâ et. ; (له) آتیشمق ...(le-) atushmaq ; **to send —** خبر گوندرمك haber geundermek ; **to break one's —** سوزینی طوتمامق seuzünü toutmamaq ; سوزندن دونمك seuzünden deunmek ; — **Wordiness,** (wurd'i-nes) *(n.)* اوزونلق ouzounlouq ; *(lit.)* تطویل tatvîl ; — **Wording,** (wurd'-ing) *(n.)* افاده ifâde ; یازیلیش yazulush ; — **Wordy,** (wurd'i) *(a.)* اوزون ouzoun ; *(lit.)* مطول moutavvel.

Work, wurk, *(n.)* ایش ish ; *(sci.)* عمل amel ; *(deed)* فعل fi'l *(pl.)* افعال ef-âl ; *(book)* اثر eser ; *(pl.)* آثار âsâr ; *(factory)* فابریقه fabriqa ; *(mach.)* ماکنه makine ; *(forts)* استحکامات istihkyâmât ; *(v. n.)* چالیشمق chalushmaq ; ایشله مك ishlemek ; *(effect)* تأثیر ا. te'sîr et. ; اجرا ا. ijrâ et. ; *(agitate)* اوینامق oynamaq ; حرکت ا. hareket et. ; *(v.a.)* ایشله مك ishlemek ; *(exploit)* ایشلتمك ishletmek ; چالیشدیرمق chalushdurmaq ; *(motion)* تحریك ا. tahrîk et. ; **to set to —** ایشه باشلامق ishe bashlamaq ; ایشه قویولمق ishe qoyoulmaq ; **to — off** تماملامق tamamlamaq ; *(rid)* قوپمق qopmaq ; **to — up** بیتیرمك bitirmek ; صرف ا. sarf et. ; *(excite)* تحریك ا. tahrîk et. ; *(expand)* بویولتمك beuyültmek ; توسیع ا. tevsî' et. ; — **box,** *(n.)* دیکیش قوطیسی dikish qoutousou ; — **house,** *(n.)* اعمالاتخانه î'mâlât-hâne ; *(asylum)* ایش اوی ish evi ; چالیشدیرمه جمعیتی chalushdurma jemiyyeti ; — **room,** *(n.)* ایش اوطه سی ish odasu ; *(lit.)* حجرهٔ اشتغال heujreyi ishtigâl ; — **shop** , *(n.)* اعمالاتخانه

i'mâlât-hâne ; — **Worker**, (wurk'ėr) *(n.)* ايشجى ishji ; *(fig.)* چاليشان cha-lushan.

Working, wurk'ing, *(n.)* ايش ish... ; چاليشمه chalushma... ; *(pl.)* ايشله‌ين اقسام ishleyen axâm; فعال اقسام fa'âl axâm; *(a.)* فعال fa'âl ; — **brain**, (-brān) *(n.)* فعال دماغ fa'âl dumâg ; — **class**, *(n.)* عمله صنفى amele sunufu ; — **day**, (-dā) *(n.)* ايش كونى ish günü ; *(pl. & lit.)* ايام عاديه eyyâmu âdiye ; — **hour**, (-owr) *(n.)* ايش ساعتى ish sâti : *(pl. & lit.)* ساعات مساعى sâ-âti mesâ-î ; — **majority**, (ma-jor'i-ti) عملى اكثريت amelî exeriyyet ; چاليشيله‌بيله‌جك اكثريت chalushulabilejek exeriyyet.

Workman, wurk'man, *(n.)* ايشجى ishji; عمله amele ; — **like**, (-līk) *(a.)* ... عمله amele... ; *(fig.)* ايى ياپيلمش iyi yapul-mush; *(ad.)* ماهرانه mâhirâne ; صنعتكارانه san-atkyârâne ; — **ship**, *(n.)* ايشجيلك ishjilik ; *(skill)* مهارت mehâret.

Workwoman, wurk'wōō-man, *(n.)* ايشجى قادين ishji qadun ; *(pl.)* قادين عمله qadun amele.

World, wurld, *(n.)* دنيا dünyâ ; *(lit.)* جهان jihân ; *(fig.)* عالم âlem ; **a — of** *(fig.)* بر چوق bir choq... ; **the whole—** بوتون دنيا bütün dünyâ ; عالم âlem ; **all the —** بوتون عالم bütün âlem ; هر شى her shey ; **the other —** آخرت âhuret ; **in this —** بو دنياده bou dün-yâda : **the —'s end** دنيانك اوجى dün-yânun oujou ; پك اوزاق pek ouzaq ; — **wide**, (-wīd) *(a.)* واسع vâsî' ; *(lit.)* جهانه شامل jihâna shâmil ; جهانشمول jihân - shümôul , — **Worldling** , (wurld'ling) *(n.)* دنيا آدمى dünyâ adamu

Worldly, wurld'li, *(a.)* ...دنيا dünyâ...; *(lit.)* دنيوى dünyevî; *(fig.)* مادى maddî; — **minded**, *(a.)* (يالكز) دنيايى دوشونور (yalunuz-) dünyâyi düshünür ; *(lit.)* دنياپرست dünyâ-perest ; — **Worldiness**, (wurld'li-nes) *(n.)* دنيا محبتى dünyâ mouhabbeti ; *(fig.)* (دنيايه) وقوف (dünyâya-) vouqôuf.

Worm, wurm, *(n.)* قورد qourd ; صوليجان soloujan ; *(v. n.)* صوقولمق soqoulmaq ; *(v.a.)* دفع ا. def et. ; حيله ياپمق hîle yapmaq ; — **eaten**, (-ēt'n) *(a.)* قورد ييمش qourd ye-mish ; — **wood**, *(n.)* *(bot.)* پلين pelin ; *(fig.)* مرارت merâret ; — **Wormy**, (wur'mi) *(a.)* قوردلى qourdlou ; صوليجانلى soloujanlu ; *(like)* قورد كبى qourd gibi ; *(fig.)* صيقينتيلى suquntulu ; *(lit.)* حزين hazîn.

Worry, wur'i, *(v.a.)* صيقمق suqmaq ; *(lit.)* ازعاج ا. iz-âj et. ; *(v. n.)* صيقيلمق suqulmaq ; راحتسز اول. ra-hatsuz ol. ; *(n.)* راحتسزلق rahat-suzluq ; صيقينتيلى suquntulu ; — **Worrying**, (wur'i-ing) *(a.)* صيقيجى suquju ; مزعج müz-ij.

Worse, wurs, *(a.)* دها فنا daha fe-nâ ; — **and** — ... كيتدكجه فنا git-dikje fenâ ... ; **so much the** — دها برباد daha berbâd ; دها بتر daha beter ; **to be — off** ضررلى چيقمق zararlu chuqmaq ; **from bad to** — دها فنا daha fenâ ; دها برباد daha berbâd ; — **Worsen**, (wur'sn) *(v.n.)* دها فنا اول. daha fenâ ol. ; *(v.a.)* دها فنا ا. daha fenâ et..

Worship, wur'ship, *(n.)* عبادت ibâ-det ; *(fig. & lit.)* پرستش peres-tish ; *(v.a.)* عبادت ا. ibâdet et. ; *(fig.)* پرستش ا. perestish et. ; — **Worshipful**, (wur'ship-fōōl) *(a.)* محترم mouhterem ; عالى âlî ; — **Worshipfully**, (wur'ship-fōōl-i) *(ad.)* تعظيمله tâ'zîmle.

Worst, wurst, *(a.)* اك فنا en fenâ ; **at the** — اك فناسى en fenâsu ; نهايت (اولەجغى) nihâyet (-olajâ).

Worsted, woost'ed *or* woorst'ed, *(n.)* يوك ايپلكى yün iplîy ; — **work**, *(n.)* اورمه يوكلى eurme yünlü.

Wort, wurt, *(n.)* سبزه sebze ; (لخنه) (lahana).

Worth, wurth, *(n.)* قيمت qiymet ; دكر deyer ; *(a.)* دكر ... deyer ; قيمتنده qiymetinde ; **to be** — دكرى اول. ...deyeri ol. ; *(fig.)* دكمك ...dey-mek ; **it is** — قيمتنده‌در ... qiyme-tindedir ; *(fig.)* (يه) دكر ...(ye-) deyer ; *(negative)* (يه) دكمز ... (ye-) deymez ; — **Worthily**, (wur*th*'i-li) *(ad.)* حقيله haqqîle ; لايق اوله‌رق lâyuq olaraq ; — **Worthiness**, (wur*th*'i-nes) *(n.)* لياقت liyâqat ; — **Worthless**, (wurth'les) *(a.)*

دكرسز deyersiz ; — **Worthlessness,** (wurth'les-nes) *(n.)* دكرسزلك deyersizlik ; — **Worthy,** (wur' *th*i) *(a.)* دكرلى deyerli ; لايق lâyuq ; *(n.)* دكرلى آدم deyerli adam ; *(hero)* قهرمان qahramân.

Would, wood, *(pret.)* ردى ... erdi ; آردى ...ardu ; جكدى ...ejekdi ; جقدى ... ajaqdu ; *(like)* ايسته‌يوردى ...isteyordou ; **she — « say »** «سويلر»دى ...«seuyl»erdi; **he — «go»** «كيده»جكدى «kide»-jekdi ; «كيتمك» ايسته‌يوردى «gitmek» istiyordou ; — **be,** *(a.)* كويا gyôuyâ ; يلته‌نن yeltenen ; ساخته sahte ; جعلى jâ'lî ; — **be possessor** كويا صاحبى gyôuyâ sâhibi ; ساخته متصرف sahte mütasarruf.

Wound, wōōnd, *(n.)* ياره yara ; *(lit.)* جريحه jerîha ; *(v.a.)* يارەلامق yaralamaq ; جرح ا. jerh et. ; *(fig.)* اخلال ا. ihlâl et. ; *(lit.)* رنجيده ا. renjîde et. ; **deadly —** مهلك ياره mühlik yara ; — **Wounded,** (wōōnd'ed) *(a.)* يارەلى yaralu ; مجروح mejrôuh ; **deadly —** مقتول maqtôul ; — **Woundless,** (wōōnd'les) *(a.)* يارەسز yarasuz ; *(fig.)* صاغلام sâlam ; *(exempt)* يارەلانمز yaralanmaz ; — **Woundily,** (wōōnd'i-li) *(ad.)* پك فضله pek fazla ; زيادەسيله ziyâdesîle.

Wound, wownd, *(a.)* صارلمش sarulmush ; — **up** *(a.)* قورولى qourou-lou.

Wrack, rak, *(n.)* *(bot.)* يوصون yosoun ; ساز saz.

Wraith, räth, *(n.)* خيالت hayâlet.

Wrangle, rang'gl, *(n.)* قاوغا qavga ; *(v. n.)* قاوغا ا. qavga et. ; — **Wrangler,** (rang'gl-ėr) *(n.)* قاوغاجى qavgaju ; *(fig.)* شرت shirret ; — **Wrangling ,** (rang'gl-ing) *(n.)* قاوغا qavga ; پاطيردى paturdu.

Wrap, rap, *(v.a.)* صارمق sarmaq ; — **Wrapper,** (rap'ėr) *(n.)* صارغى sargu ; اورتو eurtü ; *(garment)* آتغى atgu ; — **Wrapping,** (rap'ing) *(n.)* اورتو eurtü ; صارغى sargu ; — **paper** پاكت كاغدى paket kyâdu ; آمبالاژ كاغدى ambalâj kyâdu.

Wrasse, ras, *(n.)* *(zo.)* لورك بالغى levrek balugh.

Wrath, räth, *(n.)* اوفكه eufke ; حدت hiddet ; *(rel.)* غضب الهى gazabi ilâhî ; — **Wrathful ,** (räth'fōōl) *(a.)* اوفكەلى eufkeli ; دارغين dargun ; *(lit.)* غضوب gazôub ; — **Wrathfully,** (räth'fōōl-i) *(ad.)* حدتله hiddetle ; — **Wrathless,** (räth'les) *(a.)* ساكن sâkin.

Wreak, rēk, *(v.a.)* جزاسنى ويرمك jezâsunu vermek.

Wreath, rēth, *(n.)* چلنك chelenk ; كيرلاند girland ; *(v.a.)* اورمك eurmek ; چلنك ياپمق chelenk yapmaq ; *(v. n.)* اوروولمك eurülmek ; — **Wreathy,** (rēth'i) *(a.)* اوركولى eurgülü ; كيرلاندلى girlandlu.

Wreck, rek, *(n.)* قضا qazâ ; ضياع zuyâ' ; *(ship)* لش lesh ; انقاض enqâz ; *(v. n.)* قضايه اوغرامق qazâya ôuramaq ; ضايع او. zâyi' ol. ; *(v.a.)* قضايه اوغراتمق qazâya ôuratmaq ; تحريك ا. tahrîk et. ; — **Wreckage,** *(n.)* قضازده اولمه qazâzede olma ; قضا qazâ ; *(pl.)* انقاض enqâz ; *(mar.)* لش lesh ; — **Wrecked,** (rek'd) *(a.)* قضازده qazâzede ; *(fig.)* خراب harâb.

Wren, ren, *(n.)* بلبل (چوپليجه) (cheup-lüje-) bülbül.

Wrench, rensh, *(n.)* بورقولمه bourqoulma ; بوكولمه bükülme ; *(instrument)* آناختار anahtar ; *(v.a.)* بورقمق bourqmaq ; قوپارمق qoparmaq.

Wrest, rest, *(v.a.)* بوكمك bükmek ; *(force)* زورله آلمق zorla almaq ; قوپارمق qoparmaq ; *(meaning)* *(lit.)* تحريف ا. tahrîf et. ; *(n.)* چكيش chekish ; *(mus.)* آناختار anahtar.

Wrestle, res'l, *(v. n.)* كورەش ا. güresh et. ; *(lit.)* مصارعه ا. mousârâ et. ; *(fig.)* اوغراشمق ôurashmaq ; — **Wrestler,** (res'lėr) *(n.)* پهلوان pehlivan ; — **Wrestling,** (res'ling) *(n.)* كورەش güresh ; *(fig.)* مجادله müjâdele.

Wretch, rech, *(n.)* سفيل sefîl ; ملعون mel-ôun ; *(creature)* مخلوق mahlôuq ; **poor —** زواللى zavallu ; بيچاره bî-châre; — **Wretched,** (rech'd) *(a.)* سفيل sefîl ; خبيث habîs ; — **Wretchedly,** (rech'd-li) *(ad.)* سفيلانه sefîlâne ; — **Wretchedness,** (rech'd-nes) *(n.)* سفالت sefâlet.

Wriggle, rig′l, *(v. n.)* قیورلمق quvrulmaq ; چالقانمق chalqanmaq ; *(v.a.)* قیورمق quvurmaq ; چالقامق chalqamaq ; — **into** *(fig.)* صوقولمق (ه) ...(e-) soqoulmaq ; *(n.)* قیورلمه quvrulma ; چالقانمه chalqanma ; — **Wriggler**, (rig′lėr) *(n.)* *(fig.)* یالتاق yaltaq ; انتریقه‌جی intriqaju.

Wright, rīt, *(n.)* جی ...ji ; یاپیجی ...yapuju ; ایشجی ishji.

Wring, ring, *(v.a.)* صیقمق suqmaq ; بوکمك bükmek ; — **off** قوپارمق qoparmaq ; — **out** سوكمك seukmek ; *(fig.)* زورلامق zorlamaq ; *(lit.)* ابرام ا. ibrâm et. ; **to — one's hands** *(fig.)* چیرپینمق churpunmaq ; دوونمك deuvünmek ; — **Wringer**, (ring′ėr) *(n.)* صیقیجی suquju ; صیقمه ماکنه‌سی suqma makinesi ; (جندره) (jendire) ; — **Wringing**, (ring′ing) *(n.)* صیقمه suqma ; — **wet** صیر صیقلام sur suqlam.

Wrinkle, ring′kl, *(n.)* بوروشوق bouroushouq ; *(hint)* فکر fikir ; معلومات mâ′lôumât ; ایقاظ îqâz ; *(v.n.)* بوروشمق bouroushmaq ; *(v.a.)* بوروشدیرمق bouroushdourmaq.

Wrist, rist, *(n.)* بیلك bilek ; — **band**, *(n.)* قوللق qollouq ; مانشه‌ت manshet ; *(leather)* (بیلك قایشی) (bilek qayushu) ; — **drop**, *(n.)* چولاقلق cholaqluq.

Writ, rit, *(n.)* یازی yazu ; *(jud.)* اعلام î′lâm ; مذکره müzekkere ; حکم hükm.

Write, rīt, *(v.a.)* یازمق yazmaq ; *(lit.)* تحریر ا. tahrîr et. ; *(v.n.)* یازی یازمق yazu yazmaq ; *(clerk)* کاتبلك ا. kyâtiblik et. ; — **one's self** امضا ا. imzâ et. ; *(fig.)* صفتی او. sufatu ol. ; — **down** قید ا. qayd et. ; یازمق yazmaq ; *(condemn)* ذم ا. zemm et. ; (ك) علیهنده یازمق ...(in-) aleyhinde yazmaq ; — **off** ابطال ا. ibtâl et. ; حسابی قاپاتمق (hesâbu-) qapatmaq ; — **out** قوپیه ا. qopya et. ; صورتنی چیقارمق sôuretini chuqarmaq ; *(fig.)* یورولمق yoroulmaq ; — **up** تماماً یازمق temâmen yazmaq ; *(lit.)* اکمال ا. ikmâl et. ; *(praise)* مدح ا. medh et. ; (ك) لهنده یازمق ...(in-) lehinde yazmaq ; **to — a good hand** یازیسی کوزل او. yazusu güzel ol. ; *(lit.)* حسن خطی او. hüsnü hattu ol. ; — **Writer**, (rīt′ėr) *(n.)* محرر mouharrir ; *(mar.)* کاتب kyâtib ; *(fem.)* محرره mouharrire ; — **Written**, (ritn) *(a.)* یازلمش yazulmush ; یازی ایله yazuyle ; تحریری tahrîrî ; **to be —** یازلمق yazulmaq ; محرر او. mouharrer ol..

Writing, rī′ting, *(n.)* یازی yazu ; *(act)* تحریر tahrîr ; *(pl.)* یازیلر yazular ; *(lit.)* آثار âsâr ; **in —** *(ad.)* تحریراً tahrîren ; — **book**, *(n.)* دفتر defter ; مسوده دفتری müsvedde defteri ; — **desk**, *(n.)* یازی ماصه‌سی yazu masasu ; — **master**, *(n.)* یازی خواجه‌سی yazu hojasu ; خطاط hattât ; — **pāper**, *(n.)* یازی کاغدی yazu kyâdu.

Writhe, rī*th*, *(n.)* قیورلمق quvrulmaq ; *(fig.)* عذاب چکمك azâb chekmek.

Wrong, rong, *(a.)* یاکلیش yanlush ; *(unjust)* حقسز haqsuz ; *(n.)* خطا hatâ ; *(fig.)* قصور qousôur ; *(injury)* حقسزلق haqsuzluq ; *(v.a.)* حقسزلق ا. haqsuzluq et. ; — **lʏ**, *(ad.)* یاکلیش اوله‌رق yanlush olaraq ; **to be —** یاکلیش او. yanlush ol. ; *(unfit)* اویغامق ouymamaq ; *(fig.)* حقسز او. haqsuz ol. ; **to have —** مغدور او. mâgdour ol. ; **something is —** بر اکسیکلك وار bir exiklik var ; بر خطا وار bir hatâ var ; — **way** یاکلیش یول yanlush yol ; **you are —** حقسزسکز haqsuzsunuz ; یاکلیورسکز yanuluyorsunuz ; **to put in the —** حقسز چیقارمق haqsuz chuqarmaq ; قباحتی اوزرینه یوکله‌مك qabâhati üzerine yüklemek ; — **Wrongful**, (rong′fōōl) *(a.)* حقسز haqsuz ; — **Wrongfullʏ**, (rong′fōōl-i) *(ad.)* حقسزجه haqsuzja.

Wrought, rawt, *(a.)* ایشلنمش ishlenmish ; — **iron**, (ī′urn) *(n.)* دوومه دمیر deuvme demir,

Wrʏ, rī, *(a.)* اکری eyri ; چارپیق charpuq ; — **lʏ**, *(ad.)* اکری اوله‌رق eyri olaraq ; — **ness**, *(n.)* اکریلك eyrilik ; — **face**, (-fās) *(n.)* *(fig.)* صورت sourat ; **to make a —** صومورتمق somourtmaq ; — **mouthed**, *(a.)* آغزی چارپیق âzu charpuq ; *(fig.)* صومورتغان somourtgan ; — **neck**, *(n.)* *(med.)* بویون طوتولمه‌سی boyoun toutoulmasu.

Wʏvern, wī′vrn, *(n.)* اژدرها ejderhâ.

X

Xanthate, zan'*th*āt, *(n.) (med.)* مادهٔ اصفر maddeyi asfar.

Xanthopsy, zan'thop-si, *(n.) (med.)* صاری کورمه saru geurme.

Xebec, zē'bek, *(n.) (mar.)* چکدیرمه chekdirme; سنبوق zanbouq.

Xenium, zē'ni-um, *(n.)* هدیه hediye; اکرام ikrâm.

Xiphias, zif'i-as, *(n.)* قیلنج بالغی quluj balugh.

Xmas, kris'mas, *(n.)* نوئل no-el; میلاد عیسی (یورطیسی) mîlâdu îsâ (-yortousou).

Xylography, zi-log'ra-fi, *(n.)* حك hakk; اویمه‌جیلق oymajuluq.

Xeres, zer'es, *(n.pr.)* کیخسرو key-housrev.

Y

Yacht, yot, *(n.)* یاط yat; **— club,** *(n.)* یاط قلوبی yat qouloubou; **— Yauchter,** (yot'ér) *(n.)* یاط قاپدانی yat qapdanu; **— Yauchting,** (yot'ing) *(n.)* یاط تنزهی yat tenezzühü; یاط سیاحتی yat seyâhati; **— match,** یاط یاریشی yat yarushu; **— Yauchtsman,** (yots'man) *(n.)* یاط صاحبی yat sâhibi; یاطله تنزه ایدن yatla tenezzüh eden; **— Yauchtsmanship,** (yots'man-ship) *(n.)* یاط اداره‌سی yat idâresi; یاط قاپدانلغی yat qapdanlugh.

Yankee, yang'kē, *(n.)* امریقالی ameriqalu; (یانکی) (yanki).

Yard, yärd, *(n.)* آولی avlou; میدان meydan; *(working)* دستکاه tezgyah; *(v.a.) (zo.)* آولی‌یه قاپامق avlouya qapamaq; **navy —** ترسانه tersâne; حکومت ترسانه‌سی houkyoûmet tersânesi.

Yard, yärd, *(n.) (beam)* سرن seren; *(measure)* یارده yarda; *(ana.)* قامش qamush; ذکر zeker.

Yarn, yärn, *(n.)* ایپلك iplik; *(rope)* قول qol; تل tel; **to spin a long —** اوزون حکایه آکلاتمق ouzoun hikyâye anlatmaq.

Yarrow, yar'ō, *(n.) (bot.)* جوان پرچمی jivan perchemi.

Yataghan, yat'a-gan, *(n.)* یاتاغان yatagan; صالدیرمه saldurma.

Yaw, yaw, *(v.n.)* غیر منتظم کیتمك gayru mountazam gitmek; *(mar.)* روطه‌دن انحراف ا. rotadan inhirâf et.; قاچمق qachmaq; *(n.)* روطه‌دن انحراف rotadan inhirâf.

Yawl, yawl, *(n.)* فليقه fliqa ; قاييق qayuq.

Yawn, yawn, *(v.n.)* اسنهمك esnemek ; *(fig.)* آغزى آچيلمق âzu achulmaq ; شاشمق shashmaq ; *(n.)* اسنهمه esneme ; — **Yawn'ĕr,** *(n.)* اسنهين esneyen ; — **Yawn'ing,** *(n.)* اسنهييش esneyish ; *(a.)* آغزى آچيق âzu achuq ; شاشغين shashgun ; — **Yawn'inglγ,** (-li) *(ad.)* اسنهيهرك esneyerek.

Yaws, yaws, *(n.)* *(med.)* جلد خستهلغى jild hastalugh ; *(lit.)* داءالعليق dâ-ül-alîq.

Ye, yē, *(pron.)* سز siz.

Yea, yā, *(ad.)* أوت evet ; حقيقت ! haqîqat !.

Yean, yēn, *(v.n.)* ياوروﻻمق yavroulamaq.

Year, yēr, *(n.)* سنه sene ; ييل yul ; *(lit.)* سال sâl ; *(pl.)* سنهلر seneler ; *(lit.)* سنين sinîn ; — **lγ,** *(a.)* سنوى senevî ; *(ad.)* هر سنه her sene ; ييلده بر yulda bir ; **in —s** *(a.)* ياشلى yashlu ; — **book,** *(n.)* سالنامه sâlnâme ; — **Yearling,** (yēr'ling) *(n.)* بر ياشنده bir yashunda.

Yearn, yėrn, *(v.n.)* أوزلهمك euzlemek ; حسرت چكمك hasret chekmek ; *(suffer)* اوزولمك üzülmek ; — **Yearning,** (yėrn'ing) *(n.)* حسرت hasret; *(a.)* *(lit.)* مشتاق müshtâq ; — **Yearninglγ,** (yėrn'ingli) *(ad.)* اشتياقله ishtiyâqla ; مشتاقانه müshtâqâne.

Yeast, yēst, *(n.)* مايه maya ; كوپوك keupük ; — **Yeastγ,** (yēst'i) *(a.)* مايهلى mayalu ; كوپوكلى keupüklü ; *(fig.)* بوش bosh , هيچ hich.

Yell, yel, *(n.)* فرياد ا. feryâd et. ; حايقيرمق hayqurmaq ; *(n.)* فرياد feryâd.

Yellow, yel'ō, *(a.)* صارى saru ; *(lit.)* اصفر asfar ; *(pl.)* صاريلق saruluq ; *(v.a.)* صارارتمق sarartmaq ; *(v.n.)* صارارمق sararmaq ; — **boγ,** *(n.)* آلتون altun ; (صارى قيز) (saru quz) ; — **Yellowish,** (yel'ō-ish) *(a.)* صاريمتراق sarumturaq.

Yelp, yelp, *(v.n.)* حاوﻻمق havlamaq ; *(n.)* حاوﻻمه havlama.

Yemen, yem'en, *(n.pr.)* يمن yemen.

Yen, yen, *(n.)* ين yen.

Yeoman, yō'man, *(n.)* چيفتجى chiftji ; آغا agha ; *(mil.)* كوكلى سوارى geunüllü süvâri ; — **of the guard** خاصه عسكرى hâssa askeri ; *(pl.)* عساكر خاصه asâkiri hâssa ; — **Yeomanrγ,** (yō'man-ri) *(n.)* *(pl.)* آغالر aghalar ; چيفتجيلر chiftjiler ; *(mil.)* ميليس سواريلرى milis süvârileri ; كوكلى سوارى (طابورى) geunüllü süvâri (-tabourou).

Yerk, yėrk, *(v.a.)* فيرﻻتمق furlatmaq ; آتمق atmaq.

Yes, yes, *(ad.)* أوت evet.

Yesterdaγ, yes'tėr-dā, *(n. & ad.)* دون dün ; — **evening,** (-ēv'ning) *(n.)* دون آقشام dün aqsham ; **the day before —** اولكى كون evvelki gün ; — **night,** (-nīt) *(n.)* دون كيجه dün geje.

Yet, yet, *(ad.)* دها daha ; هنوز henüz ; *(conj.)* مع مافيه mâ'·mâfîh ; بونكله برابر bounounla berâber ; **as —** شمدى‌يه قدر shimdiye qadar ; هنوز henüz.

Yew, ū, *(n.)* *(bot.)* پورصوق آغاجى porsouq âju.

Yield, yēld, *(v.a.)* ويرمك vermek ; حاصل ا. hâsul et. ; *(v. n.)* قبول ا. qabôul et. ; *(lit.)* مطاوعت ا. moutâvâ't et. ; سرفرو ا. serfürôu et. ; *(n.)* محصول mahsôul ; *(fig.)* حاصلات hâsulât ; — **Yielding,** (yēld'ing) *(a.)* *(fig.)* مطيع moutî' ; ملايم mülâyim ; — **Yieldinglγ,** (yēld'ing-li) *(ad.)* ملايمتله mülâyemetle ; *(lit.)* انقيادله inqiyâdla.

Yoke, yōk, *(n.)* بويوندروق boyoundourouq ; *(fig.)* تحكم tehakküm ; *(slavery)* اسارت esâret ; *(couple)* چيفت chift ; *(stick)* اوموزلق omouzlouq ; صيريق suruq ; *(v.a.)* بويوندروغه وورمق boyoundourâ vourmaq ; *(fig.)* محكوم ا. mahkyôum et. ; اسير ا. esîr et. ; — **mate,** (-māt) *(n.)* آرقداش arqadash.

Yolk, yōk, *(n.)* يوموورطه صاريسى youmourta sarusu.

Yonder, yon'dėr, *(ad.)* شورايه shouraya ; اوراده orada.

You, ū, *(pron.)* سز siz ; **to —** سزه size.

Young, yung, *(a.)* كنج genj ; *(n.)* *(zo.)* ياورو yavrou ; — **Turks**, *(n. pl.)* كنج توركلر genj türkler ; **with** — *(zo.)* كبه gebe ; — **Younger**, (yung'ėr) *(a.)* دها كنج daha genj ; كوچوك küchük ; — **Youngest**, (yung'est) *(a.)* اك كنج en genj ; اك كوچوك en küchük ; — **Youngster**, (yung'stėr) *(n.)* كنج genj ; دليقانلى deliqanlu.

Your, ūr, *(pron.)* سزك sizin... ; كز ...iniz ; ...unuz ; — « **brother** » سزك برادر sizin «birâder» ; برادركز «birâder» i-niz; — **Yours**, (ūrz) *(pron.)* سزككى sizinki ; *(pl.)* سزككيلر sizinkiler ; — **faithfully** مخلصكز mouhlisuniz;— **Yourself**, (ūr-self') *(pron.)* *(sing. & pl.)* كنديكز kendiniz ; *(lit.)* بالذات سز bizzât siz.

Youth, yōōth, *(n.)* كنجلك genjlik ; *(lit.)* شباب shebâb ; *(person)* كنج genj ; *(pl.)* كنجلر genjler ; *(lit.)* شبان shübbân ; — **Youthful**, (yōōth'fōōl) *(a.)* كنج genj ; *(fig.)* تازه tâze ; *(vigorous)* دينج dinj ; — **days** كنجلك (زمانى) genjlik (-zemânu) ; *(lit.)* ايام شباب eyyâmu shebâb; — **Youthfully**, (yōōth'fōōl-i) *(ad.)* دينج بر حالده dinj bir halde ; — **Youthfulness**, (yōōth'fōōl-nes) *(n.)* كنجلك genjlik ; *(fig.)* تازه لك tâzelik ; دينجلك dinjlik.

Yowl, yowl, *(v.n.)* *(zo.)* اولومق ouloumaq.

Yucca, yuk'a, *(n.)* *(bot.)* عود آغاجى oud âju.

Yugoslavia, yug-o-släv'ya, *(n.pr.)* يوغوسلاويا yügoslavya ; (صربستان) (surbistan) ; — **Yugosläv'**, *(a. & n.)* يوغوسلاو yügoslav ; (صرب) (surb).

Yule, yool, *(n.)* نوئل no-el ; — **log**, *(n.)* نوئل آغاجى no-el âju ; — **'tide**, (-'tīd) *(n.)* نوئل (يورطيلرى) no-el (-yortoularu).

Z

Zanzibar, zan-zi-bär', *(n.pr.)* زنكبار zengibar.

Zeal, zēl, غيرت gayret ; حرارت harâret ; *(patriotic-)* حميت hamiyyet ; **excess of** — فضله غيرتكشلك fazla gayretkeshlik ; ايشكذارلق ishgüzârluq ; — **Zealot**, (zel'ot) *(n. & a.)* غيرتكش gayretkesh ; عقلا ouqelâ ; — **Zealotry**, (zel'ot-ri) *(n.)* غيرتكشلك gayretkeshlik ; عقلالق ouqalâluq ; — **Zealous**, (zel'us) *(a.)* غيرتلى gayretli ; حرارتلى harâretli ; حميتلى hamiyyetli ; — **Zealously**, (zel'us-li) *(ad.)* غيرتله gayretle ; حميتله hammiyyetle.

Zebra, zē'bra, *(n.)* *(zo.)* زه برا zebra; (زرد) (zerd).

Zemindar, zem-in-dar', *(n.)* زميندار zemîn-dâr ; اراضى صاحبى arâzî sâhibi; *(pl.)* اصحاب اراضى es-hâbu arâzî.

Zemstow, zems'tvō, *(n.)* زه مستو zemistô ; مجلس ادارهٔ ولايت mejlisi idâreyi vilâyet.

Zend, zend, *(a.)* تفسير tefsîr ; شرح sherh ; زند zend ; *(language)* زند لسانى zend lisânu ; قديم فارسى qadîm fârisî ; — **aves'ta**, *(n.)* آتشپرستلرك كتب مقدسهسى atesh-perestlerin kütübi mouqaddesesi ; زردشتك كليات عقائدى zerdeshtin külliyyâtu aqâ-idi.

Zendik, zen'dik, *(n.)* زنديق zunduq.

Zenith, zen'ith, *(n.)* *(ast.)* سمت الرأس semtür-re's ; *(fig. & lit.)* اوج evj ; — **Zenith'al**, *(a.)* سمت الرأسى semtür-re'sî.

Zeolite, zē'ō-līt, *(n.)* زه ئوليت ze-olit.

Zephyr, zef'ir, *(n.) (lit.)* نسیم nesîm ; *(-cloth)* زفیر zefîr.

Zero, zē'ro, *(n.)* صفر sufur ; *(fig.)* هیچ hich.

Zest, zest, *(n.)* طاد tad ; لذت lezzet.

Zetetic, zē-tet'ik, *(a.)* تحقیقی tahqîqî; تدقیقی tedqîqî ; *(n.)* تحری ایدن teharrî eden

Zibeline, zib'e-lin, *(n.)* سمور samour ; زبلین ziblin.

Zigzag, zig'zag, *(n. & a.)* زیقزاق ziqzaq ; (طولامباجلی) (dolambajlu) ; *(v.n.)* زیقزاق کیتمك ziqzaq gitmek; — **course** *(mar.)* زیقزاق سفر ziqzaq sefer ; (اکری سفر) (eyri sefer).

Zinc, zingk, *(n.)* توتیا toutya ; چینقو chinqo ; — **works,** *(n.)* چینقو فابریقه‌سی chinqo fabriqasu.

Zincography, zing-kog'ra-fi, *(n.)* چینقوغرافی chinqografi ; — **Zincograph,** (zing'kog-raf) *(n.)* قلیشه qlishe ; — **Zincographer,** (zing-kog'raf-ėr) *(n.)* چینقوغراف chinqograf.

Zion, zī'on, *(n.)* سیون siyon ; *(fig.)* معبد mâ'bed.

Zirconium, zir-ko'ni-um, *(n.)* خام الماس ham elmas ; *(lit.)* زرکون zergyôun.

Zither, zith'ėr, *(n.) (mus.)* کیتاره kitâra ; رباب rubâb.

Zoanthropy, zō-an'thrō-pi, *(n.)* کندینی حیوان ظن ایدیش kendini hayvan zann edish.

Zodiac, zō'di-ak, *(n.)* منطقهٔ بروج mountuqayi bürôuj ; — **Zodi'acal,** *(a.)* منطقهٔ بروجه عائد mountuqayi bürôuja â-id.

Zoetrope, zō'e-trōp, *(n.)* زوئیتروپ zo-itrop ; (آیینهٔ دوران) (âyîneyi devrân).

Zollverein, tsol'fe-rīn, *(n.)* کومروك اتحادی gumrük ittihâdu.

Zone, zōn, *(n.)* قوشاق qoushaq ; *(geog. & fig.)* منطقه mountuqa ; *(pl.)* مناطق manâtuq ; *(v.a.)* قوشاتمق qoushatmaq ; *(divide)* منطقه‌لره آییرمق mountuqalara ayurmaq ; — **of influence** *(lit.)* منطقهٔ نفوذ mountuqayi nüfôuz ; *(pl.)* مناطق نفوذ menâtuqu nüfôuz.

Zoography, zō-og'ra-fi, *(n.) (lit.)* توصیف حیوانات tavsîfi hayvânât.

Zoolite, zō'ō-līt, *(n.) (lit.)* مستحاثه müstehâse ; *(pl.)* مستحاثات müstehâsât.

Zoology, zō-ol'o-ji, *(n.) (lit.)* علم حیوانات ilmi hayvânât ; — **Zoological,** (zō-ol-ōj'ik-al) *(a.)* (علم) حیوانات ... (ilmi-) hayvânât ... ; — **garden** حیوانات باغچه‌سی hayvânât bâgchesi ; — **Zoologist,** (zō-ol'oj-ist) *(n.)* علم حیوانات متخصصی ilmi hayvânât mütahassusu.

Zoophyte, zō'ō-fīt, *(n.)* حیوان نباتی hayvânu nebâtî.

Zootomy, zō-ot'ō-mi, *(n.)* تشریح حیوانی teshrîhi hayvânî.

Zoroastrianism, zor-ō-as'tri-an-izm, *(n.)* زردشت مذهبی zerdesht mezhebi. پهلوی مذهبی pehlevî mezhebi ; — **Zorōas'tėr,** *(n. pr.)* زردشت zerdesht;

Zouave, zwäv, *(n. & a.)* زخاف zouhâf.

Zurich, zū'rik, *(n. pr.)* زوریخ zürih.

Zythum, zī'thum, *(n.)* بوزا boza.

مقطعات

و

تجارت ، طب ، رياضيات ، هيئت ، كيميا ، موسيقى وسائره‌ده مستعمل رموز واشارات

LIST OF ABBREVIATIONS,

TOGETHER WITH SIGNS AND SYMBOLS USED IN COMMERCE, MEDICINE, MATHEMATICS, ASTRONOMY, CHEMISTRY, MUSIC, &C.

A. Amateur آماتور amateur; Academician آقادەمى اعضاسى aqademi â'zâsu.

a. Accepted قبول ايدلمش qabôul edilmish; acre دونم deunüm.; active فعال fa'âl; *(gram.)* متعدى müte-addî; afternoon بعدالزوال bâ'dez-zevâl; *annus,* year سنه sene; *ante,* before اول evvel; ...قبل ال qablel....

ā *or* **āā.** of each a like quantity مساوى مقدار (بهرندن) (beherinden-) müsâvî miqdâr.

a *or* **ans.** Answer جواب jevâb.

A1. First-class (of ships) برنجى صنف (سفينه) birinji sunuf (-sefîne).

A.A.A. Amateur Athletic Association آماتور آتلەتيك جمعيتى amateur atletik jem-iyyeti.

A.A,C. *anno ante Christum* = In the year before Christ قبل الميلاد qablel-mîlâd.

A.A.S. *Americanæ Antiquarianæ Societatis Socius,* Fellow of the American Academy امريقا آقادەميسى اعضاسندن ameriqa aqademisi â'zâsundan.

A.B. Able-bedied seaman دكزه آلوريشلى كميجى denize elverishli gemiji.

A.B. *Artium Baccalaureus* = Bachelor of Arts صنايع مأذونى sanâyî' me'zôunou; (ليسه مأذونى) (lise me'zôunou).

Abb. Abbess راهبه râhibe; Abbot راهب râhib; Abbey مناستر manastur.

abbr. *or* **abbrev.** Abbreviated مختصر mouhtasar; Abbreviation اختصار ihtisâr.

Abd. Abdicated مستعفا mustâ'fâ; *(sovereigns)* مخلوع mahlôu'.

A.B.F.M. American Board of Foreign Missions امريقان خارجى ميسيونرلر جمعيتى ameriqan hârijî misyonerler jem-îyyeti.

Ab init. *ab initio* = From the beginning بدايتدن برى bidâyetden beri.

Abl. Ablative مفعول عنه mef-ôulün anh.

Abp. Archbishop باش پسقوپوس bash pisqopos.

abr. Abridged مختصر mouhtasar; Abridgment اختصار ihtisâr.

A. B. S. American Bible Society امريقان ميسيونر جمعيتى ameriqan misyoner jem-iyyeti.

A. C. Aero Club طياره قلوبى tayyâre qouloubou; سير هوائى قلوبى seyri havâ-î qouloubou; Alpine Club آلپ قلوبى alp qouloubou; *ante Christum* = Before Christ حضرت عيسادن اول hazreti îsâdan evvel; قبل الميلاد qablel-mîlâd.

Acc., Acct. Account (also a/c) حساب hesâb; Accountant محاسب mouhâsib.

List of Abbreviations, &c.

Acc. Accusative مضاف mouzâf.

A. D. *anno Domini* = In the year of our Lord میلادی mîlâdî.

a. d. After date تاریخدن صکره tarîh-den sôra ; *ante diem,* before the day کوننده اول gününden evvel.

ad. Advertisement اعلان i'lân.

A. D. C. Aide-de-camp یاور yâver.

ad. fin. *ad finem* = At *or* to the end نهایتده nihâyetde ; نهایته nihâyete.

ad. h. l. *ad hunc locum* = At this place بو موقعده bou mevqi'de.

ad. inf. *ad infinitum* = To infinity نا متناهی nâ-mütenâhî.

ad. init. *ad initium* = At *or* to the beginning باشده bashda ; باشه basha.

ad. int. *ad interim*=In the meantime عین زمانده aynu zemânda; وکالةً ve-kyâleten.

adj. Adjective صفت sufat.

adjt. Adjutant یاور yâver ; معاون mou-âvin ; Adjutant-General سر یاور ser yâver.

ad. lib. *ad libitum* = At pleasure آرزو ایدلدیکی کبی arzôu edildîy gibi.

ad. loc. *ad locum* = At the place او یرده o yerde ; محلنده mahallinde.

Adm. Admiral آمیرال amiral.

Adv. Advent کوچوک پرهیز küchük perhîz ; Advocate آووقات avouqat.

adv. Adverb حال hâl ; *adversus* = Against (ئه) قارشی ...(e-) qarshu.

ad. val. *ad valorem* = According to value قیمت اوزرندن qiymet üzerinden.

advt. Advertisement اعلان i'lân.

ae. aet. *ætatis* = Aged (so many years) یاشنده ...yashunda.

A.F. Admiral of the Fleet بویوك آمیرال beuyük amiral.

A.F.B.S. American and Foreign Bible Society امریقان و اجنبی میسیونر جمعیتی ameriqan ve ejnebî misyoner jem-iyyeti.

Aff. Affectionate مشتاق müshtâq ; Affirmativ تصدیقی tasdîqî ; تأییدی te'yîdî.

A.G. Adjutant-General سر یاور ser yâver.

Ag. *Argentum* = Silver کوموش gü-müsh.

agr., agric. Agriculture زراعت zi-râ-at.

Agt. Agent آجنته ajente ; وکیل ve-kîl.

A.H. *anno Hegiræ* = In the year of Hegira (622 A.D., 13th Sept.) سنهٔ هجریه seneyi hijriyye.

A.H.C. Army Hospital Corps اوردو صحیه قطعاتی ordou suhhiyye qut-âtu.

a.h.l. *ad hunc locum* = At this place بوراده bourada.

A.H.S. *Anno humanæ salutis* = In the year of human salvatian نجات بشر تاریخی nejâti besher târîhi.

a.h.v. *ad hunc vocem* = At this word بو کلمه‌ده bou kelimede.

A.I.A. Associate of the Institute of Actuaries محاسبلر جمعیتی اعضاسندن mou-hâsibler jem-iyyeti â'zâsundan.

A.I.C.E. Associate of the Institute of Civil Engineers سیویل مهندسلر جمعیتی اعضاسندن sivil mühendisler jem-iyyeti â'zâsundan.

Ald. Alderman مختار mouhtâr ; هیئت اختیاریه اعضاسندن hey-eti ihtiyâriyye â'zâsundan.

alg. Algebra جبر jebr.

alt. Alternate متناوب mütenâvib ; Altitude ارتفاع irtifâ'.

A. M. *Artium Magister* = Master of Arts صنایع مجازی sanâyî' müjâzu ; *Ante meridiem* = Before noon قبل الزوال qablez-zevâl ; اول evvel ; *Anno mundi* = In the year of the world تاریخ خلقت târîhi hulqat.

Am., Amer. America *or* American امریقا ameriqa ; امریقان ameriqan.

A. M. A. American Missionary Association امریقان میسیونر جمعیتی ameri-qan misyoner jem-iyyeti.

amt. Amount مقدار miqdâr.

an. *anno* = In the year سنه سنده ... sene-sinde ; anonymous آنونیم anonim ; *(fig.)* امضاسز imzâsuz ; answer جواب jevâb ; *ante* = before اول evvel.

anal. Analysis تحلیل tahlîl ; Analogy مشابهت müshâbehet.

anat. Anatomy *or* Anatomical تشریح teshrîh ; تشریحی teshrîhî.

anc. Ancient, Anciently اسکی eski ; قدیم qadîm ; سابق sâbuq.

Ang. *Anglicé* = In English انکلیزجه‌لشمش ingilizje-leshmish.

Ang. - Sax. Anglo-Saxon آنغلو ساقسون anglo-saxon.

Anon. Anonymous آنونیم anonim ; *(fig.)* امضاسز imzâsuz.

ans. Answer جواب jevâb.

ant., antiq. Antiquities ازمنهٔ قدیمه ezmineyi qadîme.

A. N. Z. A. C. Australian and New Zealand Army Corps آوسترالیاو نیوزه‌لاند قول اوردولری avoustralya ve nîv-zeland qol ordoularu ; آنزاق an-zaq.

A. O. Army Order اوردو امر یومیسی ordou emri yevmîsi.

A. O. C. Army Ordnance Corps اوردو طوپجی قطعاتی ordou topjou qut-âtu.

A. O. D. Army Ordnance Department اوردو طوپجی دائره‌سی ordou topjou dâ-iresi.

Ap., Apl., Apr. April نیسان nisan.

A.P.D. Army Pay Department اوردو محاسبات دائره‌سی ordou mouhâsebât dâ-iresi.

A.P.M. Assistant Propost - Marshal مرکز قوماندان معاونی merkez qouman-dan mou-âvini.

Apo. Apogee اوج (نقطه‌سی) evj (-noq-tasu).

app. Appendix علاوه ilâve ; ذیل zeyl ; Apprentice چیراق churaq ; شاکرد shâkird.

A.P.R.C. *Anno post Romam conditam* = In the year after the building of Rome (753 B. C.) رومانك تاریخ تأسیسی roma-nun târîhi te-essüsü.

A.P.S. Aborigines Protection Society یرلیلری حمایه جمعیتی yerlileri himâye jem-iyyeti.

aq. *aqua* = Water صو sou.

Ar. Arabic عربی arabî.

ar., arr. Arrive *or* Arrives, Arrival مواصلت mouvâsalet.

A.R.A. Associate of the Royal Academy رویال آقادمی اعضاسندن royal aqademi â'zâsundan.

A.R.A.M. Associate of the Royal Academy of Music موسیقی آقاده‌میسی اعضاسندن môusiqî aqademisi â'zâ-sundan.

arbor. Arboriculture تشجیر teshjîr ; فدان یتشدیرمه fidan yetishdirme.

arch. Archaic طرز قدیم tarzu qadîm.

archæol. Archæology آثار عتیقه (علمی) âsâru atîqa (-ilmi).

arch., archit. Architecture (فن) معماری (fenni-) mi'mârî.

A.R.C.M. Associate of the Royal College of Music موسیقی مکتب قرالیسی اعضاسندن môusiqî mektebi qurâlîsi â'zâsundan.

arg. *argentum* = Silver کوموش gü-müsh ; سیم sîm.

A.R.H.A. Associate of the Royal Hibernian Academy ایرلاندا آقاده‌میسی اعضاسندن irlanda aqademisi â'zâ-sundan.

arith. Arithmetic *or* Arithmetical (علم) حساب (ilmi-) hesâb.

A.R.R. *anno regni regis* or *reginæ* = In the year of the king's *or* the queen's reign دور سلطنتده devri sal-tanatda.

A.R.S.A. Associate of the Royal Scottish Academy اسقوچ آقاده‌میسی اعضاسندن isqoch aqademisi â'zâ-sundan ; Associate of the Royal Society of Arts صنایع نفیسه جمعیتی اعضاسندن sanâyi' nefîse jem-iyyeti â'zâsundan.

A.R.S.L. Associate of the Royal Society of Literature ادبیات جمعیت قرالیه‌سی اعضاسندن edebiyyât jem-iy-yeti qurâliyyesi â'zâsundan.

A.R.S.M. Associate of the Royal School of Mines معدنیات مکتب قرالیه‌سی اعضاسندن mâ'deniyyât mek-tebi qurâlîsi â'zâsundan.

A.R.S.S. *Antiquariorum Regiæ Societatis Socius* = Fellow of the Royal Society of Antiquaries آنتیقه‌جیلر جمعیت قرالیه‌سی اعضاسندن an-tiqajular jem-iyyeti qurâliyyesi â'zâsundan.

art. Article ماده madde ; *(gram.)* حرف تعریف harfi tâ'rîf ; Artillery طوپجیلق topjoulouq.

A.S. Anglo-Saxon آنغلو ساقسون anglo saxon ; *anno salutis* = In the year of salvation نجات سنه‌سنده nejât se-nesinde ; Assistant Secretary کاتب معاونی kyâtib mou-âvini.

A.S.E. Amalgamated Society of Engineers مهندسلر متحد جمعیتی mühendis-ler müttahid jem-iyyeti.

List of Abbreviations, &c.

Ass., Assoc. Association جمعيت jemiyyet.
Asst. Assistant معاون mou-âvin.
astr., astron. Astronomer هيئتشناس hey-etshimâs ; Astronomy هيئت hey-et.
astrol. Astrology رمل reml.
Att., Atty. Attorney مدعیٔ عمومی müdda-î' oumoumî ; **Att. Gen.** Attorney-General باش مدعیٔ عمومی bash mudda-î' oumoumî.
at. wt. Atomic weight آتوم ثقلتی atom siqleti.
Au. (L. *aurum*), gold آلتون altun.
A.U.C. *anno urbis conditæ*, or *ab urbe condità* = In the year from the building of the city — Rome (753 B.C.) رومانك تاريخ تأسيسندن roma-nun târîhi te'sîsinden.
Aug. August آغستوس aghoustos.
Auth. Ver. Authorized Version مصدق نسخهٔ مترجمه mousaddaq nüshayi müterjeme.
A.V. Artillery Volunteers گوكلّی طوپجيلر geunüllü topjoular ; *Annos vixit* = Lived [so many] years مدت عمری müddeti eumrü.
Av. Avenue جاده jadde ; Average وسطی vasatî.
A.V.D. Army Veterinary Department اوردو بيطر دائره‌سی ordou baytar dâiresi.
Ave. Avenue جاده jadde.
Avoir., Avdp. Avoirdupois وزن (مقياسی) vezen (-miqyâsu).
Ax. Axiom *(lit.)* بينه beyyine ; متعارفه müte-ârife.

b. Born طوغمش dômoush ; تولدی tevellüdü... ; Book كتاب kitab.
B. Brit. British انكليز ingiliz.
B.A. *Baccalaureus Artium* = Bachelor of Arts صنايع مأذونی sanâyî' me'zôunou ; British America امريقای انكليزی ameriqâyi ingilîzî ; British Association انكليز جمعيتی ingiliz jemiyyeti.
bach. Bachelor بكار bekyar ; *(fig.)* مأذون me'zôun.
B.&F.B.S. British and Foreign Bible Society انكليز و اجنبی ميسيونر جمعيتی ingiliz ve ejnebî misyoner jemiyyeti.
B.Agr. Bachelor of Agriculture زراعت مأذونی zirâ-at me'zôunou.
bal. Balance بقيه baqiyye ; متباقيسی mütebâqîsi.
Bap., Bapt. Baptist وافتيز vaftiz.
Bar. Barrister محامی mehâmî.
bar. Barometer بارومتره barometre ; Barrel واريل varil.
Bart., Bt. Baronet بارونت baronet.
Batt. Battery باطاريه batarya.
B.B.C. Baseball Club بەيس بول قلوبی beys bol qouloubou.
B.C. Before Christ قبل الميلاد qablelmîlâd ; Board of Control قونترول هيئتی qontrol hey-eti ; هيئت تفتيشيه hey-eti teftîshiyye ; British Columbia انكليز قولومبياسی ingiliz qolombiyasu ; Battery Commander باطاريه قومانداني batarya qoumandanu.
B.C.L. Bachelor of Civil Law حقوق مدنيه مأذونی houqôuqu medeniyye me'zôunou.
B.Comm. Bachelor of Commerce تجارت مأذونی tijâret me'zôunou.
B.D. Bachelor of Divinity الهيات مأذونی ilâhiyyât me'zôunou.
bd. Bound جلدلی jildli ; مجلد müjelled.
Bde. Brigade آلای alay.
B.D.S. Bachelor of Dental Surgery ديشجی مكتبی مأذونی dishji mektebi me'zôunou.
B.E. Bachelor of Engineering مهندس مكتبی مأذونی mühendis mektebi me'zôunou ; Board of Education معارف مجلسی mejlisi ma-ârif ; معارف دائره‌سی ma-ârif dâ-iresi.
b.e. Bill of exchange پوليچه poliche.
B.E.A. British East Africa انكليز افريقای شرقيسی ingiliz afriqâyi sharqîsi.
bef. Before اول evvel ; مقدم mouqaddem.
B.E.F. British Expeditionary Force انكليز قوهٔ سفريه‌سی ingiliz qouvveyi seferiyyesi.
Belg. Belgian, Belgic *(a.)* بلچيقا... belchiqa... ; *(n.)* بلچيقالی belchiqalu.
B.ès L. *Bachelier ès Lettres* (Fr.) = Bachelor of Letters ادبيات مأذونی edebiyyât me'zôunou.

B.ès S. *Bachelier ès Sciences* = Bachelor of Science فن مأذونى fenn me'zôunou.

bet. Between آره‌سنده ...arasunda ; بيننده ...beyninde.

B.Hy. Bachelor of Hygiene حفظالصحه مأذونى hufzus-suhha me'zôunou.

Bib. Bible انجيل injîl.

bibl. Bibliotheca كتبخانه kütübhâne.

bibliog. Bibliography كتابيات kitâbiyyât.

biog. Biography تراجم احوال terâjümi ahvâl.

biol. Biology, Biological علم حيات ilmi hayât.

bis. Bissextile كبيسه kebîse.

bk. Book كتاب kitab ; Bank بانقه banqa.

bkg. Banking ...بانقه banqa... ; مالى mâlî.

B.L. Bachelor of Law حقوق مأذونى houqôuq me'zôunou ; Bachelor of Letters ادبيات مأذونى edebiyyât me'zôunou.

bl. Barrel واريل varil ; bale باليه balye.

b.l. Bill of lading قونشمنتو qonishmento.

bldg. Building بنا binâ.

B.M. Bachelor of Medicine طب مأذونى tubb me'zôunnu ; British Museum بيريتيش موزه‌ئوم biritish müze-üm, انكليز موزه‌سى ingiliz müzesi.

B.M.A. British Medical Association انكليز اطبا جمعيتى ingliz etubbâ jem-iyyeti.

B.M.J. British Medical Journal انكليز طب مجموعه‌سى ingiliz tubb mejmouasu.

B.Mus. Bachelor of Music موسيقى مأذونى môusiqî me'zôunou.

Bn. Baron بارون baron.

bn. Battalion طابور tabour.

b.o. Branch Office شعبه shôu'be ; Buyer's Option مشترينك حق خيارى müshterinin haqqu huyâru ; اوپسيون مشترى‌يه عائد opsiyon müshteriye â-id.

B.O.A. British Optical Association انكليز كوز متخصصلرى جمعيتى ingiliz geuz mütahassuslaru jem-iyyeti.

B. of T. Board of Trade تجارت مديريتى tijâret müdîriyyeti ; (تجارت وكالتى) (tijâret vekyâleti).

Boh. Bohemia بوهميا bohemya ; Bohemian *(a.)* ...بوهميا bohemya... ; *(n.)* بوهميالى bohemyalu.

bor. Borough قريه qariyye ; كوى keuy.

bot. Botany, Botanical (علم) نباتات (ilmi-) nebâtât.

Boul. Boulevard جاده jadde.

Bp. Bishop بيشوب bishop.

B.P. British Public انكليز خلقى ingiliz halqu.

b.p. Bill of parcels فاطوره fatoura ; پاكت علم وخبرى paket ilmü haberi ; Bills payable واجب‌التأديه سندات vâjbitte'diyye senedât ; ديون düyôun ; Birthplace (also **b.pl.**) محل ولادتى mahalli velâdeti; *Bonum publicum*=The public good منافع عموميه menâfi' oumôumiyye.

B.Q. *Bene quiescat* = May he (or she) rest well الله رحمت ايتسين allah rahmet etsin.

Br., Bro. Brother برادر birâder; قارداش qardash.

Br.Am. British America امريقاى انكليز ameriqâyi ingilîzî.

Braz. Brazil برازيليا brazilya.

b. rec. Bills receivable مطلوبات matlôubât.

brev. Brevet, امتياز imtiyâz; Breveted امتيازلى imtiyâzlu.

Brig. (Gen.) Brigadier ميرلوا mîri livâ.

Brit. Britain, Britannia بريتانيا britanya ; British, Briton انكليز ingiliz.

Bro. Brother برادر birâder ; **Bros.** Brothers برادرلر birâderler ; قارداشلر qardashlar.

b.s. Bill of sale صاتيش علم وخبرى satush ilmü haberi ; (مقاوله) (mouqâvele).

B.S. Bachelor of Science فن مأذونى fenn me'zôunou ; Bachelor of Surgery اوپراتور operateur.

B.S.A. British South Africa انكليز جنوبى افريقاسى ingiliz jenôubî afriqasu.

B.Sc. See **Sc.B.**

B.S.L. Botanical Society of London لوندره نباتات جمعيتى londura nebâtât jem-iyyeti.

Bt. Baronet بارونه‌ت baronet.

List of Abbreviations, &c.

Bu., Bus. Bushel, Bushels کیله kile.
Bulg. Bulgaria بلغارستان boulgaristan; Bulgarian بلغار boulgar.
bush. Bushel کیله kile.
B.V. *Beata Virgo* = Blessed Virgin مریم آنا meryem ana; حضرت مریم hazreti meryem; also *Bene vale* = Farewell وداع vedâ'.
B.V.M. The Blessed Virgin Mary مریم آنا meryem ana.
B.W.I. British West Indies انکلیز هند غربیسی ingiliz hindi garbîsi.
B.W.T.A. British Women's Temperance Association انکلیز قادینلر منع مسکرات جمعیتی ingiliz qadunlar men-i müskirât jem-iyyeti.
b.&s. Brandy and soda-water برهندی وصودا واتهر brendi ve soda vâter.

C. Centigrade سانتیغراد santigrad; Catholic قاتولیك qatolik; Consul قونسلوس qonsolos; شهبندر shehbender; Court محکمه mahkeme; Congress قونغره qongra; Church کلیسا kilise; Chancellor قانچلار qanchilar; Conservative محافظه‌کار mouhâfazakyâr.
c., cap. *caput* = Chapter فصل fasl.
c. Centime سانتیم santim.
c., ct. cent., *centum* = A hundred یوز yüz.
C.A. Chartered Accountant رخصتنامه‌لی محاسب rouhsatnâmeli mouhâsib; Chief Accountant باش محاسبه‌جی bash mouhâsebeji; Commercial Agent وکیل تجاری vekîli tijârî; آجنته ajente; Confederate Army متحد اوردو müttahid ordou.
Ca. Calcium قالسیوم qalsiyüm.
ca. *circa* = About تقریباً taqrîben.
Ca., Cal. California قالیفورنیا qaliforniya.
Cam., Camb. Cambridge کهمبریج kembrich.
Can. Canon راهب râhib; Canto قانطو qanto.
Cant. Canterbury کهنتهربوری kenterbeuri; Canticles غزل gazel.
cap. *caput* = Chapter فصل fasl; *Capitulum* = Head باش bash; *Capiat* = Let him (or her) take آلسین alsun.
caps. Capitals پایتختلر pâytahtlar; *(fin.)* سرمایه‌لر sermâyeler.
Capt. Captain *(mar.)* قاپدان qapdan; *(mil.)* یوز باشی yüz-bashu.
Car. Carat قیراط qurat.
Card. Cardinal قاردینال qardinal.
carp. Carpentry طوغرامه‌جیلق dôramajuluq; مرانغوزلق marangozlouq.
Cash. Cashier وزنه‌دار veznedâr.
cat. Catalogue قاتالوغ qatalog.
Cath. Catholic قاتولیك qatolik.
Cav. Cavalry سواری süvâri.
C.B. Companion of the [Most Honourable Order of the] Bath حمام نشانی حامل hamam nishanunu hâmil; Confinement to Barracks قیشله‌ده توقیف qushlada tevqîf; Cavalry Brigade سواری آلایی süvâri alayu; County Borough قونتلق قریه‌سی qontlouq qariyyesi.
C.B.E. Commander of the [Order of the] British Empire انکلیز امپراطورلغی نشانی قوماندوری ingiliz impratorlôu nishânu qomandeurü.
C.C. County Council قونتلق مجلسی qontlouq mejlisi; ایالت مجلسی eyâlet mejlisi; County Clerk ایالت کاتبی eyâlet kyâtibi; Cricket Club قریکه‌ت قلوبی qriket qouloubou; Catholic clergyman قاتولیك پاپاسی qatolik papazu; Cape Colony قاپ مستملکه‌سی qap müstemlekesi.
cc. Chapters فصللر fasullar.
C.C.C.S. Colonial and Continental Church Society مستملکات و اوروپا کلیسا جمعیتی müstemlekyât ve avroupa kilise jem-iyyeti.
C.D.Acts. The Contagious Diseases Acts امراض ساریه نظامنامه‌سی emrâzu sâriye nizâmnâmesi.
C.D.S.O. Companion, Distinguished Service Order خدمات فوق‌العاده نشانی حامل hidemâtu fevqal-âde nishanunu hâmil.
c.d.v. Carte-de-visite قارت دو ویزیت qart deu vizit; قارت qart.
C.E. Civil Engineer نافعه مهندسی nâfi-a mühendisi; سیویل مهندس sivil mühendis; Canada East شرق قانادا sharqî qanada.
Cel. *Celsius* (scale of — i.e. Centigrade) سانتیغراد santigrad.

cel. Celebrated مشهور mesh-hôur ; بنام benâm.

Celt. Celtic سلت selt.

cen. Central مركزى merkezî ; Century عصر asr.

cent. *centum* = A hundred يوز yüz.

Centig. Centigrade سانتيغراد santigrad.

cert., certif. Certificate وثيقه vesîqa ; شهادتنامه shehâdetnâme.

cet. par. *ceteris paribus* = Other things being equal ديكرلرى مساوى اولديغندن dîgerleri müsâvî oldôundan.

C.E.T.S. Church of England Temperance Society انكلتره كليساسى منع مسكرات جمعيتى ingiltere kilisesi men-i müskirât jem-iyyeti.

C.F. Chaplain to the Forces قطعات پاپاسى qut-ât papazu.

cf. *confer* = Compare مقايسه ايديكز mouqâyese ediniz.

C.F.G. *Confédération Générale de Travail* = General Confederation of Labour عموم عمله اتحادى oumôum amele ittihâdu.

c.f.&i. Cost, freight, and insurance بدل سپارش ، نقليه و سيغوريطه داخل bedeli sipârish, naqliye ve sigorta dâhil.

cg. Centigram سانتيغرام santigram.

C.G. Coastguard ساحل محافظى shâhil mouhâfuzu ; Commissary-General سر قوميسر ser qomiser ; Consul-General جنرال قونسلوس jeneral qonsolos ; باش شهبندر bash shehbender.

C.G.H. Cape of Good Hope اميد برونى ümid bournou.

C.G.S. Centimetre, Gramme, Second سانتيمتره ، غرام ، ثانيه sentimetre, gram, sâniye ; Chief of General Staff اركان حربيهٔ عموميه رئيسى erkyânu harbiyye-i oumôumiyye re-îsi.

C.H. Custom-house كومروك gümrük; رسومات دائرەسى rüsôumât dâ-iresi ; Court-house محكمه (بناسى) mahkeme (-binâsu).

Ch. Chief شەف shef ; رئيس re-îs ; China چين chin ; Church كليسا kilise.

ch. Chapter فصل fasl ; Child چوجق chojouq.

Chal., Chld. Chaldee, Chaldaic كلدانى kildânî.

Chamb. Chamberlain مابينجى mâbeynji.

Chanc. Chancellor شانسەليه shanseliye ; قانچلار qanchilar.

Chap. Chaplain پاپاس papas ; Chapter فصل fasl.

Ch.B. *Chirurgiæ Baccalaureus* = Bachelor of Surgery اوپراتور operateur.

Ch.Clk. Chief Clerk باش كاتب bash kyâtib.

Chem. Chemistry كيميا kimyâ; Chemical كيميوى kimyevî ; ...كيميا kimyâ... .

Ch.Hist. Church History كليسا تاريخى kilise târîhi.

Chin. China چين chin ; Chinese *(a.)* چين chin ; *(n.)* چينلى chinli.

Ch.J. Chief-Justice باش حاكم bash hâkim ; محكمه رئيسى mahkeme re-îsi.

Ch.M. *Chirurgiæ Magister* = Master of Surgery اوپراتور operateur ; فن جراحى معلمى fenni jerrâhî mou-allimi.

Chr. Christ حضرت عيسى hazreti îsâ ; Christian خرستيان huristiyan.

Chron. Chronicles تاريخ târîh ; Chronology قيود وقايع qouyôudu vaqâyi'.

C.I. [Imperial Order of the] Crown of India (for ladies) هند تاجى شفقت نشانى hind tâju shefqat nishanu.

C.I.D. Criminal Investigation Department تحقيقات جنائيه دائرەسى tahqîqâtu jinâ-iyye dâ-iresi.

C.I.E. Companion of the [Most Eminent Order of the] Indian Empire هند ايمپراطورلغى نشانى حامل hind impratorlôu nishanunu hâmil.

c.i.f. Cost, insurance, freight بدل سپارش ، سيغوريطه و نقليه داخل bedeli sipârish, sigorta ve naqliye dâhil ; **cif. « Smyrna »** بدلى ، سيغوريطەسى و نقليەسى داخل اولەرق «ازمير»ده تسليم شرطيله bedeli, sigortasu ve naqliyesi dâhil olaraq « izmir » de teslîm shartîle.

C.-in-C. Commander - in - Chief باش قوماندان bash qoumandan ; *(mar.)*

دونانمه قوماندانی donanma qoumandanu.

cir.,circ. *circa, circiter, circum* = About تقریباً taqrîben.

C.I.V. City Imperial Volunteers شهر کوکللیلری shehir geunüllüleri.

Civ. Civil, Civilian سیویل sivil; ملکی milkî.

C.J. Chief-Justice باش حاکم bash hâkim.

Cl. Clergyman پاپاس papaz.

class. Classical قلاسیق qlasiq; *(lit.)* مخلد mouhalled; Classification تصنیف tasnîf.

clk. Clerk کاتب kyâtib.

C.M. Certificated Master رخصتنامه‌لی معلم rouhsatnâmeli mou-allim; Corresponding Member مخابر اعضا mouhâbir â'zâ; *(pl.)* اعضای مخابره â'zâyi mouhâbire; Common Metre عادی متره âdi metre; *Chirurgiæ Magister* = Master of Surgery فن جراحی معلمی fenni jerrâhî mouallimi.

cm. Centimetres سانتیمتره santimetre: سانتیم santim.

c.m. *causa mortis* = By reason of death حسب الوفات hasbel-vefât; ارتحالنه مبنی irtihâline mebnî.

C.M.G. Companion of the [Most Distinguished] Order of St Michael and St George سه‌ن میشه‌ل و سه‌ن ژورژ نشانی حامل sen-mishel ve sen-jorj nishanunu hâmil.

C.M.S. Church Missionary Society کلیسا میسیونر جمعیتی kilise misyoner jem-iyyeti.

C.O. Colonial Office مستملکات دائره‌سی müstemlekyât dâ-iresi; Commanding Officer قوماندان qoumandan; Criminal Office جنایت قسمی jenâyet qusmu.

Co. Cobalt قوبالت qobalt; Company قومپانیه qompanya; شرکت shirket; County قونتلق qontlouq; ایالت eyâlet.

C/o. Care of ...واسطه‌سیله ...vâsutasîle; ...وساطتیله ...vesâtatîle.

coch., cochl. *cochlear* = a spoon, spoonful بر قاشیق bir qashuq; — **coch. amp.,** *cochlear amplum* = a tablespoonful بر چوربا قاشیغی bir chorba qashugh; — **coch. mag.,** *cochlear magnum* = a large spoonful بویوک بر قاشیق beuyük bir qashuq; — **coch. med.,** *cochlear medium* = a dessertspoonful بر طاتلی قاشیغی bir tatlu qasugh; — **coch. parv.,** *cochlear parvum* = a teaspoonful بر چای قاشیغی bir chay qashugh.

c.o.d. Cash (or collect) on delivery تسلیمنده تأدیه شرطیله teslîminde te'diye shartîle.

cog. Cognate مشابه müshâbih.

Col. Colonel میرآلای mîralay; Column ستون sütôun.

coll. College مکتب mekteb; Colleague مسلکداش meslekdâsh; Collector تحصیلدار tahsîldâr; Colloquial زبانزد zebânzed.

Com. Commander قوماندان qoumandan; Commodore قومودور qomodor; Committee انجمن enjümen; قومیسیون qomisyon; Commissioner وکیل vekîl; قومیسر qomiser; Commonwealth قومونوه‌لث qomonvels; جمهوریت jümhôuriyyet.

com. Common عادی âdî; مشترك müshterek; Comedy قومه‌دی qomedi; Commerce تجارت tijâret; Commune ناحیه nâhiye.

Comdr. Commander قوماندان qoumandan.

comm. Commentary مطالعات moutâlâ't; انتقاد intiqâd; Commander قوماندان qoumandan.

Commissr. Commissioner وکیل vekîl; قومیسر qomiser.

commn. Commission قومیسیون qomisyon.

comp. Comparative نسبی nisbî; Compositor مرتب mürettib; Compare مقایسه ایدیکز! mouqâyese ediniz!; Compound *or* Compounded مرکب mürekkeb.

Con. Consul قونسلوس qonsolos; شهبندر shehbender.

con. *contra* = Against ...(ه) قارشی ...(e-) qarshu; *conjux* = Consort رفیق refîq; اش esh; Conclusion نتیجه netîje; خاتمه hâtime; Conversation

محاوره mouhâvere ; مكالمه mükyâleme.

Cong. Congress قونغره gongura ; Congregation جماعت jemâ-at.

conj. Conjunction عاطفه âtufa.

cons. Consonant حرف غير صوتى harfi gayri savtî.

con. sec. Conic section مقطع مخروطى maqta'-u mahroutî.

contr. bon. mor. *contra bonos mores* = Contrary to good manners آداب معاشرته مغاير âdâbu mou-âsherete mougâyir.

Cop.,Copt. Coptic قبطى qubtî.

Cor. Coroner تحقيق مأمورى tahqîq me'mourou.

Cor. Mem. Corresponding Member مخابر اعضا mouhâbir â'zâ.

Cor. Sec. Carresponding Secretary مخابر كاتب mouhâbir kyâtib.

C.O.S. Charity Organisation Society تشكيلات خيريه جمعيتى teshkîlâtu hayriyye jem-iyyeti.

Cot. Cotangent تمام مماس temâmu mümâs.

cp. Compare ! مقايسه ايديكز mouqâyese ediniz !.

C.P. Clerk of the Peace صلح محكمه‌سى كاتبى soulh mahkemesi kyâtibi ; Carriage Paid نقليه اجرتى داخل naqliye üjreti dâhil : مع نقليه mâ' naqliye.

C.P.C. Clerk of the Privy Council مجلس خاص كاتبى mejlisi hâss kyâtibi.

Cpl. Corporal *(mil.)* اون باشى on bashu.

C.P.R. Canadian Pacific Railway قانادا - پاسيفيق شومندوفرى qanada-pasifiq shimendiferi.

C.P.S. *Custos Privati Sigilli* = Keeper of the Privy Seal مهردار قرالى mühürdâru qurâlî.

Cr. Credit قره‌دى qredi ; Creditor داين dâyin ; Crown قرون qron.

crim. con. Criminal conversation, *or* adultery مناسبت غير مشروعه minâsebeti gayri meshrôu-a.

C.S. Court of Session اسقوچيا محكمهٔ عاليه‌سى isqochya mahkemeyi âliyesi ; Civil Service سيويل خدمت sivil hidmet ; *(pl.)* خدمات ملكيه hidemâtu milkiyye ; Chemical Society كيميا جمعيتى kimyâ jem-iyyeti.

C.S.A. Confederate States of America امريقا حكومات متحده‌سى ameriqa hükyômâtu müttahidesi.

C.S.I. Companion or the [Most Exalted Order of the] Star of India هند يلديزى نشانى حامل hind yulduzu nishanunu hâmil.

C.T. Certificated Teacher رخصتنامه‌لى معلم rouhsatnâmeli mou-allim; Commercial Traveller سياح تجار seyyâh tüjjâr.

ct. Cent سه‌نت sent.

Ct. Connecticut قونه‌قتيقه‌ت qonneqtiqat.

C.T.C. Cyclists' Touring Club بيسيقله‌ت تور قلوبى bisiqlet tour qouloubou.

Cu. *cuprum* = Copper باقير baqur.

cu., cub. Cubic مكعب mük-ab.

cur., curt. Current — this month (شهر) حال (shehri-) hâl ; (ماه) جارى (mâhi-) jârî.

C.V.O. Commander of the Royal Victorian Order رويال - ويقتوريه‌ن نشانى قوماندورى royal-viqtoryen nishanu qomandeurü.

C.W. Canada West غربى قانادا garbî qanada.

c.w.o. Cash with order بدل سپارش پشين bedeli sipârish peshîn.

cwt. A hundredweight قنطار qantar.

d. Dead *or* Died متوفا müteveffâ ; Deserted فرارى firâri ; Degree درجه dereje ; *Denarius* or *denarii* = A penny *or* pence پنى peni ; په‌نس pens ; Duke دوق düq, دوقه düqa.

Dan. Danish ...دانيمارقه danimarqa....

dat. Dative مفعول اليه mef-ôulün ileyh.

dau. Daughter كريمه kerîme ; قيز quz.

D.C. *Da capo* (It.) = Repeat from the beginning ! بدايتدن تكرار ايديكز bidâyetden tekrâr ediniz !.

D.C.L. Doctor of Civil Law حقوق مدنيه دوقتورى houqôuqu medeniyye doqtorou.

D.C.M. Distinguished Conduct Medal

List of Abbreviations, &c.

حسن حركت مداليه‌سى hüsnü hareket medalyasu ; District Court-martial منطقه ديوان حربى mountuqa dîvânu harbi.

D.D. *DivinitatisDoctor* = Doctor of Divinity الٰهيات دوقتورى ilâhiyyât doqtorou.

Dea. Deacon دياقوس diyaqos.

Dec. December كانون اول kyânôunu evvel.

dec. Declaration بياننامه beyânnâme ; Declension تصريف tasrîf.

decl. Declension تصريف tasrîf.

def. Definition تعريف ta'rîf.

def., deft. Defendant مدعىٰ عليه müdda-î' aleyh ; مظنون maznôun.

deg. Degree, Degrees درجه dereje ; *(pl.)* درجه‌لر derejeler, درجات derejât.

Del. Delegate مرخص mourahhas ; دەلكه delege.

del., delt. *delineavit* حكاك hakkyâk.

Dent. Dental, Dentist, Dentistry ديشجيلك dishjilik ; *(pers.)* ديشجى dishji.

Dep. Department (also **Dept.**) دائره dâ-ire ; Deputy مبعوث meb-ôus.

dep. Deposed مخلوع mahlôu'.

der. Derivation اشتقاق ishtiqâq.

D.F. Defender of the Faith نكهبان دين nigehbânu dîn ; Dean of the Faculty فاكولته مديرى fakülte müdîri.

D.F.C. Distinguished Flying Cross فوق‌العاده طيران حاچ نشانى fevqal-âde tayrân hach nishanu.

D.F.M. Distinguished Flying Medal فوق‌العاده طيران مداليه‌سى fevqal-âde tayrân medalyasu.

dft. Defendant مظنون maznôun ; مدعىٰ عليه müdda-î' aleyh ; Draft مسوده müsvedde.

D.G. *Dei gratiâ* = By the grace of God عنايت حقله inâyeti haqla ; Dragoon Guards دراغون خاصه قطعاتى dragon hâssa qut-âtu ; Director-General مدير عمومى müdîri oumoumî.

d.h. *das heisst* (Ger.). That is يعنى yâ'nî.

dial. Dialect شيوه shîve.

diam. Diameter قطر qoutr.

Dict. Dictator ديكتاتور diktateur ; Dictionary لغات lougât, قاموس qâmôus.

Dir. Director ديره‌كتور direkteur ; مدير müdîr.

disc. Discount اسقونطو isqonto ; Discoverer كاشف kyâshif.

dist. Distance مسافه mesâfe : بعد bôu'd ; District منطقه mountuqa ; دائره dâ-ire.

div. Division *(mil.)* فرقه furqa ; *(math.)* تقسيم taxîm; *(fig.)* قسم qusm ; Divine قدسى qoudsî ; ربانى rabbânî.

D.Lit. *or* **Litt.** Doctor of Literature ادبيات دوقتورى edebiyyât doqtorou.

do. *ditto* = The same كذا kezâ ; عينى aynu.

dols. Dollars دولار dolar.

Dom. Dominion دومينيون dominyon.

D.O.R.A. Defence of the Realm Act مدافعهٔ مملكت قانونى müdâfa-ayi memleket qânôunou.

doz. Dozen دوزينه düzine.

D.P.H. Diploma in Puplic Health حفظ‌الصحهٔ عموميه ديپلوماسى hufzus-suhhayi oumômiyye diplomasu.

D.P.O. Distributing Post-office توزيعات پوسته‌خانه‌سى tevzî-ât postahânesi.

Dpt. Department دائره dâ-ire.

Dr. Debtor مديون medyôun ; Doctor دوقتور doqtor.

dr. Dram درهم direm ; Drawer حواله ويرن havâle veren ; مرسل mürsil.

D.Sc. See **Sc.D.**

D.S.C. Distinguished Service Cross خدمات فوق‌العاده حاچ نشانى hidematu fevqal-âde hach nishanu.

D.S.M. Distinguished Service Medal خدمات فوق‌العاده مداليه‌سى hidematu fevqal-âde medalyasu.

D.S.O. Distinguished Service Order خدمات فوق‌العاده نشانى hidematu fevqal-âde nishanu ; District Staff Officer منطقه اركان حرب ضابطى mountuqa erkyânu harb zâbiti.

d.s.p. *decessit sine prole* = Died without issue ذريتسز وفات ايتمشدر zürriyyetsiz vefât etmishdir ; *(jud.)* بلا ولد وفات ايتمشدر bilâ veled vefât etmishdir.

D.T. Doctor of Theology الٓهيات دوقتورى ilâhiyyât doqtorou ; Director of Transport نقليات مديرى naqliyyât müdîri.

D.V. *Deo volente* = God willing, If God will الله ايسترسه allah isterse ; انشاالله inshallah.

d.v.p. *decessit vita patris* = Died in his father's lifetime باباسنك صاغلغنده وفات ايتمشدر babasunun sâlughunda vefât etmishdir.

dwt. Pennyweight بر پنى (ثقلى) bir peni (-siqleti).

E. East شرق sharq ; *(mar.)* كون طوغيشى gün doghoushou ; English انكليز ingiliz.

ea. Each هر (برى) her (-biri) ; بهر beher.

E.C. East Central شرق مركزى sharq merkezi ; Established Church رسمى كليسا resmî kilise.

Eccl., Eccles. Ecclesiastes, Ecclesiastical *(pl.)* پاپاسلر papazlar ; *(a.)* ...كليسا kilise... .

E.C.U. English Church Union انكليز كليسا اتحادى ingiliz kilise ittihâdu.

Ed. Editor ناشر nâshir ; *(journals)* باش محرر bash mouharrir.

ed., edit. Edited نشر ايدلمشدر ...neshr edilmishdir ; edition طبع tabu' ; *(pl.)* نشريات neshriyyât.

E.E. Errors Excepted خطا مستثنا hatâ müstesnâ.

e.g., ex.gr. *exempli gratiâ* = For example مثلا meselâ ; فرضا farazâ.

E.I. East Indies هند شرق hindi sharqî.

ejusd. *ejusdem* = Of the same عينى aynu.

Emp. Emperor ايمپراطور imprator ; Empress ايمپراطوريچه impratoricha.

Ency., Encyc. Encyclopædia آنسيقلوپەدى ansiqlopedi.

E.N.E. East-north-east كون طوغيشى پويراز gün doghoushou poyraz.

eng. Engineer مهندس mühendis ; Engraver حكاك hakkyâk ; Engraving حك hakk.

Ens. Ensign بايراق bayraq.

Env. Ext. Envoy Extraordinary مرخص فوق العاده mourahhasu fevqal-âde.

e.o.d. Every other day كون آشيرى gün ashuru ; ايكى كونده بر iki günde bir.

eq. Equal مساوى müsâvî; Equivalent معادل mou-âdil ; مقابل mouqâbil.

E.S.E. East-south-east كون طوغيشى كشيشلمه gün doghoushou keshishleme.

esp., espc. Especially باخصوص bâhousôus ; بالخاصه bil-hâssa.

Esq., Esqr. Esquire ...جنابلرى ...jenâblaru.

Est. Established مؤسس mü-esses.

et al., *et alibi* = And elsewhere و باشقه يرده ve bashqa yerde ; *et alii* or *alia* = and others و ديكرلرى ve dîgerleri ; و سائره ve sâ-ire.

etc., &c. *et ceteri* or *cetera* = And others, and so forth الى آخره ilâ âhura.

ety., etym. Etymology اشتقاق ishtiqâq.

E.U. Evangelical Union پروتستان برلكى protestan birlîy.

Eur. Europe, اوروپا avroupa ; European *(a.)* ... اوروپا avropa ... ; *(n.)* اوروپالى avroupalu.

ex. Examined معاينه ايدلمشدر mouâyene edilmishdir ; Example مثال misâl ; Exception مستثنا müstesnâ ; Executive *(a.)* اجرائى ijrâ-î ; *(n.)* فعال اعضا fa'âl â'zâ ; Export اخراجات ihrâjât.

Exc. Excellency حضرتلرى ...hazretleri;

exc. Except, مستثنا ... müstesnâ ; دن ماعدا ... den mâ'dâ ; Exception استثنا istisnâ.

ex., div. *extra dividendum* = Without dividend حصهٔ تمتعسز hisseyi temettü'süz.

ex. ge., ex. gr., *exempli gratiâ* = For the sake of example مثلا meselâ ; فرضا farazâ.

exp. Export اخراجات ihrâjât.

exr. Executor اجرا مأمورى ijrâ me'môurou ; وصى vasî.

E. & O. E. Errors and Omissions

List of Abbreviations, &c.

Excepted سهو ونسیان مستثنا sehvü nisyân müstesnâ.

f. Following آتیده‌کی âtîdeki ; Farthing چاریك په‌نی cheyrek peni ; Feminine مؤنث mü-ennes ; Fothom قولاچ qoulach ; Foot قدم qadem.

F. Fellow of— اعضاسی ... â'zâsu.

F., Fahr. Fahrenheit فاخره‌نهایت fâhrenhâyt.

fam. Familiar تکلیفسز teklîfsiz ; Family عائله â-ile.

F.A.S. Fellow of the Society of Arts صنایع نفیسه جمعیتی اعضاسندن sanâyî' nefîse jem-iyyeti â'zâsundan ; Fellow of the Antiquarian Society آنتیقه‌جیلر جمعیتی اعضاسندن antiqajular jem-iyyeti â'zâsundan.

F.B.A. Fellow of the British Academy انکلیز آقاده‌میسی اعضاسندن ingiliz aqademi â'zâsundan.

F.B.S. Fellow of the Botanical Society نباتات جمعیتی اعضاسندن nebâtât jemiyyeti â'zâsundan.

fcp., fcap. Foolscap (کاغد) تقریرلك taqrîrlik (-kyâd).

F.C.S. Fellow of the Chemical Society کیمیاگرلر جمعیتی اعضاسندن kimyâgerler jem-iyyeti â'zâsundan.

F.D. *Fidei Defensor* = Defender of the Faith مدافع دین müdâfî' dîn.

Feb. February شباط shoubat.

fec. *fecit* = He dit it او یاپدی o yapdu ; فاعلی اودر fâ-ili odour.

F.E.I.S. Fellow of the Educational Institute of Scotland اسقوچیا مؤسسهٔ تدریسیه‌سی اعضاسندن isqochya mü-essesevi tedrîsiyyesi â'zâsundan.

fem. Feminine مؤنث mü-ennes.

F.E.S. Fellow of the Ethnological Society ئه‌تنولوژی جمعیتی اعضاسندن etnoloji jem-iyyeti â'zâsundan.

ff. *fecerunt* = They dit it *or* made it اونلر یاپدیلر onlar yapdular ; فاعللری اونلردر fâ-illeri onlardur ; Folios فولیولر folyolar ; following *(pl.)* آتیده‌کیلر âtîdekiler.

F.F.A. Fellow of the Faculty of Actuaries محاسبلر فاکولته‌سی اعضاسندن mouhâsibler fakültesi â'zâsundan.

F.F.P.S. Fellow of the Faculty of Physicians and Surgeons (Glasgow) طب و جراحی فاکولته‌سی اعضاسندن tubb ve jerrâhî fakültesi â'zâsundan.

F.G.S. Fellow of the Geological Society طبقات جمعیتی اعضاسندن tabaqât jem-iyyeti â'zâsundan.

F.H.A.S. Fellow of the Highland and Agricultural Society هایلند و زراعت جمعیتی اعضاسندن hâylend ve zirâ-at jem-iyyeti â'zâsundan.

F.I.A. Fellow of the Institute of Actuaries محاسبلر انستیتوسی اعضاسندن mouhâsibler enistitüsü â'zâsundan.

F.I.C. Fellow of the Institute of Chemistry کیمیا انستیتوسی اعضاسندن kimyâ enistitüsü â'zâsundan.

fict. Fiction مصال masal.

Fi.fa. *fieri facias* = That you cause to be made (a writ of execution) حکم اعلام hükmi i'lâm ; ایجابنی اجرا ایدیکز îjâbunu ijrâ ediniz.

fig. Figure, شکل shekl; Figuratively مجازی mejâzî.

F.I.J. Fellow of the Institute of Journalists غزته‌جیلر انستیتوسی اعضاسندن gazetejiler enistitüsü â'zâsundan.

fin. *ad finem* = At the end نهایتده nihâyetde ; خاتمه‌ده hâtimede.

fl. Florin فلورین florin.

fm. Fathom قولاچ qoulach.

F.M. Field-Marshal مشیر müshîr.

F.O. Foreign Office انکلتره خارجیه نظارتی ingiltere hârijiyye nezâreti.

fo.,fol. Folio فولیو folyo.

f.o.b. Free on board گمیده تسلیم شرطیله gemide teslîm shartîle.

f.o.r. Free on rail واغونده تسلیم شرطیله vagonda teslîm shartîle.

F.P. Former Pupil اسکی طلبه eski talebe ; *(pl.)* مأذونین قدیمه me'zôumîni qadîme.

F.P.S. Fellow of the Philological Society لسانیات جمعیتی اعضاسندن lisâniyyât jem-iyyeti â'zâsundan.

Fr. France, فرانسه fransa ; French فرانسز fransuz ; Friday جمعه jouma.

fr. Fragment پارچه parcha ; Franc فرانق franq ; Frequently کثریا

exeriyyâ ; كثرتله kesretle ; **frcs.** Francs فرانق franq.

F. R. A. M. Fellow of the Royal Academy of Music موسيقى آقاده‌ميسى اعضاسندن môusiqî aqademisi â'zâsundan.

F.R.A.S. Fellow of the Royal Astronomical Society فلكيات جمعيت قراليه‌سى اعضاسندن felekiyyât jem-iyyeti qurâliyyesi â'zâsundan ; Fellow of the Royal Asiatic Society آسيا جمعيت قراليه‌سى اعضاسندن asya jem - iyyeti qurâliyyesi â'zâsundan.

F.R.C.I. Fellow of the Royol Colonial Institute مستملكات جمعيت قراليه‌سى اعضاسندن müstemlekyât jem - iyyeti qurâliyyesi â'zâsundan.

F.R.C.O. Fellow of the Royal College of Organists اورغجى مكتب قراليسى اعضاسندن orgjou mektebi qurâlîsi â'zâsundan.

F.R.C.P. Fellow of the Royal College of Physicians طبيه مكتب قراليسى اعضاسندن tubbiyye mektebi qurâlîsi â'zâsundan.

F.R.C.S. Fellow of the Royal College of Surgeons جراحى مكتب قراليسى اعضاسندن jerrâhî mektebi qurâlîsi â'zâsundan.

F.R.G.S. Fellow of the Royal Geographical Society جغرافيا جمعيت قراليه‌سى اعضاسندن jôghrafya jem-iyyeti qurâliyyesi â'zâsundan.

F.R.Hist.S. Fellow of the Royal Historical Society تاريخ انجمن قراليسى اعضاسندن târîh enjümeni qurâlîsi â'zâsundan.

F.R.H.S. Fellow of the Royal Horticultural Society چيچك يتيشديرمه جمعيت قراليه‌سى اعضاسندن chichek yetishdirme jem-iyyeti qurâliyyesi â'zâsundan.

F.R.I.B.A. Fellow of the Royal Institute of British Architects انكليز معمارلرى مؤسسهٔ قراليه‌سى اعضاسندن ingiliz mi'mârlaru mü-esseseyi qurâliyyesi â'zâsundan.

F. R. Met. S. Fellow of the Royal Meteorological Society احوال جويه جمعيت قراليه‌سى اعضاسندن ahvâli jevviyye jem-iyyeti qarâliyyesi â'zâsundan.

F.R.M.S. Fellow of the Royal Microscopical Society تدقيقات خرده‌بينى جمعيت قراليه‌سى اعضاسندن tedqîqâti hourdebînî jem-iyyeti qurâliyyesi â'zâsundan.

F.R.S. Fellow of the Royal Society جمعيت قراليه اعضاسندن jem-iyyeti qurâliyye â'zâsundan.

F. R. S. G. S. Fellow of the Royal Scottish Geographical Society اسقوچيا جغرافيا جمعيت قراليه‌سى اعضاسندن isqochya jôghrafya jem-iyyeti qurâliyyesi â'zâsundan.

F.R.S.L. Fellow of the Royal Society of Literature ادبيات جمعيت قراليه‌سى اعضاسندن edebiyyât jem-iyyeti qurâliyyesi â'zâsundan.

F. R. S. S. A. Fellow of the Royal Scottish Society of Arts اسقوچيا صنايع نفيسه جمعيت قراليه‌سى اعضاسندن isqochya sanâyi' nesfîse jem-iyyeti qurâliyyesi â'zâsundan.

F.S.A. Fellow of the Society of Arts صنايع نفيسه جمعيتى اعضاسندن sanâyi' nefîse jem-iyyeti â'zâsundan ; Fellow of the Society of Antiquaries آنتيقه‌جيلر جمعيتى اعضاسندن antiqajular jem-iyyeti â'zâsundan.

F.S.S. Fellow of the Statistical Society احصائيات جمعيتى اعضاسندن ihsâ-iyyât jem-iyyeti â'zâsundan.

ft. Foot, Feet قدم qadem.

fth., fthm. Fathom قولاچ qoulach.

fut. Future استقبال istiqbâl ; مستقبل müstaqbel.

F.Z.S. Fellow of the Zoological Society علم حيوانات جمعيتى اعضاسندن ilmi hâyvânât jem-iyyeti â'zâsundan.

g. Genitive مضاف اليه mouzâfu ileyh; Gramme غرام gram.

G.A. General Assembly عمومى اجتماع oumoumî ijtimâ' ; مجلس عمومى mejlisi oumoumî.

gal. Galon غالون galon ; — **gall.** gallons غالون galon.

gaz. Gazette غزته gazete.

G.B. Great Britain بيوك بريتانيا beuyük britanya ; — **G.B. and I.** Great Britain and Ireland بيوك بريتانيا و ايرلاندا beuyük britanya ve irlanda.

List of Abbreviations, &c.

G.B.E. [Knight *or* Dame] Grand Cross of the [Order of the] British Empire انكليز ايمپراطورلغى بويوك حاچ نشانى حامل ingiliz impratorlôu beuyük hach nishanunu hâmil.

G.C.B. [Knight] Grand Cross of the [Most Honourable Order of the] Bath حمام نشانى بويوك حاچنى حامل hamam nishanu beuyük hachunu hâmil.

G.C.H. [Knight] Grand Cross of Hanover هانوره بويوك حاچ نشانى حامل hanevre beuyük hach nishanunu hâmîl.

G.C.I.E. [Knight] Grand Commander [of the Most Eminent Order] of the Indian Empire هند ايمپراطورلغى نشانى بويوك قوماندورى hind impratorlôu nishanu beuyük qomandeurü.

G.C.L.H. Grand Cross of the Legion of Honour لەژيون دونور نشانى بويوك حاچى lejiyon doneur nishanu beuyük hachu.

G.C.M. General Court-martial ديوان حرب عمومى dîvânu harbu oumôumî.

g.c.m. Greatest common measure اك بويوك مقياس عادى en beuyük miqyâsi âdî.

G.C.M.G. [Knight] Grand Cross of [the Most Distinguished Order of] St Michael and St George سەن ميشەل وسەن ژورژ نشانى بويوك حاچنى حامل sen-mishel ve sen-jorj nishanu beuyük hachunu hâmîl.

G.C.S.I. [Knight] Grand Commander of the [Most Exalted Order of the] Star of India هند يلديزى نشانى بويوك قوماندورى hind yulduzu nishanu beuyük qomandeurü.

G.C.V.O. [Knight] Grand Cross of the [Royal] Victorian Order ويقتوريا نشانى بويوك حاچنى حامل viqtorya nishanu beuyük hachunu hâmil.

Gen. Genesis خلقت hulqat.

Gen., Genl. General جنرال jeneral.

gen. Gender جنس jins ; Genitive مضاف اليه mouzâfu ileyh.

gent., gents. Gentleman, Gentlemen افنديلر efendiler.

geog. Geography جغرافيا jôghrafya.

geol. Geology طبقات tabaqât.

geom. Geometry هندسه hendese.

G.F.S. Girls' Friendly Society قيزلر مخادنت جمعيتى quzlar mouhâdenet jemiyyeti.

G.H.Q. General Headquarters قرارگاه عمومى qarârgyâhi oumôumî.

Gk. Greek يونانى yôunânî.

gm. Gramme غرام gram.

G.M.T. Greenwich Mean Time غرينويچ وقت وسطيسى grinvich vaqti vasatîsi.

G.O. General Order عمومى امر oumôumî emr.

G.O.C. General Officer Commanding قوماندان qoumandan.

Gov. Government حكومت hükyôumet ; Governor والى vâlî.

G.P. General Practitioner عمومى دوقتور oumôumî doqtor.

G.P.O. General Post-office مركز پوستەخانەسى merkez postahânesi ; *(administration)* پوستە مديريت عموميەسى posta müdîriyyeti oumôumiyyesi.

Gr. Greek يونانى yôunâuî.

gr. Grain چكيردك chekirdek ; Grammar غرامەر gramer ; Gross غروسە grosa.

G.S. General Staff اركان حربيهٔ عموميه erkyânu harbiyye-i oumôumiyye ; General Service خدمات عموميه hidemâtu oumôumiyye.

gs. Guineas گينه gine.

G.S.P. Good Service Pension حسن خدمت تقاعديەسى hüsnü hidmet teqâüdiyyesi.

Gu., guin. Guinea گينه gine.

H. Hydrant صو ترازيسى sou terâzesi.

h., hr. Hour ساعت sât.

hab. Habitat سكنه sekene.

h. and c. Hot and cold (water-taps) صيجاق و صوغوق (صو) sujaq ve soghouq (-sou).

H.B.M. His (*or* Her) Britannic Majesty حشمتلو انكليز قرالى (قراليچەسى) حضرتلرى hashmetli ingiliz quralu (quralichesi) hazretleri.

H.C. House of Commons عوام قمارەسى avâm qamarasu.

h.c.f. Highest common factor مثل مشترك اعظم misli müshtereki a'zam.

H.E. His Excellency حضرتلرى ...hazretleri ; His Eminence رتبتلو rütbetlou ; High Explosive عالى فورانلى باروت âlî feverânlu barut.

Heb. Hebrews عبرانيلر ibrânîler.

hf. Half يارىم yarum ; نصف nusf.

H.G. Horse Guards خاصه سواريلرى hâssa süvârileri.

H.H. His (*or* Her) Highness فخامتلو fahâmetlou.

H.I.H. His (*or* Her) Imperial Highness فخامتلو fahâmetlou.

hist. Historian تاريخشناس târîh-shinâs; History تاريخ târîh.

H.J. *hic jacet* = Here lies — **H.J.S.**, *hic jacet sepultus* = Here lies buried بوراده مدفوندر bourada medfôundour.

H.L.I. Highland Light Infantry هايله‌ند خفيف پياده hâylend hafif piyâde.

H.M. His (*or* Her) Majesty حشمتلو hashmetli.

H.M.A.S. His Majesty's Australian Ship آوستراليان سفينهٔ قراليسى avoustralyan sefîneyi qurâlîsi.

H.M.C. His (*or* Her) Majesty's Customs رسومات ادارهٔ قراليه‌سى rüsôumât idâreyi qurâliyyesi; انكليز كمرك اداره‌سى ingiliz gümrük idâresi.

H.M.C.S. His Majesty's Canadian Ship قانادا سفينهٔ قراليسى qanada sefîneyi qurâlîsi.

H.M.I.S. His (or Her) Majesty's Inspector of Schools مكتبلر مفتش قراليسى mektebler müfettishi qurâlîsi.

H.M.P. *hoc monumentum posuit* = erected this monument بو آبده ركز ايدلمشدر ...bou âbide rekz edilmishdir.

H.M.S. His (*or* Her) Majesty's Ship سفينهٔ قرالى (سى) ...sefîneyi qurâlî(-si).

ho. House أو ev ; *(fig.)* مجلس mejlis.

Hon. Honourable محترم mouhterem : Honorary فخرى fahrî.

hor. Horizon افق oufq.

hort., hortic. Horticulture, Horticultural چيچكجيلك chichekjilik.

H.P. High Priest بويوك پاپاس beuyük papaz ; Half-pay قادرو خارجى qadro hâriji ; آچيق achuq.

h.p. Horse-power باركير قوتى beygir qouvveti.

H.R. House of Representatives مجلس مثلين mejlisi mümessilîn; Home Rule مختاريت mouhtâriyyet.

hr. Hour ساعت sât.

H.R.H. His (*or* Her) Royal Highness فخامتلو fahâmetlou.

H.R.I.P. *hic requiescit in pace* = Here rests in peace بوراده مدفوندر bourada medfôundour.

H.S. *hic situs* = Here is laid—**H.S.E.**, *hic sepultus (or situs) est* = Here is buried (*or* laid) بوراده مدفوندر bourada medfôundour.

H.S.S. *Historiæ Societatis Socius* = Fellow of the Historical Society تاريخ انجمنى اعضاسندن târîh enjümeni â'zâsundan.

I.A. Indian Army هند اوردوسى hind ordousu.

Ib., ibid. *ibidem* = In the same place عين يرده aynu yerde.

i/c. In charge of عهده‌سنده ouhdesinde ; (ئه) توديعاً ...(e-) tevdî-an.

I.C.E. Institute of Civil Engineers سيويل مهندسلر انستيتوسى sivil mühendisler enstitüsü.

I.C.S. Indian Civil Service هندستان مأموريت ملكيه‌سى hindistan me'môuriyyeti milkiyyesi.

id. *idem* = The same عينى aynu.

I.D. Intelligence Department استخبارات دائره‌سى istihbârât dâ-iresi.

I.D.B. Illicit Diamond Buying (in S. Africa) الماس قاچاقچيلغى elmas qachaqjulugh.

I.D.N. *in Dei nomine* = In the name of God نام الهيه nâmu ilâhîye.

i.e. *id est* = That is يعنى yâ'nî.

i.h.p. Indicated horse-power اشعارى باركير قوتى ish-ârî beygir qouvveti.

ill. Illustration, Illustrated مصور mousavver.

I.L.P. Independent Labour Party مستقل عمله فرقه‌سى müstaqil amele furqasu.

Imp. Imperial ايمپراطورى impratorî ; *Imperator* = Emperor ايمپراطور imprator.

List of Abbreviations, &c.

imp. Imperfect نقصان noxân ; Imperative امر emr ; *Imprimatur* = Let it be printed طبع ایدلسین tabu' edilsin ; طبعی tab-u.

I.M.S. Indian Medical Service هندستان خدمات طبیه‌سی hindistan hidemâtu tubbiyyesi.

in. Inch, Inches پوس pous.

inc.,incorp. Incorporated مقید mouqayyed ; داخل dâhil.

incog. *incognito* (It.) Unknown, avoiding publicity متنكراً mütenekkiren.

I.N.D. = I. D. N.

ind.,indic. Indicative اخباری ihbârî; اشعاری ish-ârî.

indef. Indefieite غیر معین gayri mouayyen.

Ind.Ter. Indian Territory هند اراضیسی hind arâzîsi.

inf. *infra* = Below دون dôun ; تحتنده tahtunda ; Infantry پیاده piyâde ; Infinitive مصدر masdar.

infra dig. *infra dignitatem* = Beneath one's dignity حیثیتیله غیر متناسب haysiyyetîle gayri mütenâsib.

init. *initio* = In the beginning بدایتده bidâyetde.

in loc. *in loco* = In its place یرنده yerinde ; — **in loc. cit.** *in loco citato* = In the place cited محل مذكورده mahalli mezkyôurda.

in pr. *in principio* = In the beginning بدایتده bidâyetde.

inst. Instant — the present month ماه حال mâhi hâl ; بو آی bou ay ; Institute مؤسسه mü-essese.

Inst. Act. Institute of Actuaries محاسبلر انستیتوسی mouhâsibler enistitüsü.

Inst. C.E. Institute of Civil Engineers سیویل مهندسلر انستیتوسی siuil mühendisler institüsü.

int. Interest فائض fâ-iz ; Interior داخلی dâhilî ; Interpreter ترجمان terjümân.

in trans. *in transitu* = On the passage كچرایكن gecherken; ترانسیت حالنده transit hâlinde.

intro., introd. Introduction مقدمه mouqaddeme.

inv. *invenit* = He (*or* she) designed it ترسیم ایتمشدر tersîm etmishdir ; Inventor موجد môujid, مخترع mouhterî'; Invented اختراع ایدلمش ihtirâ' edilmish ; Invoice فاطوره fatoura.

I.O.M. Isle of Man (مەن) آطه‌سی (men) adasu.

I.O.U. I owe you سزه بورجدر size borjoumdour ; سزه مدیونم size medyôunoum.

I.O.W. Isle of Wight (وایت) آطه‌سی (vâyt) adasu.

i.q. *idem quod* = The same as عینی aynu.

I.R.B. Irish Republican Brotherhood ایرلاندا جمهوریت قارداشلغی irlanda jümhôuriyyet qardashlîy.

I.S.O. Imperial Service Order ایمپراطورلق خدمت نشانی impratorlouq hidmet nishanu.

It. Italian ایتالیان italyan.

I.W.W. International Workers of the World بین الملل جهان ایشجیلری beynelmilel jihân ishjileri.

I.Y. Imperial Yeomanry ایمپراطورلق خاصه (قطعاتی) impratorlouq hâssa qut-âtu.

Jan. January كانون ثانی kyânôunu sânî.

J.C. *Juris Consultus* = Jurisconsult حقوقشناس houqôuqshinâs, مشاور عدلی müshâviri adlî ; Jesus Christ حضرت عیسی hazreti îsâ ; Justice Clerk عدلیه كاتبی adliye kyâtibi.

J.C.D. *Juris Civilis Doctor* = Doctor of Civil Law حقوق مدنیه دوقتوری houqôuqu medeniyye doqtorou.

Jour. Journal غزته gazete.

J.P. Justice of the Peace صلح حاكمی soulh hâkimi.

Jr.,Jun.,Junr. Junior كوچوك küchük.

J.U.D *Juris Utriusque Doctor* = Doctor both of Canon and Civil Law حقوق روحانیه ومدنیه دوقتوری houqôuqu rôuhâniyye ve medeniyye doqtorou.

Jud.,Judg. Judges حكام hôukkyâm ; حاكملر hâkimler.

Jul. July تموز temmouz.

Junc. Junction التصاق iltisâq.

Jurisp. Jurisprudence اصول محاكمه ousôuli mouhâkeme.

Kan. Kansas قانزاس qanzas.

K.B. Knight of the Bath حمام نشانى شووالیه‌سى hamam nishanu sheuvalyesi ; King's Bench حقوق محكمه‌سى houqôuq mahkemesi.

K.B.E. Knight of the [Order of the] British Empire انكليز ايمپراطورلغى نشانى شووالیه‌سى ingiliz impratorlôu nishanu sheuvalyesi.

K.C. King's Counsel انكليز قونسلوسى ingiliz qonsolosou ; King's College كينغس قولەج kings qolej.

K.C.B. Knight Commander of the [Most Honourable Order of the] Bath حمام نشانى قوماندور شووالیه‌سى hamam nishanu qomandeur sheuvalyesi.

K.C.H. Knight Commander of [the Order of] Hanover هانوره نشانى قوماندور شووالیه‌سى hanevre nishanu qomandeur sheuvalyesi.

K.C.I.E. Knight Commander of the [Most Eminent Order of the] Indian Empire هند ايمپراطورلغى نشانى قوماندور شووالیه‌سى hind impratorlôu nishanu qomandeur sheuvalyesi.

K.C.M.G. Knight Commander of [the Most Distinguished Order of] St. Michael and St. George سه‌ن ميشه‌ل و سه‌ن ژورژ نشانى قوماندور شووالیه‌سى sen-mishel ve sen-jorj nishanu qomandeur sheuvalyesi.

K.C.S.I. Knigbt Commander of the [Most Exalted Order of the] Star of India هند يلديزى نشانى قوماندور شووالیه‌سى hind yulduzu nishanu qomandeur sheuvalyesi.

K.C.V.O. Knight Commander of the [Royal] Victorian Order ويقتوريا نشانى قوماندور شووالیه‌سى viqtorya nishanu qomandeur sheuvalyesi.

kg. Kilogram كيلوغرام kilogram.

K.G. Knight of the [Most Noble Order of the] Garter دیز باغى نشانى شووالیه‌سى diz bâ nishanu sheuvalyesi.

K.G.C. Knight of the Grand Cross بويوك حاچ نشانى شووالیه‌سى beuyük hach nishanu sheuvalyesi.

K.G.C.B. Knight of the Grand Cross of the Bath حمام نشانى بويوك حاچى شواليه‌سى hamam nishanu beuyük hachu sheuvalyesi.

K.G.F. Knight of the Golden Fleece آلتون يپاغى شووالیه‌سى altun yapâ sheuvalyesi.

K.H. Knight of Hanover هانوره شووالیه‌سى hanevre sheuvalyesi.

kil. Kilogramme كيلوغرام kilogram.

K.L.H. Knight of the Legion of Honour لەژيون دونور شووالیه‌سى lejiyon doneur sheuvalyesi.

K.M. Knight of Malta مالطه شووالیه‌سى malta sheuvalyesi.

Km. Kingdom قراللق qurallnq.

km. Kilometre كيلومتره kilometre.

Knt.,Kt. Knight سلاحشور silah-shor; شوواليه sheuvalye.

K. of L. Knight of Labour مساعى تشكيلاتجيسى mesâ-î teshkîlâtjusu.

K.P. Knight of [the Most Illustrious Order of St] Patrick سه‌ن پطريق نشانى شووالیه‌سى sen-patriq nishanu sheuvalyesi.

kr. Kreutzer قرووازور qrouvazeur ; Krone قرون qron.

K.S.I. Knight of the Star of India هند يلديزى نشانى شواليه‌سى hind yulduzu nishanu sheuvalyesi.

K.T. Knight of [the Most Ancient and Most Noble Order of] the Thistle دوه ديكنى نشانى شووالیه‌سى deve dikeni nishanu sheuvalyesi.

Kt.Bach. Knight Bachelor بكار شوواليه bekyâr sheuvalye.

K.t.l. *kai ta leipomena* (Gr.) = And the rest, and so forth و الى آخره ve ilâ âhura.

L. Lake كول geul ; Latin لاتينجه latinje ; Liberal ليبه‌رال liberal ; *(pl.)* احرار ahrâr ; Libra (pound) ليبره libre.

l. Latitude عرض arz ; League جمعيت jem-iyyet ; Long اوزون ouzoun.

L.A. Law Agent وكيل حقوق vekîli houqôuqî ; آووقات avouqat ; Literate in Arts صنايع متوغلیننده‌ن sanâyî' mütevaggulîninden.

lang. Language لسان lisân.

Lat. Latitude عرض arz ; Latin لاتينجه latinje.

Lb. *libra* = A pound ليبره libre.

L.C. Lower Canada آشاغى قانادا ashâ qanada ; Lord Chancellor لورد

List of Abbreviations, &c.

شانسه‌لیه lord shanseliye ; Lord Chamberlain باش مابینجی bash mâbeynji.

l.c. *Loco citato* = In the place cited ذکر ایدیلن یرده zikr edilen yerde ; Letter of credit قره‌دی مکتوبی qredi mektoubou.

L.C.C. London County Council لوندره ایالت مجلسی londura eyâlet mejlisi.

L.C.J. Lord Chief-Justice باش حاکم bash hâkim.

l.c.m. Lowest common measure اڭ کوچوك مقیاس عادی en küchük miqyâsi adî.

Ld. Lord لورد lord.

Lect. Lecture قونفرانس qonferans.

Leg. Legal حقوقی houqôuqî ; عدلی adlî ; Legate وکیل vekîl ; Legislature هیئت تشریعیه hey-eti teshrîuyye.

Lex. Lexicon قاموس qâmous.

l.h. Left hand صول ال sol el.

L.H.D. *Literarum Humaniorum Doctor* = Doctor of Letters ادبیات دوقتوری edebiyyât doqtorou.

L.I. Long Island لونغ آیلەند long âylend ; Light Infantry خفیف پیاده hafif piyâde.

lib. *liber* = Book کتاب kitab ; —

lib. cat. Library catalogue کتبخانه قاتالوغی kütübhâne catalogh.

Lieut.,Lt. Lieutenant *(mil.)* ملازم milâzim ; *(mar.)* یوز باشی yüz-bashu.

liq. Liquid مایع mâyi'.

lit. Lirerally حرفیاً harfiyyen ; Literature ادبیات edebiyyât.

litt. Littérateur ادیب edîb ; *(pl.)* ادبا üdebâ.

Litt.D. *Literarum Doctor* = Doctor of Letters ادبیات دوقتوری edebiyyât doqtorou.

LL.B. *Legum Baccalaureus* = Bachelor of Laws حقوق مأذونی houqôuq me'zôunou.

LL.D. *Logum Doctor* = Doctor of Laws حقوق دوقتوری houqôuq doqtorou.

L.M. Long Metre اوزون متره ouzoun metre.

L.M.S. London Missionary Society لوندره میسیونر جمعیتی londura misyoner jem-iyyeti.

loc.cit. *loco citato* = At the place quoted ذکر ایدیلن یرده zikr edilen yerde.

L. of C. Line of Communication خط مناقله hattu münâqale ; خط مخابره hattu mouhâbere.

L. of N. League of Nations جمعیت اقوام jem-iyyeti aqvâm.

log. Logarithm لغاریتمه lougaritme.

lon.,long. Longitude طول tôul.

Lond. London لوندره londura.

loq. *loquitur* = Speaks سویله‌یور seuyleyor ; سویله‌ین seuyleyen.

L.P. Lord Provost بلدیه رئیسی belediye re-îsi.

Lr. Lancer مزراقلی muzraqlu.

L.S. *Loco sigilli* = In the place of the seal مهر یرینه mühür yerine.

l.s. Left side صول طرف sol taraf.

L.S.D. *libræ, solidi, denarii*=Pounds, shillings, pence لیرا ، شیلین ، پەنس lira, shilin, pens.

Lt. Lieutenant *(mil.)* ملازم milâzim; *(mar.)* یوز باشی yüz-bashu.

Lt.-Gen. Lieutenant - General فریق ferîq.

M. *mille* = A thousand بیك bin.

m. Married أولی evli ; متأهل müteehhil ; Masculine مذکر müzekker ; *Meridiem* = Noon زوال zevâl ; Metre متره metre.

M.,Mons. *Monsieur* موسیو müsyü.

M.A. See **A.M.**

mach. Machinery ماکینه‌لر makineler.

Mad. Madam مادام madam.

Mag. Magazine مجموعه mejmou-a.

Maj. Major بیکباشی binbashu.

Mar. March مارت mart.

marg. Margin, Marginal کنار kenar ; حاشیه hâshiye.

Marq. Marquis مارکی marki.

mas.,masc. Masculine مذکر müzekker.

Mass. Massachusetts مساچوزه‌تس messachüzets.

Math. Mathematics ریاضیات riyâzuyyât.

M.B. *Medicinæ Baccalaureus* = Bachelor of Medcine طب مأذونی tubb me'zôunou ; *Musicæ Baccalaureus*

= Bachelor of Music موسيقى مأذونى môusiqî me'zôunou ; Mark of the Beast حيوانك نشانى hayvanun nishanu.

M.B,E. Member of [the Order of the] British Empire انكليز اعپراطورلغى نشانى حامل ingiliz impratorlôu nishanunu hâmil.

M.C. Member of Congress قونغره اعضاسندن qongura â'zâsundan ; Master of Ceremonies تشريفات مديرى teshrîfât müdîri; Member of Council مجلس اعضاسندن mejlis â'zâsundan ; Military Cross عسكرى حاچ نشانى askerî hach nishanu.

M.C.C. Member of the County Council ايالت مجلسى اعضاسندن ayâlet mejlisi â'zâsndan.

M.D. *Medicinæ Doctor* = Doctor of Medicine دوقتور doqtor ; طبيب tabîb.

Mdlle. *Mademoiselle* مادمازه‌ل madmazel.

Mdm. Madam مادام madam.

M.E. Mining Engineer معدن مهندسى mâ'den mühendisi ; Mechanical Engineer ماكينه مهندسى makine mühendisi.

M.E.C. Member of the Executive Council هيئت اجرائيه اعضاسندن hey-eti ijrâ-iyye â'zâsundan.

med. Medical, Medicine طبى tubbî ; طب tubb ; Medieval قرون ، وسطائى qourôunu vüstâ-î.

Mem. Memorandum مخطره mouhtura ; *Memonto* = Remember خاطرلايڭز haturlayunuz.

Messrs. *Messieurs* افنديلر efendiler ; شركتى ...shirketi.

met.,metaph. Metaphysics مافوق - الطبيعه mâfevqout-tabî-a.

metal.,metall. Metallurgy علم معادن ilmi ma-âdin.

meteor. Meteorology علم احوال هوا ilmi ahvâli havâ.

M.F.B. Metropolitan Fire Brigade پايتخت اطفائيه آلايى pâyitaht utfâ-iyye alayu.

mfd. Manufactured اعمال ايدلمشدر î'mâl edilmishdir ; — **mfrs.** Manufacturers عامللرى âmilleri.

M. ft. *mistura fiat* = Let a mixture be made بر محلولى ياپيڭز bir mahlôulünü yapunuz ; قاريشديريڭز qarushdurunuz.

M.G.C. Machine-gun Corps ماكينه‌لى توفنك قطعاتى makineli tüfek qut-âtu ; ميترالیوز بولوكلرى mitralyeuz beulükleri.

Mgr. Monseigneur مونسه‌نيور monsenyeur.

M.H.R. Member of the House of Representatives مجلس ممثلين اعضاسندن mejlisi mümessilîn â'zâsundan ; مبعوث meb-ôus.

M.I.C.E. *or* **M.Inst.C.E.** Member of the Institute of Civil Engineers سيويل مهندسلر انستيتوسى اعضاسندن sivil mühendisler enistitüsü â'zâsundan.

Mich. Michigan ميشيغه‌ن mishigan.

M.I.Mech.E. Member of the Institute of Mechanical Engineers ماكينه مهندسلرى انستيتوسى اعضاسندن makine mühendisleri enistitüsü â'zâsundan.

min. Mineralogy علم معادن ilmi maâdin.

misc. Miscellaneous متنوع mütenevvi'.

mil.,milit. Military عسكرى askerî.

M.L.A. Member of Legislative Assembly هيئت تشريعيه اعضاسندن hey-eti teshrî-uyye â'zâsundan ; مبعوث meb-ôus.

M.L.C. Member of Legislative Council مجلس تشريعى اعضاسندن mejlisi teshrî-î â'zâsundan.

Mlle. *Mademoiselle* : مادمازه‌ل madmazel : — *(pl.)* **Mlles.**, *Mesdemoiselles* مادمازه‌ل(لر) madmazel(-ler).

MM. *Messieurs* (Fr.) افنديلر efendiler.

M.M. (Their) Majesties حشمتلو hashmetli ; Martyrs شهدا shühedâ ; Military Medal عسكرى مداليه askerî medalya.

Mme. *Madame* (Fr.). Madam مادام madam ; — *pl.* **Mmes.**, *Mesdames* مادام (لر) madam (-lar).

M.O. Medical Officer طبيب tabîb.

mo. Month آى ay ; ماه mâh.

mod. Modern عصرى asrî ; يڭى yeni.

M.O.H. Medical Officer of Health صحيه دوقتورى suhhiyye doqtorou.

mol. wt. Molecular weight موله‌كول ثقلى molekül siqleti.

List of Abbreviations, &c.

Mons. Monsieur موسیو müsyü.
Monsig. Monsignor مونسه‌نیور mon-senyeur.
morn. Morning صباح sabah.
Mos. Months آیلری ...aylaru.
M.P. Member of Parliament مبعوث meb-ôus ; Military Police ضابطهٔ انضباط عسکریه zâbitayi askeriyye ; inzubât ; Metropolitan Police پایتخت پولیسی pâyitaht polisi ; *(U.S.)* Municipal Police ضابطهٔ بلدیه zâbitayi belediyye.
m.p.h. Miles per hour ساعتده... میل sâtde... mil.
M.P.S. Member of the Philological Society لسانیات جمعیتی اعضاسندن lisâniy-yât jem-iyyeti â'zâsundan; Member of the Pharmaceutical Society اجزاجیلر جمعیتی اعضاسندن ejzâjular jem-iyyeti â'zâsundan.
M.R. Master of the Rolls سجل مدیری sijill müdîri.
Mr. Mister میستر mustur, افندی efen-di.
M.R.A.S. Member of the Royal Asiatic Society آسیا جمعیت قرالیه‌سی اعضاسندن asya jem-iyyeti qurâliy-yesi â'zâsundan ; Member of the Royal Academy of Sciences فن آقاده‌میسی اعضاسندن fenn aqademisi â'zâsundan.
M.R.C.C. Member of the Royal College of Chemistry کیمیا مکتب قرالیسی اعضاسندن kimyâ mektebi qu-râlîsi â'zâsundan.
M.R.C.P. Member of the Royal College of Physicians طبیه مکتب قرالیسی اعضاسندن tubbiyye mektebi qurâlîsi â'zâsundan.
M.R.C.S. Member of the Royal College of Surgeons جراحی مکتب قرالیسی اعضاسندن jerrâhî mektebi qu-râlîsi â'zâsundan.
M.R.C.V.S. Member of the Royal College of Veterinary Surgeons بیطر مکتب قرالیسی اعضاسندن baytar mek-tebi qurâlîsi â'zâsundan.
M.R.G.S. Member of the Royal Geographical Society جغرافیا جمعیت قرالیه‌سی اعضاسندن jôghrafya jem-iyyeti qurâliyyesi â'zâsundan.
M.R.I. Member of the Royal Institution مؤسسه قرالیه اعضاسندن mü-esseyi qurâliyye â'zâsundan.
M.R.I.A. Member of the Royal Irish Academy ایرلاندا آقاده‌میسی اعضاسندن irlanda aqademisi â'zâsundan.
Mrs. Mistress مادام madam.
Ms. Manuscript یازی yazu , مسوده müsvedde ; **Mss.** Manuscripts یازیلر yazular, مسوده‌لر müsveddeler.
M.S. Master in Surgery اوپراتور operateur, جراح jerrah ; *Memoriæ Sacrum* = Sacred to the Memory مبجل mübejjel.
m.s. Months (after) sight آی وعده ...ay vâ'de ; ابرازندن... آی صوکره ibrâ-zundan ... ay sôra.
m.s.l. Mean sea-level وسطی سطح بحر سویه‌سی vasatî sat-hu bahir seviyyesi.
M.S.S. Member of the Statistical Society احصائیات جمعیتی اعضاسندن uhsâ-iyyât jem-iyyeti â'zâsundan.
M.T. Mechanical Transport نقلیات میخانیکیه naqliyyâti mihânikiyye ; ماکینه ایله سوق makineyle sevq.
mt. Mount طاغ dâ ; **mts.** Mountains طاغلر dâlar.
mth. Month آی ay, ماه mâh.
Mus. Music موسیقی môusiqî ; Museum موزه müze.
Mus. B. Bachelor of Music موسیقی مأذونی môusiqî me'zôunou.
Mus.D. Doctor of Music موسیقی دوقتوری môusiqî doqtorou.
Myst. Mysteries اسرار esrâr.
myth. Mythology خرافات furâfât.

N. North, شمال shimâl, *(mar.)* ییلدیز yulduz ; Northern شمالی shimâlî ; Nitrogen نیتروژه‌ن nitrojen.
n. Name اسمی ismi ; *Natus* = Born تولدی tevellüdü ; Neuter لازم lâzum ; Noon زوال zevâl.
N.A. North America امریقای شمالی ame-riqâyi shimâlî.
Nap. Napoleon ناپولیون napolyon.
Nat. National ملی millî.
Nat. hist. Natural History تاریخ طبیعی târîhi tabî'.
nat. ord. Natural order طبیعی صیره‌سی tabî' surasu.
naut. Nautical بحریه bahriye.

nav. Naval بحرى bahrî ; Navigation سيرسفائن seyri sefâ-in.

N.B. North Britain شمالى بريتانيا shimâlî biritanya ; North British شمالى انكليز shimâlî ingiliz.

N.B. *nota bene* = Note well, or take notice اخطار ihtâr.

N.C. New Church يكى كليسا yeni kilise.

N.C.O. Non - commissioned Officer كوچوك ضابط küchük zâbit.

n.d. No date, Not dated تاريخسز târîhsiz ; بلا تاريخ bilâ târîh.

N.E. North-east شمال شرق shimâli sharqî ; *(mar.)* پويراز poyraz ; New England يكى انكلترە yeni ingiltere.

neg. Negative منفى menfî.

n.e.i. *non est inventus* = Is not found (هنوز) بولونمامشدر (henüz-) bounlounmamushdur.

nem. con. *nemine contradicente* = No one contradicting هيچ بر اعتراض واقع اولماديغندن hich bir i'tirâz vâqi' olmadughundan.

nem. diss. *nemine dissentiente* = No one dissenting كيمسە مخالف اولماديغندن kimse mouhâlif olmadughundan.

Nep. Neptune نپتون neptün.

Neth. Netherlands فلمنك felemenk.

Neut. Neuter بى طرف bî-taraf ; *(gram.)* لازم lâzum.

N.F. Newfoundland نيوفاوند لەند nîv-fâvund-lend.

N.J New Jersey نيو ژەرسى nîv-jersi.

n.l. *non licet* = It is not permitted جائز دكلدر jâ-iz deyildir ; مساعدە ايدلمز müsâde edilmez ; *non liquet* = It is not clear صريح دكلدر sarîh deyildir.

N.M. New Mexico يكى مكسيقا yeni mexiqa.

N.N.E. North-north-east يلديز پويراز yulduz poyraz.

N.N.W. North-north-west يلديز قارەيل yulduz qarayel.

N.O. New Orleans يكى اورلەآن yeni orle-an.

No. *numero* = Number عدد aded, نومرو nümere ; **Nos.** Numbers عددلر adedler, نومرولر nümereler.

non. obst. *non obstante* = Notwithstanding (ئە) رغماً ...(e-) râgmen.

n.o.p. Nototherwise provided باشقە درلو دكل bashqa türlü deyil.

Nos. Numbers عددلر adedler, نومرولر nümereler.

Nov. Nevember تشرين ثانى teshrîni sânî.

N.P. Notary Public كاتب عدل kyâtibi adl.

N.S. New Style يكى طرز yeni tarz, آلافرانغە ala franga ; Nova Scotia نووا سقوتيا nova sqotya.

n.s. Not specified تصريح ايدلەمش tasrîh edilmemish.

N.S.W. New South Wales يكى جنوبى غال (ايالتى) yeni jenôubî gal (-eyâleti).

N.T. New Testament انجيل injîl.

n.u. Name unknown اسمى مجهول ismi mejhôul.

Num., numb. Numbers عددلر adedler, نومرولر nümereler.

N.U.R. Mational Union of Railwaymen شمندوفرجيلر ملى برلكى shimendiferjiler millî birlîy.

N.U.T. National Union of Teachers معلملر ملى برلكى mou-allimler millî birlîy.

N.V. New Version يكى ترجمە yeni terjüme.

N.W. North-west شمال غربى shimâli garbî ; *(mar.)* قارەيل qarayel.

N.Y. New York نيو يورق nîv yorq.

N.Z. New Zealand نيو زەلاند nîv zeland.

N.&Q. Notes and Queries نوطلر وسؤاللر notlar ve sü-âller.

O. Ohio اوهيو ohyo; Oxygen مولدالحموضە müvellidül-houmôuza.

o/a. On account of على الحساب alelhesâb ; (ئە) محسوباً ...(e-) mahsôuben.

ob. *obiit* = Died وفات ايتمشدر vefât etmishdir.

O.B.E. Officer of [the Order of the] British Empire انكليز ايمپراطورلغى نشانى اوفيسيەسى ingiliz impratorlôu nishanu ofisiyesi.

obj. Object, Objective مفعول mefôul.

obl. Oblique مائل mâ-il ; Oblong مستطيل müstatil.

obs. Observation اخطار ihtâr ; *(ast.)* رصد rasad ; Obsolete متروك metrôuk.

oc. Ocean بحر محیط bahri mouhît.
O.C. Officer Commanding قوماندان qoumandan.
Oct. October تشرین اول teshrîni evvel.
O.E. Old English اسکی انکلیزجه eski ingilizje.
O.F. Old French اسکی فرانسزجه eski furansuzja.
off. Official مأمور me'môur.
O.H.M.S. On His (*or* Her) Majesty's Service انکلیز حکومتی مأمورلرندن ingiliz hükyôumeti me'môurlarundan.
Okla. Oklahoma اوقلاهاما oqlahama.
Old Test. Old Testament تورات tevrât.
O.M. Order of Merit مزیت نشانی meziyyet nishanu ; Old Measurement اسکی مقیاس eski miqyâs.
°/o Per cent یوزده yüzde.
O.P. Old Price اسکی فیأت eski fiyet.
o.p. Out of Print نسخه‌سی قالمامش nüs-hasu qalmamush ; توکنمش tükenmish.
Op. Opera اوپه‌را opera.
op. Opposite قارشی (ئه) ...(e-) qarshu ; *Opus* = Work ایش ish.
op. cit. *opere citato* = In the work cited مذکور اثرده mezkyôur eserde.
ord. Order صیره sura ; *(com.)* سپارش sipârish ; Ordinary عادی âdî ; Ordnance طوپجی topjou.
O.S. Old Style اسکی طرز eski tarz ; آلاتورقه alatourqa.
o.s.p. *obiit sine prole* = Died without issue ذریتسز وفات ایتمشدر zürriyyetsiz vefât etmishdir.
O.T. Old Testament تورات tevrât.
O.T.C. Officers' Training Corps ضابطان تعلیم قطعاتی zâbitân tâ'lîm qutâtu.
Oxf. Oxford اوقسفورد oxford.
oz. Ounce اونز onz, اونچه eunche.

P. President رئیس re-îs ; Prince پره‌نس prens.
p. Page صحیفه sahîfe.
Pa., Penn. Pennsylvania په‌نسیلوانیا pensilvanya.
P.A. Press Association مطبوعات اتحادی matbôu-ât ittihâdu ; مطبوعات جمعیتی matbôu-ât jem-iyyeti.
Pac. Oc. Pacific Ocean بحر محیط کبیر bahri mouhîti kebîr.
paint. Painting رسم resim ; تابلو tablo.
Pal. Palestine فلسطین filistin.
pam. Pamphlet رساله risâle.
Pan. Panama پاناما panama.
par. Paragraph فقره fuqra ; Parallel موازی müvâzî ; Parish محله mahalle.
Pat. Off. Patent Office برات قلمی berât qalemi.
P.C. Privy Councillor مشاور خاص müshâviri hâss ; Police Constable پولیس polis, ضابطه مأموری zâbita me'mourou ; Principal Chaplain باش پاپاس bash papaz.
p.c. Postal-card قارت پوستال qart postal.
pd. Paid تأدیه ایدلمشدر te'diye edilmishdir.
Pen. Peninsula شبه جزیره shibhi jezîre.
Penn. Pennsylvania په‌نسیلوانیا pensilvanya.
Pent. Pentecost کل بایرامی gül bayramu.
per. Period دور devr ; Person شخص shahs.
per an. *per annum* = Per year, By the year سنه‌ده senede, سنوی senevî.
per cent., per ct. *per centum* = By the hundred یوزده yüzde.
pers. Person شخص shahs.
Phar., Pharm. Pharmaceutical اجزا... جیلق ejzâjuluq ..., *(lit.)* اسپنچیاری ispenchiyârî ; Pharmacy اجزاخانه ejzâhâne.
Ph.B. *Philosophiæ Baccalaureus* = Bachelor of Philosophy فلسفه مأذونی felsefe me'zôunou.
Ph.D. *Philosophiæ Doctor* = Doctor of Philosophy فلسفه دوقتوری felsefe doqtorou.
phon., phonet. Phonetics صوتیات savtiyyât.
phonog. Phonography فونوغرافیا fonôghrafya.
phot. Photography فوطوغرافیا fotôghrafya.
phr. Phrase جمله jümle.

phys. Physiology فیزیولوژی fiziyoloji ; Physics حکمت طبیعیه hikmeti tabî-uyye ; Physician طبیب tabîb, دوقتور doqtor.
P.I. Philippine Islands فیلیپین آطه‌لری filipin adalaru.
pinx.,pxt. *pinxit* = He (*or* she) painted it ترسیم ایتمشدر ...tersîm etmishdir.
P.M. *Post meridiem* = After noon بعدالزوال bâ'dez-zevâl, صوکره sôra ; Post-master پوسته مدیری posta müdîri ; *Post mortem* = After death بعدالوفات bâ'del - vefât ; Provost-Marshal مرکز قوماندانی merkez qoumandanu.
pm. Premium اکرامیه ikrâmiye.
P.M.G. Postmaster-General پوسته مدیر عمومیسی posta müdîri oumoûmîsi.
P.M.O. Principal Medical Officer سر طبیب ser tabîb.
Pmr. Paymaster معاش کاتبی ma-âsh kyâtibi.
p.n. Promissory note بونو bono ; سند sened.
P.O. Post-office پوسته‌خانه postahâne; Postal Order پوسته حواله‌نامه‌سی posta havâlenâmesi.
po. Pole قطب qoutb.
P.O.C. Peninsular and Oriental Company پەنینسیولەر ئەند اوریەنتەل قامپانی peninsiyüler end oriyental qampani.
p.o.d. Pay on delivery تسلیمنده تأدیه شرطیله teslîminde te'diye shartîle.
P.O.O. Post - office Order پوسته حواله‌نامه‌سی posta havâlenâmesi.
pop. Population نفوسی nüfôusou.
pos.,posit. Positive مثبت müsbet.
P.P. Parish Priest محله پاپاسی mahalle papazu ; Present Pupil شیمدیکی طلبه shimdiki talebe.
pp. Pages صحیفه (لر) sahîle (-ler).
P.P.C. *pour prendre congé* (Fr.) = To take leave وداع ایچون vedâ' ichün; Picture Post-card رسملی قارت پوستال resimli qart postal.
P.P.S. Postscript additional صوکره‌دن علاوه sôradan ilâve ; هامش hâmish.
P.R. Proportional Representation تمثیل نسبی temsîli nisbî ; *Populus Romanus* = The Roman people روما خلق roma halqu.
Pr. Prince پرنس prens; Priest پاپاس papaz.
pr. Pair چیفت chift ; Per ده ...de ; بهر beher ; Present حال hâl ; شیمدیکی shimdiki ; Price فیأت fiyet ; Pronoun ضمیر zamîr.
P.R.A. President of the Royal Academy آقادەمی رئیسی aqodemi reîsi.
pref. Preface مقدمه mouqaddeme.
Pres.,Preses. President رئیس re-îs.
P.R.I.B.A. President of the Royal Institute of British Architects انکلیز معمارلری مؤسسهٔ قرالیه‌سی رئیسی ingiliz mi'mârlaru mü-esseseyi qurâliyyesi re-îsi.
p.r.n. *pro re nata* = For special business arising خصوصی ایش ایچون housôusî ish ichün.
Pro. Professional مسلکی meslekî.
Prof. Professor پروفسور professor ; مدرس müderris.
Prot. Protestant پروتستان protestan.
pro tem. *pro tempore* = For the time being شیمدیلك shimdilik ; موقةً mouvaqqaten.
Prov. Proverbs ضروب امثال droûbu emsâl.
prox. *proximo* = Next متعاقب müteâqib.
P.R.S. President of the Royal Society جمعیت قرالیه رئیسی jem-iyyeti qurâliyye re-îsi.
P.R.S.A. President of the Royal Scottish Academy اسقوچیا آقادەمیسی رئیسی isqochya aqademisi re-îsi.
P.S. *post scriptum* = Postcript, written after هامش hâmish ; حاشیه hâshiye ; Paddle Steamer پادل سفینه padul sefîne.
Ps.,Psa. Psalms مزمور mezmôur ; *(pl.)* مزامیر mezâmîr.
pseud. Pseudonym نام مستعار nâmu müste-âr.
P.T.O. Please turn over لطفاً چویریکز loutfen cheviriniz.
P.W.D. Public Works Department نافعه دائره‌سی nâfi-a dâ-iresi.

List of Abbreviations, &c.

P.&O. Peninsular and Oriental Company پەنینسیولەر ئەند اوریەنتەل قامپانی peninsiyüler end oriyentel qampani.

q. *quadrans* = Farthing چاریك پنی cheyrek peni ; Query سؤال sü-âl.

Q.,Qu. Query, Question سؤال sü-âl.

q.d. *quasi dicat* = As if he should say ...طرزنده ...tarzunda ; ...معناسنده ...mâ'nâsunda.

q.e. *quod est* = Which is یعنی yâ'nî ; مساوی müsâvî.

q.e.d. *quad erat demonstrandum* = Which was to be demonstrated کوستریلەجکدی geusterilejekdi ; اثبات ایدیلەجکدی isbât edilejekdi.

q.e.f. *quod erat faciendum* = Which was to be done یاپیلەجقدی yapulajaqdu.

q.e.i. *quod erat inveniendum* = Which was to be found out تدقیق ایدیلەجکدی tedqîq edilejekdi ; بولونەجقدی boulounajaqdu.

q.l. *quantum libet* = As much as you please ایستەدیککز قدر istedîyniz qadar.

Q.M.,Qr.Mr. Quartermaster قرارکاه قوماندانی qarârgyâh qoumandanu.

qm. *quomodo* = In what manner, How ناصل ؟ nasul ? ; نە طرزدە ؟ ne tarzda ?.

Q.M.G. Quartermaster-General قرارکاه عموم قوماندانی qarârgyâh oumôum qoumandanu.

qr. Quarter اوچ آی üch ay.

q.s.,Quantum suff. *quantum sufficit* = A sufficient quantity مقدار کافی miqdâru kyâfî.

qt. Quantity مقدار miqdâr ; Quart چاریك غالون cheyrek galon.

Qu. Queen قرالیچە quralucha ; Question سؤال sü-âl.

qu.,quar. Quart چاریك غالون cheyrek galon ; Quarter اوچ آی üch ay ; Quarterly اوچ آیلق üch ayluq.

q.v. *quod vide* = Which see (ئە) ...باقیکز ...(e-) baqunuz ; *quantum vis* = As much as you will ایستەدیککز قدر istedîniz qadar.

R. *rex, regina* = King قرال qural ; Queen قرالیچە quralucha.

R. *recipe* = Take آلیکز alunuz.

R.,Réau. Réaumur's thermometric scale رەئومور re-omor.

R.A. Royal Academy of Academician آقادەمی aqademi ; *(pers.)* آقادەمی اعضاسی aqademi â'zâsu ; Royal Artillery طوپچی topjou ; Rear Admiral لوا آمیرال livâ amiral.

Rabb. Rabbinical ...خاخاملق haham-luq... .

Rad. Radical رادیقال radiqal ; جذری jezrî.

rad. *radix* = Root جذر jezr.

R.A.F. Royal Air Force قوای هوائیهٔ قرالیه qouvâyi havâ-iyyeyi qurâliyye.

R.A.M. Royal Academy of Music موسیقی آقادەمیسی môusiqî aqademisi.

R.A.M.C. Royal Army Medical Corps اوردو صحیه قطعاتی ordou suhhuyye qut-âtu.

R.A.S. Royal Asiatic Society آسیا جمعیت قرالیەسی asya jem-iyyeti qurâliyyesi.

R.B. Rifle Brigade سلاح انداز آلایی silah-endâz alayu.

R.B.A. Royal Society of British Artists انکلیز صنعتکارانی جمعیت قرالیەسی ingiliz san-atkyârânu jem-iyyeti qurâliyyesi.

r.c. Right centre صاغ مرکز sâ merkez.

R.C. Roman Catholic رومان قاتولیك roman qatolik ; Red Cross صلیب احمر salîbi ahmer.

R.C.M. Royal College of Music موسیقی مکتب قرالیسی môusiqî mektebi qurâlîsi ; Regimental Court-martial آلای دیوان حربی alay dîvânu harbi.

recd. Received آلنمشدر alunmushdur ; اخذ ایدلمشدر ahz edilmishdir.

recpt. Receipt مقبوض maqbôuz.

rect. Rector امین emîn ; Rectory امانت emânet.

Ref. Ch. Reformed Church اصلاح ایدلمش کلیسا uslâh edilmish kilise.

Rep. Representative وکیل vekîl ; Republic جمهوریت jümhôuriyyet ; Report راپور rapor ; Reporter راپورتور raporteur, کاتب kyâtib.

rept. Receipt مقبوض maqbôuz.
retd. Returned اعاده ادلمشدر i-âde edilmishdir.
Rev. Revision تدقيق tedqîq, تصحيح tas-hîh ; Revelation وحى vahy.
Rev.,Revd. Reverend محترم mouhterem, فضيلتلو fazîletlou.
Rev.Ver. Revised Version مصحح ترجمه mousahhah terjüme.
R.F. *République Française* = French Republic فرانسه جمهوريتى fransa jümhôuriyyeti.
R.F.A. Royal Field Artillery صحرا طوپجيسى sahrâ topjousou.
R.F.C. Royal Flying Corps قواى هوائيه قطعاتى qouvâyi havâ-iyye qutâtu.
R.G.A. Royal Garrison Artillery غارنيزون طوپجيسى garnizon topjousou.
R.G.G. Royal Grenadier Guards خمبره‌جى محافظ قطعاتى houmbaraju mouhâfuz qut-âtu.
R.G.S. Royal Geographical Society جغرافيا جمعيت قراليه‌سى jôghrafya jemiyyeti qurâliyyesi.
Rgt. Regiment آلاى alay.
R.H. Royal Highness فخامتلو fahâmetlou.
r.h. Right hand صاغ أل sâ el.
R.H.A. Royal Horse Artillery جبل طوپجيسى jebel topjousou ; Royal Hibernian Academy ايرلاندا آقاده‌ميسى irlanda aqademisi.
rhet. Rhetoric بديع bedî' ; بيان beyân.
R.H.G. Royal Horse Guards خاصه سوارى hâssa süvâri.
R.H.S. Royal Humane Society امور خيريه جمعيت قراليه‌سى oumôuru hayriyye jem-iyyeti qurâliyyesi ; Royal Horticultural Society چيچكجيلك جمعيت قراليه‌سى chichekjilik jem-iyyeti qurâliyyesi ; Royal Historical Society تاريخ انجمن قراليسى târîh enjümeni qurâlîsi.
R.I.B.A. Royal Institute of British Architects انكليز معمارلرى مؤسسهٔ قراليه‌سى ingiliz mi'mârlaru mü-esseseyi qurâliyyesi.
R.I.M. Royal Indian Marines هند بحريه سلاح اندازلرى hind bahriye silah-endâzlaru.
R.I.P. *requiescat in pace* = May he (*or* she) rest in peace الله رحمت ايتسين allah rahmet etsin.
R.M. Royal Mail انكليز پوسته‌سى ingiliz postasu ; Royal Marines بحريه سلاح اندازلرى bahriye silah-endâzlaru ; Riding Master سوارى معلمى süvâri mou-allimi.
R.M.A. Royal Military Asylum ضعفاى عسكريه مسافرخانه‌سى zou-afâyi askeriyye misâfirhânesi ; Royal Marine Artillery بحريه سلاح انداز طوپجيسى bahriye silah-endâz topjousou.
R.M.L.I. Royal Marine Light Infantry بحريه خفيف پياده سلاح اندازلرى bahriye hafif piyâde silah-endâzlaru.
R.M.S. Royal Mail Steamer پوسته واپور قراليسى posta vapouru qurâlîsi ; Royal Microscopical Society تدقيقات خرده‌بينى جمعيت قراليه‌سى tedqîqâtu hourdebîni jem-iyyeti qurâliyyesi.
R.N. Royal Navy بحريهٔ قراليه bahriyeyi qurâliyye.
R.N.A.S. Royal Naval Air Service بحريه قواى هوائيه خدماتى bahriye qouvâyi havâ-iyye hidemâtu.
R.N.R. Royal Naval Reserve بحريهٔ قراليه احتياطلرى bahriyeyi qurâliyye ihtiyâtlaru.
R.N.V.R. Royal Naval Volunteer Reserve بحريهٔ قراليه كوكللى احتياطلرى bahriyeyi qurâliyye geunüllü ihtiyâtlaru.
Rom.Cath. Roman Catholic رومان قاتوليك roman qatolik.
R.R. Right Reverend پك محترم pek mouhterem ; فضيلتلو fazîletlou.
R.R.C. Royal Red Cross (for ladies) قادينلر صليب احمرى qadunlar salîbi ahmeri.
R.S. Royal Society جمعيت قراليه jemiyyet qurâliyye.
Rs. Rupees روپيه roupye.
R.S.A. Royal Society of Antiquaries آنتيقه‌جيلر جمعيت قراليه‌سى antiqajular jem-iyyeti qurâliyyesi ; Royal Scottish Academy of Academician

اسقوچیا آقادەمیسی isqochya aqademisi ; *(pers.)* اسقوچیا آقادەمیسی اعضاسی isqochya aqademisi â'zâsu.

R.S.D. Royal Society of Dublin دوبلین جمعیت قرالیەسی düblin jem-iyyeti qurâliyyesi.

R.S.E. Royal Society of Edimburgh ادینبورغ جمعیت قرالیەسی edinbourg jem-iyyeti qurâliyyesi.

R.S.L. Royal Society of London لوندره جمعیت قرالیەسی londura jem-iyyeti qurâliyyesi.

R.S.M. Royal School of Mines معادن مکتب قرالیسی ma-âdin mektebi qurâlısi.

R.S.O. Railway Sub-office شمندوفر شعبه ادارەسی shimendifer shôu'be idâresi ; Railway Sorting Office شمندوفر تصنیف دائرەسی shimendifer tasnîf dâ-iresi.

R.S.P.C.A. Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals حمایۀ حیوانات جمعیت قرالیەسی himâyeyi hayvânât jem-iyyeti qurâliyyesi.

R.S.S.,S.R.S. *Regiæ Societatis Socius* = Fellow of the Royal Society جمعیت قرالیه اعضاسندن jem-iyyeti qurâliyye â'zâsundan.

R.S.V.P. *Répondez s'il vous plaît* (Fr.) = Reply, if you please لطفاً جواب ویریکز loutfen jevâb veriniz.

Rt. Hon. Right Honourable پك محترم pek mouhterem.

R.T.O. Railway Transport Officer شمندوفر سوقیات مأموری shimendifer sevqiyyât me'môurou.

Rt.Rev. Right Reverend پك محترم pek mouhterem, فضیلتلو faziletlou.

R.V. Rifle Volunteers کوکللی سلاح اندازلر geunüllü silah-endâzlar ; Revised Version مصحح ترجمه mousahhah terjüme.

R.W.S. Royal Society of Painters in Water Colours صولی بویا رساملری جمعیت قرالیەسی soulou boya ressamlaru jem-iyyeti qurâliyyesi.

Ry. Railway شمندوفر shimendifer.

R.Y.S. Royal Yacht Squadron یاط فیلوسی yat filosou.

S. South جنوب jenôub, *(mar.)* قبله qible ; Sabbath یوم السبت yevmüs-sebt ; تعطیل tâ'tîl ; Saint عزیز azîz; Seconds ثانیه sâniye ; Society جمعیت jem-iyyet ; Sun کونش günesh.

S.A. South Africa افریقای جنوبی afriqâyi jenôubî ; South America امریقای جنوبی ameriqâyi jenôubî ; South Australia جنوبی آوسترالیا jenôubî avoustralya.

Sa. Saturday جمعه ایرتسی joma ertesi.

s.a. *secundum artem* = According to art نوعنه کوره nev-une geure ; *sine anno* = Without date بلا تاریخ bilâ târîh.

S.A.A. Small Arms Ammunition اسلحۀ خفیفه جبخانەسی eslihayi hafîfe jebhânesi.

S.A.I. *Son altesse Impériale* (Fr.) = His Royal Highness فخامتلو fahâmetlou.

S.A.S. *Societatis Antiquariorum Socius* = Fellow of the Society of Antiquaries آنتیقەجیلر جمعیتی اعضاسندن antiqajular jem-iyyeti â'zâsundan.

Sat. Saturday جمعه ایرتسی joma ertesi.

S.C. Supreme Court دیوان عالی dîvânu âlî ; Staff College ارکان حربیه مکتبی erkyânu harbiyye mektebi.

s.c., s.caps., sm.caps. Small capitals کوچوك سرمایەلر küchük sermâyeler.

sc., sculp., sculpt. *sculpsit* = He (*or* she) engraved it ...طرفندن حك ایدلمشدر ...tarafundan hakk edilmishdir.

Sc.B. *Scientiæ Baccalaureus* = Bachelor of Science فن مأذونی fenn me'zôunou.

Sc.D. *Scientiæ Doctor* = Doctor of Science فن دوقتوری fenn doqtorou.

sch.,schr. Schooner اسقونه isqona.

sci. fa. *scire facias* = That you cause to know بیلدیریکز bildiriniz ; اخبار ایدیکز ihbâr ediniz.

S.C.L. Student of the Civil Law حقوق مدنیه طلبەسی houqôuqu medeniyye talebesi.

Scot. Scotland اسقوچیا isqochya ; Scottish استوچ isqoch.

Script. Scripture كتاب مقدس kitâbu mouqaddes.

S.D. *salutem dicit* = Sends greeting سلام ايدر selâm eder ; مع السلام ma-asselâm.

s.d. *sine die* = Without day بلا مدت bilâ müddet.

S.D.U.K. Society for the Diffusion of Useful Knowledge معلومات نافعه تعميم جمعيتی mâ'lôumâtu nâfi-a tâ'mîm jem-iyyeti ; نشر معارف جمعيتی neshri ma-ârif jem-iyyeti.

S.E. South-east جنوب شرقی jenôubu sharqî ; *(mar.)* كشيشلمه keshish-leme.

sec. Second ثانيه sâniye ; Section شعبه shôu'be ; *(geom.)* مقطع maq-tâ'.

Sec.,Secy. Secretary كاتب kyâtib.

sec. leg. *secundum legem* = According to law بر موجب قانون ber môu-jibi qânôun ; قانوناً qânôunen.

sec. reg. *secundum regulam* = According to rule قاعدةً qâ-ideten.

sect. Section شعبه shôu'be ; *(geom)* مقطع maqtâ'.

Sem. Seminary مدرسه medrese ; Semitic سامی sâmî.

Sen. Senator سناتور senator ; اعيان â'yân ; Senior قدملی qidemli.

Sep., Sept. September ايلول eylül.

seq. *sequentes* or *sequentia* = The following آتيده‌كی âtîdeki.

ser. Series سلسله silsile ; Sermon خطبه houtbe.

Serg., Sergt. Sergeant چاووش cha-voush.

Sess. Session اجتماع ijtimâ', دوره devre.

S.F. Sinn Fein سين فاين sin fâyn.

S.G. Solicitor - General مدعئ عمومی müdda-î' oumôumî.

s.g. Specific gravity ثقلت اضافيه siq-leti izâfiyye.

sh. Shilling شيلين shilin.

s.h.v. *sub hoc verbo* or *sub hac voce* = Under this word بو كله آلتنده bou kelime altunda.

S.L. Solicitor at Law آووقات avou-qat.

s.l., s.lat. South latitude عرض جنوبی arzu jenôubî.

sld. Sailed حركت ايتدی hareket et-di.

s.l.p. *sine legitima prole* = Without lawful issue بلا ولد مشروع bilâ ve-ledi meshrôu'.

S.M. Short Metre قيصه متره qusa metre ; Sergeant-Major باش چاووش bash chavoush ; *Sa Majesté* = His (*or* Her) Majesty حشمتلو hashmet-li.

S.M. Lond. Soc. *Societatis Medicæ Londiniensis Socius* = Member of the London Medical Society لوندره اطبا جمعيتی اعضاسندن londura etubbâ jem-iyyeti â'zâsundan.

S.M.M. *Sancta Mater Maria* = Holy Mother Mary حضرت مريم hazreti meryem.

s.m.p. *sine mascula prole* = Without male issue اركك اولادی اولمقسزين erkek evlâdu olmaxuzun ; بلا ولد ذكور bilâ veledi zükyôur.

s.n. *secundum naturam* = According to nature طبيعته كوره tabî-ate geure, طبيعی tabî'.

S.O. Sub-office شعبه (اداره‌سی) shôu'be (-idâresi) ; Staff Officer اركان حرب ضابطی erkyânu harb zâbiti.

s.o. Seller's option بايعك حق خياری bâyi-in haqqu huyâru ; اوپسيون صاتانه عائد opsiyon satana â-id.

Soc. Society جمعيت jem-iyyet.

sol. Solution محلول mahlôul.

Sol.,Solr. Solicitor آووقات avouqat.

Sol.-Gen. Solicitor-General مدعئ عمومی müdda-î' oumôumî.

Sop. Soprano صوپرانو soprâno.

sp. Spelling املا imlâ.

sp. *sine prole* = Without issue ذريتسز zürriyetsiz.

S.P.C.A. Society for the Prevention of Cruelty to Animals حمايهٔ حيوانات جمعيتی himâyeyi hayvânât jem-iyyeti.

S.P.C.C. Society for the Prevention of Cruelty to Children حمايهٔ اطفال جمعيتی himâyeyi etfâl jem-iyyeti ; چوجقلری ظلمدن وقايه جمعيتی chojouqlaru zoulmden viqâye jem-iyyeti.

sport. Sporting سپور sipor ; ادمان idmân.

List of Abbreviations, &c.

S.P.R. Society for Psychical Research تدقیقات روحیه جمعیتی tedqîqâtu rôuhiyye jem-iyyeti.

s.p.s. *sine prole superstite* = Without surviving issue بر حیات ذریتی اولمقسزین ber-hayât zürriyyeti olmaxuzun.

spt. Seaport دکز لیمانی deniz limanu.

sq. Square مربع mourabbâ'; *sequens* = The following آتیده‌کی âtîdeki.

sqn. Squadron فیلو filo ; مفرزه müfreze.

sr. Senior قدملی qidemli ; Sir سه‌ر ser.

S.R.S. *Societatis Regiœ Socius* = Fellow of the Royal Society جمعیت قرالیه اعضاسندن jem-iyyeti qurâliyye â'zâsundan.

Ss. Saints عزیزلر azîzler.

s.s. Steamship واپور vapour ; Screw steamer اسقرو واپور isqrou vapour.

SS.D. *Sanctissimus Dominus* = Most holy Lord (the Pope) پاپا papa.

S.S.E. South-south-east قبله کشیشلمه qible keshishleme.

S.S.W. South-south-west قبله لدوس qible lodos.

St. Saint عزیز âzîz ; Strait بوغاز boghaz ; Street سوقاق soqaq.

Stdy. Saturday جمعه ایرتسی jouma ertesi.

ster.,stereo. Stereotype ستروتیپ strotip.

ster.,stg. Sterling سته‌رلین sterlin ; انکلیز لیراسی ingiliz lirasu.

S.T.P. *Sanctœ Theologiœ Professor* = Professor of Theology الٰهیات مدرسی ilâhiyyât müderrisi.

Su. Sunday (کونی) بازار pazar (-günü).

sub. Subject فاعل fâ-il ; Suburb ملحقات mülhaqât, کوی keuy.

subj. Subject فاعل fâ-il ; Subjunctive صیغهٔ التزامیه sîgayi iltizâmiyye.

suf.,suff. Suffix لاحقه lâhiqa.

sup. Superfine اك اعلا en â'lâ; Superlative تفضیلی tafzîlî; Superior اعلا â'lâ; Supreme عالی âlî.

Sup. Ct. Superior Court (بردرجه) یوکسك محکمه (bir dereje-) yüxek mahkeme ; Supreme Court محکمهٔ عالیه mahkemeyi âliye.

supp. Supplement علاوه ilâve.

supr. Supreme عالی âlî.

Supt. Superintendent مفتش müfettish.

Surg. Surgeon اوپراتور operateur ; جراح jerrah ; Surgery فن جراحی fenni jerrâhî.

Surv.-Gen. Surveyor-General مساحه مدیر عمومیسی mesâha müdîri oumoumîsi.

s.v. *sub voce* = Under the word (*or* title) کلمه‌سی آلتنده ... kelimesi altunda ; عنوانی آلتنده ...ounvânu altunda.

S.W. South-west جنوب غربی jenôubu garbî ; لدوس lodos.

sym. Symbol رمز remz ; *(pl.)* رموز rümôuz.

syn. Synonym مرادف mürâdif.

synop. Synopsis خلاصه houlâsa.

syst. System سیستم sistem.

tal. qual. *talis qualis* = Just as they come, Average quantity وسطی مقدار vasatî miqdâr.

tan. Tangent مماس mümâs.

T.B.D. Torpedo - boat Destroyer طورپیدو بوط مخربی torpido bot mouharribi.

tc. Tierce فوچی fuchu.

tech. Technically فنا tennen ; Technology اصطلاحات فنیه ustulâhâtu fenniyye.

tel.,teleg. Telegram, Telegraph تلغراف telgraf.

temp. Temporal جسمانی jismânî ; *tempore* = In the time of (ك) زمانده ...(in-) zemânunda.

ten. Tenor ته‌نور tenor.

Ter.,Terr. Territory اراضی arâzî.

term. Termination انتها intihâ, نهایت nihâyet.

Test. Testament وصیتنامه vasuyyetnâme.

Teut. Teutonic توتونیق teutoniq, آلمان alman.

Tex. Texas ته‌کساس texas.

T.F. Territorial Force ردیف قوتلری redif qouvvetleri.

t.f. Till forbidden منع ایدیلنجه‌یه قدر men edilinjeye qadar ; امر اخیره دکین emri ahîre deyin.

theat. Theatrical تياترو... tiyatro..., تمثيلى temsîlî.
theol. Theology الهيات ilâhiyyât.
theor. Theorem نظريه nazariyye.
theos. Theosophy تصوف tesavvouf.
therap. Therapeutics فن تداوى fenni tedâvî.
T.O. Turn Over چويريكز cheviriniz ; Telegraph - office تلغرافخانه telgrafhâne ; Transport Officer سوقيات مأمورى sevqiyyât me'môurou.
tom. Tome or Volume جلد jild.
Tr. Transactions معاملات mou-âmelât; Translator مترجم müterjim ; Trustee امين emîn, (متولى) (mütevellî) ; Trumpeter بورزن borazan.
trans. Transitive متعدى müte-addî.
transf. Transferred نقل ايدلمشدر naql edilmishdir ; (نقل يكون) (naqli yekyôun).
Treas. Treasurer وزنهدار veznedâr.
T.R.H. Their Royal Highnesses فخامتلو fahâmetlou.
trig. Trigonometry مثلثات musellesât.
Trin. Trinity تثليث teslîs ; تيرينيته tirinite.
trop. Tropic مدار medâr.
T.T.L. To take leave وداع ايچون vedâ' ichün.
Tu.,Tues. Tuesday صالى salu.
Typ., Typo. Typographer مرتب mürettib ; Typography طبع tabu'; مطبعهجيلق matba-ajuluq.

U. Utah اوتاح outah.
U.C. Upper Canada يوقارى قانادا youqaru qanada.
U.D.C. Urban District Council شهر منطقهسى مجلسى shehir mountuqasu mejlisi.
U.F.C. United Free Church [of Scotland] اسقوچيا متحد سربست كليساسى isqochya müttahid serbest kilisesi.
U.K. United Kingdom انكلتره ingiltere ; متحد انكليز قراللغى müttahid ingiliz qurallugh.
ult. *ultimo* = Last كچن آى gechen ay ; ماه سابق mâhi sâbuq.

Unit. Unitarian وحدانيته معتقد vahdâniyyete môu'taqid.
Univ. University دارالفنون dârül-fünôun.
up. Upper يوقارى youqaru ; فوقانى fevqânî.
U.S. United States امريقا ameriqa ; جماهير متحدهٔ امريقا jemâhîri müttahideyi ameriqa; United Service خدمات مشتركه hidemâtu müshtereke.
u.s. *ut supra* = As above يوقاريدهكى كبى youqardaki gibi.
U.S.A. United States of America امريقا ameriqa ; جماهير متحدهٔ امريقا jemâhiri müttahideyi ameriqa ; United States Army امريقا اوردوسى ameriqa ordousou.
U.S.C. United States of Colombia قولومبيا حكومات متحدهسى qolombiya hükyôumâtu müttahidesi.
U.S.N. United States Navy امريقا بحريهسى ameriqa bahriyesi.
U.S.S. United States Ship *or* Steamer امريقان سفينهسى ameriqan sefînesi.
usu. Usually على العاده alel-âde ; بر وجه معتاد ber vejhi môu'tâd.
u.s.w. *und so weiter* (Ger.) = And so forth الى آخره ilâ âhura.
ut dict. *ut dictum* = As said سويلنديكى وجهله seuylendîy vejhile.
ut sup. *ut supra* = As above يوقاريدهكى كبى youqardaki gibi.
ux. *uxor* = Wife زوجه zevje.

v. *versus* = Against قارشى (نه) ... (e-) qarshu ; *vide* = See باقيكز (نه) ...(e-) baqunuz ; Verb فعل fî'l ; Verse شعر shi'r ; نظم nazm ; Volume جلد jild ; Viscount ماركى marki ; لورد lord.
V.A. Royal Order of Victoria and Albert (for ladies) ويقتوريا - آلبهر شفقت نشانى viqtorya - alber shefqat nishanu.
Va. Virginia ويرژنيا virjinya.
V.A.D. Voluntary Aid Department كوكللى امداد دائرهسى geunüllü imdâd dâ-iresi.
val. Value قيمت qiymet.
var. Variant شكل ديكر shekli dîger.

List of Abbreviations, &c.

Vat. Vatican واتيقان vatiqan.
vb. Verb فعل fi'l.
V.C. Vice-Chancellor قانچلار معاونی qanchilar mou-âvini ; Vice-Consul ويس قونسول vis qonsül, شهبندر shehbender : Victoria Cross ويقتوريا حاچ نشانی viqtorya hach nishanu.
V.D. Volunteer [Officers'] Decoration گوكلی ضابطان نشانی geunüllü zâbitân nishanu.
v.d. Various dates مختلف تاريخلر mouhtelif târîhler ; تواريخ مختلفه tevârîhi mouhtelife.
Ven. Venerable محترم mouhterem.
Venet. Venetian ...وندیك venedik..., وه‌نيسيه‌ن venisiyen.
Ves. Vessel گمی gemi, سفينه sefîne.
Vet.,Veter. Veterinary بيطری baytarî ; **Vet.Surg.** Veterinary Surgeon بيطر baytar.
v.g. *verbi gratiâ* = For example مثلا meselâ.
Vic. Vicar, ويقار viqâr ; Vicarage ويقارلق viqârluq.
vid. *vide* = See باقيكز (ه‌) ...(e-) baqunuz ; مراجعت (ه‌) . . . (e-) mürâjât.
vil. Village قصبه qasaba ; كوی keuy.
v.irr. Verb irregular فعل غير قياسی fi'li gayri qiyâsî ; *(pl.)* افعال غير قياسيه ef-âli gayri qiyâsiyye.
Vis.,Visc. Viscount ماركی marki, لورد lord.
viz. *videlicet* = Namely يعنی yâ'nî.
v.n. Verb neuter فعل لازم fi'li lâzum.
vocab. Vocabulary لغتچه lougatche.
Vol. Volunteer گوكلی geunüllü.
vol. Volume جلد jild ; — **vols.** Volumes جلد (لر) jild (-ler).
Volc. Volcano وولقان volqan ; يانار طاغ yanar dâ.
V.P. Vice-President رئيس ثانی re-îsi sânî.
V.R. *Victoria Regina* = Queen Victoria قراليچه ويقتوريا quralicha viqtorya.
V.S. Veterinary Surgeon بيطر baytar ; *Volti subito* turn quickly چابوق چويريكز chabouq cheviriniz.
v.t. Verb transitive فعل متعدی fi'li müte-addî.
vul. Vulgar عادی adî.
v.y. Various years مختلف سنه‌لر mouhtelif seneler ; سنين مختلفه sinîni mouhtelife.

W. West غرب garb ; *(mar.)* باطی batu ; Warden محافظ mouhâfuz ; Week هفته hafta ; Welsh وه‌لش velsh ; غال gal.
W.A. West Africa افريقای غربی afriqâyi garbî ; West Australia غربی آوستراليا garbî avoustralya.
Wash. Washington واشينغتون vashington.
W.B. Water Board صو قوميسيونی sou qomisyonou Way-bill سوق پوصله‌سی sevq pouslasu ; مفردات ليسته‌سی müfredât listesi.
W.C. Water-closet قدمخانه qademhâne ; تووالت tovalet ; Western Central غربی مركز garbî merkez.
W.C.T.U. Women's Christian Temperance Union قادينلر خرستيان منع مسكرات جمعيتی qadunlar huristiyan men-i müskirât jem-iyyeti.
W.D. War Department دائرهٔ حربيه dâ-ireyi harbiyye ; Work Department فابريقه دائره‌سی fabriqa dâiresi.
We.,Wed. Wednesday چهارشنبه charshamba.
W.E.A. Workers' Educational Association عمله معارف جمعيتی amele maârif jem-iyyeti.
w.f. Wrong font ياكليش دوكوم yanlush deuküm.
W.I. West Indies هند غربی hindi garbî.
wk. Week هفته hafta.
W.N.W. West-north-west باطی قاره‌يل batu qarayel.
W.S.P.U. Women's Social and Political Union قادينلر اجتماعی وسياسی برلكی qadunlar ijtimâ-î ve siyâsî birlîy.
W.S.W. West-south-west باطی لدوس batu lodos.
wt. Weight ثقلت siqlet ; وزن vezn.

X. *or* **Xt.** Christ (*X.* = Gr. *Ch.*) حضرت عيسى hazreti îsâ.

Xm., Xmas. Christmas - ميلاد عيسى يور طيسى mîlâdu îsâ yortousou ; نوئەل no-el.

Xn., Xtian. Christian خرستيان huristiyan.

Y., Yr. Year سنه sene.

Y., Yd. Yard يارده yarda.

Y.M.C.A. Young Men's Christian Association كنجلر خرستيان جمعيتى genjler huristiyan jem-iyyeti.

Yr. Your سزك sizin ; Younger دها كنج daha genj; كوچوك küchük.

Y.W.C.A. Young Women's Christian Association كنج قادينلر خرستيان جمعيتى genj qâdunlar huristiyan jem-iyyeti.

Zn. Zinc چينقو chinqo ; توتيا toutya.

& *et* = And و ve ; له ... le.

&c. *et cetera* = and so forth الى آخره ilâ âhura.

اشارات ، رموز و سائره

SIGNS, SYMBOLS, ETC.

ریاضیاتده مستعمل اشارات و رموز

MATHEMATICAL SIGNS AND SYMBOLS.

+ Plus زائد zâ-id.
— Minus ناقص nâqus.
± ∓ Plus or minus زائد ناقص zâ-id nâqus.
× The sign of multiplication ضرب zarb.
÷ The sign of division تقسیم taxîm.
∼ The difference تفاوت tefâvüt.
= The sign of equality مساوی müsâvî.
> Is greater than دن دها بویوك ...den daha beuyük; اعظمی â'zamî.
< Is less than دن دها كوچوك ...den daha küchük; اصغری asgarî.
∝ Varies متحول mütehavvil.
: Is to : : as نسبتی nisbeti.
∵ Because زیرا zîrâ.
∴ Therefore بو سببدن bou sebebden; بناءً علیه binâ-en aleyh.
∞ Indefinitel great: infinity (اعظم) نامتناهی (â'zam-) nâ-mütenâhî.
0 Indefinitely small اصغر نامتناهی asgar nâ-mütenâhî; صفر sufur.
$\sqrt{\ }$ The radical or root sign جذر اشارتی jezr ishâreti; جذر مربع jezri mourabba'; $\sqrt[3]{\ }$ cube root جذر مكعب jezri mük-ab; $\sqrt[4]{\ }$ fourth root دردنجی قوتدن جذر deurdünjü qouvvetden jezr; $\sqrt[n]{\ }$ *n*th root (ن) نجی قوتدن جذر (noun-) ounjou qouvvetden jezr.
a^3, a^4 &c. Powers رفع refi'; a^3 (اوچونجی) قوتدن رفع (üchünjü) qouvvetden refi'; a^4 (دردنجی) قوتدن رفع (deudünjü) qouvvetden refi'.
( ), [ ], { } كره kerre; معترضه mou'taruza.
∠ An angle زاویه zâviye.
∟ A right angle زاویهٔ قائمه zâviyeyi qâ-ime.
⊥ Perpendicular to (ئه) عمود ...(e-) amoûd.
|| Parallel to (ئه) موازی ...(e-) müvâzî.
△ A triangle مثلث müselles.
□ A square مربع mourabba'.
▭ A rectangle مستطیل müstatîl.
○ A circle; circumference دائره dâire; محیط mouhît.
π The number 3.1415926 پی pî (π).
° Degree or degrees درجه dereje.
′ Minutes دقیقه daqîqa (daqqa).
″ Seconds ثانیه sâniye.
f or F, Function تابع tâbi'.
d Differential تفاضلی tefâzoulî.
δ variation تحول tehavvül.
Δ Finite difference تفاوت محدود tefâvüti mahdoûd; تزاید tezâyüd.
D Differential coefficient امثال تفاضلی emsâli tefâzoulî.
∫ Integral تمامی temâmî.
Σ Sum مجموع mejmôu'.
Π Product حاصل hâsul.
M the modulus of a system of logarithms لغاریتمه قاعده‌سی logaritme qâ-idesi.
g the force of gravity جاذبه قوتی jâzibe qouvveti.

قمر، سیارات و سائره

THE MOON, PLANETS, ETC.

The Sun شمس shems ; کونش günesh.
New Moon محاق mahaq ; اجتماع ijtimâ'.
First Quarter تربیع اول terbî' evvel.
Full Moon بدر (تام) bedr (-tâm).
Last Quarter تربیع اخیر terbî' ahîr.
Mercury عطارد outârid.
Venus زهره zühre.
The Earth ارض arz.
Mars مریخ merîh.
Jupiter مشتری müshterî.
Saturn زحل zouhal.
Uranus اورانوس ürânüs.
Neptune نهپتون neptün.
Comet قویروقلی یلدیز qouyrouqlou yulduz.
Star کوکب kevkeb ; یلدیز yulduz.

بروج اثنی عشر

THE ZODIAC.

Aries, the Ram حمل haml.
Taurus, the Bull ثور sevr.
Gemini, the Twins جوزا jevzâ.
Cancer, the Crab سرطان seretân.
Leo, the Lion اسد esed.
Virgo, the Virgin سنبله sünbüle.
Libra, the Scales میزان mîzân.
Scorpio, the Scorpion عقرب aqreb.
Sagittarius, the Archer قوس qavs.
Capricornus, the Goat جدی jedî.
Aquarius, the Waterman دلو delv.
Pisces, the Fishes حوت hot.

تجارتده مستعمل اشارات و رموز

COMMERCIAL SIGNS AND SYMBOLS.

£ Pound or pounds sterling ستهرلین sterlin ; انکلیز لیراسی ingiliz lirasu.
S shilling or shillings شیلین shilin.
D penny or pence پنی peni ; پهنس pens.
/ Shilling or shillings شیلین shilin ; as 10/6 ten shillings and sixpence ۱۰ شیلین ٦ پهنس on shilin altu pens.
lb Pound or pounds in weight لیبره libre.
$ Dollar or dollars دولار dolar.
@ At عددی adedi ; ی ...i, ü, u ; سی ...si, su; as, 100 @ £1 each یوزی بر انکلیز لیراسنه yüzü bir ingiliz lirasuna.
% Per cent یوزده yüzde... ; as, 10% یوزده اون yüzde on.
a/c Account حساب hesâb.
B/L Bill of Lading قونشمنتو qonishmento.
c/o Care of واسطهسیله ...vâsutasîle ; وساطتیله ... vesâtatîle.
d/a Days after acceptance قبولی متعاقب کون (لر) qabôulü müte-âqib gün (-ler).
d/s Days after sight ابرازی متعاقب کون (لر) ibrâzu müte-âqib gün (-ler).
L/C Letter of Credit قرهدی مکتوبی qredi mektoubou.

رومهن طرزی ارقام

SIGNS USED IN ROMAN NOTATION.

I=1, ۱ ; II=2, ۲ ; III=3, ۳ ; IV or IIII=4, ٤ ; V=5, ٥ ; VI=6, ٦ ; VII=7, ۷ ; VIII=8, ۸ ; IX=9, ۹ ; X=10, ۱۰ ; XI=11, ۱۱ ; XII=12, ۱۲ ; XIII=13, ۱۳ ; XIV=14, ۱٤ ; XV=15, ۱٥ ; XVI=16, ۱٦ ; XVII=17, ۱۷ ; XVIII=18, ۱۸ ; XIX=19, ۱۹ ; XX=20, ۲۰ ; XXI=21, ۲۱ ; XXX=30, ۳۰ ; XL=40, ٤۰ ; L=50, ٥۰ ; LX=60, ٦۰ ; LXX=70, ۷۰ ; LXXX=80, ۸۰ ; XC=90, ۹۰ ; C=100, ۱۰۰ ; CI=101, ۱۰۱ ; CXX=120, ۱۲۰ ; CC=200, ۲۰۰ ; CCC=300, ۳۰۰ ; CCCC=400, ٤۰۰ ; D=500, ٥۰۰ ; DC=600, ٦۰۰ ; DCC=700, ۷۰۰ ; DCCC=800, ۸۰۰ ; DCCCC=900, ۹۰۰ ; M=1000, ۱۰۰۰ ; also IↃ=D=500, ٥۰۰ ; CIↃ=M=1000, ۱۰۰۰ ; IↃↃ=5000, ٥۰۰۰ ; MM, also CIↃCIↃ=2000, ۲۰۰۰ .

انکلیزجه رچته‌لرده استعمال ایدیلن لاتینجه تعبیرات

LIST OF LATIN PHRASES USED IN THE WRITING OF PRESCRIPTIONS.

---

aa.—*Ana*—of each بهرندن beherinden.
Ad.—*Adde*—add علاوه ایدیکز ilâve ediniz.
Ad lib.—*Ad libitum*—to the desired amount آرزو ایدلدیکی مقدار arzôu edildîy miqdâr.
Ad us.—*Ad usum*—according to custom اعتیاده کوره i'tiyâda geure.
Æq.—*Æquales*—equal مساوی müsâvî.
Aq.—*Aqua*—water صو sou.
Aq. bull.—*Aqua bulliens*—boiling water قاینار صو qaynar sou.
Aq. dest.—*Aqua destillata*—distilled water ماء مقطر mâ-i mouqattar.
Bib.—*Bibe*—drink ایچیکز ichiniz.
Bis ind.—*Bis indies*—twice a day کونده ایکی دفعه günde iki def-a.
Bis in 7 d.—*Bis in septem diebus*—twice a week هفته‌ده ایکی دفعه haftada iki def-a.
C.—*Cum*—with ایله ile.
Cap.—*Capiat*—let him take آلسین alsun.
C. m.—*Cras mane*—to-morrow morning یارین صباح yarun sabah.
C. m. s.—*Cras mane sumendus*—to be taken to-morrow morning یارین صباح آلنه‌جق yarun sabah alunajaq.
C. n.—*Cras nocte*—to-morrow night یارین آقشام yarun aqsham.
Cochl.—*Cochleare*—spoonful بر قاشیق bir qashuq.
Cochl. ampl.—*Cochleare amplum*—a table-spoonful بر چوربا قاشیغی bir chorba qashugh.
Cochl. infant.—*Cochleare infantis*—a teaspoonful بر چای قاشیغی bir chay qashugh.
Cochl. mag.—*Cochleare magnum*—a table-spoonful بر چوربا قاشیغی bir chorba qashugh.
Cochl. mod.—*Cochleare modicum*—a dessert-spoonful بر طاتلی قاشیغی bir tatlu qashugh.
Cochl. parv.—*Cochleare parvum*—a teaspoonful بر چای قاشیغی bir chay qashugh.
Contin.—*Continuetur*—let it be continued دوام ایتسین devâm etsin.
Cuj.—*Cujus*—of which (که) اونك (ki-) onoun.
C. v.—*Cras vespere*—to-morrow evening یارین آقشام yarun aqsham.
Cyath.—*Cyathus*—a glassful بر بارداق bir bardaq ; بر قدح bir qadeh.
Cyath. vinos.—*Cyathus vinosus*—a wine-glassful بر شراب قدحی bir sharab qadehi.
D.—*Dosis*—a dose بر دوز bir doz ; بر مقدار bir miqdâr.
d.—*Da*—give ویریکز veriniz.
D. d. in d.—*De die in diem*—from day to day کوندن کونه günden güne.
Det.—*Detur*—let it be given ویرلسین verilsin.

Dieb. alt.—*Diebus alternis*—on alternate days کون آشیری gün ashuru ; ایکی کونده بر iki günde bir.

Dim.—*Dimidius*—one-half یاریسی yarusu ; یارم yarum.

Div.—*Divide*—divide آییریکز ayurunuz ; تقسیم ایدیکز taxîm ediniz.

D. in p. æ.— *Divide in partes æquales*—divide into equal parts مساوی پارچه‌لره آییریکز müsâvî parchalara ayurunuz.

Exhib.—*Exhibiatur*—let it be given ویرلسین verilsin.

F. or ft.—*Fiat*—let it be made یاپیلسین yapulsun.

F. h.—*Fiat haustus*—make a draught بر شروب یاپیکز bir shouroub yapunuz.

F. m.—*Fiat mistura*—make a mixture بر محلول یاپیکز bir mahloul yapunuz.

F. pil.—*Fiat pilula*—make a pill بر حب یاپیکز bir hap yapunuz.

Gutt.—*Gutta or guttæ*—drop or drops طاملە damla ; *(pl.)* طاملەلر damlalar.

Habt.—*Habeat*—let him have آلسین alsun.

Hor. intermed.—*Horis intermediis*—at intermediate hours متوسط ساعتلرده mütevassut sâtlerde ; آره‌ده arada.

H. s.—*Horâ somni*—at bedtime یاتار ایکن yatarken.

Ind.—*Indies*—daily کونده günde.

Lat. dol.—*Lateri dolenti*—to the painful side آغریبان طرفه âruyan tarafa.

Mit.—*Mitte*—send کوندریکز geunderiniz.

Mod. præscript.—*Modo præscripto*—in the manner directed تعریف ایدلدیکی کبی tâ'rîf edildîy gibi.

O. m.—*Omni mane*—every morning هر صباح her sabah.

Omn. bih.—*Omni bihorâ*—every two hours ایکی ساعتده بر iki sâtde bir.

Omn. hor.—*Omni horâ*—every hour ساعتده sâtde ; هر ساعتده her sâtde.

O. n.—*Omni nocte*—every night هر کیجه her geje.

P. or pt.—*Perstetur*—continue دوام ایدیکز devâm ediniz.

Part. æq.—*Partes æquales*—equal parts مساوی اقسام müsâvî axâm.

P. r. n.—*Pro re natâ*—when required ایجاب ایتدیکی زمان îjâb etdîy zemân.

Q. l.—*Quantum libet*—as much as is requisite مطلوب مقدار matlôub miqdâr ; ایجاب ایتدیکی قدر ijâb etdîy qadar.

Q. s.—*Quantum sufficit*—a sufficient quantity مقدار کافی miqdâru kyâfî.

Q. v.—*Quantum volueris*—at will آرزو ایدلدیکی کبی arzôu edildîy gibi.

R.—*Recipe*—take آلیکز alunuz.

Rep.—*Repetatur*—let it be repeated یاپیلسین yapulsun ; احضار ایدلسین ihzâr edilsin.

Sing.—*Singulorum*—of each هربرندن beherinden.

Sum.—*Sumat or sumendum*—let him take or let it be taken آلسین alsun ; آلنسین alunsun.

T. d.—*Ter in die*—three times a day کونده اوچ دفعه günde üch def-a.

مسکوکات ، اوزان و مقیاسات

MONIES, WEIGHTS AND MEASURES

MONIES مسکوکات

ENGLISH.

Gold:		Francs
£ 500, *or* 5 sovereigns	=	126 12 1/2
200 » 2 »	=	50 45
100 » 1 »	=	25 22 1/2
1/2 (10 sh.) » 1/2 »	=	12 61
Silver:		
5 shillings, *or* a crown	=	6 30 1/2
4 » *or* doub. flor	=	5 04 1/2
2 sh. 6 p., *or* half-crown		3 15
2 shillings *or* florin	=	2 52
1 shilling	=	1 26
6 pence	=	0 63
3 »	=	0 31 1/2
Copper:		
1 penny	=	0 10
1/2 »	=	0 5
1/4 » (farthing)	=	0 2 1/2

AMERICAN.

Gold:			Francs
Double eagle	=	20 dollars	103 70
Gold eagle	=	10 »	51 85
Half eagle	=	5	25 92
Quarter eagle	=	2 1/2	12 95
One dollar	=	1 »	5 18
Silver:			
1 dollar	=	100 cents	5 30
1/2 »	=	50 »	2 60
1/4 »	=	25 »	1 30
		10 »	0 52
Nickel:			
5 cents			0 25
3 »			0 15
Copper:			
2 cents			0 10
1 cent			0 05

WEIGHTS اوزان

Avoirdupois على العاده مستعمل انكليز اوزانى

Dram (1/16 of an ounce)	=	1.7712 grams.
Ounce (1/16 of a pound)	=	28.3384 »
Pound	=	o kilog. 453 grams.
Stone (14 pounds)	=	6 » 343 »
Quarter (*or* 28 pounds)	=	12 » 695 »
Hundredweight (cwt.) 112 pounds .	=	50 » 782 »
Ton (20 hundredweight)	=	1016 » 648 »

Troy قويومجى طارتيسى

Grain (1/24 of a pennyweight).	=	o grams 06477
Carat (4 grains)	=	o » 25908
Pennyweight (1/20 of an ounce)	=	1 » 55456
Ounce (1/12 of a pound).	=	31 » 0913
Pound (12 ounces)	=	o kilog. 373096

MEASURES مقياسات

Length طول

12 inches, *or* 1 foot.	=	o metre 30479
3 feet, *or* 1 yard.	=	o » 914383
Fathom (2 yards).	=	1 » 828766
Pole, *or* perch (5 1/2 yards)	=	5 » 02911
Chain (22 yards)	=	20 » 116
Furlong (200 yards)	=	201 » 1643
Mile (1760 yards).	=	1609 » 3147

Surface سطح

Square inch	=	6 square centim. 451366
Square foot.	=	o square metre 0929
Square yard	=	o » 836097
Rod	=	25 » 291939
Rood (1210 square yards)	=	10 ares 116775
Acre (4840 »)	=	o hectare 404671
Square mile	=	2 square kilom. 588881

Capacity جم

Pint (⅛ of a gallon)	= 0 litre	567932
Quart (¼ of a gallon)	= 1 »	135864
Imperial gallon.	= 4 »	533458
Peck (2 gallons)	= 9 »	086916
Bushel (8 gallons)	= 36 »	347664

LIQUIDS مايعات

Wine شراب

Hogshead	63 gallons
Pipe	126 »

Beer بيرا

Barrel	36 gallons
Hogshead	54 »

THERMOMETER ترمومتره

Fahrenheit 32 degrees (32°), *or* freezing point	=	0° centigr. and Réaumur.	
Fahrenheit 212 degrees (212°), *or* boiling water	=	100° »	80 »
Number of Fahrenheit, less 32° × 5/9 . . .	=	degrees, centigr.	
Number of Fahrenheit, less 32° × 4/9 . . .	=	»	Réaumur.

★

9° Fahrenheit. .	=	5° centigrade. .	=	4 Réaumur.
212 » . .	=	100 » . .	=	80 »
32 » . .	=	0 » . .	=	0 »
+ 122 » . .	=	50 » . .	=	40 »
— 4 » . .	=	20 » . .	=	16 »